ч. 216 (10.893). Львів, пятниця 1. жовтня 1926. Pocztowa opłatę zaryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. ощадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Перед розвязанням сойму.

Львів, 30. вересня 1926.

Завтра вирішиться доля сойму. Чи стакеться це на основі власної його ухвали, чи наслідком протиставлення урядові, чи може навіть шляхом якогось компромісу: кожний з тих способів означає перекреслення теперішнього сойму.

Ще найкраще було би для сойму, якби він розвязався сам з власної волі. Це він повинен був давно зробити, а був би не зазнав стільки упокорення, насміхів і компромітації, що спадають на це „народне представництво" весь час наче з рога обильности, особливож після травневого перевороту. Це абсолютно вина сойму, що він не хотів зрозуміти, що в днях травневого перевороту скінчилося його й так нужденне істнування. Сьогодня вже запізно рятувати честь і престіж сойму, що не виказався нічим позитивним у часі своєї 4-літньої „діяльности", а до того давав переводити з собою і над собою які кому завгодно експерименти.

Якби прийшло до якогось компромісового поладнання конфлікту, себто якби теперішній сойм мав дальше вегетувати побіч уряду Бартля, булоб це ознакою, що „народні представники" заслужили собі вповні на таке трактування й таку поневірку, якої зазнають від нинішнього уряду Польщі. Це значило би, що вони не в силі здобутися навіть тепер на найзвичайніший в таких випадках протест і зійти зі сцени, правда, в останній хвилі — в власної волі.

В Польщі були вже всякі „чуда" й дива, тому не виключена річ, що і в цій справі може прийти до якогось нового „чуда". Всеж таки всі познаки на небі й на землі вказують на те, що в цих днях сойм перестане істнувати, а тимсамим нові вибори за плечима.

Розвязання сойму в пятницю?

Варшава, 29. вересня 1926.

В політичній ситуації покищо ніяких змін. В соймі радили деякі клюби сьогодня, більшість радитиме завтра передполуднем. Про розвязання кріза ходять, розуміється, найріжнородніші вісти. Так кажуть, що уряд має вже готові декрети, що розвязують обі палати і визначують речинець виборів; треба до цього тільки підпису президента.

Прем. Бартель виголосить на плєнумі сойму в пятницю велику промову. Яка буде її основна лінія, ніхто не знає.

Характеристична річ, що марш. Ратай, рахуючись з розвязанням сойму, видав зарядження, аби соймова каса не брала тепер з державної каси сум, потрібних на виплату посольських дієт.

Деяке вияснення ситуації буде можливе завтра пополудні, коли будуть відомі висліди нарад поодиноких клюбів.

Сьогодня радила Рада міністрів, потім відбулася т. зв. рада кабінетова. На ній устійнено напрямні точки експозе, що його виголосить прем. Бартель. Панує загально погляд, що проф. Бартель прямує до розвязання сойму, і то вже в пятницю.

Підписання литовсько-більшовицького договору.

Варшава, 29. вересня 1926.

Радянські часописи з 29. вересня оголошують такий комунікат пресового відділу Наркомфіну:

„У вівторок 28. ц. м. підписано у Москві договір про взаїмну неагресію і невтральність між Союзом Радянських Республик і Литвою. Договір підписали зі сторони Союзу комісар закорд. справ Чічерін і радянський посол Александровський, зі сторони Литви премієр і мін. закордонних справ Слєвіцюс і литовський посол у Москві Бавтрушайтіс. Договір складається з 7 уступів, із котрих перший говорить про задержання в силі московського договору, заключеного між обома сторонами дня 22. липня 1922 р. і про взаїмне пошанування суверенности в усіх обставинах. Третій уступ говорить про взаїмне зобовязання здержуватися від усяких агресивних ділань одної сторони проти другої і не давати помочі третій ст. в разі нападу одного з контрагентів. Четвертий уступ накладає на обі сторони анальогічні зобовязання в політичних, економічних і фінансових справах. Пятий уступ говорить про спосіб полагоджування конфліктів, незліквідованих дипльоматичним шляхом при помочі нарад конциляційної комісії. Шестий уступ говорить про речинець ратифікування договору, а семий про час тревання договору, заключеного на пять літ". При підписанні обмінялись ноти, в котрих 1) Союз стверджує своє попереднє становище до виленської справи і 2) Литва заявляє, що підписаний договір у нічому не нарушує льояльности супроти Ліги Націй.

„Таймс" у кореспонденції з Риги стверджує, що Чічерін після підписання договору вручив литовському премієрові ноту, в якій признає Вильно інтегральною частею Литви.

„АВС" звернулося за вияснением до польського мін. закорд. справ, чи правдивою є вістка, що в договорі згадується про приналежність Вильна до Литви. З міністерства відповіли, що то є правдоподібне, хоч не в так далеко йдучій формі. Зрештою слід підождати потвердження тої вістки. Для вияснення виленської справи віцемін. Кноль запросив до себе посла Войкова.

Позалення данціґського сенату.

Данціґ, 29. вересня 1926.

На засіданні данціґського сойму повалено сенат вільного міста Данцігу. На засіданні цьому відкинено цілу програму санації фінансів голосами нім. націоналістів, кат. соціялістів, комуністів і нім.-данціґської народньої партії. Сенатор Камніцер іменем парл. сенаторів зложив заяву, що парл. сенатори уступають зі свого становища, але сповнятимуть свої обовязки до часу виборів нового сенату. Сенат цей вибрано тому півтора року.

Ювилей Миколи Левитського.

(Телеграма „Діла").

Зиновєвськ, 20. вересня 1926.

Ювилей „артільного батька" Миколи Левитського з приводу 40-ліття його літературної праці і 48 роковин його кооперативно громадської діяльности відбудеться в Зиновєвську дня 3. X. (жовтня) ц. р.

Ювилейний Комітет.

Кондиліс подався до димісії.

Відень, 29. вересня 1926.

З Атен повідомляють, що конференція президента республики Кондуріотіса з провідниками партій не довела до ніякого висліду, бо роялісти і венізеліст обстоювали свої домагання. Це приневолило Кондиліса зголосити димісію уряду. Але тому, що 6 провідників партій проти 3 заявилося за вдержанням теперішнього кабінету, президент республики димісії не приняв.

Жертви праці.

Львів, 30. вересня 1926.

При Казимирівській вул. ч. 20. і 22. з руштування 4-поверхової каменици впали наслідком заломання дошки два мулярі, Юліян Заранський і Мартин Пахула. Були би згинули, але на щастя впали на балькон I. пов. і тому лише тяжко ранені. Заранський зломив обі ноги, а Пахула тяжко потовкся на всьому тілі. Ратункова стація відвезла обох у грізному стані до шпиталю.

Крадіж у львівськім корпусі кадетів.

Львів, 30. вересня 1926.

У Львові перебуває від кількох днів комісія корпусу військових контрольорів під проводом полкови. Гаргусівського, що провірює різні зловживання і крадіжи у львівській військовій адміністрації. Найбільші малверзації викрито в корпусі львівських кадетів, де майор Мізінський обкрадав систематично касу корпусу. Мізінського арештовано.

Біржа.

Гроші.

Доляр у приватних оборотах 9·00 зо ч із малими ваганнями. Девізи 9·02—9·04.

Збіжа.

На біржі і поза біржею рух дуже слабий. Ціни пшениці трохи нижчі, зате ціни вівса дещо вищі. Промислові бараболі заявляються на базарі, ціна вагається між 5—6 зол.; дійшло до трансакції на 30 тон промислових бараболь по 5 зол. льокс Бела. Тенденція неодностайна. Настрій спокійний. Ціни орієнтчні без трансакцій: пшениця 44·75—45·75, пшениця краєва 42·25—43·25, жито галицьке 31—32, ячмінь галицький 27—27·50, ячмінь галицький пастівний 24·75—25·25, овес галицький 24—25, гречка 27·75—28·25.

Польський магараджа і його чури.

Промова посла Павла Васильчука, виголошена 24. вересня 1926 р. на плєнумі сойму підчас дебати над бюджетовою провізорією на IV. квартал.

Висока Палато! Після чотирох місяців, які ділять нас від маєвого перевороту, уряд п. Бартля прийшов до сойму з домаганням збільшити кредити на 4-ий квартал цього року і затвердити надвишку видатків понад суму передбачену законом, за 3-ий квартал, у загальній сумі 16.500.000 зол. Кожна бюджетова дискусія дає привід до ширшої дискусії в парляменті на тему загальної політики уряду, тимчасом п. премієр оминає цієї дискусії, а уряд закриває себе перед соймом тільки виступом міп. скарбу Клєрнера, який мав звести дискусію виключно на грунт бюджетний, скарбово-господарський.

Фактом є, що уряд зазнав у соймі поразки. Польські партії почали критику всієї діяльности уряду сильніше, ніж колинебудь, а наслідком цього було те, що счеркнули у державнім проекті суму 12,330.000 зол. з додаткового преліміпра м-ства військових справ за минулий квартал і 34 мил. за четвертий квартал. Очевидячки счеркнули їх з політичних мотивів, дарма, що роблять це з предметових причин. Уряд уперся і домагався від сойму, щоби цей прийняв його бюджетові проекти в цілости, инакше погрожував відповідними наслідками. Ті „відповідні наслідки", себто зголошення своєї димісії урядом п. Бартля є мало імовірне, тому, що марш. Пілсудський, якому уряд п. Бартля завдячує свою владу, так хутко своєї влади не зречеться. Здається, що кожний, хто політично думає, бачить це ясно. Для творців маєвого перевороту могло би це скінчитися не дуже приємно, хоча би з огляду на те, що їх противники з Хєно-Пяста було би наново підбадьорені. Тому єдино послідовним кроком уряду, після вчорашньої невдачі в бюджетовій комісії було би розвязати сойм, до чого уряд міг би дійти легко, одержавши вже раньше деякі управнення в змінах конституції.

Буря в склянці гнилої води.

Поставлені перед явним конфліктом зі собою, ще одним, уряд і більшість сойму ще гають, перебалакують. Знаючи вартість становища польських клюбів і всі „моральні" практики уряду, можна знати заздалегідь, що нинішні соймові події є тільки бурею в склянці згнилої води і що конфлікт між урядом і соймом скінчиться тільки торгом між обома сторонами для взаємного їх вдоволення: уряду „морального відродження" і опозиції Його диктаторської Величности п. Пілсудського. Саме тому, що нічого не зміниться, що уряд п. Бартля опершись на мілітарне рамя марш. Пілсудського лишиться на далі при владі, без огляду на атаки, які почались проти нього, треба пригляднутись обережніше чотиромісячному білянсові діяльности уряду.

Минулі баньки господарської відбудови.

Починаю від справи, з якої почав уряд, від господарської політики. Усі мої передмовці з польських клюбів глянули на неї „ширше" і вона для них зрозуміла. Одначе для нас, Українців, нема иншого погляду у господарських справах, коли йде про критику урядового експозе, тільки один, а саме яку користь може ця політика принести для працюючих українських мас і українських земель. Де-ж це поправа? хто її догляне навіть найбистрішим оком? А чи пригадуєте собі, панове, скільки то мильних баньок пускав табор „пілсудчиків", щоби туманити українські народні маси. Це належить до т. зв. „господарського пляну відносин на кресах", про який у свій час і тепер ще голосять „пілсудчики". Чули ми та читали: будова шляхів на кресах, телєграфічно-телефонічні лінії, — добре ще, що про радія не казали — відбудова села, підмога малоземельним, кредити для господарських організацій, елєватори, наконець земельна реформа для місцевих селян і инші такі витребеньки, призначені на те, щоби розбурхати уяву виголодилого та виснаженого українського селянина. А це дурманення мало в пляні висадити з сідла, кажучи терміном „пілсудчиків" і „непілсудчиків" „українських агітаторів", себто ненависних їм українських політичних діячів. Легко було передбачити, що всі ці мильні баньки зараз розвіються.

Кредити на „елєватори" — на крупи.

Недавно, позавчора, на засіданні бюджетової комісії виявилась так, сказати, політична та предметова наївність панів послів, що піддержують теперішній уряд. Один з послів польської лівиці поставив резолюцію, взиваючи уряд, щоби він під-

держував відбудову села та визначив суму кредитів. Тимчасом існує закон про відбудову села. Польський уряд не виконав його, бо перевів його тільки на польській етнічній території, а не на українській. Довга смуга від Вепра, на Холмщині і Влодавський повіт через ковельський повіт над Стоходом і далі за Пінськ, всі ці території до цього часу не відбудовані. Так само невиконаний закон про лісну данину на українських землях, званих „кресами". Ясно, що елеваторі існують тільки в уяві панів міністрів; поважно про них казати не можна.

Кредити для осадників.

А кредитова поміч для дрібних селян? Свого часу, коли „пілсудчики" не були ще при владі, вони при помочі кредитів зєднували собі „хрунів", елемент, який міг би їм політично служити. Вони роблять це і тепер, але про кредити для українських селян на протязі 4 ох місяців і не чути. Це саме з кредитами на кооперацію. Як за уряду Хєно-Пяста і всіх попередніх, так і тепер, коли роздаються які кредити на українській території, то виключно польським організаціям, а наша кооперація не одержує ні гроша. Табор Пілсудського заповідав, що земельна реформа для місцевого населення є домаганням, від якого „пілсудчики" не відступлять. Для переведення цього пляну покликав п. Пілсудський одного з найбільших „кресових" обшарників. Вовк мав нагодувати голодні вівці! Та вже в попереднім прелімінарі міністр земельних реформ на виразне домагання союзу осадників, а навіть реферата попереднього бюджету і теперішнього, вписав надзвичайний кредит для осадників. Нині в однім з органів військових осадників можна вичитати, кому видавали ці кредити і в якій мірі. Не хочу тут наводити імен, які зробили би деяке враження, з осіб, які дуже запопадливо піддержували цей уряд і користали з тих кредитів. *(Пос. Скрипа: Прохаємо подати імена!)* Тепер, коли попередній кредит зустрівся з нашого боку з якнайгострішою критикою — а ця критика колола в очі тих добродіїв, які зовсім щось иншого балакали до цього часу і в усій наготі виявили те, чим вони є — тепер ці кредити прибрали иншу назву. Тепер надзвичайні кредити для осадників ідуть під фірму кредитової підмоги для реемігрантів? Хтож ці реемігранти? Ці самі військові осадники.

Слова і діла міністра земельних реформ.

А прецінь політика уряду висловлюється не тільки в цифрах. П. міністр земельних реформ зовсім не скриває своєї програми. Його заяви є відомі. Міністр Станевич — найбільше рухливий з усіх дотеперішніх міністрів земельних реформ і слабий тим, що багато їздить та багато балакає. Його заяви у Берестю, Вильні, Познані — славні. П. Станєвич ще перед переворотом мав у Варшаві реферат, який і я чув, і він признав, що польське осадництво на „кресах" не видержує критики політично і з господарського погляду. Говорив про те, яке роздразнення спричинює це осадництво і що із становища „державної рації" воно навіть не виплачується. Вже тоді на цих зборах роздавали відозви і в повітрі чути було, що „щось буде". А тепер п. міністр Станєвич у своїй діяльности для земельної реформи не в силі спромогтися на нічого більше як на те, що дає титули власности осадникам, які влізли на українські та білоруські землі різними способами. Крім цього п. міністр виразно застерігається, що так звані „нельояльні елементи" зуміє не допустити до земельної власности. І це робить. У повіті володимирськім, холмськім і в инших місцях є вже реальні факти, що земські уряди кваліфікуючи, хто може вийти на листу купуючих парцелі, — навіть приватні парцелі! — сверкають з цих лист особи, які не підпадають під смак політичної цензури цього уряду. Таким робом, мої панове, у Річпосполитій Польській, у демократичній республіці, яка має одну з кращих конституцій на папері, ми дійшли до того, що земські уряди обернулися в поліційні органи для Українців і Білорусинів. Отже земельна реформа для місцевого українського й білоруського населення на наших землях в устах „пілсудчиків" показалася звичайною блягою, і то доволі ординарною

Ограблено з маєтків.

Є ще одна справа, про яку варто згадати. Говорилося про інвестиції на наших землях. За весь час приналежности до Польщі наші краї виголоджують, і не є для нікого секретом, що наші ліси змарновано, вивезено, також добуток попередніх літ — суспільні організації, ограблено з маєтків. Натомість уряд не робить ніяких вкладів. За вклади уважається в найкращому випадку будову домів для урядників. А панове чейже безсторонно признають, що для туземців це все одно, воно їх не гріє і не морозить. А ось міністерство земельних справ урухомлює ярмарки-покази, і дуже характеристична річ, що назовні ці покази-ярмарки рекламується як українські, коли міжтим це вистави польських кольоністів і обшарників; їх роблять виключно з метою демонстрації добробуту, що його здобули собі кольоністи й обшарники, користаючи тільки одні на тих землях з кредитової помочи уряду. Найкращим хіба аргументом проти „пілсудчиків", які, замість поладнати домагання Українців і Білорусинів, старанно ухиляються від інвестицій поміж справами господарськими, суспільними й політичними, є факт, що навіть у тих справах, довкола яких обертається їх бідна фантазія, збанкротували на цілій лінії.

Жиди — в ласках.

Мусимо також обговорити ближче цілість політики уряду. Передо мною книжочка, що її ласкаво прислала мені на вічні часи на памятку президія ради міністрів. Цій книжечці майже щодня пильно приглядаюся і перечитую: це повний текст експозе прем. Бартля. Тому чотири місяці п. Бартель про нас, Українців, не згадав. Жиди мали більшу ласку — очевидна річ, бо вони були більше потрібні. Премієр застерігся, правда, що він не робить ніяких інтересів з Жидами, але ця заява не помогла йому зовсім у клопітливій ситуації з приводу того, що Жидівський Клюб відразу наверпувся на Пілсудчиків *(Голос: Вступили до польської військової організації! — Пос. Розмарик: Що то вам шкодить?)*. Натомість ми могли б щось прийняти під своєю адресою, як ті з „меншостей", що з рацій факту перебуваємо в Польщі. Прем. Бартель зволив сказати, чого він не допустить і що думає зробити.

Ворожа адміністрація.

Чого він не допустив? Мені здається, що він усім попустив: дефензива гуляла, горожанських свобід не було у відношенні до всіх національних меншостей, а супроти українського і білоруського населення було відношення польської адміністрації на цілій лінії вороже, і то здолу догори. Знаємо, що хтось на вулиці, якась політикуюча дама або політикуючий реставратор напевно в кожнім Українцеві бачать найбільшого ворога. Свого часу, коли були розрухи на „кресах", коли треба було рятувати авторитет нездарного уряду — показувано на нас: то вони, то вони. Але є фактом (уважаю, що не вчас і недостаточно ми стали про те говорити), що не ми, не наше населення було винувате.

Очевидно — є фактом, що ніхто Поляків не просив на „креси", що ми тільки з примусу є в Польщі. Це є факт, з ним ми не кримось, бо уважаємо, що критися з тим нема чого. *(Голос: На „кресах" Поляки були давніше, як Українці).* Може, але у мене є инший підхід до справи.

Отже, прошу панів, вороже відношення всякого роду адміністрації до білоруського й українського народу абсолютно в нічому не змінилося, воно залишилося таке, як було. На місцях на „кресах" правила дефензива: вона править досі. Маю враження, а тепер навіть певні докази, що вона за близько стоїть до деяких партій польської лівиці. В чомуж змінився курс основної політики теперішнього уряду до українського народу в Польщі? Шкільництво — та літанія ваших первородних гріхів, а наших нещасть, наші кривди й вашого безправства, та літанія досі, не зважаючи на чотири роки нашої боротьби з цієї трибуни, в нічому не змінилася. Школи, що їх ми мали, змаркували всі ваші уряди, починаючи від правих, кінчачи на коаліційних і на тім божкові польської демократії, якого сонце заходить — на Пілсудськім. Адже стверджено не тільки з нашого боку, але також польськими бесідниками, що польські власти замкнули понад 1000 українських шкіл *(Голос на правиці: Не замкнули, тільки зутраквізували).* Замкнули, бо знаємо, чим є у практиці утраквізація. Відношення до українських культурно-освітних інституцій, до політично-господарських організацій в нічому не змінилося. Кожний відрух, кожний самостійний творчий рух українського народу адміністрація уважає рухом комуністичним, рухом більшовицьким. Це формулка, під яку підводиться всякі прояви життя на українських землях і вбивається їх відразу. (Далі буде).

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі пихоліття!

З наукового світа.

Український Дослідний Інститут у Берліні.

Саме тоді, коли сім мільонів Українців під Польщею не може діждатися своєї високої школи на рідній землі, не зважаючи на святочні міжнародні зобовязання Польщі від тим оглядом, розцвітає українська наука за кордоном. Досі наші очі були звернені на три наукові станиці в Чехословаччині (Українська Господарська Академія в Подєбрадах, Український Вільний Університет у Празі й Український Педагогічний Інститут ім. М. Драгоманова в Празі). Тепер до цих трьох установ приходить іще Український Дослідний Інститут (Vorschungs-Institut) у Берліні.

Як довідуємося, Інститутом буде піклуватися окрема куратория, зложена з Німців і Українців, на її чолі стане мабуть ген. Гренер (б. начальник німецького штабу в Київі), а в її склад входять такі діячі, як: Фасмер, Келлєр, Скоропис-Йолтуховський, Д. Дорошенко і Коростовець. На чолі Інститута як директор стає відомий громадський діяч, б. гетьманський міністр закордонних справ, професор українського університету в Празі й доцент української історії на Карловім університеті Дмитро Дорошенко. На поодинокі катедри в Інституті покликано вже: Вячеслава Липинського, творця гетьмансько-монархічної ідеольогії, д-ра Мірчука й д-ра Залозецького. Крім того мається покликати ще відомого професора-стипендіята подєбрадської Академії В. Тимошенка, який під цю пору перебуває в Америці.

Без сумніву берлінський Український Дослідний Інститут матиме виразно зазначений монархічно-консервативний характер.

Нові українські сили на краківськім університеті.

Довідуємося, що сенат краківського університету одноголосно вибрав професором на опустілу від кількох літ після смерти проф. Иосипа Третяка катедру української мови й літератури Богдана Лепкого, відомого поета, повістяря, критика й історика літератури, автора недавно видяної

В. ЛЕВИЦЬКИЙ.

З політичної літератури.

Цікавість до Реставрації — Таєран.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, у вересні 1926.

I.

Дуже замітний — ми булиб майже сказали: симптоматичний для наших днів — той небувалий зріст цікавости до справ, людей і діл Реставрації з *пореволюційної доби* першої половини XIX-го століття, який бачимо нині в усіх краях Европи — за виїмком хіба Рад. Союза.

В Німеччині діждався Меттерніх монументальної монографії, яку, заразже перекладено в Англії; у Франції майже рівночасно появилися дві монографії, присвячені Людвикові XVIII-ому (Дюбретон і Лєгорс); реставраційним дипльоматам Таєранові, Меттерніхові і Шатобріянові, присвячені студії М. Паєольога, Таєранові самому книжка Зендраля. Позатим цілий ряд студій над спеціяльними питаннями: фінансовими, монетарними, господарськими — у великих місячниках, в економічних видавництвах, у щоденниках.

Невже чудуватися тій цікавости?

Хоча більшовики всіми способами і в усіх мовах силкуються вперти в людські мізки віру, що з комуністичним переворотом людство входить в абсолютно, мовляв, не видану епоху оконечного щастя, то щораз менше можна подибати з світі людей, схильних віру цю приняти. Людство бачило вже революції, і не менші, як більшовицька: 2000 літ перед Христом старинний Єгипет перебув не менший ший більшовицького погром своєї культури і свого політично соціяльного ладу, а під Робеспєром стара Франція пережила всі гаразди інтегрального комунізму, соціялізації, монополю „внєшторгу", розкладу родини й моралі, інтернаціональної пропаганди, то що. І що з того? Одні з революцій протривали довше більщовицької, инші коротше, але ще ніколи і ніде, ні в одну епоху і ні в одній країні революційний погром не увіковічнився; иноді в сам момент, коли криваві олігархи почувалися найбезпечнішими, приходилось їм складати свої уряди, бувало й голови. Реакція і реставрація, більш або менш радикальна, завсіди і без виїмку наступала після революцій, які — мимо своїх претенсій на оконечність і вічність — завсіди були тільки розмірно короткими епізодами в історії країв і народів.

Роки 1789—1815 були для Франції і Европи цілої роками революції, війна, господарської руїни; зліквідували ті нещастя і знов зробили можливим життя у Франції і Европі — діячі Реставрації. Якою ціною? Якими способами? Такі питання виринають щораз частіше серед утомлених европейських народів, і відси та загострена цікавість до Реставраторів першої половини XIX-ого століття, про яку ми згадували вище. Бо як 1789-им роком, так і 1914-им пірнула Европа в хаос війни, революції, кровопролиття, фінансової й господарської недолі. Коли вона з хаосу того вибється? Якими методами?...

II.

Властиво кажучи, не можна бачити в Таєрані самого тільки реставраційного, реакційного*) діяча. Він служив майже однаково довго і Революції і Реставрації. Він був міністром заграничних справ під революційною Директорією і — приготовляв її ліквідацію 18-ого Брюмера; він був заграничним міністром реалізатора принціпів Великої Революції, Наполєона — і приготовляв його погром; він був найбільш блескучим міністром і дипльоматом Реставрації — і трохи не в неласці, усунений від усіх урядів, у віддаленому селі покінчив свої дні. Як вона була можлива — психольогічно і фактично — така „еволюція" тої самої людини?

„Еволюція"? Противники Таєрана, серед них і його колишній суверен у своїх спогадах на Святій Олені — називали переходи Таєрана з одного табору в другий, а з другого в третій, не „еволюцією", а просто зрадою, і то плаченою зрадою!

Виступає проти такого осуду над Таєраном найновіший дослідник його душі і діл, зрештою далеко не сліпий почитатель його — Зендраль. Його уваги до тієї точки мають загальне значіння і варто з ними познайомитися: можливо, що знайдемо в них ключ розуміння переходів психольогічно-політичних неодного сьогочасного діяча публичного Росії й України. Можливо! А може вже недалека будучність покаже, чи здогад наш правдивий.

В усіх великих історичних кризах — пригадує Зендраль — воплочувалися суперечні концепції. Концепція того, хто в даний момент держить владу, окутується в національні краски. Але й инші претендують до титулу національних — на завтра. Хто з двох, Наполєон чи Таєран, показують справжнє обличчя Франції з 1812 року? Можливо, що треба би Таєрана вважати зрадником, як би не настала була Реставрація: приготовляючи з Олександром і Меттерніхом упадок Наполєона, його міністер Таєран виявив свою політичну далекозорість. Та невже він був би наважився на таке, якби він не бачив, що упадок Наполєона неминучий? Політичний рахунок стрічається тут з патріотизмом; один дає запоруку другому. А поза тим: історичний досвід показує, що національній справі всі становища можуть у відповідній хвилі бути корисні та що всі гіпотези повинні бути приготовлені. „Країна повинна мати до розпорядимости кілька гуртів мужів державних: один — віруючий хвилевій долі, инший — ведений сумнівами і готуючий обмежити наслідки невдачі першого. Ті, що до самого кінця ставили були на воєнну карту, не можуть раптом бути відповідними посередниками в мирових переговорах. Організація перемоги вимагає такого духового зосередження, яке людину осліплює; колиж вона не виправдається удачею, то треба покликати тих, яким скептицизм зберіг свободу духа. Влада повинна природно перейти з одних рук у другі. Франції треба було Тієра 1871-го року; їй міг бути потрібний Кайо 1917 року..." Таєран тільки тому міг, після Липська і Ватерльо, добути від Олександра і Меттерніха корисні умови для Франції, що він був заздалегідь з ними звязаний. Инакше — Фран-

*) Невже треба тут пригадати, що вживаємо термінів „реакція" і „революція" не в значінні осуду, похвали або лайки — як звичайно те роблять полуграмотні телятка лівого чи правого напряму, — а в значінні соціольогічних і історичних категорій?

фільольогії „Мазепа". На доцента української мови в краківському університеті покликано відомого фільольога д-ра Івана Зілинського. Одночасно д-р Юрій Панейко габілітувався на правничому виділі крак. університету з адміністраційного права.

Вибору Б. Лепкого ще не затвердив польський уряд.

Помимо кордон.

Зїзд представників волинських „Просвіт" у Рівному.

(Докінчення.)

По поважній дискусії принято одноголосно при довготріваючих оплесках отсі резолюції:

1. Негайно розпочати акцію для пропагування необхідности заснування приватних українських шкіл загально освітніх і фахових.

2. Закликати все українське громадянство до складання якнайбільших жертв на приватне шкільництво.

3. Поставити обовязком усім членам „Просвіт" вступати членами до „Рідної Школи".

4. Всі „Просвіти" мають негайно закласти в себе спеціяльні Шкільні Секції, коли їх ще нема.

5. Закликати всю українську пресу до одноду шного й систематичного вміщування статтей, посвячуваних пропагуванню українського шкільництва на українських землях під кличем: „Закладати Рідні Школи".

6. Признати єдиним зверхником українського приватного шкільництва на Волині, як для істнуючих вже шкіл, так і для новопостаючих Рідну Школу (У. П. Т-во) у Львові.

7. Просити Головну Управу „Рідної Школи" залегалізувати негайно свій статут на терені волинського воєвідства.

8. Просити Головну Управу „Рідної Школи" у Львові делегувати на Волинь інструктора для керування справою закладання філій „Рідної Школи" та наладнання їх праці.

9. Закликати культурно-освітні організації Холмщини та Поліся приєднатись до постанов Волинського Зїзду в шкільних справах.

По дальшій нараді, по рефераті про фізичне виховання, принято одноголосно постанову: не шукати в „Пласті" нових шляхів, а принятн програму випробованого галицького „Пласту" й підчинитися Верховній Пластовій Команді у Львові.

Велике заінтересування викликав реферат про обєднання просвітянської праці. Докладчик представив розвиток просвітянської праці на Волині, вказав на її неодноцільність, нескоординованість. Цьому можна зарадити тільки в той спосіб, коли волинські „Просвіти" обєднаються з львівською, беззастережно визнають львівську „Просвіту" одиноко авторитетною владою в освітних справах. В цій справі була й відмінна думка, а саме щоб обєднати волинські „Просвіти" між собою. Але ця думка не вдержалася.

Бесідники представили м. ин. цілу низку різнородних переслідувань „Просвіт" адміністраційною владою, головно через недавання дозволу на відкриття нових читалень. Змалювали також недомагання внутрі самих „Просвіт". Висловлено бажання, щоби „Просвіти" давали своїм членам і практичні користи, а саме: закладаючи курси хмелярства й пасічництва. (Для цих обох галузей господарства волинська земля має знамениті умови).

В цілий ріст поставив на Зїзді справу церковну д-р Річницький з Володимира у своїому незвичайно цінному й обємистому рефераті. Бесідник представив церкву як одно зі заборол нашої культури. Тому домагався її українізації, дальше: українізування кремянецької духовної семинарії, настановлювання українських священників, створення окремої української епархії і ин. Зїзд ухвалив відповідні резолюції, а весь старанно призбираний матеріял передено вибраній окремій комісії, яка має його відповідно зужитковати.

Перед закриттям Зїзду промовив ще відпоручник „Рідної Школи" п. Л. Ясінчук і ред. Д. Палїїв. Перший підніс, що характер, освіта і добробут є тими чинниками, що можуть двигнути українську націю. Тому треба виховувати характер, сильну волю в молоді, треба ширити освіту, яка дасть змогу народові дійти до добробуту через кооперацію. Вказав на потребу тривкого обєднання активних Українців та візвав до викресання з себе зорганізованої жертвенности на потреби, які Зїзд так однодушно узнавав. Ред. Палїїв підніс, що це перша спроба ломання „сокальського кордону" в практиці. Другу спробу повинні піднятн Волиняки, Холмщане й Поліщуки поїздкою до Галичини, використовуючи „Український Ярмарок" у Станиславові.

Теплою промовою і подякою за участь у нарадах закрив предсідник Зїзд в год. 8. вечером. Стоючи відспівали учасники „Ще не вмерла Україна" і розійшлись, сердечно прощаючись.

Не можна мовчки поминути ще одного інциденту. По шкільному рефераті зарядив предсідник коротку перерву для спільної фотографії. Коли по перерві хотів розпочати дальші наради, один а твоїх присутніх комісарів поліції заявив, що з поручення старости, з яким на павзі скомунікувався, не допустить до продовження нарад, коли гості будуть дальше на салі. Настала довша суперечка між ним і президією Зїзду, яка домагалася наказу на письмі й угрунтуганого відповідним законом. Комісар пішов по таке письмо, а між тим Зїзд продовжував свої наради в присутности гостей. По довшому часі вернув комісар, але вже не квестіонував права участи гостей...

Враження зі Зїзду просто захоплюючі. Не можу собі пригадати подібних нарад у нас. Повних 8 годин вндержали учасники з напруженою увагою, а предсідник не мав ні разу потреби взивати до спокою. До саміського кінця саля була повніська людей. Бесідники говорили річево, гарною мовою і не витрачували часу на зайву словесність. Формальні справи полагоджувано незвичайно скоро, чого й нам варто би навчитися. На нас, львівських учасниках, зробив Зїзд справді гарне враження. Побажатиб, щоби всі ухвали Зїзду переведено чим швидше в життя, бо це причинилося значно до скріплення наших позицій.

Учасник.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Станиславівський Ярмарок.

„Станиславівська ярмарка", значить...

Станиславівська, — бо в Станиславові, ярмарка, — бо ...ярмарка, а не молебень ани мітінг.

Станиславівська ярмарка та ще й українська.

Трохи од неї контрреволюцією заносить, бо й прапори синьожовті і буржуазія влаштовує її, але всеж таки — українська (значить).

А як до цієї ярмарки прийшло.

Цікаво, їй-бо цікаво...

Зійшлись Станиславівці погуторити (пожуритися значить).

Швець каже: „Маю дві пари черевиків (штиблетів значить) і чоботи на рипах та нікому їх збути".

Кравець каже: „Є в мене жупан гарний та й штани до нього як раз. Але ніхто в гамазей (магазни значить) не заходе.

Швець йому: "Чоботи чоботи. — ух!..."

А кравець своє: „Жупанець то жупанець, — ех!"

А далі до цих двох ще пристало чоловіків кілька.

Пять, шість — може й сто — не знаю.

Зробімо, друзі, ярмарку! (станиславівську значить) — то й продамо дещо, а й прикупимо може що небудь.

Біда тільки з місцем... Можеб зал який?!

Ні! Завеликий і задорогий. Оттак би сінці які або рундучок паршивенький денебудь...

Взяли зал, та невеличкий, щоб недорого обійшлося.

А тут і Німеччина і Радянська Спілка і Латвія і Познанське: Чи є у вас місце, бо ми товарі шлемо, (на показ значить).

Переволохались Русичі, вони ні в сні ні в гадці про таке не марили.

Деж пак: Німеччина і Радянська Спілка, Латвія, а навіть Познанське.

Вже третій зал беруть, а місця все одно не хватає.

От і ярмарка!

От і Станиславівська!

Біда тільки, що буржуазна: в комітеті доктори та студенти.

Але правду сказать: Ніби то в нас немає „Непу"?!...

Ярмарка українська і не головне"...

Так про Станиславівський ярмарок написав Остап Вишня і переслав Аристидові Шнщі з „Нового Часу". Манускрипт заблукав до „Діла" і я його використав у „Відгуках".

Нічого тут і додати не можна. Все написано, все розібрано.

Бракує тільки ще про потяг і я постараюся дотворити:

Особним потягом вибираються Львовяни в Станиславів.

І місця досить і квитки на половину дешевші.

Але ніхто не заголошується, хоч усі, кого питаєте, їде на Ярмарку (станиславівську значить).

Чому це так?

Бачите: Бояться щоб їх Станиславівці не взяли на виставу...

Як експонати значить...

Galaktion Vinka.

Польські гості.

Приїзд чехословацьких журналістів до Польщі.

Львів, 30. вересня 1926.

Сьогодня приїзджає до Львова прогулька 20 чеських журналістів в супроводі відпоручника польського міністерства закордонних справ Желіславського і пос. Зжара, пр.с. аташе в чесь. посольстві у Варшаві. В прогульці беруть участь: сен. Юрій Пікль (голова Синдикату чехосл. журналістів), В. Швіговскн (редактор „Central European Preese"), д-р Фр. Гофман (секретар Синдикату чехосл. журналістів), д-р Яр. Копецки (ред. „Ческ-ого Слова"), В. Червінка (ред. „Нар. Ліст-ів"), Ем. Чермак (дир. Агенції ЧТК), Адольф Черни (ред. „Сльов. Пшеглед" і дел. ческого міністер. зак. справ), Ольга Фастрова (ред. „Нар. Політик-и"), д р Вац. Фіяля (ред. Агенції Centrai Europeee Radio), Ант. Фінгер (ред. „Дух. Часу"), д р Юр. Гейда (ред. „Usvědrí tskova kancelaf), сен. Вац. Зімак, інж., А. Гольман (ред. „Трібуна"), Мілян Яната (ред. „Лідове Новіни" в Берні), інж. Л. Льовда (ред. тижневика „Нова Прага"), А. Мартінек (ред. Mor.-slezský denník" в Мор. Остравї), А. Парма (ред. пресового відділу в мін. закорд. справ в Празі), Фр. Вотруба (ред. „Slovenska Politika" в Братиславі) і Вл. Замикаль (ред. „Našinec" в Оломуиці).

Прогулька чехослов. журналістів є виразовом польсько-чеського братання. Спеціяльно те братання має демонстративно проявитися у Львові. З тією метою видає Бачевський обід у честь чехослов. гостей, а опісля відбудеться прийняття в „Колі літерацко-артистичнім". Гості відвідають теж міський театр. Можемо уявити собі, які солодкі слова литимуться підчас обідів. Це два славянські брати запізнатимуть неволення третього.

Дня 1. жовтня чехослов. журналісти виїжжають до Ковеля, а 4. жовтня гостюватимуть у Варшаві. Що вони робитимуть 2. і 3. жовтня,—закрите тайною. Цікаво, чи за приняттями й обідами вони хоч звернуть увагу на положення своїх земляків, чеських кольоністів на Волині, яким Поляки відібрали їх рідну школу, що ще істнувала за царських часів.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число нашого часопису сконфісковано за два місця вступної статті п. з. „Без пуття..." Є це 89. конфіската цього року.

— **В „Тиждень Українського Театру"** уладжує Український Театр Союза Артистів у великій салі Муз. Т-ва ім. Лисенка у Львові, в суботу, дня 2. жовтня ц. р. в год. 7·30 веч. театральну виставу п. з. „Еспанська муха" фарса на 3 дії Ф. Арнольда і Бахa. — Білети продає Союзний Базар (Руська 20). Чистий дохід призначений на будову „Дому Українського Актора". Знаменита фарса, яку театр Союза артистів грає впрост концертово та симпатична ціль стягне напевно все львівське громадянство.

— **На Радянську Україну** виїхав на днях зі Львова відомий економіст проф. І. Шимонович, що одержав дозвіл на поворот від президії ВУЦВК-у. Перед тижнем виїхали на Україну й відомі наші артисти: героїчний тенор Михайло Голинський (до одеської опери) і челіст Богдан Бережницький з Відня (до харківської опери).

— **Д-р Цьокан не арештований.** Перед кількома днями подали ми за ужгородською „Свободою" вістку про арештування в Харкові і вивезення до Тули відомого громадянина, комманданта середміського фронту у Львові в листопаді 1918 р. д-ра Ілька Цьокана. Тимчасом проф. М. Лозинський карткою з Праги (під датою 27. ц. м.) спростовує цю вістку, називаючи її сплетнею. Перед місяцем привезли були цю сплетню з Ужгорода до Праги. А тимчасом 27. ц. м. д-р М. Лозинський одержав книжку з Юридичного Видавництва з УСРР., вислану з Харкова 17. ц. м. якраз на доручення д-ра Цьокана, який там займає посаду комерційного директора. Приємно нам цею радісною вісткою поділитися з нашими читачами. Справді, це вже була би гірка іронія долі, коли б д-р Цьокан, який перейшов крізь пекло терпінь на протязі визвольної боротьби, переслідуваний Поляками і Чехами, не найшов спокою і поля для прикладення свого знання і роботящости на українській землі.

— **Три самовбивства** у Львові на протязі одного дня трапляється з таких звичайних причин як недостача праці (48 літній робітник Бурчан) і примусове видалення з міста двох замісцевих жінок.

— **Справжній „судний день"** мали дві жидівські родини в Смольниці, старосамбірського повіту: Вольфи і Шліки. Шлік забрав з шафи Вольфа якісь компромітуючі папери, а коли Вольф домагався їх звороту, Шлік боронився револьвером так енергійно, що вбив Вольфа, зранив його батька і власну жінку. Перелякани вчинком утік.

— **Злодійства без кінця.** У білий день вломники заїхали автом

ція безмірно важче була би заплатила Европі за те, що її Революція так страшенно протягом 20 років заливала Европу кровю.

Що не піднялися до розуміння тієї політичної фільософії, зрештою і не так уже дуже складної, — галицькі провідники Часу Великої Війни, за те дорого заплатила, платить і ще буде платити наша країна...

III.

Поляки силкувалися великими грішми перекупити могучого Наполеонського міністра Таєрана: щоби поміг їм до відбудови „великої" Польщі. Мимо своїх близьких звязків з польською аристократією (особливо з деякими її квітками жіночого пола), тай мимо свойого окінчного становища до грошевих питань („non olet"), Таєран відкинув польське предложення. Чому?

Бо найбільший після Рішелє французький міністр заграничних справ і дипльомат не вірив у тривку будуччину „великої" Польщі, а не вірячи в неї, не хотів насильним і штучним фабрикуванням такої потвори дразнити могутніх сусідів Поляків—із Сходу і Заходу тай наклікувати на Францію неминучий реванш ізза сотворення „великої" Польщі. Таєран признавав Польщу з її етнографічних границях, себто мало що більшу тої, яку створили Наполеон і Олександер під видом Варшавського державного твору. „Могуча держава — писав Таєран — робить помилку, коли привязує до своєї справи слабші державки; поміч їх представляє тільки незначну вартість, а оборона, яку їм треба дати, ускладняє оборону головної держави і помножує в користь противника точки наступу і предмети добичі". Замісць звязувати долю Франції з такими „потугами", як Польща, Таєран силкувавсь погодитися з великими противниками своєї Батьківщини і звязати їх інтереси з інтересами Франції. Нічого Таєран так не побоювався, як накидати побитому ворогові важкі і понижуючі умови мира: він знав, що такі умови мусять скорше чи пізніше спричинити війну відплатну, а вислід війни завсіди непевний. Бачучи, що Наполеон, засліплений перемогами, втратив здібність такого політичного міркування, Таєран відвернувся від нього ще як його міністр організував коаліцію проти нього.

Автори Версайського і Сен-Жерменського мира 1919 року забули Таєранівські принципи як на точці великої Польщі, так на точці Німеччини й Австрії.

Велику Польщу на силу сфабриковано. Яку в тій фабрикації ролю відограло грошеве підкупство (в якому Поляки були майстрами нетільки в епоху Таєрана) — як нам те вже сьогодні провірити і доказати? Натомісць не вимагає ні провірки ні доказів фатальна для Франції і Европи помилка, з якої склеєно велику, 30-мільонову державу для народу, якого ipsa moles rerum, себто оконечно рішаюча—компактна сила висловлюється числом нижчим 15 мільонів одиниць!

Перші кроки до ревізії Версайського мира і пере-орієнтацій французької заграничної політики в змислі Таєранівської традиції робляться на наших очах. Смеркає на польським виднокрузі. Треба бути такими сліпородженими, як українські „політики" Петлюрівської марки, щоби вязати будуччину своєї Батьківщини зі справою, яка засуджена невідкличнo і неминучо.

перед .клад зі шкурами на вул. Божничний і вантажили їх на віз так завзято, що навіть не запримітили поліцая, який арештував їх. Инші зно́в продали наївним прохожим на вул. Сапіги фальшиві золоті дорогоцінності; жертвою такого торгу впав один громадянин з Рожнітова й один швець з Бережан. Поліція арештувала 16 літнього хлопця, що втік з карного дому в Предільниці, який до спілки з товаришем обікрав кілька домів у Львові, між иншим проф. М. Посацького.

— **Зріст жіночих прав.** Першу доцентку в німецьких університетах призначили цими днями в Празі в німецькім медичнім факультеті; є нею Гедвіга Лянґекер, на катедрі експериментальної фармакольогії.

— **Небезпечне молоко.** Львівське староство ствердило поширеність красухи в Нагірянах і Маличковичах. Міський фізикат остерігає перед закупом молока у Павлини Міклош, яка продає молоко з тих місцевостей, навіщених красухою.

— **Реформа шкільних тем.** Московський Комісаріят Народньої Освіти рішив скоротити та влекшати план науки в початкових і середніх школах. Найбільші обмеження зроблено в хемії, російській мові і... соціольогії, домагаючись щоби теми вправ були яко мога прості. Бо до цього часу молодь мусіла рішати питання як не як, а трохи за важкі, напр. діти в 9-ім і 10-ім році писали вправи на тему „Імперіялістична війна і її причини", „Місто як адміністративний центр", „Злочин буржуазії". Такі теми будуть тепер дозволені щойно після... 10 року життя. Як неімовірними видаються такі звістки, пригадаймо, що і в наших гімназіях покутують донині теми, на які може відповісти хіба професор університету або вивчена папуга. Коли 16-літній хлопець має написати дисертацію про романтизм або реалізм у Шевченка чи Міцкевича, тоді він рішає таку саму фільозофічну проблему, як инші діти про війну, імперіялізм або централізм.

— **Покусані зміями.** В Індіях гине рік-річно кільканацять тисяч людей від укушення їдовитими зміями. В минулому році, як подає офіціяльна індійська статистика з Бомбаю, згинуло там від укушення їдовитих гадюк 19.308 осіб, Дикі звірі вбили в 1925 р. в Індіях 1974 осіб, з того пожерли тигри 975 людей.

— **Ucrainica.** У російськім державнім видавництві вийшов вибір новель В. Стефаника п. з. Поджигатель.

— **„Тиждень українського студента".** Наук. Т-во ім. Шевченка у Львові повідомляє, що дозволи на переведення „Тижня Українського Студента на теренах львівського та станиславівського воєвідства надійшли. Збірковий час: 1. до 15. жовтня. Місцеві комітети повинні зголоситися негайно до Головного Комітету (Львів, Чарнецького 26) по збіркові листи й легітимації. — Одночасно пригадується, що незалежно від „Тижня Українського Студентства" переводиться збіркова акція на ліжка в Академічному Домі (одно ліжко коштує 50 зол.). Досі дуже мало громадян, а ще менше інституцій відгукнулося на акцію: „Одно ліжко для українського студента", бо за два місяці зложено гроші всього на 56 ліжок. Треба ще около 100 ліжок, а крім того шаф, столів, крісел і т. д., бож Академічний Дім переходить до вжитку студентства порожній. Тому всі, хто на це стати, повинні уфундувати принайменше одно ліжко в Академічнім Домі.

„ОЛЬКА" одинокий спеціяльний магазин трикотів панчішкових виробів поручає свій багато — — заосмотрений магазин. — — 4—4

414

ЛЬВІВ, Ринок 35. біля Нар. Торговлі. Телеф. 14—03.

Курення папіросок є для величезної більшости суспільности життєвою конечністю. Тому, тимбільше мусимо звертати увагу на те, що і як куримо. При закупні тютюну мусимо числитися з нашою кишенею а при виборі туток і паперців повинні ми бути дуже вибагливі і купувати тільки випробовані першорядні вироби, де на кождім пуделку є виразно назвиско продуценту і місцевість, відки і двікого походять. І так н. пр. ТУТКИ МОРВІТАН, БОНТОН, ЕЛЬГАМЕЛЬ як рівнож паперці ГЕРБЕВО ДОРЕ мають на кождім пуделку чи сшитці виразно виписане назвиско фабрикантів, яке ручить за доброту товару

ГЕР-БЕ-ВО

Гер-лічка **Бе**-лдовські **Во**-лошиньскі

зєдинені фабрики туток і паперців 558 Сп. Акц. **в Кракові.** 5-10

З судової салі.

Дня 28. вересня п. р. перед судом присяжних у Львові відбулася розправа Михайла Онишкевича, начальника громади Любича Княжа повіт Рава Руська, обвинуваченого в злочині з §. 101 к. з. Парашки Сагая, Федька Кулайця і Василя Сагана. Акт обвинувачення закидав Михайлові Онишкевичові, що він як начальник громади підписав і ствердив неправдиві дати, подані иншими співобвинуваченими, з метою звільнити Василя Сагана з війська. По переведеній розправі присяжні судді всіма голосами заперечили вину і тому предсідник Трибуналу радник Антоневич оголосив увільняючий присуд. — Обвинувачував прокуратор Огоновський. боронили адвокат д-р Лев Ганкевич і д-р Семен Щевчук.

§. 127. к. з.

Дня 28. вересня п. р. відбулася перед Трибуналом карного суду у Львові розправа Миколи Заяця з Константівки пов. Камінка Струмілова обвинуваченого в злочині з §. 125 к. з. за те, що 29 марта 1924 р. знасилував Параскевію Яремчук в лісі, коли збирала ріща. По переведеній розправі предсідник Трибуналу радник Хлямтач оголосив увільняючий присуд. Обвинуваченого заступав д-р Роман Дашкевич, субститут адвоката д-ра Льва Ганкевича.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Всячина.

Інтеліґенція поліції. У вчорашній новинці згадували ми про великий епізод доносу бобрецької поліції на сатиричну виставу „Вертепу" як на протидержавну агітацію. Цікаво буде неодному читачеві, який знає, з якою освітою люде попадають у польську поліцію, зробити крок в иншу країну, теж европейську, хоча й далеку, в Анґлію. Не для анальоґії, борони Боже, а з простої цікавости. Заки хто стане анґлійським поліцаєм (таким звичайним, що стоїть на вулиці) мусить здати іспит. Цей іспит, хоча без латини та грекі, напевне стоїть щонайменше на такім самім високім рівні як домагання нашого іспиту зрілости, з тою ріжницею, що замість теоретичних схоластичних питань, кандидат мусить мати чимало практичної, життєвої освіти. Ось кілька питань, на які мусить відповісти такий кандидат: 1. Чим стоїть вище або чим нижче антрацитова пів у порівнанні з вітвертим комином? 2) Що треба робити, щоби підчас великих спек охоронити своє здоровля? 3) Подайте короткі інформації про такі особи: льорд Алленбі, И. Г. Томас, Марк Твейн, Муссоліні, Марія Корелай, Джек Демпсі, Троцький. Це при першім вступнім іспиті. А по чотирьох роках служби, щоби доступити до вищої ранґи поліційного урядовця, поліцай мусить відповісти на такі питання: 1. Зробіть нарис одноденної подорожі по Льондоні для Американця, який не знає Льондону, а хоче оглянути всі головні місця та памятники Льондону у звязку з історією міста та Анґлії. 2. По яких характеристичних зовнішніх рисах, згуках мови, одязі чи манерах можете пізнати на вулиці Американця, Австралійця, Француза, Індійця, Росіянина? 3. Що знаєте про Вашінґтонську умову, про І-ій Інтернаціонал, британську лєґію, фашизм, женевський протокол? Всі, що колинебудь мали нагоду розмовляти з льондонським поліцаєм, знають, що він має в голові вдесятеро більше освіти як пересічний приїжий европейський інтеліґент. Не диво, що такого сторожа публичного ладу можна слухати з пошаною.

Модест Менцінський.

Прощання артиста в Кельні.

З німецьких ґазет довідуємося, що наш земляк, славний героїчний тенор Модест Менцінський, розвязався з німецькою оперою в Кельні, де він виступав цілих 16 літ, і переїхав до Штокгольму, місця своєї попередньої праці і своїх перших великих успіхів. Прощання артиста в Кельні було надзвичайно сердечне і воно є найкращим мірилом тої пошани й любови, того пістизму, що його здобув собі Менцінський в тому місті.

Прощався Менцінський зі своєю публикою в Кельні і на окремому власному концерті, і в спеціяльній виставі опери Галєвія „Жидівка", в якій виступав у ролі Елеазара, що належить до найкращих його креацій. З того приводу вся преса в Кельні присвятила нашому славному землякові цілі шпальти, вихвалюючи неоцінені його музично-артистичні прикмети і жалуючи, що артист рішився невідклично виїхати до Швеції.

Нижче декілька уривків з тих ентузіястичних голосів преси.

„Kölnische Zeitung" (ч. 415) пише про концерт Менцінського: „До повноти образу особистости Модеста Менцінського, що лишиться для нас, мешканців Кельну, на все незабутньою, належать у значній части також його вечорі пісень, що мали у нього завсіди його власне, оригінальне обличе і корисно відбивали від виступу неодного співака в концертовій салі. Так і його прощальний концерт, при набитій битком салі, виявив нам співака, якого мистецьке „вірую" поважне і повне внутрішньої правди. По більшій части чули ми вже те, що подавала богата програма вечора, але так, як Менцінський відтворював кожну річ, був той вечір повний незабутньої принади. Артиста прощали живо й сердечно".

Подібно, коли не з більшими похвалами, пишуть про концерт Менцінського і його позне овацій прощання й инші часописи Кельну. А про його останній виступ у „Жидівці" пише „Rheinische Volk-macht": „Живий, свіжий вираз голосу, інтеліґенція вислову й елементарно ділаюча штука характеризування створили тут постать, що її рідко можна бачити на сцені опери. І знов удався мет майстра. Мистецтво Менцінського було на висотах, тому заслужене і сильне було признання, що не хотіло замовкнути навіть після спущення залізної куртини. Воно було голосною подякою для артиста і бажанням на гарну будучність".

Ще більш ентузіястично відзивається про прощальний вечір Менцінського в опері „Siadi-Anzeiger", що присвятив тій виставі цілу велику статтю. Не може бути більшої похвали для Менцінського, як та, що опера в Кельні тратить у ньому „останнього вагнерівського тенора й вагнерівського артиста старої, доброї ґенерації".

На новому, даляньому місці творчої праці і слави бажаємо й ми Модестові Менцінському не менших успіхів, як їх мав у високомузикальному Кельні. — *(ін.)*

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Сєвєвського у складі 30 осіб виступає:
Пятниця 1.X. Дрогобич.
Субота 2.X. Дрогобич.
Неділя 3.X. Борислав. 193 42-?

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:
Пятниця 1. X. Тарнів. 519 10—?

Тов-о „Медична Ґромада" у Львові просить того, хто має бр давній друкований статут тов-а „Медична Ґромада" у Львові, подати свою адресу до відома Товариству: Львів, вул. Супінського ч. 21. (Академічний Дім). — **Виділ.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ВЕЛИКИЙ сонячний покій з харчем для студенток при українській родині біля університету (1 хвиля ходу). *Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Сонячний покій".* 611 2—3

ПАРОХІЯ Стрийська п. Збараж пошукує сейчас дяка, що пропадна би хор. Услівя після умови листовно. 626 1—2

ВДОВА 35-літна, бувша учителька з посагом, який вистарчає їй на життя, вийде замуж за інтеліґентного Українця до 45-ти літ. Листи просить слати: Коломия, Староміська 23, Ігнатієвич Николай. 631 1—2

НОТИ на орхестру. В. Безкоровайний: 1) „Думка-Шумка". 2) „Для розради", коломийки, 3) „Збірка пісень", квартет смичковий. 620 1—3

ЛЯ емеритів до найму гарний дім мурований з господарськими будинками і двомортовим городом. Стація в місці. 5 миль від Львова. Відомість в Адміністрації „Діла". 600 3—3

КОНЦЕСІОНОВАНІ через міністерство курси крою, модельовання і шиття Олени Варкалувної, Коханівського 10. Курси передпол. для Пань на власних матеріялах, вечірні для фахових Пань. Форми на міри. 622 2—?

ВИСШИЙ державний урядник, одружиться з гарною, бездітною вдовою або панною до літ 34. Зголошення до Адміністрації під „Урядник". 621 2—3

ПРИЙМУ на мешкання з харчем дві студентки. Вул. Садівницька 21. І. пов. на право. 627 1—?

ПРИЙМУ негайно здібного хлопця на практику в механічному ремеслі. — Ю. Ломаґа, Сенкевича ч. 9. 618 2—?

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає

Лікарсько-дентистичне Заведення

д-ра Симона Раппапорта
Якова Насса

ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.

Пльомбування й випимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі 630 1—5

Їду якнайскорше на два-три місяці

ДО КАНАДИ.

Буду старатися о позволення на візи (аплікації) для рільників, які можуть одержати паспорт до Канади, свідоцтво моральности з 5-х послідних літ і мають або можуть до весни постаратися о 150—300 доларів на оплачення подорожі. Точні персоналії (імя, прізвище, вік, стан, заняття, релігія, точна теперішня адреса як також евент. адреса рідні або знакомих в Канаді) слати на адресу:

Михайло Богатюк
Hamburgisches Reisebureau
591 Hamburg, Amsterdamm 35. 2-2

До адвокатської канцелярії в Ужгороді (Підкарпатська Україна — Ч. С. Республика) прийму негайно молоду, рутиновану **мундантку**—Українку (евент. мущину, що пише швидко і без блуду на машині Адлер двотастровій латинській і українській). Знаючі українську стенографію будуть мати першенство. Оферти з докладним описом життя і висотою жаданої місячної винагороди слати на адресу: *Д-р Іван Доминський, адвокат в Ужгороді Ч. С. Р.* 605 2—3

Подяка.

Отсею дорогою складаю прилюдно повну подяку **Впов. д-рові Амброзієві Целевичові** за старанну безкорисну лікарську поміч, яку з повною посвятою подав мені в тяжкій моїй недузі і уратував мені і життя і здоровля. Рівнож сердечно дякую Впов. д-рові Банахові за звичливу пораду в початках недуги і відвідування мене в часі недуги.

о. Михайло Цегельський
з Камінки струм.

Позір Українські Еміґранти!

Заки рішитесь виїхати самі або з родиною на зарібки (сезонові роботи) чи те шукати долі в далеких заморських краях не слухайте намов і підшептів рішних несовісних агентів, лиш напишіть напередо одинокого „Товариства опіки над українськими еміґрантами у Львові" вул. Костюшка ч. 1 а. Воно подасть Вам правдиві інформації в справі Вашого виїзду і щиро порадить, чи, як і куди маєте їхати та заопікується Вами найсовісніше так тут в краю як і в часі Вашої подорожі, а по змозі і на чужині.

Кождий, хто хоче виїхати, нехай для власного добра звернеться особисто або листом о пораду до свого Товариства, долучуючи на відповідь почтову марку.

Не слухай те і оминайте всяких чужих агентів а шукайте поради, помочі і опіки тільки у своїх людей!

Пишіть на адресу: **Товариство опіки над українськими еміґрантами у Львові, вул. Костюшка ч. 1 а.** 1-3

За редакцію відповідає **Василь Мудрий** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 217 (10.894). Львів, суб-та 2. жовтня 1926 Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. ощадн. 143,322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Год. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Димісія ш. кабінету Бартля.

Сойм проти уряду. — Внесення на розвязання сойму. — Димісія уряду принята. — Коли буде розвязаний сойм?

Варшава, 30. вересня 1926.

Хід нарад нинішнього соймового дня був такий:

В год. 11 зібралася бюджетова комісія сойму, що занялася розглядом двох поправок сенату до будж. провізорії. Сенат, як відомо, ухвалив поправки проти волі уряду. Засідання комісії скінчилося ухваленням обох поправок сенату. Політичне значіння має головно поправка перша, що обтинає бюджет у рубриці видатків до 450 мил. зол. Ухвалення цієї поправки ідентичне з заявою недовіря для уряду. З уваги на такий вислід нарад комісії пос. Косцялковський зложив свій реферат і референтом вибрано посла Бирку.

В міжчасі радили майже всі соймові клюби, щоб заняти становище до сенатських поправок. Одночасно раджено вже всюди над справою будучих виборів, уважаючи, що розвязання сойму неуникнине.

Засідання сойму зачалося по 4. год. попол. і тягнулося нецілої півтора години. Наради сойму були спокійні і поважні. Після поладнання першої точки денного порядку пос. Бирка представив становище будж. комісії до сенатських поправок. Зголосився ще до слова пос. Рудзінський (Визв.), що іменем свого клюбу поставив внесення на негайне розвязання сойму.

Голосування над сенатськими поправками було поіменне. Першу поправку (про зменшення видатків до суми 450 мил.) ухвалено 207 голосами проти 94. За поправкою голосували: Українці, Білоруссини, ЗЛН, ХН, ХД, Пяст, НПР, НПХ і комуністи. Проти: ППС, Клюб Праці, Визволенє, Строн. Хлопске, Звйонзек кат.-людови. Жиди й Німці здержалися від голосування.

Другу сенатську поправку (про привернення ст. 3) принято майже одноголосно.

Ще перед приступленням до голосування промовляли в короткій дискусії м. ин.: пос. Сохацький (ком.), пос. Назарук (Український Кл.), якому маршалок відібрав голос, пос. Варшавський (ком.), пос. Балін (НПХ). Після оголошення висліду голосування маршалок заявив, що денний порядок вичерпаний і що заплинули три посольські внесення, а саме: внесення ЗЛН. на недовіря для уряду, внесення ХД. на недовіря для прем. Бартля, внесення „Визволення" на розвязання сойму.

Забрав слово прем. Бартель і звернувся до маршалка з внесенням, аби він замкнув засідання на три години і визначив найближче засідання на год. 8·30 вечером. Маршалок згодився на це внесення.

Варшава, 1. жовтня 1926.

По конференції през. Мосціцького з премієром Бартлем зібралася в год. 8. веч. Рада міністрів і рішила предложити свою димісію. Президент димісію приняв, але поручив дотеперішнім членам уряду вести дальше свої аґенди.

В год. 8·30 марш. Ратай отворив друге засідання сойму і повідомив послів що одержав неофіціяльну, хоч безпосередню вістку про димісію кабінету, яку президент приняв. Тому розглядання зголошених посольських внесень є неактуальне. Засідання сойму марш. відложив, а про найближче засідання повідомить послів на письмі.

Перед замкненням засідання пос. Понятовський (Визв.) поставив внесення, щоби сойм, без уваги на події, які зайшли, приступив до полагоди внесення „Визволення" на розвязання законодатних палат, виходячи з заложення, що димісія уряду для тої справи не має значіння, бо уряд може заняти становище лише супроти президента річипосполитої. Проти того заявився пос. Гломбінський (ЗЛН) і зголосив формальне внесення, щоби внесення „Визволення" на розвязання сойму не розглядати. Внесення пос. Гломбінського ухвалено більшістю голосів. Проти того внесення голосувала ціла польська лівиця і національні меншости.

Ще перед енунціяцією марш. Ратая про димісію уряду говорили в соймі, що т. зв. господарські міністри застерігалися щодо розвязання сойму. Мабуть і президент Мосціцький не був за розвязанням сойму.

Найближчі години повинні принести розвязку замотаної ситуації. Деякі посли кажуть, що до розвязання сойму не прийшло тому, що Рада міністрів не була однодушна в тій справі, бо міністри Клярнер, Ромоцький, Рачинський і Станєвич були проти негайного розвязування сойму. Всеж таки багато послів рахується з тим, що сьогодня в пятницю вийде декрет президента про розвязання сойму.

Після заключенна договору Литви з СРСР.

Берлин, 30. вересня 1926.

„Дем. Цтггсдінст" містить інтервю свого кореспондента з литовським послом у Берліні Сідзікавскасом у справі литовсько-більшовицького договору. Посол підкреслив, що договір не звертається проти инших держав, що щераз литовський уряд зазначить в окремій ноті до Ліги Націй. Небаром підпишуть торговельний литовсько-більшовицький договір, який змістом буде відповідати більшовицько-німецькому торг. договорові. Договір, який тепер заключено і договори, які ще заключаться, можуть причинитися до створення нового Льокарна в північно-східній Европі. Тоді треба найти способи для полагоди справи Вильна. На всякий випадок як другий спосіб розвязки остає інтервенція Ради Ліги Націй. В найближчих днях покінчаться переговори, які від кількох місяців ідуть між Латвією і Естонією з одної та СРСР. з другої сторони.

Наради Мусолінія з Чемберленом у Ліворні.

Рим, 30. вересня 1926.

Мусоліні виїхав із Риму з держ. секретарем, щоби стрінутися з Чемберленом у Ліворні. В Ліворні Мусоліні всів на яхт „Джуліяна" і виїхав на стрічу Чемберленові, що їхав на своїм яхті „Дельфін". Стрінулися в год. 10·55. Мусоліні вийшов на поклад „Дельфіна" з держ. підсекретарем Гранді і шефом кабінету Паутічі. Після короткої розмови Мусоліні і Чемберлєн пішли на поклад „Джуліяни", де було снідання.

Кореспондент „Дейли Телєграфу" повідомляє з Риму, що стріча Чемберлєна з Мусолінієм має лише куртуазійний характер. Приватний характер відвідин доказує це, що міністр не взяв зі собою технічних дорадників і річевого матеріялу. Годі уявити собі теж, щоби Чемберлєн обговорював якінебудь справи без попереднього порозуміння з кабінетом.

Абдикація румунського короля?

Париж, 30. вересня 1. 26.

Паризьке видання „Нью Йорк Геральд-у" повідомляє з Льондону, що після приїзду румунської королевої до Америки абдикує румунський король Фердинанд. З иншого джерела повідомляють, що подорож королевої Марії до Америки відкликано з причини різниці думок щодо впливів королевої на регенційну раду.

Перед димісією австрійського уряду.

Відень, 30. вересня 1926.

У парляментарних кульоарах кажуть, що зміна уряду в Австрії показалась конечною. В найближчих днях уряд Рамека подасться до димісії. Новий уряд має утворити бувш. канцлєр Зайпель.

Чеські журналісти у Львові.

Львів, 1. жовтня 1926.

Вчора приїхала до Львова прогулька чеських журналістів, редакторів найпоширеніших органів Чехословаччини. Журналістів витали з парадою польські офіціяльні кола, після чого гості відбули відвідини по цікавіших львівських установах. Вечером відбулася в міському театрі на честь гостей урочиста вистава. Сьогодня рано чеські журналісти виїхали до Дрогобича.

Комунікат.

II. Український Ярмарок у Станиславові.

I. Участь дальше зголосили: зі Львова: 1) Тр-д — жіноча спілка промислова, 2) Спілка українських агрономів, 3) Українські інваліди, 4) Фабрика чорнила „Жар"; з Жовкви: ОО. Василіяне; з Відня: п. Щуровський.

II. Прогульки на II. Український Ярмарок заповіджено: зі Львова, Перемишля, Коломиї, Копичинець.— Дальш. зголошення проситься надсилати.

III. Комітет поробив заходи в Дирекції залізниць у Станиславові і Львові, які видали стаційним урядам припоручення, що коли з певної місцевости зголосить прогульку на II. Український Ярмарок у Станиславові найменше 30 осіб, то стаційна каса видаватиме знижки в переїзді до Станиславова і з поворотом 33⅓, коли дана місцевість віддалена щонайменше 30 км. від Станиславова.

IV. Шкільна молодь під проводом члена із учительського збору користає із 50% знижки. Прогульки зі шкіл проситься найрадше уладжувати в днях 4., 5., 6. і 7. жовтня, щоби шкільна молодь могла докладно запізнатися з експонатами.

Станиславів, дня 27. вересня 1926.

За Комітет Українського Ярмарку в Станиславові:

Д-р В. Яковин в. р. Інж. Ол. Дяків в. р. Сев. Снігурович в. р.

Біржа.

Гроші.

Доляр у приватних оборотах 9·00 зол. без значніших вагань.

Збіжа.

Обороти в промислових бараболях у рямцях нинішніх потувань. Дальше зацікавлення хлібовим збіжам; пшениця по слабших цінах, жито по цінах дотеперішніх. Тенденція легко знижкова. Пшениця краєва дворська 44·50—45·50, пшениця краєва селянська 42—43, жито галицьке 31—32, ячмінь галицький 27—27·50, ячмінь галицький пастівний 24·75—25·25, овес галицький 24—25, гречка 27·75—28·25, бараболі промислові 5·25—5·75

Дивогляд.

Львів, 30. вересня 1926

Заки нічні телєграми з четверга на пятницю принесуть розвязку загостреного конфлікту між соймом і урядом, а радше між вчорашніми і нинішніми польськими „богами", — годиться приглянутись, як представляється те положення сьогодня.

Без пересади можна твердити, що є це дивогляд, яких мало.

Чи треба пригадувати хід подій в останніх днів. Уряд вносить бюджетний прелімінар на IV. квартал і додаткові кредити за III. квартал. В бюджетній комісії розпочинається забава в піжмурки. Ті, яких Пілсудський в травні називав шубравцями і яким погрожував кнутом, прийшовши до себе, починають гороїжитись. Сяк і так перекреслюють вони урядові цифри. Але спомин кнута ділає на них так, що на пленумі переходить урядове предложення. Значить, з великої хмари малий дощ. Але бажаючи всетаки чимсь зазначити себе, соймова більшість ухвалює недовіря двом міністрам, членам уряду, який весь час кокетує з польською реакцією, який просто плазує перед нею. Спеціяльно згадані міністри, Młodzianowski і Суйковський, зі шкури вилазили, щоби допекти українському й білоруському „антидержавному елементові" та щоби тим чином зискати ласки націоналістично-реакційного табору. Дивно вражає, чому польська реакція вибрала собі на жертвенних козлів саме тих двох чурів Пілсудського, але це вже її справа. Мабуть рахувала на те, що їх не буде охороняти своїм батожним раменем всесильний магараджа. Бо й справді, яка ріжниця в тому, чи на фотелі міністра внутрішніх справ сидить один малограмотний генерал, чи другий? Яка ріжниця в тому, чи в міністерстві освіти вегетуватиме один професор, чи другий? І то професор, якого єдиною прикметою є те, що в юних днях був поступовцем, а тепер вислугується польській реакції, професор, якого власть не сягає поза стіни міністерського кабінету.

Бюджетний прелімінар перейшов до сенату, а уряд проф. Бартеля почав грати ролю заклопотаного. Була це поганенька комедія, в якій не бракувало й страхіть. Урядові прислужники ширили вістки, що — мовляв — Hannibal ante portas, що Пілсудський, який перебував у Друскеніках, вже їде до Варшави, вже зближається до столиці, за хвилю буде в Бельведері. Очевидно, їде з батогом. І саме тоді, коли знову погрожувано кнутом послам, поминаємо: яким, якого покрою й етичної вартости, але будь-що будь послам, „вибранцям народу",—в Друскеніках Пілсудський і Бартель заходились від сміху. Це стверджує сам Бартель, кажучи, що „сердечно всміявся" з марш. Пілсудським на тему витвореної кризи.

Полякавши полохливих вшехполяків й инших соймових християн, през. Мосціцький затвердив уряд Бартеля в попередньому складі, не взявши на увагу висловленого соймом недовіря. Тепер з черги почав гороїжитися сенат. Вшехполяки, які в бюджетній комісії сенату апробували ухвалу сойму, на пленумі реструнгували бюджетний прелімінар, щоби його ще раз завернути до

сойму, даючи змогу цьому останньому зревідувати своє становище до „відновленого" тими самими членами уряду.

Щож робить уряд? В першу чергу лякає сойм розвязанням, а послів припиненням пієт з 1. жовтня.

Внаслідок різкої постави двох сторін положення загострилося до крайности. Почато говорити про розвязання сойму і нові вибори, а навіть у сплетницьких соймових кульоарах намічено вже виборчі бльоки. Спершу розвязанням сойму грозив уряд, сподіваючись, що праві партії не зважаться під теперішню пору піти до виборчої кампанії, що вони не мають виборчого клича, що не розпоряджають більшими фондами, а головно, що вони покоряться перед урядом за можливу обіцянку в справі зміни виборчої ординації для „кресів" і „зміщення" там захитаного „народового" стану посідання.

На протязі двох днів ситуація змінилася. Сенат, редукуючи бюджетний прелімінар уряду, тим самим здобув для правиці виборчий клич, який уэмістовлюється в слові: ощадність, очевидно, як противага марнотратства уряду і демократично-диктаторського табору. З тим моментом ініціятива переходить до польської правиці. Вона виявляє готовість підняти кинену рукавицю. Навіть зазначує, що готова погодитися з обовязуючою виборчою ординацією. Праві органи взивають, щоби видержати на неприєднаному становищі, без вагань, бо хоч виборча ординація ніби то не дає змоги зорганізувати правдиву волю народу, але в теперішніх часах нема виглядів на зміну виборчої ординації по лінії правиці. Тому краще приняти визов і заздалегідь готовитися до виборів.

Здавалось би, що все складається якнайкраще. Уряд бажає розвязати сойм і сойм у своїй більшости не протиставиться цій тенденції. Все в порядку. Аж раптом наступає зміна становищ. Уряд ніби то далі обстоює свою думку, навіть ізза пазухи показує готовий декрет про розвязання сойму, але урядові партії і їх органи починають виявляти дивну нервозність. Вони наклікують до компромісу. Пепесівці, визволенці, не говорячи вже про Жидів (які трясуться на саму згадку втратити значну кількість чужих мандатів) роблять заходи, щоби вдержати скомпромітований, поганьблений польський парляменг. Найцікавіше, що пепесівці і визволенці, які заєдно підносили крик за розвязанням сойму, тепер не лише принишкли, але й вишукують всякі „народові" страхіття, щоби зберегти цю нужденну, безголосу руїну польської законодатної установи, це опудало польського парляментаризму взагалі.

За пепесівцями і визволенцями тюпає і старенький аристократичний „Час", який постійно заявлявся за розвязанням сойму. Тепер, коли справа розвязання сойму стала крайно врілою, коли немає иншого виходу, якщо бажається зберегти тороки польського парляментаризму, він всюди добачує самі „небезпеки". Вибори — мовляв — перепинять всяку позитивну і творчу працю, а виборча агітація створить податний грунт для переворотової і протидержавної агітації. Відсутність „розсудливої" виборчої ординації не дає змоги ввести до сойму „найбільш пожаданих і найпотрібніших одиниць".

„Та найгірше представляється справа виборів під національним оглядом. Нема причини допускати, що давній бльок національних меншостей не повстане знову. Буде він далеко грізніший, якщо гасло абстиненції, кинене Українцями Сх. Галичини підчас останніх виборів, буде відкликане, а на це заноситься. Тоді незвичайно зросте число меншостевих мандатів — головно з огляду на невмілу і нездарну адміністрацію окраїнних воєвідств. Правда, при допомозі зручних і делікатних потягнень можна би той бльок розбити, — одначе, на жаль, не маємо стільки дозіря до політичного вироблення і поворотности чинників, щоби ми повірили в успішність такої акції. За те бачимо, що представники нац. меншостей насильно пруть до розвязання сойму, очевидно в надії, що нові вибори принесуть їм великі користи".

З огляду на те сойм і уряд повинні застановитися над тими небезпеками і поки час звернути з хибної дороги.

Як бачимо, самі дивогляди, нельогічности, ненормальности в думках і словах, в поведінці і тактиці,

Жіночі модні матеріяли
Шовки, Полотна
Мужеські сукна
1630 52—?
продаж найдешевше
ФІРМА
РОМАН
ЗУБИК
Львів, Галицька 16.

Польський магараджа і його чури.

Промова посла Павла Васильчука, виголошена 24. вересня 1926 р. на пленумі сойму підчас дебати над бюджетовою провізорією на IV. квартал.

(Продовження.)

Премієр Бартель говорив, що перша задача, яку ставить собі уряд в ділянці внутрішньої політики, це поглиблення правопорядку. Всякі відхили від тієї лінії уряд нищитиме безоглядно. Уважаю, що вчора уряд сам собі найвиразніше заперечив, бо він переступив соймову ухвалу, зафіксовану в попередньому буджетовому прелімінарі. Маємо на 16 і пів міліона переступлення видатків уряду і справжньою відповідю парляменту булоб потягнення уряду до відповідальности, а тимсамим його устуления. Уряд, що має сміливість прийти з переступленням закону до сойму, не був би толєрований у самодільнім парляменті. Коли я спитав у комісії, на які цілі переступлено диспозиційний фонд міністерства закордонних справ, то голова буджетової комісії пос. Римар сказав, що на основі інформацій, одержаних від уряду, стверджує, що видатковано ті суми згідно з „народовим" інтересом. Якби я вглянув у ті справи, мабуть на це не згодився. Чи п. Римар думає, що має першенство і виключність судити про видатки буджету, чи мої гроші як платника не йдуть також до скарбової каси, чи я як посол гірший від вас? Це за далеко вже йде у вас. В подібних випадках є засідання комісії тайне. Як не довіряєте, то говоріть отверто. Але мені сказав другий соціялістичний посол: Алеж це таємниця! Якщо це таємниця, то зробіть тайне засідання, а то инакше така заява не має віри. Я це називаю покриванням марнотратства публичного гроша. Уряд уже тим є запереченням правопорядку, що того дотримує.

Прихильники просвіти.

Небавком після перевороту культурно-освітнє товариство „Просвіта" в Кремянці звернулося до старости з проханням дозволити йому уладити збірку на будову власного дому. Староста відмовив, справа пішла до міністра внутрішніх справ Młodзяновського. Він пише у відповіди до сен. Черкавського, що хвилево не може на це згодитися і затверджує відмовну відповідь, бо, по його відомостям, члени „просвіти" займаються розділюванням збіжа, яке прийшло від Червоного Хреста з Радянської України для голодуючих. Таку причину подав мін. Młodзяновський (*Голос: дуже слушна причина*). Хто яку льогіку має в своїй голові. З погляду права це не є причина. З політичної точки погляду я вам зараз виясню, що це значить.

На останньому засіданні комісії закордонних справ інтерпелював один з послів правиці мін. Залеського в справі допомоги Полякам, німецьким горожанам, в ділянці культури, освіти й добродійности. Міністр був дещо спанталичений і сказав: Прошу панів, з того можуть вийти деякі трудноші, тому краще буде, як це піде шляхом суспільної помочи, а тоді уряд візьме це, розуміється, в оборону. Чи конфіската збіжа, присланого для голодуючих Червоним Хрестом з Рад. України і переслідування за розділ того збіжа, за самаританську дяльність, не має політичного підкладу? Чи не може бути відплати? Цеж таке природне! Бо якщо ви тут переслідуєте, то є й Поляки на Україні, є і в Німеччині. (*Пос. Далаґін: Арештувати сотку комсомолців і все буде в порядку*).

Дві мірки.

Обіжник мін. Ратайського, що забороняє скликувати посольські віча на східних „кресах", як відомо, є досі в силі і не знесений; привілеюють його виключно до послів українських і білоруських. (*Голос: І до польсих их однаково*). До польських — сумніваюся. Хоча уряд у тій справі інтерпельовано і хоча ми прохали, щоби скасувати цей обіжник, бо нема ніяких зовнішніх причин, щоби піддержувати його і нерівномірний поділ між польськими й українськими територіями, уряд до цього часу обіжника не скасував. Таким робом українське населення всіх відтінків, національний та соціялістичний, не має змоги збиратись, і хоча би економічно — не то вже політично! — організуватись без дозволу влади, яка ставить їй перепони, а польському населенню ні. А коли уряд розясняє це боротьбою з комуністами, то комуністи загнані в підземелля також чхають на ці обіжники, бо мають инші шляхи організації. Діло йде тут про висліл політичної тенденції уряду п. Бартеля, польської демократії, лівиці. Навіть якби панове з лівиці відпекуючись, заявляли словами пос. Липацевича: „Маємо довіря до марш. Пілсудського, але не до його міністрів і тому будемо голосувати за буджетовим проєктом" то й це не змінило би факту, що уряд п. Бартеля є вашим урядом, урядом польської лівиці, за якого діяльність бере на себе повну відповідальність. Це становище п. Липацевича з „Визволення" і всієї польської лівиці незвичайно цікаве, бо до цього часу політика знає тільки одну форму: коли хто не має довіря до уряду то голосує проти нього, хоча би один міністр був йому дуже симпатичний. Та тут фігура Пілсудського заслоняє всіх польських демократів. І тому-то ви панове з лівиці не можете позбутись тієї плями і відцуратись від уряду, якого піддержуєте, а тим самим потураєте тому, що нехтує нами. Ось чим ми докоряємо вам.

П. П. С. у ролі акушера.

Щодо шкільної політики то дивним дивом пепесовий дідусь міністр Суйковський зустрівся з такою неприязною критикою від польської правиці. Вона повинна би його хвалити. Пос. Здзєховський репетує, що всі польські партії признали, що у польсько-руських (не знаю, чи це він про п. Серебренникова каже, чи про нас) і польсько-білоруських взаєминах школа повинна бути звязуючою ниткою. Зовсім вірно. Я вже нераз з цього місця і в комісіях казав, що між вами, панове, нема ріжниці, з виїмком комуністичного табору, такого слабого в Польщі. Починаючи від П.П.С. нема ріжниці, хоча П. П. С. голосувала за цим законом, — адже відомо, що вона скрізь є акушером. Саме підчас уряду двох Станіславів, Тугута і Грабського, П. П. С. була найбільшим акушером (*з жидівських лавок: акушером чи фушером?*) язикового і шкільного закону, що був історичним свідоцтвом кризи державної польської думки і політичної її бідноти, і найбільше вас здискваліфікував. Він підірвав вас морально, і скажіть, як я можу йти спільно з вами, коли вас ненавиджу за гнет? Чому я маю вчити свою дитину польської мови, а ви своєї не маєте вчити по українськи? Чи тільки тому, що ви тимчасово перемогли наслідком випадкового складу світових обставин, зовсім від вас незалежних, а наш народний організм перерізали кордони, і ми не були в силі вдержати своєї незалежности?! Ось чому це так є! (*Пос. Мангерис: А коли-ж ви мали свою незалежність? Ми мали її майже 1000 літ, а ви ні!*) Якже-ж це виглядає з погляду вашої християнської моралі? Я ніколи не відкликався до вас і не маю до вас претенсій. Я цим панам з лівиці завсіди казав: ви мілїон разів гірші, як тамті, бо Станіслав Грабський і Римар це вітверті вороги, і кажуть: пане Васильчук, нехай вам буде приємно, що ми вас задушимо. І коли я зустрічаюсь з цими панами, завсіди показую свої кігті. Я так оцінюю цю політичну картину. Зате всі тепер з лівиці балакають про соціялізм, демократію, радикалізм і всі инші страхополохи, а по суті це найбільші шовністи та імперіялісти, як це показує історія останніх літ і теперішня з Пілсудським. Ці панове звеличували стільки літ Пілсудського, що він став для них Богом. Для П. П. С. не соціялізм був Богом, а Пілсудський, для польських радикалів не радикалізм, а Пілсудський, і тому все зазнало невдачі: їх програма та ідеольогія, і вони нині волічуться у хвості, облизуючи та цілуючи чоботи свого пана.

Культура і дефензива.

Кажу про це в такій формі не тому, щоби когось ображувати. Ні тому, щоби комусь приподобатись. А таке моє глибоке пересвідчення і відчуваю велику вразу до тих панів, бо гадаю, що політика повинна бути ідеалом, а не „шухерською", грою на настроях і роботою малих інтересів. Адже програми повинні мати якесь значіння, адже існують якісь людські ідеали і без цього нема поступу. Ми політики не військо. А коли тепер воюємо словами, пересвідченнями, то яку вартість має ваша політична дяльність. Правдою є те, що всі польські партії погодилось, що школа має еднати. Що це значить? Назовні для чужини це значить, що все в порядку, що мова туземців має бути-то доступ до школи, бо вони такі примітивні, що до школи треба їх аж тягнути. Дають їм школи, все буцім-то гарно, а фактично навчанням у школі тягнуть їх до польської культури. (*І голос: Дуже добре!*) Стрівайте, дозвольте докінчити, бо може я промовляю в цьому соймі вже в останнє. Один з останніх відчитів „інституту для національних дослідів — ніде, здається, у світі нема таких інституцій, основаних з метою політичного заанюання душ під фірмою наукової об'єктивности! — був присвячений польсько-українським і польсько-білоруським взаєминам. Одна визначна особа, яка зрештою не сидить у цій палаті, лівий і соціяліст, обіцяв як „ultima ratio" польської політичної лінії у відношенні до Українців, після масового перевозоту, обіцяв — курси для вчителів Українців у Кракові. (*Голос: Голувко?*) Nomina sunt odiosa. Прошу панів, хоча я був гостем, я відважився, — бо не міг видержати — заявити, що так ставити справу нечесно. Я сказав трохи инакше, але зміст був той сам. Чому в Кракові, а не в Луцьку, Ходмі або у Львові? Мені сказали, що „тому у Кракові, бо ви там пізнаєте красу польської культури". Я відповів, що й у нас можна бачити цю красу в Жеромського, Раймонті та инших. (*Голос: У Минську?*) Жеромський, — Раймонт і Минськ, де ваша голова? Але ця ваша культура у вас то діяльність дефензиви. Маємо вражіння, що кожний другий чоловік то дефензивник. Чи вам, панове не сором? Учитель вороже ставиться до населення, інтеліґент теж. Там, на наших землях цю польську культуру репрезентують якнайгірші елементи. Коли схочемо самі, то якісь культурні впливи перейдуть до нас і я не гадаю думати проголошувати принципу повного відмежування, бо це абсурд. Тільки панове з крайної лівиці можуть думати про це, хоча самі є невинно під впливом ріжнородних культур. Тому-то є це сидома тенденція, плянова політика всіх вас спольонізувати український нарід у Польщі, як довго ще можна вдержати цей стан, як це любить писати п. Прушинський у своїх газетах. І така є рація ягнівків посла Здзєховського.

(Далі буде.)

До спільного знаменника.

Обєднанські здвиги соціялістичних партій.

VII.

Кінчаючи наш розгляд маніфестаційних заяв партії „Нар. Волі" і „Сел. Союза", бажалиб ми поділитися з нашими читачами ще кількома замітками:

Коли згідно з соціялістичними тезами приняти, що соціяльний уклад має рішаючий вплив на суспільно-політичні партійні групування, то в нас важко прикласти ці тези. Наш народ складається в селянства (мало- і безземельного, трохи підправленого середняком та тут і там поперетикного поодинокими заможнішими селянами), робітництва (здебільшого некваліфікованого) і трудової інтеліґенції. Нетрудового елєменту в нас взагалі немає, хіба за винятком лінтяїв, все одно — селян, робітників чи інтеліґентів, настроєних буржуазно чи пролєтарсько, чи як хто хоче. Навіть тих кількох невеличких земельних власників (всіх 247 на 7 міліонів українського населення під Польщею) — правду кажучи — важко зарахувати до нетрудового елєменту, коли мати на увазі західно европейське мірило „буржуазности".

Правда, лишаються ще буржуазно і пролєтарсько настроєні

громадяне. І хіба по настроях прийдеться переводити партійний поділ нашого громадянства.

З цього й хочемо вийти. Не дасться заперечити, що серед нашого громадянства є ріжниці світоглядів. В першу чергу є світогляд національний і світогляд інтернаціональний, світогляд національної єдности і суцільности і світогляд єдности одної кляси, єдности пролетарів даної території без огляду на національність. В такому випадку зовсім оправданий є поділ громадянства на два основні табори: національний і інтернаціональний або соціялістичний. Перший під проводом Українського Національно-Демократичного Обєднання, другий під кермою комуністів, перший централістично-національний, обєднуючий всі національні елєменти (без огляду на деякі дрібніші ухили), другий розсаджуючий національну єдність в імя позанаціональної, робітничо-пролетарської централізації.

Це була би найпростіша розвязка партійного угрупування нашого громадянства. Одначе „найпростіші" розвязки все бувають найважчі. На перепоні такого спільного знаменника стоять безчисленні перешкоди найріжнороднішого характеру. Такий розподіл, хоч в загальному наскрізь правильний, заносив би тугою тих старих людей, що вітхали до одної чи двох партій (очевидно універсальних), але „добрих". В обох таборах є деякі відміни світоглядів, які важко підтягнути під загальний стрихулець. Розглядаючи вже досі замарковану світоглядову діференціяцію нашого громадянства й спираючись на висловленому вгорі погляді про соціяльну монолітність нашого народу, уважаємо найдоцільнішим партійний розподіл нашого громадянства по лінії існуючих „інтернаціоналів".

Принявши в основу мірило „інтернаціоналу", намітилиб ми такі політичні угрупування: клєрикально-монархічне, радикально-демократичне, народницько-соціялістичне, соціяльно-демократичне і комуністичне.

Клєрикально-монархічний елемент досі незорганізований. Його завязком є Українська Християнська Організація (хоч досі неполітична) і група „Політики". Цей елемент є звязаний з римським (ватиканським) інтернаціоналом. Уважаємо повстання такої партії бажаним, без огляду на те, чи вона матиме суспільно правіший (консервативний), чи лівіший (християнсько-соціяльний) характер. Фактом є, що матеріял для такої партії існує. Частинно входить він у склад УНД-а, але здебільшого є він незорганізований, непритягнений до громадської роботи і розуміється — громадської відповідальности. А коли такий елемент існує, то чомуж він не має виступити в організованій формі, чому не має бути оформлений в політично-суспільній організації. Особливо значна частина молодшої генерації нашого духовенства відтягається від громадської праці, бо — мовляв — „масонське" УНДО їй не відповідає. Якщо так, то чому не створити своєї власної організації, організовано творити суспільні вартости і нести свою долю громадської відповідальности.

Другим інтернаціональним угрупованням є соціяльно-демократичне. На жаль, те місце, яке довгі роки займала у нас УСДП, є або порожне, або заняте иншими партіями: комуністами й пепесівцями, очевидно, зі шкодою для наших загально-політичних інтересів. Не маючи легальної своєї партії, політична частина українського робітництва силою факту найшлася в рядах ППС. Вже перед війною впливи польської соціяльної демократії на українську соціяльну демократію були шкідливі, диктаторсько-нівеляційні. Тим більше шкідливими мусять бути впливи соціял-патріотичної ППС, — вже не на українську соціяльну демократію, але на українське робітництво безпосередно. Є це аномалія, яку за всяку ціну слід усунути, щоби зберегти українське робітництво перед пепесівським розкладом, а щонайменше національною, а може й соціяльною нівеляцією з одного боку, а з другого через свою власну організацію здобути відповідний вплив у професійних союзах. Становище України в II. Інтернаціоналі є тепер значно сильніше, як було до війни. Колиб наші розпорошені ес-деки виявили силу своєї організації, то без сумніву, що те значіння було би ще більше. А нехтувати такою могутньою установою, як II. Інтернаціонал хіба не годиться і то в першу чергу нам. Виходячи зі становища, що ми всюди повинні мати своє представництво, що ми всюди повинні зазначувати свій вплив, не можемо нехтувати й II. Інтернаціоналу. Фактом є, що серед нашого робітництва, а навіть подекуди й селянства, існує елемент соціяльно-демократичний, настроєний більш національно, а тим самим більш компромісово у відношенні до власної „буржуазії". Обовязком й амбіцією б. керманичів УСДП. повинно бути цей елемент згуртувати й поставити організаційно на відповідній висоті.

Третім інтернаціональним угрупованням є комуністи, приналежні до III. Інтернаціоналу. Про це угрупування зайвим було би довше говорити. Його інтернаціоналізм ріжниться від двох попередніх „інтернаціональних" угрупувань тим, що коли комуністи є складовою частиною III. Інтернаціоналу, коли їх організація є побудована на територіяльно-міжнаціональній основі, то два перші угрупування базуються на національній основі, будучи тільки звязаними зі своїми інтернаціональними центрами.

Пропащий розпорядок.

Прушинський сильніший від Суйковського.

Недавно (в ч. 211 з 24. вересня ц. р.) подали ми текст розпорядку міністерства освіти про навчання в неполськых середніх школах загальної історії та географії в рідній мові учнів. Подаючи дослівний текст розпорядку з 2. червня 1926 та його льогічну інтерпретацію, не допускали ми можливости запропащення цього розпорядку вже в останній хвилі. Тому почали ми нашу статейку з того приводу словами; „Дирекції українських гімназій вкінці діждалися обіцюваного і вже стільки разів згадуваного міністерського розпорядку в справі навчання історії й географії в середніх школах з неполською викладовою мовою..."

Довкола згаданого розпорядку зведено вже цілу баталію. Фактичний міністр освіти для „кресів" М. Прушинський погрожував формальному міністрові Суйковському найгострішими наслідками до Найвищого Трибуналу включно. Всі познаки на небі й на землі вказували, що пропащий розпорядок вже десь в дорозі, що й львівський куратор Собінський мусів витягнути його зі свого сховку, коли раптом замість Найв. Трибуналу появилася в „Слові Польськім" інтерпретація того розпорядку, зясована Прушинським в тім дусі, шо розпорядок зовсім не вносить ніяких змін у дотеперішній безправний стан. Цей вискок Прушинського можна було пояснювати собі так, шо певно розпорядок уже їде, коли собаки гавкають.

І справді пропащий розпорядок віднайшовся. Львівський куратор Собінський, перетримавший його в окремій скритці три з половиною місяця, подав його до відома... приватній українській гімназії СС. Василіянок у Львові. В переєвідченні, що той розпорядок за день два знайдеться і в державних середніх школах з українською мовою навчання, навчали ми в статейці „Нарешті!" про те шо шість рекцій українських гімназій вкінці діждалися розпорядку. Тимчасом все це: відповідає дійсности. Дирекції державних шкіл з українською викладовою мовою досі не діждалися ніякого розпорядку про навчання історії й географії в рідній мові. Хоч в поданому нами дослівному тексті міністерського розпорядку говориться про всі середні школи з неполською мовою навчання, то львівський куратор, реклямований рятівник українського шкільництва, самочинно поділив собі українські середні школи на два розряди: приватні й державні. До приватних приморовив він в останній хвилі міністерський розпорядок, а до державних ні. І все остало по старому — так, як собі того бажав Прушинський.

Бачимо, що на нішо не здадуться ніякі розпорядки, хоч би й які нужденні щодо свого обсягу, бо Прушинський сильніший від Суйковського, бо в домені фактичного презеса „рад народових" голос відповідального міністра, хоч би члена диктаторського уряду, є без значіння.

Від першої хвилі всадовлення польської влади на наших землях приходиться нам безнастанно подивляти польську правовість. З приводу останньої поведінки львівського куратора Собінського не лишається нам нічого иншого, як вдарити чолом перед нею.

За привернення законности.

Урядова мова українських приватних і державних шкіл.

Є це самозрозуміла річ, що українські приватні і державні школи урядують, себто виставляють свідоцтва, пишуть катальоги і протоколи конференцій та кореспондують з шкільною владою в українській мові, в мові навчання школи. Так було за австрійських часів і так було на протязі пяти літ польського панування. Та ось львівська кураторія обіжником з дня 21. березня 1924 року (ч. 635 пр.) завела в усіх українських приватних і державних школах польську мову у внутрішньому і зовнішньому урядуванні. У згаданім обіжнику кураторія не покликується на якінебудь законні постанови, тільки видає сухий приказ, що школи з днем оповіщення розпорядку мають урядувати в польській мові. Проти цього нічим не обоснованого розпорядку кураторії розпочали боротьбу приватні школи Українського Педагогічного Товариства. Вношено відклики до міністерства і видвигнено справу перед Найвищим Адміністраційним Трибуналом (досі справа не поладнана). На інтерпеляцію українських послів відповів міністр освіти, що в тій справі приготовляється в соймі окремий закон про урядову мову в шкільництві. Це діялося під кінець 1924 року і по нинішний день заповіджений окремий закон не появився. Українські приватні народні школи протизаконного приказу Собінського не послухали і по нинішній день ведуть урядування в українській мові. Українські середні школи по піврічній боротьбі, побоюючись відібрання права прилюдности, підчинились протизаконному приказові куратора Собінського.

Поведення куратора Собінського апробував своїм розпорядком з дня 26. травня 1925 року (ч.1119) міністр освіти Стан. Грабський, теж не покликуючися на ніякі законні постанови. В міжчасі язиковий закон з д. 31. VII. 1924 року про державну мову і мову урядування правительственної і самоуправної адміністраційної влади (Вістник держ. зак. ч. 73) вкрішив цю справу в користь української мови. Параграф другий виконного розпорядку ради міністрів до цього закона з дня 24. вересня 1924 року постановляє виразно, що „означене артикулом другим законом право вношення прохань і заяв в матірній мові прислугує фізичним і правним особам, а тим останнім відповідно до постанов їх статуту". Такою правною установою, що на основі статуту є обовязана урядувати в українській мові, є Українське Педагогічне Товариство. Не оглядаючись на виразну постанову закона, львівська кураторія виконала діялєктично-акробатичну правничу штучку і твердить, що управи не тільки державних, але й приватних шкіл є урядами і як такі зобовязані урядувати в державній мові, під якою розуміють власти польську мову. Такий правний погляд кураторії не тільки відносно до управ приватних шкіл, але і відносно управ державних шкіл є нестійний. Арт. 117 конституції польської держави з дня 17. березня 1921 року постановляє виразно, що всі школи і виховні заведення як публичні, так і приватні підлягають наглядові державної влади. Коли вони підлягають наглядові державної влади, значить не є державною владою. Це саме виходить і з постанов § 2-го вгорі наведеного розпорядку ради міністрів, який в уступі четвертім вичислює таксативно, які то є державні власти й адміністраційні уряди другої і першої інстанції, а саме є ними: „воєвідські уряди, скарбові палати, шкільні кураторії, земські уряди, гірничі уряди, староства, уряди і каси скарбові, шкільні інспекторати праці. Отже ясно, що управа школи не є урядом, але львівського пана куратора і ці виразні постанови закона, здається, не обовязують, бо що иншого йому диктує посол Прушинський.

Володимир Целевич.

НОВИНКИ.

— **Авдієнція у папи.** Крилошанин львівської капітули о. Олександер Ковальський, в дні 24. вересня був принятий на спеціяльній авдієнції у папи.

— **На вищі студії** музичні виїхав на днях наш молодий талановитий дириґент Михайло Барнич. Вже як дириґент театру Української Бесіди у Львові виказав він багато знання і музичного хисту. Два роки тому перенісся на Закарпатську Україну, де працював у театрі в Ужгороді, здобувши своєю працею та вмінням признання від своїх і чужих. Бажаючи поглибити свої музичні відомости, виїхав він на днях у Берлін до вищої музичної школи.

— **Уроджені в 1908 р.**, що живуть на просторі міста Львова повинні до 15-го ц. м. зголоситись у комісаріятах своїх дільниць до реєстрації. Треба мати 1) метрику або відпис з неї, 2) мельдункову карту (з поліції), 3) останнє шкільне свідоцтво (або індекс), 4) свідоцтво визволення або посвідку майстра, коли хто є ремісником.

— **Пашпорти на виїзд для студій** будуть відтепер облекшені. До цього часу міністерство освіти за згодою міністерства скарбу видавало полекшені пашпорти тільки тим, які доказали, що виїжджають на чужину для продовжування студій. Ті, що виїжджали перший раз на чужину, мусіли доказати, що або даної галузі студій нема в Польщі, або їх не приняли на відповідний виділ польської вищої школи, або що є стипендіятами, або що мають вести на чужині спеціяльні студії. Відтепер міністерство обіцює давати дозвіл усім без обмежень, якщо вони тільки докажуть, що їдуть на чужину виключно для науки. Побачимо!

— **Катастрофи.** Новий борвій знищив місто Вера Круз, поваливши домн і позриваючи покрівлі. Він загрожує знову Фльоріді. — Повінь спричинила величезні шкоди в Любляні та околиці. — Два летуни в Білгороді Ковенко то Саліпович згинули підчас пробного лету. — В Альжирі буря знищила ангар; 3 вбитих, 5 ранених. — В електрівні під Варшавою (в Марках) вибух збірник з киснем; 3 ранених.

— **Часопис вірних інформацій.** „Газета Порянна" приносить вояди-года

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

Подяка.

Отсим складаю сердечну подяку Вп. п. д-рові Евгенові Титові Бурачинському, вул. Саліги 25, за уміле і щасливе переведення тяжкої операції в носовій ямі мого сина Ярослава.

У Львові, 28. вересня 1926.

Д-р Володимир Вачинський.

репродукції карикатур з радянської преси, з власними поясненнями. Не можна дивуватись, коли львівський журналіст не знає вигляду европейських дипльоматів і напр. на карикатурі „Фавст і Гретхен" (недавно поміщеній) під фізіономією Чемберлена пише „Болдуін". Зате треба дивуватись неграмотности добродія, який позначає карикатури з українського радянського часопису з виразним українським підписом (як напр. у числі з 1-го жовтня підпис: Болдвін) і не в силі відріжнити цього підпису від... російської мови, пишучи: „пречудна карикатура Болдвіна, олівця російського карикатуриста..."

— **Спортова хроніка.** Мистецтво у ситківці признали в Польщі Четвертинському.— Еспанський плівець Паляко, який хотів переплисти Ля Манш без супроводу лодки, втопився. — На свій лад зрозуміли спорт львівські жидівські панічики Камоф, Бомзе та Ляйтнер, які збирали гроші на неіснуючий спортовий клюб „Леополія". Зібравши 3000 зол. зробили спортові змагання в ресторанах і кавярнях, де солідарно ці гроші пропустили. І солідарно пішли за брамку вязниці при вул. Баторія.

— **На американський лад.** Два американські університети Джова і Кентукі організують зовсім нові змагання. Кожний з них делегує 10 студентів, які мають на протязі точно означеного часу написати по новелі. Часописи не подають інформації, чи кожний з них одержить від жюрі тему, чи може прийти вже до змагань підготовлений. Хто зна, чи і в нас не випадалось би зорганізувати таку конкурсову продукцію літератури, бодай між. письменниками.

— **Штучний гелій і альхимія.** У наукових колах великою сенсацією стало відкриття зроблене німецьким хіміком Пачетом, який витворив гелій штучним способом. Його відкриття потверджувало би погляд стародавніх і середновічних альхіміків, які були глибоко пересвідчені, що перві можна перетворяти і вірили в можливість творення золота з нешляхотних металів. Такий погляд наука вважала спершу помилкою, а пізніше навіть пересудом. Найновіші дослідники вертаються знову до віри найдавніших.

— **Світова хроніка.** Причиною великого тифу в Гановері був бацил, який викопали підчас проводження каналів, що йшли аж від старого цвинтаря з перед 200 літ; дарма, що мерці давно розсипались у порох, бацил удержався в землі. — Згоріло славне французьке купелеве заведення Віші, вартости 2 міл. франків.

Отсим подаємо до відома, що ми знова відкрили НАШ МАГАЗИН КОНФЕКЦІЇ МУЖЕСЬКОЇ, ЖІНОЧОЇ, ДІТОЧОЇ,

як також великий вибір матеріялів з метра

Львів, вул. Городецька 57.

Шайнер і Померанц

товари тільки першорядні. Ціни конкурендійні. Кредиту уділяється на 4 місячні рати.

Орґанізаційний рух.

Повітовий Народній Зізд в Калуші.

„Свобода", орган Українського Нац.-Дем. Обєднання, подає:

Над політичним освідомленням Калущини працювали такі небуденні орґанізатори, як пок. о. Гнат Рожанський, пок. Яр. Копитовський, д-р І. Куровець. У свіжій памяти селянства Калущини часи, коли на чолі повіту стояв д-р Куровець. В його руках скупчувалися всі нитки орґанізаційної роботи в повіті, не тільки політичної, а й культурно-освітньої та економічно-фінансової. Він умів обіймати цілість життя повіту. Навіть такі справи, як прим. будова читальні чи церкви — рідко коли вирішувалися без опертя в такій чи иншій формі об особу повітового орґанізатора. В нього шукали селяне поради в кожній громадській справі і захисту перед надужиттям влади. І його порада все була глибоко продумана, а інтервенція у властей все успішна. Повітові кацики боялися Курівця, як огню. Знали, що ніяке надужиття не може сховатися перед його сторожким оком. Не один староста пішов з Калуша „на склад" завдяки розторощуючим реверяціям Курівця. А мав Куровець усе якнайдокладніші інформації про кожну хочби найдрібнішу подію в повіті.

Сьогодня Калущина живе традицією минулого. Коли спитаєте кого з селян, що чувати, дістанете відповідь: „Нема Курівця". Це не значить, щоб Калущина спала сном блаженних. Ні. Скажім — на кооперативному полі йде навіть дуже оживлена праця. Нема тільки меткого, авторитетного політичного орґанізатора, який обіймав би цілість національного життя повіту, який надавав би напрям праці, словом — який пішов би за добрим прикладом д-ра Курівця.

Дня 20. вересня ц. відновлено політичну орґанізацію Калущини. За ініціятивою адв. д-ра І. Сохацького й о. В. Тисовського скликано Повітовий Народній Зізд. Взяло в ньому участь понад 100 делегатів з 50 сіл.

Наради отворив д-р Сохацький. Провід нарад спочивав у руках о. В. Тисовського з Калуша і І. Миговича, господаря з Небилова. Секретарював Василь Кондрат, господар з Томашовець.

Про потребу політичної орґанізації та її завдання референтував делегат Центрального Комітету УНДО п. М. Струтинський.

В дискусії забирали голос: д-р І. Сохацький, В. Кондрат, д-р Т. Коритовський, дир. Т. Бариш, о. Кравчук, А. Рибчак, о. Бандера й ин. Д-р Сохацький згадує часи, коли Калущина належала до найкраще зорганізованих повітів. Сучасний занепад пояснює недостачею людей. Зпоміж духовенства бере активнішу участь у громадській роботі всього кілька одиниць. Учительство загулюкане. Влада тероризує Українців-урядовців, якщо вони беруть участь у культурному чи економічному житті (судді Гвадишовському заборонено бути головою Народнього Дому, судді Миклашевичеві приказано зложити провід у філії „Просвіти"). Обговорює потребу нової інтеліґенції. Довше спинюється над вихованням національної чести і гордости, над заходами власть імущих біля розєднування українського суспільства і над необхідністю боротьби з демораліза́цією. В. Кондрат з Томашовець закликає до здійснювання клича „Свій до свого", до орґанізованої боротьби за школу, підкреслює значіння єдности. Д-р Тарас Коритовський дасовує значіння політичної орґанізації в боротьбі з визиском і топтанням законів. Дир. Т. Бариш в довшій, популярній промові зображує вагу політичної орґанізації для розбудови всіх ділянок національного життя. На нікого не треба покладати надій, тільки на себе. О. Кравчук з Неговець підкреслює вагу національних свят і маніфестацій у вихованні мас.

До Повітового Народнього Комітету вибрано: д-ра І. Сохацького (голова), дир. Т. Бариша, д-ра Т. Коритовського, (секретар), С. Захнея, Сімкова Петра, о. І. Павлусевича з Довгої Войнил., Івана Миговича з Небилова, Василя Кондрата з Томашовець, Івана Коника з Ісаилова, о. Чорнего зі Студінки, Миколу Дурбака з Войнилова.

Наради покінчилися піднеслою промовою предсідника о. В. Тисовського. Можна надіятися, що Повітовий Народній Зізд стане добрим почином відновн гарної традиції повіту на полі політичної орґанізації.

Учасник.

З чужих видань про Україну.

Недавно вийшла в Ню Йорку поважна наукова праця про історію Росії. Написав її професор російської мови, історії і літератури у льондонськім університеті, сер Бернард Парс, а видало видавництво „Борзой" у своїм історичним відділі, який находиться під наглядом відомого американського ученого Гаррі Елмер Барнса. (A History of Russia. — By Sir Bernard Pares. — A. Knopf — Publishers, New York, 1926). Книжка ця має передовсім велику вартість для Росіян і для тих народів, що говорять англійською мовою. Вона на поверх 500 сторінках оповідає точно про початки, розвій і теперішній стан російської держави, вказуючи на звязки і вплив Росії на міжнародне положення. Всі періоди російської історії опрацьовані незвичайно солідно, для всіх подробиць подані джерела, а при кінці книжки вичислені всі важніші твори, що освітлюють те чи иншe питання, звязане з буваяьщиною Росії. Через те цей твір з одного боку основно познакомить англійських читачів з історією російського народу, а з другого боку представить Росію великій і чи не найкультурнішій національній групі, що безумовно дуже важне для обох сторін. Через те, що це познакомлення відбудеться через цей совісно оброблений твір, користь з нього для обох тих народів буде значна.

Та для нас, Українців, у тій книжці цікаве дещо инше, ніж російська історія. Як відомо, майже всі дотеперішні історики Росії включали у свої твори теж історію України, як історію Росії. Для них істнував лиш один російський нарід, якого частини переживали, правда, деколи ріжну долю, та який всеж таки все був і по нині остав — один. І під тим оглядом книжка Парса становить чи то виняток, чи то може початок нового погляду на цілу справу. Правда, старинна історія України, так званий книжий період, подана як старинна російська історія. Але пізніше вже виразно зазначується ріжниця в розвитку північної і південної Руси — Московщини і Галичини. З появою козаків являється у Парсовім творі теж і назва Україна і в десятому та дальших розділах книжки описані точно війни козаків, Хмельницького і Дорошенка, за незалежність України. Також у дальших розділах згадани і переслідування, які прийшлося зазнати українській мові від російського уряду, подані змагання Українців до незалежности, виразно назначено, що в Галичині у світовій війні Москалі стрінулися з українським населенням, таким самим, як під Київом, а на мапці сучасної Східної Европи виразно відзначена Україна. Все не зроблено без ніяких оговорок, оправдань чи сумнівів. Англійський учений, видно, зовсім безсторонно познакомився з фактами і черпав свої відомости не лише з російських джерел, але теж і з історії М. Грушевського, як це й зазначує у списку прочитаних творів. Він теж скрізь послідовно вживає назв: Україна й український та зачисляє новішу українську історію та український нарід між „сусідні національности", а не у Росію.

Тим то книжка і для нас цікава й важна. Вона в-е не говорить з якимись спеціяльним симпатіями про наш нарід, які то симпатії та співчуття можуть все викликувати підозріння і недовіря. Мовляв, автор є прихильник України і тому про неї так пише. Тут уже нема цієї спеціяльної поблажливости, але за те є строга наукова безсторонність, яка тим пінніша, що проявляється в научному творі визначного чужого вченого. Заразом ця Парсова „Історія Росії" є показчиком того поступу, який українська справа зробила за останні роки. Вона доказує, що Україна вже не є спірним питанням, але що з нею рахуються як з фактом, котрого не можна змовчати і що в умах сучасних людей український нарід починає займати рівнорядне місце, поруч з иншими народами світу.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Есевського у складі 30 осіб виступає:

Пятниця 1.X. Дрогобич.
Субота 2.X. Дрогобич.
Неділя 3.X. Борислав. 193 43-?

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:

Пятниця 1. X. Тарнів. 529 11—?

Пригадується в останнє, що прогулька на II. Український Ярмарок виїде до Станиславова в неділю дня 3. жовтня 1926. Виїзд в год. 6·50 рано з Головного двірця, приїзд до Львова в год. 9·40 вечером. Зголошення до участи в прогульці приймає Народня Організація Українців м. Львова, Львів, Ринок ч. 10, II. поверх через ганок, найдальше до суботи год. 6. вечером. Кошти їзди залізницею і вступ на Ярмарок виносить 11·50.

Ремісникам терміна́торам — під увагу! Виїмкові державні фахові доповняючі кількатижневі курси, мужеський і жіночий, відбудуться у Львові для тих терміна́торів (-ок), що з причин від них незалежних не могли ходити до фах. доповн. вечірних шкіл (напр. по містечках і селах) і з тої причини не могли визволитись від челядників. — Після скінчення курсу зможуть визволитись. Булоб вказаним користати з цих курсів, бо на будуче такі терміна́тори (-ки) будуть приневолені здавати приватні теоритичні челядничі іспити перед фаховими комісіями у воєвідствах. Ближчі інформації дає референт пром. шкіл „Рідної Школи" УПТ-ва у Львові, Ринок ч. 10. II. пов., а устно в будні дні від год. 11 до 12. рано.

Подяка. Виділ Тов-а Українська Захоронка у Львові складає сердечну подяку „Гуцульському Мистецтву" в Косові за дарування килимка на фантову льотерію. 638

Позір Бузьківщина! На 10. жовтня 1926 в 2·30 год. по пол. в „Бурсі на Греблі" відбудуться Загальні Збори Кружка „Рідної Школи" в Буську. — *Яремa Евген*, голова, *Вороновський Василь*, за секретаря. 637

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ПАРОХІЯ Стрийська п. Збараж пошукує сейчас дяка, що провадив би хор. Уславія після умови листовно. 626 2—2

ОЛЬКА (414a) 4-4 **ТРИКОТИ ПАНЧОХИ РУКАВИЧКИ** першої якости по цінах фабричних **Львів, Ринок 35.** (біля „Народної Торговлі").

ІНТЕЛІҐЕНТА і гарна старша панна вийде заміж за поважнішого кавалєра або вдівця. Зголошення до Адміністрації „Буковина". 635 1—3

ДР ПРАВ, рутинований концепіент з 3-літньою практикою пошукує місця у адвоката. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Совісний". 636 1—4

МІД патока, густий, чистий, лїпичий, деверовий з власної найбільшої галицької пасіки висилає за посліплатою 5 кг. 16 зол., 10 кг. 30 зол., 20 кг. 59 зол. враз з бляшанкою оплатно. Евген Білинський Збараж. 527 3—10

ВДОВА 35-літня, бувша учителька з посагом, який вистарчає й на життя, виїде замуж за інтеліґентного Українця до 45-ти літ. Листи просить слати: Коломия, Староміська 23, Ігнатієвич Николай. 631 2—2

ПРИЙМУ на мешкання з харчем дві студентки. Вул. Садівницька 21. І. пов. на право. 627 2—2

КОНЦЕСІОНОВАНІ через міністерство курси крою, модельования і шитя Олени Вархалувної, Кохановського 10. Курси передпол. для Пань на власних матеріялах, вечірні для Фахових Пань. Форми на міри. 622 3—4

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ВПР. ОТЦІВ ПАРОХІВ,

що уладжують місії, просить двох інвалідів УГА., які займаються продажою девоціоналів, ласкаво повідомити їх бодай два тижні наперед про речинець місії на адресу **П. Яківа у Запитові п. Підліски малі,** та в цей спосіб помогти своїм людям в чесний спосіб заробити собі на прожиток. 2—2

ТИСЯЧІ РІЛЬНИКІВ

перекона́лися, що **лен, коноплі і вовну** належить висилати лише до

Кооперативного волокняного промислу

„ТКАЧ"

у Львові, вул. Жовківська 82,

який видає за сирівці полотна, шайки (корти), бархани, сукна та ин. матеріяли. — Цінники і прібки даром. Приймаємо агентів на дуже догідних услівях.

Адреса: **„Ткач", Львів, Жовківська 82.** 594 2—3

Позір Українські Еміґранти!

Заки рішитесь виїхати самі або з родиною на заробки (сезонові роботи) чи то шукати долі в далеких заморських краях, не слухайте намов і підщептів ріжних несовісних агентів, лиш напишіть наперед до одинокого „Товариства опіки над українськими еміґрантами у Львові" вул. Костюшка ч. 1 а. Воно подасть Вам правдиві інформації в справі Вашого виїзду і щиро порадить, чи, як і куди маєте їхати та заопікується Вами найсовісніше так тут в краю як і в часі Вашої подорожі, а по змозі і на чужині.

Кождий, хто хоче виїхати, нехай для власного добра зверне́ться особисто або листом о пораду до свого Товариства, долучуючи на відповідь почтову марку.

Не слухайте і омивайте всяких чужих агентів а шукайте поради, помочі і опіки тільки у своїх людей!

Пишіть на адресу: **Товариство опіки над українськими еміґрантами у Львові, вул. Костюшка ч. 1 а.** 2-3

МИКОЛИ ПОЛЄКА

ЖИТТЯ ГРЕКІВ і — — РИМЛЯН — —

із 115 рисунками

(український Торжковський) по 6 зол.

Замовляти в **І. Свенціцького,** у Львові, вул. Мохнацького 42. 633 1—1

Ширіть наш часопис!

Вже вийшов — з друку — „ПРИЯТЕЛЬ ГОСПОДАРЯ" єдиний правдивий господарський календар **на 1927 р.**

з „практичним господарським порадником"

110 малюнками в тексті — 24 сторінок.

НОВИНКА!! Табельки для повного господарського рахівництва.

ЦЕЙ КАЛЄНДАР мусить бути в хаті кожного господаря. — Ціна **3·50** зол. з пересилкою **4** зол. за післяплатою **4·50** зол. — Хто купує одразу не менш 10 прим. платить по **3·40** зол. за календар з пересилкою.

639 **Адреса: „Сільський Світ", Собіського 32, Львів.** 1—1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

ч. 218 (10.895) Львів, неділя 3. жовтня 19.6 Pocztowe opłate zapłacone ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 6·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Пілсудський головою уряду.

Сойм не буде розвязаний. — Що на це вплинуло? — Який буде склад нового уряду?

Варшава, 1. жовтня 1926.

Несподіванкою нинішнього дня є місія в справі утворення уряду, яку дістав і приняв Пілсудський, не зважаючи на те, що нераз у розмовах з журналістами заявляв, що має намір обмежитися у своїй праці виключно до ресорту міністерства військових справ. Приняття Пілсудським цієї місії викликало у всіх політичних колах Варшави живе здивування і ріжні коментарі.

До 7. год. вечером не було ще сформованого уряду прем. Пілсудського, хоч уже від 12 год. вполудне подавано майбутній склад нового уряду. Яка причина цієї проволоки, невідомо.

Хід подій нинішнього дня такий: Вже від 9. год. ранку прем. Бартель урядував у президії Ради міністрів, де відбув чергою конференції з кількома міністрами. В год. пів 10. відбув конференцію з марш. Ратаєм през. Мосціцький. Після того цивільна канцелярія президента повідомила журналістів, що президент держави доручив місію утворення уряду марш. Пілсудському. Пілсудський цю місію приняв.

В год. 12·30 уряд прем. Пілсудського представлявся так: премієр і міністр військових справ — Пілсудський; міністр внутрішніх справ — ген. Славой Складковський; міністр торгу — Квятковський; міністр комунікацій — Ромоцький; міністр судівництва — Майштофович; міністр рільництва — Незабітовський (зі Львова); міністр праці — Юркевич.

Можливі зміни в цьому уряді такі, що теку міністра освіти дістав би Еренкрайц (з Вильна), а міністерство прилюдних робіт мало би бути знесене. Бартель мав би обняти становище віцепремієра в новому кабінеті. Міністра судівництва Маковського виеліміновано з нового уряду, бо між ним і Пілсудським були значні ріжниці й непорозуміння.

Про причини, що веліли урядові не розвязувати сойму, ходять ріжні чутки. Кажуть, що рішили тут огляди господарської натури (?), а також телеграма міністра закордонних справ Залеського, що не радив розвязувати тепер польські законодатні тіла. Одно певне, а саме, що всі чотири т. зв. господарські міністри були противниками концепції розвязання сойму.

Щодо дальшої долі сойму й сенату, то справа представляється так: є дві можливости, а саме або розвязання законодатних тіл, або дальша співпраця уряду з сеймом. З теперішніх настроїв виходило би, що новий уряд не думає вже предкладати президентові держави до підпису внесення на розвязання сойму. Натомісць є майже певною річю, що в теперішній хвилі уряд не стане перед соймом і теперішня сесія буде замкнена. Новий уряд представиться соймові щойно в листопаді, коли він буде скликаний на т. зв. бюджетову сесію.

Новий уряд буде, як запевняють, остаточно сформований завтра, в суботу 2 ц. м.

Напад на пос. Здзеховського.

Дня 1. жовтня над раном до мешкання посла Здзеховського впало кільканацятьох офіцерів, що вибажили двері, стероризували служачого револьверами, а потім усі кинулися на Здзеховського й били його прикладами револьверів. Пос. Здзеховський зімлів. Він має кілька глибоких ран на голові, на плечах і рамени. Напасники лишили газову бомбу й забрались. Цілий напад не тягнувся довше як 5 хвиль, тому пос. Здзеховський не міг запамятати вигляду напасників. Зізнав лише, що були в мундурах офіцерів і жандармів. Слідство в справі нападу веде військ. влада. Здзеховський зізнав перед комісарем політ. поліції, що напасники підчас нападу кричали до нього: „То за військовий бюджет, за ощадности, щоб ти не мішався до військового бюджету!"

Посольські дієти виплачено!

Соймова каса зачала сьогодня в год. 5 попол. виплачувати дієти послам і сенаторам. Також той факт пояснюють тим, що уряд не бере тепер під увагу розвязання законодатних палат.

Англія дала згоду Литві на договір з більшовиками.

Варшава, 1. жовтня 1926.

Більшовицько-литовський торговельний договір містить цілу низку господарських уступок у користь Литви. Крім того Литва дістала ріжні концесії в транзитових справах і користає з тих самих полекш, які мають в СРСР. Німці.

Одночасно подають, що Литва дістала на заключення договору з більшовиками згоду рішаючих чинників Ліги Націй ще в часі її вересневої сесії в Женеві. Литовська делегація в Женеві вже тоді подала була делегатам Англії й инших держав зміст того договору, на що одержала відповідь, що в ньому нема нічого, що противилося би статутові чи ідеям Ліги Націй.

Стріча Чемберлена з Бріяном.

Льондон, 1. жовтня 1926.

З Ліворна повідомляють, що Чемберлен після розмови з Мусолінієм відіхав на яхті „Дельфін" до Генуї, відки залізницею вернеться до Льондону. Міністр задержиться в Парижі, де стрінеться з Бріяном.

Нінчіч у Парижі.

Париж 1. жовтня 1926.

Югословянський міністр закордонних справ Нінчіч приїхав до Парижа і повідомив французький уряд, що думає доповнити югословянський договір умовою з Австрією, Грецією і Польщею. Нінчіч конферував із Бріяном.

Муссоліні проти Німців.

Льондон, 1. жовтня 1926.

„Дейлі Телеграф" подає, що на конференції в Ліворні Муссоліні спротивився новому поділові кольоніяльних мандатів на користь Німеччини. Він взагалі проти відданя Німцям їх колишніх кольоній. Англійські часописи пишуть, що Муссоліні прямує до утворення союзу між Італією, Грецією, Румунією і Болгарією, що був би спрямований проти Югославії.

Інтерзенція Англії в Сирії.

Льондон, 1. жовтня 1926.

В Сирії вибухли поважні заворушення. Війську не вдалося здавити їх. Найгрізніший є повстанський рух на південь від Дамаску, що загрожує тамошнім чужинцям. Англійський уряд заявив, що тому, що годі мати гарантію, що місцевий уряд забезпечить життя і майно чужинців у Сирії, Англія приневолена інтервенювати. В тій цілі вийшле до Сирії сильні військові відділи. Король Іраку Файзаль має посередничити між французьким урядом і сирійськими повстанцями.

Уступлення бритійського амбасадора в Берліні.

Льондон, 1. жовтня 1926.

Льорд Дебернон, бритійський амбасадор у Берліні, уступає зі свого становища в перших днях жовтня. Амбасадором у у Берліні був Дебернон від заключення мира в 1919. р., брав участь в укладанні плану Доза і в заходах коло заключення льокарнського пакту.

Деґрадація еспанських змовників.

Відень, 1. жовтня 1926.

З Мадриту повідомляють, що воєнний суд здеґрадував 4 полковників, 12 майорів, 18 капітанів, 3 поручників і 5 підпоручників артилєрії за участь в останнім бунті.

Чехословацькі журналісти в нафтовому басейні.

Дрогобич, 1. жовтня 1926.

Нині приїхала до Дрогобича прогулька чехословацьких журналістів. Після привитання журналістів заст. марш. Пітровським поїзд відіхав до Борислава. В Бориславі витали прогульку представники палати роботодавців і союзу інжинірів та техніків. Опісля прогульковці автами відіхали до Городища. Тут серед сотні нафтових шибів на українській землі виголосив реферат про „польський" нафтовий промисл польський інж. Фінтергут. Потім гості відвідували поодинокі шиби. Вечером прогулька відіхала до Дрогобича.

Новий костел у Львові.

Львів, 2. жовтня 1926.

З нагоди відреставрування здавна нечинного й запущеного костела св. Бриґіди в карній вязниці у Львові при Казимирівській улиці, відбулося його посвячення. В посвяченні взяв участь сам архиєп. Твардовський і віцевоєвода Еґгардт та представники польської преси. Гостей привитав промовою през. апеляційного суду Червінський. Він говорив про горожанське і суспільне значіння опіки над вязнями, а окремо підкреслив, що слід справедливо обходитися з вязнями, не переслідувати їх і не бити. Додержання цих принціпів буде пильнувати він сам.

Костел відновлено заходом польських жінок, згуртованих в „Колі Пань Т. Ш. Л.", яке розвиває між вязнями живу просвітну діяльність. До відновлення причинилася також управа вязниць і инші польські чинники.

Біржа.

Гроші.

Під впливом вістей з Варшави на приватній біржі тенденція була легко знижкова і за доляра платили 9,00·5, пізніше курс ослаб і продавали доляри по 8·95.

Збіжа.

Пшениця двірська 44·50—45·50, пшениця селянська 42—43, жито галицьке 31—32, ячмінь галицький 27—27·50, ячмінь постіавий 24·75—25·25, овес галицький 24—25, гречка 27·75—28·25 бараболі промислові 5·25—5·75.

Воля народу.

Львів, 2. жовтня 1926.

„Як братям і дітям своїм говорю я вам. Передайте від мене поклін українському війську і скажіть, що старий батько Грушевський духом з ним і для нього. В той момент нема нікого дорожчого, як український нарід. Деб я не був, я буду духом з ним і волю свого народу, чогоб вона не вимагала від мене, сповню".

Так говорив проф. Грушевський голова українського революційного парляменту й перший президент Української Держави, що з попелища віків знімалася як фенікс серед заграви пожарищ і потоків крови.

Той велитень творчого духа, що з пожовклих фоліялів, вичуваючи мову століть, створив велику й багату метрику народу, — його історію, став на чолі стихійного руху, щоби писане слово завершити ділом гіганта. Як професор, учений дослідник, знавець і відтворець минувшини звертався Він до дідів і прадідів, навязуючи нитку до невмірующої слави й упадку попередніх поколінь українського народу, — як громадський діяч, публіцист, парляментарист, як передовий творець сучасности говорив він на протязі 40 літ до сучасників і наслідників, до братів і дітей, ведучи їх до здійснення найвищого ідеалу нації.

І Він передає поклін українському війську, що стало на захист відродженої державности, що зі зброєю в руках вийшло в поле, засіяне кістками і сполочене кровю, щоби здійснити мрію батьків, дідів і прадідів, щоби заспокоїти тугу цілих поколінь, що родилися і вмірали в неволі, щоби здійснити велике бажання народу, — волю нації. Прекрасною і великою мусіла бути важення хвиля, коли старий батько Грушевський клонився перед українським військом, коли старий борець вітав молодих борців. Бо нічого дорожчого не має для нього, як український народ, репрезентований його борцями. А на чолі тих будівничих Нової України батько Грушевський, все готовий сповнити волю народу.

І справді, та воля народу персоніфікована шан. ювілятом, воля не одного гурта, не одної партії, навіть не одного покоління, але воля всіх поколінь, минулих, сучасних, а може й будучих, воля тверда, замітна, творча, воля сконденсована, — бистра в думці, ясна в слові, напружена й незломна в чині, — ось що було і є мотором і наказом діяльности проф. Грушевського. І то на протязі 40 літ, все, постійно, на кожному місці, в кожній ситуації, в долі і недолі, без відиху.

Проф. Грушевський обходить завтра 60 ліття свого життя і 40-ліття своєї безупинної літературно-наукової, громадської, публіцистично-політичної праці. Вже замолоду був він „батьком" всієї України. Тим більше тепер, бо сміло можна твердити, що коли що всіх Українців єднає понад кордони і світогляди, то це особа і діяльність шан. Ювілята. Нестримно-творча, розгоново-діяльна, всеобіймаюча воля народу, воля цілих віків, якої викладником, еманацією був і є проф. Грушевський, зігнула його тіло, побілила його волосся, насі-

яла безліч зморщків на гордому чолі, але може ще більше наставила Його духа й запалила любовю до всевідданої, невсипущої праці для того велитня, якого волю Він сповнює.

Воля народу була тим огненним стовпом і провідною зорею, що вела Його по всій Україні, що заставляла всюди гуртувати людей до праці, творити, здвигати в поті чола, часто без надії на моральну відплату, на подяку. Хоч з другого боку слід зазначити, що під тим оглядом доля милувала Його, бо — згідно з правдою — слід стверднти, що й тут шан. ювілят є винятковою постаттю. Бо поправді жаден з українських діячів не втішається такою загальною пошаною, як проф. Грушевський.

Воля народу водила шан. Ювілята по всій українській землі. Він всеукраїнець, єдиний чоловий новітній Українець не лише щодо обсягу своєї широко-діяпазонової праці, але й щодо територіяльної розтяжности. Родився він у Холмі, виростав в Ставрополі на Кавказі і у Владикавказі (на-Кавказі), вчився в гімназії в Тифлісі, відбував студії на університеті в Києві, професорував у Львові, поширюючи згодом з цих двох українських осередків свою діяльність на всю Україну, на весь український народ без огляду на кордони, а навіть без огляду на моря і континенти. Працював у всіх органах української національно-політичної думки, починаючи від „Діла" (де видрукував перше своє оповідання „Бех-аль-Джугур"), „Правди" і „Зорі" в Галичині, а кінчаючи громадськими органами, науковими, літературними і політичними в Києві, Одесі, і поза межами України.

Твердою для шан. Ювілята була воля народу, персоніфікована Ним самим, — твердою була Його воля у відношенні до инших. І ця твердість, навіть деспотичність була основою і запорукою успіху праці Його і Його співробітників. Без вагань і компромісів йшов Він до наміченої мети, не оглядаючись на ніщо й на нікого, поширюючи варстати праці, притягаючи людей, навязуючи зносини з визначними і впливовими представниками инших громадянств.

Проф. Грушевський як історик є не лише відтворцем минулого української нації. Також як політик, як громадський діяч, як суспільно-політичний ідеольог і практик продовжує він традицію, виходячи з федеративних ідей Кирило-Методіївців і Драгоманова. Одначе будучи автономістом, а опісля федералістом, Він не був противником самостійности і незалежности. Він був тільки противником сепарації, бажаючи, щоби незалежність не виростала виключно тільки з негативного грунту сепарації, але була виявом органічно-творчих змагань української нації. Будучи противником дрібничковости, а виразником принціпіяльности і послідовности. Він головну вагу звертав на самочинність, на власні сили і на органічність праці. Тому то був Він усюди сущий, в кожній справі, на кожній ділянці, в кожному осередку, де йшло про українську справу, де здвигано будівлю, або можна було здобути моральний чи инший матеріял для неї.

Проф. Грушевський на протязі 40 літ був всевідданим слугою народу, якого волю сповнював, слугою народу, якого безнастанно тягнув на в е р ш и н и н а ц і ї, бо „Українці мусять стати нацією, коли не хочуть зостатися паріями серед народностей". Слуга народу, який бажає бачити свого володаря, свого господаря, не залежним паріем, гельотом, але самостійним чинником у великій сімї народів. Слуга народу, „духовный Человѣкъ" скажемо — користуючись словами Сковороди — який в своїй діяльности не знає ніяких перепон.

З руїн минулого, з могил і памяток видобував він дорогоцінні елементи любови батьківщини, посвяти і праці для неї, щоби ними загріти зледоватіле покоління, наблизити його до великого моменту і зробити гідним величної хвилі воскресення. Праця стала релігією Його життя, а гордість, самопошана і твердість — основними признаками тієї могутньо сконструованої, з твердого каменя витесаної постатті, від якої тінь паде на вчора, на нині й на завтра. Проф. Грушевський ніколи не понизився і не покорився. Навіть колиб це було потрібне для великої справи. Вернувши з еміграції, Він не схилив голови перед новою владою України, Він по довшому часі, коли переконався про її корисну працю в богатьох ділянках українського національного життя, віддав „кесарево — кесареві".

Завтра в золотоверхому Київі, в духовій столиці всієї України шануватимуть 40-ліття важкої, всебічної і повної посвяти праці проф. Грушевського. В тій хвилі наші думки ширятимуть біля Його достойної Постаті, дорогої для кожного Українця. В тій хвилині і ми будемо духом з Ним, зєднаємося з великим Духом Нової України, зі слугою народу і виразником його сконденсованої волі.

Ф. Федорців.

Всеукраїнське свято.

(Ювилей акад. М. Грушевського.)

В Київі велике свято української науки й культури:

Всеукраїнська Академія Наук справляє ювилей 60-ліття життя акад. Мих. Грушевського й 40 ліття його літературної, громадської й наукової діяльности. Свято це—радісний день для цілої соборної України, бо дійсно, хто з наших теперішніх діячів більше заслужений перед цілою українською землею, як акад. Грушевський? Нема ніодного імени, що булоб голосніше, відоміше по всіх закутинах України над імя Грушевського. Скрізь вдавна вже зробилося воно синонімом українського руху, сталося синонімом визвольних змагань України. Грушевський ще за життя свого увійшов до пантеону великих мужів України й тільки хіба туподумство й злоба можуть це заперечувати, можуть не признавати заслуг його для нашої нації. Але ці заслуги самі говорять за себе й їх не може не оцінити навіть політичний противник ювилята.

Вони бо вже давно записані в книзі битія українського народу й сьогодняшне свято не виводить їх на світ, а тільки стверджує прилюдно, урочистим способом усю їх велич. Цеж не заслуги звичайного собі чоловіка, котрі треба спомянути для самого тільки годиться, щоб ушанувати працівника на рідній ниві, щоб дати йому тиху відраду, що громадянство на нього не забуло. Ювилей акад. Грушевського — це радість всенародня, радість усієї нації, що вона має, що серед неї проявився муж міри небуденної. Радість з того, що нація живе й житиме до віку, мавши таких діячів.

Писати про М. Грушевського — хіба можна в одній, короткій часописній статті? Його діяльність на кожному полі вимагає окремої монографії: Грушевський — історик, Грушевський—організатор наукового життя, Грушевський — громадський діяч, політик, публіцист, навіть белєтрист. Бо во істину многостороння й всеобіймаюча була діяльність нашого славного ювилята. А над усією великосторонністю цеї діяльности його знімається і вється одно змагання, що переходить червоною ниткою в усім його сороклітнім труді, що само заслугує на окремий розгляд: його змагання до соборности, його в с е у к р а ї н с т в о. І це змагання не було тільки теоретичним, це не абстрактний висновок кабінетної праці, ні—це ідея жива й свідома, яку її носій і визнавець здійснював у практичнім, живім житті з незломною волею, енергійно й послідовно. Ця то ідея присвічувала Грушевському, коли він ішов у Галичину на катедру історії України, коли закладав тут огнище української науки і культури, нею водився він, кидаючись у вир галицько-української політики. Не дати розійтися в ріжні сторони потятим кордонами українським землям, скувати їх в одно, усвідомити потребу боротьби за інтегральність усієї батьківщини — ось був ідеал, що присвічував Грушевському в його роботі в бувшій австро-угорській займанщині. Во время люте для Наддніпрянської України будував Грушевський твердиню українства в Галичині, змагаючи сотворити тут справжній Піємонт для цілої України. Тут, у Львові, продовжував він започатковане 50 літ томуділо Драгоманова, котрий голосив, що Галичина напевне вивезе український віз, тільки треба вичистити її авгієві стайні. І коли Михайло Драгоманів, чистячи ці стайні, казав: я руйную, а ви будуватимете на розчищеним мною грунті, то власне тим, що узявся енергійно, в цілою посвятою за цю будівничу роботу в Галичині, був саме його іменник, Михайло Грушевський, „Михайло Галицький 2-й". І чи треба перечислювати, що й де саме на цьому галицькому грунті будував Грушевський? Цеж знаємо ми всі. Хто, як не він, сотворив українську науку в Галичині? З мізерного, ледві шкутильгаючого Товариства Шевченка, покищо на папері тільки перетвореного в Наукове, тільки Грушевський зробив славне на цілу Україну й відоме у наукових кругах цілого світа огнище української науки.

Грушевський обєднав коло Наукового Т-ва всіх старших робітників в ґрм того як професор університету й провідник Т-ва зібрав круг себе цілу плеяду молодих ученних, головно своїх учеників. І коли тепер дехто з них розійшовся в поглядах наукових і суспільно-політичних з своїм учителем, то це не міняє справи й не зм нює заслуги вчителя: факт зостається фактом, що Грушевський утворив у Галичині цілу школу істориків.

Та Грушевський не тільки сотворив науку в Галичині, він заложив і помічні її орґани. Бібліотека й Музей при Науковім Т-ві йому саме завдячують своє повстання і за його проводу в Т-ві найкраще розвивалися. А вже вінцем всеукраїнської наукової діяльности Грушевського є його 8-томова історія України, праця, якої досі український народ не мав. Як би Грушевський нічого не зробив більше поза своєю Історією України, то й тодіб імя його величав во віки український народ. Адже в розвитку й угрунтуванню самостійницького ідеалу нації саме історія її минулого має величезне усвідомлюючe значіння. Без того нація ще не нація, а етнографічна маса. В розвитку саме національної свідомости української маси — історичні праці Грушевського відограли й відограють першорядну ролю і в Галичині і на Великій Україні. І то саме праці, що охоплюють цілість історичного життя — велика компендія, доведена досі до 8-ми томів, загально-приступний „Очерк" у російській мові й популярна „Ілюстрована історія України".

Та Грушевський не обмежувався самою тільки наукою. Він сягав і далі, творив і инші культурні огнища. Завдяки його ініціятиві й енергії повстала у Львові в 1899 р. відома видавнича фірма: Україн ська, чи як вона спочатку називалася, Українсько-руська Видавниче Спілка, яка, можна сказати без пересади, сотворила у нас красну й популярно-наукову літературу. Він же був основником і найкращого на всю Україну журналу „Літературно-Науковий Вістник" (1898 р.), що обєднав кругом себе дійсно всі літературні сили цілої України і відіграв величезну ролю в розвитку нашого письменства взагалі.

Рівночасно бере Грушевський живу участь у громадському житті Галичини: при його безпосередній участи повстає національно-демократична партія, яка мала на цілі обєднати всі живі громадські сили української Галичини для позитивної реальної роботи. І Грушевський увесь час пильнував, щоб ця партія кермувалася інтересами цілої України, їх мала на увазі в своїй політичній діяльности.

Велику ролю відіграв Грушевський і в розвитку українського шкільництва в Галичині. Досить пригадати його боротьбу за український університет, а далі участь у Шкільнім Краєвім Союзі. Грушевському між иншим завдячує своє оснування Академічний Дім, для якого знайшов він засоби на Великій Україні. Нарешті з цілю поширити з Галичини на Велику Україну національну свідомість, уладжує він „Українські Наукові Курси" у Львові в 1904 році, на котрі зіхалися й українські студенти вищих шкіл Росії, щоб потім рознести у всі кутки України зерна української національної свідомости, вже не стихійної, а угрунтованої науково.

З моментом, коли під ударами 1-ої революції, стали рватися царські пута на Великій Україні, Грушевський звертає свою увагу й туди, намагаючися там — на инішому грунті повести ту саму роботу, яку досі провадив у Галичині. І теж із одною й тою самою ідеєю — не дати велико-українському рухові замкнутися тільки в рямцях самої російської України, — звязати рух там із рухом галицьким, — не допустити витворитися двох культурно-національним типам. З цією між иншим метою переносить Грушевський в 1907 р. „Літературно-Науковий Вістник" до Київа, щоб мати там, у серці України, провідний всеукраїнський орган.

Від 1905—6 рр. Грушевський працює рівночасно й тут і там: і над Дністром і над Дніпром. Подібно як у Галичині, так і на В. Україні бере живу участь в організуванню української демократичної партії, на взір галицької н. д., впливає на організацію й політику українських громад у Державній Думі. Для широких українських мас утворює популярну пресу („Село", „Засів"), закладає спеціяльне видавництво популярної літератури („Лан"), закладає по всій Україні (Київі, Харкові, Катеринославі) українські книгарні, переносить до Київа „Українську Видавничу Спілку" і т. д. А при всій цій жавій громадській роботі веде не менше енергійну наукову, засновуючи в Київі на взір львівського — „Українське Наукове Товариство", що від 1908 р. розвинуло дуже діяльну роботу під гаслом соборности, обєднуючи й тут всі місцеві сили та притягаючи й робітників із Галичини.

Як далеко йшов Грушевський у своїм змаганню піддержати скрізь і всюди єдність Галичини й В. України, свідчить і те, що у всіх виданнях, що виходили під його проводом, додержується він виробленого в Галичині правопису. Це може на око й дрібний факт, але безперечно характеристичний.

Всю цю бурливу діяльність перервала на якийсь час світова війна й увязнення та заслання в глиб Росії. Але невдовзі Грушевський знову при праці. Відновлює діяльність київського Наукового Т-ва, розвиває публіцистичну діяльність по російських часописах та в московській „Украинской Жизні", надаючи завмерти українському руху. Революційна буря виносить Грушевського знову на чоло цього руху. Історик України стає до державної роботи, проявляючи й тут просто неймовірну енергію й роботящість.

І коли сувора доля відірвала його від державної творчости й кинула на еміграцію, то й тут — по

2.-10. жовтня 1926 „ТИЖДЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО АКТОРА"

ЛЬВІВ: Субота, дня 2. жовтня о год. 7-ій веч. **„ЕСПАНСЬКА МУХА".**
Неділя, дня 3. жовтня **приподні збірки під Церквами.**
Дохід на будову **„ДОМУ УКРАЇНСЬКОГО АКТОРА".** — *В днях від 4.—10. жовтня спеціяльні вистави Українського Театру* **„СОЮЗА АРТИСТІВ" в Золочеві, Тернополі, Рогатині, Стрию, Калуші і Коломиї.**
Жертви слати: Товариство „ДНІСТЕР", вкладкова кн. ч. 13.768. 632a)

тяжких національних і особистих пережиттях — не тратить посивілий діяч своєї незмордованої енергії. У Відні закладає основи нового наукового огнища — творить Український Соціольогічний Інститут, видає новими виданнями свої давніші праці з історії України, а що важніше, розпочинає нову блискучу роботу — пише велику наукову історію української літератури.

По повороті на Україну продовжує наш ювилят усі ці роботи, а рівночасно, ставши на чолі історичної секції Всеукраїнської Академії Наук, відновлює в лоні цієї секції зліквідоване більшовицькою владою Українське Наукове Т-во з усіми його органами (Записки; збірники й журнал „Україна"). В короткому часі осягає Грушевський в Академії просто блискучих результатів, зробивши з своєї секції найдіяльнішу, найпродуктивнішу наукову установу. І знову, вірний своїм соборницьким змаганням, притягає до роботи в секції галицько-українських учених, а також організує окрему комісію Західньої України для вивчення полишених за межами Радянщини українських територій. Знання, енергія й роботящість роблять з Грушевського одинокого кандидата на президента Української Академії Наук і ми певні, що вже в недалекому часі він обійме провід над Академією.

От у коротких словах образ 40-літньої трудової діяльности М. Грушевського. Сьогодні про неї говоритимуть у золотоверхому Києві не тільки громадяне Великої України. І наша Мала Україна — Україна Західня матиме на святі своїх представників, що зложать низький поклін великому українському Мужеві й від вдячної Йому Галичини.

В. Дорошенко.

Проф. Бідльо про М. Грушевського.

У відомому щоденнику „Прагер Прессе" (ч. 297. з 29. вересня ц. р.) поміщена стаття проф. І. Бідля, присвячена ювилею М. Грушевського, прикрашена портретом Ювилята. В статті схарактеризована багата наукова, літературна й політична діяльність, а з окрема представлена праця Грушевського на науковому полі у Львові. Автор спиняється докладніше на 8-томовій „Історії України-Руси", яка належить до найбільших і найзамітніших праць історичної літератури цілого світу не тільки ізза свого обему і богатства матеріялу, але також наслідком свого знаменитого оброблення, своєї концепції, широкого погляду і незвичайної наукової ясности". Проф. Бідльо називає працю Грушевського твором, що відповідає сьогодні всім вимогам модерної історіографії. Це не одностороннє змалювання політичної історії, але образ історії культури в повнім значінні того слова, в якій політична історія є тільки одною стороною історії загальної. Характеристичні для концепції і синтези Грушевського є особливо томи V. і VI., бо в них змальовані основно соціяльні, адміністративно-правні, церковні, господарські і культурні відносини, що панували в українських землях від 13. до 17. століття. Це часи, в яких, як каже Бідльо, розвинулися питомости України, що зрештою язиково ріжнилися все від инших руських.

А дальше пише проф. Бідльо дослівно: „Грушевський, що написав свою працю в національно-українськім дусі, аби послужити українській окремішности, лишився одначе в цілому незвичайно обективним істориком. І саме ця його обективність спричинює, що фаховець, який хоче можливо докладно пізнати історію українського народу, приходить зі студією „Історії" Грушевського до переконання, що нинішне становище Українців як самостійної нації є природним наслідком особливого історичного розвитку, які вони замешкують. „Історію" Грушевського можна тому добре порівнати з працею Палєцького „Dějiny ruského národa": обі твори писані з патріотизмом, але обі базують на науковій обективности й відповідають якнайдальше йдучим науковим вимогам. Тому не диво, що „Історія" Грушевського мала кольосальний вплив на поступ і розвиток Української національної свідомости".

Проф. Бідльо переконаний, що булоб вельми вдячною темою порівняти Грушевського з Палєцьким, особливо з погляду організації української наукової роботи шан. Ювилятом. Йому завдячує і Наук. Т-во ім. Шевченка у Львові і Всеукраїнська Академія Наук у Києві свою визначну діяльність на полі науки.

Схарактеризувавши коротко політичну діяльність Грушевського в часі української державности, на оцінку якої ще час, професор Бідльо ставить високо в заслугу проф. Грушевському те, що він вернув на Рад. Україну і взявся до організації наукової праці серед дуже тяжких обставин. Імпонуючо виглядає науковий журнал „Україна", що виходить під його редакцією, дуже вартісна й оригінальна є його „Історія української літератури", що вийшла досі в чотирьох томах. Побажавши шан. Ювилятові ще багато здоровля і потрави відносин, серед яких приходиться йому працювати, проф. Бідльо кінчить так свою статтю:

„Значіння й заслуги Грушевського оцінено в Чехословаччині вже давно (1914), коли його іменовано закордонним членом „Корол. Českého Наук. Товариства". В 1919 р. іменовано Грушевського членом „Českої Академії Наук і Мистецтв". Думаю, що його тішилоб не менше, якби його популярна, вже нераз друкована „Ілюстрована історія України" появилася також по чеськи. Для обопільних взаємин між Українцями й Чехословаками булоб це вельми корисно".

Український Науковий Інститут.

(Від нашого кореспондента.)

Берлін, 28 вересня 1926.

В жовтні ц. р. засновується в Берліні заходами „Українського Товариства допомоги біженцям у Німеччині" Український Науковий Інститут, якого потреба здавна вже відчувалася.

Ця нова українська наукова інституція на чужині, а перша у Німеччині має служити інтересам розвитку науки українознавства, даючи змогу українським науковим силам працювати в такім світовім осередку наукового життя, як Берлін, з його богатими науковими установами, бібліотеками й музеями; вона має допомагати встановленню духових взаємин між українськими й чужими науковими колами, передовсім з німецькими, а далі взагалі зі західно-европейськими, та інформувати ці кола про розвиток і досягнення науки українознавства. Взагалі Інститут має стати українським науковим центром для власної еміґрації і для тих чужих кол, що інтересуються українською наукою й культурою, й подбати про зібрання, упорядкування й уприступнення відповідного наукового матеріялу про Україну.

При Інституті засновуються такі науково дослідні катедри: 1—2) історії України (зокрема ще історії української державности й історії соціяльних, економічних і культурно-громадянських відносин на Україні), 3) історії релігійних і взагалі духових течій на Україні в звязку з такими течіями серед инших славянських народів, 4) українського мистецтва, 5) народнього господарства України, 6) історії українського права, 7) української мови й письменства, й 8) українського фольклору й етнографії. На ці катедри запрохані українські вчені-фахівці, які володіють принайменше двома европейськими мовами, а на директора Інституту професор Українського Університету в Празі Дмитро Іванович Дорошенко. Побіч тих звичайних членів Інституту передбачені також і будуть в міру потреби покликані надзвичайні члени з поміж наших визначніших учених у краю й на еміґрації.

Діяльність „Українського Наукового Інституту" в Берліні має видвитись перш за все в організації систематичних курсів і окремих відчитів німецькою мовою з ріжних галузів українознавства для німецької публики, й українською — для українських студентів, що вчаться по вищих школах у Німеччині. Задля цього лектори відвідуватимуть міста, в яких скупчені більші кольонії українського студентства (як нпр. у Ґетінґені, Кілю, Еберсвальде і т. д.

В Інституті будуть улаштовуватись спеціяльні наукові засідання з читанням доповідей і рефератів членів Інституту, як українською, так і німецькою та иншими чужими мовами. Інститут має видавати свої „Записки" (Mitteilungen), де міститимуться праці його членів та співробітників з обсягу українознавства та сумежних з ним дисциплін. Праці ті будуть друкуватися українською мовою з короткими резюме в німецькій або иншій західноевропейській мові, а також німецькою, анґлійською, французською й російською.

При Інституті буде уладжена окрема наукова робітня з потрібними для цього науковими засобами. Щоб виобразувати нових науковців робітників, має бути при Інституті заснованих кілька стипендій щоб дати змогу тим українським студентам, які вчаться в Німеччині, студіювати також українські предмети під керуванням професорів Інституту.

Покищо засновується лише частина намічених у програмі науково-дослідчих катедр, а саме обидві катедри історії, історії релігійних і взагалі духових течій — на Україні та українського мистецтва. Заснування дальших катедр, як і взагалі виконання програми Інституту в усій її цілости, буде залежати від матеріяльних коштів, якими розпоряджає „Українське Товариство допомоги біженцям". Ці кошти на разі дуже скромні й тому Управа Товариства робить усі заходи в справі придбання фондів і звертається рівночасно з окремим закликом до українського громадянства, щоб воно своїми жертвами допомогло Українському Науковому Інститутові в Берліні розвинути як найширше намічену ним працю й лекше досягти поставлених в його програмі цілей.

Треба сподіватися, що українське громадянство щиро привітає й підтримає нову інституцію, що має для нашої справи не тільки чисто наукове значіння й повинен зробити велику роботу в напрямі навязання зносин з західною Европою й поширення правдивих вістей про Україну.

*) В. ч. 216. „Діла" подали ми на основі приватних листів вістку про основання Українського Дослідного Інституту. Сьогодні містимо на цю тему докладний допис нашого берлінського кореспондента. — *Ред.*

Польський магараджа і його чури.

Промова посла Павла Васильчука, виголошена 24. вересня 1926 р. на пленумі сойму підчас дебати над бюджетовою провізорією на IV. квартал.

(Продовження.)

Натомість уже зовсім білими нитками шиті обвинувачення під адресою міп. Суйковського щодо замкнення польських шкіл. Питаю — школа, нема ані одного міністра, бо вже головні риби говорили... (*Голос: Риби не мають голосу. Инший голос: Ще Окінь буде говорити Веселість*). Отже нехай уряд викажеться для цікавости отворенням хоч одної української народньої школи за час своєї діяльности. Діяльність міп. Суйковського піддала гострій критиці соймова правиця, а я мушу піддати її також не менше гострій критиці з иншої точки погляду, мушу виясняти фактичний стан справи. (*Голос на лавах меншостей: Не регабілітуйте його, бо ще готові взяти, внесення назад.*). Отже ні одної української школи, ні народньої ні середньої, теперішній уряд і міп. Суйковський не отворив.

Зате правдою є, що ніхто инший, як міп. Суйковський, член кабінету п. Пілсудського-Бартеля, відмовився видати концесію на приватну українську гімназію в Бересті, гімназію приватну за наші гроші. Пригадайте собі, панове: 10 років тому, чи трохи більше, перед 1914 роком, перед світовою війною — який би то піднесено крик у вашій пресі! Я ще до того верну: чим ви були і чим тепер ми. Це порівнання, цей рахунок совісти мусимо зложити перед тою трибуною, перед широкою суспільністю, бо пересічний громадянин того не знає; ви затроюєте його ідю вашої тенденційної преси, чого не знаю в иних державах. Признаюся, що я думав, що з приходом Пілсудського до влади прийде до змін. Я думав, що історія людини тої міри, що Пілсудський, що тільки витерпів за постійність у своїх ідеалах, які уважав за святі, приведе до змін, як не у всім, то принайменше в ділянці шкільництва. Адже це ті „А", які признано вже в цілому світі, навіть Мурінам. Но — а ми ще білі і ніби „брати". (*Голос Висьцьовий: Славяне є христіяне*), і християне до того, але всеж таки схизматики, ви того не розумієте.

Знищення української школи.

Ми домагалися передовсім зїсення утраквізму. Пос. Стронський тут довго розводився на тему недодержання закону міп. Суйковським. Також п. Здзеховський. В чомуж то п. Суйковський не додержав закону? Саме я крикнув з місця, що нас ошукано таксамо, як ошукував Стан. Грабський. Чому? Стан. Грабський викривив навіть такий несправедливий закон, яким він був, він ужив тексту статей закону, що вводив в основі утраквізм, в напрямі польонізації істнуючих українських шкіл. В тому було його ошуканство, в тому його зловживання...

Маршалок: Пане после! Я прикликав вас учора за цей вислів до порядку. Я думав, що ви його сьогодня не вживете. Видно, що ви вживаєте його тільки тому, що надаєте тому вислову инше значіння. Прошу не вживати того вислову. (*Голос. Введення в блуд*).

Пос. Васильчук: Нехай буде введення в блуд. Це не змінює змісту, а панове мабуть це розуміють. Фактом є, що в деклярації воля українського населення в справі шкільництва була сфальшована п. Ст. Грабським; ми це доказали і можемо кожної хвилини служити доказовим матеріялом, маючи відписи цих деклярацій. Фактом є, що приморовлено такий терор і вжито таких хитрощів, на які ніякий инший вирафінований мозок крім п. Стан. Грабського не міг би спромогтися. Менше це дивує. Бо є це одно з двох, або: наївність, тенденційність, або може не дуже великий доказ політичного розуму п. Здзеховського, коли він всупереч з правдою каже, що „місцеве населення приняло двомовні школи прихильно, чого найкращим доказом має бути те, що вже в 1925 р. не було ніяких прохань родичів у волинській кураторії та львівській і ні одного рекурсу проти постанов кураторій з Волині". Правда, не було ніякого рекурсу, бо ми сказали собі: коли уряд, коли міністр освіти не виконує законів і робить з документами, що йому забагнеться, то нема чого вносити р курсів.

„Пошана" законів.

Тут тільки ми ствердили документно як польські уряди додержують обовязуючих їх законів. У той час навіть не варта було про це балакати, бо п. Грабський заявив у живі очі: шкільний плебісцит я поведу, а не ви. І тому неправдою є буцімто населення згодилось на двомовну школу, а правдою є, що населення виступає проти неї і проти польської. Є численні випадки саботажу та бойкоту польської школи і є досині ще кари за це. Не пригадую собі, як називалось це село, з приводу якого ви счинили перед війною стільки крику. (*Голос: Вжесьня!*) Так, Вжесьня. Тепер у нас тих Вжесьнів є десятки. (*Голос: У котрім місті і котрім селі*). Тільки ваша преса все перекручує. (*І. Тарашевич: У кожним селі і кожній захисті. Пос. Мантерис: А чи вбивають дітей так як у Вжесьні?*) Но не вбивають...

Той сам п. міністр Суйковський, якого такі ліберальні, аж масонські, революційно-реформаторські цитати з творів відчитував пос. Стронський, той сам п. Суй-

ковський станув також на ґрунті утраквістичної школи. (*Голос: Є закон!*) Закон цього точно не означує, а мін. Суйковський домагався ліквідації духовних шкіл—семінарії в Кремінці, жіночої православної гімназії з бувш. духовної школи і мужеської прогімназії у Дермані на Волині. П. Суйковський виславъ туди комісію і домагався мінімально 60 проц. годин навчання в польській мові, а тільки 40 проц. лишив для української, і то щойно на майбутнє, дав за то нам спів, як усюди... І де-ж тут пропорція, де-ж закон? Чи законове Суйковські — бо він неодин такий — є в тім, що пишуть, чи в тім, що роблять? Ясно, що по вчинках треба судити людину.

Слова міністра і практика кураторій.

Мушу ще торкнутись справи нашої делегації і відповіди, яку щодо народнього шкільництва дав нам мін. Суйковський. На домагання населення і тільки для перевірки в якім напрямку йде шкільна політика уряду наша делегація під проводом голови пос. Коцицького зве. нулась до п. Суйковського негайно, після його призначення. П. міністр радив вносити письма, обіцюючи їх розглянути та задовольнити. Населення рушилось, тисячі прохань уже лежать. У вшехпольській пресі почалась скажена кампанія. (*Голос: Злагайте вже!*) Коли вам нудно йдіть до буфету, я вам не бороню. На ці прохання кураторія вислає всім такі готові відповіді: „Кураторія Люблинської Округи. Ч. 23781/26. Люблин 9. вересня 1926. До п. Івана Гвоздецького, в Луківці Горішнім, гром. Букова, повіт Холмський, як до першого підписаного на проханні з дня 28. серпня 1926 р. в справі відчинення руської школи. — Там прохали української школи, відповідь каже про руську. — Кураторія не бере на увагу прохання з 28. серпня 1926 р. тому, що не має законної підстави до цього в ніякому законі, в постанові ст. 3 з дня 31. липня 1924 р. (Д. У. Р. П. ч. 79 поз. 766) що кажуть про одчинювання шкіл з руською мовою навчання не торкаються, згідно з другим парагр. першої статті цього закону до території шкільної люблинської округи. Куратор Шкільної Округи. Підпис".

А на Волині взагалі не відповідають. У люблинськім воєвідстві на Холмщині та на Підляшу, повисилали сквапно, з нечуваною скорістю всім загальні відповіді, на те, щоби стримати населення від висилки прохань. Це є один із способів контрагітації проти українського шкільництва, яку почала Страж Народова і всі вшехпольські організації в люблинськім, а вшехпольські часописи знали від кураторії про всі ці сільські прохання раніше, як міністерство.

„Інтереси широких мас".

Таким робом знову пропав для української школи один шкільний рік і наші діти мусять його втратити як каліки у польських школах. Коли ви раніше могли виправдуватись тим, що владу має правиця, що ви нічого не в силі зробити, то тепер я питаю тих панів, що голосують за урядом п. Бартеля і урядом, який є їх дитиною: „що ви робите"? Яка розбіжність між вашими словами і вчинками! скільки з вас має мандати „із східних кресів"! І що ви перше співали, а що тепер робите?

Далі заявив п. Бартель, що в своїй внутрішній політиці „уряд братиме на увагу реальні інтереси широких мас населення, дбаючи головно про запевнення їм умовин добробуту та заспокоєння їх культурних потреб". Як цей добробут запевнений, про це ми вже знаємо. Господарського поліпшення, яким так хвалиться він. Клярнер не видко на наших землях. Зате далі путається культурну діяльність „Просвіт" і не дається дозволу на їх існування. Нема тих дозволів до цього часу у Горохові, Любомлі, Костополі, Сарнах, Пінську, тому, що є плян зробити там більші польські осередки і притягається енергійно туди польських осадників з метою створити такі польські осередки для вдержання цієї країни, по націоналістичній стратегії Прушинських.

(Продовження буде.)

До спільного знаменника.

Обединанські здвиги соціялістичних партій.

VIII.

З наміченних нами пятьох політичних угрупувань, пристосованих до загальних суспільно-політичних теорій в Европі, видвигнули ми три угрупування „інтернаціональні": клерикально-монархічне (звязане з римським, взагалі церковним інтернаціоналом), соціяльно-демократичне (приналежне, розуміється, у нас поки-що в теорії до II. Інтернаціоналу) і комуністичне (складова частина III. Інтернаціоналу). Одно з тих угрупувань (комуністичне), базуючись на територіяльно-міжнаціональній основі, є інтернаціональним в повному того слова розумінні; два инші, не зважаючи на свій більший або менший міжнародній світогляд, спираються на національному ґрунті.

Годиться ще коротко зупинитися на двох останніх (з наміченних нами пятьох) угрупуваннях: радикально-демократичному і народницько-соціялістичному, які не мають відповідного інтернаціонального виразника, яких не лише основа, але й центр находиться на рідній землі. Означе, хоч вони не мають „інтернаціонального" осередку, то все-таки в ширшому розумінні є відгалуженням певних міжнародніх суспільно-політичних систем. Спільним ґрунтом цих двох угрупувань є демократизм, очевидно, з деякими ухилами й застереженнями (напр. партія „Нар. Волі" стоїть на становищі „пролетарської демократії"). Відріжнює їх розуміння націоналізму й соціялізму. Зрештою, про це згадувано вже в попередніх статтях.

Осередком національного радикально-демократичного угрупування є теперішнє Українське Національно-Демократичне Обєднання. З моментом кристалізації клерикально-монархічних гуртків серед нашого громадянства і обєднання їх в спільну організацію, відійде від УНД-а деяка частина членів — так, що тим чином у ньому остане тільки елемент радикально-демократичний, тісніше обєднаний під оглядом організаційним. УНДО стане тоді чисельно слабше, менше, але за те сильніше своєю суцільністю, з більшою свободою рухів. Будучи соціяльно-прогресивною і національно-безкомпромісовою організацією, змагаючи до того, щоби всі установи українського народу мали виразний, ядерний національний характер, УНДО зможе тоді найкраще сповнити своє завдання.

Радикально-демократичне угрупування вправді не має відповідного „інтернаціонального" виразника, не може навіть з огляду на свій соціяльний склад належати до трансцендентального „буржуазного інтернаціоналу", одначе все-таки воно находить деяке спорідненя з великими демократіями европейського Заходу, з демократично-поступовими і ліберальними партіями.

Найбільше труднощів справляє народницько-соціялістичне угрупування, до якого в загальному зараховуємо існуючі у нас партії: соціялістично-радикальну, „Сел. Союз" і партію „Нар. Волі". Коли порівнювати ці партії з відповідними польськими політичними угрупуваннями, то „Народня Воля" відповідає НПХ (Незал. Партія Хлопська), „Сел. Союз" в загальному „Хлопському Союзові" Бриля і Домбського, а для нинішніх соціялістів-радикалів не находимо порівнання.

Нинішня соціялістично-радикальна партія є одночасно і соціялістична, і націоналістична. Одночасно є вона в незгоді з соціялізмом і націоналізмом, і вкінці з своїми власними членами. Як це не дивно, але факт зостається фактом, що тоді, як в УНДО входить головним чином середняцький селянський елемент, до радикалів належать здебільшого заможні селяне (сільські дуки), за винятком Покуття, де радикалами по традиції називає себе значна частина богатшого й біднішого селянства. Величезна більшість соціялістично-радикальної партії з соціялізмом безумовно не має нічого спільного, — навпаки — є це елемент наскрізь національно-демократичний. Можна сміло твердити, що в соціялістично-радикальній партії є й такі, навіть передові члени, які зовсім сміло можуть сидіти на ундівській правиці. В склад теперішньої радикальної партії загнало їх якесь непорозуміння або „гріхи молодости" (себ-то обставина, що вони в молодости називали себе радикалами), або вкінці особиста антипатія до деяких ундівських дячів.

Анальогічне явище стрічаємо і в „Селянськім Союзі". Там маємо елемент народницький, але національно-демократичний, елемент чисто ундівський, маємо й елемент соціяльно-демократичний, який тільки тому там найшовся, що соціяльно-демократична партія є нечинна, і вкінці елемент лівий, зближений до народовольців, енпехівців чи инших лівих угрупувань.

Найбільш однородною світоглядово є поки-що партія „Народньої Волі".

Стопити ці три партії в одно народницько соціялістичне угрупування — не було би значне досягнення, великий крок вперед на шляху кристалізації наших внутрішньопартійних відносин. Очевидно, перед тим слід би перевести перевірку складу поодиноких народницько-соціялістичних партій, відсилаючи свої правіші елементи до радикально-демократичного угрупування, а лівіші просто до комуністів.

Центр, який остав би з трьох, тепер існуючих партій, міг би створити одну народницько-соціялістичну партію, просто партію національних соціялістів. Але тоді „Народня Воля" мусілаб перейти ще глибше національну еволюцію, як це сталося досі. Така партія національних соціялістів, малаб певний ґрунт в нашому малоземельному й безземельному селянстві й більшому ремісництві, тоді дійсно вона булаб клясовою партією не формально, але й фактично. Тоді вона мусілаб обороняти інтереси тої кляси, організувати професійно-сільську бідноту, освідомлювати її національно і соціяльно, направ-

Радійте закохані!

Дорога до серця вибраної скоротиться на половину коли купите їй коробку цукорків з фабрики

„ФОРТУНА НОВА"

Чи гра є вказана?

Відома річ, що чим більшу культуру має нарід, тим більше розвинена в нього потреба гри та закладів. Ніде більше не грають як в Анґлії.

На перший погляд може це видатись дивним, одначе подумавши ближче, можна найти глибші причини цього явища. Освічена суспільність може про кожну справу виробити собі ясний погляд і відріжнити один рід гри від другого.

Гра, про яку тут хочемо сказати, має тільки спільну назву з азартними грами, які деморалізують людей і нищать їм нерви. При цих грах можна багато втратити, а шанси на виграну є малі і завсіди припадкові. Зате при закладах у великій мірі також при клясовій льотерії є деяка частина виграних шанс у деяких межах означена та незмінна. Коли напр. хтось купує 10 льосів польської державної льотерії, тоді може майже з математичною певністю сподіватись, що виграє пять з куплених льосів, тому, що кождий другий льос виходить, а грач одержує бодай половину вкладки назад.

Так само можна обчислити шанси більших і головних виграних. У польській клясовій льотерії порівняно мала вкладка у відношенні до численних шанс виграної складений дуже корисно. У цій льотерії значна частина вкладок забезпечена для грача, а тільки дрібна їх частина йде на ризик на більші та головні виграні. Інтеліґентна людина може легко собі це обчислити і допомогти щастю цією незначною ціною. Бо щастю треба інколи допомогти, тим більше, коли ця поміч обмежується лише до невеличкого вкладу коштів. Щорону чимало осіб виграє при кожній льотерії якусь постійну та точно означену скількість головних нагород і доходить таким робом до деякого рівня заможности, инші, завдяки цьому припадкові ратують себе від нужди і завдячують йому може на все життя свою матеріяльну забезпеку.

Практика каже, що є доцільним:

1) Не ставляти все на одну карту, купуючи в одній льотерії багато льосів і покушуючи таким робом щастя, з метою, щоби в цій одній льотерії або в одній касі здобути виграну. Кождий грач нехай згідно зі своїм маєтковим станом купує льоси і додержується якоїсь тяглости та послідовности. Найкраще грати на 4 числа і то залежно від відношень на 4 цілі, 4 половинки або 4 чвертки одного льосу.

2) Кождий грач повинен зазнайомитись з пляном гри, щоби пізнати принципи державної льотерії. Маючи спромогу пізнати инший плян гри, слід вирівнати відношення вкладки до шанси виграної, беручи головно на увагу загальну скількість льосів. Польська державна клясова льотерія має загально тільки 80.000 льосів.

3) Слід вибирати контору, де є якнайбільша сума виграних. Такою конторою, яка є найбільшою і найщасливішою конторою в краю є „Надія" у Львові, при вул. Сикстуській 6. Найбільше виглядів на виграну можна мати очевидячки там, де є найбільше льосів. Хоча головна виграна не йде за даним місцем, одначе згодом якнайбільше щастя матиме таке місце, де є найбільше льосів. Це факт: чим більше льосів, тим більше шанс виграної. Тана є статистична аксіома, добре відома кождому грачеві.

Польська краєва льотерія є державною інституцією і це є запорукою, що не може бути й думки про використування публики.

Роздумавши над усім тим, можемо зі спокійною совістю відповісти на питання поставлене в заголовку: „Чи гра є вказана?" дати потверджуючу відповідь, приноровлюючись до поданих тут практичних вказівок. (м)

14 ЖОВТНЯ вже 15 ЖОВТНЯ

ТЯГНЕННЯ І. КЛЯСИ

тому користай з нагоди і негайно замов

ЩАСЛИВИЙ ЛЬОС

з найщасливішої і найбільшої в краю колектури

„НАДІЯ"

ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА 6.

Крім головної виграної

500.000

золотих

можна виграти: золотих 300.000, 200.000, 100.000, 50.000, 40.000, 25.000, 20.000, 14.000, 10.000, 5.000 і т. д.

Що другий льос виграє.

Ціни льосів

чвертка 10 зол., половина 20 зол., цілий льос 40 зол.

В тім місці витяти і переслати нам в листі.

КАРТА ЗАМОВЛЕНЬ.

„НАДІЯ", Львів, Сикстуська 6.

Отсим замовляю до І. кляси Державної Клясової Льотерії:

..... льосів чвертьок по зол. 10·—
..... льосів половинок по зол. 20·—
..... льосів цілих по зол. 40·—

Належитість золотих ..... вплачу по одержанню льосів, залученою фірмою, почтовою складанкою П. К. О. ч. 400.117.

Імя і назвиско .....
Докладний адрес: .....

Найбільший вибір
блаватних товарів,
МУЖЕСЬКОГО СУКНА
поручає фірма
АНТІН УВЄРА
ЛЬВІВ, вул. Галицька 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі, Стрию.
468 8—16

являючи свій фронт не проти УНД-а, але проти справжніх національних і соціяльних ворогів тієї кляси.

Так ми уявляємо собі змагання до спільного знаменника, так представляємо собі природний партійний розподіл нашого громадянства під Польщею. Вкінці дозволяємо собі висловити погляд, що й обєднанські здвиги народницько-соціялістичних партій тільки вгорі означеним способом можуть найти свою позитивну розвязку. **М. Ч.**

НОВИНКИ.

Конфіската. Вчорашнє число нашого часопису сконфісковано за два місця у передовиці „Дивогляд" і за закінчення статті „За привернення законности". Є це 90 конфіската цього року.

— На ювилей проф. Грушевського. На ювилей проф. Грушевського, який святкує величню золотоверхий Київ у неділю, 3. ц. м., виїхала зі Львова делегація в складі голови Наук. Т-ва ім. Шевченка проф. Кирила Студинського і директора Національного Музея д-ра Ів. Свенціцького. Шан. делегати одержали паспорти в останніх днях і в четвер виїхали до Варшави по візу від радянського посольства. Годиться зазначити, що одержання візи в рад. посольстві не належить до легких річей, одначе сподіємося, що рад. посольство в цьому випадку піде на зустріч львівським делегатам.

— Напад на монастир. Дня 28. вересня ц. р. в монастирі Братів Студитів в Заранниці довершив Павло Патер замах на настоятеля монастиря Івана Денещука. Павло Патер був свого часу в новіціяті Братів Студитів, одначе з нього його виключено, бо вдачею, ні своїм поведенням не надавався до монашого життя. Дня 28. вересня ц. р. явився несподівано Павло Патер в монастирі, помагаючись від брата-настоятеля, щоби той його прийняв знову в монастир. А коли брат-настоятель дав відмовну відповідь, Павло Патер нагло витягнув бравінґ і стрілив до нього два рази в руку і в легені. Стріли, хоч важкі, на щастя не є смертоносні. Замаховець утік, одначе його арештовано і відставлено до вязниці в карнім суді в Тернополі. Відомість, подана в польських щоденниках, начеб стріляючий був монахом, не відповідає дійсности. Тим більше не має вона ніякої анальогії з подією в кармелітському монастирі. Також непідхожий до монастирського життя новіціянт не може йти в ніяке порівнання з розпущеним неморальністю кс. Копачом.

— Після рогатинського конфлікту. Недавній директор рогатинської гімназії Антін Крушельницький, який мусів уступити зі свого становища з огляду на конфлікт, що вирнув був між ним і його прихильниками з одного боку і більшістю рогатинського громадянства, згуртованого в кружку „Рідної Школи" з другого,— став директором жидівської гімназії рабіна Х. Шапіри в Коломиї. Ще всім нам в свіжій памяти завзята боротьба, яка зявилась була біля особи проф. Крушельницького в пресі і в громадських установах, а яка скінчилася його звільненням із усіх шкіл УПТ. Стоючи осторонь тієї боротьби й не апробуючи деяких її фаз і уживаних приймів, всетаки з прикрістю приходиться стверджувати факт, що визначний педагог і письменник примушений виховувати жидівські діти замість наших.

— Хто їде до Станиславова на ярмарок, одержить звідти поворотну знижку 66 проц. без огляду на те, якою клясою схоче їхати. До знижки мають право тільки члени груп що найменше 30 осіб. Комітет ярмарку дасть ближчі інформації на місці, як їх дістати.

— Міська хроніка. Арештували якогось Бернарда Пельца, який до спілки з краківськими фальшівниками фабрикував 50 золотівки. У меят арештування він проковтнув один такий банкнот, найцінніший з усіх, бо на ньому були виписані прізвища його спільників. Коли цей папір лікар добув з його горла, Пельц заявив, що є недужий. — Поліційного „вивядовця" Рога засудили на 4 тижні за хабарі. — Іменини польського Михайла закінчились кількома поважнішими родинними „бучами": зареєстровано побиті голови, шиби та меблі. Крадіжів і вломів, коли вони переведені нормально, навіть не записуємо.

— Важко перевірити незнимість. Міський фізик з Жовкви д-р Россовський видав лікарське свідоцтво двом молодим Жидівочкам, з яких одній присудив шпиталь, а другій „жовту книжечку". Вони подали на нього в суд і предложили свідоцтва львівських лікарів, що не лише здорові, а навіть непорочні. Поліцаї, на яких зізнаннях основувалось свідоцтво фізика, підпекались своїх зізнань. Одначе апеляційний трибунал звільнив д-ра Россовського на тій підставі, що він видав свій осуд у добрій вірі.

— З людського звіринця. Карний суд у Львові засудив на протязі дня аж трьох громадян за жеребячий темперамент: муляра Адамкевича, який пробував доказати, що це він упав жертвою своєї 12-літньої служниці, що спокушувала його до гріха; 19-літнього парубка з Куніна біля Жовкви за використання своєї сили при залицянні у чистім полі; і 20-літнього Мазурка, який за недостачею жіноцтва заспокоював свої пристрасти на звіряткох; перший дістав 6, другий 7, третій 5 місяців вязниці.

— Відгуки воєнних трагедій. У Зимній Воді, біля Львова, селянин Замойський застрілив свою жінку, тому, що не міг погодитись з фактом, що вона підчас його кількалітньої неприсутности на війні прийняла до хати иншого мужа, Панчука. Замойський бажаючи жити зі своїми дітьми, жив під одним дахом з жінкою, поділивши хату на двоє. Жінка робила з ходи, щоби одержати розвід і на цьому тлі виринали непорозуміння з її чоловіком.

— І це можливе. У селі Руді, в Раві Руській, трапилась досить виїмкова подія: мати залишила в хаті дитину в колисці і вийшла. Коли вернулась, дитини не було і не можна її було віднайти. В околиці кочували цигани і підозріння впало на них. Тимчасом згодом виявилось, що дитину пірвав голодний пес і зїв її на полі.

— У честь св. Франціска. Львівські отці бернардини проголосили в своїм костелі місію в честь св. Франціска, італійського богоугодника, який своїм життям дав зразок виїмкової простоти та скромности. При цій нагоді вони продають у підсінних костела та закристії ріжні „деволіоналії" і попали навіть у купецький конфлікт з вуличними крамарями, які розклали перед костелом свої буди. Св. Франціск мусить з неба глядіти із зворушенням на те, як гарно зрозуміли львівські бернардини його науку.

Катастрофи. У Гонконгу підчас тайфуну потонуло 130 рибальчих лодок з 2000 особами. — У Букарешті на аеродромі наслідком пожежі згорів один літак.

— Кому нині звертають рукопис. Бувший німецький цісар Вільгельм II. написав нову книжку під досить нескромним заголовком „Проповіди". До цього часу ні один німецький, англійський та американський видавець не хотять її видати. Видко, що королівський гонорар, якого жадає автор, не стоїть у пропорції до вартости тих пропов дей, якими він хоче навернути на свій шлях невдячних Німців та чужинців.

— Жінки горою. Остання шведська статистика стверджує, що число жіночих урядовців подвоїлось у Швеції на протязі 13 літ. Перед війною було там 8838 жінок урядовців, а нині є їх 17.177. У тім самім часі число мущин урядовців зросло з 81.275 на 83.156. З иншої статистики виходить що між слухачами університету більший процент жінок здає іспити.

— Занепад австрійської літератури. Австрійська преса робить з нагоди книгарського осіннього сезону підрахунок літературних новин і стверджує, що на книгарських полицях в Австрії та Німеччині не появилось ні одно нове імя, ні один новий австрійський талант. Старше покоління авторів представляє 16 творів, а нове тільки 4. Разом 20 письменників в протилежности до 2000 у Німеччині. Ясно, що є це статистика не чисто книгарська, а вже дещо пересіяна через сито: бульварної літератури, популярної, для молоді, і на пів безвартної тут не враховують.

— Шкідливий чарльстон. Міністерство здоровля в Мексику видало розпорядок, яким забороняє танцювати чарльстон. Читаємо там: „Неждані та непрадильні рухи цього танцю стають причиною серцевої недуги". Мексиканський клімат є, як стверджують лікарі, дуже непригожий для цього танцю. Деякі европейські часописи стверджують, що цей танець має справді звязок з деякими недугами шиї та легенів. Одночасно запримічують, що члени орхестри „джезбенду" дістають сильної первової недуги.

— Біблія Гутенберґа, яка була власністю австрійських бенедиктинців у Карнтії, продана нюйорському колекціонерові д-рові Фольберґові за 275.000 зол. Є це найкраще збережений примірник біблії Гутенберґа на пергаменті і таких є лише 10 у світі. Австрійський уряд, даючи дозвіл на цю продажу, заробив за право вивозу 25.000 зол. Австрійська преса критикує свій уряд, який дозволяє позбуватись таких культурних дорогоцінностей.

— Світова хроніка. Соціял-демократи почали видавати в СРСР. свій нелегальний орган „Із Партії" на гектографі. — У польській державі є в обігу 1,007,297.00 зол., а в цьому білетів польського Банку 560.240 зол. — Французький банк закупив на 100 мілионів золота та срібла між своїми громадянами. — Льойд Джордж вибирається в подорож по радянській Росії як приватна людина. — 8-літній Італієць Пєтро Маццині давав кілька концертів на фортепяні у касині в Спа і зачудував своїм майстерством усіх присутніх. Бельгійський король запрохав його до свого замку. — Американські журналісти пропонують заснувати окреме місто для літнього відпочинку для всіх журналістів світа, сподіючись причинитись цим до зміцнення мира. 15.000 американських часописів зголосило свою участь у цьому ділі. — Наслідник англійського престола має буцім-то намір женитись з дочкою еспанського короля, бо був довше гостем в еспанській родині. — У Злучених Державах було на протязі останнього року 44.022 засудів за незаконне вживання алькоголю; засуджені заплатили 7 міл. дол. кари.

тому не омиляйте нагоди, виповніть негайно поницє замовлення і вишліть до фірми: 9-10
462
БАНКОВИЙ ДІМ
О. ҐРІСС
Львів — 3-го Мая 8

Прошу прислати негайно **Льоси клясової льотерії**: ..... чвертюк по 10 зол., ... половинок по 20 зол., ... цілих по 40 зол. Належитість в квоті ..... зол. перешлю чеком П. К. О. — почтовим переказом — прошу післати за післяплатою.
Імя і назвисько .....
Докладна адреса .....

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Михайло Галицький.

— Галичане, народ рабів!

— Галичане без полету і фантазії.

— Галичане не мають ні розмаху, ні далекозорости.

Такі думки нераз приходиться вислухувати від покликаних і непокликаних.

Все це правда, але... Галичане, коли знайдуть когось, хто їм дає надію на визволення, кому вони вірять і поважають, того стерегтимуть, як ока в зіниці.

Михайло Галицький! — називали Галичане Драгоманова, а ця назва перейшла потім на другого великого Михайла, що прийшов у Галичину.

На Михайла Грушевського.

Прийшов він з Великої України, і зразу закасав рукави та став до роботи. Згуртував біля себе всіх охочих, влив у них віру й охоту до праці. А найбільше між ними було молоді — здорової і талановитої. Під його проводом розростались юні таланти, кріпшали духом і досвідом. По його вказівках клали тверді основи національної свідомости Галицької Волости.

Михайло Грушевський! — імя, яке вимовляв і вимовляє з пошаною кожний Галичанин, бо знає, що в ньому криється.

Великий дух, невсипуща праця і щира любов до рідної країни.

Ходили за ним Галичане крок у крок, слухаючи його слів, відгадуючи його думки.

А коли Грушевський на чолі України станув, Галичане охороняли його, прибічну сторожу творили.

Князі, гетьмани — володарі землі нашої — татарських людей біля себе тримали, щоб часом земляки не розібрали собі.

За наших часів тяжко було за Татарина, як за доброго дипльоматa.

Галичане багато крови татарської мають, то й сторожею при Центральній Раді були.

Біля Грушевського на варті, з крісом у руці стояли всілякі наші Алімани, Алібеї, Сарабеї, Мурзаки й инші. А між ними Федь Бей живучий ще, той посвідчити може.

„Татарські люде" з Галичини сповнили свою повинність. Свойого учителя великого, першого сина народу, сідоголового Михайла Грушевського стерегли і встерегли.

На пожиток і добро цілої України, такої великої, такої славної, яку він зачеркнув і якої так горячо бажає.

Галактіон Чинка.

Організаційний рух.

Збори УНДО в Раві Руській.

„Свобода", орган Українського Нац.-Дем. Обєднання, подає:

З ініціятиви метких народнього організатора п. Любомира Данилевича, який перебився недавно до нас з Сокаля, відбулися в Раві Руській в дні 20. вересня ц. р. довірочні збори мужів довіря УНДО. равського політичного повіту. Присутніх було 72 відпоручників, які репрезентували 39 громад.

Збори відкрив короткою промовою п. Любомир Данилович, після чого до президії зборів вибрано о. Гната Заяця з Любичі Камеральної, інж. Василя Терпилюка з Рави Руської і п. Івана Вітика з Повелич. Реферат про політичне положення, про програму й ідеольогію партії виголосив п. Л. Данилович.

В дискусії над рефератом забирали голос пп.: Терпилюк, Вітик і о. Заяць. Збори приняли до відома й ухвалили отсі резолюції: 1) Зібрані узнають потребу організації на платформі програми УНДО. 2) Зібрані домагаються зміни закону про земельну реформу в тому напрямі, щоб уся земля на території етнографічно української перейшла без викупу в руки селян Українців. 3) Зібрані висказують погорду усім, що ведуть хрунівську роботу серед народа. 4) Зібрані домагаються привернення давнішого способу вибору громадських урядів та громадських рад. 5) Зібрані домагаються привернення нашого посідання й українського характеру на полі шкільництва. б) Зібрані обовязуються точно платити народній податок і зорганізувати повіт по інструкції Центрального Комітету УНДО.

На внесення комісії-матки вибрали присутні Повітовий Народній Комітет у такому складі: Любомир Данилович, канд. адв. з Рави Руської, голова, члени: о. Заяць Гнат з Любичі Камеральної, інж. Терпилюк Василь і Чіх Михайло, дир. „Віри", обоє з Рави Руської, Артимець Василь, студ. унів. з Немирова, Лазор Іван господар зі Ширця, о. Козій Кость з Вороблячина, інж. Целевич Корнило з Угнова, Сайчук Андрій, господар з Карова і Пушкар Гринь, господар з Вербиці. Відпоручниками на Народній Зїзд у Львові вибрано: з Равщини п. Терпилюка Василя, з Немирівщини о. Козія Костя, з Угнівщини п. Сайчука Андрія.

На день 18. жовтня ц. р. приготовляється всенародне віче з рефератами про земельну реформу й наше сучасне політичне положення під Польщею. Поява одного з наших послів на цьому вічу з рефератом дуже пожадана. **Селянин.**

З чужих видань про Україну.

На днях вийшла у Відні люксусово видана праця доцента українського університету в Празі д-ра Володимира Залозецького п.з. „Gottsche und barocke Holzkirchen in den Karpathenländern". Книжку видала відденська накладня Krystall-Verlag (Wien I. Am Graben 29 a). Ця праця молодого українського вченого присвячена церковному деревляному будівництву на Закарпатті і в східній Словаччині, де автор з фотографічним апаратом у руках мав нагоду кілька літ студіювати мистецькі будови наших церков, дзвінниць, іконостасів, хрестів і т. п. Вислід його праці зібраний у цій книжці, що має 126 таблиць та ілюстрацій у тексті і буде справжньою прикрасою в кожній культурній хаті. Книжка видана незвичайно гарно і приносить богато нового, цінного матеріялу до історії вимираючого вже нині деревяного церковного будівництва, що залишило по собі дійсно високомистецькі памятники на Закарпатті.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

Найбільший склад музичних інструментів, граммофонів і плят,
МЕЛЬОДІЯ
ЛЬВІВ, Коперника 5.
Телефон 8-59 поручає
шкільні скрипки зі смиком зол. 18-50.
Гуртом і детайлично. Цінник на бажання.
602 3—?

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:
Понеділок 4.X. Стрий.
Вівторок 5.X. Стрий.
Четвер 7.X. Львів.
Пятниця 8.X. Львів.
Субота 9.X. Яворів.
Неділя 10.X. Сваржів. 11-?

„Тиждень українського Актора"
субота 2. X. Львів — сала Лисенка
ІСПАНСЬКА МУХА
понеділок 4. X. Золочів — сала касона
ІСПАНСЬКА МУХА
второк 5. X. Тернопіль
МОНАХИ
середа 6. X. Рогатин
ІСПАНСЬКА МУХА
четвер 7. X. Калуш
ІСПАНСЬКА МУХА
пятниця 8. X. Коломия
ІСПАНСЬКА МУХА
субота 9. X. Коломия
ДЕНЬ І НІЧ
неділя 10. X. Коломия
КОРОЛЬ ЖИТТЯ 1—2

З нагоди вінчання Вп. Івася Каспрука ук. богослова з Вп. Марійкою Фартухівною зложив на „Рідну Школу" Всч. о. Гавр Теодор з Королівки-Лежайск 30 зол. Вп. Жертводавцеві складає щиру подяку Головна Управа „Рідної Школи".

З нагоди 20-літнього поматурального зїзду учеників Академічної гімназії у Львові — зложили учасники зїзду на „Рідну Школу" через о. д-ра Кархута 42 зол. Вп. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа „Рідної Школи". 647 1—1

Спортове Т-во „Україна". Неділя, 3. X. п. р., на площі С.-Б., год. 3. попол. лячеві змагання С. Ш. — Україна. Вище згадані змагання заповідаються дуже цікаво. Дружина С. Ш., хоч молода, представляє поважного противника, з котрим вже Україну не легка боротьба. Маємо надію, що наше громадянство, що чимраз більше починає інтересуватися спортом, своєю численною присутністю на площі підбадьорить молодих спортовців до дальшої інтензивної праці в цій ділянці.

ЗАЯВА.

З огляду на те, що Секретаріят У. С. Р. П. не приняв до відома моєї заяви з дня 1. VII. 1926. про мій виступ з соціялістично-радикальної партії, а визначений партійний суд, який мав вирішити, чи я зломив партійну карність і спроневірився програмі через те, що незгодився зі становищем секретаріяту, який рішив, що централю для „Лугів" і людей, які мали підписати статути централі „Великий Луг", має визначити секретаріят У. С. Р. П., а не самі „Луги" —

з огляду на те, що Секретаріят У. С. Р. П. не видав досі ніякого рішення, хоч уже два тижні минуло від замкнення розправи, а я вже четвертий місяць не можу розвязатися з партією соц.-рад., бо Секретаріят не приймає моєї заяви до відома, ані за мнимe зломання партійної карности не виключує мене з партії —

заявляю отсим прилюдно, що з днем 1. VII. 1926, себ-то з днем внесення моєї заяви про виступлення з партії, я перестав бути членом Секретаріяту, Головної Управи і взагалі членом згаданої партії.

Д-р Роман Дашкевич.

ЗАЯВА.

В часописі „Громадський Голос" ч. 39. з дня 2. жовтня ц. р. в рубриці: „З партійного життя" — подано до відома, що Секретаріят УСРП. виключив мене з партії за зловільну й підступну діяльність на шкоду Української Соц. Радикальної Партії.

Бажаючи спинити якенебудь баламутство, заявляю, що з соц.-радикальної партії виключено мене тому, що я не міг погодитися з тим, щоби управа партії наставляла централю для товариств рух і сторожі вогневої „Лугів" — і як голова львівського „Лугу" не міг признати такого назначеного комітету, бо обстоював думку, що „Луги" є і повинні бути безпартійні. А вводження якої небудь партійности, як це хоче зробити Секретаріят УСРП. „тільки знищить лугову організацію.

І в цьому моїому становищі Секретаріят УСРП. найшов мою зловільну й підступну діяльність на шкоду партії.

Михайло Козленюк.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ЗБРАКУ знакомства пошукую отсею дорогою товариша життя. Тільки інтелігентний, дистингований Українець від 45 літ, може бути бувший старшина, хотяй би без посади. Числю 41 літ, симпатична, на державній посаді, з укінченими університетськими студіями, посагом і гарною виправою. Зголошення під „Дістинкція", до Адміністрації „Діла". На анонїми не відповідається. 642 1—1

ПРИЙМУ двох академіків з харчем або без від першого. Вулецька 6. II. п. 647 1—1

АРТИСТ українських театрів, відомий у Галичині, шукає на зимовий сезон посади. Може провадити театр. гурткн з найвибагливішим репертуаром, курси для режісерів і аматорів дооколичних амат. кружків, добрий організатор, ідейний робітник. За успіх ручається на підставі великої практики в цьому напрямку. При тому може вести й иншу роботу організаційну чи кооперативну. Першенство — повітові міста. Платня з помешканням після умови. Зголошення й бляниці подробиці через Адміністрацію для „Артиста". 1—1

НОТИ на оркестру. В. Безкоровайний: 1) „Думка-Шумка". 2) „Для розради", коломийки, 3) „Збірка пісень", квартет смичковий. 629 2—3

ВИСЦИЙ державний урядник, одружиться з гарною, бездітною вдовою або панною до літ 34. Зголошення до Адміністрації під „Урядник". 621 3—3

ІНТЕЛІГЕНТА і гарна старша панна вийде заміж за поважнішого кавалера або вдівця. Зголошення до Адміністрації „Буковина". 635 2—3

ІНСТРУКТОРА домового для хлопчика з IV. народньої і дівчинки з I. народньої шк. пошукується. Зголошення до Уряду парохіяльного в Містковичах п. Самбір. 649 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Лікарсько-дентистичне Заведення

д-ра Симона Раппапорта
Якова Насса

ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.

Пльомбування й вимикання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. 630 2—5

Перльмуттера Ультрамарина
(СИНКА)

є безумовно найліпшою і найвидатнішою фарбою до білля, вапна і малярських цілей. Відзначена на виставах золотими медалями в Брукселі і Медіолян 92 7—48

Найновіші плащі і сукні
ЦЕЦИЛІЯ ГАН
Львів, площа Смольки ч. 1 а.

проти кіна „Марусенька" поручає також власну робітню. 610 3—10
Полекші в сплатах.

Подяка.

Воля Всевишнього покликала до себе мою найдорожчу жену а многолітну товаришку життя, бр. п. Катрю. Піддавшись з покорою цьому Божому допустови, котрий в сам празник Воздвиження Чесного Хреста вложив на моє слабе рамя сей тяжкий хрест, дізнав я в моїм горю стільки відради і потіхи з усіх сторін, що не вспію кожному з окрема висказати мою подяку. Не можу однак помінути сего, щоби приподно не зложити подяки всім Впр. і Всч. Отцям, котрі зі своїми родинами мимо свята прибули віддати останню прислугу бл. п. Катрі, а з окрема Впр. о. дек. Утрискові за провід в похороні, о. дек. Гірякові, о. Дуркотові і о. Артимишинові за прощальні потішаючі нагробні слова, місцевим С. С. Служебницям за сердечний і повний посвяти догляд Покійної в часі її тяжкої недуги, рівнож усім Впов. Сусідам, Членам хору з Мостів Великих, делегаціям місцевих Товариств, як також Бутинським і місцевим парохіянам, які так численно взяли участь в похоронах. Нехай Всевишній нагородить Всім щедрою своєю ласкою.

о. Юдіян Гулецький,
парох Любелі з родиною.
610 1—1

Позір Українські Еміґранти!

Заки рішитесь виїхати самі або з родиною на зарібки (сезонові роботи) чи то шукати долі в далеких заморських краях, не с ухайте намов і підшептів ріжних несовісних агентів, лиш напишіть наперед до одинокого „Товариства опіки над українськими еміґрантами у Львові" вул. Костюшка ч. 1 а. Воно подасть Вам правдиві інформації в справі Вашого виїзду і щиро порадить, чи, як і куди маєте їхати та заопікується Вами найсовісніше так ту в краю як і в часі Вашої подорожі, а по змозі і на чужині.

Кождий, хто хоче виїхати, нехай для власного добра звернеться особисто або листом о пораду до свого Товариства, долучуючи на відповідь почтову марку.

Не слухайте і оминайте всяких чужих агентів а шукайте поради, помочі і опіки тільки у своїх людей!

Пишіть на адрес у: **Товариство опіки над українськими еміґрантами у Львові, вул. Костюшка ч. 1 а.** 3-3

Ширіть наш часопис!

МИКОЛИ ПОЛЕКА
ЖИТТЯ ГРЕКІВ і — — РИМЛЯН — —
із 115 рисунками

(**Український Терліковський**) по 6 зол. Замовляти в **І. Свенціцький**, у Львові, 633 вул. Мохнацького 42. 2—3

Аматорським гурткам до відома!

Вже появилась в продажі оперета в 3-х діях Кухаренко-Старицький:

ЧОРНОМОРЦІ

Ціна 1 зол. Партитура в ціні 10·80 зол.

Книгарня Наук. Тов-а ім. Шевченка, Львів, Ринок 10. 597 3—3

РІК ОСНОВАННЯ 1899
М. А. Аугустин
Магазин футер
ЛЬВІВ, Рутовського 7.

приймає всілякі роботи, входячі в обсяг кушнірства, як також поручає: **футра мужеські і жіночі, містові і подорожні, куртки, свитки, шапки, боа і т. п. в великім виборі.** 565 3-10

Машини - до писання -

з українсько - польським письмом, бюрові меблі і всілякі прибори до машин поручає по найдешевших цінах

Ю. Ломага, Сенкевича ч. 9. Тел. 28—70.

Взірцева майстерня для направи всіляких бюрових машин. 575 2—4

До адвокатської канцелярії в Ужгороді (Підкарпатська Україна — Ч. С. Республика) приймy негайно молоду, рутиновану **мундантку**—Українку (евент. мущину, що пише швидко і без блуду на машині Адлер (двотастровій латинській і українській). Знаючі українську стенографію будуть мати першенство. Оферти з докладним описом життя і висотою жадавої місячної винагороди слати на адресу: *Д-р Іван Долинський, адвокат в Ужгороді Ч. С. Р.* 608 3—3

Перворядна кравецька робітня
в великім повітовім місті пошукує кравця — перворядну силу, який провадна би робітню жіночих і мужеських одягів, знав роботу кушнірську. Зголошення з поданєм условій слати до кінця жовтня ц. р. до Адміністрації „Діла" під „Робітня кравецька". 617 2-5

Подяка.

Сею дорогою складаємо щиру подяку усім, що брали участь в сумних похоронних обрядах Тараса Коссака. В першій мірі дякуємо о. Мацюракові і о. Барановецькому за ласкаву участь в похоронах. Дякуємо хорові, що так численно зібрався і дириґентові хору п. Гавришукові. Щиро дякуємо усім Товаришам бл. п. Тараса, що в часі недуги його відвідували і ним опікувалися. Особливо дякуємо п. Д. Німиловичеві і п. Лемехові, що ніколи не жалували часу і труду як в часі недуги Тараса, так й в часі його похоронів.

648 РІДНЯ.

Подяка.

Отсим складаю Всеч. Духовенству щиру подяку за участь в похоронах мого мужа Олександра, а знакомим, сусідам і всім тим, котрі у так тяжкому горю переслали мені слова співчуття — сердечне Спасибіг.

Бережани, дня 22. вересня 1926.

1—1 640 **Каролїна Дзьобова.**

Загальні Збори

Кружка УПТ. ім. Ганни Барвінок у Львові відбудуться в неділю дня 10-го жовтня 1926 о 4. год. пополудни в комнатах школи ім. Т. Шевченка, Мохнацького 12.

Дневний порядок:

1. Відкриття зборів.
2. Відчитання протоколу з послідних Загальних зборів.
3. Звідомлення з діяльности Старшини, а) секретарське, б) касове, в) Контрольної Комісії.
4. Уділення абсолюторії уступаючій Старшині.
5. Вибір нової Старшини.
6. Вибір делегаток на Загальний Зїзд Товариства.
7. Реферат: Жіноцтво в культурно-освітній праці між народом.
8. Внесення і запити.

Наколиб о 4-ій годині не зібралось відповідне число членів відбудуться Збори о 5-ій год. без огляду на скількість присутних членів.

646 За Старшину Кружка: 1—1
Евг. Макарушкова голова. **Т. Піщинська** секретарка.

ЕЛЄҐАНТ терпентинова паста — до обуви. —
ФРАНЦУСЬКА МАСА до фротерування — підлоги —
ВАСЕЛІНА ЖОВТА, ЧОРНА до шкір, упряжи і кінських копит в бочці і бляшаних пуделках
поручає
О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка, ЛЬВІВ КОРДЕЦЬКОГО 51.

СПОГАДИ ЧИКАЛЕНКА І. II. і III. ЧАСТЬ

повинні бути в кождій хаті. — Ціна за всі 3 части тільки 8 зол.
Набувати можна в Українських Книгарнях у Львові і Адміністрації „ДІЛА", Львів, Ринок 10. II. пов. 1—3

Симпатикам і смакунам славних живецьких пив
— до відома. —

Щоби запобігти непорозумінням, подаємо повище виказ фірм, що шинкують знамениті наші бочкові пива **Живецькі** а то „Ale" (a la англійське) виключне і одиноке свого роду пиво, виробу Живецького Бровару. „ПОРТЕР", признаний лікарськими повагами як досконале відживляюче средство для реконвалесцентів, спеціяльно для недужих на недокровність.

„Марцеве", знане зі своєї доброти і добірного смаку в Польщі.

„Здрій Живецький", загально в ужитю знаний як „Польський Пільзнер" давніше під назвою **Kaiserbier.**

Фірми: И. Новак, площа Галицька. — Морське Око, вул. Кл. Танської (біля Жоржа). — Кольонського, вул. Трибунальська. — Гурскі (Лясоцкі), площа Марійська. — Агід, площа Теодора: — Енґелькрайс, вул. Словацького. — Єґер, вул. Миколая. — Кребс-Патока, вул. Баторого. — Зелінський-Людвіґ, вул. Краківська. — Атляс, Ринок. — Шорр, пл. Бернадинська.

Замовлення на всі роди пив приймає:

Представництво „Здрій живецький"
Ска з обм. пор. Львів.
Косцюшка 24. 641 1-4 **Телефон 13—29.**

КОНЦЕСІОНОВАНІ через міністерство курси крою, моделювання і шиття Олени Вархалувної, Коханівського 10. Курси передпол. для Пань на власних матеріялах, вечірні для фахових Пань. Форми на місяць. 622 4—4

ВЕЛИКИЙ сонячний покій з харчем для студентів при українській родині біля університету (1 хвиля ходу). Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Сонячний покій".

МОЛОДА жінка пошукує посади господині у безділтного священика. — Зголошення „Марія" poste restante Потилич. 62[illegible]

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад

Ч. 219 (10.896).

Львів, вівторок 5. жовтня 1926

Pocztowa opłata zaplacono ryczałtem.

Рік XLV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щодн. 143,522. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Новий уряд в Польщі.

„Соціялістично-монархістичний уряд". — Становище партій до нового уряду. — Перші кроки уряду Пілсудського. — Найближча соймова сесія.

Варшава, 2. жовтня 1926.

Сьогодня пополудні зложив прем. Пілсудський свій уряд. В ньому є трьох нових міністрів з табору консервативного і один (мін. Морачевський) з табору соціялістичного, що вступив до уряду без порозуміння з ППС. Склад нового уряду, який називають „соціялістично-монархістичним", такий: голова уряду й міністр військових справ—Йосиф Пілсудський, віцепремієр і управитель мін-ва освіти—д-р Казимир Бартель, мін. внутр. справ —ген. Фелікс Славой-Складковський, мін. судівництва—Олександер Мейштофович, мін. скарбу —Габріель Чехович, мін. рільництва—Кароль Нєзабітовський, мін. промислу і торговлі —інж. Евген Квятковський, мін. комунікації—інж. Павло Ромоцький, мін. публичних робіт — інж. Андрій Морачевський, мін. праці і суспільної опіки — д-р Станислав Юркевич, мін. земельних реформ — д-р Вітолд Станєвич. Таким робом в новому уряді є значні зміни, коли рівняти його з попереднім. Цікава є номінація проф. Бартля на управителя мін-ва освіти й упадок кандидатури б. мін. Маковського на становище міністра судівництва, хоч вона видавалася до останньої хвилі певною. Крім того в номінаційному декреті пропущено дотеперішнього міністра закордонних справ Августа Залеського. З нових міністрів зачислюються до консерватистів: Мейштофович, Нєзабітовський і Станєвич.

Яке буде відношення польських політичних партій до уряду прем. Пілсудського, сьогодня важко сказати. ППС., не зважаючи на участь в уряді пос. Морачевського, бажає зберегти резерву, ЗЛН. заповів відразу гостру опозицію. Инші клюби ще не висказалися, відомо тільки, що Жид. Клюб бажає заняти вижидаюче становище.

Нові міністри відбувають уже ріжні конференції і наради. Прем. Пілсудський відбув нараду з мін. закорд. справ Залеським, офіціяльна номінація якого має бути оголошена завтра або післязавтра. Нові міністри відбули негайно після своєї номінації конференції з міністрами уступаючими. Перше засідання нової Ради міністрів буде завтра 3. ц.м.

Щодо сойму, то є річю майже певною, що він так скоро розвязаний не буде. Табор Пілсудського, як видно, до нових виборів ще не підготований, тому не спішиться розганяти т. зв. „народнього представництва".

Загально панує переконання, що новий уряд замкне теперішню соймову сесію і скличе плєнум сойму щойно в третій декаді жовтня або з початком листопада на т. зв. буджетову сесію.

Замкнення соймової сесії.

Варшава, 3. жовтня 1926.

Президент держави видав декрет, яким замкнув звичайну соймову сесію з днем 2. ц. м.

Німеччина одержить Данціг?

Париж, 3. жовтня 1926.

„Журналь де Фінансієль" повідомляє, що сфіналізування французько американської умови в справі довгів мало би статися при помочі розвязки данцігського питання. Англія не противиться віддачі Данціга Німеччині. Франція є за тим, щоби Польщі дати якесь відшкодування за Данціг, а польський уряд не противиться цьому. І инші держави, які підписали версайський трактат, не є противні такому проєктові.

Паневропейський конґрес.

Відень, 3. жовтня 1926.

Нині в салі Концертового Дому відбулося святочне отворення першого паневропейського конґресу при участи багатьох визначних людей і членів дипл. корпуса. Отвориє конґрес през. Паневропейської Унії в Австрії бувший канц. д-р Зайпель. Підкреслив у промові конечність відчувати по европейськи, що є одиноким засобом закріплення мира в Европі. В імени австрійського уряду привитав членів конґресу канц. д-р Рамек, а іменем громади м. Відня віцебурм. Емерінг. Потім промовляли представники паневропейських закорд. уній. През. польської організації Ледінський заявив, що Польща все дала на оці паневропейські ідеї. Росія не взяла участи в конґресі, лише у власнім імени говорив Керенський, зазначуючи, що план нової Европи повстав у Росії в березні 1917 р.

Криза данцігського сенату.

Данціг, 3. жовтня 1926.

Криза данцігського сенату триває дальше. Національно-німецька партія висуває концепцію утворення позапарляментарного і позапартійного сенату. Зі заяви делєгатів нац.-німецької партії супроти президента сенату Зама виходить, що нім. націоналісти хочуть утворити незалежний сенат із диктаторськими повновластями.

Присуд офіцерів у Греції.

Берлін, 3. жовтня 1926.

З Атен повідомляють, що полк. Зерваса і Дертіліса, комендантів двох баталіонів, які збунтувалися дня 9. вересня ц. р., засуджено на досмертну вязницю. Одного обвинуваченого засуджено на 3 роки вязниці. Решту 10 обвинувачених увільнено.

Політичне вбивство в Італії.

Рим, 3. жовтня 1926.

Провідника католицького союза в Мантуї Гесіґа вбили три фашисти.

Кара смерти в Італії.

Рим, 3. жовтня 1926.

Рада міністрів приняла розпорядок у справі введення кари смерти для виконавців атентатів на короля, наслідника престола, регента або шефа уряду.

Японія за поділом Китаю?

Берлін, 3. жовтня 1926.

З Москви повідомляють, що до Мукдену приїхало двох заступників кантонського уряду, щоби переговорювати з Чанг-Тсо-Ліном. Переговори ці є в звязи з японськими тенденціями, які зміряють до поділу Китаю на дві части. Одна з них мала би творити полосу впливів кантонського уряду, а друга полосу впливів Чанг-Тсо-Ліна.

Змова на життя шаха.

Лондон, 3. жовтня 1926.

В Тегерані, в звязи з викриттям змови на життя перського шаха, арештовано команданта дивізії козаків полк. Теолябіна і бувш. прибічного шахового адютанта майора Роголя. Арештували їх на тайних зборах змовників. Найшли у них багато документів і пляни атентату на шаха. Змовники хотіли утворити новий уряд після заняття Тегерану. Шах велів розстріляти провідників змови.

Приділення і час служби новобранців.

Варшава, 3. жовтня 1926.

Міністерство військових справ повідомляє: Приділення новобранців із побору 1926. р. переведеться двічи, а саме: часть приділиться між 12. і 14. жовтня, а решту, за виїмкою зачислених до надкомплєнту, між 17. і 19. III. 1927. Зачислення до надкомплєнту переведеться в березні 1927. Час служби для поодиноких родів зброї і служби установлений так: для піхоти, жандармерії, обозів, відділів артилєрійської служби, для служби інтендантури і здоровля — 18 місяців без перерви; для артилєрії з виїмком кінної артилєрії — 15 місяців. Часть рядовиків урльопується на 6 місяців, а після відпустки покличеться автоматично для доповнення служби решти 6 місяців; для кавалєрії і кінної артилєрії — 25 місяців; для танків, летництва, баталіонів залізничих саперів, комунікації і военної маринарки — 24 місяці; для корпусу охорони границь — 24 місяці. Рекрутам, які не ставляться в своїх відділах між 12. і 14. ц. м., числиться час служби від дня дійсного ставлення у відділі. Тих, що спізниться, потягнеться до судово-карної відповідальности перед військовими судами на основі пар. 15. закону про заг. обовязок військової служби.

Відкриття II. Українського Ярмарку в Станиславові.

Станиславів, 3. жовтня 1926.

В неділю дня 3. ц. м. відбулося відкриття II. Українського Ярмарку в Станиславові. На це свято, зїхалося до Станиславова б·гато гостей з цілого краю, в тому зі Львова около 200 осіб. Свято відкрив промовою д-р Янович, голова Комітету, а відтак промовляли: інж. Ю. Павликовський іменем кооперативних організацій, п. О. Луцький від „Сільського Господаря" і п. Гресяк від „Міщанського Братства".

„Тиждень українського Актора".

Львів, 4. жовтня 1926.

В суботу 2. ц. м. зачався у Львові „Тиждень Українського Актора" виставою фарси Арнольда й Баха „Еспанська муха". Публика заповнила по береги салю Лисенка і бавилася досконало, бо комедія двох німецьких авторів є превеселим фабрикатом, а до того артисти грали її дійсно дуже добре. Так і видно було, що виставу повередило солідне підготування, бо гра йшла легко, скоро і—без суфлєра. Не диво, що вистава скінчилася вже в год. 9·15 чого у нас давно не бувало.

В неділю відбулися перед церквами збірки на „Дім українського актора". Публика складала радо свої лепти.

Таким чином справу започатковано добре у Львові. Треба надіятися, що й провінція відгукнеться як слід на гуманітарно-культурову акцію.

Закордонна політика Югославії.

(Від власного кореспондента.)

Білґород, 29. вересня 1926.

Сербський щоденник „Політіка" має талановитого карикатуриста, який безсердечно висміває майже кожнього, хто з яких небудь причин знайдеться на порядку злоби дня. Та найбільше вдалими і зїдливими карикатурами, здається бувають ті, в яких фігурує „югославянський Бенеш" п. Момчіло Нінчіч. Як раніш Пашіч був постійним премієр - міністром, так портфель міністра закордонних справ в усіх комбінаціях влади, де брали участь радикали, належав і належить М. Нінчічу.

Справді, не легка річ вести закордонну політику молодої Югославії, яка, дякуючи войовничому завзяттю Сербів та щасливим обставинам, що склалися були по війні для Сербії, зуміла перетворитись на рахунок сусідів у державу в дванацять з половиною міліонів мешканців. Коли раніш передвоєнна Сербія майже не мала вірних собі друзів, не рахуючи Росії, певні політичні міркування та пляни котрої не можна рахувати все таки за дійсну приязнь, то нова Югославія опинилася в цьому відношенні у зовсім скрутному становищі.

Більшовицька революція в Росії та надмірні симпатії урядової Югославії до Денікіна і Врангеля, не зважаючи на все сербське русофільство, привели ледві чи не до ворожих відношень між цими державами. Повоєнна спільниця, Франція, перед котрою Югославія на кожному кроці кадить фіміям та кричить про своє палке кохання до неї, ця, підтоптана красуня, на стільки є заклопотана своїми справами, своїми життєвими трудношами і постійним страхом перед Німцем, що — крім приязної посмішки — нічим не може обдарувати палкого сербського „юнака".

Мала Антанта є міцною і солідарною лише в спокійні часи, коли не приходиться звертатись до власної шкіри та власних інтересів. Колишня спільниця— Греція, яка віроломно підвела Сербію під час війни, є теж занадто слабою і ненадійною, щоб можливо було на неї покладатись на випадок якоїсь небезпеки, особливо коли взяти на увагу її постійні державні перевороти. Годиться додати що теперішній диктатор Греції — Кондиліс вже инакше дивиться на зроблену його попередником умову з Югославією.

Тут ми, здається, перерахували всіх прихильників та спільників Югославії. Що торкається останньої події — пакту приязни між Югославією та Польщею, то говорити про неї богато не приходиться, бо від цього пакту мало добра впаде на Польщу, а ще менше на Югославію. Це слова на мертвому папері, які не мають і не можуть мати жадного реального значіння з огляду на повну розбіжність інтересів цих двох держав.

Зовсім инакше стоїть другий бік справи — відношення до Югославії її сусідів, з якими вона, як це постійно заявляє М. Нінчіч, жи-

ве і бажає жити в добрих відношеннях. До найменше небезпечних з них належить тепер певно, Австрія. Вже через своє тяжке становище, в якому вона опинилася після розвалу, Австрія тепер за далеко стоїть від думок про якісь реванжі і її мрією та метою є злука з Німеччиною, а на другому і дуже далекому місці стоїть думка про можливість віддаки своїм ворогам, до яких в першу чергу без сумніву належить не Югославія, а Італія, що відтяла клаптоть чисто німецького Тиролю.

Більш небезпечною та неспокійною є Мадяршина, в якій бурхає ще військовий запал, яка мріє про велику державу під ясною короною Степана Високого і яка у своїх мілітаристично-фашистичних затіях має підтримку в одній із сусідок Югославії.

Найбільше неспокійним, але одночасно не дуже небезпечним сусідом Югославії є Болгарія з її постійними наскоками на македонські села, що їх під охороною уряду організує на території болгарської частини Македонії, Македонський Комітет. Ясно, що для сучасної Югославії Болгарія не є небезпечною з військового боку і „миролюбивий" сербський уряд зумів би покласти край всім сусідським непорозумінням збройною рукою, колиб не було по той бік, а частинно і по цей бік Адрійського Моря доброї сусідки Італії, з якою Югославія має теж пакт приязни.

Італійсько-югославянські відносини належать до найболючійших питань в житті Югославії. Поза всіми декораціями, завісами й обміном компліментів, обидві держави пильним оком стежать за кожним кроком, за кожним рухом свого сусіда. Італія захопила чимало земель, населених Словінцями та Хорватами, вирвала при помочі навіженого д' Анунція Рєку (Фіуме) і чигає лише на слушний момент, щоб покласти свою руку і на ціле Приморя. Мусолині мріє про кордони старої римської імперії і відкрито заявляє, що Італії тісно в теперішніх її границях.

Покірливість Югославії що до італійських вимог часто переходить кордони можливого. Закриваючи очі на знущання фашистів над Словінцями та Хорватами на італійській території, Югославія дає ріжні пільги Італійцям у Приморі. Під притиском Риму були заключені зав. Нептунські конвенції, які кілька місяців тому назад уряд хотів піднести парляментові на ратифікацію, знову таки поспішаючись на вимогу Риму, але в громадській опінії і цілій пресі піднявся такий крик та лемент, що уряд був примушений відкласти справу з ратифікацією цих конвенцій на невідомий час. Кріваві демонстрації студентства в Любляні та Загребі були жорстоко придушені, але уряд мабуть побачив і сам, що вже переповнилася чаша терпіння в населення, що віддача в економічне рабство цілого Приморя є чи не занадто велика жертва на вівтарі приязни з Італією. Зрівнювати італійських робітників у правах зі своїми в той час, коли свої примушені шукати собі праці по той бік океану, давати необмежені концесії італійському капіталові тоді, коли немає свого для створення конкуренції йому, — це є добровільна згода на те, щоб Приморя перетворилося за короткий час у італійську кольонію.

Італія добре розуміє, що Югославія в цей мент боїться війни, але горячково до неї готується. Югославія в свою чергу знає, що війна з Італією для неї є неминучою, бачить, що Італія до цього змагає, але розуміє, що війна для неї в цей час булаб катастрофою і тому, — сціпивши зуби, — понижається перед своєю сусідкою і кравькома гострить свого ножа.

До цього, дуже невигідного, зовнішнього становища Югославії треба ще додати і брак внутрішньої консолідації. Вона не є чимсь суцільним, як це було колись із старою Сербією, не має тієї єдности та завзяття і хворіє на всі повоєнні недуги, якими хворіє майже ціла Европа. Вести закордонну політику в таких умовах, як ми уже сказали, річ не легка, а для п. Нінчіча тим паче. Сербія зуміла дати не лише добрих вояків, але і таких талановитих полководців, як воєвода Путник і инші, але Югославія не спромоглася ні на одного доброго міністра закордонних справ, чи взагалі на талановитого дипльомата. М. Нінчіч розуміє скрутне становище своєї держави і старається врятувати її від можливої катастрофи, але до цього часу не зумів знайти иншого шляху крім того, яким він іде, себ-то шляхом уступок за всяку ціну. Навіть остання спроба його бути хоч трохи рішучішим — нота Болгарії з приводу наскоків на Македонію, скінчилася нічим, бо Болгарія зуміла знайти собі охоронців не лише в Італії, але й Англії, яка взагалі не має особливих симпатій до Югославії, про що остання мала нагоду переконатися вже неpаз.

І, здається, єдиним успіхом М. Нінчіча за цілий час його перебування міністром закордонних справ, це є його головування на останній сесії Ліги Націй у Женеві. Солодощі для дитини, яку завжди кривдили, але яка, не зважаючи на це, всеж таки завжди була слухняною.

В. Анський.

Жіночі модні матеріяли
Шовки, Полотна
Мужеські сукна
1630 53—7
ФІРМА
РОМАН
ЗУБИК
Львів, Галицька 16.

Польський магараджа і його чури.

Промова посла Павла Васильчука, виголошена 24. вересня 1926 р. на пленумі сойму підчас дебати над бюджетовою провізорією на IV. квартал.

(Продовження.)

Самоврядування.

Премієр Бартель заповів, що займеться справою самоврядування. Занятися самоврядуванням у нас, на наших землях означало би передовсім реалізацію виборчого права для нашого населення. Всі с моуправні установи існують у нас на основі номінації, а не вибору. Одначе до тепер виборів ніде не заряджено, ні до громадських рад, ні до сойників, ні до магістратів. Міністер Młodzяновський зважився зарядити вибори тільки в своїй старій оселі, а то в Берестю. — Чому? Бо, обїхавши тепер цей терен, коли я познайомився на місцях з обставинами, то переконався, що тамошня влада, урядуючі люде дуже зближені до ППС, до табору „пілсудчиків". Партійництво сягає дуже далеко в теперішніх урядах на українських землях. Отже відбулися перші вибори до міської ради в Берестю. Професійні союзи, що в більшости вирвалися з під впливів ППС. побідили при перших виборах. Суспільну лівицю охрестили комуністами. Вибори скасовано наслідком того, що ППС., і инші партії викалькулювали, що могли би отримати більше при повторних виборах. Уряд теж викалькулював, що в міській раді в Берестю нема польської більшости. Кожний, хто був на „кресах", знає, що в наших українських містах більшість має жидівське населення. Якщо уряд зарядив би вільні вибори до міських рад, то ніде, в ніякому місті не буде в нас польської більшости. Зарядженно в Берестю нові вибори. До професійних союзів тим разом прилучилося українське соціялістичне обединання „Селянський Союз", ППС-лівиця, нова конкурентка ППС. І щож сталося? Суспільна лівиця знов виграла, дістала два мандати більше наслідком блюку, а ППС цілковито провалюється, бо отримує замісць трьох тільки один мандат. А який террор ширила в часі виборів правиця? Правда, що здобула кілька голосів, але яким коштом? Арештовано кілька перших кандидатів з листи робітничого обединання. Раду проф. союзів розвязали пп. Жулавський і Квапінський на протязі трьох днів з надзвичайною бистротою. Нехай мені вибачать товариші з ППС, але мені показували дату рішення Варшавської Головної Ради а також показували листа до староства та інспектора праці в справі розвязання Ради Профес. Союзів у Берестю. Староста, випереджуючи децизію інспектора праці розвязує й опечатує льокаль Ради Союзу, задержуючи, очевидно, в себе ціну виборчу літературу блюку робітничої листи. Він квестіонує саму назву блюку і твердить, що Рада Союзу не істнує, а тому й в виборчому блюці не може бути такої назви. Я доказав йому при інтервенції, що не має правної рації. Згодився віддати літературу, але вже на передодні виборів. З того видно, що це діялося в інтересі одної партії, при чім нарушувано та ломано засаду рівности перед правом. Я сказав, що уряд не хоче зважитися на виборчу баталію до самоуправних установ, сойників і громадських рад. Спробу зроблено тільки там, де було тепле місце, засиджене ген. Młodзяновським. Та при тій нагоді зазнав уряд компромітуючої поразки. Ходять чутки, що уряд вже думає розвязати новообрану міську раду в Берестю та встановити там комісаря.

Справа українського університету.

З діяльности шкільництва забув я пригадати панам справу українського університету. Вона тягнеться дуже довго. Була вона на міжнародній арені та має міжнародній підклад. Під тим оглядом має Польща зобовязання перед Лігою Націй. Є зобовязуючі заяви уряду під тим оглядом. Прийшов уряд Бартеля, моральна санація і сануюча революція, але ніщо з того! Про український університет навіть не говориться. Це спричинює далі масову і примусову еміграцію української молоді на чужину.

Премієр Бартель сказав у своєму експозе, що уряд вважає пильною справою введення в життя статуту православної церкви, а так само пильною справою ревізію закону про школу з дня 31. липня 1924 р. і зміну системи складання декларацій. Щодо зміни шкільного закону, то хоч у всіх инших справах премієр Бартель загрозив, що на випадок неприняття його пропозиції уряд витягне консеквенцію — а в цьому часі, коли давав сойм уповноваження, з гори свистав батіг—то всеж тим батогом прем. Бартель нікому не хотів загрозити і з нічого не зрезигнував крім справи упорядкування українського шкільництва. Це його характеризує як премієра.

Статут правосл. церкви.

Щож до статуту православної церкви, то п. Грабський став на цілком ясному становищі відчинення та позискання православної церкви для послуг уряду, подібно як це було перед війною, коли православна церква і православне духовенство були знаряддям царських урядів.

На основі відомостей, які маємо, теперішній уряд Бартеля в нічому не змінив засадничої лінії поведінки в тій матерії. Справи затвердження статуту церкви в урядовому проекті цілком не злучено зі справою звороту замкнених православних церков. Як соціяліст можу і мушу про те говорити з подвійною енергією і з подвійним обуренням борючися за свободу віроісповідання, борючися за вільність сумління мушу боронити тих людей, які мають привязання до церкви. Подумайте, панове, що в вільній Польщі ще тепер, при уряді моральної санації, при правлінню Пілсудського є сотки українських церков позамиканих і позапечатуваних і то в архихристіянському краю. (*Голос: То є давні католицькі костьоли, які забрали православні*). Що ви, панове, знаєте?

Отже, прошу панів, коли зведемо підсумки всеї діяльности уряду, то побачимо, що хоч загальні запевнення складалися для всіх про те, що новий уряд буде перестерігати строго постанов конституції, що у відношенні до національних меншостей буде зберігати елементарну толерацію, то всеж в основній лінії політики до українського населення в Польщі нічого не змінилося і положення українського населення нічим не ріжниться від положення за попередніх урядів, які повалив Пілсудський.

Відгомін польсько-петлюрівського братання.

Прошу панів, сьогодня вважаю за потрібне присвятити кілька слів недавній історії. Що проповідували ці добродії заки прийшли до влади? В рр. 1918 і 1919 вони, „пілсудчики", творили Польщу, були при владі. Ішли вони на „кресы" до нас з гаслом „рівні з рівними". Правда, був ще скоріше наізд, щоби брати невільників, але говорили про „волю". Тоді то польський уряд і марш. Пілсудський увійшов у союз з Петлюрою, признаючи незалежність української держави, отже й народу, а згодом ця хвиля так сказати „українофільства" впала, бо була фальшива в своїй основі. Ніколи не робили ви цього щиро, а завсіди для піддержання та звеличення свого імперіялістичного становища на сході. А крім цього сам бл. п. Петлюра та його прихильники попали в польський табор полонених; бувший союзник мусів утікати з примиреної з ним Польщі до Франції і там зустрів його трагічний кінець. А полонені, його комбатанти, які зробили помилку, яких нам жаль і яких ми казали: „втікайте з цього пекла мерщій, мерщій до дому" — ці наші брати гинють тепер за дротами, а недавно ще врятували вам вашу свободу і владу, ту владу, якою ви, тепер нас, їх братів, гнобите. (*Голос: Що ви вигадуєте, які ні сенатниці!*).

(Докінчення буде.)

„Схід на Русь".

Польська освітня діяльність на „кресах".

Відоме „Товажиство Школи Людовей", що головним тереном своєї діяльности обіймає східні „кресы", відбуло на днях свій річний звіт у Станиславові. Товариство це веде від 35 років інтензивну працю над скріпленням польського елєменту на українських землях, воно у львівській части причинилося до того зросту й поступу польонізації у Східній Галичині, що їх бачимо на кожному кроці. „Т. Ш. Л." працює увесь час у тісному звязку з польським воючим костелом, а до того має значну підтримку органів польської адміністрації, не диво отже, що його діяльність справді імпонуюча і вона своїми впливами і своїми здобутками просто заливає наші землі.

Кілька дат ілюструють пророчисто вище сказане.

За час свого 35-літнього істнування заложило „Т. Ш. Л." понад 1.000 шкіл ріжних типів. Воно збудувало кількадесять великих будинків на приміщення бурс і захоронок і заснувало около 2.000 читалень і випозичалень, які після знищення у світовій війні з малими виїмками вже в цілости відбудовано. Скількість викладів і рефератів, виголошених прелєгентами „Т. Ш. Л." йде на десятки тисяч. В останніх роках веде Товариство на широку скалю будову „Домів Людових" і ця акція виказує величезні успіхи.

Одначе найкращим мірилом інтензивности й успішности польонізаторської акції „Т. Ш. Л." на нашій землі є факт, що воно до спілки з польським духовенством спромоглося за 35 літ на вибудування около 600 костелів в одній тільки Сх. Галичині! Ця цифра повинна бути для всіх нас грізним темпом і викликати відповідну чуйність і протиакцію з нашого боку. Як досі — ми абсолютно замало звертали уваги на польську пропаганду при помочі польського костела і слише нічого їй не протиставили.

В минулім (1925) діловім році удержувало „Т. Ш. Л." 291 шкіл і курсів, фахових і загальних. Крім того мало під своєю управою 40 бурс і захоронок. Читалень, випозичалень книжок і бібліотек мало Т-во 1.558, а в них було 229.760 книжок. Відчитів уладжено заходом Т-ва 3.163, „народових" свят і авторських вистав було 1718, не рахуючи численних зїздів і курсів. Імпонуючо виглядає сума видатків Т-ва на освітні цілі, що в мин. році дійшла до цифри 1,282.626 зол. 15 сот. Членів мало Т-во 26.007.

Як бачимо, успіхи „Т. Ш. Л." величезні. Ті успіхи говорять до нас надто проречистою мовою, аби не заставити нас поважно задуматися над протиакцією цій систематичній польонізаційній роботі та не подвоїти енергії в напрямі поширення й розбудови українських культурно-освітніх та економічних установ.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

ЧОТИРОЛИСТНА КОНЮШИНКА
це охоронний знак
української фабрики цукорків
„ФОРТУНА НОВА“
Львів, Кордецького 23.

Чергове діло.

Організуймо власний капітал!

Перед кількома роками взялися були наші кооператисти за своє „мале“, передвоєнне діло та розпочали зовсім звичайну, муравлину працю в крайно невідрадних і жахливих обставинах. Саме тоді шалів до кіння-довготревалий ураган цевалюаційної хуртовини. Саме в тих страшних днях доконувався останній акт трагедії: якто порозбивані на прах рештки нашого громадного кредитового доробку, одні за другими зникали невідклично на все, без рятунку „під водою“, а за ними й рештки нашого довіря до себе самих, до власної організаційної вдалости.

Сьогодня, вже по літах безголосної праці та деякого спокою, справа представляється багато краще. Хто хоч трохи уважно переглядав в кількох числах „Діла“ в місяці серпні ц. р. звіт „Ревізійного Союза“ (реф. інспектор п. М. Капуста) про скромні, може навіть занадто скромні, але всеж позитивні досягнення, а далі про загальний стан та про всі чергові потреби нашої, на жаль, майже виключно: споживної кооперації, — той, мимохіть, хвилево, мусів віддати себе на поталу старим, добре відомим, ірраціональним, рефлексійним мріям: „про майбутнє економічне життя української нації на образ-подобіє новочасних, світових народів“. Domini misericordia! — яка одначе, покищо, пригнітаюча ріжниця є між тамтими ось народами, що дрібними, масовими, банковими ощадностями збирають постійно міліярди (навіть між домашною прислугою та шкільною дітворою!), — і нами. Але, що ще важніше: що поражаючої ріжниці треба не конче шукати аж в матеріяльних і грошевих засобах (майно ніколи не повстає скоро!), але вже в самім психічнім та етичнім устрою працюючих людських зборищ — там і тут, в цілім безцінним скарбі суспільної культури й життєвого духа, що становить вихідну точку світового, економічного життя там — і нашої нищоти в вегетуванні — тут.

Річевий звіт „Ревізійного Союза“ дає зовсім докладний образ дуже ще мініятурних зусиль нашої суспільности, як великої цілости, в основно для нас важній, кооперативній ділянці. Мається враження, немов би поза пригорщею заангажованих директорів та урядовців українських установ, мало хто цікавився нашими економічними завданнями, навіть у характері пасивного але свідомого обсерватора рідної стихії. Мається враження, немов би до слуху дуже численних кругів нашої інтелігенції за слабо доходив далекий, приглушений крик батьківської землі — о звичайну людську та солідарну самопоміч! Чи це сумний факт, чи лиш іллюзія!

На потіху можна одначе замітити, що там і сям, в нашій прилюдній опінії, в субєктивних настроях неодних одиниць, в ідейних концепціях та, загалом кажучи, у внутрішній предиспозиції народу проявляється не тільки критикуюча уважливість відносно ширини скалі та й темпа скорости розвитку нашої кооперації, але ба, навіть щодо самого її конечного поставлення на єдино раціональнім фундаменті, т. є. на одвітно великім, власнім, хоч дрібнім, але поголовнім капіталі, організованім через масові ощадности.

В припадкових, оживлених дискусіях на цю тему, в яких я мав, останніми місяцями, нагоду бути приявним свідком в кількох місцевостях в краю, ворушилася якась переймаюча досада до нашої громадної безчинности в ділянці фінансовій, кооперативної самопомочі. — Якщо мої особисті враження мене не обманюють, велика частина української суспільности є вже глибоко психічно заготовлена до конечної, громадної кампанії, до ширше поставлених зусиль, просто рукопашного бою на цілій лінії — щоби геть відгортати намул пасивної бездільности в правдивім раціоналізуванні нашого економічного життя.

Внутрішній уклад нашого громадянства заміщує в собі, таким способом, два пересічні типи українських інтелігентів: один темніший, підтоптаний морально самим рутенським вижиттям, або що гірше, недожиттям (о скільки йде про молодий нарибок, вихований обставинами під тими авспіціями), а другий ясніший щодо тверезого характеру та зовсім простої ідейности, лиш трохи приглушений попереднім типом і лихолатними обставинами життя. Можна бути зовсім спокійним про те, котрий тип возьме верх у недалеких днях. Не треба бути ні оптимістом, ні песимістом, щоби це передбачити. При безкрайних перспективах правдивої, солідної роботи по містах і селах, в діяльній, практичній, опертій на цифрових успіхах пропаганді передовсім: ощадности, під девізою „поголовности“ підуть в розсипку перші, а згуртуються в одному ряді другі.

Недалекий кооперативний зїзд з цілого краю дасть мабуть вдячну притоку до устійнення найперших технічних мір, по лінії яких треба би нам наладити найелементарніші кроки у великім ділі заспокоювання наших фінансових потреб.

В останньому часі управа „Центрального Кооперативного Банку“ у Львові запропонувала мені приймити реферат „Пропаганди Ощадностей“ в своїм новоутвореним відділі. Заки виявиться, чи я особисто міг би віддати якунебудь корисну прислугу так важній кооперативній установі, дозволю собі виступити провізорично, на пробу, в такім характері з горячим закликом до цілого нашого громадянства взяти під розвагу обставину, що організація дрібних ощадностей, для нас одиноко раціональна дорога до економічного істнування, представляє найтруднішу ділянку кооперативної праці взагалі, що це найтвердший горіх до роздавлення, а на цілім світі доконується лиш всенародною виховною, гігантичною роботою всіми інтеллєктуальними громадськими чинниками, при найвидатнішій допомозі всіх економічних установ народу.

Тим хотів би я передовсім пояснити, що культ практичних ощадностей не зробиться, на мій погляд, бодай у нас якоюсь тихою, скромною роботою, лиш навпаки, справу належить ставити на великий дзвін, треба робити великий рух, а конечний ентузіям, очевидно не верескливий, прийде згодом сам. Девіза „поголовности“, така нефортунна дотепер у відношенні до „Просвіти“ до пренумераторів найпотрібніших часописів, просто обсмішена там піввіковим неуспіхом, тут становить головний, тактичний і практичний фундамент, тут є „передним словом“ до ненаписаної книжки історії нашого покоління.

Тому й необхідне прохання до всіх тямущих, думаючих громадян: приступити до основування льокальних кружків чи комітетів „чинної пропаганди ощадности“, розглянутися основно в найближчому кругі ділання та розпочати живу корреспонденцію в тім ділі з „Центральним Кооперативним Банком“. Тут має творитися найперший зав'язок окремої статутової Кооперативи з обм. порукою для ширення ощадности в нашім народі в цілій розтяжности, при всіх можливих формах і системах, яких є в техніці діла дуже багато, а з яких переважна частина буде для нас успішна. Не можна не мати на увазі, що коли в цій, хоч твердій, але назрілій для української суспільности ділянці викажемо навіть невеликий успіх, значіння для нації буде епохальне.

Ю. Гірняк.

14 ЖОВТНЯ вже **15 ЖОВТНЯ**
ТЯГНЕННЯ І. КЛЯСИ
тому користай з нагоди і негайно замов
ЩАСЛИВИЙ ЛЬОС
з найщасливішої і найбільшої в краю колектури
„НАДІЯ“
ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА 6.
Крім головної виграної
500.000
золотих
можна виграти: золотих 300.000, 200.000, 100.000, 50.000, 40.000, 25.000, 20.000, 14.000, 10.000, 5.000 і т. д.
Що другий льос виграє.
Ціни льосів
чвертка 10 зол., половина 20 зол., цілий льос 40 зол.
В тім місці витяти і переслати нам в листі.
КАРТА ЗАМОВЛЕНЬ.
„НАДІЯ“, Львів, Сикстуська 6.
Отсим замовляю до І. кляси Державної Клясової Льотерії:
..... льосів чвертьок по зол. 10·—
..... льосів половинок по зол. 20·—
..... льосів цілих по зол. 40·—
Належитість золотих . . . . вплачу по одержанню льосів, залученою фірмою, почтовою складанкою П. К. О. ч. 400.117.
Ім'я і назвиско .....
Докладний адрес: .....

За океаном.

Намірене проголошення польської позички в Америці. — Дослідп над відносинами в Польщі й розмова посла Хрущького. — Зміна на владичому престолі в Канаді.

Приватною дорогою одержуємо вістку, що Польща має намір в найближчому часі проголосити субскрипцію позички у висоті 150 міліонів долярів у Злучених Державах і Канаді. Є це наслідок місії проф. Кемерера, місії, яка з одного боку дуже дорого коштувала польський державний скарб, а з другого винесла своїми похвалами Польщу під небеса, уважаючи її знаменитим тереном і надійним підприємством для льокати американського капіталу. В найближчому часі розпічнеться в Злучених Державах і в Канаді жива пропаганда за позичкою.

„Рекорд Цодзєнни“, польський дітройтський орган, вислав до Польщі американського репортера Невіна О. Вінтера, доручаючи йому розглянутись у польських відносинах та поділитись своїми враженнями з американським громадянством. В одній з надісланих кореспонденцій обговорює Вінтер національне питання в Польщі. Між иншим про положення Українців говорив він з пос. С. Хрущьким, який ось як у коротких словах схарактеризував положення Українців під Польщею:

Коли Ліга Націй затвердила в 1923 р. віддачу Східної Галичини Польщі, то сталося це в тому виразному розумінні, що та провінція одержить автономію, як заселена українською більшістю. До цього часу тої автономії нема. Що більше, коли польський уряд перебрав львівський університет і зробив з нього польську інституцію, обіцяв він, що побудує університет український. До цього часу не зроблено нічого і в тій справі.

150 православних церков віддано католицькій церкві, а 350 замкнено. Хоч не сконфісковано церковного майна, то віддано його таки під заряд держави, яка забирає для себе весь дохід. Сотки українських шкіл вповні спольонізовано і вчать в них тільки польської мови“.

Вінтер подає, що становище Українців і Білорусинів є найбільш безкомпромісове.

Положення Польщі уважає Вінтер дуже важким, бо „нац. меншости“ становлять для неї велику небезпеку. Тому закликає він американських Поляків вплинути на Польщу, щоби вона змінила свою політику у відношенні до непольських народів. Не треба додавати, що цей голос, як і богато инших, промине безслідно, бо Поляки органічно не є здатні до зміни своєї психіки й історичної політики.

Американська „Свобода“ подає, як каже, з достовірного джерела вістку про уступлення чи усунення Римом українсько-католицького епископа в Канаді о. Н. Будки, на якого місце має прийти невідомий українському громадянству Василіянин о. Бура.

Зміна на владичому престолі в Канаді дуже турбує українське громадянство, яке побоюється, що новий епископ не зуміє наладнати відносин з громадянством.

НОВИНКИ.

— **„Покутське Слово“**, політичний культурно-освітній і господарський часопис став виходити з днем 1. жовтня ц. р. в Коломиї як двотижневик. Перше число вредаговане цікаво. Є в ньому м. ін. господарський відділ, покутська хроніка і відділ дописей з Коломийщини. Адреса „Покутського Слова“: Коломия, „Народний Дім“. Передплата: 1 і пів зол. до кінця року.

— **Для покривджених, у справі соймових інтерпеляцій.** Часто наші дописувачі звертаються до нас або до Українського Клюбу з проханням внести інтерпеляцію в соймі в справі ріжних зловживань. Подають факти, але не зладжують самої інтерпеляції, яку найкраще скласти самому, по польськи, чітко переписану і переслати на адресу Українського Соймового Клюбу або якогонебудь посла. Самі посли, що беруть участь у засіданнях і ріжних комісіях, не мають часу складати таких інтерпеляцій. За зразок як складати інтерпеляції може служити неодна друкована в „Ділі“. Такі інтерпеляції є незвичайно цінним матеріялом для нашої історії під Польщею і тому слід їх вносити. Посли передаючи інтерпеляцію не подають до відома імен тих, які їм прислали інтерпеляцію або матеріяли до неї.

— **Краєва хроніка.** Щойно нині доходить до Львова звістка про страшну катастрофу на залізниці в Дрогобичі, де вибухла цими днями цистерна з газоліною; один убитий, один важко ранений. — У селі Руді Рожанецькій гайовий убив з рушниці парубка в суперечці за пашення корів, одначе суд засудив гайового тільки на 4 місяці, завішуючи кару на 3 роки. Небагато коштує тепер життя чоловіка! — Вчора на львівськім військовім тор

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

Найбільший склад музичних інструментів, грамофонів і плит,

МЕЛЬОДІЯ

ЛЬВІВ, Коперника 5.

Телефон 8-59 поручає

шкільні скрипки зі смиком зол. 18-50.

Гуртом і детайльно. Цінник на бажання.

602 4—?

впав підчас пробних вправ літак і розбився: два летуни важко ранені.

— **До відома урядів парохіяльних.** Адміністраційна влада вмішується часто до діяльности наших священиків, хоча не має до цього права. Тому цікавим буде для неодного з наших парохів осуд виданий львівським воєвідством; воно рішило рескриптом з дня 31. липня 1926 ч. 33266, в справі уряду парохіяльного в Бобщанах, якому староство в Зборові усталило сервітут млива, що розпорядок зборівського староства касується, бо означення, в яких розмірах можуть уряди парохіяльні виконувати мисткове право не належить до адміністраційної влади.

— **Мов у Гоноллю.** Біля Лодзі, у селі Бревик, повторилась виїмкова подія, яка трапилась кілька днів тому біля Рави Руської: тут дитину зіла собака, там дитину зіла — свиня.

— **Продовження виписів на краківськім університеті.** Виписи на правничому факультеті краківського університету на всіх роках продовжені до 8. жовтня 1926. — На инших факультетах до 11. жовтня для всіх років, крім першого.

— **Могили жовнірів у Чехословаччині.** У чехословацькій республіці зареєстровано 139.537 воєнних могил. З них є 60.709 Чехословаків, 15.176 Югословян, 14.176 Італійців, 9.524 Мадярів, 8.433 Поляків, 2.323 Румунів, 543 Турків, 495 Українців, 237 Німців („Райхсдайтше"). 9 Французів, 2 Англійців і 2 Американців. Незвичайно мале число наших похоронених жовнірів пояснюється мабуть тим, що в цій статистиці, яку подаємо за „Прагер Прессе", пропущено Росіян, до яких вчислено чимало наших рядових, а таксамо багато ввійшло їх під рубрику „Поляків".

— **Автобуси між селами, але не в нас.** На Закарпатській Україні закінчено організацію сітки автобусів між поодинокими громадами, які не мали до цього часу залізничого получення. Останній такий автобус заведено між Свалявою і Нижними Верецками. Де ще галицьким селам до автобусів.

— **Смерть феміністки.** Померла одна з визначних французьких феміністок—д-р Жанна Шовен, перша французька адвокатка, яка здала докторат прав в 1892 р. і щойно в 1900 р. діждалась закону, який давав їй дозвіл виконувати свою практику. Зрештою вона боролась за неї більше для принципу і для добра инших жінок, бо сама присвятила свою працю вихованні дівчат і була вчителькою літератури та фільософії в ліцеях.

— **З міжнароднього поліційного конґресу.** Міжнародній конґрес поліційних знавців, який радить тепер у Берліні, займався на останнім засіданні цікавими питаннями. Представник Бельгії пропонував основати спеціяльне міжнароднє поліційне кореспонденційне бюро. Представниця жіночої поліції з Льондону промовляла про потребу жіночої поліції, поруч мужеської, одначе представниця пруської поліції була иншої думки: що жіночі поліції годяться тільки до спеціяльних функцій. Проф. Ленц з Грацу мав науковий виклад про психольогію злочинців, а віденський гофрат Рамсауер домагався збільшення засудів кари смерти. Еспанські делєгати ставили внесок, щоби поліція всіх держав завела однакову систему списків і альбомів злочинців. Також пропонували, щоби на майбутнє поліцаї крім рідної мови вчились есперанта.

— **Спортова хроніка.** На останніх боксерських змаганнях за світове мистецтво між Демпсеєм і Танеєм було присутніх 144.468 платних глядачів, при чому найдешевший стоячий білет коштував 50 дол.! Хоча Демпсі програв, одержав 900.000 дол., а Танней тільки 270.000 доларів, і титул „мистця". Кошти будови стадіону та реклями були 500.000 дол.; підприємець одержав на чисто 400.000 дол. Каса мала загально 2.095.000 дол. Слідуючий „меч" реванжу відбудеться за три місяці; тоді Танней одержить 750.000 дол., а Демпсі 250.000. Підприємець Текс Річерд сподіється на цей раз мати в касі 3 міл. дол. Переможець Танней призначений почесним громадянином ріжних американських міст, а чавіть поручником маринарки. Варта бути боксером!

— **Всеросійський союз Циганів.** У Москві заснувався рік тому союз Циганів, який мав 1500 членів. На всій території СРСР. є їх 300.000. Діяльність згаданого союзу була культурна та освітна. Крім організації шкіл, він дбав при підмозі Народнього Комісаріяту Освіти, щоби витворити одноцільну мову і завести спільну азбуку. У найближчім часі мають видати перші підручники у цигансьній мові. Засновано чимало ремісничих робітень, щоби прикувати Циган до одного місця.

— **Світова хроніка.** Славний американський фабрикант автомобілів Форд завів у своїх фабриках 40-годинний тиждень праці: 5 днів по 8 годин, не зменшуючи робітникам платень. Форд сподіється мати більшу видатність праці при більшім відпочинку працюючих. — Радянський уряд касує від нового року дотеперішню стару систему мір і заводить систему метричну. — У Франції касують спеціяльні вязниці для військових; такі вязниці лишаться ще тільки в Парижі та Марсейлі. — Президентові Франції Думергові запропонували становище почесного голови у синдикаті... нежонатих. Думерґ, хоча є старим парубком з пересвідчення, відмовився, кажучи, що це було би суперечне з інтересами Франції. — Римський суд уневажнив заповіт якогось далекого кревняка папи, якому цей записав 454 міл. лірів і признав його чотирком ближчим кревнякам, но і... бідніщим.

Курення папіросок

є для величезної більшости суспільности життєвою конечністю. Тому, тимбільше мусимо звертати увагу на те, що і як куримо. При закупні тютюну мусимо числитися з нашою кишенею а при виборі туток і паперців повинні ми бути дуже вибагливі і купувати тільки випробовані першорядні вироби, де на кождім пуделку є виразно назвисько продуценту і місцевість, відки і від кого походять. І так н, пр. ТУТКИ МОРВІТАН, БОНТОН, ЕЛЬГАМЕЛЬ як рівнож паперці ГЕРБЕВО ДОРЕ мають на кождім пуделку чи сшитці виразно виписане назвисько фабрикантів, яке ручить за доброту товару

ГЕР-БЕ-ВО

ГЕР-лічка **Бе**-лдовські **Во**-лошиньскі

зєднинені фабрики туток і паперців

558 Сп. Акц. **в Кракові.** 6-10

Свята Франка.

Самбір.

При виїмковій погоді відкрито в неділю 26. ц. м. на домі Народньої Торговлі в Самборі побіч істнуючої памяткової таблиці в честь Т. Шевченка нову в честь Ів. Франка. Заслуга в тому „Лугів" із Самбірщини, особливож їх організаторів: лікаря д-ра Кобільника, адв. д-ра Кіцули, Кобєрських, Сандовича та инших. Походом прийшло над 600 Луговиків від залізничого двірця і двічи стільки незорганізованих почитателів Франка під проводом повищих осіб на ринок, де по промовах д-ра Кіцули й одного селянина відкрито таблицю серед окликів: Слава! Пополудні стануло до 300 Луговиків і Луговичок при музиці „Луга" з Рогатина на майдані до руханкових вправ, які випали добре. Вечером відбулася забава з танцями для Луговиків, на жаль, в наятій салі, бо повітова інтелігенція не підмогла ще акції на відреставрування давньої бесідської салі, знищеної чорносотенним російським військом у часі світової війни, хоч польські й жидівські салі в Самборі остали тоді ненарушені. Це тепер наша чергова задача в місті.

Орґанізаційний рух.

Віче У. Н. Д. О. в Грибовичах.

Дня 26-го вересня ц. р. відбулося в Грибовичах, львівського повіту, в салі чит. „Просвіти" заходом Повітового Народнього Комітету прилюдне віче. Відкрив його місцевий громадянин п. Іван Щур. По виборі президії в особах: Петра Лісевича як голови, Івана Михалуся й Івана Василини як заступників голови, та Івана Лісовича як секретаря, виголосив іменем Центрального Комітету УНДО п. Іван Ліщинський зі Львова реферат про теперішнє політичне положення українського народу. Другий відпоручник Центрального Комітету, п. Олекса Черкавський, говорив про найближчі завдання політичної організації. По переведеній дискусії віче ухвалило на протязі тижня покликати до життя місцеву партійну управу, зложену з пятьох членів. Слід замітити, що два місцеві Поляки своїми окликами підчас промов намагалися спровокувати розвязання віча.

Учасник.

На поміч безробітним.

З наступаючою зимою після покінчення пільних робіт стає перед українським сільським і міським робітником марево безробіття і голодової нужди. Польська держава не журиться ним, міські робітничі організації є в руках польських націоналістичних соціялістів, які часто дбають більше про те, щоби перед українським безробітним заперти дорогу в місто.

Польське робітництво має свої сильні професійні організації, польський робітник дістає на випадок безробіття підмогу від держави. Але український робітник заданий на волю судьби. Така сама доля безробітних умовних працівників.

Тисячі українського безробітного пролетаріяту, які є готові до фізичної чи умової праці, не бажають ніяких жерта, не витягають як прошаки рук, але домагаються для себе праці. Коли українське громадянство не хоче допустити до вимирання народу, то мусить помогти українським безробітним у здобутті праці, мусить стати до боротьби за отворення ринків праці для українського безробітного населення. В першу чергу мусить подбати про те, щоби потрібну громадянству працю виконували українські робітники.

Безплатне Бюро Посередництва Праці, яке повстало при „Союзі Селянських Спілок" у Львові. Ринок 10/II., взяло на себе завдання посередничити в здобутті праці українським робітникам та влекшити установам у підшукуванні вільних кваліфікованих і некваліфікованих працюючих рук. Бюро зверталося вже окремими письмами і загально через усі українські пресові органи до українського громадянства, щоби воно йому помогло у виконанні цього завдання. Але цю дуже конечну працю прийнято рівнодушно.

Богато установ і приватних людей, не зважаючи на тяжкі умови життя безробітних, дуже часто принимають на працю або чужих людей, або тих, яким всетаки лекше дістати працю; дуже часто принимають уже матеріяльно забезпечених.

Цю справу ще раз піддаємо під розвагу громадянству і закликаємо його до більшої уваги для українського безробітного.

Безпл. Бюро Посередництва Праці при „Союзі Селянських Спілок" — Львів, Ринок 10, II. пов.

Зі спорту.

Ювилейне свято „України".

Минув замаганевий тиждень і випадає згадати бодай коротко про ювилейне свято „України" й висліди спортових змагань.

Найстарше, бо 15-літнє українське спортове товариство „Україна", опинившись без власної домівки, справило свій тихий ювилей у днях 18. і 19. вересня. Програма була оголошена в часописах і афішами й переведено її по пляну.

В суботу пополудні розіграла комбінована „Україна" мячеві змагання з Богуном І. і вийшла переможцем 2 : 0 (0 : 0). Потім виступив перед степеницею голова Тов-а інж. Ст. Слезак і виголосив коротеньку промову. Зміст її був такий, що по війні український спорт стоїть далеко вище і лише недостача інтересу у публики до змагань спиняє швидкий зріст спортових товариств. Промову закінчив голова окликом „Слава", який зібрані тричі повторили. Рівночасно вивішено червоно-чорно-червону хоругов „України". Потім гол. відчитав телєграми і привіти від ріжних спортових установ, а саме: від проф. Боберського з Кимаїи, від спортових товариств: „Беркут" (Перемишль), „Запороже" (Кути), „Підгіря" (Дрогобич), нім. спорт. клюбу „Vis" (Львів), від Українського Студ. Спорт. Клюбу (Краків), від „Плаю" (Львів), від спорт. секції Тов-а „Просвіта" (Рівне), від краєвого Тов-а охорони дітей (Львів), від спорт. секції Сокола IV. (Львів), від спорт. кружка української гімназії у Львові, від „Спартанки" (Перемишль), від Верх. Пласт. Команди, від ред. „Ostdeutsches Volksblatt-у" (Львів), від інж. М. Козака (Німеччина) і багато ин. Устні привіти від місцевих товариств відпали.

В год. 3'45 почалися змагання між стрийською „Скалою" і перемиським „Беркутом" під проводом судді п. В. Стоцького. Обі дружини виступили до змагань з великою охотою до перемоги і гра була весь час нєнимовно завзята. При тому виявилася разюча нездисциплінованість воротаря „Скали", що позволив собі без ніякої причини на якийсь час (чи не на викурення папіроски?) зійти з грища. Остаточний вислід 4 : 4, не зважаючи на продовження гри до сумерків ночи, лишився рємісовий. Одні ворота до „Скали" стрілив „Беркут" головою, одні були карні до „Беркута", всі инші нормальні і з досить близької віддалі. Рогів 8 : 7 на користь „Беркута". Жереб рішив, що до недільної редутки з „Україною" прийшов „Беркут".

Склад „України" цим разом був сильний: на воротах Ревера, в залозі Дахнівський і Йойко, в помочі Дищьо, Оприск, Борсук, у нападі Терлецький, Кобзяр, Мурський, Кінер, Бирчак. Суддя п. А. Лукашевич інтервенював рідко, бо гра весь час була поправна й зовсім гарна. Вислід 7 : 1 (3 : 1) в користь України „Беркут" не зважаючи на велику посвяту своїх грачів, уляг вищій техніці „України", на що вказує хочби відношення наріжників: 3 : 5 для „України". Ворота для „України" стрілили Кобзяр 2, Кінер 2, Терлецький І, Мурський І, Бирчак І, для Беркута.

Як нагороду дістала „Україна" пєрєхідний срібний кубок, дар Тов-а „Дністер".

Окрема подяка належиться о. прал. Куницькому, о. д рові Костельникові, о. Садовському й о. Хоминові, що відслужили в полудне того самого дня в Преображенській церкві панахиду за полеглих і померших членів „України", як також хорові й дирігентові п. радн. Купчинському за чудний спів.

На кінці слід зазначити, що на недільних змаганнях була дуже добірбірна публика споміж світської і духовної інтеліґенції. Те зацікавлення поодиноких кол громадянства кубковими змаганнями є певною запорукою, що український спорт починає завойовувати симпатії також старшої української громади і виходить на ширший овид прилюдного життя.

Т. франко.

ОПОВІСТКИ.

„Тиждень українського Актора"

понеділок 4. X. Золочів — салі касина

ІСПАНСЬКА МУХА

второк 5. X. Тернопіль

МОНАХИ

середа 6. X. Рогатин

ІСПАНСЬКА МУХА

четвер 7. X. Калуш

ІСПАНСЬКА МУХА

пятниця 8. X. Коломия

ІСПАНСЬКА МУХА

субота 9. X. Коломия

ДЕНЬ І НІЧ

неділя 10. X. Коломия

КОРОЛЬ ЖИТТЯ 2—2

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Сегеняського у складі 30 осіб виступає:

Понеділок 4.X. Стрий.
Вівторок 5.X. Стрий.
Четвер 7.X. Львів.
Пятниця 8.X. Львів.
Субота 9.X. Яворів.
Неділя 10.X. Яворів. 193 45-?

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:

3. X. Мелєц.
4. X. Тарнобжег.
5. X. Сандомір.
6. X. Розвадів. 529 1—?

З Львівського Бояна. Повідомляємо всіх Вп. Членів, що проби міш. хору починаються вівторок дня 5. жовтня ц. р. в год. 7. вечером, та просимо явитися на проби в комплєті. Вписи нових членів відбуватимуться кожного вівторка і пятниці перед пробами. — *Видія.*

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ІНТЕЛІҐЕНТА і гарна старша панна вийде заміж за поважнішого кавалєра або вдівця. Зголошення до Адміністрації „Буковина". 635 3—3

УРЯД ПАРОХІЯЛЬНИЙ СТОЯНІВ п. Косо потребує дірігента-інструктора хору і можливо орхестри". 650 1—?

ФІЛЬОЗОФКА глядає лекції у Львові або на селі. Зголошення до Адміністрації „Діла" для „Фільозофки". 653

НЕГАЙНО на продаж на Поділю 8 морґів поля І. кляси, господарські забудування, т. є. хата, стодола, хлів, город зі садком при гостинці, 20 хвилин пішки до залізничого двірця. 2400 дол. амер. Близші інформації у д-р Жуковського, адвоката в Підволочисках. 651 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

МИКОЛИ ПОЛЄКА

ЖИТТЯ ҐРЕКІВ І — — РИМЛЯН — —

із 115 рисунками

(Український Терліковський) по 8зол.

Замовляти в **І. Свєнціцький**, у Львові, 633 вул. Мохнацького 42. 3—3

ЕЛЄҐАНТ терпентинова паста — до обуви —

ФРАНЦУСЬКА МАСА до фротерування — підлоги —

ВАСЕЛІНА ЖОВТА, ЧОРНА до шкір, упряжі і кінських копит в бочці і бляшаних пуделках

поручає

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка ЛЬВІВ КОРДЕЦЬКОГО 51.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 220 (10.897). Львів середа 6. жовтня 1926. Poczuwa opłatę zapłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Український Ярмарок.

Відкриття Ярмарку. — Конференція в справі ширшого здійснення станиславівської ініціятиви. — Загальне враження.

Станиславів, 3. жовтня 1926.

Ясний, сонячний день. Потоки лагідного, осіннього проміння сплавають на першу примусову столицю Зах. України. По вулицях снується святочно прибрана публіка. З двірця постійно, за приїздом якогонебудь поїзду, напливають все нові гості до салі Сокола" на вул. Третього Мая. Окремо приїжджає Львів в кількости 150 осіб. Львівських гостей вітає представник Станиславова, член орг. комітету інж. Дутка. Пізнішим поспішним поїздом приїжджає зі Львова ще кількадесять осіб — так, що кількість Львовян переступає цифру 200 осіб.

З признанням годиться зазначити, що Львів виступив у Станиславові не лише кількісно числено, не лише скількостево, але й якостево. Між львівськими гостями помітили ми представників майже всіх центральних установ, як д-р Ст. Федак і Я. Колтунюк („Дністер"), М. Заячківський („Нар. Торгівля"), Ю. Павликовський (Кр. Союз Ревізійний), О. Луцький (Сільський Господар"), д-р К. Левицький і О. Савчин (Центробанк), д-р А. Гошкович („Зем. Банк Іпот."), „Міщанське Братство" явилося під проводом свого голови В. Гресяка, видавництво „Друкар" під проводом П. Буняка і В. Кубійського в кількости десятьох осіб (між якими замітили ми ветерана друкарської штуки О. Гузара). З визначніших діячів помітили ми голову Українського Нац.-Дем. Обєднення д-ра Дм. Левицького і гол. секр. В. Целевича, д-ра В. Бачинського, о. прал. Куницького, о. Д. Лопатинського. Явилися й представники української преси (Ф. Федорців — „Діло", Д. Палів — „Новий Час"). З Коломиї приїхало понад 80 осіб. Між публікою запримітили ми голову соц.-рад. партії д-ра Д. Бачинського і заст. голови д-ра Ів. Макуха. Також з инших місцевостей, як Стрий, Чортків, Надвірна, Бережани, Калуш, Долина, Товмач і ин. бачили ми численно прибувших представників. Рясно було заступлене українське кіноцтво.

Скоро заповнюється велике подвіря (між салею „Сокола" і будинком „Рідної Школи"). Біля святочно прибраних воріт ростуть все нові десятки гостей, що бажалиб якнайскорше дістатися до середини. В означеному часі (год. 12 в пол.) на спеціяльно збудованій трибуні зявляється поважна, симпатична постать невтомного народнього робітника д-ра В. Яновича. Він вказує на ініціятиву станиславівського громадянства. Перший український ярмарок зперед двох літ мав скромний, льокальний характер. Другий виріс над сподівання до ширших розмірів, обймаючи майже всю нашу територію з моментом, як до станиславівської ініціятиви приєдналася кооперація і господарство. II-гий Український Ярмарок є виявом нашої національної тугости. Він доказує, що наша нація є жива, що хоче жити і всесторонно розвиватися.

Після того явився на трибуні сподвижник нашого нового кооперативного руху зах. Ю. Павликовський, який в імени кооперації, обєднаної в Кр. Союзі Ревізійнім, вказує на провин нашого господарського поступу, на зріст кооперації й індивідуальних підприємств. Громадянство повинне розуміти, що матеріяльні цінности є основою культурних, що матеріяльні досягнення є базою нашого культурного і політичного розвитку. Зупиняючись на взаємовідносинах між кооперацією і приватною ініціятивою, зазначує промовець, що тут не може бути ексклюзивности, тільки гармонія. Нинішний ярмарок є проявою народньої сили, ціль виставки: перегляд проявлених або прозябаючих сил. Громадянство приходить до переконання, що доля народу кується не за кулісами, а в щоденному труді, в будительному витворюванні нових матеріяльних і культурних сил нації. Ярмарок відбувається в найцінному нам центрі нашого державного життя. Цінимо ініціятиву Станиславова, яку будемо старатися реалізувати у Львові.

З черги виступив з гарно обдуманою промовою-привітом від „Сільського Господаря" дир. Остап Луцький. З питомою собі живістю і прегарною дикцією вказує бесідник на потребу всебічности національної культури, бо нація, що не має своєї виразної культури, не є нацією. Сходячи з вершин наших мрій, мусимо гайдаїзмом будня простувати знову на вершини, але певно й неспохитно. Коли чим доробимося як нація, то розвиненням наших господарських засобів, що буде найлевнішою основою всіх инших наших досягнень.

Вкінці в імени львівського „Міщанського Братства" промовляв його голова В. Гресяк, вітаючи станиславівський ярмарок, як прояву відродження українського міщанства взагалі. Висловлюючись з подивом про ініціятиву Станиславова і бажаючи ярмаркові всяких успіхів, бесідник надіється, що при дружній і видатній співпраці вернеться та доба, коли українська земля пливла медом і молоком.

На тому скінчилися промови - привіти. Ще відчитано привітні телеграми (між иншим від відомого львівського купця Романа Зубика, який у важних купецьких справах був примушений виїхати до Варшави) і голова Орг. Комітету д-р В. Яновича попрямував у супроводі членів комітету і представників громадських установ до входу салі „Сокола". Перетявши ленту, що символічним способом загороджувала вхід до салі, відкрив ярмарок і виставку. Численно зібрана публика ринула в салю.

Пополудні (в год. 4-тій в салі „Української Бесіди") відбулася конференція представників громадських установ у справі переміни Українського Ярмарку в загально-краєву, постійну установу, яка булаб широким вирилом нашого господарського поступу. Від Орган. Комітету Українського Ярмарку відкрив конференцію інж. Дякі в. Провід нарад обняв дир. О. Луцький. Перший забрав голос З. Пеленський і — перевівши аналогію з иншими ярмарками, вказав на потребу постійної організаційної установи, яка взяла-б на себе обовязки уладжувати щорічні ярмарки. Цю думку можна здійснити у формі кооперативи, або окремого товариства. З черги підтримував цю думку проф. Бабин. В дискусії забирали голос редакторка „Жіночої Долі" О. Кисілевська (Ольга Галичанка), вказуючи на потребу спопулярізування цієї ідеї між селянством та пристосування нашої продукції до соціяльного укладу нашого громадянства. Довшу промову виголосив голова конференції О. Луцький. Вкінці промовляв дир. ткацьких курсів „Рідної Школи" в Борщеві Гораль, після чого вибрано комітет, якому доручено перевести в життя постанови конференції. До комітету вибрано: М. Заячківського, Ю. Шепаровича, інж. Ю. Павликовського, М. Гавриševича, інж. Палія (зі Стрия), М. Галібея, М. Стефанівського, В. Гресяка, Р. Зубика, Е. Мартинця та представників української преси.

Станиславівський Ярмарок, хоч стиснений в двох будинках (салі „Сокола" і шкільнім будинку „Рідної Школи"), робить незвичайно додатне враження. Переважають фірми львівські і станиславівські (перші більш загального характеру, другі спеціяльного). Поверхню обох будинків використано до крайних границь. Деякі фірми не можуть представити публиці всіх своїх експонатів за відсутністю місця. Перший будинок (салю, естраду і в льожі) заняло здебільшого купецтво, другий будинок — господарство і народній промисл.

Залишаючи докладніший перегляд експонуючих фірм і виставлених експонатів до найближчого часу, годиться піднести великий ідейний капітал і неоцінену працю Орг. Комітету, який в короткому часі вспів зробити дуже велику роботу. Хоч станиславівський ярмарок все-таки є скромною маніфестацією наших економічних досягнень, то в пропорції до часу, витраченого на його підготовку, є він величною ілюстрацією надмірної праці комітету, а в першу чергу інж. Дякова й інж. Дутки. Через салі будинків і подвіря переважається розсміяна, радісна людська хвиля, між якою тут і там явиться стурбоване обличчя інж. Дякова. Але загальна радість кидає світляне проміння і на його втомлене лице. Над Станиславовом ясне осіннє сонце... Першого дня ярмарку відвідало виставку понад дві тисячі осіб. Рано бачили ми виключно інтелігенцію. Попол. почали являтися селяне, цікавлячись головно господарським відділом. Прикро вражала відсутність при відкритті ярмарку представників станиславівської Консисторії.

Другий день Українського Ярмарку.

Станиславів, 4. жовтня 1926.

(Телегр.) Фреквенція гостей сьогодні ще збільшилася. Численно зявляється селянство. Ярмарок відвідало нині понад 80 священиків. Явилися станиславівські школи під проводом учителів. Також польська і жидівська інтелігенція численно відвідує ярмарок. Успіх ярмарку на основі двох перших днів запевнений.

З польських справ.

Варшава, 4. жовтня 1926.

Вважають певним, що міністром закордонних справ буде дотеперішній міністр Залеський, а кн. Радзівіл мав би бути іменований польським послом у Берліні. Дотеперішній польський посол у Берліні одержав би инше становище. — В найближчому часі має бути підписане іменування бувш. мін. внутр. справ Młodzianowskiego білостоцьким воєводою на місце Рембського, який обійме тернопільське воєвідство. Дотеперішній тернопільський воєвода Юристовський буде перенесений на инше становище, або піде в стан спочинку.

З судової салі.

Увільнення ред. Бобинського.

Львів, 5. жовтня 1926.

Вчора закінчилася судова розправа проти відповідального редактора „Світла" Василя Бобинського його увільненим. (З доповнені нашого звідомлення, поміщеного на останній стороні, подаємо на отсьому місці закінчення розправи.

Після відчитання всіх актів і залучників забрав слово оборонець д-р Шухевич і поставив кільк. внесень, які трибунал відкинув. З черги забрав слово прок. Ланевський, що після півгодинної промови поставив суддям присяжним три питання. На тім розправу перервано до 4. год. попол.

Пополудниева розправа зачалася з півгодинним опізненням. Забрав голос обор. д-р Шухевич, що в знаменитих правничих виводах збивав закиди акту обвинувачення. Промова своєю залізною льогікою і влучними аргументами зробила помітне враження. Коротке резюме, що скорше подобало на обвинувачення, виголосив провідник розправи радн. Ангельський. Присяжні судді пішли на нараду й відповіли на поставлені їм питання так: На перше питання (§ 58 — головна зрада) 12 голосами ні; на друге евентуальне питання (§ 65) 6 так, 6 ні; на третє питання (ширення ворожнечі до поодиноких кляс і погорди до властей) 7 ні, 5 так. На основі того вердикту трибунал видав увільняючий присуд і обв. Бобинського випущено негайно після 5-місячної вязниці на волю.

Біржа.

Гроші.

Доляр у приватних оборотах 8·98·5 зол.

Збіжа.

Слабше зацікавлення пшеницею, тому ціни падуть. Достаточна подача жита при відповідним попиті, ціни йдуть в гору. Овес пошукуваний і дорожіє. Тенденція, за виїмкою пшениці, знижкова. Пшениця двірська 44—45, пшениця селянська 41·50—42·50, жито 31·50—32·50, ячмінь 27—27·50, ячмінь паставний 24·75—25·25, овес 24—25, бараболі промислові 5·25—5·75, гречка 28·75—29·25.

Red. czas. „Diło" we Lwowie. Pr. 444 26. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Diło" Nr. 215 (10.891) z dnia 30 września 1926 pod tytułem: „Bez partja" w ustępach a) między słowami niezmiennemu składa się Z drugiego boku, b) od słów: szerokiu tylky wczorajszni do końca artykułu zawiera znamiona act wymienionych z § 300 ad b) zbrodni z § 65 ustawy karnej, ma act dokonaną w dniu 29. września 1926 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 494 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21, ust. druk.z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. o. Lwów, dnia 30. września 1926 r. Hawel.

Головний торреадор.

Львів, 5. жовтня 1926.

Ініціятор і керманич травневого перевороту в Польщі та формальний побідник над всесильною вшехпольською мафією, марш. Пілсудський рішився знову виступити на широку арену суспільно-політичного життя зпоза полотняних куліс польського радикально-демократичного табору. Як у травні став він на чолі збройних сил проти пануючого шовіністично - реакційного табору, так тепер обняв керму державним кораблем Польщі у своїм власнім імени, бо досі заступав він себе приятелями і прихильниками, задержуючи за собою становище суфлєра і погрозливо-репресійного пястука в одній особі. Досі, хоч був головною спружиною примітивної екзекутивно-держ. польської машини, то на герці зі своїми численними противниками висилав він меншу братію. Тепер рішився виступити сам, що вказує на повагу ситуації, на загострення конфлікту, на вступлення в рішаючу фазу бою двох воюючих таборів. В травні марш. Пілсудський відніс побіду над польським хєнізмом у збройній зустрічі; тепер будемо свідками впертих змагань цих двох таборів на суспільно - політичній арені.

Сучасна доба польського суспільно-політичного життя є добою ігрищ, в яких будуть використані всі сили і засоби не лише під проводом, але й при чинній участи передових торреадорів. А на чолі радикально-демократичного польського табору головний і безкомпромісовий терреадор маршалок Пілсудський.

Торреадори!

Мусять же вони мати й свою коняку, на якій виступають у зустрічі. Є нею польський сойм, законодатно представницька установа сучасної Польщі. Від самого початку істнування приверненої до державного життя із зародком смертельних недуг Польщі — є ми свідками, як ця нещасна коняка задихається, знемагає й упадає знесилена під ударами батогів безсердечних торреадорів. Гине вона на очах, одначе ні одна, ні друга сторона не має відваги доконати її, тільки знущається далі, держачи її при нужденному і безславному життю.

Вже після травневої побіди здавалося, що її наслідком буде розпущення другого сойму. Уряд, проти якого збройно виступив марш. Пілсудський, був не тільки еманацією сойму. На протязі свого істнування ні разу той сойм не міг здобутися на инший уряд, крім хєнопястівського з менше або більше природними чи неприродними додатками з тзв. лівиці. Упадок уряду повинен був неминуче потягнути за собою смерть сойму. Тимчасом сталося инакше. Обі воюючі сторони зберігли цю установу: Пілсудський як живий доказ свого тріумфу, як полонника, привязаного до свого побідного воза, — реакційно шовіністичний табор як інструмент своїх змагань з побідником. І сьогодні той нещасний сойм є бездушним, неорганічним мячем, який копають обі сторони, даючи численній публиці сумне видовище пониження „законодатної" установи. Зновуж сам сойм дійшов до та-

кого упадку, до такої затрати самопошани, до такого морального обезвладнення, що сьогодні є він лише відстрашуючим опудалом якогонебудь законодатного представництва.

Зовсім природно, що й тепер, в новій фазі загостреного конфлікту між урядом і соймом, між радикально-демократичним і шовіністично-реакційним табором — зявилися певні твердження в „компетентних колах" і надії серед громадянства на розвязання сойму і розписання нових виборів. Про це трубіла вся польська й жидівська преса, про це говорили міністри і посли, готовлячи вже виборчі блоки. Тільки наш орган не допускав тієї можливости. Проти всіх „добре поінформованих" органів і чинників ми вперто твердили, що сойм розвязаний не буде — хіба, що сам розвяжеться. Одначе на таку відвагу, на такий героїчний вчинок він не здобудеться. Чому ми так твердили, на чому спиралися ми в своїх твердженнях?

Очевидно, ми не належимо до тих, що є „добре поінформовані", наші висновки витягаємо з льотічної основи ходу подій. Соймова більшість піддержує животіння анемічного й скомпромітованого сойму, уважаючи його надійним, ударно пригожим засобом в боротьбі з диктатурою Пілсудського. При тому лякається вона свого ослаблення новими виборами. Друга сторона піддержує теперішній сойм, хоч як він їй невигідний, як malum necessarium, як видиму, хоч вже тільки формально пасивну признаку республиканьско парляментарного устрою в Польщі. Розуміється, що побідники тужать за новим соймом, але за с в о ї м соймом, а сьогодні нема ще даних для того, що той сойм буде їх. Пілсудський і його прихильники здають собі справу з того, що розписати вибори в нинішних умовах — значить щонайменше поставити під знак запиту свою побіду. До своєї мети йдуть вони крок за кроком. Спершу треба було вповні опанувати й всеціло підчинити собі армію. За ту справу взявся Пілсудський, і сьогодні вона вже майже закінчена. Польська армія неподільно находиться в руках травневого „демонстранта". Але друга армія, армія бюрократично-цивільна є ще майже в цілости в руках шовіністично реакційного табору. Виступати в умовах повного опанування бюрократичної машини вшехполяками до генерального бою з Хієно Пястом — значить в значній мірі зводити в нівець свою недавню перемогу. Табор Пілсудського мусить мати запоруку виграної, а її тепер він іще не має. Спершу мусить бути перемінена і перетворена бюрократична машина, а після того прийде черга на вибори. І якраз висунення на чоло уряду головного торреадора радикально-демократичного табору вказує, що тепер на денному порядку стоїть справа персональної перевірки польської державної адміністрації. Буде вона — зовсім природно — переведена менше безоглядно, як у війську, але мусить бути здійснена, якщо радикально-демократичний табор має вдержати побіду за собою.

І ще одно: польський націоналістичний табор (народова демократія і її численні відгалуження: християнська демократія, дубадецька християнсько-народова партія, народова партія праці і пястівці) є ціпко обєднаний, сконденсований. Ідеольогічна пропаганда вшехполяків запустила вже глибоке коріння в польському громадянстві. За те радикально-демократичний табор є ідеольогічно розпорошений, незвязаний ніякою спільною ідеєю, крім негативної постави до вшехполяків. Всі ті дрібні партії і гуртки, що тепер ховаються під крила Пілсудського, представляють невеличку силу. З них шойно треба творити якусь цілість, їх треба кристалізувати, їм треба дати суцільну ідеольогію. А це не може статися скоро. І тому ясно, що й з тих причин виборчий генеральний бій мусить бути відложений щонайменше на пів року.

Перевівши персональну реорганізацію бюрократичної армії та сконсолідувавши свій розпорошений табор, перевівши його припадковий склад й надихавши його одною думкою, головний торреадор зведе головну битву зі своїми противниками на життя і смерть.

Найбільший вибір блаватних товарів,
МУЖЕСЬКОГО СУКНА
поручає фірма
АНТІН УВЄРА
ЛЬВІВ, вул. Галицька 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі, Стрию.
468 9—16

Польський магараджа і його чури.

Промова посла Павла Васильчука, виголошена 24. вересня 1926 р. на пленумі сойму підчас дебати над бюджетовою провізорією на IV. квартал.

(Докінчення.)

Опісля в історії польсько-українських взаємин виступили „креси". Що таке „креси"? То ми, той живий товар, що його хочете вжити як кольонізаційного матеріялу. *(Голос: 18-ий вік то Вам зашкодив. Той Василь Вишиваний).* Потім прийшло до травневого перевороту. Надходив час вибору на становище президента після уступлення п. Войцеховського. Блок польської лівиці бере мимо в руки керму польської політики і каже: Вертаємо до старого, Українці — брати. Йдемо разом. Цей блок відбуває конференції, видає декларацію незалежности для Українців, але там, за рижським кордоном, а тут кажуть іти за собою. А потім, у ділах уряду тої польської демократії, тої лівиці, уряду Бартля-Пілсудського, вилізло шило справжньої фізіономії польської лівиці і шило фактичного вашого відношення, панове, польської лівиці до української справи і до Українців. Знаю дуже добре, що це вам не подобається, але я рішився ці гіркі слова сказати вам в очі і з тої трибуни. Слова ваші і діла рівняться, панове з лівиці, Таксамо й голову уряду, Пілсудського, вашого божка уважаю, що вчора і нині його політично побили Хієно і Пяст — вони переможуть і скоро покажуть Пілсудського на обі лопатки, або він сам впаде в їх обійми. Тепер між Пілсудським і правицею є тільки спомин особистих старих анімозій. Програмових різниць в українській справі між ним і правицею, між вами і правицею, нема. Якаж різниця між „Визволенєм" і „пілсудчиками", яка різниця між ППС. і „пілсудчиками"? Нема різниці.

Візьмім наприклад промови. Що то значить голосувати в парляменті за бюджетом? Це значить — піддержувати політику уряду. Панове, не замилюйте нам очей, не робіть річей у політиці, на яких розуміється кожна дитина! І ми обвинувачуємо вас в українофобстві, ми обвинувачумо вас, що говорите неправду; ви заінскваліфіковані в українській справі і ми це обвинуваченія кидаємо вам просто в очі.

Слово „бандит" зникається з часом.

На тлі цієї цілости пригадую собі кілька фактів з нетаких давніх літ. Нині п. марш. Пілсудський може бути неприсутний в соймі, а вся увага сойму обертається довкола його особи та скупчується на однім питанні: „розвяже сойм, чи голосувати за урядом?" Ясно, що марш. Пілсудський може приїхати з Друскеник і цього вам панам досить. *(Голос: Уже приїхав!).* Це все вистарчило і голосування буде добре. Але в 1914 р. російські часописи називали Пілсудського „бандитом", а в 1915 і ці ось тут панове називали його „бандитом". Він був тоді революціонером, який воював з самовладдям за свободу свого народу, а зважаючи на наруги своїх гнобителів. У подібнім стані находимось ми, яких часто називають „бандитами". *(Голоси протесту).* Я признаю, мої панове, ясні сторінки в житті навіть своїх політичних противників, бо я сам находжусь у стані борця, хоча не маю претенсії до такої величини. *(Голос: А може?)* Може, — побачимо, одначе я ніяк не хотів би дійти до того, до чого дійшов тепер Пілсудський. Бо становище революціонерів, тих, яких ви у своїй пресі і своїй думці називали „бандитами" — становище почесне *(Протести)*, куди почесніше, ніж становище п. Корфантого в Скарбоферме. *(Протести).* Бо служба своєму народові — це для мене сповідь віри, релігія. Нинішні панове міністри, напр. п. Młodzяновський — бувший маляр, легіоніст, генерал, воєвода і тепер міністр. І той, хто боровся під прапором свободи з щирим серцем за школу, за свободу свого народу — відмовляє нині права збирати на народній дім, на українську освіту. Той самий міністр, що пише масонські статті, антіклерикальні та ліберальні, старий пепесівський добряга не дає концесії приватній гімназії. *(Чи не комуністичній?)* Той самий Пілсудський, який боровся за землю для свого народу, насилає легіоністів, які відбирають нам землю від нашого селянина. *(Голоси: Хто відбирає? Кому? від кого?)*

Революційна наука Пілсудського.

Відомо, що боротьба почалась, ведеться і буде вестись далі. Байдуже, чи в ній пропаде двох чи десятьох. Але хто в силі передбачити політичну перспективу, той добре знає, в якім напрямку піде хід подій. Все питання в тому, хто довше видержить. Повторюю часто своїм землякам, що нам треба вчитись з революційної польської боротьби з літ 1905, 1907 і наших. Ми мусимо знати такий самий бій і можемо чимало дечого навчитись з історії польської боротьби. *(Голос на правиці: брависсімо).* Я до брависіма неприхильний, але до часу, заки мене закуєте в кайдани, боротимуся політично. *(Протести на правиці).* Ви прийшли на готове. *(П. Петровський: Ми боролись словом).* Довгий час, даю слово чести, думав я над тим і ще нині не в силі розяснити собі цього инакше як недугою та кризою думання, яке стає ясним на тлі загальних історичних подій, упадком волі, розяснити цього: що ми тут у Польщі мусимо вести боротьбу за мову, за рідну школу, за навчання дітей, за віроісповідання, за молитву для дітей, за свободу, а ви називаєте це большевизмом. Це німститься на вас.

Тепер зроблю ще одну увагу, яку нехай із стенограми прочитає п. міністр закордонних справ, а ви приймість це до відома. *(Голос не переборщуйте!).* Не буду переборщувати. Тут шановний посол отець Станкевич, Білорусин, не большевик і не соціяліст, чесний син свого народу, пригадав вам, що там за кордоном існує друга частина білоруського народу і там при комуністичній владі, яка на ваш погляд має такі плями, там білоруський нарід має змогу вповні розвиватись. *(Гомін.)*

Неприємні аналогії.

Прошу панів, я теж не є комуністом, маю честь належати до табору українських незалежників і я також мушу стверднти, що на Радянській Україні є українська держава, хоч із комуністичним устроєм *(Голос: Гарна там держава!)* і хоч обкроєна в своїх атрибутах. В тій державі має український нарід можність плекати національну українську культуру. Є там Українська Академія Наук, на чолі якої стоять відомі вчені як Грушевський, Кримський, Багалій і инші відомі в науковому світі особи, хоч і не комуністи.

Там більшість преси, хоч і в комуністичному дусі, то всеж виходить в українській мові. Там розвивається українська книжка, там нема боротьби за мову, а національного імени і нашої національної чести ніхто там не плюгавить, ніхто не насилує нашого духа і національної амбіції. *(Голос: А цер ва?)* Так українська національна церква має там відносну свободу, а тут примушують наш нарід до того, щоби він підчинився попам, слугам царизму, а тепер маємо тут кілька соток православ. церков замкненими. Автокефальні українські стремління в церкві тут ліквідують і переслідують. *(Голос: Чи там ви говорили з трибуни як тут?)* Того не знаю. Там нема боротьби за школу, там народня школа, середня і вища є українськими по духу і мові. Щож маємо ми тут, ми кількамільйоновий нарід? Не маємо ні одної української школи навіть народньої, не маємо на цілій Волині, на б. російській займанщині ні одної середньої української школи. На приватні нам теж не позволяють. Панове, чи ви собі здаєте докладно справу з того, що селянин там дістає землю? Тут землю забирають осадники і кольоністи. Панове, чи уявляєте собі та вірите, що той мур рижської лінії остане надовго? *(Голоси: Що це значить?)* Чи ви бодай раз над тим думали. *(Маршалок: Даю вам дві мінути до закінчення).*

Пос. Васильчук: Зараз скінчу. Я нераз говорив на комісії закордонних справ, що українське питання як і білоруське в Польщі виходить далеко поза межі Польщі.

Так, без сумніву це є міжнародні питання і від розвязки українського питання залежить мир на Сході Европи. Не тільки Бріяни і Залеські роблять політику, але політику робить теж життя і відношення сил. Ви, панове, не цінте того, що діється на Сході Европи і не оцінюєте як слід білорусько-української справи. Стан нашого українського населення: господарський, політичний і культурно-освітній у Польщі є одночасно моментом для польських політиків у справі мира. Вибирайте для будуччини.

Наше становище до уряду є після цього всього — ясне. Ми проти уряду. Здираємо з нього раз на все фіговий листок демократизму, щоб перед народом заяснів голий реакціонер або нездатний премієр та щоби перед судом громадянства не лише польського, але всесвітньої демократії став марш. Пілсудський, колишній революціонер, нині диктатор. Будемо голосувати проти предложеного закону *(Оплески)*.

З польсько-німецьких взаємин.

Німецько-польські торговельні переговори.

Як довідуємося, відложено наступні перегори в справі торговельного договору, що мали зачатися 28-ого ц. м., до 11-ого жовтня. Що пересунення речинця сталося, на заневнюють, на бажання з польського боку. В поінформованих колах сподіваються, що дальші перегори підуть скорше, бо Позна після запевнень Залеського в Женеві виявлять більше уступчивости в найважнішій для Німеччини справі, а саме свобідного осідлування в Польщі.

Зміна в польськім посольстві у Берліні?

З Берліна повідомляють нас, що в найблищому часі сподіваються відкликання теперішнього польського посла в Берліні, що мав би занята відповідне вище місце у варшавському міністерстві закордонних справ. Німецька преса займається вже справою його наслідника. Католицькі кола думають, що тим наслідником буде князь Радзівіл, бувший пруський офіцер, про якого кажуть жартом, що в нього пливе кров Гогенцолєрнів.

Самотні.

Українські соціялісти-радикали й инші народницько-соціялістичні угрупування.

Українська соціялістично-радикальна партія найшлася в досить важкому положенні у звязку з обєднанськими здвигами „Сел. Союзу" і „Нар. Волі". Вже від довшого часу загородила вона собі зовсім самочинно, хоч не зовсім потрібно, шлях до співпраці з українським національним табором, ухваливши і проголосивши революцію про недопустимість співпраці з українськими „буржуазними" елементами. Ця та резолюція була продумана, та може являлась частим у деяких радикальних керманичів „deus-ex machina", чи вкінці була вона виливом огірчення з приводу неспроможности опанувати деякі наші централі, — важко сказати. Годиться додати, що довший час Секретаріят радикальної партії, саме в тісному союзі з деякими „буржуазними" мальконтентами, повів був обєднавчий наступ на наші краєві централі. На нещастя радикалів, а на щастя чи нещастя тих централь — наступ не лише відбито, але й виключено якінебудь вигляди на його успішність в будуччині.

Поніс поразку, радикали запізвалися на національних демократів і в короткій дорові ухвалили згідну сердиту резолюцію. З того часу почалася їх пошуканка за союзниками. На протязі трьох років вели вони переговори зі „Сел. Союзом" без виглядів на успіх. Не тут розбирати, чия в тому вина. Сельсоюзники теж не могли погодитися на тезу радикалів про виключення співпраці з міщанськими угрупуваннями, хоч в останньому часі, як ми вже зазначували, пішла на спілку з „Нар. Волею".

На протязі трьох років галицькі радикали вспіли тільки довести до обєднання зі зникаючими останками соціялістів-революціонерів, що остали на Волині. Але одночасно, замісць кількох нових одиниць, вони втратили в Галичині старих партійних робітників, як от б. заст. голови д-ра Вол. Гуркевича, д-ра Гр. Стецюка й инших. В останньому часі виступив зі соц.-рад. партії заслужений й діяч д-р Роман Дашкевич, творець і керманич рухливо-огневих товариств під назвою „Луг"; керманича львівського „Лугу" М. Козланюка виключено з партії.

Тут розігралася трагічна для соц.-рад. партії баталія за вплив на „Луг". Тоді, як Секретаріят УСРП. змагав до повної диктатури й підчинення партії „Лугів", їх творець і керманич д-р Р. Дашкевич хоч

сам член партії, спротивився тому, виходячи з єдино правильного становища, що „Луги" є апартійними й аполітичними товариствами. У висліді різко замаркованої ріжниці думок д р Дашкевич уступив з партії, а другого лугового робітника після того „для фасону" виключено. Ясно, що й тут соц.-рад. партія донесла втрату й осамітнилася через свою непередуману поведінку.

Саме тоді, коли „Сел. Союз", формально не зриваючи затяжних переговорів з радикалами, вже ввійшов у тісні взаємини з „Нар. Волею", Секретаріят соц.-рад. партії постановив вступити на конкуренційну дорогу зі „Сел. Союзом". Дня 18. червня ц. р. звернувся він до Центр. Комітету партії „Нар. Волі" з пропозицією приступити до переговорів у справі співробітництва обох партій. Одночасно „Гром. Голос" поставив „Нар. Волі" запит, чи партія „Народної Волі" стоїть за українську соборну й самостійну державу".

„Нар. Воля", яка ненадійно стала таким цінним фактором у переговорах між „Сел. Союзом" і соц.-радикалами, відкинула пропозицію останніх, бо

„в інтересі порозуміння, осягненого партією „Народньої Волі" з УСО. „Селянським Союзом", до часу остаточного завершення цього порозуміння — ЦК. партії „Нар. Волі" не уважає можливим приступити до переговорів про співробітництво з політичними групами".

Щож торкається дразливого питання про самостійну і соборну українську державу, то партія „Нар. Волі" вийшла з нього досить оригінальним, а на всякий випадок дипльоматичним способом, не давши ясної відповіди, тільки втопивши її в повені прикметної нашим народовольцям фразеольогії.

„Партія „Нар. Волі" стоїть за українську, соборну, самостійну державу. Уважає клич (тільки клич?) сей позистаючим у згоді з соціялізмом. Партія „Нар. Волі" не перестає, одначе, мати недовіря до Української Соц. Радикальної Партії, з особна до її соціялістичного розуміння цього клича".

Ось тут то, в тому „соціялістичному розумінні" і вся заковика. Соц.-радикали ставлять питання в позитивній політиці; — народовольці відповідають у площині теорії: мовляв, цей клич є в згоді з соціялізмом. Одначе, видно, що инший зміст вкладають соц.-радикали в свій запит, а инший народовольці в свою відповідь, коли попрікають інтерпелянтів у несоціялістичному розумінні „клича" та ще й зливають їм голови холодною водою, кажучи, що той запит трактують соц.-радикали „як полемічний метод", що він є „виявом соціял-патріотичної демагогії". Діяпазон народовольської дипльоматії є справді дуже широкий, коли з одного боку народовольці стоять за українську соборну й самостійну державу, з другого уважають цей „клич" згідним зі соціялізмом, а з третього твердять, що соц. радикали не мають „соціялістичного розуміння" цього клича. Колиб докладніше проаналізувати пітійську фразеольогію цеї відповіди, то таких „боків" богатогранних народовольців можнаб найти ще більше. Цікаво, як тепер до цеї щонайменше таємної енунціяції партії „Нар. Волі" поставиться „Сел. Союз"?

А з „Сел. Союзом", з яким соц.-радикали переговорювали три роки, тепер розійшлися вони як смертельні вороги. Посли з „Сел. Союзу", які ще недавно на зїздах і нарадах соц.-радикальної партії складали братерські привітання, тепер офензивно виступають проти соц.-радикалів, про що свідчить стаття: „До характеристики львівських с. радикалів" у „Н. Житті".

Таким чином соц.-радикали осамотнені на цілій лінії. Але може вони у всіх своїх невдачах потішаються тим, що одинокий — найсильніший. Зрештою, побачимо!

Пам'ятайте: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі шкіл!

Оживлення німецької торговлі з С. Р. С. Р.

(Від власного кореспондента.)

Берлін, 29-го вересня 1926.

В Харкові перебуває тепер представник німецької фірми д-р Ц. Отто і Ска (Дальгавзен у Рурській области), що саме заключив з „Донуголем" договір у справі будови 90 коксових заводів найновішої конструкції. Подібні договори заключив недавно „Донуголь" з німецькими фірмами Г. Копперса в Ессені й К. Штіля в Реклінггавзені.

Перед кількома днями повернула з Москви німецька комісія хемічної промисловости, заключивши після трьохмісячних переговорів трьохлітню умову в справі достави до СРСР. анілінових красок, хемікаліїв і фармацевтичних виробів на загальну суму 200 міліонів нім. марок. На основі цієї умови радянське правительство зобовязується покривати 70 проц. запотребуваня в хемічних товарах у союзі німецьких хемічних фабрикантів.

Окрему увагу звернуло радянське правительство на німецьку машинову продукцію й замовило до половини вересня ц. р. за 43 міліони марок ріжних машин. Усі ці замовлення робляться в рамах 300-міліонового кредиту.

Кенігсберський міський банк уділив радянському торговельному представництву в Берліні кредит у висоті 1 і пів міліона нім. марок на закупно хліборобських продуктів, а зокрема фасолі й гороху. Рівночасно з тим радянське представництво зобовязалося вести свої збіжеві трансакції через Кенігсберг і користуватися великими новозбудованими магазинами. Кенігсберг стає таким чином центром радянської торговлі з Заходом, яким він був і давніше перед війною.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** У вчорашньому числі „Діла" сконфісковано в трьох місцях статтю „За океаном". Це 91. чергова конфіската нашого органу в цьому році.

— **„Протидержавна діяльність".** Філія „Просвіти" в Калуші повідомила Головний Виділ Т-ва „Просвіта" у Львові письмом з дня 25. вересня ц. р. ч. 44, що дотеперішній голова цієї філії Вінкентій Миклашевич, суддя в Калуші на засіданні Виділу філії дня 2. вересня ц. р. вніс резигнацію з головства філії „Просвіти" по причині наказу його службової влади. Президії Апеляційного Суду у Львові, в якій зазначено, що занимане ним становище голови філії Т-ва „Просвіта" дало підставу до „узасадненого" підозріння його в антидержавній діяльности. З тої самої причини також суддя Стефан Гладишовський мусів зректись головства „Народного Дому" в Калуші. Погано з державою, коли їй загрожує діяльність членів просвітніх товариств!

— **Рекорд українського велосипедника.** В доповненні поданої нами під названим заголовком замітки в „Новинках" спорт. тов. „Україна" подає до нашого відома, що п. Олександер Карпінський, урядовець Земельного Банку Гіпотечного, був на наміченій нами турі в дорозі від дня 8—23. вересня ц. р. Дня 17. вересня опинився в Бориславі, маючи за собою перебутих з горою 560 км. Тут по причині невпинного дощу та розмоклих доріг перечекав 5 днів. Дальші дощі приневолили нашого наколесника вернутись дня 23. вересня з села Ліщні під Дрогобичем залізницею до Львова.

— **Нові польські станиці.** В Полівцях, пов. Чортків, збудовано великий костел, що домінує над цілою околицею, для кольоністів з новоутвореного села Бартошівка й кількох инших дрібних польських кольоній. Одночасно в Полівцях повстала польська парохія. — В Ридодубах тогож повіту здвигнено також костел для місцевих латинників, що творять третину мешканців села. Цей костел збудовано в значній части коштом наших людей, що складали на руки делегатів комітету будови свої лепти по всіх сумежних селах майже без виїмку. — В кількох инших селах чортківського повіту костели в стадії будови або на укінченні. Таким чином в цілому повіті є ще ледви 5—6 сіл без польських костелів.

— **Убийник сестри звільнений.** У маю застрілив у Львові Юрій Ахт свою молоду сестру, невилічимо недужу. Ахтівна була умово недужа, діставала атак божевілля і ставала трагедією рідні, яка не в силі була держати її ні дома, ні в заведенні для божевільних. Ахт хотів жертвувати для рідні і рішив покласти край її журбі і терпінням сестри. Купив револьвер і убив її. Вчорашній суд присяжних звільнив його зовсім від вини та кари, заперечуючи питання щодо свідомого злочину „морду", стоячи на становищі, що він діяв із спочутливости.

— **Святошне признання.** Славні на весь край львівські „Бригідки" — відновлені. Вязниця на вул. Казимирівській, яка стала символом вонючих льохів, пішла за прикладом инших львівських будівель — побілених після довгих літ мирного та воєнного бруду. Львівська преса виявляє, що „харне заведення та шпиталь відновлені і забезпечені в обстановку, що відповідає новітнім приписам гигієни". При цій святошній нагоді чуємо признання, що до цього часу „Бригідки" були в очах суспільности страшними казаматами, без сонця та повітря, призначеними для всякого суспільного намулу, а сам зовнішній їх вигляд полишав осоружне враженя". Тіштеся кандидати до „Бригідок": відмінні цей гріб є побілений.

— **Втомлені львівським життям** два нові громадяне попрощалися з ним: один 19-літній пекарський помічник Гіспас, другий — невідомий залізничий урядовець.

— **Злодійська ідилія.** Жінці нашого знайомого пані С. В. трапився на центральній львівській вулиці, Галицькій, у білий день такий випадок: вона йде зі своєю товаришкою і добуває з ручної торбинки хустину до носа. У цей самий мент почуває, що за торбинку щось зачепило; глип оком — нема калитки з грішми. На два кроки перед нею — елегантний молодий панок, інтелігент чистої води. Дама підходить до нього і чемним тоном каже: „Будь ласка, віддайте мені, мою калитку". І панок добуває з кишені калитку дами і сальоновим рухом, без слова, віддає їй свою невдатну добич. Дама вдоволена, що має свої гроші без допомоги поліції і втрати часу на протоколи, зводій також, що має до діла з „джентельменкою".

— **Земляки з під африканського неба,** що служать від літ у французькій чужинній легії, звертаються до всіх редакцій, журналів, інституцій і приватних осіб з проханням пересилати їм зайві часописи, журнали або книжки. Запроторені по африканських пустарах і нетрях, наші жовніри місяцями та роками не чують рідного слова і хотіли би не затратити звязку з рідною землею. Деякі з них, скінчивши військову службу, раді би вернутись до краю і вже тепер навязати листування з дівчатами, які згодом хотіли би вийти замуж. Центральною станицею, яка хоче розсилати прислані часописи та книжки своїм товаришам є: 1-er Regiment Etranger, Cooperative Militaire. Mr. Dobjanski Mle 5c972. Saida, Algerie, Afrique.

— **Для філятелістів.** СРСР. видав з нагоди шестого пролетарського конгресу есперантистів у Ленінграді одну есперантську марку для пропаганди. Надписи на ній у московській і есперантській мові.

— **Епохальний винахід?** Преса передає неперевірену звістку, що професор хеміко-бактеріольогічного інституту в Москві Клопіков, винайшов серум проти вагітности жінок. Воно має бути зовсім нешкідливе для здоровля. Колиб це було правдою, тоді людство мало би засіб розвязати кілька проблем першорядної суспільної ваги. Відомо, скільки жертв забирає материнство у жінок недужих або фізично неорозвинених і тих, які не хотячи стати матірями, шукають незаконних і шкідливих засобів.

— **Сучасна Гоґорожачка і безсонний молодець.** Спляча царівна з казки виглядає в XX. віці трохи инакше. Є нею п-на Доріс Кентон, в англійськім місті Нотінґгем. 13 місяців тому заснула вона в фотелі, слухаючи радія і спить до цього часу, невпинно, а лікарі не в силі її збудити ніякими середниками. Цими днями її батько повідомив лікарів, що в сні вона підносила руку, одначе вона не збудилась. Дотепні роблять злобну увагу, що цей непробудний сон є наслідком усипляючого впливу радія. Проти цього протестує один 29-літній урядовець Варран, який заявляє, що саме під впливом музики радія не в силі вже спати три місяці, тому, що чує постійно в ухах шум, що вводить його в настрій нервової безсонности.

тому не омиайте нагоди, виповніть негайно повище замовлення і вишліть до фірми! 462 10-10

БАНКОВИЙ ДІМ
О. ҐРІСС
Львів — 3-ого Мая 8.

Прошу прислати негайно **Льоси Клясової льотерії**: ..... чвертки по 10 зол., ... половинок по 20 зол., ... цілих по 40 зол. Належитість в квоті ..... зол. перешлю чеком П. К. О. — почтовим переказом — прошу післати за післяплатою.
Імя і назвисько .....
Докладна адреса .....

Івась і Галюся.

1. Особи й наміри.

Це Івась і Галя!
Ці діти цікаві
Розважуть Вас гарно
У милій забаві.
А що у них намір
Виступать частіще
Ви плещіть в долоні
Як найголосніше.

Дописи.

Львів. (*Справа школи в Кугаєві*). Маємо в селі шкільний будинок, поставлений перед 30 роками, що находиться тепер в незлім стані; вистарчить дати нові підвалини і піднести будівлю, а школа без закиду до вжитку. І в теперішньому стані можна там учити—будинок є далеко ліпший, як у багатьох инших селах. Одначе місцеві польські організатори видали осуд, що шкільний будинок валиться, що там є „гриб", тому інспектор не обсаджує вакансу в цій українській школі, а змагає до поширення недавно основаної польської школи Т. Ш. Л. Село Кугаїв є власністю СС. Бенедиктинок, тож нічого дивного, що вони подарували шмат ґрунту, а місцеві Поляки, а радше латинники, яких є може з 15 пр., вибудували на ньому капличку і дім для „кулка вольнічого". В тім домі міститься також мале мешкання, призначене для польської учительки Бохнік. Місцевий лісничий Маріян Загачевський, предсідник місцевої шкільної ради, побережник Кулік, наказний війт Кошлінський і ще кількох роблять політику та загарбують увесь вплив у громаді. Наші господарі борються всіми способами та не мають підмоги від наших організацій. Наш парох о. Мійський, що мешкає у сусідному селі Вовкові, піддержує справу школи і заохочує нас до просвіти; за його почином внесено протести до міністерства освіти у Варшаві — та всього того за мало. Учеників української народности є у нас 87, а польської 18. Вже минулого року, по переведенню учителя Поляка з Кугаєва до Товщева, інспектор Закліка рішив, щоби всі діти з української школи ходили на науку до польської, до п. Бохнік — і так воно відбувалося. З початку на переміну приходила ця учителька й до української школи. Від так змінила пляни і наука, оскільки відбувалася, ведена була в польській школі, нарочно нанятій і оплачуваній окремо громадою — а будинок української школи, великий і просторий, стоя пустий і незамешканий. Свідомі громадяне Українці домагаються безумовно відчинення української школи зі шкільним роком 1926/27 і зобовязуються власними фондами перевести направу будинку. Рівночасно просять помочі у львівської організації, інтервенції у властей та домагаються вказівок, на яку дорогу спрямувати належить справу обсадження учительської посади та відчинення української школи в Кугаєві.

Орґанізаційний рух.

Величаве віче в Озірній.

Зборів, 28. вересня 1926

Заходом Повітового Народнього Комітету в Зборові відбулося в салі „Народнього Дому" в Озірній дня 27. вересня ц. р. в год. 1-шій в полудне прилюдне віче. Хоч віче було призначене головно для громадян Озірної, на ньому явилися також поблизькі села. Саля призначена на 300—400 осіб, мусіла змістити поверх тисячку людей. Друга тисячка, що не найшла місця в салі, прислухувалася крізь відкриті вікна і двері. Навіть естрада, де урядувала президія віча, була щільно заповнена вічевиками.

Віче відкрив місцевий діяч, член Центрального Комітету УНДО. п. Микола Кузьмин з Озірної, вказуючи на вагу хвилі. По виборі президії в особах п. Олекси Багрія зі Зборова і п. Теофіля Христинича в Озірної забрав голос делегат Центрального Комітету п. Олекса Черкавський зі Львова і виголосив реферат про теперішнє політичне положення українського народу. Відтак голова Повітового Народнього Комітету в Зборові д-р Володимир Левицький говорив про найближчі завдання нашої політичної організації. В

дискусії над обома рефератами виголосили довші промови пп. Олекса Багрій і п. Микола Кузьмин, ілюструючи свої виводи подіями з місцевого життя. В тригодинній дискусії, в якій між ин. замітні були голоси п-і Кулишової, Василя Зварича, Федька Яворівського, Андрія Сілінського, обговорено всі болячки нашого теперішнього життя. Підчеркнути треба, що на віч явилося жіноцтво, яке своїми окликами підчас промов доказало, що громадянськими справами інтересується. Хоч віче відбулося в святошний день, було заступлене також духовенство в особах о. дек. Василя Молчка з Остановець, о. Миколи Яновича з Озірної, о. Кулишського з Покропивної і о. Йол. Бобиляка з Білковець.

Ухвалено резолюції, в яких запротестовано проти вкорочування прав українського народу на полі шкільництва, земельної справи, церкви, самоуправи, оподатковання і перепон у поворотї нашої політичної і військової еміграції до Рідного Краю.

З музичного життя

Музична школа в Стрию. — Концерт Галі Левицької.

Одним з рухливіших товариств у Стрию є філія Музичного Товариства ім. М. Лисенка, що від кількох років удержує музичну школу. До школи в протягу двох років закуплено два нові фортепяни за ціну около 1,500 амер. долярів і цілу обстановку до трьох шкільних саль. В парі з тим розвивалася і праця в школі, в якій згуртувалось около 70 елєвів, що побирають науку від фахових сил під проводом директора проф. Форостини. В цілі освідомлення ширшого загалу з музичною освітою давав учительський збір школи щомісяця популярні відчити з добірною музичною програмою. Одним з проявів музичного життя була м. ин. виставка одної дії з опери „Над Дніпром" (музика проф. Форостини).

Цей шкільний рік розпочався великим концертом пяністки Галі Левицької, теперішньої професорки музичної школи, що відбувся дня 24. ц. м. в салі Народнього Дому з добірною і ріжноманітною програмою. Фортепянний концерт перший того роду в Стрию. Знаючи упередження нашої публики до фортепяну, з певною тривогою ждали ми на вислід концерту. Та вже по перших звуках твору „Bach — Tausig — Toccata e fuga d moll" кождий відчув, що має перед собою небуденну пяністку, що зуміла з мертвого, здавалось би, інструменту видобути всю велич і красу музичного твору. Від точки до точки програми пяністка викликувала щораз то більше зрозуміння для свого мистецтва. Коли ж прогомоніли звуки форсовної і повної виразу сонати Ліста (фантазія на тему Данте), присутні ще довго були під вражінням гри. В почутті вдячности за артистичний пир публика не жалувала оплесків, обдаровуючи концертантку цвітами. Жаль лише, що наша інтелігенція так мало цікавилися тим концертом. За те молодь своєю численною участю дала доказ, що для неї і ця ділянка знання є бажана. В найближчому часі наша пяністка дасть власний концерт у Львові, тож і львівська публика матиме нагоду пізнати й оцінити її талант.

Стрийський.

Зі спорту.

Ситківкові змагання.

Ситківкові змагання подумані спершу як краєві, минулися з метою, бо залишилися чисто львівськими. Зголосилися, що правда, грачі з провінції, але їзза ріжних причин не станули до змагань. Зате зацікавилося ними львівське громадянство і в погідні дні було все досить видів коло тожів Сокола-Батька. Змагання відкрив у неділю 20. вересня в 10. год. рано короткою промовою голова Львівського Ситківкового Клюбу інж. Л. Шепарович і назвав їх першими краєвими. Перший придаток невірний, як і другий. Були вже в нас краєві змагання і були та минули часи, що провінційні грачі виходили переможцями у Львові. Тепер столиця Зах. України держить пальму першенства не лише в ситківці, але й у всіх инших галузях спорту і легкої атлєтики.

Одно було вірне в промові інж. Шепаровича, а саме що теперішня українська ситківка стоїть далеко вище від передвоєнної. В самім Львові маємо активних грачів-Українців (ок) поверх сто і значна їх частина ставула до змагань у двох клясах: сеніорів і юніорів. У кожній з кляс були ще групи: сінгель, дебль і мікст. Нагороди для переможців були уфундовані українськими установами. І так Народня Гостинниця пожертвувала срібну папіросницю для мистця в сінглю, „Достава" різьблену тарілку, деякі Товариства дали гроші, за які куплено металеві медальони.

Головними суддями були д-р О. Тисовський і д-р Старосольський, крім них суддювали самі грачі. Вислід змагань за браком свіжих і незнаних грачів не приніс сливе ніяких несподіванок.

У сінглю сеніорів вибився молодий грач і відомий легкоатлет Ю. Старосольський, що побив С. Рожанковського 6:1, 4:6, 6:4 і Прощишина 6:0, 6:0 (.), та сам уляг у фіналі вищій техніці З. Сасика, Т. Франко побив п. Слоневського 6:2 і 7:5, але був переможений М. Дрогомирецьким 3:6 і 5:7. Останній, програв зі Сасиком 3:6 і 11:13, так, що Сасик по відступленню проф. О. Кульчицького (з Кросна) і по перемозі над Ю. Старосольським (6:2, 6:1) залишається й далі мистцем української ситківки на р. 1926.

В деблю панів пара Кульчицький—Слоневський побила Рожанковського—Прощишина 6:3, 6:2, але сама програла в трьох сетих проти Сасика і Дрогомирецького: 6:4, 5:7, 6:4 головно їзза слабої гри Слоневського.

До мішаної гри сеніорів станули тільки дві пари: Біленька-Сасик проти Ковертинської-С. Рожанковського з вислідом 4:6 і 6:3. Не рішена.

В понеділок на першому місці вдержався Б. Федак, що побив у фіналі Кулечка II. 7:5, 6:1, переможця над Чучкевичем 6:2, 6:2 і Вінцковським Ю. 11:9, 8:6. В деблю з Вінцковським побив у фіналі Трохименка-Чужевича 4:6, 10:8, 8:6. В парі з сестрою побив Федак пару Лежогубська-Вінцковський 7:5 і 6:3, потім Чучкевича-Доманиківну 6:2, 6:4, а у фіналі пару Навроцьких 8:6, 6:3.

В сінглю пань молода і багатонадійна п на Дмитрівна побила п-ю О. Навроцьку 6:4, 6:1, що замало рушалася і була недисп-нована, і проф. Лежогубську 3:6, 6:2, 6:4.

Щодо способу гри, то між грачами помітні великі ріжниці. Найбільше стилево грають Сасик, Дрогомирецький, Кульчицький і С. Рожанковський. Перший і останній мають найгарнішу серву. Всі чотири люблять низькі й довгі удари, при сітці найгрізніший Сасик. Метода Т. Франка заманювати противника до сітки, а потім перекидати йому мяч понад голову показалася доброю проти Слоневського, але не зовсім дописала проти Дрогомирецького. Занадто слабу серву має Ю. Старосольський і за мало плясує і ту хибу трудно йому бігом надробити. Прощишин ділить сили між ситківку, легку атлетику й футболь і зрештою має мало тренінгу.

З панночок гарну форму гри мають Копертинська, Струмінська і Дмитрівна, але за слабо плясують і не вміють горішніх ударів.

З юніорів перевищає всіх Б. Федак технікою, бігом і завзяттям. Вінцковський має смішно слабу серву (бальоник), зрештою бігає невтомно і грає дуже уважно. В стрічі його з Кулечком мяч без кінця ходив від одного до другого досить високим і далеким луком. Маю вражіння, що в юніорах дав би раду Федакові хіба С. Бачинський, розуміється, при пильному тренінгу.

Змагання закінчилися в понеділок (27.IX.) вечером промовою інж. Шепаровича. Потім роздано переможцям нагороди і зроблено спільну знимку.

Організація змагань була добра, мячів не згублено, не було дефіциту. Досвід показує, що на 2-ох кортах годі відбути змагання в 3-ох днях. На краєві змагання одиноко надавався би перший тиждень шкільних ферій. Всякі инші рішниці є невідповідні. Л. К. С-ові, себто його президії варто би подумати над тим і перобити конкретні заходи, чи не вдалося би на дальші змагання притягнути грачів з Великої України або вислати туди наших чотирьох що-найліпших тузів.

Т. Ф.

З судової салі.

В. Бобинський перед судом.

В понеділок 4. жовтня почалася у львівському окружному суді перед лавою суддів присяжних карна розправа проти українського поета і відповідального редактора тижневика „Світло" Василя Бобинського.

Обвинувачує прокуратор Ланевський, боронить адв. д-р Ст. Шухевич. Провідником трибуналу надрадник Ангельський, а вотантами рад. Дукет і суддя Млинарський.

Акт обвинувачення закидує В. Бобинському, як відповідальному редакторові „Світла", переступство з § 58 (б. ц.) к. з. (державна зрада) і з § 59 (б) к. з. (держ. зрада). По відчитанню акту обвинувачення виголосив оборонну промову ред. В. Бобинський. Він зазначив, що, редагуючи „Світло", мав на меті поширювання освіти і клясової свідомости серед робітників і селян. При тому користувався все законними і дозволеними способами. Всі числа „Світла" передавав цензурі перед їх поширенням. Без дозволу цензури не видав ні одного числа. Як редактор старався він писати і друкувати тільки такі статті, що не колідували би з законом та обовязуючими приписами конституції. Він старався навіть достосовувати їх зміст до смаку прокуратури, та це було неможливе до переведення в практиці, бо ніколи не можна було збагнути, що в кожному окремому випадку прокураторові подобається, а що ні, що він вважатиме можливим до опублікування, а що ні.

Потім завдає обвинуваченому поодинокі питання провідник трибуналу. На них відповідає обвинувачений, що редактором „Світла" був від 1925 р., переважно писав статті до тижневика особисто, але діставав також багато статтей від дописувачів. Статті „Безробіття" сам не писав. За те писав сам статтю п. з. „Мобілізація", таксамо „Вступ до санації в Польщі". Статей „Кривава середа в Стрию", „Недоля політичних вязнів" не писав.

Далі провідник трибуналу вичисляє цілі десятки заголовків поодиноких статтей і замітток, що були в „Світлі" та питає обв., чи він був їх автором. Ясно, що серед усіх тих заголовків важко тепер визнатися обвинуваченому, тимбільше, що перед собою не має ні одного числа „Світла".

Д-р Ст. Шухевич питає, чи в инших газетах, що виходили рівночасно зі „Світлом", не появлялися статті, пор. про події в Стрию, з такою самою тенденцією, як у „Світлі" і не зважаючи на те, не були конфісковані. Обвинувачений відповідає, що йому доводилося читати богато статтей у польській та українській пресі на подібні як у „Світлі" теми із такою ж тенденцією, але вони не підлягали конфіскаті.

Далі відчитує протоколянт по порядку всі наведені в акті обвинувачення „злочинні" статті та замітки зі „Світла".

Всячина.

Сучасний Соломон. Є таке місто, в якому вязниця стоїть порожня. Називається воно Клєкестонвіль, в Америці, в державі Огайо (Ohio). Ще недавно, рік тому, засуджених сиділо по келіях чимало. Місто не стало праведне по причині заборони алькоголю, або наслідком незвичайно суворих кар. Причина є менше моральна, одначе має свою мораль. Придумав її голова міста Вільбур Даніель, чоловічок скромний, але з сучасним світоглядом. Його дратувала постійна велика сума, яку місто мусіло призначати на утримання вязнів. А злочинність не зменшувалась під впливом вязниці. Тому він придумав таку штуку: Кожний мешканець його міста одержав безплатно льотерійний льос і має право брати участь у щорічній державній льотерії, на якій міг заробити страшенні гроші — суму, яку місто не потрібувало давати на річне утримання вязнів. Але право до такої виграної можуть мати тільки ті, які за весь рік не будуть карані вязницею. І прошу уявити собі: десятки громадян на саму думку, що можуть стати багатими, без крадіжі та ошуканства, стримались від своїх злодійських учинків. Вязниця порожня. Бурмістр міста Клєкстонвіль є гордий на те, що побив рекорд законодавства від часу Гамурабія та Пітагора.

В 3-тю річницю смерти
з Полянських
Олени Турянської
відправиться в пятницю 8. X. с. р.
в год. 8. рано
в Преображенській церкві
ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ
на яке запрошує
Муж, Сини і Рідня.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Басевського у складі 30 осіб виступає:
Вівторок 5.X. Стрий.
Четвер 7.X. Львів.
Пятниця 8.X. Львів.
Субота 9.X. Яворів.
Неділя 10.X. Яворів. 193 46-?

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:
5. X. Сандомір.
6. X. Розвадів. 529 2—?

З Союзу Українських Адвокатів у Львові. До Тов. Адвокатів Делєгатур золочівської, львівської, самбірської і стрийської. Дня 9. жовтня ц. р. відбудуться спільні сходини тт. Адвокатів вище згаданих Делєгатур у салі Союзу Українських Адвокатів у Львові, вул. Руська ч. 20. І. п., в годині 4 пополудні з таким дневним порядком: 1. Перспективи української адвокатури — реф. д-р Домбчевський. 2. Правничий часопис — реф. д-р Олександер Надрага. 3. Права української мови в судівництві й адміністрації — реф. д-р Пилип Евин. 4. Організаційні справи С. У. А. — референт д-р Евген Щуровський. 5. Внески й бажання. Просимо товаришів численно явитися. — *Д-р Ярослав Олесницький*, золочівський делєгат; *д-р Евген Щуровський*, львівський делєгат; *д-р Володимир Гуркевич*, самбірський делєгат; *д-р Єронім Калитовський*, стрийський делєгат.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

СПІЛЬНИЙ покій для студентки або учениці близько університету до винайму. Красіцких 15 пар. на ліво. 655 1—1

УРЯД ПАРОХІЯЛЬНИЙ с. Ісао потребує дірігента-інструктора хору і можливо орхестри". 650 2—3

НОТИ на орхестру. В. Безкоровайний: 1) „Думка-Шумка". 2) „Для розради", коломийки. 3) „Збірка пісень", квартет смичковий. 629 3—3

Д-Р ПРАВ, рутинований концепієнт з 3-літньою практикою пошукує місця у адвоката. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Совісний". 636 2—4

СОЛІДНУ ставцію знайдуть панночки Охронок З. І'. Рогіцка 660 1—3

ДО ЗАМІНИ парохія Голгочі коло Підгаєць за парохію хоєби о менший достаткі, однак близько міста з середніми школами, взглядно з стацією залізничною в місці без взгляду на діецезальну приналежність. — Уряд парохіяльний в Голгочах п. Ісао. 656 1—4

ОТСІМ уневажнюється украдену військову книжку виставлену через П.К.У. Львів, на назвиско Иосиф Гураль ур. 1896 р. в Калинівці п. Бібрка. 658 1—?

ДО ПРОДАЖІ: Машини до виробу дахівок з підкладками, форми до виробу бетонових рур з проміром від 20 цм. до 1 м. Праса до плиток 20 цм. × 20 цм. Машина до виробу цегол і порожняків. Інформації „Пезет" С. А. Львів, Академічна 23. 654 1—1

ЖІНКА, Українка, яка вміє добре варити і може повести ціле хатнє господарство, глядає місця в українськім домі за малою заплатою при задержанню при собі дворічної, спокійної вдачі, дитини. Зголошення на адресу: Настя Гомень, Львів, Бальонова 14 (офіцина). 657 1—1

КІМНАТА для двох панночок з харчем або без в інтел. рідні. О. Р. Адміністр. „Діла". 662 1—2

УНЕЗАЖНЮЄТЬСЯ книжочку військову згублену виставлену через П. К. У. Камінка Струм. на імя Миколи Чучмана с. Івана і Ірени з Топорова. 663 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Лікарсько-дентистичне Заведення
д-ра Симона Раппапорта
Якова Насса
ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.

Пльомбування й вимикання зубів без болю. Штучні зуби з кавчуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. 630 4—5

МАҐАЗИН І РОБІТНЯ ФУТЕР
Ф. Й. Любельські
Львів Рутовського 5. Тел. 48-70
поручає всіякого рода **ШКІРИ, ФУТРА** мужеські, жіночі і т. п. перерібки виконує після найновіших фасонів. 580 3-10

Найновіші плащі і сукні
ЦЕЦИЛІЯ ГАН
Львів, площа Смольки ч. 1а.
проти кіна „Марусенька" поручає також власну робітню. 610 4—10
Полекші в сплатах.

Подяка.

Неумолима смерть забрала нам найдорощу матір та бабуню, бл. п. Каролину з Іскрицьких Лодинську, вдову по священику, в 78 р. життя. Прибиті горем складаємо сею дорогою щиру подяку Вор. о. канонікові Лівинському, парохові Болехова за провід в похоронах, о. деканові Сухому рівнож їза уділення послідньої потіхи, о. канонікові Галандюкові та О. Штайденові, парохові Лисович, що не шадив трудів, та прибув звеличати сей сумний обряд. Зокрема дякуємо Впов. Пані Олені Галандюковій, що поспішила з вонічою в так гіркій хвилі, а всім знакомим за висказані нам співчуття і відведення Покійної на місце вічного спочинку. — *Діти і внуки.* 661 1—1

СПОГАДИ ЧИКАЛЕНКА I. II. і III. ЧАСТЬ

повинні бути в кождій хаті. — Ціна за всі 3 части тільки 8 зол.
Набувати можна в Українських Книгарнях у Львові і Адміністрації „ДІЛА", Львів, Ринок 10. II. пов. 2—3

За редакцію відповідає Василь Мудрий Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

q. 221 116.898

Львів четвер 7. жовтня 19'6 Pocztowa opłata zostawcone ryczałtem. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10. II. пов. Конто почт. щадн 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Після зложення уряду Пілсудського.

Залеський дальше міністром закордонних справ. — Уступлення мін. Квятковського. — Реформа податкової системи. — Декретами думають боротися з дорожнечею?

Варшава, 5. жовтня 1926.

Сьогодня през. Мосціцький підписав декрет, яким міністром закордонних справ іменовано знову Августа Залеського. Факт затримання Залеського на становищі міністра закорд. справ вказував би, що польська закордонна політика піде дотеперішнім шляхом. З урядових кругів запевнюють, що польськ. закорд. політика матиме на меті зберегти й на далі мир зі всіми сусідами.

Господарські круги Варшави мають відомости, що мін. промислу й торгівлі Квятковський має уступити. Його наслідником називають Оссовського.

М.н. скарб. Чехович має покликати до життя комісію, зложену з 3 фахівців, що матиме за ціль виробити реформу податкової системи і напрямних для тої комісії. Головою тої комісії буде пос. Мітальський.

В найближчому часі має появитися декрет президента держави в справі побороювання дорожнечі. Одночасно вийдуть зарядження в справі обниження істнуючих цін на деякі артикули щоденного вжитку. Чи з того що вийде, побачимо.

Personalia.

Віцепремієр Бартель обняв сьогодня урядування в мін—ві освіти. Становище управителя міністерства освіти обняв він тимчасово, бо має бути головою комітету економічної ради міністрів. — Ген. Мальчевського піддали психіятричній обсервації. Від її висліду залежатиме дальша його доля. — Львівський воєвода Гарапіх має в найближчому часі уступити. Його наслідником називають б. комісаря для східних земель Осмоловського.

Паневропейський Конгрес.

Відень, 5. жовтня 1926.

Дня 5. жовтня політична комісія паневропейського конгресу приняла провізоричну умову про паневропейську організацію. Комісія радила над становищем Паневропи до Англії й СРСР. Бельгійський посол у Відні зложив заяву, що його уряд признає працю паневропейського конгресу. Американський делегат Фредерик Еласт зазначив, що Америка вірить, що паневропейський рух не є звернений проти Америки. Америка цікавиться тим рухом, бо переконана, що він доведе до успішних висліднів для обох частей світа. Нема сумніву, що теперішня хвиля найвідповідніша для праці над сим рухом. Льокарнські пакти і розмови між Бріяном і Штреземаном створюють відповідну атмосферу для економічного й політичного порозуміння між европейськими народами.

Австрійсько-німецький союз предложив конгресові резолюцію, щоби конгрес поставив на свому денному порядку справу злуки Австрії з Німеччиною. Президія конгресу відповіла, що програма паневропейського конгресу міряє до постепенного скасовування европейських кордонів за посередництвом мирових судів, а територіяльні справи є поза ділянкою конгресу. Конгрес не є організацією урядів, як прим. Ліга Націй, лише організацією приватних товариств. Паневр. конгрес не може розглядати поодиноких питань, лише працює над витворенням атмосфери, яка вможливила би всі европейські справи полагодити в будуччині в мировому дусі, справедливо і при спільній праці.

Переговори балтійських держав із СРСР.

Берлін, 5. жовтня 1926.

З Риги повідомляють, що переговори балтійських держав із СРСР. зачнуться около 15. жовтня н. р. Латвія, Естонія і Фінляндія підкреслюватимуть головно це, щоби в будучих договорах узгляднено розум, бо вони є думки, що договори про неагресію без розуму не мали би вартости. Латвійський міністр закордонних справ Ульманіс заявив представникам преси, що переговори в справі пакту про неагресію з СРСР. перервано у вересні наслідком виїзду міністрів закордонних справ Фінляндії та Естонії до Женеви. Тепер ці переговори зачнуться наново. Але треба буде числитися зі заключенням литовсько-більшовицького договору.

Троцький вернув до політ. життя.

Варшава, 5. жовтня 1926.

Російська Тел. Аг. повідомляє, що Троцький перервав кількамісячну мовчанку і заявив, що вертає до політичного життя. Стоїть на тій самій платформі, що його найбільший противник Зіновєв. На численних маніфестаціях у Москві приняли резолюцію, яка осуджує опозицію зі Зіновєвом і Троцьким на чолі.

Король Юрій вертає до Атен!

Відень, 5. жовтня 1926.

В тутешніх газетах появилися вістки, що грецький король Юрій верне до двох тижнів до Атен. Він тепер перебуває в Сіная, куди приїздять щоденно делегації ріжних установ і партій легітимістів, що просять його вертати негайно до столиці.

Грізний землетрус.

Париж, 5. жовтня 1926.

„Матен" повідомляє, що паризька обсерваторія потвердила повідомлення обсерваторії в Фаензі, що на віддалі 11.000 км. був сильний землетрус, який тревав кілька годин. Сейсмографи французької станції нотували трясення 4 години. Досі не ствердженого місця землетрусу.

Нарада в справі „меншостей".

Варшава, 6. жовтня 1926.

Засідання комітету знавців для справ національних і кресових „меншостей" назначено на день 15-го жовтня. Заповіджене на мин. суботу засідання комітету не могло відбутися наслідком кризи.

З судової салі.

За державну зраду.

Краків, 6. жовтня 1926.

Перед тутешнім військовим судом відбулась розправа проти Степана Точанина, рядовика 15. п. п., обвинуваченого за дезерцію і держ. зраду. Акт обвинувачення закидав Точанинові також те, що від 1923—1925 р. він був членом Українського Нац. Козацького Т-ва, зорганізованого в Німеччині. Метою того Т-ва є нібито відірвати силою Сх. Галичину від польської держави. В слідстві стверджено (!), що в Берліні є комітет поневолених народів, що розвивається під опікою німецького мін. закорд. справ і „Гайматсбунду". Обвинувачений признався, що належав до Нац. Коз. Т-ва. Трибунал на основі 86 § засудив його на два роки тяжкої вязниці з зачисленням слідчого арешту.

Біржа.

Гроші.

Курс доляра в Банку Польськім підвищено на 1 сот., себто на 8·95, а чеки на Ню Йорк без зміни 8·98. В приватних оборотах американський доляр 9·01—9·02, канадійський 8·95—8·96, чеські корони 0·26—0·26·50, австрійські корони 0·00, леї 0·04—0·04·50, франки французські 0·25—0·25·50, франки швайцарські 1·70—1·75, фунти стерлінги 43—43·50.

Золото: 20 астр. корон 35·60—36·25, 20 фр. франків 33·20—33·75, 20 нім. марок 42·20—42·80, 10 рублів 45·50—46·00.

Срібло: австр. корона 0·64—0·66, 5 австр. корон 3·60—3·70, австр. фльорен 1·80—1·85, рубель рос. 2·80—2·90, копійки за рубель 1·40—1·45.

Збіжа.

Більше зацікавлення житом для вивозу до Катовиць і вівсом для вивозу до Варшави і Вильна. Позатим положення без зміни. Пшениця красна дворська 44—45, пшениця селянська 41·50—42·50, жито галицьке 31·50—32·50, ячмінь галицький 27—27·50, ячмінь пастівний 24·75—25·25, овес 25—26, бараболі промислові 5·25—5·75, гречка 28.75—29·25.

Героїзм будня.

Львів, 6. жовтня 1926.

Український Ярмарок у Станиславові є тільки дрібною мініятуркою подібних виставок. Мініятурою, бо мініятурно представляється наш доробок в ділянці торговлі і промислу, а крайно примітивно соціяльно-професійний уклад нашого громадянства.

Для ілюстрації покористуємося першою з краю цифрою польської статистики з вересня 1921 р. Без сумніву польська статистика є дуже ховзьким грунтом для надійних висновків з огляду на свою тенденційність і фальшивість. До тогож від 1921 мусіли наступити в нас більші переміни соціяльно професійного характеру з огляду на економічну політику польського уряду у відношенні до Українців. Одначе — не зважаючи на ці основні недомагання, цифра всетаки скриває в собі мову фактів — як не безоглядно, то хоч гіпотетично. Цифра всетаки дає своєрідну загальну характеристику.

На території трьох східно-галицьких воєвідств було у вересні кругло 75.000 осіб, що працювали в товаровій торговлі. З того на грекокатоликів (себ-то Українців) припадає кругло 2.000 осіб, на римо-католиків (Поляків) — 6.600 осіб, на мойсеєвого віроісповідання (Жидів) — 66.200, решта на инших. На поодинокі воєвідства торговці-Українці розділюються так: львівське — 1.123 осіб, станиславівське — 431 осіб, тернопільське — 365; Поляки: львівське — 5.260, станиславівське — 578, тернопільське — 756; Жиди: львівське — 36.116, станиславівське — 14.034, тернопільське — 16.006. Це тільки одна позиція а широкої рубрики: торговля і обезпечення. Одначе вже ця одна позиція є незвичайно богатомовна. Дві тисячі осіб у товаровій торговлі, в найбільш зисковній ділянці, де при рухливости і солідности капітал подвоюється пересічно кожного чверть річча — це справді страшна цифра яка кричить про нашу примітивність, первобутність, недорозвиток. Дві тисячі осіб на три з половиною міл. українського населення, в країні, так щедро наділений природою, в країні, якої національна свідомість українського населення стоїть найвище. Ця цифра доказує, що ми в своїй загальній політиці пливали поверха, що ми не сягнули вглиб народньої гущі під соціяльно-професійним оглядом, що ми не вспіли створити найметкішого, найрухливішого, а при тому розмірно найбогатшого елементу, не говорячи вже про те, що ми не дали перенаселеній країні нових варстатів праці. Купецтво — це елемент, що через нього бистрою хвилею переходить пливкий гріш. Очевидно, купець — вже по своїй психіці — не є примушений рахуватися з ним так, як gleba adscripti, себ-то хлібороби і навіть прицвяхована до своєї нужденної місячної платні бюрократична інтелігенція. Наріка-ємо — зовсім слушно — на упадок нашої культурної творчости. Одначе, хібаж може бути инакше, коли вона не має своєї національної матеріяльної бази, коли ми посередньо даємо основу польсько-жидівській культурній творчости, двигаючи на своїх плечах 73.000 чужинних торговців, будучи їх невільниками-консументами? А це тільки

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 447/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej I Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo" Nr. 217 (10.893) z dnia 2. października 1926 pod tytułem: „Oswobad" w nalepach między słowami: a) i kich mało a Czy trzeba b) I zowsim... a) Wnaślidok redukcji c) od słów: Jak w cily do końca artykułu, 2) „Za prywernenja zamordowały" w nalepce od słów: Z bredstawienneho podjasnio do końca artykułu zawiera znamiona 1 ust a) b) wyczerpania z § 300 ust 1) c) znamion z § 65 a) ust 2) wyjątku z § 303 ustawy karnej, uz. z dnia 4. października 1926 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 494 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 9 ex 1863 r. i zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł n. Lwów, dnia 2. października 1926 r. Hawel.

ки одна з багатьох позицій нашого непосильного тягару. Чиж з огляду на те приходиться дивуватися мініятурній скромности станиславівського ярмарку?

Та всетаки його значіння в показовости, в пробности порівнання, в очевидній наглядности нашої примітивности в порівнанні з широтою всебічности инших народів, що живуть на нашій національній території. Форми поневолення є дуже ріжнородні. Одною з них, і то головною, є промислово-торговельне засилля, перетворення території даного народу в терен експльоатації шляхом опанування найбільш дохідних, зискових ділянок суспільного життя.

Поруч експльоатації, яка є вислідом збройного завойовництва, часом ще грізнішою є експльоатація мирного неволення, замулювання грунту для всестороннього економічного будівництва, підривання основ істнування. І тут в економічній боротьбі вимагається не меншого геройства, як у збройній війні. Часом той перший героїзм, героїзм будня, є навіть більший, як героїзм збройної боротьби, бо мало помітний, а ще менше цінений. Але з ширшої перспективи він однаково вартний, однаково славний. Героїзм будня, якого природним імпульсом є боротьба за істнування, мотивом поширення варстатів праці для багатьох родин, метою створення економічних цінностей як бази для розвитку культурного життя і політичної сили народу, — є таксамо величний і цінений як найкращі геройські вчинки на полі бою. Як збройна боротьба, особливо боротьба за визволення, невянучим вінцем слави опромінює борців народніх, так економічна боротьба, якої релігією є щоденній труд, не всипуща праця, підносить націю на вищий щабель у безупинному розвитковому ході людськости. Найкращим доказом цього є факт, що такі великі народи, як Англійці й Американці, найбільших своїх героїв, перед якими клониться увесь світ, нараховують серед купців і промисловців, серед тих творців матеріяльних вартостей, які розширюють рямки життя, які встають і лягають серед грімких пісень фабричних гудків, які опоясують землі залізничими шляхами, добувають все нові скарби з лона землі, перетворюють їх у пригожі приладдя і товари, дають світло і життя мілионам. А Німці, упокорені на крівавих полях битв, чи не тим героїзмом будня двигаються все вище і вище, стаючи поруч вчорашніх побідників, а навіть переростаючи їх?

Героїзм збройної боротьби витворює невянучу славу, кидає своє червоне проміння на цілі покоління, витворює традицію, яка в одно вяже минувшину і сучасність та дає основу леліяти величню думку про майбутність. Героїзм будня витворює національну свідомість, єднаючи в щоденному труді працюючих людей, поглиблюючи національну солідарність у всіх ділянках, навчаючи громадянство покладатися на свої власні сили, поширюючи складну мережу самовистарчальности. До того ж героїзм будня заставляє нас щоденно виходити на бій, випробовувати свої сили, насталювати їх, заправлятися до побіди.

Станиславівський ярмарок, хоч є мініятурою наших досягнень на економічному полі, одночасно є пророчистим експонатом нашого економічного розвитку. Даючи нам змогу усвідомити собі наш примітивізм, нашу соціяльно-економічну відсталість, а поруч з тим будучи висловом героїзму будня, сповнює він велике педагогічне завдання. І в тому поки-що його значіння.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. і. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

За єдність Европи.

Паневропейський конгрес у Відні.

Відень позаздрив лаврів Женеві та Льокарнові: 3-го жовтня поклав угольний камінь під нову будівлю всесвітнього мира — не з каміння та цементу, а з нової ідеї. Паневропейський конгрес прийшов у допомогу Лізі Націй. 28 народів і сотки визначних діячів — політиків, професорів і письменників приїхало творити атмосферу взаємного порозуміння і радити над засобами, як поширяти її на держави та народи.

Провідник цього ідейного руху Ришард Микола Куденгове-Калєргі є молодою 32-літньою людиною, сином бувшого австрійського графа і посла в Японії, який оженився з Японкою. Молодий граф відомий нині не тільки з кількох талановитих книжок (про етику, шляхоцтво, ролю техніки в культурі, паневропеїзм), але головно завдяки своїй невтомній діяльности як пропаґатора мирового обєднання. Його подорожі по головних центрах Европи та Америки дали прегарні результати; особистий вплив молодої людини мусить у нинішних часах бути незвичайно сильний, щоби люде з великим досвідом і великим іменем не вагались піддержати акцію, яка викликає стільки сумнівів і надибує стільки перепон: акцію в користь погодження роєднаних і присмирення войовничих. Куденгове Калєргі вірить сильно в те, що Европа мусить піти на дно, коли не схоче вдержатись на поверхні нинішнього післявоєнного моря спільними силами. Те, що инші глибокі історики, соціольоги та економісти доказали в численних творах, він хоче перетворити в оборонну акцію перед небезпекою війни.

Єдиним засобом на його думку стати на перепоні европейської війни є переконати держави, що держава, яка починає війну зі сусідом, визиває проти себе всю Европу. Війни в 1859 і 1914 рр. були безпосереднім наслідком атентатів одинокої особи; хоча би останній французько-італійський конфлікт (атентат на Муссолінія) є доказом, що його можна поладнати мирно. Незвичайно важним кроком на шляху до здійснення паневропейського ідеалу є охорона національних меншостей; держави, що неволять т. зв. національні меншости, мусять позбутись свого національного фанатизму. Роля Англії та СРСР. є незвичайно важна як учасників або щонайменше прихильників паневропейської ідеї. Радянський уряд не бере участи в конґресі; одначе це його принціпіяльне становище не виключає ще зміни, коли початий паневропейський рух виявить своє справжне обличча.

Паневропейський конгрес не обмежується на самих ідеях та ідеольогах. До його почесного комітету ввійшли виливові посередники европейської політичної думки, такі як Кайо, бувший франц. премієр і неоднократний міністр, чеський міністр закорд. справ Бенеш, голова німецького парляменту Лєбе, бувший міністр закорд. справ Італії граф Сворца, бувш. австрійський канцлєр Зайпель, делєгат Греції в Лізі Націй Політіс. Трьохдневні наради конгресу поділені на три части: політичну, господарську та ідеольогічну. Ось кілька рефератів: „Паневропа і Ліга Націй" (Політіс), „Панамерика і Паневропа" (Альварез з Чілє), „Европа і проблєма нац. меншостей" (Морокутті, Югославія), „Паневропа і соціялізм" (Гере, Німеччина), „Паневропа і молоде покоління" (Гідеонсон, Голяндія).

Сила цього конгресу не в скількости висловлених ідей і не в самім ентузіязмі миротворців. Поруч резолюцій, про які почуємо за два дні, вже нині учасники конгресу вказують на великої ваги факт, що заступник одного з світових банкирів, Моргана, Томас Лямонт заявляє в статті з нагоди відчинення конгресу, що в інтересі Америки зовсім не є падалі піддержувати европейський капіталізм і імперіялізм. Він є тої гадки, що славний плян Доза повинен бути зредукований і що Европа не може нести таких страшних тягарів воєнного довгу, як до цього часу. Він заявляє про необхідність скликання міжнародньої економічної конференції для ревізії цих непомірних тягарів.

Паневропейський конгрес, який є ділом трохлітньої праці одної людини, є для його учасників доказом, що збірна їх діяльність може дати ще кращі наслідки. Правдою є, що причиною останної війни були економічні причини; але не меншою правдою є те, що коли б керманичі европейських держав мали инші ідеї, тоді вони шукали би розвязки своїх трудношів иншими засобами.

На парляментарній арені.

Інтерпеляції послів Українського Клюбу в соймі.

1. Посол Братунь і тов. з Українського Клюбу питають міністра внутрішніх справ у справі побиття мешканця села Бережці Пилипа Стирчучука командантом постерунку в Любомлю Завадським.

2. Всі посли Українського Клюбу інтерпелюють голову ради міністрів і міністра внутрішніх справ у справі безправного розвязання справозданчого віча, яке скликав у м. Заліщях, золочівського повіту. Віче розвязав заступник заборівського староства Жичинський.

3. Інтерпеляція посла Назарука і тов. з Українського Клюбу до міністра внутрішніх справ у справі усунення дотеперішньої управи фондацією „Інституту Народній Дім" у Львові.

4. Інтерпеляція посла Назарука і тов. до міністра внутрішніх справ і міністра освіти в справі наказу шкільних кураторів наймати по школах українську мову русінською та заборони тої назви в статуті товариства „Луг" у Радехові, тернопільського воєвідства.

5. Інтерп. посла С. Назарука і тов. з Українського Клюбу до голови Ради міністрів в справі нарушення 7. ст. договору про охорону національних меншостей що до Українців і Білорусинів в Польщі. По думці 7. ст. названого договору Українців і Білорусинів мають приймати в Польщі до державної служби, а тим самим і учительської пропорціонально до загального числа українського і білоруського населення в Польщі. Ще за Австрії було в Чехах встановлене відношення (відсоткове) при приймаию кандидатів Чехів і Німців до державної і шкільної служби. Та й тепер чехословацьке правительство зберігає те відношення і німецькі школи обсаджує лише вчителями Німцями. Натомість польське правління обсадує не лиш відповідальні місця виключно Поляками, але на низчі посади приймає річно заледви пів процент Українців і Білорусинів, не зважаючи на те, що вони творять понад 30 проц. загального населення (24 проц. Українців, а 6 проц. Білорус.) і в такім відношенню слід їх приймати до державної служби. Навіть одномовні і двомовні школи українські і білоруські обсаджують шкільні куратори майже виключно Поляками. Таке поступованя польського правління має всі признаки переслідування Українців і Білорусинів під національним, політичним і економічним оглядом, та є суперечним з вимаганнями від них льояльности для польської держави.

Тому то питають підписані Раду міністрій, чи готова вона законом управильнити відсоток щорічного принимання кандидатів до державної і шкільної служби в Польщі з огляду на українську і білоруську народність?

6. Інтерп. посла Козубського і товаришів до міністра внутрішніх справ у справі побоїв і знущання, яких допустився солтис села Рудомель, кремянецького повіту, на тамошніх людях.

7. Інтерп. пос. Макіївки і тов. з Українського Клюбу до міністра внутрішніх справ і справедливости в справі побоїв селянина села Яневичі, жипинської волости, кобринського повіту, Степана Ворончука-Омельчука поліцаєм державної поліції в Камянці Литовськім.

8. Інтерп. пос. Макіївки до міністра внутрішніх справ і справедливости в справі побоїв, яких допустилися поліцаї держ. поліції в Чорновищцях, берестейського повіту, на мешканцеві тогож містечка Трофимові Королевичові.

Радянська Україна.

З театрального життя.

В літературному додатку до харківських „Вістей", що виходить п. н. „Культура і Побут" появилося інтервю зі завідуючим управою політосвіти на Україні Озерським про наближаючийся новий театрально-мистецький сезон на Україні.

З нього довідуємося, що найвидатнішою подією цьогорічного театрального сезону буде організація двох нових українських оперових театрів у Київі та Одесі. Вони будуть творити разом з харківською оперою одно оперове обєднання. Організація української опери в Київі не стрінула ніяких перешкод і пішла дуже гладко. Зате в Одесі справа йшла важче, хоч тепер і там вона представляється добре.

Деякі кола громадянства вимагають для українських опер виключно українського репертуару. Вони кажуть: краще, щоби було менше опер, але щоби вони були виключно українські. Державні чинники, як довідуємося з інтервю, ставлять справу инакше. Вони хочуть дійти до розвитку українського оперного репертуару через українізацію світового оперного матеріялу. Озерський висловив на це такий погляд:

„Ще на відкриттю минулого року української опери в Харкові мені доводилося зазначити, що українська культура не виходить поза межі вузько-національних рямок і сил, що справа української культури стала справою державною і що до створення її стають зараз не тільки національні українські сили, але й сили инших націй на Україні, і навіть поза Україною (?). Стає й кермує процесом творення української культури комуністична партія, робітнича кляса, а це значить, що широкі, а що найважніше, робітничі маси беруть участь і втягаються до цієї справи. Будоб безглуздям і надзвичайно шкідливим для української культури, трактувати тут „задрипанської" політики і одштовхувати тих, хочаб і не Українців, що хочуть і мають здібности і можуть причинитися до збагачення української культури. А оперовій справі це просто потрібно. Наша музика — переважно пісня (кольосальні досягнення!), романс (менше), „думки" і оперети. Симфоній не було, а українських опер раніш не треба було. Маємо справді до півдесятка опер, але вони слабенькі в вокальному і в музичному відношенні. Чи можемо ми обмежити репертуар цими операми? Чому не переносити на український грунт опери руських і світових композиторів? Ми вважаємо це за свій культурний і політичний обовязок. Через українізацію опери до української опери — то неминучий і єдиний шлях".

Так дивиться на справу офіціяльний представник уряду, якому всі ці справи безпосередньо підлягають у практичному житті.

Широко розгалужена на Україні також сітка драматичних театрів, що користуються державною опікою і фінансовою допомогою. Цього року „Березіль" буде вже в Харкові, в Київі буде театр ім. Франка. Він матиме філії в Донецькому басейні, в Житомірі і Виннич. В Дніпропетровську (Катеринослав) є театр ім. Заньковецької, в Полтаві театр ім. Шевченка, драматичний театр в Одесі та Чернигові. Минулого року був окремий драматичний театр на Поділлі. Цього року буде там замість нього філія київського театру ім. Франка.

На Україні всіх дуже цікавить питання, чому „Березіль" перенесли з Київа до Харкова. З інтервю довідуємося, що сталося це тому, що „Березіль" є найдосконалішою і найвизначнішою і щодо репертуару і щодо техніки театральною одиницею на Україні. В Київі буцімто не було для нього „відповідної атмосфери". Він там задихувався. А в Харкові має бути для нього нібито краще і ширше поле діяльности.

В Харкові істнує ще жидівський театр. Був намір заснувати і державний російський театр, але він щілковито відпав.

Поза тими театрами, що користуються державними субсидіями і є немовби державними театрами; є ще инші, що ніякою державною допомогою не користуються. В Харкові організують „Український Народній Театр", в Київі такий самий театр вже давно заснований. На його чолі стоїть відомий артист Микола Садовський і О. Саксаганський, обидва корифеї українського театру. Цей театр ніяк не може добитися приміщення в Київі. Про те довідуємося вже з окремої статті Б. Вірного. Театр бажає дістати приміщення в театрі ім. М. Заньковецької, що ще перед війною був довгі літа пристановищем українського театру. З тим будинком звязана історія українського театру в Київі. На жаль Україні

ський Народній Театр того приміщення не може ніяк добитися. Будинок занятий тепер під центральний клюб професіональної спілки Металіст. Справа передачі того будинку українському народньому театрові під проводом Садовського і Саксаганського опинилася тепер у Харкові. Є надія, що аж Харків вирішить справу прихильно і корисно для укр. нар. театру.

Тепер повернемо ще на хвилину до організації та матеріяльного винінування всіх вгорі названих театрів, що ними опікується держава. Дотепер усі субсідіовані державою театри не мали виразного оформлення. Цього року справу поставлено зовсім инакше. Опери, як сказано, творять обєднання, з окремою управою на чолі. Обєднання істує на правах тресту. Те саме є і з драматичними театрами. Про це появляться відповідні декрети уряду, які вже готові, але не опубліковані. В своїй внутрішній праці ці обєднання будуть мати повну свободу. Назверх творитимуть окремі юридичні одиниці, що будуть вести самостійно всі господарські операції, а від держави будуть діставати тільки субсиді. Народній Комісаріят Освіти буде мати право ідеольогічного кермування тими установами. Він буде затверджувати управи установ і плян їхньої праці.

ЖІНОЧІ ПЛАЩІ
у великім виборі поручає фірма
ЙОСИФ КЕРНЕР
Львів, вул. Трибунальська 6.

По широкому світі.

Конфлікт між Бріяном і Пуанкаре. На тлі полеміки між Штреземаном і Пуанкаре у справі відповідальности за війну появилися в політичних колах чутки про ріжницю думок між Бріяном і Пуанкаре. Часописи повідомляють, що Бріян не брав участи в засіданні ради міністрів, яка уложила текст відповіди Пуанкаре в Бар ле Дік. З того догадуються, що хоч між Бріяном і Пуанкаре є згода щодо політики зближення до Німеччини, то таки в подробицях тої програми оба міністри принціпіяльно ріжняться між собою.

В Чехословаччині став щоденник „28 Rijen" органом фашистів, що гуртується біля ген. Гайди. Цими днями появився в тому органі офіціяльний поклик чеських фашистів.

НОВИНКИ.

— **Перед Народнім Зїздом.** Секретаріят Українського Національно-Демократичного Обєднання просить нас помістити отсей комунікат:

Зявляється всі повітові партійні управи (Повітові Народні Комітету) скликати в місяці жовтні Зїзди та вибрати делегатів на Народній (краєвий) Зїзд, який відбудеться в першій половині листопада ц. р. Кожний політичний повіт вибірає стільки делегатів, скільки обіймає судових повітів. До участи в Зїзді будуть допущені тільки ті вибрані, наперед зголошені делегати на основі окремих легітимацій, крім тих, що є управнені до участи в Зїзді на основі Організаційного Статуту УНДО. — *Львів, 4. жовтня 1926.* За Секретаріят Українського Національно-Демократичного Обєднання: **Володимир Целевич.**

— **На „Бриґідках".** Українці політичні вязні, особливо тзв. „почтовці", які перебувають у відомій львівській тюрмі під назвою „Бриґідки", від довшого часу наскакали на поведення з ними в тюрмі та незаспокоювання найпримітивніших вимог вязня. Два рази інтервеніював в справі положення наших вязнів відомий адвокат д-р Михайло Володшин, раз у заст. вязничного командата Клюка, а перед кількома днями у самого команданта Матаського. За другим разом шан. мецинат мав нагоду переконатися, що загальні відносини в тюрмі покращали. Ком. Матаський показав д-р М. Волошинові нову капличку і добірно уладжений вязничний шпиталь, завів його до пекарні і кухні гостячи вязничним хлібом та даючи кушати страви, показував келії і карцери, опроваджував по місцях проходу. Всюди слідно поправу. Також викликаний ним пол. вязень Медвідь заявив, що відносини для українських вязнів поправилися від останньої інтервенції адв. М. Волошина. Питання тільки, чи всі ті нові „уладження не є наскрізь показно-демонстраційного характеру, чи вони справді сповнюють своє призначення. Про це старатимемося переконатися при найближчій нагоді.

— **Вийшли на волю.** З краківської тюрми випущено знову на волю кількох арештованих Українців у звязку з недавнім „відкриттям" т. зв. „найбільшої розмірами шпигунської афери", бо за арештованими не догляненося й тіни вини. Дня 1. ц. м. вийшли на волю в Кракові: Іван Грешук зі Львова, Семен Дмитраш, Володимир Березка, Михайло Дутка, Дмитро Чупила, Омелян Побідинський і Федір Вахняк — усі з Перемишля, Анна Гусаківська з Кракова. Згадані особи просиділи в слідчій тюрмі по більше як 10 тижнів. Довіаємось, що в найближчому часі будуть звільнені ще деякі арештовані. І чим таким робом скінчиться ця найбільша — по словам польської преси — „шпигунська афера"?

— **Вистава творів Нарбута.** Всеукраїнський історичний музей ім. Шевченка відкрив 26. вересня ц. р. виставу творів відомого українського графіка Гр. Нарбута. На виставі є 526 оригінальних малюнків артиста.

— **Перепис населення на Україні.** В грудні ц. р. має відбутися перепис населення на Україні. Перепис організує центральне статистичне бюро України. На чолі всіх робіт звязаних з конскрипцією буде стояти Всеукраїнська Центральна Комісія. Для допомоги центральній і окружним комітетам для перепису населення можна буде використовувати учителів і студентів високих шкіл, але не довше як по 14 днів кожного.

— **Недостача вчителів-Українців.** З харківських „Вістей" довідуємося, що в Сибірі росте сітка українських шкіл. Одною з головних причин, що спиняє роботу українізації шкіл, є недостача українських вчителів. Для омської округи потрібно негайно 20 українських вчителів. Місячна плата 37 карбованців. Проїзд на місце служби оплачує відділ Освіти в Омську. „Вісти" апелюють до бажаючих їхати туди, щоби слали негайно телеграфічні заяви про те на адресу: Москва, Наркомпрос, Український Отдел. Очевидно, що не можуть з цього анонсу користати вчителі з західньо-українських земель.

— **Нові експонати культів у Києві.** Відділ культури окружного виконавчого комітету передав до київського музею культів цінні історичні памятки. Плащениці переяславської церкви з XVI. в., євангелію з успенського собору, що на ній Богдан Хмельницький складав присягу московському урядові, запрестольний хрест Богдана Хмельницького і церковну книгу з 1060 р.

— **Буденна хроніка** у Львові виглядає менш-більше так: два авта переїхали дві особи; один гранат, ще з часів боїв за Львів, схований кимсь на памятку в міській електрівні, відорвав руку робітникові; один замарстинівський забійка калатиув ножем тричі в голову свого приятеля; два постійні гості з кавярні „Сіті" Кац і Сталь зробили це саме на Гетьманських валах; 13-літній хлопець пробував, як стріляє револьвер; десь злодії залізли до хати, комусь до кишені... чи може бути буденніша днина?

— **Людський звіринець.** Вчора вечером на вул. Руській арештували якогось дегенерата, який наважився на 11-літню дівчинку, потягаючи її за собою на „вали".

— **Гунор бандита.** Варшавська поліція від двох тижнів веде лови на бандита Зелінського, якого спільників уже піймала, Зелінський гуляє по провінції далі і продовжує грабунки. Щодня приходять звістки, що Зелінський уже арештований, тимчасом виявляється, що він навмисне насилає ріжних „своїх людей", щоби затерти сліди своєї утечі.

— **Проти політичних пес.** Повінь політичних пес, що заливала радянські театри, починає спадати. Навіть „Красная Газета" стає вже в обороні публики, яка має досить драматичної літератури підлитої тим самим політичним сосом і читаємо в ній таке: „Слід було би думати, що коли через сцену перейшла вся царська родина, Распутін, Азев і Керенський, публика могла надіятись, що ці особи більше не вернуться на театральні дошки. Тому з правдивим страхом довідуємося, що знову хтось скінчив пєсу, в якій героєм має бути Столипін... Після нього може прийти ще черга на Віттого, відтак на довгий ряд міністрів, тайних і царських радників і инших достойників. Бо матеріял залишений історією бюрократії і царської політики з останніх десятків літ є невичерпаний. Пора би створити союз для охорони публики проти зловживання політичних драматургів". А в нас щойно прийде черга на таку літературу.

— **Пасній на титули диктатор** не Муссоліні. Є премієром, міністром війни, морінарки, закордонних справ, був уже міністром внутрішніх справ і воздушної фльоти, є почесним громадянином сотки міст і почесним доктором кількох університетів, має більшу владу як італійський король, але це йому не вистарчає. Він хоче ще бути дійсним доктором літератури, себто фільософії і в найближчім часі боронитиме в університеті свою дисертацію про... Макіявеля? Наполеона? Юлія Цезаря? Одександра Великого?—ніхто не вгадає про нудного старого німецького поета, над якого „Месіядою" ми позіхали на шкільній лавці—Кльопштока! Але одно треба подкреслити: зв'язки Муссоліні бере стільки часу ще й на таку працю?

— **Мода практичного століття.** У Льондоні на балевих салях появилась нова мода: дами носять на відкритих раменах не звичайну стяжку, що піддержує сорочку, а шовкову і на ній вишите своє імя та прізвище. Таким робом кожний танцюрист може знати, з ким танцює. Ця мода є наслідком своєрідних трудношів англійської мови зорієнтуватись в прізвиші незнайомого, коли воно є лише вимовлене. А не знати точного прізвища знайомих—в Англії велика образа. Нова мода вписування своїх прізвищ підчас танців могла би поширитись і в славянських країнах, де люде представляючись звичайно бурмочуть своє прізвище собі під носом. А товариські звичаї на прилюдних танцях, вечірках і забавах найкраще ілюструє така актуальна розмова двох приятельок: „Як називається пан?" „Я танцювала з ним цілий вечір і він поцілував мене, а ще не представився".

— **Скрипки для манькутів.** Відомий американський фільмовий актор Чарлі Чаплін подав світові до відома, що винайшов для манькутів скрипку, на якій натягає струни в протилежнім напрямку. На цю звістку відповідає віденський лікар Штразер, сам теж скрипак, що така будова скрипки є надто проста, бо вона мусить бути зовсім перебудована. Зрештою манькути можуть грати на звичайній скрипці, держучи її правою рукою.

14 ЖОВТНЯ вже 15 ЖОВТНЯ
ТЯГЛЕНЬЯ І. КЛЯСИ
тому користай з нагоди і негайно замов
ЩАСЛИВИЙ ЛЬОС
з найщасливішої і найбільшої в краю колєктури
„НАДІЯ"
ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА 6.
Крім головної виграної
500.000
ЗОЛОТИХ
можна виграти: золотих 300.000, 200.000, 100.000, 50.000, 40.000, 25.000, 20.000, 14.000, 10.000, 5.000 і т. д.
Що другий льос виграє.
Ціни льосів
чвертка 10 зол., половина 20 зол., цілий льос 40 зол.
В тім місці витяти і переслати нам в листі.
КАРТА ЗАМОВЛЕНЬ.
„НАДІЯ", Львів, Сикстуська 6.
Отсим замовляю до І. кляси Державної Клясової Льотерії:
..... льосів чвертюк по зол. 10·—
.... льосів половинок по зол. 20·—
..... льосів цілих по зол. 40·—
Належитість золотих .... вплачу по одержанню льосів, залученою фірмою, почтовою складанкою П. К. О. ч. 400.117.
Імя і назвиско .....
Докладний адрес: .....

Дописи.

Чортків. *(Прости їм, бо не знають, що роблять!)* Майбутній історик „Вертепу", зокрема ж відділу колядок, матиме чималий клопіт із — будь-що-будь цікавим — лише наведенім „різдвяно-святочним" документом. У всіх культурних народів водиться з давен давна традиційний звичай гуртового співання пісень-колядок з нагоди свята Різдва Христового, чи то по хатах, чи під вікнами, при чому люде, також по принятому звичаєві (а тим більше за гарний спів), обдаровують співаків, „чим хата богата", що власне становить так зв. коляду (Weihnachtsgeschenk, — gwiazdka) і ніхто абсолютно тим не турбується, що там собі веселі співаки з тою колядою зроблять. Між українським народом, без огляду на партійно-станові ріжниці, прийнявся похвальний звичай передання цілої коляди „Рідній Школі", що мало місце і в Чорткові, а тою одначе ріжницею, що коляді не судилось латати фінансових дірок „Р. Ш.", але помандрувати „на процент" до невідомого депозиту.. Гарний то звичай коляди. І скрізь він по білому світі спокійно водиться. Але в Чорткові — „to co innego!" Зрештою хай говорить за себе документ:

„Starostwo w Czortkowie. L. 3176/26 R. D. Pana . . . . . w Wygnance. Orzeczeniem z dnia 7. IV. 1925. L. 216/pr. uznało Pan . . Starostwo w Czortkowie winn . . przekroczenia § 32, rozporządzenia ministerjalnego z 19. I. 1853. Dz. u. p. Nr. 10, popełnionego przez zbieranie składek (??) bez pozwolenia władzy i zasądziło na zasadzie rozporządzenia ministerjalnego z 30. września 1857. Dz. u. p. Nr. 198 na grzywnę w kwocie 5 złotych, a w razie nieściągalności na karę 1-dniowego aresztu. — Urząd Wojewódzki w Tarnopolu reskryptem z dnia 27. I. 1926 L. B. P. 841 nie uwzględnił rekursu Pan . . przeciw powyższemu orzeczeniu i zaczepione orzeczenie zatwierdził jako prawnie uzasadnione w postanowieniach rozporządzenia ministerjalnego z 21. maja 1833, L. 3634/pr. Zb. u. p. Nr. 80 str. 150 z r. 1833 (sic!), w myśl którego zbieranie lub urządzanie składek pieniężnych na jakiekolwiek bądź cele jest bezwzględnie wzbronione bez pozwolenia Prezydjum Namiestnictwa lub też w myśl §. 32. rozp. min. z 19. stycznia 1853 Dz. u. p. Nr. 10. bez pozwolenia właściwego Starostwa, o ile zbieranie składek obejmuje teren jednego powiatu. — Od niniejszej decyzji niema dalszego środka prawnego w administracyjnym toku instancji. — O tem Pana... zawiadamiam z wezwaniem, by nałożoną grzywnę w kwocie 5 złotych uiścił jaknajrychlej w Urzędzie gminnym w Wygnance na rzecz funduszu ubogich gminy w Wygnance. — Starosta: w. p. Podpis nieczytkий.

Покликуючись на якісь перестарілі, пилом припавші „розпорядки" бл. п. Австрії, адміністраційні власти для вибілення самоволі польської поліції не тільки апробують факт неправної конфіскати заколядованих грошей (150 золотих!!), але ще й карають Богу духа винних колядників арештом із „ласкавою" заміною цієї кари на грошеву гривну, в загальній сумі 40 зол. Польська влада не лиш не помагає нашим приватним школам, до чого на підставі міжнародніх договорів є безумовно обовязана, але ще забирає нами зложені гроші на нашу школу. — Цікаве тільки, чи адміністраційні чинники відважилися би зробити щось подібного, як би так ходило про „гвіздку", жертовану на якінебудь добродійні цілі, а спеціяльно на „товаржиство Школи Людової"?!

З Гуцульщини. *(Акція в справі просвітно - економічного відродження Гуцульщини. — Оподаткування цілого населення на просвітно-економічні цілі).* Вже перед війною Гуцульщину економічно експльоатували жидівсько-німецькі капіталісти, а той економічний гніт значно ще погіршився від вибуху світової війни. Ті невідрадні економічні відносини наших Гуцулів ідуть в парі з просвітним поневоленням і з застрашаючою неграмотністю. Не місце тут описувати в подробицях всю нужду Гуцульщини — слід тільки ствердити, що вся торговля деревом, худобою, набілом находиться неподільно в жидівських руках. Таксамо за посередництвом жидівського купця дістає Гуцул кукурудзу і мануфактуру. В руках жидівського покупця находиться 99 відсотків детайлічних склепиків по містах і селах Гуцульщини і буквально всі коршми, гостинниці, трафіки і т. д. Здовж Черемоша при публичній дорозі около сімдесять відсотків ґрунтів находяться в жидівських руках, а таксамо мається справа з полонинами. Для закруглення образу цих сумних відносин додаю, що і правним дорадником Гуцула є в першій мірі жидівський адвокат. І так з року на рік, з дня на день посувається Гуцульщина над беріг чимраз більшої економічної пропасти.

Всі дотеперішні спроби піднести Гуцульщину просвітно і зорганізувати її економічно не видали бажаних наслідків з тої причини, що дотеперішня діяльність одиниць була безплянова, незорганізована й доривочна, а до того не опиралася на заінтересуванні широких мас селянства. Щойно з весною ц. р. гурток місцевих людей, звязаний в організаційний кооперативний комітет, розпочав плянову кооперативну акцію. Самозрозуміле, що розпочата тут кооперативна діяльність має до поборення дуже багато трудностей, а саме: загальна недостача на місцях людей відповідно кваліфікованих до ведення кооперативи, теренові віддалення поодиноких сіл, а в слід за тим утруднений контакт з організаційним комітетом, широко закоренена контрагітація жидівських купців, а врешті захитане довіря населення до кооперативи в тих кількох місцевостях, де вже перед тим істнували невідповідно ведені кооперативні крамниці то що. Однак по кількох місяцях послідовної праці в першій мірі кооперативного організатора п. А. Щирби удалося врешті побороти початкові труднощі. Не потребуємо згадувати, що розпочата нами кооперативна акція є наразі дуже слабка й обмежується покищо до закладання крамниць по селах. Дальшу кооперативну акцію (достава збіжа, торговля худобою, набілом, грибами, овочами, ягодами, овочевими винами) плянує організаційний комітет щойно з часом, в міру вихования і пристосування ширших кругів населення до кооперативної праці.

Але вже й та незначна акція видає хосенні наслідки, — вистане згадати, що деякотрі крамниці, напр. у Красноїлі і в Вижці, мають по 600 зол. більше зеленої

торгу, а в наслідок конкуренційних цін в кооперативних склепах змушені були й Жиди обнизити ціни в своїх склепах. Слід ще згадати, що в цілій тій кооперативній акції беруть живу й діяльну участь місцеві священики (з виїмком одного, пароха двох розлогих гірських сіл, котрий відмовився від всякої праці в кооперативі з тої причини, що в склепі Народньої Торговлі в Косові (отже в кооперативі) є на продаж брошура проти целібату...)

Рівночасно з кооперативною акцією розпочав Кружок Рідної Школи в Косові цілянову просвітну акцію. Вже від року повітовий організатор Рідної Школи кожного місяця збирає в цілім повіті добровільні грошеві датки, які в цілости відсилано до каси Головної Управи. Ті добровільні датки показалися невідповідними з тої причини, що деякі одиниці, не чуючи над собою ніякого примусу, або зовсім відмовчалися від жертвености, або жертвували квоти, невідповідні до свого маєткового стану. Крім того виявилася конечна потреба скінчити з дилетантською просвітною роботою і повести в цілім косівськім повіті організовану освітну працю. Фонди, потрібні на удержання окремого просвітнього організатора, можна здобути лише збільшеною жертвенністю населення. Скликана в тій цілі просвітна анкета рішила утворяти при повітовім Кружку Рідної Школи окрему організаційно-освітну комісію, в якої склад увійшли представники всіх кругів населення. Завданням цеї комісії є надавати напрям просвітній праці в цілому повіті, як також закликати вродоминоких людей до складання добровільних датків на просвітні цілі на основі маєткової спроможности даної одиниці. До тих одиниць, які відмовилися би зовсім від споважения свого обовязку, має примінитися відповідне поступування.

Н. И.

З судової салі.

Методи слідчої поліції.

Перед кількома днями ставали перед окружним карним судом у Львові Михайло Станґрет і Михайло Островський з Бартатова, повіт Городок Ягайл. обвинувачені за злочин кражі і злочин наміреного убийства поліціянта державної поліції, Адама Дембінського. Обвинувачення йшло в тім напрямі, що Станґрет і Островський, приловлені на кражі, стріляли на Дембінського, а Дембінський вратував життя лише завдяки щасливому випадкові.

Комендант постерунку з Бартатова К. Чарнушка, який вів в цій справі поліційні дохождення — зізнав в суді переслуханий як свідок, під присягою, що один з обвинуваченых, а саме Михайло Станґрет, признався перед ним підчас переслухання, що саме він, Станґрет був тим, який допустився і кражі і наміреного злочину убийства на Дембінськім. Зізнання Станґрета списав Чарнушка до протоколу, а Станґрет цей протокол добровільно підписав. Так зізнав Чарнушка.

Станґрет заперечив свою вину. Боронився в той спосіб, що не стріляв і не поповнив кражі. Заперечив мнимі признання на поліції, закинув Чарнушці, що Чарнушка сфальшував поліційний протокол і що підпис на протоколі вимусив Чарнушка від нього, Станґрета, катованням — а Станґрет не знав, що є написано в протоколі, бо протоколу йому не відчитано. Позатим виказав своє „алібі" з критичного вечера.

Комендант Чарнушка боронився перед замітами Станґрета в той спосіб, що покликався на свідків, постерункових Дембінського і Хмельовського, які мали бути присутні при признанню Станґрета. Одначе ті, переслухані як свідки, не потвердили зізнань Чарнушки. Позатим ствердив суд, що переслухання Станґрета відбувалося без свідків і що на протоколі переслухання брак підписів якихнебудь свідків.

Суд увільнив обох обвинуваченых від вини і кари, підчеркуючи в мотивах вироку, що обвинувачення вповні неоправдане, бо обвинувачені виказали цілковито свою невинність. Обвинуваченых боронив адв. Шевчук.

Відгомін подій з 1918 р.

§ 190.

Дня 30. IX. ц. р. ставав перед судом присяжних у Львові Іван Бедрило, господар з Оброшина, пов. Городок, обвинувачений за злочин грабунку, на особі хольоніста Мазура Міхальського, якого мав допуститися як український жовнір в листопаді 1918 р. в той спосіб, що під загрозою кріса здер з Міхальського куртку коло Зимної Води і дав її своєму підвладному жовнірові, який не мав тоді теплого одягу. Міхальський твердив, що пізнав Бедрилу по його характеристичнім лиці і свої зізнання, зложені перед судом, заприсягнув. Обвинувачений не признався до вчинку, а суд присяжних по короткій нараді увільнив Бедрила 11 голосами від вини. Боронив д-р Шевчук Семен.

Нові книжки й видання,

КНИЖКИ:

Д. Січинський: АРХІТЕКТУРА СТАРОКНЯЗІВСЬКОЇ ДОБИ (X—XIII ст.). З 78 ілюстраціями. Прага 1926. Український Громадський Видавничий Фонд.

Д-р мед. В. Гармаш: ШКІЛЬНА ГІГІЄНА. Короткий курс для студентів і учителів. З 19 малюнками К. Антоновича. Прага 1926. Український Громадський Видавничий Фонд. Ст. 144, вел. 8.

Володимир Островський: ХРЕСТ ОТЦЯ ВАСИЛЯ. Повість з життя волинського духовенства. Варшава-Холм-Рівне-Луцьк, 10.6. Накладом видавництва „Наша Бесіда". Ст. 102, мал. 8.

Роман Свашинський: БЛУКАННЯ ВЕЛИТНІВ. Оповідання. „Нова Доба". Львів, 1926, ст. 32, мал. 8.

Zofja Klarnerówna: SŁOWIANOFILSTWO W LITERATURZE POLSKIEJ lat 1500 do 1648. Warszawa, 1926, ст. 302, вел. 8.

Tomasz Panufnik: SZTUKA LUTNICZA. Studja nad budową instrumentów smyczkowych. Wydawnictwo Kasy im. J. Mianowskiego. Warszawa, 1926, ст. 179, 8°.

Stanisław Janusz: ZOON SAMONA. Poemat z pierwszych czasów Słowian. Łomża, 1926, ст. 54, 16°.

ЖУРНАЛИ:

НИВА. Рік XXI. ч. 7—8. Зміст: Propter eum. — о. д-р Г. Костельник: Психологія віри. — Що говорять американські протестанти про себе? — о. Вол. Лисько: Душпастир і вимоги часу. — Спомини про підготовлювання 300-ліття берестейської унії. — о. М. Чорнега: Кооперація і духовенство. — о. П. Дз.: Про значіння й завдання організації священичого жіноцтва під теперішню пору. — З душпастирських кругів. — Хто є ворогом дяків? — Нові книжки. — Всячина. — Проповіди.

ЕВАНГЕЛЬСЬКИЙ РЕЛІГІЙНО-ПРОСВІТНИЙ ЧАСОПИС. Рік II. Ч. 9. Зміст: Закріпачення церкви є закріпаченням народу. — Чи релігія є приватною справою людини? — Штундисти. — Іван Вікліф. — Дещо про релігійне життя на Придніпрянській Україні. — Студія Біблії. — Життєві засади євангеліків. — Зі спостережень Американця. — Хрещення св. Духом. — Іван Вишенський. — Парадокс легіслятури. — Дещо про штучні навози. — Із листування з гр. кат. священиком. — Розмова вченого з пастушком. — Дописи. — Новинки. — Оголошення.

НОВА ХАТА. Рік II. ч. 10. Зміст: М. Ф.: Рік праці журналу „Жіноча Доля". — А. Т.: З дороги в Градо. — Виступ п. М. Сабат-Свірської. — Н. М.: Доцільність вищих жін. студій. — Курси для освітних інструкторок. — Од.: Фахово доповняюча дів. школа у Львові. — Жінки в „Союзі Народів". — Трістан Бернард: Посвідки. — Д.: Трагедія молодої жінки. — О. Ve.: ? — Ст. К.: Моди. — Народній стрій. — Український ярмарок. — Зазимовування квітів. — Консервування ярин. — С. Мійська: Бульба на зиму. — Що варити? — 9 сторін ілюстр. додатку.

МОЛОДА УКРАЇНА. Рік IV. ч. 7—8. Зміст: Мих. Середа: Так говорив хатнє Мурвт-Сенб. — Богдан Лепкий: Невідомий герой. — Іван Мельник: Враження з Камчатки. — А. Лотоцький: Одисея мистця. — Д-р К. Вестгоф: Гнізда під водою. — І. Олексюк: Кілька вражінь з подорожі по Конґу. — Яр. Мандюкова: Прогулька в Почаївську Лавру. — Творці культури німецького народу. — Цісар і муха. — Всячина. — Додаток: Дикі звірі.

МОЛОДЕ ЖИТТЯ. Рік VI. ч. 7 (36). Зміст: Сірий Лев: Минає літо... — Орлине Перо: Поворот Медвежого Серця. — Кусоніс: Перебій Прута. — Сам Олень: Обласний пластовий табор на Соколі 1926. — А. Сербин: На економічну тему. — Б. Кравців: Журавлі. — М. З.: Український пластовий табор біля Подєбрад. — З пластового світу. — З нашого життя. — 45-ий пл. курінь в Павелчі. — Вісти з В.П.К.

УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО. Рік XIV. ч. 10. Зміст: Шкільні бібліотеки. — З новим шкільним роком. — Дати учительству посади! — Міа.: Світлини. — Мих. Зубрей: Памятні дні. — З Ворохти. — Вусай: Пан Подільський. — З руху Окружних Відділів. — Під розвагу. — Хроніка. — Касовий звіт „Краєвої учит. Спілки". — І. Лабай: З літературних новин для молоді. — Ів. Ющишин: На маргінесі „нашого" дихоліття. — Оголошення.

ВІСТИ З ЛУГУ. Рік I. ч. 3. Зміст: Не хиляйте вниз прапора! — М. Сердицький: На Вілецерківській Січі. — Які книги має мати „Луг" і як їх вести? — Д-р Ф. Сматлаха: Значіння народніх ігор для виховання тіла молоді. — В Луговій сімї. — Лугове свято Рогатинщини. — Технічні прилади для пожарників. — Плян праці на жовтень і листопад.

ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС. Рік V. ч. 39 і 40.

GŁOS NAUCZYCIELSKI. Tygodnik. Centr organ Związku polsk. nauczr. szkół powsz Рік X. (XX), ч. 21. і 22.

✝ Посмертна згадка.

Олена з Бачинських Нижанківська, вдова по бл. п. о. Остапі Нижанківськім, відомім композиторі і громадському діячеві, що згинув невинно і без суду під польськими кулями в р. 1919., померла в Стрию 4. жовтня ц. р. Покійна, вірна товаришка свого незабутнього мужа, була внучкою відомого діяча бл. п. Юліяна Лаврівського. Покинула цей світ, задивлена в минувшість, коли спільно зі своїм трагічно помершим мужем працювала на народній ниві, коли ділила з ним радощі і смутки, коли віра в державне воскресення народу радістю опромінювала її чоло. А зависць воскресення, ворожі кулі забрали їй все найдорожче включно з товаришем життя.

Покійна оставила трьох синів, з яких як композитор визначився вже д-р філ. Нестор. Другий син Степан бере живу участь у студентському житті, а третій Богдан є студентом агрономії.

Похорони Покійної з одночасним перенесенням тлінних останків бл. п. о. Остапа Нижанківського відбулися в Стрию, в середу б. ц. м. при великому здвизі народу, який на вічний сон супроводжав найкращу подругу і помічницю славного композитора і визначного народнього робітника. — В. І. П.

Надія Головацька, донька Томи і Галі з Рибаків, абсольвентка учительського семінара, померла по короткій недузі, дня 26. вересня 1926 р. в 19. весні життя в Майдані коло Східниці. В. І. П.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Сєвєвського у складі 30 осіб виступає:
Четвер 7.X. Львів.
Пятниця 8.X. Львів.
Субота 9.X. Яворів.
Неділя 10.X. Яворів. 193 47-?

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:
6. ґ. Розвадів. 529 3—?

Кути. Дня 10. жовтня ц. р. відбудеться в Кутах свято 50-літнього істнування чит. „Просвіти", на яке видія читальні й місцеве українське громадянство запрошує всі українські товариства і громадян до ласкавої участи. Початок свята в год. 10-ій рано, — *Степан Гуцуляк*, голова.

Загальні Збори Кружка „Рідна Школа" УПТ. в Тернополі перенесено з 5. жовтня ц. р. на день 17. жовтня 1926. в салі „Міщанського Брацтва" в 3. год. пополудні з тим самим порядком денним. За Старшину Кружка: *д-р Степан Баран*, голова, *д-р Гірняк Никифор*, секретар.

Замість квітів на домовину бл. п. Тараса Коссака зложила на „Рідну Школу" Вп. Кічоровська Емілія з Дрогобича 10 зол. За жертву щиро дякує Головна Управа „Рідної Школи". 665

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

УРЯД ПАРОХІЯЛЬНИЙ СТОЯНІВ п. Косо потребує дірігента-інструктора хору і можливо орхестри". 650 3—3

КІМНАТА для двох панночок з харчем або без в інтел. рідні. О. Р. Адміністр. „Діла". 662 2—2

ОТСИМ уневажнюється украдену військову книжку виставлену через П.К.У. Львів, на назвиско Иосиф Гураль ур. 1890 р. в Калинівці п. Бібрка. 658 2—3

ЕМЕРИТ, першорядна сила канцелярійна і табулярна, прийме відповідне заняття. Ласкаві зголошення до Адмін. „Діла" під „Совістний". 666

ВДОВА 35 літ властителька реальности шукає товариша життя урядника від 35 до 50 літ. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Осінь". 668

ДО ЗАМІНИ парохія Голгочі коло Підгаєць за парохію хочби о меншій доташї, однак близько міста з середними школами, взглядно з стацією залізничою в місци без взгляду на дієцезальну приналежність. — Уряд парохіяльний в Голгочах п. Косо. 659 1—4

СОЛІДНИЙ концепіент з провінціональною практикою прийме сейчас заняття. Зголошення: Sydorowycz, kancelarja D-ra Łuckiego, Wiśnicz. 674 1—3

ПОШУКУЮ лекції на селі Кошів Володимир правник Сколе. 677

ПОШУКУЄ лекції на селі з кляс тім. або народніх Мадай правник Вільшаки п. Красічин. 676

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

КУПНО — ПРОДАЖ — ЗАМІНА
„МОНЮШКО" фортепянів і пянін
Львів, вул. Зіморовича 10. Тел. **35-54.**
675 1—8

ОГОЛОШЕННЯ.

Повідомляємо, що з днем 15. жовтня ц. р. **обнижуємо** процентову стопу від вкладок до обороту зі забезпеченням вкладок на

8 прц. (вісім від ста)

з піврічною капіталізацією.

„ЦЕНТРОСОЮЗ"
610 **Львів, Зіморовича 20.**

Ч. 49/287. Львів, 4. жовтня 1926.
Ринок 39 (вл. дім).

Від „Труда".

Маємо честь повідомити наше П. Т. Громадянство, що наш:

ВІДДІЛ СУКОНЬ дістав нову управительку, а саме довголітну працівницю фірми „Брати Вронські" у Львові, а в часі еміграції першорядних фірм у Відні.

ВІДДІЛ БІЛЛЯ остає дальше в випробованих руках дотеперішньої управительки. Робітниць працює в нас кільканацять учениць кількадесять. Всім їм треба дати хліб і науку. Про це не повинно наше громадянство забувати і нас не оминати. Ціни наші справді дешеві, а роботу приймаємо всяку, хочби і найскромнішу.

ВІДДІЛ ШКІЛЬНИЙ розпочинається від 15. жовтня 1926. З міс. курси кроєння суконь і білля та курси трикотарства і ин. артистичних робіт (модиярство).

ВІДДІЛ СКЛЕПУ заосмотрений в полотна, додатки, нитки до шиття і вишивання і ин. Наші вироби виставляємо на II. „Українськім Ярмарку" в Станиславові.

Управа Жін. Спілки „ТРУД" у Львові.
669 1-3

Загальні Збори

Кружка УПТ. ім. Ганни Барвінок у Львові відбудуться в неділю дня 10-го жовтня 1926 о 4. год. пополудни в комнатах школи ім. Т. Шевченка, Мохнацького 12.

Дневний порядок:

1. Відкриття зборів.
2. Відчитання протоколу з послідних Загальних зборів.
3. Звідомлення з діяльности Старшини: а) секретарське, б) касове, в) Контрольної Комісії.
4. Уділення абсолюторії уступаючій Старшині.
5. Вибір нової Старшини.
6. Вибір делєгаток на Загальний Зїзд Товариства.
7. Реферат: Жіноцтво в культурно-освітній праці між народом.
8. Внесення і запити.

Наколиб о 4-ій годині не зібралося відповідне число членів відбудуться Збори о 5-ій год. без огляду на скількість присутних членів.

646 За Старшину Кружка: 2—3
Евг. Макарушкова голова. **Т. Ліщинська** секретарка

Подяка.

Всім, що в часі недуги і в похороні нашого Батька і Діда, Тита Заячківського, прийшли нам з радою, помічю, чи потіхою, складаємо отсею дорогою сердечне Спасибіг. З глибокою вдячністю відносимося до старенької Добродійки, п. Чепелевської, п. радникової Гуварєвої і п. інжинерової Шварцової, та панів Биркового і начальника Корчинського, котрі в найтяжчих хвилях все були готові до помочі і багато причинилися до того, що мимо фізичних трудностей, хорий міг мати вигоди і належну опіку лікарську. Дякуємо парохові, о. деканові Ганушевському, о. проф. Фітольові і о. Сохацькому за уладження гарного гуцульського похорону в Дорі, та за щирі слова пращання нашому Дорогому Помершому. І Вам браття Гуцули Спасибіг за Ваше щире серце в послідній послузі Йому. Дякуємо львівським Отцям духовним за відпровадження тіла до родинної гробниці на личаківськім кладовищі, а то Впр. оо. пралатам Томовичеві і Пясецькому, оо. совітникам Стефановичеві і Громницькому, о. канонікові Вачинському і о. Семчишинові. Дякуємо рівнож всім приятелям і знакомим Помершого, що своєю участю в похоронах вшанували Його память.

Родина.

Ширіть наш часопис!

ЕЛЄҐАНТ терпентинова паста — до обуви —
ФРАНЦУСЬКА МАСА до фротерування — підлоги —
ВАСЕЛІНА ЖОВТА, ЧОРНА до шкір, упряжі і кінських копит в бочці і бляшаних пуделках
поручає
О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка ЛЬВІВ КОРДЕЦЬКОГО 21.

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

4 222 (10.899).

Львів пятниця 8. жовтня 1926 Pocztowa opłata zryczałtowana ryczałtem. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів. Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудням. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 4 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Петро Кольонський, Львів, вулиця Трибунальська ч. 10.

поручає знамениті і дешеві вина, як також добірну кухню.

680 1—1

‡

Володимир Гнатюк.

В середу 6-го жовтня в 6-ій годині ввечері по довголітній тяжкій хоробі у 55-ім році життя тихо заснув вічним сном відомий український учений Володимир Гнатюк. Покійний був дійсним членом і генеральним секретарем Наукового Тов-а ім. Шевченка у Львові, головою Етнографічної Комісії цього Тов-а, членом Всеукраїнської Академії Наук у Київі, членом кореспондентом Академії у Ленінграді, Товариства „Národopisná Společnost Česko Slovanska" у Празі, Тов-а „Verein für österreichische Volkskunde" у Відні й почесним членом Тов-а „Просвіта" у Львові та Ужгороді.

Ширший некролог Покійного подамо в день похоронів, які відбудуться в суботу, 9-го ц. м., в 2-ій год. пополудні.

Український Науковий Зїзд у Празі.

Прага, 4. жовтня 1926.

При численній участи українських наукових кол і чехословацьких гостей отворено вчора у великій салі Геольогічного Інституту Карлового університету в Празі І. Український Науковий Конгрес у Чехословаччині. Привітну промову виголосив ректор українського університету в Празі, проф. д-р Олександер Колесса. Бесідник привитав учасників, а зокрема славянських гостей і представив коротко історію і цїли Конгресу. Свою промову закінчив привітом у сторону президента Масарика, до якого Конгрес вислав окрему вітальну телеграму.

Опісля провід конгресу обняв проф. д-р Іван Горбачевський, що був головою Організаційного Комітету, який займався підготуванням і скликанням Наукового Зїзду. Він покликав ректора Карлового університету, проф. д-ра И. Ванчуру, як також президента Чехословацької Академії Наук і Мистецтв, проф. д-ра И. Зубатого, до президії Конгресу, а потім прочитав телєграми і привітні письма, що прийшли до Організаційного Комітету з приводу відкриття Українського Наукового Конгресу від численних українських і чужинних наукових установ та приватних осіб. З черги дякував за привіт іменем чеських наукових установ ректор Ванчура, що побажав конгресовим нарадам якнайбільших успіхів і досягнень на полї української науки.

Інавгураційну промову виголосив проф. Дмитро Дорошенко, що змалював ядерними словами образ розвитку української науки за останніх 50 літ.

Сьогодня рано зачинаються в салях Карлового університету наради секцій Конгресу. В Конгресі бере участь 134 особи. Всіх зголошених рефератів є 198. Замкнення Конгресу відбудеться в четвер 7. ц. м. передполуднем в салі Геольогічного Інституту.

З польських справ.

Ноти польського уряду в справі радянсько-литовського договову. — Поголоски про димісію мін. Квятковського. — Податкова політика мін. Чеховича.

Варшава, 6. жовтня 1926.

В найближчих днях вийде польський уряд дві ноти в справі радянсько польського договору: одну до литовського уряду, другу до Ліги Націй. В мін-ві закордонних справ переконані, що литовсько-радянський договір має в деяких точках суперечности зі ст. 16 статуту Ліги Націй. Кажуть, що прем. Пілсудський веде тепер у цій справі часто конференції з англійським послом Міллєром.

В політичних кругах розійшлися поголоски про уступлення в недалекім часі міністра промислу й торговлі Квятковського, що мав би вернути на своє давнє становище технічного директора фабрики в Хожові. Коментуючи ці поголоски, „Наш Пшеґльонд" інформує, що ця вістка викликала поважне затривоження в господарських кругах. Евентуальним наслідником Квятковського на становищі міністра торговлі і промислу називають директора Банку Господарства Краєвого Оссовського.

Мін. скарбу Чеховича питали польські журналісти, яка буде його податкова політика. На це він заявив, що матиме завсіди на оці, аби стягання податків не було звязане з руїною платників, одначе з другої сторони уважає за річ конечну зарядити енергійне стягання податків під санкцією екзекуції. Як можна буде погодити одно з другим — це вже його тайна.

Закінчення Паневропейського Конґресу.

Відень, 6. жовтня 1926.

Перший паневропейський конґрес відбув нині кінцеве засідання, яке отворено відчитанням резолюцій, принятих одноголосно поодинокими комісіями. Опісля відчитано маніфест, зредагований з нагоди І-го конґресу. Маніфест вишлють усім учасникам конґресу. В маніфесті сказано м. ин., що паневропейську унію створено, щоби зробити кінець братовбивчим війнам, щоби усунути почування політичної, економічної і національної ворожнечі між европейськими народами та щоби знести кордони, які окружають держави, а які є перешкодою для їх розвитку, вкінці, щоби не допустити до воєн.

Після принятя маніфесту предс. паневропейського руху Куденгове-Калєрґі виголосив довшу промову, а Бр. Губерман відіграв на скрипці композиції Шопена і Баха.

Зміна виборчої ординації в Німеччині.

Берлін, 6. жовтня 1926.

Німецька преса подає, що в звязку з приготуваннями нім. уряду до зміни істнуючої виборчої ординації розпочалася велика агітація між Німцями, що живуть за кордонами своєї батьківщини, щоб і їм було признане активне й пасивне виборче право до державної ради. Ці Німці (а є їх щось до 10 міліонів душ, з того в Злучених Державах понад 6 міліонів) мали би виконувати своє виборче право за посередництвом нім. закорд. представництв. Досі міродатні круги в тій справі ще не висказалися.

Непорозуміння між головачами комунізму.

Берлін, 6. жовтня 1926.

Тутешні тел. агенції приносять з Москви дальше вістки про поважні непорозуміння, а то й крізу в лоні комуністичної партії. Доказом тих непорозумінь є енергійна боротьба з опозицією, усунення в тінь Троцького і заява ГПУ., що скількість т. зв. політичних проступків у СРСР. зросла в останнім часі до широких розмірів.

Розвязання Комітету для боротьби за амнестію.

Львів, 7. жовтня 1926.

Як відомо, в Польщі оснувався недавно Міжпартійний Комітет для боротьби за амнестію з централею у Варшаві і відділами по більших містах. Польська влада відразу виступила рішучо проти діяльности Комітету, переводячи як у централі, так і по місцевих відділах ревізії й арештування його членів. У Львові містився цей Комітет при ред. газ. „Воля Народа" і його на днях розвязано.

Біржа.

Гроші.

Курс доляра на офіціяльній варшавській біржі, а також і в Банку Польськім без змінь. В приватних оборотах курс доляра вагався від 9·01—9·03·50, доляр канадійський 8·97—8·98, чеські корони 0·26—0·26·50, леї 0·04—0·04·50, франки французькі 0·25·50—0·26·00, франки швайцарські 1·72—1·76, фунти стерлінги 43·00—43·50.

Золото: 20 австр. корон 35·80—36·30, 20 фр. франків 33·50—33·80, 20 нім. марок 42·20—42·70, 10 рублів 45·50—46·00.

Срібло: австр. корона 0·65—0·66, 5 австр. корон 3·80—3·90, австр. фльорен 1·90—1·95, рубель рос. 2·80—2·90, копійки за рубель 1·40—1·45.

Збіжа.

Оферують пшеницю, зате жито пошукують при пропорціонально слабій подачі. Сильний попит за вівсом. З причини полевих робіт загалом слабий довіз, численні закупна для Кракова і Катовиць. Тенденція вдержана. Пшениця дворська 44—45, пшениця селянська 41·50—42·50, жито галицьке 31·50—32·50, ячмінь броварний 30—31, ячмінь галицький 27—27·50, ячмінь пастівний 24·75—25·75, овес галицький 26—27, кукурудза румунська 29—30, бараболі промислові 5·50—5·00, фасоля біла 38—40, фасоля колірова 30—32, фасоля краса 36—38, горох пів-Вікторія 63—66, горох полевий 40—44, бобик 31—33, вика 31—33, сіно солодке краєве прасоване 9·00, солома прасована 4·00, гречка 28·75—29·25, льон 58—62.

Два світи.

Львів, 7. жовтня 1926.

Станиславівський Ярмарок не лише в мініятурі запрезентував нам наші дотеперішні досягнення в економічній ділянці, але й відкрив нам два світи, дві генерації, два покоління з відмінним світоглядом, з окремими прийомами і методами праці. Ті два світи зарисувалися так виразно, що не можна не звернути на них уваги.

Є це з одного боку світ передвоєнний, з другого повоєнний. З одного боку діячі — так сказавши — старої дати, з другого сучасні творці й керманичі нашого життя.

Вже саме відкриття Ярмарку зарепрезуитувало нам одних і других. В хвилі, коли інж. Павликовський і дир. О. Луцький, покликуючись виключно на власні сили, на самодопомогу, на збірній самочинні зусилля, вказували на дотеперішні здобутки, як вислід героїзму будня, представники старшої, передвоєнної генерації діячів виступали вже тільки як декорація свята, а не як активні співучасники нашої тернистої дороги.

Передвоєнна генерація намагалася сягнути до глибин народньої маси. Мала під тим оглядом навіть значні успіхи. Демократичні кличі старалася вона приноровлювати якнайширше, одначе її демократичний світогляд всетаки був поверховний. Передвоєнна генерація діячів оперувала масами як предметом. Така метода може й була оправдана, коли зважити, що національна свідомість мас була in statu nascendi. Не маючи непохитної віри у власні сили, передвоєнна генерація старалася шукати опори, а навіть ласки в силах чужих. І тому то наша політика (в найзагальнішому розумінні), починаючи від 1848 року, постійно апелювала до високого правительства (центрального і краєвого), і тому то наші визначні діячі робили паперові угоди („нова ера"), і тому то тупцювали біля кожного австрійського міністра. Найбільш опозиційний вогонь гасив найбанальніший відзив: „An meine Ruhenen!" Ласка є тісно звязана з кривдою. Щоби здобути ласку, треба було представити безмір кривд. І ми ті кривди постійно виносили на широку арену, бажаючи ними зворушити твердосердні чинники, щоби осягнути ласку. А коли й зазвучала нотка боротьби, коли маса виявила боєвий розгін, то й тоді ми постійно оглядалися на задні колеса.

Ця жебрача психіка ніколи не дозволила нам видвинути всі сили, покористуватися всіми засобами. Ми постійно ломилися в собі самих і корчилися перед иншими. Перед війною ми постійно оглядалися то на Німців, то на Поляків, то на Жидів. До кого ми ставилися різко й безкомпромісово, то до найслабших, до наших москвофілів. Одначе й тут у часі війни прийшло до рішучого звороту. Представники передвоєнної генерації почали тупцювати біля останків москофільства і хто зна, чи ми не булиб перетворилися офіційно в утраквістичний нарід (руcько-український), як би не рішуча постава цеї другої генерації, цього другого світа, який

не приписував ніякого більшого значіння вимираючому москвофільському могіканству.

Передвоєнна генерація, генерація компромісів, визначалася роздвоєнням, двоєдушам. Між її бажаннями і акцією, між словами і ділами, вічно творилася бездонна пропасть. А коли вона й творила, то з гори, не з долів, не з низин. Не диво, що вона, хоч жила серед народу, його як слід не знала. Визначалася вона формальною відвагою, а в дійсности була боязка і труслива. Тим то хіба дасться пояснити, що з вибухом війни та генерація не вміла поставити сущільної національно-політичної платформи, окутуючи ідеал українського народу мрякою компромісів. Єднаючись на життя і смерть тільки з одною з воюючих сторін, вона видвигнула платформу коронного краю в Австрії і самостійність тих українських територій, які будуть відірвані від Росії. Той „коронний край" і „відірвання" Правобережжа від Росії — це фактично був найвищий тон, на який міг спромогтися передвоєнний світ. І той „коронний край" коронних людей у ріжних формах і відмінах переслідував нас аж до 14. березня 1923.

Під санаційними крилами.

Школа ім. М. Шашкевича в повній ліквідації.

Одинока школа у Львові — але й на цілу Галичину, з українською мовою навчання під часу настання Польщі систематично ліквідується. Щороку на місце уступаючих учителів або учительок Українців Шкільна Рада чи Львівська Кураторія обсаджує ті місця своїми людьми Поляками, кажучи, що з Українців ніхто не подається на Львів. Це очевидна неправда. Наші безробітні, що живуть без кусника хліба, що року вносять подання в справі надання їм посади при школі ім. М. Шашкевича у Львові, але ті подання їм звертають з допискою: „Zwraca się z powodu braku miejsca". Людей чесних, працьовитих, кваліфікованих, нераз з вищими студіями переносяться в заказані й неприступні місця — як це мало місце з учителем Тарновецьким, котрого на ріжні негідні доноси агента п. Прушинського, учителя Поляка Т. Войціцького і після сторонньо переведеного дисциплінарного суду й засуду (про це свідчать списані протоколи і зізнання свідків, котрих Войціцький намовляв до фальшивих зізнань) переносять, розлучуючи його з жінкою і дітьми, аж до якоїсь псячої Рульки, а на його місце дають Поляків, щоб наші діти польонізувати. Тарновецький вже відбув давно незаслужену кару, набав-вся й чахотки, міг би вернути на давнє своє місце, але годі — бо „пляцуфка загрожона". На його місце дається недоуків або таких, що в чисто українськім селі запровадили утраквістичну школу і за це дістались до Львова. Колись поіменно їх назвемо.

Тепер в чисто українській школі ім. М. Шашкевича є ні менше ні більше лишень 6 польських сил, а ще має прийти одна Полька. І щож ви на те, батьки? Чи й дальше дасьте себе, свої діти і свою рідну мову зневажати? Що сказалиб наші сусіди і п. Матсе'і, якби так в польські школі прибувало з 2-3 наших учителів?

Так наша школа з такими славними традиціями йде до цілковитого занепаду, бо забирається їй добрих педагогів, а дається людей без найменшої кваліфікації, як не мало місце на цей шкільний рік. Цього року приділено до школи ім. М. Шашкевича таких учителів: одного студента прав, одного студента фільософії чи також прав, одного такого, котрий задумує робити гімназійну матуру. Всі вони мають по році служби без кваліфікацій. Одного мають навіть зменшити години, щоби не ходити на університет (чи це не майбутній зять інспектора?), а наші учителі мусітимуть за нього працювати. Як у такому разі виглядатиме наука? Правда, один делегат Ради Шкільної на засіданні тої Ради вспоминався за учителями-Українцями, але на це дістав відповідь, що Львів має 650 учителів, а контінгент є лишень на 550, отже нових сил не можуть приймати. Це правда—але чомуж Рада Шкільна вже передтим не брала під увагу з української школи і не зарезервувала для неї потрібних кваліфікованих учителів, а накидає нам людей цілком некваліфікованих? Делегата нього запевняємо, що дасться таких людей, котрі добре вміють українською (руською) мовою. Пожвавемо—побачимо! Ми вже бачили таких учителів, що на слово „zawsze" казали „із на z-azy", але чи з кашою чи без каші—того не могли пояснити. Інший знов учитель казав, щоб діти, як вертають зі школи, говорили на вулиці по польськи, бо як будуть говорити по „rusińsku", то може їх хто набити або буде з них сміятися. Ще инший забороняє дітям говорити на перерах по українськи, кажучи, що мають говорити всюди, навіть вдома з родичами по польськи, бо тут, мовляв, Польща. Таких примірів можна навести багато. Діти приходять зі школи додому й оповідають родичам, чого то вони вже в школі навчилися. Радуйся, батько й мамо, коли це почуєш!

Батько.

Радянська Україна.

Музейництво на Україні.

Поза великими музеями, що існують у Києві та Харкові, є на Україні ще цілий ряд провінціональних музеїв. Деякі з них повстали ще перед війною, а деякі вже в часі революції. Всіх їх нараховують 17. І хочемо присвятити декілька слів на основі вісток, зачерпнених у радянській пресі.

На чоло тих музеїв висувається теперішній полтавський державний музей ім. В. Короленка. На нього зложилися експонати музею б. полтавського земства, тамошнього етнографічного музею, збірки творів Ярошенка і збірки міністерства народньої освіти. Має він разом 200 тисяч експонатів, на жаль не всі богатства музею доступні для публики, бо не має він відповідного приміщення.

Другим щодо величини і майна є старогиївський державний музей. В ньому є б. музей Тарновського, музей панського побуту із речей Милорадовича та речей зібраних у часі революції. Є в ньому багатий археольогічний відділ. Загально має 30 тисяч експонатів, помішених у одному великому будинку.

Буший Наталієвський, а тепер Володимирський музей (від села Володимирівка, прозваного так на честь Леніна) повстав у 19 0 р. Він міститься в б. маєтку Харитоненка. Має одиноку на всю Україну і другу в СРСР. збірку старовинного, переважно новгородського і старогрецького іконописного ма-

Ярмаркові враження.

Старе місто Станиславів. Дві сестриці — Бистриці пригортають його, гірським повітрям дихають на нього. Карпатські казки лісові шепочуть йому. А Станиславів лежить собі на левадах, велике минуле згадує, про майбутнє завтра мріє, незавидним нинішнім хвалюється.

Велике минуле...

Столицею держави був. Невеликої — що правда, але всеж такої, як Румунія чи Сербія перед війною, а більшої, як всі прибалтійські держави по війні. На своїх хідниках гостив щоденно і президента і міністрів і послів і генералів. Не надзвичайні вони були (гляди ненаписана книжка: „Галичина в 1919 р."), але всеж не гірші, як міністри побідника. Із цього Станиславова накази на всю державу йшли. Не все вони були геніяльні, але ніодин не був більше недоладний від численних наказів Варшави чи Києва.

Хоч і яке воно, те минуле, а всеж у порівнанні з нинішнім воно велике.

Про майбутнє завтра мріє...

— Львів не має заложення на столицю! — переконує вас кожний Станиславівець. Все для нас — Українців невдячним був і таким лишився. А подруге — і будучности не має. Ріки нема, вітер не провіває, атмосфери не розріджує.

— Але й сплетень не розносить, — пробуєте боронитися.

— Сплетні йдуть і проти вітру... За те Станиславів! І традиція, і розположення, і положення.

Ви побиті, — Станиславівець тріюмфує.

Здається з огляду на те „розположення" відбувся в Станиславові „Український Ярмарок". — А сталося це Р. Б. 1926, а семого року заботи.

Як звичайно в нас — почалося з нічого. Ні докладного пляну, ні грошей, ні місця, ні охочих до праці.

Одного ранку вискочила невеличка думка з голови одного з громадян, зовсім так, як свого часу вигулькнула бл. п. Мінерва з голови бувшого бога — Зевеса.

Думка невеличка, але раз вискочивши, почала на очах рости так, що не тільки перестрашила батька, але й переросла його. Та всеж таки честь і слава батькові, що виплекав її і всякі-такі шати пристроїв. А то, не дай Боже, булаб ніколи світа ясного не побачила не тільки в Станиславові, але й у Львові. Бо хоч я і Львовянин, то все таки мушу признати, що останніми часами Львів не багато нових ідей виплекав, коли не рахувати справи віддання проекту на памятник Франка — маляреві, імпозантної участи галицьких видавництв у міжнароднім виставі книжки в Празі (чотири брошури й одна газета) і тим подібне.

„Український Ярмарок" у Станиславові — ідея велика і гарна. Поминаючи богато инших прикмет, має ще й ту, що є одною з признак пробудження з воєнних і повоєнних пароксизмів.

— — — — — — — — — — —

Неділя, третього жовтня...

Синява неба така бездонна, така непорочна — ні хмарки на її плесі. Осіннє сонце повними пригорщами щедро розкидає щире золото по полях, по лісах, по левадах. Летять ключами дикі гуси, останні поздоровлення Землі Галицькій передаючи.

— Гей! Сірі гуси! Куди ви, куди?! Може на ярмарок у Станиславів?...

— Зима за плечима, часу не хватає — відгегують.

І летять і летять...

А ми таки у Станиславів.

Крізь вижаті ниви, крізь зорані поля крізь вирубані ліси несе нас залізний кінь важко задихаючись, димом і парою закутаний.

Львів — Станиславів!

Европейська залізниця не вспілаб ще з Берліна до Мадриту, а ми вже в Станиславові.

Двірець...

Розглядаємось: може які написи, афіші, вказівки, бюро... Нічого...

Дивуєшся, забуваючи, що свого часу Львова не здобув, лінії Дністра не тримав, ані Збруча шоломом воду пив, позад себе оглядаючись...

Возії перед двірцем стоять на поготові.

Але тільки стоять і тільки на поготові. Не богато людей може собі позволити нині на їзду возієм.

— Хочу оглянути Станиславів...

— Люблю в гарний день пішки йти.

— Мені лікар наказав якнайбільше руху.

Оправдуються Львовяне один перед другим, хоч ні собі, ні другому не вірять.

Станиславів не причепурився спеціяльно з нагоди Ярмарку. Але що то неділя, то все позамикане і навіть Поляки та Жиди святкують. Поневолі... Покищо нема української і польської неділі, то й Жиди підтримують нас.

Врешті ми на Ярмарку.

Синьожовті хоругви показують, де купується білети і куди входиться до середини.

А там... аж за очі бере, завороти голови чинять. Богато навезено, а ще більше навезено. Всяких товарів, товарчиків: від папірків до дзвонів, від волової шкіри до людської (та остання ще не здерта).

Народ як бжілка божа гуде, роєм у салю „Сокола" преться, на мозолі уваги не звертає (не так на свої, як на чужі).

Ах! правда! Був би забув важну річ.

Передтим заки вилула публика у виставову салю, були промови на подвірку.

Промовляли переважно молоді промовці нові політичні й економічні зорі першої величини. А старі планети стояли збоку до нових ноток у промовах прислухуючись.

Не знаю як кому, але мені здається що це вже таке право природи, і всі мусять з тим погодитися.

А молоді промовці як у дзвони били, юними голосами тишу прориваючи.

Я весь замінився в слух... Перед мене не стояли вже делегати чи відпоручники на Ярмарок у Станиславові, але промовці першокласні, може й делегати до сойму

— — — — — — — — — — —

Сяля „Сокола" виповнена щиртьма гамом, публікою і гамором.

Зараз на вступі стрічає мене представник фабрики чорнила „Жар" у Львові. Веде мене до своїх експонатів і не тільки просить оглянути їх, але й спробувати. (Спробую цього чорнила напевно і його враження, що аж тоді вдасться мені фейлетон).

Після чорнила і „червонила" рада кі зір на шкіри „Хрому" (також зі Львова), але не підступаю ближче, бо здирання не моя спеціяльність.

Дивлюсь на долину (я був на балконі) і очі не знають, на чім спинитися.

Стоїть по лівій стороні якась немов індійська святиня. Солодкі якісь обриси кіоску, веселі та приємні.

Приглядаюсь: „Фортуна Нова" фабрика цукорків (теж зі Львова). Хто пройде біля неї, усміхається, язиком мляскає, сама касетки обіймає. Спеціально гарний пол горається туди, очі зривають.

Бачу: якась молода пара проходить біля солодкої пристані. Вона вже дивиться в сторону цукорків, він також силями старається звернути її увагу на

ст. штав XIII—XIV. вв. Складається з двох відділів: панський побут нової доби і старинне церковне мистецтво. Цей останній відділ приміщений в церкві, спеціально побудованій архітектом Шусевим для музейних матеріялів, у стилю XV. віку, з варіянтами з XVI. і XVII. ст. Є там крім іконописи рідкі унікати малярства, різьби, метальопластики, листви і т. д. Шлю ту незвичайно дорогоцінну збірку зберіг від затрати і знищення в часі революції організатор того музею і московської третяківської галерії Чорногубів.

Луганський державний соціальний музей повстав теж у часі революції. В його основу лягла подарована містом Одесою збірка зразків нового малярства. В 1924 р. став він соціяльним з відділами виробництва, професійного і революційного руху в Донбасі та побуту Донеччини. Музей має тепер до 2 і пів тисячі експонатів.

Ізюмський державний музей має переважно археольогічні збірки, памятки (так званої макролітичної культури 18.000 експонатів) та зразки з природи ізюмщини. Є там також невеличка збірка з побуту, малярства та історії.

Херсонський музей складається з двох відділів: археольогічного та природознавчого. Обидва вони місцевого значіння.

Конотопський музей заснований істориком Лазаревським, має історичний, побутовий і малярський відділи.

Ромапський музей складається з мішаних збірок.

Гадяцький музей, що міститься в б. будинку М. Драгоманова, сам собою невеличкий. На його майно складаються переважно памятки по Драгоманові, як документи та книжки.

Глухівський музей приміщений у двох кімнатах, має дуже цінну збірку старовинної української порцеляни XVIII. віку і невеличку археольогічну збірку.

Лубенський музей щойно в зав'язку. Має дещо з природознавства, історії та малярства.

Збірки Скоринська (б. Павла Галагана) і Тростянецька (б. Скоропадського), що збереглися в часі революції, мають дати засновок для прилуцького музею. В Прилуці підготовляють окремий будинок для тих збірок. Збірки мають дорогі колекції копій старих малярів, порцеляну, скульптурні памятки і старовинні меблі.

Старобільський музей теж повстав у часі революції та має два відділи: побутовий і природничий.

Вовчанський музей має збірку викопалин з Салтівського могильника (т. зв. Салтівська культура) та побутові й історичні памятки.

Сумський музей має велику збірку Ганзена, зложену з української та російської порцеляни і старинного скла. Крім того є в ньому зразки нового малярства, переважно російського. Повстав також у часі революції.

Маріупільський музей повстав недавно. Має передовсім зразки місцевого виробництва, господарства і природи.

Олешківський музей повстав у 1923 р. Заснували його два студенти. Має збірки з історії та мистецтва.

Деякі з тих музеїв, особливо останні не є державними. Їх утримують з приватних фондів, переважно збірок. Усі державні музеї підлягають Народньому Комісаріятові Освіти. Музеї місцевого значіння підлягають окружній владі. та дістають від неї гроші на утримання. Збірки музеїв безнастанно доповнюються цінними річами. На протязі 2 останніх літ прибуло до музеїв понад 40 пудів срібла, переважно церковних річей.

Ще в 1924 р. порушували в Харкові справу будови центрального музею. Тя вона якось притихла. Тепер у звязку з наближаючимся десятиліттям жовтневої революції, ця справа стала знов актуальною. Компетентні чинники підняли тепер питання про негайну концентрацію унікальних, музеальних річей і збірок всеукраїнського значіння в одному музею. Народній Комісаріят Освіти, чи краще відповідний його департамент поновив тепер актуальну ще за часів Центральної Ради справу про зворот Україні всіх історичних документів і памяток, що їх вивезли за царських часів на північ, переважно до Ленінграду і Москви, де вони й донині находяться в тамошніх музеях. Минулого місяця приняв Народній Комісаріят Освіти постанову про обєднання українського музею мистецтва і археольогічного з Всеукраїнським соціяльним музеєм.

НОВИНКИ.

— Перед Народнім Зїздом. Секретаріят Українського Національно-Демократичного Обєднання просить нас помістити отсей комунікат:

Взивається всі повітові партійні управи (Повітові Народні Комітети) скликати в місяці жовтні Зїзди та вибрати делегатів на Народній (Краєвий) Зїзд, який відбудеться в першій половині листопада ц. р. Кожний політичний повіт вибирає стільки делегатів, скільки обіймає судових повітів. До участи в Зїзді будуть допущені тільки вибрані, наперед зголошені делегати на основі окремих легітимацій, крім тих, що є управнені до участи в Зїзді на основі Організаційного Статуту УНДО. — *Львів, 4. жовтня 1926.* За Секретаріят Українського Національно - Демократичного Обєднання: **Володимир Целевич.**

— Нові видання Української Академії Наук. Українська Академія Наук у Київі видала такі нові збірники: „Записки І. відділу У. А Н.", ч. 7. 8. „Археографічного Збірника", Збірник праць комісії західно-руського права", Збірник зоольогічного музею", „Російсько-український словник правничої мови" твір, над яким історично-фільозофічна секція працювала 7 років); М. Рудинського „Матеріяли до вивчення неолітичної доби сточища ріки Ворскли", В. Шапошникова „Про вогкість текстильної сировини", нове повне видання хроніки Величка, посмертний твір відомого історика мистецтва Г. Павлуцького про український орнамент і „Збірник трипільської культури".

— Як дбають про памятки... На могилі Коцюбинського в Чернигові, як довідуємося з радянської преси, старий хрест зігнив і ледви тримається. Напис на хресті зовсім затерся. А стежка до могила і сама могила заросла буряном. Будинок, в якому 15 літ жив Коцюбинський, напів зруйнований, садок знищений, огорожі зовсім нема! Щось подібне можливе тільки у нас.

— Скільки є Василіям. У Галичині є 100 отців, 94 студентів, 90 братчиків; разом 284. У порівнанні з минулим роком 19 членів більше. На Підкарпатській Україні є отців 8, студентів 28, братчиків 9; разом 44. У Румунії отців 3, студент 1, братчиків 6. Разом усіх 338. На місіях у Канаді та Бразилії є 15 отців, 14 студентів і 5 братчиків. Загальний приріст членів в 1926 р. є 33.

— Зменшення податків — але не в Польщі. В Чехословаччині вийшов на днях друком проект податкової реформи, що на випадок його приняття в обох законодатних палатах увійде в життя з днем 1. січня 1927 р. На основі нього проекту будуть у першій мірі зменшені податки від підприємств (з 80 на максимально 44 прц.). Сильно обмежені будуть також різного роду автономні додатки: краєві, повітові, громадські. З приняттям того закону надіються загально ще більшого розвитку народнього господарства, промислу й торговлі в Чехословаччині.

— Пожежі. У Залужі, в яворівськім повіті, згоріло 7 господарств, наслідком сушення конопель у печі. — Два господарства згоріли в Жидятичах біля Львова, а три в Купичволі, біля Жовкви; — причиною сусідські порахунки. — Малі діти підпалили хату в Скнилові, а старші по необережности в Зборові.

— Цигане і діти. Троє львівських дівчат Каспшаківних, 14 літ, 12 літ і півпята вибрались у неділю за Личаківську рогачку і щезли. Поліція до цього часу не найшла їх слїду. Тому, що саме в тім часі розтаборились у т. зв. „цісарськім ліску" цигане, підозріння паде на них.

— Міжнародній кіновий конґрес, який почався в Парижі 28-го ц. м., скликаний „Інститутом інтелектуальної співпраці", належить до найбільше численних і найбільше оживлених. Більш тисячки представників з усього світа цієї сучасної, „сьомої Муси" зібралось на те, щоби радити над порозумінням поширення мистецтва, яке є нині доступне для всіх народів і єдине переходить межі кордонів з незвичайною швидкістю. У конґресі бере участь також Евген Деслав, представник України, запрошений до шестої комісії (режісура, преса). Між постановами конґресу заслуговує на увагу резолюція, щоби історичні та патріотичні фільми не ширили ненависти до инших народів і щоби автори фільм вибирали на „чорні" характери типи з власного народу. Резолюція важка до здійснення, але й повна глибокої моральної науки!

— Поліційні шоломи з Берлїна. Недавно польська преса спинила великий шум, дізнавшись, що попередній уряд замовив для варшавської поліції шоломи у берлінських фабриках. Скандал був тим більший, що мали це бути історичні шоломи, чисто-польські, з доби варшавського князівства, створеного з ласки Наполеона. Поліцаї в історичних шоломах на зразок уланів — гарна річ, але — Берлін! Тимчасом скандал на цьому не скінчився. Визначний варшавський достойник, який переводив трансакцію з Берліном, був дуже здивований, коли домагався присилки від берлінської фірми калькуляції та зразку шоломів, а дістав відповідь, що фірма таких зразків виконати не може. Здивований був тим більше, що рисунок на шоломи зробив визначний варшавський маляр. Варшавський посередник гадав, що відмова берлінської фірми має політичний підклад і виїхав до Берліна. Тут представник фірми заявив йому таке: „Проект варшавського маляря є фальшивий. Таких шоломів не носили в добі варшавського князівства". І повів його до музею, де показав йому автентичні польські історичні шоломи. Щойно на підставі цих зразків, з берлінського музею, німецька фірма зробила польські шоломи для варшавської поліції. Прошу уявити собі, що було би, якби перейсний варшавський проект сидів уже нині на головах полиції, а якийнебудь німецький професор відкрив, що вони історично фальшиві!

— З американського жіночого руху. У Шікаго істнує проект закону, що дівчатам нище 18 літ не вільно по півночі ходити самим по вулиці. Ті, що мають нічну працю, мусять мати при собі посвідку уряду чи підприємства. — Відома англійська феміністка Єлисавета Блеквел, яка провела довгі роки в Америці, покликана до льондонського університету на катедру анатомії. — Американські жінки змінюють боротьбу за самостійність замужних жінок перед законом, головно щодо їх приватного майна. Вони домагаються, щоби жінка мала право розпоряжатись своїм майном по вподобі і щоби могла його після смерти записати на якунебудь громадську ціль, а не щоби воно автоматично переходило на мужа. Заступниця головн національної жіночої партії з Нью-Джерсі, Еліс Поль, видає гасло: „Закон, який хоче вдержати жінку в нечуванім рабстві економічнім і моральнім, мусить упасти!".

— Проти твердих ковнірців повстала аж ціла організація. Рік вона, з Парижі. На її чолі стоїть французький драматург Ромен Кооліс. Можна сподіятись, що за рік, коли всі европейські чепурухи повикидають тверді ковнірці, повстане нова, яка проголосить, що справжній елеґант може ходити тільки — як це було бодай півстоліття — у твердім ковнірці.

— Значіння есперанта. Один льондонський адвокат і мадярська вчителька музики брали цими днями шлюб у Льондоні в есперантській мові. Вони познайомилися два роки тому у Зальцбурзі, а не знаючи чужинних мов, порозумівались есперантською і порозуміваються аж до цього часу.

— Малярі і море. Малярі, так само як письменники і инші артисти, почувають незвичайно сильно наслідки повоєнної кризи. Найбільше терпить країна малярів: Франція. Щоби зарадити лихові, 60 французьких малярів почало здійснювати оригінальну ідею: один з найбільших пасажирських пароплавів між Францією і Америкою бере на себе постійну виставку їх образів. Виставка обрахована на долярових туристів, яких море може лекше сполоче з грошей, ніж суходіл. Бо Американці, попавши в Париж, не так легко додумуються, що можна видати гроші на образи замість на инші памятки з подорожі. Але де мають розвішувати свої образи на видноті наші артисти?

— Світова хроніка. Румунська королева Марія, яка є тепер у Парижі, приняла пропозицію фільмового підприємства в Льос Анджельос, щоби грати у фільмі „Воскресення" Толстого. Одержаний гонорар призначає на голодні діти. — В Єні застрілився ректор університету, проф. хемії д-р Гутбір, у Веймарі письменник Шліхт-Бавдіссін, відомий із своїх військових гумореск. — Кара смерти принята в Італії буде виконувана американським способом, себто при помочі електричної течії на фотелю. 15 кандидатів зголосилось на становище ката. — Відомий російський учений Иоффе винайшов субстанцію, яка заступає при іволюції кавчук, а може видержати двацятькратно більшу електричну течію. — Прімо де Рівера одержав титул почесного доктора в університеті Саляманка. — У Харкові помер відомий професор університету, окуліст Е. П. Бравштейн, ученик славного харківського окуліста Гіршмана. Його праці з обсягу окулістики були відомі в наукових колах, а його практика визначувалась чудесними успіхами.

Куріння папіросок

є для величезної більшости суспільности життєвою конечністю. Тому, тимбільше мусимо звертати увагу на те, що і як куримо. При закупні тютюну мусимо числитися з нашою кишенею а при виборі туток і паперців повинні ми бути дуже вибагливі і купувати тільки випробовані першорядні вироби, де на кождім пуделку є виразно назвисько продуценту і місцевість, відки і від кого походять. І так н, пр. ТУТКИ МОРВІТАН, БОНТОН, ЕЛЬҐАМЕЛЬ як рівнож паперці ГЕРБЕВО ДОРЕ мають на кождім пуделку чи сшитці виразно виписане назвисько фабрикантів, яке ручить за доброту товару

ГЕР-БЕ-ВО

Гер-лічка **Бе**-лдовські **Во**-лошиньскі

зєдинені фабрики туток і паперців
558 Сп. Акц. **в Кракові.** 7-10

Орґанізаційний рух.

Віче в Глухівці, пов. Львів.

Дня 3. жовтня ц. р. відбулося в Глухівці, львівського повіту, політичне віче Українського Національно-Демократичного Обєднання на подвірю Гриньки Доскочинського. Явилося на віче около 600 осіб з Глухівця і сусідніх громад: Бродок, Лубяни, Демні, Тростянця, Волі Великої і Малої, Стільська, Поляни і Красова. Відрадною була поява на вічу численної делєґації миколаївського громадянства обок полів з п. Домбчевською, що подіялало дуже корисно на настрій віча.

Віче отворив п. П. Вишневський з Бродок. До президії покликано господарів: пп. Михайла Пташника, Данила Змия, Івана Гумецького, а протоколував п. Іван Харчишин з Миколаєва.

Реферат про політичне положення українського народу та про завдання Обєднання виголосив голова Повітового Народнього Комітету Обєднання п. Іван Ліщинський. Про практичне переведення народньої орґанізації по громадах говорив п. Вишневський з Бродок.

Ухвалено резолюцію з протестом проти накинення селу літом ц. р. наказного війта-Поляка і байрату, зложеного з 5 Поляків і 2 Українців (у селі на 162 українських родин є 6 латинського обряду), проти відступлення наказною управою громад

електричне приладдя. Ануж вона захоче цукорків... Що тоді?!...

Електрична ліхтарка не цікавить пайпочки, та за те цікавить хлопців, яким несе і не два треба денебудь посвітити, щоб не впасти в біду, або в болото.

Ці лямпки виставляє фірма „Топас", яка, хоч і змінила властителів, продає далі те саме.

Сходжу на долину і при дверях стрічаю „Жіночу долю". Біля вишивок стоїть панночка з таким написом на голові. Не можу розчовпати, що саме є жіночою долею. Чи вічна крутанина коло домашнього господарства, чи може головка, на який власне видніє той напис. Здається, що те останнє, бо від голови жіноча доля сильно залежить. Вона (голова) мусить бути не тільки розумна, але й гарна.

На салі при вході книгарня Наукового Товариства Шевченка. Я просив „Мазепу" Лепкого, а мені дали Катальог, тому я виставу не оглянув якслід, тимбільше, що зліва манив мене намилений голос Василя Весоловського, що стояв за прекрасною пірамідою мила „Мута" і своїми принуками звертав загальну увагу.

Це помагало і слідуючому кіоскові фабрики пасти „Зоря" О. Левицької і Спілки. Кіоск, весь вибитий жовтою матерією, притягав око і пригадував усім за черевики і підлогу. Не один подумав з жалем, що його черевики не тільки невичищені, але й подерті. Правда, таки на виставі можна було їх замінити за мові, але...

Ось зараз напроти вилискувався величезний лякеровий мешт, таких розмірів що хіба тільки якийсь великан міг його вбрати. Між учасниками йшли на цю тему балачки і всі згоджувались, що треба ще доробити другий і вислати до Львова. тільки не знаю, чи духовна особа може носити такі мешти.

Оглядаючи то це то те, я змучився і зголоднів. Рушив отже до буфету покріпитись, та — на жаль — застав тільки порожні столи.

Ця часть виставки мала найбільше відвідувачів і перевела найбільше трансакцій. Тільки експонатів було обмаль, а до того ніхто не сподівався стільки спеціялістів з тої бранжі.

Вертаючи назад, мав я час, хоч і голодний, помилуватись прекрасним образом Петра Холодного „Ой у полі жито", який виставляла (в нездалих рямках) „Червона Калина". Здається не знайшла мецената штуки, бо піде правди діти: Українці звертають увагу в першій мірі на рямці.

Покріпившись знаменитим „Йогуртом" з Масло-Союзу, я несподівано знайшовся в неприємній ситуації. На ярмарку зробилась така глота, що тяжко було протиснутись, а ще тяжче вийти. До того можна було в стиску взяти чужу ногу замість своєї. Тому з вдячністю прийняв я від „Топасу" електричну ліхтарку, а відшукавши при її помочі свої власні ноги, вийшов на подвіря.

Що це не жарт ані видумка, на доказ цього нехай послужить факт, що богато учасників вийшло з буфету несвоїми ногами.

— — — — — — — — — — —

Скінчився Ярмарок у славнім городі Станиславові. Скінчився, в протиставленні до „Східних Торгів", з прибутком.

Слідуючий має вже бути таки у Львові. Думаю, що на другий рік буде вже і плян докладний і місце добре і богато чужих фірм і... дощ.

Галактіон Чипка.

На днях розпічнуться вписи до **ТАРАС ВИТВИЦЬКИЙ** КОНЦЕС. ІНСТИ. — ТУТ ТАНЦІВ —

ської площі під будову костела, проти провокування села учителькою-Полькою (на 68 українських дітей четверо латинського обряду).

В дискусії порушив п. Харчишин конечність розбудови кооператив по селах, а п. Головка справу звільнення політичних вязнів (ухвалено резолюцію).

Приємне враження справила присутність на вічу великої скількости парубоцтва, що з великим зацікавленням прислухувалося рефератам.

Зі спорту і руханки.

Руханково - пожарничо - спортове свято в Стрию.

Старанням Руханково-Пожарничого Союзу в Стрию влаштовано дня 26. серпня 1926 р. в селі Добрянах, віддаленого 3·5 км. від Стрия, руханково-спортовий поміс при співучасти дооколичних сокільських гнізд, місцевого т-ва „Сокіл та Спортового Кружка в Стрию. Провід цілого свята спочивав у руках начальника стрийського „Сокола", проф. Криницького.

До вільноручних вправ стануло 128 Соколів з дооколичних гнізд; вправи, крім четвертої, випали дуже гарно й гармонійно. Четверта вправа дещо зіпсувала ефект, бо випала дуже нервово, головно через те, що деякі гнізда щойно по генеральній пробі зачали її вчитися.

Натомісць дуже гарні були вправи 86 дівчат-Сокілок при співі. Уставка до цих вправ у ради осьмирамінної звізди, як також і відмарш із площі вийшли дуже гарно. По вправах вільноруч і вінками 4 пари „Сокола" в Добрянах виконали національний танок „Козачок" укладу Авраменка.

Приємно було бачити вправи на поручах, виконані хлопцями руханкової секції т-ва „Сокіл" у Стрию, які вправно й відважно вивязувалися зі свойого завдання, навіть при доволі тяжких вправах.

Спортовий Кружок поставив 12-ку до легко-атлетичних змагань, а саме: Петрина Роман, Петрина Богдан, Озінкевич Богдан, Косинський Тимко, Найда Володимир, Савчинський Ярема, Савчинський Остап, Бортник Олекса, Маркус Остап, Дацко Осип, Янів Степан і Гисяк Олекса.

Вислід: Біг на 100 м. — Савчинський Остап в 12.1 сек. Диск (3 кг.) — Найда Володимир в 28.90 м. Куля (7.258 кг.) — Найда Володимир в 8.75 м. Скок в далечінь — Петріка Роман в 5.50, Петрина Богдан в 5.12 м. Скок з тичкою — найкраще скаче Гисяк Олекса, що цілий час спортових змагань був сенсацією дня. Має він ледви 13 літ, 1.30 м. високи, ваги 30 кг. Спеціяльно знаменту техніку показав він при скоці з тичкою. Своєю зручністю побив Савчинського (80 кг.) та инших змагунів. Сподіємося, що він при відповіднім тренінгу зможе стати колись поважним змагуном. По нім у скоці з тичкою йдуть: Петрина Богдан, Савчинський Остап та Бортник Олекса. Фіналу нема, бо при кінці 2-ої тури Бортник ломить тичку при 2.05 м.

На загал свято відбулося дуже гарно і великою, одначе не в цілости виконаною програмою. А не виконано її не їзза недостачі чи короткого осіннього дня, а тільки через питому „українську точність". Свято мало зачатися в год. 1-ій передпол., а генеральна проба вправ у 7-ій год. рано. На жаль, одно тільки гніздо — Жулин — зі всіх присутніх (а було їх 9.: Жулин, Лисятичі, Стрілків, Стриганці, Синків, Слобідка, Бережниця ад Стрий і Верчани) зрозуміло, що приказ треба як слід виконати і прийшло на час. За те гніздо з Лисятич, яке було донедавна світилом стрийського округа, прийшло ледви в год. 11·30 і через те програму свята треба було дещо зредукувати, а саме свято зачати аж у 2-ій год. попол.

На святі було около 1000 глядачів зі Стрия та дооколичних сіл. Дуже разячо впадала в очі недостача вишколення пішої муштри, так, що голова Союза інж. Палій і проф. Криницький мусіли по генеральній пробі щойно зачинати вчити. Цей сумний факт доказує нам, що дотепер було дуже мало заінтересування нашої інтеліґенції селом. Слід додати, що в мущин нема у нас дисципліни, карности, почуття обовязку, коли натомісць все те баримо у дівчат.

Повне признання належиться пп. інж. Палієві і проф. Криницькому за їхню посвяту та труди, вложені в це свято.

Побажати-б знова, щоб „Сокіл-Батько" та „Великий Луг" уложили спільно правильник муштри і розіслали по округах в цілі точного й одностійного придержування всіми гніздами. — **Учасник.**

Всячина.

Колірн і недуга. Є в Лондоні шпиталь, де недужі завсіди веселі і не мають важких вражінь, звязаних звичайно зі шпиталем. Цей веселий настрій завдячують вони силі фарб розсіяних довкола. У шпиталі Сент-Джона на Уксбрідж-рад все блищить від зелених, жовтих і червоняних тонів. Нема білих одноманітних стін і звичайних сірих покривал на ліжках. Управа шпиталю при співучасти лікарів, психольогів і малярів подбала про такі барвисті та гармонійні малюнки. Під впливом колірів недужі вертають до здоровля на кілька днів швидше. Є випадки, коли недужі, що терплять на безсонність у звичайних білих кімнатах, негайно засипляють у кольоровій.

До українського громадянства.

Пригадуємо отсим Всім українським громадянам, власникам нерухомостей, що на основі постанови § 12. уст. 5. Розп. Президента Р. П. з 10. жовтня 1924 примусовому обезпеченню ПДУВ підлягають тільки $^2/_3$ частини суми оцінення будинків, а $^1/_3$ вартости може власник обезпечити в иншім Товаристві. Тому національним обовязком кожного Українця, якого будинки обезпечені в цілости в ПДУВ, є скористати з цієї постанови закона й обезпечити $^1/_3$ частину вартости своїх будинків в одинокому українському асекураційному Товаристві „Дністер" і в тій цілі виповісти поручним письмом негайно, а найдальше до кінця жовтня ц. р. обезпечення $^1/_3$ частини вартости будинків у дотичному Відділі ПДУВ від дня 1. січня 1927. Виповідати можна збірно, одним письмом—більше господарів, але кожний мусить власноручно підписати виповідження, подаючи при своїм підписі число виказу ПДУВ і число конскр. дому. Після вислання виповідження слід зголоситися до найближчого агента „Дністра", згл. безпосередньо до Дирекції та зголосити і задаткувати внесок на обезпечення $^1/_3$ частини вартости будинків, предкладаючи останню полісу ПДУВ (довуд убезпеченьови) для устійнення $^1/_3$ частини з оціненої через ПДУВ вартости дотичних будинків.

Це дуже важна справа! Наш загал мусить побороти в собі нахил до вигідности, завдяки якому дехто волить мати до діла з одним Товариством, як з двома. Йде про підтримання одної з найстарших і найповажніших наших економічних установ, якою є „Дністер", що вже від 34 літ трудиться для добра українського народа, дає працю та удержання десяткам родин наших людей, поміч тисячам агентів і підпомагає добродійні українські інституції. В нинішніх часах боротьби за наше національне істнування ні один гріш, який може піти до каси української установи, не сміє збогачувати чужого! Тому прохаємо свідоміших громадян української суспільности, щоби ужили свого впливу на менше свідомих братів і спонукали їх до безпроволочного виповідження обезпечення $^1/_3$ частини вартости будинків в ПДУВ (виповідження мусить бути в руках дотичного Відділу ПДУВ найпізніше 31. жовтня ц. р.) і обезпечення тої $^1/_3$ частини в „Дністрі".

Хай жовтень ц. р. стане місяцем „Дністра!"

Рівночасно пригадуємо, що примус обезпечення в ПДУВ відноситься тільки до будинків, а не до рухомостей, т. є домашніх і господарських знарядів, живого інвентаря, збіжа, паші і т. п. Тому кожний Українець, чи в місті чи на селі, може і повинен обезпечити свої рухомости в „Дністрі" на повну вартість.

Надіємось, що наш поклик найде живий відгомін серед нашого громадянства та що протягом місяця жовтня всі Українці стануть членами „Дністра", обезпечуючи у нас хоч $^1/_3$ частину вартости будинків і цілу вартість рухомостей, і запевнять тим способом „Дністрові" світлий розвиток для добра українського народа.

Дирекція Товариства Взаїмних Обезпечень „Дністер" у Львові.

В третї роковини смерти бл. п.

Д-РА ЛЮДОМИЛА ДАВИДОВСЬКОГО

б. старшини, секретаря, дипльомата З. У. Н. Р. в Празі

і там помершого, одинокою найдорожчого сина Петра і бл. п. Юлії з Гуськевичів Давидовських, см. стар. секретаря Генер. Прокураторії

відправиться

ЗАУПОКІЙНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

в парох. церкві св. Петра і Павла при вул. Личаківській у Львові,

в вівторок дня 12. жовтня 1926 р. в год. 8. рано,

на котре всіх своїх і знакомих запрошує горем прибитий

Батько.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Єсевського у складі 30 осіб виступає:
Четвер 7.X. Львів.
Пятниця 8.X. Львів.
Субота 9.X. Яворів.
Неділя 10.X. Яворів. 193 48-2

з Дрогобиччини. Дня 11. жовтня 1926 р. відбудуться у Дрогобичі в Народнім Домі в год. 1-ій пополудні Довірочні Збори скликані Повітовою Управою Українського Національного Обеднання з отсим дневним порядком: 1. Справа партійної організації, 2. Справа українського шкільництва в дрогобицькім повіті.

Однорічний торговельний курс для абітурієнтів середних шкіл відкрито дня 5 ц. м. при Торговельній школі тов. „Просвіта" у Львові вул. Корнякта 1, та з огляду на те, що ще богато молоді жде приняття на університет продовжено вписи до 15 ц. м. На тім курсі подається крім обовязкових предметів, як купецькі рахунки, політ. арітметику, торговельний закон, науку про торговлю і векслі, бухгальтерію, економію, стенографію, тощо, ще й живі світові мови, окремо історію, теорію кооперації та науку про організацію і ревізію кооператив. Отже ця школа підготовлює не тільки до капіталістичних, але також до кооперативних підприємств, тим більше, що в ній знать переважно відомі кооперативні діячі з довголітньою практикою і поученими високими школами. Укінчення курсу дає змогу записатися на II. р. експортівки або добути хліб, а також подає знання потрібне кожному судді, адвокатові або священикові, та взагалі громадському діячеві. Ось чому цей курс повинен бути переповненний молодими людьми, а навіть і старшими на становищах, тим більше, що наука ведеться там у пополудневих годинах. Оплата приступна, всього 15 зол. місячно, хоча в гімназіях платиться 35 зол. місячно.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

СОЛІДНУ станцію знайдуть панночки Охронок З. І. Ропіцка 660 2—3

ДО ЗАМІНИ парохія Голгочі коло Підгаєць за парохію хочби о меншій дотації, однак близько міста з середніми школами, взглядно з станцією залізничою в місци без взгляду на дієцезальну приналежність. — Уряд парохіяльний в Голгочах п. Іосо. 659 3—4

ОТСИМ уневажнюється украдену військову книжку виставлену через П.К.У. Львів, на назвиско Иосуф Гураль ур. 1890 р. в Калниївці п. Бібрка. 658 3—4

60 СОТ. коштує одна ложечка до чорної кави з хінського срібла у Мандля вул. Коперника 14. 681 1—2

ВЧУ по дуже низьких цінах англійського, французького, італійського та німецького (найновішою методою), — роблю переклади скоро. — Зголошення під „Солідність". 679 1—2

КАВАЛЄР, пристійний, інтеліґентний, має свою власну гуртівну крамницю ожениться з панною або вдовою. Зголошення з фотографією до адміністрації „Діла" для „Зет". 682 1—1

КНИЖКУ Гиґієна для Пань, висилаю даремно дискретно, українська кореспонція, зворт порта. — Len Bydgoszcz Lubelska. 683 1—1

ВЕЛИКИЙ сонячний покій з харчем для студенток при українській родині біля університету (1 хвиля ходу). Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Сонячний покій".

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Лікарсько-дентистичне Заведення

д-ра Симна Раппапорта Якова Насса

ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.

Пльомбування й вилимання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. 630 5—5

Звичайні Загальні Збори

Тов-а Українських Ремісників „Зоря" у Львові відбудуться дня 10. жовтня 1926 року в год. 10 рано в льокалі Тов-а при вул. Вірменській ч. 25.

Дневний порядок:

1) Відкриття Загальних Зборів, 2) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів, 3) Звіт з діяльности Виділу за минулий рік, 4) Касовий звіт, 5) Звіт Контрольної Комісії та внесок на уділення абсолюторії, 6) Вибір Голови та Членів Управи Тов-а на слідуючий рік, 7) Внески та запити членів.

Наколиб в год. 10. не явилося вимагане статутом число членів тоді в год. 11. відбудуться Заг. Збори без огляду на число присутніх членів а приняті рішення будуть правосильні.

Від Виділу Тов-а „Зоря":

Осип Енкалович, голова. **Степан Кезик,** секретар. 684 1—2

Подяка.

Управляюча Рада Ставропиґійського Інституту, як власник Церкви Успення Пресв. Діви Марії у Львові, заносить глибоку подяку Тов. Взаїмних Обезпечень „Дністер", Земельному Банкові Гіпотечному і Центро-Банкові у Львові за величавий дар, витражів для тої Церкви.

Сеніор Ставропиґійського Інституту
Микола Третяк.

ЕЛЄҐАНТ терпентинова паста — до обуви —
ФРАНЦУСЬКА МАСА до фротерування — підлоги —
ВАСЕЛІНА ЖОВТА, ЧОРНА до шкір, упряжи і кінських копит в бочці і бляшаних пуделках
поручає
О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка ЛЬВІВ КОРДЕЦЬКОГО 17

СПОГАДИ ЧИКАЛЕНКА І. II. і III. ЧАСТЬ

повинні бути в кождій хаті. — Ціна за всі 3 части тільки 8 зол.
Набувати можна в Українських Книгарнях у Львові і Адміністрації „ДІЛА", Львів, Ринок 10. II. пов. 3—3

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

ч. 223 (10.900 Львів субота 9. жовтня 1926 Publikacya opłacona ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів. Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. ощадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Радянсько-литовський пакт.

Текст умови.

„Вісти", офіціоз українського радянського уряду, подають отсей дослівний текст радянсько-литовського пакту про неагресію:

Москва, 29. (Тарс. Оголошено текст угоди між Союзом Радянських Соціялістичних Республик та Литовською Республікою. Угода говорить:

„Центральний Виконавчий Комітет Союзу Радянських Соціялістичних Республик — з одного боку, та президент Литовської Республики — з другого, переконані, що інтереси народів Союзу Радянських Соціялістичних Республик і Литви потребують постійного співробітництва, основаного на довірі та для допомоги, в ділу своїх сил, підтримці загального миру, умовилися скласти угоду для розвитку дружніх відносин між ними. Для цього вони призначили своїми уповноваженими: Центральний Виконавчий Комітет Союзу Соціялістичних Республик — Георгія Чичеріна, члена Центрального Виконавчого Комітету Союзу Радянських Соціялістичних Республик, народнього комісара закордонних справ, та Сергія Олександровського, уповноваженого представника Радянських Соціялістичних Республик у Литві, президента Литовської Республики — Миколяса Сляжевичюса, міністра президента, міністра юстиції та виконавця обовязків міністра закордонних справ Литовської Республики, Юргіса Балтрушайтіса, надзвичайного посла й уповажненого міністра Литовської Республики, що зустрілися в Москві і по розгляді своїх повноважень, знайдених в належній формі та в законному порядку, приняли такі постанови:

Артикул 1. Мирна угода між Росією та Литвою, складена в Москві 12-го липня 1920 року, якої всі постанови її зберігають всю свою силу та непорушність, лишається підставою для відносин між Союзом Радянських Соціялістичних Республик та Литовською Республикою.

Артикул 2. Союз Радянських Соціялістичних Республик та Литовська Республика обопільно зобовязуються шанувати при всіх обставинах суверенітет та територіяльну цілість і недоторканість один одного.

Артикул 3. Кожна з обох сторін, що складають угоду, зобовязується утримуватися від будь-яких агресивних вчинків проти другої сторони. Колиб на одну з цих сторін, не зважаючи на її миролюбиву поведінку, напала одна або кілька третіх держав, друга з цих сторін зобовязується не допомагати цій одній або кільком третім державам в їхній боротьбі проти нападеної сторони.

Артикул 4. Якщо треті держави складуть політичну угоду, скеровану проти однієї з сторін, що складають цю угоду, або коли в зязку з конфліктом згаданого в артикулі 3-му другого уступу характеру, або коли одна з цих сторін не буде замішана в збройних сутичках, треті держави утворять коаліцію для того, щоб економічно чи фінансово бойкотувати одну з сторін, що складають цю угоду, друга договірна сторона до такої угоди або до такої коаліції не приставатиме.

Артикул 5. В тім разі, коли виникне конфлікт між ними, сторони, що складають угоду, згоджуються призначити комісії погодження на той випадок, колиб не вдалося розвязати конфлікт дипльоматичним шляхом. Склад названих комісій, їхні права та процедура, що вони додержуватимуться ії, визначиться окремою угодою, що має бути встановлена.

Артикул 6. Ця угода підлягає ратифікації. Її повинності зробити протягом 6-ти тижнів з дня підписання угоди. Обмін ратифікаційних грамот відбудеться в місті Каунас.

Угоду складено російською та литовською мовами.

При тлумаченні її обидва тексти вважаються за автентичні.

Артикул 7. Ця угода набирає чинности з моменту обміну ратифікаційними грамотами й матиме силу протягом 5-ти років, за винятком артикулів першого та другого цієї угоди, що їх термін дійсности необмежений.

Чинність цієї угоди продовжуватиметься автоматично, що разу на один рік, якщо одна з сторін, принаймні на 6 місяців до кінця терміну угоди, не висловить бажання про відкриття переговорів про дальшу форму політичних взаємин обох держав.

Посвідчуючи це, уповноважені власноручно підписали цю угоду та скріпили її своїми печатками. Оригінал складено та підписано в Москві в 2-х примірниках вересня двацять восьмого дня, тисяча девятьсот двацять шостого року.

Г. В. Чічерін.
Сергій Олександровський.
Миколас Сляжевичюс.
Юргіс Балтрушайтіс.

З польських справ.

Польська нота до радянського уряду. — *Польсько-німецькі переговори.* — Буджетовий прелімінар на р. 1927/28.

Варшава, 7. жовтня 1926.

Вчора прем. Пілсудський відбув довшу конференцію з мін. закорд. справ Залеським. Темою конференції була справа відповіди польського уряду на радянсько-литовський договір. На конференції устійнено, що польський уряд вручить ноту всесоюзному радянському урядові за посередництвом польського посла в Москві. Чи анальогічні заходи будуть пороблені на терені Ліги Націй, ще не вирішено.

Дня 11. ц. м. зачинаються в Берліні знову переговори в справі польсько німецького торговельного договору. З польської сторони братимуть у тих переговорах участь сен. Бартошевич, пос. Діямянд, Мархлєвський і ин.

В мін-ві скарбу приготовляється тепер буджетовий прелімінар на р. 1927/8. Прелімінар цей має прийти ок. 20. жовтня до канцелярії сойму. Уряд рахується з тим, що сойм не поладнає справи до 1. січня, тому рішив предложити сеймові проект бюдж. провізорії за час від 1. січня до 1. квітня. Уряд хоче, щоб новий бюдж. рік зачинався не від 1. січня, але від 1. квітня кожнього року.

Автономна фінляндська республика.

Берлін, 7. жовтня 1926.

З Ревеля повідомляють, що ленінградський всесоюзний ЦІК. ухвалив утворити автономну фінляндську республику, яка має повстати на кордоні Фінлядії, на північ і полудневий схід від Ленінграду. Обіймативе ряд громад у ленінградській і гатчинській окрузі. Утворення тої республики має на ціли влекшення більшовицької пропаганди у Фінляндії створенням бази, яка мала би ціли подібні, як білоруська республика у відношенні до Польщі, а молдавська у відношенні до Румунії.

Стріча Красіна з Чемберленом.

Лондон, 7. жовтня 1926.

Представник СРСР. Красін предложив Чемберленові стрічу. Розмови відбудуться на другий тиждень. Уряд СРСР. наділив Красіна повновластями для обговорення і полагоди всіх спірних справ між Англією і СРСР.

Опозиція в СРСР. зростає.

Париж, 7. жовтня 1926.

Тутешні часописи повідомляють із Москви, що адмірал Зоф перейшов до опозиції, утвореної Зіновєвом і Троцьким.

Димісія ґен. Зекта.

Берлін, 9. жовтня 1926.

Міністр краєвої оборони д-р Кеслєр заявив на конференції у президента держави, що коли Гінденбург не підпише димісії нач. команданта райхсвери ген. Зекта, то він сам негайно уступить. Військові кола, головнож ген. Зект, не признавали авторитету мін. війни, тому уступлення ген. Зекта є конечне. На наслідника ген. Зекта висувають Віртемберця Райнгарда, команданта райхсвери в Касселі. Гінденбург приняв на авдієнції ген. Зекта і Геслєра. Можливо, що не прийме димісії Зекта.

Болгарія і Італія.

Рим, 7. жовтня 1926.

На авдієнції болгарського мін. закорд. справ Болгарії Бурова у Мусолінія обговорено всі справи, які мають скріпити приязнь між Болгарією і Італією.

Біржа.

Гроші.

Вчора передполуднем доляр дійшов до 9·04 і більше, в полудне курс доляра ослаб і впав на 9·03. В міжбанкових трансакціях платили чеки на Нью Йорк по 9·03·25, доляр канад. 8·97—8·98, чеські корони 0·26—0·26·50, леї 0·04—0·04·50, франки французькі 0·25—0·25·50 франки швайцарські 1·72—1·75, фунти стерлінги 43·00—43·50.

Золото: 20 астр. корон 35·80—36·30, 20 фр. франків 33·30—33·80, 20 нім. марок 42·20—42·70, 10 рублів 45·50—46·00.

Срібло: австр. корона 0·06—0·67, 5 австр. корон 3·80—3·90, австр. фльорен 1·90—1·95, рубель рос. 2·80—2·90, копійки за рубель 1·40—1·45.

Збіжа.

Положення на загал без зміни. Дальше пошукують жита й вівса. Поза біржою більші трансакції в промислових бараболях для експорту до Катовиць. За бараболі для їди платили 6·40. Тенденція трохи звижкова. Пшениця красна дворська 44—45, пшениця красна селянська 41·50—42·50, жито галицьке 33—33·50, ячмінь галицький броварний 30—31, ячмінь галицький 27—27·50, ячмінь пастівний 24·75—25·25, овес галицький 26·50—27·50, кукурудза румунська 29—30, бараболі промислові 5·50—6·00, фасоля біла 38—40, фасоля колірова 30—32, фасоля красна 36—38, горох пів-Вікторія 66—72, горох полевий 40—44, бобик 31—33, вика 31—34, сіно солодке красне прасоване 8·00, солома прасована 4·00, гречка 28·50—29·00, льон 58—62, рипак озимий 62—64, отруби житні нетто без мішка 16·25—16·50, крупи гречані 63—65, крупи ячмінні 48—49, пенцак 47·50—48, конюшина червона красна натур. 315—360, мак синій 145—155, мішки юотові виробу Страдом Варта 1·90, мішки уживані, добрі за штуку 1·80.

Крапка над і.

Львів, 8. жовтня 1926.

Маленька Литва, велика Польща державний велитень — Рад. Союз — ось трикутник, в якому замикаються пристрасні політичні розмови і навіть воєнні здогади останніх днів.

Ще недавно (кінець серпня) нар. комісар закорд. справ Чічерін пропонував Польщі в імени Рад. Союзу пакт неагресії, пакт, який без надуми відкинув керманич польської закорд. політики мін. Залеський, бо —мовляв — Польщі вистарчає ризький договір, а зрештою

„трактат невтральности не може бути заключений виключно між Росією і Польщею, але мусить давати гарантію безпеки всіх сусідніх держав".

Кого саме розуміти під „всіми сусідніми державами",—пояснював тоді півофіційний орган польського міністерства закорд. справ „Глос Правди", пишучи:

„Квестія (неагресії) стоїть у площині всього европейського сходу, якому забезпечити мир — це головний предмет журби Річпосполитої. І тому між нею і якою з держав, що сусідують з Росією і нею, не можуть бути підписані умови про неагресію, які могли би поставити в инше положення котру-небудь з держав, що находиться в тій самій ситуації".

Та заки Річпосполита спромоглася „забезпечити мир всьому европейському сходові", дня 28. вересня ц. р. наступив в Москві акт, яким хто инший вирвав Польщі „мирну" ініціятиву.

Радянсько-литовську умову спершу байдужо трактувала польська дипльоматія і преса, не привязуючи до неї, щонайменше назверх, більшої ваги. Аж в останніх двох днях зароїлася польська преса тривожними вістками, а польська дипльоматія розпочала кроки, які вказують на далекосяглість радянсько-литовського порозуміння. Премієр-диктатор Пілсудський відбуває таємні наради з британським амбасадором у Варшаві Макс-Міллєром, мін. Залеський приготовляє дві ноти: до литовського уряду і Ліги Націй, бо — мовляв — згаданий трактат містить в собі суперечности з арт. 16 статуту Ліги Націй.

Радянсько-литовський пакт. з 28. вересня 1926 підтверджує радянсько-литовську умову з 12. липня 1920 р. про признання Рад. Союзом Виленщини Литві. Як відомо, Виленщина — це найбільша литовська рана. Польща походом „збунтованого" ген. Желіговського в р. 1921 анектувала Вильно, прастару литовську столицю, а Ліга Націй санкціонувала цей польський замах. Безнастанні відзиви Литви до Ліги Націй в справі перевірки її постанови були безуспішні. Загарбання Вильна Польщею постійно підсичувало напруження польсько-литовських відносин. До тогож в останньому часі зявилися вістки, що внаслідок туарійських розмов (підготовлюваної німецько-французької співпраці) з одного боку та нажаганням Англії заспокоїти німецькі аспірації на сході з другого, — має наступити захоплення Польщею Клайпеди в заміну за віддачу Німеччині Данцігу. В тому положенні не мала Литва иншого виходу, як звернутися на схід, в Москву, яка не лише пактом з 28. вересня 1926 забезпечила їй непорушність її території, але й заспокоювала національну амбіцію Литовців, відмовляючись признати рішення Ліги Націй в справі Вильна.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 450/26. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo" Nr. 219 (10.895) z dnia 5. października 1926 pod tytułem: „Za oceanem" w ustępach między słowami: a) pożyczkoju a Rekord, b) pid Polszczeju a koły Liga, c) i zkompromisowe a Polszczenja zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ust. 1 dokonaną w dniu 1. X. 1926 roku rozbiorkę za usprawiedliwione i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 494 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk.z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. i zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. n. Lwów, dnia 5. października 1926 r. Nawel.

Рад. Союз теж вдоволений з пакту з Литвою, уважаючи його з одного боку проривом зручно підготовлюваного Англією антирадянського фронту, а з другого вступом до підписання таких же умов з Латвією, Естонією і Фінляндією. Таким чином антирадянський ланцюг, якого завязне кільце починалося у Варшаві, а який простягався здовж Балтику, прорвано в Ковні. Маленька Литва поставила крапку над і, повертаючи в нівець англійські пляни.

Очевидно, радянсько-литовський пакт поставив Польщу в незвичайно важке положення, розвіваючи її надії на транзит між Сходом і Заходом, на піддержку польського промислу через виторгування від Рад. Союзу пригожих для себе торговельних умов, на здобуття від Литви догіднішого доступу до моря і на одноціліть всього балтійського фронту з Польщею проти Рад. Союзу. Також поставлення знаку запиту над Вильном не належить до приємностей. І тому то тепер знімається такий галас з приводу радянсько-литовського пакту, і тому Льондон через парижський „Тан" (бажану опінію якого можна кожної хвилі здобути за добрі гроші!) говорить про те, що уступ про Вильно є явною суперечністю з рижським трактатом та що радянсько-литовський пакт є антитезою консолідації мирних відносин на Сході.

Московський пакт з 28. вересня 1926 є безсумнівним успіхом радянської дипльоматії, бо в зародку нищить всі спроби створити великий протирадянський бльок. Цим пактом відвертає від себе Рад. Союз одну з найбільших небезпек, яка являлася для нього в останніх літах. Та умісцевлюючи Польщу в в її дотеперішніх, крайно невигідних границях і не даючи їй спромоги вступити на шлях господарського розцвіту, Рад. Союз на довші літа утверджує рижську границю, ще раз кладучи крапку над і рижського трактату.

Найбільший вибір
блаватних товарів,
МУЖЕСЬКОГО СУКНА
поручає фірма
АНТІН УВЄРА
ЛЬВІВ, вул. Галицька 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі,
468 Стрию. 10—16

Свято української культури.

Величавий ювілей проф. М. Грушевського.

(Власна телеграма).

Київ, 5. жовтня 1926.

Свято загальне і величаве. Вчора в салі університету зібралася тисяча запрошених осіб. Проф. Грушевського витають грімкими оплесками. Проф. К. Студинський промовляв четвертий з ряду. Зривається буря оплесків, бо говорить Галичанин. Привіти тревали від 12 год. рано до 5 пополудні. Кілька соток привітів не відчитувано, а тільки подано до відома. Між ними багато від Академій Наук цілого світу, від краківської Академії, львівського університету і семинаря польського права. Промовляли проф. Пічета з Минська по білоруськи і відпоручник Литви по литовськи й український. Проф. Свєнціцького теж витають громовими оплесками. З усіх усюдів Галичини багато привітів. З Чехословаччини багато привітів чеських і українських. Коли проф. Грушевський виходив зі свята і сідав до авта, зібрана публика уставлена в ряди, прощала його безперервними окликами в його честь. Увечері був святочний пир, що протягнувся до пізної ночі. Промовляло багато бесідників. Зворушений відповідав проф. Грушевський. Словом—велике свято української культури.

Загострення відносин в Компартії.

Вчорашні телєграми принесли вістку про те, що Троцький став явно по стороні теперішньої опозиції, тобто по стороні Зіновєва. Троцький мав заявити, що приступає до активної праці в опозиції. Що вплинуло на таку заяву Троцького, покищо не відомо. Та мусіло це бути щось дуже важне, коли він не завагався почати політичну співпрацю з недавним своїм найбільшим ворогом Зіновєвом. Між ним і Зіновєвом є, як відомо, значні ідеольогічні ріжниці. Та видно, що боротьба проти теперішнього Центрального Комітету Партії, чи краще проти його політичного бюра, членом якого є Троцький, і тепер стала для нього неминучою. І ця боротьба наказала йому співпрацю навіть з таким вчорашнім противником як Зіновєв.

Найновіше число „Прагер Прессе" приносить з Москви інформації про збільшену активність опозиції. Ця активність виявляється в тому, що опозиція при всякій нагоді комуністичних зборів намагається спровокувати прилюдну дискусію на тему теперішньої політики політбюра. Дня 1-го жовтня намагався спровокувати її на зборах комуністів одної московської дільниці член опозиції Сапронов в товаристві цілої групи своїх прихильників. Одначе приклонники партійної більшости до дискусії не допустили.

Того самого вечера взяли участь у зборах комуністів у фабриці „Авіоприбор" члени опозиції Зіновєв, Пятаков і Смігла. Були там також Троцький, Радек (?) і Сапронов. Всі вони виступали на тих зборах зі завзятою критикою політики політбюра й останніх постанов Центрального Комітету. На зборах переважали прихильники теперішньої політики Центр. Комітету і вони припинили дискусію.

Московське політбюро скликало негайно по тих подіях окреме засідання та приняло в тій справі таку постанову:

Провідники опозиції нарушили й зневажили в грубий спосіб останні постанови плєнуму Центрального Комітету Партії, і тим самим нарушили партійну дисципліну, хоч її повинні придержуватись та за всяку ціну боронити перш за все члени центрального комітету, якими є названі провідники. Вони покривають свої вчинки перфідними фразами про партійну єдність і ведуть при тім фракційну політику та підготовляють розкол у партії. Такі підготування до розколу партії вважає московська екзекутива партії звичайним злочином проти партії. Таке поступування треба вважати за кпини з партійних постанов, партійного зїзду, Центрального комітету і центральної контрольної комісії. Партійна екзекутива взиває всіх членів партії до енергійної боротьби з такими партійними злочинцями, що важку господарську працю намагаються зруйнувати своїми виступами і вірять, що завдяки їх старим заслугам для партії та високим становищам, що їх займали в партії, їм усе дозволене. Московський Партійний Виконком взиває усі партійні організації, щоби до таких дискусій, як названі, не допускали за ніяку ціну.

Та сама „Прагер Прессе" інформує, що партійна опозиція почала між своїми членами грошеву збірку на цілі боротьби з теперішнім напрямком політики та з його реалізаторами, що засідають в політичному бюрі партії та мають більшість у Центральному Комітеті.

Лист з Парижа.

Концерт в память Івана Франка.

Париж, 28. IX. 1926.

Ніхто мабуть навіть не уявляє собі, яка маса Українців перебуває тепер у Франції. Нараховують їх на 20 до 30 тисяч. В одному Парижі є до 3 тисяч Українців. Та, на жаль, хоч така велика скількість Українців у Франції, не можна сказати, щоб життя Українців було дуже активне. В більшости все українство розбите на дрібні громади, які звичайно між собою ворогують і тому до більш замітної акції на полі культурно-просвітнім і політичнім не приходить. Єдине, що заставляє про Українців тут говорити, це якенебудь свято-концерт, що його уладжує українська колонія. В цьому відношенні наша колонія забувае сварки і такі свята бувають дуже велики. Таке свято-концерт було в березні в память Шевченка, що його влаштувала Українська Громада у Франції. Друге-ж таке велике свято, що теж влаштувала та сама Громада, відбулося 25. вересня з. р. в честь Івана Франка.

До організації цього свята Українська Громада у Франції з ініціятиви голови Громади п. Стасева приступила ще в місяці квітні, покликуючи до того спеціяльний комітет у складі п. І. Стасева й інших представників еміграції: інж. Плевака, студентки Авдикович, п. Ісаєвича та Фурси. Ізза слабого почуття громадського обовязку та ріжних інтриг справа з святом Франка надого затягнулась і оце тільки тепер цей концерт відбувся. Місце для концерту вибрано на одному з кращих бульварів Парижа — Сен-Жермен — в салі Географічного Товариства. Ця саля — одна з більш відомих у Парижі, велика, імпозантна, прикрашена цілим рядом фігур світових учених та подорожників.

Задовго до початку свята стала прибувати публика. Для стороннього глядача — образ надзвичайний. Було декілька осіб, які тільки приїхали в Париж, які не вірили своїм очам, щоб українська еміграція була така численна й ріжноманітна. Ще далеко до початку білети розкуплено і цала саля була залита публикою. Було біля 700—800 душ.

На сцені з лівого боку прикрашений жовто-блакитною драперією — на постументі — увінчаний лавровим вінком з червоних гірлянд стояв портрет Франка.

Свято почалося рефератом, що його виголосив інж. Шевако. Реферат короткий, але в ньому вірно змальовано творчість Поета і його значіння для відродження українського народу. В слід за рефератом — виступ двох знаменитих в тутешній українській кольонії співачок: п-і Антонович, артистки київської опери і п-і Мілич. П-і Антонович знана тут не лише українській публиці, але також і паризькій — своїми виступами в головному паризькому державному оперовому театрі. Зазначені артистки проспівали дуетом „Пливе човен" (Лисенка і зразу силою і красою своїх голосів викликали ентузіязм в салі. Після них проспівав хор під керуванням п. Миколайчука „Слава йому, Слава". Диригент і весь хор виступив у народніх строях, що на тлі чужинецької обстановки викликали серед української публики теплі образи далекої і дорогої України.

Друга частина концерту — сольові співи п. Антонович при акомпаніяторі проф. і відомого дирігента нашого земляка п. Кічина. П-і Антонович проспівала пісню „Ой богата я", а на домагання публики ще пару пісень. Після того виступила з деклямаціями „Каменярів" та Прольогу до „Мойсея" відома артистка державних театрів у Київі, п-і Наталія Дорошенко, дружина проф. Дмитра Дорошенка. Вона ще більш очарувала своїми деклямаціями публику. Мені довелось говорити з Французами, які не розумюють нашої мови і вони заявили, що хоч і не зрозуміли деклямацій, але добре зрозуміли ті болі і страждання, які доводиться терпіти українському народові. Публика сурею оплескіа викликувала кілька разів п. Дорошенко. Відтак виступив знаменитий віртуоз-бандурист Ємець. Його чудова гра на бандурі просто загіпнотизувала публику. Чогось подібного тутешня наша громада ніколи не чула, тому слова подяки і признання чулися зі всіх сторін, і то навіть від присутніх Французів і інших чужинців.

У третій частині виступав знов хор, що проспівав „Ой пряду", „Ерховино", „На улиці" та ще наші пісні. Ця частина концерту хорова — була трохи слабша, ніж перші і тому краще було помістити її не на кінці, а на початку концерту.

Загально — по добірности програми й артистичному виконанні концерт цей — явище неаби яке в житті української кольонії в Парижі. Організація таких концертів сильно сприяє більшим виступам і активности української еміграції.

Серед публики було багато Французів та інших представників чужинецької кольонії. Була теж відома італійська соціялістка, родом з України, Анджеліка Балабанова та дружина французького депутата Ернеста Лафона.

Організація свята концерту в память Франка проходила при повній байдужности, а то й перешкодах від ріжних антигромадських елементів та при повному ухиленні від праці трьох членів комітету. Концерт відбувся завдяки праці голови Української Громади п. Івана Стасева та інж. Плевака. Слід ще згадати, що на святі присутніми були всі наші групи і всі напрямки, а навіть українські „сменовеховці", що співали солідарно з усіми гимн „Ще не вмерла Україна". Не прийшли і цілком зігнорували Франкове свято тільки наші непоправні польонофіли, щоб за їх присутність на концерті Франка не дивилися на них — Боже боронь! — косим оком у Варшаві.

Чистий дохід з концерту призначено на будову памятника Франка у Львові.

Іван Когут.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі пихопіття!

Радянська Україна.

Шкільництво в цифрах.

З органу Центрального Статистичного Уряду „Радянський Статистик" довідуємося докладно про стан народнього шкільництва на Україні з кінцем 1925 р. Згідно з даними того органу було там усього 17.062 трудових шкіл, в чому 1.246 міських і 15.836 сільських. Перша ступінь (чотири перших роки навчання) нараховувала 15.305 шкіл, друга (при слідуючих роках навчання в так званих школах семилітніх) 1.717. Щодо мови навчання або національно ділилися ці школи так: українських було 13.516 (79·1 проц.), в тому міських 546 (43·8 проц.), сільських 12.970 (81·9 проц.). В школах першої ступені відсоток українських шкіл доходить до цифри 82, між школами другої ступені українські школи творять леди 54 відсотків.

Російських шкіл є 1.214, в тому другої ступені аж 279, мішаних українсько-російських є 905, в тому другої ступені 304. Всіх жидівських шкіл є 295, в тім аж 104 другої ступені. Мішаних українсько-жидівських є 63, в тому аж 21 другої ступені. Польських є 192, в тому 17 другої ступ. Німецьких є 345, українсько-німецьких 99, українсько-польських 100, українсько-молдавських 31, инших 49, инших з українською викладовою мовою 6, трьохмовних 18, мішаних шкіл без української мови 196.

Так кажуть цифри. З них бачимо, що перевага українських шкіл слідна в першій ступені, в другій ступені пропорціонально до числа населення перевагу мають не українські, а инші школи. Щож до ілюстрації внутрішніх відносин у школі, то про те містили ми виїмки з двох приватніх листів, що їх достаточно змалювали.

Сільсько-господарська освіта.

Недавно відбулася у Харкові всеукраїнська конференція робітників сільсько-господарської освіти. З виголошених на ній рефератів довідуємося, що на Україні є тепер достаточно вищих господарських шкіл, зате зовсім мало господарських шкіл нижчого типу.

В спадщині по старому режимі дістала Україна тільки дві вищих школи (на 20, що існували в цілій імперії). Щож до середньої та нижчої сільсько-господарської освіти, то по царському режимі остало всього 7 середніх і 74 нижчих шкіл. Тепер справа представляється дещо инакше. На першому місці стоять сільсько господарські школи. Вони заступлені 7 інститутами і 22 технікумами. Народній Комісаріят освіти звертає тепер пильну увагу на поліпшення якости навчання в тих школах і підготовляє завершення сільсько-господарської освіти. Тим завершенням має стати українська сільсько-господарська академія. Вона повинна обєднати діяльність усіх інститутів і технікумів та надавати їм напрям в науковій праці.

Відносини на полі нижчої сільсько-господарської освіти теж значно поправилися. Перед 5-ти літами було на Україні 109 сільсько господарських шкіл нижчого типу. За пять літ зросла їх кількість до цифри 219 з 16 тисячами учнів. Та всеж не зважаючи на те число їх за низьке. Вони не можуть обслужити господарсько-освітніх потреб населення. І тому вплив школи на розвиток сільського господарства ще надто малий. Народній Комісаріят Освіти хоче ввести сільсько-господарські дисципліни до другої ступені загально-освітніх шкіл т. зв. семирічок. По семирічці прийшов би для тих, що схочуть далі вчитись сільського господарства, тип середньої сільсько-господарської школи в двох варіянтах: с. є професійна і сільсько-господарська т. зв. інтегральна школа з трилітнім курсом навчання. В семирічних трудових школах (друга ступінь) намірюють уже цього року ввести сільсько-господарське навчання, але не в усіх, а тільки в 2—3 школах в

округу. Кожна така школа, як там її звуть, з господарським ухилом дістане окремий земельний наділ для практичного ведення зразкового господарства при школі силами учителів і учеників.

По широкому світі.

Німецькі міністри в уряді Чехословаччини? „Народні Освобовені" подає, що новий чехословацький уряд складатиметься з 15 міністрів. У тому числі буде 6 фахівців і 9 парляментаристів. Між фахівцями буде двох міністрів, що у вдповідній часі мають уступити на те, щоб на їх місце увійшли до кабінету два Німці, члени аграрних партій. Німецькі партії реклямують для себе міністерство освіти й міністерство почт і телєграфів. Німецькими кандидатами на міністрів називають д-ра Спіжу і д-ра Маєр-Гартунга. Премієром має стати зновудр Свегля.

Стріча Мусолінія з Бріяном. До Парижа наспіли з Риму вісткн, що Мусоліні звернувся за посередництвом французького амбасадора до Бріяна з предложенням спільної конференції. Мусоліні бажає, щоби стріча відбулася в Італії. Місце і речинець конференції устаглиться в порозумінні з італійським амбасадором у Парижі.

Паневропейська унія і Англія та СРСР. В резолюції політ. комісії паневропейського конгресу у справі взаємин з Англією і СРСР. сказано, що всяка розвязка паневропейського питання мусить брати під увагу тісні взаємини географічні, історичні, економічні й культурні, що лучать Англію і СРСР. з рештою Европи. Одначе останнє рішення, чи Англія і СРСР. мають бути членами паневропейського союзу держав, є їх власною справою. Паневропейська унія визнає й бере під увагу істнуючі для британійської імперії і СРСР. труднощі лучитися односторонно на однім континенті. Унія відкидає в принципі всяке агресивне становище супроти инших держав або їх груп, а одинокою її метою є тревала забезпека европейського мира й економічного добробуту при помочі союзу всіх европейських народів.

Замісць полєміки.

Відповідь „Раді".

Від д-ра Володимира Охримовича дістали ми до поміщення отсе письмо:

Спонуканий прилюдним відзивом, зверненим поіменно до мене, а поміщеним в статті часопису „Рада" з дати: Львів, 30. вересня 1926 р. ч. 70 (90) під заголовком „Обєднання чи розєднання", — уважаю моїм громадянським обовязком у відповідь на ту статтю подати до відомости громадянства отсе пояснення:

1) Стверджую, що я не є видавцем „Діла", ані не є ним д-р Куровець. Видавцем „Діла" є кооперативна „Видавнича Спілка „Діло" у Львові" якої органами є дирекція, надзірна рада і головний редактор, а крім того на основі ухвали надзірної ради має застережений вплив на політичний напрям „Діла" також Центральний Комітет „Українського Національно-Демократичного Обєднання", в якому то Комітеті засідають також і співвидавці та співробітники часопису „Рада". Вправді від недавного часу також і я належу до надзірної ради Видавничої Спілки „Діло" як один із сімох її членів, та коли зважиться, що зміст і напрям „Діла" залежить від чотирьох чинників (Центральний Комітет, головний редактор, дирекція надзірна рада), а я є лише семою частиною одного з тих чотирьох чинників, то рїч ясна, що мій вплив на зміст і напрям „Діла" є мінімальний, не богато більший, як вплив тих співвидавців і співробітників часопису „Рада", що засідають в Центральному Комітеті УНДО.

2) Стверджую, що стаття, надрукована в „Ділі" з дня 23. вересня 1926 р. ч. 210 під заголовком „Замітки і відгуки" появилася без моєї волі і без моєї відомости, та що я тої статті перед її надрукованням ані не читав, ані не знав про неї.

3) На основі обох вище наведених фактів стверджую, що я ніяк не можу бути відповідальним ані за зміст статті, поміщеної в 210 числі „Діла", ані за її появу, одначе мимо того можу оправдати появу і зміст тої статті з уваги на те, що та стаття була спровокована безнастанними інсинуаціями і клеветами, друкованими від шістьох літ в „незалежницьких" часописах, як „Український Прапор", „Нова Рада", „Українське Слово", „Наш Прапор", „Рада" і инших.

4) Стверджую, що ті щойно означені „незалежницькі" часописи називали мене „Ефіяльтом", „народнім зрадником", „запроданцем" — і тому не може мене зворушити великодушність „Ради", коли вона запевнює мене, що „хоч би я вигадав ще десять автономій і хоч би я капітулював без всякої автономії, то мимо того „Рада" не полає мене словом „людці". Ясно, що це слово є дуже невинне в порівнянні з епітетами, якими обдаровували мене панове „незалежники".

5) Стверджую, що теперішній головний редактор „Діла" п. Ф. Федорців не один раз писав і друкував в „Ділі" статті, в яких віддавав належну честь і пошану заслугам і прикметам наших народніх провідників, також і тих, що їх тепер автор статті, поміщеної в 70 (90) числі „Ради" з 30. IX. 1926, боронить, дарма, що той самий автор не один раз обкидував їх безпідставно далеко гіршими епітетами ніж слово „людці". Це дуже гарно, що він хоче тепер направити давно заподіяну кривду, але не повинен того робити кошом чести других людей.

6) Стверджую, що в згаданій статті „Ради" з 30. IX. 1926 ч. 70 (90) представлено перебіг одного засідання Народнього Комітету, відбутого в зимі з 1921 р. на 1922 р., цілком неправдиво і перекручено, бо на тім засіданні „один український дипльомат" до тогож дипльомат уряду д-ра Петрушевича, зовсім не пропагував східної орієнтації, лише виказував, що антанта а зосібна Франція зовсім не має намїру творити зі Східної Галичини окремої держави, ані навіть окремої автономічної провінції під своїм протекторатом, лише має намір віддати Східну Галичину без застережень і без гарантій під владу третьої (білої) Росії, яка скорше чи пізніше переїме владу по більшовиках; далі виказував той дипльомат, що антанта, а зосібна Франція орієнтуються на Денікіна і на третю Росію та з того становища він остро критикував політику і дипльоматію нашого східно-галицького уряду. Правда, що по тім рефераті одного українського дипльомата, п. Ф. Федорців виголосив свій корреферат, одначе сталося це не на тім самім засіданні, лише на слідуючім, і не на припорученя д-ра В. Бачинського, який тоді навіть не був головою Нар. Комітету, а лише в заступстві тодішнього голови пок. Івана Кивелюка проводив на засіданні, — але сталося це на припорученя цілого Народнього Комітету для підготовлення дискусії на слідуючому засіданні. Правда, що п. Ф. Федорців у своїм рефераті всякими аргументами поборював орієнтацію на Денікіна і на третю Росію головно з уваги на придніпрянських Українців і на ідею соборности та незалежности, одначе є неправдою, будьто би п. Ф. Федорців або д-р С. Баран заявилися тоді за негайною потребою признання польської державности або за негайним розпочаттям переговорів з польським урядом і за висилкою делєгації до Варшави.

7) Стверджую, що п. Ф. Федорців їзза цілковитої фізичної нездатности до військової служби ніколи при війську не служив і навіть за воєнних австрійських часів не був потягний до військової повинности, а тої отже причини також і до української армії не міг зголошуватися, — одначе на основі моїх безпосередних помічень мушу стверднти, що в часі російської інвазії (головно у вересні 1914 р.) і в часі листопадового перевороту (перед і по 1. листопада 1918 р.) п. Ф. Федорців ділом проявив велику цивільну відвагу і незвичайне почуття національного обовязку, за що я мушу його високо цінити і поважати помимо деяких його хиб, від яких зрештою ніхто не є вільний.

8) Стверджую, що в згаданій вище статті „Ради" з 30. IX. 1926 ч. 70 (90), як також в її продовженні у слідуючім числі „Ради" п. з. „Хто винуватий" знаходиться богато неправдивих і несправедливих закидів, звернених проти „автономістів" і „загравістів". Полємізувати з тими закидами не маю ані охоти, ані потреби, ані обовязку і тому обмежуся покищо до вище поданих фактичних пояснень.

У Львові, дня 7. жовтня 1926 р.

Д-р В. Охримович.

На шляху економічного розвитку.

З приводу Українського Ярмарку в Станиславові.

Другий Український Ярмарок у Станиславові — це безперечно крок вперед в нашім повоєннім економічнім розвитку.

Війна, що велася увесь час на нашій національній території, знищила наш передвоєнний господарський доробок. Підчас війни західні краї Австрії не лише не були наражені на її руйнуючі наслідки, але — навпаки — збогачувалися ще війною, будучи головним доставцем потрібних воєнни матеріялів.

Війна, коротка доба нашої державности, а також наше положення в Польщі виявили, що нам треба здубувати міцні основи, що нам треба стати підметом, а не предметом господарського життя на цілій нашій національній території. Дотеперішня дійсність доказує, що на нашій національній території організатором господарського життя є хтось другий, а не ми. Чужі елєменти творять господарське життя на нашій землі і ставлять нас в положення чи то споживача, чи байдужого глядача.

Промисл і торговля на нашій території в чужих руках з консумційним призначенням — для нас. Наша територія є кольоніяльним тереном для чужого елєменту. З витворених на нашій території вартостей користають чужинці. Ми не лише їх не витворюємо, але вони навіть не переходять до консумційної маси через наші руки. Ми не здатні обслужити себе.

Може хтось сказати: ми нарід хліборобський, ми творимо рільничі продукти, ми оремо, сіємо, збираємо плоди. Поминувши спосіб рільної господарки, веденої нашими селянами, так в дійсности є. Одначе надвишка рільної продукції, яку призначує хлібороб на продаж покривши власні потреби, йде в світ вже не через наші руки; це залагоджує нам за дорогі гроші чужинець. Торговля нашими продуктами в чужих руках, в руках тих, що не сіють, не орють, але за те мають величезні доходи з плодів нашої землі і праці наших рук. Перерібка рільних продуктів нашої землі також у чужих руках. Бо чи маємо великі млини, цукроварні, горальні, фабрики картопляної муки, фабрики яринних консерв або які инші фабрики, звязані з хліборобством? Наші хліборобські продукти з підставою добробуту чужинців. Така є дійсність. Тяжка праця нашого народу є підставою добробуту чужинців на нашій землі. А право на майбутність має лише та нація, що зуміє свою працю обернути в свою користь. Тих, що на когось працюють, світ потребує, але лише як рабів. Вислідом інстинктового пізнання твердої дійсности і потреб нашої майбутности є станиславівський ярмарок.

Коли дивимося на наш станиславівський Ярмарок, то мусимо собі сказати, що в порівнанні до нашої території, скількости нашого населення, а навіть до нашого економічного розвитку — це мініятура мініятури.

Иого вага в чому иншому. В здоровій душі, в ідейному пориві. Таким чином посіяне здорове зерно. Тепер приходить черга на наше громадянство, а в першу чергу на наші економічні централі, використати творчу думку для цілої нашої країни, і це буде вповні відповідати намірам ініціяторів українського Ярмарку в Станиславові.

Та одночасно зявляється питання чи перед нашими ярмарками є майбутність, чи не буде з ними так, як зі „Східними Торгами", що з року на рік стають меншими і вдержуються вже лише завдяки допомозі держави і магістрату міста Львова.

Господарське життя не зносить ніяких штучних творів, що не відповідають вимогам економічних відносин. Господарське життя і його льогіка не знають ніяких скоків. Воно не дасться нагинати до ніяких політичних експериментів. Иого можна тільки спрямовувати на відповідні шляхи, але лише такі, які є вплнвом життевої дійсности.

Творити у Львові, центрі непольської національної території, в місті, яке до тогож належить до держави господарсько відсталої і невпорядкованої, міжнародній ярмарок, не є потреба господарського життя і створених відносин. „Східні Торги", мали послужити перед світом як доказ польської економічної творчої праці на „Сході" й в користь Европи. „Торги" започатковано в той час, коли важилася доля Сх. Галичини. Треба було антанті показати, що через Львів отворить Польща для Західної Европи, так спрагненої збуту свого надміру промислових виробів — єдину догідну дорогу на Схід.

Господарське життя і тим разом не признало політичних „тріків" і перейшло над „Торгами" до денного порядку. Теперішня економічна сполука заходу зі сходом минає польський „міст" і йде понад голови Польщі та „Торгів" у Львові.

Ось так львівський „міжнародній ярмарок" найшовся цілком поза скобками світового господарського життя, втратив свою мету і тому, не вважаючи на всі зусилля польських політиків, мусів заснітитися. Ми не думаємо наш ярмарок перетворювювати в який небудь політичний чинник. Потреба нашого ярмарку-виставки випливає з розвитку і поступу нашого національного економічного життя. Наші ярмарки мають показати нам, в якім обсягу промислу і торговлї ми поступили вперед. Вони мають виявити ширшій громаді, які товари ми вже продукуємо власними силами, які товари можна набувати в наших купців. Ярмарки мають звязати наше широке громадянство з нашим промислом і торговлею, показати нашому загалові постійний поступ на економічному полі та переконати його, що економічний розвиток є запорукою добробуту кращої майбутністи.

Наші ярмарки повинні обіймати наш промисл, ремесло, хліборобство та торговлю. Покищо наші ярмарки не можуть обмежитися виключно до промислу чи ремесла, як це буває на світових „зразкових ярмарках", де беруть участь лише продуценти. На такі ярмарки ще не прийшла у нас пора, це пісня майбуйности. Нам треба творити те, що вимагає наше господарське життя в своїй теперішній стадії розвитку.

Такі ярмарки мають у нас майбутність. Вони будуть господарсько корисні для продуцента і купця (кооперативи чи індивідуального торговця) та консумента, нашого широкого загалу. А що є господарсько корисне, це має перед собою запевнений успіх.

Одночасно ми добре знаємо, що економічне життя не є виключне, що кожний нарід не може сам всі потрібні для себе товари продукувати, бо не все на це дозволяють господарські відносини. Світова господарка спирається на вимінї матеріяльних дібр. Тому нація, що хоче сама організувати своє господарське життя, мусить вміти взяти в руки на своїй території чинности обміну продуктами поміж народами. З тих причин на наших ярмарках мусимо допустити продукти, які ще не продукуємо, або на яких продукцію дозволять господарські відносини краю. Таким чином продуценти инших народів матимуть інтерес доставляти свої продукти нам через наші установи, а не, як досі за посредством нам чужих і в більшости ворожих елементів.

Певну майбутність наших ярмарків доказує вислів директора одної з найбільших фабрик рільничих машин в Польщі, який в цьому році хотів виставляти в Станиславові свої машини. „Na wasze jarmarki przychodzą chłopi, konsumenci mego towaru, na „lwowskie Targi" przy-

chodzą panieńki posłuchać muzyki albo dać się naperfumować".

І в тому міститься запорука нашого успіху. Ми, що заселюємо нашу територію мусимо зрозуміти, що на нашій землі все мусить діятися для нас і через нас. Це розуміє прекрасно чужий промисловець, але дуже часто ми самі не хочемо цього зрозуміти. Колиб наш загал, як слід це розумів, то певно „Слово Польске" не важилося би писати, що фірми, які підшиваються під польські, зявилися на ярмарку в Станиславові як українські, бо воно добре знає, хто у нас є дійсним консументом і що з природи річи на українській національній території треба польським промисловцям і купцям запобігати ласки українського консумента, а не навпаки. Та це буде лише тоді можливе, коли територіяльна нація знатиме свої права і обовязки і вмітиме оцінити свою силу.

Перед українським ярмарком на українській землі певна майбутність. Вибраний в Станиславові комітет для надання постійної форми започаткованому великому ділові певно небавом приступить до здійснення свого завдання.

З. Пеленський.

НОВИНКИ.

— **Перед Народнім Зїздом.** Секретаріят Українського Національно-Демократичного Обєднання просить нас помістити отсей комунікат:

Вважається всі повітові партійні управи (Повітові Народні Комітети) скликати в місяці жовтні Зїзди та вибрати делегатів на Народній (Краєвий) Зїзд, який відбудеться в першій половині листопада н. р. Кожний політичний повіт вибірає стільки делегатів, скільки обіймає судових повітів. До участи в Зїзді будуть допущені тільки вибрані, наперед зголошені делегати на основі окремих легітимацій, крім тих, що є управнені до участи в Зїзді на основі Організаційного Статуту УНДО. — *Львів, 4. жовтня 1926.* За Секретаріят Українського Національно - Демократичного Обєднання: **Володимир Цепенюк.**

— **Конфіскати.** У вчорашньому числі „Діла" сконфісковано другу половину статті „Два світи". Це 92. чергова конфіската нашого органу в цьому році.

— **Нова станиця у Львові.** У неділю 10-го жовтня відбудеться посвячення нововибудованого дому читальні „Просвіти" Личаківського передмістя в 12-ій год. у пол. при вулиці Крупярській 15 (біля церкви св. Петра і Павла). Служба Божа в церкві св. Петра і Павла почнеться в 10-ій рано. При посвяченні сподіються присутности Митрополита. Промовлятимуть: від „Т-ва Просвіти" проф. М. Галущинський, від організації м. Львова: п. І. Іщинський, голова комітету будови п. Е. Ігнат. Комітет будови прохає львівських громадян явитись якнайчисленніше на тому святі.

— **Відкриття Заліщик.** Польська преса розписується останніми часами багато про Заліщики, називаючи їх „польською Ріверою над Дністром". Незвичайно корисні кліматичні умовини Заліщик, де квітнуть бресквї, жерделі та виноград, притягають від довшого часу літників і недужих. Минулого сезону було там з Польщі з дві тисячі гостей. Нема сумніву, що ріжні хитрі підприємці будуть тепер робити енергійні спроби, щоби викупити від наших людей грунта та доми за безцінь на будівлю ресторанів, пансіонів і сачаторій. Заліщицькі громадяне не повинні позбуватись свого майна в чужі руки.

— **Да не гинуть наші люде...** Американський орган закарпатських Українців „Просвіта" подає довгу листу наших закарпатських земляків, що найшли смерть у часі недавньої катастрофи в копальні вугля в місцевости Клімері. В списі погибших робітників-шахтярів находимо м. ин. 14-літнього Михайла Куцька з Імрету (Земплинщина), що згинув разом з двома синами, молодшими хлопцями. Важка доля шахтярських робітників!

— **Курси для неграмотних у чехословацькій армії.** Команда чехословацької армії підтримує від кількох літ інтензивно організацію курсів для неграмотних між молодими вояками. З тих курсів користають головним чином рекрути зі Словаччини і з українського Закарпаття, де неграмотність ще дуже поширена. В мин. році було в чехословацькій армії 2.709 неписьменних. З того 1.715 (або 63 проц.) навчилося зовсім добре читати й писати. По національностям аналфабети розділялися так: Українці 1021, Словаки 1319, Чехи 178, Німці 53.

— **Цигане і мама.** Вчора за львівською пресою передали ми звістку, що троє дівчат Каспшаківних щезло за Личаківською рогачкою. А що дітей наші мами страшать завсіди циганами, то й цим разом чирнув здогад, що їх пірвали цигане. Так немов би цигане не мали досить клопоту з власними дітьми! Нині тайна розяснюється: дівчата погнівались на свою маму, яка є надто гостра і крадькома виїхали до свого вуйка до Камінки струмізової. Повчаюча пригода! Після війни і родичі втратили терпець і діти сильно „змодернізувались".

— **Хто подусить — дістане.** В 8. числі „Gazeta urzędowa" Л. Шк. Куратореї находимо оповістку: „W powiecie horodeńskim całe nauczycielstwo bez wyjątku jest członkiem Ligi O-P. I od pierwszej chwili wszczęcia tej akcji po dzień 31. maja 1926 złożyło tytułem składek kwotę 1990 zł. rych. — Цікаво знати би, чи наше українське учительство Городенщини є без виїмку членами „Просвіти" або „Рідної Школи" і скільки зложило на народні цїли. В тім самім числі: „Z okazji święta narodowego 3. maja inspektorat szkolny w Brzeżanach zebrał wśród nauczycielstwa i wydał kwotę 50 zł. na rzecz TSL, tudzież kwotę 37 zł. 60 gr. na rzecz komitetu budowy gimnazjum K. E. w Brzuchowicach". Цікаво знатиб, кілько в тій збірці є нашого українського гроша.

— **Наші на фальшиве золото.** Часи важкі, але купців, ласих на окозїйні" предмети є все ще досить. У Львові на вулицях повторяються надалі випадки продажі перстенів і годинників з фальшивого золота за грубі гроші. Міські ошуканці вибирають собі на жертву селян або приїжих чужинців, які не знають цього простого способу.

— **Темна хроніка.** Варшавський окружний карний суд засудив аспіранта політичної поліції Павловського на рік вязниці за зраду урядових тайн. — Бандит Зелінський гуляє надалі по селах і містечках, ховаючись перед варшавською поліцією і грабуючи. — У Зборівниках жовківського повіту вбили селянина Кобрина. — У Львові почалася розправа проти дідича А. Л. Бейлліха, бувшого інспектора міських лісів в Яричові Новім. 42 осіб є пошкодованих. Бейлліх мав від повітового бюра відбудови розділювати дрова між бідних селян; замість цього він брав дерево собі, а в списких поміщував фальшиві прізвища та цифри. За крадені гроші купив собі великий фільварок і є тепер паном. — 10 літ тяжкої вязниці дістав бандит Целінський, званий теж Лисоським, за грабунок з перед кількох місяців при вул. Шевченка в. Целінський зайшовши до хати сторожа, застав там тоді його дочку Бобкавну і сокирою хотів убити її, коли вона почала кликати помочі.

— **Чудові печери** відкрили у словацькім селі, Деманова. Вони є куди кращі як славні печери в Адельсберґу. Нововідкриті підземельні коридори мають в одним місці стїжок на 200 метрів і цілий ряд кристальних салї незвичайно гармонійно складених з 25 сталяктитовими стовпами. Стіни грають мінливими кольорами, мов найкращий мармур; є там поверхи озерця, а навіть скаменілі дерева. До цього часу вони ще не зовсім прослїджені.

— **Сучасні рекорди.** Немає дня, щоби европейська преса не приносила звістки про якийсь новий нечуваний рекорд. Саме читаємо, що в Америці якийсь завзятий аматор музики, Бурт грав 60 годин без упину на фортепяні. Навіть не їв і не пив, а тільки курив сигари, які встромлювали йому в губи товариші. Італійський танцюрист Фернандо протанцював недавно 130 годин без відпочинку. На верх паризької вежі Айфля бігло в перегонах кілька осіб і переможець перебіг 730 ступнів в 3 хвилинах і 4 секундах. Лондонський носій тягарів перейшов пішки 70 км. з відром на голові, що мало 9 літрів. Якийсь англійський коваль Геес тягнув два великі вози з Портсместу до Ньюкасль себто на просторі 1200 км. Якийсь пихотинець Сльон (Англієць) зробив у 1000 годинах 3500 км. ідучи денно 10 годин по три і пів км., а один коваль валив великим молотом 12 годин без упину. Перемоги людини над природою бувають чудесні, але навіщо здалась більшість цих рекордів? Чи не краще було би встановити рекорд економічної відбудови Европи?

— **„Свобода"** ч. 30. містить: Здобуваймо знання! Будь Українцем! Боротьба за владу. З організаційного руху. Борімся з темнотою. Поляки між собою. Ювилей М. Грушевського. Безперервність обовязку. Що чувати у світі. Новинки. Скандальний виступ радикального кириника. Еміграційні вісти. Господарські вісти. Нові книжки і видання. Дописи з краю.

Всячина.

Злодій у великім стилю. У Парижі арештували визначного злочинця, Жорж Ремеса, відомого під назвою „чоловіка зі сто масками". Не було професії, в якій він не виступав би, починаючи від носія до консуля, від комівояжера до лікаря перського шаха. З усіх цих професій заробив він 4 міл. франків у Франції, не минаючи Альжиру та Марока. Його засудили разом на 102 літ вязниці, але це видалось йому за довгою карою і він відсидів лише сім місяців, хоча арештували його вісім разів. Первісна професія Ремеса була акробата в цирку „чоловіка-вужа". Він мав таку зручність, що після кількох днів побуту у вязниці, втікав від кількох місяців за ним шукали сотки детективів. Його увязнили в Руен, коли мінав тисяч франків так зручно, що і банкнот ховав собі і дрібні. У крамниці був випадково поліційний агент, який його арештував, але навіть при помочі поліційної варти не встиг завести його на поліцію, бо Ремес утік по дорозі. Він повторив свою штуку з 1000 фр. зараз на другий день і третій, а увязнений на четвертий утік з вязниці. При помочі найнятого дня втік, запрошуючи по дорозі шофера на чарочку. Поїхав до купелевого місця Екс ле Бен і там крадене авто продав трьом особам одночасно по 20.000 фр. і продовжував як офіцер мінати 1000 франківки. Одночасно грав у місцевім касині і звідти покрав два портфелї, одно фрякове вбрання і дороге футро. Арештували його в Ліоні; він познався до деяких краяжей і як звичайно спокійно слїдчому судді, що готов заложитись з ним за 1000 фр., що довше як тиждень у вязниці сидїти не буде.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Сосевського у складі 30 осіб виступає:
Пятниця 8.X. Львів.
Субота 9.X. Яворів.
Неділя 10.X. Яворів. 193 49-?

Чи-пяньня „Просвіти" городецького передмістя влаштовує в суботу 9. жовтня н. р. в салї Муз. Інституту ім. Лисенка, вул. Шашкевича ч. 5, з нагоди місяця книжки Святочний Вечір з слїдуючою програмою: 1) М. Лисенко-Франко: Гимн (вічний революціонер оркестра, 2) Вступне слово — проф. М. Бабин, 3) а) Шевченко-Волошин: Чого мені тяжко — хор, б) Шевченко-Колесса: „На музиці" — хор, 4) Мих. Галущинський: Значіння книжки в освітно вихованій праці — реферат. — Павза. — 5) а) Мендельсон: „На воді", хор, б Франц Оттон: „Серенада" — хор, в) Л. Українка: „До світні ночі" — деклямація Н. Матулівна, 7) а) Лисенко: Ой сушу я кониченька — хор, б) Людкевич: „Ой на горі горі! — хор, 8) В. Бобинський: Спів крилатих кентаврів — гуртова деклямація, 9) Ярославенко: Марш — оркестра. — Хорові точки виконає хор під управою п. Купчинського. — Музичні точки власна оркестра. Початок в год. 6. вечером. — Білєти в цїні 50 сот. — *2 зол.*

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ВЧУ по дуже низьких цінах англійського, французького, італійського та німецького (найновішою методою), — роблю перекладки скоро. — Зголошення під „Солідність". 679 2—2

СОЛІДНИЙ концепієнт з провінціональною практикою прийме сейчас заняття. Зголошення: sydotowycz, kancelarja D-ra Łuckiego, Winnicz. 674 2—3

НЕГАЙНО на продаж на Поділю 8 морґів поля І. кляси, господарські забудовання, т. є. хата, стодола, хліви, город зі садком при гостинці, 20 хвилин пішки до залїзничого двірця. 2400 дол. амер. Ближші інформації у д-р Жуковського, адвоката в Підволочисках. 651 2—2

ДО ЗАМІНИ парохія Голгочі коло Підгаєць за парохію хочби о менший достаток, однак близько міста з середніми школами, взглядно з стацією залїзничою в місци без взгляду на дієцезальну приналежність. — Уряд парохіяльний в Голгочах п. Ісео. 659 4—4

КОНЦЕСІОНОВАНІ НАУКОВІ КУРСИ „ОСВІТА" приготовляють докладно і совісно до гімназійної матури, до семинарійної матури, до іспитів з обсягу 6 таких 4 кляс гімназійних. Навчають найславніші гімназійні професори по 5—6 годин денно. Зголошення і інформації в Секретаріяті Курсів, Львів, Мілковського 11. від 12—1 і від 5—6. Проспекти даром. 693 1-2

ЖІНОЧІ капелюхи по найнижчих цінах поручає знана фірма Иосифи Гампель Юркевичевої вулиця Фредри 6. Перерібки для гостей з провінції полагоджується на вротязі 24 годин. 691 1—5

ПОШУКУЮ від 15. жовтня вправної учительки до двох дітей: І кляса гімн. без латини і III. народної. Услівя слати на адресу: Уряд парохіяльний Дошно п. Риманів Здр ІІ. 696 1—2

ІНСТРУКТОРА на село для ученицї VI. кл. гімн. пошукується. Першенство має математик і старший віком. Народність обоятна. Управа дібр в Пробабині п. Городенка. 695 1—1

АБСОЛЬВЕНТ гімназії, пошукує лекцій, або якого іншого умового заняття в бюрі. Ласкаві зголошення проситься слати до Адміністрації під „Солідний". 699

УНЕВАЖНЮЄТЬСЯ втеряні: довуд особисти та військову книжку з ПКУ. Львів-повіт на прізвище В. Станислава Лепицького, ур. у Львові 1896 р. 701

ПРОДАМО господарство в околиці Львова 5 і пів морґа рілї в одній парцелї, садок, дім з дубового дерева 17/16 дахівкою критий, будова 1918 р., стодола дубова 17/6, стайня 8/4, пивниці мурівані, студня бетонова, стація залїзнича на місци за 2000 дол. амер., дальше господарство коло Перемишля в повітовому місточку, 13 морґів рілї, дім мешкальний, стодола, стайня, ручна цегольня, огород за 2.300 дол. Відомість в фірмі „Мельма", Львів, вул. Вірменська 1. 698 1—2

80 СОТ. коштує одна ложечка до чаю — з хінського срібла у Мандля, Коперника 14 проти кіна Коперник.

ІНДЕКС фільозофічного факультету на львівськім університеті ч. 1 27 з 1908—1910, на імя Миколи Венгжина уважати недійсним. 697

РОДОВИТА ФРАНЦУЗКА уділяє збори з лекцій з групи чвірковых по дуже приступній цїні. Відомість: о. д-р Левицький, Львів, вул. Якуба Стшемє 15. (партер) від год. 3—4. 400 1—1

ІНТЕЛІҐЕНТНИЙ дек-дирігент хору церковного і світського, як рівнож добрий режіссер і організатор; голос баритон-тенор, першої класи, є вільне місця. Зголошення до 1. листопада з поданєм услівя до Адм. „Діла" під „Дирігент-баритон-тенор". 690 1—2

БАНДАЖІ на найбільші пропущини. Спеціяльні гумові панчохи проти жилавців. Косметичні опаски для зреформовання ніг. Штучні ноги і руки для ампутованих і т. п. повсякчас Бандажист Полячек в Самборі. Цїнники даром. 689 1—2

УЧЕНИЦЯ на мешкання з харчем приймає інтеліґентна родина, близько гімназії (головної). Відомість в Адміністрації „Діла" під „М". 702 1—1

НАДДНІПРЯНЕЦЬ літ 40, жонатий від 2 дітьми, пошукує негайно посади до кооперативи, фабрики, тартаку або до культурно-просвітної праці. Має за собою кількалітну практику сценічної роботи. Адреса: п. Дуклян Мишина С. І. 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ТИСЯЧІ РІЛЬНИКІВ

переконалися, що **льон, коноплі і вовну** належить висилати лише до

Кооперативного волокнярського промислу

„ТКАЧ"

у Львові, вул. Жовківська 82.

який видає за сирівці полотна, шайки (китки), бархани, сукна та ин. матеріяли. — Цїнники і прібки даром. Приймаємо агентів на дуже догідних услівях.

Адреса: **„Ткач", Львів, Жовківська 82** 594 3—3

Ч. 49/207. Львів, 4. жовтня 1926
Ринок 39 (вл. дім).

З „Труду".

Маємо честь повідомити наше П. Т. Громадянство, що наш:

ВІДДІЛ СУКОНЬ дістав нову управительку, а саме довголітну працівницю фірми „Братя Вронські" у Львові, а в часі еміґрації першорядних фірм у Відні.

ВІДДІЛ БІЛЛЯ остає дальше в випробованих руках дотеперішньої управительки. Робітниць працює в нас кількакадесять учениць кількадесять. Всім їм треба дати хліб і науку. Про це не повинно наше громадянство забувати і нас не оминати. Ціни наші справді дешеві, а роботу виконуємо всяку, хочби і найскромнішу.

ВІДДІЛ ШКІЛЬНИЙ розпочинається від 15. жовтня 1926. 3 міс. курси кроєння суконь і білля та курси трикотарства і на артистичних робіт (модництво).

ВІДДІЛ СКЛЕПУ заосмотрений в полотна, додатки, нитки до шиття і вишивання і ин. Наші вироби виставляємо на II. „Українськім Ярмарку" в Станиславові.

Управа Жін. Спілки „ТРУД" у Львові.

669 2-3

КУПНО — ПРОДАЖ — ЗАМІНА

„МОНЮШКО" фортепянів і піяніно

Львів, вул. Зиморовича 10. Тел. 33-54.

675 3—3

Перворядна кравецька робітня

в великім повітовім місті полекує кравця — перворядну силу, який провадив би робітню жіночих і мужеських одягів, знав роботу кушнірську. Зголошення з поданєм услівій слати до кінця жовтня ц. р. до Адміністрації „Діла" під „Робітня кравецька". 617 3-3

ПОЗІР! АМАТОРСЬКІ ҐУРТКИ! НОВІСТЬ!

Подільська Театральна Бібліотека

Тернопіль, Корженьовського 9

видала і продає

„КУМА МАРТА"

пєса на 5 дій А. Шатковського.

688 **Ціна 2 зол.** 1—1

МЕБЛІ закордонні і краєві від найскромніших до найбільш вибраних на догідних услівях і по найнижших цінах поручає

694 **С. БРИК, Львів, Райтена 10.** 1—1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

ч. 224 (10.901) Львів, неділя 10. жовтня 19 6 Poczłowa opłata ryczałtowo uiszczona. Рік XLV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Бюджет Польщі на 1927 рік.

Ухвали Ради міністрів. — Ріжниця думок з приводу військового бюджету. — Зміни на становищах воєводів.

Варшава, 8. жовтня 1926.

Нинішнє засідання Ради міністрів було присвячене передовсім справі бюджету на р. 1927. Цей бюджет має бути зложений якнайбільш ощадно у видатках. Границі його вагаються між 750—830 міл. зол. Ці границі мали бути сьогодня устійнені. Прелімінар видатків має повне покриття в доходах, а уряд стоїть на становищі, що в 1927 р. нема мови про бюджетовий дефіцит. Навіть більше: уряд рахує на те, що в звязку з речинцем платности старих податків в останніх місяцях року, дня 1. січня будуть в касах навіть поважні резерви.

Збільшені доходи уряду будуть плисти з державних монополів, при чому спіртовий монополь принесе 275 міл. зол. (в мин. році приніс тільки 232 міл., отже буде надвишка в сумі 43 міл.). Тютюневий монополь принесе в 1927 р. 270 міл. зол. (в мин. році 264 міл.). Також через санацію державних підприємств уряд сподіється збільшити доходи своїх кас. Остаточно буджетовий прелімінар на 1927 р. буде уложений у найближчий вівторок. Як зачувати, ріжниця думок у Раді міністрів виявилася головно при устійнюванні бюджету міністерства військових справ. Премієр і міністр військових справ Пілсудський, що був з початку на засіданні ради міністрів, покинув засідання ще перед його закінченням. По скінченні Ради віцепремієр Бартель і мін. внутр. справ Складковський виїхали негайно до Бельведеру, де перебуває Пілсудський, продовжали з ним наради в справі бюджету мін-ва військових справ. Наради в Бельведері тягнулися до пізної ночи.

Зачувати, що загальний бюджет буде устійнений на 1.900 міліонів зол. разом з інвестиціями. Мін-во військових справ, як кажуть, домагається 40% цілого бюджету.

„Курєр Варшавскі" довідується, що в найближчих днях має прийти до поважніших змін на становищах воєводів. Младзяновський мав би обняти становище воєводи поморського на місце воєводи Ваховяка. Також має бути заміненний иншою особою познанський воєвода Бнінський. Про пляновані зміни на становищах воєводів у Львові (Гарапіх) і Тернополі (Завістовський) ми вже подавали перед кількома днями. У звязку з тими поголосками є мабуть приїзд воєводи Гарапіха до Варшави, що відбув сьогодня конференцію з марш. сойму Ратаєм. В останній хвилі довідуємося, що чутки про недалеке уступлення Гарапіха і Бнінського лишені всяких основ.

Ревізія польської політики?

Берлін, 8. жовтня 1926.

„Льокаль Анцайгер" повідомляє з Варшави, що не зважаючи на запевнення, що дотеперішня закордонна політика Польщі не буде в нічому змінена, марш. Пілсудський має намір перевести її ревізію в напрямі тіснішого союзу Польщі з Англією й Італією. Пілсудський хотів би зєднати ті держави для своїх агресивних плянів супроти СРСР.

Боротьба з опозицією в СРСР.

Берлін, 8. жовтня 1926.

Часописи повідомляють із Гельсінгфорса, що Троцький, який скупчує посварені досі відламки опозиції, предложив Сталінові змінити курс теперішньої політики більшости Політбюра, щоби допустити до створення фракції в лоні комуністичної партії. Домагався також свободи преси для опозиційних напрямків. Сталін відкинув його домагання, а це збільшило ще розлам.

Є чутки, що хоч відносини між правлячою групою і опозиційними фракціями загострюються, то такі визначні більшовицькі політики стараються довести до порозуміння. Головно Риков і Калінін не хочуть допустити до того, щоби витворилася справжня фронда в компартії. Кажуть, що опозиційним провідникам предложено виделегувати до ради народніх комісарів своїх представників у характері заступників комісарів, крім того обіцяли опозиції дві теки.

З судової салі.

Розправа соймових послів.

У Вильні відбудеться дня 15. листопада розправа перед карним окружним судом проти соймових послів: Павла Василь чука, Чучмая і Козицького. Як відомо найвищий суд у Варшаві вніс увільняючий присуд апеляційного суду в Люблині і визначив Вильно як місце до нової розправи.

Біржа.

Гроші.

Хоч вчора курс трохи задомився, то дня 8. жовтня госа долара на приватній біржі тривала дальше і від курсу 9·05 у ранішніх годинах доляр підносився постійно, доходячи в полудневих годинах до 9·11. На офіціяльній біржі платили 9·09, але при повній недостачі продаючих. Банк Польський платив за доляра 8·98. Доляр канадійський 9·04—9·05, чеські корони 0·26·25—0·26·75, леї 0·04·25—0·04·50, франки французькі 0·25·50—0·26, франки швайцарські 1·73—1·76, фунти стерлінги 43·50—44·00.

Золото: 20 астр. корон 36·00—36·50, 20 фр. франків 33·30—34·00, 20 нім. марок 42·50—43·00, 10 рублів 45·80—46·20.

Срібло: австр. корона 0·68—0·60, 5 австр. корон 3·90—3·96, австр. фльорен 1·95—2·00, рубель рос. 2·90—3·00, копійки за рубель 1·45—1·50.

Збіжа.

Поза біржою більші обороти промислових бараболями. Переважно платили за 100 тон рафованих, чистих, сухих, стація Сокаль, зол. 6·15. Дуже пошукують вівса й ячменю. Крім того зацікавлення для жита. Тенденція звижкова. Пшениця дворська 44·25—45·25, пшениця краєва селянська 41·75 42·75, жито галицьке 32—33, ячмінь галицький броварний 30—31, ячмінь галицький 27·50—28, ячмінь пастівний 25·00—26·00, овес галицький 26·75—27·75, кукурудза румунська 29—30, бараболі промислові 5·50—6·5, фасоля біла 38—40, фасоля коларова 30—32, фасоля краса 36—38, горох пів-Вікторія 66—7., горох полевий 40—44, бобик 31—33, вика 34—36, сіно солодке краєве прасоване 7·00, солома прасована 4·00, гречка 29·00—29·50, льон 58—6., ріпак озимий 62—64, отруби житні нетто без мішка 16·25—16·50, круги пшеничні 15·50, круги гречані 63—65, круги ячмінні 48—49, пеницак 47·50—48, конюшина червона краєва натур. 315—360, мак синій 145—15., мішки ютові вживані, добрі за штуку зол. 1·80.

ВОЛОДИМИР ГНАТЮК

З Володимиром Гнатюком зійшов до гробу, можна сказати, останній могикан української етнографії. Не стало чоловіка, що всею душею привязаний був до цієї науки, що ціле своє життя збирав та видавав памятки української устної словесности й писав розвідки за розвідками про народню творчість. Розглядаючися тепер, бачимо, як тяжко заступити Гнатюка в науці нашої етнографії. Просто, треба сміло сказати, — ніким. Про розміри втрати промовисто свідчать ті численні томи „Етнографічного Збірника" (38 томів), та „Матеріялів до української етнольогії" (20 томів), які він зредагував і видав і для яких у великій мірі власний матеріял, ним самим зібраний, достарчив. Етнографічні видання Наукового Т-ва ім. Шевченка — це слава й гордість Товариства, основа його реноме в світовій науковій літературі. Головно через них і стало відоме Товариство в світовій науці. Бо саме етнографія, хоч яке величезне, першорядне значіння мала в розвитку національної самосвідомости всіх культурних народів, є рівночасно й міжнаціональним добром. Фольклор та ентнольогія — здавна зробилися предметом міжнароднього наукового інтересу. Тому українській етнографії й легше було, як иншим дисциплінам українознавства — історії, історії літератури, мові еіс. — вийти на міжнародню арену й спопуляризувати там наш народ, наше національне імя. А в цім відкриттю для ученого світа українського імени першу ролю відграв саме Покійний своїми добірними, зразковими виданнями, що їм позаздрити може — сказавши без пересади — найкультурніший народ. Багата й чудова творчість нашого народу здавна захоплювала своєю красою збирачів і дослідників і неодно імя та й неодну збірку числить вже наука української етнографії: Цертелєв, Максимович, Метлинський, Головацький, Антонович, Драгоманів, Чубинський, Грінченко і т. д. і т. д., але всі їх праці, хоч як цінні, і що до кількости матеріялу й що до науковости його опрацювання уступають перед монументальними корпусами етнографічних видань Наукового Т-ва ім. Шевченка. В цих виданнях зібраний кольосальний матеріял із ріжних царин народньої творчости, матеріял, без якого етнографічна наука не може обійтися й до якого вона раз-у-раз звертається й буде звертатися. А головна заслуга згромадження цього матеріялу й уприступлення його для студій належить безперечно Володимирові Гнатюкові, його енергії, муравлиній трудящости й пильности. Ляїк не може й представити собі, якого кольосального труду коштувало Гнатюкові видання тої чи иншої збірки: розглянутися в безконечній кількости варіянтів, звести їх до купи, усистематизувати — сама ця прелімінарна, чорна робота скільки вимагає знання, памяти, уваги, труду! Во істину треба було так кохати свій предмет, як його кохав Гнатюк, щоб скласти з нього прозорі, легкі до перегляду збірки.

Вже сама ця праця — редактора, систематизатора й видавця є великою чезною заслугою Покійника. Годі тут вичисляти всі ті збірки, які йому завдячує українська наука, — на це нема місця в газетній статті. Назву лише важніші: 1) Етнографічні матеріяли з Угорської Руси (3 книги), 2) Галицько-руські анекдоти, 3) Галицько-руські народні легенди, 4) Коломийки, 5) Народні оповідання про опришків, 6) Колядки й щедрівки 7) Гаївки й нарешті 8) Українські народні байки.

Вже самих цих видань досить щоб поставити Гнатюка на чоло всіх його попередників на полі української етнографії. А крім того видав він багато й иншого матеріялу, та написав цілий довгий ряд наукових розвідок на ріжні теми — етнографічні, язикові й правописні. Не дурно не лише українська наука, але й наука світова оцінила його великі заслуги. Покійник був членом ріжних наукових установ: українських: Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові, Всеукраїнської Академії у Київі, почесним членом недавно заснованого у Київі „Українського Етнографічного Т-ва"; членом кореспондентом російської, тепер Всесоюзної Академії у Петербурзі, почесним або дійсним членом німецьких етнольогічних Товариств: Verein f. Volkskunde у Відні й Hermann-Berth-Gesellschaft f. geistige Völkerverständigung у Берліні; чеської Národopisná Společnost česko-slovanská у Празі.

Крім наукових заслуг має Гнатюк чималі заслуги й на полі української культури й громадянського життя взагалі. Він був співробітником Франка в „Життю і Слові", був разом із Франком та Грушевським редактором „Літературно-Наукового Вістника" від самого початку аж до перенесення журналу до Київа 1907 р. З відновленням по війні ЛНВістника у Львові стає він знову його співредактором, читає всі рукописи, править їх, коригує, листується з авторами, не тільки совісно, але просто ревниво ставлячися до своєї роботи в журналі. Та й взагалі „Українська Видавнича Спілка" багато завдячує Покійному, що був одним із її основників і редактором її численних видань, як із красної літератури, так і з популярно-наукової (метелики 2-ої серії Української Вид. Спілки). Крім Спілки працює Гнатюк на цьому полі і в „Просвіті". Українська дитяча література теж мала великого приятеля в особі Гнатюка. Він складає й редагує чимало книжечок, які випустили А. Крушельницький і М. Таранько...

Як довголітній секретар Т-ва ім. Шевченка у Львові, як редактор ЛНВістника й взагалі видань Української Вид. Спілки, Гнатюк придбав собі велику популярність і в наукових кругах взагалі й українських літературних кругах зокрема.

Його знало й особисто багато Українців з цілого нашого краю, а з багатьма визначними нашими діячами був він звязаний міцними приятельськими відносинами. Та Гнатюка всі знали й шанували не тільки в Галичині, але й на Великій Україні. З багатьма Українцями взпоза Збруча він знався особисто й мав між ними добрих приятелів. Хто тільки приїздив з В. України, ніколи не забував познайомитися з Гнатюком і часто бував у нього гостем. І я мабуть не помилюся, сказавши, що рідко котрий Галичанин мав такі звязки з Наддніпрянщиною, як Небіжчик. І не дуже. Вдача у нього була отверта й шира, думка ніколи не замикалася в тісній батьківщині, а ширяла по всій українській землі. Для нас Наддніпрянців був Гнатюк свій чоловік. Тож у Покійнім тратимо ми не тільки патріота-всеукраїнця, але й щирого приятеля, близького й інтересами й душею.

Життєпис Володимира Гнатюка не складний. Уродився 9. IV. 1871 р. в селі Велесневі бучацького пов. в дяківській сімї. Тут учився в народній школі, до гімназії вступив в Бучачі. По скінченню 4 ої кляси, хотів їхати на дальші студії до Риму, щоб опісля стати місіонарем. Це не вдалося й він знов пішов до гімназії, вже у Станиславові. Університет скінчив у Львові й почав тут з учительської карієри. Та коли по році служби його хотіли перенести на провінцію, він за радою акад. Грушевського кинув державну службу й посвятився виключно науковій праці в Наук. Т-ві ім. Шевченка. Займав він тут аж до самої смерти посаду ученого секретаря й з замилуванням віддавався етнографічним студіям, спочатку як співробітник, а опісля як голова Етнографічної Комісії Т-ва та редактор її етнографічних видань. Етнографія й була мимовільною причиною його передчасної смерти. Підчас своїх етнографічних екскурсій за Карпати, на мадярську Україну, серед недогід варварського мадярського режиму підірвав здоровля й схопив сухоти, які вкінці прикували його до ліжка. Останніх кільканацять літ Гнатюк провів у своїм кабінеті, нікуди через хоробу не виходячи. Тільки й всього, що виїздив літом у гори. Перед війною звичайно до Криворівні, а опісля до Косова. Це можливо було тільки завдяки тій старанній опіці, яку мав у хаті. Одначе сухоти, підсилені иншими поважними хоробами — нирок, серця, астмою — не уставали точити міцний організм Покійного. Вже давно лікарська наука засудила Гнатюка на смерть, але міцний організм та домашня опіка доказували чуда й рятували Покійного для науки. Та в цім році недуга зовсім зламала його, про виїзд на село підчас ферій годі було й думати. Цілий цей рік Гнатюк майже вже не вставав з ліжка. Одначе працював до самої смерти й не зважаючи на терпіння, не тратив властивого собі гумору. Покійний снував пляни ріжних нових наукових робіт, мріяв про закінчення 2-го тому колядок, працював над збіркою пісень для Всеукраїнської Академії у Київі, редагував „Літ. Наук. Вістник", живо відгукався на всякі події українського життя — й вірити просто не хотілося, що незабаром може прийти кінець... Здавалося, Гнатюк сміється з лихих хоріб, що його посіли. Але вони свого не дарували. 6-го жовтня о 6 ій годині вечера перервалася нитка трудящого життя. „Володимир Михайлович" — так його ми всі звали, — останній раз зітхнув і тихо на віки заснув, осиротивши сімю, приятелів і українську науку. Спиж спокійно, дорогий приятелю й товаришу, і нехай Тобі пухом буде рідна українська земля, яку Ти так велико любив і для якої стільки зробив!

Вол. Дорошенко.

*

Тіло Покійного до часу похорону спочиває в сали Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка. На високім катафальку зложено тлінні останки заслуженого наукового робітника. Саля прибрана чорними драперіями. В головах Покійного великий золотий хрест, довкола катафальку свічники і квіти. Біля Покійника весь час перебуває рідня, знайомі і прихильники. Посмертні клєпсидри видав головний виділ Наук. Т-ва ім. Шевченка, а окремо ті його секції, в яких пок. Гнатюк працював, як також Т-во „Просвіта". З будинку Наук. Т-ва і „Просвіти" повівають жалібні хоругви.

В четвер, 6. год. вечером, над тілом Покійного відправлено панахиду, до якої під проводом о. Д. Л патинського станули: о. д-р Кархут, о. Горчинський і о. Василів. Співав хор п. Купчинського. В панахиді взяли участь представники світа наукового, літературного, відпоручники преси, громадських установ і найближча рідня.

Похорони в суботу, 9. ц. м., в 2. год. пополудні.

*

Кондолєнційна телєграма Академії Наук у Київі.

Наук. Т-во ім. Шевченка у Львові дістало з приводу смерти В. Гнатюка отсю телєграму:

„Українська Академія Наук у Київі висловлює щире уболівання з приводу смерти довголітнього працівника Товариства і свого дійсного члена, академика Володимира Гнатюка. — Президент Липський, віцепрезидент Єфремов, неодмінний секретар Кримський".

Жіночі модні матеріяли
Шовки, Полотна
Мужеські сукна
1630 54—?
продає найдешевше
ФІРМА
РОМАН
ЗУБИК
Львів, Галицька 16.

Сучасна Болгар я.

Цанков і Лапчев. — Македонський Комітет і військова Ліга. — Англія й Італія „визволяють" Македонію.

(Від власного кореспондента.)

Білгород, 6. жовтня 1926.

Був Цанков, що за недовгий час свого перебування на владі залишив в історії Болгарії значний слід написаний і підкреслений ним кровю своїх політичних ворогів. Цанков та його міністри були яскравими виразниками реакційної азійсько-балканської Болгарії, неспокійної, підступної і войовничої.

Уряд проф. Цанкова йшов занадто прямо і відкрито, майже не маскуючи своїх змагань і не ховаючи своїх вчинків. Це в решті решт моглоб нашкодити Болгарії, і тому на його місце прийшов Лапчев із його теперішніми міністрами. Идучи старим шляхом свого попередника, він виявив більшу тонкість та вміння маскувати і ховати те, що небажано показувати чужинцям; його міністр закордонних справ А. Буров виявив добрий хист дипльомата, за короткий час досяг чималих придбань для Болгарії, до яких в першу чергу треба віднести позичку на утримання болгарських утікачів-емігрантів із сусідніх земель — Югославії, Румунії та Греції.

Цілком зрозуміло, що сучасна Болгарія та її керманичі не можуть викликати нічого иншого крім скритої ворожнечи своїх сусідів, бо це та Болгарія і ті люде, що кидали її вже нераз у кривавi вiйни. Сучасні міністри: А. Буров, Д. Христов, Ц. Бобошевський і Т. Кулев належать до двох, тепер об'єднаних, найреакційніших партій, що в 1913 р. спричинилися до війни і взяли за неї відповідальність. Югославія та Румунія можуть ще багато разів вимагати від уряду Лапчева розвязання Македонського Комітету та Військової Ліги, але цього ніколи ні він, ні його майбутній наступник не зробить, бо сучасний устрій в Болгарії тримається лише на цих двох організаціях, а сам Лапчев ще до того є і родом із Ресна у Македонії.

Але, як я уже зазначив вище, уряд А. Лапчева не йде такою відкритою дорогою, як його попередник — уряд Цанкова. І хоча спільна нота Югославії, Румунії та Греції і не досягла бажаних для них вислідів, то всеж таки примусила Болгарію на деякий час обережніше вести свою комітаджійську акцію. По останнім інформаціям „Політики", на сербсько-болгарськім кордоні на деякий час мусить наступити спокій. Але натомість ця акція переноситься на сербсько-альбанський кордон, де — на вимогу болгарського уряду — Італія дала допомогу і територіяльну базу для Македонського Комітету. Міста Бар і Бріндізі повні вже македонських комітаджів, які — як першу рату — дістали на свою акцію 5,000.000 італійських лір. Можна сподіватися, що в скорому часі сербські місцевости в околицях Бітоля, Охріда, Гостівара т. и. перетворяться в пекло для місцевого населення, бо тоді не можна буде бути певним за своє життя навіть у своїй хаті, а тим більше не можна вже буде пустити свою череду на пасовиско чи на полонину.

Македонське населення давно вже згубило віру в щирість визвольної боротьби, яку провадить офіційна Болгарія, і тепер прагне вже лише більш-менш спокійного життя та відпочинку від терору — як з боку болгарських, так і з боку сербських „визволителів".

Дістаючи від Англії моральну, а від Італії, яка — до речі кажучи — збірається винести македонське питання на міжнародній грунт, і матеріяльну допомогу, Болгарія платить за це дорогою ціною свого народнього багацтва, даючи обом „протекторам" ріжні концесії та пільги, які вони використовують на те, щоби поводитись на болгарській землі, як у своїй хаті.

В. Анський.

Український Науковий Зїзд у Празі.

Прага, 6. жовтня 1926.

Дня 3. жовтня відбулося урочисте відкриття Українського Наукового Зїзду у великій салі Геольогічного Інституту Карлового Університету. На відкритті Зїзду були присутні президент Академії Наук Ч. С. Р. проф. д-р Зубатий, ректор Карлового Університету проф. д-р Ванчура, декани та професори того ж університету, представники дея-их міністерств Ч. С. Р., представники громад Білорусів, Грузинів і Вірмен в Ч. С. Р. та инші чужинці.

Після відспівання українським хором під дирігуванням п-ні Щуровської кантати проф. О. Колесса відкрив Зїзд і звернувся до зборів з промовою, в якій зясував задачі та характер Українського Академічного Комітету, що обєднує в собі осередки науково-культурної праці в Ч. С. Р., Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові та особисто кількох членів Всеукраїнської Академії Наук у Київі. Вкінці своєї промови проф. Колесса вказав на те, що скликання Наукового Зїзду в Празі могло відбутися лише завдяки тій прихильній атмосфері, якої зазнають українські наукові установи від чехословацької влади, і запропонував надіслати в імени Зїзду през. Масарикові привітну телєграму, що прийнято гучними оплесками.

Після того провід зборами перейняв голова Організаційної Комісії Зїзду академик проф. І. Горбачевський. У своїй коротенькій промові проф. І. Горбачевський подав до відома зборів список привітань, які надійшли від ріжних установ і поодиноких осіб. В числі цих привітань зазначимо привітання від Академії Наук у Празі, від проф. Келлєра з Кілю, проф. Бернекера з Мюнхену, проф. М. Фасмера з Берліну, проф. Бодуен-де-Куртене з Варшави; значна кількість привітань надійшла від українських організацій і окремих українських діячів. Досить навести, як відгукнулося на свято науки львівське громадянство: надійшли привітання від Т-ва „Рідна Школа", Т-ва „Взаїмна Поміч українського учительства", Т-ва українських наукових викладів ім. П. Могили, Музичного Т-ва, Музичного Інституту ім. Лисенка, від богатьох членів Наукового Товариства ім. Шевченка, (Вол. Гнатюк, М. Кордуби, І. Раковського, І. Крипякевича, Щурата та ин.). Одначе Наук. Т-во ім. Шевченка у Львові як установа залишалося поза Науковим Зїздом у Празі.

Закінчив свою промову проф. Горбачевський такими словами: „На просторих землях України працює багато славізвісних ученых: є там інституції старі і створено нові, підростає нове молоде покоління наукових працівників. Тішимося кожним успіхом їхньої праці і ми переконані, що напевно небавком почуємо про влаштування Всеукраїнського Наукового Зїзду на Україні і ми будемо могти взяти в ньому участь". Після того проф. Горбачевський, покликавши до почесної президії Зїзду проф. Зубатого то проф. Вінчуру, дав слово останньому, який в імени Карлового Університету витав Зїзд і побажав йому найкращого успіху. Далі проф. Д. Дорошенко відчитав реферат за тему „Розвиток української науки за останні 50 років", який містив у собі стислий огляд того надбання, яким може похвалитися українська наука з моменту утворення приватного гуртка учених при харківськім університеті, що звався „Украинскій Вѣстник", до останніх днів, коли наукова праця переводиться цілою низкою установ як на Вел. Україні, так і Галичині і в еміграційних кольоніях по звісній, реферат проф. Д. Дорошенка був богатий змістом та прегарний формою, і тому аудиторія вислухала його з великим задоволенням.

Закриваючи загальні збори зїзду, проф. Горбачевський висловив поклін чесько-словацькому народові та його президентові. Хор відспівав чеський, словацький та український гимн.

В тойже день відбулися товариські сходини членів зїзду в помешканні одного ресторану. До участи в зїзді заголосилося 134 членів, що предложили біля 200 рефератів. На жаль, на зїзд прибуло всього пять членів, що перебувають поза межами Ч. С. Р., а саме: І. Драбатий та д-р Д. Олянчин з Німеччини, проф. С. Шимański з Латвії, інж. Д. Андрієвський з Бельгії та д-р Е. Лукасевич з Польщі. Особливо жаль, що нема делегатів з Галичини.

Ділова праця почалася 4. жовтня. Засідання Зїзду відбуваються по підсекціях, а саме: історичній, філольогічній, фільософічно-педагогічній, археольогічній та історично-мистецькій, правничо-соціольогічній, економічно-кооперативній, природничій, агрономічно-лісовій, медичній та технічно-математичній.

З нагоди зїзду організована книжкова виставка, що складається з підручників та наукових книг, виданих українською мовою за останнє десятиліття (1917 до 1926 р.). Виставка містить в собі біля 1500 книг, розподілених по відділах зїзду з десятковою бібліографічною системою.

Виставу інтензивно відвідують як члени Зїзду, так і сторонні особи. **с. с.**

За океаном.

Домінійальні вибори до федерального парляменту в Отаві. — Боротьба між консерватистами й лібералами. — Перемога лібералів. — Перший український посол в федеральнім парляменті. — Поширення й уступлення Нерви українського народу в Канаді.

Вінніпеґ, 17. вересня 1926.

Дня 14. вересня відбувались у нас домініяльні вибори до федерального парляменту в Отаві; є це другі вибори в цім році.

В Канаді є партійна система управи державою. Котра партія побідить, ця творить правительство, а противна остає в опозиції.

Минулого року, 29. жовтня, відбувано вибори, при яких ніяка партія не одержала абсолютної більшости на 245 послів, бо консервативна вибрала 116 послів, ліберальна 101, прогресивна (прихильна ліберальній) 24, робітнича 2, а двох було дяких або незалежних (індепендент). Теперішній ліберальний премієр Лайон Мек Кензі відмовився зрезигнувати, покликуючись на те, що хоч має лише 101 посол, одначе має запевнену підтримку прогресивної партії (24) і робітників та незалежних (4). Скликаний ним парлямент відкинув трьома голосами вотум недовіри, поставлене опозицією (консервативною партією). В той спосіб Мек Кензі урятував своє правительство аж до осени 1926 р. і від цього моменту почерпає

робітничих послів мало бути або й ухвалено кілька хосенних законів для народу.

Одначе при кінці червня похитнулась нога Мек Кензі Кінгові, вийшли на яку скандали в митнім департаменті, а коли Кінг просив генерал-губернатора Бинга розвязати парлямент, цей відмовив і покликав Артура Міена, провідника консервативної партії, до утворення нового консервативного кабінету.

Та в три дні по обнятю влади А. Міеном, парлямент одним голосом більшости заявив йому своє недовіря, бо його кабінет був неконституційний: 5 його міністрів були міністрами без пенсії, а сам Міен, приявши президентуру, тим самим втратив посольський мандат і потребував нового вибору. Ген.-губернатор Лорд Бинг же вімі позволив тоді розвязати Міенові парлямент, хоч три дні передтим відмовив те саме ліб. премієрові Мек Кензі Кінгові, який через те подався до димісії. В Канаді повстав крик на неконституційне поведення генерал-губернатора Лорда Бинга і його сторонничість у відношенні до консерватистів і саме те вийшло на користь ліберальній партії і сторонникам низької тарифи (low tariff), бо консерватисти є сторонниками високої тарифи (high tariff) і британськими імперіялістами.

Дня 14. вересня був днем нечуваного погрому консервативної партії і Лорда Бинга, який саме тепер уступає і вертає до Англії. При тих виборах побідили ліберали і сторонники низької тарифи. Вибрано: 119 лібералів, 19 прогресистів (замаскованих лібералів) і 11 злучених фармерів Альберти (United Farmers of Alberta); консерватистів вибрано лише 91; крім того вибрано ще 3 робітничих послів і 2 незалежних (диких).

Замітна річ, що при цих виборах вибрано перший раз одного Українця до федер. парляменту. Є ним Михайло Лучкович, якого вибрано з округа Вегреміл в Альберті, як члена партії злучених фармерів Альберти. М. Лучкович, це ще дуже молода людина, бо має коло 30 літ; він родженій у Злучених Державах, звідки приїхав до Канади. З фаху є народнім учителем, а студіює також права.

Конс. премієр Міен стратив також свій мандат у користь ліберала Мек-Ферзона, а до того перепало 5 його міністрів. Найближчого тижня, десь коло 24. IX. прийде до влади ліберальний кабінет з премієром Мек Кензі Кінгом, а Міен уступить, бо не матиме відваги чекати на скликання парляменту.

Стільки про найновіший курс політики в Канаді. Додати тут ще треба, що премієр Міен у часі війни (1917 р.) відобрав Українцям, що були горожанами Канади, право голосу при виборах до парляменту, покликуючись на те, що вони „Австрійці", заборонив на пів року видавання часописів українською мовою (від жовтня 1918 до квітня 1919), а також понапихав Українцями т. зв. „detention camps" — табори інтернованих, де богато з них передчасно погинуло. Немезіс пімстилася вкінці на тім новочаснім Нероні українського народу в Канаді.

Observator.

Занедбання чи недоцінювання?

В справі Тов. „Просвіта".

В нинішніх часах важкого лихоліття завважуємо дуже відрадну появу в нашому житті. Свідоме важкого положення громадянство перенялося великими кличами про господарську самовистарчальність народу і проводить ті кличі подекуди навіть досить енергійно в життя. Бачимо це на кооперативному полі, бачимо на полі торговлі і промислу, де видно познаки рухливости та відрадної в нас появи приватної ініціятиви. В обох останніх ділянках ставлять наші люде переважно перші кроки, та вони досить певні, і тому можна надіятися, що хоч поволі, то всеж ми дійдемо до поважних здобутків і в торговлі і в промислі. Хто вдумчиво обсервує наше повоєнне життя, хто здає собі справу з того, на які непоборні перешкоди виставлена особливо приватна ініціятива нашого громадянина Українця, той радується кожним навіть найменшим її здобутком. Словом — з вірою в краще будуче дивимося на розвиток і нашої кооперації і нашого промислу та торговлі. Скріпляє нашу віру в успіх праці на тих ділянках життя і така відрадна поява як цьогорічний станиславівський ярмарок. Там видно було вже й поважні підсумки наших здобутків.

Та всеж, не зважаючи на те, находимо в проявах життя нашої громади побіч світла і деякі тіни. Силою контрасту ті тіни тим більше виріжняються, тим більше впадають у вічі. При надмірному може зосередженні загальної уваги на господарську ділянку нашого життя, в нас притупилася увага до инших незвичайно важких і дуже відповідальних його ділянок. Маємо на думці перш за все наш культурний фронт. Він до деякої міри запущений. А чейже ніхто не заперечить, що на ньому реалізація клича про самовистарчальність чи не найважніша. Бо тільки тоді можна казати про здобуття всіх атрибутів нації, коли нарід стоїть на відповідній і необхідній для нації культурній висоті. З культурним, інтелігентним селянином і робітником далеко лекше добути не тільки господарську, але й взагалі всяку иншу незалежність, за те важко це осягнути з темною, несвідомою та неграмотною масою. Тому зважуємося стверднти, що занедбання або недоцінювання культурно-освітнього фронту може на нас дуже діймаючо пімститися.

Цей фронт репрезентує в нас перш за все т-во „Просвіта" зі своїми філіями і читальнями. Організаційна теперішня праця „Просвіти" далеко переростає передвоєнні здобутки. За те у видавничій ділянці остає праця „Просвіти" значно позаду в порівнанні з передвоєнною не щодо якости своїх видавництв, але щодо скількости. Явище це зовсім природне. Перед війною користувалася вона значними субсідіями з краєвих і державних фондів. Тепер відносини змінилися до тої мірн, що замісць допомоги в освітній праці має вона переслідування та непоборні трудноші в своїй праці з боку польської влади.

Ясно, що тут треба було найскорше приноровити засаду про самовистарчальність. Її товариство відразу й взялося проводити в життя. — Нині в краю маємо тисячі читалень „Просвіти", а відомо, що в них виконується всяка ініціятива і господарська і організаційна і кооперативна. Та читальні мають перш за все велику культурно-освітню місію в нашому народі. Мало їх зорганізувати. Ім ще треба дати суто-освітній і суто-культурницький зміст. Це може статися виключно при допомозі відповідних видавництв, до яких покликана в першій мірі „Просвіта". На жаль з того завдання вона належно вивязатися не може. Тут самовистарчальність завела! Громадянство або не доцінило, або переочило ту великанську ролю, що припала „Просвіті" до виконання в нашому народі.

Найкраще свідчать про те цифри. По день 30. вересня мала „Просвіта" 5997 членів, що поплатили річні вкладки, в тім 1.057 членів у Львові (на 40 тисяч Українців) і 4.940 членів на всій українській території під Польщею (на 7 міліонів Українців). Колиж до того додамо ще 450 американських членів, то цифра теперішніх членів „Просвіти" виявиться раптом в числі 6.447. Як на семиміліонову масу Українців, то це рішуче за мало. Отже на культурному полі в нас, можна твердити, ніхто не перестерігає клича про самовистарчальність. Нема в нас рівномірного трактування усіх ділянок життя, і це не добре. Воно тим гірше, що такий стан будить оправдане підозріння, що й на инших ділянках життя теперішній запал зможе скоро погаснути. Тому занедбання треба вирівнати, треба довести до того, щоби „Просвіта" мала не пів-семи тисячки членів, але бодай сім—вісім десяток тисячів, коли не стільких сотків. Реалізуючи інтензивно кличі про господарську самовистарчальність, мусимо їх тим більше реалізувати на полі культурно-освітньої самовистарчальности. Тільки гармонійний розвиток усіх ділянок нашого життя дасть нам повну запоруку перемоги.

В. **М.**

НОВИНКИ.

— **Перед Народнім Зїздом.** Секретаріят Українського Національно-Демократичного Обєднання просить нас помістити отсей комунікат:

Взивається всі повітові партійні управи (Повітові Народні Комітети) скликати в місяці жовтні Зїзди та вибрати делегатів на Народній (Краєвий) Зїзд, який відбудеться в першій половині листопада ц. р. Кожний політичний повіт вибірає стільки делегатів, скільки обіймає судових повітів. До участи в Зїзді будуть допущені тільки вибрані, наперед зголошені делегати на основі окремих легітимацій, крім тих, що є управнені до участи в Зїзді на основі Організаційного Статуту УНДО. — *Львів, 4. жовтня 1926.* За Секретаріят Українського Національно-Демократичного Обєднання: **Володимир Целевич.**

— **Отруя.** У звязку з нашою статейкою про самодурманення нашої публики польською пресою, і то дуже часто пресою крайно низького морального рівня, доносять нам з Бучаччини: „У нас не лише читають ворожу нам пресу, але й її передплачують. Знаю в Бучаччині двох наших священників, один в Озерянах коло Бариша передплачує „Газету Поранну" (найнижчого сорта буковий орган.—Ред.), а другий в Золотім Потоці насолоджується „Словом Польским". Годиться додати, що перший з них є навіть головою читальні „Просвіти". Українського щоденника він зовсім не передплачує. Справді, важко уявити собі священика взагалі, а українського зокрема, що годується рицштоковою стравою „Газети Поранної" або „фільософією" Марцелька Прушинського. Стверджувати такі факти прикро і жахливо.— При тій нагоді просимо наших прихильників подавати нам більше таких фактів, щоби ми могли стверднти, як далеко посунулася окупація польської преси серед нашої інтелігенції. Бажаним було бн подавати теж, чи ці „патріоти" передплачують український часопис і який!

— **Нове студіон Рутенум".** Львівським вязням обіщює управа Бригідок всі благодати модерного комфорту. Зате в краківській вязниці відносини, що нагадують „вавельську смочу яму": наших політичних вязнів перемішують з бандитами; у келіях нема ліжок, сінники повні блощиць, харч збирає на гид, а управа не дозволяє вязням купувати собі кращий і поводиться з людьми, мов з худобою. Такі враження тих, що вийшли звідти.

— **„Нова ідея".** Варшавське міністерство внутшіших справ і справедливости прийшло нарешті до пересвідчення, що треба положити край торгам за помешкання. Тому рішило видати розпорядок, що власники вільних мешкань мають обовязок вивішувати на домах картки з повідомленням про це. Яка мета таких розпорядків? Адже всім відомо, що недостача мешкань наслідком будівельної крізи довела все громадянство до конечности купувати їх за грубі гроші і між власниками домів, тими, що опорожнюють хату і новими комірниками істнує тихе порозуміння. Приходні картки на брамах заступлять тільки посередників. Хіба що в розпорядку буде сказано, що хто перший зголосився за помешканням, тому власник дому буде приневолений його винаймити.

— **Гігієна Львова.** Львівські магістрат, мабуть з нагоди праці над своїм відновленням, видав поклик-приказ до всіх власників домів, щоби до 15. ц. м. почистили свої доми. Від 15-го громадянські комітети будуть перевірювати чистоту, а магістрат накладатиме кари. Якщо магістрат не заликує брудних дітей, а каже поважно, то може заробити на гігієні Львова великанські гроші.

— **Таємні „золоті".** Державна карбівня приготовляє тепер 10 і 20 золотівки, але вже правдиві, не паперові. До цього часу вибили їх 150.000 штук. Ці „золоті" є коронені спеціяльним декретом міністерства скарбу, а саме: хто хоче їх придбати, може їх вимінювати за золоту валюту инших держав або на золоті предмети. Скажіть, будь ласка, навіщож „золотих-золотих" тим людям, що мають чужинну золоту валюту?

— **Львівська темна хроніка.** Селянин із Сокільник, ідучи до Львова Стрийською вулицею, впав жертвою ошуканців, які заміняли з ним ніклевий годинник і ланцюшок на шкіру вартости 80 золотих. Зміркувавши, що його ошукали, пішов на поліцію і заявив, що його ограбили. Але що рівночасно хотів відпродати свій годинник мешканцям вул. Стрийської — правда вийшла на верх. — Замарстинів, славний „широкими вдачами", мав учора безплатну аматорську виставу: тамошні паливоди звели справжню бійку з поліцією при помочі револьверів. — У білий день на вул. Цитадельній якийсь сміливий фахівець у злодійськім мистецтві витягнув з кишені прохожому на його очах калитку з 2 зол. (ах! важкі часи настали для злодіїв!) і загрозив йому, що коли крикне, то розпоре йому живіт. — Почуття чести стало таке виїжжене в нинішніх часах, що якийсь легкий птах Пеліховський, ображений епітетами „злодія" і „батяра", стрілив у живіт до дочки сторожа свого дому і... втік. —Гарного синка має сторож дому Андрій Дзюга: молодий, також Андрій, побиває своїх родичів до крови: ледве батько після кількох тижнів вийшов із шпиталя, а молодий Дзюга, вернувши уночі до хати дзюгнув його ножем і втік.

— **Польські памятники на чужині.** Дня 18. жовтня ц. р. відбудеться посвячення угольного каменя під памятник Косцюшка в місті Бостон (Злуч. Держави). — В Парижі має бути небавком відслонений памятник Міцкевича.

— **„Герой нашої доби".** Оголошено вислідок заповіту фільмового артиста Рудольфа Валентіно, якого зараховували до найкращих мущин. Він умів не тільки добре жити, але й заробляти. Залишив по собі пів міліона доларів у добрих акціях та паперах, його чудова віля варта 175.000 дол., дім 65.000 дол., авта 50.000, расові коні і собаки 22.000, яхт 7.000, збірка антиків і дорогоцінностей 80.000, инші предмети 50.000 дол. Крім цього лишив 40 убрань, 50 пар черевиків, три футра, тисяч скарпеток, триста шовкових сорочок, двайцять капелюхів і 200 краваток. Треба дивуватись королям і міністрам, що не стараються стати фільмовими артистами.

— **Перемога над повітрам.** Англійський летун Алєн Кобгем довершив нового рекорду, який збільшує віру в силу літака і дає підставу надіятись, що він заступить залізницю. Кобгем переїхав з Льондону до Австралії і назад, себто 45.000 км. Він їхав на гидроплані, якого не знав, і в непригожий час; усі віщували йому невдачу в дорозі через Азію, де тоді гуляв монсун. Кобгем переїхав у трьох місяцях у 321 годинах: Европу, Сирію, Ірак, Персію, Індію, Бурму, голяндські Індії, Австралію і задержувався між иншим у Ліоні, Марсейлі, Неаполі, Атенах, Каїрі, Александрії, Рамаді, Багдаді, Фушірі, Калькуті, Сінгапурі, Сурагаї, Купангу, пристані Дарвіна, Сиднею і Мельбурні. Між Багдадом і Барсою над якоюсь арабською оселею мешканці обстріляли гидроплян; товариш Кобгема інж. Ело був смертельно ранений і вмер у шпиталі; Кобгем, направивши гідроплян продовжував лет з ким иншим. Між Багдадом і пристанею Дарвінею, не вважаючи на доші та сильні бурі, гидроплян пробився. Кобгема очікували в Льондоні перед площею парламенту сотки тисяч населення і представники міністерства воздухоплавства.

— **Преса в Італії.** Італійський уряд видав розпорядок, що італійські часописи не можуть мати більше як 6 сторінок. Цей розпорядок має на меті обезсилити австрійський паперовий промисл, який був до цього часу великим доставцем Італії.

— **Химери мільярдерів.** Французький стародавній Замок Курсель, з доби Людвика XIII., одна з найкращих французьких будівель — поїде до Америки. Його розбирають камінь по камені і складають у скрині, щоби скласти на корабель і відбудувати в околиці Ню-Йорку, мов замок з діточих каміньців Ріхтера. Американському мільярдерові забаглось мати в себе справжній французький історичний Замок і — буде його мати.

— **Театральна статистика.** Театр, не менше як скількість ужиткового мила, є подекуди покажчиком культурного рівня народу. Тому цікаво послухати останньої статистики театрів. Французи і Італійці — відомі театроманн. Французи мають найкращих адвокатів і найбагатшу драматичну літературу. Франція має тепер 600 театрів, а Італія 550. Німеччина та Англія, — коли зважити істнування безлічі кабаретів у Франції та Італії, — мають майже на половину менше театрів. В Німеччині є їх 365, в

Мамо як шовк волосся

дитини, яке так радо гладимо і цілуємо, повинно бути можливо найдовше удержуване. Тому мийте тільки цілком нешкідливим середником.

Не містячи в собі ні сліду острих або шкідливих домішок, Shampoon Elida своїм спеціяльно лагідним милом чистить волосся і шкіру легко а докладно. Витворює обильну і сильну піну, яка усуває всілякі занечищення.

Shampoon Elida надає волоссю сталий і дискретний запах, захо-вує зміцнює його природне филювання.

SHAMPOON
ELIDA

Фабрика Товариства Перетворів С. А. в Тшебині і Виробів перфумерії „ELIDA".

Прошу вислати мені безплатно одну оригінальну пачку
SHAMPOONU ELIDA
Назвисько .....
Адреса .....

Виповнений повищий купон просимо наліпити на поштову листівку і нам надіслати.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

Найбільший склад музичних інструментів, грамофонів і плит,

МЕЛЬОДІЯ

ЛЬВІВ, Коперника 5.

Телефон 8-59 поручає

шкільні скрипки зі смиком зол. 18-50.

Гуртом і детайльно. Цінник на бажання.

502 4—?

Англії 370, в Естонії 288, Бельгія 95, Австрія 75, СРСР. — 62 (перед війною було 150), Швайцарія 43, Голяндія 60, Скандинавія 65. Кіно робить у Франції малу конкуренцію театрам. Пропорціонально найбільше кін є в Чехословаччині — 700, в Австрії — 564, в Мадярщині — 454, у Польщі — 385. У таких державах як Франція, Німеччина та Англія кіна рахуються на тисячі. Про скількість і якість наших театрів, з виїмком двох-трьох першорядних на радянській Україні, краще й не згадувати.

— **Світова хроніка.** Столиця Флоріди, Міямі, яку недавно знищив бурвій, буде негайно відбудована і ще краща, ніж досі. Європейські „комітети відбудови" можуть заздрити Американцям. У Будапешті померла славна мадярська драматична артистка Марія Ясаї у 72 р. життя. — У Москві відбувся перший загальноросійський зїзд глухонімих. Реферати виголошували при помочі знаків. Був це перший зїзд, на якому царила ідеальна тиша. — У 24 роковини смерти Еміля Золі, творця „Жерміналя", поклонники його таланту зібрались у його домі в місті Медан; були промови та деклямації. — У державі Невада, місті Елько, орел напав на почтовий літак; орел розбив собі голову і понищив крила літака, який мусів зійти на землю. — Американський департамент праці оголосив статистику робітничих плат; найкраще платні — нафтові робітники до 41 центів за годину; найгірше рубачі в лісах. — У Парижі відчинена виставка „виховання та охорони дітей"; в ній можна оглядати крім літератури з цього предмету і мистецьких творів, різні винаходи для кращого виховування дітвори та навчання.

Нові книжки й видання.

УКРАЇНСЬКЕ МИСТЕЦТВО. Місячник української пластики, під редакцією М. Голубця, заходами Гуртка Діячів Українського Мистецтва, Львів, Ринок 10, жовтень ч. 1. Зміст: В. Січинський: Василь Касіян. Д. Андрієвський: Естетичні підстави будівництва. В. Залозецький: Новокласицизм Бабія і Глущенка. На маргінесі мистецької літератури. Всеукраїнська мистецька хроніка. Посмертні згадки. Мистецька література. Книжки і видання надіслані до редакції Нові видання. Ілюстрації: В. Касіян: Автопортрет. Ілюстрація до нарису Стефаника. В нічному захисті. Чорноробочий. Два робітники. І. Бабій: Гра в карти. Автопортрет. М. Глущенко: Картярі. М. Янушевич: В. Пещанський (знимка), Р. Лісовський: В. Крижанівський (знимка).

Новий журнал, єдиний український журнал присвячений нашому мистецтву, визначається всіма прикметами поважного артистичного видавництва. Починаючи від обгортки рисунку Андрія Коверка, добірного друку, аж до пребагатої хроніки та бібліографії, ця перша книжка виглядає так, що вона може сміливо йти в світ, на чужину і служити доказом істнування нашої мистецької праці та культури. Ширші кола нашої інтеліґенції повинні би в першій мірі почути дещо про наших малярів, різьбарів і архітектів, які не в силі ще жити зі своєї праці, а продовжують її в незавидних умовинах, без огляду на байдужість своєї суспільности, силкуючись досягти европейського рівня сучасного мистецтва. З цього першого зшитка журналу дізнаються читачі про імена та твори, на яких звернули увагу вже чужинці, про наших артистів, що творять у чужих великих середовищах, Празі, Берлині чи Парижі і про тих, недавно зійшли в могилу, невідомі між своїми, залишивши цінну мистецьку спадщину, якою завтра кожний з нас буде гордитись. Журнал прикрашений кількома прегарними репродукціями. Від зацікавлення, яке зустріне він серед нашої інтеліґенції, залежатиме дальший його розвиток, а навіть — істнування. Творча праця наших мистців є нині майже єдиним, чим ми можемо похвалитись перед чужиною.

„ПРИЯТЕЛЬ ГОСПОДАРЯ", ілюстрований господарський календар на рік 1927. під редакцією агр. Архипенка. Зміст; Частина календарна. Астрономічний календар. Церковний календар. Український історичний календар. Господарські роботи по місяцях. В. Болох: Хліборобові. Агроном С. Радзієвський: Коли і як орати землю на зяблю. Агр. Роман Яців: Коли треба вивозити та як приорювати гній. Агр. Ф. Мороз Гноєння під буряк і баранболю. Сідерація — або зелене гноєння пісків. Агр. С. Радзієвський: Угноєння травяного клину. Агр. Роман Яців: Вапнування ріллі. Виково-житній і виково-вівсяний пар.

Не маємо змоги подати тут усього пребагатого змісту цього єдиного фахового господарського календаря, який є необхідною книжкою для кожного господаря, байдуже, чи інтеліґент чи селянин. У цьому календарі находимо не тільки прегарно викладені тайни календаря, але й практичні поради щодо управи всякої городини, збіжжа, праці на ріллі, користування машинами, розведення кущів на ягоди, боротьби з комахами в саді та хворобами дерев, догляду худоби, пасічництва та птахівництва. Кожна статейка має ілюстрацію. Минулого року цей календар розійшовся масово між нашими хліборобами і зустрівся з повним признанням фаховців.

НАША БЕСІДА, ілюстрований двотижневик літератури, науки і суспільного життя ч. 19. Зміст: М. Диканько: Часопис у лісі. Є. Маланюк: Ремество. В. Островський: Політики. В. Некрашевич: На Похороні. Б. Монкевич: Українська пісня за кордоном. В. Анський: Сербський селянин. Б. Воронський: Природні багатства Волині. Р. Тагоре: Вигадка. Подебрадець: Відвідини Української Господ. Академії в Подебрадах. Л. Л. У швайцарських Альпах. Література, мистецтво, наука.

Przegląd życia gospodarczego Polski w okresie od połowy maja do września 1926 r. Wydaw. gabinetu Prezesa Rady Ministrów. Warszawa. 1926.

Проф. Іван Огієнко: УКРАЇНСЬКА ВИМОВА БОГОСЛУЖБОВОГО ТЕКСТУ в XVII. віці. Нарис з історії української фонетики. Відбитка з журналу „Ελλ." 1926 р. кн. І., ст. 9—32. Варшава, 1926, стор. 24, 8°.

СВІТ — нове подвійне ч. 17—18. І. Калінський: По той бік кордону, Богдан Лепкий: Intermezzo. Яків Струхманчук: Мистецьке життя на Радянській Україні. Тим, що життя своє дали... В. Воруський: Аляска, З культурного життя села. К.: З театру на Україні — Театр ім. І. Франка, Із недрукованих віршів Івана Франка. Агроном Рижко: Навколо могили Т. Шевченка, Найбільший світі тунель, Б. Вірний: Українське культурне життя в Криму. — Богдан Кравців: До ясних островів, І. Свєщіцький: В. Пещанський, Д. Козій: Він прийде..., Побіда над недугами, М. Ірчан: Як живе і працює Аптон Сінклер?, Земля і її населення, Боротьба з ледниками, Геза Гардоні: Мурашки і люде, Жінка перед тисячами літ, Паразимунітет, Гуцульщина — І. Франкові, Розкопки на Україні, Мистецтво в Туреччині, Світова висилка листів, Жреці-голодомори, Українська музика за океаном, Скарби на дні моря, Жорж Санд: Мала Фадета, роман.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський кор під управою Петра Єсевського у складі 30 осіб виступає:

Субота 9.X. Яворів.
Неділя 10.X. Яворів.
Понеділок 11.X. Львів.
Вівторок 12.X. Львів.
Середа 13.X. Бібрка.
Четвер 14.X. Бібрка.
Пятниця 15.X. Ходорів. 193 30-?

В Українськім Технічнім Товаристві у Львові Ринок ч. 10. II. пов. відбуваються що середи в год. 19, товариські сходини з рефератами. Всіх членів перебуваючих у Львові просимо о численну участь. — **Видїл.**

Віче в Турці н/Стр. В четвер дня 14. жовтня 1926 (на Покров Пр. Д. М.) відбудеться в Турці в салї „Народнього Дому" в годині 12:30 в полудне Всенародне Віче з таким порядком денним: 1) Отворення віча і вибір президії, 2) Політичне положення українського народу (референт соймовий посол), 3) Організація УНДО. (референт делеґат Центрального Комітету УНДО.) 4) Дискусія над рефератами й ухвалення резолюцій. На віч повинні безумовно явитися всі свідомі Українці турчанського повіту. — За Повітовий Комітет УНДО: *Д-р М. Кондрат, о. І. Федевич.*)

В **„Союзі Українських Купців"**, вул. Мохнацького 6, в неділю 10. ц. м., в год. 10. рано, відчит П. Колюха: „Як здобути дешевий кредит?" Прохається членів конечно прибути.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

СОЛІДНУ станцію знайдуть панночки Охронок 3. І. Ропіцка 660 3—3

МІД пятока, густий, чистий, лїпичий, десеровий з власної найбільшої голицької пасіки висилає за посліплатою 5 кг. 16 зол., 10 кг. 30 зол., 20 кг. 59 зол. зараз з бляшанкою оплатно. Евген Білинський Збараж. 527 4—10

УЧЕНИКІВ на мешкання з харчем приймe інтеліґентна родина, близько гімназії (головної). Відомість в Адміністрації „Діла" під „М". 702 2—2

ПРОДАМО господарство в околиці Львова 5 і пів морга ріллі в одній парцелі, садок, дім з дубового дерева 17/16 дахівкою критий, будова 1918 р., стодола дубова 17/6, стайня 8/4, пивниці муровані, студня бетонова, стація залізнича на місці за 2000 дол. амер., дальше господарство коло Перемишля в повітовому місточку, 13 моргів ріллі, дім мешкальний, стодоля, стайня, ручна цегольня, огород за 2,300 дол. Відомість в фірмі „Мельма", Львів, вул. Вірменська 1. 698 2—2

ІНТЕЛІҐЕНТНИЙ дяк-дирігент хору церковного і світського, як рівнож добрий режісер і орґанізатор; голос баритон-тенор, першої класи, гляда місця. Зголошення до 1. листопада з поданнем условій до Адм. „Діла" під „Дирігент-баритон-тенор". 690 2—2

БАНДАЖІ на найбільші пропукляни. Опаски черевні лїчничі для утилих пань. Гумові панчохи проти жилякїв. Косметичні опаски для зреформования ніг. Штучні ноги і руки для ампутованих і т. п. поручає Бандажист Полячек в Самборі. Цінники даром. 689 2—17

НАДДНІПРЯНЕЦЬ літ 40, женатий з 2. дітьми, пошукує негайно посади до кооперативи, фабрики, тартаку або до культурно-просвітної праці. Має за собою кількалїтну практику сцевічної роботи. Адреса: п. Дукля, Мшанна С. І. 2—3

АБСОЛЬВЕНТ університету, спосібний, рутинований інструктор прийме лекцію на селі. За успіх ручить. Поважні рекомендації. Зголошення: „Абсольвент" до Адміністрації „Діла". 706 1—2

НОВІ НОТИ на фортепян. В. Безкоровайний: 1. „Думка G-mol". 2. „Мала фуга" 3-голосова. 708 1—3

ОЖЕНИТЬСЯ добре ситуований урядник, літ 38, характерний, з лучшої родини, з панночкою до літ 30, пристійною, о непересічній інтеліґенції, добре вихованою. Посаг або удїл в підприємстві вимаганий. Поважні зголошення під „Здешидований" до Адміністрації. 705 1-1

1 ЗОЛ. 50 СОТ. коштує одна ложка, ніж, або вилки з хінського срібла у Мандля Коперника 14 проти Кіна Коперник. 661 б) 1—?

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Домовий лікар

Катари, зафлєґмення, недуги горла і віддихових органів, радикально лічить

ЦУКОРОК-„GLAZIAL"

хто раз спробує, стає сталим відборцем. — ЖАДАЙТЕ ВСЮДА!

Одинокий фабрикант

ЯКІВ ПОСАМЕНТ, БЕЛЬСЬКО.

Заступництво Маркус Фінкельштайн, 703 Львів, Льва Сапіги 83/II. 1—4

ОСТАННІ НОВОСТИ!

ЦЕБЕЛІНИ і KASHA

на плащі для Пань — як також шовки і брокати на підшевки в найновіших оригінальних десенях поручає

90 літ істнуючий склад сукна

ЯН ВАЛЛЯХ і СИН

424 б) **Львів, Ринок ч. 33.** 1—1

Звичайні Загальні Збори

Товариства „Український Інститут для дівчат" в Перемишлі відбудуться з звичайним порядком денним дня 22. жовтня 1926. р. в 5. згляднo 5:30 год. по-полудні в власній салі.

Видїл.

Найновіші плащі і сукні

ЦЕЦИЛІЯ ГАН

Львів, площа Смольки ч. 1а,

против кіна „Марусенька" поручає також власну робітню. 610 5—10

Полекші в сплатах.

ОГОЛОШЕННЯ.

Повідомляємо, що з днем 15. жовтня р. **обмежуємо** процентову стопу від вкладок до обороту зі забезпеченням вкладки на

8 прц. (8 від ста)

з піврічною капіталізацією.

Центральний Кооперативний Банк „Краєвий Союз Кредитовий"

709 **у Львові, Ринок ч. 10. І. п.** 1-2

РІК ОСНОВАННЯ 1899

М. А. Аугустин

Магазин футер

ЛЬВІВ, Рутовського 7.

приймає всілякі роботи, входячі в обсяг кушнірства, як також поручає: **футра мужеські і жіночі, містові і подорожні, куртки, свитки, шапки, боа і т. п. в великім виборі.** 563 4-10

Перльмуттера Ультрамарина

(СИНКА)

є безумовно найліпшою і найвидатнішою фарбою до білля, вапна і малярських цілей. Відзначена на виставах золотими медалями

в Бруксслі і Медіоляні.

92 8—48

Машини - до писання -

з українсько-польськими письмом, бюрові меблї і асісові прибори до машин поручає по найдешевших цінах

Ю. Ломаґа, Сенкевича ч. 9. Тел. 28—70.

Взірцева майстерня для направи всіляких бюрових машин. 575 3—4

Загальні Збори

Кружка УПТ. ім. Ганни Барвінок у Львові відбудуться в неділю дня 10-го жовтня 1926 о 4. год. пополудни в комнатах школи ім. Т. Шевченка, Мохнацького 12.

Дневний порядок:

1. Відкриття зборів.
2. Відчитання протоколу з послїдних Загальних зборів.
3. Звідомлення з дїяльности Старшини: а) секретарське, б) касове, в) Контрольної Комісії.
4. Уділення абсолюторії уступаючій Старшині.
5. Вибір нової Старшини.
6. Вибір делеґаток на Загальний Зїзд Товариства.
7. Реферат: Жіноцтво в культурно-освітній праці між народом.
8. Внесення і запити.

Наколиб о 4-ій годині не зібралося відповідне число членів відбудуться Збори о 5-ій год. без огляду на скількість присутних членів.

646 За Старшину Кружка: 3—3
Евг. Макарушкова голова. **Т. Ліщинська** секретарка.

Звичайні Загальні Збори

Тов-а Українських Ремісників „Зоря" у Львові відбудуться дня 10. жовтня 1926 року в год. 10 рано в льокалї Тов-а при вул. Вірменській ч. 26.

Дневний порядок:

1) Відкриття Загальних Зборів, 2) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів, 3) Звіт з дїяльности Виділу за минулий рік, 4) Касовий звіт, 5) Звіт Контрольної Комісії та внесок на уділення абсолюторії, 6) Вибір Голови та Членів Управи Тов-а на слїдуючий рік, 7) Внески та запити членів.

Наколиб в год. 10. не явилося вимаганим статутом число членів тоді в год. 11. відбудуться Заг. Збори без огляду на число присутніх членів а приняті рішення будуть правосильні.

Від Виділу Тов-а „Зоря":

Осип Викалович, голова. **Степан Кашк,** секретар. 684 2—2

ROK ZAŁ. 1890.

704 1—3

ХТО? має намір набути найліпші а заразом найдешевші музичні інструменти, нехай звернеться до найбільшої і найстаршої фірми

Адольфа Боденштайна, Львів, вул. Леґіонів 32,

яка поручає свій богато заосмотрений склад по найдешевших цінах.

* За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

ч. 225 (10.902). Львів вівторок 12. жовтня 1926. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Правильний шлях.

Конференція представників непольських народів.

Варшава, 10. жовтня 1926.

Серед відповідальних чинників непольських народів уже віддавна виринала думка створення обединюючої бази, щоби спільному натискові пануючих протиставити спільний фронт неволенних. На жаль, час до часу видвигана думка не могла звійти на шлях здійснення з огляду на розбіжність інтересів і змагань поодиноких народів. Зовсім инакше представляються інтереси територіяльних народів: Українців, Білорусинів і Литовців, яких змагання переступають межі, створені „доконаними фактами", — і нетериторіяльних народів: Німців і Жидів, з яких одні менше, а другі більше підкреслюють свою льояльність і тому подібні манифестаційні вартости.

Змагаючи до створення спільної бази непольських народів, треба було взагалі виелімінувати з реального рахунку Жидів, які сьогодня вже є зовсім по тій стороні „добра і зла", які по суті є вже складовою частиною не лише польської держави, але й здебільшого польського громадянства. Одночасно між територіяльними народами і Німцями треба було шукати стичних точок і тим самим обмежувати обединюючу базу в той спосіб, щоби з одного боку не порушити принципового становища Українців, Білорусинів і Литовців, а з другого не „наражувати" компромісових Німців.

Над справою створення обединюючої бази для непольських народів застановлялася конференція представників непольських народів, що відбулася у Варшаві в пятницю, 8. ц. м. Взяли в ній участь: п-р Дм. Левицький і сен. Черкавський (від Українців), пос. Єремич і пос. о. Станкевич (від Білорусинів), сен. Гасбах і пос. Уліц (від Німців) та представник Литовців.

З огляду на зазначену вгорі розбіжність конференція обмежилася поки-що до підготовчої роботи, намічуючи заснування пресового бюра з метою інформувати закордон про положення в ділянці культурній, економічній і політичній кожної непольської нації, за винятком Жидів, які зрештою в цілому світі мають свої власні, добре поставлені пресові бюра. Намічується видавати бюлетен в мовах: французькій, англійській, німецькій і можливо також польській. Остаточна постанова в цій справі буде винесена 25. ц. м.

Непольські народи, роблячи спробу створити спільну обединюючу базу, вступили на правильний шлях. Та ніде правди діти, ця справа посувається черепашим кроком із-за становища Німців, яке важко погодити із становищем Українців, Білорусинів і Литовців.

Нова партія.

Українське Селянсько - Робітниче Соціялістичне Обединання.

Львів, 11 жовтня 1926.

Вчора в салі Муз. Т-ва ім. Лисенка відбувся з перешкодами з боку поліції обединський з'їзд партій „Сел. Союзу" і „Народня Воля". На з'їзді явилися всі партійні посли та около 50 членів „Сел. Союзу" із Волині, Холмщини, Підляшя і Полісся; так само явилося до 50 членів партії „Нар. Воля" з Галичини. Разом було до сотні учасників.

На денному порядку поставлено справу обединання обох партій. За злуками голосували всі делегати за винятком володимирської групи „Сел. Союзу" в числі трьох делегатів з пос. Назаруком на чолі, двох представників з Холмщини і двох представників з Брідщини. Неясне становище зайняв пос. Павло Васильчук, стримуючись від голосування.

На чолі нової партії під назвою: Українське Селянсько-Робітниче Соціялістичне Обединання — стає Тісніший Комітет в складі шести осіб (пос. Чучмай, пос. Козицький, пос. Маківка, ред. Вальницький, ред. Пелехатий і д-р Заяць). Центр. Комітет нової партії має складатися з 18-ти осіб. З огляду на те, що на з'їзді не можна було перевести виборів, згаданий тісніший комітет з шістьох наділено правом кооптації.

Після голосування над справою обединання відчитано відповідні декларації „Сел. Союзу" і „Народньої Волі". Коли почато відчитувати спільний манифест, з'явилася поліція і розвязала з'їзд, хоч він відбувався на основі §. 2 зак. про збори.

Тоді пос. Маківка відкрив справоздавче посольське віче. Одначе поліція розвязала і це зібрання. Тоді учасники опустили салю кавад серед співу оволюційних пісень.

Нова партія має намір в короткому часі приступити до видавання свого щоденника у Львові.

Нова освітна станиця у Львові.

Посвячення домівки читальні „Просвіти" на Личакові.

Львів, 11. жовтня 1926.

Вчора Личаківська дільниця міста Львова мала велике свято: посвячення власного дому читальні „Просвіти". Свято мало піднеслий національний характер і стягнуло масу Українців Личакова і самого Львова, що при чудовій погоді були свідками й учасниками торжественного акту посвячення й віддання до ужитку нової освітньої української станиці в городі князя Льва. Для Личаківців і всіх гостей вчорашній день лишиться на довго в памяти як один з найкращих днів у нашій сірій, сумній буденщині.

Свято почалося в 11. год. ранку в церкві св. Петра і Павла Архиєрейською Службою Божою, до якої співав хор чит. „Просвіти" з Жовківського передмістя. Точно в 12. год. двигнувся з церкви похід з процесією на велику читальняну площу при вул. Крупярській 15, де вже все було приготоване до посвячення дому. Чин посвячення довершив у заступстві недужого митрополита епископ д-р Боцян в асисті оо. Дуткевича, Галянта і Лади. Почесну сторожу біля престола творив відділ моторних пластунів. На лицях святочно прибраної публики бодрий, веселий настрій.

Після посвячення і многолітствій промовив перший владика д-р Боцян, що в патріотичній промові представив вагу рідної хати, яка одна веде до пізнання правди, а тим самим до сили. Побажавши якнайкращого розвитку просвітній справі, а зокрема чит. „Просвіти" на Личакові, еп. Боцян поблагословив нову домівку і тих, що своєю енергією і жертвами довели до її здвигнення, як також усіх присутних іменем митр. Шептицького, що Йому в значній части завдячує чит. „Просвіти" Личаківської дільниці довершення того діла. Іменем Головного Виділу Т-ва „Просвіта" промовив проф. Мих. Галущинський, що в красномічних, повних полету словах передав привіт і побажання від центрального товариства. Витав так ж Личаківців з їх здобутком Голова Організації Українців міста Львова, інсп. Ів. Лищинський. Листу промовців закінчив голова комітету будови п. Е. Ігнат, що дякував сердечними словами митрополитові, т-ву „Правця" і всім тим, що причинилися своїми жертвами до збудування рідної хати на тому передмісті, яке її чи не найбільше потребує. Відспіванням національного гимну закінчилося це гарне свято, що влило нові надії в серця всіх присутніх. Після того публика лавою рушила до стола, на якому лежала пропамятна книга, до якої вписувала свої імена і складала й від себе лепти на цю найновішу нашу станицю у Львові.

Новопоставлений дім — це партеровий будинок, що лежить на тій самій площі, на якій є вже два домики „Рідної Школи". В тім домі є покищо тільки одна велика саля, призначена для всіх українських товариств на Личакові. Саля гарна і дуже пригожа на всякі вечірки, аматорські вистави, збори, то-що. Дім цей можна легко і порівнюючи невеликим коштом поширити в один і другий бік, до чого меткий виділ читальні і комітет будови під проводом о. Галянта приступлять негайно тоді, як зберуть на ту ціль найконечніші фонди. Обовязком усіх Українців міста Львова причинитися хочби невеличкими жертвами до скорого здійснення цієї пекучої потреби наших Личаківців, чого їм від серця бажаємо.

Італія і Греція нападуть на Туреччину?

Льондон, 10. жовтня 1926.

„Дейли Експрес" повідомляє, що Італія і Греція згодилися заатакувати Туреччину рівночасно в Малій Азії і Тракії. Румунія і Югославія мали приобіцяти невтральність. Туреччина для оборони концентрує чотири корпуси війська біля Адаля. Англія й Америка приобіцяли інтервеніювати у Мусолінія, щоби понехав цей плян.

Литва і С. Р. С. Р.

Варшава, 10. жовтня 1926.

З Ковна повідомляють, що до Москви виїхала литовська делегація під проводом Пурицкіса для заключення нового торг. договору між Литвою і СРСР. Новий договір матиме також політичне значіння, бо буде поширенням останнього договору та обговорюватиме справу Вильна.

Б. цісар Вільгельм вертається до Німеччини?

Берлін, 10. жовтня 1926.

„Берлінер Тагеблят" довідується з Гаги, що бувший цісар Вільгельм задумує вернутися до Німеччини. Досі не стверджено, в якій звязи є плян б. цісаря з ухвалою пруської держ. ради, яка визначує бувш. цісареві замок у Гомбурзі фон Геге на постійне місце побуту. Французький уряд закорд. справ інформувався про дійсні пляни бувшого цісаря. „Матен" уважає вістки про поворот Вільгельма неоправданими, бо то могло би здержати ведені тепер дипл. переговори.

Тунель між Еспанією і Мароком.

Париж, 10. жовтня 1926.

„Журналь" повідомляє з Мадрита, що еспанський мін. закорд. справ Янгуас мав із амбасадором Кіноносом де Леон нараду в справі Танжеру і в справі будови підморського тунелю, що лучив би Еспанію з Мароком. Цей проєкт мабуть апробувала вже Англія.

Похорони бл. п. Вол. Гнатюка.

Львів, 10. жовтня 1926.

Непроглядні маси українського Львова відпровадили тлінні останки пок. Гнатюка на вічний спочинок на Личаківський цвинтар. Між учасниками похоронів бачили ми численно заступлених представників української науки, просвітних та економічних установ, преси і т. д. Численно заступлене було теж духовенство, що йшло під проводом о. крил. Куницького, о. крил. Лопатинського й о. пар. Садовського. В часі похоронів співав хор під управою п. Купчинського і грала селянська музика з Лисинич. Каравай вкритий увесь вінками від рідні й українських установ.

Зачався похорони в 2. год. попол. Після короткої церковної відправи попращав Покійного з балькону Музею Наук. Тов-а ім. Шевченка д-р Іван Брик іменем Тов-а. Опісля двигнувся довжезний похоронний похід, що перейшов вул. Чарнецького, пл. Бернардинською і Пекарською вул. на Личаківський цвинтар. Над отвертим гробом довершив відправи еп. д-р Боцян, після чого попращав пок. Гнатюка проф. Мих. Галущинський від Тов-а „Просвіта". Від Тов-а допомоги українським емігрантам розпрощався з Покійним артист-маляр Холодний, а від Української Видавничої Спілки і Літ.-Наук. Вістника — д-р Іван Раковський. Трогаючим за душу „Вічная память" закінчилися похорони заслуженого працівника на ниві української науки.

При кінці одна замітка: похоронна публика йшла без впорядника, тому йшли всуміш старі й молоді, чоловіки, жінки й молодь, ішли вулицею і хідниками... Не виступили корпоративно і члени Наук. Тов-а ім. Шевченка. Все те відбивало некорисно і просто разило як своїх, так і чужих, бо той порядок, що ми бачили, не повинен був мати безумовно місця на такому похороні.

Перспективи

Ще кілька слів про Українську Господарську Академію в Подебрадах.

На сторінках нашого органу присвячено в останньому часі дещо більше уваги найкращій українській високій школі — Українській Господарській академії в Подебрадах. Зазначено розріст і в більшости самочинне вивінування Академії, підкреслено посвяту лекторського збору і відданість студентства, звернено увагу на величезне значіння цеї високої школи. Та досі ніхто не зупинився над перспективами цеї творчої установи.

А ті перспективи справді не особливші, не дуже то світлі. Що стане́ться з академією за рік, два чи пять років? Що станеться з абсольвентами тієї високої школи? Де вони приміститься, де найдуть поле для своєї діяльности? Ось головні питання, що пригнічують в рівній мірі керманичів академії як і студентство.

Постійно мусимо мати на приміті факти, що подебрадська академія є еміграційною установою, що її приміщення в Чехословаччині є тимчасове, що за кілька літ можь скінчитися чеська гостинність. З цього здають собі справу керманичі академії, і тому то налягає на них важка-преважка журба. Бо й справді велика була би шкода, колиб установа, здвигнена величезними зусиллями і трудами, винесена на вершини справжньої високої школи, мала за якийсь час розвіятися в нівець. А так може статися—не тільки через зміну відношення Чехів до української еміграції чи до українського народу взагалі (як це вказує подвоєний чехізаційний курс за Закарпатській Україні і заініційоване недавно братання з Поляками), але це може статися також автоматично—без огляду на відношення Чехів—через слабий приплив студіюючої молоді. Еміграційні річники молодого українського покоління вже вичерпуються і недалекий той час, коли взагалі може бути припинений приплив молоді в академію.

Беручи на увагу неминість чеського відношення до академії цю автоматичність можна усунути тільки в той спосіб, що постійно будемо заповнювати школу все новим студентським нарибком. В першу чергу з подебрадської академії в найповнішому обємі повинна користати Закарпатська Україна — тим більше, що ця установа стоїть на рівні найкраще поставлених чеських високих шкіл. Одначе й Галичина та Волинь можуть вповні користуватися подебрадською академією. Для галицької й волинської молоді в першу чергу надається під теперішню пору економічно-кооперативний факультет академії, який є вповні приноровлений до наших відносин і дає вичерпуючу професійну освіту. Великі перепони і клопоти мають наші абсольвенти високих шкіл із нострифікацією своїх дипльомів у Польщі. А тим часом економічно-кооперативні студії в наших умовах не потребують ніякої нострифікації. Між самі здвигаємо свою кооперативну будівлю. Йде тільки про те, щоби мати відповідно підготовлених до праці робітників. А таких може нам дати в першу чергу подебрадська академія. Хіба зайвим було би додавати, що кооперативна ділянка ще

довгі роки зможе бути пописовим тереном для фахово освічених і досвідних кооперативних робітників. Тому то Галичина й Волинь не повинні поминати подєбрадську академію. Годиться при цій нагоді зазначити, що вписи до подєбрадської академії трівають до 15-го жовтня. Кожний студент, який не найшов іще пристановища в наміченій собою високій школі, повинен негайно зголоситися до подєбрадської академії.

Цього року наступить перший випуск абсольвентів Української Господарської Академії в Подєбрадах. І знову нова журба для керманичів академії і для самих абсольвентів. Зоніж емігранти, позбавлені батьківщини. Які перспективи перед ними? Де їм подітися, де найти пристановище, поле для праці й основу для істнування? Коли я про це говорив зі студентами, то справді жах збірав на саму думку про ті страшні перспективи для цвіту молодого покоління нашої інтеліґенції. Де вони думають найти пристановище? В Конґо, в Камеруні й инших, менше або більше тропікальних, здебільшого кольоніяльних країнах — були відповіди. А Україна? Резиґнаційне заперечення головою. Чому? Там нас не пустять.

Там не пускають. Сумний цей факт, але правдивий. Подєбрадські студенти, цеж недавні вояки української „контрреволюційної" армії, це ті, що боролися проти „диктатури пролєтаріяту". Нераз зроджувалися у них надії на поворот на батьківщину, але в зустрічі з дійсністю все потхали. Радянський уряд, хоч революційний і пролєтарський, дуже чуткий на такі „буржуазні пересуди", як льояльність і благонадійність, навіть подвійно чуткий, бо не лише у відношенні до держави, але й до пануючої комуністичної партії. А в нинішніх часах хіба багато треба, щоби докопатися до „неблагонадійности"? Одночас потреба бути обєктивним і якраз з цієї вихідної точки слід ствердити, що між подєбрадською громадою є досить численні гуртки, які органічно не зносять нового (комуністичного) ладу на Україні. Зовсім природно, що яка-небудь думка про підчинення новому порядкові річей є їм чужа. Можемо дивуватися цьому не все оправданому перечуленню, але не можемо його не розуміти, а на всякий випадок не можемо з ним не рахуватися.

Та як-небудь маються справи, можна допускати, що з часом „попустять" із своєї завзятости одні і другі та що якась частина абсольвентів найдеться на Рад. Україні, де їх без сумніву потрібно. Але що буде з рештою? Чи „благословити" їх на дорогу в Конґо чи в Камерун? При добрій волі якась частина абсольвентів подєбрадської академії моглаб найти пристановище на українських землях під Польщею, особливо на Волині. Та це — на жаль — не залежить від нас, лише від польських урядових чинників. А вони певно не згодяться на приплив нового, освіченого українського елєменту на територію, яку призначено на польонізаційний терен. Тому й не диво, що журба пригнічує керманичів подєбрадської академії, та що перспективи її абсольвентів окутані темрявою.

А що жде саму академію в моменті, як прийде кінець чеській гостинности, а він неминуче прийде?

Перед академією відкриваються теоретично чотири можливости: ліквідація, перенесення на Закарпатську Україну, трансльокація її на українську територію під Польщею або на Рад. Україну.

Розгляньмо коротенько всі ці можливости. Отже трансльокація на Рад. Україну в найближчих літах ледві чи є можлива, бож подєбрадська академія є пристановищем „контрреволюційного елєменту". Та колиб навіть ця перепона з часом відпала, то Рад. Україна має вже свої готові анальоґічні школи, хоч без сумніву не так поставлені, як подєбрадська академія. На всякий випадок — шлях, що веде на Рад. Україну, засіяний терням, і його не скоро можна буде прочистити.

Перенесення академії на Закарпатську Україну теж не є можливе — тим більше тепер, коли там розпочався здвоєний чехізаційний курс. А зрештою, колиб чехословацький уряд хотів був обдарувати Закарпаття хоч одною українською високою школою, то був би це зробив тоді, коли ще й не мріялося про чехізацію. Сьогодня ця справа — можна сміло сказати — не стоїть на порядку дня.

Найвідповідніщою розвязкою була би трансльокація академії на українську територію під Польщею, головно на Волинь. Тут маємо всі дані для розвитку і благодатнього впливу цієї високої школи під кожним оглядом. Українська територія під Польщею рівнається територіям багатьох держав, а не має досі ні одної української високої школи. Та територія є в першу чергу хліборобською країною з величезними природними скарбами. Вкінці українські землі під Польщею, а особливо північно-українські землі, є найбільше запущені. Двигнути їх господарсько — ось велике і почесне завдання. Та перепони трансльокації є тут може навіть більші, як деинде. А всеж таки ми не повинні опускати рук, а головно не повинні допустити до ліквідації академії, до змарнування її морального й матеріяльного добра, культурно наукового надбання, до розпорошення її інтелєктуальних, творчих сил. Нашим обовязком слідкувати за долею академії, утотожнити себе з її долею й недолею, та ніяким чином не допустити до того, щоби злочинно була засипана ця криниця знання.

Окутані темрявою є перспективи подєбрадської академії, та ми повинні ту темряву розсвітлити, звязуючи себе всеціло з цією станицею культури.

Ф. Ф.

Найбільший вибір блаватних товарів,
МУЖЕСЬКОГО СУКНА
поручає фірма
АНТІН УВЄРА
ЛЬВІВ, вул. Галицька 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі, Стрию.
468 11—16

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це повний захист в добі алкоголізму!

По смерти Володимира Гнатюка.

Телеграми і кондоленційні письма.

З приводу смерти Володимира Гнатюка наспіли до Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові і до родини Покійного численні телеграми з висловами жалю і кондоленційні письма.

Важніші з них наводимо:

ТЕЛЄҐРАМИ:

Київ, Кабінет антропольоґії і етнольоґії імени Хведора Вовка висловлює Товариству та родині глибоке співчуття з приводу смерти Володимира Гнатюка, який поклав так багато самовідреченої праці на дослідження нашого народу.

Київ. Етноґрафічне Товариство в Київі висловлює свій великий жаль з приводу смерти Володимира Гнатюка, невтомного працівника на полі української етноґрафії, свого першого почесного члена.

Київ: Передайте рідні слова співчуття. Займіться похороном. Приїду около 12 жовтня. — Студинський.

Ленінград. Академия Наук глубоко скорбит о кончине одного из старейших ее членов по отделению русского языка и словесности и выражает соболезнование Товариству. — Президент: Карпинский.

Прага. Іменем Українського Університету й Академічного Комітету для міжнародньої духової співпраці прошу прийняти вислів глибокого спочування з причини смерти незабутнього досліднika нашого фольклюру. — Колесса.

Ужгород. Шлемо співчуття і просимо зложити від нас вінець з написом Т-во „Просвіта" в Ужгороді своєму почесному членові. Просимо зложити кондоленцію родині і заступити нас на похороні, бо приїхати нам фізично неможливо. — Просвіта.

Тернопіль. Перед домовиною одного з піонірів української науки клонить свої голови члени філії „Учительської Громади" в Тернополі.

Тернопіль. З приводу втрати незаступимого члена і секретаря глибоко відчуте співчуття шлють учителі дівочої гімназії в Тернополі.

Тернопіль. Щире співчуття з приводу втрати неоціненого робітника на полі рідної культури шле філія „Рідної Школи" в Тернополі.

Рогатин. З приводу великої утрати для української науки пересилає глибоке співчуття „Учительська Громада" в Рогатині.

Гримайлів. Усім серцем спочуваю. Вашому горю й оплакую смерть Дорогого Володимира. — Михайло Мочульський.

Снятин. Ударений вісткою про смерть Вашого Дорогого Мужа, а нашого незабутнього жреця науки і провідника, пересилаю своє найглибше співчуття. — Марко Черемшина.

Кути. Глибоко діткнені невиджалуваною стратою, засилаємо вислови щирого співчуття. — Цьопа і Маріян Гарденькі.

КОНДОЛЕНЦІЙНІ ПИСЬМА:

Львів. Глибоко тронуті сумною вісткою про несподівану смерть бл. п. Воло-

Антін Крушельницький.

Поклін.

Памяти Володимира Гнатюка.

Памяти великого ідеаліста міг би я назвати свою згадку про людину, яка в своїому часі відограла дуже велику ролю в характері організатора наукового й письменського життя на Галицькій Землі, в останніх літах була вже тільки спомином великих днів творчости Івана Франка й проф. Михайла Грушевського на терені Наукового тов. ім. Шевченка та Української Видавничої Спілки і звязаного з ними „Літ.-Наук. Вістника" в першому його десятилітті.

Володимира Гнатюка затямив я ще із станиславівської гімназії, як молодшого його товариш, але познайомилися ми тільки йно у Львові, коли я замешкав у нього враз із покійним Михайлом Крушельницьким у 1898 р.

У томуж 1898 р. пок. Володимир Михайлович (Гнатюк залюбки звертався до своїх знайомих на цей придніпрянський лад і любив, щоб його так кликати) отож кажу: у 1898 р. Гнатюк розвинув серед студентської молоді й поступового громадянства чималу акцію в справі 25-ліття письменської творчости Ів. Франка і можна сміло сказати, що майже вся праця звязана з ювілейним святом Франка, з „привітом" з нагоди ювілею й з виданням збірки „Мій Ізмарагд" обєднювалася около особи пок. Володимира Михайловича.

У звязку з уладженням цього ювілею довелося покійному відчути, за яку то непопулярну під той час працю він узявся. Шкільна Рада перенесла його із львівської до самбірської гімназії.

Тоді то запропонував Гнатюкові проф. Грушевський, щоб він залишив урядову службу й перейшов до Наукового Тов. ім. Шевченка на працю в характері секретаря. Хоч матеріяльні умовини праці в Науковому Товаристві були дуже слабенькі навіть у порівнанні з початковою службою в гімназії, Володимир Михайлович не надумувався ані хвилини. Зрезиґнував з учительської посади й звязав свою долю-недолю з Науковим Товариством ім. Т. Шевченка у Львові. „Недолю" — кажу, бо незабаром він запав на грудну недугу і все його дальше життя, звязане й узалежнене відбезупинної наукової, редакторської й коректорської праці, (яка давала сяку-таку змогу прожитку йому й родині), минуло йому між столом при писанні й між ліжком при читанні, редаґуванні, корегуванні... Подивляти треба життєву енергію цієї людини, яка ні на хвилину не залишала праці, хоч усе життя минуло їй на важкому змаганні з недугою. Це один з дуже небагатьох прикладів із нашого життя, чого може досягти людина силою своєї незломної волі.

Перехід на службу до Наукового Тов. ім. Шевченка, на становище його секретаря, зробив відразу Гнатюка центральною постаттю в цьому огнищі так дуже оживленого в 1900-их рр. наукового й письменського руху. В Товаристві пок. Володимир Михайлович побіч секретарських чинностей і звязаної з ними дуже широкої організаторської переписки, взяв майже виключно на свої плечі один відділ праці: Етноґрафічний Збірник (у немалій мірі Етнольоґічні матеріяли). Треба подивляти, скільки завзяття він вложив у справу придбання фольклюрних матеріялів, як він віддиху не давав людям, про котрих знав, що вони можуть записати з уст народа дещо цікавого для нього. І не тільки цікавого під дану хвилю. Володимир Михайлович обхоплював своїм оком усі потреби й можливости нашої вітки української нації на цьому полі. Само перечислення назвищ людей, з якими він стояв у переписці з приводу збирання фольклюрних матеріялів, вказалоб, яку широку акцію він вмів розвинути. І не тільки серед Галичан. Надруковані в його збірному виданні б а й о к записи Тарасевського вказують, які цінности вмів придбати для науки Гнатюк. І звертався Володимир Михайлович не тільки до людей освічених (студентів університету, учителів, священиків то що), людей, які живуть серед народа, — ні, він звертався й просто до джерела, запрохуючи й заохочуючи до праці та повчаючи як працювати й селян (з яких Петро Шекерик-Доників дає нам прегарні малюнки народнього побуту з Гуцульщини, надруковані в Етноґрафічнім Збірнику й Етнольоґічних матеріялах).

Не меншу працю — зновже організаторську, редакторську й коректорську — що останню неменш важну в добі, коли галицьку паламаршину заступала в нас загальноукраїнська письменська мова, введена Франком, Грушевським і Гнатюком у виданнях Наук. Тов. ім. Шевченка, у „Літ.-Наук. Вістнику" й у Видавничій Спілці, — розвинув Володимир Михайлович у цих двох останніх видавництвах.

Письменником Гнатюк не був, але як відчував красу, нехай вистане для прикладу одно: відому чудову річ „Синю книжечку" В. Стефаника хто зна чи не найбільше він саме спопуляризував, відчитуючи з неї цілі оповідання всякому, хто навинувся йому у Львові під руки. Правда: Стефаник сам про себе говорить. Але не треба й того забувати, яке відношення нашого громадянства до творів мистецтва! І Стефаникова „Синя книжечка" могла чимало часу пролежати на книгарській полиці, колиб не розкривали на неї очей громаді Гнатюк і ті, кого він усвідомив.

Поява всіх писань таких мистців слова, як Стефаник і Коцюбинський, у Видавничій Спілці, коли невиключна, то дуже визначна частина заслуги покійника. Вистане прочитати переписку Михайла Коцюбинського з Гнатюком, дрібоньку частинку переписки цього останнього з рідними творцями рідного слова, щоб зрозуміти, яка заслуга Володимира Михайловича для розвитку „Літ.-Наук. Вістника", для Видавничої Спілки, для українського письменства взагалі. (Що правда, велика частина переписки Гнатюка пропала в „Академічному Домі" в перших роках війни, але листи Гнатюка може й заховалися в рідних людей. Приятелі покійного повинніб занятися зібранням цих листів в архіві Наук. Тов. ім. Шевченка, а Наукове Товариство повинноб подбати про видання переписки одного з найдіяльніших своїх членів!).

Годі мені в короткій посмертній згадці обхопити всю велич праці цієї неутомної людини. Я віддаю під першим враженням про його смерть поклін памяти свого приятеля. Володимир Гнатюк — людина на полі науки й письменства тої міри, що оглядові його життя треба б присвятити поважну студію.

Його особа між иншим дуже тісно звязана з життям і працею Івана Франка. На жаль, покійник пішов у могилу, забравши із собою

димира, поспішаємо висловити наше щире співчуття по причині втрати заслуженого для України вчевого і громадянина. — Головна Управа „Рідної Школи" УПТ.

Берлін. Спішу висловити Вам найглибше співчуття і сердечний жаль по непоправній втраті. Жалію з Вами тим більше, що в особі Покійного втратив я незаступленого провідника й товариша праці та щирого приятеля, який майже тридцять літ усе однаково добре і прихильно ставився до мене та до моєї наукової роботи — Зенон Кузеля.

Листовно висловили своє співчуття м. ін.: дир. Антін Крушельницький з Коломиї, Марія й Олекса Волянські з Соколівки, Софія Дорошенко з Болехова, Василь Сочинський з Рівного на Волині.

•

Виділ Наук. Т-ва ім. Шевченка зложив на руки Дружини Покійного окреме кондоленційне письмо. Крім вичислених нами посмертних клепсидр видала ще від себе клепсидру Українська Видавнича Спілка і редакція „Літ.-Наук. Вістника", десяте число якого, що саме появилося, вийшло ще під співредакцією пок. Гнатюка.

Українці в чужинецьких легіонах.

(Лист до Редакції.)

Подаю Вам вістку з далекої чужини про наших людей, що їх доля загнала аж сюди. Наших галицьких Українців буде в чужинецьких легіонах 2—3 тисячі душ. Тепер усюди можна найти свого чоловіка на чужині. В чужинецьких легіонах є наші люде в Альжирі, Марокy, Сагарі, Тунісі (Африка), а також в Сирії і в Тонкіні або в т. зв. Індо-Хінах (Азія).

Хто хотів вступити до чужинецького легіону, мусів підписати контракт на 5 років і зараз з місця діставав 250 французьких франків і по 25 центів денно. Інструкція, себто військове заняття триває 4 місяці, після чого кожний легіонер дістає знову 250 фр. франків, отже разом 500 франків. По тім 4-місячнім вишколенні виїжджають усі до Марока або до Сирії, звідки по двох роках побуту можна голоситися на виїзд до Тонкіна, бо там платять більше. Зазначу ще, що по 18 місяцях служби дістає кожний жовнір по 75 центів денно.

Щодо наших касарень, то порядки в них дуже гарні. Кожний з нас спить на ліжку на матрацах і має цілу потрібну постіль. Встаємо в 6. год. рано, потім є збірка і муштра, а в 11. год. обід. Пополудні є муштра тільки літною порою. Харч дуже добрий, бо маємо двічи денно м'ясо, а також по чверть літри вина.

Хто скінчить 5 років служби, а бажає ще дальше служити, той підписує новий контракт. Хто не хоче дальше лишатися, той дістає цивільне убрання і безплатний білет залізницею аж до своєї останньої стації. Хто має за собою 15 літ військової служби, має право до цивільної посади і дістає аж до смерти по 3.000 франц. франків річно. Хто в службі захорує і не може її дальше робити, того відсилають до комісії, яка визначує йому відповідний процент і висилає до цивільного стану.

Маємо всюди військові кооперативи, в яких можна дістати все, і то дешевше, як у місті. Є також бібліотеки, але в нашій українських книжок якби не було, бо наш чоловік все на послідку. Декілька українських книжок вистарав я сам.

Дуже прошу любих читачів і читачок „Діла" прислати нам зайві українські газети, журнали і книжки. Ніхто з вас уявити собі не може, яка то розрада українська книжка чи газета на чужині! Дівчата, що мають охоту переписуватися з нами, прошу звертатися на мою адресу, а я звідси перешлю їм адреси охочих до переписки товаришів.

Дуже нам тужно за Рідним Краєм, тому кожна вістка, кожне друковане рідне слово є для нас дороге. Прошу про нас не забувати.

Сам я працюю у військовій кооперативі, тому маю багато вільного часу.

Осип Добрянський.

Адреса: Leg. Dobrjansky, Nr. 52.972, 1. Regiment Etranger, Cooperative Milit. Saida. Algerie, Afrique du Nord.

По широкому світі.

Німці в уряді Чехословаччини. Участь двох міністрів німецької національности в новім чехословацькім уряді запевнена. Будуть це члени німецьких аграрних партій. Щоб вийти якось з тої ситуації, чеські національні демократи, що беруть участь в уряді, делегують до нього не політика, але урядовця.

Латвія і СРСР. З Риги повідомляють, що під проводом мін. закордонних справ Ульманіса була приготовна конференція для навязання переговорів у справі пакту про неагресію між Латвією і СРСР. Крім вищих мін. урядовців у конференції взяв участь соймовий пос. Павлюкас.

Порозуміння між есп. королем і Прімо де Ріверою. „Шікаго Трібюн" повідомляє, що між еспанським королем і Прімо де Ріверою прийшло до порозуміння. Король апробував зовнішню політику Прімо де Рівери і згодився на скликання Нац. Зібрання. Прімо де Рівера згодився на амнестію засуджених офіцирів артилерії.

Війна в Китаю. З Шангаю повідомляють, що над рікою Янг-Тсе йдуть завзяті бої, які рішать про висліди домашньої війни в Китаю. Кантонські війська зачали успішний наступ.

НОВИНКИ.

— **Концерти Українського Наддніпрянського Хору** під управою Петра Євсевського, що відбулися у Львові в днях 7. і 8. ц. м., пройшли з великим моральним і матеріяльним успіхом. Саля на обох вечерах була переповнена нашою і сусідською публікою, що не щадила виконавцям горячого, можна сказати: ентузіястичного признання. Були теж численні львівські музики й рецензенти львівських газет, що в розмові з нашим справоздавцем високо ставили в заслугу проводові хору введення поважної, европейської програми і її справді мистецьке виконання. Фахову оцінку обох концертів подамо в найближчих днях. Сьогодня зазначимо ще, що управа хору, заохочена своїм великим успіхом у Львові й бажаючи познайомити з красою української пісні й бідніші слої українського населення міста, в головно шкільну молодь, влаштовує в салі Лисенка ще два концерти по зниженних цінах, а саме в понеділок (11) і вівторок (12. ц. м.). Сподіємося, що й на ці вечорі української пісні поспішить масово наша громада, тимбільше, що в програмі їх є й виступ українського бандуриста.

— **Каса хорих** у Львові має урядовців, які не тільки не хотять розуміти української мови, але ще й дають доказ своєї грубої некультурности. Коли представник Наук. Тов. ім. Шевченка приніс туди повідомлення про смерть В. Гнатюка, йому відповіли „To jest pisane po f. n..ku, czy jak?"

— **Найсвіжіша хроніка.** Воєнну облогу з наступом мусіла перевести ковельська поліція з чотирома бандитами, які засіли в стодолі села Седлище і боронилися рушницями та гранатами вісім годин. Підчас бою вибух один граната і всі бандити згинули від нього. — У селі Грушів, коломийського повіту, два 13-літні хлопці відрізали третьому голову в суперечці за 2 золоті! — Виленська поліція арештувала кістяк Петра Галацінського, якого підозрівають у численних убивствах жінок, на зразок паризького Ляндрі.

— **Жидівська енциклопедія.** Жиди приготовляють нове велике видання енциклопедії в трьох мовах: гебрайській, німецькій та англійській. Видання у гебрайській і німецькій мові матиме 14 томів по 40 арк. друку. Вся праця, яка триває вже три роки при співучасти численних учених Жидів у різних краях і триватиме ще чотири роки, коштуватиме разом з виданням 3 міл. долярів. Редактор енциклопедії д-р Клячкін каже, що лекше зібрати таку велику суму, ніж скласти редакторську колегію по всім ділянкам знання. Коли наші вчені відчують потребу скласти хоча би малу настільну українську енциклопедію в однім томі?

— **Передісторичні знахідки.** Проф. празького університету Абсольон відкрив у Вістониці (Чехослов.), велике цвинтарище мамутів. Воно належить до того самого роду знахідок, що відомі „сліди кухонь" передісторичної людини, купи черепашок з устриць, костей з оленів і биків, найдені недавно в Данії та Франції. Абсольон найшов таку „кухню" майже всю складену з костей мамутів. На малім узгірі, над рікою находився ловецький табор, з якого полювали на мамути. Є сліди огнища, довкола якого жила передісторична рідня. Недалеко — гори костей з убитих мамутів. Одначе з них важко скласти повний кістяк, тому, що мисливці лишали надто важкі кости там, де стягали шкуру з убитого великана. З ікол виробляли ріжні прикраси, з довгих костей — гостру зброю, ножі, списи та домашню посудину. Цікаво, як передісторична людина, узброєна тільки в зброю з каміння та кости, могла боротись з такими велетнями. Найцінніша знахідка Абсольона це статуетка передісторичної Венери, 12 цм. довга, на жаль, без ніг. Найдена також чаша з людського черепа, прикрашена рисунком.

— **Нова пєса Ґоркого.** Максим Горький в своїй віллі у вічно соняшному Сорренто, де виїхав з Росії на добровільне вигнання, написав нову пєсу „Фальшива монета". Вона буде виставлена у першій половині зимового сезону у московськім „Художественнім" театрі й одночасно в Ленінградськім „Академічнім" театрі (колись Олександрівськім). Німецький переклад пєси виставить у Берліні Райнгардт. Є це комедія, яку задумав Горький недавно, почав і не скінчив. Аж коли Райнгардт звернувся до нього з проханням, щоби написав яку нову пєсу, Горький добув рукопис із старих паперів і скінчив його негайно.

— **Жалі радянських винахідників.** У Москві скінчився перший конґрес радянських винахідників, які загально жалувалися на бюрократизм уряду, що вічно пересилає винаходи з одного бюра в друге і не дбає зовсім про охорону авторських прав винахідників. А саме: винахідник Кузнецов мусів ждати 4 роки, заки одержав посвідку на свій довголітній винахід „торфіт", будівельний матеріял против вогню, дарма, що ним цікавився сам Ленін. Винахідник Порошовчиков жде на відповідь щодо свого патенту вже вісім літ, инший Сухаровський, який одержав за свій нагороду 40.000 руб., мусів 37.000 руб. віддати на податки.

Івась і Галюся.

2. Івась — то голова!

„Щож то там пакусш
Івасю коханий?"
„Галюсю — це Ердаль*),
В цілім світі знаний,
Ця жабка — це книжка,
Вчена понад міру,
Дає гарний полиск,
Зберігає шкіру.

*) „Ердаль" з червоною жабою — то правдиве добродійство для шкіри.
Красвий виріб.

— **Чужинні мови в Австрії.** Австрійці поцікавились яких мов учаться нині найбільше їх земляки по рідних курсах і школах чужинних мов. Зробили анкету у Відні, Грацу, Лінцу, Зальцбурзі, Брегенці, Інсбруку та Клаґенфурті. Виявляється, що на першім місці стоїть англійська мова. 50 проц. з усіх тих, що вчаться якоїсь мови вибирає англійську. 26 проц. французьку, 14 проц. італійську, 3 проц. чеську, а всього 7 проц. лишається на инші мови: російську, мадярську, румунську, еспанську, голяндську і т. н. У нас така анкета давала би дуже неясний погляд про охоту до мов, бо ріжнимося від Німців тим, що багато з нас починає вчитись кількох мов, а мало кінчить науку хоча би одної.

— **Факультет кохання і подружжя.** З початком шкільного року приходить звістка, що в Америці, у відомій вищій школі в Бостоні, відчинено новий факультет, перший цього роду в світі, факультет „кохання та подружжя". Він призначений для кандидаток подружого стану, таких, які вірять, що кохання неможливе без подружжя, а подружжя без кохання. Там приймають дівчат від 18. до 25. р. життя. 12 професорів і професорок учитимуть їх три роки ріжних предметів звязаних з високою, єдиною до них незбагненною наукою, як бути щасливим у коханні та подружжі. Після 3 літ слухачки здають іспит з 12 предметів і дістають диплюм з титулом „C. B." себто то „certified bride", що значить іспитована (дипльомована або зріла) наречена. Учитимуть там не лише як вести господарство, виховувати діти, варити, подружого законодавства, фільософії, соціольогії і історії фемінізму у Злучених Державах, але перш усього — і цю катедру зарезервувала собі директорка школи! — „Психольогії кохання та подружжя", і „Психольогії сучасного мужчини". Яку теорію чи практику має професорка від предметів, які могли би викладати найбільші фільософи, письменники і справді „досвідчені" жінки — невідомо. Відомо одно: що пані Мебел Макдонелд у 44-ім році життя має незвичайно глибоку віру в своє знання і в успіх своєї науки. Практика перевірить теорію: побачимо, чи американські мужини волітимуть женитись з „дипльомованими нареченими", чи із звичайними, що підготовлялись до подружжя приватно.

— **Модерний винахідник.** Хто втомився читати про штукарства наших краєвих ошуканців — такі шаблонові і стереотипні! — нехай послухає сміхої історії одного паризького інжиніра. Він заснував бюро, яке мало метою виробляти патенти на нові винаходи. У часописах при помочі оголошень шукав секретарів до свого бюра. Зголосилось сила осіб. Тому, що кожний секретар одержував добру плату і мав надію на добрі заробітки, мусів зложити йому як гарантію своєї чесности від 20.000 до 30.000 франків. Таких секретарів найшов він аж 178, забравши від них... 4 мільони франків. Тому що всіх не міг помістити в бюрі, кожному з них давав працю „на місті", доручаючи щось розшукувати, відписувати та відрисовувати, що, річ ясна, не було потрібне нікому. Але згодом тих секретарів намножилось стільки що в ни почали зустрічатись у його бюрі і правда вийшла наверх. У кишені арештованого винахідника найдено... 15 франків!

— **Втомлені життям** дві львівські жінки скочили вниз з II. і III. поверха у самовбивчім намірі: одна 18-літня ученица семинарії Вихристівна, друга 58-літня жінка залізничого урядовця Станкевич. Обі стали каліками поламавши собі ноги і поранившись.

— **Німець поліґамії.** 4-го ц. м. вийшов у Константинополі урядовий декрет, який забороняє мужчинам мати більше як одну жінку і кидати жінку на підставі магомеданських законів, без розводового процесу. Подруже право в Туреччині основується від нині на швайцарськім цивільнім кодексі.

— **Світова хроніка.** У Феррарі в присутности представників уряду і визначних техніків зроблено спробу забудувати залізний міст довжиною 152 м. і вагою 1000 тон на протязі 6 годин. Проект дорбля-

---

чимало й то дуже цікаву сторінку Франкового життя. Недуга, яка виступила в останніх роках дуже гостро й дошкульно, не дозволила йому не то списати, але навіть хочби продиктувати спомини з важніших переживань з Іваном Франком.

Не менше тісно звязана особа Володимира Гнатюка з Кривор івнею, у якій зїздилися підчас літніх ферій письменники з усіх земель України і де вирувало чимало проектів, які обговорювалися в тіснішому гурті, потім переводилися в життя. Криворівенські переживання такі цікаві, що заслуговалиб на окрему сторінку у взаєминах наших мистців слова. І знов Володимир Михайлович найкраще міг закріпити для майбутнього, що там творилося і про що память Він забрав із Собою в могилу. Хочби дехто й списав частину своїх криворівенських переживань, ніхто не в силі дати такої повної картини соняшного затишнього віддиху людей перетомлених духовою працею, як міг це був зробити покійний.

Не можу відложити пера, щоб не подати хоч би якої коротенької характеристики Володимира Гнатюка як людини.

За весь час його важкого життя я ніколи не чув, щоб він нарікав на дошкульні матеріяльні обставини. Хоч я й знав, як важко йому борикатися із життєвими труднощами й нераз закидав у розмові, як він дає собі раду, він тільки поглядом очей і своєрідним викривленням уст давав відповідь; мовчанкою наказував увірвати розмову на цю тему.

Поза тим він в одно усміхнений, веселий — залюбки уживав серцечно-насмішливого тону відносно приятелів і знайомих — можна сказати належав до того дуже рідкого типу людей які радість довкола сіють. Сам дуже товариський, болюче відчував те, що, прикований від ряду літ до ліжка, не може бути між людьми. Але веселою своєю товариськістю він заставляв усіх, з ким був знайомий, не минати його хати підчас приїзду до Львова. Всякий, хто вступав хоч би на хвилинку до хати Володимира Михайловича, напевно знав, що проведе час на дуже веселій розмові. Володимир Михайлович мав серед приятелів так добре зорганізовану розвідку, що знав про приїзд кожного свого знайомого до Львова. І коли задля навали справ не заходилося до його хати, він безоглядно при найближчій нагоді докоряв, як то його занедбують. Не помагало й те, що лікар в останньому часі забороняв йому приймати відвідини. В годинах, коли сподівалися відвідин лікаря, дружина Володимира Михайловича, пані Олена, мала за обовязок пильнувати його наближання й усувати гостя до другої кімнати, щоб не викинув його часом подратований лікар. Та стан здоровля Володимира Михайловича від кількох місяців був такий уже ясний, що й родина й знайомі ждали кожної хвилини катастрофи. Протягом останнього місяця я відвідав його двічи і за обома разами вперше може в житті Володимир Михайлович ані разу не посміхнувся. Це вже був знак, що він відчував повагу хвилі, яка неминуче наближається. Від останньої гостини я вже ждав кожнього дня часописної звістки про те, як ця гарна людина увільнилася від усіх життєвих прикростей

У Коломиї, 7. жовтня 1926 р.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

Найбільший склад музичних інструментів, ґрамофонів і плит,

МЕЛЬОДІЯ

ЛЬВІВ, Коперника 5.

Телефон 8-59 поручає

шкільні скрипки зі смиком зол. 18-50.

Ґуртом і детайльно. Цінник на бажання.

602 5—7

ний дирекцією залізниць у Римі. Негайно після вибудування мосту переїхали крізь нього дві льокомотиви. — Редактор і письменник д-р Ерік Еверт, представник „Берлінер Тагеблят"-у у Відні, прийняв призначення на катедру звичайного професора в ляйпцігському університеті, де викладатиме часописознавство. — У Дессав (Німеччина) викінчують великанський морський літак довжиною 400 стіп, який зможе на лінії Берлін-Гамбург-Нью-Йорк перевозити одночасно 1000 пасажирів. — Румунська королева Марія, що є тепер у Парижі, не хотіла прийняти свого „блудного сина" Карла. — У міській берлінській раді соціялісти і комуністи звели „кулачний бій" підчас поділу допомог для безробітних. — Американський уряд рішив виселяти всіх тих, що в останніх роках дістались до Злучених Держав нелегально, хитрощами, з барами і переходами границь: таких чужинців є там нині 1,3000.000 і вони роблять сильну конкуренцію американським робітникам.

— **До відома Громадян.** З попереднім числом „Діла" з дати 10. X. ц. р. розіслано чеки Т-ва „Просвіта", які належить використати при пересилці членських вкладок та инших датків у користь культурно-освітніх змагань Товариства „Просвіта".

— **Зі „Супруга".** VIII. Звичайний Загальний Збір Союза Українських Приватних Службовиків „Супруга" дня 2. жовтня вибрав нову Головну Раду, склад якої по уконституованню є: Голова Василь Цимайло-Кульчицький, І. заступник голови, Петро Кіт, II. заступник Йосиф Доманик, писар Віктор Воробець, заступник писаря Максим Брилинський, скарбник Теодор Мартинець, члени Порфір Буняк, Микола Капуста, Антін Гаврилко, Іван Герасимович, Стефанія Савіцька і Лев Ясінчук.

711—1—1

КОМУНІКАТ:

„Редакція Львівського Скоровідза", доносить всім інтересованим, що приступає до видання

РІЧНИКА III. на рік 1927 і просить цею дорогою всі уряди державні, комунальні, також фінансові інституції і громадянські о ласкаве надісланя виказів робітників у них занятих разом з адресами приватного мешкання, щоби можна було помістити в шематизмі урядів як також в загальнім „СКОРОВІДЗУ" мешканців. — Листу зголошень замикаємо дня 15. ц. м.

715 1—1

Курення папіросок

є для величезної більшости суспільности життєвою конечністю. Тому, тимбільше мусимо звертати увагу на те, що і як куримо. При закупні тютюну мусимо числитися з нашою кишенею а при виборі туток і паперців повинні ми бути дуже вибагливі і купувати тільки випробовані першорядні вироби, де на кождім пуделку є виразно назвисько продуценту і місцевість, відки і від кого походять. І так н. пр. ТУТКИ МОРВІТАН, БОНТОН, ЕЛЬҐАМЕЛЬ як рівнож паперці ГЕРБЕВО ДОРЕ мають на кождім пуделку чи сшитці виразно виписане назвисько фабрикантів, яке ручить за доброту товару

ГЕР-БЕ-БО

ГЕР-лічка **Бе**-лдовські **Бо**-лошиньскі

зєдинені фабрики туток і паперців

558 Сп. Акц. **в Кракові.** 8-10

„Слідами яничарів".

До новинкарської нотатки в ч. 52 „Діла".

В ч. 52 нашого органу з 10. березня 1926 помістили ми в новинках надіслану нам з Тернополя нотатку „Слідами яничарів". Кінчалася вона таким уступом:

„Так само перейшов на рим. кат. і став Поляком Мелетій Кордуба, син пароха о. Теодора Кордуби з Кутковець, пов. Тернопіль, і є тепер польським офіцером, зірвавши зовсім з рідною, ко-тра вважає його за помершого і ніколи про нього зі сорому не хоче згадувати".

Цю нотатку прислав нам визначний громадський діяч і правник, що рішило про її поміщення в загальному інтересі.

В короткому часі завівся в нашій редакції о. Теодор Кордуба, заявляючи, що його син Мелетій ще в р. 1917 подався на схід і від того часу не зважаючи на всі пошукування, не віднайдено його сліду. Одночасно зазначив він, що вістка, немов то його син став Поляком і служить в польському війську є неправдива. Зрештою просив подати йому джерело цеї вістки, щоби можна було ствердити її правдивість. Не гаючись, також в загальному інтересі, виявили ми о. Т. Кордубі автора нотатки, яким був п. д-р Ст. Баран, адвокат в Тернополі і спрямували о. Кордубу до нього.

Д-р Ст. Баран, в звязку з цеюсправою, відіслав о. Кордубу до п. Т. Різничка, урядовця парц. тов. „Земля", який ніби то знає ближчу адресу Мелетія Кордуби. Одначе у відповіді на запит правного заступника о. Кордуби — адв. д-ра Б. Стахевича в Тернополі, п. Різничок листом з 6. квітня 1926 заявив, що не знає, „чи Мілєтко служить при польськім війську. Чи змінив обряд, я не чув і про це нікому нічого не говорив".

Після появи нашої нотатки розійшлася була вістка, що Мелетій Кордуба служить як поручник тяжкої артилерії в Стрию. Идучи по лінії цеї вістки о. Т. Кордуба негайно звернувся до о. С. Івасика, пароха Верчан під Стрием, щоби він цю справу розслідив. У відповіді одержав о. Кордуба лист з 21. травня 1926, в якому стверджено, що між польськими офіцерами стрийського гарнізону нема не то Мелетія, але взагалі ніякого Кордуби. Та виявилося, що в шематизмі старшин польської армії фігурує Еміль Кордуба, поручник тяжкої артилерії в Познані - Солач.

Тоді о. Т. Кордуба звернувся письменно до згаданого Еміля Кордуби в Познані, та письмо вернуло з дописком, що адресат невідомий. Одначе, бажаючи вповні вияснити справу, о. Кордуба не припинив дальших заходів, тільки через П. К. У. в Тернополі звернувся до П. К. У. в Познані - Солач, запитуючи, чому йому звернено письмо, коли в шематизмі фігурує пор. Еміль Кордуба. На те одержав відповідь, що Еміль Кордуба є поручником, але резервовим, що він родився 25. листопада 1891 р. в Клементові, сандомирського повіту, що його родичі не живуть та що тепер перебуває в Опочні. Тоді о. Т. Кордуба звернувся до Еміля Кордуби в Опочні й одержав від нього письмо з 23. червня 1926, в якому зазначує що має літ 35, походить зі Сандомирщини, в р. 1914 служив в російській армії, а опісля в польській. В „Малопольщі" ніколи не був і з нею не має нічого спільного.

Ось чим скінчилися досліди о. Т. Кордуби, якого син називався Мелетій Евгеній, родився 1897 р. і р. 1917, не маючи скінчених 20 літ при відвороті Москалів з Тернополя пропав і досі про нього не було ніякої чутки, що управнює припускати, що він не жие.

Всі ці досліди доказують, що нотатка д-ра Ст. Барана була безосновна. Зваживши, що нею зробив він неоправданий закид о. Т. Кордубі і кинув темну пляму на дім і рідню, не сумніваємося, що тепер поспішиться д-р Баран із сатисфакцією для о. Кордуби.

Ми зі свого боку, як уважали указаним у загальному інтересі помістити нотатку п. дра Барана, так в імя громадської етики уважаємо потрібним подати всі перипетії цеї справи до прилодної відомости.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Всячина.

Могутність Форда. Що можна зробити на протязі 20 років? — на це дає одну з найцікавіших відповідей життєпис одного з найбільших багачів світа, Генрі Форда, творця дешевого авта. 20 літ тому на Різдво він рахував зі своєю жінкою свої фінанси і рішив, що не може дозволити собі купити традиційного індика на Святий Вечір. Нині він має річного доходу 100 міл. долярів. Мічігенський університет, центр умової праці на території, де зосереджена палка діяльність Форда, дав йому недавно титул доктора инжинерії „за матеріяльну допомогу громадянському добробутові і за творчий геній у промислі". Форд випродукував на протязі 20 літ 26 міл. газолінових моторів. Він є одним з найбогатших власників залізниць, пароплавів, торговельних літаків. Він має копальні вугілля у Вірджінії та Кентукі, для власних залізниць і пароплавів; у півн. Мічігені має копальні заліза, — власні ліси і до кожного промислу окремі фабрики, де вводить нові методи праці та обробки матеріялу: руди, скла, льону, гуми, вовни, бавовни чи електричних дротів. Все те, що потрібує його авто, він фабрикує сам: шини, шкіру, полотно, бензину, а навіть годинники. Форд цікавиться кіном і має власну лабораторію; його електро-гидравлічні експерименти відомі по всій Америці. Працює він 17 годин денно. Находить час навіть на сентименти: любить збирати птахи і має окремий птичий сад, де є рідкі зразки птах. Крім цього великанський простір обсаджений ріжною деревиною, самих рож має більш як 25.000 корчів. 10.000 акрів землі обробляє своїми людьми та машинами. Основав окремі торговельні та инжинірські школи для сиріт і бідних, де вони самі заробляють на свій прожиток. Не лише в усіх галузях промислу, але й в педагогіці він „піонір", новатор. У своїх школах він завів нову методу навчання історії: порівняну та наглядну. Школі в Сольбері пожертвував міліон дол. на будівлю двох типів англійського родинного дому. В одним буде якнайвірніше відтворене життя первісної американської родини, з примітивними засобами праці, а в другім — зразок останнього слова модерної техніки, з електрикою та парою в усіх функціях господарства. Форд має власний часопис, де щоденно поміщує розмови з читачами на різні теми; друкує його в 800.000 примірників! Він вибудував ціною 10 міліонів долярів у Детройті найбільше модерний шпиталь, де кожна окрема кімната на одного недужого має окрему ванну та туалету. Поруч нього є дім для фельчершиць і сестер милосердя; кожна з них має окрему кімнату, з передпокоєм і купальнею, а в кімнаті два килими, канапу, крісло-гойдак і... — послухай український інтеліґенте! — два образи відомих мистців. При домі є окрема саля на концерти та відчити, кіно, саля до танців і став до купелі. У шпиталі працює 107 лікарів, 790 служби біля 640 недужих. Форд докладає до нього річно 300.000 дол. Коли він недавно підвищив своїм робітникам плату, тоді всі крамниці в місті підвищили ціни на харчі. Форд розпічавший основувати власні крамниці і видержав конкуренцію з купцями, даючи своїм робітникам дешевший крам. Форд є нині здається єдиним чоловіком у світі, який має постійно на біжучім рахунку 200 міл. дол. У 63-ім р. життя він усе ще основує нові підприємства і робить нові винаходи. Його найбліща мрія дати світові дешевий літак, після дешевого авта. Проект такого літака вже ним зроблений: він буде довгий на 22. стіп, широкий на 15 стіп, вагою 350 фунтів швидкістю лету 90 миль на годину, ціна приблизно 500 дол. Крім цього він проектує вибудувати ідеальний зразок села. Те, чого не злійснили фільософи Фурієр і Толстої, здійснить практичний Американець.

Нові книжки й видання.

ЖУРНАЛИ:

ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСТНИК. Річник XXV. Книжка 10, за жовтень. Зміст: Михайло Обідний: Без кінця. — Наталя Королева: Відгуки. — С. Васильченко: Соловій. Ордівські малюнки (Докінчення). — Андрє Бірабо: Револьвер. — А. Карлашевич: Осінні мотиви. — Арк. Животко: Визвольний рух на Подонню. — Іван Филипчак: Недрукований вірш Петра Артемовського Гулака і бібліотеки на Україні. — М. Іваненко: Нариси IV. Елементи науки і їх засновки. — Вол. Вільшанецька: Чого навчила нас еміґрація (Докінчення). — З приводу одної книги: 1. Проф. О. Черняхівський — Лист до редакції. 2. Д-р Е. Лукасевич: Sine ira et studio. — Д. Донцов: Крок вперед. — Бібліографія. — Нові книжки.

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

за душі бл. п.

Д-ра Еміліяна Гладишовеського

лікаря в Тернополі.

Антона Гладишовеського

директора Кр. Союзу Кредит.

Андрія Гладишовеського

поручника У. Г. А.

відправиться дня 12. ц. м. (второк) в год. 8. рано в церкві Успення Пр. Діви Марії (вул. Руська,) на яке своїх і знайомих запрошує

Р дня.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступе:

Понеділок 11.X. Львів.
Вівторок 12.X. Львів.
Середа 13.X. Бібрка.
Четвер 14.X. Бібрка.
Патниця 15.X. Ходорів.

193 51-?

В пятницю дня 15 ц. м. в год. 6-ій попол. відбудеться в кімнатах засідань „Народної Торговлі" засідання Управи Товариства опіки над українськими еміґрантами у Львові з порядком денним: 1) Відчитання протоколу з попереднього засідання, 2) Звіт з засідання Державної Еміграційної Ради, 3) Звіт секретаріяту, 4) Видання квестіонаря і обіжника, 5) Справа Кружків Товариства, 6) Ухвалення ретулямінту, 7) Внесення і запити.

Марія Стажинська з Залісин і Вол. Волянська з Перемишля зложили замість квітів на могилу бл. п. Вол. Гнатюка на памятник І. Франка по 20 зол.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

БАНДАЖІ на найбільші пропукнини. Пояски черевні лічничі для утилих пань. Гумові панчохи проти жилячки. Косметичні опаски для зреформування аіг. Штучні ноги і руки для амнутованих і т. п. поручає Бандажист Полячек в Самборі. Цінники даром. 689 3—11

НАДДНІПРЯНЕЦЬ літ 40, жокатай з 2 дітьми, пошукує негайно посади до кооперативи, фабрики, тартаку або до культурно-просвітної праці. Має за собою кількалітну практику сценічної роботи. Адреса: п. Дукля, Мішана С. І. 3—3

СОЛІДНИЙ конціпієнт з провізіональною практикою прийме сейчас заняття. Зголошення: Sydorowycz, kancelaria D-ra Łuckiego, Wiśnicz. 674 3—3

ЖІНОЧІ капелюхи по найнижчих цінах поручає знана фірма Іосифи Гавриль Юркевичевої вулиця Фредри 6. Перерібки для гостей з провінції полагоджується на протязі 24 годин. 691 2—5

Д-Р ПРАВ, рутиновний конціпієнт з дійною практикою пошукує місця у адвоката. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Совісний". 636 3—4

ПРИЙМУ на станцію І—2 панночки. Окремий покій Коблянська Вигнянського 34. 718 1—2

Д-Р ПРАВ рутинований конціпієнт обійме посаду з днем 1. листопада 1926 р. Зголошення слати: Adwokacka kancelarja d-ra Makrego Kromo dla d-ra J. N. 717 1-1

ДО ВИНАЙМЛЕННЯ в центрі міста склепище Академічної 2 гарні убікації, надаючіся на бюро, для адвоката, або лікаря. Відомість у п. Дейнеки в склепі вул. Руська 1. 710 1—2

КОНЦІПІЄНТ пошукує заняття в адвокатській канцелярії. Місце міг би обняти негайно. Зголошення з чемности приймає: Канцелярія д-ра Рінецького в Сокалі. 712 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ШЕВЧЕНКО й КНЯЖНА РЕПНІНА

тільки . . . . . 1·50 зол.
з почт. пересилкою 1·80 зол.

Замовляти в Адміністрації

„ДІЛО" Львів, Ринок 10/11.

1—3

Ч. 49/2677. Львів, 4. жовтня 1926.
Ринок 39 (вул. дзв.).

З „Труду".

Маємо честь повідомити наше П. Т. Громадянство, що наш:

ВІДДІЛ СУКОНЬ дістав нову управительку, а саме довголітну працівницю фірми „Братя Вронські" у Львові, а в час еміграції першорядних фірм у Відні.

ВІДДІЛ БІЛЛЯ остає дальше в випробованих руках дотеперішньої управительки. Робітниць працює в нас кільканадцять, учениць кількадесять. Всім їм треба дати хліб і науку. Про це не повинно наше громадянство забувати і нас не омивати. Ціни наші справді дешеві, а роботу приймаємо всяку, хочби і найскромнішу.

ВІДДІЛ ШКІЛЬНИЙ розпочинається від 15. жовтня 19 б. 3 міс. курси кроєння суконь і білля та курси трикотарства і ин. артистичних робіт (модерство).

ВІДДІЛ СКЛЕПУ заосмотрений в полотна, додатки, нитки до шиття і вишивання і ин. Наші вироби виставляємо на II. „Українськім Ярмарку" в Станиславові.

Управа Жін. Спілки „ТРУД" у Львові.

669 3-3

КУПНО — ПРОДАЖ — ЗАМІНА

„МОНЮШКО" фортепянів і піяніно

Львів, вул. Зиморовича 10. Тел. **35-34.**

675 3—3

ПОЗІР! АМАТОРСЬКІ ҐУРТКИ! НОВІСТЬ!

Подільська Театральна Бібліотека

Тернопіль, Корженьовського 2,

видає і продає

„КУМА МАРТА"

пєса на 5 дій А. Шіткевського.

688 **Ціна 2 зол.** 1—2

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 226 (10.903). Львів, середа 13. жовтня 1926. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословеччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Справа бюджету на рік 1927-28.

Варшава, 11. жовтня 1926.

Сьогодня передполуднем прем. Пілсудський відбув конференцію з віцепремієром Бартлем. В само полудне зачалося засідання Ради міністрів. На порядку нарад була справа устійнення бюджетової провізорії на рік 1927—1928. Крім цього на денному порядку було ще кілька справ, неполаднаних на попередньому засіданні.

Зачувати, що уряд, крім внесення бюджету на р. 1927—28, зажадає ще від сойму признання йому кредитів у сумі около 40 мільонів. Цих надзвичайних кредитів уряд домагатиметься з приводу відомих счеркнень, ухвалених в сенаті і затверджених у соймі.

Коли скличуть сойм.

З розмов, що велися між марш. Ратаєм і віцепрем. Бартлем, виходить, що сойм має бути скликаний 28. ц. м. на т. зв. бюджетову сесію. Цей речинець ще не устійнений і дуже можливо, що його пересунуть на кілька днів скорше або пізніше.

Воєводи — на послухані.

Сьогодня приїхав до Варшави познанський воєвода Бінський, станиславівський Де Льож і виленський Рачкевич. Приїхали очевидно у службових справах. Характеристична річ, що урядові кола приняли Бінського дуже добре, хоч ще не дуже давно мін. внутр. справ Młodзяновський заявив був Бінському, що мусить перенести його в стан спочинку.

Personalia.

Мін. Квятковський виїхав до Познання на отворення основаної там торговельної школи. Одночасно він візьме участь у святі 75-ліття познанської Торговельної Палати. — В найближчому часі надіються уступлення директора Банку Господарства Краєвого Стечковського, що переходить на емеритуру.

Більшовицько-польський гарант. пакт?

Варшава, 11. жовтня 1926.

В колах близьких до польського мін-ства закорд. справ кажуть, що тепер дуже важним змаганням польського уряду є осягнути порозуміння з урядом СРСР. Проєкт порозуміння має висловитися підписанням пакту про неагресію з урядом СРСР. У звязи з цим ідуть розмови польського уряду з балтійськими державами.

В ноті до уряду СРСР. польський уряд покликується на 3 уст. рижського договору, який говорить про державні границі. В звязи з польською нотою до СРСР. приїхав до Варшави польський посол у Москві Кентшинський. Ноту вишлють щойно після повороту з Москви до Варшави референта для російських справ у міністерстві закорд. справ Вшелякого. Вшелякі виїхав до Москви, щоб обговорити цю справу з СРСР. за посередництвом совітського посольства.

З Риги повідомляють, що московські правлячі кола думають оголосити заяву про невтральність у відношенні до Виленщини, колиб Польща заключила з СРСР. гарантійний пакт.

Зріст опозиції в СРСР.

Лондон, 11. жовтня 1926.

„Дейли Нюз" повідомляє з Гельсінгфорсу, що внутрішнє положення СРСР. ставться поважним. Зріст опозиції дається завважити передовсім на Україні, в Москві і Кронштаді. Важніші стратегічні точки обсаджено військом.

Шварцбартіяда.

На шаблях „героїзму". — Затемнювання справи. — Нові свідки. — Процесові облігації. — Деж ми?

Жидівські агенції, пресові бюра та органи преси на всіх мовах світа визначаються одною великою „прикметою" заплутати справу, перемішати горох з капустою, зробити з чорного біле і навпаки. Таким чином у справі Шварцбарта, у справі, яка несподівано виросла на „національну жидівську справу", йде намагання зовсім затемнити таку болючу сторінку східно-европейської революції, як жидівські погроми. Замість висвітлити ту трагедію української землі всесторонно й предметово, вистарчив револьверовий „аргумент" маняка чи паймита, щоби її затерти, звалюючи вину на одну людину, яка сама тільки з великими трудами здержувалася на каламутних хвилях революційних розтопів. Поруч з тим, виводячи вбийника на вершини „національного героя", „местника невинних жертв" і т. п., зроблено все можливе, щоби закрити його правдиве обличя, щоби не дійти до джерел його „геройського натхнення". Все перемішано, вдаряючи в струну расової солідарности.

В Парижі слідчий суддя переслухує все нових свідків. З дня на день накопичуються гори все нового матеріялу. Переслухання визначних українських діячів виявило, що всі мотиви вчинку вбийника шиті білими нитками. Підчас переслухання проф. Шульгина, проф. Проконовича, Безпалка й инших, в часі конфронтації з ними вбийника, Шварцбарт не міг дати ніякої відповіди на конкретні питання. Загнаний в кут, здобувся тільки на один вигук, який є такий характеристичний для його народу: „Вони стріляли у Французів!" Очевидно, це викликало загальний несмак.

Бажаючи обезцінити інформації свідків-Українців, оборона Шварцбарта предложила нову серію свідків-Жидів, яким уже жидівська преса робить відповідну рекляму. Між иншим на днях одержав візваних „відомий провідник українського жидівства". В. Темпик, „славний історик" д-р Черіковер і „відомий публіцист" д-р Коральник. Вони ніби то диспонують величезним погромницьким матеріялом.

Очевидно, через таке затемнювання справи процес Шварцбарта, який мав відбутися в жовтні, а опісля в листопаді, не зможе перед січнем 1927 р. прийти на порядок дня.

Жидівські приготування до процесу не обмежуються тільки свідками. Велику вагу кладеться на здобуття якнайбільших фондів, на втягнення якнайширшої маси в „жидівську національну справу", на зацікавлення її долею „національного героя". З тією метою крім дотеперішніх збірок у всіх частинах світа, крім більших пожертв жидівської буржуазії, випущено своєрідні облігації, які розіслано по всіх усюдах. В „судний день", коли то весь жидівський світ, всі визнавці Мойсейового закону, всі поклонники Єгови єднаються в одну громаду, таку облігацію мусів набути кожний Жид. Таким чином в одному дні при відомій расово-ніроісповідній солідарности Жидів комітет возвеличування Шварцбарта здобув величезні матеріяльні засоби на... переведення доказу, що український нарід визволювався жидівськими погромами.

Бо така, а не инша є мета звеличників ШварцБарта. А в нас? У нас глухо і мовчазно. Мало хто здає собі справу з того, що в метрополії сучасного світа наші противники, оперті на великі матеріяльні засоби, на всесильність преси, сильні своєю безсоромністю — будуть поневіряти весь український нарід як цілість, навантажуючи на нього всякі видумані варварства і звірства. Чи ми здобудемся на якусь контракцію? На жаль, як нація ні. Навпаки, наші замітки просто виводять з рівноваги деяких „патріотів", які в пригляді нашої повинности добачують „гльорифікацію Петлюри" і його „політичної лінії..."

Щож на те все говорити? Яку відповідь дати тим, що навіть не вміють пошанувати маєстату неповинної смерти, що не в силі підвестися понад злобу дня? Полемізувати з ними, відпекуватися, справляти хибність їх інсинуацій? А хібаж то на щось придасться? Хіба можна людині дати иншу природу, хіба лиляк може перемінитися в соловія?

Даремний труд. Нам приходиться хіба покористуватися парафразою важених, кровю серця писаних слів Куліша: „Люде, без путя, без чести і поваги"...

Щож горкається нас, то — маючи на увазі всю українську націю, без огляду на кордони і партії, ми не перестанемо обороняти національної справи всюди там, де вона є загрожена.

Концерт Наддніпрянського Хору.

Виступ бандуриста Данила Щербини.

Львів, 12. жовтня 1926.

Вчорашній, третій з черги концерт Українського Наддніпрянського Хору у Львові під управою п. Петра Євсевського пройшов знову з великим успіхом. Програма його в порівнанні з обома першими концертами майже зовсім нова, одначе, як і на попередніх концертах, поважна, солідна. Публика знову заповнила майже повністю салю Лисенка і не щадила горячих оплесків та признання як виконавцям, так дирігентові. Приємною новиною на цьому концерті був виступ відомого бандуриста Данила Щербини, що проспівав цілу низку сумних і веселих пісень в супроводі бандури. Шан. бандуриста витала публика ентузіястично і не хотіла з ним ніяк розстатися.

Сьогодня останній концерт Українського Наддніпрянського Хору у Львові.

Біржа.

Гроші.

На офіціяльній біржі доляри по 9·08. В приватних оборотах на протязі дня доляр вагався між 9·07 і 9·09 при постійному попиті. Девізи давали по 9·05. Канадійський доляр 9·02—9·04.

Збіжа.

Збільшена подача жита при оживленім зацікавленні для військових достав. В инших артикулах подача дорівнує попитові при незмінених цінах. Гречку хвилево радо купували на експорт. Оферують червону і білу конюшину при слабому зацікавленні. Пшениця дворська 44·25—45·25, пшениця краєва селянська 41·75—42·75, жито галицьке 32—33, ячмінь галицький броварний 30—31, ячмінь галицький 27·50—28, ячмінь пастівний 25·00—26·00, овес галицький 26·75—27·75, кукурудза румунська 29—30, бараболі промислові 5·50—6·25, фасоля біла 38—40, фасоля колірова 30—32, фасоля краса 36—38, горох пів-Вікторія 66—72, горох полевий 40—44, бобик 31—33, вика 34—36, сіно солодке краєве прасоване 7·00, солома прасована 4·00, гречка 29·00—30·00, льон 58—62, ріпак озимий 62—64, отруби житні нетто без мішка 16·25—16·50, крупи гречані 63—65, крупи ячмінні 45—49, пеншак 47·50—48, конюшина червона краєва натур. 315—360, мак синій 145——155, мішки ютові 1·70, мішки ужиткові, добрі за штуку зол. 1·80.

Три блюки.

Львів, 12. жовтня 1926.

Останні тижні принесли нам нове угрупування сил в Европі. Нові клічі й нові надії, звязувані з Лігою Націй, розприслися вже давно. Ця ідейна міжнародня установа є вже тільки тереном теоретичних змагань поодиноких блюків держав. Ліга Народів менше координує сили державних народів, а більше намагається усувати все наростаючу протилежність їх інтересів. Цікаво, що з моментом зросту „універсальности" Ліги Націй зарисувався наглядний розподіл сил на европейському континенті. Практичні міждержавні відносини управильняються здебільшого поза порогами Ліги Націй, прийомами старої дипльоматії, твореннями союзів і блюків держав з менш-більш однородними політичними й господарськими інтересами.

Першою точкою, з якою вяжеться нове угрупування сил в Европі, є Туарі, другою — Ліворно, а третьою Москва.

Туарі — це французько-німецьке зближення, яке з кожним днем щіпеніє на твердих основах реальних вимог життя. Промови Пуанкаре, підтверджуючі в загальному погляди Бріяна й Люшера, — з одного боку і промови Штреземана з другого вказують, що це порозуміння докладно продумане й віддавна підготовлюване. Першим наслідком „туарійської таємниці" є підписання в Брукселі 30. вересня ц. р. господарського картелю між німецьким, французьким і бельгійсько-люксембурським залізним промислом. Таким чином нове порозуміння двох недавніх противників сковується залізним обручем. На сторожі французько-німецького порозуміння стоїть тяжкий промисл, а він уже творить непохитну запоруку ціпкости створеного блюку. Бо в нинішніх часах тяжкий залізний промисл диктує політичні заповіди, рішає про війну і мир, зміцнює або роздавлює громаджені господарські сили. Французько-німецьке порозуміння, названо „туарійською таємницею", скриває в собі скріплення обох будучих союзників.

Очевидно, відповідю на нього є англо-італійське порозуміння, яке в німецькій пресі має назву „ідилля в Ліворно". Зближенням до Англії з гордістю величається фашистівська Італія. „Ми вже не ізольовані" — пишуть фашистівські органи. „Захиталася змова масонерії й плютократії проти фашизму, бо найбільша могутність землі є з нами і за нами".

Зближення обох периферійних европейських могутностей є далекосяглою подією в укладі повоєнних сил в Европі. Зустріч Чемберлена з Муссолінієм відбулася незвичайно святочно, величаво й декораційно. Про що йшла розмова між представниками обох держав? В першу чергу про поділ впливів на Середземному Морі, про петрифікацію версайського трактату в тих його точках, які мають притримати Німеччину в її розвитковому розгоні і не допустити до її територіяльного, а тим самим і політичного та економічного розросту. Італія лякається, щоби наслідком франко-італійського порозуміння не було приєднання Австрії до Німеччини. Бо тоді границі Німеччини посунулися би до Бреннеру, а звід-

Red. czas. „Діло" we Lwowie. Pr. 453/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej I Sąd Okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Діло" Nr. 222 (10.898) z dnia 8. października 1926 pod tytułem: „Dwa światy" w ustępach od słów: ... koły to wydumani do końca artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ust. a) dokonaną w dniu 7. października 1926 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk.z 17. grudnia 1853 Dz. p. p, Nr. 6 ex 1853 i. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 8. października 1926 r. Hawel.

сіль вже недалеко до „mare nostro", — до Середземного Моря.

Протиставлячись поширенню Німеччини, Італія постійно думає про свою власну експанзію. „Італія — пише офіційна „Джорналє д'Італія" — є глибоко-сутньою, мирною країною. Одначе для Італії „мир" означує працю для все сильніше зростаючого населення, означує експанзію і то експанзію найріжнороднішого покрою і значіння. Англія признає цю безумовну конечність талії"...

Англія признає, а Франція не лише не признає, але й протиставиться активно намаганням Італії поширитися в Африці й Малій Азії. Що більше! Англія навіть штовхає Італію на експанзивні спроби в Малій Азії, настренчуючи її та її „посестру" Грецію на війну з Туреччиною, яка є в тісному порозумінні з Рад. Союзом.

Одночасно Італія розпочала живу акцію на Балкані за приєднанням союзників. Після румунсько-італійського союзу, який є асекураційним раменем Італії в сторону Балкану й еспансько-італійського вближення, що є таким же раменем в сторону Піринеїв, — відбуваються залицяння Італії до Югославії і Болгарії. Наскільки остання радо йде під команду Італії, про що свідчать відвідини Риму болгарським міністром закорд. справ Буровим, настільки друга не знає, на котру ногу ступити з огляду на публичну опінію, яка — головно серед Хорватів і Словінців — є звернена фронтом проти Італії.

Англія, втрачаючи свою гегемонію в Європі, виконувану досі через порозуміння з Францією і вплив на Німеччину, намагається відискати її союзом з Італією, одночасно там шукаючи непритупленого вістря проти свого смертельного ворога — Рад. Союзу.

Осторонь цих двох блъоків (франко-німецького й англьо-італійського) стоїть Рад. Союз, який є блъоком сам про себе. Невинна дипльоматична рухливість і зручність Чічеріна постійно виводить Рад. Союз з майстерних сітей окруження. І тепер, коли здавалося, що Англія вже осягнула свою мету, що вона ось-ось окружить Рад. Союз, радянська дипльоматія не лише ухилилася від окруження, але й розпочала подвоєну офензиву. Радянсько-литовський пакт, порозуміння з маленькою державою є ударом проти всіх, що в останніх часах — так чи инакше — заангажувалися в антирадянському фронті. Цим пактом перш усього розвалено балтійський ланцюх, розділюючи Литвою Польщу від балтійських держав і примушуючи останні — в ближчій або дальшій будуччині — піти слідами Литви. Таким чином поцілено Англію в найболючіше місце. Одночасно радянська дипльоматія, підтверджуючи литовсько-радянську умову з р. 1920, знову поставила в площині сумнівів приналежність Вильна до Польщі. Цей крок є теж звернений проти Ліги Націй, яка в р. 1923 признала Виленщину Польщі. Вкінці радянсько литовський пакт є звернений і проти Німеччини, якій вирвано патронат над Литвою. Шлях, що веде із Зах. Европи взагалі, а з Німеччини зокрема на Схід — і навпаки, сьогодні є в посіданні Рад. Союзу, а не Німеччини. Тут розвіваються англійські пляни про погодження Німеччини з Польщею через виміну Данціга за Кляйпеду, чи через федерацію Литви з Польщею за Поморя.

Поруч з тим радянська дипльоматія розпочала живу діяльність в Льондоні (Красін) і в Парижі (Раковський), видвигаючи нові проекти про регуляцію боргів.

Зарисовані три блъоки великих держав ставлять у незвичайно важке становище менші держави, а в першу чергу Польщу. Нагле перегрупування сил в Европі як грім з ясного неба впало на Польщу, ізолюючи її на цілій лінії. Від Франції ділить її ціла низка неполадних справ з Німеччиною і невміруща квестія „регуляції гра-

Жіночі модні матеріяли
Шовки, Полотна
Мужеські сукна
1630 55—?
продаж найдешевше
ФІРМА
РОМАН
ЗУБИК
Львів, Галицька 16

ниць" між Німеччиною і Польщею; від Радянського Союзу відділило її на якийсь час відкинення пропонованого пакту про неагресію, далі питання українське й білоруське й окруження не лише зі сходу, але й північного заходу через радянсько-литовський пакт. Вкінці зближення до Англії, яке все ще є актуальне, тратить свою життєву силу через розрив балтійського ланцюга.

Ясно, що радянсько-литовський пакт найбільший відгомін і то відгомін понурий мусів викликати в Польщі, змінюючи недавні бундючні настрої на безплянову пошуканку порятунку або на безсилу резигнацію.

На повороті?

Димісія ген. Зекта. — Закулісові причини і чужі здогади. — Військо і політика.

Найвищий голова німецької армії ген. Зект заявив про свою димісію. Цей факт, на перший погляд не незвичайний, окутаний цілою низкою таємних мотивів, а яких тільки частина продирається на шпальти обережної німецької преси. Друга половина це здогади і то здогади досить трівожні самих Німців і Французів. З рішенням Зекта вяжеться подія, про яку недавно писала преса: що один з Гогенцолєрнів, син кронпринца, вступив до німецької армії. У потсдамськім регіменті молодий принц не вдоволився ролею звичайного офіцира, а забажав відгравати ролю як кандидат на найвищі становища в найблищій майбутности. Крім цього виявилося, що вступ молодого Гогенцолєрна до війська був наслідком ріжних позакулісових впливів, які не були відомі ні голові армії, ні міністрові військових справ д-р Геслєрові. Преса була краще поінформована про деякі тайни цих впливів, ніж вони. Та безпосереднім товчком димісії ген. Зекта було те, що принц дозволив собі вмішуватись у маневри, хоча офіцирам бувшої цісарської армії участь у маневрах була заборонена. Голова армії попав у прелупе становище і вибрав з нього єдиний вихід — димісію.

Одночасно німецька права преса натякає на звязок цієї димісії з новим курсом політики Штреземана — порозумінням з Францією, з яким провідник німецької армії не в силі солідаризуватись. Французька преса („Матен") заявляє попросту, що недавна димісія міністра внутрішніх справ Северінга є безпосередно звязана з димісією Зекта, себто причиною цих обох димісій є теперішній франкофільський курс німецької політики. Коли ще додати до цього намір Вільгельма пересе литись до Німеччини — картина виглядає, немов би повна.

Не маючи змоги знати всіх правдивих фактів, які лишаться тайною керманичів німецької політики, можна бути певним, що Зект хотів задемонструвати проти політичних впливів в армії і проти нарушення авторитету голови армії. Одночасно ця демонстрація є доказом, що в самім німецькім уряді ведеться дуже сильна боротьба за новий дух у політиці. Відмежувати впливи політики від армії не так легко, — чого доказом хоча би події польської політики. А ще важче німецькому урядові і президентові республики Гінденбургові заявитись рішуче проти якоінебудь участи Гогенцолєрнів у державнім житті і проти якогонебудь непорозуміння з Францією. Тому треба було погодитись з димісією одної популярної особи, якою був Зект. Німецька республиканська преса висловлює надію, що його наслідник генерал-ляйтнант Гає стоятиме рішучіше за республикою як його попередник і не „виявить слабости для монархізму".

Зїзд славянських лікарів у Білгороді.

В днях 19.—22. вересня ц. р. відбувся в столиці Югославії Білгороді зїзд югославянських лікарів, на який запрошено делегатів лікарських товариств і всіх инших славянських народів. Крім численних (більш 200) делегатів югославянських лікарських організацій з усіх кутків Югославії, у зїзді взяли участь такі делегати: від Болгар — доц. д-р Киров, голова Болг. Лікар. Т-ва, д-р Руменов — президент Державної Ради здоровля, д-р Герганов та д-р Геков; від Поляків — проф. Глюзінський, ректор варшав. унів., проф. Карвовський (Познань), проф. Ярош (Вильно), доц. д-р Лапінський (Варшава) та д-р Якимяк (Варшава); від Росіян були делегати лише еміграцийних лікарських організацій, а саме: проф. Крилов (Болгарія), проф. Острогорський (Чехія), проф Редліх (Югославія); делегати російських лікарів з СРСР. не могли приїхати і в імени їх надіслав привітальну телеграму зїздові академик Бехтерев з Ленінграду; від Чехів був доц. д-р Ірасек, від Українців — проф. Матюшенко і д-р І. Ортинський.

З українських лікар. організацій одержали запрошення на зїзд „Українське Лікарське Товариство" у Львові і „Спілка українських лікарів у ЧСР.". На жаль, львівське Товариство через технічні та фінансові трудноші не могло післати свого делегата зі Львова, а доручило мандат на заступництво його „Спілці українських лікарів у ЧСР." і таким чином делегати „Спілки" — голова її проф. Б. Матюшенко і секретар д-р І. Ортинський — заступали на зїзді обидва товариства.

Програмові питання зїзду були: 1) Туберкульоза серед славянських народів і 2) Утворення Всеславянського Лікарського Союзу. Перший день зїзду присвячено лише урочистому відкриттю. Голова Югослав. Лікар. Т-ва д-р Іванович, член парляменту і секретар радикальної партії, відкрив зїзд і за поазбучним порядком привитав прибувших делегатів. У тому-ж порядку відповідали на його привітання заступники ріжних лікар. товариств, вітаючи зїзд. В імени Українців говорив проф. Матюшенко, який у своїй промові коротко накреслив сучасний стан і розвиток української медицини та вказав на бажаність взаїмного пізнання лікарів ріжних славянських народів.

Цілий другий день зїзду був занятий рефератами про туберкульозу у Славян та дискусіями з приводу цього. Про туберкульозу на українських землях виголосив реферат у сербській мові проф. Матюшенко, зазначивши велике поширення туберкульози на Україні в наслідок війни, революції, голоду та загальної дезорганізації соціяльного й економічного життя.

Протягом 3. і 4. дня зїзду виголошено реферати про туберкульозу в Югославії, про інтернаціонал практичних лікарів, що заснувався влітку ц. р. в Парижі, до якого приступило вже 23 держави, про соціялізацію медицини та ин. Конґрес ухвалив цілу низку ріжних резолюцій.

У справах організаційних створено Тимчасовий Комітет Всеславянського Лікарського Союзу, який прийняв таку ухвалу: „Тимчасовий Комітет Всеслав. Лікар. Союзу на своїм засіданні 20. і 21. вересня 1926 р. в білгородському університеті, після всебічного розгляду та обміркування, прийняв отсі ріше ня: 1) Найпізніше в другій половині грудня ц. р. члени Комітету мають зїхатися до Праги для вироблення проекту статута Союзу. 2) Перший Всесл. Лікар. Конґрес має відбутися у Варшаві в травні 1927 р. Польське Лікарське Т-во має зорганізувати Конґрес і встановити теми його праці. 3) Підписані делегати славян. лікар. організацій, взявши на увагу резолюції, що торкаються заснування Всеслав. Лікар. Союзу, прийняті в Дубровнику 1925 р., як і резолюцію чехословацьких лікарів, оголошену д-ром Ірасеком, постановили, що в статуті, який буде вироблений у Празі, повинні бути покладені в основу засади, прийняті резолюціями в Дубровнику 1925 р., як також і на зїзді славянських лікарів у 1900 р. в Парижі та в 1911 р. в Софи, а саме: а) що Всеслав. Лікар. Союз має завданням обєднання всіх славянських лікарів у їх професійній, науковій та соціяльній діяльности; б) що Всеслав. Лікар. Союз має разом з инщими культурними славянськими організаціями змагати до піднесення й розвитку всякої ініціятиви, яка має на меті створення культурної та освітньої свободи для всіх славянських народів, яка є єдиною та найбільшою гарантією справжньої єдности славянських народів". Підписали: голова Тимчас. Комітету д-р М. Іванович, секретар д-р М. Зелич, члени: д-р Е. Геков, д-р А. Глюзінський, д-р А. Ірасек, д-р Д. Кіров, д-р Д. Матко, д-р Б. Матюшенко, д-р І. Ортинський, д-р С. Острогорський, д-р Б. Якимяк.

У вільному часі поза засіданнями конгресу для учасників його влаштовано огляди ріжних медичних та инших установ Білгороду, поїздки за місто та прогульки приняття (Т-вом Югослав. Лікарів містом Білгородом, Спілкою сербських жінок та ин.). Підчас цих принять Югославяне виявили таку теплоту, щирість та гостинність, які незрівняно перевищують звичайну в подібних випадках виявність уваги. Українські делегати користувалися не тільки не меншою, а подекуди навіть більшою увагою, ніж инші. Теплу товариська атмосфера, створена Югославянами, значно сприяла спокійному та дружньому ходові праць зїзду та його успіхові.

Не захоплюючись особливим славянофільством (нам, Українцям, що провадимо вікову боротьбу з двома сусідніми славянськими народами, воно цілком „не до лиця"), всеж мусимо признати наш успіхом на міжнародньому форумі здобуття українськими лікарями рівної з инщими позиції серед лікарів усіх славянських народів. А це нам дав білгородський зїзд. — М.

Збірка на Українських Інвалідів.

З Українського Краєвого Т-ва опіки над інвалідами дістаємо такий комунікат:

Місяць листопад ц. р. призначений на збірку жертв для українських інвалідів. Подання до воєвідств внесено і є надія, що воно будуть позитивно полагоджені, бо звичайно досі влада не відмовляла дозволу на таку збірку. Просимо филій УКТОНІ та особи, які дотепер з посяттою займалися збірками на інвалідів, приготовити громадянство до сьогорічної збірки харчів.

Потрібні листи й повновласти надішлемо негайно по одержанню дозволів. Хто збирання при помочі ліст обтяжує акцію та збільшує кошти, одначе на це нема ради — це вимога органів влади.

Потреби Товариства великі, помочі інвалідам конечна. В цьому році видано по день 30-го вересня підмоги інвалідам готівкою або матеріялом на суму вже вичерпує зол. 18.665, на удержання Дому Українських Інвалідів у Львові зол. 17.000, на купно парцелі під Дім Інвалідів зол. 22.000, крім того значні видатки на протези. лічення, адміністрацію і т. д.

Просимо українське громадянство при цій нагоді не відмовити найдрібнішої жертви, бо останкам-недобиткам УГА. завдячуємо нікуди, а й прикрі відголоси невдоволення інвалідів та їх жалі до УКТОНІ й суспільности продиктовані не злобою, а огірченням на свою незавидну долю.

Щоб кожний громадянин міг дати хоби найменшу лепту, розішлемо чеки нашого Т-ва при помочі часописів і просимо висилати ними грошеві датки.

Громадянство повинно піддержати життя українських інвалідів та вчити своїх дітей, за що вони постраждали.

Українське Краєве Т-во опіки над інвалідами у Львові, вул. Руська 3[illegible].

НОВИНКИ.

— **Нові вписи до Української Господарської Академії.** З огляду на те, що з причини технічних трудностей оповіщення про нові вписи студентів до Української Господарської Академії на три факультети оголошено щойно з початку жовтня, через що не всі бажаючі могли своєчасно подати прохання, рішено подачі прохань відкладений до 1-го листопада ц. р. (Чехословакія, Подєбради, Українська Господарська Академія).

— **З української преси.** З днем 1-го жовтня ц. р. „Комсомолець України", що виходить у Харкові, стає щоденною газетою. Новий український радянський щоденник стане собі за завдання виховувати в ленінському дусі молоде покоління. — В Ужгороді стала виходити нова політична газета п. з. „Русскій Край", що тимчасом появляється тричі на тиждень, а від нового року має стати щоденною. „Р. К." виходить під редакцією Володимира Гомичка й обіцює бути безпартійною газетою.

— **Ідилічні відносини.** Дня 8-го ц. м. у Струсові зредукований жандарм Тадеуш Невядомі зранив поважно двома кількома ножа в плече місцевого лікаря д-ра Романа Левицького, на вулиці, напавши на нього несподівано, з окликом: „Мати Україну!" Таку звістку прислане нам один з місцевих громадян. Чим ни москик?

— **Нова польська станиця у Львові.** До великого „Дому техніки", який забудовано біля б. Стрийського цвинтаря в сусідстві школи кадетів, прийде неба-

ком у Львові ще одна польська станиця, а саме „Дім студентів ветеринарної медицини". В неділю 10. ц. м. відбулося посвячення фундаментів цього дому, що будується на склоні улиць Зеленої і Штальмаха. Площу під будову дому дарувала громада міста Львова, кредити на будову дав Банк Господарства Краєвого і Комітет розбудови міста. Великанський „Дім техніків" дасть приміщення майже тисячі техників. „Дім студентів ветеринарної медицини" обчислений на 150 студентів.

— **Оригінальний твір з 110 томів.** Президент Кулідж дістав у дарунку прегарну книгу, яка має 110 томів, але з якої не потребує читати ні одного тому. Є це адреса від польського народу до американського, з нагоди 150-ліття самостійности Злучених Держав, складена з 5 мільонів (!) підписів. Окрема делегація виїхала з Варшави до Вашінгтону, щоби передати цей дарунок. У той час, коли Муссоліні заборонив часописам друкувати більше як 6 сторінок, щоби шадити папір, польська республика може позволити собі на 110 томів, яких ніхто ніколи в ніякій бібліотеці певне не відчинить.

— **Епідемі довкола Львова.** Стверджено, що брюшний тиф поширений у Яричові старім, Гаях, Голоску, Рісній польській, Вульці гамулицькій, Замарстинові, Зубрі, Знесінні, Клепарові; черінка в Кульпаркові, Зарудцях, Замарстинові, Красові, Поляні, Знесінню; красуха в Годовицях, Яричові новім, Клепарові, Нагорянах, Поляні, Пустомитах, Замарстинові, Грибовичах, Конопниці, Стронятині, Зашкові, Знесінні, Голоску вол., Любані, Маличковицях, Левандівці; крім цього в Глуховичах, Зимній Воді та Чижикові ще й инші недуги, перед якими слід беретись, не купуючи харчевих продуктів від тамошнього населення. Молока з тих сіл можна вживати тільки перевареного.

— **Львівська буденщина.** Один львівський бандит Вол. Бобеляк може, коли є на підпитку, голими руками побити в шинку трьох поліцаїв і поранити їх власними штиками. — Служницю Біганську, яка задушила своє немовля і сховала в комині, суд присяжних звільнив 12 голосами від вини й кари. — Львівські цегольні були сховищем для злодіїв і злочинників; кільканадцять представників темної професії перехопила там поліція.— Решта хроніки така сама: двох мушин хотіло вмерти; авто переїхало комусь ногу; чиясь жінка і чийсь синок утікли з хати і досі не вернулись; кількох людей порізалось. Виїмком є хіба факт, що якась панночка найшла на вул. Домагаліч шнур правдивих перел і не сховала їх собі, а шукає голосно власника.

— **На що і за що стягають шкіру?** У селі Витвиця повіту Долина, громадський уряд при помочі поліції стягав біля церкви (!) з місцевого населення датки на „Лігу оборони повєтшней паньства". Коли студент Іван Витвицький, який там був приїжджий, пояснив селянам, що ці датки не є ніякою примусовою даниною, а складаються тільки з патріотичних польських мотивів, староство в Долині засудило його на 5 днів арешту або 50 зол. гривни за „przekroczenie popełnione przez publiczne namawianie zebranej ludności koło cerkwi w Witwicy, by nie składała dobrowolne datki na rzecz L.O.P.P." Ясно, що коли наші селяне мають складати свою кервавицю добровільно на таку ціль, то до цього не треба поліції. А коли хто їм розяснить, що вони не мусять складати грошей, то це „przekroczenie..."

— **Молодечий розпорядок.** Міністерські урядовці у Варшаві, як це стверднив новий міністр внутріш. справ ген. Славой-Складковський, не є дуже точні, бо деякі спізняються. Тому він видав розпорядок, щоби всі урядовці його департаменту приходили до бюра весь тиждень за 15 хвилин раніше. Але який розпорядок у силі перевірити, чи невдоволені урядовці не відібють собі цих 15 хвилин стократно підчас своєї праці? Адже відомо, що в бюрах варшавських міністерства панує старе царське dolce far niente, з часом, куренням, гутіркою.

— **Зі Станиславівщини.** У Дитятинах на громадській площі засипало в ямі молоду дівчину, Якубовську, яка копала глину для ліплення хати. — Від господаря Ната Бужака з Гегорова два ошуканці вимантили 16 долярів, кажучи, що є чудесними лікарями, які втікли з Росії. — На фільварку в Угринові парова молотилка відорвала обі ноги селянці Павлюк. — Між Татаровом і Микуличином два бандити напали на якогось перемиського прогульковця і під загрозою револьверів очистили його з 145 зол. і всіх документів.

— **Катастрофи.** У копальнях вугілля в Дурбан (Капляндія, півд. Африка) наслідком вибуху газів згинуло 4-ох білих шахтарів і 116 місцевих. — Перед пристанню Люгано ударився пароплав „Париж" з пантажним судном; 10 осіб потонуло. — У Борославі загорівся міст на ріці Тисьмениці від сірника; пожежу впору загасили. — Між Амієн і Бульонь ударились у тунелі два поїзди; 10 осіб ранених.

— **У память творця „Дон-Кіхота".** Цень 8-го ц. м. у роковини народин Сервантеса, вся Еспанія вверше святкувала, як національне свято. В усіх школах і університетах виголошено відчити про значіння „Дон-Кіхота", його провідну ідею і потребу поширення цієї книжки. На вулицях роздавали безплатно брошури, державне видавництво п ширило тисячі примірників „Дон-Кіхота" між населення, а книгарні продавали цю книжку по зниженій ціні. Варта шоб ві вагоді згадати, що саме в нас вийшла недавно двотомова перерібка „Дон-Кіхота" для молоді, накладом рухливого видавця М. Таранька а в перекладі А. Лотоцького.

— **Для більярдистів** буде цікаво довідатись, як грають найкращі европейські мистці в більярді, Конті і Дербіє, що починають 15-го у Відні прилодні змагання. Грають до 3000 пунктів. Пересічно кожний робить з них від удару від 120—170 карамболів; у серії приблизно 450 карамболів.

— **Що вільно що инші деяким королям...** З Йоганесбургу приходить звістка, яка може наповнити заздрістю неодного европейського короля. Африканський король Зулюсів святкував 40-ковий раз свій шлюб. Сам наслідник англійського престолу прислав „молодому" чудове весільне вбранє. „Молода" походить теж з королівського роду, хоча й дикунів. Її батько є головою християнської громади Зулюсів. Шлюб відбувся у християнській церкві з повною парадою в присутности англійських військових, які в своїх скромних мундурах різко відбивали на тлі рядів сорокатих і пірнатих Зулюсів. З усього свята важко нам зрозуміти одно: як годить своє сорокове подружжа зулюський король з християнською церквою і зі своїм іменем: Соломон.

— **За границю у Чехословаччині.** За взором Відня, Будапешту й Берліна твориться тепер подібний звіринець у Празі. Чеський звіринець, що міститься на передмісті Праги (т. зв. Троя) — це гарний, великий парк з численними деревами, кущами, малими озерами й водопадами. Є в ньому вже поважне число всяких екзотичних звірят, а в найближчому часі мають закупити до нього ще кілька сот різних диких звірят, малп, птахів, риб, гадюк і т. д. Чехи стараються зробити свій звіринець не меншим і не бідніщим від звіринців німецьких. А коли дочекаємося ми звіринця в нашій столиці, в Києві?

— **Адольф Боденштайн,** бувший довголітний диригент військової орхести 30 п. п. основник і управитель орхестри дому сиріт у Львові відкрив по звільненню з війська, склеп з музичними інструментами ще в 1890 р., і цього місяця обходить 35-ліття його істнування. Завдяки небуденним фаховим кваліфікаціям, зеднала собі його фірма загальне признання у Публики та у властей, чого доказом є, що Львівський суд апеляційний покликав його на становисько заприсяженого судового знавця. Фірма п. Боденштайна тішиться у Публики величезною повагою.

— **Світова хроніка.** До Варшави приїхав визначний французький письменник Жорж Дюгамель у звязку з діяльністю Комітету для охорони політичних вязнів. — Біля Одеси вибух вулкан, який у лаві викидає буцім-то великий процент золота. — Атенський уряд потягне до відповідальности бувшого диктатора Пангальоса, який при помочі свого міністра фінансів поширював звістки, щоби грати на біржі, на якій заробив 6 міл. драхм. — Помер у 71-ім р. життя відомий австрійський психіятр, д-р Крепелін, автор 4-томового твору про психіятрію.

КОМУНІКАТ:

„Редакція Львівського Скоровідаа", доносить всім інтересованим, що приступає до видання

РИЧНИКА III. на рік 1927 і просить цею дорогою всі уряди державні, комунальні, також фінансові інституції і громадянські о ласкаве надіслання вказів робітників у них занятих разом з адресами приватного мешкання, щоби можна було помістити в шематизмі урядів як також в загальнім „СКОРОВІДЗУ" мешканців. — Листу зголошень замикаємо дня 15. ц. м. 2—2

715

Ч. 49/267. Львів, 4. жовтня 1926

Ринок 39 (вл. дім).

Дописи.

Теребовля. (*Славне минуле Теребовельщини перед світовою війною. — Сумна дійсність. — Перші признаки кращого майбутнього*). Колись, перед війною, славилась Теребовля кипучим життям у численних українських товариствах. Читальня „Просвіти", „Сільський Господар", каса „Поміч", Українська Бурса, „Сокіл" і „Пласт" проявляли значну активність. Славнозвісний теребовельський читальняний хор під проводом о. Е. Турули, незрівнаного диригента й композитора, що був душею всього українського культурного й мистецького життя в Теребовлі, як також читальняна дута орхестра під проводом вельми заслуженого громадянина, Івана Козака (який за два роки буде святкувати 25-літній ювилей своєї праці як провідник читальняної орхестри в Т.) приваблювали цілу околицю на теребовельські концерти й фестини. Гімназійна молодь, головно питомці „Української Бурси", згуртовані в „Пласті" під проводом свойого катехита о. Е. Турули,—улаштовували рік річно концерти в честь Шашкевича й Шевченка, а також амат. вистави в Теребовлі й по селах. В кожному селі була читальня „Просвіти", кооператива, „Сокіл або „Січ". Взагалі Теребовельщина належала до найрухливіших повітів галицької України. — Воєнне лихоліття розгромило всі українські товариства. Одначе з 1921 року починається відбудова українського життя в Теребовельщині. Заходом молоді відреставровано читальню в Теребовлі та помінно- влювано де лише було можна читальні. Передвоєнну працю о. Турули продовжав дальше катехит о. Е. Цегельський, що влаштував 1921 р. перші поважні концерти в честь Т. Шевченка й І. Франка. Він опікувався також нечисленною українською молодю в місцевій польській гімназії і був настоятелем „Української Бурси". Одначе — на жаль — о. Цегельський відійшов скоро до Янова й українська гімн. молодь втратила свойого горячого оборонця, бурса свойого батька-настоятеля, а Теребовля — свойого диригента. — Університетська молодь виснажилася в тяжкій боротьбі за український університет та через бойкоти і всякі роздори, що були вислідом унів. боротьби, занедбала працю по читальнях. І так теребовельський хор, слава й гордість передвоєнної Т., тепер не істнує. Цього року не відбувся ані концерт у честь Шевченка, ані концерт у честь Франка. А чому? Бо на місце о. Турули й о. Цегельського маємо „геніяльного диригента", який на всім найкраще розуміється, але сам не робить того, що треба, й иншим не дає працювати. Проф. Павло Чайківський говорив богато, як має виглядати европейський концерт, але сам не причинився нічим до його влаштування, а до того так загоздив усі українські товариства, що ніодна активна одиниця не може в них працювати. Лише в „Повіт. Союзі Кооператив" (недавно заснованім) його праця дала позитивні наслідки. Він є головою і „Союзу Кооператив" і каси „Поміч" і кружка У. П. Т. і „Української Захоронки" та членом виділу читальні і бурси, тому не диво, що не може й не в силі всюди працювати. Він-же й причинився найбільше до закриття Української Бурси в Т., яка перед війною виховала ціле покоління ідейної молоді, а минулого року ледви животіла через безмірну байдужість її виділу. Одначе при відповідній активности виділу та при помочі всього українського громадянства повіту можна було й конче треба було вдержати Бурсу за всяку ціну, а з часом розширити та поставити її на передвоєнну висоту. Одначе на думку проф. Ч. „бурса не виплачується!". Щоби бурси „виплачувалися", установив теперішній виділ такі високі оплати (двічі чи тричі більші, як по приватних кватирах), що ніхто не був у силі платити цього — і в результаті бурса стоїть пусткою. І тому деякі незаможні учні мусітимуть перервати науку, оскільки такий стан довше потреває. Гімн. молодь дістала в особі о. катехита Весоловського (який поступає цілком инакше, як о. Турула й о. Цегельський) замість оборонця та опікуна — зовсім... байдужу, а навіть неприхильну до молоді людину. Він дає навіть поправки з релігії (!), називає учнів послідними словами, гамбить і т. д. Сам нічого не працює над молодю і взагалі нічим не цікавиться. Одначе є в Т. і дещо радісного що дає надію на краще майбутнє. В червні 1925 р. заснувалася філія „Союзу Українок", яка рухається найбільше з усіх теребовельских товариств. Філія веде фактично Українську захоронку, улаштувала 2 великі фестини, що дали великий дохід, курс кроєю й шиття, (минулої зими) а тепер веде інтензивну працю над організацією українського жіноцтва. Жаль тільки, що досі занедбувано культ.-освітну працю між жіноцтвом міста й сіл. Досі не було ні одного відчиту в „Союзі Українок" на жіночі теми, хоч є відповідні сили в Т. Секція відчитова при „С. У." — це пекуча справа, яка домагається негайного полагодження. Недавно відновилася читальняна дута орхестра під умілим проводом І. Козака, яка вже виступає на концертах і фестинах у місті й повіті та виконує незвичайно велику працю, притягаючи широкі маси до читалень. „Повітовий Союз Кооператив" завдяки невсипущій діяльности кооп. організатора пром. Маньківича обхопив цілий повіт та вкрив його густою сіткою кооператив. Д-р С. Мішко їздить одинокий що-неділі і свята по селах та урухомлює читальні своїм горячим словом. Вся просвітно-організаційна праця в повіті лежить майже виключно на його плечах. — В повіті істнує дві українські політичні партії: УНДО й радикальна партія, які одначе живуть зі собою у згоді та параліжують роботу всяких „брилівців". Наївність і теребовельське студентство, розєднане бойкотами та роздорами, приступило до організації. На початку ферій заложено „Секцію Молоді" при читальні „Просвіти", яка згуртувала 30 членів зі студіюючої молоді та памітила широкий плян праці. Одначе його з різних причин не переведено в цілости в життя. Амат. вистава, трічі організована, не дійшла до кінця тільки через байдужість нашої молоді. — Концерт І. Франка, який зачав підготовляти молодий, але здібний та енергійний диригент В. Губіцький, розбився так само, як амат. вистава, шим разом через неприхильне становище різних чинників. Натомість справа бібліотеки (яка мала 100 книжок) стояла доволі гарно, бо за два місяці прочитано около 500 книжок. Крім цього відбулися святочні сходини в честь Франка, Шевченка, і літер. вечір П. Тичини і відчити про Лесю Українку, найновішу українську поезію, про У. С. Стрільців, про Петлюру, про сучасну Українську Державу, про туберкульозу, про гігієну, про дівітику і про спорт—разом 12 відчитів. На відчитах було пересічно до 30 членів; велися оживлені, пристрасні дискусії, які тривали нераз і по кілька годин. На майбутнє, коли зникнуть особисті тертя і замість крайно шкідливого, вибуялого індивідуалізму й байдужности, прийде товариська співпраця, карність, активність і толеранція, тоді Секція Молоді", згуртувавши коло себе всю свідому своїх завдань студентську та міщанську молодь, — здобуде належний собі вплив і голос в українському житті в Теребовлі і до всіх українських товариств внесе свіжу, здорову атмосферу активности та поведе їх новими шляхами з сильною вірою в краще завтра. Найгорячішим бажанням автора цієї допису є те, щоб ще до кінця цього року появився другий допис з Теребовлі, з якого читачі „Діла" довідалися би, що в Теребовлі відбувся концерт І. Франка, реактивовано українську Бурсу, засновано „Пласт", хор та амат. гурток серед молоді.

Літописець.

Тому не оминайте нагоди, виповніть негайно повище замовлення і вишліть до фірми: 462 10-10

БАНКОВИЙ ДІМ

О. ГРІСС

Львів — 3-го Мая 8.

Прошу прислати негайно **Львов Кияссової льотерії**: ..... чвертюк по 10 зол., ... половинок по 20 зол., ... цілих по 40 зол. Належність в квоті ..... зол. перешлю чеком П. К. О. — почтовим переказом — прошу післати за післяплатою.

Імя і назвисько .....

Докладна адреса .....

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Союз Українських Адвокатів

Дня 9. ц. м. в льокалі С. У. А. Руська ч. 20/I. відбулися сходини адвокатів членів С. У. А. золочівської, львівської, стрийської і самбірської делєгатур. Членів приїхало дуже мало, за це на нараді розвинулася дуже жива дискусія, в якій порушено всі справи, що торкаються сучасної української адвокатури. Між иншим піднесено справу правничого часопису ухвалено візвати ще раз усіх товаришів, щоби негайно зложили одноразово 5 долярів на видавничий фонд часопису. Досі зібрана сума не вистарчає на забезпечення видавництва. Між иншим порушено також дуже прикру справу фейлєтону в „Новому Часі" п. з. „Патріот адвокат", з дня 4. жовтня ц. р. ч. 70 і ухвалено звернутися до Виділу С. У. А., щоби ту справу негайно і рішуче старався вияснити та перевірити. Наради тягнулися від години 4-ої до год. пів до 10-ої вечером. Предсідником сходин був адвокат д-р Гуркевич з Самбора, секретарював адвокат д-р Ілля Саламаха з Підкаменя.

З музичного руху.

Концерт В. Божейківної в Перемишлі.

Дня 5. жовтня відбувся в Перемишлі фортепіяновий концерт відомої піяністки п. Володимири Божейківні, завангажованої цього року як учительської сили в Музичних Інститутах у Львові й Перемишлі. Концерт, не зважаючи на трохи невідповідну салю і зовсім не „концертовий" фортепян, пройшов з великим моральним успіхом, а доволі численно зібрана наша й чужа публика від початку до кінця з великим інтересом, де далі й захопленням, вислухала всіх точок багатої програми та горячо приймала артистку оплесками й китицями цвітів, змушуючи до наддатків.

На чоло програми висувалися такі два клясичні, хоча зовсім відмінні характером твори, як Бетовенівська „Waldstein-Sonate" та Шуманівські симфонічні „Етюди", що у виконанні піяністки були на належній їм висоті. Також у низці менших творів старших і новіших романтиків (Брамс: Рапсодія h-moll Schubert: impromtu f-moll, Reger: Intermezzo es-moll) виявила піяністка високі інтелігентну

трілу інтерпретацію, віддаючи кождому те, що їм належиться. Але всеж таки найсильніше враження зробила артистка „оборужним" нині Шопеном (Балляда g-moll, Вальс і 3 етюди), який вийшов подекуди просто взірцево у стилю, та Лістом (2-рапсодія, Campanella), якого жанр і характер підходить таки найближче до душі артистки.

Це дуже відрадна поява, що поважні фортепянові вечері починають частіше вже появлятися і в наших містах поза Львовом і що вони будять уже й там живий інтерес та проходять з успіхом; тільки ж сумно те, що вони цього року так у Львові припізнилися... Країна вже пора, щоб пяністичні сили більшої міри, що опинилися цього року в Галичині, появилися на концертній естраді й у Львові.

ч. в.

Спомин.

Поматуральний зїзд 1906—1926 р. абітурієнтів акад. гімназії у Львові.

Коли ми алож ли іспит зрілости в 1906 р., рішили зїхатися 1916 р. Одначе війна тому перешкодила. Сього року за ініціятивою товаришів, що перебувають у Львові: о. Василя Лабу, Стефана Ганицького й Семена Магаляса, відбувся наш 20 літній зїзд дня 29. вересня.

Пережили ми дуже милу хвилю. В год. 9 рано стали сходитися товариші до Народнього Дому на III. поверх перед свою кляcу (напроти головних сходів). Витались щиро-сердечно, бо дуже багато нас не бачилося повних 20 літ. Розійшлися юнаками-молодцями з рожевими мріями-надіями, а зїйшлися мужами середніх літ, деякі вже й шпаковаті. Сходяться професори, що вчили тому 20 літ в VIII. а і б. — приходить і господар кляси VIII. а, о. д-р Спиридон Кархут і коротка професорська „команда": До кляси. Слухняні ученики входять до колишньої кляси VIII. а, а за ними учительський збір обох відділів, а саме: о. д-р С. Кархут, господар VIII. а і професор латини і греки, о. Л. Лужницький, катехит обох відділів, п. І. Кокорудз, проф. української мови обох відділів, п. В. Білецький, проф. історії VIII. а. проф. д-р І. Копач, проф. психольогії в а і б, п. д-р М. Пачовський, проф. української мови від IV—VII. кл. п. Й. Роздольський, бувший господар І. а кл. і п. И. Янів, проф. математики з инших гім.кля с.

По відспіванню „Царю Небесний" теперішній директор акад. гімназії радник І. Кокорудз привитав зїзд, підносячи, що ми зїхалися відновити товариські звязки і кріпко постановити собі працювати кождий у своїм фаху, щоб кождий з нас, коли зїдемося за дальших 20 літ, міг спокійно сказати, що зробив своє. Він просив помянути тоді своїх професорів, які може вже перенесуться до вічности. Відтак перечитав, хто перед 20 роками вчив у VIII. а. і б. клясі, прохаючи помершим професорам віддати честь повстанням з місць. Померли дир. Е. Харкевич, проф. д-р Е. Савицький, проф. математики і фізики в VIII. а, П. Огоновський, проф. математ. і фізики в VIII. б., Р. Цеглинський, проф. латини в VIII. б. і господар кляси VIII. б., Ю. Левицький, проф. історії VIII. б. Не явився проф. І. Боберський від німецької мови, бо живе в Канаді, а о. д-р Д. Дорожинський, катехит VIII. а., прислав привітну телеграму.

Відтак забрав голос господар кл. VIII. а, о. д-р С. Кархут і навязуючи до слів, якими працав нас тому 20 літ — цитуючи різних латинських авторів, заохочував своїх учеників нічим не зражатися, бо світ не батько, а доля не ненька, чого його ученики досвідчили вже в дотепершім житті. Потім став відчитувати катальог, пригадуючи кождому, де сидів. Весело відзивалися голоси „є", а сумно підносилися товариші і професори, віддаючи честь померши м. А померло їх дуже багато — всі на полі бою.

По прочитанню катальогу промовив о. д-р В. Лаба, дякуючи професорам за їх труд, що понесли коло нашого виховання, труд, що не був даремний, на що професори можуть бути гордими, бо виховали мужів, між якими нема ніякого ренегата.

Після того парами пішли ми всі до церкви Преображення на Службу Божу за померших професорів і учеників, яку відчитав катехит о. кан. Лужницький, а під час Сл. Б. станув до панихиди о. д-р Кархут при співучасти учеників-священиків співали ученики, між якими є добрі співаки, як т. Козак Волод., Вовчук Стефан і инші.

По Службі Божій всі відфотографувалися й удалися на обід до Нар. Гостиниці. — Підчас обіду промовляли: т. д-р Іван Сохацький, що між иншим згадав проф. Боберського з великим пієтизмом, т. Магаляс, що заохочував до вступлення в члени „Просвіти". Д-р М. Пачовський подякував за запросини (хоч учив від IV.—VII кл., при матурі не міг бути, бо виїхав був до Києва) і вказував на велику вагу товариських зїздів. Він заграв до піддержування Рідної Школи. Миру несподіванку зробив нам о. Лужницький, бо відчитуючи катальог з VIII. кляси, відчитав характеристику кожного ученика, яку до його нотесу при кожнім написав власноручно проф. Іван Боберський тому 20 літ, підчас матури. Характеристика дуже цікава й на загал солідна. Забрав ще голос сідоглавий проф. В. Білецький і вказуючи на нашу історію, заявив, що ми війни не програли, бо від половини XIV. ст. у нас не було змагання до самостійности, а ми богато через цю війну зискали. Він являв у нас надію, що коли ми, його ученики, дожинемо його віку, то склонимо голову вже в соборній Україні.

Сеоед сердечно-щирої розмови, переплітаної співами, затягнувся зїзд до вечера, а працюючись взаїмно, рішили ми зїхатися за 5 літ в 25-роковини нашої матури. Зібрано лепти на Рідну Школу, „Просвіту", „Український Город" і Інвалідів.

о. З. Ж.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Сатенського у складі 30 осіб виступає:
Вівторок 12.X. Львів.
Середа 13.X. Бібрка.
Четвер 14.X. Бібрка.
Пятниця 15.X. Ходорів.
Субота 16.X. Ходорів.
Неділя 17.X. Галич.
Понеділок 18.X. Станиславів.
Вівторок 19.X. Станиславів. 719 4-7

Відозва до всіх співучих Українців городенського повіту! В неділю, дня 17. жовтня 1926 о год. по 4. попудне відбудуться в сали „Народного Дому" в Городенці І. Конститууючі Загальні Збори Музично-драматичного Товариства „Боян" в Городенці, на які запрошуємо всі кращі співучі і драматичні сили городенського повіту. Тогож дня, о г. 7. вечер відбудеся інавгураційна вистава „Бояна" Чорноморці оперета на 3 дії, а опісля Вечерниці з танцями для всіх хорів, дутої орхестри, аматорських кружків і запрошених гостей. Просимо явитись численно. За тимчасовий виділ „Бояна": *Михайло Бланк*, голова, д-р *Роман Морозевич*, містоголова, *Клим Багницький*, секретар.

Т-во „Українських Жінок" у Станиславові влаштовує в днях від 17. X. до 24. X. ц. р. „Тиждень Дитини" на ціль захоронки. В програму цього тижня увійдуть 2 дїточі виставки для міста й села, вуличні збірки й дїточа забава.

Велике віче в Збаражі. В понеділок, дня 18. жовтня 1926 р. відбудеться в Збаражі під голим небом перед домом Т-ва „Україн. Дім" велике віче Українського Національно-Демократичного Об'єднання з таким порядком: 1) Відкриття віча, 2) Вибір президії віча, 3) Посольський звіт, 4) Політичний реферат, 5) Політична організація, 6) Економічний реферат, 7) Вибори до громадських рад, 8) Кооперація, 9) Реферат про шкільництво і взагалі освіту, 10) Дискусія, 11) Резолюції., 12) Внесення і питання. Реферувати будуть: Посли з Українського Клюбу з Варшави, делєгати зі Львова і делєгати з Тернополя. За повітовий Народній Комітят УНДО.: д-р *Андрій Гаврилюк*, о. *Микола Іванчук*, *Іван Ткачук*.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

КОНЦИПІЄНТ пошукує заняття в адвокатській канцелярії. Місце міг би обняти негайно. Зголошення з чемности приймає: Канцелярія д-ра Ріпецького в Сокалі. 712 2—3

АБСОЛЬВЕНТ університету, спосібний, рутинований інструктор прийме лекцію на селі. За успіх ручить. Поважні рекомендації. Зголошення: „Абсольвент" до Адміністрації „Діла". 706 2—2

БАНДАЖІ на найбільші пропукляни. Опаски черевні лічничі для утилих пань. Гумові панчохи проти жиляків. Косметичні опаски для зреформованя ніг. Штучні ноги і руки для ампутованих і т. п. поручає Бандажист Полячек в Самборі. Цінники даром. 689 4—17

НОВІ НОТИ на фортепян. В. Безкоровайний: 1. „Думка G-moll". 2. „Мала фуга" 3-голосова. 708 2—3

ПРИЙМУ на станцію 1—2 панночки. Окремий покій Коблянська Виспянського 34. 718 2—2

ЗАМІНЯЮ парохію хочаб і за гіршу з 1—2 церквами не дальше як 10 кіль. від залізниці. Першенство на долах. Парохія Туринсько дек. Лупків. 721 1—3

ОТСИМ уневажнюється згублену військову книжочку, виставлену через П. К. У. Стрий на імя Осип Бойко рїчник 1892. 724 1—3

РАМИ до образів, портретів, фотографій, образи святих в рамах і без рам, найдешевше у Михайла Самосія Львів Руська 18. 724 1—2

1 ЗОЛ. 70 СОТ. коштує один ніж а хінського срібла у Мандля Коперинка 14 проти кіна Коперник. 681 в) 1—?

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Українське В-во Матвійчука

поручає на шкільний сезон:

а) **Першу книжечку** (Буквар) 2 зол., б) **Другу книжечку** для другої класи 2·50 зол., в) **Рукому азбуку шкільну українську** 3 зол. польську в пуделку 3·50 зол., г) **Методичний підручник до першої книжечки** з взорами лєсвій 3 зол., г) **Діточу азбуку в пуделках** по 60 сот., д) **Історію виховання і навчання** на Україні проф. В. Левицького 3 зол.

Висилаємо понадто всі приписані для шкіл книжки. 720 1—2

М. Матвійчук, Панська ч. 17/III.

Загальні Збори

Кружка УПТ. в Бережанах відбудуться в неділю дня 17. жовтня 1926 о 5. год. пополудні в комнатах Кружка УПТ. Міцкевича 3. зі слідуючим дневним порядком: 1) Відкриття Зборів, 2) Відчитання протоколу з послідних Загальних Зборів, 3) Звіт з діяльности: а) секретаря, б) касієра, в) Контрольної Комісії, 4) Уділення абсолюторії уступаючій Старшині, 5) Вибір нової Старшини, 6) Вибір делегатів на Загальний Зїзд Товариства, 7) Внески й запити. Якщо би о 5. год. не явилося приписане число членів, то в 6. год. того самого дня і в тій самій домівці відбудуться Загальні Збори без огляду на число членів. За Старшину: д-р *Володимир Бемко*, голова. *Петро Будз* за секретаря 722 1—2

Подяка.

Отсім складаю щиру подяку Вп. д-рові Титові Бурачинському, операторові у Львові, за вратування мені життя вміло переведеною операцією і за лікарську опіку в часі мойого побуту в санаторії у Львові, а Вп. д-рові В. Банахові, д-рові Целевичеві, д-рові Вевюрському і д-рові Бартові, лікарям в Камінці струм. за першу поміч і асисту при операції.

Д р Лев Хомінський,
адвокат в Камінці струм.

ОГОЛОШЕННЯ.

Повідомляємо, що з днем 15. жовтня п. р. **обнижуємо** процентову стопу від вкладок до обороту зі забезпеченням валюти на

8 прц. (8 від ста)

з піврічною капіталізацією.

Центральний Кооперативний Банк „Краєвий Союз Кредитовий"
709 **у Львові, Ринок ч. 10. І. п.** 2—2

МАҐАЗИН І РОБІТНЯ ФУТЕР

Ф. И. Любельські

Львів Рутовського 5. Тел. 48-70 поручає всілякого рода **ШКІРИ, ФУТРА** мужеські, жіночі і т. п. перерібки виконує після найновіших фасонів. 580 4-10

Домовий лікар

Катари, запалєння, недуги горла і віддихових органів, радикально лічить **ЦУКОРОК-„GLAZIAL"** хто раз спробує, стає сталим відборцем. — ЖАДАЙТЕ ВСЮДИ!

Одинокий фабрикант ЯКІВ ПОСАМЕНТ, БЕЛЬСЬКО.
Заступництво Маркус Фінкельштайн, 703 Львів, Льва Сапіги 83/II. 2—4

ОПОВІЩЕННЯ.

Ректорат Української Господарської Академії повідомляє, що **речинець для подачі прохань про прийом в студенти Академії на всі три факультети продовжений до 1-го листопада** п. р. (Чехословакія, Подєбради, Українська Господарська Академія). 723 1—)

На днях вийде річник III.

„ЛЬВІВСЬКИЙ АДРЕСНИК"

(Львівський-Скоровідз-Адресовий)

Цей річник буде обіймати:

У ВСТУПІ

Календар на рік 1927, хроніку м. Львова, як також славних памяток старини, спис Урядів, що мають осідок у Львові, спис вулиць і площ.

У ВІДДІЛІ I:

Загальний і подрібний шематизм державний, комунальний, державних і приватно-громадських інституцій.

У ВІДДІЛІ II:

Адресник будівничих і рукоділа як також інформатор торговлі і промислу та вільних фахів.

У ВІДДІЛІ III:

Оголошення Торговлі і родинного промислу та плякати міських театрів.

У ВІДДІЛІ IV.

Загальний і подрібний спис мешканців кор. стол. міста Львова і околичних громад, як також змін, що зайшли підчас друку.

У ВІДДІЛІ V:

Провідник літинск.

У ВІДДІЛІ VI:

Провідник до подорожі.

У ВІДДІЛІ VII:

Адресник протоколованих фірм.

Ціліть буде обіймати більше як 150.000 адрес та більше як 1500 сторін друку.

Передплата за прилічник 50 зол.

Проспекти висилає редакція інтересантам, почтою, негайно.

Поручення і готівку надсилати до редакції. Конто П. К. О. Варшава 148.153.

„Львівського Адресника"
(Львівський Скоровіда Адресовий)
Львів, Жовківська 123.

Вже вийшло **1-ше число „Українського Мистецтва"**

одинокого місячника української пластики.

Квартальна передплата (до кінця 1926 р.) **8 зол.** для закордону **1 ам. доляр.** Поодиноке число **2 золоті.**

Оказові числа висилається відворотною почтою, за надісланням 3 зол.

„Українське Мистецтво", Львів, Ринок ч. 10. 1—2

704 2—3

ХТО? має намір набути найліпші а заразом найдешевші музичні інструменти, нехай звернеться до найбільшої і найстаршої фірми

Адольфа Боденштайна, Львів, вул. Легіонів 37.

яка поручає свій богато заосмотрений склад по найдешевших цінах.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів Ринок ч. 10.

Ч. 227 (10.904). Львів четвер 14. жовтня 1926. Pocztowa opłatę zapłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів. Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Нота до уряду СРСР.

Нота буде вручена завтра. — Польський посол у Москві уступає. — Переговори мін. Залєського з Сідзікавскасом? — Мін. Чехович лишається. — Бнінський не був у Бельведері.

Варшава, 12. жовтня 1926.

Нота варшавського уряду до уряду СРСР. у звязку зі справою радянсько-литовського трактату буде вручена завтра в Москві радником польського посольства в Москві Вишинським. Одночасно приїхав до Варшави польський посол при московському уряді Кентшинський. Він за кілька днів виїде знов до Москви, де буде ждати на згоду уряду СРСР. на іменування його наслідника, після чого кине своє дипльоматичне становище.

Рижські часописи повідомляють про конференцію мін. закорд. справ Залєського з литовським пос. у Берліні Сідзікавскасом. Російське „Слово", що виходить у Ризі, пише, що мін. Залєський предложив Сідзікавскасові утворення у виленській окрузі спільної литовсько-польської адміністрації на протяг пять літ. За той час мали би окончно рішити справу державної приналежности Вильна, не піддаючи справи під суд Ліги Націй. Сідзікавскас відкинув це предложення. Литовська Тел. Агенція оголошує заперечення, наче би Сідзікавскас конферував з мін. Залєським.

Сьогодня в полудне був мін. скарбу Чехович на замку у президента Мосціцького, який його покликав у справі вияснення щодо ріжних персональних змін у тому міністерстві. Ця візита викликала в політичних кругах заінтересування. У звязку з тим кажуть, що поголоски про недалеке уступлення мін. Чеховича лишені всяких основ. Таксамо не уступає директор Банку Господарства Краєвого Стечковський.

Вістка, що познанського восводу Бнінського приймав у Бельведері Пілсудський, виявилася неправдивою. Також неправдива вістка про задуманий виїзд прем. Пілсудського на Поморя.

Приділення рекрутів з 1926 р.

Мін-во військових справ подає до відома:

Приділення рекрутів з побору 1926 р. буде переведене двічи, а саме: часть буде приділена між 12—14. жовтня 1926 р., а решта, з виїмком причислених до надконтингенту, між 17—19. березня 1927 р. Зачислення до надконтингенту буде переведене в березні 1927 р. Час служби для поодиноких родів зброї поділено так: а) для піхоти, жандармерії, таборів, відділів артилєрійської служби, для служби інтендатури і служби здоровля 18 місяців без перерви; б) для артилєрії (з виїмком артилєрії кінної) 18 місяців, при чому часть рядовиків дістане після 12 місяців служби відпусту на шість місяців, а потім автоматично буде покликана для дослуження недостаючих 6 місяців; в) для кавалєрії і кінної артилєрії 25 місяців; г) для танків, летництва, баталіонів залізничних саперів, лучби і воєнної маринарки 24 місяці; д) для корпусу охорони пограничя 24 місяці.

Асентерованим рекрутам, що не ставляться у своїх відділах в часі між 12.—14. жовтня, час служби рахується від того дня, в якім вони справді ставляться у відділі. Ті, що спізняться, будуть потягнені до судової відповідальности перед військовими судами на основі 115 ст. закону про загальний обовязок військової служби.

Троцький і тов. перед судом.

Варшава, 12. жовтня 1926.

З Москви повідомляють, що 11. жовтня передпол. почався там процес проти Троцького, Зіновєва і Пятакова перед спеціяльним судом, зложеним із членів центр. коміт. комун. партії, який відбуває засідання під проводом Янса на Кремлі. Опозиційні провідники ставилися перед партійним судом. На засіданні переслухано ряд свідків. Вони зізнавали некорисно для всіх трьох обвинуваченых. Центральний комітет, як найвища інстанція в партійних справах, предложить вислід судового слідства партійному конґресові, який ухвалить оконечно рішення. Вчора кружляли у Москві чутки, що також Криленко, найвищий суддя СРСР., станув по боці Троцького, котрого приятелем був від літ.

Новий кабінет Швеглі.

Прага, 12. жовтня 1926.

Нині покінчилися переговори в справі утворення нового кабінету в Чехословаччині. Бувш. премієр і будучий шеф уряду Швегля предложив през. Масарикові лісту кабінету. 13. жовтня дотеперішні міністри ухвалять свою димісію. Мабуть уже завтра оголосять іменування нового кабінету, а в четвер представиться урядові новий кабінет, у котрім перший раз від часу істнування чехословацької держави засядуть два міністри Німці.

Швегля не кандидує.

Прага, 12. жовтня 1926.

Бувший премієр Швегля, провідник партії аграріїв, заявив окончено, що при нових виборах на президента Чехословаччини не поставить своєї кандидатури. Він висловив погляд, що правиця не поставить ніякої демонстраційної кандидатури проти Масарика.

Варшавська преса невдоволена з наїзду Зекта.

Варшава, 12. жовтня 1926.

Тутешня преса з нагоди іменування ген. Гає наслідником ген. Зекта пригадує, що ген. Гає в 1919 році як шеф штабу півн. Гренадії настоював на ваймарський уряд, щоби не згодився на поміщення у версайськім договорі жадання, на основі якого Познанщина і Поморя мали дістатися Польщі. Ген. Гає намовляв німецький уряд до спротиву супроти Полків і готов був іти зі своїм Ост-шутцом відібрати Полякам Поморя і Великополыщу.

Кулідж не хоче переговорювати з СРСР.

Льондон, 12. жовтня 1926.

З кол близьких до Білого Дому повідомляють, шо през. Кулідж не хоче зачинати переговорів для визнання СРСР.

Страйк анґл. шахтярів заломлюється.

Льондон, 12. жовтня 1926.

„Таймс" повідомляють, що всі союзи шахтярів у Мідленді рішили за приміром шахтярів у Лестері зачати окремі переговори з власниками копалень, навіть тоді, колиб це потягнуло за собою виступлення зі загально краєвого союза. Також рада союзів у Норттомберленді заявилася, щоби союзам оставити свободу ділання. У Нотінґгемі дві третині шахтярів вернули до праці. В Йоркширі ухвалили зачати працю на основі 7 і пів год. дня праці. У Бедлінґтені прийшло до гострих сутичок між страйкарями і тими, що хотіли вертати до праці. Страйкарі уживали навіть вибухових матеріялів. На це робітники, які бажають вернути до праці, відповіли револьверовими стрілами. Без уваги на оборону мусіли перепинити працю.

Змова в Данії.

Берлін, 12. жовтня 1926.

У Копенгазі арештовано двох резервових офіцерів під закидом, що належали до змови, якої ціль було проголошення автономії Шлєзвіга.

І в Кремянці нема місця...

Варшава, 12. жовтня 1926.

Польська Аг. Тел. комунікує: В кількох варшавських і провінціяльних газетах появилися вістки, в яких подавалося, що міністерство освіти нібито задумало поробити зміни на становищі візитатора ліцею в Кремянці і помістити в будинках ліцею український університет. Міністерство освіти стверджує, що всі того роду поголоски є безосновні і незгідні з правдою. Оцінюючи в цілій повноті вагу кремянецького ліцею для польської культури на „кресах", мін во дбає завсіди сильно про якнайкращий його розвиток.

Біржа.

Гроші.

Доляр у приватних оборотах виносив рано 9·08, а пополудні піднісся до 9·11. По тому курсі хотіли платити на офіціяльній біржі. Банк Польський платив по 8·98. На приватній біржі канадійський доляр 9·02—9·03, чеські корони 0·26·00—0·26·50, леї 0·04·00—0·04·50, франки французські 0·25·50—0·26, франки швайцарські 1·72—1·76, фунти стерлінги 43·00—43·50.

Золото: 20 астр. корон 36·00—36·30, 20 фр. франків 33·50—34·00, 20 нім. марок 42·50—42·80, 10 рублів 45·00—46·00.

Срібло: австр. корона 0·06—0·68, 5 австр. корон 3·60—3·80, австр. фльорен 1·80—1·90, рубель рос. 2·80—2·90, копійки за рубель 1·40—1·45.

Збіжа.

На загал рух слабий. Поза біржою більші обороти в промислових бараболях. Зацікавлення гречкою і ячменем на експорт. Пошукують гороху. Для фасолі з причини високих цін нема попиту. Пшениця краєва дворська 44·25—45·25, пшениця краєва селянська 41·75—42·75, жито галицьке 31·75—32·75, ячмінь галицький броварний 30—31, ячмінь галицький 27·50—28, ячмінь пастівний 25·00—26·00, овес галицький 27·00—28·00, кукурудза румунська 29—30, бараболі промислові 5·50—5·5, фасоля біла 38—40, фасоля поліроп 30—32, фасоля краса 36—38, горох пів-Вікторія 66—72, горох полевий 40—44, бобик 31—33, вика 34—36, гречка 29·50—30·50, льон 58—62.

Обєднання.

Львів, 13. жовтня 1926.

Минула неділя зазначилася досить помітною подією в українському політичному житті. „Сел. Союз", єдина політична організація, що після більше або менше глибоких метаморфоз її керманичів, виросла була на зруйнованім ґрунті північно-західних українських земель, перестала істнувати, обєднавшись з молодою галицькою партією „Народня Воля" в "Українське Селянсько - Робітниче Обєднання". Це обєднання двох невеличких партій понад вікові вали символічного „сокальського кордону" відбулося справді дуже скоро і дуже гладко. Правда, проти злуки з „Нар. Волею" виступив post festum окружний комітет У. С. О. „Сел. Союз" у Володимирі під проводом пос. Назарука. Заявляючись в принципі за обєднанням українських соціялістичних угрупувань, але проти злуки з „Нар. Волею", бо — на думку володимирських сель-союзників —

„таке обєднання, як не викликане життевою потребою українських селян, приведе селянські організації під диктат міського пролетаріяту і змінюючи часто селянський характер організації У. С. О. „Селянській Союз", доведе ці організації до цілковитої ліквідації".

Володимирський окружн. комітет „Сел. Союзу" осуджує політику Центр. Комітету „Сел. Союзу", та цей осуд — правду кажучи — не має ніякого більшого значіння. Фактом є, що за обєднанням з 50-ти делєгатів північно-західних українських земель заявилося 45, а це вповні доказує, що обєднання було на часі.

Поминаємо обставину, чи правильним є обєднання „Сел. Союзу" якраз з „Нар. Волею". Не будемо вдаватися в психічно-волевий і реально-позитивний підклад тієї злуки. Нас цікавить у даному моменті сама подія, яку вважаємо явищем корисним, додатнім. І то в першу чергу тому, що є це з одного боку прояснення характеру обох обєднаних організацій, а з другого те обєднання є фактичним усуненням досі неперехідного „сокальського кордону".

Від першої хвилі нашої спільної вегетації під „опікунчими" крилами відродженої Польщі, залунали у нас поклики про тісне обєднання двох відломків західної вітки одної нації, що волею історичної долі довгий час істнували в двох відмінних середовищах, в умовах життя двох окремих світів. На жаль, те злиття в одну цілість йшло дуже пиняво і навіть опірно. На перепоні знищення „сокальського кордону" стояли тзв. незалежні від нас обставини. Загально відомо, що всі польські партії, від найправіших до найлівіших всякими способами намагалися перепинити уніфікацію українського народу під Польщею. Також польська адміністрація робила все можливе, щоби не допустити „галицької зарази", щоби вдержати „сокальський кордон". Одначе поруч цих зовнішніх перепон істнували, а подекуди й досі істнують перепони внутрішні. Правду кажучи, ми не були диспоновані до тісного обєднання. Нас розділювали віки розлуки, дещо відмінний світогляд, инша психіка. І тому поза деклямації про потребу обєднання ми з великими труднощами вступали на шлях дійсної, реальної злуки

Перші проломили „сокальський кордон" комуністи. За ними пішли сель союзники і народовольці. Правда, й національні політичні угрупування, як УНДО й радикали вспіли обєднатися зі співзвучними елементами на Волині, Холмщині, Підляші й Полісі. Одначе—не слід скривати дійсности — те обєднання національних елементів досить поверховне й анемічне. Не має воно характеру масовости, як у комуністів чи тепер сель-союзників і народовольців. Українські національні партії не пустили глибших корінів на північно-українських землях, а тому й не диво, що поруч українських соціялістичних угрупувань, які мають менше або більше інтернаціональний характер, між українським громадянством тих земель гуляють всякі польські політичні угрупування, розсіваючи бацили деморалізації.

Одначе ідея обєднання, хоч з трудношами і поволі, але всетаки прокладає собі шлях у ширших колах українського громадянства. Недавно відбутий в Рівному освітньо-культурний зїзд виявив, що ми вже зближаємося до кульмінаційної точки наших обєднуючих спроб, що з ділянки слів і покликів переходимо на ділянку діл. Українська інтеліґенція й селянство північно-західних українських земель на тому зїзді рішучо стали на шлях тісного обєднання з Галичиною, признаючи „Просвіту" й УПТ. „Рідна Школа" спільними установами всього українського народу під Польщею. Тим самим українське громадянство тих земель признало, що осередком життя вахідної вітки українського народу є Львів, як центром усієї нації є Київ.

Отже формально наступила уніфікація наших змагань на культурно-освітньому полі. Тепер черга на повне переведення такоїж уніфікації в політичній ділянці. Українська культурницька інтеліґенція і освідомлене нею селянство, що досі здебільшого осторонь держалися від політичного життя, що мовчки приглядалися герцям всяких демагогічних партій і партійок, повинні вийти з дотеперішньої резерви і довести до політичної уніфікації з Галичиною. Крайна пора скінчити з „безпартійністю", яка є запереченням активности. Крайна пора, щоби український національний, демократично-поступовий елемент вступив на шлях соціяльно-політичної кристалізації. Маємо надію, що крок „Сел. Союзу" буде добрим, додатнім прикладом в цьому напрямку.

Зворотна точка.

Перед вступленням Німців до чехословацького уряду.

Поголоски про задуманий фашистівський переворот у Чехословаччині не здійснилися. Недавній нервовий настрій між чехословацькими політиками й широкими кругами населення, що бере таку живу участь в політичному житті держави, уступив і на його місце прийшло зрівноваження і спокійна праця. Ведеться тільки жива дискусія в пресі всіх напрямків, у якій забирають голос головно визначні політики, письменники, артисти, словом — діячі з іменем у чеському народі. Всі вони майже без виїмку взивають до спокою й видержання біля особи найпопулярнішої людини в країні — президента Масарика. Подібне становище заняли й ріжні корпорації: письменників, артистів-лялястиків, легіонерів, соколів.

У політичному житті Чехословаччини прийшла на чергу дня инша справа преважного значіння, а саме справа співучасти Німців у правлінню держави. Ця справа має свою історію, бож одвічальні чехословацькі політики працювали здавна в напрямі притягнення Німців до державного співробітництва. Особливо през. Масарик був тим, що енергійно пособляв чесько-німецькому наближенню, бачучи в тому запоруку тривкости й сили своєї улюбленої дитини — молодої чехословацької республики.

Разом з тим увага чехословацької прилюдної опінії занята сильно справою будучого коаліційного уряду, що має складатися з представників несоціялістичних партій і фахівців-урядовців з обох таборів: чехословацького й німецького. Як відомо, до недавна була в Чехословаччині при владі коаліція пятьох, пізніше шістьох чеських політичних партій з нац. соціялістами й соц. демократами включно. Колиж на денний порядок законодатних тіл прийшла справа аграрних мит, між поодинокими правительственними партіями виринули такі ріжниці думок і поглядів на цю преважну з господарського боку справу, що дальше істнування коаліції було неможливе. При голосуванні над цією справою чеська коаліція розбилася, бо німецькі аграрні посли голосували разом з чеськими селянськими партіями — проти блоку зединених соціялістів і комуністів усіх народів Чехословаччини.

Після цього знаменного голосування прийшло до димісії коаліційного уряду і в березні ц. р. прийшов до влади тимчасовий уряд фахівців під проводом прем. Черного. Одначе в політичних колах ще довго панувало переконання, що скорше чи пізніше прийде знов до тісного порозуміння між чеськими партіями і тим самим до утворення коаліційного чеського уряду разом з соціялістами — на подобу всіх дотеперішніх. Тому уряд Черного уважали загально переходовим.

Минуло пів року з того часу. Весь той час велися між чеськими політичними групами переговори з метою створити нову урядову коаліцію, одначе без найменшого успіху. Що більше! За той час прийшло до ще більшого наближення на господарській основі між чеськими й німецькими аграрними партіями з одного, і чеськими й німецькими соціяльдемократами з другого боку. Відмова чеських соціялістів співпрацювати з „міщанським" табором тільки пособляла цьому наближенню. Бувшому премієрові Швеглі, представникові чеських аграріїв, не лишалося отже нічого иншого, як старатися притягнути до правительственної коаліції Німців і Словаків. З вісток чеської і німецької преси Чехословаччини виходить, що місія Швеглі повелася і в новому чехословацькому уряді, що має утворитися в найближчих днях, засядуть уперше і представники німецьких аграрних партій.

Цікаво, як оцінюють німецькі активістичні партії Чехословаччини (в противенстві до пасивістів, що ставляться негативно до участи в кермі державою, як і до самої держави) свою майбутню ролю в уряді, і чого надіються від тої участи для свого народу. Про це читаємо в органі німецьких християнських суспільників „Дайтше Прессе": „Нема сумніву, що історія судетських Німців у Чехословаччині наблизилася в цих днях до звороткої точки: нім. христ.-суспільна народня партія, союз селян, нім. партія ремісників і промисловців і мадярська національна партія поможуть створити зі своїми 37 парляментарними представниками більшість. Це для них тепер обовязок послідовної політики. Уважаємо певною річю німецько-чеську парляментарну більшість. Тому перед кожним Німцем актуальне питання: Вступати до правительства, чи ні? Наша відповідь: Вступати! Участь німецьких партій у правительстві означає видимий успіх активістичної політики. Коли якась партія є тільки в більшости, а не є також в уряді, що до того є парляментарним, вона несе таку саму відповідальність, як ті, що засідають в уряді, а зате не має тої самої мірки і тих самих можливостей ділання в кожній области. Справу можна розбирати й нагинати в ту чи иншу сторону, можна мати й ріжні сумніви, одначе кінець-кінців муситься завсіди прийти до висновку: з нашого приступлення до більшости виходить послідовно і самозрозуміло одно, а саме наша участь також у правлінні державою". Подібно ставить справу також орган найсильнішої активістичної німецької партії, а саме союзу селян, що, заявляючись за вступленням Німців до правительства, обіцяє собі не хвилеві, дрібні користи, а самозрозумілу в нових обставинах зміну системи держави у відношенні до німецького елєменту в Чехословаччині.

Приступлення Німців до активного співробітництва з чеською державою є не тільки знаменною подією в цілому політичному житті Чехословаччини, але справді зворотною точкою в житті й ділальности 3 і пів мілионового німецького населення і його представників у чехословацькій республиці.

„Найбільший апостол України".

Юбилейна критика" акад. Грушевському.

В журналі „Україна" помістив акад. М. Грушевський обширну статтю, в якій згадав на поганої памяти російський закон з 1876 р., що заборонив українське друковане слово і тим самим штучно загальмував природний процес розвитку української культури. Обговорюючи наслідки того драконського указу, та аналізуючи погляди тодішнього навіть ліберального відлому російського громадянства на українську культуру, акад. Грушевський написав, що ліберали згідні були

„терпіти і навіть культивувати в інтересах ріжнородности і богатства російської культури українську культуру як провінціялізм. Але майже нікому, або таки й нікому поза свідомою українською інтеліґенцією не здавалось можливим, тим менше бажаним, щоби українська культура, слово, творчість стали рівнорядними з великоруською".

Далі пише акад. Грушевський про теперішні відносини і твердить, що й тепер багато ревнителів російської культури і російської державности не сприяють українській культурі, та дивляться кривим оком на її розвиток.

„Розуміється — пише акад. Груш. — мало хто говорить про відновлення колишніх заборон, про перечеркнені революцією 20 літ тому обмеження українського слова — про затоплений дзвін 1876 р. І за старих царських часів не було добрим тоном підтримувати, чи оправдувати ці обмеження. Але закріпити на вічні часи те підрядне становище, на яке звели українську культуру царські заборони... Забезпечити за великоруською культурою абсолютну гегемонію. Дати великоруській мові, літературі, історії і т. д. під різними аспектами ролю обовязкових і пануючих предметів у шкільному навчанні. Зіставити місцеві культури „при домашнім ужитку", а за великоруською культурою — значіння „окна до Европи"... Одночасно використати всі матеріяльні лишки провінцій на розвій всесоюзних, себто великоруських установ. Їх розростом і одночасним обмеженням культурних установ провінціональних звернути всю культурну творчість, поскільки вона підіймається над рівнем масового мінімуму, в течію великоруської культури. Се, як бачимо, є ще й тепер цілком конкретним завданням адептів великоруської великодержавности, чи імперіялізму, — їх же імя легіон...

На ту статтю появилася в харківському „Комуністі" (з 26. вересня) відповідь Анд. Річицького. Правовірний український комуніст і ленінець — аж зі скіри вискакує — так боронить передвоєнних російських лібералів. А до них належав тоді і Ленін. Вся вага й сила аргументації Річицького заключується в твердженні, що Ленін і більшовики все дивились инакше на ту справу та підтримували українську культуру. Зокремаж Ленін зробив на тому полі так багато, що

„само істнування Леніна і його боротьби знімають з російського народу пляму кривди і гнобительства инших народів, насамперед українського, бо історично Ленін примирив (підкр. наше — Ред.) український народ з з російським".

Верхом розумування Річицького є такий знаменний висказ:

„в числі великих апостолів нової України: Шевченка, Драгоманова, Франка — їх же память ныні совершаем, — ми совершаєм память і найбільшого апостола нової України, нового людства — Леніна (підкреси наші — Ред.)"

Ресторан і Окоцімська пивоварня
ЯКОВА БЕХТЛЬОФА
давніще НАЙСАРКА
ЛЬВІВ, РИНОК 17.
Наново відкрита під новою управою
КАРЛА БІЗАНЦА І КРІСТІЯНА ВІКАРА
поручає свою добірну і дешеву кухню.
— — — першорядний буфет. — — —
Обіди з 3 покрить по 1·20 зол.
на сметанковім маслі.
Напитки і трунки найліпшої якости по найдешевших цінах.
Нова Управа просить Шановну Публіку о численні відвідини.
731

„Адже ніхто инший — пише А. Річицький — як Ленін, заплямував як новочасного „свідомого" інтеліґента українського Мих. Могилянського за його „підле цькування" (вислів Леніна) українських націонал-соціялістів за „сепаратизм"!

Тут хотілось би пригадати А. Річицькому цікаву еволюцію поглядів Леніна на українську справу. Далеко перед великою революцією і ще в 1917 р. за часів Керенського пропагував Ленін і горячо боронив прав України на відокремлення від Росії, але коли влада найшлася в його руках, і коли він почав на спілку з такими Українцями як А. Річицький (певний і вірний наслідник Могилянського) кріваво „самоозначувати" Україну, то усумнився в слушности своїх попередніх поглядів і на VIII. зїзді Р. К. П. 19. березня 1919 р. позволив собі на таку регабілітацію перед червоними адептами російського імперіялізму:

„Україна отделена была от России исключительными условиями і национальное движение не пустило там корни глубоко. Насколько оно проявилось, немцы вызвали его. Это факт, но факт исключительный. Там даже з языком так дело обстоит, что неизвестно: языковый ли украинский язык или нет?"

Очевидно, що по якімсь часі Ленін знов змінив свій погляд на ту справу, але до зміни його не причинилися такі як Річицький, але жива, кривава дійсність на Україні. Бо Річицький нині каже:

„Нам потрібний розвиток не української культури, а такий розвиток, що веде до соціялізму. Нам не потрібна національна культура взагалі: реакційність того гасла нераз викривав Ленін". (Стаття в „Комуністі" з 16. вересня 1926 р.).

Ось бачите, як послугується Леніном: то він оборонець українського сепаратизму, то противник національної культури взагалі. Можна доказувати при допомозі Леніна, що біле є чорним і зараз навпаки.

Та вертаймо до дальших розумувань А. Річ. на тему статті акад. Грушевського. Річицький ніяк не погоджується з дальшими виводами проф. Грушевського і намагається їх ослабити цитатами з тез КП(б)У про українізацію, які, до речі кажучи, такі гнучкі, як уся наука Леніна.

З усієї статті акад. Грушевського визнає Річицький тільки пересторогу акад. Грушевського в тому, що

„всякі такі потяги в бік великоруської державности стихійно мусять викликати обострення українського націоналізму, яке непотрібно утруднятиме всякий раз соціялістичне будівництво України".

Признавши в цьому рацію проф. Грушевському, Річицький зараз пише:

„На прикладі Грушевського ми бачимо, які підозріння й недовіря викликають об'єктивно русофільські вихватки з партійних кругів у людей, що, як це видно з цієї таки статті Грушевського, можуть працювати з нами в царині соціялістично-культурного будівництва. Власне кажучи, ціла стаття, попри всю її тактовність, попри всю льояльність і близькість висунутих нею позицій до позицій партії, Грушевський зробив тонко розраховану і глибоко принципіяльну спробу оформити й опанувати „обострення українського націоналізму", скерувавши його проти „Москви", протиставивши їй „керовників Радянської України". (Підкреслення наші. — Ред.)

З цього виступу ще раз можна бачити, як ідеольогічна боротьба проти диктатури пролетаріяту може починатись майже на позиціях компартії, або на позиціях близьких до неї, боротьба шляхом впливу на політику через партійні круги, до яких також може доходити це „обострення українського націоналізму", а що ще инше, ще раз ставить нас перед не

ЛЯКЕРОВЕ ВЗУТТЯ

42·50

36·50

32·50

Дель-Ка

До набуття у всіх філіях.

можливістю для диктаторської партії дозволити в собі фракційність. Це так, прийшлось до слова. Так само неможливістю є гук затопленого дзвону 1876 року".

Так виглядає передювилейна критиця акад. Грушевському від українського комуніста, ленінця найчистшої води. **в. м.**

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

ІІ. Український Ярмарок у Станиславові.

Огляд експонатів.

Другий Український Ярмарок у Станиславові скінчився повним успіхом. Виставці, які брали в ньому участь, повні вдоволення, бо не лише мали нагоду дати пізнатися нашій ширшій публиці, але також поробили торговельні трансакції і зібрали поважні замовлення на свої товари. Виставці одноголосно признають, що такого корисного успіху під торговельним оглядом не сподівалися.

Як ми вже писали, в цьогорічнім Ярмарку з причини його пізного проголошення могла взяти участь лише часть нашого промислу, торговлі та рільництва.

Фабрика мила Центросоюзу „Мута" запрезентувала свій дійсно добрий виріб, який нічим не уступає чужим виробам. Це перша фабрика нашої споживної кооперації і доказ її животности та розвою. — Кооперативна фабрика туток і паперів „Будучність" з Тернополя виставила свої першорядні вироби. Скільки то ще чужого товару купує наш курець! Дійсно, дальше інтензивно ведена фабрика так масово потрібного артикулу, як папері, має перед собою будучність. — Організатор нашої сільсько-господарської молочної продукції „Маслосоюз" зі Стрия дав доказ, як енергійною організаційною працею можна зробити у нас поступи на полі сільсько-господарської продукції. Коли взяти під увагу тяжкі умовини праці „Маслосоюзу" — то дотеперішній його розвій дає повну запоруку, що він небавком стане дійсно поважним економічним чинником на нашій національній території. — „Народна Торговля" — Краєвий Споживний Союз — виставила свої кольоніяльні товари, яких якість і добірність признають не лише наші відбірці, але й чужі. — Ревізійний Союз українських кооператив показав на діяграмах широкому загалові розвій української кооперації. Видавництва Р. С. були доповненням його організаційної праці. — „Сільський Господар" представив довоєнний стан і розвій нашої, так поважної передвоєнної установи. — Молода „Спілка українських агрономів", що поставила собі за мету теоретичну і практичну роботу на сільсько-господарській ниві — дала цікаві видавництва й експонати для рільництва. Управа цієї спілки дає повну запоруку її доброго розвою.

Серед сільсько-господарських експонатів загальну увагу звертало на себе "Садівничо-огородниче заведения" А. Терпиляка в Залукві коло Галича. Експонати того заведення дали доказ дійсно модерної городової і садівничої господарки, його насіння, овочі, яриця, щеми могли сміло знайтися на заграничній городничо-садівничій виставі.

В дуже гарно уладженім кіоску виставляла нам загально знана зі своїх виробів фабрика цукорків і чекоряди „Фортуна Нова" у Львові. Перед кількома роками основана маленька фабрика, радше домашній промисл, є нині модерною фабрикою, вивінованою в найліпші машини. Ця фабрика доказує, що значить уміле провадження і продукція доброго товару і які перспективи має перед собою у нас промисл.

Фабрика пасти „ЕЛЄГАНТ" О. Левицької і С-ки у Львові, яка серед своєї бранжі вибилася своїми товарами на перше місце, переконує всіх, що нам справді вже треба забути про чужі вироби.

Фабрика мила „Мідро" в Станиславові дала рівнож дуже гарний товар і заслугує на повну піддержку нашого громадянства.

М. Стефанівський, загально знана у нас шлюсарська робітня, виставила артистичний хрест на церкву. З огляду на недостачу часу не могла ця робітня виставити своїх машин до роблення дахівок, ваг і ин.

Столярська фабрика Сіменовича в Станиславові виставила меблі найсолідніщого виконання й артистичного смаку.

Дві робітні жіночих одягів і артистичних вишивок та „батіків" стояли біля себе: „Труд" зі Львова і „Романа" зі Станиславова; обі звертали на себе увагу, особливо серед жіноцтва.

Бляхарська робітня і склад посуди С. Снігуровича в Станиславові, першого ініціятора Українського Ярмарку в Станиславові — мала на виставі під кождим оглядом добірний товар.

Нова фабрика скірок „Хром" у Львові викликала теж загальне заінтересування своїми скірами на кожухи. — Те саме можна сказати про фабрику чорнила „Жар", що має товар рівний всім чужим виробам.

Фабрика діточих забавок Антоневича дала дуже помислові дерев'яні вироби-забавки.

„Пасічництво" зі Львова доставило всі потрібні прилади для наших пасічників.

Т-во „Топас" зі Львова, що має заступництва заграничних фірм, виставило цікаві експонати (електричні лямпки і батерії, радіо, подорожне приладдя, мініятурні грамофони і т. д.). Товариство кладе перші кроки для нашого зв'язку зі світом. Те, чого ми самі не продукуємо, повинно йти до нас тільки через наші фірми.

Наш килимарський промисл заступало „Гуцульське Мистецтво" з Косова. Його кіоск (ціла кімната) був постійно переповнений відвідувачами, що дивляли високо артистичні килими й гуцульські вишивки. Килим О. Кульчицької з Перемишля з мистецьким виконанням образу Матери Божої був предметом загального подиву.

Зпоміж видавництв книжок на перше місце вибивалася „Червона Калина". Біля її кіоску, прикрашеного портретом полк. Вітовського, було глітно. „Червона Калина" зробила поважні торговельні обороти. Неменші книжкові обороти мали кіоски „Просвіти", Книгарні Шевченка зі Львова і „Народний Базар" та „Бистриця" зі Станиславова. „Новий Час" і „Нова Хата" заступали наші часописи на Ярмарку.

„Церковна Штука" зі Станиславова дала добірні експонати фелонів і инших церковних річей.

Фірма Фельчинський з Калуша була заступлена дуже мельодійним дзвоном, а фірма Брилинського зі Львова рисунками дзвонів. Фірма „Фарболь" зі Станиславова показала нам фарби і хемікалії.

Ткацький промисл репрезентувала акційна спілка „Полотно" зі Львова і ткацькі курси „Рідної Школи в Борщеві. Торговля леном та коноплями і їх переробка — це вдячна царина для нашої торговлі і промислу. Ми не в силі вичислити всіх виставців і не наша це ціль. Ми лише хотіли вказати, з яких ріжних областей були заступлені вироби на ІІ. Українськім Ярмарку у Станиславові.

Майбутні українські ярмарки повинні стати дійсним образом нашого економічного стану й наших господарських потреб.

З. П.

*

Замкнення Ярмарку відбулося в четвер, год. 8. вечером. Інж. Дяків, замикаючи його офіційно, вказав на поважні обороти й трансакції фірм, заступлених у Станиславові, що є найкращим його успіхом і доказом пекучої потреби українських ярмарків. Після відграння нац. гимну публика розійшлася додому, а вдоволені виставці стали збиратися до виїзду. Через Ярмарок перейшло понад 8.000 осіб, в тому поважне число чужинців. Таким чином Ярмарок не тільки себе оправдав, але й виявив значні досягнення українських фірм у різних ділянках. Найближчий Український Ярмарок під Польщею буде вже певно повним показчиком нашого економічного й культурного дорібку по цім боці ріки.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Багато галасу зпочевя.

Нераз мав я вже неприємности з писання малих фейлетонів. „Відгуки дня" викликують раз-у-раз відгуки обиджених, — справедливо, чи несправедливо — все одно.

Рідко коли маю намір когось уколоти, а як і вколю, то так, що навіть кров не виступить. Але переважно неприємности стрічають мене не тоді, коли я зачіпаю когось із розмислом, а тоді, коли мені ні в гадці було.

Враження з ярмарку, які я описав недавно — викликали цілу бурю і стягнули на мою необезпечену голову цілу громовицю негодувань, проклонів і т. п. заохоти.

Але ніхто вже здається не був такий злий, як гарбарня шкіри „Хром". Виставляла свої експонати на ярмарку, я біля них проходив, хотів з прихильности про них згадати і написав: „Виробам „Хрому" я не приглядався, бо здирання шкіри не моя спеціяльність"...

Складач пропустив слово „шкіри" і вийшло тільки „здирання".

Ані в думці мені було робити кепську рекляму українській гарбарні, чи шкодити управителеві П. Згадуючи денні експонати та фірми, згадав я і „Хром", не прочуваючи лиха.

Але, видно, фірма „Хром" хромає на загально-українську недугу: не вміє читати. Мова тут не про малі чи великі букви, не про кирилицю чи латинку, але про зміст і тенденцію.

Мені особисто дуже приємно, що люде з такою уважливістю ставляться до моїх фейлетонів, але з другої сторони болить мене, що... Европа так далеко на заході.

Маючи прикрі і болючі досвіди, я порішив змінити місце фейлетонів і спосіб їх писання. Не знаю, чи редакція на те погодиться, але я порішив:

1) Перенести „Відкуки Дня" під рубрику посмертних згадок.

2) Писати тільки поважно, даючи при кожнім реченні: „Слово чести — правда", або „Слово чести — неправда".

„Бігме" не буду писати, бо признаюся, що коли говорю „бігме", то воно неконче правда, але коли „Слово чести", то воно — бігме — правда...

Galaktion Vinka.

По широкому світі.

Домагання опозиції в СРСР. Опозиція домагається консолідації рад. держави і звернення пильнішої уваги на питання соц. життя, затвердження приватної власности селянства на землю, яку воно управляє, введення законодавства, яке гарантувало би, що не можливий буде поворот буржуазного уряду в СРСР., виконування кари смерти лише на основі судових присудів, усталення тісних взаємин зі закорд. комуністами, передовсім німецькими й англійськими.

Америка за опорожненням полоси Райну. „Брітіш Юнайтед Прес" подає з Вашінгтону, що американський уряд рішив не робити перепон емісії німецьких залізничих облігацій. В тих умовах не повинно бути нічого стояти на перешкоді практичному переведенню опорожнення полоси Райну. Одначе передтим хоче вашінгтонське правительство довести до того, щоби Франція ратифікувала договір у справі довгів.

Б. цісарева Зита в Тоскані? Італійські газети довідуються, що б. цісарева Зита переїздить на поселення до Тоскани, де житиме в замку Піяноре. Її брати, князі Сикст. Рене і Франц Ксавер з Бурбонів Парма перебувають уже в Піяноре.

НОВИНКИ.

— **Під увагу інвалідам!** Раз-у-раз зголошуються до нас інваліди б. австрійської армії та просять, щоб допомогти їм добути державну інвалідську ренту. Подаємо інтересованим ще раз до відома: 1) Інвалідів, що не зареєструвалися в ПКУ до дня 30. квітня 1922 р., на основі польського закону про інвалідів, потратили інвалідські права на забезпечення державною рентою, й органи влади принціпіяльно відкидають нові зголошення інвалідів. 2) Інвалідів, які зголосилися по приписаним річницї, але яким виїмково признано було реєстрацію важною й виплачувано ренту, а потім припинено виплату, — можуть на основі розпорядження міністерства військових справ Деп. VIII. Санїт. Ч. 818/25/Т. Й ІІІ. Суп. Інв. робити заходи в ціли поновного одержання ренти й мають право її одержати. Не знаючи обовязуючих приписів і розпоряджень, інваліди часто на-

ражують себе на значні кошти, щоб одержати ренту, та врешті переконуються, що заходи були даремні. Можуть хіба потішати себе, що теперішній інвалідський закон є тимчасовий та що він буде змінений новим соймом, якщо сойм буде складатися з кращих представників населення. Всякі розпорядження, що торкаються інвалідів та їх забезпечення, буденко оголошувати в пресі. Давати пояснення окремо кожному інвалідові не можемо, бо це спричинює значні й непотрібні видатки. — *З канцелярії Українського Краєвого Тов-а опіки над інвалідами у Львові.*

— Чи справді реформа слідства? Кодифікаційна комісія у Варшаві скінчила проєкт однорідної карної процедури для всієї держави. Цей проєкт має вводити важні реформи щодо ведення слідства проти арештованих; він дозволяє те, чого до цього часу не вільно було: участь обвинуваченого та його оборонця в збиранні матеріялів підчас слідства. Таким робом саме слідство може легко припинити процес і доказати невинність обвинуваченого. Одночасно новий кодекс накладає обовязок на візваних свідків явитись у суді підчас слідства, без огляду на їх високе становище. Все не дуже гарно. Нас цікавить одно: чи від моменту слідства до судової розправи минатимуть на далі довгі місяці, яки справа прийде на чергу, тому, що судова бюрократія не може дати собі ради з розправами і часто каже невинному відсидіти пів року та рік, на те, щоби його признати невинним?

— Міжнародний зїзд союзу для культурної співпраці. Три роки існує цей союз, складений з найвизначніших представників народів на полі науки, літератури, мистецтва, а навіть суспільної діяльности. Як попередніми роками, так і цього року, збереться він на наради від 17. до 20-го ц. м. вибравши Відень на місце зборів. Перші збори були в 1924 під головуванням вченого і політика Пенлеве, другі в 1925 у Мілянї. Цього року проводитиме ними австрійський поет Гуго Гофмансталь. Основником цього союзу є князь Роган, видавець „Европи", журналу присвяченого справам духового зближення народів і спільної культурної праці.

— Катастрофи. На побережах Данії та Латвії великі бурі припинили плавбу і спричинили великі шкоди. — Летичий день зорганізований у Варшаві „Лігою Оборони Повітшней Паньства" почався звісткою: літак упав з висоти 500 метрів і два летуни смертельно ранені. Гарно виглядатиме оборона повітря, коли літати треба буде не на пробу, а таки направду! — У Парагваю, в околиці Сан Філіп циклон знищив силу домів. — В Індії в околиці Караші, землетрус знищив багато сіл.

— Львівська буденщина. Якийсь пан Абрагам Демблінг сильно жонатий добродій і з закарлюченим носом найшов легковірних людей, які хотіли видати за нього замуж свої дочки і давали йому задаток на вино, на те, щоби він мав за що гуляти і мусів щезати. За ці хитрощі стає перед судом. — На Личаківськім цвинтарі струївся на гробі своєї жінки 50-літній каменичний сторож Мікісевич. — 21 злодіїв стає перед львівським карним трибуналом, обвинувачені у масових крадіжах по крамницях, сільських і міських. — Якийсь пан Барабаш, познайомившись з незнайомою, свіжо приїжою молодою дамою Мостюківною, так нею заопікувався, що прийняв її до своєї хати, зворушений її безрадомністю. Але дівчина не була зворушена цією філянтропією і крадькома перенеслась на инше місце, захопивши на всіляки випадок його гардеробу, мабуть для нового „опікуна". — Розсіяний батько Цимбал (номен-омен) пішов на прохід зі своїм 5-літнім синком і згубив його в парку Костюшка.

— Дивне свято. „Слово Польське" описує свято посвячення касарень для державної поліції в Голгочах, біля Підгаєць. На цю ціль записала гроші місцева дідичка баронова Блажовська; все в порядку. Але довідуємось, що в посвяченні брав участь парох Голгоч о. Ілевич, „який є льояльним громадянином і як бувший москвофіл не солідаризується з переворотовою акцією У. Н. Д. О." У „народній забаві" з цієї нагоди взяло участь буцім-то аж 1000 наших селян. Між Волицею і Голгочами польський ксьондз посвятив по дорозі „krzyż polski, do którego przyczepiali się już Rusini". Варта би поглянути на такий хрест, якого Українці не пізнають, що він польський і який треба щойно перехрещувати на римо-католицьке. І на все це свято в честь поліції з місцевим парохом.

— Ucraïnica. В „Прагер Прессе" з 30. м. м. у відділі „Україна" подано замітки про нові видання Всеукраїнської Академії Наук у Київі, про музей Галагана в селі Сокиринцях (Полтавщина), що представляє сумний образ руїни і знищення та недбальства офіціяльних чинників, а крім того кілька дрібних заміток. — У ч. з 2. ц. м. того самого органу поміщена стаття п. з. „Пласт на Підкарпатській Руси". — В ч. з 8. ц. м. у відділі „Україна" подана добра стаття про Юрія Нарбута з приводу отворення посмертної вистави його праць у Київі, де зібрано понад 500 оригінальних творів Нарбута, ок. 200 книжок з його рисунками і деякі річи і предмети, що їх він ужитував за життя. З приводу тої вистави видав Український Бібліольогічний Інститут у Київі спеціяльне число „Бібліольогічних Вістей", присвячене памяти Нарбута.

— Пожежі. У Любіні Малім згоріло пять хат і одна стодола. — У Винниках підпалив хату якийсь Шивала Евгенії Мишкевич. — У Ганьчарах згоріли два доми.

— Вільні посади в суд вищий. Міністерство Справедливости оголошує такі конкурси: на канцелярійних урядовців VIII. ст. в Окружнім суді в Станиславові, в повітових у Монастириськах, Підгайцях, Устриках і Зборові (по одним місці). — У львівськім апеляційнім окрузі посади канцелярійних урядовців X. ст. вільні в таких судах: Львів, Бережани, Коломия, Перемишль, Самбір, Сянік, Станиславів, Золочів, Белз, Бірча, Болехів, Борщів, Броди, Бучач, Будзанів, Буськ, Ходорів, Чесанів, Делятин, Добромиль, Дрогобич, Динів, Ягайлонський Городок, Гвоздець, Городенка, Гусятин, Яблонів, Янів, Яворів, Калуш, Копичинці, Косів, Козова, Краковець, Кути, Любачів, Микулинці, Мостиська, Мости Вел., Надвірна, Олесько, Отинія, Печиніжин, Підбуж, Підгайці, Підволочиська, Золотий Потік, Радимно, Рогатин, Рожнятів, Риманів, Судова Вишня, Скалат, Сколє, Сокаль, Солотвина, Старий Самбір, Тоамач, Товсте, Теребовля, Турка, Тисьменица, Угнів, Устрики, Винники, Заболотів, Збараж, Зборів, Жабє, Жовква, Журавно. Посади канцелярійних урядовців IX. ст. вільні в таких містах: Львів (Окр. суд), Перемишль, Самбір, Сянік, Болщівці, Буковськ, Ходорів, Добромиль, Дрогобич, Дубецьк, Яблонів, Кути, Лютовиська, Нове Село, Підкамінь, Підволочиська, Золотий Потік, Риманів, Сянтин, Солотвина, Старий Самбір, Товсте, Теребовля. В усіх судах львівської апеляційної округи є вільні місця XI. степеня. Прохання на всі ті посади треба висилати на адресу през. Апеляційного суду у Львові.

— Звертаємо увагу на поміщене нині оголошення світової слави фірми Дель-Ка.

— З кіна. У кінах „Коперник" і „Марусенька" йде нова фільма „Жидівське щастя" пєса в 10 діях повна гумору, з артистами „Габіми". Крім цього виступ п. Г. Малиновської.

— „Свобода" ч. 40 містить: Українське кооперативне свято у Львові. Перед Народнім Зїздом. Шляхом порозуміння. До бою з найбільшим ворогом народу! Польські справи. З організаційного руху. Володимир Гнатюк. Нарешті чистять стайню. Що чувати у світі? Новинки. Так їм треба. Важна справа. На поміч безробітним. Всячина. Господарські вісти. Нові книжки і видання. Дописи з краю.

Охорона могил.

Як инші шанують память тих, що впали в боротьбі?

Недавно їхав я залізницею на посвячення будинку одної народньої установи в містечку Х. В переділі третьої кляси звернув мою увагу добродій середніх літ, який постійно возився з якимись мапами, планами і табелями. Витягнувши зі своєї подорожньої торби безліч зарисованих і дрібно записаних паперів, він постійно щось обчисляв, підкреслював, порівнював, зазначував. Мимохіть ця праця незнайомого приковувала мою увагу. Хтоб то міг бути? — вирнало питання. Інжинір, будівничий?

По якомусь часі і незнайомець запримітив мою цікавість. Між нами завязалася розмова, розуміється, куди хто іде, а далі й чого. Незнайомець дуже слабко говорив „пальствовою" мовою (по українськи зовсім не розумів). По кількох словах ми перейшли на німецьку мову. Мій співрозмовець був Німцем. Бажаючи заспокоїти свою цікавість, я зважився рубом поставити справу. І я просто запитав, куди він їде та що таке рахує, зазначує і порівнює.

З відповіди і предложених мені мап, планів і рахунків я довідався дуже цікавих річей. Мій приятний товариш подорожі є агентом німецького товариства, що піклується могилами впавших на війні, очевидно за велич й експанзію німецького народу. Централя того товариства находиться в Берлині, філії по всіх більших містах Німеччини, а льокальні комітети також за кордоном, де тільки скупчуються Німці. Товариство має 12 (дванадцять) мілїонів членів, які платять 1 (одну) марку річної вкладки. Розпоряджаючи капіталом 12 міл. нім. марок кожного року, товариство піклується могилами німецьких борців всій Европі й Азії. Де тільки боролися німецькі армії, де тільки стояли німецькі воякы, де тільки виросла могила німецького борця, там негайно виступає товариство охорони тих могил. З тією метою товариство має докладні мапи й плянї не лише німецьких воєнних цвинтарів, але по можности й менших скупчень німецьких могил у Німеччині, Франції, Бельгії, Італії, Австрії, Югославії, Чехії, Польщі, Мадярщині, Румунії, Литві, Латвії, Україні, Болгарії, Туреччині, взагалі всюди, куди в боєвому поході переходив „озброєний німецький народ", залишаючи численні могили своїх синів. На кожну державу є призначений один подорожуючий агент, сторож тих могил. Він постійно в дорозі. На основі мап і плянів він контролює стан і цвинтарів і могил, висилає звідомлення про них до централі з внесенням на їх впорядкування, направу чи консервацію.

— Коли ми у Франції — говорив мій розмовець — почали приводити до ладу наші могили, то й Французи, стидаючись нас, взялися до роботи. А в Польщі жах і сором дивитись, як представляється пошанування тих, що впали...

І навіть в дорозі, подорожуючи по чужій країні, цей сторож могил, невмірущої слави німецького народу, не дармував. Він розглядав мапи і плянї, підкреслював, зазначував, порівнював, робив помітки, де і як треба зберегти кріваву славу „озброєного народу".

Соромно мені було слухати цих слів мого розмовця, коли я пригадав собі нашу нужду, безпомічність, непорадність і байдужість до тих могил, рясно розсіяних на нашій землі. А цеж могили борців. І вони западаються, гинуть, зникають, а разом з ними гине і та наглядна, вічно жива сторінка нашої історії, яка була висловом нашого трагічного, але величного ходу на висоти найкращих змагань. Байдужі ми, інертні, без ініціятиви, без пошанівку для памяти борців. Не вміємо шанувати минувшини, не зберігаємо її пророчистих свідоцтв. А хто не вміє шанувати минувшини, не варт і кращої будучини. Здовж і впоперек нашої землі розсіяні ті могили, свідки недавної минувшини. Ще рік-два і вони потахнуть в лоні землі, а ми будемо садити картопельку і топтати по священних місцях. Чи в нас не моглоб повстати таке товариство що найменше зі стотисячами членів, які вплачували б по одному золотому річно вкладки? Ану подумайте, шановні пані і панове!

І. С.

†

БОГОСЛУЖЕННЯ

по бл. п.

ВОЛОД. ГНАТЮКОВІ

відбудеться в четвер 14. жовтня о 8. год. ранком в Успенській Церкві (вул. Руська), на яке знайомих і свояків запрошує

РІДНЯ.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Сасевського у складі 30 осіб виступає:
Середа 13.X. Бібрка.
Четвер 14.X. Бібрка.
Пятниця 15.X. Ходорів.
Субота 16.X. Ходорів.
Неділя 17.X. Галич.
Понеділок 18.X. Станиславів.
Вівторок 19.X. Станиславів. 719 5-?

Замість повідомлень про своє вінчання, яке відбулося в Струсові дня 26. вересня ц. р. зложили на „Рідну Школу" Вп. Семен і Маріїка з Вільгоцьких Васлаки 5 дол. ам. Жертводавцям щиро дякує Головна Управа „Рідної Школи".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

60 СОТ. коштує одна ложечка до чорної кави з хінського срібла у Мандля вул. Коперника 14. 681 2—?

ЗАМІНЯЮ парохію хочаб і за гіршу з 1—2 церквами не дальше як 10 кіль. від залізниці. Першенство на долах. Парохія Туринсько дек. Лупків. Зголошення до 1. XI. 1926. 721 2—3

ПРОСИТЬСЯ П. Т. Клієнтелю відбирати дані до зарамування образів і т. п. позаяк предмети ці переховую і за них відповідаю лиш до трех місяців. Склад рам і оправи образів М. Самосій, Руська 18.

БАНДАЖІ на найбільші пропукнини. Опаски черевні лічничі для утилих панї. Гумові панчохи проти жиляків. Косметичні опаски для зреформування ніг. Штучні ноги і руки для ампутованих і т. п. поручає Бандажист Поляпек в Самборі. Цінники даром. 689 3—?

НІЧНІ каплюхи по найнижчих цінах поручає знана фірма Иосифа Гампель Юркевичевої вулиця Фредра ч. 6. Перерібки для гостей з провінції полагоджується на протязі 24 годин. 691 3—5

ОТСІМ уневажнюється згублену військову книжочку, виставлену через П. К. У. Стрий на імя Осип Бойко рочник 1892. 724 2—3

ВДОВА, середніх літ, з добрими рекомендаціями, що розуміється на всіх роботах домашнього господарства, пошукує заняття, служниці або ключниці дому. Блищі інформації подасть п. Василевський, Духовний семінар у Львові, вул. Коперника 36. 725

ФОРТЕПІЯН, піяніно, фісгармонію, купує негайно, плачу готівкою. Панська 21, І. пов. Ганах. 732 1—3

Д-Р ПРАВ рутинований концепієнт обійме посаду з днем 1. листопада 1926 р. Зголошення слати: Adwokacka kancelaria d-ra Mokrego Kr...sno dla d-ra J. N. 717 1-3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
Львів, Городецька 46. Телеф. 834.
734 Пересвітлення Рентгеном. 1—6

ШЕВЧЕНКО й КНЯЖНА РЕПНІНА
тільки . . . . . 1·50 зол.
з почт. пересилкою 1·80 зол.
Замовляти в Адміністрації
„ДІЛО" Львів, Ринок 10/11.
2—3

ЧІПКИ гемороїдальні
(з наркою когут) **Гонсецкого**
усувають біль, печення, кровавлення, свербіння та зменшує гудзи (жилякы)
„ГЕМОРОЇДАЛЬНІ ЧІПКИ" з наркою когут — Рец. Мін. Публ. Здоровля ч. 354.
728 продають аптики. 1—12

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутком". 728 з) 1—3

Загальні Збори

Кружка УПТ. в Бережанах відбудуться в неділю дня 17. жовтня 1926 о 3. год. пополудні в комнатах Кружка УПТ. Міцкевича 3. зі слідуючим денним порядком: 1) Відкриття Зборів, 2) Відчитання протоколу з послідних Загальних Зборів, 3) Звіт з діяльности: а) секретаря, б) касіера, в) Контрольної Комісії, 4) Уділення абсолюторії уступаючій Старшині, 5) Вибір нової Старшини, 6) Вибір делегата на Загальний Зїзд Товариства, 7) Внески й запити. Якщо би о 5. год. не явилось приписане число членів, то в 6. год. того самого дня і в тій самій домівці відбудуться Загальні Збори без огляду на число членів. За Старшину: д-р *Володимир Бемко*, голова. *Петро Будз* за секретаря. 722 2—2

Вже вийшло 1-ше число **Українського Мистецтва** #1

одинокого місячника української пластики.

Квартальна передплата (до кінця 1926 р.) **8 зол.** для закордону **1 ам. доляр.** Поодиноке число **3 золоті.**

Оказові числа висилається відворотною почтою, за надісланням 3 зол.

„Українське Мистецтво", Львів, Ринок ч. 10. 2—?

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 228 (10.905). Львів, пятниця 15. жовтня 1926. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Віз і перевіз.

Суйковський про свою політику на полі шкільництва.

Польська Прес. Агенція подає розмову свого представника з б. мін. освіти Суйковським в справі його політики на полі шкільництва. Зараз на вступі Суйковський заявив, що в справі шкільництва білоруського не зробив нічого, бо просто не мав на це часу. Зрештою Білорусини не мають відповідних учительських сил.

Щож до українського шкільництва, то Суйковського відзідували часто посли з Волині, а також ріжні діячі, але всі вони ставили далекойдучі домагання. Розмова з ними була трудна, бо робила враження, що посли не вміють обертатися в рямках оголошених законів, які пресінь самі ухвалили (Вихід з протестом і співами зі'сали — це в устах б. міністра називається, що українські посли ухвалювали ті закони!). Їм здавалося, що міністр має необмежену владу, а також необмежену фінансову спроможність. Кінець-кінців Суйковський признається, що на Волині абсолютно нічого не зроблено, бо, мовляв, справа перевірки заяв батьків дітей вимагає багато часу. Таким чином поголоски про переміни в шкільництві на Волині не мають найменших основ.

Чe менше недорічні вістки про шкільні зміни на Холмщині, якої закон з 31. липня 1924 р. зовсім не торкається. У висліді ці поголоски мали той відомий наслідок, що заохотили „пшевудцуф рускіх" до агітації у грубешівському повіті, яка, слід додати, їм зовсім не повелася.

Одначе найбільше сплетень створено на тему українських шкіл у Львівській Кураторії. В дійсности справа представляється так: Перед кількома роками мін-во освіти виробило програму т. зв. комасації народніх шкіл, яка зводиться до того, що замісць кількох однокімнатних шкіл твориться одну школу з більшою скількістю учительських сил. Розуміється, ідеалом було би створення народніх шкіл із 7 відділами в цілій державі: шюздорову, по европейськи схоплену реформу переведено з великим вкладом енергії і виконано у великій мірі в часі урядування Ст. Грабського. Розуміється, що села, позбавлені школи, з початку протестували, але коли переконалися про дійсні користи з того, скоро погодилися з тим фактом.

Згідно з тим пляном Львівська Кураторія в порозумінні з міністерством ще в часі урядування Стан. Грабського знесла 46 таких дрібних шкілок, прилучаючи їх до шкіл в більших сусідніх оселях. 21 з тих шкілок звернулося до Кураторії з проханням залишити їх на місці, мотивуючи свої прохання тим, що ці школи призначені для дітей польських осадників, т. зв. мазурських, які не зжилися ще так дуже з новим окр,женням, щоб могли посилати свої діти до шкіл утраквістичних або українських. Кураторія негайно узгляднила ті прохання, отвираючи на ново звинені школи.

В справі дальшого комасування шкіл переведено кореспонденцію між мін—вом освіти і Львівською Кураторією — одначе досі провірки над можливостями нових комасацій не покінчено і тому ніяких нових розпорядків у цій ділянці Суйковський не видав.

При кінці хвалиться Суйковський тим, що за весь час його урядування не вплинув до мін—ва ані один протест від заінтересованого і начебто пошкодованого його політикою польського населення.

Невдала конференція Красіна у Чемберлєна.

Льондон, 13. жовтня 1926.

„Дейли Телегреф" повідомляє, що остання конференція Чемберлєна з амбасадором СРСР. Красіном була безуспішна. Красін висловив надію, що англійсько-більшовицькі взаємини вкінці поліпшаться, а СРСР. без сумніву одержить від Англії більшу позичку, яку зужиє для розвитку торговлі з Англією. Чемберлєн відповів, що про поліпшення взаємин нема мови, поки триватиме протианглійська пропаганда СРСР. на землях, які належать до великобританської держави. Зрештою Красін не виступив із ніякими конкретними предложеннями.

Димісія югославянського уряду.

Белгород, 13. жовтня 1926.

Підчас нинішніх нарад кабінетової ради прем. Узунович повідомив телеграфічно короля, який перебуває у Тополях, що цілий кабінет бажає податися до димісії. Король приняв димісію. Скупштину відложать до часу іменування нового уряду. В парл. колах кажуть, що Узунович знову одержить місію утворення кабінету. Виглядн утворення уряду Пашічем малі.

Лейбур Парті за удержавленням копалень.

Льондон 13. жовтня 1926.

На конференції Лейбур Парті в Мергейті член парл. фракції тої партії Дейвіс поставив внесення на удержавлення копалень.

Румунська королева виїхала до Америки.

Париж, 13. жовтня 1926.

Румунська королева Марія відїхала відси до Ню Йорку. При прощанні був кн. Карло.

Знов нова качка.

Український університет — у Стрию...

Варшава, 13. жовтня 1926.

В деяких політичних колах ходять вісти, що уряд Пілсудського, щоб вивязатися якось з міжнароднього зобовязання, задумує приступити до оснування українського університету — в Стрию. За тим є нібито і віцепрем. Бартель і мін. Морачевський. Університет мав би складатися з двох факультетів: правничого і фільософічного.

Ювилей Миколи Левитського.

Свято в Зіновєвську.

Попало в наші руки 130. ч. російської газ. „Зинов'евский Пролетарий", в якому є замітка п. з. „Ювилей старого кооператора". В замітці подається, що на вістку про ювилейне свято в Зіновєвську з приводу 48-их роковин громадсько кооперативної і 40-их роковин літературної діяльности славного „артільного батька" Миколи Левитського відгукнулись масово ріжні кооперативні установи і всякі громадські та просвітні українські організації, як також богато приватних осіб.

Дня 30. вересня ц. р., в день ювилею, шан. ювилят дістав цілу низку привітних телєграм: з Києва, Харкова, Полтави, Винниці, Дніпровська, а дальше з Крімської Соц. Республики, з Кубані, Томська, Якутська й инших місцевостей. Були теж телєграми з Зах. України. Окремо витав ювилята відомий кооперативний діяч Максимов з Ленінграду.

Прилюдне святкування ювилею заслуженого робітника на кооперативній ниві відбулося 3. ц. м., та про це в „Зин. Пролет." не находимо ще ніякої згадки.

Репресії.

Карне слідство проти гол. секретаря УНДО.

У Львівському карному суді ведеться карне слідство проти гол. секретаря Українського Нац.-Демокр. Обєднання п. Володимира Целевича в напрямі злочину з § 65 (нарушення публичного спокою). Закидують йому аж три випадки цього злочину. Замітне, що в одному випадку притоку до слідства дала стаття „Слова Польск-ого", в якій денунціюється Українське Нац.-Демократичне Обєднання за його ухвали з 13. травня 1926.

Слідство спочиває в руках відомого судді Словіковського. Видно, що польський націоналістично-реакційний табор асекурується на всякий випадок з огляду на можливі вибори. Очевидно, на той випадок гол. секретар УНДО п. В. Целевич є вже призначеним кандидатом до... тюрми.

З польських справ.

Варшава, 13. жовтня 1926.

Іменування Патека польським послом у Москві послідує за кілька тижнів. До того часу сповнятиме свої функції дотеперішній посол у Москві Кентшинський. — Скірмунт у найближчих днях вертає до Льондону. — Польського посла у Римі Козіцького візвано до Варшави. Кажуть, що Козіцький вже не вернеться на своє становище.

Біржа.

Гроші.

Курс доляра, що вчора обнизився був до 9·06, нині вагався між 9·07—9·08. Канадійський доляр 8·96—9·00, чеські корони 0·26·00—0·26·50, леї 0·04·00—0·04·50, франки французькі 0·25·50—0·26·00, франки швайцарські 1·72—1·75, фунти стерлінги 43·00—43·50.

Золото: 20 астр. корон 36·00—36·40, 20 фр. франків 33·50—34·00, 20 нім. марок 42·60—42·90, 10 рублів 45·60—46·10.

Срібло: австр. корона 0·65—0·67, 5 австр. корон 3·50—3·60, австр. фльорен 1·75—1·80, рубель рос. 2·80—2·90, копійки за рубель 1·40—1·45.

Збіжа.

Положення на загал без зміни. Зацікавлення житом, вчиненем і горохом. Тенденція вдержана. Пшениця краєва цісарська 44·25—45·25, пшениця краєва селянська 41·75—42·75, жито галицьке 31·75—32·75, ячмінь галицький броварний 30—31, ячмінь галицький до перемелювання 27·50—28·00, ячмінь пастівний 25·00—26·00, овес галицький 27·00—27·50, бараболі промислові 5·50—6·25, фасоля біла 38—40, фасоля колорова 30—32, фасоля краса 36—38, горох пів-Вікторія 60—72, горох полевий 43—44, бобик 31—33, вика 34—36.

Тверезий голос!

Львів, 14. жовтня 1926.

Сіоністично-асиміляторська преса поволі починає робити відворот зі свого антиукраїнського становища. Знак, що зближуються вибори.

Сіоністичний „Нови Дзєнник", забуваючи ще недавню антиукраїнську вакханалію всієї жидівської преси з приводу „геройського" вчинку Шварцбарта, подає признаки деякого отверезіння. А коли користується його голосом навіть львівська „Хвіля", то це признака, що сіоно-асимілятори знають, що вони в своїй неперебірчивій протиукраїнськости посунулися рішучо за далеко.

„Ніколи не впало нам на думку — пише „Нови Дзєнник" — робити українського народу, як такого, відповідальним за ганебні вчинки солдатески і її вождів. Коли впав стріл (тільки один стріл? — Ред.) Шварцбарта, той стан річей зовсім не змінився. Особливо не змінилося наше відношення до погромів і їх винуватців з одного боку, а до українського народу з другого. У вчинку Шварцбарта бачимо розпучливий вчинок одиниці, з якою співчуваємо, яку розуміємо, але за яку не беремо ніякої відповідальности і з якою зовсім не солідаризуємося. Тому наскрізь ясному і простому становищу дала досадний вислів вся жидівська преса (?!)... Спірним обєктом є квестя погромів і їх винівника, при чому згори виключається обтяжування тією виною українського народу чи громадянства. В обороні Шварцбарта морально обвинуваченою стороною є Петлюра, а не український нарід. Зі Шварцбартом і його вчинком не солідаризується жидівство, ми солідаризуємося тільки — і то вповні та з ганьбою нашої душі — з невинно помордованими жертвами погромів. Українського народу не обтяжуємо відповідальністю за погроми і не бачимо крови на його руках, як не бачили ми її чотири роки тому, коли спільно боролися за здобуття належнього представництва в польському парляменті.

Чому отже Українці, навіть політичні вороги Петлюри, нагло створили петлюрівський фронт (?!) з виразним протижидівським вістрям? Чому нагло повстають гасла бойкоту й антисемітизму в їх рядах?"

Справа погромів! Чи може невідоме Жидам наше становище в тій справі? Хіба ми не виступали проти погромництва, широного також у відірваних, комбатантських українських відділах ворогами українських змагань? Хіба тільки поодинокі, тзв. повстанчі українські відділи заплямовані погромництвом? Чи у каламутних хвилях революції й громадської війни не допускалися погромів російські війська Денікіна, Врангеля, а навіть поодинокі відділи яскраво фільосеміцької червоної армії? Чи під погромництво не підтягається тут обопільної вендети — як з боку Українців (за вчинки обсадженої в перших рокax революції Жидами чрезвичайки), так і з боку Жидів (під стягом відплати за мнимі чи дійсні погроми)?

Шість років минуло від хвилі припинення громадянської війни на території б. Росії. Шість років — занадто великий протяг часу, щоби видвигнути справу погромів, щоби її безпристрасно, всесторонно і предметово висвітлити, дійти до джерел цеї суспільної трагедії, встановити її підклад та старатися усунути, що моглоб в будуччині хочби в мініятурі нагадати страшні роки розшалїння елєментарних сил. І колиб жидівським провідникам залежало було на висвітленні тієї трагедії, то вони мали досить часу, щоби це зробити.

Тимчасом вони ту справу занедбали, знехтували її. З яких причин? Чи може тому, що не хотіли відкривати ролі жидівського елєменту на Україні, чи лякалися дійсности.

чи з яких-небудь инших причин, — годі додуматися. Факт, що вони того не зробили, хоч це лежало в першу чергу в їхньому, а опісля й нашому інтересі. Одначе самочинно ми не могли займитися тією справою, не розпоряджаючи ні відповідним апаратом, ні відповідними засобами. Зрештою, наше незавидне повоєнне становище примусило нас звернути увагу на инші справи.

Замісць перевірки відносин, настроїв і трагічних вчинків того часу панувала могильна мовчанка в жидівському таборі. Буря зірвалася, аж тоді, коли на вулицях Парижа злочинець шістьма стрілами поклав трупом нещасного, безборонного політичного емігранта, коли з премедитацією і насолодою діравив людину, якій можна робити богато закидів політичної натури, але не можна її обвинувачувати в свідомім погромництві, або в потуранні низьким інстинктам. Доки живий був Петлюра, доти не звалювано на нього тягару відповідальности за погромництво. Аж коли смерть з руки нікчемного злочинця, якого „розуміє" жидівство, поклала на нього свою нестерту печать, на його могилу почато звалювати гекатомби жертв. Чи це можна підтягнути хоч би під примітивну, первісну етику? Після того заговорила вся жидівська преса, всі жидівські громадські установи, жидівський посольський клюб у Варшаві видав спеціяльний комунікат, який не лишив ніяких сумнівів щодо своєї напрямної. Було ясно, що повстає одноцільний жидівський фронт проти українства, фронт, якого змаганням заплямувати визвольні змагання української нації.

Прикметою Жидів є те, що вони залюбки кидаються на слабших. І тепер коли вони побачили, що український нарід не здійснив вповні своїх змагань, вони ринули на нього всією своєю розгоновою силою.

Одначе найшли несподіваний відпір. Удари почато відбивати, і це трохи протверезило. Здивов ні питаються вони, „чому Українці — навіть політичні вороги Петлюри — створили петлюрівський фронт з виразним антижидівським вістрям?" Будучи противниками богатьох політичних кроків пок. от. Петлюри, які ми нераз осуджували і якого політичну лінію ми поборювали, вважаємо, що це виключно наша справа, до якої нікому немає діла. Зрештою, ми ніколи не ставали й не стаємо в „петлюрівськім фронті", тільки у всеукраїнськім фронті. Є це явище наскрізь природне, що коли проти якоїсь збірної одиниці (нації) виступає солідарно инша збірна сила, то вона автоматично єднається, якщо не хоче допустити до свого роздавлення. Тут причиновість не все мусить йти по лінії виключно політичній; може вона розвиватися і по лінії моральної натури. Розуміється, що про ніякий антисемітизм у нас і мови не може бути. Коли ми стараємось підноситися економічно і розбудовуватися суспільно, то не тому, щоби Жидам робити прикрість, але щоби собі, як збірній одиниці, принести користь. Коли нам приходилося коли-небудь говорити з відповідальними жидівськими діячами на тему їх ухилів в українсько-жидівських взаєминах, то ми постійно чули тверде слово: не оглядаючись на нікого і на ніщо, ми робимо тільки те, що для нашого народу є корисне, що для жидівства є додатне. Дозволите, що й ми підемо вашими слідами.

Як усе ми співчували з невинними жертвами погромництва, так і сьогодня наше співчуття з ними. Можемо повитати заяву сіоністичного органу, який у своїму відворотні вже не обтяжує за погроми українського громадянства і не солідаризується із вчинком Шварцбарта. Жаліємо тільки, що така одинична й анонімова заява є мало авторитетна і поки-що невистарчаюча. Всеж таки є це тверезий голос. Якщо таких голосів буде більше, і то не лише в одній справі, але в комплексі українсько-жидівських взаємин, то ніщо не буде стояти на перепоні відновлення українсько-жидівської дружби.

Польський рекорд.

(Від власного кореспондента.)

Париж, 9. жовтня 1926.

I.

Є у Франції який десяток нагород, видаваних що-річно за найкращі у даному році твори гарного письменства, передовсім романи. Серед них дві — нагорода Академії французької і нагорода Академії Гонкурів — мають національне значіння і — так сказатиб — абсолютну повагу: доволі невідомому авторові дістати одну з них, щоби імя його було вмить відоме не тільки в цілій Франції, а й за границею — адже ніодна в світі література не має такого, як французька, розповсюднення по всіх краях цивілізованого світа.

Крім слави, нагороди ті приносять авторові також гарну суму франків, суму, яка одначе, правду сказати, з року на рік в порівнанні з попередньою матеріяльною вартістю падає разом з упадком вартости французької валюти. Та не в тій сумі головна вартість великих літературних нагород. Головна їх користь — торгово-книгарська. Величезна більшість друкованих книжок обмежується накладом 3—5 тисяч примірників, які в міру продажі приносять авторові означений контрактом зиск. Та вистане, щоб автор одержав за якусь книжку одну з великих річних нагород, аби наклад піднісся на кількадесять, а то й кількасот тисяч примірників, тай щоби піднялася також участь лавреата в зиску за кожну продану книжку.

II.

Річ людська, архилюдська й неминуча, що далеко не всі нагороджені книжки й автори, після хвилевої слави, вдержуються і на будуче на висоті осягненої удачі. Літературні судді не непомильні; буває, вони нагороджують книжку, яка незабаром, мимо високої нагороди, попадає в нівеч забуття; час і історія не ратифікують, буває, суду не тільки карних і політичних, а й літературних трибуналів. Нагороди, зі всіми своїми моральними й матеріяльними користями, попадаються, буває, книжці невартій не то нагороди, а й доброго слова. Буває таке — не так часто, правда, але й не так то вже й дуже рідко.

Одначе нарешті воно не таке то вже страшенне нещастя, коли хтось незаслужено одержав нагороду, славу й гроші. Натомісць явище сумне, иноді трагічне, коли талановитий, або й геніяльний письменник надармо добивається зрозуміння і признання в своїх сучасних, і коли він — буває й таке — знеохочений неудачами, згіркнілий, зломаний кидає з рук перо, яке видало непізнаний архитвір, тай забутий докорочує свого віку, в недостатку навіть.

На ту трагіку непізнаного архитвору і запізнаного письменника звернув був тому щось два-три роки прилюдну увагу один з чільних тутешніх письменників; він предложив французькому літературному світові зложити окрему академію та визначити нагороду для неоцінених у своїм часі авторів добрих книжок. Нехай бодай по смерти промінь слави освітить нещасливого автора! Нехай бодай його жінка або дитина зазнає матеріяльних вигод, які дає нагорода і добре продавана, з забуття видобута книжка!

Сумовита слава, мелянхолійна нагорода, та яка шляхотна, гарна ідея!

III.

З нагоди дискусії над цим предложенням, вповні його одобряючи, підніс Л. Доде ще инше, доповнюючe предложення: вибрати літературне jury, якого члени означували либ книгу й автора, що одно покоління раніше користувалися славою і нагородами—незаслужено. Иншими словами Л. Доде домагався, щоб в інтересі здорового літературного смаку публики, збаламученої незаслуженою нагородою і славою даної книжки, тай в імя свого рода літературної справедливости, кожного року означати нагороду на виворіт: здирати незаслужену славу з фальшивих архитворів („faux chefs-d'oeuvre").

Ставлячи це предложення, Доде зараз-же, в тій самій статті, предложив і першого автора й першу книжку до тієї „нагороди".

Автор той — Генрик Сенкевич, а книжка — Quo vadis.

Треба знати становище, яке займає в сьогоднішнім літературнім світі Франції Л. Доде. Те становище — першорядне, і — річ замітна — зовсім незалежне від політичних поглядів того письменника. В літературі він шукає і піднімає дійсні таланти і заслуги незалежно від партійної, а то й расової приналежности даного автора. Хоча Доде монархіст і консерватист, то Академія Гонкурів, котрої він найвизначніший член, дала свого часу нагороду комуністові Барбюссові за книжку „Огонь". Хоча Доде антисеміт, то він таки на силу вирвав нагороду для полу-Жида Пруста, тай він гарячою статтею вивів на літературну арену повнокровного Жида Кесселя. Політичні статті редактора націоналістичної „Action Française" можна ігнорувати, його повістей не любити, але його психольогічні і літературно-критичні розвідки і книжки стоять нині в першім ряді французької продукції в даній ділянці: їзза них Доде має чимало признань і заяв пошани навіть від своїх завзятих політичних противників.

IV.

Тим замітніший був його виступ проти фальшивих архитворів, узурпованою славою окутаного фальшивого велитня літературного—нашого доброго знайомого і приятеля Генрика Сенкевича. Ще й тим замітніший, що Доде католик і консерватист, в політиці прихильник Польщі і союзу з нею, а Сенкевич теж маніфестувався католиком і консерватистом, особливо-ж у „Quo vadis", тай був архи-Поляком. Як би так був накинувся на польського великана якийсь вольнодумець або комуніст! Нічого природнішого, сказали би Поляки. Але коли звернув польського ідола з незалежного йому педесталу редактор польонофільської „Action Française",

---

ОЛ. БАБІЙ.

Рабіндранат Такур у Празі.

Золота Прага хвилюється. Приїхав до неї в гості найбільший поет і фільософ Індії — Такур (Тагоре).

Ця вістка сколихнула й мертвецький спокій української еміграції. Всі спішать побачити великого гостя з над Гангесу.

Найкраща саля в Празі „Люцерна" битком набита. Десята година вранці 10. жовтня, в неділю... Напружена тишина... Чому не надходить... Спізнився? Хворий? Публика хвилюється... Минуло пів години... Неспокійне, жадібне вражінь жіноцтво виявляє невдоволення.

І нагло — Він.

У довгій індійській тозі темно-рожевого коліру, з довгою сивою бородою велична постать старця фільософа. Підходить на сцену — кидає книжку на стіл... Буря оплесків...

Рабіндрант Такур дякує за оплески індійським звичаєм, складаючи руки на груди... А в кожнім його русі стільки величности, що її нечасто стрічається в людей. Звичайно „великі" люде тратять свою велич, коли побачити їх. У Рабіндраната навпаки: в ньому не розчаровується ніхто, побачивши його. У його особі більше маєстатичности, ніж на його портретах. У ньому справді є щось і з поета пророка, щось небуденне. На його чолі справді тавро безсмертя.

Він читає реферат про мистецьку творчість. Читає по англійськи, а один з членів перекладає це на чеське. Реферат — це скорочений зміст того, що можна прочитати між рядками творів Такура.

Для нього творчість — то найвища еманація абсолюту, це доповнення й удосконалення природи. Слово поета, це слово природи, що тужить за досконалістю.

Бути творцем, це бути знаряддям Бога, рильцем у його руці.

Тільки через творчість людина стає чолов кобогом, наближається до вічного, тільки творчість — це побіда над аморфною матерією, тріюмф духа. Життя коротке, мистецто вічне.

Реферат не залишає великого вражіння, може тому, що про зміст його більшість публики довідується з уст перекладача.

Але тепер надходить найважніша точка: Великий поет читає свої найновіші твори в оригіналі. Зі сцени пливе чарівний струмок поезії індійської країни.

Незабута хвиля! Ніяке перо не в силі передати того вражіння, яке залишають рецитації Рабіндраната. В його устах його чарівні поезії в прозі набирають такої краси ритму, що ментами забуваєш — чи це дивна гра зачарованого інструменту, чи деклямація людини.

Музика віолінчелі, шелест пралісів Індії, шум Гангесу — і глибінь релігії браманізму оживає в його слові. Аж в рецитації Такура відчувається чим стає слово в устах справжнього поета.

Без штучного патосу, без театральних жестів, — просто, широ, а так величньо, що відразу чуєш всю стихію слова, закуту в нього тисячеліттями старої, великої нації. Бо, щоб так говорити, треба мати за собою культуру тисячеліть.

Варто бачити жести рук Такура підчас рецитації.

Так. Тільки така рука могла створити перлини любовної лірики „Садівник".

Тільки ця рука може мати це почуття міри, гармонії, у якій ні одного зайвого слова, згука.

Ніхто не розуміє слів Такура, але чи треба розуміти музику скрипки? Її чується душею... і без потреби Чех перекладає ці твори — грубо, просто...

Найбільші прозаїки, люде з купецькими душами філістрів, вороги поезії, циніки попадають в екстазу, слухаючи рецитацій Рабіндраната.

Хто не чув Такура, той не знає, що є краса слова, що є мистецтво!

— Яка марна, нікчемна вся наша футуристична писанина в порівнанню з поезіями Такура — говорять Українці.

— Яке вульгарне все наше революційне і пролєтарське мистецтво. Аж соромно за нас!

Ось тут прийти всім нашим графоманам навчитись шанувати слово, ритм, згук, образ!

— Ні! Поезія це не пережиток. Воно вічне, як вічне життя! — Доказом — Такур.

Навіть ті, що ненавиділи Такура за його квієтистичний світогляд, культ пасивности контемпляції — тепер очаровані.

У богатьох жінок — сльози на очах. Поет кінчить, відходить, але публика все тиснеться до сцени і безконечними оплесками примушує Такура вийти ще раз і деклямувати... Жіноцтво вдирається аж на сцену, щоб близько бачити його.

Він деклямує знов.

Ні, це не говорить поет! Це говорить божеська краса устами свого вибранця... Кінець... Поет відходить... Всі вертають із вірою, що життя прекрасне, коли воно родить таку творчість — як поезії Рабіндраната...

ге", то й аргумент сторонничости відпадає.

Нічого сказати: котюзі по заслузі. Єдина польська літературна слава світова ганебно розвіялася. Ганебно і безвідклично.

Осуд Г. Сенкевича польонофільським французьким публіцистом і критиком такої міри, як Л. Доде, не минувся без відгомону. Повторила його вся французька преса, притакуючи без ріжниці партій.

Шкода, що не маємо під рукою тогочасної статті Доде з мотивами його предложения про Сенкевича. Шкода, бо варто би навести її цілу. Не маючи її, мусимо вдоволитися тільки коротким висновком з неї, який Доде навів якраз тому місяць, у передовій статті своєї газети, під заг. „Фальшиві архітвори". Про „нашого" Сенкевича читаємо там осьщо:

„З останньої епохи треба серед фальшивих архітворів навести на першім місці „Quo vadis" — з його картиною тандитної старини (antiquité en toc), з його Петронієм, вимадованим і вилизаним, наче статуетка над несмачним годинником, арбітра не elegantiarum, а stultitiae".

Чи треба Вам більше?

В. Левицький.

Свято книжки.

Декілька років тому загальні збори членів Т-ва „Просвіти" у Львові визначили місяць жовтень на свято книжки. Мотивом встановлення такого свята в Галичині було те, що значна частина населення цієї країни зовсім байдуже ставиться до книжки як до чинника духової культури, в наслідок чого українська книжка дуже мало поширюється, а це в свою чергу зле відбивається на самій продукції української книжки. Виховати пошану до книжки, викликати інтерес до української книжки, поширити її серед широких кол громадянства — стає завданням свята книжки.

Доводиться з сумом стверджувати, що з кожним роком зменшується книжкова продукція в Галичині, що українські часописи — один за другим — припиняють своє існування. Так саме цими днями поповнилася ця мартирольогія журналом, що був покликаний задовольняти духові потреби нашого юнацтва — я розумію тут журнал „Молода Україна", який скінчив своє молоде життя на 4-му році свого існування тільки через малу кількість передплатників.

Давно вже стало аксіомою, що культура народу визначується розміром книжкової продукції. Отже вбогість нашої книжкової продукції дає свідоцтво нашій культурі. Але крім цього показчика є ще один, який дозволяє нам зрозуміти байдужість нашого народу до книжки взагалі, а до української книжки вокрема.

Справді, чи може бути мова про пошану до книжки, про поширення української книжки, коли майже половина українського населення Галичини (48·4 проц. у віці від 10 років і старше), як це виявив останній перепис населення, не вміє ні читати ні писати? Одначе згідно з тим-же обчисленням нараховується в Галичині коло 1.300.000 Українців зазначеного віку як грамотних. Якже вони задовольняють свої духові потреби щодо читання книжок?

Головним джерелом, що заспокоює ці потреби читачів, для більшости українського населення Галичини є бібліотеки філій і читалень Т-ва „Просвіта". Таких бібліотек при кінці 1925 р. нараховувалося 1.142 зі 115.388 книжками, себ-то на кожного грамотного припадає менше ніж $^1/_{10}$ книжки з числа тих, що є в тих бібліотеках!

Другим джерелом стають ті книжки, які позичає читач у місцевого інтелігента: пан-отця, учителя, кооператора й т. д. Але чи багато з інтелігенції може похвалитися не то що добірною бібліотекою, а хоча би просто будьякою збіркою книжок, крім календарів та суто-спеціяльних книжок, відповідно до свого фаху?

Накінець третім джерелом є власна бібліотека читача.

На жаль, у нас не провадиться дослідження того питання, скільки і які саме книжки має кожна хата того чи иншого села або міста. Колиб ми мали такі дані бодай в 2—3-х сіл на кожний повіт (для такого „виборочного" дослідження можна було би взяти одно село в глухому кутку повіту, а друге — біля культурного осередку), то це дозволилоб нам встановити — бодай приблизно — книжковий скарб нашого селянства. У всякому разі без помилки можна сказати, що в тих скарбах лише виїмково знайдете видання останніх років, бо українська книжка, що вийшла у світ після великої війни, в більшости своїй знайшла дуже малий збут.

Таким чином свято книжки має перед собою три ріжні обєкти — неграмотних, грамотних селян і робітників і т. зв. інтелігенцію: тому повинно користуватися ріжними засобами щодо здійснення свого завдання.

Для перших — свято книжки внесе в свою програму заклик до поборювання неграмотности, популярний реферат про значіння книжки в житті окремої людини й цілої нації, збірку гроша на поширення „Просвітних Листків", що видала „Просвіта" у Львові для найширших кругів населення, і т. д.

Для других — свято книжки внесе в свою програму заклик до відкривання бібліотек і читалень „Просвіти", збірку гроша на поповнення книжками істнуючих бібліотек, тим більше, що саме на місяць жовтень українські видавництва та книгарні встановлюють знижку з номінальної вартости книжки, реферат на одну з тем, що в тій чи иншій мірі звязаний з книжкою чи бібліотекою, і т. д.

Накінець — інтелігенції свято книжки нехай нагадує про її обовязок ввести книжку до своїх щоденних потреб та про її обовязок працювати на культурному полі серед свого народу.

Отже кожний має можливість в місяці свята книжки внести свою частку до збогачення нашої духової культури коли не словом — живим чи друкованим, то ділом.

Ст Сірополко.

Прага 11. X. 1926.

НОВИНКИ.

— **Драматичний конкурс.** „Кооператива Український Театр", яка розписала конкурс на оригінальні драматичні твори вже склала журі для прочитання та оцінки присланих пєс. Журі складатиметься з семи осіб: один представник „Наук. Тов. ім. Шевченка" (ще неделегований); від „Просвіти" — М. Галущинський; від „Товариства письменників і журналістів" — Катря Гриневичева; як знавець театру — дир. О. Стадник; від „Кооперативи Український Театр" — М. Рудницький. Крім цього запрошені кооперативою В. Дорошенко і О. Луцький. Пєс прийшло понад 20. „Кооператива Український Театр" сподівається, що журі зможе скінчити свою працю до кінця цього року.

— **Подяка Є. Русової.** Одержуємо такого листа: Не маючи змоги персонально подякувати усім тим організаціям і всім тим особам, що були такі ласкаві і вітали мене з пятидесятиліттям моєї громадсько-літературної праці, я прохаю Високошановну Редакцію „Діла" надрукувати в найближчому числі таку мою заяву: „Цілком несподівано для мене українське Громадянство на протязі біжучого року улаштувало кілька дорогих для мене ювілейних свят з нагоди 50-ліття моєї громадської та літературної діяльности. Весною — перші вітали мене мої слухачі — студентки та студенти Педагогічного Українського Інституту в Празі, вітала мене і Жіноча Спілка. Літом мої товариші-професори та лектори Інституту а тепер, спочатку осени три організації — Національна Жіноча Рада, Соціольогічний інститут та Український Комітет. Всі вони улаштували мені щире свято, на яке озвалось чимало українських організацій поза межами Чехословаччини, чимало українських діячів, так, що я була зворушена до глибини душі, бо не почуваю себе вартною такої пошани. Усім дорогим моїм близьким і далеким друзям, усім шановним українським організаціям, що вшанували мене своїми ласкавими привітами и висловляю свою горячу подяку, вони дають мені нову силу та енергію в мої старі роки продовжувати мою незначну працю для розвитку української педагогічної думки. — Проф. *Софія Русова*

— **Одно занедбання.** З філятелістичних кругів дістаємо такі уваги: Велика шкода, що ані ніяке наше товариство ані комітет Станиславівського Ярмарку не впали на помисл видати з приводу того Ярмарку памятькові марки, які приліплюється біля звичайних почтових марок на картках і листах. Через Ярмарок перевинулося до десять тисяч людей і такі марки булиб радо купували всі. З того був би і гарний дохід, і добра пропаганда для Ярмарку, і культурна (хоч яка дрібна!) памятка, що вказувала би і нагадувала би всякому про отсе наше досягнення на економічному й культурному Фронті. Жалко, що в нас так мало помислових людей! Чужинці використалиб напевно і в цьому напрямі таку добру нагоду, як організація Ярмарку.

— **Де вони є.** „Слово Польске" подає до відома, що на святі відкриття памятника в честь 60 польських жовнірів у Лопатині крім архиепископа Твардовського, представника воєвідства і військових, промовляв „іменем Русинів" о. Сас-Яворський.

— **Озвіріння.** Жахливі історії про здегенерованих або злочинних типів, описувані вряди-годи пресою десь з широкого світа починають повторятись щораз ближче до нас. Варшава судитиме цими днями якогось Круліковського за порізану в кусні дівчину і передану у шкіряній валізі на сховище на залізниці. Порізана дівчина, залізниця і пакунок — повторилась серед нових таємних обставин між Коросном і Ярлом. Сторожиха Каси Хорих у Ярлі найшла в пивниці якісь пакунок, де був хусень кадовба від шиї до ребер. Другу частину того самого тіла найдено на залізничим шляху біля Коросна. Бракує ще третя, найважніша частина: голова. Підозріння паде на якусь даму, що їхала цими днями на цій лінії з трьома пакунками, подібними, як найдені. Мала також спільника; звернула увагу кондуктор тим, що змінила напрямок їзди. Покищо слідство не дало ніяких висліджів і злочин полишений здогадам: чи його підклав є сексуальний, чи є попросту вбивством матері, яка хотіла позбутись своєї дитини.

— **З людської менажерії.** 6 місяців вязниці дістав студент медицини. Прімак за те, що замість студіювати способи лічення людського тіла, волів у найбільше неприличних формах фотографувати своє тіло і чуже, на те, щоби пересилати ці знимки до віденської фабрики порнографічних фотографій; цей медичний фотограф приваблював до себе професіонально молоді дівчата. — Кіматичний маляр Немец не хотів утримувати своєї незаконної дитини і скинув її разом з її мамою із сходів. — У кольбушівськім повіті, селянка Хрустель при помочі свого любка вбила свого мужа і поховала в лісі; злочин вийшов наверх.

— **Податок на дороги.** Міністерство публичних робіт приготовило проект закону, щоби (річ ясна!) наложити новий податок. На направу доріг, які стають щораз гірші. А податок мають платити всі, що мають коні та авта. Зате не будуть платити иншіх аналогічних (?) податків. Фаховці твердять, що коли ще кількадесять літ дороги будуть занедбані, вони щезнуть з лиця землі, тому треба їх направляти яко мога швидше. Все це дуже гарно. Але чи коли із селян здеруть ще одну шкіру на направу доріг, чи їх гроші справді підуть на дорогу, їм потрібну, а не якоюсь иншою дорогою?

— **Статистика Львова.** Цікаво приглянутись рухові Львова на протязі одного місяця. Статистика за липень приносить такі цифри: 200.000 гектолітрів зужитої води денно, себто приблизно один гектолітр на особу. Цю велику скількість витраченої води можна розяснити хіба засобами ощадности централі водопроводів, яка на деякі години зачиняє воду; кожний хоче забезпечитись перед таким „осушенням" свого помешкання і наповнює водою ванну, баняки та відра, на те, щоби стояли на всякий випадок. У липні було 207 крадіжей (більше як 6 денно); 165 арештованих за волокитство; 16 грабіжей, 10 тяжко ранених від випадків, 60 арештованих за пянство, 152 арештованих за нарушення дрібних параґрафів. Зате в рубриці „нарушення моральности" ні одного випадку, 7 пожеж. Вислано 1,231.069 листів, а прийшло удвоє більше: 2,889.266. Листівок вислано 334.665, а прийшло аж 1,048.032 (ті, що виїжджають на село або до купелів мають завсіди більше часу та охоти писати листівки, ніж ті, що засуджені на липневий побут у місті). Вислав Львів 5,152.862 зол., а одержав 7,629.364 зол.; вислав 27.284 телеґрам, а одержав 29.558. Трамвай дістав 557.530 зол. за перевіз 2,902.243 осіб. Приїхало 13.540 осіб. Ратункове поготівля інтервеніювало в 1050 випадках. Побитих 159 осіб, 35 з поломаними костями, 38 укушених (ким, невідомо), 24 затроєних.

— **Від політики до сільського господарства.** Падеревський, може це не всім відомо, має у Швайцарії свою віллю — у малім містечку Морж, біля Льозанни. Там він не тільки грає на фортепяні, а займається плеканням виноградників... і дробу. Це заняття вибрав він після того, як розпрощався з політикою та дипломатією. Кажуть, що його дріб славиться на всю Швайцарію. Дуже характеристичне те, що чимало буших російських генералів і політиків, які втікли підчас революції на французьку Ріверу, займають ся там тепер також годівлею курей і кріликів. Видко, що така еволюція є природна.

— **Варта бути двійником.** Якась американська фільмова фірма запропонувала скромному французькому пароходу Вернарові мілїон франків, коли він схоче виступати у фільмі як папа Пій XI. Отець Вернар має бути такий подібний до папи, що коли він недавно був у Римі, партові та служба у Ватикані віддавали йому почесть як папі, а сам папа, приявши його на авдієнції, був здивований незвичайною схожістю з ним. Питання: чи отець Бернар заробить такі великі гроші, залежить від дозволу його зверхника, епископа з Бове. Одночасно часописи приносять звістку, що славна мадярська артистка Шарі Федак їде тепер до Америки, де хоче поручити до фільми зовсім невідомого молодця, який має бути похожим мов близнюк на недавно помершого артиста Валентіно. Гей! Чи нема десь між нашими земляками когось похожого зверху) на Наполеона, Муссоліня або бодай Чарлі Чапліна?

— **Лік на сухотку найдений?** Один з найбільших спеціялістів у недугах на легені, професор берлінського університету Лєшке подав до відома на конґресі в Дюсельдорфі висліди своїх праць над лікуванням сухотки. Дотеперішній середник славного професора Коха мав у собі надто велику скількість отруйних елементів при застрикуванні розчину зі золота. Тепер наслідком дослідів данського лікаря Мельґардта, що винайшов препарат „самокрізін", який ці елементи прочищує, проф. Лєшке міг витворити середник „трі-фаль", який для недужих не є шкідливий і лічить сухоточних у 75 проц. випадках.

— **Світова хроніка.** Муссоліні, дбаючи про розвиток національного промислу, засів на кільканацять засідань з краянами і доручив їм створити зразки італійської моди, так, щоби Італійці (головно Італійки) не потрібували йти на шнурку французької моди. — Голова мадярського уряду Горті одержав прохання з 10.000 підписами, щоби помилувати гр. Віндішгреца, фальшівника французької валюти. Що значить бути фальшівником з патріотизму! — Радянський уряд призначив 7000 карб. на направи Ясної Поляни Толстого. — При правничім факультеті празького університету відчинили новий інститут криміольогічний, призначений головно для прокураторів, карних оборонців, поліційних і жандармських оборонців. — У Лондоні повстало підприємство, яке має вибудувати найбільше кіно в світі. Коштуватиме воно 750.000 фунт. шт. і помістить 10.000 глядачів. — У Берліні арештували вчителя природничих наук, Шумахера, який на протязі літ у ріжних музеях і наукових кабінетах крав книжки і препарати зі своєї спеціяльности, між иншим збірку 20.000 насікомих. — У Португалії на підставі офіціяльної статистики є 80 проц. неграмотних. — Бувша цісарева Зита переїжджає до Тоскані на замок Піяноре, де вже живуть її три брати (з родини Бурбонів-Парма). — Біля Генуї найдено великанську черепаху: довгу на 110 цм. і широку на 70 цм., вагою одного сотнара. На її спині може вигідно сидіти кілька осіб. — 600 рабінів обвинувачено в Нію-Йорку за нарушення закону про заборону продажі алькоголю. — Великий індійський поет Рабіндранат Тагор зачепив у своїй подорожі по Европі теж за Варшаву. — Підчас летунських змагань за велику італійську нагороду згинув у Римі чехословацький летун д-р Зденко Льота, відомий зі своїх далеких летів і акробатичних штук на апараті. — Папа Пій XI. видає свої спомини і книжку про св. Франціска з Ассізі, він видасть ці книжки під своїм дійсним прізвищем Ахиль Ратті.

ЗАГАЛЬНЕ ПРИЗНАННЯ

зискали собі на Українськім Ярмарку в Станиславові

цукорки з фабрики

„ФОРТУНА НОВА"

Куріння папіросок

є для величезної більшости суспільности життєвою конечністю. Тому, тимбільше мусимо звертати увагу на те, що і як куримо. При закупні тютюну мусимо чиститися з нашою кишенею а при виборі туток і паперців повинні ми бути дуже вибагливі і купувати тільки випробовані першорядні вироби, де на кождім пуделку є виразно назвисько продуценту і місцевість, відки і від кого походять. І так н. пр. ТУТКИ МОРВІТАН, БОНТОН, ЕЛЬҐАМЕЛЬ як рівнож паперці ГЕРБЕВО ДОРЕ мають на кождім пуделку чи сшитці виразно виписане назвисько фабрикантів, яке ручить за доброту товару

ГЕР-БЕ-ВО

ГЕР-лічка **Бе**-лґодовські **Во**-лошиньскі

зєднинені фабрики туток і паперців 558 Сп. Акц. в Сяноці. 9-10

Наші співаки на чужині.

Виступ Залеського і Руснака у Празі.

На сцені віденської „Народньої Опери" виступав нераз у повоєнних роках як гість славний баритон Зігісмондо Залеші. Музикальна віденська публика любувалася його могутнім голосом і відтворюваними ним креаціями в ріжних операх і гурмою спішила на ті вистави, в яких він виступав. Не щадили своїх похвал і театральні рецензенти. Само його ім'я на афішах стягало до опери людей і робило каси театру повними. Ходили до театру послухати голосу того Зігісмонда Залеші й українські емігранти, але ніхто не прочував, що під тим іменем криється наш земляк Залеський. Правда, ходили слухи чутки, що Залеші родом з Одеси го-що, але Українця в ньому і в його чистій італійській вимові ніхто не підозрівав.

Аж ось на днях виступав Залеський разом з молодим українським співаком, тенором Орестом Руснаком, в Новім Німецькім Театрі у Празі — і з того приводу пражська преса, чеська і німецька, розписується широко про великий успіх двох Українців. З тих голосів преси, що в наших руках, виходить, що Залеський і Руснак здобули собі вмить симпатії пражської публики. Дуже похвально висказуються про голоси обох і відомі театральні справоздавці пражської преси.

Оба наші земляки представилися Празькам в опері „Ріголетто". Рецензент „Прагер Прессе" підносить, що баритон Залеський має кольосальний голосовий матеріял і свого голосу не жалує. В дуеті другого акту і в збірній сцені він співав з такою силою і вервою, що цілий театр і в часі його співу і після того гудів від радости. Попри це його голосовий орган зберіг все таки велику дозу теплоти і металю, хоч не цікує його вже більше у всіх місцях однакова свіжість. Щодо молодого Руснака, що співав ролю князя Мантуї, то його голос повний ніжности і солодощів, але ще не закінченого формату. Таким чули ми його перед трьома роками на українському концерті у Відні, так характеризують його і чеські рецензенти, зазначуючи, що його солодкий, хоч не великий голос має ще перед собою змогу й можливости розвитку. На всякий випадок Руснак уже тепер є цінним набутком для лекшого оперового театру.

Радіючи успіхами наших співаків на чужині, важко обігнатися від болючого питання: Чому найліпші артисти примушені працювати на чужих сценах? Чи вина тут виключно в незалежних від нас обставинах? (ім).

Орґанізаційний рух.

Повітовий народній зїзд у Козовій.

Дня 10. ц. м. відбувся Повітовий Народній Зїзд Українського Національно-Демократичного Обєднання в Козовій, бережанського повіту. В зїзді, що відбувся у формі довірочної наради в салі „Просвіти", брало участь 69 делегатів, що заступали 32 громади козівського судового повіту. Учасники — крім міщан-хліборобів з Козови і 7 священників — самі селяне. На Зїзд прибули також бережанські громадські діячі: д-р Вол. Бемко і кооператор Петро Березовський. Наради відхрив місцевий організатор д-р Микола Стадник. Вказавши на завдання Зїзду, візвав присутніх до вибору президії, до котрої присутні одноголосно покликали о. Павла Штокалка з Кального, Семена Стеця з Козової й Івана Дулебу з Комарівки. Відтак забрав голос делегат Центрального Комітету У. Н. Д. О. п. Олекса Черкавський і виголосив реферат про потребу політичної організації і програму Українського Національно-Демократичного Обєднання. Реферат доповнив д-р Вол. Бемко в незвичайно змістовій, численними фактами з нашого життя, з окрема Бережанщини, ілюстрованій промові. Вивязалася доскусія, в котрій між иншими забирали голос: д-р М. Стадник, о. Бачинський з Комарівки, Олекса Наконечний з Кривого, о. Іванчук з Козової, о. Петрицький з Таврова, п. Мігоцький з Козови і п. Мартинів з Кривого. На внесення комісії-матки приступлено до вибору Повітового Народнього Комітету.

Вибрано д-ра М. Стадника головою, а членами стали: Семен Стець з Козової, Павло Лісевич з Каплинець, Олекса Наконечний і о. Іван Мінко з Кривого, о. Іван Несторович з Козівки, о. Мих. Абрамовський з Дібша, Йосиф Федик з Богатковець, Захар Баран з Іщкова, Степан Гуцало зі Слободи і О. Кривокульський з Городища.

З огляду на спізнену пору ухвалили Збори переложити господарський реферат на один з найближчих понеділків і висказали бажання, щоб такі зібрання якнайчастіше відбувалися.

Опісля нововибраний голова д-р Микола Стадник вказав присутнім на найближчі завдання політичної організації в повіті. Обговорено працю на місцях і взаємини з бережанською організацією, котрої Зїзд відбудеться в найближчих днях.

Приступлено до останньої точки порядку дня: внесень і інтерпеляцій. Тут висунено й обговорено справу „Дністра", небезпеки, яка грозить „Дністрові" від ПДВУ і способи, котрих має українське громадянство ужити, щоб оборонити себе від чужонаціонального нахабства.

З огляду на близький річинець Краєвого Народнього Зїзду Збори наділили господаря Олексу Наконечного з Кривого мандатом делегата Козівщини на загальний Зїзд.

Велике заінтересування громадськими справами, жива участь у дискусії, одностайне становище присутніх до всіх порушених справ дають запоруку, що Козівщина, в котрій живе ще традиція бл. п. Тимка Старуха, стане небавком одним з найкраще організованих округів.

Всячина.

Людоїдне дерево. З Мадагаскару вернулась наукова англо-американська експедиція під проводом полковника Юнга і вона привезла звістку, яка подобає на газетну „качку": — існує дерево, яке проглитає людей. Цю сензацію привіз перший три роки тому географ д-р Осборн, але йому не дуже вірили. Сам він не бачив такого дерева, основувався на свідоцтві численних місіонарів, а ці знову на оповіданні місцевого населення. Одначе д-р Осборн стояв на тому, що можливість такої ростини не суперечить науці, коли є ростини, що приваблюють до себе насікомі, чому не мало би бути й дерева, що вабить людей. У ботанічнім городі в Льондоні росте дерево, яке ніщить миші. Найшлись учені, ботанік Ліхе і лікар Фрідльовський, які потверджують цю теорію, бо бачили таке дерево власними очима. Ліхе був свідком, як перед згаданим деревом відбулась сцена справжньої гекатомби: місцеве населення бл-гало навколішки ненаситне дерево, яке проглитало людей. Ліхе описує точно це дерево: воно подібне до великанської смереки: листків усього пять довжиною чотири метри, що йдуть від шпилю до землі, а шириною 80 цм. — тверді, мов шкіра; кожний лист покритий терням грубим на 30 цм. На вершку ростуть квітисті чаші, з яких ллється постійно одурманююча рідина. Одна жінка, з місцевих дикунів, яку приневолили вилізти на верх, щоби напитись з цієї чаші, попала негайно між кліщі листків, які стояли зачинені два тижні, заки дерево не проглинуло всієї жінки. Дерево, річ ясна, проглитає також усякі насікомі та звірята. Як воно виглядає точно, до цього часу дослідники ще не знають. Полковник Юнг приготовляє про нього окремий реферат для ботанічного товариства в Льондоні. Дивні є твої діла Господи! — треба сказати. — Люде годуються деревами, чому дерева не можуть годуватись людьми?

✝ Посмертна згадка.

Гнат Гамаль, емеритований управитель школи упокоївся в Збаражі дня 6. жовтня 1926 в 76 році життя, в домі свойого сина адвоката д-ра Володимира Гамаля.

Покійний, сам селянський син, ціле життя через 46 літ трудився з посвятою як на родний учитель для добра селянства. Взірцевий педагог і громадянин твердого постійного характеру за своїх 46 літ учительської праці, — а 40 літ в самому Підяркові, бобрецького повіту — виховав ціле покоління ідейного селянства — а надто підготовляв молодих хлопців до середних шкіл.

Як член Т-ва „Просвіта" від його заснування причинився багато до основання і розвою читальні „Просвіти" в Підяркові.

Зі своєї скромної учительської платні давав щедрі жертви на „Рідну Школу" і инші народні цілі, а навіть вже старцем, будучи тяжко хорим, живо цікавився цілим нашим культурно-освітним життям — і радів нашими здобутками на всіх ділянках нашого життя.

Як високо цінили і як любили Підярківці свойого довголітнього Учителя — послужить доказом факт, що в 1921 році з Америки прислали Покійному емігранти з Підяркова в доказ своєї вдячности і пошани щедрий дарунок. В. И. П. 739 1—1

о. Олекс й Руденський, гр.-кат. парох Нівочина богородчанського повіту, помер дня 11. жовтня ц. р. в 65-тім році життя, а 40-вім році душпастирства. Покійний відзначався характерністю і був взірцевим душпастирем. В. и. П.

ОПОВІСТКИ.

Українське Кооперативне Свято у Львові відбудеться в неділю дня 17. жовтня 1926 р. Програма І. на Майдані Сокола-Батька 1) Відкриття свята, 2) Привітання Свята відпоручниками кооперативних і національних установ, 3) Вправи вільноруч (масові) „Соколів, 4) Руханкові вправи „Луговиків" топірцями і „Луговичок" хустинами, 5) Змагання в копаному мячі сільських сокільських дружин: „Сокіл-Бірка" і „Сокіл-Річечани", 6) Ритмічні вправи львівських „Луговичок", 7) Змагання в перетяганню линвою сокільських дружин, 8) Вільноручні руханкові вправи „Луговиків" і „Луговичок", 9) Вправи списами „Сокіл-Бібрка". — Вправи „Лугів" і „Соколів" при звуках селянських орхестр з Винник, Лисинич, Миклашова і ин. сіл. Початок точно в год. 11. рано. Вступ вільний. — II. В салі „Муз. Тов-а ім. Лисенка" (Шашкевича 5) 1) Стеценко: „Єднаймося" — кантата на міш. хор з фортепяном виконає міш. хор „Львів. Боян", 2) Реферат дир. Ол. Коваленського з Луцька: „Єдність української кооперації", 3) Реферат Голови Ради РСУК інж. Юл. Павликовського: „Проблеми української кооперації", 4) Стеценко: „Усе жило, усе цвіло" — міш. хор „Львів. Боян". Початок точно в год. 7. вечером. Вступ на салю за безплатними білетами, які можна дістати в бюрі Ревізійного Союза Українських Кооператив (Словацького 14. III.), а в день Свята від год. 5. поп. при касі. — Добровільні датки на фонд кооперативної пропаганди приймаємо з подякою. — На випадок постійної непогоди відбудеться тільки друга частина програми. — *Ревізійний Союз Українських Кооператив.*

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Єлсевського у складі 30 осіб виступає:
Четвер 14.X. Бібрка.
Пятниця 15.X. Ходорів.
Субота 16.X. Ходорів.
Неділя 17.X. Галич.
Понеділок 18.X. Станиславів.
Вівторок 19.X. Станиславів. 719 6-?

Українські приватні службовники і кооперативне свято у Львові. Згідно з рішенням Головної Ради Союза Українських Приватних Службовиків „СУПРУГА" у Львові з дня 11. жовтня 1926, взивається всіх українських приватних службовиків, щоби своєю численною присутністю на Кооперативному Святі у Львові дня 17. жовтня 1926, як рівнож приєднанням до участи в цьому святі як найбільшого числа наших громадян, чинно причинилися до гідного звеличення успіхів праці наших кооператорів над господарським відродженням Нації. — *Президія.* 1—1

Звичайні Загальні Збори філії Тов. „Союза Українок" в Тернополі відбудуться дня 24. жовтня ц. р. о год. 3 п. п. в салі „Труду" в Тернополі. Видїл. 738 1—1

З Дрогобиччини. Дня 18. жовтня 1926, в год. 1-ій в полудне, відбудуться у Дрогобичі в Народнім Домі дальші довірочні збори Повітової Організації Українського Національно-Демократичного Обєднання (продовження зборів з 11. жовтня) в справах: 1) повітової партійної організації, 2 українського шкільництва в повіті, 3) вибору делегатів на Народній Зїзд у Львові.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ЗАМІНЯЮ парохію хочаб і за гіршу з 1—2 церквами не дальше як 10 кіль. від залізниці. Першенство на долах. Парохія Туринсько дек. Лупків. Зголошення до 1. XI. 1926. 721 3—3

КОНЦЕСІОНОВАНІ міністерством Курси Крою модельования і шиття Гелени Вархалувної Кохановського 10. Вписи на збірні курси. Формки до міри і готові. 743 1—6

80 СОТ. коштує одна ложечка до чаю з хінського срібла у Мандля, Коперника 14., проти кіна Коперник. 681a) 2-?

ОТСИМ уневажнюється згублену військову книжочку, виставлену через П. К. У. Стрий на імя Осип Бойко річник 1892. 724 3—3

ВАНДАЖІ на найбільші пролуклини. Опаски черевні лічничі для утилих пань. Гумові панчохи проти жилляків. Косметичні опаски для зреформования ніг. Штучні ноги і руки для ампутованих і т. п. поручає Бандажист Полячек в Самборі. Цінники даром. 689 6—17

НОВІ НОТИ на фортепян. В. Безкоровайний: 1. „Думка G-mol". 2. „Мала фуга" 3-голосова. 708 3—3

КОНЦИПІЄНТ пошукує заняття в адвокатській канцелярії. Місце міг би обняти негайно. Зголошення з чемности приймає: Канцелярія д-ра Ріпецького в Сокалі. 712 3—3

РАМИ до образів, портретів, фотографій, образи святих в рамах і без рам, найдешевше у Михайла Самосія Львів Руська 18. 724 2—2

ВДОВА літ 36, інтелігентна з добрими свідоцтвами пошукує посади як господині або до дітей. Львів, Бема 8 у Вп. п. Пшестальської. 742

ВДОВА інтел. самітна прийме на мешкання ученика або ученицю, або бюрову панну. Оплата дуже низька. Різбарська бічна Личаків. ч. 5. партер на ліво Гішба. 736

ФІЛОЗОФ II. року, шукає лекції, можливо за мешкання. Я. С. Кентшинського 16. I. двері 3. 741 1—1

По всіх книгарнях і кооперативах продається

Календар „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ"

737 **Ц на 3·00 зол., з пересилкою 3·50 зол.** 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

НОВА ЗБІРКА ПОЕЗІЙ БОГДАНА ЛЕПКОГО

СЛОТА

Вже вийшла і продається по всіх книгарнях **ціна 90 сот.**

Замовлення слати: **ЧЕРВОНА КАЛИНА** 737 a) Львів, Руська 18. 1—1

МЕБЛІ закордонні і краєві від найскромніших до найвибагливіших на дотепних успіхах і по найнижших цінах поручає 694 **С. БРИК, Львів, Райтана 10.** 3-?

Первородна кравецька робітня

в великім повітовім місті пошукує кравця — первородну силу, який провадив би робітню жіночих і мужеських одягів, знав роботу кушнірську. Зголошення з поданням условій слати до кінця жовтня ц. р. до Адміністрації „Діла" під „Робітня кравецька". 617 4-?

НЕДУГИ ЛЕГЕНІВ

Чахотка легенів, є немолима і щороку, не роблячи ріжниці в віці, серед розу і стану, косить мільони людей.

При поборюванню грудних недуг бронхіту, впертого кашлю і т. п. приписують лікарі **„BALSAM THIOCOLAN AGE"** який улекшує виділюваннюся флєгмі, скріплює організм і самопочуття недужого, збільшує вагу тіла і усуває кашель.

„Balsam Thiocolan Age" (з марк. Когут) Рес. Мін. Публич. Здор. Чч. 294 і 295. 728 б) **продають Аптики.** 1—2

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутком". 728 в) 2—?

Подяка.

Дня 6. жовтня 1926 заснув на віки наш Найдорожший Батько Гнат Гамаль.

В тім тяжкім горю почуваємося до обовязку зложити нашу щиру подяку передовсім Вс. о. Александрові Голіматому, деканови в Збаражі не лише за розраду та щире співчуття, але за ту сердечну поміч, з якою поспішив нам в нашім нещасти занявшися сам уладженням величавого похорону, на якім проводив.

За участь в похоронному обряді та за молебні дякуємо рівно щиро Вс. о. Духовним: о. Василеви Боліновському з Базаринець, о. Василеви Звариченї з Залуж і о. катехаті Осипові Корельському зі Збаража. Щира подяка Вп. Котуцькому, шкільному інспекторові та Вп. Делегатові Учительства зі Збаража як також Всім Знайомим та Громадянству Збаража за останню прислугу Покійному та за виразні співчуття, а Церковному Хорові під проводом п. Бучинського за гарний похоронний спів.

Сердечна подяка Вп. Панням: Голіматовій Евгенії, Величанській Павлині, Бінницькій Олені, Тесьльовій Ользі і Гаврилюковій Ірені за те, що в часі недуги Покійного відвідували його та приносили йому забуття в його болях, як також за їх труди підчас похорону.

Особливішу щиру подяку складаємо Вп. д-рові Андрієви Гаврилюкові, лікареві в Збаражі, за те, що в часі 2-місячної недуги Покійного спішив до Нього днем і ночю та своєю совісною лікарською опікою лагодив його терпіння.

Збараж, дня 11. жовтня 1926.

Д-р Володимир Гамаль з женою Оленою.

749 1—1

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** *Видає Видавнича Спілка „Діло".* *З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів. Ринок ч. 10.*

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 229 (10.906). Львів, субота 16. жовтня 1926. Poczta opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.922. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

З польських справ.

Пресові справи. — Комітет для справ національних меншостей радить.

Варшава, 14. жовтня 1926.

Як відомо, небавком має вийти новий пресовий закон. У звязку з тим міністерство судівництва має видати на днях обіжник, що наказуватиме всім судам полагоджувати в приспішеному речинці пресові справи. Бажанням мін-ва є, щоби пресові справи розбиралися перед судом найпізніше до 6 тижнів.

В пятницю збереться т. зв. комітет знавців для справ національних „меншостей". На дневному порядку організаційні справи. Буде це перше засідання комітету після перенесення його до мін-ва внутр. справ. До комітету входять: пос. Левенгерц, пос. Звєжинський і відомий публіцист Василевський. Наради проводитиме в заступстві мін. Млодзяновського директор департаменту Кірш.

Personalia.

Вчора підписано іменування Млодзяновського поморським воєводою. Ваковяка і воєводу Дембського перенесено в стан спочинку. Змін на становищах инших воєводів не буде. — Оголошено іменування Бадера на становище польського посла у Відні, Лукасевича на посла в Ризі, Веруша-Ковальського на посла в Анґорі. — Ходять чутки, що мін. Морачевський не чується добре в теперішньому уряді, тому має намір уступити. Його рішення залежатиме від уваги начальної ради ППС. — Віцепрем. Бартель має небавком виїхати на довшу відпустку для відпочинку.

Опозиція на Рад. Україні.

Варшава, 14. жовтня 1926.

З Харкова прийшли вісти, що опозиція КПбУ пробувала виступити активно. Одначе Лобанів, один із провідників української опозиції, не мав успіху на засіданні губкомітету партії, а иншим опозиціоністам, як проф. Дашківському (?), перешкодили в їх акції розпорядки влади. Зате не без успіху є акція опозиції на Правобережній Україні і на Херсонщині.

Димісія уряду Бетлєна.

Відгомін фальшівництва віндішгреца.

Будапешт, 14. жовтня 1926.

Касаційний трибунал видав присуд у процесі проти фальшівників франків, Віндішгрецові змінили кару 4-ьох літ тяжких робіт на 4 літа вязниці, при чому акцесорійні кари і гривна остають дальше в силі. Надошіему зменшено кару з 4 літ на 3 і пів року тяжких робіт. Також иншим засудженим зменшено кару.

Рада міністрів на надзвичайнім засіданні під проводом гр. Бетлєна ухвалила, що після оконечної полагоди касаційним трибуналом правної сторони справи фальшівництв французьких банкнотів, уряд уважає своїм конституційним обовязком поставити справу заяви довіря з огляду на свою політичну відповідальність і в звязи з тим зголошує димісію уряду. Прем. Бетлєна приняв опісля регент на приватній авдієнції. Регент Горті після розмови з гр. Бетлєном застеріг собі час до рішення в справі димісії уряду і поручив уступаючому урядові полагоджувати біжучі справи. У звязи з кризою уряду регент запросив на завтра до себе предсідника Нац. Зібрання Щітовського і провідників обох партій, які підтримували уступаючий уряд.

Свято української культури.

Ювилей Мих. Грушевського в Київі.

Київ, 11. жовтня 1926.

Дня 3. жовтня відбувся ювилей акад. Грушевського. День теплий і сонячний. О год. 12. в полудне збираються в салі університету місцеві і запрошені гості й відпоручники українських, білоруських і литовських земель. В кілька мінут по 12. годині велика саля битком повна. Розіслано тисячку запрошень і хіба мало хто з з них не скористав. Усі крісла заняті; поза ними стоять українські студенти і студентки. На естраді засіли при зеленому столі голова Ювилейного Комітету акад. Тутківський, президент Акад. Наук акад. Липський, проф. Багалій з Харкова, галицькі делєгати проф. К. Студинський та Іляріон Свєнціцький, енергійний секретар Комітету, головний впорядник свята Савченко та кількацять инших промовців. На стіні портрет Леніна, а поруч нього портрет Шевченка, котрого культ поширявся нині на Україні у величних розмірах.

На естраду входить проф. Грушевський. Тисячна товпа української інтеліґенції встає з крісел і знимається буря оплесків, що триває кілька мінут. Українське громадянство витає найбільшого свого історика з подивугідним пієтизмом. Витає не музика, що своєю грою чи співом захоплює людей, не письменника чи поета, що своїми твором промовляє до людських душ, але великого вченого, що своїми історичними дослідами відкриває минувшину і вказує на шляхи ближчої та дальшої будуччини. Поволи втихомірюються оплески й оклики, громадянство засідає місця і починаються святочні промови.

Перший витає Ювилята голова Комітету акад. Тутківський, дальше президент Академії Липський, академик Багалій — і приходить черга на галицького відпоручника, проф. Студинського. І знову гремлять оплески. Це Велика Україна передає привітання Галицькій Землі. Голова Товариства ім. Шевченка витає Ювилята від усіх культурних установ Наукового Товариства ім. Шевченка, якими Ювилят щиро піклувався, від Бібліотеки, Музея, трьох Секцій і Виділу. Промову перебивають рясні оплески. Бесідник вказує на великі заслуги Ювилята, речника соборности українських земель, на його запопадливу, багатосторонну працю, що звела український нарід в сімю культурних европейських народів, на його величезні заслуги, покладені для розвитку культурного життя на Галицькій Землі та бажає, щоб геній українського народу заховав Ювилята на довгі роки, йому на честь, а українському народові на пожиток, скріплення і славу. І знову поновно зриваються оплески як ґураґан, а радість витає на лицях зібраних. Таксамо витає зібране громадянство дальших численних бесідників, ректора білоруського університету п. Вол. Пічета з Минська, відпоручника Литви проф. унів. з Ковна Йонінаса, що промовляв литовською й українською мовою, делєгата „Українського Націон. Музея" у Львові д-ра Свєнціцького, ученика проф. Грушевського д-ра Вол. Гериновича, ректора унів. в Камянці та инших численних промовців.

Гарне враження викликала лекція проф. Геґмайзе про діяльність М. Грушевського, а не менше сильно визначилась промова представника радянського уряду, голови Українського Виконавчого Комітету на київський округ (уряд давнішого губернатора) д. Любченка. Поодинокі бесідники повідомляють ученого Ювилята про іменування його почесним членом „Товариства Літописця Нестора", до якого принято його перед 35-ти роками, та багатьох инших культурних установ.

Відчитують телєграми від Академій Наук в Голяндії, Парижі, Кракові, Белграді, Загребі, Празі, Гельсінґфорсі, привітні письма від численних університетів по Союзних Республиках і закордонних, а між иншими і від львівського, що зветься нині: „Яна Казимира". Пять годин тривало відчитування одної тільки частини привітів і телєграм; про инші, що загально сягали до числа 400, згадано тільки. Велике враження викликала телєграма російського історика Покровського, що складав поклін М. Грушевському за те, що сотворив історію України, з якої користають і беруть собі приклад у своїх дослідах і російські учені історики.

Галицьке громадянство пошанувало великого ученого численними телєґрамами й листами. Сам Станіславів вислав кількацять привітів. Багато листів і телєґрам наспіло зі Львова, Коломиї та инших галицьких місцевостей. Відгукнувся на ювилей також през. Петрушевич з Берліна, емігранти галицькі й наддніпрянські з Праги, організації Закарпатської України в Ужгороді, культурні установи на Чехословаччині. Наспіла й перша телєґрама-ластівка з Америки, а саме з Шікаго. В хвилі, коли це пишу, напливають ще нові письма й телєґрами, яких число певне дійде до пяти соток. Привіти й телєґрами оплескувано незвичайно щиро.

Підчеркнути годиться велику культурність київської публики. Протягом пятьох годин, в котрих відчитувано привіти, може ледви десять осіб, головно з жіноцтва, занятого домашніми обовязками, вийшло із салі. Всі инші дотримали місця до самого кінця. Захоплення ясніло з лиць усіх зібраних.

Дячи промовляв Ювилят, що дякував за пошану для нього, як для культурного робітника. Він заявив, що працював для України ціле життя, а хоче бути здоровим і сильним, щоби віддати їй ще багато літ залізного труду, доки не сповниться його ідеал про соборність українських земель. Закінчив промовець словами пролоґу Франкового „Mojżesz", в яких закодоване завдання й мета українського народу. Ще раз зривається буря оплесків і свято покінчене. Публика виходить, стає рядами біля університету і чекає на появу Ювилята, котрого працює сердечними окликами, доки авто з професором і його рідною не віддалюється.

День 3-го жовтня був святом української культури, ясним і сонячним. Ювилят, що за часів царської Росії уходив в очах царських властей за зрадника, став нині першим громадянином на полі великої культурної праці і будівничим її духового відродження.

Вечером відбувся великий, ді сно передвоєнний бенкет в готелі „Континенталь" при участи поверх двіста осіб. Велике враження викликала промова Житецького, який від старшого громадянства підніс в дарі Ювилятові цінне, давне видання „Кобзаря". Промовляло багато бесідників, а між ними й оба галицькі відпоручники, яких промови незвичайно щиро оплескувано. Бенкет закінчився глибоко по півночі. В часі бенкету грали великі місцеві артисти тріо (скрипка, челло і фортепян) та співали сольові пісні. **К. С.**

Смерть Рабіндраната Тагоре!

Варшава, 14. жовтня 1926.

З Відня прийшла неправдоподібна вістка, що там помер відомий гіндуський письменик-фільософ Рабіндранат Тагоре. — З німецької преси знаємо, що Тагоре перебував на днях у Празі, звідки мав виїхати до Варшави.

Біржа.

Гроші.

На девізовій біржі спокійна тенденція. Доляри в готівці і Нью Йорк таксували по 9·03, 9·05. В приватних оборотах курс ідентичний з офіціяльним біржевим. Канадійський доляр 8·97—8·98, чеські корони 0·26·00—0·26·50, леї 0·04·00—0·04·50, франки французькі 0·25·50—0·26·00, франки швайцарські 1·72—1·75, фунти стерлінги 43·00—43·50.

Золото: 20 астр. корон 36·00—36·30, 20 фр. франків 33·50—33·80, 20 нім. марок 42·20—42·70, 10 рублів 45·50—46·00.

Срібло: австр. корона 0·65—0·67, 5 австр. корон 3·50—3·60, австр. фльорен 1·75—1·80, рубель рос. 2·80—2·90, копійки за рубель 1·40—1·45.

Збіжа.

Двірську пшеницю і жито купували до Кракова при достаточній подачі. Зацікавлення для гороху і синього маку по цінах нотувань. Тенденція вдержана. Пшениця краєва двірська 44·25—45·25, пшениця краєва селянська 41·75—42·75, жито галицьке 31·75—32·75, ячмінь галицький броварний 30·00—31·00, ячмінь галицький до перемелювання 27·50—28·00, ячмінь пастівний 25·00—26·00, овес галицький 27·00—27·50, кукурудза румунська 29·00—30·00, бараболі промислові 5·50—6·25, фасоля біла 38—40, фасоля колірова 30·00—32·00, фасоля краса 36·00—38·00, горох пів-Вікторія 66—72, горох полевий 40·00—44·00, бобик 31·00—33·00, вика 34·00—36·00, сіно прасоване 6·50, солома прасована 4·25, гречка 29·50—30·50, льон 58·00—62·00, ріпак озимий 62·00—64·00, отруби житні нетто без мішка 17·00—17·25, крупи гречані 63·00—65·00, крупи ячмінні 48·00—49·00, пенцак 47·50—48·00, конюшина червона 315·00—360·00, мак синій 145·00—150·00, мішки ютові 1·90, мішки ужиті 0·80—1·— за штуку 1·80 зол.

На нашій території.

Львів, 15. жовтня 1926.

Жидівська преса робить менше або більше здивовані очі з приводу розходжень між нами і ними, Чому в останньому часі наступило українсько-жидівське відчуження? При тому звичайно вказується на шварцбартіяду, як головну причину розбіжностей і — ніде правди діти — наростаючих конфліктів.

Думаємо, що — кому як кому — але Жидам найменьше личить проявляти здивування. Шварцбартіяда і зязана з нею протиукраїнська кампанія на всьому фронті є тільки одним епізодом у ланцюгу наших розходжень, які сягають далеко глибше.

На нашій національній території під Польщею маємо до діла з двома національними меншостями: Поляками і Жидами. Чисельно є вони майже рівні (пересічно по одному мільонові голов).

Спираючись на польському державному апараті і всіх його репресійно-нівеляційних засобах з одного боку, а на нашій — часом примусовій, а часом добровільній — пасивности в ділянці культури й економії з другого, — Поляки спершу мали величезні успіхи. В добі розвивання польської офензиви Україні і Жиди були в дефензиві; їх єднала спільна доля, хоч українсько-жидівські змагання не були однородні.

З часом польська офензива мусіла дещо припинитися. І то з двох причин: 1) Полякам забракло відиху до дальшого ведення офензивних ділань з огляду на відсутність відповідних сил поза хирлявою державною машиною і 2) вони мусіли ввійти в стадію передишки для закріплення своїх дотепершніх „здобутків".

Польська перевага на нашій національній території спиралася досі на трьох чинниках: на адміністраційному апараті, на господарській перевазі і на культурній „вищости".

Коли порівнювати передвоєнний австрійсько-польський адміністраційний апарат з нинішнім державно-польським, то важко сказати, котрий з них має більші заслуги для ідеї польонізації. Австро-польський адміністраційний апарат був інтеліґентніший, може дещо делікатніший. Він ділав під чужою фірмою, а тим самим міг уважатися дещо ближчим до населення.

Його „успіхи" є без порівнання більші, як передвоєнного, але за те й більше поверховні, менше певні. Зрештою, навіть найсправніший і найінтеліґентніший адміністраційний апарат, здійснюючи якісь пляни, мусить спиратися на співпраці з громадянством (в даному випадку: польським), на його силі і значіннї.

Ту силу і те значіння давали передвоенному австро - польському адмін. апаратові господарська перевага польського елєменту і його культурна „вищість", себто велика земельна власність і міська інтелігенція. Зі зміною суспільно-політичних відносин і з поширенням демократизації громадянства

— мусіло обнизитися значіння польських дідичів. У демократичному, хоч би найгіршому устрою — скорше чи пізніше — мусить ділати велике число, маса. А польські дідичі творять всетаки мале число. До тогож зменшилося й їх господарське значіння. Вкінці, без огляду на дальший розвиток подій, велика власність неминуче мусить зникнути. Цю неминучість дуже добре розуміють і відчувають дідичі, і тому так поквапно йдуть на парцеляцію, не бажаючи дочекатися чогось гіршого.

Також культурна „вищість" звільна пропадає, а на довшу мету взагалі не може бути брана під увагу. З моментом демократизації хвиля знання мусить захопити широкі маси. Наукові дипльоми не є вже — як колись — здебільшого привілеєм і власністю Поляків. А здержати вищу освіту серед українського громадянства при допомозі штучних бюрократичних указів теж не зовсім повелося нашим противникам. Прогнана з краєвих високих шкіл, українська студіююча молодь найшла шлях за кордон, де вона в голоді й холоді здобуває знання. З боротьбі за істнування вона мусить втискатися у всі щілини суспільного життя, мусить стати до конкуренційної боротьби з чужим інтелігентським елєментом. Зі зростом нашого економічного життя мусить захитатися й сила, зрештою не дуже велика, польського міщанства й купецтва.

З цієї природної еволюції здають собі справу Поляки, досі упривілеєний під кожним оглядом елемент на нашій національній території, і тому поквапно стараються в часі примусової передишки закріпити свої позиції, зробити тріскими свої „здобутки". Відчуваючи неминучу загладу чинника економічної переваги і культурної „вищости" на нашій національній території, Поляки велику вагу кладуть на адміністраційний апарат, а ще більше значіння привязують до двигнення тієї маси, яку вони вважають польською (латинників). З тією метою спішно будують вони косцюлки, засновують школи, кооперативи здвигають людові доми, творять рільничі кружки, бо свідомі того, що в демократичному (навіть найгіршому) устрою рішає маса.

Не можемо й не сміємо легковажити цих польських здвигів, одначе в рішаючій розправі на суспільній арені побіда мусить бути по нашій стороні. Відважуємося ризикувати таке твердження, бо в демократичному устрою рішає маса, розуміється маса політично свідома, культурно й економічно розвинена. А та маса по нашому боці.

Та наша будуча побіда стоїть під знаком запиту з огляду на ролю і значіння третього чинника — Жидів. Приєднання її до наших противників може ту побіду відтягнути в далеку будуччину, може ставити вічні перепони нашим ренесансовим змаганням. Колиб не було того третього (себ-то Жидів), то ми стоячи віч-навіч з Поляками, не малиб ніяких сумнівів щодо нашої перемоги у всіх ділянках суспільного життя на нашій національній території. Ми взагалі не малиб ніяких сумнівів щодо нашої будуччини.

Ті сумніви зроджує у нас жидівська політика, і то головно політика західно-українського жидівства. Сіоністи, з якими ми так горячо симпатизували, зросли як противники асиміляторів. А сьогодні вони самі є асиміляторами і то далеко гіршими, як їх попередники. Останні не проникали в масу, не розпоряджали нею — тоді, як сіоністи асимілятори вдираються в кожний закуток жидівського життя. Чи то зневіривши в палестинську ідею, чи з инших причин галицькі сіоністи вступили на шлях асиміляції. Є це факт, який став аксіомою. Міста й містечка на українській нац. території є жидівські, але вони є заборолом польської культури, польських культурних впливів, яких герольдом є жидівська інтелігенція. Торговля і промисл є в жидівських руках, але йде на польський рахунок і експльоатує нашу масу в користь жидівсько-польських впливів. В літературі, мистецтві, консумції польської культурної продукції перше місце займають Жиди. І так у всьому.

Представник й ідеольог польського антисемітиаму, — Ст. Грабський, переводячи угоду з Жидами взагалі, а зі східно-галицькими зокрема, знав, що він робить. Він побільшив польський стан посідання на українській нац. території в кожній ділянці: політичній, економічній, культурній, він створив польсько-жидівський вал проти Українців. Грабський-Райх — це сьогодня одна нероздільна цілість.

Чиж дивно, що Українці мусять рахуватись зі створеною ситуацією, переорієнтуватися у відношенні до Жидів? А без Жидів Поляки представляли би розмірно негрізну силу вже тепер, а тим більше в будуччині. Гроза зявляється аж з хвилею створення одноцілого польсько жидівського фронту. Очевидно, ми далекі від того, щоби вимагати, аби Жиди повернули асиміляційну течію в наш бік, але ніколи не згодимося з тим, щоби та асиміляція відбувалася проти нас. Жиди самі поставили нас в оборонне становище у відношенні до себе. Смішно виглядає, як вони ще й дивуються, бажаючи заслонити дійсність ефектовними реторичними питаннями.

Поставлені поки-що в оборонне положення, мусимо боронитися перед польонізаційним походом. А що не малий контингент у ньому становлять Жиди, то мусимо боронитися й перед ними, але не як перед Жидами, тільки як асиміляторами й польонізаторами. Поворот до попереднього стану, себ то зперед 1922 р. не залежить від нас, тільки від них.

Жіночі модні матеріяли
Шовки, Полотна
Мужеські сукна
1690 56—7
широкий вибір найновіших
ФІРМА
РОМАН
ЗУБИК
Львів, Галицька 16.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Боротьба за школу у Франції.

(Від власного кореспондента.)

Париж, 10. жовтня 1926.

I.

Боротьба за школу споживає величезну пайку нашої національної енергії від довших десятиліть. Ми боремося за нашу національну школу, за те, щоб наші діти одержували на всіх ступнях шкільництва науку в українській мові, в українськім національнім дусі, тай від українських учителів. За те боролися ми важко, та зі що раз жирнішою надійністю за Австрії; за те боремося ще тяжче та з надійністю значно меншою під теперішнім режімом. Наше громадянство вдвоє, а й втроє оподатковане на потреби шкільництва. Раз платить воно на шкільництво чуже, польсько-державне; далі платить воно на удержання своїх приватних шкіл; а врешті — яким тягаром налягає на батьків неминуче удержування синів на заграничних університетах і техніках, неминуче супроти неістнування українських високих шкіл, супроти наукової нижчости і меншевартности польського високого шкільництва.

Знаючи, яку ролю в нашім громадськім житті грає змагання за свою школу, — чи будемо дивуватися, що наш земляк завидно глядить на такі щасливі національні держави, як Франція, де — здається йому — шкільне питання не істнує, де шкільної боротьби нема, де батьки можуть супокійно посилати свої діти до публичної школи, а не потребують вдруге оподатковуватися на удержування приватних шкіл!

Отже ні! Шкільне питання у Франції дуже гостре, боротьба за школу споживає чимало енергії, а приватними фондами удержуване шкільництво, в опозиції до шкільництва публичного, тут розгалуження безмірно ширше, як в якій-небудь иншій країні, не виключаючи навіть Англії.

Та — очевидно — нічого не знають про ті справи ті мільони подорожних і туристів, які коротше або навіть довше гостюють у Франції, та які з Франції тієї не знають нічого більше поза нічними розривками Монмартру, кількома музеями, кільканацятьма історичними замками тай — в найліпшім разі — поза латинським кварталом.

Д-р Ю. О.

З нашого мистецтва.

Виставка учеників О. Новаківського у Львові.

В невеликій салі Академічного Дому при вул. Супінського уладили ученики О. Новаківського власними скромними засобами виставку праць з останніх літніх ферій, які школа перебула в Космачі на Гуцульщині.

Школа п. Новаківського може бути горда з вислідів праці — бо хоч виставлені студії це річи молодих артистів, але на загал представляються цікаво, пізнати в них багато запалу, і зовсім непересічну працю над собою. Річ ясна, що велика заслуга в тім самого учителя — богатий і великий талант Новаківського дає найкращу запоруку того, що в його школі зможуть розвинутися якнайкраще молоді таланти. Попри те правда, що сильна й переможна індивідуальність великого майстра витискає своє пятно на цілій школі: за виїмком пару річей Гординського і Дядинюка на всіх видно більше або менше ситомний стиль Новаківського; одначе це не без користи для молодих малярів, що зачинають свою карієру під таким світлим проводом.

З виставлених около 250 студій на перше місце вибиваються праці Гординського (на жаль, не найліпше приміщені). Молодий артист не вдоволяється поверховним реалізмом, тільки шукає внутрішнього змісту, ідеї представленої теми. Тому й вертає кілька разів до того самого предмету, доки не знайде характеристичних, провідних ліній і форм, н. пр. в гарній, дуже поважній пастелевій студії „Під вечір" (3), попередженій цілою низкою нарисів та імпресій.

Зрозуміла річ, що артиста того типу потягає стилізація, вишукування абстрактного виразу — спробою в тім напрямі є гарно передумана студія гарбузового цвіту, особливож графіки: фігура хлопчини з солілкою та відзнака школи, слушно вибрана школою як рішучо найкраща. З імпресій і студій виріжняються: „Ранок" (6), студії дерев (13) з великим почуттям перспективи і хата при заході сонця (16). Талант Гординського заповідається гарно.

Дядинюк відзначається деякими дуже цікавими індивідуальними рисами. Його стилізований „водопад" (64) представляється як доволі самостійна й цікава праця. Інтересну проблєму зачепив Д. також у „студії голови" (55), а дві портретові студії („д-ра П." і „п. К.") є дуже добрі, так само, як акварела „При вікні". Гарно скомпонована є „Мертва натура І", а з етюдів сильними і гарно виробленими контрастами виріжняється ч. 79. Гарні також його студії на гуцульські мотиви і декоративні нариси, за те спроба композиції на більшу міру „Архистратиг Михайло" випала слабо.

Гарний і непересічний талант виявляють праці п-ни Рудакевичівної—на жаль, зі стидом треба ствердити, що в день отворення збірки праці обох учениць Новаківського приміщено на найгірших місцях поміж вікнами, проти всіх правил і малярства і колєгіяльности і гречности. — Зі „студій дерев" слід виріжнити дуже гарний, поважний в настрою „Сад" (166), копиці і смереки (167) і дорогу (169), з дрібніших етюдів дуже гарне в кольориті поле (179) і берізка (170). Праці п. Р. відзначаються дивним чаром ніжности і глибоким сентиментом, в найліпшім значінні того слова; надіємося, що молода артистка незадовго виступить з новими творами й розвине далі так гарно виявлений талант.

Зі студій Іванюха дуже цікава і сміла студія Гуцулів під церквою — особливож повна виразу й енергії в рисунку і кольориті мала студія гори і хмарного неба. Багато простору є у студії хмар (97), а також у студії 106 і 95. Дрібні студії (113 і 114), поміщені разом в одній рамі по 9, тратять на тім і через те такі дуже гарні річи, як „Захід сонця" (113) й инші не виступають як слід.

Чорній дав низку річей цікавих під оглядом кольористики. Смілістю в красках виріжняється „І. Водопад на Пістинці" (219), з менших студій „Хата під захід" (229), потік (228) і дуже дискретний краєвид (226). Крім того Чорній виступає як карикатурист школи і треба признати, що в тих дрібних нарисах, в яких не щадить ні себе, ні товаришів, ні шановного учителя, є незвичайно богато гумору, верви й виразу. Виставлені спроби позволяють надіятись на гарний розвиток таланту Чорнія. Автопортрет випав трохи афектовно.

Поміж працями п. Дунаєвського виріжняється гарним, сильним рисунком і чистим кольоритом „Студія сосни" (29), ніжні в кольорах і гарні в настрою є „Студії городу" (32, особливож студія 35) і менші нариси (43) і (46).

Гарні під оглядом кольористики є два осінні краєвиди п. Мороза, удержані в горячих, але гарно стоновних красках; дуже цікавий умілим рисунком і композицією „Водопад" (162), сміло, широко виконований „Вид на гори" (152), гарна також студія потоку (163). На творах М. видно ще доволі сильно вплив школи Новаківського. Віримо, що буде вона йому тривкою і доброю підставою до будови питомого особистого стилю.

П-на Козакевичівна має поміж студіями дерев дуже гарні „Три смереки" (127), цікаву „Вербу" (124), а поміж малими етюдами має річ зовсім непересічної вартости: студію (135).

Найліпший може автопортрет дав Смальський, добре рисований і цікавий. З краєвидів слід виріжнити студію „До композиції" (191), дуже гарну в кольориті й оригінально стилізований з красках потік в ярі (207). Крім того годиться памятати, що п. Смальський вложив разом з п. Дядинюком багато праці в уладження цілої виставки.

Жалувати треба лише, що у виставці не беруть участи всі ученики школи п. Н., що було би дуже пожадане для представлення розвитку школи. Сподіваємося, що на найближчій виставці повитаємо також і тих неприсутних тепер, а вже відомих.

З окрема належиться щира вдячність митр. Шептицькому, який з прирідною королівською щедрістю запомагався школою і повіс усі кошти теперішнього і цьогорічного феріяльного курсу школи в Космачі. В наших трудних обставинах того роду справді людяцький жест треба тим більше цінити, чим менше почуваються до обовязків у відношенні до культури, а до рідного мистецтва а окрема, всі круги нашої суспільности.

II.

Передовсім річ самозрозуміла, що у Франції, як і в инших культурних краях, ведеться безперервний спір між прихильниками клясичного виковання в школах і визнавцями виковання реалістичного. Спір той в принципі — не особливо французьке явище, він загально европейський. Особливо французьке в ньому тільки те, що наслідком страшенної нестійкости тутешніх урядів і наслідком всесильности кождочасного міністра освіти, французьке середнє шкільництво раз-у-раз „реформується"; нині міністр визнавець клясичної системи, то він і швидко (бо завтра він може вже не буде міністром) „реформує" середню школу в клясичнім змислі. А прийде завтра міністр-реаліст, то він знов „перереформує" школи в реалістичнім змислі: геть клясичні мови, багато математики й фізики, наука живих мов! Одначе післязавтра знов може прийти „клясичний" міністр і — історія знов розпочинається.

Ті „реформи", відповідно смакові даного міністра, то справдішня язва французької середньої школи — такої знаменитої своїм учительським складом (у великих середніх школах не тільки нема ні одного неіспитованого „суплєнта", але й учителів із звичайним професорським іспитом нема і всі професори мають університетські учені степені, які відповідають австрійським „приватним доцентурам") і є неоціненими скарбами педагогічних традицій і досвідів.

Але про це може колись розкажемо докладніше, окремо.

Окремої уваги заслугує й те явище, яке можна назвати, з деякими застереженнями, „національним" питанням у школі, точніше сказати: язиковим питанням. Нині до нього пригадаємо одно тільки:

Що Франція має мов більше давньої Австро-Угорщини;

що то передовсім заслуга Капетингів, щасливіших у тому і зручніших від Габсбургів, що з яких дванацяти племен і мов, збудувалася Франція і французька нація, одна і неподільна, з її безприкладним культурним й історичним блеском;

що серед мов Франції є одні такої культурної ваги, як німецька (Альзація і Льотарингія); инші з прегарною літературою і славним минулим, як провансальська; ще инші, як бретонська, приналежні до кельтійського язикового роду, або як баська, приналежна до групи мов, які навіть не мають нічого спільного з індо-европейськими мовами;

що врешті бодай три з французьких мов претендують і мають до цього права до свого шкільництва, нижчого, середнього і вищого, і що змагання до тієї цілі раз піднімаються, раз понижаються, та ніколи не втихають зовсім.

Та рівно цікаве, може ще цікавіше, инше явище в области французького шкільництва: боротьба за Бога в школі.

(Докінчення буде).

Церковні справи.

Польська унія зростає. — В справі положення православної церкви в Польщі. — Легалізація польського костела.

Варшава, 13. жовтня 1926.

„Варшавянка" інформує, що православні епископи, які живуть на еміграції в Парижі, занепокоєні зростом і поширенням на білоруських та українських землях під Польщею т. зв. польської унії, звернулися до уніятського архимандрита Морозова з предложенням вернутися назад до православної церкви. Православні епископи обіцяють б. архимандритові, що зроблять його епископом, як тільки він дасть свою згоду на поворот до православя. Кажуть, що Морозов це предложення відкинув.

Та сама газета повідомляє, що більше як незавидне положення т. зв. „автокефальної" православної церкви в Польщі заставило „Русское Народное Об'єдиненіе" (до якого належать і недобитки наших галицьких „русских") скликати до Вильна нараду в справі дальшої долі тої церкви. Часть учасників, яка стоїть на становищі, що справа уладження православної церкви в Польщі ще окончно не вирішена, ухвалила вислати до адміністративної влади меморіял з проханням скликати всеполський православний собор, що мав би за завдання вирішити цю справу. В нараді брав участь і пос. Серебренніков, який одначе в органі „За свободу" спростовує замітку „Варшавянки" остільки, що нарада у Вильні була присвячена тільки льокальним справам.

Міністерство віроісповідань і освіти затвердило на днях акт зєднання польського національного костела (кс. Гушно) з православною церквою в Польщі. Тимсамим легалізовано парохії того костела у Варшаві і в Горішній Дуброві. У Варшаві є парохом польського православного костела кс. Захарясевич, у Горішній Дуброві — кс. Андрій Гушно. Перший з них є також делєгатом польських православних парохій у варшавсько-холмській духовній консисторії.

*

До Львова мав приїхати мин. неділі митрополит Діонизій для відслужения богослужения в православній церкві, одначе наслідком недуги відложив свою поїздку на пізніше.

По широкому світі.

Німці в чехословацькім уряді. Делєгування німецькими активістичними партіями двох парляментаристів до уряду Чехословаччини відбилося живим відгомоном не тільки в чехословацькій республиці, але й далеко поза нею. Німецькі несоціялістичні партії Чехословаччини висловлюють вдоволення з приводу участи послів: д-ра Маєр-Гартінга, проф. пражського університету (христ.-сусп.) і д-ра Франца Спіни, теж проф. пражського університету (нім. союз селян) в чеськім правительстві, уважаючи це доказом, що противенства між обома народами зменшилися й обіцюючи собі з того зміну системи у відношенні до німецького населения. В новім уряді Швеглі є д-р Маєр-Гартінг міністром судівництва, а д-р Спіна міністром публичних робіт.

Бурхливі сцени в пруському соймі. В пруському соймі підчас нарад над законом про відшкодування для Гогенцолєрнів прийшло до бурхливих сцен. Комуністи старалися унеможливити засідання. Всетаки прийнято 1 і 2 параграф закона більшістю голосів. Соціялісти здержалися від голосування. Комуніст Абель кинувся на соц. Рота. Предс. видалив Абеля зі салі. Коли прийнято внесення центровця Герольда, щоби насамперед голосувати над рештою параграфів, а при кінці над поправками, комуністи з криком і свистом рушили в сторону правиці, кидали в нім. націоналістів теками, пультами, каламарями і склянками. Засідання перервано. Коли після перерви на місці предсідника зявився віцепрез. Гарнік (народовець), комуністи кинулися на нього. Прийшло до сутички. Кількох послів було легко ранених. Засідання перервано вдруге. Коли втрете зачалось засідання, а предсідник видалив кількох комуністичних послів із більше засідань, комуністи знову почали обструкцію. Видалений пос. Епштайн не виходив зі салі, демонстраційно сидів на своєму місці і закурив цигаро. Ввійшла поліція в цивільних одягах і усунула Епштайна зі салі. Предст. комуністів Пік заявив, що комуністи, не бажаючи брати на себе відповідальности за грабіж, яку доконується в користь Гогенцолєрнів на нім. народі, виходять, уступаючи перед силою. Після заяви комуністи вийшли зі салі, а всі параграфи закона принято в другім читанні.

Лейбур Партї за удержавленням копалень. На конференції Лейбур Партї в Мергейті поставлено внесення на удержавлення копалень. Внесення це стрінулося зі спротивом численних бесідників, які доказували, що удержавлення копалень у практиці не було би корисне для шахтярів. Мек Донельд предложив, щоби внесення про удержавлення копалень взяти під голосування. Удержавлення Мек Донельд називає переходом до нової доби боротьби шахтярів на нових основах. Скрайні елєменти протестували проти промови Мек Донельда. Внесення Мех Донельда конференція приняла великою більшістю голосів (3,315.000 проти 210.000). Внесення висловлює вдоволення з приводу того, що шахтярі не піддаються, поручає удержавлення копалень і осуджує закон про 8-год. день праці в копальнях.

НОВИНКИ.

— Бойкот французького письменника. Приїхав до Варшави визначний французький письменник Жорж Дюгамель, у товаристві другого письменника Ж. Шенневіє, як делєгата від комітету боротьби за амнестію для політичних вязнів. Вони не належать до ніякої політичної партії і хотіли безсторонно перевірити чутки про поведінку з політичними арештованими по вязницях. Дюгамель видав навіть отвертий лист до польської суспільности, в якім стверджує свої старі симпатії до народу, що є другом Франції і висловлює надію, що „польський нарід славний віддавна своєю моральною культурою та толєранцією зможе гармонійно розвязати внутрішні трудноші без засобів насильства, не відбираючи своїм громадянам найвищого добра людини — індивідуальної свободи!" Та ці високолетні слова не помогли Дюгамелєві. До нього поставились негативно: майже вся преса та союз польських письменників; не могли йому вибачити його підпису на протестах проти білого терору в Польщі. Дюгамель імовірно не дав себе запрохати на бенкети офіціяльними комітетами, а хотів самостійно перевірити долю політичних вязнів. Як він посмів повірити в те, що йому оповідали про долю політичних вязнів у Польщі! Як посмів прияти на себе ролю такого делєгата! Не побачить нічого. Ніхто його не буде питати і нічого не покаже. Нехай вертається у Париж. І Дюгамель вернувся після короткого побуту у Варшаві. І польська преса тішиться, що „його приняли дуже холодно" і „що він не орієнтується в польських відносинах".

— „Культура". Висить на вул. Словацького 14. залізна таблічка: „Ревізійний союз українських кооператив". Вона була комусь сіллю в оці і в самім центрі міста, при рухливій вулиці, її здерли.

Судові клопоти. Адвокат д-р Генрик Авін найшов спосіб на зміцнення своїх фінансів: для своїх клієнтів вироблював позички, а гроші ховав до власної кишені. — Львівський „факір" Макс Болянд продавав на вулиці легковірним усякі бляшані цяцьки як золоті предмети; коли в суді проголосили йому засуд слідчого арешту, він з люти пірвав на собі вбрання, поломав поручча і кинувся на суддю. Це все коштує його 5 місяців вязниці. — Порахунки між двома господарями з Домажира скінчились так: кум Рарог, який молотком урвав кумові Маршалкові вухо, дістав 4 місяці важкої вязниці, але... з умовним відкладенням кари на протязі 5 літ. „Хто має вуха, нехай слухає" і їх ховає.

— Бандитизм. На стації в Кросні два бандити напали з револьверами в білий день на візок з почтовим мішком, де було 200.000 зол. і тероризуючи залізничу службу, втікли на очах усіх у поле. — На шляхах до Варшави гуляють бандити, переодягаючись за селян, купців, а навіть поліцаїв. — У Перемишлянах є якийсь таємний клюб, що ріже ножами плащі проходжих, головно дам.

— Красуха у Львові вигасає. Не вважаючи на три випадки смерти в останнім тижні, епідемія не ширіться і дійшла до нормальної цифри недужих.

— Шкільні лавки. Міністерство освіти у Варшаві ствердило, що більшість лавок у польських школах є шкідлива для дітей: вони брудні, але зроблені, спричинюють ріжні недуги: як короткозорість, викривлення хребетного стрижа, поганий розвиток грудної клітки, то-що. Тому окрема комісія — техніки, гігієністи, педагоги — створили модель зразкової лавки і пересилають її на... рисунку до кураторій. Міністерство видасть небавком обіжник щодо лавок. Ще краще було би, якби кожна школа замість рисунку могла дістати правдиві нові лавки.

— Катастрофи. На Північнім Морі шаліла два дні буря; деяким частинам Гамбурга загрожує повінь; на Гельголянді змело памятник для німецьких летунів. Один торговельний польський корабель потонув у морі. — У Фезі впав військовий літак; двох летунів убитих. — На Горішнім Шлеську між стаціями Шарлей-Пекари ударились два потяги; 6 ранених, отим вагон згорів.

Осінні нуди
СКОРОТИШ І ЗАБЄШ
ЦУКОРКАМИ
„ФОРТУНА НОВА"
першої української фабрики.

— Приклад для графоманів. У Будапешті трапилось характеристичне самовбійство. Молода дівчина, Сідонія Фодор, яка недавно одержала нагороду на конкурсі краси, повірила цілком цього успіху у свій талант і почала засипувати редакції своїми віршами. Одначе всі редактори впевнялись, що її вірші не мають нічого спільного з її красою і вкидали її рукописи до коша. Ця літературна невдача так сильно потрясла ніжною душею красуні, що вона отруїлась і лишила таку записку: „Вини моїй смерти злочинці мадярської літератури". Молоді українські авторки та автори! Тямте, що графоманія, як доказують учені, є поважною нервовою недугою; коли ви почуваєте невідхильну потребу вічно писати, а не маєте терпцю ждати аж признають ваш талант, згадайте Сідонію Фодор і пробуйте дістати нагороду на конкурсі краси.

— Світова кроніка. Звеличники померлого кінового артиста Рудольфа Валентіно хотять вибудувати в його честь святиню у Голівуді з написом „Валентінові, молодости і коханню". Святиня коштуватиме з 250.00 дол. — Аргентинський уряд збудує радіову станцію у метеорольогічній станиці на островах Оркадах, які лежать під 55. ст. півден. ширини і є останнім місцем населеним людьми перед смугою південного бігуна. — Німецький летун Нек на німецькім літаку Юнкерса перелетів 1000 км. на протязі 7 год. 10 м. підчас великої бурі. — Перед відїздом румунської королевої Марії з Парижа, явився на залізниці її син буви. наслідник престола Карло і впав перед нею принюдно на коліна, прохаючи вибачення. — У Перу жіночі організації звернулись до парляменту з домаганням, щоби завести обовязуючу військову службу для жінок.

— З кіна. У кіні „Лев" ще продовжена величава фільма „Злодій з Багдаду" у головній ролі з Даглясом Фейбенксом, одним з найбільших фільмових артистів.

Pro domo nostra...

З приводу „полєнічних" метод двох „офіціозів".

Від половини вересня ц. р. оба „офіціози" (берлінський „Український Прапор" і львівська „Рада") розпочали хрестоносний похід проти... мене. Особливо львівський „офіціоз" присвячує моїй скромній особі отсе вже шесте число, обкидуючи мене найогиднішою лайкою, не цураючись ніяких видумок і наклепів, препарюючи найбільш несовісно „комбінованні докази", користуючись без розбору всіми родами неперебірчивої „полємічної" зброї.

Знаю, що ця компанія ненавидить мене з глибини душі. Вже те одно, що в часах морально-терористичної диктатури я важився сумніватися в неминуче-певну „дипльоматичну побіду"; що осмілився ставити застереження щодо їх сліпої віри у всяких „Хурхілів" (себ-то Черчілів); що мав сміливість критикувати в наших політичних установах (Нац. Раді і Нар. Комітеті) їхні політичні змінчиві платформи і тактичні приймки: що виступав проти їхнього провінціонального партикуляризму; що мав инчу думку в справі нашої участи у виборах в р. 1922, — вже це одно стягнуло на мене безмежний гнів цієї компанії. Мене прозвано польонофілом, польським запроданцем, угодовцем. Ставлено домагання, щоби мене викинути „поза рямки нації", хоч у найважчих часах я все стояв на визначених мені громадянством чи моїм національним сумлінням позиціях—тоді, як деякі з тих, що сьогодні підшиваються під „визвольні змагання" — ховалися у мишачі дірки, а то і дезертирували з терену боротьби. Так було в р. 1914, так було в р. 1915, так було р 1918 і дальших роках. І це діялося тоді, як я ніс на своїх плечах тягар непосильної праці, як я тут, на місці, вкупі з відповідальними громадянськими дїячами, все дисциплінований, підпорядкований волі більшости стояв у боєвих рядах, звернених фронтом проти національно-політичного ворога.

Важка — преважка в теперішніх часах і в наших умовах є праця і доля українського публіциста, — того, що день в день промовляє до громадянства, що намагається будити сонних, зворушувати громадське сумління, попікати за хибні помилки, викрешувати іскри віри серед найбільшого дихотіття. І щож робить згадана компанія? Єдиним її завданням здм-

скваліфікувати морально того публіциста, понизити його в очах загалу, приписувати йому низькі наживні інстинкти, підбехтувати проти нього публичну опінію. І — здається — єдиний досі „успіх" того гуртка — це моральна дискваліфікація громадських робітників у краю.

Одно, що „вистудіювали" досі наші „спасителі" — це плинкість настроїв значної частини нашого громадянства. І на цій змінчивости настроїв безцеремонні у виборі приймів боротьби, герцюючи на морально запустілих полях, які з повним правом можна назвати щонайменше: „Jenseits von Gut und Böse", — вони — вишукуючи все нових „жертвенних козлів" — постійно будують свою безкарність, нехтуючи принціпом відповідальности.

І коли йшло про вибір жертви, то я — не маючи міцних звязків з „сильними міра сього" в нашому громадянстві — все йшов на перший вогонь. При тому вони охрунлися й з тим, що я певніь не буду користуватися такими самими методами боротьби, як вони, що я не „підчесую" до їх моральних висот. І не перечислялися, бо я занадто високо ставлю такі цінности культурної людськости, як: правда, громадське добро і моральна краса. Не кажу, що я не робив ніяких помилок. Ні, я теж робив помилки, але неосновного, чисто тактичного характеру. Але, чи їх не робить кожна активніша людина? Одначе в справах основних, в питаннях ідеольогічного характеру, в тому, що є фундаментом кожної нації, я ніколи не знав компромісів, ніколи і перед ніким не схилявся. Про це можуть свідчити редаговані мною в рр. 1915—1918 „Шляхи", яких світогляд старався я перенести до „Діла" і взагалі вся моя дотеперішня громадянська робота.

Кожний громадянин має повне право робити висновки з моєї громадянської праці, з моєї публіцистичної діяльности, кожний має право так чи инакше оцінювати ту діяльність, але таке саме право я лишаю за собою у відношенні до инших діячів і до цілости громадського життя. Бо це право є основним для кожного публіциста. Одначе ніхто не має права під мої слова і вчинки підкладати инший зміст, витворений у своїй хворій уяві чи у нетрях своєї злоби. Це є основне правило громадянської етики.

Та, на жаль, мої Катони не признають цих основних суспільних критеріїв. Вони напружують останки своїх сил, щоби res ias et nefas втриматися на поверхні громадського життя, хоч невмолима Немезида вже давно поклала на них свою холодну руку.

З кількох сторін питаються мене — устно й письменно, — чому я не відповідаю на статті львівського „офіціоза", нової „Чорної Ради", але вже не Тивоновича, тільки героя його „творчости", чому не полемізую з „твердженнями" цієї невеличкої, але „чесної компанії"?

Причини зясовані вгорі. Тай — зрештою — до чого доведе особиста полеміка, яку користь вона принесе і кому, що вона виясинть в теперішніх цензурних умовах? До того ж полеміка тільки тоді є можлива і навіть бажана, коли проти себе стоять етично рівновартні люде, коли вони кермуються громадським добром, коли рівень полеміки, стоячи на відповідній культурній висоті, може мати педагогічне значіння.

Одначе зваживши, що по противній стороні того всього немає, я полемізувати в своїй справі не буду. А ці рядки нехай будуть оправданням моєї дальшої мовчанки.

Зі свого боку вважаю потрібним висвітлити, чому саме тепер розгорілася кампанія проти мене, проти Українського Нац.-Дем. Обєднання і його проводу. Річ в тому, що незабаром має відбутися Нар. Зїзд, конґрес Українського Нац.-Дем. Обєднання. Тепер, коли нац.-демократична партія — після розвалу, спричиненого руйниками — переорґанізувалася, зміцнилася, коли вона представляє поважнішу силу, „чесна компанія", яка досі сиділа зі заложеними руками, бажалаб за всяку ціну захопити провід у свої руки. А щоби не осягнути, розпочато живу діяльність в площині калюмніяторства. Треба представити теперішній провід, як угодовців, польонофілів, а щонайменше невевних. І хоч я в Українськім Нац.-Дем. Обєднанні не займаю жадного відповідального становища, то всетаки „по традиції" наступ звернено в першу чергу проти мене, бо я стою на чолі орґану, який — слушно чи ні! — вважається загально орґаном президії УНДО. Зваживши, що у відношенні до моєї особи цей гурток мав уже деякі успіхи, то тепер найлекше відновити старі наклепи, а решта піде гладко в атмосфері плинкости настроїв. Тільки calumniare audacter! А вонж такі майстри в цій ділянці! З того розвинеться полеміка, а тоді можна непомітно перескочити й на членів проводу УНДО (хоч уже й тепер звільна розвивається розстрільну і проти них, але покищо безіменно, тільки натяками!). А відновивши старі наклепи і для більшої емоції та заколоту серед громадянства додавши пів копи нових, можна буде легким коштом в каламутній воді здезорієнтованої публичної опінії зловити рибку.

Ось тут закопана собака.

Та я не піду на жадну особисту полеміку. Може бути, що небавом довідаюся, що я розбив яку касу або зарізав рідну маму, але й це не матиме бажаних для моїх „опікунів" наслідків.

Уважаю своїм обовязком просити прощення у шан. читачів, яких з конечности мусів я затримати при цій непрємній для мене темі. Одначе вважаю, що вона, хоч з першого погляду торкається тільки моєї особи, має також і загально-громадське значіння. А щодо крилатих епітетів, якими мене „пошанував" львівський „офіціоз", то я в непорочній їх чистоті звертаю їх авторам.

У Львові, 14. жовтня 1926.

Ф. Федорців.

✝ Посмертна згадка.

О. Льонгин Тустановський, парох Вільок мазовецьких, равський декан, заснув у Бозі 4. жовтня 1926 р. в 55. році життя, а 31. році священства. Відійшов від нас у кращий світ праведний воїн Христовий. З честю і славою зійшов з життєвої арени, на котрій, вдихнений у Христа, не тільки своїм мягким, ніжним і добрим словом, але передовсім праведним, а повним змісту життям. Був це характер один на десятки тисяч, а ліпший над тисячі. Хто думав про Нього, то похиляв голову, а коли хто стискав Його руку, то хотів її уцілувати з пошани. Тож ми місцеві інтеліґенти звали його „праведником".

Як священик — до героїзму ревний у душпастирстві, а в останніх роках невтомний в уладжуванні місій, вкінці впав жертвою своєї праведно апостольської ревности. Безпосередно по кількаденвім слуханню св. Сповіди до 12. год. вночі на місії в Гійчу захорів і до кількох днів заснув на віки. Парохію Вільки мазовецькі застав перед літами темну, розпиту, а по 24 літах своєї муравлиної душпастирської і народньої праці полишив її здоровою, свідомою, освіченою, примірною для всіх инших громад. Релігійність і жертвенність у селі так зросли, що Покійний без конкуренції два рази відреставрував церков, помалював її величаво та придбав для неї значний нерухомий маєток. Школа, читальня „Просвіти" і найсильніша кооператива в повіті це діло Покійного.

Дім Його, славний на цілу околицю з гостинности, стояв отвором і був прибіжищем для студентів, для яких був Покійний меценатом, опікуном і добродієм. Він служив нам гарним приміром, порадою, заохотою, а багатьом і ще чимсь більше: згідно зі засадою: „Нехай ліва рука не знає, що дає права".

Усміхнений, добрий і лагідний лежав Покійний на ложі смерти. Такий добрий і ніжний, як і за життя. А навіть день похорону був такий гарний, яким був Він у всім за свойого праведного життя. Вдячні парохіяне уладили величний похорон. Кінна бандерія з жалібними прапорчиками, сила вінців і квітів, сильний і прекрасний хор інтеліґентів і священників під батутою о. Василя Кулинича, понад 30 священиків, делеґація Українців Равщини від ріжних українських установ і від шкільної ради окружної, сила місцевого і позамісцевого народу, не виключаючи Поляків і Жидів, під зойк і голосіння вірних, все те свідчило, що віддають останню прислугу особі заслуженій і небуденній.

Працали над могилою Покійного в останнє о. Раставецький іменем духовенства, д-р Микола Демків іменем громади, п. Григорій Матвіїв, селянин-інтеліґент іменем Кооперативи, д-р Кунців іменем Українців Равщини. Покійний полишив вдову і дочки: Лідію, укінчену студентку фільоз., Софію, замужну за о. Григорієм Кулиничем в Сокалі і Марусю, студентку фільоз.

Не було нікого, хто не пустив би сльози над свіжою могилою і не було одинокою потіхою для вдови і дітей Померш ого. Мир душі Його!

Д-р М. П.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Євсевського у складі 31 осіб виступає:
Пятниця 15.X. Ходорів.
Субота 16.X. Ходорів.
Неділя 17.X. Галич.
Понеділок 18.X. Станиславів.
Вівторок 19.X. Станиславів. 7:9 7-?

Праця для некваліфікованих робітників в у Львові. Державний уряд посередництва праці у Львові має тепер сто вільних місць до земельних робіт з платою від 3·20 до 5 зол. денно для некваліфікованих робітників. Зголошуватись на вул. Рутовського 11. II. пов. від 8—12.

Мистецька виставка студій учеників арт. Новаківського відкрита ще до дня 17. ц. м. в „Академічнім Домі" у Львові, вул. Супінського ч. 21. — Вступ вільний.

Загальні Збори Товариства Українсько руська Бурса ім. митр. Д. Шептицького у Львові відбудуться в неділю 31. жовтня ц. р. в 4. год. в домівці Бурси УПТ. при вул. Хшановської 9. Порядок: Відкриття Зборів, відчитання протоколу з послідних Загальних Зборів, звіти секретаря, касіра і Контрольної Комісії, Вибір нової старшини, внески і запити. — Якщо в 4. год. не явиться приписане число членів, то в 5. год. того самого дня відбудуться Загальні Збори без огляду на число членів. — За Виділ: *Я. Яцкевич*, голова, *М. Панчук*, секретар.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

КОНЦЕСІОНОВАНІ НАУКОВІ КУРСИ „ОСВІТА" приготовляють докладно і совісно до ґімназійної матури, до семинарійної матури, до іспитів з обсягу 6 так-же 4 кляс ґімназійних. Навчають найславніші ґімназійні професори по 5—6 годин денно. Зголошення і інформації в Секретаріяті Курсів, Львів, Мілковського 11. від 12—1 і від 5—6. Проспекти даром. 693 2-2

МІД пятока, густий, чистий, лічничий, десеровий з власної найбільшої галицької пасіки висилає за посліплатою 5 кг. 16 зол., 10 кг. 30 зол., 20 кг. 59 зол. враз з блишанкою оплатно. Евген Білинський Збараж. 527 5—10

1 зол. 50 сот. коштує одна ложка, ніж, або вилки з хінського срібла у Мандля Коперника 14. 681 б) 2—?

Д-Р ПРАВ, рутинований конціпієнт з 3-літньою практикою пошукує місця у адвоката. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Совісний". 636 4—4

ЖІНОЧІ капелюхи по найнижчих цінах поручає фірма Йосиф Гампель Юркевичевої вулиця Фредри 6. Перерібки для гостей з провінції полагоджується на протязі 24 годин. 691 4—5

КОНЦЕСІОНОВАНІ міністерством Курси Крою модельования і шиття Гелени Вархалувної Кохановського 10. Вписи на збірні курси. Формн до міри і готові. 743 2—6

Д-Р ПРАВ рутинований конціпієнт обійме посаду з днем 1. листопада 1926 р. Зголошення слати: Adwokacka kancelarja d-ra Moktero Krosno dla d-ra J. N. 717 3-3

БАНДАЖІ на найбільші пропукляни. Опаски черевні лічничі для утилих пань. Гумові панчохи проти жилякін. Косметичні опаски для зреформования ніг. Штучні ноги і руки для ампутованих і т. п. поручає Бандажист Полячек в Самборі. Цінники даром. 689 7—17

ФОРТЕПЯН, піяніно, фісгармонію, куплю негайно, плачу готівкою. Панська 12, І. пов. Ганак. 732 2—5

МОЛОЧАРСЬКОГО техніка добре вишколеного і практичного негайно приймемо. Зголошення лише письменні з поданням услівій праці і винагороди. Кооператива „Поміч" у Войнилові, почт. в місцн.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
Львів, Городецька 46. Телеф. 834.
734 Пересвітлення Рентґеном. 2—6

Спеціяліст поперечних і вихрових недуг

Д-р Генрик Роемарів

б. с. клінік держ. львівської, віденської і паризької, б. управитель шпіт. шпиталю повернув і ординує від 8—10. 12—1 і 3—5
Львів, вул. Коперника ч. 12.
Окрема ждальня для Пань. Тел. 74 1-1

Подяка.

Неумолима смерть забрала нам нашого найдорожшого Мужа, Батька та Тестя бл. п. Петра Крука, будівничого в Сколі славові. Прибиті важким горем складаємо щиру подяку Вп. Духовенству, а зокрема Вп. о. канонікові Стокові та Вп. о. ґуменові Девошові (Редемпторист.) за ласкавий провід похоронах, Вп. о. Шашковичові Редемпторист. за уділення останньої потіхи Покійному, Членам Тов-а будівничих в Станиславові, Церковного Брацтва та всім знайомим і приятелям за вирази щирого співчуття та відпровадженні тілесних останків Покійного на місце вічного спочинку. — *Марія Крукова, жена, Стефанія Рибчина, Евгенія Яцкевичева, Юлія Книшева* — доньки, *Володимир Крук* — син, *Іван Рибчин, Іван Яцкевич* — зяті.

ШЕВЧЕНКО й КНЯЖНА РЕПНІНА
тільки . . . . . 1·50 зол.
з почт. пересилкою 1·80 зол.
Замовляти в Адміністрації „ДІЛО" Львів, Ринок 10/11. 3—3

Дбайте про своє здоровля

„Швайцарське Гірке Зілля" (марки Когут) вживається при недугах жолудка, кишок, обструкції і жовчових камінях. Швайцарське гірке Зілля є природним лагідним прочищуючим средством, так уживане функції органів травлення, додає проти надмірного товстіння і побуджує апетит. Продають аптеки по 2 зол. 1·50 за коробку. Рес. Мін. Пубд. Здр. ч. 400 Ляб. Хем. Фарм.: **А. Гоєсціні Син в Варшаві, Лешно 41.** Висилають найменше 2 коробки по одержанню зол. 4·30 з присилкою. 728 в) 1—3

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „Когута" 729 в) ком". 3—3

Домовий лікар
Катари, запалення, недуги горла і віддихових органів, радикально лічить
ЦУКОРОК-„GLAZIAL"
хто раз спробує, стає сталим відборцем. — ЖАДАЙТЕ ВСЮДИ!
Одинокий фабрикант
ЯКІВ ПОСАМЕНТ, бельсько.
Заступництво Маркус Фінкельштайн, 703 Львів, Льва Сапіги 83/II.

КУПНО — ПРОДАЖ — ЗАМІНА
„МОНЮШКО" фортепянів і піяніна
Львів, вул. Зіморовича 10. Тел. 25-34. 675 4—?

Ширіть наш часопис!

ROK ZAŁ. 1890.

704 3—3

ХТО?
має намір набути найліпші а заразом найдешевші музичні інструменти, нехай звернеться до найбільшої і найстаршої фірми
Адольфа Боденштайна, Львів, вул. Леґіонів 37
яка поручає свій богато заосмотрений склад по найдешевших цінах.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 230 (10.907). Львів, неділя 17. жовтня 1926. Pocztowe opłatę zapłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. ощадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 450 мар. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Прем. Пілсудський виголосить експозе в соймі?

Стане, чи не стане перед соймом? — Над чим радитиме Рада міністрів? — В справі позички в Америці.

Варшава, 15. жовтня 1926.

В нинішніх газетах появилися вістки про те, що прем. Пілсудський виголосить на першому засіданні сойму велику політичну промову. Досі думали, що з експозе нового уряду виступить віцепрем. Бартель. „Дзень Польскі" подає, що на чаю в Бельведері Пілсудський дав до пізнання присутнім міністрам, що він сам стане перед соймом в характері шефа уряду і виголосить промову не тільки до послів, але також до цілого народу. В останній хвилі цю вістку дементують в тому змислі, що Пілсудський не має зовсім охоти ставати перед народнім представництвом з експозе.

В найближчому тижні відбудеться в середу засідання Ради міністрів. Після того засідання Рада не буде сходитися принайменше до кінця місяця. На дневному порядку цього засідання є справа новелі до еменритального закону і проєкт закону пресового, що має вийти шляхом декрету президента держави. Крім цього мають бути розглянені ріжні персональні зміни в ділянці державної адміністрації.

Вчора відбулася конференція між мін. скарбу Чеховичем і американським послом Стетсоном, якої темою була більша позичка Польщі в Америці і справа рапорту проф. Кеммерера. Цю конференцію уважають за початок переговорів у справі позички. Скарбові круги уважають вислід учорашніх нарад корисним для Польщі.

Personalia.

Віцепрем. Бартель виїхав на відпустку. — Щоденник „A.B.C." заперечує вістки про намір мін. промислу й торговлі Квятковського уступити. — Люблинським воєводою по Москалевськім, по інформаціям „Głosu Prawdy", має стати Ремішевський, який у днях травневого перевороту обняв воєвідство в Лодзі.

Наради райхстагу під охороною поліції.

Закон про відшкодування принятий.

Берлін, 15. жовтня 1926.

У пильнованім скріпленими відділами поліції пруським соймі почалася нині дискусія над третім читанням закона про відшкодування для Гогенцолєрнів. Міністр фінансів заявив, що кожен республіканський уряд умітиме перешкодити реституції монархізму. Опісля приступлено до голосування. Не зважаючи на протести комуністів, принято в третьому читанні § 1. і 2. закона про відшкодування. Соціялісти здержалися від голосування. При голосуванні над цілим законом було 258 голосів за, 27 проти, 60 послів здержалося від голосування. Перед оконечним голосуванням комуністи поставили нагле внесення, щоби палата ухвалила, що закон перефорсовано зі знасилуванням регуляміну нарад і здавленням свободи слова комуністів на приказ Гогенцолєрнів. Внесення це відкинено. Це викликало нагальні сцени серед комуністів. Колиж таки голосування відбулося, комуністи приняли його великим галасом і проклонами б. династії. Перед столом президента прийшло до завзятої бійки між соціялістами і націоналістами. Комуніст Бік розкинув акти, пос. Каспар схопив президентів дзвінок і дзвонив ним зі свого місця. На поміч комун. послам прибігли гості-комуністи з галерії. Предс. виключив 4 послів.

Засідання Ліги Націй в Берліні.

Париж, 15. жовтня 1926.

„Пті Парізієн" повідомляє, що Рада Ліги Націй збереться в березні 1927 року у Берліні.

Димісія австрійського уряду.

Відень, 15. жовтня 1926.

Австрійський уряд д-ра Рамека постановив податися до димісії, тому що не міг сповнити домагань урядовців про підвишку їх платень. Канцл. д-р Рамек на основі § 74. конституції просив президента Нац. Ради скликати Раду на день 19-го жовтня.

Димісія уряду Бетлєна не принята.

Будапешт, 15. жовтня 1926.

Регент Мадярщини Горті не приняв димісії кабінету Бетлєна.

Радіч бажає працювати з урядом.

Білгород, 15. жовтня 1926.

Степан Радіч вислав до премієра телєграму, що готов дальше співпрацювати з урядом. Рівночасно повідомляє премієра, що вертає до Білгороду. Політичне положення наслідком того поліпшилося

Асквіт уступив із проводу ліберальної партії.

Льондон, 15. жовтня 1926.

Льорд Асквіт уступив із проводу ліберальної партії. Го було—як пишуть усі часописи—несподіванкою для всіх членів ліберальної партії. Серед наслідників Асквіта передовсім називають Льойда Джорджа. „Дейли Графік" висловлює погляд, що уступлення Асквіта з проводу пояснюється зростаючими в ліберальній партії впливами Льойда Джорджа.

Перед процесом Шварцбарта.

Париж, 14. жовтня 1926.

Психіятрична експертиза Шварцбарта стверджує м. ин., що він є людиною нагального темпераменту, але не має ніяких нервових забурень. Він вияснює цілу справу убійства якнайточніше і найдокладніше, а це є найкращим доказом, що він свій чин обдумав і приготовив з найменшими подробицями і виконав з премедитацією. Таким чином Шварцбарт є вповні відповідальний перед правом за свій вчинок.

Біржа.

Гроші.

На девізовій біржі таксували доляри в готівці і чеки на Нью-Йорк 9·02, 9·04. Курси Банку Польського і варшавської офіц. біржі без зміни. У приватних оборотах курс доляра 9·05—9·06.

Свято відродження.

Львів, 16. жовтня 1926.

Завтра Львів, осередок західноукраїнських земель, обходить велике свято, свято економічного відродження, свято самодопомоги й самодіяльности, свято громадянського співділання, свято кооперації.

Перед нами святковий популярний плякат, виданий з того приводу. На ньому пластично представлений світ старий, роздрібний світ, безпорадности, визиску, занепаду, господарської залежности і нужди — та світ новий, сущільний, світ солідарности, самовистарчальности, господарської й культурної свідомости і добробуту. В кількох наглядних, реалістично до подробиць вірних картинах зясовано вегетацію нашої „старовини": тут жидівський торговець горі дном перевертає зміствість поганенького селянського воза, шукаючи за предметом дешевенького купна; там згінник видирає селянинові беврогу. То знову селянка днями вистоює з кусником полотна, витрачаючи даремне дорогий час, а біля неї байдужо й зневажливо проходять елєгантні пані, які живуть у достатках не працюючи. А те село, в якому має відпочити втомлене серце, теж представляється сумно й нужденно. З одного боку старенька, деревляна церковця з поломаним хрестом і розвалена школа, а по противному боці величавий мурований костьол. Біля церкви розперлася широко нехлюйна жидівська корчма, яка проковтує селянську кервавицю. Ось так в найзагальніших рисах представляється старий світ. Над новим, сущільно-самовистарчальним світом сонце розсипає своє золоте проміння. Селянин, себ-то символ української творчо-працюючої нації, сам дає собі раду. На першому пляні знімається кооперативна каса і сільсько-господарська кооператива, а в далі пишно мріють бані величавої мурованої церкви. Всі попередні признаки чужого культурного й господарського гнету зникли, пропали, розвіялися.

Два світи: перший із забитим, затурканим селянином, над яким панує, якого визискує кожний зайда; — другий, в якому той селянин є сам господарем своєї землі і власником усіх здобутків своєї праці. Два світи: один дійсний, реальний, світ недавньої минувшини і сучасности, а другий світ уявний, світ будуччини. До того світу має нас привести кооперація, дружна, добровільна співпраця всього народу над своєю освітою, над своїм економічним подвигненням, над зростом, розбудовою і поширенням духової і матеріяльної культури та добробуту.

Два світи, — два противенства. Деж ми находимося, в якій стадії розвитку, в якому світі? Ми лише що з труднощами відриваємося від „пересудів" старого світа і робимо перші кроки, самостійні і певні, в напрямі нового.

Людська натура є консервативна. Особливо старі люде схильні представляти старовину в рожевому світлі, а з презирством, байдужістю або й іронією дивитися на всякі новаторські почини. Старі селяне ще й досі оповідають, що за панщини було краще. І за панщини і пізніше. Краще є все тоді, коли людина була молодою вповні сил, коли вона була активним учасником життя, а погаїшо, коли знеможена людина, стара й підтоптана, пасивно відноситься до життєвих маніфестацій і живе вже лише споминами.

Життя нашого народу визначається постійним поступом, за винятком тих — коротших чи довших — епізодів, коли нещастя внаслідок невдачі заваготить над нами. Одначе навіть серед найбільшого лихоліття кожна жива істота шукає виходу. Інстинкт самозбереження, а тим більше зростаюча свідомість пробує найти шлях до покращання своєї долі.

В старовину було ліпше! — кажуть старі люде.

А чи треба пригадувати ті часи, коли наше селянство майже поголовно вмирало господарсько в страшних лихварських руках? Ліцитації були на денному порядку. Лихварі обмотували селянську масу, не лише витискаючи з неї останні животні соки, але просто задавлюючи на смерть свої жертви. Цовший час ми були безсильні. Темні, непорадні, без інтелігенції, яка постоялаб за народом, яка найшлаб раду на це велике, просто живливе лихо. Але згодом, скоро тільки ряди нашої народницької інтелігенції почали збільшуватися, кинено клич рятунку задовженого селянства при допомозі власних кредитових товариств. Ріжним жидівським, лихварським „баночкам" наша народницька інтелігенція протиставить власні кредитові установи з метою видобути задовжене селянтво з лихварських лабет. І так в р. 1894 повстає в Перемишлі (осідку д-ра Т. Кормоша) кред. тов. „Віра", в тому самому році (два місяці пізніше) виростає в Стрию (осідку пок. д-ра Евг. Олесницького) „Задаткова Каса", в р. 1895 основується у Львові (осідку д-ра К. Левицького) асекураційне, а опісля й кредитове тов. „Дністер". Ці товариства дещевого кредиту є родоначальниками величезної сітки кредит. кооператив, які перед війною обхопили були всю країну, несучи поміч селянству. Зайвим було би сьогодні давати білянс праці і здобутків тих кооператив. А пречінь і тоді були люде, що не вірили в можливість побороння густої лихварської сітки. А пречінь досягнення кред. кооператив були величаві. Клич самооборони, кинений в маси, найшов був живий відгомін.

Правда, війна й девальвація привели більшість тих кооператив до ліквідації, одначе віра у власні сили почала прозябати в иншій галузі, в галузі споживчої, а опісля й сільсько-господарської кооперації при одночасному відновлюванні розторощеної кредитової кооперації. І тут найшлися — зовсім природно — недовірки. Але вже невеличка доба кількох літ засвідчила, що клич господарської самооборони впав на родючий грунт. Коли перед війною вся наша кооперація (згуртована в Українському Рев. Союзі [около 600[і москвофільському [89]) висловлювалася числом кругло 700 кооператив, то тепер вона досягає числа 2.000 (на 1. жовтня 1926 — 1940) з около 150.000 членів. Обмежуємося цим одним порівнанням з огляду на те, що в літніх місяцях в нас були подані вичерпуючі цифри щодо зросту кооперації, розпорядимих фондів і їх руху та обороту. Годиться додати тільки одно: Власні фонди (біляисові) кооператив

Найбільший вибір блаватних товарів,
МУЖЕСЬКОГО СУКНА
поручає фірма
АНТІН УВЄРД
ЛЬВІВ, вул. Галицька 10.
Філії в **Тернополі, Дрогобичі,**
468 **Стрию.** 12—16

досягають висоти 1,150.000 зол. Є це без сумніву значна сума, коли мати на увазі наше теперішнє господарське положення, одначе смішно мала в порівнанні з нашою чисельністю. До тогож весь цей основний капітал зложило головно с е л о. Місто взагалі, а наша інтелігенція зокрема має тут зникаючу пайку вкладу. А прецінь завданням кооперації є між иншим дати пристановище нашим інтелігентним силам.

Дотеперішні досягнення нашого кооперативного руху є справді бли скучі. На яких 4.000 місцевостей в Галичині і 2.000 на північно-західних землях, себто разом на 6.000 місцевостей—2.000 кооператива. Отже на протязі розмірно короткого часу доведено до того, що кожна третя місцевість має українську кооперативу. Черговим завданням постаратися, щоби в кожній місцевости була українська кооператива. Поруч з тим на порядку дня стоїть специфікація кооперативного руху. Виходячи від консумційного примітиву, мусимо змагати до поширення стихійного кооперативного русла з одного боку в напрямі відбудови кредитової кооперації, а з другого в напрямі розбудови сільсько господарської і продукційної кооперації.

Розвиток нашої кооперації залежний від оборотового капіталу. Здобуття його — це найближче завдання, це к л и ч і к р и к дня. Дотеперішній розвиток вказує, що немає нічого неможливого, що отже й здобуття оборотового капіталу лежить в обсягу нашої спроможности. Тільки сильно бажати, тільки хотіти, тільки насталити волю до діла!

Завтра обходитимемо свято нашої дотеперішньої самодіяльности і співпраці. Але одночасно керманичі нашої кооперації завтра намічуватимуть її розвитковий шлях на будуче. Завтра понесуть по всій країні нові кличі. Нехайже між ними найдеться і клич ощадности.

Щ а д і м і с к у п ч у й м о! — такий між иншим повинен бути клич на найближчу мету. Щадім і несім найдрібніший гріш до найближчої кооперативи, даваймо його як вкладку до обороту. Нехай він побільшує наше майно, нехай дає розгін ініціятиві, нехай здійснює горді пляни! Що більше! В день кооперативного свята повинен бути встановлений один чи два дні до року, коли кожний член української нації, найбогатший і найбідніший, найменший і найстарший. — був би вобовязаний зложити щонайменше 1 зол. на щадницю.

Під кличем: „Щадім і скупчуймо!" — повинна розвиватися пропаганда в нашій пресі, на сходинах, зборах і вічах. Бо тільки розпоряджаючи незалежним від ніяких зовнішніх чинників оборотовим капіталом, ми зможемо побідно й самопевно йти вперед в господарській ділянці, творячи одночасно й культурні вартости та основу політичної сили.

Свято відродження — велике свято, промінне свято. Але справжнім святом буде воно тільки тоді, коли дамо собі Ганнібалеву присягу не спинитися в розвитковому поході і використаємо всі сили і засоби, щоби тієї присяги додержати, щоби її здійснити. Тоді то те свято опромінить сонце господарського, а за ним і всякого иншого визволення, тоді ввійдемо в ой новий світ, який так пластично змалював нам чуткий мистець.

З паневропейського конґресу.

В комісії для політики і національних меншостей.

Відень, 11. жовтня 1926.

В днях 3—6. ц. м. був у Відні перший паневропейський конґрес. Концепція Паневропи — відома. Про конґрес були також докладні відомости в пресі. Тому я обмежуся в цій статті звідомленням про засідання комісії для політики і національних меншостей, де говорено також про українську справу.

З Українців взяли участь у конґресі проф. О. Ейхельман і я, — оба як члени Паневропейської Унії Чехословаччини. Як член конґресу я взяв участь у працях комісії для політики і національних меншостей, де зголосив отсе внесення:

„Перший паневропейський конґрес ухвалює: 1) Меншости треба поділити на територіяльні й екстериторіяльні. 2) Першим з них треба признати право самовизначення, щоб вони самі рішили, чи хочуть оставати в даній державі; в цьому випадку треба державу перебудувати на федеративно-автономічних основах. 3) Другим (себто екстериторіяльним меншостям) треба признати культурну автономію. 4) Меншости треба признати підметами права і зокрема підметами міжнароднього права, на скільки йде про охорону їх інтересів перед міжнародніми установами".

Реферат про національні меншости виголосив у комісії д р Морокуті, Німець з Югославії. Він поділив питання національних меншостей на европейське і російське, розуміючи під другим положення народів у Радянському Союзі. Не торкаючись цього останнього, він присвятив свої виводи рішенню питання меншостей в Европі, що повинно бути одним із завдань паневропейського руху. Взагалі він став на становищі женевських конґресів національностей, ставлячи як основу рішення питання національних меншостей — культурну автономію.

Після нього я одержав голос для мотивування мого внесення. Зміст моєї промови був такий:

Говорити про европейське і російське питання національних меншостей не є правильно. В Европі не можуть чи не хочуть розуміти, що Росія в давним розумінні не існує, що на території давньої Росії утворився Союз радянських республик, в якому російська республика є тільки одною зі складових держав Союзу. Як не існує давна Росія, так не існує й російське питання національних меншостей. Радянський Союз — це союз національних держав, в яких знов менші національні групи мають автономію. Так розвязано національне питання на тій території, яку в Европі досі привикли називати „Росією".

Маючи це на увазі, треба сказати, що питання про національні меншости існує тільки в тих державах, які мають в будучности творити Паневропу.

Годі думати, що перший паневропейський конґрес може принести негайну зміну в теперішньому положенні національних меншостей. Політика інтересованих держав і становище Ради Союзу Націй в цій справі мають означені лінії, від яких поки-що не відступлять.

Тому задача конґресу лежить не в „практичній роботі", а у виробленні нової ідеольогії, яка повинна лягти в основу організації Паневропи. Паневропейський рух мусить витворити таку ідеольогію, оперту на справедливости, коли Паневропа не має стати другим „товариством взаїмних обезпечень", яким став Союз Націй.

Приступаючи до розгляду питання національних меншостей, треба передовсім звернути увагу на те, що мирові договори через самовільне ділення національних територій утворили занадто багато національних меншостей. Тому треба найперше звести питання національних меншостей до властивої міри.

Уявім собі, що Німеччина завоювала й анектувала Францію. Тоді 40 міліонів Французів було би супроти 70 міліонів Німців тільки національною меншістю. Навпаки, коли-б Франція завоювала половину Німеччини, тоді знов понад 30 міліонів Німців було би національною меншістю супроти 40 міліонів Французів. Ці яркі, в практиці неможливі приклади ілюструють, як в дійсности творено теперішні національні меншости.

Так стали національними меншостями в Польщі 7 міліонів Українців і 3 міліони Білорусинів, у Румунії один міліон Українців. Не є вони меншости в дійсному значінні слова, бо заселюють як більшість свою національну терітторію.

Слідуючий бесідник, проф. Фалюгеллі з Будапешту, признав у принципі повну слушність моїм виводам, ставлячи від себе — як він зазначив — скромніше домагання, а саме, щоб адміністраційні границі, які мають заступити в будучій Паневропі теперішні державні границі, покривалися з національно-культурними границями.

В дальшій дискусії окремі бесідники вказували на трудність проблеми, стоячи на тім, що конґрес не може приняти конкретних рішень, а тільки висловити потребу полагодження питання національних меншостей.

В цьому дусі прийняла комісія отсю резолюцію, яку виробили спільно посол німецького парляменту Міттельманн і посол чехословацького парляменту Кафка (професор німецького університету в Празі):

„К о м і с і я д л я п о л і т и к и і м е н ш о с т е й п о р у ч а є п е р ш о м у п а н е в р о п е й с ь к о м у к о н ґ р е с о в і у с т а н о в и т и п о с т і й н у к о м і с і ю, я к а п р и с т у п и л а б и д о о с н о в н о г о р о з с л і д у с п р а в и н а ц і о н а л ь н и х м е н ш о с т е й і н а ц і й о с н о в і, в п о р о з у м і н н і з М і ж п а р л я м е н т а р н о ю У н і є ю, У н і є ю Т о в а р и с т в С о ю з а Н а ц і й і ж е н е в с ь к и м к о н ґ р е с о м м е н ш о с т е й в и р о б и л а д о к л а д н і п р е д л о ж е н н я д о з а б е з п е ч е н н я п р а в н а ц і о н а л ь н и х м е н ш о с т е й. К о н ґ р е с в и х о д и т ь п р и т і м з т о г о, щ о з о г л я д у н а е в р о п е й с ь к і г р а н и ц і п а н е в р о п е й с ь к и й р у х м о ж е м а т и б а ж а н и й у с п і х ч е р е з в д о в о л я ю ч е в и р і ш е н н я п и т а н н я м е н ш о с т е й".

Инші внесення, себто вище подане моє внесення, внесення проф. Фалюгеллі і ще пару иншых рішено передати постійній комісії як матеріял для студій.

Очевидно, виступаючи в комісії, я мав на увазі не практичні успіхи, які в даний момент виключені, а тільки принціпіяльне поставлення справи. На його думку треба це робити при кожній нагоді, щоби в свідомости міжнароднього світа стало самозрозумілим, що ця справа належить до таких, які мусять бути полагоджені. І то не в рамах охорони національних меншостей, а через зміну істнуючої державної конфіґурації.

Проф. д-р М. Лозинський.

Боротьба за школу у Франції.

(Від власного кореспондента.)

Париж, 10. жовтня 1926.

(Докінчення.)

III.

Акт несправедливости супроть капітана жидівської віри, Драйфуса, супроти якого провинилося тодішнє консервативно-католицьке міністерство, дав у Франції почин завзятій, знаменито веденій, дошільній і послідовній протикатолицькій реакції, веденій вільнодумною інтеліґенцією в союзі з міським, фабричним і соціялістичним робітничим елементом. Реакція та висловилася в розділі церкви від держави, який мав між ин. наслідком повне відкатоличення шкіл всіх категорій. Наука релігії скасована, катехити прогнані, навіть назва Бога старанно витерта зі сторінок шкільних підручників. Науку релігії заступає у Франції свого рода навчання горожанських чеснот, основане, відповідно фільософічним поглядам автора даного учебника, раз на етиці Імануїла Канта, то на моралі Августа Конта, то знов на моральних засадах кооперативизму або на инших фільософічних і моральних системах, аби тільки не на християнськім катехизмі.

Як відповіли на протикатолицьку шкільну реакцію французькі католики?

Відповіли так, як українське громадянство в Галичині силкувалося і силкується відповісти на протиукраїнську шкільну систему — тільки в мірі без порівнання видатнішій і успішнішій: французькі католики оподаткувалися вдруге — на свое католицьке, приватне (тут кажуть: „вільне") шкільництво.

Значить: приватні католицькі факультети і католицькі університети з усіми виділами. Значить: приватні католицькі середні школи з інтернатами і без, скрізь, де є державна середня школа. Значить нарешті — і це найцікавіше — справдішня сітка „вільних" народніх шкіл для хлопців і дівчат, у боротьбі за діточі душі супроти державних, світських шкіл з їх синдикованими в соціялістичних і комуністичних спілках учителями народніми.

Закон вимагає, щоби в кожній без виїмку громаді була державна народня школа, і нема у Франції громади без державної школи. Тільки щож? Є тисячі і тисячі сільських громад у Франції, де школи ті пусті або майже пусті, а їх учителі й учительки без заняття та ще й часто наражені на бойкот людности. Супроти мурованої, поверхової, модерної державної школи селяне трохи не всіх сіл Франції побудували свої „вільні" школи, де програма навчання та сама з додатком науки релігії, своїми складками удержують ті школи з учителями й учительками тай тільки туди посилають своїх дітей. До урядової школи (теж примусово побудованої і удержуваної громадою) шануючий себе господар дитини не пішле, щось, наче у нас, господар не пішле дитини до жидівського „хайдеру". До публичної школи мусить посилати свої діти громадський почтар і жандарм (бо втратили би посаду), і діти ці вносять пакости від своїх товаришів з вільної школи.

Такий стан річей в цілій західній і осередній полосі Франції, в Бретанії, Вандеї, Канталі, Руергії. Там публичні школи без учеників, а учителі — тут вони добре платені — примусово дармують. У промислових, фабричних полосах відносини для публичних шкіл очевидно ліпші але й там вільні школи роблять їм поважну конкуренцію: учительство

вільних шкіл, низько плачене селянськими і робітничими складками, та воно працює для ідеї, виховує дітей старанніше.

IV.

Ми бачили такі школи і таких учителів у бідних сільських громадах. Селяне там незаможні і стягаються, так сказати, з останнього, щоби дати дітям „свою" школу і захистити їх перед впливом публичної школи і їх учительства. Дивлячись на те, ми не могли не думати про наші, галицькі відносини. І ми питали себе самих: Чи багато є в нас сільських громад, яких людність складалась би на свою, українську, приватну народню школу? І чи богато в нас парохів, котрі — подібно французьким католицьким парохам — могли би віддавати і віддавали би всі — без виїмку всі! — свої фізичні й моральні сили своїй пастві, своїй катехитурі, опіці над школою і дітворою?

Пригадуємо собі з давного і нового „Діла" жалоби — розпучливо часті! — громад і громадян на деяких наших катехитів: що не ходять до шкіл, що занедбують дітвору, що — словом — полишають сільську дітвору на виключний моральний вплив чужинецького учителя, польських „матечек", римо-католицького, польського „ксьондза"... **В. Пеньцький.**

По широкому світі.

Німці в чехословацькім уряді. Вступлення двох німецьких політиків до уряду Швеглі-Бенеша викликало живий відгук у Франції. Праві французькі щоденники бачать у тому зменшення французьких впливів у Чехословаччині, бо, як видно, чехословацький уряд не вірить уже більше в те, що Франція зможе вдержати свій великодержавний авторитет в Европі.

Німецько-французькі переговори. „Дайтше Тагесцайтунг" повідомляє з Парижа, що німецький міністр фінансів Райнгольд, вертаючи з Еспанії, приїде до Парижа і буде конферувати з французькими політиками.

Відшкодування для Гогенцолєрнів. Найважніші постанови про відшкодування для Гогенцолєрнів є такі: Лишається бувший династії бувш. палату Вільгельма І. і віддається Гогенцолєрнам гомбурський замок на постійний осідок. У законі нема постанов, які перешкоджувалиб уживати бувш. пануючим здобуті суми на протиреспубликанські політичні цілі.

По смерти Володимира Гнатюка

Заяви співчуття.

Наук. Т-во ім. Шевченка і родина пок. Гнатюка дістали, крім вичислених у нас, ще такі телєграфічні й письменні заяви співчуття:

Телєграми.

Краків. Polska Akademja Umiejętności przesyła wyrazy współczucia z powodu śmierci uczonego Wołodymyra Hnatiuka. — Wróblewski, sekretarz generalny.

Прага. Український Педагогічний Інститут, вельми засмучений звісткою про смерть великого українського ученого Вол. Гнатюка, шле Т-ву вислови свойого найбільшого співчуття з приводу незамінної втрати. — Ректорат: Білецький, Сімович, Гармашів.

Прага. Дорога, незамінима втрата Вол. Гнатюка відбилася в нас глибоким жалем. Висловлюємо Вам щире співчуття. — Ректор Білецький.

Прага. Страшно сумую по великій страті. — Сімович.

Письма.

Письменні заяви співчуття надіслали: Museum für Volkskunde у Відні, И. Полівка в Празі, Towarzystwo przyjaciół nauk у Перемишлі, Українська Бесіда у Відні, д-р Остап Грицай у Відні (до ред. Л. Н. Вістника), проф. Ю. Яворський у Мор. Тшебовій, п. Лозинська у Празі, д-р Юрищ Гарматій у Теребовлі, д-р Ярослав Грушкевич у Станиславові, Ірена Лагодинська і п. Лучаківська у Львові, п. Тимківська в Бабині, Іван Петрусик у Пшібрамі, д-р Йосип Пеленський у Ряшеві й ін.

Крім того на руки заступника голови Наук. Т-ва ім. Шевченка, д-ра Вол. Левицького, зложили свої condolenції для Т-ва митрополит Шептицький і епископ Бопєн. Від Т-ва зложила Дружині Покійного кондолєнцію офіціяльна делєгація в складі заст. голови д-ра Левицького і Вол. Дорошенка.

*

Жалібне засідання Етнографічної Комісії Н. Т. Ім. Шевченка, присвячене памяти бл. п. Волод. Гнатюка, б. Голови Комісії, відбудеться у вівторок о 6 год. вечером.

НОВИНКИ.

— **З наших занедбань.** Дістаємо до поміщення отсі уваги: Жалується якийсь дописувач „Діла", що з приводу II. Українського Ярмарку в Станиславові не видано памятковіх добродійних марок. Це безперечно занедбання, що свідчить про недостачу помислових людей у нас. Та це остаточно дрібниця. Є у нас такі занедбання й недостачі, що їх дійсно тяжко не то виправдати, але навіть зрозуміти. Бо як прим. оправдати те, що ніде инде, а в нашім центрі, у Львові, нема ні одного українського ресторану, ні одного українського фризієра?! Розуміється, периферій тут не беремо під увагу. Хто не знає наших відносин, не повірив би в таку аномалію, в таке наше незвичайне занедбання. Як виглядаємо ми тут, у столиці краю, що навіть не маємо де зійтися свобідно на перекуску, а скільки то нашого гроша йде до кишень чужинців, які здебільшого ставляться до нас явно вороже! Мимоволі нагадуються нам віденські Чехи, самий наплівовий робітничий елємент — а скільки кавярень, ресторанів, крамниць і инших підприємств у їх руках. Як далеко нам до них! А чейже ми повинні й мусимо робити те саме, що вони, що роблять і всі инші народи — тільки з подвійною енергією, з подвійним запалом, бож мусимо надробити те, що занедбали. Сказане відноситься в першій мірі до наших міст, а зокрема до Львова.

— **Редактором „Українського Голосу"**, відомого популярного тижневика в Перемишлі, став з днем 15. ц. м. п. Михайло Струтинський.

— **Успіхи Українців на чужині.** Маляр Йосиф Бокшай, проф. ужгородської гімназії, виставляв на днях 40 своїх картин у Празі. Критики пишуть про його образи дуже похвально, особливо подобалася їм композиція „Христос між українським народом". — Славний баритоніст Залеський виступав на днях в „Новому Німецькому Театрі" у Празі в опері „Аїда" як Амонастро. Музичні критики знов підносять небуденні прикмети його голосу, особливо його гарний і сильний орган і живу драматичну інтерпретацію.

— **Справа Товариства охорони военних могил.** У звязку з поміщеною в одним з останніх чисел нашого часопису статтею про справу охорони военних могил довідуємося, що ще в червні ц. р. завязався окремий комітет, що поклав собі за завдання виробити проєкт статуту Товариства охорони українських могил та внести його на затвердження адміністративної владн. Треба сподіватися, що цей комітет під головуванням п. радн. Стеблецького покінчить небавком свої праці та після затвердження статутів скличе установчі загальні збори так потрібного товариства.

— **Марева листопадових днів.** Українсько-польські бої з 1918 р. воскресають вряди-годи при нагоді арештувань і засудів Українців, яких обвинувачують польські громадяне в злочинах з тої доби, пізнаючи їх буцім-то щойно тепер як учасників у грабіжах і кріваних „екзекуціях". Нині станув перед судом присяжних львівський пекар Василь Добрянський, родом із Судової Вишні, який мав у листопаді 1918 р. убити жовніра Пилипа Пруса, що вертався з італійського полону до дому. Добрянського засуджено на 4 роки.

— **Нові польські станиці.** В Стецевій, пов. Снятин, збудовано для кількадесятьох латинників „Дом Людови", а крім того посвячено фундаменти під будову „косцюлка". В часі посвячення промовляв м. ин. проф. львівського університету кс. д-р Стах. В „Дом-і Людов-ім" приміщена читальня ТШЛ. і польська школа.

— **Методи найлекшого заробітку.** Добродій Розенгек має контору вимін при вул. Рейтана і робить на долярах добрі інтереси, бо бере їх від клієнтів і обіцює їм видати гроші або чеки, а коли вони докучають йому надто сильно, тоді звертає їм доляри... фальшиві. — Другий торговець валютою Каяппер повторяє на тій самій вулиці Рейтана иншу штуку: бере від клієнта доляри і веде його під касу ощадности, по дорозі передає зручно гроші якомусь спільникові і кричить „гевалт", що його обікрали. — „Залізний" інтерес видумали собі на вул. Шпитальній „панове" Пілінг і Бардах. Беруть товар, не платять, а коли приходить екзекуція, вони показують порожню крамницю, бо товар иншим напередодні вивезли. — Кельнер Бяловонс, якому заробіток не вистачає, намовив незнайомого різника (але вже на підпитку), щоби пішов з ним забавитись і підчас випивки, при помочі ще одного товариша, витягнув різникові портфель, де, як добре знаєхав, було аж 1000 зол. Всі ці модерні „промовляючі", ставши перед судом, можуть виправдуватись, що „жити щораз важче".

— **Із сільских трагедій.** Вчора львівський карний трибунал звільнив селянку з Вязова, жовківського повіту, Осинчукову, обвинувачену своїм мужем.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Кооперація.

Казали мені писати про кооперацію...

— 17. ц. м. Кооперативне Свято і Ти повинен з ним якось скооперуватися!

— Рад старатся Ваше і т. д., але, коли знаю як, нехай мене поліція вхопить.

— Проста справа: Зачни від кооперації, дещо про неї напиши і закінчи чимсь про кооперацію.

Виконуючи сяк-так наложене завдання, пишу...

Сягнувши в праісторію кооперації, належить ствердити, що людство віддавна терпіло, не маючи належної кооперації чи не придержуючись її як слід.

Вже в раю розбилась садівничо-огородницька кооперація тому, що приватний а хитрий підприємець обнизив ціну дорогих яблук і тим довів покупця до руїни. Жінка дала себе звести облудним словам діявола і від тоді тяжить на ній прокляття. В подружій кооперації майже все вона є причиною нещасть, бо допускає забагато приватної ініціятиви.

Підчас потопу людство теж дуже потерпіло, не маючи зрозуміння кооперації. Колиб усі разом спільними силами були взялися за будівлю ковчегів — не булиб Сем, Хам і Яфет родоначальниками людства, а спеціяльно той другий не був би мав стільки нащадків.

І так впродовж цілої історії бачимо ясно, скільки нещасть відвернулаб кооперація, скільки принеслаб добра на той падол істеричного плачу і скреготу штучних зубів.

Чиж не винно завелике допущення приватної ініціятиви, що пропали два старинні Парижі: Содома і Гоморра?!...

А перескочивши цілі тисячліття і звернувши увагу на нашу рідну землю?!...

Чи не брак зрозуміння кооперації в князів, гетьманів, а недавно в східних і західних наших політиків довів до 14. березня 1923 року, або до перенесення столиці з Київа в Харків?!...

Українці — анархічна нація! — кажуть ті, які не слухаючи нікого, хочуть, щоби їх хтось слухав.

Але... рація є!

В цілій нашій історії мало є прикладів на кооперацію, за те дуже багато на брак її.

Колиж ми скооперуємось на всіх ділянках життя, то і те життя скооперується з нами.

17. жовтня 1926 року відбудеться Кооперативне Свято.

В тім дні нехай кожний представить собі такий образ:

З усіх наших рамен — одно рамя, з усіх наших пястуків — один пястук, а з усіх наших рухів — один рух.

Нехай живе кооперація!

Галактіон Чінка.

що підрізала йому горло у злочинним намірі, щоб вийти замуж за сусіда Горбаня. Тимчасом виявилось, що Осинчук підрізав собі горло сам, жінку страшенно побив, а відтак прохав її, щоби його дорізала. Раненний пробував навіть вішатись, але не вмів. Осинчукова занедужавши, переконана, що обоє вмруть, записала свій грунт на сусіда Горбаня. Коли обоє виздоровіли муж подав на неї в суд, змальовавши всю історію по свому. Не добре є підрізувати себе в хаті, а ще гірше жінку — перед судом.

— **Циганське весілля.** Окраїни городецької вулиці мали сенсацію. Одна з її громадянок Анастазія Данилів, 17-літня красуня, рішила вийти замуж за цигана. Бо аж два табори циганів, із Сянока та Румунії, розташувались в її сусідстві, а найкращі циганські парубки боролись між собою за красу Данилівної. Врешті один з них підбив її серце. Назначили весілля; повідомили офіціяльно поліцію, що Данилівна добровільно йде на циганські мандри. Всю весільну ніч танцювали, пили і грали. Данилівна пристала до циганів і залишилась в їх таборі. Та тільки до рана. Над ранком старша її сестра прийшла тудн і таки переконала її, щоби вернулась на рідне Городецьке. Видко, що пошлюбна циганська ніч не пішла в смак львівській громадянці. А молодий муж є тої думки, що його жівочка його „оцигаганила", втікши, і погрожує.

— **Процес чи бюрократична забава?** „Газета Ужендніча" подає до відома, що на 26. січня 1927 визначено у Львові процес проти членів кооперативи урядовців Н. У. З. А. Ця кооператива збанкротувала і її члени мають покрити недобори. Отже слухайте далі урядової газети: „Всі бувші члени Н. У. З. А. в числі 21.000 (двацять один тисяч) дістануть згідно із статтею 97. закону про кооперативи з р. 1920 письменне візвання, щоби дня 25. січня 1927 в год. 11. рано явились в окружнім суді цивільнім. Відділ VII. при вул. Рутовського 13, салі 32. Прошу уявити собі, що всі члени цієї кооперативи поставилися до судового візвання так само поважно, як суд ставиться до них, і являться в одній годині в числі 21.000 у судовій салі!

— **Характеристичне явище.** Російський журнал „Жізнь Іскуства" падькає над упадком естетичного рівня публики в С. Р. С. Р. Він стверджує, що публика не хоче ніяких ідейних пєс, ні поважніших драматичних творів, а пропадає за оперєткою. Така еволюція смаку не повинна нікого дивувати: вона зовсім природна. Коли публику годують на протязі довшого часу систематично і насильно т. зв. „ідейною" літературою, фабрикованою на замовлення і з доручення влади, себто инакше кажучи: свідомо-тенденційною, публика попадає хутко у протилежний екстрем і бажає літератури „безідейної", себто бездумчивої.

— **Філятелістична світова виставка в Нью-Йорку** почалась 16. ц. м. Буде це найбільша збірка марок, яку люде оглядали до цього часу. Найбільші збирачі марок з пяти частей світа зїдуться там із своїми скарбами. Виставка займе приблизно 3.000 квадр. метр. і буде поділена на 20 груп з 161 секціями. Будуть призначені нагороди за найкращі збірки та рідкі зразки марок: медалі золоті, срібні, мідяні. До журі ввійдуть представники всіх частей світа.

— **Дорогі конґреси.** Радянський уряд звернув увагу в своїм бюджеті також на позицію конґресів, яких організація сильно нарушує державну систему ощадности. Тому він видав розпорядок, що на майбутнє кошти на всякі конґреси повинні бути заздалегідь преліміновані урядом. Иншими словами: запрошувати гостей і щедро їх приймати повинні тільки ті, яких на це стати. Славна своєю гостинністю Москва доглупалась до правди, яку не так швидко зрозуміє Варшава.

— **Памятники в честь Масарика.** Ледви чи хто з живучих славних людей, а то й володарів, має стільки присвячених собі памятників, що президент Масарик. Від часу створення чехословацької республики що-року відслонюють кілька памятників у його честь. В цьому році відслонено теж кілька Масарикових памятників, а 28. ц. м., в день чеського національного свята, будуть відслонені ще два нові мистецькі памятники в честь Масарика, а саме в місті Йозефові, де перебували кілька літ у таборі вояки У. Г. А., і в місті Градец Кральови.

— **Жидівські гроші.** Від нового року в Палестині введуть нову жидівську валюту. Монетарна одиниця матиме ту саму вартість, що англійський фунт штерлінґ, тільки, що ділитиметься по загально принятій в Европі дециматьній системі. Банкноти та монети буде робити лондонська карбівня. Новий гріш називатиметься „шекель", буде ділитись на „динари" а „динари" на „прути" (один „прута").

— **З кіна.** Кіно „Лев" починає нову премієру „Про що й не думаємо"... в головній ролі з визначним трагіком І. Венґжином.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

З судової салі.

Інспектор насильником учительок.

Перед орікаючим трибуналом в Тернополі відбулася дня 12. жовтня ц. р. карна розправа проти бувшого повітового шкільного інспектора в Збаражі Олександра Гавліцького за злочин наміреного знасилування з § 8 і § 125 з. к. Трибуналові проводив рад. Островський, вотували рад. Зарицький і Розенбаум, пошкодованих сторону заступали д-р Степан Баран (Курасевичівну) і д-р Брикович (Смоляківну), — боронив обор. Шмідт, обвинувачував підпрокурор Голембйовський. Після акту обвинувачення б. інсп. Гавліцький, літ 39, римо-кат. родом з Руської Весі пов. Ряшів, як пов. шк. інспектор в Збаражі в червні 1925 і у вересні 1925 при нагоді свого урядового побуту старався знасилувати учительки Станіславу Курасевичівну в Черніховцях (тепер в Йозефовці пов. Тернопіль) і Марію Смоляківну в Вершиках (тепер в Миколаївці пов. Бучач), і вони годинами мусіли боронитися перед нападником, котрий подер на них інтимну гардероб і наніс їм багато синців, а свого звірського вчинку не довершив тільки длятого, що до мешкання учительок (обі гарні молоді дівчата Польки) надійшли в критичній хвилі постороні люде і пан інспектор по годинах шамотання мусів остаточно занехати свого наміру. Таке виконування служби як з повищими учительками не було Фактом відокремленим, але пошкодовані зі встиду і з обави утрати посади замовчували цілу справу і не робили з неї карно-судового ужитку. Що жертви інспекторського звірства мали вповні право боятися цімсти за те, що боронячи свою честь, не хотіли бути повільним орудд... знає факт, що обі пошкодо-

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

СТРІНЕМОСЯ

при закупні музичних інструментів, грамофонів і плит в найбільшім і найдешевшім складі
502 6—7

МЕЛЬОДІЯ

ЛЬВІВ, Коперника 5.

вані учительки перенесено на протязі року на найгірші посади, а опісля в инші повіти, хоч вони про цілу подію самі довгий час мовчали. Та накінець урвалося вухо, бо деякі видвиші Поляки зі Збаража, бачучи скандальне поведення інспектора з учительками, віднеслися на нього з жалобою до кураторії, котра сейчас перевела слідство через візитатора Камінського на місці в Збаражі, а відтак у Львові і з кінцем м. р. суспендувала Гавліцького, а справу саму віддала прокураторії і в цей спосіб Гавліцький дістався перед суд. Розправа виказала багато драстичних моментів з інспекторської діяльности обвинуваченого (сам він вдівець і відповідав з вільної стопи яких не можна оголошувати з огляду на публичну мораль і таємність розправи. Трибунал по промовах прокуратора, заступників пошкодованих і оборонця увільнив обвинуваченого від злочину намірeного знасилування з § § 8 і 125 з. к., а засудив його тільки за переступство грубого нарушення публичної моральности з § 516 а. к. на кару двомісячного арешту з завішенням кари на один рік; проти цього вироку зголосив прокуратор з місця зажалення неважности. Цілий процес кинув дуже поважне світло на поведінку деяких повітових шкільних інспекторів, яких на kresach є чимало і довгого шкільна влада і прокуратура повинні поступати в подібних випадках безпощадно і шкрителів гнилі віддавати під суд.

Всячина.

Шкідливість сонних марев. Один італійський лікар доказує у фаховім журналі, що дуже важним чинником для здоровля є сон без сонних марев. Сонні марева є хоробливим явищем; здорові люде бачать їх коротко і рідко. Причиною сонних марев є в першій мірі погане травлення; 90 проц. снів родиться у шлунку. Люде, що йдуть до ліжка з повним шлунком, мають часті сни, здебільша неприємні. Тому головно старші повинні вистерігатись важких і численних страв перед спанням. Випадки смерти в ліжку пояснюються часто надто доброю вечерою; повний шлунок натискає на серце і спричинює його параліж. Також усі нервові повинні би їсти вечеру на дві-три години перед спанням. Причиною сонних марев можуть бути ще й зовнішні шуми, зміна температури, невигідне ліжко або невигідна позиція. Ті, що сплять на лівім боці, а не мають зовсім здорового серця, повинні би навчитися спати на правім.

З Пенсійного Інституту.

В числі 7925 львівського часопису „Gazeta Poranna" з дня 9. жовтня 1926 р. на стр. 5, шпальта 4. появилося „Sprostowanie" Дирекції Товариства взаїмних обезпечень „Дністер" у Львові, в якім між иншими находяться слідуючі два уступи:

„Nieprawda jest, jakoby Towarzystwo „Dnister" wypłacało dzieciom po śp. Teodorze Buczmie szczupłą pensję, natomiast prawdą jest, że Towarzystwo „Dnister" nie wypłaca żadnych pensyj emerytalnych, a czyni to z własnych funduszów Pensyjny Instytut Ukraińskich Prywatnych Urzędników.

Nieprawdą jest, jakoby Dyrekcja Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń „Dniester" śp. Teodorowi Buczmie, kiedy on zachorował, zredukowała lata wojenne, nie wliczając ich do emerytury, natomiast prawdą jest, że Dyrekcja Towarzystwa „Dniester" śp. Teodorowi Buczmie nie redukowała żadnych lat i prawdą jest, że emeryturę po nim wyznaczał Pensyjny Instytut Ukraińskich Pryw. Urzędników, a nie Towarzystwo „Dniester".

В імя правди, в інтересі Інституту і обезпечених в нім членів приневолена Старшина „Пенсійного Інституту Українських Приватних Службовиків" у Львові подати на отсім місці до відома українського громадянства в звязи з вище цитованими уступами „Спростування" слідуюче виясненя:

1) Ярослава, Михайлина Бучма, ученица 8. кляси шкіл вселюдних і Евген, Теодор Бучма, ученик 2. кляси гімн., діти по бувшім довголітнім службовику „Дністра", бл. п. Теодорі Бучма, учасникові світової війни і визвольної боротьби українського народа, який помер наслідком набутої у війні чахотки дня 18.XI. 1925 р. в „Закладі для невилічимо хорих" при вул. Білинських в 47. році життя, побирають разом зол. 33·35 місячно, як причинок на виховання. Таку, а не иншу квоту причинку усталила для тих дітий Рентова Комісія Пенсійного Інституту (в якій засідає також, як її член п. Ярослав Колтунюк, заст. днр, Т-ва „Дністер") на основі дат і квот поданих Пенсійному Інститутові Товариством „Дністер" письмом з дня 6. жовтня 1925 р. ч. 217/През. За ці дати й квоти, подані для цілий виміру емеритури, а тим самим і за висоту причинку для дітей поносить цілковиту відвічальність до сеї пори виключно Товариство „Дністер". Пенсійний Інститут відповідає в цьому випадкові лише за точне примінення приписів пенсійного закона і статуту Інституту до рахункового обчислення рент і причинків на підставі дат і квот поданих Товариством „Дністер", які то дати і квоти рішають одиноко про висоту ренти і причинку.

2) Після дат і квот, поданих у вище згаданім письмі Товариства „Дністер" до Інституту вчислила Дирекція Товариства „Дністер" бл. п. Теодорові Бучмі в часі його хороби для цілий виміру ренти для него 14 літ і 2 місяці до його літ служби, почисляємих до емеритури. Натомісць при поданню дат до обчислення висоти капіталів премійної резерви для всіх службовиків „Дністра", злаженого з днем 20-го червня 1924 подала та сама Дирекція „Дністра" для бл. п. Теодора Бучми, як „час належання" 19 літ служби, які то літа зачислено тоді бл. п. Теодорові Бучмі на рахунок прав набутих ним до емеритури. З нагоди виміру ренти дня 7. жовтня 1925 р., отже 16 місяців пізніше, подала проте Дирекція Товариства „Дністер" о 4 роки і 10 місяців менче, що вплинуло на обниження висоти ренти.

3) Пенсійний Інститут ніколи не посідав і дотепер не має жадних власних фондів на виплату пенсійних свідчень для службовиків „Дністра". Натомісць Товариство „Дністер" виплачувало й виплачує дотепер певні квоти зі своїх фондів кожного місяця Пенсійному Інститутові на виплати плинних пенсійних свідчень для бувших службовиків „Дністра" і по них управнених, а Пенсійний Інститут лише ті, а не инші квоти виплачує пенсіоністам „Дністра", як посередник у виплаті, без жадної впрочім винагороди за ці маніпуляційні чинности. Такий спосіб виплат приміненый дотепер і до виплати причинків для дітей по бл. п. Бучмі.

На основі поданих тут фактів, зафіксованих по провірці актів Пенсійного Інституту в справі порушень у вище цитованих уступах „Спростування" в „Газеті Поранній" стверджується, що всякі инші заяви і інформації відносно наведених тут дат, квот, фондів і способу переводження виплат подавані Дирекцією Т-ва „Дністер" чи иншими особами, є незгідні з фактичним станом і тому не відповідають правді.

Цю заяву подається до відома загалу на основі рішення Старшини Пенсійного Інституту з дня 12. жовтня 19.6.

Львів, дня 14. жовтня 1926.

Василь Цмайло Купчицький,
голова Пенсійного Інституту.
753 1—1

ОПОВІСТКИ.

Українське Кооперативне Свято у Львові відбудеться в неділю дня 17. жовтня 1926 р. Програма І. на Майдані Сокола-Батька 1) Відкриття свята, 2) Привітання Свята відпоручниками кооперативних і національних установ, 3) Вправи вільноруч (масові) „Соколів, 4) Руханкові вправи „Луговиків" топірцями і „Луговичок" хустинами, 5) Змагання в копаному мячі сільських сокільських дружин: „Сокіл-Бірка" і „Сокіл-Річечани", 6) Ритмічні вправи львівських „Луговичок", 7) Змагання в перетяганню линвою сокільських дружин, 8) Вільноручні руханкові вправи „Луговиків" і „Луговичок", 9) Вправи списами „Сокіл-Бібрка". — Вправи „Лугів" і „Соколів" при звуках селянських орхестр з Винник, Лисинич, Миклашова і ин. сіл. Початок точно в год. 11. рано. Вступ вільний. — II. В салі „Муз. Тов-а ім. Лисенка" (Шашкевича 5) 1) Стеценко: „Єднаймося" — кантата на міш. хор з фортепяном виконає міш. хор „Львів. Бояна". 2) Реферат дир. Ол. Ковалевського з Луцька: „Єдність української кооперації", 3) Реферат Голови Ради РСУК інж. Юл. Павликовського: „Проблеми української кооперації", 4) Стеценко: „Усе жило, усе цвіло" — міш. хор „Львів. Бояна". Початок точно в год. 7. вечером. Вступ на салю за безплатними білетами, які можна дістати в бюрі Ревізійного Союза Українських Кооператив (Словацького 14. III.), а в день Свята від год. 5. поп. при касі. — Добровільні датки на фонд кооперативної пропаганди приймаємо з подякою. — На випадок постійної непогоди відбудеться тільки друга частина програми. — *Ревізійний Союз Українських Кооператив.*

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Сасевського у складі 30 осіб виступає:
Субота 16.X. Ходорів.
Неділя 17.X. Галич.
Понеділок 18.X. Станиславів.
Вівторок 19.X. Станиславів. 719 8-?

Замість квітів на домовину бл. п. В. Гнатюка зложили Осип і Ольга Роздольські 10 зол. на Рідну Школу. Вп. Жертводавцям щиро дякує Головна Управа „Рідної Школи".

Диригентам і співочим тов-ам ДО ВІДОМА!
Вже появився повний
Катальог музичних творів,
який висилає за попереднім надісланням зол. 1·— в почтових марках).
Книгарня Наук. Тов-а ім. Шевченка у Львові, Ринок 10.
752 1—3

Комітет для вшанування памяти 10-пітніх роковин смерти Івана Франка комунікує: 1) Комітет звертається отсим до всіх філій і читалень Т-ва „Просвіта", як також до кооператив і складів „Народньої Торговлі" і Повітових Комітетів прислати негайно гроші за продані наліпки і за вибір творів І. Франка „Пісня і Праця". Для точности розрахунку просимо непродані наліпки повернути Комітетові найпізніше до 1. листопада ц. р. Оскільки цей комунікат не буде мати наслідку. Комітет оголосить у часописах поіменно всіх тих, хто досі не зложив належного гроша. 2) Рівночасно Комітет звертається до всіх установ і до тих приватних осіб, котрі не закупили ще дотепер ювилейного вибору творів І. Франка „Пісня і праця", щоб поспішилися з замовленням і закупном цеї книжки причинилися до швидшого здвигнення нагробника на могилі Івана Франка. Один прим. вибору творів Ів. Франка коштує тільки 3 зол. З усіма письмами й замовленнями на вибір творів Івана Франка належить звертатися на адресу Комітету, Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — За Комітет: *М. Галущинський*, гол ва. *В. Мудрик* секретар.

Пригадуємо нашій Громаді, що в неділю дня 17. ц. м. наша кооперація обходить Кооперативне Свято, в програму якого входить як перша частина в год. 11. рано на майдані „Сокола-Батька", відкриття Свята, привіти відпоручників кооперативних та національних установ і вправи сільських і львівських „Луговиків" та „Соколів" при згуках оркестр з Винник, Лисинич та Миклашова. В год. 7. вечером Святочна Академія в салі Лисенка з рефератами та участю Львівського Бояна. Вступ на майдан вільний. На Академію безплатні карти видаються в Ревізійному Союзі і вечером при вході. Сподіємося, що наша громада численною участю звеличає це Свято і запізнається з успіхами праці нашої кооперації.

Свято в честь Івана Франка на Личакові (у Львові) відбудеться заходом читальні „Просвіти" в неділю дня 17. жовтня 1926. р. у власній салі при вул. Крупярській ч. 15. при ласкавій участи Вп. пані Константини Малицької і Львівського Співацького Гуртка під управою Вп. Радника Купчинського. Чистий прибуток зі свята на памятник Івана Франка. Початок точно в год. 6. вечером.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

НАПІВНИК ЦЕРКОВНИЙ видання бл. п. Ігнатія Полотнюка, можна набути по ціні 2·50 дол. у п. Михайлини Полотнюк, Станиславів, вул. Бема 11 а. 749

ГАННОЧКА інтелігентна до 4-хлітної дитини, на виїзд пошукувана. — Ближших інформацій уділять у фірмі „Регулятор", Львів, Ринок 43. 759 1—2

КОМНАТИ осібної комфорт також без меблів потребує зараз держ. урядовець, кавалєр, тільки в середмістю. Зголошення Діло під „Комфорт". 751 1—1

СТУДЕНТ техніки, висш. семестра, 28 літ, стрункий, музикальний, бувший старшина У. Г. А. оженитьси з панною — яка допоможе йому до покінчення студій. Листи можливо зі знимкою слати на адресу: А. Шуровський, Варшава poste restante (головна почта). 1—1

ХЕМІЧНЕ ЧИЩЕННЯ, ШИТТЯ суконь, діточих костюмів та плащів, перерібку й шиття всякого білля виконую дуже солідно, скоро і дешево. Приймаю роботи з провінції Козакова, вул. Жовківська 133/II. пов. 754 1—1

КОНЦЕСІОНОВАНІ міністерством Кур си Кроою модельования і шиття Гелени Вархалувної Кохановського 10. Вписи на збірні курси. Форми до міри і готові. 743 3—6

БАНДАЖІ на найбільші пропуклини. Опаски черевні лічничі для утилих пань. Гумові панчохи проти жиляків. Косметичні опаски для зреформования ніг. Штучні ноги і руки для ампутованих і т. п. поручає Бандажист Полячек в Самборі. Цінники даром. 689 8—17

1 ЗОЛ. 70 СОТ. коштує один ніж з хінського срібла у Мандля Коперника 14 681 в) 2—?

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Перльмуттера Ультрамарина
(СИНКА)
є безумовно найліпшою і найвидатнішою фарбою до білля, вапна і малярських цілей. Відзначена на виставах золотими медалями в Брукселі і Медіолянї.
92 9—46
Телефон 8-59 поручає

РІК ОСНОВАННЯ 1899
М. А. Аугустин
Магазин футер
ЛЬВІВ, Рутовського 7.
приймає всілякі роботи, входячі в обсяг кушнірства, як також поручає: **футра мужеські і жіночі, містові і подорожні, куртки, сантки, шапки, боа і т. п. в великім виборі.** 565 5-10

Українське В-во Матвійчука
поручає на шкільний сезон:
а) **Першу книжечку** (Буквар) 2 зол., б) **Другу книжечку** для другої кляси 2·50 зол., в) **Рухому азбуку шкільну українську** 3 л.а. польську в пудерці 3·50 зол., г) **Методичний підручник до Першої книжечки** з взорами дрції 3 зол., ґ) **Дїточу азбуку в пудерках** по 60 сот., д) **Історію виховання і навчання** на Україні проф. В. Левицького 3 зол.
Висилаємо понадто всі приписані для шкіл книжки. 726 2—5
М. Матвійчук, Панська ч. 17/III.

НЕДУГИ ЛЕГЕНІВ
Чахотка легенів, є немолима і що року, не роблячи різниці в віці, серед роду і стану, косить мільони людей.
При поборюванню грудних недуг бронхіту, впертого кашлю і т. п. приписують лікарі **„BALSAM THIOCOLAN AGE"** який улекшує виділюванюся флєгмі, скріплює організм і самопочуття недужого, збільшує вагу тіла і усуває кашель.
„Balsam Thiocolan Age" (з марк. Когут).
Рес. Мін. Публич. Здор. Чч. 294 і 295.
728 б) **продають Аптики.** 2—24

Найбільш упертні біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутком". 728 а) 4—?

Машини
- до писання -
з українсько - польським письмом, бюрові меблі і всілякі прибори до машин поручає по найдешевших цінах
Ю. Ломага, Сенкевича ч. 9. Тел. 28—70.
Взірцева майстерня для направи всіляких бюрових машин. 575 4—4

Найновіші плащі і сукні
ЦЕЦИЛІЯ ГАН
Львів, площа Смольки ч. 1а.
проти кіна „Марусенька" поручає також власну робітню. 610 5—10
Полякші в сплатах.

Чи замовили Ви з приводу свята книжки
СПОГАДИ Е. ЧИКАЛЕНКА?
Всі три части тільки 8 зол.
Замовляти можна у всіх львівських українських книгарнях. 1—2

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

ч. 231 (10.908) Львів, вівторок 19. жовтня 1926. Pocztowe opłatę zapłacono ryczałtem. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 149.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Українське Кооперативне Свято у Львові.

Маніфестація сили української кооперації.

Львів, 18. жовтня 1926.

Вчора маніфестувала свою силу і свої здобутки українська кооперація. Маніфестувала поважно і святочно, стягнувши до Львова богато відомих кооперативних діячів і ще більше сірих, нікому невідомих кооперативних робітників. До успіху свята причинилися в значній части лугові й сокільські товариства своїми вправами — не дописала тільки, як звичайно, українська інтелігенція з самого Львова, що побоявся мабуть дощу і воліла сидіти дома.

Свято зачалося в год. 1/4 12 на площі „Сокола-Батька", де ціла трибуна була вкрита прапорами, емблемами і різними написами, що вказували на вагу кооперації. До тисячної маси й уставлених карних рядів луговиків та Соколів промовив сильним голосом дир. Остап Луцький, що повитав відомих і невідомих робітників кооперації іменем Ради Ревізійного Союзу Українських Кооператив. Свою знаменну промову закінчив бесідник окликом: „Слава українській кооперації!", який публика тричі повторила.

З черги став дир. Шепарович відчитувати численні привіти, що наспіли на це свято, а потім витали свято особисто: о. прал. Л. Куницький (від недужого митрополита, що відгукується постійно на всі потреби української кооперації), дир. Петриківський (іменем волинських кооператив), д-р Кость Левицький (іменем центр. коопер. банку: Краєвий Союз Кредитовий), д-р Іван Брик (від Т-ва „Просвіта"). Всі привіти горячо оплескувано, особливож привіт від митрополита і від кооперації на Волині. Решту привітів переложено на вечірнє свято, після чого зачалися вправи лугових і сокільських чет при звуках оркестр з Винник, Писинич, Підберезець, Збоїськ і Миклашева.

Перші виступили до вправ вільноруч справними лавами сільські Соколи в шістьох кольоннах, разом 160 вправляючих. Всі в білих сорочках з червоними стяжками. Після них вийшли в чудових народніх строях Луговички в пятьох кольоннах, разом понад 100. Вправляли дуже добре хустинками. З черги вправляли Луговики (до 300) топірцями, з них поважна часть в одностроях. Вправи підготовані добре. Потім малу показову лекцію гри в кованого мяча дали нам Сокіл з Бібрки і сільський Сокіл з Річеан. Доказ, що ця ділянка спорту приймається вже й на селі. Гра, ведена по 12 хвилин, закінчилася розіграною (0:0). Дуже оригінальні ритмічні вправи, що є живою ілюстрацією пісні „Чуєш, брате мій", виконав відділ жіночого Луга зі Львова. Це була найкраща точка програми, виконана дійсно по мистецьки. Вправи ці укладала п. Суховерська. Потім були ще збірні вправи Луговиків і Луговичок вільноруч і знов-же оригінальні ритмічні вправи одної жіночої чети селянського Луга в супроводі народньої пісні. Дефіладою перед кооперативними діячами і народніми танцями закінчилося свято на площі Сокола-Батька в год. 2·30. Учасникам, гостям, Лугам і Соколам подякував за участь дир. О. Луцький.

Вечірнє свято-академія стягнуло до салі Лисенка рідко видану у Львові публіку, в значній части кооператорів з краю. Не зважаючи на дощ, саля переповнена. Після відспівання „Львівським Бояном" кантати Стеценка „Єднаймося" виступив з основним рефератом про завдання української кооперації дир. Ю. Павликовський. В рефераті змальовано всі дотеперішні досягнення, як і хиби нашого кооперативного будівництва. Потім виступили з привітами: п. Ясінчук від Рідної Школи, д-р Федак від Народньої Торговлі і Дністра, дир. Коренець від Надзірної Ради Центросоюзу, д-р Володимир Бачинський від Т-ва опіки над українськими емігрантами, д-р Мих. Водошин від Союзу українських адвокатів, п. Березовський від Торговельної Школи Т-ва „Просвіта", п. Цмайло-Кульчицький від Супруга, д-р Пашкевич від лугової організації, дир. Шахнович від кооператив Бобрецчини, п. Обрізків від кооператив Коломийщини і представники Повітових Союзів Кооператив з Теребовлі і Тлумач. Після того відчитано решту привітних листів і телеграм. Закінчив свято в год. 3/4 10 мішаний хор „Львівського Бояна", що відспівав „Усе жило, усе цвіло" Стеценка.

Франц. рад.-соціялісти за ревізією версайського договору.

Данціґ 17. жовтня 1926.

Паризький кореспондент „Данціґер Наєсте Нахріхтен" одержав від франц. посла Бертранда, члена комісії закордонних справ франц. парляменту, заяву на письмі з назвищами всіх 50 радикально-соціялістичних парляментаристів. У декларації тій в імени найповажніших провінц. союзів радик. партії і найважнішої групи Ліги Прав Людини домагаються евакуації Надренії і реституції басейну Свари. Вірять, що французько-німецьке порозуміння є лише увертурою загального европейського мира. Тому теж жадають ревізії версайського договору, а передовсім скасування поморського коридора і віддачі Німеччині Данціга, з тим, що при Польщі остануться території, замешкані самими Поляками. Пацифікація Европи лише тоді може мати успіх, коли дійде до співжиття з СРСР. Більшість французького народу готова признати довги супроти Англії і Злуч. Держав. Французький нарід волить піддатися тяжким фінансовим клявзулям і порозумітися безпосередньо з Німеччиною.

Конґрес партії франц. радикалів.

Париж, 17. жовтня 1926.

Оголошена в Бордо після закінчення конгресу заява партії радикалів, стверджує солідарність із мировою політикою, основаною на женевському протоколі, льокарнських договорах і розмовах у Туарі.

Провідники опозиції піддаються.

Варшава, 17. жовтня 1926.

З Москви повідомляють, що провідники опозиції Зіновєв, Троцький, Каменєв, Пятаков, Сокольніков і Євдокімов оголосили заяву, в котрій заповідають, що цілком піддаються всім рішенням конгресу комуністичної партії, центр. комітету партії і контрольної комісії та взивають прихильників, щоби заняли подібне становище, відмовляючи всякі підтримки дисидентам.

Уряд Узуновича остається.

Білгород, 17. жовтня 1926.

През. ради міністрів Узунович заявив журналістам: Тому, що причину, яка спричинила димісію уряду, усунено, уряд останеться при владі без ніяких змін у своєму складі.

Змова на життя есп. короля і Прімо де Ріверн.

Париж, 17. жовтня 1926.

„Шікаго Трібюн" повідомляє з Перпінян, що в Барсельоні арештовано 5 членів професійних союзів під закидом, що приготовляли атентат на еспанського короля і Прімо де Ріверу. При арештованих найшли револьвери і богато набоїв.

Обмеження числа духовників у Мексику.

Лондон 17. жовтня 1926.

З Мексику повідомляють, що президент Каллес предложив конгресові проект закону, який обмежує число католицьких духовників і духовників инших віроісповідань.

Збльокована опозиція.

Троцький ідейним провідником опозиції у всесоюзній ком. партії.

Перед найбільшою і найбільш сконсолідованою донедавна у світі російською комуністичною партією, відомою тепер під назвою всесоюзної, повстала реальна і до того дуже поважна небезпека розколу. А загально відома річ — як це доказує історія, — що розколи доводять звичайно до руїни. Нинішні відносини в партії незвичайно напружені. З офіціяльної комуністичної преси виходить, що теперішній центральний комітет ВКП, який стоїть під виключним ідейним впливом Сталіна, має за собою величезну більшість у партії, та що опозиція не має ніяких даних на успіх. Колиж приглянутися до розвитку подій, то приходиться це твердження поставити під знак запиту.

Все партійне життя ВКП знаменує тепер незвичайно велика нервозність і — що найважніше — то факт, що Центральний Комітет ВКП і сам його ідейний провідник Сталін не виявляють ні відповідної енергії, ні рішучости в боротьбі з теперішньою опозицією. Попередні прояви опозиції ліквідував той самий Центральний Комітет далеко скоріше та енергічніше. Так було між иншим і з Троцьким у 1923—1924 рр. та з його товаришем Преображенським, так було потім з Сокольніковом, а не можна сказати, щоби було инакше навіть з останніми виступами Зіновєва, що зорганізував був велику групу сторонників і до того сторонників сильних.

Нині відносини змінилися і теперішню нерішучість у поборюванні поновленої, цим разом, як сказано, збльокованої опозиції, треба хіба пояснити тим, що Центр. Комітет разом зі Сталіном не такі то вже певні свого домінуючого становища в партії.

Є багато даних на те, що теперішня обєднана опозиція не подасться і не зложить зброї. Вона розпоряжає цілим арсеналом дуже поважних аргументів проти теперішньої політики Центр. Комітету. До того свою роботу веде не тільки підпольно, але навпаки з початком цього місяця почала фронтову атаку на всяких прилюдних зібраннях т. зв. партійних активів, де провокує дискусію на тему діяльности і політики Ц. К. Ніякі, навіть найгостріші, постанови партійних екзекутив проти такої анархічної поведінки опозиції не мають на неї ніякого впливу. Вона далі робить своє діло та вживає в своїй праці всіх засобів для дискредитування теперішніх комуністичних керманичів в СРСР, отже не тільки нелєгально поширюваної літератури, але й живого слова, яке не може не мати якогонебудь впливу на партійні маси. Словом, як би прийшло до проби сил, то питання, чи побіда остала би при тих, що тепер при владі, тим більше, що опозицію підтримує величезна маса непартійних, але політично свідомих елементів не тільки міста, але й села.

В чімже суть тієї опозиції? В своєму часі писали ми про „ереси" Троцького і про „троцькізм", писали ми і про „зіновєвізм". Наші читачі знають, що не так давно найбільшим ворогом Троцького і „троцькізму" був якраз Зіновєв. Нині Зіновєв йде рука в руку з Троцьким і — що більше — годиться навіть на ідейний провід цього останнього в боротьбі проти Сталіна, тобто Центрального Комітету партії. Зіновєв і Каменєв, а також Пятаков не погоджуються з теперішньою лінією партії, що веде до уступок для селянства, тобто зводить край на шлях не упромисловлення, але аграризації, що на їх думку є убивчим для соціялізму в СРСР. Їх мета — „боротьба проти куркулівської небезпеки" і негайний поворот до військово-комуністичної диктатури з перед 5-ти літ. Инший відтінок опозиції репрезентує Сокольніков, бувший наркомфін СРСР. Це перш за все практик органічного будівництва. Він стоїть на протилежному становищі і домагається опертися на заможніші верстви села та при їх допомозі відбудувати промисл, словом він дає в переходовій стадії першенство не упромисловлюванню, але аграризації держави. Тут бачили ми два табори опозиції: правий Сокольнікова і лівий Зіновєва. І хоч як вони далекі, то всеж тепер йдуть разом. Правих і лівих обєднав „троцькізм", який взагалі виключає всякий союз зі селянством. Троцький не вірить ні найбідніщим масам селянства, на які хоче опиратися Зіновєв, ні середнякам, яких тепер обожає Центр. Комітет (Сталін), ні тим більше богатшим елементам села, на які орієнтується Сокольніков. Троцький твердить, що теперішній характер комуністичної диктатури взагалі не є пролєтарським.

Та треба знати, що „троцькізм" це окрема, відмінна від ленінізму інтерпретація марксизму, що повстала не тепер, але далеко перед великою революцією. Ще в 1911 р. написав Троцький твір п. н. „История Русской Революции 1905—6 г.". Кінцевий розділ того твору п. н. „Перспективы русской революции" саме й був першою ясно сформулованою програмою „троцькізму". Вже тоді передбачив він багато з теперішнього ходу революції в СРСР. В 1912 р. повстав був під його проводом великий блок т. зв. серпневий проти Леніна та його розуміння революції і пролєтарської диктатури. Дальше розвивав Троцький свою систему в творі п. н. „Терроризм і коммунізм" (1920), що містив полеміку з Каутським. В 1923 р. появилися його „Уроки октября", а за рік „Історія жовтня", що була причиною його усунення на деякий час від усякої участи в політиці та владі.

Вкажемо в коротесеньких словах на ріжницю між ленінізмом і троцькізмом. Ленін представляє собі диктатуру пролєтаріяту як форму союзу між пролєтаріятом і селянством. При допомозі такого союзу має диктатура пролєтаріяту знищити суспільні кляси, зорганізувати міжнародню пролєтарську революцію та здійснити соціялізм у пролєтарській державі.

Троцький теж приклонник диктатури пролєтаріяту, але без ніякого союзу зі селянством. Селянство для нього це така кляса, що навіть при диктатурі пролєтаріяту мусить йти шляхом капіталістичного розвитку, та все буде оставати під впливом буржуазії. При реалізації соціялізму мусить прийти до конфлікту з буржуазним селянством. Тому Троцький твердить, що пролєтаріят мусить вести безнастанну боротьбу зі селянством також, як і з буржуа-

вією. В економічній ділянці це значить, що пролетаріят мусить селянство економічно поневолити. З уваги на те Троцький думає, що диктатура пролетаріяту не витримає в боротьбі зі селянством і буржуазією у одній країні, якщо не буде пролетарської диктатури в инших краях (західньо-европейських). — Радек розвиває це дуже наглядно і твердить по анальогії, що в одному повіті соціялізму ніколи не збудуєш. — Тут то находить Троцький підставу для своєї теорії про перманентну революцію. В приложенні до теперішньої більшовицької дійсности теорія Троцького вчить, що ніякого соціялізму тепер у СРСР. нема і на нього не заноситься, а навпаки, все йде там своїм природним шляхом до неминучого занепаду диктатури пролетаріяту. А цього він не хоче. Не хочуть цього також Зіновєв, Каменєв, Сокольніков і инші. І тут у них спільна мова.

Маючи отаку спільну мову, не всі члени збльокованої опозиції мають одну й ту саму мету. Для зразку згадаю про опозиціоніста Осовського. Він приймає, що С. Р. С. Р. не є тепер ніякою державою диктатури пролетаріяту, а звичайною робітничо-селянською, до того буржуазно-демократичною державою. Теперішній партійний провід і цілий апарат хочуть плисти проти хвилі і насильно допровадити до того, до чого допровадити не можна. З уваги на те, шкода тратити сили та енергію, а слід зректися диктатури пролетаріяту. За те Осовського усунули з партії. Та частина опозиції завзято його боронила. Це показчик того, що діється тепер у СРСР. в найсильніших і найбільше вдумчивих головах членів правлячої партії. Вони, оцінюючи тверезо відношення сил, не вірять чи краще перестають вірити в можливість здійснення соціялізму в одній лише державі. Цікаво, що нпр. від висновків, пороблених прилюдно Осовським, не відсепарувався прилюдно дотепер ні Зіновєв, ні Троцький. А це має теж велике значіння. **В. М.**

Жіночі модні матеріяли
Шовки, Полотна
Мужеські сукна
1630 57—?
продає найдешевше
ФІРМА
РОМАН
ЗУБИК
Львів, Галицька 16

Слова і цифри.

„Програма" і плани мін. зем. реформ Станєвича. — Висліди і напрям відбудови.

П. А. П. (Польська Агенція Публіцистична), агенція щонайменше півофіціяльна, залюбки подає розмови зі „санаційними" міністрами й иншими достойниками, в яких вони засовують свої дотеперішні досягнення. А що звичайно ті досягнення рівняються нулі, то пп. міністри і достойники перемінюються в поетів-мрійників і малюють осяйні картини майбутности, яскраво підкреслюючи свою здібайливість про польський елемент.

Недавно відвідав Сх. Галичину міністр рільних реформ В. Станєвич. Оглядав він територію трьох полудньово-східних воєвідств (львівського, станиславівського і тернопільського), конферував — як каже — з сільським населенням і священиками ріжних віроісповідань (?!). Отже він пильно глядітиме, щоби при перебудові рільного устрою були відповідно збережені потреби місцевого населення шляхом доповнення карловатих господарств. Одначе саме доповнення не є ще направою рільного устрою в краю. Великий натиск треба класти на комасацію, що повинна розвиватися рівнобіжно з доповненням карловатих господарств.

У Ворохті мін. Станєвич оглядав полонини. Бажаючи піднести видатність полонин, слід — на його думку — конкретно зарепродукувати її Гуцулам через меліорацію державних полонин.

Найбільшу увагу звернув міністр рільних реформ на осадників, яким обіцяв державну допомогу при дальшій парцеляції та в розбудові і загосподарюванні вже істнуючих польських кольоній. Дальша льоката заст. листів Рільного Банку у висоті 5 мил. зол. в Банку Польськім дасть йому змогу виконати свої обіцянки у відношенні до кольоністів.

Тепер уже знаємо, в якому напрямку буде посуватися земельна реформа. На першому місці журба про польських кольоністів, на другому меліорація скарбових полонин, а на третьому доповнення карловатих господарств місцевого населення, получене з комасацією. Та з огляду на те, що кольоністи і видатність скарбових полонин займають перше місце, до доповнення карловатих господарств „місцевого" населення мабуть ніколи не прийде.

Не менше велних слів розсипав і щедрий инж. Ст. Крук, президент генер. дирекції відбудови у мін. публичних робіт. Мовляв, на протязі восьми літ Польща, що була тереном світової війни, привела до порядку свої залізниці, привернула хліборобській культурі мілїон гект. запустілої землі і відбудувала 1,350.000 будинків із знищених 1,800.000. Отже до відбудови лишається ще 450.000 будинків. Держава зробила мало для відбудови. В бюджетних прелімінарах мін. публичних робіт на відбудову призначувано пересічно 4 проц. (в Чехословаччині, не знищеній війною 10 проц.).

Знищені війною будинки в сумі 1,800.000 виказували: 100 костьолів і церков, 6000 шкіл, 2000 будинків публичної потреби, 543.000 мешк. домів і 1,246.300 господарських будинків. Досі відбудовано 1,350.000 будинків: в тому 1.430 костьолів, 5.240 шкіл, 1.401 публ. будинків, 414.000 мешк. домів і 927.530 господ. будинків. До відбудови лишається 450.000 будинків, а саме 670 церков і костьолів, 1.360 шкіл, 600 публ. будинків, 128.600 мешкальних домів і 318.770 госп. будинків.

Державна допомога у відбудові у формі беззворотних допомог (на основі зак. з 18. липня 1919) до травня 1924 виносила круглo 110.000.000 зол., а у формі довготермінових кредитів на відбудову (на основі зак. з 6. травня 1924) около 20 міліонів зол., разом 130 міліонів зол., покриваючи тільки 10 до 20 проц. коштів відбудови. Решту покрили з власної кишені і власною працею пошкоджені воєнними подіями громадяне.

На частинну кредитову допомогу з боку держави з метою докінчити відбудову мешк. домів і господ. будинків треба б іще 45 до 50 мил. зол. Такоїж суми потрібно на відбудову церков і костьолів, шкіл та публ. будинків. На покриття того запотребування є запевнені вплини з лісової дані. До кінця 1926 винесе та дань 30 мил., а в літах 1927—1928 теж слід сподіватися 30 мил. Та цього мало для докінчення відбудови.

Отже держава партиципувала дуже слабо у відбудові (всього 10 до 20 проц.). Шкода, що инж. Крук не подав подрібніших цифр (по воєвідствах або полосах, де велася війна і де було найбільше знищення), а тоді ми довідались би, що й подані цифри торкаються майже виключно польської етнографічної території. На українській національній території відбудовано і будовано тільки костьоли, школи, доми людові, забудовувано і розбудовувано польських кольоністів, а українське населення відбудувалося майже виключно власними засобами. У відношенні до українського населення панове Круки не затягнули ніякого довгу навіть чемностевої вдячности.

По широкому світі.

Вступлення Німців до чехословацького кабінету викликало, як можна було надіятися, не тільки у Франції, але також у Польщі велике занепокоєння. Варшавські політичні круги побоюються тепер найбільше економічного наближення Чехословаччини до Німеччини; яке грозить руїною головно польському металюргічному промислові. Ці самі круги передбачують тепер конечність тісного звязку також польського промислу з німецьким, а це може статися тільки коштом політичних, а то й територіяльних концесій Польщі для Німеччини.

Князь Карло верне до Румунії. Часописи вяжуть відложення сесії румунського парляменту зі справою повороту до Румунії кн. Карла. Зачувати, що в престольній промові буде згадка про привернення кн. Карлові прав наслідника престола. Велику вагу приписують конференції президента міністрів ген. Авереску з бувш. прем. Братіяну. Братіяну виїздить із кінцем ц. м. на лікування до Парижа, де перебуває кн. Карло.

Рабіндранат Тагоре живе. Подана нами перед кількома днями з застереженням вістка про смерть Рабіндраната Тагоре показалася неправдивою. Тагоре живе і перебуває у Празі, де саме на днях відбулися у його честь свята в чеському театрі. В четвер 14. ц. м. рецитував Тагоре в Празі свої вірші через радіо. Слухало його в самій Чехословаччині понад 150.000 людей.

Чи всі Українці є вже членами „Дністра"?

Пригадується всім Громадянам-Українцям, в „Дністрі" ще не обезпеченим, що ¹/₃ часть вартости будинків не підлягає примусовому обезпеченню в П. Д. У. В. і тому належить негайно а найдальше до 30. жовтня ц. р. виповісти її в П. Д. У. В. і негайно обезпечити в „Дністрі" (з терміном від 1. січня 1927 р.)

Всякі інформації в тій справі подасть Т-во "Дністер" у Львові і його Агенції, які находяться у всіх більших громадах.

756 1—3

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Оба останні числа „Діла" підпали конфіскаті. В числі з суботи (229). сконфісковано три місця з передової п. з. „На нашій території" і одно місце зі статті „Боротьба за школу у Франції". В ч. 230. з неділі сконфісковано четвертину статті проф. д-ра М. Лозинського „З паневропейського конгресу". Це 93. і 94. конфіскати „Діла" в цьому році.

— **Сербський голос про українську церкву під Польщею.** Сербський церковно-політичний тижневик „Весник" в ч. 39. містить велику передову статтю під заголовком „Українська церква", в котрій грунтовно засовано утиски Поляків над українською церквою на протязі цілої історії, а з окрема обговорено всі теперішні заходи. Кінчається стаття закликом до оборони української православної церкви під Польщею. В. А.

— **Ще одно національне свято.** Ювілейний комітет, що має святкувати 200-літні роковини канонізації польського святого Станіслава Костки, видав комунікат, в якому читаємо такий уступ: „Ледви прогомоніли у Львові вступні (?) свята для цілорічного ювілею вчесть Франціска з Ассісі, аж ось приготовляється католицька Польща до свята Патрона нашої подвійно нам дорогої молоді, з нагоди 200-літніх роковин канонізації св. Станіслава Костки"... Важко написати краще: „Ледви прогомоніли" — „аж ось"... і міністерство освіти видало розпорядок, що день 13. листопада буде виїмково вільний від науки в усіх польських школах. Нема і не було другої республики в світі, що святкувала би стільки святих, чужих і власних...

— **„Небезпечний вік" перед судом.** Два тижні арешту дістав спенсіонований староста Людвік де Гушт Кульчицький за роман з дівчиною у „небезпечнім віці", наслідком процесу своєї жінки проти нього. Обвинуваченій у чужо-

В. Левицький.

Заспокоювання мін Залєського.

В галицькій справі. — В польській справі.

(Від власного кореспондента.)

Париж, в жовтні 1926.

I.

З добрим знайомим ідемо тому кілька днів великими бульварами. Кидаємо оком на один з безчисленних крамів з журналами, і що бачимо на першій сторінці одного тутешнього щоденника? Голову-портрет знаменитого міністра заграничних справ ще знаменитшої Польської Республики: лисий череп, бриле, доволі повне обличча, неозначений, не то хитрий, не то скритий вираз очей, — одним словом фізіономію Залєського. Під портретом коротке редакційне пояснення, чому якраз тією головою прикрашена перша сторінка газети: тому, що занепокоєний успішним ходом французько-німецьких переговорів польський заграничний міністр звернувся був іменем польського уряду до французького заграничного міністра п. Бріяна за „поясненнями" та що одержав „вповні заспокоюючу" відповідь.

Уважайте: „заспокоюючу" відповідь!

Звістка ця — про „заспокоюючу" відповідь іменно — не зворушує нас через міру (чому саме, скажемо нижче), і вже хочемо звернути балачку на инші справи, коли наш знайомий нас перебиває:

— О Залєський! Знаю цю фігуру особисто. Він грав певну ролю також у галицькій справі з часів мирової конференції в Парижі 1919 р. Навіть доволі цікаву й характеристичну для польської дипльоматії ролю. Хочете знати?

Очевидна річ, що хочемо знати, тим більше, що про переходи галицького питання, себто питання правно-державної приналежности Східної Галичини, в звязку з питанням Польщі й України, з часів мирової конференції в Парижі, наш загал знає дуже, дуже мало; а що перший період, себто до памятного засідання комісії генерала Боти, на якій держави антанти предложили польській і українській делегаціям другий проект завішення зброї (з признанням бориславської полоси українській стороні) — наш загал просто таки не знає буквально нічого. А чейже, думаємо собі, цей корисний українській стороні проект Боти, після некорисного проєкту ген. Бертелємія, не впав з неба, тільки мусів бути, мабуть не без важких зусиль, кимось приготовлений і виборений.

Наш знайомий стояв був у часі мирової конференції дуже близько тодішнього галицького делегата, і те, що він нам оповідав про галицьку справу на мировій конференції і про ролю п. Залєського в однім її епізоді, черпане безперечно з першої руки. В найзагальніших зарисах повторимо тут його оповідання, називаючи при тім Галицького Делегата коротко ініціялами: Г. Д.

II.

Вислана зимою 1918—19 антантськими державами на польсько-український фронт у Східну Галичину міжнародня комісія під проводом французького генерала Бертелємія показалась явно сторонничою в користь Поляків і в нашу некористь. Її предложення завішення зброї, з демаркаційною лінією, віддаючою нафтові области Полякам, український штаб і уряд відкинув, а українські патрулі, певне без дозволу начальної команди, навіть щедро поблагословили кулями поїзд, яким комісія та вертала ся зі Львова до Перемишля. Одно й друге, відкинення предложення і обстріл поїзду, як і сторонничі рапорти членів комісії, річ зрозуміла, розсердили антантських головачів, які переживали тоді свої горячі місяці гордині їзза капітуляції осередніх держав: оце вперве стрінула їх, переможців і диктаторів світа, така зневага, і то від кого? Від нікому невідомого і ніким непризнаного галицько-українського уряду і війська.

Розпочалися дуже напружені приготовлення до висилки армії Галлєра з Франції до Польщі, армії Галлєра, знаменито зброєної і французькими кадрами вправленої... Не треба було галицькому делегатові, висланому ще з Тернополя урядом Костя Левицького і Сидора Голубовича на мирову конференцію, бути великим стратегом, аби зрозуміти, чим така висилка з приложеною до неї політично військовою carte blanche — пахла для позбавленої довозу військових матеріялів і слабо зорганізованої Галицької Армії: простий і самозрозумілий рахунок вимагав, аби цю висилку зовсім перепинити або бодай так припізнити, щоби галицька армія мала час одержати з заграниці довіз матеріялу, а з Великої України поміч у людях і грошах, тай щоби вона переорганізувала свою занадто вже імпровізовану команду. В першу чергу треба було спростувати польські і Бертелємівські рапорти, ствер-

ложстві, не міг випертись, тому, що його роман лишив живі наслідки. — Зате мілень вязниці дістав ресторанний скрипач, також у старшім віці, за надто сміливе зацікавлення до кільканацятьлітньої дівчинки у музичній школі на вул. Мілковського. Хоча палкий музика поставив на свідка власну жінку, яка заявила, що він не є зовсім небезпечний, суддя стверднв нарушення параграфу 516, що стоїть на сторожі моралі.

— **Медики протестують.** Львівські студенти 5. і 6. року медицини влаштували протестаційне віче проти нового закону, який касує дотеперішні титули „докторів". Цей закон, принятий на останній соймовій сесії, дозволяє ще старатись за титул „д-ра" всім бувшим студентам, які складуть докторат до 1928 р., а робить обмеження що до студентів-медиків уже тепер студіюючих. Тому медики домагаються, щоб і їм вільно ще було придбати титул „д-р" до грудня 1928. Пізніше: лікарі та адвокати не будуть уже поголовно „докторами", а титул „д-р" буде зарезервований для тих, що боронитимуть спеціяльну наукову дисертацію, як це є нині у Франції, і було колись у Росії.

— **Львівська хроніка.** Одна дівчина, Софія Ковалишин, пробує отруїтись на Личаківськім цвинтарі; одно тягарове авто пробує на вул. Льва Сапіги переїхати на смерть 15-літнього хлопця; один „воєнний" мілїонер, торговець деревом, Шатнер, не має чим заплатити 100.000 зол., позичених від легковірних людей; один злодій футер і трьох його спільників, перепродуючих купців, стають перед судом; адвокат д-р Авін, що спекулював депозитами своїх клієнтів, дістав 6 місяців і втратив право вести канцелярію... Малі крадіжі, побої, авантури — не рахуються.

— **Також рекорд.** Рекорд у розводі за подружжі побив цими днями — хтож инший міг би це краще зробити? — американський фільмовий артист Мільтон Сілс, відомий із своєї „мужеської краси". Розлюбившись із своєю жінкою, одною фільмовою артисткою, в шість хвилин пізніше після одержання розводового акту, оженився з другою своєю товаришкою, підготовивши заздалегідь усе до шлюбу. Видко, що скоре темпо фільми має позажний вплив на психольогію фільмових артистів.

— **Султанський шлюб.** Паризькі часописи описують уже заздалегідь як виключительне назначене на 25. ц. м. весілля сина мароканського султана з дочкою баші із Маракеш. Само освітлення на це свято коштуватиме 3 мід. франків; похід — 300.000; печиво та тіста 1 мілїон, чай, морожене та овочі 100.000; смолоскипи та свічки 200.000; милостиня для жебраків 600.000. Зате молода пара одержить дарунки від своїх племен і баш за 10 мід. При цьому довідуємось кілька цікавих подробиць „церемонії": молодий і молода не будуть себе бачити перед шлюбом. У півночі, підчас весілля, коли новожонці спільно покидають бенкет, свято доходить до вершка забави, себто починає цілу низку инших свят. Цікаво, що батько молодого і молодої також збираються женитись. На кілька тижнів перед своєю подорожею до Франції мароканському султанові вмерла жінка. Батько молодого Ель Глюзоні також „утратив" жінку; програв її в карти з якимсь Турком і рішив оженитись тепер з дочкою мароканського шейка. Хто дістає 10 мід. у дарунку при нагоді шлюбу і може жінку програти в карти — скорий до весілля.

— **Важкий дарунок.** Женева матиме новий клопіт. Цим разом не політичний, і не світового значіння, а господарсько-місцевий. Ліга Націй дістала дарунок від китайської республики. Найбільше гуманний, який може дістати така культурна інституція: новий китайський лексикон. Про цей дарунок повідомляв уже давно Найвищу Раду в окремій промові представник Китаю, пан Ху. Всі дивувались, навіщо присвячувати аж цілу промову такій справі. Аж тепер усім стало ясно, коли до Женеви приїхав у цій справі директор китайського відділу в британськім музею, Джільс, дослідник Китаю. Китайський лексикон не рівня иншим европейським. Він матиме... 80.000 томів! Для такого твору не вистачать салі теперішньої женевської бібліотеки. Не дурно ця книга мудрости має заголовок: „Вичерпуюча книга про чотири частині літератури", а ними є: фільософія, історія, белетристика і технічне знання. Нова англійська енцикльопедія має 35 томів і 33.000 сторін; китайська — 120 мілїонів сторін. Якжеж Ліга Націй може не приняти дарунку, до якого Китай привязує таку велику вагу? Але що вона має зробити з цим окремим кораблем паперу? А хто буде користуватись джерелом цієї китайської мудрости, коли воно викладене китайськими гіерогліфами?

— **Фотографія шлунка.** Знову нове відкриття першорядної ваги. Довідались про нього учасники наукового конгресу в Берліні, що почався 14-го ц. м. „Конгресу над переміною матерії". Д-р Ельснер з Берліна подав до відома, що йому вдалось найти спосіб фотографувати середину людського шлунка, не в загальних обрисах, як це робить Рентгенівська фотографія, а в точних подробицях. До середини шлунка вводиться рурку, яка має в собі маленьку фотографічну камеру з семи фільмами. Фотографію шлунка можна зняти на протязі 14 секунд і то так, що пацієнт не відчуває ніякого болю. Образи, що виходять на цьому апараті мають півтора центиметра проміру. Весь протяг часу, потрібний від хвилини, коли пацієнт кладеться на операційний стіл аж до скінчення фотографій, тріває пять хвилин.

— **Найкраща Француска — Німкою.** Німці мають добру тему до жартів з поважної нагоди. На цьогорічнім міжнароднім конкурсі краси в Парижі першу нагороду з титулом „найгарнішої французької жінки" одержала панна Жакелін Шалі. Виявляється, що Шалі є дочкою німецького годинникаря з Грацу, який вимігрував до Парижа і підчас війни був навіть інтернований як Німець. Там оженився з Француженкою і живе в Парижі донині.

— **Світова хроніка.** Світовий мистець боксу Танней, що переміг недавно Демпсея, здобув цими днями серце одної мілїонерки, як кажуть: дочки Рокфелєра. Заручини будуть проголошені офіціяльно щойно в найблищому часі. — Наукова експедиція вислана до східної Сибіри відкрила там одну російську колонію, яка на протязі 250 літ живе вповні відрізана від світа. Її члени розмовляють ще мовою 7-го віку, їх культурний розвиток стоїть на рівні цієї доби і вони майже не відчувають зміни часу, живучи на лоні природи. — Бувш. цісарева Зита мало що не згоріла в авті, коли вертались з відвідин від еспанської королевої-матері в Сан-Себастіяно. — Німецький уряд видасть цього місяця цілу серію марок з портретами славних Німців: Гете, Шіллєра, Лєсінга, Фридріха Вел., Канта, Бетовена і Баха. — У Константинополі відкрили памятник Кемаля, роботи віденського різьбаря проф. Крільля. Сам президент республики не був присутнім на цьому святі, тому, що не любить ніяких офіціяльних виступів і живе самотно.

— **З кіна.** В кіні „Копернік" почалась нова сенсаційно-екзотична фільма п. з.: „Голос мінарету", у головній ролі з американською „зорею" екрану Нормою Тальмедж. Крім цього комедія „Серце не питає" і сольовий виступ п. М. Щенявн-Драцової.

Куріння папіросок

є для величезної більшости суспільности життєвою конечністю. Тому, тимбільше мусимо звертати увагу на те, що і як куримо. При закупні тютюну мусимо числитися з нашою кишенею а при виборі туток і паперців повинні ми бути дуже вибагливі і купувати тільки випробовані першорядні вироби, де на кождім пуделку є виразно назвисько продуценту і місцевість, відки і від кого походять. І так н. пр. ТУТКИ МОРВІТАН, БОНТОН, ЕЛЬГАМЕЛЬ як рівнож паперці ГЕРБЕВО ДОРЕ мають на кождім пуделку чи сшитці виразно виписане назвисько фабрикантів, яке ручить за доброту товару

ГЕР-БЕ-ВО

Гер-лічка **Бе**-лдовські **Во**-лошиньскі

зєдинені фабрики туток і паперців

558 Сп. Акц. **в Кракові.** 10-10

Дописи.

Тернопіль. (*Свято кооперації*). В неділю 10. ц. м. відбулося в Тернополі на площі тов. „Сокіл" свято кооперації, уладжене Подільським Союзом Кооператив, у якому взяло участь понад тисячу учасників з цілого повіту. Збори відкрив голова Союза проф. Брикович і він опісля проводив, почім виголошено привіти. І так від Центрального Кооперативного Банку — Краєвого Союза Кредитового у Львові, з його доручення витав зїзд д-р Стелан Баран промовою, підчеркуючи конечність поширення дотеперішньої повоєнної кооперації по селах, що обмежилася майже виключно тільки на споживну кооперацію, а з сільсько-господарської на молочарство, на кооперацію кредитову. Таке поширення скріпить з одного боку і споживну кооперацію, що всюди хорує на недостачу капіталу, а з другого боку згуртуванням дрібного капіталу дасться товчок до поширення кооперації сільсько-господарської і продукційної, що у нас є тільки в пеленках. Від Повітового Союзу в Підгайцях витав свято п. Бакалець, від економічних організацій Косівщини пробуваючий випадково в Тернополі з виставкою косівських килимів п. Кіщук, а п. Павлишин відчитав наспівці письменні привіти. Обширний реферат про кооперацію і її значіння — головно з ідейного боку — і про потребу ідейности в кооперативних робітниках виголосив д-р Дмитро Ладика, почім промовляв д-р Юліян Гірняк зі Львова про потребу ширення ощадности і складання в наших економічних установах заощадженої готівки хочби в дрібних квотах, що скріпить потрібний нам до обороту і продукції капітал. Опісля промовляв інж. Юліян Павликовський зі Львова, витаючи зїзд від Ревізійного Союзу українських кооператив, від Центросоюзу і від Народньої Торговлі, підчеркуючи при тім провідні ідеї кооперації. Наконець промовила п. Блажкевич, завзиваючи кооперативи, щоби 1% торгу призначували на закупно української книжки для молоді в даній громаді і в цей спосіб охоронили підростаюче покоління від шкідливого впливу сучасної школи. По промовах уставлялся учасники до походу з музикою (30 членів) читальні „Просвіти" з Теребовлі, що прибула на свято під проводом голови тамошнього Союзу проф. Чайківського і свого дирігента п. Козака та своєю участю причинилася до звеличання свята. Похід перейшов при звуках музики головними вулицями на подвіря домівки філії „Просвіти", де міститься Подільський Союз і тут по коротенькій промові д-ра Чумака розвязався. Ціле свято випало на загал удачно. На будуче належить його уряджувати так, щоби з кождого села прибували маси народу з написями з назвою своїх кооператив і хоругвками і так брали участь в поході, та щоби від Союзу подано тоді учасникам короткий перегляд кооперативної роботи в окрузі й успіхи згл. причини невдач в останньому часі, підчеркнено успіхи найбільше діяльних кооператив, бо це буде для учасників ілюстрацією нашого поступу і заохотою до праці. На жаль, саме цеї, може найважнішої справи, бракує на досі уряджуваних кооперативних святах.

Ходорів. (*Українська станиця*). В Ходорові посвячено 3. ц. м. будинок Народнього Дому при великій участи всіх кругів українського населення. Цей будинок був перед світовою війною вже майже готовий. Одначе його спалено підчас російської навали. Відновлений в 1916 році підпав наново знищенню за часів польсько-української війни і щойно тепер його знову відновлено й передано до загального ужитку. На посвячені були майже всі священики повіту. Співав хор дяків ходорівської округи під проводом дяка Ніжевича. Промовляли о. Прийма, п. Стернюк (від Ревіз. Союзу у Львові), дир. Творидло (від Сільського Господаря), п. Козланюк (від централі Лугів) п. Шахнович (від Повіт. Кооп. Союзу в Бібрці) й о. Музичка (від журавенської філії „Просвіти"). Після привітів відбулася святочна академія, на якій вступну промову виголосив д-р Стронціцький. Виступав знов хор дяків, а крім того селянський хор з Демидова - Молотова під проводом п. Мельничина. Про значіння Народніх Домів говорив дир. Творидло. Одночасно відбувалися вправи Луговиків і Луговичок з цілого ходорівського повіту. До відновлення і відбання до ужитку цієї української станиці причинилися передовсім д-р Стронціцький, суддя Нижанківський, д-р Троян, п. Стасишин, о. Прийма й ин.

Памятайме: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Орґанізаційний рух.

Віче в Зборові.

Дня 3. жовтня ц. р. відбулося в Зборові на площі „Рідної Школи" прилюдне віче, скликане заходом Повітового Народнього Комітету У. Н. Д. О. в Зборові. Бачили ми між присутніми не тільки громадян Зборова, але й Товстоголов, Погрібців, Присівців, Ярославич, Кабарівців, Озерянки і Метенева. Старші й молодь, мущини і жінки — зокрема багато молоді і жіноцтва.

Віче відкрив голова Повітової Організації У. Н. Д. О. д-р Володимир Левицький. По виборі президії, в склад котрої увійшли дир. Ол. Багрій зі Зборова, Василь Лисак, господар з Кудиновців, Гаврило Музика, господар з Поморян і Григорій Швець зі Зборова, забрав голос містоголова Центрального Комітету У. Н. Д. О. у Львові д-р Олександер Мартічак і виголосив реферат про теперішне політичне положення українського народу у звязку з внутрішнім і міжнароднім положенням. Реферат закінчив поставленням відповідних резолюцій. Підчас дискусії, в котрій між нашими забирали голос Гаврило Музика з Поморян, Остап Сороній з Цицової, Ол. Багрій і д-р В. Левицький, зголошено ще одну резолюцію про місцеві обставини. Поставлені резолюції, змістом котрих був протест проти покривдження нашого народу на всіх ділянках культурного і політичного життя, зокрема на полі шкільництва, громадської і повітової самоуправи, земельної справи і обмеження горожанських прав (арешти, заборони віч) — присутні приняли одноголосно. Ухвалено також резолюцію з протестом проти надмірного обтяження знищеного війною, градом і тучами повіту і занедбання направи доріг, хоч на ту ціль стягається обильні оплати.

Відтак забрав голос п. Олекса Черкавський зі Львова, вказуючи присутнім значіння політичної організації. Д-р Мартічак у своїй другій промові відніссся теплими словами до присутнього на вічу жіноцтва, вказуючи на значіння жінки в приватнім і публичнім житті нашого народу.

Промовами д-ра В. Левицького й Ол. Багрія покінчено віче. Присутні на вічу селяне домагалися, щоб такі віча відбувалися частіше. Підчеркнути треба, що побіч прихильників і членів Українського Національно-Демократичного Обєднання були на вічу також відомі члени инших партій. Хоч була неділя, учасниками віча було теж кількох священиків під проводом о. Кулика. **Учасник.**

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

„Тепер через море.
Ух — бриаки великі!"
„Вертаймо, Івасю,
Змочим черевики".
„Черевики, Галю,
Я, Ердалем*) чистив,
Вони не промокнуть
Й блищать, хоч в них плисти.

*) „ЕРДАЛЬ" з червоною жабою — то правдиве добродійство для шкіри

Краєвий виріб. 664

Івась і Галюся.

3. Вода їм не шкодить...

Ювілей Клемансівського пересердя.

Дня 11. жовтня ц. р. минуло 7 років від дня, коли Клемансівське пересердя, що було в 1919 році, дало Галичині Галлєра, а Галичина Галлєрові Польщу. Ювілей цей, хоч не був ніде відзначений, заслуговує на те, щоб ним занятись, бо він дає нагоду до деяких цікавих висновків.

Клемансівське пересердя було, як відомо, зібранням, на якім Антанта, а властиво Англія і Франція, вирішували долю Галичини. Вирішували, не питаючи ні Галичини, ні Польщі, ні Росії, ні Німеччини, ні Австрії, ні Угорщини, ні Чехії, ні Румунії, ні Сербії, ні Болгарії, ні Туреччини, ні Греції, ні Італії, ні Америки, ні Японії, ні Китаю, ні Бразилії, ні Перу, ні Еквадору, ні Гаїті, ні Сіяму, ні Либерії, ні Гватемали, ні Гондурасу, ні Панами, ні Коста-Рики, ні Нікарагуа, ні Сальвадору, ні Гайдарабаду, ні Непалу, ні Монако, ні Сан-Марино, ні Ліхтенштайну, ні Андорри, ні Ватикану, ні Мексики, ні Куби, ні Португалії, ні Ірландії, ні Ісландії, ні Данії, ні Норвегії, ні Швеції, ні Фінляндії, ні Естонії, ні Латвії, ні Литви, ні Голландії, ні Бельгії, ні Люксембургу, ні Швайцарії, ні Еспанії, ні Албанії, ні Персії, ні Афганістану, ні Аравії, ні Єгипту, ні Абісинії, ні Марокко, ні Трансвалю, ні Оранії, ні Капської Колонії, ні Нового Південного Валлісу, ні Нової Зеландії, ні Тасманії, ні Нового Фундленду, ні Канади, ні Австралії, ні Інд

ВПИСИ до ІНСТИТУТУ ТАНЦІВ Т. ВИТВИЦЬКОГО

починаються 18. ц. м. (понеділок)

Салі Писанка (мала). Інформації і запис від 11-12 передпол. і 5-8 попол.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

СТРІНЕМОСЯ

при закупні музичних інструментів, грамофонів і плит в найбільшім і найдешевшім складі

МЕЛЬОДІЯ

602 Львів, Коперника 5. 7—?

Біржа.

Гроші.

На девізовій біржі спокійна тенденція. Доляри в готівці і Ню Йорк таксували по 9·03, 9·05. В приватних оборотах курс ідентичний з офіційним біржевим. Канадійський доляр 8·97—8·98, чеські корони 0·26·00—0·26·50, леї 0·04·00 - 0·04·50, франки французькі 0·25·50—0·26·00, франки швайцарські 1·72—1·75, фунти стерлінги 43·00—43·50.

Золото: 20 астр. корон 36·00—36·30, 20 фр. франків 33·50 - 33·80, 20 нім. марок 42·20—42·70, 10 рублів 45·50—46·00.

Срібло: австр. корона 0·55—0·67, 5 австр. корон 3·50—3·60, австр. фльорен 1·75—1·80, рубель рос. 2·80—2·90, копійки на рубель 1·40—1·45.

З музичного життя.

Концерти Українського Наддніпрянського Хору під проводом П. Євсевського у Львові.

В днях 8., 9., 11. і 12. ц. м. виступив Український Наддніпрянський Хор під проводом п. Петра Євсевського в салі Лисенка із здебільшого новою програмою. Заповіджені концерти будили остільки зацікавлення, як згаданий хор після відомих нам з часописів випадків і обосторонних заяв у дійсности представляється. На естраді зявився за виїмком двох-трьох осіб давній хор Д. Котка, що виконав Бортнянського „Тебе Бога хвалим", Лисенка „Ой діброво, темний гаю" і „Туман хвилями лягає" з „Утопленої", „Серенаду" (мимоходом кажучи, ця остання — це якийсь апокриф), Кошиця „Ой у полі", „Ой на горі пшениченька", Ярославенка „Конкісталори", Топольницького „Ой три шляхи", Людкевича „Чорна ріля", Стеценка „Прометей" та в цілости „Вечерниці" Ніщинського. На популярних концертах програму дещо змінено й доповнено виступом бандуриста Данила Шербина.

Не буду переходити поодиноких точок програми, тимбільше, що міг я бути тільки на першому й останньому концерті, через що не чув я зовсім виконання деяких творів. Загально беручи — всі ті прикмети й вальори, які я підчеркував давніше в цьому хорі, остали непорушені. Маю тут на думці чисто технічні засоби, звукову видатність хору та справність у послуговуванні динамічними ефектами. Як „мішаний" хор, виказує тепер цей гурток співаків і співачок навіть більший степень зіспівання. Колиж торкнемося справи інтерпретації, то хоча дірігент хору п. Євсевський не виявив покищо себе якоюсь справді сильною індивідуальністю в напрямі інтерпретації співаних творів — може ще й за мало часу було до того, — то все таки слідно в хорі зміну і то в додатньому напрямі, в першу чергу через те, що зрезигновано з полювання на нічим неоправданий зверхній ефект нераз коштом цілковитого викривлення внутрішнього змісту даного твору. Запримітити це можна було, порівнюючи давнішу інтерпретацію прим. „Чорної ріллі" або Стеценкового „Прометея". І хоч і тепер можнаб поставити до дірігента деякі дезідерати, а саме дещо спокійнішої лінії та більше внутрішнього поглиблення, як зверхньої експресії, у Бортнянського, зате більшого й виразнішого виявлення речитативного характеру „Чорної ріллі", більш умірк ованого темпа, яке не затиралоб до певної міри мельодійної лінії і гармонійної структури того роду пісень, як „А в Куцівці церкву будують", більшої легкости та гнучкости в живіших темпах у „Вечерницях", не такого частого уживання баса октавіста, що зводиться майже до шаблону й особливо у Бортнянського не все було на місці — то все таки у виступах цього хору слідно безумовно вповні совісну працю і під новим дірігентом, що виступає в національнім одягу (не у фраку), що робить теж кориспіше враження.

Годиться ще підчеркнути, що враження, яке викликали виступи цього хору, було цілком инше, як ми сподівалися після перебутої „кризи" і на основі звісток, які появилися прим. у перемиському „Українському Голосі" в статейці п. з. „Геть з анархізмом". Не маючи намір вмішуватися у спір, що виринув між обома групами хору — і як-небудь мушу признати згаданій статейці тенденцію безумовно ідейну й патріотичну, — то все таки освітлення даної справи виключно як кричі й знарядзму видається мені надто одностороннім твердженням, як у даному випадку, так і в капелі Кошиця. Булоб безперечно дуже відрадно, якби оба хори могли найти такий компроміс, який уможливив би їх злуку — та все таки пропаговане „Українським Голосом" відмовлювання підтримки згаданим групам ледви чи врятувало би справу, а може радше вбилоб оба хори. Анархізм і кириня, якби вони були мали місце, залишилиб на виступах цього хору зовсім инші сліди, а ми їх в даному випадку не могли помітити.

Загально сказавши, хор цей, як і попередній, як матеріял є в основі дуже добрий, хоч належало би скріпити дещо тенорів, що і в попередньому хорі не були звуково пропорціональні до инших голосів. Зате в жіночих голосах слід виробити більшу мягкість, більше „legato" у кантілені, а крім цього поглибити динамічні відтінки, які то прикмети краще виходять у мужеському хорі. Для дірігента, хто ним не був би, отвирається поле для вдячної, але й відповідальної праці, бо — як я зазначив — з таким хором можна дійсно багато зробити. Належалоб і на далі змагати до поширення більш вартісного репертуару, хоч би в роді такого безпретенсіонального, а такого вдячного хору, як Лисенка „Туман хвилями лягає" — і постепенно позбуватися — хочби як наддатків — усякого роду тандити в роді „Садок вишневий коло хати" і ин., а в таких творах, як „Вечерниці" Ніщинського, відповідно переробити деякі місця, що якоюсь дивовижною гармонізацією просто мучать природне музикальне вухо.

Маю надію, що моїх заміток не буде ніхто уважати за спробу „нищення" цього гарного хору. Вони подиктовані бажанням справити його на справжній мистецький шлях, до чого він має всякі дані.

В. Барвінський.

З судової салі.

Що 1918-ий рік.

Дня 14. і 15. жовтня відбувалася перед судом присяжних у Львові розправа проти Василя Добрянського, пекарського челядника зі Львова, обвинуваченого за те, що в перших днях листопада 1918 року як командант мілиції убив на залізничому дворі в Підбірцях Пилипа Пруса, австрійського жовніра, що вертав додому.

Обвинуваченій боронився тим, що як український жовнір виповнив тільки приказ команди і вбив Пруса тільки тому, що він, не зважаючи на потрійне завізвання, не хотів віддати револьверу.

Характеристичним моментом були зізнання вдовиці Броніслави Прус, учительки, яка між иншим заявила, що бл. п. Пилип Прус, хоч був Українцем, то був тихий і скромний (!) На запит предсідника трибуналу Ангельського, чому щойно тепер, по 8 роках, зробила донесення, відповіла, що тому, бо щойно тепер їй так порадив якийсь щодовнік поліції. По переслуханні свідків і по замкненні розправи, трибунал ще раз отворив розправу і покликав як знавця польського старшину, що служив при австрійській армії. Переслуханий як знавець полковник Антін Кадернужка видав оречення, що Добрянський безосновно ужив зброї. І тут зайшов цікавий інцидент на салі. Коли оборонець звернувся до п. полковника з запитом, що мав зробити Добрянський підчас війни і на воєнному терені, коли бл. п. Прус на триразове завізвання його, щоб віддав револьвер, відмовив і вхопив рукою за револьвер, — п. полковник відповів, що Добрянський ...мав його арештувати. Ця відповідь військового „знавця" викликала голосний сміх в авдиторії, а тодї предсідник розправи казав моментально опорожнити публіці салю.

По промовах прокуратора Лановського й оборонця д-ра Льва Ганкевича присяжні заперечили питання щодо морду, затвердили натомість більшістю одного голоса питання щодо убийства. Трибунал під проводом рад. Ангельського — вотували Дукет і д-р Локер — засудив Добрянського на чотири роки тюрми і примінив амнестію щодо одної третини кари. Обвинуваченій застеріг собі три дні до надуми.

Всячина.

Діточий конґрес. Живемо в добі конґресів, зїздів, організацій, союзів, клюбів і неімовірних корпорацій. Що-ж дивного, що в Америці — країні, яка довела організацію товариства до абсурду, радив недавно дуже оригінальний конґрес: чудесних дітей. Америка має спеціяльний талант плекати чудесні діти, а ще більший: чудесно їх реклямувати. Одначе і вся ця дотеперішня рекляма видалась самим малим геніям за мала і вони рішили прилюдним конґресом звернути на себе увагу. Провід конґресу взяла на себе 9-літня жінка Каролина Берд (Пташка), яка виголосила вступну літературну промову; відтак дала слово своєму сестрінкові Павлові Гест, 9-літньому синові відомого американського імпресарія. Гест є з походження Росіянином Жидом?, і недавно приїхав до Америки. Малий Павлусь недавно вивчив англійську мову, а вже встиг написати кілька діточих драм, які приняла прихильно поважна преса. На конґресі виступала 12-літня дочка відомої письменниці Анни Остен, що вже тепер дочка, не мама!) ходить на університетські виклади. Крім цього кількалітній віртуоз Боббі Коновлясс грав власні фортепянові композиції. Дві дочки американського письменника Петерсона, одна шестилітня, друга девятилітня, читали свої твори, і то не „перші спроби", бо їх батько подбав уже раніше, щоби його донечки дістали доступ на сторінки журналів. Була 12-літня пара поетів Єлисавета Вільґус і Жан Вільсон, 10-літній композитор Давид Фаржін, 11-літня танцюристка Єлисавета Релент... — щоби згадати тільки найчільніших. А скільки родичів вислало туди своїх дітей у глибокім пересвідченні, що вони геніяльні! Цікаво би знати, чи ініціятива та організація такого конґресу теж належала виключно до дітей? Бо коли поруч з талантом малі американські діти виявляють уже такий „доомисловий" хист, що хотять дати себе пізнати чимскорше, заки ще не перестали бути дітьми — то Америка недурно є „новим світом".

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:
Вівторок 19.X. Станиславів.
Середа 20.X. Коломия.
Четвер 21.X. Коломия.
Пятниця 22.X. Городенка.
Субота 23.X. Городенка.
Неділя 24.X. Коломия.
Понеділок 25.X. Делятин.
Вівторок 26.X.Делятин. 719 9-?

Дирігентам і співочим тов-ам ДО ВІДОМА!

Вже появився повний

Катальоґ музичних творів,

який висилає за попереднім надісланням зол. 1·— (в почтових марках).

Книгарня Наук. Тов-а ім. Шевченка у Львові, Ринок 10. 752 2-3

Загальні Збори Тов. „філія Сою за Українок" в Бережанах відбудуться в середу 27. жовтня 1926 о год. 5. пополудни в кімнатах товариства. — За Видїя *Зоня Коковська*, голова, *Галя Бережницька*, секр. 757 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

60 СОТ. коштує одна ложечка до чорної кави з хінського срібла у Мандля вул. Коперника 14. 681 3—?

ФОРТЕПЯН, піяніно, фісгармонію, куплю негайно, плачу готівкою. Панська 12 І. пов. Ганак. 732 3—5

ЖІНОЧІ капелюхи по найнижчих цінах поручає знана фірма Йосифи Гампель Юркевичевої вулиця Фредри 6. Перерібки для гостей з провінції полагоджується на протязі 24 годин. 691 5—5

ПАННОЧКА інтеліґентна до 4-хлітної дитини, на виїзд пошукувана. — Близших інформацій уділять у фірмі „Регулятор", Львів, Ринок 43. 739 2—2

БАНДАЖІ на найбільші пропуклини. Опаски черевні лічничі для утилих пань. Гумові панчохи проти жиляків. Косметичні опаски для зреформування ніг. Штучні ноги і руки для амптутованих і т. п. поручає Бандажист Полячек в Самборі. Цінники даром. 689 9—17

ІНСТРУКТОРКИ з французським і грою на фортепяні до учениці з V. кл. гум. ґімназії пошукує Марія Павлусевич, Довга войн. п. Негівці ад Калуш. 758 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст венеричних і шкірних недуг

Д-р Генрик Росмарін

б. с. клінік держ. львівської, віденської і парижської, б. управитель венер. шпиталя

повернув і ординує від 8 — 10. 12 — 1 і 3 — 5.

Львів, вул. Коперника ч. 12.

Окрема ждальня для Пань. Тел. 38—11-74 2—5

МАМИ

жадайте гігієнічної засипки **для дітей**

„ПУДЕР ДЗІДЗІ"

(з маркою когут)

який удержує тіло **дитини здорове** і в чистоті. Ціна за коробку з ситком 60 сот.

„ПУДЕР ДЗІДЗІ" Рее. Мін. Публ. Здор. 728 г) ч. 20. 1—12

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутком". 728 в) 5—?

Новости на осінний і зимовий сезон

з першорядних фабрик красових і закордонних на мужеські одяги, жіночі костюми, плащі і ратяни поручає 90 літ істнуючий склад сукна

ЯН ВАЛЛЯХ І СИН

ЛЬВІВ, РИНОК ч. 33.

Плюші, Коци, Фільци. Ціни низькі.

КУПНО — ПРОДАЖ — ЗАМІНА „МОНЮШКО" фортепянів і піяніно

Львів, вул. Зіморовича 10. Тел. 33-34. 675 5—8

Домашня Кухня,

Кухонні приписи на кождий день в році. — Ціна 3 зол.

Замовляти в Адміністрації „Діла", Львів, Ринок ч. 10.

ШЕВЧЕНКО й КНЯЖНА РЕПНІНА

тільки . . . . . 1·50 зол.

з почт. пересилкою 1·80 зол.

Замовляти в Адміністрації „ДІЛО" Львів, Ринок 10/II. 3—3

„КАРПАТІЯ"

Товариство взаїмних обезпечень на життя і ренти у Львові Руська 18.

Звичайні Загальні Збори відбудуться дня 5. листопада (пятниця) в год. 6-ій вечером в салі засідань Тов-а „Дністер" Руська 20. І. пов. з отсим порядком нарад: 1) Відчитання протоколу з останніх Загальних Зборів, 2) Затвердження звіту з білянсі за рік 1924, переведених по думі письма міністерства скарбу з дня 27. II. 1926 ч. 282 У. У. 3) Звіт Управи і Надзірної Ради з діяльности за рік 1925 і предложення білянсу за рік 1925, 4) Звіт Ревізійної Комісії і уділення абсолюторії Надзірній Раді за рік 1925 і приділення чистого зиску до фонду вальоризаційного, 5) Виясування і вибір чотирох членів Надзірної Ради, 6) Вибір трох членів і трох заступників Контрольної Комісії, 7) Внески і інтерпеляції.

НАДЗІРНА РАДА.

Примітка: Після постанов статута на Загальних Зборах беруть участь і голосують всі власновільні мужчини члени, що обезпечені щонайменше 1 рік в Товаристві і зажадали 14 днів перед Загальними Зборами від Дирекції Товариства легітимації а також властителеві 25 уділових листів, які повідомали Дирекцію 8 днів наперед, що візьмуть участь в Загальних Зборах. Управнені до голосування члени можуть передати свої голоси через пов новасть иншим управненим до голосування членам, одначе ніякий член як обезпечений так і властитель уділових листів не може мати разом зі своїми власними голосами більше як 20 голосів. Обезпечення жінки передають свої голоси через повновласть управненим до голосування мужчинам. 750 1—1

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 232 (10.909). Львів, середа 20. жовтня 1926. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудням. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Оголошення.

Управа Академічної Громади при У. Г. А. в Подєбрадах (ЧСР.) подає до загального відома, що **прийом прохань** про вступ **до Української Господарської Академії** на 1926—27 акад. рік **продовжений до 1. листопада** 1926 року.

Інформації щодо вступу в Академію уділяє канцелярія Управи Громади і канцелярія Академії.

Адреса Československo. Podĕbrady-Lazně. Ukrajinská Akademická Hromada při Č. H. A. або Ukr. Ros'ka Hospodarska Akademie. — За Управу Академічної Громади при У. Г. А. *С. Радзіївський*, голова Громади, *М. Прокопович*, секретар. 765 1—2

Становище П. П. С. до уряду.

Нерозв'язання сойму — політичною помилкою. — Домагання ППС.

Варшава, 18. жовтня 1926.

Начальна Рада ППС. приняла сьогодня резолюції, в яких стверджує, що діяльність уряду Бартля не відповідала надіям робітничої кляси і цілої демократії, особливо під оглядом суспільно-господарським, наслідком недостачі рішучої дециязії і потурання капіталістичній реакції. Співпраця уряду Бартля з соймовою правицею, зміна конституції і повновласти причинилися до розвязухвалення реакції. Нерозв'язання сойму, нездібного до утворення уряду, Нач. Рада уважає політичною помилкою, а наслідком тої помилки є пропаганда фашизму, замішання в політичній думці краю й ослаблення демократії. Зате корисним проявом є, на думку Нач. Ради ППС., очищення війська, скарбу, освіти й адміністрації з реакційних протидержавних елементів. Нач. Рада надіється дальшої радикальної чистки у всіх инших ділянках адміністрації.

Дальше Нач. Рада стверджує, що пос. Морачевський вступив до уряду на власну відповідальність і тим партії в нічому не вяже. У відношенні до уряду Пілсудського ППС. займає становище річеве, залежне від його програми й діяльности.

Головні домагання ППС. під теперішню пору такі: 1) Енергійна боротьба з доріжнею, 2) Нетикальність робітничих здобутків у ділянці законодавства праці, 3) Переведення анкети про кошти продукції, 4) Поправа долі працьовників і державних урядовців, 5) Приступлення до виконання закону про земельну реформу, 6) Введення в життя конституційних приписів, особливо що до права горожанства і права національних меншостей, 7) Нетикальність обовязуючої виборчої ординації, 8) Скоре переведення нових виборів, 9) Реорганізація армії в напрямі бюджетових ощадностей, скорочення часу військової служби — при одночасному усправненні „Стшельца" й инших формацій військового підготовлення, 10) Амнестія для політичних вязнів.

У дальших точках Нач. Рада стверджує з вдоволенням, що мирна політика Польщі, піддержувана послідовно й рішучо тільки ППС, довела до корисних для краю результатів, бо Польщу покликано до Ради Ліги Націй з правом поновного вибору. Вкінці Рада взиває робітничу клясу до оборони демократичного виборчого права, на яке напосілася зєдинена реакція.

Кооперативне свято.

Сходини кооператорів.

В неділю 17. ц. м.) після вечірнього свята-академії відбувся в сали Краківського Готелю сходини кооператорів. Зібрався гуртик 30-ти осіб, головно зі Львова (двох дячів було з провінції), який серед скромної перекуски провів двіти години на товариській розмові і гутірці. В промовах, яких прикметою була щирість і відвага глядіти дійсности у вічі, порушувано проблеми української кооперації і взагалі проблеми нашого життя та його болячки. Промовляли: інж. Павликовський, д-р Федак, дир. Филипович, О. Луцький, проф. Бабин, дир. М. Заячківський, проф. А. Березовський, дир. Ю. Шепарович, дир. Шахнович (з Бібрки), д-р М. Волошин, В. Цмайло-Кульчицький і о. прелат Л. Кульчицький.

Зїзд чеських фашистів.

Прага, 18. жовтня 1926.

На 23. і 24. жовтня скликано до Праги великий зїзд чехословацьких фашистів. Зїзд займеться справою поклікання до теперішнього чсл. уряду Німців. На 28. жовтня заповіджена велика маніфестація фашистів.

В комісарськ й фортелі.

Ревізія господарки у „Нар. Домі".

Львів, 19. жовтня 1926.

Правит. комісар „Нар. Дому" Лев Черкавський мав учора з понеділком добрий початок. Неждано зявилася в „Нар. Домі" в 11 год. ранку воєвідська контрольна комісія в особах радн. Пісарського, дир. рах. департ. Загурського і рах. радн. Яновського, щоби розслідити господарку правит. ком. Л. Черкавського. І хоч самого комісаря не застала, то всеж таки приступила до перегляду книг, рахунків і т. п.

Вже від довшого часу ходили по Львові глухі вісти про не зовсім гармонійну господарку в „Нар. Домі". Бажаючи опрокинути ці слухи, синдик „Нар. Дому" д-р Лисяк, приятель п. комісаря, заметушився, щоби з членів такої авторитетної установи, як „Русское Касино" скласти комісію, яка провірилаб рахунки і видала свідоцтво непорочности пупілеві вшехпольського ватажка д-ра Годлевського. Це сталося в суботу, а вже в понеділок зявилася воєвідська комісія. А сталося це якраз на передодні важної події, коли то п. комісар мав зреалізувати ухвалену вже і воєвідством (себто воєводою Гарапіхом) санкціоновану іпотечну позичку в Банку Господарства Краєвого в сумі 50.000 (пятьдесять тисяч) зол. і несподівано такий „сюрприз". Цікаво, які „сюрпризи" викриє комісія. Всякі кружляють поголоски на тему позичок, бонів, витертого прізвища на рецепісі 2.000 зол. до Варшави і т. п., та ми не будемо покищо нотувати цих поголосок, вижидаючи висліду ревізії.

Та на всякий випадок уже цей „сюрприз" є своєрідним signum temporis. Становище Черкавського є сильно захитане, коли вже тепер вшехпольський штаб шукає його наслідника серед „старорусской" братії.

Біржа.

Гроші.

В приватних оборотах доляр 9·02—9·04. Курси Банку Польського й офіціяльної варшавської біржі не змінені, себто 8·98—9·00 за доляри і девізи.

Збіжа.

Тенденція легко звижкова. Пшениця краєва дворська 45·00—46·00, пшениця краєва селянська 42·50—43·50, жито галицьке 31·50—32·50, ячмінь галицький броварний 30·40—31·50, ячмінь галицький до перемелювання 28·00—29·00, ячмінь пастівний 25·00—26·50, овес галицький 27·00—28·00, кукурудза румунська 29·50—30·50, бараболі промислові 6·25—7·25, фасоля біла 38—40, фасоля колірова 30·00—32·00, фасоля краса 36·00—38·00, горох пів-Вікторія 70—76, горох полевий 46·00—50·00, бобик 31·00—33·00, вика 34·00—36·00, сіно прасоване 8·00—9·50, солома прасована 4·00—4·25, гречка 29·50—30·50, льон 58·00—62·00, рівак озимий 62·00—64·00, отруби житні нетто без мішка 17·00—17·25, крупи гречані 63·00—65·00, крупи ячмінні 45·00—49·00, пенцак 47·50—48·00, конюшина червона 315·00—360·00, мак синій 139·00—160·00.

Дві декляращї.

В дні 10. жовтня ц. р. на західно-українських землях заістнувало нове обединання, партія: Українське Селянсько-Робітниче Соціялістичне Обединання. Обі до того часу окремі, але вже на обединання рішені партії зложили в тому дні свої декляращї, з якими годиться познайомити й наших читачів.

„Сел. Союз" (подаємо за холмським „Нашим Життям", ч. 42 з 17. ц. м.) зложив таку деклярацію:

„Ц. К. У. С. О. „Сел. Союз" на підставі ухвали свого конгресу цим від імени цілої партії У. С. О. „Сел. Союзу" — сьогодні 10. жовтня 1926 на спільному конгресі У. С. О. „Сел. Союзу" і „Нар. Волі" у Львові заявляє:

У. С. О. „Сел. Союз", будучи соціялістичною партією українського селянства, зпочатку свого повстання стремів до консолідування на зах. українських землях українського соціялістичного руху, памятаючи, що в єдности сила,

„Селянський Союз", стоючи на ґрунті клясових інтересів селянства, дошльових спільного фронту в своїх визвольних змаганнях бачить по лінії рівного співділання з українським робітництвом, висовуючи засаду спільного фронту українських працюючих мас всупереч обединаному фронтові української буржуазії та клеру, — так звучить ухвала конференції „Сел. Союзу" від 13.-14. березня 1926 р.

На підставі цих засад „Сел. Союз" півтора року провадив переговори з галицькою українською радикальною партією у Львові, але програмові і тактичні ріжниці не привели не тільки до обединання цих двох сторін, вони не привели навіть до ближчого співробітництва.

В продовженні своєї консолідаційної праці „Сель. Союз" почав переговори з партією „Нар. Волі" й після довшого обслідування прийшов до переконання, що ця партія по внесенні свого становища до українського національного програму сходиться тактично й програмово з „Сел. Союзом", а тому являється можливим во імя консолідації українського соц. руху на західно-українських землях та во імя союзу селян і робітників обединатися з партією „Нар. Волі" в одну партію, яка буде називатися Українське Сель-Роб. Соціялістичне Обединання. Маємо певність, що в новій селянсько-робітничій партії соціяльні й національні інтереси українського селянства не будуть покривджені, а навпаки оборона їх стане поважнішою й селянству забезпечено буде в суспільно-політичному житті право, яке йому належить по його численности й праці".

„Нар. Воля", приймаючи до відома широку деклярацію „Сел. Союзу", зі свого боку відповіла дуже коротко:

„Стоючи на становищі боротьби за безпосереднє здійснення соціялістичного ладу та уважаючи, що для осягнення цеї цілі в першу чергу є потрібна консолідація організованого селянсько-робітничого руху, Партія Народньої Волі заявляє свою готовість і бажання обединатися з УСО. Селянським Союзом в одну політичну партію".

Годиться зазначити, що між деклярацийним текстом „Сел. Союзу", поміщеним в „Наш. Житті" і „Волі Народа" заходить маленька ріжниця. А саме, коли в тексті „Наш. Життя" йде заява „Сел. Союзу", що „Нар. Воля" сходиться з ним „тактично й програмово", то в тексті, поміщеним у „Волі Народа", находиться ще маленький, сполучний додаток. Слова „тактично й програмово" обєднює ще слово: „орієнтаційно" (себ-то сходиться з ним „тактично, орієнтаційно і програмово"). Цей додаток „Волі Народа", чи пропуск у „Наш. Житті" має своє окреме значіння.

Ще на одно слід звернути увагу з приводу цих декляращй:

Деклярація „Сел. Союзу" є розмірно довга й вичерпуюча. Мається враженя, немовто „Сел. Союз" випрандується ізза свого кроку, немов би всі подані аргументи були дещо натягнені, немов би він був у примусовому положенні. За те „Нар. Воля" коротко, по диктаторськи вирішує справу, не дуже то турбуючись соціялістичним селянством, а маючи на меті одно: „безпосереднє здійснення соціялістичного ладу". Виходить, немов то „Сел. Союз" сповідається перед своєю смертю, перед моментом, коли розпливеться, розтопиться, розвіється в пірвану в „Нар. Волі". Звенітою — побачимо!

Горе байдужим!

Львів, 19. жовтня 1926.

Витаючи кооперативне свято імени української палестри, п. д р М. Волошин вказував на ідейне споріднення кооперації з оборонищькою діяльністю адвокатури. Та не про це хочемо говорити. При тому з його уст впали характеристичні слова: „Горе байдужим! Бо байдужі гинуть!" Слова, на жаль, дуже прикметні для нашого громадянства і для теперішнього моменту.

„Горе байдужим, — бо байдужі гинуть!" Справді, в істнуючих умовинах, в розвиненому лябіринті сучасного життя байдужі не мають перед собою ніяких перспектив, крім занидіння і смерти. Відірвані від громадського життя, самочинно вигтімінувані з його бючок, відірвані від його артерій, вони мусять вмерти — як не фізично, то морально і духово. В нинішньому громадському ладі навіть найсильніша одиниця, якщо вона стоїть одинцем, заскліплена в собі, егоїстично зачерствіла, позбавлена громадських інстинктів, збайдужіла і згіркніла — є нічим. Правда, часто говориться про ролю великих індивідуальностей, про могутність тих, що стоять одинцем. Та при тому забувається, що великі індивідуальности ніколи не брали розбрату з громадським життям. Вони постійно були в найтіснішому звязку всіх його маніфестацій, а їх велич проявлялася якраз на поверхні того життя.

В неділю наше спільництво обходило своє свято. Не вважаючи на препогану погоду, з усіх усюдів милями тягнуло наше селянство, щоби заманіфестувати свою відданість кооперативній ідеї. Зате наша інтелігенція і наше робітництво, на жаль, світили пустками. Мабуть лякалися, щоби не розмокли. Не генералізуємо цих замітів. Ні, у святі брала участь і частина інтелігенції та робітництва, та частина, що всюди зявляється, що у всіх проявах нашого життя бере участь, що просто упадає під тягарем громадських обовязків, — вольних і невольних. Коли говоримо про відсутність нашої інтелігенції, то — розуміється — маємо на увазі масу. А тієї маси не було. Ні батьків, ні дітей. Тут вони зійшлися у презвучній гармонії.

Все частіше, все настирливіше змагаються у нас заміти проти інтелігенції. Все голосніше лунають закиди щодо її неробства, відокремленості, визиваючої байдужости, інертности. Деколи ті закиди, розтягані на все інтелігентне навертставування народньої маси, є неслушні. Одначе часто годі опрокинути правдивости все частіших нарікань. Бо й справді, щоби не пошікавитися єдиним нашим досягненням — хоч би й як скромним — післявоєнної доби — це байдужість, що взиває о пімсту до неба. І то тим більше, що розвиток кооперації лежить в першу чергу в інтересі тої інтелігенції, вже примущеної і постійно примушуваної спертися на власні сили народу.

Наша інтелігенція і українське населення Львова, головного міста української національної території під Польщею, осередка всіх наших централь: культурно-освітних, економічних і політичних, масової участи в святі не взяли. В день свята кооперації зникла не лише біль-

шість адвокатів, директорів, державних і приватних службовиків, професорів і вчителів, але навіть студентської молоді. На великому майдані „Сокола-Батька" майоріла горстка інтелігенції з делегатами, поодинокі члени великої робітничої громади. Gros учасників свята творило селянство зі селянською молодю, згуртованою в „Лугах" і „Соколах".

Повна і безприкладна байдужість. Тут навіть важко булоб вимовитися матеріяльною скрутою, бо вступ був вільний. Отже що це? Що вплинуло на те, що зі 40-тисячного українського населення города кн. Льва не явилося навіть дві тисячки?

Важко найти відповідь. Мабуть тут грала ролю ота страшна байдужість, наш найбільший ворог і найістотніша наша прикмета. Байдужість — як складовий елемент нашої національної психіки; байдужність — як головна прикмета нашого післявоєнного часу; байдужість не лише в ділі, але також і в маніфестаційних проявах. А наймаркантніше проявляється та байдужність серед нашої інтеліґенції і українського міського населення. Саме тоді, як село будиться, проявляє свою відзивчивість, шукає порятунку в організації на економічному полі — місто спить, а щонайменше дрімає. Кооперативна сітка обхоплює головним чином села. Зате місто не проявляє під тим оглядом майже ніякої акції. А коли й є які прояви кооперативного руху в наших містах, то тільки з призначенням для сіл.

В загальному інтересі і в інтересі таки самої інтеліґенції та ролі і значіння українського міста звертаємо увагу на ці негативні, просто вбивчі прояви. Найвищий час перебороти себе, стати фронтом до життя і його прояв, збудити в собі відзивчивість, винищувати бацили байдужости, бо инакше прийде катастрофа. Село відвернеться від інтеліґенції, а це матиме фатальні наслідки як для народньої маси, так і для її інтеліґентського наверствування. Від смертного духа байдужости до живого і животворящого духа діяльности — ось наш шлях.

Тому треба нам вириватися з зацікавленості, задубілости, треба видобуватися із заслимачених закутків на ширший світ, на поле діяльности і боротьби, де кується доля народу. Треба нам все і всюди постійно і невтомно боротися з байдужістю, з подихом суспільної смерти.

„Горе байдужим, — бо байдужі гинуть!"

Тишина перед бурею.

Підчас перебудови соймового будинку. — Образ „ненависті і розпачу". — Між реакцією і псевдопоступом. — Чотирокутник животіння. — Назріваюча криза. — Два табори. — Вічна болячка. — Перед пробою сил.

Тих послів, які невідомо пощо і нащо переступають у ці дні немитий соймовий поріг, можна рахувати буквально на пальцях одної руки.

У вестибулі все ще пишається вивіска, що „розпорядженням пана президента" соймова сесія зачинена, а на великій чорній таблиці з написом „комісії" — нема крейдою ані значка. Така пустка, що навіть соймовий кіоск з часописами не функціонує, соймовий фризієр (аякже, є й така культурна інституція при вул. Вейській ч. 4—8!) тільки мелянхолійно зіткає, а буфетчик зворушливо виправдується, чому не зачинив ресторану: все одно, мовляв, службі мусить дати їсти. Одні лише нещасні кореспонденти кунякють у своїй просторій кімнаті-робітні та — без огляду на свою національну й партійно-політичну приналежність — клянуть таку „моральну санацію", яка дивним дивом у першу чергу бє по організації інформаційної пресової служби. Бо після того, як з волі пана Бартля перестало істнувати Пресове Бюро при президії Ради міністрів, а достойник, призначений для звязку Президії з Клюбом соймових справоздавців став недоступною для газетярів фігурою, висохло головне джерело газетних інформацій щоденної преси в Польщі; настало єдиновластя ПАТ-а, який теж на прочуд виконує свою високу місію, щедрою рукою розсилаючи „всім-всім" такі актуальні політичні відомости, як напр. та, що два місяці тому зловлено на Дунаю корабель з ладунком живого товару, або що десь-там кинувся під потяг якийсь здитинілий старушок і „чудом" промінув смерти. Отже не маючи при таких досвідах довіря до „нюху" ПАТ-іівських редакторів і справности їх урядового апарату, соймові кореспонденти годинами вперто дзвонять на всі сторони, пошукуючи „новин", хапаються кожної „новини" як голодний шматка хліба й несуть її тріюмфально мерщій до міжміських телефонічних будок, кожним разом наражуючи на коридорах свої голови на цеглу, вапно й т. п. аксесорії будівельного матеріялу. Бо соймовий будинок перебудовується, його внутрішні стіни порозвалювано, стелі й долівки подірявлені, всюди якесь руштування, словом, прибіжище суверена нації уявляє собою нині справді „образ нендзи і розпачи", як недавно бідкав над ним п. Стронський. Нинішній вигляд соймового будинку є чудовим символічним представленням духового обличчя малошановного збориша, яке в останнє засідало в ньому... і яке знову має зібратись 28-го ц. м. Але ледві чи в той день воно збереться. Бо хоча будівничий признає, що „конституція велить" йому скінчити роботи до кінця жовтня, мабуть буде це лише ще одно побожне бажання польської конституції й буджетова сесія таки не зможе зібратися у приписаному речениці. Покищо робітники працюють днем і ночю, і покищо крім гамору, який вони роблять, царить у соймі мертва тишина. Бо й кореспондент рідко коли просимкнеться до соймової телефонічної централі й перешкодить телефоністці в лектурі сенсаційного роману: на полі політичних новин засуха, „нічого не діється".

Правда, ухвалення радою міністрів близько двохміліярдового бюджету з позицією близько 700 міліонів на військове міністерство не є для держави маловажною річю, особливо, коли існують усі дані вірити, що до кінця бюджетного року 1927 (себто до 31. березня 1928), військовий бюджет досягне а то й перескочить міліярд. Немаловажною річю є війна, яку польська фінансієра і т. зв. „господарські сфери" виповіли міністрові фінансів Чеховичеві, війна, що вже, як кажуть, перенеслася на терен самого кабінету міністрів, де, мовляв, заступництво інтересів реакції переняв передусім міністр торгу й промислу Квятковський, за якого плечима стоїть недавній його шеф із фабрики в Хожові, — през. Мосціцький. Ця гра не позбавлена пікантерії, яку, зрештою, можна найти і в історії масового нападу на посла Здзеховського (кілька тижнів ведуть слідство всі варшавські органи безпеки, а винуватців ані сліду!), і в компромітації з французьким письменником Дюгамелем, яка широким відгомоном відібється по чужинній пресі, освітлюючи з цілком иншого боку „старопольську гостинність", і в скандальному процесі б. „комендантів" польської „военної фльоти", і в отих заповіджуваних і відкликуваних засіданнях комітету „фаховців від національних меншостей" і в силі инших моментів, яких невідомо куди приділити: до царини плачу чи сміху. Є таких моментів чимало, кожний з них є чимось характеристичний і має своє значіння, та проте всі вони назверх буцім то нічим не проявляються і не з їхнього теж боку грозить хмара, що може громом роздерти зрадливу тишину, яка залягла в чотирьохкутнику: Замок (президент Польщі), кол. „Палата Намісника" (рада міністрів), кол. „Інститут Благородних Дівиць" (сойм) і Бельведер (марш. Пілсудський).

Найбільший вибір блаватних товарів,
МУЖЕСЬКОГО СУКНА
поручає фірма
АНТІН УВЄРА
ЛЬВІВ, вул. Галицька 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі, Стрию.
458 13—16

Ця небезпека криється в оцій самій загальній абсурдно-парадоксальній ситуації, яка трівае у Польщі вже від травня ц. р. і яка, згідно з правилами примітивної льогіки, чим дальше — тим більше заплутується, замість розплутуватись, як цього хочуть ті, яких льогіка не торкається: у вічній плутанині систем військової диктатури і демократичного парляментаризму. Здавалось би, що клубок розплутався з хвилиною, коли марш. Пілсудський став конституційно відповідальним премієром. Ясно, що ця омана може трівати лише так довго, як довго — нема соймy. З днем відчинення осінньої сесії сойму знову стає рубом питання чергової (котрої) з черги? кризи. Не треба думати, що т. зв. урядові сфери не здають собі з цього справи. Навпаки. Статті, які в останніх днях появилися у „близькій урядові" пресі („Курєр Поранни", „Глос Правди", „Епока") та які турботливо аналізують соймову атмосферу, вказують, що недавній раптовий провал п. Бартеля всетаки залишив на самопевности нинішніх володарів якісь рисочки. Ці голоси дуже цікаві: всі вони одним хором признають, що уряд марш. Пілсудського не має опори ані у правиці (ХН., ЗЛН.) ані лівиці (ППС., Визв., Стр. Хлоп., НПХ. і Ком.) ані тим більше у центрі, якому проводять Вітос, Корфанти і Попель, смертельні вороги диктатора („Пяст", ХД., НІІР.), одначе вони одночасно зовсім недвозначно кажуть, що недовіря або обструкція з боку сойму проти нинішнього уряду потягнуб „фатальні наслідки, а бундючний п. Стпічинський з „Глосу Правди" не зайкнувшись присягається, що нинішній премієр володітиме ще довгі роки, бо Польщі потрібна... стабілізація (пригадав собі стабілізацію у саму пору!). Сетером сепсео тих виразників поглядів пп. Пілсудського-Бартеля таке: соймові треба йти на льояльну співпрацю з урядом і не переступати меж доброзичливої скромної ділової критики.

Та на пресових пересторогах уряд не зупиняється. Кажуть, що йдуть закулісові торги і що предметом тих торгів є передусім маєтковий податок і — земельна реформа. Льояльний тон, у який Стронський вдарив у „Варшавянці" (орган великих поміщиків), підхоплений вдоволено „Глосом Правди", потверджував би ці інформації, заслуговуючі на довіря тим більше, що у нинішньому уряді є чейже міністрами хліборобства та земельної реформи довірені люде поміщицької консерви. Докори „Роботніка" на адресу міністра фінансів, що, мовляв, „п. Чехович забув, що писав п. Леліва" (натяк на брошуру мін. Чеховича п. н. Problem skarbowy w swietle prawdy", виданої під псевдонімом „Леліва"; у брошурі автор гостро виступає проти „господарських сфер" і аргументує необхідність стягання маєткового податку) ні докори

В. Левицький.

Заспокоювання мін Залєського.

В галицькій справі. — В польській справі.

(Від власного кореспондента.)

(Продовження.)

Неймовірне, та правдиве!

Про акт тієї згоди дізнався Г. Д. —можете собі уявити, з яким почуванням диву, обурення й остраху— від друга і дорадника Вільсона в усіх східно-европейських питаннях, Гарвардського професора Льорда. Але й сам Сидоренко без труду, на запитання, признався до того свого діла.

— Да, я згодився — відповів він, навіть не без гордости.

— Як-то, Ви згодились? А я раз-у-раз проти цього протестую по всіх делегаціях!

Тут Сидоренко в своїм українсько-російським жаргоні став пояснювати й толкувати резони своєї згоди. У висилці армії Галлєра до Польщі немає, бачите, нічого „опасного" ні для Галичан, ні для українського фронту. Чому? Бо висилаючи польські дивізії з Франції на Схід, союзники „рішительно" застереглися, що Полякам вільно їх буде вживати „тільки" на Заході, в Сілезії, проти Німців тай на півночі, проти більшовиків, а „в ніякім разі" в Галичині проти галицької армії. Це, мовляв, „гарантіровано" і чогож Г. Д. так „отчаянно" „протестірує"?

Колиж Г. Д. на це відповів, що по перше Поляки не додержать приречення що-до абстиненції Галєрівських військ на українськім фронті, а по друге, що як би навіть формально додержали, то воно не багато нам корисніше, бож з обсадженням німецького і більшовицького фронту Галєрівськими військами, дотепершні польські сили будуть перенесені на галицький фронт, —найчільніший У. Н. Р.-івський дипльомат тільки зацукався, розкрив рота і — замовчав.*)

*) Це тільки одна з безчисленних „приспуг", (про них можна би написати цілу книгу), які віддавала уенерівська „дипльоматія" галицькій справі в Парижі, аж поки вона просто не повідомила антанту про „desir ententement" У. Н. Р. що до Галичини. Ось н. пр.: друга, в справі галицької армії. За плечами галицького делегата Сидоренко і Шульгин одного гарного дня поперли на Quai d'Orsay і — на предложену їм польську клевету, що в галицькій армії командують офіцери німецького штабу („німецька интрига"!),—вони „признали", що це правда і тільки „виправдували" Галичан, що офіцерів таких мало... В дійсности в галицькій армії ніколи ні одного такого офіцера не було, а своїм „признанням" вони долили води на млин Поляків.

Треба було, серед таких відносин, заходитись коло оборони галицької справи незалежно від уенерівського делегата, а незабаром (коли розпочались були залицянки між Поляками і Петлюрівськими висланниками, Пилипчуком, Курдиновським і ин.) навіть потайки від нього.

Після довгих і частих інтервенцій і конференцій з делегаціями головних союзницьких держав, Г. Д. одержав від Британської Делегації повідомлення, що вона буде посередничити між Поляками й Галичанами в справі завішення зброї, тай запрохання стрінутися під кришею британської делегації з визначеним до цього польською делегацією представником.

Представником тим був п. Залєський, колишній голова польської місії в Берні.

З ним познайомили Англійці галицького делегата на сніданку в їх готелі, 15. квітня 1919 р. і ввічливо предложили польському й українському заступникові прийти зараз найближчого дня до Британської Делегації („Astoria"), в супроводі обосторонних військових прибічників чи знавців. Обі сторони на те згодилися, п. Залєський, правда, якось млаво — відказатися просто Англійцям він таки не посмів. В означену годину Г. Д. прийшов до Британської Делегації з полковником Колосовським, але п. Залєський прийшов сам один. П. Керр привитав обі сторони іменем Британської Делегації, побажав добрих успіхів конференції тай лишив обі сторони самі в окремій салі.

На запит, чому немає польського військового атташе, п. Залєський розпочав оповідати якусь довгу і неясну історію: він ще не наспів, чи його ще не назначено, чи щось подібне, тай стягнув розмову на теми, які не мали нічого спільного з предметом конференції. Не відчуваючи особливої потреби товариської балачки з п. Залєським, Г. Д. запропонував, аби супроти відсутности польського військового фахівця перервати в той день конференцію і визначити на найближчий день нову, на яку п. Залєський привів би свого військового. П. Залєський вмить згодився перервати конференцію, одначе домагався, щоби реченця не визначувати відразу – це зробити пізніше, письменно, він жде іще інструкцій, то що... Конференція так і розійшлась.

Було ясно, що Поляки, скріплені довозом свіжих сил і матеріялів, хотять тільки зискати на часі, щоби перегрупуватися і знищити виснажену і позбавлену муніції галицьку армію. Потвердили цей здогад довгі депеші, розпучливі і благаючі швидкої мирної інтервенції, які того вечера одержав Г. Д. зі Станиславова

потверджували би поголоски про купно урядом скрайної правиці коштом фінансової і земельної політики. Зате з другого боку щораз голосніше говориться про таїні коншахти обединаного Хієно-Пяста — десь-там у глухих закутинах провінції в справі зміни виборчої ординації.

І ось що може послідувати у листопаді цього року. Збереться сойм на т. зв. бюджетну сесію і приступить справді до „льояльної співпраці" з урядом. Чи віцепрем. п. Бартель у заступстві премієра п. Пілсудського виголосить яке експозе чи ні — це не має значіння. Над предложеним соймові бюджетним прелімінарем будуть йти сварки, залунають задиркуваті демонстраційні промови, але аритметичну більшість голосів бюджет мабуть збере, захуючи туди приєднані голоси з поміж правиці. Мабуть теж не повториться тактика правиці валити в Пілсудського via його довірені міністри, як це було з Młodzяновським і Суйковським. Правиця „льояльно", користаючи зі своїх конституційних прав, наляже лише на поставлення на чергу нарад кількох зголошених давно вже проектів про зміну виборчої ординації, а в комісії прийде з готовим заздалегідь узгідненим проектом збірного Хієно-Пяста, від ХН. до „Пяста" чи навіть НПР. включно. І тоді щойно перед Пілсудським стане дилєма: вдоволитися великанським бюджетом військового міністерства й посадами військового міністра та генерального інспектора армії, себто диктатурою у війську, і дозволити реакційно-ендецькому соймові Ґломбінських, Дубановичів, Вітосів і Корфантих використати послідовно ті можливості, які він сам, марш. Пілсудський, дав їм у руки, залишаючи їм у травні і вересні ц. р. посольські мандати, чи розігнати компанію на чотири вітри. Бо нема двох думок, що хієно-пястівська виборча ординація, навіть у деякій мірі узгіднена з т. зв. демократичною лівицею коштом національних меншостей, все одно битиме одночасно в т. зв. табор Пілсудчиків, які так само як тепер — підчас найближчого сойму зможуть що найвище торлати поза його мурами. Вони все одно битиме у Пілсудського, бо позбавить його всякої надії на можливість дуже власної парляментарної групи, залишаючи йому єдину потіху: залізний пястук. Але тоді знову зявиться питання: диктатура чи парлямент?! І тоді знову будуть лунати слова, сміливо сказані „Кур'єром Польским" (з 15. ц. м.), що перетупцювання з диктаторської на демократичну ногу є „комедією негідною шануючої себе держави..."

Смішно бавитися у пророцтва в країні, де від літ біш що днини головою у парадокс, заперечуючий усякому здоровому глуздові. А проте сьогодні існують усі познаки, що місяць листопад буде місяцем нової проби сил: уряду і сойму, проби далеко сильнішої і глибшої, яка зачепить одночасно найболючіші інтереси демократії — цієї справжньої, а не тієї з пепесівських відозв. Коли поглянути на сумбурний особовий склад нинішнього уряду, всіх тих пп. Незабітовських, Квятковських і Броневських, поруч із Моравчевськими і Чеховичами, то ясно, що та нова спроба сил перетвориться у видовище гідне богів. Але одночасно вона може розшалїти в бурю, що знову потрясе основами польської держави.

В усякому разі нинішня тишина довго тривати не буде, а хто любується у несподіванках, той має прегарні перспективи.

І. Кадрин.

Український Науковий Зїзд.

Прага 13. жовтня 1926.

Як було зазначено в попередній кореспонденції „Діла" (ч. 224), праця Зїзду велася в десятьох підсекціях. Всього було прочитано 153 реферати.

В історичній підсекції, що відбувала засідання під проводом голови проф. Д. Дорошенка та заступника голови проф. Яковліва, прочитано 19 рефератів, які належали таким членам: проф. В. Біднову, проф. І. Крипякевичу, проф. К. Лоському, проф. О. Лотоцькому, д-ру Д. Олянчинові, ген. В. Петрову, проф. М. Славинському, доц. Ф. Слюсаренкові, лект. П. Феденкові, проф. С. Шелухинові, проф. О. Шульгинові та проф. Яковліву.

У фільольогічній підсекції (голова акад. С. Смаль-Стоцький і заст. голови проф. Л. Білецький) прочитано 17 рефератів, предложених такими членами: проф. А. Артимовичем, проф. Л. Білецьким, проф. І. Панькевичем, д-ром І. Свєнціцьким, проф. В. Сімовичем та акад. С. Смаль-Стоцьким.

У фільософічно-педагогічній підсекції (голова проф. С. Сірополко) прочитано 8 рефератів: проф. І. Мірчука, д-ра Д. Олянчина, проф. С. Русової, проф. С. Сірополка, д-ра Е. Сухурочка-Хословського та проф. Я. Яреми.

В підсекції археольогії та історії мистецтва (голова проф. А. Яковлів) прочитано 7 рефератів, а саме: д-ра Гаджеги, проф. С. Дністрянської, доц. В. Залозецького, асист. З. Лиськова, д-ра О. Скутіля (два реферати в чеській мові), доц. Ф. Слюсаренка та проф. В. Щербаківського.

В правничо-соціольогічній підсекції (голова проф. О. Лотоцький, заст. голови проф. К. Лоський) прочитано 24 реферати, а саме: доц. О. Андрієвського, доц. Г. Бочковського, доц. С. Буткевича, д-ра Т. Галіна, проф. С. Дністрянського, проф. В. Заїкина, д-ра П. Клунного, проф. М. Лозинського, проф. О. Лотоцького, д-ра М. Мандрики, ген. В. Петрова, проф. В. Старосольського, проф. С. Шелухина, проф. С. Шимановського та проф. А. Яковліва.

В економічно-кооперативній підсекції (голова проф. С. Бородаєвський) прочитано 12 рефератів, які належали проф. Л. Бичу, проф. В. Біднову, проф. С. Бородаєвському, доц. М. Добриловському, проф. В. Ковалеві, д-ру В. Ломінському, доц. Б. Мартосу, проф. О. Одарченкові, доц. В. Садовському, проф. І. Фещенко-Чопівському, доц. Л. Шрамченкові та проф. Ф. Щербині.

В природничій підсекції (голова проф. В. Чередіїв) прочитано 10 рефератів, предложених д-ром В. Буцурою, лект. Е. Маликом, д-ром О. Орловим, лект. П. Савицьким, І. Федевим, проф. Ф. Швецем, проф. С. Шиманським та доц. Черняхівським.

В агрономічно-лісовій підсекції (президія проф. К. Мацієвич і проф. Б. Іваницький) прочитано 17 рефератів предложених лект. В. Доманицьким, інж. І. Дрябатим, проф. Б. Іваницьким, доц. В. Королевим, лект. Лукашевським, лект. І. Мазепою, інж. С. Матвієнком, проф. К. Мацієвичем, інж. К. Осауленком, лект. М. Саєвичем, проф. Л. Фроловим, проф. І. Шереметинським та проф. В. Чередієвим.

В медичній підсекції (голова проф. Б. Матюшенко) прочитано 20 рефератів, а саме: д-ра О. Барвінського, д-ра С. Балея, д-ра М. Дзюбана, д-ра Ю. Добриловського, д-ра Е. Дурделян, д-ра Е. Лукасевича, пані д-ра Н. Мазепи, проф. Б. Матюшенка, д-ра В. Наливайка, д-ра І. Ортинського та д-ра Я. Рибака.

В секції технічно-математичних наук (голова доц. Е. Сокович) прочитано 21 реферат, які належали інж. Д. Андрієвському, доц. М. Вікулові, д-ру П. Герасименкові, акад. проф. І. Горбачевському, доц. Л. Грабині, проф. Ф. Гулі, доц. Комарецькому, доц. Б. Лисянському, інж. П. Пилипчукові, інж. Плющу, доц. Е. Соковичу, інж. О. Тоначівському, проф. І. Фещенко-Чопівському, проф. І. Шовгеніву та д-ру О. Яницькому.

Праця підсекцій закінчилася 6-го жовтня пополудні. Закриття Зїзду відбулося 7-го жовтня в год. пів до 11-ої в хемічній салі Карлового Університету.

Голова Зїзду акад. І. Горбачевський у своїй промові навів деякі статистичні дані для характеристики зїзду, а саме: відбулося 41 засідань підсекцій, на яких прочитано 153 реферати; в дискусії брало участь 268 осіб; було присутніх на цих засіданнях 489 членів і 1.019 гостей, разом 1.458 осіб. Книжну виставу відвідало 247 осіб. Далі проф. Горбачевський відчитав привітання, які надійшли після відкриття зїзду; між ин. привіт. голови парляменту Ч. С. Р. Яна Малїпетра, голови Хліборобської Спілки Ч. С. Р. п. Прокоупека, від Комісії інтелєктуальної співпраці при Лізі Націй, від Т-ва „Просвіта" у Львові й ин. Висловивши подяку членам Організаційної Комісії Зїзду, президії секцій і підсекцій, а також всім членам за участь у Зїзді, проф. І. Горбачевський так закінчив свою промову: „Президія Зїзду буде дальше продовжувати свою працю для впорядкування матеріялів Зїзду, приготовлення праць до друку та узискання грошей на видання; поставлені в секціях внесення будуть розглянені і відповідно поладнані".

Опісля забрав слово проф. О. Колесса, щоби привитати Голову Зїзду акад. проф. І. Горбачевського за ту надзвичайну працю, яку перевів Голова як в Організаційній Комісії, так і підчас самого Зїзду, а завдяки якій Зїзд може похвалитися тими успіхами, що він їх осягнув. Гучні оплески всієї авдиторії довго не втихали, як вислів глибокої пошани до Голови Зїзду. В той же день відбулася екскурсія деяких членів Зїзду до Подєбрад, де після огляду Української Господарської Академії влаштована була товариська вечеря.

Зїзд відбувся, можна сказати, не без успіху, бо як не як, а взяло в ньому участь багато видатних учених, а ще більше молодих адептів науки.

Слід зазначити, що більшість учених з Радянської України, яких запрошено на Зїзд, відгукнулася ширими листами до Організаційної Комісії, в яких запрошені підкреслюють, що з обставин, цілком від них незалежних, не мають змоги взяти участи у працях Зїзду, тому засилають йому та його учасникам побажання як найбільшого успіху. Один з українських академиків між ин. висловлює побажання, „щоби праці Зїзду були корисними для української науки та допомогли обединанню розворошених по всьому світі українських учених".

Щодо Галичини, то українським ученим стали на перешкоді до приїзду як матеріяльні засоби, так і паспортові утруднення. Ці обставини не перешкодили декому виготовити реферати для Зїзду, які й прочитано у відповідних підсекціях. В цій формі взяла Галичина духову участь у працях Наукового Зїзду.

До списку осіб, що прибули на Зїзд з чужих країн, слід додати ще проф. В. Заїкина (з Варшави), який прибув на Зїзд напередодні його закриття і встиг прочитати свій реферат у правничо-соціольогічній підсекції.

Хочемо вірити, що II. Український Науковий Зїзд, де б він не був скликаний, обєднає біля інтересів науки всіх українських наукових працьовників, як тих, що працюють на рідному ґрунті, так і тих, яких доля закинула поза межі Батьківщини.

С. С.

По широкому світі.

Вступлення Німців до чехословацького уряду стрінулося в критикою німецьких опозиційних послів на засіданні пражського сойму. Нім.-національний посол Кайбль заявив, що він розуміє політику німецьких активістів у Чехословаччині, але не обіцяє собі з неї нічого для німецького народу. Подібно висказався і німецький національний соціяліст Юнг, який закінчив свою промову тим, що Німці Чехословаччини мусять скорше чи пізніше обєднатися зі своїми братами в Німеччині.

Новий уряд в Австрії має утворити відомий христ.-суспільний діяч пралат Зайпель. Він принявся місії утворення кабінету під тою умовою, що матиме підтримку всіх політичних партій, з виїмком, розуміється, соціялдемократів.

Проти Пангальоса і його міністрів зачалося слідство за зловживання в часі його диктатури. Слідчий акт підписав на свою особисту відповідальність президент міністрів Кондиліс.

Жадайте всюди тільки цукорків з української Фабрики „ФОРТУНА НОВА" бо тільки вони задовольнять Вас.

НОВИНКИ.

— **На Радянську Україну.** Дня 13. ц. м. виїхав з Праги відомий наш географ проф. д-р Степан Рудницький до Харкова на визначне наукове становище. Празька українська громада прощала його святочно, бажаючи йому якнайліпших успіхів у нових умовинах праці.

— **Особисті вісти.** о. Юліян Дзерович призначений директором учительської семинарії з українською викладовою мовою після девятилітнього виконування обовязків директора у цьому заведенні.

— **З львівського університету.** Львівський університет мав минулого року 6053 студентів і з цього 2188 на гуманістичнім факультеті, 1998 на правничім, 1026 на математично-природничім, 70 на теольогічнім. По національности було 50 проц. Поляків, 35 проц. Жидів, 14 проц. Українців („Ruthenen", отже невідомо, чи до цієї рубрики входять усі, чи тільки деякі), 1 проц. инших національностей. Із загальної суми 27 проц. було жінок і то найбільше на гуманістичнім виділі (50 проц. усіх студенток). Про ці цифри довідуємось з інавґураційної промови нового ректора Семірадзкого. Але з неї довідуємось ще багато дечого иншого, а саме: що з огляду на недостачу місця існує у львівськім університеті „numerus clausus". Далі: що Польща повинна піти шляхом старої Франції та Еспанії, які витворили одноцільну (?) національність з амальгами ріжних народів, яких асимілювали своєю культурою. Иншими словами — Українці та Жиди повинні стати Поляками. Коли в голові професора університету панує така салямаха, чого доказом приклади, які наводив на оборону своєї тези: то це вистачає для характеристики „шкільної політики" на нашій території. Ще один дивогляд з нашої бочки: адміністраційної. Львівський університет має аж два будинки: старий на вул. Миколая і новий бувший сойм. Але в соймі донині урядує „Виділ самоврядування" і деякі нові професори мешкають у цьому будинку. Тому на деяких викладах, задля недостачі саль панує натовп студентів в „судний день"; нерідко трапляються випадки омління слухачів від задуху. На ці виклади треба приходити на пів години раніше і боротись ліктями за місця. Деякі професори задля недостачі саль викладають навіть від 1-ої до 3-ої, не рахуючись з тим, що деякі студенти не мають професорської пенсії і не є на ресторанній харчі. А той порядок, який панує при вписах, коли студенти мусять годинами і тижнями вистоювати перед „віконцями"; чемність урядовців, які повинні би давати новикам інформації, а відсилають їх від Анни до Каяфи — про все це пан ректор не згадав, бо може й не знає, хоча кожний студент рве собі волосся на голові, коли починає оповідати про цю львівську „Alma Mater"!

— **Причини самовбийства.** Коли Клара Козівер випє пів пляшки денатуратки по причині рідких гризот — у цьому нічого дивного; денатуратку пили люде підчас війни, навіть без наміру вмерти, і такі, що не мешкали при вул. Шпитальній. Але що сказати про пяниста з вул. св. Тереси, з поетичним італійським прізвищем Маннісалі, який випивав вероніл, тому, що вірить у затрачений хист до гри на фортепяні. Або про служанку, яка хоче розпрощатись з життям і робить собі купіль з сірки, тому, що її „пані" заборонила їй ходити з нареченим? Львів стає романтичним містом.

— **Смерть бандита!** Варшавський бандит Зелінський, який так довго не давав спокою населенню та поліції, згинув у боротьбі з поліцією у приватній хаті у Варшаві, підчас ліквідації.

— **Світова хроніка.** 200 паризьких студентів вибило шиби і понищило меблі в салі гуманістичного факультету (Сорбоні) на знак протесту проти надто важкого іспиту. — У Будапешті перед виходом студентів університету якась сильна „група чи антисемітів" перевірю-

---

через віденське посольство (Василько).

П. Залєський своє завдання виконав, відповідно своїм інструкціям, і на цьому його роля в тій справі покінчилася. Черга була за галицьким делєгатом, без інструкцій, правда, та під грозою безпроволочної небезпеки для рідної країни і геройських галицьких військ зробити максимум можливого, щоби таки польську гру перехрестити, від антанти заборону наступу на галицькі війська видерти, до завішення зброї під можливо як найменше некорисними умовами довести і галицькій армії дати передишку на віднову сил і матеріялів, а все те з тією (якою ілюзійною, потім показалося) надією, що Велика Україна нарешті покажеться справді великою і вирятує галицьку армію і галицьку землю перед катастрофою.

III.

На власну руку, без інструкцій і навіть без змоги порадитися з кимось тямучим (навіть одного проф. Томашівського тоді ще не було в Парижі) Г. Д. найближчого по „конференції" з п. Залєським дня, 17. квітня, ранком представив на руки Британської Делєгації Мировій Конференції устний ультимат:

Поведення п. Залєського показало, які дійсні наміри Поляків; Галєрівська армія ладиться до наступу на Східну Галичину; інтервенція антанти показується ілюзоричною — супроти того галицький уряд має обовязок глядати помочі в иншій, ніж антанта, стороні, а Г. Д. уважає свої дальші розмови з представниками союзників безпредметовими, своє дальше перебування в Парижі зайвим.

Той розпучливо заімпровізований ультимат зробив спершу в Британській Делєгації, а згодом на Найвищій Раді, враження безконечно сильніше, ніж у своїх найсміливіших мріях міг мріти Г. Д. Хоча в словах його не було і натяку на те, то Англійці зрозуміли заяву його як заповідь союзу галицького уряду з большевиками і звязку галицького війська з більшовицьким в один протипольський фронт. Не скриваючи свого занепокоєння, Англійці проїхали (буквально) галицького делєгата, щоби відложив свій виїзд до 24 годин; якщо до того часу мирова конференція не постановить чогось рішаючого для унеможливлення дальшого проливу крови в Галичині, то вони будуть розуміти, що галицький уряд і його делєгат мають розвязані руки поступати відповідно своїм інтересам.

(Докінчення буде.)

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

АДВОКАТ

Д-р ЙОСИФ ВАХМАН

переніс свою канцелярію на вул. **3. Мая** число **16.** Телефон 29.85. 761 1—1

вала легітимації студентів і всіх Жидів била гумовими палками; бійка тривала в чверть години. — У Парижі повстала окрема Ліга, що має на меті боротьбу за реформу мужеського убрання. Її девізою є: вигода, практичність і естетика. Головою Ліги є один з найповажніших реформаторів і актрис французького театру: Антоан. Першою жертвою Ліги буде ковнірик, який по думці нового товариства є зайвий і негігієнічний. — У місті уродження Шекспіра, в Стреффорді найдено при розбірці старої стіни в домі його жінки дубову дощинку, палітурку букваря, з якого Шекспір учився читати. — Недалеко Ню-Касля (Англія) найдено в намулі ріки лодку, яка, як осудили знавці, має приблизно 4000 літ. Вона зроблена з такого важкого дерева, що ледви 12 людей могло її піднести.

— **Ремісникам під увагу!** Подається до відома, що кількатижневий курс для тих ремісничих терміноторів, що скінчили 18 літ життя й відбули приписану практику в майстра та мають на це посвідку, а задля причин від них незалежних не могли скінчити фахово допов. вечірної школи й через це не могли визволитись, — відбуватись буде у Львові при вул. Бударда ІІ. пов. в Технольотічнім Інституті. По відбутім курсі буде можна визволитись. Курс зачнеться 22. жовтня в пятницю 1926 р. в год. 5. пополудні. Зголошуватись зараз устно або письменно до „Izby Rękodzielniczej" у Львові при вул. Костельній ч. 8/I. пов.

✝ Посмертна згадка.

Юліян Стасишин, професор української гімназії в Дрогобичі, помер по короткій недузі дня 9. жовтня 1926. р. в 36 році життя, полишаючи жінку та довечку. Покійний походив зі Самбора. По укінченню гімназії та богословія не висвячувався, лише посвятивсь учительському званню. Від першої хвилі отворення української гімназії в Дрогобичі виконував там обовязки учителя та примушений недугою покинув їх аж на кілька днів перед смертю. Учительський збір утратив у покійнім свого найкращого товариша, молодіж улюбленого учителя й правдивого приятеля, а українська гімназія одного з найкращих своїх педагогів. Покійний брав діяльну участь майже у всіх товариствах Дрогобича. Відзначався неломною волею. Коли брався за якесь діло, доводив його завсіди з найкращим успіхом до кінця. Ніколи не зражався, ніколи начатого діла не лишав недокінченим. Українська суспільність втратила в покійнім одного з найдіяльніших своїх громадян. В. И. п.!

Вияснення на вияснення Пенсійного Інституту.

В ч. 230 „Діла" з 17. ц. м. подав голова Пенсійного Інституту п. Василь Цмайло Кульчицький вияснення до нашого спростування, поміщеного в часописи „Gazeta Rotarska" з 9. ц. м. на артикул повний напастей на наше Товариство, який появився в тійже Gazet-i Rotarsk-ій в числі з 6. ц. м.

В цім своїм виясненню п. Василь Цмайло-Кульчицький твердить:

1) що за висоту причинків на виховання дітей по уряднику Товариства бл. п. Теодорові Бучмі, яку устаглила Рентова Комісія Пенсійного Інституту, на основі дат і квот поданих Пенсійному Інститутови через Т-во „Дністер", поносить виключно відповідальність Т-во „Дністер";

2) що поданий Т-вом „Дністер" письмом з 6. жовтня 1925 р. фактичний час служби бл. п. Бучми в Т-ві „Дністер" вплинув на обниження висоти ренти;

3) що Т-во „Дністер" виплачувало і виплачує дотепер за посередництвом Пенсійного Інститута певні квоти зі своїх фондів на виплати плинних пенсійних свідчень для бувших службовиків „Дністра" і що такий спосіб примінений дотепер і до виплати причинків для дітей бл. п. Бучми.

На повищі твердження голови Пенсійного Інституту подаємо в імя правди слідуюче вияснення:

1) Усталення причинків на виховання дітей по бл. п. Бучмі перевела Рентова Комісія Пенсійного Інституту (до якої крім п. Ярослава Колтунюка, мдар. „Дністра" належить також п. Микола Капуста, інспектор Краєвого Союза Ревізійного і п. Олександар Карпінський, урядник Зем. Банку), на засіданню дня 29. XII. 1925 р. і Старшина Пенс. Інстит. на засіданню того самого дня, фактично не тільки на підставі дат і квот поданих Пенсійному Інститутови через Т-во „Дністер" письмом з дня 6. жовтня 1925, але також і на основі вказу предложеного Пенсійному Інститутові через Т-во „Дністер" в червні 1924 р. при переносі пенсійного обезпечення службовиків „Дністра" до Пенсійного Інституту В часі усталювання причинків на виховані дітей бл. п. Бучми ані Рентова Комісія ані Старшина не підносили ніяких рішниць які заходили би у вказі з червня 1924 р. і письмі з жовтня 1925 р. відносно дат і квот пенсійного обезпечення бл. п. Бучми. Причинки на виховання зістали уквалені на основі постанов статуту Пенсійного Інституту, бо і на підставі умови між Пенсійним Інститутом а „Дністром" і на підставі закона признавання емеритальних чинитьб належало від 1. липня 1924 р. до Пенсійного Інстутуту а не до Т-ва „Дністер" і Т-во „Дністер" від цього часу не мало ніякого голосу в справі признавання емерительних чинитьб своїм службовикам:

2) поданий Пенсійному Інститутові через Т-во „Дністер" в письмі з 6. жовтня 1925 час служби бл. п. Бучми в „Т-ві „Дністер" є згідний з дійсним станом, з записками в пенсійних реєстрах Т-ва „Дністер" і з вказом, який Т-во „Дністер" передало Пенсійному Інститутові в червні 1924 р., отже в часі, коли бл. п. Бучма іще жив, був здоров і урядував в Т-ві. Натомісць твердження голови Пенсійного Інститута, мовби Т-во „Дністер" подало наші дати в вказі своїх службовиків з червня 1924 а инші в письмі з жовтня 1925, є незгідне з правдою. Що асекураційний техніх польського Загального Заведення при обчислюванню резерв не узгляднив через переочення перерви в обезпеченню бл. п. Бучми, цеж не є виною Т-ва „Дністер" і вказу обчисленних асекураційним техніком премійних резерв Т-во „Дністер" не підписувало. Не може тому твердити голова Пенсійного Інституту, мов би Дирекція Т-ва „Дністер" повала при вимірі ренти бл. п. Бучми о 4 роки і 10 місяців менше літ служби, як подала у вказі з червня 1924 р.

Впрочім переочення асекураційного техніка виходило було би тільки в користь Пенсійного Інституту, бо спричиняло вищий як належало вимір премійної резерви за бл. п. Бучму.

Натомісць мусимо ствердити, що на висоту причинків на виховання дітей (а саме о причинки на виховання розходиться) не мав ніякого впливу мнимо заподаний коротший час служби бл. п. Бучми (ані 14 ані 19 літ ані навіть 40 літ), бо на підставі § 20 статута Пенсійного Інституту висота причинків з на виховання залежна є від перебутих лише 5 літ обезпечення і від висоти послідних службових поборів (яких Пенсійний Інстит ніколи не квестіонував). Сю найголовнішу і становлячу цілу суть справи обставину голова Пенсійного Інституту в своїм поясненню поминув мовчанкою, бо інакше не міг би був сконструювати цілого свого вияснення.

3) на підставі умови з 26. згл. 27. лютого 1925 між Пенсійним Інститутом а Т-вом „Дністер" виплачувало дійсно Т-во „Дністер" Пенсійному Інститутові квоти потрібні на виплату плинних пенсійних чинитьб пенсіоністам „Дністра", однак:

а) вимірювання висоти емеритур (отже і висоти причинків для дітей бл. п. Бучми) належить від 1. липня 1924 до Пенсійного Інституту, а „Дністер" мусів доставити вимагану Пенсійним Інститутом на ту ціль готівку,

2) на підставі рішення Воєвідства у Львові з 22|VI. згл. 2.|VII. 1925 означування пенсійних чинитьб належить виключно до Пенсійного Інстатуту і квоти означені через Пенсійний Інститут виплачує Т-в „Дністер" на рахунок належної Пенстійному Інститутові премійної резерви так, що виплата пенсійних чинитьб (отже і причинки для дітей бл. п. Бучми) ідуть з рахунку Пенсійного Інституту. Тому і незгідне з правдою є твердження голови Пенсійного Інституту, мовби ще і тепер Т-во „Дністер" виплачувало зі своїх фондів якінебудь пенсійні чинитьби і мовби такий спосіб виплати був примінений дотепер і до причинків для дітей бл. п. Бучми.

Вкінці заявляємо, що повищим нашим вясненням зовсім не маємо наміру подавати в сумнів правильного обчислення через Пенсійний Інститут причинків на виховання дітей бл. п. Бучми, а лише бажаємо згідно з правдою ствердити, що Т-во „Дністер" ані не мало ніякого впливу на справу обчислення причинків на виховання дітей бл. п. Бучми, ані нічого такого не спричинило, через що сироти були би покривжені або укорочені в своїх правах.

ДИРЕКЦІЯ
768 Товариства вз. об. „Дністер".

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Свєшнікова у складі 30 осіб виступає:
Середа 20.X. Коломия.
Четвер 21.X. Коломия.
Пятниця 22.X. Городенка.
Субота 23.X. Городенка.
Неділя 24.X. Коломия.
Понеділок 25.X. Делятин.
Вівторок 26.X.Делятин. 719 10-?

ВИПОЖИЧАЛЬНЯ КНИЖОК УКРАЇНСЬКОЇ КНИГАРНІ й АНТИКВАРНІ

764 **у Львові, вул. Р товського ч. 22.** 1—3

Має всі новости на українській, польській і російській мові.

Книгозбірня безпастанно поповнюється красами і закордонними книжками. Випозичальня отворена через цілий день без перерви від 9 год. рано до 7. год. вечором. На провінцію щоденна висилка книжок. — — Вписуйтеся всі, бо услівя дуже догідні.

Дирігентам і співочим тов-ам ДО ВІДОМА!

Вже появився повний

Катальоґ музичних творів,

який висилає за попереднім надісланням зол. 1·— (в почтових марках).

Книгарня Наук. Тов-а ім. Шевченка 752 **у Львові, Ринок 10.** 3-3

Гарбарські і білошкірничі курси. Подається до відома, що вище згадані курси улаштовані Краєвим Промисловим Патронатом у Львові зачнуться 1-го листопада 1926. Ці, що вже заголосилися як також ті, що хотять ще на ті курси поступити мають явитися 1. листопада ц. р. в Краєвім Патронаті у Львові при площі Смольки 3/III. п. 1—1

Замість повідомлень про моє вінчання з д-ром мед. Ст. Зембораком, лікарем у Львові, яке відбулося 9. жовтня ц. р. в Стрию, складаю на Рідну Школу 25 зол. — Д-р Стефанія Левицька-Земборакова, лікарка при шпиталю для дітей у Львові. 767 1—1

Філія „Сільського Господаря" в Рудках складає горячу подяку Тов. „Сільський Господар" у Львові за щедрий дар 88 книжок і брошур господарського змісту для бібліотеки філії в Рудках. — *о. с. Кульчицький* голова філії.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

80 СОТ. коштує одна ложечка до чаю з хінського срібла у Мандля, Коперника 14. 681a) 3-?

ІНСТРУКТОРКИ з французьким і грою на фортепяні до учениці з V. кл. гум. гімназії пошукує Марія Павлусевич, Довга вол. п. Негівці ad Калуш. 758 2—2

БАНДАЖІ на найбільші пропуклини. Опаски черевні лічничі для утилих панъ. Гумові панчохи проти жиляків. Косметичні опаски для ареформования ніг. Штучні ноги і руки для ампутованих і т. п. поручає Бандажист Полячек в Самборі. Цінники даром. 689 10—17

ПАРОХІЯ Кропивник п. Голинь к. Калуша негайно потребує дяка з добрим голосом і чесним характером. 766 1—3

АБСОЛЬВЕНТКА гімназії пошукує лекції з нищих кляс гімназійних або народніх з грою на фортепяні. Зголошення до Адміністрації під „Гімназія". 762

ПРИЙМУ негайно здібного хлопця на практику до механічного ремесла Ю. Ломага, вул. Сенкевича 9. 763 1—2

КЛИМЕ, ІВАНЦЮ, ЛЯВРУСЮ дайте про себе вістку. Коникова, Львів, Йосафата 5. Закордонні часописи проситься о передрук. 769 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Домовий лікар
Катари, зафлєгмення, недуги горла і віддихових органів, радикально лічить
ЦУКОРОК-„GLAZIAL"
хто раз спробує, стає сталим відборцем. — ЖАДАЙТЕ ВСЮДА!
Одинокий фабрикант
ЯКІВ ПОСАМЕНТ, БЕЛЬСЬКО.
Заступництво Маркус Фінкельштайн, 703 Львів, Льва Сапіги 83/II. 4—4

ПОШУКУЄТЬСЯ
МЕТКИХ ЛЮДЕЙ
у Львівськім воєвідстві, що є стало в контакті зі селом, яко заступників до продажі вирівок (центрифуг) світової марки за високою провізією. Зголошення під 770 **Центрифуга" до "Діла."** 1—1

КУРСА КРОЮ
суконь і білля розпочинаються 20. жовтня 1926 р. і тревatимуть через 3 місяці. Вписи принимаються на один або два курси щодень між 8—1 та 3—6 год. попол. На кінці курсу іспит і свідоцтва.
Жіноча спілка промислова
760 1—2 **„ТРУД", Львів, Ринок 39.**

КАРПАТІЯ
Товариство взаїмних обезпечень на життя і ренти у Львові, Руська 18.
Звичайні Загальні Збори відбудуться дня 5. листопада (пятниця) в год. 6-ій вечором в салі засідань Тов-а „Дністер", Руська 20. І. п. з отсим порядком нарад: 1) Відчитання протоколу з останніх Загальних Зборів, 2. Затвердження змін в білянсі сторення в золотих і в білянсі за рік 1925 переведених по думці письма міністерства скарбу з дня 27. II. 1926 ч. 282 У. У. 3) Звіт Управи і Надзірної Ради з діяльности за рік 1925 і предложення білянсу за 1925, 4) Звіт Ревізійної Комісії і уділення абсолюторії Надзірній Раді за рік 1925 і приділення чистого зиску до фонду заасекураційного, 5) Вильосованя і вибір чотирох членів Надзірної Ради, 6) Вибір трох членів і трох заступників Контрольної Комісії, 7) Внески і інтерпеляції.
НАДЗІРНА РАДА.

Примітка: Після постанов статута на Загальних Зборах беруть участь і голосують всі власновільні мущини члени, що обезпечені щонайменше 1 рік в Товаристві і зажадали 14 днів перед Загальними Зборами від Дирекції Товариства легітимації, а також властителі 25 уділових листів, які повідомили Дирекцію 8 дня наперед, що візьмуть участь в Загальних Зборах. Управнені до голосування члени можуть передати свої голоси через пізновласть иншим управненим до голосування членам, одначе ніякий член як обезпечений так і властитель уділових листів не може мати разом зі своїми власними голосами більше як 20 голосів. Обезпечені жінки передають свої голоси через пізновласть управненим до голосування мущинам. 759 1—1

Дайте про своє здоровля
„Швайцарське Гірке Зілля з маркою Когут) вживається при **недугах жолудка, кишок, обструкції і жовчевих каменях.**
Швайцарське гірке Зілля є природним дагідним прочищуючим средством, та улекшує функції органів травлення, діє проти надмірного тостіння і побуджує апетит. Продають аптики по зол. 1·50 за коробку. Рек. Мін. 11убл. Здр. ч. 640 Ляб. Хем. Фарм.: **А. Гонсєцкі і син в Варшаві, Пєнкна 41.** Висилкою найменше 2 коробки по одержанню зол. 4·30 з присилкою. 728 a) 2—2

усувають оригінальні порошки з „когутом". 728 a) 2—2

МАҐАЗИН І РОБІТНЯ ФУТЕР
Ф. Й. Любельські
Львів Рутовського 5. Тел. 48-70
поручає всілякого рода **ШКІРИ, ФУТРА** мужеські, жіночі і т. п. перерібки виконує після найновіших фасонів. 580 5-10

Чи замовили Ви з приводу свята книжки
СПОГАДИ Е. ЧИКАЛЕНКА?
Всі три части тільки 8 зол.
Замовляти можна у всіх львівських українських книгарнях.

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 233 (10.910). Львів, четвер 21. жовтня 1926. Pocztowa opłatę zapłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудне. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голандії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Оголошення.

Управа Академічної Громади при У. Г. А. в Подебрадах (ЧСР.) подає до загального відома, що **прийом прохань** про вступ **до Української Господарської Академії** на 1926—27 акад. рік **продовжений до 1. листопада** 1926 року.

Інформації щодо вступу в Академію уділяє канцелярія Управи Громади і канцелярія Академії.

Адреса Československo, Poděbrady-Lazně, Ukrajinská Akademická Hromada při U. H. A. або Ukrajinska Hospodarska Akademie. — За Управу Академічної Громади при У. Г. А. *С. Радзієвський*, голова Громади. *М. Протопович*, секретар. 765 2—2

Куратор Собінський убитий.

Вчора вечером убито у Львові куратора львівської шкільної округи Станислава Собінського. Убивство мало місце в 6. год. вечером. В тому часі кур. Собінський вертав зі своєю жінкою вул. Королівською до свого помешкання в бурсі Грунвальдській. В часі дороги за ним ішло двох мущин, що звернуло увагу п. Собінської, яка висказала навіть здогад, що це якісь підозрілі люде. Коли обоє були перед брамою огородження, один з тих двох мущин, не кажучи ні слова, стрілив нечайно до кур. Собінського на очах його жінки. Після того оба мущини кинулися до утечі і щезли в покритих кущами недалеких узгірях.

Кур. Собінського пострілено в насаду черепу. Куля прошила мозок наскрізь і спричинила смерть на місці. Лікар Ратункового Поготівля, що небавком зявився на місці убивства, міг уже ствердити тільки смерть. Тіло пок. Собінського занесено до його помешкання.

На місце, де доконано убивства, приїхали небавком воєвода Гараніх, команданти держ. поліції, президент суду Гавель і ин.

Померший лишив жінку і три доньки, з яких одна є учителькою, друга скінчила фільософію, а третя гімназію.

Польські круги переконані, що убивство має характер політичний. Пок. Собінський, як кажуть, діставав нераз листи з погрозами, що мали походити з українських кругів. З тої причини мав він приділеного до себе постійного урядовця поліції, одначе цю охорону знесено, як кажуть, на власне бажання пок. куратора.

Щодо осіб убийників, то є поголоски, що знайшлися свідки, які чули, як вони говорили між собою по українськи. Поліція зарядила масові ревізії і арештування між Українцями. Зачувати, що поліція є вже на слідї убийників.

*

Пок. Собінський уродився 1872 р., отже мав 54 роки. Студії кінчив у Кракові. До Львова приїхав 1918 р. на становище директора VI. держ. гімназії з анальогічного становища в Тарнобжегу. При організації Львівської Шкільної Куратрії іменовано його куратором і це становище займав він до вчорашнього дня. Він працював теж науково, видавши кілька фахових педагогічних праць і кілька шкільних підручників.

З польських справ.

Варшава, 19. жовтня 1926.

Польський уряд опрацьовує **ноту** до уряду СРСР. у справі більшовицько-литовського пакту. У найближчих днях відійде ця нота до Москви. В дні вислання ноти буде пресова нарада в мін-стві закордонних справ. На конференції тій повідомиться журналістів про зміст ноти.

Перше засідання нової соймової сесії не відбудеться мабуть скорше як 3. листопада, а то з причини перебудови сойм. будинку. Все таки в декреті президента річпосполитої дата скликання сойм. сесії буде подана на останній день жовтня, згідно з постановами конституції.

Кружляють чутки, що станиславівський воєвода Де Льож має уступити. Наслідника його ще не визначено. Мають також відкликати краківського воєводу Даровського. Його наслідником буде келецький воєвода Мантайфель. Становище келецького воєводи займе варшавський віцевоєвода Корсак. На становище любельського воєводи покличуть бендзінського старосту Ремішевського. Мін. внутр. справ приняв на авдієнції тернопільського воєводу Завістовського.

СРСР. зрікається Бесарабії

Лондон, 19. жовтня 1926.

„Дейли Нюз" повідомляє з Гельсінгфорсу, що СРСР. приготовляє предложення, на основі якого зречеться політики аґресії і пропаганди та згодиться на сплату довгів. СРСР. задумує відбути з заінтересованими в цій справі краями конференцію на невтральній території. „Дейли Нюз" подає, що СРСР. має зректися всіх жадань відносно Бесарабії.

Більшовицько-латвійський пакт.

Варшава, 19. жовтня 1926.

З Риги повідомляють: Член ради комісаріяту закорд. справ СРСР. Аралов приїхав до Риги зі спеціяльними повновластями для переговорів у справі заключення більшовицько-латвійського пакту про неагресію. На запит, чи проект пакту є подібний до пакту, заключеного між Литвою і СРСР., Аралов відповів, що проект той ріжниться трохи в поодиноких точках з огляду на те, що при опрацюванні його слід було числитися з окремим положенням кождої держави. СРСР. не міг би згодитися приняти пріндип арбітражу, даючи першенство примирюючій процедурі.

Більшовицько-англійські переговори.

Лондон, 19. жовтня 1926.

Після першої розмови з Чемберленом Красін почав переговори з Сіті в справі позички для СРСР. Коли переговори ці приберуть конкретні форми, тоді політичні розмови будуть продовжуватися в Форін Офіс-і, щоби при помочі політичного порозуміння створити умовини, конечні для переведення проекту позички. Англійський уряд за признання позички для СРСР. вимагає, щоби СРСР. заявив, що позички тої ужиє лише в Англії і лише для цілей, акцептованих Англією. Красін обіцяв признати теж давні російські довги, коли Англія згодиться зредукувати загальну суму.

Зміни в дипльоматії СРСР.

Варшава, 19. жовтня 1926.

Після наради Карахана з Чічеріном розійшлись чутки про зміни в складі дипльоматії СРСР. Карахан не вернеться вже до Пекіна. Там останеться його теперішній заступник більшовицький посол у Латвії, Чорних. Передбачують відкликання Красіна з Льондону й іменування Карахана його наслідником. Народній комісаріят закорд. справ хоче іменувати більшовицького посла у Варшаві Войкова на якесь дипльоматичне становище в зах. Европі, але ще досі не одержав згоди заінтересованого уряду.

Зайпель творить кабінет.

Відень, 19. жовтня 1926.

На Нац. Раді предсідник повідомив про димісію уряду д-ра Рамека. Головна комісія кабінетової ради поручила місію утворення нового уряду д-рові Зайпелеві. Він завтра предложить лісту нового уряду.

Конкордат Німеччини з Ватиканом.

Берлін, 19. жовтня 1926.

Німецький уряд бажає заключити з Ватиканом конкордат, який обняв би всі краї німецької держави, а торкався би виключно релігійних справ, а не шкільних. „Берл. Тгг." потверджує цю вістку у відношенні до пруського уряду. Уряд Прусії задумує в найближчому часі навязяти в тій справі безпосередні переговори з Римом.

Вибух вулькану в Японії, Потонуло 12 кораблів.

Лондон, 19. жовтня 1926.

З Японії повідомляють про вибух вулькану Гокаіду. Добуваються великі клуби диму, а попіл паде на віддаль кількох км. Місцевости Омакомаі і Гороботау засипані попелом. Жертв у людях не було.

В південній части Японії лютувала нагальна буря. Було богато людських жертв. Затонуло 12 кораблів.

Біржа.

Гроші.

На девізовій біржі нема ніяких змін. Курси доляра в готівці були 9·01—9·04 і подібний курс на девізи. В приватних оборотах доляр 9·01—9·05.

Інавґурація.

Львів, 20. жовтня 1926.

В польських університетах відбулася на днях інавгурація нового академічного року. Ректори виголошували відповідні промови, пристосовані до сучасного положення Польщі та її соціяльно-господарського укладу. Всі ректори в один голос, згідно з постановами ректорської конференції з 25. вересня ц. р., вказували на переповнення високих шкіл, на стихійний заливїх молодю, що є ненормальним зявищем післявоєнної доби.

Уважаємо потрібним звернути увагу нашого громадянства на інавґураційні промови двох ректорів, представників двох університетів, де найчисленніше скупчується наша молодь. Маємо на думці промову ректора старого краківського університету д-ра Л. Марклєвського і ректора „кресової вшехниці" у Львові д-ра Сємірадського.

Перший з них заінавґурував академічний рік в краківському університеті одчайно негостинним окликом: „Занадто богато, богато вас тут, занадто богато шукає вступу до нашої високої школи!"

Причиною цього натовпу молоді перед воротами високих шкіл є в першу чергу відсутність орієнтації у старшого громадянства в потребах суспільности, недостача здатности намічувати розвиткові лінії новітніх громадянств. Той наплив визначається масовістю, кількістю, але не якістю. Гін молоді до високих шкіл є стихійний, а коріниться він у незнанні теперішніх відносин та потреб.

Теперішній час вимагає продукції. Тим вимогам треба йти на руку на освітньому полі, нагинаючи до них консервативні амбіції батьків і матерей. Університетські студії тільки в малій мірі можуть відповісти вимогам моменту. В програмі продукції найважнішу ролю грає хліборобство. Отже рільничим студіям слід присвятити велику увагу, бо — як каже ректор д-р Марклєвський —

„хліборобство в теперішній добі і в далекій будучині буде тісно частиною краєвої продукції, на яку з повним довірям споглядатиме не лише кожний міністр скарбу, але й представники всіх инших продукційних ділянок в Польщі".

Годиться напр. зазначити, що така величава ділянка продукції, як напр. вуголь, ділянка, що є предметом міжнародньої зависти, в місяці травні дорівнювала продукції яєць в Польщі. А вартість всього вивезеного в першому півріччі вугля тільки подвійно перевищила вартість вивезених яєць. Хліборобство, навіть у теперішній своїй примітивности є основою нашого істнування.

В дальшій своїй промові ректор Марклєвський переходив поодинокі ділянки університетських студій, оцінюючи їх значіння та вказуючи на спроможність суспільної капіталізації.

Той самий домінуючий тон звучав і в промові ректора д-ра Сємірадського, одначе в ньому пробивалася й ціла скаля фальшивих ноток, настроєних на ноту зависти, ненависти й крайної ігноранції. Та поки-що зверимо увагу тільки на те, що в його промові було спільного із заложеннями і висновками представника краківської високої школи.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 461/26. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo" Nr. 229 (10.907) z dnia 16. października 1926 pod tytułem: 1) „Na naszej terytorji" a) między słowami hołow a słowami spytajeczyć, b) między słowami naseleonja a słowami jobo c) między słowami bromadjanstwa a słowami musiło, 2) Borotba za szkołu u Francji między słowami szaliwstwa a słowami Znamiędzy słowami szaliwstwa a słowami Znajduzy zawierają znamiona zbrodni z § 65 ai uz. ost. kodeksu w dniu 15. października 1926 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 16. października 1926 r. Mawel.

Відроджена завдяки версайському трактатові Польща кинулася будувати своє шкільництво. Його будову переводжено стихійно, але без відповідних основ, без кваліфікованих сил. А наслідок того такий, що на високі школи зголошується молодь, особливо з приватних середніх шкіл, мало або й зовсім непідготована до університетських студій. Але вся та маса напливає до високих шкіл, обнижуючи рівень науки.

„Серед нинішньої студентської молоді великий відсоток, навіть більшість становить молодь, що походить зі сфер ремісничих, робітничих і селянських, яка серед невимовної нужди бореться за здобуття університетського диплому, в хибному пересвідченні, що вже саме посідання такого диплому вкладає на державу обовязок запевнити кожному абсольвентові університету урядову посаду. Та з грунту фальшива і нездорова думка, яка поширилася в сферах нашого пролетаріяту, єдиним своїм наслідком має помноження в безконечність найгіршої категорії пролетаріяту: умового — викривлених і мальконтентів, які не можуть зрозуміти, що навіть найбагатша держава не може складатися з самих урядовців".

Це явище є дуже непожадане, ослаблюючи продукційні сили громадянства. Дипльомовані студенти примирають голодом. Не може бути бесіди про запевнення їм незалежного істнування, бо ремісничі і робітничі заробітки є о ціле небо вищі від голодових платень урядовців. Також середні школи є переповнені. Коли Франція зі своїми 40 міліонами населення, Франція — провідниця европейської культури, має в середніх школах 100.000 молоді, то відстала Польща з 30 міліонами населення має їй аж 220.000. І вся та молодь пре у високі школи — тоді, як фахові школи світять пустками. В краях західної Европи, в краях з високою культурою й імпозантною цивіліязацією справа мається якраз навпаки.

Ось в головному провідні думки обох ректорів. Метою їх стримати залив високих шкіл величезною масою, здебільшого мало підготованої до університетських студій молоді. Одночасно вказують вони на потребу обмежити переповнення також середніх шкіл, звертаючи молодь до шкіл фахових, направляючи її на шляхи продукційної праці.

Між промовами обох ректорів є одна основна ріжниця. Коли ректор найстаршої і найповажнішої польської високої школи (краківської) виставляє потребу добору найспособнішої молоді до університетських студій, без огляду на її походження, — то ректор „кресової вшехниці" бажав би виключити від здобування знання пролетарську і селянську молодь. Та це вже специфічна прикмета „кресового лицаря", який під пролетарською і селянською молодю розуміє в першу чергу молодь українську.

Інавгурація по польських високих школах перемінилася в апель до старшого громадянства і до молоді, взиваючи їх призадуматися над соціяльно-господарськими здвигами, над змінами і перемінами, над теперішніми потребами і вимогами, над своєю долею і майбутністю. Ця проблема в немалій мірі торкається також нас. А тому над нею ми не повинні перейти до денного порядку.

О широкому світі.

Що обіцяно Словакам. „Словак", орган слов. народньої партії повідомляє, що през. міністрів Швегля обіцяв іменем уряду привернути Словаччині її питомий національний і християнський характер, а словацьку мову ввести не тільки до всіх шкіл, але також до всіх урядів на Словаччині як офіціяльну мову. Місця урядовців мають бути відтепер обсаджувані тільки Словаками. Сконфісковані церковні добра будуть повернені. До політично засуджених Словаків буде приноровлена широка амнестія, цензура буде обмежена до мінімуму. Представник католицької народньої партії (о. Глінка?) увійде до кабінету.

Конференція доміній. Дня 19. жовтня відбулося отворення конференції доміній британійської імперії в урядовій резиденції прем. Болдуіна при Давнінгстріт у Льондоні.

Трупи в мексиканськоту парляменті. У мексиканськім парляменті прийшло до револьверової стрілянини. Вбито трьох послів. У місті велике схвилювання. Палати губернатора пильнує військо.

Домашня війна в Китаю. Домашня війна захопила околиці Шанґею. Дільниці, замешкані Европейцями, побоюючись, щоби до міста не ввійшов неприятель, організують власні відділи добровольців. Усі чужинецькі канонірки зібрано в пристані, відки найлекше можна боронити европейську дільницю. „Дейлн Нюз" повідомляє, що в Шанґаю проголошено стан облоги. Довкола міста викопано шанці.

Маніфест міжнародніх фінансистів. „Пті Журналь" повідомляє, що маніфест найповажніших фінансистів Европи й Америки буде оголошений в середу рівночасно в усіх столицях світа. Маніфест обговорюватиме економічне і фінансове положення Европи після війни і домагається переведення устійненого пляну для поправи тих відносин. Маніфест поручить теж справу скасування митних кордонів в Европі. „Пті Журналь" каже, що маніфест може буде найповажнішим документом від часу підписання Версайського договору.

Орґанізаційний рух.

Політичний день в Турці над Стр.

День 14. жовтня ц. р. став памятним днем в історії Турчанщини. Цього дня відбули в Турці дві організації перегляд своїх сил — а свою чергову сумну ролю відограли цього дня в Турці також „хлібоїди", що тепер виступають під шумною назвою Українського Народнього Союза" (УНС).

Повітова Управа Українського Національно-Демократичного Обєднання скликала всенародне віче до салі „Народнього Дому". Велика сала виповнена по береги, гостила поверх 1000 учасників. Між присутніми 18 священиків, кількох інтеліґентів, а решта селяне зі всіх закутин турчанського повіту.

Віче відкрив о. декан Вол. Венґринович з Тарнави Вижньої, вказуючи на нагу хвилі, які переживає наш нарід. До президії віча увійшли: д-р Мирон Кондрат і Іван Копитчак-Макар з Турки, о. Іван Тимчук з Беньової і Андрій Пилипчак з Росохача. Предсідник д-р Мирон Кондрат у своїй промові зясував завдання віча і повідомив присутніх про порядок нарад. Відтак делеґат Центрального Комітету У. Н. Д. О. зі Львова п. Олекса Черкавський виголосив реферат про політичне положення нашого народу, про потребу політичної організації і пояснив програму Національного Обєднання. По рефераті вивязалася горяча дискусія. Промовляв кількома наворотами цілий ряд бесідників. Сензацію викликала поява хлібоїдів в особах двох тузів турчанської хліборобської експозитури: Івана Заліщука і Володимира Біднинського з Турки, які плели теревені і перехвалювалися, що хлібоїди

БРАТЯ ШТАУБЕР
площа Марійська 7.
поручає **як завше зимові плащі, сукні, футра і трикотажі**
Ціни низькі. **Ціни низькі.**

не партія „жондова", „льояльна" і т. н. Добру відправу одержали вони від громадян Василя Кречківського з Ільника, Івана Мартич-Яворського з Турки, Михайла Турянського з Мельничного й инших. Полеміка покінчилася повним розгромом хлібоїдів. Посипалися з салі оклики й епітети на адресу хлібоїдів, так, що президія мусіла інтервенювати і тільки з трудом удержала розярених пічевиків у рівновазі. В розгарі неудачі хлібоїди, припертї до стіни, признавалися вдруге до своєї поганої роботи. Волод. Білинський, визначна хлібоїдська пяця, сказав таке: „Так є, ми є партія „жондова", дістаємо від уряду гроші і за це провадимо льояльну політику. На нашу газету „Селянський Прапор" дістаємо 12 тисяч золотих у місяць і цього не випираємося". Досадними окликами обурення приняли присутні цю заяву до відома. Промовляло ще богато бесідників, а окрім названих вище п. Комарницький, Дмитро Копитчак з Турки, о. Тимчук і Іван Копитчак-Макар. Усі бесідники взивали до всенародньої організації і виступали проти хрунівства й роздроблювання національних сил. Ухвалено резолюції з протестом проти покривдження українського народу на полі шкільнім, земельнім, громадської і повітової самоуправи, вкорочення прав на полі церковнім і проти безприкладного й нечуваного у культурному світі поведення супроти політичних вязнів. Накінець ухвалено резолюцію з зазивом, щоб українське громадянство Турчанщини організувалося в рямцях Українського Національно Демократичного Обєднання. Всіми голосами проти двох хлібоїдів приняли присутні цю резолюцію і це була найкраща відповідь запроданцям. По останнім слові референта і президії покінчено віче, по пятигодинних нарадах, відспіванням національних пісень.

Гірше пішло місцевим кацапам зпід стягу д-ра Сохацького. Щоби зробити конкуренцію Обєднанню, скликав до читальні Качковського і свій „большой митинг", де одначе зовсім не дописала публика. Приїхав делеґат Серебренніков з Варшави і „три „редактора" зі Львова, що стягали зі всіх вулиць всяку авдиторію, як дідів з під костела — і по коротких „речах" розійшлися. А шкода. Делеґати „русской партіи" приїхали, щоб довершити великого діла: фузії чи обєднання з... хлібоїдами. Одначе спіймили свій приїзд д-р Данилович і Стовпюк зі Станиславова і міщоголова „русских" зі Львова. Через це справу хлібоїдського обєднання відложено до дня 7. листопада ц. р. і тоді на спільній нараді має бути проголошена відповідна „декларація".

Політичний день 14. ц. м. в Турці є зворотним у житті Турчанщини. Відбуті цього дня оба віча доказали, щоб в Турчан-

В. Лепицький.

Заспокоювання м[и]н Залєського.

В галицькій справі. — В польській справі.

(Від власного кореспондента.)

(Докінчення.)

Дійсно ще перед упливом 24 годин, 18. квітня вже в 7. годині рано, секретар британської делеґації прийшов до Г. Д., щоб його повідомити, що попереднього дня вечером Найвища Рада постановила важне рішення в польсько-українській справі, тай щоб здержати його виїзд. Ведення переговорів у справі замирення на галицькім фронті поручено шефові генерального штабу американської армії і делеґатові на мирову конференцію генералові Блісові з відомим американським географом проф. Бавманом, як політичним знавцем і дорадником. В сам страстний тиждень 1919 року визначені Найв. Радою делеґати перевели довгі і важкі переговори з Г. Д-ом (котрому в тих днях з великою посвятою помагав п. Іван Петрушевич, колишній директор „Народної Торговлі"). Серед тих переговорів ген. Бліс присилував п. Падеревського телеґрафічно вислати польській команді на галицькім фронті зредагований галицьким делеґатом гарантійний приказ. Для польсько-українського замирення зложилася окрема комісія під проводом генерала Боти, яка в змислі галицьких суґґестій випрацювала офіціяльний антантський проект завішення зброї, без порівнання нам корисніший від Бертелємівського проекту (між ин. нафтова область у нашій демаркаційній домені) Опісля української делеґація була принята Радою Чотирьох і Клемансом. Та всі ті безперечні й безсумнівні успіхи дипльоматичної праці, безконечних інтервенцій і томлячих конференцій були перечеркнені невдачею на полі битви, спричиненою ворожим віроломством, нешасливим збігом обставин та українською організаційною нездарністю. Одначе все те вже виходить поза межі цього оповідання, присвяченого епізодові з п. Залєським.

Воно так само сюди нині не належить, як не належить сюди нині й абсолютно невідома українському загалові довга, многоактова, надзвичайно складна і драматична історія удач і невдач наших у боротьбі за т. зв. статут для Галичини, в другій половині 1919 і в перших місяцях 1920 року...

IV.

Вертаймося до п. Залєського і його ролі в галицькій справі в половині квітня 1919 року. Визначене собі пп. Пілсудським і Падеревським завдання: вдавати, що польська сторона буцім-то справді хоче мирної розвязки галицько-польського напруження; що зособна вона щиро хоче стати на домагання Англійців і Американців заключити завішення зброї; давати англо-американському крилу антанти відповідні цій грі запевнення, тай давати українській стороні відповідні заспокоєння, все на те, щоби зискати на часі і позволити польській армії доконати перегрупування, неминучого з огляду на приїзд Галєрівських дивізій, — завдання те п. Залєський виконував пильно й старанно. Навіть занадто старанно і так старанно, що противна сторона просто не могла не розізнатися в тій грі, в польській грі: занадто вже велика дипльоматична зручність п. Залєського в „заспокоюванні" союзників і противника, не могла не викликати — як оправданого! — занепокоєння противника, наслідком чого був ультимат тай все, що далі за тим покотилося на париському грунті, і що — якби на місці, на фронті поміж Великої України Галичині була бодай приблизно сорозмірна до її „великости", і як би галицький уряд був умів покласти кінець пайдократичному і некомпетентному режімові в команді галицької армії (на це заносилось було з приїздом генерала Леґара на галицький фронт) — могло було відвернути на другий бік воєнне і політичне щастя на галицько-польськім фронті, військовім і політичнім.

Не так сталося. Польська гра кінець кінців мала удачу—не без нашої в цьому заслуги; Галичина опинилась під Річпосполитою ще раз

шині нема місця для хлібоїдів і кацапської мертвечини; вони виявили, що український селянин уже зрозумів, що місце для нього є тільки у всенародній національній політичній організації.

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** У вчорашньому числі „Діла" сконфісковано одно місце зі статті „Дві декларації". Це 95. чергова конфіската нашого органу в цьому році.

— **Особисті вісти.** Богдан Лепкий, який починає у найближчім часі виклади у краківськім університеті, приїхав на кілька днів до Львова.

— **Концерт піаністки В. Божейко.** Як нас інформують з музичних кругів, дня 3. XI. ц. р. відбудеться заходом Муз. Т-ва ім. Лисенка у Львові концерт нашої відомої піаністки п-ни Володимири Божейко, яка недавно концертувала з великим успіхом у Перемишлі. Ближчі подробиці дотично львівського концерту будуть подані пізніше.

— **Перемишль — твердинею.** Представники військової влади, міської перемиської управи і староства радили над відбудовою знищених фортифікацій колись славної твердині. Видко, що запевнення великих винахідників і стратегіків про зовсім нові методи майбутньої війни, неподібної в нічім до попередньої, не торкаються метод війни, яка може вестись довкола Перемишля. Зрештою перемиський радний міста або член староства не має обовязку знати всіх новинаходів приготовлюваних потайки до майбутньої війни на широкому світі.

— **Значіння діточого журналу.** Місцева польська преса приносить звістку, що редакторка польського діточого часопису дістала за свою довголітню працю орден „Польонія рестітута". Мимохіть переводимо паралель, як наша суспільність ставиться до свого діточого журналу. Прегарно видаваний „Світ Дитини" має таку малу скількість передплатників, що аж з дива важко вийти: як і чим наші родичі ваховують своїх дітей? Сотки українських родин у Львові може навіть і не знають, що такий журнал істнує. Зовсім природне, що діти виховані в атмосфері, яка має таке зрозуміння для журналу, зростають пізніше на громадян гідних ордеру за неграмотність.

— **Бандитизм.** Перша урядова функція ката в польській республіці : ката, який зрештою урядово істнує і бере пенсію) буде виконана у Варшаві: повісять жінку Е. Збоїську, за кілька злочинів. — У Варшаві почався процес проти „відомого ордината" Біспінга, який у 1918 р. спалив село в гродненськім повіті і застрілив багато селян. — Другий „сенсаційний" варшавський процес ведеться проти бувш. військового урядовця Куліковського, обвинуваченого у пошматуванні на кусні жінки Міхаловської. На розправу предложать скляну домовину із забальсамованим тілом Міхаловської. — Перед львівським судом присяжних стає ціла банда, що була зорганізована „славним" Зелівським, (про якого смерть повідомляла вчора преса). Ця банда нападала на людей у жовківськім повіті. Бандити скривались у хаті богатого селянина з Рудянець. Розправа при 50 свідках тріватиме з тиждень. — В околиці Любачева гуляє якийсь бандит, який нападає на прохожих селян і ховається в лісах.

— **Нещасне кохання.** Два трагічні випадки трапились учора у Львові на підкладі „нещасного кохання": капітан Годлевський посварившись із своєю жінкою, стрілив до себе на площі Бернардинській ужа не по військовому, бо в живіт; 29-літній шльосар Попель віддавна заздрісний за свою наречену, перестрілив її в око та груди, також на вулиці, в самій півночі. Романтичний настрій закоханих був, кажуть, піднесений під впливом кіна.

— **Памятники у чужинців.** У Відні проголошено збірку на памятник Ріхарда Вагнера. — В Дебрецині на Мадярщині відслонено перший памятник відомому мадярському політикові Стефанові Тісі, застрілєному в памятних днях 1918 року.

— **Зміна прапору?** Комісаріят закордонних справ СРСР. має бущім-то поставити внесок, щоби дотеперішній офіціяльний радянський червоний прапор зробити трохи ріжноманітшим, додаючи до нього на половину зеленого коліру, а в середині покласти золотий герб радянського союзу.

— **Гарна цифра.** Державний уряд посередництва праці подає до відома, що з днем вересня було у Львові 3803 безробітних, з чого 1500 умовно працьовитих. Коли рахувати, що тільки невелика частина безробітних (головно інтелігентів) зголошується до такого уряду, то цифра „птах небесних; що не сіють і не орють" у Львові неабияка.

— **Жиди і ремісництво.** У Львові відчинили першу жидівську промислову школу ім. д-ра Коркіса. Цей факт дав привід Жидам до великого свята, яке почалось богослуженням у синагозі, де рабін Фрайнд у довгій промові казав про необхідність вернутись до старої традиції предків-Танаїтів, які поруч студій над Талмудом займались теж рукоділлям. „Жиди, які до цього часу вправляли мозок, а не мускули, працюватимуть відтепер в обох напрямках і прямуватимуть до перебудови духової та фізичної структури своєї суспільности". Що ми маємо казати, коли до цього часу і мізку не вправляли?

— **Вязничний часопис.** Німці посеред безлічі часописів мають один, досить оригінальний, який виходить у вязниці, під редакцією ред. вязниці, а при співробітництві вязнів. Називається „Ліхтарня", має 20.000 читачів, виходить у Герліці, де самі вязні його складають. Повстала вона випадково, наслідком спеціяльного розпорядку для директорів вязниці, які мали обовязок щодня інформувати вязнів про те, що діється в світі. Директор вязниці в Герліці рішив, що всього губою не розповіш і краще все це списати. А що вязням нудилось, ще й попадались між ними люде з хистом до пера, ідею було легко здійснити. У згаданім часописі нема політичних статтей, а тільки точна хроніка світових подій, фейлетони і всячина. Він ріжниться від усіх брукових львівських часописів тим, що про злочини, вбивства, злодійства та ошуканства згадується там дуже мало.

— **Пошана померших.** Паризький трибунал 1-ої інстанції розглядав цими днями рідку скаргу. Месіє Жак Пальміє домагається від префекта поліції 100.000 фр. відшкодування за затрачення тлінних останків своєї... свекрухи. Ця дама вмерла ще в 1918 р. і її тіло, згідно з її заповітом, спалили. У цивільних книжках не вписали точно її прізвища і після якогось часу урну з порохом небіжки знищили. Пальміє не може погодитись з такою матеріяльною та моральною втратою і означив її на 100.000 фр. Його боронить один з найбільших адвокатів Франції Анрі Робер.

— **Світова хроніка.** Рабіндранат Тагоре індійський поет, що їздить з відчитами по Европі, занедужав у Празі. — Французький поручник-летун Парно, що втратив під час війни обі ноги, заложився за 40.000 дол., що на протязі 6 років обійде на деревляних протезах тричі землю довкола. — У „королівській долині" в Єгипті відкрили старинний цвинтар з 3000 літ перед Хр., а в гробі одного Фараона чудово збережені фрески. — В 1925 р. відвідало Францію 26.000 Американців, з яких кожний пересічно лишив там 1028 долярів себто на франки, приличну суму 4.950.520,000. — У Цешині відкопали цілюще джерело зовсім споріднене з відомою „Нафтусею" у Трускавці.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

З театру й музики.

Український театр Миколи Орла-Степняка.

Від травня ц. р. виступає на Волині український театр під проводом бувш. режісера й директора Українського Державного Театру Миколи Орла-Степняка. У склад театру входять артистичні сили з таких театрів: 1) бувш. Українського Державного (М. Орел-Степняк, Орлова Марія); 2) Львівського „Бесіди" (Сятовський Гр., Шимко Ол., Шафарчук Юх., Жарова А., Білинська Ол.); 3) Садовського (Дольний Вік.); 4) Суходольського (Шимко); 5) Старицького й Саксаганського (п. Никольська М., Сторощук Тамара); 6) Глаз-Колісниченка (Жорова Г.) та артисти й артистки: Сідих-Степняк Дм., Никольський Волод., Запісів П., Дробітько Вас., Славченко Петро, Крижанівський, Козачок Гр.; п-і Крайцова Олена, Крижанівська, Дубівська Ольга, Яковенко Лисав., Дольна Марія, Якубенко Наталка, Ольга Білинська й ін.

Театр має власну орхестру, історичну й побутову гардеробу, перуки, бутафорію. Зі сталого місця побуту — Луцька театр виїхав у турне по містах і місточках західно-українських земель з репертуаром українських і світових драматургів. Відбулись між иншим вистави в містах: Луцьк, Ківерці, Рожище, Любомль, Матіїв, Ковель, — що проходили скрізь з успіхом. Громадянство без ріжниці національностей з захопленням ходить на вистави. Приємне враження робить гра власної орхестри: гарне технічне виконання музичних творів стягає публіку, також неукраїнську, до театру. З Ковля, де театр виступав успішно цілий тиждень, виїзджає він до Сарн і Рівного.

О. А.

Концерт „Російського Національного Хору" в Берліні.

В неділю, дня 3. жовтня, відбувся в салі Палати Панів Пруського Сойму добродійний концерт, уладжений проф. Бергом при співучасти „Російського Національного Хору" під проводом Андрієвського й балалайкової орхестри. Продукції Хору, в якому співали також Українці, випали цілком добре, одначе, як видно з рецензій, не потрапила вдоволити берлінської вибагливої публики, що привикла до незрівнаних виступів хору Кошиця та до менше майстерних, але все таки добре зіспіваних хорів донських і кубанських козаків. Хор відспівав також три українські пісні („Ой летіла горлиця", „Козак відїзджає", й „Черевички") в українській мові, хоч у програмі було зазначено, що всі пісні співатимуть по російськи.

Концерт Г. Гушалевичівної.

В суботу, дня 23-го жовтня, відбудеться в салі Бетовена у Берліні самостійний концерт оперової співачки п. Гені Гушалевичівної, що вже від кількох літ співає з успіхом у берлінській державній опері. П-на Гушалевичівна, донька покійного оперового співака Гушалевича, завсіди радо брала участь в українських концертах і репрезентативних виступах української берлінської кольонії, тому треба сподіватися, що всі Українці являться на її концерт.

ВІДГУКИ ДНЯ.

„Наші" за границею.

Заграниця весь час досить скептично ставиться до відгомону про українізацію на Україні. Вона попросту не вірить тому, що не може цієї українізації оглянути зблизька власними очима і послухати мови власними вухами.

Але тепер відай заграниця зміниться свою думку і то, думаю, зміниться основно. А зміна ця наступить під впливом віденської преси, яка мала нагоду приглянутись українізованим Українцям.

До Відня приїхала футболева дружина з Харкова на змагання з робітничою дружиною Австрії.

Українська дружина перший раз виступала в Европі і тому нам серце росло. Ось, мовляв, пропаганда добра. Появиться зараз у всіх часописях: „Україна проти Австрії", „Українці у Відні", „Харків-Відень" або щось дуже до цього подібне.

Та прийшли німецькі часописи і наше серце як швидко росло, так і швидко впало, немов паска на недобрих дріжджах.

„Die Russen in Wien", „Russische Arbeitermannschaft", „Russische Fussballspieler" і т. д. і т. д. куди не глянь, усюди: „russisch", „Russen", а про Українців ні чичирк. Так, немов би в цілім складі дружини ні одного Українця не було. А правда, судячи по назвиськах, то, бодай хоч Кондратенко Малорос. Те одно „енко" рятує сяк-так ситуацію, бо справді з решти грачів ніяк не можна пізнати, що вони з України.

Що правда, тим разом не дуже то й жалко, що часописи попсували про Руссів, бо дружина грала так, що не названо „die Kunst der Primitiven", але всеж таки... Видно всі грачі повсякли поступ і значіння українізації по... російськи.

З другої сторони помилявся би той, хто думав би, що українська мячева дружина їхала на те до Відня, щоб показати себе Українцями чи добрими грачами. Ні!... Воно не в тім сук.

...„Дружина виступила в червоних сорочках"...

Як говориш, так говориш, як граєш, так граєш, але головне, щоб краска червона була, бо цього до пропаганди треба.

— — — — — — — —

Якби я був Остапом Вишнею, то зараз таки вшкварив бит

„Приїхали наші у Відень...

Що приїхали — то правда, а що наші — то не дуже.

Стрічає Німчик „нашого":

— Sie sind aus Ukraina?!...

— Ну, да, мы русскіе люди! (З українізованого Харкова українізовані грачі значить).

А прощаючись:

— Es lebe das rote Russland!

— Спасіба, таваріщі!...

І українська дружина відїхала во славі на дальші виступи.

— — — — — — — — — —

Стільки повинен би Вишня.

А я від себе ще одно додам.

Німецькі часописи таки повинні були догадатися, що то українська дружина.

Вона сиділа цілий тиждень у Відні і хвалилася весь час, що розібє Австрійців на порох.

Вийшло зовсім не так і по тім саме можна було пізнати, хто вони і звідкіля.

Галактіон Чінка.

Дописи.

Снятин. (*Fyliа українського шкільництва. — Поліційна система шкільної влади. — Державний інспектор шкільний — президом повітового відділу Т. Ш. Л. — Шиканування українського учительства*). У снятинському повіті було за Австрії в 40 громадах 40 шкіл з українською викладовою мовою; так було і до цього року. По переведенім шкільним плебісциті польська шкільна влада перемінила 29 шкіл на утраквістичні, а тільки 11 шкіл лишилося українськими. Є це школи майже всі одноклясові. Шкільний плебісцит перевели українські родичі в кождій громаді і попідписували майже без виїмку домагання за рідною школою, з вірою у справедливість шкільної влади. Поляки, користаючи з того, що підписи на польських деклярациях не потребують потвердження, нафабрикували деклярацій за польською школою, яких ніхто ніде й ніколи не стверджував. Участь у цьому фальшуванні брало активно польське учительство, державна поліція і взагалі шовіністично настроєні члени польського громадянства. І так: Томашевський, управитель школи в Заболотові, нафабрикував 27 підписів у Хлібичині і Більнім, де нема ніяких Поляків, а в школі ані одної польської дитини! Всеж таки школу зутраквізовано. Учителька Квасневська в Ганьківцях „назбирала" більше як 20 підписів Поляків, хоч у громаді нема також зовсім польських жителів, а в школі ані одної польської дитини; в результаті школу зутраквізовано. В Красностанцях жінка учителя Островського назбирала з „повітря" підписів родичів і хоч ані в громаді, ані в школі нема ані одного Поляка, школу всеж таки зутраквізовано. В Зібранівці сповняв цю місію один з поліцистів заболотівського постерунку Атаманчук. Українська преса нотувала свого часу випадки з села Волчківців, де Поляки вносили деклярації, що хочуть польської школи для своїх півторичних дітей! Інспектор Шемельовський, як презес повітового відділу Т. Ш. Л., поосновував по тих селах, де було по кілька польських дітей, або тільки дітей латинського обряду — окремі польські школи, позабирав з державних шкіл учительки і казав їм по тих „szkółkach" учити. Платню ці учительки побирали з державної каси, а громади мусіли давати опал і обслугу. Такі „szkółki" були в попереднім році в Стецевій для 7 польських дітей, в Потічку для 9, у Волчківцях для 12, в Новоселиці для 5, в Рудниках для 8. Ці „szkółki" злучено тепер з українськими з тим, що дотичні школи переміщено на так звані мішані, а в дійсности на польські, бо ось з початком шкільного року вийшов наказ від інспектора Шемельовського, в якому приказується уживати в першій клясі польського букваря. Крім вище наведених громад зутраквізовано школу в Джурові, до якої на 180 дітей ходить двоє польських. А дальше: У Тростянці, де нема ані одного Поляка, в Ілинцях, де на 300 дітей ходить четверо польських, в Альбінівці, де нема ані одного Поляка, в Задубрівцях, де на 85 дітей ходить двоє польських, в Русові, де на 140 дітей нема ані одного Поляка, в Підвисокій, де на 160 дітей є 5 латинників, у Кувачині, де нема в школі ані одного Поляка. Крім того зутраквізовано школу в Микулинцях, Устю (2 Поляки), Олешкові (3 Поляки), Тулукові (2 Поляки), Борщеві (на 60 дітей одна польська дитина), Карлові (4-о клясова, зутраквізовано для 3 польських дітей), Видинові (для 5 Поляків), Завалю (де на 190 дітей нема ані одної польської дитини!), Княжу (де в школі нема ані одного Поляка), в Попельниках (для одної польської дитини) і т. д. Несправедливість польської шкільної влади показалася особливо ярко щодо міських шкіл у Снятині й Заболотові. В місті Снятині як в хлопчій, так і в дівочій семиклясовій школі ходить українських дітей по половині, а другу половину становлять Поляки й Жиди. Хоча поверх 260 українських родичів внесло правосильні деклярації за українською школою, нам не тільки не дали української школи, але навіть польських не зутраквізували. В містечку Заболотові до хлопчачої школи ходить 104 Українців і 51 Поляків; хоча 84 батьків внесло деклярації за українською школою, їх домагання не сповнено і школи навіть не зутраквізовано. Таксамо мається справа з дівочою школою, до якої ходить 112 Українок і 56 Польок; хоч 85 батьків внесло деклярації за українською школою, їх бажання не сповнено, а школа далі чисто польська. — Шкільний інспектор Шемельовський дуже ревно заопікувався українським учительством. Учителеві Українцеві чи учительці Українці додає „zniewoła sroża" у виді учительки Польки, якій дає приказ: „Pani wie, że tam kierownik Ukrainiec. Pani musi uważać, co on robi w domu, co w szkole, a co w gminie i o wszystkiem to donosić". Як далеко ця опіка сягає, хай послужить факт, що має місце в Тулові, де учителька Полька вдавить в молоде супруже, що мешкає в сільській хатині і заявляє, що з „kolecenia inspektora musi pan mnie trzymać na stancji i wiktować. — У школі в Карлові ученицю Наталка Овищук не співала гимну „Боже, coś Polskę". В кілька днів опісля являється в школі поліція зі станиці Залуче, переслухує дітей і матір Наталки... Хто дав знати поліції, на чий приказ ці доходження роблено, в повіті є тільки одна думка. В цім самім селі зложився діточий гурток, в якім були і школярі, що вичувалися діточих пес і на превелику радість родичів грали їх в домі „Просвіти". При кінці червня цього року являється в школі поліційний агент, переводить слідство, робить між дітьми переполох, що викликує між громадянами зрозуміле огірчення. Пан Шемельовський в чотири очи навіть дуже поважним учителям Українцям відважується таке говорити: „Panie, pan wchodzi w bliskie stosunki z X,.. a to może na pana źle światło rzucić, ja o tem dowiedziałem się w Starostwie". Або таке: Дня 26. квітня 1926 дістають шкільні управи всіх українських шкіл указ якогось комітету з підписом презеса „powiatowego oddziału T. S. L.", шк. інспектора Шемельовського і старости Голеського, в якому приказується дня 3. травня „uskorować wszystkie szkoły flagami o barwach państwowych i zaterkami", яких кождій школі прислано від 30 до 50 штук. Гроші за наліпки по 15 со-

тників за штуку наказується „bezzwłocznie nadesłać na ręce skarbnika". Указ прийшов у суботу перед нашим Великоднем. Купити полотна на „флят" було записано. Нам знаний факт, що одна учителька Українка попорола подушку та з червоної спідниці і білої пошевки вишила „В gg o Bartwach państwowych". Поліція одержала приказ контролювати учителів Українців, чи виконали наказ якогось там приватного комітету. За інспекторування Шемельовського перенесено на захід неповинних: О. Михайлецьку з Устя, Олену Голубовичеву й Івана Голубовича з Карлова, а всякі непотріби, або й гірші типи, що остають під опікою прокураторії, спокійно урядують. У снятинському повіті розмірно найбільше злокавтованих учителів, а між ними і старі, що мають по 30 літ служби. Їх не приняла польська шкільна влада, хоч за ними нема ніякої вини, без суду, без ніякого права й не дала ніякої еменитури ані заосмотрення. Єдиною виною цих людей хіба те, що вони так розуміли своє учительське звання, що не тільки взірцево працювали в школі, але як керманичі освітніх та культурних установ стали дійсними учителями народніх мас; це сказ - ним сусідським шовіністам вистарчало, щоб тих найчільніших членів українського громадянства позбавити куска хліба. Імена наших злокавтованих: 1) Василь Равлюк, управитель школи з Волчківців, 30 літ служби, від 20 літ голова філії „Просвіти" і керманич кооперативного руху в повіті, 2) Анна Равлюкова учит. з Волчківців, жінка попереднього, 25 літ служби. 3) Михайло Захаркевич, нельми діяльний член виділу філії „Просвіти" й організатор селянських хорів, 4) Евгенія Захаркевичева, жінка попереднього. 5) Микола Марчук, визначний кооперативний діяч. Вкінці належить згадати, що молодих учителів української народности повітова рада шкільна до служби взагалі не приймає, а вказує їм дорогу на Поморя і на Познанщину, де вже є 16 молоденьких уроженців Снятинщини, а в наші села напихають Польок, для яких місце все находиться. — При кінці серпня на знану заяву мін. Суйковського счинився живий рух між родичами. Почали ми в кождім селі під меморіялами за українською школою збирати підписи і висилати до Варшави. Це так перепудило збожеволілих шовіністів, що пустили в рух поліцію, яка всюди по селах розвела доходження та всякими грозьбами старалася перешкодити висилці меморіялів, а чавіть конфіскувала невиповнені. Приміром поліцінят зі станиці Задубрівці забрав в Альбінівці порожний меморіял та кричав: „Вам забагається України — я вас навчу". Досі з тих меморіялів не вийшло нічого.

Зі спорту.

Україна — Австрія 3 : 3.

До Відня приїхала перед тижнем спортова дружина з Харкова, щоб розіграти мячеві змагання з дружиною, складеною з найкращих грачів віденських робітничих клюбів. Гра мала відбутися ще в минулу неділю, одначе наслідком непогоди її перележено на суботу 16. ц. м.

Про силу й справність української дружини ходили ріжні чутки, бо це перший раз виступали спортовці з України перед віденською публікою. Не диво, що на змагання, які відбулися на площі відомого віденського спорт. клюбу „Рапід", прибула сила Віденців, цікавих побачити гру „екзотичних" гостей. Платних білетів видано 13.000.

Дружина України виступила в такому складі: Норів (Харків), брамкар, Кладко (Донбас), Навальнів (Харків) — оборонці; Семенів (Харків), Белаврів і Січовий (оба Донбас) — поміч; Козаків і Алферів (оба Харків), Кондратенко (Миколаїв), Володимирський (Донбас), Смолинський (Миколаїв) — напад. Грачі України — в більшости металеві робітники. Вибрану дружину віденських робітничих спортових товариств становили грачі таких клюбів: Вперед, Фонтана, Електрівня, Трамвай, Штурм 14, Гельфорт, Ліон, Червона Звізда.

Гра зачалася наступом української дружини, та вже небавком виявляються її слабі сторони, так, що вона обмежилася майже виключно до оборони, пробуючи тільки в ряди-годи пробоєм дістатися під брамку противника. До павзи Австрійці напакували у ворота дружини України тільки один раз пилку. По павзі зробили це ще двічи і їх перемога видавалася вже певною. Та робітнича публіка (майже виключно соціялісти й комуністи) стала з цілої сили підганяти окликами пролетарських „Москалів" (так пишуть про дружину з Харкова всі віденські газети) і бентежити місцевих віденських грачів. І стається чудо. Підбадьорені поставою публики, вспіли українські металівці зробити в другій половині гри три брамки і таким чином вирівнали гру до стану 3 : 3.

Гра дружини металівців, як пише віденська преса, стояла на примітивному рівні. Грачі не знають, що таке техніка гри, не вміють також як слід обходитися з пилкою. Головою грати зовсім не вміють. Вирівняли гру тільки завдяки публиці, як і тій обставині, що їх противником були грачі з нижчих кляс віденських клюбів. Усеж таки дружина України має кількох талановитих грачів і безперечно стоїть технічно вище від наших найкращих спортових клюбів на зах.-українських землях. Бо вийти з розіграною хомби з дружиною з нижчої кляси в такому спортовому центрі, як Відень, зовсім не так легко, як собі дехто у нас може уявляти. Слід іще зазначити, що спортові справоздавці віденських газет признають обективно попри зазначені вгорі хиби українських спортовців такі їх прикмети, як запал, ревність, посвяту і витривалість, а з тим можна при пильнім і систематичнім тренінгу дійти до поважних успіхів. Оскільки вибрана дружина з України послухає цієї ради віденської преси, то може за якийсь час стати дійсно небезпечною для першорядних европейських клюбів. А покищо мусить бути вдоволена, що кінчить ремісовим вислідом з клюбами — нижчих кляс.

Перемога української дружини у Вінер-Найштадті.

В неділю 17. ц. м. дружина українських металівців грала в незміненому складі у Вінер-Найштадті, одному з найбільших промислових осередків нинішньої Австрії. Противником української радянської дружини була комбінована дружина, зложена з найкращих грачів Вінер-Найштадту. Гра в першій половині була вирівнана (2 : 2), в другій половину українська дружина виявила деяку перевагу і вспіла перемогти 4 : 3. Як у Відні, так і тут публика стала остентаційно по стороні „червоних" Українців.

З судової салі.

Ще 1918 ий рік.

Дня 18. жовтня ц. р. відбулася перед трибуналом окружного карного суду у Львові розправа проти Михайла Смаги з Дорошова Вел. жовківського повіту, обвинуваченого за те, що в другій половині листопада 1918 р., будучи комендантом української міліції в Дорошові Великім, дав приказ убити незнаного чоловіка польської національности, чим допустився злочину співвини в убивстві (морді) з § 134 к. з. Вину обвинуваченого потвердили заприсяженими зізнаннями два свідки, а саме Дмитро Сорока і Василь Борис. Вони зізнавали, що їх село москвофільське і не хотіло йти до Української Армії, а одинокий Українець в селі Михайло Смага, як комендант міліції, примушував людей іти до війська. Жалувалися також, що обвинуваченій обступив раз церкву і витягнув з неї всіх парубчаків, що укривалися перед військом. Трибунал, зложений з предсідника ради. Еміновича і вотантів Дворжака й Гошовського, відкинув усі внесення оборони на обставину, що оба свідки говорять неправду, бо того убивства допустився дикий відділ мародерів, який навіть обвинуваченому, як комендантові міліції, вспав 25 буків; відкинено також внесення оборони, щоби трибунал признав себе некомпетентним і відіслав справу до суду присяжних. По промовах прокуратора Соболевського й оборонця д-ра Льва Ганкевича трибунал засудив Смагу, що вернув цього року до села з Рад. України, на 3 роки тяжкої вязниці, а на випадок приняття вироку примінив ащестію, яка дарує 1/3 кари. Обвинуваченій не приняв вироку і зголосив зажалення неважности.

Памятайте: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Лист до редакції.

Просимо Хв. Редакцію помістити на сторінках „Діла" отсю нашу замітку:

В 70 числі „Нового Часу" з дня 4. жовтня 1926 р. появився фейлетон під заголовком „Патріот адвокат". Змістом цього фейлетону імпутується українському адвокатові К. в місті Б. довершення злочинного обману на своїйому клієнті, бідному селянині, в порозумінні з меценасом противником. Цей мнимий, а в кожному разі ще не доказаний факт автор фейлетону згенералізував таким робом і представив у такому світлі, що кинув тінь на добру славу й добре імя членів української адвокатури, а рівночасно остерігає українські шари громадянства зовсім недвозначно перед українськими адвокатами.

Союз Українських Адвокатів, як станова організація, на своїйому черговому засіданні дня 16. жовтня ц. р. рішив заложити рішучий протест проти цього нечуваного генералізування одного мнимого, ще непровіреного факту одиниці на цілий стан, а рівночасно повідомляє українське громадянство, що Виділ С. У. А. переводить строге й обективне слідство в тій справі, якого висліл подасть негайно до прилюдного відома.

Львів, 16. жовтня 1926.

За Виділ Союза Українських Адвокатів:
Д-р Лев Ганкевич в. р., президент.
Д-р Евген Щуровський в. р., секретар.

Всячина.

Веселий король — це еспанський. Всі змови на його життя не відбирають йому гумору і він більше сидить у Парижі, як у своїй столиці, де його заступають диктатори і революціонери. Але при цьому всьому він має ще поважні нахили. Іде за прикладом инших „коронованих голов", які прецінь чимсь займаються. Старі французькі королі залюбки плекали квіти, годували худобу або дріб, а Вільгельм II. рубав дрова. Англійський король — загорілий філятеліст, італійський збирає старі гроші, бельгійський цікавиться механікою і великий прихильник автомобілевого спорту. Наслідник англійського престола любить грати ролю залізничого машиніста, а бувш. болгарський цар — керманича кораблем. Найоригінальнішний з них — король Альфонс. Він збирає всякого рода зброю і смертоносне знаряддя спрямоване проти нього. Відомо, що еспанського короля так люблять, що все організують змову на його життя. Коли він дізнався минулого року, що в Парижі відкрили змову на його життя і при ревізії змовників найшли новий тип револьвера, він негайно звернувся з проханням до паріської поліції, щоби вона прислала йому цей револьвер для його колекції. Кожний раз, коли в Парижі кидали на нього бомбу, він завсіди брав відломки з неї на спомин. Він мусить вірити, що доля призначила йому таку ролю, яку він добросердно прийняв. Бо його збірка починається діточою пляшкою, з якої хотіли його отруїти, коли ще був немовлятем. Є там також кістяк коня, який згинув підчас атентату в Мадриді в 1905 р. коли Альфонс вертався із шлюбу. А може еспанські громадяне, знаючи пристрасть свого короля, навмисне збогачують його колекцію щораз то новими смертоносними причандалями?

НАТАЛІЯ в ПОРОДЬКІВ
ФЛЯКЕВИЧЕВА
жена емеритованого управителя школи
померла по довгій і тяжкій недузі, дня 2. X. 1926 в Любелі, проживши літ 70. В. її П.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Сасевського у складі 30 осіб виступає:
Четвер 21.X. Коломия.
Пятниця 22.X. Городенка.
Субота 23.X. Городенка.
Неділя 24.X. Коломия.
Понеділок 25.X. Делятин.
Вівторок 26.X.Делятин. 719 11-?

Виділ Філ. і Просвіти в Городенці запрошує отсим членів Товариства Просвіти на Загальні Збори Філії Просвіти в Городенці, котрі відбудуться в понеділок 1. листопада 1926. в 10-ій год. переполудньом в салі Народного Дому в Городенці. Безпосередно перед Зборами відбудеться в парохіяльній церкві Богослуження з панахидою за померших членів. Порядок дневний Загальних Зборів: 1) Отворення Зборів і відчитання протоколу попередних Загальних Зборів, 2) Справоздання уступаючого Виділу і одобрення, 3) справа відступлення части реальности Просвіти на бурсу, 4) Внесення членів. На сі Збори заповів свій приїзд голова п. Мих. Галущинський. — *о. Комаринський, д-р Т. Окуневський.*

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

БАНДАЖІ на найбільші пропуклини. Опаски черевні лічничі для утилих пань. Гумові панчохи проти жиляків. Косметичні опаски для зреформування ніг. Штучні ноги і руки для амптутованих і т. п. поручає Бандажист Полячек в Самборі. Цінники даром. 689 II—17

ПАРОХІЯ Кропивник п. Голинь к. Калуша негайно потребує дяка з добрим голосом і чесним характером. 766 2—3

ПРИЙМУ негайно здібного хлопця на практику до механічного ремесла Ю. Ломага, вул. Сенкевича 9. 763 2—2

1 зол. 50 сот. коштує одна ложка, ніж, або вилки з хінського срібла у Мандля Коперника 14. 681 б) 3—?

ФОРТЕПЯН, пяніно, фісгармонію, куплю негайно, плачу готівкою. Панська 12, І. пов. Ганак. 731 4—5

ОСІБНА умебльована комната (або без) до винайняття. Зголошення Королеової Ядвиги 38, партер на ліво. 777 1—2

КРАВЧИНЯ, пощукує заняття по приватних домах, також на виїзд, за скромним винагородженням. Зголошення до Адміністрації під „Кравчиня". 778 1-2

САМІТНА учителька літ 39, пощукує інтеліґентної панни чи бездітної пані до товариства і заряду дому. Ближші інформації уділяє М. Лисова, Черниця п. Підгайці.

ДЛЯ гімназійних абітурієнтів, що здають матуру в січневім речинці 1927. Повторяючий Курс. Всі предмети викладають найздібніші гімназійні професори. Початок науки 1. листопада. Зголошення „Освіта", Львів, Міцкевича 11, ві 12—1 і від 5—6. 775 1—3

З 1 ПІВ морґа поля, чорнозем, з того 600 сяжнів під будову на продаж, 1 км. від Дрогобича. Ближші інформації Литовський — Борислав біля Сокола. 772 1-3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст венеричних і шкірних недуг

Д-р Генрик Росмарін

б. с. клінік держ. львівської, віденської і паріжської, б. управитель венер. шпиталю
приймає і оріднує від 8 — 10. 12 — 1 і 3—4
Львів, вул. Коперника ч. 12.
Окрема ждальня для Пань. Тел. 28—11
741 3—3

Перворядна кравецька робітня
в великім повітовім місті пощукує кравця — перворядну силу, який провадив би робітню жіночих і мужеських одягів, знав роботу кушнірську. Зголошення з поданням услівій слати до кінця жовтня ц. р. до Адміністрації „Діла" під „Робітня кравецька". 617 3-3

МЕБЛІ закордонні і краєві від найскромніших до найбагатших на дотогідних услівях і по найнижших цінах поручає
694 **С. БРИК, Львів, Райтана 10.** 3-3

КУРСИ КРОЮ

суконь і білля розпочинаються 20. жовтня 1926 р. і тревати муть через 3 місяці. Записи приймаються на один або два курси щодень між 8—1 та 3—6 год. попол. На кінці курсу іспит і свідоцтва.

Жіноча спілка промислова
760 2—3 **„ТРУД", Львів, Ринок 39**

ЧІПКИ гемороїдальні
(з маркою когут) Гонсецкого
усувають біль, печення, кровавлення, свербіння та зменшує гудзи (жилякі)
„ГЕМОРОЇДАЛЬНІ ЧІПКИ" з маркою когут — Рец. Мін. Публ. Здоровля ч. 354
728 продають аптики. 2—1

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутком". 728 а) 1—

Звичайні Загальні Збори

Кружка У. П. Т. в Дрогобичі

відбудуться в понеділок дня 25. жовтня 1926 р. в год. 12-ій в полудне в кімнатах Народнього Дому в Дрогобичі вул. Стрийська 12. зі слідуючим порядком денним:
1) Відкриття Загальних Зборів,
2) Відчитання і приняття протоколу попередніх Заг. Зборів,
3) Звіт уступаючої Старшини і управительок: а) звіт секретаря, б) звіт касиєрки, в) звіт голови комітету будови, г) звіт директора гімназії, е) звіт управи народніх шкіл,
4) Звіт контрольної комісії,
5) Дискусія над звітом і уділення абсолюторії Старшині Кружка і Контрольній Комісії,
6) Вибір нової Старшини, т. є. голови, 6 членів і 3 заступників,
7) Вибір 3 членів Контрольної Комісії,
8) Вибір відпоручників на Загальний Збір У. П. Т. у Львові,
9) Зміна статута,
10) Внески і запити.

За Старшину Кружка УПТ. в Дрогобичі:
Д-р Віктор Пацлавський, голова.
Д-р Іван Блажкевич, секретар.

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича спілка Діло. З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 234 (10.911). Львів, пятниця 22. жовтня 1926. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 149.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Год. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem.

Новий австрійський уряд і його програма.

Відень, 20. жовтня 1926.

Нац. Рада вибрала нині голосами христ. суспільників і всенімців проти голосів соц. демократів новий уряд. Канцлером вибраний о. д-р Зайпель (хр. сусп.), віцеканцлером д-р Дінггофер (всенімець), мін. фінансів Кінвек (хр. сусп.), мін. просвіти Шміт (хр. сусп.). Решта тек незмінена. Канцлер д-р Зайпель виголосив нині в Нац. Раді програму нового уряду. Уряд придержуватиметься трьох напрямних, а саме удержання рівноваги в держ. буджеті, виминання всяких дефіцитів у держ. підприємствах і збільшення держ. доходів для уможливлення зменшення податкових тягарів. У закордонній політиці уряд буде придержуватися дотеперішніх напрямних, а саме політики обережности, в переговорах політики порозуміння з усіми державами, котрі потребують цього порозуміння, вкінці політики забезпечення европейського мира.

З польських справ.

Нота Польщі до уряду СРСР. — „Комітет оборони держави". — Безробіття в Польщі.

Варшава, 20. жовтня.

Як довідуємося, нота польського уряду до уряду С. Р. С. Р. є вже готова. Її текст апробувало пленум Ради міністрів. У найближчих годинах буде вона вислана дипльоматичним курієром до польського посольства в Москві. В суботу текст цієї ноти буде поданий до прилюдного відома.

Сьогодня в 5. год. попол. відбулося під проводом прем. Пілсудського засідання Ради міністрів, на якому ухвалено між ин. проект розпорядку президента держави в справі утворення „Комітету оборони держави", в обсяг діяльности якого увійде розгляд справ, що дотичать оборони держави, й вироблення напрямних для організування збройних сил держави в тій самій цілі. „Комітетові оборони держави" буде проводити президент Річпосполитої, а в його заступстві голова Ради міністрів. У склад того Комітету увійдуть: міністр військових справ, міністр внутр. справ, міністр закорд. справ, міністр скарбу і генеральний інспектор збройних сил держави.

Після того раджено в справі помочи для безробітних. Число безробітних, як виходить зі звідомлень міністра праці й суспільної опіки, значно зменшилося. В лютім ц. р. було в Польщі загалом 360.000 безробітних, а крім того 80.000 частинно позбавлених роботи. В жовтні ц. р. було около 206.000 цілковито позбавлених роботи і 8.000 частинних безробітних. У звязку з тим Рада міністрів ухвалила виплатити громаді міста Варшави 350.000 зол. титулом дальшої позички на продовження робіт для безробітних.

Німецькі заперечення.

Берлін, 20. жовтня 1926.

Бюро Вольфа оголошує урядове заперечення вістей, поданих закордонною пресою, начеб німецький уряд задумував скликати міжнародню фінансову конференцію для переведення програми Туарі та начеб звертався до всіх великих держав у справі управильнення східних границь Німеччини.

Виїмковий стан в Англії.

Лондон, 20. жовтня 1926.

Король підписав декрет, яким продовжує на дальший один місяць виїмковий стан з причини, що вуглярня кріза тривае дальше. Рівночасно король підписав декрет, скликуючий парлямент на 25. жовтня.

Голяндія не згодиться на виїзд Вільгельма.

Берлін, 20. жовтня 1926.

З Амстердаму повідомляють: у справі відвідин голяндського мін. внутрішніх справ д-ра Кана у бувш. цісаря Вільгельма в Дорні, „Альг. Гандельсбляд" пише, що голяндський уряд обстоює при своїй заяві, що про виїзд бувш. цісаря не може бути й мови.

Італійський насл. престола у Букарешті.

Рим, 20. жовтня 1926.

З кінцем жовтня приїде до Букарешту італійський наслідник престола Гумберт у товаристві держ. секрет. Грандія і шефа ген. штабу Бадолія. Подорожі цій приписують велике політичне значіння.

Після вбивства к. р. Собінського.

Львів, 21. жовтня 1926.

Вчора в полудні відбулася секція тіла пок. кур. Собінського. Секція виказала, що смерть послідувала наслідком револьверового стрілу з близька. Куля була мабуть 6·35 каліберу. Після секції відбулась льокальна візія, переведена слід. суддею Янушевським, при участи прокуратора Лянєвського і двох бурсаків та поліцая, який явився на місці дві хвилі після вбивства. Судовий рисовник зладив ситуаційний плян на основі зізнань свідків. З їх зізнань виходить, що Собінського вбито три кроки від горіючої ліхтарні. Бурсаки хотіли здоганяти вбийників, але жінка покійного здержала їх, щоби рятували чоловіка і піднесли з землі. Свідки зізнають, що з недалекої бурси фондації ім. Германів вийшло двох молодих людей: один у ясних штанах, чорним пальті і каштеті, другий в капелюсі, оба з піднесеними ковнірами. Тоді був на вулиці ще доволі великий рух, а перед Собінськими йшли й инші бурсаки. Поліцай Мразек не бачив по дорозі ніяких підозрілих людей. Як почув стріл, поспішив туди і взявся рятувати вбитого. Пізніше з другим поліцаєм побіг на сусідні горби, але ніяких слідів не найшов. Рівночасно з льокальною візією поліція розслідила дорогу, якою, по зізнанням свідків, утікли вбийники. На слизькому терені горбка св. Яцка найшли свіжі сліди людей в бігу.

В звязи зі слідством поліція перевела мин. ночі і нині рано ряд ревізій у ріжних сторонах міста. При ул. Бема в мешканні українських гімназистів мали нібито найти зброю й вибухові матеріяли. В звязи з тим переведено численні арештування.

Віцемін. Гайчак — тимчасовим управителем Кураторії.

На вістку про смерть львівського куратора варшавський уряд виделегував до Львова віцеміністра освіти Гайчака, який обняв тимчасову управу Кураторії львівської шкільної округи. Зараз після приїзду до Львова віцемін. Гайчак повідомив телефонічно Раду міністрів про дотеперішній хід слідства. Він скомунікувався також з віцепремієром і мін. освіти Бартелем, який заповів свій негайний приїзд до Львова й особисту участь у похоронах. Заступником уряду на похоронах буде міністр внутрішніх справ ген. Славой-Складковський.

Похорони.

Похорони пок. Собінського назначено на пятницю. В год. 9. рано буде перенесене його тіло до катедри, звідки після урочистого богослуження похоронний кондукт піде на Личаківський цвинтар. Домовина буде зложена в родинному гробівці. В похоронах візьмуть громадську участь усі львівські школи під проводом учителів.

Біржа.

Гроші.

На девізовій біржі таксували доляри і девізи на Нью Йорк 9·01, 9·04. В приватних оборотах курс доляра ідентичний з біржевим.

Збіжа.

Для апровізації Шлеська пошукують пшениці і жита при слабій подачі. Попитують за гречкою, тому вона дорожіе. Пшениця краєва двірська 45·00—46·00, пшениця краєва селянська 42·50—43·50, жито галицьке 31·50—32·50, ячмінь галицький броварний 30·50—31·50, ячмінь галицький до перемелювання 28·00—29·00, ячмінь пастівний 25·00—26·50, овес галицький 26·50—27·50, кукурудза румунська 29·50—30·50, бараболі промислові 6·00—6·50, фасоля біла 38—40, фасоля колірова 30·00—32·00, фасоля краса 36·00—38·00, горох пів-Вікторія 70—76, горох полевий 45·00—50·00, бобик 31·00—33·00, вика 34·00—36·00, сіно прасоване 8·00—9·00, солома прасована 4·00—4·25, гречка 31·00—34·00, льон 58·00—62·00, рівак озимий 62·00—64·00, отруби житні нетто без мішка 17·25—17·50, крупи гречані 63·00—65·00, крупи ячмінні 48·00—49·00, пенцак 47·50—48·00, конюшина червона 315·00—360·00, мак синій 159·00—160·00, мішки ютові 1·90, мішки ужиткові добрі за штуку 1·80 зол.

Маніфест світового господарства.

Поворот до вільної торговлі.

Світ дістав новий маніфест. Цим разом не тих, що боронять величних ідей, а тих, що вказують на непереможні факти дійсности. Промовили представники европейського промислу, найбільших банків, торговельних союзів — могутні фінансісти Англії, Злучених Держав, Франції, Італії, Швайцарії, Бельгії, Чехословаччини, Австрії, Скандинавії, Голяндії, Мадярщини, Польщі та Румунії. Виданий ними маніфест є наслідком довгих міжнародніх нарад, а ще довшого дозрівання думок, що лягли в його основу. Яка-ж його провідна думка?

Нинішна европейська економічна скрута є в першій мірі наслідком війни. Оборона перед шією скрутою при помочі заведеної системи торговельних і комунікаційних обмежень є зовсім помилкова та шкідлива. Єдиним виходом з нинішнього становища є поворот до свободи торговлі та комунікації і припинення пашпортових обмежень. Одним словом: вільна конкуренція, свобідний ввіз і вивіз краму з краю до краю, можливість якнайбільшого розвитку приватної ініціятиви. Почин до збірного проголошення такого гасла дала Англія, найбільша прихильниця свобідної боротьби в царині промислу та торговлі.

Якже-ж розуміти приєднання до цього маніфесту инших держав, яких економічна політика стоїть дуже далеко від таких сміливих метод у торговлі та промислі? Франція перша вже поробила деякі застереження, поклавши свій підпис. Згаданий маніфест бє мимохіть по Версайському договорі: по тих кордонах, державних, національних, а головно митових, які замість кільчастого дроту позаводили нові держави для охорони свого істнування. Що з того, що причиною нинішної нужди — як заявляють найбільше авторитетні знавці економічного стану, підписані під маніфестом — дорожнечі, щораз більшого задовження та безробіття є залізничі тарифи, недостача чужинних плодів, фабрикатів, сирівців? Треба мати змогу вести в державі таку господарку, щоби вдержатись на поверхні европейського економічного промислу. Між підписами маніфесту є й представники Польщі. А одночасно краківський „Час" присвячуючи цій великій події передовицю, пише: „Майже без виняткy панує у нас вірний погляд, що покинути митову охорону і перескочити на рівні ноги до політики вільної торговлі, як цього маніфест мабуть домагається, було би для Польщі вбийчим кроком... Без огляду на маніфест банкірів мусимо й надалі стояти на становищі, що гасла вільної торговлі для нас ще передчасні".

А проте під напором великих держав, які найдуть засоби припинити дотеперішні митові, пашпортові та залізничі обмеження, менші держави, що ховатимуться під крила системи „протекціонізму", будуть приневолені шукати щораз більше опіки великанського тресту, який може без трудношів захитати економічними підставами тих, які стануть йому на перепоні. Маніфест европейських банковців є пророчистим „знаком часу". Фальшива, коротковзора політика творців Версай-

Red. odp. „Dilo" we Lwowie. Pr. 464/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej I sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo" Nr. 230 (10.907) z dnia 17. października 1926 pod tytułem I „7 panewropejskoho kongresu" między słowami: terytorji a słowami: Składający zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ust. 1 dokonaną w dniu 16. października 1926 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 i. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 18. października 1926 r. Hawel.

Чи всі Українці є вже членами „Дністра"?

Пригадується всім Громадянам-Українцям, в „Дністрі" ще не обезпеченим, що $^{1}/_{5}$ часть вартости будинків не підлягає примусовому обезпеченню в П. Д. У. В. і тому належить негайно а найдальше до 30. жовтня ц. р. виповісти її в П. Д. У. В. і негайно обезпечити в „Дністрі" (з терміном від 1. січня 1927 р.)

Всякі інформації в тій справі подасть Т-во "Дністер" у Львові і його Агенції, які находяться у всіх більших громадах.
756 2—3

ського договору знехтувала економікою і тепер економіка заявляє про необхідність передсмертної операції для рятування загроженого організму.

Український Національний Зїзд у Празі.

Огляд рефератів.

Зїзд ділився, як відомо, на чотири секції: історико-філольогічну, правничо-соціольогічну, технічно-математичну і на 10 підсекцій. Було загалом 41 засідань підсекцій зі 153 рефератами.

В історичнім відділі замітніші такі реферати: М. Славинський: До реєстру перших київських князів і Чеські матеріяли про київську еміграцію в XIII. в.; С. Шелухин: Походження слів „Київ", Канів", „Україна і „Скити"; Д. Олянчин: Провідна думка української історії; О. Лотоцький: Українська полемічна література як джерело церковного права; А. Яковлів: Договір Б. Хмельницького з Москвою в редакції з 1659 р.; П. Феденко: Б. Хмельницький і південні Славяне; В. Біднов: Монастирі на Лівобережній Україні в XVII. і XVIII.; І. Крипякевич: Держава Б. Хмельницького; О. Андрієвського: Українські ремісничі цехи і робітнича справа.

У фільольогічнім відділі: С. Смаль Стоцький: Найновіші досліди про первісну руську мову, Обовязок української науки у відношенні до Шевченка, Найближчі завдання славянознавства й українознавства; О. Колесса: З Карпаторуських рукописів; Л. Білецький: Баляда про дівчину, що втопила свою дитину у славянськім фольклорі, Головні течії української наукової літературної критики; І. Панкевич: Межа мови між Словаками й Українцями на Підкарпатті П. Богацький: До історії видань „Кобзаря"; В. Сімович: Спроба перекладу св. Письма Галятовським; І. Свєнціцький: Поділ староруських памятників з уваги на історію української мови; І. Огієнко: Руські переклади в Херсонесі 850 р.

У філософічно-педагогічній підсекції: С. Сірополько: Народня освіта на Україні в археольогічно-мистецькім відділі: В. Залозецький: Візантійське походження київського і черніґівського Собору св. Спаса; В. Щербаківський: До питання про малювану неолітичну кераміку; О. Скутіл: Мистецька доба київського палеолітичного осідку (чеською мовою).

В юридично-соціольогічнім відділі: С. Дністрянський: Культура, цивілізація і право; Т. Галіп: Наслідне звичаєве право у Верховинців; В. Старосольський: Становище Богдана Кістяківського в науці про державу; Г. Бочковський: Національогія і національографія; М. Лозинський Від Версалю до Локарно; В. Заїкин: Державно-правне положення Слобожанщини в другій пол. XVII. в.; Ф. Щербина: Закон смугового поділу населення; М. Добриловський: Оподаткування с ляхів на Україні.

У природничім та агрономічнім відділі: П. Савицький: Мінеральні джерела на Закарпатщині; І. Федів: Дотеперішнє значіння Чорного Моря і його майбутні можливости; Л. Фролов: Досліди над землею на Україні; К. Маціевич: Хліборобські райони на Україні; І. Мазепа: Типи закарпатських половин; Б. Іваницький: Головні завдання лісового господарства на Україні в світлі середньо-европейської практики.

З медичній підсекції: Б. Матюшенко: Зміни в стані здоровля українського народу під впливом війни і революції: Є. Лукашевич: Як лічать на Україні дітячі недуги; Фармакогностичне і фармацевтичне знання в українськім народі; М. Дзюбан: Поширення і значіння внутрішних паразитів між закарпатським населенням.

З технічно-математичній секції: І. Шовгенів: Джерела механічної енергії на Україні; І. Горбачевський: Українська хемічна термінольогія.

Слід іще зазначити, що деякі з читаних на Зїзді праць були з наукового боку справжньою сенсацією, що й відмітив на закінченні Зїзду його голова, проф. Іван Горбачевський. Це одночасно доказ, що українська еміґрація розвиває дійсно поважну наукову працю, не зважаючи на важкі моральні й матеріяльні переживання. Звідомлення зі Зїзду і його праць має вийти в окремій пропамятній книзі.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Після вбивства.

Перші вістки про вбивство. — Охорона урядовців на „кресах" — „Нові" подробиці польської і жидівської преси. — Моральний виновник.

Львів, 20. жовтня 1926.

Вчора в пізних вечірніх годинах рознеслася по Львові вістка про вбивство довголітнього львівського куратора Ст. Собінського. Завзято поширювало цю вістку „Слово Польске своїми надзвичайними виданнями. Про хід цеї кривавої події сповістили ми наших читачів на основі польської преси у вчорашньому числі. До поданих уже в загальному подробиць в жко що-небудь додати, як хіба те, що — по даним надзв. додатку „Сл. Поль."— пок. Собінського донедавна берегло аж трьох поліційних агентів (сього дні ту охорону зредуковано до одного агента). Коли спеціяльно зазначуємо цю подробицю, то тому, що це справді дивогляд. Урядовця, не першої ранги, який має чисту совість і який свідомий того, що лише спирається на законних постановах, береже аж трьох инших урядовців, платних державним скарбом. Та в останньому часі (по одним даним в грудні мин. року, а по другим на весні ц. р.) ту просто „цісарську" охорону знесено на домагання вбитого.

До инших подробиць слід зачислити дивоглядні здогади „Слова Польского" про „провокаційну делєгацію", які сьогодні — як „za rana matką" — подає вся львівська польська і жидівська преса. Мовляв — недавно зголосилася до кур. Собінського „делєгація селян з українського сторонництва (?!) з Волині в числі 9 ти осіб під проводом посла Хрущького. Підчас авдієнції пос. Хрущький ніби то поводився дуже провокаційно (s c!)

„намагаючись вмовити в бл. п. куратора Собінського, що він справу утраквістичних шкіл мимо трактує всупереч міністерським розпорядкам, при чому покликувався на уділені йому тодішнім мін. Суйковським інформації про спосіб, як міністерство доручує трактувати справи шкіл національних меншостей"

Куратор домагався зміни тону розмови, погрожуючи припиненням авдієнції, а пос. Хрущький пои відході, вказуючи на куратора сказав: „Jupiter tonans" („гремучий Зевес"). З цього приводу кур. Соб. виявляв велике подратування, здаючи собі справу з небезпеки.

Не одна делєгація, але сотні українських делєгацій зявлялися у пок. кур. Собінського, шукаючи в нього законности. На жаль, все даремне. Кожний адміністратор має тисячі способів, щоби обійти закон. Мав їх подостатком і пок. кур. Собінський. А що торкається горі дном перевернені і тенденційно та брехливо перекрученої події з делєгацією під проводом пос. Хрущького, то вона представлялася зовсім инакше, як це свідчить докладний звіт, поданий в ч. 209 з 21. вересня ц. р. нашого органу.

Не була це ніяка делєгація з Волині, бо й чогож би волинська делєгація удавалася до львівської кураторії! — тільки з Галичини, з Печеніжина. Не складалася вона з 9-ти селян „українського сторонництва", тільки з двох відпоручників кружка „Рідної Школи в Печеніжині, а саме пп. Юри Чупрея й Івана Дуліряка під проводом пос. Хрущького. На авдієнції взагалі не було мови ані про „утраквістичне" шкільництво, ані про шкільництво для „національних меншостей", тільки про приватну українську школу в Печеніжині, на якої відкриття ніяким чином не хотіла дати дозволу львівська кураторія а перепоною в тому була 6 центиметрова ріжниця в помірі вікон, ріжниця між помірами лікаря і техніка. Пос. Хрущький в своїй промові вказав, що всі законні вимоги для відкриття української приватної школи істнують, що на її приміщення призначено мурований будинок чит. „Просвіти", що є це один з кращих будинків, що він наскрізь гігієнічний, що лікар безрадно розкладає руками, бо не знає, чого від нього хоче кутаторія. Взагалі в Польщі не богато є таких пригожих для школи будинків, а і в самому Печеніжині кілька кляс державної школи міститься в препоганих жидівських хатах, які не відповідають найпримітивнішим вимогам гігієни. Чомуж отже кураторія вже півтора року робить постійні перепони?

На те пок. Собінський почав гримати кулаком об стіл, кажучи, що він знає, що робить, та що від пос. Хрущького не буде приймати ніяких наук. Здивований такою поведінкою представника влади, пос. Хрущький — як учитель клясичної фільольогії — запозичився висловом: „Jupiter tonans" (який в „Слові Пол." перероблено тепер на „Jupiter conans"), заявляючи, що вже сам вибух кураторської гремучости вказує на те, що він не має слушности.

І ще одна подробиця: „Слово Поч.", конструюючи свої буйні підозріння і відповідно підбехтуючи до ексцесів супроти Українців польську шовіністичну братію, подає, немов то вчора всі льокалі, де збирається товариство з „української партії", були пусті. Тимчасом ми заприм'тили противне явище. Українці, як звичайно, були в тих публичних льокалях, де вони збираються, а зате зовсім не видно було Поляків — поза поліційними агентами. Ці останні певно поінформують керманичів народово-поліційних органів, як в дійсности малася справа.

Ось тільки мали ми зазначити щодо „нових" подробиць.

Вся львівська польська і жидівська преса вважає вбивство кур. Собінського вбивством політичним. Такого погляду є і львівська поліція. Не маємо ніяких певних даних для піддержання такого погляду, ані для його опрокинення. З огляду на те, що — по вісткам польської й жидівської преси — поліція є вже на слідах атентатчиків, підождемо на висвітлення справи. Одначе вже сам факт приписування вбивства українським тайним організаціям, хоч про атентат у першій хвилі рознеслися ріжні суперечні поголоски, вказує, що в шкільній ділянці противна сторона має дуже нечисту совість

Голоси львівської преси.

„Слово Польске", віддаючи поклін пок. виконавцеві своїх приказів, каже, що мотивів цього вчинку слід шукати в „душній атмосфері", яка тепер панує в Польщі. А та атмосфера коріниться в прихоті до влади б. терористів і недавних переворотців, які бажають Польщу перетворити в державу національностей. В тому напрямку ведуть вони відповідну культурну політику (!?).

„А коли таку культурну політику і з такою ревністю в ініціятиві розпочав новий курс в Польщі, то хіба не важко зрозуміти процес, який на підкладі тієї політики мусів викристалізуватися в умі! думці фанатиків з табору української партії: замордування визначного представника ідеї національно-польської держави вкажемо новому курсові, що свою національну політику веде ще за повільно, надто невиразно, за мало бойово у відношенні до „реакції" польського націоналізму, який рішучо підмежовує культурні постуляти етичних окремішностей від їх політичного сепаратизму, з яких перші заслуговують на безоглядну піддержку, а другий в ім'я органічної єдности держави мусить бути безоглядно поборюваний. Скритовбивці є переконані, що теперішній психольогічний момент у Польщі особливо надається до вимушення на керуючих сферах політики концесії для сепаратистичних політичних постулятів територіяльних меншостей, що вчорашній злочин злохотить ті сфери до „поглиблення" заініційованої нами програми культурної політики у відношенні до меншостей. Хочемо з усієї душі вірити, що скритовбивчий стріл матиме основно відмінний від намірено насліцок. Хочемо вірити, що той стріл причиниться до опамятання блукаючих по бездоріжах инших володарів держави, що як негайно осліплююча блискавиця відслонить їм пропасть, над якою стоїмо і в яку неминуче скотимося, якщо негайно не завернуть з манівців, по яких гонять наослін, всупереч всякій льогіці, всупереч найпростіше зрозумілому національному інтересові держави... Віримо, що вчорашній злочин відсловить очі всьому польському громадянству на небезпеку, яка загрожує — не тому або иншому таборові, чи політичній партії, але всьому народові, цілій державі, що вкінці усвідомить усім чесним і розсудливим, що є справи такі великі, такі всесильні своєю величю, з огляду на які не лише мусить наступити завішення зброї між завзято поборюючими себе партіями і котеріями, але з огляду на які мусить, безоглядно мусить, під загрозою прокляття будучими польськими поколіннями — наступити мобілізація і співділання всіх Поляків в обороні найсвятішого національного інтересу".

„Дзєннік Людови", орган ППС. пише з приводу вбивства:

„Бл. п. куратор Собінський як людина визначався небуденною непорочністю характеру і на своїому становищі репрезентував величню ідеольогію піднесення культури й освіти. В дуже важких і скомплікованих національних умовинах, займав становище радше виконавця доручень, як ініціятора, коли йшло про національні квестії в шкільництві. Шкільні закони, заініційовані Ст. Грабським, а ухвалені більшістю сойму у відношенні до нац. меншостей — загострили конфлікт головно у Сх. Галичині. Перемін українських шкіл на утраквістичні викликала гострі протести з боку Українців, тому що Українці вважали це формою (чи лише формою? — Ред.) польонізування українського шкільництва. Таких шкіл спольонізовано на терені Сх. Галичини понад 1.000. Ясно, що бл. п. куратор Собінський спояв тут лише доручення й обіжники мін. Ст. Грабського, та одначе весь тягар ненависти з української сторони падав на його плечі. Тому то головно в часі тієї акції (себ-то перемін українських шкіл на польські! — Ред.) одержував багато погроз і анонімів з погрозами смерти. На жаль, в тій акції бл. п. Собінський зовсім спирався на опініях і впливах народ. демократії, який улягав аж до травневого перевороту, що виявилося в номінаціях і в персональних справах та у відношенні до українського шкільництва... Бл. п. куратор Собінський впав жертвою неуправильненої системи і лінії поведінки у відношенні до инших національностей, впав жертвою (якщо правдою будуть підозріння полиції, що вбивства довершили Українці) рознузданого націоналізму. Впав жертвою немов би з власної волі, бо кількакратно пропоновано бл. п. кураторові перенесення на инше становище, одначе бл. п. Собінський вважав обовязком своєї совісти і переконання видержати на становищі у Львові, хоч постійно одержував погрози і хоч поліційні власти перестерігали його перед планованим замахом".

Сіоністична „Хвіля" так починає свій звіт про вчорашню подію:

„Поки вістка обійшла вчора вечером найбільш віддалені закутки міста. Вістка, що кожного мусить пройняти жахом, бо на одній з улиць міста замордовано безборонного чоловіка".

Далі йде відомий вже опис трагічної події на основі поліційних даних. Зате цікавіший є погляд одного жидівського посла (мабуть пос. Гавзнера) на діяльність пок. куратора і його відношення до меншостевого шкільництва. Коли в останніх місяцях б. мін. Суйковськ й покликав був його для вирівнання розбіжности поглядів, то приймив його словами: „Правда, Ви мене

бойтеся!" — Зовсім ні! — відповів Собінський.—Я служив під займанщями і їх лякався, як же я мав би лякатися Вас, польського міністра?"

„До жидівського шкільництва — каже анонимовий жид, посол — відносився Собінський річево. В справі українських шкіл мав бл. п. Собінський свою окрему думку, яка не все покривалася з думкою начальника II-го виділу, себто теперішнього віцеміністра п. Ст. Гайчака. П. Гайчак був за ліберальнішим трактуванням українського шкільництва і за поширенням прав того шкільництва, підчас коли бл. п. Собінський систематично змагав до польщення при помочі школи всього малополького (sic!) громадянства, не зважаючи на свою особисту надзвичайну доброту і свій великий такт в тому напрямку, не був схильний до ніяких уступок".

Поки-що без висліду.

Полудневі нинішні газети подають, що слідство у звязку з убивством кур. Собінського сплочилає в руках надком. Мітцнера, шефа політичної поліції. На протязі ночі не вдалося впасти на слід атентатників, ані устійнити мотивів вчинку.

На перший плян видвигнено в поліції концепцію, що вбивство вяжеться тісно і систематично довершуваним нищенням українського шкільництва шляхом тзв. утравізацій. Тому на протязі ночі переведено ревізії серед „підозріних" Українців і арештовано кілька осіб з українських сфер, хоч труси дали негативний вислід.

В ході слідства виринула теж концепція, що мотивом убивства є особиста імста якогось гімназійного учня.

Нинішня ранішня преса подавала однозгідно, що два юнаки, які йшли за пок. Собінським, розмовляли між собою по українськи. Полудневі газети заперечують цю вістку, кажучи, що вони м.ж собою взагалі не говорили, а тим менше по українськи.

Дотеперішнє поліційне слідство устійнило, що атентатники втекли на вул. Тарновського, опісля збігли попри цегольню Гахта і вул. Зеленою вернули до міста; тому мусять скриватися десь в місті. Поліційна погоня в напрямі станиславівського залізничого шляху не дала висліду. З моментом убивства лучать теж переїзд якогось авта Королівською вулицею, яким атентатники могли виїхати зі Львова. Слідство, яке досі не дало висліду, ведеться далі.

* * *

З ріжних сторін Львова приходять вісти про нічні труси й арешти. Поки-що потуємо тільки деякі. І так в помешканні при вул. Вишневецьких 2, де мешкають студенти: Володимир, Роман і Евген Качмарські, далі Німців і Стоцький, від год. 6-ої рано поліція переводила Х-тий з черги трус і — хоч нічого не найшла, то все таки всіх їх арештувала.

Сьогодні на вулиці схопила поліція члена секретаріяту соц.-рад. партії Мих. Матчака.

Вночі (год. 11·30) зявилася поліція в числі 20 поліційних жовнірів і 10 агентів під проводом невідомого комісаря в духовній семинарії при вул. Коперника. Збудили ректора о. д-ра Сліпого і домагалися перегляду семинарії. Коли о. ректор запитав, чи хочуть робити ревізію і чи мають в тій справі окреме доручення, відповіли поліцаї, що вони бажалиб тільки зробити люстрацію семинарії. Очевидно, о. ректор не погодився з цею „пропозицією", протестуючи проти люстрації і загрозив жалобою до папського нунція. В 3-тій год. вночі поліція уступила з духовної семинарії, але знову зявилася в 6·30 рано і перебула там до год. 1-тої. Переглядано скрупулятно мельдункові книги. Годиться зазначити, що студенти, які зголосилися на перший рік теольогії, ще незгошені в поліції з огляду на те, що досі не переведено остаточної елєкції. З духовної семинарії забрано двох студентів „на przesłuchanie", які досі ще не вернули з поліції.

Радянська Україна.

Дещо з побутових мінусів.

В одному лише числі харківських „Вістей" з 8. жовтня ц. р. находимо в хроніці замітки про дві наради та про один всеукраїнський зїзд, які відкривають нам дві незвичайно сумні картини радянського побуту.

Під проводом секр. ВУЦВК-ту Буценка відбувся нарада громадських організацій Харкова, на якій радили над засобами боротьби з безпритульністю. Найкращий засіб для ліквідації того сумного явища се засновування домів-притулків для тих нещасних. В тій роботі допомагає громад. установам держава, та ця допомога недостаточна і тому відповідні установи організують збірки, а навіть встановляють окремий місяць у році, в якому йде ударна збіркова акція на користь безпритульних. На нараді стверджено, що цьогорічний місяць не вдався, навіть преса звернула замало уваги на збіркову акцію. Рівно серед потягнених до відповідальности шено порушувати тепер справу безпритульних на всіх прилюдних зборах, а щоби збільшити фонди на боротьбу а тим сумним явищем радянської дійсности, доручила нарада секр. Буценкові „порушити перед президією ВУЦВК-ту питання про оподаткування приватних підприємців та про **заведення податку на бездітних та неодружених.** Ось вам найновіші засоби з безпритульністю.

На иншому місці в тому числі заповіджена нарада робітничих клюбів Харкова в справі боротьби з бандитизмом чи пак з хуліганством. Це друга відємна сторінка радянських буднів, що вимагає теж ударної кампанії. А треба знати, що боротьба з хуліганством ведеться вже здавна. З харківського „Комуніста" (ч. 215 з дня 19. вересня ц. р.) довідуємося, що за другу половину серпня ц. р. зареєстровано в Харкові аж 71 випадків хуліганства, а за першу половину вересня 58. ВУЦВК змінив уже навіть 176 арт. кримінального кодексу в тому напрямі, що він передбачує тепер за „кваліфіковане" хуліганство розстріл, а за менші прояви тогож хуліганства висилку в Сибір, Сахалін і Наримський край. С. Канарський застановляється в „Комуністі" над причинами тієї пошести і твердить, що одна з них це пянство. Ось у Харкові затримано в місяці липні 1028 пяних, у серпні 1010, а в першій половині вересня лише 460. В липні між пяними було 700 робітників, 103 урядників, а в вересні робітників було 314, а урядників 51. В липні затримано також 7 пяних комуністів, а в серпні вже тільки 6. Автор робить на основі повищих цифр висновок, що пянство зменшується. А причиною того має бути введення кар за пянство. З кожного придержаного на вулиці пяного стягають 5 карб. кари. Ми не входимо в те, чи пянство разом з хуліганством направду зменшується чи ні, бо цього питання все одно не вирішимо. Та мусимо стверднти, що ці відємні явища радянського побуту не відносяться виключно до Харкова. Хуліганство панує у всіх українських містах. Воно панує і на селах.

Ось зі звіту про зїзд кваліфікованих лісових робітників (лісничих) довідуємося, що за минулий рік у 140 лісництвах на Україні (це далеко не всі!) було аж 469 випадків бандитських нападів на лісників. За той самий час було в тихже 140 лісництвах аж 187.821 лісових шкід на суму два мільони 492 тисячі карб., яких теж допустилися сільські та міські хулігани. Очевидно, що думати про якунебудь раціональну лісову господарку при таких умовинах праці не приходиться. До того лісничі жалувалися на зїзді, що хоч вони наражені на небезпеки і т. д., то їх місячна платня 67 карб.) далеко не дорівнює платні агрономів (110 карб. у місяць).

Наші читачі подумають, що зле діється на Україні, коли там такі відносини. Та ми мусимо їх заспокоїти тим, що ще кращі відносини панують у тому відношенні по иншіх республиках радянського Союзу. Над тими квітами революції глибоко призадумуються радянські державні мужі, та думають над засобами боротьби у „всесоюзному масштабі". Ось народній комісар внутрішніх справ рос. республики пише про хуліганство так: „Коли зважити, що найтяжші хуліганські злочини виконують одиниці в літах від 17—25 літ, то побачимо, що це та сама генерація, вдача і нахили якої формувалися в часі революції. Це дуже сумний знак". („Известия" з 16. вересня ц. р.). Ще краще пише про те народній комісар здоровля СРСР Семашко.

„Останки психольогії — пише він у тихже московських „Известиях" — „рабуй нарабоване", непошанування праці та продукту праці навіть громадської кормлять корінця хуліганства. Такі явища треба вишікати розпаленим залізом".

Хоч які це сумні явища і хоч як прикро про них писати, то всеж цікаво знати, з яких верств рекрутуються переважно хулігани. Про Україну не можемо в тому відношенні зібрати ніяких даних. Зате маємо уривок статистики з РСФРР. Думаємо, що ті дані можна сміло приложити і до України.

„В більшости — читаємо в московських „Известиях" — це люде (хулігани! — Ред.) з обезпеченим заробітком. 76 відс. хуліганів мають помешкання. Бездомних між хуліганами заледви 1 відс. Безробітних між ними лишень 8,5 відсотків". Єгоров, що слідкував за тим у Петербурзі, пише: „Особливої уваги вимагає факт, що за хуліганство найменший відсоток припадає на безробітних а найбільший на робітників, занятих у підприємствах". А ось цифри зі столиці СРСР Москви. Серед притягнених до відповідальности за хуліганство було 54 відс. робітників, 17 відс. урядників, а безробітних заледви 10 відс.

Отже по революції відносини в тому напрямі цілковито змінилися. Все перевернулося горі дном. Славні колись на весь світ „босяки" та инші злочинні російські „подонки" зійшли з арени хуліганства, а опанували її кваліфіковані робітники а навіть в значній мірі радслужбовці.

А якби так у те прокляте радянськими чинниками і органами явище нинішньої сумної дійсности вложив якийсь инший, не виключно бандитський підклад, то вийшлоб немов у кривому зеркалі пошарпане душевне обличча цілої маси не бувших людей, а безсильних протестантів проти режиму диктатури. **В. М.**

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** У вчорашньому числі „Діла" сконфісковано закінчення фейлетону д. Левицького „Заспокоєння мін. Залеського". Це 96-а чергова конфіската нашого органу в цьому році.

— **150-літній ювилей української преси.** Інститут Книгознавства в Київі улаштував на днях прилюдне засідання, присвячене столітьдесятьлітньому ювилеєві преси на Україні, навязуючи до виходу в 1776 році у Львові „Газетте де Лєополь" у франц. мові. Прочитано реферати: Івана Кревецького: „Перша газета на Україні", Володим. Міяковського: „Перша газета у Київі", Гр. Тисченка: „Перша газета українською мовою на російській Україні". Чергове число органу Інституту Книгознавства — „Бібліольогічні Вісти" — буде присвячене ювилеєві української преси.

— **Ucrainica.** Жовтневий випуск поважного мінхенського журналу „Deutsche Monatshefte", присвячений в цілости Польщі й польсько-німецьким справам, приносить між иншим статтю про Польщу й Західну Україну (Polen und die Westukraine. Von Obert von Inder Maur, стор. 54—57). — В 227 ч. „Litauische Rundschau" з 10-ого жовтня поміщена інтересна стаття, „Der eigentliche Inhalt der oberschlesischen Nationalitätenfrage", в якій обговорено значіння українського питання у Східній Европі. — Ч. 230 „Loazer Zeitung" містить статтю про „Національні меншости в Польщі", в котрій відповідно багато місця присвячено Українцям, нараховуючи їх на кругло 5 мільонів (4,950.025). — В „Прагер Прессе" з 9. ц. м. подане звідомлення з українського наукового зїзду у Празі. — В тому самому органі з 19. ц. м. подав М. Гехтер ширшу оцінку трилогії Богдана Лепкого „Мазепа".

— **Перший сніг** у Львові впав у вівторок — не сніг, а перші мокрі сніжинки, які хутко ростанули під сонячним промінням, що ще вдержується на нашим осіннім небі. Але повіяло вже зимовою студінню.

— **Злодійська хроніка.** По кілька місяців дістали непоправні львівські аматори чужої власности. Сердюк за те, що на концертах і театральних виставах слухав не те, що діється на сцені, а в якій кишені бє годинник або ворушиться грубій гаманець; Райзінг та Томашевський за те, що ходили попід поштові віконця влекшуючи людям висилку грошей; Луковський за поміч попереднім і за полічники, які дав поліцаєві в оборонї своєї родинної чести. — Зарібенькові із Скнилова відібрали чотири бандити по дорозі до дому нові штани, білля та 90 зол., ще й поранили. — Хто був ласий на акції нафтового товариства „Баку" і копальні золота „Лена" аж на далеким Мурман, може колись довідатись, що деякі з тих паперів є підроблені союзом міжнародніх фальшівників, які мали своїх представників від Парижа та Берлина через Варшаву аж до Львова. У Варшаві арештовано кількох спільників цього рисункового підприємства. — У селі Раті, равського пов., згорів тартак кн. Сапіги; підозрівають, що його підпалили навмисне урядовці, які торгували на власну руку деревом. — У Радехові напала на почтову касу банда опришка Наконечного і забрала 13.000 зол.

— **Сільські трагедії.** Історія зовсім новочасна: селянин, що живе під Львовом, у нещасливій місцевости, Кульпарків, виїжає підчас війни до Америки, лишаючи жінку. За якийсь час жінка приїжає до нього, але з дитиною. Обоє вертаються назад до краю і щойно тут, коли муж дізнається про ближчі подробиці несподіваної дитини — проганяє жінку з хати. Жінка веде проти нього процес за аліменти для себе та дитини. Добряга селянин відкладає безжурно всі судові візвання на бік. Приходить ліцитація його хати та поля за 7000 зол., присуджених жінці. Процес жінки веде весь час якийсь краківський адвокат. Чому аж краківський? бо він є батьком цієї незаконної дитини. Справедливість сказала своє слово, а наш наївний сват довідався всієї правди аж тоді, коли стратив усе.

— **Сторожі ладу і безпеки.** „Роботнік" подає ширший опис нападу відділу поліції у Сільцях, повіт Барановичі, на селянські діти які пасли корови на леваді, що межувала з лісом гр. Юндзіла. 10 поліцаїв разом з графським гайовим били хлопців прикладами рушниць і одного з них застрілили. Пострілений хлопець зізнав перед смертю, що комендант поліційної станиці в Добромишлі, Щепанський, світив йому раніше електричною ліхтаркою в очі, а потім почав до нього стріляти. Поліція здерла з трупа убрання і лишила мерця непохованим. Щепанський лякаючись помсти обуреного населення втік.

— **Німецькі делеґації в СРСР.** Минулого тижня виїхала з Кенігсберга до Москви численна делеґація німецьких промисловців, економістів і банковців, щоб запізнатися ближе з економічним життям Союзу радянських республик і причинитися до навязання торговельних зносин із Східною Прусією, а зокрема з Кенігсбергом. В склад делеґації входить 12 провідних осіб східно-прусського господарчого життя, між иншими синдик Союзу східно-прусських промисловців д-р Бок, і інж. Буссе як заступник Державного Союзу німецької промисловости, д-р Ліліенталь, директор Робітничої Палати, д-р Гук, ген. директор Східно-прусського краєвого банку й д-р Марков, фаховий дорадник Німецької Східної Меси в Кенігсберзі. Для вияснення господарчого положення Союзів виїхав теж до Москви відомий німецький політик, проф. д-р Геч, що перед кількома днями мав у Москві виклад про потребу взаїмного пізнання німецьких і російських відносин.

— **Проф. Ойкен співробітником української ґазети.** В доповненні до некрольогу проф. Ойкена треба згадати, що Покійник належав до старих приязників Українців і українського руху й був між иншим членом берлінського „Німецько-українського Товариства (Deutsch-Ukrainische Gesellschaft), що існує ще до сегодні й видає від довшого часу журнал „Die Ukraine". Підчас війни, в 1917-ім році, проф. Ойкен, подібно як і професор Пенк, д-р Вінскен і д-р Кершенштайнер, відгукнувся радо на запросини таборової ґазети „Вільне Слово", що тоді виходила в Зальцведелі коло Берлина, написати відповідну статтю для полонених Українців і в ній статті прислав сердечний привіт зальцведельським Українцям і щирі бажання найкращих успіхів для українського народу. **Б. К.**

— **Де є Абд-ель-Крім?** Полонений „африканський лев", що стільки лиха накоїв Франції та Еспанії, находиться вже на засланні. Три тижні їхав він на острів Реюніон, де має покутувати за свої гріхи— по княжому. Реюніон на Індійськім Океані недалеко Мадаґаскару, має прегарний клімат; його відкрили в XVIII. віці, завдяки пахощам, які приваблювали приїзжих моряків. Реюніон — місце осїдку для княжих вигнанців. Абд-ель-Крім буде там не перший. Славна колись королева Мадаґаскару Равівальо Мандіяка, що довершила чимало злочинів, переїхала туди силомъ зі своєї палати в Тананаріво. Так само зробили Французи із султаном острову Коморес, Саїд Алі бен Омаром, якого запрохали на свій корабель, угостили шампаном і відвезли на Реюніон, де він має спокійно прохожувати з своїй фантазійній одежі з дорогоцінним штилетом. Згодом Саїд Алі бен Омар одержав дозвіл перепестись до Парижа, а султан з вдячности подарував Франції весь свій острів, тодіж Франція в новій вдячности дозволила йому вернутись на Коморес, де він мусів тільки... стояти осторонь від політичних справ. Мабуть гадають, що Абд-ель-Крім під впливом гарного сонця та княжого безділля, також змінить свій войовничий світогляд. На Реюніоні він має товариства недолї бувшого цісаря Аннаму і його сина, висланих туди в 1894, коли Аннам перейшов під протекторат Франції під проводом нової династи. Бувший цісар є освіченим мандарином, а його син, вихований у Парижі, привіз на Реюніон чимало французьких звичаїв. Реюніон має пять міст, кілька часописів і чимало Европейців. Кандидати на анамський престол найдуть в особі Абд-ель-Кріма цікавого розмовця. Абд ель-Крім дістане державну пенсію і зможе там жити супокійно, читаючи часописи. З часописів довідається, як стоять марокańські справи і чи його програна заважила у великій мірі на долі його земляків. Не є виключене, що за якийсь час він затужить за иншим життям і або захоче перенестись у Парюж, або втече під инше небо, починати нову, самостійну карієру.

— **Смерть мілїонера.** Цими днями впав у подорожі з Америки до Англії з корабля в море один з найбагатших Американців Д. П. Дейвіс з Міямі, купелевого місця у Фльоріді. Чи він упав у воду випадково, чи навмисне, ніхто не знає, хоча всі цікаві би знати. Дейвіс почав свою карієру як вуличний продавець газет; на спекуляціях землею доробився майна, коли Міямі стало центром купелевого руху. Згодом закупив він довкола цього місця цілу низку острівців і його майно оцінювали на 40 мід. дол. Одначе в дальших спекуляціях ці групі покоти-

лись, а стихійна катастрофа на Фльоріді причинилась до катастрофи Дейвіса. Тому є оправдані здогади, що Дейвіс кинувся з роспуки у море.

— **Довжники Ліги Націй.** Ліга Націй, яка не в силі жити з военних доходів, ані з власних приватних, утримується з вкладок розкладених на своїх членів. Вкладки від таких членів як Англія або Франція мусять бути неабиякі. Одначе Ліга Націй, як і кожне инше товариство, має й таких членів, які нерадо платять вкладки. Гондурас і Нікарагуа не заплатили ще до цього часу нічого, Болівія, Перу та Китай винні вкладки за довший час. Китай хоче мабуть сплатити свій довг у книжках, жертвуючи Лізі свою енцикльопедію в 80.000 томах!

— **„Літаюча людина".** Віденський техник Антін Люч винайшов по кількох роках праці апарат, що готов викликати переворот у летництві. Він збудував літак мініятурного вигляду і без кадовба, який легко причіпити до тіла чоловіка. Літак призначений для одної людини. Він вводиться в рух при помочі шруби, яка лучиться з маленьким мотором. Цілий апарат важить 40 кільограмів, але винахідник хоче в найблизчому часі збудувати ще инший, що важив би найбільше 30 кг. Дотеперішні проби з літанням випали, як подає віденська преса, вдоволяюче. Обчислено, що такий апарат коштуватиме около 100 долярів, так, що в короткому часі буде кождий чоловік мати можність купити собі такий мініятурний літак і на ньому літати. В німецьких газетах подається фотографічна знимка цього апарату і її винахідника, не сказано тільки, з якою скорістю летить цей літак.

— **Концерт пяністки В. Божейко.** Як нас інформують з музичних кругів, дня 3. XI. ц. р. відбудеться заходом Муз. Т-ва ім. Лисенка у Львові концерт нашої відомої пяністки п-ні Володимири Божейко, яка недавно концертувала з великим успіхом у Перемишлі. Ближчі подробиці дотично львівського концерту будуть подані пізніше.

Хороніть водопроводи перед зимою!

Міське водопроводне заведення пригадує, що треба конечно забезпечити домашні водопроводи, щоби не замерзали. Цей обовязок належить до власників приватних домів, публичних будинків, державних, громадських і військових. Перед морозом треба головно зберегти руротяги та чопи з ключем у пивницях. Вікна у пивницях треба позачиняти та позатикати, а там де нема шиб, замурувати або дбайливо затулити. Двері до пивниці, де є головні проводи на воду, а також двері до пивничних коридорів сильно зачиняти, щоби не було студених продувів. Водопроводи, що йдуть через неогріті місця треба вилучити і спустити воду. Міське водопроводне заведення дорохає всіх власників домів, щоби пригадували сторожам обовязок очищувати від снігу та леду вуличні накривки від водопроводної сітки та пожежних гидрантів.

Дописи.

Печеніжин. *(Нечувана натінка на українські приватні і збірні лекції в Мишині).* Проти волі населення введено масово і в цілому нашому повіті до українських шкіл польську викладову мову. Українське населення, що хоче виховати дітвору в рідній школі, шукає виходу з примусового положення і закладає що раз частіше по селах або приватні школи, або приватні лекції для своєї дітвори. Цим шляхом пішли також мешканці села Мишин печеніжимського повіту. Вони уладили для своїх дітей приватні лекції, де діти в гуртках по десять побирають шкільну науку в рідній мові. Ця самопоміч громадянства стала сіллю в оці політичній владі. І стався нечуваний факт: Дня 2. жовтня 1926 р. перевела державна поліція ревізію в голови Кружка „Рідної Школи" з Мишин, забираючи від нього статути Кружка, затверджені воєвідством, протоколи і спис членів. Ревізію переводило трьох поліціїв, а саме: старший постерунковий Квятковський і постерункові Алямурка і Лепши. Всі з постерунку поліції в Мишині. На запит голови Кружка Василя Миронюка, сина Михайла, на чиє доручення переводять ревізію і чи мають на неї уповажнення, Квятковський відповів, що це нікого не може обходити. Свідками ревізії були комісар громади Василь Тимків і громадський поліцінт Михайло Попадюк. Коли голова Кружка настоював при своїм і жадав, щоб йому сказали, яким правом переводять ревізію, Квятковський показав письмо, заслоняючи його наголовок і число, в якім голова Кружка вичитав, що приказується опечатати льокаль, де відбуваються збірні лекції, і розігнати дітей. Під письмом находився підпис пе-снжинського старости Тишковського. По ревізії в приватнім домі голови Кружка візвав його Квятковський, щоб він пішов з ним до тих льокалів, де відбувається наука. І так поліція опечатала дві хати, де відбувалися лекції, а саме: в Насті Миронюк і Андрія Мочернюка; розігнано дітей і заборонено відбувати дальше науку. Крім того забрали шкільні підручники дітвори, зшитки, записки учителя, книжки Кружка, листи з Головної Управи і копії листів до Головної Управи, стінні карти України, Польщі, Европи. Свідками того всього були: Михайло Кравчук, студент, Осип Зельський, учитель, Василь Миронюк, Дмитро Мочернюк, син Андрія і Настя Миронюк. Цю подію випередило письмо шкільного інспектора Ригеля, яким він поручав провізоричній управительці місцевої державної школи Григорцевій виказати всіх тих дітей, що ходять на збірні лекції, на кару. Дня 4. жовтня виїхала делегація з 12 людей до староства в Печеніжині, щоб інтервенювати в цій справі. На делегатів викрикував староста Тишковський як на своїх слуг, погрожуючи їм в різний спосіб. Коли один з делегатів звернув чемно увагу старости, що до нього прийшли люде на скаргу в справі розігнання збірних курсів, розлючений ходачковий шляхтич накинувся на цього чоловіка та піднесеним голосом почав викрикувати. Врешті указав Кравчука Михайла 5-денним арештом, а одного делегата за те, що не мав при собі „доводу особістого". На заяву делегації, що родичі мають право вчити своїх дітей приватно, староста заявив, що він у своїм повіті не позволить нікому уладжувати лекцій та що ми живемо в Польщі. Поступування старости й державної поліції є справді нечуване, бо приватні лекції є дозволені на основі таки польських законів. Державна поліція, замість того, щоб ловити злодіїв, робить нечувану нагінку на рикільну дітвору й на українські установи. Цю цвітку з цвітника „моральної санації" передаємо в альбом новому міністрові освіти і віримо, що й українські посли не спустять її з очей.

Берестє *(Вибори до міської самоуправи).* Ще 14. м. м. відбулися у нас другі вибори до міської самоуправи. До голосування було допущених 19.273 осіб, з того 3.690 православних, 5.806 Поляків, 9.777 Жидів. На 31 радних виставлено аж 27 ліст, в тому була й одна українська. Найкраще підготовані до виборів були Жиди, найслабше — українське населення. Не диво, що Жиди вспіли вибрати аж 15 своїх радних, Поляки 9, комуністи 6 (в тому числі теж майже самі Жиди), Москалі 1. Українська листа (ч. 23), на превеликий жаль, провалилася, зібравши ледви 141 голосів, отже менше як половину потрібних до вибору радного голосів. Листи „русских" — було їх три — зібрали на себе разом 795 голосів. Таким чином православне населення Берестя виявило повну політичну незрілість і невиробленість, бо ледви четверта часть його голосувала на свої виборчі листи. Решта (75%) або не голосувала зовсім, або потягнула за комуністами. Це незвичайно сумне й болюче явище виборів ці виявили якнайкраще незавидний стан нашого населення по містах Волині з національного боку. Вони повинні бути грізним мементо для наших провідників і для цілого свідомого загалу на пімничних українських землях.

Орґанізаційний рух.

Орґанізаційна нарада в Миколаєві над Дн.

Дня 17. ц. м. відбулась в Миколаєві над Дн. в кімнатах „Просвіти" довірочна нарада, предметом якої була політична орґанізація судового повіту Миколаїв над Дн. Нарадам проводив місцевий громадянин п. Микола Колодій. Ухвалено скликати в найблизчім часі Повітовий Народній Зїзд миколаївського округа і вибрано тимчасовий Повітовий Народній Комітет, до котрого увійшли: М. Колодій з Миколаєва як голова і пп. Мих. Косович з Роздолу, Мих. Процівз Надітич, Іван Панчишин з Демні, Василь Гнатів з Радова і Василь Пірожек з Крупська. Учасники обговорили окрім справи політичної орґанізації також і місцеві культурні і господарські справи. В дискусії, що велася в дуже ширій і свобідній формі, підчеркнути належить голоси пп. Колодія, п-ні Домбчевської, Івана Харчишина з Миколаєва й Антона Захарка з Роздолу. Від Центрального Комітету Українського Національно-Демократичного Обєднання брав участь у нарадах п. Олекса Черкавський зі Львова.

Віче в Підбірцях, пов. Львів.

Дня 17. жовтня ц. р. відбулося в Підбірцях заходами Повітового Комітету Українського Національно-Демократичного Обєднання перше по війні віче в салі тов. „Просвіти". Віче отворив місцевий парох о. сов. Пилипець. У склад президії увійшли місцеві громадяне: Степан Бойко, Іван Левицький і Василь Брездень. Реферат про політичне положення нашого народу і про завдання УНДО виголосив голова Повітового Народнього Комітету п. Іван Ліщинський зі Львова. В дуже оживленій дискусії забирали голос пп. Гамалій проти зутракізування місцевої школи і навчання вже на І-ім році науки польської мови й молитви; Михайло Дроздо — проти примусового настановлення наказної прибічної ради, зложеної з самих Поляків, що становлять ледви третину, і поширення клича „свій до свого"; Пароб-чак Іван про вартість політичної орґанізації в селі і притягнення до співпраці також молодих ремісників; Мельник Михайло, Брездень Василь, Левицький Іван, Брездень Гринь і на закінчення о. Пилипець. Безпосередньо по вічу відбулася просвітна нарада, на якій зголосилося багато молодших громадян до співпраці в читальні „Просвіти" й инших установах у селі.

Зі спорту.

З нагоди змагань Університет—Політехніка.

Після світової війни у всіх культурних націй бачимо незвичайний розвій фізичного виховання і спорту. Нації, виснажені війною, прийшли до переконання, що фізичне виховання і спорт зможуть у значній мірі обновити їх фізичні й духові сили. Як побідники, так і побіджені взялися після війни незвичайно інтензивно до розбудови ділянки фізичного виховання і спорту. Завдяки високо поставленому фізичному вихованню і спортові німецька нація вспіла в такому короткому часі двигнутися з повоєнного запепаду.

А ми? Не маємо ніякого зрозуміння для фізичного виховання, а спорт уважаємо лише забавою чи розривкою. Забуваємо про те, що коли у нації починають занікати тілесні сили через фізичну бездільність, тоді вона не є в спромозі витревати в економічній боротьбі націй за істнування, тоді нація поволі зближається до запепаду. Українська нація в сучасній добі потребує відродження. Дорога до відродження української нації, як економічно-політичного, так і духового, веде шляхом фізичного виховання націй. Лише фізичне виховання і спорт вспіють у нас викорінити всі хиби нашої нації і витворити нове покоління, повновартне фізично й дух во, яке в боротьбі за істнування вийде переможцем.

Мечеві змагання Університет—Політехніка, що відбудуться в неділю 24.X. ц. р., треба горячо повітати не лише тому, що це перший раз на Галицькій Землі змагатимуться з собою українські студенти університету й техніки. Змагання треба витати радісно передовсім тому, що вони є доказом того, що українське студентство, яке найбільші жертви принесло в боротьбі нації за краще завтра, консолідується та стає на чолі фізичної обнови нашої нації. А це дає найкращу запоруку, що вже в найкоротшому часі і у нас фізичне виховання і спорт обіймуть широкі маси і на місце слабих, зневірених повстануть люде, що смало прямуватимуть до кращого майбутнього нації. Розуміючи вагу фізичного виховання в сучасний мент, українське громадянство повинно якнайчисленніше поспішити на мечеві змагання українського студентства, щоби своєю присутністю заохотити академічну молодь до ще інтензивнішої праці на полі фізичного виховання і спорту.

Всячина.

Поворот до сирого харчу. Сан Франціско може дати почин до величезного руху зовсім скромною інституцією: рестораном. Є там перший ресторан у світі „сирих страв", без мяса та риби, яких в жадно там сирих не їдять. Девіза цього ресторану „все їсти в сирім стані". Підставою — здоровля людини. Хто инший міг би бути власником такого підприємства як не лікар? Він вірить, що багато недуг можна оминути, коли стримають від варених, смажених, але шкідливих страв. І є багато людей, які пробують піддержати свій орґанізм зміною харчу і заходять у цей захистний, тихий ресторан, де є навіть окрема „сира бібліотека" для прихильників усякої їжі в сирім стані. Можна там зустріти всі класи населення, всі раси і всі професії: кожний пробує нової методи харчування і переводить курацію „Переміни материї".

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Сєсевського у складі 30 осіб виступає:
Четвер 21.X. Коломия.
Пятниця 22.X. Городенка.
Субота 23.X. Городенка.
Неділя 24.X. Коломия.
Понеділок 25.X. Делятин.
Вівторок 26.X. Делятин. 719 12-1

Мечеві змагання. У неділю дня 24. X. ц. р. о год. 14:30 (2:30 попол.) відбудуться на площі Собіського-Батька і Академічні мічеві змагання Університет — Політехніка з такою програмою: 1) Відкриття змагань — проф. д-р К. Студинський, 2) Привіти, 3) Роздача кубків переможцям з міжклюбових змагань з дн. 29. і 30. вересня ц. р., 4) Мічеві змагання. Вступ на площу: 1 зол., для академічної молоді 50 сот., для шкільної молоді 25 сот. Добровільні датки на „Академічний Дім" приймається з подякою при вступі на площу.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

БАНДАЖІ на найбільші пропуклини. Опаски черевні лічничі для утлих пив, гумові панчохи проти жилавців. Косметичні опаски для зреформування піг. Штучні ноги і руки для ампутованих і т. п. поручає Бандажист Полячек в Самборі. Цінники даром. 689 12-1

КРАВЧИНЯ, пошукує заняття по приватних домах, також на вілах, за скромним винагородженням. Зголошення до Адміністрації під „Кравчиня". 778 2-1

ПАРОХІЯ Кропивник п. Голинь в. Калуша негайно потребує дяка з добрим голосом і чесним характером. 766 2-1

ОСІБНА умебльована комната (або без) до винайміння. Зголошення Коперніка 38, партер на ліво. 777 2-1

1 зол. 70 сот. коштує один піх в польського срібла у Мандля Коперника 14. 681 10-2

КОНЦЕСІОНОВАНІ міністерством Курси Крою модельования і шиття Гелени Вархалувної Кохановського 10. Вписи на збірні курси. Форми до мірки готові. 743 4-1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легень, серця і жолудка. **Городоцька 46.** Телеф. 10-74. Просвічування Рентґеном. 3-1

НЕДУГИ ЛЕҐЕНЬ

Чахотка легень, є всесильна і щороку, не рідко рвучці в віці, серед сили і стану, косить мільони людей.

При поборюванню грудних недуг бронхіту, впертого кашлю і т. п. приписують лікарі

„BALSAM THIOCOLAN AGE"

який улекшує виділювання флегми, скріплює організм і самопочуття недужого, збільшує вагу тіла і усуває кашель.

„Balsam Thiocolan Age" з марк. Контр. Рес. Мин. і Публич. Здор. Чч. 294 і 298, 728 б) **продають аптики.** 8-2

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутком". 728 а) 1-1

ФІРМА
ШТІР і С-КА
БАТОРОГО 32.

поручає на зимовий сезон **вовна на плащі і сукні, плюші, шовки, шифони, полотна і т. п.**

на догідних условіях, по приступних цінах. 779 1-1

КУРСИ КРОЮ

сукні і білля розпочинаються 20. жовтня 1926 р. і тревають через 3 місяці. Вони відбуваються на один або два курси. Число місць має 8—1 та 3—6 год. поміж. На кінці курсу іспит і свідоцтва.

Жінова спілка промислова **„ТРУД", Львів, Ринок 33.** 3-3

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає [illegible] „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 256 (10.912).

Львів, субота 23. жовтня 1926

Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem.

Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. ощадн. 148.322.

Адреса для телеграм: „Діло", Львів.

Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудням

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.

За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 СОТ.

Проти світової фінансерії.

Проти експльоатації народів світовими фінансістами. — Морган і Шахт не підписали маніфесту. — Резерва консервативної преси в Англії. — Становище Злучених Держав.

Лондон, 21. жовтня 1926.

В „Пополо д Італія" оголошує брат премієра Мусолінія півурядову ноту, в якій зазначує, що заініційована в маніфесті господарських і банкових сфер потітика пригадує надто німецьку господарську, фінансову і політичну програму для середущої Европи. Було би нечесно — на думку італійського журналіста — напередодні великої міжнародньої господарської конференції закладати такі картелі, як це пропонує маніфест. Життя й будучність народів не залежать виключно від їх фінансового положення і тому фінансерія не має права домагатися виключного права кермувати долею народів. Чи не було би відповідаючим хвилі, якби з хвилею злуки плютократії цілого світу в картелі відповів на це таким самим способом пролєтаріят?

Льондонська преса подає, що великі міліярдери Морган і Шахт не підписали відомого маніфесту світової фінансерії. Їх підписи поміщено без порозуміння з ними.

Консервативна преса в Англії поставилася до маніфесту з резервою, підчеркуючи його неясність щодо категоричних постулятів. Натомісць ліберальна преса маніфестом затоплена, вказуючи на те, що вона все боролася за вільну торговлю.

З міродатних кругів повідомляють, що вашингтонський уряд має намір заявити прилюдно, що на його думку тези міжнароднього маніфесту, які дотичать митних тариф, не відносяться до Злучених Держав. Уряд Злучених Держав дасть зате підтримку тим проєктам, що мають на меті зменшити труднощі з граничним митом в Европі.

З польських справ.

Скликання сойму. — Нота до Москви. — Пресовий закон. — Ще один гість. — Зміни в адміністрації.

Варшава, 21. жовтня 1926.

По засіданню Ради міністрів, що відбулося в середу, відбулася в четвер конференція між премієром Пілсудським і мін. фінансів Чеховичем. Усталено точки урядового експозе, яке заінавгурує буджетову дискусію на найближчому засіданні сойму. Експозе (чисто фінансове) виголосить мін. Чехович.

Речинцем скликання сойму вважають день 28. ц. м. Цей речинець усталено підчас ревізити марш. Ратая у премієра.

Дня 21. ц. м. виїхав з Варшави до Москви спеціяльний дипльоматичний курієр з нотою до радянського уряду. Зміст ноти має бути публично оголошений завтра.

Варшавські часописи подають, що новий пресовий закон, який має появитися в дорозі розпорядку президента Польщі, є просто драконський. Він змагає до замкнення всякої свободи в обговорюванні публичного життя в Польщі. Давніший австрійський закон, що обовязує ще на терені Галичини, є просто новочасним у порівнанні з проєктом, який уродився в головах польських урядовців.

Президент Federal Resarvy Bank Гардінг перебуває тепер у Варшаві та відбуває конференції з директором Банку Господарства Краєвого п. Стечковським. П. Гардінг, щоби зазнайомитися з господарськими відносинами Польщі, має звидіти деякі міста, між иншим Львів, Калуш, Дрогобич і Борислав.

В звязку з деклярацією міністерства внутрішніх справ про систему адміністрації, в недовгому часі має вийти розпорядок про зміну устрою влади першої і другої інстанції.

Personalia.

У військових колах поширюється поголоска, що генерал Сікорський, теперішний командант О. К. VI., звертався в службовій дорозі до міністерства військових справ про звільнення його з військової служби. Маршал Пілсудський має навіть прихилитися до просьби Сікорського, який з днем 1. січня 1927 покине військову службу. В добре поінформованих, як кажуть, колах твердять, що генерал Розвадовський на протязі тижня має бути звільнений з арешту. Якуш Радзівіл має бути іменований польським послом в Букарешті.

Заповідь хуліганства.

Чим погрожує Хієна?

Львів, 22. жовтня 1926.

Львівський кореспондент краківського „Іл. Кур. Ціодз.", передового представника польської жовтої преси, з приводу вбивства кур. Собінського телєфонує під датою 20 ц. м.:

„В місті постійно панує велике обурення — тим більше, що всякі признаки вказують рішучо на те, що вбивство, довершене на кур. Собінським, має політичний характер. Якщо початково під тим оглядом були деякі вагання, то висліданы слідства їх вповні здементовано.

Мірою обурення може бути факт, який подаємо для характеристики настроїв, у принципі осуджуючи його якнайгостріше.

Горяча молодь голосно говорить про те, що коли власти не зуміють схопити вбийників, то **єдиним виходом уважатиме приморовлення терору і відплати супротив українських політиків** у надії, що така акція на будуче відведе українські військові організації від політичних убивств."

До цього слід додати, що „Іл. Кур. Ціодз." є органом новозбльокованої Хієни (вшехполяки, христ.-демократія, „Пяст" і Н. П. Р.). Одночасно львівський кореспондент цього органу є мужем довіря політичної поліції. Така погроза, хоч би і з додатком „принціпового осуду, є **незвичайно знаменна.**

Поліція не лише не в силі найти атентатників, але і встановити їх провенієнцій. Не зважаючи на те, й муж довіря, а одночасно пресова труба „народового табору" підбехтує недоварені, в шовіністично-канібалістичній атмосфері виховані, в окропі ненависти купані голови проти... українських політиків, загріваючи польську молодь до терору і відплати.

Отже зі сторінок польської преси, під протекторатом державного прокуратора, роздаються голоси, що взивають до крівавої розправи. Українські політики не можуть брати ніякої відповідальности за вчинки невідомих тайних організацій, якщо такі існують, але противна сторона прилюдним зазивом бере повну відповідальність за його наслідки.

Ревізії й арештування.

Дня 20. ц. м. вчасним рянком перед 7-ою годиною явилося в мешканні п. Михайла Матчака кількох агентів і поліцаїв та заявили, що мають наказ з Дирекції поліції перевести ревізію. Письменного наказу на переведення ревізії не мали і не зважаючи на протест, все таки перевели ревізію, яка тревала біля трьох годин. Забрано приватну переписку, кілька примірників ріжних часописів і всі акти Комітету Допомоги Політичним Вязням. По переведеній ревізії арештовано Михайла Матчака і його 17-літнього брата Петра Матчака, друкарського учня. Обох арештованих спроваджено до бюра політичної поліції при Казимирівській улиці ч. 30. Після переслухання випущено п. Михайла Матчака біля 3-тої год. попудні на волю, а Петра Матчака задержано ще в поліційних арештах.

Крім того арештовано кілька десятків ріжних молодих людей, в тому числі кількох перепавших при матурі абітурієнтів. Більшість їх випущено після переслухання ще вчора на волю.

Поліційне слідство.

Поліція веде енергійно слідство і працює днем і ночю для викриття убийства. Змобілізовано весь аппарат у Львові і на провінції. Також судові слідчі власти і прокуратура займається цією справою. Зі зрозумілих причин слідство ведеться зі збереженням якнайбільшої таємности. Вістки польської преси, як і поголоски в місті слід приймати з найбільшою резервою.

Біржа.

Гроші.

Тенденція незмінена. Оборот слабий. На приватній біржі платили: американський доляр 9·01—9·01·50, канадійський доляр 8·95—8·96, чеські корони 0·26·00—0·26·50, леї 0·04·00—0·04·50, франки французські 0·25·50—0·26·00, франки шайцарські 1·70—1·72, фунти штерлінги 43·00—43·50.

Золото: 20 австр. корон 35·80—36·00, 20 фр. франків 33·30—33·60, 20 нім. марок 42·20—42·50, 10 рублів 45·50—46·00.

Срібло: австр. корона 0·65—0·67, 5 австр. корон 3·50—3·60, австр. фльорен 1·75—1·80, рубель рос. 2·80—2·90, копійки за рубель 1·40—1·45.

Збіжа.

Для апровізації Шлеська пошукують пшениці і жита при недостачі подачі, спричиненій неможливістю одержання залізничних вагонів. Поза біржею більші обороти у промислових бараболях. Пошукують ячменю і гороху при цінах занижених. Тенденція легко звижкова. Настрій оживлений. Ціни оцінові без трансакій. Пшениця краєва дворська 45·00—46·00, пшениця краєва селянська 42·50—43·50, жито галицьке 32·00—33·00, ячмінь галицький броварний 31·00—32·00, ячмінь галицький до перемелювання 28·50—29·50, ячмінь пастівний 26·00—27·00, овес галицький 27·00—28·00, кукурудза румунська 29·50—30·50, бараболі промислові 6·00—6·50, фасоля біла 38—40, фасоля колірова 30·00—32·00, фасоля краса 36·00—38·00, горох пів-Вікторія 75—81, горох полевий 50·00—60·00, бобик 31·00—33·00, вика 34·00—36·00, сіно прасоване 8·00—9·00, солома прасована 4·00—4·25, гречка 31·00—34·00, льон 58·00—62·00, рипак озимий 62·00—64·00, отруби житні нетто без мішка 17·25—17·50, крупи гречані 63·00—65·00, крупи ячмінні 48·00—49·00, пеншак 47·50—48·00, конюшина червона 315·00—360·00, мак синій 159·00—160·00, мішки ютові 1·90, мішки уживані добрі за штуку 1·80 зол.

Затиснений пястук.

Львів, 22. жовтня 1926.

З приводу вбивства, довершеного на особі львівського куратора Собінського, не хотіли ми передчасно забирати голосу, не знаючи безспірних мотивів цього крівавого акту, ані імен і походження атентатчиків. Одначе польська преса й усі офіційні чинники вже в теперішній стадії перенесли справу на політичний грунт, на незавидні взаємини двох сусідніх народів: польського й українського.

Самозрозуміло, що в тих змаганнях обопільний білянс заповнювався все новими позиціями, але ніколи не міг бути ані вирівнаний, ані замкнений. І тепер, якщо дійсности відповідалиб здогади противної сторони, той нескінчений рахунок заповнився новою позицією.

Уважаємо своїм обовязком зазначити на цьому місці, що ми є принціповими противниками всякого терору, терору всіх родів і відмін. Виходячи з того основного заложення, ми далекі від возвеличування й індивідуального терору. Одначе тут слід зробити ще одну замітку:

Бо атмосфера є занадто душна, занадто наелєктризована, перепоєна елементами пристрастей, а така атмосфера рішучо не надається до холодного й зрівноваженого розгляду події, її оцінки та роблення доцільних висновків.

Бо й як-же розглядати ситуацію, як робити доцільні висновки, як провітрювати душну атмосферу, коли по противній стороні зустрічаємо одно божевілля, якого не лише символом, але й реальним атутом є вічно чинний, безупинно й хаотично ділаючий затиснений пястук! Противна сторона будючно заявляє, що „не схилить карку перед ворогом і не відчинить затисненого пястука". („Сло

во Польске" ч. 291 з 22. жовтня 1926 р.).

Над цим повинні застановитися ті, що ще зберегли дрібку розсудливости, що вірять в етичні основи, в непоборні закони розв тку і поступу, яких окрилює туга за кращим життям. Затисненим пястуком можна наробити багато шкоди, але че можна розвязати найпримітивнішого життєвого питання. Бо пястук, хоч належить до організму, є сам в собі, як окрема сила, неорганічним засобом „регуляції" відносин. Пястуком не кермує думка, тільки сліпий гін варвара, котрий думає, що це найкращий винахід культурного людства.

Конґрее ІНҐЕЗЕ.

Вплив війни й революції на здоровля й процес розмноження українського народу.

(Від власного кореспондента.)

Берлин, 18. жовтня 1926.

В часі між 10. і 16. жовтня відбувався в Берліні під проводом д-ра Моля перший міжнародній конґрес для сексуальних розслідів, на яких явилося незвичайно велике число учасників, в першій мірі членів „Міжнароднього Товариства для для сексуальних розслідів („Інґезе") із Австрії, Англії, Аргентини, Болґарії, Голяндії, Данцігу, Еспанії, Естонії, Італії, Мадярщини, Німеччини, Норвеґії, Польщі, Румунії, Союза Радянських Республик, Сполучених Держав Північної Америки, Франції, Фінляндії, Чехословаччини, Швайцарії та инших держав.

На цьому конґресі, що пройшов з великим успіхом, була заступлена й українська наука в особі проф. д-ра Борися Матюшенка, що б в делеґатом „Українського Вільного Університету в Празі".

Проф. Матюшенко брав живу участь у працях конґресу, був вибраний до президії „Секції соціяльної ґігієни й евґеніки" побіч Голяндця Штайнмеца й Німця Ґротяна й виголосив два реферати, а саме в пятницю, дня 16. жовтня „Про переміни в здоровному стані українського народу під впливом війни й революції". Йому припала теж честь витати Конґрес від Українського Університету в Празі на святочному отворенні, що відбулося в неділю 10. жовтня, в салі засідань німецького парляменту.

Коли перший реферат д-ра Матюшенка, відчитаний на засіданні Секції соціяльної ґігієни й евґеніки", цікавий більше для спеціялістів, представляє другий реферат „про переміни в здоровному стані українського народу" незвичайно великий інтерес і для широкого загалу, зокрема для нашого громадянства, й тому дозволю собі передати тут коротко його основний зміст, надіючися, що Шановний Прелеґент оголосить його в цілости.

Український нарід належав перед війною до найздоровіших народів Европи і визначався гарним ростом (4 місце після Скандинавців, Англійців і Сербів), широким обємом грудей (перше місце між европейськими народами) й великою плідністю. В переважаючій більшости звязаний з землею й хліборобством (90% селян), український нарід стояв оддалеки від шкідливих впливів індустріялізму з його соціяльними хворобами, як туберкульоза, венеричні недуги й алькоголізм. Туберкульоза належала на Україні до менше поширених недуг і на неї нездужало тільки 20—25 душ на 10.000 людности, венеричні недуги, що на Московщині обіймали цілі простори й переважну частину людности (н. пр. в Орловщині нездужало до 90% усієї людности на сифіліс), були на Україні в такій формі цілком незнані й траплялися тільки спорадично, а алькоголізм ніколи не прибирав таких застрашаючих проявів, як н. пр. у Франції, де на голову припадає річно 20—25 літрів чистого спірту проти 2—2½ літрів на Україні. Українці визначалися теж великою плідністю й виказували перед війною (в роках 1910—1914) 18·2‰ річного природного приросту, при 42·5‰ народин і 24·3‰ середньої смертности.

Цей природний розвиток людности України, що числила перед війною кругло 40 мілионів, перервала світова війна, завдаючи українському народові великі шкоди й втрати кількитативного й квалітативного значіння. Вона захопила в свої ряди 4 мілони найкращого мужеського матеріялу в самій силі віку й завдала по обчисленням прелеґента кругло 2,300.000 втрат, з чого 600.000 припадає на жертви війни, 1,200.000 на зменшення народин і 400.000 на збільшену смертність між цивільною людністю. Ще важніша та обставина, що наслідком війни потерпіли найздоровші, вибрані особи й через те погіршилася значно якість людського матеріялу, що відбється ще на довгі довгі часи.

Західна Україна була тереном довголітніх боїв і перебула цілий ряд тяжких економічних і соціяльних потрясень, переселень і страшних пошестей, як тиф, холера й дезинтерія, одначе ще тяжче відбилися на Україні дальші часи революції, громадянської війни й панування більшовизму (1917—1921). Вистане згадати, що на протязі чотирьох років (1918—1921) занедужало на тиф 9 мілионів людей, або рівно ⅓ загального числа людности Радянської України. В 1921 і 1922-ому році вибух на Україні страшний голод, як наслідок більшовицької господарки, й обхопив майже половину української людности (понад 10 мілионів, забираючи гекатомби жертв (місцями до 50% усієї людности) й викликуючи значні зміни в фізичному вигляді населення (напр. збільшення довоголовости).

Наслідком усіх тих подій збільшилися на Україні соціяльні недуги й кинулися нові пошести, як напр малярія, на яку від 1922-ого року захворює річно 70.000 до мілиона душ. Туберкульоза збільшилася тепер у четверо й пятеро проти довоєнного часу, особливо між дітьми, між якими тепер сотки тисяч сиріт і кругло 200.000 безпритульних. венеричні недуги, що колись були рідкістю, поширені тепер уже й по селах і навіть між малолітніми дітьми. Наслідком більшовицьких експериментів затратилася всяка мораль розбилося родинне життя й пропала давня любов до дітей. Проституція кинулася вже й на село, й — як виказує радянська статистика — обхоплює 1—2% усіх жінок селянок після 15 року. Між безпритульними підростками-дівчатами між 8 і 16-им ро ом життя нараховано тільки 20% невинних, а за те аж 30% зараженних венеричними недугами. Алькоголізм прибрав теж застрашаючі розміри й український комісаріят фінансів підрахував, що за 7 місяців 1924-го року сконфісковано в самій тільки київській губернії 20.000 самогонних апаратів, які випродукували приблизно в короткім часі 3½ мілиона відер горівки, спотребовуючи до цього понад 3 мілиони пудів збіжжя.

Наслідком цього наступило сильне зменшення розмножування, особливо між інтелігенцією, що найбільше потерпіла. Число народин, що перед війною виносило пересічно (за рр. 1910(14) 42·5‰ річно, спало тепер до половини (22·0‰), зате майже подвоїлося число смертности (з 22·4‰ на 31·6—37·3‰), спричинюючи аж до останніх часів (особливо за роки 1920—1922) значний убуток природного приросту (1920 — 9·6‰, 1921 — 2·5‰, 1922 — 9·6‰, в деяких губерніях, напр, у катеринославській, аж до — 56·0‰). Через те людність у границях теперішньої Радянської України за останніх десять літ не то, що не збільшилася, а зменшилася з 27,680.000 в 1914-ому на 27,628.000 в 1925-ому році, хоч, рахуючи 1·8% річного приросту, повинна-б виносити кругло 34,000 00. Иншими словами Україна втратила квантитативно 7—8 мілионів душ, або що найменше ¼ людности й потребуватиме довшого часу, щоб ці втрати відбити. Одначе треба завважити, що від 1922-го року обставини змінюються на краще, так що деякі губернії виказують уже деякий приріст (напр. Волинь у 1921-ому році + 8·5‰, в 1922 + 20·2‰; Поділля 1921 + 2·8‰, 1922 + 9·6‰; Полтавщина 1921 + 2·1‰, 1922 + 4·7‰; Чернігівщина 1921 + 9·9‰, 1922 + 13·5‰), який був би значно більший, якби не те, що число абортів виносить понад 45% усіх вагітностей сільської та міської людности.

Далеко гірша справа з квалітативними втратами і на їх вирівнання прийдеться ждати кілька поколінь. **З. К.**

Найбільший вибір
блаватних товарів,
МУЖЕСЬКОГО СУКНА
поручає фірма
А. Т. УВЄРА
ЛЬВІВ, вул. Галицька 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі, Стрию.
468 14—16

Шкільна анкета.

В справі реформи українського приватного шкільництва.

Нові часи, — нові пісні! Нові часи ставлять до нас нові вимоги, домагаються відповіди на них. Українське громадянство відчуває ті нові постуляти, домагаючись життєвого шкільництва, ставлячи домагання реформ в першу чергу в українському приватному шкільництві.

Цей подих нового часу відчула й наша найвища шкільна магістратура, Головна Управа УПТ. „Рідна Школа", коли в минулому тижні скликала шкільну анкету, щоби ознайомитися з домаганнями громадянства. Анкета відбулася 15. ц. м. Взяло в ній участь 22 представників нашого педаґоґічного, культурно освітнього й економічного світа.

Анкету відкрив довшою промовою голова УПТ. проф. Ом. Терлецький, вказуючи з одного боку на те, що школа, як і церква, не може робити наг их скоків, що не може переводити ризикових експериментів, а з другого боку на потребу реформи, якої домагається громадянство й яка органічно випливає з постулятів життя. Коли мова про реформу, то — очевидно не мається на увазі лише справи чисто формальних, але змісту школи, її духа і її життєвости. При тому слід уважати, що реформа мусить бути поведена так, щоби не обнизився рівень загальної освіти. Тепер здебільшого лунають голоси, що — мовляв — гімназій нам непотрібно, семинарій нам непотрібно. І в тому є богато правди, бо ті школи в нинішньому часі не дають абсольвентам хліба. Одначе треба мати також на увазі загально-освітні постуляти громадянства.

УПТ. „Рідна Школа" має тепер такі школи: а) 10 гімназій (з того 5 повних і 5 неповних, — 8 клясичних і 2 гуманістичні, — 6 коедукаційних і 4 жіночі) з 1993 учнями й ученицями; б) 6 учит. семинарій (головно жіночі) з 728 учен.; в) 4 промислові курси (2 у Львові, 1 в Станиславові і 1 в Перемишлі) з около 300 учнями й ученицями й окремо на своєму етаті торг. школу тов. „Просвіта" і г) 19 народніх шкіл зі 100 клясами і 2.769 дітей. Коли думати про реформу, то слід подумати, від чого її зачинати: чи від середніх шкіл, чи промислових і в якому напрямку, а далі чи від мужеських чи жіночих. Бесідник є того погляду, що легше й правильніше починати реформу від жіночих шкіл. Зрештою, просить присутних висловитися в порушених питаннях.

Перша забрала голос відома наша дітячка п. К. Малицька, вказуючи на потребу піднесення національного духа в наших школах. Наші батьки і молодь затуманені чадом патентів і державних посад, в найкращому випадку можуть вони одержати ту вимріяну посаду на чужій національній території, в результаті пропадаючи для свого громадянства. Нема в нас охоти служити власному народові. Жажда патентів з одного боку, а життєва безпорадність з другого довели до того, що 1,700 абсольвентів і абсольвенток учит. семинарій безвиглядно і безрозільно ждє посад. А коли недавно „Союз Українок" уладжував 5-місячний курс провідниць на село (до захоронок, діточих садків і т. п.), то не зголосилася ні одна абсольвентка семинарії. Важко в тій хаотині здати собі справу, в якому напрямку повинна піти реформа. Треба нам використовувати державні фахові школи; треба теж заснувати 2-річний виховно-фреблівський курс, а в загальному починати реформу від жіночих шкіл, бо це легше, дешевше і менше коштовне.

П. Лісецький (Золочів) є за тим, щоби не відтягати реформи. Школа повинна заспокоювати всі потреби громадянства — так, як це діється на заході. Школа повинна творити органічну цілість. Школа повинна вказатися в суспільну квітницю ступнів і типів. Отже: захоронка, 6-клясова народня школа (бо 7 і 8. класи не підходять під життєві умови, — нижча технічна школа огородників, кухарів, машиністів, рільників і т. д. В наших школах ми повинні привчувати перлюстрацію учнів і встановлювати, хто до чого надається, як це роблять Німці, переводячи спеціялізацію виховання і призначення своєї молоді. До високих шкіл слід призначувати тільки дуже талановитих та умово розвинених. Від чого почати? Перш усього слід оглянути місцевости, встановити, який сирий матеріял мається в даній околиці і відповідно до того заснувати фахові школи. З семинарій залишити дві, решту зліквідувати. Опісля змінити типи гімназій на більш життєві, а ті, де фреквенція мала, зліквідувати.

Д-р М. Коцюба зазначує, що найбільший гріх суспільности міститься в тому, що вона уважає кожне неурядове заняття неінтеліґентним. Лякаємося працювати реально. Наші школи витворюють цілі фаланги нежиттєвого, позбавленого твердого ґрунту пролетаріяту. Що з того, що наші семинарії продукують певну кількість учительства, коли воно не може найти пристановища. З другого боку не можемо зовсім припинити продукції інтеліґенції. З того повстає круговорот, заплутаний ґордійський вузол, який в сучасних економічних умовах важко розвязати. Одначе думка про введення в існуючі середні школи ще й фахових курсів мало реальна. Вже й тепер учні й ученици, які становлять без сумніву елемент слабший від передвоєнного, є страшенно перетяжені. Перетяжувати їх ще більше — було би таки нелюдяно. Існують же товариства охорони звірят, а ми хочемо мучити наші діти! В справі реформи шкіл перший голос повинні мати економісти.

Д-р О. Макарушка. Справу реформи нашого шкільництва слід пристосувати до соціяльно-економічного стану нашого народу. Фактом є, що в 90% ми є народом хліборобським. Першим нашим завданням є здвигнути і збогатити хліборобський стан. На Вел. Україні земля видає тільки третину того, що може видати, у нас половину. Отже треба нам піднести і поширити агрономічне знання, засновуючи нижчі рільничі школи, в якими тісно вяжуться також школи, приноровлені до инших галузей господарства. На другому місці стоїть справа двигнення й розбудови домашнього промислу і промислу взагалі. Тоді й інтеліґентська надбудова матиме міцну й природну основу.

П-ні Федорчакова вказує на те, що реформу треба починати з низів і ступнево йти вгору. Отже в першу чергу від захоронок і діточих садків, стараючись всецило заняти дітей, вплинати на них і розвивати їх здатности і світогляд. Новоєчна суспільність є недужа. Треба від тієї недуги охоронити дітей.

Інж. М. Творидло не добачує хиб в середній школі, а головно в гімназіях. Він є тієї думки, що давніше в гімназіях вчили добре, а тепер вчать певно не краще. Суть справи корінується не в такій чи иншій середній школі, а якраз в тому, що громадянство є хворе, що воно не звертає уваги на сучасні вимоги і на нашу господарську структуру. Ми образуємо великі фаланги молоді, образуємо односторонно, а не звертаємо уваги на освіту й виховання мас. Замість життєво порадних людей, творимо „панів"-жебраків. Головним нашим завданням під теперішню хвилю дати вищу селянську освіту, а з тією метою слід би тимчасом створити хоч одну школу в якімсь селі.

Інж. Волосенка вказує, що ми находимося на шляху повної пролетаризації. На нас іде всесильний капітал, а ми не в силі йому противитися. Не виховуємо молоді, яка булаб здатна загартована в опорі проти роздавлюючої машини капіталу. Той напір капіталу сьогодні толочить все: дрібне хліборобство і ремесло. Бесідник не є в силі в тому моменті сконкретизувати своїх поглядів, одначе треба так ставити справу в школі і творити таку школу, яка замість покірливости долі — витворювалаб духа життєвої поради, спротиву і боротьби.

Інж. Ю. Мудрак: Сьогодні неможливо було дійти до синтези. Щож торкається теперішньої середньої школи, то вона витворює дилетантів, яких єдиною прикметою: відраза до фізичної праці. Любов до фізичної праці намагаються у нас заступити замилуванням до спорту, який для нас мало підходящий. Мусимо подумати над реформою гімназій, бо теперішній стан веде до руїни. Вдержуючи у нас існуючу школу, правительственні кола ведуть політику осушіння. Школа мусить бути нова, життєва, мусить зацікавлювати і йти з духом часу.

І. Мих. Стефанівський зупиняється над теперішніми промисловими школами, які вчать теорії, але не вчать спеці-

Безконкуренційна якість цукорків і помадок з першої української фабрики „ФОРТУНА НОВА“ запевняє їм стале поводження.

А фізична праця є конче потрібна, якщо промислова школа має виховувати добрих, кваліфікованих ремісників, а не „фінансів“ і поліціїв. Ним треба взагалі вилічитися з польсько-шляхотської школи. В даному випадку нам слід наслідувати не Поляків, а Жидів, які — хоч мають вроджену відразу до фізичної праці — примушені життєвими вимогами творять промислові школи і то школи не самої теорії, але школи праці.

Ред. Ф. Федорців ставить внесення, щоби нинішню анкету припинити. В загальному ми вже ознайомилися з потребою реформи. Щоби дати субстрат до спеціальної дискусії, треба заслухати конкретні реферати. Було би бажаним, щоби Гол. Управа УПТ., маючи на увазі напрямні нинішньої дискусії, за місяць скликала нову анкету, базуючи її на конкретних рефератах, з порівнянням реформи школи, переведеної в иних державах, а в першу чергу на Рад. Україні, в Чехословаччині й Німеччині.

Проф Біленький зазначує, що критика істнуючого шкільництва не є педагогічної, тільки економічної натури. З тієї точки виходячи, слід застановитися, якої школи нам треба з погляду економічного. Тому треба подбати про референтів до поодиноких питань, як справа середньої школи, заняття в гімназіях і семинаріях, справа иших шкіл, а головно рільничих і промислових.

Інс. Попович наприкінці зазначує, що життєві умовини самі дов дуть до реформи школи. Вже те одно, що наша інтелігенція думає про цю справу є добрим знаком, бо видно, що вона хоче запобігти лихові. Зрештою, ширше обговорення цієї справи він лишає до найближчої нагоди.

Після короткої, здебільшої рекапітулятивної промови п. Иос. Танчаковського, голова проф. Терлецький вказав на розбіжність думок, на слабо скристалізовані погляди в тій справі й — обіцюючи в короткому часі скликати другу, більш спеціальну анкету, — закрив зібрання.

Ми дещо ширше подали цей звіт, щоби й широким громадським колам усвідомити вагу наростаючої проблеми і дати їм підклад до застанови над цією преважною проблемою.

Після вбивства.

Голоси преси.

Львівська польська й жидівська преса далі розглядає кріваний вчинок з вул. Королівської та намагається по лінії своєї етики і світогляду робити відповідні висновки.

„Слово Польске“ ходить слідами пок. кур. Собінського. Вчора завітав представник цього органу ірраціонального „затисненого пястука“ до дому жалоби (Грунвальдська бурса) і звідтіль, знад трумни вбитого виніс такі християнські рефлексії:

„Опускаючи будинок Грунвальдської бурси, мимовільно кидаю оком на величаву панораму Львова. До голови приходить рефлексія: чи можемо обманювати себе, що то вже остання польська кров на мощених вулицях того міста? І чи вони можуть обманювати себе, що Львів, не зважаючи на те, колинебудь перестане бути польським? Серед тих думок сходжу вниз, пройнятий безмежною жалобою, але й великою надією, що маючи таких Собінських, не зігнемо карку перед ворогом і не відчинимо затисненого пястука“.

„Дзєннік Людови“ в статті „Політичне вбивство“ додумується, що вбивцями є українські терористи, що отже пок. кур. Собінський згинув як жертва політичного атентату.

„Шкільна ділянка на окраїнах в останньому році поважно загострилася. Зі вступом в міністерство освіти п. Ст. Грабського започатковано в шкільництві фатальну політику, яка навіть у польському громадянстві викликала велике невдоволення, а Українці приняли її як провокацію. П. Грабський, підтримуючи хайдери, одночасно здійснював програму нищення національних шкіл і перемінював їх на утраквістичні. Жертвою тієї непочитальної політики впало кількадесять польських шкіл, а українське шкільництво просто здесятковано. Пригадуємо масові батьківські віча у Львові, на яких енергійно протиставлялося переміні польських гімназій на утраквістичні. Коли Поляки так опиралися зарядженням польських властей, то слід зрозуміти, як глибоко відчуло ті божевільні реформи українське громадянство. Воно признало їх замахом на своє національне шкільництво.

Кур. Собінський, як виконавець зарядженъ своєї зверхньої влади, може звинив певністю в їх виконуванні, може є його виною, що в своїх зарядженнях давав послух домаганням народових ячейок, щедро розсіяних на окраїнах, які вживають всіх засобів, щоби національну боротьбу розпалити до пожежі.

Хоч п. Грабський вже давно опустив міністерство освіти, його наслідники не зробили нічого, щоби зірвати з його фатальною політичною лінією в окраїннім шкільництві і направити поповнені помилки. Уряд „моральної санації“ в тій ділянці, на жаль, не нарушив ані одної цеглинки в грабіжині. Жертвою тієї політики впав кур. Собінський, бо вона впхала мстиву зброю в руки атентатників. Наглядним фальшом є твердження „Слова Польского“, немов би ліберальніший політичний напрямок після травневих випадків осмілив атентатників. Якраз тут усе лишилося по давньому“.

Далі вказує „Дзєннік Людови“, що цього акту не можна приписувати всьому українському громадянству. Напад був ділом кількох одиниць або гуртка осіб. Не повинно це дати приводу до поширення національної боротьби. Навпаки, розум повинен просвітлити хоробливу атмосферу.

Краківський „Час“ дуже оригінально оцінює мотиви атентату. Мовляв, атентатчики хотіли вбити думку польсько-українського порозуміння.

„І в громадянстві польським і в громадянстві українським все більше дозріває думка про потребу взаїмного зближення. Польське громадянство зрозуміло (?), що політика Ст. Грабського зачинювання українських шкіл під покришкою їх утраквізації, як така, що дразнить (sic!) Українців, є лише на руку непримиренним українським націоналістичним і українським комунізуючим елементам, але з польського становища є помилкою і то дуже шкідливою. Вже останній міністр освіти п. Суйковський відкинув політику п. Грабського і заповів її ліквідацію (?!). Теперішній кабінет приготовувався (справді? — Ред.) піти в тому самому напрямку і з усею рішучістю. На скільки відомо (кому? — Ред.), бл. п. кур. Собінський одержав інструкції, щоби стримував утраквізацію (чого? — бож проціть вже не було що „утраквізувати! — Ред.) і справді в тому напрямку діяв, не вважаючи на пристрасну критику вшехпольської групи, такої могутньої у Львові. Не було в останніх тижнях більше критикованого тою групою в Сх. Галичині урядовця, як бл. п. Собінський. (Чи припадком „Час“ не впав з неба? — Ред.). Відомо було також (кому? — Ред.), що теперішній кабінет не піде шляхом відбирання Українцям їх прав ані до народніх шкіл, ані до середніх шкіл. — що більше, що поважно (чуєте, поважно думає) про відкриття українського університету. Така політика, будучи в найвищому ступні не на руку польським і українським шовіністам, що змагають до загострення боротьби обох народів, мусіла бути перервана. Українські шовіністи, як все на те вказує, постановили припинити її в подібний спосіб, як перед кількадцяти літами перепинили польсько-українську угоду, й ужили до того револьверу.

Не треба себе обманювати. Скритобійничий вчинок викличе в польському громадянстві відрух обурення і відрази. В такій атмосфері буде заглушений голос політичного розуму й інстинкту що наказує порозуміння з мешканцем т і самої хати, в якій самі мешкаємо. Послух і так вже зустрів трудности, приглушений деморалізацією деяких партій, що голосять клічі безоглядної боротьби з Українцями. На місце порозуміння, в суті річи дуже важкого, обіцюють вони чи то упокорення і придавлення Українців, чи то навіть повільне їх винародовлення засобами, позиченими з німецьких зразків. Вівторкове вбивство улекшить тим партіям їх шкідливу, на нашу думку, роботу. На всякий випадок шанси порозуміння по обох сторонах зменшились.

Пролита вчора кров визначного урядовця і доброго сина народу буде пролита даремне, якщо в обох посварених народах не побудить до ділання людей, які розумноть фатальні для обох сторін наслідки національної ворожнечі. Ще по одному і другому боці є численна група людей, не пройнятих шалом націоналізму. Головно в теперішньому польському уряді, в якому політики, що походять з польсько-руських окраїн, від їх півночі аж до полудня, грають таку визначну ролю, повинна найтися свідомість, що на окраїни не можна йти під проводом польського шовінізму“.

Коли отже в атентаті на пок. кур. Собінського „Час“ дошукується стільки маккіявеліазму, спрямованого на недопущення до польсько українського зближення, то з рівним правом міг би пошукати атентатчиків серед польських шовіністів, як їх шукає серед українських. А зрештою аж прикро читати всі ті смалені дуби старої краківської консерви.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

ВІДГУКИ ДНЯ.

Остання осторога.

Скільки я не наговорюся своїм знайомим, щоб не ховали грошей у задню кишеню штанів — нічого не помагає. Один не слухає, бо... не має загалом що ховати, другий не слухає, бо не вірить у мій досвід під тим оглядом.

— Я повірив би кишеньковому злодієві, але малому фейлетоністові?!... — говорить один.

— Хіба ти?! — догадується другий і не кінчить, бо... не випадає.

Толкуй і виясняй тоді кожному, що не конче треба бути злодієм, щоб знати їхні штучки, як не конче бути розумним, щоб стати послом.

Просив я вже і деякі часописи, щоби звернули людям увагу на непрактичне носіння грошей, але ніхто не хотів цим заінтересуватися. А прецінь повинніб.

Гріш Українця — це гріш цілого народу і не годиться виставляти його на крадіж тимбільше, що кишенькові злодії по галицьких містах переважно чужої національности.

Такі і тим подібні аргументи не переконали, видно, одного мого приятеля, бо він колисьто позбувся цілої своєї фортуни. Позбувся в несимпатичнім стиску, після симпатичного концерту.

Але остаточно — яка мені з цього біда! Не хотів слухати моїх порад, нехай тепер слухає вітру в своїй порожній кишені.

Одно тільки мені прикро. Під його опікою була моя найновіша симпатія. Він пішов для неї по плащ до роздягальні і тоді власне сталося йому нещастя. Випадалоб мені тепер понести бодай якусь часть коштів тієї опіки, але я вдаю, що не додумуюся.

— В нинішніх часах стільки кишенькових крадіжей, що твоє нещастя зовсім не відокремлене! — потішаю його.

При тому не забуваю додати, що цього місяця живу на кредит, хоч він і без того знає мої маєткові відносини.

Але, щоб запобігти дальшій втраті національного майна на користь нетрудового, чужонаціонального пролетаріяту, зраджу тайну, звідки знаю про непрактичність держання грошей у згаданій кишені.

Як відомо, підчас виборів до сойму переважна часть управнених до голосування Українців сиділа за решіткою. Сидів тоді і я. Як політичний вязень мав я нагоду познайомитись із різними опришками від кишенькових злодіїв до торговців дівчатами включно. Тоді-то, між одною і другою сваркою вязничних сторожів, пояснював мені злодій Слівковський різні штучки і тайни своєї професії.

— Panie redco — (я мав тоді такий титул), chyba idjota trzyma pieniądze w tylnej kieszeni. Jak tylko się tak gdzé zagapi, to pan by sam po'ralił wyciągnąć mu portfel. Niech pan kiedyś sprobuje!

Що правда, я цього не пробував, але від цього часу ніколи не ношу в тій кишені грошей, як-що мені трапиться, що загалом їх ношу.

Думаю, що після моєї нинішньої остороги ніхто вже не буде такий наївний, щоб носити там їх дальше й наражуватися на страту та на... імя, яке давав таким людям мій співстраждальник.

А колиб усі люде перенесли свої портфелі в безпечніший сховок, то злодії напевно звернулися би знову до кравців, щоб ті видумали ще якусь кишеню, вигідну для їх екзистенції і їх небезпечної штуки.

Галактіон Чінка.

P. S. — В хвилі, коли я мав віддати до друку фейлетон, явився в редакції другий знайомий і сповістив, що йому перед годиною вкрадено портфель з верхньої кишені. Але це не повинно нікого зражувати!

P. P. S. (не польська партія соціялістична, а post post scriptum). В хвилі, коли я робив коректу фейлетону, явився перший мій знайомий з вісткою, що йому вернулися всі документи. Злодії згідно з умовою переслали їх почтою, доказуючи тим, що вони попали між гроші зовсім безпотрібно.

З церковних справ.

Василіянський архимандрит у Римі. — Друга Василіянська провінція. — Василіянський фільос.-теольогічний факультет.

На основі виданого на днях декрету римської курії дістав чин оо. Василіян право вибрати собі власного архимандрита з осідком у Римі. Таким чином українські Василіяне, без уваги на заключений конкордат Риму з Польщею, матимуть змогу основувати власні провінції у всіх тих державах, в яких живуть греко-католицькі Українці.

Першим наслідком цього декрету є оснування другої Василіянської провінції, а саме на Закарпатті, яка є вже затверджена. Підготовується оснування дальших Василіянських провінцій у Югославії, Румунії, Канаді, Злучених Державах в Північній Америці і Полудневій Америці.

Папська курія висказала також готовість заснувати в Римі для українських Василіян фільософічно-теольогічний факультет. Цей факультет має увійти в життя вже небавком. В цій справі має виїхати до Риму в найближчих днях висланник протоігумена оо. Василіян о. А. Калиша, що переведе в порозумінні з Ватиканом справу іменування і приміщення архимандрита, як також справу введення в життя фільос.-теол. факультету.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число „Діла“ сконфісковано за два місця в статті „Після вбивства“. Це 97-а черговa конфіската нашого органу в цьому році.

— **Зменшення числа закордонних хліборобських робітників у Німеччині.** З Берліна доносять нам, що на підставі окремої постанови німецького уряду буде значно зменшений контінгент закордонних хліборобських робітників, між якими найбільше зарібкових емігрантів з Польщі. З огляду на тяжке положення німецького робітничого ринку мають бюра посередництва праці доручення приймати в першій мірі заголошення місцевих робітників, а внесення на приняття закордонних робітників тільки в таких випадках, коли не вичерпаний повний, зменшений контінгент і коли внесення роботодавців заявлені найпізніше до 1-ого листопада 1926 року.

— **Наші артисти на чужині.** Відомий баритоніст Залеський, член медіоляньскої „Скалі“, виступив як гість у братиславському театрі в опері „Ріголетто“. Словацька преса пише про голос і гру Залеського з найвищими похвалами.

— **Ukrainica.** В „Прагер Прессе“ з 15-го жовтня поміщена довша замітка про роскопки в Ольбії, що стоїть тепер під охороною українського комісаріяту народньої освіти. В статті зазначується, що відтепер цінні предмети тих роскопок не вивозитимуться до Ленінграду, як це було перед війною, а віддаватимуться до українських музеїв в Одесі й Миколаєві. Вістка про богаті висліди розкопок в Ольбії та про допомогу українського радянського уряду обійшла теж в короткій формі й німецьку берлінську пресу. — „Франкфуртер Цайтунг“ з 10-го ц. м. містить довшу телеграму про „Український Науковий Інститут у Берліні“ й підкреслює його велике значіння.

— **Міжнародня виставка книжкового мистецтва** відбудеться літом слідуючого року у Лайпціґу заходом „Товариства німецьких книжкових артистів“ при допомозі лайпцігської міської управи та під протекторатом проф. Гарнака, президента Академії Мистецтв, проф. Ліберманa й письменника Ґ. Гавптмана. Виставка, що буде примішена в салях „Музею Мистецтв“, має на меті дати перегляд найкращих досягнень на полі книжкового мистецтва від 1914 ого року до сьогодні й звертатиме увагу в першій лінії на якість і мистецьку вартість. Наші видавці можуть звертатися в справі виставки покищо на адресу: Deutscher Buchgewerbeverein, Leipzig, Deutsches Buchgewerbehaus, Dolzstrasse 1. Ближчих інформацій може теж уділяти З. Кузеля, Charlottenburg, Suarez-tr. 46.

— **Львівська хроніка.** Львів матиме нового міністра від сміття: дотеперішній управитель заведення до чищення міста" інж. Містерка зрезигнував із цього почесного, але преважкого становища, тому, що ані населення у своїй дбайливости про чистоту, ані сам магістрат у своїй політиці ощадности не хотять причинитись до чистого вигляду міста. — Арештували якогось Матловського, буцімто бувшого російського офіцира, який умів видурити від виїзних діячів Т. зв. „експортові посвідки“ і відпродував їх спекулянтам, заробляючи на цьому грубі доляри.

— **Почта і точність.** Один з наших передплатників з Данціга пересилає нам часописну опаску на доказ, що часопис висланий із Львова дня 23. вересня доручено йому щойно 15. жовтня, після повороту з Києва, звідки завернули хибно спрямований часопис львівською почтою. На його потіху можемо хіба переказати йому нашу чудасію: дня 26. вересня 1906 р. одна

ФУТРА жіночі мужеські діточі **ПЛАЩІ** баранкові астраханові сельскінові і т. п. **ШАЛІ** футряні як також переробки
МАГАЗИН І РОБІТНЯ ФУТЕР — **ЛЬВІВ, пл. Капітульна ч. 1.** — 785 1-3 Догідний кредит! поручає Станислав Стемпкович, Жадайте проспекту! Догідний кредит!

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

СЕНЗАЦІЯ! в Театральній Кавярні відкрито дня 16. ц. м. подивугідний і вибагливо уладжений

„Венецький Бар"

Першорядний ансамбль syband-овий з удічом знаного піяніста п. МРАЗКА. Саксофонія, баяна і т. п. Бар відкритий вже від 9-ої вечер. Дансінг під кермою знаменитої закордонної танцюючої пари Люци над Зельстон. Управа кавярні доложить всіх старань, щоби численними несподіванками упримємнити забаву Поважаній Публиці.

Цим заявляю, що за всякі можливі грошеві зобовязання і довги, затягнені Орестом (Сяньом) Авдиковичем, ні я особисто, ні моя фабрика не відповідає.

Львів, 21. жовтня 1926.

Климентина Авдикович Глинська.

Бельгійська фірма вислала листівку експрес до Брюсселю; листівку винесли із скриньки зовсім точно і вислали разом з иншими листами, одначе... ця листівка дійшла на адресу щойно 23 роки пізніше, після смерти адресата, до його наслідників. Зате листівка має величезну вартість і її хотять купити до музею. Якби в нас був музей бюрократичних чудасій, то мали би що чужинці оглядати!

— Норвегія не хоче обмежень алькоголю. Цими днями населення Норвегії рішало загальним голосуванням важну справу: чи заборона вживати алькоголь, заведена в 1923 р., має тривати на далі? Ця заборона торкалась усіх спіртних напитків вище 21 проц., себто пива та вина можна було пити до скочу. Дивний „прогібіційний" закон має свою причину у господарській конечности продавати свої шпроти та сардинки Еспанії та Португалії, а за те брати від них вино. Таким робом Норвегія від 1923—1926 р. випила найбільше „портвайну", ще й була приневолена торговельним договором купити від Франції 400.000 літрів коняку, величезну суму, коли зважити, що населення Норвегії є приблизно таке як Берліна. Заборона продажі алькоголю витворила безмежну скількість потайних, домашніх фабрик і ніякі кари не помагали, щоби цю контрабанду стримати. Це було причиною, що в столиці краю, в Осльо, тільки 10 проц. голосувало за дотеперішньою забороною.

— Скромність ученої. Професорка фізики у паріській Сорбоні, лавреатка Нобля, винахідниця радія пані Кюрі виїхала до Копенгаги. Там живе її товариш по професії ректор політехніки фізик Бор, також лавреат Нобля. Копенгага заворушилася: представники уряду, науки, преси дипльоматії і міста рішили зустріти достойну гостю на залізниці. Голова міста приготовив ще одну промову, хоча вранці промовляв уже до кількох пар новоженців, в полудне на ювилею лекарів, попудні в студентським клюбі про модерну мораль... Приїхав поїзд і сотки осіб делегатів шукали лавреатки. Надаремне. Перешукали весь поїзд — нема. Згинула по дорозі? Ні. Остання стація впевняла, що пані Кюрі таки сиділа у вагоні, який їхав до Копенгаги. Після пів годинні тайну розяснив портієр готелю, де пані Кюрі вже відпочивала. Побачивши крізь вікно поїзду маніфестацію, вона насунула капелюх і пелерину на ніс і перейшла непримітно крізь юрбу простісько до авта. Вона дякує за почесть, але не любить офіційальних свят. Жінка, яка приїхала до Копенгаги працювати з професором Бором над „розбиттям" атомів — розбила своєю скромністю в пух і прах святошний комітет.

— Архиепископ і мода. Швеція має одного з найбільше темпераментних і осьвічених архиепископів: Натана Седербльома. Це прізвище стало відомим у всьому світі минулого року, коли він головував у Штокгольмі на світовій конференції соборної християнської церкви. Він промовляв тоді весь час одночасно з повною свободою на чотирох мовах: шведській, англійській, французькій та німецькій. Тому останню його проповідь переклала з цікавістю европейська преса. Вона була на дуже актуальну тему: про жіночі короткі спідниці. Він казав: „Коли я бачу в залізниці молоду жінку, прикриту клаптиком матерії, який має представляти спідницю і не сягає нижче коліна, мене охоплює милосердя і думаю собі, чому кравчиня не додала трохи більше матерії. Загально я не зважився би виступити проти всесильного маєстату жіночої моди, але нинішні короткі спідниці є препогані. З погляду гігієни та пристойности було би вже краще носити штани". І слухачі кивали головами. Різні з різних причин. Одні тому, що погоджувались, инші думаючи: до яких дивоглядних висновків доводить нинішна дивоглядна жіноча мода таких поважних людей як штокгольмський архиепископ!...

— Світова хронка. В одній великій фабриці у Шікаго бандити розбили скрині з платиною та діямантами вартости 100.000 фунт. штерлінгів. — Сензаційну теорію проголосив російський учений, професор медичного виділу в Ростові д-р Ларашкевич: щі лення вісти впливає шкідливо на нервову систему і витворює по літах бактерії в мізку. — Відомий австрійський співак Лев Слезак почав процес з директією віденської опери, вважаючи себе покривдженим надто малою місячною платнею, яка є: 11 міл. кор. Від директора опери, який скривав йому дійсну гажу инших співаків, таких як Пікавер, що брав більше, він домагається нині відшкодування 1.270,000.000 кор. — У Берліні починаються міжнародні наради в справі залізничої комунікації Европи з Японією: від Парижа до Владивостоку. — На північно східнім побережжі Сахаліну Японці відкрили нові нафтові терени, з яких можна добувати 300 тон денно; таким робом японська маринарка матиме власну нафту. — Якийсь берлінський інжинір винайшов нову рушницю, яка має 25 куль, пробиває на 2000 м. сталеву бляху на 2 м. м. і стріляє безшумно.

— „Свобода" ч. 41 містить: Нова партія. Кооперативне свято у Львові. Невдачі радикалів. З організаційного руху. Старостинська самоволя. Що чувати у світі. Новинки. Гуцульщина і соціалістичний радикалізм. Під крилами польської влади. Всячина. Господарські вісти. Допись з краю.

Орґанізаційний рух.

Нарада в Збаражі.

В понеділок 18. жовтня ц. р. мало відбутися в Збаражі всенародне віче під отвертим небом, бо місцеві Українці покищо не мають власної салі, а велика будівля Українського Дому є щойно тільки в початках будови. Віче скликав Повітовий Народній Комітет УНДО під проводом голови д-ра Андрія Гаврилюка і ще 18. вересня ц. р. вніс подання до староства, котре з рішенням зволікало кілька тижнів і щойно на кілька днів перед вічем не дало дозволу на віче з тих мотивів, що, мовляв, недалеко будується Український Дім і заходить небезпека, що на когось з учасників може впасти цегла, або й сам учасник в яму з вапном. Одначе те все є виключно викрутом, бо вічева площа находиться доволі далеко від будови, а староства нарочно не допустило до віча, хоч давало вже в цім році дозвіл на віче під отвертим небом і то на ринку в торговий день послові Брилеві. Не було часу повідомити повіт про заказ і тисячі народу збиралися на площі, а потім відійшли з нічим. Рішено відбути наради відпоручників поодиноких сіл, що й сталося і наради відбулися при участи 225 учасників під охороною старостинського комісаря Гебановського, що зі салі не хотів уступитися і весь час писав, що говорили поодинокі бесідники — і віддіду поліціянтів. Наради відкрив д-р Гаврилюк, а проводив Іван Ткачук, господар з Красноселець. Політичний реферат про сучасне політичне положення нашого народу в Польщі виголосив д-р Степан Баран з Тернополя, обговорюючи обширніше дві справи: земельну і шкільну. Опісля говорив про відносини в польському соймі і про польську політику на „кресах" посол Борис Козубський, а потім пні Блянка Баранова з Тернополя реферувала про потребу участи нашого жіноцтва в політичних орґанізаціях. В дискусії порушено головно справу дальшої будови Українського Дому в Збаражі, котру обширно обговорив д-р Іван Кульчицький, почім замкнув збори предсідник Іван Ткачук відповідною промовою. В нарадах взяли участь найсвідоміші селяне, кількох місцевих інтелігентів і вісьмох священників з повіту.

З судової салі.

15 місяців невинно у слідчій тюрмі.

Дня 18. ц. м. відбулася перед окружним карним судом в Ломжі (на границі Східної Прусії) карна розправа проти українського студента Володимира Барана, обвинуваченого за злочин головної зради з арт. 108 к. з., за який грозила йому досмертна вязниця.

На основі акту обвинуваченя був Баран нібито літом 1919. р. предсідателем „резвичайки в Камянці на Поділлі і в тім характері нібито засудив на кару смерти й розстріляв вісімсот Поляків, а надто заморив вісімдесять Поляків голодом. Між иншими засудженими був нібито також якийсь Зиґмунт Кринський, однак його не розстріляно, бо випросив його від смерти у Барава його знакомий, радянський чиновник Водопянов. По приході польських військ на Україну Кринський втік до Галичини, де дістав посаду при Повітовім Виділі в Городенці, а опісля перенісся на другу посаду до Ломжі.

Нещасна доля занесла Володимира Барана також до Ломжі, де він нарокував до 33. п. п. і там стрінув Кринського, котрий зробив на нього негайно донесення і спричинив арештування ще літом 1925 року.

Розправа, в часі котрої переслухано тридцять свідків, виказала повну безосновність доносу і зізнань Кринського, бо комісарем у Камянці під той час був сорокліткий Михайло Баран, а не сімнацятьлітній Володимир Баран. Тому суд уневинив обвинуваченого. Це qui pro quo коштувало обвинуваченого Барана пятьнацять місяців слідчої тюрми.

Боронив д-р Степан Шухевич зі Львова. В. Т.

Лист до редакції.

Прошу не відмовити вмістити на сторінках Вашого часопису отсю заяву:

На сторінках деяких орґанів української преси надруковано оголошення від „Комітету Українського Національно-Політичного Обєднання", в якому зазначено, що в склад цього Комітету входить також „Закордонна Група Партії С.-Д." на чолі з п. Галаганом. Одночасно з цим в російській закордонній пресі зявилося повідомлення про утворення за кордоном українського національного обєднання з участю українських с.-д. В інтересах поінформованости українського громадянства Закордонна Делеґація УСДРП заявляє: 1) УСДРП ніякої участи в зазначеному обєднанні не бере. 2) Так звана „Закордонна Група" п. Галагана не є жадною орґанізацією УСДРП з огляду на те, що п. Галаган за свою протипартійну діяльність ще в травні 1924 р. постановою партійної конференції в Празі завішений у правах членства партії. 3) УСДРП не має нічого спільного з так званою „Закордонною Групою" п. Галагана і за її діяльність не може нести жадної відповідальности.

За Закордонну Делеґацію Української Соц.-Дем. Робітн. Партії: **Ів. Мазепа.**

Прага, 16. X. 1926.

До всіх Філій і Читалень Тов-а „Просвіта" в краю.

Ще в місяці березні ц. р. розіслано до всіх філій звідомлення разом зі статистичним аркушем, які належало найдалі до 15-го липня ц. р. виповнити і після цього переслати Головному Виділові до дальшого урядування. Точні дані з діяльности філій і читалень потрібні до виготовання загального звідомлення з діяльности Товариства „Просвіта". Та не всі філії виконали наше заряджения, через що спиняється роботу в цілости. А річниць Загальних Зборів Матірного Товариства доволі близький. Тому ще раз пригадуємо справу виготовлення звідомлень. Належить їх переслати найдалі по 12. листопада ц. р.

З Канцелярії Тов-а „Просвіта".

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Басевського у складі 30 осіб виступає:
Пятниця 22.X. Городенка.
Субота 23.X. Городенка.
Неділя 24.X. Коломия.
Понеділок 25.X. Делятин.
Вівторок 26.X. Делятин. 719 13-7

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

БАНДАЖІ на найбільші пропуклини. Опаски черевні лічничі для утилих пань. Гумові панчохи проти жилаків. Косметичні опаски для зреформованя ніг. Штучні ноги і руки для ампутованих і т. п. поручає Бандажист Полячек в Самборі. Цінники даром. 689 13—17

ФОРТЕПЯН, піяніно, фісгармонію, куплю негайно, плачу готівкою. Панська 12. І. пов. Ганак. 732 5—5

60 сот. коштує одна ложечка до чорної кави з хінського срібла у Мандля вул. Коперника 14. 681 4—?

КОНЦЕСІОНОВАНІ міністерством Курси Кроєю модельования і шитя Гелени Вархалувної Кохановського 10. Вписи на збірні курси. Форми до міри і готові. 743 5—6

ВПРАВНИЙ соліцитатор-адвокат, що пише бігло на машині Adler (по українськи і по польськи) найде негайно місце на догідних услівях в адвокатській канцелярії. Зголошення слати на адресу: д-р Бих, адвокат Копичинці. 788 1—3

ПРИЙМУ хлопця до науки шевства. Кацмарський Осип, Львів, Льва Сапіги 57. 782 1—3

НАЙПРАКТИЧНІША АЗБУКА діточа в коробках по 60 сот. висилає М. Матвійчук, Львів, Панська 17. 787 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ПРОСИМО П. Т. Українців, жадати скрізь хліба з **одинокої української пекарні**

Теодора Малицького
ЯНІВСЬКА 77.

вистарчає замовити почтовою листівкою або у **п. Дейнаки, вул. Руська 1.** 789 1—2

Спеціяліст венеричних і шкірних недуг

д-р Генрик Роемарін

б. с. клінік держ. львівської, віденської і паріжської, б. управитель венер. шпиталю повернув і ординує від 8 — 10. 12 — 1 і 3 — 4.
Львів, вул. Коперника ч. 12.
Окрема ждальня для Пань. Тел. 38—11
744 4—5

Лікарсько-дентистичне Заведення

д-ра Симона Раппапорта
Якова Насса

ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.

Пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті за американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. 791 1—5

Дбайте про своє здоровля

„Швайцарське Гірке Зілля" з маркою Когут) вживається при **недугах жолудка, кишок, обструкції і жовчевих камінях.**

Швайцарське гірке Зілля є природнім лагідним прочищуючим средством, та уздоровує функції **органів травлення**, діє проти надмірного товстіння і побуджує апетит. **Продають аптики по** зол. 1·50 за коробку. Рес. Мін. Публ. Здор. ч. 400 Ляб. Хем. Фарм.: **A. Гонсєцкі і Син в Варшаві, Пешно 41.** Висилає найменше 2 коробки по одержанню зол. 4·30 з присилкою. 728 в) 3—?

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутком". 728 а) 6—?

ФІРМА
ШТІР і С-КА
БАТОРОГО 32.

поручає на зимовий сезон вовни на плащі і сукні, плюші, шовки, шифони, полотна і т. п.

на догідних успіхах, по приступних цінах. 779 2—4

МЕБЛІ закордонні і краєві від найскромніших до найбільш вищих на догідних услівях і по найнижших цінах поручає 694 **С. БРИК, Львів, Райтана 10.** 4—5

Подяка.

Отсим складаю прилюдну подяку Вп. п. Симонові Нассові зубареві у Львові Сикстуська 17. за солідне виконане моїх штучних зубів.

Розалія Процъ.

Заощадите, віддаючи перстені, золотництво, диникарські направи як також зложення і сріблення до дешевої і солідно виконуючої робітні **Мутка Коморовський** Бельовського 3. при виході з сміт. 783 Миколяша. 1—2

Шийте наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Ділo". З друкарні Видавничої Спілки „Ділo". Львів, Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 236 (10.913). Львів, неділя 24. жовтня 1926 Piecіowa oprate zagranicą ruczałtem. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦИЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322 Адреса для телеграм: „Ділo", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 6·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Чи проти України?

Протест проти українізації!

Варшава, 22. жовтня 1926.

З Москви повідомляють, що порозуміння між групою провідників опозиції і більшістю Політбюра в одній з точок звертається проти національних змагань України, що нібито надто різко виявляються в комуністичній партії більшовиків України. Проти надто далеко посунених розпорядків харківського уряду у справі українізації має Москва заложити протест. З таким протестом офіціяльні московські круги мали виступити вже давніше, одначе відкладали його через внутрішні труднощі і непорозуміння в центрі до нинішніх днів. Тепер, після довершеного порозуміння офіціяльних кругів з опозицією, ніщо не стоїть на перешкоді до ухвалення й вислання цього протесту.

Італія проти міжнародньої плютократії.

Рим, 22. жовтня 1926.

Італійська преса обговорює широко останні господарські проєкти світової фінансерії, коментуючи їх переважно в дусі статей Арнольда Мусолінія, який уважає ці проєкти суперечними з плянованою міжнародньою господарською конференцією. Він думає, що теперішні умови богатих народів змусять бідніші народи до трактатів і оборонних союзів перед плютократією цілого світу, що хоче рішати однаково про долю всіх народів.

Обговорюючи господарський маніфест міжнародніх фінансістів, „Трибуна" пише: Англійські фінансісти бажають усунути наслідки війни тільки в континентальній Европі, на яку дивляться з таким милосердям від часу, як завдяки тій Европі їх імперія здобула такі тревалі користи. Тепер англійські наміри в напрямі створення замкненої міжконтинентальної імперіялістичної системи ідуть рівнобіжно з домаганнями континентальних пангерманістів.

„Імперо" називає маніфест егоїстичним документом, корисним тільки для посідаючих, і зазначує, що дотеперішня форма окремих торговельних договорів була вистарчаюча.

З польських справ.

Польська нота до радянського уряду. — Польща купує 5 торговельних кораблів. — Надзвичайне засідання Ради міністрів.

Варшава, 22. жовтня 1926.

В суботу, 23. ц. м., як ми вже доносили, буде вручена радянському урядові польська нота в справі радянсько-литовського договору про неагресію. Ноту вручить Чічерінові посольський радник в Москві Вишинський. Копію одержить також радянський посол у Варшаві Войков. Нота покликується на опублікований в „Известиях" литовсько-радянський договір і звертає увагу, що деякі його уступи є суперечні з постановами рижського договору, який „раз на все зазначує границі Польщі на Сході". Нота покликується також на істнуючий фактичний стан і на рішення Ради Амбасадорів з березня 1923 р., „яка також управильнила справу границь Польщі на Сході".

Делегація мін-ва промислу й торговлі, що виїхала до Парижа під проводом командора Пістеля, має сфінансувати закупно пятьох торговельних кораблів. Це буде основою і початком польської торговельної фльоти. Кожний з тих кораблів має мати около 2.500 тон поємности, а кожда тона має коштувати ок. 10 фунтів штерлінгів.

На суботу 23. ц. м. скликано надзвичайне засідання Ради міністрів. Мають бути обговорювані справи господарські, адміністраційні, а також справи персональної натури. Одною з важніщих справ, що мають бути піднесені на Раді, буде справа шкільництва на східних окраїнах, у звязку з убивством кур. Собінського.

Страшний ураган на Гаванні.

Лондон, 22. жовтня 1926.

Жертвами ураґану на Кубі й Антилях впало 658 осіб убитих. Число ранених ще досі не відоме. Около 7.000 осіб лишилося без даху над головою. В місцевости Батабано убитих 300 осіб, в Гаванні 200. Около 10 місточок і сіл цілком знищених. Шкоди обчислюють на 100 міліонів долярів.

Смерть провідника американських робітників.

Лондон, 22. жовтня 1926.

З Шикаго подають, що дня 21. ц. м. помер один з найстарших провідників американських соціялістів, Дебс. Був він пять разів кандидатом соціялістів на становище президента Злучених Держав Північної Америки

Проект франц.-італійського договору.

Париж, 22. жовтня 1926.

Небавком мають зачатися французько-італійські переговори в справі передачі сирійського мандату Італії. В заміну за те Італія мала би зректися своїх претенсій до Тунісу і Марока.

Після вбивства.

Похорони кур. Собінського.

В пятницю перед полуднем відбулися похорони кур. Собінського. Тіло перенесено з хати до лат. катедри, де архієпископ д-р Твардовський відправив богослуження, а потім похід рушив на Личаківський цвинтар. До походу станули всі школи, від найнижчих кляс почавши. Польський уряд репрезентуваав міністр внутрішніх справ генерал Славой-Складковський. Над могилою промовляв візитатор Тадей Вітвіцький, директор V. гімназії Ногай і один ученик. Репрезентант уряду не виголосив ніякої промови. Цілий день аж до пізного вечера по більших вулицях стояли зміцнені поліційні стійки, а крім них переїзджали кінні патрулі.

Поліційне слідство.

Поліційне слідство ведеться енергійно далі. Як досі — без ніякого успіху. Арештовано знову кількох молодих людей, одначе майже всіх випущено після переслухання на волю.

Всіх пятьох поданих у нас студентів і гімназистів, арештованих при вул. Вишневецьких ч. 4, випущено зараз другого дня на волю. Таксамо випущено негайно двох українських теольогів.

Біржа.

Гроші.

Тенденція незмінена. Оборот слабий. На приватній біржі платили: американський долар 9·01—9·01·70, канадійський долар 8·93—8·96, чеські корони 0·25·00—0·26·50, леї 0·04·00—0·04·50, франки французькі 0·25·00—0·25·50, франки швайцарські 1·70—1·75, фунти штерлінги 43·00—43·50.

Золото: 20 австр. корон 35·80—36·20, 20 фр. франків 33·30—33·60, 20 нім. марок 42·20—42·60, 10 рублів 45·50—46·00.

Срібло: австр. корона 0·65—0·67, 5 австр. корон 3·50—3·60, австр. фльорен 1·75—1·80, рубель рос. 2·90—2·90, копійки за рубель 1·40—1·45.

Збіжа.

Пошукують пшениці і жита при недоставі подачі, спричиненій утрудненим довозом. Експорт здержаний з причини недостачі залізничих вагонів. Тенденція легко звижкова удержується далі. Настрій дуже оживлений. Ціни оціночні без трансакцій. Пшениця красна дворська 45·00—46·00, пшениця красна селянська 42·50—43·50, жито галицьке 32·25—33·25, ячмінь галицький броварний 31·00—32·00, ячмінь галицький до перемелювання 28·50—29·50, ячмінь пастівний 26·00—27·00, овес галицький 27·00—28·00, кукурудза румунська 29·50—30·50, бараболі промислові 6·00—5·50, фасоля біла 38—40, фасоля колірова 30·00—32·00, фасоля краса 36·00—38·00, горох пів-Вікторія 75—81, горох полевий 53·00—63·00, бобик 32·50—34·50, вика 34·00—36·00, сіно прасоване 8·00—9·00, солома прасована 4·00—4·25, гречка 31·00—32·00, льон 58·00—62·00, рипак озимий 62·00—64·00, отруби житні нетто без мішка 17·75—18·00, крупи гречані 63·00—65·00, крупи ячмінні 48·00—49·00, пенцак 47·50—48·00, конюшина червона 315·00—360·00, мак синій 159·00—160·00, мішки ютові 1·90, мішки уживані добрі за штуку 1·80 зол.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 468/26. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej I Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo" Nr. 232 10.909) z dnia 20. października 1926 pod tytułem: „Dwi deklaracji" usięp między słowami: w jednosty syła a słowami: Selańskyj Sojuz zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) występku z § 24 ust. pras. pras. z dnia 17/12. 1861 Nr. 6/63 że zatem uznał dokonaną przez Prokuraturę w dniu 19. października 1926 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk.z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. o 6x 1863 r. i. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 20 października 1926 r. Hawel.

Ігнорація.

Львів, 23. жовтня 1926.)*

Ректор львівського університету д-р Семірадзький в своїй інавґураційній промові порушив і справу „національних меншостей".

„Поруч справи університетських оплат — говорив п. ректор — нашою квестією загальної натури, роздутою до неможливости ворожою нам краєвою і закордонною пресою, справою, що в нашій українській високій школі належить до найжитніших, є справа тзв. національну меншостей, мнимо покривджених в своїх культурних змаганнях через „протекціонізм". Як це покривдження представляється в дійсности — доказують статистичні цифри (50 прц. Поляків, 35 прц. Жидів і 14 прц. Українців на території, що має до 70 прц. Українців, до 16 прц. Поляків і 12 прц. Жидів. — Ред.). Цю справу слід звести до належних розмірів а для її справедливої оцінки кинуть оком на національні відносини, що панують в инших правових державах Европи".

Якже представляється те „кидання оком"? Отже стверджується, що в Европі нема одного етнографічно сушільного народу. Кожний з них є амальґамою ріжних етнічних елементів. Сама мова не є вистарчаючою основою для поняття народу. Також дуже елястичним є розуміння мови і діялекту. У всіх державах відбувся процес асиміляції ріжнородних елементів. Відбувався він і в старошляхетській Польщі, коли то польщилися князівські і боярські роди, духовенство і міщанство українсько-литовських земель. Той процес тривав аж до упадку січневого повстання.

На Наддніпрянській Руси після повного усунення польських впливів, намагання Шевченка і Котляревського створити самостійну малоруську культуру не найшли відгуку серед інтеліґенції. Вже геніяльний Гоголь і сучасний йому Квітка писали по російськи, а сьогодні змосковщення інтеліґенції на усій Наддніпрянській Руси є таке компетне, що мало хто думає, що теперішні спроби нашої „українізації України", підтримувані національними діячами з цього боку Збруча, бачені зрештою в Київі дуже недобрим оком, думають звідтіля усунути вже вкорінену і без думіву вищу російську культуру.

Одним з перших заряджень нашої держави було заснування на Волині і на Литві безлічі малоруських і білоруських шкіл. По кількох літах треба було ступнево ті школи звинати внаслідок пасивного опору родичів, що вважали примус навчання дітей в „хлопському" діялекті за кривду і охоту зіпхнути їх до ролі горожан другого розряду".

Хіба досить цих нісенітниць і критиці просто вульгарної брехні. Ректор Семірадзький (якого іменника маляря Семірадзького, себто Семиградського роздирають між собою Поляки і Москалі) є палеонтольогом, себ-то вченим, що — займаючись головно мамутами — не є обовязаний розумітися ані на фільольогії, ані знати історію взагалі, а історію національних рухів і відродження народів зокрема, одначе кожний такий вчений повинен шанувати науку, як не себе, щонайменше настільки, щоби її не осмішувати, щоби не йти на базар зі своєю взиваючою до неба о пімсту ігнорацією.

Кожна нація, що попала в ярмо неволі, втративши горішню верству, культурно інтернаціональну, верству, що була до великої французської революції, а в середущій і схід-

*) З приводу інавґурації на польських університетах було в нашому пляні помістити кілька статтей. Та кріваний інцидент у Львові примусив нас присвятити деяку увагу тій справі, а тим самим з огляду на невелький обем нашого органу мусіли ми на короткий час припинити розгляд питань, звязаних з інавґурацією. Тепер знову вертаємо до наміченої теми. — Ред.

ній Європі до 1848 р. „репрезентантом нації", здавалося, була вже тим самим в летаргу, що могло викликувати у поверхових глядачів враження агонії, а то й смерти. Одначе перший подих весни народів збудив обездолені й поневолені народи з летаргу і покликав їх на широку арену бурхливого життя. Доказом цього відродження Чехів, Сербів, Українців, Румунів, не говорячи про такі народи, як Білоруси ни й Литовці, які збудилися пізніше, а з яких деякі (як от Литовці) здобули власну державу. Очевидно, сама мова ще не творить нації. Її творять умовини історичні й географічні, звичаї й обичаї, народня культура, яка в сприятливих умовинах знімається на щабель національної, почуття своєї окремішности, а головно воля до повного і самостійного життя. І чи український народ не проявляв волі до власного життя на протязі свого істнування?

Даремне журиться і даремне сумнівається п. ректор Семірадський. Колиб він хоч трохи знав історію відродження української нації, то він закинув би свої сумніви, лишаючи їх роздрібним агітаторам і иншим неукам. Українське літературне відродження почалося під кінець XVIII. ст., всього кільканацять літ пізніше від російського. Те, що Гоголь писав по російськи, (хоч він є одним з передових творців української національної свідомости), є таким явищем, як те, що напр. відомий Корженьовський (Конрад) писав по англійськи (не творячи для Поляків ніяких цінностей). Кружок Кирило-Методіївців, а зокрема Шевченко мав величезний вплив на тодішню українську інтелігенцію, такий вплив, що всемогуча царська Росія для ілюзії єдности „русскаго народа" повелась з культурними діячами крайно по драконськи. Як росла свідомість українського народу, видно хоч би з того, що царський уряд допустився в 1876 р. нечуваного злочину, видаючи драконську заборону про українську мову. І вже перші революційні здвиги в 1905 р. кладуть українську національну справу на одно з найвидніших місць, а в р. 1917 Україна веде збройну визвольну боротьбу.

І хоч українська інтелігенція вгиналася під тягарем найріжнородніших заборон включно зі забороною культурної творчости в рідній мові, то не зважаючи на те, вона вспіла створити величаву національну літературу, третю з черги у Славянщині. Перша українська школа зявилася на Наддніпрянській Україні в р. 1917, а нині ми вже можемо повеличатися високим шкільництвом на чолі з діяльною Академією Наук у Київі.

Є це единий в історії народів зразок, як нація, немов фенікс, встає з попелищ і шукає свого загубленого місця в сімї культурних націй світа. І колиб п. ректор Семірадський щонайменше завдав собі труду заглянути до української книгарні і оглянути численні наукові видавництва, то не осмішував би себе такою визиваючою ігнорацією.

Ще про фахові школи.

До розбудови фахового шкільництва.

Коли у нас хто посилає дитину до середніх та вищих шкіл, робить це в першій мірі на те, щоб дитина, покінчивши школу, мала з того хліб. Дуже рідкий випадок, аби хтось посилав дитину до середніх чи вищих шкіл лише на те, щоб дитина набрала вищої освіти. Так було до війни, так є й тепер.

До війни були зовсім відмінні відносини. Було так, що кождий, хто скінчив учит. семінар, діставав посаду учителя, хто скінчив університет чи иншу вищу школу, діставав відповідне заняття. По найбільшій части всі йшли в державну службу. Нині справа представляється цілком инакше. Наша молодь, що кінчить якінебудь школи, мусить собі згори сказати, що державної посади не дістане. Тільки незначний відсоток завдяки ріжним заходам і протекціям дістає ще до якогось часу звичайно якусь підрядну державну посаду. Куди не глянемо, всюди повно нашої молоді без заняття, а що вона не вихована відповідно до нинішних обставин, то гірко бідує. Явище гідне пожалування, але, на жаль, на це покищо ради у нас нема.

Спитаймож тих всіх батьків, що сьогодня посилають свої діти до шкіл з тяжкою бідою, нераз відбираючи собі від уст, — чи застановляються вони над тим, що їх діти по скінченню науки будуть робити? Правда, творяться у нас посади по приватних установах, по кооперативах, і т. д. Але чи багато наших молодих людей є придатних до тої роботи? Тому нині відносини для нас є того роду, що ми наші діти вчити мусимо в инших напрямах. Часть нашої молоді (не всю) муси мо кинути кінче на иниве поле, яке сьогодня є більше реальне. Нам належить звернути якнайбільшу увагу на фахове шкільництво при помочі котрого наша молодь дістане безпаречно скорше хліб в руки.

Досі наша інтелігенція дивилась на нашого ремісника переважно згори, як на щось гіршого, нижчого. Воно було тому так, бо наш пересічний ремісник був неосвічений, мало інтелігентний і тому не було з ким рахуватися. Хто тому винен? Винні в значній мірі ми самі, що маючи в громадянстві значний вплив, на цю переважну справу не звертали ніякої уваги.

Щоб наш ремісник був належно освічений, треба, аби вчився ремесла у фаховій школі або в інтелігентного ремісника, аби поза практичною наукою мав ще й відповідну освіту. Так буває всюди на заході і тому там ремісник відграє в публичнім житті чималу ролю.

Лихо в тому, що у нас фахових шкіл майже нема. Державних фахових шкіл дуже мало, а коли хто з Українців хоче до такої школи дістатися, роблять йому ріжні трудности. Треба мати надзвичайне щастя, аби дістатися до якоїнебудь державної фахової школи. В таких обставинах є конечною річю закладати й удержувати приватні фахові школи. Правда, справу фахового шкільництва у нас рушила вже Рідна Школа. Одначе Головна управа Р. Ш. якось несміливо береться до справи українського фахового шкільництва. Ми хотіли би щось з тою справою зробити, еле так, щоби це не коштувало нічого. Взагалі ми всі дуже скупі на видатки для фахового шкільництва.

Введення в життя фахового шкільництва вимагає багато праці і багато гроша.

Ми мусимо домагатися від Головної Управи Р. Ш., щоб тою справою широ й пильно занялася. Правда, Р. Ш. не розпоряджає достаточними фондами, одначе на таку ціль, як фахове шкільництво, гроші мусять бути. Мусимо зрозуміти вже раз, що як не створимо свого фахового шкільництва, не будемо мати інтелігентного й доброго ремісництва. Думаю, що можнаб на цю ціль у крайній потребі пожертвувати навіть зо дві наші приватні гімназії.

В останніх часах то тут то там почали зроджуватись у нас зародки фахових шкіл, одначе це ще дуже слабенькі початки. Треба нам багато праці й енергії, аби ці зародки фахового шкільництва розвинулися у справжні фахові школи. Нам не вільно цеї справи злегковажити, навпаки — мусимо присвятити їй якнайбільше пильної уваги.

Добрий початок до основання фахового шкільництва дав уже гурток свідомих цеї справи в Косові, що при „Гуцульськім Мистецтві" заложили початок фахової школи.

Нині школа має багато даних стати доброю фаховою школою, одначе вона потребує опіки й помочі, як матеріяльної, так і моральної. Є ще більше подібних шкіл, але вони ще слабше уфундовані і потребують немало опіки. Що такі школи малиб достаточну фреквенцію, це знаю з досвіду в Косові, де майже щодня чи то особисто чи письменно заголошуються ученики з ріжних кінців Галичини, не говорячи вже про місцевих.

Гулейчук.

БРАТЯ ШТАУБЕР

площа Марійська 7.

поручає **як завше** зимові плащі, сукні, футра і трикотажі.

Ціни низькі 776 2—10 **Ціни низькі.**

Після вбивства.

Дальша проповідь хуліганства. — Теревені бульварного органу. — „відплата". — Пояснення в „Роботнік у".

Жовта (бульварна) і шовіністично-канібалістична польська преса далі проповідує хуліганство, викликуючи найнижчі інстинкти й підюджуючи вшехпольську боївку до актів терору. Поминаючи доцільність пропаганди хуліганства, годиться ще раз зазначити, що досі не тільки не стверджено провенієнції і національної приналежности атентатчиків але навіть не натраплено на їх сліди. Чому отже, не зважаючи на це, проповідується терор і відплату супроти українських діячів, годі збагнути. Колиб навіть фактом було, що атентатчики є української народности, то це ще не може становити ніякої підстави до реванжу. Чому? Українське громадянство має слабий вплив на публичне виховання. Можна сказати не має жадного.

МАРФЕЙ САВА.

Відень ухом і оком

Враження студента Усусуса.

Летунський майдан Асперн.

Нецілої півтора години їзди трамваєм з центру Відня на схід простягається рівнина Асперн — пристань літаків. Ще й тепер „храбрі" Австрійці хваляться, що то вони тут, на тім полі, в 1809 р. розбили війська Наполеона. А тимчасом надто відомі були Німцям скорість у діланні й завзяття наполеонського жовніра — не диво, що німецькі полки в критичній хвили розбіглися,..

„Гожі хлопці зі Станіслава, з Коломиї легіні" й побили Француза! Рівнина Асперн зросилася обильно кровю й й укрилася трупами українських юнаків. Збереглось донині звиш столітнє скромне цмінтарище, де поховані й українські воїцькі кости. Згинули за чужу справу, „за цісаря" — та хто помяне коли їх память в далекій чужині? Передвоєнний бережанський 55. полк пікоти укрився тоді безсмертною славою. В 1909 р. зроблено в Тернополі навіть величаву параду згаданому полкові. Виставлено один памятник побіди тут на Асперн, а другий в Тернополі (площа Мазепи з часів ЗУНР.). Хоробрі Австрійці побідили українською відвагою, таксамо як італійський фронт держали головно українським жовніром. А все таки професор психіятрії у Відні Пільц написав у своїй книжці для студентів: „Жиди, Українці (Ruthenen), Чехи — це найбільші маркеранти і труси, а найхоробріші Мадяри Поляки й Віденці на новости — народ незвичайно цікавий. Тільки появиться в пресі вістка про лет славного прусського летуна Удета, а вже залізниці, трамваї, омнібуси, мотоциклі, авта тисячками перевозять цікавих глядачів на Асперн. На розлогій леваді збудовано чотири шопи великанських розмірів і кожда з них може примістити по кілька літаків. Товпи безчисленних глядачів, творячи два боки чотирокутника, розтяглись більш як на кільометер. Поволі виїздить на зелену толоку з шопи один літак, другий, третій, шестий, уставляючись в кольону. Вкінці висувається з червоним титулом Flamingo воздушнього короля. До двох великих літаків з трьома пропелєрами типу Юнкерса всідає громада пасажирів. За пів доляра можна повозитись 20 мінут. Один по другім жибонять пропелери; літак розгонюється на гумових колісцятах, підкидаючи по нерівній землі хвостом, хороненим підпорою, і скісно підноситься в гору, наслідуючи лет бузька. За кілька хвилин стадо металевих птахів підноситься вище, приковуючи до себе зір тисячі глядачів.

Нагло сипляться рясні оплески серед пятьдесять або й сто-тисячної товпи: це король повітря Удет на своїм червоним Flamingo D. 822 починає балянсування. То перевернеться немов жайворонок, то описує стоячі колеса, то ловить діточі бальоники, наповнені світильним газом, мов яструб. Високо вгорі задержує нараз мотор і тільки при помочі крил, виконуючи при тім акробатичні штучки, злітає звільна на землю. Підноситься ще раз високо вгору на кільометер; на тій висоті вискакує з літака невеличка постать, наче дрібна точка, спадаючи стрілою вділ. Отвирається парасоля і з тим моментом тягар людини паде зі скорістю 6 метрів на секунду. Акробат-летун, убраний від ніг до голови в одностайну одежу зі шкіри і прикріплений в поясі до линви від парасольки, злітає свобідно на землю. Незабутній вид.

Заки почав свої проби літання першим літаком („Blériot"), їдучи раз залізницею, оповідав Удет подорожним у купе про свою повітряну машину й намірі літати нею. Це було не так дуже давно перед світовою війною. Подорожні уважали це неможливою річю, хрестилися, взяли його за божевільного й відсувались від нього, так, що він мусів висісти з вагона... І неодин з нас чогось діпняв би, якби слово „неможливо" перейшло з наших уст до календаря для божевільних.

Електрична міська залізниця.

Чимало наших воєнних емігрантів бачило і знає Відень. Мабуть не знайдеться ніхто, кому не подобалися би дешеві вигоди великого міста. Цеж немала приємність і вигода їхати дешево віденською міською залізницею (Stadtbahn). Лиш той може як слід відчути, зрозуміти й оцінити те добро, кому нераз доводилося перебігати денно простір 10—15 або й більше км. у місті залізницею в кількацятьох мінутах — і то за пару сотиків. З огляду на те, що віденська залізниця перебігає майже половину дороги в місті тунелями попід улиці, опалювання паровозів углем показалося непрактичним, бо дрібні частинки вугля й попелу з комина залітали шпарами до вагонів. Одначе не ця невигода, але недостача вугля в Австрії змусила Віденців по війні перемінити парову залізницю на електричну. І нині кождий Віденець гордий з того й подивляє тепер електричну Stadtbahn-ку.

Колись, ще у війні, поїзди їхали в пору раншню, обідню і вечірню, тепер від 5. год. рано до 11-ої вночі приходить що 2—3 мінути новий потяг, зложений з 5—7 вагонів, що біжить зі скорістю 25 км. на годину. Всі вагони нові, модерно виекаіповані; найбільш упрємнює зір подивугідна німецька чистота й порядок. В тунелях освічуються вагони автоматично. Так само автоматично повітрям (Pneumatic-br mse) гальмуються потяги на стаційках. Цілий рух потягів так придуманий, що на кождім перестанку майже рівночасно задержуються також потяги в противну сторону. Дуже цікаво бачити цей рух поїздів на широчезнім бульварі Gürtl-і. Колись на тім довгім шляху мертво лежали румовища оборонних віденських валів. Щойно перед 30-ма роками славний посадник Відня Люегер на місці оборонних мурів збудував сильні склепини і відтоді додом тягнуться ріжнородні крамниці, склепи, кавярні а верхом „чвалає" тепер електрична залізниця.

Замість вдумчивости і застанови, якої вимагає така трагічна подія, замість скупчення над мертвим тілом того, якого польська преса вважає одним з „найкращих синів Польщі", гомонять божевільні викуки і зазиви до відплати.

„В останньому акті вбивства — пише брукова „Газета Поранна" — ми не бачимо" — як хоче „Діло" — „Немезиди за підпільність Грабських і Прушинських" (нічого подібного ми не говорили, а вказували тільки на моральних виновників, що зрештою робила й частина польської преси — Ред.). В тому добачуємо дальше кільце кріавого ланцюга, що тягнеться від гайдамацької різні через морд, довершений на пам. Андр. Потоцькім, через страшні події 19:8/19 року, через акти терору і саботажу 1922 р., бачимо в тому прояву боротьби, яка ведеться без огляду на „офіційний курс", боротьби нам видної, боротьби, яку мусіли ми приймити і чуємо вести.

Ми не політикуємо (ох, то правда! — Ред.), не бавимося в утопії і мрії, але — бачучи дійсність — боронимося. Ведемо боротьбу за те, щоби наші діти мали право до тієї землі, на якій жили (патрвельно хотів сказати: панували! — Ред.) і вмирали правдіви, боремося за те, щоби польського імени тут не викреслено, щоби здобутки польского меча і польського плуга (?!) не пішли марно.

Знаємо, ким є противник, і знаємо його обличча — викривлене візантійським фальшем, і його очі, яким привиджується кріваві апотеози Хмельницьких. Гонтів і Залізняків. І тому боремося, щоби не згинути".

З кожного рядка, з кожного слова бе тут Ігноранція. Колиб редактори цього бульварного органу щонайменше знали історію власного народу, то може не писалиб вони таких нісенітниць. Чиж не вони постійно зітхали і зітхають до прийомів кріавого Яреми Вишневецького? Чиж не вони оборонювали й оборонюють найогидніші прийоми поведінки у відношенні до українського народу? Чиж не вони викреслюють імя українського народу на його прадідній землі? Та полемізувати з ними — значить робити їм за багато чести.

У варшавському „Роботніку" появилася анонімова статейка під написом: „Українці у відношенні до вбивства Собінського", в яких, навязуючи до польських підозрінь („Іл. Кур. Цодз."), немов то зі згаданим убивством має що-небудь спільного Українське Нац. Демокр. Обєднання (УНДО), йде таке пояснення:

„УНДО є партією політичною (Українське Нац.-Дем. Обєднання), що повстала в серпні 1925 (11. липня 1925. — Ред.) шляхом зєдинення двох відломів (хіба хрил — Ред.) трудової партії і партії „Національної Роботи" або тзв. „загравістів". З терористичними замахами УДНО не має нічого спільного, займаючись перш усього акцією організації суспільної, культурної й економічної, а опісля обороною українських інтересів мирними засобами. Безумовно, що члени УНДО, як партії визначено демократичної, акти терору осуджували й осуджують. Інкримінування УНДО-ві якимось співучасти в убивстві Собінського має виключно на меті: підбудити власти до репресій супроти найчисленнішої і найсильнішої української політичної організації".

Анонімовий інформатор, запитаний про особу пок. кур. Собінського, заявив, що

„особа Собінського була Українцями зненавиджена, одначе додав, що однаковою симпатією тішився Собінський у великої частини польского громадянства, бо п. Собінський як найближчий приятель і виконавець волі ославл. ногф ендецького посла М. Прушинського, голови народової організації у Львові не лише закрив

Жіночі модні матеріяли
Шовки, Полотна
Мужеські сукна
1630 58—?
продає найдешевше
ФІРМА
РОМАН
ЗУБИК
Львів, Галицька 16.

в шк. р. 1925/26 около 7.000 українських народніх шкіл у львівській шкільній окрузі, фальшуючи в нечуваний спосіб волю українського населення, стихійно виявлену в тзв. шкільнім плебісциті, але взагалі був виразником шкільної політики, перенятої наскрізь духом вирафінованої реакції".

Правдою є, що У. Н. Д. О. не будучи терористичною партією, тим самим є далеке від яких-небудь терористичних прийомів, одначе це є загально відома аксіома. А тому й давати які-небудь пояснення було зовсім зайвим, тим більше анонімово. Як нам відомо, провід партії не має нічого спільного з поясненнями анонімового інформатора.

Старостинська самоволя.

Чи У. Н. Д. О. є партією, чи товариством?

Під тим наголовком пише „Свобода", орган Українського Нац.-Дем. Обєднання:

Повітовий Народній Комітет у Бродах відбув дня 6. липня ц. р. довірочну нараду, на якій уперше вибрано Повітовий Комітет. Довідавшись про це, брідське староство донесло повітовому судові в Бродах, що згаданий Повітовий Комітет існує нелєгально і передало справу судові для дальшого урядування по думці § 36 закону про товариства. Цей старостинський донос дав товчок до карного поступування проти: голови Повітового Народнього Комітету п. Олександра Висоцького, пот. канд. Володимира Рудницького, о. Василя Павули, Ярослава Чуми, Теофана Клима, Федя Хомича, Василя Крука — членів Народнього Комітету.

На судових розправах у днях 13. серпня і 4. вересня ц. р. заступав обвинуваченних адвокат др в. Чировський, виходячи зі становища, що Українське Національно-Демократичне Обєднання є політичною партією, а не товариством, дальше, що Повітовий Народній Комітет є партійним виконуючим органом та що зібрання відбувалися по думці § 2 закону про збори за запрошеннями для обмеженого числа осіб, тож не можуть бути підтягані під постанови закону про товариства.

Місцевий староста Мечислав Урановіч як свідок мався в огні перехресних питань, аж вкінці заявив, що на його погляд Повітовий Народній Комітет УНДО. в Бродах є не партією, а тільки політичним стоваришенням і яко таке вимагає до свого легального істнування затвердження статутів.

На це оборона поставила внесення переслухати як свідків пп. д-ра Дмитра Левицького, д-ра Олександра Марітчака, ред. М. Струтинського і тернопільського воєводу Завістовського на факт, що Українське Національно-Демократичне Обєднання є політичною партією, а не товариством. Суддя д-р Юркевіч, Поляк, зажадав щодо цього заяви воєвідства в Тернополі, а заразом відступив акти справи прокураторії в Золочеві з причини заходячих знамен провини з § 285 і слідуючих карного закону. Прокураторія знову заявила, що не добачує згаданих провин, а тільки вносить на покарання по думці § 36 закону про товариства. Тимчасом відповіло і тернопільське воєвідство, поділяючи вповні погляд оборони; дію відповідь з дня 28. IX. 1926 ч. BP 11152/26 подаємо в цілости.

Do Sądu powiatowego Odd. V. w Brodach.

Na pismo z dnia 12. września 1926 r. U. V. 1130/26 wyjaśnia się, że „Ukraińskie Narodowo-Demokratyczne Objednanie" (U. N. D. O. jest stronnictwem politycznem. Według zaś okólnika Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr. 51 z dnia 2. kwietnia 1920 Nr. 7 poz. 9. stronnictwa polityczne jako organizmy o celach i strukturze specyficznej, nie podpadają pod pojęcie stowarzyszenia lub związku politycznego leż zgodnie z praktyką państw demokratycznych Europy Zachodniej nie podlegają przymusowej legalizacji. O ile zachodzi wątpliwość czy dane zrzeszenie jest stronnictwem politycznem, w sprawie tej stosowne do powołanego okólnika — należy się zwrócić do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Wobec powyższego co legalnego istnienia i działania stronnictwa politycznego „Ukraińskie Narodowo-Demokratyczne Objednanie" (U. N. D. O.) nie jest wymagane posiadanie zatwierdzonych statutów, zatwierdzonych przez Władzę administracyjną II. instancji, ponieważ postanowienia ustawy z dnia 15. listopada 1867 r. austr. Dz. p. Nr. 134 „O prawie stowarzyszenia się" nie odnoszą się do stronnictw politycznych i ich komitetów.

Co do odbywania zgromadzeń przez stronnictwa polityczne i ich komitety — należy je oceniać i rozstrzygać wedle ustawy z dnia 15. listopada 1867 r. austr. Dz. u. p. Nr. 135 „o prawie zgromadzania się".

Za Wojewodę: (Підпис нечитний). Naczelnik Wydziału.

Одначе на тому не кінець справи, бо суд розписав нову розправу. Про хід цієї розправи і присуд подамо звідомлення в нашій газеті.

По широкому світі.

Новий чехословацький уряд представився палаті послів, яка по трьох днях дебат ухвалила йому великою більшістю заяву довіря. Програму уряду й експозе міністра фінансів акцептували такі партії нової коаліції: чсл. республиканці, чсл. і словацька народня партія, чсл. партія ремісників і промисловців, нім. христ. суспільники і мадярська нац. партія. Після того відложено наради сойму до половини листопада.

Пляни Гогенцолєрнів. По вістках з найближчого окруження Вільгельма II., б. німецький цісар таки задумує вернути з Голяндії до батьківщини. Його окруження розповідає всюди, що воно приготовляється до виїзду в Німеччину. Офіціяльні круги Голяндії, як також Англії нічого про це не знають.

Уряд Зайпля в Австрії приступив енергійно до праці. Щоби впоратися з безробіттям, що від часу розвалу австро-угорської монархії важкою зморою налягає на цілу державну машину, уряд виробив плян т. зв. внутрішньої кольонізації в Австрії. На основі того пляну значна часть безробітних буде переселена з міст, особливо з Відня, на відповідні місця в краю з метою управляти ріллю або працювати в лісництві. Уряд обіцяє підпомогати цю внутрішню кольонізацію фінансово.

НОВИНКИ.

— Почтові складанки розсилаємо з нинішним числом, та просимо П. Т. передплатників негайно відновляти передплату, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплату належить присилати прямо до Адміністрації, яка на місяць листопад 1926. виносить 4·50 золотих.

— Конфіскати. Вчорашнє число „Діла" підпало конфіскаті за чотири більші місця передової статті п. з. „Затиснений пястук". Це 98-а черговa конфіскатa нашого органу в цьому році.

— Особисті вісти. Дня 23. ц. м. відбулася у львівськім університеті промоція п. *Софії Парфанович*, доньки відомого нашого громадянина п. Миколи Парфановича, на доктора медицини.

— Ucrainica. В „Прагер Прессе" з дня 21. ц. м. поміщена замітка про Український Науковий Інститут у Берліні й про виїзд проф. д-ра Ст. Рудницького до Харкова, де він обійме провід наукової катедри географії. З тогож числа довідуємося, що в Дніпропетровську (Катеринославі) отворено дня 8. ц. м. сезон державного українського театру виставою славної колективної драми чеського драматурга Карела Чапека „R. U. R.". Драма йде під режисурою О. Загарова, що вернув недавно з Чехословаччини на Україну. — Англійський часопис „Foreign Affairs" (Закордонні справи) в ч. 4. т. VIII. 1926 р. (жовтень) помістив велику грунтовну статтю невідомого автора, підписаного „Американець, уроджений у Галичині" п. з. „Доля семи мілионів Українців у Польщі", де змальоване питання шкільне, релігійне, земельне, а також стан польських вязниць.

— Самовбивства. 18-літня служанка Бліма Гунд випила сільного квасу у розпуці після смерти своєї матері. Процент служанок, які трояться у Львові, є дуже великий.

— Фальшівники. Судили вчора чотирох „темних бірженків", які поправляли свої доходи фабрикатами власних 50-золотівок і 20 долярівок. — Пані Естера Серафельд, свідчивши гімназію, рішила, що з огляду на трудність „numerus clausus" у вищих школах найкраще буде підробляти візи на фальшивих паспортах, які її приятель носив до французького консулету.

— „Герой нашої доби". Похорони бандита Зелінського у Варшаві перемінились в явну маніфестацію „великоміського намулу": домовина була прибрана численними вінками і похід був досить численний. Одночасно появилась брошура у честь убитого героя п. з. „Кровавий Віктор, страховище Варшави", написана якимсь Янушом Козловським. Яких сюжетів не чіпаються нині „робітники пера", щоби підпасти під смак публики?

— На берім собі приклад з Греції, яка на день парламентських виборів 7. листопада сформувала аж 55 партій.

— Зріст населення Праги. Столиця Чехословаччини Прага мала в 1921 р. кругло 675.000 мешканців. За 5 літ прибуло 50.000 мешканців, так, що тепер має Прага 725.000 душ. Якби в такім самім темпі зростало дальше населення чехословацької столиці, то Прага матиме в 1949 р. один мілион населення.

— Померли: Німецька письменниця Анна-Марія Натузіюс у 52. р. життя, в дома з повістей: „Der stolze Lumpenstamm", „Ich bin das Schwert"; — професор міжнароднього права в університеті в Ослю, Міхаель Генріксен Лі, довголітній член нервежської делегації в Лізі Націй, у 53 р. життя. — Людвік Карстен, визначний данський маляр, у 50. р. життя в Парижі. В Англії в містечку Оовктоун помер чоловік славний не тим, що був „великий", а що належав до найменших у світі; називався Альфред Бредфорд і мав усього 42 ц. м. росту. Ніколи не користувався цим ростом для свого заробітку і вдоволявся скромним становищем дирігента парохіяльного хору у своїм родиннім місті.

— Корабель мілионерів. З „Краєвої Газети" довідуємося, що Ленінград відвідав один незвичайний гість: корабель південно американських мілионерів „Кап Польонія". Є це могутній пароплав, останнє слово модерної техніки: величиною 2100 товарових вагонів, довжиною 202 метрів. Ленінградська, Петроградська ні Петербурська пристань не бачила ще ні такого великана, ні такого „буржуя". 14 інжинірів дбає над його справністю, а 42 куховарів над шлунком своїх 340 пасажирів. Між мармуровими кольонами не вгавають концерти, виставки, танці. Радіо весь час піддержує контакт із зовнішнім світом. Так американські капіталісти їдуть у прогульку по Европі; є між ними й журналісти, і дипльомати, і бувші міністри, а навіть справжня княжна, жінка сестрінка Вільгельма II. Ця корабельна палата має 6. поверхів над водою. Як там пють, їдять і бавляться, про це нерадо розказує „Красная Газета". На кораблі є окремий садок для дітей і оранжерія, і крамниці і алеї з деревиною, і басейн з водою. І на такій люксусовій яхті їдуть Американці студіювати до Ленінграду і Москви економічні умовини в С. Р. С. Р.!

— Кандидаткам екрану до відома. Часописний новинкар, який так часто згадує про фільмових артистів, є у деякій мірі причиною, що розбуджує і так уже сильний нахил молодих гарних жінок до... фільмової карієри. Скільки гарних дівчат і дам мріє про екранові зорі, їх славу, ну й заробітки! А скільки їх спроб кінчиться невдачами! Тому, щоби влекшити всім цим зітхаючим до фільми перевірку своїх „даних", передаємо кілька головних правил, які видали тепер французькі фільмові режісери для відома безлічі кандидаток що хотять стати фільмовими артистками До фільми приймають жінок тільки з „фотогенічним" лицем. А щоби воно було фотогенічне: 1) ніс не може виставати поверх поверхню лиця більш як на 19 міліметрів; 2) відступ між двома очима мусить бути точно таким, як довжина одного ока; 3) віддалення останнього пункту підборідка від основи носа мусить бути точнісько однакове з віддаленням від кінця носа до середини брів; 4) уста складені при усміху не можуть бути більші від пятої частини уст у нормальним стані; 5) коли глядимо на лице „en face", оба боки підборідка мусять творити „тупий кут". Прошу перевірити ці „дані" в зеркалі або через знайомих. Коли-ж стверднте, що якась з великих фільмових артисток не відповідає цим домаганням, прошу не забувати, що є одна умовина, яка перечеркує всі „формальности": великий талант!

— Автомобіль Пія XI. Пій XI. — перший папа, який сів в авто. Авта появляли вже появлятись за Льва XIII., одначе він був настільки суворим оборонцем „клєрикетальної традиції, що не хотів ніяк позбутись карити... І Пій XI. їздить офіціяльно в карiті, яка їде за ним слідком підчас щоденного проходу по алеях Ватикану, де він годує риби і насолоджується панорамою Риму. Карета з парою чорних коней відвозить його назад. Зате авто призначене на неділю. Воно їде дуже поволі серед штучного краєвиду і алей, травників і печер, на протязі години, не зустрічаючи, майже нікого по дорозі — навіть пороху ні.

— Погода. Від кількох днів у всій Европі, з виїмком південних країв, почалась химерна погода. Матеорольоги заповідають нам ще кілька днів дощевих і холодних, а пізніше поворот до теплішних. Цими днями в Одесі була спека до 18. ст. і зимові засіви почали сходити.

— Патрони німецьких вмк. Цікаві факти для психольоґії політичних настроїв і ґрупи приносить статистична книга шкіл з 1925 р. Було там 1143 вищих шкіл, мужеських і жіночих. З цього числа 353 мали назви різних визначних осіб. А з цього числа 135 є під фірмою Гогенцолєрнів. 35

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

СТРІНЕМОСЯ

при закупні музичних інструментів, грамофонів і платівок в найбільшім і найдешевшім складі

МЕЛЬОДІЯ

702 **Львів, Коперника 5.** 8—?

мають фірму „цісаря Вільгельма" І. або II., 23 королеві Люїзи; 19 цісаревої Августи Зікторії; 16 цісаря Фридриха; 12 Фридриха Вільгельма і так далі, а чотири просто „школа ім. Гогенцолернів". Проти 136 Гогенцолернів стоїть тільки 49 поетів, 19 політиків, 13 військових, 8 фільософів і 6 теольогів. Найбільше шкіл свого імени має Шілєр, бо 12, — Гете тільки 10. За ним ідуть: Клайст, Гердер, Фонтане по 3, Лессінг і Кернер по 2, а решта рівні по 1. З політиків найпопулярнішим шкільним патроном є Бісмарк (10 шкіл). З військових Гінденбург дорівнює йому. З фільософів три заведення охрещені іменем Фіхтого, а два іменем Канта. Із згаданої статистики виходить (коли не рахувати приватних заведень), що ні одна державна пруська школа не є охрещена іменем республиканця. Дуже сильною або дуже слабою є республика, яка може нехтувати такими „формальними" вивісками і дозволяє „висіти" монархічним традиціям на шкільних фірмах!

— **Оригінальний памятник** поставили в Токіо; він збудований унесь з устриць. Відомо, що Японія є одним з найбагатших ринків штучної продукції перел і одна з фірм, яка займається цією продукцією, „Мікімото", поставила цю гарну вежу з 10.000 перлами для власної реклями. Одночасно посвячення цієї вежі перемінилось у релігійне свято; відправлено богослуження за... душу мертвих звірят, які пішли на цю окрасу. Подібні богослуження відправляють також фірми і робітники, що шліфують слоневу кість; вони моляться за душі слонів, які своєю смертю дають їм спромогу заробляти на життя.

— **Світова хроніка**. Рада Комісарів СРСР. доручила приготовити проєкт закону про обмежену продаж алькоголю: всім лише 18 літ, не більш як одну пляшку одночасно, тощо. — Відень починає будувати 50.000 нових помешкань, всигнувши на це суму 90 міл. шіл. — У Сегедині (Мадярщина) директор Музею викопав скарб із золотом ще з доби мандрівки народів. — На острові Кубі скаженів ураган, який убив 30 людей і ранив 300. У місті нема світла, дерева вирвані з корінем, кораблі на морі розбиті. Цей самий ураган перейшов знову на Фльориду, де поминув телеграфічні дроти. — У Зимні виділи цими днями рідке явище: північну зорю, на протязі 4 годин. Воно звязане з появою плям на сонці, які цього року сильно замітні. — У Будапешті в деяких жіночих ліцеях почався страйк учениць на знак протесту проти розпорядку, що ученицям не вільно підстригати по модному волосся і носити коротких спідниць. У найбільшім клопоті є мами, які не в силі переконати ні шкільної влади ні своїх дочок. — Відомий американський фільмовий комік Чарлі Чаплін приготовляє нову креацію, зовсім неподібну до всіх своїх дотеперішніх: — затрає Наполеона. — Між німецьким сухоземом і островом Сильт побудували на морі греблю на 12 км. Праця над нею тривала пять років.

Дописи.

Тернопіль. *(Кружок Рідної Школи УПТ. в Тернополі).* В неділю 17. жовтня ц. р. відбулися звичайні річні загальні збори Кружка УПТ. в Тернополі, з яких вважаємо за річ вказану подати до публичного відома найважніші дані з того одноріччої діяльности в рр. 1925/26. Членів мав Кружок 352, з того селян 67, міщан 22, купців 6, жінок з інтелігенції 45, ремісників 7, промисловців 3, священників 34, нар. учителів(льок) 33, учителів сер. шкіл 26, держ. урядовців 35, адвокатів і канд. адв. 7, лікарів 2, прив. урядовців 2, інжинірів 1, залізничників 9, студентів 8, кооператив 22, читалень „Просвіта" 10, инших 11 — разом 252. Старшину складали інтелігенти й один ремісник. Канцелярію провадив зльокавтований суддя п. Володимир Брикович і йому належиться повне признання за успішне ведення біжучих справ Кружка, що полагоджував справи Кружків з тернопільського повіту, а навіть нераз і инших повітів з тернопільського в. свідства. Всіх засідань виділу відбулося 18, на котрих полагоджувано біжучі справи. З ініціятиви Кружка відбулося одно віче і дві наради в шкільних справах. Пороблено заходи для оснування курсів неграмотних в 11 громадах Тернопільщини, котрі одначе всюди заказано; внесені в тій справі інтерпеляції Українським Клюбом в соймі й окремі жалоби лишилися досі без успіху. Акція плебісцитова в Тернопільщині вигляла добре, але всеж таки майже всі досі українські школи, за виїмкою кількох, перемінено на польські або утраквістичні. Проти рішень Кураторії у всіх випадках, що дійшли вчасно до відома канцелярії або членів старшини, внесено рекурси до міністерства, але ні одного рекурсу не полагоджено позитивно, а в більшости не одержано взагалі ніякої відповіди! Згідно з заявою був. міністра освіти Суйковського, що розглядне кожду справу, спрямовану до нього в справі шкільного плебісциту, виготовлено понад 50 подань до міністра освіти з самого тернопільського повіту (на 83 всіх громад) з висліком — як звичайно — ніяким.

З кінцем року 1924/25 було Кружків У П. Т. в Тернопільщині 4. В р. 1925/26 основано і введено в життя 19 Кружків, так, що з кінцем р. 1925/26 було чинних Кружків 23; на жаль, їхня діяльність, за виїмкою Тернополя—обмежувалася майже виключно до збірки на Рідну Школу в часі Різдва і Великодних Свят. В році 1925/26 внесено 10 подань до воєвідства на основання Кружків У. П. Т. в 10 громадах, одначе досі ці Кружки не уконституовані. В останніх часах внесено около 20 подань у справі ведення курсів для неграмотних, але досі не одержано ні на один дозволу, хоч як управителів курсів подано самі кваліфіковані особи.

Кружок У. П. Т. в Тернополі удержує приватну дівочу гімназію гуманістичного типу (всі кляси до семої включно — без першої) з правом прилюдности під управою проф. Івана Боднара. В гімназії учило 4 етатові сили, крім управителя і 11 доходячих. До гімназії (шість кляс I.—VI.) вписалося 182 учениці, лишилося до кінця 1925/26—168, з чого перейшло до вищої класи 21 з відзначенням, а 101 з добрим поступом; решту репробовано або призначено до поправчого іспиту, з чого репробовано всего 16, так, що 90% класифікованих перейшло до вищої класи на рік 1926/27. З 168 учениць 165 було греко-кат., 1 римо-кат., а 1 прав. віроісповідання—всі учениці були української народности. Селянських дівчат було 43, дочок ремісників 8, робітників і заробітників 5, державних службовиків 71, за котрих звертано оплату по 30 зол. місячно, священників 16—решта діти батьків ріжних професій. Гімназія удержувалася з власних приходів. Головна Управа У. П. Т. не доплачувала нічого, а навпаки—всі збірки відсилано до Головної Управи. Загальний прихід гімназії в р. 1925/26 виносив 41.642·47 зол.—розхід 40.755·32 зол. Прихід самого Кружка виносив у тому часі 8.293·34 зол., розхід 8.088·66 зол. Загальний прихід виносив 51.769·56 зол., загальний розхід 51.584·67 зол.—остало в касі 184·89 зол. з днем 31. серпня 1926.

Старшина Кружка удержувала також учительку в дїточому садку УПТ. в Тернополі для 40 дїтвори в липні й серпні 1926.

Наконець належить згадати, що старшина Кружка робила заходи в цїли оснування доповняючої школи для ремісничих термінаторів і ще перед більше як роком внесла відповідне подання, а таксамо в справі оснування дівочої учительської семинарії в Тернополі, обох під фірмою УПТ. Не вважаючи на письменні й телеграфічні ургенси й особисті інтервенції голови Кружка д-ра Степана Барана в Кураторії у Львові — оба подання доси неполагодж ні. Належить згадати, що в Тернополі є дві польські дівочі учительські семинарії і що управи обох цих шкіл заявилися проти надання дозволу на дівочу учительську семинарію УПТ. в Тернополі.

На загальних зборах 17. жовтня ц. р. обговорено діяльність старшини Кружка УПТ. й уділено їй абсолюторію. Головою Кружка вибрано поновно д-ра Ст. Барана, таксамо старшину здебільша в тому самому складі, що попереднього року.

Стрільбичі, пов. Ст. Самбір. *(Пожежа).* Дня 10. жовтня ц. р. в 11. год. передполуднем вибухла у Стрільбичах грізна пожежа і знищила до нащадку 14 господарств із цьогорічним дорібком. Тому, що був сильний вітер а при тім від кількох днів панувала посуха, огонь розширився в одну мить. В протягу кількох хвилин всі будинки 14 господарств станули відразу в огні, так, що навіть викинені з хат річи згоріли. Огонь повстав у часі, коли в місцевій церкві правилася Служба Божа, бо то була неділя і всі люде були в церкві. Одна хата була навіть на ключ замкнена і так згоріла. Церква від місця огню віддалена близько на 2 км. і поки люде добігли до огню, вже горіли зруби всіх будинків. Про рятунок не було й мови. Згоріло буквально все: всі будинки, весь цьогорічний дорібок, всі господарські знаряди, вся хатня обстанова, все начиння, вся огортка, так, що погорільцям лишилася тільки гола земля; вони самі лишилися в тім лише, що мали на собі, а діти в одних тільки сорочках! Шкода дуже велика, бо майже всі будинки були нові, а будинки двох господарів щойно цього року були поставлені і цілком уряджені з нового матеріялу тай самі погорільці в більшій части були господарі заможніші. Нещастя тим більше, що погорільці мають численні родини. І так: два мають по 7 членів, два по 8, три по 9, два по 10, а один аж 13! Причина огню незнана. Суд веде слїдство про підпал. В селі оснувався ратунковий комітет. Місцеві громадяне по можности запомагають своїх односельчан погорілих.

ВИПОЗИЧАЛЬНЯ КНИЖОК УКРАЇНСЬКОЇ КНИГАРНІ — — й АНТИКВАРНІ — —

764 **у Львові, вул. Рутовського ч. 22.** 3—?

Має всі новости в українській, польській і російській мові.

Книгозбірня безнастанно поповнюється краєвими і закордонними книжками.

Випозичальня отворена цілий день без перерви від 9 год. рано до 7. год. вечером. На провінцію щоденна висилка книжок. — — Вписуйтеся всі, бо услівя дуже догідні.

Всячина.

Землетрус на провінції Недавно в динарських Альпах можна було відчути певне хвилювання землі. Сейсмольогічний інститут у Загребі, якого головою є якийсь визначний дослідник землетрусів, поцікавився цим явищем і розіслав анкетні листки до інтелігентних людей по всій Хорватії, Славонії та Дальматії. По селах у першій мірі дістали такі листки народні вчителі. Їх прохали подати інформації, чи в даній громаді не запримітив хто якихсь ознак землетрусу. Попав один такий листок до села Шаровиця, на кордоні Дальматії та Боснії, до місцевого вчителя, і цей просвітитель діточих голов у селі, що має 270 душ, став одним махом славний своєю відповіддю. Добродій Степан Чапрунович відповів ось-що: „У селі Шаровиці не запримітили нїякого землетрусу! Як могло би таке незвичайне явище природи трапитись у такій нужденній дірі як наша?!" Світ киває весело головою над освітою народнього вчителя. А може п. Чапрунович тільки дотепна людина?

ОПОВІСТКИ.

Український хор під управою Петра Свєсвського Наддніпрянський у складі 30 осіб виступає:
Субота 23.X. Городенка.
Неділя 24.X. Коломия.
Понеділок 25.X Делятин.
Вівторок 26.X.Делятин. 719 1-?

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

БАНДАЖІ на найбільші пропуклини. Опаски черевні лічничі для утилих пань. Гумові панчохи проти жилляків. Косметичні опаски для зреформования ніг. Штучні ноги і руки для ампутованих і т. п. поручає Бандажист Полячек в Самборі. Цінники даром. 689 14—17

МІД патока, густий, чистий, лічничий, десеровий з власної найбільшої галицької пасіки висилає за посліплатою 5 кг. 16 зол., 10 кг. 30 зол., 20 кг. 59 зол. враз з блящанкою оплатно. Евген Білинський Збараж. 527 6—10

КОНЦЕСІОНОВАНІ міністерством Курси Крою модельования і шиття Гелени Вархалувної Кохановського 10. Вписи на збірні курси. Форми до міри і готові. 743 6—6

ПРИЙМУ хлопців до науки шевства. Качмарський Осип, Львів, Льва Сапіги 57. 782 2—3

ВПРАВНИЙ соліцитатор-адвокат, що пише бігло на машині Adler (по українськи і по польськи) найде негайно місце на догідних услівях в адвокатській канцелярії. Зголошення слати на адресу: д-р Бих, адвокат Копичинці. 788 2—3

3 І ПІВ морґа поля, чорнозем, з того 800 сяжнів під будову на продаж, 2 км. від Дрогобича. Блищі інформації Лютовський — Борислав біля Сокола. 772 2-2

80 СОТ. коштує одна ложечка до чаю з хінського срібла у Мандля, Коперника 14. Проти кіна „Коперник." 681a 4-?

МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК до Першої книжечки по 3 зол. висилає: Матвійчук, Львів, Панська 17. 787 1—2

ІНТЕЛІГЕНТНА особа, що розуміється на всіх галузях сільського господарства і хатнього хазяйства, пошукує місця до управи дому. Найрадше у священника вдівця. Зголошення слати на руки о. д-ра Костельника, Львів, Корняктів 1. 792 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Лікарсько-дентистичне Заведення

д-ра Симона Раппапорта

Якова Насса

ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.

Пльомбування й вийманя зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. 791 2—5

Футра всілякі виконує **солідно, дешево і точно**

РОБІТНЯ ФУТЕР **Мароля Ширера** 794 **Сенаторська 10.** 1—10

ПРОСИМО П. Т. Українців, жадати скрізь хліба з **однокої української пекарні**

Теодора Малицького

ЯНІВСЬКА 77.

вистарчає замовити почтовою листівкою або у **п. Дейнаки, вул. Руська 1.** 789 2—2

Перлмуттера Ультрамарина

(СИНКА)

є безумовно найліпшою і найвдатнішою фарбою до білля, вапна і малярських цілей. Відзначена на виставах золотими медалями в Брукселі і Медіолянї. 92 10—48

Каталоґ найновіщих танців на оркестру і фортепян висилає даром

„Гармонія" МАҐАЗИН НОТ Е. ШМАЛЬ

703 **Львів, Романовича 11.** 1—2

Найновіші плащі і сукні

ЦЕЦИЛІЯ ГАН

Львів, площа Смольки ч. 1а.

против кіна „Марусенька" поручає також власну робітню. 610 7—10

Полекші в сплатах.

КУПНО — ПРОДАЖ — ЗАМІНА

„МОНЮШКО" фортепянів і піянін

Львів, вул. Зіморовича 10. Тел. 33-34. 675 6—?

НЕДУГИ ЛЕҐЕНІВ

Чахотка леґенів, є невмолима і що року, не роблячи ріжниці в віці, серед роду і стану, косить міліони людей.

При поборюванню грудних недуг бронхіту, впертого кашлю і т. п. приписують лікарі **„BALSAM THIOCOLAN AGE"** який улекшує ан діловання флєгмі, скріплює організм і самопочуття недужого, збільшує вагу тіла і усуває кашель.

„Balsam Thiocolan Age" (змарк. Когут) Рес. Мін. Публич. Здор. Чч. 294 і 295. 728 б) **продають Аптики.** 4—24

Найбільш упартий біль ґОлови

усувають оригінальні порошки з „когутиком". 728 а) 10—?

РІК ОСНОВАННЯ 1899

М. А. Аугустин

Магазин футер

ЛЬВІВ, Рутовського 7.

приймає всілякі роботи, входячі в обсяг кушнірства, як також поручає: **футра мужеські і жіночі, містові і подорожні, куртки, свитки, шапки, бов і т. п. в великім виборі.** 565 6-10

Подяка.

Почуваюся до обовязку цею дорогою зложити щиру подяку д-рові Льву Ганкевичові за безінтересовну оборону в моїй справі як рівнож за допомогу Комітетові для політичних вязнів а окремо за батьківську опіку властителеві харчівні у Львові Дмитрові Дружбякові. У. С. С. з 18 року вязень *Василь Добрянський.*

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 237 (10.914). Львів, вівторок 26. жовтня 1926. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Дипльоматичні здвиги.

Польська нота з приводу радянсько-литовського договору. — Польща у звязку з останніми подіями на міжнародній арені. — Радянсько-польський пакт про неагресію?

Варшава, 24 жовтня 1926.

У звязку з радянсько-литовським трактатом з 28. вересня ц. р., яким посередньо заквестіоновано приналежність Виленщини до Польщі, звернувся 23. ц. м. польський уряд через свого представника у Москві з поясненнями і заявою до союзного комісаря закорд. справ Чічеріна.

В своїй ноті зазначує польський уряд, що уряд СРСР. рижським трактатом з 18. березня 1921 зрікся всіх прав до територій, положених на захід від означеної тим трактатом граничної лінії. В склад незаінтересованих територій входять теж і спірні між Польщею і Литвою области, які опісля постановою Ради Амбасадорів з 15. березня 1923 признано Польщі. Це рішення не повинно бути заквестіоноване, ані подане в сумнів ніяким міжнародним актом, заключеним тільки з участю одної з тих сторін, що піддалися були дефінітивному вирішенню Ради Амбасадорів.

Польський міністр закорд. справ Залеський, запросивши представників преси, вясував їм становище Польщі у звязку з останніми подіями на міжнародній арені. Отже франко-німецьке порозуміння в Туарі не дає ніяких підстав до занепокоєння. Розмови, ведені мін. Залеським з міродатними французькими чинниками в Женеві й Парижі, впевнили його в тому, що Польща не має чого лякатися. Також польсько-німецькі відносини з грунту негативного переходять на позитивний. При допомозі низки конвенцій полагоджено вже з Німеччиною богато справ, а инші будуть поладнані в найближчому часі. Справа польсько-німецького торговельного договору входить в рішаючу фазу. Щож торкається радянсько литовського трактату, то в тій справі вислано ноту до Москви (я. в.).

„Не змагаємо до конфлікту з нашим східним сусідом. Польська нота підкреслює наше безспірне право до Виленщини і є пройнята духом щирої і мирної політики. Ту політику диктує нам наше переконання про нашу силу. Польща сьогодні має таке становище, що квестіонувати земель, які правно до неї належать, не має ніякого практичного значіння".

Литва ледві чи схоче порушувати на міжнародній арені ще раз виленську справу, бо на тому нічого не зискає. Хоч радянсько-литовський договір має практичне значіння, то все таки його характер є радше демонстраційний.

В справі переговорів балтійських держав з радянською унією про акт неагресії, мін. Залеський надіється, що Латвія, Естонія й Фінляндія підуть по „відповідній лінії" (себ то — що вони не заключать того пакту без участи Польщі. — Ред.).

Відношення Польщі до справи пакту про неагресію з СРСР. не змінилося. Польща домагається тривкої пацифікації на сході Европи й одностайної конструкції забезпеки для всіх, безпосередньо заінтересованих в тій справі держав.

В останній хвилі у Варшаві розійшлися поголоски про те, що в біжучому тижні розпічнуться на варшавському грунті конференції польського уряду з делегатами радянського центрального уряду в справі пакту про неагресію.

Після вбивства.

Кілька вісток з останньої хвилі.

Львів, 25. жовтня 1926.

Безвинне підюджування.

Польська преса (шовіністично-канібалістична) далі цькує проти українського громадянства польську публичну опінію. Не маючи чого вчепитись, чіпається наших статей і заміток, перекручуючи на свій лад й інтерпретуючи в пожадливому для своїх низких цілей дусі. На чолі цієї ялової кампанії стоїть „Слово Польске" (як репрезентант поважнішої преси) і краківський „Іл. Кур. Цодзєнни" (представник розпаношеної жовтої преси). Найцікавіше, що цей останній „орган публичної опінії" подає зовсім свобідно сконфісковані у нас уступи, перелицьовуючи їх на всі боки з притомим собі канібальським розгоном. Полемізувати з інсинуаціями такої преси — лайва втрата часу і місця. Годилось би хіба занотувати ці голоси pro memoria, та вони такі до себе подібні, а такі далекі від правди, що краще полишити їх без відгомону.

Причинок Ст. Грабського.

В „Слов-і Польск-ім" подає Ст. Грабський, б. міністр освіти, автор „законів" на знищення українського шкільництва і вдохновитель всіх фальшивників тзв. шкільного плебісциту новий причинок до трагічної події на вул. Королівській. А саме в серпні 1925 р. одержав Ст. Грабський від політичної поліції вістку, що на відбутому зїзді українських терористичних організацій постановлено виконати замах на деяких польських адміністраторів, а між ними й на пок. кур. Собінського. Тоді Грабський звернувся до Собінського з пропозицією переходу до Вильна або до иншої шкільної округи — по його вподобі. Одначе Собінський відмовився, не бажаючи під загрозою терору уступати зі свого становища. Грабський представляв покійному, що він не лише повинен рахуватися з власною безпекою, але і зі спокійністю продовжувати свою вельми успішну працю. Та кур. Собінський рішучо відмовився, бо „найменша проява страху з його боку діяла би деморалізуюче на всю шкільну адміністрацію львівської кураторії". З огляду на те Ст. Грабський обмежився до встановлення поліційної опіки над кур. Собінським.

У львівській кураторії.

Віцемін. Ст. Гайчак, який на протязі кількох днів тимчасово обняв був агенди львівської кураторії, відїхав до Варшави, призначивши тимчасовим керманичем цієї адміністративно-шкільної установи найстаршого літами урядовця, нач. відділу Стан. Черного.

Ходять чутки, що львівським куратором має бути іменований Стан. Тинельський, начальник відділу в міністерстві освіти, до недавна високий урядовець львівської кураторії. Що кандидатуру зайнято поборює „Сл. Пол.", уважаючи п. Тинельського радикалом і прихильником „національних меншостей". Пригадуємо, що вже з початком біжучого шк. року виринула була кандидатура Тин. на становище львівського куратора, одначе хєнєістичними впливами вдалося тоді втримати пок. кур. Соб. Яких поглядів і переконань є Тин., — не знаємо.

Слідство.

Польські газети подають, що поліція працює днем і вночі, щоб викрити убійників кур. Собінського. З причини відсутности конкретних слідів, що дали би змогу вести нитку слідства в певному напрямку, праця поліції розтягається у різних напрямках, аби тільки дійти до джерела замаху. Свідки події при вул. Королівській з причини темноти, що панує в тій околиці, не можуть подати точного опису убійників, а опис їх убрання є справою проблематичною, бож убійники могли вже давно перебратися, аби таким чином утруднити слідство. Тому й доходження поліції є наче блудженням напотемки. — зрештою всі потягнення поліції ведуться в найбільшій таємниці. У звязку з слідством родяться різні комбінації, а деякі органи львівської преси, що полюють на сензацію, приносять щодня нові „реверляції" про мнимі зловлення убійників. Так „Газ. Поранна" повідомляє, що над Збручем придержано 7 українських студентів, що хотіли перейти на Рад. Україну, а між ними й двох, яких життєпис згоджується з виглядом убійників. Арештованих відставлено до Тернополя, звідки мають їх перевезти до Львова. „Сл. Польске" називає цю вістку лишеною всякої основи. Таксамо не мають нічого спільного з убивством якісь люде (було їх 4), арештовані в криміналькій справі десь на провінції, ведені вчора вулицями міста з головного двірця, хоч львівська вулиця довго гомоніла про зловлення убійників пок. Собінського. Словом — слідство не виявило досі ніяких конкретних даних щодо осіб убійників.

З численних арештованих у звязку з слідством випущено, як довідуємося, майже всіх на волю. Випущено також по трьох днях друкарського ученика П. Матчака. В слідчій тюрмі залишилося ще ледви кілька осіб.

Троцький і тов. усунені від політ. життя.

Варшава, 24. жовтня 1926.

З Москви повідомляють: На пленарнім засіданні Центр. Викон. Комітету представники контрольної комісії комуністичної партії заявили, що неможливо є, щоби Зінов'єв і дальше працював у комітеті III. інтернаціоналу. Крім того на внесення контрольної комісії усунено Троцького від функцій члена Політбюра, а Каменева від кандидатури на члена того бюра.

Справа повороту бувш. цїс. Вільгельма.

Берлін, 24. жовтня 1926.

Представник Райтерового бюра одержав від німецького уряду запевнення, що бувш. цісар Вільгельм не звертався до німецького уряду в справі свого повороту до Німеччини. Таку просьбу полагодив би німецький уряд відмовно. Німецький уряд рішений не дати дозволу на поворот б. цісареві, бо його поворот викликав би занепокоєння значної части населення і мав би погубні наслідки для закордонної опінії. Такуж заяву — як повідомляє „Пті Парізієн" зложив на Ке д'Орзей нім. амбасадор у Парижі фон Геш. „Нахтавсгабе" додає до заяви Геша коментар, що всі заяви його були неофіціяльного характеру і як такі не можуть нікого зобовязувати. Можливо, що ген. дир. на Ке д'Орзей Бертельо інформувався щодо становища нім. уряду в справі повороту, а нім. амбасадор зазначив, що на основі обовязуючого хвилево закона про охорону республики рішення це залежить від уряду. Але таке рішення досі не запало. Закон про оборону республики втратить обовязуючу силу в липні слід. року, а внесений соціялістами проект нового гострішого закона про охорону республики не здобуде більшости голосів.

Мадярсько-румунська персональна унія.

Відень 24. жовтня 1926.

Медіолянський „Секольо" повідомляє про плянування персональної унії між Мадярщиною і Румунією під скиптром рум. короля Фердинанда. Ініціятива унії вийшла від Мадярщини.

Землетрус на Кавказі.

Лондон, 24. жовтня 1926.

„Юнайтед Прес" повідомляє з Еривана, що землетрус навістив Кавказ. Були сотки вбитих, багато ранених. Землетрус зачався в 2. год. над ранком і тривав годину. Населення в переполосі кидало свої оселі.

Пройдені стовпи.

Львів, 25. жовтня 1926.

Відомий польський маляр і критик, пок. Ст. Віткевич у своїй глибоко продуманому творі „Свої і чужі" („Swoi i obcy") в уступі „Пройдені стовпи" („Słupy milione") присвятив свою увагу проблемі, порушеній в інавгураційній промові п. ректора Семірадського. Пок. Віткевич не був професійним ученим, не величався проблєматичної вартости науковими титулами, але зате був вельми інтелігентним, вдумчивим спостерігачем, який громадські зявища не накручував до тісної, штучної, неприродної, парафіянсько-вшехпольської доктрини, але відкритими очима дивився на життєві зявища й життєві маніфестації. І хоч він був переконаним демократом, то всетаки зі смутком окраїнного шляхтича мусів констатувати, що гине все те, що вилеліяли в своїй уяві цілі польські покоління; що встають зі свого сну пригноблені, історією забуті нації: Українці, Білорусини, Литовці; що надії на „поширення польської культури" на сході розвіялись невідклично; що мрії про велику Польщу з підпорядкуванням польській культурі „етнічних елементів" — як каже проф. Семірадський — є не лише пустим, але й шкідливим самообманом. Зголошують своє незаперечене право до життя приспані, придавлені й окраденні народи, а тому й польські пляни є вже „пройденими стовпами" на історичному шляху, яким вертатися і небезпечно, і безпредметово. Польська нація мусить вернути в своє безспірне етнографічне корито і звідтіля черпати всі сили, та будувати свою майбутність.

А діялося це, коли то пок. Віткевич мав відвагу сказати правду своїм землякам, тому пятьнадцять літ, перед великою війною і перед великою революцією на европейському Сході, яка підтримала національно-визвольні змагання одних націй, другі, ще більше призабуті, дрібні і майже нікому невідомі покликуючи до життя. А львівський польський вчений, правда: мамутовий! — вертає на зарослі і стократно переорані історичні шляхи польського „культурного" і всякого иншого походу на українські землі. З одного боку він сумнівається, чи Наддніпрянська Україна зможе усунути „вищу російську культуру", а з другого безприкладно бреше, немовто українське селянство на Волині відмовляється від української школи, які там нібито у великій кількости насадила була польська держава. Відмовляється від української школи волинське селянство, щоби його „не зіпхнено до ролі горожан другого розряду".

Яка безприкладна брехня, який безсоромний цинізм! Ми взагалі не згадували б про ці хворі, божевільні видумки, колиб вони виходили з уст якогось поганенького агітатора в роді Прушинського. Але коли вчений, той, що повинен служити виключно правді і тільки правді, допускається такої нечуваної, цинічної брехні і провокації, то це справді дивогляд і унікат.

По українській владі лишилося на Волині понад 400 українських народніх шкіл, які

зліквідовано,

хоч українське селянство однозгід-

но, поборюючи безліч труднощів і переносячи терор, домагалося всюди виключно української школи. Але допустім на хвилю, що ця провокаційна брехня відповідає дійсности, що справді десь найшлися якісь темні, загулюкані селяне, які не хотіли бути „зіпхнуті до ролі горожан другого розряду", то яким чином пояснити ліквідацію до двох тисяч українських народніх шкіл у Галичині і їх переміну на польські? Чим пояснити „утракві заційні" спроби українських середніх шкіл, проти чого так гаряче й одностайно протестувала українська суспільність? Чим пояснити завішення, а радше самочинне знесення українських катедр на львівському університеті, недопущення української молоді на польські університети, головно на львівський, в перших роках істнування відродженої Польщі

Сергій Єфремов.

З приводу 50-ліття його уродин.

19. жовтня цього року минуло пятьдесять літ з дня народження відомого українського літературного критика, публіциста і громадського діяча, акад. Сергія Єфремова. Діяльність Єфремова має свою поважну сторінку в історії українського національного відродження й української науки, тому хочемо їй присвятити ширшу згадку.

Походить Єфремов з священичої родини, початкову й середню освіту здобув у духовній семинарії. Вже на шкільній лавці зазнав він переслідувань за своє українство і тільки щасливим обставинам завдячує, що міг скінчити середню школу і здобути собі університетську освіту.

Як багато инших письменників Придніпрянщини, так і він виступив з першими своїми літературними творами в галицьких виданнях: „Зорі", „Дзвінку", „Правді". Ці перші спроби його пера рішили й про дальший його життєвий шлях. Він посвятився всеціло українському письменству й українській публіцистиці, вложивши вже досі немалий вклад в українські культурні надбання.

Як літературний критик цінний Єфремов передовсім тим, що в усіх його наукових працях і розвідках пробивається ясний національно-громадянський мотив, поминувши їх наукову вартість. Цим духом пронизана його двотомова „Історія українського письменства", доведена до найновіших часів, та сама думка пробивається з його праць про Котляревського, Шевченка, Марка Вовчка, Франка, Карпенка Карого, Коцюбинського, Короленка й ин. Бо Єфремов письменник-громадянин у повному значінні цього слова й ніколи не спускає з ока свого основного завдання: виховувати і вчити рідне громадянство. Це, розуміється, ні в чому не зменшує абсолютно наукової вартости його літературно-критичних праць, про що найкраще свідчить оцінка їх Українською Академією Наук, яка іменувала його академиком іще в 1923 році.

Не менші заслуги має акад. Єфремов на полі української публіцистики. В тій ділянці зачав він інтензивну працю від часу народин української преси в б. Росії (передтим писав у галицькій пресі) і вів її безупинно і з цілою енергією аж до приходу до влади більшовиків. В умовах сучасної дійсности на Радянській Україні Єфремов відложив своє талановите публіцистичне перо на бік і посвятився виключно науці, бо не хотів працювати в офіціяльних, урядових органах преси, а инших, як відомо, там нема. Але й те, що дав нам досі Єфремов-публіцист, лишило тривкі сліди в психіці української суспільности. Бо й у цій ділянці був він у першій мірі громадянином-педагогом, що вчив свою суспільність любови до правди, характерности, відваги. Слід признати С. Єфремову, що він умів видержати на занятій раз позиції без ніяких хитань, що вмів мужно й відкрито постояти за свої думки й переконання. Небагато найшлось би таких відважних публіцистів, як він, що після заняття Києва більшовиками писав проти них у „Раді" аж до її припинення пламенні статті-протести і підписував їх повним своїм іменем! Мабуть і противник умів оцінити цю незвичайно гарну рису характеру Єфремова, бо ніколи ми не чували, аби йому роблено які пакости... Слід іще зазначити, що Єфремов незвичайно плідний, а до того темпераментний публіцист, що містив свої статті по ріжних періодичних і неперіодичних видавництвах, формуючи осьтак світогляд рідного громадянства. Крім того його мова була все чиста, ядерна, бож акад. Єфремов — один з кращих знавців української мови і саме йому поручила Академія Наук працю над зложенням наукового словника укр ніської мови.

Єфремов як громадянин схарактеризований вже вище. Тут тільки зазначимо ще, що він був одним із основників радикально-демократичної партії, яка в часі революції перетворилася в партію соціялістів-федералістів і відіграла певну ролю в українськім державнім будівництві за Центральної Ради, гетьманщини й Директорії. Єфремов мав і має серед усіх кол українського громадянства великий моральний авторитет і загальну пошану. Має він багато приятелів і знайомих також у Галичині, з діячами якої вяжуть його численні нитки.

Бажаємо заслуженому письменникові й діячеві, аби ще довго міг працювати в повні сил з таким самим запалом, як досі, для добра української науки й культури.

І. Мінчук.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Найбільший вибір бавовняних товарів,
МУЖЕСЬКОГО СУКНА
поручає фірма
АРТІЯ УВЕРА
ЛЬВІВ, вул. Галицька 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі, Стрию.
468 15—16

Чи всі Українці є вже членами „Дністра"?

Пригадується всім Громадянам-Українцям, в „Дністрі" ще не обезпеченим, що ½ часть вартости будинків не підлягає примусовому обезпеченню в П. Д. У. В. і тому належить негайно а найдальше до 30. жовтня ц. р. виповісти П в П. Д. У. В. і негайно обезпечити в „Дністрі" (з терміном від 1. січня 1927 р.)

Всякі інформації в тій справі подасть Т-во "Дністер" у Львові і його Агенції, які находяться у всіх більших громадах.

756 3—3

Після вбивства.

Політика струсу.

У варшавському „Роботніку" містить пепесівський лідер пос. М. Недзялковський статтю під поданим вгорі написом у звязку з убивством кур. Собінського й антиукраїнською нагінкою націоналістичної преси. А та сліпа, безвідповідальна нагінка звертається проти всього українського громадянства.

„Важко уявити собі більш непередуману нагінку. Про те, щоби обвинувачення могло спадати на котрунебудь з великих українських партій — нема бесіди. А коли слідство виявило, що злочин поповнила означена політично-терористична група — відповідальність в такому випадку впаде єдино і виключно на безпосередніх спричинників.

Та щодо одної річи немає сумніву: львівська трагедія — то дзвін на тривогу, то вказівка, що загострення національних відносин в республіці дійшло до крайніх границь напруження. Зрештою, подібно звучать інформації з усіх східних воєвідств. Усюди серед Українців і Білорусинів ростуть впливи елементів або крайно націоналістичних, або комунізуючих. Голоси відломів широ демократичних, готових до співжиття і співпраці з польським народом (?!), пропадають без відгомону... у Варшаві.

Пять місяців минуло від травневого перевороту. Кола, що сьогодні правлять Польщею, не зробили досі нічого, що означувало би основну зміну в державній національній політиці, не створили ані програми, ані навіть плану реформ; прибрано поставу знаменитої байдужности: відсунено „на пізніше" справу національних меншостей, не вважаючи на те, що життя йде наперед неублагано, що в наших умовах кожний день „відкладання" обертає все далі і далі колесо історії.

Чехословацька республика ввела до Ради міністрів представників Німців, до недавна принціпово ворожих молодій державі. Польські уряди не вміють собі дати ради з кривульками щоденної шкільної політики, з вибриками провінціональних адміністраторів, зі скритими чи явними натисками воюючого націоналізму".

Идучи наміченим в своїй статті шляхом, пос. Недзялковський вихвалює... ухвали Головної Ради ППС., яка з первісного становища територіяльної автономії для Українців і Білорусинів відступила на позиції... польської конституції, бажаючи через провалля конституції

„через дійсну рівноправність, через здійснення конституційного закону дійти до

в. ЛЕВИЦЬКИИ.

На театральній сцені.

Вбогість сьогоднішної французької драматургії. — Новітнє „кохання" на сцені. — Винниченко в Одеоні? — Виглядн.

Париж, в жовтні 1926.

I.

Коли повістярське письменство сьогоднішньої Франції є в повнім розквіті і блестить цілим легіоном сильних талантів, то театральне письменство є тут у безсумнівні занепаді.

Кажемо: театральне письменство нинішніх днів у Франції є в занепаді, а не театр і театральне мистецтво взагалі. Навпаки! Французькі театри, зосібна театри Парижа, мало коли переживали такі, як нині, удачні часи, удачні з технічного, удачні з фінансового становища.

В техніці будови штук (діяльогів, драматичні завязки і розвязки) французькі автори далі є перші в світі, оперті на знаменитих традиціях національного театру і на незрівнаних прикметах французької „конверзації". А в сценічній техніці (декорації, костюми, світла, то що) тутешні режисери, використовуючи що найцікавіше серед нових придбань німецьких і московських та українських, ведені своїм племінним почуванням такту і міри — виминають переборщення, пересади й непевности в смаку, які шкодять Берлінові однаково, як і Москві та Харкову.

Зрештою, що є де-небудь у світі, в сценічній ділянці, оригінального й цікавого, все те спливає сюди скорше чи пізніше, в особах своїх найкращих артистів, силкуючись „показатися" в цій столиці світа.

Тай на недостачу знаменитих акторів не може плакати французький театр; правда, часи першорядних звізд, часи Сари Бернар і Коклєнів, минулися, та проте на всіх сценах Парижа працює пересічна міра акторських талантів чудесно висока.

З фінансового становища театральні підприємства Парижа теж не мають причини жалкуватися: в цьому городі готелі, ресторани й театри все повні, повні публики своєї і — на дорожших місцях — чужої.

Хибує одного тільки: геніяльних авторів драматичних.

Та це одно — не таке то вже, скажімо, маловажне..

II.

Від кількох днів граються тут, у кількох реномованих театрах, штуки „молодих авторів" — тих, про котрих скрізь і все говорилося й говориться, що вони мають відновити театр і виполошити з нього перестарілу рутину, звітрілі помисли. Словом, перед нами продукуються зразки великими буквами писаного Мистецтва і Краси. Киньмо оком на ті архитвори, що мають відродити смак публики і регабілітувати французьку сцену!

Ось вам штука з „високої літератури". Серед усяких більше або менше здеправованих фігур вештається по сцені і силкується нас зворушити панок, який, хотячи виживити свою родину, не знайшов нічого доцільнішого, як — торговлю своїми чоловічими привабами. Розумієте? Він продається (звичайно таке називається: проституується) кожному стрічному, але душа в нього, кажуть, болить, і т. и. Правда, яке воно „драматичне"?

Ось вам друга штука, не менше глибока: то загаловком „Сарданапаля" прикрашена історія актора, котрий мережає „любов" з молодим машиністом (не, борони Боже, з машиністкою — це таке вже „банальне"!) Зворушлива кооперація інтеліґентного „трудівника" з (чорно)- робочим!

Третя штука, многонадійного 25-літнього автора, виводить перед нашими очима „артистку" в найвищому ступні „феміністичну", яка розсипується у, скажімо, флірті з — подорожньою (не подорожнім, сохрани Господи!), що їде з нею тим самим кораблем на остров Лєсбос. Правда, яке воно зворушливе?

III.

Автори всіх тих штук належать до числа „реформаторів", які — говорячи так часто повторюваною в їх світку фразою — „чистять Авгієві стайні".

Чистять — кажете? Замість їх вимітати, вони радше їх ще засмічують. І чим! Ніколи, навіть у найховзкіших водевілях і найбільш голоногих оперетах не видано таких звичаїв. Видано правда дівчатка в сорочинках, але недалеко бував і чоловічок у підштанцях, і якщо воно не було ні дуже літературне, ні крайно моральне, ні суворо філософічне, ні бездонно глибоке, то принаймні воно було природне. А це?!

Бідолашні молоденькі авторики! Чого вони не роблять, аби тільки привабити публику, для якої вони

територіяльної автономії для Українців і Білорусинів".

Якуж мету мають пепесівці? Відповідають вони ясно і коротко:

„Хочемо дати спроможність соціялістам і демократам обох народів успішно протиставитися клерикальному націоналізмові Об'єднання п. Хрушкого, чи комуністичній пропаганді. Надходить година рішучих децизій і праці справді енергійної. Инакше все глибше будемо впадати в каламутний круговір завзятої національної боротьби. Побіда демократії в Польщі залежить від иншим також від способу розвязки національної проблеми. А найгірше було би триматися струсиної методи проволікання і відкладання „на пізніше". Часу не маємо ані ми, ані національні меншости".

Зайвим було би зазначувати, що всі ті поклики пепесівських ватажків не мають ніякого реального значіння, що наглядно доказала дотеперішня їх поведінка. Вони вже неразбули при владі, одначе навіть пальцем не рушили, щоби здійснити хоч би „конституційну рівноправність".

Стаття пос. Недзялковського належить до тзв. чемностевих статтей, а крім того має ще й експортове значіння з уваги на соц. демократію инших держав, та не зважаючи на це, варто булоб поручити лектуру цієї статті краківському „Часові". Може тоді він не плів би всіх тих смалених дубів, про які реферували ми вже на сторінках нашого органу.

* * *

В пятницю відбувся похорон пок. кур. Собіського. Взяли в ньому участь представники офіційних установ і шкільна молодь в числі до 15.000 осіб. Одночасно рознеслися поголоски про приготовлювані хуліганські напади на будинки українських установ.

Заразом слід згідно з правдою ствердити, що настрої у Львові є здебільшого нормальні. Невмотивоване підвищення горячкової температури. Тільки бульварна й шовіністично-канібалістична преса намагається викликати хуліганські настрої серед польської націоналістичної молоді, бажаючи може тим способом зазначити „народову діяльність" на „кресах".

Слідство в справі вбивства ведеться далі, хоч досі без висліду. Поліція призначила нагороду за викриття атентатників. Як нас інформують, ріжні звихнені молоді люде, що вже від довшого часу служать політичній поліції, одержали більші грошеві допомоги на розвинення своєї розвідної діяльности.

У місяці книжки.

Слово до наших видавництв і книгарень.

Жовтень — місяць української книжки! У цім місяці кожний Українець є зобовязаний купити хоча би одну книжку. Але і цього мало. Одна книжка раз у рік! Пора би подумати про домашні бібліотеки. Відомо всім, що купно кількох книжок відразу є для нашої працюючої інтелігенції, як і на чужині, в нинішних тяжких часах дуже важким. Це підорвало би і так скромний її домашній буджет. Наші видавництва та книгарні повинні би дати спроможність загалові дістати книжку до рук.

Декотрі видавці висилають книжки до читачів за післяплатою або в опасці. Перший спосіб висилки є дорогий і наражує обі сторони на непотрібні видатки. Оплата почтова в відношенні до книжки є зависока. Висилка в опасці є корисніша, але має ту хибу, що наражує нераз читача на купно тої самої книжки подвійно. Щоби оминути цих неприємностей, було би краще давати книжки на сплати. Цей спосіб практикувало два роки тому Видавництво „Червона Калина" у Львові. Читач може відразу взяти собі книжок на більшу суму нпр. 100 зол. або більшу і сплачувати в 10-ох ратах. Користь у такім випадку подвійна: і для видавництв і для читачів. Читач може що року купити кілька книжок і в той спосіб комплєтувати домашні бібліотеки, яких у нас є дуже мало.

Читач може випозичати бідніши і тим самим ширити національну свідомість і замилування до книжки, майже в нас нерозвинене. Видавець позбудеться скорше накладу і може видавати щось нового. Щоби оборонитись перед девалюацією гроша, може читач сплачувати рати після денного курсу доляра. Яку користь мають видавці і книгарні, коли їм книжки лежать на складі, або по жидівських книгарнях, котрі беруть в комісову розпродаж і по пів році вертають назад?! Багато є нових видань з української літератури, але купити їх неможливо, бо ціни є за високі, а читати хочеться! Добре було би, щоб над цим способом поширення книжок призадумались видавництва і провели його в життя. Тоді втихнуть нарікання, що ніхто не купує і не читає книжок. Багато наших людей, не маючи змоги дістати своїх книжок на догідних умовинах, кулюють чужі, які не лякаються давати їм на сплати і тим самим піддержують чужий книжковий рух, та підривають власний. Вже й нічого казати, що через читання чужих книжок набирають люде инших поглядів, і затрачують національну свідомість. Брак української книжки впливає некорисно на молодих заточенців, котрі зі шкільної лавки пішли за куснем хліба без життєвого досвіду в чуже оточення і не мають духового звязку зі своєю батьківщиною.

Іван Рачок
учитель.

Памятайте: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі пихоліття!

По широкому світі.

Рада Амбасадорів, яка все ще вряди годи збирається, коли діло йде про військову контролю над Німеччиною, рішила, що ця контроля повинна надалі лишитись в її руках, а не перейти до Ліги Націй. Ця Рада стверджує, що Німеччина не виконала зобовязань Версайського договору, фабрикуючи на далі вибухові матеріяли, зміцнюючи твердині, організуючи потайки армію. Німецька преса сильно обурена цим рішенням.

Німецький кабінет, по інформаціям французької преси, мав скласти формальну обіцянку, що не дозволить на поворот Вільгельма II. до Німеччини.

На конференції англійських доміній мін. зак. справ Чемберлєн висловився дуже оптимістично про міжнародне становище Англії. З Німеччиною та Францією Англія живе дружно, а Туреччиною погодилась щодо Моссуля.

Становище Америки до проєкту европейських фінансістів буде зясоване Куліджем у найблищих днях офіціяльно. Вже нині відомі головні думки цього становища. Америка ставиться прихильно до ідеї вільної торговлі в Европі, одначе не вважає можливим приноровити її в себе. Скасування митових кордонів в Америці зашкодило би більше европейським промисловцам, як американським. Першим їх наслідком було би зменшення покупної американської сили, обниження заробітних плат в Америці, ускладнення сплати довгів. Митові охоронні закони в Европі є тому зайві, що рівень життя і заробітків є майже у всіх країнах однаковий.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** У вчорашньому числі „Діла" сконфісковано два місця в статті „Після вбивства". Це 89-а чергова конфіската нашого щоденника в цьому році.

— **Знов великий політичний процес.** В днях 12—15 листопада цього року відбудеться на виїздній сесії луцького окружного суду в Володимирі розправа проти 151 осіб, обжалованих за державну зраду. Обжалувані, за кількома виїмками, самі селяне володимирського повіту. Акт обвинувачення закидає їм приналежність до комуністичної партії Західної України. Цей монструальний процес повинен виявити в цілій наготі роботу провокаторів, що загнали аж 151 малосвідомих людей на лаву обжалованих. Оборонцями в тому процесі виступають д-ри: Ст. Шухевич, пос. Підгірський, Вол. Криницький, Дурач, Глушкевич, Гонігваль.

— **Новий хор Кошиця.** Ми вже повідомляли свого часу, що відомий диригент Олександер Кошиць організує новий український хор у Ню-Йорку. Тепер довідуємося з американських українських газет, що цей хор розпочав уже свої виступи в Ню-Йорку, а потім зробить поїздку по цілих Злучених Державах. Поїздка обчислена на пів року. Після того хор задумує вибратися до Мексику і до Південної Америки. В новому хорі Кошиця є багато співаків з попереднього хору, тому не диво, що його мистецькі і голосові кваліфікації незвичайно високі. Сам Кошиць заявив, що новий хор співає ще краще, як той, з яким він мав такі успіхи на американській землі перед трьома роками.

— **З життя Українців у Парижі.** Дня 17. ц. м. відправилося в українській автокефальній православній церкві в Парижі (96, бульвар Огюст Бланкі) торжественне богослужения з приводу свята св. Покрови (празник війська УНР.). Після богослужения відправлено панахиду за погибших вояків, а потім зложено вінок на могилі пок. гол. отамана Петлюри. — З 15. ц. м. зачалася праця в „Дитячій Розвазі" (недільна школа), що її ведуть українські евангелики. До школи приймаються діти від 5 до 14 літ.

— **„Історія політичної думки галицьких Українців".** Інформують нас, що перша частина цієї книжки д-ра Костя Левицького вийде на другий тиждень. Одержать її всі ті, що зложили в передплаті 10 зол. за примірник. Друга частина вийде при кінці листопада. Передплату (10 зол.) приймає „Краєвий Союз Кредитовий" у Львові, Ринок 10/1.

— **Фальшиві гроші.** У Станиславові появилась більша скількість фальшивих пятьзолотівок, імовірно румунського походження.

— **Боротьба за титул „д-р".** Віденська „Вища школа сьтогої господарки" вже місяць зачинена, 1.500 її студентів страйкує, бо домагається заведення у цій школі „докторату". Ледве почались виклади, сали опустіли. Управа школи гадала спершу, що страйк заломиться [illegible]

Івась і Галюся.

4. Купець, хоч куди...

„Побрий вечір, пане!
За ці гроші, прошу
Дайте до обуви
Пасту, а хорошу".
„Найкращу у світі
Дам солодкій душці:
Оцю пасту Ердаль*)
З жабкою на пушці".

*) „ЕРДАЛЬ" з червоною жабою — то правдиве добродійство для шкіри.
Красний варіб.

що в нічому студенти не вміють бути такі солідарні як у бойкоті науки. Професори цієї вищої школи не мають перед кім викладати, а навіть загрожені у своїх пенсіях, бо 1.500 студентів не складо оплати. Чужинці, що приїхали на студії, вертають додому або ідуть до инших шкіл. Деякі професори вже схиляються до думки, що треба таки вволити волю своїх студентів і дати їм право здобувати докторський диплом. Цікаво, що саме тепер, коли загально в Европі старі титули „докторів" касуються для тих, що здають тільки звичайні іспити і вони є резервовані як виїмкове наукове відзначення за написання оригінальної праці, Австрія, де кожного студента титулювали „доктором", буде мати ще більше докторів старого типу.

— **Розкопки в Бесарабії.** В околиці Кишенева, підчас робіт над каналами, найдено кости мамута та ріжну камінну посудину. Деякі румунські вчені кажуть, що ця камінна посудина походить ще з ледяної доби. Цей погляд мав би тому велике значіння, що захитав би дотеперішньою теорією про те, що Бесарабія колись находилась під поверхнею моря.

— **Померли.** Ганс Е. Кінк, один з найвизначніших (хоча невідомих) норвежських письменників, у 61. р. життя. Він належав до славної „чвірки" складеної з К. Гамсуна, А. Гарборга і Г. Гейльберга. Кінк видав 9 повістей, 10 томів новель, 8 драм і чимало літературних нарисів. Недавно вийшла в німецькім перекладі його повість „Спокуси Нільса Брасме". — М. В. Вінавер, визначний російський правник та історик помер на півдні Франції, уродився в 1869 р. у Варшаві. Був довгий час адвокатом у Петрограді, — головою відділу цивільного права в товаристві юристів, видавцем їх органу „Вестника Права". В 1904 р. основав разом з Мілюковим і Набоковим конституційно-демократичну партію („кадетів"). Останніми часами був членом редакції паризьких „Последнія Новості", виданих Мілюковим. — Один з найстарших провідників американських соціялістів Дебс. Він кандидував пять разів на президента Зединених Держав. Підчас війни він вів енергійну мирову пропаґанду і був противником участи Америки у світовій війні. За цю діяльність попав на кілька літ до вязниці і щойно Вільсон дарував йому кару.

— **Жіноча перемога.** Феміністичний рух може в своїх анналах записати нову, виїмкову перемогу: є містечко, яким правити будуть не мущини, а жінки. І то не десь в екзотичних країнах, а в Бельгії. Називається воно Герк-ля-Віль. Як до цього дійшло? Перед виборами до міської ради приготовили два ріжні списки: мужеський та жіночий. Тимчасом список мужеського пола предложено у співаннім речинці; жінки доказали, що є точніші. Міська рада мусіла затвердити єдиний список, який лишився: радними міста стали жінки.

— **Кальоші для авт.** Московський науковий інститут гордий на новий винахід. У краю, де вживали найбільше кальошів, найшовся винахідник, який рішив, що цей засіб комунікації, корисний в осени та в зимі для людей, можна вжити також для автомобілів. На їх колеса накладається спеціяльні гумові покривці і вони можуть їхати через найбільший сніг і болото.

— **Алькоголь і парламент.** Член англійського парламенту д-р А. Сальтер, приналежний до робітничої партії, винув приводно своїм товаришам-послам важке обвинувачення, а саме: що вони приходять на засідання „на підпитку", не тверезі, і наслідком цього ці засідання є дуже бурхливі, непродуктивні та неповажні. На першім місці стоять члени консервативної партії, які надто часто заглядають у парламентський буфет до склянки. Інші партії також не є вільні від впливів алькоголю. Приводно не подав він прізвищ, але заявив, що приватно готов сказати кожному в лиці очі те, що бачить публіка на галерії парламенту. На таку заяву члени консервативної партії відповіли п. Сальтерові, що в англійськім парламенті ніхто ще ніколи

буцімто мають таку страшенну погорду! А проте, яка шкода! Бо чимало серед них є не без талантів. Жаль великий, що вони пустилися на шлях, на якому можна зробити одно тільки: скрутити собі шию.

IV.

Та, гов! Розпочалися на днях виставі штуки (каже автор навіть: комедії) поважної, не тільки без лєсбійського чи педерастичного „кохання", але взагалі без ніякого кохання. Це — „Диктатор" Жюля Ромена.

Про автора цього і його фарсу „Доктор Кнок або трюмф медицини" ми писали десь тому зо 2 місяці, в дописі „Сліпі бачать?"

Дені, проводир революційної партії в неозначеній европейській країні з парляментарною монархією — провалює міністерство. Зробивши те, він довго-довго перебалакує з другим проводирем своєї партії, Фереолем, про те, чи скористати в заколоту і викликати соціяльну революцію, чи ні. Кінець кінців, проти ради Фереоля, Дені приймає від короля поручення зложити новий уряд, з диктаторською владою, велить увязнити Фереоля і пішле його ймовірно під шибеницю. Він „Диктатор", а куртина спадає.

„Сюжет" і вдача „Диктатора" могли би бути драматичні й патетичні, як би почувалися в штуці подих і конфлікт пристрастей. Але там є єдино тільки дискусії, і то дискусії односторонні. Односторонні, бо Дені і його ніби-то противник Фереоль, поза назвами і вусами, нічим у вдачах своїх не ріжняться. Ті самі темпераменти, ті самі духові формації. Таким чином ті дискусії, то навіть не справдішні діяльоги, а по суті просто монольоги. Як драматичне явище „Диктатор" не має змислу: прислухуємося запитам і відповідям, але не відчуваємо духового живчика — що саме ворушить цих манекінів, вилханих словами.

Нема там нісенітниць, нема й сторонности автора, але манекіни остаються манекінами, а слова-словами, від яких нам ні тепло, ні холодно.

Треба ще зазначити, що всі згадані штуки граються знаменитими актерами, справді достойними чогось ліпшого.

(Докінчення буде.)

не бачив підхмеленого посла і що такі обвинувачення є тільки плодом уяви посла, запамороченого ідеєю „тверезости".

— **Примхи моди.** Цим разом не для гарного пола, а для *бридкого*. Мущини мають носити корсети. Така звістка приходить з Парижа, з центра всіх окрас людського тіла. У всякому разі ідея не нова. Джигуни минулого віку, гвардійські і негвардійські офіцири часто вбирали на себе панцир з корсету, щоби мати гарний стан. Жінки від літ зірвали з цими кліщами краси. Корсет признали негігієнічним і його дроти заступили пружними стяжками з шовку або гуми. Але творці моди міркують так: мущини мають більше сили і лекше вдержать модний панцир. Крім цього вони є більшими аматорами пива і в добі „струнної лінії" тіла підуть за голосом моди. А що в нинішніх часах жіноцтво позичає моду від мущин, чому мущини не мали би трохи „пошалювати" жіноцтво і вбрати корсети? Фабриканти моди є нині сильніші, як диктатори політики та фінансів.

— **Причина розводу.** Королева американського екрану Констанс Тальмедж приїхала в Париж розводитись. Це вже не перший її розвід і не вперше так само мотивований. Її чоловік капітан Мек Кинстон має 40 літ, але це за мало (або за багато), щоби подружжя з ним не було нудним. Вона познайомилась з молодшим Французом, який має більше даних на мужа фільмової артистки. Важко сказати, ним можна вдоволити артистку, яка заробляє річно 40 міл. дол.

— **Школи Форда.** Форд основав в Детройті цілу низку фахових шкіл. Зряди-годи звертаються до нас із запитом за інформаціями щодо цих шкіл, тому ми подаємо тут кілька фактів: Кандидатами до таких шкіл мусять бути фахівці зі скінченими теоретичними студіями та практикою; є там: реміснича школа, челядників, школа технольогії, стенографії. Вступ туди мають у першій мірі продавці фабрикатів Форда. Т. зв. Ford Service school має на меті створити в різних країнах працьовників ознайомлених з технічними принципами та засобами промислової продукції. Кожний студент переходить усі відділи, нормально на протязі двох літ. Студенти заробляють те, що пересічні робітники: на протязі перших двох місяців по 5 дол. денно, пізніше по 6. Відділ призначений виключно для чужинців, має більш 400 студентів, з 29 різних національностей; разом в усіх є 4000. Загальні умовини такі: сталеві нерви, сильні мязи, здоровий шлунок, який може видержати американську кухню, спроможність простояти на ногах 8 годин з єдиною перервою 20 хвилин, зручність у рухах, добрий зір. До кожного студента докладає Форд 2000 дол.

— **Ще один рекорд.** У Парижі вийшла пятий раз замуж 28-літня пані Неш, відома під фірмою „найкраще одягнена жінка в світі". Вийшла вона замуж за сина промисловця, який може називатись „найкраще реклямованою французькою фірмою" т. зв. аперітивів (вина, що розбуджують апетит перед їдженням) його імени: Дюбонне.

— **Світова хроніка.** У Толедо почався євхаристичний конгрес; зїхались на ним епископи з усіх країв. — Бурмістр Амстердаму заборонив мешканцям свого міста танцювати в неділю. Не є виключені заворушення з цього приводу. — Румунська королева Марія, приїхавши до Вашингтону, простудилась, так, що місто припинило святочний привіт приготований з нагоди її приїзду. — У Парижі скінчився конгрес землемірів при делегатах з 15 держав; його мета — зорганізувати „землемірний інтернаціонал" і боронити професійних інтересів своїх членів. — Італійський скарб оголосив бюджетне справоздання за перше чвертьріччя 1926—1927 і стверджує, що має надвишку в доходах 55 міл. лірів. — Підчас виставки у Філядельфії, з нагоди 150 роковин незалежности Злучених Держав, американські Жиди зробили там віче при участи, як кажуть, 35.000 осіб; спеціяльні поїзди привозили учасників з усіх кінців світа. Сенатор Едвардс заявив, що Жиди були одні з перших (!) які дали підставу до незалежности Злучених Держав. — Жінка М. Горкого, що вернулась до Москви, каже, що стан здоровля автора „Міщан" не є добрий; він живе в Сорєнто (Італія) і хоча перетомлений працює далі. — Французький кардинал, Дюбуа, архиепископ Парижа, брав цими днями участь разом із своїм секретарем і пралатом у постановці нової фільми, на підставі повісти Гервіє.

— **З кіна.** У кіні „Лев" почалась нова сальонова сенсаційна фільма в 8. діях п. з. „Червона мишка". У головній ролі Егеде Ніссен і відомий з „Нібелюнгів" Павло Ріхтер.

Всячина.

Протектор талантів. Фантазія людей, що шукають по війні легкого заробітку, є невичерпана. Інколи вона має всі риси дотепної комедії. У Парижі ставав цими днями перед судом редактор журналу „Поезія" і видавництва „Майбутні", за те, що... нічого не видавав, а вдоволявся тільки фірмою цих підприємств. Вони були йому потрібні як претекст до подружих посередництв. При помочі літератури він ловив легковірні жіночі серця. Пан Моріс Лєвель знав, скільки жінок шукає розваги в пері і вірить у свій талант. Він розіслав в тисячах примірників комунікат про новий журнал, який має вивести на денне світло невідкриті молоді таланти. Одержавши тисячі листів, вибрав з них як знавець ті, поза якими знюхав капітал. Капітал не на талант, а в звичайній валюті. І почав відвідувати жіночі таланти. Делікатною, дипльоматичною розмовою научав на труднощі, з якими мусить боротись кожна нова літературна сила і на свою добру волю допомогти авторці попасти в друк. Одна старша вчителька дала йому на цю ціль 20.000 фр.; одна вдова вартісні папери вартости 50.000 фр. і дорогоцінности із свого замку; инші жінки разом із своїми рукописами ріжні суми від 8.000 до 15.000 фр. З тих усіх тільки одна діждалась побачити свій вершик в однім провінціональнім журналі. Всі покривджені авторки обвинувачували перед судом пана Лєвеля дуже тяжко; вони були огірчені що він так осмішив їх. Одна почала навіть перечитувати на сцені свої поезії. Пан Лєвель не втратив гумору. Він заявив, що він є аж надто гостро покараний страшними рукописами, які мусів прочитувати. Його засудили на пів року. На салі почули плач. Це плакала одинока друкована авторка. Цей друк коштував їй 1500 фр., одначе вона була закохана в „відкривнику свого таланту". „Зажди на мене, я вернусь, сказав „пан редактор" до цієї сентиментальної дівчини. „Зажду!" сказала вона. Дотепні Французи кажуть, що коли він справді вернеться до неї, вийшовши з вязниці, тоді треба йому вибачити.

Люде з очима Рентґена. У Парижі істнує інститут для „метапсихічних" досліджень виїмкових психічних явищ непризнаних покищо наукою. На його чолі стоять два визначні учені Рене Сюдр (Sudre) і Ості. Вони саме видали спільно велику книжку, вислідки своїх довголітніх студій п. з. „Вступ до людської метапсихіки". Є це дуже обширний огляд „окультного знання", із становища нових наукових ідей. Автори розбирають критично тайни підсвідомости, телепатії, ясновидючости, „матеріялізації" то-що і стверджують обережно те, що можна зачислити до „фактів" і те, що належить покищо до царини гіпотез. Рене Сюдр робив на протязі літ сеанси з різними медіями. У цій книжці находимо цікаву главу про експерименти з відомим ясновидцем Оссовєцьким. Він відчитував усе, що було написане в закритих чорних копертах. Сюдр написав раз на клаптику паперу відомий афоризм Паскаля: „Людина — немов тростина, найслабше сотворіння в природі, але це думаюча тростина". Оссовєцький, володіючий слабо французькою мовою, так відчитував це сховане щільно речення: „Те, що там написане, торкається людства, чи радше чоловіка... Чоловік дурне сотворіння... Ага! це приповідка, думка з якогось великого фільософа... Паскаля... Чоловік — слабий, слаба тростина, але тростина, яка думає". Иншим разом поклали перед ним оловяну рурку, в якій був схований портрет. Ніхто з присутних (навіть дослідників) не знав, що це за портрет. Оссовєцький узяв рурку до руки і сказав зараз, що там є якийсь рисунок. І далі: „На ньому — якийсь високий офіцир... Це видко по його уніформі і численних ордерах на грудях... Портрет великого чоловіка не тільки стратега, але й політика... Це образ Пілсудського". Коли раз присутна при такім сеансі Сара Бернар написала речення із словом „ефемерний", він не міг його відчитати, бо не розумів його значіння, а тільки сказав, що останне слово має вісім букв, а по них іде знак оклику. Ще цікавіші досліди з ясновидячим на імення Алексіс. Алексіс грав у карти з відомим „чародійним штукарем" Робертом Гудіні і мав завязані очі. Він відчитував карти, які Гудіні держав у руках, схованих під столом. Відтак заявив Алексіс Гудініому, що бачить у його портфелі три листи: один від директора театру, два від двох жінок. Коли Гудіні застібнував блюзку на грудзях, щоби тим більше скрити листи перед очима (завязаними!) Алексіса, цей прочитав усі три листи, ще й подав точні дати з життя обох цих дам. Таких прикладів начислюють автори згаданого твору чимало. Відомо, що кожний такий експеримент роблять учені при якнайбільшій контролі, вживаючи всіх засобів осторожности, щоби не впасти жертвою „престідігітаторів", які помагають собі різними штукарствами, є у змові з иншими помічниками, то-що.

Нові книжки й видання.

КНИЖКИ:

М. Рубакин: ОПОВІДАННЯ: З ЦАРСТВА ЗВІРІВ. З ілюстраціями. Переклав Микола Кокольський. Львів 1925. Накладом Михайла Таранька. Зміст: 1) Як звірята спасають себе від голоду, зимна, посухи і спеки. 2) Як звірята працюють та добувають собі їду. 3) Про різні справи в царстві звірів, про війни й завоювання. 4) Як звірята улаштовують собі домівки. 5) Як звірята мандрують.

КОЛИ САМІ СОБІ НЕ ПОМОЖЕМО ТО НІХТО НАМ НЕ ДОПОМОЖЕ! Зміст: Вступ. Про гріхи громадянства. Бути, чи не бути! Чого домагається громадянство від вільних станів? Без капіталістів але з капіталістами. Роля жінки. Підсумки. Львів, 1926. Накладом Нар. Організації Українців міста Львова.

ЖУРНАЛИ:

„СВІТ", ілюстрований журнал, виходить кождого 1. і 15. дня в місяці. Ч. 19—20. Зміст: І. Камінський: Ювілятові. Д. Загул: Друга година ночі. Д. Рудик: Дмитро Загул, З українського мистецтва. Василь Некрашевич: Черпечий скарб. Цвинтар мумій. Конкурс на найгіршу книжку. Б. Лепкий: З циклю „Осінь". В. Дорошенко: Володимир Гнатюк, З культурного життя України. Є. Чайковський: В ледовому підземеллі. Чи звірята мають сни? М. Кічура: Все балачки, сантименти... К. Чінка-Андрієнко, Мих. Рудницький: Карикатурист у карикатурнім середовищі. Д. Козій: Метафізика страждання. Афоризми Б. Шова. В погоні за рекордами. Філятелістичні дива. Ст. Р Станде: Балляда про „Невідомого Жовніра", Останки варварства, Густав Гаєрштам: Смерть дитини. Роковини найбільшого міста, Найстарший календар світу, Каблева телеграма і радій, Загадочне зникнення мумій, Ворог людства, Ж. Санд: Мала Фадета. 25 ілюстрацій.

„КУЛЬТУРА", журнал культурного, суспільного й політичного життя. Зміст 10. ч. за місяць жовтень 1926: В. Бобинський: Смерть Франка (поема). Турян: „Моральна революція", Н. Лазаревич: До характеристики програми УСРП. Т. Романович: „Метафізичний намул у марксізмі", О. Стефановський: На маніяцких українського соціялопортунізму. О. К.: Воскресення з мертвих. Стецький: Буря в Англії. І. Прищляк: Клясова солідарність на 4 і пів процент. Документи й матеріяли. (Донеси царської охранки на Івана Франка). Тихон: Нове Життя". Ціна примірника 2 зол. Адреса: „Культура", Львів, ул. Оссолінських ч. 10.

ВІСТИ З ЛУГУ. Рік І. ч. 4. Львів 25. жовтня 1926. Зміст: Лугова каршість і солідарність. — Непрошені опікуни для Лугів. — Осторога! — В. Петрів: Бесіди про методику тілесних вправ для пожарників. — Дашк.: Як держати в порядку сикавку і вужі? — Технічні прилади для пожарників. — Плян праці на листопад і грудень. — З Лугового життя. — Веселий куток. — Оголошення. — Адреса: Львів, Зіморовича 20.

✝ Посмертна згадка.

Олександер Рожко-Орлянський. Дня 20. вересня ц. р. помер в Закопанім у санаторії секретар Української Національної Громади в Закопанім, артист-маляр, лицар залізного хреста і сотник Української Армії **Олександер Рожко-Орлянський.** Хоча Рожко-Орлянський родився, виріс, здобув середню освіту в Петербурзі і був сином російського генерала, але знав гаразд, що на кістках його предків повстала столиця тюрми поневолених народів. І як тільки в 1917 р. повстав український нарід, щоб розбити тюрму народів і здобути волю й незалежність, в жилах Рожка-Орлянського заговорила козацька українська кров і він залишає російську армію, в якій був офіцером і стає в лави активних борців за національні ідеали українського народу. З крісом в руках проходить усі етапи боротьби за національне визволення українського народу. Бере також участь з частиною Української Армії в т. зв. „зимовому поході", де був начальником конвою генерал поручника Омеляновича Павленка. Не залишаючи Української Армії до осени, був нарешті примушений з цілою Армією залишити терен України, наслідком чого був інтернований і, як значна більшість, попав у „табори смерти", де й захворів на сухоти. Перебуваючи в незвичайно тяжких умовах емігрантського життя на вигнанні й заробляючи малярською працею на скромне життя, покійник боровся довго зі смертю, аж поки вчора не перемогла й не поклала кінця його істкуванню. — В. Й. П.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:
Середа 27.X. Надвірна.
Четвер 28.X. Надвірна.
Пятниця 29.X. Станиславів.
Субота 30.X. Калуш.
Неділя 31.X. Калуш. 719 15-?

На „Рідну Школу" зложили Вп. інж. Ярослав і Ярослава з Демчуків Гузарі в Галичі 50 зол., місто подяк за надіслані бажання з нагоди їх вінчання. Вп. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа „Рідної Школи".

Місто вінця на могилу бл. п. о. Льонґіна Тустановського зложив на „Рідну Школу Вп. д-р Микола Панас з Золочева 20 зол. Жертводавцеві щиро дякує Головна Управа „Рідної Школи".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

АБСОЛЬВЕНТ гімназії, рутинований інструктор слабих дітей, найрадше з середніх шкіл. Ласкаві зголошення Марія Тополькич Олія, почта в місці. 795

ПРИЙМУ хлопців до науки шевства. Кармарський Осип, Львів, Льва Сапіги 17. 782 3—3

БАНДАЖІ на найбільші проекулини. Опаски черевні лічничі для утилих пань. Гумові пачухи проти жилавця. Косметичні опаски для зреформування пів. Штучні ноги і руки для ампутованих і т. п. порадчає Бандажист Полячек в Самборі. Цінники даром. 689 15—17

ВПРАВНИЙ солїцитатор-адвокат, що пише бігло на машині Adler (по українськи і по польськи) найде негайно місце на дотіднях услівях в адвокатській канцелярії. Зголошення слати на адресу: Др. Бих, адвокат Копиченці. 788 3—3

1 зол. 50 сот. коштує одна ложка, вилка або вилки з хінського срібла у Миколи Коперника 14. Проти кіна Коперник. 681 6)

ФІЛЬВАРОК з 23. моргами поля, хатою, будинками господарськими і мурованим млином водним близенько Львова продається. Інформації удїлить адвокат Добрянський Львів, Валова 14|II. Посередництво виключене. 797 1—3

ВПРАВНА ІНСТРУКОРКА з матурою гімназіяльною і семінаріяльною з інтелігентного дому пошукує лекції з шкільних, семінар. і народних. Може удїлити також початків гри на фортепіані. Зголошення слати на адресу: Український Базар Стрий, для Абсольвентки. 796 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст венеричних і шкірних недуг

д-р Генрик Роемарін

б. с. клінік держ. львівської, відемської і паризької, б. управитель венер. шпиталю повернув і ординує від 8—10. 12—1 і 3—4
Львів, вул. Коперника ч. 12.
Окрема ждальня для Пань. Тел. 38—11.
741 5—5

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
Львів, Городецька 46. Телеф. 894.
734 Пересвітлення Рентґеном. 4—6

Лікарсько-дентистичне Заведення
д-ра Симона Раппапорта
Якова Насса
ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17|II.
Пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті по американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.
791 3—3

Дбайте про своє здоровля
„Швайцарське Гірке Зілля" з марки Когут) вживається при недугах жолудка, кишок, обструкції і жовчевих каміних.
Швайцарське гірке Зілля є природним лагідним прочищуючим средством, та улекшує функції органів травлення, діла проти надмірного товстіння і побуджує апетит. Продають аптики по зол. 1·50 за коробку. Рец. Мін. Пубя. Здр. ч. 400 Ляб. Хем. Фарм.: **А. Гонтовці і Син в Варшаві, Лешно 41.** Висилаємо найменше 2 коробки по одержанню зол. 4·30 з присилкою. 728 10 4—24

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутком". 728 a) 11—

Футра всілякі виконує солідно, дешево і точно
РОБІТНЯ ФУТЕР **Кароля Ширера**
704 **Сенаторська 10.** 2—12

КУПНО — ПРОДАЖ — ЗАМІНА
„МОНЮШКО" фортепіянів і піяніно
Львів, вул. Зіморовича 10. Тел. 35-54.
615 7—8

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 238 (10.915). Львів, середа 27. жовтня 1926. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів. Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щлдн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудням. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Польща монархією?

Сензаційні заміри польських монархістів. — Програма польських монархістів. — Засідання сойму.

Варшава, 25. жовтня 1926.

Виїзд марш. Пілсудського до Несвіжа і наради, які там мають відбуватися, є темою розмов усіх політичних кол. У звязи з тим є вісти, що монархістична організація на одному з останніх засідань ухвалила проект покликання на польського короля кого сь із англійського королівського дому. Англія мабуть погоджується на таку концепцію. На регента покликали би марш. Пілсудського.

У звязи зі зїздом монархістів, що має відбутися в Несвіжі, їх орган виленське „Слово" подає програму монархістичної організації в Польщі. У відношенні до національних меншостей програма містить: Королівська влада в Польщі, що є вицвітом народового духа, окружить своєю опікою братні народи: „руський", білоруський, литовський так, щоби вони, живучи на нашій території, почувалися співгосподарями в спільній батьківщині і запевнить їм спроможність свобідного культурного й економічного розвитку. — У відношенні до жидівської меншости програма зазначує, що до Жидів, які живуть у польській державі, а які не є звязані з польською культурою, королівська влада відноситиметься толерантно, але постійно осілі елементи боронитиме, щоби над ними не взяли переваги жидівські впливи в культурній і господарській ділянці. Монархісти заповідають також запевнення свободи розвитку всім віроісповіданням і обрядам.

Маршалок сойму розіслав послам запрошення, щоби на день 30. жовтня приїхали до Варшави. Відбудова соймового будинку скінчиться до пятниці і засідання могтиме відбутися 30. жовтня.

Після вбивства.

Львів, 26. жовтня 1926.

Судове слідство.

Незалежно від слідства поліційного, яке веде політична і кримінальна поліція, суд окружний карний у Львові веде окремо слідство в справі убийства пос. Коросівської. Слідчий суддя Янушевський переслухує дальше очевидних свідків убийства, а також рівних добровільних свідків, що голошуються з усякого роду спостереженнями й ревеляціями. Тих добровільних „свідків", як кажуть, є тьма тьменна, бо польська преса взиває цілу польську суспільність допомогти викрити убийників пок. Собінського.

Слідство поліційне.

Слідство, що його веде поліція, розтягнено головно на рівних молодих людей, щоб дійти хоч посередно до джерела злочину. Всю свою енергію поліція спрямувала, як подає польська преса, на те, щоб дійти такими чи иншими дорогами на слід „українських боївок". Як досі — без ніякого успіху. Сама польська преса заперечує, начеб арештовано якихсь 7 українських студентів, а між ними й убийників, при переході Збруча. Таксамо не має нічого спільного з убийством один матурист-Українець, арештований в Мостиськах під замітом похвалювання цього убийства. Словом — ніякого сліду убийників.

Ревізії.

Ревізії у Львові у звязку з убийством не вгавають. Щодня повідомляють нас про свіжі ревізії в рівних сторонах міста. Вчора 25. п. м. відбувався точно 30-та з черги ревізія в помешканні п-ні Зофії Фронзей при вул. Зеленій ч. 77. Ревідовано від год. 7·30 до 10 рано папери й документи сина п-ні Фронзей Володимира, студ. медицини, що недавно приїхав із Чехословаччини, а також студента вет. мед. Петра Куликівича і студ. філ. Михайла Чорнодольського, що разом з ним мешкають. Забрано у студ. Володимира Фронзея такі папери, як статут „Просвіти", листи від нареченої і т. п.

Міністр Славой-Складковський і убийство.

Польська преса подає, що на конференції, яка відбулася у львівськім воєвідстві в дні похорону пок. кур. Собінського з участю міністра внутр. справ ген. Славой-Складковського, п. міністр, інформуючись про хід слідства, грозив кулаком до стола і кричав: „Злочинці мусять бути зловлені, і то правдиві!" З того приводу „Сл. П." пригадує, що в справі відомого нападу на пос. Здзеховського той самий міністр започаткував ще перед трьома тижнями ексгумацію слідство, а досі воно не може виказатись найменшим успіхом.

Виїзд б. ціс. Вільгельма.

Лондон, 25. жовтня 1926.

„Ню Йорк Геральд" повідомляє з Парижа, що Рада Амбасадорів позволить бувш. цісареві Вільгельмові покинути Голяндію і виїхати до Греції для порятування здоровля. На думку лікарів острий голяндський клімат шкодить здоровлю бувш. цісаря. Він подорожуватиме під ескортою спеціяльної прибічної сторожі і вільно йому буде підчас подорожі задержуватися також і в Німеччині.

Персональна мадярсько-румунська унія.

Відень, 25. жовтня 1926.

Із Букарешту повідомляють, що проект персональної мадярсько-румунської унії стрінувся з опозицією ліберальів і хліборобської рум. партії. Ці партії побоюються, що унія скріпила би в Румунії великих земельних власників. Крім того переговори над унією розбилися об справу наслідства престола. Мадяри домагаються приверпення прав кор. Карла.

Стріча Штреземана з Муссоліні?

Женева, 25. жовтня 1926.

Не зважаючи на заперечення італійського уряду, в тутешніх політичних кулях упорто говорять про недалеку стрічу цих двох політиків.

„День ощадности".

Зїзд українських ощадностево-кредитових кооператив.

Львів, 26. жовтня 1926.

З ініціятиви Льомбардської Каси Ощадности відбувся в 1924 році Перший Міжнародній Ощадностевий Конґрес в Мілянї. На цьому конґресі вирішено день 31. жовтня, себ-то день закриття конґресу, признати постійним щорічним „Днем ощадности". Одночасно постановлено покликати до життя Міжнародній Інститут Ощадности в Мілянї.

Згаданий Інститут заснований в 1925 р. в Мілянї (Via Monte di Pietà, 4.) Його метою є головно пропаґанда ощадностей серед найширших верств суспільности, підтримка розвитку ощадностевих інституцій у всіх краях, координація їх праці на міжнародньому терені та періодичне організування міжнародніх конґресів.

На весну 1927. року проектований є II-гий ощадностевий конґрес у Філядельфії, який буде мати на меті обєднати змагання всяких ощадностевих інституцій у праці над ширенням ідеї ощадности; уможливити рівним народам обзнайомлення з методами і системами поширення грошевої ощадности; поширити розвиток ощадностевих інституцій в рівних краях та шляхом порозуміння тих інституцій витворити умови, які утревалювали би призвід і мир поміж народами.

Членом Міжнароднього Інституту в Мілянї може бути кожна ощадностева інституція.

Свято „Дня ощадности" має бути присвячене загальній пропаґанді ідеї ощадности в найширших верствах суспільности, а одночасно мусить стати днем праці, присвяченим ідеї ощадности, ширеній живим і друкованим словом в церкві, школі, родині й у всіх народніх установах.

Вже в 1925 році святковано „День ощадности" в 27 державах, що брали участь в ощадностевім Конґресі в Мілянї.

Американці в Зєдинених Державах щорічно святкують „Тиждень ощадности", який починається в дні уродження Франкліна (17. січня).

В цьому році українська кооперація відсвяткує „День ощадности" зїздом кооперативних установ, на якому буде виголошений реферат про ідею ощадности та буде обговорена справа зорганізування пропаґанди ощадности.

Зїзд визначено на день 30. жовтня (субота) п. р. Відбудеться він в льокалї Центрального Кооперативного Банку „Краєвий Союз Кредитовий" у Львові (Ринок ч. 10) від 10-тої години перед полуднем. Усі кооперативи, а перш усього ощадностево-кредитові, повинні через своїх членів узяти в зїзді масову участь. Зорганізована ощадність належить до ряду тих умов, що є основою нашого економічного розвитку.

Біржа.

Гроші.

Девізова біржа виявляє слабу тенденцію. Курс доляра таксували 9·00—9·03, а в приватних оборотах оферували доляри по 9·00—9·01.

Збіжа.

На біржі екзекутивне купно гороху Вікторія, платили за нього 101·75 зол. З причини недостачі залізничих вагонів і наслідком того утрудненого довозу, дуже скромна подача при вельми сильнім попиті. Надслідком того ціни йдуть угору. Пшениця краєва дворська 45·75—46·75, пшениця краєва селянська 43·25—44·25, жито галицьке 33·25—34·25, ячмінь галицький броварний 32·00—33·00, ячмінь галицький до перемелювання 30·00—31·00, ячмінь пастівний 27·05—28·50, овес галицький 28·00—29·00, кукурудза румунська 29·50—30·50, бараболі промислові 6·50—7·00, фасоля біла 38—40, фасоля колірова 30·00—32·00, фасоля краса 36·00—38·00, горох пів-Вікторія 85—90.

Примеркле світло.

Львів, 26. жовтня 1926

„На тій окраїнній високій школі (kresowej wszechnicy) — кінчив свою інавґураційну промову п. ректор Семірадський — до якої, не зважаючи на агітацію ворожих нам елементів, горнуться Русини з Малопольщі і Волині, а якої світло стягає до надполтавського города все численніше молодь з країв полудневої Славянщини, що давніше студіювали в Росії, вашим завданням, академічна молодіже, буде втримати високо прапор польської науки і культури. Все памятайте про те, що півторавікова неволя і насилля займаних могутностей не зуміли перероблти польського народу на Німців чи Москалів, підчас коли у вільній річпосполитій міліони Німців, вивінованих повною національною автономією і магдебурським правом — дали нам незвичайно патріотичне польське міщанство, а високий рівень нашої культури спричинив не лише повну асиміляцію близької нам литовської шляхти, але й елементів етнічно нам далеких, як подільські Вірмени або литовські Татари. Памятайте про те, що ви є квітом і надією народу і що на вас тяжить обовязок відзискати для Польщі гідне її світлої минувшини становище серед народів Европи".

Що вдаряє в цій святочній промові, яку ролю приписується „кресовій вшехниці"?

Ролю асиміляційно-денаціоналізаційну. Мовляв, Львів зі своїм спольонізованим вповні університетом є бастіоном польської науки і культури, є тією твердинею, яка з одного боку висилатиме все нові баталіони на завоювання і покорення „кресів", а з другого перемелюватиме в своїм млині українську молодь. Ось надії, які привязується до „кресової вшехниці".

Та чи справді те „світло" таке ясне, таке сильне, всеобіймаюче? Чи Львів і спольонізований львівський університет можуть сповнити покладані в них надії?

Дозволимо собі щонайменше сумніватися. Ніде правди діти, передвоєнний Львів був справді станицею і твердинею польської науки і культури, але повоєнний „польський Львів" є вже тільки тінню минулого, лише відблиском колишнього світла, що постійно меркне і розсівається, аж поки зовсім не згасне. Передвоєнний Львів, отрясшись з наслідків германізаційної доби, справді ставав усе більше „забороломъ польскости" не лише на Сході, але найвизначнішим польським осередком взагалі. Польська шляхта, найбільш освічена, найкультурніша і найзасібніша передова верства польського народу, актом угоди з 1867 р. з габсбурською династією здобула була необмежену владу в краю. Витискаючи всі соки з народу і розпоряджаючи величезними матеріяльними засобами, вона кинулася горячково до будівництва польськости на наших землях. При тому визначалася вона дипльоматичною гнучкістю і вмілістю приєднувати й українські елементи та перетворювати їх в своїх лакеїв. Польська шляхта (консервативна й національно-революційна) витворила була спершу тип

Red. odp. „Dło" we Lwowie. Pr. 471/26 W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dło" Nr. 233 (10911) z dnia 21. X. 1926 r. pod tytułem: „Zasądzenie [illegible]" na mocy art. [illegible] zawiera znamiona czynu z § 65 a) ustawy karnej, z czem zarządzono przez Prokuraturę dnia 10. października 1926 r. i w tym wypadku [illegible] uprawnień [illegible] zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. — Lwów dnia 22. października 1926 Nawel.

Red. odp. „Dło" we Lwowie. Pr. 476/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dło" Nr. 234 (10911) z dnia 22. października 1926 p. d tytułem: „Pisła wywiesiła" a) ustępy między słowami: „wolno... a słowami: „Do widzenia, b) ustępy między słowami: „Uczyniono... a słowami: „głosy świadczą przeciwko prasie, zawiera znamiona występku z § 300 ust. [illegible] dnia 21. października 1926 konfiskatę za [illegible] zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. — Lwów dnia 22. października 1926 Nawel.

Жіночі модні матеріяли
Шовки, Полотна
Мужеські сукна
1630 59—7
проти найдешевше
ФІРМА
РОМАН
ЗУБИК
Львів, Галицька 16

„gente Rutheni, natione Poloni", який і опісля з ходом демократизації суспільного життя авульгаризувався в ординарний і популярний тип „хруня".

Польська шляхта витворювала культурні цінности в користь польського народу, базуючись на праці мільонів робочих рук, які зі свого боку витворювали матеріяльні засоби для неї. Вона то творила Ossolineum, театр, обладжувала катедри на університеті; вона розсновувала мережу польського шкільництва, щедро наділювала польські культурні установи допомогами з краєвих фондів і державних. Польська шляхта стягала у Львові польських культурних робітників, визначних діячів з Варшави, Познання і навіть Київа. Особливо після невдалого повстання 1863 р. Львів і Сх. Галичина зароїлися припливом нових польських інтелігентських сил.

Цей процес нагальної польонізації нашої країни продовжувався і в добі поширювання демократичних ідей. Те, чого не могла зробити консервативна шляхта, робила польська демократія.

Довоєнний Львів був справді „заборолом польськости". Ясно, що з хвилею демократизації суспільного життя на його арену виступили й придавлені сили нашого народу. Львів став тереном боротьби двох культур: польської й української, але польська всетаки була горою. Поруч Кракова Львів був найбільшим осередком польської культури, найбільшим продуцентом польських культурних і всяких инших вартостей. Тут ділали найбільші польські уми, тут гуртувалися найбільші політичні голови, тут кипіло польське життя. Чи треба пригадувати давнішну польську пресу розмірно високого рівня, в якій працювали такі польські велитні, як Щепановський, Ревакович, Романович, Масловський, Вислоух? А та преса мала велику атракційну силу, коли поруч знівельованих українців, як Стебельський, Костецький, Миронович, Сроковський — працювали в ній такі передові Українці, як Павлик, Франко, Щурат, М. Ганкевич. Чи треба пригадувати ролю і значіння польського театру у Львові в добі Павліковського? Львів був осідком таких велитнів польської культури, як Бжозовський, Каспрович, Стаф, Іжиковський, Людвик Кульчицький і ин. Польськість затоплювала жидівську передову верству з такими провідними діячами, як Ашкенази, Колішер і Лєвенштайн. Таких прикладів можна наводити без кінця. Словом, Львів був справжнім великим центром польської культури. А сьогодні?

Гляньте на зледащілу, морально зруйновану, матеріяльно несамостійну (субвенціоновану) польську пресу! Порівняйте її рівень з передвоєнним, пошукайте за підписами хоч сяк-так відомого культурного діяча, а матимете те „світло", яке ще світить для п. ректора Семірадзького. Загляньте до вічно дефіцитових, містом штучно піддержуваних театрів, а пізнаєте „месіянізм" сучасного „польського Львова". Підіть і на прославлювану „кресову вшехніцу", де замісць науки процвітає політиканство, на вшехніцу", якої „світло" треба було піддержувати викиненням українських катедр, українських професорів і переслідуванням української молоді, а побачите, що те світло померкло.

В агонії „польський Львів", за який даремне Поляки лили свою кров. Його смерть неминуча, бо його польськість була і є штучною. Сьогодні тільки бюрократія, військо, написи на урядових установах і жидівських крамницях стверджують його зовнішній польський характер. Скупчені тут у добі неактивности Варшави і Познаня сили постійно відпливають на польську національну територію в її природні центри. Для Поляків і польської культури Львів стає провінцією і то провінцією „кресовою". Свого світла вона не має, а тільки відбиває розсіяне світло польської культурної метрополії (Варшави і Кракова). Львів на українській національній території звільна і з великими труднощами вертає до своєї природної ролі, до осередку західно-українських земель.

Надії на регенерацію, відродження „польського Львова" є мріями фантаста з породи „варятів" проф. Фулінського. Бо закон життя, опертий на природному розвитку, є сильніший від всіх побожних бажань. Робота „кресових лицарів" є Сизифовою працею, яка може припізнити природний хід подій, але не може його змінити.

Імперіяльна британська конференц я.

Від 19 го ц. м. радить у Льондоні всебританська конференція, девята в черги нарада представників Англії та її доміній над одноцільністю закордонної політики. Така конференція є виміною думок між урядом метрополії і урядами англьосаських доміній та Індій. До дотеперішніх урядів: Великої Британії, Канади, Австралії, Нової Зеляндії, Південної Африки та Індій прибув цього року ще один член: представник ірляндської держави.

Який головний предмет нарад цього зїзду? У першій мірі справа ратифікації льокарнських договорів, які торкаються гарантій на випадок війни. Чи англійські домінії прийдуть Англії з підмогою на випадок европейської війни і в яких розмірах? — ось що журить британських дипльоматів. Після досвідів з 1914 року домінії мають поважні сумніви, чи їм оплачується брати на себе тягар помочі Англії у війні. Інтереси споріднених держав, які звязані є нині з Англією спільним промислом і мовою, починають виринати в иншім світлі. Деякі з доміній прямують виразно до більшої самостійности в своїй закордонній політиці, — инші не мають нічого проти зміцнення взаємин з центром англьосаської культури, якщо ці взаємини дадуть їм більший вплив на керму політики в Льондоні.

Представник Канади або південної Африки мусить бороонити подекуди інтересів культур і рас зовсім ворожих Англії. У Канаді голос має французьке населення, в Африці голяндське. А які настрої панують в Ірляндії, яка памятає ще, що свою незалежність виборола собі думами гармат, або в Індії, де новопробуджений націоналізм находиться в стадії небезпечного ферменту! Самі ця розбіжність інтересів ріжних частин британської імперії журить Англію не менше як її внутрішні справи — промислова кріза, затяжне безробіття.

На засіданнях імперської конференції премієр Австралії Брюс поставив справу дипльоматичного представництва доміній у чужинних державах. Щодо цього питання ріжні домінії стоять на ріжнім становищі. Ірляндія та південна Африка хотіли би мати своїх окремих дипльоматичних представників; Австралія, Нова Зеляндія та Новофуляндія вдоволяються одним представником Англії; Канада хитається між обома поглядами. І в справі льокарнських договорів нема цілковитої згідности. Австралія та Нова Зеляндія настоюють на тім, що підписи повинні бути покладені всіма солідарно, щоби не показувати перед світом розбіжности інтересів британської імперії. Але як цю солідарність найти? — покищо не знають.

Зате щодо торговельних взаємин усі представники є згідні зміцнити їх з Англією. Одначе раніше мусить окрема комісія розслідити нові післявоєнні умовини торговлі в поодиноких домініях. Представник Канади висловив потребу своєї країни найти постійні ринки для продуктів власного промислу. Найважнішу справу: одноцільности закордонної політики відкладено на кінець, після рефератів англійського премієр-міністра, міністра закорд. справ, війни та маринарки. Хто зна, чи світ дізнається про все те, що скажуть цього тижня на цю тему зібрані представники англійської імперії. Англьосаські народи вміють мовчати і вміють вести політику по лінії тверезих обрахунків. Вони не засоромляться повторити слова амбасадора Злучених Держав у Льондоні в 1921 р.: „Богато є таких, які вірять, що ми післали своїх молодих жовнірів через океан, щоби спасати Велику Британію, Францію та Італію. А це не є правда. Ми вислали їх виключно в оборону Злучених Держав."

Вислідки імперської конференції потвердять, наскільки англійські домінії почувають потребу оборони Англії у власнім інтересі.

Д. ЛЕВИЦЬКИЙ.

На театральній сцені.

Вбогість сьогоднішної французької драматургії. — Новітнє „кохання" на сцені. — Винниченко в Одеоні? — Виглядн.

Париж, в жовтні 1926.

(Докінчення.)

V.

Від тутешніх земляків чуємо, що в теперішному чи найближчому сезоні мала би йти в Одеоні одна з драм Винниченка, „Панна Мара", чи инша котрась. „Одеон" — другий по „ранзі", після „Театру Французького", субвенціонований театр Франції, сцена Корнея і Расіна, Сервантеса й Шекспіра, Гюга і Альфонса Доде, Толстого й Ібзена, і само приняття Винниченка в таку сімю — дуже цінне признання його талантові. Нпр. ні один польський драматург ще не появився ні в Одеоні, ні в Театрі Французькім (званім популярно „Комедією Французькою"). Все таки побоюємося, що стрнуться з деяким розчаруванням ті наші земляки, котрі обіцюють собі, себто Винниченкові й українському імени, якихось надзвичайних тріюмфів від тієї вистави, чогось в роді обявлення зачудованій і розентузіязмованій французькій публиці — обявлення геніяльного письменника, Нового Слова, українського духа. Винниченко безперечно дужий талант; та сам він завдто добре свідомий своїх здібностей і їх границь, аби претендувати одним розмахом осягти французький театральний світ. Бо і чим?

Драматичною технікою? Ледві. Бо хоча техніка будови Винниченкових драм і замітна, то вона таки не перевищає звичайного рівня французької драматичної техніки, з її незрівнаною вмілістю діяльогів, ведених і розмотуваних завязок, драматичних ефектів і т. и. На цьому полі важко тут заімпонувати.

Характером своєї життєвої й мистецької концепції? Теж ледві. Життєва, фільософічна концепція Винниченка — романтична; мистецька — реалістично-натуралістична. Ні одною ні другою, ні натуралізмом, ні романтикою — не робімо собі ілюзій — тутешній публиці заімпонувати вже не сила.

Натуралістичними засадами — ні, бо школа Золі і його епігонів, яка довший час тут була панувала, вміла своїми натуралістичними методами надоїстися, і то порядно, французькій публиці, і публика ця вже на цей товар не ласа. Занадто багато вона вже бачила своїх і чужих натуралістичних кусників, і ледві чи зможе змінити цей смак її наш Винниченко. Суду, мовляв, не перепишеш...

А своєю романтичною концепцією життя, етики й моралі? Ще менше. Винниченко, може й не здаючи собі сам справи з цього, істинний романтик, визнавець романтичної життєвої фільософії, проповідник романтичної моралі.

VI.

В усьому, що Винниченко пише, він завсіди бється, розправляється й возиться все з тим же каменем своєї життєво моральної мудрости: з заповідю „чесноти з собою". На всі лади, з ріжних боків, під ріжними заслонами все в нього (говоримо тут очевидно тільки про письменника, а не про людину з її приватним життям, до якого нам зась) товчеться та „чесність з собою". Можливо, що в цій концентрації і сила Винниченка. Нема й сумніву, що в царину нашої анемічної, малокровної драматургії, та нервна Винниченкова заповідь внесла кілька судорогів дійсного життя. Але для західно-европейського світа, зособна французького, заповідь ця втратила — щоб делікатно сказати — принаду новости. Давно втратила. Бути чесним з собою, себто йти за закликом своєї крови, своїх нервів, інстинктів, пожадань, апетитів, іти за їх закликом навіть (і особливо тоді!), коли дорога йде поперек инших людей, поперек істнуючих законів, звичаїв, моралі, — то старий (ми майже сказали би: виполовілий, вияловілий і заяловений) принцип романтики, то ядро науки Жана-Жака Русса, воплочене в теорії Великої Революції. Нового в ньому нічого для французької публики. Нині романтика — bête noire духової еліти французького народу, майже однаково чи вона правої чи лівої масти; вимків від цього Винниченко знайде у Франції небагато.

Своїм льогічно-раціоналістичним способом Французи проаналізували до кінця і довели до її крайних висновків романтичну заповідь чесности з собою і сказали собі, що краще мати діло з простим заперечением усякої моральної засади, з нігілізмом чи анархізмом етичним, ніж мати діло з такою гнучкою й небезпечною для людського співжиття засадою. Канібал любить людське мясо, і він чесний з собою, коли заспокоїть той свій апетит — усупереч заборонам англійських кольонізаційних законів: як крайний casus, приклад „чесности з собою" в практиці. Ні, кажуть Французи, тут нема жартів: є певна скількість, є ціла система необхідних для людського співчуття заказів і приказів, необхідних — отих об'єктивних, які одиниця мусить слухати без огляду на те, чи одна чи друга заборона відповідає її інстинктові, апетитові, „поглядам", то що. Значить, не вбивай, не кради, не свідчи ложно, і т. и., і не пожадай жінки ближнього твойого — незалежно від того, чи воно тобі подобається, чи ні. Инакше підем до дому поправи, до заведення духово хорих, до вязниці.

Ось що відповість пересічний Француз — латинської клясичної культури і, хочби вільнодумний, римо католицької формації, на етичні заповіди і моральні проповіди персонажів Винниченка. Та ще, чого доброго, вискаже свою зачудовану цікавість: як саме, якими наслідками, відбивається така принціпіяльна протидисциплінованість моральна на життєвій практиці культурою і дисципліною молодих „компатріотів" (земляків) Володимира Винниченка?

Радянська Україна.

Засідання памяти В. Гнатюка.

Академія Наук у Київі влаштувала спеціяльне засідання, присвячене памяти небіжчика етнографа Володимира Гнатюка, члена Академії Наук.

Видання великого історично-географічного словника.

Серед численних наукових робіт Всеукраїнської Академії Наук велике місце займає підготовлення історично-географічного словника України, що його складає комісія Академії з участю українських та закордонних наукових кореспондентів. На думку комісії словник повинен дати вичерпуючий матеріял з історії кольонізації України та її географії. Словник складатиметься з 10 то їв по 50 аркушів у кожному. Покищо готуються до друку перші три томи. Не обмежуючись складанням словника, комісія підготовила до друку та вже видала кілька монографій з історії міста Остра, що є одним із найстарших культурних центрів України. Зібрано матеріяли з історії кольонізації Полтавщини та Уманщини.

Науково-дослідчий інститут педагогіки.

Цього року в Харкові відкривається науково-дослідчий інститут педагогіки. Бюджет та штати інституту вже затверджено. При Наркомосі утвор но спеціяльну комісію для всебічного оформлення цього закладу та підшукання для інституту відповідного приміщення.

Державна бібліотека ім. В. Короленка в Харкові.

Року 1886. за ініціятивою громадських дїячів — основоположника харківського університету Каразіна, письменника Квітки-Основяненка, славіста Срезневського та ин., засновано харківську громадську бібліотеку, нині Державну Центральну Бібліотеку імени В. Короленка. Книжковий фонд бібліотеки склався з жертв головним чином семейних бібліотек Пассека, письменника Г. Данилевського, медичної бібліотеки Порай-Кошиця, з бібліотеки професорів-харківчан Потебні, Добротворського, Сокальського, частини бібліотеки Аксакова та Аненкова. Закордонними жертводавцями були: інститут Гее у Дрездені, соціяльний музей у Парижі, університети в Упсалі, Штрасбурзі, Гессені, Штутгарті; особливож велика книжкова жертва надійшла від бостонської та ню-йоркської публичних бібліотек. Тепер бібліотека має 350.000 книжок. З початку свого істнування харківська громадська бібліотека в основу своєї праці покладала освіту широких кол населення. В 1905 р. при бібліотеці засновано український відділ.

З часу революції 1917 р. для бібліотеки настала можливість поширити й поглибити свою освітньо-громадську діяльність, а вже в 1920 р. відкрито консультаційний відділ для керування новим читачем — курсантами, учнями червоноармійцями, робітниками. Біжуча робота бібліотеки виявляється з таких цифр: протягом 1925 р. до бібліотеки записалося 9.264 відвідувачів, денно видається до 1.000 книжок, за рік 310.587. Видано за рік книжок додому 78.133, читачів було 5.864. Пересувний фонд бібліотеки обслуговує заводи, підприємства, міліцейські участки, біржу праці, військові частини; літом у міському парку відчиняється третій рік безплатна читальня. Дитячий відділ при бібліотеці працює досить інтенсивно, але поповнюється слабо; тут провадяться науково-популярні та художні оповідання, жива газета, жива бібліографія та ин. По всіх відділах видано книг додому і в читальні 584.0.8 (за останній рік). В звязку з українізацією при бібліотеці проведено низку курсів української мови та йде жваве поповнення її українською літературою.

Музейне придбання.

В Ленінграді є колекція українських старовинних річей гр. Потоцького. В свій час гр. Потоцький зібрав велику бібліотеку, що має до 14 тисяч книжок старовинних видань та значну колекцію гравюр, картин, художних меблїв, порцеляни та старовинної зброї. Всі ці речі мають великe значіння для вивчення українського побуту минулих століть. Цю колекцію передано Наркомосвіті УСРР. для українського музею. Нині колекцію пакуються і її передбачається вислати до Київа в лаврівський музей-заповідник. Усього буде відправлено книжок та старовинних річей до 5 вагонів.

Болюча справа.

Народня установа чи комісарська твердиня?

До найболючіших справ нашої теперішньої вегетації під Польщею належить між иншим справа „Народного Дому" у Львові, справа, яка має вже свою довгу-предовгу історію. Фондація, призначена для Українців міста Львова, установа, здвигнена складками й пожертвами всього українського населення Галицької Землї, якої завданням служити культурним цілям всієї нації, є сьогодні є пристановищем горстки викинутих за борт життя людий, предметом і основою для заспокоєння їхньої пожадливости. В „Народнім Домі" господарюють всі, тільки не представники нашого громадянства. Господарюють там вшехполяки, пястівці, тзв. „старорусини" специфічного покрою, господарюють собі на славу, а на руїну народнього майна.

Від шістьох літ запанував в „Народнім Домі" комісарський режим. Польська влада аналогічно до своєї поведінки в справі громадського самоврядування, веде таку саму політику і в одній з найстаршних народніх установ. Не допускаючи до уконституування фондації, для управи майном „Нар. Дому" призначує за підшептом хієно-пястівських можновладців ріжних комісарів, яких головним завданням догодити своїм протекторам. А вже найбільше „вдався" нашим „приятелям" найновіший комісар, якась перелетна птиця на імя Лев, а на прізвище Черкавський.

Недавно згадували ми про контролю господарки „Нар. Дому" воєвідською комісією, контролю, що випередила домашню провірку дотеперішніх досягнень ком. Черкавського членами такої авторітетної установи, як „Русское Касино".

Про саму перелетну птицю і її „уцтивую жизнь" пише таки кацапський „Русскій Голосъ":

„Як тільки (Черкавський) став комісаром, жиє в найдорожчій гостинниці Жоржа, оде жує місячно понад тисячну платню з каси „Нар. Дому", розкидає грішми наліво і направо, форсує ними деморалізуючі „рільники" газети („Голосъ Народа"! — Ред.), окружив себе особами, котрі тільки й думають про те, щоби найбільше зірвати з народнього добра, і ними роздув склад службовників в агендах Нар. Дому" до безконечности, веселиться, гостить, затягає довги, продає дуби з розмислом виспекулювати для себе комісійні барищі, — одним словом готовить руїну народнього майна".

Про господарку в „Нар. Домі" ходять ріжні поголоски. Між иншим самі боки в касі мають досягати 15 тисяч золотих, в рубриці видатків фігурує й виплята 750 зол. для „Слов-а Польск ого" і т. п.

На що спекулюють комісарські протектори, з розмислом потураючи руїницькій господарці?

Справа з „Нар. Домом", який посідає аж девять реальностей, отже величезне на теперішні часи майно, стоїть так, що вшехполяки і їх союзники пястівці бажаль засобами цеї народньої установи витворити для себе серед українського народу спеціяльного прихвостня у формі політичної партії, що з одного боку розбивалаб українське громадянство, а з другого витворювала яничарів і служак вшехпольсько-пястівської мафії. Найкраще до такої ролї надаються комісарі та ще й перелетні птиці. І теперішньому комісарові ще в більшій мірі, як його попередникам, патронує ця мафія. А як він виконує доручене йому завдання, знаємо зі скликуваних ним „собраній" і „Голос-у Народа". В часі травневого перевороту впав був великий страх на комісаря і його гвардію, але — як кажуть — сам маршалок сойму посередньо заспокоював перестрашених, щоби були спокійні, бо „моральна санація" не док титься до кованих воріт „Нар. Дому". І справді не докотилася, а один з достойників в міністерстві внутр. справ мав висловитися, що хоч „Нар. Дім" без сумніву належить Українцям, то „z polityczn ych motywow nie możemy zgodzić się na oddanie instytucji Ukraińcom".

Таким чином далі відбувається руїна народнього майна, бо так хочеться вшехполякам, пястівцям і їх бюрократичним експонентам у львівському воєвідстві.

Коли вшехполяки і пястівці хочуть творити собі прихвостну партію з кацапських епігонів, то нехай це роблять за власні гроші, а не майном українського народу, майном безспірним, призначеним на цілі культурного двигнення народу.

Очевидно, в теперішньому моменті рішення тієї справи спочиває в руках польських урядових чинників, в руках „моральних санаторів". Чи вона, що в себе стараються вимітати всяких мариотратників і руйників, тут, на українськім ґрунті далі консервуватимуть моральне багно нашим майном складаючи дань вшехполякам і пястівцям?

А вкінці, чи ми будемо далі мовчати? Правда, вибрався на великому віку у Львові „Комітет оборони національного майна" під проводом д-ра Костя Левицького интересується тією справою. Одначе треба зробити крок далі й зацікавити цею справою якнайширші громадські кола. Здаємо собі справу з того, що квестія „Нар. Дому" не належить в теперішньому моменті до найважнїших, але без сумніву належить до найболючіших.

Свято кооперації в Луцьку.

Масова участь селянства. — Промовці. — Академія.

Луцьк, 22. жовтня 1926.

З ініціятиви Українського Кооперативного Банку на Волині відбулося 10. ц. м. велике кооперативне свято луцького району. Свято це — перше того рода на Волині. Погода нам дописала, тому участь у святі була масова. Від Української Парляментарної Репрезентації був на святі сен. М. Черкавський. Був теж делегат кооперації польської.

Вже з 12. год. дня почало стягатися українське громадянство на свято. Кожний входив у першу чергу до читальні „Просвіти", де був улаштований газетний та книжний кіоск, бо свято було получене зі святом української книжки. Кіоск репрезентувався незле: газети, журнали, кооперативна література, книжки.

Концертова сала була прибрана святочно. Всюди видніли плякати, транспаренти з кооперативними гаслами, килими. Велике зацікавлення викликав рівнож плякат відомого арт.-маляра Холодного.

Розпочалося свято промовою п. Олександра Ковалевського, льогічно побудованою й ілюстрованою цікавими прикладами. Зясувавши, чому всі народи, в тому числі й український, святкують день кооперації, перейшов він до засування ідеї кооперації і її засад, самопомочі, масовости, солідарности, жертвенности й ощадности. Сильний був уступ коли промовець оповідав про героя з гуморески одного голяндського письменника: „Коваль свого щастя" і порівнював наш нарід з тим героєм. Закінчив п. О. Ковалевський закликом до обєднання якнайширших мас народу навколо прапору кооперації, що є гарантією нашого ліпшого завтра.

Другий промовець, п. Евген Петриківський, говорив на тему сільської кооперації і її значіння. Подавши основні засади сільсько-господарської кооперації, п. Петриківський перейшов до розгляду окремих типів цієї кооперації, наводячи влучні приклади з волинського господарчого життя.

Промови авдиторія вислухала з напруженою увагою, чим доказала, що справа кооперації є для неї близькою і промовляючою до серця.

Після того почався національний балєт, який селянська авдиторія дуже тепло зустрічала.

Третю промову виголосив п. Остап Луцький, віцепрезидент Ревізійного Союзу Українських Кооператив у Львові. Увята в художні форми і сказана з великим хистом — вона зробила велике вражіння на слухачів. Промовець оповідав, як з нічого, бо все знищила воєнна хуртовина, відбудовувала і прийшла до сили українська кооперація в Галичині. Він змалював той тяжкий шлях праці, який перейшло молоде покоління в Галичині. А найцінніше було те, що кооперація вивчила, що орієнтація на власні сили не є порожне гасло, аби лише не забракло віри, видержання й енергії. Авдиторія приняла цю промову з великим захопленням.

Виступи Брацького хору під умілим керуванням п. Петра Куриленка блискуче закінчили свято. Ціла низка українських пісень, що їх виконав хор, свідчили, що й тут хор може бути таким сильним, яким є він у виконанні духовних співів. За це й нагородили його присутні гарячими оплесками. Традиційним „Заповітом" замкнено свято, що зробило на всіх як найкраще вражіння.

НОВИНКИ.

— **Ювилейної 100-ої конфіскати** діждався вчора наш час пис, в якому счеркнено останніх 38 радків із передовиці „Пройдені стовпи".

— **IV-ий Зїзд Українського студентства** починається у Празі дня 30. жовтня а 10. год. рано в „Обецнім домі" (саля Гргера).

— **Українська опера.** Як відомо цього року зукраїнізовано три опери на Радянській Україні: київську, харківську та одеську. Всі вони є державними театрами, перетвореними на зразок московських і ленінградських. Оперовий сезон почався в них цього місяця. У Київі в першу чергу пішли „Аіда", „Нахисто мадонни" і „Золотий півень"; у Харкові „Кармен", а в Одессі „Князь Ігор". У Київі почалась одночасно самостійні вистави балєту. Місцеві балєти будуть перетворені в окремі трупи; їх провід поручений директорові московського балєту Н. Рябцову. В одеській опері виступить галицький тенор Михайло Голинський, який виїхав туди місець тому, заангажований на довший час.

— **Богдан Бережницький**, наш відомий вільончеліст, заангажований до харківської опери, вернувся після короткого побуту в Харкові назад до віденської „народньої опери" і власного квартету. Артист виїхав у Харків, не підписавши раніше відповідного контракту й тому не міг дістати платні, яка дала би йому там спроможність жити відповідно до його вимог.

— **Роззброююча наївність.** „Дайтше Рундшав", що виходить у Бромберґу, помістила недавно за волинським польським тижневиком „Всход" передову статтю п. з. „Український рух". У цій статті гльорифікується особу „гетьмана української козацької народньої республики" Івана Остряниці, як найсеріознішого кандидата до гетьманської булави на Великій Україні. При тому на маргінесі тої статті польського органу, що подає ріжні смалені дуби про значіння, вплини, популярність і силу Остряниці і мабуть для приєднання польської опінії для нього — зазначує, що німецькі круги ставляться до нього ворожо, — німецький орган у своїй наївности пробує боронити Німців, що вони чейже не можуть зле ставитися до „нового гетьмана Івана Остряниці"... Чи нема нікого, хто поінформував би німецьку редакцію про справжню вартість гетьманських універсалів Остряниці і про те, що він з себе представляє?

— **„Моральна гниль".** Під цим заголовком луцька „Громада" подає таку історію: Як відомо, Хрестовоздвиженську церкву в Луцьку зукраїнізовано. На українізацію не пішов б. настоятель і дяк тої церкви і на їх місце призначено иних. Але помешкання вони не зайняли і ото давніший дяк п. Величківський і новий п. Куриленко живуть в одній кімнаті. Ізза нього і зайшла суперечка, коли п. Куриленко хотів примістити у себе на якийсь час малого учня, що здавав іспит до української гімназії. На це не погоджувався п. Величківський, а щоби поставити на своїому і викинути хлопця з кімнати — здався за помічю до — дефензиви (!). В 12. год. вночі приходить п. Величківський з поліцієнтом і агентом дефензиви. Починається з „показання документув", „я пана вже давно знам", „з большевиків, бандитув"... А далі — і голову братва він „зна" і церква „большевицка", т. зв. „жива церква" і служба в церкві ведеться „по большевіцку". П. Величківський тільки притакував. Після того всього прийшла черга і на малого хлопця, якого вони „забьорон зе собов". П. Куриленко, не почуваючи ніякого гріха за собою, а при тім будучи зовсім у праві, дав їм належну відправу і поліцієнт з агентом пішли собі, з чим прийшли, бо вкінці й самі мабуть зрозуміли, що „влопалися". Слідуючого дня п. Куриленко пішов зі скаргою на поліцієнта й агента до їхнього начальства. Виявилося, що ніхто їх не посилав і врешті, що таких немає (!) у них. — Один, маленький на погляд випадок, а скільки тут сказано!...

— **„Двін"**, відомий рептильний орґан у Рівному, що після убийства його видавця Оскілка перестав був на якийсь час виходити, появляється знову на славу варшавських хлібодавців.

— **У страха великі очі...** У звязку з нашим дописом із Снятина (ч. 233) про тамошнє шкільництво одержуємо від п. В. Костащука, упр. школи в Тулові спростування, що тамошня вчителька приділена як „друга сила" не влазила в молоде подружжа і не заявляла, буцім-то її мусять харчувати та дати їй хату з доручення інспектора, а мешкала в одним домі за згодою управителя школи та на його пропозицію, бо иншого дому в селі не було."

— **Дощ і сніг.** Всупереч обіцянкам метеорольогів Львів оглядав останньої неділі найбільше безнадійну осінну слоту від ранку до пізної ночі, а в понеділок перший справжній зимовий сніг, змішаний з осінним болотом. Кальоші, парасолі, рукавиці та кожухи пішли в рух. З зимою осінь обнялась.

— **Коли часопис має свій успіх.,** Запахло в повітрі виборами — появилась у Львові нова газета, „Вінад Цодзенни". У підзаголовку каже, що є „на службі держави та народу", а в дійсности служить „Хєні" (в-ехпозиції, Пяст, християнська демократія і НПР.). Перше число цієї газетки мало незвичайний успіх; найшлася вона собі адміністратора, чи пак: він найшов її і взяв відразу першого дня 1000 примірників для роздачі кольпортерам, другого дня знову 1000; коли прийшов на третій день за новою тисячкою, редакція знала вже, що перші дві тисячки „пішли на масло" на Краківськім за 24 зол., а її адміністратор є почесно записаний злодій Авешусман. Хто краще може збути „Авешиwаге" як не Авеshusman"?

— **Нові польські станиці.** В селі Грабові богородчанського повіту посвячено 21. ц. м. костел, збудований стараннєм кола Т. Ш. Л., при вкдатній фінансовій помочі богородчанського старости д-ра Унґера, управи лісів бар. Лібіга й управи лісів богородчанських, повновласник якої дарував під будову парцелю і будівельний матеріял.

— **Ті, що не сіють і не орють...** Приватний львівський урядовець Станіслав Павасович зробив сорок листу для збирання лепт на будову інтернату для военних сиріт, уважаючи себе одночасно скарбником також фантастичного інтернату і його основником: крім цього для підер-

ФУТРА жіночі мужеські діточі **ПЛАЩІ** баранкові астраханові сельскінові і т. п. **ШАЛІ** футрані як також перерібки поручає **Станислав Стемпковичъ**
МАГАЗИН і РОБІТНЯ ФУТЕР — **ЛЬВІВ, пл. Капітульна ч. 1.** — 785 3-3 Догідний кредит! Жадайте проспекту! Догідний кредит!

НАДІСЛАНЕ.

За написане Редакція не відповідає.

СТРІНЕМОСЯ

при закупні музичних інструментів, грамофонів і плит в найбільшім і найдешевшім складі

МЕЛЬОДІЯ
602 **Львів, Коперника 5.** 9—?

жання духа торгував морфіною, сам як аматор цього наркотику. — Якась пані Ольга Драпінська зуміла продати золотареві ланцюшок, який видавався платиновим, а був з „білого золота". Ця штука вдалась їй при помочі якогось гімназійного вчителя, який уже раніше заходив з тим самим ланцюжком до знайомого золотаря для оцінки. — Поліція арештувала аж 9 вломників, які ограбивши мануфактурну крамницю на вул. Рутовського ч. 20, не могли її вивезти вночі і лишили аж до ранку крам на наймалених фіякрах, що були з ними у змові. — Сполохані вломники в почтовім уряді на Підзамчу залишили сверлик і шкіряні віжки, які їх зрадили.

— **Таємнича історія.** Перед окружним карним судом у Львові відбудеться дня 26. ц. м. розправа проти робітника Германа Кюля, обвинуваченого в злочині очорнення. Він закинув перед судовими властями органам поліції, що в часі його зізнань, зложених на поліції, його побили і що крім цього допустилися вони супроти нього ще инших надужить. В звязку з цією справою будуть розбирати того самого дня справу Салі Кноль, сестри обвинуваченого, обвинуваченої в злочині обману, за те, що склала фальшиві зізнання перед судом у тій-же справі. Цікава історія!

— **Жіночий фінансовий геній.** Умерла в Нью Йорку вдова по мільонері Гаркнесі, яка склала доказ, що жінки можуть вести фінансові діла не гірше від найбільше талановитих фінансістів. З 50 мід. долярів спадщини зробила власною працею 85 і то в таких акціях, паперах і підприемствах, що ввела в зачудування фаховців.

— **Зізд есперантистів** з території Польщі призначений на 30-го жовтня і 1. листопада у Кракові, у промисловім Музею, Смоленська 9.

— **Жеромський на сцені.** Захотілось варшавському режисерові Шілерові піти слідами великого Шілера і поставити власну пєсу, бодай перерібку. І вибрав собі таку сенсацію як „Dzieje Grzechu" Жеромського. Французи зробили з „Братів Карамазових" нормальні чотири дії; варшавському Шілерові жаль було двох томів повісти і вирізав з них аж 43 „відслон", що тягнулись до 2-ої год. уночі. Правда, преса поставилась до перерібки негативно і підчас вистави кількаднадцять молодців обкинуло артистів яйцями.

— **Рай в Европі.** З Америки приходить до Европи весела вістка. Т. зв. гольфштром приспішив свою скорість під впливом рожних явищ на планетах, що дивляться химерним оком на нашу землю. Якщо обчислення цих ученых правдиві, тоді Франція та Англія повинні небавком дістати тропічний клімат, а решта Европи клімат Рівієри. Обіцянка рай тай годі! Невідомо тільки, чи це американське „небавком" не значить яких 10.000 або 100.000 літ, бо для ученых така цифра є дрібничкою!

— **Світова хроніка.** Виставка у Філядельфії, що трівае півтора року, скінчиться таким самим фінансовим фіяском, як англійська в Уемблі. Організатори виставки рахували на 35 мід. гостей, а до цього часу було лиш 5 мід. — Союз бувших російських емігрантів, що вернулись до Росії, рішив видати „енциклопедію революційного руху", в якому буде приблизно 200.000 назв і слів. — У португальській кольонії Анголя (Африка) один острів довжиною 1.00 м. і шириною 600 м. пішов під воду. Люде не жили на ньому. По офіціяльній мадярській статистиці найбільшим консументом мадярської паприки є з усіх країн Австрія. Що значить поширення гуляшу! — Вандербільдт продав у Нью-Йорку одну з найкращих своїх палат на головній вулиці т. зв. „Фіфт Евеню" за 6,600.000 дол. — По інформаціям радянської преси Ленінград має тепер 1,479.000 мешканців, себто на 150.000 більше як минулої осени.

Організаційний рух.

Нарада в Хирові.

Староселецький округ — це один з тих округів, у котрих з огляду на великі простори й тяжку комунікацію тяжко перевести одну політичну організацію, що обнялаб цілий повіт.

З огляду на недостачу відповідних людей і охочих рук до праці у Староселеччині, місцеві громадські робітники вирішили перенести центр організації цього округа до Хирова. Дня 17. жовтня ц. р. відбулася в тій цілі у Хирові в домівці бувшої читальні довірочна нарада. Нараду відкрив п. Франц Липецький, витаючи 38 делегатів, що заступали 14 громад. На предсідника наради вибрано Клима Лещеґу, на секретаря Петра Чуквінського. Відтак забрав голос п. Франц Липецький і виголосив реферат про програму й організацію Українського Національно-Демократичного Обєднання. По довшій дискусії, в котрій обговорювано питання, порушені в рефераті, ухвалено, щоби з огляду на місцеві виїмкові обставини для судового округа Стара-Сіль утворити організаційний центр у Хирові. Опісля приступлено до вибору Повітового Народнього Комітету, в склад котрого увійшли: голова—Франц Липецький, члени: Остап Коропей, Микола Мацуський, Михайло Єдлінський, Петро Чуквінський, Клим Лещеґа, Іван Вахович, Осип Пеленський, Михайло Прийма, Іван Липецький, Дмитро Петрівський.

З огляду на близький речинець Краєвого Народнього Зїзду наділено п. Василя Кравця, господаря зі Сущої Великої, мандатом Староселеччини.

Тригодинні наради покінчилися відспіванням народнього гимну.

Дописи.

Соколе, пов. Камінка Струмилова *(До чого доводить москвофільство?)* До чого доводить москвофільський дурман, які спустошення робить на організмі українського народу, нехай послужить цей болючий факт, що стався в с. Соколю. Село це, як і більшість сіл Камінеччини, з давен-давна було приголомшене москвофільством, яке поширювали головно батюшки в рясах греко-кат. священників. У часі відступу російських військ майже всі мешканці села Соколе під кригами царського орла подалися на схід, де їх з давньої дурійки не вилічила навіть революція. Богато було й за дротами Талергофу, де деякі і зложили свої кости на вічний спочинок... Нині в цім селі нема ані читальні ані часопису ані рідної книжки, бож українське друковане слово люде ненавидять, сліпо вважаючи себе „твердими". Твердість — принаймні тут — полягає на тім, що „твердо-русскі" проводирі почали тихцем переговорювати з висланниками брилівського „Stronnictwa Obyw-ego" й остаточно приготовили ґрунт під твердорусско-брилівське зерно. Дня 3. жовтня 1926 р. приїхали до села два брилівські емісарі і з великою парадою заїхали до хати господаря Василя Лабая, де й відбулися установчі збори „Miej-c.wego K mitetu Str. wnict a Chło k.go". Як там ганебно опльовувано український нарід, його політичний і освітний провід, не треба й згадувати. А все те діялося в хаті „нашого" чоловіка і в селі, де нема зовсім Поляків! Головою місцевого комітету „Stronnictwa Chłopsk.ego" вибрано Льва Яськова, бувшого дяка, якого батько погиб у Талергофі. Заступником голови став Гавриле Стрижевський, а писарем Иосиф Янтух, агент „Дністра". Скарбником вибрали Василя Лабая, який на спілку зі своїм швагром Яськовим від кількох місяців пильно трудилися коло організації „Stronnictwa Chłopsk.ego". Ще якимись там иганячами вибрано Миколу Янтуха і Иосифа Поцалуйка, всіх наших людей. До „партії" вписалося кількадесять місцевих селян, зложили членську вкладку у висоті 1 зол. і розкупили за дорогі гроші ціву купу агітаційних брошур. Належить сподіватися, що наші покликані чинники в повіті і поза ним займуться тою справою, тимбільше, що, як зачуваємо, брилівська зараза розходиться вже й по инших селах темної і закапцяненої Камінеччини. Отже до праці над спаралїжуванням небезпечної акції брилівських агітаторів!

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі пяхолїття!

Посмертна згадка.

Андрій Крупський, управитель школи в Ренеді сяноцького повіта упокоївся дня 5. жовтня 1926 в 67. році життя а 47. учительської праці.

Покійний сам селянський син, ціле життя трудився з посвятою як народний учитель для добра селянства. Взірцевий педагог, досвідчений пасічник і садівник — був загально любленим і шанованим. Серед селян своїх і околичних уважаний за батька і опікуна, бо нікому не відмовив поради ні старань.

В найтяжших хвилях світової війни ніколи села неопустив і все ішов в справах національних згідно з духом наших визвольних змагань.

Похорон Його був величавий. Зібралися много учительства, інтеліґенції, місцеві і околичні селяни, а одинадцятьох священників відпровадили тлінні останки на вічний спочинок. В. И. П. 803 1—1

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Ґетецького у складі 30 осіб виступає:
Четвер 28.X. Надвірна.
Пятниця 29.X. Станиславів.
Субота 30.X. Калуш.
Неділя 31.X. Калуш. 719 16-?

Кооперативне свято в Ковлі. Обєднаний Комітет Українських Кооператив і Т-во „Просвіта" впорядкують дня 8. листопада ц. р. в м. Ковлі перше Кооперативне Свято з слідуючою програмою: О годині 11. ранку учасники свята збірають ся біля української Св.-Благовіщенської церкви на вул. Стражацькій (біля собору), де відбудеться молебень, після молебня похід організований йде улицями: Варшавською, 3-го Мая, Памятниковою і Міцкевича до театру Експрес, де відбудеться Академія з такою програмою: 1) Відкриття Академії й привіти. 2) Історичний розвиток Кооперації і її значіння пос. С. Підгірський. 3) Історичний розвиток Кооперації у чужих народів і у нас Д. Барченко. 4) Кооперативна практика А. Олексюк. 5) Концертовий відділ і деклямації. О годині 7. вечера вистава „Понад Дніпром", присвячена Кооперації. Обєднаний Комітет доводить до відома членів Кооперативи і Т-ва „Просвіта" і просить всіх прибути на перше в Ковлі Кооперативне Свято. Комітет: *Артем Олексюк. Ом. Лісневич.*

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

БАНДАЖІ на найбільші пропуклини. Опаски черевні дічничі для утилих пань. Гумові панчохи проти жилляків. Косметичні опаски для зреформовання ніг. Штучні ноги і руки для ампутованих і т. п. поручає Бандажист Полячек в Самборі. Цінники даром. 689 16—17

ВПРАВНА ІНСТРУКТОРКА з матурою гімназіяльною і семінаріяльною з інтеліґентного дому пошукує лекції з шкіл гімн., семінар. і народних. Може уділяти також початків гри на фортепяні. Зголошення слати на адресу: Український Базар Стрий. для Абсольвентки. 796 2—3

1 зол. 70 сот. коштує один ніж з хінського срібла у Мандля Коперника 14. 681 в) 4—?

ІНТЕЛЬҐЕНТНА особа, що розуміється на всіх галузях сільського господарства і хатнього хазяйства, пошукує місця до управи дому. Найрадше у священника вдівця. Зголошення слати на руки о. д-ра Костельника, Львів, Коперників 1. 792 2—2

НАЙПРАКТИЧНІША АЗБУКА діточа в коробках по 60 сот. висилає М. Маттяшчук, Львів, Панська 17. 757 2—2

ПАНІНОЧКА, укінчена гімназістка приймає лекцію на селі або місті — гра на фортепяні, а також може занятися домом. Перемишль, вул. Крута, Софія Копко. 802

ІНСТРУКТОР пошукує лекції з гімназійних клясс. Ласкаві зголошення: Кощів Володимир, правник. Скале. 800 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Лікарсько-дентистичне Заведення д-ра Симона Раппапорта. Якова Насса
ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.
Пльомбування й випимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.
791 Полекші в сплатах. 4—5

Заощадите, віддаючи перерібки, золотничо-годинникарські направи як також золочення і сріблення до дешево і солідно виконуючої робітні **Мутка Коморовський** Бельвавського 3, при виході з пасажу Миколяша. 783 2—5

Управу нашої філії
Ф ІЦ ШУЛЬЦ jun.
Т. з. о. п. Данціґ
ВІДДІЛ ЛЬВІВ
поручили ми нашому урядникові
панові ІВАНОВІ ГОРГОНОВІ
Львів, Камяна 6.
799 *Фріц Шульц jun. С. А. Напськ.*
Фріц Шульц jun. Т. з. о. п. Данціґ.

Ширіть наш часопис!

ФІРМА
ШТІР і С-КА
БАТОРОГО 32.
поручає на зимовий сезон вовни на плащі і сукні, плюші, шовки, шифони, полотна і т. п.
на дойдних условіях, по приступних цінах.
779 3—3

МАҐАЗИН І РОБІТНЯ ФУТЕР
Ф. Й. Любельські
Львів Рутовського 5. Тел. 48-70
поручає всілякого рода **ШКІРИ, ФУТРА** мужеські, жіночі і т. п. перерібки виконує після найновіщих фасонів. 580 6-?

Подяка.

Отсим почуваюся до обовязку зложити щиру подяку Всечеснійшим Отцям, п. п. о. канонікові К. Кузикові, о. Гадзевичові, о. канонікові І. Ліщинському, о. Е. Венгриновичові, о. С. Сапрунові, о. І. Подолякові, о. Т. Попелеві, о. М. Бачинецькому, о. П. Кікті, о. Лютакові Ч. Сс. В. В. за безкорисну участь в похороні мойого мужа бл. п. Юліяна Стасишина гімназійного професора української гімназії Дрогобичі, як також Управі гімназії, цілому Зборові учительському української гімназії в Дрогобичі, та молоді всіх українських шкіл в Дрогобичі, та всім знайомим і приятелям, які зволили участь сесію в похороні віддати моїому мужові послідну прислугу. — *Марія Стасишин,* вд.

МАМИ
жадайте гігієнічні засипки **для дітей**
„ПУДЕР ДЗІДЗІ"
(з маркою когут)
який удержує тіло дитини здорове і в чистоті. Ціна за коробку з ситком 60 сот.
„ПУДЕР ДЗІДЗІ"
Рес. Мін. Публ. Здр. 728 г) ч. 20, 2—?

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутиком". 728 в) 12—?

Подяка.

Дня 5. жовтня 1926 заснув на віки найдорожчий Муж і Батько Андрій Крупський. В тім тяжкім горю почуваємося до обовязку зложити нашу щиру подяку передовсім Всеч. о. Михайлові Гробельському, деканові в Щанцім не лише за ради і співчуття — а і за заосмотрення Дорого Найсв. Дарами — як також і за те дякуємо сердечно, що і в послідній хвилі життя прибув з молитвами, — та проводив цілим похороном. За участь в похоронному обряді та за молебні дякуємо рівно щиро Всеч. о. Духовним: О. Емілеві Охиничеві, о. Константину Полянському з Чертежа, о. Мих. Жубридові з Пнятук, о. Бітошинському зі Спільника, о. Левицькому з Радошиць, о. Мандзієвському з Вислока горішного, о. Володимирові Пристайові з Яворника, о. Іл. Венгриновичеві за зворушаюче до глубини серця слово при виносі тіла, о. Менцінському і Карликова за гарну мову похоронну в церкві.

Сердечна подяка там, що в часі слабости Покійного відвідували Його та приносили Йому забуття в Його болю — дякуємо також дорогим сусідам за їх труд підчас похорону. Дякуємо численно зібраному учительству дооколичному і делегатам зі Сянока а зокрема директорові школи в Буківську п. Демковичові і п. Пашкевичові зі Сянока за прекрасне слово над гробом.

Дякуємо рівнож графові Станіславові Потоцькому з Риманова і його кревним Панству Жарським за відвідування Хорого і участь в похоронах. Вкінци дякуємо щиро всій присутній на похороні сяноцькій інтеліґенції та численно зібраному місцевому і дооколичному селянству.

Репедь, дня 16. жовтня 1926.

Юлія Крупська жена, *Філомена Крупська*, *Ольга Індра*, *Іван Крупський*, діти. *Володимир Бучацький* і *Густав Індра* зяті. *Марія Когляриш*, сестра. 803

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

ч. 239 (10.916). Львів, четвер 28. жовтня 1926. Pocztowa opłatę zapłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудником. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Гасло ощадности.

Львів, 27. жовтня 1926.

В дні 31. жовтня цілий світ активно обходить „день ощадности". І польське громадянство дуже енергійно приготовлюється до ощадностевої кампанії в тому дні. З ініціятиви П. К. О (Польської Каси Ощадности) повстав у Варшаві столичний комітет „дня ощадности". В провінціональних осередках позавязувалися льокальні комітети під прапором ширення ідеї ощадности серед найширших верств населення. Міністр внутр. справ видав обіжник до воєвод, доручуючи їм і всім адміністраційним установам якнайенергійніше підтримати ощадностеву пропаганду.

В неділю 31. ц. м. з усіх проповідниць в костьолах, з пропагандистичних трибун на безчисленних зібраннях і сходинах, в містах, селах і фабричних осадах понесуться слова заохоти до ощадности, до громадження національного капіталу. Мільони відозв і листків понесуть ідею ощадности в найдальші закутини польського села. В тому дні польська народня маса стане багатшою морально о одну велику ідею і матеріяльно о нагромаджений в щадничих установах капітал.

А ми? Ми все спізнюємося, все лишаємося позаду, все калікуємо під ідейно теоретичним, а що більше, діяльно-практичним оглядом. Замість „дня ощадности" в дні 31. жовтня, у нас відбудеться 30-го жовтня зїзд кооперативно-ощадностевих установ, на якому буде виголошений реферат про ідею ощадности і буде обговорена справа зорганізування пропаганди ощадности. Замість поширення ідеї ощадности в найширших масах, ми спершу будемо порушувати ту переважну справу тільки на зібранні керманичів ощадностевих установ. Ясно, що в порівнанні з нашими сусідами лишаємося біднішими навіть в обсязі агітації і пропаганди.

Та добре й те. Добре, що хоч відбудеться зїзд представників ощадностевих установ. Одначе цього мало. Ми не сміємо пропустити „дня ощадности". І коли ми вже чепилися позаду щодо сьогорічного обходу в дні 31. жовтня, коли не можемо з нашої власної вини повести ощадностевої пропаганди разом з усією Европою, — то зєднаймо поки-що наші гасла ощадности з американським „тижднем ощадности", який починається 17. січня. Бо для нас мало одного дня, для нас треба щонайменше тижня, щоби нашому громадянству вибити з голови всі страхіття, звязані з воєнним і повоєнним періодом інфляції і девальвації.

Зїзд наших ощадностевих установ повинен скласти докладний план пропаганди на наш тиждень ощадности і видвигнути гасла, під якими слід провести ударну кампанію за ідею ощадности, за збільшення нашого національного капіталу.

Зїзд чехословацьких фашистів.

Прага, 26. жовтня 1926.

Не зважаючи на заборону полїції відбувся тут зїзд чехословацьких фашистів. В ухвалених резолюціях фашисти заявляють, що покликання Німців до уряду було фатальною помилкою

Підготування до зміни виборчої ординації.

Ініціятива правих і центрових груп. — Перед нарадами сойму. — Що було в Несвежу.

Варшава, 26. жовтня 1926.

Одна з учорашніх тутешніх газет принесла сенсаційну вістку про підготування уряду в справі зміни дотеперішньої виборчої ординації. Скільки в тім правди, невідомо. Одначе нема сумніву, що справа зміни виборчої ординації виплине в найближчому часі на соймовому терені і то наслідком ініціятиви правих і центрових партій. Кажуть, що в справі зміни дотеперішньої виборчої ординації прийшло вже за кулісами до порозуміння між ЗЛН., ХН., Пястом і НПР. Всі чотири згадані клюби зголосили в своїм часі в соймі проєкти зміни виб. ординації, а тепер мали погодитися на один спільний проєкт.

Одночасно з декретом президента Мосціцького про скликання соймової сесії, що вийде в пятницю, буде зголошений того самого дня на руки маршалка бюджетовий прелімінар. В суботу на пленарному засіданні сойму виголосить скарбове експозе мін. Чеховіч. Чи забере слово також премієр Пілсудський, ще не знати. Після цього засідання сойму наради його будуть переложені на кілька днів з причини т. зв. задушних днів, що припадають на 1. і 2. листопада. Дня 5. листопада зачнуться нормальні праці над прелімінарем у соймовій бюджетовій комісії. Засідання сенату буде скликане по всякій правдоподібности в половині найближчого тижня.

Вчора вернув з Несвежа прем. Пілсудський в товаристві міністрів Мейштовича і Незабітовського. Круги, що стоять близько до особи Пілсудського, заявляють, що його побут у Несвежу не мав ніякого політичного характеру, а був тільки актом пістизму для поляглого адютанта кн. Радзівілла, до якого Пілсудський ставився завсіди з великим сентиментом і смерть якого відчув дуже болюче. Це не переконує значної части варшавської преси, яка з приводу цієї стрічі Пілсудського з польською магнатерією робить далекойдучі політичні висновки.

В Несвежу марш. Пілсудський виголосив на замку кн. Радзівіллів коротку промову, в якій підніс заслуги того роду для Польщі, що від століть давав їй хоробрих лицарів. Промова Пілсудського, як подає варш. преса, з обила на численно зібрану шляхту велике вражіння. Загально поширюється погляд, що Пілсудський прямує явно до монархії.

Переговори Шверлі з провідником словацьких народовців.

Прага, 26. жовтня 1926.

Премієр Швегля конферував із провідником словацьких народовців о. Глінкою. Швегля бажає, щоби Словаки приступили до урядової більшости і готов поробити їм ряд уступок. Переговори потривають кілька днів.

Невдача опозиції в СРСР.

Варшава, 26. жовтня 1926.

З Москви повідомляють, що вибори делегатів на 15-ту комуністичну конференцію покінчилися 24 го жовтня. У Лєнінграді опозиція не здобула ніодного мандату. Такий самий вислід був у Москві. З усіх сторін СРСР. приходять вісти про повну невдачу лівої опозиції. Зате в промислових центрах права опозиція здобула кілька мандатів. На Україні число голосів, відданих на людей, які належали до опозиції, є досить велике.

Конференція комуністичної партії почала наради в Москві. Почесним предсідником вибрали Сталіна.

Страйк англійських шахтярів.

Льондон, 26. жовтня 1926.

У відповіди на промову Кляйнса і Льойда Джорджа премієр Болдуін заявив, що уряд не приняв ніяких зобовязань супроти котрої небудь сторони і безуспішно намагався скликати конференцію власників копалень і шахтярів. Премієр зазначив, що надії на полагоду конфлікту є слабі.

У місцевости Дергем двохтисячна юрба страйкуючих шахтярів потурбувала полісменів, які ескортували 100 шахтярів до праці. — Палата льордів затвердила продовження виїмкового стану на один місяць.

Тютюн не подорожіє.

Варшава, 26. жовтня 1926.

Чутки про підвижку цін тютюневих виробів з днем 1. падолиста на 10 процент не є правдиві.

Сян залив часть Перемишля.

Перемишль, 26. жовтня 1926.

Дня 25. жовтня вечером Сян виступив із берегів і залив нижче положені дільниці, головнож вул. На Болоні, заведення бр. Альбертів, почасти загальний шпиталь, вул. 22. січня, вул. Набережну і Коперника з міською різнею, вул. Полеву і Торговицю. В 11. год. в ночі міська електрівня здержала рух, бо часть її залила вода. Вода дісталася також до Робітничого Дому і залила пекарню. Дісталася також майже до всіх сусідніх домів і віль на лівому березі.

Біржа.

Гроші.

Курс доляра в готівці у приватних оборотах 9·01 зол. при спокійній тенденції.

Збіжа.

Трансакції в білій конюшині середньої якости. Платили за неї льоко Львів 270 зл. Великі обороти в промислових бараболях по ріжних цінах. Головнож за бараболі в пов. Рящів, Ярослав, Перемишль і Самбір платять багато більше, як у львівськім і тернопільськім повіті. Тенденція звижкова.

На біржі екзекутивне купно гороху Вікторія, платили за нього 101·75 зол. З причини недостачі залізничих вагонів і наслідком того утрудненого довозу, дуже скромна подача при вельми сильнім попиті. Наслідком того ціни йдуть угору. Пшениця краєва дворська 45·75—46·75, пшениця краєва селянська 43·25—44·25, жито галицьке 33·25—34·25, ячмінь галицький броварний 32·00—33·00, ячмінь галицький до перемелювання 30·00—31·00, ячмінь пастівний 27·05—28·00, овес галицький 28·00—29·00, кукурудза румунська 29·50—30·50, бараболі промислові 6·50—7·00, фасоля біла 38—40, фасоля колірова 30·00—32·00, фасоля краса 36·00—38·00, горох пів-Вікторія 80—90.

Під свій стрихулець.

Жидівський голос в національній справі.

Останній кріваний акт на терені Східної Галичини пригадав деяким політичним колам істнування крайно загостреної національної проблеми. На сторінках сіоністичної „Хвилі" забирає в тій справі голос співавтор польсько-жидівської угоди пос. Розмарін в статті „Отямитися!"

„Національна квестія в Польщі — пише д-р Розмарін — безперечно находиться тепер в критичній стадії. Якщо колинебудь роблено якісь спроби, щоби зменшити національні тертя, то сьогодні під тим оглядом нїчого не робиться. В часі, коли польська держава боролася за признання їй Східної Галичини, польський сойм офіційно проклямував конечність створення українського університету. Сх. Галичина стала складовою частиною держави, а про університет ніхто не журиться".

Після замордування през. Нарутовича здавалося, що уряд хоч частинно заспокоїть домагання територіяльних народів. Одначе ці сподівання не перемінилися в діло. Правицево-пястівські уряди розпочали завзяту боротьбу зі славянськими народами.

Масові арешти, розтягнення над землями, заселеними в більшости Українцями й Білорусинами, опіки дефензиви, повне занедбування господарських інтересів, відсутність помочі у відбудові знищених господарств, а що найгірше — гнобленя національного шкільництва, ось система тих урядів у відношенні до славянських меншостей.

Прийшов травневий переворот, який вповів багато надій в громадянство. Панувала загальна думка, що покликаний волею марш. Пілсудського уряд схоче на цілій лінії відмежуватися від системи і метод ендецьких способів управи. Були надії, що після вирішення деяких особистих справ уряд виступить з програмою національної справи в Польщі, що своєю діяльністю буде змагати до згрупування довкола себе тих верств національних меншостей, що згідне співжиття заселяючих державу народів уважають ще можливим, а в розвитку держави не добачують противенства інтересів свого народу. Поза кількома загальниками, зрештою повторюваними при ріжних нагодах, уряд не здобувся на ніяке діло. Колиб в тому уряді щонайменше найшлося зрозуміння для конечности якнайскоршої ліквідації діяльности п. Ст. Грабського, колиб міністерство освіти уряду п. марш. Пілсудського зірвало зразу зі системою утраквізації, то можнаб мати вражіння, що в тому уряді запанував инший дух. Тимчасом і під тим оглядом нїщо не змінилося.

Ситуація є критична. Кожний, якому відносини в краю не є чужі, знає, що невдоволення, огірчення опанували майже все українське громадянство. Кожне село, кожна українська осада є немов замкнутою твердинею, в якій виростають і утверджуються прояви морального бунту проти теперішнього стану річей.

В останніх часах знову злочинний вчинок заалярмував публичну опінію. Без огляду на те, чи прізвища атентатчиків будуть відомі, нема сумніву, що той вчинок вийшов з кол невдоволених, просякнутих свідомістю, що инші засоби не заведуть до мети".

Уряд нічого не робить, а тимчасом загранична ситуація Польщі не

є рожева. На Польщу чигають вороги зі Сходу і Заходу.

„Не в ім'я правдиво відчутих демократичних ідеалів совіти признають українському населенню в Росії далекойдучі культурні концесії (дивує нас, що посол Розмарін нічого не знає про існування У. С. Р. Р. і говорить тільки про Росію та культурні концесії для Українців. — Ред.). Рішав тут радше момент політичного раціоналізму і тих практичних оглядів, які не повинні бути чужі розсудливій політиці народу (?! . Сталося це без сумніву з великою шкодою для польської держави (чуєте? — Ред.), що вона далася випередити під тим оглядом совіґам. Наскільки сильнішою булаб позиція Польщі, коли б вона, а не совіти в очах українського народу була тим піємонтом, що дає йому спромогу культурного розвитку.

Уряд марш. Пілсудського стоїть перед важким завданням. Якщо досі не здавав собі справи з далекосяглости проблеми національних меншостей, якщо чужою була йому свідомість, як дуже загостреною є ситуація, то перед лицем недавно довершеного злочину повинен відважно глянути правді в лице і витягнути з неї відповідні консеквенції. Могутня і спокійна Польща буде існувати, а лише опер та на непорушних основах волі всіх заселюючих її народів. А коли замість тих свобід кидається меншостям погрозу зменшення виборчих прав, то не диво, що такий посів може родити злочини".

В цій статті пос. Розмарін, один з чолових представників жидівського угодовства, зарепрезентував себе дуже оригінально, зводячи територіяльні народи до рівня діяспорних народів, а їх змагання до прав на культурний розвиток. Дуже гарно, що пос. Розмарін звернув увагу на загострену національну проблєму, одначе він повинен приймити до відома, що на своїй національній території ми не є якою „меншістю", тільки більшістю, якій по всім божим і людським законам належаться права більшости. І тільки це може становити основу та бути вихідною точкою до вирішення національної проблєми.

Ланятайно: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Новий світ.

Враження проф. К. Студинського з побуту на Рад. Україні.

I.

Ювилей акад. М. Грушевського. — Богацтво харчів. — Вигляд Київа. — Театри й кінотеатри. — Культурна ділянка: шкільництво, держ. видавництво, Академія. — Господарське життя і безробіття. — Пошесть безпритульности.

Шан. голова Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, проф. К. Студинський на протязі трьох тижнів перебував на Рад. Україні, головно в Київі й Харкові, беручи участь у ювилею акад. проф. М. Грушевського. Своїми враженнями поділився вже шан. голова нашої найвищої наукової установи з читаючою публикою на сторінках „Нового Часу" (ч. 78 з 22. жовтня і ч. 79 з 25. жовтня). Окремо про саме ювилейне свято був ласкав надіслати нам ентузіястичну кореспонденцію з Київа.

Шан. професор, якого стрінуло велике щастя легально переступити межу, що ділить СРСР. від Европи і побувати в країні, де життя проявляється в нових формах, мав нагоду з автопсії студіювати, а що найменше придивлятися проявам того життя, мав рідку спромогу — так сказатиб — вложити руку у свіжі, але вже засклеплюючіся рани великої, прекрасної і стражденної країни. Тому й не диво, що минулої суботи (дня 23. жовтня н. р.) проф. К. Студинський уважав потрібним поділитися баченим, перебутим і пережитим з нашим науковим, освітнім і громадським світом на окремому зібранні. В формі легкого, густо перетиканого прикладами з бїжучого життя оповідання зясував нам шан. прелєгент те, що він бачив і як він бачив. З журналістичного обовязку постараємось коротко і можливо вірно передати враження проф. К. Студинського.

Ювилей акад. проф. М. Грушевського, підготовлений окремим громадським комітетом під проводом акад. Тутківського, пройшов серед нечуваного ентузіязму — і в Київі (дня 3. жовтня), і в Харкові (дня 10. жовтня). Публика вітала дуже горячо Ювилята і проф. Студинського, як представника Галичини. Дві провідні думки пронизували промову Ювилята: революційність і соборність. Москва прихильно поставилася до ювилею проф. Грушевського, про що свідчила привітна телєграма всесоюзного комісаря освіти Луначарського. Харківські урядові кола — як зазначує шан. прелєгент — не зорієнтувалися в ситуації, зігнорувавши не свято, чого вони опісля — як знову стверджує проф. Студинський — мали гірко жалїти.

Вибираючись у Київ, шан. прелєгент, наслухавшись всякої всячини про тамошні відносини, думав, що там голод і нужда, що може ще й поживу треба буде брати зі собою. Одначе під тим оглядом Київ його приємно розчарував. Всюди повно харчів, а бенкет уладжений у честь Ювилята в одному з першорядних ресторанів, перемінився у величавий пир. Засіло до столів двісті осіб. Самих закусок було 12: кавіору в брід (годиться додати, що фунт кавіору в СРСР. коштує 3 карб., у нас до 15 дол. — Ред.). В Київі повно харчівень, кооперативних, трестових і приватних. Життя на загал дороге.

В Київі й Харкові рух великий, тільки самоходів обмаль. Вигляд Київа змінився. На урядах і крамницях богато українських написів і вивісок. Всюди на вулицях і взагалі на публичних місцях чується українську мову, якою почин ють говорити й Жиди, що вказує на стійкість радянської влади на Україні. По урядах головним чином Жидн. В самому Київі жидівське населення досягає 250.000 голов (по офіційній радянській статистиці число Жидів в Київі досягає 140.000 голов. — Ред.).

Гарно представляються театри. Шан. справоздавець був в українській опері в Київі. Співали „Аїду" найкращі оперові сили. Переклад лібрета п. Черняхівської зразковий. В драматичному театрі ім. Ів. Франка грали „Вія". Новістю є величезне оживлення на салі, яке відповідно навіть ілюстрував проф. Студинський. Театр „Березіль" під проводом відомого Леся Курбаса, який ввів ще замітніші новаторства, перенісся в Харків. Зукраїнізовано й кінотеатр. Проф. Студинський був на фільмі П. К. П. (Пілсудський купив Петлюру). Прикро вражає, що одну з непочесних роль грав Ю. Тютюнник, колишній співробітник пок. Петлюри.

Шкільництво майже в цілости переведене на українську мову, за виїнятком шкіл найвищого ступня (інститутів), де професори Росіяне на своїх катедрах викладають по російськи.

Державне видавництво, спираючись на державній дотації (14 міл. карб. в рік), працює всею силою пари. Жаль тільки, що шан. прелєгент докладніше не позна йомив слухачів з діяльністю цеї установи, а саме: що досі видало видавництво, по яким галузям знання, якого рода літературу і в якій мові?

Працює на досить широку скалю й Всеукраїнська Академія Наук, а особливо секція проф. М. Грушевського й обєднаних з нею наукових установ. Президентом Академії є проф. Липінський, віцепрезидентом акад. С. Єфремов, неодмінним секретарем проф. А. Кримський. Академиків є 27, а співробітників до 230 осіб. По мітиу частину роботи в Академії несуть жінки, працюючи видатно й успішно. Академики діляться на штатних і нештатних (себ-то на тих, що одержують постійну платню і тих, що платні не побирають), так само діляться і співробітники Академії. Постійну платню одержують тільки академики, що живуть в Київі та випадково проф. Багалій з Харкова. Академія досі не має широких прав, як напр. російська (всесоюзна Академія в Ленінграді). Та є надія, що небавом статут Академії буде зміненний, а її права поширені. Не її академиків 19 є Українцями, а 8 Москалів. О ни з академиків, а саме відомий історик шкільництва з XVII. і XVIII. в. проф. Харламович перебуває на заслані в Оренбурзі. Бюджет Академії показує невеличкий (сягає до 500 карб., та є надія на його збільшення. Небавом мають відбутися перевибори президії Академії, що викликує досить велике хвилювання в науковому світі. Кандидатами в президенти є проф. М. Грушевський, проф. Багалій і проф. Тутківський.

Господарське життя на Рад. Україні розвивається незвичайно бистро і постійно йде вперед. Шан. прелєгент навіть твердить, що хід того життя є далеко бистрший, як в західно-европейських державах. Жалко тільки, що слухачі не могли з уст проф. Студ. почути ніяких цифрових даних, які з одного боку давалиб порівнання із західно-европейським, а з другого з передвоєнним господарським життям України. Одначе серед того бистрого ходу відчувається величезну недостачу закордонного капіталу. Безробіття велике. Радянська влада радить собі в той спосіб, що змінює чергу праці робітників. Раз одна частина робітництва перебуває на черствому хлібі безробіття (одержуючи 10 карб. місячної допомоги), а по якімсь часі безробітні йдуть до роботи, а на їх незавидне становище переходять ті, що досі працювали. Ті зміни відбуваються кілька разів до року. Також жеброта на вулицях Київа й Харкова нечувана. На кожному кроці жебрак витягає руку по милостиню. Серед цих відомих явищ особливо вдаряє армія безпритульних д[ітей]

БРАТЯ ШТАУБЕР
площа Марійська 7.
поручає **як завше** зимові пальщі, сукні, футра і трикотажі.
Ціни низькі! 776 2—10 **Ціни низькі.**

ДЕНИС ПИРЧ.

Вінніпеґ.

Чим він для Канади, а чим для нас.

Положення і зовнішній вигляд. — Комунікація. — Бизнесовий рух. — Школи. — Уряд і порядок. — Заробітки. — Населення міста й Українці. — Церковне й народне життя Українців. — Українська преса. — Українці в бизнесі.

Про Вінніпеґ уже мабуть кождий Українець знає. Цеж метрополія Західної Канади й осередок українського життя в Канаді. Одначе хто у Вінніпеґу не був, то певно буде цікавий знати, як він виглядає та які в ньому люде живуть і що дороблюють. Тому й пишу цих кільна замітоk.

Вінніпеґ, можна сказати, є дуже гарне і чисте місто. Це столиця канадійської провінції Манітоби. Побудоване це місто на преріях, над ріками Ред Ривер і Ассинибойн, котрі сходяться таки зараз під самим містом. Мешканців у ньому буде до 200.000, але щодо розміру, то Вінніпеґ виглядає на велике місто. Вулиці має широкі, довгі, асфальтовані й обсаджені деревами. Має також Вінніпеґ дуже гарні парки. Найбільший із них т. зв. „Сіті Парк", де є і звіринець, в котрому можна побачити між иншими всякого роду звіритами й канадійських буйволів. Навіть „сконки" (skunk) там є. Але тих паничів тримають за склом, щоб часом не запахли дуже.

Доми у Вінніпеґу не дуже високі і по більшій часту деревляні але гарно побудовані. Богато між ними т. зв. бонгалів (бунгалов). Це собі низькі, безповерхові домики, дуже модерні і вигідні до мешкання, бо в зимі в них тепло, а в літі не горячо. В бизнесових дільницях міста є доми муровані, не дуже високі, так від 1 до 10 поверхів. Хмародерів, які можна бачити по великих американських містах, нема.

Вулична комунікація у Вінніпеґу дуже вигідна, не треба довго чекати на „стріткару". А автів, як мурашок, всюди повно. Також і залізничий рух у Вінніпеґу сильний. Є тут дві великі стації, одна т. зв. „Си-Пі-Ар" (Canadian Pacific Railroad), а друга „Юніон Діпо" (National Railways). Потяги дуже часто приїзджають і відїзджають зі всіх боків.

Бизнесовий рух у Вінніпеґу також значний. Є тут великі департаментові стори. З них найбільший стор Ітона й Ко. Це міліоновий стор, в котрому працюють тисячі людей. І цей стор не тільки в самому місті провадить бизнес, але скрізь по цілій Канаді. Його великий ілюстрований катальог можна подибати в кождій фармерській хаті. Каже наш фармер до своєї жінки: „Ади, стара, діставсми на пошті від вуйка Ітона новий катальог! На, читай!" Та хоч вона й читати не знає, але в катальогу все прочитає, бо в ньому повно образків. Це й одинока література тих наших фармерів, котрі не вміють читати.

А вже чим як чим, але Вінніпеґ може похвалитися своїми школами. Школи у Вінніпеґу виглядають як палати. Величезні, побудовані після найновіших вимог гігієнічних і педагогічних. У тих школах — їх тут є около сорок — учать сотки вчительок, між котрими є і дві Українки: п. М. Корецька і п. Ольга Пирч. Крім публичних шкіл є ще тут університети зі всіми факультетами і чимало всяких инших „гайскулів" та „калиджів". А поза містом, на величезній фармі, є ще рільнича академія (Agriculture College). Це є одна з найбільших і найліпших рільничих шкіл у Канаді.

Крім тих шкіл має Вінніпеґ ще инші гуманітарні інституції, як: ріжні сирітські доми, заклади для сліпих і глухонімих і т. и. А церков ріжних віроісповідань — сорок сороков, як Москаль каже.

Вінніпеґ славиться також своїми величавими публичними будівлями, як парлямент, судова палата, міська палата або з англійська „Сіті Гол", де радні міста з посадником засідають і радять над міськими справами. Та ще один дуже гарний і величавий будинок є в північній части Вінніпеґу, там де наші Українці живуть, а це технічна гімназія (Technic l High School). У тій школі є богато українських студентів, тому вона й заслугує тут на більшу увагу.

От таке собі менше-більше місто Вінніпеґ. Це, можна сказати, зовсім модерне і нове місто. На тому місці, де воно тепер стоїть, перед пятьдесятьма роками не було нічого, тільки чисті степи („прерії"), на котрих випасалися дикі буйволи.

А ще замітне у Вінніпеґу й те, що в ньому, як на таке велике місто, дуже мало полісменів. Можна ходити по місті цілими годинами і ніде не стрінеш полісмена, хіба десь на перехресних вулицях, де великий рух. Він там стоїть на призначеному місці, на самій середині вулиці, в білих рукавичках і дирігує стріткарами й автами, щоби знали, як їм їхати. І хоч Вінніпеґ не має великої поліції, але зате в ньому великий порядок і проступки або вуличні нещасливі випадки бувають рідко. Порівнявши Вінніпеґ з иншими містами такої самої величини, можна поставити його щодо порядку і моральности на першому місці. Це вже треба признати Британійцям, що їм у порядку хіба ніхто не дорівняє.

Одна тільки недогода у Вінніпеґу, що тут досить тяжко за роботу, а це тому, що в ньому мало фабрик. Люде по найбільшій части працюють по великих залізничих шапах, котрі находяться ген поза містом. Працюють також літом по фармах, а зимувати приходять до міста.

Вінніпеґ — це великий збіжевий ринок. Тут є т. зв. Збіжева Біржа або Grain Exchange, на котрій уже потрошки й наші Українці спекулюють. Є тут також повно банків і безліч усяких бизнесових офісів. Можна сказати, Вінніпеґ богате і грошевите місто.

По найновішим обчисленням має Вінніпеґ около 200.000 мешканців. Є в ньому богато ріжних народностей, почавши від Британійців, а скінчивши на Китайцях. Чистий Вавилон. Між тими народностями є наших Українців до 25 тисяч і вони заселюють північну часть міста, яку кондуктори від стріткарів кличуть „Українієн Велі" (Ukrainian Valley). Не самі вони тут мешкають, але помішані, а найбільше з Жидами. А є тут Жидів ніврок і Звичайно

тей, яких число доходить до 500.000. Зявилися вони на Україні підчас страшного голоду російських губерній і вже лишилися тут, становлячи правдиве стихійне нещастя великих міст. Уряд бореться з безпритульністю всіми силами і засобами, влаштовує для безпритульних дітей притулки, виховавчі заведення, доми праці і т. п., одначе все даремне. Зазнавши „свободи", ці босяки-дітвахи (10—15-літні) постійно втікають цілими гуртами, живуть в ровах, опущених і зруйнованих будинках, промишляють — як можуть — то крадіжками, то просто бандитськими нападами. Відомого проф. Черняхівського стрінула така пригода, що коли він минулим пізним вечером вертав додому, то його обскочила ватага таких молодечих бандитів, які стягли з нього кожух, забрали гроші і золотий годинник і пропали серед нічної темноти.

Радянська Україна.

За неуважне ставлення до українізації.

Центральна комісія в справі українізації при РНК подала до ВУЦВК-у відомости про число співробітників, звільнених за неуважне ставлення до впровадження української мови. По центральних урядових установах комісія звільнила 71 осіб, з них в апараті РНК. — 2, НШТоргу — 3, НКФіну — 20, Держплану — 5, Упов. НКП-ошителя — 13, НКСоцзабесу — 4, Найвищого Суду — 5, НКЮста разом з юридичними курсами — 7, НКОсвіти — 1 та НКздоровля — 4. По трестах та синдикатах звільнено біля 190 осіб, з них 58 осіб у Вукоспілці, 29 в Держторзі, 32 у Вс. українській конторі Держбанку, 5 Укрдержспирті і т. ин.

Український Народній Театр у Харкові.

Остаточно сформовано трупу Українського Народнього Театру й розпочато підготовчу роботу до відкриття сезону. Його відкриють 1-го листопада. Завідуватиме художньою частиною Грудина, головний режисер — Рошківський, черговий — Юхименко. Окремі постановки дадуть: Бондарчук, Загаров та Лапшький. Музичну частину доручено композиторові Верковицеві, головний адміністратор — Е. Загайдачний. У складі трупи: Горленко, Доля, Терентєв, Зарницька, Жданова, Акимова, Скрипченко, Малєва, Попова, Овдієнко, Петляшенко, Юхименко, Тагаєв, Захарчук, Сокирко, Твердохліб, Ходимчук, Маслов, Носович та инші. В складі хору 24 особи, оркестра — 16 осіб. Тепер в театрі кошмінім. Гріке провадиться ремонтна робота. Сезон розпічнеться песою „Гайдамаки", інсценізація Курбаса, постановка в залі реального театру Рошківського. Далі піде новий варіянт „Вія" Бондарчука в постановці автора; пройдуть в новій постановці Юхименка „Богдан Хмельницький" та „Сорочинський Ярмарок", а також песи: „Фея гіркого мигдалю" (режисер Рошківський), нова комедія Красовеського (режисер Грудина), Риделя „Зачароване коло" (Бондарчук). Директор театру виїхав до Київа, щоби скласти угоду на постійну роботу з артистами Садовським та Саксаганським. На організацію театру харк. окрвиконком відпустив 25 тис. карб. Ціни на місця будуть найприступніші — від 15 коп. до 1 карб. 25 коп.

Хорова капеля „Дух".

Капеля розпочала підготовчу роботу на 26—27 рр. (зимовий і літний сезони). Перший концерт 24. жовтня, другий 31. жовтня. Репертуар Капелі передбачає 10 нових концертів, а саме: 1) Народня пісня західної Европи, 2) Народня пісня Сходу (єврейська, грузинська, вірменська та инш. народів), 3) Народня пісня славянських народів, 4) Вечір галицької музики, 5) Вечір чеської музики, 6) Вокальна музика стилю модерн., 7) 150 літ української музики, 8) Вечір української та білоруської пісні з нових записів Гайдая, Ступницького та Колферова, 9) Шевченко ідеольог передпролетаріяту, 10) Ко цертвиставка недрукованих творів і чотири концерти минулих сезонів: 1) Жовтневий концерт, 2) Ленінський концерт, 3) Концерт на роковини Леонтовича, 4) Весняний концерт. Виробничий плян Капелі збудовано по тахому принципу, що вісім місяців роботи Капеля провадить у Харкові, де улаштовує прилюдні концерти й обслуговує робітничі клюби, а чотири місяці поза межами Харкова.

Нові видання.

ДВУ виготовило до друку повне зібрання творів В. Еллана (В. Блакитного), розраховане на 15 аркушів. До видання увійдуть літературні, публіцистичні та сатиричні твори покійника. Видати ці твори намічено на день перших роковин з дня смерти письменника. Крім того накладом Вапліте мають вийти вибрані твори письменника. — Готується до друку і небавком вийде історія Театру ім. Ів. Франка.

Експедиція ВУФКУ до Миргорода.

До Миргорода приїхала експедиція ВУФКУ робити кінові знимки для картини „Сорочинський ярмарок". Знимки робитимуть у Миргороді, в с. Великих Сорочинцях і на р. Псьлі.

Концерти співачки Шекун-Коломійченко на Кубані.

Знана співачка Шекун-Коломійченко після гостинних виступів по Криму переїхала на Кубань. Концерти й тут проходять з успіхом. Артистка виступатиме на Кубані до 1-го листопада.

З господарчого стану УСРР за 1925/26 господарчий рік.

Не вважаючи на всі трудноші, основні показники досягнень минулого року, порівнюючи з 1924—25 р. такі: 1. Приріст виробництва с. господарства становить 29 проц. 2. Приріст виробництва промисловости — 61 проц. 3. Зріст будівництва (залучаючи й сільське) — 49 проц. 4. Капітальних вкладів зроблено 390 мільйонів карб. проти 107 мільйонів минулого року. 5. Збільшення товарової маси в реальних величинах на 32 проц. 6. Збільшення вантажообігу на 60 проц. 7. Питома вага промисловости в народньому господарстві збільшилася з 37 проц. до 43 з половиною проц., підвищившись до цього рівня з 30 проц. в 1923—24 рок. 8. Усуспільнена частина промисловости зросла до 82 проц. проти 75 з половиною минулого і 69 проц. 1923—24 року. 9. Доля усуспільненого господарства в товаровій масі країни (за довоєнними цінами) досягла 49 проц. проти 41 з половиною минулого і 33 з половиною проц. 1923—24 року.

З сільсько-господарської кооперації.

Сільсько-господарська кооперація значно зросла і зміцнилась. Кооперованість сільського господарства перевищила 30 проц. Значно збільшилась активність кооперованих мас. Товарні обороти виросли до 440 мільйонів карб., що дало збільшення з попереднім роком на 100 проц. і складає 10 проц. усіх товарних оборотів України. З окрема охват товарних зайвин продукції сільського господарства досяг: по хлібу — 26 проц., тютюну — 44 проц., хмелю — 88 проц., буряку — 90 проц., яйцях — 44 проц., маслу — 61 проц. В постачальницькій роботі сільгоспкооперація охопила: в лісопостачанні 75 проц., в машинопостачанні 80 проц. Фінансове становище с.-г. кооперації теж зміцнилось. Загально-білянсова сума всіх ступнів с.-г. кооперації на 1. IV. цього року, себ-то за три місяці, досягла до 145 м. карб., що дає збільшення на 20 проц. Сума пайових внесків досягла до 4 м. карб. Збільшилась сума довготермінових позичок і робота в цілому прибуткова. Але разом з тим треба також відмітити й дефекти сільсько-господарської кооперації. Головніші з них — це недостача активности кооперованих селянських мас у роботі та самоврядуванні своїх кооперативних обединань і слаба господарська відповідальність пайщиків за роботу та стан свойого кооперативу; кволе господарське обслуговування кооперативними обединаннями своїх членів пайщиків; безгосподарність, кволя мобілізація селянських коштів як у формі паїв, так ріжних завдатків, авансів і т. инш.; комерційний ухил в роботі й високі накидки та витрати.

НОВИНКИ.

— **Три заборони еп. Коциловського.** В найновіших „Перемиських епархіяльних Відомостях" (за жовтень, падолист, грудень) заборонив еп. Коцилоський брати участь духовенству у святах у память Івана Франка, читати і передплачувати „Український Голос", видаваний в Перемишлі. Рівночасно відкликав еп. Коцилоський трьох членів з „Української Щадниці" в Перемишлі. Про цю їхню єпіскопію поговоримо в найближчому числі нашого часопису.

— **Концерт пяністки В. Божейко.** В програму концерту нашої відомої пяністки В. Божейко, що відбудеться в суботу дня 3. н. м., входять твори Beethoven-a (Вальдштайнівська соната), Schumann-a (симфонічні етюди) Mendelsohn-a, Schubert-a, Brahms-a Chopin-a, Reger-a і Liszt-a. Концерт пяністки, що в минулому місяці відбувся в Перемишлі, пройшов з незвичайним успіхом, про що може засвідчити хочби отся вельми прихильна оцінка, яка появилася в польськім перемиськім часописі: „В рамах цеї богатої програми виявила пяністка В. Божейко високі прикмети своєї гри в минувший вівторок в салі Народнього Дому. Інтерпретацію п. В. Б., улюбленці славного віденського педагога проф. Sauer-a, дихують пригарне фразування, співучість легата, кольорит звукового ударення, знаменита стилізація і передовсім незвичайне почуття міри. Талант цеї артистки ясніє повним блеском як у творах глибоких і поетичних, так і в бравурнім репертурі. Концерт цей залишив загально-ясні — премилі спомини пережитих високо артистичних хвилин". Треба надіятися, що й наша музикальна публика скористає з сеї нагоди і зацікавиться концертом нашої пяністки, яка й за границею тішиться великим признанням, а у нас зачисляється до наших найкращих сил.

— **Комісарський протектор.** Протектором і опікуном теперішнього комісаря „Нар. Дому" Льва Черкавського був Леопольд Рутковський, начальник політичного відділу в міністерстві внутр. справ, відділу, заснованого в р. 1923 тодішним хієнським міністром Керіком. Цей то Рутковський, хієнсько-пястівський ставленник і ворог всього українського, надівав „Нар. Дім" такою благодатю, як Лев Черкавський. Довідуємося, що в останніх часах Рутковському щось не везе. Покищо він виїхав на відпустку, з якої вже несподіваються побачити його на давньому становищі. Може й не було причиною воєвідської контролі господарки „Нар. Дому".

— **Львівська хроніка.** Ще одна спроба самовбивства: касієр „Каси хорих" Тадей Ц. зажив отруту по причині нещасливого кохання. — Після тижневого процесу проти жовківської банди Мазурківа, Зелінського (II-го) і товариша, суд покажних за 20 грабунків засудив першого на 7 літ, другого на 4, а господаря Ярину, який давав їм захисті на 2 роки. — Коли появився перший сніг, передбачуючі злодії заплянули вломом до складу футер Бровсвоза, в самім центрі міста при вул. Академічній, і забрали теплу одежу на 3000 зол. Инші аматори, скромніші, „потягнули" на базарах двадцятьлікого курок, індиків та сала якусь... ті, що потребували свіжого повітря, вибрались до села Зубри, під Львовом, заліхавши в касі громадського уряду 600 зол., які шезли безслідно.

Трюмф українського промислу

Цукорки з фабрики

„ФОРТУНА НОВА"

Львів, Кордецького 23.

— **Катастрофи.** Борній, що гуляв на Кубі, вбив 600 осіб, 9'00 ранив, а 6000 лишив без хати. — У південній Італії великі зливи спричинили великі шкоди. — На Кавказі землетрус тривав 2 години; сотки людей згинуло і тисячі раненых. Населення втікає стривожене. — Англійський корабель озбився біля Бермудських островів; 90 осіб потонуло.

— **Науковий голос воєводи.** Шкільна польська влада катовицького воєвідства видала присуд, який є соломонівським рішенням і може мати для наукових дослідів далекосяжне значіння. А саме рішила, що діти близнята одних родичів, Німців, треба поділити на дві національности: дівчинка, Марічка, є Німкою і тому може ходити до німецької школи, а її рідний брат Сефлік має в своїх жилах польську кров і тому буде виховуватись на Поляка. Так рече воєвода Більський. На найблищім конгресі біольогів учені можуть узяти це рішення за підставу для проблеми яким'робом близнята цих самих родичів родяться з прикметами двох ріжних рас і народів.

— **Поверли:** у 72-ім р. життя д-р Сальомон Ерман, визначний професор віденського університету, один з найбільших дерматольогів, автор яких 120 творів з цієї ділянки і бувш. директор відділу шкірних недуг в „Альгемайнес Кранкенгавс"; — княжна Бонапарте, сестра Віктора та Людвика Наполеонів у Турині.

— **Моя російський князь.** З Будапешту втік бувший російський князь Гавриіл Александрович до Америки. Втік, а не виїхав, бо йому припала до вподоби жінка одного з тамошніх промисловців, яка розстаючись із своїм мужем, не хотіла розстатись з дімантами та дорогоцінними паперами, а навіть деякою готівкою свого мужа, корисними в такій далекій дорозі.

— **Хрест у римськім Колісею.** У Римі святкували перенесення хреста на арену Колісею. У святі взяла офіціяльно участь міська управа. Хрест має 8 метрів. Вся площа на спомин мучеництва християн була осяяна смолоскипами.

— **Всесвітній памятник в обороні мира** поставили в північно-американськім місті Нію-Джерзі. Його мали відкрити в роковини перемиря, але бувші військові застрайкували, заявивши, що не візьмуть участи в святі. Причиною надпис на памятнику, цитата з пророка Ісаії II, 4: „І Він судитиме героїв і каратиме ріжні народи, а вони перемінять свої мечі на лопати і списи на коси; і не підійме вже нїякий нарід свого меча проти другого і не буде більше вправлятись у воєннім ремеслі". Бувші вояки не погоджуються з таким розумінням памятника на спомин війни, так само як цитата Святого Письма не дуже погоджується з надписами на воєнних памятниках.

— **Псевдокомуністи.** Московський театр поставив пєсу, яка має незвичайний успіх. Називається вона „Мандат", а причина її успіху потрійна: автор її сам комісар народньої освіти, Луначарський, режісером і співробітником славний Меєрхольд, а темою — сатира на свіжосплечених комуністів. Вже й чужинна преса забалакала про цю сенсацію. Луначарський не мав до цього часу щастя як поважний драматург. Але тут попав на актуальну тему: героєм пєси є Павло Сергієвич Гулячкін, власник крамниці, що став недавно комуністом і висловлює про комунізм такі нісенітниці, що сала реве. Кожний глядач розуміє це по свому: комуністи сміються з новиків-товаришів, — вороги комунізму добачують у герою пересічний тип „комунізуючих", що позасідали на високих стільцях. Злобні кажуть, що найгостріші дотепи понатикані в пєсу Луначарського є Меєрхольда. Луначарський дав йому не тільки пєсу „Мандат", але й мандат поправити її так, щоби вона могла здержатись на сцені. А що всі сміються — пєса йде аж гей!

— **Світова хроніка.** Радянське посольство в Берліні заперечує звістку, буцім-то радянський уряд має намір замінити свій червоний прапор иншими кольорами. — У Сан Франціско відчули легкий землетрус, який не спричинив нїякої шкоди. — На перського шаха кинули в Тегерані бомбу, коли переїздив автом; одначе помилились щодо авта. — У Парижі відкрили памятник композитора Массене. — У місті Ножен Ле Ротру (Франція) відкрили памятник бувш. президента республіки Поля Дешанеля. — У Москві виставили „Венецького купця" Шекспіра перший раз жидівською мовою; виставу дав новий модерністичний театр з високими естетичними домаганнями, приготовляючись до свого виступу... три роки. — 4-го листопада женеться бельгійський наслідник престолу Леопольд із шведською княжною Астрід; шлюбний шлюб візьмуть у Штокгольмі, а церковний в Брюсселі; княжна перейшла на католицизм. — Французьке міністерство праці подає до відома, що воно дає підсилку всього 340 безробітним, бо загально більше є вільних занять, ніж людей, що до них заголошуються. Франція не має безробітних! — Біля Виногороду помер Босняк Мато Франчич у гарних літах: 126 років життя.

де руський Іван, там і Мошко мусить бути. В 90 відсотках наші люде — з Галичини.

Українське життя у Вінніпегу досить рухливе. Є тут сім церков; греко-католицьких три, православних також три, в тому одна українська автокефальна, протестантська одна. Є де Богу молитись, коби тільки було кому, тай щоб одні другим не перешколжали у молитві...

Також просвітний та організаційний рух м ж Українцями у Вінніпегу значний. Є тут ріжні просвітні й запомогові товариства. Народовці мають свої окремі товариства, католики свої, а робітнича партія большевиків має також свої. І всі ті товариства удержують ріжні школи, в котрих дітвора вчиться вечерами української мови. Це знак, що Українці ще живуть на чужині і не загибають.

Є у Вінніпегу вісім українських часописів. 1. „Український Голос", орган народовців автокефалістів, 2. „Канадійський Українець", орган гр.-католицької церкви, 3. „Канадійський Ранок", орган протестантської церкви, 4. „Канадійський Фармер", власність книгопродавця Чеха, Дочка, 5. „Православний Вістник", орган української народньої православної церкви. Робітнича партія, знаменито зорганізована по т. зв. Робітничих Домах, видає аж три часописи: „Українські Робітничі Вісти", „Фармерське Життя" і „Робітниця"; цей останній часопис видається спеціяльно для жіноцтва. Всі ті вісім часописів виходять правильно і роблять свою роботу.

Вінніпег може також похвалитися і своєю інтелігенцією. Крім освічених і свідомих робітників має вже і своїх адвокатів, лікарів, священиків, учителів, аптикарів і богато студентів. Хоч це чисто канадійський продукт, бо майже всі повиходили з канадійських шкіл, але всеж таки не перестали бути Українцями, а декотрі з них є й добрими українськими патріотами.

Все булоб добре, якби ще Українці у Вінніпегу мали більше бизнесменів та більше капіталу. Звичайно нині на світі того уважають за щось, хто має гроші. Та, на жаль, у Вінніпегу українських бизнесменів дуже маленько. А хоч деякий бизнесмен і є, то ледве дише, бо не в силі витримати конкуренції. Тай тут і не конче винуваті в тім його конкуренти, але, правду сказати, самі таки бизнесмени. Бизнес треба розуміти. Ну, а деж наш Українець міг навчитися того бизнесу? В Старому Краю хіба ні. А в Америці чи Канаді ще майже нічого не навчився, або дуже мало.

Але я вірю, що прийде час і то не довго треба на це чекати, що й наш Українець накінці прозріє. Вже беруться Українці на добре до просвіти і школи. Вже українських дітей нині повно по ріжних школах. А й учаться дуже добре, бо Українці це такий здібний нарід, що навіть самі Англійці це признають. І як кажу, небавком і наше українське молоде покоління зрівняється з Британцями й иншими культурними народами. Все буде, тільки треба більше витревалості праці, більше енергії і завзяття, а що найважніше, більше віри у свої власні сили.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

Д-р ІВАН КУРОВЕЦЬ

повернув дня 27. жовтня п. р.

і приймає при вул. Вірменській 8.

— **З кіна.** У кіні „Лев" нічеться небавком нова програма „Князь і куртизанка" з Люсі Дорен і Віллі Фрітче у головних ролях.

Нові книжки й видання.

КНИЖКИ:

Вячеслав Липинський: ЛИСТИ ДО БРАТІВ ХЛІБОРОБІВ. Про ідею і організацію українського монархізму. Відень, 1926, стор. 48+580, вел. 8°. Зміст: Вступне слово до читачів з ворожих таборів. — Українська наддніпрянська інтеліґенція і українська національна ідея. — Наша орієнтація. — Про національну аристократію і про три методи її організації: плясократію, охлократію і демократію. — Про політику як уміліть вибору такого методу здобування та організації влади й організації громадянства, який би уможливив будову і збереження окремої держави на українській землі і забезпечив істнування та розвиток української нації. — Покликання „Варягів", чи організація хліборобів? (Кілька уваг з приводу статті Е. Чикаленка „Де вихід?").

Ярослав Цурковський: В ОГНІ. Вид. „Нова Доба", ч. 2. Львів 1926, ст. 16, 8°.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЄНДАР-АЛЬМАНАХ „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ" на 1927 рік. Річник V. Львів-Київ, 1926, стор. 160 + календарієм + оголошення. Зміст: д-р К. Трильовський: З моїх споминів про початок стрілецької організації і Боєву Управу. — Мирон Заклинський: УСС. під кінець 1917 року. — Д-р Волод. Щуровський: Іван Франко серед УСС. — Ів. Горбанцьо: На поміч Центральній Раді. — Федір Дудко: Момент. — Остап Залеський: Одна кров. — Юрко Бобровський: Рішаюча битва. — Д. Лілієнкрон: Весняної ночі. — Ю. Шкрумеляк: Білий кінь. — Б. Л.: Ни вищі. — Я. Л.: З листопадових переживань. — В. Львівський: 1) Кавалер семи бід. 2) Батяр. Ю. Шкрумеляк: Побідники. — П. В—к: Пімста небіщиків. — Б. Л.: Одна з українських містерій. — Зар. О. Ратгаус: В Ілдиз-Кіоску. — Л. Лучу: Улюблена пісня полк. Дм. Вітовського. — Л. Лепкий: Осінь 1918 р. — В. Орилець: Протинаступ. — Ів. Михайленко: Печеніжинська оборона 1919 року. — Л. Лулу: Несподівана поміч. — О. Лешуй: Американська військова місія. — О. Бабій: „Гуцульський курінь". — Л. Лулу: Панцирний жид. — Ген. Безручко: Група СС. у боях на підступах до Камянця Подільського. — О. Василів: Лапюг нещасть.— Нінік: Товариш Настя. — Леонід Чайка: Жіночий сход. — І. Кедрин: С. Петлюра. Мих. Рудницький: Дві французькі повісти з нашої революції.

Kazimierz Olendzki: POLSKI PAPIEŻ SŁOWIAŃSKI czyli Traktat Kontestowy. Chicago, 1925, стор. 99, 8°.

Casimir Olendzki: IN QUEST OF TRUTH. Vol. I. Chicago 1925, стор. 24, 8°.

Dr. Paul Stasny: ZUM PROBLEM EINER RENTENAUFWERTUNG IN ÖSTERREICH. Wien und Leipzig 1926, стор. 71, 8°.

„НАША БЕСІДА", ілюстрований двотижневик літератури, науки і суспільного життя. Ч. 20. Варшава, 20. жовтня. Зміст: В. Павлович: Інтеліґенція — двигун культури. — В. Островський: „Політики". — Повість про дівчів вищої, нижчої і найнижчої політики. — М. Диканько: Жебрак. Нарис. — Семен Любарський: Місто Городло, Грубешівського повіту на Холмщині. — „Срібний сон Сальомеї". — Б. Монкевич: Українська пісня за кордоном. — Відгуки. — Література, наука, мистецтво. — Володимир Гнатюк. — Надіслані книжки й журнали. — Сміх і жарти. — Від Редакції і Адміністрації. — Ілюстрації. — Оголошення.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ", щомісячний часопис для українського жіноцтва. Коломия, жовтень, ч. 10. Зміст; О. Галичанка: О рівні права. — О. Кисілевська: Як вести жіночі й діточі гуртки. — І. Кравченко: Цить, брате цить! Елеонора Г.: Світла й тіни. — Д-р В. Кисілевський: Сароджині Наїду. Відділ американсько-канадійський. — Д-р З. Сіменович: Незвичайна жінка. — Д-р В. Ганьківський: Трахома або єгипетська слабість. — Часть господарська. — Жіночий рух.

„МОЛОДЕ ЖИТТЯ", часопис українського пласту. Львів, 15. жовтня. Ч. 8 (37). Зміст: Діяльність і змагання. Кусоніс: Схід Сонця (вірш). Орлине Перо: Поворот Медвежого Серця. Пласт на Волині. З оповідань Р. Бейдена-Пауелля. Вечір Івана Купала. М. Підгірянка: Місячна ніч. В пл. таборі на Закарпатті. З пластового світу. З нашого життя.

„ПОСТУП". Студентський Вістник. Львів вересень—жовтень, ч. 7—8. Зміст: Гладилович Іван: Наш організаційний проблем. Гетьманська студентська організація. — Брат Мелетій: Хай стане.—Н. Н.: Джемс Хук.—Мандюкова Яр.: Бенвенуто Челліні. —Степ. Роман: Над Прутом.— Д-р О. Назарук: Матеріялістичний світогляд І. Франка. Афоризми. Зі студентського й організаційного життя. З католицької акції.

„КОЛЮЧКИ", сатир.-гумористичний журнал (на правах рукопису). Калуш. Ч. 10. Зміст: М. Репяшок. Одісея Репяшка Mortalis. Ворожка (Майже птичка) Кислиця. „О-си-ка". Дітиямбічна поезонахта Біженець. Крамниця Гоголик. Пригоди Павла Івановича Чичикова, або мертві душі на Вкраїні і в околицях Первий. На Батьківщині: малюнок Блазень. Пісня блазня М. і В. „Великі" думки наших „великих" людей Furiwa. З організаційного руху. Підусь. На окупованій Україні. М-вич. Після останнього „державного перевороту": мал. Сікос. Хто ми? (із записника емігранта). Немаршал. „Маршал Ней" (із життя на еміґрації.) — З Колючанської Енцикльопедії. Ріжне. Нові винаходи Д-р Біський Іде. Замість рецензії. Каяколомні думки веселого фільозофа. Омелько Грішний. Пан „По-че-кайте". Телеграми, що їх принесла сорока на хвості.

ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС, орган ревізійного союзу українських кооператив. Львів б. жовтня. Число 41—2. Зміст: Велика ціль кооперації. Кооперація і політика. Від споживчої до сільсько-господарської кооперації. Духовенство і кооперація. Відбудова кредитової кооперації. Дві позабуті посестри в кооперативній родині. Кооперація на услугах данського селянина. Общество взаимного кредита „Вѣра" в Перемишлі. Жінки, працюйте в кооперації! Заклик до всіх кооперативних централь і повітових осередків у справі кооперативної науки. Наша кооперація: Кооперативна анкета в Бережанах. З Ревізійного Союзу У. К.: Заклик до всієї сільсько-господарської кооперації. Кооперативне Свято у Львові. Фейлетон: Ю. Павликовський: Автільний Батько Микола В. Левитський. (З нагоди його ювілею). Оголошення. Додаток: Кооперативне Молочарство ч. 1.

Ч. 43. Зміст: Організуймо кооперативний збут худоби! День ощадности. Місяць книжки. Український Ярмарок у Станиславові. Свято Кооперації. Хліборобство. Наша кооперація: Нарада повітових ПСК. в Чорткові. Правне положення та податкові тягарі кооператив. З Ревізійного Союзу Українських Кооператив. З Краєвого Молочарського Союзу в Стрию.

НОТИ.

В. Безкоровайний: ДУМКА G-MOL НА ФОРТЕПЯН. Львів Тернопіль.

В. Безкоровайний: МАЛА ФУҐА триголосова D-moł на фортепян. Львів-Тернопіль.

В. Безкоровайний: POEME EROTIQUE на фортепян. Львів-Тернопіль.

Karl Mengelberg: SEVEN PIECES FOR CHILDREN. Piano solo. Oxford University Press.

Й. Кишакевич: МУЗИЧНІ ТВОРИ, С. II, Ч. 11. „СОСНА" (В проваллі темнім...) мішаний хор á capella. Слова: О. Олеся.

† Посмертна згадка.

Лев Лотоцький, емеритований народний учитель, український письменник, помер дня 21. ц. м. в 76 р. життя в своєму родинному селі Тростянці, бережанського повіту.

Покійний родився 1. січня 1850 р. в Тростянці, де його батько о. Антін був парохом. До шкіл ходив в Бережанах. Там покінчив нижчу гімназію і лишився дома на господарці аж до 1870 р., коли то пішов до війська до Відня. По повороті з війська підготовився до вчительського іспиту і в 1875 р. став учителем у селі Вільхівці в Бережанщині. Пізніше вчителював двома наворотами в Ценеві і двома наворотами в своїму родинному селі Тростянці, а в останнє в Шумлянах Малих — все в Бережанщині. Покійний був приязної вдачі, добрим педагогом, любив дітей і діти любили його. Зпід його рук і за його заохотою пішло чимало учнів до гімназії і вийшли „в люде". В 1906 р. повдовів і спенсіонувався та переїхся до Львова, де жив аж до вибуху світової війни. Виселенецька хвиля захопила і його та понесла на Захід до Більська. На цій мандрівці довелося йому зазнати австрійської вязниці (понад 6 тижнів у Тешині) як підозрілому в шпіонажі. В 1917 р. вернув знову до Львова й жив тут до жовтня 1924 р. На склоні життя затужив за рідним селом і поселився там.

Писати почав ще за молоду, та друкувати свої твори став у 90 рр. мин. століття. З молодечих його проб друковано була тільки поема „Довбуш". Писав поезії, оповідання та драматичні твори. Дві його одноактові комедійки були нагороджені на конкурсі Тов. ім. І. Котляревського. Та головним полем його були новелі. Визначався він у них легким та привабним стилем, гарною мовою, вірним змалюванням життя (головно селянського), принадними описами природи й дотепом. Друкував свої твори в „Літ.-Наук. Вістнику" (в часі ред. Ів. Франка), богато в „Ділі" та в инших видавництвах. Окремими книжками вийшла збірка його новель п. н. „Горицвіт" (накладом ред. „Свободи") та кілька комедій, одно оповідання й одна поема.

Похорони, що відбулися 22. ц. м., стягнули багато селян, здебільша його колишних учнів і учениць. Вело похорони двох священиків, а саме місц. свящ. о. Служинський та о. Романчукевич із Лапшина. О. Романчукевич виголосив дяку пращальне слово перед домом і над могилою. У своєму слові вказав на долю українського інтеліґента: деннде спочиває жінка покійного, а деннде лежить покійний. Щиро й сердечно попрощав покійного, свойого старшого товариша, місцевий управитель школи п. Гриць Кісь. Похоронено покійного під „традиційним каштаном", де спочивають теж його родичі й сестра та двох братів (між ними похоронено також цього року в березні о. крилош. Анастазій, місцевого пароха). Пером хай буде Покійному Рідна Земля!

ПАНАХИДА

по покійних членах Української Галицької Армії

відбудеться в навечерю 1. XI., в неділю 31. X. год. 5. попол. в львівській Преображенській церкві. Просимо о численну участь для вшанування памяти покійних.

809 1-2 *Управа УКТОНІ в Львові.*

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Євсевського у складі 31 осіб виступає:

Четвер 28.X. Станиславів.
Субота 30.X. Калуш.
Неділя 31.X. Калуш. 719 17-?

В справі присилки матеріялів. Відома польська публіцистка п. Аліція Белціковська, авторка великої праці „Stronnictwa i związki polityczne w Polsce" та редакторка товстого квартальника „Biuletyn Polityczny" у Варшаві, приготовляючи другий том бюлетину присвяченого українському політичному, господарському і освітно-культурному життю, просить за нашим посередництвом всі українські партії і публичні установи надсилати їй до редакції „Biuletyn Polityczny" (Варшава, Prózna 14, м. 3) звіти з діяльности, програми, статути, резолюції та всякі часописи і видавництва. П. А. Белціковська до четверга (28. ц. м.) включно перебуває у Львові (Готель Краківський, кімн. 425) і там приймає згадані матеріяли, які на випадок її відсутности просить лишити для неї у готелевого портієра.

Українське Технічне Товариство подає до відома своїм членам, що тижневі товариські сходини переложені з середи на суботу і будуть відбуватися кождої суботи о год. 14-тій в льокалі Т-ва Ринок ч. 10/II. — ВИДІЛ. 1—2

Українське Технічне Товариство подає до відома, що буде мати спроможність примістити певну скількість молодих і старших інжинірів ріжних спеціяльностей. Кваліфікації і вимоги просимо слати на адресу Товариства: Львів, Ринок ч. 10. — ВИДІЛ. 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

БАНДАЖІ на найбільші пропукляни. Опаски черевні лічничі для утилих пань. Гумові панчохи проти жиляків. Косметичні опаски для зреформування ніг. Штучні ноги і руки для ампутованих і т. п. поручає Бандажист Полячек в Самборі. Цінники даром. 689 17—17

ВПРАВНА ІНСТРУКТОРКА з матурою гімназіяльною і семінаріяльною з інтеліґентного дому пошукує лекцій з шкіл гімн., семінар. і народних. Може уділяти також початків гри на фортепяні. Зголошення слати на адресу: Український Базар Стрий, для Абсольвентки. 796 3—3

60 сот. коштує одна ложечка до чорної кави з хінського срібла у Мандля вул. Коперника 14. 681 5—?

ДЛЯ гімназійних абітурієнтів, що здають матуру в січневім речинці 1927. Повторюючий Курс. Всі предмети викладають найздібніші гімназійні професори. Початок науки 1. листопада. Зголошення „Освіта", Львів, Мілковського 11. від 12—1 і від 5—6. 775 2—3

АБСОЛЬВЕНТ гімназії і учительського семінара пошукує лекції на провінції. Ласкаві зголошення: Уряд парохіяльний Шоломия, почта Стареселo. 808 1-1

ІНТЕЛІҐЕНТНА, бідна мужатка з приводу безробіття свого мужа, находиться в крайній нужді, просить ласкаві пані о дарования її зимового плаща. Ласкані зголошення до Народньої Організації Українців міста Львова, Ринок 10./II. через ганок. 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Катальоґ найновіщих танців на оркестру і Фортепян висилає даром

„Гармонія" МАҐАЗИН НОТ Е. ШМАЛЬ

793 **Львів, Романовича 11.** 2—2

Лікарсько-дентистичне Заведення

д-ра Симона Раппапорта

Якова Насса

ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.

Пльомбування й пимимання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з професій полагоджується в найкоротшому часі. 791 Поленші в сплатах. 5—5

ПОЗІР! ПОЗІР! ПОЗІР!

МОНОҐРАМИ! МОНОҐРАМИ!

до хрестикового вишивання, в двох красках, (чорно-червоні). **Всі можливі вязання букв. Около 350 монограмів.** Кожда особа знайде там ініціяли свого прізвища. Кождий моноґрам складається з двох букв, по мистецьки з собою звязаних, які звичайно вишиваються на рушниках, хустинах, білизні і т. п. — **Ціна** комплету, переплетеного в альбом, 5 зл. — В передплаті до 15. листопада ц. р. лише 4 зл. На почтову поруч. пересилку треба долучити 0·50 сот. — В Америці 1 комплет — 1 долар. *З замовлення й гроші слати на адресу:* **„Рутенна" Львів, вул. Куркова ч. 10.** 807

ЧІПКИ гемороїдальні

(з маркою когут) Ґонсецкого

усувають біль, печення, коювавлення, сверблїння та зменшує гудзи (жиляки)

„ГЕМОРОЇДАЛЬНІ ЧІПКИ" з маркою когут — Рец. Мін. Публ. Здоровля ч. 334 728 продають аптики. 3—12

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутом". 728 а) 13—?

Конкурс

на інструктора при філії „Просвіти" в Станиславові до обсади від 1./XII. 1926 р. Обовязки: ведення канцелярії й бібліотеки, люстрації читалень. — Початкова платня 120 зол. місячно. — Подання, найдальше до 15.XI. 1926 р., надсилати на адресу: Д-р Володимир Яновіч лікар у Станиславові, вул. Гославського ч. 19. — Першенство матимуть ті, що задумують посвятитись постійній просвітній праці. — *Видя філії „Просвіти" в Станиславові.* 806 1—2

Конкурс.

Головна Управа „Рідної Школи" УПТ. оповіщує в другє конкурс на фахового управителя своєї книгарні. Зголошення з залученням опису життя і доказів фаховости (свідоцтв і референцій) належить вносити до Головної Управи Товариства Ринок ч. 10, II. п.) в речинці до 10. листопада н. р. — *Головна Управа „Рідної Школи" УПТ-ва.* 805 1—3

Подяка.

Отсим почуваюся до милого обовязку зложити сердечну подяку Високоповажаному меценасові д-рові Льву Ганкевичові, адвокатові у Львові, за щире і совісне займяття моєю справою, та доведення її до корисного для мене вирішення.

Дмитро Когелко
804 учитель в Старім Самборі.

Подяка.

Немилима смерть забрала нам нашого найдорожчого батька й діда *Льва Лотоцького*. Прибиті важким горем складаємо отсим сердечну та щиру подяку всім, хто причинився до злагіднення нашого горя та звеличання похоронів його. Передовсім щиро дякуємо п. Андрієві Шевкові та його семі, що занялись похоронами покійного нашого батька, в якого домі довелося йому прожити останні два роки життя й замкнути очі на вічний спочинок. Дякуємо також о. Служинському за ласканий провід у похоронах, а п. директорові Кісеві за щире пращальне слово.

Львів, 25. жовтня 1926.

Антін, Володимир, Тит, Михайло сини Наталка з Содомора невістка й *Володимир Роман* унук.

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

ч. 240 (10.917). Львів, пятниця 29. жовтня 1926. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Господарська нарада.

Наради при участи найвизначніших представників господарства. — Бюджет міністерства закордонних справ. — Міністерство комунікації гальмує експорт.

Варшава, 27. жовтня 1926.

„Курєр Червони" повідомляє, що в найближчу суботу відбудеться з ініціятиви віцепрем. Бартеля в палаті Ради мін-стрів велика господарська нарада з участю найвизначніших представників господарських кол. Уряд запросив 50 передових знавців і дїячів на полі господарської праці. Нарада відбудеться під проводом віцепрем. Бартеля. Програма її така: 1) Устійнення засобів проти авижки цін, як також устійнення метод ділання уряду з метою знижки цін артикулів першої потреби. 2) Справа провірки коштів продукції. 3) Устійнення способу постійної кооперації уряду з господ. чинниками.

Бюджетовий прелімінар мін-ва закордонних справ за р. 1927/28 виносить 6,768.000 зол. у доходах і 39,627.000 у розходах. Особовий стат централі мін-ва виносив у 1926 році 322 особи, в 1927/28 р. — 296 осіб. Персонал польських представництв за кордоном в 1926 р. виносив 360 осіб, в цьому році матиме 343 особи. Скількість польських представництв за кордоном зменшилася з 86 на 85.

Міністерство комунікації без засягнення опінії організацій рільних, промислових і торговельних підвищило з днем 1. листопада ц. р. залізничу тарифу за перевіз отрубів за кордон в деяких реляціях навіть на більше як 100 проц. Млини й експортери з Польщі ще в серпні й вересні законтрактували великі партії отрубів за границю і винні їй ще кілька тисяч вагонів. Наслідком цеї наглої підвишки млинарський промисл буде мати понад 10 міліонів зол. страт. Дальшими наслідками буде здержання руху богатьох млинів, а передовсім подорожіння муки в краю. З того приводу до мін-ва комунікації впливають численні протести заінтересованих кол.

Personalia.

Президент Мосціцький підписав димісію станиславівського воєводи де Льожа і воєводи люблинського Москалевського. Одночасно іменував старосту Ремішевського воєводою люблинським. — У звязку зі зїздом монархістів у Несвежу, де був Пілсудський, прийшло до великого обурення в таборі соціялістів. Кажуть, що генеральний міністр Морачевський має в найближчих днях зголосити свою димісію. Клюб П. П. С. внесе в цій справі інтерпеляцію в соймі. — В політичних колах кажуть, що мін. Чеховіч при своєму експозе в суботу поставить справу довіря. — Польський посол в Москві Кентшинський має уступити зі свого становища. Таксамо має уступити б. львівський посол у Варшаві Войков, а на його місце має прийти відомий дипльомат Йоффе. — Польським послом у Букарешті має стати кн. Ян Радзівіл.

Після вбийства.

Нагорода за зловлення убийників.

На мурах Львова розліплено оголошення, в якому подається до відома, що той, хто вкаже сліди убийників пок. куратора Собінського, дістане 1000 зол. нагороди.

Арештування і труси.

Повідомляють нас, що 27. ц. м. в год. 7. рано львівська поліція арештувала д-ра Костя Третяка, замешкалого при вул. св. Терези ч. 2. Причина арештування невідома.

По повітах у краю ідуть теж труси й арештування. На студентів Українців, що живуть по селах, поліція робить справдішні облави.

З Камінеччини й Равщини повідомляють нас, що до повітових команд поліції спроваджено богато арештованих українських студентів, яких імена нам покищо невідомі.

В Рудеччині арештовано студента Голіяна. Наперед переведено ревізію в мешканні учителя, де мешкав Голіян, і найдено якусь сконфісковану брошуру чи летючку. Це й було причиною арештування. Коли місцевий парох о. Тис звернувся до повітового коменданта поліції з інтервенцією і заявив, що п. Голіян перебуває довший час безперервно на селі і зі справою вбийства кур. Собінського не може мати нічого спільного, йому відповіли, що Голіяна перетримають на поліції, аж прийде відповідь зі Львова, що з ним зробити.

Присуд Круліковського.

Варшава, 27. жовтня 1926.

Нині запав присуд в окружному суді в справі вбийства Круліковським дівчини легких обичаїв Міхаловської, якої почвертованого трупа оставив у валізі на варшавському залізничому двірці. Засудили Круліковського на 12 літ тяжкої вязниці.

За убийство поліціянта.

Львів, 28. жовтня 1926.

Дня 17. лютого ц. р. відбулася в тутешньому карному суді розправа проти Войтіха Сохи і Йосифа Пісуляка, парібків з Сокільників, яких суджено за убийство коменданта поліц посторунку в Сокільниках Яна Бештерди. На цій розправі засуджено Соху на кару смерти, але його помилувано на 15 лят вязниці. Пісуляка відіслано до звичайного поступування і вчора ставав він разом з Йосифом Бочулею перед судом — оба обвинувачені за співучасть в убийстві. Після переслухання численних свідків Пісуляка засуджено на 4 роки, а Бочулу увільнено.

Біржа.

Гроші.

Курс доляра в приватних оборотах 9·00 зол. при слабій і спокійній тенденції.

Збіжа.

На загал слаба подача з причини непогоди і недостачі комунікаційних засобів при оживленім заінтересованні всіми артикулами. Сильна тенденція вдержується дальше: Пшениця краєва двірська 46·25—47·25, пшениця краєва селянська 43·75—44·75, жито галицьке 34·00—35·00, ячмінь галицький броварний 34·00—35·00, ячмінь галицький до перемелювання 3·.00—31·50, ячмінь пастушій 27·50—28·50, овес галицький 29·00—30·00, кукурудза румунська 29·50—30·50, бараболі промислові 6·50—7·00, фасоля біла 38—40, фасоля колірова 30·00—32·00, фасоля краса 36·00—38·00, горох піа-Вікторія 80—90, горох полевий 53·00—63·00, бобик 32·50—34·50, вика 34·00—36·00, сіно прасоване 8·00—9·00, солома прасована 4·00—4·25, гречка 31·00—32·00.

Регенерація.

Львів, 28. жовтня 1926.

„Польський Львів" гине, пропадає. Світло польської культури меркне, розсівається. І ніщо не казує на те, щоби можна було спинити цей неминучий процес.

Передбачуючи упадок „польського Львова", деякі далекоглядніші представники польського громадянства та „борці за мрії" з галерії імперіялістичних месіяністів пробували перетворити Львів у велику торговельну емпорію. Це мали довершити широко закроєні „східні торги", які не лише притягнули б до себе польську торговлю і промисл з усієї польської території, але й сталиб посередничою польською торговельною базою між сходом і заходом. Та кілька менше й більше вдалих, а в останніх двох літах зовсім невдалих спроб в тому напрямку, мусіли переконати й цих експериментаторів, що даремні їх змагання. „Східні торги" є вже нині тільки спомином гордо леліяних замислів і спроб на регенерацію „польського Львова".

По всім швам тріщить „польський Львів" і то під польською владою. Одначе хто виповнює те місце, опорожнюване Поляками? Природним і нормальним явищем було би, щоби ми заняли те місце, бож Львів є осередком західно-українських земель, бож Львів лежить в центрі західно-української території, бож Львів носить на собі печать великої української традиції. На жаль не ми є найсильнішим елементом у Львові. Під сучасну пору є ним Жиди як під економічно-господарським, так навіть і під культурним оглядом. Ми все ще стоїмо на третьому місці, хоч повинні і мусимо бути на першому, — скорше чи пізніше.

Поки-що з боротьби туземців з давніших чи пізніших кольоністів скористав „той третій", який, всеціло задержуючи для себе господарський монополь, складає дань переможцеві в культурній ділянці, надаючи центрові західно-українських земель польський зовнішній вигляд та підтримуючи посередньо анемічний польський культурний рух.

Наш опонент з противного боку, колиб був вдатний відкритими очима глядіти на дійсність і безсторонно ставитися до неї, сказав би: Ну, добре. Ми тратимо богато, але ви зискуєте мало, або й нічого. Та ще й додав би: Деж ваша культура, література? Де ваші театри? Не видно, щоби у вас бився приспішеним темпом живчик економічного життя. Не добачуємо вашого культурного й господарського будівництва, а тому й всі ваші надії марні. Ви фантасти і більш нічого.

Що ми відповіліб на цю повінь питань? Ми сказаліб: Богато правди у ваших словах. Одначе між ва-

Против румунських заверств і насильств.

Делегація канадійських Українців у рум. королевої.

Торонто, 27. жовтня 1926.

Румунську королеву Марію на кордоні Злучених Держав витала делегація горожан. Потім у Торонто приймав королеву віцегубернатор. Українська громада в Канаді предложила королевій петицію, яка вясовує умовини, серед яких жиє півтора міліона Українців у Румунії. Петиція стверджує, що умовини ці є богато гірші, як перед війною.

Домагання Словаків.

Прага, 27. жовтня 1927.

Як повідомляє „Ческе Сльово", словацькі людовці зажадали двох тек у кабінеті.

Замкнення будапештенського університету?

Будапешт, 27. жовтня 1926.

З приводу антисеміцьких ексцесів у тутешнім університеті мін. просвіти Клеберсберг заявив журналістам, що міністерство поробило заходи, аби раз на все зробити кінець заворушенням в університеті. Колиж це не вдалося би, треба буде призадуматися над справою замкнення університету.

Бомба на гіндуському святі.

Лондон, 27 жовтня 1927.

У Лягоре (в Індіях) підчас гіндуського свята серед численно зібраної публики вибухла бомба. Вбила 9 людей, а ранила 51.

Землетрус.

Берлін, 27. жовтня 1926.

Сейсмографічна стація в Гогенгаймі занотувала сильний землетрус, якого центр був на Тихому Океані у віддалі 14 до 15 тис. км. Землетрус тривав 4 год., а почався 26. жовтня в год. 5·50.

Спис поборових 1906 р.

Львів, 28. жовтня 1926.

Львівський магістрат зарядив спис поборових 1906 р., що живуть постійно у Львові. До спису поборові мають явитися особисто у відповідних дільницевих комісаріятах від дня 2. листопада до 31. грудня 1926 р. включно. При списі мають предложити: 1) посвідку, яку передше одержали при реєстрації загального оволчення р. 1906., 2) метрику народження або витяг із метрики, 3) останне шкільне свідоцтво, 4) поліційну мельдункову картку і 5. (чоловіки) свідоцтво визволення. Поборові р. 1906, що зголошуються, одержать у дільницевім комісаріяті посвідку, яку слід предложити з особистою виказкою в поборовій комісії Львів-місто у весняному речинці (травень, червень 1927 р.). Ті, що не зголосяться, будуть карані на основі військових законів.

Red. czas. „Dilo" Pr. 484/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 236 (10.913) z dnia 24. października 1926 pod tytułem: „Piśla wbywatwa" ustępy a) między słowami: ne maje zadnoho... a słowami: Zamiść, ustępy b) między słowami: banało czesy... a: U warszawskomu zawie.a zawiera znamiona występku z § 300 i 305 uk., a ustęp c) między słowami: odnu zamatku... a słowami: Bo almosfera, ustępy d) między słowami: z 22. żowtnia 1925 r.... a słowami: Nad cym, ustępy d) od słów: Jasno... do końca tego artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) uk. i występku z §§. 302 i 305 uk., że zatem zarządzona przez Prokuratury dnia 22. października 1926 r. i w tym wykonana konfiskata jest usprawiedliwiona i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. — Lwów dnia 25. października 1926. Hawel.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 478/26 W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 235 (10.912) z dnia 23. X. 1926 r. pod tytułem: „Zatysneny piastu:" ustępy a) między słowami: ukraińskoho... a słowami: Samozrozumiło, ustępy b) między słowami: odnu zamatku... a słowami: Bo almosfera, ustępy c) między słowami: z 22. żowtnia 1925 r.... a słowami: Nad cym, ustępy d) od słów: Jasno... do końca tego artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) uk. i występku z §§. 302 i 305 uk., że zatem zarządzona przez Prokuratury dnia 22. października 1926 r. i w tym wykonana konfiskata jest usprawiedliwiona i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę po 400 Zł. P.

Lwów, dnia 23. października 1926.

Hawel.

В СЕРЕДУ 3/X. н. р.
год. 8. вечером
Сала Муз. Тов. ім. Лисенка
КОНЦЕРТ
Володимири Божейко
піяністки 880 1-2
Білети продає „Союзний Базар" вул. Руська ч. 20.

ми і нами є величезна ріжниця. В довоєнному Львові ми творили — так сказатиб — підрядний елемент. Наша територія, з якої черпав український Львів, була тереном невгаваючих боїв. Тоді, коли польський міський елемент майже нічого не тратив, ми втратили фактично все: культурний здобуток, економічний доробок, політичну силу. Тоді, коли польський елемент є тут упривілеєний і піддержуваний всією силою і засобами держави, ми є поборювані на кожному кроці, в кожній ділянці. А всетаки, не зважаючи на найріжнородніші перепони, ми йдемо вперед, а ви йдете взад. Свої культурні установи ми відбудували виключно власними перетребленими силами і власними дрібними засобами. Свої економічні установи ми, зруйновані до краю, яким відмовлено найпримітивнішої допомоги—хоч би з гуманітарних оглядів—починаємо поволі відбудовувати. В ділянці політичної організації ми, зовсім обезправлені, теж зробили значні поступи. Наш стан посідання в містах і у Львові зокрема зростає, число нашого населення збільшується. А що найважніше! — в цих часах нечуваного лихоліття наше спольонізоване робітництво у Львові приходить до національної і соціяльної свідомости. Вся ваша „творчість" на цьому терені є менше або більше штучна, а наша наскрізь природна і тим самим тривка. На кожному кроці ми відчуваємо безліч недостач, чуємо, що наші прогалини в богатьох ділянках незаповнені, але одночасно твердо віримо, що їх з часом заповнимо. Ми переживаємо тут добу повільної, але послідовної регенерації, а ви добу неминучого упадку. Колиб не „той третій", що став фактично по вашому боці, то наші змагання в привернення столиці західно-українських земель її природного обличча і змісту були би здійснені далеко скорше і далеко певніше.

Так ми говорилиб нашому опонентові та ще й додалиб: Нерозумно робите, бо природного розвитку ніщо не спинить. Ваші приїмки, ваша політика гноблення українського елементу може при пізнити регенерацію Львова, але не може її вбити. Викинення українських катедр і божевільна боротьба проти самої ідеї українського університету у Львові доказує, як дуже нелегко почувається, як тремтите на згадку про базу для української культури, як лякаєтеся нашої культурної конкуренції. Будучи слабими на нашій національній території, без коріння в нашому грунті, думаєте давленням, заборонами, відкиданням навіть нашого національного імени спинити наш ріст. Думаєте, що схінізований львівський університет є розсадником польської культури на „кресах". Вірте, що ще ніколи не були ми дальші від тієї вашої культури, як власне тепер. Ми творимо й поширюємо власну культуру. Не маючи змоги творити її тут, творимо її в Київі, Харкові, Камянці, в Празі і Подєбрадах — і нею ми живемо.

Львів належить до найдивніших міст в Европі. Положений на великому перехресті доріг між сходом і заходом, все переповнений напливовим елементом, приймав він найдивоглядніщу фізіономію. За українських княжих часів був — очевидно — здебільшого українським. Після витеребления в ньому українського елементу Казимиром Вел., творив польсько - німецько - українсько - вірменсько - жидівську амальгаму. В початках панування Австрії переходив германізаційну добу, опісля став польським. Одначе похід демократизму почав уже був видвигати й український елемент. В часах російської окупації в р. 1914—1915 Львів за одну ніч, немов в казці, перемінився був з „польського" в „російський". Після відступу російських в йськ вернув знову „польський характер", за який Поляки в р. 1918 розпочали з нами війну. Вкінці всадовилася в ньому польська влада, але з тією хвилею розпочався занепад „польського Львова". В добі панування шляхти при підтримці австрійського уряду лекше було втримати „польський характер" столиці коронного краю Галичини, осідку всіх найвищих краєвих властей і взилю для польської культурної еліти з Конгресівки і Познанщини. Тепер після поділу „коронного краю" на воєвідства з окремими осередками і після приєднання до Польщі великої української території на північному заході це завдання є далеко важче. Лекше було, хоч в грунті річи також безнадійно, втримати „польськість" одного Львова, як чотирьох воєвідських осередків: Львова, Станиславова, Тернополя і Луцька. У Львові можна було сконцентрувати свої сили, а в чотирьох осередках, з яких тільки один Львів має частинно польське окруження, ті сили мусять піти у розсипку. Таким чином хитрі пляни при допомозі нового адміністраційного (воєвідського) поділу пошкрити польонізаційну базу, фактично її звузили через розсіяння сил та й то звичайно меншевартних (бо більшевартні відплили на польську національну територію).

Все те створює для нас пригожий грунт, хоч в непригожих умовинах, привернути нашій старій столиці, а теперішньому осередкові західно-українських земель його природний характер і зміст. В римо, що крок за кроком ми довершимо цього величного діла.

Новий світ.

Вражіння проф. К. Студинського з побуту на Рад. Україні.

II.

Становище жінки і поворот до сім'ї. — Право власности на доми і життєва скрута. — Монополізація публичного життя. — Селянство. — Галичане і їх роля. — „Госнація". — Основи прихильности московських комуністів. — Невдоволені націоналісти.

Становище жінки в радянському устрою — по словам проф. К. Студинського — є упривілеєне. Закон про аліменти не лише забезпечує жінку й дитину, але й доводить до великих надужить з боку несовісних жінок. На удержання дитини признається звичайно четвертину платні чоловіка, але буває й таке, що нераз кількох мужчин платить на одну дитину, якщо мати доведе, що вона піддержувала з ними інтимні звязки. Сімя, яку горі дном вивернула була революція, повертає до свого первісного значіння, хоч базується здебільшого на чисто матеріялістичній основі. Заява згоди представників двох полів на спільне подруже пожиття в окремому уряді є синонімом шлюбу. Поза тим хто хоче, може брати церковний шлюб по своїй вподобі. Одначе він не має ніякого реального значіння, бо також заява про небажання піддержувати спільне пожиття рівнається розводові. Коли тепер ті розводи меншають, то на них головно впливає згаданий, вельми важкий закон про аліменти.

Важним кроком вперед на шляху відбудови соціяльного життя є закріплення права власности на домах вартости до 20.000 карбованців. Сталося це під натиском твердих життєвих вимог. Соціялізовані доми з кожним роком пропадали серед руїни. Ніхто їх не консервував, не дбав про них, не робив направок. Держава була безсильна, щоби розтягнути свою опіку на десятки, а то й сотні тисяч соціялізованих і зруйнованих домів. Не було иншого виходу, як повернути їх попереднім власникам, переносячи на них весь тягар відбудови й консервації домів. Але щоби „вовк був ситий і коза ціла", себто щоби догодити доктрині і постулятам життя, то повернено власність тільки менш домовласникам. Та раз зроблений вилім мусить потягнути за собою й дальші кроки в напрямі признання і забезпечення приватної власности.

Життєві відносини просто катастрофальні. В часі революції знищено десятки тисяч будинків. Нових домів будують мало. Зрештою, в теперішніх часах може взятися за життєву розбудову тільки держава, а вона не розпоряжає відповідними капіталами. Тому найчастішим явищем є факт, що в одній кімнаті, яка є кухнею, спальнею й робітнею, тиснеться по пять і більше осіб. Також життєві вигоди стоять на найпримітивнішому ступні. Не лише такі речі, як нпр. лазнички, умивальні, але й звичайні мидниці не все становлять першу потребу хати. Навіть в першорядних гостинницях під тим оглядом проявляється скрута.

Все публичне життя пливе й розвивається під проводом, контролею й опікою держави, а радше єдиної державної партії (комуністичної). Товариства і союзи (освітні, культурні, професійні), продукція і консумція, кредит і господарські досягнення, преса і видавництва все те проявляє свою діяльність в монопольному характері. Правда, поруч Держвидаву існують й приватні видавництва, але вони можуть проявляти свою діяльність остільки, оскільки здобудуть від держави папір.

Селяне, більше від міського населення, живуть своїм окремим життям. Посідають вони пересічно 10—15 десятин землі. Уряд уводить на селі трактори та заправляє селянство до більш доцільної й видатної управи землі. Є теж і засібніше селянство (по 60 десятин землі), яке піддержує у яд, якщо його господарства ведуться раціонально і стоять на вищому ступні хліборобської культури.

Галичан на Рад. Україні є до 60.000. Є це елемент, який загально цінять. Мають вони свої організації і клюби. Грають помітну ролю в державному будівництві і становлять не останню силу в українізації державного апарату. Богато Галичан служить в міліції, але не мало працює в шкільництві і господарських установах. Деякі з них займають високі становища, як от проф. Гаврилів (ректор ІНО. в Харкові), проф. Гериновнч (ректор камянецького господарського інституту), д р М. Яворський (голова Укрнауки в комісаріяті освіти, Мих. Левицький (б. посол у Празі) і инші. Годиться зазначити, що Мих. Левицький підчас св го побуту в Ростові над Д ном прийшов в посідання архіву голосного провідника галицьких москвофілів пок. д-ра В. Дудикевича. Тепер той архів находиться в одній з наукових установ. Змістом його незвичайно цікаві матеріяли до взаємин галицьких москвофілів з царським урядом. Між иншим в тому архіві найдено документ про російську субвенцію в р. 1876 у висоті 100.000 рублів для „Слова" Б. Дідицького. Взагалі видрукування тих матеріялів буде великою сензацією.

Передову ролю на Рад. Україні, як взагалі в СРСР. грають Жиди. Розуміється, на Україні більшу, як деннде, бо тут було те гетто, в яке спихав їх царський уряд. Повно їх всюди: в урядах, в правлячій партії, в господарських установах, в культурній ділянці. Загально вважається Жидів упривілеєною нацією, в скороченні „госнація" (государственная нація). Шан. справоздавцеві доводилося на ту тему вислухувати богато. Загально нарікають на кольонізацію Жидами врожайних земель полудневої України — тоді, як українські селяне мусять мандрувати на Сибір. На тему „госнації" кружляють також всякі дотепи. Нпр. проф. Студ. ставили питання: Що значить СССР? А коли він відповів: Союз совітських соцреспублик, то його поправили, бо СССР. значить: три Срулі і один Русскій. Цей відлиск, але — на жаль — з дійсности випливаючий дотеп є теж проявою постійного зростаючого, загального і страшного антисемітизму.

Московські комуністи — по словам проф. Студ. — ставляться до України прихильно, а та прихильність базується на богацтвах України. Богата Україна велику пайку своїх богацтв і своєї продукції віддає центрові. Україна покриває недобори инших, бідніших союзних республик. Проти цього знімається на Україні опозиція. Шан справоздавець оцінює, що її сили є невеликі. Бо Україна богато зискала на революції. Особливо два здобутки є непомірно великої ваги: земля і національна політика. Український нарід позбувся чужого елемнту в богатій, сильній і непереможній великовласницькій верстві і через національну політику починає здобувати своє місце в сімї народів. Московщина через революцію майже нічого не здобула, навпаки — богато втратила. Ось чому опозиція на Україні не дуже велика з приводу вплачування дані в користь инших республик, а особливо російської.

Проф. Студ. доводилося зустрічатись і з українськими національними колами. Вони невдоволені. Коли їм вказується на здобутки в шкільництві, на українізацію і т. п., вони хитають головами. Мовляв, що з того, що школа українська, коли дух в ній неукраїнський.

Три заборони.

Поворот до чорної старосвітчини.

У вчерашньому „Ділі" подали ми звістку, що еп. Кошіковський в перемиських „Епархіяльних Відомостях" за рік 1925 (жовтень, листопад і грудень) видав три заборони:

1. духовенству перемиської епархії не вільно брати участи в святкуванні десятиліття смерти Івана Франка „задля його ворожого становиска супротив св. релігії і св. церкви";

2) духовенству перемиської епархії не вільно читати і передплачувати український часопис, видаваний в Перемишлі п. н. „Український Голос";

3. українським кривошанам не вільно брати участи у Виділі „Української Шадниці" в Перемишлі.

Дозволимо собі до цих трьох „указів", виданих перемиським владикою, подати свої помічання.

Десятиліття смерти Івана Франка, одного з найбільших піонірів культури і поступу на Галицькій Землі, наше громадянство відсвяткувало з великим пієтизмом. Іван Франко геніяльний письменник, поет, публіцист, учений. Із спеціяльним замилуванням забирався він до студіювання церковних памятників. Видання апокрифічної літератури, студія про Івана Вишенського, про Иосифа Шумлянського, про церковні інтермедії, про карпаторуське письменство XVII—XVIII віків, студіювання творів ран ексеї в се церковних „Варлаам і Иоасаф", „Слово о Лазаревім воскресенїи" і безліч инших студій, що важуться з церковним життям, вказували, що у цього культурного діяча живою була традиція, на якій розвивалося наше національне життя, пронизане сильною струєю церковщини. З великим тактом та неменшим критицизмом забирався він до освітлювання цих давних памятників, чи праці поодиноких православних і уніятських церковних діячів, а хіба найбільш католицький автор не міг би був створити таких симпатичних типів, як тип священика в „Панських жартах, в оповіданні „Чума" та инших його писаннях. Річ ясна, що побіч симпатичних типів виступають в його творчости і такі „гнучкі" характери, як нпр. о. Передримирський в „Великому Шумі".

Сказатиб по правді, ця заборона еп. Кошіковського є вже що найменше мустардою по обіді, бо святкування десятиліття смерти Івана Франка добігає вже кінця. Ця заборона взорована на цьогорічнім „Місіонарі" оо. Василіян, що теж негативно віднеслися до памяти Франка.

Та мимохіть родиться прикре порівнання. Якби таку заборону видав був владика Пелеш, що в церковне життя вложив талант ученого дослідника, або митр. Шептицький, великий, інтеліґентний знавець церковного письменства, мистецтва та взагалі культури церкви, я хочби й не погодився з такою постановою, всеж таки бодай признав би за ними певне особисте право до такого виступу. Але чим заслужився для церкви, для її культури еп. Кошіковський? Засідали на перемиському престолі Ангеловичі, Левицькі, Сегурські, Яхимовичі, Полянські, Пелеші, Чеховичі, великі громадяне-владики, що дріжали за велич свого престола, що будували церкву, що утримували сердечні звязки з громадянством, що були сподвижниками інтелектуального і громадського життя. Вони лагодили спори, вирівнували суперечки, шанували старше духовенство, окружали себе досвідними дорадниками і числилися з їх голосом, вони жили громадською думкою і підтримували культурне та громадське життя своєю працею і грошем. Еп. Кошіковський сповіряє старших і заслужених громадян-священників, а окружає себе мало досвідними молодими людьми. І коли у владики Кошіковського не було пошани для віку і досвіду своїх крилошан, то чи може бути пошана для памяти

Франка, що своїми думками, творами працею й діяльністю, своїм розумінням національного життя і його проявів стояв якнайдалі від думок і вчинків такого покрою осіб, як перемиський владика?

Заборона святкувати память великого учителя нації Ів. Франка спирається ніби то на тому, що він не був „християнином". Може бути, що Ів. Франко не був формальним християнином, але він був дійсним християнином у найширшому розумінні того слова, проповідником і оборонцем християнської етики в громадському й особистому житті. Зрештою великі творці, люде великого духа виростають понад міру примітивної оцінки, яку намагаються приноровити до них люде малі і вузькоглядні. Зрештою, коли святкується память великих творців, то не шанується в них того, що комусь видається відємним, тільки те, що є добре, доцільне, благородне, величне. А ці елєменти добра найде у Франка кожний священик зі ширшим світоглядом.

Заборона „Українського Голосу" є вже иншого покрою. А всеж вона мусить викликати здивування якраз з огляду на особу перемиського владики. Коли еп. Кошиловський виголосив проповідь, яка його авторитет сильно підривала, „Український Голос" не помістив її стенограми, бо не хотів нищити авторітету владики. Як довідуємося, в редакційній теці „Українського Голосу" залишилося чимало дописів, звернених проти еп. Кошиловського. Не хто инший а „Український Голос" стримав висилку жалоби до Риму на еп. Кошиловського з прикрими фактами. І коли нині „Український Голос" найшовся на індекси, то це може утвердити в ньому переконання, що його дорога була хибна, та що тільки авторітет такого чоловіка заслугує на підтримання, що сам його береже. Зрештою, заборонами ще ніхто нічого позитивного не осягнув. Щонайменше є сумнівним, чи що-небудь осягне й перемиський владика.

Без сумніву, кожного здивує відкликання крилошан Зубрицького, Мриця і Лещицького з „Української Щадниці" в Перемишлі, якої покровителем є митр. Шептицький, а в якій на 12 членів засідало пять священників, один світський радник консисторії і один лицар папського ордену, а всі инші — це люде, що дали чимало доказів вірности церкві. Замітне, що еп. Кошиловський повідомив про свою заборону тільки еп. Хомишина, а до митр. Шептицького не відносся. Це характеристичне для відносин, які еп. Кошиловський витворює в церковній ділянці.

Чим провинилася „Щадниця" в очах перемиського владики?

В Перемишлі осіло чимало українських еміґрантів. Від двох літ дозволив їм Виділ Бурси св. Миколая, в хаті, коли не було в ній учеників, відправити богослуження по православному обряду. Коли еміґранти завважали, що їх богослуження викликує невдоволення серед кол. збли-жених до владики, побудували собі і освятили свою власну каплицю. На сьогорічних зборах Брацтва св. о. Миколая, гімназійний учитель Кухта поставив внесок, щоби Виділ Бурси не дозволив на будуче уладжувати православного богослуження в своїм льокалі, бо це ображає його „католицькі почування". Загальні збори, здивовані цим внеском мало відомої в громадських колах особи, не згодилися з внеском п. Кухти — тим більше, що ніхто не мав наміру вести православної пропаганди, а годі було відмовити нещасливим еміґрантам-землякам відсвяткувати Великдень своїм богослуженням. Коли відкинено на зборах внесення п. Кухти, голова бурси, урядник „Української Щадниці" п. Ізидор Билинський заявив, що він буде поступати на будуче так, як досі.

Це дало привід до відкликання крилошан з Виділу „Української Щадниці", а в письмі Ординаріяту, оголошеним еп. Кошиловським в „Перем. Епарх. Відомостях" читаємо, що один з директорів виступив в оборонї „православного богослуження" і „схизматицької" пропаганди.

Перед усім трба би бажати, щоби в урядових оповістках перемиського Ординаріяту не друковано неправди, бо хіба еп. Кошиловському було аж надто відомо, що дир ктором „Української Щадниці" були пралат Зубрицький, д-р Кормош і дир. Ол. Жрема, та що п. Билинський є тільки службовиком, а не директором, та що не було ніякої „схизматицької" пропаганди.

Чи розумна ця заборона еп. Кошиловського і його пятнування „схизматицької" церкви та мотив відкликання крилошан з „Української Щадниці"—це лишаємо осудові громадянства. На Україні, в серці Київа, є наша українська церква, в Босній є чотири наші парохії. Чи еп. Кошиловський своєю ексклюзивністю не дає прикладу до наслідування? І чи можна би осуджувати, як би за його прикладом, ці зненавиджені „схизматики" відмовили увіятам права відправляти їх богослуження?

Не зашкодить ніколи, коли владика гляднть трохи дальше, як поза свою палату.

Додамо, що дня 25. жовтня, в понеділок рано вислало перемиське громадянство дир. Федака і д-ра Студинського до еп. Кошиловського з проханням, щоби він дозволив крилошанам брати дальшу участь в працях „Української Щадниці". Розмова тривала годину. Відпоручники громадянства хотіли кинути для владики поміст, що він би до порозуміння з громадянством. Владика жадав, щоби в „Інституті дівочім" був дальше покровителем епископ, та щоби все вернуло там до давного стану. Коли д-р Студинський запитав скромно, чи владика готов також привернути до давного стану церкву—еп. Кошиловський випав з рівноваги та заявив, що про церкву тільки він має право журитися, а вірні мають мовчати. Із цих слів віяло якоюсь старосвітчиною з перед тисячі літ. Владика виявляв в розмові як найбільше миролюбні наміри, та про вартість його запевнень дізналися делєгати пополудні, коли прочитали в перемиських „Епарх. Відомостях" три відомі заборони.

Еп. Кошиловський кинув визов. Громадянство не має иншого виходу, як цей визов приймити.

Під румунською окупацією.

Режім у Бесарабії незмінений.

Щоби впливути на закордонну публичну думку про відносини в Бесарабії та затушувати те прикре враження, яке викликала в Европі заява проф. Стере, що румунська окупація за 8 літ зробила з Бесарабії африканську кольонію, міністр внутрішніх справ Гога рішив сам обіхати цю „провінцію" і тепер подає в пресі свої враження.

„Дімінеца" з 17. жовтня ц. р. пише: „Міністр вважає дотеперішню рум. публичну думку про Бесарабію цілком несправедливою. В наслідок поверховних спостережень деяких, часто й заінтересованих людей витворилася в нас опінія, що Бесарабія нещасливий край, без національної свідомости, лишений на своволю авантюристів, що став свого роду африканською кольонією. Але дійсність показала нам щось друге. Бесарабія з кожним днем румунізується. Селяни з білецького і сорокського повітів (чисто українські — ред.) не можна розріжнити від семигородських селян. Я говорив з селянами—і їх настрій всюди спокійний.

Адміністрація всюди дуже гарна. Були правда і справедливі нарікання, бо є чимало недостатків, але всі вони з економічного життя краю. Неврожаї, податки, низькі ціни на хліб викликали чимало клопоти між бесарабським населенням. Треба отворити їм державний кредит. Духово Бесарабія цілком звязана з Румунією, хоч вороги це оспорюють."

У відповідь на це румунська преса („Віторул" і „Адеверуль") називає міністра Гогу небезпечною людиною з правительственної точки погляду, бо його виклад виглядає немов іронією на дотеперішні рапорти всіх ґенералів, що досі управляли Бесарабією. Під словами „заінтересовані одиниці" треба хіба розуміти теперішнього ґенерального директора сигуранци Ромула Войнеску, що завів цю „бесарабську систему" і чомуж міністр Гога клевече на нього?

Всі слухи, що в Бесарабії знесуть стан облоги, не справдилися, бо воєнний міністр Мірческу категорично заявив, що „державні інтереси" та сусідство з „Росією" вимагають того, щоби в Бесарабії, Буковині і Добруджі, де повно всяких непевних елементів, стан облоги залишити й надалі.

Так закінчилася дуже невдачно „місія" аверескянського міністра. Кишинівська сигуранца зараз по відїзді міністра арештувала виділ центральної професіональної організації, забравши при тому всю кореспонденцію і книговодство союза. Одиначать профес. організацій закрито, бо вони по думці сигуранци викликують тільки конфлікти між робітниками і службодавцями.

На Буковині не краще.

Читаємо в чернівецькому „Рідному Краю":

Румунські політики, гнетучи Українців національно, роблять власним коштом роботу большовицьких агентів. Хто не сліпий, той бачить, як народня свідомість серед українських селян росте через те, що їм не дають навіть учитися в школі рідною мовою. Службовці підчиняються з бідноти, а селяне и робітники свою думку мають. Румуни виробляє для себе противне тому, до чого вона хоче дійти. Саме те покоління, котре виростає під румунським національним гнетом, найбільше відпорне проти винародовлення. Тисячі ще ліпше й будете бачити ще виразніше, що ви робите, панове румунські патріоти."

Загадочне вбивство.

Смерть иншого Чеха на поліційській інспекції в Тернополі. — Чи справді самогубство?

Тернопіль, 25. жовтня 1926.

В неділю 3. жовтня ц. р. полудневим особовим потягом зі Львова приїхав до Тернополя около 11 год. незнаний тут молодий чоловік, з одіжи й вигляду інтелігент, котрого задержала поліція при нагоді легітимування при виході зі залізничого двірця та спровадила негайно до інспекційної поліційної кімнати на двірці. В кілька хвилин пізніше залунав на поліційній інспекції стріл і по місті розійшлася вістка, кольпортована поліцією, що придержаний поповнив самовбивство. Поліція з посписом відставила трупа до труперні на місцевому цвинтарі (ніби на приказ суду, що є неправдою) і зробила коротке донесення до прокуратури про випадок. Прокуратор Музика зарядив судово-лікарську секцію трупа, котру перевели місцеві лікарі д-р Грабовський і д-р Паріллє в присутности слідчого судді Тільпа і судового протоколянта. При покійному знайдено старий револьвер і портфель з грішми та документами. Небіщик мав залізничий білет III. кл. зі Львова до Бірок Великих і в Тернополі мусів пересідати та ждати на потяг, що відходить в напрямі до Підволочиськ о год. 2. попол. Маючи часу більше двох годин, хотів, видко, вийти на місто або до ждальні, одначе при виході з двірця придержала його поліція. Мав при собі чеський пашпорт на імя Иіжі Олєксов (мабуть Юрій Олексів), виставлений в Чехословаччині з візами, румунською, югославянською, болгарською і турецькою — без польської. Це вказувало би, що польську границю перейшов нелеґально. З пашпорту виходить, що родився в 1906 р., себто мав 20 літ життя, хоч з вигляду подобав на 23 до 24 літнього мущину.

З инших документів знайдено при небіщикові свідоцтво з торговельної школи в Льондоні й посвідки спортових клюбів у Празі на його імя та дві карткові фотографії. Готівки мав небіщик при собі 800 чеських корон (себто около 200 п. зол.) і около сто золотих в польській валюті. Сам він був середнього росту (около 163 цм.), добре збудований і відживлений, шатин, з волоссям до гори зачесаним, на лиці цілком бритий і з правильними рисами облича, одначе не чеського типу. Більше при ньому не знайдено ніяких документів, ани компромітуючих паперів, що його смерть робить тим більше загадочною.

Факт, що при покійному знайдено білет зі Львова до Бірок Великих, вказував би, що він там міг мати якусь родину. І справді в Бірках Великих мешкає один різник на призвище Вовк, жонатий з Чешкою і можливе, що до нього їхав загадочний чоловік, тепер небіщик. Місцева поліція цілу подію старається затушувати. А саме в поліційному донесенні мало бути сказане, що коли одинокий в кімнаті ревідуючий поліцінят хотів обшукати у небіщика кишеню з портфелем, він раптом сягнув до т. зв. „револьверташе" в правій стороні сподень і цільним стрілом в ніс позбавив себе життя; при тому був нібито тільки один поліцінят. Тимчасом в інспекційній кімнаті мало бути тоді двох поліцінятів, а стріл упав зі заду голови з правого боку і куля остала в мозку, а ніс був тільки трохи задрапаний, мабуть від упадку.

Справою інтересується політична поліція в Тернополі і член цеї поліції комісар Октавец, коли справа була в суді, стежив за нею. Опісляж та сама політична поліція всі кінці того загадочного вбиства кинула у воду. Лікарське оречення говорить про самовбивство, але лікарі згори не можуть виключити, що могло бути инакше, на що вказує постріл зі заду і так твердить публична опінія. Не виключене, що небіщик був українським студентом з Праги, про що найліпше могли би сказати його евентуальні тамошні товариші.

На кождий випадок домагаємося від властей точного розслідження справи, усталення ідентичности особи небіщика і причини його смерти, бо публична опінія не хоче вірити, щоби подія відбулася так, як її досі описано в поліційних протоколах, тимбільше, що в деяких основних точках цей протокол і так має не відповідати дійсности так, що донині не стверджено попад сумнів, чи тут справді заходить самогубство.

Глупота чи автосуґґестія?

Дещо з політичної гумористики.

Серед голосів польської преси, які роздалися на тему національного питання в Польщі, а українського зокрема, у звязку з трагічною подією на вул. Королівській, не нотували ми дотепних статтей львівського „Вєк у Нов-ого". А писалося там завзято *про* „руску справу" найнеімовірніші нісенітниці. Не нотували ми тих голосів тому, що їх автори стоять на рівні куль-турного розвитку двірської кухарки. Напр., говорячи про „krzywdy" „ruskie", до яких дочіплено „австро-пруські обіцянки", доходять редактори цього бульварного свистка, що Українцям живеться, як у Бога за дверима. Зрештою, які дикі претенсії мають ті „Русіні". Таж вони в р. 1910 платили мало податків в порівнанні з Поляками і Жидами (на спілку). А народні школи вони мали ще в р. 1923 і то в значному числі. Зрештою, що Українцям шкіл, бо „скоро державною мовою є польська мова, то школа в чужій мові є комфортом, на який може дозволити собі тільки богате громадянство". І так в безконечність, немов серед високої горячки.

Займатися такими мудрощами, зайва витрата часу. Але з огляду на те, що тепер дуже сумні часи, наш фейлєтоніст десь запропастився, а читаюча публика нарікає на „сухість" нашого органу, — ми постановили зупинитися на одній зі статтей „Вєк-у Нов." з т. зв. „рускої циклю". Називається вона „Наші помилки". Дивно, що такі досконалі люде мають і свої помилки. Але признання до них свідчить тільки про їх скромність і благородність.

А пишеться в тій статті, що

„жалі Русинів на зменшення народнього шкільництва є безпідставні, що на власний університет можуть ще підождати з огляду на те, що держава не має потрібних на те великих диспозиційних фондів."

Зрештою справа університету є тільки вимогою агітаційного характеру. Справа коріниться в чому иншому.

„Щоби це зрозуміти, почнемо від параболі. У господаря нашого розкудкудакалася курка так, що своїм криком будила сусідів. Щоби тому запобігти, господар скликав на нараду лиса, живучого з милостині діда-волоцюгу і підстарілого панича зі сусідного двора, який сам бавився і бавив инших, пускаючи рїжнокольорові бальонники. Лис радив: нехай в викудкудакається, то перестане, бо йому йшло про те, щоби курка далі водила курята, які він порював би; дід говорив: мені по суті все одно, я служу тим, що мене годують, а чепурний панич з двора, бажаючи зробити щось такого; чого ще не було, радив пристроїти курку у вірлині крила — нехай під небозводом свобідно ширяє. А тимчасом курка була попросту голодна і її обсіли рїжні плюгаві насікомі. На заспокоєння була тільки одна рада: курку треба викупати, обсипати порошком, що нищить насікомі і дати їй їсти, аби заспокоїти і мати з неї користь. В тій точці у значній мірі міститься розвязка руської квестії, а ніяка комісія, зложена з фаворитів, її не розв'яже".

І нехай хто скаже, що не бистроумне порівнання і чи не глибоке схоплення суті справи? Нема то, як „кресові" політики. Як пластично представлено! Просто завись мусить розбирати инших керманичів „кресово-патріотичної" преси.

Ця „параболя" про курку з лисами, дідами і паничами наглядно свідчить, що її писав якийсь філософ зпоміж освоєних домашніх звірят. Найправдоподібніше пристарілий осел, якому требаб посипати порошок, що нищить насікомі, але на мозок.

НОВИНКИ.

— **Україна на Жіночій Виставці у Ню-Йорку.** На виставі артистичного промислу, уладженій жіночими організаціями в готелі Астора на 44-ій вулиці в Ню-Йорку, виступило й українське жіноцтво з українським артистичним промислом. Український кіоск уладила там українська жіноча організація „Союз Українок". Кіоск міститься на головнім поверсі („мейз флор"). Вона має вгорі напис „Україна", а споднм напис: „Союз Українок". Кіоск містить в собі досить повну збірку українських артистичних виробів, як вишивок, виробів на дереві, килимів, тощо. Вона робить незвичайно гарне враження і учасники признають її звичайно найкращим кіоском на виставі. Організаційний комітет виставки уладив банкет, на якому промовляли представниці рїжних імігрантських груп. Її імени „Союза Українок" промовляла п-ні О. Лотоцька, підносячи заходи українських жінок для піднесення артистичного промислу в Америці та поправи і прикраси життя. Ізрі тій нагоді вона мала нагоду згадати дещо про український нарід і край. Промови цього банкету та всіх концертів виставки розсилає кожного дня радіова стація „Доблю-Ен-Вай-Сі". Концерти відбуваються там кожного дня, один сполудня, другий вечером.

Небувалий стінний календар „Рідної Школи“ на 1927. рік

ілюструючий образками діяльність Товариства, вже друкується, й на днях буде розісланой усім Вп. Прихильникам. 814 1-5

— **Нова ісценізація Гоголя.** Славний московський режісер Мейерхольд приготовляє „Ревізора“ в зовсім новій ісценізації. Він уоче додати деякі доповнення з рукописів Гоголя, побільшуючи число дієвих осіб і додати наймичку „Кармену“ (?!), „пяного капітана“, „кадета“ і „мандрівного офіцера“. Останній стане майже центральною особою. Новий „Ревізор“ матиме також музикальні композиції. Як такий зревізований „Ревізор“ виглядатиме на сцені — цікаво буде поглянути.

— **Магістратська господарка.** Від нині можемо не дивуватись, чому львівський магістрат не в силі дати собі ради з порядком у місті. Від лютого 1922 р. до липня 1924 мав він у себе касіера в торговім відділі Бистроня, а усе, що мало заходити до касової книжки, входило до його кишені. А листки касових книг ішли безвартісно в одно потрібне місце в його віллі у Брюховичах. Контроля каси під його опікою стверднла, що в його руках щезло 8 міліярдів 458 міліонів 857 тисячів польських марок!

— **Львівська хроніка.** Нарешті новий бандитський спосіб: власник трафіки на вул. Жовківській Натан Флюхпер підносить вранці завісу і находить лист з погрозами, що коли не складе до 28-го ц. м. 4.500 зол. викупу за своє життя, його застрілять. Трафікант так перелякався, що зараз побіг з листом... на поліцію. — У рубриці крадіжей — все лишається по старому: більшість сконфіскованих річей, головно одіж, перейшла на власність фахівців і аматорів злодійського мистецтва, яких не зловили. Зате найдено спеціяліста від продажі морфіни.

— **З родинних трагедій.** Львів мав зворушуючу судову розправу. Широка публика не брала в ній участи як при розправах „сензаційних“, бо сам предмет розправи був такий безнадійно сумний, що ніхто не мав сміливости його вислухати. У травні цього року дочка сторожа 24-літня Марія Мартін зарубала свого батька сокирою в хвилі розпуки та оборони. Батько був піяком і неробою і кілька разів тижнево вертаючись уночі до хати, перевертав усе верх дном і погрожував жінці та дочці. Жінка та дочка боролись з нуждою і безділлям батька, який продавав навіть їхню одіж і сильно побивав їх. Коли одної пяної ночі він загрозив жінці та дочці, що їх уб'є і сховав під подушку сокиру, дочка в смертельним жаху та в почуванні ненависти і самооборони, тою самою сокирою вбила батька. На суді призналась до вини; всі свідки потвердили дійсний стан родинного життя Мартінів; лікарі ствердили, що обвинувачена находилась у момент злочину в стані психічно невідповідальним. Присяжні судді потвердили тільки вбивство і 12 голосами признали її невідповідальність; обвинувачена звільнена від вини і кари.

— **Чистий інтерес.** Вже два роки тягне львівський суд розслід справи обвинувачених любачівських жидівських коршмарів, Герцберґа та Йоллеса, які продавали на сотки тисяч долярів чужі дрова, одержували величезні позички, а коли дійшли до мільонового майна і вивінували всю свою родину долярами, проголосили банкрутство на чверть міліона долярів. Книг і паперів не мають ніяких, бо вони торгували долярами, а тоді в долярах не вільно було вести бухальтерії. Отже—заявляють хитромудро—не вели ніяких рахунків. Тепер нехай суд перевірить, чи вони справді збанкротували, чи ні... Не кожний суддя має промисловий хист жидівського торговця деревом!

— **Нобліївські кандидати.** Річниць щорічної роздачі нагород Нобля стає щораз ближший. І щораз частіше виринають нові кандидати. У наукових ділянках, справа стоїть лекше. На нагороду з медицини кандидує проф. Фібіґер, дослідник над новою методою лічення рака. Але в літературі суперниками є народи й особи. Найбільше даних має минулорічна скандинавська кандидатка Сігрід Ундсет, попросту тому, що журі в Штокгольмі найкраще знає своїх письменників і найрадше роздаляє великі гроші поміж своїх. В останній хвилині виринає кандидатура Франца Мольнара, яка мала би за собою той аргумент, що Мадяри давно не дістали ніякої нагороди. Здається, що російська Академія Наук знову не поставила ніякого свого кандидата.

— **Зїзд дослідників бігуна.** Від 9. до 12. листопада збирається у Берліні перший зїзд міжнародних дослідів підбігунових країн при помочі літака. Америку представлятиме проф. Бавер з інституту Карнеґі, Англію метеорольог Напієр Шов, Італію проф. Палязцо, Норвеґію Фрітьоф Нансен, Росію Шостакович, а Німеччину проф Кольшіттер.

— **Доля наукових нагород.** Кілька літ тому французька Академія Наук оголосила нагороду 250.000 фр., які одержить той, хто перший найде спосіб комунікації з найближчим сусідом землі: з Марсом. З р. 1907. Академія Наук у Ґетінґені оголосила нагороду міліона марок за розв'язку славної проблєми Ферматa. Донині нічого не відомо, що сталось з цими грішми. Не знаємо, як порозумітись з Марсом і не знаємо, як розвязати формулу Фермата; зате знаємо, що і франк і марка сильно втратили в останніх роках на вартости. Чи ці наукові проблеми здевалювались одночасно з валютою?

— **Зоряний радій.** Два швайцарські вчені д-р Кольвостер і д-р Дезаліс повернулись із гори Монх, що має 13.465 метрів і подають до відома вислід своїх астрономічних обсерваций: — деякі зорі висилають радіоактивне проміння багато сильніше як наш земний радій. Треба тільки це проміння якось переловити. Вчені не тратять надії, що це їм вдасться.

— **Крематорія і рабіни.** У Варшаві розбирають цікавий конфлікт віроісповідної жидівської громади з родиною померщого 70-літнього Жида, якого тіло спалили в крематорії. Рабін не хотів цих останків поховати, а комісаріят заявив, що похорони — діло рабіна. Родина померщого звернулась до міністерства з проханням рішити справу, вказуючи на те, що на окописку є вже три урни з попелом небіщиків.

— **Світова хроніка.** У Барсельоні міська рада на спеціяльним святі передавала королеві прегарну палату, ви удувану з публичних складок. Була це спеціяльно аранжована демонстрація, щоби показати, що Каталюнці будім-то дуже прихильно ставляться до еспанського короля. — В Японії щотижня два міліони осіб бувае в кіні. — У французькій академії наук демонстрували фільму одночасно з грамофоном. Півгодинний виклад про недуги серця з образками вичерпав матеріял, який студенти вчаться звичайно пів року. — Найстаршою республикою в Европі, що має найдешевшого президента, є Андорра, в піренейських горах між Еспанією і Францією. Президентом є звичайний пастух і бере річно всього 75 фр. платні бо за випас отар має решту потрібну на скромне життя на полонинах. — Недужий Рабіндранат Тагор мав приватну розмову з відомим віденським психоаналітиком Фрайдом, з яким уже давно хотів познайомитись. — Надто вчасні сніги, що впали цього року, вигнали з лісів Лапляндії приблизно 30.000 ренів, які підійшли до людських осель за поживою. У численних місцях спричинили вони великі шкоди, нападаючи громадами на копиці сіна. — В Югославії забо онили фільму, зладжену на підставі оперетки Лєгара „Весела вдова“. — Гіндевбург помилував шурина бувшого президента Еберта за образу чести.

— **„Заспокоювання нім. Залеського“.** Через недогляд пропущено в останнім уступі першої части того допису слово „устно“. Автор прохає нас зазначити, що уступ цей повинен був ось як звучати: (Сидоренко) „дав устно формальну згоду української делеґації на висилку армії Галера до Польщі“.

— **З кіна.** У кіні „Коперник“ почалась премієра нової фільми в 8 діях п. з. „Жіночка на відпусті“. Є це комедія в 8 діях, у головних ролях з Беатрічею Джой і Раймундом Ґріфітом (американським Максом Ліндером). Крім цього: американська фарса і похорони Валентіна. У кіні „Марусенька“ премієра „Паріські ночі“ сальоново-сензаційна драма в 10. діях з життя паріських апашів. Поза програмою дует Янашкова.

— **„Свобода“** ч. 42. впало жертвою конфіскати. Прокураторія сконфіскувала вступну статтю „На спомин великих днів“ і цілу статтю „3 листопадових днів“ з описом боїв за головну почту у Львові, хоч минулого року такі описи перепускала. Загострились видко цензурні вимоги у Львові під новим „санаційним урядом. Дальший зміст числа Сіють вітер. Убийство куратора Собінського. З організаційного руху. Польські справи. Розвиток Василіянського чину. Заборонена освата. Що чувати у світі. Новинки. Судять. Господарські вісти. Листопад місяць українських інвалідів. Дописи з краю.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі анхолїття!

Дописи.

Яворів. *(Звіт Бібліотеки У. П. Т. за перший рік істнування).* „Бібліотеку У. П. Т.“ в Яворові, дар проф. Василя Волошинського з Верблян, відчинено для публичного вжитку дня 4. жовтня 1925 року. Одначе крім готового „Інвентарного Катальоґу“ з 3.376 вписаними книжками у 3.158 томах бібліотека не мала тоді ще систематичного катальоґу, ані не була розреклямована. Упорядковування тревало цілих десять місяців. Сьогодні (дня 4. жовтня 1926 р.) „Бібліотека У. П. Т.“ в Яворові має всіх чисел в „Інв. Катальоґу“ 4.178, томів 9.154. Систематичний катальоґ зладжено по т. зв. літерній системі. Досі є такі відділи: красне письменство, історія письменства, фільософія, медицина, сільське господарство, природознавство, богословія, географія, етнографія, історія, виховання і навчання, законодавство і суспільне, мистецтво, мілітарне, різне. Твори головно в німецькій, українській, польській і московській мові. Бібліотека приміщена в домівці „Рідної Школи“, в партері української гімназії. Не зважаючи на малі приходи, оправлено цього року понад 200 книжок. Оправляла переплетня „Просвіти“ у Львові і переплетня „Пласту“ в Яворові. Усіх читачів за рік було 167, з того 101 учнів гімназії, семинарії СС. Василіянок і народньої школи ім. Т. Шевченка. Тільки 66 читачів було не-учнями. Місячна оплата за позичання двох томів денно 1 зол.; кавція, платна ратами, 5 зол. Учні не платять кавції, тільки складають місячну оплату у висоті 50 сот. За 12 місяців прочитано 5.980 томів. Найбільше з области красного письменства. Як на Яворів — і то богато! Фонди бібліотеки йдуть тільки на бібліотечні цілі. З нагоди коляди зібрали деякі читачі грошевий дарунок для бібліотеки; гріш приніс і діточий фестин у вересні 1926 р., уладжений головно заходом панночок Антульських. На 996 томів приросту зложилися жертви таких добродіїв: Повітова Філія Просвіти в Яворові — 242 томи, пок. о. Низовий — 39 томів, дир. Теодозій Ставничий — 13 томів, Філія Союзу Українок в Яворові — 32 томи, д-р Ів. Свєнціцький зі Львова — 9 томів, „Нова Культура“, Львів — 29 томів, знову проф. В. Волошинський — 126 томів, Віктор Завадський, Львів — 14 томів, Остап Тихоліс — 2 томи, Мик. Осідач, Яворів — 4 томи, Вид. „Чайка“ у Відни — 3 томи, Я. Цурковський, Львів — 1 том, Вид. „Сільський Господар“ у Львові — 20 томів, Вид. „Рідна Школа“ у Львові — 37 томів, д-р Микола Чайковський — 66 томів, Евген Яворовський — 7 томів, Ярослав Маренін — 83 т мів, д-р Михайло Фільц — 4 томи, Вид. Чина Василія Великого — 50 томів. Дяковський Олекса — 4 томи. Точніші статистичні дані можна переглядати в льокалі бібліотеки касові звіти, діяграми і т. п.). **Е. Я.**

Від Редакції: Звертаємо на цей допис увагу цілого українського громадянства. Крайна пора, щоб по всіх наших містах і місточках основано добре вивіновані українські бібліотеки, аби таким чином хоч в части вирвати наших людей зпід всевладного впливу польської лектури.

†

ПАНАХИДА

за упокій душ Провідників українського Пласту о. Е. Монцібовича, Степана Тисовського, Остапа Вахнянина, та всіх померших Пластунів відбудеться в суботу 30. жовтня ц. р. о год. 5-ій пополудни в Преображенській церкві, на яку їх Рідні і усіх Громадян запрошує

Верховна Пл. Команда.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:
Субота 30.X. Калуш.
Неділя 31.X. Калуш. 719 18-?

3-місячний курс артистичних робіт відкриває Стефанія Шмігельська, вул. Корнякгів ч. 1. II. пов. Зголошення приймається кождого дня від год. 3—4. поп. 812 1—3

До Тт. Адвокатів Коломийської і Станиславівської Делєґатур С. У. А. Дня 7. листопада ц. р. відбудуться сходини українських адвокатів станиславівської і коломийської судової округи в салі Народнього Дому в Коломиї о 10. годині перед полуднем з слідуючим дневним порядком: 1) Перспективи української адвокатури — референують тов. др Андрій Чайківський адвокат в Коломиї, і д-р Роман Домбчевський, адвокат в Миколаєві н./Дн. 2) Оборона прав української мови в урядах — референує тов. д-р Лев Бачинський, адвокат в Станиславові. 3) Справи порушені участниками сходин. З огляду на два святочні дні, надіються підписані, що всі Товариші на ті сходини прибудуть. — *Д-р Лев Бачинський*, делєґат С. У. А. Станиславів, *д-р Андрій Чайківський*, делєґат С. У. А. Коломия. 815

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

80 сот. коштує одна ложечка до чаю з хінського срібла у Мандля, Коперника 14. Проти кіна „Коперник.“ 681a, 5-?

Методичний підручник до Першої книжечки по 3 зол. висилає: Матвійчук, Львів, Панська 17. 787 2—2

Інтеліґентна, бідна мужатка з приводу безробіття свого мужа, находиться в крайній нужді, просить ласкаві пані о дарування їй зимового плаща. Ласкаві зголошення до Народньої Організації Українців міста Львова, Ринок 10./II. через ганок. 2—2

Для студентів мешкання (особний покій) з харчем або без. Саніґи 65. III. пов. на ліво. 812 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
Львів, Городецька 46. Телєф. 834, 734 Пересвітлення Рентґеном. 5—6

ПОЗІР!
Мешкання, Льокалі, Промислові Заведення!
ЖАРІВКИ!
„OSRAM“ - „PHILIPS“ - „TUNGSRAM“
від 100 ватт в гору за безцінь!
ЖАРІВКИ ощадностеві від 10 до 32 свічок **по 1 зл. 25 с.**
поручає **ЕЛЄКТРОБЛЯСК Львів, Скарбківська 4.** (проти кіна Лев). 813 1-?

НЕДУГИ ЛЕҐЕНІВ

Чахотка легенів, є немолима і що року, не рахуючи різниці в віці, серед роду і стану, косить мільони людей.
При поборюванню грудних недуг бронхіту, впертого кашлю і т. п. приписують лікарі **„BALSAM THIOCOLAN AGE“** який улекшує виділюваннюся флегми, скріплює організм і самопочуття недужого, збільшує вагу тіла і усуває кашель.
„Balsam Thiocolan Age“ (з жарк. Когут). Рес. Мін. Публич. Здор. Чч. 294 і 295.
728 б) **продають Аптики.** 5—24

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутком“. 728 а) 14—?

Конкурс.

Головна Управа „Рідної Школи“ УПТ. оповищує в друге конкурс на фахового управителя своєї книгарні. Зголошення з залученням опису життя і доказів фаховости (свідоцтв і референцій) належить вносити до Головної Управи Товариства Ринок ч. 10. II. п., в річниці до 10. листопада ц. р. — *Головна Управа „Рідної Школи“ УПТ-ва.* 805 2—3

Заощадите, віддаючи перерібки, золотнично-годинникарські направи як також золочення і сріблення до дешевої і солідно виконуючої роботи **Мутка Коморовський** Бельовського 3. при виході з пасажу 783 Міколяша. 3—3

ФІРМА
ШТІР і С-КА
БАТОРОГО 32.
поручає на зимовий сезон **вовни на плащі і сукні, плюші, шовки, шифони, полотна і т. п.**
на догідних условях, по приступних цінах. 779 4—4

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“ Львів. Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 241 (10.918). Львів, субота 30. жовтня 1926. Pocztowa opłata uiszczona ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. ощад. 143.922. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

„Коронація Пілсудського недалека".

Сензаційні інформації „Таймсу". — Перед соймовою сесією. — Зміни в адміністрації.

Варшава, 28. жовтня 1926.

Кореспондент „Курєра Варшавского" повідомляє з Парижа, що вчора й сьогодні ріжні французькі щоденники подавали за англійською пресою, головнож на основі кореспонденцій варшавського кореспондента „Таймсу" і „Дейлі Мейл", що чібито на довірочних зборах у Несвежу, в яких брало участь понад 100 осіб, дискутовано справу коронації марш. Пілсудського на короля Польщі. Ця вістка викликала у французькій опінії величезну сензацію. В лівих колах вона спричинила значну консернацію.

При тому слід звернути увагу на ще один знаменний факт. Ось вилепське монархістичне „Слово", якого редактор Мацкевич був теж на нараді в Несвежу, помістило сьогодні рисунок, що представляє короля Станислава Августа біля марш. Пілсудського, а над ними польську корону і напис: J. P. — S. A. R. Поміщення цього образка в органі, який ілюстрацій взагалі не містить, викликало в польських колах зрозумілу сенсацію.

Маршалок сойму дістав відпис декрету президента Мосціцького, яким соймова сесія скликається на суботу, год. 5 попол. Одинокою точкою денного порядку є експозе уряду, що його виголосить мін. скарбу Чехович.

В соймі вже від сьогодні рух. Приїхало богато послів і голов клюбів. Щодо праці сойму, то в першій мірі будуть переведені перевибори президій ріжних комісій, а це тому, що в міжчасі зайшли ріжні зміни в чисельности поодиноких клюбів. Наслідком того деякі важні комісії мають головами послів, які є тепер членами дрібних клюбів і це мусить бути тепер змінене.

Слід також зазначити, що по всякій правдоподібности на першому засіданні буде внесена інтерпеляція в справі зїзду в Несвежу й участи в ньому марш. Пілсудського.

В кругах, близьких до уряду, оповідають, що в найближчому часі уряд переведе зміни на ріжних становищах в нижчій адміністрації, передовсім на становищах старостів. Скільки в тих поголосках правди, не знати.

Словацька мова урядова на Словаччині.

Прага, 28. жовтня 1926.

„Народні Освобождені" повідомляє: Словацька автономічна преса підкреслює значіння ухвали Ради міністрів, на основі якої в Словаччині мають ввести як урядову словацьку мову. Це важний крок вперед до здійснення автономічної програми. Згідно зі згаданою ухвалою Рада міністрів звертає увагу на те, що чехословацькі урядовці, які урядують на Словаччині, мають учитися словацької мови, бо тамошні власти мають урядувати в їх мові.

Справа роззброєння Німеччини полагоджена?

Парнж, 28. жовтня 1926.

„Пті Парізієн" повідомляє з Берліна, що там кружляє чутка, начеб прийшло до основного порозуміння між конференцією амбасадорів і Німеччиною у справах, які торкаються роззброєння, а то в тих справах, які досі були в завішенні.

Розвязання мадярського парляменту?

Будапешт, 28. жовтня 1926.

У парляментарних колах кружляє чутка, що премієр Бетлен, після ухвалення парляментом закона про вищу палату, розвяже Нац. Зібрання і розпише ще в вимі нові вибори.

Новий данцігський сенат.

Данціг, 28. жовтня 1926.

На нинішньому засіданні данцігського сойму заприсяжено новий сенат. На завтрішнім засіданні президент сенату Зам подасть програмову декларацію, а потім відбудеться голосування над внесеннями, зложеними партіями коаліції в справі заяви довіря для нового сенату.

Грецько-італійська сутичка.

Відень, 28. жовтня 1926.

На острові Калімнос (Додеканес) прийшло до поважної сутички між населенням і італійською залогою острова.

Франція не відступить Італії мандату в Сирії.

Париж, 28. жовтня 1926.

„Еко д' Парі" заперечує чутку про італійсько-французький договір, на основі якого Франція мала би відступити Італії мандат у Сирії. В тій справі не було ніяких переговорів.

Революція в Бразилії.

Лондон, 28. жовтня 1926.

Як повідомляють із Буенос Айрес, у ріжних провінціях Бразилії, м. ин. у Мінас Ґераес, Мато Гроссо і Гояз вибухла революція. Богато кольоністів, побоюючись домашньої війни, схоронилося з майном до Аргентинн.

Дозіря для уряду Чехословаччини.

Прага, 28. жовтня 1926.

Дня 27. жовтня після півночі пленум сенату приняло до відома 73 голосами проти 66 урядове експозе.

„Реванж".

Передчасна вістка чи провокація?

В середу (27. ц. м.) вічним вечером одержали ми з Варшави телефонічну вістку такого змісту:

Сьогоднішнє вечірнє видання Корфантівської (христ.-демократичної) „Ржечпосполіт-ої" подає сензаційну телеграму зі Львова про вбивство двох визначних українських політиків як відплату за позбавлення життя кур. Собінського.

Одержавши таку вістку, ми стримались з її оголошенням, не знаючи, що розуміти під цим поквапним „реванжем" та й що міститься в ньому: чи передчасна вістка, чи провокація „приспаних патріотичних почувань" вшехпольської боївки, чи вкінці її метою заспокоїти схвильований „народовий табор", який домагається пімсти.

З огляду на те, що вчора у Львові було спокійно і нікому нічого невідомо про „реванж" на українських політиках, то ясно, що та вістка є передчасною. Свідчить вона хіба про те, що в „народових" колах поставлено на реальний грунт ідею „реванжу", а деспіновані виконавці цеї „християнської" ідеї в останній хвилі завели. Та на всякий випадок цікаво булоб знати, від кого „Ржечпосполіта" одержала таку відомість.

Не виключене також, що це звичайна містифікація, яка — як зазначено вгорі — має на меті спровокувати „реванж" або заспокоїти „обурену" вшехпольську опінію.

Та якнебудь мають справи, видно, що польська чорна сотня не спить. А це повинно збудити сторожку увагу нашого громадянства.

Після вбивства.

Ревізії й арешти на провінції.

Поліція веде далі енергійне слідство в справі вбивства, розтягнувши його і на провінцію. Арештування й ревізії переводяться в ріжних сторонах краю, про що повідомляють нас з кількох сторін. Так на днях повітова поліція з Рудок зробила цілий ряд ревізій в селі Шоломиничах. Ревізія не оминула теж місцевого учителя п. Івана Дещика. Арештовано студента Голіяна, якого відставлено до львівської вязниці, хоч при ньому абсолютно нічого підозрілого не знайдено. Рівнож пишуть нам з Камінки Струм., що в понеділок дня 25. ц. м. місцева поліція зробила основну ревізію у п. Романа Петрушевича, а відтак в Ракобутах арештовано його сина Юрка й відставлено до Львова.

Фондації ім. Собінського.

З приводу убивства кур. Собінського введено в життя ріжні фондації його імени. Так сотворено фондації його імени в Золочеві і Сокалі (безплатні місця в бурсах), а крім того львівське коло Товариства учителів вищих шкіл заложило фонд ім. Собінського (стипендії для учеників). Секція гігієни і фізичного виховання того самого Т-ва створила ще й „фонд вдячности ім. Собінського".

Біржа.

Гроші.

Банк Польський у Варшаві платив за доляри в готівці 8·96, за чеки 9·00. У приватних оборотах доляр 9·02.

Вниз котиться пепесівський віз.

Процес розвалу ППС. — На марґінесі останніх нарад Нач. Ради.

Варшава, 27. жовтня 1926.

Чим далі від останніх нарад ППС., тим яскравіше зазначується риса розвалу в цій найстаршій і одній з найчисленніших польських партій, риса, яка є така характеристична для сучасного суспільного життя Польщі і для усієї її внутрішньодержавної ситуації.

Деякі польські газети подали в міжчасі докладну специфікацію течій, на які поділилася головна управа ППС. Отже були три групи: 1) правиця, на чолі з головою Нач. Ради І. Дашинським, неприсутнім на нарадах міністром Морачевським, послами Маліновським і Яворським, Т. Голувком і ин; 2) центр з послами Мареком (головою Парлям. Репрезентації ППС.), Барліцьким, Недзялковським, Либерманом і ин., і 3) лівиця на чолі з пос. Зарембою і Перлем. Каменем преткновення було: участь члена ППС. (Морачевського) у нинішньому уряді Пілсудського, иншими словами — відношення ППС. взагалі до нинішнього режиму, до загальної внутр.-політ. ситуації, витвореної поклик-нням до керми уряду на чолі з людиною, якому — як кажуть пепеесн — ППС. проклямуванням генерального страйку в травні рішаюче допомогла до побіди, та який тепер дібрав собі міністерських співробітників зпоміж скрайної, смертельно ППС-ам ворожої великопоміщицької і монархістичної реакції. Т. зв. пепесівська правиця іде беззастережно за Пілсудським, потураючи всім його вихилясам; центр хоче компромісу й чекає „виклярування" ситуації; лівиця беззастережно поборює якунебудь співпрацю з нинішнім на три четвертих реакційним урядом, иншими словами: кидає анатему на Пілсудського, кол. основника і редактора „Роботніка" (нині є його редактором найбільший антагоніст Пілсудського — Перль!) і радить звернути увагу на масн. Масами — мовляв — треба займитись тому, бо нинішній хід подій у Польщі мусить швидше — чи пізніше довести до нового вибуху, яким буде вже не „військова демонстрація" лише суспільна революція в імя гасел економ. волі і політ. демократії проти визиску і реакції...

Як бачимо, дебати на останньому зїзді ППС доходили до дуже далеких висновків. Вони були довгі, завзяті і дуже бурхливі та мало-мало що не покінчилися офіціяльним розколом партії. Бо колиб була перейшла резолюція про неприняття до відома заяви Морачевського (про його вступ до уряду), про відкликання його, а в разі непослуху про виключення із партії — то розкол був би готовий: Морачевський міг. портфелю не склав би, а для самої маніфестації солідарности сила його (й Дашинського) однодумців булаб покинула ряди ППС. Не сталося це з ріжних причин: зі страху перед евент. недалекими виборами й зі страху перед ще дужчим зростом реакції, в звязку з надіями „правиці" на недалеке навернення „лівих" недовірків на праведне пілсудчиківське лоно, та й зі сподіваннями „лівиці" на швидке „протверезіння" тт. Морачев-

Red. czas. „Dilo" we Lwowie, Pr. 486/26. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej I Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo" Nr. 237 (10.914) z dnia 20. października 1926 pod tytułem: „Prośbeni słowpy" a) ustępy między słowami: narodnich szkół, jaki... a słowami: zdrowotnych, b) ustępy od słów: i powszechnia... do końca artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65 ust. 1 i 2 dokonanego przez Prokuraturę w dniu 25. października 1926 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. i. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 23. października 1926 r. Hawel.

ських і Дашинських. Принято „компромісові" резолюції тому, бож річ ішла про ППС, про ту партію, якої організм прогнив уже in capite et in membris компромісовістю і опортунізмом і яка без компромісів жити не може...

На основі розмов з кількома прихильниками ріжних згаданих течій, прийшов я до переконання, що щілини, які зарисувалися на більшменш одностайній стіні ППС (цілком гладкою й цупкою та стіна майже ніколи не була!) поділили партію фактично не на три, а на два табори: оптимістів щодо політичної мудрости маршалка Пілсудського і песимістів. Аргументація перших приблизно така: підождіть, компроміс з „консервативними елементами" необхідний Пілсудському на те, щоби в „мирній атмосфері" перевести реорганізацію не лише армії, але й цілого адміністративного апарату; коли — мовляв — усі воєвідські й старостинські становища будуть обсаджені „нашими" людьми, то й слідуючий сойм „наш"; до зміни виборчої ординації на гірше уряд не допустить, бо зробить з цього справу довіря, якого Хієно-Пяст злякається відмовити, а щодо соціяльного законодавства, то воно в міжчасі не буде нарушене, тим більше, що поруч з Морачевським, міністром публичних робіт, міністром праці є Юркевич, „свій чоловік", як також на половину свій міністр фінансів Чехович; зрештою — краще мати в кабінеті свого певного, впливового заступника, бо він буде бодай зупиняти, якщо не паралізувати розмах пп. Незабітовських і Мейштовичів та скріплювати впливи демократії. „Песимісти" відповідають на те: Пілсудський є людиною асуспільницькою, він ненавидить взагалі всі партії, а цю ненависть черпає з незнання і нерозуміння суспільницьких ідей і потреб; маючи у своїх руках армію, якою завжди зможе стероризувати всякий сойм для переведення військового бюджету, йому байдужою є виборча ординація і байдужим соціяльне законодавство; неправдою є, наче би від травневого перевороту зросли впливи демократії, а навпаки, такого, як тепер, розпаношення назадництва — передовсім під монархістичним прапором — у сучасній Польщі ще не було!

Співпраця з безперечними представниками реакції такого відомого соціяліста, як Морачевський, лише компромітує соціялізм в очах робітництва й до нічого реально корисного не заведе. Ах, правда — ще й т. зв. „національні меншости" фігурують в аргументах „pro" і „contr". Одні впевняють, що лише Пілсудському може вдатися перевести „угоду" з нац. меншостями, які тоді скріпили би фронт польської демократичної лівиці, — другі називають таку віру наївністю, пригадуючи ймена Суйковського і Млодзяновського, з яких Пілсудський так скоро зрезигнував (чому ці два панове придбали собі серед свого громадянства фірму „поиятелів меншостей" — Господь один відає!)

Вкінці, надерши горла, оптимісти й песимісти з ППС-івських верхів сказали собі: ану, почекаймо ще, побачимо — чия правда. І вийшов „компроміс". Чекають пепееси на успіхи уряду, — чекають одні з непохитною вірою і другі — з прелибокою зневірою. І тому, що одні і другі так твердо переконані у правдивости своїх і помилковости чужих поглядів, тому саме з ключено лише формальний компроміс, який навіть не є паліятивом. Фактично, процес розколу ППС. почався і буде йти дальше, а найближча соймова сесія і звязані з нею нові сподівані несподіванки маршалка Пілсудського цей процес лише приспішать.

Покищо п. Морачевський сидить поруч із п. Мейштовичем. Нічого тут нового нема — образ давно зідомий. Бо коли це було, коли пп. Барліцький і Земенцький сиділи поруч із п. п. Ст. Грабським, і Здеховським?! (Безумовно що

Жіночі модні матер'яли
Шовки, Полотна
Мужеські сукна
1630 60—?
оцінюють найкращі фірми
ФІРМА
РОМАН
ЗУБИК
Львів, Галицька 16

богато цікавішим образком є уже присутність марш. Пілсудського, того самого, який з такою погордою говорив про безпринціпність пепеесів, у замку графіа Радзівілів у Несвєжу, в оточенні Сапєгів і „квіту польської аристократії", — як пише, захлистуючись зі щастя радости, демократичний і півурядовий „Курєр Поранни". Цей образок цікавий передовсім ППС-ам: однаково їхні оптимісти що й песимісти можуть з цього дечого навчитись. Але вибачайте: чи може взагалі колинебудь чогонебудь навчитися ППС.?!

І. Кедрин.

Новий світ.

Враження проф. К. Студинського з побуту на Рад. Україні.

III.

Церква. — Українська автокефальна церква і радянська влада. — Польський елемент. — Військо. — Англія і СРСР. — Поступ в державному будівництві. — Поминення. — З приводу інтервю проф. Студинського.

На окремому положенні перебуває на Рад. Україні церква. Православну церкву комуністична влада майже зовсім розложила. Уважаючи її заборолом чорносотенства і царистичного світогляду, більшовики, як зазначує проф. Студинський, мусіли так зробити. Сьогодні маємо на Україні аж три церковні організації: стару російську або т.зв. Тихонівську церкву, українську автокефальну і тзв. живу або діяльну.

Тихонівська церква держиться старих форм і традицій. Проф. Студинський уважає, що вона є найсильнішою. Друге з черги місце займає українська автокефальна церква, яка є організацією наскрізь національною. Автокефальні священики різко відріжнюються від тихонівських уже своїм виглядом (голені бороди, стрижене волосся, цивільний одяг поза церквою). В богослуженнях введено в українську літературну мову. В автокефальних церквах є гарні хори. Проф. Студинському доводилось бути на богослуженні в Софійському Соборі. Правив Службу Божу катеринославський еп. Ромодан, гарно співав хор, але вірних в церкві було розмірно мало.

Українська автокефальна церква не находить симпатій в урядових колах. Навпаки, уряд уважає її організацією „контрреволюційною" тому, що вона є організацією національно церковною. Автокефальна церква остає під пильним доглядом уряду, який від часу до часу переводить арешти серед її керманичів. Проф. Студ. думає, що й провідники автокефальної церкви не зовсім коректно, а то й нельояльно ставляться до радянського уряду. Нпр. на одній зі своїх проповідей (як оповідав проф. Студ. ректор білоруського університету в Минську проф. Пічета), митр. Липківський (80-літній старець) почав гримати на уряд, що він атеїстичний, а цілий віруючий не є обовязаний підчинятися розпорядкам атеїстів. Недавно митр. Липківський був арештований. По якімсь часі його випущено на волю, а визнавці української автокефальної церкви обкидали його квітами. Така „нельояльність" разить радянський уряд. Навчальних вони — кажуть комуністи, — що всяка власть від Бога, а проти нашої власти виступають. Про перспективи української автокефальної церкви не згадував шан. справоздавець.

Вкінці третьою церковною організацією на Радянській Україні є діяльна церква, піддержувана урядом. Це найслабша церковна організація, видвигнена головним чином для конкуренції з автокефальною церквою. Вона визначається головно тим, що де тільки зявиться, зараз доводить до повного самороздрібу. В посіданні діяльної церкви находиться тепер Печерська Лавра, яка уявляє собою образ запустіння.

Релігійне життя дуже підупало. По церквах стрічається тільки старших людей і то здебільшого жіноцтво. Молодь тримається здалека від церкви. В тому напрямку комуністична партія веде широку пропаганду.

Польський елемент майже зовсім зник на Радянській Україні за винятком деяких осад на Волині і Поділлі, де й створено окремий польський район. В Київі ніде не чується польської мови. Перед війною було там до 40 тисяч Поляків, сьогодні 6—8 тисяч. Польських священників часто арештують. Тепер релігійні потреби київських Поляків заспокоює гр.-католицький священик (о. Щепанюк).

Велику вагу привязує рад. уряд до війська і розвитку військових установ та придбання воєнних засобів. Військо представляється дуже гарно. Воно добре одягнене і взуте, достатно відживлюване і добірно вивіжуване воєнним приладдям. У війську так гарно живлять, що вояки зовсім не спішиться додому.

Проф. Студ. доводилося говорити з деякими кермуючими мужами на тему війни. Близьку війну виключається. Найбільша небезпека грозила СРСР. від Англії. Одначе більшовики постаралися зробити все можливе, щоби відвернути небезпеку. Знаючи, що Англійці схотять всадовитися в Китаї, більшовики їх випередили, а опісля викликанням великого страйку поцілили Англію в саме серце. Тепер, колиб навіть скінчився страйк, то досада робітників проти англійських капіталістів і уряду буде така велика, що вони спараліжують всякий воєнний почин—а тим більше безпосередній (дозволимо собі замітити, що про це пишеться в европейській пресі від двох літ, одначе—як кожний медаль, так і цей — має дві сторони.—Ред).

На основі сказаного приходить проф. Студ. до висновку, що державне будівництво Рад. України постійно посувається вперед. Не осягнуло воно ще вершин ідеалу (тільки платонська держава осягнула вершини ідеалу! — Ред.), одначе на протязі шести літ зроблено дуже богато, на всякий випадок більше, як можна було надіятися.

Тільки вважав за відповідне сказати проф. Студ. чаючій на кожну добру вістку з зазбручанського світа нашій громаді. Про деякі питання говорив шан. справоздавець ширше, про деякі вужче. Знову про инші тільки натякнув, а ще инші зовсім промінув. До таких поминених справ належить між иншим літературна ділянка. Зібрані на справоздавчій лекції професора української літератури вчені, письменники і публіцисти сподівались почути цікаві автопсійні спостереження про розвиток літератури і то тим більше, що від вісьмох літ ми відділені китайським муром від Київа, найбільшого сучасного українського культурного центра. А тамже виростають (зростають нові таланти, родяться нові літературні форми, які наповнюються зовсім иншим від нашого змістом. Тамже розгорається гомінка вже тепер „боротьба двох культур", там починається культурна переорієнтація (на Европу — чи на Москву?) От цікаво булоб довідатися, як молоді українські культурні сили оцінюють цей новий світ, чого вони сподіваються по ньому та як в тому новому світі почувається український нарід, який пречінь має свою окрему духову формацію. На жаль, шан. проф. Студ. уважав доцільним поминути ці питання майже повною мовчанкою. Так само про таке грандіозне досягнення, як шкільництво, тільки побіжно згадано. То мало сказати: великий здобуток, але треба вивести суть його великости.

Крім того поминув шан. прелєгент такі справи, як нпр. кооперація, її форми, зміст, розвиток і пристосування в радянському устрою, далі справа безпеки життя і майна, кольонізація і переселення і богато иншіх. Не думаємо, щоби це було зроблене з розмислом, а допускаємо, що тритижневий побут не дав шан. професорові спромоги розглянутися у питаннях радянського життя-буття.

* * *

Ще один додаток: підчас свого побуту в Київі проф. Студинський мав розмову з представниками „Ратау!" Та розмова появилася в „Прол. Правді". Досі ми з розмислу не репродукували тієї розмови в переконанні, що після свого приїзду до Львова шан. професор подасть ближчі пояснення до свойого інтервю. На жаль, і це поминено мовчанкою, а одночасно наша „ентузіястична" преса помістила його в цілости без ніяких уваг зі свого боку. Не бажаючи остати позаду, подамо і ми в цілости розмову проф. Студ. Повний її текст такий:

„Я щиро кажу, що радянська влада надзвичайно уважно ставиться до української культури. Я переконався, що українізація не фіктія, а реальний факт, що його так розумно й глибоко здійснює радянська влада. Такі факти, як відкриття української опери, існування театрів „Березіль" та ім. Франка, українізація культурної роботи, зріст української літератури, — все це свідчить про те, що радянська влада зробила дуже богато в справі українізації.

Приїхавши до Львова, я дбатиму, щоб спростувати всі вигадки ворожих радянській владі газет. Вже сьогодні я надіслав спеціяльну кореспонденцію до львівських газет".

Дальша частина розмови торкається українського наукового зїзду в Празі, в якому українські наукові робітники Галичини постановили не брати участи на рівні з київською Академією Наук. Перший раз довідуємося про таку постанову львівських українських наукових робітників, хоч деякі з них, як от д-р Ів. Крипякевич та д-р Іл. Свєнціцький (товариш подорожі проф. Студинського до Київа) брали участь у пражському науковому зїзді, хоч не особисто, але своїми рефератами. Зрештою, дуже дивно було би, колиб вони не брали. На участь Академії Наук у тому зїзді не погодився рад. уряд з огляду на свої відносини до української еміграції. В тому міститься суть відмови Академії від участи у зїзді Але чому львівські наукові робітники — як твердить, зрештою не зовсім вірно проф. Студ. — пішли слідами Академії — це вже їх резон та секрет. Науковий зїзд може так само добре відбутися на українській землі в Київі, Харкові, чи Львові, як і позаукраїнською територією в Празі, Берліні, чи навіть нпр. на острові Капрі.

Та ця наша замітка має тільки побічне значіння. Передовсім йде нам про головну частину інтервю. Нічого не маємо проти похвали рад. влади за прихильність до української культури. Навпаки, радіємо, що проф. Студинський ствердив такі політичні досягнення в тій ділянці. Хоч в загальному в тому ствердженні (яке має виключно тільки загальний характер) немає нічого такого, чого не стверджувалаб наша преса взагалі, а наш орган спеціяльно. Коли в нас були критичні замітки на ту тему, то вони торкалися тільки детайлів ходу українізаційної і культурної політики, а не загальних тверджень. Крім того годиться зазначити, що втіха з прихильности рад. влади до української культури лише тоді малаб свою ентузіястичну основу, колиб якийсь український культурний робітник стояв на становищі, що існуюча на Вел. Україні влада є наскрізь чужа або — як кажуть емігранти — окупаційна. Коли ж стояти на становищі, що та влада є українською, що найменше в більшости, як не в цілости, то причини до ентузіязму відпадають, бо кожна инша українська влада (демократична чи монархічна) зробилаб була на протязі шести літ більше, а щонайменше стільки саме, що й радянська. Та — ще раз зазначуємо — рахуючись з фактами, ми поділяємо радість проф. Студ. із зїзду прихильности рад. влади на Вел. Україні до української культури.

Але не можемо поділяти слів шан. професора про „вигадки ворожих радянській владі газет", які достойний голова нашої наукової установи збирається „спростовувати". Те „спростування" поки-що получене з посилкою „спеціяльної кореспонденції до львівських газет". А що та кореспонденція, яка торкалася виключно ювилею проф. Грушевського, була післана до нас (а яка нічого не „простувала"), то виходить, що наш орган стоїть в центрі тих „ворожих радянській владі газет", які містять „вигадки". Дуже жалуємо, що проф. Студ., не уважаючи на взяте на себе зобовязання перед предсідником

„Ратау", не „спростував" досі наших „вигадок". Не тільки не спростував, але що більше — зупиняючись на проявах життя в умовах радянської дійсности — підносив не лише світла, але й тіни того життя, йдучи по лінії обективности, як це й ми робили досі. Правда, проф. Студ. намагався більше, як ми, виправдувати рад. владу, та це мабуть є випливом переходових настроїв, а не вислідом безпристрасної оцінки фактів. Зрештою, якщо пан. професор має щось спростувати, ми ждемо, даючи до його диспозиції сторінки нашого органу.

Від Редакції: В першій частині статті „Новий світ" в уступі, де говориться про театр, слід справити, що оживлення панує не на „салі", а на „сцені і навіть на салі". Наукових установ, обєднаних зі секцією проф. Грушевського є 14 (в уступі про Академію число 14 пропущено). Бюджет Академії не сягає до 500 карб., тільки до 500 тисяч карб. (слово „тисяч" пропущено).

З українського Закарпаття.

„Нема місця".

З приводу заяви „Подкарпатской Руси", що — мовляв — Українці („Русини") самі винні в тім, що мало є українських шкіл, бо не хотять жертвувати на свою школу, лише „Русская Земля": „Зовсім инша справа у Чехів. — Звідки може жертвувати наш нарід? Хіба пан референт (з „Подк. Рус.") не бачить, що 90 пр. нашого народу босі і голі, бо ні завівіо купити чобіт і одіжи? Хіба він не бачить, що 40 пр. нашого народу ходить і тепер ще у Франц Иосифових мантлях та сорочках, що їх одержали ще 1914 року? Заробітку нема, до Америки не пускають, а куди не подаси прохання про роботу, скрізь одно відповідають: Нема місця... Коли нам вже й на Підкарпатті „нема місця", то деж тоді нам місце? Таж наш люде не просять місця десь у Празі, Пільзні або деінде в Чехії, а лишень в Ужгороді, Мукачеві, Берегові, Севлюші, Хусті і т. д. А на це ми маємо повне право, бо ці міста наші були, є і будуть"...

Москвофільство на услугах чехізаторів.

Чеські владарі не хотять примиритися з тим широчезним процесом національного самоосвідомлення, що на Підкарпатті зробило вже такі великі успіхи. Розпочавши шляхом чехізації придушування культурно-національних домагань нашого народу, чеські офіціяльні круги зробили тепер дальший крок на цім шляху. Вони починають підпирати знову всіми силами москофільський рух, аби утворити з нього опірну силу української національній течії. Губернатор Бескид асигнував 50.000 чеських корон на видавання нового москвофільського щоденника. Очевидно, не з своїх власних грошей, а з припорученнія і з фондів урядових кол.

Новий український журнал.

З 1. листопада почне виходити за редакцією відомого поета Василя Гренджі-Донського місячник „Українська Земля". Василь Гренджа-Донський є одним з найталановитших поетів Підкарпатської України. Місячник має обслуговувати Українців Підкарпаття, зближувати їх з українським рухом усіх земель України та бути центром, біля якого гуртувалисяб усі молоді українські письменницькі сили. Місячник має стати осередком українського культурного життя на Закарпатті.

Українська опера в Харкові.

(З розмови з челістом Бережницьким.)

Один з наших співробітників мав нагоду бачитися з відомим челістом п. Богданом Бережницьким, що в переїзді з Харкова до Відня задержався був на кілька годин у Львові. Розуміється, розмова обох торкалася в першу чергу харківської опери, про працю й успіхи якої п. Бережницький висказувався з найбільшими похвалами.

Наш розмовник заявив, що опера має не тільки знамените добраний і вишколений хор, але також першокласних солістів і артистів. Балет стоїть теж на висоті завдання і причиняється немало до успіхів опери, тимбільше що чисто балетові вечери-вистави відбуваються дуже часто (2—3 рази на тиждень).

Як вистави опер, так і ці спеціяльні балетові представлення стягають до театру маси публики, української і неукраїнської. Для чужої (московсько-жидівської) і зруснфікованої публики українська опера в Харкові має преважне значіння як поважний культурно-національний український чинник.

Заслугу у високомистецькому веденні опери має м. ин. і її незвичайно музикальний та енергійний диригент, який може стати гідно поруч кращих диригентів в Европі. Орхестра опери може дещо слабша, як в „народній опері" (Volksoper) у Відні, але без порівнання ліпша, як прим. в польській міській опері у Львові.

Цьогорічний мистецький сезон зачався оперою „Кармен", яку дають на перемину з „Аїдою", приготовляючи в міжчасі дальший репертуар. Виведення обох опер було взразкове. Переклад лібрет зроблений найкращими поетами.

Головна недогода харківської опери в тому, що будинок її старий, не найкращий, тому в ньому постійна задуха. Також паузи в часі вистав, міряючи західно-европейським мірилом, абсолютно й без потреби за довгі, не диво, що вистави кінчаться навіть о 1. год. вночі.

При кінці наш шанований музик висказався взагалі з признанням про музично-мистецьке життя в теперішній столиці України. Там відбуваються нерідко спеціяльні симфонічні концерти, на яких виконуються твори найкращих европейських майстрій старої і нової доби. На такі концерти запрошують і закордонних диригентів. Так в часі побуту п. Бережницького в Харкові відбувся там концерт харківської симфонічної орхестри під проводом запрошеного спеціяльно в Відня б. диригента „народньої опери" п. Стідрі, що був здивований і захоплений високим рівнем української музики в Харкові. Під проводом п. Стідрі виконала орхестра м. ин. „Ероїку" Бетовена.

НОВИНКИ.

— **Відкриття Українського Наукового Інституту в Берлині** відбудеться в середу, 10. листопада ц. р., в 12. год. дня, в будинку берлінського університету (Dorotheenstr. 6, Авдиторія 3). На програму свята складаються: 1) вступне слово голови Кураторії, б. міністра Німеччини ген. Вільгельма Гренера, 2) інавгураційна промова директора Інститута проф. Дмитра Дорошенка, 3) привіти, 4) нім. і український гимни. Головою Кураторії Українського Наукового Інститута є ген. В. Гренер, заст. голови Олександер Скоропис-Йолтуховський, членом Кураторії і Українського Т—ва допомоги біженцям д-р Володимир Коростовець, директором Інститута проф. Дм. Дорошенко. Привіти посилати на адресу: Ukrainisches Wissenschaftliches Institut, Berlin, Universität.

— **З відгомонів 1918—19 рр.** Доставлено нам такий документ: Izba notarjalna Pot. d. 21/X. L. 19 6. L. 1251. Prezes Sądu Apelacyjnego we Lwowie. dnia 19. października 1926. Przez. 24465/26/3 N. Do Izby Notarjalnej we Lwowie. Sąd Apelacyjny we Lwowie nie uwzględnia zażalenia Stefana Dobrzańskiego, byłego kandydata notarjalnego, przeciw uchwale Izby Notarjalnej we Lwowie z dnia 1. maja 1926 L. 4 5, którą nie przyjęto do wiadomości zgłoszenia notarjusza sp. Jana Mateszkiewicza z dnia 2. listopada 1920. L. 850/20 o wstąpieniu do jego kancelarji na praktykę i zatwierdza zaczepioną uchwałę, albowiem już sam fakt, że żałacy się w czasie Rządów ukraińskich dnia 29. marca 1919 wchodził w skład Sądu doraźnego w Złoczowie, który skazał na śmierć czterych Polaków powyższego dnia wskutek konfiskaty rozstrzelanych, dyskwalifikuje go do zajęcia stanowiska funkcjonarjusza publicznego, jakim jest notarjusz, ponieważ ludność nie miałaby do niego zaufania, a tem samem byłoby niedopuszczalnem wpisanie go na listę kandydatów notarjalnych, które miałoby mu ułorawać drogę do osiągnięcia posady notarjusza. O tem zechce Izba Notarjalna żałącego się zawiadomić. Zaświadczki sprawozdania z 15. czerwca 1925 L. 660/25 zatrzymuje się jako jeszcze potrzebne do tutejszego urzędowania — Czerwiński mp. — Так карають неповинну людину зате, що будучи жовніром Української Гал. Армії, виконувала тільки свій обовязок по вимогам обовязуючих приписів. Наслідком того рішення п. Добрянський, батько 5 дітей, що має до того хору жінку, позбавлений раз на все хлі а у своїй професії. Українська Суспільносте, а щож Ти на це?

— **Недоля наших авторів.** Антонина Осиповичева, довголітня заслужена артистка нашого театру, перейшла після довшої недуги поважну операцію і находиться тепер у загальнім шпиталі у Львові. Від часу, як Осиповичева зійшла з нашої сцени, галицький театр утратив одну з найкращих драматичних сил, а разом з нею цілу низку інших талантів і після доби найкращого розвитку почав падати.

— **Жура педагогів.** Учительство загальноосвітніх середніх шкіл живе від довшого часу в напруженні наслідком змін або проектів урядових змін, які воно приписує головно амаганням учителів-послів, між якими першу скрипку грають народні учителі. Їм приписується все лихо: 1) санаційний закон у відношенні до учительства сер. шкіл, де збільшив обовязкове число годин навчання на 3 години тижнево; 2) проект введення в життя пятьклясових гімназій, до яких переходили би ученики з самої кляси всенародньої школи (що вже частинно переводять приймаючи тих учеників по вступнім іспиті до IV. кл. гімназії; 3) проект зміни статуту міністерства віроісп. і просв. в тім напрямі, щоби департамент всенародного шкільництва злучити з департаментом середнього в один департамент загальноосвітного шкільництва. В тих проектах і змінах бачуть вони небезпеку для освіти в Польщі і тому проти них протестують. Не обійшлося також без гострого протесту проти будім-то зменшення стану польського шкільництва на східних окраїнах Польщі б. міністром Суйковським, при чім дісталося і нашому учительству, якому „товариші по званню", а недавні товариші неволі зробили докір, що вчимо „фальшів" у школі при науці історії і географії Польщі.

— **Царськими і вшехпольськими слідами.** Цензор ужгородської поліції сконфіскував дня 17. жовтня ц. р. 41. число „Карпатської Правди" в 11 місцях, а крім цього перечеркнув кожне слово і речення, де вжито слова „Українець" і „український". Цікаво, як зморщить брови президент Масарик, коли почує про таке розуміння урядових функцій чехословацьким цензором.

— **Як нас перехрещують.** Дістаємо такого листа: „У „Sz[illegible]rzoł i N[illegible]cz." за 1925/26 р. на стор. 144. прочитали деякі мої знайомі із здивуванням таке: „Jr[illegible]ka... Gzowski Mikołaj r[illegible]." і посипались до мене запити та докори. Тому вважаю своїм обовязком подати до відома, що я жив і умру у вірі і народности моїх прадідів, без огляду на обставини, серед яких приходилось і прийдеться жити, та без огляду на те, хто і що про мене писав, говорив, або буде писати, чи говорити. — Микола син Миколи Тисовський упр. учитель народ.

— **Франко по єврейськи.** Єврейська газета „Дер Штерн" друкує твір Івана Франка „Сурка", написаний у вересні 1899 р., в перекладі поета Л. Квітка.

— **Що буде з деякими газетами?** Львівський магістрат видав заборону для купців і перекупнів загортати харчеві продукти в папір записаний, друкований або коліровий. Через такий папір легко переносяться бацилі і трапляються затроєння. Дуже можливе, що магістрат догадався видати такий розпорядок з нагоди недавньої продажи 2000 примірників нового „Виваду Польского" на масло. Бідні деякі газети, а навіть автори, що мають силу записаного паперу!

— **Злодійства.** Є їх стільки, скільки є нагод: У варштатах львівської залізниці від довшого часу щезали різні частини машин і матеріял: залізо, криця, цинк, олово. Виявилось, що їх перепродували систематично деякі робітники буш. урядовцеві банку Брагінському, який після „редукції" не мав иншого заробітку. — Смілівіші крадуть уночі, розбиваючи замки, вікна й инші перепони: у бюрі „Малопольської реклями" вкрали злодії пишучу машину, вважаючи її зайвою в такім бюрі; в загальнім шпиталі вкрали убрання з кімнати лікаря, а якомусь студентові на вул. „Львівських дітей" ще скромнішу гардеробу; якийсь Шайнерт видурив від трамваєвика кожух, представляючись як кушнір.

— **Академія поетів.** Забаглось німецькому міністерству освіти та віроісповідань поширити пруську Академію мистецтв, додаючи до неї секцію для поезії. Призначено урядово перших членів, зпоміж перших поетів. І негайно почались протести... з боку самих-же членів. Гергарт Гавптман відмовився засідати в цій новій секції, заявивши, що не бачить її доцільности, бо поетичні таланти не потребують ні офіціяльної опіки, ні нагород. Арно Гольц, другий визначний вибраний поет, вів довший час прилодну дискусію про потребу перетворення пруської Академії в загально-німецьку. Дня 26-го ц. м. всі секції Академії зібрались святочно з приводу офіціяльного відкриття нової секції поетів, до якої вайшли: Томас. Манн, Арно Гольц, Герман Стер і Людвік Фульда. Голова Академії Макс Ліберман почав свято промовою, вказуючи на велику ролю, яку може відограти у викованні нового покоління секція поетів, що є більше інтелектуальна і ближча життя, ніж инші: секція малярства, різьби, музики. Міністр Бекер говорив про значіння офіціяльних нагород для молодих талантів, які матеріяльно та морально можуть найти піддержку в секції поетів. Після нього забрав слово Арно Гольц і поставив внесення, щоби пруську Академію перетворити в загальнонімецьку. Цієї думки є всі визначні німецькі письменники і сам голова Академії Ліберман. На це Ліберман дав заперечуюче спростування, заявивши, що він уявляє собі загально-німецьку Академію поетів шойно згодом, до якої теперішня секція має бути підготовкою. Арно Гольц відповів ще гостріше і свято відкриття закінчилось скандалом: Гольц вийшов із салі. Видко, що навіть поети так і солідної нації як Німці не люблять організацій.

— **Недуга Арцибашева.** Відомий російський письменник, Арцибашев, автор „Саніна" і „Заздрощів" занедужав у Варшаві й лежить у санаторії.

Як хочеш справді купити дешево і добре
ОКУЛЯРИ І ЦВІКЕРИ
іди до ф-ми 820 1-20
ЛЕВ АПЕЛЬ і С-ка
Львів, вул. Леґіонів ч. 1.

— **Померли.** У Парижі помер страшенно плодовитній автор сенсаційних часописних романів Пер Декурсель; він мав кільканадцять платних співробітників, які збирали йому матеріяли, а навіть писали на замовлення поодинокі главн його романів по вказаній ним рецепті. На цих бульварних фабрикатах Декурсель заробляв чимало. — У Празі чеський професор-хірург д-р Рудольф Єдлічка в 57 р.

— **Катастрофи.** Англійський воєнний корабель „Валеріян", потонув підчас бурі біля Актильських остзові в разом з 82 особами. — Літак, що їхав з Парижа до Букарешту, упав на Шлеську, в місті Гогенгайде; летун убитий, пасажир важко ранений. — У Бориславі в хаті інж. асистента при копальні Кіельвофа вибух газ і при експльозії страшенно його поранив.

— **Актриса і директор театру.** У Парижі скінчився довгий процес, якого вислід може мати значіння, як прецеденс до аналогічних процесів в инших краях. Славна декляматорка-співачка Івет Жільбер подала в суд на директора театру, домагаючись відшкодування 75.000 фр. за зірвання контракту. Таку саму скаргу виніс і директор проти неї. Івет Жільбер підписала в 1924 р. контракт з театром де Л' Етуаль; вона мала виступати на протязі місяців. Її премієра мала великий успіх. Але на третій виставі вона простудилась і не могла співати. Мусіла обмежитись „підспівуванням" — спеціяльним родом деклямації поширеним у Франції, де славляться так звані: „diseuses", що не мають голосу до співу. Директор зірвав з нею контракт. Адвокат І-ти Жільбер боронив її на процесі тим, що вона є саме такою „diseuse" і не має обовязку співати. Її успіх залежить від таланту у виконанні ролі, а не від голосу. Директор театру програв, тим більше, що з його вини в його театрі артистка простудилася.

— **Світова хроніка.** Група радикальних югословянських послів внесли до міністра внутр. справ інтерпеляцію, домагаючись кари на поліційного комісаря, який арештуючи одно товариство в шинку, казав вибити кнутом між иншими: секретаря міністра і одного міністерського урядовця. — Відома італійська співачка Тетразіні вийшла в день своїх 53. уродин за 32-літнього мущину; вона одержала дорогоцінні дарунки, від італійського короля (срібну вазу), від королеової (чайний сервіс), а инші цього рода: від папи, бельгійського короля, еспанського і Вільгельма II. — Голова шведського геольогічного дослідчого товариства відкрив у Гольнфтеа поля з жилами сірки, міді, арсеніку та золота. — Відомий німецький актор Мойсі вибирається в 1927 р. з рефератами до різних міст у Палестині. — У Гамбурзі добули з води запечатану пляшку, в якій був пожовклий листок із звісткою, що лодка „U-14" потопає в такім-то місці на морі. Є це телеграма воєнної лодки, спізнена на 10 літ. — Біля Ню-Йорку арештували десять польських молодців, які мали зорганізовану банду, що підчас різних балів і танців відзивала додому молоді дівчата і по дорозі їх насилувала.

— **Друкарський чортик,** який затроює щодня життя українським журналістам, а ще більше читачам, які інколи не в силі догадатись значіння в реченні де змінено одну букву або пропущене слово, викликує також нераз веселу усмішку. Часто буває це тоді, коли такий чортик мандрує з нашої газети до инших. Напр. місяць тому помістили ми новинку „Скільки памятників має Відень", там прізвище німецького композитора Ляпнера перехрестили в друку на Ляпнера. Новинку передрукував один з наших американських часописів, а звідти щойно нині вся новинка разом з „Ляпнером" перейшла живцем до нашого одного львівського часопису. Які далекі наслідки має факт, що хтось шось у газеті ляпне!

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. і. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Дописи.

Гаяни. (*Під Народні Доми в одній селі*) Село Підгайчики, гаянського судового повіту, прийшло до переконання, що для уміщення культурних і економічних установ потрібні є два доми — один в окольці церкви, а другий по середині села. Дім по середині села будується і в найближчім часі має бути викінчений. Натомість дня 10. жовтня, в день місцевого празника, відбулося посвячення читальняного дому коло церкви. Обряду благословлення дому довершив Вч. о. ігумен Климентій Шептицький з Унева при асисті оо. Сахна з Лагодова, Стецького з Курович і о. Костишина з Базучина. В часі благословлення виголосив о. ігумен Климентій Шептицький патріотичну про-

ФУТРА жіночі мужеські діточі **ПЛАЩІ** баранкові астраханові сільскінові і т. п. **ШАПІ** футрині як також переробки поручає **Станислав Стемпковичь,**
МАГАЗИН і РОБІТНЯ ФУТЕР — **Львів, пл. Капітульна ч. 1.** — 785 3-3 Догідний кредит! Жадайте проспекту! Догідний кредит!

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

Ґрамофони і платти
в найбільшім виборі

„МЕЛЬОДІЯ“ ЛЬВІВ Коперника 5.
Телеф. 8—59. 602 1-?

мову. По тім іменем фундаторів і жертводавців заявив п. Михайло Яремчишин у присутности членів місцевої читальні і зібраних гостей у своїй промові, що дім віддає в посідання і на власність читальні „Просвіти“ в Підгайчиках. Привітні промови виголосили: д-р Рибак іменем Головного Товариства і філії „Просвіти“ в Глинянах, д-р Свістель іменем Просвіти“ і Кружка У. П. Т. в Перемишлянах, о. Боднар від економічних установ у Перемишлянах, Михайло Сеник від економічних установ у Глинянах, о. Панасюк іменем читальні „Просвіти“ в Киміри, а потім наступили привіти від читалень „Просвіти“ в Лягодові, Куровичах, Станимірі, Погоріллях, Альфредівці. Наприкінці голова читальні „Просвіти“ в Підгайчиках о. Бойко подякував фондаторам дому за довершення такого гарного діла, присутнім гостям за участь у святі. Зазначити належить, що згадана читальня вибудована стараннями, коштами і трудом найбільшої частини села, яке складається з 30 хат і не більше як 40 родин. Горстка та дала всю працю даром, а крім того готових видатків мала понад 2.000 золотих. Ініціяторами тої роботи були о. Григорій Бойко, місцевий парох і Михайло Яремчишин, який понадто провадить аматорський гурток, котрий у дні посвячення дому відограв з добрим успіхом штуку „Ой не ходи Грицю“. Дуже гарне враження робить артистично уладжена сцена з мальованими декораціями. Кожний акт відограної штуки мав инші декорації і окраси. При кінці зазначити належить, що Підгайчики як патріотичне українське село мають уже свою традицію. В памятниках сусідської латинської парохії Вижняни, що походять з попереднього століття, стоїть написано, що громадяне Підгайчиків твердо держаться своєї віри і народности і всякі спроби латинщення їх не удаються. Те, чого Підгайчики доконали, може бути гарним приміром не лише для околичних сіл, але й для цілого нашого краю.

Угринь, повіт Чортків. (*З осв.-шкільного руху*). Село Угринь замітніше від инших сіл в повіті тим, що не лише одиниці, але майже цілий загал горнеться до освітньої праці. Дня 11. жовтня ц. р. переведено там при співучасти відпоручників Кружка „Рідної Школи“ в Чорткові пп. д-ра Вовка Василя і Василишина Теодора загальні збори Кружка „Рідної Школи“ і загальні збори пожарничо-рухливкового т-ва „Сокіл“. На зборах було поверх 200 учасників. Замітне було на зборах те, що жіноцтво й дівчата у великому числі брали участь в одних і других зборах. Живу охоту громадян до освітньої праці треба приписати тамошньому парохові о. Василикові, який є душею місцевих культурно-освітних організацій. По промовах делегатів і пароха відспівав місцевий мішаний хор під управою свого дирігента п. Филиповича Теодора „Заповіт“, „Не пора“ і „Ще не вмерла Україна“. Всі три пісні відспівав хор концертово. Оцінюючи культурно-освітній стан в Угрині як радісне явище серед наших сільських громад, бажаю Угринянам, щоби вони стали взірцем для всіх инших сіл у просвітній праці. **Присутній.**

Відозви і комунікати.

Листопад — місяць українських інвалідів!

Тягар удержання інвалідів-недобитків Української Галицької Армії лежить виключно на плечах українського громадянства. Рік-річно відкликуємося до нашого загалу в тій справі, раз-у-раз стукаємо до патріотичних сердець та до гостинних хат і всіми силами намагаємося дати поратунок інвалідам у їх важкім житті та стараємося не допустити, щоби про них забули та покинули їх на поталу гіркої долі. Громадянство ніколи не відмовлялося від жертв на ту ціль. Що правда, доводиться нераз із прикрістю чути: „Та ми вже давали на інвалідів, — деж ті гроші?“ Одначе так говорять ті, які не розуміють, що належне забезпечення інвалідів вимагало би далеко більших сум, ніж ті, якими ми в жемо розпоряжати. Рідко коли яка громада згоджується удержувати своїм коштом хочби одного одіського інваліда, а коли складе кілька чи кільканацять золотих і відошле до Львова, то гадає, що вже раз на все позбулася тягару.

Наше товариство уладжує тільки двічи до року збірку на інвалідів — раз у Зелені Свята, а друге — в осени. Цього року в часі Зелених Свят зібрано поверх 15.000 золотих. Але треба памятати, що Товариство видає пересічно 4.500 золотих у місяць. По кінця вересня цего року видано на підмоги інвалідам у цілому краю 1².665 зол., на удержання Українського Дому Інвалідів у Львові 17.779 зол., куплено парцелю під будову власного інвалідського дому за 22.000 зол. Товариство лічить безплатно кождого інваліда УГА, дає кождому потребуючому інвалідові протези (штучні ноги), а одна протеза коштує 150—200 зол.

Це все є можливим при рівночасній допомозі українського громадянства з Америки, яке несе майже половину тягару удержання наших інвалідів.

Допомога інвалідам УГА мусить бути постійна, не дорочна, ми не смімо обмежуватись до кількаразового датку! Тому не будьмо короткозорими, обіймімо зором цілу нашу країну, поглянемо ок м душі на всіх тих інвалідів, що так тяжко терплять за нас і скажімо собі: Мусимо памятати про них, поки хоч один з них буде при житті!

Місяць листопад призначений на збірку жертв для інвалідів УГА в цілому краю. В цей історичний місяць, що викликує в наших душах так богато радісних і болючих споминів, ніхто не відмовиться простягнути щедру помічну руку тим, що свою молоду силу і здоровля віддали в жертву Вітчині. Хочемо сподіватися, що кождий пожертвує по спроможности: чи то харчами чи гріщми. Збірка в харчах відбудеться в ц'м місяці за окремим дозволом влади. Грошеві датки просимо присилати залученими чеками. Збирайте жертви в Листопадові Роковини з нагоди панахид по покійних членах УГА, святочних зібрань, концертів тощо, та присилайте їх тим, що заслужили собі на батьківську опіку цілого народу — на українських інвалідів.

Нехай наше покоління скрізь і всюди докаже, що вміє з гідністю нести цей тягар, який наложила на нього доля та історія!

За Українське Краєве Товариство Опіки над Інвалідами у Львові (вул. Руська ч. 3. II.).

М. Білецька вр., голова.
П. Постолюк вр., секретар.

В справі дому „Рідної Школи“ в Чорткові.

Молодь — це будучність нашого народу. В імени цього клича Комітет будови дому „Рідної Школи“ в Чорткові звертається до нашого громадянства в краю і на еміграції з горячим зазивом допомогти в будові власної хати для приміщення в ній народньої школи та основаної в 1911 році гімназії. Їх дотеперішнє приміщення не відповідає вимогам гигієни і наша молодь карається в тісних кімнатах без сонця та свіжого повітря, при гамірній вулиці. Щоб зарадити цій пекучій потребі, місцеве громадянство на сходинах в червні 1925 р. рішило здійснити давно леліяну думку і приступити до будови дому „Рідної Школи“. В тій цілі вибраний Комітет будови „Рідної Школи“ зібрав у шк. р. 1925/26 добровільними датками 4.275 зол. (475 дол.), з чого ученики зложили 1.709 зол., громадяне Чорткова 2.228 зол., села 338 зол. Крім цеї готівки має Кружок „Р. Ш.“ площу під будову школи.

Щоб діло повести на реальну дорогу і, зібравши відповідну готівку, в недалекій майбутности розпочати будову, Комітет звертається до всіх громад чортківського й сусідніх повітів, до просвітніх організацій, до кооператив, до сільської інтеліґенції та діячів з покликом основувати місцеві комітети для систематичних збірок на будову дому для „Рідної Школи“ в Чорткові. Хай кожне село чотирьох повітів, з яких походить молодь нашої гімназії, зложить щомісяця 10 зол., а протягом року стане будинок „Рідної Школи!“

Комітет звертається до українського громадянства, до прихильників, б. учителів і учеників, що в нашій школі працювали або побирали освіту, щоб датками і збірками причинилися до придбання фондів на будову дому „Р. Ш.“.

Комітет звертається вкінці до заморських братів, особливо з чортківського й сусідніх повітів, з покликом при складанні жертв на потреби старого краю мати на увазі й будову дому „Р. Ш.“ в Чорткові і причинитись до неї своїми лептами.

Жертводавці, що зложать більшу суму, будуть вписані в книгу добродіїв-основників дому „Р. Ш.“

Датки на будову та всякі письма посилати на адресу: Українська гімназія в Чорткові (Комітет будови).

Чортків, дня 20. жовтня 1926.

Д-р Іван Гринчишин в. р.,
голова Кружка „Рідної Школи“.
Д-р Володимир Електорович в. р.
директор П. С. К.
Д-р Остап Юрчинський в. р.,
голова філії „Просвіти“.
Дир. Віктор Петрикевич в. р.,
управитель гімназії.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:
Субота 30.X. Калуш.
Неділя 31.X. Калуш. 719 19-?

3-місячний курс артистичних робіт відкриває Стефанія Шмігельська, вул. Корнякт в ч. 1. II. пов. Зголошення приймається кождого дня від год. 3—4. поп. 812 2—3

Повір Лемківщина! Тимчасовий Комітет Лемківщини (на повіт Горлиці) скликує до села Смереківця на неділю 31. жовтня година 3. пополудні Велике Віче. На вічу крім політичних справ буде обговорена також справа обнови повіту на освітьому й економічному полі, як оснування української бурси в Горлицях, читалень „Просвіти“, кооператив, крамниць, молочарень, ремісничих курсів, аматорських театральних гуртків і т. п. — За тимчасовий комітет: *о. Авдам*, парох Ждині, *о. Олександер Стефанів*, парох Гладишова

Загальні Збори Товариства „Українсько-руська Бурса ім. митр. А. Шептицького скликані на 31. ц. м. відбудуться в неділю 14. листопада з тим самим порядком о 4. год. попол. в домівці Бурси УПТ. при вул. Хшановської 9. 818

Вписи до Українського Педагогічного Інституту. Канцелярія Українського Педагогічного Інституту в Празі (висока школа з 4-ох річним курсом навчання) доводить до відома всім заінтересованих, що прийняття прохань про вступ на І. курс Інституту на 1926/27 шкільний р'к відкритий і буде переводитись до 15. листопада ц. р. Навчання в Інституті безплатне. Стипендій на І-му курсі нема. (Прожиток — мінімум 350—500 кч. місячно). — Ближчі інформації можна одержати в Канцелярії Інституту Praha U richow, Ma'á-t va 19/III. Ukra'inský pedagogický ústav. Управитель Канцелярії *І. Мірний*.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

1 зол. 50 сот. коштує одна ложка, ніж, або вилки з хінського срібла у Мандля Коперника 14. Проти кіна Коперник. 681 б) 5—?

ПРИЙМУ негайно здібного хлопця до механічного ремесла на практику. Ю. Ломага, Львів, Сенкевича 9. 811 1—2

ТЕХНІК-СТЕНОГРАФ зволить зголоситися ще раз до Торг. Школи вул. Корнякт 1 між 10—11 рано. 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

МЕБЛІ закордонні і краєві від найскромніших до найвибагливіших на догідних услівях і по найнижших цінах поручає 694 **С. БРИК, Львів, Райтана 10.** 5-5

КУПНО — ПРОДАЖ — ЗАМІНА
„МОНЮШКО“ фортепянів і піяніно
Львів, вул. Зіморовича 10. Тел. **35-54.**
675 8—8

ЗВІДОМЛЕННЯ.

Отсим подаємо до відомости Шан. П. Т. Відборців, що приняли ексклюзивну продаж на Східну Галичину

Цератових Виробів і Штучної Шкіри
фабрик
С-ка Акц. „ЦЕРАТА“
БРАТІВ РУЗЕВИЧ & М. КРИВІЦКІ
ВАРШАВА

Поручаючи П. Т. наш склад стало і обильно виносженний в товарі вище згаданих фабрик, остаємо з поважанням
„ЦЕРАТОПОЛЬ“ С-ка з обм. пор.
Львів, вул. Баторія ч. 16. 817

Дбайте про своє здоровля

„**Швайцарське Гірке Зілля**“ з маркою Когут) вживається при **недугах жолудка, кишок, обструкції і жовчевих камінях.**

Швайцарське гірке Зілля є природним лагідним прочищуючим средством, та улекшує функції органів травлення, діє проти надмірного товстіння і побуджує апетит. Продають аптики по зол. 1'50 за коробку. Рес. Мін. Публ. Здор. ч. 430 Ляб. Хем. Фарм.: **А. Гонсецкі і Син в Варшаві, Лешно 41.** Висилаємо найменше 2 коробки по одержанню зол 4'30 з присилкою. 728 в) 5—2

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутиком“. 728 в) 15—?

Конкурс

на інструктора при філії „Просвіти“ в Станиславові до обсади від 1./XII. 1926 р. Обовязки: ведення канцелярії й бібліотеки, люстрації читалень. — Початкова платня 120 зол. місячно. — Подання, найдальше до 15.XI. 1926 р., надсилати на адресу: Д-р Володимир Яновіч лікар у Станиславові, вул. Гославського ч. 19. — Першенство матимуть ті, що задумують посвятитись постійній просвітній праці. — *Видїл філії „Просвіти“ в Станиславові.* 806 2—2

Конкурс.

Головна Управа „Рідної Школи“ УПТ. оповіщує в друге конкурс на фахового управителя своєї книгарні. Зголошення з залученням опису життя і доказів фаховости (свідоцтв і референції) належить вносити до Головної Управи Товариства Ринок ч. 10. II. п.) в речинці до 10. листопада ц. р. — *Головна Управа „Рідної Школи“ УПТ-ва.* 805 3—3

Вже можна набути з циклю історичних повістей
Богдана Лепкого
п. з. „МАЗЕПА“
отсі прегарні повісти:
Мотря т. І. зол. 9·90
Мотря т. ІІ. зол. 9·90
Не вбивай! зол. 9·90
Небувала досі поява в українській літературі! Незвичайно цікаве та легке оповідання не має собі рівного в повістях цього роду. — Многі дуже похвальні голоси критики.
ГОЛОВНИЙ СКЛАД в
Книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка
Львів, Ринок ч. 10. 819

ДЛЯ студентів мешкання особний покій з харчем або без. Сапіги 65. III. пов. на ліво. 812 2—?

ДЛЯ гімназійних абітурієнтів, що здають матуру в січневім речениці 1927. Повторяючий Курс. Всі предмети викладають найздібніші гімназійні професори. Початок науки 1. листопада. Зголошення „Освіта“, Львів, Мілковського 11. від 12—1 і від 5—6. 775 3—3

ІНТЕЛІГЕНТНА жінка середніх літ глядає місця господині у Львові, найрадше в бурсі. Зголошення вул. Ходоровського ч. 3. Українська Бурса. 8.6 1—1

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 242 (10.919). Львів, неділя 31. жовтня 1926. Pocztowa opłatę zapłacone ryczałtem. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудням. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Після вбивства.

Безвинні арешти. — Литовський голос. — Фантазії і комбінації.

Львів, 30. жовтня 1926.

Півтора тижня минуло від трагічної події на вул. Королівській. Півтора тижня — великий шмат часу, потрібний на те, щоби припинити розмах політичної поліції і звузити занадто безцеремонні пошукування за атентатчиками... навмання.

Львівська політична поліція, в періоді своєї мітленерівської, а не кайданівської загальновісти, вступила на шлях незвичайної помисловости. Кожної ночі (від вівторка минулого тижня починаючи) арештує вона пересічно 20 молодих Українців у Львові і стільки в краю та заповнює ними арешти. Кожної ночі находить поліція без ніякого уповажнення зверхньої власти, не виказуючись ніяким дорученням суду чи прокуратури, українські доми, і кожної ночі забірає до своїх „поліційних апартаментів" десятки людей. Тільки в добі „моральної санації" змінено деякі технічні назви. І так безправна ревізія по конституції незайманого дому називається тепер не ревізією, тільки л ю с т р а ц і є ю (часом — перлюстрацією), а безправний арешт — „z r z y t r z y m a n i e m". Провіривши осіби арештованих, їх випускається на волю, що найдосадніше свідчить про безпідставність арешту.

Рішучо найбільш „поінформованим" з усієї львівської преси є недавно заснований Хієно-Пястом для служби „державі і народові", а радше для допомоги підроджуючим польським органам „Вивяд Цодзенни". Цей „Вивяд" виявдався вчора, що нитки атентату на Собінського ведуть до тернопільського воєвідства, опісля за Збруч, а звідсіль до Київа і Харкова, які то міста мають бути осідком „західно-українського легіону" на радянській службі. Дефензива поробила вже в цьому напрямку поважні кроки.

На чолі „західно-українського легіону" стоїть отаман Коссак. Легіон зорганізований з останків галицької армії. Є він осередком армії, що колись має рушити проти Польщі. Акція легіону не обмежується до військової діяльности. Легіон піддержує звязки з терористичними боївками у Сх. Галичині з метою відірвати цей край від Польщі і прилучити його до Рад. України. В плині от. Коссака є в дні ... листопада викликати заворушення у Сх. Галичині.

Тільки „Вивяд Цодзенни". Цікаво, що ще видумає політична поліція разом із всякими „Вивядами".

Ревізії й арештування.

Дня 26. ц. м. зробила львівська поліція ревізію в мешканні студентів техніки Мариняка Миколи і Василишина Дмитра і тоді їх арештовано. Найближчого дня, після ревізії в Академічному Домі, арештовано студ. техніки Яворського Степана. Гогож дня (27. ц. м.) поліція арештувала також студ. ветер. Забавку Івана і студ. техніки Татарського Івана, а в мешканні студ. філософії Яворського Теодора поліція перевела ревізію. Всі арештовані сидять у поліційних арештах при вул. Яховича. Слід згадати, що для Мариняка Миколи поліція не приймає вже третій день харчів, ані не хоче сказати рідні, що з ним діється, чи сидить він у поліційних арештах, чи його вивезено.

*

У справі арештованих студентів: Миколи Мариняка, Степана Яворського, Дмитра Василишина, Івана Забавки і д-ра Костя Третяка інтервеніював учора в комісаря Мітленера адвокат д-р Олександер Марітчак, якого повідомлено про звільнення Василишина з арешту при вул. Яховича і прихильно полагодити справу решти арештованих в найкоротшому часі. На основі уділених д-ру Марітчакові інформацій можна надіятися, що деякі з поданих вище арештованих будуть звільнені цілковито з арешту вже в найближчих днях.

Повідомляю П. Т. мої клієнтки, що надійшли найновіші моделі на сукні візитові, вечірні, також на костюми і плащі, та з приводу збільшеного сезонового руху **знизила ціну** за роботу **о 40%**.

МАРІЯ ВОЛЯНСЬКА ПАВЛЮК

ЛЬВІВ, Собіського 12. Тел. 17—04. 825 1—3

Дяківські збори.

В пятницю, 29. жовтня ц. р., відбулися надзвичайні загальні збори Дяківського Товариства або иншими словами зізд дяків з цілого краю. На порядку нарад цих позачергових зборів була лишень одна точка: поправа дяківської долі. І вже сам той факт є незвичайно виховним і пророчистим доказом на те, що на нашій церковній ділянці не все в порядку. Розкладають нашу церкву впливи релігійних сект, бють у неї, чи радше в її видимих сторожів і репрезентантів деякі зовнішні „приятелі", бють у те саме болюче місце і наші ліві партії, а від якогось часу підгризає її внутрішню силу і власний внутрішній боляк, що зветься дяківським питанням.

Ми мали нагоду кілька разів писати про цей боляк з нагоди щорічних дяківських зборів у Львові. Ми звертали увагу на цю справу, апелювали до громадських почувань нашого духовенства в тому напрямі, щоб воно заспокоїло слушні вимоги дяків зараз, „brevi manu", у власному кругі діяння, не чекаючи аж на державний примус, і до того примус, що вийде від Польщі. Всі наші апелі були, на жаль, безуспішні. А якщо вони й мали якийнебудь реальний наслідок, то лишень у дуже й дуже рідких випадках.

Вертаючи до вчорашніх зборів, мусимо ствердити, що вони були незвичайно сумні. Зміст усіх без виїмку виголошених там промов і рефератів зложився на один великий акт обвинувачення. — Проти кого? — спитаєте! Був це прикрий і вельми сумний акт обвинувачення проти нашого духовенства і проти церковної єрархії.

Ми самі чули вже кілька разів обіцянки, виголошувані на зборах дяків устами авторитетних представників консисторії про те, що духовна влада вплине на парохів у тому напрямі, щоб вони заспокоїли слушні вимоги дяків. Нам відомо, що ця влада на духовенство в тому напрямі впливала, та — на жаль — з цього нема ніяких (з малими виїмками) наслідків для дяків. Дійшло до того, що дяківство нині розчароване, воно стратило надію на реальну допомогу від своєї єрархії і кинулося на дуже хиткий і непевний шлях пошукування допомоги у польських чинників і в польської влади. Ось учорашній зізд вислав до воєводи депутацію, яку провадив пос. Хруцький, з домаганням, щоб польська влада прийшла дякам з помічю в їх домаганнях. Невже це відрадне явище?

А ось з реферату п. Багрія ми довідалися, що тернопільське воєвідство само заінтересувалося незабезпеченістю дяків, зібрало відповідні інформації про їх положення та звернулося до міністерства віроісповідань з ініціятивою, щоб мініство вплинуло й ужило відповідних заходів для упорядкування дяківського вибирування.

Очевидно, що ні делятація до воєводи нічого потішаючого дякам не принесла, ні ініціятива тернопільського воєвідства поправи дяківської долі не спричинила. Не диво, що розгорячення в дяківських рядах росте, не диво й те, що аж двох промовців на зборах підтримувало такий дивний і непрактикований в церковному житті засіб боротьби, як страйк дяків.

Одначе, поминувши все те, слід ствердити, що дяківський стан потрібний нині не тільки для греко-католицької церкви, але й для українського народу, а тому на дяків і їхні інтереси повинні звернути увагу ширші кола нашого громадянства, а навіть ті наші національні установи й партії, яким лежить на душі м. ін. і добро нашої церкви.

На вчорашніх зборах поставили дяки конкретні домагання такого змісту: негайне заосмотрення землею, забезпечення дяків і їх родин на випадок недуги, немочі та старости і вимуштування їх в майбутньому належною освітою.

Прегарний реферат про станову організацію дяків виголосив п. Яків Голуб, дяк з Ковюхова. Промовляв також пос. Хрущький. Провідником зборів був голова Дяківського Т-ва о. рад. Р. Дутkевич, секретарював дяк Матіціовський Микола. Жалко, що тим разом не було на зборах представника консисторії.

в. м.

Нук благає помочі більшовиків.

Варшава, 29. жовтня 1926.

З Москви повідомляють: Провідник англійських страйкуючих робітників Кук у листі до III. інтернаціоналу називає положення англійських робітників розпучливим. Обвинувачує загал англійських професійних союзів, що бажають зліквідувати страйк виключно коштом жертв шахтярів. Лист кінчиться зазивом до СРСР: „Долю свобідного пролєтаріяту має в своїй руці Союз совітських республик. Англійський уряд є таким самим ворогом англійських шахтярів, як і ворогом СРСР. Тому СРСР. мусить помогти англійським робітникам у власній справі повалити англійський уряд.

На конференції, скликаній з приводу листу Кука, Бухарін завзивав почати боротьбу з Англією. Події в Китаю і англійський страйк доказують, що Кук справедливо оцінює положення. Англія є смертельним ворогом пролєтаріяту, що бореться за визволення. Як зачувати в політичних колах Москви, уряд СРСР. приступить до оживленої агітаційної акції в усіх тих краях, де більшовики мають якінебудь впливи, проти Англії.

Стріча Бріяна з амб. Гешом.

Берлін, 29. жовтня 1926.

Преса містить півурядове повідомлення про стрічу Бріяна з німецьким амбасадором у Парижі фон Гешом. Наради торкалися справи французько-німецького порозуміння на основі принціпів Туарі. Ухвалили продовжати наради найближчого тижня. У звязи з конференцією Бріяна з амб. фон Гешом французькі часописи радять поступати обережно, щоби не попсувати фр.-нім. зближення та щоб усунути всяку можливість непорозуміння. Бріян схильний приняти всякі нові німецькі предложення.

Німеччина домагається кольоній.

Берлін, 29. жовтня 1926.

Німецькі урядові кола задумують поробити заходи для порушення справи кольоніяльного мандату для Німеччини. Німецький уряд хоче відновити відомий проект меклємбурського князя, щоб Німеччина одержала голяндську часть Нової Гвінеї.

Біржа.

Гроші.

Курс доляра зол. 8·93—9·00 при спокійній тенденції.

Збіжа.

Хлібове збіжа дорожіє з причини недостачі довозу. Пшениця краєва дм. 47·50—48·50, пшениця краєва селянська 43·00—46·00, жито галицьке 36·00—37·00, ячмінь галицький бобоварний 34·00—36·00.

Вимоги життя.

Львів, 30. жовтня 1926.

Згадуючи про інавгурацію на двох польських університетах, зупинились ми були на промовах двох ректорів. Червоною ниткою тих промов (поминаючи ігнорантські теревені ректора львівського університету на національні теми) є одчайна боротьба проти заливу молодою високих шкіл. Маса молоді добивається до воріт університетів і політехнік, маса могутня кількістю, але слаба якістю. В часах, коли життя вимагає продукції, молоде покоління здебільшого преться у високі школи в надії, що після їх покінчення зможе вдертися на бюрократичну драбину і там найти забезпечення свого нужденного животіння.

„Занадто богато вас тут!" — таким негостинним окликом вітають ректори напливаючу молодь. Чого ви тут шукаєте, пощо марнуєте літа і сили, витрачуєте гроші або літами перебиваєтеся у злиднях, коли ваше теоретичне знання не дасть вам забезпечення, коли ви не найдете пристановища, а тільки змарнуєтеся, виснажені і розчаровані. Такі перестороги лунають у державних націй поруч приноровлюваного „numerus clausus" до молоді поневолених народів. Діється це не тільки в Польщі. Такі зявища помічаємо і в инших державах; є вони специфічною признакою нашої доби. От недавно принесла преса звістки про студентські розрухи в Парижі. Студенти, що перепали при незвичайно гострих бакальореатських (вступних) іспитах до високих шкіл, обурені кинулися демолювати уладження в супроводі погроз на адресу професорів. Так діється у Франції, яка розпоряжає величезними кольоніями і взагалі має змогу дати пристановище абсольвентам своїх високих шкіл. Доцільніше уладжується мала Австрія, якої університети стоять отвором для чужинців, але свою молодь спрямовується до фахових шкіл.

Сучасна доба визначається надміром інтеліґентського пролєтаріяту, невдоволеного, незабезпеченого, непідготованого до праці, нездатного помогти собі в житті. Та державні наші всетаки мають хоч обмежену змогу пристроїти той пролєтаріят. Далеко гірше мається під тим оглядом справа у нас. Коли перед війною, в упорядкованих відносинах на всіх австрійських університетах українська студентська молодь досягала числа 1.200 голов, то сьогодні на самих польських високих школах маємо понад 2.000 студентів, а 3.000 на закордонних університетах і політехніках (в Чехословаччині, Австрії, Німеччині і Данцігу). Кількість студентства із західно-українських земель висловлюється на наші відносини величезною цифрою 5.000 осіб. Щастя, що в тому числі велику частину становить молодь життєвих, практичних наук, а лихо в тому, що ті практичні науки мало приноровлені до наших специфічних відносин, до вимог нашого життя. Та як-небудь маються справи, між чужою теорією практицизму і нашою дійсністю можна найти поміст, можна приноровити добуте знання.

Одначе вже сьогодні та цифра 5.000 української студентської мо-

Найбільший вибір блаватних товарів,
МУЖЕСЬКОГО СУКНА
поручає фірма
АНТІН УВЄРА
ЛЬВІВ, вул. Галицька 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі, Стрию. 16—16
468

поді в деякій мірі нас лякає. На шляху здобуття хліба виростають перед нею все нові перепони. Молодь, що студіює на польських університетах, поза тією її частиною, що змагає до вільних професій (на які є ще у нас місце, головно на Волині, а частинно і в Галичині), в створених умовах не принесе користи своїй нації, бо в найкращому випадку може в створених умовинах добитися пристановища на польській національній території. Розуміється, значна частина молоді, що піде бюрократичним шляхом, стає для нас пропашою. Те саме торкається і молоді, що студіює на закордонних високих школах. В повороті до краю зустрічають її нейомовірні перепони найріжнороднішого характеру. Одночасно побут за кордоном зчасом робить її байдужою до справ і долі краю, а відкриваючи перед нею туманні перспективи діяспори по всьому світі, зводить її значіння в українському житті майже до нулі. Ці наші замітки не мають на меті відстрашити нашу молодь від здобування знання, від покінчування вищих студій. Навпаки, справжньої інтелігенції нам ще потрібно, щоби вийти на вершини нації. Коли звертаємо на це увагу, коли вказуємо на деякі аномалії, то тільки тому, що бажаємо звернути увагу нашого громадянства на конечність вмілого використовування сил, на потребу доцільного черпання з резервуару молодого покоління.

Питання вищих студій є сьогодні питанням чисто соціяльним. Вище знання не існує само про себе, це не „мистецтво для мистецтва", але справа хліба, його здобуття через приноровлення знання, справа життєвої основи через добуття пристановища. Ворожі нам чинники роблять усе можливе, щоби добуте нашою молодю знання звести на ні-нащо. Відмова їй пристановища, тимсамим робить набуте знання мертвим, зайвим, негодящим.

Завданням сучасного моменту відповісти вимогам життя. А це станеться тоді, коли наша інтелігенція здобуде твердий соціяльний грунт в самому народі. Досі майже немає у нас переходу від селянства до інтелігенції, немає того соціяльного, продукційного звена, що з одного боку робить вищою селянську масу, а з другого дає міцнішу підставу трудовій інтелігенції. Витворення того посереднього звена — це основна вимога сучасної хвилі.

Старими шляхами.

Жиди у службі пануючих. — Бойкотовий поклик на Закарпатті. — Два характеристичні пресові голоси.

З моментом якої-такої стабілізації новоповставших в середущій Европі державних організмів, Жиди, що якийсь час лявірували між старим і новим, між вчорашніми і нинішніми державцями влади, на всіх українських землях перекинулися на бік державних націй. Сталося це у нас, сталося на Закарпатській Україні, частинно сталося на Буковині і в Бесарабії, сталося й на Рад. Україні. Зєднавшись по своїй традиційній лінії поведінки з пануючими, Жиди, а що найменше їх проводирі, спричинюють величезні шкоди українському народові. Розмірно найменші шкоди терпить український нарід ізза такої поведінки Жидів на Рад. Україні та під румунською владою. В першому випадку тому, що там український нарід є півдержавною нацією, в другому тому, що Румуни ведуть антисемітську політику найчорнішої масти. Зате під Польщею і Чехословаччиною Жиди стоять в авангарді польонізаційної чи чехізаційної політики.

На Закарпатській Україні Жиди, які довший час тужливим оком споглядали на Будапешт, тепер роздвоїлися. Одні з них далі тужать до „ідеальних" мадярських відносин, а другі, перелякані, звернули свої очі на Прагу і запряглися у віз чехізаційної політики на Закарпатті. Перші консервують „мадярську культуру", другі per fas et nefas насаджують чеську.

В історії культурного й економічного поневолення Закарпатя Жиди відограли величезну, а при тому дуже ганебну ролю. Вони були мадярськими „культуртрегерами", які надавали країні мадярський характер, які нищили всякі прояви туземної культури. Жиди довели Закарпаття до повної економічної руїни, як це свідчить брошура відомого мадярського економіста Егана (якого Жиди позбавили життя).

Здавалося, що з приєднанням Закарпаття до Чехословаччини ця традиційна „культуртрегерська" та лихварсько-визискуюча політика буде припинена, що Жиди прийдуть до розуму і будуть співділати і співпрацювати з українським населенням. Так здавалося! І справді, як довго була надія на скоре здійснення автономії Закарпаття, Жиди поводилися коректно. Але з моментом, як та справа почала затягатися, а то й з огляду на чеські кольонізаційні апетити ставати неактуальною, Жиди в одній хвилі „переорієнтувалися", ставши на службу чехізаційної політики.

Почалося з домагання Жидами чеської школи в українських селах, яке то домагання поквапно почала здійснювати чеська влада. Очевидно, з початком біжучого шк. року ця акція прибрала широкі розміри, викликуючи реакцію в українському громадянстві. У відповідь на „культуртрегерську" акцію Жидів появився в тамошніх пресових органах поклик родичів-Українців до бойкоту Жидів. Вся українська преса, всіх таборів, напрямків й організацій однозгідно—прихильно поставилася до цього поклику. Навіть „Русскій Вѣстникъ", орган „автономного земледільського союзу" (мадяронсько-клєрикального) в статті „Чехізація і Жиди" одобрив бойкотову акцію. Годиться подати кілька виняткув з тієї статті, зовсім природно в перекладі зі специфічної „русскої" паламарщини на українську літературну мову:

„Перш усього повинні ми встановити, що заведення бойкоту проти поодиноких Жидів, що домагалися в руських селах чеської мови і що замість заведення до руських в чеські школи посилають свої діти є проявом правильної акції і здорового протресу, проти чого не може сказати ні одного слова ні один здорово думаючий Жид. Навпаки, він може тільки одобрити акцію Русинів, що спасають свою культуру і руську мову від чеської повені. Кожний Жид, що тут родився між нами, і не тільки Жид, але й Мадяр (sic!), нині однаково пригноблені і разом з нами Русинами бачить і знає, що коли Чехам поведеться затопити нас Русинів, що всетаки представляємо абсолютну більшість населення, то Жидів і Мадярів жде та сама доля. Жиди, як і Мадяри, з нами живуть і погибають і тому нема ніякої розумної причини, щоби вони стали слепим орудєм для придавлення руськости, нема ніякого змислу перш усього тому, що ні Жид, ні Мадяр з чеською школою далеко не зайдуть. Жид і Мадяр, що покінчили чеські школи, лишаться тут на Підкарп. Руси, на історичних (себ-то чеських... Ред.) землях для них місця нема і не буде, але й не буде місця для них і тут між нами"...

Жиди експонуються за чеською школою по українських селах. Тим самим вони розпочали боротьбу проти Українців. Від оборони свого шкільництва Українці не можуть відступити.

„Ту боротьбу треба почати і то проти кожного, хто бажає нашої національної смерти. Зазначуємо, що нічого не маємо проти того, щоби Жиди вчили своїх дітей по жидівськи, по мадярськи, по чеськи, ми боремося лише проти чеських шкіл у руських селах, а на те ми маємо право: обороняти свої руські школи".

В тій оборонній, протижидівській акції донедавна осторонь стояла комуністична „Карпатська Правда" (орган партії, на якої чолі стоїть Жид, адв. д р Гаті). Та в останньому числі (з 24. жовтня) забірає в тій справі голос сам редактор „Карпатської Правди" Іван Мондок, порушуючи в статті „І жидівська буржуазія чехізує" не лише справу чехізації школи, але цілість жидівсько українських вза-

БРАТЯ ШТАУБЕР
площа Марійська 7.
поручає **як завше** зимові плащі, сукні, футра і трикотажі.
Ціни низькі 776 4—10 **Ціни низькі.**

Михайло Рудницький.

МАЗЕПА.

(Богдан Лепкий: Мазепа. Історична повість. Том 1-ий: „Мотря", ст. 387. Том 2-ий: „Мотря", ст. 307. Том 3-ий. „Не вбивай", ст. 385. Українська Накладня, Київ-Ляйпціг, 1926. Ціна тому 9·90 зол.).

Коли я почув уперше, що Богдан Лепкий пише велику історичну повість, я мимохіть зморщив чоло: Скажете собі: „шож иншого може зробити той, хто вміє тільки критикувати тих, що пишуть, а сам не в силі зробити нічого кращого?" Та краще вже морщити чоло на вістку про деякі літературні новини, ніж підчас їх лєктури. Я пригадав собі досить часті спроби наших історичних повістей за останніх 15 чи 20 літ і дотепершній літературний шлях Лепкого. Чи треба аж виступати в ролі критика, щоби повторити пересічний погляд пересічного нашого інтелігента про наші історичні повісти? Найважшим докором проти них це те, що „вони нецікаві". Навіть той наш пересічний читач, який є сам зразком незацікавлення літературою, лизнув сям-там дещо з чужинної книжки, що заспокоювала його спрагу цікавости. Цю спрагу — необхідну умовину всякої лєктури — можна уявити собі в символічній позі: особи долілиць, на ліжку, на животі, з руками, що підпирають голову та затулили вуха. Чи хто читає в такій позі обовязкову лєктуру?

Рідко і в кожному випадку не нашу. Дивним дивом історичні повісти попадали в наших школах найчастіше на обовязкову лєктуру. Мабуть тому, що в них було найменше „дразливих" питань: еротики, без якої майже нема новітніх повістей, суспільних ідей і инших „небезпечних" для молоді бацилів. Історична повість належала подекуди до археольогії, присипаної румовищем давнини і тому була прегарним матеріялом на панораму та педагогічні міркування.

А Лепкий? — думав я — той вічний лірик, закоханий у настрою найбуденніших хвилин і течійці, що від бючок руки спливала миттю чорнилом по папері, непоправно осіннорозмріяний, молодечо-тужливий, він засів за довжезну епічну повість? Ще й про Мазепу! Правда, з Мазепи зробили поетичний, романтичний сюжет і Байрон, і Віктор Гюго, і Пушкін, і Словацький, — чомуж би не міг за їх прикладом піти і наш поет? На кожний сумнів в йдеться завсіди відповідь, коли сумніви випереджують факти. З таких сумнівів можна би скласти широку передмову про ріжні типи історичної повісти шляхи її розвитку, методи її обробітки і зійти аж до загальних питань літератури. Та чим більш обємистий твір, тим швидше тратить терпець сучасний задиханий читач, який у першу чергу хоче знати: чи може зважитись на лєктуру нової книжки. Добре вже те, коли взагалі хоче зважитись.

Не знаю, чи Б. Лепкий довго боровся в своїй душі, заки рішився: яку форму вибрати для своєї повісти. „Вибрати" не значить: написати, згідно із своєю мрією; мрії кожного письменника є завсіди обмежені основними рисами його світогляду, таланту, стилю, яких він не в силі перетворити по вподобі. Але „вибрати" може значити: зупинитись свідомо на якімсь готовім, відомім зразку літературної форми і на якімсь нижчім рівні ідеольогії, маючи перед очима рівень читача. Скажім це ясніше. Коли хочу винадати осуд про трильогію Мазепи Лепкого, я міг би перейти довгу низку мистців европейського історичного роману, зясувати: в чім їх вартість, і прирівнявши з дотепершніми нашими спробами, підготовити собі основу до висновків. Та це далекий, невдячний шлях, бо родить непорозуміння. Мені нераз доводилось чути голоси, що порівняна метода може бути добра всюди, але не в нас. І в цьому є зерно правди. Коли наш читач, беручи в руки рідну історичну повість, не знає Вальтер Скота, Бальзака чи Фльобера, або й читавши їх колись, уміє про них підчас рідної лєктури забути, що його обходять критичні порівнання?

Читаючи трильогію Мазепи, я думав часто над тим, чи Лепкий сідав до цієї повісти з думкою бодай про одну чужинну повість, з якою рівняти її буде кожний український читач: з трильогією Сенкевича. Він не міг не думати про неї. Від 30 років український читач тужить за твором, який належав би до цього типу літератури. Трильогія Сенкевича могла бути для нас зразком погромної, назадницької літератури, історично брехливої, ідеольогічно осоружної. Але коли хто, знаючи про це — робить висновок, що її не можна читати та що вона погано написана, той не повинен читати ніяких повістей, а тільки часописи або фільмові надписи. Дуже талановитий французький повістяр, критик і політик Леон Доде може ще раз ствердити, що „Quo Vadis" належить до архитворів по непорозумінню. Ожозовський 15 літ тому сказав те саме, обурений таким наївним малюнком християнства та римської культури. А проте: найкраще побажання, яке можемо скласти рідній літературі це: мати покищо твори, які мали би таке широке коло чужинних читачів, як „Quo Vadis" і таке коло рідних, як „Огнем і мечем".

Це не є найвищі домагання, які ставить собі автор і не найвищі критерії, які можна прикласти до творів. Одначе успіх твору серед найширшого кола читачів не муситься бути суперечним з його тривкістю та глибиною. Байдуже, яку книжку хотів написати сам Лепкий. Гадаємо, що саме таку, яку написав. Він зробив велику несподіванку всім, що не вірили в його повістярський талант і всім, що не вірили в появу у нас цікавої, загальнодоступної повісти в нинішній добі. Трильогія Мазепи не може рівнятись з ніякою иншою нашою сучасною історичною повістю ні щодо мистецьких прикмет, ні щодо ширини та вірности малюнку, ні щодо ясно проведеної ідеї. Три томи по 300 сторінок проглитає сучасний український читач із запертим віддихом і нетерпляче жде на нових два, так, немовби це була остання сензація фільми! Чи треба більшої похвали для автора і більшого виправдання для читача, якого відраза до рідної книжки не є первородним гріхом, а придбаним під впливом середовища? Найти шлях до смаку пересічного інтеліґентного загалу — це інколи також велика тайна таланту; — дати такому загалові потрібну лєктуру, до якої він не мусів би підтягатись, а яка розбуджувала би в ньому голод книжки — це один з перших обовязків кожної літератури, свідомої всіх своїх завдань супроти суспільности.

Нарешті маємо цікаву, літературно написану, передуману, запальну історичну повість! — такий є щирий оклик кожного, хто прочитав перші три томи трильогії „Мазепи".

(Докінчення буде.)

:мовідносин на Закарпатті. Вказавши на клясову єдність українського і жидівського пролетаріяту та спільний соціяльний і національно-культурний фронт боротьби й оборони, „Карп. Правда" пише:

„Але не так мається справа з другою частиною Жидів, яких клясове становище та ганебна роля, яку вони відграють, мусить стати ясною кожному пролетареві села і міста та проти яких треба розпочати рішучий та безоглядний бій. Це ті Жиди, що сіткою обсіли наші села та мов павуки висисають піт та кров нашого селянства. Хтож з нас не знає тих коршмарів, підприємців, посередників та торговців, що мов пявки гноблять наш працюючий нарід. Вони захопили в свої руки за лихварські гроші всі найкращі орниці, луки та половини і маючи в своїх руках конечні селянам ріллю і випаси, кажуть собі платити за це такі гроші, що селянам гірко приходиться. Вони мають у своїх руках коршми і розпоюють наших працюючих селян та від підпитих за па інку (горівку — Ред.) видирають послідню керваницю. Вони арендують ліси та вирубують дерева і при даванні нашим селянам праці висисають їх та використовують як нігде в світі. Це ті власники пил і тартаків, що користуючися тяжким господарчим положенням наших селян, за піддармо заставляють їх працювати, а самі заробляють на цьому великанські суми. Ті Жиди ясно є нашими клясовими ворогами і ми мусимо з ними розпочати як найрішучішу боротьбу.

Ті Жиди відограли ганебну ролю за панування мадярських магнатів. За концесії на коршми, за дозвіл безконтрольної грабіжі широких верств народу, були вони найвірнішими слугами мадярської магнатерії і провадили мадяризацію наших земель. Вони хотіли мати робітника та селянина темним та прибитим, щоби тим краще могли його визискувати."

Ту саму ролю пробують тіж Жиди відіграти і сьогодні. Ми бачимо, як мов гриби по дощі ростуть на наших землях коршми. В селі, де колись були одна коршма, сьогодні три або й чотири. Страшне безробіття, яке панує на наших землях, дає їм можність безоглядно визискувати працюючих. А найбільш ганебна роля цієї частини Жидів є те, що вони за концесії на коршми та крамниці подали руку реакційній частині чеського народу: чеській буржуазії, і спільно з нею працюють над здержанням національно-культурного відродження нашого народу.

Подають вони просьби на чеські школи і в цей спосіб допомогають чеській буржуазії в її чехізаційній роботі. Ми все і всюди будемо виступати проти національного гнету, ми стоїмо за культурний розвій працюючих жидівського народу. Але не дозволимо, щоби клясові гнобителі працюючих допомогали ще нашим клясовим ворогам в їх імперіялістичній роботі. І ті Жиди, котрі називають себе трудовою інтеліґенцією, хай добре призадумаються, чи мають вони звязатися з широкими верствами українського працюючого народу чи йти з чеською буржуазією проти них".

Як бачимо, загострення відносин між Жидами й Українцями відбувається на всій українській території і то з вини Жидів. Що це до добра не доведе, кожному, що відкритими очима дивиться на життєві процеси, аж надто ясно.

Українці за океаном.

Затяжна пресова боротьба. — За і проти Франка. — Хто з того користає. — Пора спамятатися.

Філядельфія, 5. жовтня 1926.

Українська еміґрація в Злучених Державах, хоч яка вона в порівнанні з старим краєм економічно сильна, хоч яка поважна її жертвенність на Рідну Школу, політичних вязнів, сиріт, студентів, на будову читальняних і народніх домів, — не вносить в загально краївське життя, можна сказати, ніяких помітніших культурних цінностей. Хто знає склад нашої тутешньої громади й умови її праці, той не дуже подивується. Добре й те, що американська еміґрація відгукується так чуло на ріжні пекучі хотреби старокраєвого громадянства.

Та в останньому часі зайшли у нас події, що можуть дуже відємно відбитися і на тім сливе одинокім, чим могла ще почванитися наша заокеанська еміґрація, а саме на збірковій акції для краю. Ця акція поважно загрожена вже здавна ріжними непочитальними агітаторами, що поборюють її прилюдно з якоюсь дивною очайдушністю, а тепер вона може зовсім заломитися. Причиною того сумного явища може стати і вже подекуди й є та несамовита пресова боротьба, що ведеться у нас від трьох місяців між такими поважними органами, як „Свобода" й „Америка", про що я вже натякував у попередній кореспонденції. В останніх тижнях боротьба ця загострилася незвичайно і грозить навіть значним розбиттям і так розбитої на ріжні групи тутешньої громади.

За що ведеться ця боротьба? Хто її спровокував?

Про це можнаб богато писати, та сьогодні скажу тільки коротко, що виною тут у першій мірі короткозорість, зарозумілість і заслїплення тих, що саме покликані працювати з усіх сил для єднання й консолідації, а не для розбивання і так слабих наших сил. Виною тут молодий епископ Богачевський, що на своїм одвічальнім становищі не виявив належного такту й орієнтації в тутешніх складних відносинах, але улягаючи підшептам свого найближчого дорадника, д-ра О. Назарука, пішов у розріз з поглядами і змаганнями загалу тутешньої громади.

Зачалося з того, що еп. Богачевський, що вже зразу дався пізнати як завзятий прихильник целібату, виступив проти святкування роковин смерти Франка. Таке саме становище заняв д-р Назарук в „Америці". Долило оливи до огню і трактування офіціяльними римськими кругами на недавнім евхаристичнім конгресі в Шикаго нашої греко кат. церкви як чогось підрядного, як „католиків другої кляси", що відбилося широким відгомоном між нашими людьми. До того еп. Богачевський уже кілька разів не прийняв висланих до нього депутацій поважних громадян у церковних справах і вмів зразити собі до краю і велику більшість підчиненого собі духовенства. Колиж до того всього додати ще кілька инших фальшивих потягнень епископа, — то читачі можуть собі уявити, в якім становищі найшовся тепер він сам і наша гр.-кат. церква у Злучених Державах.

Наслідки того? Загальне огірчення і розтіч! З преси перейшла ця боротьба вже на вулицю і епископа береже поліція перед його власною катедрою... Відбуваються масові віча, збори, наради, в яких наша маса радить над долею своєї церкви. Розуміється, що це обурення мас використовують на свій лад ріжні секти, а передовсім українські автокефалісти, що якось не беруться до праці над своїми темними, незрячими братами-православними з Великої України, Буковини і Лемківщини, але поширюють свої впливи і свій стан посідання саме коштом гр.-кат. церкви. Це явище шкідне остільки, що гр. кат. церква стоїть без порівнання вище і має інтеліґентне духовенство, коли міжтим духовники автокефальної церкви в більшій части — бувші дякоучителі. Отже це крок назад, а не вперед! А до того доводить поведінка епископа нашу масу, яка чимраз більше звертається тепер плечима в сторону гр.-кат. церкви і переходить до табору автокефалістів. Одночасно те все означає ще більше розбиття, можна сказати, одностайної дотепер, у львиній части, гр. кат. української еміґрантської маси в Амерриці. А це для будучности нашої еміґрації в Злуч. Державах матиме своє дуже відємне значіння, бо розбита релігійно українська маса представлятиме куди слабшу відпорність проти денаціоналізаційних впливів, як маса релігійно одноцільна. Це, думаю, ясне всякому, це дуже добре розумнють культурні чужинці.

До наших тямучих людей в Америці з табору „Свободи" й „Америки" (включно з еп. Богачевським) кличу: Заверніть з тої погубної дороги! Закиньте пусті полємики, перестаньте вести боротьбу в релігійних справах! Миж у двацятому столітті! Схаменться всі, в кого є ще крихітка доброї волі і не зводіть української американської еміґрації до ролі непродуктивної, нікому некорисної, вічно сварливої — канадійської... Схаменіться, поки ще не запізно!

О.

По широкому світі

Золотий скарб ЧСР. З приводу 8 літніх роковин чехословацької республики подає чеська преса звідомлення про т. зв. золотий скарб республики. Той скарб, зложений добровільно всіми кругами чеського населення в золоті, сріблі, клейнодах і вартісних паперах, представляє тепер вартість 26 міліонів, 718.000 ч. к.

Англійсько-німецька промислова конференція. Преса повідомляє, що союз англійського промислу Federation East British National Industrie вислав до державного союзу німецького промислу запрошення приїхати до Льондону і взяти участь у конференції в справі европейської продукції.

Турецько-китайський договір. „Пті Парізієн" повідомляє, що китайський амбасадор у Москві є тепер у спеціяльній політичній місії в Анґорі. Часопис зазначує, що вже передше у Москві амбасадори Китаю і Туреччини вели між собою поважні переговори. Здається, що тут ходить про заключення турецько-китайського пакту приязни, а навіть Східної Ліги, до якої належали би: Туреччина, СРСР., Китай, Персія і Афганістан.

Землетрус у Вірменії. З Москви повідомляють: Великий землетрус, який кілька днів тому навістив Вірменію, потягнув за собою — як досі стверджено — 355 жертв, 300 людей є тяжко ранених а богато збожеволіло. Містечко Леніндам, де на 3800 домів остало 50 цілих, мусить відбудовуватися. Загалом знищених є 25 сіл і 5.500 домів, 12 сіл зникнуло зовсім із поверхні землі. Десятки тисяч людей живе під голим небом. Обсерваторія в Пулкові є думки, що слід числитися з дальшими землетрусами на Кавказі.

Незаперечним свідоцтвом того нужденне животіння тих наших двох товариств, без яких народові життя нема: „Рідної Школи" і „Просвіти". Ці товариства не в силі сповняти як слід своїх завдань, бо не мають відповідних фондів.

Тому спитаймо себе всі, чи ми є членами „Просвіти", чи складаємо місячні жертви на „Рідну Школу"?

[illegible] зложім лепту на народнім вівтарі: одноразовий датох на „Рідну Школу" і членську вкладку (2—10 зол.) на „Просвіту". Такої жертви вимагає від нас народна справа! Даймо цю лепту, цей марний гріш в імя Тих, що дали своє молоде, гарне життя за рідну справу.

в. Буцманюк,
член „Просвіти" і „Рідної Школи".

P. S. — При нагоді виплати місячних платень за листопад нехай між урядовцями, учительством, священиками займеться хтось стягненням і висилкою датків на „Рідну Школу" (Львів, Ринок 10) і членських вкладок на „Просвіту" (Львів, Ринок 10).

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** У вчорашньому числі „Діла" сконфісковано в цілости новинку про те, що переживають наші діти в польських і т. зв. „утраквістичних школах", де наука зачинається від польського „елементаря". Новинка була написана незвичайно оглядно, та всеж таки це її не вратувало від цензорського олівця. Це 101. конфіската нашого органу в цьому році.

— **З просвітнього руху у Львові.** Читальня „Просвіти" на Городецькій ділянці у Львові (забудування св. Юра), після святочного вечера книжки дня 9. жовтня ц. р. в салі Лисенка, уладжує в днях 31. жовтня і 1. листопада, себто в неділю і в понеділок від 9. год. рано до 9. год. вечером, виставку книжки (розвиток письма, українська преса, українські літературні твори), на яку все львівське громадянство запрошується. Вступ вільний. Добровільні датки приймається з подякою. — Діло.

— **З документів часу.** Ще в лютім 1924 р. опечатала поліція на приказ дрогобицького староства льокаль читальні „Просвіти в Добрівлянах за „antypaństwową działalność" видиму цеї читальні й до цеї пори не відпечатала його. На відбуття загальних зборів і вистави треба робити спеціяльні позволення на 24-годинне відпечатання льокалю, що можна достати тільки по дуже довгих коридорах. Щоб відмалювати декорації, внесено подання до старостава в Дрогобичі з датою 9. вересня 1926 р., аби відчинено цей льокаль на протяг сімох днів. На це виділ филії „Просвіти" в Дрогобичі одержав по уплині місяця таке письмо: Starostwo w Drohobyczu. L. dz. 5.824/26. Drohobycz, dnia 11. października 1926. Do P. T. Zarz. słow. Filji „Prosvity" ad rąk P. Dr. Witwickiego w Drohobyczu. Prośby do pisma 6/J b. r. o otwarcie opieczętowanej sali b. czytelni „Prosvity" w Dubrowlanach celem malowania, względnie odnowienia dekoracyj scenicznych ze względu na spokój i bezpieczeństwo publiczne nie uwzględniam. Przeciw niniejszej decyzji służy rekurs do Województwa, który wnieść należy przez tut. Starostwo w ciągu dni 14, licząc od dnia następnego po dniu doręczenia. Starosta drohobycki: [illegible] m. p. I zdżiwiłem się, jak ta wielka dbajliwość pana starości? Чи треба кра-

Небувалий стінний календар „Рідної Школи“ на 1927. рік

ілюструючий образками діяльність Товариства, вже друкується, й на днях буде розісланий усім Вп. Прихильникам. 814 2-3

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

СТРІНЕМОСЯ

при закупні музичних інструментів, грамофонів і плит в найбільшім і найдешевшім складі

МЕЛЬОДІЯ

602 **Львів, Коперника 5.** 10—?

ної ілюстрації на те, в яких умовах приходиться нам жити і працювати — на нашій власній землі?

— **В справі Т-ва охорони воєнних могил.** На запити „Діла“ в справі заснування Українського Товариства охорони воєнних могил маю честь повідомити, що вибраний в червні для виробления статутів комітет вложену на нього роботу (не таку дуже легку) зможе покінчити в листопаді або аж в грудні. Надрадник Стеблецький.

— **Мексиканські відносини.** У Варшаві арештували комісаря поліції Даниіла Бахраха, на доручення самого міністра внутрішніх справ. Підставою арешту: стверджені ревеляції, що цей комісар мав тиху спілку зі злодіями, ділився з ними добичею, а навіть сам допомагав їм у фальшуванні грошей. Чи диво, що при таких комісарях стільки злодійств і бандитських нападів мов у воду кануло?

— **Темна хроніка.** Звичайним посередником помешкань став здемобілізований офіцир судового корпусу Мечислав Гисовський: він стежив за оголошеннями тих, що шукають хати, вичитуючи пильно часописи і карточки на мурах, і повідомляв їх листом, що має вільні три кімнати, які бувім-то мав його спільних із „Віденської кавярні“. Коли раз зажадав відступного в долярах, обурений аматор на хату подав його прізвище до газет, які попали до міністерства у Варшаву. Наслідком: процес за мешканеву лихву, — кара: 25 зол. — Рівенський громадянин Нусенберг пустив у Львові два фальшиві англійські 100-фунтівки, а одержавши добрі гроші щез. — Львівські нічні бандити користуються фільмовими засобами праці: вбирають маски, коли сходять уночі до каналів. Поліція перевірила це, але не в силі була нікого зловити.

— **Матері і діти.** Вчора ставала перед судом присяжних 25-літня служанка Палагна Олевич, обвинувачена в тім, що минулого року задушила новонароджену дитину і скрила її в пивниці. Присяжні судді погодились з адвокатом, що вона зробила це в невідповідальнім стані і звільнили її від кари. Це звільнення є дуже характеристичне. Брукова преса висловлює побоювання, щоби воно не стало лихим прикладом для инших матерей. Одначе присяжні судді, складені з громадян, що силкуються увійти в психольогічні мотиви вчинків обвинуваченних, мусіли нераз ставити собі питання, на яке повинні би відповісти дотичні представники влади: — що робить держава для опіки над дітьми безробітних і бідних матерей? чи існують захисти для виховання немовлят, яких матері не в силі з ріжних причин держати при собі?

— **Плата вчителів.** Санаційний закон з грудня минулого року поріпшив матеріяльне становище вчителів середніх шкіл, зменшуючи їм плату на 25—40 проц. Бувають випадки, що гімназійний учитель мусить жити з родиною за 250 зол. місячно. Чи варта кінчати університет?

— **Часописи і мода.** Нова жіноча мода, що обмежується такою малою скількістю матерії, має величезний вплив на долю часописів. Відомо, що папір роблять із старого лахміття. Деж його взяти, коли з жіночого вбрання нічого не лишається? Американська преса, що потрібує мільонів тон паперу, у клопоті. Лахмітчики жалуються на свою професію — не мають що збирати. Фабрики паперу мусять замовляти старе шмаття з Европи. Невжеж мода докотиться до того, що не буде на чім писати, коли чепурухи пічнуть наслідувати праматір Еву?

— **За світове мистецтво в шахах,** Всі шахісти ждуть з нетерплячкою на закінчення приготувань до нових міжнародніх змагань за мистецтво в шаховій грі. Мають стати проти себе три кандидати на титул „світового шахового мистця“: Капаблянка, Альохін і Немцович. Капаблянка годиться на гру, коли кожний з його противників поставить 10.000 дол. ставки, від 1921 р., коли він вийшов мистцем у грі проти Ляскера у Гавани, ніхто з шахістів не мав такої суми на риск. Аж тепер скандинавські прихильники Немцовіча обіцюють покласти за нього таку суму, а за Альохіна — південні Американці. Гра мала би йти весною 1927 у Буенос-Айрес. Капаблянка — уроженець Куби, має 38 літ, сильно південного типу, з усіма рисами західного Европейця. До Европи приїжає грати рідко, бо домагається великих коштів на подорож: їздить скрізь з цілою родиною. По війні був тільки на турнірах у Льондоні та Москві. Грає з незвичайною, математичною ясністю, без комплікацій та рискування; багато сильніший у цикло партій проти одного противника, ніж у турнірі проти ріжних шахістів, у чому майстром є Ляскер. Альохін ще молодший, стрункий, прегарний молодець, — у противежности до зимного Капаблянки (з під теплого неба.!) — палкий, нервовий, любимець і любитель дам. Гра його повна несподіванок, наступу, ризку, вишуканого мистецтва. Найстарший з них — копенгагський мистець 40-літній Немцовіч, ще з молодим лицем, але лисий, сильнокороткозорий, нервовий, пристрасний. Він комбінує льогіку та фантазію; позиційну боротьбу часто зміняє на тактичну. Всі вони мають своїх численних прихильників на всіх просторах білочорного царства, що полонює людський мозок і уяву вже стільки віків! Ляскер і Боголюбов ждуть покищо на дальші турніри і на... 10.000 дол. на ставку.

— **Для тих, що сплять спокійно.** На міжнародній виставці нових винаходів, зорганізованій тепер у Льондоні, находиться також апарат, який міг би мати величезне поширення і в нас, як би його спровадила яка метка фірма: є це якась така розумна штука, яку можна приставити до ліжка підчас сну: неспокійний сплячий може скидати із себе ковдру, плед, а навіть зсувати подушку — апарат за кожним разом сам, механічно, все це проводить у порядок. Скільки мам, що мусять уночі накривати свої неспокійні діти, купило би собі такий апарат замість якогонебудь люксусового причандалу!

— **Промоція.** Петро Вергун з Городка коло Львова, бувший старшина У. Г. А., абсольвент теол. і фільос. в Празі, промований на доктора фільософії. 822 1-1

— **Особисті вісти.** Дня 15. жовтня 1926 відбулася на Карловім університеті в Празі промоція Софії Скоморовської, родом з Новоселець повіт Бібрка, на доктора всіх наук лікарських.

✝ Посмертна згадка.

Микола Лютий-Лютенко помер 21. жовтня ц. р. в Люблині. Покійний народився 1. травня 1885 р. в хуторі Майорівка на Чернигівщині; батьки його походили з запорожських козаків. Пок. Микола ходив до духовної школи, а пізніше до тифліської Військової Школи лікарських помічників. Потім був у московськім університеті на фармацевтичнім відділі, який він скінчив 1914 р. Лютий-Лютенко приймав енергійну і щиру участь в українському національному відродженні, а саме: був головою Української Військової Громади залоги в Орлі. В 1918 р. був українським консулем в Орлі. В часі визвольної боротьби був щирим патріотом і добрим вояком. Останню посаду займав як начальник фармацевтичного відділу Санітарної Управи Головного Санітарного Управління військ У. Н. Р. В 1920 р. емігрував разом з армією й урядом У. Н. Р. до Польщі і був інтернований в Ченстохові. Перед 3 місяцями одержав посаду в Касі Хорих у Холмі, але нагло захорував і помер в шпиталі Шариток у Люблині. Небіщик був активним членом Т-ва допомоги емігрантам з України в Ченстохові, а також братчиком Українського Брацтва ім. св. Кирила та Методія. Земля Йому пером.

✝

ПАНАХИДА

по покійних членах Української Галицької Армії

відбудеться в навечерю 1. XI., в неділю 31. X. год. 5. попол. в львівській Преображенській церкві. Просимо о численну участь для вшанування памяти покійних.

809 2-2 *Управа УКТОНІ у Львові.*

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:

Неділя 31.X. Калуш.
Вівторок 2.XI. Дрогобич.
Середа 3.XI. Борислав.
П'ятниця 5.XI. Самбір.
Субота 6.XI. Старий Самбір.
Неділя 7.XI. Старий Самбір. 739 21-7

3-місячний курс артистичних робіт відкриває Стефанія Шмігельська, вул. Коперника ч. 1. II. пов. Зголошення приймається кождого дня від год. 3—4. поп. 812 3—3

Виставка книжки. Читальня „Просвіти“ на Городецькій дільниці у Львові (забудування св. Юра), по відбутім святочнім вечері книжки дня 9. ц. м. в салі Лисенка, уладжує дня 31. жовтня і 1. листопада, себто в неділю і в понеділок від 9. годинн рано до 9. вечер виставку книжки (розвій письма, українська преса, та українські літ. твори), на яку щиро запрошується все львівське українське громадянство. Вступ вільний. Добровільні датки приймається з подякою.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

МІД пятока, густий, чистий, лічничий, десерковий з власної найбільшої галицької пасіки висилає за посліплатою 5 кг. 16 зол., 10 кг. 30 зол., 20 кг. 59 зол. враз з блящанкою оплатно. Евген Білинський Збараж. 527 7—10

1 зол. 70 сот. коштує один ніж з хінського срібла у Мандля Коперника 14. 681 в) 5—?

ПРИЙМУ негайно здібного хлопця до механічного ремесла на практику. Ю. Ломага, Львів, Сенкевича 9. 831 2—2

НАЙПРАКТИЧНІША АЗБУКА діточа в коробках по 60 сот. висилає М. Матвійчук, Львів, Панська 17. 787а) 1—4

МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК до першої книжочки по 3 зол. висилає М. Матвійчук, Львів, Панська 17. 787б) 1—4

КУПЛЮ РЕАЛЬНІСТЬ в ціні около 1000 долярів. Плачу готівкою. Софія Козьменюк, хазяйка у о. Михайла Березюка, душпастиря в Ясенові горішнім, повіт Косів. 828 1—3

ФОРТЕПЯН і пяніно куплю зараз. Подати ціну і фірму. Письменні зголошення до бюра Якобі, Львів, Зіморовича ч. 14. під „Готівка“. 829 1—5

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
Львів, Городецька 46. Телеф. 834.
734 Пересвітлення Рентгеном. 5—6

ДОМОВИЙ ЛІКАР
Катари, зафлегмління, недуги горла і віддихових органів, радикально лічить
Цукорок — „GLAZIAL“
Хто раз спробує, стає сталим відбірцем. — **Жадайте всюда**
ОДИНОКИЙ ФАБРИКАНТ
ЯКІВ ПАСТЕРНАК
фабрика цукорків Бельско
Заступництво Маркус Фінкельштайн
703 Львів Льва Сапіги 83/II. 4—4

Вже надійшли
НА ЗИМОВИЙ СЕЗОН
матеріяли на мужеські убрання і рагляни в найновіших взорах краєвих і закордонних.
90 л т істнуючий
ФАБРИЧНИЙ СКЛАД СУКНА
ЯН ВАЛЛЯК і СИН
Львів, Ринок ч. 33. 424

Годинник бюрковий

артистично викінчений з прецизійним верком з 3-літною гарантією
зол. 15·—
Замовлення з провінції полагоджується відворотно. — За невідповідний товар зворот грошей. 838 1-2
ГУТЕРМАН Сикстуська 14.

Подяка.

Дня 12. жовтня ц. р. заснула на віки наша найдорожша мати і бабця Анна Моровик.

В тім тяжкім горю почуваємося до обовязку зложити щиру подяку передовсім Вс. о. Юрієві Мелимуці з Кобак за розраду та щирі співчуття і за ту сердечну поміч, а якою поспішив нам в нашім нещастю. — Рівнож дякуємо щиро за участь в похоронним обряді та за молебні Вс. о. Володимирові Микитюкові з Ст. Кут, як також всім знакомим і громадянам Кобак за численну участь в похоронах.

824 ДІТИ і внУКИ.

Найновіші плащі і сукні
ЦЕЦИЛІЯ ГАН
Львів, площа Смольки ч. 1а.
проти кіна „Марусенька“ поручає також власну робітню. 610 9—10
Полекші в сплатах.

Перльмуттера Ультрамарина
(СИНКА)
є безумовно найліпшою і найвидатнішою фарбою до білля, вапна і малярських цілей. Відзначена на виставах золотими медалями в Брукселі і Медіолянї.
92 11—48

РІК ОСНОВАННЯ 1899
М. А. Аугустин
Магазин футер
ЛЬВІВ, Рутовського 7.
приймає всіякі роботи, входячі в обсяг кушнірства, як також поручає: **футра мужеські і жіночі, містові і подорожні, куртки, свитки, шапки, боа і т. п. в великім виборі.** 565 7-10

Футра всіякі виконує **солідно, дешево і точно**
РОБІТНЯ ФУТЕР **Кароля Ширера**
794 **Сенаторська 10.** 3—10

ПОЗІР!
Мешкання, Льокалі, Промислові Заведення!
ЖАРІВКИ!
„OSRAM“ - „PHILIPS“ - „TUNGSRAM“
від 100 ватт в гору за безцінь!
ЖАРІВКИ ощадностеві від 10 до 32 свічок **по 1 зл. 25 с.**
поручає **ЕЛЕКТРОБЛИСК** Львів, Скарбківська 4. (проти кіна Лев). 813 2-3

НЕДУГИ ЛЕГЕНІВ
Чахотка легенів, є невмолима і що року, не роблячи ріжниці в віці, серед роду і стану, косить мільони людей.
При поборюванню грудних недуг **бронхіту,** впертого кашлю і т. п. приписують лікарі **„BALSAм THIOCOLAN AGE“** який улекшує виділюванюся флегмі, скріплює організм і самопочуття недужого, збільшує вагу тіла і усуває кашель.
„Balsam Thiocolan Age“ (з марк. Когут)
Рес. Мін. Публич. Здор. Чч. 294 і 295.
728 б) **продають Аптики.** 6—24

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутиком“. 728 а) 16—?

Прошу прочитати!

Всяке ризико виключене! Прошу тільки відноситися з повним довірям до фірми і товари без боязни замовляти, бо фірма обовязується зверну ти гроші або заміняти товари до 14 дня, на случай якби інструмент не відповідав вимаганням п. т. Відборців. 827 1-2
Адольф Боденштайн
найбільший, найстарший і найдешевший фабричний склад музичних інструментів
Львів, вул. Пєтіонів 37. — Тел. 38—36

За редакцію відповідає Василь Мудрий Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“. Львів. Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 243 (10.920). Львів, вівторок 2. листопада 1926. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. ощад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудням. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Китайщина.

Богато галасу знечевя з приводу поведінки сойму перед „маєстатом" президентського декрету.

Варшава, 31. жовтня 1926.

Вчора мали бути відчинена бюджетна сесія сойму декретом президента держави. Неждійно виринуло питання, як мають поводитись посли підчас відчитування декрету, а саме: чи мають стояти, чи сидіти. Уряд з прем. Пілсудським просто домагався, щоби посли стояли по швах, сойм, а особливо ліві партії зібралися на відвагу і постановили „збунтуватися".

Ця китайщина, або — як її тепер називають — церемоніял, набрала нечуваного розголосу. Партії почали збиратися на наради, преса вдарила в бубни, словом, повстав новий, не знати вже — котрий з черги конфлікт між диктаторсько-військовим урядом і анемічно-злосливим соймом. Залетушився маршалок сойму, бажаючи втримати його спожалівня гідну повагу, заметушились посли (яким поки-що не виплачено діет), замовк маломовний уряд, а це ще більше почало впливати на згущування вже й так важкої атмосфери. Між замком (осідком президента) і соймом почали вивхатися адютанти, секретарі й инша декоративно-галаслива братія, до питання: сидіти чи стояти підчас відчитування декрету — ставило в осередок же-абиякої трагікомедії. А тут іще вдобавок не явився і сам президентський декрет і ніхто не знав, що з ним діється. А без декрету — просто смерть.

Не знаючи, як вибрести з цієї першорядної і преважної для всього населення сучасної Польщі історії, маршалок Ратай скликав конвент сеніорів. На його думку ясно, що колиб президент держави особисто відчинив сесію, то треба послам стояти. А і на випадок, колиб хтось инший відчитував президентський декрет, то й тоді посли повинні встати, щоби тим чином заявити свою пошану для авторитету президента. Одначе в опініях представників партій зазначилася ріжниця поглядів. Одні (пепесівці і Жиди) були противні повстанню з місць, якщо президент особисто не відчинюватиме сесії, другі (визволенці і хадеки) безоглядно заявилися за повстанням, а треті (вшехполяки і частинно дубадеки) заявили, що їм „wszystko jedno", що вони згодяться на всяку розвязку „конфлікту".

З приводу цієї мишодрапівки найдотепніше висловився Вітос. Запитаний, що думає про „конфлікт", відповів: „Я йду далі. Думаю, що треба клячати, аби відпокутувати все те, що було досі".

Після такого dictum марш. Ратай почав їздити від Анни до Каяфи, себто від премієра до президента, зясовуючи їм погляди конвенту сеніорів та благаючи президента, щоби для святого спокою особисто відкрив сесію. Після вимінн „нот" між президентом з одного боку і марш. Ратаєм та прем. Пілсудським з другого — през. Мосціцький згодився вкінці явитися в соймі й **особисто відкрити соймову сесію**. З тієї причини відкриття сесії пересунено з суботи 30. жовтня на середу 3. листопада. Почувши це, марш. Ратай обтер холодний піт з чола, вдоволений, що вовк ситий і коза ціла. Розуміється, що широкі маси мають нову притоку до втіхи, що так щасливо розвязано один з найважніших „конфліктів".

Плян соймових праць.

Біжуча соймова сесія буде в першу чергу присвячена бюджетові, який спершу обговорюватиме **бюджетна** комісія, а опісля перейде він на пленум. Одночасно **адміністраційна** комісія займатиме проектами самоврядних законів, а **конституційна** комісія присвятить свою увагу нетрям досі виданих президентських декретів.

„День ощадности".

Широка акція Поляків та перші наші спроби.

Львів, 1. листопада 1926.

День 31. жовтня, „день ощадности", обходили Поляки досить широко і величаво разом з иншими державними народами в Европі. До всесвітньої ощадностевої організації, до якої досі належать щадничі каси 22-ох европ. держав, приступила Почт. Каса Ощадности у Варшаві і Каса Ощадности м. Кракова.

У Варшаві відбувся зїзд представників щадничих кас, комунальних і кредитових кооператив і инших установ. Одночасно „день ощадности" обходжено святочно в цілій Польщі при допомозі відчитів, розмов, проповідей (в костьолах, школах, урядах і військових установах). Польські пресові органи (на кошт кредитових установ) видали спеціяльні числа, присвячені ідеї ощадности. Визначні діячі, політики, а особливо фінансісти і кооператори ділилися з громадянством своїми поглядами на теми, звязані з поширенням ощадности і ролею ощадностевих та кредитових установ. Загально червоною ниткою у всіх поглядах пробивається думка-докір, що **ворогом всякої ощадности, смертельним ворогом самої ідеї ощадности є хитка валюта. Без устабілізованої валюти нема ощадности.**

Також українські ощадностеві установи зробили першу спробу в напрямі поширення ідеї ощадности. Заходами Центр. Кооперативного Банку „Краєвий Союз Кредитовий" у Львові відбувся у Львові 30. жовтня ц. р. зїзд кредитово-ощадностевих кооператив. Узяло в ньому участь до 60 делегатів з цілого краю. На тему ощадности виголошено відповідні реферати, обговорено способи поширення ідеї ощадности та після довшої дискусії прийнято низку резолюцій в цій актуальній справі. Для переведення пропаганди ощадности і для керування всією нашою економічною політикою покликано окремий комітет, до якого шляхом делегатури мають увійти представники всіх наших центральних економічних установ.

Листопад

Львів, 1. листопада 1916

Листопад — місяць великих починів, великих діл і споминів про них. Якось все так складаються обставини, що біля тієї пори року, в якої осередку находиться листопад, відбуваються найважніші масові здвиги суспільно політичної натури — з далекосяглими наслідками. Під тим оглядом листопад має ширше значіння, не тісно календарське. Розтягається він не лише на календарський місяць листопад, але поширюється і на жовтень (який давніше називався листопадом), взагалі є представником всього осіннього періоду. В суспільно-політичному житті відбуваються в загальному ті самі процеси, що і в природі. Як природа, видавши менші або більші, а часом і зовсім нужденні плоди попереднього засіву, попереднього розквіту, переходить осінню сво єрідну переміну матерії для нового розцвіту, — так і в суспільно-політичному житті відбуваються здвиги, потрясення, переміни на нове життя, на нову добу суспільного росту.

Чи треба пригадувати польське листопадове повстання, важний перелім у великій французькій революції (страчення жирондистів 31. жовтня 1793 р.), повстання декабристів? Чи треба приводити на память з новіших часів конституційний тзв. Жовтневий маніфест, як вислід першої російської революції (30. жовтня 1905 р.), важенний своїми подіями більшовицький переворот (7. листопада 1917 р.), повстання Ірляндців проти гнобителів-Англійців (25. листопада 1920 р.), генеральний страйк в Польщі (6. листопада 1923 р. з кривавими подіями в Кракові, Тарнові і нашім Бориславі)? Таких важенних подій, особливо в новіших часах, звязаних з фіналом великої світової війни, можна привести безліч. А все-таки так складається, що кожний нарід має свій листопад, свою сівбу на нове життя, на новий шлях до того леліяного життя.

От і тепер уся світова преса остає під знаком роковин фашистівської революції. Польська преса теж не остала позаду. Офіційна ПАТ. широко подає звідомлення про святкування четвертих роковин фашистівської революції, яка перетворила Італію в могутню державу внутрі та підняла її престіж у світі. Польська преса переповнена відомостями про те, як кемалівська Туреччина обходить треті роковини проголошення республики, а одночасно й роковини збереження своєї незалежности, роковини своєї політичної регенерації.

Кожний нарід, як уже згадано, має **свій** листопад. Маємо його й ми на всіх просторах українських земель. Та, на жаль, ми в такому становищі, що нам вільно згадувати, розглядати та оцінювати листопад усіх народів, не вільно тільки власного. Про те свідчать безмежні білі плями, спричинені польським пресовим прокуратором у всій українській пресі. Не лише розгляд і оцінка листопадових подій, не лише спогад про велику „божественну драму" нашої нації, про стихійний визвольницький зрив віками неволеного народу, але й безпристрасні записки-спогади чисто історичного характеру, — все те без розбору, бездумно нищить цензорська рука в якійсь дивній, безпамятній

Новий замах на Мусолін'я.

Промова Мусолінія.

Рим, 31. жовтня 1926.

З Реджо-Емілія повідомляють: Приїхав тут Мусоліні у товаристві мін. праці й отворив новий залізничий шлях. Із балькону театру Аріосто виголосив промову, в якій м. и. зазначив, що теперішнє покоління Італії повинно зробити Італію такою, щоб її не можна було пізнати під фізичним і духовим оглядом. За десять літ — говорив премієр — ніхто не пізнає Італії. Змінимо її також під політичним і моральним оглядом, створимо тип нового Італійця, що не буде подібний до вчорашнього Італійця. Тепер усі вірять, що фашистівський устрій непоборний. Фашизм може бути спокійний за свою будуччину. — З Реджо Мусоліні відїхав до Больонії.

Атентат на Мусолія.

Рим, 31. жовтня 1926.

З Больонії повідомляють: Якийсь молодий чоловік стрілив до Мусолія з револьверу, коли премієр виходив із будинку вищої школи після інавгурації конґресу поступу і наук, щоби відїхати на двірець. Товпа злінчувала виконавця атентату. Трудно ствердити його ідентичність. Мусоліні не є ранений і відїхав у дальшу подорож до Форлі.

Заперечення румунського мін. зак. справ.

Відень, 31. жовтня 1926.

З Букарешту повідомляють: Міністр закордонних справ Румунії Мітілінеу заявив представникам преси, що чутки про проекти персональної румунсько-мадярської унії під румунською династією є безосновні.

Румунський король хорий.

Букарешт, 30. жовтня 1926.

Здоровля румунського короля сильно погіршилося. Від кількох днів він не виходить з хати, відчуваючи ослаблення цілого організму. Кажуть, що у звязку з тим стоїть телеґрама в справі повороту румунської королевої до батьківщини.

Рада м. Праги за визнанням СРСР.

Прага, 31. жовтня 1926.

Міська рада м. Праги ухвалила більшістю голосів інтервеніювати в уряді за визнанням de iure СРСР.

Вбивство на Замарстинові.

Львів, 1. листопада 1926.

Вчора около 10 год. веч. вертали зі Збоїск господарі Роман і Яким Янчишин. З невиясненої досі причини почали суперечку, яка перемінилися в бійку. Роман Янчишин вирвав підчас бійки кіл із плота і так сильно вдарив ним Якима Янчишина в голову, що той згинув на місці. Романа Янчишина арештовано і відставлено до львівської поліційно-слїдчої експозитури.

Панахида по Членах УГА.

Масова участь українського населення.

Львів, 1. листопада 1926.

При співучасти кільканадцятьох священиків і тисячної маси відправлено вчора полудні торжественну панахиду по покійних Членах Української Галицької Армії в Преображенській церкві. Простора церква не могла помістити й половини присутніх, тому українські маси заповнили також площу перед церквою і бічні улиці. Це в такому числі прийшли поклонитися Львовяне Тіням Тих, що в рр. 1918—1920 і пізніше зложили свої голови на Полі Слави...

Настрій присутніх глибоко скупленний, молитовний. Сумно неслися по притворах Божого Дому слова молитви-панахиди, трогали за душу відповіди-співи хору під управою п. Купчинського. А коли пронеслося по церкві величне, пресумне „Вічная память", зарядало серце у кожного і в неодному оці показалася сльоза.

Так покищо можемо святкувати память Тих, що віддали за нас усе найдорожче — **своє життя**...

*

Великий спогад вперед вісьмох літ святковано вчора й сьогодні по всіх наших церквах, як у Львові, так і в цілому краю. Святковано його також по наших громадських установах — відповідно до обставин і вимог моменту. Споминув наших Найдорожчих глибоко обдуманим словом і голова УНДО д-р Дмитро Левицький, відкриваючи в суботу (30. ц. м.) засідання Центрального Комітету.

В СЕРЕДУ 3/X. ц. р.
год. 8. вечером
Саля Муз. Тов. ім. Лисенка
КОНЦЕРТ
Володимири Божейко
піаністки 810 2-2
Білети продає „Союзний Базар" вул. Руська ч. 20.

Жіночі модні матер!яли
Шовки, Полотна
Мужеськ! сукна
1630 61—?
продаж найдешевше
ФІРМА
РОМАН
ЗУБИК
Львів. Галицька 16

манії намагаючись викреслити з життя нації одну з найкращих, найвеличавіших, хоч одночасно найтрагічніших сторінок нашої історії. Навіть те, що в минулих роках, ближчих до листопада 1918 року, було сяк-так дозволене цензурою Хієно Пяста, те сьогодні є безпамятно нищене й толочене польськими „санаційними" революціонерами.

Українізація.

Польський голос про національну політику радянської влади на Україні.

I.

„Пшеглльонд Політични", поважний місячник, присвячений питанням закордонної політики, в якого редакційний склад входять передові представники польського інтелектуалізму (професори, дипльомати й публіцисти), донедавна ігнорував національні здвиги на сході. Особливо глухою мовчанкою поминав він національну політику радянської влади на Україні Аж в останньому часі перервано послідовну мовчанку. В жовтневому випуску „Пшеглльонд-у Політичн ого" появилася стаття Камуза (мабуть псевдонім.): „Національна політика радянської влади на Україні" (Polityka narodowościowa władzy sowieckiej na Ukrainie). Видно, що політика струса, себ-то промовчування великого національного здвигу на Рад. Україні, мало доцільна, коли й польські органи, та ще й місячники, примушені присвячувати їй свою увагу.

Автор стверджує на вступі, що жовтнева революція в своїх початках спиралася на крайному антинаціоналізмі у внутрішній політиці. На перший плян висувалися проблеми суспільної перебудови.

Одначе закріплювання рад. влади на внутрішньому терені та здобування впливів на міжнародньому форумі, примусило рад. владу вступити на шлях національної політики. Висловом цієї політики є створення десяток автономічних республик, концепція союзної держави, відокремлювання поодиноких національних районів і комун, націоналізація урядів, судівництва і шкільництва у поодиноких державно-адміністраційних одиницях.

В міжнародньому обсязі радянська дипльоматія піддержує відродженські національні рухи Далекого і Близького Скоду (Китай, Сирія, Марокко, Індії) уважаючими ті рухи союзниками своєї політики.

Проводження національної політики на внутрішньому терені комуністичні чинники вважають знаменитим засобом до використання національної стихії, що нуртує в сучасних громадянствах, в користь своїх змагань до всесвітньої революції шляхом розсадження „суспільности" державних організмів своїх сусідів, в першу чергу Польщі.

„Тим пояснюється приспішена українізація всього державного апарату на Україні. В бжучому році українізацію переводиться виключно послідовно, не рахуючись з перепонами, які є виспідом недостачі української інтелігенції, зрештою сильно перетребленої самими совітами в добі більшовізації української території і збройної боротьби з Директорією і Петлюрою. Одночасно низький відсоток корінно українського населення в містах, що є головними осередками державного і культурного, — теж комплікує успішний розвиток акції.

Отсі статистичні дані ілюструють істнування такого стану річей:

В дні 1. березня 1925 відсоток українського населення на всій території України виносив 8?, 4, російського 7, 5, німецького 0·2, болгарського 0·3, жидівського 4·8, грецького 0·4, польського 0·8, иншого 7·7. Сільське населення під національним оглядом складалося з Українців — 89·6 пр., Росіян — 3·8 пр., Німців — 1·3 пр., Молдаван — 0·2 пр., Болгар — 0·3 пр., Жидів — 1 пр., Греків — 0·4 пр., Поляків — 0·8 пр., иншіх — 2·7 пр. Склад міського населення під національним оглядом представляється ось так: Українців — 27·7 пр., Росіян — 35·2 пр., Німців — 0·4 пр., Жидів — 31·2 пр., Греків — 0·3 пр., Поляків — 2·1 пр., иншіх — 3·1 пр.

З отсих статистичних даних ясно, що для зукраїнізування міст урядові чинники були змушені побороти великі перепони. Крім того при оцінці цієї ситуації треба мати на приміті, що жидівське населення, сконцентроване головно в містах, в добі царизму підчинилося русифікації і в теперішній хвилі не зовсім прихильно ставиться до проводженої українізації.

Великою перепоною в переведенні українізації є теж факт піднесення до гідности столиці Харкова зі шкодою для історичної і природної столиці, якою був Київ".

Харків — по словам автора — як місто, що лежить на окраїнах України, не може сповнити своєї додатньої ролі в українізаційній акції, тим більше, що він був донедавна майже чисто російським містом. Поголоски, поширювані урядовими чинниками про перенесення столиці з Хакова до Київа — слід уважати нереальними. Київ сьогодні є найбільшим осередком скупчення української інтеліґенції некомуністичного світогляду. Київ є центром українського інтелєктуального життя, отже такий Київ не є сприятливий на столицю Рад. України.

„Огнищем науково-культурної праці, закроєної на ширшу скалю в справді українськім дусі, є Українська Академія Наук в Київі. Діяльність Академії, офіційно підтримуваної урядом, починає стрічатися все з більшими застереженнями урядових сфер. Байдуже становище Академії у відношенні до політичних заложень комуністичної партії, значний відсоток в лоні Академії людей, або попередньо відомих з ворожих виступів проти радянської влади, або зовсім пасивних у відношенні до вимог ставлених науці комуністичною партією, вкінці піддержування контакту з українськими ученими, що діляють за кордоном на еміґрації — ось причини, їзза яких відношення радянської влади до Академії не зовсім прихильне".

Урядові сфери вже рік тому носилися з думкою перенести Академію до Харкова, але мусіли цю думку закинути їзза недостачі при-

---

Михайло Рудницький.

МАЗЕПА.

(Богдан Лепкий: Мазепа. Історична повість. Том 1-ий: „Мотря", ст. 387. Том 2-ий: „Мотря", ст. 337. Том 3-ий. „Не вбивай", ст. 395. Українська Накладня, Київ-Лайпціґ, 1926. Ціна тому 9·90 зол.).

(Докінчення.)

Трильогія „Мазепи" Лепкого є пророчистим доказом, яку нежадану еволюцію може перейти письменник, який попав на зовсім инший літературний рід, ніж той, у якому розвивався його талант довгі роки. Історична повість належить до тих родів літератури, які домагаються довшої підготовчої праці. Лепкий поставився до свого завдання настільки совісно, що вважав своїм обовязком якнайповніше зжитись із тим новим світом, який хоче відтворити. У цій праці він відсвіжив мову та стиль, поширив сферу свого зацікавлення на довгу низку суспільних прояв, з якими ніколи не міг зустрітитись ліричний поет і новеліст,

Ідея „Мазепи" проведена з ясністю, яка не полишає ніяких сумнівів; автор хотів дати тип провідника народу, позбавленого самостійности, яку він виборює свідомою, послідовною діяльністю; малюнок громадського життя за гетьманування Мазепи, — характеристику його найближчих співробітників і ворогів. На цьому загальному тлі йде паралельно романтична історія кохання Мазепи і Мотрі. Хоча два перші томи називаються „Мотря" — єдиним дійсним їх героєм є Мазепа, від першої хвилини оповідання. І від першої картини ясно зазначена лінія діяльности героя, який стає ідеальним типом свідомого державника, високоосвіченої та чутливої людини. Поручного стількиж ясних промінів зосереджує на собі його спізнена, проминаюча, мов метеор, Муза, і звеличник їх обоїх, Мазепи та Мотрі, ідеальний тип козака-громадянина, Чуйкевич.

Злобна жінка Кочубея і нерішучий Кочубей є дуже нерівною парою, протиставленою цьому додатньому світові. Сучасний читач вихований на випадковій модерній літературі, де переважають „темні характери", буде здивований цією галерією ясних типів у повісти Лепкого. Здається, що на цю надто янгольську атмосферу склались аж три причини: ідея, яку невпинно мав перед очима автор, надто велика дбайливість у доборі історичних фактів і (це мабуть найголовніше) особисті риси характеру автора. „Мазепа" Лепкого не має в собі нічого з темрявої демонічности зайдиголови, хитруна і ріжно гранної душі бувальця із „широкою вдачею". Чи тому, що сьомий хрестик на плечах не йде в парі з такими прикметами, а ще менше із становищем гетьмана, такого, як уявляють собі його нині його звеличники?

Лепкий не пропускає ні одної нагоди, щоби дати Мазепі слово на тему організації держави, громадянських обовязків, культурних потреб України. ідеалу — поставити рідну державу нарівні з иншими европейськими. Прихильники фльоберівської методи малюнку, де такі безпосередні рефлексії є смертельним гріхом, не повинні забувати, що нині мало хто вірить в єдиноцільну обєктивну, „наукову" методу: як писати повісти. Яка мета повісти, така її метода — річ ясна: в руці досвідченого письменника. Лепкий дав нам Мазепу такого, якого хотів мати сам, згідно зі своїми сучасними ідеалами, і такого, якого у великій мірі створили наші мрії про бувальщину, переплетеними зітханнями про майбутню самостійність.

Письменник не має чого лякатись докору істориків, що дав себе спокусити мряковині національної лєгенди. Лепкий міг би був сміливіше піти на зустріч цьому світові творчої уяви. Його повість не є суворо-архітектонічною будовою, в якій усе: від фундаментів до шпилю заздалегідь вимірене, мов у Фльобера, і скількість дієвих осіб та їх пригод могла бути збільшена без шкоди для композиції. Мазепа міг лишитись головним героєм, не виступаючи весь час на першому пляні.

Такі думки виринають підчас лектури „Мазепи" не з поганої звички гонити чужі твори, а з теплої симпатії для зусилля автора, який, видається, хотів промовити якнайбільше зрозумілою мовою до якнайбільшої скількости земляків. Треба тямити, що таке намагання мають у собі спільно і твори найвищих творчих довершень, зроджених в олімпійській рівновазі, і ті книжки, що стають найбуденнішою лєктурою мілионів. Тисячі разів повторяли наші історики літератури комплімент великим і малим, помершим і живим письменникам, що вони сповнили великий громадянський обовязок, тому, що... були письменниками. Цей комплімент, вилиняний, бездумчиво повторюваний і без змісту, треба би кожний раз повторити наново в його справжній вартости, а саме: що великий громадянський обовязок сповняє письменник таким твором, як „Мазепа", коли причиняється до знівечення одної з найгірших слав, яку може мати українська книжка: — слави, що вона є нудною, нецікавою і що шкода часу на її лєктуру.

Важко написати нині цікаву українську книжку, якунебудь, хоча би бульварну сензаційну; конкуренція чужинної літератури все таки надто сильна. Та наскільки важше зацікавити нашого читача твором моральної чистоти та доброти, майже педагогічним! Ось у чім лежить головний успіх „Мазепи". Його герої та настрій їх діяльности мають у собі стільки ліричної теплоти, що стаючи напр. перед постатю Карла XII,, мимохіть забуваєш прирівнювати його із славною хронікою Вольтера.

Зацікавлення історичною повістю є в читача завсіди зовсім инше, коли діло йде про повість з рідної бувальщини. Те, що в чужинній повісти є для нього зацікавленням для романтичної пригоди, в рідній зростає до безпосередньої палкої симпатії з ідеалами, яким служать герої повісти. Ось одна з найглибших причин, завдяки яким рідна історична повість, що не може рівнятись з найвищими мистецькими рисами чужинних архитворів історичної повісти, має над ними перевагу серед читаючого загалу. Лепкий зробив незвичайно симпатичну спробу: як здобути цей загал. В інтересі власного таланту, українського читача і дальшого розвитку рідної історичної повісти, яка має перед собою невичерпане джередо дорогоцінного матеріялу— він повинен продовжувати свій великий цикль історичної епопеї

міщення. Перенесення Академії було би фактично її погребанням ізза недостачі відповідних наукових сил в Харкові.

„Крім того ослаблення діяльности Академії мало би поважні політичні наслідки, з чим мусів рахуватися радянський уряд. Самий факт існування Академії на терені Рад. України зі широким обсягом наукової діяльности, хоч не в комуністичнім дусі, радянські чинники постійно висувають як противагу діяльности українських наукових товариств за кордоном.

А відношення радянського уряду до Академії—на думку п. Камуза—вимовно свідчить про дійсні наміри рад. уряду в українізаційній ділянці.

Найважніша справа.

Будуймо національне шкільництво самі!

(Стаття надіслана.)

На те все — ми мовчимо і не робимо нічого. Рушилася тепер трохи Гол. Управа УПТ. і розвела акцію за примітивне, нам давно належне право кореспонденції з владою в українській мові. І тут, хто знає, чи матимемо перемогу ізза відсутности одноцілого фронту. Не говорити нам уже про дещо вищі цілі, як мова у кореспонденції з владою...

Дуже в нас сумно й невесело! Нема в нас боєвої постави, нема охоти постояти за своїм. Якби весь нарід станув за одним, воно й було би. І жертв навіть не треба булоб ніяких!

Час найвищий! Ратуймо душу нашої молоді. Зрозуміймо, що вище всього треба ставити національне виховання молодого покоління. Зрозуміймо, що краще не жити, ніж добути хліб, а стратити себе, свою націю, своє я! Зрозуміймо, що настав уже час, коли треба раз рішитися: або сюди — або туди. Нерішено йти — значить іти на загладу, на заріз!

масово творім національні школи по селах і по містах, усюди, де тільки хоч одна українська дитина. Творім свої школи — вповні незалежні від польських „кураторій", інспекторів чи иншіх польонізаторів наших дітей. Не біймося нагінки жандармів, бо наша народня маса сильніша і витримає всяку нагінку: на своїм поставить певно свідомий своїх цілей нарід.

Щодо т. зв. „права прилюдности", то воно по правді не приносить ніякої користи, а зате, скільки пониження й моральних жертв треба принести, поки його дістанеться. Тому зірвати вже раз з усякого роду „правами прилюдности", завести в нас одну, чисто народню, нашу власну, національну школу.

Ось момент і ось клич! Сповнім його!

в. п.

„Моральна санація" й українські інваліди.

З кругів українських інвалідів пишуть нам:

Немаловажним і тяжким обовязком повоєнних державних урядів є справа забезпечення воєнних інвалідів, вдів і сиріт. Деякі уряди, в тім і польський, не можуть дати собі ради з цією пекучою справою і стараються скинути зі своїх плечей цей тягар. Через ріжні обмежені вимоги закону та адміністраційні практики у нас дуже великий відсоток інвалідів потратив інвалідські права. На суспільність упав тягар заопікуватися тими інвалідами.

Здавалося би, що держава повинна підтримати як не матеріяльно, то бодай морально ті громадські установи, що взяли на себе обовязок нести поміч інвалідам, вдовам і сиротам. На жаль, у нас діється инакше. Коли „Українське Краєве Товариство опіки над інвалідами" у Львові просило дозволу на збірку жертв у листопаді п. р., то одержало від трьох східногалицьких воєвідських урядів дозволи під такими м. ин. однозгідними умовинами:

Т. 2. „Кожна складкова ліста повинна бути заосмотрена числом і печаткою Товариства, як також підписом голови і секретаря".

Т. 5. „Особи, що займаються збіркою, матимуть легітимації з фотографіями, видані Головною Управою Товариства, а потверджені дотичним староством, як також матимуть вище згадану листу складкову, на котрій і т. д.".

Крім підписів голови й секретаря Т-ва на кожній листі й очевидно на кожній легітимації, воєвідські рескрипти вимагають ще й фотографії для кожного збирача.

Органи влади покликуються на те, що при збірках діються зловживання, тому такі обмеження конечні. Не знаємо, які вони мають дані, щоб це твердити. Але чому вони не подумають, що такі тяжкі умовини в дуже багатьох випадках унеможливлять збірку й інваліди будуть позбавлені навіть мінімальної допомоги? Адже це причиниться тільки до збільшення зла, страждань та злиднів інвалідів і шкодитиме невдоволення. Бож уряд не потурбується про них і цього ніякі державні органи не заперечать

За великий злобуток.

Львівська нарада в справі Господарської Академії в Подебрадах.

В четвер 28. листопада відбулася у Львові нарада представників українських економічних, господарських і культурно-освітніх установ у справі Української Господарської Академії в Подебрадах. На нараді був і перебуваючий хвилево у Львові професор Академії С. Тимошенко.

Він зясував учасникам в обширному й вичерпуючому рефераті теперішній стан Академії і ті обставини, в яких їй доведеться вести велику культурну та наукову працю. Присутні знали богато похвальних і додатних річей про ту високу школу з нашої преси, а також чули про неї богато гарного від тих Львовян, що мали нагоду в ній побувати та приглянутися великим здобуткам її наукової праці. Та всеж щойно на основі реферату проф. Тимошенка мали присутні змогу зясувати собі всесторонно та вичерпуюче вагу цієї великої культурної станиці та зрозуміти складний процес її колективної творчої праці.

По рефераті відбувся поважний обмін думок, при чому кожний з промовців висловлював подив для праці Академії. Між зібраними виринула гадка, щоб серед нашої молоді, яка покінчила середні школи, розвинути відповідну акцію в тому напрямі, щоб вона виїздила на студії до Української Академії в Подебрадах. Представники наших центральних установ застановлялися навіть над влекшенням виїзду, а то й забезпеченням мінімальної бодай екзистенції для тих наших студентів, що забажають туди виїхати на студії. Покищо не усталювано числа стипендій-підмог, та були голоси, щоб їх створити від 20—30.

На тійже нараді виринула ще одна думка великої ваги, а саме: розглянути всі теперішні дані та можливости на те, чи не вдалося би подебрадської Академії перенести в цілости на українську територію до Сх. Галичини в характері приватної високої школи. В тому випадку найважніше булоб забезпечення Академії чи краще підшукання для неї відповідної скількости будинків (Академія має 40 кабінетів з майном вартости мільона золотих!) та управної землі.

Для докладного обміркування обох тих справ рішено заснувати окремий Громадський Комітет, зложений з представників усіх наших центральних економічних і культурно-освітніх установ та поодиноких громадян, як також представників студентства. Комітет матиме за завдання зреалізувати першу справу (висилку студентів) та всесторонно розглянути і провірити всі дані на те, чи можлива до реалізації друга справа.

По широкому світі.

Свято фашистів у Римі. Дня 28. жовтня, в четверті роковини походу на Рим, було місто богато удекороване. В Колісеї і на сусідніх площах зібралося кільканацять тисяч „чорних сорочок". Промовляв Мусоліні. Опісля він в дїхав до палати Чігі і там із бальокону зазначив, що коли фашизм прийшов до влади, то ріжні історики й політики говорили, що фашизм є ефемеридою. Тепер фашисти є від 4 років у повні своєї діяльности і праці й ніколи не чулися сильнішими й молодшими, як нині. Мій приказ: Витревати! — закінчив Мусоліні свою промову.

Епископ у китайській неволі. Часопис „Чайнапрес", що виходить у Шанґаї, повідомляє із Шантунґа, що бандити взяли в полон англіканського епископа в Шантунзі, Скота.

Торговельна комісія в справі конференції розброєння скінчила свою працю в Парижі під головуванням чеського посла в Берні. В комісії брав участь увесь час німецький делегат Меллендорф, якого практичні внески прийняли всі члени. Комісія оминає слова „контролі збройонь", щоби не робити враження, що ця контроля звернена проти держав, що програли війну. Вона дійшла до таких висновків: 1. Міжнародня перевірка збройонь і фабрикації муніції можлива статистичною методою; 2. Покищо не можна робити висновків про стан збройонь на підставі бюджету поодиноких держав і домагатись його скорочення, заки не буде порозуміння в цій справі між державами; 3. При оцінці можливости збройонь даної держави треба брати на увагу її господарсько-суспільні умовини; 4. Перед загальним роззброєнням треба подумати про територіяльну забезпеку.

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Попереднє число „Діла" піддало конфіскаті в трьох місцях. Очеркнено в ньому одно більше місце зі статті „Після вбивства" і два місця зі статті „Перед величю Наших Героїв". Це 102 чергова конфіската нашого органу в цьому році.

— **„Громада" в Луцьку закрита!** Повідомляють нас, що відомий орган національно-демократичної думки на Волині, тижневик „Громада", що виходив під редакцією сен. Черкавського в Луцьку, закритий. За допис про положення політичних в'язнів у луцькій тюрмі, поміщений в 43 ч. „Громади", потягнено газету до судової відповідальности і те число сконфісковано. Після судової розправи газету замкнено, а віддане в міжчасі до друку найновіше (45) число „Громади" опечатано.

— **З документів часу.** Прислано нам відпис такого друкованого документу: M. S. W. Województwo Wołyńskie. Starostwo Krzemienieckie. Załącznik Nr. 2. Ważne od dn. 27. października do dnia 2. listopada włącznie w czasie dziennej. W dn. 26. X. 1926. Dz. 426/37882. Zezwolenie. Na prawo przebywania w strefie nadgranicznej w miejscowościach: wieś Bołotówka, gm. Szumskiej, wydane p. Żukowi Semenowi, zamieszkałemu w Krzemieńcu. — Starosta Krzemieniecki. Pieczęć. Uwagi: 1) Zezwolenie to ważne tylko łącznie z dowodem osobistym zaopatrzonym w fotografję. 2) Zezwolenie nie jest ważne w porze nocnej od zachodu do wschodu słońca. 3) Zezwolenie to może być w każdej chwili cofnięte. — До цього документу слід додати, що кожноразове його виставлення коштує 7 зол. Просимо обчислити, скільки треба заплатити річно на те, щоб дістатися до свого рідного села (і то тільки в день!), яке лежить біля Кремянця, коли документ виставляють усього на 5 днів. І просимо назвати нам ще одну державу на світі, в якій булиб можливі подібні „практики".

— **Спосіб творення фондацій в честь Собінського.** В честь вбитого кур. Собінського творять ріжні польські організації „народового" покрою ріжні стипендійні фондації. Перед в цих починах ведуть організації вшехпольські, ті, що заініціювали політику нищення українського шкільництва і під яких морально терором стояв кур. Собінський. Та справа вшанування терорізованого вшехполяками пок. Собінського — це внутрішня польська справа. Одначе терористи в своїй акції посунулись крайно далеко. Доносять нам, що в суботу (31. жовтня) при виплаті платень учителям, вшехпольські урядові агітатори почали стягати Українцям-учителям „добровільні датки" на стипендійний фонд ім. Собінського. Коли один з учителів запитав, чи він мусить дати, одержав відповідь, що ні, але про це буде повідомлений інспектор. Отже вшехпольські агітатори на урядових посадах далі терорізують і то ще з більшою дозою цинізму, як передше.

— **В справі „Народнього Дому" на Богданівці.** Дня 24. жовтня п. р. відбулися заходом Народньої Організації Українців м. Львова прилюдні збори в справі „Народного Дому" в Богданівці (часть Городецької дільниці м. Львова). Збори отворив голова проф. Бабин, котрий по виборі президії виголосив річевий референт про потребу у нас будови „Народнього Дому" по наших містах, а тим більше в поодиноких дільницях м. Львова. По звіті о. Гаврилюка про дотеперішню діяльність комітету будови „Народнього Дому" в Богданівці п. інж. Федецький вказав на нові шляхи придбання фондів на такі будови. В оживленій дискусії забрав голос між ин. о. прелат Кумицький, що з питомою собі вервою вказав на прокурування та пропивання нашим громадянством свого, а тимсамим і народнього майна й непотрібного його пакування в чужі кишені. По вичерпанні дискусії ухвалено одноголосно отсі резолюції: 1) Присутні збори признають потребу будови „Народного Дому" в Богданівці. 2) Вимагається все українське громадянство а спеціяльно громадянство та фінансові інституції міста Львова, щоб поспішили з моральною та матеріяльною допомогою Богданівчанам. 3) Вимагається всіх українських громадян, щоби кожний старався придбати сотню людей, які зобовязалисяб половику того, що мають видати на курення та алкоголь, складати на народні цілі.

— **З церковних справ.** З днем 28. жовтня п. р. ігуменом монастиря оо. Василіян у Львові став о. д-р Тит Галущинський. Дотеперішній ігумен о. В. Градюк назначений ігуменом монастиря в Жовкві. — До гр.-кат. духовної семинарії в Перемишлі принято на цей рік около 60. питомців, з того 23 на перший рік. Ректором семинарії іменований о. прал д-р Василь Пинило.

— **Українець — послом у Канаді.** Коли канадійський парлямент зберетьсяцього року наново в Оттаві, на його лавках засяде перший посол-Українець, Михайло Лучкович, вибраний у Вергевіль стейті Альберта. Лучкович уроджений у малім копальняним місті Шамокін в Пенсильванії, а родичів Українців, що походять з В. України. Він має 34 роки і скінчив у 1916 р. університет у Манітобі як учитель політичної економії та історії; учителював в Оттаві. До Канади приїхав з Пенсильванії в 15 році життя і від 1907 р. працював у Манітобі і вчився, переходячи тверду школу життя. Щойно коли одержав дипльом на вчителя, посвятився виключно цій професії. З Манітоби виїхав до Альберти і 6 літ учив у народніх сільських школах, а пізніше вступив до юридичного бюра в Едмонтоні. Два роки пізніше вернув до школи, до Вергевілю. У Вергевілі є 50 пр. українського населення і цим пояснюється його вибір на посла у такім окрузі.

— **Бандитизм.** Ця хроніка зачинає собі вироблювати щораз постійніше місце на сторінках краєвої преси; вломники гуляють від смерку до ранку, від міста до села, від залізничих кас до деревляних шаф. І чим більше їх арештують, тим більше появляється їх наслідників. У Бурштині зловили добре записаного львівського злодія Раца-Вайсмана, коли вибирав гроші з місцевої польської читальні; під Любачевом переловили 20-літнього волоцюгу Бардзінського-„Васюка", що грабив по дорогах жіноцтво; біля Ярослава між Сухою Волею і Новою Греблею напали бандити на селянок, забравши їм 5 зол., гуску і зимову хустину. У Львові роблять це поміському: замаскований Мазурок вирвав дамам на вулиці торбинки з рук і втікав. Останній раз, уворе не вдалась йому штука на вул. Потоцького, але дами придержуючись суворо моди, не перестають надалі держати в руках торбинки, показуючи злодіям, де мають гроші.

— **Крадуть як круки...** Касієр польського земельного синдикату на провінції взяв з каси 2400 зол., програв їх, а арештований хотів утекти. Втікаючи попав на залізничий шлях і тут трапилась сцена, мов вирізана з моральної американської фільми: у цей самий мент надїхав поїзд і розторощив дефраваданта. — Польський ксьондз Квецінський, що був гімназіяльним учителем, вибрав собі кращу професію у Варшаві: став директором земельної спілки під чудовою назвою „Зразкове село"; зразкове було воно тому, що отець духовний стягнули собі з каси 100.000 зол. селянського гроша і гуляли, заки не опинились в аресті.

Івась і Галюся.

5. Не дурний чура.

„Гей, чуро! До мене!
Раз два і швиденько
Чоботи почистиш
Але, чув: гарненько".
„Га, чистить то чистить,
Сотинку, мій пане:
Від ЕРДАЛЮ*) чобіт
Наче сонце стане"-

*) „ЕРДАЛЬ" з червоною жабою — є правдиве добродійство для шкіри.
Красвий виріб.

— **Обережно з печею!** На протязі 6 місяців забули люде як ходити коло печі. Потиснув нежданно мороз, напалали і хотіли яко мога довше задержати тепло в кімнаті—засунули комин. Вчора вся родина Фещуків була би ось-ось згинула у Львові від чаду.

— **Чехословацька церква** має тепер ок. 800.000 вірних, що відпали від католицизму. Тепер робляться заходи для заведення в життя окремого богословського факультету чеської національної церкви, бо досі богослови цієї церкви вчаться на протестантському факультеті. Парохій чеської національної церкви є тільки 160. В останніх роках ця церква підупадає.

— **Гостинний виступ російського „еміґранта".** Бувший радянський комісар Бадян приїхав у Париж і оголосив прилюдні відчити для своїх земляків-еміґрантів. Раніше повідвідував усі російські редакції, починаючи від Берліна, і скрізь представив себе провідником правої протирадянської опозиції. Берлінський „Руль" приняв його з відкритими обіймами і позичив автомобіль; паризькі редактори, напр. Мілюков, були менше довірчиві і надто довго казали йому ждати в передпокоях. Про все це „товарищ" Бадян, з професії швець, оповідав сам на викладі з пренівною щирістю, накликаючи всіх до хрестоносного походу проти радянської влади. На нещастя, між його слухачами найшовся один мешканець Кисловодська, який гямив Бадяна з його комісарської ролі, з якій він возстріляв всю його родину. На слово „Кисловодськ" Бадян спантеличився. На салі почали орієнтуватись, з ким мають діло. Посипались запити до доклядчика, який збував усіх нахабними відповідями, обіцюючи видати окрему брошуру. Счинився такий гам, що аж поліцію кликали. „Настоящій" еміґрантський російський „мітінг". Його учасники, розійшовшись додому, довго суперечались на тему: чи Бадян провокатор, чи просто „наверчений" швець, який крутить чим може...

— **Найбільша видавнича спілка газет.** Найможутнішим газетним видавцем в Европі був англійський льорд Нортклїф, власник цілої групи газет (між ин. „Таймса") звaної під фірмою тресту „Амальгамейтед Прес" (Злучена Пресова Спілка). Тепер приходить з Льондону звістка величезного значіння: всю цю спілку хоче відкупити друга така спілка, що вже має в руках половину англійської преси. Є це брати Беррі, директори товариства з капіталом 60 міл. фунтів, власники копалень, товариств обезпечень, ткацьких фабрик і друкарень. Коли контракт буде підписаний — половина, як не більше, европейської опінії та напрямку політики залежатиме від братів Беррів.

— **Світова хроніка.** Міська рада в Берліні приготовила плян міжнародньої виставки на рік 1930. — У Парижі найшли застріленого маляря Маріо де Гійон, у його власній хаті, де він пролежав більш тижня. Підозріння паде на одну знайому даму. — 4-поверховий дім можна буде збудувати за 60 днів, приноровивши нові методи праці; він буде з тривкішого матеріялу і дешевший, ніж дотеперішні; до такого висновку дійшли німецькі архітекти на фахових зборах. — Американські архітекти перевищили німецьких у своїх будівельних плянах: відомий нюйоркський архітект Уіліем Ор Людлюв запевняє, що внедовзі можна буде будувати 40-поверхові хмародеря з мішанини сталі та скла; скляна маса матиме ту прикмету, що хоронити буде перед зимном і теплом. — Дня 27-го ц. м. сотки тисяч мешканців Льондону вислухувало при радіоапаратах з великим напруженням, чи не почують відповіди... з Марса. Відомий англійський фізіольог Менсфільд-Робінсон вислав у воздушний простір бездротну телеграму грн латинські слова на адресу Марса. Марс покищо не відповів; мабуть не міг перекласти трудного латинського тексту: Orbis rictitia secombs, якого на жаль не розуміє і автор новинки, після 8 літ гімназійної науки. — Московська Академія Наук рішила відкрити ще цього року інститут для дослідження буддизму. Він ділитиметься на чотири відділи: японський, китайський, індійський і монгольський. До праці в інституті запрошені визначний знавець санскриту Японець Огігара, Індієць Сарасваті, Монголець Дабданов, один Китаєць і голяндський професор Йоган Радер. — Японські дослідники на кораблі „Мансгумару" ствердили, що найглибше місце на Тихім Океані є між островами Божін і Ізу на 9435 метрів. — Новий рекордовий лет літаком почали два Французи: Косте і Бінью, з околиць Парижа, на віддаль 5175 км. через Відень, Будапешт, Константинополь, перський залив до Каракі в північних Індіях. — В Інсбруку обсервувало цими днями населення величезний метеор, який серед осліплюючого сяйва розірвався з шумом на тисячі куснів.

Пам'ятайно: Рідна Школа — це народня фортеця, що певний захист в добі лихоліття!

Дописи.

Мостиська. *(Кооперативна анкета).* Заповіджене на 25. ц. м. кооперативне свято в Мостиських відложено з причини лихого стану доріг, який унеможливив делегатам з подальших сіл явитися. Мимо лихої погоди явилося все таки около 50 делегатів, які відбули спільну кооперативну анкету. Збори відкрив голова Пов. Організації о. Чавс і віддав провід місцевому адвокатові д-рові Кульчицькому. Звіт з дотеперішньої роботи в повіті і стан істнуючих кооператив представив повітовий організатор п. Байдала. Відтак забрав голос делегат Центрального Союза п. Зенон Пеленський, що в основно обдуманім рефераті подав учасникам виклад про ціль і значіння кооперативної ідеї. Оживлена дискусія по рефераті доказала, що учасники анкети зрозуміли референта й богато дечого навчилися. Дай Боже, щоб по словах слідували діла і кооперативна робота в повіті пішла скорою ходою. Річинець уладження кооперативного свята Повітовий Комітет оголосить окремо. *Л. К.*

Орґанізаційний рух.

Повітовий З'їзд УНДО. у Львові.

В дні 22. жовтня ц. р. відбувся у Львові в театральній салі Лисенка повітовий З'їзд Українського Національно-Демократичного Обєднання. Не зважаючи на перешкоди (похорони куратора Собінського), явилося 140 відпоручників громад цілого майже повіту. Орґанізаційний реферат виголосив голова Повіт. Народн. Комітету п. І. Л і щ и н с ь к и й, політичний реферат посол С. Х р у ц ь к и й. По виборі делегатів на Народній З'їзд відложено наради на день 5. листопада ц. р., год. 11.

Довірочна нарада в Хирові.

На неділю (24. X.) заповіджено велике віче під голим небом у Хирові. На жаль, зливний дощ і слота стали на перешкоді у влаштуванні віча. Замість нього відбулися довірочні збори за поіменними запрошеннями в місцевій читальні. У зборах взяло участь 110 громадян з Хирова і доокольчних сіл. Реферат про теперішнє політичне положення українського народу під Польщею і про завдання УНДО. виголосив ред. Василь М у д р и й, а реферат про потребу політичної орґанізації делегат зі Старого Самбора адвокат д-р Іван Д і д у х.

По рефератах відбулася дискусія.

Віче в Раві Руській.

Дня 25. жовтня ц. р. відбулося в Раві Руській в салі „Народнього Дому" прилюдне віче, скликане заходами місцевого Повітового Народнього Комітету УНДО. Віче відкрив місцевий орґанізатор п. Любомир Д а н и л о в и ч і вказавши на завдання віча, візвав присутніх до вибору президії, до котрої увійшли: Іван Б і л а н з Річок, Василь Г о л о в к а з Любичі Князі, Корнило Ц е л е в и ч з Угнова і Василь Т е р п е л ю к з Рави Руської.

Перший забрав голос посол Сергій Х р у ц ь к и й. Піднеслася і довго не втихала буря оплесків і окликів „Слава". Рава Руська призвичаєна була досі до Брилів, Байсаровичів і всяких Пастіциів, а українського посла давно не бачила. Бесідник говорив про свою і своїх товаришів працю на соймовій арені. Обговорив усі важні для нашого народу справи, починаючи від року 1923 дотепер. Відтак Забрав голос делегат Центрального Комітету УНДО. п. Олекса Ч е р к а в с ь к и й і навязуючи до промови посла, говорив про найближчі завдання Обєднання.

Вивязалася горяча дискусія, в котрій між иншими забирали голос: Іван В і т и к з Потилича, Любомир Д а н и л о в и ч з Рави, Іван С і д е л ь н и к з Камінки, Олекса К и ш а к з Любичі Князі й один польський промовець невідомого назвиська. Ухвалено цілу низку резолюцій з протестом проти теперішніх практик уряду у відношенні до українського населення. В окремій резолюції віче одобрило дотеперішню діяльність наших послів і висказало нашій соймовій репрезентації своє довіря. Віче покінчилося відспіванням народніх гимнів: „Ще не вмерла" і „Не пора".

Підчеркнути треба, що на вічу були присутні майже всі місцеві незалежні інтелігенти і біля 20 священників; решта — на загальне число 500 учасників — селяне.

Віче в Рудках.

Заходом Повітової Орґанізації УНДО. відбулося дня 26. ц. м. в Рудках в салі „Народнього Дому" в год. 17. в полудне прилюдне віче.

Віче відкрив о. Степан О н и щ к е в и ч з Купнович і вказуючи на вагу хвилі, яку тепер проживає наш нарід, відчитав порядок дня і візвав присутніх до вибору президії. По виборі президії в особах: Василя С к о ч и л я с а з Вощанця, о. Ст. О н и щ к е в и ч а й Івана Р о з д о л ь с ь к о г о з Рудок забрав голос делегат Центрального Комітету УНДО. п. Олекса Ч е р к а в с ь к и й і виголосив реферат про політичне положення українського народу, про потребу політичної орґанізації і програму Обєднання. В дискусії, що оберталася головно коло питання, чи є у нас кляси визискувачів і визискуваних, забирали голос між иншими: Волод. О л ь х о в и й з Комарна, Микола Р о г у ц ь к и й з Купнович, Ст. Я р к а з Коропужа, о. Семен К у л ь ч и ц ь к и й з Вощанця Іван С а в и ц ь к и й з Хишевич і Федь М у з и к а з Дубанеевич. Обговорено також справу „Дністра" й місцевого „Народнього Дому".

Відтак приступлено до вибору Повітового Народнього Комітету, в котрім взяли участь лише присутні на салі члени Обєднання. Вислід вибору був такий: голова о. Степан О н и щ к е в и ч з Купнович, члени: Юрко Пастернак з Загіря, д-р Володимир Климишин з Рудок, Іван Кончак з Угерець, Иосиф Сміщкевич з Кубайович, Гриньо Химяк з Новосілок Гостинних, Микола Кунько-Чайковський з Чайкович, Ст. Ярка з Коропужа, Юрко Телятник з Хлопчиць і Іван Роздольський з Рудок.

Присутні на вічу крім кількох священників і кооператорів виключно самі селяне.

Всячина.

З долі письменників. З Парижа приходить цікава звістка: велика книгарня в самім центрі міста завела нечувану новість. Вона звернулась до письменників з пропозицією, щоби, коли їх ласка, пожертвували дві годині дещо на продажу власних книжок у книгарні. Багато найдеться таких цікавих, які захотять подивитися на улюбленого письменника або відомого їм тільки з прізвища, — а скільки є таких, що з радістю заплатять „солену ціну" за примірник твору з автографом. Бо письменники жали би там давати й „автографи", кожному, хто цього забажає, а зможе заплатити „більше". Ясно, що деякі критики щиро обурились. Якто? автографи, за які ними платять тисячі, стануть звичайним крамом? Відповідь на це проста. Великі письменники, які й так добре заробляють, до такої книгарні не підуть. А ті, що глядять на свою славу непевним оком, ще й непевним про завтрішній „хліб насущний" можуть класти свої підписи до схочу. Адже, кажуть вони, коли вільно малярям продавати свої образи у власній особі, вільно акторові працювати на свою славу щоденною появою, політикові, професорові, прелегентові, чому-ж не вільно авторові? Та так кажуть тільки „сміливіші", ті, що вважають необхідним поєднати професію письменника з професією купця. Це „знак часу", часу, в якому весь світ переживає кризу інтелігенції. Инші, що глядять на ролю письменника инакше, воліють ділити свою працю на дві професії: напр. бюрову або купецьку, хоча би й в книгарні, але не за продажею власних книжок. Щодо автографів з присвятами — инше діло. Вони можуть підписувати кожну свою книжку, якщо є такі аматори, що вірять у значіння цього підпису.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Сасевського у складі 30 осіб виступає:
Вівторок 2.XI. Дрогобич.
Середа 3.XI. Борислав.
Пятниця 5.XI. Самбір.
Субота 6.XI. Старий Самбір.
Неділя 7.XI. Старий Самбір. 719 21-?

Ревізийний союз українських кооператив вистарався о знижку ціни їзди для вибраних делегатів на свої Збори в дни 6. листопада ц. р. По карти уповажняючі до знижкових білетів від 6. до 8. листопада, зголошуються вибрані делегати в своїх Повітових Союзах, а де таких нема, треба звернутися письменно й залучити уповажнення на делегата від Надзірної Ради до участи в зборах. До Львова платиться повний білет, зі Львова користається 66 процент знижки. З поворотної знижки можуть користати виключно ті особи, які одержану карту дадуть до перестемпльовання залізничій Каси на стації відїзду до Львова. 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

60 сот. коштує одна ложечка до чорної кави з хінського срібла у Мандля вул. Коперника 14. Проти кіна Коперник. 681 6—?

ФОРТЕПЯН і піяніно куплю зараз. Подати ціну і фірму. Письменні зголошення до бюра Якобі, Львів, Зіморовича ч. 14. під „Готівка". 829 2—5

КУПЛЮ РЕАЛЬНІСТЬ в ціні около 1000 долярів. Плачу готівкою. **Софія Козьменюк, хазяйка у о. Михайла Березюка, душпастиря в Ясенові горішнім,** повіт **Косів.** 828 2—3

МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК до першої книжочки по 3 зол. висилає М. Матвійчук, Львів, Панська 17. 787б) 2—4

НАЙПРАКТИЧНІША АЗБУКА діточа в коробках по 60 сот. висилає М. Матвійчук, Львів, Панська 17. 787а) 2—4

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

АДВОКАТ

Д-р Лев Кульчицький

переніс канцелярію з Рудок до

Мостиск. 832

Рада Товариства „Ревізійний Союз Українських Кооператив"
передше
„Краєвий Союз Ревізійний українських стов." і т. д. у Львові
скликує на основі § 27. статуту

Загальний Збір Союзу

на день 6. листопада 1926 р. година 10. рано

в великій салі Музичного Т-ва ім. Лисенка, вул. Шашкевича 5.

ПОРЯДОК НАРАД:

1) Відкриття Збору; 2) Верифікація протоколу Загального Збору з дня 25. березня 1925 року; 3) Зізнолення з діяльности і рахунків Товариства за адміністраційний рік 1925, та уділення абсолюторії уступаючій раді (§ 17. статуту) 4) Предмінар буджетів Товариства і усталення членських вкладок на рр. 1926 і 1927 (§§ 16. і 17. в. статуту); 5) Вибір голови і 12 членів Ради Товариства на 1926 рік (§ 17 в. статуту); 6) Внесення і запити.

На Загальний Збір має вислати кожда союзна Кооператива одного відпоручника **з правом рішаючого голосу.** Відпоручник обовязаний виказатися повновластю. Кооперативи на письмі і повновласть вложити на руки Предсідника Загального Збору (§ 12. стат.). Всі члени союзних Кооператив мають вільний вступ на Загальний Збір **з правом дорадчого голосу** (§ 13. стат.). — У Львові, дня 7. вересня 1926. р.

Рада Ревіз. Союзу Українських Кооператив
Юлиян Павликовський, голова. 1-1

Вже можна набути з циклю історичних повістей

БОГДАНА ЛЕПКОГО

п. з. „МАЗЕПА"

отсі прегарні повісти:

Мотря т. I.	зол. 9·90
Мотря т. II.	зол. 9·90
Не вбивай?	зол. 9·90

Небувала досі поява в українській літературі! Незвичайно цікаве та легке оповідання не має собі рівного в повістях цього роду, Численні дуже похвальні голоси критики. — Головний склад в **Книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка** Львів, Ринок ч. 10. 830 1-6

Дбайте про своє здоровля

„Швайцарське гірке Зілля" з маркою Когут) вживається при недугах **жолудка, кишок, обструкції і жовчевих каміннях.**

Швайцарське гірке Зілля є природним лагідним прочищуючим средством, та уделює функції органів травлення, діляє проти надмірного товстіння і побуджує апетит. Продають аптики по зол. 1·50 за коробку. Рес. Мін. Публ. Здор. ч. 400 Ляб. Хем. Фарм.: **А. Гонсецкі і Син в Варшаві, Лешно 41.** Висилаємо найменше 2 коробки по одержанню зол. 4·30 з присилкою. 728 в) 6—24

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутиком". 728 в) 17—?

Заощадите, віддаючи перерібки, золотничо-годинникарські направи як також **золочення** і сріблення до дешево і солідно виконуючої роботи **Мутка Коморовський** Бєльовського 3. при виході з пасажу 783 Миколяша. 4—5

Подяка.

Отсею дорогою складаємо сердечку подяку артистові-маляреві Вп п. Олександрові Харкові, абс. краківської академії за солідне і правдиво артистичне намальованнє церкви в Климківці в українсько-візантійськім стилю, узгляднюючи характер місцевої іконографії.

За Комітет:
о. Ілярій Органський, Михайло Баран, Михайло Малецький, Дмитро Демчак.
Лосе, дня 24. X. 1926.

Фортепяни, Піяніна, Фісгармонії
дешево і на сплати
Цінники до диспозиції
КОНРАД КАІМ І СИН
Львів, Коперника 16.
Телєф. 20-45. 833 1-4

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 244 (10.921). Львів, середа 3. листопада 1926. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудням. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 6·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Після атентату на Мусолінія.

Рим, 1. листопада 1926.

У звязи з атентатом на Мусолінія повідомляють, що револьверова куля надшарпала Мусолінієму лише стяжку ордеру Маврикія, який Мусоліні мав на собі і шматок одностроєю на висоті грудей, а потім перейшла через рукав бурмістра Больонії, який був із Мусолінієм. Серед заколоту, який зараз счинився, виконавця атентату заразже вбила обурена товпа. Мусоліні був спокійний. Задержав авто, в якім їхав, а потім поїхав у дальшу дорогу на залізничий двірець, де ждала його сім'я, яка товаришила йому в дальшій подорожі до Форті. На майдані перед двірцем Мусоліні доконав перегляду баталіону моряків, а потім виголосив промову до кількох соток присутніх офіцирів маринарки, але ні словом не згадав про атентат.

На тілі виконавця атентату стверджено 14 ран від кинжалів і сліди удушення. Найшли при ньому ще одну кулю, якої видно вже не міг ужити. Обчислюють, що від вистрілу до смерти виконавця атентату не минуло більше як півтора хвилі.

Мусоліні приїхав до Форті із сім'єю. Товпа витала його з одушевленням. Король прислав Мусолінієму телеграму, в якій шле йому сердечні бажання з приводу того, що вийшов цілo з атентату. Папа, як дізнався про атентат, казав висловити Мусолінієму обурення з приводу атентату і бажання з нагоди урятування. Мусоліні переслав із Форті до посла Артінетія, головного провідника фашизму в Больонії, телеграму, в якій головну часть присвячує розвиткові фашизму у Больонії. При кінці телеграми згадує про останній атентат як про злочинний епізод і повідомляє Артінетія, що посилає йому перестрілену стяжку ордеру, щоби зложив її до скарбниці памяток больонського фашизму. На закінчення каже: За твоїм посередництвом хочу сказати кілька слів із безоглядною певністю, а саме, що ніщо мені не може статися, доки не сповниться моя місія.

Німецько-французьке порозуміння.

Берлін, 1. листопада 1926.

Міністр закордонних справ д-р Штреземан вернув до здоровля й обняв урядування. Сьогодні відбулося засідання міжміністеріяльної комісії, зложеної з фахівців, для пороблення технічних приготувань, що виходять з програми порозуміння, уложеної в Туарі. Матеріял цієї комісії використає Штреземан завтра на комісії райхстагу для закордонних справ, де буде обговорювана в детайлях справа французько німецького порозуміння.

Польський консулят у Київі.

Київ, 1. листопада 1926.

Дня 31. жовтня ц. р. відбулося тут отворення польського консуляту, в якому взяли участь представники комісаріяту закордонних справ Бравн і Петренко, представник польського уряду Скшинський, делегати консулярного корпусу і представники місцевих властей. Після отворення консуляту польський консуль приймав гостей сніданням.

Єдиний територій між Польщею і Румунією?

Париж, 1. листопада 1926.

Паріська агенція „Фурнієр" повідомляє, що між польським і румунським урядом мають зачатися переговори в справі виміни територій на польсько-румунськім кордоні. Польща нібито є рішена відступити Румунії полоси, що лежать близько Бесарабії, а в заміну за те одержить від Румунії часть Буковини.

За довги старої Росії.

Відень, 1. листопада 1926.

„Нає Фрає Пресее" повторює за „Шікаго Трібюн" вістку, яка походить з офіційних льондонських кол, немовто уряд СРСР має намір виступити з новим пляном полагоди довгів царської Росії. А саме він має запропонувати скликання в тій справі конференції вірителів до Відня.

Вибори до міських рад в Анґлії

Льондон, 1. листопада 1926.

Сьогодні відбулися в цілій Анґлії і Валії вибори до міських рад. Особливе заінтересування викликують вибори в північній Анґлії, де розвела широку виборчу кампанію Лейбур Парті.

Гардінґ у Львові.

Львів, 1. листопада 1926.

Вчора приїхав з Дрогобича до Львова губернатор Federal Reserve Bank-у Гардінґ. Він обїздить Польщу на запрошення Банку Краєвого Господарства, щоби пізнати господарське життя Польщі. У Львові Гардінґ стрінувся в готелі Жоржа з дир. Стечковським.

Крадіж у краківському університеті.

Краків, 1. листопада 1926.

Минулої ночі невисліджені досі люде дістались на подвіря університету, відчинили витрихом входові двері, передістались до квестури і розбили касу приладами до вломів. Забрали всі гроші з каси, а саме 135 тисяч зол.

Ограблення костела.

Винники, 1. листопада 1926.

Вчорашньої ночі невисліджені люде вломилися до костела оо. Францішканів у Чишках під Львовом і ограбили його майже зовсім. Забрали всі золоті і срібні вота, вартости кількапацять тисяч золотих, срібні посудини, порозбивали скарбонки і шафи. Слідство веде поліційний постерунок із Винник.

Біржа.

Гроші.

Доляр американський 8·98—8·98 і пів, канадійський доляр 8·93—8·93 і пів, чеські корони 0·26·25—0·26·50, леї 0·04·00—0·04·33, франки французькі 0·26·33—0·26·75, франки швайцарські 1·72—1·75, фунти штерлінґа 43·00—43·40.

Золото 20 австр. корон 35·70—36·00, 20 фр. франків 33·20—33·50, 20 нім. марок 42·30—42·50, 10 рублів 45·5 —46·00.

Срібло: австр. корона 0·50—0·63, 5 австр. корон 3·30—3·40, австр. фльорен 1·65—1·75, рубель рос. 2·60—2·70, копійки за рубель 1·30—1·35.

Радянська Україна.

Робота Інституту наукової мови.

Інститут української наукової мови при Всеукраїнській Академії Наук розвинув широку роботу. Інститут має вже широку сітку кореспондентів як в Союзі, так і за кордоном, що надсилають зібрані ними матеріяли. Про завдання Інституту вчений секретар Інституту проф. Холодний говорить: Інститут встановлює наукову термінольогію на ґрунті існуючої літератури й на підставі народнього мовного матеріялу. Для ознайомлення населення з працею Інституту видаватимуться „Вісти Інституту Наукової Мови". Для збирання фільольогічного матеріялу Інститут висилає експедиції до різних районів України. При Інституті існують відділи: природознавства, техніки, сільського господарства, мистецтва й соціяльно-економічний. Інститут останніми часами має вже звязок майже зі всіма закордонними науковими установами, що з ними встановлено обмін виданнями. Між иншим Інститут заірошено принати участь в науковій праці для складення інтернаціонального с.-г. словника, що його видає Римська Академія. Незабаром Інститут видасть низку словників, а саме: великий сільсько-господарчий, ботанічний, орнітольогічний (назви птиць), іхтіольогічний (назви риб), словник діловодства й низку инших словників. Загалом намічено видати 34 словники.

Семінарі українознавства.

За дозволом Укрполітосвіти Наркомосвіти при перших державних курсах української мови та українознавства організовані будуть спеціяльні українознавчі семінарі, а саме: 1) Семінар методики укрмови, 2) Семінар українського письменства, 3) Семінар історії клясової боротьби на Україні, 4) Семінар економіки України, 5) Семінар системи радянської освіти та культури на Україні (освітні та мистецькі заклади). Семінарі мають на меті підготувати викладачів укрмови та українознавства до роботи другого ступня українізації по держустановах, підприємствах, клюбах, тощо, а також підготувати та перепідготувати кадри вчителів краєзнавців по ВУЗ-ах та школах м. Харкова. На керовників семінарів запрошено відповідні наукові та культурно-громадські сили Харкова.

Культурний звязок України з Білорусю.

Інститут білоруської культури ухвалив запросити з України на академічну конференцію, що має незабаром відбутися в Мінську, академіків Грушевського і Кримського та фільольогів Курила, Тимченка, Ганцова й Німчинова.

Концерти українського концертового бюра.

Концертове бюро при українському оперному обединанні блискуче розпочало свій зимовий сезон симфонічним концертом дирігента віденської опери Фріца Стідрі. 25. жовтня концертове бюро влаштувало черговий концерт европейського пяніста Анрі Жіль-Марше. В майбутньому з 15. листопада бюро передбачає значно поширяти свою роботу по всій Україні. В наступних концертах візьмуть участь, крім відомих російських та закордонних дирігентів і артистів, ще капеля „Думка" та инш. Між иншим концертове бюро намітило організацію низки концертів української капелі „Думка" за кордоном. У звязку з тим із „Думкою" ведуться переговори, що мають закінчитися цими днями.

Успіх фільми „Тарас Шевченко".

Фільма „Тарас Шевченко", що її випустила одеська кінофабрика, з великим успіхом демонструється по одеських кінотеатрах. Громадські, театральні та журналістичні кола, а також критики вважають, що „Тарас Шевченко" є першою вдалою спробою дати справжню культурно-національну фільму. Поруч з життям поета проходить на екрані суворе минуле українського народу та кріпацької маси, що з неї вийшов поет.

У Київській Державній Опері.

Центральною роботою з Київській Державній Опері буде постановка опери „Тарас Бульба". Сценічне оформлення до неї робить художник А. Петрицький. Складено спеціяльну комісію, що працює над музичним текстом опери.

Теорія і практика.

Львів, 2. листопада 1926.

В світлі життєвих вимог инакше представляється і справа українського високого шкільництва на західно-українських землях.

Деколи знімаються у нас закиди на адресу політичного проводу, що він не кладе спеціяльної ваги на справу українського університету, що він не висуває її на чоло своєї акції. Колиж ту справу беруть в свої руки наукові чинники, то політичний провід навіть „робить перепони" в їхніх заходах, завваляючи, що це справа політична і її розвязка належить виключно до політичних чинників.

Справді, університетська справа є питанням політичним. Під сучасну пору немає в нас ні одної справи, яка не носилаб на собі всіх прикмет політичности — як з огляду на наше положення, так і з огляду на відношення противника до всіх проявів і вимог українського життя. Дотеперішні перипетії університетської справи ясно вказують, в яку площину ставить її наш державець. — Ухвала польського сойму про заснування українського університету (закон з 26. вересня 1922) мала виключно політичний характер, щоби між иншим тим способом одержати згоду антантських великодержав на задержання Сх. Галичини. Яка-небудь згадка про неї, чи то підчас міністрування в ресорті освіти проф. Мікуловського-Поморського, чи в часах експортового лібералізму на женевській арені гр. Скшинського, чи вкінці відома акція б. мін. Ст. Грабського — все те мало тільки виключно політичну мету. І хоч справа українського університету й досі находиться в трансцедентально-платонічних районах, то вона вже віддала великі прислуги нашому противникові, не приносячи нам найменшої, навіть чисто формальної користи, навіть заспокоєння нашої національно культурної амбіції. Здається, що з університетської справи — як з цитрини — витиснули „наші" державці на міжнародній арені вже всі можливі соки і., зложили її до архіву своїх памяток під богатомовним написом: „równi z równymi, wolni z wolnymi!"

Та поруч такої постанови університетської справи вона має ще політичний характер з иншого боку. Навіть здійснення ухвали польського сойму з 26. вересня 1922 без одночасної зміни політичних відносин на західно-українських землях перетворює той університет в установу наскріз нежиттєву, мертву. Правда, навіть зруб університету, навіть два теоретичні факультети (фільософічний і правничий) булиб деяким досягненням української науки, даючи основу діяльности і варстат праці для деяких наших учених. Але таке вирішення справи не є ніяким вирішенням з погляду життєвих потреб нації. Два теоретичні факультети тільки тоді булиб в значній мірі життєві, колиб перед їх абсольвентами був відкритий шлях бюрократичної карієри на рідній землі. А так, як тепер маються справи, знаємо, що ней шлях щільно замкнений. З другого боку ми вже далеко вийшли поза рамки зрубу університету. Ніякі палятиви, ніякі півзасоби в ділянці високого шкільництва не можуть нас вдоволити. Нам потрібний повний університет з

перевагою таких факультетів, які якнайменше булиб звязані з безвинною „політикою", з кожночасними заходами створити хоч дрібну щілину для абсольвентів університету, аби охоронити їх перед найважчою долею, долею „вільного" інтелігентського пролетаря.

І тому то наш політичний провід не висуває під теперішню пору університетської справи на чоло своїх змагань. Уважаючи університетську справу політичним питанням, бажає його розвязку й обсяг поставити в такі умови, щоби по можности вирвати будучу святиню науки з кігтів репресійного політиканства.

Наші вимоги в справі високого шкільництва, річ природна, не обмежуються змаганням до заснування повного університету з перевагою життєвих, практичних факультетів. Згідно зі сучасними вимогами життя нам потрібна політехніка. Ця висока школа, наскрізь готова, гарно вивінована, високого наукового рівня, жде в Подєбрадах на перенесення її на українську національну територію. Українська Господарська Академія в Подєбрадах може бути перенесена або на Радянську Україну, або на українські землі під Польщею. З огляду на те, що Рад. Україна має вже господарські високі школи, найдоцільнішим було би перенесення її на Волинь. Розуміється, що це теж питання політичного характеру. Одночасно слід зазначити, що роля тієї школи залежна у великій мірі від зміни економічної і земельної політики Польщі у відношенні до нашого народу.

Ясно, що розвязка усіх цих питань є незвичайно складна. Вона залежна від цілої низки передумов й умов, від нашої політичної й господарської сили, від нашої спроможности перетворити теорію у життєву практику згідно з ісучасними вимогами і суспільними інтересами.

Як хочеш справді купити дешево і добре
ОКУЛЯРИ І ЦВІКЕРИ
ідя до ф-ми 820 2-20
ЛЕВ А[illegible]ЕЛЬ і С-ка
Львів, вул. Легіонів ч. 1.

За піднесення культури села.

Організуймо українські рільничі школи!

Навязуючи до шкільної анкети, поданої в „Ділі", хочу звернути увагу на зовсім занедбану ділянку в нашому шкільництві, себто на народні рільничі школи. Тут і там чуємо голоси, що такі школи є нам потрібні, але рішуче не здаємо собі справи, яким важним чинником є вони в народньому господарстві.

Рільнича культуртура стоїть на українських землях на вельми низькому рівні. Наші селяне, використовувані Жидами й поміщиками, не думають про те, щоб їм краще поводилося. Так дальше не може бути. Хто не йде з духом часу, той повертається взад. Селянські маси—це фундамент нашого народу, це одинока наскрізь здорова й сильна запора перед польонізаційним походом. Тому належалоб повести дуже енергійну акцію між селянством, щоб воно забралося врешті до закладання й удержування народніх рільничих шкіл, які у скорому часі піднеслиб рільничу культуру й економічно скріпилиб село. Організація рільничих шкіл тільки тоді матиме успіх, коли до неї візьметься і її користи зрозуміє все свідоме селянство. На державну поміч годі рахувати, бо вона не для нас, зрештою нам треба своїх чисто-українських шкіл, які виховуваліб поступових рільників.

У нас в Галичині, де 85% Українців є рільниками, вистарчилаб покищо одна рільнича школа на 6 повітів. Ми нарід бідний, тож тяжко буде й на це здобутися. При школі повинен бути інтернат (бурса), щоб кошт удержання зменшити до мінімум. Господаркою інтернату заряджуваліб самі учні кооперативним ладом під доглядом учителя. Приміщення на яких 30 учеників знайшлосяб по Народніх Домах і читальнях.

Рідна Школа, що має вже зорганізовану таку школу, певно не жалуватиме вказівок і спрямує учительські сили (2 агрономів і одного учителя для загально-освітніх предметів), де буде треба. Думаю, що за рік можнаб заложити 4—5 таких шкіл у Галичині й на Волині (де головно звернулиб увагу на управу хмелю). Дозвіл можна дістати в міністерстві рільництва, якому такі школи підлягають. Наука повинна відбуватися в зимовій порі, себто після укінчення засівів, і тревати 5 місяців. Курсів було би два (I. і II.) на протязі двох зим.

Нарікаємо на бідноту наших сільських кооператив, але не зарадимо цьому лихові без народніх рільничих шкіл. Школа веде, крім науки, ще й пропаганду у формі відчитів про кооперацію, нові методи управи ріллі, штучні погної, машинову працю на ріллі кооперативним способом, закладання досвідних піль, уладжування т. зв. взірцевих сіл, молочарство, яйчарство, бджільництво, хмелярство тощо. Наша молодь, агрономи, що покінчили високі школи за границею, знайдуть вдячне поле до попису, ну — й кусок хліба. Берім собі взірець з Данії, де кооперація і рільничі школи у спілці піднесли добробут села на дуже високий рівень. Не тратьмо хвилини дорогого часу! На нас наступають, тому збережім у першу чергу сильну економічно базу села шляхом рільничої культури народніх мас.

Наківець звертаю увагу, що згідно з законом про земельну реформу в ст. 10 (2 сказано, що чинна рільнича школа має право старатися про приділення їй куска землі для наукових цілей, конечного до її удержання на підставі осуду фахівців і в порозумінні з міністерством рільництва. Що правда, цей закон є для польського населення, але не завадилоб після зорганізування школи подбати і про це.

В західних краях Европи, а навіть в західних воєвідствах Польщі, де є сітка народніх рільничих, огородничих і т. ин. шкіл, росте швидко рільнича культура і тамошнє селянство є освічене й богате. Нашому малоземельному селянству потрібна рільнича культура ще й тому, аби воно вміло витягнути подвійний плід навіть з найменшого клаптика землі. Це не є маловажна річ, чи з морґа зберемо 8 чи 16 q пшениці. Селянство само горнутиметься до шкіл, коли побачить великі матеріяльні користи новітньої управи ріллі.

Тому до діла — без зайвої проволоки! Берімся до нього негайно і втягнімо конче до тої справи селянські маси, а по кількох роках праці народніх рільничих шкіл ми самі не пізнамо нашого темного, тихого й усіми забутого українського села!

М. Осипенко.

Українізація.

Польський голос про національну політику радянської влади на Україні.

II.

Автор уважає, що українізація є приноровлена виключно до потреб комуністичної партії, маючи на меті: а) поширити в масах комуністичні ідеї при допомозі рідної мови, б) підтримкою націоналістичних змагань відірвати маси від української незалежницької інтеліґенції та злагіднити ступінь напруження боротьби з московським центром і в) скермуванням українського руху в корито формального націоналізму (питання мови і культури) ослабити його принціпову вартість з огляду на комуністичне забарвлення його сутніх заложень. Отже комуністична партія розглядає українізацію як засіб безпеки для дальшого істнування радянської влади на Україні.

Пануюча партія є свідома того, що „українізація навіть в тій формі, в якій її переводить радянська влада, стане поважним атутом комуністичної партії в боротьбі на міжнароднім арені, шахуючи сусідні держави, в яких істнує українська квестія (Польща, Румунія, Чехословаччина)".

Крім того українізація ослабить вістря акції української еміґрації проти панування комуністів на Вел. Україні і спричинить деякий заколот в умах емігрантів.

На останньому пленумі Центр. Комітету КП(б)У головну увагу звернено на проблему українізації. Приняті там тези освітлюють справжні наміри комуністичної партії в ділянці національної політики і покладані в ній надії. Четверта теза обіймає критику попереднього відношення комун. партії до української національної проблеми. Вона звучить:

„Специфічні умови історичного розвитку України, спричинені русифікацією українського міста і більшої частини пролетаріяту з одного боку, а з другого боку завзята боротьба з контрреволюцією, кермованою українськими соціял-шовіністичними партіями, визнавання деякими нашими товаришами, що стоять на чолі нашої партії на Україні, в перших літах громадянської війни поглядів Рози Люксембург на національну квестію, — все це довело до того, що українська партійна організація на початку не доцінювала значіння національної проблеми в революційній боротьбі на Україні, а деякі товариші доходили навіть до заперечування самого істнування українського народу. Звідси випливало незрозуміння ленінської розвязки національної квестії, недоцінювання значіння української мови і розвитку української культури, як могутнього засобу культурного двигнення мас, як підставового знаряддя закріплення звязку робітничої кляси зі селянами і як неминучої передумови соціялістичного будівництва".

Пята теза присвячена виясненню еволюції поглядів комуністичної партії на українське національне

СТ. СІРОПОЛКО.

Українська книжна вистава в Празі.

В днях 3.—7. жовтня ц. р. відбувся в Празі Український Науковий Зїзд. При Зїзді зорганізовано книжну виставу підручників і наукових книг, виданих українською мовою за останнє десятиліття (з 1917 по 1926 р.). Вистава містила в собі приблизно 1000 книжок, які розложено по відділах згідно з десятичною системою, що встановлена Міжнароднім Бібліографічним Інститутом у Брюсселі.

Тому, що питання про організацію виставя підручників і наукових книг при Науковому Зїзді було вирішено лише на два тижні до відкриття самого Зїзду, підготовна праця для організації праці переводилася нашвидку. Розуміється, годі було думати про безпосередні зносини з видавцями в справі надсилки ними своїх видань, відповідаючих програмі вистави. Натомість прийшлось обмежитися лише тим книжковим скарбом, який мають бібліотеки українських високих шкіл в Ч. С. Р. Але й цей скарб використано не в повній мірі, бо значна частина книжок цих бібліотек була в руках абонентів, а стягнути ті книжки від абонентів для книжної вистави просто не було часу.

Отже книжна вистава містила в собі, на загал беручи, не більше 50% всієї продукції підручників і наукових книжок, виданих українською мовою за увесь час після революції 1917 р. Одначе й те, що експонувала книжна вистава, робило на відвідувача вистави солідне враження. У всякому разі вона давала кожному уявлення про розвиток книжної продукції з галузі науки як на Вел. Україні, так і на инших українських землях і на еміґрації, а крім того знайомила відвідувача вистави з головними новинами з кожної галузі науки й мистецтва.

Виставу відвідувано досить інтенсивно, а саме на протязі 3 днів відвідало книжну виставу 247 осіб — як членів зїзду так і сторонніх. Перейду до стислого огляду кожного з відділів книжної вистави.

Загальний відділ (0) відкривався повним комплєтом видань Українського Наукового Інституту Книгознавства в Київі, серед яких слід зазначити тільки що видані І. том праць цього Інституту під назвою „Українська книга XV.—XVII.—XVIII. ст.", а також поважний журнал „Бібліографічні Вісті" (чому не „Вісти?"). Тутже розміщено ріжні бібліографічні праці та бібліографічні часописи, починаючи від „Книгаря" що виходив у Київі з 1917 р. по 1920 р., видання Всенародньої Бібліотеки України при Українській Академії Наук, серед яких слід зазначити „Бібліографічний Збірник" ч. 1., Праці першої конференції наукових бібліотек У. С. Р. Р. (Київ, 1926, 176 стор.), видання Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, — між иншим „Історія українського друкарства" проф І. Огієнка, т. І.

Відділ філософії (1) містив у собі переважно ті курси, які було видано накладом українських високих шкіл в Ч. С. Р. З инших видань слід зазначити книжку акад. Д. Багалія та М. Яворського „Український філософ Т. С. Сковорода" та цілу серію книжок, присвячених національному питанню, в числі яких була виставлена тільки що видана книжка Д. Донцова „Націоналізм" (Львів, 1926 р.). Найбільш бідно був представлений відділ релігії (2); тут експоновано було лише видання В—ва „Українська Автокефальна Церква".

Зате досить богатий був відділ соціольогії (3). Найбільшу частину книжок в цьому відділі складали книжки економічного характеру. Перш за все слід вказати на цілу низку підручників з політичної економії та її історії (праці проф. В. Тимошенка, проф. О. Мицюка, доц. І Кабачкова, проф. І. Шимоновича, книжка Ф. Михалевського „Початковий курс політичної економії" (Київ, 1926 р.), з економічної географії України (проф. І. Фещенка-Чопівського, проф. К. Воблого, проф. Я. Пілецького та ин.), з фінансової науки і т. п. По друге — поважне місце займали книжки, присвячені кооперації. З нових видань в цій галузі науки можна зазначити такі: „Історія кооперації" С. Бородаєвського (Прага, 1925), „Теорія і практика кооперативного кредиту" — йогож (Подєбради, 1925 р.), „Принціпи і теорія кооперації" О. Тотомянца, „Кооперація в суспільстві капіталістичному та радянському" П. Височанського (К., 1925 р.), „Начерк розвитку української споживчої кооперації" — йогож (Х., 1925 р.) „Сільсько-господарська кооперація" Маєвського (Х., 1925 р.) й ин.

Щодо науки права, то вона була представлена переважно курсами професорів Українського Університету в Празі. З инших видань слід зазначити книжки: „Народній суд в Українській Соц. Рад. Республиці" Д. Пещанського (Х., 1924 р.), Торговельне правознавство" проф. М. Мітіліно (Х., 1924 р.), „Право спадкоємства" Г. Волкова (Х., 1925 р.), „Збірник Правничої Комісії Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові" (Л., 1925 р.), „Праці комісії для вивчування звичаєвого права України", вид. Української Академії Наук (К., 1925 р.), „Праці комісії для вивчування історії зах.-руського та українського права", вид. Українська Акад. Наук (К., 1925 р.) та ин.

Наконець до цьогож відділу належить педагоґіка. Тут виставлено ріжні букварі читанки, методики, а крім того теоретичні праці з дошкільного виховання, шкільної справи та позашкільної освіти. Серед найновших педагоґічних видань можна зазначити „Краєзнавство в трудовій школі" П. Волобуєва і П. Мостового (К., 1926 р.). „Педагоґічна освіта на Україні" М. Зотіна (Х., 1926 р.) і ин. Тутже виставлено педагоґічні журнали, що виходили з 1917 р. на всіх українських землях.

Відділ мовознавства (4) включав у собі головним чином ріжні граматики української мови, а також студії над українською мовою. З нових праць в цій галузі науки можна вказати на „Український язик у минулому й тепер" К. Німчинова (Х., 1925 р.), „Уваги до сучасної української літературної мови" О. Курило (К., 1925 р.) і ин.

У відділі чистих наук (5) знайшли собі місце підручники та книжки з математики, фізики, хемії та природознавства. Значну частину книжок цього відділу складали курси професорів Українського Педаг. Інституту в Празі та Господ. Академії в Подєбрадах. Чимало було видань також Української Академії Наук. Серед останніх можна зазначити „Застосування комплєксних величин до теорії суставних лапіюгів" проф. М. Оглобліна, „Про квадратичні форми та лінійні перетворення" М. Кравчука, „Записки фізично-математичного відділу", „Українські Геольоґічні Вісти", „Минуле фавни Поділля" В. Хранєвича". „Ссавці Поділля" — йогож, „Бюлетень кабінету антропології та етнології" та ин. Із числа инших видань слід одмітити підручники, видані Держ. Вид. України, Гром. Видавн. Фондом, Вид-вом „Шлях освіти" й ин.

Відділ прикладних наук (6) містив у собі підручники і книжки з медицини, інжінірства та сільського господарства. Цей відділ складався також переважно з видань українських шкіл в Ч. С. Р. З инших видань в галузі медицини можна зазначити такі: „Фізіольоґія людини" проф. Данилевського (Х., 1926 р.), „Кур. фізіології" Ісаїна (Х., 1926 р.), „Внутрішні хороби" Цельтнера, (Х., 1926 р.), Хвороби вуха, горла та носа" Пучківського (Х., 1926 р.), „Курорти України" І. Холодного (Х., 1925 р.) і ин.; в галузі інжінірства та сільського господарства з числа радянських ви-

питання. Вже в добі німецької окупації комуністична партія признала потребу будування України як окремої держави, признала існування української культури та української мови (а не діялекту). Та в тому часі зявилася неправильна, немарксівська і неленінська теорія боротьби двох культур (української і російської) при невтральности партій і радянської влади (або навіть при їх співділанні з признаваним за неминучий процесом русифікації).

„Річ зрозуміла, що така теорія при її здійснюванні мусіла неминуче привести до ще більшого загострення національних противеств і поглиблення культурної пропасти між більшістю робітничої кляси з одного боку і селянами з другого. Фактично була вона водою на млин шовіністів з обох сторін. Українізація партії і державного апарату початково йшла дуже поволі. Російський апарат оставав незмінений, на велике здоволення дрібної російської буржуазії міста, що була головним виконавником великодержавного шовінізму. А з того, що радянський апарат, з уваги на свою мову, не відповідав українським масам, користали українські шовіністи. Тільки з великим напруженням при безпосередній участи тов. Леніна і при тому зовсім не відразу, а ступнево, вдалося проломити недоцінювання національного питання і неправильне його розуміння в середовищі кермуючої частини партії. Ще з більшими труднощами вдалося перевести правильну лінію в національній квестії серед партійних мас. Доперва після XII. зїзду партія вкінці зірвала з теорією боротьби двох культур і вступила на шлях активної українізації, ставлячи собі за завдання:

а) опанування всієї партійної організації України через українську мову та через студіювання суспільно-політичних й історично-обичаєвих умов життя України,

б) партійна керма над повстаючою українською культурою при активній організичній участи партії в її будівництві,

в) більшовицьке виховання, втягання до активної праці і висування на чоло українських партійних кадрів, в першу чергу зпоміж робітників і селян,

г) скріплення України — як державного організму і зкріплення її звязку з усім СРСР., втягання широких мас корінного населення до державного і господарського будівництва, зближення державного апарату до мас шляхом доповнення його людьми, що знають мову, життя, обичаї і звичаї місцевого населення".

Шеста теза подає урядову статистику українізації, яка висловлюється такою пропорцією: урядування в державних бюрах зукраїнізовано на 65 прц., державний апарат в районах і округах урядує майже в цілости в українській мові, нижче шкільництво зукраїнізовано до 60 прц. (останніх 20 прц. обіймає школи для національних меншостей), пресу зукраїнізовано до 60 прц., школи політграмоти зукраїнізовано до 50 прц., відсоток корінних Українців в партії піднісся з 37 на 47 прц., відсоток корінних Українців в комсомолі зріс з 50 на 61 проц.

Гірше представляється українізація в ділянці середнього і високого шкільництва. Відношення професури до українізації є досить опірне. У звязку з проєктованою українізацією вищого шкільництва відбувається відплив наукових сил з України в Росію. Найкорисніше під тим оглядом представляється Київ. Великою перепоною в українізації вищого шкільництва є недостача шкільних підручників на університетському рівні. Тому в першій стадії українізації покликано окрему комісію, якої завданням створити відповідні підручники. Крім того рад. уряд дозволив спровадити більшу партію українських університетських підручників, виданих в Чехословаччині.

В парі з українізацією вилонюється й російська проблєма на Україні. Примусове поширення української мови та звільнювання з урядів за незнання української мови викликує антагонізм російського населення, скупченого в містах. Той антагонізм зростатиме в міру поступів українізації і в недалекому часі станеться поважною проблємою для радянської влади.

По широкому світі.

Про меншости в Румунії висказався директор секції для меншостей при Лізі Націй Ерік Кольбан в тому змислі, що з їх положення він вповні вдоволений. Кольбан відбув поїздку по Трансильванії і був у більше як 40 не-румунських місцевостях, а всюди ствердив приязні взаємини між меншостями і румунською владою. Про ці свої спостереження говорив Кольбан в Букарешті перед представниками преси, якнм заявив, що в Лізі Націй мема ніяких жалоб меншостей з Румунії. — Щасливі ті румунські меншости тай годі!

Протидержавна організація в Ковні? Польські газети повідомляють: В Ковні на передмісті Фреда викрито переворотову організацію. Кількох її членів хотіло висадити у повітря муніційні склади, що є під містом.

Британська державна конференція, в якій, як відомо, беруть участь і представники доміній, відбувала в трьох останніх днях свої політичні наради таємно. Обговорювано справу взаємин доміній до Англії. з окрема співробітництво на полі летництва і мореплавби.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашне число нашого часопису сконфісковано в пятьох місцях; із передовиці вичеркнено всю другу половину, із статті „Найважніша справа" два більші місця і два місця із статті „Моральна сапація". Це 103 конфіската цього року.

— **Український Географічний Інститут у Харкові** основується під проводом проф. д-ра Степана Рудницького. Ця найновіша українська наукова установа має виповнити ще одну немаловажну прогалину в нашій науці. Віримо, що УГІ. під умілим проводом нашого відомого вченого сповнить якнайкраще своє завдання. До ближчої співпраці в Інституті мають бути покликані, як зачуваємо, ще й наші учені з Галичини й еміграції.

— **Чужинці про нашу пяністку п. Божейко.** З нагоди концерту нашої пяністки п-ни Володимири Божейко, який відбудеться в середу 3. XI. в год. 8-ій вечером в салі Лисенка, подаємо деякі голоси чеських та німецьких рецензентів, що з великим признанням висповлюються про її гру. І так рецензент чеського щоденника „Трібуна" з 10. травня 1925 р., подаючи музичне справоздання з Шевченківського концерту в Празі, на якім наша артистка виступила як солістка вечера побіч М. Менцінського, пише: „В успіху цього вечера найбільшу заслугу приписати належить пяністці В. Божейко. Її повна темпераменту бриляитна техніка не змогла ще вийти на яву в початковій точці „Funerailles" Ліста — зате в дальших творах, зокрема в кінцевій Гаварі-і Ліста виказала пяністка, завдяки відповідному доборові точок, повну зрілість інтерпретаційного мистецтва, яке при своїм видимо технічнім підкладі є тим цінніше, що зворушує чуття та надає повного життя технічним прикметам пяністки". В щоденнику „Народні Політика" з 12. травня 1925 р. пише д-р І. В.: „В тягу програма гарно розігралася пяністка В. Божейко. Найкраще підходить ій Ліст — для його „Гарантелі" має пяністка легку руку". Відомий зі своєї суворости в оцінці музичний перечет „Нас Фолк Прагер" пише в томуж часописові з 22. травня 1922 р.: „В пяністці В. Божейко дозрває сильний пяністичний талант. Ніхто не припускав би, що ця блідолиця дівчина викаже стільки сили у пасажовій та акордовій техніці й викреше стільки пристрасного огню з мрійливої задумчивости. А в „Іллюстріртес Вінер Екстраблят" читаємо: „Відома пяністка В. Божейко є високоталановитою артисткою, яка тільки честь приносить знаменитій школі проф. Кессісогля (відомий віденський педагог і знаменитий пяніст). Головну точку вміло уложеної програми становив „Карнавал" Шумана, виконання якого викликало одностайне признання і змусило пяністку до наддатку: Шуберт-Ліст „Erlkönig". Також і в инших точках програми виявила пяністка повну зрозуміння інтерпретацію, визначну техніку і гарний удар".

— **Ucrainica.** Д-р Карло Гец (Götz), звич. професор славянської фільольогії на університеті в Бонн н. Р., автор знаменитої 4-томої „Руської Правди", „Історії славянських апостолів Константина і Методія" і „Київо-Печерської Лаври" викладатиме в зимовім семестрі 1926/1927 порівнуючу граматику російської, української, сербської і болгарської мов. — **А. Я.**

— **„Ловля душ".** Наших громадян, головно селян, які приїжають до Львова в справі лікарської або правничої порадн окружають щоденно по залізничих двірцях та головних вулицях хмарою агенти різних дрантивеньких лікарів і адвокатів і силоміць тягнуть їх до своїх хлібодавців. Крім цього ці „темні духи" залюбки торгують ланцюжками та годинниками зі штучного золота, які дуже часто збувають недосвідченим селянам за грубі гроші. Добре було би, якби наші інтеліґенти по селах і мистечках вряди-годи інформували селян про такі прикрі несподіванки великого міста і давали їм адреси рідних адвокатів і лікарів, яких чейже у Львові маємо досить.

— **Завзята непрятелька життя.** 26-літня легка дама Софія Мендик, що відсиджувала якусь меншу кару в поліційних арештах, мусіла прийти до переконання, що життя справді нічого не варта, коли зважилась на такий спосіб самовбийства: змішала у вязничній келії вапно зі стіни з тютюном і це зїла. Скінчилось на різанні в животі і переполоканні шлунка.

— **Матері і діти.** Суд присяжних звільнив 19-літню служанку Тополиську з Верхати-Монастиря, яка породивши дитину задушила немовля та закопала в полі. Одночасно трапились у Львові два нові випадки підкинення дітей бідними мамами: одну півторарічну дитину найшли на Підзамчі 4, другу на Цетнерівській.

— **Смерть цадика.** Помер белзький рабін Сухер Бер Роках у 74. р. життя, один з найславніших рабінів у світі. На

ПЕРШОРЯДНЕ
ПАХУЧЕ МИЛО
ДО ПРАННЯ І ДО МИТТЯ
837 1—4

відгуки дня.

Монархія анте портас.

Я просто не маю права хоч на один день виїхати зі Львова. Зараз щось таке поробиться в політиці, що потім не знати, як до цього забиратися. Звичайна річ: не тримаєш пальця на живчику політичного життя, не контролюєш і не справляєш його і воно покотиться кудись, як... щомісячна платня.

А вже як я на тиждень чкурму куди, то в політиці чиста метелиця заводиться.

Мова тут про політику більше загально, не про нашу українську, бо ця остання рідко коли зрушується з твердих вікових основ, не рахуючи змін у орієнтації, комбінації чи компромітації.

За час моєї відсутности сталася незвичайно цікава політична подія: Польська шляхта зїхалася до Несвєжа на нараду в справі вибору короля. А щоби не було сумнівів щодо кандидата, то поїхав туди і... маршалок Пілсудський.

Я не маю нічого проти того, щоби в Польщі був король. Навіть можу допустити, щоби ним став якийсь ходачковий шляхтич, що колись зазував у сторону соціялістів, тільки щоби сам був невимагаючий і другим не давав красти.

Не болить мене і те, що я не дістав запрошення на цей зїзд. Правда, маю такі самі шляхотські права, як дехто другий, але нащо, аби мені котрийсь із „зубрів" чи „лосів" сказав таке, як гр. Бадені адвокатові Маєському:

Czasem między wielkich psów
Włażą małe pieski.
Więc niech żyje mały pies
Adwokat Majeski...

Ліпше вже остати дома і слухати, що ті „великі" врадять самі.

Але одно мені прикро.

Як відомо я є за рівноправністю всіх народів без ріжниці метрики і піднебіння, а мої монархістичні переконання зовсім тут не перешкаджають. І тому прикро стало мені, коли я прочитав, який буде титул — будучого короля Польщі.

Титул звучить: Король Польщі і Гетьман коронний України. На тім і крапка, так немов би Польща тримала тільки ці два народи.

А преціж ще є стільки инших народностей, яких не можна в титулі поминути.

З огляду на те, що справа вибору короля відтягнулася дещо через непевну погоду, а титул може бути ще змінений, я подаю новий проєкт на нього:

„Король Польщі, Коронний Гетьман малопольської України, Великий Князь Малої Литви і Білої Руси, Кайзер Шлеська, Поморя і Данцігського Коридора, Ірод Галицької Палестини, Шах Караїтів, Великий Кабзан Вірменів і пр. і пр.

Думаю, що мій проєкт перейде без дискусії, хіба що ще яка нація, — як от Москалі, — бажалаб і собі влізти в титул.

Накінець, маленьке побажання до організаторів зїзду.

Другий зїзд для вибору короля не повинен відбутися в Несвєжу, бо справа виглядатиме „nieświeżo". Найліпше зробити його в Смоґоню, з огляду на традицію і значіння цього міста. Там кождий „ломазаник навчиться швидко своїх королівських обовязків, — себто танцювати так, як скажуть його виборці.

Ґалактіон Чінка

дань можна відмітити „Свинарство в сільському господарстві" Плушника (К., 1924 р.), „Загальне скотарство" проф. П. Лавренюка (К., 1925 р.), „Буряки на Україні та боротьба з ними" І. Шевельова (Кат., 1925 р.) і ин.

Відділ мистецтва (7) містив у собі книжки, присвячені малярству, архітектурі, театрові та музиці. З новіших видань тут можна відмітити такі: „Українська хата в околицях Львова" В. Січинського, (Л., 1924 р.), „Стилі" — йогож (Прага, 1925 р.), „Деревляні дзвінниці і церкви Гал. України XVI.—XIX. ст. — йогож (Л., 1925 р.), „Український театр" О. Кисіля (К., 1925 р.), „Триста років українського театру" Д. Антоновича (Прага, 1925 р.), „Килими України" В. Пещанського (Л., 1925 р.), „Народні співці й музиканти на Україні" К. Квітки (К., 1924 р.), „Перський театр" акад. А. Кримського (К. 1925 р.), „Музична теорія" С. Дрімцова (К., 1925 р.) і ин.

Відділ історії письменства (8) подав цілу збірку підручників і розвідок з історії українського письменства (праці проф. М. Грушевського, М. Возняка, О. Дорошкевича, С. Єфремова, Б. Лепкого, О. Барвінського, В. Коряка, М. Зерова й ин.), а також монографії, присвячені окремим письменникам (напр. „Леся Українка" Музички, Х., 1925 р., „Леся Українка" Драй-Хмари, Х., 1926 р., „Коцюбинський" С. Єфремова, К. 1922 р., „Ів. Нечуй-Левицький" С. Єфремова, К., 1925 р., „Марко Вовчок" З. Бойка, Ляйпціг, 1925 р. і т. д.). Багато книжок про „Шевченкознавство" (праці В. Щурата, І. Свєнціцького, акад. С. Смаль-Стоцького, В. Коряка, В. Дорошенка, А. Єнзена та ин.).

Останній відділ історії та географії (9 також містив у собі великий комплєт підручників для середніх і вищих шкіл з географії — проф. С. Рудницького, В. Геринговича В. Кістяковського, М. Кордуби, М. Дольницького, проф. О. Покровського та Л. Колісниченка й ин., з історії — акад. М. Грушевського, проф. Д. Дорошенка, проф. О. Шульгина, М. Яворського, О. Єфименка, Р. Віппера, С. Томашівського та ин.) та окремі наукові розвідки переважно з історії України або з географії України. З найновіших праць в цих галузях науки можна зазначити такі: „Нарис української історіографії" акад. Д. Багалія (К. 1925 р.), „Декабристи на Київщині" В. Базилевича (К. 1926 р.), „Узбережжа ріки Уборти" акад. П. Тутковського (К. 1925 р.), „Узбережжа ріки Жереви" — йогож (К., 1925 р.), „Основи морфольогії й геольогії Підкарп. Руси й Закарпаття взагалі" С. Рудницького (Ужгород, 1925 р.) і инші.

В таких загальних рисах можна характеризувати книжну виставу з нагоди Українського Наукового Зїзду в Празі.

Як відомо, літом цьогож року відбулася в Празі українська книжна вистава, яку зорганізовано у звязку з Міжнародним Бібліотечним Зїздом. Завданням тої виставн було представити книжну продукцію за останнє десятиліття в цілому, а не лише підручників і наукових книжок, а також показати хочаб не в повній мірі відділи „Ucrainica" та „Ševčenkiana". Літня книжна вистава відріжнялася від осінньої не тільки обсягом, але й системою розміщення експонатів: на першій виставі розміщено експонати з відділу „книжна продукція" по видавництвах, тоді як на другій виставі — по змісту самих книжок, відповідно до десятичної системи. І треба сказати, що власне така класифікація книжок на осінній виставі давала відвідувачам й можливість грунтовно ознайомитися з книжковим скарбом кожної галузи знання і тому вповні гармонізувала з характером самого зїзду.

Небувалий стінний календар „Рідної Школи“ на 1927. рік

ілюструючий образками діяльність Товариства, вже друкується, й на днях буде розісланий усім Вп. Прихильникам. 814 3–3

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

Ґрамофони і плити

в найбільшім виборі

„МЕЛЬОДІЯ“ ЛЬВІВ Коперника 5.

Телеф. 8—59. 602 1-?

1 зол. 50 сот. коштує одна ложка, ніж, або вилки з хінського срібла у Мандля Коперника 14. Проти кіна Копернк. 581 б) 2—?

До Високоповажаного Пана
Йосифа Раппапорта, дентиста
у Львові, пл. Марійська ч. 7.
(над кавярнею де ля Пе).

За незвичайно старанне технічне виконання узубления складаю Вам отсею дорогою мою щиру подяку.

З належною пошаною
Д-р Степан Біляк,
835 1-1 адвокат в Городку Яг.

протязі 30 років мав величезний вплив на жидівську масу Галичини і поза її межами, створивши довкола себе справжній рабінацький двір з атмосферою своєрідного ортодоксійного гебрайського культу. Австрійська влада при помочі галицьких намісників завсіди рахувалась з його впливом на жидівську масу, і зверталась до нього у важних політичних моментах (напр. вибори). Роках стояв довгі роки на становищі повної ортодоксії, неприхильної до модернізації жидівського життя, згодом побачивши перевагу „нових течій“, обмив руки від політики, обмежившись виключно до впливів релігійних. Белзький „двір“ рабіна мав фанатичних прихильників серед широкої побожної маси Жидів у всьому світі. Недурно Роках виводив свій рід від славного амстердамського рабіна, а той аж від короля Давида. Правила домашнього ладу у домі рабіна мали суворість релігійного обряду. До цього дому крім блищої та дальшої родини належали численні „брацтва“, які творили окрему касту і користувались фондами спільної каси, піддержуваної головно доходами рабіна — дуже значними. Головним зайняттям рабіна була молитва і зберігання правил талмуду, себто головно посту. Рабін мало їв, майже не пив і не курив, бо тютюн відриває від науки. Мав десятеро дітей: двоє з першого подружжа, семеро з другого. Його наслідником є найстарший 44-літній син; найстарша дочка є за рабіном в Острілі на Волині. Другий син, з другого подружжа, не мав щастя в любови: його жінка з европейською освітою покинула його і виїхала до Палестини як учителька. Чотири дочки белзького цадика славляться своєю красою і европейською освітою. Похоронний обряд при покійнім рабині дуже оригінальний. Дві ночі тіло рабіна лежить ненарушно в ліжку, вкрите рядном. Другий день (субота) присвячений жалобі: тризні та співам. У суботу вечір покладено тіло рабіна на землі. Від цієї хвилини жидівська маса переходила перед покійником, а всю передпохоронну ніч відчитували псальми. У неділю вранці кількадесять рабінів, що приїхали до Белза, обмивали тіло. В полудне перенесли тіло до синагоги, де виголосили промови: брат рабіна і по черзі, всі його сини, зяті, нареченій наймолодшої дочки і його батько люблинський рабін. Пізніше голова місцевого кагалу подав до відома, що наслідником покійника є його найстарший син, Арон.

— Два нові памятники Масарика. В день чеського національного свята (28. м. м.) відслонено два нові памятники в честь Масарика, а саме в місті Градец Кральови і в Йозефові.

— Американська практичність. Невідомо, чи існує в нас статистика, наскільки збільшилось число тих, що вчаться класичних мов: латинської та грецької. Гадаємо, що сильно зменшилось. Родичі дійшовши по 8 роках науки до переконання, що втратили на дурно час і енергію на вивчення співець і граматики, нерадо повторяють той самий експеримент на своїх дітях. В Америці инакше. Коли в 1890 р. було там лише 100.000 учеників, що вчились латини, в 1915 р. було їх 500.000, а в 1925 р. є вже міліон. Чому? Чи тільки тому, що латина — головне джерело англійської, мов для української — старославянська? Ні. Американці вчать латини у найтіснішім зв'язку з сучасністю. Коли в школі читають про Цінціната — орієнтують його з през. Куліджем, тому, що він також дійшов до становища голови держави від хліборобства; коли грають у мяч, співають національні гимни в латинськім перекладі — хоча й не поетичнім, але живім. А пригоди Одисея, Енея, чи Галійську війну оглядають на фільмі; у школах грають класичні змодернізовані пєси, навіть перероблені на оперетку та фарсу. Чи такі студії дають ученикам знання латинської мови — це друга справа. Але в кожному разі така метода навчання не дає їм позіхати і ставитись з відразою до латинської книжки і напевне полишає їм масу відомостей про класичний світ. Коли ми дійдемо до цього? Мабуть не раніше, аж кожний наш селянин матиме автомобіль.

— Найсильніший чоловік. Майже кожне місто (головно провінціональне) читає раз у рік афіші про приїзд „найсильнішого чоловіка в світі“. Львів оглядав два роки тому такого „повітного Самсона“ Брайтбарта, що вмер недавно від затроєння крови при продукціях ломання залізних штаб. Більші міста мають ще сильніших людей. Европейська преса згадує тепер справжнього Самсона, який після виступів у Парижі зупинився в инших великих столицях. Його прізвище Ріґульо; має 23 роки, важить приблизно 100 кільо. Два роки тому був простим жовніром; підчас олімпійських ігрищ у Парижі виступив як аматор і побив усіх професіоналів без трудноців у підношенні тягарів; він підносить 171 кільо з землі понад голову; одною рукою 105 кільо. Одночасно є знаменитим грачем у копаний мячі й инших легкоатлєтичних спортах. Щойно від року став „легкоатлєтом“ з професії. Будова його тіла є зовсім нормальна і не визначається величезними розмірами.

— Чи ви танґрамите? Прочитайте це слово ще раз уважно і затямте собі його. Це не друкарська похибка, а нове модне слово, яке незабаром увійде в життя. Париж і Льондон уже грають у танґрам. Це не є новий дикий танець, а нова товариська гра, яка може забавляти більше осіб або й одну, коли вони не знають, що розумного зробити з дурним часом. Є це деревляний прямокутних з ебоніту, поділений на ріжні нерівні кусні. З них можна складати предивні фігури. Поворот до діточих літ, до каміщів Ріхтера, а навіть до давної давнини наших предків. Китайці грали в танґрам уже тисячі літ тому і називали його „чі чіяо чу“ себто понашому „сім чудодійних кусків“. Греки мали таку саму штуку з 14 кусків, називаючи її „стомахіон“ або „льокульос“, буцімто придуману Архімедом. Дивне, що фігури у цих двох народів були зовсім подібні. Ще дивніше, що сучасні Архімеди справді не в силі придумати нічого нового і що люде для розсіяння нудьги хапаються тих самих способів на протязі століть!

— Світова хроніка. Недавно вкрали з державних пруських архівів цінні рукописи, між иншим і листи Лютера. Рукописи продано в Бельгії одній англійській фірмі. Фірма дізнавшись, де їх вкрадено, звернула рукописи, але задержала листи Лютера, домагаючись за них 500.000 м. Пруський уряд починає процес. — Італійський уряд звернувся до радянського уряду з проханням подати йому звістку, що сталось з італійським „Наполеонівським“ прапором, узятим російською армією в полоні в 1812 р.; дотепер він був у Казанськім соборі, тепер перевезений у Москву. — Вуличний бідний 58-літній скрипак шкотського міста Кіркальді, на імя Андрій Гільок став одним махом славним на весь світ: дістав у спадщині по якімсь кревняку, що виїхав давно до Австралії 800 тис. фунтів. — У Москві влаштовано в ріжних пунктах міста величезні гігантофони, які передають безплатно щоденно концерти радія для населення. — В Америці обікрали майно наукової експедиції до бігуна, Амундсена: звідти вислали до Норвегії 200 скринь з ріжним приладдям. Коли вони прийшли до Норвегії, в середині була тільки солома та папір. В який спосіб довершено крадіж, ніхто ще не знає.

Товариство „Просвіта“ у Львові скликує на день 7. листоп. 1906

Краєвий зїзд провідників і режисерів амат. театр. гуртків

який відбудеться від год. 10 рано в великій салі Муз. Т-ва ім. Лисенка у Львові, вул. Шашкевича ч. 5. з слідуючим порядком: 1. Відкриття Зїзду. 2. Значіння і завдання Амат. Театр. Гуртка — проф. Мих. Галущинський. 3. Значіння і завдання хорів і музичн. гуртків — о. Садовський. 4. Організація театр. гуртків і театр. комісій — п. Мурський Петро. 5. Організація хорів і муз. гуртків — д-р Чайковський Богдан. 6. Виставa театральних приладів. 7. Театр. вистава на сцені „Одружіння“ комедія Гоголя. Кождий амат. Гурток, а особно Виділ філіяльний повинні вислати своїх делегатів. 842 1—1

✝ Посмертна згадка.

О. Юліян Козловський, парох в Іваню, деканата заліщицького, помер в Іваню дня 18. жовтня 1926 р. в 51 році життя, а 27 священства. Покійний був парохом повних 20 літ в Іваню і через цілий той час трудився ревно в своїй парохії коло просвітного і економічного двигнення нашого народа. Довгі літа аж до своєї смерти був головою читальні „Просвіти“ в Іваню, основаної ще в 1896 р. Його попередником о. Велигорським, одним з перших піонірів просвітної і політичної праці в заліщицькім повіті. Заходом Покійного основано весною ц. р. в Іваню кооперативу, яка гарно розвивається. Завдяки діяльности Покійного громадяне Іваня є національно та політично освідомлені і свого часу, перед війною, виявили при соймових і парляментарних виборах подиву гідну залізну солідарність і військову дисципліну. Скромної вдачі і приступний для всіх, тішився Покійний любовю своїх парохіян і симпатією всіх, що його знали. Тому і смерть Його оплакували на похоронах всі його парохіяне і численно зібране кондеканальне духовенство. Над відкритою могилою Покійного промовляв іменем духовенства о. Олександер Руденський, парох у Жежаві, іменем філії тов. „Просвіта“ в Заліщиках голова д-р Роман Стефанович, адвокат у Заліщиках, а іменем громадян Іваня виголосив зворушуючу промову Орест Вістовський. Нехай буде Покійному пером рідна земля, котру він так любив і для котрої народа цілий свій вік він так щиро трудився!

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:
Середа 3.XI. Борислав.
Пятниця 5.XI. Самбір.
Субота 6.XI. Старий Самбір.
Неділя 7.XI. Старий Самбір. 719 22-?

„Український Національний Хор“ під управою Дмитра Котка:
4. XI. — Золочів.
5. XI. — Тернопіль.

До складу хору негайно потрібні для виїзду на Німеччину 2 баси і 1 тенор. Зголошення слати негайно Варшава, пляц Trzech Krzyży 13. Музична Школа Д. Котко. 528 1—?

Ревізійний союз українських кооператив вистарався о знижку цін їзди для вибраних делегатів на свої Збори в дни 6. листопада ц. р. По карти уповажняючі до знижкових білєтів від 6-го до 8. листопада, зголошують вибрані делегати в своїх Повітових Союзах, а де таких нема, то звернутися письменно до Ревізійного Союза у Львові й залучити уповноваження на делегати від Надзірної Ради до участи в Зборах. До Львова платиться повний білєт, зі Львова користається з 66 процентової знижки. З поворотної знижки можуть користати виключно ті особи, які одержану карту дадуть до перестемпльовання залізничій касі в своїй стації відїзду до Львова. 1—1

З нагоди вінчання Вп. С. Титли з Вп. О. Головінською зібрано між весільними гостями 21'65 зол. на „Рідну Школу“. Всім Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа „Рідної Школи“.

Місто подяк за желання з нагоди 50-літнього ювілею священства зложив на „Рідну Школу“ 25 зол. Всч. о. Андрій Тимос, Гумниска-Теребовля. За жертву щиро дякує Головна Управа „Рідної Школи“. 839 1—1

Мистецька Виставка Карла Костирка в Стрию відкрита від 1.—15. листопада ц. р. 841 1—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

80 сот. коштує одна ложечка до чаю з хінського срібла у Мандля, Коперника 14. Проти кіна „Коперник.“ 681a) 6-?

ФОРТЕПЯН і піяніно куплю зараз. Подати ціну і фірму. Письменні зголошення до бюра Якобі, Львів, Зіморовича ч. 14. під „Готівка“. 829 3—5

МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК до першої книжочки по 3 зол. висилає М. Матвійчук, Львів, Панська 17. 787б) 3—4

КУПЛЮ РЕАЛЬНІСТЬ в ціні около 1000 доларів. Плачу готівкою. **Софія Козьменюк, хазяйка у о. Михайла Березюка, душпастиря в Ясенові горішнім, повіт Косів.** 828 3—5

НАЙПРАКТИЧНІША АЗБУКА діточа в коробках по 60 сот. висилає М. Матвійчук, Львів, Панська 17. 787a) 3—4

СПОСІБНОГО інструктора для 2 учен. з II. і V. кл. гімназ. пошукується на село коло Львова, стація в місці. Зголошення з услівями до Адм. „Діла“ для М. М. 840 1—1

ДО ВИНАЙМЛЕННЯ в Угерську, повіт Стрий господарство 2 морґи города ярининого, сад, дім о 3 кімнатах, стодола стайня — може бути і кілька морґів поля. Стація залізнича в місці, до Стрия 7 км. Відомість: Заряд школи в Яворівці, п. п. Вістова. 834 1—1

ЗГУБЛЕНІ мною документи, карту побуту, виставлену Дирекцією Поліції у Львові, дипльоматичний паспорт, метрику уродження, військові документи та посвідчення фірм уневажнюю. Клим Помагайленко. 838 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Вже можна набути з циклю історичних повістей
БОГДАНА ЛЕПКОГО
п. з. „МАЗЕПА“
отсі прегарні повісти:
Мотря т. І. зол. 9·90
Мотря т. ІІ. зол. 9·90
Не вбивай! зол. 9·90
Небувала досі поява в українській літературі! Незвичайно цікаве та легке оповідання не має собі рівного в повістях цього роду, Численні дуже похвальні голоси критики. — Головний склад в **Книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка** Львів, Ринок ч. 10. 830 2-5

МАҐАЗИН І РОБІТНЯ ФУТЕР
Ф. Й. Любельські
Львів Рутовського 5. Тел. 48-70
поручає всілякого рода **ШКІРИ, ФУТРА** мужеські, жіночі і т. п. перерібки виконує після найновіщих фасонів. 580 7-10

МАМИ
жадайте гігієнічної засипки **для дітей**
„ПУДЕР ДЗІДЗІ“
(з маркою когут)
який удержує **тіло дитини здорове** і в чистоті. Ціна за коробку з ситком 60 сот.
„ПУДЕР ДЗІДЗІ“
Рес. Мін. Публ. Здор. 728 г) ч. 20. 3—12

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутком“. 728 a) 18—?

Футра всілякі виконує **солідно, дешево і точно**
РОБІТНЯ ФУТЕР **Кароля Ширера**
794 **Сенаторська 10.** 4—10

Подяка.

Отсею дорогою складаю щиру подяку Вповажн. П. д-рові Я. Рибакові, асистентові клініки проф. д-ра Веселого в Празі, за вилічення своєю спеціяльною методою моєї супруги з жолудково-кишочної хороби, яка вже переставала давати надії на якенебудь її усунення.
836 1—1 *Т. Томорук.*

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад

Ч. 245 (10.922). Львів, четвер 4. листопада 1926. Poczтowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10. II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудне. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 дей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Після атентату на Мусолінія.

Виконавець атентату на Мусолінія 16-літній хлопець.

Рим, 2. листопада 1926.

З Больонії повідомляють: Префектура видала комунікат, що стверджено ідентичність виконавця атентату на Мусолінія. Є то около 16-літній Антея Замбоні, син книгаря, що живе в Больонії. Антео Замбоні належав до організації фашистівської молоді, але виступив з неї тому більше як рік. Батько його анархіст, одначе вже багато літ бодай позірно не виявляв ніякої акції. Ведеться дальше слідство, щоби ствердити, хто евентуально крім Замбонія є ще вмішаний в атентат. „Авенір д'Італія" повідомляє, що виконавець атентату на Мусолінія Замбоні не виявляв ніколи протифашистівського настрою. Здогадуються, що він ділав на приказ инших людей. Загально запевняють, що сам Замбоні не був ніколи ворогом фашистів. Тепер арештовано всіх членів родини. Взагалі в цілій Італії арештовано більше як 2.000 людей.

Державний підсекретар Гранді, який підчас атентату був у тім самім авті, що Мусоліні, заявив представникові „Джорнале д' Італія", що М. їхав у отвертім авті разом із мером Больонії і з ним. Нараз побачили ми — каже Гранді — якогось низького чоловіка, що стояв дуже близько самоходу, а руку витягнув як до стрілу. Премієр зараз зрозумів, що то атентат, але не відхилився і не заслонився, не задріжав, а приказав шоферові, щоби зараз задержав авто. На мій запит, чи не ранений, відповів із осміхом: „Ні, то ніщо", а потім додав приказуючо: „А тепер спокій і ніхто хай не тратить голови". Кланявся товпі, яка не знала ще про атентат і кричала в честь Мусол нія.

В ночі 1. листопада видано мобілізаційний приказ до фашистівської міліції. На мурах розліплено плякати і розіслано штафети зі завивом до вояків і офіцерів фашистівської міліції, щоби негайно явилися в казармах. Час. „Іль Мондо" і кілька амбасад у Римі окружили кордони поліції. Власти взивають населення до спокою. У Римі велике схвилювання. У цілій Італії 2. листопада відбувалися дальше маніфестації з приводу врятування Мусолінія. У Больонії маніфестували до пізної ночі. Всетаки серед больонського населення замітне пригноблення, що атентат був у Больонії. Вся преса взиває Мусолінія, щоби більше уважав на себе, бо його особа належить до народу і не вільно наражувати її.

Литва й Вильно.

Ковно, 2. листопада 1926.

Комісія закордонних справ литовського сойму вислухала заяви голови ради міністрів Слезевіцюса, який зазначив, що Рада Амбасадорів не має права видавати рішення в справі Вильенщини, бо ніяка міжнародня умова цього не передбачує. Становище литовського уряду в справі Зильна є незмінене і поки справа приналежности Вильна не буде вирішена на основі права і справедливости, поти устійнення нормальних взаємин між Литвою і Польщею не є можливе. Одначе керуючись інтересом власним і взагалі цілої Европи, литовський уряд, як зазначив Слезевіцюс, не відкине ніякої нагоди й повитає прихильно кожну ініціятиву, що має на меті вирішення виленської справи мирним шляхом.

Повідомляю П. Т. мої клієнтки, що надійшли найновіші моделі на сукні візитові, вечірні, також на костюми і плащі, та з приводу збільшеного сезонового руху **знизила ціну** за роботу **о 40%**.

МАРІЯ ВОЛЯНСЬКА ПАВЛЮК

ЛЬВІВ, Собіського 12. Тел. 17—04. 825 2—3

Коли буде отворений сойм?

Речинець отворення сойму ще не усталений. — Праці над церемоніялом. — Мін. Славой-Складовський про національні меншости. — Віцепрем. Бартель про устрій шкільництва в Польщі. — Підвишка податків. — Амнестія для політичних вязнів?

Варшава, 2. листопада 1926.

Прем. Пілсудський виробив учора основи подробиць церемоніялу, звязаного з урочистим отворенням сойму. Справа речинця й місця отворення сесії буде вирішена на найближчому засіданні Ради міністрів, речинець якого ще не визначений. Кажуть, що отворення сесії відбудеться десь в половині листопада, правдоподібно на замку. Речинець отворення сойму залежатиме від узгіднення церемоніялу між премієром і маршалком сойму.

В соймовій канцелярії кажуть, що той церемоніял виглядатиме так: Передовсім на приїзд президента Мосціцького сойм має бути декорований. Марш. Ратай повитає президента на сходах при вході для міністрів. Президент перейде через кабінет міністрів і звідти вийде на трибуну. По всякій правдоподібности підчас промови президента не буде проводити ніхто, зійде зі свого місця і марш. Ратай. У справі тих подробиць відбув марш. Ратай вчора одногодинну конференцію з през. Мосціцьким, а опісля з прем. Пілсудським. Після того він порозумівся з віцемарш. сойму Дашинським, який рішив скликати на сьогодня надзвичайне засідання парляментарної комісії.

Міністр внутрішніх справ ген. Славой-Складковський висказався перед представниками преси про відношення свого міністерства до справи національних меншостей в тому змислі, що над тою справою його мін-во в порозумінні з заінтересованими міністерствами працює... Але вже сьогодні трудно про що справу говорити конкретно, тим більше, що богато з тих справ залежить від даного моменту. Особисто міністр стоїть на становищі конституційного притягнення нац. меншостей до польської державности, а саме шляхом пошанування національних особливостей (cech) кожної меншости. Одначе з другої сторони п. Складковський уважає, що Польща є надто сильна, аби від неї можна було видобути що небудь шляхом насилля. Навпаки — кожний насильний почин буде відбитий, як належить.

На зїзді союзу польського учительства народніх шкіл виступив з промовою і віцепрем. Бартель. Він заявив, що ситуація в краю є того роду, що Польща по 7 роках не вміла, не зуміла чи може не хотіла устійнити устрою свого шкільництва. Мушу сказати — говорив п. Бартель, — що устрій шкільництва в Польщі ані законодатним шляхом ані навіть шляхом якоїсь концепції не є устійнений, а навпаки — є дуже богато людей і достойників, що займаються шкільництвом і не знають по правді, до чого ми прямуємо. Тому за першу свою задачу уважали ми виставлення концепції устрою шкільництва і її переведення в життя. Напрямними мого поступування, як і поступування цілого уряду, не є вказівки політичних партій, але інтерес народу й держави. В недалекій будучности — кінчив п. Бартель — маю намір, реалізуючи свої постанови, приступити до дискусії в справі устрою шкільництва в Польщі.

Мін. Чехович заявив, що в найближчому часі підвишки податків не б де. За те мін-во комунікації оголошує, що проект підвишки залізничої тарифи є тепер в опрацюванні і підвишка увійде в життя з днем 1. грудня ц. р.

Зачувати, що мін. судівництва Мейштович виробив проект амнестії, що має бути проголошена ще до цьогорічного Різдва. Амнестія малаб торкатися дрібних політичних проступків, особливо на національнім підкладі.

Лейбур Парті горою.

Льондон, 2. листопада 1926.

Обчислення голосів, відданих підчас виборів до рад 300 графств і муніципальних міст Англії і Валії, ще не покінчене. З дотеперішніх висліпів виходить, що найбільше мандатів здобула Лейбур Парті, яка перевела досі 137 кандидатів, тоді, коли консерватисти здобули ледви 18, а стратили 86 мандатів. Ліберали стратили 48 мандатів

Краєн тяжко хорий.

Льондон, 2. листопада 1926.

„Дейли Нюз" повідомляє, що більшовицький амбасадор у Льондоні Красін занедужав. Учора стан його здоровля був дуже небезпечний. Лікарі хочуть перевести нову трансфузію крови.

Кольбан у Львові.

Львів, 2. листопада 1926.

Дня 2. ц. м. в переїзді з Букарешту до Варшави й Берліна прибув до Львова шеф секції для справ національних меншостей при Секретаріяті Ліги Націй Ерік Кольбан. Він буде у Львові 2—3 дні, щоб оглянути місто і зложити візиту — львівському воєводі.

Оглядини.

Львів, 3. листопада 1926.

Недавно покинув гостинні пороги Польщі американський економічний експерт проф. Кемерер. Ледві який місяць минув з того часу, як скарбники державних кас перестали чухатися в потилицю із-за великих втрат на прогулькову місію проф Кемерера, а же подорожує по польській державній території другий економічний експерт Гардінг директор Federal Reserve Bnk-у Проф Кемерер, якого побут і експертиза польського економічного життя коштували державу щось десять міліонів долярів, видав про Польщу якнайкращу опінію. „Взявши під увагу умови — говорив він, — серед яких повстала й розвивалася нова польська держава Польща зробила за останніх шість літ більший поступ як яка-небудь держава Европи".

Опінія дуже гарна, та коли Польщу ставиться під економічним оглядом навіть на вищий ступінь, як нпр. Чехословаччину, то формальна загальність цієї опінії, непідтримана якими фактами й цифрами, фактично зводить на ніщо кемерівську оцінку.

Найбільшому лікові ясно, що прогулькові оглядини проф. Кемерера мали на меті зробити перед золотопузими Американцями якнайкращу рекляму Польщі, щоби підготовити грунт під польську позичку. Та, видно, що холодні, здержливі і матеріялістичні Американці мало чулі на таку професорську поезію, коли в Польщу, зараз по слідах Кемерера, вибрався дир. Гардінг.

А тут Польщі до загину потрібно позички. З нагоди обходженого в дні 31. жовтня ц. р. „дня ощадности" передові керманичі польського економічного життя дуже журливо висловлювалися на тему стійкости вже вдруге „устабілізованої" польської валюти. З острахом зазначували сумні перспективи для тієї валюти в моментом закінчення вуглевого страйку в Англії. Тоді знову може ненадійно прийти хвиля бистрого розгону золотого „в гору". Тому то проблема помітнішої польської позички в Америці є одною з головних турбот „санаційного" уряду.

З метою підготовки позичкової кампанії в Америці довший час обвожено по цілій Польщі проф. Кемерера, приковуючи його увагу особливо до „кресів", східних і західних. Побував цей благородний експерт у Львові і в Бориславі, дивився на бориславсько-тустановецькі шиби, на буйні (хоч уже значно перетереблені) карпатські ліси, на родючу подільську землю. У Львові вів він розмови з Поляками і Жидами, не говорив тільки

не говорив з Українцями, з продуцентами.

З приводу тодішніх наших замітток з огляду на поведінку проф. Кемерера навіть обурились були деякі наші кола. Мовляв, що це нас обходить, з ким і про що розмовляв собі проф. Кемерер. Як тоді, так і тепер ми в тій справі є дещо иншого погляду. Першим принципом кожного активного діяча є всюди бути і не допустити до того, щоб де-небудь і в якій-небудь справі інформували, а тим

більше рішали про нас, але без нас. А тут якраз ішло про нашу територію

про нас — як майже єдиних продуцентів і капіталістів праці на тій території, якої багатства постановлено віддати під заставу американського капіталу або щонайменше на них будувати перспективи польської позички в Америці та економічного засилля, політичного і культурного засилля на українських землях.

Це одна сторона медалі. А друга торкається самої позички. Як ми вже давніше зазначували, польський уряд має намір розписати позичку в Канаді і Злучених Державах. Американські банкірі, розпихаючи її між населення, зуживаючи на ту ціль дрібні ощадности наших заморських братів, тим самим проти нас будуть використовувати наш національний капітал під американською фірмою

Українізац'я.

Польський голос про національну політику радянської влади на Україні.

III.

Інформаційно-реферуюча стаття Камуза про національну політику радянської влади на Вел. Україні зявилася у „Пшеґльонд-іПолітичн-ім" якраз тоді, коли ректор львівського університету проф. Семірадський уважав потрібним висловити свої с у м н і в и із-за того, чи „теперішні спроби нагальної українізації України", підтримувані національними діячами з цього боку Збруча, зуміють звідтіля усунути вже вкорінену і без сумніву вищу російську культуру". Рівнобіжно з тими „сумніваии", підтриманими висадками дуже низької вартости про розснування початково польською владою великої сітки українських народніх шкіл на Волині, які опісля ніби то мусіла ліквідувати там влада надомагання батьків, — розпочалася в польській шовіністично-канібалістичній пресі завзята кампанія за дальшим нищенням останків української культури на західно-українських землях, а за підтримуванням тільки деяких етнічно-етнографічних окремішностей — як лаврових листків у буйному і різноцвітному вінку загальної польської культури.

Як відомо польська народня культура в противенстві до української є дуже бідна, анемічна і скупенька. А відомо, що н а р о д н я культура є основою, підоймою й регулятором н а ц і о н а л ь н о ї культури. Дотеперішня польська національна культура є з одного боку культурою шляхетською, а з другого спирається вона якраз на Геркулевих стовпах народньої культури всіх тих народів, що колись входили в склад старої річпосполитої. З хвилею стягнення польської шляхти, розсіяної по українських і білоруських просторах в польське русло (внаслідок великої революції на европейському Сході) та з хвилею усунення тієї верстви з провідного місця в суспільно-політичному і культурному житті (внаслідок демократизації того життя), усувається й дотеперішня основа польської культури. Затрівожена майбутністю свого культурного розвитку, сухістю і скупістю польської народньої культури, польська шовіністична інтелігенція звернула свої пожадливі очі і загребущі пазурі на богату українську народню культуру тієї частини українського народу, що найшлася в межах Польщі. В змаганні осягнути свої наміри і здійснити свої ціли, та журлива і турботна польська інтелігенція з одного боку добилася закону про припинення будівництва української національної культури (шкільний закон з 31. липня 1924, шкільна політика в істнуючих школах, викинення українознавства позарямки викладових саль в школах усіх типів і ступнів та негідне шануючої себе нації воловодство зі справою у«раїнського університету, а з другого боку вона з нечуваним розмахом і подиву гідною безсоромністю накидується на українську народню культуру, щоби під покришкою етнічности і своєрідного етнографізму вплести її буйні квіти у вінок слави польської культури.

Та цього, зовсім природно, мало. Окупація української народньої культури без сумніву могла вдатися при нашому економічному занепаді, господарській бідности, соц яльному примітивізмі і внаслідок нинішнього лихоліття культурній відсталости, але в с е ц і л о тільки тоді, колиб анальогічну „культурну політику" поведено й по другому боці Збруча. Це дуже добре розуміли провідники польської імперіялістично-шовіністичної інтелігенції і тому після рижського трактату горяче апелював Ст. Грабський до більшовиків, щоби до боротьби з українством подати собі руки і спільними силами знищити всякі змагання українського народу не лише до своєї державности, але й до розвинення своєї національної культури. Гранична лінія рижського трактату мала бути — по пляну Ст. Грабського — граничною лінією двох національних культур: польської і російської. На щастя, горячі і преозумні статті Ст. Грабського належать до тих любовних листів, які не дійшли до адресата. А не дійшли вони тому, що не могли дійти. Ст. Грабський, сен. Бартошевич і їх прихильники були пересвідчені, що більшовики розсипають обіцянки на зміну своєї національної політики (з доби военного комунізму) тільки з тактичних мотивів — так, як це робили Поляки від р. 1919 (відома промова тодішнього прем. Падереваського в соймі) до р. 1923 (до часу рішення справи Сх. Галичини), а з моментом закріплення своєї влади вступлять на шлях безцеремонної русифікації. В тому всі надії покладали керманичі польського „народового" табору, леліючи думку про встановлення по лінії рижського договору не лише п о л і т и ч н о г о, але й к у л ь т у р н о г о польсько-російського кордону.

Та безжалісна дійсність в пух і прах розбила буйні надії безумців. Комуністична партія і радянська влада вступили на шлях своєрідної піддержки українського національного руху, спрямовуючи його тільки в с в о є русло. Вступили вони на цей шлях, бо мусіли, бо не мали иншого виходу. З прикметною для всіх своїх починів і своєї діяльности щирістю пануюча на Вел. Україні партія признається до своїх початкових помилок в національній політиці. Як це виразно підкреслює згадана вже четверта теза Центр. Комітету КП(б)У., комуністи спершу приймали за свою вихідну точку в національній політиці тодішній п о в е р х о в н и й вигляд України, який видавався їм російським, бож й українські міста були зрусифіковані (як у нас поверховно спольонізовані) і більшість міського пролетаріяту втратила своє національне обличча. Крім того члени комун. партії України (спершу майже виключно Жиди й Росіяне) нехтували український національний рух, признаючи тільки „одну, неподільну" державу російського пролетаріяту, одну „революційну мову" (російську), одну пролетарську культуру (теж російську). Українство — з огляду на те, що майже весь свідомий український елемент протиставився поширенню більшовицької влади на Україну, признано „контрреволюційним", а українську мову й культуру щонайвище допомоговими засобами в змаганні заспокоїти сяк так розбурхане українське море.

Та скоро тільки почали затихати дикі воєнні вигуки, в зустрічі з дійсністю переконалися комуністи, що так не є, як в теорії уявляла собі Роза Люксембург, що під поверхнею псевдо-російського життя на Україні хвилює могутнє українське море. Будучи бистрими спостерігачами, посідаючи розвинену здатність оцінювати наглядні прояви і в широких рямках своєї тактики приноровлюватися до дійсности, вони митю зорієнтувалися в положенні, не лише припиняючи русифікацію, але й використовуючи український національний рух для своїх цілей. Треба признати, що під цим оглядом комун. партія виявила просто величаву політичну мудрість, не лише ступлюючи вістря, вимірене проти себе, але й направляючи його проти своїх противників.

Нинішні досягнення українізації, нинішні здобутки національної політики радянської влади є справді подиву гідні. Колиб навіть прийшлося офіційні статистичні дані щодо українізаційних досягнень зменшити хоч би на третину, то і в тому випадку осягнено у важких умовах всетаки богато.

Зупиняючись над цею преважною проблємою, лишаємо на боці питання з м і с т у національної політики на Україні. Підкреслюючи дотеперішні досягнення, стверджуємо одночасно, що національна політика радянської влади р а з н а в с е похоронила горді і божевільні мрії про створення польсько-російського культурного кордону, а тим самим похоронила й сподівання будувати польську й російську національну культуру на богатствах української народньої культури.

Поляки, що досі в тупому самообмані закривали очі на національну політику радянської влади на Україні, сьогодні вже примушені реферуючо зупинятися над досягненнями українізації. Твердо віримо, що прийде ще хвиля, коли вони будуть робити і в и с н о в к и з неї, — перестаючи сумніватися у культурно-відродженську силу не лише „Наддніпрянської Руси", але й Закарпатської, не згадуючи про Наддністрянську.

ф. Ф.

Радянська Україна.

Музей Слобідської України ім. Сковороди в Харкові.

Один з перших музеїв столиці України міститься в центрі города. Заснований в 19 0 році.

В першій кімнаті музею відразу кидаються у вічі кілька відомих портретів нашого фільософа Сковороди, вітрина з його книжками в латинській мові з ділянки богословія, схоластики. Біля портрету Сковороди портрет Катерини II. („тої самої" і полковника Горленка. Під одним із портретів Сковороди напис: „Ревнитель истины, духовний богочтець, и словом и умом, и жизнию мудрець". Зі стіни дивиться сам Богдан Михайлович, молодий Хмельниченко, дипльомат Виговський, Брюховецький, Многогрішний, Самойлович, Петро Дорошенко, Іван Мазепа, Апостол, Скоропадський, Полуботок Леонтій, Кочубей, Семен Палій і наресті граф Розумовський, останній гетаман України. *Велика сторінка нашої історії.* А поміж гетьманами сидить собі славетний козак Мамай, той самий, що „як не пе, то воші бе, а все без діла не буває". З Мамаєм в товаристві Гонта і Кармелюк, „подільський опришок" (1788—1835 — у свитині, а цівком в руках: спокійна уперта воля зорить із блакитних очей. Картина Виїзжева „Над Дніпровськими порогами" переносить нас в далеку старовину, коли порогам співали свій гимн перехожі кобзарі і брали у них могутній розмах для своїх дум...

В кімнаті харківських громадських діячів звертають увагу портрети Каразина, основоположника харківського університету, Потебні, Качковського, Лашкевича, Павловського, Сокальського, Дринова й ин. От портрети Костомарова, Срезневського, Багалія, Сумцова... А ось у вишиваній сорочці, в синьому жупані суворо поглядає батько українського театру' Марко Лукич Кропивницький, поруч — Гулак - Артемовський та Квітка - Основяненко.

У вітринах повно портретів Тараса Шевченка, на одній обгортці вогняний напис: „Не довго на цім світі катам панувати — встане правда, встане воля". Ось Борис Грінченко, Леонтович, Стороженко, Марія Заньковецька, Білозерський, Драгоманів, Максимович, Лисенко, Самійленко.

А далі художній відділ ім. С. Васильківського. Зі стін на вас глядять твори високої творчої думки та натхнення. Ось „Святі гори" купаються в зелених наддонецьких ярах; от „Вівчарі" в степу, „Українська ідиля", „Мандрівні піски", „Обрання полковника — передача йому клейнодів" (підпис: „Сергій Васильківський"), „Запорожець", „Три брати" — на сюжет історичної легенди про трьох братів-борців, що втікали з неволі; „Козак на варті", „Козаки йдуть", „Сторожа запорізьких вольностей", „Виглядають ворогів", „Бій козака Голоти з Татарином". Картини писані пастелею, акварелею, писані глибоким знавцем нашої історії, побуту. Тому кожна картина так магічно притягає до себе увагу і, захопивши глядача, переносить його в старовину. Три портрети на вівсь зріст Хмельницького, Шевченка та Мазепи закінчують цикль історичних картин Васильківського.

Четверта кімната музею вміщає художню збірку невеликих творів того ж майстра. Серед них найбільше вражіння справляє картина „Сковородинські псальми", „Церква-замок у с. Сутківцях на Поділлі", старовинні церкви в Дрогобичі, Мелиногах, Малькові т. ин. Серед богатої колекції художніх зарисовок церковної старовини з усією своєю красою та самобутністю виступає наше село, втілене в незабутні полотна: „Цікава бесіда", „Подарунок", „Чумаки", „На прильбі", „Орють", „Козачий табор".

Пята кімната містить твори славних великих майстрів: кожне полотно являє собою те, що зветься „високою культурою" з погляду техніки, думки, розмаху. Перед очима „Христос у багрянині" Т. Шевченка, „Церква в Галичині" О. Кульчицької, „Дніпрова долина" Судоморя, „Вечір на Україні" Айвазовського, „Ранок на річці" Васильківського, „Продажа рабів" Семирадського, „Україна" Репина, „Гайдамаки" Куінджі, „Український пейзаж", „Гайдамаки" Мижешина, „В Малороссії" Маковського і картини Трутовського, Левченка, Пимоненка, Кравчовського, Беркоса... Всі ці картини — оригінали.

Нарешті „Етнографічний відділ ім. проф. О. Потебні". Відвідувач знайде тут в яскравому виявленні сільське життя у всіх його галузях. Справді, чого тільки тут нема? Починаючи з первісної „сохи" із села Петропавлівки, вовчанського повіту, і кінчаючи виробами харківських кустарів — хрестиками та мережками. Тисячі зразків народньої умілости, розуму, винаходу і художнього смаку — так і виглядають з кожної вітрини своєрідні унікати померщого або зазираючого побуту. Київщина, Поділля, Волинь, Бесарабщина, Полтавщина, Чернигівщина, Харківщина, Воронежчина, Херсонщина, Галичина — всі вони тут заступлені. Тут вам паспаки (тисячі писанок, глеки, миски і полумиски, ярма ще й заноги, рушники, очіпки і запаски, чоботи червоні й „на косу колодку", вибійки, вишивки, сорочки до підпічка, ліри й цимбали, свистульки й бандури, млини й варстати, київські медяники та харківські житнички, пірники і короваї, весільні шишки з мандрикою, і... одіж буденна і празникова, намиста і дукачі... Чого тільки тут нема!...

З далеких повітів і гл гих робітничих кварталів іде сюди селянин і робітник довідатися про свою історію. В 1925—26 році музей відвідало 44.000 відвідувачів

Як собі помагають Жиди.

Поміч Жидів Америки для Жидів на Україні і в Польщі.

Зі звідомлення „Джойнту" довідуємося що ця жидівська філянтропійна установа розвинула незвичайно широку акцію в напрямі фінансової допомоги жидівському населенню на Україні і в Польщі. Зокрема „Джойнт" живо опікувався жидівською кольонізацією на Україні, Криму і в Білорусі, як також жидівською еміграцією до Палестини. Кілька дат і цифр поможуть нам зорієнтуватися в цій видатній праці „Джойнту"

БРАТЯ ШТАУБЕР
площа Марійська 7.
поручає як завше зимові плащі, сукні, футра і трикотажі.
Ціни низькі 776 5—10 Ціни низькі.

На українській території вспів „Агро-джойнт" переселити досі понад 10.000 жид вських родин з міст і містечок на ріллю. Жидівські кольонії „Джойнту" розмістилися на ґрунтах, дарованих більшовицьким урядом на Херсонщині, Криворіжжі і на Криму. Тут є понад 7.000 жидівських родин. Крім того переселено заходами „Джойнту" й инших жидівських допомогових товариств ок. 3.000 жидівських родин в околиці Одеси. Дещо рільничих жидівських кольоній основано і на радянській Білоруси. Кольонізація ця відбувається таким чином, що третину кольонізаційних коштів покриває „Джойнт", а дві третини більшовицький уряд і самі кольністи. Вся організація кольонізаційної праці лежить виключно в руках „Джойнту".

В найближчому часі має бути ця кольонізація ще скріплена. На Україні є вже приготована орна земля для нових 1.500 жидівських родин. Вся та земля сусідує з теперішніми жидівськими кольоніями. Якби можна було негайно перевести поселення Жидів на ріллі, то на Україні можнаб таким робом здобути під жидівську кольонізацію около міліона моргів землі. А саме є ок. 500.000 моргів землі по дисвозиції на побережі Азівського Моря, але ці землі треба осушити. Також над Дніпром є ок. 600.000 моргів низько положеної землі, яку можна легко зробити придатною під управу ріллі. Загалом в ріжних місцях України можнаб дістати землю для яких 100.000 жидівських родин. Крім того можна здобути яких 400 тисяч моргів землі під кольонізацію на Білорусі.

Розуміється, що ці широкі плани для жидівської кольонізації вимагають до її здійснення величезних капіталів. І ці капітали збирає „Джойнт" серед усіх кругів жидівства в Америці. Досі інвестовано в жидівські кольонії на Україні понад два міліони долярів. На найближчий час обіцюють собі керманичі „Джойнту" зібрати значно більші суми на скріплення існуючої вже і спрямування нової жидівської кольонізації на український чорнозем.

Щодо Жидів у Польщі, отже й у Східній Галичині, то їм „Джойнт" приходив у поміч в цьому році головно безпроцентовими позичками. Так за час від 1. січня до вересня ц. р. він уділив 35.000 жидівським родинам (разом 165.000 осіб) безпроцентових позичок. Крім того давав допомоги 11.000 жидівським безробітним у 62 польських містах, а 26.000 дітей годувалося на його кошти. Опікувався „Джойнт" і жидівськими сиротами, удержуючи їх на свій кошт і підготовляючи молоде жидівське покоління до будучого самодіяльного життя. З помочі „Джойнту" користали ще також т. зв. Інституції оборони здоровля, вакаційні кольонії, фребівки, культурні установи і т. д.

Як бачимо, праця „Джойнту" незвичайно широко закроєна і справді дуже видатна. Чи не гарний приклад для української заокеанської еміграції?

Ось доказ

дешевости нашого взуття. Користайте з тих казочно низьких цін. Не тільки прочитати, але переконатися! — Нема примусу купна.

Небувала нагода корисного закупу знаменитого взуття на осінний сезон

36.50
Мужеські, жіночі бронзові, чорні боксові і шевр знаменит' роди

34.50
Мужеські чорні бокс пасово шиті, найновіший фасон, надзвичайно тревал

28.50
Жіночі пантофельки лякер. на франц. обцасі також пів і цілі черевики

24.50
Жіночі бронзові і чорні пантофельки на франц. і стовп. обц.

Дель-Ка

До набуття у всіх філіях. 545

НОВИНКИ.

— **Памятник Шевченкові.** Народній Комісаріят освіти в Харкові рішив — як повідомляє „Правда" — з нагоди десятих роковин жовтневої революції почати будувати памятник для Т. Шевченка. Біля могили Шевченка має стануги дім ім. Шевченка з кіном, бібліотекою і музеєм.

— **Михайло Остроградський.** 125 літ минуло, як у Полтавщині прийшов на світ найгеніяльніший український математик Михайло Остроградський (1801—1862), один з найбільших учених славянського світа. Його твори, писані переважно у французькій мові (О. усунений з університету в Харкові за українство, майже ціле життя перебув у Парижі і Петрограді), творять епоху в математиці, а його висліди стали тривкою власністю науки. Математично-природнича секція Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові відсвяткувала память Остроградського на святочнім засіданні дня 31. жовтня 1926 р. і по змозі вжие заходів разом з Академією в Київі до повного видання творів цього вченого.

— **З документів часу.** Прислано нам відпис такого документу: starostwo w Chodobycz. L. D. 486.|1a. Druhobycz. dnia 16. października 19 6. Do Wiel. ks. Hieronima Mirawskiego, gr.-kat. proboszcza w Owie. Orzeczeniem starostwa z dnia 7|7 1925 L. D. 166.|3 zatwierdzono Wiel. ks. na podstawie rozp. minist. z 30/9 1857 Dz. u. p. Nr. 198 na przeniesienie postanowień art. 1. ustawy z 31|7 1925 Dz. U. R. P. Nr. 73 poz. 7 4, dopełnione kilkakrotnie, a ostatnio w lipcu 1926 przez prowadzenie korespondencji w sprawach metrykalnych z władzami państwowymi w języku ruskim na grzywnie w kwocie 25 zł., przypadającą tutejszemu obszarowi gminy Orów, ewentualnie na karę aresztu przez 2 dni. Urząd Wojewódzki nie uwzględnia rekursu Wiel. ks. i zatwierdza zaczepione orzeczenie co do winy i kary z powodów w nim przytoczonych. Od tej decyzji w myśl § 3, rozp. minist. z 3 |I 1860 Dz. p. p. Nr. 31 r. ma dalszego rekursu. — O powyższem Wiel. ks. wiadomia reskryptu Województwa we Lwowie z dnia 10|9 br. L. A.O. 166 5 powiadamiam. Rów nocześnie wzywam Wiel. ks. do nadesłania na powyższej grzywny w terminie do dnia 1|11 b. r. pod rygorem egzekucyjnego ściągnięcia na koszt Wiel. ks. Starosta Dohobycki Porembalski. — До цього письма догобицького старости слід замітити, що міністерство внутрішніх справ уже давно обіцяло внести закон у справі урядової мови парохіяльних урядів з властями.

— **Українські прапори заборонені в „автономні" підкарп. Руси.** Доносять нам з Ужгороду, що в дні 18. жовтня ц. р. себто в т. зв. „дні свободи" державна поліція, наказала постягати синьо-жовті прапори, залишаючи тільки урядові чехо-словацькі.

— **Наші співаки на чужині.** 24. м. м. виступила в симфонічнім концерті, зорганізованім паризькою Музичною Консерваторією, з нагоди 100-літніх роковин її заснування, наша співачка Н. П. Кошиць. Вона мала виїмковий успіх. Всупереч традиційному звичаю, згідно з яким артисти у консерваторії не співають на „бісс" своїх пісень, наша артистка на настирливі домагання публики і диригента Поля Гобера мусіла повторити два куски з чотирох, які були записані в програмі.

— **Цвинтарні трагедії.** При нагоді польських задушних свят трапилось у Львові аж два трагічні випадки на цвинтарях: на Личаківськім випила сильного квасу у самовбивчім намірі Марія Фідекіна, а на Клепарівськім хтось пострілив молоду жінку Олену Квятковську.

— **Нобліяськ. нагороди.** Із Штокгольму приходить звістка, що цього року знову не призначать Нобліяської премії з фільософії та медицини, а перелożать її на слідуючий рік. З цього виходило би, що нема славних медиків і фільософів. Або що Штокгольмська Академія жде на кандидатів між тими народами, які їй ближші по душі.

— **Марки і політика.** Німецьке міністерство почт рішило, як ми вже повідомляли, видати нову серію марок з портретами визначних Німців. Між ними вибрали також Фридриха Великого і призначили йому найбільше вжиману марку 10-фенгів. Республиканці добачили в цьому пропаганду монархізму і заявили свій протест. Одначе уряд не змінив свого рішення, лякаючись мабуть, щоби за Фридрихом Вел. не пішли протести проти инших слав, непопулярних. Республиканці ведуть тепер агітацію проти купування 10-фенігівки, дораджую и всім купувати замість неї дві по 5 фен. з портретом Гетого.

— **Памятник великому поетові.** Італійське місто Мантуа приготовляється до свята відкриття памятника великого римського поета Вергілія. Цей памятник буде одним з найвеличніших творів італійської різьби. Треба знати, що в Мантуї істнує окрема Вергілієва Академія від XVIII. століття. У 19. столітті підчас наполеонівської доби поставив командант місцевої таємної колюмну Вергілія, одначе її знищили підчас пізніших воєн. В 1877. р. заснувався окремий комітет, якого метою було поставити в Мантуї гідний памятник великому поетові. Комітет звернувся з покликом складок на цей памятник до всього світа: наукових інституцій, університетів і инших культурних осередків. Патриції з Мантуї причинилися чимало до збільшення цього фонду. Одначе складки із світа приходили дуже пишно та скупо. Кожна країна має своїх поетів, яких хоче звеличати памятником на власній землі. В р. 1902. зібрав комітет ледви стільки, що міг купити гарну площу. Капітал зростав у процентах, аж тут прийшла війна. Не було часу думати про поетів та памятники. Щойно після війни комітет віджив наново; міська управа взяла справу памятника у власні руки. Праця, що почалася 1924. р., скінчена. На височезній підставі стоїть статуя Вергілія 5 метрів височини; на платформі у формі сходів дві алєгоричні групи — епіки та лірики. Творцем — різьбар Еміліо Руатреллі. Доля артиста була настільки зависна з працею над цим твором, що він помер дивним дивом саме в той день, коли статуя була відлита. Вся архітектонічна частина памятника з мармуру. Памятник стоятиме серед чудової зелені. У святі відкриття памятника візьмуть участь представники Франції, Німеччини та инших народів.

— **Новий винахід Марконія.** Марконі повідомив директора морської станції в Римі, що винайшов новий апарат, при помочі якого розмовляв вже з Англією і Канада на протязі тижня із швидкістю щонайменше 100 слів на мінуту, туди і назад. Проби переведені цим апаратом доказали його вищість у телєграфічних взаєминах над усіми нишими дотеперішніми способами. Апарат увійде цими днями до урядового ужитку.

— **Імена для дітей.** Міська рада в Цюриху видала цікавий розпорядок: народженим дітям не вільно давати імени Ленін. (Як відомо безвіроісповідні можуть вибрати собі довільні імена, навіть видумані). А мотив цієї заборони ще цікавіший: батько не має права при виборі імени кермуватись особистими політичними пересвідченнями, накидуючи дитині ім'я, яке в майбутности може стати для нього... образливим. Иншими словами: не давайте дітям на імена прізвищ великих політичних діячів.

— **Неділя і танці.** Є така столиця в Европі, — дай нам Боже таку! — називається Амстердам. У ній кипить останніми днями з обурення. Міський голова видав заборону танцювати в неділю. У всій Голяндії танцюють: у Ротердамі, Газі, малих містечках і селах — але в столиці не вільно. Чому? Бо танці, це грішне діло. Люде досить грішать увесь тиждень — каже амстердамський бурмістр, і тому в неділю повинні би робити обрахунок совісти, а не бавитись, ще й так неморально як при модерних танцях! Вся преса, письменники, вчені, професори — а головно власники кавярень — почали кампанію проти такого пуританського розпорядку і танцюють приватно, що сили. Вони потішаються тим, про що довідались з газет, а саме, що в Пітсбургу осередку американських пуританів, радні міста випорпали розпорядок з 1794. р., який забороняє в неділю — усе: театр, кіно (?), ігри, кавярню, і то все під загрозою вязниці. Можна тільки сидіти дома і читати библію.

— **Політика і хіромантія.** Бувший німецький кронпринц живе тепер у Льокарні. Мабуть на доказ, що дише духом згоди з усім світом. Але що одночасно горить цікавістю, яка будуччина Німеччини у звязку з його особою, покликав до себе хіроманта. Той передсказав йому, що німецькі націоналісти проголосять його імператором Німеччини. При цьому додав, що перед його вступленням на престол, довгий час будуть вестись ва кі переговори. Варта би знати, чи німецькі націоналісти дізнавшись про цю боротьбу будуть старатись зберегти добру славу швайцарського хіроманта.

— **Алексинський у Бесарабії.** До Кишенева приїхав відомий російський діяч Алексинський, бувший член Думи, що жив останніми роками в Парижі. Він хоче буцім-то відвідати свій „рідний край", хотинський повіт, одначе преса добачує в його приїзді — політичні плани. Румунський уряд хоче, кажуть, використати його побут для відновлення переговорів з радянським.

— **Горячка золота.** Приходить звістка, що є в Европі містечко, яке готове стати тут тим, чим в Америці стало Кльондайк — копальнею золота, осередком майбутніх міліонерів і шукачів „золотого руна". Називається воно Скелефтеа; в його околиці є великі шари залізної руди, між якою находиться дейкий процент золота. З 6000 тон руди сподіються добути тону золота. Містечко перетворюється блискавкою, мов у казці; у ньому зростають готелі, численні віллі. Тисячі приїжих є без захисту, ночують під голим небом, хоча температура під такою географічною степенью дошкулює студінню неабияк. Скрізь викопують кусні землі і починають копати. Великі підприємства і богачі кинулась на цю землю, мов стадо голодних вовків.

— **Світова хроніка.** Президент Злучених Держав Кулідж згодився взяти на себе почесний провід у бенкеті в честь голови всесвітньої сіоністичної організації проф. Вайцмана. — На цвинтарі в Ліжі (Бельгія) поставили величавий памятник усім союзним жовнірам, що згинули підчас останньої війни. — Абд-ель-Крім загосподарувався на т. зв. островах Згоди у віллі, де раніше мешкав французький журналіст. Йому вродився син (він має кілька жінок) і бувший „африканський лев" займається тепер садівництвом. — В Англії у місті Сольсбері зроблено успішні проби над новим танком, призначеним для одного чоловіка. Танк має 2 м. 75 цм. довжини і 1 м. 50 цм. висоти; він призначений на воєнні стежі. — У центрі світової продукції фільмів Голлівуд синдикат робітників і операторів рішив почати страйк від 1. грудня, коли їм не підвищать платні. — У Петрограді найшли серед купи предметів викинених із скасованої домашньої церкви при одним цвинталі незвичайної вартости образ великого артиста Венеціяно ва „Марія Магдалина".

— **Концерт піяністки В. Божейко.** Пригадується, що нині в середу відбудеться о год. 8. вечер в салі Лисенка концерт нашої піяністки В. Божейко. Білети в Союзнім Базарі, — Руська 20, вечером при касі. 810 1—1

Памятайте: Рідна Школа — це наша родня фортеця, це певний захист в добі пихолиття!

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

Фортепіяни, Піяніна, Фісгармонії
дешево і на сплати
Цінники до диспозиції
КОНРАД КАЇМ і СИН
Львів, Коперника 16.
Телеф. 20-45. 833 2-4

Організаційний рух.

Повітовий Народній Зїзд в Чорткові.

Дня 26. жовтня 1926 р. в 12-ій годині в полудне відбувся в Чорткові в салі Народнього Дому Повітовий Народній Зїзд. Присутніх було поверх 100 делегатів, що заступали 30 громад чортківського повіту. Зїзд відкрив короткою промовою д-р Антін Горбачевський, голова Повітового Комітету. До президії вибрано о. Михайла Фіголя з Шульганівки як предсідника, Петра Липового, господаря з Угриня, як його заступника і Тому Горина як секретаря.

Реферат про політичне положення українського народу під теперішню хвилю, про найближчі завдання Обединання і про способи поглиблення організації виголосив делегат Центрального Комітету, секретар п. Володимир Целевич.

По рефераті вивязалася оживлена дискусія. Д-р А. Горбачевський представив стан політичної організації в повіті, подав шляхи поглиблення їх і напятнував злочинну роботу хлібоїдів у чортківському повіті, наводячи приміри їхньої деморалізаційної „праці". Господар Василь Горячий з Шманьковець зілюстрував руйнівницьку господарку наказного війта з Шманьковець, який в порозумінні з агентами П. Д. О. протизаконно стягає з громадян села Шманьковець, членів Дністра, асекураційні премії. Д-р В. Електорович пояснив законні постанови щодо асекурації і вказав засоби, якими слід боротися проти зловживань П. Д. О. В. П. Тома Горин жадає, щоби в тій організацію будовано з долини. Громадська політична організація повинна кермувати всеціло політичним, просвітним і економічним життям села. Партійний гурток села має реєструвати всякі зловживання властей, унешкідливати деморалізуючу працю хлібоїдів і польських партій і з громадян села зробити карних борців за земельну реформу, за українську школу, за громадське врядування та инші пекучі справи. О. Фіголь візвав присутніх до зложення партійного податку, а делегатів сіл до зорганізування громадських партійних гуртків по громадах, де ще таких нема.

Делегат п. В. Целевич пояснив зібраним на запит одного делегата, що таке партія Народньої Волі і дав ближчі вияснення шод програми Обединання. Опісля присутні вибрали двох делегатів на Краєвий Народній Зїзд і доповнили Повітовий Комітет вибором одного члена. На тім закінчено в 4-ій год. по пол. нараду. Делегати громадно складали партійний податок.

Дописи.

Борщів. *(Ткацька школа.)* З початком грудня 1924 р. основано заходами кількох людей в Борщеві ткацьку школу УПТ. Щоби звохотити й инші міста піти слідами Борщева, містимо короткий огляд праці тої школи. Зазначуємо, що згадана школа брала участь у Станиславівськім Ярмарку і своїми виробами звернула на себе загальну увагу. До цього часу відбулися в ткацькій школі чотири курси, що тревали по 4, зґл. 5 місяців кожний. Пятий курс саме тепер відбувається і треватиме до 31./I. 1927 р. До школи приймається молодь, а також і старших обох полів, але не нижче 16 літ. Оплата за навчання 10 зол. місячно. Навчання відбуваються 2 рази в день: від 8—12 год. передполуднем і від 2—6 год. попол. В програмі навчання, — крім ткацтва і килимкарства в теорії і практиці — є ще й инші дисципліни, як: наука і торговля, купецькі рахунки, кореспонденція, рисунки, історія і географія України, кооперація, адміністрація, організація і дещо з правничої области. 6 годин навчання в день припадає на ткацтво і килимкарство, а 2 години на инші дисципліни. Школа є власністю Кружка „Рідної Школи" в Борщеві. Управителем і інструктором школи є п. Петро Гораль. Крім нього вчать у школі й инші місцеві інтелігенти. Кружок „Рідної Школи" в Борщеві хоче заснувати в Борщеві може ще в біжучім шкільнім році механічно-шлюсарську школу, яка враз із ткацькою творила би в будучині промислову школу дво- або трирічну. В місяці лютім 1925 р. основано в Борщеві промислово торговельну спілку „Повісмо". Завданням її є забирати у населення весь текстильний сирівець, переробляти його і відтак, уже в иншому виді, віддавати населенню назад. Всяка надвишка продається в дальші сторони. Перетворюючи сирівець у готовий продукт, було метою основателів також дати своїм людям варстат праці. Щоб текстильний ділянку цілковито мати в своїх руках, треба мати: ткальню, килимкарню, прядильню, поворозникарню, робітню ткацьких варстатів і робітню кравецьку. До цього часу спілка заснувала вже ткальню, килимкарню і робітню ткацьких варстатів. На найближчий час постановлено заснувати поворозникарню і прядильню. Спілка затруднює щоденно 11 робітників, яких пересічна платня виносить 4 золоті в день. Крім повищих робітників працюють ще для Спілки жінки дооколичних сіл, прядучи прядиво. Минулої зими працювало 94 жінки. Кожна з них заробляла денно не менше 2 зол. Спілка виробляє: полотна звичайні і крамні, пайти, перкалі, рушники, обруси, простиралові полотна, килими, хідники, фартушки, портієри й инше. Купує і міняє за власні вироби конопель, чесане і нечесане кльоче, мітки і прану вовну. До виробів уживається матеріялу якнайкращого, а щодо цін, то вони є значно менші, як у иншим того роду підприємств. Спілкою управляє управитель ткацької школи п. Петро Гораль. Ткацька школа, як і її посестра — спілка „Повісмо", відграють свою велику ролю. Є надія, що їх розвиток піде скоршою ходою та що ткацька школа справді перемениться в торговельну школу, яких нам так дуже й дуже бракує. „Не святі горшки ліплять" — борщівці зачинали роботу з нічого, а довели її до прегарних висліпів. Нехай це стане заохотою для инших міст у праці над нашим економічним піднесенням.

Зі спорту.

Університет — Політехніка : 6 : 1 (2 : 1).

Шкільний елемент найкраще й найлекше дається взяти в рямці раціональній і систематичній праці фізичного виховательня. Цей елемент міг би відограти дуже поважну ролю в майбутности українського спорту. Але, на жаль, цей наш здоровий елемент, котрий так богато має здібности до спорту і міг би заняти у всесвітнім спортовім житті неостанне місце, не є до того приготований. Помнаємо вже недостачу професорів руханки і спорту, саль, площ, приладдя і т. п., але не можна помикути того, що наше громадянство ставиться до спорту не тільки байдужо, але навіть ворожо. Часто можна запримітити, що в якімсь нашім місті пульсує спортове життя сильно і з великим розмахом, але по якімсь часі воно заникає, не лишаючи по собі ніякого навіть сліду. Причини тих явищ ріжні. Спортове життя, як усяке життя, залежить тільки від праці поодиноких людей, а по їх відході праця нараз паде. Буває і таке, що в якімсь місті згуртувалася шкільна чи ремісннча молодь у спортове товариство. Доля такого товариства залежить від становища директора, як також впливових професорів. Оскільки вони бояться спорту, як чогось нового, „революційного", або уважають спорт небезпечним для моралі (коротка одежа, напів наге тіло), то доля такого товариства припечатана. Приходить до тихої, пізніше до явної боротьби зі спортовим товариством, у справу втягається й батьків, і з боротьби, річ ясна, молодь і спорт переважно виходять побореві і зломані. Немаловажною причиною того, що український спорт розвивається так поволи і не може заняти хочби такого становища, як у наших сусідів, є це, що наша молодь, котра густо-часто зі шкільних мурів „викрадається" на площу, по виході зі школи скоро забуває, чим для неї був спорт.

Коли глянемо на спортове життя хочби навіть у Поляків, то наглядно впадає у вічі великий відсоток спортовців-студентів. Бо Поляки дуже добре розуміють, як глибоко впливає спорт на виховання молодого покоління, яким засобом пропаганди є національний спорт, як цінить світ розвиток спорту у даного народу і як його розуміє.

Того всього не хотіло дотепер знати українське студенство в Галичині. Байдужно дивились ми на спорт, який тільки піддержувала шкільна та ремісннча молодь. А тимчасом спорт не тільки грає велику ролю в розвитку нації, але також має дуже велику вагу для кожної одиниці зокрема. Спорт єднає молодь, яка ще не пересякла культом егоістичного матеріялізму, яка ще не знищила свого життя в атмосфері дансінгів, кавярень, кабаретів, але єднає її в культі краси і здоровля, зручности й сили, в культі радости життя. Спорт розбуджує в душі риси шляхотности, лицарства, дає силу волі, кріпить душу, відтягає від моральної отруї, творить нову генерацію: здорову на тілі й душі. Тому щиро витаємо перші по довгих роках студентські спортові змагання, маючи одно бажання, щоб ідея українського спорту в рядах українських студентів мала такі самі завдання, як у Німців.

Недільні змагання між університетською і політехнічною молодю відкрив проф. К. Студинський, зясувавши коротко ідею спорту й фізичного виховання, і побажавши грачам найкращих успіхів. Самі змагання годі назвати змаганнями в повному значінні того слова. Змагання були на вельми низькому рівні, як тактичнім, так технічнім. Але характер тих змагань був поважний, навіть святочний. На більшу увагу заслугувала дружина університету, а зокрема Дахнівський, Вирчак та Дицьо, як також Макарушка, котрий при дальшій інтензивній та пильній праці може осягнути значний успіх у світі українського національного спорту. **К. Пулькевич.**

Всячина.

Жіноча рівноправність у Франції. Жіночий рух зростає, але зробити жінці карієру в богатьох професіях і краях, нелегко. У країні, де вплив жінок у всіх царинах життя найбільший, у Франції, жінки мають все ще мінімальні права. В якій країні можливе ще нині явище, що дівчина, яка при іспиті між 44 студентами здає його з другим відзначенням, не може дістати посади тільки тому, що є жінкою? Така історія трапилась мадмуазель Марії Люізі Жакотен, 17-літній Парижанці, що кандидувала на посаду у вищім учительськім семінарі званім Ecole normale. Вона приготовлялась до кандидатського іспиту приватно, поздававши всі попередні іспити в гімназії для хлопців, як екстерністка. При висліді іспиту, в списку панна Жакотен стояла на другім місці, а при цьому була примітка, що „приняття до Ecole Normale наступає по черзі одержаних нот". Як здивувалась дівчина, коли на 3-ій день в офіціяльнім бюлєтені не було її прізвища між тими, яких приняли на вчителів. Чому? Тому, що вчителі Ecole Normale всі сплять у самім будинку школи... Шож зробити з учителем-дівчиною? Панна Жакотен старалась бодай за місце як екстерністка і це її прохання відкинули. Чому? Тому, що в т. зв. „Нормальній Школі" істнує стара традиція приймати нових, найменодших товаришів ріжними збитками, які не дуже припали би до вподоби добре вихованим паннночкам. Правда, всесильний аргумент! тому, що деякі части тіла молодого вчителя є надто ніжні для парубоцьких збитків, тому голова дівчини не має відповідних даних на вчителя. Панна Жакотен студіювала льогіку і ця суперечність її вразила. Вона заапелювала до міністра освіти, яким є відомий політик, бувший премієр, ще й письменник, Ерріо. Еріо був сильно здивований дізнавшись про всю історію. Він заінтерпелював свого директора бюра про справу і цей мусів дати обіцянку, що панна Жакотен дістане дозвіл навчати в школі як госпітантка. Невідомо, чи міністр мусів аж інтервеніювати у її товаришів-хлопців, прохаючи їх, щоби на цей раз відступили від традиції і залишили свого „слабшого" товариша в спокою, не пробуючи його фізичних сил. На всякий випадок у славній „Нормальній Школі" в Парижі трапилась сильно неормальна історія. І жінки і мужчини крутять носом невдоволені.

Відозви і комунікати.

В справі дому „Рідної Школи" в Чорткові.

Молодь — це будучність нашого народу. В імени цього клича Комітет будови дому „Рідної Школи" в Чорткові звертається до нашого громадянства в краю і на еміграції з горячим заливом допомоги в будові власної хати для приміщення в ній народньої школи та основаної в 1911 році гімназії. Їх дотеперішнє приміщення не відповідає вимогам гігієни і наша молодь кварується в тісних кімнатах без сонця та свіжого повітря, при гамірній вулиці. Щоб зарадити цій пекучій потребі, місцеве громадянство на сходинах в червні 1925 р. рішило здійснити давно леліяну думку і приступити до будови дому „Рідної Школи". В тій ціли вибраний Комітет будови „Рідної Школи" зібрав у шк. р. 1925/26 добровільними датками 4.275 зол. (475 дол.), з чого ученики зложили 1.709 зол., громадяне Чорткова 2.228 зол., села 338 зол. Крім цієї готівки має Кружок „Р. Ш." площу під будову школи.

Щоб діло повести на реальну дорогу і, зібравши відповідну готівку, в недалекій майбутности розпочати будову, Комітет звертається до всіх громад чортківського й сусідніх повітів, до просвітних організацій, до кооператив, до сільської інтеліґенції та дячів з покликом основувати місцеві комітети для систематичних збірок на будову дому для „Рідної Школи" в Чорткові. Хай кожне село чотирьох повітів, з яких походить молодь нашої гімназії, зможить щомісяця 10 зол., а протягом року стане будинок „Рідної Школи!"

Комітет звертається до українського громадянства, до прихильників, б. учителів і учеників, що в нашій школі працювали або побирали освіту, щоб датками і збірками причинилися до придбання фонів на будову дому „Р. Ш.".

Комітет звертається вкінці до заморських братів, особливо з чортківського й сусідніх повітів, з покликом при складанні жертв на потреби старого краю мати на увазі й будову дому „Р. Ш." в Чорткові і причинитись до неї своїми лептями.

Жертводавці, що зложать більшу суму, будуть вписані в книгу добродіїв-основників дому „Р. Ш."

Датки на будову та всякі письма посилати на адресу: Українська гімназія в Чорткові (Комітет будови).

Чортків, дня 20. жовтня 1926.

Д-р Іван Гринчишин в. р.,
голова Кружка „Рідної Школи".
Д-р Володимир Електорович в. р.
директор П. С. К.
Д-р Остап Юрчинський в. р.,
голова філії „Просвіти".
Дир. Віктор Петешкевич в. р.,
управитель гімназії.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Євсевського у складі 32 осіб виступає:
Пятниця 5.XI. Самбір.
Субота 6.XI. Старий Самбір.
Неділя 7.XI. Старий Самбір. 719 23-?

Заходом Секції Суспільно-Екон. Самоосвіти при Тов. „Студ. Громада" відбудеться в середу дня 3. XI. о 20 год. в авлі „Акад. Дому" реферат п. Др. Свєнціцького Університетське життя і У. С. Р. Р. 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

1 зол. 50 сот. коштує одна ложка, або вилки з хінського срібла у Мандля Коперника 14. Проти кіна Копернік. 681 б) 6—?

ФОРТЕПІЯН і піяніно куплю зараз. Подати ціну і фірму. Письменні зголошення до бюра Якобі, Львів, Зіморовича ч. 14. під „Готівка". 829 4—5

МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК до першої книжочки по 3 зол. висилає М. Матвійчук, Львів, Панська 17. 787б) 4—4

НАЙПРАКТИЧНІША АЗБУКА діточа в коробках по 60 сот. висилає М. Матвійчук, Львів, Панська 17. 787а) 4—4

ВДОВЕЦЬ, 50 літ, на державній службі, батько двох дівчат, шукає для них мами, особи лагідної вдачі, що любить спокійне сільське життя. Зголошення до „Діла" під М. П. 843 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Вже можна набути з циклю історичних повістей
БОГДАНА ЛЕПКОГО
п. з. „МАЗЕПА"
отсі прегарні повісти:

Мотря т. I.	зол. 9·90
Мотря т. II.	зол. 9·90
Не вбивай?	зол. 9·90

Небувала досі поява в українській літературі! Незвичайно цікаве та легке оповідання не має собі рівного в повістях цього роду. Численні дуже похвальні голоси критики. — Головний склад в
Книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка
Львів, Ринок ч. 10. 830 3-6

Одяги, Раґляни, Пальта, Футра
також хлопячу конфекцію
поручає **першої якости, найдешевше**
Г. КАРОЛІНСЬКІ
844 **CLOTHING-HOUSE** 1—3
Львів, Рутовського 7 (проти катедри).

Найновіші плащі і сукні
ЦЕЦИЛІЯ ГАН
Львів, площа Смольки ч. 1а,
проти кіна „Марусенька" поручає також власну робітню. 610 9—10
Полекші в сплатах.

ЧІПКИ гемороїдальні
(з маркою когут) ГОНСЕЦКОГО
усувають біль, печення, кровавлення, сверблїння та зменшує гудзи (жилякю)
„ГЕМОРОЇДАЛЬНІ ЧІПКИ" з маркою когут — Рец. Мін. Публ. Здоровля ч. 354. 728 продають аптики. 4—12

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когути ком". 728 a) 19—?

Заощадите, віддаючи перерібки, золотнично-ґодинникарські направи як також золочення і сріблення до дешевої і солідно виконуючої робітні **Мутка Конорзаський** Бельовського 3. при виході з пасажу 783 Миколиша. 5—5

ПОЗІР!
Мешкання, Льокалі, Промислові Заведення!
ЖАРІВКИ!
„OSRAM" - „PHILIPS" - „TUNGSRAM"
від 100 ватт в гору **за безцінь!**
ЖАРІВНИ ощадностеві від 10 до 32 свічок **по 1 зл. 25 ґр.**
поручає **ЕЛЕКТРОБЛЯСК Львів, Скарбківська 4.** (проти кіна Лев). 813 3-?

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" у Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 246 (10.923). Львів, пятниця 5. листопада 1926. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Руська ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 6·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Довкола справи отворення сойму.

Отворення сесії сойму в пятницю або в суботу. — Нарада міністрів. — Ще справа церемоніялу. — Нарада в справі національних „меншостей". — Адміністраційні кари за пресові проступки.

Варшава, 3. листопада 1926.

Виміна листів між головою Ради міністрів і маршалком сойму не довела до ніякого висліду в справі речинця отворення сойму. Таксмо дотепер нема згоди щодо церемоніялу, бо в часі тих листовних переговорів виявлялися все нові труднощі з одного і другого боку.

В близьких до уряду кругах ходить чутка, що уряд задумує скликати засідання сойму на день 11. листопада. Таким чином цей речинець сходився би з днем роковин повороту прем. Пілсудського з пруської вязниці в Магдебургу, яка має бути святкована також урочисто.

Вчора радила Рада міністрів м. ін. у справі речинця отворення сойму. Зачувати, що на Раді устійнено, що отворення сойму відбудеться на замку. Щодо церемоніялу, то передбачено, що посли будуть сидіти, а при відчитуванні декрету встануть перед президентом. Щодо речинця отворення не відомо нічого. Загально думають, що отворення сойму відбудеться в цю пятницю.

На день 5. ц. м. визначено засідання комітету знавців для справ національних „меншостей", в якому возьмуть участь його члени Л. Василевський, Левенштайн, Звежинський. Комітет має занятися передискутуванням великого меморіялу, виробленого за часів урядування мін. Młodzяновського, на тему політики уряду у відношенні до національних меншостей. В цьому засіданні братиме також участь перший раз новоіменований директор департаменту міністерства внутрішніх справ Світальський.

Незалежно від праці над т. зв. пресовим законом, яка ведеться від довшого часу, має вийти небавком розпорядок уряду, на основі якого адміністраційні власти матимуть право карати щоденники гривнами від 50 до 5.000 зол. за поширювання фальшивих вістей.

Після атентату на Мусолінія.

Велика фаш. рада домагається кари смерти. — Сутички. — Завішення часописів.

Рим, 3. XI. 1926.

На 5. листопада скликано велику фашистівську раду і директоріят партії. Секр. партії Тураті, у промові виголошеній до товпи, заповів, що на тих засіданнях нач. організації фашистівської партії проситимуть Мусолінія, щоби примінити кару смерти до всіх попередніх атентатчиків перед Замбонієм, а саме: Капелія, Люкетія й ін. Преса домагається спец. суду і скороченої процедури, щоб усунути проволікання в судовій бюрократії. Фашистівська преса домагається покликання спец. судових трибуналів, коли теперішні трибунали не будуть відповідно зреформовані. Часописи домагаються викриття евент. інспіраторів атентату. Мін. внутр. справ Федерціоні мав розмову з секретарем фаш. партії Тураті в присутности шефа поліції Росінія.

У наслідку атентату на Мусолінія прийшло до сутичок у ріжних італійських містах. У Калієрі (на Сицилії) фашисти здемолювали дві редакції і арештували одного опозиційного посла. В одній місцевости біля Медіоляну підпалили льокаль партії Пополярі і друкарню. В Неаполі понищили мешкання противників фашистів. Хоч провансальські часописи взивають до спокою, прийшло в кількох місцевостях до сутичок між б. учасниками війни Французами й італійськими фашистами. Зате на ніцейськім цвинтарі б. французькі й італійські комбатанти виступили згідно. У Генуї в сутичці вбито двох людей, в Калієрі вбили одного фашиста.

В італійській дільниці Льондону 2. листопада поліція перевела ревізії й арештування в звязи з атентатом на Мусолінія. В Римі завішено часописи: „Іль Мондо", „Рісорджіменто", „Стампа", „Воче Републікана", комуністичний час. „Уніта" і соціялістичний „Аванті".

Зміна виборчої ординації в Німеччині?

Берлін, 3. листопада 1926.

Міністр внутрішніх справ представив кабінетовій раді проєкт нової виборчої ординації і нового закону, що пересувають границю віку для виборців. На основі цього проєкту право голосування матимуть усі горожане Німеччини обох полів, що скінчили 21 літ життя, а не 20, як було досі. Преса довідується крім того, що в пляні міністерства внутрішніх справ є знести в дотеперішній виборчій ординації т. зв. державні листи, натомість завести одномандатові округи.

Біржа.

Гроші.

Курс долара в готівці у приватних оборотах 8·95—8·99 зол. при слабій тенденції. Банк Польський платив за долара в готівці 8·95, за чеки 9.

„Союз гігантів".

Дещо з політиканської гуманістики або „круль" ante portas.

В двох „добре поінформованих" польських органах появилася вчора першорядна сенсація. Могутні хліборобські підприємства Ольхового і Залуцького окремим комунікатом (в „Кур. Львовск-ім" і „Вияд-і Цодзенн-ім") оповістили світові „акт унії" з польською монархістичною організацією. Уповноважнені обох гігантичних організацій, наслідуючи творців люблинської унії, в особах таких голосних політиків, як Обезецький і Робаковський (від монарх. організації) та Ольховий і Винничук (від забутої хліборобської „Української Нар. Партії") зіхалися 31. жовтня ц. р. (в тзв. день общадности) до Львова і тут заключили „акт унії". Хліборобські, відкидаючи навіть федерацію, а стоячи на становищі виключної польської державности, лучаться всецільо з польською монарх. організацією і стають її дальшецево-автономічною одиницею. Зрештою вони без застережень приймають програму польської монарх. організації і підчиняються зверхній владі її Нар. Ради. Все це дає хліборобам право вірити, що спільна праця над рек. відбудовою монархії в Польщі усуне національні антагонізми і створить сильні основи під великодержавність Польщі, що забезпечить „обом народам осягнення їх цілей".

Сказано — зроблено. Чиж не подиву гідною є хліборобська помисловість? Можна уявити собі зависть иншої хліборобської братії. Тільки подумати, так легко прийти до золотих у таких тяжких часах! Просто геніяльний крок. А монархічна організація теж придбала велику силу. Тепер „круль" вже так, як би сидів на престолі під захистом хліборобської гвардії, а під проводом таких невміраючих, як Ольховий і Винничук. Зрештою, мають пястіці своїх Даниловичів і Стовпюків (Owsiak — овсяк), мають вшехполяки своїх Львів Черкавських і Лисяків, то чомуж би монархісти не мали мати Ольхових і Винничуків? А наші читачі в цих сумних часах матимуть нагоду трохи посміятися...

„Studium Ruthenum"...

Варшава, 3. листопада 1926.

Бюджетовий прелімінар міністерства освіти у своїх політичних рубриках вичисляє в ділянці вищого шкільництва організаційні видатки на „руський" інститут „Studium Ruthenum", осідком якого — як відомо — первісно мав бути Краків. Тепер осідок того „Studium" не означений.

Відповідь СРСР. на польську ноту.

Варшава, 3. листопада 1926.

Радянське представництво у Варшаві одержало 2. листопада текст ноти як відповідь на ноту польського уряду в справі литовсько-більшовицького договору. У дипльоматичних колах кажуть, що більшовицька нота не признає рішення Ради Амбасадорів ані инших рішень у справі границь Польщі, бо уряд СРСР. обовязують тільки умови рижського договору.

До цього повідомлення одної части варшавської преси слід додати, що в компетентних колах не відомо досі нічого про зміст відповіди радинського уряду до Польщі.

Під прапором власних сил.

Львів, 4. листопада 1926.

Від вісьмох літ західно українські землі ведуть своє життя виключно під прапором власних сил. З руїни і занепаду власними силами здвигали ми останки нашого дорібку власними засобами відбудували розторощене господарство, індивідуальне й народне, збірне. Все, що маємо, завдячуємо виключно своїй власній ініціятиві, власним зусиллям власним засобам. Коли ми користали з якої підтримки, то єдино тільки з допомоги наших американських братів, одначе — на жаль — не в тій мірі, як инші европейські народи від своїх земляків в Америці. Саме тоді, коли наша зруйнована країна перейшла найважчу кризу, щедрі пожертви наших американських братів, замість йти в наше рідне русло, замість стати основою нашої відбудови і продукції, повертано здебільшого на консумційні цілі, одночасно у висліді доводячи до компромітації саму ідею допомоги.

А всетаки останні літа доказали нам наглядно, що навіть з нічого можна щось зробити, що при використанні життєвої сили і вічно незнищимої енергії народу можна гори перевертати. Не маємо на меті робити білянсу наших восьмилітніх самочинних досягнень, справді серед найбільшого лихоліття одначе годиться вказати, що „Просвіту" відбудовано на руїнах, що „Рідну Школу" привернено до життя з попелищ, що грандіозну сітку кооператив поставлено тоді, коли всюди визирали тороки нечуваної нужди. „Просвіта" — „Рідна Школа" — кооперативи — ось трійця відбудована або новоздвигнена власними силами, поставлена щонайменше на передвоєнному рівні, як не на вищому, а на всякий випадок на без порівнання ширшій громадській базі.

Звільна розвивається й організація пожарно-гімнастичних товариств, сітка народних установ поширюється в Галичині і перекидається на північно-західні українські землі. Живіше б живчик політичного життя. А все те діється в часах, коли всі позанаціональні чинники маємо проти себе, коли мусимо поборювати безчисленні перепони з боку наших противників, коли богато енергії забирає боротьба з репресійними методами „наших" державців.

Тільки дві ділянки нашого сучасного життя находиться здебільшого в стані спочинку, ділянка чисто культурна (літературна творчість) і ділянка фінансово-кредитова. Фактом є, що в теперішньому часі в обсязі літературної творчости у нас здебільшого мовчанка (inter arma silent musae). Не будемо тепер удаватися в причини такого

Red. czas. „Dilo" Pr. 495/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 241 (10918) z dnia 30. października 1926 na stronie 3-ej w kolumnie 2 między słowami „Beim, Universität" a słowami „Z widhomonw (1918—19 roku" zawiera znamiona występku z §. 300 ustawy karnej mienia dokonaną w dniu 29. października 1926 konfiskatę za naprawieniem winą i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. i. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. — Lwów dnia 30. paźd. iernika 1926.

(Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 495/26 W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 235 (10.912) z dnia 31. X. 1926 r. pod tytułem: 1) „Piąta wizytacja" w ustępach między słowami „bezpodstawnie aresztu" a „Kszucio nadużyć". 2) z ostatniej linijki „Buchmanika (ostatnia linijka 3 i 4 strofy trzeciej) a) tytuł i wstęp aż do słowa „bezpieczeństwa" b) ustęp między słowami „Kasa Szkolna" a „złotych leżała" zawiera znamiona art. występków z § 300 i 305 pk. ad 2) zbr. z § 65a pk. uznał dokonaną 30. X. 1926 konfiskatę za naprawieniem winą i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. r. i. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę po 400 zł. P.

Lwów, dnia 31. października 1926.

(Red.)

стану. Поки що обмежуємося до ствердження дійсности.

В ділянці фінансово-кредитовій зроблено вже поважні кроки в напрямі відбудови наших кооперативних установ. І тут же наше громадянство і його кермуючі чинники величезна праця, бо тут найдошкульніше і найнаглядніше бачимо ще сліди війни, повоєнної хуртовини зі всіми супровідними страхіттями, як інфляція і девалюація, які знищили нас економічно майже до тла. Нехай кілька цифр вілюструє наш передвоєнний і повоєнний стан у фінансово-кредитовій ділянці: Перед війною власне майно (паї й резервові фонди) наших кредитових кооператив (без Земельного Банку і Української Щадниці) виносили 6½ мід. корон, - в р. 1925 те майно висловлювалося сумою 650 тисяч зол.; щадничі вкладки перед війною виносили 25½ мід. корон, в р. 1925 суму 1½ міл. зол.; вичерпаний кредит в державних і краєвих банках висловлювався перед війною квотою 13 міл. кор., — а в р. 1925 квотою 405 тисяч зол. Стан уділених нашими кооперативами позичок виносив перед війною 36½ міл. корон, а в р. 1925 квоту 1½ міл. зол. До тогож перед війною було діяльних понад 300 кредитових кооператив, а тепер мало що понад ⅙ (понад 50) передвоєнних кооператив. Коли візьмемо на увагу власне майно всіх чинних в р. 1925 кредитових кооператив (650 тис.), щадничі вкладки (1½ міл.), кредит (465 тис.) і уділені позички (1½ міл.), то побачимо, що всі ці збірні суми відповідають станові менше більше одної поважнішої передвоєнної кредитової інституції.

В змаганні дійти щонайменше до передвоєнного стану, треба вложити богато сил, богато праці і ще більше твердої волі. А хіба зайвим було би говорити про значіння кредитових установ. Вониж є з одного боку осередком, в якому згромаджується національний капітал, а з другого підоймою економічного життя, його найважнішим нервом і регулятором. Бажаючи вийти зі стану консумційного примітивізму на широкий шлях праці, творчости, продукції, мусимо розпоряжати національним капіталом. Без нього не зробимо ні одного кроку вперед, а коли й зробимо, то той крок заведе нас хіба в западню.

Відбутий 30. м. м. зізд кредитових кооператив намітив широку пропаґандову акцію за збіркою і громадженням національного капіталу. На перший плян висунено конечність заснування окремого пропаґандового тов. „Ощадність", якого завданням понести в широкі маси кличі ощадности, гасла творчої праці при допомозі зібраного хоч би найдрібнішими вкладками національного капіталу. Одночасно на комітет основників (з представників 9-ти центральних установ) вложено завдання кермувати всією економічною політикою нації. На потребу такої установи, яка заступилаб економічний інститут і одночасно торговельно-промислову палату, на потребу української економічної ради вказували ми нераз. На жаль, наші замітки і поклики не находили відповідного відгомону в компетентних колах.

В дні 30. жовтня ц. р. зрушено в щадничо-кредитовій, фінансово-економічній ділянці з мертвої точки. Вітаючи цей крок зазначуємо, що будемо з найбільшою симпатією співділати з нашим економічним світом в громадженні національного капіталу і його успішного приноровлювання. Шлях відбудови кредитових установ під прапором власних сил незвичайно важкий, але єдино дощільний і почесний.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

М ж СХОДОМ І ЗАХОДОМ.

Від довшого часу лунають кличі про Паневропу. Недавно відбутий у Відні паневропейський конґрес ще більше спопуляризував і розреклямував ідею Куденгове-Калєрґі. В Европі, занятій своїми власними клопотами, а особливо змаганням до відбудови економічного життя, в Европі, настроєній на стабілізаційний тон, все більше поширюється погляд, що між европейським Сходом (СРСР) і його західними сусідами панують менш-більш нормальні відносини. Такий погляд не лише поширюється, але в деяких західноевропейських колах ті мнимо нормальні граничні відносини стають навіть вихідною точкою до поділу, до розмежування між заходом і сходом — на Паневропу і Евразію.

Навязуючи до паневропейських і евразійських ідей, швайцарські „Basler Nachrichten" в статтях, поміщених в жовтні ц. р. під спільною назвою „Zwischen Russland und dem Westen", вказують на крухість встановлених на сході кордонів (від Балтійського до Чорного Моря). Всупереч поширеним поглядам в цій „вихідній точці" вміщується наскрізь невиносиме на довшу мету становище, скупчуються розбіжности, які

„можуть привести до нагальних вибухів, а у звязку з ними і до загально-европейського конфлікту, якщо не зміняться теперішні відносини між тими національностями, що на тому терені входять в рахубу".

Величезна і широка спірна смуга, що простягається між Балтійським і Чорним Морем, дасться поділити на три полоси: 1) виленська область, 2) полоса польсько-української боротьби (Галичина—Волинь) і 3) Бесарабія. Годиться звернути увагу на положення в поодиноких полосах.

І. Виленська область.

Вильно — це точка, в якій від найдавніших часів зустрічалися впливи та проявлялася воля ріжних племен. І сьогодні мають тут свій осідок організації Литовців, Білорусинів і Жидів. Ці три народности вкупі з пануючою польською бюрократією і спольонізованим поміщицьким елементом надають характер Виленщині.

Кількість Литовців у Виленщині не перевищує 140.000 (сто тисяч) годов. Литовці — зовсім природно — змагають до зєднення Виленщини з литовською державою. Але що вони чисельно слабі, то мусіли погодитися з фактами настільки, що вступили на шлях співпраці з иншими національними групами цеї области (Білорусинами і Жидами). Литовці терплять під Польщею в тій самій мірі, що й инші національні групи східних провінцій, і тут постає вихідна точка співпраці всіх невольених.

Помітнішим від литовського у Виленщині є вплив Жидів, які — живучи у всіх містах і округах польської держави — тут творять спеціяльно найчисленніший жидівський елемент. Жидівське питання, що в Польщі взагалі приймає гострі обриси, якраз у Вильні доходить до найвищих щаблів. Одначе грубо помилявся би той, хто думав би, що Жиди в Польщі, — як це було давніше — обмежують свої домагання до релігійної і господарської ділянки, а не думають про змоги національного і культурного характеру. Якраз — навпаки. У війні проклямовано право самоозначення. Національний рух, що розвинувся під кінець війни, найшов відповідний ґрунт також серед східних Жидів, які стали на ґрунт національного і культурного самоозначення. На тому підкладі розвинулася завзята боротьба між національним жидівством і тими групами Жидів, що обстоюють ідею асиміляції. Не вдаючись в подробиці, слід зазначити, що якраз жидівство Польщі находиться під знаком тієї боротьби, в якій проти частинно засимільованих жидівських елементів Галичини стоять Жиди б. російських територій, домагаючись національного і культурного самоозначення. З тієї основи виходячи, жидівство в Польщі не може сьогодні мати на приміті дрібних, частинних успіхів. Воно мусітиме стати в один фронт з иншими національними групами в боротьбі за свої національні права. При тому слід зазначити, що голос жидівства в Польщі, хоч воно в противенстві до инших груп немає поруч себе свого матірнього пня, при назріваючих переміпах на сході матиме велике значіння. В аналогічному положенні (як в Польщі) находиться розвиток жидівства в Румунії. Також тут розпочалася боротьба за національну емансипацію унутрі жидівства.

Та найважнішою, можна сказати єдиною боєвою національною групою та тій території (себ-то б. литовській Руси) є 2½ (два з половинною) міл. Білорусинів, яких прилучено до Польщі на основі рижського трактату. З огляду на те, що їх головний центр Минськ став тепер столицею новоствореної білоруської радянської республики по тій боці граничної лінії, теперішній їх інтелектуальний осередок находиться у Вильні, Білоруська національна область обіймає б. російські губернії: Минськ, Вітебськ, Могилів, Смоленськ і значні частини виленської і гродненської губерній. Перші чотири губернії творять білоруську радянську республику, а Вильно і Гродно находяться під Польщею. З яких 15 міл. Білорусинів 2½ міл. находиться в Польщі, а решта по другому боці теперішньої границі.

На питання, чи Білорусини є окремою національністю, чи частиною російського народу, сьогодні зайвим було би відповідати. Годиться тільки ствердити, що Білорусини, які живуть під Польщею, хоч їм богато недостає під культурним оглядом і в ділянці політичної організації, на рівні зі своїми братами по другому боці кордону, переживають добу національного відродження. При останніх виборах до польського сойму і сенату Білорусини віддали свої голоси на білоруську кандидатську листу. Не зважаючи на свою не скрізь ще витворену національну свідомість, Білорусини все більше формуються тепер культурно і політично, як окрема національна індивідуальність. Розуміється, що факт істнування по другому боці кордону білоруської радянської республики не сприяє дотеперішній польській національній політиці. Ріст білоруської національної свідомости доказує, що політика переслідування і гноблення дає якраз протилежні наслідки від сподіваних.

Заключення рижського трактату і признання Польщі великої частини білоруської території ледві чи найшли прихильні відгомін серед католицької частини Білорусинів (на двох православних Білорусинів припадає один католик). Та з моментом, коли польська національна політика звернулася проти Білорусинів без розбору, однаково проти католиків, як і проти православних, себ-то з моментом, коли — охрестивши їх більшовиками — підтягнула їх під один стрихулець, почали зникати дотеперішні противенства між католицькими і православними Білорусинами й у висліді прийшло до створення суцільної національно-білоруської групи під Польщею.

Національні змагання Білорусинів можна зясувати менше-більше так: Зєдинення всіх Білорусинів у рамках одної держави, яка може бути частиною якогось великого державного твору. Одначе навіть на думку католицьких Білорусинів тим великим державним твором не може бути Польща з огляду на свою нетолєрантну національну політику), тільки нова російська держава федерація. Зєдинення всіх частин національно-білоруської території очікується з моментом реституції демократичної Росії. Вже з цього видно, що намагання Поляків представити білоруських представників — як зорієнтованих у більшовицьку сторону — є фальшиве. Навпаки, слід ствердити, що прояви симпатій Білорусинів під Польщею до своїх земляків по другому боці кордону не мають політичних, тільки національні тенденції. Зовсім природно, що й тут велику ролю граються соціяльні моменти, тому що дрібновласницьке білоруське населення домагається розвязки земельної справи.

Труси, арешти, масові процеси, давлення шкільництва, як і всіх инших національних досягнень, — ось що характеризує взаємовідносини між Білорусинами і польськістю. Чиж дивно, що зростає огірчення, що з дня на день загострюються противенства і являється настирливе питання: Що далі?

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі анхолитця!

Радянська Україна.

Затвердження проєкту державного буджету на 1926—27 рік.

Президія ВУЦВК-у в основному затвердила проєкт буджету УСРР на 1926—27 рік, як його ухвалив Раднарком. Проєкт державного буджету збалянсовано по прибутках в сумі 226.930 тис. карб., а по видатках 254.565 тис. карб. Союзні інстанції порушують прохання про покриття 27.635 тис. карб. дефіциту на рахунок загальносоюзної частини буджету СРСР. Буджет АМСРР (молдавська республика), що входить до складу буджету України, затверджено по прибутках в 1,749.500 карб., а по видатках 4,185.900 карб., при чому дефіцит в 2,3 6.400 карб. віднесено на рахунок буджету України. Після розгляду проєкту буджету в буджетовій комісії цей проєкт буде обговорений і затверджений найближчою сесією ВУЦВК-у.

В затвердженому проєкті буджет України передбачує збільшення доходів по прямих податках з 111'8 міл. карб. в 1925—26 році, до 144'6 міл карб. у цьому році. По всіх податках надходе 177'8 міл. карб. проти 129'5 міл. карб. торік. Неподаткові прибутки визначено в 49'16 міл. карб. проти 42'45 міл. карб. минулого року. Прибутки промисловости залишено в попередніх розмірах, що повинно полегчити фінансовий стан промисловости. Прибутки від лісів збільшено з 16'3 до 18'6 міл. карб., а також трохи збільшено прибутки від надрів та иншого державного майна.

У видатковій частині буджету видатки по всіх вищих законодатних та плянових установах, обєднаних та необєднаних відомствах, вираховано в 96'6 міл. карб. проти 82'3 міл. карб. з минулого року, при чому по кошторисах ВУЦВК-у, РНК., Держплану, НКФ та НК РСІ в цьому році асиґновано менше ніж торік, і таким чином адміністративні установи скоротили свої видатки. Буджет НКОсвіти збільшено з 28'3 до 33'55 міл. карб., буджет НКЗему зріс з 18'22 до 20'7 міл. карб., буджет НКВнусправ через передання на його утримання всіх Бупрів збільшився з 2'36 до 5'15 міл. карб. і буджет НКЮсту збільшився на 200 тис. карб. і дав 1'52 міл. карб.

На фінансування народнього господарства асиґновано 64.4 міл. крб. проти 30 торішніх, а у виконання директиви про індустріялізацію країни асиґнування на промисловість збільшено з 10.7 до 39.8 міл. крб., або майже в 4 рази. На електрофікацію асиґнування збільшено вдвоє проти торішніх і доведено до 3 мил. крб., на фінансування сільського господарства призначено 10 міл. крб., на організацію фонду бідноти — 2,5 міл. крб., на розвиток кооперації — 4.26 міл. крб., на боротьбу з безробіттям — 1.2 міл. крб., на торговельне будівництво — 1.5 міл. крб. і на субвенції для преси — 2.18 міл. крб. Відрахування з держ. буджету до місцевого буджету дають 86 міл. крб. проти 49.8 міл. крб. минулого року, резервовий фонд уряду визначено в 5 міл. крб., а субвенційний в 2.5 міл. крб. У буджет АМСРР. на відомчі видатки асиґновано 4.700 тис. крб., з них 773 тис. крб. на Наросвіту, 624 тис. крб на Наркомзем, 285 тис. крб. на урядові установи і т. п. На фінансування народнього господарства АМСРР. видано 3.3 тис. карб.

Боротьба зі шкідниками на Україні.

Найбільшу боротьбу проведено з ховрахами. Звільнено від ховрахів площу 2.40 тис. гектарів. На майбутній рік по Україні залишились ховрахи, як масові шкідники, в 17 округах, на площі 2.500 тис. гектарів. Передбачається звільнити 1.900 тис. гектарів.

Богато зроблено в справі боротьби з коморними шкідниками. Коморний довгоносик та инші були поширені майже по всіх округах України по селянських коморах та по складах хлібозаготовців. У минулому році боротьбу з ними провадилося шляхом механічної очистки хлібо-зсипищ. Проти шкідників робилася хемічна дезинфекція. Наслідки роботи ще не підсумовані, тому що відомости з округ лише надходять. В цьому році передбачається провадити механічно-профілактичну та хемічну аразкову роботу для боротьби з коморними шкідниками за доглядом спеціяльних інструкторів.

У 1925 році в лісостепі знищено італійську сарану; вона залишилась лише в степу Правобережа. В 1926 році сарану знищено на терені 500 дес. Є підстави гадати, що італійська сарана зявиться знов у 1927 році.

Богато шкоди в 1926 р. наробила хмельова тля, що захопила 2.500 гектарів хмельників на Волині. Відомости про боротьбу з хмельовою тлею вже подавалися в пресі. В наступному році тля знова загрожує зявитись на хмельниках.

Потерпіли від шкідників дуже ліси України. Вони пошкоджені золотогузкою, шовкопрядом, коройдом і инш. Соснові ліси сильно стоять під загрозою повного знищення. В садах були у великих розмірах яблуневий міль, шовкопряд недопарка золотогузка. Вони загрожують садам і на 1927 рік. У минулому році зроблено хемічну очистку садів на просторі 75 тис гектарів і механічну на 10 тис. гектарів.

Богато зроблено для боротьби з головнею. Протруєно 5.500 тис. пуд. насіння. В наступному році цю роботу передбачається по деяких округах перевести на держбуджет.

Найбільше загрожують в цьому році сільському господарству совка, луговий метелик, цесарний шовкопряд та мельова тля.

Під румунською окупацією.

Буковина.

Інтервенція в справі української школи йде до коша.

„Боротьба" з 17. X. ц. р. пише:

„У відповідь на жадання українських громад Буковини, щоби міністерство освіти запровадило в їх школах українську викладову мову, згадане міністерство дає ось яку відповідь: 23. вересня 1926. Міністерство освіти. Генеральна управа народнього шкільництва. Серія A. Бюро b. ч. 96626. Папе! У відповідь на жадання мешканців громади Барбівці, повіт Сторожинець, які Ви переслали міністерству освіти в цілі заведення української мови в народній школі, даємо Вам до відома, що міністерство в ніякому випадку не годиться на це жадання. На жадання цього роду, які Ви робили вже передше для мешканців з инших повітів, повідомлялося Вас вже нераз про це. Це є розпорядок міністерства, так, що всяка инша інтервенція цього роду піде до коша. Генеральний директор. Підпис нечитким"...

Відповідь цю дало міністерство адвокатові д-рові Дутчакові, якому всі українські громади Буковини дали повновласть заступати їх жадання щодо заведення українських шкіл на Буковині перед міністерством освіти. Боярський посланець переглянув тільки одно прохання, дав знову, гідну ботокудського дикаря — і всі прохання з підписами 40.000 батьків кидає до коша.

Лишої характеристики для румунських відносин мабуть не треба. А пану Кольбанові те все подобається...

„Червоний Хрест" стягає податки на війну.

Теперішня генеральська влада видала наказ здерти з найбідніших кругів населення дари на „Червоний Хрест". У своєму наказі пише вона таке: „Будуча війна вимагає безумовно більше лікарств, як минула, а держава не може їх постарати".

Держава боярів, що витрачає 63 проц. бюджету на армію і заставляє голодних жовнірів підчас миру обробляти поля бояр, рубати ліси, будувати хати, — обкрадає цей бюджет і тепер не має грошей навіть на медикаменти. До цього здирства на війну запрягли теперали всі установи, як уряди громадські, жандармерію, духовенство, учителів і инших, даючи всім гострий наказ зібрати означену суму. Тепер по селах Буковини ганяються агенти олігархії і силують усіх, головно селян (навіть на судових розправах) жертвувати" на Червоний Хрест. А щоби зворушити серця селян та вимантити в них якнайбільше грошей, вмовляють у них, що гроші ті є для погорільців, на сироти та на допомогу голодним у Бесарабії.

Бесарабія.

Меморіял бесарабської делегації.

Заяви міністра внутрішніх справ О. Гогу, що Бесарабія „спокійна" і що продовження осадного положення не має рації, викликали по всій Бесарабії небувале громадське оживлення. Населення і виборці рішили вислати до президента міністрів Авереску велику делегацію, до якої обібрали також і бесарабських послів до парламенту, між ними і з аверескянської партії. Метою делегації було заявити імени усього населення Бесарабії, що теперішній виїмковий режим зробив усяке життя невиносим, що треба знести стан облоги, воєнну цензуру, дати селянству дешевий кредит і т. п., а продовження теперішніх виїмкових і страшних відносин грозить просто всенаціональною небезпекою Румунії. Одначе делегації, до якої належали також представники правительственної партії, ген. Аверескy не прийняв. На це відповіла делегація друкованим меморіялом, в якім, навівши свої домагання, заявляє, що настрій у Бесарабії дуже напружений і тільки при помочі цензури правительство може ще здушувати публичну думку. Таксамо про всі зловживання бесарабської адміністрації, всі крадіжки і розтрати краєвих фондів, не згадуючи вже про нечуваний терор над „небезпечним елементом" (революційним рухом бесарабського селянства), що в останніх часах так збільшився, не сміє писати бесарабська преса, тому, що воєнна цензура служить виключно до затаювання злочинів.

В інтервю для преси („Адеверул", 24. X. ц. р.) деякі посли заявили, що коли в Бесарабії не буде знесений стан облоги і розвязана цензура, то всі бесарабські партійні організації, що входять тепер в аверескянську партію, виступлять з неї і займуть у парламенті і сенаті якнайбільш ворожу позицію супроти правительства і розкриють зловживання, які покриваються плащиком стану облоги й воєнної цензури.

Земельна реформа в Бесарабії.

Дімінеаца" з 24. X. ц. р. подає, що з земельного фонду, що підлав під р форму, виділено для держави 36.43.) гектарів. Ця земля мала би бути для агрономічних інститутів, сільсько-господарських шкіл і т. п. На ділі земля роздається в аренду військовим старшинам, вищій адміністрації краю й иншим паразитам. Мало цього, бо для адміністрації цею загарбаною селянам землею заведено аж чотири установи з однаковими функціями, а саме сільсько-господарські камери, повітові консілєрати та управа фермів, хоч їх робота зовсім непродуктивна, бо вони инше грузуться між собою. За те утворено в цих усіх установах тепле прибіжище для всякого шумовиння з королівства регату), котре вже й заняло тут усі адміністративні посади.

Комунізм і фашизм.

Комуністична екзекутива радитиме над фашизмом. — Грандіозні проекти. — Статистичні дати.

Президія комуністичного інтернаціоналу рішила скликати небавком повну сесію поширеної екзекутиви до Москви, на якій мають розбиратися всі актуальні справи внутрішньої і закордонної політики СРСР. Одною з найважніших справ, якими буде занятись комуністична екзекутива, буде становище більшовизму до фашизму. Крім того сесія займеться внутрішнім положенням СРСР, англійським страйком, китайськими подіями і т. д. Для основної студії всіх тих проблем вибрано 9 комісій, що мають приготовити весь матеріял до сесії, яка повинна відбутися в грудні.

На комуністичній конференції, що відбулася на днях у Москві, заявився Риков за конечністю скріплення принципу плановости в індустріялізації поодиноких частей СРСР. Він заявився за можливо скорим здійсненням та их грандіозних проектів, як електрифікація Дніпра, будова каналу Волга-Дон, електрофікація ріки Свір біля Ленінграду, як також за збудуванням нової залізничої лінії з Сибіру до Туркестану. Все те повинно бути здійснене в інтересі розвитку промислу й торговлі в СРСР. Конференція приняла одноголосно до відома тези Рикова.

Цікаві дати про силу професійних союзів у СРСР. подав на тиже конференції Томський, який заявив, що статистика тих союзів збиває всі аргументи опозиції про катастрофальне зменшення числа зорганізованих робітників у СРСР і про зріст непролетарських елементів. По його даним всіх зорганізованих робітників і урядовців у СРСР є 7,768.200 — проти 6,955.400 в минулому році. Число управ професійних союзів піднеслося з 30.000 на 50.000. У промислі і транспорті занятих є при праці 78 проц. усіх членів проф. союзів. Тим виявляється найкраще — на думку Томського — провідна роля пролетаріяту в народньому господарстві СРСР.

По широкому світі.

СРСР. приступить до Ліги Націй? „Курєр Червони" вкоресподенції з Парижа містить заяву Мушабле, представника французького уряду для закордонної торговлі, який кілька днів тому вернувся з Москви. Мушабле каже м. ін.: Я переконався, що люде, які правлять у СРСР., рішилися капітулювати. Розумію під цим, що вони хочуть понехати всяку пропагандову і переворотову роботу за кордоном. У СРСР. зросло загально невдоволення з причини видавання що місяця величезних сум на революційну пропаганду. Крім того більшовики переконалися, що така робота коштує їх подвійно, бо рівночасно унеможливлює економічне зближення зі Заходом і осягнення потрібних кредитів. У практиці змінна ця представляється як повільна ліквідація III. Інтернаціоналу, відкликання ріжних агентів, що працюють у Франції, Англії, Польщі. Змінено навіть краску більшовицького прапору. Але це не все. Маю певні дані, що в квітні 1927 р. після XVI. конгресу партії, СРСР. предложить свою кандидатуру до Ліги Націй.

Кук грозить знищенням копалень. Голова Союзу шахтярів Кук у промові, яку виголосив у Ліверпулі, зазначив, що колиб шахтярів приневолено до продовження дня праці після програного страйку, то вони не працювали би, але віхали би до копалень на те, щоби їх знищити. „Сандей Таймс" повідомляє, що ген. рада професійних союзів дала до зрозуміння провідникам шахтярів, що мусять зачати працю небавом на основі окружних контрактів і продовженого дня праці, бо дальший страйк є безцільний і безнадійний. Виконавчий комітет федерації шахтярів одержав чек на суму 1 міл. руб. від більшовиків.

Опозиційна преса в Італії заборонена. Після невдалого атентату на Мусоліні заборонило італійське правительство „з оглядів публичної безпеки всі політичні опозиційні щоденники і тижневики на необмежений час.

Зїзд австрійської соціял-демократії відбувся в Лінцу при численній участи делегатів з місць і делегатів ріжних народів. Між ин. промовляв від польських соціялістів пос. Діямянд. Велику програмову промову про становище соціял-демократії у світі і її відношення до більшовизму виголосив відомий соціялістичний теоретик посол Отто Бауер. В дискусії заявився проф. університету д-р Макс Адлєр за диктатурою пролєтаріяту. Д-р Фріц Адлєр радив не жонглювати словом „диктатура", а зате прямувати всіми силами до знищення буржуазії, що буде передумовою знесення всіх кляс. Тоді запанує соціялізм без ніяких трудношів.

Наш „день ощадности".

Зїзд українських кредитових кооператив.

Напередодні світового „дня ощадности" відбувся — як ми вже звідомляли — дня 30. жовтня ц. р. в салі Центробанку зїзд відпоручників українських кредитово-ощадничих кооператив. Взяло в ньому участь до 60 відпоручників кредитових кооператив й економічних установ.

Наради зїзду відкрив віцепрезидент Надз. Ради Центробанку д-р Михайло Волошин, в якого руках весь час спочивав провід нарад. Голова зїзду у привітній промові звернув увагу на значіння великого клича ощадности, що тепер лунає у всьому світі, з особливим натиском вказуючи на потребу відбудови нашої кредитової ділянки.

З черги від Ревізійного Союзу Українських Кооператив привітав зїзд його голова інж. Ю. Павликовський. Від Тов. „Просвіта" вітав зїзд голова проф. Мих. Галущинський, зазначуючи, що в здійсненні клича ощадности наші просвітні організації найдуться в перших рядах його пропагаторів і виконавців.

Опісля наступив широко закроєний реферат директора Центробанку п. О. Савчича про відбудову кредитової кооперації. Референт подав цифрове порівнання між передвоєнним станом наших кредитових установ і теперішнім. Майно передвоєнних кредитових кооператив перевищувало 6 міл. корон, які втопилися в страшнім вирі інфляції й девальвації. Та сама доля спіткала теж щадничі вкладки. На всіх землях, що тепер належать до Польщі було перед війною 3 (три) міліярди вкладок. Фінансова господарка відродженої Польщі пожерла з того внаслідок інфляції і девальвації пять шестих (5/6) зложених капіталів. Завданням щадничо-позичкової кооперації під теперішню пору є муравлиною працею і ощадністю відбудувати оборотові капітали суспільности. В тому напрямку дир. Савчич поставив низку резолюцій, в яких визнається щадничо позичкові кооперативи до пропаганди кооперативної й ощадностевої ідеї, до віднови й оживлення щадничо-позичкових кооператив до збирання і громадження дрібних ощадностей, щоби тим чином створити у нас потрібний капітал як основу здорового кредиту.

Другий рефетат „про потреби і способи нагладнання наших ощадностей" виголосив д-р Юліян Гірняк, викликуючи загальне зацікавлення слухачів. Першим нашим завданням, яке домагається нагально розвязки — це вміліть головно згуртувати все наше громадянство під прапором ощадности, заставляючи його практично здійснювати ідею ощадности. Пропаганда ощадности повинна обняти всі суспільні верстви. У висліді свойого цікавого реферату д-р Гірняк поставив отсі резолюції:

1) Зїзд постановляє негайно основати українське кооперативне товариство „Ощадність", якого завданням буде зосередити та покермувати всією громадянською, збірною акцією пропаганди, як також акцією збирання всяких, хоч би найдрібніших ощадностей на всіх українських областях при допомозі густої сітки колекторських пунктів та при допомозі всіх инших можливих і технічно раціональних способів;

2) Зїзд постановляє з нагоди всюди переводженого, річного „дня ощадности" доручити новоосновному тов. „Ощадність" визначити один окремий в році тиждень, як тиждень всенародньої української ощадности, в якому весь наш загал складатиме постійно, через найближчий колекторський пункт свою звальоризовану вкладку;

3) Зїзд взиває всі наші економічні, культурні і загально-національні установи якнайревніше співділати з тов. „Ощадність" в усьому краю в пропаганді ідеї ощадности і в творенні зразкових колекторських пунктів.

4) Зїзд закликає всіх членів управ, всіх службовиків та всіх членів наших кооператив віддати свої сили на активну працю збирання щадничого гроша в своїм кругі ділання і в поодиноких колекторських пунктах, остаючи в постійному звязку з тов. „Ощадність".

5) Зїзд звертається з прилюдним покликом до всіх українських станових, товариських і загально громадських установ та організацій вибрати в своїм нутрі почесні колекторські органи з найбільш довірених осіб, яких правом і обовязком буде збирання ощадностей згідно з технічними вказівками тов. „Ощадність".

Після рефератів голова зїзду д-р М. Волошин відкрив дискусію, в якій по лінії виголошених рефератів забирало голос 17 бесідників.

На внесення дир. Павлюка зі Стрия в доповненні першої резолюції д-ра Гірняка зїзд намітив до комітету основників тов. „Ощадність" представників отсих наших централь Ревізійного Союзу Українських Кооператив, Центробанку, Т-ва „Просвіта", Рідної Школи УПТ., Сільського Господаря, Т-ва „Дністер", Земельного Банку Іпотечного і Української Щадниці в Перемишлі.

На цьому вичерпано порядок нарад, а голова закрив зїзд, висловлюючи побажання, щоби якнайскорше були здійснені внесені ним постанови.

НОВИНКИ

— **Просимо П. Т. Передплатників негайно надсилати передплати, бо 15. ц. м. здержуємо висилку часопису тим, Вп. Передплатникам, що залягають з передплатою. — Місячна передплата 4·50 зол.**

— **Конфіската.** Вчорашнє число нашого часопису, сконфісковане 104-ий раз цього року, має біду пляму у всій другій половині передовиці „Оглядини".

— **Поліційні методи.** Поліція шукаючи вбійників куратора Собінського надалі арештує нашу молодь, хто тільки попадеться під руку. Деяких арештованих держать по кілька днів, хоча закон каже, що до 48 годин треба їх відставити до суду або звільнити. Нпр. студента техніки Мякоду Мариняка держать уже другий тиждень у поліційних арештах, а Гриця Голяна ще довше. Свідків, які мали стверднти алібі Мариняка, вказаних ним, не переслухали до цього часу. Старі методи залишились ці самі.

— **Ucrainica.** Недавно Римська Академія Наук почала складати сільсько-господарський словник всіма важнішими европейськими та азіятськими мовами, але, не маючи безпосереднього звязку з Україною, не взяла до цього словника української с.-г. термінольогії. Після листа Всеукраїнської Академії Наук до Римської Академії вона негайно виправила свою помилку і внесла до словника також українську термінольогію. Римська Академія вже надіслала до Українського Інституту наукової мови перші коректурні аркуші для перегляду.

— **Особисті вісти.** З кінцем минулого шкільного року перейшов на емеритуру відомий географ берлінського університету проф. д-р Альбрехт Пенк, що до 1906-ого року був професором віденського університету. Проф. Пенк знаний з прихильности до українського народу та до української науки — йому завдячуємо між иншим основну працю про Україну як географічну одиницю — й був за свої заслуги вибраний в 1918-ім році дійсним членом „Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові".

— **Зап винці подорожіють** від 1-го грудня; такий різдвяний дарунок приготовляє міністерство комунікації, якого члени й так їздять за дурно.

— **Недорід бараболі.** Приходять звістки, що цьогорічна химерна погода не була дуже добра для врожаю бараболі на нашій землі; приморозки на переміну з дощем підорвали її якість і скількість.

— **Із сільських трагедій.** У селі Горожові, повіт Рава Руська, 23-літній парубок Семко Свистун підпалив стодолу своїх батьків уночі, з пімсти, що вони не хотіли дати своєї згоди на його подружжя. Семко признався до вини, кажучи, що „хотів їх настрашити". Арештований сидить у вязниці карного суду у Львові.

— **Львівська хроніка.** Жінки надалі деруться; 18-літня служанка Осідач, посварившись з нареченим, випила йодини, а легка дама Павлина Герлик — сільного квасу. — 26-літній молодець Драган, якого арештували за продажу фальшивих „золотих" ланцюшків — звільнений. Чому? бо він не тільки професійний ошуканець, але й морфініст; а морфіністи, як стверднв судовий лікар, коли не мають змоги заспокоїти свого морфінового „голоду" не є відповідальні за свої вчинки. Драган продавав ланцюшки й образне суддю саме в такім стані, отже невинний. — Власників млина у Запитові Біндерія, засудив учора львівський суд на 4 і 5 міс. вязниці за недбайливість, що загрожувала людському життю і з їх вини минулого року зле збудоване млинське колесо пошматувало молоду робітницю Іванцівну. — Хуліганства у формі авантур по шинках на вул. Костельній 2. пяні перебили всю посудину і всі вікна), нападів на вулиці, бійок і злодійств не зрахуєш!

— **Бандитизм.** У городецькім повіті між Зарічем і Мальованкою напали озброєні бандити на селян на битому шляху; поліція не вхопила їх. — В околицях Стрия дві циганські банди звели між собою бійку й одного молодого цигана вбили; вбивці втекли на Мадярщину. — В Ярославі арештували двох селян Кретів, які напали на третього, коли вертався з ярмарку, побивши його до нестями й ограбивши. — Перемишленський механік Гудзік стане перед судом обвинуваченим у знасиленні 20-літньої сільської дівчини з під Жовкви, що приїхала до міста шукати служби.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

СТРІНЕМОСЯ

при закупні музичних інструментів, грамофонів і плит в найбільшім і найдешевшім складі

МЕЛЬОДІЯ

602 **Львів, Коперника 5.** 11—?

— **Газові револьвери.** Постійний зріст бандитизму у післявоєнній добі натхнув якогось американського винахідника, який придумав газовий револьвер для оборони перед нападами. Цей револьвер не вбиває, а приголомшує на протязі довшого часу. Ним користуються в Америці з великим успіхом для самооборони, в якій ні власник револьверу ні нападаючий не мусять заплатити за свою помилку смертю. Такі револьвери появились уже у Львові, вони мають форму ріжного невинного припадля напр. пер. Лихо тільки в тому, що бандити також знають про цей винахід.

— **В справі берлінської фільмової школи,** про яку писалося в „Ділі", відповідаю на запити з краю, що вписи до школи вже замкнені й нікого більше не приймається. На другий семестр можна буде вписуватися весною 1927-ого року, при чім чужинцям не робиться ніяких трудностей. При тій нагоді повідомляю, що крім фільмової школи „Уфа" існує в Мінхені державна „німецька фільмова школа", якої зимовий семестер теж уже зачався. Програма школи обіймає виклади проф. Амана (фільмове мистецтво), Кіршнера (костюмування), д-ра Ібльєра (історія мистецтва), Коха (кінова техніка) і Лева (введення в кінознавство). — З. Куделя.

— **З жіночих і наших рекордів.** Радянська преса подає інформації про незвичайно сміливу їзду лодкою, якої довершила 16-літня київська дівчина Тамара Шунаріно. Вона рішила переїхати сама з Києва до Севастополя через Чорне Море. 5-го червня виїхала Дніпром з Києва підчас великої зливи і доїхала щасливо сама до Катеринослава. Щойно пізніше взяла собі помічника. До Херсона доплила на протязі 5 днів. На Чорному Морі поплила у бурхливу хвилю, яка кидала лодкою, мов горіхом; на овиді не було видно ні тіни корабля. Буря зломала одно вітрило лодки і залила її водою. Дівчина покидала весла і дала себе нести стихії. Море серед бурі занесло її аж до Севастополя, живою. Зробила дороги 1500 вер. ст і є першою жінкою, що перепли а Дніпрові пороги. Вся ця подорож була спробою, чи вона має досить сил, щоби вступити на технічний відділ мариварки. Червона фльота рішила зробити її почесним членом і прияти її як першу жінку до свого активного складу.

— **Нагороджені чеські письменники та композитори.** Дня 28. жовтня ц. р. чехословацьке міністерство освіти роздало з нагоди 8-літнього істнування своєї республики цілу низку державних нагород своїм письменникам і композиторам. Нагороди одержали такі письменники: Карель Томан за збірку поезій „Столітній календар" (видав за 18 літ 7 томів поезій); Божена Бенешова за повість „Удар" (видала кілька томів оповідань і повість „Людина"); Франтішек Крейчі за повість „Останні" (один з найбільше плодовитих чеських критиків, повістяр і драматург); Ян Грушовський за повість „Муж з протезою" і збірку нарисів „Dolorosa" (молодий словацький публіцист); Зденек Неєдлі за твір про композитора Сметану (є професором історії музики у празькому університеті, автором численних музичних монографій); Анатоль Сташек за книжку „Спомини" (старий повістяр, що малює залюбки боротьбу людини з природою та суспільним середовищем; Ярослав Гільберт за драму „Прапор людства" і „Другий беріг" (автор кількох пєс: „Впавша", „Пястук", „Викляті"); Франа Шрамек за пєсу „Острів великої любови" (представник „молодого" літературного покоління, хоча сам 50-літній: поет, новеліст, повістяр); Ян Бартош за пєси „Бунт на сцені" і „Герої нашої доби" (автор пєс „Primo vere", „Двобій", „Ворони"; актор комік і карикатурист); Карель Досталь за режісерську працю і актори Беджіх Карен і Зденек Степанек. За музичні твори одержали нагороди: Вітезслав Новак за оперу „Заповіт предків", Оскар Зіх за оперу „Смішні чеврунці" на підставі комедії Мольєра тоїж назви; Ян Лєвославе Белля за оперу „Вілінд, Коваль", Карель Б. Ірак за цикль пісень „Пробудження" і „Веселка", Волод. Гельферт за книжку „Музика на Ярмеричкім замку". Отокар Острчіль за працю дирігента. А тепер прошу відповісти: які твори тих письменників зустрічали ви колинебудь на сторінках наших журналів або знаєте з перекладів? Ми відмежовані від славянських літератур китайським муром!

— **Ювилей Райнгардта.** Берлін святкував 1-го ц. м. ювилей режісерської праці найбільшого німецького майстра сценічного мистецтва, Макса Райнгардта, якого слава давно перейшла кордон найбільше ворожих держав. Свято зорганізовано в „Німецькім театрі" після театральної вистави. Взяли у ньому участь представники урядів, усіх більших німецьких театрів, письменства, чужинних сцен і літератур. Станіславський і Таїров призначили його з цієї нагоди почесним членом своїх театрів, голяндські артисти переслали йому великанський лавровий вінок, привітів і телєграм прийшло безліч. Найбільшу увагу звернули телєграми від геніяльного французького актора та режісера Жемє, який запрошує Райнгардта до Парижа на виставу, від М. Горкого, кінематографічних артистів з Голівуда, з Чарлі Чаплином. З Парижа приїхав на свято відомий драматург Трістан Бернар, який промовляв на тему необхідности французько-німецького зближення. Райнгардт відповів дуже зворушений, з дотепом, і прохав вибачення, що відчитує свою промову з листка, не маючи звички виступати на сцені.

— **Філятелія або маркознавство** поширюється від кількох літ між усими кругами населення в цілому культурному світі. Тепер збирають марки і цікавляться ними не тільки діти чи школярі, але й старші, поважні й високоосвічені люде. Нині нема культурної країни, в якій не булоб філятелістичних товариств і організацій і бодай кількох філятелістичних журналів. А всюди відбуваються філятелістичні зїзди, анкети, виставки, що ще більше причинюються до поширення цієї розривки, науки (чи як хто хоче: спорту) в широких масах. Дійшло вже до того, що в Москві утворився навіть окремий філятелістичний інтернаціонал („філінтерн", що гуртує філятелістів „з пролетарським світоглядом" у противенстві до загалу збирачів, які живуть „буржуазними предрассудками". Всіх зареєстрованих філятелістів у світі, що збирають марки на основі якоїсь системи і пляново, рахують на 5—6 мільонів душ. Як бачимо, армія поважна. У нас слідні в тому напрямі тільки перші почини. Правда, збирачів марок і у нас богато, але рідко хто збирає по якомусь пляну, а більше так самочинно, без розбору, без провідника. Для пропаганди філятелії виходить у нас уже від двох літ спеціяльний український місячник „Український Філятеліст" у Відні, що згуртував поважне число читачів і прихильників та має дуже добрих, фахових співробітників з усіх кінців українських земель і з еміграції. Обовязком всіх тих, що цікавляться справою рідної філятелії, піддержати одинокий український філятелістичний орган, тимбільше, що передплата його невисока (1 доляр річно). Зацікавленим подаємо його адресу: „Ukrainśkyj Filatelist", Wien XVIII, Gersthofers r. 138.

— **Фальшивий Димитрій ч. 2.** Цими днями починається в Київі сенсаційний процес, якого історія нагадає неодному старі історичні факти. Обвинуваченими будуть товариша Петренка, бувшого голову „комітету сільської молоді" з одного села київського повіту. Поруч нього засядуть на лаві обжалованих численні селяне обвинувачені в монархістичній пропаганді, а саме в тому, що піддержували одного парубка, який від довшого часу шинявся по українських селах і представляв себе за царевича, наслідника престола. Самого цього „царевича" поліції не вдалось відшукати. Є це доказом, що мандрівний хитрун уміє завсіди найти досить наївних селян, які його добре сховають. Історія його карієри дуже анальогічна до історії „фальшивого Димитра", авантюриста Гришки Отрепєва, який „виявив" себе в одній монастирі як наймолодший син Івана Грозного і зумів навіть на чужині найти прихильників. Нинішній Димитр називається Малахов і має бути справді дуже подібний до вбитого царевича Алексея. І він, так само, як Отрепєв покликується на свідоцтво своєї няньки, яка в лиховісний день, коли розстріляли царську родину, мала його спасти в кошику. Чи це не є переконуючий доказ для легковірних селян? Крім цього ще дві дами з царського двора, Жукова та Губіна буцім-то потвердили сл ва цієї няньки і тотожність цього молодця з царевичем. Петренка обвинувачують у тім, що саме в його селі Малахов почав свою першу прилюдну заяву про те, що є царевичем. Звідти він почав свій похід із села в село, скрізь обіцюючи нові порядки, коли стане царем. Він і його прихильники покликувались увесь час, що чужинні держави знають про його істнування і обіцяли йому підмогу.

— **Світова хроніка.** Вільгельм II. одержав першу сплату відшкодування від німецького уряду 5 міл. марок. — У Китаю в місті Ньонг-Чу бандити вбили французького консуля Роберта. — У Москві згоріла найбільша фабрика радянських фільм. — Недалеко Йокогами потонув японський корабель „Теніо-Мару", який крім вантажу віз 4 міл. єн. — Уповноважений бувш. кайзера веде переговори, щоби купити для нього палату в околиці Аскони. — Один з найбогатших Еспанців Вальдечіяля жертвував 100.000 пезет на фонд купна палати для бувш. цісаревої Зити, в околиці Більбао. — Перський шах скликує в Тегерані мусулманський конгрес; темою його: питання про ситуацію в Геджасі і для „святих місць". — На конференції американського союзу агентів реклями през. Кулідж виголосив промову, в якій підкреслив думку, що розвиток реклями є одною з головних причин розквіту американської торговлі, що дозволив збільшити заробітну плату і підвищити загальний рівень життя. — Московський союз друкарів завів для продавців газет спеціяльну уніформу і нумеровані шапки.

— **З кіна.** У кіні „Лев" почалась премієра великої еротичної драми Квіт ночі" з найславнішою артисткою світа Полею Негрі. — У кіні „Коперник" ідуть на загальне домагання дві перші частини могутньої фільми „Нуждарі" Віктора Гюго.

Орґанізаційний рух.

Повітовий Народній Зїзд у Старому Самборі.

Дня 26. жовтня ц. р. відбувся в Старому Самбору Повітовий Народній Зїзд при участи понад 100 делегатів повіту. Зїзд отворив о. декан Андрій Беницін, висовуючи в ядерних словах ціль нарад. Головою вибрано п. Осипа Білобрама, секретарював о. Михайло Вовчик з Лопушанки. Основний реферат про політичне положення виголосив п. Іван Дідух, адвокатський депендент зі Старого Самбора. Він представив також наше положення на полі шкільництва, а відтак положив у приступний спосіб земельне питання. Бесідник підчеркнув, що Українське Національно-Демократичне Обединання стоїть на становищі розділу землі між безземельних і малоземельних без викупу. Якщо дотепер влада парцелювала землю, то тільки між польських зайшлих кольоністів, які на „кресах" повнять незавидну ролю почесних поліціянтів над нашим туземним народом. Вкінці бесідник вказав на потребу політичної організації нашого народу під проводом УНДО, бо воно найбільш відповідає потребам широких народніх мас. „Нам слід єднатися — говорив п. Дідух — щоб, коли прийде слушний час, ми були приготовані". По виборі делєгата на Краєвий Зїзд промовляв ще цілий ряд учасників Зїзду, як п. Гриць Лазор, селянин з Лужка, вказуючи на конечність регуляції Дністра в селах Лужку і Бусовиських, господар Блендей з Бусовиськ про надто високі чиншові податки тому, що літом буцімто перебувають у них літники і н. П. Гр. Волосянський, агент „Дністра" зі Старого Самбора, поясняв ще справу обезпечень у „Дністрі" і НДУ. Зїзд закрив гарною промовою п. Білобрам. На Зїзді разила відсутність старших міщан.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Єсевського у складі 30 осіб виступає:
Пятниця 5.XI. Самбір.
Субота 6.XI. Старий Самбір.
Неділя 7.XI. Старий Самбір. 719 24-?

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:
4. XI. — Золочів.
5. XI. — Тернопіль.
До складу хору негайно потрібні для виїзду на Німеччину 2 баси і 1 тенор. Зголошення слати негайно Варшава, пляц Тшеch Krzyży 13. Музична Школа Д. Котко. 528 2—?

Мистецька Виставка Карла Костирка в Стрию відкрита від 1.—15. листопада ц. р. 841 2—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ФОРТЕПЯН і піяніно купно зараз. Подати ціну і фірму. Письменні зголошення до бюра Якобі, Львів, Зіморовича ч. 14. під „Готівка". 829 5—5

1 зол. 70 сот. коштує один ніж з хінського срібла у Мандля Коперника 14. 681 в) Проти кіна „Коперник". 6—?

ПОШУКУЄТЬСЯ здібного інструктора до 3-ох хлопців, один з V. кл. гімназ. а двох з народніх шкіл. — Зголошення з условіями приймає Уряд парох. Радруж почта Горинець к. Равн Руської. 847 1-1

РУТИНОВАНИЙ, солідний концепіент прийме негайно заняття. Зголошення: Канцелярія Д-ра Баятарович, Золочів. 850 1—2

Календарики „РУСАЛКА" на 1927 р. вже печатаються і вскорі увійдуть в продажу. Замовлення приймає А. Окпиш, Львів, Кадецька 4. 841 1—3

ФРИЗІЄР-УКРАЇНЕЦЬ буде ласкавий негайно зголоситися до Секретаріяту Народньої Організації Українців м. Львова, Львів, Ринок 10. II. п. 853 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Лікарсько-дентистичне Заведення
д-ра Симона Раппапорта
Якова Насса
ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.
Пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. II. Т. урядовцям і студентам значна знижка.
852 Полекші в сплатах. 1—?

Вже можна набути з циклю історичних повістей
БОГДАНА ЛЕПКОГО
п. з. „МАЗЕПА"
отсі прегарні повісти:
Мотря т. I. зол. 9·90
Мотря т. II. зол. 9·90
Не вбивай! зол. 9·90
Небувала досі поява в українській літературі! Незвичайно цікаве та легке оповідання не має собі рівного в повістях цього роду, Численні дуже похвальні голоси критики. — Головний склад в
Книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка
Львів, Ринок ч. 10. 830 4-6

Концес. Судове Бюро перекл'д'в
чужих мов — **Львів, Собеского ч. 12.**
848 фірма Міхальскі. 1-6

ПОЗІР!
Мешкання, Льокалі, Промислові Заведення!
ЖАРІВКИ
„OSRAM"-„PHILIPS"-„TUNGSRAM"
від 100 ватт в гору **за безцінь!**
ЖАРІВКИ опадностеві від 10 до 32 свічок по **1 зл. 25 ґр.**
поручає **ЕЛЕКТРОБЛИСК, Львів, Скарбківська 4.** (проти кіна Лев). 849 1-3

НЕДУГИ ЛЕГЕНІВ
Чахотка легенів, є невмолима і щороку, не роблячи ріжниці в віці, серед роду і стану, косить мільони людей.
При поборюванню грудних недуг бронхіту, впертого кашлю і т. п. приписують лікарі **„BALSAM THIOCOLAN AGE"** який улекшує виділюванність флегми, скріплює організм і самопочуття недужого, збільшує вагу тіла і усуває кашель.
„Balsam Thiocolan Age" (з марк. Когут) Рес. Мін. Публич. Здор. Чч. 294 і 295
728 б) **продають Аптики.** 7—34

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „косутикол". 728 а) 20—?

Віддам заступство
на всю Польщу на средство проти курення (винахід XX. століття) тому, хто буде в можности перебрати цей товар за готівку. 846 1—4
Chem. Techn. a Kosmet. Labor. E. Doroňovec, Bratislava, Skulietyho č. 6. Č. S. R.

Ширіть наш часопис!

ВЖЕ ВИЙШОВ і продається по всіх книгарнях великий ілюстрований
Календар-Альманах „Дніпро" на 1927 р.
ЦІНА 2 ЗОЛ., з пересилкою 2·50 зол. — Окладинка проф. П. Холодного.
Замовляти у Накладні „Українського Товариства Допомоги Емігрантам з Великої України" **Львів, вул. Руська ч. 3, III. поверх.**

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 247 (10.924). Львів, субота 6. листопада 1926. Pocztowa opłatę zapłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. ощадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Соймова сесія зачнеться 13.ц.м.

Отворить її президент Мосціцький. — ППС. про нарушення конституції урядом. — Резигнація марш. Ратая? — Не буде амнестії для політичних.

Варшава, 4. листопада 1926.

Тому, що всі справи, звязані з отворенням сойму й сенату поладнано, президент Мосціцький рішився отворити сойм і сенат особисто в дні 13. листопада ц. р., в 2-ій год. пополудні, на замку.

Посли, які поприїздили до Варшави в надії, що в найближчих днях збереться сойм, порозїздилися до своїх виборчих округів. Тому тепер у соймі повний спокій.

Вчора радила парляментарна комісія ППС., яка ухвалила отсю резолюцію: „Парляментарна комісія ППС. стверджує, що уряд наслідком нескликання соймової сесії в жовтні і непредложення на тій сесії бюджету допустився нарушення конституції, бо не дав можности соймові зачати працю над бюджетом і над справами, звязаними з господарським життям держави". Подібне внесення ухвалив уже вчора ЗЛН., на такому самому становищі стоїть і Пяст.

В політичних колах упевняють, що марш. Ратай на одному з найближчих соймових засідань зголосить свою резигнацію зі становища маршалка. Причини тої постанови марш. Ратай представить перед соймовою палатою. Видно, що вже йому забагато тої ролі, яку він мусить грати, стоячи по середині між соймом і урядом. В близьких до уряду кругах упевняють, що всякі почини уряду були і є спрямовані проти цілого сойму, а не проти особи його маршалка. Тому ці круги відраджують Ратаєві подавати свою резигнацію.

Поголоски про недалеку амнестію для політичних вязнів за дрібні провини і проступки, як зачувати, не відповідають дійсности. Амнестії такої нема в проєкті. В урядових кругах є тільки намір звільнити цілий ряд політичних вязнів зпоміж „меншостей" шляхом індивідуального помилування.

Personalia.

Тут появилися чутки про такі зміни на становищах „малопольських" воєвод: у Тернополі, на місце воєв. Завістовського, мав би стати воєводою варшавський віцевоєвода Корчак; до Станиславова мав би прийти на воєводу б. львівський адвокат д-р Виростек (соц.-дем.), що живе тепер у Варшаві; краківський воєвода Даровський лишається на своїм становищі.

Ґен. Мальчевський перевівся на власне бажання в стан спочинку, ставши перед відповідною військовою комісією.

В справі нападу на посла Здзеховського покінчено вже слідство з тим, що воно не дало ніякого позитивного висліду.

Змова в Катальонії.

Париж, 4. листопада 1926.

Оноді переведено масові арештування у невеличкому французькому містечку Перпінян на еспанському кордоні. Арештування ці є в звязи зі змовою італійських і еспанських анархістів проти істнуючого режиму в Італії й Еспанії. Змовники, як виходить із слідства, хотіли використати самостійницький рух у Катальонії й цю провінцію вибрали собі за місце вибуху революції. Завдяки відшифруванню листа поліції вдалося арештувати в перпінянських готелях 400 переодягнених за туристів еспанських, італійських і англійських анархістів. Ревідують усі поїзди, що йдуть із Франції до Еспанії. Кермував змовою анархіст Карольон, що мав великі знакомости в Парижі і відтам, мабуть, діставав підмоги. До катальонської змови належало богато італійських еміґрантів, які заключили з Еспанцями умову для заатакування обох диктатур: еспанської й італійської та усунення Мусолінія. Арештовано 28 Італійців. Зі сконфіскованих досі документів виходить, що на 4. листопада визначений був вибух повстання в Катальонії. Повстанці мали заняти зал. дві ець і телеґрафічний уряд. На чолі їх стояв бувш. член еспанського парляменту Масія. Йому вдалося втекти.

Вибори в Злуч. Державах.

Льондон, 4. листопада 1926.

При виборах до палати репрезентантів і сенату демократи здобули, що правда, кілька мандатів (у палаті репр. 13, в сенаті 6), але республиканці є в більшости в обох законодатних установах. Вибори причинилися до вдержання впливу республиканців і през. Куліджа. Одначе Кулідж не виступить як респ. кандидат при виборах нового президента.

Ліквідація анґл. стрийку?

Льондон, 4. листопада 1926.

Міродатні кола запевняють, що вик. комітет шахтярів предложить на завтрішньому засіданні делеґатів шахтярів конкретні пропозиції. В поглядах шахтярських кол зайшла зміна: нони готові до порозуміння.

Кольбан у Варшаві.

Варшава, 4. листопада 1926.

В звязку з приїздом до Польщі Еріка Кольбана, шефа секції для справ національних меншостей при Лізі Націй, відбудеться 5. ц. м. засідання комісії фахівців для справ східних воєвідств і національних „меншостей."

Біржа.

Гроші.

Доляри в готівці таксували 8·99—9·01. Банк Польський платив за доляри 8·96, за чеки на Ню Йорк 9·00.

Збіжа.

Тенденція легко знижкова. Пшениця краєва дворська 46·75—47·75, пшениця краєва селянська 44·25—45·25, жито галицьке 35·00—36·00, ячмінь галицький броварний 32·75—34·75, ячмінь галицький до перемелювання 30·00—31·00, ячмінь пастівний 28·00—29·00, овес галицький 29·75—30·50, бараболі промислові 6·75—7·25.

Арештування в звязи з атентатом на Мусолінія.

Париж, 4. листопада 1926.

Вчора арештували тут комуніста Пасварда. Він іще 22. жовтня говорив приятелям, що Мусолінія вбють у Больонї 31. жовтня. Той факт і найдена поліцією відозва доказували би, що атентат на Мусолінія не був індивідуальним учинком Замбонія, але вислідом змови. Все-таки, як повідомляють із Больонї, виконавцем останнього атентату на Мусолінія, здається, був Замбоні. Ствердили, що револьвер, з котрого атентатчик стріляв до Мусолінія, належав до брата Замбонія.

Провідники антифашистів капітулюють?

Рим, 4. листопада 1926.

У Ферарі появилися плякати, підписані найбільше знаними соціялістичними провідниками, такого змісту: „Нині після нового атентату на Мусолінія почуваємося до обовязку заявити перед цілою суспільністю, що покидаємо низькі ідеї, бо ми дійшли до переконання, що поширювання їх приносить шкоду батьківщині і веде до злочинних учинків". Підписані під тою заявою з під строгою контролею фашистів, щоби справдити, чи не ходить тут про підступ. Часописи підкреслюють додатне враження, яке викликала повища заява.

Буча італійських фашистів в Америці.

Льондон, 4. листопада 1926.

Урток 15 італійських фашистів заатакував у Ню Йорку італійські протифашистівські редакції, щоби пімститися за атентат на Мусолінія. Редакторів щоденника „Нуово Мондо" приневолили зрезигнувати зі становища, потім в инших редакціях повибивали шиби, побили службу і знищили два лінотипи.

Роковини побіди в Італії.

Рим, 4. листопада 1926.

Нині в цілій Італії святкували роковини побіди. В Римі в церкві Санта Марія делі Анджелі відправлено святочне жалібне богослуження в присутности кн. Удіне як представника короля і членів уряду з прем. Мусолінієм на чолі. Товпа фашистів маніфестувала на площі Кольонна в честь Мусолінія. Мусоліні зявився на бальконі та зазначив, що теперішній мент не надається до промов. Закінчив словами: Завтра рано матимете факти, на які чекаєте.

Зірвання німецько-французьких переговорів?

Льондон, 4. листопада 1926.

„Дейли Телеґреф" повідомляє, що німецько-французькі переговори в дійсности вже зірвані. Одначе на бажання нім. амбасадора фон Геша Бріян приобіцяв удавати, що переговори тривають дальше. Тому Бріян матиме ще кілька конференцій з фон Гешом. Тутешні часописи як причини зірвання переговорів подають: успіх стабілізаційної фінансової політики Пуанкаре, відмову Америки в справі залізничих облігацій, відкинення Німеччиною жадання погодитися оконечного з нім.-польськими границями, відкинення Німеччиною резиґнації злучитися з Австрією.

„Так видно мусить бути..."

Встати чи сидіти? — Фатальні вигляди сесії. — Несвіжий дух з Несвіжа. — Одностайний фронт опозиції. — Фанатики.

Варшава, 3. листопада 1926.

„Чого це ви даремне голову розбиваєте собі?" — казав недавно один визначний польський політик у гуртку тутешніх публіцистів, що турботливо проаналізовували нинішні відносини у Польщі. „Адже ви повинні врешті зрозуміти — продовжував він — що найбільш досвідчений журналіст, чи всякий инший „фаховець від політики" не має тут нічого до роботи. Тут треба психіятра, бо лише психіятр міг би поставити правильну діягнозу: яка це недуга запанувала довкола нас і самих нас уже мабуть заразила..."

Остання історія зі „вставанням" чи „сидженням" сойму живо нагадує ці слова і стверджує, що немає у них жадної злоби, а лише гірка правда. Справді: найдіть у всесвітній історії подібний випадок, щоби серед таких напружених і запальних відносин, які нині істнують у Польщі, уряд створював новий гострий конфлікт поміж виконавчою та законодатною владою в площині: мають посли стояти чи сидіти?! Тоді, коли здавалось би, що вся формалістика мусить піти в кут і зробити місце діловій праці, тоді, коли здавалось би, що до влади прийшли ненавистники формалістики і поклонники ділової праці — виходить, що справи церемоніяльної формалістики можуть довести навіть до видавання надзвичайних розпоряджень голови держави (про відложення сесії) та до нехтування приписів конституції (бюджетна сесія сойму мусить зібратися протягом жовтня). Який глузд було висувати з боку уряду домагання до послів, щодо якого було згори відомо, що воно зустріне гострий спротив? Кажуть: бажання маршалка Пілсудського вживати всіх засобів, які йшлиб по шляху зміцнювання виконавчої влади та закріплювання за нею престіжу, якого досіль сойм вперто їй відмовлював. Престіж престіжем, а проте джерело останнього конфлікту поміж польським урядом і соймом деінде. Воно криється у тому психольоґічному підкладі, який завжди в усіх політичних справах, на далеку мету обрахованих, є рішаючим: у взаїмному недовірю, у взаїмній нехоти, яка істнує поміж нинішнім позапарляментарним премєром та парляментарною палатою. Усі польські посли по азбуш (за виїмком комуністів і „енпеховців", а також Жидів і мабуть Німців), себто всі ті, що стоять на ґрунті польської державности, заявляють однодушно, що для них є ясним обовязок чемности повстати з крісел при появі найвищого державного достойника, яким є президент республики. Але вставати а місць при появі на соймовій трибуні позасоймового премєра, який ще навіть не має формальної апробати сойму і якому сойм у першому таки засіданні може добрим своїм правом відмовити довіря?! Для такої чемности потрібна вже й певна симпатія; колиж замість неї є лише страх, то й потреба виявлювати свою чемність стає проблєматичною...

В понеділок, 8. XI. ц.р.
в Станиславові
КОНЦЕРТ
855 піаністки 1-1
Володимири БОЖЕЙКО
Подробиці в афішах.

Таким робом сесія, яка вже давно заповідалася бурливо, збереться під ще густішими хмарами. Можливо, що посольські нерви, подразнені останньою історією „вставання і сиджения", вплинуть на зміну тактики деяких клюбів. Можливо що тепер „бльок 4 ох" (правиця й „Пяст" з НПР, без ХН-івських монархістів, про яких буде мова окремо), який прийде на цю сесію під гаслом зміни виборчої ординації, не видержить на позиції „льояльної критики" і підставлюватиме урядові шпильку за шпилькою: негайний внесок у справі нападу на посла Здзеховського і покликання ad hoc спеціяльної посольсько-слідчої комісії, негайний внесок у справі ген. Мальчевського, у справі адміністраційних „rugów", реорганізації міністерств і т. д. і т. д. — мій Боже, чи мало є приток для „негайних внесків", якщо схочеться обдаровувати ними польський уряд?! Протест ендеції проти нарушення конституції і загайкою у скликанні сойму (найшовся оборонець конституції, о іронія!) є заповіддю дальших подібних колючок. Це ендецько-пястівська кумпанія, — та на лівиці ситуація не краща. Бенкет у Несвежу „nieświeżym" — кажуть — повіяв духом і збив остаточно з пантелику спантеличену лівицю.

А гороз Несвежа виходять мало-помалу на яву тамошні таємні розмови (ясно, що урядового запевнення про виключний „родинний і військовий „характер несвеж-ського зїзду ніхто не брав і не бере поважно; зїзд мав характер par excellence політичний). Так ось головна мета подорожі маршалка Пілсудського до резиденції Радзівілів, це буцім-то розбиття ендеції шляхом приєднання собі аристократичного великого поміщицтва. Поміщики, мовляв, мають стримати всякі субсидії для ендецької преси, а при найближчих виборах не сміють дати ендекам ані шага; вони, польські магнати, мають стягнути до Польщі зза кордону свої капітали й причинитися до санації скарбу, напр. позичкою на рахунок маткового (грунтового) податку; за те їм забезпечується активну співпрацю при внутрішньому й закордонному апараті, иншими словами: цілу низку впливових посад (тому залишається на посту познанський воєвода гр. Бнінський, паріський амбасадор гр. Хлаповський і льондонський гр. Скірмунт, тому вирічають на овиді фігури кн. Сапеги, Радзівіла і хмара инших аристократичних кандидатів на посольські місця у Берліні, Букарешті й де не хочете); дальше, забезпечується поміщицтву похорон земельної реформи... Зафіксування такого своєрідного пакту мало би послідувати на найближчому зїзді „земських організацій" у Варшаві, на якому м. ін. створено би нову чільну для уряду марш. Пілсудського консервативну партію (якупі з рештками краківських Станчиків); партія ХН перестала би істнувати а непокірливий п. Стронський якупі з „Варшавянкою" мусів би оглянутися за иншими панами; до голосу прийшов би його антагоніст, головний „ідеольог" монархістичної „кресової" магнатерії п. Мацкевич із Вильна, який покищо з успіхом поміщує у своїму органі „Слово" портрети марш. Пілсудського й останнього польського короля Августа Понятовського в одних рямцях під одною короною...

Якщо все воно правда, — а на правду подобає, — то можна уявити собі позицію найвірніших досіль Пілсудському партій: „Стронництва хлопского" і „Визволення", яких екзистенція базована взагалі на гаслах земельної реформи. Ця база брутально видерта їм зпід ніг. Де вони подінуться, як їм приплескувати пп. Незабітовським і Мейштовичам, і приємцям їхнього власного похорону?! А ПпС? На нарадах Нач. Ради ПпС два тижні тому було гарячше, а нині є де-де горячіше; Несвеж, історія це гемоніялу (схарактеризов на пос. Недзялковським у „Роботнику" як „Відовіеко, ктурему трудно дать назвіско") і статті „Глосу Правди" про потребу зміни виборчої системи (з нумерованих ліст на персональні кандидатури) — ці три моменти штовхнули ППС ще дальше до спозиції.

І так, коли пригадати дальший стан на т. зв. кресах і ненарушну царину внутрішньої національної політики, у нинішньому сеймі немає вже буквально ані одної партії, на яку цілком певно спірався би уряд марш. Пілсудського, — за внімком „Клюбу Праці", що в уступленням послів Сморовського і Тугута рахує трьох членів. Нема вже ані одного політика, який йшов би за марш. Пілсудським. Залишилися лише фанатики — і ці безумовно істнують не лише у редакції „Глосу Правди", серед кол. легіонерів і „Стшельца", але й серед нинішніх членів польської законодатної палати.

Якаж їх аргументація? Коли їм перечислювати один парадокс за другим, коли їм говорити про шораз більшу плутанину й хаос — вони знають лише одну відповідь: так видно мусить бути!

Це будь-що будь оригінальний аргумент підтримування політики, якої ніхто не розуміє. А може й справді „так мусить бути"?! Та до якого часу?!

І. Кедрин.

Між Сходом і Заходом.

II. Українсько-польська полоса боротьби.

Властивою, вічно запальною точкою відносин між европейським Сходом і його західніми сусідами є полоса на південь від Вілєнщини (себ-то від Білорусі! — Ред.). Заселена вона Українцями з осередком у Львові. Все в цьому місті нагадує ва боротьбу, що століттями велася між сусідуючими народами. Та й сьогодні на будинках Львова можна бачити сліди боротьби вже в післявоєнної доби. Та зайшло до цих кривавих змагань, довший час панував тут можливий мир. Польський народ був роздертий, а що торкається Українців, то вони розмірно досить піано (!) вернули собі в Галичині свою національну і культурну індивідуальність. Перед війною з повним правом можна було твердити, що — поминаючи населення австрійської области (себ-то Галичан й Буковинців. — Ред.), нема українства як окремого народу, себ-то народу з власною культурною свідомістю і національною волею. Тепер муситься безсумнівно указати на найзамітніше явище і наслідки світової війни, а саме на факт, що після розвалу царизму почало зростати загальне національне пробудження українського народу. Автор цих рядків мав нагоду своєчасно в Київі переживати процес громадження й організації сил українського народу. Тому, не входячи в подробиці, уважає себе управненим твердити, що Українці у висліді свого довголітнього організаційного процесу (якого етапами є Центральна Рада, гетьманщина і доба української радянської республики) сьогодні стали національною індивідуальністю з ясною національною свідомістю і виразною культурною волею.

Того явища і розвитку останніх літ не можна ані заперечити, ані завернути (rückgängig machen). Сьогодні світ має до діла зі 40-мільйоновим народом, який почуває себе солідарним, а від становища якого у великій мірі залежить розвязка російської проблеми.

Крім української Галичини, яку Польща обсадила без правної основи і яку приєднано до польської держави, на основі мирного договору в Ризі прилучено до Польщі ще й инші заселені українцями области, перед війною приналежні до Росії. Чиж диво, коли в наслідок того в польській державі найшлося по польській оцінці яких 4 мільони, а по українській оцінці навіть понад 6 мільонів Українців, які до тогож по більшій части живуть компактною масою. Як уже згадано, Українці вважають, що обсада і прилучення заселених ними територій є безправні, бо їх переведено без вільної вияви народньої волі. Ось тут міститься основа того, чому в боротьбі між Поляками й Українцями так довго не може прийти між ними до порозуміння, чому принципово не є можливі ніякі компроміси. У звязку з цим годиться замітити, що в ризькім трактаті Українці добачують зраду з боку більшовиків, які без повноважности віддали Польщі українські території. Вже це вказує наглядно, як фальшивим і штучним є пошиpений заінтересованою стороною себ-то польською пропагандою. — Ред.) погляд, немовто живучі під Польщею Українці є нічим иншим, як більшовицькими кооператорами.

Національні змагання Українців можна зясувати менше-більше так: Зєднання всіх груп і частин українського народу в рямках самостійної української держави, яка повинна бути вільна і незалежна від усіх инших великодержав. Є це отже програма, що помітно відріжняється від програми Білорусинів. Та одночасно є теж і свідомість того, що на випадок занадто великих перепон і трудностів для осягнення цієї мети Українці, а головно групи, що живуть поза Галичиною, під умовою зєднання всіх частин, що найменше на якийсь час, булиб готові стати частиною якоїсь великої федеративної держави. Та вертаймо до української области під Польщею.

Коли в першій половині минулого року відносини на українській области ставали все більше критичними, а також за кордоном збудився інтерес до небезпечного положення на східних окраїнах Польщі, ліберально настроєні польські кола почали думати про спробу мирного вирішення національної проблеми на Сході. Вони почали натискати на введення нового шкільного закону і на покликання лівого посла Тугута (який той „ліберальний" шкільний закон зложив в Секретаріяті Ліги Націй) на міністра національностей східних окраїн. Як можна було сподіватися, спроба Тугута довести до мирної полагоди провалилася в дуже короткому часі. По кількох місяцях даремних намагань новий міністр національностей покинув своє становище, і кожний, хто тільки хотів, міг в кульоарах польського парляменту почути, що причиною провалу його місії є саботаж з боку місцевої (польської) бюрократії.

Чи радянська унія прийде Українцям з допомогою, чи треба рахуватися з иншим зворотом? Хоча радянська унія в постановах ризького трактату забезпечила собі дуже неприємне для Польщі право інтервенції (згідно з тими постановами зобовязалася Польща перед рад. унією до толерантної поведінки у відношенні до Українців і Білорусинів), то не приходиться думати про спеціяльну акцію Москви в користь української і білоруської меншости. Якраз заключення ризького трактату доказує, що Москва в суті річи не має ніякого інтересу вдаватися в оборону всіх прав Українців, Білорусинів і инших меншостевих груп. Навпаки, деякі позиції вказують, що — не зважаючи на польську меншостеву політику — з причин внутрішніх і господарських Москва думає про тимчасове зближення до свого славянського сусіда. На всякий випадок, якщо в будуччині прийде до загальної офензиви більшовиків проти зненавиджених західних сусідів, головно Польщі, то аж тоді нинішня польська політика на окраїнах буде вихідною точкою більшовицького наступу.

Але чи в наслідок польського гніту не прийде до стихійного повстання в Галичині і на Волині, про можливість якого постійно говориться у Варшаві? Та і цю можливість поки-що треба заперечити. Бо хто в останніх часах мав нагоду пізнати думки і змагання українських провідників у Польщі, той мусить признати, що вони тепер далеко більше, як давніше, займаються реальними справами, що вони рахуються з відношенням сил і внаслідок того в більшій мірі признають конечність переходово використовувати міжнародні принципи і можливости.

Та тишина, що в теперішньому часі панує на українсько-польській области боротьби, є тільки тишиною перед бурею. Боротьба продовжується, роздратування росте і одного дня у звязку з великими закордонними, світовими подіями наступить вибух, що приведе до війни і проливу крови між сусідніми народами.

Українська церква.

Сербський голос про польську церковну політику і „реформаторські" почини наших епископів.

Польська державна політика і „реформаторські" почини наших епископів (станиславівського і перемиського) відбилися сильним відгомоном в Югославії. „Весник", поважний сербський журнал в Белграді, присвячений церковно-політичним справам (ч. 39 з 10. жовтня ц. р.) помістив передовицю під написом Українська церква", яку задля її змісту подаємо в дослівному перекладі:

Нашій суспільности мало відоме, як відноситься і як поступає Польща з українським народом і з українською церквою.

В найновіших часах у Польщі, при допомозі Риму, висунено вимогу, щоби в українськім греко-католицькім духовенстві в Східній Галичині ввести целібат і щоб тим способом позбавити його родинного життя. Річ природна, що українські богослова не так легко приймуть целібат, відрікаючись і священства, бо тим способом, як думають, Польща накине українському народові римо-католицьких священиків щоби його зовсім латинізувати і з часом спольщити.

З історії відомо, що Рим споконвіку змагає до латинізування східної церкви у звязку з тепер вводженим славянським богослуженням в Дальматії, це явний доказ нетерпимости римської церкви. Вона преюдикувала собі право, що тільки вона сміє поширяти релігійну пропаганду в чужих землях і на шкоду инших церков. Солодкими словами вона проповідує зєдинення східної церкви з Римом; але якщо де прийде до злучення, тоді римська церква поступає ворожо і починає нівелювати всі обряди. Найкращий приклад дає нам унія української греко-католицької церкви з Римом. Коли Україна находилася у вічних війнах з магометанами, безсильна і знеможіла, католицька Польща, яку Україна стільки разів спасала від татарських наїздів, використовуючи в прагожий момент безсилля, стала відбивати українські землі з наміром знищити український нарід. Змагаючи до осягнення своєї мети, найперше ударила на українську православну церкву, бо знала, що по втраті своєї прадідівської віри нарід з часом втратить і свою національність. Найперше стала накидуватися на українські православні епископства, відбирати православні церкви й церковні добра та заступати їх римо-католицькими костелами і духовенством. Королівськими указами иншими драконськими законами ницила вона всі права і привілеї православних християн-Українців, признаючи ті права тільки римо-католикам. З часом українські бояри, задля своїх особистих матеріяльних користей, покинули православну віру й стали Поляками, а їх нащадки є нині найлютішими ворогами української нації.

Половина нинішньої польської шляхти — це українські бояри, яких римо-католицька церква відняла від українського народу, але нарід — селянин остав вірний своїй православній вірі. Римові було ясно, що український нарід не може відпасти від свойого православного обряду, й тоді одну частину українського народу привів Рим на унію, обіцюючи українській церкві пошанування всіх установ і старих прав східної церкви. Поляки вважали унію помостом для асиміляції українського народу, й стали після того енергічніше переводити унітів на римо-католицьку віру. Оправдані жалі унітів, висилані в Рим, оставали без успіху, бож Рим й сам бажав латинізації української церкви. В тому ділі найбільшу роль сповняли Єзуїти.

Коли в XVIII. ст. богачі й бояри спустили свою віру й свій нарід, український нарід дуже сильно гноблено, а духовенство в ті часи дощільно тримано на низькому рівні інтеліґенції й культури. А всежтаки це малоосвічене українське духовен-

ХТО не має ще дуже цікавої книжки
СПОГАДИ Е. ЧИКАЛЕНКА
III. част. тільки 8 зол. без пересилки. Замовляти можна у всіх українських книгарнях у Львові і в Адміністрації „Діла", Ринок ч. 10.

...тре дало українському народові здорову ...сіку інтелігенцію.

Щоб цьому перешкодити, хотіли Поляки ...17 р. ввести в українськім духовенстві ...бат і так ступнево наступати українське духовенство польським. Це викликало в українському духовенстві й народі ...ький спротив і той план Польщі не ...вився. Але Рим з Польщею не зупинився при тому і в пізнішому часі в порозумінні з Відднем і Римом Поляки зреформували монаший чин св. Василія, хоч проти того протестувало духовенство й український нарід, передали його в руки єзуїтів, котрі за часів давньої Польщі могли латинізувати й спольщити українських боярів, та нанести українській православній церкві тяжкі удари.

Року 1891 на Синоді у Львові потверджений був старий звичай полишати богословам свободу вибору женитьби або целібату, як і вибір в єпископи священика неженатого або вдівця. Але Рим при помочі польського кардинала Ледоховського цю постанову сфальшував в той спосіб, що відносно до женатих священиків висловлено свого рода понижения і ним вказано новим духовним кандидатам на целібат, а на єпископа дозволено вибирати тільки целебса, в нижчім чином вдівця. Цим створено такий стан, що на єпископів можуть прийти тільки вихованці єзуїтських чинів. Тепер у ново-воскреслій Польщі вакановано целібат у станиславівській і перемиській дієцезіях. Проти цього безправного насильства, яке противиться канонам грецької церкви і безчисленним декретам римських пап, повстає весь нарід разом з духовенством, підносячи до Риму енергійні протести, але все без успіху. Року 1925 на ...протесту опустили богослови всіх ...ків духовні семінарії в Станиславові ...а Перемишлі, тай вся українська суспільність протестувала, одначе Рим мовчить. Діється так, що тепер при помочі Польщі накинені єпископи спровола реформують і латинізують українську церкву.

Старе українське духовенство зачало боротьбу проти того насильства й шле протести в світ. Нині ще не знати який буде успіх того, але на всякий випадок лишаються історичні доументи, як Рим виховує свої зобовязання, дані в своїм час східній церкві. Українська інтелігенція, як і духовенство, не надіються богато по своїх меморіялах, висланих до Риму, бо нова Польща сильно впливає на Рим, а знову римська олігархія впливає на українських єпископів єзуїтського типу, щоби сяк чи так ввести целібат у грекокатолицькій церкві. Чи це буде добре для самої Польщі і Риму, покаже час. Якщо взяти під увагу, що політичні обставини для Польщі не є найліпші, то легко можна прийти до висновку, що це для Польщі і для Риму може взяти найфатальніший оборот.

Що найгірше, Польща в своїй ненависти до православної церкви тепер замкнула понад 300 православних церков (храмів) і приказала зburити монументальний архітектурний твір, катедральну церкву у Варшаві. Того навіть Турки не робили.

Сербська церква повинна би стати в обороні української православної церкви й не дозволити, щоб у 20. ст. траплялися такі інквізиторські діла. Ми не домагаємося нічого більше, як тільки, щоби Рим шанував привілеї і права української церкви, які їй колись дав. А тепер в добі свободи нехай розвивається і вірує кожний нарід, як хоче і може. Того вимагає і право.

Як бачимо, то новаторства наших єпископів найшли сильний відгомін серед сербського православного духовенства. А сталося це якраз у хвилі, коли Рим присвячує спеціальну увагу ідеї пропаганди і поширення унії, намагаючися в цій справі в першу чергу вплинути на розбиту російсько-православну церкву, чого доказом між иншим свято першого Нікейського Собору в Римі, часто відбувані уніоністичні конгреси та праця гр.-кат. бельгійських монахів, звернена на унійну діяльність серед Українців і Росіян. Не виключене, що ця акція з уваги на кризу, яку переживає російсько-православна церква, могла би числити на значні успіхи.

Цей пропагандистичний натиск відчувають Росіяни, що у великій кількости перебувають в Сербії на еміграції. Бажаючи протиставитися римській акції, вони з успіхом використовують несвоєчасну і шкідливу роботу уніятських епископів в Станиславові і Перемишлі, підкреслюють руйництво латинського духовенства на українських землях, взують на латинізацію і польонізацію православних Українців, Білорусинів і Росіян, остерігаючи тим способом своїх одновірців перед „зрадливою унією". Очевидно, важко допускати, щоби наші „новатори" і „реформатори" на владичих престолах явно вдавали собі справу зі своїх починів. Бо колиб так було, то ледві чи малиб вони були, як передові католики — на мені своїми „реформами" робити таку медвежу прислугу католицькій ідеї. А що та прислуга є справді медвежою, свідчить голос сербського церковного журналу.

Село і місто.

В справі наступу українського села на чужинецьке місто.

I.

Значіння міста. — Відплив сільського населення до міста. — Чехи й Ірляндці. — Міські харітативні установи допомоги селу.

На нашій землі серед суцільного українського населення виросли мов острови на морі не наші, а чужі нам духом і змістом міста. І не українське море, а ці острівці надають або бодай намагаються надати нашій землі свою печать. Цеї правди не можна заперечити: не села, а міста надають обличча країні. В містах зосереджується культурне життя, освітні установи, економічні придбання, наука, школи, торговля, промисл. Там також суцільно живе рухливий і зорганізований робітничий, промисловий і купецький елемент. Чужинець, що приїде до краю, пізнає нарід не на основі села, а з вигляду міста видає осуд про країну і її населення.

З того висновки і накази для нас на ближчу і дальшу мету: наступ села на місто.

Наше село вже тепер перелюднене. Його соціяльні й економічні відносини змінилися і ускладнились. Хлоборобство бідніє і пролетаризується. Поділ землі йде безупинно. Господарства колишніх попанщизняних хліборобів, що сиділи ще на „пілих грунтах", сьогодні в їхніх нащадків поділені на карлові одно або півморгові господарства. З року на рік прибуває таких господарств, що в них лиш грядка земли, по хатах сидить вже не одне, а по дві сімї, а й ці множаться так, що безземельних і „халупників" усе більшає. Внаслідок кольонізації і парцеляції дворських обшарів площа їх загосподарування зменшилася. Нашому маловемельному хліборобові відібрано і той верстат праці, який він находив по дворах. Стає він безрадний і безпомічний, в безвихідному положенні. В передвоєнних часах цей процес павперизації села відбувався повільніше, а надмір населения находив свій відплив в еміграції за море або сезоновій еміграції в Ніччину. Сьогодні внаслідок обмеження імміграції до Америки та збільшення витрат на дорогу до Канади (треба продати бодай морг на дорогу) і внаслідок запертої заробкової еміграції до Прус, нарід на селі мов риба в саку бється і душиться. Якийже з того вихід?

Природний відплив надміру перелюдненого села — міста. Такий соціяльний процес відбувається не лиш у нас, а в цілій культурній частині світа, в Німеччині, Франції, Англії, Америці. Села вилюднюються, міста заповнюються. Цього переселення села до міста ніхто і ніщо не спинить. Воно і на нашій землі дає раз-у-раз новий приплив українського елементу містові. З простого рахунку повинен би виходити щораз більший зріст і нові придбання в містах під національним оглядом. А тимчасом дійсність перечить тому. Ми бачимо поки-що такий вислід: українська імміграція до міста дає дуже незначний приріст або лиш зрівнює ті втрати, які поносимо в наслідок таяння українського елементу і зливання з чужим. Де шукати причини і які висновки на майбутнє? Ось ми за мало берегли, за мало уваги звертали на цей переселенчий рух і ним зовсім не опікувалися... Треба його бодай тепер взяти під особливішу увагу, взяти в свої руки, заопікуватися та повести пляново і доцільно. Остаточний вислід певний.

Зразком нехай будуть нам Чехи й Ірляндці. В чеському краю ще перед 80 літами було богато гірше, як у нас. Столиця краю і міста німецькі. Національна свідомість завмерла. Чеська, дуже тоді вже зіпсута, мова захована лиш під сільською стріхою. Видавалось, що ніщо вже не здержить загибелі народу. А сьогодні престольний город, наскрізь чеська Прага, — це гордощі чеського народу, а чеський край і держава під оглядом національних та культурних надбань і економічного розвитку — зразок для инших народів і держав. В Ірляндії ще перед 60 роками вся земля була в руках англійських ленд-лордів. Ірляндський народ це лиш бідний люд, сільський пролетаріят. Міста і всі культурні надбання в руках завойовників і кольоністів Англійців. Мова батьків вимерла. Розмовна бесіда виключно англійська, а лиш незначні сліди давньої кельтійсько-ірійської мови заховані в найдальше висунених в море півостровах. А сьогодні? Самостійна держава і народ з відгребаною, відродженою мовою, рідною культурою, зі своїми містами, власним соймом і військом. Село перекогло і здобуло місто...

Село зі свойого боку зробить своє. Цей невичерпаний резервоар українського людського матеріялу безупинно заливає і буде заливати місто. Одначе цей матеріял не сміє пропадати для нації, не сміє топитися в чужім елементі.

Цьому має зарадити і назустріч піти місто, а саме та свідома і патріотична частина народу, що осіла в містах. Має подбати і підготовити все, що потрібне, на насадження і аріст народнього елементу в мурах своїх міст. Акцію треба повести систематично і доцільно. Вона вимагає організації, одноцільної і систематичної та опертої на тривалих основах.

Обсяг діяльности організації був би такий: В кождім місті чи місточку требаб покликати окрему установу чи комітет опіки і допомоги напливовому сільському населенню в порозумінні з місцевим духовенством (парохом). Утворена у Львові головна установа допомоги сільському населенню взяла би провід у свої руки і надавала би цій акції загальний напрям. В даному разі цю справу могло би взяти в свої руки котресь з матірних товариств у Львові, або „Просвіта" зі своїми філіями, або „Рідна Школа" зі своїми кружками. Безумовно ця центральна установа вайшла би в звязок з духовними властями всіх трьох дієцезій, які без сумніву не відмовляться від чинної співучасти та видадуть до підчиненого духовенства відповідні поучення і вказівки. Цеж акція не лиш національна, а по своїй суті також релігійно-моральна, харітативного характеру. Бо має на меті опіку над сільським, шукаючим хліба в місті, пролетаріятом, що не сміє бути втрачений ні для церкви, ні для народу. (На цьому християнсько-харітативному полі мають вже духовні чинники свої заслуги та окремі установи, як Товариство слуг у Львові, Товариство св. Івана Милостивого при станиславівській катедрі і ін.). По довершеній організації в краю душпастирі всіх сільських парохій, по дужці виданих своїми духовними властями розпорядків, поучили би своїх парохіян, опісля рікрічно пригадуючи про істнування в містах установ допомоги, де переселенці до міст мають заголоситися, зареєструватися, шукати та найти опіку. Та на цьому не кінчилась би харітативна акція. Требаб окремо подумати про матеріяльну і виховну сторону сільського населення, осілого в міст. Для слуг і заробників міська установа (комітет), це готове бюро слуг і роботи, яке заспокоювало би подачу і запотребування праці. Це і притулок чи захист, який не так то важко устроїти для бездомних слуг і заробників, при чинній участи місцевих церковних братств. Це і школа для неграмотних при помочі місцевого кружка Рідної Школи...

Українці за океаном.

Засідання Виконавчого Комітету „Обєднання".

Згідно з арт. 18 статуту „Обєднання" і на підставі ухвали екзекутиви з дня 30 вересня відбудеться в льокалі Українських Горожан при Норт Франклин Ст. ч. 849 у Філядельфії в дні 27. жовтня п. р. річне засідання Виконавчого Комітету „Обєднання". На порядку нарад такі справи: 1) Отворення. 1) Звіт екзекутиви. 3) Звіт контрольної комісії. 4) Реферати: а) Українське шкільництво в Америці, б) Реорганізація „Обєднання", в) Український Національний Скарб в Америці. 5) Запити і внесення. Поклик у справі цього засідання підписав заступник председателя „Обєднання" п. С. Ядловський і секретар „Обєднання" д-р Лука Мишуга.

З діяльности „Обєднання" у вересні.

У вересні ц. р. мало „Обєднання" 732.68 доларів приходу з жертв на старокраєві цілі. З попереднього місяця лишилося в касі 136·62 дол., отже весь прихід виносив 867·30 дол. Розділено його так: на політичних вязнів 200 доларів, на памятник Франка 150, на „Рідну Школу" 150, на інвалідів 100, на пикулицький цвинтар 75, на сиріт 30, кошти пересилки 8 листів 8·75, оплата почтової скринки 4·00, кошти ведення канцелярії за два місяці 40 дол. Разом розхід за вересень виносить 757·75 дол. Таким чином в касі „Обєднання" було з початком жовтня 109·55 доларів.

З тих цифр бачимо найкраще, як сильно впала жертвенність наших заокеанських земляків на найвекучіші потреби старого краю. Коли зі звідомлення жидівського „Джойнту" виходить, що він за один рік вислав тільки на Україну і в Польщу по-

над два мільони долярів на допомогу жидівській кольонізації і на инші філянтропійні цілі, то наша найповажніша установа в Америці не висилає тепер річно до краю навіть 10.000 долярів... Це безперечно доказ малого почуття національної свідомости, доказ нерозуміння нашого важкого положення, доказ, що американська українська еміґрація чимраз більше відчужується від Рідного Краю, не хоче розуміти його потреб і змагань, замикаючись і ливаючись чимраз тісніше з тим спецефічно американським світом, що не знає нікого й нічого поза своїми егоїстично-утилітарними інтересами. Сумно!

Пресова боротьба.

З кількох чисел американської „Свободи", що до нас насліпі (таке щастя буває у нас рідко, бо цензура забирає собі „на памятку" цілі посилки американських українських газет!), виходить, що пресова війна між „Свободою" й „Америкою", про що писав недавно в „Ділі" наш кореспондент з Америки, ведеться безперервно і з неменшою завзятістю дальше. Чи ця гаряча дискусія доведе до чогось путнього, позволимо собі сумніватися. Навпаки — думаємо, що з неї вийде тільки шкода для самої нашої еміґрації в Злучених Державах, яка розібється на різні гурти ще й у релігійних справах. Коли висококультурні народи (Німці!) змагають здавна до якнайбільшого злагіднення релігійно-віроісповідних терть між Німцями протестантами й католиками, уважаючи зовсім слушно цей віроісповідний поділ німецького народу найбільшим нещастям німецької історії, — то що на це маємо казати ми, нація культурно відстала, з невиробленим, примітивним способом думання?

З окрема в Америці, де наша еміґрація у великій більшости рекрутується з Галичини й Закарпаття, отже є під віроісповідним оглядом більш-менш однорідна, католицька, — започаткована отсе боротьба може мати фатальні наслідки для її будучности. Розбиту й національно малосвідому нашу еміґрантську масу, що буде вести війну з собою ще й на віроісповідному полі, тим лекше і тим скорше буде перетравити і стопити в чужинецькому морю. З того боку релігійна однорідність нашого народу в Америці може бути поважною тамою для денаціоналізації, що грозить йому з усіх сторін. А що цю пресову боротьбу використовують ріжні непокликані людці для своїх чисто особистих цілей, це видно і з тих голосів читачів, що їх містить „Свобода", хоч вона проти того застерігається.

Зрештою є вже й видимі наслідки цієї пресової кампанії. Ось з „голосу читача" Осипа Білогана з Перт Амбою („Свобода" ч. 233) довідуємося, що „за короткий час уже вісім церков наших (очевидно — греко-католицьких! — Ред.) стратилось на все, а кільканацять на дорозі до страчення"... Ось „реальні успіхи" тієї непочитальної кампанії двох найповажніших українських пресових органів за океяном!

Чи здають собі справу з того, які небезпеки криє в собі для української справи дальша боротьба між „Свободою" й „Америкою", наші провідники в Америці? Чи не відчувають тої катастрофи, що валягла над ними? Справді крайня пора опамятатися всім! — повторимо за нашим філядельфійським кореспондентом.

Акт „доброї волі".

Справа українського університету і бездіяльство міністерства освіти.

Інтерпеляція Українського Клюбу в справі українського університету з грудня 1924 (себ-то зпереду двох літ!) вкінці діждалася ласкавої відповіди міністерства освіти. Подаємо ту відповідь в цілости, в дослівному перекладі, поки що здержуючись від усяких коментарів і заміток. Нехай міністерська відповідь нині говорить сама про себе:

Міністерство Віроісповідань і Освіти.
Варшава, дня 31. серпня 1926.
N. II. През. 99/25.

Інтерпеляція Послів Українського Клюбу в справі українського університету.

До Пана Маршалка Сойму Річпосполитої Польської в Варшаві.

Відповідаючи на інтерпеляцію послів Українського Клюбу в справі українського Університету при письмі з дня 16. грудня 1924 р. Nr. 2444, І., маю честь переслати слідуючі виясненія:

Попередники на становищі теперішнього Міністра Віроісповідань і Освіти приступили вже в кілька місяців після оголошення закону з дня 26. вересня 19 2 р. про воєвідську самоуправу до зреалізування 24 артикулу того закону, що заповідав утворення руського університету. Вислідом тієї акції був заапробований тодішнім політичним комітетом Ради Міністрів в червні 1923 р. проект ерекційного закону про університет з чотирма виділами та осідком у Варшаві.

Одначе той проект мусів уряд понехати з причин від нього незалежних. Причинилося до того головно категорично опозиційне становище руських сфер, які — оминаючи всяку дорогу порозуміння, не лише не хотіли приступити до обговорювання з урядом університетського проекту, але — вибравши дорогу самочинного (autochtonen) ділання, утворили т. зв. тайний університет у Львові і, плянуючи здобути з часом „легалізацію" цієї установи і створити з неї державний університет у Львові.

У звязку з утворенням руського університету в Празі (чеській), а також у звязку з проголошенням бойкоту польських університетів руською академічною молодю, квестія існування тієї таємної організації уж можливлювала здійснення урядової програми.

Самозрозуміле, що в таких умовинах усяка щира і льояльна акція уряду без аналогічного відгомону з руської сторони була утруднена. Ніякий уряд не міг би зрештою згодитися на легалізацію законспірованої і овіяної протидержавним духом установи.

Не зважаючи на те, не понехано дальших спроб для підшукування шляху до порозуміння. Уряд, кермуючися тією напрямною (wytyczną) засадою, що університетську справу як і всі шкільні справи слід вирішувати на ґрунті виключно освітніх і культурних потреб, намагався шукати порозуміння передовсім з видатними руськими вченими і запевнити собі їхню співучасть в організаційній роботі. В тісному звязку з цією засадою аполітичности рішено, що тимчасовим осідком руського університету стане те місто, яке зможе запевнити спокійну та успішну наукову працю, при можливости повного користування з наукових установ і заведень, що вже існують, отже Краків. Те університетське місто, з богатими науковими заведеннями видається на тимчасовий осідок установи, що має дати початок руському університетові, тим більше що при нинішніх фінансових і господарських умовинах держава не могла би аб олютно здобутися на утворення повного й окремого руського університету з власними науковими заведеннями. Тут треба додати, що ні названий закон, ні инший акт, що правно обовязує Польщу, цілковито не пересуджує справи осідку для руського університету. Отже в тому напрямі в постанові про тимчасовий початковий осідок університету в Кракові не можна добачувати недостачі законної підстави.

Дня 4. вересня 1924 р. відбулася в президії Ради міністрів конференція при співучасти двох визначних професорів руської народности, д-ра Кирила Студинського і д-ра Романа Смаль-Стоцького. Ця конференція мала на меті уконституування організаційної комісії для університету з руською викладовою мовою з тимчасовим осідком у Кракові. Мала вона бути тілом співпрацюючим з міністерством віроісповідань і освіти, а в її склад мало входити кількох професорів з польських університетів, а також у рівному числі руські вчені, що мають ступінь професорів університету.

Названі учасники конференції Русини обіцяли под ти в короткому часі кандидатів на членів комісії зпоміж своїх товаришів руської народности.

Одначе покликання руських учених уялго довший проволоці з причин, яких слід шукати поза сферою ділання міністра віроісповідань і освіти та взагалі уряду. Міністер Віроісп. і Освіти робив тимчасом дальші приготування до реалізації устійненої програми, отже постарався про ставлення до бюджету міністерства віроісп. і освіти на 1925 рік значнішої суми на вступні організаційні видатки, а далі винайшов льокаль у Кракові в цілі тимчасового приміщення університету. Цей льокаль винайнятий від 1. січня минулого року, а чинш покривається з державних фондів.

Одержавши щойно в листопаді 1925 р. за посередництвом проф. Кирила Студинського список кандидатів на руських членів організаційної комісії в особах д-рів Колесси, Дністрянського, Рудницького, Студинського, Єргановського і Свєнціцького, міністер віроісповідань і освіти покликав названих панів безпроволочно до участи в тій комісії, скликуючи рівночасно перше пленарне засідання комісії на день 4. січня 1925 р.

Як відомо, названі панове на засідання не прибули і тим самим унеможливили приняття якихнебудь дальших постанов у лоні комісії. З уваги на те урядові не остає нічого иншого, як — заявляючи про свою готовість підняти дальші кроки, чекати аж руські вчені, покликані до участи в комісії, рішаться на започаткування дальшої спільної праці в організації.

Міністер: в з. **Гайчак.**

На гостинних виступах.

Між варшавським „уенерівством" і вшехпольсько-„кресовим" можновладством.

Є деякі люде, що мають величаві інстинкти в напрямі... самозбереження, в напрямі видвигання себе на перший плян, хоробливого важничання і витворювання довкола себе „ореолу", немов то вони є вісю важних дій, немов то їх рука спочиває на кермі важних подій. До таких особливих людей належить і д-р Роман Смаль-Стоцький, контрактовий професор варшавського університету, б. радник посольства УНР. в Берліні, автор самочинно-дипльоматичної заяви „руських учених", спільник Ст. Грабського в справі „Studium Ruthenum" і пр. і пр.

Слава д-ра Р. Стоцького почала широко лунати у нас у звязку з його „нотою" до керманича польської „національної" політики Ст. Грабського. Але час, найліпший лікар, загоїв і ту рану, завдану др ом Стоцьким гідности українського народу. Рівнобіжно з тим, як та „рана чести" заживала, меркла й „слава" та „популярність" др-а Стоцького. Але від чого „інстинкт невмірущости"? В боротьбі з найбільшим ворогом слави, — забуттям, д-р Р. Стоцький зявився на днях у Львові, щоби зі сторінок „Слова Польського", органу Ст. Грабського, поборотися із забуттям, видвинути себе на ширшу арену. Ago, — ergo sum! (чи cogito, не беремося судити!), і під цим кутом він ділиться своїми „ціннями" поглядами з читачами польського шовіністично-канібалістичного органу.

Коли у д-ра Р. Стоцького зявився представник „симпатичного" органу канібалістичної ендеції і запропонував йому зясувати „ruski pogląd" на низку актуальних справ з обсягу польсько-української проблеми, наш „дипльомат" відмовився, обіцюючи приїхати за місяць і тоді з охотою дати „вивід". Тепер він відмовляється, а інстинкт боротьби із забуттям перемагає і він покищо „вужче" зясовує свої погляди. На запит, чи приїхав „злагодити напружені польсько-руські відносини у звязку з убивством Собінського", — підповідає, що ні. Він — мовляв збірає матеріяли до справи, звязаної з убивством от. Петлюри. Але зараз таки, нитка по нитці, розсновує свої погляди. Теперішній час уважає безнадійним для справи українського університету, бо уряд занятий соймовою сесією, а опісля прийде виборча горячка, яка відсуне університетську справу. Про неї прийдеться говорити аж по виборах.

Але Українці домагаються не тільки університету, але й політехніки (господарської академії), як свідчить стаття „Діла" — ажахнувся „слово польський" інтерпелянт.

„Справа мається так — відповідає д-р Р. Стоцький: — осередок руської політики перед війною обертався біля ствердження істнування руської народности (справді? — Ред.). Сьогодні є инакше за Збручем маємо будь-що-будь українську республику. Хіба знаєте, які почування я маю для неї (як же міг и нього не знати співробітник органу Ст. Грабського? — Ред.)! І мене теж ограблено там з одягу (ось що найважніше!), в якому тепер хтось инший ходить. Але фактом є що така республика запас за кордоном істнує. З тим слід було рахуватися. Знаємо, які гроші може сипать Берлін і Харків подумайте! Ред.). В Берліні в цьому році засновано в університеті дослівно вісім руських катедр; в Чехії теж успішно розвиваються руські високі школи. А в Польщі ніхто не може забувати, „що одначе істнує тих кілька мільонів (видно, докладнішої цифри п. професор не знає) горожан-Русинів. Чому руські високі школи не мають бути для них відкриті в межах ольші, але за кордоном? Правда, що ліпший горобець в жмені, ячшо йде про два або всі університетські факультети. Але — як кажу, — наскільки перед війною можна було вдоволитися навіть половинною горобця, то сьогодні з огляду на змінені відносини — не можемо.."

Розуміється, „слово-польський" інтерльокутор зійшов на убивство кур. Собінського, на що одержав відповідь д-ра Р. Стоцького, що з тим вчинком ніхто не сол даризується. Це він твердить на основі розмов з найвизначнішими представниками всіх українських партій.

На запит, чи це діло тайних організацій, д-р Ст. відповідає, що тайні організації не репрезентують українського громадянства.

„Не треба обманювати себе, але вільно теж твердити, що тих, які признають Польщу, бажають їй розвитку — є в руських рядах знаменита ?!) більшість. Процес на сході не є ще скінчений. Він мусить довести до повного знаціонал зування сходу. Чинником, що найвизначніше репрезентує ту ідею, є Польща (чи не був тоді припадково хворий „наш" дипльомат? — Ред.), і ми всі, що змагаємо до тієї ідеї, вірімо, що лише в сильній Польщі лежить наша будучність. Признають це навіть ті, що кожного дня мають що инше в голові і в пері для світа, а що инше говорять в чотири очі між собою. На всякий випадок політика негації не доведе до ніяких вислідів і з тим треба рахуватися.

Чи полемізувати з погребовцем варшавського договору? Хіба зайва витрата часу? Коли ми зупинилися на „принагідній" розмові д-ра Стоцького зі „слово польським" інтерв'юером, то не тому, немов би ми при ятували якусь вагу, до слів варшавського „дипльомата", а тому, що хотіли ми вказати, як то деякі реалісти вміють спекулювати щоби не пропасти в нетрях забуття.

Д-р Р. Стоцький приїхав до Львова за пакою уенерівських паперів, які були вислані ізза кордону до Калуша „до архіву", а яка то пака найшла до Калуша і там її захопив ген. Скорський. Але цю свою поїздку за пакою відложив знучний „дипльомат" на час побуту у Львові п. Кольбана, референта меншостевих справ у Союзі Націй, щоби pro foro externo виглядало, що це „візит дипльоматів". Колиж до того додати ще „принагідну" розмову зі „слово-польським" інтерв'єром, то слава залунає широко, бо у звязку з приїздом др-а Ст. зродяться ріжні поголоски, підозріння, комбінації... А це свідчитиме що д-р Ст. щось діла, творить, кидається, конферує і т. п. Ця „слава" на якийсь час збереже його перед забуттям. А це голо не його завдання. Quod erat demonstrandum.

По широкому світі.

Заговір проти диктатури в Еспанії. На домагання певних кримінальної поліції арештовано в місцевости Перпіян, що межує з Еспанією, 38 Еспанців та Італійців, що хотіли перейти границю і започаткувати повстання проти Директорії. При арештованих найдено богато муніції, револьверів і припасів поживи на кілька днів. Арештовані боронилися тим, що вони туристи, але всі познаки вказують на те, що діло тут у широко розгалуженім заговорі проти диктатури в Еспанії. В останній хвилі арештовано у звязку з тою аферою ще около 400 заговірників, у тому числі й бог то Англійців, з яких двох мало при собі бомби.

Французько-італійське „братання". Французький амбасадор Бе-

снар запротестував проти подій, які склалися в Тріполісі і Бенгазі, де юрба намагалася на силу вдертися до французького консуляту, щоби застромити італійський прапор біля французького. Державний підсекретар в італ. мін. закорд. справ висловив жаль і пообіцяв покарати строго винуватих.

Перемога Лейбур Парті. Англійська робітнича партія здобула при громадських виборах, що відбулися перед кількома днями (поновлювано третину мандатів), поважну скількість нових місць у радах ріжних міст. З обчислень виходить що консерватисти здобули 338, стратили 70 мандатів; ліберали здобули 163, стратили 49 місць; робітнича партія здобула 400 отже зискала 147 мандатів. У кількох містах робітнича партія здобула більшість місць. Найбільші успіхи має робітнича партія в промислових округах і на півночі. Консерватисти приписують перемогу Лейбур Парті тій обставині, що гроші, посилані на допомогу страйкарям - вуглекопам СРСР. (великі мільони!), йшли не для страйкарів, а на скріплення виборчої агітації.

Англійський страйк шахтярів, що тягнеться вже від кількох місяців, пожер кольосальні суми, а до того спричинив великанські страти в національному господарстві Англії. Колишній канцлер скарбу Роберт Горн обчисляє страти національного господарства в Англії з приводу страйку на 4-0 мільонів фунтів штерлінгів. Виконавчий комітет страйкарів дістав на днях знова чек на суму 1 мільона червінців від комітету допомоги страйкарям у СРСР

Наказ хвилі.

За організацію національного капіталу.

Під свіжим враженням краєвого зїзду наших кредитових кооператив, що відбувся під знаком українського „Дня ощадности" 30. м. м. у Львові, на якім мав я нагоду з доручення Управи „Центробанку" виголосити реферат „про можливі в наших відносинах організаційні способи наладнання велико-важного та необхідного діла „масових дрібних, але поголовних ощадностей", — уважаю доцільним звернути до нашого громадянського загалу: ніяким чином не залишити без належної уваги цього Зїзду, а головно винесених ним резолюцій.

На питання: в чому діло? — відповідь ясна і недвозначна — діло в екзистенції, в будучности українського народу, що мусить жити в новітніх світових економічних відносинах, якщо хоче жити М. Україні, не можемо „пропасти"! Ми за великі часом тут, під польською державою, щоби самостійно, хоч би і без огляду на наймогутніший, недалекий, рідний, національний осередок, що двигається і зростає на сході, не мали виявити наших сил і нашої волі до життя; ми занадто свідомі свого положення і своїх вимагань, щоби не мали сповнити обов'язків супроти себе самих.

Далекосяглий змисл винесених зїздом резолюцій, які по лінії авторитетних постанов зїзду зовсім певно та всеціло перейдуть в життя, є простий. Ось ми на початок перволячи в діло переважний почин, в недалекім часі українського тижня ощадности, що його вир шить новоосноване наше „Товариство Ощадности і Господарки рідним капіталом", зложимо собі на ощадність через найближчі, порайонні, колекторські пункти, від кожної живої української голови, бодай один золотий. Тих нужденних кілька мільонів гроша відпровадимо нумерованою лістою до наших найближчих кредитових кооператив.

Такий, а не инший, був би дуже малий початок практичного діла народу у власній економічній домівці, така, а не инша, виринає потреба, щоби кожна українська навіть найменша молодша віком, душа не негайно зрозуміла, в яких обставинах життя та на якім соціяльнім становиші вона не проживала би.

Ось невідхильний безумовний заклик до всіх свідомих синів і донька українського народу, ось наш добровільний закон, що його виніс зїзд, маючи на увазі категоричний імператив нашого справдішнього національного істнування, на твердім грунті економічних передумов.

В технічному розумінні та употивувани справи наші кооператори, всі разом взяті, за мало чисельні, а може заняті иншими справами, щоби могти почати практично здійснювати, в наших широких селянських і робітничих українських масах, імпозантне, хоч „прибиральське" народне діло. Тому треба їм негайної широкопоставленої громадянської допомоги, треба добровільної „толоки" від усього тямущого загалу, треба уможливити діло щоби не якусь там жертву але найзвичайнішу, звальоризовану щадничу вкладку, зовсім дрібну: передати в найближчу кредитово - кооперативну касу.

Так можна би зробити „епоху" найперш го справді діточого кроку в нашім кооперативним розвитку. Не зважаймо на очевидний нам їх іронії, що ми цього давно вже не зробили, лиш зробім це таки зараз і то негайно. Робім всі поголовно! Ро ім всі. хто тільки признається приналежним до бідної нації, з використанням всіх сил їх особистих, безпосередніх чи посередніх доступних вливів на рідне окруження. Б ж треба буде дійти з переконуючим аргументом до найбільш непоступної голови аж до самих соціяльних „низів" селянства і робітництва, а це, в наших обставинах, річ важна, нова, дотепер не організована.

На керм нича ощадностевої акції взяв покликав „Товариство Ощадности і Господарки рідним капіталом". Є воно під теперішню хвилю конечним, щоби стати живим, могутним каталізатором, себ-то приспішувачем розвиткового закону, по якому стихійно йде наш нарід, щоби кооперативи й кооперативи мали допомогу у великому, творчому ділі.

Від слів до діл! — ось актуальний клич, ось наказ хвилі.

Ю. Гірняк.

НОВИНКИ.

— **За кращим небом.** Кількох селян любачівського повіту: Гузар, Назарко, Ольховий і Тиргальський рішили, що на їх злидні є єдиний вихід: іти шукати праці на Україну. Дійшли вони через луцький повіт до радянського кордону, але там польська поліція арештувала їх і відставила до суду. Двох з них, Гузар і Ольховий, засуджені на 10 днів арешту за незаконний перехід кордону.

— **Наш хор серед ..імців.** Одержуємо таку замітку з проханням видрукувати її „Управа Українського Національного Хору під проводом Дмитра Котка підписала дня 16. жовтня ц. р. контракт з Дирекцією німецького концертового бюра в Байтен (Битомі). — на 3 місячну концертову туру по Німеччині, Австрії і Швайцарії, яку і має розпочати з німецького Горішнього Шлеську в грудні ц. р. Зараз, по обїзді з концертами міст Холмщини і Волині, хор розпочинає свою прощальну туру по Галичині з новим репертуаром, який складається переважно з народніх пісень в гармонізациях композиторів: Леонтовича, Лисенка, Стеценка, Людкевича, Колесси, Кошиця і инших.

— **Аматорська виставa на „Рідну Школу".** На поклик Головної Управи „Рідної Школи" до одноразового надзвичайного датку відізвався Аматорський Театральний Гурток рухливого Сокола III. у Львові на Городецькій дільниці в той спосіб, що зорганізував театральну на цю ціль виставу, відграє в суботу, 6. листопеда 1926 о год. 7:30 вечером, а саме комедію Льва Лотоцького „Закукурічені тітки" в 3 діях. Песа ніде ще не грана. Можна надіятися, що невибаглива змістом комедія дасть на часок розвагу виснаженому фізично й духово львівському громадянинові. Аматорський Гурток Сокола III., який розпоряджає чи не найкращими силами, а держався досі на жаль доволі скромно, заохочений дотеперішними місцевими успіхами рішився прецінь раз вийти з непотрібної скромности й виступити перед ширшу громаду, в салі Лисенка. Режісерія в певних руках фахового артиста. Весь дохід призначений для „Рідної Школи", вступ дуже дешевий (3. 2. і зол. і 50 гр.). Карти вступу продаються в суботу від год. 6. веч. при касі.

— **З громадянського життя.** Одержуємо таку звістку: Дня 31. X. ц. р. відбулися у Варшаві в помешканні Українського Центр. Комітету надзвичайні загальні збори варшавського відділу тов. ім. С. Петлюри. Після справоздання попередньої Управи та принятя Загальними Зборами димісії Управи, вибрано нову Управу в складі 5 осіб: голова Управи Відділу п. В. Мазюкевич; заст. голови п. М. Косаревський; секретар п. М. Куліковський; скарбник п. Є. Чехович і культ. освітн. референт п. П. Мегик.

— **Ucrainica.** Останній зшиток політичного місячника молодої Німеччини „Volk und Reich" за вересень приносить кілька статтей: Альбрехта Гавсгофера Europäische Zusammenschluss?), М. Г. Бема Das mitteleuro äische Nationalitätenproblem und die europäische Einheit bewegung) і К. Леша (Leisch Raum ons — Völker und Staaten Eine Untersuchung der geopolitischen Grundlage). в яких відповідне місце присвячується й українському питанню. До статті Гавсгофера долучена й схематична карта Европи, на якій як найбільше з нерозвязаних територіяльно-національних питань зазначено українське питання. — В останньому зшитку місячника „Deutsche Arbeit" за липень і серпень (ч. 10/11) поміщена довша стаття Карла Аріа про меншости в новій Польщі (Minderheiten im neuen Polen, стор. 3-2 306), в якій вірно представлено положення Українців під Польщею й вагу українського питання, зокрема у звязку з „блоком меншостей" у Польщі. В другій статті Бардовека про польське шкільництво за кордоном Polnische Schulen im Auslande), окреме місце присвячено польському шкільництву на Радянській Україні та на Буковині і в Бесарабії. — Накладом видавництва Ашендорфа у Мінстері почали виходити під редакцією Георга Шрайбера жерельні „Студії над територією й культурою закордонних Німців" („Deutschtum und Ausland"), зпоміж яких особливий інтерес для нас має праця проф. д-ра Е. Віктера про Німців у Словаччині та на Підкарпатській Україні (Die Deutschen in der Slowakei und in Karpathen Land, 1926, 3. вид., стр. VIII+ 10 табл. і 2 карти), принята дуже прихильно читачами й критикою (на протязі 6 місяців — 3 видання) й дуже важна для пізнання національних, культурних і етнографічних відносин на Підкарпатті. Зокрема цікаві для нас відділи про мукачівських і темешварських Німців, хоч місцями немило вражають такі дивні пережитки як „Ке[illegible]" і „russische Sprache" на означення підкарпатських Українців. — В 9-ому зшитках „Europäische Ost[illegible]" поміщена стаття Н. Бавмгартена про татарське питання на Україні та в Росії. З. К.

— **Львівська хроніка.** У саме полудне на Левандівці біля цвинтаря якийсь бандит увійшов до хати візника Станка і вбив його бувшу жінку сокирою. Забрав 4 убрання її синів, кілька черевиків, біля і 70 зол. Мужа вбитої і її трьох синів не було в хаті. Злочин вікрив один із синів щойно кілька годин пізніше, вернувшись до хати. Сусіди не запримітили, коли злочинець виходив із хати тапком з клунком. — Вчора було у Львові дві пожежі: одна в пекарні на Жовківській 65., де на горіщі підложив огонь робітник звільнений зі служби, — друга на Стрийській 41., де якийсь розумний громадянин, не маючи способу на таракани, які не давали йому спати, хотівся радикального середника і почав підпалювати стіни. — З професії та уродження купець молодець Яків Гальперн ставав ще в 1923 р. до бранки. Тому, що професія воєка була йому непотрібна, він рішив дещо „витворювати при військовій комісії і коли одержав карточку з неприємною буквою „А" (старе „[illegible]", он е Jebr[illegible]"), з якою мав перейти до писаря, що він книги, змінив собі „А" на „С". Писар побачив ошуканство і за це судили пана Гальперна щойно вчора. Тому, що карточка не була урядовим документом, суд присудив йому тільки 4 дні арешту. — Крім хронічних вуличних авантур, з яких деякі кінчилися бійкою на ножі, а ще далі „холодною" вчорашніх вправами злодіїв, за ніч було 20 крадіжів і вломів: крали горілку, вбрання, білля, футра, а навіть 25 кіля гуми на каблуки і річ неймовірна: чистий папір!

— **Бандитизм.** На гробі варшавського бандита Зелінського зорганізували в день задушний його прихильники та приятелі прилюдну демонстрацію з оркестрою та промовами. — Спільник Зелінського Лукаський, який застрілив полицая, засуджений дорвоєним судом на розстріл. — У селі Магерові недалеко Львова, двох місцевих бандитів увійшло до хати селянки і забравши від неї 536 зол. втікли. Вони стають перед судом присяжних у Львові. — Характеристичним фактом для теперішніх настроїв є лист одного з варшавських громадян, друкований у польській пресі, де читаємо, що він прохає доручити йому ролю ката при засуді бандитки Збонської, яка вбила йому єдиного 19-літнього сина. Таке виконання засуду буде для його „наболілого батьківського серця єдиною потіхою", після всіх трудів і матеріяльних втрат у пошуканні за злочинцями. — У коронній Польщі ще гірше: нпр. у Марійськім костелі в Ковалі вкрали дорогоцінну ікону св. Терези разом зі золотими „вотами". — У Варшаві відкрили зорганізовану банду, яка займалась контрабандою матерій з Чехословаччини до Польщі. Проводив нею торговельний агент з участю митних урядовців і залізничників.

— **Галицьке середновіччя.** Група жидівських аматорів зорганізувала в Явірнім театральну виставу у жаргоні. Песа, як усі моральні песи в світі, кінчилась подружжям головних дієвих осіб. Місцевий рабин довідавшись, що на сцені відбувся весь обряд шлюбу, заявив, що це подружжя по талмуді є важне. М жна собі уявити здивування театральних новоженців, яких зробили мужем і жінкою без їх волі та згоди! Невідомо, чи вони тепер мають продовжувати сценічну комедію в житті, чи піти за всіма консеквенціями своєї офіціяльної ролі одружених.

— **До відома Каси хорих у Львові.** Микола Гнип, шофер з Камінки Струмилової, приходить до нас із скаргою в такій справі: свою недужу жінку Марію Гнип, переслав він до шпиталю „Каси хорих" у Львові, при вул. Івернцького ч. 3. Т м перевели її операцію на жовчове камінь. Після операції управа шпиталю не хотіла мужа допустити до жінки. Жінка померла. Шпиталь її похоронив і ні словом не повідомив мужа, ні родину. Муж приїхав з Камінки до шпиталю, як звичайно, в неділю, і тут здивований довідався, що жінка вже похоронена. Управа шпиталю відповіла йому, що вона не є обовязана повідомляти його про смерть. Чи справді в львівській Касі хорих існує такий розумний розпорядок?

— **Клопіт з львівськими трамваями.** Міська комісія, звана поетично „електоточною", займаласи крім справ буджету також таким питанням: як мають висідати пасажири у трамваю, чи всі передом? Відповідь була майже розумна: ті, що стоять на задній платформі, біля виходу, не потрібують переходити усього трамваю, а можуть злазити найближим виходом. Був один важний аргумент: на переді стоять часто поліцаї, які не тільки не ловлять їзди, але перешкаджають пасажирам виходити. Добре було би, якби міська трамвайна комісія звернула увагу на ще одну дрібницю: нові трамвайні розкішні вози, що мають у середині магнети і артистичні фотографії, мають такі малі вентилятори, що повітря в них надається до хемічної аналізи.

— **Нема спірту.** Від кільканадцятьох днів у Львові важко дістати денатурованого спірту. Власники крамниць поховали його, ждучи на підвишку. „Компетентні сфери" не мають видко на це ніякої ради і не вміють навіть держати язика за зубами, так, що про підвишку знають купці заздалегідь.

— **Доля артистки.** Відома колись мадярська оперетка зоря Ілька Пальмай, що вийшла за Кінского, звернулась до міської ради в Будапешті за концесію вуличної кольпортерки часописів. Вона має 66 літ і є без засобів до життя, а драматична школа, яку вела, врешті опустіла.

— **Життя за ім'я на вуличній таблиці.** Міська рада в Парижі має те спільне з львівською, що не любить додержувати обіцянок. Але ріжниться від львівської тим, що коли її обовязок пригадують, вона його виконає. 12-літній паризький хлопець пригадав своїй міській раді, що вона обіцяла назвати одну вулицю іменем його батька Еміля Бельдо. Бельдо був звичайним механіком, одначе... героєм. Коли в 1914 р. над Парижем почали літати німецькі Цеппеліни, уряд звернувся з покликом до летунів-добровольців. Бельдо літав на літаку погано, одначе згодився кинути на Цеппеліна бомбу і згинути разом з ворожим літаком, з одною умовиною: міська рада назве за цей учинок одну з паризьких уличок його іменем. Що обіцяв, то зробив. Міська рада Парижа що обіцяла — не зробила. Щойно тепер синок героя пригадав їй її обіцянку і вона засоромлена, сповнила її негайно.

— **Новорічний танець.** Гадаєте „чарльстон"? „Мода" йде швидше як наука танців у нас. Заки земляки вивчать муринські вихиляси і будуть на балях горді, що вміють трудного чарльстона, з Парижа прийде звістка, що він уже зник, бо там танцюють щось нового. Ще складнішого та „естетичнішого", а тім самім дусі. Називається він англійською назвою „блєк ботем" (black bottom) себто „чорна долівка". Також продукт муринської хореографії. Коли словами можна передати його рух, то виглядає він так: пара біжить у божевільно швидкім темпі, потрясаючи головою та викидаючи ногами в усі напрямки. Мов при падучій недузі. Та це ще не все. Вершком його естетики є те, що танцююча пара обділює себе голосними ударами в одно місце, мов школярі при відомій забаві. Спитаєте: і це танцюють у Парижі в добрім товаристві? Дивуються, кепкують, але вже починають танцювати. Не вірите? І в чарльстон ніхто не вірив, ні в короткі спідниці старших бридких дам, ні в масову підстрижку... Але до якого дивогляду „модерна" людина не звикне, коли дур її хапається?

— **Старим шляхом.** Нічогісенько не змінилося, від часу, як „нові, инші люде" прийшли до влади. Система карних репресій, примінювана попередніми урядами супроти тисячей людей, які мають відвагу признаватись до „неблагонадежних" політичних переконань, продовжується у рядом „моральної санації". Старі кайзерівські і царські кодекси є по сьогоднішній день для судової польської влади основою для оцінки „благонадежности" горожан у всіх політичних процесах, які в Польщі повторяються майже що тиждня. Поширювання нелегальних відозв або брошурок, приналежність до так. нелегальних політичних організацій є вже на основі старих кодексів „головною зра-

дою" а „винуватців" карають 4—10 літньою тяжкою вязницею, себто більшою карою, як звичайних кримінальних злочинців. Один з таких процесів відбудеться 8. падолиста ц. р. перед судом присяжних у Львові. На лаві обвинуваченых засяде 11 Гуцулів-Українців і 1 Жид під закидом головної зради. Їх злочин, згідно зі змістом акту обвинуваченя в тому, що всі обвинувачені були присутні на таїнім зібранню в Рожнові, котре мала зорганізувати комуністична партія Західної України.

— **Світова хроніка.** Сестрінка папи вийшла в Римі за маркіза; шлюб давав сам папа і виголосив до них промову; у шлюбі взяли участь ріжні достойники. — Рабіндранат Тагоре находиться тепер на Мадярщині в Балятонфіред; там він зупиниться довший час, працюючи над пєсою, в якій має бути змальований стан післявоєнної европейської кріси. — На французькій території є 800.000 могил німецьких жовнірів. — Одчинено урядово третю гробницю єгипетського короля Тутанкамена, є там дорогоцінні предмети, яких старинні Єгиптяне вживали підчас похоронів. — Славний престідіґітатор Гудіні, відомий з численних американських кримінальних фільм, переходить тепер операцію в Льондоні. Кажуть, що він зранився підчас одної із своїх улюблених продукцій: розривання ланцюгів. — У Персії почався сильний антисемітський рух; жидівський посол тегеранського парляменту Гайм обвинувачений у змові на життя шаха, вже засуджений на кару смерти, а трьох инших визначних дівців призначені на ту саму кару. — Найбільший рекорд розводових процесів осягнув цими днями Льондон: одного дня льондонські суді розбирали 115 справ і всі поладнали тогож дня; між розведеними є багато осіб з аристократії. — Ню-Йорк, голосуючи над зміною закону про заборону продажі алькоголю віддав міліон голосів проти заборони, себто тричі більше як ті, що є за вдержанням дотеперішньої заборони. — У Берліні на протязі 3 годин демонстрували купці та ремісники проти надмірних податків. Зачинено на цей час 20.000 крамниць. — Бувший австр. архикнязь Фридрих починає процес проти польського уряду за 40.000 гектарів землі сконфіскованих польським урядом. — Університет у Глєстові вибрав своїм ректором міністра закордонних справ Чемберлена. (Англійські університети вибирають на ректорів когонебудь з визначних людей: діяча чи письменників). Чемберлен сказав інавґураційну промову на тему, на якій розуміється — не як львівський ректор, палеонтольог, про проблєми мови та національности! — а про Лігу Націй. — Сестрінок російського царя Миколи II. вел. князь Дмитро Константинович зробив найкращу політичну карієру: оженився з дочкою відомого Американця Амері.

— **З кіна.** „Нуждарі" Віктора Гюго, що йдуть тепер у кіні „Коперник" належать до тих рідких фільм, які передають головну ідею твору, з якого є заповичені, з незвичайною вірністю та силою. Доля каторжника, що переходить незвичайну духову еволюцію від ненависти до всього світа до любови всіх і присвячує своє життя оборонї бідних і покривджених, є історією, що зворушує до сліз навіть найбільше байдужих до людських трагедій. „Нуждарі" діждались крім незвичайної слави в світовій літературі ще одного виїмкового успіху: кілька літ тому трапилась у Франції справді пригода, яка була вірним повторенням незвичайної пригоди Жана Вальжана. — Слідуючим пунктом програми в кіні „Коперник і „Марусенці" є мистецька фільма на тлі російської революції п. з. „Горіння сердець".

— **Свобода ч. 43.** містить: Перед з'їздом. В справі еміґрації. Після вбивства кур. Собінського. Як позбутись нужди на селі. З організаційного руку. За поправу долі. Польські справи. В імя ощадности. Великі помянки. Успішне завішення судової кари. Що чувати у світі? Загадочне самовбийство. Новинки. Нові книжки і видання. Дописи з краю.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Всячина.

Дивна подружа історія. Цими днями розбирали в Льондоні на суді справу одного розводу, який не лишається позаду найкраще видуманих романів. 9 літ тому капітан Герберт Уокфільд познайомився на балю з молодою панночкою Мері Хуфорд, яка полонила його серце своєю красою. Дівчина була сиротою і мешкала у своєї незамужної тітки, яка теж називалась Мері Хуфорд. 24-літня сестрінниця і 42-літня тітка дуже сердечно прийняли в своїй хаті молодого офіцира і капітан Уокфільд бував у них майже щоденно. Але військова служба не звертає уваги на захоплення молодих сердець. Герберт Уокфільд після кількатижневої знайомости одержав наказ виїхати до Індій. Коли він приїхав до Бомбею, сів за стіл і в листі висловив те, чого не в силі був сказати устно, як багато инших закоханих. Він прохав руки „тої, яка так широ поставилась до нього". І поклав на листі адресу: Місс Мері Хуфорд, Льондон, вулиця Нюмена, число таке-то. Нічого дивного, що тітка прочитавши адресу, відчинила лист. Дивніше може те, що прочитавши його, рішила, що воно написане до неї. Чи раз молоді люде закохуються в 42-літніх жінках! А наївність 42-літньої панни буває превелика. Отже тітка відповіла негайно, що годиться на подружжа і річ ясна підписалась: Мері Хуфорд. Полагодивши всі домашні справи, чи пак: передавши їх своїй сестрінниці (мабуть і не кажучи їй, до кого їде) виїхала до Індій, де ждав на неї нетерпляче її наречений. Можна уявити собі зачудования молодого офіцира, який ждав на свою красуню, а побачив її тітку. Одначе „жовнірська честь", чи несміливість тих, що не мають хисту красномовства, є великі, гідні великих жертв. Офіцир, ще й англійський, для якого не має вищого слова як „джентельмен", здушив у собі почування кохання, щоби не вразити жінки, яка їхала такий світ на зустріч своєму щастю і оженився з 42-літньою тіткою, так, немов би вона була його вибраною. Виявилось, що ця 42. літня особа мала найкращі прикмети жінки і він жив з нею прегарно. Коли два роки пізніше вона вмерла від малярії, він сумував за нею з глибини серця, вважаючи, що сама доля прислала йому її в дарунку. За той час він вернувся в Льондон і став полковником. Тут згадав свою першу дійсну любов і віднайшов молоду Мері Хуфорд. Вона була так само гарна як колись і все ще незамужна. Він почав ходити з нею і раз вечером виявив їй свою таїну, яка була таїною великого непорозуміння і одночасно освідчинами. Таким робом він оженився з другою Мері Хуфорд, яка була його першою Мері. І ось з льондонського процесу, що вчся недавно, ми довідались ще нової таїни; ще цікавішої: вибранниця серця полковника мала найгірші прикмети жінки: була легкосерда, химерна і така марнотратна, що на протязі року знищила весь його маєток. Полковник не міг стерпіти вічних сцен і видержавши три роки з нею, розійшовся і домагався розводу. Англійський суд погодився з поглядом полковника на це подружа і дав йому розвід. І прошу не обурюватись, коли почуєте, що хтось прочитавши цю історію, найде в ній один з найкращих доказів на те, що — тайна щасливого подружа є незбагнена.

Памятайно: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Зі спорту.

З нагоди змагань „Sparta" — „Україна".

В неділю, дня 7-го ц. м. в 11-ій годині передполудням у центрі міста на військовому майдані на Цитаделі змірять свої сили наша мистецька дружина „Україна" з А-клясовою польською львівською дружиною „Sparta".

Проти себе стають два рівнорядні члени, один: „Україна" член Українського Спорт. Союзу, другий „Sparta", член польського Союзу. Як відомо, дотепер не вільно було польським і жидівським дружинам, членам польського Союзу змагатися з українськими дружинами без окремого дозволу їхнього Союзу, що зрештою не легко було добути. Отже лишалося „Україні" змагатись з українськими дружинами слабшими від себе. Хоча від слабшого противника не можна богато навчитись, „Україна" від минулого року, коли програла з „Hasmonеєю" (1:4), зробила великий поступ слідний у недавнім висліді зі стрийським клюбом „Рогоп", кандидатом до львівської А-кляси 6:4 в користь „України". Ці треті з черги, після війни, змагання з членом польського Союзу викажуть, чи „Україні" станути між передовими львівськими клюбами. На ці змагання „Україна" посилає своїх найкращих грачів, які дають деяку запоруку, що перемогу над стрийською „Рогоп-ею" не перечеркнуть поганим висліром зі „Sparl-ою". Маємо надію, що українська публика заповнить грище на Цитаделі так численно, як торік грище „Hasmone-I" і підбадьорить тим самим наших грачів до перемоги.

Богун — Сокіл IV.

В неділю, дня 7. листопада ц. р., в год. 2·30 попол. відбудуться на площі „Сокола-Батька" (біля стрийської рогачки) товариські змагання в копаному мячі між дружинами „Богун" (Левандівка) і „Сокіл IV." (Львів-Личаків). Вступ за добровільними датками. — Хто цікавиться рідним спортом, не пожалує провести дві години на вільному воздусі маючи до того ще й гарну розривку.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Сеславського у складі 30 осіб виступає:

Пятниця 5.XI. Самбір.
Субота 6.XI. Старий Самбір.
Неділя 7.XI. Старий Самбір. 719 25-2

ТІЛЬКИ 1·50 ЗОЛ.

КОШТУЄ КНИЖКА **„Шевченко й Княжна Репніна"**

Замовляти в Адміністрації „Діла", Ринок 10, II. пов. або в українських Книгарнях у Львові.
1—3

Заходом філії Краєвого Товариства Опіки над молодю і Охороною дітей улаштовується повторення відчиту Вп. п. проф. д-ра Кирила Студинського п. з. Враження з ювилейних днів проф. Грушевського. — Відчит відбудеться в неділю дня 7. листопада ц. р. Початок о годині 6-ій вечером. Салю буде подана в слідуючім числі. 1—1

Мистецька Виставка Карла Костирка в Стрию відкрита від 1.—15. листопада ц. р. 841 3—3

Українське Технічне Товариство подає до відома своїм членам, що тижневі товариські сходини переложені з середи на суботу і будуть відбуватися кождої суботи о год. 16-тій в льокалі Т-ва Ринок ч. 10/II. — ВИДІЛ. 1—2

„Вертеп Наших Днів", лялькова гротеска на 3 дії Галактіона Чіпки і Лелє виставлена буде в салі Лисенка у Львові, в неділю, дня 7. листопада ц. р. в годині 6·30 вечером з приводу І-го Краєвого Зїзду режісерів і делегатів аматорських гуртків. Режісери і делегати аматорських гуртків, як також усі цікаві матимуть нагоду познайомитися з цим дуже інтересним родом театрального мистецтва. 861 1—1

Тов. „Філія Союза Українок" в Яворові складає отсим щиру подяку Вп. Д-р Михайлові Фільцові, адвокатові в Яворові за безінтересовні правні заступства на користь висше згаданого товариства. — ВИДІЛ. 856 1—1

Ширші сходини членів Союза Українок відбудуться в суботу 6. листопада ц. р. о год. 6 вечером. На дневнім порядку реферат п. Ірени Макух-Павликовської на тему: „Завдання жінки в кооперації". Проситься о численну участь членів і гостей. 859 1—1

Культурне життя Радянської України. Під тим заголовком виголосить виклад від товариства українських робітників „Робітнича Громада" у Львові проф. д-р І. Свенціцький, в якому поділиться своїми враженнями з побуту на Радянській Україні. Виклад відбудеться у великій салі Народнього Дому в неділю дня 7. листопада в 12 год. в полудне.

Українці Кракова і Краківського Воєвідства! В неділю, дня 7. листопада 1926 р. відбудуться Загальні Збори Кружка „Рідної Школи" У. П. Т. в Кракові в домівці філії „Просвіти" при вул. Баштовій ч. 7 (в подвірю) о год. 6·30 вечером. На збори приїде з рефератом відпоручник Головної Управи „Рідної Школи" зі Львова. Проситься о як найчисленнішу участь. 860 1—1

Українське Технічне Товариство подає до відома, що буде мати спроможність примістити певну скількість молодих і старших інжинірів ріжних спеціяльностей. Кваліфікації і вимоги просимо слати на адресу Товариства: Львів, Ринок ч. 10. — ВИДІЛ. 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

КАНДИДАТ нотаріяльний з правом субституції пошукує посади. Зголошення до адміністрації під „Нотар". 858 1—3

СУКНІ на дансінґі, продам дешево Мілковського 7, двері 3 від 4—6. 857 1—1

Календарики „РУСАЛКА" на 1927 р. вже печатаються і вскорі увійдуть в продажу. Замовлення приймає А. Окпиш, Львів, Кадецька 4. 851 2—3

МІД пятока, густий, чистий, пічничий, досеровий з власної найбільшої галицької пасіки висилає за посліплатою 5 кг. 16 зол., 10 кг. 30 зол., 20 кг. 59 зол. враз з бляшанкою оплатно. Евген Білинський Збараж. 527 8—10

60 сот. коштує одна ложечка до чорної кави з хінського срібла у Мандля вул. Коперника 14. Проти кіна Коперник. 681 7—?

РУТИНОВАНИЙ, солідний конціпієнт прийме негайно заняття. Зголошення: Канцелярія Д-ра Балтарович, Золочів. 850 2—2

НЕГАЙНО потрібний конціпієнт з правом субституції на провінцію. Д-р Лещій, Ринок 43. Львів. 862 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Фортепян Bösendorfera магоньовий з англ. механікою 7½, оклад майже новий — оказійно продасть 860 1-2 **„Монюшко" — вул. Зіморовича 10.**

Лікарсько-дентистичне Заведення д-ра Симона Раппапорта Якова Насса

ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.

Пльомбування й виниманя зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. Т. урядовцям і студентам значна знижка.
852 Полекші в сплатах. 2—5

Вже можна набути в циклю історичних повістей
БОГДАНА ЛЕПКОГО
п. з. „МАЗЕПА"
отсі прегарні повісти:

Мотря т. І.	зол. 9·90
Мотря т. II.	зол. 9·90
Не вбивай?	зол. 9·90

Небувала досі поява в українській літературі! Незвичайно цікаве та легке оповідання не має собі рівного в повістях цього роду. Численні дуже похвальні голоси критики. — Головний склад в **Книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка** Львів, Ринок ч. 10. 830 5-6

Годинник бюрковий

артистично виконаний з прецизійним верком з 3-літньою гарантією
зол. 15·—
Замовлення з провінції полагоджується відворотно. — За невідповідний товар зворот грошей. 826 2-4
ГУТЕРМАН Сикстуська 14.

Прошу прочитати!

Всяке рекляміване виключене! Прошу тільки відвістися з повним довірям до фірми і товари без боязни замовляти, бо фірма обовязується зверкнути гроші або замінити товари до 14 днів, на случай якби інструмент не відповідав вимаганнями. П. Т. Відборців. 827 2-2
Адольф Боденштайн
найбільший, найстарший і найдешевший фабричний склад музичних інструментів, **Львів, вул. Легіонів 37.** — Тел. 35—36

Дбайте про своє здоровля

„Швайцарське Гірке Зілля" з жаркою Когут) вживається при недугах **жолудка, кишок, обструкції і жовчевих камінях.**
Швайцарське гірке Зілля є природним лагідним прочищуючим средством, та улекшує функції органів травлення, діє проти надмірного товстіння і побуджує апетит. Продають аптики по зол. 1·50 за коробку. Рес. Між. Публ. Здор. ч. 400 Ляб. Хем. Фарм.: **A. Гонсєцкі і Син в Варшаві, Лешно 41.** Висилаємо найменше 2 коробки по одержанню зол. 4·30 з присилкою. 728 в) 6—24

Найбільш упартий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутиком". 728 в) 21—1

Віддам заступство

на всю Польщу на средство проти нужденія (винахід XX. століття) тому, хто буде в можности перебрати цей товар на 846 готівку. 2—4
Chem. Techn. a Kosmet. Labor. E. Dorobová, Bratislava, Skultetyho 5, č. Č. S. R.

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Ділo". З друкарні Видавничої Спілки „Ділo", Львів, Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 248 (10.925) Львів, неділя 7. листопада 1926. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 450 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Ухвали італійської мін. ради.

Рим, 5. листопада 1926.

Рада міністрів ухвалила зревідувати основно всі видавані останніми часами закорд. пашпорти і на будуче піддавати їх ревізії, примінювати строгі кари супроти тих, що побут свій за кордоном використовують на шкоду державі, завісити всі протидержавні видавництва, настановити розвідчо-політичну службу при кождій фашистівській команді, установити кару смерти для тих, які намагалися би виконати атентат на короля, королеву або през. ради міністрів і які загрожують незалежности держави, зраджують військові або державні тайни і ділають в цілі викликання бунтів. Вязниця грозить тим, котрі в часописах боронитимуть вичислених злочинів.

Велика рада фашистів має ухвалити плян очищення фашистівської партії з непевних елементів. Мають усунути навіть льояльних фашистів, котрих свояки виступали проти фашизму.

Меч легіонерів для Мусоліні.

Рим, 5. листопада 1926.

Делегація бувших учасників війни вручила Мусолініому бронзовий меч римських легіонерів, посвячений на т. зв. престолі Юлія Цезаря. Мусоліні вийшов на балькон і промовив до народу і бувших вояків ось так: „Хочу сказати вам три річи. По перше — дякую вам за дар. По друге — не пора тепер виголошувати довгі промови. По трете — завтра будете мати діла, яких домагаєтеся".

Конференція союзу шахтярів.

Лявндон, 5. листопада 1926.

Вчора отворено конференцію союзу шахтярів. Загально надіються, що прийде до порозуміння. Провідники шахтярів Кук і Сміт повідомили присутних про неуспіх внесення попередньої конференції, яке домагалося заборони привозу закорд. вугля, відкликання зі шибів бригад безпеки і дальшого обовязку оплат в користь страйкуючих. Оба провідники повідомили, що страйк дальше заломлюється, бо чим раз більше шахтярів вертає до праці на основі окремих умов. Часть учасників конференції заявилася за продовжуванням боротьби, одначе більшість заявилася за тим, щоби приняти мирові предложения трейд-юніонів.

Перегоори з урядом.

Лявндон, 5. листопада 1926.

Члени мирової комісії конгресу трейд-юніонів явилися в бюрі прем. Болдуіна при Давнінгстріт і конферували з премієром і иншими членами уряду в справі покінчення страйку шахтярів.

Французький парлямент.

Париж, 5. листопада 1926.

На засіданні ради міністрів під проводом Пуанкаре запала ухвала, на основі якої скличуть парлямент не на 10., а на 12. листопада. На першому засіданні обговорюватимуть закордонну політику, головно французько-німецьке зближення і справу роззброєння Німеччини.

Повідомляю П. Т. мої клієнтки, що надійшли найновіші моделі на сукні візитові, вечірні, також на костюми і плащі, та з приводу збільшеного сезонового руху **знизила ціну** за роботу **о 40%**.

МАРІЯ ВОЛЯНСЬКА ПАВЛЮК

ЛЬВІВ, Собіського 12. Тел. 17—04. 825 3—3

Програма отворення соймової сесії.

Отворення на замку. — Експозе й наради в соймовім будинку. — Демонстраційна абсенція послів. — За зміну ст. 25. конституції.

Варшава, 5. листопада 1926.

Оба маршалки, а саме марш. Ратай і Тромпчинський дістали офіціяльне повідомлення від уряду в справі річниця отворення сесії обох законодатних тіл. Отворення доконає през. Мосціцький.

Вчора в полудне відбулася під проводом марш. Ратая конференція соймової президії, на якій розглядали програму праць сойму. Вирішено, що на замку відбудеться відчитання декрету президента, а справжні наради сойму й експозе відбудуться у соймовім будинку.

В посольських кругах говорять, що в отворенні сесії обох законодатних тіл не візьме участи богато послів з ріжн х клюбів. Їх неприсутність матиме очевидно демонстраційний характер. Не виключена річ, що деякі клюби навіть ухвалять примусову абсенцію своїх членів. Такий прецеденс зрештою вже мав місце перед кількома місяцями, коли відбувалося заприсяження президента на замку. Тоді клюб ППС. саме наслідком тої зміни терену не брав участи в тому заприсяженні.

Зачувати, що деякі клюби мають намір виступити на одному з найближчих соймових засідань з внеском на зміну 25. ст. конституції. Ця зміна малаб на меті унеможливити в будучности такі інциденти, які в останніх часах мали місце, а з окрема уномурвати відношення між законодатними палатами й урядом так, аби раз на все щезли всякі неясности.

Personalia.

Поголоски про намір Ратая зректися свого уряду (маршалка сойму), як запевняють найближчі йому круги, лишені є всякої основи. — Віцепремієр Бартель має намір зложити теку міністра освіти, а задержати собі тільки уряд віцепремієра. — Одна з тутешних газет привесла вістку, що в короткому часі має прийти до димісії міністра внутр. справ генерала Славой-Складковського. На його місце прийшов би б. міністр Рачкевич.

Ще богато жде нас праці!

(З приводу загальних зборів Ревізійного Союза українських кооператив).

Сучасна хвиля відбилася і на характері річних зборів наших осередніх установ. Вправді не зникла ще зовсім деяка поверховність нарад, а навіть демагогічні виступи не належать ще до історії, одначе всетаки слідна пошуканка нових шляхів для праці і нових — занедбаних або невідбудованих — ділянок для неї. Слід ствердити, що теперішні збори з останніх років у порівнанні з довоєнними є з разила більше ділові, а що найважніше є вони звичайно численніші, як перед війною. Це доказ, що інтерес для громадянських справ у нас не загиб, а в деяких ділянках навіть поширився і кріпшає.

Одною з ділянок нашого публичного життя, до якої найбільше проявилося зацікавлення нашого громадянства, належить безсумнівну спільництво, — кооперація. Від 1922 р., бо щойно тоді розпочалася справжня відбудова зруйнованого війною спільництва, зробили ми власними силами і засобами, без нічиєї допомоги і серед дуже несприятливих обставин справді чимало, чого вимовним свідком двотисячна кооперативна сітка на українських землях під Польщею Спільницький рух став стихійним, а тому його ще не вповні опановано і як слід не використано створених ним установ. Вправді уложено иншу організаційну схему, переформовано красві осередні установи, створено новий тип, до війни невідомий, повітові кооперативні союзи і чисельно значно збільшено число кооператив на місцях, але та вся праця не є ще закінчена, знаходиться в пливкому стані і потребує значних доповнень.

Передовсім кидається в очі односторонність нашої повоєнної кооперативної роботи. Майже весь запас сил звернено на споживну ділянку, не дотикаючи майже зовсім, або дуже мало — двох инших ділянок, витворчої і кредитової. Самозрозуміло, що не у всьому наша вина. Зовнішні відносини: реґляментація і ще не вповні усунений етатизм в господарській царині, а перш усього обезвартіснення гроша і загин зібраних до війни капіталів примусили наших кооперативних організаторів до того, що свою працю вложили передовсім у споживну, а по части і сільсько-господарську кооперацію.

Нормальний статут сучасних наших кооператив першого ступня дає вправді формальну змогу кооперативної праці і в инших ділянках, не тільки в споживній, але дійсне життя повело справу так, що нині сільські кооперативи є в переважаючому числі дрібними крамницями, що розпродують не нами витворений товар. З правила є вони фінансово слабі, без конечних до обороту капіталів. Число членів тих кооператив пересічно невелике, уділи маленькі, часто не вповні вплачені, дешевого кредиту нема, а приватний кредит дуже дорогий, часто лихварський. Цього невідрадного явища не змінить основно навіть і та обставина, коли число членів значно збільшиться. Грошева тахотка буде дальше підточувати богато кооперативних підточує і під-

Катальонські повстанці перейшли кордон.

Париж, 5. листопада 1926.

Часописи повідомляють із Тулюзи, що там розійшлися чутки, начеб катальонським повстанцям вдалося перейти еспанський кордон.

Із Перпіняну повідомляють, що 5. листопада над раном поліція і жандармерія вийшла з відділом технічних військ до Прат де Мольо, щоби розслідити і забезпечити засоби муніції в тамошнім арсеналі. Одначе сепаратисти випередили поліцію і заняли арсенал. Побоюються, щоби повстанці не висадили арсеналу у воздух.

Агенція Фабра повідомляє із Мадриту: Навязуючи до вісток, які появилися в закордонній пресі в справі подій, які можуть відбитися відгомоном за кордоном, слід ствердити, що на цілому півострові положення зовсім нормальне і панує повний спокій.

Біржа.

Гроші.

Доляр у приватних оборотах 8·99—9·01. Банк Польський платив за доляри в готівці 8·95, за чеки 9·00.

А ти, Марку, грай...

Варшава, 6. листопада 1926.

Вчора радив комітет знавців для справ національних меншостей. Поладнано низку справ чисто організаційного характеру і порушено положення на східних „кресах". Тільки всього.

Крадіж у краківському університеті.

Краків, 5. листопада 1926.

Слідство в справі крадіжи 135.000 зол. з каси квестури краківського університету виявило, що її допустилися злодії при помочі канцелістки квестури Навроцької і квестора Земінського. Обоїх арештовано. З грошей, які вивезено після крадіжи до Велички, знайдено вже 103.00) зол.

Одночасно майже мала тут місце друга крадіж в касі товариства студентів Гірничої Академії на суму 4.305 зол. Арештовано студента II. р. Тадеуша Носаля, який припертий до муру признався до тої крадіжи, розбивши залізну касу. Гроші найдено при ньому.

Арештування убийника з Левандівки.

Вчора арештовано в Перемишлі б. матроса В. Герду, як сильно підозрілого в убийстві жінки візника у Левандівці біля Львова, Катерини Станько. При Герді найдено всі річи вбитої. Перевезений до Львова признався Герда до убийства, якого доконав вібито з нужди. По всякій правдоподібности стане він перед нагим судом.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie, Pr. 530/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej I Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo" Nr. 243 (10.914) z dnia 2. listopada 1926 pod tytułem: 1) „Łystopad" ustęp od słów: Kożnyj... do końca artykułu. 2) „Najważaisza sprawa" ustępy a) od początku artykułu do słów: pokolinnia, włączenie ustępy b) między słowami: na straż... a słowami: masowo. 3) „Motiwa sanacja" i ukraińscy inwalidy" ustępy a) między słowami: zbywaus... a słowami: Organy ustępy b) od słów: nesajut... do końca artykułu zawierają ad 1) i 2) znamiona zbrodni z § 65 uk. ad 3) znamiona występku z § 300 uk. uznał cokolwiek przez Prokuraturę w dniu 1. listopada 1926 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk.z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 3. listopada 1926 r.

Hawel

точуватиме правильний розвиток повітових союзів і очевидно, не скріпить збірного організму й осередніх кооперативних установ. На цю недугу мусимо знайти відповідний лік, яким є грошевий капітал.

Відомо, що чужого капіталу не одержимо і мусимо зібрати, урухомити і запрягти в нашу кооперативну службу свій власний. Є він дрібний, нераз дуже дрібонький, а в додатку як незорганізований, не робить суспільної служби. Черговим завданням найближчих літ в кооперативній організації повинні поставити наші осередні установи, в першу чергу Центро Банк, а як організаційний осередок Ревізійний Союз — справу відбудови кредитових кооператив, а що найменше урухомлення відповідно зорганізованих кредитових відділів при істнуючих споживчих кооперативах. Треба розпочати відповідну пропаганду — її вже недавно започаткував Центро-Банк — за складанням ощадностей, хоч би дрібних, в наших кооперативних установах. Для усунення упередження, а то й побоювання, винесеного з повоєнного досвіду, треба винайти відповідний спосіб забезпечення внутрішньої вартости зложеного гроша перед можливим його обезцінением, очевидно все в границях можливости, бо не все від нас залежить. При забезпеченні вартости гроша треба призвичаїти наших людей до невеликих відсотків від вкладок, бо лишень вони зможуть дати дешевий кредит і до певної міри забезпечити первісну грошеву внутрішню вартість зложеної вкладки. Тут праця дуже тяжка, але за те її вислід забезпечить правильний розвиток споживної і сільсько-господарської кооперації, врятує її від грошевої чахотки, а то й смерти і що важне, дасть почин до організування останнього ступня кооперації — до кооперації витворчої, — продукційної. Збудувавши кредит як основу, що ми вже мали перед війною і це було правильне в кооперативному будівництві, скріпимо і розбудуємо два дальші ступні — споживний і витворчий і доперва тоді нашу кооперацію твердо поставимо на ноги.

До послідовної кооперативної практичної роботи мусять істнувати окремі установи з теоретичним характером. Крім відділів організаційного і пропаганди, треба нам конечно мати відділ економічно-статистичний, відповідно обсаджений і ведений. Думка у нас не нова, але в житті її не здійснено. Буде ще установа, що досліджуватиме наше економічне життя, передовсім нашу кооперацію з наукового боку, щоби теоретичними вислідами її праці могли користуватися кооператори практики, як і інші економічні звання. З практичних оглядів така установа поки що повинна існувати при Ревізійному Союзі — малесенький зав'язок вже там є — доки у нас не ввійде в життя окремий економічно-статистичний інститут.

Вкінці не вадить сказати кілька слів і про особистий добір осіб, практиків і керманичів нашої кооперації. Маю на думці передовсім Раду Ревізійного Союзу. Останніми часами так склалося, що крім представників краєвих фахових союзів, що входять в склад Ради без вибору, входили туди як виборні члени директори — отже з правила особи платні — кооперативних установ з краю. Це безумовно не повинно бути, а в кожному разі не в такій мірі, як досі. Кооперативи з краю підчинені Ревізійному Союзові, а його урядовці, що переводять ревізію, не можуть як слід сповнити свого завдання, бо членом управи є директор кооперативи. Спільництво є твором і здобутком усього нашого свідомого громадянства, очевидно — тим не хочу зменшити заслуг поодиноких його керманичів. Спільництво є стихійним рухом, в якому беруть участь широкі народні маси. Отже годилось би, щоби в кермуючих установах приймали участь також передові представники нашого громадянства, навіть такі, що не мали змоги здобути собі почесної назви кооператорів у тісному розумінні того слова.

Ці загальні замітки продиктували мені вимоги сучасного моменту, а нашої кооперації зокрема. Очевидно, адресатом цього мого письма є не провідні керманичі нашого спільництва, які знаменито здають собі справу з дотеперішніх досягнень і недостач кооперативного руху, але все наше свідоме громадянство, що все більше цікавиться цією ділянкою суспільного життя.

Д-р Ст. Баран.

Жіночі модні матер'яли
Шовки, Полотна
Мужеські сукна
1630 67—7
продаж найдешевше
ФІРМА
РОМАН
ЗУБИК
Львів. Галицька 16

На переломі.

XV. всесоюзна партконференція в Москві.

XV. всесоюзна конференція ВКП(б) розпочала свої наради 26. жовтня ц. р. в Москві. На цю конференцію та її наради спрямована увага не тільки одної Москви чи навіть СРСР, але — можна сказати — цілого політичного світа в Европі і далеко поза нею. На це заінтересування вплинули передовсім останні події в СРСР, а окрема тактика опозиції, про що стільки суперечних вісток приносила щоденно світова преса.

На основі харківських щоденників „Вісти" і „Комуністъ" подаємо в скороченні звідомлення з тої конференції, на яку з'їхалося 817 делегатів, з того 194 делегатів з правом голосування і 623 з голосом дорадчим. Між делегатами з дорадчим голосом зареєстровано 36 представників братерських компартій.

Відкрив конференцію Риков, присвячуючи ширшу згадку померш му Дзержинському. Після того на предложення делегації московської, ленінградської, уральської, української та инших вибрано одноголосно президію, вложену з 37 осіб. Від України є в президії м. ин. Чубар, Петровський і Каганович, в редакційній комісії Демченко і Лебедь, в секретаріяті Владимирський. Головою конференції — Риков. На порядку нарад конференції такі справи: 1. Питання міжнародньої політики — референт Бухарін; 2. Господарський стан країни — реф. Риков; 3. Підсумки роботи й чергові завдання профспілок — реф. Томський; 4. Опозиція та середпартійне становище — реф. Сталін.

Коли виступив на естраду Бухарін, вірвалася буря оплесків. Його реферату вислухано з небувалим за нтересуванням. Референт стверд ив з натиском — і це було чи не найважніше місце в його рефераті, — що загальна стабілізація в західно-европейських та американських державах зробила в останніх роках поважні поступи, з чим комуністична партія не може не рахуватися. Ясно, що цю справу підчеркнув Бухарін тому, що бажав приготовити конференцію до прийняття умірковання тез центрального виконавчого комітету.

На думку Бухаріна три чинники складаються на стабілізацію капіталізму: зріст світової продукції заліза, стали й вугля, привернення передвоєнного стану в міжнародній торговлі і стабілізація валюти в окремих капіталістичних державах. Правда, Бухарін потішається тим, що стабілізація відносин у капіталістичних державах не має прикмет тревалости, вона є тільки умовною, але саме ствердження тої стабілізації в устах того комуністичного теоретика має своє значіння.

В дальшому Бухарін обговорив положення всіх важніших капіталістичних держав. З окрема спинився на революції в Китаю і на англійському страйку, як також на проблемах німецького імперіялізму й італійського фашизму. Всім тим справам повинен комінтерн присвятити велику увагу. Головною його задача — праця над освідомленням робітництва в усіх краях.

Щодо реферату Рикова про господарське положення СРСР., то він був по правді гострою критикою знаної опозиційної господарської платформи, Риков зазначив, що СРСР. входить тепер у стадію нового господарського розвитку, в етап здійснювання плянів перебудови господарства на основі нової, вищої техніки. Відбудовний період — казав він — ми вже майже цілком перебули. Різні частини нашого господарства і якістю і числом досягли передвоєнного рівня в царині промисловости й сільського господарства. Основна задача, яка чекає свого здійснення, це переведення ощадностей у промислі і зміна системи в його адмініструванні.

Щодо закидів опозиції, то центр. викон. комітет — на думку Рикова — не капітулював перед заможним селянством, а тільки прямував до вдержання тісного звязку між робітниками й селянами. Також неправдиві закиди опозиції, що в СРСР зростає приватний капітал, бо справа мається саме навпаки. В р. 1923-24. участь прив. капіталу в гуртовій торговлі виносила ще 22 проц., тепер ледви 9 проц. Так само є і в детайлічній торговлі (57 проц. в 1923 р., тепер нецілих 40 проц.). При кінці своєї промови Риков виступив різко проти Троцького, що авдиторія приняла горячими оплесками.

Після реферату Рикова зачалася дискусія, в якій брали участь представники окремих республик (України, Сибіру, Білоруси, Кавказу). Всі бесідники підчеркували поражку опозиції, хоч не бракувало гострих критиків теперішньої господарської системи в СРСР.

Між дискутантами замітна була промова голови ради народних комісарів Чубаря, який також розправлявся з опозицією, доказуючи всю безпідставність її критики господарського життя в СРСР. Щодо України, то справа електрифікації на Дністрі (так званий Дніпрельстан) наближається до реалізації. З хвилею зреалізування цього грандіозного проекту, що повинен бути здійснений найдальше до пятьох літ, Дніпровська електростанція і шлюзування Дніпра відіграють величезну ролю в економіці СРСР. Без електростацій, без електрифікації проблема здешевлення продукції і реорганізація р дянської промисловости ніколи не рушиться з місця — кінчив свою промову Чубар.

Дальшого ходу нарад конференції не знаємо. Телеграми принесли вістку, що після рефератів Томського і Сталіна прийнято резолюції, в яких апробовано дотеперішню політику центрального комітету, з окрема його становище у відношенні до опозиції. Таким чином Сталін вийшов на цілій лінії переможцем. В одній з резолюцій названо політику опозиції відхиленням у соціял-демократичному напрямку і ствердженo, що Зіновєв і Каменєв приняли погляди Троцького. Осуджено опозицію й за те, що вона не вірить у внутрішні сили революції і тратить надію на світову революцію тому, що вона припізнилася. Щодо союзу робітників і селян, то конференція стоїть на відомій позиції Леніна в цій справі, відкидаючи тези опозиції про неминучий конфлікт між цими двома клясами.

Між Сходом і Заходом.

III. Бесарабія.

Поруч Польщі також Румунія має до діла на своїх окраїнах з великими національними групами, які протиставляться румунству. Буковину між иншими народами заселює яких 500.000 (пятьсот тисяч) Українців, яких положення й організаційні можливости не кращі, як їх земляків у Польщі (в дійсности, треба це ствердити, далеко гірші! — Ред.). Та властивий терен національної боротьби в Румунії находиться в Бесарабії, де найріжнороднійші національности стоять у фронті оборонної боротьби проти букарештенського мілітарного режиму. Те, чого довершується в непотрібному гнобленні національностей, а спеціально Росіян (і Українців! — Ред.), які під назвою більшовиків стали просто немов би переслідуваною дичиною (ein Freiwild) розвідчо-таємної румунської поліції, тзв. сігуранци, муситься уважати чимсь нечуваним. Нещасній країні накинено скорумповану бюрократію й адміністрацію, яка грубо перевищує все, що під тим оглядом було в російській державі. Вистане читати тільки кишинівські часописи. Навіть те, що вже появляється після цензурної чистки, заступає цілі томи.

При тому треба справедливо додати, що стоячий на чолі румунської влади в Бесарабії ген. Родеано є чесною людиною. Автор цих рядків мав змогу переконатися, що заява того генерала, а саме, що його щирим намаганням є дати опіку і виміряти справедливість усім, яким діється кривда, — відповідає дійсности. Та що це поможе, що на чолі управи стоїть людина без закиду, коли одночасно під охороною воєнного положення тисячі його підчинених думають тільки про матеріяльний інтерес і особисту наживу. У звязку з цим годиться відкрито сказати, що об'єктивний спостерігач нинішніх відносин в Бесарабії має непереможне вражіння, немов би урядовці були пересвідчені, що їх робота в тій країні тріватиме тільки короткий час, і тому мусять вони можливо якнайбільше спустити у власну кишеню. Чиж диво, що серед таких відносин майже всі національности, що заселюють Бесарабію: Українці, Болгари, Росіяни, Греки, а також Жиди — дійшли до протирумунської орієнтації. Виняток в тій орієнтації творять може тільки Німці, що заселюють бесарабський південь; вони стоять чесно на становищі, що на всякий випадок румунську владу треба ставити вище від більшовизму.

Положення в Бесарабії можна хіба найдосадніше зілюструвати в цей спосіб: Коли в червні мин. року нечувана посуха поставила під знак запиту вислід жнив в краю, а перед усім населенням вимахувала небезпека голоду, румунська влада не зробила найменшого кроку для відвернення страшного нещастя. Замість того в найкастрилівіший спосіб обтяжено всі продукційні кола даннями в користь величавої виставки в Кишиневі, яка мала представляти богацтва Бесарабії. Вкінці годиться додати, що хоч Румунія етнографічно й історично є управнена до посідання Бесарабії, то одначе не сповнює вона найосновнішої передумови для морального приєднання тієї провінції, а саме не творить хоч як-так функціонуючого і своїм завданням відповідаючого адміністраційного апарату. Це твердження торкається зрештою не лише Бесарабії, але і всіх инших новодобутих областей краю, які всі страждають під безвартісним адміністративним апаратом. Якщо Румунія не хоче, щоби новоосновану велику державу розвалилася як дім із карт, то вона якнайскорше мусить думати про повне національне вирівнання і про повну реорганіза-

цію свого державно-адміністраційного апарату.

Цю останню проблему можна схарактеризувати менше-більше так: Румунський урядовець твердить, що він не може бути чесним, бо його платня є надто нужденна, з другого боку в Букарешті виходиться з того, що урядовець крім своєї платні розпоряжає ще й иншими джерелами прибутків. Тому є конечним, щоби держава в першу чергу піднесла урядовцям платню до приличної висоти, а коли це станеться, то щоби залізною рукою знищила корупцію. Якщо їй це вдасться,— а слід додати, що найкращі мужі Румунії до того змагають (богато тих мужів? — Ред.), — то поруч національної проблеми буде розв'язана найважніша квестія країни.

Як у Вилепщині і в полосі, заселеній Українцями, так і в Бесарабії маємо до діла з різними національностями, які находяться в боєвій поставі до пануючого народу. Також тут, скоріше чи пізніше, якщо правління Авереску не поведеться реорганізація адміністрації і національний компроміс, прийде до вибуху, до виладування нагромадженого невдоволення.

Як хочеш справді купити дешево і добре
ОКУЛЯРИ І ЦВІКЕРИ
ідм до ф-ми 820 3-20
ЛЕВ А ЦЕЛЬ і С-ка
Львів, вул. Легіонів ч. 1.

Не забудьте...

В 25-ліття відомих подій у Вжесні.

В 25-ліття відомих подій у Вжесні, де друський учитель побив польську дитину за те, що не хотіла йому по німецьки відповідати і по німецьки молитися, на що ціла громада відповіла шкільним страйком, що відбився сильним відгомоном між Поляками в цілому світі, — відслонено 24. м. м. в тійже Вжесні, на будинку колишньої школи, відповідну памятково таблицю. З того приводу відсвятковано спомин про мартиріольогію польських дітей дуже урочисто. Отже місто було прибране зеленю і прапорами. Відбувся великий похід до костела, в якому відправляв богослуження кс. Лясковський з Конажева, організатор бойкоту школи. А дальше патріотична проповідь, похід під колишній шкільний будинок, промови міського голови, воєводи Бінського з Познання і куратора шкільного округа, вкінці відслонення пропамятної таблиці.

На таблиці виритий напис, який не завадить запамятати цілій нашій суспільности: „Поляки, не забудьте, що в часі Вашого поневолення споконвічний ворог мучив тут Ваші діти за їх горяче привязання до віри і рідної мови, 1901—1926".

Після відслонення таблиці відбулася дефіляда перед представниками влади і гуртом колишніх учеників школи у Вжесні, що перед 25 ма роками перевели успішно шкільний страйк. До походу грала орхестра 60 п.л. Шкільні діти дефілювали в супроводі власної шкільної орхестри. Закінчився цей великий день у Вжесні пароднім раутом, при чому виголошено знов цілу низку патріотичних промов.

Ми з розмислом подаємо ширше звідомлення з того свята, щоб наші читачі зачули, як на місці колишнього насильства, кривди й терору святкує тріюмф правда і справедливість.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до центробанку (Львів, Ринок ч. 10. і. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Село і місто.

В справі наступу українського села на чужинецьке місто.

II.

Яким шляхом творити ремісників. — Ткацькі курси в Борщеві. — Підготовка до слюсарсько-механічних курсів. — Організація фахових курсів і їх роди. — Зі шабля на шабель.

А тепер зявляється питання, як доставити нашим містам кваліфікованих робітників, ремісників, промисловців? Як добувати крок за кроком, пов цю за позицією в місті, щоби українське село добуло чуже місто?

Не розводячись богато, намічу конкретні, взяті з дійсного життя факти. Розглянемося, що на тім полі досі в нас зроблено, тоді звясуємо собі, що треба зробити. Досі поза Львовом з його невеликим доробком, як: торговельна школа, доповняючі промислові курси, ремісничі бурси, тов. „Зоря" — ще скромніші почини в краю. В Станиславові і Перешишлі доповняючі промислові курси, в Станиславові і Коломиї ремісничі бурси, в Косові і Борщеві фахові курси. Яке це дрібне в порівнянні з цілим державним апаратом фахових шкіл та курсів, з широко розвиненою діяльністю Т.Ш.Л. з його ремісничими бурсами, з допомоговими касами „Гея-д" або хоч би лиш з такою одною, знаменито вивіюваною жидівською промисловою школою ім. др-а Кокеса у Львові! Кілько то ще праці на тім нашім запущенім перелові, кілько зусиль перед нами!

А проте ми мусимо ті зусилля взяти на себе і хочби стомилевими кроками дігнати занедбане та добути місто. Мусимо і зможемо.

Щоби знову не губити уваги чи тачів в теорійних міркуваннях, а перейти до практичних висновків, подаю реальні факти. Возьму зразок з одного повіту. Перед трьома роками Кружок „Рідної Школи" в Борщеві рішав питання, чи відкривати приватну українську школу, чи основувати практичну школу. Порішив те друге і заснував ткацькі курси. Провідною гадкою було дати фахову науку; захопити текстильний промисл і сирівці; переробляти сирівці на місці, а опісля в перетвореним виді віддати назад населенню; дати своїм людям варстат праці. Сьогодні ті курси дали вислід такий: 25 вишколених в 4 турнусах 5 місячної науки ткачів і килимарок, які працюють у себе або мають постійний заробок в борщівських варстатах „Рідної Школи". Около 100 жінок з Борщева і поблизьких сіл продає сирівці на рахун к школи. Пряжу дістають лише ті, що викажуться членством своєї читальні або кооперативи. По обрахунку за зимовий сезон 1925/6 одно лише село Верхняківці заробило 2 730 зол.

Що витворюють і який збут мають вироби борщівських варстатів? Від конопляного полотна почавши з на вибагливім килимі скінчивши, все, що входить в обсяг текстильного витвору, звичайні і крамські полотна, „цайги", верети, обруси, хідники, портієри, килими. Масове запотребування передовсім в конопляних полотнах, бож це основна потреба селянської ноші на тутешнім Поділлі, а в цілій Польщі є лише дві фабрики конопляних полотен. Тих виробів варстати не можуть настарчити; дуже часто інтересенти, набуваючи полотна вимінною дорогою, складають прядиво і ждуть своєї черги.

Поза тим борщівська ткацька школа викликала потребу основання окремої спілки для фінансування курсів, бо запотребування оборотового капіталу при збільшеній і поширеній діяльности стає значніше, а засоби „Рідної Школи" показуються надто малими. Основується спілку „Новісмо". Вона перебирає на себе всю матеріяльну сторону, себто дотацію інструктора і варстатів, притім вимінну і купецьку справу, а самі курси, себто навчання і ведання лишається і дальше при Рідній Школі. Ось так звільнюється Рідну Школу від несення тягарів, щоби дати їй спроможність перекинути всі засоби і зусилля на инше поле фахового шкільництва й упромисловлення населення та основання української народньої школи в Борщеві.

На відкриття народньої школи все було в свій час, ще перед цим шкільним роком підготоване й улаштоване, тільки дозволу з Кураторії годі діждатися... Тепер Рідна Школа приступила до організування слюсарсько-механічних курсів в злуці з ковальським і колодійським відділом та наукою. Це діло вже більше складне і вимагає більших грошевих засобів. Прелімінар витрат заснування варстатів, кузні, токарні, відливарні і технічного приладдя, домівки, то що обчислено на 1200 долярів. Цей капітал Рідна Школа постановила конечно добути, частину позичкою, частину жертвенністю. Бо вложений гріш щойно в третьому році почнеться рентувати, коли курси витворять уже вишколених своїх робітників. Як вже школа стане продукувати, тоді знову буде можна покликати окрему спілку чи кооперативу до фінансування та технічного і торговельного ведення варстатів і робітень. Рідній Школі полишалась би знову лише научна сторона і ведення курсів. Сама організація цих слюсарсько-механічних курсів уявляється не так вже дуже складною. Кружок Р. Ш. поробив уже потрібні заходи, а для освідомлення инших міст і Кружків Р. Ш. у відповідь на запити з кількох сторін, як забиратися до творення фахових шкіл і як ставити перші кроки та почини в промислі, подаю з дотеперішнього досвіду ось яку методику:

Організуючи фахові курси, треба: 1) подбати і прияти спеціялізованого, фахового і з учительською кваліфікацією інструктора до ведення курсів (в цей спосіб ведеться ткацькі курси в Борщеві) або 2) вишукати на інструктора фахівця, майстра до ведення варстатів, а саме такого кваліфікованого ремісника, що має особисте управнення приймати на науку хлопців і їх визволяти. (В цей спосіб Рідна Школа в Борщеві буде вести механічно-слюсарські курси). Цей майстер веде варстат з рамени Рідної Школи і її засобами, вчить практичного ремесла а по трьох роках визволює учеників. В такий спосіб Рідна Школа вишле по трьох роках у світ перших, а опісля буде давати рік річно контингент вишколених і управнених фаховців. Розуміється, в першім і другім випадку Рідна Школа поза практичною наукою має подбати зі своєї сторони про учителів до навчання в міру потреби таких дисциплін, як рисунки, рахунки, кореспонденція, книговодство, товарознавство, кооперація, українська мова, історія і географія України.

Правда, від курсів до промислової школи ще далеко. Така школа вимагає вже значно більшого вкладу грошей та цілого научного апарату, одначе в міру зросту і поширення курсів потреба промислової школи стане актуальною. Вона на підготованім терені повстане самочинно, засобами і під орудою Головної Управи Рідної Школи.

Вибір між курсами для кружків Р. Ш. по містах великий. Місцеві відносини й актуальна потреба населення порішать, який організувати курс з поданих нижче, попри наведені вже два курси: кравецький, кушнірський, шевський, мулярський, столярський, бодиарський, апретури дерева на мебл, колодіиський, бляхарський, склярський, ковальський, будівельно-слюсарський, електротехнічний, кошикарський, гузикарський, шмуклерський, ситовничий, забавкарський, тапіцерський, кімнатного малярства, римарський, пекарський, млинарський, годинникарський, бронзівничий, переплетничий фризіерський.

Як кожне місто зорганізує свої курси, то міста зароїться нашими кваліфікованими робітниками, ремісниками, фахівцями, промисловцями, а і по наших селах щезне таке диво, що сільські ремісники, як ковалі, стельмахи то-що — це переважно чужі зайди... Кільком то людям дасться варстат праці і хліб в руки не лише на нашій землі, а і там, за океаном, наші люде на еміграції не творили би кляси чорноробів, а сталиб добре платними кваліфікованими робітниками.

Селу стало би легше через відпускання своїх дітей на краще життя в місті; бодай в частині здержалось би те застрашаюче дроблення землі та нужденне животіння, завмирання на грядці землі... Народне богатство дорогою зі села до міста, від плуга і ціпа до ремесла, від ремесла до промислу і фабрик, збільшилось би...

Тоді село довершить свій наступ на місто. Ми добудемо і засвоїмо чужі нам досі острови і гнізда. І це буде найкраща, достойна Нації, наша відповідь на кольонізацію нашої землі.

о. Василь Навроцький.

БРАТЯ ШТАУБЕР
площа Марійська 7.
поручає **як завше** зимові плащі, сукні, футра і трикотажі.
Ціни низькі 776 6—10 **Ціни низькі.**

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє наше число під знаком 165-ої чергової конфіскати вийшло з білими плямами невинности в чотирох місцях у статті „Між Сходом і Заходом" і в одним місці у статті „Село і місто".

— **Погода** є цього року химерна, незбагнена в своїх скоках, мов польська політика або новомодні танці. Два рази завертала до нас зима і тії, що не дістали на час вугля, перелякані ходили грітись до кіна та на танці. Тимчасом знову повіяло весною. (Не є виключене, що наші рядки вийдуть на світ божий, задуві зимним холодом). Але з Австрії та Каринтії, Інсбрука та Клягенфурту приходять звістки про катастрофічні повені після рясних дощів, у Відні віяли південні вітри, а на італійській Рівієрі бушувала осінна буря так само як на Чорнім Морі Чи не примхи?

— **З краківської тюрми** випущено на волю 18. м. м. п. Евстахія Харкевіча, арештованого у звязку з „пойкриттям" т. зв. шпіонської афери.

— **Особисті вісти.** В познанському університеті відбулася дня 29. жовтня промоція п. Карановича Володимира на доктора медицини.

— **Наші студенти на чужині.** У справозданні празького Карлового університету находимо у статистиці студентів по національностям цифру 174 Українців записаних у зимовому семестрі 1925/6 р. і 160 в літньому.

— **Музичний конкурс.** Пригадується Вп. пп. композиторам, що речинець конкурсу тов. „Львівський Боян" кінчиться 31. грудня 1926 р., та що належить надсилати їх на руки голови Тов. п. Йосифа Доманика — Львів, вул. Руська ч. 20., до оцінки творів покликаного журі, в склад якого входять: д-р М. Волошин, дир. В. Барвінський, д-р Ф. Колесса, д-р С. Людкевич і п. Л. Турковин.

— **Ucrainica.** В ч. 1749 сербського щоденника „Време" поміщена велика інформаційна стаття з Праги п. д-р О. Єлачича п. з. „Україна", її становище, еміграція. Автор статті інформує сербську публіку про Радянську Україну й українську еміграцію на підставі своїх балачок з видатними українськими дівчами на еміграції; мимоволі не дає своїх висновків і цю свою об'єктивність все підкреслює.

— **Львівська хроніка.** Підозріння за злочин на Левандівці (вбивство 60-літньої жінки та грабіж) пало на похресника родини Станьків, 20-літнього ремісника Грегу, який утік. — Самовбивства продовжуються: у пристуні нервової атаки стрілив до себе (невдатно) 20-літній кельнер Вержбіцький і 20-літня служанка Євдокія Гузар випила якоїсь отрути в пивочі на вул. Зеленій. — За Личаківською рогачкою два паничики, що вибралися у ночі „на забаву" до Винник автом, їхали так пяно, що поломили собі кости та побили голову в придорожнім рові. — Засуджено на рік вязниці молодця з доброї родини Маєвського, який вибрав собі важкий заробіток: переробляв 2-доляровки на 20-доляровки і ходив з ними до ляків, як бучім-то хорий, платив більшими

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

Ґрамофони і плити

в найбільшім виборі

„МЕЛЬОДІЯ" ЛЬВІВ Коперника 5.
Телеф. 8—59. 602 3-?

Фортепіяни, Піяніна, Фісгармонії
дешево і на сплати
Цінники до диспозиції
КОНРАД НАЙМ І СИН
Львів, Коперника 16.
Телеф. 20-45. 833 2-4

ми долярами, а одержував решту у правдивих золотих.

— **Жнауть, як можуть...** Два бувші інкасенти львівського Т-ва Взаємних Обезпечень, Родінський і Фашинський звільнені зі служби, користали надалі зі своїх приватних легітимацій і їздили по городецькім і сокальськім повіті збираючи всекураційні премії. — Агент почтовий в Угринові, бідя Сокаля забрав почтові гроші 2000 зол., не маючи змоги вижити з родиною. Його місячна плата була 92 зол., а родина: крім жінки і 4 дітей, теща і дві братові. За ці неточні рахунки дістав пів року вязниці.

— **„Tydzień akademicki" — і українські концерти.** Станиславівське воєводство видало заборону уладжувати в днях між 4. і 13. листопада всякі концерти і виставн, тому, що цей час є „тиднем академіка". Який звязок є між одним і другим, тяжко збагнути. Із цієї причини відложено заповіджений на 8. ц. м. концерт пянистки В. Божейківної в Станиславові.

— **Іспити повинні бути безплатні.** Заступник премієра Бартель принявши делегатів варшавських службових техніки, які жалувались на високі іспитові такси. На це одержали відповідь, що професори взагалі не повинні брати ніяких такс за іспити, бо це належить до їх обовязків. П. Бартель сам як професор ніколи таких такс не брав і заявив, що цю справу „полагодить в найближчім часі". Невже-ж аж треба було чекати, щоби на становище віцепремієра прийшов професор, щоби почути від нього таку заяву.

— **Американський рід бібліофільства.** Американці, які придумали богато чудес техніки, придумали ще одно чудо, яке повинно би припасти до вподоби нашим землякам, які люблять книжки... але зверху. Це робиться так: вибирається якусь цінну книжку, з неї вибирається заголовний листок і цей листок кладеться в середину палітурки, так, щоби середина книжки була порожною скринькою, призначеною на папіроси, цукорки, жіночі дрібязки. І таку книжку дається в дарунку. Правда, яка це приємна несподіванка прочитати на заголовку напр. „Зівяле листя" Франка або „Земля" Стефаника, а в середині замість літератури найти пуделко шоколядок?!

— **Світова хроніка.** Відомий американський мільонер Рокфелер дістав нову почесть: почесного громадянина міста Версаю, на якого славну палату та музей дав великі грошеві дари. — У Штокгольмі відбувся цивільний шлюб княжни Астрід з бельгійським наслідником престола. — У Бидгощі відкрили памятник Сенкевичеві. — По статистиці з останнього місяця було в Берліні 50.397 усіх авт, особових, вантажних і до легких перевозок. Супроти цієї величезної цифри стоїть малесенька цифра 416 кінних фіякрів. — Німецьке підприємство бездротного телеграфу вибудує в Японії найбільшу станцію для радієвих телеграм, яка має бути готова до кінця 1928 р. — 100 паризьких адвокатів і послів підписало прохання до американського уряду, щоби він помилував невинно засуджених на смерть двох італійських анархістів Сакко та Ванцетті, мотивуючи це тим, що без огляду на їх злочин, коли вони виждали 64 місяців у смертельній кождочасній тривозі перед смертю на „електричнім кріслі", то це все було для них досить великою карою.

— **„За двома зайцями".** Славнозвісна комедія Мих. Старицького з режисерськими увагами і плянами сцени вже друкується. Замовлення на цю комедію, що коштуватиме два (2) золоті 2·50 зол. з почт. пересилкою, як також на всі театральні твори, шминки, крепу, бороди, вуси, мастикс і все театральне приладдя слати на адресу: Кооператива „Український театр" у Львові, Руська 18-І. п. 866 1—1

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Дописи.

Бурштин. (Опечатання дому чит. „Просвіти"). Минувшого тижня бурштинська поліція на приказ староства в Рогатині опечатала дім чит. „Просвіти" в Бурштині, мотивуючи своє рішення тим, що перед двома місяцями при ревізії читальняної бібліотеки найдено книжку Рудницького „Україна наш Рідний Край", видану в 1917 р., і забрано передвоєнний січовий прапор, який переховувано в читальні як памяткову річ. Про що ревізію і скандальний „виступ" пшодовника Слівки Йосифа з Бурштина, який переводив її, писали ми свого часу на сторінках „Діла". А тепер звертаємось отсим до всіх культурних людей зі запитом, чи читання книжки Рудницького, виданої ще в р. 1917 і поширеної масово в цілій Галичині, як також перехованння памяткового січового прапора можна уважати за такий тяжкий „протидержавний" промах, щоб аж опечатувати читальню? Тимбільше, що й досі не було ніякого розпорядку властей, щоб передвоєнні прапори віддавати властям (так, як зброю), чи, скажім, ті прапори палити. А щодо книжки проф. С. Рудницького з р. 1917, то також не було ніде сказано, що її не вільно по читальнях читати; зрештою в ній нічого протицензурного нема. Дивуємось отже дуже старостві в Рогатині, як воно могло видати таке соломонівське рішення. Пояснити собі можемо це рішення тільки так, що воно є справою місцевого кацика, згаданого вище Слівки, який у своїм божевільним шовінізмі всякими неправдивими доносами до старостава спричинив опечатання нашої читальні. Відомаж річ, що горстка бурштинських Поляків зі завистю дивиться на нашу культурно-освітню працю, на чит. „Просвіти" і на т-во „Луг" в Бурштині, яке при помочі „Лугів" з Рогатинщини перед кількома тижнями устроїло в Бурштині величаве „Лугове Свято". Сіллю отже в очі є різким пяном і підпанкам ті два наші товариства, тож постановили за всяку ціну, не жахаючись жадних девунщяцій, позбутись тих товариств. А маючи в Бурштині згаданого Слівку, при його помочі переводять свої нікчемні заміри. А що пей Слівка є навіть грамотним чоловіком, якому хіба чистити коней та викидати гній, як це він робив до війни в одному фільварку за Рогатином, то легко йому здобутись на всякі доноси. Звертаємо увагу, кого слід, на того панка, котрий мимо знущань, терору і побоїв людей без ріжниці народности та свого анальфабетизму, займає в Бурштині становище „пшодовніка" державної поліції. Вкінці звертаємось отсим рівнож до нашої Парляментарної Репрезентації у Варшаві, щоби справу нашої читальні порушила якнайскорше на соймовій арені, зажадала провірення справи, звороту забраного памяткового прапора і спричинила усунення зі служби згаданого кацика. **Бурштинець.**

Посмертні згадки.

У вівторок, 12. жовтня ц. р. померла по короткій недузі у Ковалках (пов. Косів) **Анна Мороник,** вдова по емерит. учителю, в 79 р. життя. Покійна була доброю матірю і такожж громадянкою. Горячо любила свій нарід і вже навіть як старушка живо інтересувалася громадянським життям, була членом філії „Союза Українок" в Косові та часто а радо давала лепти зі своєї невеличкої, вдовичої платні на народні цілі. Тому й лишила по собі жаль і добру память у рідні і всіх, що її знали.

Похорони відбулися 14. жовтня ц. р.

Рідна земля, котру Покійна все так любила, хай буде Їй пером. 864 1-1

Богдан Зиновій Скубки, студент І. р. філософії, помер дня 30. жовтня ц. р. в 20 році життя, по довгій і тяжкій недузі, в Селиських, яворівського повіту. Скромної вдачі і приступний для всіх, тішився Покійний любовю товаришів і симпатією всіх, що його знали. Покійний брав дієльну участь в місцевій читальні „Просвіти" і кооперативі. Відзначався незломною волею, коли орався за яке діло, то доводив його завсігди з найкращим успіхом до кінця. Ніколи не зражався, ніколи початого діла не лишав недокінченим. Похорони його в дні 2. листопада ц. р. в Селиських були величаві. Численно зібране духовенство, місцеві і дооколичні селяне, інтеліґенція, товариші і шкільні діти, серед сліз відпровадили його на місце вічного спочинку. Над могилою Покійника сказав Вел. о. М. Телеп з Рогіна щиру і зворушаючу промову. Іменем товаришів попрощав покійного студент Дамян Гриник. Українська суспільність втратила в Покійнім одного з найлучших своїх синів. Тому нехай буде Покійному пером рідна земля, котру він так щиро любив і для котрої народу, над силу своїх молодечих літ, так щиро трудився. В. И. П.! 865 1—1

ОПОВІСТКИ.

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:
Субота 6. XI. — Зборів.
Неділя 7. XI. — Зборів.
Понеділок 8. XI. — Тернопіль.
Вівторок 9. XI. — Тернопіль.

Український наддніпрянський хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:
Субота 6.XI. Старий Самбір.
Неділя 7.XI. Старий Самбір.
Понеділок 8.XI. Хирів.
Вівторок 9.XI. Ніжанковичі.
Середа 10.XI. Перемишль. 719 26-?

Заповіджений відчит п. проф. д-ра Кирила Студинського п. з. „Враження з ювілейних днів проф. Грушівського", відбудеться в неділю, дня 7. XI. ц. р. в салі „Народнього Дому". Початок о 6 ій год. пол. 1—1

Львівська філія Украін. Красового Товариства охорони дітий і опіки над молодю пригадує, що в домівці Порадні Матерей при вул. Ходоровського ч. 15. відбуваються насвітлювання кварцовою лямпою що дня рано о 9 год. і попол. о 3 год. Незаможним знижка. *Видїл.* 868 1—1

Заходом Секції Сусп. Екон. Самоосвіти при Тов-ві „Студ. Громада" відбудеться в неділю 7. XI. ц. р. о год. 18. в авлі Акад. Дому „Літерат.—Наук. Вечір" з богатою і цікавою програмою. 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

80 СОТ. коштує одна ложечка до чаю з хінського срібла у Мандля, Коперника 14. Проти кіна „Копернік." 681a. 7-?

Календарики „РУСАЛКА" на 1927 р. вже печатаються і вскорі увійдуть в продажу. Замовлення приймає А. Окпиш, Львів, Кадецька 4. 8-1 3—3

НЕГАЙНО потрібний концепієнт з правом субституції на провінцію. Д-р Лещій, Ринок 43. Львів. 862 2—2

КОМНАТА умебльована з харчем або й без для нежонатих зараз до винайму. Блищі інформації подасть Адміністрація.

ПРИЙМУ ученика на мешкання з удержанням. Вікт і комната дуже добра. Оплата 80 зол. місячно. — Личаківська 16, партер. Федорович. 863 1—1

АРЕНДА. Млин моторовий, 3 парі вальців, 2 каміні, голендер, просняк, господарські будинки і мешкання. Зголошення Руська 20. Достава. 870 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Лікарсько-дентистичне Заведення
д-ра Симона Раппапорта
Якова Насса
ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.
Пільомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. Ц. Т. урядовцям і студентам значна знижка.
852 Полекші в сплатах. 3—5

ПОЗІР!
Мешканця, Льокалі, Промислові Заведення!
ЖАРІВКИ
„OSRAM"-„PHILIPS"-„TUNGSRAM"
від 100 ватт в гору за безцінь!
ЖАРІВКИ ощадностеві від 10 до 32 свічок по 1 зл. 25 с.
поручає **ЕЛЕКТРОБЛИСК,** Львів, Скарбківська 4. (проти кіна Лев). 849 2-3

РІК ОСНОВАННЯ 1899
М. А. Аугустин
Магазин футер
ЛЬВІВ, Рутовського 7.
приймає всілякі роботи, входячі в обсяг кушнірства, як також поручає: **футра мужеські і жіночі, містові і подорожні, куртки, свитки, шапки, боа і т. п. в великім виборі.** 565 8-10

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
Товариства „Союз емеритів „ПОМІЧ" у Львові", відбудуться зі звичайним дневним порядком дня 4. грудня 1926 о 3 год. пополуд. в кождатах „Бесіди" (Нар. Дім — вул. Рутовського) у Львові. Коли б о год. 3 за мале число приявних член в не позволило отворити Заг. Зборів, відбудуться вони о годину пізнійше без огляду на скількість учасників. — *Головна Рада.* 869 1—2

Вже можна набути з цикли Історичних повістей
БОГДАНА ЛЕПКОГО
п. з. „МАЗЕПА"
отсі прегарні повісти:
Мотря т. І. зол. 9·90
Мотря т. ІІ. зол. 9·90
Не вбивай? зол. 9·90
Небувала досі поява в українській літературі! Незвичайно цікаве та легке оповідання не має собі рівного в повістях цього роду. Численні дуже похвальні голоси критики. — Головний склад в
Книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка
Львів, Ринок ч. 10. 830 6-6

Футра всілякі виконує **солідно, дешево і точно**
РОБІТНЯ ФУТЕР **Кароля Ширера**
794 **Сенаторська 10.** 5—10

Одяги, Раґляни, Пальта, Футра
також хлопячу конфекцію
поручає **першої якости, найдешевше**
Г. КАРОЛІНСЬКІ
844 **CLOTHING-HOUSE** 2—3
Львів, Рутовського 7 (проти катедри).

Найновіші плащі і сукні
ЦЕЦИЛІЯ ГАН
Львів, площа Смольки ч. 1а.
проти кіна „Марусенька" поручає також власну роботу. 610 10—10
Полекші в сплатах.

Перльмуттера Ультрамарина
(СНИКА)
є безумовно найліпшою і найвидатнішою фарбою до білля, вапна і малярських цілей. Відзначена на виставах золотими медалями
в Брукселі і Медіолянї.
92 12—48

НЕДУГИ ЛЕГЕНІВ
Чахотка легенів, є невмолима і що року, не рублячи ріжниці в віці, серед роду і стану, косить мільони людей.
При поборюванню грудних недуг бронхіту, впертого кашлю і т. п. приписують лікарі **„BALSAM THIOCOLAN AGE"** який улекшує виділюванню флегми, скріплює організм і самопочуття недужого, збільшує вагу тіла і усуває кашель.
„Balsam Thiocolan Age" (з марк. Когут). Рес. Мін. Публич. Здор. Чч. 294 і 295.
728 б) **продають Аптики.** 3—24

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутиком". 728 а) 22—?

Віддам заступство
на всю Польщу на средство проти куріння (винахід XX. століття) тому, хто буде в можности перебрати цей товар за готівку. 846 3—4
Chem. Techn. a Kosmet. Labor. E. Dorožovec, Bratislava, Skultetyho č. 6. Č. S. R.

Фортепян Bösendorfera
магоньовий з англ. механікою 7½, оклад майже новий — оказійно продасть 860 2-2
„Монюшко" — вул. Зіморовича 10.

ВЖЕ ВИЙШОВ і продається по всіх книгарнях великий ілюстрований
Календар-Альманах „Дніпро" на 1927 р.
ЦІНА 2 ЗОЛ., з пересилкою 2·50 зол. — Окладинка проф. П. Холодного.
Замовлять у Накладні „Українського Товариства Допомоги Емігрантам з Великої України" **Львів, вул. Руська ч. 3, III. поверх.**

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 249 (10.926). Львів, середа 10. листопада 1926. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 148.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудням. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 6·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·90 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Драконський пресовий розпорядок.

В суботу появився заповіджений пресовий розпорядок президента держави, що увійшов учора в життя. Важніші його постанови такі:

Стаття I. Хто публично або друком поширює свідомо неправду або перекручену вістку, яка може принести шкоду інтересам держави або спричинити публичну тривогу, вістку про небезпеку, що загрожує державі в її зовнішніх або внутрішніх відносинах, а головно про небезпеку, що загрожує її конституційному ладові, хочби передавав цю вістку як поголоску, буде караний гривною від 300 до 10.000 зол. з заміною — на випадок, коли не можна її стягнути — на арешт від 10 днів до 3 місяців. Друк підлягає конфіскаті.

Ст. II. каже, що ті самі кари торкаються переданих неправдивих вісток про діяльність державної влади, а далі завважує, хто є представником державної влади, а саме: президент Річпосполитої, маршалки сойму та сенату, голова ради міністрів і міністри, професійні судді і державні урядовці, покликані безпосередньо або посередньо вирішувати публичні справи або видавати розпорядки, зарядження, накази та закази. Ця стаття торкається також військових відділів і полководців.

Ст. III Хто публично в друку у письмі до урядів зневажує, згідно з загальними карними законами, державну владу або її представників підчас або з приводу виконування ними урядових функцій, або зневажує представника чужої держави, акредитованої при президенті Річпосполитої, підпадає під кару гривни від 100 до 5.000 зол., з заміною на арешт від 3 днів до 3 тижнів.

Ст. IV. означує відповідальність за проступки супроти влади. Читаємо там, що крім автора статтей та інших співвинуватців, підпадають під кару також відповідальний редактор, редактор або дійсний завідуючий цього відділу органу, де видрукувано цю вістку або зневагу.

Ст. VI. За гривну, оплати та судові кошти, накладені на засудженого автора, відповідального редактора, редактора або дійсного завідуючого відділу даного органу, відповідають солідарно — без огляду чи є фізичною особою, чи правною — видавець, накладчик, власник часопису, завідуючий друкарнею, її власник або арендатор. За засудженого видавця та накладця відповідають солідарно управляючий друкарнею, її власник або арендатор. За управляючого друкарнею — власник друкарні або арендатор.

VII. До означення проступків, передбачених в оцім розпорядку, покликана адміністраційна влада II-ої інстанції або спеціально уповноважені міністром внутрішніх справ адміністраційні органи I-ої інстанції. Адміністраційна влада I-ої або II-ої інстанції може тимчасово заімити друк, в якому є ознаки проступку, передбаченого в статті I-ій, II-ій або III-ій. Дотична адміністраційна влада рішає про конфіскату друку на протязі 7 днів від хвилини, коли його заімили — і то або засуджуючим присудом, або окремим. Коли цей речинець мине, заімлення тратить свою силу на основі самого закону.

VIII. Якщо адміністраційні власти справують справу до суду, маючи основи до укарання по ст. I., II. або III., суд приговорить приписи загальних карних законів. Адміністраційному покаранню на основі нинішнього розпорядку не стоїть на перешкоді обставина, що чин становить проступок, загрожений карою на основі інших карних законів.

X. Обвинуваченій і маєтково відповідальний може внести проти засуджуючого оречення адміністраційної влади на її руки відклик устно або письменно до свого окружного суду в часі 7 днів від дня доручення оречення. Цей суд рішає правосильно при відповідному приложенні приписів, що дотичать відклику поштових судів (мирових). Одначе окружний суд не може переказати справи до цього ж розгляду адміністраційному владою. Маєтково відповідальний має право обвинуваченого. На випадок признання засудженого невинним, слід ухвалити маєткову відповідальність, хочби відповідальний не вніс відклику.

XII. Відклик до суду не здержує стягнення гривни від засудженого і маєтково відповідального. Заступчої кари арешту не можна виконати перед правосильністю оречення. На випадок незаплачення гривни до 7 днів по дорученню оречення, орікаюча влада має право на час аж до стягнення гривни або виконання заступчого арешту завісити газету, а оскільки відповідальний є власник друкарні, здержати її діяльність. Проти цього рішення нема відклику.

XIV. Ті, що видавали б газету після її завішення, хочби під иншою назвою, або ті, що вели б друкарню після здержання її діяльности, підлягають карі гривни від 200 до 5.000 зол., з заміною в разі нестягальности на арешт від 1 до 6 тижнів. Тій самій карі підлягають ті, що поширюють заняту чи сконфіскований друк або відтворюють його зміст. Друки підлягають конфіскаті.

В XV. ст. поручується виконання цього розпорядку міністрам справ внутрішніх і справедливости.

В'ідвідини.

До побуту п. Еріка Кольбана у Львові.

Телеграми з Варшави донесли, що п. Ерік Кольбан, директор бюра національних меншостей і референт меншостевих справ у Союзі Націй, відбув конференцію з польським міністром закорд. справ Залеським.

Ерік Кольбан відбув в останніх тижнях довшу подорож по областях, що відмежовують західну Европу від СРСР. Був він у Румунії, був і в Польщі. У звязку з його побутом в Румунії кистроєва преса принесла вістки, немовто Е. Кольбан висловився про мирний уклад відносин в Бесарабії і на Буковині. Як ми мали нагоду стверднти, ці вістки не відповідають дійсности. Бо п. Кольбан тільки обсервує, студіює, збірає факти й відомости, і не висловлює своїх особистих поглядів.

В пятницю (5. ц. м.) п. Е. Кольбан підчас свого побуту у Львові стрінувся з представниками українського громадянства. Репрезентанти нашої політики і преси, економічних, господарських і культурно-освітніх установ та представники нашого духовенства мали нагоду стрінутися з відпоручником Ліги Націй, представляючи йому вичерпуюче наше сучасне положення під Польщею. П. Кольбан крім Українців стрінувся на нашому грунті також з представниками Жидів. У розмовах застерігався він і підкреслював, що його відвідини мають виключно інформаційну мету. Від себе не висловлював він ніяких поглядів, не удільовав інтерв'ю, ані не вдавався у дискусію.

Якаж мета його п їздки? Думаємо, що зібраний п. Кольбаном матеріял буде з часом, у відповідній хвилі використаний до вирішення національної проблеми у смузі між сходом і заходом.

Наш кооперативний парлямент.

Загальні збори Ревізійного Союзу українських кооператив.

В суботу 6. ц. м. відбулися в салі Лисенка річні загальні збори Ревізійного Союзу українських кооператив при небувалому досі числі делегатів з місць. Присутніх було 361 умандатованих делегатів, у тому числі 20 представників кооперації з Волині. 15 мандатів признано неважними. Крім того було богато делегатів без мандату (з голосом дорадчим) і гостей. Між делегатами з Галичини переважали селяне, представники Волині — самі інтелігенти.

Після уділення абсолюторії Раді Ревіз. Союзу і принятя всіх рахунків та будженого преліміпара на найближчий рік вибрано картками таку нову Раду: Юліян Павликовський — голова, д-р Михайло Волошин (Львів), Степан Кузик (Рогатин), Сильв. Герасимович (Львів), Іван Мартюк (Коничиці), Миха ло Косар (Купчинці), Іван Пашкевич (Коломия), Остап Луцький (Воля Довголуцька), д-р Василь Кіцула (Самбір), о. Андрій Пеленський (Лисятичі), Михайло Матчак (Львів), Віктор Соловій (Берестє), С. Герасименко (Волинь) — члени.

Докладніше звідомлення подамо в найближчих днях.

Зізд режисерів.

В неділю 7. ц. м. відбувся в салі Муз. Т-ва ім. Лисенка краєвий зізд провідників і режисерів аматорських театральних гуртків. Присутніх було 195 делегатів і кількадесять гостей з цілої Галичини. Після основних рефератів, заповіджених у програмі зізду, учасники оглядали дбайливо і з хистом уладжену виставу театрального приладдя і різних театральних реквізитів, а потім були на спеціально для них влаштованій виставі „Вертепу". Зізд робив гарне враження. Докладне звідомлення подамо.

Реституція монархії на Мадярщині.

Будапешт, 8. листопада 1926.

Премієр Бетлєн виголосив на Нац. Зібранні промову, що торкалась повороту Мадярщини до монархічного устрою. Премієр ствердив, що Нац. Зібрання, яке зібралося 1920 р., оголосило провізоричну конституцію, одержавши на неї згоду бувш. короля. Згідно з тим з коном Нац. Зібрання приняло не лише права парляменту, але також і королівські управнення, тому начальник держави виконує лише часть давньої королівської влади. Бетлєн заявився за признанням мандатів до сойму бувш. членам королівсько-цісарської родини, а проти внесення опозиції, яке домагається, щоби членів родини начальника держави позбавити місць у сенаті.

Той уступ промови викликав галас на лівиці, а на правиці корисне враження, що політика Мадярщини на найближчу будуччину укладається корисно по її бажанням. Нема вже сумніву, що мадярські урядові чинники змірятимуть до привернення монархії. Найправдоподібнішим кандидатом на короля був би архикн. Йосиф.

Проти розпорядків Мусолінія.

Париж, 8. листопада 1926.

„Квотідієн" повідомляє, що Англія і Франція запротестують спільно в італійським уряді проти тих постанов Мусолінія, які торкаються чужинців.

Арештування у звязку з атентатом на Мусолінія тревають в цілій Італії дальше.

Вибори до Нац. Зібрання в Греції.

Відень, 8. листопада 1926.

Вчора в цілій Греції відбулися вибори до Нац. Зібрання в повному спокою й порядку, при дуже численній участи виборців. Побідили републ. групи, головно „Ліберальна Єдність" з Кафандарісом і Міхалокопулом на чолі. Згідно з дотеперішніми вислідами републиканці одержали 64.250, роялісти 32.960, прихильники републики 14.130 гол.

Арештування в Еспанії

Париж, 7. листопада 1926.

„Журналь" повідомляє з Мадриту, що там арештовано голову республиканської еспанської партії. Крім того арештовано в останніх днях до 60 осіб, зближених до поступових партій.

Ограблення почти в Самборі.

Самбір, 8. листопада 1926.

Нині в 4. год. рано чотирьох замаскованих людей приїхало автом (яке забрали в ночі з гаражі дентиста Шуберта) перед тутешню почту, закнебльовали уста дижурному урядовцеві й урядничці, розбили огнетревалу касу і до приготованих мішочків забрали 11 тисяч зол., в тому 9 тис. у польській валюті, решту в чужій. Опісля, хоч у будинку були ще дижурні урядовці, відїхали в незнанім напрямку. Погоня була безуспішна.

ІВАН СТЕЦИК

довголітній функціонар Вид. С-ки „Діло", тихий народній робітник, основник т-ва „Сила" і член инших українських товариств,

розпращався з цим світом в неділю 7. листопада в 63-тому році життя. Похорони відбудуться у вівторок 9. ц. м. в год. 2-гій попол. з похоронного заведення при вул Кохановського ч. 94.

Хто не знає пок. Івана Стецика? Хто не стрічався з цею характеристичною постатю, від якої завсіло спокоєм, рівновагою і тією неорозучною привязаністю, що її мають тільки тверді, непохитні індивідуальности?

Кожний Львовянин, а й багато провінціональних дячів знали, що пок. Іван Стецик тісно звязаний з „Ділом". Прийшов Покійний до нашого найстаршого органу як молодий чоловік, а розпращався зі своїм становищем як сивий старець. Тридцять чотири роки пробув він на своїому становищі незамітного робітника, тридцять чотири роки ділив він долю і недолю з нашим найстаршим органом, з нашою народньою трибуною. Гули бурі, лютували хуртовини, а Покійний вірне стояв на своїому становищі. Пережив я не одно, — говорив Покійний — пережив декількох редакторів, десятки співробітників, переживу і ту хмару, що збірається над нашим органом.

Вірний, всепідданий, становив Покійний нерозлучну, щиру єдність з інституцією й органом, яким Він служив. Був тихий і ревний, погідний і життєрадісний. І тихо зійшов у могилу, в своїому серці леліючи те, що найкраще, найвище і найблагороднїше.

Земля Йому пером!

З судової салі.

За державну зраду.

Львів, 9. листопада 1926.

Перед львівським окружним карним судом як делегованим із ініціятиви коломийського суду почалася вчора розправа, визначена на 10 днів проти 10 селян із Покуття, а саме: Созанта Бокатчука, Ант. Ватаманюка, Миколи Радиша, Мих. Теньчука, Мик. Сорокана, Якова Мензаля, Вас. Регуша, Юрка Павлюка, Теод. Герасимюка, Андр. Гавриюка і Жида Юди Грайфа, дент. техніка з Коломиї. Акт обвинувачення закидає їм, що належали до комуністичної партії і змірялі до приключення територій, замешканих переважно українським населенням, до Радянської України. Комуністичну агітацію заміщював Василь Корбутяк, який тепер є на Радянській Україні. Всі обвинувачені за державну зраду з § 58 к. з. Вчора переслухано щойно першого обвинуваченого. Розправу веде рад. Ангельський, обвинувачує прокуратор Оляк із Коломиї, боронять адв. д-р Глушкевич і д-р Аксер.

Зі спорту.

Спарта (Львів) — **Україна** (Львів) **4:0 (0:0).**

Змагання між цими двома дружинами, що відбулися в неділю 7. ц. м. передпол на Цитаделі, закінчилися несподівано високою, на основі ходу гри вповні заслуженою поразкою української дружини. Докладний звіт подамо завтра, сьогодні зазначимо тільки, що гра України стояла на низькому, примітивному рівні і справді болюче було дивитись на те, як силь впала під технічним і тактичним оглядом наша перша спортова дружина у Львові! Присутніх на змаганнях до 1.000 осіб.

Сокіл IV. — Богун 3:1 (0:1).

Змагання між дружинами Личакова й Левандівки закінчилися заслуженою перемогою личаківської дружини.

Біржа.

Гроші.

Банк Польський платив за доляри в готівці 8·95, за чеки на Нью Йорк 9·00. У приватних оборотах доляр 9·02—9·03 при сильнішій тенденції.

Одна перемога англійської робітничої партії.

В Англії і графстві Уельсі, з виїмком Льондону, відбулись вибори до міських рад. Були це вибори часткові, тому що провінціональні; ради округів і Льондону вибираються що три роки, а в повітових і на льондонських передмістях що року третина радних заміняється. Ця своєрідна стара англійська система міських рад принесла цими днями Англії велику несподіванку. При виборах вийшли значною більшістю кандидати робітничої партії („лейбур парті"). Не помогло виборче порозуміння консерватистів з лібералами і великанська кампанія могутньої преси, яка є виключно в їх руках. Робітнича партія вміла використати настрої теперішнього моменту, який є дуже важкий для англійських робітників. Страйк шахтярів спараліжував промисл і зродив мільони безробітних.

Треба пригадати, що англійська робітнича партія мало подібна до соціялістичних партій в инших европейських державах. У ній сидять дуже радикально настроєні члени поруч дуже побожних. Їх єднають головно професійні інтереси. Тактика цієї партії підчас останніх виборів до міських рад мала всі прикмети старої державної дипльоматії. Вона зріклась політичних гасел, соціялістичних принципів і крикливих вуличних засобів поборювання противника. Вся її програма звелась до чисто ділових домагань: щоби місцеві ради мали більше впливу в справах гігієни, помешкань, будівельного руху, який повинні взяти в свої руки для добра місцевого безробітного населення, то-що. Всі принціпіяльні справи робітнича партія залишила собі на той час, коли ввійде в досить поважній скількости до міських рад і там зможе їх зміняти своїм впливом.

Урядові партії збентежені її успіхом. Виходить, що бідніше населення дало вислів свого невдоволення, голосуючи проти всесильно зорганізованих партій консерватистів і ліберальів. Одночасно робітнича партія скористувалась досвідом своїх дотеперішніх невдач, хоча би підчас загального страйку, і зрозуміла, що до практичного, тверезого англійського робітника промовить найкраще мовою його місцевих потреб та інтересів. Велике запальне гасло „клясової боротьби" з буржуазією щезло з виборчих зазивів і проклямацій робітничої парзії на те, щоби воно могло вийти переможцем на ділі. Богато дечого навчились англійські соціялісти від буржуазних партій!

Як хочеш справді купити дешево і добре
ОКУЛЯРИ і ЦВІКЕРИ
ідн до ф-ми 820 3-20
ЛЕВ АРНЕЛЬ і С-ка
Львів, вул. Легіонів ч. 1.

З церковних справ.

Наука православної теольогії у варшавському університеті.

Голова організаційної комісії декан Ярра, яка має за задачу організацію й управу православних теольогічних студій, висказався про науку православної теольогії у варшавському університеті так:

Становище й завдання студій православної теольогії очеркує тимчасовий статут, затверджений 10. липня 1926 р. б. міністром Суйковським. Цей статут обовязує до часу переміни студій у виділ, що працюватиме на основі організації академічних шкіл.

Студії складаються з 6 катедр, з яких 2 щойно в біжучому акад. році будуть урухомлені. Ці катедри обіймуть професори: Заїкин (історія православної церкви) і Кисіль Кисілевський (інтерпретація св. письма). Перший є у Варшаві і зачинає виклади, другий має приїхати з тою метою в найближчих днях з Румунії. Професорів покликує академічний сенат на внесення організаційної комісії, а затверджує міністерство віроісповідних та освітніх справ. Крім того викладаючий мусить мати згоду митрополита православної церкви в Польщі. Мит. Діонізій є також в цьому році управителем теольогічних студій.

Користати з тих студій може кождий кандидат, що предложить свідоцтво матуральне або свідоцтво укінчення православної семинарії з дипльомом першого ступня, як також прихильну опінію митрополита варшавського і цілої Польщі.

В біжучому році є ок. 150 православних теольогів (що перевищає число студентів теольогії католицької у Варшаві). З того на першому курсі є ок. 70. Гімназійну освіту має 75 прц., семинарійну 25 прц. прав. теольогів. Третій курс отворено щойно в цьому акад. році. Мова викладів для прав. теольогів — польська, відповідно до закону про академічні школи. Тільки виїмково деякі професори мали дозвіл викладати по російськи до часу достаточного опанування польської мови.

На закінчення декан Ярра додав, що мін-во віроісповідань та освіти признало митр. Діонізієві поважні субвенції на розширення інтернату, в якому знайшло тепер приміщення 40 кандидатів до будучого духовного стану в православній церкві.

Жіночі модні матер'яли
Шовки, Полотна
Мужеські сукна
1630 63—?
продає найдешевше
ФІРМА
РОМАН
ЗУБИК
Львів. Галицька 16

Між Сходом і Заходом.

IV. Полоса боротьби двох світів.

Довга і широка смуга, що тягнеться від Балтійського до Чорного моря є не лише полосою боротьби поневолених народів проти їх гнобителів, але й полосою боротьби двох світів: европейсько-капіталістичного й евразійсько-соціялистичного.

На основі „Basler N chr chten" подали ми вичерпуючо три відтинки тієї воєнно-боєвої полоси, здержуючись з нашими замітками. Тим чином бажали ми нашим читачам, які теж належать до тих, що свідомо чи навіть незалежно від своєї волі, себто в наслідок створеного положення — стоять в осередку боротьби,— хоч загально, на канві спостережень стороннього обсерватора зясувати напруження відносин, в посередній (між двома світами) полосі в осьмі роковини закінчення світової війни. На жаль, польський державний прокуратор, в ходячи з дрібничково-репресійних заложень, своїм гострим рильцем переїхався у нас по статтях швайцарського орґану, не допускаючи до висвітлення найбільш скомплікованої політичної проблеми новоєнної Европи. Особливо різко поставився польський прокуратор до безстороннього зясування теперішньої ситуації в Галичині і на Волині, в польсько-українській полосі боротьби. Ясно, що положення на тому відтинку боєвої смуги мусить бути висвітлене незалежньо від бажань прокуратора, бож це — так сказатиб — найважніша і найнебезпечніша полоса, в якій відносини находяться в найвищому ступні напруження.

Зясовуючи відносини у воєнно-боєвій смузі між Балтійським і Чорним морем, „Basler Nachrichten" кінчають їх такими дуже загальними висновками:

„З представлених загально відносин на просторі, що простягається між Балтійським і Чорним морем, між Росією і Заходом, ясно, що в тій частині нашої землі великі національні групи, мільони й мільони людей стоять у відкритій боротьбі між собою, иншими словами, що тут маємо ту експльозійну матерію, яка кожної хвилі може загорітися і може бути доведена до стану вибухування. На основі аналізи відносин у ріжних областях треба сказати, що европейське громадянство тільки тоді зможе знову дійти до наладження взаємин на господарській базі, коли передтим буде вирішена проблєма мирного співжиття національностей і народів. Ще час!"

Ще час! — твердить швайцарський обсерватор. На жаль, цей вислів нічого не говорить про те, в якому саме напрямку повинна піти розвязка національної проблєми у воєнній полосі між сходом і заходом. Правда, він у відповідних місцях зазначує національно-політичні змагання поодиноких народів, одначе їх не освітлює зі свого боку, ані не видвигає основного права нашого століття, права нації. Колиб одначе та розвязка мала піти по лінії паневропейсько-евразійської границі, то ми дозволимо собі щонайменше сумніватися в трівкім вирішенню крайно загостреної проблєми. Зрештою, не тільки ми в цьому сумніваємося. Такий самий погляд зазначує і псевдонімний автор виданої минулого року у Варшаві книжки „Błędy nazej polityki zagranicznej", стверджуючи, що Польща вже втратила здобуті ріжними способами українські території.

На всякий випадок, швайцарський обсерватор підкреслює рішучо, що передумовою наладження економічної відбудови і рівноваги в цій частині европейського континенту, що передумовою наладження господарських відносин взагалі, а між сходом і заходом зокрема, є попереднє вирішення національної проблєми. Це є вихідна точка всх инших плянів і починів. Без вирішення національної проблєми ніяке економічне будівництво не матиме трівких основ.

Національне питання на заході вирішила велика французька революція (хоч не в повному обємі, як свідчать здвиги в Катальонії і частинно в Ельзасі); національну проблєму в середущій Европі частинно вирішила революція 1848 р., а частинно світова війна 1914 1918; національне питання на европейському сході вирішила велика російська революція і національно визвольна боротьба на території б. Росії.

Вправді львівський воєвода Гарапіх хвалився недавно перед одним американським кореспондентом, що асиміляція, себто польонізація великанськими кроками поступає вперед, одначе так воно представляється тільки з воєвідського подвірячка. В гущі наших мас відбуваються здвиги під національним оглядом, про які найбільшим бюрократичним фільософам навіть ніколи не снилося.

Національне питання вирішене вже, або є на шляху повного вирішення вже в цілій Европі — за винятком широкої смуги між Сходом і Заходом. Навіть у кіргізських степах Евразії відбуваються здвиги на національному підкладі.

Ф. Ф.

Львівський інцидент.

Німецька преса про вбивство Собінського.

(Від власного кореспондента.)

Берлин, 2. листопада 1926.

Атентат на куратора Собінського знайшов живий відгомін у всій німецькій пресі і викликав цілий ряд коментарів про невідрадні шкільні відносини у Східній Галичині.

Першу вістку про атентат, уже 20. вранці, принесла „Фоссіше Цайтунг" телеграмою власного кореспондента, повідомляючи, що атентат виконали два українські студенти за вороже відношення Собінського до українського шкільництва. Цю вістку повторила зараз уся ультрапатріотична преса (напр. „Моргенпост"), а далі й богато провінціональних газет.

Зараз за тим подали вечірні видання усіх німецьких газет, що мають у Польщі, а особливо у Варшаві, своїх власних кореспондентів, доволі обширні власні кореспонденції, заосмотривши їх подекуди ще й власними коментарями. І так „Франкфуртер Цайтунг", описавши перебіг атентату й згадавши про инцидент з делегацією посла Хрущкого до Собінського, ствердила, що вбивство має виразно політичний характер, що атентат виконали Українці та що „це, наче блискавка, освітлює дуже мало вдоволяючі відносини в українській країні. Українці пристрасно борються за свою школу й стало вважають, що їх Поляки переслідують".

„Дайтше Альґемайне Цайтунг", подавши зі Львова коротку телеграму про сам атентат, помістила довшу статтю про положення українського шкільництва в Галичині, яке дало привід до атентату. Куратор Собінський, як експонент і прихильник вшехполяків, причинився в першій мірі до того, що у Східній Галичині систематично спольонізовано українське й німецьке шкільництво та що приватні школи були виставлені на тяжкі переслідування. Кур. Собінський після 1924-ого року перемінив 1450 українських шкіл у Східній Галичині на польські, хоч понад 1800 українських громад заявилося за українськими школами. Собінський запровадив польське урядування в українських середніх школах і хотів їх спольщити так, що тільки великим зусиллям родичів, загальному опорові й публичним зажаленням удалося справу відсунути. Собінський не зважав на ніякі зажалення й представлення українських послів політиків, а навіть родичів і тому вважався серед Українців найбільшим ворогом українського шкільництва та був найбільше зненавидженою особою. Сам факт атентату, який подібно як і в иших випадках треба осудити, виказує наглядно, до чого можуть доходити утиснені меншости в своїй розпуці.

Соціялістичний „Форвертс", крім докладнішої телеграми із Варшави, помістив довшу передовицю п. з. „Політичне вбивство у Східній Галичині", в якій піддав гострій критиці польську політику супроти меншостей, а зокрема проти Німців, Українців і Білоруснів. Коли Німці". — чита-

ємо там, — жалуються на Поляків, то їм легко відповісти відплатою за германізаторську політику, але Білорусинів і Українців переслідують „славянські браття". Білорусини втратили вже своє рідне шкільництво, а в української Східній Галичині панує так, як і у Холмщині та на Волині, справжній воєнний абсолютизм... Бажаючи, як чисті соціялісти, щоб Поляки на завсіди вдержали свою свободу, осуджуємо їхню політику супроти меншостей, а саме проти Литовців, Білорусинів і Українців, що заселюють суцільно власні території та з конечности мусять робитися ірредентистами, коли бачать, що побіч них цей сам нарід живе у власній державі, без усякого утиску".

Права преса бачить також жерело атентату в систематичній польонізації східногалицького шкільництва. „Дайтше Цайтунг" подає з приводу цього докладні цифри про стан українського шкільництва перед війною та за останні часи урядування куратора Собінського, а „Остлайсіше Цайтунг" згадує ще й про „утраквізацію" українських шкіл і про пляцове переношення українських учительських сил. Подібні гадки подибуємо також і в богатьох провінціональних газетах (напр. „Міхенер Наєсте Нахріхтен", „Аллєнштайнер Цайтунг" і ін.), що здебільшого повторюють донесення столичної преси. Один „Льокаль Анцайгер" обмежився до короткої замітки, в якій згадується, що атентат виконали дві молоді особи, які мали балакати між собою по українськи.

Виїмкове становище заняв „Берлінер Тагеблят", якого кореспондент досі не може забути справи „жидівського студента Штайгера" й звязує новий атентат з „тою українською військовою організацією, що вже була виконала атентат на Войцеховського". Дописувателі підкреслює теж, що Собінського застрілено „в темній вулиці", коли він „вертався додому в товаристві своєї жінки", та повторює небилиці про визиваючу делєгацію посла Хрущського. **Н. Я.**

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** „Діло" з неділі 7. ц. м. сконфісковано за закінчення статті „Не забудьте". Це 106 чергова конфіската нашого органу в цьому році.

— **На могилі полк. Вітовського й сотника Чучмана в Берліні.** „Комітет для вшанування памяти полк. Вітовського", зорганізований тут недавно як філія головного комітету у Львові, уладив на 1. падолиста жалібне свято на цвинтарі св. Гедвіги при Лізенштрассе, де спочивають у каплиці домовини полк. Вітовського й сотн. Чучмана. Хоч погода була дуже несприятлива й багато осіб не могло звільнитися від своїх занять, зібрався на цвинтарі в полудне більший гурт місцевих Українців, Галичан і Наддніпрянців, щоб віддати честь тінням полеглих героїв. Після відспівання „Журавлів", під проводом п. Барнича, промовив представник місцевого Комітету Кузеля а вкінці хор відспівав „Вічная память" і „Не пора". Передтим вранці явився на цвинтарі д-р Петрушевич зі своїм найближчим окруженням і зложив вінці на домовинах.

— **Ucrainica.** У „Прагер Прессе" з дня 3-го ц. м. ч. 301 находимо у відділі „Сляйзіше Рундшав" інформації про нові журнали на Радянській Україні, присвячені театральному мистецтву „Нове Мистецтво", „Музика", „Сільський Театр"; про перше число львівського „Українського Мистецтва"; про новознайдені листи Шевченка і один його образ; про нові образи галицького маляра М. Івасюка, який, як відомо, живе в Київі; врешті про працю харківського історика літератури, членa Академії Д. Багалія, присвячену Сковороді, „українському мандрівному фільософові".

— **А. Ш. Вуцька,** відома із своїх добрих перекладів з української мови на німецьку, оголосила в останньому часі такі статті й переклади в берлінських газетах і журналах: Die Ukrainische Frau (стаття в „Frauenwelt", 1925), Ukrainische Literatur, Schewtschenko, Franko, Eine Studie (стаття в „Deutsche Zeitung" з жовтня 1926), Die Rache, von B. Lepky (Ukrainische Erzählungen, Im Feuer durch die grosse Welt, число за серпень 1926) і Die Blume Ollesyn B. Lepky (в „Deutsche Zeitung" з жовтня 1925). Крім цього п. Вуцька має готову до друку цілу збірку перекладів новель і оповідань Б. Лепкого. *З. К.*

— **Національний гимн в обіжнику.** „Dzienik urzędowy" міністерства віроісповідань та публичної освіти, виданий у Варшаві, є журналом, який повинні би студіювати не тільки чужинці, що цікавляться Польщею, але й фільософи, які хотять научитись життєвої мудрости. Попало в наші руки випадково останнє число цього видавництва з 1. листопада. „Окульник ч. 191" подає літературний і музичний текст „національного гимну „Jeszcze Polska nie zginęła" — „опрацьований спеціяльною комісією Міністерства Віроісп. і Осв." і як такий „стає єдиним обовязковим для всіх шкіл". Покищо треба йому співати на один голос „заки не буде видана властива і знову загально обовязуюча хорова гармонізація". Хто би міг повірити, що більш як по 100 роках виспівування національного гимну Поляки мусять щойно ждати на міністерську комісію, щоби усталила його музику і то на один голос. Якби то трапилось таким некультурним дикунам як нам, Боже мій! який рейвах учинила би польська преса: мовляв, дивіться — навіть власного національного гимну не зчають!

— **Нові польські станиці.** У Глібовичах Великих бобрецького повіту приступлено до будови „Дому Людового". Комітет має готову парцелю і часть будівельного матеріялу; фонди на будову має зложити польська суспільність дрібними складками.

— **З судової салі.** Трьох парубків з Магерова, двох Берків і Матерну засудили на півчверта і 2 роки важкої вязниці за грабунок. 2 роки вязниці дістав 39-літній господар Карпацький з Ліснович, городецького повіту за те, що підпалив своїх сусідів з помсти.

— **Темна хроніка.** Злодії стають щораз більше безбожними: у Рівнім обікрали сиваґогу на 10.000 зол. Якась Анна Ключник крала свічки з гробів на львівськім личаківськім цвинтарі, що лишились по „задушним дні"; 15-літній Ульман здирав навіть металеві таблички на жидівськім окопиську. — З воза селянина із Зашкова злодії забрав великий молитвослов, два фелони і скатерті на вівтар. — Якась мама чи батько, яким двоє дітей було надто великим тягарем, залишили на залізниці в Ярославі 4-літнього хлопця та 2-літню дівчинку і щезли.

— **Катастрофи.** У копальні заліза в Ішперінг (Америка, Мічіген) обірвалась земля і 51 робітників згинуло. — Недалеко Льог Айленд (Америка) поспішний поїзд переїхав авто, вбивши 4 особи, а ранивши 3.

— **Пожежі.** У селі Пужники біля Товмача згоріло 20 хат наслідком необережности гостей на весіллі одного газди. — В Ярославі згоріла фабрика олію та крамниця із склом вартости 50.000 зол. Звідки взявся вогонь, не знати.

— **Смерть Гудіні.** У шпиталі міста Детройт помер Гаррі Гуд ні, світової слави ілюзіоніст, престідігітатор, герой численних сенсаційних фільм, які запирали глядачам віддих і ґенали сон із вій. Він був також винахідником і письменником. З уродження та вдачі Американець мав він чисто-американську карієру. Його батько був пастором, називався Маєр Семюель і призначив його до духовного стану. Але сина тягнуло кудн инде: він вступив до мандрівного цирку як акробат на трапезі. А що мав велику силу та зручність, одного разу посварившись із своїм хлібодавцем — пішов з ним на кулаки і мусів шукати нового заняття. Вступив на науку до слюсаря. Ця професія стала початком його дальшої карієри: переможця ланцюгів і замків. Під іменем Гудіні він виступав у театрах „варієте" і проголошував скрізь 10.000 дол. нагороди тому, хто придумає такий ланцюг або залізний кайдан, з якого він не видобудеться. Всі спроби винахідників, які заковували його, були даремні. Згодом він дав себе зачинити у визначних келіях і звідти також виходив на волю, відчиняючи всі замки, перебиваючи всі грати та стіни. Те, що неодин з нас бачив на фільмі як фантазію, було дійсним мистецтвом „чолові а-вужа", якого приймали з подивом на своїх дворах князі та королі. В останніх роках він присвятив свої сили демаскуванню медіїв та факірів. Неодно спіритистичне „чудо" відкрив він як ошуканську штуку. Внаслідок цієї праці видав він у книжці „Магік серед спіритистів". Помер він у 52 році життя.

— **фільма з Ісусом Христом.** Відомий американський фільмовий рефісер Сесіль Б. де Міль, автор фільми „Десять заповідей божих" підготовляється до нової постановки, яка змалює життя та діяльність Ісуса Христа п. з. „Король королів". Усім артистам, що гратимуть у цій фільмі, дбайливий режісер роздав численні гарні примірники Нового Завіту, прохаючи, щоби його основно прочитали.

— **Для родичів, що мають одну дитину.** Один німецький лікар і психолог зробив дуже цікавий дослід над вдачею та талантом дітей, які виховуються в товаристві старших, не маючи дома ровесників до забави. Внаслідок його студій дуже цікаві діти, що вічно є з дорослими, не тільки не розвиваються швидше від инших, але лишаються позаду тих, що виховуються у сфері дітей. Крім цього 50 пр. „одинокіх дітей має неприємні риси характеру: не терплять инших і є вперті.

— **Секція поетів німецької академії.** Після довгих дискусій і суперечок секція поетів у берлінській Академії Наук зібралась у своїм першім складі (шістнадцятого гуртка, призначеного офіціяльно урядом на те, щоби дальших членів дібрала собі сама. Цими першими членами є Томас Ман, Людвіґ Фульда, Арно Гольц і Герман Штер. Вони рішили, що вся секція повинна мати 24 членів і що ними мають бути: Артур Шніцлер, Гуго Гофмансталь, Яків Вассерман, Герман Бар, Франц Верфель усі Австрійці), далі: Гайнріх Ман, Бернард Келєрман, Вільгельм Шмідт Бон, Рікарда Гух, Герман Гессе, Райнер Марія Рільке, Вільгельм Шефер, Еміль Штравс, Герман Судерман, Вільгельм Шольц, Макс Гальбе, Георґ Кайзер, Леонард Франк. З цього списку видно, що назва „ " має ширше значіння: письменників взагалі, поетів, повістярів і драматургів. У цьому списку бракує Гавптмана, який від першої хвилини заявив, що не бачить доцільности у творенні такої інституції і покищо своєї думки не змінив.

— **Міжнародня виставка преси** приготовляється на рік 1928 р. у Кельні. Ця виставка має дати повну картину розвитку преси у всьому світі. 50 пресових німецьких союзів увійде в найтіснішні зносини з усіма пресовими союзами в світі, щоби ця виставка була енциклопедією всіх довершень у царині пресового діла; крім часописів будуть там представлені також фабрики паперу та друкарських машин. Варта, щоби на таку виставку українська преса переслала серію сконфіскованих газет як одно з найкращих явищ сучасної свободи преси в новоутворених республиках.

— **Світова хроніка.** Помер один з визначних німецьких істориків проф. Гарні Бреслав у 78 р. життя. — Японський уряд видав розпорядок, щоби всі святині, призначені для звеличення звірят, себто різних демонів, були знищені. Можна сподіятись, що між священиками цих святинь і урядом прийде до різких конфліктів. — Управа пристані в Копенгагені рішила почати будову величезного тунелю для авт, які могли би лучити столицю з Амагер: будуть його будувати два роки і кільометро довжини такого підземелля коштуватиме 9 міл. корон. — Велика кампанія ощадности, яку почав московський уряд при помочі різних інституцій, довела вже до одного замітного наслідку: люде, які не мають з чого жити, кінчать самопобивством на різні лади. — У місті Бредфорд, в окрузі Нію-Йорк, трапилась цими днями скромна подія, яку записала вся преса з усмішкою подиву для життєзапитности і практичности американської нації: 80-літній д-р Селяс Конвіт оженився з 18-літньою панночкою Віолею Альтер. До цієї події не треба додати нічого більшого крім факту, що „молодий" є сильно богатий. — Відомий югославянський шахіст Марочі дістав посаду вчителя шахової гри в американськім університеті Прінставі.

На студії до Подєбрад.

Краєве Товариство Господарське „Сільський Господар" у Львові комунікує:

Звертаємо увагу молоді, якої не принято на краєві, згл. закордонні вищі школи, що Українська Господарська Академія в Подєбрадах у Ч. С. Р. приймає писи до 15. листопада ц. р., а додаткові навіть до кінця листопада ц. р. Українська Господарська Академія складається з 3-х факультетів: 1) агрономічно лісового з відділами а) агрономічним, б) лісовим, 2) економічно-кооперативного з відділами: а) економічним, б) кооперативним, в) статистичним, 3) інженірного з відділами: а) гідротехнічним, б) хемічно-технольоґічним. З огляду на потреби Рідного Краю бажані є студії в першу чергу на відділі агрономічнім і відділі кооперативнім, бо абсольвенти тих відділів можуть найти заняття в нашій господарській організації, а саме в становій хліборобській і кооперативній.

Подання в справі приняття разом з документами слід слати просто до Української Господ. Академії в Подєбрадах, перес лаючи до Краєвого Тов-а Господарського Сільський Господар" у Львові, вул. Зіморовича ч. 10, відпіси подань. В потребі може Кр. Т-во Господ. „Сільський Господар" у Львові інтервенювати в справі одержання паспорту за кордон. Незаможні студенти можуть на основі окремої просьби, піддержаної документами студій, сидоцтвом убожества і посвідкою приняття до У. Г. А. в Подєбрадах, одержати на академічний рік 1926/1927 підмоги від українських господ.-екон. установ у найвищій висоті 500 чеських корон в місяць. Бажанним є, аби більша кількість студентства присвятилася студіям агрономічним і кооперативним з огляду на потреби нашої економічної організації.

Про умови приняття до У. Г. А. в Подєбрадах писалося в наших часописях уже нераз, тому їх тут не повторюємо.

Дописи.

Станиславів. *(Свято 8. річниці 1-го листопада).* Сьогорічне свято 8. річниці 1. листопада 1918 обмежилося лиш до богослуження за полеглих борців. У неділю 31. жовтня в год. 4-ій з полудня відбулася в церкві панахида, в котрій взяла участь молодь, що заповнила цілу катедральну церкву. В год. 7. рано найближчого дня відбулися богослуження, в котрих взяла участь також молодь, що задля науки того дня не могла вже взяти участи в загальнім богослуженні. В год. 8. заповнилася знова церква, цим разом представниками українського громадянства, а передовсім міщанства. Прийшли всі, щоб поклонитися тінням полеглих, щоб нагадати їх діла... На прибранім тетраподі пишалась звішена червона китайка з великим тризубом. Співану Службу Божу відправив парох, крилошанин о. Стек, що виголосив також до зібраних відповідну проповідь. До панахиди, що зробила на всіх глибоке враження, стануло під проводом о. Стека сімох священників. Сумовите величне „Вічная память" звучало ще довго не тільки в ухах, але і в душах усіх учасників свята. При тій нагоді переведено збірку на українських інвалідів.

З того самого приводу уладили рівнож українські протестанти в Станиславові своє богослуження в протестантській німецькій церкві, розіславши численні запрошення. Службу Божу в народній мові відправив місцевий протестантський проповідник, а проповідь виголосив протестантський проповідник з Коломиї — Федів. Проповідь була повна цитатів з різних наших письменників, але була загальна й нічим не вязалася з святом, яким є роковини 1. листопада для нас. Богато зійшлося туди народу, а передовсім було значне число протестантів-Німців; були також і наші люде, але найбільше було цікавих. Характеристичне було передовсім це, що відправлено цілу Службу Божу (з малими змінами), а навіть а освяченим дарів і причастям, до котрого приступило кількадесять осіб, хоч Сл. Божої у протестантів нема. Кожний з тих, що причащалися, брав собі хліб і пив вино з чаші, яку йому подавав в тій цілі пастор. Виходили ми з церкви з тим переконанням, що це було використання нагоди народнього свята для поширювання протестантизму, а не богослуження за померших членів УГА. Замість богослуження за полеглих проголошено з проповідниці „сей день, який сотворив Господь, возрадуємся і возвеселімся", яко свято роковин німецької реформації... *Х.*

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на шадничу книжечку ч. 7910.

Організаційний рух.

Повітовий Народній Зїзд у Станиславові.

Дня 28. жовтня 1926 відбувся в Станиславові в салі „Бесіди" Повітовий Народній Зїзд Українського Національно-Демократичного Обєднання. Зїзд скликано головно в цілі вибору делегатів на Краєвий Народній Зїзд. Одначе місцева партійна управа скористала з нагоди, щоби зложити звіт з дотеперішньої своєї діяльности і вибрати нову управу на рік 1926/7.

Зїзд відкрив голова Повітового Народнього Комітету д-р Юліян Олесницький. По усталенню дневного порядку і виборі президії, в склад якої увійшли о. Теодор Матейко з Охримовець, Теодор Вовчук з Маріямполя й Іван Обідняк з Угринова Долішнього — забрав голос делегат Центрального Комітету Обєднання п. Олекса Черкавський, що виголосив реферат про теперішнє політичне положення українського народу, політичну організацію, програму й діяльність Обєднання.

Відтак д-р Ю. Олесницький виголосив реферат про діяльність Повітового Народнього Комітету в Станиславові за останній рік. Зі звіту довідуємося, що станиславівська організація обіймає тепер ще й галицький округ, де по виїзді д-ра Вол. Левицького не стало місцевого організатора.

По переведеній дискусії принято внесення комісії-матки, яка предложила листу членів будучої повітової управи: д-ра Юліяна Олесницького як голову, Теодора Вовчука з Маріямполя як містоголову на Станиславівщину, о. Ст. Яськевича з Майдану як містоголову на галицький округ, і членів: Василя Маланюка з Дубівців, п. Стефанію Барановську зі Станиславова й Івана Обідняка з Угринова Долішнього.

На Зїзді були заступлені 34 громади разом з делегатами галицького судового повіту.

Повітовий Народній Зїзд в Отинії.

Дня 2. листопада ц. р. відбувся в Отинії, пов. Товмач, Повітовий Народній Зїзд Українського Національно-Демократичного Обєднання. Зїзд відбувся в салі „Народнього Дому" під проводом місцевого організатора д-ра Степана Дрогомирецького як голови й Олександра Мікецея як секретаря.

Про політичне положення нашого народу і про партійну організацію на платформі Нац. Обєднання говорив делегат Центрального Комітету Обєднання п. Олекса Черкавський зі Львова.

По переведеній дискусії вибрано Повітовий Народній Комітет, у склад якого увійшли: д-р Ст. Дрогомирецький як голова й о. Ол. Левицький з Винограду, Василь Соловчук з Голоскова, Михайло Кіндрацький з Угорник, Ол. Антоновський з Отинії, о. Осип Наконечний з Отинії, Юрко Притуляк з Конотул Нових, Юліян Недільський зі Струпкова, Іван Семчук з Торговиці, Ст. Романович з Гостова і Роман Скоморівський з Конотул Старих — як члени. Опісля вибрано делегата на Краєвий Зїзд.

Відтак приступлено до обговорення господарських справ. Економічний референт, дуже основно обробленій, виголосив о. Осип Наконечний, референт про обезпеку худоби виголосив п. Олександер Макецей. Над усіма рефератами вивязалася довга дискусія, після чого принято низку резолюцій. У Зїзді брало участь біля 150 громадян, що заступали 16 громад. Між присутніми кількох священників, решта селяне. **Учасник**

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, що певний захист в добі лихоліття!

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

СТРІНЕМОСЯ

при закупі музичних інструментів, грамофонів і плит в найбільшім і найдешевшім складі

МЕЛЬОДІЯ

602 **Львів, Коперника 5.** 12—?

Фортепіяни, Піяніна, Фісгармонії
дешево і на сплати
Цінники до диспозиції
КОНРАД КАІМ і СИН
Львів, Коперника 16.
Телєф. 20-45. 833 3-4

Ґрамофони і плити
в найбільшім виборі

„МЕЛЬОДІЯ“ ЛЬВІВ **Коперника 5.**
Телєф. 8—59. 602 4-?

Нові книжки й видання

(прислані до редакції).

КНИЖКИ:

Богдан Лепкий: СЛОТА. Поезії. Львів. 1926. Накл. „Червоної Калини“, ст. 27.

Антін Панлюк: ОСІННІ ВИРИ. Поезії. Книжка II. (1922—26). Прага 1926.

СТАТУТ УКРАЇНСЬКОЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ АКАДЕМІЇ в Ч. С. Р. Прага. Ст. 21.

Д-р Краус: ПРО ДАНСЬКИХ ХЛІБОРОБІВ, переклав І. О. Бочковський. 1926. Подебради, ст. 28.

Гриць Дикий-Дяченко: ДЯКИ И СПІВ ЦЕРКОВНИЙ, КОЛИСЬ А ТЕПЕР. Львів 1926, ст. 24.

Евген Рудий: МАТИ, сценічна картина на 1 дію. Мукачево 1926, ст. 15.

Л. Лужницький: АДВЕНТИСТИ-СУБОТНИКИ А НАУКА КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ. Львів 1926, ст. 83.

(ВИДАННЯ ПЛАСТОВОЇ БІБЛІОТЕКИ під редакцією Л. Бачинського в Ужгороді):

Спиридон Черкасенко: ЧУДО СВ. МИКОЛАЯ. Інтермедія. Ужгород 1925. ст. 29.

Свен Гедин: ПОДОРОЖ ДО ТИБЕТУ. Ст. 16.

Леонід Бачинський: ОТРУЇНІ ГАДИЧИ і *Евгеній Швець:* ЖОРСТОКИЙ ПТАХ, ст. 22.

В. Д. Гульберт: ДОЛЯ МЕДВЕДИЦІ, ст. 15.

Ернест Т. Сетон: МАЛПА ЙИННІ, ст. 16.

К. Губалек: ПЛАСТУНИ, жарт в 1 дії, ст. 16.

Л. Бачинський: ПОРАДНИК ПЛАСТУНА, ст. 8.

ПЛАСТОВИЙ КАЛЄНДАР на р. 1926. ст. 100.

ЖУРНАЛИ:

СВІТ ДИТИНИ. Ч. 9 і 10, вересень-жовтень, Львів. Зміст: 1. Вже недовго любі діти. 2. Школяр. 3. Школяр-пустій. 4. Мамині потіхи. 5. Столик-чародій. 6. Два приятелі. 7. Збиточники. 8. Старий Тітонос. 9. Про зерно велике як куряче яйце. 10. Пес і дятель. 11. Діточкам. 12. Малий редактор. 13. Про жучка-світлячка. 14. Вінок Христа. 15. Метелик. 16. Рідні. 17. Догадливий черняк. 18. Загадки.

СТУДЕНТСЬКИЙ ВІСТНИК. Ч. 9 і 10, вересень-жовтень, Прага. Зміст: Перший Український Науковий З'їзд у Празі. Редакція. О. І. Бочковський. Паневропеїзм. Л. В. Перед черговим з'їздом ЦЕСУС-а. З. О. Ми й чужинне студенство. П. Коженников. Празька конференція СІЕ. С. Нижанківський. Конференція Міжн. Студ. Помочі. П. Коленський. Студенти-чужинці в Подебрадах. В. Мартинець. Критичні уваги до „Листів“ В. Липинського. О. Лотоцький. Пекучі питання. І. Калинович. Погром чи самооборона. М. Єреміїв. VIII соколський здвиг. М. З. Українські пластуни в ЧСР. В. З. Памяти Ст. Колядинського. З життя українського студенства. Цесус. З життя чужоземного студенства. Хроніка. Київяни. Літературний блокнот. Бібліографія. Дм. Донцов. Націоналізм. — В. Мартинець: А. Ковалівський. З історії української критики — Київяни: Jan Macha. Slovanske literatury — Л. Луців.

УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО, жовтень, ч. 10. Зміст: Шкільні бібліотеки. З новим шкільним роком. Дати учительству посади. Світлини. Ч. Зубрей: Памятні дні. З Ворохти. Пан Подільський: З руху відділів окружних.

ДАВНІШЕ день прання був днем невигоди і муки для господині дому і цілої родини. **НИНІ** жура вже не існує, а то завдяки ідеальному, самоперучому середникови **РАДІОН**. Вистане наперід замочити білля, а відтак вварити з розчині РАДІОНУ а буде вона чиста і сніжнобіла.

Уживайте „РАДІОН“.

Вільний від хльорку під гарантією.

Виключні продуценти „SATURNIA“, С-ка Акц. Варшава.

1.
„SATURNIA“ S. Akc.
Wydział „RADION“
Warszawa
Skrzynka pocztowa 149.

2.
Прошу вислати безплатно пробки „РАДІОН“
Назвисько: _____
Місцевість: _____
Блиця адреса: _____
діло—Львів

Купон ч. 2. треба виповнити на сторонї тексту почтової карти, а купон ч. 1. на сторонї адреси.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ФІЛЬВАРОК з 23. моргами поля, хатою, будинками господарськими і мурованим млином водним близенько Львова продається. Інформації уділить адвокат Добранський Льв в, Валова 14|II. Посередництво виключене. 797 2—2

1 зол. 50 сот. коштує одна ложка, або вилки з хінського срібла у Мандля Коперника 14. Проти кіна Коперник. 681 б) 7—?

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Лікарсько-дентистичне Заведення
д-ра Симона Раппапорта
Якова Насса
ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.
Пльомбування й випимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. Т. урядовцям і студентам значна знижка. 852 Полекші в сплатах. 4—5

Футра всілякі виконує **солідно, дешево і точно**
РОБІТНЯ ФУТЕР **Наполя Ширера**
794 **Сенаторське 10.** 5—10

На 16 рат!
ҐРАМОФОНИ
тубові, шафкові, валізкові від **80** зол.
Ґрамофонові плити також в українській мові, найновіші шлягери 2·50 зол.
„СИРЕНА“
ЛЬВІВ
Казимирівська 13.

Приймається грамофони до направи по найдешевших цінах. 877 1—1

Загальні Збори

Муз. Т-ва ім. М. Лисенка у Львові відбудуться в понеділок дня 22. листопада 1926 о год. 6. вечером в малій салі Т-ва з таким порядком:

1) Відчитання протоколу,
2) Звіт уступаючого виділу,
3) Внески членів.

874 1—1 **Виділ.**

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Сасевського у складі 31 осіб виступає:
Вівторок 9.XI. Ніжанковичі.
Середа 10.XI. Перемишль. 719 27-?

Звичайні загальні збори філії Музичного Товариства ім. М. Лисенка в Станиславові відбудуться в неділю 14. листопада ц. р. о годині 6. вечером в домівці Т-ва, вул. Голуховського ч. 20 із звичайним дневним порядком. 872 1—1

IV. виставка Гуртка діячів українського мистецтва. На засіданні Гуртка діячів українського мистецтва з дня 5. ц. м. день відкриття IV. виставки Гуртка рішено перенести на 28. листопада ц. р. Причиною відложення є бажання значної кількости членів Гуртка, що можуть надіслати свої праці щойно з кінцем листопада. Цим шляхом повідомляється, що реченець 28. листопада є останній.—Голова Гуртка: Петро Холодний; секретар: Ярослава Музика.

НИВА, місячник присвячений церковним і сусп. справам. Ч. 9. Зміст: Важка та болюча справа — о. Евген Дудкевич. Психольогія віри — о. д-р Г. Костельник. З поїздки по Волині. Віра Жидів Ст. Зав. о. С. Ковалів. Про значіння й завдання організації священичого жіноцтва — о. П. Да. Місії. Нові книжки. Всячина. Проповіди.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР, ч. 10, жовтень. Зміст: 1) В місяцеві кооперативного свята, 2) Творім сільсько-господарський музей-архів, 3) Пекучі питання в нашім пасічництві, 4) Контролюймо власну працю в господарстві, 5) Як збільшити приріст риби в селянських ставах, 6) Охорона краси природи (фейлетон), 7) Дещо про каїніт, 8) Що таке охват, 9) Чи добрий є рідкий посів, 10) Як відгадати наперед, кілько бараболь зберемо з поля. 11) Зелене гноїння, 12) Маленьке джерело збогачення нашого народу, 13) Вибір телят до хову.

„ЗИЗ“, журнал сатири та гумору. Ч. 15. 1 листопада. Зміст: Навернення грішника або ювилей проф. Грушевського у Київі. Описим: Рими. Око: З тамтого світа. Мусій-Костіл- олинський: Лист волинського посла. Аристид Шишка: Трагедія мого буття. Свій до свого! Чесні наміри. Жінка. Галицькі делегати на ювилею проф. Грушевського у Київі.

ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС. Орган ревізійного союзу українських кооператив. Ч. 44—45. Львів, 27. жовтня. Зміст: Оголошення Загальних Зборів Р. С. У. К. Кооперативна родина і засада її праці. Звідомлення з діяльности Ревізійного Союзу Українських Кооператив за 1925 рік Торговля збіжем, картоплями і фасолею. Свято Кооперації. Листопад — місяць українських інвалідів. З Ревізійного Союзу Українських Кооператив. Оголошення Кооператив. Правне положення та податкові тягарі кооператив. Ради для господинь.

SLOVANSKY PŘEHLED, ч. 7. Прага, 1926. Зміст: 1) Ivan Bryk: Ivan Franko.
2) O. Iljinskij: Jeden z úkolů slovanských ústavů.
3) Anna Teskova: Vladimir Sergějevič Solovjev v české literatuře.
4) Em. Janovšek: Polsko a světová válka. (Pokr č.).
5) Jan Slavík: Studie k dějinám ruské revoluce, (Pokrač.).
6) Rozhledy po slovanském životě.
7) Literatura, veda a umení.
MORZE. Organ Ligi Morskiej i Rzecznej, październik, N. 10.

Заява.

Заявляю, що я не посилала оголошення — в ч. 242 ц. р. — до Адміністрації „Діла“, ані нікого до цього не уповажнила. Видрукування його без мого відома є „етичним“ засобом боротьби одного радикального ватажка в косівському повіті, (блукаючого зі своїми дописами від порога до порога усіх зах.-українських редакцій). З душливих, львівських, поліцейських кімнат прийшов його на Гуцульщину, правильніше на кутський ґрунт.

878 1—1 **З. Козьменюк.**

МАМИ
жадайте гігієнічної засипки **для дітей**
„ПУДЕР ДЗІДЗІ“
(з маркою когут)
який удержує тіло **дитини здорове** і в чистоті. Ціна за коробку з ситком 60 сот.
„ПУДЕР ДЗІДЗІ“
Рес. Мін. Публ. Здор. 728 г) ч. 20. 4—12

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутиком“. 728 в) 25—?

ПОЗІР!
Мешканця, Льокалі, Промислові Заведення!
ЖАРІВКИ
„OSRAM“-„PHILIPS“-„TUNGSRAM“
від 100 ватт в гору **за безцінь!**
ЖАРІВКИ оцинкостеві від 10 до 32 свічок **по 1 зл. 25 с.**
поручає **ЕЛЕКТРОБЛИСК, Львів, Скарбківська 4.** (проти кіна Лев). 849 3-3

Одяги, Раґляни, Пальта, Футра
також хлопячу конфекцію
поручає **першої якости, найдешевше**
Г. КАРОЛІНСЬКІ
844 **CLOTHING-HOUSE** 3—3
Львів, Рутовського 7 (проти катедри).

Вже вийшла друком „Рідної Школи“ і продається у всіх книгарнях
ОМЕЛЯНА ТЕРЛЕЦЬКОГО 875 1—3
ЕЛЄМЕНТАРНА ҐЕОҐРАФІЯ
для І. кл. середніх і 5. кл. всенародніх шкіл.
:: :: **Ціна примірника 2·80 зол.** :: ::
Головний Склад в Книгарні „Рідної Школи“, Львів, Руська 3.

КОНКУРС

на посаду управителя 5-ти клясової народної школи УПТ-ва в Долині для учителя з кваліфікаційним патентом. Подання вносити негайно до Головної Управи „Рідної Школи“ у Львові. 879 1—3

ШУКАЮ станції з удержанням і уживанням фортепяну для панночки, яка вчиться в Музичній Консерваторії. Відомість в Адміністрації під „Консерваторія“. 876 1—2

ПОШУКУЮ МЕШКАННЯ за услугу. Зголошення: вул. Пекарська 59. Кравець. — Сутерини. 1—1

УНЕВАЖНЮЮ згублену військову книжочку, видану П. К. У. Стрий на назвисько Андрій Блажків, ур. 1895 р. в Пелех. 873 1—?

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“. Львів, Ринок ч. 11.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 250 (10.927). Львів, четвер 11. листопада 1926. Pocztowe opłacone zapłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудням. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·80 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

В обороні свободи преси.

З приводу репресійного президентського розпорядку з 6. листопада 1926.

Львів, 9. листопада 1926.

Ф. Федорців, д-р І. Німчук („Діло"), *Дм. Паліїв, Р. Голіян* („Новий Час"), *Л. Цегрушевич, Р. Сказинський* („Рада"), *К. Вальницький, К. Гелехатий* („Воля Народа"), *О. Павлик, д-р М. Стахів* („Громадський Голос"), *В. Мудрий, В. Целевич* („Свобода"), *Ів. Квасниця, В. Кубіцький* („Вперід"), *Ст. Рудик* („Культура"), *П. Буняк* („Світ").

Катальонські революціонери в порозумінні з більшовиками?

Париж, 9. листопада 1926.

Провідник катальонських змовників Массія, як виявила переведена у нього ревізія і перегляд документів, був у виразних взаєминах із більшовицькими емісарами. Між документами впали на сліди постійної переписки Массії з більшовицькими агентами. Массія признався, що недавно мав ряд розмов із більшовицьким емісаром у Барселюні, СРСР., мабуть, не даючи йому фінансової помочі, мав приобіцяти поміч у справі пропаганди.

На передодні соймової сесії.

Скликання послів і сенаторів. — Проєкт зміни деяких приписів конституції. — Комітет фахівців радить. — ППС. і пос. Морачевський.

Варшава, 9. листопада 1926.

Марш. Ратай вислав учора до соймових послів письмо, в якому повідомляє, що дня 13. листопада в год. 14 президент Річипосполитої отворить на замку звичайну сесію сойму. Одночасно подає до відома, що після отворення сесії ще того самого дня має відбутися пленарне засідання сойму.

Подібне запрошення вислав марш. Тромпчинський до всіх сенаторів.

Сьогодні вечером відбулася в Бельведері конференція між прем. Пілсудським і віцепрем. Бартелем у справі церемоніялу, який має бути приноровлений при врочистому отворенні сесії законодатних тіл в суботу 13. ц. м.

На одному з найближчих засідань сойму буде зголошений проєкт зміни деяких приписів обовязуючого тепер конституційного закону. Внескодавцями будуть ріжні соймові клюби. Клюб ППС. зголосить зміни в такому змислі, щоби соймові признати право розвязатися з власної ініціятиви, бо досі сойм такого права не має. Дальше клюб ППС. домагатиметься, аби бюджетова сесія не могла бути замкнена декретом президента, й аби не могла бути відложена. Крім того клюб ППС. поставить внесення на зміну конституції в тому змислі, що на випадок нескликання сойму на звичайну сесію в приписаному речинці, сойм збереться з власного права в останньому дні перед тими 5 місяцями, що попереджають бюджетовий рік.

В днях 5.—9. ц. м. радила комісія фахівців для справ національних меншостей і східних воєвідств при комітеті Ради міністрів. Тому, що пос. Звєжинський зрезигнував з члена комісії, вона радила в складі дир. Лєвенгерца і мін. Василєвського. Після очеркнення прав і обовязків, як також сфери ділання комісія приступила до обговорення ріжних актуальних справ. Раджено під проводом міністра внутрішніх справ як заступника премієра. В найближчому часі має бути іменований третій член комісії на місце пос. Звєжинського.

На четвер 11. ц. м. скликано засідання центрального виконавчого комітету ППС. На тому засіданні партія вирішить своє становище до мін. Морачевського, що сидить в теперішньому уряді. Кажуть, що посла Морачевського усунуть з партії.

Мусоліні висловлює Франції жаль.

Рим, 9. листопада 1926.

Мусоліні переслав французькому амбасадорові ноту з висловами жалю з приводу маніфестації у Вентімілії. Повідомляє, що видав приказ, щоби поставити перед суд особи, які намовляли до протифранцуських ексцесів. У справі ексцесів у Бенгазі (в Тріполісі) заявив Мусоліні, що до полковника карабінєрів, який вивісив був італійський прапор біля французького, вислано строге напімнення з рішучим приказом, щоби на будуче такі події не повторилися.

„Пті Парізієн" повідомляє, що Мусоліні вишле до італійської преси обіжник, у якім візве, щоби виявляла супроти Франції більше ввічливости.

Перед ліквідацією анґл. страйку.

Лондон, 9. листопада 1926.

Англійські шахтярі вислали до центр. комітету професійних союзів телєграму з просьбою відложити конференцію, яка мала відбутися в Берліні 12. листопада в цілі ухвалення помочі для англійських шахтярів. У телєграмі зазначено, що англійський страйк є тепер у рішаючій стадії, отже це не позволяє провідникам руху виїздити з Англії. Професійні більшовицькі союзи вислали вже до Берліна двох делєгатів, Шварца й Акулова.

З судової салі.

За державну зраду.

Львів, 10. листопада 1926.

У розправі против десятьох селян із Покуття за державну зраду вчора дальше переслухувано обвинуваченых. Обвинувачені, майже всі малоземельні селяне, боронять дуже інтелігентно. Нині дальше переслухуватимуть обвинуваченых.

Біржа.

Гроші.

На девізовій біржі нема змін. Офіціяльний і приватний курс доляра вагається від 9·00—9·02.

Збіжа.

Пшениця дворська 47·50—48·50, пшениця селянська 45·50—46·50, жито 35·75—36·75, ячмінь броварний 32·75—34·75, ячмінь до перемелювання 30—31, ячмінь пастівний 28—29, овес 29·25—30·25, бараболі промислові 6·75—7·25 (в повітах: Ряшів, Ярослав, Перемишль, Самбір 7·50—8·00).

Дещо запізно.

Львів, 10. листопада 1926.

Перед травневим переворотом у Польщі на сторінках польської преси на всі лади прославлювано діло Бенітта Муссолінія, кладучи для Польщі за зразок фашистівську Італію з її твердим режімом, крайним обмеженням громадянських вільностей, деяким економічним поступом і нехтуванням тих чужонаціональних дробів, які включено в склад повоєнної Італії. В парі з возвеличуванням фашизму відбулося крайне обезцінення демократії й парляментаризму, які нібито носять в собі зародки смерти для великодержавности Польщі. Тільки фашизм, тільки диктатура сильної і велико. партії може не лише врятувати Польщу, але й створити основи для нового, буйного життя. Очевидно, тією єдиною партією, яка вже й до того часу фактично виконувала диктатуру, хоч при допомозі сойму і своєї бюрократії, партією, покликаною до великих діл, є народова демократія (вшехполяки). Підготовивши відповідно грунт, звернеис особливу увагу на пошуканку зв польським Муссолінієм.

Тимчасом переворот прийшов з протилежного боку. Довершив його марш. Пілсудський при допомозі відданих собі військових сил. Всіми розпорядними засобами підтримала його польська демократія і консервативно-монархічні елєменти. І один і другий табор, зголошуючи своє приєднання до перевороту, намагався використати його для своїх цілей. Побідник спочатку стояв осторонь цих таборів, спираючись майже виключно на своїх преторіянах та змагаючи до здобуття парляментарної санкції для свого вчинку. Одначе вже тоді рознеслися, особливо в закордонній пресі, чутки, що намаганням творців перевороту є вступити в сліди Муссолінія. Американська преса подавала, що тодішній премєр проф. Бартель носився з думкою покінчити з парляментом взагалі, щонайменше на якийсь час, та що в тій справі інтервенювали в нього американський посол Стетсон і французький посол Лярош. Внаслідок цього не прийшло до явної диктатури, але фактично з травневим переворотом започатковано добу польського муссолінізму.

Сойм, його голос і значіння, права й авторітет—на ділі зведено до нулі, а самочинний герольд „лівого" фашизму п. Стпічинський на сьогорічних легіонових святах в Кельцах заповідав — за прикладом Муссолінія—здержання влади в руках побідників на протязі тринятьох літ.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 502/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo" Nr. 245 (10.922) z dnia 4. listopada 1926 pod tytułem: 1) „Obladyny" ustępy a) między słowami: tilky... a słowami: ne nowotyl, ustępy b) między słowami: terytorji... a słowami: pro nas, ustępy od słów: tym samym... do końca artykułu; 2) „Z dokumentiw czasu" na stronie 3-ej w kolumnie 1-ej ustęp od słów: A szczo... do końca artykułu zawierają ad 1) znamiona zbrodni z § 65 a) ust., ad 2) znamiona wystąpku z § 300 ust. uznał dokonaną przez Prokuraturę w dniu 3. listopada 1926 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 4. listopada 1926 r. Hawel.

Red. czas. „Dilo" Pr. 507/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 247 (10924) z dnia 6. listopada 1926 pod tytułem: 1) „Mit Schodom i Zachodom" ustępy a) między słowami: problemy... a słowami ustępy b) od słów: Ale czy... do końca artykułu; 2) „Selo i misto" ustępy a) między słowami: nasełennia... a słowami: Z toho ustępy. b) między słowami: zdobuło miasto... a słowami: Selo, zawierają ad 1) i 2) znamiona zbrodni z §. 65 a) ust. karnej, uznał dokonaną w dniu 5. listopada 1926 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedz. redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust, druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. — Lwów dnia 6. listopada 1926. Hawel.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 508/26 W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 248 (10.925) z dnia 7. XI. 1926 r. pod tytułem: „Ne zabudte... ustęp od słów: Takaż. do końca artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a(ustawy karnej, uznał dokonaną dnia 6. listopada 1926 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę po 400 Zł. P. Lwów, dnia 7. listopada 1926. Hawel.

З хвилею довершення перевороту розвиток подій в Польщі пішов по лінії диктатури. Ролю сойму зведено до крайно підрядного становища при його допомозі, законодатну владу перенесено на виконавчі державні чинники, а ці, використовуючи уділені їм соймом повноваласти, почали розбудовувати основи під своє тритятилітнє панування. Вислідом тієї „розбудови" є між иншим розпорядок президента про карні санкції у відношенні до преси, розпорядок наскрізь суперечний з постановами конституції, що зводить органи публичної опінії до ролі безмовних рабів.

Автори перевороту і державці влади, вступаючи на шлях диктатури, знаменито використали внутрішній грунт, підготовлений їм тзв. народовим табором. Одночасно й відносини на міжнародній арені сприяли такому оборотові справи в Польщі. Італійський „будуючий" фашизм находиться на вершинах своєї автореклямної слави, в Англії консерватисти, маючи величезну перевагу, обіцяли собі довге панування, у Франції парлямент виявив повну анемію, в Німеччині знімалися балачки про можливість монархічного перевороту, в СРСР змагалася опозиція, яка виставляла постулят повороту майже до воєнного комунізму, з виключною диктатурою міського робітництва.

Все це подавало надії на розбудову і закріплення диктатури в Польщі. Та в цих своїх змаганнях польські диктатори спізнилися на чверть години. Якраз тоді, коли вони вступили на шлях утверджування диктатури на муссолінівський зразок (як свідчить розпорядок про пресу), в цілій Европі таке чи инше диктаторство потерпіло генеральну поразку. В СРСР на голову розбито опозицію, утверджуючи еволюцію революції, в Англії робітнича партія віднесла величаву побіду в комунальних виборах, в Злучених Державах побідили у виборах демократи, що є прихильниками порозуміння з Европою взагалі, а з Францією зокрема в справі боргів. Вістка про виборчу побіду демократів спричинила на біржі поліпшення ситуації франка, що одночасно зміцнює розхитаний французький парляментаризм і привертає будуючу силу демократичному ладові. Поруч з тим афера полк. Гарібальдія відкрила інтригантсько-провокаторське обличча італійського фашизму, принижуючи його значіння й обезцінюючи його розвиткову силу. Очевидно в таких умовах мусить і в Польщі наступити відворот на цілій лінії—тим більше, що й у внутрішньо-польському житті змагається рішучіша опозиція проти диктаторських змагань.

Дещо запізно взялися польські диктатори за діло утвердження своєї влади, при допомозі метод „класичного" муссолінізму, себ-то саме в хвилі, коли фашизм переживає важку кризу, яка є заповідю його упадку. В таких умовах і теплярний квіт польського фашизму безумовно мусить заглохнути під „холодом" дійсности.

На руїнах.

Досі знищено 2166 українських народніх шкіл.

Пос. М. Прушинський, відомий практичний керманич польонізаційно-нівеляційної акції на західно-українських землях, оголосив на днях білянс своєї діяльности. На основі зібраних ним урядових даних кількість українських народніх шкіл обмежується цифрою 953, але з огляду на внесені з польського боку рекурси про українську мову навчання в деяких школах, ту цифру треба знизити до 900. Польсько-українських шкіл (себ-то теж польських, але під утраквістичною фірмою) є около 1450, а польських понад 2350.

„Якщо Русини порівняють той стан з б. Австрією, то видно великі рожниці на їх некористь. Але треба вибити собі з голови, щоби Польща мала наслідувати Австрію і діждатися її долі, хоч австрійський спосіб думання так вгризся у мозки деяких Поляків, що в справі полъщення школи заховувалися пасивно, або навіть поборювали (Ні цю акцію, часто зі страху, що вона неспевна і матиме кепські наслідки.

Скоро конституція і трактати не змушують нас до хоч би одної непольської державної школи, то г дилось би зразу спольщити всі школи, як це на поавстрійських теренах зробила Італія і Румунія. В суті річи на підставі декларацій ?!) мало тут лищитися лише 422 руські школи, але з доручення міністра освіти оставлено 953... Годиться порівняти львівську кураторію з волинською і поліською, де руські школи істнували від недавнього часу і противольська агітація є значно менша, але де польськість є багато слабша. Отже там нема ані одної руської школи, т. зн. всі спольщено або зутраквізовано..."

Після цього зілюстрування руїни українського шкільництва на українській території під Польщею пос. М. Прушинський взиває, щоби остаточно покінчити і з тими останками українського шкільництва, бо „головно від школи (розуміється, спольщеної! — Ред.) залежить розвиток польськости у східних воєвідствах".

Згадуючи про нашу „некористь" у порівнанні з часами австрійського режиму в шкільній ділянці, пос. Прушинський не виказує цифрово тієї „некористи". Вважаємо потрібним виручити його під цим оглядом. Отже за часів австро-польського режиму і в перших літах польського на території Сх. Галичини було 2.612 українських народніх шкіл і 1.537 польських. До тогож українські школи це були головно одно і двокляcівки; польські школи здебільшого чотиро-пять- і шістьклясові, так що в 1.537 польських школах було кляс три рази більше, як в українських. Одна українська школа припадала пересічно на 1.350 мешканців української народности, а одна польська школа на 660 мешканців польської народности. По нашим обчисленням на території Сх. Галичини маємо тепер 867 українських народніх шкіл (що зрештою годиться з цифрою, поданою М. Прушинським), польських 2.347 і утраквістичних (себто теж польських) — 1.455, разом польських народніх шкіл 3.802. Розуміється, що тих 867 українських шкіл не можна вважати справді українськими. Їх український характер є тільки номінальний. На Волині, де по даним К. Сроковського ще в році 1923 було 421 українських шкіл, тепер — як це з радістю стверджує пос. Прушинський — нема ані одної української школи. Отже та наша „некористь" висловлюється цифрою 2.166 знищених українських шкіл.

Українці в Бразилії.

Після кризи в Українському Союзі. — Дещо з економічної політики. — Справа переселення. — Ніяких виглядів для еміграції з краю!

Трес Боррас, 3. жовтня 1926.

Український Союз у Бразилії перейшов щасливо кризу. В днях 18. і 19. вересня відбулися надзв. загальні збори Українського Союзу, викликані непорозумінням, яке зайшло між деким з членів виділу і головою Союзу проф. П. Карманським. Не ходило тут лише про деякі непорозуміння в справах фінансових; було також богато невдоволення ізза — делікатно кажучи — недипльоматичного повеления колишнього представника ЗУНР. Проф. Карманський побачив нарешті, що його положення і його тактика на дальше не до вдержання, тому подався, і то в спосіб, понижаючий його особу. Громадяне, вважаючи на те, що представляли особу проф. К. чужинцям в богато кращому світлі, залишили його на дальше, щоб тільки оминути непримємностей. Таким чином залишилося все по старому. Обмежено лиш повновласти дані проф. Карманському й загягнено дефінтивно 18-тисячну позичку.

Хоч я новий емігрант, бо ледви три роки в Бразилії, бачу, що тутешня громада це люде добрі, дібрані. Не зважаючи на роздор, громада держиться і не вважає навіть на те, що голова Союзу проф. Карманський волею чи неволею вводить той роздор у громаді. Люде сходяться, кажуть собі правду в очі — і показується, що їх думки ті самі, їх ідея спільна. Коли ось голова проф. Карманський не мав часу протягом 4 тижнів приготовити звіту з діяльности, то скарбник Союзу, п. П. Мазуришин, зробив зразково касовий звіт, точнісінько інформуючи публику про найменший прихід чи розхід. А які гарні річи говорили пп. Куц, Шевчук? Словом — тутешня гром да доказала, що вона свідома себе, тільки проф. Карманський не вміє її цінити як слід. У грудні ц. р. відбудуться звичайні загальні збори Союзу, які мають перевести деякі зміни в статуті Українського Союзу і т. д.

А тепер дещо з економічної політики. Проф. Карманський завів тут спілку з одною кольонізаційною компанією і хоче тут переселювати наших людей в горячий стейт С. Павльо й заводити там плянтації кави. Годі перечити, що немало наших людей осіло на землях поганих, але в богато здоровших стейтах, Парані і С. Катарині є ще дуже богато урожайної землі. Плянтації кави в останніх двох роках перестали давати колишні зиски. Бразилійська кава має богато конкурентів, а до того плянтатор мусить вести завзяту боротьбу з т. зв. „broc de café", що появилась недавно і сильно нищить плянтації. А щодо управи бавовни, то вона в році 1925—1926 не дописала зовсім і її плянтатори понесли величезні втрати. Все те утруднює кольоністові добитись більшого майна, як це було зрештою і перед десятками літ, коли наші перші кольоністи спали блаженним сном — втративши прегарну нагоду двигнутись матеріяльно з нужди, в якій живуть.

Сьогодні вже богато тяжче до чого сь дійти. Ліпші землі заняті Італійцями, Японцями, Німцями і т. д. В стейтах С-та Катарина і Парана є ще богато незаселеного пралісу. Туди звільна сунеться наш переселенець. Та й це йде пинявo, відсутність залізниці відчувається сильно. Кольоніст мусить продавати свої твори за півдурно, а купувати фабричні продукти по казочних цінах. Правда, в половині листопада має прийти до зміни уряду, а новий уряд обіцює завести нові дороги для перевозу товарів самоходами, які тут починають вести поважну конкуренцію з залізницею. Є також обіцянки щодо инших змін.

Взагалі політика Бразилії повинна змінитися. Повинна також скінчитися революція, що ще досі кипить у стетах Гояз, Багія, Парагіба й ин. Мабуть новий президент Вашінгтон Люіз дійде до порозуміння з ворохобниками і змінить політику фінансову. Бо фінансове положення Бразилії, не зважаючи на поправу курсу мільрейса, грізне. Промисл і торговля борються зі страшенною кризою, а уряд своїми податками ще утруднює цю боротьбу. Всі тут надіються, що небавком положення стане краще, але надія заводить. Місцева продукція перевищає потребу; поправлений курс міля позволяє купувати товари зза границі. Криза замість слабнути зростає.

Инша річ, що все те слабо відбивається на українському кольоністові, бо він в більшости хлібороб і його продукти все мають вартість. Але їхати сюди новому емігрантові не порадно. В протягу 1926 року приїхало в стейт С. Павльо 29.000 емігрантів з Бесарабії. Чого ці люде не пережили? Жаль було, читаючи тутешні часописи про нещасних Бесарабців. А сеж таки недавно гостили тут представники польського уряду, що думають спрямувати сюди кольонізаційну течію. Плянтаторам кави це на руку, але це був би злочин; навіть тутешня офіціяльна преса почала критикувати цей проект польських урядових крутів. Що з того вийде, побачимо

Еміґрант.

Рівноправність.

Заборона основання Українського Т-ва Ліги Націй у Львові.

Дирекція поліції у Львові письмом з дня 28. жовтня 1926 р. 1878/26 СТ. 2038 справованим до основників стоваришення „Українське Товариство Ліги Націй" у Львові на руки д-ра Олександра Марітчака у Львові повідомила, що воєвідський уряд рескриптом з 25. X. 1926 ч. В.П. 14506/26 заборонив основання згаданого товариства головно з ось якої причини (дослівний відпис):

„Після § 3 начерку статута цілею проектованого стоваришення межи иншим мало би бути практичне приміненя засад усталених Лігою Націй відносно до земель замешкалих населенням руським. Які то цілі належать до компетенції інтернаціональних чинників зглядно державних властей законодавчих і Ряду. Стремління до реалізації цілей товариства булоби наруш.нням суверенности і цілости держави.

З огляду відтак на своє улаадження проектоване ст варишення представляється — як загрожуюче порядкови публичному а тим самим як небезпечне для держави і противне законові".

Годиться зазначити, що згадані постанови статута є ідентичні зі статутами инших товариств Ліги Націй, які істнують майже у всіх світових державах. Заборона основання Українського Товариства Ліги Націй у Львові є унікатом, який найкраще характеризує новий курс польської політики.

Очевидно, що наші політичні чинники використають як слід згадану заборону на відповідній арені.

Новий світ.

Враження з Рад. України.

Виклад проф. д-ра І. Свєнціцького.

На самому початку оцих стрічок слід підкреслити, що виклад проф. І. Свєнціцького з неділі (7. XI. ц. р.) цілком невідобний своїм змістом та формою до тих викладів, які нам доводилося колинебудь чути про положення на Радянській Україні.

В викладі проф. Свєнціцького найменше було оптичних і слухових вражінь, а зате була спроба синтези і висновків на основі пережитого та відчутого в часі побуту поза лінією риського кордону. Автор був не тільки на Україні в Київі, але й у Москві, Ленінграді та в столиці радянської Білорусі Мінську.

Тому то в ілюстрацію до своїх тез та висновків брав прелегент не тільки з України, але й з Росії та з Білорусі. Як учений і культурник, прелегент обмежувався виключно до тих ділянок радянського буття, що мають якенебудь відношення до науки та культури.

На самому вступі зазначив проф. Свєнціцький, що одномісячний побут у СРСР., тобто в державі, де твориться нове життя, де кується новий тип людини і громадянина, не вистарчає на те, щоби охопить та пізнати тамошнє життя в цілости, щоби збагнути всі його додатні та відємні сторони.

Зараже при візді в Україну, а також і в Росію та Білорусь впадає в вічі те, що там всюди відбувається еволюція відбудови всіх ділянок життя. Приглянувшися ближче тій відбудові чи радше новій будові, приходиться до висновку, що безпосередня стихійна революція з її ураганним галасом та шумом, з її кривавими атрибутами безповоротно минула. На її місце прийшла хвиля еволюційної праці над революційними реформами життя. Цей процес можнаб назвати иншими словами еволюцією революції, революції мирної в позитивному її розумінні. Цю велику працю робить там як відомо одна партія, що держить у своїх руках диктатуру, що не визнає ніякого індивідуалізму, що все направляє в рямки колективної праці для реалізації та заспокоєння не особистої індивідуальної амбіції чи цілі, але збірної колективної мети. І тому не дивно, що вся та праця має подекуди монотонний і нудний вигляд, і не тільки вигляд, але й в дійсности вона такою є. Індивідуалістів це мучить та роздражнює. Вонижде цього не звикли, вонижне можуть погодитися, що їхня енергія та праця має згубитися, пропасти в гущі загальних, збірних зусиль.

Ця сторінка життя має свої додатні і відємні сторони. Люде громадські, альтруїсти находять вдоволення і насолоду в такій збірній праці, люде з індивідуалістичною психікою дістають до такої праці нехіть, а то й відразу. Бож та праця не для них, а для инших, невідомих, для напів реального колективу, дехто каже для абстракту.

І хоч часи страшного, руїнницького та кривавого воєнного комунізму безповоротно минули, то слиди його видко на кожному кроці, на кожній ділянці життя. А тому ясно, що в такому наладнанню праці, де потребн одиниці сходять на задній план перед потребами загалу, та одиниця ще нині відчуває на кожному кроці велику недост чі, вона нераз не може ще й нині заспокоїти по кількох літах відпочинку та творчої праці по минулому періоді воєнного комунізму навіть найпримітивніших індивідуальних потреб. Ще нині ви стрінете великі ряди черги перед кооперативами з мануфактурою, чи навіть споживчими продуктами. Ще нині в ук-

верситетських салях не достає лавок для слухачів і шарагів для їхньої гардер би. Слухають викладів у шапках чи кашкетах.

В національній ділянці йде велика праця в заспокоюванні індивідуальних потреб кождої нації. І тут слід ствердити, що в комунізмі рост націоналізм. Шановний прелегент висловив погляд, що на Україні наприклад українізація почалась вести в інтересах партії. Та не можна заперечити ніякі факту, що вона має в собі й інтерес української нації. І так у комунізмі, що хоче затерти індивідуалізм, росте нині незвичайно бистро національний індивідуалізм, що явно суперечить основній меті комунізму. Шановний професор висловив погляд, що по комунізмі всеж прийде доба колєктивного індивідуалізму.

За будучність молодого покоління.

Третій чеський зїзд для досліду дитини.

Прага, 5. листопада 1926.

Між 30./X.—2./XI. відбувся в Празі III. чеський зїзд для дослідів над дитиною. Перші два зїзди (1922 і в 1924 рр.) відбувшися в Брні, бо ініціятором перших двох зїздів було Т-во для дослідів над дитиною в Брні, яке заложено пок. проф. Чадобо.

В III. зїзді взяли участь численні особи і організації — як Педагогічний Інститут в Празі, Вищі Школи Педагогічні в Празі і в Брні, при яких істнують психольогічні лябораторії, Т-во для дослідів над дитиною в Брні і Централя порадень про вибір професій у Празі. Члени цих товариств та установ — професори, учительство, лікарі, соціяльні працьовники, урядовці міністерств та поліції — пильно працюють над дослідами дітвори різного віку, починаючи від народження до 18 року з погляду фізичного, духового і морального. Третій зїзд був дуже численний; було понад 1000 членів з усіх країв Чехословаччини. Праця зїзду відбувалась в трьох секціях: І-а психольогічно-педагогічна, ІІ-а біольогічно-лікарська, і ІІІ-а секція про ненормальну молодь. Частина викладів відбувась у плєнарних засіданнях. Можна сказати, що цей зїзд відбувся під гаслами: „Нова, діяльна школа"; „пильні студії над дитиною, як хосенною одиницею суспільства", „індивідуальне виховання", „сексуальне освідомлення в школі"; „виховання ненормальних дітей (калік, незрячих, глухонімих) морально зіпсованих, дітей одсталих і недоумків (між якими є богато дітей здібних, а між калїками мистців.) Крім цього зїзд радив над підготовкою учительства, яке могло би перетворити всі ступні шкіл на модерні діяльні школи, а також, щоби було ознайомлене об язково з психопатольогією, соціольогією і антропольогією.

Всього прочитано 80 рефератів, які викликали оживлені дискусії.

Підчас зїзду улаштовано виставки праць учнів матерських, початкових і середніх шкіл, які вже провадять програму модерної діяльної школи праці учнів помічних шкіл для дітей одсталих в розвитку, дітей калік (сліпих, глухонімих, безруких і т. д.) і дітей недоумків.

Крім того були виставлені модерні пристрої, посудини, картограми, „тести" для досліду дитини в наукових і шкільних лябораторіях. Виставка була дуже цікава, праці дітей свідчать, що дійсно в цих школах і захистах провадяться модерні методи навчання й виховання, — які дають можливість дитині проявити своє „я", розвинути свої здібности. Виховання полягає не лише на знанні, але на вихованні волі і характеру. Діти з дитинства виховуються для практичного життя, а головно вони вже в школі навчаються відчувати в собі національну відповідальність.

Виставка показала, що Чехословаччина, порівнюючи з иншими европейськими державами, не залишилась позаду, а навпаки стоїть на одному з перших місць, заприклад по вихованні калік, а також в опіці над аморальною молодю.

Між иншими для нас, Українців, важною, був дуже навчаючий реферат д-ра Першгоди „Расові розділи в інтелїгенції", який був опрацьований на підставі досліду 2000 дітей 14 літніх на С. Н. Нав в High School в Шікаго. Досліди зроблено над дітьми ріжних національностей; результати цього досліду можнаб применити в наших умовах шкільництва, в краях, де не маємо своєї рідної державної школи. А на виставі між працями вихованців Єдличкова Уставу (для виховання калік) цікаві для нас були праці безрукого студента Вищої господарської школи — Українця Івана К., який лишився без рук в 5 році і з 6 року життя виховується в чеському Єдличкову Уставі. Його образ св. Марії — це реальна жінка-Українка з маленьким хлопчиком Українцем на руках, в нашому народньому строю. Тай всі його праці просякнуті національним духом. Він зовсім „очешився", але через своє підсвідоме „я" виявив свою українську природу в характері малюнку, в фарбах. Зовсім безрукий. Все опрацьовано ногами та устами. І не він один тут так підготовляється до життя. Одвідувачів виставки було дуже багато.

Прага, листопад.

Марія Омельченко.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це національна фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** У „вчорашнім числі нашого часопису сконфісковано три місця (два менші уступи і ціле закінчення) у статті „Між Сходом і Заходом". Є це 107 конфіската цього року.

— **Домашнє свято.** Іменини належать до домашніх, родинних свят. Та часом таке свято в специфічних умовах виходить поза рамки домашности і стає святом в деякій мірі піа-громадським. В день св. Дмитра удалися до голови Українського Нац.-Демокр. Обєднання п. д-ра Дмитра Левицького не лише його особисті приятелі і прихильники, але й представники деяких громадських установ, щоби в день іменин зложити п. голові побажання, зазначуючи тим чином, що в теперішних умовах це свято має ширше значіння. Від ЦК. Українського Нац.-Дем. Обєднання явилася у п. д-ра Дм. Левицького делєгація у складі о. прал. Кунишського, д-ра Ол. Мариґчака і ген. секр. УНДО п. Вол. Целевича. Українська національно-демократична преса була заступлена ред. О. Кузьмою (за „Свободу"), ред. Дм. Палієвим (за „Новий Час"), та Ф. Федорцевим, В. Мудрим і д-ром М. Рудницьким за „Діло"). Крім того серед прихильників і приятелів п. д-ра Дм. Левицького запримітили ми: проф. М. Галущинського, дир. М. Заячківського, д-ра А. і овиковича, д-ра П. Лисяка, Ол. Гладишовського й ин. Народню канцелярію репрезентував п. Ол. Черкавський й ін. Желіско. До іменинника перший промовив ред. В. Мудрий, зазначуючи, що в нинішній момент уважаємо потрібним задокументувати нашу єдність і наше гуртування біля особи керманича найбільшої української політичної організації. Бесідник побажав шан. іменинникові довгих лїт дальшої успішної праці над відбудовою і розбудовою нашого громадського життя. Опісля промовляли ще ред. Ф. Федорців, дир. М. Заячківський, д-р Ол. Мариґчак, д-р А. Говикович і о. прал. Кунишкий. У відповіди зазначив п. д-р Дм. Левицький, що він не добачує за собою більших заслуг, бо сповнює тільки взяті на себе громадські обовязки, хоч — що правда — в дуже важких часах. Його завданням було усувати розбіжности і спрямовувати розпорядимі сили в одно спільне русло під прапором національного компромісу. З моментом коли консолідація національного табору буде вповні завершена, він думає зложити керму в инші руки. Серед милої, товариської гутірки зібрані провели в гостинній хаті п. голови приємні хвилї, порушуючи ріжні питання громадянського життя.

— **Катастрофи.** На англійських островах велика буря. У Шкоції повінь понищила залїзничі шляхи і залила великі простори поль. — У державі Нікарагуа землетрус трівав пів хвилини; богато домів завалених; є вбиті та ранені. — У Барі (Італія) у повіні згинуло 24 осіб. — У провінції Батангас тайфун залив 200 осіб.

— **Бандитизм.** В околиці Старого Самбора гуляє бандицька шайка, що грабить населення; покищо невпіймана. — В Устриках Долішніх бандити напали на хату 60-літнього старця Райса і забравши кількнадцять зол. і білля, втікли. — На шляху між Краківцем і Львовом чотирох озброєних опришків напало на купців і забрали 3000 зол.

— **Втомлені життям.** На головнім залїзничим дворці кинулась під поїзд 22-літня Юлія Круківна; льокомотива відкинула її на бік, розторощивши їй череп. — У Коломиї отруївся Андрій Люкас, син львівського громадянина, внаслідок непорозумінь з батьком, здається у „серцевих справах". — Відомий варшавський актор Ярач перерізав собі бритвою жили і випив дві пляшинки йоднини з. нещасного кохання до актерки Бридзінської, що виходить за графа. Замах не смертельний. — Анастазія Комовальська випила з розпуки в ресторані на Жовківській пляшку йоднини.

— **Львівська сенсація.** Професор львівського університету неврольог д-р Прус помер, кажуть, серед загадочних обставин. Виїхав до свого маєтку біля Добромиля, на ловн, як що тижня, і більше не вернувся. Похорони відбулись на селї; у львівській пресі ні на мурах міста не було посмертних згадок, родина пояснювала, що професор виїхав на час необмежений до Варшави. Загадочність смерти збільшується ще тим, що в родині д-ра Пруса нагло випадки смерти були часті останніми роками: в 1919 помер його син лікар, пізніше його зять-лікар, а три місяці тому другий його син на чахотку.

— **Вулиця і Бенедетто Кроче.** Атентат на Мусолїні дав привід до численних репресій уряду і вуличних завор шень. Між звістками про події у звязку з цим атентатом находимо теж телєграми про знищені юрбою мешкання кількох визначних письменників, які стоять осторонь фашизму, не солідаризуються з його методами правління. Згадують там публіцисту Скарфоглїо, драматурга Роберта Бракко і фільософа Бенедетта Кроче. Це останнє імення відійється сильною луною у всій европейській пресі. Кроче — одна з найможутніших постатей сучасної европейської творчости. Загал на чужині не чув про нього, бо прізвища найбільших фільософів бувають невідомі. Одначе всі, що цікавляться проблемами фільософії, соціольогії, критики, естетики, мистецтва знають, чим є в сучасним розвитку ідей Бенедетто Кроче. Це прізвище вимовляють з пошаною всі дослідники у згаданих ділянках праці. Він є автором 4-ох томів про „Фільософію духа" (естетика, льогіка, практична фільософія, теорія та історія історіографії), 5 томів фільософічних студій, 13 томів студій з літератури та політичної історії; 18 літ видавав один з найкращих европейських журналів „Критика"; 18 літ журнал про мистецтво та топографію Неаполя. А скількість нарисів, студій, дослідів розсипаних за 30 літ по найповажніших фахових журналах Европи! І мешкання такої людини, в якого хаті находяться скарби рукописів і творів, власних і чужих, ницить фанатична юрба, бачучи в ньому тільки — політичного противника. Можна сумніватись, чи такі засоби боротьби з ворогами фашизму зміцнять симпатії для уряду Мусолїнія.

— **Паризька сенсація.** Крім таємних злочинів і кількох нових пес, Париж мав минулого тижня малу сензацію, банальну своїм змістом, але багату як предмет дискусії. Наслідник англійського престола, т. зв. принц Уельський, провів кілька днів у Парижі і вертався до Льондону. Коли він офіціяльно прощався з офіціяльними достойниками на залїзниці, до нього підбігла молода Француженка, яка зручно передерлась через сторожевий поліційний кордон і... поцілувала його. Тільки раз, бо присутні поліцаї відорвали її і відставили до комісаріяту. Там красуня розревілась істеричним плачем. А принц сів усміхнений до вагону, гордий ще з одної перемоги. Тепер паризька преса ставить собі питання: за що арештували дівчину? За нарушення публичного спокою? Вона нічим його не нарушила. За образу маєстату? Чи поцілунок складений наслідникові престола є для нього образою? Всі стверджують згідно, що він сам і присутні достойники не були ні трохи обурені, навпаки: всміхались з вдоволенням на вид такої ніжної сцени. Отже! Паризькі журналісти не забули пригадати й те, що принц, який сам роздає цілунки дівчатам, які йому подобаються, вважає цілунок щонайменше ознакою симпатії. Паризька поліція скомпромітована своєю грубістю супроти гарної дівчини, а англійський принц своєю негалянтністю, яка наказувала взяти дівчину в оборону.

— **Вулькан на конґресі.** У Больонії почався минулого тижня конґрес італійських природників. Визначні геольоги та фізики займались у першу чергу питанням, яке має для Італії чимале значіння: про причини вибуху вулканів. Іх зелектризувала недавна звістка, що американським ученим удалось буцім-то перешкодити вибухові вулкану в Нікарагуа. Більшість дослідників заперечила в Больонії правдивости цієї звістки. Проф. Малядра, що студіює довгі роки діяльність вулканів, висловив кілька думок, які можуть цікавити кожного інтелїгента, небайдужого до того, що діється під його ногами. На його думку центр вулканів находиться на кількадцять кільометрів під землею. Лява не находиться там у плинкім стані, і її взагалі нема. Вона повстає щойно підчас вибуху під натиском пересуваних шарів землі. Наша земля складається в своїй основі з цїлкої маси заліза та нікліо. Промір цієї маси є приблизно на 3400 км. Внутрішня куля оточена численними зовнішними шарами, а на самім верху з базальту та граніту. Вулканічні явища повстають у цьому найвищому шарі. У глибині 40 км. під поверхнею землї є температура понад 1000 ст. Цельзія. У ній спеці топляться всякі бриди. Факт, що вулкани викидають головно камінь, є доказом, що пункт їх горіння находиться під найвищим шаром земної кори.

— **Модерне подружа.** Цими днями мешканці Відня були свідками маленької події, яка дала привід до міркувань численним працюнкам і сентиментальним дівчатам. У костелі св. Роха клячала перед вівтарем „молода", а поруч неї австрійський офіцир. Присутні виразно чули слова священника: „Пане майор Бернан, питаю вас як заступника свого брата, що мешкає в Пернамбуко, чи ви маєте твердий намір...? Історія проста: брат майора, бувший офіцир, виїхав з Відня до південної Америки і у Пернамбуко заснував фабрику цегли. Одначе не хотів женитись з місцевими, а самотно було йому жити щораз нудніше. Тому доручив братові у Відні підшукати йому підходячу дівчину, як кандидатку на жінку. Почав з нею листуватись, а коли вже обоє списали багато паперу, дійшло до осьвідчин. Панна Ільза Кошут сказала: „добре, але... шлюб мушу взяти перед виїздом з Відня, через посередництво вашого брата". Віденська влада поставилась до цієї ідеї по модерному і молода, взявши шлюб з представником свого небаченого нареченого, виїхала з метрикою шлюбу в кишені до південної Америки. Воліла риск, що муж буде їй не подобатись, ніж риск пробної подорожі. Практично і модерно.

— **Світова хроніка.** Цього місяця минає 100 літ від хвилини, коли в Парижі появився на вулицях перший сміґнець, який завив, що переїде на наколесниці, званій „бициклем" або „вельосіпедом"; називався він Віллє. — Помер визначний австрійський маляр Альбін Еґґер-Лінц у 58 р. життя; він був представником монументального малярства, непризнаного „академічним" напрямком, і мав величезний вплив на „модерну" школу. — Якийсь Американець хотів заплатити за один образ німецького маляра Ганса Гольбайна 8 мільонів шилінґів музеєві в Сольотурн. Цей образ „Мадонна із Сольотурн" належить до найкращих зразків мистецтва. — На підставі офіціяльної радянської статистики населення Ленінграду та Москви значно зростає; інтелїгенція, яка підчас доби найбільшого терору та голоду втікала із столиць на села, вертається поволи: всі засоби уряду, щоби стримати повінь нових мешканців, надаремні. Москва має приблизно 2 мил. а Ленінград 1.470.000 м. За останній рік Ленінград зріс на 115.000 осіб.

— **З кіна.** Цими днями починається в кінах „Лев" і „Коперник" могутня фільма „Останні дні Помпеїв", один з найкращих історичних романів світової літератури, англійського письменника Бульвера. Основою роману події звязані з одною з найбільших катастроф, яку пережило коли населення двох супокійних міст під вічно погідним небом Італії. Вибух Везувія, що заливає кипучою лявою Геркулянум і Помпеї, є могутнім тлом для боротьби людських пристрастей.

Дописи.

Нове Село, пов. Збараж. *(Освітня справа. — Економічне досягнення — Кружок УПТ. — Одна аномалія).* Війна і повоєнне лихоліття поклали тяжку руку на наше культурно-осьвітнє життя. Читальні завмерли, кредитові інституції занеділи і наш округ, позбавлений своїх найкращих одиниць і провідників, попав у летарґ, з якого, здавалось, десятки літ не вспіють його збудити. Польська державність, головно в перших роках свойого істнування, клала край усьому тому, що ще вийшло ціло із згарищ всесвітної різні. Жах брав дивитися, що один з найкращих і найсьвідомших округів попав у повну моральну й матеріяльну руїну. Та життя всесильне. Хвиля відродження пішла і по новоселецькім окрузі. В першу чергу пішло відновлення читалень „Просвіти", а з їх відновленням праця на полі освіти. Мало не при кождій другій читальні заложено аматорський гурток, а читальні: Гнилички, Токи, Нове Село, Добромірка і Терпилівка мають і свої читальняні хори. З них повне признання належиться хорові в Терпилівці. Зорганізований панею А. Герасимовичевою-Когутовою, на взір хору Котка, обїхав він найважніші центри нашого повіту і викликав усюди захоплення і подив. Другим з черги є новоселицький хор під управою д-ра Данила Сеника. Його то силами дає Новесело рік-річно концерти в честь Шевченка, Франка і ин. А коли згадаю, що участь у новоселицьких концертах бере бодай найближча околиця, то річ ясна, що їх значіння під оглядом освідомлення має не є лише льокального, але й загального характеру.

За освітньою справою пішла розбудова нашого економічного життя. Тут пішли маси по лінії найменшого опору, засновуючи покищо споживчі кооперативи. Сьогодня маємо їх в нашім окрузі, що складається з 24 сіл, 20. Не основали ще кооператив тільки села: Скорики, Шеньківці, Просівці і Клебанівка. Щодо розвою кооператив, то — залежно від льокальних обставин — розвиваються вони більш або менш добре. Є села, де само сільське населення провадить кооперативи взірцево. Такими є Кошляки, Добромірка, Токи, Терпилівка, Козирі і Гнилички. Инші кооперативи в нашім окрузі є тільки ще в стані розвою і годі сьогодні сказати, де вони на тій стежці спиняться. Управа новоселецької кооперативи, розуміючи технічні трудноші цих кооператив, постановила спровадити до Нового Села окружного люстратора й організатора, щоб тим робом надати одноцїлий характер нашому кооперативному життю і не тільки не допустити до упадку поодиноких кооператив, але й створити з них одну сильну економічну одиницю. Справа ця ще не доведена до кінця.

Справу виховання молодого покоління поклав собі за задачу кружок УПТ. ім. Кощобинського, він під проводом п. С. Сеникової занявся основуванням діточих бібліотек, діточих вистав, а заразом збиранням жертв для Головної Управи УПТ. І тут на протязі одного року виконано працю, яка щодо розмірів, переходить наші сподівання. Діточі бібліотеки основано в Новім Селі, Козярах, Кошляках, Гиличках і Токах. Діти з таким запалом і охотою горнуться до своєї книжки, так радо читають, що Кружок, не зважаючи на значні вклади в бібліотеку, не в силі відповісти всім домаганням своєї дрібної читаючої публики.

Головно завдяки праці голови цього товариства, п. Сеникової, уладжено в м. р. діточими силами в Новім Селі виставу „Козацькі діти", вечір св. Миколая, а цього року діточу виставу „В чужім пірю". Особливо ця вистава викликала захоплення публики, признання для акторів і аранжерки. Про тих, що брали участь у виставі, нічого й говорити! Невдоволених не було.

Ще одного моменту не можу поминути мовчанкою. А саме студ. І. Малюша займався вивченням молодої танців Авраменка. В часі року мали ми два пописи. Мушу згадати, що мило вражає, коли на забавах наша молодь танцює наші національні танці, а не ріжні чужинецькі.

Одначе при тому всьому не можу замкнути очей на відемні сторони нашого життя. Вся праця у нас падає важким тягарем на плечі одиниць. Загал приглядається до всього байдуже. І в Новім Селі, хоч чашої інтелїгенції є цілий гурток, до праці стати нема кому. Поховались, чи то страха ради, чи по інерції по запічках і ніде їх не видко. Йде то так далеко, що й раз у рік, на загальні збори, не приходять! Вряди-годи піде наш інтелїгент на виставу і з тим сповнив свій національний обовязок. Перед у такому розумінні національних обовязків веде наше жіноцтво. Чи не краще би йому полишити домашні салетні, а взятися гуртом до праці на народній ниві? А де наша академічна молодь? Де духовенство? Так далеко вілали, з виїмком одиниць, у свої шкурні інтереси що просто звернутись нема до

кого й нема кому поручити виконання хоч би й найдрібнішої праці. Наш інтелігент не вродився на те, щоби панувати, а на те, щоби працювати. Богато-пребогато нашого поля лежить ще облогом. Легко нарікати, що наш селянин темний, некультурний, невдячний. Инакше не може бути, коли ви всю відвічальність складаєте зі своїх плечей на плечі одиниць. Наша будучність — в нашім народі! Візьміться отже за працю тад ним і для нього, а побачите, що недалека хвиля, коли ви з жебрака зробите господаря, а з неграмотного мужика — культурну націю.

І. Д.

Зі спорту.

Спарта (Львів) — **Україна** (Львів) **4 : 0 (0 : 0).**

Вчора подали ми коротку замітку про виспід недільних змагань у копаному мячеві між передовою українською дружиною у Львові й А-клясовою дружиною польською, яка зрештою стоїть у табелі на останньому місці й відійде до кляси Б. Вже з того видно, на якому рівні мусіла стояти гра української репрезентативної одинацятки, коли вона мусіла зійти з грища, потерпівши катастрофальну поразку від такої слабої польської дружини, якою є „Спарта". Розгляньмо коротко причини тієї катастрофи.

Хто був перед роком на мячевих змаганнях „України" проти жидівської „Гасмонеї" (яка виступила до гри з 5 резервовими!), переживав те саме, що на змаганнях минулої неділі. І тоді „Україна" програла сороміно з виспідом 1 : 4. Грає „Україна" весь час тільки зі слабими українськими дружинами й не диво, що здобуває дешеві лаври, а нічого не вчиться і не поступає вперед. В останньому часі, правда, вспіла „Україна" перемогти стрийську „Погонь", одну з сильніших провінціяльних дружин — та це мабуть і було причиною, що вона виступила проти „Спарти" з певним легковаженням, певна перемоги. Розуміється, тим більша мусіла бути її поразка, тим сильніше розчарування її численних прихильників.

Одначе остання поразка „України" має своє основне джерело не в такому чи иншому духовому розположенні дружини, але в тім, на нашу думку, сліпім куті, в якім з різних причин опинився український спорт під Польщею взагалі. Обставина, що українські спортові клюби не можуть змагатися з сильнішими від себе дружинами польськими й жидівськими, що не можуть міряти з ними своїх сил і від них учитися, спричиняє те, що український спорт не може вийти з пеленок. Таж обставина є причиною, що каси українських спортових товариств порожні, наслідком чого українські грачі один по другім кидають українські дружини і вступають до чужих. Навіть в репрезентативному складі „України" виступило в мин. неділю аж чотирьох грачів, що працюють для слави неукраїнських клюбів (3 грачів з Vis-y), і (Мусський) таки зі „Спарти"). А що казати про таких першоклясних грачів, як Савка („Чарні"), Лисик („Погонь") і ин., що наслідком нужденного животіння українського спорту пішли давно на службу до польських передових клюбів і є гордістю польського спорту — на нашій землі! Ця самозрозуміла аномалія буде тягтися так довго, поки українські спортові товариства не матимуть можности грати зі всіми клюбами на нашій землі, як це є вже давно між усіми ріжнонаціональними клюбами в Чехословаччині, Австрії, Румунії, Югославії й иншіх державах. Таку саму думку заступає цілий ряд наших визначних громадян, приятелів спорту, з якими ми мали нагоду говорити після змагань зі „Спартою", отже це думка коли не загалу, то безперечно великої більшости того українського громадянства, що цікавиться рідним спортом і бажає щиро його зросту й поширення.

На яких умовах перевести цю думку в діло — це річ керманичів українського спорту, які подбають уже про те, щоб і в нових обставинах забезпечити українським дружинам можливо широку внутрішню незалежність і свободу рухів. Що це знайде тільки на користь українського спортового руху, такого преважного чинника в національному вихованні народу — не сумніваємося. **(«н).**

Від Ред.: Завтра помістимо фахову оцінку недільних змагань пера п. В. Стецького і його погляд на дальше положення українського спорту під Польщею. В цій справі приймемо радо й думки иншіх людей, заінтересованих цією немаловажною проблемою.

Лист до Редакції.

В ч. 235 Вашого часопису надруковано лист, підписаний за „Закордонну Делегацію Української Соц. Дем. Робітн. Партії" Іс. Мазепою. З огляду на те, що цей лист звернений проти нашої Закордонної Групи У. С. Д. Р. П. і її Голови т. М. Галагана, просимо не відмовити дати місце на сторінках Вашого часопису і нашій відповіді.

Не є тайною, що між угрупуванням членів У. С. Д. Р. П., які гуртуються навколо т. зв. Закордонної Делегації, і членами партії, які обєднані в нашій Закордонній Групі, від кількох років точиться внутрішня боротьба, котра перед 2 і пів роками вибилась навіть на сторінках „Діла" (див. допис в „Ділі" з дня 31. травня 1924 р. і спростування т. М. Галагана в ч. 128 з дня 12. червня тогож року).

Ми і раніше вважали за невідповідне виносити внутрі-партійні справи перед форумом широких кол українського громадянства і тепер не хочемо тут торкатись причин і суті наших розходжень. Припускали, одначе, що після того, що було надруковано в „Ділі" за 1924 р., ми більше не потрібуватимемо виступати зі своїми заявами на сторінках Вашого часопису. Але надрукування в ч. 235 „Діла" листа Іс. Мазепи примушує нас заявити слідуюче:

1) Наша Група не претендувала й не претендує на заступництво ц і л о ї нашої партії і все виступала тільки в своїм імени і на свою відповідальність перед майбутнім партійним конгресом.

2) Угрупуванню т. зв. Закордонної Делегації на чолі з Іс. Мазепою ми *також* відмовляли й відмовляємо права виступати іменем ц і л о ї У. С. Д. Р. П. і рішучо не визнаємо за тим угрупуванням права ні завішувати в правах членства партії, ні виключати когось із партії.

3) Приналежність нашої групи до У. С. Д. Р. П. означається не тим чи иншим становищем, яке займає супроти нас угрупування т. зв. Закордонної Делегації, а фактом приналежности членів нашої групи до складу членів партії.

Питання про підставність і оправданість становищ обох істнуючих за кордоном угрупувань членів партії розвязується, на нашу думку, не на сторінках щоденної преси, а має бути розвязане покликаними до того належними органами, до яких ми й звернемось.

За Закордонну Групу У. С. Д. Р. П.
Заступник голови: **Д-р Антін Івващенко.**
Прага, 8. листопада 1926 р.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на шадничу книжечку ч. 7910.

Всячина.

Розвязка тайни як помер Карло XII. Для читачів нової історичної повісти Б. Лепкого „Мазепа" цікаво буде почути кілька нових причинків до історії союзника Мазепи Карла XII., про якого смерть панують між істориками суперечні погляди. Це питання ділить головно на ворожі табори Шведів і Норвежців; Карло XII. згинув у 1718 р. при облозі норвежської твердині Фредріксгаль у 36 р. життя. З тою смертю звязана сила версій. Одні кажуть, що войовничий король згинув від кулі збунтованого шведського жовніра. Инші — і цей погляд мав більше прихильників — оповідають инакше: в 1718 р. Карло вбив собі в голову підбити данську Норвегію. Його військо вийшло туди трьома відділами; південним проводив сам король. Його здержала твердиня Фредріксгаль. Хоча зима була сильною, Карло почав таки негайну облогу. Він поводився при облозі не як зрівноважений стратег, а як Дон-Кіхот і йшов на зайві небезпеки. Одного вечора він пішов придивлятись як під мурами роблять окопи. З мурів твердині сипались світляні кулі на робітників в окопах, де посередині стояв король. Навіть випів з одного окопу і сміливо оглядав мури твердині серед дощу стріл. Коли французький офіцир-інжинір звернув королеві у вагу, що кулі не мають більше пошани перед королем, як перед простим жовніром, Карло відповів, що він дбає про те, щоби якнайшвидше закінчити працю над окопами. Коли офіцир пробував повторити свою осторогу, шведські офіцири звернули йому увагу, що Карло — впертий і чим більше його остерігають тим більше він іде на небезпеку. У цій самій хвилині впала данська куля і пробила королеві наскрізь голову. Одначе народні шведські повіря піддержували думку, що його вбили скрито власні земляки. Хоча історики викопували останки тіла Карла для дослідів над родом смерти — важко було ствердити: яка куля прошибла тіло Карла — шведська чи дансько-норвежська. Аж ось недавно один норвежський священик предложив документ, що має бути описом одного з учасників облоги під Фредріксгаль і який зберігся в руках наслідників автора цього документу Джона Ведльо. У цьому документі, списаному безпосередно після смерти Карла, є така замітка у формі денника: „І коли я вийшов уночі на муры твердині, побачив я по шведському боці постать у рябій уніформі. Я вистрілив до неї і бачив, як вона поволі звалилась на землю." Норвежці твердять, що саме цей їх предок був тим, що вбив Карла — неспокійного духа, який воював з усім світом. Ведльо стане норвежським героєм, бо врятував Норвегію від шведського наїзду.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Бигевського у складі 30 осіб виступає:
Середа 10.XI. Перемишль. 719 28-?

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:
Середа 10.XI. Збараж.
Четвер 11.XI. Збараж.
Пятниця 12.XI. Теребовля. 1—2

Товариство „Медична Громада" у Львові подає до відома, що загальні збори Товариства відбудуться в неділю дня 14. листопада 1926 в год. 9. рано в будинку старого університету при вул. Миколая, в салі ч. XIX., з таким порядком дня: 1. Отворення загальних зборів. 2. Відчитання протоколу з попередніх загальних зборів. 3. Звіт уступаючого Виділу. 4. Звіт контрольної Комісії й уділення абсолюторії уступаючому Виділові. 5. Вибір нового Виділу. 6. Внески й запити. — За Виділ: *Берест Осип*, голова; *Лев Александер*, секретар.

Загальні Збори Кружка УПТ. в Лежайську відбудуться в домі „Просвіти" дня 13. листопада 1926 р. о годині 2·30 по пол. зі слідуючим порядком: 1. Відкриття зборів. 2. Відчитання протоколу з посл. заг. зборів. 3. Звіт Старшини за минулий рік. 4. Звіт контрольної Комісії. 5. Дискусія над звітом і уділення абсолюторії. 6. Біжучі завдання кружка. 7. Вибір Старшини. 8. Вибір контр. комісії. 9. Вибір відпоручників на заг. зізд. 10. Зміна статута. 11. Внесення і запити. — За Старшину Кружка УПТ. *о. Хомань*, голова; *Зубрей*, секретар. — Заточенців з сусідних повітів проситься конче прибути!

Курси І. гафтярства, коронкарства й батику і малювання „relief" ІІІ. трикотарства, IV ручного тканя модних матерій на светери, плащі, шалі, устроює Стефанія Шмігельська вул. Корнякта 1/II пов. Зголошення, інформації від год. 3—4 попол. 885 1—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

1 зол. 70 сот. коштує один між з хінського срібла у Мандля Коперника 681 в) Проти кіна „Коперник". 7—?

КАНДИДАТ нотаріяльний з правом субституції пошукує посади. Зголошення до адміністрації під „Нотар". 858 2—3

КОНКУРС на посаду управителя 5-ти клясової народної школи УПТ-ва в Доліні для учителя з кваліфікаційним патентом. Подання вносити негайно до Головної Управи „Рідної Школи" у Львові. 879 2—3

ШУКАЮ станції з удержанням і уживанням фортепяну для панночки, яка вчиться в Музичній Консерваторії. Відомість в Адміністрації під „Консерваторія". 876 2—2

УНЕВАЖНЮЮ згублену військову книжочку, видану П. К. У. Стрий на назвисько Андрій Блажків, ур. 1895 р. в Попелях. 873 2—2

ВАСИЛЬ ХОДОРОВСЬКИЙ, ур. в Давидківцях 1891 року занешкалий в Шершенівцях пов. Чортків, уневажнює загублену військову книжку П. К. О. Чортків. 883 1—3

В ЯРЕМЧУ, в дуже гарнім положенню ½ моргова парцеля на продаж. Д-р Янович — Станиславів. 884 1—3

ПОТРІБНА інтеліґентна сирота до помочи, до всього. Зголоситись з услівями негайно до Адміністрації „Діла" під „Село". 880 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Лікарсько-дентистичне Заведення
д-ра Симона Раппапорта
Якова Насса
ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.

Пльомбування й вимимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті на американську систему. Пашентів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. У. Т. урядовцям і студентам значна знижка. 852 Полекші в сплатах. 5—5

Віддам заступство

на всю Польщу на средство проти куріння (винахід XX. століття) тому, хто буде в можности перебрати цей товар за готівку. 846 4—4
Chem. Techn. a Kosmet. Labor. E. Dorobovec, Bratislava, Skultetyho č. 6. C. S. R.

Ширіть наш часопис!

На 15 рат!

ГРАМОФОНИ
тубові, шафкові, валізкові від **80** зол.
Грамофонові плити також в українській мові, найновіші шлягери 2·50 зол.
„СИРЕНА"
ЛЬВІВ
Казимирівська 13.
Приймається грамофони до направи по найдешевших цінах. 877 2—3

KALOTRIX
о. д-ра Теодора Воргуна
одинокий певний середник.
Здержує випадання волосся, спричинює буйний поріст, випале волосся відростає при довшім ужитю сивий волос дістає природну краску. Ціна фляшочки 2 і 4 зол. 882 За післяпатою висилає: 1—2
„НАРОДНЯ ТОРГОВЛЯ В СОХАЧІ.

Концес. Судове Бюро перекладів
чужих мов — **Львів, Собеского ч. 12.**
848 фірма Міхальскі. 2-6

МАҐАЗИН І РОБІТНЯ ФУТЕР
Ф. Й. Любельські
Львів Рутовського 5. Тел. 48-70
поручає всілякого рода **ШКІРИ, ФУТРА** мужеські, жіночі і т. п. перерібки виконує після найновіших фасонів. 880 8-10

Чіпки гемороїдальні
(з наркою когут) ГОНСЕЦКОГО
усувають біль, печення, кровавлення, свербіння та зменшує гудзи (жилляки)
„ГЕМОРОЇДАЛЬНІ ЧІПКИ" з наркою когут — Рес. Мін. Публ. Здоровля ч. 354. 728 продають аптики. 5—12

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутиком". 728 а) 24—?

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Товариства „Союз емеритів „ПОМІЧ" у Львові", відбудуться зі звичайним денним порядком дня 4. грудня 1926. о 3 год. пополуд. в кімнатах „Бесіди" (Нар. Дім — вул. Рутовського) у Львові. Коли о год. 3 за мале число приявних членів не позволило отворити Заг. Зборів, відбудуться вони о годину пізнійше без огляду на скількість учасників. — *Головна Рада.*
869 2—2

Звичайні Загальні Збори

Кружка У.П. т.ва „Рідна Школа" в Рогатині, відбудуться в суботу дня 13. листопада 1926 р. о год. 1 попол. в кімнатах української гімназії в Рогатині з таким порядком нарад:

1) Відкриття загальних зборів. 2) Відчитання протоколу з попередніх загальних зборів. 3) Звіт уступаючої Старшини і управительства шкіл за шкільний рік 1925/26 а то: а) голови, б) секретаря, в) скарбника, г) управителя гімназії, д) управителя народньої школи. 4) Звіт контрольної комісії і уділення абсолюторії. 5) Вибір нової Старшини і контрольної комісії. 6) Вибір відпоручників на загальний зізд УПТ-а у Львові. 7) Зміна статута. 8) Внески і запити.

За Старшину Кружка УПТ-а „Рідна Школа" в Рогатині:
о. Ст. Городецький, голова. *И. Когут*, за секр.

Вже друкуються і до 20. ц. м. буде розіслане П. П. Передпл. і Комісантам
II. число „Українського Мистецтва" за листопад.
Для устаління висоти накладу просимо усіх, що одержали 1. число, або тих, що не одержавши, хочуть передплачувати наш журнал, найдалі до 15. ц. м. прислати передплату до кінця ц. р. (8 зол.) Тих, що одержавши 1. число не мають заміру передплачувати журналу, просимо ласкаво повернути неушкоджений примірник, або належність його (3 зол.). — **Адміністрація „Українського Мистецтва" — Львів, Ринок ч. 10. II. пов.** 1—2

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів Ринок ч. 10.

Ч. 251 (10.928). Львів, пятниця 12. листопада 1926. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

РАДІО!

Слухавка рішає про відбір!

ТЯЖКА, НЕВИГІДНА СЛУХАВКА МУЧИТЬ ТА ОБЕЗСИЛЮЄ СЛУХ.

ОДИНОКОЮ НЕ ДО ЗАСТУПЛЕННЯ НАЙЛЕГШОЮ І НАЙЧУТЛИВІШОЮ Є СЛУХАВКА

„POINT-BLEU"

(„ГОЛУБИЙ ПУНКТ")

що важить лодан 180 гр. 887 1—

СКРІЗЬ ДО НАБУТТЯ!

П.П.С. переходить до опозиції.

Ухвала центрального виконавчого комітету П.П.С. — В отворенні соймової сесії візьме участь невелика скількість послів. — Автори драконського пресового розпорядку.

Варшава, 10. листопада 1926.

Сьогодні відбулося під проводом Барліцького засідання центр. вик. комітету ППС. Після дискусії прийнято таку ухвалу: „Центральний виконавчий комітет, стверджуючи, що виданий дня 6. ц. м. пресовий декрет є новим зломанням конституції й ударом у демократію, бо перечеркує свободу слова і друку, — взиває управу ППС ужити всіх засобів, аби цей декрет сойм негайно відкинув. Центр. вик. комітет стверджує, що останні посунення уряду з ділянці суспільно-господарської політики, як також пресовий декрет і основне відношення уряду до парляментарної демократії є причиною, що ППС займає становище опозиційне".

Пос. Недзялковський містить нині в „Роботніку" статтю, в якій заповідає перехід ППС до гострої опозиції супроти уряду.

Приготування до отворення соймової сесії в дні 13. ц. м. є вже ніби покінчені, а ще дотепер не знати, яка буде церемонія при отворенні. Не відомо ще також, чи през. Мосціцький відчитає тільки декрет, чи виголосить також промову. Ходять чутки, що забере слово голова ради міністрів Пілсудський. В такому разі богато послів, як запевняють, вийде остентаційно з салі або зовсім абсентується. Загалом виглядає так, що в отворенні сесії на замку візьме участь тільки невелика часть послів.

„Роботнік" повідомляє, що першим автором драконського пресового закону є урядовець міністерства справедливости Кучинський. Еляборат переслано до президії ради міністрів, де ним занявся шеф кабінету Гжибовський, колись секретар Клюбу Праці і співробітник радикального тижневика „Глос Правди". Як то скоро зміняються не тільки окремі люде, а й цілі політичні партії!

Загально панує переконання, що вже на першому засіданні сойму ріжні клюби поставлять внесення на анулювання пресового декрету. Окремо поставить таке внесення зєдинена правиця, окремо т. зв. поміркована лівиця. В цю пятницю (12 ц. м.) має появитися в „Дзєнніку Устав" виконавчий розпорядок до пресового декрету.

Шпіонська сфера в Чехословаччині.

Прага, 10. листопада 1926.

Занятого у відділі літографії чеської військової команди інваліда Сімоніка підозрівали, що продає для СРСР. важні військові документи. У мешканні Сімоніка перевели ревізію й арештували його. Сімонік зізнав, що умовився зі шефом консулярної більшовицької місії в Празі, Димовим, що стрінеться з ним у вівторок і доручить йому важні військові документи. Під наглядом поліції вислали Сімоніка на умовлене місце, де зявився Димов. Сімонік передав йому приготовану коверту, за що одержав 100 чеських корон. Димова зараз арештували, але мусіли увільнити, бо покликався на право екстеритор яльности. Арештовано спільників Сімонека, м. н. жінку редактора комуністичного час. „Руде Право" Борекову. „Руде Право" твердить, що між арештованими є касієр міжнародньої інституції несення помочи робітникам, Ковбель. Виновників, згідно зі законом про оборону держави, що торкається військової таїни, віддано судам.

Пуанкаре поставить заяву довіря.

Париж, 10. листопада 1926.

Палата депутованих збереться 12. листопада. На денному порядку буде дискусія над буджетом і розпорядками уряду в справі ощадности. Пуанкаре зажадає приняття буджетового предложення без змін і поставить заяву довіря. „Ер Нувель" пише: „Посли зійдуться не на те, щоби виявити свої погляди, а на те, щоби мовчки голосувати за предложеннями уряду. Міністри і генерали могтимуть свобідно висловлювати свою думку, а парлямент мусить мовчати і притакувати. Чи таке поступування є в республіканських звичаях?"

Українські посли перед судом.

Варшава, 10. листопада 1926.

Дня 15. листопада зачнеться перед апеляційним судом у Вильні розправа проти трьох українських послів: Васильчука, Чучмая і Козицького. Названих послів сойм видав свого часу судові. Прокуратура потягнула їх до відповідальности за промови, виголошені на виборчих зборах. Луцький суд засудив тих послів на вязницю від півтора до двох літ. Наслідком заждлення неважности апеляційний суд у Люблині скасував присуд першої інстанції. Одначе найвищий суд у Варшаві наслідком скарги прокуратора скасував увільняючий присуд люблинського суду і визначив апеляційний суд у Вильні для нового розглянення розправи.

Після ограблення почтової каси в Самборі.

Урядовця Керецинського, який мав дижур на почті саме тої ночі, як ограблено почтову касу, арештовано. Арештували були листоношу Гатковського, але його вже випустили. В поліційних арештах є вже кількацять осіб зпоміж місцевих Українців, у тому числі один студент і одна студентка. Годиться зазначити, що виконавці нападу на почту не приїхали автом (як це „Діло" повідомляло), а авто це украли якісь два молоді, що цілу ніч ним їздили й зіпсували його.

Польські газети, а передовсім „Слово Польске", вже тепер переконує, що напад виконали „українські терористи", бо втікали городами в напрямі „Селянської Каси", а прохожі бачили перед нападом людей, що вібито по тихо розмовляли між собою по українськи. В Самборі нема, як пише „Сл. Н." — „руських" шкіл, із яких виходять бандити і політичні вбивники, але все таки чинники, які ведуть слідство, кажуть, що виконавці нападу походять із околиць Самбора і в тім напрямку ведуть слідство. Арештований урядовець Керещинський то „Русін", але дім веде по польськи й жонатий з Полькою.

Словом — польська суспільність і вся без виїмку польська преса переконує, що ограблення каси в Самборі — це діло українських „саботажистів", хоч на це нема абсолютно найменших доказів. Це не перешкоджає польській шовіністичній пресі цькувати в тисячний раз проти цілого українського народу і його змагань, а з окрема проти української інтеліґенції. З нагоди того нападу в Самборі дістається від тойж преси і тим кільком нещасним урядовцям Українцям, що ще якимсь чудом могли працювати на почті в Самборі і не були — як того хоче канібалістична преса — зовсім зредуковані, а принайменше перенесені на захід.

При кінці слід зазначити, що ця сама преса, мабуть на основі інформацій поліції, вяже всі ограблення почтових кас в останньому часі, з окрема також ограблення каси в Кросні, в одно, пишучи, що це діло „української боївки". До чого то вже доходить!

Біржа.

Гроші.

Долар у приватних оборотах 9·01—9·02.

Зброя безсилих.

Львів, 11. листопада 1926.

Сенсацією, нечуваною несподіванкою, — так сказатиб — сенсацією республиканьско-конституційного покрою є президентський декрет з 6. ц. м. про „свободу преси". Всупереч опінії „Правничої Ради", яка є тим світлом, що не світить, всупереч постановам конституції, вкінці всупереч примітивним вимогам нормальної льогіки зявився декрет-закон, що різко розходиться з основами законности.

Арт. 104 польської конституції говорить, що „кожний горожанин має право свобідно висловлювати свої думки й переконання, якщо через те не нарушить приписів права". Слідуючий артикул (105-тий) торкається преси. „Запоручується свободу преси — постановляє він.

Не може бути заведена цензура, ані концесійна система на видання друків... Окремий закон означить відповідальність за зловживання тією свободою". Отже базою горожанських прав, основою демократичного устрою є свобідний вислів думок і переконань та свобода преси. Підірвати чи усунути один з цих головних стовпів, які підтримують конституційно-демократичний лад — значить медвежою лапою валити всю будівлю демократичного ладу.

А якраз така тенденція, бож хіба важко вважати дітьми авторів цього сенсаційного декрету, скривається в новому, репресійно-пресовому указі. Ясно, що цей медвежий крок, як твердить краківський „Час", уряду марш. Пілсудського викликав бурю негодування й обурення. Проти репресійного декрету колись революційного президента польської держави протестують всі: часописи, журналістичні організації, партії, посли, правники. Навіть осілі у Варшаві представники закордонної преси мусіли до певної міри вмішатися у „внутрішні польські справи" і поставитися негативно до цього декрету, вважаючи, що він може бути важкою перепоною у виконуванні їхньої професії. Гідним уваги є факт, що ані один пресовий орган, чи то фактично, чи тільки телєпатично посвоячений з урядом, не міг взяти в оборону цього медвежого кроку уряду марш. Пілсудського. Навіть пілсудчиківський „Глос Правди" має поважні сумніви, чи уряд правильно вивязався зі

свого завдання. Мовляв, замість репресій краще було піднести рівень польської преси шляхом надання цій професії відповідального післанництва і публичної служби на зразок лікарської чи адвокатської професії.

„Розуміємо, що уряд змагає до більшої контролі над пресою, до того, щоби її взяти в денякі карби з огляду на дотеперішнє її своєвілля. Одначе декрет з 6. ц. м. — на нашу думку — є тесаний топором і то згрубша. З д правничим оглядом, під оглядом життевих умов тієї ділянки праці, від оглядом спромоги доцільного виконання, представляє він цілу низку блудів і недостач..."

Ще яскравіше висловлюється про репресійний пресовий декрет дотеперішній безоглядний оборонець диктаторського уряду — краківський „Час":

„Декрет йде по лінії передачі пресових справ до рук політичних урядів. Вони то мають накладати на винуватців гривни від 300 до 10.000 зол. або накладати кількатижневий арешт. Вони шляхом свобідної оцінки будуть вирішувати, чи якась стаття може чи не може „викликати публичний неспокій", „зробити шкоду державі", чи можна її вважати „свідомо неправдивою або перекрученою поголоскою", або чи є вона звеагою представників державної влади". Словом: політичним урядовцям, що становлять тісно від уряду залежну єрархію, приділюється функцію судового вирішування і то в справах незвичайно ніжних. До того слід додати, що дефініції проступків", проти яких є звернений декрет, є нестисліі і допускаючі найповищу самоволю...

„На нашу думку, уряд увійшов на кепський шлях, бажаючи осягнути слушну мету. Замість видати пресовий закон з ясними дефініціями пресових переступств, зі своїм, сумаричним поступуванням перед судом, вкінці з гострими карами за надужиття свободи, — видав декрет тісний, незгідний з духом конституції, що заносить російським поліційним духом, який може бути атакований як виключення всякої критики уряду, и пів оправданої в змісті, а поважної формою. Уряд зробив під кожним оглядом медвежий крок. Бажаючи зігнати докучливу і зідливу муху, кинув тяжким каменем в чоло всієї публичної опінії..."

Так оцінює президентський декрет польська преса, і то дуже близька до теперішнього уряду. Далеко гостріше вуступає проти декрету опозиційна преса — включно з тою, що в душі радіє з „каганцевого закону", думаючи вповні покористуватись ним після приходу „народового табору" до вчади. А щож ми?

Вчора редактори українських часописів видали збірний протест проти цього нечуваного декрету-закону, який є гідний того, щоби найтися на чолі декретів Ради народніх комісарів Москви або диктаторського уряду Мусолінія. Та державний прокуратор в цілости скреслив наш протест, виходячи зі становища, що нам навіть протестувати не вільно.

Положення української преси під опікунчою рукою численних урядів республиканьско-демократичної Польщі все було спожаління гідне. На протязі восьми літ, ще перед появою декрету революційного президента польської республики українська преса — mutatis mutandis — переходила і переходить через горнило всіх „вольностей", яких висловом є декрет з 6. ц. м. Адміністраційні репресії з припиновинням поради наших органів, переслідування і вязнення редакторів, безчисленні труси і конфіскати, — нам не новина. Правду кажучи, ми вже перестали дивуватитя. Не здивував нас і президентський декрет. Дійшло до того, що українська преса „добровільно" піддалася під превенційну цензуру, щоби сяк-так вдержати своє істнування.

А всетаки між минулим і теперішнім є деяка ріжниця. Досі всі „вольности" спадали на українську пресу безправно, а тепер ми ввійшли в добу „правних" репресій. Президентський закон, в умовинах нашої вегетації під Польщею, відає українську пресу всецїло в руки шовіністично настроєних адміністраційних чинників, роблячи їх „законно" суддями у власній справі. Грошевими карами, яких безумовно українська преса не видержить, змагається до повного знищення української пресової трибуни.

Зброя, якої вхопилися нинішні державці влади в Польщі, є зброєю слабих, безсилих, які тільки терором і репресіями, а не своїми позитивно-додатніми вчинками, думають вимусити пошану до себе. Як не можна вічно виконувати правління при допомозі багнетів, так не можна вбити публичної опінії при допомозі тюремщини і грошевих кар. Декрет президента польської держави з 6. ц. м. може мати якраз протилежний наслідок. Не даючи змоги виконувати свого завдання відповідальній і — так сказатиб — легальній пресі, він може довести до повстання нелегальної, підземної преси.

Та не вдаючись у подрібну суть і перспективний розгляд найновішого декретету про „свободу преси", слід ствердити, що в ланцюгу ударів, які спадають на нас, — це один з важчих ударів. Кожний урядничина, кожний поліцай, мало що не возний польсько-адміністраційної установи стає „ас - actus", непорушний, незайманий. Коли зважимо що досі при допомозі шовіністичної бюрократії знищено всі наші здобутки, то „намордник", приноровлений до нашої преси, заборонює нам навіть кричати про це „культуртрегерство", иншими словами: уряд „моральної санації" має на меті не лише санкціонувати, але й утвердити „доконані факти".

Здаємо собі справу з нашого важкого положення. Та з ніякими „доконаними фактами" ми не погодимося, без огляду на карні санкції. Думаємо, що в обороні основних принципів демократії ми не будемо осамітнені. Тому закликаємо наше громадянство стати в обороні свободи преси, найбільшого здобутку демократії, а одночасно підтримати матеріяльне істнування нашої преси шляхом найбільшого її поширення.

Фашистівська дипльоматія.

Внук Ґарібальдія – провокатором.

Арештування у Франції внука великого італійського героя Джіюсеппе Гарібальді—Річіотті Гарібальді як шпигунського агента є небувалим політичним скандалом. Герой французької війни з 1870 р., власник найвищого відзначення ордеру „почесної легії", герой останньої війни, прославлений у битві під Аргонами, докотився до того, що працював як платний агент-провокатор на два боки. У Ніцці, місті, де уродився його великий дідо і де найкраща вулиця називається гордо цим славним іменем!

Дотеперішнє слідство, ще не закінчене, ствердило безсумнівно кілька головних компромітуючих фактів: полковних Річіотті Гарібальді брав гроші від фашистівського уряду на те, щоби на території Франції зустрічатись з терористичними організаціями, які організують змову на Муссолінія і повідомляти фашистівський уряд про особи та час плянованого атентату. Цю ролю було йому легко грати з огляду на своє славне імя, воєнні заслуги і з огляду на конфлікт з фашистівською владою, з якою він не хотів примиритись в Італії, після перемоги Муссолінія. Він виїхав до Франції на еміграцію як ворог фашизму, з почуванням помсти. Тут почав він організувати конспіративні гуртки. Один з таких гуртків був у тісних звязках із свіжо відкритою змовою полковника Мачія на південно-французькім кордоні, що мав на меті зєднатись з катальонськими повстанцями і відорвати Катальонію від Еспанії. У місті Перпінян відкрили арсенал бомб, отруйних газів, кулеметів і инший воєнний матеріял, зрештою під проводом донкіхотського гуртка буцім-то повстанців. Гарібальді був у порозумінні з Мачією і імовірно зрадив його.

Далі був Гарібальді у близьких зносинах з головою італійської поліції, який недавно приїхав до Франції стежити за організаціями, що приготовляють атентати на Мусолінія. Одночасно Гарібальді висилав одного повіреного свого старшого брата, купця в Парижі, Саньо Гарібальді, на імення Счіволі, до Італії з таємними листами, а одночасно повідомляв італійську поліцію, що Счіволі іде як атентатчик. Метою цієї висилки було дати доказ, що Франція піддержує терористичні організації, звернені проти Італії та Еспанії. Счіволі поставлений віч у віч з Гарібальдім заявив йому ясно, що Гарібальді нераз вихвалював Лючетті, який зробив перший атентат на Мусолінія і полковника Мачію, якого він назвав вірним сином старих „гарібальдських" ідеалів. У паперах Гарібальдія поліція найшла членську карту Лючеттія, яку він роздобув в Мачії, щоби мати доказ, що атентати проти Мусолінія йдуть із Франції. Найшли там також листи від шефа італійської кримінальної поліції Ля Полля. Ля Полля приїхав до Ніцци на зустріч з Гарібальдім з фальшивим паспортом; не попередивши про свій приїзд французької поліції — „попався": у нього перевели трус і найшли 100.000 лірів, привезені для Гарібальдія, з яким Ля Полля негайно після приїзду бачився.

Такий є початок розяснення тайни деяких атентатів на Мусолінія і його „спасень", напружених взаємин між Францією і Італією, невдач конспірації проти Італії та Еспанії. Виходило би, що в інтересі фашистівського уряду лежало посваритись з Францією, а в інтересі тих, що піддержували цю гру — компромітувати не тільки Францію, але й Мусолінія, а може і його за бити за його власні гроші.

А яке розчарування для тих, що вірили в ідеали визвольної боротьби чесними засобами! Яка сумна картина простягнеться в дальшім ході слідства з Гарібальдім! Коли на ролю агента-провокатора зголосився такий чоловік то на які засоби можуть зважитись ті, що не рискують ніяким іменем і ніяким минулим! Гарібальді є сумним документом післявоєнного роскладу: в його душі лишилась тільки жадоба конспірації; засоби та мета зійшли на другий плян. Від одного такого поганого вчинку на фашизм упаде довга і непевна тінь.

На вершинах „санації"

Заповідь знищення „Просвіти" на Волині. — „Експозе" кремінецького старости.

Кремінець, 4. листопада 1926.

Відомий вже широким кругам українського громадянства своєю нечуваною поведінкою у відношенні до українських організацій, політичних, господарських і просвітних а зокрема у відношенні до Товариства „Просвіта" в Кремінці, староста Робакевич, здобувся тепер на явне похвалювання нищення українського просвітнього руху. Дня 30. жовтня ц. р. виголосив він на конференції учителів народніх шкіл Кремінеччини таке „санаційне експозе":

„Я щасливий, що маю нагоду вітати сіячів польської культури серед варварської ворожої людности, яку підбурюють різні темні сили „протипаньствові агітатори". Я радо готов поділитися з вами своїми спостереженнями й думками, щоби надалі виступати сконсолідованими силами...

До цього часу розвивають на Волині свою діяльність дві освітні інституції — це „Польска Мацєрж Школьна" і „Просвіта". Мушу підкреслити, що діяльність першої є слаба, за 2—3 вийками, тоді як „Просвіта" розвивається божевільним темпом і є дуже шкідливою, ба навіть згубною для людности. Я дивився на організації „Просвіти" крізь пальці, поки вона не стала на політичний шлях. Підбурюючи населення проти держави. Тепер маю відвагу заявити прилюдно, що я мусів до певної міри (?) наложити на цю інституцію свою руку, бо треба зрештою відкрито визнати, що тепер „Просвіта" не є нічим иншим, як комуністичним клюбом (!), а керманичі „Просвіти" є злісними агітаторами комуністичними проти держави, що ведуть діяльність з їх руки і на їх руку! Я дав собі слово поборювати ті темні сили аж до реорганізації „Просвіти" або до цілковитого її знищення. Людність і загал рядових членів „Просвіти" відчуває настирливо згубність ідей, поширюваних провідниками „Просвіти", про що свідчить опозиція деяких членів „Просвіти" до теперішньої Ради.

Отже з обовязку громадського й службового мусів я приморювати певну репресію проти деяких осіб з того табору, ворожого до держави й місцевої людности.

Громадським обовязком учительства, без огляду на його національність, є протидіяти й поборювати ті впливи. Горячо закликаю Вас, шановне панство, до боротьби з тими „Просвітами", заразками комунізму. Постарайтесь увійти в них, опанувати їх або змести, знищити, як хороботворчі заразки. Здаю собі справу, що для богатьох вас, це питання драгливе, але я переконаний, що можна бути патріотом „руським", жидівським чи яким иншим і разом з тим щирим польським державником.

Ви, керманичі „Польскей Мацєржи Школьней", опануєте людність розмовами, газетами, книжками, „руським спевом". Збудіть до себе довіря людности, виховуйте не тільки дітей, але й старших! Вирвіть людність з під впливу тих темних сил, що гублять народ ширенням комунізму. Час уже скінчити з варварським сходом, учитель мусить бути „крішевіцелем" західної культури".

Так мовив Заратустра, так без обиняків говорив представник польської влади до учительства, в тім числі й до українського, що дуже добре знає ціну тої риторики. А те вчительство, як і пан Робакевич, знає дуже добре, що на чолі „Просвіти" в Кремінці стоять не „комуністичні агітатори", тільки українські національні діячі: посол Борис Козубський і Семен Жук, на яких староста дозволяє собі кидати злісний наклеп, що ніби то вони є „пропагаторами комунізму". Є це ст-ра, вже випробована нашими ворогами метода. Бажаючи чимсь „виправдати" антиукраїнський похід, панове Робакевичі вдаряють в комуністичну струну, аби ще більше відкрито і явно можна забратися до єдиного нашого досягнення, „Просвіти". Разом з тим пан Робакевич робить легкий уклін в сторону тої славетної опозиції „землячків" проти „Просвіти", що не гидяться ніякими засобами, щоби тільки обкидати болотом просвітянських діячів. І ту „опозицію" уважає пан староста своїм природним союзником у боротьбі з „Просвітою".

Щож додавати до того характеристичного „експозе" пана Робакевича? І учительство приняло й мовчки, ніяково: Поляки — можна сказати — з почуттям прикрости, Українці з придушеним обуренням. Тільки одна Полька та інспектор Владислав Сцібора підтримали „західно-европейське" становище старости. Проти цеї пропаганди нищення „Просвіти" виступив тільки один учитель Поляк, Юзеф Сцібора, але й то делікатно, маючи опертя в своїм браті інспекторі.

Так почався семий місяць „моральної санації" на українських землях. Попередні „санатори" знищили до тла українське народне шкільництво на Волині, не лишаючи ані одної української школи хочби на показ, а теперішні заповідають безоглядне і неминуче знищення „Просвіти".

В такій хвилі, в обличчі такої небезпеки обовязком українського громадянства стати твердим муром за своєю просвітною організацією та не допустити до знущання над нею, до її нищення. Нашим обовязком показати, що ми не „варварська" людність, але частина великої і культурної нації. **м. с.**

За поглиблення освітної праці.

Зїзд режисерів і аматорів театр. мистецтва.

День 7. листопада зібрав у салі Лисенка 185 делегатів зі всіх усюдів, котрі прийшли і приїхали, аби радити над формою і дальшим розвитком одної з важних галузей позашкільного виховання. Представляли вони 45 філіяльних округів в Галичині і 3 повітові „Просвіти" з Волині, а саме з Рівенщини, Ковельщини і Кремінеччини.

На дневному порядку були реферат гол. Т-ва „Просвіта" Мих. Галущинського

БРАТЯ ШТАУБЕР
площа Марійська 7.
поручає **як завше зимові** плащі, сукні, футра і трикотажі
Ціни низькі 776 7—10 **Ціни низькі.**

про значіння і завдання аматорської сцени, п. М. Мурського про її організаційні форми і д ра Б. Чайківського про хорові і музичні гуртки при читальнях і инших культурних установах. Реферат о. Д. Садовського про значіння співу й музики у виховній праці відпав з незалежних причин.

Після рефератів розвинулася тригодинна дискусія, в котрій крім референтів і президії зїзду (та крім дискусії в формальних справах) забирало голос 25 бесідників в істотних питаннях організації гуртків, провірки амат. репертуару та завдань амат. театру як такого. І коли ми нераз підносили з нагоди ріжних освітніх зїздів цю незвичайну повагу учасників, то й цим разом мусимо ствердити той сам обяв. Тим більше радісний він, що на зїзді переважало молодше покоління і то головно зпоміж селянства.

В дискусії замітні були течії, котрі наказують присвятити їм в найблизчому часі збільшену увагу. В організаційній частині далися чути голоси про одностайну організ. форму всіх амат. гуртків, при якому товаристві вони не були б, з виразним зазначенням, що нова організація входила б як одна цілість у статутові форми Т-ва „Просвіта" й була би в залежности від названого Т-ва.

Домагання провірки й чистки репертуару відчуває вже Т-во „Просвіта" від довшого часу. Та саме Т-во не в силі дати так скоро ладу стихійному духові. Часопис „Аматорський Театр", видаваний 10 разів до року за річну передплату в сумі 2 зол., виконує високу ідейну працю. А все таки за слабо піддержують його наші гуртки, коли Гол. Т-во призадумується над тим, чи не припинити це видавництво.

В 5-ій годині вечером покінчилася дискусія й учасники зїзду перейшли до малої салі Лисенка, щоб оглянути хоч убогу, але дуже інструктивну виставу. Бачили ми там: кроєи, перуки, шминки, одяги побутові й історичні в природі і на рисунках, кілька моделів сцени, куртини, декорації, розмальовані куліси, один плян „Народнього Дому" з театральною салею, далі видавництва для аматорських театрів, а вкінці цілу низку знимок наших аматорських гуртків, між якими видніли знимки і з табору в Йозефові. Певна скупість виставки не походить від того, що ми не мали що виставити, але від неохоти певних кругів приготовити експонати, а то й тому, що деякі установи уважають, що їх експонати служать тільки на те, щоб їх час до часу заснати порошком від насікомих. Після оглянення виставки наступила фотографічна знимка учасників.

Президія зїзду в особах пп. Сінгалевича (Жовква), Кубея (Іванє Пусте) і п-ні Левицької-Нічка (Львів) безперервною працею і пильною увагою проводила нарадами з великою користю для справи.

У вечірних годинах дала кооператива „Український Театр" виставу „Вертепу наших днів" для учасників зїзду.

Домагання поглиблення освітньо-виховної праці Т-вом „Просвіта" йде з повною свідомістю мети сильно вперед. Домагалося цього ваше громадянство. Нехай-же те саме громадянство подумає над тим, що глибина праці вимагає коштів. Їх не дасть ніхто инший як воно само. Т-во „Просвіта" чекає на той опікунчий рух громадянства у двох видах: повселюдним членстві і в дарі „Просвіти".

По широкому світі.

Радіч проти Мусолінія. В Білгороді побоюються нових комплікацій між Югославією й Італією з приводу промови Степана Радіча в Огуліні. У промові тій Радіч доказував, що Італія — це країна атентатів і терору. Італійський посол у Білгороді в імени свого уряду запротестував проти слів Радіча.

Потурбували італ. посла у Відні. Італійський держ. секретар у міністерстві просвіти приїхав до Відня, щоб виголосити відчит про фашизм. На салі зявилося богато соц ялістів, які окликами в честь Матеотія і проти Мусолінія викликали авантуру. Зневажено чинно італійського посла Аврітія. Наслідком того инциденту сподіваються дипл. інтервенції.

Зломання опозиції в Італії. З Риму прийшли вісти, що всі опозиційні, себто не-фашастівські посли, які заступають позвязані Мусолінім політичні партії, зложать свої мандати до законодатних тіл. Таких послів є до 100. Також опозиційні члени всіх міських рад в Італії будуть примушені уступити. Таким чином Італія перетворюється в країну, в якій виконуватиме владу виключно одна політична партія, на зразок комуністичної партії в СРСР.

На Мадярщині мають відбутися нові вибори до Нац. Зібрання 16. грудня ц. р. Вже тепер правительство заявило, що не допустить до вибору комуністів, а щодо соціял-демократів, то тільки остільки, оскільки вони стануть на національній платформі.

НОВИНКИ.

— **Конфіската** У вчорашньому числі „Діла" видніла на першій шпальті першої сторони велика біла плама. На тому місці був спільний протест представників українських редакцій у Львові проти відомого репресійного президентського розпорядку з 6. ц. м. в справі преси. З цілого протесту полишено тільки заголовок, підзаголовок і підпись. Це 108. чергова конфіската нашого органу в цьому році.

— **З театру „Союза украинських артистів"** По закінченню 6-місячного літнього сезону приступає театр Союза з днем 13. листопада до відкриття нового II. зимового сезону. За минулий сезон театр дав більш 200 вистав на провінції з чималим матеріяльним успіхом. Заходами цьогож театру уладжено тиждень українського актора", з цілою низкою вистав та збірок призначених на підмоги артистам. Театр заангажував до дотеперішнього відомого складу драматичних артистів п. Блавацьких і як співачку п. Скальську укінч. ученицю школи п. С. Фроїчковської, відому із свого дебюту в „Добродійній Сузанні". На відкриття сезону приготовлено: „Медіюм" д-ра Томи, „Світ без мущин", „Графиню Маріцу" і „Гарно вишитий фрак".

— **Повітова виставка домашнього промислу.** Заходом філії „Сільського Господаря" в Рудках скликано 2. XI. ц. м. нараду представників з інтелігенції і селянства, на якій рішили упадити в червні 1927 р., повітову виставку домашнього промислу і робіт українського жіноцтва. В тій ціли вибрано комітет з 25 осіб, який має подбати на протязі 8 місяців за експонати і занятися виставкою. Окремій делегації приобіцяли вельми радо свою поміч Вл. пані Олена і Ольга Кульчицькі, з Перемишля. Головою виставового комітету вибрано о. Сим. Кульчицького, заст. п. М. Маринякову, касієром п. А. Гапяка і секретарем п. О. Стрільчикову. Засідання комітету будуть відбуватись кожного 1-го в льокалі Н. Дому в Рудках.

— **За один м сяць в одним повіті.** „Слово Польске" з 11. ц. м. містить кореспонденцію зі Зборова, з якої довідуємося, що в жовтні ц. р. повстали в зборівському повіті такі нові польські станиці: захоронка і перебудова костела в Озірній (посвячення 3. X.), костел у Гнідові, парохія Тростянець Великий (посвячення 10. XI.), фундаменти під костел у Ярославичах, де творяться польська парохія (посвячення 17. X. , римо-кат. каплиця в Гукаліцях, парохія Оліїв (посвячення 24. X.). Як на один місяць і один повіт — то досить При тому дописувательь „Сл. П." пише, що в польських торжествах брала також участь „людносць руска", а вчителі „Русини" в названих місцевостях не тільки брали участь у тих парадах, але й ділом помагали здвигнути ці польські кріпости на українській землі...

— **Львівська хроніка.** Родина покійного проф. Пруса спростовує вигадки львівської преси про його таємну смерть, заявляючи, що він помер на ловах у присутности кількнацяти осіб. — Львівська Жидівочка Княйнівна впала жертвою сильно торговельної трансакції на „Таргах Всхопніх": вийшла замуж за торговця „живим товаром" з Ковна, який представився їй як мадярський аристократ і обсипавши діямантами хотів вивезти за море, тим самим шляхом, що пять инших дівчат, з якими цього року оженився на те, щоби „інтерес ішов". — Вуличні ошуканці знову найшли наївних з провінції, яким продавали на клеві ланцюшки та годинники як золоті; злочинники вночі тягнули, що могли, починаючи від харчів і тютюну аж до панських кожухів.

— **Гарна історія.** У Варшаві ведеться слідство проти арештованого там бувш аспіранта поліції Бахраха. Покищо ствердили, що він проводив аж трьома бандами фальшівників заграничних пашпортів. Ці банди мали осідок у Варшаві і розїздили по европейських центрах, а з ними і Бахрах, маючи завсіди виправдання своїх таємних мандрівок: „службова справа". Фальшивий заграничний пашпорт коштував 300 дол. Бахрах має стати перед судом зі своїми 75 (!) спільниками! Скільки темних кримінальних справ кануло у вічність, коли вони перейшли через руки такого сторожа суспільного ладу!

— **Кандидати до ордерів.** У „Слові Польскім" находимо дня 11. листопада цікавту новинку, яку перекладаємо дослівно як перлинку несвідомого гумору: „Ледницький, а не Левицький має одержати дня 11. ц. м. ордер Польонія рестітута". Більшість читачів без сумніву зорієнтувалась що в дотичній нашій учорашній телеграмі трапилась друкарська помилка і що кандидатом до ордеру „Польонія рестітута" є п. Олександр Ледницький, російський кадетський діяч, відомий германофіл, а нині „паневропейчик", а не п. Александр Левіцький, власник крамниці з порцеляною у Львові". Зрозуміли? Читачі „Слова Польского" не повинні сумніватись, що згідно з програмою органу, що йшов підчас війни рука в руку з царською чорною сотнею справді заслуженим кандидатом на ордер є фабрикант порцеляни, між якою є дуже цінні твори.

— **Коли подружжа важне?** Духовні суди в Польщі часто рішають справи по свому, не рахуючись з істнуючим цивільним правом. Євангелик Іван Бремер оженився у Варшаві з католичкою, в евангелицькім костелі. Бремер хотів по році розвестись. Згідно із 196 ст. закону про подружжа з 1836 р. компетентним для рішення справи був евангелицький консистор, а Бремер звернувся до католицького. Архиепископський суд на основі буллі „Ne temere", нехтуючи инші закони признав подружжа Бремерів як неістнуюче, тому, що вони брали шлюб в евангелицькім костелі. Бремер помер. Після його смерти вдова звернулась до окружного суду з проханням видати їй четвертину спадщини мужа. Кревняки Бремера запротестували, покликуючись на осуд архиепископського суду. Окружний суд признав їм рацію, а апеляційний признав правду за вдовицею. Позавчора на касаційну скаргу кревняків Бремера цією справою займався ще раз Найвищий Суд І-ої Цивільної Палати у Варшаві і признав осуд апеляційного суду: подружжа в евангелицькім костелі важне, вдові належиться четвертина майна мужа. Цей присуд має величезне суспільне значіння, тому, що признає першенство цивільному законодавству, а не канонічному.

— **Рабини мають працю.** Одночасно трапились дві жидівські подружі пригоди. — Перша, звичайна, у Львові. Якийсь добродій Бензіон В., що вернувся три роки тому з російського полону, привіз собі звідти жінку та дитину і продовжував свою кравецьку професію. Але хоч як умів латати, не в силі був залатати одної діри у своїй минувшині, того, що був уже жонатий перед війною тут, у Струсові. Перша його жінка, яка вважала його давно померлим, приїхала подивитись на воскресшого чоловіка і дала знати про його друге подружжа рабінові. Кравець покищо десь заховався. — Варшавський рабін має ще важчу працю: якийсь Копель Бальбіндер оженився з... власною дочкою. Без найменшої свідомости, хто вона така. Ця дочка вродилась його жінці кількацять літ тому, безпосередно після його виїзду на чужину, коли він мав 19 літ. Дочку записали на імя жінки; згодом стала вона служанкою. Бальбіндер вернувся у Варшаву і випадково пізнав молоду дівчину, яка йому подобалась і з якою оженився. Згодом приїхала її мама поглянути на свого зятя. І тут о! трагедіє! пізнала свого бувшого мужа. Рабінський суд має розплутати цю страшну історію.

— **Між чужинцями.** Цими днями трапилась в Англії одному подорожникові „з континенту" досить повчаюча подія для тих, що виїжають перший раз на чужину. Він їхав у поїзді з міста Лідс до Ланкашір. По дорозі мусів пересідатись, а коли приїхав на місце, оловів своєму знайомому те, що бачив на стації. А саме: ворожа армія наближується до міста. Вона вспіла з шумом до поїзду; жовніри розмовляли незрозумілою для нього мовою. Чутка розіслась блискавкою по місті! Який переляк! Щойно син господаря розслідив цю тайну: нині відбувається великий „меч" двох мячених дружин. Дружина з Лідс була одягнена так, що справді подобала на армію. А мова, якою розмовляла, це був йоркширський діялект, який чужинець чув уперше в своїм житті.

— **Нові жіночі професії.** У Лондоні найшли спосіб дати заняття численним жінкам, що шукають праці. Заснувала санаторію та лічниче заведення для... собак. Жінки люблять собак, а чимало богачів, що й бездітних, радо дає на лічення своїх „домашніх сторожів" до такої інституції. Ясно, що опіка над собаками ведеться під проводом ветеринарів. Санаторія має стільки пацієнтів, що невбаком мають відчинити нові дві. Зате в Німеччині жінки добиваються прав стати пастирами. Вони доказують, що роля релігійного проповідника підходить їм по самій природі. Всі мужі красномовних жінок погоджуються з цим твердженням. Важше перекопати мущин австрійським жінкам, які хотять піти за прикладом єдиної віденської шоферки і правити не тільки чоловіком, але й автом.

— **Світова хроніка.** Чехословацький президент Масарик їде цього тижня в подорож до Єгипту. — Міжнародне бюро праці при женевській Лізі Націй подає статистику еміграції з бувшої території Росії: найбільше еміграптів є у Франції — 405 тис., у Німеччині 400 тис., у Китаю і Польщі по 60 тис., у Югославії, Латвії, Чехословаччині, Болгарії, Естонії, Мадярщині та Туреччині по півтретя тис. Разом усіх в усьому світі приблизно більш півтора міліона. — Одним з найбогатших европейських музеїв став нині Ленінградський „Ермітаж"; він має 2 міліони чисел; між ними 40 кілька дорогоцінних Рембрандтів; величезні скарби приватної власности, покинені підчас революції петроградськими богачами, перейшли на власність цього музею. — У Відні основалось товариство під проводом д-ра Гефа, що має на меті досліджувати міжпланетну просторінь і... вистрілити на місяць ракету з 6000 кільо магнезії. Така ракета повинна летіти туди три дні. — У Лондоні померла цими днями леді Стенлі (Stanley), жінка відомого африканського дослідника; її родина походить безпосередно від диктатора Кромвела. Відгравала велику ролю в англійськім суспільнім житті, завдяки своїй красі та освіті.

АРОМАТИЧНІ МИЛЯНІ ПЛАТКИ
для делікатних матеріялів.
Незрівнана сила пінення! 888 1—4
Задивляючий наслідок!
Розпускається в зимній воді.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Іван Стецик.

Я застав його в „Ділі" і був певний, що покину його там: оттого все всміхненого старця, що посивів на службі для нації.

Повних 34 роки пробув він у експедиції часопису, щиро і совісно сповнюючи свій обовязок.

Праця в експедиції...

Монотонна вона як слотливий день, виснажуюча як літня спека. Не дає ні маєтків, ні слави, не хвалить стоустим голосом імен тих, які працюють у ній.

Вдоволення скінченої роботи — найважніша нагорода за труд.

І тієї нагороди не поскупила йому доля. Діставав він її що дня і вона яріла на лиці покійного вічною усмішкою спокою і самопевности.

Його світ, весь довгий час праці в „Ділі", — дівився тільки на дві частини: родину і часопис. Тому світові посвятив він себе молодцем на невсипущу службу, а відійшов від нього старцем — на вічний супочинок.

Сумує осиротілий столик, такий витертий руками покійника, на якому кожна риска, кожна плямка має не роки, а десятки літ.

Дивується столик, чому не йде до нього довголітній його хазяїн, чому не продовжує зачатої праці. Чи заспав він може, чи спізнився, чого ніколи не бувало?...

Старенький столику! Так, заспав твій хазяїн, перший і останній раз від 34 літ. А заспав так твердо, що вже ніколи не збудиться. Ти шукай собі нового господаря..., тільки чи зжиєшся з ним?!...

На стіні в редакції чорніє клепсидра Івана Стецика. Ще пару днів, ще тиждень може розказувати буде всім про ту втрату, яку понесло „Діло".

Найстарший український часопис стратив найстаршого свойого робітника: Іван Стецик відійшов тихо від нас, як і тихою була його робота серед нас.

Перебув зі „своїм" „Ділом" часи і світлі і безпросвітні, і минулі і нинішні. Хотів ще дочекати майбутніх, але впав надломаний життям, підгризений працею. Повз його очі пересунулись сотки робітників редакції, адміністрації і експедиції, з яких стільки вже попрацяло цей світ. Його рука розсіяли міліони чисел часопису по всій землі. На кожнім з них був слід його праці, хоч і незнаний для загалу.

Над сірим, невсипущим робітником виросла сіра, невеличка могила. Тільки праця його, його енергія не пропала, не пішла на марне. Вона дала, дає і видасть плоди.

Коли людину роботящу порівнювати до цегли в будинку, то з таких саме цегли як Іван Стецик здіймаються найкращі будівлі і врата адова не одолівають їх.

Галактіон Чтка.

Пам'ятайте: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі пихолїття!

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

Фортепяни, Піяніна, Фісгармонії
дешево і на сплати
Цінники до диспозиції
КОНРАД НАІМ І СИН
Львів, Коперника 16.
Телеф. 20-45. 833 4-4

Дописи.

Золочів. (*Дещо про культурне життя.*) Здається, що після війни жвавчик культурного життя з його оптимізмом та розгоном всюди ослаб. Причиною цього є внеміра в усякі ідеали, в те, що можна осягнути щонебудь, не маючи фізичної сили. Важке економічне положення викликало героїзм і якийсь острах за своє буття. Не диво отже, що тепер доволі тяжко за одиниці, що займаються безінтересовною громадською працею. З цього огляду вважаю просто доцільним, щоби прояви громадянської роботи одержати прилюдне признання. — Золочів не може почванитися великим культурним рухом тому, що скількість інтелігенції, котра цікавиться культурним життям (не кажу вже політичним!) таки дуже мала. Є, правда, нечисленні одиниці, що беруться солідно до діла, але мусять розбивати свої сили в різних напрямках так, що їх праця приносить невеликий хосен. В літнім сезоні відсвятковано у нас ювилей Франка, на „Бесіді" відбувався низка відчитів для інтелігенції, а від місяця відбуваються популярні відчити для міщан. (Досі були: 1. Значіння книжки, 2. Слово о полку Ігоря, 3. Виховання дітей, 4. Астрономія). Відрадне явище, що фреквенція слухачів збільшається. — Живу діяльність виказав д-р Герета зі своїм хором, що дав богато концертів у всіх сусідніх містечках, здобуваючи собі загальне признання. А хоч це підприємство коштувало д-ра Герету богато праці, а навіть гроша, то тим більша його заслуга, що працював для самої ідеї. — Велику діяльність виказує і драматичний кружок. Душею його є п. Ласійчукова, що з великим запалом бере участь майже у всіх виставах. Гра її завсіди дуже добра і старанна, таксамо її дружини; особливо підкреслити треба немалий драматичний хист в п. Дмитрака. Побажатиб тільки, щоб публика приходила на вистави трохи численніше, бо пуста сала не дуже заохочує. — В останнім часі започаткував д-р Ваньо акцію в справі будови приміщення для „Рідної Школи", одначе покищо з цього нічого не вийшло. Проте треба сподіватися, що ця ідея таки не пропаде. Коби тільки більше однозгідности та гармонії в громадянстві і Коротко кажучи, культурний рух в Золочеві невеликий, одначе почався і є надія, що число „культурників" буде побільшатися, коли правдивий є вислів Франка, що праця громадянська є найкраща. **В. П.**

Орґанізаційний рух.

Повітовий Народній З'їзд в Камінці Струмиловій.

Дня 9. листопада ц. р. відбувся в Камінці Струмиловій у великій салі Народнього Дому Повітовий Народній З'їзд делегатів Українського Національно-Демократичного Обєднання у присутности 100 осіб зі сіл Каменечини. Нараду відкрив адвокат д-р Лев Хомінський. Провідником вибрано о. Курчабу Івана з Вирова, заступником селянина Мудрика Івана (б. війта) з Добротвору. Секретарював п. Михайло Химко з Добротвору.

Реферат про політичне положення і про програму Українського Національно-Демократичного Обєднання виголосив делегат Центрального Комітету зі Львова ред. Мудрий. По ньому промовив коротко про вагу політичної організації старенький о. шамбелян Михайло Цегельський. По короткій виміні гадок вибрано Повітовий Народній Комітет у такому складі: д-р Лев Хомінський (Камінка) голова, о. Михайло Цегельський (Камінка), радн. Роман Петрушевич (Камінка), д-р Володимир Банах (Камінка), Роман Паньків (Камінка), Володимир Мисьо (Камінка), сел. Микола Чипак (Крикулянка), сел. Данило Кашуба (Соколів), сел. Петро Карвацький (Вирів), сел. Степан Борис (Язевиця Руська), сел. Петро Слюз (Добротвір) — члени Комітету.

Делегатами на Народній З'їзд до Львова вибрано: міщанина Прокопа Свєнціцького з Камінки й селянина Василя Війкова з Вирова.

Зі спорту.

Після поразки України.

Вповні заслужена перемога Спарти, хоч по грі в першій половині можна було очікувати менше катастрофального висліду для України.

Короткий опис гри: В першій половині гра безперервно ведеться на половині України, якої задні мають багато роботи. Справляються з нею як слід, так, що Спарта ніякого з безчисленних наступів не може увінчати goal-ом. Темпо доволі спаде. Україна робить кілька разів спроби наступів на ворожі ворота, але вони далеко не доходять, бо добра поміч Спарти їх далі не пускає, а оскільки перепустить, то оконечно відпарирує їх залога противника. Воротар Спарти майже не інтервенює, коли міжтим воротар України має богато заняття, з яким щасливо дає собі раду.

В другій половині образ трошки инший, але тільки завдяки Спарті, яка подвоїла свій офензивний гін, що вказувало на те, що вона вже добре пізнала всі слабі сторони нашої дружини. Україна у відповідь на змінену тактику Спарти не найшла нічого, з виїмком хіба того, що частіше як у першій половині вдавалося їй доходити до ворожих воріт, одначе без ніякого успіху. Тимчасом Спарта, не зустрічаючи в середині нашої помочи ніякого опору, перла середною трійцею нападу заєдно і нестримно вперед! Залога України не могла встоятись супроти великанської праці, вложеної майже виключно на її плечі і чотири рази дозволила противникові добути своє sanctuarium. Вислідом того всього — велика моральна невдача.

Вдоволитись тільки зафіксуванням цього факту годі, бо не можна вдруге допускати до такої невдачі. Тому застановімся над причинами її, щоби це пізніше не повторювалося.

Причини ці є двоякого роду: безпосередні і посередні. З перших найважніші: невідповідний склад дружини і цілковита недостача training-у, що виказалося дуже слабим стартом до мяча і скорою перевтомою грачів. Обговоримо тепер склад дружини, себто подамо характеристику гри кожного її члена.

Воротар Ревера, звичайно добрий, має на сумлінню один, а може навіть два goal-і; одначе на його оборону треба сказати, що в безчисленних небезпечних ситуаціях рятував він одинокий. Лівий заложних Дахнівський без застережень добрий, найліпший грач на грищу, працював як від за себе, Йойка й Оприска. Другий заложник Йойко багато слабший; мав добрі моменти, але тільки моменти; зрештою він вельми неповоротний (здалаєсяб йому конче легка атлетика!), і не має, що дуже важне у заложника, чистого викопу. Його рішучо слід було заступити Грещуком, який з Дахнівським творив би залогу „як мур". Найважніший пост у дружині — середина помочи — є найслабше обсаджений. Дицьо не відповів ані в частині цій важкій задачі. Крім деяких гарних „головок" і легких подавань, зрештою досить рідких, не дав він нічого з себе. Головна його хиба: держання себе в дефензиві; замість їти проти грача і відбирати йому мяч, він відступає аж під ворота, де тільки заважає. Далі є він за тяжкий щоб бігати, незіграний з дружиною, бо на training-и ніколи не приходить. Його слід змінити. Лівий помічник Оприск також невідповів своїому завданню. Звичайно добре тримає вороже крило, одначе має цей мінус, що оскільки не вдасться йому мяча відобрати, ще в найліпшому разі підставить ногу, а опісля лишає противника на Божу волю, в тім випадку на Дахнівського. Не дивитись по невдачі, як противник центрує, але безпокоїти його! Правий помічник Борсук молодий і фізично слабий грач, недавно ще грач II-ої дружини, держав свого противника добре, не відступаючи майже на крок від нього; вирбляється на доброго грача. Лівий крайник Терлецький звичайно добрий, в неділю мав, здається, свій слабий день. Лівий злучник Кінер, у якого в парі з добрим бігом іде слаба техніка, повинен уступити своє місце молодшому, от хочби Трушеві. Чільник Мурський, найкращий грач України, а рівночасно „Спарти, найшовся в дивоглядній ситуації, бо грав у барвах України, але більше для Спарти. В ряди-годи пригадував собі, що на ньому костюм України і тоді ставив бравурно до воріт Спарти. Зрештою грав зовсім непродуктивно для України... Правий злучник Кобзяр, який заповідався доволі добре, своєю недільною грою попсував те вражіння; радимо йому позбутися зарозумілости й більше серіозно ставитись до гри, а то жде його неминуче зманіровання. Правий крайник Бирчак був після Диця найслабший. Звичайно ліпший, тим разом цілковито завів.

Отсе булаб характеристика гри поодиноких грачів, подана мною на те, щоб доказати, що є деякі грачі, яких треба безумовно змінити, оскільки хочемо дружину поставити на відповідну висоту. На місце усунених слід поставити инших грачів, які грають по чужих дружинах і там займають перші місця. Передтим треба вжити, розуміється, відповідних заходів, щоб їх звідтам витягнути.

Другою безпосередньою причиною невдачі є недостача відповідної training-ової підготовки до таких важких та важних змагань. Вина тут в лапі організації футболевої секції, якої голова повинен кермувати, якщо не має спеціяльного тренера, вправами її членів.

Посередня причина невдачі лежить далеко глибше. Її треба вже раз прилюдно порушити. Як бачили ми, ріжниця між рівнем гри Спарти й України є доволі велика. Походить це відси, що Україна не грає з ліпшими дружинами від себе, себто жидівськими й польськими, отже не має нагоди поправляти своєї форми й техніки. А не грає тому, що дотеперішня тактика наших начальних спортових властей засудила її на неминучий упадок саме через те, що лишався їй тільки один шлях: грати виключно зі своїми дружинами, легко їх перемогати і нічого від них не вчитись. Так далі бути не може. Таких болючих іспитів не повинно більше у нас бути, як це дотепер з нами майже в кождій ділянці, на жаль, було. Перестаньмо дивитись на спорт з чисто формальної точки і не робім з нього політики, бо бачимо, які сумні наслідки це спричинює. Одиноке наше статутове спортове товариство не може ні крок рушити вперед з цієї мертвої точки, на якій поставила його наша спортова власть!

Наважім звязки з сусідніми дружинами, позбираймо свої розпорошені сили серед чужинців, даючи їм матеріяльну спромогу працювати для нашого спорту, а тоді будемо мати як у Львові так і в краю дружини, які своїми осягами дорівняють певно чужинцям. Тоді не будемо виходити зі змагань з таким гірким почуванням сорому, як це мало місце в неділю, а будемо виходити з переконанням, що ми тут, на нашій землі, маємо бодаї в ділянці спорту якийсь поважний голос.

Володимир Стоцький.

Над свіжою могилою.

Похорони Івана Стецика, возного редакції „Діла", що відбулись дня 9-го ц. м., зібрали великий гурт знайомих Покійного з усіх клас львівського громадянства. Ця численна присутність осіб, які вважали своїм обовязком віддати останню послугу симпатичній людині кристального характеру, є доказом, що навіть людина на дуже невиднім місці у суспільности може звернути на себе увагу рідкими прикметами своєї вдачі та довголітньою совісною працею. Про прикмети характеру Покійного говорив над гробом у зворушаюче-ширій промові о. Дамян Лопатинський. Пок. І. Стецик, попавши як молода людина у Львів зовсім випадково на скромне становище возного редакції „Діла", лишився на цій посаді аж до самої смерти, виконуючи свої обовязки майже до останньої хвилини, коли недуга звалила його з ніг. Він був не бездушним функціонарем, що виконує машинально свою роботу, а стежив пильно за розвитком інституції, в якій працював, тішився її успіхами і сумував з її невдачами. По змозі своїх сил він брав участь у розбудженні освітньо-національного руху серед працюючої верстви нашого львівського населення і був одним з найдіяльніших членів-основників Тов. українських слуг „Сила", де був довгий час заступником голови. Своєю важкою будденною працею зумів пок. І. Стецик виховати кілька дітей, які вивів у люде, усіх на кращі суспільні становища.

У похоронах узяло участь трьох священників: о. Д. Лопатинський, о. Галянт і о. Каштанюк.

ОПОВІСТКИ.

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:
Четвер 11.XI. Збораж.
Пятниця 12.XI. Теребовля. 2—2

Курси І. гафтярства, коронкарства й батику і малювання „relief" **ІІ. трикотарства, IV ручного тканя** модних матерій на светери, плащі, шалі, устроює Стефанія Шмігельська вул. Корнякта 1/II пов. Зголошення, інформації від год. 3—4 попол. 885 2—2

Виклад д-ра Дмитра Донцова. Дня 14. листопада ц. р. в годині 6-ій вечером відбудеться у салі „Академічного Дому" відчит д-ра Д. Донцова на тему: „Що таке інтеграціоналізм?" Вступ від особи 50 сот.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

60 сот. коштує одна ложечка до чорної кави з хінського срібла у Мандля вул. Коперника 14. Проти кіна Коперник. 681 8—?

ПОТРІБНА інтелігентна сирота до помочи, до всього. Зголоситись з условями негайно до Адміністрації „Діла" під „Село". 880 2—2

В ЯРЕМЧУ, в дуже гарнім положенню ¼ моргова парцеля на продаж. Д-р Янович — Станиславів. 884 2—3

ВАСИЛЬ ХОДОРОВСЬКИЙ, ур. в Дидківцях 1891 року замешкалий в Шершеніцях пов. Чортків, уневажнює загублену військову книжку П. К. О. Чортків. 883 2—3

КОНКУРС на посаду управителя 5-тк клясової народної школи УПТ-ва в Долині для учителя з кваліфікаційним патентом. Подання вносити негайно до Головної Управи „Рідної Школи" у Львові. 879 3—3

АДВОКАТ д-р Стадник Микола в Козові прийме концепієнта. Посадя до обняття негайно. 800 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

УСТАВ БОГОСЛУЖЕНЬ
на р. 1927.
о. О. Горчинського
накладом свящ. коопер.
„ВЛАСНА ДОПОМОГА"
вже появився і висилається по ціні 3·00 зол
Наклад Устава невелнкий. При спішних замовленнях може його не стати! Тому проситься П. Т. Духовенство о негайні замовлення на адресу:
Коопер. **„Власна Допомога",**
Львів, вул. Корнякта 1/II.
Чекове конто: Варшава 153,299.
886 1—2

НЕДУГИ ЛЕГЕНІВ
Чахотка легенів, є первлиша і що року, не роблячи ріжниці в віді, серед роду і стану, косить мільони людей.
При поборюванню грудних недуг бронхіту, впертого кашлю і т. п. приписують лікарі
„BALSAM THIOCOLAN AGE"
який улекшує виділюваннюся флєгмі, скріпляє організм і самопочуття недужого, збільшує вагу тіла і усуває кашель.
„Balsam Thiocolan Age" (з марк. Когут)
Рес. Мін. Публич. Здор. Чч. 294 і 295.
728 б) **продають Аптики.** 9—24

Загальні Збори
буросового Кружка ім. Нардинала С. Сембратовича
відбудуться дня 21. листопада 1926. о год. 4-тій по пол. в домівці бурси при вул. С. Хшановської ч. 9. із звичайним порядком дня.
889 1—1 **Старшина.**

Звичайні Загальні Збори
Кружка У. П. Т-ва „Рідна Школа" в Рогатині, відбудуться в суботу, дня 13. листопада 1926 р. о год. 1 пополудні в кімнатах української гімназії в Рогатині з таким порядком нарад:
1) Відкриття загальних зборів. 2) Відчитання протоколу з попередніх загальних зборів. 3) Звіт уступаючої Старшини і управителя школи за шкільний рік 1925/26 а то: а) голови, б) секретаря, в) скарбника, г) управителя гімназії, д) управителя народньої школи. 4) Звіт контрольної комісії і уділення абсолюторії. 5) Вибір нової Старшини і контрольної комісії. 6) Вибір відпоручників на загальний зїзд УПТ-а у Львові. 7) Зміна статута. 8) Внески і запити.
За Старшину Кружка УПТ-а „Рідна Школа" в Рогатині:
о. Ст. Городецький голова — *М. Когут* за секр.
881 2—3

Вже продаються: **В. Липинського:**
„Листи до братів хліборобів"
(628 сторінок друку) по зол. 9·—.
Книгарня Наукового Товариства ім. Шевченка,
1-2 **Львів, Ринок ч. 10.** 891

Вже вийшла друком „Рідної Школи" і продається у всіх книгарнях
ОМЕЛЯНА ТЕРЛЕЦЬКОГО 875 2—3
ЕЛЄМЕНТАРНА ҐЕОҐРАФІЯ
для І. кл. середніх і 5. кл. всенародніх шкіл.
:: :: **Ціна примірника 2·80 зол.** :: ::
Головний Склад в Книгарні „Рідної Школи", Львів, Руська 3.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 252 (10.929). Львів, субота 13. листопада 1926. Рік XLIV
Pocztowa opłatę zapłacone ryczałtem.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудням. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 6·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Белъгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

ПОС. в опозиції до уряду Пілсудського.

Комунікат центрального виконавчого комітету ППС. — Пяст переводить ревізію своєї програми. — Проти драконського пресового декрету.

Варшава, 11. листопада 1926.

ППС. видала такий комунікат:

Дня 11. ц. м. відбулося засідання центрального виконавчого комітету ППС., як також комісії центральних професійних союзів і представників центральних організацій шахтярів, залізничників, металівців і робітників инших професій.

Конференція ухвалила спільноту політичних і професійних організацій в боротьбі за робітничі інтереси. Дальше протиставилася спробам розділення організацій національних від організацій політичних і сконкретизувала низку постулятів під адресою уряду. Конференція стверднла, що становище уряду під оглядом суспільно-господарським є повним переходом його на платформу капіталістично-банкової і великопоміщицької політики й візвала робітничу клясу до боротьби з урядом за свої права й інтереси.

Конференція приняла до затверджуючого відома ухвалу центр. вик. комітету щодо опозиції ППС. супроти уряду.

Для реалізації ухвал цієї конференції відбудеться в найближчих днях нова конференція.

Зачувати, що на томуж засіданні ухвалено відкликати пос. Моравчевського в уряду.

З клюбу Пяста повідомляють, що на конгресі людової партії в Кракові розглядатиметься ревізія дотеперішньої програми Пяста. Головний реферат виголосить не пос. Вітос, як було вже оголошено, а д-р Кернік. Віцемарш. Дембський виголосить реферат про політичну ситуацію.

Проти драконського пресового розпорядку виступає різко вся тутешня преса. Сьогодні помістили гострі статті-протести в цій справі „Глос Правди" (адв. Пасхальський) і „Роботнік" (пос. Ліберман), а дальше „Пшегльонд Вєчорни" і „Курєр Варшавскі". Автор статті в „Кур. Варш." підчеркує, що для правника загалом незрозуміло, нащо було кувати нову зброю, коли дотеперішні пресові закони вистарчають аж надто.

В тій справі приходять щодня нові протести від синдикатів польських журналістів з ріжних міст. Кореспонденти закордонних часописів у Варшаві поробили заходи, щоб одержати інтерпретацію того декрету в тому змислі, що він не може торкатися кореспондентів закордонної преси.

Довіря для німецького уряду. — Причина димісії ґен. Зекта.

Берлін, 11. листопада 1926.

На вчорашнім пленарнім засіданні райхстагу внесення комуністів і гітлерівців про висловлення заяви недовіря для уряду відкинено більшістю голосів урядової коаліції і соціялістів. Німецькі націоналісти не брали участи в голосуванні. Полагоджено домагання комуністів, щоби райхстаг розглянув ухвалені соц. комісією внесення про сусп. опіку над безробітними. Мін. райхсвери Геслєр пояснював причини димісії ґен. Зекта. Безпосередньою причиною димісії була згода райхсвери на часове приняття до райхсвери найстаршого кронпринцового сина. То було недопустиме передовсім з політичних причин, бо противиться офіціяльним заявам уряду. Не повинно було бути нелєгальної рекрутації; передовсім в часі боротьби за скасування військової контролі. Ген. Зект приняв відповідальність за своє поступування.

Загальний військовий обовязок в Злуч. Державах?

Льондон, 11, листопада 1926.

З Канзас Сіти повідомляють: Президент Кулідж у промові зазначив, що приступлення Злучених Держав до міжнароднього трибуналу справедливости залежить від становища инших заінтересованих держав. Програма уряду в разі нової війни передбачуватиме загальний військовий обовязок і чинитьбу національних богацтв. Уряд, бажаючи зменшити горячку збройонь, головно морських, готов у цій справі поробити всякі можливі уступки.

Стріча турецького міністра з Чічеріном.

Відень, 11. листопада 1926.

З Ангори повідомляють: Міністр закордонних справ Тевфік Руді бей виїхав на кружляку „Гамідже" до Одеси. Міністр їде, щоби здійснити віддавна приготовлюваний плян стрічі з Чічеріном. Обох крім цього лучать взаємини особистої приязни. В турецьких політичних колах кажуть, що наради в Одесі між Тевфіком Руді беєм і Чічеріном зміряють до заключення збірного пакту східних народів.

Розвязання партій і товариств в Італії.

Рим, 11. листопада 1926.

У виконанні постанов нового закону про публичну безпеку занято і позачинювано мин. ночі льокалі протифашистівських партій і товариств, які розвязано на основі тогож закону. Переведено безчисленні резізії. Льокалі тих товариств і партій віддадуть на приватні мешкання. Таким чином в Італії запанувала всевладно диктатура одної фашистівської партії.

Шеф італійського ґен. штабу в Бесарабії.

Відень, 11. листопада 1926.

З Букарешту повідомляють: Шеф італійського ген. штабу Бадольо, який тепер обіздить Бесарабію, виголосив у Кишеневі тост, якого зміст викликав сензацію. Бадольо сказав м. ін.: „Брати, коли колинебудь настане грізна хвиля для Румунії, по вашому боці стане марш. Бадольо". В політичних колах уважають цю промову заповідю італійсько-румунської військової конвенції, тимбільше, що промову виголошено в Бесарабії.

Демарш Швайцарії.

Париж, 11. листопада 1926.

„Матен" повідомляє з Женеви, що швайцарська союзна рада ухвалила вислати до італійського уряду демарш у справі арештування в Римі двох швайцарських залізничників, у яких при ревізії найдено ножі військового типу.

Відгомін шпіонської афери в Чехословаччині.

Прага, 11. листопада 1926.

Шеф консулярного відділу більшовицької місії Димов, замішаний у шпіонську аферу, виїхав відси нечайно в незнанім напрямку. Стверджено, що визначні чеські комуністи вдержували взаємини з тутешньою більшовицькою місією і посередничили в шпіонажі. Тут мають перевести численні арештування.

Розвязання мадярського Нац. Зібрання.

Будапешт, 11. листопада 1926.

Премієр Бетлєн заявив, що Національне Зібрання є на передодні розвязання. Опозиція приняла цю заяву довготрегалим криком. Розвязання палати слід сподіватися в пятницю або суботу, а розписання нових виборів між 12. і 18. грудня.

Вислід виборів у Греції.

Відень, 11. листопада 1926.

Атенське міністерство внутр. справ оголосило урядові дати про вислід виборів до Нац. Зібрання. Республиканці одержали 18 мандатів, унія республиканська Папанастазія 165, народовці Тсалдаріса і Демердзіса 65, либерали Матаксаса 47, комуністи 7, инші групи 2.

Поміч СРСР. для анґлійських шахтярів.

Льондон, 11. листопада 1926.

Відповідаючи в палаті громад на запити, міністр внутрішніх справ заявив, що по його інформаціям із СРСР. приспано 1,087.000 фунтів штерлінгів на поміч для шахтярів. Міністр додав, що має відомости, що більшовицька контрибуція для анґлійських шахтярів була подекуди обовязкова.

Конфлікт в анґл. вугляному промислі. — Криза уряду?

Льондон, 11. листопада 1926.

Наслідком опозиції власників копалень проти запропонованого урядом компромісу конфлікт в угляному промислі тревае дальше. Провідники великого анґл. промислу противляться теж мировому нар. судові. Побоюються, що трудноші, які все збільшуються, потягнуть за собою кризу уряду.

Біржа.

Гроші.

Тенденція легко знижкова. Оборот середній. Американський доляр 9·01—9·01·50, канадійський доляр 8·95·50—8·96, чеські корони 0·26·00—0·26·33, леї 0·04·00—0·04·50, франки французькі 0·27·00—0·27·50, франки швайцарські 1·72—1·75, фунти штерлінги 43·20—43·50.

Золото: 20 австр. корон 36·00—36·50, 20 фр. франків 33·50—33·80, 20 нім. марок 42·40—42·50, 10 рублів 40·00—40·50.

Срібло: австр. корона 0·31—0·63, 5 австр. корон 3·30—3·40, австр. фльорен 1·65—1·70, рубель рос. 2·65—2·70, копійки за рубель 1·32—1·30.

Ґазетний ювилей.

Львів, 12. листопада 1926.

На Радянській Україні святкували на днях 150-літній ювилей появи газети на українських землях. Якраз 150 літ тому назад (1776) появилася у Львові французькою мовою „Gazette de Léopol", що ставила своєю метою обслугування української землі. Ясно, що та газета обслуговала виключно потреби шляхетської верстви. Одначе, поминаючи характер і мову тієї газети, годиться ствердити, що перша газета як і значно передтим друк, зявилася на західно-українській території і вона є родоначальником преси на Україні.

З початком XIX. ст. зявляються також на Наддніпрянській Україні періодичні газетні видання. В 1809 р. починає появлятися в Одесі—так сказатиб—торговельний тижневик „Прейс-курант приходящим в Одесу... и исходящим товарам", якого завданням була реєстрація крамів. Три роки пізніше бере ініціятиву в тій справі Харків, видаючи в 1812 р. „Харьковскій Еженедѣльникъ".

Преса, що під кінець XVIII. і з початком XIX. ст. почала зявлятися на Україні, видавалася мовою пануючих верств, а саме на заході французькою та німецькою і польською („Lemberger Zeitung"—„Gazeta Lwowska"), а на сході російською.

Перші десятиліття XIX. ст. визначаються у нас зпочатку першими проблесками, а опісля й постійною кристалізацією літературно-культурної, а згодом і громадсько-політичної думки. Ту добу визначує поява в Наддністрянщині і Наддніпрянщині книжкових видань: журналів (харківський „Украинскій Вѣстникъ"), альманахів, збірників та поодиноких літературних творів.

Першою українською політичною газетою, що появилася в 1848 р. на українських землях, була львівська „Зоря Галицкая", що 15. травня 1848 р. у відозві до народу проголосила єдність українського народу: „Ми, Русини Галицькі, належимо до великого руського народу, котрий одним говорить язиком і 15 мілионів виносить, з котрого півтретя міліона Землю Галицьку замешкує".

Поворот абсолютизму в Австрії, повільний прихід до влади польської шляхти і зневіра у верхах тодішнього українського громадянства ввели значне замішання серед української інтеліґенції. „Зоря Галицкая", ставши в 60-тих роках „листом повременним, посвященним літературному общеполезному і забавному чтенію", почала втрачати свою первісну ясну національну програму, а вкінці (1856 р.) припинила свою появу. В рр. 1857—1860 на західно-українських землях не було ні одного українського, громадського органу, крім урядового „Вѣстника" (що почав виходити у Відні 1850 р. під назвою „Вѣстникъ для Русинобъ австрійской державы"). Аж 1861 р. почало виходити у Львові під редакцією Богдана Дідицького „Слово" (1861—1887), який початково оборонював самостійність і єдність української нації, а опісля пішов крутими шляхами „русскаго единства", посуваючись аж до заперечення істнування українського народу. Та поруч з каламутною „стихією" національно-культурного і всякого иншого москво-

фільства починає все живіше бити чисте джерело української національної свідомости, починає кристалізуватися новітнє українство („Вечерниці" — 1862—3, „Мета" — 1863—4, „Нива" — 1863, „Правда" — 1867—70 і 1872—78.

Справжню популярну пресу започаткував у Галичині 1871 року о. Іван Наумович, починаючи видавати в Коломиї „Науку". За ним пішов 1879 р. проф. Юліян Романчук, видаючи „Батьківщину", яка здобула собі широкий розголос і вдячне приняття в широких народніх масах.

Переломовим моментом в житті української преси на вахідно-українських землях був поява 1880 р. „Діла" під редакцією Володимира Барвінського, яке стало трибуною української національно-політичної думки. Опісля прийшли 90-ті роки, заснування радикальної і соціяльно-демократичної партії та реорганізація національно-демократичної. Українська преса всіх родів і напрямків розлилася широко, захоплюючи в русло національно політичних і соціяльних кличів якнайширші кола українського громадянства, стаючи трибуною не лише західної вітки українського народу, але всього українства від Сяну по Кавказ.

Тоді, як в умовах австрійського конституційного життя на Наддністрянщині поволі, але постійно відбувався процес розвитку української преси, на Наддніпрянщині під чоботом категоричного „не било, нет і бить не может" — вже не розвиток, але яке-небудь існування української преси було припинене. Правда, в другій половині XIX. ст. почала й на території Наддніпрянщини зростати преса. Але що то була за преса, яка її мета і призначення? Думаємо, що про це наглядно свідчитимуть самі назви газет, як напр.: „Кіевскій Курьеръ", „Епарх. Вѣдомости", „Листокъ объявленій", „Полицейскій Листокъ", „Справочникъ-указатель"," „Губерн. Вѣдомости", „Кіевлянинъ" то-що.

Українська преса, поминаючи деякі українські газети в російській мові, зявилася аж 1905 р., коли наслідком першої російської революція розкайданилося й українське друковане слово. Рік 1905 треба вважати початком істнування справжньої української преси. Українське друковане слово, вирвавшись на волю в огні революції, вже не подалося. Ніякі кари, арешти, царські часильства його не зломили, не припинили його росту.

Першою українською газетою на Наддніпрянщині, що зявилася 1905 р., був лубенський „Хлібороб" М. Шемета. Опісля повстала в Київі „Громадська Думка", а коли її закрито, то її місце заняла „Рада". Рік 1906 дав уже 26 органів української політичної думки на Великій Україні. Великий удар наніс українській пресі на Наддніпрянщині 1914 рік. З вибухом світової війни заборонено видавати всі українські пресові органи. Але вже в 1915 р. відживає українська газета, хоч і нелегально („Боротьба", „Зоря"). Революція 1917 р. приносить зі собою буйний розріст української преси, яка губиться в нетрях громадянської війни та впадає під ударами більшовизму, який проголошує пресову монополію виключно для комуністичної преси. Побіда більшовизму є рівнозначна із загином не лише свободи, але взагалі істнування української некомуністичної преси. (Під цю хвилю 1926 рік) на Рад. Україні істнує 53 українських монопольних газет на всіх 102 (з того є 40 російською мовою, а решта жидівською, польською, молдавською, болгарською і німецькою).

Українська преса на західно-українських землях, видержавши відважно всі удари 1918—1922 рр., не вийшла зі своїх позиций, не піддалася, не понизила свого прапору, хоч потерпіла великі втрати — як щодо кількости й обсму, так і щодо свого поширення. Українська преса на західно-українських землях, позбавлена свободи рухів, переслідувана, конфіскована, гноблена, просто загрожена в своїому істнуванні останнім декретом президента польської держави, з великими труднощами переносить на собі довгу, може вже занадто довгу добу лихоліття. Та всі ці удари і труднощі не булиб такі страшні, якби українське громадянство мало позитиване зрозуміння ролі і значіння преси, якби та преса найшла загальну підтримку, яка далаб їй спромогу розвитку. А так, як тепер маються справи, то справді стидно признатися, що тираж всіх українських газет під Польщею не перевищує 50 тисяч примірників. Яка в тому є доля нашого єдиного щоденника, — теж стидно признаватися, хоч щоденно доводиться нам чути вислови невдоволення із-за невеличкого обєму газети, що не дає змоги присвятити більшу увагу всім ділянкам нашого життя. А миж прецінь величаємося, що нас сім міліонів! А тимчасом тільки кожний 140-ковий Українець має українську газету, а тільки що пятий або що шестий зрілий і сяк-так матеріяльно угрунтований український інтелігент має єдиний український щоденник, орган усіх Українців в Европі по цьому боці рижського кордону. Це гірка правда, але правда! Пятнацятьтисяч українських інтелігентів у самій Галичині не має українського щоденника. Якіж претенсії в такому випадку можна виставляти до нього?

Тоді, як на західно-українських землях наша преса переходить важку крізу, як н. Рад. Україні вона є змонополізована, часто в чужинних руках, — буйний розвиток української преси помічається в Америці (в Злучених Державах і в Канаді). Та — на жаль — той розвиток покищо визначається тільки скількістю, а не якістю.

Газетний ювилей! Як повинні ми його обходити? Очевидно, тільки пропаґандою за поширенням українського друкованого слова, змагаючи до того, щоби не було свідомого Українця, що не був би передплатником української газети.

Проти самоволі.

(Українським соймовим послам до використання).

Адміністраційні власти станиславівського воєвідства роблять перепони у зміні статутів Кружків УПТ. на статути Кружків „Рідної Школи", затверджені львівським воєвідством рескриптом з дня 23. червня 1926 р. ч. Б. П. 8405/6.

Річ ма̀ється так: Головна Управа „Рідної Школи", одержавши від львівського воєвідства повищий дозвіл зміни статуту, повідомила про це всі воєвідства із зазначенням, що вичислені в зголошенні Кружки УПТ. на области дотичного воєвідства будуть уживати статуту „Рідної Школи". Станиславівське воєвідство не приняло до відома того сумаричного зголошення і рескриптом з дня 28. серпня 1926 р. ч. Б. II. 8933 ex 1926 зажадало, щоб Головна Управа „Рідної Школи" за кождий Кружок внесла окреме зголошення з долученням 5-ти примірників зміненого статуту. Головна Управа „Рідної Школи" згідно з тим рескриптом внесла письмом з дня 3. вересня 1926 р. до станиславівського воєвідства 110 зголошень за кождий Кружок зокрема і долучила до кождого зголошення по 5 примірників статутів.

Тимчасом стався ось такий факт: Державна поліція в складі старшого постерунку Святковського і постерункових Алямурка і Лепшого перевела дня 3. жовтня 1926 р. ревізію в Кружку УПТ. в Мишині печеніжинського повіту і вразі зі всіми документами Кружка забрала також дозвіл станиславівського воєвідства з дня 5. січня 1926 р. в українськ му тексті ч. Б. II. 2664/25, а в польському тексті L. B. P. 4168 ex 1925 на отворення тогож Кружка. Після того Кружок у Мишині одержав зі староства в Печеніжині таке письмо:

„Z pismem w Rzeczach L. 154—2/26. rescriptu 3/IX. 1926. Do koła Ochotniczego stowarzyszenia pedagog. do spr. Rady Przemysłowej czego w Mszanie Wielkiej w powiecie Województwa z 27/IX. 1926. L. B. P.15963 wzywam do podania mi oryginalnego, względnie uwierzytelnionego odpisu reskryptu Władzy administracyjnej II. inst., którym statut tamt. Koła, mający obecnie uledz zmianie, został przyjęty do zatwierdzającej wiadomości. — Zarazem zwracam uwagę na to, że odnośnie do podania o zmianę statutu do Województwa wniesionego bieg terminu przepisanego w §. 6. ustawy o stowarzyszeniach z 15. listopada 1867 r. Dz. U. R. P. Nr. 134 rozpoc nie się dopiero po wykonaniu niniejszego reskryptu. Starosta: Tyszkowski m. p."

Як бачимо — староство вимагає від Кружка неможливих річей. Бо чейже годі предложити рескрипт, який — чи не з поручення того староства — забрала поліція!

Та без огляду на те — домагання печеніжинського староства, згл. станиславівського воєвідства, є профізаконне. Закон з 15. листопада 1867 р. Б. З. д. ч. 134 не передбачає обовязку предкладати при зміні статуту текст рішення адміністраційної влади II. інстанції в оригіналі чи в удостовіреному відписі, а це тим більше, що на основі цьогож закону Кружки не обовязані ждати на дозвіл адміністраційної влади, а в місяць після внесеного зголошення можуть на випадок незаборони без ніякого дозволу скликати І. установчі загальні збори, та розпочати статутову діяльність. З того Кружки дуже часто користають, отже дотичного дозволу не потребують мати і фактично його не мають. Зрештою і самож станиславівське воєвідство у вище згаданому своїому рескрипті з дня 28. серпня 1926. ч. Б. П. 8933 ex 1926, не ставило до Головної Управи „Рідної Школи" такого протизаконного домагання. А текст евентуального дозволу повинен чейже бути й між актами самогож станиславівського воєвідства, яке його видало, а також між актами дотичного староства, яке його інтимувало.

Очевидно — Кружок УПТ. в Мишині переслав печеніжинському старосту відповідне вияснення цілої справи і вказав безпідставність жадання.

Як зачуваємо, подібні незаконні домагання наспіли й до инших Кружків станиславівського воєвідства, як напр. в Городенці, Стрию, Богородчанах і т. д.

При цій нагоді звертаємо увагу, що як староство в Печеніжині, так і инші староства, виготовляючи дотичні письма до Кружків виключно в польській мові — нарушують язиковий закон з дня 31. липня 1924 р., на основі котрого на українські письма обовязані відповідати в українській мові.

Тому звертаємо увагу українських послів у варшавському соймі на цю справу і прохаємо в парляментарній дорозі подбати про укорочення самоволі воєвідських та старостинських кацикіз.

Відгуки і замітки.

Оборона Петровського перед сепаратизмом та антисемітизмом.

В европейській пресі, особливо жидівській і жидофільській, в останньому часі все частіше почали зявлятися вістки про зріст політичного сепаратизму на Рад. Україні, який йде в парі зі зростом антисемітизму. Російсько-емігрантська преса на чолі з жидофільським берлінським „Рул-ем" почала вже обвинувачувати в сепаратистичних нахилах навіть голову ВУЦВК-у (всеукраїнського старосту) Петровського. Говориться про те, що ніби то Харків, користаючи із невзгодин у Москві, стає все більш агресивний, перестаючи респектувати Москву; що ніби Петровський потурає сепаратистичним змаганням, а навіть сам збуджує їх на Україні; що аж на домагання Шлихтера понехано в Харкові сепаратистичну політику.

Обороною Петровського займається у львівській „Раді" (ч. 82 з 11. ц. м.) в статті „Петровський сепаратист" Наддніпрянець (псевдонім укр. українського публіциста, що постійно живе у Відні). Стаття Наддніпряна належить без сумніву до найцікавіших статтей цього анемічного органу і мабуть тому остемпльовано її даткою додатком: „Стаття надіслана".

„На всякий випадок — пише Наддніпрянець — ці вістки свідчать, що між Харковом і Москвою, а скорше між безоглядними москвофілами і невинними автономістами істнують якісь непорозуміння та що в центрі цих непорозумінь стоїть „всеукраїнський староста" Петровський. Розмови про якийсь політичний сепаратизм більшовицького Харкова і зособи Петровського, не абсурд. Петровський є старим російським есдеком-більшовиком, вихованим в російському „інтернаціональному" дусі. Видно, що „сепаратизм" Петровського має якусь иншу, не національно-політичну підставу.

Здається нам, що видержаний і толерантний Петровський зробив якийсь спересний промах у жидівській справі і наразився на невдоволення „госпаци" та попав у неласку властивого „намісника" України, секретаря КП(б)У Кагановича, по національности Жида, і його жидівських та християнських прибічників".

Яким же чином попав Петровський у неласку? Мабуть тим, що своєю енунціяцією про жидівську кольонізацію не вдоволив Жидів. А це дає вже повну основу проголосити його сепаратистом, щоби настроїти проти нього Москву. Вістки про „сепаратизм" завзято розголошує берлінський „Руль", орган, що по духові є наскрізь жидівською націоналістичною газетою. Комуністів жидівської національности: Троцького, Каменєва, Сокольнікова, Зіновєва й ин. величає він просто геніями, а більшовиків-християн лає на всі заставки непутящими людьми і нездарами (так напр. Сталін — недоук, Риков — пяниця і т. и.). Антисемітизмом пояснюється боротьбу проти опозиції в компартії, тому що на її чолі стоять Жиди Троцький і Зіновєв, а артійну більшість репрезентують християне під проводом Сталіна. Вже сам факт, що Сталін став на шляху незаспокоєних амбіцій Троцького і тов., є вповні вистарчаючим, щоби його проголосити антисемітом, дискредитуючи його в очах жидівського і жидівствуючого світа.

„Тепер часопис, інспірований Жидами-більшовиками і жидівськими „спецами", вибрав собі нову жертву, причепився до Петровського. А що Петровського скорше можна здискредитувати сепаратизмом, з яким по жидівській теорії неорозривно лучиться антисемітизм і погромництво, то ніхто антисемітизм „всеукраїнського старости" згадується тільки здалека. Головний же натиск кладеться на сепаратизм, бо він (сепаратизм), будучи огидним для Жидів, одночасно не є приємним і для Москалів.

Так Жиди борються з немилими собі людьми. І таку методу боротьби уважають вершком людяности і культурности!

Ось так, здається нам, представляється справа із „сепаратизмом" Петровського.

А крім того не є виключене, що Петровський, не остав поза впливом пробудженої української національної стихії і обрів своє власне національне лице. А побачивши, як на практиці виглядає російський „інтернаціоналізм", почав маркувати особливости України в більшій мірі, ніж це випадає членові Всесоюзної комуністичної партії, ніж це може бути погоджене з російським „самоопределением вплоть до отделения".

В Харкові дійсно зростають автономістичні тенденції, передовсім в области господарській. В Харкові невдоволені з московського централізму, речниками якого є тут здебільшого Жиди, і домагаються для України певної свободи рухів у відбудові економічного життя. Але до політичного сепаратизму ще далеко.

Політичний сепаратизм видумують і нам Москву дякують головним чином Жиди, стараючись цим заслужити ласку московських можновладців і зберегти свої позиції, які вони заняли в управлінні і в господарстві України".

Чи ця оборона Петровського перед страшним маревом політичного сепаратизму, себ-то державним самостійництвом, оборона, що є одночасно апольогією „невинного автономізму", і то головно в „господарській области" — йому що поможе, чи здійме з нього клеймо сепаратизму й антисемітизму, важко передбачити. Але будь-що-будь стаття Наддніпрянця є справді цікава, гідна уваги і памяти.

Радянська Україна.

За порушення декрету про українізацію.

27-го жовтня харківський окрсуд розглянув справу директора Велозаводу ім. Петровського-Сахна, що притягався як обвинуваченик за 100 арт. кримінального кодексу (перекручення влади). Сахна притягнено до судової відповідальности за порушення декрету про українізацію — він прийняв на роботу до контори Велозаводу 4-х рахівників, зовсім не знайомих з українською мовою. Харківський окрсуд визнав провину Сахна за доведену і

арисудив його до позбавлення волі із суворою ізоляцією на час 1 року. Але беручи на увагу певну судимість засудженого, а також його соціяльний стан, окрсуд визнав за можливе прикласти до нього умовне засудження з іспитовим річницем до 3 років. Цей процес перший з цілої низки подібних йому, що їх перевести має харківський окрсуд. Такі справи порушує центральна комісія українізації, що, перевіряючи знання співробітників щодо української мови, в богатьох установах зустрічається з фактом, що адміністрація приймає на посаду співробітників, які не володіють українською мовою.

Нові курси українознавства.

Практика роботи харківських державних курсів української мови показала, що потреба в них дуже велика. На курси, що їх спочатку розраховувалося на 250 осіб, Окрнаросвіта одержала силу заяв з проханням поширити курси, або відкрити відповідні нові. Тому виникла думка зорганізувати філії цих курсів у окремих районах міста. Так уже відкрито філію на Пушкинській вул., де вчиться 320 осіб. З 1-го листопада відкрито такі філії в Плеханівському районі і в Холодногорському районі, кожна на 320 слухачів. Але цих трьох філій не досить, бо вони не можуть задоволити всіх тих робітників і службовців, що прагнуть гаразд опанувати українську мову та українознавство. Сітку цих філій вирішено поширити. З 10-го листопада філії відкриваться в Івано-Лисогірському районі, на Заїківці і в Новій Баварії, кожна на 110 слухачів. 15 прош. місць по філіях буде заповнено тими робітниками і службовцями Харкова, що одержують малу плату. Їх вчитиметься безплатно.

Боротьба з неписьменністю на Полтавщині.

Минулий рік роботи товариства „Геть неписьменність" дав певні досягнення. Всього в окрузі в 1925—26 році функціонувало 156 осередків товариства, з них на селі 144, в місті 12. Членів у цих осередках було 5.735. Одні з них проводили навчання окремих неписьменних або невеличких груп, инші були прикріплені до пунктів лікнепу і допомогали в роботі школи. За рік в 63 групах індивідуально-групового навчання вчилося 513 душ, у 80 стаціонарних лікпунктах 2.320 душ на селі та 156 по місту. Крім безпосередньої участи в роботі шкіл лікнепу, товариство також допомогало лікпунктам, постачаючи літературу, паливо і т. ин. В наступному році товариство думає провести окружний зїзд. У Полтаві товариство поширює роботу по житлокопах, закладаючи по них осередки та групи ліквідації неписьменності. В 1926—27 році товариство хоче відкрити 60 стаціонарних пунктів, де мають ліквідувати неписьменність 1.800 душ та 198 груп індивідуально-групового навчання, що мають охопити 2.010 душ. Для цього окружне товариство асигнувало для районних товариств 6 тис. карб.

100 нових комплектів шкіл на Проскурівщині.

Цього року на потреби народньої освіти проскурівської округи асигновано 1.076.183 карб. проти 87 тис. карб. минулого року. Відкривається 100 нових комплектів шкіл, а також індустріально-технічна та кустарна промислова школа. По селах будуть відкриті сільсько-господарські школи. Буде кінофікованих 17 сіл та встановлених 5 радіоновок.

Асигнування на електрифікацію.

Українська Економнарада затвердила план електрифікації України. Цей план розподіляється: на збудування 7 районних станцій асигновано 36.3 міл. карб., на збудування 13 комунальних станцій — 9.4 міл. карб. і на сільсько-господарську електрифікацію, яка буде обслуговувати майже 34 тисячі селянських дворів — 1.2 міл. карб. Для електрифікації АМСРР заасигновано 75 тис. карб. з коштів державного буджету. Відзначаючи деякі досягнення в організації електрифікації України, Економнарада визнала за потрібне, щоб цього року законодавчі пропозиції в галузі електрифікації та організації органів, які її провадять, одержали закінчені форми, що забезпечувалиб можливість енергійного темпу електрифікації в значно більшій мірі. Укрдержплянові доручено проробити питання про органи керовництва електрифікацією при наркоматах. Доручено також прискорити разом з Наркомземом і Наркомвнусправ остаточне опрацювання 5-річного плану електрифікації України.

По широкому світі.

Кара смерти в Італії. Палата депутованих приняла проект закону про оборону держави, який передбачує кару смерти в ріжних випадках. Закон приняли в поіменнім голосуванні 346 голосами. Проти голосувало лише 12 лібералів Джіолітія. За карою смерти голосував м. ин. Саляндра. В тексті проекту закону скреслено уступ, на основі якого „італійських горожан, або тих, що допустилися поза кордонами краю злочинів, переданих в отсім законі, мається карати на основі отсього закону і судити в італійськім королівстві, хочби їх уже судили поза кордонами краю".

128 послів позбавлено мандатів. Як повідомляють часописи з Риму, позбавлено в Італії мандатів 128 послів. Належать вони до партій: комуністичної, соціялістичної, республиканської, пополярі і демократичної. Партії ці творять т. зв. авентинську опозицію.

Криза уряду в Німеччині. Засідання суспільно-політичної комісії райхстагу закінчилося конфліктом між урядом і опозицією. Більшість комісії (нім. націонали, соц.-демократи, комуністи і Гітлерівці) відкинула програму уряду про надзв. поміч безробітним, зате опозиція приняла внесення комуністів у справі скасування всіх постанов, які зменшують запомоги і в справі виплати запомог без речинцевих обмежень. Предст. центру Адре заявив, що його партія не візьме участи в дальших нарадах комісії, доки не виясниться становище парл. більшости. Нім. народовці прилучилися до тої заяви. Крок цей є вступом до кризи уряду. На плєнарнім засіданні райхстагу мають запасти ухвали, як усунути кризу.

По смерти В. Гнатюка.

Заяви співчуття для Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові.

Подаємо останній жмут кондоленційних телєграм і писем, що насипли після смерти Володимира Гнатюка до Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові як від рідних наукових установ, так і численних приватних осіб. Ці щирі заяви спочуття, особливо від чужинців, є найкращим доказом, яку велику втрату понесла українська наука зі смертю Вол. Гнатюка.

Крім поданих у нас давніше прислали телєграфічні й письменні заяви спочуття ще такі чужинецькі установи: Югославянська Академія Наук у Загребі, R. Istituto Veneto di Scienze, Lettere ed Arti, Німецьке Т-во для історії Моравії і Шлеська в Брні, університет Коменського у Братиславі, Наукове Т-во в Бремі, Баварська Академія Наук у Мінхені, Schlesische Gesellschaft für Volkskunde у Бреслав, Brandenburgia, Gesellschaft für Heimatkunde und Heimatschutz in der Mark Brandenburg у Берліні, Koninklijke Akademie van Wetenschappen в Амстердамі, Národopisné Oddělení Národního musea у Празі, редакція час. „Slavia" (M. Мурко) в Празі, дек. фільософ. факультету Масарикового університету в Брні, Towarzystwo Ludoznawcze у Львові і ред. етногр. квартальника „Lud", Towarzystwo Naukowe у Львові, Towarzystwo Naukowe у Варшаві, Towarzystwo miłośników historji (варш. відділ Польського Істор. Т-ва), Poznańskie Towarzystwo przyjaciół nauk, Dyrekcja Bibljoteki publicznej i uniwersyteckiej у Вильні й ин.

З українських установ відмітимо ще письменні заяви-спочуття і вислови жалю від Кам'янець-Подільського Інституту Народньої Освіти й науково-дослідної катедри Подільєзнавства (за підписом ректора д-ра Гериновича і проф. ін. Любарського), від Рус. Нар. Проса. Друштва в Руському Кере турі, від Т-ва „Просвіта" у Львові, а крім того від Бібліотеки Інституту Народнього Дому у Львові й Общества ім. Мих. Качковського у Львові. Телєграфічно висловив свій жаль Сенат Української Господарської Академії в Подебрадах (до Т-ва й окремо до рідні).

Крім того прийшло богато телєграм і писем від ріжних громадян, своїх і чужинців. Тут занотуємо телєграму від начальника пресового виділу мін-ва закорд. справ у Варшаві д-ра Гадея Грабовського і письмо проф. д-ра Франтішека Поспішіля з Брна. Позатим прислали спочуття редакція „Хліборобської України" (за підписом Вячеслава Липинського з Райхенав), проф. Дмитро Дорошенко з Берлина, проф. В. Лащенко з Праги й ин.

Окремо висловили своє почуття родині: п. Бохенська (Заболотівці, о. Сосенко (Конюхи), дир. М. Гаврисевич (Львів), д-р Ів. Панкевич (4 Ужгород), інж. Р. Кобринський та ин. На адресу ред. „Літ.-Наук. Вістника" прийшли кондоленції від Української Телєграф. Агенції в Бухаресті, від Українського Жіночого Союзу в ЧСР. (Прага) та від п. Омельченко (Прага).

НОВИНКИ.

— **Анонимний меморіял.** Варшавська „Епока" подає до відома, що волинський воєвода Мех держав від делегатів українського населення трьох повітів Західної Волині основний меморіял. У цьому меморіялі висловлено переконання, що новий воєвода вчше в ву добу оздоровлення суспільно-державного життя і що як речник демократично поступової влади приложить принцип справедливости у відношенні до українського народу, шануючи його національні почування, мову, звичаї, релігію і культурно-економічні потреби. Меморіял стверджує, що дотеперішня адміністрація в особах старостів і їх помічників ініціла всі прояви українського життя, накидаючи українському населенню навіть чужі назви „Русини", „Руских" або „Малоросів". Полиція та суди не повинні стояти на службі партій і повинні ставитись до українського народу як до рівноправного члена Річипосполитої, не вмішуючись у його внутрішнє життя: самоосвіту, у розвиток культурно економічних організацій, церкви, то-що. Тому треба основно змінити політику самоврядування: перевести нові вибори до міських і громадських рад, до повітових соймиків, даючи належні права Українцям. В інституціях самоврядування повинна мати рівноправні права українська мова, а урядовці повинні вміти володіти нею словом і письмом. Всі оголошення влади повинні бути друковані також українською мовою, щоби населення могло їх розуміти. З огляду на голод землі місцевого населення треба припинити військове осадництво та цивільну кольонізацію, а парцеляцію церковних земель залишити до компетенції майбутнього автономічного українського сойму.

Епока" каже, що під цим меморіялом є підписи делегатів українського населення повітів Луцьк, Ковель і Володимир Вол., але не згадує, хто є ці делегати, від яких українських установ, товариств чи організацій, що вислали такі скромні домагання.

— **Музейні знахідки на Радянській Україні.** Окружний Архів знайшов цілу низку документів про гайдамацький рух на Україні в 18. віці. Чимало знайдено документів про Коліївщину—гайдамацький рух 1763 року. Є там чимало допитів учасників цього руху та скарг польських панів до київського генерал-губернатора на гайдамацькі бешкети, та домагань відшкодування за шкоди, заподіяні гайдамацькими нападами. — Дніпропетровський краєвий історико-археольогічний музей, що працює під керовництвом акад. Яворницького, збогатився цілою низкою нових експонатів. — До музею надійшло богато церковних речей з колишніх церков запоріжського козацтва. Серед них—євангелія вагою півтора пуда, велика церковна чаша 18. віку, церковний одяг архиреїв та священиків 18. віку і богато инших. — До музею надійшло також чимало речей кам'яного віку, 4 гармати початку 18. віку, з час в війни з Шведами та 10 кам'яних баб. — За керовництвом акад. Яворницького проводилися розкопки в Перещепинському районі, де знайдено могилу неолітичної доби (кілька тисяч років до нашої ери). Також знайдено земляну посудину та останки похованих.

— **Рабе хроніка.** Річ небувала: циганку, що розтаборилась під Городецькою рогачкою, обікрали два невідомі гості, що прийшли до неї у відвідини; один частував її папіросами з наркотиками, а другий складав у мішок циганські дорогоцінности, спокійний у душі, що вкінці гарні сукні, шаль та золоті прєдмети і так крадені. Друга річ небувала трапилась у сем Сокільники біля Львова: 70-літній селянин Кашуба, діставши серцевої атаки, пролежав без їжі та лікарської помочі 6 днів, а його родина ждала, заки — як сказав лікар — він не збудиться із „сплячки". — Засудили у Львові на місяць вязниці спеціяліста від телєфонічних розмов у чужім імени: молодець Генрик Тайхман замовляв у ріжних крамницях і фірмах буцім-то від воєводи або прокуратора ржи дрібниці і являючись за ними „позичав тимчасово" кілька золотих. Тайхман повторяв свою штуку стільки разів і стільки разів сидів, що мабуть не дасть себе „поправити" і цим разом.

— **Вовки!** Цього року зимою повинна появитись на окрайнах наших земель сила вовків. Воєводи одержали від міністерства внутрішніх справ обіжник, щоби в обороні населення перед вовками видали відповідні розпорядки.

— **Анкета російських еміґрантів.** „Російський ілюстрований журнал", що виходить у Парижі, звернувся до визначних російських політиків, письменників і вчених з анкетою на нелегке питання: „Коли ми вернемось у Росію?" Мілюков, голова рос. конституційно-демократичної партії і редактор „Последних Новостей" відповідає: „Питання, на яке не легко відповісти. Одначе одно можу сказати з певністю: кожний день приближує нас до тої години, коли зможемо покинути чужину і вернемось на стару батьківщину". Ген. Баратов, голова Союзу рос. інвалідів відповідає ще більше певно: „Вернемось тоді, коли покажемо себе гідними цього. Буд чинив завсіди закрита перед людьми, але люде мають сили підготовити майбутні події і стати гідними їх". Відомий письменник Іван Бунін каже: „Не знаю, коли вернемось, але моє серце каже мені: — в початку 1928 р." І так уся анкета. Усі відповіди можна звести до цієї останньої, даної талановитим поетом: — перша половина „Не знаю" є єдина щира та розумна, а друга „серце мені каже" — поетичним зітханням. Се не підповідало хибно в політичних справах не лише поетам, але навіть політикам, — чого доказом, що вони вже стільки разів сподівались швидкого повороту додому і сидять далі на еміґрації.

— **Від чого помер Гудіні?** Кілька днів тому подали ми некролог славного престідітатора Гудіня. Тепер приходять з Америки точніші звістки про причини його смерти. Він поїхав з викладом і з демонстраціями своєї зручности до Торонто. Студентський союз дав в його честь бенкет. Один студент підійшов до нього і дуже чемно спитав: Колиб я вас з усієї сили вдарив у живіт, то ви певно не почули би „його?" — Певно, що ні — відповів з усмішкою Гудіні. Студент спробував. Гудіні на мить скривився, але негайно з повагою факіра всміхнувся. На другий день, поїхавши до Монтреалю почув у

ВІДГУКИ ДНЯ.

Лицем до села.

„Ліпше пізно, як ніколи" — каже наша приповідка, яка рідко коли находить приложення в нашому житті.

Але я таки хочу-ії приложити.

Отже:

Відбувся у Львові „Зїзд режисерів і аматорів театр. мистецтва". (Слово „мистецтва" можна було безпечно заступити словом „гуртків", але це останнє за мало звучне і не таке поважне.)

Та сук не в слові, а в чім иншім, що я постараюсь по змозі сил і інформацій передати. Зїзд уладжувала „Просвіта" і він випав на загал дуже гарно. Прибуло 185 делєгатів, які бажали чогось навчитися, а „Просвіта" мала добру волю їх чогось навчити.

Що залежало від неї, вона зробила як найкраще.

Винаняла салю Лисенка, не поскупивши грошей за винайм. Зорганізувала цикль рефератів на тему театру, з яких навіть деякі відпали. Уладила виставу костюмів, планів сцен, декорацій, приладдя театрального.

Але виставa була дуже скупенька і тут саме цілий сук справи та... нищівного фейлєтону.

„Просвіта" звернулась до наших музеїв: Наук. Тов. ім. Шевченка і Національного з проханням, щоби визичили від себе деякі експонати.

Ця просьба послужила Науковому Товариству до відбуття двох засідань і до... відмовної відповіди. Мовляв, „Просвіта" не дає запоруки, що експонати вернуться і не пропадуть.

Управа Національного Музею теж узяла прохання під розгляд. Розглядала, роздивляла і... відмовила. А щоби хтось не дивувався, то директор Музею дав відчит на тему культурних відносин на Україні, звідкіля недавно повернув. У тому відчиті було виразно сказано, що для освідомлення села витягається з музеїв ріжні експонати, а навіть спроваджується їх з Льондону.

(Галичина, дякувати Богу, не потребує брати собі звідтам прикладу).

Самоперучий середник

пере сам — білить сам — дезінфекує — під ґарантією не нищить білля.

896 1—4

Відмова обидвох музеїв вийде напевно тільки на користь режисерам і аматорам.

Нехай сякий-такий Подоляк, чи Волиняк сам трохи подумає, як виглядає Гуцул, чи виглядав колишній український міщанин. Не треба йому зараз усе під ніс готове пхати. Що Гуцула на Поділлі вберуть у турецьку хламіду з „Невольника", а міщанина в светер котрогось „американа", то ще не велике лихо. За пару десяток літ і ця неточність справиться.

Остає питання ще, чому саме обидва музеї відмовились визначити свої експонати.

Як я вже згадував, — боялися, що пропадуть, а „Просвіта", яка має ледві одну каменицю і якесь там сельце, не дає повної запоруки.

То перше.

А друге ?!...

Маю враження, що справа експонатів викликала непорозуміння. Управи музеїв просто не знали, чи вони мають визичити самі убрання чи разом з манекінами.

Галактіон Чінка.

животі гострий біль і пішов до шпиталю, а тиждень пізніше помер. Студент, що пробував його „непарушність", мав вимкову силу, а Гудині, хоча мав також незвичайне здоровля, був також тільки чоловіком. Він помер, як більшість атлетів та акробатів, — і всіх людей!! — від своєї професії.

— **Кервавий дощ.** З Франції прийшли звістки, що підчас кількох днів непогоди впав у східних Піренеях і в Провансі небувалий дощ: у Піренеях — болотистий, у Провансі — кервавий. У течіях дощу летів пісок чорного та червоного кольору. Такі явища повторились у Франції не вперше. Підчас бурі на Сагарі пісок летить з вітром сотками кільометрів; від його кольору залежить часто відтінок дощу в краях, куди він долітає. Кровані дощі доходять інколи до великих розмірів. В 1867 р. вони впали на всю південну Італію, в 1907 р. пісковий чорний дощ щось у районі Сена. В 1817 р. кервавий дощ повстав у Франції із пороху, який занесли вітри з південних американських пустинь через Гуяну, Азорські острови, Злучені Держави, південну Італію. Крім піску можуть у дощевій порі примішатись до дощу й інші елементи, які придадуть йому ріжний колір — часть вулканічного попелу, порохи метеоритів або маленьких розсипчатих грибів. Інколи ураган порив'є навіть із ставів жаби й риби, які падуть на голови перелякових людей.. бущім-то з неба.

— **Світова хроніка.** Король Віктор-Емануїл нагородив відомого французького автомобільного фабриканта Андре Сітроена орденом італійської корони за його заслуги в організації експедиції на Сагару. — 15-го ц. м. відкриють у Брюсселі памятник Леопольда II.; король буде на коні в уніформі генерала; памятник зробив недавно померший різьбар Томас Венкот. — У Берліні помер один із впливових провідників німецького синдикалістичного руху Дісман. — Фільософічний факультет гамбурського університету дав титул почесного доктора... переплетчикові, урядовопрацюючому при консерваторськім музею в Берліні за його невтомну, інтелігентну працю при оправі папирусів. — Рекорд швидкости залізничої їзди встановив цими днями поїзд між Шікаго і Бостоном, переїхавши в годині 145 кільом., майже на дві години хутше як найшвидший у світі поспішний поїзд, що їде між Ню-Йорком і Шікаго. — У середновічнім манастирі в Дечани, в Югославії, черці відкрили в печері стареньку церкву вкриту фресками, ще добре збереженими; крім цього найдено там ріжні предмети до відправи богослуження.

— **З кіна.** У кіні „Паляс" іде незвичайно інсценізована американська фільма „Весела вдовичка" на підставі відомої оперетки; у головній ролі славна та чарівна Мае Міррея. Акція відбувається на дворі чорногорського короля і в Парижі. Пєса богата виставою, костюмами і преасселими ситуаціями. — У кіні „Лев" комедія „Гільтайська трійка".

На новий шлях!

Думки з приводу змагань України зі Спартою.

Від директора одної поважної нашої інституції, який здавна цікавиться українським спортовим рухом, дістаємо цих кілька замітох до поміщення в нашому органі. Це перший голос з кругів ширшого українського громадянства в справі відношення українських спортових товариств до таких-же товаристів польських і жидівських. — Редакція.

Не маним себе й не обманюймо, а глянь-но мужно правді в очі: Наш спортовий рух не живе, а нужденно животіє і не може ніяк вийти вже раз з тих самих пелюшок, у яких був ще перед війною. Тоді, коли спортові товариства инших народів на нашій землі поступили сильно вперед, скріпилися і зросли як під оглядом скількости, так і під оглядом якости, то українські спортові клюби ледви клигають і про якийсь поступ у них нема й бесіди. Ми ще далеко перед світовою війною спромоглися на одну-одиноку спортову площу, т. зв. „Український Город" у Львові—і з того часу з місця не рушили. Ні у Львові, ні ніде на провінції! Це просто жахлива картина, що ми в цілому краю здобулися всього на одну спортову площу, коли наші меншости мають їх сотки і з року на рік будують собі нові.. А хіба для нікого нема сумніву, що кожна така площа є важною національною станицею, місцем, де гартуються мязи і воля молодого покоління. А цеж покоління—будучність наці!

Не оправдуймо нічим недільної катастрофальної програпи України Тут уже не можна складати вини на нікого: ні на вітер, ні на сонце, ані — на диво! — досі постійно були проти України, ні на публіку, яка аж надто у великій більшости була по стороні України, ні на суддю п. Бика, який вів свій уряд з тактом і вповні безсторонно. Ні, винні тут і грачі України, і керманичі українського спортового руху, винні й ми всі, що спокійно дивимося весь час на те злидення існування українського спорту під Польщею, а нічим тому не протиділамо.

Бо що нам запрезентувала вибрана українська одинадцятка минулої неділі? Сиру, примітивну гру, яка цікує клюби нижчих кляс, що ведуть нужденне животіння десь на периферіях міста... З винятком 3—4 грачів — усі инші представляють собою незлий спортово, але технічно й тактично зовсім сирий, невишколений матеріял. Вміють відбити мяч, але тільки на-сліпо, не подаючи його зручно своїм; таксамо грають головами, щоб тільки мяч відбити; не біжать на мяч і на противника, а тільки біля них, даючи їм безліч часу вибитися з небезпечної ситуації; а найважніше: не вміють бігати, тому, що не тренують щільно й постійно. В неділю бачили ми таке явище, що в другій половині гри більшість грачів України не могла видержати вже темпа гри і їй зі спокоєм інвалідів чи ветеранів тільки — асистувала.

Про той сором і ті муки, що їх переживала численно зібрана українська публика, говорити не приходиться. Те саме було зрештою і торік підчас змагань України з Гасмонеєю, те саме будемо переживати ще нераз, оскільки не поставимо справи рідного спорту в зовсім инший площині, оскільки не постараємося, аби наші дружини могли змагатися з сильнішими, технічно вишколеними дружинами наших сусідів. Це для мене одиноко розумний і льогічний висновок після нашої катастрафальної програної з нед лі. Це — думаю — ясне кожному, хто тверезо й без засліплення дивиться на справу і бажає рідному спортові можливо якнайкращого розвитку.

Ще одна увага. Чотирьох чи не найкращих грачів України виступає постійно в барвах чужих, не-українських клюбів і бере участь в змаганнях тих клюбів під омофором львівського „Звіонзку пілкі ножней". Отже в чужих барвах і для чужиниць ці грачі можуть змагатися з польськими й жидівськими клюбами, а для свого клюбу і в своїх барвах не сміють! Чи є в тому яка льогіка?

З концертової салі.

Концерт п-ни В. Божайко у Львові.

Сьогорічний концерт нашої пяністки п-ни Володимири Божайко відбувся серед сприятливших обставин, як у попередніх роках. Звичайно її концерт припадав уже на перші дні вересня, а цей речинець, спричинюваний виїздом пяністки до Відня, під ніяким оглядом не був відповідний. Такий висновок виходив би із порівнання з цьогорічним концертом, який відбувся майже два місяці пізніше від минулорічних — в часі, коли наша суспільність після метушні, звязаної з початком шкільного року, почувала себе свобіднішою і майже відчувала потребу якогось поважного концерту. Це й засвідчила вона далеко численнішою присутністю. Мабуть і пяністка почувала себе серед таких обставин далеко краще — й останній виступ її у Львові треба безумовно зачислити до найцінніших наших концертових імпрез.

На доволі обемисту (може навіть за широку програму) складалися, крім обовязкового в цьому році Бетовена (Вальдштайнівська соната), з більших творів: Симфонічні Етюди Шумана та низка зложених чисел, в яких фігурували такі твори, як Баллада g mol Шопена і II. Рапсодія Ліста, що самі про себе могли становити точку. А крім того довші чи коротші мініятури: Мендельсона Прелюд B dur, Шуберта Impromtu f-moll, Брамса Рапсодія n-moll, вальс та кілька етюдів Шопена й In e mezzo Регера.

Коли на попередніх виступах пяністки можна було запримітити до певної міри перевагу більш зовніших засобів у інтерпретації виконуваних нею творів, при чому пяністка, йдучи часто за голосом хвилевого порыву, вераз вихилювалася поза лінію ідеальної пропорціональности виразових засобів (хоча при своїй вродженій музикальности не доводила ніколи до якихсь стилістичних непорозумінь), — то тим разом можна було стверднти, що процес т. зв. „Sturm- und Drang-Periode" у пяністки посунувся значно вперед і переходить у стадію повної консолідації незвичайно високо розвиненої технічної спроможности артистки з її духовими прикметами. Це видно було не тільки по виразистости архітектонічних ліній і поглибленню стилю даних творів, але також по прецизнішому різбленню їх детайлічної краси. Ця рівновага, а через те й повна свобода у вислові помітна була вже з першої точки — Бетовенівської сонати. Одначе чи не найкраще висказалася пяністка в Симфонічних Етюдах Шумана, які ще й нині є для пяністів т. зв. „пробним каменем", ставлячи виконавцеві з технічного боку незвичайно високі вимоги й домагаючись в першу чергу незвичайної музикальности й почуття тонкости в характеристиці тих преріжних внутрішньо-змістових настроїв. Опанувавши знаменито технічну сторону твору, п. Божейко змогла вложити в поодинокі етюди стільки поезії, тепла й питомої шуманівської інтимности, що ми дотепер цього у пяністки не спостерігали. На не менші слова признання заслуговує і виконання значного числа згаданих уже мініятур. Зокремаж слід підчеркнути мистецьке видвигнення ритмічної живучости в прелюдії Мендельсона, схоплення граціозних рис у вальсі та „минутовім" Оеснаг етюді Шопена, бравурне виконання богох етюду a-moll, відповідаюче вповні начерненій Шуманом дещо патріотичній програмі, що прозвав цей твір етюдом „північного вітру", бо в ньому помік квітами кріються канони та глубоко поетичне відтворення темного пастелево-ніжного кольориту Регерівського пейзажу в e-moll. Хоча Ліст уважається „доменою" пяністки, то уміщена як закінчення програми 2-га Рапсодія Ліста становила через баналність музичного змісту подекуди ослаблення мистецького рівня програми. Зате винагородила нас пяністка брилянтним, світлим виконанням „Campanell-i" тогож автора і численними наддатками, як Шуберта-Ліста „Ві.іоіід", граціозною серенадою Грінфельда та Людкевича „Пересторога матери" — до чого змушена була невмовкаючими оплесками.

Публики було доволі, а між нею — що з признанням і вдоволенням треба підчеркнути — був дуже значний відсоток шкільної молоді. Останнім своїм виступом засвідчила пяністка наглядно, що, не зважаючи на здобутий дотепер високий мистецький рівень, вона є на шляху певного, гарного й видатного дальшого розвою.

Василь Барвінський.

ОПОВІСТКИ.

Товаришки з семинаря У. П. Т., у Львові, котрі здали матуру в 1916 році прошу негайно прислати свої адреси в цілі порозуміння щодо товариського Зїзду. Хто знавби адресу Марійки Стецівної або П. Онишкевич, хай долучить до своєї на адресу: Мелянія з Гевків Гевакова, Львів, вул. Чарнецького 26. 894 1-3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

80 СОТ. коштує одна ложечка до чаю з хінського срібла у Мандля, Коперника 14. Проти кіна „Коперник." 681a 8-?

В ЯРЕМЧУ, в дуже гарнім положенню ½ моргова парцеля на продаж. Д-р Янович — Станиславів. 884 3—3

ДОБРОГО шевського челядника на мішану роботу і прикравача зглядно хлопця з початками шиття верхів прийме шевська робітня Україн. Інвалідів — Львів, Софії 25. 897 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

На 16 рат!

ҐРАМОФОНИ

тубові, шафкові, валізкові від **80** зол.

Ґрамофонові плити також в українській мові, найновіші шлягери 2·50 зол.

„СИРЕНА"

ЛЬВІВ

Казимирівська 13.

Приймається грамофони до направи по найдешевших цінах. 877 3—3

На Михайла папіросниці з прав. срібла в найновіших фасонах від 25 зол.

у Мандля, Коперника ч. 14

895 проти кіна Коперник 1-4

KALOTRIX

о. д-ра Теодора Вергуна

одинокий певний середник.

Здержує випадання волосся, спричинює буйний поріст, випале волосся відростає; при довшім ужиттю сивий волос дістає природну краску. Ціна фляшочки 2 і 4 зол. 882 За післяплатою висилає: 2—2

„НАРОДНЯ ТОРГОВЛЯ В СОКАЛІ.

Подяка.

В дні нашого горя, з причини смерти нашого невіджалованого Мужа і Батька, **Івана Стецика**, зложено нам з ріжних сторін богато слів співчуття. Зворушені до глибини, складаємо нашу щиру подяку передовсім Хвальній Дирекції Вид. С-ки „Діло", а зокрема Вп. о. Радникові Д. Лопатинському і Членам Редакції „Діла", Хв. Товариству „Сила" і її голові Вп. о. Каштанюкові, Вп. о. Галянтові, Персоналові Адміністрації, Експедиції і Друкарні „Діла", Членам Хору і Всім, що зволили взяти участь у похоронному обрядові.

Жінка і діти.

Дбайте про своє здоровля

„Швайцарське Гірке Зілля" з маркою „Когут) вживається при **недугах жолудка, кишок, обструкції і жовчевих камінях.**

Швайцарське гірке Зілля є природним лагідним прочищуючим средством, та улекшує функції органів травлення, діє проти надмірного товстіння і побуджує апетит. Продають аптики по зол. 1·30 за коробку. Рес. Мін. Публ. Здор. ч. 400 Ляб. Хем. Фарм.: **А. Гонсецкі і Сни в Варшаві, Пешно 41.** Висилаємо найменше 2 коробки по одержанню зол. 4·30 з присилкою. 728 в) 7—24

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутиком". 26—?

Подяка.

Не маючи змоги подякувати всім науковим та громадським інституціям, своїм та чужим, а також всім громадянам, знайомим та приятелям, що висловили нам своє співчуття з приводу смерти мужа й батька, бл. п. **Володимира Гнатюка** і віддали Йому останню прислугу, складаємо їм цею дорогою нашу найщирішу подяку. Зокрема дякуємо за труд та заходи коло влаштування похоронів: Хв. Виділові Наукового Товариства ім. Шевченка, редакторові Дм. Палієву, п. Вол. Дорошенкові, п. Гр. Дмитрову й п. М. Німцеву та панам М. Іжицькій і О. Роздольській; Преосвященному Епископові о. д-ру Й. Боцянові, о. пралатові Куницькому, о. канонікові Д. Лопатинському, оо. совітникам Д. Садовському, І. Рудовичеві, д-ру Костельникові, О. Уляновичові, Ом. Горчинському та Ст. Василеву за відправу похоронних обрядів; д-ру Ів. Брикові, дпр. М. Галущинському, д-ру Ів. Раковському та артистові-маляреві П. Холодному за прощальні слова та звеличання памяти Покійного; хорові п. радника Купчинського й орхестрі читальні тов. „Просвіта" в Лисиничах, що своїм співом та грою додали урочистости сумному обрядові похоронів. — Особлившу щиру подяку складаємо Вп. лікареві д-ру Іванові Курівцеві за довголітню, незвичайно совісну лікарську опіку, а також горячо дякуємо Вп. лікарям д-ру Ев. Бурачинському та М. Музиці, що в послідним часі недуги Покійного не жаліли для Його своїх сил та трудів, та д-ру Максимонькові за послідню лікарську поміч. 893 1—1

Олена Гнатюкова — жінка; *Ірина, Олександра, Юрій* — діти; *Василь Косаренко-Косаревич* — зять; *Христя* — внука.

Звичайні Загальні Збори

Кружка У. П. Т-ва „Рідна Школа" в Рогатині, відбудуться в суботу, дня 13. листопада 1926 р. о год. 1 пополудні в кімнатах української гімназії в Рогатині з таким порядком нарад:

1) Відкриття загальних зборів. 2) Відчитання протоколу з попередніх загальних зборів. 3) Звіт уступаючої Старшини і управительства за шкільний рік 1925/26 а то: а) голови, б) секретаря, в) скарбника, г) управителя гімназії, д) управителя народньої школи. 4) Звіт контрольної комісії і уділення абсолюторії. 5) Вибір нової Старшини і контрольної комісії. 6) Вибір відпоручників на загальний зїзд УПТ-а у Львові. 7) Зміна статута. 8) Внески і запити.

За Старшину Кружка УПТ-а „Рідна Школа" в Рогатині:

о. Ст. Городецький голова — *И. Когут* за секр.

881 3—3

Ширіть наш часопис!

Вже друкується і до 20. ц. м. буде розіслане П. П. Передпл. і Комісантам

II. ЧИСЛО „Українського Мистецтва" ЗА ЛИСТОПАД

Для устаження висоти накладу просимо усіх, що одержали 1. число, або тих, що не одержавши, хочуть передплачувати наш журнал, найдалі до 15. ц. м. прислати передплату до кінця ц. р. (6 зол.) Тих, що одержавши 1. число не мають заміру передплачувати журналу, просимо ласкаво повернути неушкоджений примірник, або належить за нього (3 зол.). — **Адміністрація „Українського Мистецтва" — Львів, Ринок ч. 10. II. пов.** 2—3

ВАСИЛЬ ХОДОРОВСЬКИЙ, ур. в Давидківцях 1891 року замешкалий в Шершенівцях, пов. Чортків, увеажнює загублену військову книжку П.К.О. Чортків. 883 3—3

Купіть катальог за 1 золотого

892 а переконаєтеся про 1-1

добірні літературні новини

нововідкритої Виложничальні Української Книгарні й Антикварні у Львові — Рутовського 22.

:: **На провінцію щоденно висилка книжок.** ::

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів. Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 253 (10.930) Львів, неділя 14. листопада 1926. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. ощадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 650 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

На передодні отворення сойму й сенату.

Отворить сесію президент Мосцицький. — Експозе мін. скарбу Чеховича. — Димісія авторів драконського декрету? — Консерватисти організуються.

Варшава, 10. листопада 1926.

Вчора й сьогодні відбулися численні наради ріжних соймових клюбів, що займалися актуальними справами з приводу скликання соймової сесії. Радили клюби: Український, Білоруський, Німецький, а також парляментарна комісія ППС. і Жидівський Клюб. Усі клюби займалися передовсім справою участи в торжестві отворення законодатних тіл на замку. Згадані вище клюби ухвалили здержатися від участи в тій параді, розуміється, кожний з инших причин.

Отворення сесії сойму й сенату назначено на замку на завтра, год. 14. Церемоніялу досі не подано до прилюдного відома. Він буде оголошений ще сьогодні. На всякий випадок певна річ, що ціле торжество буде тягнутися дуже коротенько, не довше 2 хвилин. Візьмуть у ньому участь крім послів і сенаторів також журналісти. Вчора вирішено також, що перше поферияльне засідання сойму відбудеться ще таки завтра. На ньому виступить мін. скарбу Чехович зі своїм експозе.

Сенат зачне свої праці в понеділок. Одночасно радитимуть ріжні соймові і сенатські комісії.

„Роботнік" повідомляє, що в політичних колах запевняють про недалеку димісію Кучинського, начальника виділу в міністерстві внутрішніх справ, одного з головних авторів пресового декрету. Є теж чутка, що небаром має уступити Гжибовський, шеф кабінету президії ради міністрів, якого вважають творцем пресового декрету.

Новоосснована консервативна партія, якої організатором є кн. Януш Радзівіл, спирається на істнуючій уже „консервативній організації державної праці", на частині краківських „станьчиків" і на групі великої магнатерії під проводом амбасадора Хлаповського. Нова партія має виелімінувати зі своєї програми монархізм. В управі партії засідають: кн. Януш Радзівіл, амбасадор Хлаповський, проф. краківського університету Кшижановський і ректор виленського університету проф. Здзеховський.

Ліквідація анґлійського страйку?

Льондон, 12. листопада 1926.

Тут загально думають, що небаром полагодиться конфлікт в угляному промислі. На нинішнім засіданні делєґатів шахтярів западе рішення щодо оконечних умовин, опрацьоване міжміністеріяльною угляною комісією в порозумінні з виконавчим комітетом шахтярів.

Оконечне управильнення справи може проволіктися наслідком евентуального переслання опрацьованих умовин до поодиноких копалень. У вижиданні дальших подій виконавчий комітет шахтярів і власники копалень займають невтральне становище. Умовини передбачують між иншим утворення міжнародного трибуналу, до якого можна буде висилати всякі зажалення і скарги проти реґіональних умов, які не дадуться погодити з деякими вичисленими умовинами. До того трибуналу пересилатимуть також тексти умов, які передбачують час денної праці понад 7 годин.

Власники копалень оголосили заяву, яка доказувала би, що ті кола ставляться критично до умовин угоди, пропонованої урядом.

Отворення французького парляменту. — Довіря для уряду.

Париж, 12. листопада 1926.

Нині отворено французький парлямент після тримісячної перерви. Згідно з бажанням уряду, котрий поставив заяву довіря, палата депутоватих 365 голосами проти 207 ухвалила відіслати всі інтерпеляції до часу після ухвалення буджету.

Втікають із Палестини.

Варшава, 12. листопада 1926.

Останніми часами впадає в очі масова еміґрація Жидів із Палестини до Польщі. Вертати хочуть і ті, що зреклися польського громадянства — наслідком великої економічної кризи в Палестині. Польські консулярні власти не хочуть давати в таких випадках віз, тому жидівські діячі роблять заходи в польському уряді, щоби влекшити новим палестинським горожанам поворот до Польщі. Огже хвиля жидівської еміґрації готова знову розлитися по цілій Польщі.

Повстання в Дагестані проти СРСР.

Москва, 12. листопада 1926.

Сюди прийшли вістки, що в Дагестані вибухло повстання тубильців, звернене проти влади СРСР. Вислано карні відділи для здавлення повстання. Идуть бої, про виспід яких нема покищо ніяких достовірних даних.

Більшовицько-турецький союз.

Льондон, 12. листопада 1926.

„Таймс" повідомляють із застереженням, що Чічерін і Тевфік Руді бей підпишуть нині в Одесі договір у справі союзу. „Ізвєстія", обговорюючи стрічу Чічеріна з турецьким мін. закордонних справ, зазначують, що взаємини між обома державами утревалюються. Часопис сподіється, що вимінa думок між обома держ. мужами матиме такі корисні наслідки, як підписаний м.р. в Парижі пакт про неагресію. Цілий ряд договорів між обома державами стає на перешкоді імперіялістичним плянам Англії на близькому Сході.

Землетрус.

Рим, 12. листопада 1926.

Вчора в Катанії в 15. год. був землетрус. Тревав пять секунд. Серед населення повстав переполох. Матеріяльних шкід не було.

Демонстрації безробітних у Дрогобичі.

Дрогобич, 12. листопада 1926.

Нині перед полуднем відбулася демонстрація безробітних із Борислава і Дрогобича, при участи більше як 1000 демонстрантів. Кінна і піша поліція розігнала демонстрантів. Староста приняв депутацію безробітних, яка предложила йому домагання в справі збільшення запомог, приділювання харчів і вугля. Староста запевнив депутацію, що власти поробили заходи, щоби прийти безробітним з помічю. Депутація повідомила про той виспід демонстрантів.

По ограбленню каси.

Самбір, 11. листопада 1926.

Після ограблення тутешньої почтової каси поліція в розпуці кинулася на всі боки. Арештувала 9. ц. м. в ночі Українця австрійського інваліда, каліку на праву руку, без польської ренти, правника Остапа Коберського, що в 2 год. рано 8|11 вернув з кооперативного зїзду зі Львова. Крім того його сестру та писарку у д-ра Кіцули Филипівну, що в критичнім часі була в Стрию. Почтареві Юркевичеві та поліції тут видно привидівся український „саботаж". По розвязі поліція випустила Коберську і Филипівну, а лишила на довше Остапа Коберського, хоч нападені бачили грабіжників з обома руками. Для товариства Коберському приарештувала поліція ще „істінно-русского" Кирчінського і Поляка-патріота Боберського, як підозрілих, склавши в цей спосіб трійку вельми оригінальну і наклікавши на українських інвалідів, безруких і безногих великий страх. Такий покищо успіх осягнула тутешня поліція.

Доразовий суд у Львові.

Львів, 12. листопада 1926.

В понеділок відбудеться у Львові доразовий суд над б. матрозом Гердою, убийником Станькової з Левандівки. Судові буде проводити ст. суддя Малицький, обвинувачуватиме прок. Сивуляк.

Підвишка цін хліба у Львові?

Львів, 13. листопада 1926.

Львівські пекарі домагаються підвишки ціни хліба на 63 сот. від кг., мотивуючи своє домагання зростом ціни муки, яка тепер коштує 65 сотиків. Репрезентанти консументів спротивилися підвишці на вчорашньому засіданні т. зв. цінникової комісії. Найближче засідання магістрату має вирішити справу нової ціни, яка обовязуватиме від понеділка.

Біржа.

Гроші.

Доляр у приватних оборотах 9.02.

Золото: 20 австр. корон 36·00—36·50, 20 фр. франків 33·50—33·80, 20 нім. марок 42·20—42·50, 10 рублів 46·00—46·50.

Срібло: австр. корона 0·61—0·63, 5 австр. корон 3·30—3·40, австр. фльорен 1·65—1·70, рубель рос. 2·65—2·70, копійки за рубель 1·32—1·36.

Збіжа.

Пшениця краєва дворська 48—49, пшениця краєва селянська 46—47, жито галицьке 37·25, 34·75, ячмінь галицький броварний 32·75, 34·75, ячмінь галицький до перемелювання 30·00—31·00, ячмінь пастівний 28·00—29·00, овес галицький 30—31, кукурудза румунська 31—32, фасоля біла 40—43, фасоля колірова 33—35, фасоля краса 41·50—43·50, горох пів-Вікторія 72—82, горох полевий 49—55, бобик 34—36, вика 36·00—38·00, сіно прасоване 7·00—8·00, солома прасована 4·25—4·50, гречка 33·00—34·00, льон 61·00—63·00, ріпак 62·00—64·00, отруби житні 21·50—22·50, крупи гречані 66·50—68·50, крупи ячмінні 49·50, пенцак 48·50—49·00, конюшина червона 335·00—385·00, мак синій 175·00—185·00, мішки ютові 1·90, мішки уживані 1·80 зол.

Наш парлямент.

Львів, 13. листопада 1926

Пізна осінь — це час, в якому звичайно відбуваються річні загальні збори наших осередніх установ: культурних, освітніх, економічних, а часто й торговельно-фінансових. Осінній час є найдогіднішою хвилею для перегляду вислідів пройденого шляху, для оцінки приноровлювання метод і вложеної праці, для намічення на основі досвіду нових розвиткових доріг.

В такому часі збирається і Народній Зїзд, найвища установа Українського Національно-Демократичного Обєднання, щоби розглянути й оцінити свої дотеперішні організаційні досягнення та намітити способи й засоби дальшої організаційної праці, дальшої розбудови української всенародньої партії.

Перед війною, в умовах австрійського конституційного життя, Народній Зїзд з повним правом можна було назвати нашим національним парлямептом, установою, в якій проявляється і рішає воля всього народу. Народній Зїзд присвячував увагу всім ділянкам українського національного життя, білянсував усі наші досягнення, розглядав недостачі на полі політичнім, культурнім і господарськім та виносив обовязуючі велику більшість нашого громадянства постанови в напрямі вирівнання недостач.

Після війни, в умовах польського либерально республиканського конституціоналізму Народній Зїзд ще ні одного разу не міг відбутися нормально.

Українські політичні партії перебувають досі — як не на нелєґальному, то щонайменше на півлєґальному становищі.

Українське Національно-Демократичне Обєднання,

— як партія широких мас, як всенародня організація — не має нічого спільного з конспірацією. Свої тези і домагання Обєднання виставляє зовсім відкрито, формулує їх ясно, а свої змагання маркує позитивно, відкидаючи всяку дипльоматичну двозначність.

Важко передбачити, як до сьогорічного Народнього Зїзду, який має вирішити важні питання нашого культурно-освітнього й економічного життя, поставиться істнуюча на нашій території влада

Народній Зїзд мусить відбутися

бо він є наглядною, стихійною потребою нашого життя. А що є стихією, що становить природну потребу, того не можна припинити неприродними, виїмковими засобами. Приноровлення дотеперішніх прийомів з боку влади може тільки відбитися на його чисельности і обсязі проблем, що творять його порядок нарад.

Змаганням відповідальних керманичів Українського Національно-Демократичного Обєднання є надати Народньому Зїздові якнайповажніший і ділово найамістовніший характер, привернути позитивний зміст передвоєнних конгресів, піднести його знову до рівня нашого національного парляменту.

Теперішній час особливо вимагає вдумчивого, вельми відповідального розгляду й оцінки нашого сучасного положення.

Жіночі модні матер'яли
Шовки, Полотна
Мужеськ! сукна
1630 64—?
продає найдешевше
ФІРМА
РОМАН
ЗУБИК
Львів, Галицька 16

нашим національним парляментом стоять великі завдання і ще більші обовязки. Українське Національно-Демократичне Обєднання завдяки енергії і посвяті проводу — на протязі свого майже півторарічного істнування довершило — можна сміло сказати — чудес. Віддаючи на цьому місці належню дань нашому національно-політичному проводові, годиться зазначити, що його рухливість не булаб дала таких величавих вислідів, якби не всесильність національної ідеї, яка є головним товчком і двигуном нашої народньої організації.

Під прапором цієї всесильної, всенародньої, творчої ідеї Українське Національно-Демократичне Обєднання в розмірно короткому часі, поборюючи величезні трудноші, відбудувало свою організацію в Галичині, дорівнюючи передвоєнному станові, або навіть перевищуючи його. Звертаючи майже всю свою увагу на галицький терен, Обєднання мало помітними організаційними успіхами може похвалитися на північно-західних українських землях, тільки тут і там перекидаючи свою організаційну сітку.

Колиб хто-небудь хотів з того приводу робити заміти дотеперішньому проводові Обєднання, то при тому, будучи обєктивним, мусів би тямити на одно: Українська національна демократія, що несла на своїх плечах майже виключно тягар боротьби й оборони, одночасно була тим фронтом, на який постійно були звернені всі наступи противника. У висліді нашої національно-політичної невдачі національна демократія ділила долю всіх борців, знесилених і розбитих у великому змаганні. Тому прийшовши до обєднання національний табор, керманичі УНДО в першу чергу звернули увагу на відбудову організації там, де вже вона істнувала. Очевидно тут не йшло лише про відбудову організації, але й про її закріплення. Тим слід пояснити слабі організаційні успіхи Обєднання на Волині і Холмщині.

моральна міць нашого народу ставить непрохідні запори цьому суспільному шумовинню, та всетаки гієї впертої акції не слід зовсім легковажити.

Перед Народнім Зїздом, перед

Тепер, як уже згадано, на головному терені організація відбудована. Завданням найближчого Народнього Зїзду буде виповнити її творчим змістом, а обовязком будучого проводу докінчити розснування організаційної сітки на північно-західних землях, включаючи в свій широкий горизонт цілість потреб і змагань нації.

Коли Народній Зїзд називаємо національним парляментом, то зїзди наших освітніх, культурних, економічних і инших осередніх установ, є парляментарними комісіями, а яких розглядається поодинокі ділянки нашого життя. Досі той звязок між парляментом і комісіями є — правду кажучи — дуже слабий і хитний. Друга, поорганізаційна фаза нашого національного життя повинна бути висловом його єдности і суцільности. Зовсім природно, що тоді і звязок між парляментом і комісіями повинен бути тісніший і цупкіший. Від роздрібности і партикуляризму поодиноких ділянок нашого життя — до суцільности, до синтези! — ось імператив на найближчу мету.

Радянська Україна.

З економічних проблем.

З приватного листу, що прийшов від вернувшого недавно на Україну визначного українського громадянина до знайомого нашої реакції, вибираємо отсі цікавіші місця:

„Ви повинні сюди вертати негайно. Роботи тут богато і то вдячної, особливо для Вас. З матеріяльного боку Ви моглиб добре стояти, бож Ви „спец", а всякі специ тут дуже гарно платні. Ось проф. О. за 8 годин тижнево має 200 карб., а як спец у вищій раді сільського господарства 400 карб. У цій раді він дає лиш поради (економічні), а тепер занятий виключно „Дніпрельстаном". Ця Дніпровська електрична стація будується на порогах. Не базком зачнуться там роботи. Це буде мати кольосальне значіння для України. Подумайте тільки: кошти роботи обчислені на 120 мільонів карбованців, себто 60 мільонів долярів. До здійснення цього грандіозного проекту радянський уряд у Харкові береться власними силами, відкинувши всі пропозиції в цій справі різних американських та західно-европейських капіталістів.

„Щодо кооперації, то вона тут є ударною справою. Все тільки й думає про неї. Кооперація справді захоплює собою чимраз ширші круги.

„З приватних підприємств повернено млинарську промисловість на 90 процент попереднім прив. власникам. У тому числі всі млини, що не мають вальців; млини з разовими камінями зовсім не торкають. Повернено також ті млини, що мають разові камінь та два вальцеві.

„Дрібні фабрички та майстерні працюють як приватні підприємства. Великі фабрики та підприємства є власністю держави, але й вони віддаються в аренду приватним особам на означений речинець. З цього такий висновок, що коли й є приватні підприємства, то вони в більшости в українських руках. Менші каменяці передані теж власникам.

„В торговельних приватних підприємствах у більших містах Україні мало занятї; там головно Жиди й Москалі, які дуже вороже ставляться до українізації особливож остані. Жидівський елемент піддається українізації звільна, але постійно й певно. Мені особисто вже кілька разів приходилося обсаруватися за це з Москалями. Уряд переводить українізацію рішучо й послідовно. Директором Всеукраїнської Комісії для українізації є проф. Васильківський з Камянця.

„Вищі школи зукраїнізовані найкращ в Київі. Друге місце займає Харків, а останнє „мама" Одеса. До неї висилають радо Галичан, щоб вони там українізували публіку, бо вони в тому напрямі випробовані робітники. У вищих школах Полтава й Камянця всі професори викладають свої дисципліни в українській мові.

„Наш дядько почуває себе незле, але все нарікає, що дорога мануфактура. Нарікання оправдане, бо населення ходить обдерте й босе. Інтеліґенція живе також порівнюючи незле, хоч, розуміється, відчуває різні недостачі. Інтеліґенція щиро допомогає справі українізації, як загалом справі будови української державности".

Як хочеш справді купити дешево і добре
ОКУЛЯРИ І ЦВІКЕРИ
Ідн до ф-ми 820 4-20
ЛЕВ АНГЕЛЬ і С-ка
Львів, вул. Леґіонів ч. 1.

Український Червоний Хрест.

Є це поважна культурно-гуманітарна громадянська організація, яка має 412 філій на місцях, що обєднують 122.574 членів (по даним на 1. січня 1926 р.). Під зарядом Червоного Хреста було минулого року 43 диспансерів і 5 санаторій для туберкулічних, 14 амбулаторій та поліклінік, 38 консультацій для породільниць, 113 дочних захоронок, 15 їдалень для безробітних, 13 лікарень і богато инших медичних та санітарних установ, як аптики, лазні, лабораторії і т. п. Бюджет Червоного Хреста на 1925/6 рік виносить 3 мільона 50 тис. карб. — Червоний Хрест зібрав, як ми свого часу інформували, на допомогу голодуючим селянам Західної України 40 тис. карб. і вислав сюди 43 тисяч пудів зерна.

З. КУЗЕЛЯ.

Проф. д-р Раймунд Фридрих Кайндль.

З приводу 60-ліття уродин.

Дня 31-го серпня п. р. святкував професор гращького університету д-р Р. Ф. Кайндль свої 60-ті уродини й був предметом сердечних і щирих привітань німецькими вченими і письменниками. А що проф. Кайндль має теж чималі заслуги і для української науки, тому й дозволю собі присвятити йому кілька слів на сторінках нашого часопису.

Проф. Кайндль, якого родина перед сторіччями вимандрувала з Долішньої Австрії на Буковину, уродився в Чернівцях і вирісе серед українського окруження на Буковині, яку покинув щойно підчас війни, в 1915-тому році, прийнявши катедру австрійської історії на гращкому університеті. Знаючи місцеві мови, Кайндль дуже скоро, ще в молодечім віці, зацікавився історією та етнографією свого рідного краю. Ця цікавість, як згадує він сам у своїй „Історії Чернівців", пробудилася в ньому ще в батьківському домі, піддержувана з одного боку стародавньою домовою обстановкою, а з окрема книжками та малюнками талановитого батька й живими оповіданнями матері і старших від нього братів та сестер, з другогож боку впливами дальшого окруження, між иншим буковинського історика Ф. Вікен-Гавзера. Вона залишилася у нього і надальше, хоч пізніше предмет його студій розширився поза границі Буковини й замешкуючих її народів і охопив життя й буття німецького населення цілого Прикарпаття (Галичини, Буковини, Мадярщини й Румунії).

Покінчивши університет у Чернівцях, де його батько довший час учителював у реальній школі, а потім у мужеській учительській семинарії, присвятився Кайндль спеціяльно історичним студіям та доповнивши свою фахову освіту у віденському Інституті „für österreichische Geschichtsforschung", став у 1883-ому році приватним доцентом, а в 1901-ім звичайним професором австрійської історії у черновецькому університеті.

Перші свої праці присвятив Кайндль своєму родинному місту і краєві. В 1888 (і 1903-ім) році появляється його „Історія Буковини" (Geschichte der Bukowina), в 1895-ому його перша ілюстрована „Landeskunde", а в 1908-ому, з приводу цісарського ювилею і 500-літнього істнування Чернівців, його „Geschichte der Stadt Czernowitz", які зробили йому славу доброго місцевого історика.

Проф. Кайндль був типом живого вченого, що не закопувався в самі тільки книжки й матеріяли, але залюбки студіював свою територію, стараючись пізнати її якнайдокладніше при помочі подорожей, розкопок, збирання матеріялів і т. д. З великим заінтересуванням займався пре-історичними розслідами Буковини й задля цього, як консерватор „Центральної Комісії для розслідів мистецтва та історичних памятників", часто обїздив Буковину, провадив розкопки сам або до спілки з Ромсторфером, або пильнував чужих робіт (напр. у Шипинцях) і збирав із замилуванням предмети волкопок, особливо з часів мальованої кераміки, запомагаючи ними місцевий та віденський музей. Для цього Кайндль не жалував ні грошей, ні труду і його часті звідомлення в „Записках Центральної Комісії" приносили завсіди доволі цікавого матеріялу для пізнання передісторичних часів Буковини.

Таксамо як член Центральної Архівної Ради розсліджував він пильно місцеві й чужі архіви та збірки урядових і приватних документів і використовував їх у своїх загальних історичних працях і в цілому ряді спеціяльних, льокальних праць, що переважно дотикають Буковини й мають вартість і для нашої науки. Сюди належать його праці про „Цісаря Иосифа і його відношення до Буковини", про „Цісарські подорожі по Буковині", про „Події 18.9 і 1848-ого року на Буковині", про „Підданчі обставини на Буковині", а особливо його „Студії про географічний розділ поселень на Буковині" (в „Mitteilungen der k. k. Geogr. Gesellschaft", Відень 1892) і праця „Das Ansiedlungswesen in der Bukowina mit besonderer Berücksichtigung der Deutschen" (1902).

Проф. Кайндль зверкув теж підчас своїх частих подорожей по Буковині, Галичині й північній Мадярщині, які робив часто з доручення віденського „Антропольоґічного Товариства", скоро увагу на конечність і користність етнографічних і фольклорних студій і тому радо збирав і оголошував раз-по раз етнографічні матеріяли. Вони дотикають в першій лінії Українців, а зокрема Гуцульщини й розкинені по всяких журналах і часописах (напр. „Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft", „Mitteilungen der Geogr. Gesellschaft," „Globus" „Етнографічний Збірник", „Buchenwald", Jahrbuch des Bukow. Landesmuseums" і т. д.) та використані в двох його більших працях „Die Ruthenen in der Bukowina" 2 частині (1889) і „Die Huzulen" Чернівці (1893). За ті праці Кайндль був іменований в 1914-ім році дійсним членом Наукового Товариства імени Шевченка у Львові, з якого виданнях брав і перед тим участь.

Кайндль писав теж і про инші народи, замешкуючі Буковину, про Жидів, Поляків, Румунів, Липован і Циган, видав збірку німецьких народніх пісень з Буковини („Deutsche Volkslieder aus der Bukowina", 1909) і всім тим матеріялом покористувався у своїм підручнику етнографії „Die Volkskunde, ihre Bedeutung, ihre Ziele und ihre Methode" (Відень 1903), до чого навязує і його пізніша ректорська промова „Geschichte und Volkskunde" (1912).

Від 20-и літ працював Кайндль з великим замилуванням над історією і колонізацією Німців у Прикарпатті і вважається сьогодні на цьому полі найкращим спеціялістом, як автор цілого ряду спеціяльних праць, що мають вартість і для нашої науки*), особливож цінно-

*) Geschichte der Deutschen in Ungarn" (1912), „Deutsche Siedlung im Osten" Stuttgart 1915), „Die Deutschen in Osteuropa" (Bibliothek des Ostens I., Leipzig 1916), „Die Deutschen in Galizien und der Bukowina" (Angewandte Geographie IV. 11 Frankfurt 1916), „Die Ansiedlung der Deutschen in den Kirchenliedern, ein Quellenbuch" (1917), „Deutsche Ansiedlung an der unteren Donau" (Prag 1917) і ин.

Орґанізаційний рух.

Віче в Товщеві, пов. Львів.

Дня 7. листопада ц. р. відбулося в Товщеві, львівського повіту, політичне віче Українського Національно-Демократичного Обєднання в просторій салі читальні „Просвіти". На віче прибули також громадяне сусідних сіл: Милятич, Селиськ і Черепина.

Віче отворив ідейний провідник села, господар Іван Думанський. До президії покликано господаріа: Стаха Химінського і Кирила Лещака з Товщева та Гаврила Ількова зі Селиськ.

Реферат про політичне положення українського народу та про завдання Обєднання виголосив голова Повітового Народнього Комітету Обєднання п. Іван Ліщинський. Про способи ведення боротьби за належні нам права говорив д-р Ст. Бабюк з Винник.

В дискусії забирали голос: пп. Ільків і Думанський. Порушили вони справи: постійне, щораз більше упосліджування місцевої української школи і намірена владою її злука з місцевою польською школою, обсада української школи польським учительством, накинення українським громадам польських громадських управ; відмова громадським комісарем Товщева дозволу на аматорські вистави в читальні „Просвіти" й ин.

Замітний рух серед українського жіноцтва, яке мало чи не перевагу на вічу.

НОВИНКИ.

— **Нобілівський лавреат.** Нарешті! Шведська Академія Наук призначила нагороду Нобля за літературні заслуги, над якою надумувалась увесь минулий рік. Дістав її, чи не найбільше популярний европейський письменник щодо імени: англійський драматург Бернард Шов. Премія у поважній сумі 118 тис. шведських корон призначена за минулий рік, в якому не дали нікому нагороди, вагаючись між англійським повістярем Томасом Гарді, скандинавською письменницею Сігрід Ундсет, німецьким письменником Томасом Манном і еспанським Бляско Ібанесом. Цього року всі ці кандидатури, разом з французьким кандидатом І. Роні, впали перед Б. Шовом, з яким ні одно з цих імен не може рівнятись щодо своєї сили та поширення. Всі театри світа мають це імя в своїм репертуарі, вся европейська й американська преса друкує вряди-годи інтерв'ю з найдотепнішим і найбільше злобним Англійцем, його рефлексії, уваги та дотепи на тему найбільше актуальних справ політики, суспільних подій, літератури та мистецтва. Подаємо з памяти найважніші його пєси, з яких деякі (напр. „Кандіда" і „Герої") йшли й на нашій сцені „Людина й надлюдина", „Дилєма лікаря", „Ученик дияволa", „Цезар і Клеопатра", „Людоїд і зброя", „Пігмаліон", „Андрокль і його лев", „Перша пєса Фанні", „Професія пані Уорен", „Остров Джона Буля", „Навернений капітан", „Не кажіть ніколи", „Мезальянс", „Дім удовиці", „Майор Варвара", „Назад до Метузалєма" і остання, що обійшла з величезним успіхом усі европейські сцени „Св. Йоанна" (Жанна д' Арк). Шов написав також кілька повістей (найбільше відома „Соціяліст-аматор") і чимало суспільних та фільософічних нарисів.

— **На літературний ювилей — ісп.** Одержуємо таку листівку від нашого письменника Василя Пачовського, що від скінчення війни вчителює на Чехословаччині, у Берегові: Прошу подати ласкаво до відома суспільної опінії: Дня 1. листопада 19-6 в роковини історичних подій підбулася моя промоція на доктора фільозофії „cum laude" на українськім університеті в Празі, в 25-літні роковини моєї літературної діяльности. Окрім фільософії я складав ригорози з історії мистецтва, археольогії і історії на основі праці з історії візантійської мініятури по рукописях. — Не для чести, ні титулу, ні для кар'єри зложив я їх з відзначенням, але на те, аби перевелась опінія, що український поет і письменник — дилєтант або неук у справах науки.

— **Нові українські інжиніри хемії.** На протязі мин. акад. року одержали дипльом інжиніра хемічної технольогії на празькій політехніці оці Українці родом з Галичини: Василюк Павло, Демидчук Лев, Загринівський Степан, Олексишин Семен, Чижович Олександра, Гоїв Евген. Деякі з них вернули до дому, а деякі залишились покищо на Чехословаччині, де працюють на різних фабриках, як от Демидчук Лев на цукроварні та Василюк Павло на текстильній фабриці. Крім того працюють вже від довшого часу в чеськім текстильництві Кичун Іван та Меркун Антін. Інж. Загринівський Ст., перейшовши границю, працює на одній з текстильних фабрик у Радянськім Союзі.

— **Український вчений на міжнароднім конґресі прикладної хемії.** У Брукселі відбувся в днях 26./IX.—7.—X. ц. р. черговий конґрес прикладної хемії, організований від ряду лят паризькою науковою установою „Société de Chimie Industrielle". В одній з численних секцій цього конґресу, а саме в секції цукрової промисловости виступив з відчитом на тему „Кристалізація цукрози" професор Кухаренко, ректор Київського Політехнічного Інституту та голова київської катедри цукрознавства, що з цим роком має бути перетворена в „Інститут Цукрознавства" з осідком у Києві. Його студії з його спеціяльности, над якою працює він від ряду літ, зустрілись з признанням у західно-европейській науці, його статті були друковані в різних чужинецьких, головно німецьких наукових журналах. — *Л. Д.*

— **З еміґрантського життя.** 31. жовтня ц. р. придніпрянська еміґрація зорганізувала „Відділ Українського Центрального Комітету в Тернополі", обсяг праці якого поширено на все тернопільське воєвідство. Склад Управи Відділу УЦК. є такий: голова п. Подяний, заступник голови п. Болдирів, секретар п. Зарудний, касієр п. Єфимчук. Головою Ревізійної комісії п. Рудник. На Різдвяні Свята Управа відділу УЦК. задумує скликати перший еміґраційний зїзд тернопільського воєвідства.

— **Українські євангелики**, що метушаться головно в станиславівській дієцезії (Станиславів-Коломия, приступають до будови першої своєї церкви в Коломиї. На цю ціль збирають гроші передовсім у Злучених Державах і в Канаді. Українська євангельська церква в Коломиї має стати протестанською катедрою для цілого Покуття.

— **Із німецької преси.** Д-р Еміль Фактор, головний редактор щоденника „Berliner Börsen-Courier", обходив перед кількома днями свої 50-і уродини. Д-р Фактор має славу визначного редактора й театрального критика та крім театральних пєс видав (1920 р.) більшу монографію про Олександра Моїсія. — 8-ого листопада кінчить 60 літ співвидавець і головний редактор відомого берлінського часопису „Tägliche Rundschau" Ґайріх Ріплер, що положив великі заслуги коло розвитку німецького дневникарства й довший час був головою „Державного Союзу німецької преси". Ріплер грає теж значну родю в політиці й був деякий час послом до німецького райхстагу.

— **Медики і трупи.** Читачі може пригадують собі, що недавно у Вильні, на медичнім факультеті, виринув конфлікт між студентами-христіянами і Жидами на тему чому в просекторії нема для практичних вправ трупів померших Жидів. Студенти-христіяне домагались, щоби студенти-Жиди постачали певну пропорціяльну скількість трупів щомісяця. Виїхала комісія з Варшави в цій справі, — голова просекторії пропонував студентські збори в цій справі — все надаремне. Конфлікт істнує далі. Студенти-Жиди боронять тим, що їх віроісповідна громада дбає за те, щоби своїх померших, якими родина не журиться, хоронити власними засобами і тому їм дуже важко роздобути трупів. Дуже можливе, що просекторія у Вильні буде зачинена весь рік.

— **Ucrainica.** З „Українського Філятеліста" (ч. 9.—10.) довідуємося, що на днях вийшла велика праця німецького дослідника, присвячена українському маркознавству, а саме C. Svenson-a: Ukraine-Handbuch, Wiesbaden 1926. Праця складається з двох частей, історичної і каталогово-цінникової, богато ілюстрована. Книжка видана дуже гарно, окладинка її синьо-жовта. Це довго ожидана, нова праця з ділянки української філятелії, хоч ріжних праць чужинців з тої области дуже богато, просто ціла література. Коли дочекаємося першої праці про українські марки в українській мові?

— **Вихованець бурси злочинцем у ній.** У львівській польській бурсі ім. Косцюшка застрілили минулої ночі злочинника, який відвідав її не перший раз. Тричі вдирався він до сали цього заведення, перескакуючи високий мур, знимаючись фасадою дому на поверх із зручністю акробата та спеціяліста від замків, які відчиняв. Від 2-ох тижнів учителі бурси із старшими учениками зорганізували нічну засідку на злодія, який обікрав їх уже тричі з гардероби. Підозрівали, що злодієм мусить бути знайомий, бо знаменито орієнтувався у розкладі сал, коридорів і вікон. Після двох тижнів нічний настирливий гість явився знову в півночі. Зрадила його з віддалі розбита шиба, крізь яку влізав на коридор. Після першого стрілу дижурного вчителя не втік, а пробував перейти до канцелярії з касою, держучи весь час перед собою заряджений револьвер. Учитель і ученики, знаючи, де стоїть, почали стріляти до нього наосліп; впало 13 стрілів, з яких один, у груди, був смертельний. З найдених при ньому документів виявилось, що зветься він Константин Ломніцький, має 20 літ, є дезертором кавалєрії із Замостя, сином поручника і бувшим... вихованцем цієї-ж бурси. Не дай Боже як би така подія трапилась в якій нашій школі! Яка би то повінь наклепів і обвинувачень полилась із шпальт „Слова Польского" на українське шкільництво, яке річ ясна, виховує кандидатів на злодіїв і розбишак!

— **Велика марочна виставa**, що відбулася від 16.—23. жовтня ц. р. в Нью-Йорку, була чи не найважнішою філятелістичною сенсацією у світі за останніх 50 літ. Це був дійсний міжнароднй празник філятелістів, бо найбільш відомі збирачі всіх країн і народів уяли в цій виставі участь. Сумн, що їх репрезентували виставлені там марочні скарби, не до оцінення. Сильно заступлена була на виставі й філятелія СРСР. З українського боку була заступлена м. ін. велика марочна фірма п. К. Лисюка в Нью-Йорку і редакція „Українського Філятеліста" у Відні. Цяк сама редакція була заступлена на 32. зїзді німецьких філятелістів, що відбувся, з початком серпня в Дортмунді. З цим зїздом була злучена також виставa марок, улаштована Нім. Філят. Союзом.

— **Світова хроніка.** Помер співак берлінської державної опери баритон Йосиф Шварц у 45 р. життя. — Мексиканський президент Каллес пішов на уступки у релігійних справах. У парляменті внесли проект закону, який дозволяє чужинним кольоніям у Мексику мати на протязі 5 літ чужинних священиків. За цей час повинні бути підготовлені на їх місце Мексиканці. — Помер найстарший англійський репортер Роберт Редфорт у 72 р. життя. На протязі 50 літ він завідував відділом останніх подій. На день перед смертю віддав ще свій рукопис. Недавно сам обрахував, що за час своєї газетної праці прослідив 100.000 фактів. Він був біограф-ем Діккенса, якого знав у молодости і якого щодня відвідував, оповідаючи йому найцікавіші події із своєї репортерської праці. — Американці, що живуть у Парижі, могли взяти участь в останніх американських виборах віддаючи свої голоси в американськім консулаті. З 25.000 Американців у Парижі зголосився тільки один виборець! — У французькім містечку Періґе отруїлась дівчина Раймонда Бегієр

ВІДГУКИ ДНЯ.

Теплий кожух, та не на мене шитий.

Маю товариша, якого на скалічила доля ні письменницьким талантом, ні редакційним обовязком. Вона дала йому село, в якому є і ставок і млинок і вишневий садок з 400 морговим додатком, вчисляючи сюди і горальню.

Перед оцим то товаришем жалувався я на свою біду, яка більше знана мені, як моїм читачам.

— Тяжко, брате, тепер на світі. Перший від першого чим раз далі, а десятий чим раз ближче. За один кінець уже держиш, а другого ще не видно.

Мій товариш сумно покивував головою, пригадуючи собі певно давні часи, коли то я був на знаменитій посаді: „ксьондзового сина" — ученика.

Далі лице його прояснилося і він звернувся до мене з пропозицією:

— Знаєш, що! В мене є посада млинаря... Можеб ти обійняв її?

— Обіймав я вже друже, нераз і неодно, але щодо млинарства, то не знаю, як воно вийшлоб.

— Дурниця, думаєш що то дуже тяжче, як писати фейлєтони!? Трохи інвенції, трохи помисловости — і на тім кінець.

— Ні, друже — кажу, — як не привабліва твоя пропозиція, я на неї не піду, не хочу шкоди ні для тебе, ні для твого млина.

— Якже це?

— Зовсім просто. З мойого мелениваки не буде, бо коліб язик міг заступати жорна, то неодна львівська пані продукувалаб більше муки, як усі млини в Галичині. До того я мусів би займатися білилом, тоді коли доля судила мені весь вік мати до діла з чорнилом.

— Дивний ти чоловік! Чиж не приємно булоб тоді бачити все в білих красках?

— Ні, друже, навпаки. Мені серце рвалося би, як святочна промова на шматки, коліб я мусів вибілювати всіх, хто тільки ввійшов би до млина. Знаю напевно, що зараз скористаліб з нагоди ріжні зразки і вийшліб білі та непорочні, як голуби. І так у нас вибілюється нераз людей, хоч вони чорні як смола, але бодай я до цього не прикладаю руки.

Мій товариш ще таки не давав за виграну:

— Мені здається — говорив, — що ти найбільше боїшся гуркоту млина.

— Ти хіба не знаєш, що значить редакція. Гуркіт млина був би хіба слабою пригадкою її.

— Ну так, — це тільки якась частина дня, а зрештою ти маєш спокій.

— Приятелю, я жонатий...

На тому справа моєї млинарської посади обірвалася і я залишився при старім занятті.

Всеж таки, коли тепер на зимно продумую над тим усім, мені робиться декола жаль, що я не приняв пропозиції. Кусок хліба, з якогоб я жив, не ставав би в горлі людям так, як той, з якого стараюся жити.

Галактіон Чінка

трьохтомової джерельної праці про „Історію Німців у карпатських землях" („Geschichte der Deutschen in den Karpathenländern", Гота 1906—1911), в якій по раз перший зіставлено в цілість богатий матеріял про історію німецької кольонізації від найдавніших часів у Галичині, Буковині, Румунії, Семигороді й на Мадярщині. Сюди належать також його праці про німецьке право в карпатських краях, а зокрема в Галичині („Beiträge zur Geschichte des deutschen Rechts in Galizien" 1907—1910) і на Мадярщині („Studien zur Geschichte des deutschen Rechts in Ungarn und seinen Nebenländern").

Проф. Кайндль присвячував теж пильну увагу українським справам, а зокрема українському питанню в Галичині й полишив у цій области цілу низку праць, статтей та заміток (напр. „Zur Namengebung der Ruthenen", Wiener Zeitung, 1902, чч. 26 і 27; „Zur ruthenischen Frage", Grenzboten, 1916, ч. 39; „Die Selbständigkeit Galiziens und die Deutschen", Grenzboten 1916, ч. 50), з поміж яких найважніша його книжка: „Polen und die polnisch-ruthenische Frage", що в 1917 ім році появилася другим виданням у збірці Тайбнера „Aus Natur und Geisteswelt" (ч. 547) як окремим доповненням джерел (Липськ 1917).

Окрему заслугу для української науки має проф. Кайндль як референт і рецензент українських наукових праць і видань по всіляких німецьких наукових журналах і автор оглядів української історичної та етнографічної літератури в „Jahresberichten der Geschichtswissenschaft" 1873—1914) і в „Гльобусі". Його рецензії на публікації Наукового Товариства імени Шевченка причинилися чимало до популярности нашого Товариства в европейському науковому світі.

Проф. Кайндль займався вкінці й гарним письменством; зпід його пера вийшов нпр. перший роман з життя німецьких кольоністів у Галичині „Die Tochter des Erbvogtes".

Підчас війни Кайндль перенісся до Ґрацу й перервав безпосередній звязок з нашою територією і наукою, одначе не загубив, як видно із вище згаданих праць після 1915-ого року, інтересу до предмету своїх давніших розслідів. Тепер, як довідуємося, працює він над виданням великої збірки народніх пісень карпатських Німців, що безперечно буде мати деяке значіння і для українського фольклору.

Заживайте Biomalz

якщо хочете заховати здоровля, а з ним цвітучий вигляд. Завдяки ньому зможете поконати без труду збільшені вимоги професійної праці, бо **Biomalz** зміцнює і відсвіжує організм, в подяку гідний спосіб.

На лиці зацвітуть румянці, цера стане чистішою.

У худих і недожиленних осіб **BIOMALZ** розбуджує апетит і збільшує вагу тіла, завдяки чому форми тіла заокруглюються, одначе не набирають небажаного товщу.

BIOMALZ слід поручити **всім ослабленим і вичерпаним особам.**

Знані наукові авторитети висловлюються з найбільшим признанням про вартість **BIOMALZ** у як дістично-відживчого середника. Продається в аптиках і дрогуеріях. — **Жадайте** тільки оригінального **BIOMALZ**-у, **не приймайте** иншого буцімто „однаково добрих" препаратів. **Виключна продаж на Польщу: „Заблоце", Хемічні заведення с. А. Живец 4 в.**

На бажання висилаємо безплатно проспекти. 898 1—1

подаючи як причину смерти заборону її родичів на коротке волосся: вона воліла вмерти як ходити в немодній зачісці. Ще 50 літ тому родичі трулись із сорому, коли їх дочка остригла собі по хлопячому волосся. Ось що значить „еволюція"!

Дописи.

Теребовля. (*Кооперативне свято*). Дня 31. жовтня ц. р. відбулося у нас перше кооперативне свято нашого повіту. В год. 10-тій відправив о. кан. Мохнацький целебровану Службу Божу з гарною проповідю на тему нашої кооперації. Опісля велика маса народу — кооператори й гості — удалися на площу каси „Поміч", де в год. 12-ій розпочалося кооперативне віче. Це перше кооперативне українське віче отворив довшою промовою голова П. С. К. у Теребовлі проф. Чайківський, підчеркуючи значіння цього великого свята. Після того слідували ріжні привіти, між якими устно зложив привіт від місцевих українських установ о. кан. Мохнацький, від Союзу Українок п. Кузьмова, від Подільського Союзу Кооператив д-р Чумак, від читальні „Просвіти" у Кровінці п. Заставний і від кооперативи в Кобиловолоках п. Бундза. По привітах виголосив ярку промову інж. Ст. Мацькевич, дир. П. С. К., завзиваючи народ до щирої співпраці й витревалости на кооперативній ниві. По нім говорив о. Кузьма на тему загально кооперативну, а опісля забрав ще голос п. Крушельницький зі Слобідки Старої, зясовуючи гарно значіння кооперації для нашого села. Свято закрив щирою подякою для всіх присутніх проф. Чайківський. У святі брала участь велика сила українського населення з провінції і з самого міста. Вражіння того нашого першого кооперативного свята було чудове, що дає запоруку на кращу будучність нашого елементу в повіті. Після свята мав відбутися похід улицями міста і спільна фотографія, одначе наше старостве й одно і друге заборонило, хоч кооперативні свята з походами відбулися в ріжних містах Галичини й Волині без ніяких перешкод. Так виглядає наше тутешнє життя в добі „моральної санації".

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі пияцтва!

З судової салі.

Кара смерти за § 58.

Тернопіль, 10. листопада.

Дня 8. листопада 1926 відбулася перед лавою присяжних в Тернополі карна розправа проти Михайла Білого, 32-літнього господаря з Березовиці Великої і 21-літнього парубка Омеляна Ячмінського з Острова пов. Тернопіль за злочин державної зради з § 58 зак. карн. до ч. стр. Vr 1037/26. На основі акту обвинувачення Михайло Білий і Омелян Ячмінський мали належати до комуністичної партії Західної України і шляхом книжок поширювати комуністичні ідеї серед своїх односельчян. До їх справи прилучено також і Михайла Анткова, господаря з Острова, котрий пересидів довший час у слідчій вязниці, але остаточно проти нього слідство припинено. Розправа не виказала зовсім, щоби Білий або Ячмінський належали до комуністичної партії, а вина Білого полягала в тому, що при домашній ревізії знайдено у нього дві книжки, на думку поліції і прокуратури дуже небезпечні, бо трактуючі про комунізм. Ячмінський знова — хлопець тільки напів грамотний, допустився державної зради тим, що з радикального віча в Тернополі перед жнивами п. р. приніс домів і передав Анткову пакет з комуністичною бібулою, яку одержав там від якогось невідомого Жида з перевязаним оком і який, не читаючи його, передав Анткову, котрий рівнож не читав цієї бібули, а навіть пакету не розвязував. Присяжні девятьма голосами потвердили вину Білого з § 58 і 65 зак. карн. щодо Ячмінського заперечили § 58 з. к., а потвердили тільки питання в напрямі § 65 з. к. (заворушення публичного спокою). З уваги на вердикт трибунал під проводом радника Островського узнав Михайла Білого виним злочину державної зради з § 58 і 59 з. к. і заворушення публичного спокою з § 65 закону карного і по думці § 59 зак. карн. засудив його на кару смерти через повішення, а Омеляна Ячмінського на кару однорічної тяжкої вязниці за злочин з § 65 з. к. Вердикт лави присяжних виклikав серед присутніх, не виключаючи суддів фахових, як і в цілому Тернополі, величезне вражіння, бо засуджено на смерть людину за те, що знайдено в його хаті дві неблагонадьожні чи нецензурні книжки! Лава присяжних складалася з польських селян і двох польських поміщиків, згл. посесорів. Обвинувачував підпрокуратор Голембйовський, боронив місцевий адвокат д-р Розенфельд, котрий, хоч добрий оборонець, до політичних оборон не надається зовсім, бо для них не має майже ніякого зрозуміння. Проти вироку заголосила оборона зажалення неважности. Засуджений на кару смерти Михайло Білий проголошення вироку приняв спокійно.

Для вигоди Вп. Львівських Ґаздинь 905 вдова фіома Е. Діямант, пл. Краківська 15 1-1
(Торговля муки, віктуалів і корінних товарів)
ЯК НОВІСТЬ що всілякі товари, закуплені в тій фірмі, почавши від 10 кг. відсилає П. Т. Клієнтам до хати без особної винагороди.

Нові книжки й видання

(присланні до редакції).

КНИЖКИ:

Д-р Коста Левицький: ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНОЇ ДУМКИ ГАЛИЦЬКИХ УКРАЇНЦІВ ВІД 1848—1914 Р." том І. Львів 1926. Накладом автора, ст. 432, 86 ілюстрацій. Ціна 15 зол.

Омелян Терлецький: ЕЛЕМЕНТАРНА ГЕОҐРАФІЯ Львів 1926. Накл. „Рідної Школи". ст. 82.

КАЛЄНДАР-АЛЬМАНАХ „ДНІПРО" на 1927 р. Львів 1927. Накл. „Українське Т-во Допомоги Емігрантам з Вел. України". Зміст: Е. Маланюк: Уривок з „Варягів" (вірш) Д. Андрієвський: Симон Петлюра. М. Левицький: Таких було багато опов.). Ю. Липа: Офіра (драм. сцена), В. Дудко: Упир (опов.). Ст. Сірополко: З життя української кольонії в Москві. Д. Донцов: Сягнім сервго.

„ТОВАРИШ". КАЛЄНДАР—МАЛА ЕНЦИКЛЬОПЕДІЯ на р. 1927 з провідником по Львові і краю, ст. 120+50. Зміст: Календарієм. Всесвітній історичний календар. Український істор. календар. Загальні відомости з агрономії. Наша земля. Держави всього світу. Союз Радян. Соціял. Республик. Скільки Українців на світі. Українська преса. Господарство світу. Польська Республика. Українські школи. Чоловік. Діяграми.

ГРІХИ МОЛОДОСТИ, комедія на 3 дії, переробка В. Мартишевича. Тернопіль 1926, ст. 46.

о. Омелян Горчинський: УСТАВ БОГОСЛУЖЕНЬ на рік 1927. Львів 1926. Накл. Священичої Кооперативи „Власна допомога", ст. 223.

ЖУРНАЛИ:

ЛІТЕРАТ.-НАУКОВИЙ ВІСТНИК, кн. XI. листопад. Зміст: Володимир Гнатюк (від редакції). О. Грицай: Cordis letit a. А. Карашевич: Вічність. Заняття. У слоту. Так говорив Заратустра. Нерви. Кравців: Кривавим листом котять падолист. Д. Лукіянович: Невмируща пісня. Л. Боряк: Букет пролісків. А. Животко: Визвольний рух на Подонню. Д-р Я. Гординський: Англійська література XIX. й XX. ст. С. Сірополко: VI-ий міжнародній бібліотечний зїзд у Празі. Ф. Порше: Роля мрії в новітнім життю. Ю. Липа: Львів. В. Дорошенко: Памяти В. Гнатюка. В. Гнатюк: Автобіографія. Д. Д.: Консолідація москвофільства.

КУЛЬТУРА, журнал культурного, суспільного й політичного життя. 11. число. Львів, листопад 1926. Рік видання IV. Видавець і відповідальний редактор: Степан Рудик. Зміст: П. Тичина: Вітер з України. Гр. Шумський: Вітер з України. Жовтнева революція. К. Цеткін: Пролетарська мораль і полове питання. О. Стефановський: На маніацях українського соціялопортунізму. Стецький: Буря в Англії. З життя Заходу. Політика. Господарське життя. Робітничий рух. Професійний рух. Тихон: Ю. Крук-Мазепинець. Дурні діти. В. О.: Нарис економічної географії.

„СВІТ", ілюстрований журнал, ч. 21. 1. листопада. Зміст: І. Камінський: Місяць книжки. Р. Купчинський: Осінній триптих. І. Яремський: На курорті. М. Рудницький: Про нашу книжку злобних правд кілька. І. Вознч: Душа промислу. В. Атаманюк: Спогади. Перша жінка Індії. Іван А. Крушельницький: Вона і він. Д. Козій: На півдороги. А. Я.: Невідомий замах на Миколу II. О. Маковей: З недрукованих поезій. Ярослав Верхліцкі: Баба. Переклав Іван Ставничий. Жорж Санд: Мала Фадета (роман). 16 ілюстрацій.

„НАША БЕСІДА", ілюстр. двотижневик. Варшава, 5. листопада, ч. 21. Зміст: В. Некрашевич: Шукав матір. В. Островський: Політики, повість. Т. Довгаль: Понад воду (вірш). Л. Л.: Роковини великої втрати. Б. Вроньский: Природні багацтва Волині. І. Шумський: Осінь. В. Павлович: Плутані розсяснення кс. Гушна. Семен Любарський: Місто Городло. А. Санчук: Вплення літерат. кумирів. Б. Монкевич: Українська пісня за кордоном. Література, мистецтво, наука.

УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛЯТЕЛІСТ. Місячник. Рік II. Ч. 9—10. Зміст: Від Редакції. — Д-р А. Гатляк: Про господарську сторінку філятелії. — Д-р В. Онишкевич: Спекуляція в філятелії. — В. Кипріян: Філятелістичні окрушки (ілюстр.). — М. Ципріянович: Ріжниці у „Масарикових марках". — В. Сапожников: До полеміки про нар. видання Київ III. (по нім.). — Е. Вировий: Україна в новому „Зенфі" (по нім.).—Д-р Ів. Німчук: Ювилейні марки Франка (зі знимкою). — Дрібні вісти. — Українські збірки на марочних виставах в Европі в рр. 1921—1925.—Нові марки.—Бібліографія. — З філятелістичних журналів. — Оголошення.—Адреса: Wien XVIII., Gersthoferstrasse 138.

ОПОВІСТКИ.

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:

Неділя 14. XI. — Копичинці.
Понеділок 15. XI. — Чортків.
Второк 16. XI. — Тлусте. 1-2

Товаришки з семинара У. П. Т. у Львові, котрі здали матуру в 1916 році, прошу негайно прислати свої адреси в цілі порозуміння щодо товариського Зїзду. Хто знавби адресу Марійки Стешківної або П. Онишкевич, хай долучить до своєї на адресу: Мелянія з Гевків Гевакова, Львів, вул. Чарнецького 26. 894 2-3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ХТО може твердити, що істнують ліпші цукорки, як „Фортуни Нові", той або не має смаку, або не їсть цукорків. 906 1-2

МІД патока, густий, чистий, лічничий, десеровий з власної найбільшої галицької пасіки висилає за поспіплатою 5 кг. 16 зол., 10 кг. 30 зол., 20 кг. 59 зол. враз з бляшанкою оплатно. Евген Білинський Збараж. 527 9—10

1 зол. 50 сот. коштує одна ложка, або виляки з хінського срібла у Мандля Коперника 14. Проти кіна Коперник. 681 б) 8—?

КАНДИДАТ нотаріяльний з правом субституції пошукує посади. Зголошення до адміністрації під „Нотар". 858 3—3

ІСПИТОВАНИЙ дяк, самітний може вести хор, пошукує посади дяка. — Олекса Галущак, Полонна почта Шавне. 903 1-1

ПРИЙМУ на мешкання з харчем дві паночки з ліпших клас, фортепян, близько трамваю 4. 11. — Гіпсова 46. Зухасевичева. 902 1-2

УНЕВАЖНЮЄТЬСЯ пропащий з кооперативних актів господарсько-споживчої Спілки „Злука" кооп. з обмеж. пор. в Тустановичах гваранційний вексель на суму зол. 500 (пятьсот), підписаний п. Петром Вітвицьким. 901 1-1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ВКАЗІВКИ

для будучих гімназійних абітуріснтів і для родичів; матеріял до дискусії на тему нашої шкільної політики:

Vademecum
Українського студента

Замовляти у всіх книгарнях надсилаючи 1·20 зол. 904 1-1

Перльмуттера Ультрамарина
(СИНКА)
є безумовно найліпшою і найвидатнішою фарбою до білля, вапна і малярських цілей. Відзначена на виставах золотими медалями
в Брукселі і Медіолянi.
92 13—48

Ева Бірнбавм приймає всілякі роботи з обсягу **гафту і шиття** **білля — Львів, вул. Бернштайна ч. 5** в подвірю на ліво II. п. — Виконання найстаранніше та по дуже низьких цінах. 899

ВАЖНЕ для ПТ. СТОЛЯРІВ
Склад форнірів і диктів в великім виборі.
900 Ціни конкуренційні. 1-3
вул. Сонечна 20 в подвірю.

РІК ОСНОВАННЯ 1899
М. А. Аугустин
Магазин футер
ЛЬВІВ, Рутовського 7.
приймає всілякі роботи, входячі в обсяг кушнірства, як також поручає: **футра мужеські і жіночі, містові і подорожні, куртки, свитки, шапки, боа і т. п. в великім виборі.** 565 9-10

Футра всілякі виконує **солідно, дешево і точно**
РОБІТНЯ ФУТЕР **Каволя Ширега**
794 **Сенаторська 10.** 7—10

НЕДУГИ ЛЕГЕНІВ
Чахотка легенів, є невмолима і що року, не роблячи ріжниці в віці, серед роду і стану, косить мільони людей.
При поборюванню грудних недуг бронхіту, впертого кашлю і т. п. приписують лікарі
„BALSAM THIOCOLAN AGE"
який улекшує виділюваннюся флегмі, скріплює організм і самопочуття недужого, збільшує вагу тіла і усуває кашель.
„Balsam Thiocolan Age" (з марк. Когут)
Рец. Мін. Публич. Здор. Чч. 294 і 295.
728 б) **продають Аптики.** 10—24

Найбільш упевнений біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутом". 728 а) 26—?

УСТАВ БОГОСЛУЖЕНЬ
на р. 1927.
о. О. Горчинського
накладом свящ. коопер.
„ВЛАСНА ДОПОМОГА"
вже появився і висилається по ціні 3·00 зол.
Наклад Устава невеликий. При спізнених замовленнях може його не стати! Тому проситься П. Т. Духовенство о негайні замовлення на адресу:
Коопер. **„Власна Допомога",**
Львів, вул. Корнякта 1/II.
Чекове конто: Варшава 153.299.
886 2—2

На Михайла папіросниці з прав. срібла в найновіших фасонах від 25 зол.
у Мандля, Коперника ч. 14
895 проти кіна Коперник 2-4

Найновіші плащі і сукні
ЦЕЦИЛІЯ ГАН
Львів, площа Смольки ч. 1а.
проти кіна „Марусенька" поручає також власну робітню. 610 9—16
Полякші в сплатах.

Вже вийшла друком „Рідної Школи" і продається у всіх книгарнях
ОМЕЛЯНА ТЕРЛЕЦЬКОГО 875 3—2
ЕЛЄМЕНТАРНА ҐЕОҐРАФІЯ
для І. кл. середніх і 5. кл. всенародніх шкіл.
:: :: **Ціна примірника 2·80 зол.** :: ::
Головний Склад в Книгарні „Рідної Школи", Львів, Руська 3.

Вже продаються: **В. Липинського:**
„Листи до братів хліборобів"
(628 сторінок друку) по зол. 9·—,
Книгарня Наукового Товариства ім. Шевченка.
2-2 **Львів, Ринок ч. 10.** 891

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 254 (10.931). Львів, вівторок 16. листопада 1926. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. ощадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудням. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Отворення соймової сесії.

Як відбулося отворення сесії. — Експозе м-н. Чеховича. — Внесення на знесення пресового декрету. — Внесення Українського Клюбу на недовіря для уряду.

Варшава, 14. листопада 1926.

Вчора відбулося на замку святочне отворення сесії обох парляментарних тіл: сойму і сенату. В салі зібралася невеличка скількість послів і сенаторів (з Пяста, З. Л. Н., Визволення, Клюбу Праці, частини Н. П. Р., Німців і 5 Жидів) і в їх присутности відчитав през. Мосціцький коротку формулку, якою отворив сесію. Ціла парада не тягнулася довше чотирьох хвиль.

Всі присутні (ок. 140 послів і 40 сенаторів) стояли, бо на салі не було ні одного крісла. Так порадив собі уряд з опором деяких клюбів, що не мали охоти стояти при отвовенні законодатних тіл.. Абсентувалися всі без виїмку члени Українського Клюбу, Білоруського Клюбу, комуністи, незал. хлопська партія і ППС., а також поодинокі посли з инших клюбів. Отворення сесії відбулося точно в год. 2. попол.

Перше засідання сойму отворив марш. Ратай в год. 5. Ціле те засідання виповнила довга промова міністра скарбу Чеховича, що не викликала найменшого вражіння, тимбільше, що його мало хто й чув.

Мін. Чехович обговорив докладно бюджет, що виказує 1„898,679.975 зол. у видатках і 1„899,252.571 зол. у запроєктованих приходах. Бюджет на рік 1927/28 перевищає квартально бюджет з 1926 р. на 4 відсотки. Цей зріст неуникнимий тому, що за той час аросли ціни. Замкнення прелімінаря цифрою 1.898 мільонів золотих вимагало й так сильного обмеження видатків. Опісля мін. Чехович обговорив подрібно приходи й видатки поодиноких міністерств і перевів аналізу цілого бюджету. При кінці заявився за боротьбою з дорожнею й обговорив вигляди Польщі на одержання закордонної позички.

При кінці засідання зголошено ріжні внесення й інтерпеляції. Майже всі клюби внесли протест проти драконського пресового закону.

Український Клюб зголосив також внесення на скасування президентського декрету, який обмежує зовсім свободу преси. Повище внесення, як і анальогічні внесення инших соймових клюбів, переслано до правничої комісії. Марш. Ратай, відсилаючи внесення до комісії, зазначив, що сойм сумнівається дотично формальної натури тих внесень. Марш. думає, що такі сумніви можна буде обговорити на правничій комісії.

Окремо Український Клюб поставив внесення на уділення заяви недовіря теперішньому урядові.

Personalia.

Мін. Морачевський піддався ухвалі центр. комітету ППС. остільки, що зголосив виступлення з ППС. Він повідомив пос. Дашинського письменно, що складає свій мандат до сойму і своє членство в начальній раді партії. Листом цим займеться центральний виконавчий комітет ППС. на найближчому засіданні. Чи прийде з того приводу до розламу в партії, незідомо. — Становище станиславівського воєводи обійме після Де Льожа дотеперішній варшавський в-ця воєвода Корчак.

Комплікації в німецько-французьких переговорах.

Париж, 14. листопада 1926.

В німецько-французьких переговорах у справі розброєння наступив несподіваний зворот. Французький уряд, що віддавна переказання військової контролі Німеччини Лізі Націй робив залежним від докладного вияснення компетенції Ліги, тепер зажадав, щоби контролю в Надренії комісія виконувала постійно, а не часово, як цього домагається Німеччина. Домагання це вважає Німеччина невластивим інтерпретуванням уступу 21 б. версайського договору і має звернутися до міжнароднього трибуналу в Газі, щоби видав міродатне пояснення в тій справі.

Шахтарі приняли предложення уряду.

Льондон, 14. листопада 1926.

Конференція делегатів шахтярів переслала поодиноким округам урядові предложення з порученням принятя їх. Поручення це ухвалено 432.000 голосами проти 352.000.

Арештування словінського посла.

Відень, 14. листопада 1926.

Словінського посла до італійського парляменту, Вільфана, арештовано вчора в Римі. В білгородській скупштині викликало це велике обурення. Посли словінської нац. партії внесли до Нінчіча інтерпеляцію, щоби поробив заходи для негайного звільнення Вільфана.

Протест до Мусоліня проти арештування словін. посл.

Варшава, 14. листопада 1926.

Вчора вислано до Мусоліня таку телеґраму: Беніто Мусоліні! През. уряду, Рим. Обурені глибоко арештуванням посла д-ра Вільфана, през. двох конґресів нац. меншостей Европи, протестуємо отсим рішучо проти насилування права боротьби за свободу народу. Домагаємося негайного звільнення речника змагань угнетених народів до кращої будуччини. Підписали посли: Козицький (Український Клюб), Єремич (Білорус. Громада), Гартгляс (Жидів. Клюб), Тіш (Клюб Нім. Зєдинення). Серебренніков (Російський Клюб). Учасники конґресу: посли Грінбаум, Тернер, Зільбершайн, Вайнцігер, Кронік, Васильчук. Сенатори: Гасбах, Навман, Гребе, Черкавський, Левчанівська. Телеґраму вислано у французькій мові.

Гінденбурґ уступить!

Берлин, 14. листопада 1926.

„Вельт ам Монтаґ" повідомляє, що Гінденбурґ задумує зректися уряду президента Німеччини в осени слідуючого року. Часопис зазначує, що правниця старатисяме вплинути, щоби Гінденбурґ лишився на своєму становищі.

Повстання на Джаві.

Льондон, 14. листопада 1926.

Останні вісти з Джави стверджують, що повстання досі не опановано. Залізничі шляхи і телеґрафічна комунікація до Батавії перервані. Повстання зорганізувало комуністичне товариство маляйських студентів, які як стипендисти голяндського уряду вчилися в університеті в Лідсі. Повстанці хочуть утворити незалежну маляйську державу, що обіймалаб острови Джаву, Суматру, Борнео і Целебес.

Відкриття памятника Шопена у Варшаві.

Варшава, 14. листопада 1926.

Нині в 12. год. в полудне відкрито тут памятник Шопена (твір артиста Шимановського). На відкритті був президент державн. Промови виголосив м. ін. французький амбасадор Лярош, а італійський посол Мальоні відчитав телеґраму від Мусолінія. Закордонні делеґації зложили вінці.

Вихованок бурси Костюшка бандитом.

Після застрілення Ломніцького.

Комісаріят львівської поліції веде енергійно слідство, щоби сконстатувати бандитську минувшину вихованка бурси ім. Костюшка Ломніцького, застріленого перед кількома днями. Стверджено, що Ломніцький доконав двічи влому при вул. Потоцького ч. 60, де живе його бабуся. У каменици тій, в мешканні інжиніра Штенцля, забрав богато цінних предметів вартости около 2.000 долярів. Забрав там також револьвер із 20 набоями, який інж. Штенцель тепер пізнав як свою власність. Стверджено, що Ломніцький давав гроші, які мав із продажі крадених річей, дівчині легких обичаїв Ядвізі Гжендзель, яку обсипав цвітами й коштовними дарунками. Комісар поліції Конарський переслухав Гжендзелівну в шпиталі заразливих (венеричних) недуг, де вона є на лічені і вона зізнала, що закопала дароване їй Ломніцьким перстень і брансолєтку в шпитальному городі. І дійсно комісар викопав у городі дуже цінну золоту брансолету з шафірами і бриллянтами і великої вартости золотий перстень з бриллянтом. Обі ці дорогоцінности походять із крадежі в інжиніра Штенцля. З дорогоцінностей, украдених в інжиніра, бракує ще богато. Гжендзелівну арештовано. Військові власти стверднли, що Ломніцький вже двічи дезертерував, а навіть сидів за дезерцію шість місяців.

Від себе подамо одну тільки скромну увагу: Чого то не виписувалаб „патріотична" польська преса, якби щось подібне скоїлося з вихованком якої-небудь української бурси!

Забута країна.

Львів, 15. листопада 1926.

Широка смуга, що простягається між Балтійським і Чорним морем, смуга, що обіймає Виленшину, західну Білорусь, західно-українські землі, північно-східну Буковину і Бесарабію, є тим тереном, на якому стирається Схід і Захід, на якому йде завзята боротьба між пануючими і опанованими, на якому найрізкіше виступає неполадиана, до краю загострена національна проблєма з маркантним соціяльним відтінком. Початкова побіда Заходу, якого представником виступає тут Польща, Заходу, що містить в собі богато елєментів Сходу, починає хитатися, не зважаючи на всі дотеперішні „законні" і явочні приймоми. Досі прибиті і числом невеличкі виленські національности починають організуватися, на кожному кроці ставлячи чоло польському походові. Західно-білоруські партії (християнсько-демократична Є. Станкевича, „Селянський Союз" Єремича й особливо Білоруська Громада проф. Тарашкевича) після довших вагань стали на твердий грунт. Білоруське селянство, серед якого довгий час герцювали польські селянські партії (особливо „Визволенє"), притягаючи його своїми соціяльними гаслами, сьогодні всеціло найшлося в рямках білоруських політичних організацій. Цікавою є метаморфоза, яку перейшов найвидніший з білоруських діячів, пос. Б. Тарашкевич. Колишній полякоман, опісля білоруський націоналіст польонофільської закраски, в зустрічі з дійсністю розчарувався святочними покликами-гачками, час до часу витяганими Поляками на ловлю наївних і легкодухів. А розчарувавшись, найшовся на крайному крилі білоруського громадянства, фронтом різко зверненому проти сучасної Польщі. Білоруська Громада, в якої рядах сьогодні ділає пос. Тарашкевич, викликує затрівоження серед усіх польських чинників, від найправіших до найлівіших. В розмірно короткому часі ця організація основала на Білоруси до 500 своїх гуртків, вибиваючи з білоруського села „Визволенє", яке там було твердо всадовилося.

Також на Поліссі білоруські й українські політичні організації прочищують терен, усуваючи звідтіля польські соціял-патріотичні й демагогічні партії („Визволенє" і ППС.). Похід польських партій (вшехполяків, пястівців, визволенців і пепесівців), які в перших роках з нечуваним розгоном кинулись були на Волинь, зробив там дуже слабі поступи і нині находиться вже у відвороті. В Галичині польські партії і їх „хлібоїдські" прихвостні не вспіли вдертися в селянську гущу. В один час заходила небезпека поширення впливів брилівщини на частину нашого селянства (після „трюмфального" повороту Бриля з Росії й

Red. czas. „Dilo" Pr. 522/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej Sąd okręgowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 250 (10927) z dnia 11. listopada 1926 pod tytułem: „W obronie swobody prasy" od początku artykułu do słów: „Protest" włącznie — zawiera znamiona zbrodni z § 65a) uk., uznał dokonaną w dniu 10. listopada 1926 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. — Lwów dnia 11. listopada 1926.

Hawel.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 510/26 W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 249 (10.926) z dnia 10. XI. 1926 r. pod tytułem: „Miż Schodom i Zachodom" ustępy a) między słowami: osnow... a słowami: Nacionalne, ustępy b) między słowami: b. Rosiji..., a słowami: Wprawdi, ustępy c) od słów: Tilky... do końca artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) us., uznał dokonaną dnia 9. listopada 1926 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17 grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. r. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę po 400 Zł. P. Lwów, dnia 11. listopada 1926.

Hawel.

України), та цю спробу в коротці зліквідовано. Хлібоїдські підприємства з „найрухливішою" з них—даниловичівською, не вважаючи на великі грошеві втрати, ніде не запустили глибшого коріння—поза приєднанням кількацяти здеморалізованих одиниць.

Також прибита і затуркана Буковина починає звільна приходити до себе і ладиться ставити чоло румунському бандитизмові, а в Бесарабії віддавна кипить завзята боротьба.

Але світ — на жаль — досі не знає чи не хоче знати про відгалуження тієї смуги, про Закарпатську Україну, або офіційно „Підкарпатську Русь". Є це забута країна, що страждає у кігтях несовісної чеської бюрократії не менше, як инші складові частини тієї широкої смуги. Із Закарпатської України, яка „добровільно" приєдналася до чехословацької республики

доходять до нас глухі, але все більш невідрадні вісти.

Закарпатська Україна, якій у влуці з чехословацькою республикою обіцювано золоті гори (з огляду на її важне для Чехословаччини географічне положення), досі перейшла вже дві стадії свого „благополучія" під чеською владою; стадію „депозиту" і стадію „автономізму" та увійшла в третю стадію — чехізації. Єдиним здобутком двох перших стадій є шкільництво, поширення сітки народніх шкіл з одночасним підвищенням освітнього рівня відсталого вчительства та створення середніх шкіл, хоч в „дуалістичному" напрямку (українсько-російському). Забувши про всі свої автономічні зобовязання, чехословацька влада позавидувала лавр в своїм сусідкам: Польщі й Румунії та вступила на шлях чехізації. На території Закарпаття найшлося найгірше чеське бюрократичне шумовиння, яке з широкими ротами обсіло нещасну і забуту країну. Заткавши пельку кільком місцевим манекінам через наділення їх формальними становищами в адміністрації, фактично обсаджується всі уряди напливово-кольонізаційним чеським елементом. Галицькі Українці, яких там запрошено в першій стадії, сьогодні вважаються „зайдами" і „приблудами". Проти них звернена ненависть поліцейсько-бюрократичного чеського елементу і підбехтаних ним Чехами місцевих мадяронських „автохтонів". Найбільшою журбою і єдиним позитивним завданням чеської бюрократії на Закарпатті це акція в напрямі позбуття Галичан, які — на думку чехізаторів — загрожують величній „культурно"-чехізаторській місії. В країні панує нечуваний поліцейсько-дрібничковий режим. Закарпаття поділено на „сфери впливів" Чехів і Словаків. Західну частину Закарпаття з Пряшевом прилучено як складову частину до Словаччини,—східну частину під назвою „Підкарпатської Руси" обсаджено Чехами. Місцевий елемент запрятано глупим язиковим і правописним „вопросом", щоби відвернути його увагу від чехізаторської політики. Після деякої підготовчої акції вдарено на останній здобуток закарпатських Українців, на шкільництво, використовуючи для цього численний там жидівський елемент. Також під оглядом економічної політики положення Закарпатської України нічим не ріжниться від инших складових частин —так сказатиб—воєнної балтійсько-чорноморської смуги.

Донедавна політика Чехословаччини на Закарпатській Україні грубо відріжнялася від політики Польщі й Румунії у відношенні до „чужоплемінців". Щонайменше таке було переконання серед нашого громадянства. Чи воно відповідало дійсности, чи тільки це був наслідок зручної чехословацької пропаганди, — не будемо на цьому місці розглядати. Та фактом є, що в останніх часах чехословацька політика приєдналася до денаціоналізаційної політики Польщі й Румунії, а Закарпаття тимчасом автоматично ввійшло у воєнну балтійсько чорноморську смугу. Досі про це ще не знає світ, але думаємо, що з моментом, як закарпатські Українці почнуть ставити опір чехізаційній політиці, а до цього скорше чи пізніше мусить прийти! — забута країна стане відома всьому світові.

Із Закарпатської України.

Сили підкарпатських Русинів, чеська влада й українська еміграція. — Похід на українські прапора.

Ужгород, 10. листопада 1926.

Минувшого місяця був я в Празі, а довідавшись про Український Науковий Зізд, заїздив також на нього. Я не рахуюся до вчених, то й не беруся до оцінювання виголошених там рефератів чи — як тепер кажуть змодна по кацапськи — „докладів". Одначе вражала мене инша обставина: Коли співано державні гимни чехословацької республики — опущено наш народній гимн підкарпатських Русинів.

Зауважу, що у нас на Підкарпатській Україні навіть підчас цілком офіціяльних свят грають нпр. військові музики всі три гимни тих трьох славянських націй, що входять у склад чехословацької держави. Виходить з того, що й самі чеські урядові сфери признають, що наш підкарпатський гимн до слів Духновича є третім складником загально-державного гимну. Тимчасом в самій Чехії урядові сфери хочуть просто промовчати наше істнування як і те, що ми самі добровільно прилучилися до їх держави як рівні з рівними і тому, граючи чи співаючи державний гимн, грають згл. співають лише чеську і словацьку його части, а підкарпатську — опускають. Є це очевидно великим нетактом і провокацією нашого народу, бо що є державним гимном у нас в Ужгороді, є також державним гимном і в Празі або в Братиславі.

Одначе всі читачі „Діла" навіть і не додумалися би, хто у тім нарушенні наших прав приходить чеським централістам на поміч і то постійно й консеквентно? Отсе наші українські хори, зложені з Наддніпрянців і Галичан!

Я припускаю, що роблять вони це з несвідомости й недостачі зорієнтування, як це було і з тою нещасною і компромітуючою участю подєбрадських „Соколів" у чеському сокільському здвизі.

Але щодо ігнорування нашого підкарпатського гимну — то це вже йде трохи задалеко!

Шановні брати Наддніпрянці й Галичане нехай не будуть такі дуже великі язикові пуристи і нехай не беруться а дуже гострим скальпелем до критики тексту нашого гимну. Написав його наш великий патріот Духновіч перед 70 роками, так як знав і умів, але він через те не тратить на вартости, а навпаки є для нас з історичного погляду незвичайно цінним. Зрештою текст той і так уже відповідно змодернізований — а арія є сама по собі гарна. Той гимн піддержував наших батьків підчас найтяжчих переслідувань Мадярів, той гимн підбадьорував нас у роках 1918—1919, коли ми рішилися вирватись з кігтів мадярських варварів—але цвох? Коли приїдемо до столиці держави — чуємо на власні вуха, що Чехи відкидають наш гимн і не вважають його за третю частину державного гимну. Що більше: наші земляки, такі самі Українці, як і ми помагають своїм поступованням чеським централістам в нехтуванні наших почувань! Зауважу, що ту справу вже обговорювано в українській пресі, одначе—як бачу—без успіху! А чи гарно так поводитися з шістьсот тисячами своїх рідних братів, котрим і так уже чеська цензура в Ужгороді заказує називати себе Українцями?

Колиж вже зійшла мова на наше покривдження, то позволю собі напровадити тут ось який просто скандальний факт:

Як відомо, наша республика святкує дня 28. жовтня свято свого основання. В цей день відбуваються в цілій державі святочні походи, перегляд військ, концерти і т. пн. Очевидна річ, що й вивішується тоді хоругви в державних барвах, а у нас, на Підкарпатській Україні, також і в наших національних барвах українських. Так було цілих сім літ — і аж цього року наш преславний віцегубернатор Розсипаль розіслав по місті Ужгороді поліцієнтів з припорученням до населення, щоб українських хоругов не вивішувало! Дехто дався застрашити, дехто ні, — одначе вже сам факт є аж достаточно вимовним і характеризуючим політику пана Розсипаля в нашій автономній країні.

Про инші наші болячки напишу в другому листі. **Августин Гойдич.**

БРАТЯ ШТАУБЕР
площа Марійська 7.
поручає **як завше** зимові плащі, сукні, футра і трикотажі.
Ціни низькі. 776 8—10 **Ціни низькі.**

Радянська Україна.

З досягнень українізації.

Вчора помістили ми уривки з листа, що його одержав з Харкова близький знайомий нашої редакції. Сьогодні містимо ще деякі уривки з другого листа тогож автора:

„За час, відколи я тут, побував я довгенько і в Київі і в Харкові. Наш Золотоверхий дуже гарно виглядає. Вже цілком приведений до порядку, а в деяких місцях є навіть кращий, як був давніше. Напр. біля вищих жіночих курсів (а тепер ветеринарного інституту) вся та колись закидана сміттям велика площа обернена в гарний город і получена шляхом з Фундуклеївською. В бувшому царському (тепер: Пролетарському) городі теж зроблено порядок. Б. царська палата перемінена в роскішний сільсько-господарський музей і т. д. Позолота на церквах ще тримається, а знаменитий Рафаїв на дзвінниці Лаври гудить своїм могутньо металевим голосом. В Софії є та

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Динамітовий лавреат.

Бернард Шов і нагорода Нобля.

Нагороди за талант роздавані найсправедливішим трибуналом не можуть бути справедливіші, ніж нагороди за красу. Чи оцінка твору че є оцінкою краси? Шведське Академія Наук, яка від 26 літ має щороку призначити одну літературну нагороду в спадщині по винахідчику динаміту, Ноблі, зробила світові чимало несподіванок. Бажаючи бути справедливою, вона нагороджувала не тільки славних людей, але й тих, яких хотіла зробити славними. Або бодай багатими. Нагороджувала не тільки одиниці, але й народи, яких літературу хотіла пригадати світові.

Коли таку „нагороду національної заохоти" дістав Реймонт — усі були здивовані, крім тих, що не бачуть ріжниць між Реймонтом і його чужинними контркандидатами, а навіть Жеромським і Пшибишевським. Коли нині лавреатом стає Шов, а ніхто не дивується, то хіба можна розяснити це тим, що його імення давно заглушило його твори. Бернар Шов є нині найвизначнішим европейським драматургом і одним з найоригінальніших письменників. Він міг був дістати цю нагороду вже на протязі останніх 10 років — не конче аж у 70-ліття своїх уродин. Але те, що вибір паде на нього саме тепер не є, так сказати, „без глибшої причини". Шов написав минулого року пєсу, грану цього року на всіх европейських сценах з виїмковим успіхом, неподібну до попередніх одною рисою: „Св. Иоанна" (Жанна д' Арк), хоч як змодернізована (згідно з основним принципом театру Шова) — не кинула із сцени на суспільність граду затроєних стріл, таких улюблених вічно бунтарським англійським революціонером. „Св. Иоанна" могла вдоволити одну умовину застережену в заповіті Нобля, який домагався від твору „ідеалізму".

Нобель як хемік, а навіть поет, мав право не розумітись на літературній критиці. Та в даному випадку важко уявити собі кращого лавреата Нобля як Шова, який працював у тій самісінькій ділянці: винаходив динаміт... ідей. Коли він завтра заявить в інтервю з денникарями, які хмарою осядуть його, що не бачить в Европі більше заслуженого письменника від себе, то ця відповідь буде така сама щира, якби був щирим його протест обурення і відмова *прийняти* премію від фонду, що носить імя винахідника такої варварської зброї для імперіялістичних воєн.

Але Шов не відмовиться від великанської нагороди, хоча вона приходить до нього спізнена на 30 літ, коли він уже в силі прегарно жити з пера. Перш усього тому, що Нобель, так само як Шов, вірив у свій динаміт як засіб припинення воєн, а не їх зміщення. Далі тому, що Шов належить до незвичайно льогічно, ясно думаючих людей і зробить правильний висновок, що він зуміє вжити одержаний капітал розумніше, ніж письменники, які не служ ть ніякій суспільній ідеї. Мало є нині письменників, які на протязі всього життя проводили би головні ідеї свого світогляду крізь свої твори з такою послідовністю, живучістю, непохитністю пересвідчень та завзятістю як Шов.

Ці ідеї є пропорціонально протилежні своєю популярністю до популярности творів, в яких є викладені. Шов є ворогом усіх найсвятіших ідеалів сучасної суспільности, яка є піддержувана її більшістю, усіх її традицій, догм і прийнятих форм: він є комуністом, що відкидає насильство і вірить у лібералізм, соціялістом, що сумнівається в розумі більшости, скептиком, що вірить в ідеї гуманности та необхідної суспільної рівности, анархістом-іроністом, який до кожної найяснішої ідеї вміє додати кілька немилосердно щирих застережень.

Його театр є весь критикою існуючого суспільного ладу, сатирою на його хиби, дивовижні суперечности, фарисейські компроміси і недоцільну безглуздість. Ця критика звернена в першій мірі проти Англії. Шов має ірляндську кров, яка не затихла з обурення і протестує всіма бічками організму проти основних прикмет англійської суспільної психольогії. Ібсен, що почав у своїм театрі боротьбу проти „конвенціональних брехонь" суспільного середовища творив у своїй драмі два світи: понад реальним кружляв світ символів, над якими могли (коли хотіли) думати ті, що вміли його доглянути крізь реалістичну фабулу. Для Шова така мармурово обєктивна форма видавалась надто штучною, чи пак була непідхожою для його темпераменту. Він був з уродження діячем, не обсерватором і хотів промовляти із сценічної естради тою самою мовою, що на вічу.

Хто хоче промовити до театральних глядачів так, щоби вони його слухали, — ще й на тему філософічно-суспільних проблєм! — мусить цю публику притягнути якимись ефективними прикрасами. Шов не вагається втягнути на сцену кота, льва або райського вужа,

ний гарний спів, якого Ви там ніколи не вчуєте.

„Щодо зовнішнього вигляду Києва — то він зовсім український. По внутрішньому змісту наша Мекка покищо українська тільки в більшости (50—60 прц.). Та взагалі Київ найбільше розмосковщений з усіх наших більших міст. Одною з немаловажних причин такого стану Києва є між ин. те, що чи не кожний український інтелігент старається всіми силами осісти або перелізти до Києва. Це має згадану вище добру сторону, але загально беручи — це недобре бо нам треба наших свідомих людей усюди, особливож в інтернаціональній Одесі, яка ставиться найбільш ворожо до українізації. А вонаж мусить також піддатися тому елементарному змаганню українства — і наша річ цей процес прискорити. А прискорить його тільки інтенсивна, ідейна праця нашої інтелігенції. В тому напрямі великі заслуги має інтелігенція з Галичини, яку й спрямовують найбільше до Одеси.

„Харків українізується теж, хоч не в таких розмірах, якби бажалося. Але за якийсь час ми його таки зробимо українським містом, подібно, як це зроблено з Полтавою, Камянцем, Винницею, Черніговом і иншими, що є чисто українські. Перед веде в цій ділянці Полтава, де відсоток українського елементу найвищий. Загалом у нас тепер українізація — найголовніша справа і тільки чуєш розмови, що про неї.

Дуже мені подобається українська опера. Я вже був у Харкові на „Кармен" в перекладі Миколи Вороного. Незабутнє враження, бож Українці першокляснi майстри в театрі! Дуже гарно представляється зі своїми модерними річами „Березіль" Л. Курбаса, щось на зразок б. Московського Худ жнього Театру. Досить поширений у нас і балет, а найбільше „Дон Кіхот" та „Лебедине озеро". Вже маємо і свої прима-балєрини.

„Щодо шкільництва, то по селах воно чисто українське, а в більших містах різне. Вищі школи зукраїнізовані найкраще в Київі, потім іде Харків, а на останку Одеса. Вищі школи в Полтаві та Камянці зукраїнізовані зовсім.

„Скажу ще, що будинки по містах, з окрема в Київі, що були зруйновані, частинно відбудовані, а деякі знесені. Написи по містах і селах в українській мові, тільки денеде (по великих містах) є рівнобіжно і російський текст.

„Життя в Київі таксамо дороге, як у Львові, за виключенням мануфактури й обуви, які значно дорожчі. В Харкові вікчуали дорожчі на яких 50 прц. Це пояснюється великим скупченням тут людей. Подумайте самі: число мешканців Харкова вже перейшло цифру 500.000. Сказано — столиця України! Як би столицею був Київ, то сьогодні мав би вже мабуть з мілiон населення...

„Відношення до наукових робітників гарне. Уряд пособляє науці. Тоді як на Україні в Харкові професор вищої школи має за одну дисципліну 200 карбованців, то РСФСР платять тільки 130 карб. Тому й помічається наплив російських професорів на Україну, явище для нас не конче корисне, бо професори з Росії не хочуть піддаватися українізації.

„Щодо настрою населения — то Українці найбільше сушать собі голови справою українізації. А загально — тут американізм, але далеко не чистої води, а так з українським душком".

Дещо з наукового життя.

Голова Укрголовнауки проф. Яворський в розмові зі співробітником „Пр. Правди" подав такі інформації про справи наукового життя: Пролетаризується склад наукових аспірантів; до 70 прц. є їх робітничого та селянського походження. Кількість Українців серед аспірантів становить по Україні 50 прц., у Київі — 90 прц. У Київі відкривається кілька нових катедр, між ин. катедра марксизму, за проводом Левіка, при якій працюватиме 40 аспірантів. Приготовляється заснування інституту матеріяльної культури. Проектується скликання в Київі Всеукраїнського Наукового Зїзду. Асигновано 36.000 карб. на закордонні наукові командировки. Налагоджується звязки між УАН. і закоординами науковими інституціями, а в тім також з науковими інституціями Зах. України. Приготовляється організація музейного городка у Лаврі в Київі. Працюється над зміною статуту УАН.

ГУВАДА гумовий обцас є найліпший.
909 1—13

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число нашого часопису прикрашене пятьома білими цятками в передовиці „Наш парламент", з якої вирізано із середини 70 рядків. Є це 109. чергова конфіската в цьому році.

— **Враження з радянської України.** Нашим справозданням з відчиту д-ра К. Студинського п. з. „Новий світ" про враження з Радянської України покористувався краківський „Час" передрукувавши його дня 4-го ц. м. п. з. „З Київа" і ужгородська „Свобода" п. з. „Із совітського раю" дня 11-го ц. м. У „Часі" перекручено одну подробицю, бушім-то вуличні діти напали на самого д-ра Студинського.

— **Новий дім чина св. В. В.** У Скрантоні Па, в Злучених Державах, основано, як подає „Нова Зоря", новий дім (відділ) чина св. Василія Великого.

— **Ucraïnica.** У „Прагер Прессе" з дня 12-го ц. м. ч. 310. находимо у відділі „Slavische Rundschau" згадку про смерть Льва Лотоцького, і про дві статті про взаємини України до Росії поміщені в „Славянській Бібліотеці", яку видає славянське Т-во в Софії: д-р Н. Бодчева „До питання про самостійність України" і проф. П. М. Богаєвського „Приключения Малоросії до московского царства". — У „Slavische Rundschau" ч. 7—8 р. 1926 находимо статтю д-р Івана Брика „Іван Франко, Листок до історії українсько-чеських взаємин."

— **Курс для освіти громадських дезінфекторів.** Львівський міський фізикат уладжує від 22-го до 29-го листопада ц. р. безплатний курс для освіти громадських дезінфекторів. Вислані на цей курс люде від управи громади або магістрату свого міста одержать безплатний нічліг і безплатну науку, а коли здадуть іспит, свідоцтво. Подорож до Львова і утримання в місті мусять узяти на себе або громади самі або ті, що їдуть. Міський фізикат, куди треба зголошувати кандидатів (пл. Домбровського 3.), також добровольців, приймає тільки грамотних, а вважає, що найкращими сільськими кандидатами повинні би бути громадські урядовці, поліцаї, пожарники...

— **Повінь свят.** Ніде, здається, нема нині в Европі стільки свят, що в польській республіці. Самих державних уже є кілька: конституція 3-го мая, день оборони польських земель (із Львовом включно), роковини повстань, день невідомого жовніра, цього року прийшло ще нове свято: день звільнення Німцями марш. Пілсудського з магдебурської твердині — просто не зрахуєш! На день 13-го і 14-го ц. м. має шкільна молодь (після недавніх трьох днів вільних з нагоди смерти куратора Собінського) узяти знову участь у новій манифестації: це 200-ліття канонізації св. Станіслава Костки. Уже в пятницю вечером 12-го, почалось свято ілюмінацією ратуша. Ніколи ще Львовяне не бачили так освіченої вежі. На вулицях, по кавярнях і приватних балачках чути було звідно: „з якої це нагоди?" „У честь св. Костки!" Костки? 9-ї процент мешканців переглядались допитливо і кожний ждав, аж другий, сміливіший висловить своє здивування, що не знає про цього святого нічого і що ось-ось недавно ілюмінували ціле місто в честь св. Франца з Асізі. О, республико XX-го століття, о, освіто, о, сучасна молоді! як ми завдримо тобі, що не з дикою нині до школи!

— **Похорони і вуличне видовище.** У Львові часто повторяється таке явище: на якійсь вулиці рух трамваєвий зупиняється. Що таке? Йдуть похорони. Явище природне. Ніхто не може протестувати проти віддання останньої пошани навіть найбільше сірому покійникові, тим, що на вулиці на хвилину-дві все стане. Але прошу уявити собі таку картину: в пятницю перед військовим шпиталем на Личаківській вулиці всю вулицю займає відділ війська з гарматами. Ждуть, заки із шпиталя винесуть домовину полковника. Уся личаківська лінія спаралїжована на дві години. Трамвай стоїть гусаком за трамваєм. Від 1-ої до 2-ої год., коли вся шкільна молодь і урядовці вертаються до хати, все мусить мандрувати пішки, на окраїни міста. Так немов би зорганізоване військо не могло лишити вільно трамваєвої лінії. І не тільки військо. Досить кількох хоругов і двох дяків, щоби загородити ціл дільниці на пів години. І є люде, які гадають, що це є необхідне для пошани похоронного походу. Тимчасом це має зовсім протилежні наслідки. Тоді, коли повинен панувати якнайбільше святочний настрій, посторонні люде, що не знають у чому діло, несподівано зупинені на дорозі, вискакують з трамваїв, розмахують руками, кричать, хвилюються, сипляться навіть лайки на адресу тих, що забирають їм дорогий час. І замість пошани для покійника та похоронного обряду виходить вуличне метушня. Видко, що і магістрат, і ті, що займаються похоронами, дивляться на це все инакшим оком...

— **Найшли собі на місце.** Цієї неділі збирається польський монархістичний конґрес в одним невеличкім містечку, але славним своєю назвою... Морди. Ті наші хрун, що зробили з польськими монархістами союз, Ольховий і Винничук, поповинні туди безумовно поїхати.

— **2000 моноклів.** Університет у Глестові приймав цими днями святошно свого нового почесного льорда-ректора, яким є — Остен Чемберлен, міністр закорд. справ. 2000 студентів вийшло йому назустріч на залізницю, всі з хризантемами в петлицях і... з моноклями (Відомо, що Чемберлен носить монокль). Чемберлен щиро сміявся з такого жарту. Його підносили вгору на руках і процесія з горючими смолоскипами пішла в напрямку університету. Деякі студенти вкрили свої голови рушниками, в честь того, що Чемберлен є кавалїром ордену — прошу не сміятись! — Лазні. Коли на другий день почесний ректор прийшов на інавгураційний виклад, моноклів було ще більше. Місцеві оптики випродали весь свій запас. Що сказали би професори инших університетів і публична опінія, як би студенти зважились наслідувати свого ректора, прибравшись на виклад напр. у характеристичний цилїндер або парасолю для його звеличання?

— **Тайне довгого життя.** Помер в ірляндськім селі Кростар один з европейських ветеранів Уілєм Сміт, уроджений у 1801 р. Недовго перед смертю він дав відповідь репортерові одного часопису про свій секрет довговічности: „Не женіться раніше як у 60-им році життя, їжте доволї, але тільки просту страву, пийте щоденно трошки алькоголю, не вставайте занадто рано, спіть зовсім голим і головно не нервуйтесь абичого". На жаль, більшість нас могла би додержати легко хіба одної його ради: щоби спати голо — і то не з гігієнічних причин, а економічних.

— **Хто такий Нобель?** Цього року минає 31 літ від хвилини, коли помер основник найбільших світових нагород за літературні та наукові праці, шведський хемік Альфред Нобель. Помер у своїй віллі в Сан-Ремо, на серце. Лишився славним не лише як винахідник динаміту, але як меценат... як довго шведська корона вдержить себе перед недугою інфлїції. Він володів, мов рідною, ще й англійською мовою і писав, поезії ідеального полету. Мав знати всього Байрона на память. Продовжував працю батька, який теж цікавився хемією. Нобелеві вдалось улучити винайдену ним у 1866 р. нітрогліцерину з якимсь елементом і цим найшов експльозійний середник. Найдений динаміт був висланий спершу в Америку: в 1868 р. винахідник основував у Сан-Франціско свою фабрику. Вернувшись в Европу основував її филію в Празі. За цим пішов Берлін, Париж, Льондон. Нобель мав 40 літ і був паном світа. Мільони плили до нього з Европи та Америки, але він лишився надалі мрійником та ідеалістом. Цікавився вічно літературою, англійською, французською, німецькою, російською. Одночасно працював над удосконаленням свого винаходу і в 1888 р. винайшов бездимний порох „базілїт". Ц. р. 1882. вибудував у Цюріху яхт виключно з алюмінія. Смерть його брата в 1896 р. зробила його гіпохондриком; від того часу він носив постійно при собі апарат до міренія свого живчика. Не оженився, жив самотно, як чудак, тільки з одним слугою. Його винахідчий дух не знав стриму. Число патентів зложених ним у самій Англії рівняється 129. Жив для ідеї служити людству своїми винаходами і придбанимайном.

— **Світова хроніка.** Французька Академія Наук признала цілий ряд нагород. Найбільшу з них, імени князя Монако Альберта, в сумі 100.000 фр. дістав відомий подорожник Жан Шарко, який працює тепер над викінченням пароплаву для океанографічних експедицій. „Премію „Монтіона" з механіки одержав професор університету в Софії Кирило Попов. — У празькім національним театрі давали премієру опери Берга, проти якої частина публики і вулиці сильно протестувала. Ці демонстрації так понервували синдика Праги д-ра Ванека, що він упав мертвий від апоплексії. — Паріська поліція заборонила будувати на дахах приладдя для світлових реклям, мотивуючи це тим, що ця будова є самовільним підвищенням первісного проекту будівель, урядово затвердженого. — Велику сензацію викликали в американській пресі реверації про те, що автомобілевий король Форд фінансував подорож румунської королевої до Америки. Він узяв на себе кошти видатків її подорожі в сумі пів мілiона долярів. Форд оплачує утримання королевої і її всієї дружини. Мешканці міста Ванкувер, дізнавшись про це, приняли королеву дуже холодно і чимало з них не прийшли на офіціальний банкет в її честь.

Товариство вз. обезп. „Дністер"
Львів, вул. Руська 20. — відкрило
Відділ обезпечень від крадежи з вломом
і приймає за низькою оплатою до обезпечення урядження церков, домів, склепів, банків, дорогоцінности, товарі, готівку, цінні папери, як також господарський живий і мертвий інвентар. Обезпечення можна зголошувати прямо в Товаристві або в його 906 агенціях. 1-5

Студентські справи.

З діяльности „Української Студентської Громади" в Кракові.

Вороже й нетолєрантне відношення польських університетських властей у Львові спрямувало нашу молодь, що шукала вищої освіти, до Кракова, який є під сучасну хвилю одним із більших центрів скупчення нашого краєвого студентства. З початку незорганізоване, розбите та поділене на різні гуртки, як під оглядом ідеольогічним, так і під оглядом тактики щодо українського приватного університету, врешті обєдналося в „Українську Студентську Громаду", яка за протяг 2-ох літ свойого істнування може похвалитися значними успіхами й досягненнями, як це показали III-ті звичайні загальні збори У.С.Г., що відбулися 24. жовтня ц. р. Зі звіту управи, як і поодиноких референтів, видно було, що управа старалася оживити „Громаду" і вказати шляхи організації та діяльности поодиноким своїм секціям. Найбільше зроблено в культурно-освітній ділянці, бо в протягу шк. р. 1925/26 відбулося 27 рефератів та дискусій на різні фахові й актуальні теми. „Громада" взяла визначну участь в улаштуванні свята в честь Т. Шевченка та свята української культури, а власними силами устроїла академію з нагоди десятиліття смерти Ів. Франка. Співпрацьовано й удержувано близький звязок зі всіми місцевими українськими товариствами, як: Просвіта, Союз Українок, Кружок Рідної Школи і Громада Студентів-еміґрантів з Вел. України.

Послідовно та з успіхом переводжено пів процентове оподатковання членів у користь „Рідної Школи, а крім того по кожнім відчиті чи зібранню збирано добровільні датки на „Рідну Школу".

На всі живіші прояви чи голосніші події нашого культурного й політичного життя „Громада" відгукувалася, прим. панахида по бл. п. С. Петлюрі. Поза справами чисто адміністраційними присвячено богато уваги самодопомоговій акції, уділяючи біднішим товаришам позичок то-що. Відчуваючи недостачу української книжечки — головно белетристики, — засновано бібліотеку для членів Т-ва та пренумеровано всі важніші українські часописи й журнали, як краєві, так і закордонні.

Спортова секція проявила особливо живу діяльність.

Не маючи змоги обговорити на цьому місці всебічно цілої діяльности Т-ва й поодиноких секцій, годиться піднести поважний хід нарад та серіозне трактування всіх справ, порушуваних на загальних зборах. Замітним та знаменним був рівнож факт терпимости та взаємної зрозумілости ворожих подекуди ідеольогічних угрупувань, що дуже рідко буває на студентських зборах. По передискутуванні справ суто локальних звернено увагу на справи загальнішої натури, які відносяться до загалу українського студентства як складової частини нації.

Висловом цього є отсі резолюції:

1) Уважаючи конечним створення культурного осередка на згаданих українських землях, загальні збори домагаються основання українського університету у Львові.

2) Стоячи на становищі скоординування всіх сил українського студентства, зібрані домагаються створення Студентської Централі у Львові.

спустити на неї дощ, поставити шибеницю — всі ці причандали є для нього звичайними театральними реквізитами, необхідними в даній хвилині, коли із сцени йде здоровенна проповідь. Так! Шов, що протестує проти всякої проповідної моралі доказав цього чуда: він проповідує проти неї явно та голосно свою нову, вільну мораль устами одного з героїв пєси. Його найближчий приятель молодости, якому він завдячує сюжет своєї першої пєси, один з найбільших англійських театральних критиків і теоретиків театру, Віліям Арчер рвав собі волося з голови*), коли бачив як Шов глузує собі із суворих правил найобєктивнішої літературної форми: драматичного мистецтва. Як його справжній друг, він не пощадив його ні в одній своїй критиці, і навіть тоді, коли вже його деякі пєси йшли 100 разів в черги при повній авдиторії, повторяв прилюдно, що це не є справжні пєси, бо так пєс ніхто не писав і не пише...

І в усієї його довгої, інтелігентної аналізи тільки ці останні слова були про Шова неохибно правдиві. Ніхто не писав і не пише так пєс, як Шов, який дає волю своєму талантові, кепкуючи з усіх норм драматичної форми, так само як суспільних ідей. Ні один драматург не вкладає стільки думок у пєсу в такій легкій, буцім-то безпретенсіональній формі і ніодин не має таких високих претенсій як він. Хіба старий Толстой, коли хотів своїми творами навертати людство на найдений ним шлях праведника Божого.

Але яка ріжниця в методі! У методі, бо Шов пише пєси свідомо, обдумано, мов суспільні статті. Він уважає себе не письменником, а публіцистом. Публіцистом у тому спеціяльному розумінні: що його цікавлять тільки актуальні питання сучасної доби, до яких розяснення він хоче причинитись. Історія Адама та Еви, Наполєона чи Шекспіра це для нього сюжет до висловлення цілої низки сучасних думок. І коли він починає їх висловлювати, Англійці затуляють собі вуха з обурення. Який талант і яка перевернена голова! — який артист і який небезпечний агітатор, руїнник усього святого! — так кажуть вони собі щиро і не... грають його пєс. Вони також щирі: навіщо мають за власні гроші, слухати автора, який увесь час дратує їх до живого своїми імпертиненціями?

(Докінчення буде.)

*) У книжках „Play-Making". „The Old Drama and the New".

3) Взивається всіх студентів (ок) Українців Яг. університету вступити в члени У. С. Г., щоби скріпити сили українського студенства.

4) Беручи під увагу незавидну долю українського студентства, апелюємо до українського громадянства прийти йому з матеріяльною допомогою, вступаючи в члени кооперативи „Студентська Самопоміч".

5) Стверджуючи велике значіння товариств „Рідна Школа" і „Просвіта", взивається всіх студентів (ок) вступити в члени та взяти діяльну участь у працях цих установ.

По уділенню абсолюторії уступаючій управі вибрано нову, в склад якої увійшли: 1) голова Лятишевський Мирон, 2) І-ий заст. голови Бачинський Михайло, 3) ІІ-гий заст. голови Демчук Антін, 4) секретар Сафіян Олександер, 5) скарбник Городиський Ілярій, 6) бібліотекар Карпинцівна Станислава, 7) господар Ясеницька Марія.

Дописи.

Збараж. *(Кооперативне свято в Добромірці).* В суботу 6. листопада ц. р. відбулося в Добромірці кооперативне свято для Добромірки, Гущанок, Лозівки й Ободівки заходом кооператив, істнуючих у тих громадах. В год. 9. рано відправив місцевий парох о. Лев Юрчинський, відомий громадянський діяч у Збаражині, торжественну Службу Божу в Гущанках, в часі котрої виголосив проповідь про наші народні обовязки в біжучому місяці, порушуючи головно справу збірок для інвалідів і справу збірок на будову „Українського Дому" в Збаражі. Після церковної відправи уформувався похід при участи понад тисячки людей і маршом прийшов під будинок читальні „Просвіти" в Добромірці, де відбулося кооперативне свято. Відкрив його о. Лев Юрчинський як голова надзірної ради кооперативи „Надія" в Добромірці, після чого д-р Степан Баран з Тернополя виголосив референт про сучасні потреби й завдання нашої сільської кооперації. По рефераті д-ра Барана складали привіти прибувші на свято відпоручники: д-р Гамаль від філії „Просвіти", Кружка Рідної Школи УПТ. й „Українського Дому" в Збаражі, щир. Стрільбицький від Повітового Союзу і „Народного Дому" в Збаражі, д-р Яворський від кооперативи і читальні „Просвіти" в Новому Селі і п. Угринчук від складу Народньої Торговлі в Збаражі. Цілість свята зробила на присутніх дуже корисне враження і рішено такі свята в будуччині відбувати правильно що року для поглиблення і скріплення сільської кооперативної організації, котра в Збаращині ще не вповні викінчена. Оснований недавно Повітовий Союз веде вправді дальше кооперативну організаційну роботу і має на меті оснувати в Новому Селі окремий відділ для організації і люстрації кооператив Новоселечини (20 кооператив на 24 всіх громад — в збаразькому судовому повіті всього 15 кооператив) і отворити товарову складницю для них у Підволочиських. Кооперативне свято в Добромірці закінчилося вечером аматорським представленням „Ясні Зорі".

Жадвірна. *(З наших гараздів).* Велика у нас біда з податками: бо щораз нові! От на парохів наложено 1) дороговий податок ще торік і стягається його. Цього року знов свіжий податок 2) комунальний — від театра 1 зол. п. Також добрий! А ще який буде? Річ у тому, чи має право повіт. видія накладати такі податки? І чи парохи мають обовязок їх платити? Дорогу псують тисячі фір, що вивозять дерево з лісів і тартаків, а також самоходи і всякі нафтові підприємства. А за те і на те мусимо платити ми! Люде стогнуть і упадають під тягарем податків, бож мають їх більше, як подостатком: 1) грунтовий, 2) доходовий, 3) дороговий, 4) комунальний, 5) польська асекурація. До того слід додати ще шкільне, громадське, повітове, поліційне, бо й на тих треба складати, а крім того і на акушерки і всякі инші дрючки... Не стає чоловіка на те все — тай годі! От такі наші гаразди, в осьмім році нашої приналежности до Польщі!

З судової салі.

Ще безсмертний фортепян.

На днях одержав д-р Степан Баран в Тернополі як процесовий повновласник позиваючих товариств „Українська Бесіда" і „Тернопільський Боян" в Тернополі вирок апеляційного суду у Львові з 20. жовтня 1926 до ч. Вс. II. 253/25 проти позваного Офіцерського Клюбу 54 п. п. і Гарнізону в Тернополі про видачу фортепяну, котрим апеляційний суд під проводом апел. судді Гайдера при співучасти апеляційних суддів Грабовського і Местера не взяв під увагу апеляції позваного клюбу і в цілости затвердив вирок окружного суду в Тернополі з 11. лютого 1926 р. до ч. С.д I. в 34/23/49, признаючи позиваючим товариствам кошти апеляційного поступування.

В мотивах вироку піднесено, що апелянтові не вдалося переведення ні одного доказу на його твердження, навпаки—позивники перевели вповні доказ власности спірного фортепяну, як і факт, що він був у посіданні позваного клюбу, котрий в його посіданню прийшов у спосіб безправний і самовільний, без збереження постанов закону про річеві рекризиції. Взагалі в даному випадку не було ніякої реквізиції, що ствердило староство в Тернополі і міністерство військових справ на жадання апеляційного суду, а фактично фортепян дістався до рук польської військовости в цей спосіб, що в 1919 р. тодішній комендант міста Тернополя капітан Квитковський вислав відділ узброєних польських жовнірів до хати пок. радника Перуна, який переховував фортепян позичаючих товаристств, які силою забрали з його мешкання фортепян для Офіцерського Клюбу, що має його досі, а в останніх часах віддав його до ужитку для військового кіна „Марс" у Тернополі. Офіцерський Клюб має внести ревізію до найвищого суду, хоч формальних процесових причин до цього нема і процес протягнеться ще пятий рік, але позиваючі товариства, маючи два однозвучні вироки, зажадають тепер в дорозі екзекуції видачі фортепяну. Характеристичне, що військовий суд у Варшаві зажадав тепер відпису позву, відповіді і всіх вироків у повищій справі.

Всячина.

Ювилей парискої біржі. Святкує свій 100-літній ювилей париська біржа — один з найбільших центрів людських пристрастей одного з найбільше пристрастних міст сучасного світа. Яка іронія! Її почали будувати на такім невинним місці як територія жіночого монастиря, в р. 1808., а скінчили щойно 6-го листопада 1826 р. Це так сказати: її офіціяльна дата, бо її історія йде взад аж до 1141 р. за Людовика VI., коли біржевики збиралися на „Великім Мості", пізніше на т. зв. „Мості Виміни". В 1647. р. коли цей міст перебудували, на ньому появились будинки банків і міняйли грішми. Коли і ці доми щезли, вони перенеслись на инше місце. За революції збирались у Люврі, а до 1809 р. навіть у... костелі „Матери Божої Переможниці" (Notre Dame de Victoire). В 1800. р. Наполеон вибудував новий біржевий будинок за 8 міл., але швидко там було за тісно. Його поширили щойно в 1906. р., згідно з пляном Наполеона, але хто нині ввійде до цієї гарної грецької святині, побачить, як там душиться в натовпі армія жерців на службі бога Мамони. Париську біржу окружає своєрідна дільниця, віддавна з нею звязана: контори, редакції спеціяльних торговельних газет, ресторанки для біржевиків. Біржа є термометром щоденної горячки французького життя. Курс франка — це перше і останнє гасло політики.

З життя товариств та установ.

Сходини С. У. А. в Коломиї.

Дня 7. листопада відбулися в салі Народного Дому в Коломиї сходини адвокатів, членів Союзу Українських Адвокатів коломийської і станиславівської делегатури. На 41 членів цих обох делегатур прибуло 23.

Про перспективи української адвокатури референтував ада. д-р Андрій Чайковський з Коломиї і д-р Роман Домбчевський, адвокат з Миколаєва. Оба референти представили невідрадні перспективи української адвокатури при теперішньому переповненні адвокатського стану, як також їзза недостачі оборони інтересів того стану самими адвокатами Українцями і слабої підтримки адвокатського стану широкими кругами української суспільности. Одним з засобів поправи відносин української адвокатури є утворення сильної станової організації, якою повинен бути С. У. А. Тому обовязком кождого адвоката стати членом тої організації. Другим важним завданням української адвокатури є старатися всякими способами, також шляхом політичних організацій, до яких вони належать, щоб українське громадянство удавалося до своїх, а не до чужих адвокатів.

Реферат п. з. „Права української мови в урядах" виголосив адвокат д-р Лев Бачинський зі Станиславова. У своїому рефераті бесідник підчеркнув, що українські адвокати не боронять як слід прав української мови в урядах і вдоволяються тільки формальним внесенням позвів в українській мові, а не зважають на те, що уряди на ті письма відповідають з правила в польській мові.

Оба реферати викликали незвичайно живу дискусію. Ухвалено резолюції по думці референтів. Між иншим завізвано всіх товаришів адвокатів, що ще не є членами С. У. А., щоб негайно вступили в члени, заплатили членські вкладки і зложили 15 зол. на похоронний фонд. Також у справі „Правничого Часопису" ухвалено завізвати всіх адвокатів, щоб негайно зложили одноразово 5 ам. долярів на видавничий фонд згаданого журналу.

Звичайні ЗагальніЗбори

Кружка У. П. Т-ва „Рідна Школа" в Любачеві, відбудуться в неділю, дня 28-го листопада 1926 р. о годині 4-ій попол. в салі Філії Т-ва „Просвіта" в Любачеві з таким порядком нарад:

1) Відкриття Загальних Зборів. 2) Відчитання протоколу з попередніх Заг. Зборів. 3) Звіт уступаючої Старшини, а то: голови, секретаря і скарбника. 4) Звіт контрольної комісії і уділення абсолюторії. 5) Вибір нової Старшини і контрольної комісії. 6) Вибір відпоручників на Загальний Зізд У. П. Т-ва у Львові. 7) Зміна статута. 8) Внески і заміти. 911 1—1

Старшина Кружка У. П. Т. „Рідна Школа" в Любачеві.

ПРИМУ на мешкання з харчем дві панночки з нищих кляс, фортепян, близько трамваю 4. II. — Гіпсова 46. Зухаєвичева. 902 2-2

ЗАВДЯКИ ЧОМУ ПЕРЕ **РАДІОН?**

Відповідь є дуже проста:

РАДІОН пере завдяки високій вмістимости досконалого мила в порошковім стані і білить в наслідок видобуванняся кисня.
РАДІОН заступає в цілости ручне прання і білення на сонці.
РАДІОН ощаджує білля, бо є під гарантією вільний від хльорку.

Виключні продуценти „САТУРНІЯ", С-ка Акц. Варшава.

1.
„SATURNIA" Sp. Akc.
Wydział „RADION"
Warszawa
Skrzynka pocztowa 149.

2.
Прошу надіслати даром пробки „РАДІОН"
Назвисько: _____
Місцевість: _____
Блища адреса: _____
Дідо — Львів

Купон ч. 2. треба виповнити і налішти на текстовій стороні почт. карти, а купон ч. 1. на стороні адр.

ОПОВІСТКИ.

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:

Понеділок 15. XI. — Чортків.
Второк 16. XI. — Тлусте. 2-2

Товаришки з семинарія У. П. Т. у Львові, котрі здали матуру в 1916 році, прошу негайно прислати свої адреси в цілі порозуміння щодо товариського Зізду. Хто знавби адресу Марійки Стешківної або П. Онишкевич, хай долучить до своєї на адресу: Мелянія з Гевків Гевакова, Львів, вул. Чарнецького 26. 894 3-3

З лікарського Товариства. Відчит д-ра Барвінського про буракомоч відбудеться в вівторок дня 16. ц. м. о 7 год. вечером в домівці Т-ва. 1—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

НОВОСТИ ПОСЛІДНІХ ДНІВ.

Вишниченко — Поворот на Україну 1·35, Васильченко — Талант 0·90, Коцюбинський — Коні не винні 0·90, д-р К. Левицький — Історія політ. думки 15·—, Лепкий — Мотря I. 9·90. Лепкий — Мотря II. 9·90, Лепкий — Не вбивай 9·90, Лепкий — Слота 0·90, Липинський — Листи до братів хліборобів 9·—, Тобілевич — Сава Чалий 1·80, Січинський — Архітектура старокиязівської доби 12·40, Леся Українка — У пущі 2·— Леся Українка — Лісова пісня 1·20, Леся Українка — Кассандра 1·80, Леся Українка — Камінний господар 1·80, Леся Українка — Адвокат Мартіян 0·50, Кухаренко-Старицький — Чорноморці 1·20, Янчук — Вихованець, комедія 1·20, Єфремів — Нечуй Левицький 3·60, Джек Лондон — Залізна пята 4·—,

Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка
Львів, Ринок 10. 910 1-3

ФОРТУНА НОВА виробляє найріжнороднищі цукорки і помадки, яких смак та якість знані серед своїх і чужих. 908а 1—2

1 зол. 70 сот. коштує один ніж з хінського срібла у Мандля Коперника 14 681 в) Проти кіна „Коперник". 8—?

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Дбайте про своє здоровля

„Швайцарське Гірке Зілля" з маркою Когут) вживається при недугах **жолудка, кишок, обструкції і жовчевих камінях**

Швайцарське гірке Зілля є природним лагідним прочищуючим средством, та улекшує функції органів травлення, діє проти надмірного товстіння і побуджує апетит. Продають аптики по зол. 1·50 за коробку. Рес. Мін. Публ. Здор. ч. 400 Ляб. Хем. Фарм.: **А. Гонсецкі і сини в Варшаві, Пешно 41.** Висилаємо найменше 2 коробки по одержанню зол. 4·30 з присилкою. 728 в) 8—24

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутиком". 728 а) 27—?

На Михайла

папіросниці з срібла в найновіших фасонах від 25 зол.

у Мандля, Коперника ч. 14

895 проти кіна Коперник 3—?

ВАЖНЕ для ПТ. СТОЛЯРІВ

Склад форнірів і диктів в великім виборі. 900 Ціни конкуренційні. 2—3

вул. Сонечна 20 в подвірю.

Футра всілякі виконує **солідно, дешево і точно**
РОБІТНЯ ФУТЕР **Кароля Ширера**
794 **Сенаторська 10.** 8—16

Ширіть наш часопис!

Вже друкується і до 20. ц. м. буде розіслане В. П. Передпл. і Комісантам

II. число „Українського Мистецтва" за листопад.

Для усталення висоти накладу просимо усіх, що одержали 1. число, або тих, що не одержавши, хочуть передплачувати наш журнал, найдалі до 15. ц. мі прислати передплату до кінця ц. р. (8 зол.) Тих, що одержавши 1. число не мають замір передплачувати журналу, просимо ласкаво повернути неушкоджений примірник, або належить за нього (3 зол.). — **Адміністрація „Українського Мистецтва" — Львів, Ринок ч. 10. II. пов.** 3—3

За редакцію відповідає **Василь Мудрий** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 255 (10.932). Львів, середа 17. листопада 1926. Pocztowa opłata zapłacono ryczałte... Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Год. Редактор приймає від 11—12 год. передполудням
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Правнича комісія проти прес. декрету.

Однодушна ухвала комісії проти пресового декрету. — Кредити для великих земельних власників. — Пілсудський посилає фотографію для Мусолінія.

Варшава, 15. листопада 1926.

На нинішньому засіданні соймової правничої комісії розглядали нагле внесення ріжних клюбів у справі відомого пресового розпорядку президента Мосціцького. Референтом був пос. Ліберман, що виступив з внесенням на анулювання розпорядку. Бесідник стверджує, що декрет президента є незгідний з конституцією, бо противиться загарантованій в конституції свободі слова і друку, віддаючи їх в руки адміністраційної влади. Цього роду декрет вводить атмосферу репресій і доносництва і приносить обмеження, які не лежать в інтересі ані держави, ані внутрішнього мира.

Після того зачалася дискусія, в якій забирали голос посли: Гартгляс, Біттнер, Лилацевич, Качинський, Шебеко, Санойца й инші. Характеристична річ, що в часі дискусії не було на засіданні комісії ані одного представника уряду, хоч про це повідомлено спеціяльно міністра внутрішніх справ і міністра справедливости. Ухвалено однодушно протест проти президентського пресового декрету.

Справа того декрету розглядатиметься на завтрішньому засіданні сойму.

Зачувати, що Клюб Праці зажадає на засіданні 16 ц. м. усунення з денного порядку декрету про пресові постанови. Внескодавці стоять на становищі, що сойм не може займатися тою справою з огляду на те, що уряд не вніс до сойму того декрету. Слід зазначити, що правн. комісія станула на становищі, що на осн. 10 ст. конституції сойм може кожної хвилі ухвалити або відкинути кожний закон. Запевняють, що навіть якщо сойм відкине пресовий декрет, не слід рахуватися з крізою в уряді.

Сьогодні відбулася в президії ради міністрів конференція з представниками рільництва, на якій порушувано ріжні актуальні справи. На конференцію запрошено представників польської магнатерії з усіх польських земель, а також з кресів. При тій нагоді слід зазначити, що уряд призначив для великої земельної власности 2 мільони кредитів, які мають бути розділені між 14 повітів, навіщених елементарними катастрофами. Розділ тих кредитів переводитиметься згідно з предложеннями начальної поміщицької організації.

У Варшаві перебуває Іго Лефранконі, посол до італійського парляменту, один з найбільших пропаґаторів фашизму. Він був м. ин. на авдієнції у прем. Пілсудського, яка тягнулася довший час. На прощання Пілсудський дарував йому дві фотографії, з яких одну призначив для Мусолінія.

Протести проти арештування Вільфана.

Відень, 15. листопада 1926.

Німецькі посли в скупштині переслали секретареві конґресу европейських національних меншостей в Женеві телеґраму з висловами обурення з приводу арештування Вільфана, президента останнього конґресу европейських національних меншостей в Женеві. Телеґрама взиває всі національні меншости в Европі, щоб запротестували проти насильства фашистівської влади, доконаного на послі словінської меншости в Італії.

В Любляні вістка про арештування посла Вільфана викликала велике схвилювання. Пос. Корошец, президент словінської нац. партії, заявив, що насилля, доконане на послі Вільфані, є дальшою частю італійської акції, веденої проти Словінців у Ґориції. Пос. Ст. Радіч, який приїхав до Білгороду, сказав, що колиб був міністром внутрішніх справ, велів би негайно арештувати італійського посла в Білгороді, бо парляментарний посол повинен бути таксамо незайманий, як закордонний дипльомат.

Конфронтація полк. Масії з Ґарібальдієм.

Париж, 15. листопада 1926.

В суботу перевезено до Парижа провідника катальонської змови полк. Масію. У вязниці була його конфронтація з Ґарібальдієм. Після конфронтації обох замкнено у вязниці. Виявилося, що Ґарібальді сповняв не лише функції агента-провокатора, але також виконував шпіонажу в користь Італії.

Збройний напад фашистів на „Аксіон Франсе".

Париж, 15. листопада 1926.

Вчора 10 фашистів вдерлися до редакції часопису „Аксіон Франсе" і заатакували там редакційний персонал. Підчас стрілянини ранено одного фашиста. Взагалі віддано яких 20 стрілів, але не знати, хто стріляв перший.

Панґальос обвинуваченим за зломання пакту Ліги Націй.

Відень, 15. листопада 1926.

Грецькі часописи повідомляють про процес, з яким виступив теперішній грецький уряд проти ген. Панґальоса. А саме бувш. диктатор обвинуваченим за нарушення уст. 12. пакту Ліги Націй, а то тому, що в жовтні 1925 видав приказ збройно вмашерувати на болгарську територію. Тим актом спричинив ген. Панґальос інтервенцію Ліги Націй, а в наслідку ухвалу Ліги Націй, якою засуджено Грецію заплатити Болгарії 30 міл. левів відшкодування. Разом із Панґальосом віддано під суд його міністрів війни і закордонних справ.

Тевфік Руді бей про конференцію в Одесі.

Відень, 15. листопада 1926.

З Царгороду повідомляють: Турецький міністр закорд. справ Тевфік Руді бей вернув до Царгороду. В розмові з журналістами заявив, що його останні розмови з Чічеріном ще більше закріплюють приязні взаємини, які лучать Туреччину з усіми державами. Туреччина, яка вдержує добрі взаємини з усіми краями, говорив Тевфік Руді бей, не може трактувати зах. держав упривілейовано в порівнанні зі східними державами.

Вибух бомби в Італії.

Рим, 15. листопада 1926.

В місцевости Паневеджо перед бараком, у якім працювало 14 робітників, вибухла бомба. 11 людей є вбитих, решта ранені.

Кровавi демонстрації проти румунської королеви.

Шікаго, 15. листопада 1926.

Жид. Тел. Агенція повідомляє: Тутешні християнські і жидівські робітники уладили демонстрацію проти румунської королеви, яка тепер є в Шікаго. Демонстранти носили великі транспаренти з написами: „Геть із кровавою королевою!" Поліція намагалася розігнати демонстрантів. При цьому прийшло до кровавих сутичок. Арештовано 10 осіб.

Румунський король Фердинанд просив королеву Марію, щоби вернулася до Букарешту на Різдво. Тому королева постановила зрезигнувати з дальшої подорожі до Південної Америки.

Бесарабські Жиди і процес Шварцбарта.

Відень, 15. листопада 1926.

Румунський часопис „Адеверул" повідомляє з Кишинева, що бесарабські Жиди утворили комітет, якого завданням є збирати докази вини Петлюри за жидівські погроми. Паризький адв. Вільям, оборонець Шварцбарта, є тепер в Бесарабії, щоби розслідити „документи" на місці.

Вбивство директора школи.

Варшава, 15. листопада 1926.

Сьогодні в 1. год. пополудні убито на вулиці директора торговельної державної школи на Повісаю Станіслава Лінку. Вбивник є учень III. курсу тієї школи Ігнат Лампіш, що дав до свого директора два стріли з револьверу. Після того Лампіш стрілив до себе в околицю серця. Директор Лінка вечером помер, Лампіш є тяжко раненій. Убивник хотів піместитися на директорі за якусь там дрібну кару, що була на нього наложена.

З судової салі.

За державну зраду.

Львів, 16. листопада 1926.

Розправа проти 10 селян „комуністів" із Покуття закінчилася вчора в годині 8·30. Присяжним суддям поставлено 22 питання. Опісля промовляв прокуратор і оборонці обвинуваченых. Нині в 9 год. председник розправи виголосить резюме, потім судді підуть на нараду. Присуд заладе около 2 год. попол.

Біржа.

Гроші.

Курс доляра в готівці у приватних оборотах 8,99—9.00.

Збіжа.

Подача на загал трохи більша, все таки ціни йдуть угору. В порівнанні з краєвими цінами калькулюється румунське жито, за яке жадають 4·30 дол. льоко Снятин з гарантією ваги 69. Хвилева недостача вагонів утруднює трансакції. Тенденція звижкова.

Пшениця краєва дворська 49—50, пшениця краєва селянська 47—48, жито галицьке 38·25, 39·25, ячмінь галицький броварний 32·75, 34·75, ячмінь галицький до перемелювання 30·50—31·50, ячмінь пастівний 28·50—29·50, овес галицький 31—32, кукурудза румунська 31—32, фасоля біла 42—45, фасоля колірова 33—35, фасоля краса 42·00—45·00, горох пів-Вікторія 72—82, горох полений 49—55, бобик 34—36, вика 36·00—38·00, сіно прасоване 7·00—8·00, солома прасована 4·25—4·50, гречка 34·00—36·00, льон 61·00—63·00, рілак 62·00—64·00, отруби житні 22·50—23·00, круп гречані 66·50—68·50, круп ячмінні 49·00—50·00, пенцак 48·50—49·00, конюшина червона 335·00—385·00.

„Оглашенні".

Львів, 16. листопада 1926.

КАВА ГАЇ без кофеїни
є зерновою кавою першорядної якости, з якої патентованим способом усунено кофеїну, шкідливу для здоровля.
891 1—1

Громадянство і преса.

Вага щоденної преси.—Недостача зрозуміння її у нас. — Хто формує душу наших міських мас? — Потреба популярного ілюстрованого щоденника.

(Стаття надіслана.)

Тема, порушена в передовиці „Газетний ювілей" („Діло" ч. 252), а саме кволість української преси, настільки важна, що слід би розгорнути її в цілій ширині, і то не лишень для ствердження самого факту, а таки щоб вглибитись в її причини, дібратись до її суті.

15 тисяч українських інтелігентів у самій Галичині не має українського щоденника! — Так, це гірка правда. Та додаймо до цього інтелігенцію північно-західних земель, широкі маси міщанства і робітництва — тоді гореч цієї правди буде куди страшніша.

І даремно булоб думати, що ці маси живуть взагалі без щоденної преси. В ніякому разі! Не перечимо, що чимало т. зв. інтелігентів обмежується лектурою тижневика,—та це тільки невибагливa частина, кольосальна більшість — і це слід підкреслити — живе політичним кормом польської преси, і то цієї найгіршої, жовтобульварної, в українських справах найбільше ігнорантської, а то й канібальськошовіністичної. Отї „Поранні", „Вєки" найдете мало не в кожній хаті нашого інтелігента, і то навіть в дуже патріотичній. Це просто язва, проти якої боротьба нелегка, а все таки необхідна в інтересі просто національного самозбереження.

Треба з натиском ствердити, що в нас рішучо не доцінюють ваги преси. У нас не доцінюється ні зовнішня і внутрішня її вартість, той репрезентативний і виховуючо-оборонний її характер. І це — побіч превенційної цензури — є головною причиною її недокровности і малопоширености. Очевидно — цинізми адміністраційної влади сильно підривають матеріяльно нашу пресу, та наскільки це булоб менше страшне, коли б вона масово поширювалась і мала стільки передплатників скільки вона повинна мати?

Преса репрезентує громадську думку назовні. Спинімся тільки на тих телеграмах, які часто сповіщають Варшаві і иншим польським містам суттєві думки передовиць чи иншої статтей „Діла" (хоч може й викривлені часто), збагніть ту тривогу, з якою все таки сусіди вчитуються в слова нашої друкованої трибуни, бажаючи вичути биття живчика „апокаліптичної гайдамацької бестії", а то і може й вартість цієї трибуни зросте в очах наших. Сила преси є коли не першим, то одним з перших мірил внутрішньої сили нації, її культурного рівня, її політичної зрілости. І коли Смогоржевський, польський публіцист у Парижі, з іронічною усмішкою оповідає на сторінках французької преси про те, що в нас є один одинокий денник на 4 сторінки—то це і для нього і для світа важний критерій в оцінці нас як нації, модерної нації, що прямує до державного життя і несе свої скарги в Ліґу Націй. Чужинець ніяк не зрозуміє, щоб інтелігент гнобленої, але свідомої нації вчитувався щоденно за власні гроші в усі подлі наклепи, в поліцейські доноси, в провокаційно-зідливі й ідіотично-насмішкуваті теревені „також—публіцистів" пануючої нації. Щоб він щоденно купував собі обиди і сліпу, якою опльовують все що складається на його національну гордість, щоб посередно помагав толочити ногами „святая святих" рідного народу. Ні! Чужинець — на наше щастя — думатиме, що в нас стільки інтелігенції, що в цього скромненького денника читачів, а решта темні анальфабети. Гей-гей! А колиб він знав цю правду, то чи давно булоб, колиб його повага до нас ще в тричі зменшилась?... В нього булоб переконання, що всі наші вариання—це одно велике непорозуміння, що всі наші змагання — поверхова іграшка верхів, а не внутрішня потреба свідомої нації.

І коли цей репрезентативний характер преси—як резонатора ідей, радощів і болів нації—незвичайно важний, то цей другий — виховуючий — просто безцінний. Для 95%, як не більше, нашої інтелігенції і широких мас щоденна газета — це одинока лектура. Вони шукають в ній усього, новин з усіх царин, від високої політики до вуличних сплетень. Це — так сказавши — одинока (на жаль!) позаміських. РУДНИЦЬКИЙ.

Як хочеш справді купити дешево і добре
ОКУЛЯРИ І ЦВІКЕРИ
їдь до ф-ми 820 5-20
ЛЕВ АПТЕЛЬ і С-ка
Львів, вул. Легіонів ч. 1.

Жіночі модні матер'яли
Шовки, Полотна
Мужеські сукна
1630 65—7
продає найдешевше
ФІРМА
РОМАН
ЗУБИК
Львів, Галицька 16

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Динамітовий лавреат.

Бернард Шов і нагорода Нобля.

(Докінчення.)

Коли хочете в Льондоні побачити пєсу Шова, муситє її довго шукати на афішах кількадесяти театрів. Найчастіше найдете якусь у малих „неофіціяльних" театрах. Один з них на окраїнах міста, у найближчім сусідстві домівки Шова, повстав виключно на те, щоби давати репертуар його пєс для звеличників його таланту. Малесенька саля на 200 місць, наполовину заповнена чужинцями з усього світа. Щоби туди попасти, треба купити білєти на цілий цикль вистав. Що за розумний примус! Хто любить Шова, той ходить на його пєси, мов на політичні дискусійні вечорі. Що за приємний примус! Тих, що люблять пєси Шова, не треба аж примушувати ходити в театр: маєш враження, що йдеш на серію актуальних дискусійних вечорів.

Та в Англії таких небагато. Лекше в Льондоні бачити самого Шова, як його пєси. Шов не втікає від маси, як инші його товариші-письменники, сучасні „зорі" англійської літератури, що завсіди воліли захист свого самотного кабінету, ніж трибуну на публичних зборах: Гарді, Кіплінг, Гельсуорті, Конрад, Беннет, Баррі або навіть Уельс.

Чимже-ж пояснити те, що Шов користується таким успіхом на иншіх европейських сценах (головно з Німеччині), а в своїй батьківщині все ще належить до авторів „на індексі"? Перш усього тим, що Англійці справді розуміють найгострійші місця його їдкої сатири: шибеничного гумору та вбийчого сарказму. А розуміючи — не можуть бити оплесків. Вони мають сміливість не грати комедії, ні в житті, ні на сцені, яка так часто повторяється нпр. у нашій суспільности, коли одною рукою гладять автора за талант, а другою зачиняють перед ним двері або з полекшою зачиняють віко його домовини, з остраху перед його „страшним" світоглядом. На чужинній сцені половина сатири Шова тратить своє вістря, хоча мало є пєс такого „зазально-европейського" духа, як автора „Людини та надлюдини". Відомо, що комедія в далеко більшій мірі звязана з національним побутом як драма; нема нічого важшого як зрозуміти чужинний гумор. А Шов глибокий гуморист, ще й англійсько-ірлядський. Англійський гумор має здебільша маску похоронної поваги. А ірляндський пахне динамітом. Чи треба пригадувати, що Ірляндець не є ніколи Англійцем; ні сам Шов, ні самі Англійці не можуть уважати його таким. Те, що він пише англійською мовою, не є для них ще доказом. Конрад, пишучи цією мовою вважав себе інколи Поляком, інколи Французом, а Ліфкадіо Гірн — Японцем.

Те, що в творах Шова пече Англійців глумом та образою, чужинці можуть слухати з насолодою. Инше діло, чи вся ця суперечка Шова з англійською суспільністю є для них уповні зрозуміла.

Ідеї, з якими він змагається, є доступні якомунебудь Европейцеві, типи, які він осмішує, можна найти скрізь, але для зрозуміння ширини світогляду, з якого він кидає свої присуди людській короткозорости та глупоті, треба вилізти на той британський острів, звідкіля він приглядається безоднам та шпилям сучасної культури. Ні в однім народі суперечности поглядів не зарисовуються з такою ясністю як в Англії, бо ніде вони не відповідають з такою точністю ріжницям традиції, суспільної кляси і прямолінійности вчинків.

Шов, як усі Англійці, прийняв життя на-пів як поважну боротьбу, на-пів як спорт. Для Англійців нема поважної боротьби, в якій обовязували би суворіші правила чести, як спорт. Так глядить на свою літературну діяльність і Шов. І тому ми, так звані (Англійцями) „люде суходолу", часто добачуємо в поважних поглядах Шова тільки жарти та парадокси, там, де він кидає ідею облиту кровю серця. Англія, якої уряд у 70-ліття Шова не хотів скласти ніяких побажань своєму найбільшому драматургові і найоригінальнішому письменникові, розуміє добре, що його найвеселіші дотепи є тільки щодо форми жартливі, але по суті — поважно обдумані, поважно здійснювані і поважно небезпешні.

Кожна пєса Шова є тільки половиною його твору. Другий невичерпаний злобний гуморист Англії найбільше протилежний Шовові щодо світогляду — Честертон, сказав дуже дотепно, що Шов пише свої пєси тільки на те, щоби мати написати до чого передмову. Деякі передмови до його пєс є довші, ніж самі пєси. У них він викладає з незвичайною ясністю генезу твору, його первісну ідею і теперішню форму, доповнюючи його всякими коментарями та власною критикою. З одної і тої самої ідеї вирінають дві літературні форми зовсім ріжні — передмову можна читати без пєси як мистецький зразок суспільно-фільософічної критики, пєсу можна оглядати в театрі, без здогаду, що автор вклав у неї таке велике інтелєктуальне зусилля.

Для всіх, що цікавляться психольогією творчости, Шов є рідким зразком таланту, який при такім нахилі до льогічних міркувань, умів сотворити такий багатий світ постатей, овіяних теплом таких ріжнокольорових переживань. Він уміє висловлювати із сцени безпосередно якнайбільше субєктивні погляди, а одночасно творити якнайбільше обєктивні типи, далекі своїй душі та ідеольогії.

Чи треба добачувати характеристичну „ознаку часу" в тім, що в кільканацять літ після нагородження Нобльовською премією Кіплінга — звеличника англійського імперіялізму, нині дістав цю нагороду найбільший ворог цього імперіялізму — Шов? Мабуть ні. Шведська Академія Наук полишила в даним випадку на боці суспільний світогляд кандидата. А проте на її мотивах мусів зважити факт, що Шов є найбільше европейським, найменше суто-англійським, сучасним письменником і що він навіть при загальнім голосуванні, зібрав би скрізь, поза Англією, якнайбільшу скількість голосів. Титул „лавреата" не вплине на його характер творчости, так само як не вплинули на неї його невдачі та успіхи. Він належить до тої групи Нобльовських лавреатів, що А. Франс і Кнут Гамсун, які не в силі були примиритись до останньої хвилини з ніякими компромісами і так само як патрон їх фонду, хемік і поет Нобель, серед мрій про кращу майбутність, ідеалістичних порівнів і співчування для терпінь людини працювали вічно в своїм кабінеті над новим — динамітом...

дкільна освіта, яка, подібно, як шкільна, що формує душу дитини — продовжує це формування роками й десятками літ на тлі актуальних, сучасних подій.

І тут один кошмар!

Душу наших міських мас у переважаючій більшості формує ворожа нам польська преса, яка капля по каплі вбивчої отрути щоденно викликає зневіру в доцільність зберігання національного „я", погорду до всього рідного, фаталізм і безідейність.

Освідомім собі тільки ту, як кажуть Ніщі, „erudierende Kraft" — виколобліючу сили" постійно ділючої каплі і протистоїть скелі душу наших мас — і будемо мати жорстоку картину спустошень, які з неблагонастю природних законів мусять повставати!

І хтож тут винен?

Чи цей патріот, що зовсім не кричочись, несе під пахою до хати „Век" чи Поранну", чи може цей рядовий член нації, міщанин чи робітник?

!!!

Широке явище погоні за сенсацією, бажання емоції, соковитости стилю, фраз і фантазій, скріплене головокружачими переживаннями воєнного періоду — паралізує всяку глибшу аналізу. „Коли хочеться перцю сенсації, то годі розбиратись у тому, що він подавай в чужій формі, а не в рідній; коли пасть спрага, то пержеж не гасити її з сусідської керниці тому що вона сусідська?" Тими категоріями думає пересічний обиватель, і — вибачте думає слушно.

Зарадити цьому може одно: дати масі те, чого вона потребує — бульварну пресу в рідній формі.

„Діло" все найде своїх читачів, залишаючи — очевидно — свій поважний тон і високий рівень думки і стилю. Хоч і жаль, колиб байдужість нашої інтелігенції до серіозної преси змушувала і в майбутності його вести чотиристорінкове існування.

Та коли зважимо, що нація ніколи не є монолітом під оглядом уподобань і освітнього цензу, то поруч з „Ділом" є місце і на другий дневник популярний, ілюстрований, приноровлений до смаку широких міських мас. Спроби „Нового Часу" стати таким органом — залишилися спробами, і ледви чи краще з цим і в майбутності буде. Перше тому, що він не виповнює тої люки, бо виходить тільки що другий день, а друге — це хиби його редагування, з яких диспропорція політичного матеріялу до всього иншого — одна з важніших.

Проєктований популярний дневник, не затрачуючи своєї моральної вартости, мимо потурання інстинктам юрби, став би неоціненим засобом в нашому наступі на місто. Подумайте! Скільки ідейного змісту впихати можна щоденно в суміш з сенсацією вулиці в душу міського елементу! Навіть сама рідна форма і тенденція писання, така різна від польської бульварної преси — скільки вже може причинитись до виправлення літами тревожних спустошень.

Фонди? — Вони мусять найтись, раз вийдемо з правильного заложення, що преса — це справжня позашкільна освіта навіть у культурніших від нас націй. Їх добути мусимо — і то добути в таких розмірах, щоби новий орган з самого початку міг звести успішно конкуренційний бій з сусідською жовтою пресою. Над добуттям їх хай призадумаються ті, кому слід.

Я подав лиш ці свої міркування з нагоди 150-літнього ювілею першої газети на українських землях, чужої формою і змістом, констатуючи рівночасно характерний факт, що мимо стільки літ кормом наших міських мас залишалась така газета чужа формою і змістом. І клеймити ці маси за те зможемо аж тоді, коли дамо їм рідну бульварну газету.

Всякі проєкти здобуття належного нам місця в містах будуть тільки папіртигами, якщо не створимо відповідної суспільної програми. Всі відірвані наші акції протиставитись широкій денаціоналізуючій течії, від якої захлистуємось, будуть тільки затиканням поодиноких щілин в дірявій дощі, а не будуванням великої греблі. Яку тут ролю відіграти може щоденна загально-приступна газета, хто цікавий — хай прочитає ювілейне число „Век-у Нового". Так — ані з гордістю міг заявити, що в акції „оборони Львова" проти Українців „magno pars fuit". Бо він виховав міський елемент!

В. К-ич.

Із Закарпатської України.

Розсипаль — наш пан і диктатор, — Хто користає з наших язикових спорів? — Піддержування москвофільства. — Дайте нам українських прелегентів!

Ужгород, 12. листопада 1926:

В попередній статті писав я про похід проти нашого підкарпатського гимну і проти нашого национального синьо-жовтого прапора. Нині спинюся на иншим анома"ліях нашого животіння під крилами чеського лева.

Може не всім відомо, що пан Розсипаль — це наш властивий пан і диктатор. Він є вправді лише віцегубернатором, але то лише номінально, як і номінальним губернатором є наш д-р Бескид, що обіймаючи свою посаду, мусів підписати реверс, що не зробить ні одного кроку без згоди свого чеського заступника. І цей реверс зробив його справжнім рабом свого „підчинен го" (?)

Бо треба знати, що п. Розсипаль ніякого реверсу не підписував, на своє заряджения згоди п. губернатора не потребує — отже газдує у нас, як колишній баша в турецькім пашалику. Його то справка злучення всіх наших жуп в одну вельжупу з головним містом Мукачевом — як вступ до віддання Ужгороду на поталу Словакам; він то з диспозиційних фондів підержує „ґодпотськ Нау", котрі в кождім числі цькують чеське урядництво на наших патріотів; він то підбехтує Жидів і Мадярів, щоб домагались... чеських (!) шкіл; він то тепер старається скасувати наші синьо-жовті прапори, хоч сам закон про герб ствердже, що нашими красками є синя і жовта!

Головна тактична засада присланих до нас Чехів це: „ivide et impera", а віщо їм так не стало в пригоді, як наші язикові спори. Наша т. зв. інтелігенція і досі говорить дома переважно по мадярськи і перенята аристократичним мадярським духом. Ій, що уважала підкарпатського селянина за „смеодячого Русина", не могло навіть в голові поміститися, щоби в його мові мали вчитися діти тої „інтелігенції", щоби та мова могла стати літературною. З того скористали прийшовші до нас кацапи і їм удалося дуже легко вмовити в ту „інтелігенцію", що коли вже має зрікатися мадярської мови, то лиш хіба в користь другої, рівнож панської: російської. Звідси повстали безконечні спори — а Чехи лише руки затирали. Тепер прийшов їм на поміч ще й новий орган „Русскій Край", на котрий „губернатор" (мальований!) Бескид дав з диспозиційного фонду 30.000 ч. корон. Видає його внук відомого Адольфа Добрянського д-р Гомичков.

Доповненням тих обрусительних замахів, що лише ослаблюють нашу відпорність проти чехізації, є низка викладів, що їх мають виголосити цими днями в салі жупавату три професори російського університету в Празі, а саме „господа": Лаппо, Флоровскій та Мякотин. Ось і заголовки тих викладів: „Русская исторія и вѣтви русскаго народа"; „Древняя Русь, Галиція и Подкарпатская Русь"; „Украина, Галиція и Подкарпатская Русь".

Як бачите вже з самих заголовків, ідеться тут про скріплення русофільського напрямку у нас, хоч людям, що мають хоч трошки доброї волі і такі виклади повинні б наглядно доказати, яка велика різниця є між нашою підкарпатсько-українською мовою і мовою російською. Але де тої доброї волі шукати в засліплених, задурманених москвофільством головах?

Заходить тепер лише ще питання: що на це український університет у Празі, що існує так, як і російський, на кошти чесько словацького уряду і має що найменше таке саме право устроювати виклади в Ужгороді, як і російський: А може і до нього відноситься той наказ, який видала перед 1½ роками пражська поліція майстрові Авраменкові, щоб не важився навіть показуватись на Підкарпатській Україні? Одначе гадаємо, що ректорат українського університету у Празі, як бідний Авраменко, що отже буде лекше його делегатам дістатись до нас, як тому завзятому танцюристові.

На всякий випадок заявляємо, що ректорат українського університету може сміло рахувати на нашу поміч. Що річ певна.

Августин Гойдич

Замітки і відгуки.

Президія „Сель-Робу". — Дальше обкидування УНД-а камінчиками демагогії. — Фантазії „робітничих кореспондентів". — Засуд Білого в світлі польської пропаганди. — „Годі блудити!"

Як подає холмське „Наше Життя", в дні 21. жовтня ц. р. відбувся на Центральному Комітеті Українського Селянсько-Робітничого Соціялістичного Обєднання (т. зв. „Сель-Робу") вибір президії і розподіл референтів. Головою „Сель-Робу" вибрано пос. Максима Чучмая (б. голову б. „Селянського Союзу"), заст. голови ред. Кирила Вальницького (б. голову б. партії „Нар. Воля") і пос. С. Маківку, а секретарями пос. Сергія Козицького, д-ра Заяця і Крайківського.

Уконституувавшись, „Сель Роб" повів свою обєднану діяльність в напрямі демагогічної і нелицюючої сек-так відповідальним політикам боротьби з Українським Нац.-Демократичним Обєднанням. Перед в цій „соціялістичній" роботі веде холмське „Наше Життя", на кожному кроці обкидуючи демагогічними камінцями в першу чергу сен. Черкавського. А щоби доказати свою „соціялістичність", „Сель-Роб" завзято бється в груди і твердить в одно, що з УНДО-м не піде і баста.

„Ми підемо з тими — читаємо в неперебірчивій статейці, — у кого враз з нами є спільні інтереси, з селянством і робітництвом і тою частиною інтелігенції, яка ще не зрадила селянсько-робітничим інтересам. З інтелігенцією угодової марки Сем ль-Стоцького (sic!) у нас спільної мови бути не може".

Ми твердо переконані, що „селяне і робітники" зі „Сель-Робу" підуть тільки з тими, у кого „враз з ними є спільні інтереси", а тому й краще було би, особливо послам, не лаятись на пусто-дурно та не знижуватись до рівня безвідповідальних демагогів.

У віденському „Бюлетені Секції Заграничних Кореспондентів Робітничої Преси" стрічаємо нотатку такого змісту про Народній Зїзд.

„Партія українського національного обєднання УНДО готовиться до річного зїзду. Речинець зїзду ще не зазначений, але приготування в повному розгарі. Кожної неділі відбуваються віча і збори. Зїзд має до полагодження богато внутрішньо-партійних справ, між иншим на першому місці має бути поставлена справа опозиції з органом „Рада". В останніх часах приходило кілька разів до гострої вимини думок між цим органом і органом УНДО „Ділом", і якраз ліквідацію цього спору має перевести скликуваний зїзд".

Можемо впевнити „заграничних кореспондентів робітничої преси", що їх відомости минаються з фактичним станом річей. Без сумніву, Народній Зїзд має полагодити богато справ, але найменше внутрішньо-партійних. А вже зовсім минається з правдою, немов би на першому місці була поставлена „справа опозиції з органом „Рада", тим більше, що цей орган „незалежної думки" не має ніякого відношення до Українського Нац. Дем. Обєднання, про що в своїм часі був виданий окремий комунікат. З огляду на партійну дикість „Ради" виключене, щоби зїзд займався якоюсь „ліквідацією спору", який в суті річи не існує, хоч що правда під довшого часу йдуть намагання підірвати єдність Нац. Дем. Обєднання підставленням декількох нездисциплінованих одиниць з нахилами до імітації. Та цей „динамітований патрон" ворожих Обєднанню чинників буде унешкідливлений без ставлення його на денний порядок зїзду.

Недавно в Тернополі стався факт, який своєю дивогляднїстю здивував всіх нормально думаючих людей. Лава присяжних, зложена з польських селян і посесорів, своїм голосуванням посередньо засудила на смерть українського селянина Михайла Білого за поширювання комуністичних ідей серед своїх односельчан. Те поширювання спирається на тому, що у Білого найдено дві книжки, що займаються комунізмом і якісь летючки. На основі цього Білого обвинувачено в державній зраді і засуджено на смерть. Засуд, який є досі унікатом навіть в Польщі, викликав загальне здивування. Здавалось би, що єдиним виходом із створеного положення є негайно довести до ліквідації цього нечуваного засуду. Та замість того польська пропаганда, мабуть щоби закрити цю невидальщину, хапається таких самих приємів, як і згаданий засуд. В „Прагер Прессе" стрічаємо з того приводу спеціяльну телеграму зі Львова, в якій читаємо, що перед судом в Тернополі вайшовся Білий під обвинуваченням в державній зраді і пропаганді в напрямку відірвання Сх. Галичини від Польщі. „На основі вердикту присяжних трибунал засудив Білого на смерть, бо в обвинуваченні його представлено властивим керманичем комуністичного руху в Сх. Галичині". Ще один крок і український селянин з Березовиці Великої, якому припадково попали в руки дві книжки комуністичного змісту, буде найнебезпечнішим ватажком комунізму в центральній Европі.

З цього ясно, що нам конче потрібне пресове бюро, щоби в правдивому світлі представляти такі трагічні дивогляди, яких жертвою між иншим упав селянин Мих. Білий.

Закрита польською владою лунька „Громада заявилася 14. ц. м. як однодневка під назвою „Українська Громада". В передовій статті цієї однодневки під написом: „Годі блудити" зустрічаємо цікаві думки з приводу темпа громадського життя в Галичині й північно-західних українських землях.

Коли в Галичині йде відбудова громадського життя на ниві культурно-освітній, кооперативній чи політичній, в той час на північно-західних українських землях

„роздрібленість сил, занедбання, застій, зневіра, відсталість. А все по нашому — винні тяжкі умови. Життя-ж у Галичині ми оправдуємо надбаннями нашого народу там з часів до війни. І правда, що до війни там було багато дечого, про що нам на Волині й не снилось... Але ж війна — все знищила: — з давнього осталась тільки згадка; — все треба було починяти наново. І почали і сьогодні бачимо наслідки. Нам одразу також треба було приєднатись до тої відбудовуючої праці і з певністю, що сьогодні й у нас життя не бродилоб по розстайних шляхах. Проте — шість літ минуло і ми тільки балакаємо про це... Колиж прийде до діла, — то польські закони, польська адміністрація, „нові санатори" і т. д. не дозволяють.

І правда, що не дозволяють; — всупереч своїм власним законам не дозволяють... Але ж иншого від них ніхто й не очікував! — І тому наше оправдання „не дозволяють" — це ніщо инше, як звичайний викрут на наше недбальство, неробство, а була й ще щось гірше.

Раз вже треба собі сказати правду ввічі: не було й немає у наших відповідальних чинників (за малими виїмками) доброї волі для спільної праці всього народу. На це можна навести безліч прикладів з нашого громадського життя і ми мусимо вивести їх на денне світло, мусимо їх осудити і раз на завше покінчити з кирінею, що розбиває наші сили, не допускаючи до обєднаної праці всього нашого народу навіть в одній і тійже державі. Не може бути иншних шляхів народу до кращого в Галичині й у нас, бо це якраз довело до того, що сьогодні — там незалежна думка й шлях до вільного життя — тут „орієнтація", там праця — у нас надія на панську або „пролетарську" ласку, там життя — у нас мертвечина, там розвиток життя — а в нас застій. Колиж де й заміте в нас жваліше життя, то воно тільки в початках."

Зовсім слушне становище заняла „Українська Громада"! Тільки критикою існуючих відносин серед нас самих можна збудити сонних і вивести їх на шлях відповідальної роботи під прапором обєднання всіх національних сил у всіх ділянках громадського життя.

В справі Народнього Зїзду.

Канцелярія Українського Національно-Демократичного Обєднання подає до відома, що запрошення на Народній Зїзд розіслано вже для всіх членів Народнього Комітету і для всіх делегатів по повітах. Колиб хто запрошення на час не одержав, то нехай приїжає без нього, а у Львові нехай зголоситься по нове запрошення (дуплікат) до Канцелярії Українського Національно-Демократичного Обєднання при вул. Косцюшка ч. 1 а, II поверх.

За секретаріят Українського Національно-Демократичного Обєднання

Володимир Целевич.

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Вчорашнє число нашого часопису сконфісковано за 35 рядків у передовиці „Забута країна". Є це 110 чергова конфіската в цьому році.

— **Історія української драми.** Появились у Київі перші три томи широкозадуманої праці, написаної знавцем історії українського театру проф. Вол. Резановим: „Українська драма, Старовинний театр". У першому томі автор дає коротку історію західно-европейського театру, важаючи, що перші театральні виставки були на Україні. Подані там тексти „Вірші з трагедії Христос Пасхон" Скульського, вірші Пави Беринди, „Розмишленіє" Волковича, „Вірші на Воскресеніє Христове", „Слово о збуреніі пекла". Вступ до третього тому є вірним повторенням

старших поаць автора про шкільні драми з XVII і XVIII в. Усіх томів має бути 9. У кожному крім студії будуть видруковані відповідні тексти, на підставі джерел.

— **Відкриття „Українського Наукового Інституту"** в Берліні відбулося 10-го листопада в 3-ій аудиторії берлінського університету в присутности генер. Гренера, представників міністерства освіти, університету, наукових і инших інститутів. Докладне звідомлення помістимо в однім з найблизших чисел.

— **Справлення похибок.** У вчорашньому числі „Діла" зайшли деякі похибки, що зовсім викривили зміст. Так у підтитулі статті „Із Закарпатської України" видруковано: „Сили підкарпатських Русинів" замість: „Гимн підкарпатських Русинів"; у першій резолюції Української Студентської Громади в Кракові сказано, що збори уважають конечним створення культурного осередку на західних українських землях, а не як надруковано: на згаданих землях; осьма з черги новинка має звучати: „Найшли собі місце", а не як хибно видруковано: „Найшли собі на місце"...

— **Инші лавреати Нобля.** Шведська Академія Наук призначила нагороду фізики за минулий рік 1925. по половині професорам Франкові з Ґетінген і Герцові з Галле: нагороду з хемії за минулий рік проф. Свігмонді з Ґетінґен, а за цей рік з фізики проф. Жан Перрен з Парижа і з хемії проф. Свендбергові з Упсалі.

— **Романтична міська хроніка.** 21-літня Львовянка Фріслер примушена родиною вийти замуж за „старшого пана" дістала безпосередно по шлюбі приступ божевілля і її мусіли відставити до Кульпаркова. — Львівський громадянин Рудольф Шепан звернувся до поліції з проханням узяти його в оборону перед „плютоновим" із Стрия Опалінським, який прийшовши до його хати, приложив револьвер до виска його жінки із заявою, що її кохає і коли він її йому добровільно не віступить, убє себе та її. — 22-літня Софія Шептицька повісилась у школі.. корпусу кадетів, де мешкала при своїм браті. Лишила лист, кажучи, що не бачить ціли в житті. Імовірно причиною самовбийства якийсь гарний, а зимний кадет. — 50-літній касієр у пекарні Булик підрізав собі горло бритвою на смерть, після сварки з жінкою, яка не хотіла дати йому грошей на горілку.

— **Маємо нову планету.** Паризька Академія Наук пересилає світові коротеньку телеґраму: в околиці сонця відкрили нову планету. Дрібниця, правда? Найвизначніші сучасні астрономи твердили, що істнування такої планети неможливе. Всі були пересвідчені, що широкий пояс світового простору, що тягнеться між сонцем і великими планетами: Меркурієм, Венерою, Землею і Марсом давно пообслідженый і що в ньому не можна найти вже нічого замітнішого. Тимчасом паризька Академія робить усім несподіванку. Наукове значіння цієї заістки в тому, що нововідкрите небесне тіло приналежне не до громади малих мандрівних зір між Юпітером і Марсом, але кружляє по сусідству сяючої королевої нашої системи. Трійка мандрівних зір Меркурій, Венера, Земля збільшується новою четвертою товаришкою чи товаришем. Подія, якої астрономія не знала на протязі десятків літ, від часу відкриття Нептуна — Леверієром. Телеґрама не каже, чи ця нова планета находиться між Меркурієм і Венерою, чи Меркурієм і Сонцем. Слід пригадати, що французький лікар Лескарбо вже давно висловлював погляд про істнування тіла, яке ближче стоїть до сонця як Меркурій і називав його „Вульканом". Цей погляд, який уважали хибним, виявився правдивим. Таке небувале слізнене відкриття можна пояснити тим, що сонце своїм страшенне сильним світлом притьмарювало простір у найближчім своїм сусідстві.

— **Темна хроніка.** У селі Врощанка, біля Кросна, двох замаскованих бандитів замордувало вночі 74-літнього польського пароха Неворовського, побили до крови його служанку і залили хату водою, щоби затерти по собі сліди. Священик був бідний і єдиною його виною було те, що лишав день і ніч настіж хату. — На львівськім Замарстинові хлопці, посварившись між собою, убили одним ударом каміня 56-літнього боднара Кульпу, який змішався до їх сварки. — Вломів і крадіжей було у Львові, як звичайно, з нагоди неділі вдвоє більше, а з нагоди св. Костки, коли стільки людей пішло оглядати осяєний ратуш — ще більше.

— **Померли.** Дочка славного російського письменника Достоєвського в 59 році життя, в Інсбруку. — У Баден-Бадені відомий ясновидець Саварі, який приїхав туди з відчитом. Смерть спричинена надто великим виснаженням орґанізму підчас його „трансів". Уже за його життя вчені цікавились його мізком і він записав його для їх ужитку. — У Сан-Франціско померла американська міліонерка, дівчка чудачка Сесілія Олівер-Паркер у 87 р. життя. Її вважали (не менше і не більше!) найчеснішою жінкою в світі, бо все життя віддала пропаганді моральности та одноженства. В її великанськім маєтку вся служба була женатою, а навіть кожне звіря жило тільки в одноженстві! — Скінчила самоубийством визначна німецька акторка Олена Бранд-Шіле в 70 р. життя, безпосередно перед своїм ювилеєм.

— **Світова хроніка.** Литовська рада міністрів приняла закон, що всі подружжа, церковні та цивільні, в які вступили особи раніше, і вступлять на майбутнє, можуть бути розвязані судовою дорогою, себто закон признає повний розвід. — Численні прохожі на вулиці Берліна, побачивши бувш. кронпринца, як виходив з якоїсь крамниці вигукували на його адресу образливі епітети і не давали переїхати його автомобілеві. — На французький пароплав Ґано" напало біля Гон-Конґа 76 піратів і ограбили все майно вартости 70.000 дол. — Клініка для недуг очей одержала анонімний дар 20.000 фунтів для вибудування нового заведення. — З Ню-Йорку прийде до Европи ще один танець званий „поєм королевої Марії"; його відтанцювали там підчас бенкету в честь румунської королевої; він є комбінацією вальса, тустепа і шіммі.

— **З кіна.** В кінах „Коперник" і „Лев" іде одна з найкращих зовсім нових фільмів зединених кінових фабрик з Німеччини та Італії „Останні дні Помпеї", на основі славної повісти Е. Л. Бульвера. В однім програмі 16 дій. У головних ролях Гецке, Варконні, Корда, Гр. Ріна де Ліґоуро. Архитвір у передачі страшенного вибуху Везувія.

— **Футра** замовити треба у Карпяка Львів, ул. Куркова 11/а. 923 1—10

Дописи.

Знесіння коло Львова. *(Культурно-просвітна праця).* Всесвітня, опісляж визвольна війна, підриваючи наше культурно-просвітне й економічне життя на нашій прадідній землі, не ощадила також і такого важного передмістя Львова, як Знесіння. Щойно по воєнній заверусі віджило якесь культурно-освітнє життя, покищо в читальні „Просвіти", яку при добрій волі й охоті свідоміших одиниць відновлено в 1921 р. Заходом тихже одиниць і при ласкавій жертвенности мешканців-Українців Знесіння закуплено в 1925 р. дім, в якому малиб міститися крім читальні ще й кооператива, захоронка та своя рідна школа. Правда, на тому домі тяжить іще поважна квота, яку тяжко приходиться сплачувати своїми власними силами. Одначе не зважаючи на це, як також на перепони не лише наших сусідів, але — на жаль — і своїх таки людей — культурно-освітнє життя цвите, а свідомість: хто ми і чиї діти — росте з дня на день. І ми є доброї гадки, що воно буде пвисти й на будуче, чого запорукою можуть бути ті старі й загартовані працівники на культурно-освітньому полі Знесіння, котрі ввійшли до виділу на загальних зборах дня 24. жовтня 1926 р. До виділу ввійшли пп.: Дубіняк Волод., урядовець „Дністра", Крілик Василь, ем. урядовець, Сіяк Осип, ем. уряд., Сельський Евген, Левицька Іванна, уряд. „Дністра", Яцух Ілля, Чуха Павло й инші. Нововибраний виділ взявся негайно до енергійної праці. Дня 31. жовтня ц. р. відбулася в парохіяльній церкві панахида за полеглих борців, а вечером тогож дня реферат п. Василя Головки, уряд. Ревіз. Союзу, на тему „Передісторія і значіння 1. листопада". Дня 7. листопада ц. р. відбувся концерт в честь Івана Франка—при виповненій по береги салі як старшим громадянством, так і молодю, про яку теперішній виділ спеціально старається. Концерт випав гарно. Дуже добру змістом промову виголосив п. Василь Головка. Деклямацію „Каменярі" віддав з чуттям п. Микола Дужий, студ. фільос. Деклямація п-ни Н. Н. випала також добре. Співав хор п. радника Купчинського. І серце радувалося, коли ми дивилися на лиця присутніх, які з задоволенням і вірою в кращу будучність народу покидали концертову салю. Отсе нехай буде виділові заохотою до ще інтензивнішої праці для добра своїх співгромадян Знесіння й цілого українського народу взагалі.

Орґанізаційний рух.

Віче в Кугаєві, повіт Львів.

Дня 8. листопада ц. р. відбулося в Кугаєві, львівського повіту, політичне віче Українського Національно-Демократичного Обєднання на подвірю Миколи Блащака. Явилося на вічу понад 500 осіб з Кугаєва й сусідніх громад: Підтемне, Загірє і Волків.

Віче отворив місцевий господар п. Іван Ціцяла. До президії вибрано: о. Олександра Мійського з Волкова, п. п. Степана Кошилінського з Підтемного і Павла Федишина з Кугаєва.

Реферат про політичне положення українського народу та про завдання УНДО виголосив голова Повітового Народнього Комітету Обєднання п. Іван Лішинський. В дискусії забирали голос п. п. Ціцяла, що говорив про покривджиння української школи в користь польської школи T. S. L. (примушувано 8 і українських дітей ходити кілька місяців до польської школи, де є 18 дітей; щойно на днях обсаджено українську школу учителем — Поляком!, п. Іван Вовк — (про наказну громадську польську зверхність на 7 членів — 2 несвідомих Українців) і й шкідну для українського населення господарку: о. Мійський і ин.

По вічу відбулася довірочна нарада з представниками поодиноких громад для вибору партійних громадських комітетів і познакомлення їх з укладами Повітового Зізду.

Всячина.

Нагорода Нобля. Академія Наук у Штокгольмі, чи пак: її комісії та инші інституції звязані з нею, збираються що року в листопаді, щоби виконати заповіт д-ра Альфреда Нобля, який на рік перед смертю (1896) рішив „розділити проценти із зашіпеного мною капіталу між тих, що в минулім році найкорисніше прислужились людству". Далі читаємо в цьому заповіті: „Моєю найвиразнішою волею є те, щоби при розділі нагород залишити на боці всякі національні мотиви і щоби їх міг одержати найбільше заслужений, байдуже, чи Скандинавець." Далі йдуть юридичні клявзули, щоби решту неясних пунктів рішити з членами родини Нобля. Першу нагороду роздали в 1900 р.: за фізику одержав п. Рентген з Мюнхена, проф. Гоф з Берліна за хемію, проф. Бегрінґ з Марбурґу за медицину, за літературу французький поет Сіллі Прюдом.

Фонд Нобля є широкою орґанізацією. Спадкоємець передав уповноваження для розпачі нагород ріжним інституціям: Шведській Академії Наук з 1739 р. (100 шведських і 75 чужинних членів) для нагород з фізики та хемії, відділові для літератури при ній з 1786 р. (18 членів), Каролінському медично-хірурґічному інститутові з 1815 р. для медицини (22 професорів), норвеському парляментові (стортінґові) для нагороди миру. Кожна з цих інституцій призначає комісію від трьох до пяти членів (не конче Шведів, але звичайно), які ставлять пропозиції перед повним збором, що голосує. Нині до таких комісій належать з фізики: проф. Арреніюс, Гульстранд, Карльґайм-Гіллєнскельд, Осеен, Зіґбан; з хемії: Гаммерштейн, Відман, Зедербавм, Свендберґ, Пальмер; з медицини: Йогансон, Гедрен, Скобеус; з літератури: історик літератури проф. Шюк, поет Карльсфельдт, Естерлінґ і Пер Гальстрем (одночасно референт німецької та англійської літератури); редактор Ґагберґ (референт від італійської та еспанської), Зедерман від французької, проф. Карльґрен з Копенґаген від славянських. Ці комісії мають право приєднувати собі Інститути Нобля, які утримуються з надвишки процентів. З нерозданих нагород творять ще окремі фонди для ріжних стипендій і наукових підмог. Сума призначена на нагороди в 1926 р. рівняється 166.959'86 шв. кор. Головний фонд дійшов 31. грудня 1925 р. до 30,739.302 кор. Крім грошей кожний нагороджений одержує дипльом і справжню золоту медалю. На цій медалі на однім боці є портрет Нобля, а на другім алєґоричні фігури. Коли шведський король є присутній у Штокгольмі, тоді сам розділяє нагороди. Кожний нагороджений має обовязок до шести тижнів від 10. грудня виголосити публичний відчит із своєї спеціяльности в Штокгольмі. Ті, що приїзжають по нагороду особисто, роблять це звичайно на другий день. Одначе з під цього правила богато лавреатів „викрутилось". Донині точно неясновано, хто має пропонувати кандидатів на нагороду Нобля. Наукові нагороди пропонують члени орґанізацій, які їх розділяють, і члени дотичних комісій, всі бувші нагороджені, професори університетів в Упсалі, Люнд, Осльо, Копенґагені, Гельсінґфорсі і з шести инших означених ними університетські, або вибрані попередними компетентними органами інституції та особи. На літературну нагороду ставлять кандидатів: члени шведської Академії і члени аналоґічних інституцій в усьому світі, університетські професори літератури, естетики та історії. Поняття „література" не обмежується тільки на белетристику, а взагалі на твори. Таким робом одержали нагороду літератури у свій час: історик Момсен і фільософ Ойкен. На нагороду миру пропонують кандидатів члени комісії Нобля з норвежського парляменту, члени парляменту всіх инших держав, професори права, історії та фільософії, і всі попередні нагороджені. До цього часу роздали разом 121 нагород, з чого 26 (найбільше) одержала Німеччина, а саме: з хемії 9 разів Німеччина, 4 Франція, 5 Англія; з фізики 8 Німеччина, по 5 Франція та Англія; з медицини 5 Німеччина, по 3 Франція і Канада, по 2 Англія і Данія; з літератури 4 Німеччина, 4 Франція, по 2 Англія, Норвеґія. Швеція, Польща, по півтора Бельґія, Еспанія, Данія, Індія, Швайцарія, Ірляндія по одній. Зате Німеччина не одержала ні разу нагороди миру; 5 разів Франція, тричі Америка, двічі Австрія, Швеція, Швайцарія, Бельґія. Найбільшу нагороду одержала пані Кюрі, винахідниця радія, яка в 1903 р. поділила нагороду зі своїм чоловіком, а в 1911 одержала нову за хемію.

Оповістки.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Сєвєвського у складі 30 осіб виступає:
Вівторок 16. XI. — Самбір.
Середа 17. XI. — Рудки.
Четвер 18. XI. — Рудки.
Пятниця 19. XI. — Комарно.

Дрібні оголошення.

ТОЙ тільки не попсує шлунка і не стратить смаку, хто їсть засадно цукорки „Фортуни Нової". 906 1—2

РЕВЕРЕНДА мало уживана дешево до продажі. — Шептицьких 28, партер. 921 1—1

60 СОТ. коштує одна ложечка до чорної кави з хінського срібла у Мандля вул. Коперника 14. Проти кіна Коперник. 681 9—?

УБРАННЯ жакетове темне, цілком нове, відповідне для рослого священика дешево до продажі. „Лямус", вул. Романовича 10. 914 1—1

ПОШУКУЄТЬСЯ негайно інструктора до ученика з І. кл. гімназ. Зголошення з поданням условій слати на адресу: Уряд парохіяльний, Красносілці п. Збараж. 919 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Дня 6. листопада цр.

відійшла в невідомім напрямку умово-хора **МАРІЯ ЗВАРИЧ.** — Хто мав би яку вістку, проситься ласкаво подати листовно на адресу: Петро Зварич, Борки великі, 920 повіт Тернопіль. 1-1

До 24 годин
чистить і фарбує хемічно
„Ощадність"
Львів, вулиця Академічна 26
Висилка на провінцію за післяплатою. 1-6

МЕШКАННЯ з харчем для учениць або учеників — Саліґи 65, III. поверх на ліво. Осібний покій, старанна опіка, поміч в науці. 912 1—1

ІНТЕЛІҐЕНТНА працьовита, добра господиня пошукує місця в домі священика або цивільного. Зголошення Д. Засадна, Кривчиці п. Львів. 913 1—1

ФІЛЬОСОФКА шукає лекцій по приступній ціні. Зголошення до Адмін. „Діла" для „Марусі". 922 1—1

Взиваю Театр „Союза Артистів", щоб перестав користуватися моїм перекладом пєси „День і Ніч", Анського, тим більше, що спосіб, яким Театр „Союза Артистів" прийшов в посідання мого перекладу цієї пєси, не принесе згаданому Театрови чести.
Володимир Бланацький,
915 1-1 артист украін. Театру.

МАМИ
жадайте гігієнічної засипки **для дітей**
„ПУДЕР ДЗІДЗІ"
(з маркою когут)
який удержує тіло **дитини здорове** і в чистоті. Ціна за коробку з ситком 60 сот.
„ПУДЕР ДЗІДЗІ"
Рец. Мін. Публ. Здор. 728 г) ч. 20. 5—12

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутиком". 728 а) 28—?

НА МИХАЙЛА папіросниці з правдивого сібла в найновіших фасонах від **25 зол. у Мандля, Коперника 14** проти кіна Коперник

Поз'р міщане Дрогобича!

Заходом філії „Просвіти" і при співучасти учительського збору української гімназії відбудуться в читальнях на Стрийськім і Лішнянськім передмістю безплатні курси доповняючої освіти, які тривatимуть від 21. листопада до 15. лютого. — Лекції з української і всесвітової історії, української і деяких зах.-европ. а тератур, українського правопису, природи, деяких питань про устрій новітньої держави і т. п. відбуватимуться кожньої неділі й украін. свята від 5 7 по полудні в обох читальнях рівночасно. Подробиці в афішах. — Отворення курсів в обох читальнях 21-го листопада о 5-ій год. попол. 917 1-2

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 256 (10.933). Львів, четвер 18 листопада 1926. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Год. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Мобілізація в Югославії і Туреччині.

Відгомін більшовицько-турецького зближення. — Вражіння у Франції.

Париж, 16. листопада 1926.

Паризьке видання „Шікаго Трібюн" містить телеграму, що югославянський уряд сконцентрував на італійськім кордоні військові відділи і зарядив з краю частинну мобілізацію. В прикордонній полосі, замешканій Словінцями, повстав переполох.

„Шікаго Трібюн" повідомляє, що також Туреччина на території Азалії стягнула більші військові відділи, щоби перешкодити евентуально італійській інвазії в полоси, які союзники приобіцяли Італії. „Ш. Т." зазначує, що мобілізація ця то перший очевидний вислід стрічі Чічеріна з турецьким міністром закордонних справ Руді беєм.

Про конференцію Чічеріна з Руді беєм в Одесі видано в Туреччині комунікат. В добре поінформованих колах кажуть, що стрічу тих двох державних мужів слід уважати контрдемонстрацією проти подорожі шефа італійського ген. штабу Бадоліо до Бесарабії.

Більшовицько-турецьке зближення, хоч не загрожує безпосередньо Франції і передовсім звернене є проти східної політики Англії й Італії, викликало у французьких політичних колах велике зацікавлення. Нема сумніву, що то є спроба зашахувати Лігу Націй створенням союзу азійських держав і занівгуруванням політики, яка змірятиме до повільної ліквідації европейських інтересів в Азії.

Польський сойм.

Варшава, 16. листопада 1926.

З самого ранку в соймі оживлення. Темою розмов три справи: дискусія над бюджетом, пресовий декрет і вибори на Горішньому Шлеську. Особливо вислід цих виборів, що вапав для польського елєменту некорисно, відбився живим відгомоном в усіх польських посольських клюбах.

Перед приступленням до денного порядку Клюб Праці устами посла Косцялковського просив стягнути з денного порядку посольське внесення на анулювання пресового декрету з 4. ц. м. Свій внесок мотивував тим, що на основі конституції уряд обовязаний до 14 днів після появи президентського декрету предложити його на затвердження соймові. А що від появи того декрету ще не минуло 14 днів, просив дати час урядові прийти з тим декретом самому перед сойм. Уряд може очевидно і не прийти з тим декретом перед сойм, а в такому разі він тратить усю свою силу. Сойм прихилився без протесту до внеску Косцялковського, наслідком чого справа зійшла з денного порядку. Слід зазначити, що ще перед засіданням марш. Ратай конферував з головами окремих клюбів у справі пресового декрету. Тим можна собі пояснити обставину, що всі клюби так легко погодилися на мотиви представника Клюбу Праці.

Потім приступлено до вибору вісемаршалка на місце уступаючого Плющінського (ЗЛН). Вибрано на це становище Звежинського (ЗЛН).

З черги приступлено до дискусії над бюджетовим прелімінарем. Перший забрав голос пос. Гломбінський (ЗЛН), що виголосив сильно опозиційну промову, підчеркуючи, що від травневого перевороту уряд постійно ломить конституцію. Найкращим доказом того — хочби що-йно виданий пресовий декрет. Бесідник обговорив дальше відомий напад на пос. Здзеховського, пригадує історію з увязненням генералів, а нарешті занявся особою прем. Пілсудського, якому закинув неясність програми. Щодо експозе мін. скарбу Чеховича, то по правді бюджет уряду замикається дефіцитом, бо він тільки формально виказує рівновагу. Закінчив свою промову тим, що Пілсудському не вдасться зломити народової демократії, бо будучність належить до неї.

Опісля промовляли: пос. Дубанович (ХН), Скрипа (ком.), що поставив внесення на відкинення бюджетової прозірки, Квятковський (ХД), Марек (ППС), Лянгер (Визв.).

Іменем Українського Клюбу забрав голос пос. Любарський. Бесідник заявив, що нарід не має довіря до уряду. Положення Українців, не зважаючи на створення нового уряду, в нічому не змінилося. Ціла боротьба народової демократії з Пілсудським — це одно непорозуміння. Польські уряди не в силі нічого зробити, бо живуть тільки фрагментами. Українцям у бюджеті не признано нічого. Бесідник заповів різку боротьбу проти уряду.

Промовляли ще представники менших клюбів, а також пос. Рогущак (НПР), Тарашкевич (Білор. Клюб) і Поточек (Пяст). У висліді тої дискусії відіслано бюджетовий прелімінар до соймової бюджетової комісії.

Марш. Ратай заявив опісля, що не визначує речинця найближчого пленарного засідання сойму, бо не має для нього відповідного матеріялу.

Погром жидівських кольоністів на Україні і Криму?

Париж, 16. листопада 1926.

Тутешня монархістична газета „Возрождение" повідомляє, що партію жидівських кольоністів, зложену з 200 осіб, яка приїхала на місце осідку в херсонській губернії, місцеві селяне окружили і повбивали враз із дітьми. Інвентар спалили. В таврійській губернії (на Криму) селяне схопили богато Жидів, вивезли до ліса і поховали живцем.

Скасування військової контролі Німеччини?

Париж, 16. листопада 1926.

Подією дня є дискусія над скасуванням військової контролі над Німеччиною і передання міжсоюзної контрольної комісії Лізі Націй. Бріян конферував тричі в цій справі з англійським і німецьким амбасадором та з през. контрольної комісії ген. Уолшем. Ген. Уолш вертається до Берліна, що доказувало би, що контрольна комісія вдержиться, як і досі. Преса, близька до французького уряду, зазначує, що до передання контролі над Німеччиною Лізі Націй не може скорше прийти, як за рік.

З судової салі.

За державну зраду.

Львів, 17. листопада 1926.

Вчора пополудні закінчилася розправа проти 10 селян із Покуття і одного Жида з Коломиї, обвинуваченых за державну зраду. Присяжні судді заперечили питання в напрямі державної зради щодо всіх обвинуваченых, а затe що до 5 (4 селян і 1 Жида) затвердили питання в напрямі нарушення публичного спокою. На основі такого вердикту засуджено 5 обвинуваченых на 1 рік тяжкої вязниці, а шістьох увільнено від вини і кари і випущено з вязниці.

Помилування вбийника.

Львів, 17. листопада 1926.

Вчора в год. 10·30 оголосив присуд предсідник розправи проти матрола Греґи за вбивство Станькової. Греґу засудили на повішення. Засуджений прилучився до просьби оборони, щоби його предложити ласці президента держави. Трибунал получився телєграфічно з канцелярією президента держави і мін. справедливости. Тимчасом на судовім подвірю при вул. Баторія приготовили вже шибеницю. В годину після проголошення присуду прийшло з Варшави помилування. Мін. справедливости означить висоту кари для Греґи.

Біржа.

Гроші.

Тенденція легко знижкова. Оборот середній. Американський доляр 8·99·50—9·00, канадійський доляр 8·94·50—8·95, чеські корони 0·26·00—0·26·33, леї 0·04·00—0·04·33, франки французькі 0·27·00—0·27·50, франки швайцарські 1·72—1·75, фунти штерлінги 43·20—43·50.

Збіжа.

Пшениця красна дворська 49—50, пшениця красна селянська 47—48, жито галицьке 37·50—38·50, ячмінь галицький броварний 32·75—34·75, ячмінь галицький до перемелювання 30·50—31·50, ячмінь пастівний 28·50—29·50, овес галицький 30—31, кукурудза румунська 32—33, фасоля біла 42—45, фасоля колірова 33—35, фасоля красна 42·00—45·00, горох пів-Вікторія 72—82, горох полевий 49—55, бобик 34—36, вика 36·00—38·00, сіно прасоване 7·00—8·00, солома прасована 4·25—4·50, гречка 34·00—35·50, льон 61·00—63·00, рипак 62·00—64·00, отруби житні 22·50—23·00, крупи гречані 66·30—68·50, крупи ячмінні 49·00—50·00, пендак 48·50—49·00, конюшина червона 335·00—385·00, мак синій 175·00—185·00, мішки юторі 1·90, мішки ужиткові 1·80 зол.

Серед лихоліття.

Львів, 17. листопада 1926.

Нераз порушували ми вже і з різних боків освітлювали найгрізнішу признаку сучасного лихоліття, справу еміграції. Воєнне знищення, відсутність промислу, недостача варстатів праці і заробітку, невиконання земельної реформи, кольонізація української території чужинним елементом, зріст дорожнечі, перенаселення нашого села, взагалі все те, що складається на польську економічну політику у відношенні до нашого народу, потягає за собою емігрицію. масовий вихід нашого населення в світ за очі, в пошуканю за кусником хліба. З другого боку українська територія під Польщею є фактично відтята від світа, замурована, обведена непрохідним кордоном. До тогож всі країни, в які перед війною вливалася еміграційна хвиля, сьогодні боронять ся перед напливом робочих рук. В першу чергу бороняться перед еміграцією Злучені Держави, не хотячи допустити до вибуху гострого безробіття; проти еміграції з европейського Сходу і країн, що межують з ним, борониться й Канада, лякаючись заразків цієї суспільної недуги, що називається більшовизмом. Сезонова (часова) еміграція до Німеччини з одного боку зменшилася вдесятеро через зріст рільного робітництва на місцях, а з другого боку вичерпання встановленого для Польщі сезоново-еміграційного контінґенту застерегла собі польська влада з поминенням нашого рільного робітництва. Деяку частину нашого безробітнього селянства вислали польські еміграційні бюра у Францію на невільничо важку роботу, голод і нужду.

Поза відомими нам перед війною еміграційними шляхами й теренами наша еміграція пробиває собі шлях у невідомі досі країни, як Мехіко, Аргентина, Бразилія й инші полуднево-американські держави. Перестороги нашої преси нічого не помагають. Вказування на те, що клімат і відносини в богатьох полуднево-американських (латинських) державах не є пригожі для поселенчої чи заробіткової еміграції для наших людей, не находять відповідного відгомону.

Якаж причина цього страшного явища? Відносини в нашій країні, в умовах сучасного життя, набрали просто жахливих признак. Надмір робочих рук і відсутність праці спричинили стихійний еміграційний рух, який не оглядається на ніщо, лише навманя пре перед себе, шукаючи виходу, хоч би найгіршого. Наш сільський робітник, доведений до краю, без найменшої перспективи в рідній країні поправити свою долю, поквапно ловить кожну вістку про краще життя і спромогу заробітку в світі, дає послух всяким казкам несовісних еміграційних агентів і торговців живим товаром, по свому інтерпретує описи в пресі про покращання життя в старім чи новім світі, і вибірається на непевну мандрівку під стягом наївної надії, яка — як кажуть — є матірю дурних. Кілько наших людей карається на Кубі, збираючи відпадки по міських смітниках, кілько тиняється в Мехіко, Бразилії й Аргентині, — про це мали ми вже нагоду нераз писати. Дещо наших рільних робітників вспіло через зелену границю продертися в Німеччину. Тим, на

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 518/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej I Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo" Nr. 253 (10.922) z dnia 14. listopada 1926 pod tytułem: „Nasz parlament" ustępy a) między słowami: normalne... a słowami: Ukraińscy, ustępy b) między słowami: stanowczo... a słowami: Ukraińskie, ustępy c) między słowami: objednanie... a słowami: jak partja, ustępy d) między słowami: władą... a słowami: Narodnij, ustępy e) między słowami: położenia... a słowami: moralna zawierają znamiona zbrodni z § 65 a) uk., uznał dokonaną przez Prokuraturę w dniu 13. listopada 1926 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk.z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. i zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 14. listopada 1926 r. Hawel.

жаль, нечисленним „щасливцям" ведеться може ще найкраще. Зате важча доля стрінула тих, що — не вважаючи на непрохідний мур між Сходом і Заходом — подалися на схід в пошуканці за кращою долею в „робітничо-селянській" державі. А таких було в останньому році кругло 27 тисяч Дехто а них вспів сяк-так пристроїтися, але велика більшість пропадає серед безробіття, голоду та нужди і пішки тягне в Азію, в Китай, шукаючи пристановища в ріжних армієх, що борються на китайському терені.

Гей, розлилося ти, вкраїнське море, по всіх континентах, по всіх усюдах, тікаючи з рідної землі, шукаючи праці і хліба!

Маючи на увазі некорисні для еміграції умови, поборювали ми еміграційну стихію. Бо виходити з рідного краю на непевну долю — це значить йти на загибіль. Правда, що відважних світ належить, але відвага, що не рахується з дійсними умовинами, це самогубство. У висліді маємо до діла з таким дивоглядом, що хоч більшість країн, пригожих до поселенчої і сезонової еміграції, є замкнені, еміграція і то дика відбувається нестримно. Не перечимо, що якась частина емігруючих зуміла сяк-так пристроїтися.

З тих і богатьох инших причин, про які не місце тут говорити, виступаємо проти еміграції. Що більше! — ми є принціповими противниками еміграції, уважаючи, що перенаселення нашої країни мусить — скорше чи пізніше — довести до таких процесів, які мусять нашому населенню дати в руки варстат праці або до основ змінять існуючий соціяльний лад.

Та не зважаючи на негативне до еміграції відношення всіх наших відповідальних чинників, цей процес не лише відбувається далі, але й зростає з кожним днем. А зростаючи, йде поза нашими плечима, навіть понад наші голови з великою шкодою для української національної справи. Очевидно, колиб ми зуміли опанувати той стихійний рух, то з одного боку нам вдалось би його звузити, а з другого скермувати там, де булиб вигляди на збереження нашого елементу.

З такою метою основано у Львові „Товариство опіки над українськими емігрантами", яке досі не вспіло розвинути ширшої діяльности їзза недостачі фондів, та ще більше їзза відсутности зрозуміння ваги цеї справи серед широких кол нашого громадянства взагалі, а інтелігенції зокрема. Ясно, що як довго все наше громадянство не зверне пильної уваги на цей процес, так довго справа еміграції буде в чужих руках, так довго вона буде атутом проти нас.

Очевидно, щоби сяк-так зарадити лиху, себто, щоби в одного боку могти протиставитись еміграційній стихії, а з другого винайти найбільш пригожий для неї терен (як для поселення, так і для заробітку), треба дійти до її джерел, до її корення. Бо тільки тоді зрозуміємо велику небезпеку у всій її страшній величі, а зрозумівши на основі твердих, реально цифрових даних, зможемо вступити на шлях пошуканки засобів для рятунку загроженого населення.

З тією метою „Товариство опіки над українськими емігрантами" видало і вислало на ріжні адреси квестіонар в справі еміграції, бажаючи шляхом анкети устійнити економічний стан села та звязаний з ним еміграційний процес. Товариство кладе вагу на відомости в справі земельних і заробітних відносин (щодо економічного стану села) та в справі причин і потреб обох родів еміграції в порівнанні з передвоєнним станом.

Це перше завдання, яке виставило в поширенні своєї діяльности згадане Товариство, повинно найти широкий відгомін в громадянстві. Ніхто не повинен відмовитися від громадянського обовязку, щоби по своїм силам причинитися до простудіювання цього актуального соціяльного процесу. Другим завданням усіх свідомих кол нашого громадянства є основування в повітових осередках кружків „Товариства опіки над українськими емігрантами", щоби видерти еміграційний рух з рук несовісних гієн і спрямувати його в одно русло під стягом доцільности, а щонайменше зменшення шкідливости еміграції. Бо тільки так можна буде поробити успішні заходи в напрямі здобуття більш пригожих еміграційних теренів та дати систематичну опіку емігрантам.

Стихійний еміграційний рух є проявом і висловом сучасного лихоліття. Нашим обовязком обмежити і зменшити, якщо ми не в силі зліквідувати причин і наслідків цього грізного процесу.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Вчора і нині.

Вислід плебісциту на Гор. Шлеську в 1921 р. і вислід громадських виборів в 1926 р.

Неділя 14. листопада 1926, день громадських вибор в на території Гор. Шлеська (польського) остане памятним днем для всіх, хто цікавився долею цеї країни в тзв. плебісцитовім періоді. В дні 14. ц. м. при громадських виборах несподівано Німці віднесли величаву побіду. По тимчасовим підсумкам здобули вони 60 прц. всіх мандатів до громадських рад, а не виключене, що після докладнішого, кінцевого обчислення той відсоток іще зросте.

Громадські вибори на Гор. Шлеску відбулися під кермою польської адміністрації, ділаючої там повних пять літ, під натиском пропаганди всіх польських чинників, в часі, коли богато тзв. Wasser-поляків уже перейшло процес національної кристалізації. Колиж до того всього мати на увазі, що Німці поза межами своєї держави не виявляють впертої відпорности, а навпаки проявляють асиміляційні нахили — як не національні, то державні, — що пересічний німецький громадянин усе схильний рахуватися з побажанками влади, то німецька побіда є справді великою несподіванкою.

Порівняймо тепер в загальному рік 1926 з роком 1921. Дня 20. березня 1921 р. відбувся на всій території Гор. Шлеська плебісцит на тему: Німеччина чи Польща! За Німеччиною впало кругло 700 тисяч голосів, за Польщею 400 тисяч. Аліянти, в яких руках спочивала доля цеї країни, вагалися, що з нею зробити — тим більше, що Польща домагалася приєднання усього Гор. Шлеська без плебісциту, доказуючи, що це польська країна. Плебісцит виявив инше обличча Гор. Шлеська. На основі такого висліду Англія, а за нею й Італія схилялася до привернення цеї країни Німеччині. Зате Франція, бажаючи через Польщу вбити в посідання горішньо-шлеських богатств, твердо обстоювала приєднання до Польщі всупереч висліду плебісциту. Справа протягалася.

Бажаючи приспішити вирішення справи в свою користь, польські чинники в дні 3. травня 1921 р. (в дні польського національного свята) заінавгурували повстання, на якого чолі став тепер уже загально відомий спекулянт пос. В. Корфанти, тодішній польський плебісцитовий комісар.

Годиться пригадати відозву начальника повстання Корфантого, як і голоси польської преси в того приводу:

„Заявляю — голосив тоді Корфанти, — що той народ, який на протязі останніх двох літ тепер вже третій раз б'ореться за зброю, ніколи не піде під пруське панування. Ручу, що той народ є радше рішений на те, щоби антантські війська висікли його в пень, ніж мав би він наставляти шию під німецьке ярмо. Той народ радше зничить всі копальні і варстати праці, ніж мав би він капітулювати і тому прошу в інтересі людности і господарського життя Европи вирішити справу Горішнього Шлеська згідно з волею народу на Гор. Шлеську".

„Газета Варшавска" (тоді центральний орган вшехполяків) писала для уоснування повстання:

„Дипльоматія завела. Надійшла хвиля діляння. Німецькі капіталісти приготовляють винищення промислу. Хотять нас позбавити варстатів праці і примусити до смирности, або пустити з жебрачими торбами. Наш народ дасть їм гідну відповідь, обіймаючи охорону того, що створив своїм трудом і потом. Лиш негайним ділянням заїзвечимо діявольські замисли, та вибудуємо палату свободи і щасливого істнування на своїй землі".

А пепесівський „Роботнік" мимо-трагічно хитав головою:

„Є це трагедія, що аж до того дійшло. Але чи антанта не знала, що польський народ на Гор. Шлеску, який від двох літ з подиву гідним геройством бореться за свої права, що той народ не дасть себе закувати в німецьке ярмо? Чи антанта могла допустити, що польський народ на Гор. Шлеску дозволить на останній найкрівавіший насміх, — на віддачу Німцям тієї частини Шлеська, яка — не зважаючи на всі перепони — завислася за Польщею? Повстання є ділом, що мусить завважити і завважить на терезі рішень Антанта влас тепер, що польський народ на Гор. Шлеску не кидав слів на вітер, коли заповідав, що не дозволить себе переторгувати, що не дозволить на панування над собою, на своє запродання".

Під такий супровід барикадних слів відбувалося заінавгуроване на Гор. Шлеску повстання, в якому брали участь наймлені частини Балаховича й українські полонені з Наддніпрянщини. У висліді того повстання Гор. Шлеськ під натиском Франції поділено.

Минуло пять літ. На приєднаній до Польщі частині Гор. Шлеська поширилося польське життя, зацвіла

Товариство вз. обезп. „Дністер"
Львів, вул. Руська 20. — відкрило
Відділ обезпечень від крадежи з вломом
і приймає за низькою оплатою до обезпечення уряджения церков, домів, склепів, банків, дорогоцінности, товарів, готівку, цінні папери, як також господарський живий і мертвий інвентар. Обезпечення можна заголошувати прямо в Товаристві або в його 906 агенціях. 2-5

ІВАН МІМЧУК.

Карпатська архітектура.

Wladimir Roman Zaloziecky: Gotische und barocke Holzkirchen in den Karpathenländern. Krystall-Verlag, Ges. m. b. H., Wien 1926.

Появилася недавно в німецькій мові преґарно видана праця про церковне деревляне будівництво на Закарпатті, на яку не можна не звернути уваги. Автором її молодий український дослідник, доцент українського університету в Празі (тепер при Українському Науковому Інституті в Берліні), д-р Володимир Р. Залозецький. Праця ціння не тільки богацтвом оригінальних думок автора про архітектуру наших церков, а ще більше богацтвом чудово виконаних, оригінальних знимок справді оригінальних церков і дзвініць на Закарпатті. До більших і менших праць таких дослідників наших церков, як Щербаківський, Шмідт, Січинський, Грабар, Павлуцький, Карпович, Лушпинський, Голубець і ин., що підходили до цієї теми з ріжних боків, долучилася отсе нова поважна праця про дуже мало досліджувану ще архітектуру церков українського Закарпаття. Книжка видана, можна сказати, люксусово, тому має всі дані стати настільною книжкою в кожнім українськім інтелігентнім домі.

Основні думки праці Залозецького, що їх можна вибрати зі сконденсованого тексту, такі:

1) Деревляна архітектура не є в своїй основі оригінальна, вона є тільки наслідуванням архітектури монументальної. Тому стилеві форми, що відбиваються в деревлянній архітектурі, є завсіди опізнені і мають форми старої монументальної архітектури.

2) Деревлана архітектура стоїть у відношенні до монументальної, як провінція до метрополії, себто перша є в повній залежности від другої. Памятки деревлянної архітектури перебрали форми архітектури монументальної, а хоч їх на свій спосіб переробляли і комбінували, не переставали ніколи бути в межах залежности від архітектури камяної.

3) З тих причин деревляна архітектура вимагає цілком иншого відношення до себе й инших методичних критерій при досліді, як архітектура монументальна. Не рішає тут просте типольогічне зіставлення форм деревлянної архітектури, але кождочасне її відношення до архітектури монументальної.

Таким чином Залозецький доходить до висновку, що важко говорити про оригінальне народнє мистецтво. На його думку є тільки наслідування народнім мистецтвом монументальної архітектури, що було потвердженням м. ин. тих суспільних проявів і процесів, що їх з таким талантом проповідує і пояснює В. Липинський.

Щодо архітектури Закарпаття (автономної „Підкарпатської Руси" і східної Словаччини), якій присвячена студія Залозецького, то там стрічаються з собою два напрями:

а) східно-европейський центральний копуловий, який стоїть під впливом українсько-руської монументальної візантійської архітектури, б) західно-европейський базилікальний, що виступає під впливом барока і готика.

Ті два стилі на Закарпатті мішаються. Тип гуцульських церков, найбільше східний і найбільше центральний, поволі переходить у бойківський, що є вже напів центральний, а цей останній стрічається вже зі стилем готицьким і бароковим. З того подружа виходить стиль лемківський, в якому пробиваються східні впливи в централізмі, а західні у вежі фасади (базиліка все має фасаду).

Отсе булиб провідні думки праці Залозецького. Можливо, що деякі з них викличуть спротив компетентних фахівців — про це не беремося судити. Ми тільки підчеркнемо ще, що автор уважає терен своїх студій одною цілістю, українською територією, на якій, як знаємо, відбувався здавна незвичайно цікавий процес перемішання двох основно від себе ріжних стилів. Це терен боротьби не тільки двох будівельних стилів, але одночасно і двох могутніх культур: східно-европейської візантійської і західно-европейської латинської. На віть на периферіях того терену велася та сама боротьба двох архітектурних стилів, як це й виказано в реферованій нами праці.

Зі сказаного вище випливає логічно, що Залозецький відхидає більше чи менше поширені теорії про те, що будівельне мистецтво є архітектурою самою про себе; не ідентифікує він його і з народним оригінальним мистецтвом, як це вже зазначено передше, не бачить найменшого його звязку і з праісторичним деревляним мистецтвом північних народів. Його книжка є ще одною спробою доказу на те, що деревляна архітектура булаб немислима без впливів монументальної архітектури камінної.

На закінчення наших заміток слід зазначити, що при кінці книжки подано богату літературу предмету, як також мапу терену студій нашого автора. В додатку є й невеличка студія чеського архітекта Вацлава Менцля п. з. „Деревляна церква з конструктивного погляду". Всіх роскішно виконаних знимок і плянів є в книжці 126.

Нова праця Залозецького є цінним вкладом в наукову літературу про деревляне будівництво. Вона запізнає чужинецький науковий світ зі здобутками західної вітки нашого народу в цій ділянці — і в цьому буде також немала її заслуга.

польська господарка. Школи, захоронки, притулки, всякі товариства, адміністрація — все те працювало в користь Польщі. І сьогодні після напруженої пятилітньої праці такий несподіваний, такий досадно важкий удар. Те, що вчора (в 1921 р.) було польським, сьогодні (1926 р.) є німецьким. Така метаморфоза Горішнього Шлеська під польською владою є — очевидно — щонайменше дивною. З цього ясно, що або плебісцит в 1921 р. був сфальшований, або горішньо-шлеському населенню, не вважаючи на доповнення його польським елементом з коріннопольської території, набридла „пальта свободи", яку йому піднесено в дарі з Варшави.

Висліду цього другого плебісциту, переведеного без безсторонности антанти, певно не знехтує німецька дипльоматія.

Нечувана самоволя.

(Причинок до господарки кремінецького старости Робакевича.)

Недавно читали ми в „Ділі" думки кремінецького старости Робакевича, де він похваляється тим, що мусить згнобити й роздавити „Просвіту". Відповідні до тих думок вчинки тепер щось таке неймовірне, що просто не хотілосяб вірити, якби не пережиті нами самими факти.

Дня 26. X. ц. р. внесла рада „Просвіти" в Кремінці прохання про дозвіл уладити для членів двотижневі освітньо-кооперативні курси в часі від 14—30 листопада. Вже 29. жовтня член ради С. Жук, інформуючись про стан справи, довідався від адмін. урядовця С. Кульчицького, що дозвіл на курси є; тільки староста Робакевич скреслив два предмети в програмі курсів: історію і географію України. На домагання видати дозвіл на письмі зазначує названий урядовець, що дозвіл тими днями прийде на письмі та що „Просвіта" може розсилати повідомлення про курси. Певність щодо дозволу скріплялася ще й тим, що на прохання були слова: „p. starosta zezwoli".

Не маючи ніякого сумніву щодо можливих ускладнень, рада розіслала повідомлення до преси, повідомила читальні, порозумілася з лекторами.

Починаючи з першого листопада члени ради п. Яськевич Петро і С. Жук, відвідуючи староство в ріжних просвітянських справах, порушували питання про курси. Урядовець зазначував раз, що відповідь пишеться, другий, що прохання у старости, який зясовує у всевідстві справу зборонених предметів, укінці, що колиб відповісти тільки в польській мові, то зараз можна би вручити дозвіл і т. д.

Нарешті 10. листопада названий урядовець сказав п. С. Жукові, що 11. листопада в год. третій дозвіл буде готовий і за ним може прийти. Але 11-го випало свято „Одродження Польскі", староство було замкнене — і відповіди не можна було одержати. Одначе після таких запевнень не можна було — здавалось — навіть сумніватись у тому, що будуть якісь несподіванки.

Аж тут дня 13. листопада возний староства приніс письмо такого змісту: „Starostwo Kremieniecki. L. 3004/26. Przedmiot: Odmowa spółdzielczości w Krzemieńcu. — Krzemieniec, dnia 12/XI. 1926. B. pilne. Do zarządu Tow. „Prosweta". W odpowiedzi na złożone podanie z dnia 26/X. 1926 r. w 300 zawiadamiam, że udzielenia zezwolenia na urządzenie od 14/XI do 30/XI r. b. w m. Krzemieńcu kursów oświatowo-spółdzielczych cumulativnych, gdyż urządzenie specjalnych kursów nie jest zkolei przewidziane. Od powyższej decyzji przysługuje Towarzystwu „Prosweta" prawo odwołania się do Urzędu Wojewódzkiego w Łucku w terminie do dn. 14 od daty otrzymania niniejszego zawiadomienia. starosta Krzemieniecki. Robakiewicz".

Зараз вислано телеграму до воєводи. Одначе і від нього не одержано відповіди. Учасникам курсів, які зійшлися в числі більше сотки людей — а деякі з них зробили дорогу більше як 50 км.! — треба було подати суму вістку про заборону курсів.

Та ніхто не падав духом. Усі розійшлися в тій найсвятішій вірі, що наша перемога буде, хоч власть тьми вживає всіх сил, щоби придушити культурні змагання українського народу.

Радянська Україна.

Напередодні ювилею акад. Багалія.

ВУАН готується до ювилею відомого українського вченого, академика Багалія, з нагоди 70 років з його народження, 50-літньої наукової та 45-літньої професорської діяльности. Академія Наук готує великий збірник, присвячений ювилятові. Академія одержала багато листів з ріжних міст України від наукових, культурних та громадських організацій про бажання взяти участь у святкуванні. Також прийшли листи від закордонних учених, що бажають узяти участь в цьому святі.

20 літній ювилей літературної діяльности Д. Загула.

В Київі відбулося урочисте шанування українського поета Дмитра Загула з приводу його 20-літньої літературної діяльности. Поза декількома збірниками віршованих творів Д. Загул ще до того й літературний критик і перекладач. Народився він 1880 р. на Буковині. 1915 р. з наказу російських воєнних властей його вивезено до Росії. Жив він головно на Київщині, пр цьому як учитель, приймаючи активну участь у громадській роботі. Загул живе тепер в Київі.

3-ій том словника живої мови.

Закінчується друком 3-ій том словника живої української мови. На основі угоди, що її склала ВУАН з київською філією Держвидаву, словник видається коштом філії.

Вивчення громадського руху на Україні.

На тім тижні у ВУАН відбулося прилюдне засідання комісії вивчення громадського руху на Україні. В програмі був реферат директора центрального історичного архіву про 50-ліття видання цензурного акту 1876 року. Цим актом уряд Олександра II. цілком заборонив друкувати українською мовою, привозити закордонну літературу українською мовою, та влаштовувати українські виставки. Тоді-ж закрито газету „Київський Телеграфъ", що співчувала українському рухові.

План робіт Дніпрельстану.

Інжінери Дніпрельстану зазначили, що після видання союзним урядом декрету про початок роботи на Дніпрельстані в біжучому році, в січні 1927 року до Кічкаса переїде управління Дніпрельстану. В Кічкасі почнеться тоді підготовка помешкань для житла та складів. До весни провадитимуться рисовні роботи, а на весну почнеться будування на скелі „Богатир" тимчасової електростації на 10 тис. кін. сил, що зможе цілком задовольнити потребу в енергії заводів Запоріжя. Перший агрегат цієї станції почне працювати вже тої осени. Одночасно підготовлятиметься місце для гребл. — 3 острівка, що лежить посеред Дніпра, через який пройде гребля, — зазначають інжінери, — ми сильною струєю води змиємо мягкий грунт. Як тільки зійде вода, почнемо будівлю фундаменту під греблю, зробимо перемичку на половині Дніпра. Що до острова Хортиці, то на основі одного проекту острів буде перетворений у величезний парк для майбутнього великого промислового міста, яким стане тоді Запоріжя. На основі другого проекту на острові, в південній його частині, будуватимуть заводи, а в північній — помешкання для житла. Кічкаський міст доведеться знести. Замість нього будуть збудовані два менші мости — з лівого берега на Хортицю та з Хортиці на правий берег. Станція розрахована на 300 тисяч кінських сил, на 7 турбін по 30 тис. кін. сил (одна резервна). Турбіни, на думку інжінерів, доведеться замовити або в Швеції або в Америці. Устаткування тимчасової станції можна цілком замовити на рад. терені. Щодо будівельних матеріялів, то всі вони — пісок, гравій, облічковий камінь та инш. є поблизу майбутнього будівництва. На будівництві працюватиме 4—5 тис. робітників, що їх прийматимуть на роботу ступнево, в міру потреби.

З галузі електробудівництва.

Будування нової електростації в Київі „Паробуд" на 20 тис. кільоват іде прискореним темпом. Через гарну погоду встигли вже останніми днями закінчити кістяк будівлі станції. Щоби прискорити темп будування, найближчими днями мають розгорнути роботу по майстернях станції, де протягом зими підготовлять усі залізні приладдя для нової станції. Житомирський окрвиконком погодився з пляном будування в Житомирі нової електростації на 1000 кільоват-годин. На основі цього пляну нова станція буде кілька разів меншша за ту, що є в Житомирі тепер. Нову станцію збудують на березі річки Тетерева. Президія Зіновіївського окрвиконкому затвердила плян спорудження районної електростанції. Ця станція буде обслуговувати всю місцеву промисловість, а також потреби сіл, що знаходяться довкруги Зіновіївського радіусом в 20 вер. і коштуватиме 2 мільони карб. Передбачається одержати великий кредит в електробанку. З коштів місцевого бюджету буде відпущено в 1925—27 р. та 1927—28 роках 300,000 карбованців.

Радіостація Наркомосу УСРР.

Розпочала свою роботу широкомовна радіостація Наркомосу. Передача виходить далеко за межі України. Станція буде передавати, крім робітничих, селянських кооперативних і инших газет, концертів і опер, що й ріжні лекції з ріжних галузей знання, з української мови, літератури, есперанто, а також ріжні консультації (земельна справа, культосвітня, тощо).

В справі лугової організації.

Загроза розбиття одноцільної лугової організації.

В наших руках перше число „Л у г о в и к а", місячника присвяченого луговим і січовим справам, просвіті й науці, за редакцію якого відповідає Степан Терлецький, відповідальний редактор „Громадського Голосу". Явище це ненормальне остільки, що від довшого вже часу виходить правильно що-місяця „письмо присвячене луговим і січовим справам, просвіті й науці", „В і с т и з Л у г у", під редакцією заслуженого організатора січових і луговіх товариств д-ра Романа Дашкевича, що виїхав з давніше „Січові Вісти". Поява другого, конкуренційного органу для Луговиків вказує на те, що в одноцільній дотепер лугові організації щось недобре, що їй грозить розбиття. Тому, що справа молодої лугової організації і її розвиток мусить лежати на серці кожному Українцеві, погляньмо зіпе ira et studio на ту боротьбу за опанування „Лугів", що є поважною загрозою не тільки розбиття, а й зломання поширеної в останніх роках організації між сільською молодю в Галичині.

Чим були перед війною „Січи" й „Сокоди", не треба мабуть розводитися. Їх місії не треба ближче пояснювати. Після війни і нашої прог.аної загальна руїна не помилувала й січових та сокільських товариств. Щойно в зимі 1921 року відновлено „Повітову Січ" у Львові і з тим моментом зачалася й віднова січових товариств у краю.

В короткому часі після загальних зборів „Повітової Січи" у Львові відновлено 16 „Січей" у львівському повіті й ок. 50 „Січей" у краю. Вже на весну 1922 р. уладжено у Львові перший повоєнний пожарничо-руханковий курс, зачинають виходити й „Січові Вісти" як орган січових товариств, що формально від цілу роботу в краю, бо „Повіт. Січ" на основі свого статуту не мала права працювати поза обсягом львівського повіту. В червні 1922 р., серед найбільшого нашого пригноблення, уладжено перше повоєнне січове свято у Львові, на якому стануло до вправ 300 Січовиків і Січовичок. Свято це започаткувало цілу низку подібних свят, як січово-лугової, так і сокільської організації.

Від 1922 р. ведено працю в двох напрямках: а) щоб удержати відновлені січові товариства, б) щоб виробити затвердження статутів для нових товариств. Поведено інтенсивно також організаційну працю при помочі інструкторів, пожарничо-гімнастичних курсів і т. п.

Тому, що влада не хотіла затверджувати статутів січових товариств, подано до затвердження статут „Луга" і „Братва". Але щойно у квітні 1925 р. затверджено перший статут „Луга" (в Підберізцях львівського повіту) — а вже в червні 1925 р. відбувалося у Львові лугово-січове свято, в якому виступило до вправ около 800 осіб. Після того свята лугова організація поширюється по цілому краю і сьогодні є в Галичині понад 600 лугових товариств.

Як всюди у нас, так і тут усю підготовчо-організаційну працю вів гурток молодих, ідейних людей під проводом д-ра Дашкевича. Акцію ведено на загально-національній, апартійній платформі, в якій брали участь також радикали, хоч, що правда, в мінімальному числі. А з хвилею виступлення з радикальної партії д-ра Дашкевича і голови „Луга" у Львові, п. Мих. Козланюка не стало й тих двох, можна сказати, одиноких радикальних робітників на січово-луговім полі в центрі краю.

В світлі цих даних мусить щонайменше дивувати посягання Секретаріяту УСРП на лугові товариства, для організації яких його члени не зробили буквально нічого. А таким посяганням мусимо уважати видавання конкуренційного о гану для „Лугів" з тою-ж метою дискредитується й особи двох головних організаторів „Лугів" у у партійному радикально-соціялістичному органі. Посягати на ці товариства секретаріят УСРП не має ніякого морального права, тим більше, що і в краю закладано „Луги" головно за ініціятивою національної інтеліґенції, а не лівих радикальної партії, які загалом мало прикладали рук до основування лугових товариств (з 600 лугів навіть 100 не заложено за ініціятивою членів радикальної партії).

Зі сказаного вище ясно, що секретаріят УСРП, бажав би захопити лугову організацію в свої руки, щоб могти її використати для своїх чисто партійних цілей. До того не може допустити здорово думаюча суспільність під ніякою умовою. Лугові товариства мусять лишитися і для власного добра і для добра народу тим, чим вони є: загально-національними, неполітичними організаціями. Це мусимо освідомати собі всі, бо над тими товариствами висить постійно наче меч Дамокля небезпека розвязання. Ось „Слово Польске" з 17. ц. м. просто таки наклікає всі три східно-галицькі воєвідства до знищення „Лугів", якими, мовляв, кермує „українська соціяльно-революційна партія" (sic!), а воєнж прецінь по статуту є аполітичними товариствами.

„Імій уши слишати, да слишит!"

ПЕРШОРЯДНЕ
ПАХУЧЕ МИЛО
ДО ПРАННЯ І ДО МИТТЯ
837 2—4

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** З вчорашньої нашої передовиці „Оглашенні" лишився тільки заголовок; ціла стаття перемінилась у білу пляму. Уже 111 конфіскат нашого денника в цьому році.

— **Пересторога.** Одержуємо до поміщення отсю нотатку: Живе собі у Львові В о л о д и м и р Д о л ж и ц ь к и й, який бажав датися пізнати українському громадянству видаванням книжок. Перед кількома днями звернувся він до мене з цікавою пропозицією обняти за добрі гроші редагування рептильки з твердохлібівською тенденцією. Діставши від мене належну відправу, оцей панок намагається тепер підшукати людей до редагування газети, вже ніби то не угодової. З громадського обовязку вважаю конечним перестерегти громадянство перед оцим небезпечним типом. — *Я Цуп-овський.*

— **Свято 1. листопада в Станиславові.** До нашого допису під цим заголовком дістаємо довжезне спростування від „постійного учасника евангельських богослужень у Станиславові", в якому зазначується, що богослуження в протестантській німецькій церкві за поляглих членів УГА мало поважний, святочний характер, а його ініціятори не думали про ніяку пропаганду протестантизму між нашими людьми і в тому напрямку свята не використовували. Наш дописувателъ хвалить під небеса протестантського проповідника в Станиславові п. Сташинського, а зате критикує різко другого протестантського проповідника п. Федіва з Коломиї і разом з ним „усяких американських сектантів і приблуд в роді Кузівих, Кратів, Бучаків і т. д., що в їх діяльности люде зовсім справедливо добачують шкідливе діяння якоїсь таємничої невидимої руки, що при помочі долярів хотіла би знищити наш східний обряд". Не переповідаємо дальше того всього, що нам подає, як видно, добре поінформований „постійний учасник евангельських богослужень" про ріжниці між протестантами станиславівськими і коломийськими, бо це для нашого загалу менше цікаве. Всеж таки булоб цікаво знати, яка „невидима рука" кермує акцією п. Сташинського в Станиславові, який при помочі дешевого патріотизму думає розбити нашу одноцільну релігійно громаду на взаємно себе поборюючі гуртки протестантів і грекокатоликів, як це вже мало в кількох околицях місце. Хто криється за тою акцією і на чий млин іде ця вода? Щож до того „відродження", яке несе нашому народові цей підсичуваний американськими долярами протестантизм, то всю його будуючо-відродженську вартість характеризує саме обставина, що його герольди вже з самого початку йдуть ріжними шляхами (залежними від хлібодавців?), поширюють сектярство і розлам в наших одноцільних рядах, ведуть проти себе боротьбу, а тимсамим несуть у собі зародки своєї власної смерти. Бо вдержатися може тільки те, що

є здорове, що має в собі позитивні вартости, що випливає з душі й потреби народу. А того всього про протестантизм на нашому ґрунті сказати не можна.

— **Спомини з Радянської України** проф. К. Студинського, зреферовані в „Ділі", переповіла також варшавська „За Свободу" (ч. 257), додавши до них свої коментарі.

— **Злодійства урядовців.** У краківському університеті ствердили, що квестор обікрав касу. Не тільки вкрав 32.000 зол., але ще вайшов у спілку із шльосарем, який мав відчинити касу витрихом, щоби не впало підозріння, що гроші вийняли при помочі ключа. У спілці була й одна жінка, яка переховувала гроші. — Як звісно щезла каса на почті в Самборі. Підозрівають, що почтовий урядовець Керчинський брав участь у пляновім нападі і частину долярів з добичі сховав у сінник. Поліція довший час шукала за винуватцями між Українцями.

— **Кат у Львові.** Приїхав „телєграфічно" з Варшави, щоби повісити злочинця Адама Грегу, який убив 56-літню жінку візника на Левандівці, Катерину Станько для грабіжі. Злочинець признався до вбійства й описав його подробиці. Знавці ствердили, що він убив свою жертву крадькома сокирою і знущався над нею. Кат „урядував" останній раз у Львові в 1911 р., коли на подвірю вязниці при вул. Баторія повісили Чабака за вбійство Штоффів. Катом більше цікавляться як його „клієнтом". Має він 32 роки, псевдонім Мацейовський; був одним з 112 кандидатів, які старались за цю корисну професію. Є контрактовим урядовцем IX-ої ранги і має двісті кількадесять зол. місячно. У подорожі — „дієти" і 100 зол. за кожну екзекуцію. Покищо повісив шістьох злочинців. Помічників не має і вишукує їх на місці. Львівські живолупи („гицлі") відкинули з обуренням пропозицію, щоби йому помогати. Але найшовся охотник із Клепарова, який виконає свою ролю: витягне повішеному зпід ніг ступінь і буде його тягнути разом з катом за ноги, щоби скорше вмер. Кат буде в жакеті і в білих рукавичках, а помічник, як і він, у масці.

— **Темна хроніка.** Рабін з Мушина, Герман, прголошуючи себе чудотворцем вчив сотки жінок власними способами, для приємности і для грошей. А що й найбільші приємности мають інколи неприємний кінець, одна дівчина невдоволена чудодійною силою рабіна, зробила прилюдний скандал і тепер рабінат у Стрию мусить мушиського цадика передати до розгляду прокураторії. — Нічого нового не довідуються численні мешканці Львова, приневолені замовляти вуголь на зиму в якійнебудь фірмі, а саме: що ріжні підприємці, доставці і вуглеві „промисловці" крадуть при відважуванні вугля, як круки. Львівська прокуратура дістала кілька свіжих справ з цієї галузі промислу; обвинуваченій урядовець „від ваги" при фірмі „Паньство Сколе", — Вольф Тігер з гарнозвучним „Малопольським вуглевим бюром" і фірма „Брати Джимуховскі".

— **Хліб, овочі, солодощі.** Бодай раз у місяць повторяється протест союзу пекарів, що ціна на хліб є занадто низька, так, що їм грозить повне банкрутство. Тепер поставили вони міській раді ультимат, що коли вона не збере до трьох днів комісії для перевірки дотеперішніх цін, пекарні пічнуть страйк. — Одночасно власники овочевих крамниць і цукорники звернулись до міської ради з проханням продовжити їм години праці від 7-ої до 9-ої вечір, замість раніших, тому, що щойно вечір клієнти навідуються частіше за овочами та солодощами. Магістрат не дав себе переконати, тому вже вуличних крамарів, овочевиків, власників кіосків і цукрових базарів, протестуючи проти постанов Ради, домагаються її розв'язання.

— **Для аматорів собак.** Хто ще дещо не знає, повинен знати: що за собак, як за люксус і як необхідну річ, треба платити податок. За 1927 р. він не зросте; одна собака коштує 25 зол., друга 50 зол., третя 100 зол. і дальші також по 100. Ловецькі собаки дорожчі на 50 проц. Ланцюгова собака, друга 10 зол., третя 50 зол. і кожна слідуюча по 50 зол. більше. Податок треба платити за весь рік у цілости, у комісаріяті даної дільниці до 15-го лютого 1927. Значки для собак з 1926 р. тратять свою силу від 15. лютого 1927. Собаки неоплачені до цього часу є віддані на поталу живолупа.

— **Памятник полеглим російським воякам** відслонено в Іновроцлаві 7. ц. м. на православному військовому цвинтарі. Памятник здвигнено заходом польського т-ва охорони могил героїв. Свято відкриття відбулося при участи польських офіціяльних кругів, делегатів війська і польських товариств, як також делегатів ріжних російських комітетів з Варшави, Торуня, Бидгоща і Познання. На памятнику є напис, який каже, що його здвигнено в честь російських вояків, що померли в іновроцлавському військовому шпиталі в часі світової війни 1914—1918 р. Це перший того роду памятник, здвигнений самими Поляками.

— **Найстарший „професійний стаж".** На зїзді теслів у Кременчуці вибрали до президії робітника Щербину, який скінчив 100 літ і як важе „Робітнича газета" має за собою 87-літній „професійний стаж", напевно найстарший у світі.

— **Не хочуть бути членами Академії.** Письменницька автономічна секція в берлінській Академії Наук, зване „Академією поетів", утворена на зразок „Французької Академії" безсмертних, призначила на своїх членів, як ми вже згадували, між иншими: Германа Судермана, Гуга Гофмансталя і Райнера Марію Рільке. Всі три відмовились засісти на цьому почесному місці. Судерман тому, що є ображений, чому його не призначили між першими, що були ініціятивним комітетом. Міністерство освіти випрадується, що воно хотіло дати голос у першу чергу письменникам нової літератури. Мотиви відмови Гофмансталя невідомі. Вони мабуть ті самі, що Гавптмана, який не бачить доцільности такої Академії. Рільке відмовився тому, що він принціпіяльно не приймає ніяких почестей ні відзначень. Берлінська Академія буде сильно захитана в своїм авторитеті, коли цих кілька найбільших німецьких імен не матиме в своїх мурах.

— **Науковий здобуток жінки.** З Фльоренції приходить цікава звістка, що асистентка тамошньої хемічної лябораторії панна Брунетті відкрила новий елемент. Елемент буде називатися „Фльоренціюм". Вона працювала над цим відкриттям спільно із своїм професором Родля, який заявляє, що цей новий первень перевірено без сумніву, одначе він не матиме практичного приложення. „Фльоренціюм" ще дорожчий від радія. На витворення одного грама потрібує 10 тон ріжних мінералів, а в грошах — міліони. Слід пригадати, що в останніх роках досліди над „первоелементом" були дуже успішні; на протязі двох літ ізольовано чотири такі „первні": мазурієм, ренієм, ілінієм і бродієм. Два перші відкриті в Німеччині, ілінієм в Америці, бродієм в Англії. „Фльоренціюм" відкрили при помочі радієвого проміння.

— **У нас би так!** Один з найбільших біржевиків Злучених Держав Барней Базух замовив в англійського маляра Уїдіема Орпена портрети чотирох англійських державних мужів: Льойда Джорджа, льорда Рідінга, Уінстона Черчіля і льорда Сесіля. За кожний з цих портретів він заплатить йому по 2000 фунтів шт. Коли наші малярі будуть одержувати по 20 фунтів за портрет?

— **Цензори моральности.** Суд у Шікаго створив комітет літературних знавців, які мають видати осуд, чи твори Бокаччія, Бальзака та Рабелє є моральні. Зроблено це на скаргу проти двох книгарень, які продають твори цих письменників.

— **Світова хроніка.** У Київі помер проф. Політехнічного Інституту В. П. Іжевський. — У роковини перемиря дня 11-го листопада ц. м. у Парижі святковано цей день загальною хвилиною мовчанки. На біржі точно в 2-гій год. завмерла у тиші багато чисельна юрба повернувшись обличчям у напрямку Тріумфальних Воріт, де спочиває „Невідомий жовнір". — Із справоздання американського скарбу виходить, що 1-го ц. м. було в Злучених Державах 4.937,167.357 дол. себто 42 дол. і 55 цент. на кожну душу із усього населення. — У міському музею у Новгороді артист Браз, який має його привести в лад, найшов поміж старими образами один портрет кисти Рубенса, зовсім добре збережений. Скільки ще Рубенсів існує на світі?! — Паризький „Журналь" повідомляє, що недуга румунського короля Фердинанда безнадійна. — Національна підписка в Бельгії на шлюбний подарок княжні Астрід принесла приблизно мілїон франків. — Агенти відділу тверезости при американськім уряді відкрили підчас одного трусу в Кіт величезний склад алькоголю: більш мілїона літрів горілки. Вартість знайденого — 6 мід. долярів.

— **З кіна.** Величезна еротична драма славної фільмової фабрики „Уфа" йде в кіні „Паляс" п. з. „Мене купити не можна" в 10 діях; у головних ролях три першорядні артистки, знані із незвичайної краси: Ліяна Гайд, Гаррі Лідтке, Альфонс Фріланд. Акція: Париж, Монте Карльо, Кавказ.

— **Футра** замовити треба у Карпика Львів, ул. Куркова 11/а. 932 2—10

Всячина.

Доля воєнного потентата. Жити в найкращій повні сил, 33 літ, і діждатись некрольогу на це може дозволити собі тільки той, що вже стільки пережив, що вчорашня европейська фінансова слава, Жигмонт Бозель. Починаючи від Відня, знали його недавно в усіх фінансових центрах Европи; не було промислової трансакції, якої він не пробував би, ідучи слідами великого віденського спекулянта Кастіліоні. Кружляли про нього легенди як про всіх фінансових потентатів. Дійшов до майна завдяки війні. Утік до Відня перед нею і почав спекулювати. Втиснувся до організації, що опікувалась з уряду втікачами. Постачав до таборів харчі та одіж. Потім до армій. Вже в 1917 р. платив 11 міліонів податку. Згодом почав скуповувати акції Уніонбанку і найбільших промислових підприємств, аж до 15 міліонів у золоті. Врешті не мав грошей і мусів позичати; — Польська Почтова Каса Ощадности дала йому 9 мід. долярів, а через свої трансакції наразив австрійську П. К. О. на втрату 70 міліонів шилінгів. Трансакції його з австрійським урядом дійшли до публичного відома; преса вдарила в дзвін. Бозель мусів зрікчись усіх становищ, а уряд ліквідувати його справи. Фінансовий потентат щез з овиду. Хоча він завсіди був скромною людиною в приватнім житті, мов уся його мала фігура. Ніде не бував, нікого не знав. Зате всі його знали. Нині має 33 літ і величезне минуле. Ще за 10 літ усі будуть і з здивуванням питатись, хто такий Бозель — колишній фінансовий потентат. Хіба, що знову вибухне війна і він пічне попередню карієру наново.

Дешева жінка. Часописи з Лізабони впевнюють світ, що в Португалії, місті Беіра, живе дівчина Естрека, яка вже сім літ годується тільки чистою водою, добре виглядає і ще краще себе почуває. Португальські вчені поїхали перевірити цей факт (трохи пізно доходить до них така сенсаційна звістка). Та одночасно панна Естрека одержує тисячі листів з усіх кінців краю з пропозицією подружа. Видко, що в Португалії нелегко утримати нині жінку, коли спеціялістка від хронічної голодівки має найбільше кандидатів. Треба признати, що ми ідеальний народ. У нас харч для жінки не грає такої великої ролі, як її сукні, капелюхи і всі надзвичайні додатки.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:
Середа 17. XI. — Рудки.
Четвер 18. XI. — Рудки.
Пятниця 19. XI. — Комарно.

Український Театр під дир. О. Міткевич після довшої мандрівки по Польщі вертає до Галичини з новим репертуаром. По дорозі вступить до Кракова, де відіграє кілька найкращих штук із свого репертуару. — Управа театру пошукує негайно соліста тенора і альта до хору. Зголошення слати на адресу: Український Театр О. Міткевич, п. Освєцім. 927 1-1

На „Рідну Школу" зложили в зол.: Учениці VI. кл. Б. україн. гімн. в Тернополі 25, з нагоди імянин господаря класи Вп. проф. Цебушника. — Уряд парохіяльний в Задучу 17, збірку з нагоди вінчання Вп. Ірени Гордійчук і Вп. Володимира Пилипець. — Вп. Бойко Степан, господар Ослави Білі 10, замість горівки на весілля Вп. Степана Бойко і Вп. Олени Струк. — Гурток україн. учительства в Любачеві 70, з нагоди прощання товаришів, які перейшли на еменітуру, а то: тт. Тогановоі, Н. Назаревича та А. Лісковацького. — Вп. Кос Микола, укінч. богослов 20, замість повідомлень про своє вінчання з Вп. Марусею Скобельською, уч. семінаристкого, яке відбулося дня 19. X. 1926 на Ясній Горі в Гошеві. — Всім Вп. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа „Рідної Школи". 926 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ВІДОМА РІЧ, що цукорки „Фортуни Нової" перевищають якістю і виглядом всі знані вироби краєві, а нічим не уступають заграничним. 906 1—2

РАДІО!

СЛУХАВКА
рішає про відбір!

ОДИНОКІ ЛЕГКІ УДОСКОНАЛЕНІ СЛУХАВКИ
„POINT-BLEU"
(„ГОЛУБИЙ ПУНКТ")
ваги ледве 180 гр.

Віддають всіляний звук з надзвичайною чистістю із пілою повнотою тону.
СКРІЗЬ ДО НАБУТТЯ!

80 СОТ. коштує одна ложечка до чаю з хінського срібла у Мандля, Коперника 14. Проти кіна „Коперник." 681а 9-?

ВПРАВНИЙ інструктор глядає лекції з середніх шкіл. Листи слати: Заряд дібр, Олїїв, п. в місці. 924 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.
За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
Львів, Городецька 46. Телеф. 834
Пересвітлення Рентґеном. 929 1-2

ЧІПКИ гемороїдальні
(з маркою когут) ГОНСЕЦКОГО
усувають біль, печення, кровавлення, свербіння та зменшує гудзи (жилякн)
„ГЕМОРОЇДАЛЬНІ ЧІПКИ" з маркою когут — Рец. Мін. Публ. Здоровля ч. 354. 728 продають аптики. 6—12

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутиком". 728 а) 29—?

МАҐАЗИН І РОБІТНЯ
ФУТЕР
Ф. Й. Любельські
Львів Рутовського 5. Тел. 48-70
поручає всілякого рода ШКІРИ, ФУТРА мужеські, жіночі і т. п. перерібка виконує після найновіших фасонів. 580 9-10

Концес. Судове Бюро перекладів чужих мов — Львів, Собєского ч. 12. 848 фірма Міхальскі. 3-6

По 12 літах
перерви, знова показалися світової слави
СНІГІВЦІ і КАЛЬОШІ
928 марки
„QUADRAT" RIGA
перед війною славні російські.

Скрізь до набуття по конкуренційних цінах.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад

Ч. 257 (10.934). Львів, пятниця 19. листопада 1926. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Год. Редактор приймає від 11—12 год. передполудням. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Новий пресовий декрет.

Дня 27. ц. м. вийде новий пресовий декрет. — У справі самоврядних законів. — Посол Морачевський завішений у правах члена ППС.

Варшава, 17. листопада 1926.

Міністерство справедливости приступає до вироблення нового проєкту пресового закону, який має бути оголошений дня 27. ц. м., себто в дні, в якому тратить силу виданий недавно нефортунний президентський пресовий декрет. Урядові круги впевняють, що обовязуючий нині пресовий закон не буде внесений до сойму, значить — він по 14 днях від першого засідання сойму перестане обовязувати.

В середу передполудням відбулася конференція представників заінтересованих польських клюбів у справі самоврядування. Усталено, що порозуміння, до якого ті клюби дійшли, має й дальше обовязувати. Ухвалено у приспішеному речинці поладнати проєкт ординаційного виборчого закону до міських і повітових рад.

Рішено також порозумітися з клюбами щодо ліквідації Тимчасового Самоврядного Виділу у Львові й самоврядних органів повітових.

Учора відбулося засідання центр. виконавчого комітету ППС., на якому ухвалено приняти до відома зложення мін. Морачевським мандату до сойму й начальної ради. Ухвалено завісити Морачевського в правах члена партії.

Виборча кампанія на Мадярщині.

Мадярський парлямент розвязаний.

Будапешт, 16. листопада 1926.

Нині начальник держави відручним письмом розвязав Національне Зібрання. Обі палати будуть скликані на 25. січня 1927. Зараз після оголошення декрету про розвязання Національного Зібрання розліплено на улицях перші виборчі відозви, які взивають населення піддержувати кандидатуру Бетлена. Повідомляють, що будучою виборчою кампанією в Будапешті кермуватиме Бетлен. На 17. листопада Бетлен скликав прилюдні збори, на які запросив представників жидівських кол, згл. жидівської віроісповідної громади. Факт цей пояснюють так, що Бетлен у своїй програмі займеться справою numerus clausus і готов є у цьому напрямку до уступок. В разі полагоди справи numerus clausus, будапештенські Жиди піддержать виборчу листу гр. Бетлена.

Будапешт, 17. листопада 1926.

Виборча кампанія почалась учора вечером у Будапешті банкетом, у якім узяли участь виборці з урядової партії. През. ради міністрів гр. Бетлен у промові зазначив, що всі без ріжниці сусп. кляс і релігій повинні злучитися для запевнення охорони економічного ладу. Слід привернути національну солідарність. На перешкоді цій солідарности стоять: справа віросповідна і публичних свобід. Треба старатися усувати непорозуміння між християнами і Жидами.

Нині рано появився в урядовому часописі декрет міністра внутрішніх справ, який визначує речинець виборів до парляменту, себто до палати послів на час від 8. до 17. грудня ц. р., а до вищої палати від 3. до 10. січня 1927 р.

Репресії проти Славян в Італії.

Білгород, 17. листопада 1926.

Репресії проти слявянських організацій продовжаються з давньою безоглядністю. Богато товариств розвязано, майно їх частинно сконфісковано. В Трієсті завішено словінський щоденник „Єдіност". У звязку з тим італійсько-югославянські взаємини сильно напружені.

Вільфан на волі.

Рим, 17. листопада 1926.

Словінського представника в італійській палаті послів, голову цьогорічного зїзду національних меншостей у Женеві Вільфана, випустило фашистівське правительство передучора на волю. Офіціяльні круги в Римі пояснюють його арештування помилкою, непорозумінням.

Демонстрації в Любляні.

Відень, 16. листопада 1926.

У відповіди на насильства, доконувані на Югославянах в Італії, відбулася в Любляні велика протифашистівська демонстрація. Величезна товпа народу пішла під італійський консулят. Поліція замкнула вулиці, що ведуть до італ. консуляту, тому демонстранти перейшли під французький консулят, де підносили оклики в честь Франції і відспівали „Марсиліянку". — Білгородська „Правда" повідомляє, що з Італії масово втікають Югославяне, бо уряд грозить їм депортацією до Африки або на Сицилію. В білгородській скупштині підчас маніфестації у честь переслідуваних в Італії югославянських діячів ціла палата уладила овацію в честь Вільфана. Пос. Боросвич сказав м. ин., що Італія зрадила свою традицію. Пос. Гонец заявив, що фашизм сповняє функції агента-провокатора і є ворогом мира в Европі й цілому світі. Пос. Рефайлович візвав палату, щоб угнетеним братам в Італії післала поздоровлення, що принято гучними оплесками.

Проти страйку.

Лондон, 17. листопада 1926.

Шеф англійського уряду Болдуін повідомив палату громад, що уряд опрацьовує тепер засоби, які на будуче не допустили би до подібної національної катастрофи, як останній страйк шахтярів. Один із консервативних послів поставив на цьому засіданні внесення, щоб ухвалити заборону страйку, поки спору не предложать на розглянення арбітражній комісії. Внесення це приняла палата значною більшістю голосів.

Анґл. шахтярі вертають до праці.

Лондон, 17. листопада 1926.

По останнім вісткам із угляних басейнів перебіг конференції каже сподіватися, що проєкт порозуміння прийме більшість шахтярів. У деяких басейнах переведення голосування признали зайвим тому, що в тих округах більшість робітників зачала вже працю.

Комуністична змова в Софії.

Париж, 17. листопада 1926.

„Матен" повідомляє зі Софії, що поліція викрила там комуністичну змову. Переведено численні арештування. Між арештованими є комуністичний провідник Тодор Павлов. Він зложив важні зізнання.

З краківської тюрми.

Як живеться запротореним Українцям.

Дістали ми такий лист:

Ваші статті й замітки про відносини в краківській тюрмі і наші тут переживання зробили своє, а декому нагнали й страху. Сам голова суду переслухав усіх протокольно минулого тижня, питаючи, які наші недомагання і т. д. Але й з того зроблено „шапку", бо хто дійсно жалувався на управу й переслідування, то того всього презес суду не хотів затягати до протоколу. І вийде знов таке, що нібито ніхто не жалується на знущання і переслідування.

І правда, завинили тут трохи самі політичні вязні, що не мали відваги жалуватися на управу. Але прошу тому не дуже дивуватися, бо з управою арештів нема жартів: вона карає за щобудь, а що дісталосяб за жалобу на неї нещасним політичним, того ніхто не знає. Адже ж ми не можемо тут висказати свобідно навіть своєї думки! Всеж таки жалувалися ми, як могли і вміли... Що з того вийде, побачимо.

Ваша пресова інтервенція помогла остільки, що обіцяли нас перенести з тих пивниць, але коли, того не знаємо. Дотепер перенесли тільки одного — на протязі двох тижнів. Усі инші сидять, як і передше і мучаться в страшних смородах... Хоч наші келії оглядав і презес суду і лікар, то їх вогкости не хотіли признати, не зважаючи на те, що на коритарі аж іней на стінах з вогкости — наче в зимі на деревах. Вогкість тут така, що чути її вже здалека. Хто з нас дочекає звідси вийти, то вийде напевно щонайменше з ревматизмом.

Тактики своєї управа арештів не змінила в нічому. Прим. Стефанишин сидить сам один дотепер і строго відсепарований, а людей майже не бачить. З иншими не краще. І дальше не вільно нам мати приладів до писання, як і книжок з міста.

Щодо слідства, то воно завдяки Вам майже закінчене, бо тут дістали наказ з Варшави його прискішати. Ще дуже богато нас тут цілком невинно сидить. А тимчасом надходить зима, а тут у зимі тюрми не опалюють і прийдеться хіба замерзнути...

Політичні вязні.

Процес українських посл в відложений.

Варшава, 17. листопада 1926.

Процес українських послів Васильчука, Чучмая і Козицького відложено. Виленський суд постановив візвати нових свідків.

Пожежа села.

Городок, 17. листопада 1926.

Вчора вечером вибухла пожежа в селі Зелева біля Домажира. Згоріло 21 господарств з цілим цьогорічним живим. Шкода виносить около пів міл. зол. Причина пожежі незнана.

Біржа.

Гроші.

Девізова біржа без змін. Доляр у приватних оборотах 8·99—9·00.

Дикі поля.

Львів, 18. листопада 1926.

Ніщо не зробило в останніх днях такого розторощуючого вражіння в Польщі, як вислід комунальних виборів на Гор. Шлеську. Ані відкриття сойму, довершене з такими незвичайними трудноцями, ані бюджет, предложений урядом, ані „каганцевий декрет" для преси, ані приспішена організація консервативно-февдальних елєментів, ані ніщо инше не захопило так чутливо-патріотичної польської преси, як громадські вибори на невеличкому окрайці сучасної Польщі, на дрібній території простором понад 4 тисячі кв. км. з 1 міл. 200 тис. населения.

У громадських виборах на Гор. Шлеську польські партії потерпіли досадну поразку, а Німці віднесли величаву побіду. Очевидно, польські чинники, які в останній хвилі почали вводити всякі „корективи" у вислід виборів у супроводі какофонії взаїмних докорів і обвинувачень, здають собі справу із ширшого і глибшого значіння тих виборів. Польська преса на всі лади аналізує причини невдачі, як польське партійництво, господарсько-фінансова недоля, адміністраційна індолєнція, податкові тягарі, ріжні непередумані, „патріотичні" експерименти і т. и. Німецьку побіду виправдується всесильністю німецьких капіталістів, невидержуючим критики порівнанням між відносинами в польській (себто державно-польській) і німецькій частині Гор. Шлеська й одноцілим національно-німецьким фронтом при виборах.

Та як-небудь маються справи, мамо до діла — не вважаючи на переводжені „корективи" — з незаперечеником фактом, що вибори до громадських рад на Гор. Шлеську, себ-то — що sui generis плебісцит, переведений під кермою польської адміністрації, не лише не підтвердив, але гірі дном вивернув плебісцитові висліди 1921 року.

Вдаватися в ширше коментування висліду комунальних виборів на Гор. Шлеську не є нашою метою. Нехай цією подією займаються безпосередньо заінтересовані: Поляки і Німці та Ліга Націй.

Одначе громадські вибори на Гор. Шлеську заставляють нас звернути увагу на запущений, розритий терен самоврядування на українській території під Польщею. Коли там, на західних окраїнах, під оком Европи, під контролею Німеччини польська влада, не зважаючи на свою наглядно некорисну ситуацію, була примушена перевести громадські вибори, себ-то привернути нормальні відносини в самоврядній ділянці,—то тут, на „східних кресах" вже від вибуху світової війни, а головно від хвилі інсталяції польської влади панує стан ex lex.

З приводу ріжних подій на нашій території приноровлювано до „східних кресів" термін: „Дикі Поля". І справді важко відмовити слушности такому означуванню відносин. Ті „дикі поли", які колись простягалися на полудневий схід від Ки-

Українці м. Львова!

В неділю, 21. листопада ц. р. відбудеться о 12 год. в полудне в салі Лисенка **ВІЧЕ** в справі зльокавтованих службовиків-Українців (б. Австрії — не принятих Польщею до служби).

Громадяне! Тисячі наших найкращих людей позбавлено праці тільки за те, що були свідомими Українцями. В обороні жертв національної карности хай стане солідарно ціле громадянство.

Народня Організація.

Повітові Комітети зльокавтованих службовиків-Українців вишлють на віче своїх делегатів. 934 1—1

ївщини, після великої війни переступили Збруч, вдираючись в Европу.

Настановлені майже у всіх громадах тзв. правительственні комісари чи наказні війти, часто нічим незвязані в інтересами місцевого населення, з інтересами громад, є радше панщизняними мандаторами, виразниками домініяльно-патріярхальної влади, як представниками громад. Ріжниця між старим і новим тільки та, що в панщизняних часах джерелом влади був поміщик, а тепер тим джерелом є колєктив під назвою: „організації народової".

В бучацькім договорі між шляхетською річюпосполитою і Туреччиною признано Поділля пустинею.

Між иншим ця пустинність проявляється і в самоврядній ділянці. Вісім літ минуло під покінчення світової війни, шість літ минає від заключення рижського трактату, три роки від рішення Ради Амбасадорів, а самоврядування на українській території під Польщею потопає в грязюці і запущенні.

Міняються уряди, замісць одних партій і клік приходять до керми другі, міняється хід подій в цілому світі, але в самоврядній ділянці у нас ціпеніє, переходить в якусь скаменілість існуючий розстрій громадської господарки.

З приводу виборів на Гор. Шлеську годиться цей невиносимий стан повного розкладу громадського самоврядування пригадати в першу чергу нашому громадянству,

За свою кров!

I

„Pośród narzędzi, jakiemi posługuje się rząd rosyjski w swej polityce eksterminacyjnej względem nas, niezawodnie szkoła gra rolę pierwszorzędną. Jest ona narzędziem najstraszniejszem, zadaje męki najcięższe, skutki jej działania są najgroźniejsze dla zdrowia i rozwoju narodu"[1]).

Перейшовши страшну русифікаційну школу за часів панування тюрми й нагайки російського царизму — сучасна Польща звертає найбільшу увагу на шкільну справу, уважаючи її важнішим боєвим фронтом, як навіть фронт збройний. У шкільній політиці — особливо супроти Українців та Білорусинів — панує між кождочасним урядом, польськими послами, польськими політичними (зрештою розсварениими) партіями, польською пресою і цілою польською суспільністю цілковита згода. Всі вони творять проти нас один фронт.

„Ні одно зі суспільних питань не є таке пильне й ні одно на випадок занедбання не грозить такими страшними наслідками, як справа польського шкільництва на східних окраїнах"[2]).

Тому польська влада перш за все взялася до нівечення українського шкільництва, стоячи на становищі, що „всі школи, як публичні, так і приватні, на території Річипосполитої Польської є в тісному значінні цього слова польськими школами. Про инші школи, як не відповідаючі ідеї польської державности в польській державі, не може бути й мови"[3]).

Дотеперішні польонізаційні успіхи просто застрашаючі. Польща перебрала у Східній Галичині 2.612 українських шкіл, що були за Австрії, а на Волині 1050 українських шкіл, що повстали за української влади[4]), себто разом 3662 українських шкіл. Нині посол Прушинський виказує 953 українських шкіл в Галичині та радується, що на Волині нема вже ані одної української школи. Офіціяльна-ж польська статистика нараховує українських шкіл тільки 867.[5]) З того 10 українських шкіл перемінено на польські вже після зладження статистики. Отже фактично є 857 українських шкіл і то тільки на папері, бо й так звані українські державні школи є по дусі польські. — Пос. Прушинський, фактичний пан життя і смерти українських шкіл, каже, що треба зараз ще польщити що найменше 50 українських шкіл, а коли це так він каже, то воно певно й станеться.

Та покищо сполщено 2805 українських шкіл!

Чи згадувати про те, чого вчать у тих польських школах і решткаx т. зв. українських шкіл? Сам-же польський журналіст Артур Слівінський констатує, що „навіть шкільні наші програми з офіціяльною печаткою міністерства освіти наказують напоювати польських дітей конвенансами і брехнею. Така педагогія брехні, введена урядовими наказами до шкіл у незалежній Польщі, переживає вже без ніяких наказів правдиві оргії серед довкілої суспільности".[6])

Коли те все шкідливе для самої польської дітвори — то що тут говорити про українську дітвору, якій її батьків і братів представляє ця школа як найгірших дикунів, бандитів? Яке виховуюче значіння може мати для українських дітей така польська патріотична пісня, як на пр. отся, що зачинається словами:

„Hord ukraińskich dziki czerń
Lwów otoczyła przeklary"...[7])

А таких пісень, історичних брехонь, шовіністичних оповідань і віршів тьма-тьменна.

І до того весь той „патріотичний матеріял в руках польського шовіністичного учительства!...

Поляки зовсім слушно обурювалися на екстермінаційну шкільну політику російського царського абсолютизму.

„Якіж наслідки можуть бути і є з такого „виховання", опертого на ненависти, брутальному варварстві та ігнорянції?" — писали тоді. — „Які конечні сліди впливу російської школи позістають на тих нещасних поколіннях молоді, яким з каригідною байдужістю дали ми „користати" з добродійства правительственної школи?... Ученики виходять зі школи внутрішньо здеморалізовані"[8]).

„Основним типом державної школи є спільна школа по думці засади годження і лучення для згідного співжиття населення національно мішаних земель"[10]).

Та без огляду на те, якою більше чи менше влучною фразою прикриється справжню суть і мету шкільної польонізаційної системи — наслідки її одні і ті самі. І тому повну рацію має автор надісланої до „Діла" статті: „Найважніша справа", коли каже: „Треба бути сьогодні вчителем, щоб порозуміти весь жах тої польонізаційної роботи, що її довершує нині така школа на душах нашого підростаючого покоління!"

А що ми на це? Як ми реагуємо на цю дійсно найважнішу, основну життєву справу?

„Frankfurter Zeitung" пише, що ми боремося пристрасно за свою школу. Так воно повинно бути. На жаль так не є. — Нами заволоділа незрозуміла, дивна байдужість до долі того найдорожчого, що маємо — до долі свойогож молодого покоління, до власної крови.

„При надмірному може зосередженні загальної уваги на господарську ділянку нашого життя, в нас притупилася увага до инших незвичайно важних і дуже відповідальних його ділянок — пише просвітянський діяч В. М. — маємо на думці перш за все наш культурний фронт".[11])

А вже на полі оборони українського шкільництва — то від часу останнього подвигу з нагоди плебісциту в 1925 р. досі майже нічого не зробилося. Правна порада при „Рідній Школі" має примусові вакації. Таксамо з причини загальної апатії не тільки конечна розбудова нашого приватного шкільництва не поступила наперед, але й доля існуючих приватних шкіл дуже загрожена їзза фінансової кризи.

Так далі бути не може! Ми мусимо вийти з вигідної байдужости, бо байдужі гинуть! Зєдиненому культурному наїздові наших противників мусимо протиставити зєдинений одноцільний український фронт у справах шкільних і то негайно.

Зближається грудень — місяць шкільного плебісциту. На основі § 9. розпорядку міністерства віроісповідань і освіти з дня 7. січня 1925 р. В. З. ч. З. поз. 33 можна до 31. грудня кожного року вносити деклярації за зміною польської чи утраквістичної школи на українську. Всі політичні партії і свідомі громадяне повинні, користаючи з закону, розвинути якнайширшу акцію за вношенням шкільних деклярацій і при тій нагоді освідомляти найширші маси в шкільних справах.

Вже тепер повинна початися підготовча праця, а місяць грудень нехай стане місяцем оборони рідного шкільництва. В цьому місяці український нарід повинен і мусить перевести тільки ударну кампанію за своєю школою!

Скаже хтось: Ми вносили чи вносимо просьби за українською школою — на основі обіцянки б. міністра Суйковського, що ті просьби розгляне. Та Суйковський пішов уже у відставку, а просьба може бути розглянена або й ні. На це скажемо, що шкільні деклярації, внесені в приписаній формі й у свій час, мусять шкільні власти розглянути і дати своє рішення!

Маючи за собою досвід попереднього шкільного плебісциту, ми, здвоївши енергію, зможемо перевести ударну кампанію за українською школою не на 90%, але певно на 100%. Такий загальний здвиг повинен безперечно заважити і в польській шкільній адміністрації. Одначе без огляду на реальний офіціяльний вислід буде він підготовкою — приступити до нової ери рідного шкільництва на українських землях під Польщею, яке створимо власними силами.

Тому — в один фронт за свою кров!

Іван Герасимович.

БРАТЯ ШТАУБЕР

площа Марійська 7.

поручає **як завше** зимові плащі, сукні, футра і трикотажі

Ціни низькі. 776 9—10 **Ціни низькі.**

Сон сліпої кобили.

Дітвацька автосуґестія радянської преси.

Кому не доводиться читати української (щодо мови) радянської преси, тому важко повірити, що вона відносно західно українських земель займає становище сліпої кобили, яка свої сни-імаґінації вперто намагається подавати за дійсність. Думаєте може; що українська радянська преса цікавиться нашим незавидним положенням, що вона щонайменше ноґує, як не освітлює події на західно-українських землях; що вона ілюструє замахи нашого противника хочби в ділянці освітньо-культурній й економічній, як не політичній; що вона старається зацікавити велико-українське громадянство долею семи мілионів його братів і сестер? Ніколи в світі!

Коли листувати широкі плахти радянської монопольної преси, то там стрінете все і вся, увесь глоб перевалюється на її сторінках. Персія і Сирія, Монголія і Китай, Індія й Індохіна, всякі арабські і туркменські племена, не говорячи вже про панські нації Европи, все те має своє почесне місце на сторінках радянської преси, про все те з подробицями довідуються „трудящі України", тільки про нас ні чичирк. Навіть такі цікаві для „трудящих" події, як поїздка Пілсудського до Несвіжа, або організаційні здвиги князів Радзивілів і князів Чарторийських, притягають загострену увагу „пролєтарських" публіцистів — мабуть тому, що „крайности притягаються". Зате про нас сірих чорноробів, про нашу долю і недолю майже ані згадки. А сталося це від хвилі, коли з одного боку Чічерін завітав у Варшаву, а з другого Бриль відбув тріюмфальну поїздку по Росії й Україні. Від того часу наступила тиха згода між „пролєтарськими" діячами СРСР. і буржуазними керманичами Польщі на тему промовчування нашого положення під Польщею.

Коли говоримо вже про промовчування, то це не зовсім відповідає дійсности. Час до часу впаде слово і про нас. І яке слово? Просто на вагу золота.

В останньому часі в українській радянській пресі звернули нашу увагу дві богатомовні статейки. Одна з них „Вартий Пац палаца" (в „Прол. Правді"), а друга „По смітниках" (в ювилейному випуску „Комуніста"). Вже самі титули кричать про напрям зацікавлення нами у радянських публіцистів. Годиться додати, що й те зацікавлення не безпосереднє, тільки посереднє, via наддніпрянська політична еміґрація всіх напрямків, петлюрівщина, уневрівщина, Англія, Пілсудський і т. п. Одначе навіть цей окружний хід в обсяг зацікавлення не торкається

[1]) Див. Floryan Szary: „Szkoła rosyjska w Polsce i jej bojkot" — „Muzeum" 1905 р., ст. 797—809.

[2]) Проф. Сікора, віцепрезес TSL.: „Zagadnienie główne".

[3]) Обіжник Кураторії ЛШО з дня 30-го жовтня 1923, ч. 3316/Пр.

[4]) По даним К. Сроковського ще в 1923 році було на Волині 421 українських шкіл.

[5]) Див.: „Szkoły powszechne publiczne i prywatne i seminarja nauczycielskie". Spis szkół i nauczycieli w okręgu szkolnym lwowskim, obejmującym województwa lwowskie, stanisławowskie i tarnopolskie. Opracował Seweryn Lehnert. Lwów 1925. Wydawnictwo książek szkolnych w Kuratorjum okręgu szkolnego lwowskiego.

[6]) Див.: варшавський „Kyrjer Poranny" 1924 р.

[7]) Див.: „Lwowskie orlęta" (слова Wacława Szczawińskiego, музика Фелікса Нововейського) зі співанника „Zjednoczona Polska". Śpiewnik na chór mieszany. — Співанник цей принятий і поручений до вжитку рішенням міністерства віроісповідань і освіти з дня 16. вересня 1920 року ч. 1554

[8]) „Muzeum", 1905.

[10]) Див. § 2. закону з дня 31. липня 1924. В. ч. 79, поз. 766.

[11]) В. М.: „Занедбання чи недоцінювання?" „Діло" ч. 224 з 10. жовтня 1926.

всього нашого громадянства, тільки тієї її частини, що гуртується в Українському Нац.-Демокр. Об'єднанні.

І так в статті „По смітниках" (відомо, що не можна бути високої думки про тих, що ходять по смітниках!) говориться про те, як то наддніпрянська еміграція, бажаючи зберегти за Польщею Галичину і Волинь (яку хоче СРСР приєднати до Рад. України певно при допомозі пакту про неагресію між СРСР і Польщею!), готується до походу на Рад. Україну. Але Пілсудський не має грошей для уенерівців і радить їм звернутись до Англії.

„І уенерівці намагаються, щоб то ні сяк то туди дістатися, розписуючись у своїх органах про український вугіль, руду та інші богатства. Більше того, вишукали вже якийсь франко-англо-бельгійський синдикат, що зацікавився богатствами України. Торги тривають. Але для того, щоб вони були більш успішні, треба представника безпосередньо до Англії й при тому представника авторитетного для цепітільного Англійця. Такий знайшовся аж в Америці — Арнольд Марголін, відомий єврейський адвокат діяч, що один час захищав „українські інтереси" перед Лігою Націй. Але й він щось відмовляється бути за представника безпосередно від мітичної Уенерії. Щож? Накльовується інша комбінація — іменно комбінація замирення між правим крилом УНДО та уенерівцями на основах поступок, які має зробити правим „ундякам" маршал Пілсудський. Це й пояснює, чому за останній час ми спостерігаємо дуже гострі часом виступи окремих „ундяків" проти радянської України. Очевидно, Пілсудський хоче піти на утворення з Галичини реакційно-націоналістичної анделі проти радянської України. Невідомо тільки для кого, чи піде на це західно-українська дрібна буржуазія й мішанство, а головне робітництво та селянство. У всякому разі Марголін згоджується бути за представника „українських інтересів" в Англії з уповажненнями УНДО".

Ну, тут значить ще „невідомо", чи на таку виемагіновану комуністами комбінацію погодиться „дрібна буржуазія й мішанство, а головне — робітництво й селянство", але зате в статті „Вартий Пац палаца..." та „невідомість", ті сумніви майже зовсім зникають, а утворюється певність про союз УНДО з „петлюрівщиною".

Більшовицькі верхи на Радянській Україні дуже невдоволені тим, що у звязку з убивством Петлюри Шварцбартом ми не похвалили цього вчинку. Не тільки не похвалили, але й виступили в обороні вбитого як людини та важилися передати політичну діяльність пок. Петлюри на суд історії. Це й дало притоку „пролетарським" публіцистам розсновувати перед „трудящими" всього світу миршавенький „сон сліпої кобили".

„Хто з нас — пишуть вони — не пригадає тієї шаленої ворожнечі, обливання помиями, обвинувачень у зрадництві, що точилася між отаманами — Петлюриними дітьми та офіцерами і дипльоматами з Зуни (західня українська народня республика. Здавалося, що ці два лагері політичні вже до згину не підуть на якесь порозуміння, згоду, а тим паче на якебудь співробітництво.

А дивіться-ж ідуть. Та ще й як! Почалося з поминок Петлюри після його вбивства. Галицькі дипльомати з „УНД-а" раптом змінили своє відношення до особи „зрадника головного отамана" й зі шкури лізли й лізуть, захищаючи його „світлу память", вихваляючи петлюрівщину, як „носія чистої національної української ідеї".

Цей раптовий крутий поворот лінії до петлюрівщини, що допомогла в свій час пілсудській Польщі уярмити мільони трудящих Західньої України, з боку галицьких націоналістів міг богатьох збити з пантелику. Дійсно, як можна так раптово міняти фронт і від проклонів зрадника й запродавця Петлюри перейти до його вихвалення. Виявляється, що можна. Особливо, коли й „УНДО" зараз пхається до милости тогож Пілсудського, що з його руки панської і до цього часу живуть рештки петлюрівщини. Ще вчорашній „терорист" полковник Коновалець (хто його не знає в нас на Україні, зокрема київське робітництво), що в запілні „готував" пекельні муки Лихам-зайдам, готував, казали, сотні для боротьби проти панської Польщі, сьогодні, мов ягнятко схилив свою отаманську голову перед пілсудчиною. Ще правда, маршал не дає жадних полегшень, але одна думка, що він щось може дати, тішить „УНДО", що від радісних сподіванок співає в „Ділі" своєму осавну петлюрівщині, цій отертій запроданці пансько польській. „Петлюризація" настроях ундистів особливо зміцніла, коли виразніше намітилися можливости авантур, що готує Пілсудський. „Діло" кричить: „Наближається рішучий момент боротьби між Великобританією та більшовицьким Сходом. Нам слід вибирати в цих майбутніх катаклічних сутичках. Ми вибираємо Захід, а не варварський Схід" (нічого подібного ніколи „Діло" не писало! — Ред.). Ну, те, що вони вибирають Захід, це їхні хитрі справи, але це значить, що ундисти за цими крикливими словами маніфестують свою вірність пілсудчині, панській Польщі, тоб-то вони й самі ладні впрягтися в колесницю шляхти, що гнобить Західню Україну. Ундисти готові поруч з петлюрівцями допомагати й надалі панській Польщі панувати на Західній Україні, а колиб щастя посміхнулося, то й на Правобережі".

Зайвим було би тратити час і місце на полеміку з цими снами „сліпої кобили", яка на західно-українських землях нічого не бачить (звичайно, сліпа!), тільки „єднання з петлюрівщиною", „вірність пілсудчині", охоту „впрягтися в колесницю шляхти" і т. и. Про те, хто впрягався у вірність пілсудчині і в колесницю польської шляхти в травневих днях, пророчисто говорить орган К. П. З. У. Очевидно, тут слід ще додати, що всю „чепуху" треба завдячувати в першу чергу нашим „буржуазним радянцям", які на нашому ґрунті ревно сповнюють „народню службу" поширенням казок про всяких Стідів і т. и. На основі цих „автентичних" казок родяться сни „сліпої кобили".

Та з другого боку це вказує, що УНДО справді представляє велику силу, коли його поборюється аж при допомозі таких сонних комбінацій при одночасних наступах з усіх боків, при допомозі окружування і навіть „динамітових" спроб із середини.

Радянська Україна.

Увічнення памяти Ів. Франка.

Для увічнення памяти Івана Франка президія чернигівського окрвиконкому ухвалила назвати Остерський Педтехнікум іменем Івана Франка та встановити дві стипендії імени письменника.

Українізація масової культосвітньої роботи.

Центральна комісія українізації при ВУРПС-і заслухала виклад культвідділу про масову культроботу профсоюзів. Комісія визнає, що в запровадженні українізації культроботи, з окрема роботи ВУРПС-у, є значні досягнення — збільшується питома вага української книжки по книгозбірнях, поширюється вживання української мови в клюбах, видається програма та підручники програмоти, готується до друку серія профлітератури, жива газета українською мовою та инше. Одночасно комісія підкреслює, що це тільки перші кроки союзів у галузі українізації. Комісія визнала за необхідне протягом грудня-січня обслідувати українізацію культроботи і звернути увагу союзів металістів, гірників, хемиків, радторгслужбовців та друкарів на необхідність ужвавити українізацію. Комісія ухвалила заходи щодо поліпшення та поширення репертуару художніх гуртків, особливо щодо притягнення кваліфікованих робітників українських театрів, хорових капель та літературних робітників до керування цією роботою по клюбах. Багато уваги звернула комісія на видання бібліографічного бюлетеню та на українізацію бібліотечних робітників. Незабаром в журналі „Робітничий Клюб" українізується відділ масової роботи, куди передбачається притягнути низку українських письменників. На прикінці ухвалено збільшити видання української літератури у видавництві „Український Робітник".

Стан українізації на Київщині.

Окружна комісія в справі українізації перевірила стан українізації радянського апарату. 60 проц. перевірених співробітників установ зараховано до 3-ої категорії. Зареєстровано випадки рецидиву української неписьменности. Комісія притягає до карної відповідальности керовників 50 установ за прийняття на роботу осіб, що не знали української мови та за ведення діловодства російською мовою. Обслідування районів округи виявило катастрофічний стан діловодства. Зазначено також випадки ворожого відношення до українізації. Комісія зазначила, що окрпрофрада почала роботу в галузі українізації і зорганізувала навіть курси, але потім занедбала цю роботу і справа завмерла. Співробітників, що їх зараховано до 3-ої категорії, звільняється з посад.

Українізація шкіл та політосвітніх установ на Воронїжчині.

По богатьох районах українське населення є переважною більшістю. За офіціяльною статистикою відсоткове співвідношення по окремих районах ось таке: Миколаївський район Українців 92 проц., Волоконівський 71 проц., Уразівський 62 проц., Лівенський 59.36 проц., Бендерівський 56 проц., Никитівський 67 проц., Погорімський 50 проц., Валуйський 9.46 проц. Тут ми бачимо, що тільки в одному Валуйському районі 9·46 проц. Українців проти Росіян, по решті-ж районів Українців значно більше від Росіян. Не зважаючи на це, освітня робота серед українського населення провадиться мляво. Населення воронїжського повіту одноголосно на загальних зібраннях ухвалює постанови про українізацію шкіл, політосвітніх установ, радянського апарату. Немає жадного випадку, щоб населення відхилило питання українізації шкіл або яких инших установ. Повітовий виконком порушив перед губвиконкомом питання про українізацію установ, у першу чергу в Миколаївському, Волоконівському та частині Уразівського районів.

75-тя ліття центрархіву стародавніх актів.

В січні 1927 року минає 75 років існування центрального архіву стародавніх актів. Архів має акти та грамоти, починаючи з 14. і до початку 19. століття. В УСРР — це один з найбільших архівів, де зібрано богато матеріялів до старої історії України. До цього часу видано 50 томів історичних матеріялів і богато монографій, написаних на підставі матеріялів, що переховуються в цьому архіві. В архіві є біля 6 міл. грамот та документів. З усіх грамот третина писана старо-українською мовою, решта — латинською та польською. З нових історичних матеріялів є грамота так званого „Лже Димитрія", що подає нове освітлення організації управління московською державою за часів його царювання. Збереглися стародавні історичні акти, що належать до часів Литовської унії. Є автографи всіх кошових Запоріжської Січи, гетьманів від Богдана Хмельницького почавши до останнього гетьмана Розумовського, грамоти та автографи Стефана Батория й инших польських королів і російських царів.

В чужинецьких легіонах.

(З листу до редакції.)

Прошу у Вашій почитній часописи умістити тих пару слів, щоб остерегти наш нарід перед виїздом до чужоземного французького легіону, як і перед тими дурисвітами, яких можна стрінути на кожнім кроці і які обдурюють легкодушних людей, обіцюючи їм золоті гори перед підписанням контракту. Так було і серед Наддніпрянців, перебуваючих в польських таборах у Стшалкові, Домбю й ин., яких по приїзді до Африки і по вишколенню в Альжирі відіслано до Марока, де не одна сотня наших людей упала в боях з Арабами, або помирала від ріжних хоріб, жари, холоду і голоду. Може бути, що дехто, як ось п. Добрянський, попавши у військову кантину, живе тимчасово досить гарно і про відносини в Мароку зовсім не знає.

Але наше положення страшне. Сім місяців, як живемо ми в кольоні, тобто в осінній операції, не бачучи не то касарні, але й клаптика соломи. Спимо в подертих палатках шатрах гірше собак, в болоті і грязі мов жаби, маючи тільки один коц 1·80 м. довжини і до 80 цм. ширини, на якім спимо і яким заразом прикриваємося, і то в цю пору. З плечей облізла нам шкіра від ношення каміння на будову посту, а харчі, які дістаємо, далеко не вистарчають і кождий є змушений купує ти собі хліб, якого до того рідко можна дістати. Платимо по 2·85 фр. франків за кільо, а хліб тут на половину з черами...

В тій кольоні буваємо нераз без краплі води на спеці, сягаючій до 60°, до того навючені наплечником і 120 набоями, 2—3 гранатами ручними, 2—3 гранатами крісовими, одним бандом до скорострілу, консервами, сирим мясом і хлібом на три дні, а в додатку блящаним начинням до варення, лопатою або кіркою. Із тим мусіли ми робити нераз до 30 і більше кільометрів з багнетом на кріс і то в рострільній, горами і ярами. Можна собі представити, який то був „рай", коли неодин, щоб увільнитися від тих „солодощів", лишав себе життя...

Також мушу заперечити, неначеб нас, Галичан-Українців, було тут 2—3 тисячі. Думаю, що всіх Українців разом, між якими становлять велику більшість Наддніпрянці, можна нарахувати тут на півтора тисячі душ, не поминаючи й Сирії та Індокитаю.

Зате великою правдою є те, що нам тут тужно за батьківщиною, рідною, свободою — і тому наша рідна книжка чи часопис є дуже дорогі нам; на жаль — рідко їх можна тут побачити.

Щирий привіт з дому неволі шле Українській Землі і її Дітям

Ю. Лу—ч, бувш. УСС.

НОВИНКИ.

— **Людовий театр у Львові.** До цілої низки існуючих уже українських театральних труп прибуває ще одна нова під назвою „Незалежний Людовий Театр". Ініціятори цього театру ставлять собі за завдання притягнути до українського театру широкі кола львівського міщанства, робітництва і шкільної молоді та культивувати українське слово і пісню театральними виставами, які відбуватимуться в салі Музичного т-ва ім. Лисенка в неділі і свята. Репертуар театру складатиметься з історично-побутових пєс та укр.-їнських і чужих комедій і драм. Ціни нижчі від кінових, бо тільки по 1·50, 1 і 0·50 зол. Участь на разі беруть пані: Н. Блавацька, Н. Козак-Вірленська, Наталя Левицька, І. Подгорова, Софія Стадникова, Анна Юрчакова та панове: Гр. Березовський, Б. Блавацький, Л. Лісовий, А. Шеремета, В. Слобідський, Н. Іваненко, Р. Жструбенко та инші.

— **Арештування.** Повідомляють нас що в Шоломиничах, пов. Рудки, арештовано учителя п. Івана Децика й вивезено до Львова. Арештовано п. Децика у звязку з справою студ. унів. п. Голіяна, котрого арештовано в кілька днів по смерти кур. Собінського.

— **З документів часу.** Starostwo w Drohobyczu L. D. 372 /12 z dnia 16/10. 1926. Wiel. Ks. Piotrowi Mykytycie gr.-kat. proboszczowi w Stebniku. Wypis z rejestru kar. IV. przestępstwo o które wytoczono oskarżenie est art. I. ust. 2 31/7. 1924. Dz. U. P. Nr. 73. poz. 724. i zakazu Starostwa z 12/5. 1925 L. D. 799/2. popełnione przez prowadzenie korresp. z władzami w spr. metryk. w języku ruskim. VIII. Uznaję winnym ks. Piotra Mykełytę ze Stebnika przekroczenia jak rubryka IV. i zasadnem go na zasadzie rozp. min. z dnia 30/9. 1857. Dz. U. P. Nr. 198. na grzywnę w kwocie 20 zł. w razie niesciągalności na karę aresztu przez 2 dni. Przeciw temu orzeczeniu wolno wnieść rekurs do Wojewódzwa, który podlega przez tutejsze Starostwo w terminie do 3 dni. Drohobycz, dnia 14/9. 1026. Starosta drohobycki Poremberski m. p. — Зачувати, що деякі наші священики мають намір зголоситись на час Різдва Христового до відсиджения кар, бо надмірно високі податки: ґрунтові, доходові, маєткові, асекурації примусові тощо, та скрайне зубожіння села — привели чимало з них до нужди!

— **За відповідю.** Одержуємо такого листа: В новинці „За один місяць в одним повіті", поміщеній в „Ділі" з 12. ц. м., подається за „Словом Польским", що вчителі „Русини" в названих у новинці місцевостях зборівського повіта „не тільки брали участь в тих нарадах, але й ділом помагали" здвигнути ці польські кріпости (костели і каплиці) на українській землі... — Громадянська опінія зборівського повіту бажалаб знати скільки правди в цій хвальбі „Слова Польского" й надіється, що учителі з названих місцевостей, а саме 2 з Озірної, 1 з Ярославич і 2 з Гукаловець вияснять справу, або зробить це хтось із незалежних кол громадянства. В селі Гнідаві — нема учителя-Українця.

— **З львівського звіринця.** Львів мав небиляку сензацію: шибеницю на вязничім подвірю вул. Баторія. Сама особа злочинця була зовсім нецікава; його злочин ще менше. Що є цікавого в ударі сокирою в голову старої жінки? А проте.. Хоча як це неімовірне, є у Львові чимало публики, яка була зелектризована самою звісткою, що будуть вішати чоловіка. Побачуть ката, в білих „глясе" рукавичках, що скривається під маскою і... псевдонімом, мов письменник. Скільки дам, дівчат, „золотої молодіжі" заметушилось, щоби одержати карту вступу на таке рідке видовище. Навіть журналісти брукової преси плямкали з насолоди язиком: який фейлетончик „від власного кореспондента-очевидця" зможуть ушкварити до найближчого числа свого „виховуючого" органу! Судді, щойно при нагоді вибудованої шибениці довідались, який мають вплив і повагу. Скільки знайомих і незнайомих шукало в них протекції, щоби дістатись „на екзекуцію". Прошу тільки подумати, яка ефектовна фільма: засуджений висловлює останнє прохання. Яке? щоби міг бачитись з одним із своїх товаришів і дістати пакунок присланий йому мачухою. І ще одно: хоче перед смертю сповитись. На це останнє йому не дозволили, хоча він мусів дійти до нього щойно по надумі і побачити, що воно розумніше, як два попередні. Тим часом ведеться розмова прокуратора з міністром справедливости і президентом держави в справі помилування. Два члени трибуналу і прокуратор були проти помилування. Навіщо мати клопіт із уродженим злочинцем, якого треба роками годувати, а населення має утримувати його своїм грошем, на те, щоби він у вязниці псував инших? Тимчасом його помилували! На всякий випадок історія страшенне пересічна, пригноблююча, осоружна. А львівські інтеліґенти штовхали себе ліктями, щоби побачити висільника. Може навіть червоногубі та пудрольці красуні принесли в торбинках ножички, щоби відрізати собі кусень мотузка із шибеничного зашморгу — „на щастя"? Вирвнає мимохіть образ легенди про леді Годіву, яка для добра населення згодилась на домагання ворога переїхати голою в білий день по вулицях міста. Всі мешканці зачинились у хаті і спустили на вікнах завіси. Нехай би спробувала яка патріотка зробити це у Львові — гнізді такої низької звірячої цікавости!

— **Сільські трагедії.** В околиці Кросна, у селі Оджиколь родина 54-літнього селянина Єнджея Гжибали вбила його вночі, після попередньої плянової змови, а щоби затерти сліди злочину заранжувала вала буцім-то грабунок бандитів: з вломом дверей, пороскиданими меблями. Гжибала від давна війну з жінкою, сином, зятем і синовою. Слідство стверднло їх вину. Тернопільський суд засудив на 6 літ важкої вязниці селянку Р. Орищук з Денисова, яка ще в 1919 р. хотіла вбити сокирою свого чоловіка, який вернувся з російського полону. Після невдатного замаху вона довго скривалась, аж минулого року літом її арештували. На суді ствердили що вона намовляла ще одного із сусідів помогти їй у злочині. — У селі Черкасах біля Львова застріяв вечером у полі 25-літнього Миколу Дуфанця один із сусідів; слідство покищо не найшло винуватця. Останні літа, що перейшли над селом чорною хмарою, не минули без наслідків.

— **«лом до читальні.** Вночі з неділі на понеділок (з 14. на 15. листопада)

вломався якийсь злочинець до читальні „Просвіти" на городецькій дільниці у Львові площа св. Юра ч. 5), перебушував шафу і бюрко, але нічого не взяв, хотяй у бюркових скринках, на видніім місці, було кілька тисяч золотих. Вломник очевидно шукав за чим иншим. Поліція заряджила, як звичайно, слідство.

— **Крізь Noблівських премій.** З нагоди роздачі головних нагород Нобля почалась у чужинній пресі цікава дискусія на тему неясних пунктів заповіту Нобля і... фінансових клопотів. Звертають увагу, що давніша висота нагороди 200.000 кор. тепер сильно змаліла. Причиною: кошти на завідування фондом і страшенні податки, яких собі не жалує шведський уряд. З 200 тисяч кор. нагороди стопіли на 120.000. Крім цього бракує грошей на завідування поодиноких Noблівських інститутів, так, що дотичні комісії приневолені щораз рідше розділювати премії, щоби заощадити на них дещо гроша. Чути також голоси, що комісія літератури не повинна надто тісно розуміти заповіт Нобля, який домагався нагороди „для творів з ідеалістичною головною тенденцією". Адже вже сама історія нагород вказує, що часто цієї умовини не держались. Що за ідеаліст Сенкевич, Гамсун або Понтопідан! Щодо нагород фізики та хемії пригадують те, що більшість нових винаходів є збірним твором ріжних наукових інститутів і слід би давати їм нагороду, коли нема винімкових одиниць щороку. Найгірше стоїть справа з нагородою мира... після війни. Кожний нарід бачить иншних кандидатів крізь призму власної політики. Важко дійти до порозуміння, хто дійсно працює найкраще для вдержання мира. Навіть Вільгельм є переєвідчений, що повинен дістати нагороду. Не є виключене, що Левін був тої самої думки, і Муссоліні. Бріян? Куденгове-Калерґі? Яке щастя, що ми не потрібуємо сушити собі такими проблемами голову. Не маємо кандидатів ні на премію мира, ні літератури, ні фізики, ні медицини... Щасливий народ та й годі!

— **Чому зросла байдужість до зборів?** Ленінградський губерніяльний комітет занявся прослідженням причин, чому впала дисципліна у численних комсомольських колєктивах. В останніх часах чисельність присутніх членів на зборах зменшилась на половину. У нас також варта було би створити кілька комісій для прослідження причин ріжних „відсутностей", починаючи від віч аж до відчитів і театрів.

— **Мають уже досить „модерного".** Німецька танцюристка Валеска Герль стала славною тим, що перевищила своїми „модерними" вихилясами всі инші. Поїхала показати своє мистецтво до Парижа і виступала в одним з найкращих театрів „Театрі Елізейських Піль". Частина публики була сильно невдоволена екстравагантністю рухів і поз і почала свистати. Правда, найшлись і оборонці нового мистецтва, наслідком чого прийшло до бійки на пястуки, навіть з участю поліції. Але панна чи пані Герль покищо танцює далі, віруючи в свій успіх.

— **Дивний театр.** Еспанський король Альф нс відчинив у Мандриті нову святиню мистецтва т. зв. дім союзу артистів, збудований архітектом Палясіосом. Є це своєрідна будівля: має вежу 70 м. висоти, власний театр, салю до виставки образів, на поверхах робітні для артистів: малярів і різьбарів, салі до науки рисунків, а вниз величезну плавальню.

— **Найбільший конкурс краси.** Кілька днів тому у Римі відбувся один з найбільших конкурсів краси у світі. Аранжували його американські підприємці кін. Вислали до десяток міст своїх представників, які оглядали тисячі зголошених, а вибраних висилали до Риму, до „тіснішої контролі". Таким робом 54.000 осіб виїхало до Риму на кошт підприємства. Головно шукали за гарними мущинами. Римське жюрі найшло 60 Італійців, які є гідні стати суперниками Валентіна, коли матимуть його талант. Жюрі оцінювало красу 32.000 жінок і не диво, що не могло дати собі ради з ріжними поглядами між собою і протестами красунь, які самі собі подобались. Американці вилучили всі „повніші" дами, залишаючи тільки модних: стрункіх, мов хлопці. Счинився страшний рев. Протести покривджених не помагали. Тоді одна „повніша" Неаполітанка вискочила на подіюм, скинула із себе всю одіж і стала перед повним збором в усій своїй красі. Жюрі мусіло піддатись перед таким аргументом і втягнуло її на листу „нагороджених". Скромність усе буває покривдженою.

— **Новий різдвяний дарунок.** Віденські директори театрів кидають між свою суспільність нову ідею: видають зшитки білетів на весь театральний сезон, які можна буде купити вже тепер, за означену ціну, на довільні місця. Такі „бочи", які можна буде вимінювати на рівновартні инші місця, будуть купувати Віденці для своїх кревняків, приятелів, знайомих, що є загорілими любителями театру. Нема сумніву, що такий дарунок належатиме до найкращих, бо його сила відновлятиметься приємно на протязі всього року. Скільки таких дарунків слід би завести в нас, щоби людей привчити до всякого культурного люксусу, починаючи від — книжки!...

— **Світова хроніка.** Нова пожежа в Токіо знищила 350 домів і кілька фабрик. — На Крим, до Аб-Петринської метеорольоґічної стації виїхала урядова експедиція науково-меліоративного інституту для дослідів над загущенням і твореннем хмар, щоби викликати дощ. — У Москві засудили члена робітничої споживчої кооперативи Пукіліна на розстріл за те, що розтратив 17.000 карб. із спільної каси, програвши їх. Якби таку кару приноровлювали в Польщі, то населення могло би одним махом зменшитись на 25 проц., а в касах було би на 25 проц. більше гроша! — З Риму приходять звістки, що вулькан Везувій проявляє від кількох днів затрівожуюче життя. Вчені впевняють, що нема небезпеки, навпаки: таким робом оминеться землетрусу. — Американський суд засудив відомого боксера Демпсея, який програв останні змагання за титул „мистця світа", на кару 3 0.000 дол. за те, що не додержав підписаних контрактів супроти свого імпресарія. — Італійський пароплав спас біля Босфору своєю лодкою 11 осіб з потонувшого радянського корабля „Скандинавія", який виїхав б. ц. м. з пристані Миколаївської до Константинополя. Недалеко Босфору розірвався котел і корабель почав іти на дно. Більшість пасажирів скочила до води, в надії рятунку, але всі згинули. Капітан збоженволів.

— **„Свобода"** ч. 45 містить: За свободу слова. Нова проба сил. Шляхами до кращого майбутнього. Зізд аматорських делегатів. Радянська Україна. Чи Лугова організація має бути радикальна? З організаційного руху. Гаразди на Гуцульщині. Кара смерти за заборонені книжки. Новинки. Всячина. Економічні вісти. Нові книжки й видання. Дописи з краю. Смішне.

— **З Народньої Лічниці.** Управа Народньої Лічниці подає отсим до відома, що з днем 18. листопада п. р. отворена дентистична амбуляторія, в якій ординується що дня від 2—6 год. попол., крім суботи.

— **футра** замовити треба у Карпяка Львів, ул. Куркова 11/а. 932 3—10

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Орґанізаційний рух.

Віче в Рісній Руській, пов. Перемишляни.

Дня 14. листопада п. р. відбулося в Рісній Руській, львівського пов., політичне віче Українського Національно-Демократичного Обєднання на приходськім подвірю. Віче, на яке запрошено також сусідні села: Кожичі, Рудно і Домажир, отворив місцевий діяч, відомий орґанізатор Мих. Карпинець. До президії зборів покликано пп.: Павла Сабадаша, Осипа Кусяка й Осипа Іващишина. Реферат про політичне положення нашого народу і про завдання національної організації виголосив голова Пов. Нар. Комітету п. Іван Ліщинський. П. Мих. Карпинець говорив про організаційні справи в громаді. По принятю резолюцій відбулася довірочна нарада, на якій вибрано громадський партійний комітет.

Дописи.

Рудки. *(Парцеляція Чернихова і земельний закон.)* По думці земельного закону дідич Конюшок Сімянівських, повіт Рудки, п. Мечислав Левицький обовязаний розпарцелювати 100 га свого дворського обшару. Він упросив Окружний Земський Уряд у Кракові, щоб йому було вільно розпарцелювати більший обшар, але на фільварку в Чернихові. Уряд позволив розпарцелювати 180 га у Чернихові, але лиш самим Чернихівянам. Чернихів має около 80 хат і має богаті пасовиська, ґрунт добрий, сіна подостатком. Сусідні села, як Острів, Болозов Долішна, Зарайсько і Береги хотіли також приступити до купна, бо мають мало землі, особливо Острів, село тої самої парохії, віддалене 1 кільом. від Чернихова й дуже бідне. Дідич рад би продати землю і сусідним селам українським, та не може нічого вдіяти. Окружний Земський Уряд наказав тому продати землю лиш Чернихівянам, що половина того села на весну ц. р. перейшла на латинський обряд. Тоді писалося в „Ділі" й инших українських часописах про підступ, яким пос. Пасішький (таки з Чернихова) і кс. Кузняр через віч перетягли всіх „на польака". Правда, лишилося при нашім обряді кількох Українців, та їх переслідує не лишень наказний війт пос. Пасішький, але й ось тепер і до купна не припустить. Тому Чернихові п. Пасішький достарчує (знова криком і нахабністю) львину часть усяких запомог, які дістає рудецький повіт задля елєментарних нещасть, аби лишень удержати село польським. А тут усього в 2—3 хатах говорять дома по польськи, решта — все по українськи. Але щож: вони „Поляки", бо перейшли на лат. обряд!

Всячина.

Для тих, що пишуть фільми. У давніших часах ідеалом слави молодця була збірка поезій, яку могла би видати хоча би якась грошевита тітка. Нині часи стали реальніші; крім слави, або радше: для добуття слави треба перш за все грошей. Тому треба писати тексти до фільм. До фільм, які обїхали би світ від Голлівуд, через Ню Йорк, Льондон, Берлін, аж до... не ображуючи нікого — до міста, де живете. Якою сильною стала нині ця пристрасть, про це оповідають два директори фільмових підприємств, один берлінський, другий ню-йоркський. У Берліні на 3-ім поверсі „Німецького Фільмового Союзу" є „драматичний відділ". Там є цілий штаб спеціялістів, що прочитують рукописи, виправляють, ошінюють. Як би всі люде, що в 1926 р. передали туди свій рукопис, зібрались під цим домом, то мусіли би ждати богато днів на чергу: є їх 10.000! З них покищо не виставлено ні одної фільми. Хтож їх пише? Чому вони такі кепські? Пишуть їх усі, від гімназистів до старих чудаків, які найшли ідею спасти змодернізований світ. Та всіх можна поділити на дві ґрупи: великоміські автори і провінціональні. Перші пишуть тексти сензаційні, з трупами, злочинами, підземеллями. Провінціональні є більше сентиментальні. Богато є авторів, які спершу питаються, чи мають писати, бо мають цікавий сюжет, великий досвід або... втратили посаду. Висланий фільмовий текст є для численних останньою дошкою спасення. Часто автори хотять одночасно грати головну ролю в своїй пєсі. Цікаво, що ті, які не домагаються гонорарів, часто пишуть не найгірші тексти. Критиками текстів є ріжні бідні вчені, професори, письменники, які за кілька марок прочитують рукопис мов шкільну вправу і дають під ним свою оцінку. Чому більшість рукописів є непридатна? Перш усього тому, що автори не мають авторського досвіду (літературного хисту) і режісерського. До цього часу не видають фільмових текстів у книжках, тому молоді автори не мають з чого вчитись як їх писати. В останніх часах, коли в німецькім підприємстві „Уфа" появився американський капітал, значно збільшилась скількість рукописів з підписами визначних письменників. А з досвідченими письменниками не можуть видержати конкуренції новики. Цікаве, що після кожної великої фільми приходить сотки рукописів на таку саму тему; молоді автори безконечно є під її впливом. Авторитетний голос стверджує, що між сотками відкинених рукописів є також сотки великих авторів. Нехай це потішить тих, які не мали щастя у фільмовій творчости. Можна бути великим повістярем і не вміти написати фільми; можна творити чудові фільми і не бути ніяким письменником. Тисячі зайвих спроб іде на те, щоби один з поміж них одержав справжній гонорар, королівський!

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Сєвєвського у складі 30 осіб виступає:
Четвер 18. XI. — Рудки.
Пятниця 19. XI. — Комарно.

Батьків учеників та учениць українських середніх шкіл Станиславова запрошуємо на виклад і дискусію на тему: „Роля батьківських кружків у вихованню молоді" в неділю, 21. листопада 1926 о год. 6·15 вечером в салі „Бесіди".
930 1—1 *Філія Учительської Громади.*

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

НЕМА здається Українця, який не знав би, що найліпші, найздоровіщі і найкращі, то цукорки „Фортуни Нової".
908 1—2

НОВОСТИ ПОСЛІДНИХ ДНІВ.

Винниченко — Поворот на Україну	1·35
Васильченко — Талант	0·90
Коцюбинський — Кові не винні . .	0·90
Д-р К. Левицький: Історія пол. думки	15.—
Лепкий — Мотря І.	9·90
Лепкий — Мотря ІІ.	9·90
Лепкий — Не вбивай	9·90
Лепкий — Слота	0·90
Липинський: Листи до братів хліборобів	9·—
Тобілевич — Сава Чалий	1·80
Синиський — Архітектура старокняжеської доби	12·40
Леся Українка — У пущі	2·—
Леся Українка — Лісова пісня . .	1·20
Леся Українка — Кассандра . . .	1·80
Леся Українка — Камінний господар	1·80
Леся Українка — Адвокат Мартіян .	0·90
Кухаренко-Старицький — Чорноморці	1·20
Яричук — Вихованець, комедія . . .	1·20
Єфремів — Нечуй Левицький . . .	3·60
Джек Лондон — Залізна пята . . .	4·—

Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка
Львів, Ринок 10. 910 2-3

ПІЯНІНО чозне, німецької марки, найновішої конструкції продасть „Монюшко", Зіморовича 10. 933 1—3

1 вол. 50 сот. коштує одна ложка, або вилки з хінського срібла у Мандля Коперника 14. Проти кіна Коперник. 681 б) 9—?

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає

ФІРМА

І. ДРЕКСЛЄР І СИНИ

Львів, площа Капітульна 2.

поручає по низьких цінах:

МАТЕРАЦИ
СІННИКИ
КОВДРИ
КОЦИ
ПРОСТИРАДЛА
ПОШЕВКИ

935 1—3

НЕДУГИ ЛЕГЕНІВ

Чахотка легенів, є невмолима і що року, не роблячи ріжниці в віці, серед роду і стану, косить міліони людей.

При поборюванню грудних недуг бронхіту, впертого кашлю і т. п. приписують лікарі **„BALSAM THIOCOLAN AGE"** який улекшує виділюваннося флєгмі, скріплює організм і самопочуття недужого, збільшує вагу тіла і усуває кашель.

„Balsam Thiocolan Age" (з марк. Когут) Рес. Мін. Публич. Здор. Чч. 294 і 295.
728 б) **продають Аптики.** 11—24

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутиком". 728 а) 30—?

НА МИХАИЛА папіросниці з правдивого срібла в найновіших фасонах від **25 зол. у Мандля, Коперника 14** проти кіна Коперник

Подяка.

Складаємо найщирішу подяку Всечесним оо. Іванові Самолевичеві, місцевому парохові, Миколі Вергунові, Як. Дутчакові, які відпровадили на місце вічного спочинку нашу найдорожчу донечку і сестричку **Марію Іванну Зарембівну.**

Щиро дякуємо о. Дутчакові за виголошення пращального слова над могилою Покійної, п. Ю. Гавриликові, начальникові громади, за попрощання Покійної від цілої громади і всіх місцевих Товариств, в яких вона діяльно працювала, п. Д. Андріящукові, голові „Кугу" і ним зорґанізованій в похоронах молодіжи та всім громадянам, які взяли численну участь в цім сумнім обряді.

Зокрема щиро дякуємо Вп. Панству Самолевичам, які від початку недуги Покійної були для нас розрадою і потіхою, Вп. Панству Вергунам за їх приїзд, щире співчуття і зрозуміння нашого горя, Ос. Андріящукові, голові „Просвіти" і К. Петрикові, голові „Аматорського Кружка", які на вістку про смерть нашої донечки прибули перші зложити свої співчуття.

Ще раз щиро-щиро дякуємо всім учасникам в похоронах зі Снятина, Красностав-ця і Белелуя. 931

Лелелуя, 15. листопада 1926.

Родичі, Сестри і Швагер.

НОВИНА! **КУПУЙТЕ!**

Добра Книжка

М. Рубакин:

„Оповідання з царства звірів".

Книжка має 8 арк. друку, а в змісті 101 ілюстрацій. Це найінтересніща книжка з обсягу популярної літератури. **ЦІНА 4 зол.** (З порученою посилкою 4·50 зл.) До набуття по всіх українських книгарнях. 932 1-2

Головний склад: **Накладня Михайла Таранька, Львів, Зіморовича 3**

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Ділo". З друкарні Видавничої Спілки „Ділo". Львів, Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 258 (10.935). Львів, субота 20. листопада 1926. Poczłowa opłata zaołacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудням. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 6·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ звертатися до адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Відложення сойму до 1. грудня.

Як буде зліквідований президентський декрет в справі преси? — Консерватисти і мін-во закордонних справ. — Наслідник Морачевського. — Підвишка залізничої тарифи з днем 1. грудня.

Варшава, 18. листопада 1926.

Голова соймової конституційної комісії пос. Полякевич не скликав досі засідання тої комісії, хоч вона мала спільно з урядом узгіднити інтерпретацію конституції щодо поступування в справі ухвалення пресового декрету.

Слід зазначити, що загально думають, що засідання сойму не відбудеться скорше, як 1. грудня. Це вказувалоб на те, що сойм старається влекшити урядові ситуацію, аби він не потребував предкладати соймові декрету про пресові кари в передбаченім конституцією речинці. Таким чином справа з тим нефортунним декретом була би зліквідована.

„ABC" подає, що консерватисти стараються сильно, аби теку міністра закорд. справ дістав кн. Януш Радзівіл. Становище польського посла в Берліні має обняти, як кажуть, гр. Скшинський.

Мін. Морачевський зріксся свого мандату. На його м'сце ввійде до сойму соц. діяч з нафтового басейну Пайонк.

Газети повідомляють, що з днем 1. грудня ввійде в життя не тільки підвишка залізничої тарифи тягарової, але також особової. Міністерство залізниць рішило підвисшити залізничу тарифу менше-більше на 8 прц., з виїмкою таких предметів, як цегла, руда, дерево на опал, жвір, цемент на експорт, краєві потасові соли і т. п., кошти перевозу яких піднесено тільки на 4 прц. Особова тарифа — з виїмкою підміської — буде підвисшена на 10 прц. Дотичний акт кружляє ше між міністерствами для здобуття згоди, себто підписів инших міністрів.

Шахтярі вертають до праці.

Лювдон, 18. листопада 1926.

Нині число тих, що вернули до праці, зросло до 400.000, що є одною третьою загалу шахтярів. Загально думають, що тайне і загальне голосування мусіло би дати додатній вислід. Взагалі центр. союз впливає тепер менше на шахтярів.

Тому, що ліквідація страйку шахтярів є справою кількох днів, рада міністрів ухвалила розглянути справу виїмкового стану в нафтових басейнах, який думає знести до кінця цього тижня. Деякі надзвичайні приписи будуть іще дальше в силі.

В цей четвер у міністерстві гірництва принята буде делєгація власників копалень півд. Валії в справі скасування заборони вивозу вугля. Думають, що заборону цю скасують.

Виконавчий комітет союзу шахтярів радив над вислідами голосування в поодиноких округах у справі ліквідації страйку. Хоч нема ще оконечного висліду голосування, можна ствердити, що більшість шахтярів заявилася проти урядових проєктів.

Дня 14. ц. м. радянські професійні союзи вислали знов англійським шахтярам дальших 650 фунтів штерлінгів.

Штреземан поїде до Женеви.

Берлін, 18. листопада 1926.

„Берлінер Тагеблят" повідомляє, що з уваги на намір Чемберлєна виїхати на грудневу сесію Ліги Націй до Женеви, міністр. закорд. справ Штреземан візьме в тій сесії особисто участь, хоч досі такого пляну не мав. Мета його поїздки до Женеви: спільно з Бріяном і Чемберлєном поладнати справу військової контролі Німеччини по думці німецьких бажань.

Персональна румунсько-мадярська унія.

Будапешт, 18. листопада 1926.

Нац. легітимістичний „Аля Мадяр" повідомляє, що небаром поїде до Румунії мін. Банфі, щоби навязати переговори з румунським двором у справі одруження дочки румунського короля княжни Ілени з бувш. эрхикнязем Альбрехтом. Монархістичні кола думають, що так можна би довести до заключення персональної унії між Мадярщиною і Румунією. Коли рум. король згодиться на одруження дочки з арх. Альбрехтом, то гр. Бетлєн заручив би, що арх. Альбрехта в найближчому часі виберуть мадярським королем. Часопис цей подає теж сенсаційну вістку, що в звязи з цими комбінаціями на місце тяжко хорого короля Фердинанда вступила би на румунський престіл кн. Ілена.

Поворот рум. королевої.

Лювдон, 18. листопада 1926.

Румунська королева Марія заявила, що телєграфічні вісти про стан здоровля короля Фердинанда не є добрі. Тому королева вертає до Европи кораблем „Беренґарія" дня 24. листопада.

Переговори в справі конкордату з Німеччиною.

Берлін, 18. листопада 1926.

Переговори в справі заключення конкордату між Німеччиною і Ватиканом розвиваються успішно. Покінчення переговорів сподіються в 1927 р.

Зірвання переговорів із Словаками.

Прага, 18. листопада 1926.

Наслідком зірвання переговорів між словацькою народньою партією і премієром Швеглею внутрішнє політичне положення загострилося.

Затонуло 20 кораблів.

Парижж, 18. листопада 1926.

Тутешня преса повідомляє з Букарешту, що російський пароплав „Скандинавія" затонув на Чорному Морі наслідком вибуху кітла. Згинуло 40 людей. — На Атлянтійському океані наслідком нагальної бурі, яка тепер лютує, затонуло 20 кораблів.

Польщу заатакують із двох боків.

Варшава, 18. листопада 1926.

Литовський міністр війни Папецкіс в інтерв'ю з представником час. „Сегодня" заявив, що литовсько-більшовицький трактат з військової точки погляду має більше значіння для Польщі, як для Литви, тому й не дивота, що наробив стільки галасу за кордоном. Факт заключення того договору приневолить Польщу оглядатися на два боки в разі воєнного конфлікту. Польща буде заатакована зі сходу і заходу.

Руді бей заперечує.

Цвєгород, 18. листопада 1926.

Тевфік Руді бей в розмові з журналістами заперечив рішучо, начеб конференція в Одесі мала на меті створити азійську Лігу Народів.

Напад пиратів на корабель.

Лювдон, 18. листопада 1926.

З Шангаю повідомляють, що китайські пірати напали на англійський корабель „Соннінг". Пірати вдали пасажирів, увійшли на корабель, а як корабель був на отвертому морі, ранили одного офіцера, решту повязали. Ушкодили машину, радіо, підпалили корабель а самі втікли на ратункових човнах, забравши зі собою як закладників трьох офіцерів і дві Англійки. Горіючому кораблеві, завдяки розісланим телєграмам із японського корабля, поспішив на поміч англійський контрторпедовець, вирятував англійську залогу і пасажирів та арештував іще кількох піратів. За піратами вислали погоню. Одно човно ще здогонили, піратів арештували й увільнили трьох офіцерів і одну жінку.

Пожежа села.

Борислав, 18. листопада 1926.

Нині в полудне в селі Губичах біля Борислава вибухла велика пожежа. Згоріло 25 хат і 40 господарських забудувань, у яких була худоба і ціле сьогорічне жниво. На місці пожежі явилося кілька огневих сторожей з дооколичних місцевостей і копалень. Причина пожежі незнана.

З сільських трагедій.

Бібрка, 18. листопада 1926.

В Стрілиських Старих (пов. Бібрка) 72-літня Іващинова зарубала сокирою свого зятя Степана Гориня. Трупа завинула з дочкою в простирало, обтяжила камінням і затопила в ставі. На другий день тіло виплило на плесо води. Арештовані мати і дочка признавлися до вбивства. Причиною трагедії родинні непорозуміння.

Крадіж у львівському електричному заведенні.

Львів, 19. листопада 1926.

Вчора виконано влом до каблевого бюра міських електричних заведень при вул. Чарнецького ч. 5. З підручної каси вкрадено 1.300 зол.

Біржа.

Гроші.

Курс доляра в приватних оборотах 9·00—9·01 при оживленій тенденції.

Збіжа.

Пшениця краєва дворська 50—51, пшениця краєва селянська 48—49, жито галицьке 37·50—38·50, ячмінь галицький броварний 32·75—34·75, ячмінь галицький до перемелювання 30·50—31·50, ячмінь пастівний 28·50—29·50, овес галицький 30—31, кукурудза румунська 32—33, фасоля біла 42—45, фасоля колірова 33—35, фасоля краса 42·00—45·00, горох пів-Вікторія 72—82, горох полевий 49—55, бобик 34—36, вика 38·00—38·00, сіно прасоване 7·00—8·00, солома прасована 4·25—4·50, гречка 34·00—35·00, льон 61·00—63·00, рипак 62·00—64·00, отруби житні 22·50—23·00, крупи гречні 66·50—68·50, крупи ячмінні 49·00—50·00, пеницак 48·50—49·00, конюшина червона 335·00—385·00, мак синій 175·00—185·00, мішки ютові 1·90, мішки уживані 1·80 зол.

Національна концентрація.

Львів, 19. листопада 1926.

До Народнього Зїзду, до конгресу Українського Нац.-Демократ. Обєднання привязує наше свідоме громадянство велику вагу. І не лише наше громадянство. За кожним кроком, за кожним поворотом, майже за кожним словом найбільшої і потенціонально найсильнішої української політичної організації пильно слідкуватимуть наші численні противники і вороги. Вже це одно становить до учасників зїзду особливші вимоги.

Українське Національно-Демократичне Обєднання є партією національної концентрації. Як спадкоємець національно-демократичної, а опісля трудової партії, як носій чистої української національно-політичної ідеї, — Обєднання є одинокою сьогодні партією на всьому просторі українських земель, яка з незатемненими посторонними впливами і домішками світоглядом змагає до здійснення безкомпромісової мети української нації. Обєднання не є партією у вузькому розумінні слова, не є організацією, що на перший плян виставляє свої тісні інтереси, себ-то інтереси кліки, кляси, верстви, тільки інтереси нації як цілости. Обєднаиня змагає до зєднення всіх сил народу, всіх засобів, до зближення всіх суспільних верств і створення пригожих умов для їх розвитку.

Те своє основне завдання: концентрації національних сил з успіхом переводила перед війною національно-демократична партія. І тільки тій концентрації і національно-суспільній універсальности партії маємо завдячувати всі наші здобутки і надбання в ділянці освітно-культурній і господарській; тільки тій концентрації маємо завдячувати, вправді обмежену можливість, позитивного видвигнення в 1918 р. нашого основного політичного постуляту.

В повоєнних часах національно-демократична організація переходила гострy крізу. Розбита, придавлена ворожими чинниками й умовами вона переходила всі періпетії мілітарної, а опісля дипльоматичної невдачі; вона стала тим цільном, в яке вдаряли не лише ворожі удари але — на жаль — і свої власні, навіть удари тих, яких партія вдержувала на вершинах — можна сказати — з стихійним самовідреченням.

У висліді всіх тих невдач, а ще більше у висліді безупинних ударів головно з боку своїх, партія найшлася була у запеиаді, що витворило подекуди сумніви в її життєвість. Поширення тих сумнівів привело до розпорошення національ

них сил, до витворення груп і фракцій, що в суті річи були запереченням національної концентрації. Та небавом побідила невміруща думка відновн національного обєднання. Розбиті національні групи зрозуміли, що в основі націоналізму міститься первень єдности. А те зрозуміння привело до реституції національно-демократичної організації, до створення Українського Національно-Демократичного Обєднання.

Одначе осад сумнівів щодо розвиткових можливостей Обєднання ще довго блукав серед громадських кол. Говорено про те, що ніби то така організація вже пережилася, що вона вже свою ролю сповнила, що тепер нові часи ставлять нові вимоги. Серед деяких кол нашої інтелігенції та невіра була така всевладна, що навіть до „доброго тону" належало зазначити, що — „я не маю нічого спільного з УНДО-м".

А одначе здорова національна думка, думка національної концентрації побідила і то — можна сказати — на цілій лінії. Побідила вона не тому, що її репрезентують ті або инші люде, ті або инші провідники, а тому, що вона природно виростає з народнього організму, що вона є його серцем і душею.

Коли поверховно дивитися на справу, то можна сказати, що провідна ідея, яка лягла в основу Обєднання і яка в дуже короткому часі знову поставила широко розгалужену і суцільну національну організацію, базується на ірраціональному грунті. Та так лише здається тим, які нездатні вглянути в суть проблєми. Раціональність національної думки корініться в психіці народу, в його традиції, в провідних ідеях української історії, в наверствуванні століть і вимогах сучасности. Національна концентрація — це зов нашої землі, це постуляти нашого століття, це змагання тих, в яких ворушиться збірне життя.

Перші успішні кроки в напрямі національної концентрації зроблено. Відновлено національну організацію на галицькому терені і перекинено завязки організаційної сітки на північно-західні українські землі. Тепер приходить на чергу поглиблення змісту організації національної концентрації: вироблення позитивної програми і вишукання способів і засобів її систематичної реалізації в ділянці освітно-культурній, економічно-фінансовій, кооперативно-продукційній, національно-педагогічній. Базу національної концентрації треба поширити, поглибити, звязуючи всі ділянки національного життя одною провідною ідеєю, і це є найважніше завдання Народнього Зїзду.

Не виключене, що і тут відізвуться скрегітливі голоси з доби національної катастрофи Бо страх перед зміцненням національної концентрації богатьом нашим противникам зганяє сон з очей. Тому дуже можливо, що погребовці політики зпід стягу „Літаючого Голєндра" будуть намагатися витворити щілини в суцільній будові національної концентрації. Та ми віримо, що щонайменше те „ірраціональне", як не свідомість ваги сучасного моменту побідить усі супротивности та не допустить до підважения основ національної концентрації.

Учасники Народнього Зїзду, свідомі своєї великої відповідальности перед народом й історією, певно розглядатимуть усі справи під кутом загально-національного інтересу. Вони мусять тямити, що на них дивляться всі сподвижники національної ідеї, всі великі, хоч не все щасливі будівничі української національно-політичної будівлі, всі творці новітнього українства. Вони мусять памятати, що єдина українська національна партія не знає компромісів поза межами всеобіймаючого українства. Вкінці вони мусять не забувати того, що Обєднання є під тепер шню хвилю єдиною історичною партією на всій українській території, історичною pro perfecto і pro futuro.

Зариси кращої будуччини.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 14. листопада 1926.

I.

Серед безчисленних і в даних відносинах невилічимих злиднів нашого істнування під польською і московською владою, злиднів національних, що налягають на всіх нас разом і злиднів особистих, що прибивають без виїмку кожного з нас окремо і кожну родину нашу,—серед важких зусиль, аби до ліпшого часу зберегти наше національне й особисте істнування, приучується наш загал стежити за розвитком подій за границею, ближчою і дальшою, розпочинає розуміти, що навіть дуже далекі, на Тихих Океанах грані політичні драми, можуть, а навіть мусять, відбиватися й на нашім положенні, на будуччині нашої землі й нації.

Ця увага до заграничних подій і це зусилля розгадувати їх змисл і обчисляти можливість їх впливу на нас—розмірно дуже нові явища на нашім грунті. Горожане найтемнішого закамарка в старечій немочі завмираючої Габсбурської держави, наші політичні провідники кінця XIX-ого і початку XX. століття з природи річей не могли мат» більше цікавости до великих заграничних процесів і більше розуміння їх, ніж мали міністри й пресові органи тодішнього Відня, Відня Франца Иосифа, Франца Иосифа старезного і зрезигнованого, поневолі здеградованого йти сліпо в хвості катастрофальних фантазій Вільгельма II-ого, словом, того Відня, який вже не бачив нічого більше ні ширше поза Сербією і шиканами довозу сербських свиней...

На тому Вільгельмі, тій Сербії і тих свинях 1000-літня монархія і розсипалася.

Пальців одної руки забагато, щоби серед тодішніх віденських міністрів і послів почислити мужів, які знали би заграницю не тільки з вакаційних прогульок і не тільки з фелєтонів „Нає Фрає Прессе" (достойної ганьби за продажність і проклону за „шмоківський" вплив на формацію австрійської журналістики), а з поважних особистих і книжкових студій над заграницею і заграничною політикою. Пок. граф Войтіх Дзєдушицький, Коамарж, проф. Масарик—хто ще? На всякий спосіб — ніхто з Українців*). На засіданнях спільних делєгацій, присвячених головно заграничним справам, наші делєгати повторювали рік-річно ті самі, справедливі зрештою жалоби на польську адміністрацію тай заявляли свою льояльність монархії; вже великим „поступом" було, коли вони—десь коло 1908—10 рр. — розпочали ще й додавати, що „в інтересі" Австро-Угорщини і Німеччини лежало би відорвати Україну від Росії, і так далі — памятаєте самі.

II.

Коли останній під Австрією нач. редактор „Діла" — як несміливо і з яким невистарчаючим знанням! — розпочав щораз частіше містити в газеті статті й міркування на загальні теми, і то навіть (horribile dictu) статті вступні обік новинок у традиційнім і мертвім „Заграничнім Огляді", — то кілько то разів приходилося йому вислухати їзза того докорів і дорікань, чемних і ввічливих, правда, та послідовних і рішучих — з уст тодішнього п. Голови Народнього Комітету!

— По що містите ті заграничі статті? Шкода місця; от ліпше помістіть вступну статтю про потребу організації.

Про потребу організації! Старі народовецькі проповіди про „потребу" організації! „Щирі" проповіди і зазиви! На жаль, кожний читач знав їх уже на память, а редактор єретично думав, що такі моралізаторські проповіди і стилістичні вправи на тему „потреби організації взагалі" мають майже таку саму вартість, як проповіди на тему: „маймо високу культуру", або „маймо велике драматичне мистецтво", то що, — тай не любив вимотувати статті такі. Тоді п. Голова, знеохочений, окремо предкладав ту саму тему головному співробітникові редакції, і в річниках „Діла" з того часу Ви можете, коли Вам воно цікаво, такі „організаційні" проповіди знайти...

Припускаємо, що згодом і п. Голова змодифікував свою думку про нецікавість заграничних проблєм. Сам-же він став, десь коло 1921-ого року, заграничним міністром тодішнього п. Диктатора і в ролі цій написався й чимало нот до „Антанти" і до окремих союзників, доказуючи всім їм укупі і кожному зосібна, що самостійність З.У.Н. Республики „лежить, мовляв в інтересі" і Антанти цілої (вже тоді зрештою внутрішньо розбитої розбіжними державними змаганнями) і кожного, абсолютно кожного її члена зокрема. На жаль одначе, то була поперше „муштарда по обіді" (говорячи приповідкою наших любих сусідів), а по друге знання і розуміння заграниці, зложеної, як відомо, з кількох десятків европейських і позаевропейських держав з безконечно складними, довгих студій вимагаючими характерами і амаганнями, — не можна заімпровізувати собі через ніч. Взагалі про зміст і тон тих дипльоматичних нот, як і взагалі про ту упрощену концепцію міжнародньої політики і державних „інтересів", які лежали в основі писаних і особистих зусиль нашого тодішнього заграничного уряду, можна би богато дечого сказати...

Але тут не час і не місце на те. А ці — вибачте, що може трохи за довгі — уваги тільки „констатують" поступ, який від часу недавніх міжнародніх катастроф доконується в нашій громадській думці взагалі, в її пресових органах зосібна. Є у нашому бутті аж ущерть невеселих явищ, проти яких преса мусить боротися; то й справедливість вимагає, щоби не промовчати явища відрадні, поступи доконані в наших днях у порівнанні з днями недавно минулими.

(Докінчення буде.)

*) П. Теофіль Окуневський, котрий—єдиний з наших послів відчував цікавість до заграничних питань (під впливом своїх родинних звязків із Росією і свого брата, д-ра Ярослава, великого мандрівника?), не вспів — на превеликий жаль — ані тієї цікавости в себе вповні розвинути й угрунтувати, ані поширити її байдужому загалові.

За свою кров!

II.

Поневолений нарід, що поставить на ноги своє рідне шкільництво — одержить ключі від своєї тюрми.

Польський письменник Сєрошевський мав дня 8. листопада ц. р. в битком наповненій великій театральній салі у Львові виклад на тему „Мусоліні і Пілсудський" та доказував, що поневолена нація тільки тоді може скинути з себе чуже ярмо, коли в найширших своїх масах витворить т. зв. релігію вітчини. Він м. ин. доказував, що цієї національної свідомости, цієї релігії вітчини не подасть поневоленій нації пануючий над ним нарід. Що найвище він може згодитися хіба тільки на деякі матеріяльні користи, а наука з його боку завсіди буде односторонна, так сказатиб, інтернаціональна, очевидно, під гегемонією тогож пануючого народу і то без огляду на те, чи при владі праві чи леві, націоналісти чи соціялісти. Італійці витворили у себе ту релігію вітчини і вона дозволила їм розбиті провінціональні частини злучити в одну могутню державу. Поляки під чужими заборами з меншими або більшими перепонами власними силами виплекали того національного духа і витворили свою релігію вітчини, без чого осягнення незалежної Польщі булоб немислиме.

Якого національного духа, яку релігію вітчини витворить в українському молодому поколінню сучасна польська чи утраквістична школа, про це нема сумніву.

Тому рівночасно з боротьбою за українське державне шкільництво мусимо розвинути творчу працю в напрямі розбудови українських приватних шкіл ріжного типу, а в першій мірі народніх та фахових.

Важкими зусиллями і муравлиною працею всіх тисячів відданих справі одиниць відбудовано і створено після воєнної руїни та в часі повоєнного лихоліття тисячі кооператив, відновлено читальні, Луги, Соколи та инші організації, відбудовано навіть народні доми, а подекуди почато і продукційну роботу.

Та треба тямити, що вся ця безперечно велика робота спирається на покоління ще передвоєнного зразка, на покоління вихованому в Галичині у 2612 школах армією свідомого і відданого рідному народові українського учительства. Одначе нині, коли число українських державних шкіл (очевидно тільки на папері — українських) змаліло до 856, коли місце широго українського учителя чи учительки заняв шовініст-Поляк чи Полька-шовіністка, — виховане в тих польонізаторських кузнях наше молоде покоління ледви чи ступатиме слідами своїх передових предків. Життєві приклади доказують, що саме з таких рекрутуються пізніші перекінчики, перевертні, яри вороги свойого народу. На кім-же будуватиме наш нарід свою просвіту, кооперативу, політику і т. д.?

„На щож бо придадуться читальні „Просвіти", величаві їх доми і „Народні Доми", як слідуюче спольонізоване покоління не буде ходити до цих домів і читалень, а лише до польських „домуф людових"? — ставив слушне питання б. голова „Рідної Школи" бл. п. Антін Гладишовський.

Отже перш за все мусимо звернути увагу на основу всіх основ, себто на наші школи. В нашій розпорядимости є тільки — очевидно — приватні українські школи. Тому за всяку ціну мусимо їх удержати і матеріяльно забезпечити. Опісляж мусимо позакладати нові приватні школи передовсім в тих експонованих місцевостях, де українство більше загрожене, а відтак і всюди там, де вимагає того потреба.

Українська суспільність як старого краю, так і Америки ставить до „Рідної Школи" ріжні оправдані домагання. Загалом беручи — ставиться домагання, щоби довоєнний — що так назву — теоретичний тип школи перемінити на тип практичний. Виринула думка, щоб гімназії тісно обєднати з народніми школами в єдину школу та, завівши в них професійні робітні, створити українську єдину трудову школу. Чогось подібного — тільки в ширшому розумінні того слова — домагаються від „Р. Школи" також наші земляки в Америці. Правильність тої думки доказують напр. ткацькі курси „Рідної Школи" в Борщеві, які дають початок до зорганізування у нас текстильного промислу. Таких фахових курсів найріжнородніших родів треба нам якнайбільше!

Очевидно — все те необхідне, але на все те треба грошей. І ті гроші мусить доставити „Рідній Школі" українська суспільність, бо на якусь мітичну постороннюю поміч ми не можемо рахувати.

А тепер погляньмо на відворотну сторону медалі - як наш загал

Як хочеш справді купити дешево і добре
ОКУЛЯРИ І ЦВІКЕРИ
їдь до ф-ми 820 6-20
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА
Львів, вул. Леґіонів ч. 1.

Товариство вз. обезп. „Дністер"
Львів, вул. Руська 20. — відкрило
Відділ обезпечень від крадежи з злом
і приймає за низькою оплатою до обезпечення урядження церков, домів, склепів, банків, дорогоцінности, товари, готівку, цінні папери, як також господарський живий і мертвий інвентар. Обезпечення можна заголошувати прямо в Товаристві або в його 906 агенціях. 3-5

реагує на найживотніші потреби своєї нації — на потреби „Рідної Школи".

В половині жовтня ц. р. розіслала Головна Управа „Рідної Школи" летючку враз з чеками на 10.000 відомих адрес (священників, учителів, лікарів, адвокатів, інжинірів, ремісників, читалень, кооператив і ин.). В тій летючці представила Головна Управа „Р. Ш." свій катастрофальний стан так:

„В часі, коли місяць тра ень приніс головній касі Рідної Школи" 13.339'96 зол.+ 21 дол., то в черні жертвенність впала до 7.67'31 зол.+20 дол., в липні на 5.287'85 зол. 12 дол., а в серпні до смішно малої суми, бо **2.964'60 зол.+5 дол.** Вересень звичайно приводив захитаний пізнє ферій буджет до рівноваги. Цього року приніс заледви **3.936'44 зол.** тоді, як на сьогодня потрібно **25.000 зол.** місячно.

Для повноти образу досить згадати, що деякі повіти, які не удержують ніяких шкіл, не прислали ані сотика, як на пр.: в липні: Броди 4, Мостиська 4, Скалат 3, Старий Самбір 8; в серпні; Камінка Стр. 2'50, Скалат 3, Старий Самбір 5, Ярослав 3'22; у вересні: Товмач 6, Мостиська 3, Броди 5, і т. д.

В наслідок того „Рідна Школа" опинилася в такому стані, що навіть при помочі позички не можна було й до сьогодня виплатити побори учительству „Рідної Школи". Коли справа не зміниться, то на 1-го листопада нема ніяких виглядів на бодай частинну виплату належитостей.

Чиж би ліквідація істнуючих наших приватних шкіл?

До такої остаточности не можемо й не смімо допустити не тільки з огляду на цілковитий занепад українського шкільництва, але й з огляду на культурне життя і політичну далекосяглість такої катастрофи та престіж українського народу за границею.

Не хочемо кидати гірких слів — пише Управа „Рідної Школи", — але бажаємо, щоб кождий спитав себе в душі, чим він причинився в тому часі до піддержання „Рідної Школи"?"

Думалось би, що після того збудиться совість у нашого громадянства, у наших товариств, кооператив та инших організацій, відозветься притупілий обовязок крови до свойого молодого покоління — і подивуть широким руслом надзвичайні жертви на „Рідну Школу".

А між тим що бачимо? — Перша надзвичайна жертва на „Рідну Школу" вплинула 21. жовтня ц. р. А до 1. листопада ц. р. включно ось так; з повітів Снятин(!) і Горлиці не надійшла до Гол. Управи „Рідної Школи" ані одна жертва. — 8 повітів (Березів, Богородчани, Городенка, Косів, Любачів, Мостиська, Перемишляни і Чортків) надіслали по 1 жертві переважно по 5 зол., тільки 3 жертві вищі. — 11 повітів Рава-Рускої, Рогатин, Самбір, Сокаль, Борщів Броди, Заліщики, Золочів, Камінка Струм., Копичинці й Надвірна) по 2 жертві від 7 до 9 зол. на повіт. — 13 повітів (Бучач, Добромиль, Долина, Зборів, Калуш, Ліско, Печеніжин, Рава Руська, Старий Самбір, Сянік, Турка, Яворів, Ярослав) по 3 жертві від 9'25 до 26'75 зол. на повіт. — Решта повітів прислали по 4, 5, 6 і тільки з двох повітів по 9 жертв. З нескількогалицьких повітів наспіло 31 жертв на квоту 187 зол. — Разом по день 10. листопада вплинуло ледви 204 „надзвичайних датків" на суму 1.385'24 зол.!, себто відгукнулося заледво 2% з тих, до яких „Рідна Школа" особисто апелювала.

Чиж дивно, що Головна Управа „Р. Ш." мусіла затягнути новий довг на найбільш пекучі платности а учительство „Рідної Школи" ще й до нині не виплачене? Чи серед таких обставин можна думати про конечну розбудову українського приватного шкільництва, коли ізза карігідної байдужости й істнуюче загрожене дуже поважно?!

Гол. Управа „Рідної Школи" рішила випечатити імена жертводавців і висоту надісланих ними „надзвичайних жертв" в окремому виказі. Хочеться вірити, що може через недогляд припізнилися наші громадяне й організації з присилкою жертв на „Рідну Школу" та що вони безумовно сповнять свій обовязок і не допустять до того, щоб їхне імя було пропущене в поіменному списі надзвичайних жертв.

Громадяне й інституції, що не стоять в першій лінії окопів боротьби за душу народу, мусять совісно сповняти бодай обовязок запілля і забезпечити нашу фортецю „Рідну Школу" бодай матеріяльно. І ми певні, що наш загал, який в найскрутніших обставинах завсіди подавав дошку рятунку — і тепер сповнить свій обовязок.

Іван Герасимович.

Радянська Україна.

Памяти українських письменників.

Як відомо, в Ялті довгий час жила Леся Українка, а С. Руданський там і помер. З ініціятиви ВУАН. на будинках, де жили ті письменники, будуть вмуровані відповідні памяткові таблиці з написами українською і татарською мовами.

З українських театрів.

Театр „Березіль" прийняв пєсу „Король забавляється". Пєсу доручено розроблювати режисерові Бортницькові. Краснограднський робітничо-селянський театр ім. Котляревського широко розгорнув свою роботу в Краснограді, в полтавській окрузі. Театр ков стується успіхом і за 6 місяців свого істнування пропустив більш як 4.000 глядачів. В репертуарі театру пєси „Безталанна", „Наталка Полтавка", „Баталіон мертвих", „Земле трус", „Родина щіткарів" та инші. Умови роботи театру важкі через відсутність постійної допомоги.

Капеля „Дух" і „Зоря".

Харківська капеля „Дух" ім. Леонтовича під управою Соболя закінчила підготовну роботу над першим пляновим концертом „Пісні Сходу" в перекладі В. Сюсюри. — Дня 26. жовтня минув рік з дня істнування капелі „Зоря" в Дніпропетровському. За рік капеля виступала більше як 60 концертів по робітничих районах, робітничих клюбах та сельбудах. В репертуарі капелі до 150 творів різних композиторів.

Серед українських композиторів.

Молодий український композит р І. Руденко написав увертюру на українські теми для орхестри народних інструментів. — В. Яновський здав оперному трестові два акти опери „Вибух", лібрето на сюжет пєси „Тимошева Рудня". — Д. Ревуцький переводить запис пісень, зібраних Осіюком на Холмщині. Пісні побутові, історичні та обрядові (біля 200 пісень): деякі з них оригінальні, а деякі є варіянтами відомих народніх пісень.

Елєватори на Херсонщині.

Окрвиконком визнав за потрібне збудувати на Херсонщині елєватори на залізничій стації та пристанях. У першу чергу будуватимуть елєватори: в Каховці (на 500 тис. уд.), Снігірівці-Петрівському та Бериславі (на 50—60 тис. пуд. кожний). У Скадівську та Хорлах будуватимуться елєватори на 150 тис. пуд. кожний, на Качкарівці і Голій Пристані на 100 тис. пуд. кожний. Постановлено також порушити перед центром питання про швидке збудування великого елєватора в херсонському порт.

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** У вчорашньому числі „Ліга" конфіскувано пять місць у статті „Дяк поля" й одно місце у статті „За свою кров!" Це 113-чергова конфіската нашого органу в цьому році.

— **Проти пресового декрету.** Міжпартійний амнестійний комітет видав протест проти пресового декрету, в якім заявляє, що від маєвого перевороту зростають репресії проти сільсько-робітничого руху. Одною з таких репресій є останній декрет, який не дає змоги боронити пресі поневолених своїх інтересів і критикувати істнуючого ладу.

— **В справі лугової організації** і забрав слово в коломийськім „Покутськім Слові" (ч. 4.) представник „Луґів" Коломийщини п. М., заявляючись проти обох головних керманичів популярної пожарно-гімнастичної організації між селянською молодю в Галичині, пп. Дашкевича й Козланюка. Очевидно — автором статті в „Покутському Слові" кермували ті самі мотиви, що й членами Секретаріяту УСРП., які бажалиб за всяку ціну взяти „Луги" в свої руки. Даремні заходи, тимбільше, що широкі маси лугового брацтва в краю стоять за своїми випробованими провідниками, яких знають і цінять за їх роботу. І даремне п. М. страшить Луговиків „отаманією" д-ра Дашкевича і п. Козланюка, якої у них ніколи не було й нема. Справа зрештою не в отаманії — це радикали добре знають, а в тому, що відвічальні

відгуки дня.

Королева і фармер

Кожного правовірного монархіста мусить до краю обурити факт, який стався з румунською королевою Марією, що подорожувала недавно по Америці. Королева Марія не має, що правда, доброї опінії, а ще гіршу опінію мала за часів своєї чорної коси, ал- всеж таки ще королева, хоч і такої нації, як Румуни.

Часописи подають вістку: „Особистий адютант Марії викинув з поїзду її приятеля Гіля за те, що той за богато позволяв собі у відношенні до... королевої. За одним заходом викинув він і приятельку королевої, танцюристку Фулєр, а одну особу так при тім побито, що втратила притомність".

Стільки лаконічно-соромлива газетна вістка.

На око не виглядає вона так страшно, але приглянувшись ближче і читаючи між рядками, можна легко відтворити цілу сцену з її драматичним перебігом і трагічним закінченням.

— — — — — — — — — — — —

Крізь прерії Нового Світа летить блискавкою королівський поїзд. Американські та румунські хоругвки лопотять на вагонах. Попри залізничий шлях стоять республиканські Американці, Індіяни, Мурини, медведі, шакалі і буйволи та вимахують на привітання чим хто може.

А поїзд мчиться в сизу далечінь, загорнений у завої диму і дворської таємничости...

А в тому поїзді інтимні затишні сепаратки, немов у Букарешті...

А в одній з них Іх королівська милость Марія і Його Свинопасський Авторітет фармер Гіль.

А в коридорі стоїть (приклавши вухо до дверей) особистий адютант королевої хлоп як тур і в тім Його краса, розум та ... карієра.

Вже пів години телепає ним заздрість, як ганделес пальтом українського письменника.

А зза дверей долітають до нього слова розмови:

— Гіль! Не тисни так... пусти руку!

— No Мэгу! Не будь дурна. Чого спасешся, як теля на мотузку. Ходи сюди, гусочко, дай писка.

— Пане Гіль, ви собі за богато позволяєте.

— Те-те-те. Знаю я вас жінки, знаю як фальшивий доляр. Ніби то вдаєте, що пручаєтесь. В мене на фармі все такі церегелі.

— Ах, паскуднику! Ти мене вкусив у шию. Фе! Ще хто замітить потім знак. Но, пусти... двері... адютант...

— Начхать мені на того адютанта. Та я його як ужеку кулаком у потилицю — попамятає. А зрештою... ти королева якась! Хто до тебе може чіплятись Мэгу!

— Hi, ні!...

— Yes!

Адютантові кров ударила до голови, голова вдарила до дверей, а двері вдарилися в одвірки. Як лютий тигр ускочив він до середини і вхопив Гіля за шиворот.

— Вон, свинопасе! То не Каська ані Євдока — і кулаком між очі.

— Гвалт, мордують! — заревів Гіль і злапав зубами адютанта за руку.

Зі сусідніх сепаратоk повибігали двораки, ковбої, прислуга і танцюристка Фулєр.

Супірники викотились на коридор і стусанять себе, де попало.

— Сакрамешті фаомерішті! — кричать Румуни.

— Бий Циганів! U! uf! — зверещали ковбої...

І пішло, аж курява знялася.

А поїзд летить, загорнений у сивий дим і дворську етикету.

— Ай, вай мір! — заголосила панна Фулєр.

Румуни як Румуни. Тоді беруться до бійки, коли їх більше. Обсіли Гіля і його ковбоїв, бють та ще й докладають.

Хтось задержав поїзд і серед прерій Нового Світа вилетів на шлях фармер Гіль, його ковбої і... танцюристка Фулєр.

Ця остання за те, що відкусила адютантові вухо, а одному з почоту розбила стільцем голову.

Поїзд рушив знову. За ним летіла безсильна злість Гіля і проклони приятельки королевої — танцюристки Фулєр.

— Du Canel, du verfluchter Zigeuner. Schlag sol dich treffen!...

В сепаратці сиділа королева вся в сльозах: Такий скандал, така компромітація... і за що?!...

Ввійшов покусаний, потолочений адютант.

— Маріїко! Як можна було? Що скаже світ?!

Королева всміхнулася крізь сльози.

— Коханий! Я жертвувала...

— Ой, ти ти!...

— Ой, ти ти!...

Королівський поїзд ще щільніше обгорнувся сивим димом і дворською тайною та помчався крізь сизу далечінь — у сторону... Букарешту.

Галактіон Чтика.

керманичі лугового руху зважилися виступити відкрито проти віддачі „Луґів" під опіку Секретаріяту соц.-рад. партії, який „Лугами" зовсім не займався, а своїми посяганнями на них міг би їм накоїти тільки богато лиха. Справа та була у нас докладно висвітлена, тому зайва річ повторювати ще раз те все, що ми писали про лугову організацію перед кількома днями. Зазначимо тільки, що ідейна праця тепері нього проводу „Луґів" в особах пп. Дашкевича і Козланюка заслугує на щиру підтримку цілої без винятків української суспільности. „Луги" мусять бути у своєм власнім інтересі загально-національними, від якихнебудь партійних секретаріятів уповні незалежними товариствами. З тим мусять погодитися, хоч як воно прикро, і наші соціялісти-радикали.

— **Українці в Парижі.** З паризьких „Последніх Новостей" довідуємось, що дня 14. ц. м. в кімнатах „Української Громади" мав відчит Мирослав Січинський на тему „Українська еміграція в Америці"; а молодий талановитий маляр Микола Глущенко влаштував виставку своїх краєвидів з Корсики і з південної Франції в галерії „Кампань Преміер".

— **У нас инакше.** У звязку з учорашньою новинкою про незвичайно підвищений настрій розшкваленої львівської публики з нагоди приїзду ката, варто навести таку новинку, яку находимо нині в чужинній пресі: У місті Гамільтон засудили цими днями паню Барті на смерть за вбивство жінки. Засуджена внесла прохання, щоби їй дозволили самій виконати над собою суд, тому, що в місті не найшлася ні одна людина, яка згодилась би її повісити!

— **Точна хроніка.** Фантазія людей, що хочуть жити „хитро-мудро, невеликим коштом" є невичерпана у львівських спекулянтів кушніри Яків Шварц і Йойне Вішніцер купили якнайгірші футра, буцім-то затягнули на них позичку у Відні на 50 міліярдів (!) і під фірмою найкращого товару дурили своїх доставців; панок Абрагам Грубер спеціяліст від яєць, писав оферти до головної молочарської спілки, пропонуючи буцім-то вищу ціну від тих, які дають його конкуренти; у бюрі посередництва праці панич Стахурський (не дуже славного роду, бо його мавд мала кілька процесів за ведення недозволених веселих „ям") брав від безробітних гонорарі, буцім-то за свої впливи в урядових колах, ще й фабрикував службові свідоцтва. Зате на львівських передмістях панують надалі старі методи „порахунків" — ріжуться ножами, колять штиками, гатять сокирами по голові. Такий є зміст львівської поліційної хроніки, в якій „новина" є справді „odiosa".

— **Німецька поп ція і кронпринц.** Авто кронпринца на вулицях Берліна стало аж предметом парляментської дискусії. Деякі посли внесли запит до уряду, чи республиканська поліція має право дбати на вулиці за влекшення проїзду кронпринцові, перед яким уступаються инші авта. А поліцаї ще й „салютують"! Кронпринц своєю появою причиняється до безладдя на вулиці та демонстрацій. Берлінська поліція повинна „зробити порядок" не тільки з рухом, але, як домагаються деякі посли, — і з самим кронпринцом, щоби він більше не вештався там, де не треба.

— **Каси Райфайзена в Швайцарії.** Число їх зростає там постійно. Дня 1-го січня ц. р. було їх 375; членів мали 31.868 на одну більшу касу 463, на меншу 16. Оборотовий капітал 161 міл. фр. Від 6 років мають постійно на 12 міл. річного прибутку. Загальний прибуток був 1. січня ц. р. 71 міл. фр. Книжечок ощадности видали 90.000, на кожну книжечку пересічно 795'50 фр. Хто має охоту, нехай переведе аналогію з нашою нуждою.

— **Культурний приклад.** У великім англійськім місті Бермінгемі є великий военний цвинтар. Між численними гробами англійських жовнірів находиться один гріб німецький. У ньому спочиває німецький полонений, що помер підчас війни в тамошньому шпиталі. Коли недавно святкували „день померших", можна було бачити на цвинтарі таку картину: на гробі німецького невідомого жовніра склала офіціяльно окремий вінок англійська дитина, якої батько помер десь від німецької кулі на чужині. Одночасно представники англійської армії урядово віддавали честь могилі ворожого жовніра. Який благородний гуманний жест, що наслідує великосердя природи — землі, яка не знає ріжниць між помершими і квітчає весною могили всіх однаково гарними квітами! Пошана перед могилою невідомого жовніра не власного, а чужого, і то тої країни, яка підчас війни виписала своїй армії на грудях гасло „Don strafe England"! Для зрозуміння таких

форм пошани треба культури. На могилах чащих жовнірів, які впали у боротьбі за рідний край, наші вороги не тільки не склали ніколи вінка, і не стягнули з пошаною шапки, а часто залишили доказ, що вони дивляться на світ очима иншого століття. Для них герої це тільки ті, що стоять на їхньому боці...

— **Світова хроніка.** Група членів німецького райхстагу, приналежна до різних політичних партій, поставила внесок, щоби означити як найвищий вік для послів літ 65. — У Берліні є проект поставити в салі засідань парляменту мікрофон, так, щоби промови можна передавати по радіотелефону. — Еспанія ліквідує своє бюро при Лізі Націй призначене для еспанської делеґації. — Англійська агенція повідомляє, що турецький уряд хоче завести латинську абетку. — У вільнім Брюзельськім університеті відкрили святочно нову катедру славянських літератур: викладатиме Поляк В. Ледницький. — Індійський поет Рабіндранат Тагоре приїхав до Білгороду, де ждала на нього юрба інтелігенції та студентів. Югославянські письменники дали в його честь бенкет, а він виголосив в університеті відчит про сучасну культуру (річ ясна: англійською мовою). — Японський імператор безнадійно недужий. — На виставці марок у Ню-Йорку серед рідких зразків і колекцій звертав на себе увагу чудовий альбом з мадярськими марками. Є це дарунок мадярських магнатів найстаршому синові бувш. королевої Зити. У катальозі записано: „власник — Оттон II., мадярський король". — Французькі летуни Кост і Ріпо закінчили свій лет Париж—Калькута і назад. Рейд тривав 15 днів. Летуни переїхали 19.000 км. Не зупиняючись переїхали 5425 км., установивши таким робом новий світовий рекорд.

— **З кіна.** У кіно „Коперник" і „Марусенька" починається нова фільма „Гусари Ф. п. І." — знаменита сатира на недавні „щасливі минулі дні".

— **З Народньої Лічниці.** Управа Народньої Лічниці подає отсим до відома, що з днем 18. листопада ц. р. отворена дентистична амбуляторія, в якій ординується що дня від 2—6 год. попол., крім суботи.

— **футра** замовити треба у Карпяка Львів, ул. Куркова 11/a. 932 4—10

Стрілецький цвинтар у Штернберґу.

В справі шанування памяти полеглих національних героїв писав я вже на сторінках преси і окремій брошурі: „В оборонімогил полеглих українських лицарів". Ще перед двома роками в своїй статті п. з. „Весняний поклін" в „Ділі" я писав про велике занедбання і нищення могил і на окупованих українських землях і на еміґрації. А тепер мені ось що пишуть з краю: „Там, де перед кількома роками біля дороги на полі б ло богато могил з хрестами, що виглядали ніби цвинтар, тепер не залишилося з них і сліду, лише рівне, поране чорне поле".

Коли так нищаться могили на українських землях, то щож казати, про охорону могил наших скитальців, які померли в чужих краях? Недавно довелося мені переїздом через Мораву оглянути в місті Штернберґ цвинтар українських скитальців-вояків Української Галицької Армії, які перебували в Чехословаччині, а одночасно відвідати в тому ж місті в санаторії скитальців, хорих на сухоти. Про свої враження хочу отсе написати кілька слів.

Штернберґ — місто з німецьким населенням. В кінці міста біля залізниці, що йде з Оломуниа до Штернберґу, стоять деревляні бараки, обведені колючим дротом, ніби табор для полонених. Це є військова санаторія для туберкульозних (Vojenský léčebný ústav pro plicní choroby).

Починаючи з 1920 р. сюди надсилали на лікування вояків з різних українських військових частин у Чехословаччині. Бували часи, приміром в 1923 р., коли хорих Українців, старшин і стрільців, скупчувалося в санаторії до сотні. Носили вони свою українську уніформу, а українським старшинам військова обслуга санаторії віддавала честь, як і своїм чеським старшинам. Невідрадне було життя українських вояків, хорих на тяжку недугу. Єдиною розрадою була культурно-освітня робота й улаштування вечерів-свят Шевченка та Франка, на яких знайомили Чехів з українською культурою. Була невеличка українська бібліотека, одержували й кілька українських газет і журналів, що їх редакції надсилали безплатно. Серед лікарів санаторії був один Українець д-р Пісняческий, про якого залишилися у стрільців добрі спогади. Отже хоча й безщумне, але й тут було колись українське життя.

Але минуло кілька років. Богато українських вояків помандрувало із санаторії на той світ, богато вернуло до Рідного Краю чи розїхалося по чужих краях. Тепер тільки невелика громада перебуває в санаторії. Найтрагічніша доля цих останніх хорих вояків, бо вони є сиротами й не мають в Галичині родин, тому й не мають до кого повертати, а йти кудись на працю — не здужають. З невимовним болем у серці я довідався про їхнє життя тут. Ці нещасні скитальці справді „забуті Богом і людьми". В свій час вони були потрібні й пішли без вагання, переносили військові труди і небезпеки, рани і страждання, аж поки знесилені і хорі на туберкульозу не опинилися ось тут у санаторії на чужині. А тепер... Нікому вони не потрібні, лежать уже по три, по чотирі роки в санаторії, наче безбатьченки, про яких нема кому згадати. Даремно вони простягають свої пострілянї, висохлі руки, даремно намагаються своїми запалими очима глянути туди — на свою Рідну Землю, на зелені Карпати, даремно з розпуки, жалю й туги кусають закрівавлені губи. Все даремне і прохання, щоб їх забрали до Рідного Краю, і моління про будь-яку допомогу. Так вони з пекельним болем у серці, один за одним непомітно сходять до останньої порадниці-матері-землі. І залишилося тут уже лише сімох вояків-скитальців, про яких, як видно, не заболить ні одно серце в Рідному Краю, як і про тих їх товаришів, що вже на віки заснули. Скажу щиро тільки одно: я не хотів би ніколи ще раз пережити того болю і сорому, що вогнем пече мене після відвідин цих скитальців, бо й я ж член цієї недбалої нації, яка забуває про своїх умираючих героїв...

Старший у громаді українських вояків в санаторії, поручник Української Галицької Армії, оповідав мені, що в свій час звертались скитальці через команду табору в Йозефові до митрополита Шептицького з проханням допомогти їм і він відповів, що жертвує українським інвалідам у гірській місцевости в Галичині землю і матеріял на будівлю санаторії. Одначе будівлю санаторії й утримання її повинен хтось перебрати на себе. Але з краю відповіли, що поки що громадянство й так перетяжене різними датками й жертвами і тому не може взятися зараз за будівлю санаторії. Я завжди шанував і шаную дисциплінованість і почуття обовязку до національної справи українського громадянства в Галичині, знаю злидні й біду в краю, але ніколи не зможу погодитися з тим, що громадянство не може заопікуватися кількома десятками своїх інвалідів. Невжеж не можна було до цього часу збудувати для них санаторії?

Адже ж скитальці-стрільці й умираючи не забували про допомогу Рідному Краєві, коли з них хто що мав. Їх глибокі патріотичні почуття викликали великий подив навіть тутешніх Чехів. Так стрілець Степан Гонета з Перемишини умираючи тут, записав ціле своє майно на „Рідну Школу"; на туж ціль записали заощаджений свій гріш підхорунжий Моргулець з Товмаччини та старшина Н., що не хотів оголошувати своєї жертви.

На закінчення ще кілька слів про санаторію. Померлих у санаторії українських вояків хоронили з військовими почестями, як і померлих військових Чехів. На похорони українських старшин спеціяльно приїздила з Оломуниа чеська військова орхестра. Не можна не відзначити вельми конкретного й гуманного відношення до наших скитальців командата санаторії полк. д-ра мед. Ставеля Альойза; він нераз допомогав їм і близною і чим міг, бо, як відомо, наших вояків присилають до санаторії лише на лікування, а біля й инше мусить кожен вояк мати своє. Також инші лікарі санаторії й адміністрація ставляться до наших людей добре.

Тепер я торкнуся цвинтаря. Пішов я оглянути цвинтар в супроводі одного скитальця п. С., який по дорозі оповідав мені подробиці похорону наших вояків, з окрема про смерть поручника Баранецького, а також про те, як хорі скитальці в санаторії нераз, жартуючи, умовляються, хто з них буде в ямі лежати на споді, а хто на горі. (Тут померших вояків кладуть по двох в одну яму, одну труну на другу. Коли умре один, то його опускають в яму і трохи присиплять землею, але ями цілком не засипають, а чекають, поки живе другий; чекати довго не доводиться, й були місяці, в яких люде вмирали що-дня).

Підходимо до цвинтаря, що міститься на кінці міста. Є це загальний цвинтар міста Штернберґа, де один сектор відведено для померших військових. Входимо в брами цвинтаря: скрізь помітна німецька чистота і лад. Переходимо повз чудові памятники-надгробники і виходимо ніби на порожню ще частину цвинтаря, сіметрично усіяну круглими залізними дощечками, а кожна з них прикрашена вісьмома зубцями і виглядає ніби зірка.

— Отут, каже, п. С., лежать наші.

Приглядаюся до залізних дощечок і бачу на них чеські написи і намальовані хрестики. На кожній дошечці зазначено імена і прізвища двох вояків, що лежать в ямі, а також, що це вояки українського табору. Українські старшини лежать по одному в ямі, над ними такіж самі дощечки, на яких зазначено ще й ранґу їх. Всіх українських вояків поховано тут 28, між ними трьох старшин. В деяких ямах поховані вояки Чех і Українець, що видно з написів на дощечках. Отже могили українських вояків і Чехів помішані, в залежности від того, хто коли умирав...

Що мене вразило, то те, що одна могила від другої не відділена, а всі вони ніби злиті й уявляють довгі покриті травою кльомби і колиб не дощечки, то не можнаб подумати, що там уже когось поховано. Очевидно — все те ради заощадження землі на цвинтарі, а Німці вміють щадити! Одна лише могила пор. Баранецького обкопана навколо стежкою, трохи висипана та прикрашена квіточками і тому виділяється із загальної маси. Цю могилу опорядкували близькі знайомі чи родичі небіжчика.

Цілком инакше виглядають тутже на цвинтарі могили вояків Жидів. Кожна могила обведена цементовою рамою, а в головах невеличкі камяні надгробки з написами імен померших і кожна могила удекорована квітами.

Над могилами українських скитальців слід би поставити якийсь загальний гробник, бодай камінь чи камяну плиту, що може вдержатися довше, від залізних дощечок, на яких, до речі, написи вже вивітрюються та линяють. Свого часу була в скитальців думка поставити там красний памятник і вже було зібрано серед українських вояків у таборі в Йозефові на ту ціль біля пяти сот кор. ч. Але тому, що сума була замала, а в той час відчувалася гостра потреба в грошах для викінчення памятника помершим українським скитальцям в Беркі, то ці гроші передано туди.

Можеб тепер хто надіслав бодай пару сот кор. ч. на адресу санаторії, то скитальці, що залишилися ще в ній, поклалиб бодай камінну плиту над могилами полеглих. Хто з наших громадян відгукнеться на це прохання?

Михайло Обідний.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Євсевського у складі 31 осіб виступає:
Субота 20. XI. — Городок.
Неділя 21. XI. — Судова Вишня.
Понеділок 22. XI. — Мостиська. 719

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:
Пятниця 19. XI. — Борщів.
Субота 20. XI. — Мельниця.
Неділя 21. XI. — Мельниця. 528 1—2

Надзвичайні Заг. Збори Кружка Р. Ш. УПТ. в Коломиї відбудуться дня 28. листопада 1926 о 12. год. в полудне в салі Народнього Дому в Коломиї з таким денним порядком: 1. Вибір нового голови і евентуально цілої Старшини. 2. Вибір делегатів на Загальний Зїзд Р. Ш. УПТ. у Львові. 3. Евентуалія. — За Старшину Кружка Р. Ш. УПТ. в Коломиї: *Д-р Іван Турянський*, голова. *Д-р Август Задуровин*, секретар. 939 1—1

Культурне життя Радянської України. Виклад на цю тему проф. д-ра І. Свєнціцького відбудеться в Перемишлі в неділю дня 21. листопада ц. р. в 12. год. в полудне в салі Народнього Дому.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ХТО може твердити, що істнують ліпші цукорки, як „Фортуни Нові", той або не має смаку, або не їсть цукорків. 906 2-2

МІД патока, густий, чистий, лічничий, десеровий з власної найбільшої галицької пасіки висилає за посліплатою 5 кг. 16 зол., 10 кг. 30 зол., 20 кг. 59 зол. враз з блящанкою оплатно. Евген Білинський Збараж. 527 10—10

1 зол. 70 сот. коштує один ніж з хінського срібла у Мандля Коперника 14. 681 в) Проти кіна „Коперник". 9—?

ВПРАВНИЙ інструктор глядає лекції з середніх шкіл. Листи слати: Заряд дібр, Оліїв, п. в місці. 924 2—2

ХОЧУ посередничити в заключенні подружа сестри, 35-літньої управительки 2 кл. школи під більшим містом, спокійної вдачі, пристійної брунетки з товаришом у відповіднім віці. Зголошення під „Будучність" до Адміністрації „Діла". 937 1-1

УНЕВАЖНЮЄТЬСЯ військову книжечку згублену, виставлену через П. К. У. Камінка Струм. на ім'я Миколи Чучмана с. Івана і Ірени з Топорова. 938 1-2

МЕШКАННЯ з харчем, для учениць або учеників. Сапіги 65. III. поверх на ліво. Особний покій, старанна опіка, поміч в науці. Евентуально покій без харчу. 941

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
Львів, Городецька 46. Телеф. 834
Пересвітлення Рентґеном. 929 2-25

ВАЖНЕ для ПТ. СТОЛЯРІВ
Склад форнірів і диктів в великім виборі.
900 Ціни конкуренційні. 3-3
вул. Сонечна 20 в подвірю.

До 24 годин
916 чистить і фарбує хемічно 2-6
„ОЩАДНІСТЬ"
Львів, вулиця Академічна 26.
Висилка на провінцію за післяплатою.

ФІРМА
І. ДРЕКСЛЄР І СИНИ
Львів, площа Капітульна 2.
поручає по низьких цінах:
МАТЕРАЦИ
СІННИКИ
КОВДРИ
КОЦИ
ПРОСТИРАДЛА
ПОШЕВКИ
935 2—3

Дбайте про своє здоровля
„Швайцарське Гірке Зілля" з маркою Когут) вживається при **недугах жолудка, кишок, обструкції і жовчевих камінях.**
Швайцарське гірке Зілля є природним лагідним прочищуючим средством, та улекшує функції органів травлення, діяє проти надмірного товстіння і побуджує апетит. Продають аптики по зол. 1·50 за коробку. Рец. Мін. Публ. Здор. ч. 400 Ляб. Хем. Фарм.: **А. Ґонсецкі і Син в Варшаві, Лешно 41.** Висилаємо найменше 2 коробки по одержанню зол. 4·30 з присилкою. 728 в) 9—24

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутом". 728 a) 31—3

Загальний Збір
Тов-а „Просвіта" у Львові
відбудеться в суботу, дня 25. грудня 1926 в салі Музичного Інституту ім. М. Лисенка (вул. Шашкевича). Початок Збору о 9-ій год. перед полуднем.

Денний порядок:
1. Відкриття Збору і прочитання протоколу з останнього Звичайного Загального Збору.
2. Вибір Комісії-матки, верифікаційної, внесків і економічної.
3. Звіт Президії з діяльности Т-ва за час від 1. VII. 1925 до 30. VI. 1926 р.
4. Звідомлення Ревізійної Комісії й уділення абсолюторії Головному Виділові.
5. Вибір 5 членів Головного Виділу, 6 заступників виділових і Ревізійної Комісії з 5 членів і двох заступників.
6. Іменування почесних членів.
7. Усталення членської вкладки на 1927 р.
8. Запити й внесення членів.

У Львові, 18. листопада 1926 р.

За Головний Виділ Товариства „Просвіта" у Львові:
М. Галущинський голова 940 1-1 *В. Мудрий* секр.

Ширіть наш часопис!

Найпевніший середник

Проти ревматизму, гостця, мязневих корчів, нервоболів і тим подібним недомаганням найліпшим натиранням є
ІХТІОМЕНТОЛЬ
Більш як 5.000 подяк і близько 200 атестів з лікарських сторін, клівік і шпиталів найліпше доказують пролічничу вартість цього натирання.
Іхтіоментоль можна набути у всіх аптиках у Польщі або прямо 936 1—20
в Лябораторії хем. аптики
М ра Симона Едельмана в Самборі ч. 130.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 259 (10.936). Львів неділя 21. листопада 1926 Pocztowe opłate zaniszczone ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 лл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Народній Зїзд.

II. Конґрес Українського Національно-Демократичного Обєднання.

Львів, 20. листопада 1926.

Українське Національно-Демократичне Обєднання, що в дні 11. липня 1925 року стало виразом концентрації розпорошених українських національних сил, вчора відбуло свій II-ий конґрес. Коли I-ший конґрес з 11. липня 1925 зводив під спільний знаменник розпорошені сили українського націоналізму, то II-ий конґрес з 19. листопада 1926 р. був виразником їх концентраційного ділання. На жаль, як виявив вчорашній конґрес, не всі національні сили на протязі діяльного півтора року перейшли через концентраційне горнило. На Нар. Зїзді зазначилися й деякі ухили від спільного знаменника, на щастя, не ідеольогічно-рішаючого значіння.

Провід Українського Нац.-Демократ. Обєднання з великим напруженням та одночасно з повним спокоєм вижидав партійного конґресу і оцінки своєї півторарічної діяльности. Бо — не зважаючи на непереможні трудности і уявлені супротивні тенденції, той провід зробив у границях можливости все, щоби сцементувати розбитий український національний табор, щоби заязати його провідною думкою не лише ідеольогічного, але й тактичного характеру. І треба справедливість віддати партійним чинникам, які зуміли оцінити повну посвяти діяльність Обєднання і віддати належну пошану і признання його проводові.

Народній Зїзд, найвищу установу Українського Національно-Демократичного Обєднання скликано на 19-ого і 20-ого листопада п. р. до Львова. Явилося на нього 217 вибраних і умандатованих делегатів з усіх повітів Галичини і з деяких повітів Волині, репрезентуючи — без пересади — величезну більшість українського населення під Польщею.

Бажаючи за всяку ціну відбути Нар. Зїзд і бажаючи охоронитися від всяких можливих несподіванок з боку польської влади, призначено Нар. Зїзд на будень, на пятницю 19-го і суботу 20-го листопада. Не зважаючи на недогідність вибраного речинця, на Зїзд явилося 217 умандатованих делегатів, у чому половина селян.

Пятниця 19. листопада. Ясний, сонячний ранок. Вулицею Сикстуською і Коперника з усіх усюдів надтягають делегати до салі Лисенка. Окремо приходять делегація північно-західних українських земель під проводом сен. Черкавського і послів Хрущакого, Козубського і Любарського. Скоро заповнюється велика саля Музичного Тов. ім. Лисенка.

Відкриття Нар. Зїзду.

Точно в год. 10. відкриває Нар. Зїзд голова У. Н. Д. О. д-р Дмитро Левицький. В глибоко спочутливій промові згадує він теплими словами всіх тих народніх героїв, що в боротьбі за краще завтра нації зложили свої буйні голови, а потім віддає належну пошану тим членам, що померли від часу попереднього Народнього Зїзду. Народній помяник за короткий час заповнився іменами д-ра Евг. Левицького, Михайла Губчака, Василя Яворського, о. Івана Волянського, Семена Наливайка, о. Івана Олесницького, Яця Олексовського, Захара Скварка, д-ра Михайла Короля, Любомира Рожанського, Івана Бориса, Володимира Домбровського, Володимира Левицького, Івана Загаєвича, Сидора Кузика, о. Юлія Левицького, о. Якова Косоноцького, о. д-ра Івана Гробельського, Олекси Неленського, Тита Заячківського, о. Евстахія Цурковського, д-ра Луки Сафіяна. Присутні висухали стоячи згадки про померших.

З черги згадує промовець сердечними словами наших стрільців-скитальців, що тепині караються по цілому світі, як також тих наших передових громадян, що були виразниками нашого основного змагання, а саме: д-ра Евгена Петрушевича, д-ра Василя Панейка, д-ра Льонгина Цегельського, Володимира Сінгалевича і д-ра Романа Перфецького.

Після тої привітної промови вибрано президію в складі: д-р Володимир Загайкевич — голова, пос. Борис Козубський, о. Степан Онишкевич, Іван Небиловець, о. Олександер Стефанович — заступники, ред. М. Струтинський, ред. О. Кузьма і студ. Дяк. Евстенюк — секретарі.

Політичне положення.

Голова Зїзду дякує за вибір і подає порядок нарад.

З черги забирає голос голова УНДО. д-р Дмитро Левицький і виголошує основний реферат про політичне положення українського народу на всіх його землях. Бесідник змальовує політичні, економічні й культурні відносини, що заістнували на українських землях під Польщею і на українських землях під Румунією і Чехословаччиною. З окрема обговорює він положення на Радянській Україні. Опісля референт подає головні напрямні праці УНДО. за час від його істнування, себто від 11. липня 1925 р., над відбудовою національного фронту. Ця праця зводилася до вироблення ідеольогії партії, до тісного обєднання ріжних національних груп, з яких повстало Обєднання, до віднови й розбудови партійних організацій як у Галичині, так і на північно-західних українських землях, а далі до співпраці з иншими поневоленими народами і на інформаційно-пропагандистичній акції на міжнароднім форумі. При кінці своєї промови бесідник представляє найближчі завдання партії.

Реферат шан. голови УНДО. приймають присутні гучними оплесками.

Діяльність і організація УНДО.

З черги виголошує організаційний референт і подрібний звіт з діяльности УНДО. гол. секретар УНДО. п. Володимир Целевич. Референт змальовує акцію в справі шкільній, земельній, у справі амнестії для політичних вязнів, а далі у справі співпраці з поневоленими народами, в справі нашої акції на міжнароднім арені й у всіх тих пекучих справах нашого життя, що їх приносив кожний день. Окремо представляє бесідник організаційну працю Обєднання, яке зробило 101 великих віч, відбуло 52 Повітових Народніх Зїздів, давало правні поради своїм членам і вислало й одержало разом 5.954 писем. Потім подає організаційну схему партії по окремих воєвідствах і округах, з чого виходить, що в тернопільському воєвідстві переведено організацію партії у всіх повітах, а у львівському воєвідстві в 16 повітах (не переведено в 4 повітах: Чесанів, Устрики, Ярослав, Ліско). Найслабше представляється партійна організація УНДО. в станиславівському воєвідстві, де є 9 повітів зорганізованих, а 6 незорганізованих. Вкінці шан. референт представляє ті найважніші справи, яким мусить присвятити свою увагу УНДО. в найближчому часі.

Програмові справи.

З поясненнями до програми УНДО. виступає ред. Василь Мудрий. Шан. референт у звязненито обробленім рефераті представляє Зїздові все те, що вимагало якогонебудь вияснення в програмі партії. Висновки бесідника прийнято гучними оплесками. Реферат п. Мудрого повинен рішучо появитися друком.

Вибір комісії-матки.

Після того приступлено до вибору комісії-матки, яка мала намітити членів Центрального Комітету. До комісії-матки вийшли: д-р Антін Горбачевський з Чорткова, о. мітр. Тит. Войнаровський зі Львова, п. Гриць Тершаковець з Рудеччини, пос. Борис Козубський, п. Михайло Стефанівський зі Львова, д-р Володимир Бемко з Бережан, ред. Михайло Струтинський з Перемишля, п-і Макарушкова Евгенія зі Львова, ред. Дмитро Паліїв зі Львова.

Дискусія.

Після короткої перерви над виголошеними рефератами перший забирає слово в дискусії д-р Володимир Бачинський. В довгій промові обороняє бесідник відомі тези політики, проповідувані в органі „Політика".

В започаткованій дискусії далі промовляють, порушуючи пекучі питання нашого сучасного життя-буття, пп. Вол. Целевич, Зиновій Диденко, д-р Вол. Бачинський, о. Фіголь, о. д-р Іщак, д-р Филип Евин, сен. Мельник (Сокальщина) і п. Багрій.

Доповнення організаційного статуту.

З черги присвячено увагу пропонованим змінам організаційного статуту партії. Після довшої дискусії прийнято пропозиції р-ф. В. Целевича щодо доповнення Центрального Комітету 10 (десятьма) кандидатами (заступниками членів ЦК.), щодо постанови про викреслення з ЦК. тих членів, що не являться на трьох чергових засіданнях без оправдання і кворум, вимагане до компляту засідань і важности ухвали.

Опісля присвячено увагу Нар. Комітетові (ширшій управі партії) та Партійному Судові. А саме внесено „вірялістів" Нар. Комітету, постановляючи, що ця установа складається з членів Центр. Комітету, голов і десигнованого члена Пов. Нар. Комітетів, членів Партійного Суду, кождасних членів парляментарних установ і редакторів органів, стоячих на платформі УНДО, що є членами партії.

Пропозиція до Центр. Комітету.

В розгарі дискусії являється на салі голова комісії-матки д-р Антін Горбачевський і за дозволом предсідника конґресу д-ра В. Загайкевича комунікує Зїздові, що комісія-матка пропонує вибрати до Центрального Комітету як членів: 1. д-ра Дмитра Левицького, 2. Володимира Целевича, 3. д-ра Степана Біляка (Городок), 4. дра Степана Барана (Тернопіль), 5. д-ра Михайла Волошина, 6. проф. Михайла Галущинського, 7. д-ра Володимира Загайкевича (Перемишль), 8. сен. Миколу Кузьмина (Озірна), 9. д-ра Альфреда Говиковича, 10. пос. Бориса Козубського, 11. о. прал. Леоктія Куницького, 12. д-ра Івана Курівця, 13. д-ра Олександра Марітчака, 14. ред. Василя Мудрого, 15. Івана Ліщинського, 16. о. Дамяна Лопатинського, 17. дир. Остапа Луцького, 18. д-ра Юлія Олесницького, (Станиславів), 19. о. Степана Онишкевича (Купновичі — Рудеччина), 20. д-ра Володимира Охримовича, 21. ред. Дмитра Паліїва, 22. о. Домета Садовського, 23. Михайла Стефанівського, 24. ред. Михайла Струтинського (Перемишль), 25. сел. Гриня Тершаківця (Кліцко — Рудеччина), 26. д-ра Корнила Троянна (Ходорів), 27. пос. Сергія Хруцького, 28. сен. Михайла Черкавського, 29. Олексу Черкавського, 30. Мілену Рудницьку, 31. сел. Юру Чукора (Печеніжин), 32. інж. Юліяна Павликовського, 33. Миколу Огородніка, 34. сел. Степана Бандуру (Пуків — Рогатинщина), 35. Стефанію Барановську (Станиславів), 36. сел. Федора Назарчука (Дубенщина), 37. сел. Андрія Куньку (Тернопільщина), 38. студ. Дмитра Ерстенюка, 39. студ. Зиновія Диденка і 40. пос. Семена Любарського (Грубешів).

На кандидатів (заступників членів Ц. К.) комісія-матка пропонує: 1. Зиновія Пеленського, 2. о. Івана Фединського (Любінь Великий), 3. д-ра Івана Гижу, 4. д-ра Павла Лисяка, 5. інж. Миколу Творидла, 6. Оксену Федак-Шепаровичеву, 7. Михайла Галібея, 8. Сергія Вишнівського (Волинь), 9. сел. Михайла Керногу (Підберізці — Львівщина) і 10. сел. Юрка Пастернака (Комарно).

Після короткої дискусії, в якій п. Арк. Малецький висловлює здивування, чому між запропонованими членами Центр. Комітету немає о. Ол. Стефановича, д-ра Фил. Евина, през. Юл. Романчука, Івана Кузьмича, д-ра Макса Левицького, д-ра Антона Горбачевського, Мир. Гавриселича, о. д-ра Юрика і д-ра Ст. Витвицького, а о. Стефанович пропонує вставити до Центр. Комітету д-ра Костя Левицького, відбувається голосування після того, як деякі з пропонованих п. А. Малецьким кандидатів резигнують з кандидатури (о. Стефанович, д-р Евин, д-р Горбачевський, о. д-р Юрик, д-р Ст. Витвицький).

Нар. Зїзд майже одноголосно (проти 7-мох голосів) вибірає до Центр. Комітету всіх членів і кандидатів, запропонованих комісією-маткою.

Партійний Суд.

До Партійного Суду комісія-матка пропонує 9-тьох членів, а саме: 1. д-ра Антона Горбачевського (Чортків), 2. о. мітрата Тита Войнаровського, 3. д-ра Ярослава Олесницького (Золочів), 4. дир. Миколу Заячківського, 5. д-ра Мирослава Здерковського (Перемишляни), 6. дир. Ярослава Колтунюка, 7. д-ра Ярослава Селезінку (Радехів), 8. д-ра Евгена Шуровського (Винники) і 9. дир. Мирона Гавриселича.

Предложений склад Партійного Суду вибрано одноголосно.

Дискусія над виголошеними рефератами продовжується.

З польських справ.

Уряд ігнорує сойм дальше. — Ліквідація реорганізаційної комісії.

Варшава, 19. листопада 1926.

„Курєр Червоні" повідомляє, що уряд постановив признати неістнуючими посольські і сенаторські інтерпеляції, зголошені підчас попередньої сесії. Представник уряду має бути присутній відтепер лише на засіданнях буджетової комісії. Зрештою уряд не висилатиме своїх представників на ніякі засідання иншої комісій.

„Пшеґльонд Вечорни" повідомляє, що міністр внутрішніх справ на найближчому засіданні ради міністрів поставить внесення на скасування комісії для справ реорганізації державної адміністрації.

Мобілізація в Туреччині.

Лондон, 19. листопада 1926.

З Царгорода повідомляють, що турецький міністр війни видав приказ, щоби річники від 20. до 45. року життя були готові до мобілізаційних вправ. Речинець вправ держать у тайні.

Повстання в псковській губернії?

Варшава, 19. листопада 1926.

Польська преса повідомляє про повстання селян у псковській губ. Від 10. листопада в губернії стан облоги. Повстанці під проводом бувш. царських офіцерів розбили вчасти червоні війська. Повстанці розкидають летючки з підписом Миколи Миколаєвича. Військо розстріляло 20 осіб, між ними 12 царських офіцерів. Головнокомандуючого білоруських військ візвано до Москви, щоби вияснив, чому допустив до повстання.

Кук їде до Москви.

Лондон, 19. листопада 1926.

На зборах комітету союзу шахтярів ухвалили принятн запрошення конгресу більшовицьких професійних союзів. Як представника англійських шахтярів на той конгрес вибрано Кука. Він у грудні поїде до С. Р. С. Р.

Комун. революція в Джаві.

Лондон, 19. листопада 1926

В серезуючій Джаві зросла діяльність комуністів. Вони викликали заворушення на плянтаціях цукру. Телеґрафічні получення перервані. Арештовано 20 осіб.

Зїзд „русских" у Львові.

Варшава, 19. листопада 1926

У Бересті на засіданні організаційного комітету „Русского Народного Обединения" ухвалено скликати до Львова 1-ий зїзд „Русского Нар. Обединения" в Польщі. Обговорювано теж справу православної церкви у Польщі.

Завішення „Української Громади".

Луцьк, 20. листопада 1926.

(Тел.) На основі декрету президента Мосціцького завішено й „Українську Громаду", що стала виходити на місце замкненої „Громади". Готовий склад числа запечатано.

Хліб подорожів.

Львів, 20. листопада 1926.

На конференції у воєвідстві з представниками пекарів ухвалено підвишку ціни хліба на 1 сот. від кг. І так 1 кг. житнього хліба коштує в пекарні 61 сот., по крамницях 64. Ціни обовязують від нині. Магістрат обіцює, що після цінникових конференцій управильнить ціни печива.

Біржа.

Гроші.

Доляр у приватних оборотах 9·00—9·01.

Збіжа.

Пшениця краєва дворська 50·25—51·25, пшениця краєва селянська 49·25—49·25, жито галицьке 37·75, 38·75.

Розвал самоврядування.

I.

Чим більше розвинена, матеріяльно й культурно, країна, чим більша свідомість її громадян і чим більше почуття відповідальности її уряду, — тим ширше розвинене в ній самоврядування, тим повніша участь у ньому громадян. Такі країни, як Німеччина, Франція, Англія, скандинавські держави, а з повоєнних державних новотворів Чехословаччина і Фінляндія — живуть повним самоврядним життям. Комунальні вибори в котрій небудь з тих країн — це подія першорядної ваги, подія без сумніву важніша, як вибори до парляменту. Чому? Бо самоврядні установи безпосередньо торкаються інтересів загалу населення. Парляменти звичайно займаються головним чином „високою політикою", проблемами загальними, міжнародніми справами, військом, валютою і т. и., а самоврядні установи є висловом політики льокальних інтересів, політики будня, безпосередніх інтересів населення.

Розбудова самоврядування відтяжує парляменти, робить справнішою державну адміністрацію, дає спромогу громадянству виявити свою ініціятиву й самодіяльність. Зайвим зазначувати, що праця в самоврядних установах підвисшує громадянський рівень загалу, виробляє й поглиблює почуття відповідальности, звязує самоврядні установи зі широкими колами громадянства, заспокоює амбіції рухливіших одиниць. Самеж самоврядування, будучи висловом самодіяльности громадянства, впливає ублагороднюючо на нечуттєву закам'янілість, механічність і вибуялі норови бюрократії. Тим чином вводиться рівновагу між чинниками до певної міри абстрактно державного механізму і чинниками позитивно-громадянської потенції.

Значіння самоврядування розуміють всюди, де суспільно-політична культура пробила собі шлях серед нетрів ріжних родів абсолютизму і диктаторства. Нищити самоврядування значить вбивати громадянське почуття, перемінювати маси з підмету прав і обовязків у предмет бюрократично-абсолютистичної експериментації, значить трактувати громадян як невласновільний елемент, не допускати проявів якої-небудь громадянської ініціятиви.

Загин самоврядування — це карловатіння громадян, або протекційна політика в користь одної нації чи одної кляси або партії. Такі явища помічаємо в радянському союзі, у країнах, що стогнуть під чоботом фашистівської диктатури, в балканських державах, яких політична культура формувалася в школі турецького своєвілля, і в Польщі. Не в цілій Польщі, тільки на українсько-білоруській території, себ-то в східній половині сучасної польської держави.

Яке побоєвище представляють тут тзв. самоврядні установи і громадська самоуправа як цілість, розглядали ми вже нераз.

На всій українській території урядують наказні війти, правительственні комісари з довільно заложеними на приказ „організацій народових" тзв. прибічними радами. Повітові ради на території Сх. Галичини, які — не зважаючи на куріяльну систему і перевагу в них польсько-поміщицького і міського елементу, всетаки вспіли дещо й доцатнього зробити для населення (бож навіть вибудування дороги до одного чи другого дідича було вкладом в культуру краю під комунікаційним оглядом) є сьогодні наскрізь мертвими уставовами. Теж саме торкається тзв. Самоврядного Виділу у Львові (б. Виділу краєвого), який є в останній стадії чахотки. В містах також панують тзв. правит. комісари із вшехпольсько-бюрократичної кліки. Заведені на Волині після ліквідації незвичайно діяльних земств „соймики повітові" підчинено адміністраційній бюрократії, звязуючи по рукам і ногам їх діяльність. Одначе й ці безголосі примітиви самоврядування є сіллю в очах вшехпольської мафії, яка постійно підносить вереск, домагаючись їх ліквідації.

За той час в инших країнах, а навіть в инших областях сучасної польської держави вже два і три рази відбувалися вибори до самоврядування, вже кількакратно відбувалося відмолоджування цього важного чинника адміністраційно-громаського життя, а у нас закамянів стан наказности. Польща є республикою, але в самоврядних установах на українській території від першої хвилі інсталяції польської влади приноровлено якийсь своєрідний спадкоємно монархічний принціп. В західній Галичині, яка за Австрії зі східною Галичиною творила одну цілість, переведено громадські вибори на основі старої ординації (з доданням четвертого загального кола на основі декрету Польської Лікв. Комісії в Кракові). І отсе вдруге розписано там вибори до громадських рад, хоч — що правда — знову на основі тієї латаної і перестарілої ординації. А в нас ні слиху, ні диху. Мертва тишина. Все в порядку. Тут, де населення привикло до громадської самодіяльности, ані кроку вперед.

Жіночі модні матеріяли
Шовки, Полотна
Мужеські сукна
1630 66—7
продає найдешевше
ФІРМА
РОМАН
ЗУБИК
Львів, Галицька 16.

Зариси кращої будуччини.

(Від нашого кореспондента.)

(Докінчення.)

III.

Зпоміж сутолоки фактів і розвитків, які з далечини чужих земель і океанів впливають і на нашу будуччину, три ряди процесів і подій відмічаються своєю трохи не фізичною безпосередністю у формуванні нашої долі. Ось вони:

стихійне і неминуче загострювання італійсько-французького напруження тай

майже так само неминучі поступи у французько-німецькому відпруженні;

вже доконаний, а як ні, то неминучий в недалекій будуччині радянський Термідор.

Українському громадянинові з цього чи того берега річки не вільно спускати тих явищ з ока.

Кілька слів про кожне з них.

Ворогування Італії проти Франції мусить рости з кожним днем і кожною годиною незалежно від такої чи иншої волі її вравительств. Це зависть і ворогування голодного проти ситого, бідного проти богатого. Усунути його могла би едино тільки капітуляція Франції: уступлення в користь Італії французьких кольоній в Африці, передовсім Тунізії; здача італійським племенем залюдненої Корсики і зречення „історичних італійських земель" Савої, области Ніци, Мантону, трохи чи не Марселю; право sui generis екстериторіяльности для сильнішої мільона і щораз зростаючої італійської імігрrunції у Франції. Без цих — гріх сказати-б, що скромних—„уступок" мала, гориста, малородюча, безмінеральна, та архіплідна своїми дочками, Італія дуситься в безнадійній клопотливости за кусник хліба тай в зажертій, невмолимій зависти і ненависти супроти щасливої Франції, богатої родючими землями, перевантаженої кольоніями та із спиненим зростом числа населення. Італія може жити й розвиватися виключно тільки коштом геройських, безприкладних в історії жертв і уступок Франції. А Франція до такої резигнації зі свойого великого державного становища і з переданих прадідами, кровю здобутих дібр —невже можна ій це за зло брати? —ні трішечки не схильна. Тим менше схильна, що вона найперша военна нація в світі нація Орлеанської Діви, нація Туренна, Наполеона, нація двох перемог над Марною, — перемог над другою з черги воєнною нацією світа, Німцями. Воєнна тугість тут у крови, костях і нервах кожного горожанина, хочби і як він був теоретично миролюбивий. Про капітуляцію Франції перед апетитами й потребами Італії тут не може бути мови. А що, як кажуть Росіяне, „баснями соловія не накормиш", то Італії не остається ніщо инше, крім ultima ratio. Не маючи одначе ілюзій про те, як саме випав би для неї поєдинок сам на сам з Францією, Італія скреготе зубами, розюшує до краю злість своїх горожан проти Франції і жде—відповідно традиціям своєї політичної й воєнної дипльоматії —нового приходу щасливої міжнародньої combinazione.

IV.

В такій combinazione пішаюча доля могла би, не тільки могла би, а мусіла би припасти Німеччині. Дужість німецька відроджується з кожним днем, а сталаб вона активно по стороні Італії, то Франція зажила би важких годин. Натомісць уже самої забезпеченої невтральности Німеччини доволі, щоби Італія не поважилася вступити у війну з Францією; навіть без німецької помочі французькі полки швидко наспіли би до Риму, а то й до Неаполю. Ці тай численні инші огляди заставляють французьку дипльоматію йти спершу на порозуміння, далі на угоду, а може ще далі в будуччині й на взаїмну асекурацію, а то й на союз з Німеччиною. Мусоліні, в якому надзвичайно тонка субтельність змішана з рознузданими відруками, сьогодні кається їзза своїх торічних грубостей на адресу німецького народу; вже й говориться про його заходи коло заключення „договору приязни" з Німеччиною. Такий договір може й буде підписаний, та що з того? Італії треба не платонічної приязни чи невтральности Німеччини, а воєнного союзу і військової співучасти проти Франції. Ледві, чи є нині хто в Німеччині, що хотів би йти на таку нову криваву авантуру, яка ще й легко могла би виродитися в нову загально-европейську метушню. Німецькі життєві інтереси нарушені й загрожені не від Заходу, а від Сходу, тай у розвитку німецьких взаємин із евро-азійським Сходом лежать німецькі господарські, а може й популяційні можливости. Тут Франція може за невтральність, не кажучи вже й про союз, Німеччині заплатити безцінними для неї уступками. Не будемо нині говорити про ті уступки і про їх неминучі наслідки також для нашого краю і народу. Вони ясні всякому, хто знає карту Европи і територіяльний статут, накинений післявоєнними договорами. Не зважаючи на поставлене з відомої сторони домагання і на зорганізовану в одній части французьких газет кампанію за втягнення питання про східні кордони Німеччини до переговорів про Туарі і за поставлення Німеччині вимоги нових гарантій на цій точці, французька дипльоматія те домагання чемно та рішучо відкинула. Це преважний знак, це величезний крок до французько-німецького замирення. За ним підуть инші. Можуть бути перерви в праці над наладжуванням нових відносин між двома найсильнішими народами на Заході европейського континенту, але після перерв справа знову мусить піднятися. До заключеного вже союзу між німецьким углем і французським залізом (могучий французько-німецький промисловий синдикат) долучаться союзи инших галузей обосторонної промисловости. Переговори ведуться; вони не легкі; не легко й перемінити настрої широких мас обох нац й; але й тут великі поступи вже зроблені і праця йде вперед. Усе те буде здійснене не нині, і не завтра, а після завтра, хоч би через десяток років. Що таке десяток, а й кілька десятків років у житті народів, в їх історії?

V.

Річ зайва вияснювати галицькому читачеві, яка епохальна вага французько-німецької згоди не тільки для Італії, а для Европи цілої, для великої польської річипосполитої, для нас, для радянського союза. Одначе не вільно забувати, що французько-німецьке загодження може нам дати свій новий ефект щойно тільки під одною умовою. Ця умова: реалізація — насильною чи еволюційною дорогою — радянського Термідору.

Термідору? Загляньте хоч би до шкільного підручника історії за значінням дати Девятого Термідора! Це дата кінця воюючого комунізму і пророків його. Дата початку віднови людського і людяного життя у Франції.

Але про Термідор поговоримо незабаром окремо.

В. Левицький.

Одеська стріча.

Про що радив Чічерін з Руді беєм

Европейська преса підняла немалий шум з приводу стрічі Чічеріна з Тевфік Руді беєм в Одесі. Що криється за тою стрічею, про що говорили з собою оба дипльомати?

На ту тему пишеться богато в світовій пресі. Певне є одно, що не говорено там про створення азійської Ліги Націй у противагу Лізі Націй в Европі, як це заповідали поінформовані журналісти, бо це булоб явним визовом цілої европейської дипльоматії, на що сьогодні не може дозволити собі ніяким робом дипльоматія більшовицька, яка мусить коритися на всі сторони, щоб тільки роздобути закордонні капітали. На це не моглоб піти і молоде ангорське правительство, яке також простягнуло руку по закордонні капітали і яке, як найближчий сусід СРСР, не може замикати очей на те, що між тими небезпеками, які погрожують суверенности Туреччини, більшовицька небезпека найближча і найнебезпечніша.

Думки, що їх висловлюють в при-

воду того зїзду московські „Известия", вказувалиб на те, що конференція обох міністрів закордонних справ займалася багато попри справи мира на Сході також справами европейськими. Москва за всяку ціну хотілаб підставити Англії ногу — а це можна робити не тільки підсичуванням англійського шахтярського страйку, але ще краще революціонуванням проти неї тих народів і держав в Азії, що є у сфері її впливів. Це більшовицькі дипльомати ведуть послідовно від довшого часу і в даним випадку треба їм було знати, наскільки вони могліб рахувати в цій акції на теперішню націоналістичну Туреччину.

Важко сказати щонебудь про зміст розмов, ведених в Одесі. Можна тільки догадуватися, що обі сторони вели необовязуючі покищо розмови на тему, як далеко можуть сягати взаїмні зобовязання обох держав. Можна також думати, що обі сторони рішили приготовити собі матер яли для будучої, мабуть недалекої, цілком реальної умови.

Часописи підчеркують іще одну немаловажну причину стрічі турецького дипльомата з Чічеріном. А саме анґорський уряд, занепокоєний посуненнями італійської політики на Балкані, зокрема в Атенах і в Софії, бажав нібито цією стрічею підчеркнути, що Туреччина не є ізольована. Тому велів своєму представникові так остентаційно маніфестувати турецько більшовицьку приязнь. Знов же „Берлінер Тагеблят" подає з Москви, що поважне місце в одеських нарадах мала нібито справа приступлення Туреччини до Ліги Націй, чому СРСР явно противиться. А що Туреччина сама не має особливої охоти вступати до Ліги, то нібито в Одесі обговорено подрібно пляни обох сторін, а зокрема як їм слід по правді оцінювати політичне положення після усунення Туреччини з Женеви.

На всякий випадок поголоски про підписання в Одесі більшовицько-турецько-перського договору щонайменше передчасні, тимбільше, що делегата Персії в Одесі зовсім не було. Зафіксування такого договору — це справа щойно найближчого часу.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число нашого часопису сконфісковано за 43 рядки передовиці п. з. „Національна концентрація". Це 113. чергова конфіската нашого часопису в цьому році.

— **Повінь свят.** Пять днів минуло від останнього народнього польського свята: св. Костки, „опікуна Львова". Вчора прийшло нове народне свято: „рокованки визволення Львова"; знову молебні, ілюмінації, орхестри, яких єдиною метою розбурхати пристрасти. Адже при такім святі не обійдеться без промов на тему „гайдамацької" орди. Шкода, що всі инші галицькі міста теж не святкують роковин свого „визволення"; може би можна нарешті одного дня позачинати всі школи і розпустити діти додому, бо в році не лишиться ні одного несвяточного дня.

— **Будемальовська хроніка.** Вчора найшли у Львові на „Горі Страчення" молоду жінку невідомого прізвища, яка лежала без памяти, випивши отруту. — 54-літня сторожиха при вул. Яблоновських 10 а випила в самовбивчім намірі більшу порцію затроєного денатурованого спирту. — 10 місяців вязниці дістав 40-літній Степан Мазуркевич за те, що вкравши з фіри селянинові кож, поранив його ножем і поважно покалічив; але що зробити з таким аматором чужої власности, коли останній його засуд за крадіж є з черги уже... 37-ий? — Суд звільнив від кари реставраційного гостя при вул. Янівський, Дякова, який 19. вересня нападений місцевими галабурдниками у власній оборонї стрілив з револьверу і вбив одного з них Гафтка. — Брати Єхель і Давид Бравни, хотіли заробити на власній крамниці легким коштом: винесли весь крам і зааранжували самі влом. Зате, що вони ліпші купці як вломники і пробили в стінах кепські дірки, які їх зрадили, підуть „до діри" на цілий рік.

— **Цікавий процес** почався в Лодзі. Обвинувачують там пятеро дітей, в віці від 11—14 лят у профанації церковної конї. На розправу взвали 44 свідків з учеників і учителів і ведуть її при зачинених дверях. Цих учеників викинули вже у свій час... з усіх шкіл польської республіки. Тяхто, здається, не є за тим, щоби дозволяти молоді безкарно зневажати релігійні почування, а проте при глибшій аналізі починає така рефлексія: до чого частанові виривае така рефлексія: до чого путнього може довести такий процес, після такої суворої кари, яку вже наложили на малолітніх, напевне напів несвідомих свого вчинку? Їх засуджується вже нині на пар їв суспільности або „ на „великих людей" які початку такої своєї карієри не забудуть.

— **Смерть двох малярів.** Помер австрійський маляр Густав Адольф Гесль, майже забутий нащадок XIX. віку і його стилю: „Stilleben"-ів, жанрових і анекдотичних картин, а також історичних портретів. У 85 р. життя помер відомий карикатурист і винахідчик гелїоґравури Карль Кліц. Змалку працював у робітні свого батька фотографа, на Моравії. Вже тоді виявив хист до карикатури і видав першу злобну летучку „Веселе Лісти". Суд потягнув його до відповідальности. Переїхав на Мадярщину, де працював у тамошніх сатиричних журналах. Пізніше вернувся до Відня, де став співробітником „Fl n" і „H morivische Blätter". Був це справжній журналіст у рисунку. Згодом виїзджає до Англії, де із сестріном якогось епископа одчинає заведення для винайденої ним геліоґравури. Малює в „Стевенс Ревю" і стає відомим у всій Англії під прізвищем Клей; стає багатим чоловіком і вертається до Відня.

— **Хрестикова загадка для дипльоматів.** Німецький уряд і англійські дипльомати мають малий клопіт. Не так з політикою, як з формою чемности. У Берліні призначений новий англійський амбасадор Линдсей. Згідно з традиційною звичкою такого нового амбасадора представляє иншим амбасадорам т. зв. „декан дипльоматичного корпусу" у даним місті. Тимчасом цим „деканом" у Берліні є представник радянського уряду „товаріщ" Крестінський. Англійському амбасадорові не в смак іти під сальонову опіку такого ворога етикети. І тепер усі мають „хрестикову загадку".

— **„Актуальна" література.** З чужинських часописів вичитуємо звістку, що кількох визначних письменників пише тепер повісти на дуже актуальну тему спіритизму. До них належить англійський письменник Уельс, який саме скінчив велику суспільно-фільософічну повість і еспанський Бласко Ібанес. Майже одночасно зачуваємо, що з наших галицьких авторів Антін Крушельницький пише повість „Еретик", а Осип Турянський комедію „Рай". Наскільки нам вільно догадуватись, оба ці твори будуть основані на матеріялі з рогатинських відносин.

— **Доля атлета.** Називався він не дуже поетично „Розквас", але управа цирку додала до цього прізвища, титул „феноменальний атлет". Їздив по поморських містах. Сенсаційним пунктом його програми було „авто з 6 особами на грудях Геракля". Показував він цю штуку нераз, аж приїхав до містечка Картуз. Публика виповнила цирк; прийшла „продукція" з автом. Виїхало воно на атлета і... перехилилось на бік; в одну мить стрижень Геракля зломався і він згинув на місці. Говорено почувало себе тих 6 осіб, що пробувало в авті його силу.

— **Людський звіринець.** У місті Арнштадт (Німеччина) шлюсар Бок убив потайки різника, порізав його на куски і вкинув до ставу. Щойно згодом злочин виявився: Бок мав зносини з жінкою вбитого. — Два 16-л тні шлюсарські челядники у Бидгощі Ляйттебер і Рисецький убили лікаря, касіера лікарського союзу, щоби за 15.000 ограблених золотих купити собі мотоцикль. Одного засудили на 15 літ, другого на 10. — Президент Масарик помилував від кари смерти на досмертну вязницю трьох злочинців, які підчас війни вбили кілька осіб і мясо їх продавали. Один з них Иосиф Фейта принив цю звістку зовсім байдуже і підписав протокол. Зате другий його спільник Дворачек заявив, що воліє шибеницю. Його спільничка жінка не хотіла підписати протоколу, тому, що вважає себе надалі невинною. Ясно, що ці їх протести не мають юридичного значіння.

— **Ще одно місце із золотом.** Італійське піємонтське містечко Джавене в альпейській долині має всі дані на Ельдорадо. В його сусідстві мали відкрити золото. Серед населення давно ходили чутки про золотодайну землю. Навіть середновічні документи потверджували ці здогади. 50 літ тому французьке товариство дістало концесію на розкопки, але швидко кинуло цю працю. Згодом за неї взявся місцевий парох, до спілки з шахтярем і вони склали синдикат з 450 власників, що мають 200 гектарів землі. Взяли собі до помочі відомого геольога проф. Фелічі і почали шукати. Найдено три шари із золотом, сріблом і ніклем; з трьох кубічних метрів добули 18 грамів золота. Такий процент оплачує вкладений капітал і працю. Скрізь ідуть рухливі розшуки за новими джерелами майна.

— **Жиди в Нью-Йорку.** Нью-Йорський кореспондент „Таймса" повідомляє, що в Нью-Йорку місті (центр) живе 1,750.000 Жидів себто, третина загального населення 5,924.000. З 350.000 дітей, які ходять до школи 38 пр. є мойсеєвого вросповідання. В останніх пяти роках, які були дуже корисні для ведення інтересів, богато Жидів переселилось з бідних дільниць до богатших.

— **Мистецтво ледяної доби.** У печерах французького міста Монтеспан, досліджених кілька лят тому французьким ученим Кастере, найдено тепер незвичайно цікаві зразки первісної культури: образ ловів з ледяної доби, перший зразок такого мистецтва. Сцена змальована пальцями: дикі коні скачуть крізь пліт. На землі печери є сліди людських ніг, дорослих і дітей. Граф Бегуєн, професор у Тулюзі, один з найбільших знавців ледяного мистецтва, вибирається по Европі з відчитами про це відкриття.

Будеш гарною уживаючи

ELIDA

SAVON IDEAL

ЧИСТЕ І ЛАГІДНЕ, ВИБАГЛИВО ПЕРФУМОВАНЕ.

— **Світова хроніка.** У Букарешті помер один з найзначніших провідників ліберальної партії Олександер Константінеску, в 67 р. життя, кількаразовий член кабінету в 1909 р. — У Парижі почався цивільний процес моргматичної жінки румунського князя Карла, пані Лямбріно, яка домагається від нього відшкодування 10 міл. фр. за моральні втрати наслідком розводу з нею. Князя боронить відомий політик Поль Бонкур. — Німецька преса сильно невдоволена тим, що до Альзації приїзжає щораз більше Поляків на постійний побут і шукати праці; 7 років тому було їх там 5.000, нині 60.000. — Російський вел. князь Кирило, кандидат до престола, приїхавши до Відня, хотів дістати від тамошніх банкирів більшу позичку, на тій підставі, що за два роки напевно засяде на престолі. Ця гарантія видалась Віденцям надто слабою і вони казали йому вишукати собі добрих ручителів на вексель. — 4-го п. м. французький університет у Монпелїе святкував 100-літні роковини відкриття брому. Його винахідником є скромний фармацевт Антін Баляр, який добув його з морської води. — На міжнароднім вуглевій конференції у Пітсбурзі, німецький ученій д-р Бергіюс доказував, що олій можна добувати з вугля всякого рода, з в'їмком антрациту. Тисяч кільо вугля може дати 150 к. газоліни і 200 к. олію середньої ваги. — В околиці Риму, в містечку Маліяно, мав упасти цими днями великанський метеор, який пробив землю на 45 м. глибини; його добувають із землі, щоби передати до ватиканського музею. — Англійський археольог Уїлєр найшов недалеко пірамід в Гізе гробницю єгипетської королеви Гетефес, матері фараона, що збудувала піраміду Хеопса. Ця гробниця є старша на 1500 літ від гробниці Тутенкгамена; у ній найдено домовину з алябастру, на якій були надписи хто там лежить, крім цього чимало золотих предметів.

— **Мандруюча гора.** Від кількох тижнів недалеко міста Уейльс (Англія) в місті Овм посувається гора, щодня по півтора центиметра в напрямку міста. Цими днями вона розлупилась на двоє і вода з ріки почала заливати місто. У звязку з цим річище зросло на два ступні і місто загрожене повінню.

— **Передординаційні іспити** абсольвентів богословії Львівської Архієпархії відбудуться в середу дня 24. листопада 1926 о год. 5. попол. в Духовній Семинарії у Львові. З поданням належить предложити абсолюторію

— **Повідомляємо П. Т. Публіку,** що фірма „**Д. СВИЩ і С-ка**" у Львові **вул. Валова ч. 14.,** відкрила детальичну продажу вин, літурґічних, лічничих і столових, найліпшої якости китайського чаю, кави, какао, чекоряди, конзерв і т. п. як також продає щоденно свіже ДЕСЕРОВЕ МАСЛО. — На провінцію висилає в довільній кількости і дочисляє лише половину почтової оплати.

— **Футра** замовити треба у Карпика Львів, ул. Куркова 11/а.

Зі спорту.

В справі положення українських спортових товариств під Польщею.

Від голови спорт. т-ва „Скала" в Стрию, п. Ізидора Маяка, дістаємо в справах, порушених „Ділом", велике письмо, з якого вибираємо отсе:

Перечитавши статті в „Ділі" бачу, що автори їх представили вірно стан наших спортових дружин. У своїх кінцевих виводах вказують вони на конечність компромісу нашого спорту з польським. Хто не ляїком у спортових справах, той знає, що компроміс із польським спортом можна осягнути лиш через вступлення всіх наших спортових установ до Польського Спортового Союзу. А це ми повинні категорично відкинути з отсих причин: 1) Коли ми і в богатьох иншіх важних справах омиваємо всякі такі компроміси, то думаю, що і в справі спорту не можемо инакше поступити. Можемо без того обійтися, мусимо тільки хотіти і більше не собі ломгати. 2) На випадок якби ми навіть вступили до Польського Союзу, то можемо бути певні, що не дуже би нарікала справедливість у відношенні до нас. Поминувши сам Польський Союз, котрому напевно ближчі були польські установи і який знаний з того, що навіть між своїми польськими клюбами має своїх фаворитів, малиб ми нераз ще й дуже неприємні інциденти (у випадках нашої виграної) зі сторони польської публики, яка не дуже то вміє по спортовому заховуватись, коли ходить про гонор її „фаворитів".

Я не є противний тому, щоб не грать з польськими дружинами. Овшім — нам дуже потрібно якнайчастіше грати, і то з добрими чужими дружинами. Може би вдалося нашому спортовому начальству знайти такий „модус", щоб наші дружини могли систематично розгравати т. зв. приятельські змагання з польськими й жидівськими товариствами, але без того, щоби з ними злигатися. Скажу ще, що якби ми вступили до Польського Союзу, то мусілиб зачинати від ц-класи (в найліпшім разі від класи Б), отже також мусілиб ми грати з маршими польськими клюбами.

Думаю, що ми повинні більше полягати на собі. В наших дружинах є богато хиб, котрим треба зарадити. Найважніші з них: 1) Управа кожної спортової установи мусить подбати про карність, якої у нас в ніякій дружині, на жаль, нема. 2) Т-

нінги мусять відбуватися правильно і всі мусять бути присутні. 3) Слід перевести енергійно саванцію дружин: позбутися з дружини манекінів, не кермуючись ніякими оглядами.

Щодо „України", то є в ній 3 грачів, які гідні заступати наші барви, а саме: Мурський, Пахнівський, ну і воротар Ревера. Кінер — на мою думку — ще виробиться, а з двох-трьох при совісним тренінгу можна також щось викресати; всіх инших слід перенести до 2-го складу. „Україна" має безумовно слабі крила, які треба конче змінити, як також середущу ломіч (мотор цілої дружини). Ми повинні стягнути в ряди „України" таких грачів, як Савка (Чарні), Лисик (Погонь) і ин.

В тій справі можна би ще більше написати, але годі забирати дороге місце. При кінці звертаюся з апелем до Українського Спортового Союзу, щоби в якнайкоротшім часі склика в у цій справі анкету і запросив на неї представників усіх місцевих і замісцевих клюбів, як також симпатиків рідного спорту. Ця анкета повинна би прияти конкретні рішення в справі дальшої долі українського спорту.

Час не стоїть, перед нами зима, отже за той довгий час можна щось зробити, аби з початком найближчого сезону не бути знову в безраднім положенню.

Нові книжки й видання.

КНИЖКИ:

КАЛЄНДАР-АЛЬМАНАХ „ЖІНОЧОЇ ДОЛІ" НА РІК 1927. Коломия 1926. Накладом часопису „Жіноча Доля".

Зміст: Календарієм з порадами для жінок на кожний місяць. — На новий шлях (альманах): У. Кравченко: Про що співати? — К. Малицька: Про значіння власної преси для жіноцтва і як вона у нас розвивалася. — Одарка Романова: Легенда. — Ольга Ол. Дучимінська: Христос і поет. — М. Бачинська-Донцов: Розвиток наших жіночих товариств. — Марія Колцуняк: На бік, зневіро! — Савеля Стецишин: Жінка дома й поза домом. — Іванна Блажкевич: Незамітні героїні світової війни. — Сев. Кабаровська: Орел. — Олена Кисілевська: З подорожі по Швайцарії. — Олена Пчілка: Прощай. — Віра Лебедова: Материні сльози. — Іван Зубенко: Хуторянка. — Надія Слобожанка: Наші визначні жінки. — Дніпрова Чайка: Сказав ти, мій друже. — Леся Українка: Розбита чарка. — Д-р Кирило Трильовський: Наше жіноцтво й будучність України. — Марія Омельченко: І. Жіночий рух в Галичині. ІІ. Жіночий рух на Кубані. — Христя Алчевська: Хризантеми схилились. — Д-р К. Трильовський: Про потребу повітових та місцевих етнографічних музеїв. — О. Г.: На подружі теми: — Леся Українка: Надія. — Д-р В. Ганьківський: Домашня аптичка. — Д-р В. Г.: Косметика. — Марійка Підгірянка: Співанки. — Сірий Лев: Український пласт. Людмила Волошка: Шевченкові. — Інститут ім. П. Могили в Канаді. — Наші нові свята. — Марія Загірня: Я для краю свого... — Ів. Блажкевичева: Безалькогольні забави в читальнях. — І. Франко: Ой, ти, дівчино. — Д. Федоренко: Попадя Пісочничка (Істор. опов.). — А. Кримський: Далека царівна. — Д-р В. Сіменович: Яка доля жде мущин. — Сміховинки. — Короткий огляд праці в наших жіночих товариствах. — Поради матерям, господиням і молоді. — М. Творидло: Новий почин нашого жіноцтва. — Бібліографія. — Оголошення.

Цей календар — один з найкращих, які у нас вийшли цього року. Заслуговує на масове поширення в усіх кругах нашої суспільности, з окрема між українським жіноцтвом села і міста.

В. Винниченко: ПОВОРОТ НА УКРАІНУ. Накладом групи соціялістичної молоді „Вільна Громада". Пшібрамська філія. Львів-Пшібрам 1926, стор. 34, 8°.

Антін Підкович: ОХОРОНА ЧЕСТИ. Основи полагоджування справ честі шляхом гонорового поступування з виключенням двобою. Львів 1926, стор. 110, 16°.

Edvard Benes: CINQ ANNEES DE POLITIQUE EXTERIEURE. Praha. Editions „Orbis". Стор. 43, 8°.

Prokop Bures: LES SPORTS ET L'EDUCATION PHYSIQUE EN TCHECOSLAVAQUIE. Prague 1926. Editions „Orbis". Стор. 250, 16°.

Leon Wasilewski: Granice Rzeczypospolitej Polskiej. Warszawa 1926. Стор. 15, 8°.

ЖУРНАЛИ:

НЕЗАВИСИМОСТЬ. Непериодический журнал социал-демократической мысли. Редакторы-издатели: Г. Г. Айолло и Н. М. Галаган. Прага, 1926. Рік І. Ч. 2. Зміст: Г. Айолло: Марксизм и государство. — Ал. Гримм: Об одном социологическом исследовании национального вопроса. Статья вторая. — Н. Галаган: Наказание или преступление? (К убийству С. В. Петлюры). — Эн-Эн: К кризису в всесоюзной коммунистической партии. — Озургетели: Грузия. Годовщина восстания. — Т. Г.: Белоруссия. К объединению социалистических сил. — Ил. К.: Американский капитал и большевики.

ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС. Рік VI. Ч. 46. Зміст: З. Пеленський: Обнова ощадностей. — Як організувати кооперативний збут яєць? — Кооперативний зїзд з нагоди „Дня ощадности". — Наші повітові осередки. — Обезпечення від крадежі. — Про музеї при кооперативах. — Свята кооперації. — Правне положення та податкові тягарі кооператив. — З Ревізійного Союзу українських кооператив. — В додатку: „Кооперативне Молочарство" ч. 2.

НОТИ:

ЛІТУРГІЧНІ ПІСНІ. Видання Підручної Бібліотеки Архикатедрального Хору у Львові. 1) Зшиток: Слова — Єдинородний (3 композиторів). 2) Зшиток: Святий Боже (4), Єлици (2), Хресту Твоєму (2). 3) Зшиток: Аллилуя (9). 4) Зшиток: Іже Херувими (3), Яко да Царя (3). 5) Зшиток: Достойно есть (4). 6) і 7) Зшиток: Милость мира (4), Свят (4), Тебе поєм (4). 8) Зшиток: Отче наш (4).

Посмертні згадки.

Роман Ковалів, гімназ. учитель у Сяноці, найстарший син відомого письменника Степана Ковалева, упокоївся по короткій і тяжкій недузі дня 10. листопада ц. р. в 47 році життя. Майже усе населення Сянока взяло участь у похоронах, в суботу, дня 13. листопада ц. р. Ця численна присутність осіб, які вважали своїм обовязком віддати останню прислугу покійникові, є доказом, що уся сяніцька громада відчула дуже болюче втрату цієї небуденної людини. У покійнім зійшов у могилу чоловік незвичайної доброти серця й сильного характеру. Жалібний похід провадило духовенство з о. деканом Цегеликом на чолі й оба гімназ. катехити лат. обряду.

Покійник був вихованком інституту бл. п. Костя Паньківського; ще як студент львівського університету був секретарем останнього виділу „Академічної Громади" перед сецесією. Фільософію кінчив у Відні. Чужі були йому ефектовні виступи, погоня за популярністю, демагогія. Очі його горіли радістю на вид все нових, що раз більш численних кадрів робітників на народній ниві. Він був одним з найдіяльніших громадян города Сянока. Своєю сопіською 23-літною працею виховав три покоління гімназ. молоді.

Земля Йому пером — та земля, яку він і сам щиро любив і инших учив любити!

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Сєсевського у складі 31 осіб виступає:
Субота 20. XI. — Городок.
Неділя 21. XI. — Судова Вишня.
Понеділок 22. XI. — Мостиська. 719

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:
Субота 20. XI. — Мельниця.
Неділя 21. XI. — Мельниця. 595 2—2
Вівторок 23. XI. — Бучач.

Заходом Ініціятивного Гуртка Українського Студентського Спортового Клюбу у Львові відбудеться в неділю 21. листопада ц. р. в авлі „Академічного Дому" при вул. Супінського ч. 21 о год. 11 перед полуднем відчит тов. Береста Осипа п. з. „Українське студентство а спорт". Добровільні датки на У. С. С. К. приймається з подякою при вступі на салю. За ініціятивний Гурток У. С. С. К. Макарушка Богдан, Жарський Едвард.—О год. 2·15 попол. цього-ж дня відбудуться на площі „Сокола-Батька" мячеві змагання „Університет—Україна" комб. Перед змаганням відбудеться осінний біг навпростець. Траса около 3 км. — Вступ за добровільними датками.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ФОРТУНА НОВА виробляє найріжнороднїші цукорки і помадки, яких смак та якість знані серед своїх і чужих. 908а 2—2

УНЕВАЖНЮЄТЬСЯ військову книжечку згублену, виставлену через П. К. У. Камінка Струм. на імя Миколи Чучмана с. Івана і Ірени з Топорова. 938 2-2

ПІЯНІНО чорне, німецької марки, найновішої конструкції продасть „Монюшко", Зіморовича 10. 933 2—2

60 СОТ. коштує одна ложечка до чорної кави з хінського срібла у Мандля вул. Коперника 14. Проти кіна Коперник. 681 10—?

КУПЛЮ фортепян або піяніно уживане тільки приватно. Зголошення до Адміністрації під „Готівка". 942 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
Львів, Городецька 46. Телеф. 834
Пересвітлення Рентгеном. 929 3-25

Футра всілякі виконує **солідно, дешево і точно**
РОБІТНЯ ФУТЕР **Кароля Ширера**
794 **Сенаторська 10.** 9—10

Ширіть наш часопис!

Найуспішнійшим средством успокоюючим
РЕВМАТИЗМ
ЛОМАННЯ, БІЛЬ ГОЛОВИ і ЗУБІВ
є випробований від 30 літ
і НАГОРОДЖЕНИЙ МЕДАЛЯМИ.
НЕРВОЛЬ Д-ФРАНЦОЗА
ДО НАБУТТЯ ВСЮДИ
Вина і головний склад виснажа.
АПТИКА МІКОЛЯША
Львів.

Позір міщане Дрогобича!

Заходом філії „Просвіти" і при співучасти учительського збору української гімназії відбудуться в читальнях на Стрийськім і Лішнянськім передмістю безплатні курси доповняючої освіти, які триватимуть від 21. листопада до 15. лютого. — Лекції з української і всесвітової історії, української і деяких зах.-европ. літератур, українського правопису, природи, деяких питань про устрій новітньої держави і т. п. відбуватимуться кожньої неділі й україн. свята від 5-7 по полудні в обох читальнях рівночасно. Подробиці в афішах. — Отворення курсів в обох читальнях 21-го листопада о 5-ій год. попол. 917 2-2

Перльмуттера Ультрамарина
(СИНКА)
є безумовно найліпшою і найвидатнішою фарбою до білля, вапна і малярських цілей. Відзначена на виставах золотими медалями в Брукселі і Медіолянї.
92 14—48

ФІРМА
І. ДРЕКСЛЄР І СИНИ
Львів, площа Капітульна 2.
поручає по низьких цінах:
МАТЕРАЦИ
СІННИКИ
КОВДРИ
КОЦИ
ПРОСТИРАДЛА
ПОШЕВКИ
935 3—3

Не встидайтеся Пане! Як що Ви маєте пропуклину. Пропуклинова недуга є невинною, так як инші не з вини недужого повстали недуги. Великим гріхом однак є занедбання пропуклини. Кожний недужий на пропуклину повинен тому удатися до
Заведення М. Фляйпіха у Львові, вул. Городецька 35,
спеціялісти і винахідника патентованих бандажів на руптуру для мущин, жінок і дітей, при яких помочі вилічовано сотки людей навіть в найбільш застарілих випадках. Фірма та істнує вже 60 літ, здобула собі похвалу і признання не тільки в краю, але й закордоном. Доказом цего золоті медалі, гонороий докторат, дипльоми, як також листи з подякою великих достойників, священиків, офіцерів і лікарів. Тому не дивно, що та фірма здобула собі до нині заслужене світове першенство в тій ділянці. 945 1-3

НАШІ ЦЕРКОВНІ ХОРИ з браку нових і добрих творів до Служби Божої, повинні закупити видані Підручною муз. бібліотекою Архикатедрального хору пісні до Служби Божої на мішаний хор. І-й зошит **Слава-Єдинородний,** 2-й з. **Святий Боже, Єлици, Кресту Твоєму,** 3) **Аллилуя,** 4) **Іже Херувими,** 5) і 6) **Милость, Свят, Тебе поєм,** 7) **Достойно есть,** 8) **Отче наш.** Кождий зошит має 8 сторін чіткого нотного друку і містить по кілька родів давого твору. Ціна кождого зошита 1·25 зол.; набути можна у наших книгарнях або у Івана Охримовича, Львів, Домініканська 11, парт. 949 1—2

РІК ОСНОВАННЯ 1899
М. А. Аугустин
Магазин футер
ЛЬВІВ, Рутовського 7.
приймає всілякі роботи, входячі в обсяг кушнірства, як також поручає: **футра мужеські і жіночі, містові і подорожні, куртки, свитки, шапки, боа і т. п. в великім виборі.** 565 10-10

НЕДУГИ ЛЕГЕНІВ
Чахотка легенів, є невмолкна і що року, не роблячи ріжниці в віці, серед роду і стану, косить мільони людей.
При поборюванню грудних недуг бронхіту, впертого кашлю і т. п. приписують лікарі **„BALSAM THIOCOLAN AGE"** який улекшує виділюваннюся флєгмі, скріплює організм і самопочуття недужого, збільшує вагу тіла і усуває кашель.
„Balsam Thiocolan Age" (з марк. Когут) Рец. Мін. Публич. Здор. Чч. 294 і 295, 728 б) **продають Аптики.** 12—24

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутиком". 728 а) 32—?

XV. Звичайні Загальні Збори
„Союза Українок" у Львові

відбудуться дня 5. грудня ц. р. о 3-ій год. попол. в салі Тов-а „Бесіда", Рутовського 22, зі слідуючим денним порядком:

1. Відкриття Зборів і вибір Президії.
2. Відчитання протоколу з поп. Загальних Зборів.
3. Звіти з діяльности Головного Виділу.
4. Звіт Контрольної Комісії і уділення абсолюторії.
5. Вибір голови і нового Виділу.
6. Внесення і запити.

В разі браку відповідного числа членів Збори відбудуться з тим самим денним порядком о годину пізніше.

ЗА „СОЮЗ УКРАЇНОК":
Марійка з Бачинських Донцова,
голова.
М. Мриціна
950 секретарка. 1-1

Управа Каси Хорих міста Львова розписує
КОНКУРС
на посаду лікаря-окуліста і лікаря-Рентґенольоґа.

Услівя принятя:

1. Лікарський дипльом.
2. Польське горожанство і право виконувати лік. практику в Польській Державі.
3. Докази довшої шпитальної або клінічної практики.
4. Не більше як 40 літ життя.

Термін до вношення прохань упливає з днем 15. грудня ц. р.

Блищих відомостей уділить Начальний Лікар, вул. Браєрівська ч. 8, II. пов.

За Управу Каси Хорих м. Львова:
948 Директор **Саламандер** в. р. Председник Управи **Ян Щирек** в. р. 1-1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів. Ринок ч. 10.

ч. 260 (10.937). Львів, вівторок 23. листопада 1926. Pocztowa opłata zaryczałtem. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

о. Д-р Йосиф Боцян

Епископ Луцький, Епископ-помічник (суфраган) Львівський, б. ректор Духовної Семинарії, царський вязень, учений, знавець історії нашої церкви, спеціяліст по східному обряду (ритуаліст), визначний народній діяч — упокоївся в неділю, 21. ц. м., в 8-мій годині ранку в будинку Духовної Семинарії.

Перенесення тіла до Собору св. Юра відбулося в понеділок, 22. ц. м. Похорони почнуться у вівторок (23. ц. м.) в 7-мій годині ранку, Архієрейська Служба Божа буде відправлена в 10-тій годині, а похоронній похід в 12-тій годині двигнеться на Янівський цвинтар.

Не стало в живих не лише високого церковного достойника, з якого особовістю українське громадянство звязувало великі надії, але не стало головно високоосвіченої людини, вченого й жертвенного робітника на церковно народній ниві. В розцвіті життя згас Муж, як той семираменний свічник, якого світло згасила життєва негода.

Покійний Владика родився 10-го березня 1879 р. в Буську. З природи незвичайно обдарований, після скінчення гімназії посвятився теольогічним наукам. В 25-тому році став священиком (рукоположений 21. серпня 1904). Кілька літ виконував уряд ректора Духовної Семинарії, випускаючи в світ в народчьому дусі вихованих богословів.

Епископські свячення приняв у Київі 10. вересня 1914 р. з рук Митрополита А. Шептицького, тоді вже царського вязня. Небавом і новопосвячений епископ слідами Митрополита помандрував аж в Сибір. Сибіршина зїла його й так не дуже міцне здоровля. Чахотка і ниркова недуга переслідували Покійного, який рвався до праці. Бажав працювати на волинському терені, та на перепоні тому стояли Поляки, які ніяким чином не хотіли допустити Покійного до його епископської столиці. Минулого року іменовано Покійного львівським Епископом-помічником, а рік пізніше невмолима смерть вирвала Його нежданно з числа живих.

В. Й. П.

Народній Зїзд.

II. Конґрес Українського Національно-Демократичного Обєднання.

Дальша дискусія і резолюції о. д-ра Юрика.

Після вибору Центрального Комітету і Партійного Суду наступило продовження дискусії над виголошеними рефератами ід-ра Дм. Левицького, Вол. Целевича і Вас. Мудрого).

Кость Лпчківський вказує на потребу присвячення більшої уваги містові і розбудові міських організацій. О. шамб. д-р Ст. Юрик (Золочів) підкреслює успіхи організаційної діяльности попереднього Центр. Комітету і різко звертається проти розкладових спроб, що в останньому часі проявилися з боку деяких членів партії. На основі сказаного ставить бесідник такі резолюції:

1. Народній Зїзд висловлює партійному проводові повне довіря і ширє признання за всю його дотеперішню політичну діяльність.

2. а) Народній Зїзд якнайрішучіше осуджує всяку фракційну роботу в нутрі партії та стверджує, що творення зорганізованих внутрішньо-партійних груп і фракцій може довести партію до розбиття і розкладу, а не до скріплення.

б) В теперішніх відносинах Народній Зїзд уважає категоричним наказом хвилі проводження дійсної консолідації всіх національних сил, а з окрема внутрішньої консолідації нашої партії в ім'я найвищого ідеалу, а тому доручає Центральному Комітетові вести безпощадну боротьбу з усякими спробами фракційної, отже розкладової роботи в нутрі партії.

Рясними оплесками вітає Зїзд поставлені о. Юриком резолюції. З огляду на те голова Зїзду звернувся до присутніх, чи може хто противиться поставленим резолюціям. А коли проти не відозвався ані один голос, признав їх принятими через аклямацію.

Сел. Крушельницький теж звертається проти розкладових затій, яких метою підірвати єдність партії. Пора знищити ті затії, досить кирпи. Тільки праця нас вирятує у важкому лихолітті. І ту працю з успіхом веде Центр. Комітет, маючи на увазі, що поступ єдиної демократичної, народоправної держави—це основний постулят селян і робітників. (Оплески).

Ол. Пісецький (Скалатщина) вказує на неприхильне до нас становище Жидів, які не лише посередньо поборюють наші політичні змагання, але й безпосередньо активно протиставляться нашим еманципаційним змаганням на господарському полі. З цього становища Жидів партія повинна витягнути відповідні консеквенції.

Амвр. Березовський (Львів) обговорює кольонізацію і вказує на слабу відпорність нашого населення проти чужинного походу на нашу землю.

Д-р Фил. Евин (Львів) критикує зясоване в політичних резолюціях відношення до Рад. України, уважає його неясним і домагається зясування того відношення в програмі. Рад. Україна — на його думку — є суверенною державою, а це — без огляду на істнуючий там лад — має величезне значіння і для нас. Так само домагається він досадніщого спрецизування відношення до польської держави. В тому напрямку ставить бесідник відповідні поправки.

Вибір Президії Ц. К.

Підчас того, як на салі велася дискусія, в окремій кімнаті зібрався під проводом о. Степана Онишкевича нововибраний Центр. Комітет, щоби перевести своє уконституування. Головою ЦК. і партії одноголосно вибрано повторно д-ра Дмитра Левицького. Над вибором заст. голови і секретарів розвинулася дискусія. Проф. М. Галущинський запропонував вибрати президію в попередньому складі. Але що о. Дамян Лопатинський зрезигнував з кандидатури на одного із заст. голови, то на його місце висунено кандидатуру о. прал. Леонтія Куницького. Після того одноголосно вибрано заст. голови: сен. Михайла Черкавського, Гриня Терщаківця і о. прал. Леонтія Куницького; делегатами до Президії вибрано д-ра Олександра Марітчака і д-ра Корнила Трояна (з Ходорова), а головним секретарем Володимира Целевича. Дальше уконституування Секретаріяту відбудеться на найближчому засіданні Центр. Комітету.

Коли голова Зїзду повідомив про довершене уконституування Президії, на салі зірвалася буря оплесків.

Амвр. Березовський (Львів) просить о голос і заявляє, що коли 11. липня 1925 йому доручено провід партії, то йому здавалося, що він розуміє ту честь, якою його наділено, і ті трудноші, які прийдеться йому побоювати на шляху своєї діяльности. Одначе фактично він не знав тих труднощів, які зявляються в такій великій партії, як Обєднання. Тому дякуючи за вибір, просить, щоби всі члени партії поділилися з ним тими труднощами. Тільки зорганізованими силами здобудемо те, до чого змагаємо. Нехай же всі візьмуть на себе відповідальність за долю нації. Зі свого боку п. голова обіцює працювати, стоячи на сторожі здійснювання програми і резолюцій, які будуть ухвалені. (Рясні оплески.)

Довкола Радянської України.

Дальша дискусія зосередкувалася головним чином біля Рад. України. Та перед тим іще

д-р Андрій Лунів (Борщів) вказав, що дотеперішня відсутність викінченої партійної програми негативно відбивалася на розбудові партії. Правда, вже на Нар. Комітеті (в травні ц. р.) Центр. Комітет предложив проект програми, одначе він був перетяжений деяким балястом. Нар. Комітет доручив Центр. Комітетові на основі переведеної дискусії прийти з поправленим проектом програми. І добре зробив Центр. Комітет, що усунув з програми всі неесенціональні речі. Тепер розбудова партії може піти прискореним ходом. Треба в партійному дусі освідомлювати громадянство; треба скристалізувати ідеольогію партії, а до того потрібний ідеольогічний журнал. Під організаційним оглядом треба підтримувати ще тісніший, як досі, звязок з повітами.

З черги промовляв п. Аркадій Малецький, одначе нам важко було схопити зміст його промови.

Зен. Диденко зазначує, що д-р Евин є угодовцем зліва. Він твердить, що Рад. Україна є суверенною державою. Це або невіжество, або свідоме фальшування дійсности. Бо чи Рад. Україна, будучи „суверенною" державою, має військо? Чи має вона свою мопетарну систему? Чи веде самостійну економічну або закордонну політику? Чи боронить уряд української „суверенної" держави инших українських земель? Чи „суверенна" держава моглаб допустити до таких явищ, як створення молдаванської республики з українською більшістю, або намагання створити на українській полині польську республику? Крим, ту нашу руку до моря, відтяла Москва. Україні відтято десятки тисяч кільометрів простору. Ріжними способами Україні затягають горло арканом. Сотні тисяч десятин української землі роздаровують Жидам, а український селянин мусить мандрувати на Сибір. Чи це все дає основу Рад. Україні назватися суверенною державою? Так не поступають із суверенними державами, ані суверенні держави не дозволяють, щоби так з ними поводилися. Поправки д-ра Евина не на місці. Рад. Україна є васалем Москви, а ми не орієнтуємося на васаля, тільки на український нарід. (Оплески.) о. Маринович (Гійсько) згадує про ролю і значіння церкви і звертає увагу на деякі виступи в пресі, які можуть те значіння підірвати. Зрештою всеціло приєднується до висновків передбесідника, заявляючись проти всяких орієнтацій на посторонні сили.

Д-р Фил. Евин зазначує, що промова З. Диденка його „сумно тронула". Подібну аргументацію доводиться йому зустрічати в польській пресі. Мовляв, там нічого нема, все є фікцією. Одначе хоч би в практиці Рад. Україна не була суверенною державою, то богато значить, що вона є нею в теорії. А в теорії признала Україну суверенною державою в берестейськім мирі така могутня держава, як Німеччина; признала її суверенність Польща в ризькім трактаті. І не в тому річ, що там хтось инший господарить, а в тому, що вже саме теоретичне означення України, як суверенної держави, може нам принести великі капітали, бо ex oriente lux!

Дм. Ерстенюк: Д-р Евин як правник хіба знає, які є атрибути суверенної держави. Між Диденком і д-ром Евином є та ріжниця, що вихідною точкою в оцінці становища Рад. України першого є „знаю", а другого „вірую". І під знаком того „вірую" голосити, що Рад. Україна є суверенною державою — значить вдоволятися істнуючим там minimum-ом, а ми прецінь змагаємо до maximum-а. На Радянській Україні відбувається певний культурний рух, який є проявом націоналізму вегетаційного, але не будуючого, творчого. Історія повинна бути magistra vitae. Ми постійно орієнтувалися на всіх і вся. Досить тих орієнтацій, бо єдиною нашою орієнтацією повинна і мусить бути орієнтація на дрімучі сили народу, що не дасть нам резигнувати з maximum-а.

Ред. Дм. Паліїв: У своїй апольогії Рад. України д-р Евин посунувся за далеко. Бо що було би, коли б напр. побідив був Зіновєв і Троцький? Де тоді були б Петровський, Чубар, Скрипник, Шумський, які в теперішньому моменті є виразниками навіть не українського державного самостійництва, тільки територіяльного автономізму? Які щасливі були би ми, коли би ми могли ствердити, що на Вел. Україні істнує суверенна державність! На жаль, її немає. Ми обстоюємо незалежницьку політику зправа і зліва, орієнтуючись виключно на силу українського народу. Навязуючи до слів о. Мариновича, бесідник підкреслює, що національна преса не виступає проти церкви. Одначе вона не може погодитися з тими новими тенденціями, які хочуть довести до того, щоби церква в першу чергу служила Римові, а опісля нації (рясні оплески). Преса не може погодитися з акцією деяких епископів, які змагають до того, щоби духовенство відірвати від громадської праці, щоби звузити церкву як чинник культури і національно-громадського впливу.

Ред. Василь Мудрий: З дискусії, яка зявилася довкола проблеми Рад. України, видно, що деякі дискутанти не зовсім визнаються в теперішньому становищі Рад. України або надмірно бують у сферах теорії. Годиться стверднти, що за рижським кордоном, на просторах Вел. України істнує специфічний тип радянської державности. Але чи Рад. Україна є суверенною державою, то инше діло. Хто представляє і виконує там суверенність, про яку говорить д-р Евин? Народ — ні, і робітнича кляса — також ні! Державні функції на Рад. Україні виконує комуністична партія. І колиб істнувала українська комуністична партія, то можна б сказати, що ті функції виконує частина українського народу, згуртована в тій партії. Але української комуністичної партії нема. Є тільки КП(б)У, що є частиною російської, тепер всесоюзною званої компартії. Який є склад КП(б)У? На основі офіціяльних даних з кінця 1925 р. КП(б)У має 52 проц. Москалів, 23 проц. Українців і 25 проц. инших (головно Жидів). Отже диктатуру на Україні виконує КП(б)У, філія всесоюзної компартії, в якій є тільки 23 проц. Українців (і то в значній мірі Українців з походження). Годиться ще зазначити, що в Росії на 1000 душ є 4 комуністи, на Україні на 1000 душ тільки 0·5 комуністів (навіть не 1/12 відс.). І в тому відсотку Українці беруть участь тільки в четвертині. Так представляється та суверенність. Далі бесідник приводить тези КП(б)У на тему національної політики (боротьба з українським шовінізмом), розглядає ленінське розуміння нац. політики, цитує Бухаріна, приводить виїмки з радянської преси (А. Річицький), згадує боротьбу, яка розвинулася з приводу виступу Хвильового, що проповідував будівництво української пролетарської (не буржуазної!) культури. Опісля говорив він про конституцію СРСР і випливаючу з неї конструкцію уряду та розмежування функцій між СРСР і складовими республиками. Єдиним позитивним на Україні є українізація та її офіційний зміст дає нам, на жаль, мало потішаючого. На Україні відбувається експериментація. Українське селянство, головна основа нашої нації, противиться комуністичній диктатурі і тим експериментам, які довершуються на українськім народі. В суті річи Україна стала тепер ще більшою кольонією Москви, як була за царських часів. Укінці бесідник просить принять предложені резолюції без пропонованих змін. (Оплески).

До фактичного спростування зголошується о. Куницький і протиставиться в справі церкви становищу ред. Паліїва. Нема національної церкви; є тільки церква греко-католицька і греко-православна, яка має сповнити свою окрему внутрішню місію, а яка одночасно може послужити українській нації.

Голосування.

Під кінець першого дня нарад перегоносовано проект програми і політичні та організаційні резолюції. Їх текст подамо окремо.

Другий день нарад присвячено справам освітньо-культурним та економічним.

Турецько-більшовицький військовий пакт.

Лондон, 21. листопада 1926.

„Обсервер" повідомляє, що Туреччина і СРСР. заключили військовий договір. Цей договір передбачує, що СРСР. в разі заатакування Туреччини дасть їй поміч усякими засобами, які матиме в розпорядженні.

Розвал самоврядування.

II.

Самоврядування на українській території під Польщею, як вже згадано, представляє собою запущене побоєвище, картину повного занепаду й руїни. Чим кермуються польські відповідальні чинники (про невідповідальні не згадуємо!) в здійснюванні такої самоврядної політики, яка мета їх під тим оглядом? Ненависть до українства, нестримний гін зробити пакість українському населенню на кожному кроці, стихійно негативне намагання не дати українському населенню спромоги проявити себе в жадній комірці суспільного життя. Трактуючи його per non est в кожній ділянці суспільного життя, не робиться виїмків і тут. Але чи цею політикою виелімінування українського громадського життя з усіх комірок суспільного життя і насильного відривання його від публичних функцій є проявом здорової думки, — треба щонайменше сумніватися.

Польська конституція забезпечує всім громадянам користування широким самоврядуванням, а окремо ще те „забезпечення" поширено на „меншости". Арт. 109-ий тієї конституції постановляє:

„Кожний горожанин має право зберігати свою національність та розвивати свою мову і національні прикмети. Окремі державні закони забезпечать меншостям в польській державі повний і свобідний розвиток їх національних прикмет при помочі автономічних союзів меншостей з публично-правним характером, в обсягу союзів загального самоврядування".

Отже те „забезпечення" є наскрізь „самочинне", бо „меншости" не мали ніякого впливу на нього, взагалі були непричасні до винесення таких чи инших постанов в тому обсягу. Так постановлено в р. 1921. Рік пізніше польський сойм теж „самочинно", proprio motu розсновує ці основні постанови польської конституції — хоч щоправда партикулярно — у відомому законі з 26. вересня 1922 про воєвідську автономію трьох полудневосхідних (галицьких) воєвідств. Цей „воєвідський" закон, правда, торкається тільки самоврядування — так сказатиб — вищого розряду. Про перші комірки самоврядування він не згадує, але це — зовсім природно — розуміється само собою. Бож будівля „воєвідської автономії" може бути здвигнена тільки на підставах самоврядування першого і другого ступня (громад і повітів). За те той закон виразно постановляє, що „воєвідські" сойми чи соймики рішають між иншим про мову навчання в школах. Той „самочинний" закон постановляв також свою самореалізацію до двох літ (до 1924 р.)

Минає два роки — і в річниці здійснення закону про „воєвідську автономію" зявляється закон з 31. липня 1924 про ліквідацію вже й так обмежених прав української мови в адміністрації, судівництві, нотаріяті, знищених самоврядних установах, на почті й на залізниці враз із підступно- „плебісцитовим" шкільним законом. Означування мови навчання в школах переноситься із „воєвідських соймиків" формально на родичів постійно чергуючихся діточих поколінь, а фактично на шкільних інспекторів у спілці з „організаціями народовими".

Одначе серед цієї щедрости для „нац. меншостей" не забуто й про самоврядування. Вл. Кернік, міністр внутрішніх справ хієно - пястівської коаліції заряджує на території Сх. Галичини вибори до сільських громад на основі перестарілої, куріяльної австрійської ординації. А все „самочинно". Але „організації народові" знімають крик, що навіть цей нужденний з найнужденніших охлапів самоврядного характеру міг би захитати „народовим характером" польської держави — і п. Кернік, цей зразок міністерської послідовности! — відкликує свій розпорядок. І знову тихо, пусто і глухо. Наказні війти і правит. комісари зпід стягу пануючої нації або здеморалізованої череди панських прислужників „розбудовують" далі конституцією забезпечене широке самоврядування, винищуючи останки громадського майна.

Але по якімсь часі незнищима „самочинність" знову проявляється з непоборною силою. Щедрий сойм бере справу в свої руки. Притолочені травневим переворотом польські партії в передвиборчій лихорадці готують своїм виборцям величавий дарунок. З комісійних закамарків витягають вони якийсь проєкт самоврядування всіх ступнів і літом 1926 р. заключують „народовий" компроміс щодо його здійснення. Починається молочення проєкту, але перший „санаційний" міністр внутрішніх справ Młodzianowski, не зважаючи на цей компроміс, зі свого боку, теж „самочинно" обіщює привернути самоврядування в Галичині, приноровлюючи тут виборчі постанови, що обовязують у Конгресівці.

В межичасі приходить до керми другий „санаційний" міністр внутрішних справ ген. Складковський. Обіймаючи урядування, заявляє, що піде слідами свого попередника. І пішов, розписуючи вибори до громадських рад... у краківськім воєвідстві — на основі старої, австрійської виборчої ординації. А польські партії підтримують далі компроміс, заявляючи urbi et orbi, що в приспішеному ході полагодять самоврядні закони до міських і повітових рад (до сільських закон уже готовий!).

Чи що вийде з цього кадрилю польських партій з одного боку і уряду з другого, — важко передбачити. Правдоподібно скінчиться на нічому, а коли й вийде, то нам з того користь невелика. А тимчасом розклад в самоврядній ділянці поглиблюється, деморалізація поширюється, гниють і порохнявіють основи самоврядування. Настала хвиля, коли гріхом було би відривчасто трактувати цю преважну справу суспільного життя і його функцій. Завданням наших політичних чинників звернути особлившу увагу на цю ділянку і приступити до абірної, всенароднього і систематичної оборони основного чинника громадського життя. Дальше занедбування цієї справи може дати катастрофальні наслідки.

м. ч.

БРАТЯ ШТАУБЕР

площа Марійська 7.

поручає **як завше** зимові плащі, сукні, **футра і трикотажі.**

Ціни низькі. 776 10—10 Ціни низькі.

Як хочеш справді купити дешево і добре

ОКУЛЯРИ І ЦВІКЕРИ

ідіть до ф-ми 820 7-20

ЛЕВ АППЕЛЬ і С-ка

Львів, вул. Легіонів ч. 1.

Трагічні відносини.

Розлад „в імени Церкви". — Еп. Кочиловський в боротьбі з українськими інституціями. — Епископ і громадянство. — „Нова Зоря" тверднинеепископа. — Одно порівнання і мурнянська етика. — Епископська партія серед духовенства. — Під розгляд деканам.

(Надіслана стаття.)

З того часу, як перемиським епископом став о. Йосафат Кочиловський, Перемишль не має спокою. Замісць щоби заєднувати своїх вірних, епископ розбиває, топче й озлоблює все довкола себе — „в імени Церкви". Як тільки став епископом, почав „конірувати" свою капітулу, яка завдавала великої повади й пошани не тільки в перемиській епархії, але також у цілій нашій суспільности. Засуспендував генерального вікарія, бл. п. о. Волошинського, який перед його приходом управляв епархією. Небавом засуспендував цілу капітулу і тримав її під суспензою на протязі двох літ з горою! То знимав суспензу з крилошан, то знов накладав її на них. Сповнилась на тому епископі анегдота про мужицькі інстинкти сільського силача Івана.

— Іване! а що ти зробив би, якби став царем?

— Я? Найстаршого міністра тай по морді!

— Ов?!

— А якже би, пся віра, знав, що я царем, та що мене має слухати?!

Ось так! Перемиська громада зразу стала по стороні поневіряної капітули. Одначе не треба було довго ждати, щоби епископ показав свої інстинкти й громадянам. Невдоволений голосом і позицією, що була зарезервована епископові в усіх перемиських громадянських інституціях, еп. Кочиловський став домагатися в тих інституціях просто диктаторської позиції — „в імени Церкви". Не на його вдачу було це зрозуміти, що на провід у громадянському житті треба собі заслужити. І пішло розбивання перемиських громадянських інституцій — усіх по черзі.

Епископ відтягнувся від дівочого ліцею. На протязі пів року навіть катехитові не позволив удільовати науки релігії в ньому!! (Яка „зразкова" пасторалізація для священиків!) Дві камениці, власність епархіяльного товариства для опіки над воєнними сиротами, якого то товариства епископ був покровителем, так само їздя диктаторських замахів епископа опинилися в руках соціялістів! З церков-

В. ЛЕВИЦЬКИЙ.

Термідор?

(Від нашого кореспондента.)

Париж, в листопаді 1926.

I.

Нова книжка теперішнього міністра справедливости, члена Академії, Барту, є нині в усіх на руках. Це коротка, приступно написана монографія про „Девятий Термідора". В книжці зручно зібрано разом все сущне, що досі відоме про той памятний і символічний день; додано до того декілька відкритих автором нових подробиць; збережено рівновагу й обєктивність (наскільки про обєктивність в історії взагалі може бути мова) у відносинах до школи „Дантоністів" (проф. Оляр) і „Робеспєристів" (проф. Матіє); не без легкої іронії виведено перед вразливим читачем сконцентровані біля тієї дати й до найвищої напруги піднесені людські геройства й трусости, людські чесноти й підлости, людську силу й кволість, підєми й занепади, словом, безприкладно драматичні яви й дії відограної в ті дні липня 1794 року, та споконвічної — людської комедії й трагедії.

Немає в нашій мові історії Великої Революції (а проте нпр. переклад книги Мадлєна дуже гарно став би в пригоді українському читачеві); тай путньої всесвітньої історії нема. Аж до шкільних підручників мусимо відкликатись, коли хочемо нагадати читачам день Девятий Термідора, инакше: день 27. липня 1794. р. То був день кінця Робеспєра. Ще попереднього дня юрба і її дійсні й самозванні представники в законодатних установах оплескували й під небеса піднімали Максиміліяна Робеспєра — не було царя ні короля так високо звеличаного й такого могутнього, як той загадочний провінціял, переможець Людвика XVI-ого та Марії Антоанетти, Жирондистів і Дантона самого. Того дня вже до слова його в Конвенті майже не допущено, а арештованому й від вязниці до вязниці тяганому хтось невідомий (може й він сам собі, в самовбивчім намірі!) розторощив пистольною кулею долішню щоку; день пізніше гільотина висвободила від дальших мук, фізичних і душевних, поставленого поза законом передучорашнього самодержця Франції. А нарід-суверен, той самий, що кількадесять годин раніше оплескував Робеспєра, наче полубога, танцював довкола воза, котрим везено засудженого, скавулів і ревів з радости, плював на закрівавленого від важкої рани, ригав на нього грязю лайок і клевет, воловою кровю замазував стіни його домівки при вул. Св. Гонорія, домівки, яка тільки що була національним і революційним храмом.

Тема — і яка ще! — не тільки для силуваних міркувань школярика, що пріє над письменним завданням. І не тільки для авторів клясичних трагедій. Публичний діяч теж знайде в ній товчок до роздумувань — ось хоч би, як йому таке ще цікаве — над тривкістю народніх настроїв, над твердістю громадської думки, над вартістю популярности, то що.

Одначе не задля таких рефлєксій писаний цей допис ad usum українського читача. Задля чогось иншого.

II.

Девятий Термідор — дата перелому в ході Революції Французької. Що більше: то — символ неминучого, наче день після ночі, перелому в розвитку кожної революції взагалі, в якій країні і в якій державі вона й не булаб.

Немає в світі двох людей абсолютно таких самих, усіми подробицями собі подібних; є раси, є в расах відміни, є у відмінах одиниці; безконечна, умом невловима й необчислима ріжноманітність. А все-таки над ріжноманітністю тією і в ній самій-же — яка наглядна одностайність у виявах людської породи! Немає в світі двох людей, які розвивались би вповні так само. Перехід діточого віку в хлопячий, з мужеського в старечий; полова й умова зрілість; познаки старечого виродніння; любовні акції і реакції; здоровля і слабість, усе инше, все те виступає й виявляється в кожнім людськім єстві в инакшою скорістю, инакшою напругою, иншим темпом — під ріжними підсоннями инакше, в ріжних расах инакше, в кожній одиниці инакше. А все таки воно виступає і є невмолима закономірність у всіх проявах розвитку людського життя: з хлопця виростає скрізь і все молодець; трохи скорше або трохи пізніше та таки завсіди, мужеський вік переходить у старечий, а

„напереді смерть усіх спіткає".*)

Переносити живцем анальогії з життя людської одиниці з її фізичними й душевними функціями на життя і розвиток громадянств, народів чи держав, як то робила органічна соціольогія, нині ніхто не стане. Одначе ніхто й не буде перечити, що є якась sui generis законність у розвитку всіх суспільств від первісного стану до стану культури, закономірність у зародинах, формації й завмиранні держав; у проявах мира й війни, війни заграничної й горожанської; в чергуванні господарських періодів і т. и. Закономірність та, коли нею користуватися критично й обережно, дає історикові й політикові — правда, не ключ абсолютно певного розуміння минулого або нашого часу, а — неоцінені познаки і вказівки, як дійти до приблизного розуміння даного моменту, минулого або сучасного.

В закономірности кожної політичної чи соціяльної революції має своє місце свій Девятий Термідора. Історик, „задним ухом кріпкий", розмірно легко відкриває свій Термідор у кожній революції минулих днів. Важче відкрити і напевне, вище всякого сумніву, сконстатувати Термідор—сучасникові, супроти революції, що розвивається на його очах.

Так, як на наших очах розвивається російська революція, а в нею й революція українська.

Чи настав уже, чи не настав іще, чи може тільки настає на наших очах у Москві і над Дніпром—свій Термідор? Це питання преважне, можна сказати: найважніше питання наших днів.

(Продовження буде)

*) Франко.

того братства св. Миколая, що між иншим має опікуватися шкільною молодю, прогнав всю інтелігенцію, а оставив у ньому тільки самих анальфабетів і дівчат. Розбиває „Українську Шадницю", Бурсу св. Миколая, Гімназійний Інститут, відкликаючи з них своїх представників. В передову перемиську інтелігенцію змовлює „схизматичну агітацію". На крилошан бере собі молодиків майже просто із студентських лавок — очевидно — щоб легше управляти диктатуру.

Як відомо, завів він целібат, при чому розігнав цілу свою дух. семінарію. Притомці на знак протесту проти протизаконного целібату виступили з семінарії, а він за те їх більше не приймав до семінарії, хоч вони й просилися. Не міг їм забути „образи Епископа", „соблазни", непослуху", забуваючи, що кожний з них був мабуть ангелом у порівнянні з ним самим, коли він був у їх літах і мав учителя „пана на Юзя". А прецінь він став же епископом!

Ясна річ, що перемиські громадяне не могли на те все мовчати. Їхній орган „Український Голос" уже від літ майже в кожному числі приносить або нотатки або й цілі статті, немилі для еп. Кочиловського, а то й такі, що вповні півечать його авторитет.

Инша людина, що щиро шанує сама себе, не сиділа би на епископському престолі в таких трагічних відносинах навіть 24 годин. Ба, але еп. Кочиловський не в тих, хоч він ніби монах, що „відрікся світа" (о, іроніє!). Він жеж попав на епископський престол тільки завдяки глумливій долі — як муха в борщ. І сидітиме на ньому, як муха в борщі: або сама вдуситься в ньому, або її викинуть... Найбільше, чим він відзначився в житті, це його „vita cavalleresca" й неупорядковані інстинкти, що їх, як видно, не може й дотепер перемогти. Очевидно, епископ подумав про свою оборону перед нападами по часописах. У найгорячішому часі целібатної боротьби на спілку з еп. Хомишином основали вони часопис „Нова Зоря" у Львові, яку злучили з „християнською організацією". Марка така приманчива й просто зобовязуюча для священників! Вона, як гадали, зловить священників, священики потягнуть за собою суспільність, а „Нова Зоря" покриє все... Та саме їзза тої своєї спеціяльної місії „Християнська Організація" не змогла розвинутися — й не зможе в такому складі. „Нова Зоря" дійсно боронить еп. Кочиловського. Але як? Особу епископа покриває „церквою", соборами, канонами... Але чиж то ова церква псувала невідповідних епископів? При тому це сходить на гумореску, яку — як оповідають — вправляв славетний о. Кадій (що з православного став унітом). Коли він по пяному побився зі селянами й вони сильно потурбували його, тоді написав до консисторії, щоби на підставі канонів виклясти тих селян. Але коли його церковний суд судив, тоді він згори застерігався, що не признає ніякого церковного суду — ні Шептицького, ні нікого. Ось як! Мурииська етика!

А чи згадані „подвиги" еп. Кочиловського не є проти канонів, проти духа Церкви й навіть проти звичайних людських етичних почувань? Чомуж тут не покликуватися на Церкву й на канони?! Авжеж люде мають розум і годі їх чимнебудь задурити.

В останніх часах епископ узявся до більш радикальної своєї оборони. Заборонив передплачувати й читати „Український Голос" тай змагається створити свою партію в духовенстві терором і приманами — оттак, як це Поляки роблять, щоби витворити собі партію в нашому народі. Яке відношення духовенства до епископа, це найкраще іюструє факт, що молоденький назвиший гімн. учитель п. Кухта (в „Новій Зорі") закликає духовенство, щоби не мовчало, але взяло в оборону епископа... Сторонники епископа між духовенством досі були такі нечисленні, що не важилися прилюдно проговорити. Щойно тепер деякі, очевидно інспіровані епископом, зачинають агітувати: висилають письма до редакцій наших часописів з загрозою, що будуть бойкотувати ті часописи, якщо надалі помішуватимуться в них статті проти еп. Кочиловського. („Діло" також одержало таке письмо. Ред.) Чотирьох деканів (відомих нашій Редакції) скликало довірочний зїзд деканів до Перемишля на середу 24. ц. м. в 11. год. перед пол. в духов. семінарії, щоби радити над тим: як оборонити авторитет епископа? Незавидна це задача оборонити авторитет людини, яка його сама знищила. Деканам, що зберуться на тому зїзді, піддаємо під розгляд оці точки:

1) Яка є запорука, що еп. Кочиловський зміниться до непізнання, й не буде вже вправляти своєї акробатської штуки розбивання?

2) А якщо він не зміниться, якщо що року вславиться якимсь новим „подвигом", то яка є запорука, що наші громадяне й часописи на все глядітимуть безучасно, щоб тільки не нарушити авторитету епископа, котрий його сам разураз нарушує?

3) Чи отже не буде продовжатися той стан, який тепер є, аж доти, доки епископом буде о. Кочиловський?

4) Ще не було такого ледачого пароха, котрий не мав би своєї партійки в парохії. Ясно, що й епископові не важко „спрепарувати" собі партію. Але чи заснування якоїсь „епископської" партії, котра стане відкрито ангажуватися за епископом, не погіршить справи? Чи не перенесеться тим „прокляття Перемишля" на цілу територію епархії? Бож коли деякі священники стануть відкритими й зорганізованими сторонниками епископа, то вже мусітимуть не ільки епископа, але й самих себе боронити, а з того піде роздор і деморалізація внутрі духовенства тай роздор між духовенством і світськими вірними. Усе инше проблематичне, а це певне! А нічого в нинішніх часах не треба так обминати, як оце лихо, бо воно на дальшу мету може мати як наслідок — розбиття церкви.

5) Чи не ліпше й не краще буде взятись на чесну відвагу, й епископові сказати в очі: відколи Ви нашим епископом, від тоді в нас лихо; і нема надії, щоби було инакше, доки Ви займатимете це місце. Просимо Вас, зробіть по доброму кінець тим трагічним відносинам. Уступіть для добра Церкви і народу!

6) А якщо це не поможе, чи не ліпше й не краще буде зібрати підписи й послати представлення Апост. Престолові, щоби відослав еп. Кочиловського туди, відки він прийшов, — до монастиря.

Ба, але що правда, яка свобода вислову може бути в тих нарадах у духов. семінарії таки під боком і на оці епископа!?

Один з деканів.

Нова культурна станиця.

Відкриття „Українського Наукового Інституту" в Берліні.

(Від власного кореспондента.)

Берлін, 14. листопада 1926.

Відкриття „Українського Наукового Інституту" у Берліні відбулося в середу, дня 10-го листопада, в 12-тій годині в полудне в 3-тій авдиторії берлінського університету в присутності представників університету, пруського міністерства освіти, всяких наукових інституцій, українських та німецьких товариств і богатьох запрошених гостей, між якими переважали учені й професори місцевих високих шкіл.

Свято відкриття почалося довшою вступною промовою голови Кураторії „Українського Наукового Інституту" б. міністра німецької держави генерала Вільгельма Гренера, що привітав зібраних представників влади й наукових та громадянських інституцій, а зокрема „Українське Товариство допомоги біженцям", якого заходами довершено діла, представника пруського міністерства освіти, від якого нова наукова інституція сподівається прихильної опіки, й ректора університету ім. Фридриха-Вільгельма, що уможливив відкриття Інституту в університетських мурах та побажав новій, першій на німецькій землі науковій інституції для розслідів українознавства, як найкращих успіхів на користь українського й німецького народу. Промовець підкреслив велике значіння нового Інституту, що працюватиме в тісному звязку з „Славянським Інститутом" берлінського університету й побажав йому доброго розвитку й скорого розросту, а з окрема щирої допомоги й підпори з боку місцевих наукових чинників. „Український Науковий Інститут" має служити навязанню добрих взаємин між українськими й німецькими учеными на науковому й культурному полі й тому не вмішуватиметься в ніяку політику і в ніякі політичні диференції, а присвятиться тільки плеканню науки, в надії, що знайде добрий відгомін на Україні й причиниться до зміцнення культурних взаємин між Україною й Німеччиною. Інститут змагатиме далі до навязання тісних взаємин між професорами й студентами обидвох народів і звертатиме окрему увагу на наукове виховання молодого покоління, що студіює у Німеччині. Інститут розпоряджає покищо малими засобами й тому зачинає тимчасом свою наукову працю від найважніших дисциплін українознавства: від історії, історії духових напрямків і матеріяльної культури, з тим, що з часом будуть покликані співробітники і для инших ділянок українознавства.

Після цього офіціяльного відкриття, що було попереджене відспіванням німецького національного гимну, виголосив ін. угурашійму промову про завдання Інститута й німецько-українські взаємини від найдавніших часів до сьогодні директор Інститута проф. Дмитро Дорошенко.

Заснування „Українського Наукового Інституту" в Берліні це лише нове звено в довгому ланцюгу німецько-українських взаємин, що від століть звязували український та німецький нарід на культурному, господарському й політичному полі. Ці взаємини далеко глибші й ширші, ніж звичайно думають, і стояли завсіди під знаком взаїмного порозуміння й спільних інтересів.

Український нарід у тяжкій історичній боротьбі за своє істнування звертав від самих початків своєї державности пильну увагу на Захід, а в першій мірі на Німеччину, сподіваючись звідти матеріяльної а ще більше моральної підпори. Київська Україна була вже в XI-ому столітті звязана з Німеччиною богатьома династичними, культурними й господарськими нитками. Враз з німецькою кольонізацією Західної України прийшли сюди західньоєвропейські, а з окрема німецькі впливи, що сильно відбилися на національному праводавстві, міському устрою та на ремеслі й техніці. Таксамо значні сліди полишила по собі реформація, звертаючи увагу на народню мову. Але найтісніші взаємини на всіх ділянках народнього життя проявилися від початку XVII-го століття, від часів Хмельницького, що стояв у приятельських зносинах з великим курфірстом Фридриком-Вільгельмом, і виявилися ще в 1791-ому році тайною місією Капіста до Берліна.

Україна козацьких часів стояла теж з Німеччиною у живих господарських зносинах, яких центром були Бреслав, Кенігсберг і Данциг. Вісімнаците століття було вкінці вершком німецьких культурних впливів: у Київській Академії студіювали філософію по німецьким підручникам, усі академічні підручники друкувалися в Берліні, а українська молодь залюбки студіювала по німецьких університетах.

Згадавши окремо поважну культурно-наукову роботу в Галичині під Австрією, перейшов проф. Дорошенко до новіших часів і з окрема представив у загальних нарисах українсько-німецькі взаємини підчас війни й за часів істнування української незалежної держави. Після цього проф. Дорошенко змалював положення українських учених і становище української науки після упадку української незалежної держави, підкреслюючи окремо велике значіння наукової праці учених-емігрантів у Празі, що ведеться вже від пяти років при допомозі чеського правління, й закінчив докладнішим представленнем завдань і плянів діяльности Інститута.

Після промови дир. Дорошенка забрав слово для довшого привіту представник пруського міністерства освіти міністер. радник проф. д-р Віндельбанд і привітав Інститут від свого уряду та від міністра д-ра Бекера, що не міг особисто прибути на відкриття, але обіцяв пильно стежити за діяльністю Інститута, якого основна ідея може рахувати на його повне співчуття. Міністерство освіти радо вітає всякі спроби зближення народів на полі наукової співпраці й тому з повною симпатією приймає новий український Інститут та буде старатися урядово допомогти йому, оскільки Інститут триматиметься своїх наукових завдань. Зокрема міністерство щиро вітатиме змагання Інституту до взаїмного пізнання обидвох народів і бажає йому причинитися до збогачення світової науки.

На свято відкриття наспіло около 170 привітних листів і телеграм, які для недостачі часу тільки поіменно згадано. Привіти надіслали між иншими: Наукове Товариство ім. Шевченка, Український Академічний Комітет для міжнародньої духовної праці у Празі, Сенат українського університету у Празі, Сенат Госп. Академії в Подебрадах, Сенат Педагогічного Інституту й реальна гімназія у Празі, Чеський Карловий університет у Празі (ректор д-р Ванчура), Українська Студія й Історично-Філ. Товариство у Празі, Українська бібліотека у Празі, Товариство „Просвіта" у Львові, Українське Педаг. Товариство у Львові, Музичний Інститут ім. Лисенка у Львові, Нац. Музей ім. Шептицького у Львові, Музей визвольної боротьби у Празі, Українське Лікарське Товариство у Львові, О. Брох, генеральний секретар норвежської Академії Наук, професор д-р Л. Дільс, професор д-р Келер від фільософічного Інститута, проф. д-р Зайдльмаєр від Господарської Академії й Інститута народ. господарства проф. д-р К. Ніч з Кракова, Ф. Маршнер, проф. д-р Горбачевський (Прага), проф. А. Старков (Рига), проф. Огієнко (Варшава), проф. Щербаківський, В. Дорошенко (Львів), ген. М. Удовиченко, директор київської гімназії М. Стороженко, проф. О. Шульгин, проф. Чижевський, І. Кревецький, д-р Крипякевич, д-р Р. Ковшевич, проф. д-р Петерзен, проф. д-р Пенк (Берлін), д-р Келлер (Кіль), проф. д-р Шмідт (Грац), проф. д-р Кайндль (Грац), проф. Шумахер, проф. Вінклер (Прага), ген.-консул Фонфе, епископ д-р Богачевський, епископ Нарадій, епископ Боцян о. Куницький, през. Романчук, проф. О. Барвінський, сенатор Черкавський, д-р Ст. Федак, сенатор Шелухин, проф. Біднов, проф. Айхельман, проф. Фещенко-Чопівський (Краків), проф. Б. Лепкий (Краків), д-р С. Томашівський, генерал Павленко, ген. А. Кравс, Е. Чикаленко, адмірал д-р Я. Окуневський, адв. д-р Т. Окуневський, проф. Прокопович, ген. О. Спиванський, Лебідь-Юрчик (Перемишль), И. і О. Мельники, д-р В. Охримович, проф. інж. Сохович (Подебради), д-р К. Трильовський (Відень), Е. Вировий, д-р Наливайко, д-р Ф. Колесса, д-р М. Кордуба, д-р Вітошинський і д-р Турин з Відня, В. Барвінський (Львів), д-р Феденко, о. Горинкевич (Відень), д-р Воєвідка (Станиславів), д-р Вол. Бачинський, О. Лотоцький, проф. Бодуен-де-Куртене, доц. Грабина (Подебради), доц. Кабачків (Прага), К. Коростовець (Льондон), д-р Епштайн (Гамбург), дирекція Національної Бібліотеки у Відні, Цесус з доручення 4-ого зїзду, Сусонд з Берліна, Медична Громада у Львові, Основа (Львів), Студентська Громада (Львів), Академ. Громада (Подебради), Громада українських студентів у Познані, Січ у Відні, Союз німецьких студентів у Чехії, Спілка українських студентів у Німеччині, Тов. студ. техніків у Берліні, Україністи у Львові, Лісовики (Прага), Основа (Данциг), Чорноморе (Данциг), Громада студентів-емігрантів з України (Краків), Верховна Пластова Рада у Львові, Українська студ. Громада (Краків), Український Гуртож у Гетінґені, Українськ. христ. студ. (Львів), ред. „Студен", ред. „Поступу", Чужинецький студ. уряд у Берліні, Обєднання українсько-білоруських організацій. Українська Громада з Омекур у Франції, Українське тов. „Просвіта" в Загребі, Учительська Громада в Перемишлі, Український Жіночий Союз у Чехії, „Дністер" (Львів), Краєвий Союз Кредит., Deutscher Caritas Verband, Український Стяг у Подебрадах, Група гетьманців у Празі, Пражська група хліборобів, Білоруська Рада (Прага), Громада Кубанців (Прага), Спілка обєднаних українських організацій у Берліні, Тов-о Українська Громада в Берліні, кілька привітів з Великої України й кілька особистих привітів.

Відкриття закінчилося короткою промовою від українського студентства й відспіванням українського національного гимну.

Вкінці слід згадати, що на відкриття явилося понад 160 осіб, між якими ми бачили й чимало Українців з Берліна та з околиці.

Товариство вз. обезп. „Дністер"
Львів, вул. Руська 20. — відкрило
Відділ обезпечень від крадежи з вломом
і приймає за низькою оплатою до обезпечення урядження церков, домів, склепів, банків, дорогоцінности, товари, готівку, цінні папери, як також господарський живий і мертвий інвентар. Обезпечення можна зголошувати прямо в Товаристві або в його 906 агенціях. 4-5

НОВИНКИ.

— **Почтові** складанки розсилаємо з нинішним числом, та просимо **П. Т. передплатників негайно відновлять передплату, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплату належить прислати прямо до Адміністрації, яка на місяць грудень 1926. виносить 4·50 золотих.**

— **Конфіската.** Вчорашнє число нашого часопису сконфісковано в 114 раз за два місяці в статті „Розвал самоврядування".

— **Передсвяточна ярмарка.** Одержуємо такий поклик: Учениця, яким й на хліб часто не стає, вимі гроші за науку; через довгі зимові місяці треба опалювати класи, які нераз є одиноким пристановищем, де перемерзла сутеринова дітвора нагріває на всю добу свої скостенілі тіла. Львівські кружки УПТ., що опікуються поодинокими школами, не всилі кінця з кінцем звязати. Тому львівський жіночий гурток УПТ. імени „Ганни Барвінок", що опікується жіночими школами, рішив уладити: Передсвяточну ярмарку в перших днях січня. Чого на ній не буде! Нехай кожна наша газдиня прийде туди купувати те, що їй треба на свята: і дичину, і дріб, і муку, і мід, і кутю, і прикраси на ялинку. Заплатять звичайні ціни, а гроші підуть не в чужу кишеню, а на рідну гарну ціль. Гуртож звертається з горячим покликом до нашого жіноцтва на провінції, щоби прислало дари на цю ярмарку. Вже бачимо, як метушаться наші газдині, перебігають себе, щоби більше і краще обдарувати Рідну Школу. „Я дам гуску, я порося, я чудового меду", — а чоловікам шепчуть: „Иди, спопой заяця, або хоч би яку пташку". А цеякі посестри селянки також не лишаться позаду і від себе докидають бодай малу ленту. Малим зусиллям поодиноких людей зробиться діло, що дасть змогу жіночим школам перебути скруту і полагодити свої фінанси. Імена жертводавців будуть оголошені в часописах та ніколи нестертими буквами запишуться у серцях нашої шкільної дітвори.

— **Свято роковин незалежности у Празі.** Українські пражські студентські і громадські організації зі всіх земель України відсвяткували восьмі роковини проголошення незалежности ЗУНР. святочним вечером в салі Сладковського, репрезентаційного дому у Празі, дня 1-го листопада 1926. Свято почалося вступним словом д-ра Степана Нижанківського, Український академічний муж. хор виступив під управою пані Щуровської-Росіневич. Проф. д-р Володимир Старосольський виголосив реферат. П. Микола Самойлович (баритонове сольо) і пані Іванна Іваницька (сопранове сольо) виступили з низкою українських пісень. Вечір закінчено відспіванням національного гимну і „Не пора". 390 кч. чистого доходу призначено в половині на Українську Секцію Масарикової Ліги проти туберкульоан в Празі а в половині на українських інвалідів, які є під опікою згаданої секції.

— **Ucrainica.** В найбільшому південно-німецькому часописі „Münchener Neueste Nachrichten" появилися в послідньому часі дві статті б. консуля У.Н.Р. в Мінхені В. Оренчука, а саме 24-го вересня ц. р. п. з. „Що діється на Вкраїні?" а 14-го листопада п. р. „Україна і Німеччина".

— **З документів часу.** L. M. 128122/26 M. V. Magistrat król. stoł. miasta Lwowa, Lwów, dnia 15. X. 1926. Do Wiel. Ks. Baz. Łonczyny. we Lwowie, Orzeczeniem Magistratu z dnia 17. kwietnia 1926 LM. 51691/26 skazano Wiel. Ks. na podstawie rozp. minist. z 30. IX. 1857 Dz. u. h. Nr. 198 za przekroczenie postanowień art. I. ust. z dnia 31. VII. 1924. Dz. U. Rz. P. Nr. 73 poz. 724 popełnione w marcu 1926 przez wystawienie poświadczeń metrykalnych w języku ruskim na grzywnę w kwocie 100 złp. przypadającą funduszowi ubogich m. Lwowa ewentualnie na karę aresztu przez 10 dni. — Urząd Wojewódzki reskryptem z 18. IX. 1926 L. A. D. 17159/26 nie uwzględnił rekursu Wiel. Ks. i zatwierdził zaczepione orzeczenie co do winy i kary z powodów w niem przytoczonych zniżając zarazem nałożoną grzywnę do kwoty 60 złp. Od tej decyzji w myśl par. 3. rozd. min. z dnia 31 I. 1860 Dz. p. p. Nr. 31 niema dalszego rekursu. O tem zawiadamiam Wiel. Ks. z wezwaniem, byś grzywnę w kwocie 60 złp. złożył w Kasie miejskiej w terminie dni 8 i odnośnym kwitem wykazał się w miejskiej Kancelarji egzekucyjnej (Wydział II.) w przeciwnym razie kwotę powyższą ściągnie się w drodze przymusowej. Józef Neumann.

Не минуло місяця як о. В. Лончина дістав анальогічне письмо, яким карає магістрат за місячний статистичний випис знову на 100 золотих або 10 днів арешту!

— **Як „хлібоїди" заробляють на хліб.** Краківський „Ілюстрований Курер Цодзенни" приносить таку новинку: „В році 1925. руський посол з партії хліборобів Еміль Залуський обіцяв 8 селянам із села Говмачика та Королівки, коломийського повіту, що виробить їм векслеву позичку в державнім земельнім банку. Селяне підписали у нотаря векслі на 1750 зол., але грошей довго не було. Виявилось, що пан посол дістав гроші для селян та в речинці векслів не заплатив, так, що банк запротестував векслі і вніс проти селян скаргу з екзекуцією. Пошкодовані внесли до львівського суду рекурс". Тепер уже ті, що наївно вірили „послові" Залуцькому, будуть знати, з ким мають до діла.

— **Катастрофи.** У Мелілі (Марокко) населення відчуло замітний землетрус, що нарушив деякі будівлі. — У літинську Мюрен, біля Базилеї згоріло 5 найкращих готелів і частина ліса. — Англійський поїзд-експрес вилетів із шин між Йорком і Брістолем; 9 убитих, 2 важко ранених. — Про пожежу села Зелів, біля Домажира, Зрукова львівська преса приносить на власнім шнурку сенсаційну інформацію: що пожежа не була би така велика, як би в одній із сільських хат не вибух запас... збереженої амуніції!

Для перетяжених працею ґаздинь

новий самоперучий середник **РАДІОН** є правдивим благословенством. Через ужиття **РАДІОНУ** звощаджується утяжливу ручну працю. Білля треба намочити, а відтак вимарити в розчині **РАДІОНУ**. Це вистарчить, щоби вона сталася сніжнобілою. 1—1
955

РАДІОН абсолютно не нищить білля.

Виключні продуценти „SATURNIA", С-ка Акц. Варшава.

1.
„SATURNIA" Sp. Akc.
Wydział „RADION"
Warszawa
Skrzynka pocztowa 149.

2.
Прошу надіслати даром прібку „РАДІОН"
Назвисько: _____
Місцевість: _____
Блища адреса: _____
Діло—Львів

Купон ч. 2. треба виповнити і налішти на текстовій стороні почт. карти, а купон ч. 1. на адрес. стороні.

— **Сільські відгуки.** З місяці вязниці дістали два парубки із села Замочок, сокальського повіту, за те, що силоміць відрізали якомусь Жидові бороду. Справа, яку розбирав учора суд, належить ще до листопадових днів 1918 р. — У селі Руданцях, жовківського повіту, війт Мировович справляв весілля; між гістьми счинилась буча і одного з них убили рушницею, а двох ранили. — 10 місяців вязниці дістала селянка із Глухович, жидачівського повіту, Кумнецька, за те, що переховувала предмети з грабіжей свого сина, засудженого у свій час військовим судом.

— **Темна хроніка.** Варшавська поліція відкрила велику фабрику фальшивих банкнотів у поїзді, що їхав до Модліна. Віддавна підозрілі особи везли там цілу пачку кліш до фальшування банкнотів. — Родина сокальських Жидів, Елефантів, мала вроджений талант робити з мухи слона. Вислала одного із своїх членів до Львова, щоби понабирав на борг більшу скількість товарів як буцім-то богатий купець. Як поруку вказував він на нерухоме майно своєї мами. Товар продали, грошей не платили. Коли прийшло до екзекуції, рідна сестра пана Елефанта зголосила свою буцім-то претенсію до брата в сумі 300 дол. і випередила инших вірителів. Всі ці комбінації вилізли наверх і Елефантам імовірно вкоротять їх довгі труби.

— **Теперішні діти.** 11-літній Станислав Барановський, ученик І-ої кляси, покинув родичів і пішов зі Львова... у світ. — Синок бориславського громадянина Ліберадський, загнівавшись на батька за те, що не хотів купити йому нового убрання, пішов над нафтовий шиб і так довго дихав його газами аж помер.

— **Божевільна диктатура.** Грецький генерал Пангальос, арештований після перевороту, уявив собі, що є... византійським імператором. Стоїть перед зеркалом у паперовій короні і видає приказн... вязничним сторожам. „Імператор" командує своєю фльотою і вибирається в подорож до Константинополя. Цікаво, що опінія в Атенах є тої думки, що Пангальос грає комедію божевільного, щоби таким робом добитись випущення на волю.

— **Шов не хоче нагороди.** Приходить звістка, що Бернард Шов мав вислати до шведської Академії листа, в якому дякує за честь, що йому признали нагороду, одначе заявляє, що грошей приняти не хоче, бо має їх досить за свої творн. З процентів призначеної йому премії прохає утворити окремий фонд на товариство, якого метою було би навязати літературні взаємини Англії та Швеції.

— **Літературна хроніка.** У Мілані вийшла італійською мовою біографія Анни Кулішової, недавно помершої в Італії, старої соціялістичної діячки. Її як емігрантку, арештували у Франції ще дівчиною, — звільнили її наслідком заходів Тургенєва і вона від 1878 р. жила в Італії. — В Єні, у виданні Дідерікса, вийшло дуже цінне видання легенд і фольклора з різних німецьких країн. — Гергарт Гавптман написав нову песу „Доротея Ангерман", у режісерії Макса Райнгардта. Її гратимуть одночасно в 17 німецьких містах.

— **Німецька академія письменників** у Берліні має намір добирати до складу німецьких письменників також письменників чужинних. Цей проект готов надибати ще більші перепони як дотеперішне формування Академії, до якої відмовилось увійти кількох найвизначніших письменників. Між сотками чужинних письменників вибір є нелегкий і його важко зробити незалежним у теперішній добі від деяких політичних мотивів.

— **Світова хроніка.** Частина скарбів бувшої царської родини находиться тепер у Злучених Державах. Вислав їх туди радянський уряд. Російські емігранти ворожі радянському урядові, хотіли би впливнути на американський, щоби він їх більше не звернув назад. — В Ірляндії, місті Корк, непідомі особи збройно напали на комісаріяти поліції і знищили богато документів; одного поліцая вбили. — Італійський уряд заборонив появлятись підчас карнавалу в масках на вулицях і в театрах. — Недавно в лабораторії московського університету тріс бальон наповнений хльором; 20 осіб отруїлось, між ними головний лікар і студент-практикант. — Радянський уряд має намір святкувати у марті 1927 р. роковини смерти Бетовена. — Радянський уряд видав наказ зредукувати у вищих школах катедри чужинних мов... з економічних причин. — Берлін мав дня 18. ц. м. рекордовий день самовбийців: 12 осіб наважилось на своє життя наслідком матеріяльної скрути. — У Нью-Йорській вязниці сидить тепер король „контрабандистів" алькоголем, який є власником 43-ох таємних дестилярень і має 5 міл. дол. маєтку. Є це, здається, нині найбогатший вязень. — У Сардинії відкрив професор природознавства Бандолі великі шари платини. Він вірить, що там є теж нікель і золото.

— **футра** замовити треба у Карпяка Львів, ул. Куркова 11/а.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Сєвєвського у складі 30 осіб виступає:
Понеділок 22. XI. — Мостиська. 719

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:
Вівторок 23. XI. — Мельниця.
Середа 24. XI. — Усте.
Четвер 25. XI. — Озеряни.
Пятниця 26. XI. — Скала.
Субота 27. XI. — Скала.
Неділя 28. XI. — Бучач. 528 1—?

Звичайні Загальні Збори Спортового Т-ва „Україна" у Львові відбудуться в неділю, дня 5. грудня 1926 р. о 10. год. передпол. в домівці при вул. Супінського ч. 21. з слідуючим порядком нарад: 1. Відкриття Загальних Зборів. 2. Відчитання протоколу з попередніх З. Зборів. 3. Звіт уступаючого Виділу. 4. Звіт поодиноких секцій. 5. Звіт провірочної комісії і уділення абсолюторії. 6. Вибір нового Виділу. 7. Внесення і запити. — *С. Слезак*, голова, *І. Панчак*, за секр. 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ТОЙ тільки не попсує шлунка і не стратить смаку, хто їсть завсдно цукорки „Фортуни Нової". 906 2—2

80 СОТ. коштує одна ложечка до чаю з хінського срібла у Мандля, Коперника 14. Проти кіна „Коперник". 681a) 10-?

КУПЛЮ фортепян або піяніно уживане тільки приватно. Зголошення до Адміністрації під „Готівка". 942 2—2

КАНДИДАТ нотаріяльний з практикою пошукує посади. Зголошення під О. К. до Адміністрації. 958 1—1

ПОШУКУЄТЬСЯ негайно інструктора до учениць І. р. сем. і І. кл. гімн Зголошення з поданням условій слати на адресу: Метельський Петро в Окопах п. Окопи св. Трійці, пов. Борщів. 938 1—3

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИЙ** Ігнатович Львів. 956 1?

До 24 годин
чистить і фарбує хемічно 3-6
„Ощадність"
Львів,
вул. Академічна 26.
Висилка на провінцію за післяплатою.

УЧИТЕЛЬ — старший кавалер, навяже в матримоніяльній ціли переписки з пріємної вдачі Українкою без огляду на посаг і становище; безпосадні товаришки мають першенство. Ласкаві відклики з фотографією під „Різдвяна стріча" — слати в адміністрацію „Діла" до кінця листопада. 952 1—1

Подяка.

Львівська Філія Українського Краєвого Тов-а Охорони дітей і опіки над молодю складає цею дорогою Вп. Др. К. Студинському прилюдну подяку за виголошення двічі реферату про ювілей Мих. Грушівського, в користь Товариства.

У Львові, 18. XI. 1926.

За Виділ: *о. Ю. Дзерович*, голова; *Ст. Щуровський*, секретар.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Феліке Ган Спеціяліст недуг легень, серця і жолудка
Львів, Городецька 46. Телеф. 834.
Пересвітлення Рентгеном. 929 4-2

За образу чести **о. Володимира Дудикевича** гр. кат. пароха у **Станьковій,** завдану йому в Калуші на ринку 10./9. 1923., прохаю вибачення, згідно з присудом Суду повітового в Калуші до Ч. U. IV. 1232/23.

Василь Скурчанський,
954 секретар громади у Завою.

Подяка.

Всім, що своєю участю причинились до звеличання похоронів бл. п. Романа Ковалева, а передовсім Впр. Духовенству під проводом о. декана Цегелика, обом гімназ. катехитам обр. лат., всему учительському Зборови й обом хорам складаємо щиру подяку. Зокрема висловлюємо горячу подяку Вп. Панству Грицам за їх повну пожертвування опіку і поміч в часі недуги та смерти бл. п. Покійника. — *Мати і син*, та брати: *о. Стефан і Юлія* з родинами. 953

Дбайте про своє здоровля

„Швайцарське Гірке Зілля" з маркою Когут) вживається при **недугах жолудка, кишок, обструкції і жовчевих камінях.**

Швайцарське гірке Зілля є природним лагідним прочищуючим средством, та улекшує функції органів травлення, діє проти надмірного товстіння і побуджує апетит. Продають аптики по зол. 1·50 за коробку. Рец. Мін. Публ. Здор. ч. 400 Лвб. Хем. Фарм.: **А. Гонсецкі і Син в Варшаві, Лешно 41.** Висилаємо найменше 2 коробки по одержанню зол. 4·30 з присилкою. 728 в) 10—2?

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутиком". 728 a) 33—?

Загальні Збори

Філії Союза Українок у Городенці відбудуться дня 1. грудня 1926 р. о годині 12. в полудне в льокалі „Бесіди" з таким порядком нарад: 1. Верифікація протоколу. 2. Звіт з діяльности. 3. Уділення абсолюторії. 4. Вибір нового Виділу. 5. Внесення й запити. — На випадок браку приписаного комплету Збори відбудуться того самого дня, в тім самім льокалі, о годину пізнійше, при довільному числі членів. — *Виділ*.

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 261 (10.938). Львів, середа 24. листопада 1926. Pocztową opłatę zaszacowano ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долян, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Новий устрій британської держави.

Ухвали конференції домініїй.

Лвондон, 22. листопада 1926.

Згідно з новою постановою конференції британської імперії уряд митрополії остає надальше урядом, що репрезентує корону, але не буде поносити відповідальности агента домініяльних держав Вел. Британії. З того титулу всі домініяльні уряди управнені є удержувати власних дипльом-тичних представників при уряді митрополії. Повищі зміни, переведені законодатним шляхом, потягнуть за собою зміни королівського титулу, з якого усунеться слово „і" (and) і титул „Gie tBritain and Ireland" (Великої Британії і Ірляндії), які осьтак піднесено до становища рівнорядного з домініями.

Новий устрій британської імперії приняли в Канаді прихильно. Так-само в Австралії в офіціяльних колах ухвали стрінулися з горячим принятям. Одначе ці кола думають, що рівнорядність правнодержавного положення не означає рівности щодо заключування договорів міжнародного значіння, прим. в справі невтральности в разі війни і т. д.

З польських справ.

Справа мораторії. — Подорожіння цукру. — Новий станиславівський воєвода. — Зїзд військових кольоністів.

Варшава, 22. листопада 1926.

Міністр скарбу Чехович конферував із представниками господарських кругів у справі мораторії для передвоєнних векслів. Господарські організації заявляються за продовженням мораторії. Думають, що мораторія буде продовжена на шість місяців.

В понеділок радив економічний комітет над справою підвижки цін цукру. Думають, що економічний комітет згодиться на підвижку цін від 3 до 4 зол. на 100 кг.

Президент держави підписав декрет, яким іменує Вл. Корсака станиславівським воєводою.

Нині в другий день загального зїзду делегатів центрального союзу військових кольоністів поставлено домагання, щоби збільшити кредити, а саме до 2.500 зол. на кольоніста та щоби кольоністам надати право власности, бо досі вони не мають надавчих актів і є лише власниками парцель.

Умовини анґл. шахтярів.

Лвондон, 22. листопада 1926.

Конференція делегатів шахтярів опрацювала інструкцію, яка обовязуватиме при заключуванні умов із власниками копалень. Чистий дохід ділитиметься на дві части: 87 проц. на платні шахтярів, а 13 проц. як зиск власника. Всіх шахтярів, які працювали перед страйком, мається знову принати до праці. Умови обовязують із одномісячним виповіджением. Інструкція не згадує про 8-год. день праці, з чого виходило би, що можна продовжувати час праці при заключуванні нових умов.

Виїмковий стан в Ірляндії.

Лвондон, 22. листопада 1926.

У звязи з недавним нападом на касарні нац. гвардії виконавча рада вільної держави Ірляндії проголосила виїмковий стан. Тому входять в життя приписи недавно оголошеного закону про публичну безпеку. Парлямент скликано на 24. ц. м.

Конґрес нім. комуністів.

Берлін, 22. листопада 1926.

В Ґетінґені відбувся вчора конґрес комуністичних союзів, злучених в орг. „Спартак". Явились делегати більше як 30 організацій з цілої Німеччини. Комун. парл. пос. Кац заявив, що ціллю „Спартака" є організація нім. пролетаріяту для повалення капіталістичного устрою Німеччини і введення диктатури робітничих рад. Бесідник гостро скритикував систему теперішн. більшов. уряду, який назвав замаскованим капіталістичним урядом. На конґрес запрошено ген. Ґає і мін. Штреземана.

Кровавi комуністичні демонстрації в Лісбоні.

Париж, 22. листопада 1926.

З Лісбони повідомляють, що там прийшло до комуністичних заворушень. Комуністи сформувались у т. зв. „червоний легіон", і користаючи з великої політичної маніфестації проти уряду, кинулися зі зброєю в руках на поліцію. В сутичці було кільканацять ранених, у цьому директор поліції.

Повстання на Джаві.

Лвондон, 22. листопада 1926.

Бої джаванських повстанців із урядовими військами тревають далі. Воєнна акція набрала характеру партизантки, яку повстанці ведуть вельми жорстоко. Уряд арештував у ріжних місцевостях Джави 2000 повстанців. Сто джаванських комуністів депортовано на Нову Ґвінею.

Консулят СРСР. у Львові.

Варшава, 22. листопада 1926.

Перебуває тут ген. консуль СРСР. в Данціґу д-р Каліна, щоби представитися польському урядові. Небавком мають бути створені консулятн СРСР. в кількох більших містах Польщі, між ин. й у Львові.

В справі зльокавтованих.

Протестуюче віче у Львові.

Львів, 23. листопада 1926.

В неділю 21. листопада ц. р. відбулося у великій салі Музичного Т-ва ім. Лисенка українське протестуюче віче в справі зльокавтованих. На денному порядку віча були: 1) звіт із дотеперішньої діяльности комітету зльокавтованих у справі бувших австрійських службовників, неприятих до служби в Польщі; 2) матеріяльне і моральне становище зльокавтованих службовиків і пляни діяльности комітету на будуче. Салю Лисенка виповнила по береги публіка, львівну частину якої творили зльокавтовані службовці. Між ними були делегати з ріжних міст Галичини.

По виборі голови зборів в особі п. Пісецького, б. секретаря почт і телеґрафів за часів ЗУНР., виступив зі звідомленням з діяльности комітету зльокавтованих п. Володимир Целевич. По рефератах вивязалася оживлена дискусія, в якій забирали голос численні бесідники, м. ин. ред. Дм. Паліїв, студ. Хам, п. Добрянський. Віче закінчилося ухваленням відповідних резолюцій і вибором нового комітету зльокавтованих.

Пожежа в Устриках Дол.

100 родин без даху над головою.

Устрики Дол., 23. листопада 1926.

В неділю, год. 4·20 попол. вибухла грізна пожежа в забудуваннях тартаку „Загорода", що незвичайно скоро перекинулася на сусідні доми. Згорів державний тартак „Загорода" з величезними складами дерева, а крім того 10 бараків, у яких мешкали робітники враз з родинами й около 15 приватних домів, між ними дім Михайла Швеця, Н. Нановської, Івана Махневича й кілька домів жидівських. Наслідком тої пожежі майже 100 родин опинилося без даху над головою, а 150 робітників стратило працю в тартаку, який згорів до чиста. Шкоди, спричинені пожежою, величезні. Причина її невідома.

З судової салі.

За честь померші.

У вівторок дня 23. листопада відбудеться перед судом присяжних при вул. Баторія у Львові карна розправа проти Вацлава Нааке-Накенського, бібліотекаря „Товариства Школи Людової" обвинуваченого родиною бл. п. Ольги Басарабової за переступство нарушення чести небішки. На тій розправі має бути переслуханий як свідок Накенського п. Лев Данилюк, співредактор „Віку Нового", після чого прийде до замкнення розправи.

† Посмертна згадка.

о. Олекс-й Заячківський, совітник митрополичої консисторії у Львові, збаражський парох і декан, віцемаршалок повітової ради в Збаражі, член богатьох українських товариств, помер у Збаражі дня 22. листопада ц. р. Похорони відбудуться в середу, 24. ц. м., передполуднем. В. И. П.!

Гроші.

Курс доляра у приватних оборотах 9·00.

По Конґресі.

Львів, 23. листопада 1926.

Другий Конґрес Українського Національно-Демократичного Обєднання, що відбувся в днях 19. і 20. листопада ц. р. у Львові, буде мати далекосяжне значіння для всіх проявів нашого національного життя під Польщею. Самозрозуміло, що про незвичайно велике його значіння для консолідації національного українського табору й казати не приходиться. Такі твердження виводимо не з самого факту відбуття конґресу, але з того, що ми бачили та чули на ньому.

Перш за все мусимо ствердити, що на конґресі були заступлені буквально всі стани і всі землі українського народу під Польщею. Велика скількість присутніх селян доказувала, що партія запускає між нашим селянством глибоко свої коріння. Високий рівень і діловитість усіх рефератів впровадили на конґресі незвичайно поважний настрій і спричинили ділову, серіозну дискусію. В дискусії забирали слово в переважаючій скількости представники краю, особливо над справами програмовими. Незвичайно тверезі та розумні голоси селян у дискусії наглядно доказували, до якої міри політично зріле є наше селянство.

Найцінішою рисою конґресу була велика однодушність, з якою він підходив до усіх програмових тез, а також політичних, культурних та економічних резолюцій. Ледви кількох членів булотаких, що не гармонізували з загальним настроєм при вирішуванні справи відношення до Радянської України. Зрештою на конґресі була повна однозгідність думок, що найшла свій яскравий вияв при голосуванні над програмою і резолюціями.

В житті партії означає цей конґрес великий крок вперед як з уваги на остаточне оформлення програми, так з уваги на внутрішньопартійну консолідацію. Маленька, слаба арсеналом аргументів і ще слабша самою технікою аргументації лівиця (якщо її можна звати лівицею) і не менше слаба правиця не найшли на зїзді ніякого відгомону, але навпаки — поважну, а при тім рішучу відправу, чого доказом приняття через аклямацію запропонованих о. шамб. д-ром Юриком резолюцій з висловом довіря для давного Центрального Комітету і недопустимости організованої фракційности в партії.

Своїм змістом охопив конґрес усі ділянки національного життя і до кожної справи підходив зі суто національного, загально-народнього становища. При-

---

Red. czas. „Dilo" Pr. 522/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 254 (10931) z dnia 15. listopada 1926 pod tytułem: „Zabuta krajina" ustępy a) między słowami z oorutbe... a słowami: Ale świt, ustęp b) między słowami z § 66 a) uk. ad b) występku z § 300 uk. że zatem zarządzona przez Prokuraturę dnia 15. listopada 1926 i w tym gniu wykonana konfiskata jest usprawiedliwiona i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedz. redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za soba następstwa przewidziane w § 21 ust, druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. — Lwów, 18. listopada 1926. — Hawel.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 510/26 W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 255 (10.930) z dnia 17. listopada 1926 podtytułem: „Obiaszczeni" w całości zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) uk., uznał dokonaną dnia 9. listopada 1926 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za soba następstwa przewidziane w § 21 ust, druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. P. Lwów, dnia 11. listopada 1926. Hawel.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 529/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo" Nr. 257 10.932) z dnia 19. listopada 1926 pod tytułem: 1) „Dyki pola" ustępy między słowami „roku" a słowami „dawalysia", ustępy b) między słowami „ex lex" a słowami „z pry) wodu", ustępy c) między słowami „w Ewropu" a słowami „Nastanowleni", ustępy d) między słowami „pustyneju" a słowami „Miż yuszym", ustępy e) od słów „a opitla" do końca artykułu. 2) „Za swoju krow" ustęp między słowami „zdemoralizowani" a słowami „Onowuym" zawiera znamiona ad 1) i 2) zbrodni z § 65a uk. że zatem zarządzona przez Prokuraturę w dniu 13. listopada 1926 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sopą następstwa przewidziane w § 21, ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 19. listopada 1926 r. Hawel.

слухуючися усім дебатам та приглядаючися їх змістові, приходимо дійсно до переконання, що у Львові радив два дні національний український сойм. Бачучи таку однодушність і таку велику віру в силу народу, що їх виявив Конгрес, сама собою насувається думка про те, що в нашому політично-національному житті цей Конгрес започаткував перелім. Він був не тільки чаглядним показчиком наростаючих сил партії, але й виявив, в якому відношенні ті сили кріпнуть, куди направляються і до чого змагають. Хто пережив разом з учасниками конгресу стільки хвилин не штучно викликаного, але самим настроєм і вірою присутніх спричиненого підйому, той повірив, що по зїзді тим більше закипить праця, тим сильніше проявиться організаційна енергія, тим успішніше зростатиме консолідація національних сил і тим скоріше проясниться наша замрачена дійсність. І в тому заключається оцей перелім, про який ми згадали, в тому запорука успішности і доцільности всеї праці Українського Національно-Демократичного Обєднання.

Жіночі модні матеріяли
Шовки, Полотна
Мужеські сукна
1630 67—?
вишевідділ ворот
ФІРМА
РОМАН
ЗУБИК
Львів. Галицька 16.

Народній Зїзд.

II. Конгрес Українського Національно-Демократичного Обєднання.

Другий день нарад.

В суботу 20. п. м. зачалися наради Народнього Зїзду точно в год. 9. рано в салях „Української Бесіди" при вул. Рутовського („Народній Дім"). Між присутніми є кільканацятьох (17) нових делегатів, що часпіли на Зїзд щойно другого дня. Таким чином у Зїзді брало участь загалом 234 умандатованих делегатів.

Реферат дир. М. Галущинського.

Наради отворив голова Зїзду д-р Вол. Загайкевич, уділяючи голосу дир. Михайлові Галущинському для виголошення реферату в культурно-освітніх справах. Референт представив наші недостачі в освітній, шкільній і культурній ділянці життя, подаючи способи, як зарадити тим недостачам. З окрема обговорив бесідник вагу дошкільного і позашкільного виховання, спиняючись спеціяльно на захоронках, діточих садках і читальнях „Просвіти", які нам слід розбудувати й поширити по всіх найменших закутинах нашого краю. Дуже цікаві, хоч незвичайно сумні цифри й дати, що ілюстрували наш незадний освітній стан, подав шан. промовець присутнім на окремих діяграмах. З окрема звернув увагу на те, що ми все ще замало звертаємо увагу на народню масу, що ми не працюємо в напрямі масового притягнення її до культурно-освітньої праці. Прелегент порушив також знаміння сільсько-господарських і инших фахових шкіл, змалював вагу бібліотек і читальняних домів, зазначуючи, що нове покоління виховуємо при помочі захоронки, школи й читальні. Але до тої великої, масової праці мусимо взятися всі пляново і вести її з найбільшою любовю і посвятою.

Реферат на економічні теми.

З черги забрав слово інж. Юліян Павликовський, що виголосив реферат про нашу економічну політику. Прелегент зазначив на вступі, що основою, на якій нарід будує своє вільне життя, є ділянка культурна, економічна, політична. Всі вони важні, та найважніша з них—ділянка економічна. Це та скеля, на якій можемо будувати твердо й непохитно нашу будучність. Основа нашої економічної політики—наша власна самодопомога, наша власна тверда й послідовна праця. Маємо в цій праці успіхи, бо ведемо її на здорових основах, шляхом самопомочи широких народніх мас, не оглядаючись на нічию посторонню поміч, на ніякі субвенції. Потім бесідник представляє наш економічний стан в 1914 р. і порівнює зі станом нинішнім. Уже від десяток літ ми були краєм недоїдаючих консументів, а після війни злидні нашого народу зросли ще більше наслідком катастрофальної фінансової політики всіх польських урядів і веденої ними кольонізації „кресів", наслідком замкнення шляхів для нашого емігруючого населення, а передовсім наслідком тих великанських, міліярдових страт, які принесла нам в дарунку війна, що велася весь час на західно-українських землях. Цифри, подавані референтом для ілюстрації наших страт (знищені будинки, господарський реманент, запущені поля, живий інвентар) — справді застрашаючі. З економічної нужди зможемо двигнутися громадною, збірною підтримкою, послідовним проведенням в життя гасла „Свій до свого", а передовсім піднесенням видатности народнього господарства і творенням нових варстатів праці для нашого населення, з окрема шляхом розбудови і створення нових промислових і торговельних підприємств. З тою метою мусимо забратися енергійно до концентрації розпорошеного народнього капіталу і приступити вже раз з виробленою програмою до оборони рідної землі. Тільки від нашої збірної самопомочи, від розуміння й виповнювання цілим нашим загалом без винятку народнього обовязку, від нашої ініціятиви і праці залежатиме наша краща доля.

Дискусія.

Зачалася дискусія над обома виголошеними рефератами і над резолюціями в культурно-освітніх та економічних справах. Хід дискусії виявив наглядно, що учасники зїзду ставилися весь час незвичайно серіозно до всіх порушених справ; рівень дискусії був дійсно високий. З окрема потішаюча була жива участь у дискусії селян: Тершакінця з Рудеччини, Кузьмина з Озірної, Кравця із Сушиці Вел., пов. Ст. Самбір, Мельника з Сокальщини, Волчука з Маріямполя й ин. Усі вони говорили розумно, льогічно і тільки до поставленої на порядок нарад справи, кинуши між присутніх неодну здорову гадку. Знаменна була також довша промова представників наших міщан-ремісників п. Галібея про вагу українського ремісничого стану.

В дискусії забрав перший слово ред. Дм. Паліїв, мотивуючи потребу ухвалення 11. резолюції в культурно-освітніх справах, проти якої заявився референт. Дрібні поправки до резолюцій в культурно-освітніх справах поставив д-р Евин і п. Малецький.

З черги виголосив довшу промову о. прал. Куницький, обговорюючи нашу шкільну політику. Ми не смімо випускати з під нашої опіки українських державних шкіл, бо це важкими зусиллями виборене загально-національне добро. Наслідком нашої байдужности діються по наших де жавних школах нечувані річи, на кождому кроці йде ломання молодих душ. Дальше бесідник представляє вагу масової акції. Щодо шкіл УПТ., то їх слід за всяку ціну вдержати, реформуючи їх обережно в напрямі фаховости. Дві справи мусимо зорганізувати: масову, загальну опіку й контролю наших державних шкіл і вповні забезпечуючу істнування шкіл УПТ. матеріяльну допомогу.

Д-р Володимир Бачинський каже, що між поставленими резолюціями, що звертаються проти чужих, нема резолюції, що звертались-би до нас самих, хоч ми постійно підчеркуємо, що сподіваємося виключно на власні сили. Бесідник ставить одну есенціяльну поправку до резолюцій у земельних справах і резолюцію в справі навчання релігії по наших школах. Опісля поставив таку резолюцію в справі найбільшого нашого лиха — неграмотности: „Народній Зїзд взиває весь український загал, а в першу чергу нашу сільську й міську інтелігенцію до безпроволочної боротьби з неграмотністю, аби ще цей літа зменшити у нас поважно відсоток неграмотних." Після того бесідник спинився на другій болячці нашого народу — еміграції, якої ми ніколи не розуміли і не вміли, коли вона вже конечна, покермувати нею, як і куди слід. Обговорює вагу й завдання Українського Еміграційного Т-ва у Львові, філії якого повинні потворитися негайно в цілому краю. Ніщо не повинно діятися поза нашими плечима, ми самі повинні розвести опіку й нагляд над українськими емігрантами, а не віддавати їх на поталу різних пявок. В тому напрямі поставив промовець свої резолюції. При кінці порушив ще ті питання нашої політики, що їх обговорював ширше попереднього дня та полемізував різко зі своїми опонентами.

З черги поставив дві резолюції ред. Мих. Струтинський, а саме: а) в справі пресових референтур по наших центральних установах і б) в справі утворення Української Економічної Ради.

Виступи селян.

Сел. Кравець поставив есенціяльну поправку до резолюцій в економічних справах (у справі податкової політики держави).

Забирали ще слово в ріжних актуальних справах селяне Тершаковець, Кузьмин, Мельник і Волчук. Між ин. Мельник говорив про потребу поширення освіти в народі, про вагу духовенства в культурній праці й у громадському вихованні народу, високо цінив працю й заслуги тої частини духовенства, що справді над селом працює. Нам потрібна загальна пошана до себе і взаїмна порозуміння. Переможемо тоді, коли поширимо по найглухіших закутинах національну свідомість і загартуємо народнього духа. Подібні думки висказував також сел. Волчук, що радив спрямувати нашу працю на те, аби вже раз добитися виборних, а не нікчемних війтів, що ведуть по громадах грабункову господарку цілком безкарно. При кінці своєї промови заявляє, що нам треба витворити кадри

ГУВАДА гумовий обцас є найліпший.
909 2—13

В. ЛЕВИЦЬКИЙ.

Термідор?

(Від нашого кореспондента.)

Париж, в листопаді 1926.

III.

Девятий Термідора не тільки замкнув терористичний період французької революції і покінчив горожанську війну у Франції; він позволив революційним діячам і верствам закріпитися на матеріяльних і моральних надбаннях, розкрив перед чими надії на супокійне використування, капіталізування й опроцентовування ціною крови захоплених сібр, влади, почестей; він промостив революційним засадам шлях до послідовної, законної і мирної реалізації: ще пять років, а з безголовя Директорії вирине Вісімнацятого Брюмера (9. вересня 1799 р.) — Бонапарт, перший конзуль; ще трохи, а блисне звізда Наполеона-імператора, що рознесе ідеї Великої Революції на всю Европу; ще років 15 або 16, а актом абдикації у Фонтенбльо закінчиться у Франції епоха Великої Революції. Розпочалася вона була 1789 року — дехто навіть каже, що вже раніше, а вступом Людвика XVI-го на престіл. Терористичний період настав у ній тільки згодом: то період спершу Дантона і Робеспєра, згодом Робеспєра самого, період інтегрального комунізму, період царевбивства, гільотини і її гекатомб, період карних експедицій і вирізування в пень цілих многолюдних городів (Ліон, Марсей, Бордо), період заграничної пропаганди і війн проти „тиранів", і — що може не найменш важне для зрозуміння Термідорських настроїв — період конфіскат і переводу безмірного добра — не в руки революційного „народу", правда, а в руки хижих та в більшости своїх лакомих революційних діячів і їх родин. Хто надбав собі добра, для того революція вже осягла свою ціль; супокійно користуватися тим добром — ось його задушевна мрія. Задушевна — бо він її не вискаже прилюдно, він часто й сам перед собою до неї не признається; він далі, наче грамофон, буде скрипіти давну революційну пісоньку, але в практиці життя, підсвідомість його буде його пхати на протиреволюційну, далі й просто консерваторську стежку. Хто стане поперек тієї стежки, буде мати в ньому невмолимого ворога. В імя „найсвятіших" кличів революції, людства, комунізму і чого хочете він накинеться на того влізливця і рознесе його.

Робеспєр у 1794 році, непродажний, невмолимий Робеспєр, неразбогатілий і з руками чистими, воплочував у собі революційну непримиримість і послідовність. Девятого Термідора прийшов йому амінь. Погулявши довкола його трупа, народ відітхнув глибоко. Відітхнули і народні провідники Баррас, Фуше і як вони там називалися. Ще швиденько післали під гільотину яку сотню останніх вірних другів Непримиримого; нарешті і кровожадному публичному обвинителеві веліли голову зрізати і горожанській війні настав кінець. Ціла країна змінила своє облича, а молодий 10-річний хлопчик зачудовано розплющив очі, коли вперше почув на вулиці невідомий йому титул „пане мій", що був заборонений під Робеспєром і заступлений театральним титулом „горожанина". Все переїдається людині, навіть горожанська війна з її благодатями. А хто вперто захоче далі вливати в народ пісну юшку чистих ідей революції, комунізму, всесвітнього братерства тай заступати ними щоденний кусник хліба з маслом і гаразди безпечної домівки, супокійного зарібку та прозаїчної торговлі, — той скорше чи пізніше, та безумовно певно й невідклично, буде посланий до ада.

IV.

Не треба думати, що Робеспєр і його фракція буцім-то впали жертвою змови самих правих, помірковаих елєментів. Змова, правда, була, але тільки дуже припадкова. І помірковані елементи в ній були, але далеко не в більшости, навпаки — головну рочю в ліквідації Непримиримих відограли жорстокі терористи в роді Барраса і Фуше. А й претексти, їзза яких ті ріжнородні і взаїмно собі ворожі елєменти скупчилися, щоби роздерти Робеспєра, були найріжніші й найбільш суперечні. Одні, зажерті атеїсти, кинулися на нього тому, що він увів був у Францію культ „Найвищого Єства", нову релігію з абстрактами в роді Чесноти, Соромливости то що, як „святими". Инші шукали на ньому пімсти за смерть Дантона. Ще инші кинулися на нього буцім-то тому, що він, мовляв, носився з думкою припинити кривавий терор, який вони вважали необхідним для добра і щастя людства. Ще инші тому, що підозрівали в ньому кандидата на диктатора, а то й й на короля. Один з них просто тому, що Робеспєр приказав був заперти у вязницю його любку. І так далі — не сила звести до спільного знаменника всі „причини" ненависти проти Робеспєра. В дійсности причина була одна, хоч і не висловлена і непризнана: пересиченість загалу горожанською війною, систематичними злиднями, недоіданнями, поліційними мірами, цікавими торговлі і промислу, непевністю свого завтра, перешкодами мирній праці і заробіткам. Тай—по стороні розбогатілих на конфіскатах ватажків з їх жінками й любовницями — жадоба поживитися нарешті безпечно свіжими надбаннями, виїхати на вулиці в каретах, показати свої жіночки в брилянтах і футрах, недавненько собі награблених. Стара, та все нова історія...

Найзавзятіший революціонер, найщиріший і найбільш безкорисний стається, не здаючи собі навіть справи з того, рівно завзятим і рівно щирим консерватистом у тому-ж моменті, коли він захопить кріпко в свої руки державну владу. Владу цю і порядки, які вона ввела і зберігає, він мусить хотіти консервувати проти всяких замахів, зправа чи з ліва. Успішний революціонер з правила стається консерватором, ворогом дальших непорядків, реакціонером — як не по назві, то по суті. Це теж стара, та заєдно нова історія.

Чи російська й українська революція вже має за собою, чи має ще тільки перед собою свій неминучий, необхідний, фатальний Термідор? Ріжні на те питання ріжно відповідають; одні і другі не без поважних аргументів. Ми не вміємо на те питання відповісти: за мало знаємо правди про те, що діється по тім боці Збруча. Ми можемо тільки пригадати, кому слід по цім чи по тім боці, що Термідор у Радянськім Союзі такий певний, як ніч після дня; можемо звернути увагу на кілька історичних анальогій, тай можемо зазначити політичні висновки з радянського Термідору, висновки на випадок, коли він буде доконаним, безсумнівним і признаним фактом.

(Докінчення буде.)

АРОМАТИЧНІ
МИЛЯ І ПЛЯТКИ
для делікатних матеріялів.
Незрівнана сила пінення! 688 2—4
Задивляючий наслідок!
Розпускається в зимній воді.

відданої народові інтелігенції, бо тільки вона виведе наш нарід на ясний шлях.

Представник міщанства відомий наш громадянин п. Галібе й жалує, що на Зїзді не було реф рату про вагу міст в житті нації. Опісля говорить про ролю рідного промислу й торговлі, домагаючись основування промислових і торговельних шкіл. Нам потрібно якнайбільше інтелігентних, освічених ремісників і промисловців і туди слід нам спрямувати нашу молодь. Велика наша хиба — недостача солідарности, нерозуміння гасла „Свій до свого". Прикінці своєї промови ставить п. Галібей ріжні дезидерати.

Инші промовці.

Забрав ще голос о. прал. Куницький для фактичного спростування в справі резолюції д-ра Бачинського дотично катехизації по школах. Д-р Олесницький й Станиславова виступив проти резолюцій д-ра Бачинського в еміграційних справах. До тої справи забрав ще слово д-р Вітик з Городка, заявляючись за тим, аби всіх наших емігрантів з села спрямувати до міст на нашій території. Ставить свою резолюцію в справі еміграції. По кінцевих увагах дир. М. Галущинського і ред. Дм. Паліїва в справі поставлених поправок до резолюцій приступлено до голосування над усіми резолюціями.

Прийняття резолюцій.

Предложені учасникам резолюції в культурно-освітніх та економічних справах прийнято одноголосно (з дрібними поправками. Прийнято також ріжні внесення, поставлені учасниками Зїзду в часі дискусії.

Всі ухвалені резолюції подамо окремо

Замкнення Зїзду.

Після ухвалення резолюцій порушено ще справу завішення в членських правах пп. Льва Петрушевича і Григорія Микетея за їх шкідливу для партії діяльність. Народний Зїзд прихиляється до постанови Центрального Комітету в цій справі. Дальше тою справою має занятися Партійний суд.

По вичерпанню всіх справ пос. Козубський, що вів до кінця наради, замкнув Зїзд короткою промовою, побажавши якнайскоршого проведення в життя всіх постанов II. Конгресу Українського Національно-Демократичного Обєднання.

*

В нашім справозданні з Народнього Зїзду було поміщено, що одним з членів президії був п. Небиловець, замість сел. Іван Мигович, з Небилова, почта Перегінсько, що отсим простуємо.

Polonia militans.

З буденних подій у підьвівських селах.

З Милятич, пов. Львів, пишуть нам: Мале Богом і людьми забуте підьвівське село. Богом тому, що не захотів там забудь мати свого храму і він згорів, а людьми тому, що від давних часів не показувався тут ні один інтелігент-Українець, хіба як уже наближались вибори.

Тимчасом сусід не спав. Душехватство прийняло тут кольосальні розміри так, що нині сусід може ликувати, бо з чисто українського колись села, завдяки ревній праці польських духовників, лишилося вже єдиш 25 проц. нашого населення. І ця решта буда би пропала через міщані подружжя, бо подружий закон у нашій парохії такий, що не вільно Українцеві пристати на господарство дівчини лат. обряду, щоб наш стан посідання не зріс, хіба що змінить обряд і за те треба старатися, щоби латинник як могз влазив в українську родину і винародовлював її. Помагає в тому процесі і місцева учителька, яка вмісне розпускає дітей додому перед кожною годиною української релігії. Священик мусить потім збирати дітей по селі, щоб відбути науку і сповнити свій обовязок.

І булоб може ще все по старому, якби філія „Просвіти" не пригадала собі, що львівський повіт простягається і на південь від Львова і не заложила в Милятичах читальні. Це стало сіллю в оці місцевим шовіністам і задурманеним ними латинникам. Від тої хвилі село розділилося на два табори: польський та український. Почалися відгрожування в сторону Українців і викидування їх з польських товариств. До якогось часу все те одначе без поважних наслідків.

Аж ось в неділю 14. ц. м. в господаря Л. Зитарлінського відбувались так звані „поправини" після весільні, на які посходилася молодь обох полів і віроісповідань, аби потанцювати. Парубки лат. обряду вже за дня зорганізували бійку, спровадивши на цю музику парубків з сусідніх сіл, як з Товщева, Вовкова і Загіря. На умовлений знак кинулись на присутних Керода Мих. Керода Миколу й Ів. Земера та побили двох перших до тої міри, що один з них (Керод Микола) лежить з розбитою головою без памяти, а другі два потерпіли дуже тяжкі ушкодження тіла.

Після першого свого геройського подвигу кинулась озвіріла й розагітована (поліцією і війтом) товпа в силі понад 50 душ під проводом господарів Казіка Урбана, Петра Сороки і Франчука на дім Данила Вербівського, де містилася чит. „Просвіти" і дрючками повибивали всі шиби та повиламували з вікон рами. В часі того нападу впав стріл в напрямі вікон Вербівського.

Діялося все те в год. 12. вночі. Дрібні діти і жінки, які в той час були самі дома, бо господар вийшов подивитись до побитих Керодів — перестрашилися до тої міри, що заходить поважна небезпека їх здоровлю.

Ціла подія відбувалася на яких 50 м. від наказного війта Тарнавського Юзька, де був присутній також комендант поліції Важиняк з цілим постеруном (пост. Дуда і Савицький) і писар Тамбор Петро з Вовкова, що якнайліпше запивалися.

Знаючи про те, що у війта є цілий постерунок, побіг туди один з побитих Керод Мих. просити опіки й помочи. Надійшла сюди також і мати побитих Марія Керод та почала війтові (своєму братові) робити докори за те, що він як війт дозволяє на подібні виступи і просила, щоб вийшов і успокоїв людей. На те війт встав, кивув до землі 3 фляшки з пивом і зі словами: „Jeszcze cię zabiją, trafi s twoimi synami, choć ty moja siostra, bo tych Ukraińców jakem sam kapral wszystkich wymordować — niech kto chce idzie, ja tam nie pojadę!" Це сказано в присутности цілого постерунку і Розалії Сороки з Черепина. Замість нападаючих розігнати до дому, команд нт спитав лише: „Co tu jest?" А коли почув відповідь: „Wszystko w porządku", пішов знову до війта на забаву.

Після того, осмілена товпа під проводом Казіка Урбана і Петра Сороки кинулась на дім побитого Керода і залізними дрючками почали виважувати двері. Тоді прийшов комендант удруге і почав успокоювати товпу. Наслідок успокоєння був той, що товпа розділилась на дві групи, з котрих одна з комендантом пол ції пішла на музику до війта, що тривала до 6-ої год. рано, а друга група цілу ніч викликувала по селі відгрожуючись різнею Українців.

В 6-ій год. рано музика з війт м пішла до місцевого склепу, де війт поставив ще одну фляшку горівки і випив її разом з музикантами (свідок Іван Керод).

Слід було би згадати, що місцевий склеп так званого „Ко а Коні г-ого є приватною власністю. Властитель його, не маючи ніякого дозволу на продаж горівки від самого заложення склепу, неможливо розписує село і про це „не знає" ані війт, ані постерунок. Бо якжеж знати про таке, коли постерунок на спілку з війтом сам запивається водочкою зі склепу? Цікаво, чи знає про це скарбовий інспекторат? Ще цікавіше, чи знає повіт. команда поліції паньствової, що в своїм районі має постерунок, зложений з 3-ох людей, котрі в один день всі були вільні від свого заняття і на приходному місці запивалися.

По широкому світі.

Румунський уряд викрив змову, якої метою було спровадити бувш. наслідника престола Карла до краю й при помочі перевороту посадити його на престолі. В зявзку з цим переведено богато арештувань. Премієр Авереску і провідник ліберялів Братіяну постановили вжити найгостріших засобів, щоби унеможливити поворот кн. Карлові. З армії мають звільнити всіх офіцирів прихильників кн. Карла.

Радянський посол у Варшаві Войков прислав на руки польського мін. закордонних справ Залєського ноту у відповідь на польську ноту з 2. жовтня. У ноті уряд СРСР. заявляє, що на основі рижського договору зрікся прав і претенсій до земель на захід від усталеної лінії, а зобовязався признавати кожне порозуміння, яке повстало би між Польщею і Литвою у справі спірних територій, положених на захід від тої лінії. Одначе уряд СРСР. не одержав досі від польського уряду повідомлення про таке порозуміння. Навпаки, литовський уряд повідомив уряд СРСР., що Польща вважає спір за польсько-литовський кордон неполагодженим. Рішень конференції Амбасадорів у тій справі, як не компетентної, уряд СРСР. не признає. Підписуючи договір із Литвою, СРСР. не думав піддавати в сумнів рижського договору щодо кордонів із Польщею. Уряд СРСР. заявляє вкінці, що бажає устали ти приязні взаємини з польським народом.

Англійські домінії незалежними державами. Преса подає повний текст звіту конституційної комісії конференції британської імперій, який принято одноголосно на вчорашнім засіданні конференції. У справі правнодержавности домінів сказано: Правно-державне становище домінів і їх взаїмні відносини до себе можна означити так: Домінії є автономічними одиницями, обнятими загально британською імперією, рівні що до свого правно-державного положення, в ніякому разі не підпорядковуються одно-одному, ані щодо своїх внутрішніх ані зовнішніх прав, хоч є злучені спільною короною, але з власної волі стоваришені в британській державі як цілість.

Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові ділиться з Українським Громадянством сумною вістю, що дня 21. н. ст. листопада п. р. закінчив життя його звичайний член

о. д-р Йосиф Боцян

учений історик Церкви, єпископ луцький, львівський суфраган, д-р богословя в 47 році життя.

Похорони відбудуться у вівторок в полудне з церкви св. Юра на Яніївський цмінтар, на котрі запрошує Громадянство ВИДІЛ.

НОВИНКИ.

— Примхи температури. Не хочемо чорнилом наслати вроків на цьогорічну осінь, але з усіх тем, які приваблює перо щоденного новинкаря — погідне осіннє небо належить до найбільше привабливих. Минулих літ у цій порі воно було давно заплакане, а навіть заснїжене. А під ногами — яка каша! Кожухи, рукавиці, калоші, парасолі, всі невіддільні атрибути дошкульної пори року, вкрили міські тротуари. Тепер глядиш уранці на небо і питаєшся мимохіть: „ану-ж метеорольоги раз сказали правду і ці сенсаційні звістки про гольфштром, що прийшли аж з Америки, раз здійсняться". Фіялок та инших ознак весни, які показують собі люде в деяких місцях нашої країни, не хочемо. На клімат Рівієри також не маємо претенсій. Але нехай лишиться бодай ця лагідна погода ще якийсь час... Оттак до весни... якщо, річ ясна, її можна погодити з домаганнями всіх хліборобів, від яких ми, мішухи, залежимо в своїй буденній праці більш як від усіх колірів південного неба!

— Фабрика фальшованих національних героїв. Варшава буде сильно здивована. Львівські Поляки з убитого куратора Собінського зробили великого національного героя. Звичайний, пересічний урядовець виріс на великана, завдяки нев домій кулі. Дня 19. листопада тимчасовий комітет для вшанування памяти Собінського, радив під проводом заст. голови міста Штальа. Рішено влаштувати не тільки академію у великім міськім театрі, а „Товариство Школи Людовей" будує велику школу в Кугаєві, львівського повіту, імени Собінського. Головна управа товариства учителів вищих шкіл створила фонд учительства цілої Польщі „Оборона Східних Кресів ім. Ст. Собівського". Львівський комітет має зайнятись тим, щоби ціла Польща (!!) належно відсвяткувала память Собінського, вулицю, на якій убили Собінського — Королівську, мають перейменувати його іменем. Дуже можливе, що навіть один з комітетів рішить, щоби на його памятниках була виписана цифра всіх знищених ним українських шкіл спеціальними розпорядками, що нехтували істнуючі закони. Все є можливе! Бо львівським Полякам ніколи не прийде в голову, що коли вже треба би перехрещувати у Львові які вулиці ще новими і новими назвами великих Поляків, то першими кандидатами повинні би бути недавно померший Каспрович або Жеромський; — що коли треба би збирати який фонд, то в першу чергу слід би змити сором, що такі люде як Пшибишевський або Штаф бються нині зі злидиями. Ні! організатори льокальних народніх щопок вибрали собі иншого велитня культури: урядовця кураторії, що в XX. віці боровся із школою в народній мові для населення, на якого території і жив!

— Кандидат на польського короля. Є ним, по інформациях італійської преси, 15-літній князь Доминік Радзівіл син Єроніма. Заки він не стане повнолітним, правити мав би за нього марш. Пілсудський. До цього мали добалакатись прихильники монархії в історичнім Несвіжу.

— Львівська хроніка. Починається вона звичайно так: самовбийство. Цим разом трагічне: 60-літня жінка, Фрей, приїхавши із Самбора до львівського шпиталю, скочила з І-го поверха. Заки органи поліції встигли списати урядовий протокол, померший витягнув хтось з уший дорогоцінні ковтки. Живемо в гарних часах, нема що казати! — Одночасно на Яніївській вулиці инша жінка Анна Голін у самовбивчім намірі випала йодини. Пять вломників вибралось на вул. Тереси ч. 12 до мешкання інжиніра, якої має револьвер і мабуть був приготований на такі відвідини; на вид револьвера злодії втікли, а інжинір здоганяв їх аж на вулиці. Нема сумніву, що якби більшість громадян мала в своїй хаті зброю, тоді злодії та вломники були би приневолені змінити свою професію, на иншу, менше небезпечну. — На помічника варшавському катові, який приїхав надаремне до Львова вішати злочинця Грегу, заголосився шевський 19-літній помічник Гедалі Крумер, у надії заробити 50 зол.!

— Сімейські трагедії. У селі Оброшин зрештували парубка Темчишина підозрілого в пострілянні жандарма, а цімсти за залицяння до одної дівчини. — У любачівськім повіті, селі Закопці, парубок Федько Каркут убив з рушниці чоловіка жінки Залопало, в якій закохався, а потім застрілив себе і її, за спільною згодою

— Катастрофа. Біля Бальтиморе потонув норвеський корабель; 17 осіб згинуло. — Біля Багдаду гірський потік, що вилив, забрав зі собою авто з 8-ми особами. — У південній Франції, на побережах Атлянтику та Марокка — великі бурі. — У Федаля морська труба спричинила великі шкоди.

— Останні вістки славних людей. Ще раз Шов. Хоча відмовився від Нобілівської премії, але таки її прийме. Зробить це на палке прохання шведського посла в Лькондові, щоби не робив своєю відмовою клопоту шведській Академії Наук, яка може щораз частіше зустрічатись з такими відмовами. Шов піддасться всій формальній процедурі і поїде до Штокгольму. Одержані гроші призначить на бажану мету: літературного тісного порозумїння Англії та Швеції. — Приятель Шова, бувший премієр „робітничого кабінету" Ремсей Мекдональд, який мандрує тепер по північній Африці, дійшов до иншої почести: Тунезійці дали йому в доказ своєї симпатії титул „лицаря зеленої остроги". Такий титул одержують Европейці дуже рідко. До цього часу мали його лише два французькі президенти. Заслуга Мекдональда в тім, що він випадково зявився в Ель Гамма підчас великих дощів, після довгої посухи і перебрив щасливо потоки з повінню. Туземці добачили в ньому післанця Аллага. — „Дейлі Експрес" повідомляє, що Троцький з нагоди роковин революції відвідав могилу Леніна і зійшовши до підземельного мавзолея, лишився там на самотних думах на протязі кількох хвилин. Чи думав він там над тим, чи лишився вірним його заповітам? — Шведський дослідник-мандрівник Свен Гедін приїхав з довшої подорожі до Москви. Рабіндранат Тагоре, який має також туди вибратись, мусів зрікнсь цієї думки задля слабого здоровля. — У Нью Йорку помер бувший член вашингтонського парляменту Джозеф Кеннон у 91. р. життя. Його довголітній вплив на становищі голови цього Збору був такий великий, що його назвали „царем парляменту". — Король ланцюхів Гудині, який помер минулого тижня, записав своє майно на 1 мільона долярів американської держави. Його брат одержить все рухоме майно, з тим застереженим, що має знищити всі записки Гудіня, в яких він подав тайну, як розвязувати всі заліжні пута. — Абд-ель-Крімові на острові його заслання „Реініоні" вродилась дочка. Він є вдоволений своїм побутом і поведінкою тих, які його сторожать.

— Публика в Нію-Йорку. На потіху тих, які є зажурені одиночним львівської публики ласої на таку сенсацію як шибениця, варта оповістити таку свіжу новинку: одна з найвизначніших паризьких артисток Сесіль Сорель, що вийшла недавно за графа, вибралась у пошлюбну подорож до Америки, крім мужа також із своїм репертуаром. Вона гратиме у численних американських містах пєсу „Пані Дюбаррі, улюблена короля". Дюбаррі гине в пєсі на шафоті. Американці — народ страшенне реалістичний і вони хотять це бачити на сцені. Пані Сорель везе із собою в Америку сотку скринь із необхідними причандалами пєси, між иншим також оригінальне історичне ліжко пані Дюбаррі та инші стилеві меблі. На афішах в Америці на першім місці буде написане: „На сцені правдива гільотина" „Історичне ліжко пані Дюбаррі", а щойно на третім місці призвище акторки.

— Світова хроніка. У Дюісбургу німецька поліція арештувала 50 осіб, між ними визначних промисловців, які доставляли потайки Англії вугіль і наробили Німеччині шкоди на 10 мід. — У Парижі розійшлась чутка, що один з найдорожчих образів Люврського музею, „Мона Ліза" Ліонарда да Вінчі, вкрадений у 1911 р. а два роки пізніше віднайдений, не є оригіналом, а прегарною копією. Знавці витріщують очі і розбирають цю справу. — Кандидат на мадярський престол князь Альбрехт, син архикнязя Фридриха, виїхав до Риму; преса добачає в цьому матримоніяльно-політичні плани. — У Турингії княжна Шваппбарт і її „двірський ма-

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

ДЕНТИСТ
Д-р ФРІД
Львів, вул. Св. Миколая 20, І. пов.
Зуби в золоті і каучуку. Ціни приступні — полекші в сплатах. 966 1-3

шал" продали крадькома численні зразки мистецтва, що належать до держави. — У Марбургу помер спенсіонований полковник австрійської армії Штавбер, який після воєнної катастрофи одчинив собі шевську робітню. Не є це виїмковий випадок у народів з практичним хистом; у Відні один з габсбурських архикняязів має малу споживчу крамницю. — Цього року пристань Ленінграду буде недійсна; пропомники леду є зіпсовані, тому всі навантажені кораблі заїжатимуть до пристані Мурманськ.

— **Запис.** В числі 193 нашого часопису з 6. грудня 1923 р. на стороні 5. появилася стаття під заголовком: „Як у середньовіччу — напад на сільську церков". Та стаття містила в собі закиди звернені проти п. Яна Сеньчука, управителя вселюдної школи в Куропатниках, того змісту, що він є сільським крикачем, Поляком-авантурником, та що п. Ясінський грозив йому арештом за обманення влади. — Отсим заявляємо, що зміст тої статті опирається на неправдивій інформації, уділеній нашій редакції о. Ілією Залуським, а пізніше ним самим відкликаній, — тому також і ми відкликуємо зміст згаданої вище статті, перепрошуючи п. Яна Сеньчука за спричинену йому моральну кривду.

— **З кіна.** У кіні „Паляс" починається прегарна еротична драма в 10 діях п. з. „Найгарніша жінка у світі", у головних ролях з відомими артистами, чудовою Лі Паррі, Оляфом Фйордом, Жоржом Олександром і Лівіо Павянелі.

— **Дня 20. ц. м.** зложила Наталка Алиськевич-Кулицька державний іспит з музики з дуже добрим поступом.

— **Футра** замовити треба у Карпяка Львів, ул. Куркова 11/а.

7208/26

Комунікат

до всіх філій і читалень в краю.

Ухвалою Головного Виділу Т-ва „Просвіта" у Львові з дня 16. листопада 1926. Звичайний Загальний Збір Матірного Товариства відбудеться дня 25-го грудня 1926 р. Дневний порядок поданий до загального відома в пресі. Задля підготовання Загального Збору приглядує Головний Виділ статутові постанови.

§. 18. нашого статуту говорить, що участь в Загальному Зборові з рішаючим голосом прислугує: а) відпоручникам звичайних членів, вибраним на філіяльних або окружних Зборах і відпоручникам читалень; б) почесним членам і членам-добродіям; в) кождочасному голові згідно його заступникові, або відпоручникові Виділу кождої філії „Просвіти". Відпоручники звичайних членів Товариства „Просвіта" легітимуються грамотами вибору, підписаними предсідателем філіяльного, згідно окружного Збору і Головним Виділом провіреними (§. 28 з). Вибір отсих відпоручників на Загальний Збір Товариства „Просвіта" доконується цим способом, що на філіяльному Зборові, згідно на в тій цілі скликаному окружному Зборові вибирають присутні припадаюче на філіяльний згл. окружний округ число відпоручників. На кождих 50 членів вибирають по одному відпоручникові. Неповне число первісне (пониже 50 звичайних членів Товариства „Просвіта") та всяка надвишка поверх 50 звичайних членів Товариства „Просвіта" управнюють також до вибору по одному відпоручникові. Відпоручниками належить вибирати тільки дійсних членів Т-ва „Просвіта".

Ці Збори скликують Виділи філіяльні на взазив Головного Виділу Товариства, а в тих округах, де філії Товариства нема, мужі довіря, установлені Головним Виділом Т-ва (§. 28 в). На цих Зборах проводить голова філії, згідно його заступник або установлений муж довіря. Кождa читальня „Просвіти" на Загальний Збір Товариства „Просвіта" вибирає без огляду на число своїх членів лише одного відпоручника, а вибір цей доконується на звичайних або надзвичайних зборах читальні. Вислані відпоручники мають на Загальному Зборові Матірного Т-ва виказатися відповідними легітимаціями підписаними філіяльним Виділом і скріпленими філіяльною печаткою і на Зборах мають право одного голосу. Відпоручники без легітимацій стратять право рішаючого голосу. Легітимації відступлені другим особам рівнож не важні.

Рівночасно взиває Головний Виділ, щоби філії і читальні повідомили негайно Головний Виділ, хто вибраний як відпоручник на Загальний Збір, щоби можна в час провірити правильність вибору відпоручників (§. 28 з). При цій нагоді подаємо до відома кождій філії, кілько відпоручників звичайних членів має вона право вислати на Загальний Збір, відповідно до стану членів з днем 15-го листопада 1926 р.: По одному відпоручникові дають філії: Буртини, Войнилів, Городок яг., Журавно, Заболотів, Камінка струм., Краковець, Кути, Любачів, Мостиська, Нове село, Новий Санч, Олесько, Перемишляни, Рудки, Солотвина, Тлусте, Чесанів і Янів. По 2 відпор.: Белз, Бібрка, Богородчани, Болехів, Броди, Буськ, Галич, Грималів, Гусятин, Делятин, Динів, Добромиль, Долина, Жидачів, Заліщики, Збараж, Зборів, Козова, Комарно, Косів, Кравців, Ланцут, Мельниця, Рава руська, Радехів, Рожнітів, Скалат, Сколе, Судова Вишня, Тисьменица, Товмач, Турка, Чортків, Ширець, Яворів і Ярослав. По 3 відпоручників: Бучач, Глиняни, Жовква, Золочів, Калуш, Надвірна, Підгайці, Сянік, Самбір, Снятин, Теребовля, Угнів, Ходорів. По 4 відпор.: Бережани. Борщів, Городенка, Копичинці, Стрий По 5 відпор.: Ст. Самбір, Сокаль. По 6 відпор.: Дрогобич, Рогатин. По 7 відпор.: Перемишль, Станиславів. 8 відпор.: Тернопіль. 10 відпор.: Коломия. Львів повіт — 3, Львів місто 32.

У Львові, дня 18. листопада 1926.

За Головний Виділ Т-ва „Просвіта" у Львові:

М. Галущинський, голова. *В. Мудрий*, секретар.

Дописи.

Радехівщина. *(Як партія Борися фабрикує м-сцеві заряди і як вибирає їхніх членів).* Випадково попався мені в руки часопис „Prawa Chłopska" ч. 46. з 14 ц. м. і в ньому я зі здивуванням найшов своє ім'я як члена місцевого заряду „Związk-y Chłopsk-ого" поміж іменами Максима Мандрика, Миколи Петринки, Пилипа Процика, Івана Столярчука, Оніпра Потопника й Пилипа Горбача — Українців з Топорова, вибраних нібито на віču в Топорові в дні 24. жовтня ц. р. До цієї справи заявляю отсе: На віču „Związ-ku Chłopsk-ого" в дні 24. жовтня 1926 я зовсім не був, навіть не знав, чи воно буде, чи ні, не знав очевидно і про те, що мене вибрано в моїй неприсутности та без моєї згоди до згаданого вище заряду. Те саме можу сказати про Оніпра Потопника та Пилипа Горбача, котрі в тойже день були зі мною аж до укінчення віча в читальні „Просвіти" в Топорові і на віču зовсім не були. Заявляю вкінці, що я є карним членом українського народу, належу до УНДО, а зі „Związ-kom Chłopsk-им" не мав ніколи і не маю нічого спільного. — Топорів, дня 13. листопада 1926. — *Микола Чучман.*

Острiг на Волині. *(Театральна вистава).* В дні 14. листопада в м. Острозі на Волині в салі театру „Експрес" відбулася велика вистава, улаштована заходом артистичного гуртка під керуванням режісера Миколи Шугаєвського. Виставлена була відома драма на 4 дії „Хмара". Керував постановою М. Шугаєвський. Чудові декорації дав артист маляр п. Гудов. Артисти чудово виконали свої ролі і нагадали старі славетні часи українського театру, коли-то бачили ми у Києві гарні вистави Садовського. Не було у виставі нічого аматорського та провінціяльного — був то найгарніший добір артистичних сил.

Серед дієвих сил слід відзначити Т. Гуманську, артистку з великим чуттям та тактом. Вона справді не грала, а жила на сцені, чого не можна було сказати про инших акторів, які зрештою мали добру гру та техніку. З инших згадаємо п. Перепелицю, що дала яскравий та характеристичний образ,—М. Горлецького, п. Шугаєвського, Кузмина. П. Перепелиця має дуже добрі задатки до сценічної гри і з часом безперечно може вибитись на справжню сценичну силу. М. Шугаєвський виявив себе досить добрим режісером. Треба підкреслити зле відношення адміністрації театру до представників преси. Їм навіть не дали звичайних місць, як це буває скрізь.

А. Д.

Посмертні згадки.

Антонина Осиповичева, довголітня заслужена артистка нашого театру померла у Львові в 71-ім році життя, Похорони у віторок в год. 3-ій із шпитальної каплиці медичної Анатомії при вул. Пекарській. Три тижні тому, повідомляли ми про важку недугу Покійної, яка перейшла операцію сліпої кишки у міськім шпиталі. Після трьох тижнів недуги, виснажений організм старої жінки не видержав наслідків операції. З Осиповичевою сходить у могилу здається найстарший живучий представник галицького театру, з тої доби, коли він стояв на вершині свого розвитку і відгравав таку велику ролю у культурнім житті нашої суспільности. Була це доба, в якій високий рівень нашого театрального мистецтва піддержували Гембіцький з дочкою, Стечинська, Ольшанський, подружа Юрчаків, Рубчаків, Петровичів, Біберовичів, Стадників, такі актори з „божої ласки" як Шеремета і Захарчук. Нині важко зрахувати, скільки літ працювала Антонина Осиповичева у незавидних умовинах на провінціяльній, мандруючій сцені, із самовідреченням артистки, що більш над усі матеріяльні домагання ставила службу мистецтву, яке полюбила. Яка зміяна, зрадлива доля сценічної слави! Неодин читач дізнається нині із здивуванням, що Осиповичева ще жила. У спомина усіх любителів театру, вона вмерла в тім часі, коли зійшла з нашої сцени. Цей момент сходиться одночасно з добою щораз більше зростаючого лихоліття нашого театру. Останні ветерани, товариші пок. Осиповичевої, ті, що лишились у живих, розбрились по світу і деякі з них коротають нині своє важке життя далі на театральних дошках, справді дошках, збиваних наоспіх по всіх закутинах наших земель. Осиповичева після 20-кількох літ важкої професійної праці, з надірваним здоровлям, не мала в собі сил, ні відповідних умовин, щоби продовжувати свою важку службу у святині нашої драматичної Музи.

„Може найцікавішою сторінкою життепису Осиповичевої було те, що вона з походження та виховання — не Українка, а Полька. І муж її Шмінда, Поляк, служив довгі роки в орхестрі українського театру „Бесіда" діливши долю своєї дружини. Згодом коли він перейшов до міського театру у Львові, вона жила при ньому.

Чи треба великими словами передавати великий талант Покійної артистки, яка своєю природністю і глибиною пережитих креацій залишила тривкий спомин у всіх, що колинебудь її бачили? В анналах історії українського театру її ім'я записане тривкими буквами. Вона відтворювала по мистецькому довгу низку типів нашого театру, не здаючи собі навіть справи з ширини та глибини свого таланту, завсіди покірна, тиха та скромна, неласа на шумну рекляму, вдоволена совісно виконаним скромним, а нелегким завданням. Такою як була все життя, прожила останні тихі роки і зійшла в могилу, як чимало великих артистів, яким доля не дала ширшої сцени — життєвої та театральної.

ОПОВІСТКИ.

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:
Вівторок 23. XI. — Мельниця.
Середа 24. XI. — Устє.
Четвер 25. XI. — Озеряни.
Пятниця 26. XI. — Скала.
Субота 27. XI. — Скала.
Неділя 28. XI. — Бучач. 528 2—?

Повідомлення. Сала товариства „Надія" (Боян) в Бережанах відреставрована. Сцена, комплет декорацій і куртина виконані мистцем п. Павлом Ковжуном. Перед сценою є поглублення для орхестри. Світло газове та електричне. Всі українські сценічні імпрези, що числять на попертя української суспільности в Бережанах, зволять користуватися салею згаданого товариства. — За Управу: Д-р В. Бемко. 961 1—3

Подяка. На будову „Народнього Дому" в Малнівській Волі, пов. Мостиська, зложили: о. Іван Петик, парох в Яцковицях пов. Самбір 50 зол. а п. Ілія Петик, урядник в Городку 35 зол., за що Комітет будови складає їм отсею дорогою щиру подяку. Левко Заяць, студ. фільос. зложив 20 зол. і на ту саму суму кличе: п. Ольгу Гуцуляк в Яворові, п. Марійку Дуцьківу в Ценеві пов. Бережани і п. Юлію Федевич в Черневі повіт Мостиська.— Жертви складати на руки місцевого Комітету. 968 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ВІДОМА РІЧ, що цукорки „Фортуни Нової" перевищають якістю і виглядом всі знані вироби краєві, а нічим не уступають заграничним. 906 2—2

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИЙ** Ігнатович Львів. 956 2-?

1 зол. 50 сот. коштує одна ложка, або вилки з хінського срібла у Мандля Коперника 14. Проти кіна Коперник. 681 б) 10—?

ПОТРІБНИЙ негайно солідний інструктор до ученика з І. кляси гімназ. — Зголошення з поданням услівій слати на адресу: Уряд парохіяльний, Скалат. 960

НАРОДНЯ установа у Львові пошукує управителя канцелярії, сильного в концепті і писанню на машині (латинська і українська). Початкова платня 250 зол. Письменні зголошення з curriculum vitae до Адміністрації під „Управитель канцелярії". 1—3

РУТИНОВАНИЙ, совісний адвокатський соліцитатор змінить місце, можливо також до нотаріяльної канцелярії. — Письма приймає Вп. М. Лемеха, нач. канц. Суду в Станиславові. 963 1—3

УРЯДНИК, сороклітний, укінчений університет, поважніше державне становище, солідний характер. пристійний, одружиться з особою з доброго дому, до 35 літ, симпатичною і милої вдачі, якаб своєю суспільною позицією причинилась до покращання взаїмного життя-буття. Ласкаві листи до Адміністрації під „Рео-ідеаліст". 965 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка **Львів, Городецька 46.** Телеф. 834 Пересвітлення Рентгеном. 929 5-25

МАМИ
жадайте гігієнічної засипки **для дітей**
„ПУДЕР ДЗІДЗІ"
(з маркою когут)
який удержує тіло **дитини здорове** і в чистоті. Ціна за коробку з ситком 60 сот.
„ПУДЕР ДЗІДЗІ"
Рес. Мін. Публ. Здор. 728 г) ч. 20. 6—12

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутиком". 728 а) 34—6

МАҐАЗИН І РОБІТНЯ ФУТЕР
Ф. Й. Любельські
Львів Рутовського 5. Тел. 48-70
поручає всілякого рода **ШКІРИ, ФУТРА** мужеські, жіночі і т. п. перерібки виконує після найновіщих фасонів. 580 10-10

Звичайний Загальний Збір

Української Повітової Бурси ім. Маркіяна Шашкевича в Бродах відбудеться дня 4. грудня 1926 о 2-ій год. пополудні в комнаті Касинового Т-ва „Основа" в Бродах вул. Церковна ч. 12, із слідуючим денним порядком: 1. Відкриття Збору. 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору. 3. Звіт Виділу з діяльности за рік 1925—26 і Контрольної Комісії з переведеної провірки з внесенням на уділення абсолюторії. 4. Вибір голови, 3-ох членів Виділу на місце 1 уступившого і 2 вибосованих, 3 заступників і 3-ох членів Контрольної Комісії. 5. Зміна § 17 статута. 6. Внесення і запити. На случай, коли о 2. год. не явиться передбачене статутом число членів, відбудеться Загальний Збір того самого дня і в тім самім місці о 3. год. пол. який буде рішаючий без огляду на число присутних членів. 962 1-1

За Виділ: *Д-р Олександер Волинець*, голова, *Володимир Чубатий*, секретар.

Найпевніший середник

Проти ревматизму, гостця, мязневих корчів, нервоболів і тим подібним недомаганням найліпшим натиранням є

ІХТІОМЕНТОЛЬ

Більш як 5.000 подяк і близько 200 атестів з лікарських сторін, клінік і шпиталів найліпше доказують про лічничу вартість цього натирання.

Іхтіоментоль можна набути у всіх аптиках у Польщі або прямо 936 2—20

в Лабораторії хем. аптики

М ра Симона Едельмана в Самборі ч. 130.

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 262 (10.939). Львів, четвер 25. листопада 1926 Pocztowa opłata zryczałtowana ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 148.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

РАДІО!
Слухавка рішає про відбір!

ТЯЖКА, НЕВИГІДНА СЛУХАВКА
МУЧИТЬ ТА ОБЕЗСИЛЮЄ СЛУХ.

ОДИНОКОЮ НЕ ДО ЗАСТУПЛЕННЯ
НАЙЛЕГШОЮ І НАЙЧУТЛИВІШОЮ Є СЛУХАВКА

„POINT-BLEU"

(„ГОЛУБИЙ ПУНКТ")

що важить лодаж 180 гр.

887 2—2

СКРІЗЬ ДО НАБУТТЯ!

Похорони еп. Боцяна.

Величава маніфестація українського Львова.

Львів, 24. листопада 1926.

Вчора відбулися похорони покійного еп. Боцяна при масовій участи львівського українського населення. Від 7-ої години ранку до 1. год. попол. відбувалися похоронні богослуження в церкві св. Юра, в яких брало участь також латинське і вірменське духовенство. Між церковними достойниками бачили ми лат. архієпископа Твардовського зі Львова, вірмен. архіеп. Геодоровича, лат. еп. Новака з Перемишля й лат. епископа з Пінська Лозинського. З українських церковних достойників явилися всі (епископи: Хомишин, Коциловський і Лакота). В церкві прощали Покійного д-р Сліпий (попереднього дня) і д-р Тит Галущинський та ексц. мітр. Шептицький, що виголосив високопатріотичну, зворушливу проповідь. У часі богослужень і в поході на цвинтар співав хор богословів.

Похоронний похід на Янівський цвинтар робив імпозантне враження. Взяли в ньому участь непроглядні маси народу, всі українські школи у Львові (держ. і приватні) ся велика скількість духовенства всіх трьох обрядів під проводом своїх епископів. Дорогою співали на переміну: великий хор богословів і лат. духовенство, грала також селянська орхестра з Лисинич. Після відправлення похоронних обрядів над отвертою могилою попрощав Покійного в останнє о. прелат Купицький. Похорони скінчилися в год. 1,5 попол.

Повстання в Альбанії.

Бій за Скутарі.

Белград, 23. листопада 1926.

„Време" повідомляє про повстання в північній Альбанії, що концентрується біля Зари, Дуканіна і Скутарі. На схід від Скутарі йдуть бої при участи артилерії. Повстанці, силою 2000 людей, намагаються здобути Скутарі. Останні вісти кажуть, що урядові війська відступили. З Тірани надходить підмога. Югославянські прикордонні власти не будуть перепускати альбанських емігрантів, а тих що намагатимуться перейти, будуть інтернувати і відбирати їм зброю.

Усунення Зіновєва і Троцького.

Варшава, 23. листопада 1926.

З Москви повідомляють, що Троцького усунули зі становища голови технічно-наукового департаменту найвищої ради народнього господарства. Рівночасно виконавчий комітет комун. інтернаціоналу одноголосно постановив усунути Зіновєва зі становища голови III-го інтернаціоналу.

Створення німецького парляменту.

Експозе Штреземана.

Берлін, 23. листопада 1926.

Нині отворено пленарне засідання райхстагу. Присутні були мін. закордонних справ Штреземан і мін. господарства Курціюс. Мін. Штреземан в експозе у відповідь на промову пос. Геча ствердив, що Франція не ставить юнктім щодо скасування окупації Надренії і стабілізації східних границь Німеччини. Таке домагання неможливе хочби тому, що відношення Німеччини до инших держав усталено льокарнськими пактами. Щодо торговельних переговорів із Польщею і в справі звороту фабрик у Хожові, то тут розходиться не лише про виміну недвижимого майна, але також про загальні взаємини між двома державами. Щодо скасування військової контролі, то закордонна і краєва преса лучить цю справу з перенесенням тої контролі на Лігу Націй. Згідно з 213 уст. версайського договору Німеччина зобовязана піддатися контролі на основі ухвали більшости Ради Ліги Націй. Зрозуміле, що Ліга Націй приготована є виконувати ті управнення. Але Німеччина не брала участи в тих приготуваннях, тому застерігається проти можливого переступлення повновластей, закреслених версайським договором для Ліги Націй. У справі розброєння міністр домагається рівноуправнення Німеччини з иншими державами, які входять у склад Ліги Націй.

Революція в Ірляндії.

Льондон, 23. листопада 1926.

У Дебліні дальше нападають на поліцію, тому крім виїмкового стану ірляндський уряд примінює репресійні засоби проти революціонерів. Учора переведено у Дебліні численні арештування. Сконфісковано богато деблінських часописів.

Нагальні бурі в Европі.

Прага, 23. листопада 1926.

Через Чехословаччину, Німеччину, Францію і Швайцарію перейшла дуже сильна буря. Заподіяла великі шкоди, повирвала дерева, позривала криші домів, поперервала телєграфічне і телєфонічне полученя. З Інсбрука повідомляють, що біля Брегенцу сила вітру задержала поїзд; біля Унтерсбаху вітер викинув поїзд із шин. Були ранені. Над великою Британією і її морями лютувала буря. На Північнім морі розбила буря французький корабель „Анна Марія"; залогу виратував англійський корабель. На Антлянтику буря ушкодила пароплав „Олт-Уорд" містоти 2.300 тон. Він радіотелєграфічно просив помочі, повідомляючи, що він 500 миль від Ірляндії. Поміст корабля і рятункові човна розбиті, а самому йому грозить затоплення. У Франції наслідком зливних дощів вилило богато рік. З пристаней на Середземному морі і в каналі Ля Маншадходить затрівожуючі вістки. Богато кораблів, що є на морі, благають помочі. Комунікація між Англією і Францією в каналі Ля Манш перервана.

З судової салі.

За честь помершої.

Львів, 24. листопада 1926.

Вчора відбулася судова розправа проти прив. урядовця Вацлава Наake-Накенського, обвинуваченого родинною бл. п. Ольси з Левицьких Басарабової за грубе нарушення честі покійної, якого він допустився друком. Розправу вів радник Дукет, вотували радн. Ангельський і Геттінгер, обвинувачення заступав адвокат д-р Лев Ганкевич, боронив Накенського адв. д-р Ліпк. Після переведеної розправи, в часі якої зізнавав співробітник „Вєк-у Нов ого" Данилюк, присяжним суддям поставлено два питання. Лава присяжних заперечила перше з поставлених питань 6 голосами, наслідком чого обвинуваченого Накенського увільнено від вини і кари.

Докладне звідомлення з розправи подамо завтра.

Hoc signo vinces.

Львів, 23. листопада 1926.

На відбутому щойно конгресі Українського Національно-Демократичного Обєднання домінував один далекосяжний і великий своїм змістом клич, а саме віра у власні сили й орієнтація на них. Надіятися на когось, звязувати свої сподівання з чимсь ілюзоричним, сфемеридним — це не тільки утопія, не тільки недостача віри, але й спроба виправдування неробства, інерції, безініціятивности та національної бездушности. Така думка конгресу, така провідна ідея його праці.

Національна самовистарчальність, розбудова всестороннього національного життя, як культурного і господарського, так і зорганізованого політичного — ось завдання кожного національно свідомого Українця. Праця і ще раз праця, але праця безупинна і послідовна — це найкращий засіб не тільки до здійснення клича про національну самовистарчальність, але, що важніше, це одинокий шлях до осягнення найвищого політичного ідеалу.

А тому не диво, що гасло: „Ex oriente lux" не найшло в політичному відношенні ніякого відгомону на конгресі, так само як гасло протилежне „Ex occidente lux". І це чи не найкраща і чи не найщінніша риса конгресу, що він відмежувався від одного і другого. Істнує, чи не істнує тепер українська держава за рижським кордоном, на яку ми покладалиб надії на допомогу при здійснюванні нашого політичного ідеалу? Нема ніякого сумніву, що такої української держави там нема. Зате є инша, є новотинний, специфічний твір державности більшовицького зразку. Більшовики звуть Україну навіть незалежною радянською республикою. Та їх розуміння державности і її атрибутів з нашим цілковито не покривається. Для нас ця більшовицька державність є нічим иншим, як незвичайно обмеженим льокальним автономізмом, що з нашим поняттям держави далеко не покривається. Наш ідеал инший. Отже визнавати, чи не визнавати істнуючий там тип держави сприятним для здійснювання нашої програми? Сприятним його визнати ніяк не можна. Та зате не можна не при-

Red. odp. „Dilo" Pr. 532/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 258 (10935) z dnia 20. listopada 1926 pod tytułem „Nacjonalna koncentracja" między słowami „rozbratu" a słowami „Ta swoje" zawiera znam. zbr. z § 65a uk. i zarządzona przez Prokuraturę dnia 19. listopada 1925 i w tym gnin wykonana konfiskata jest nieprawiedliwiona i zarządza zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 uk. zakaz dalszego rozpowszechniania pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedz. redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. o ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. — Lwów, 20. listopada 1926. — Lwów,

знати факту його існування. Єдиною цей своєрідний державний тип на Україні від нас такого визнання не потребує. Він буде закріплюватися або розкладатися. Але надіятись на нього, на якусь його місію в реалізації наших політичних завдань — ніяк не можемо.

Зате ми знаємо, що й при тій формі устрою на Україні ростуть національні сили і не тільки ростуть, але й гартуються. А вони для нас потрібні і на них ми надіємося так само, як на ті сили, які творимо тут. Таке становище партійного конгресу до першого гасла цілком льогічне і єдино оправдане.

Тим більше не можна покладати ніяких надій на друге протилежне гасло, бо якій державі в Європі лежить нині на серці наше політичне положення, котра з них може взагалі нашою долею направду щиро інтересуватися? Нема такої, не було і не буде. А тому не треба ширити в народі ілюзій, не треба себе обманювати неоправданими надіями на чужі сили, а треба безупинно працювати над твореннем своїх власних. Таке становище конгресу до другого гасла.

Це становище має для нас не тільки велике національно-політичне значіння, але ще більшу національно-виховуючу вартість. Якщо кождий Українець змалку прийме в свою кров цей елемент віри у власні сили, якщо буде працювати над створенням тих сил, якщо в ньому вкориниться те глибоке переконання, що ніколи „світ не батько, а доля не ненька" не тільки в житті одиниці, але й у житті цілого народу, то ми побідимо невмолимі обставини життя, побідимо без „приятелів" і „союзників". Колиж цього не буде, коли кожна одиниця нашого народу не повірить, що як у житті одиниці, так і в житті нації побіджує той, хто сильніший, і коли до того біольогічного закону не приноровиться, а чекатиме спасення і долі в подарунку від когось постороннього, — то ми пропадемо, нас відять сильніші.

Таке було становище конгресу, такий був його світогляд, під тим знаком свої наради він почав і під тим їх з повним успіхом закінчив.

Hoc signo vinces!

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Профанація.

З картин польської української школи й української дитини.

(Стаття надіслана.)

Хто не був учителем, той не в силі уявити собі, що значить прихід інспектора на візитацію до школи. А що вже говорити про візитацію польським інспектором української школи!

При всяких таких госпітаціях перемінюється шкільний інспектор в один слух, в одну скуплену увагу. Він стається тоді наче тим сейсмографом, який має за завдання відчути і проникнути учителя та шкільну українську дітвору. На кожний найменший неправильний польський вислів дитини морщиться його чоло, стягаються брови, блимають іскри лютування в його очах. Таким сейсмографом є інспектор при госпітації польської мови, історії, географії та взагалі там, де справа в живому чи писаному польському слові.

Годилося би приглянутись инколи тому сейсмографові при живому та писаному слові українському і там, де ходить про це слово. Глядиш і просто дивуєшся цій метаморфозі. Нараз в очах потахають іскри його лютування, вираз облича перемінюється в повну байдужість, а вся сейсмографічна чулість переходить у тупість якоїсь легкодушности. Та коли вже часом цей чоловік буцім-то заінтересується українським словом і — як то кажуть — „впихає своїх чотири крейцарі" й кине кілька питань до дітвори, тоді о леле! Тоді—пожалься Боже! В одному питанні почуєш кілька викривлених слів і то так скандально, що просто рвуться нерви, перевертаються кишки. Маєш враження, що перед собою бачиш не шкільного інспектора, не людину, яка стоїть на сторожі освіти, тільки звичайного собі анальфабета, який з освітою не мав і не має нічого спільного.

Щоб не бути голословним, наведу кілька жахливих примірів (лише кілька, хоч їх можнаб наводити десятками): „З меді (себто з міди) горшки ліплять". — „У нашім панстві розріяся ружний перемиса". — „Ім ти, хлопче, патриш сі довше в землю, тем більший відчуваю до тебе встрент". — „Молодіж (себто телята) вивозять масами за границю нашого панства". — Который вже видів з вас пафа?" — До чого служить млоцарня (себто молотільня? — на що дитина відповіла: „До виробу молока".

Чи не іронія?

Чи може бути ще більша профанація живої мови? Чи можливе щонебудь подібне в культурному світі? Чи не мусить паленіти той український учитель перед старшою дітворою із-за невіжости та неграмотности свойого інспектора? Чи населення не буде клясти собі перед своєю дітворою над такими інспекторами? Чи не має повної рації і слушности українська суспільність, коли вже від довгих років домагається своїх інспекторів, своїх рідних учителів, які розумієть мову, а заразом і душу свойого народу, своєї дітвори? Одначе замість поладнання цих найприроднійших у світі постулятів, польська шкільна влада мов напереків переносить масами українське учительство на захід.

Коли приглянутись тому всьому, то дійсний жах мусить перенять українську суспільність. Таж учитель Поляк кожного дня стрічається з нашою дітворою, він дає тій дітворі душевний корм живим і писаним словом. Коли візьмемо під увагу австрійські семинарії, в яких учили дуже мало української мови, коли пригадаємо, як то учительські кандидати Поляки ставилися негативно до української мови й вийшли таким чином з семинарії напів грамотні під оглядом знання української мови й коли призадумаємося тепер над безсоромністю тих кандидатів, які, увійшовши в наше село, явно і навіть чванливо заявляють: „Nie rozumiem dobrze, jak dzieci mówią do mnie po rusku" — то нам мусить від того всього волос стати дубом.

І. Ск.

Радянська Україна.

Перед IV. сесією ВУЦВК-ту.

В звязку з недалекою IV. сесією Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету появилася в харківських „Вістях", а також у „Комуністі" стаття голови ВУЦВК-ту Г. Петровського про завдання сесії. Автор каже, що сесія збирається в такий момент радянського політичного й економічного будівництва „коли держава твердо стає на шлях індустріялізації країни, на шлях найбільшого виявлення плянових підстав у господарському будівництві".

Петровський твердить далі, що індустріялізацію країни треба провести за всяку ціну і до того власними коштами з уваги на сучасні міжнародні обставини. Бо така держава, що „в цьому відстає, зазнає експльоатації і гніту капіталістичних та імперіялістичних держав на цілі сотні років".

На доказ, що Україна, чи краще весь радянський Союз направду ведуть країну до індустріялізації власними силами, написав Петровський таку „правду":

„СРСР. все ще оточений капіталістичними господарствами, що всіми способами намагаються затримати наш промисловий розвиток. Спочатку американські, німецькі й капіталістичні гурти инших країн просили (?!) дати їм концесії на наших земельних просторах. Колиб ми на це були згодилися, то хліборобство булоб мало велику питому вагу в усім нашім господарстві, а тим то ледви чи ми могліб у найближчому часі досягти наслідків найбільшого прогресу, пристосування в себе промислового технічного розвитку і тоді ми булиб економічно залежні від чужоземних держав".

Загально відома річ, що особливо на протязі останніх двох літ більшовики просили всі майже заможніші капіталістичні гурти в Европі та Америці, щоби вони брали концесії в СРСР. Нікому не секрет і те, що останніми часами особливо на Україні витала делєгатів німецьких і американських капіталістів сама радянська влада, та старалася зєднати їх не для чого иншого, а для того, щоби вони взяли концесії на Україні.

Далі пише Петровський про теперішні завдання радянської держави взагалі:

„Радянська держава — каже він — поставила собі за завдання запровадити величезну перебудову, що грунтовно зміпить усі попередні відносини. Ця велика мета соціяльної перебудови полягає в тім, що кожний громадянин нашої республіки усвідомив (?!), що ми йдемо шляхом розвитку нашої держави до соціялізму (направду то до державного капіталізму! — Ред.), а останній прятує (?!) людство від нерівности, експльоатації та національного гніту. При побудуванні таких трудових держав головну ролю в діяльности кожної людини та всього суспільства в цілому грає не егоїстичний, приватний інтерес, а інтереси всієї держави. Отсюди на вівтар цієї трудової держави треба приносити всі капітали, всі здібности на будування цієї великої споруди".

Хоч як гарно малює автор ті завдання, то всеж треба ствердити, що дотеперішній хід подій на Україні цілком не обіцює здійснення цеї ідеальної мети. Петровський хоче підтримати свої твердження т. зв. контрольними цифрами зросту господарства. Абстрагуючи вже від того, що радянська статистика дуже далека від точности і вірности, що ствердив сам теперішній диктатор партії Сталін, ми всеж позволимо собі навести деякі з тих контрольних цифр для зразку, на чому будує свої твердження голова теперішньої радянської держави на Україні.

„В галузі зросту продукції промислу й

В. ЛЕВИЦЬКИЙ.

Термідор?

(Від нашого кореспондента.)

Париж, в листопаді 1926.

(Докінчення.)

V.

Читали ми десь, що ватажки російського більшовизму, Троцький, Ленін і ин., дали собі були чесне слово не повторювати помилок, які були погубили ватажків Французької Революції. Чи воно правда, не знаємо, одначе певне, наглядне і очевидне те, що більшовицькі головачі історію Французької Революції знали подрібно та що знання це захистило їх від богатьох хибних кроків, від яких погибали один за одним їх французькі передтечі з кінця XVIII ого століття. Одначе воно ще не значить, що й на далі буде вдаватися російським більшовикам обминати всі пастки, в які попадали і жірондисти і жакобинці; а ще менше воно не значить, що російські революційні водарі не зроблять (а може й не зробили вже!) своїх оригінальних помилок, які матимуть результати подібні до инакших помилок французьких. Єсть-же богато ріжних шляхів, що ведуть до Риму; а Рим — усе один і той самий. А врешті: невже Термідор — це помилка? З індивідуального становища даного ватажка тай із становища абсолютної, значить: абсурдної революційности, самої в собі, воно може й так. Але із становища об'єктивного? З погляду історичної діялєктики? Невже з цього погляду Термідор помилка? В такім разі ранок після ночі — теж помилка.

Пригадуємо собі — воно не таке ще давне — як деякі ентузіясти російської революції чванилися перед Европою, що ось-то російська революція куди моральніша французької — іменно своєю безкровністю. Гей, гей! А недовго потім пролилося в Росії й на Україні не стократ, а може тисячекрат більше крови, ніж під терором Французької Революції. Анальогія виявилася, і як ще!

Нині дехто каже: Термідор уже є і в Москві, і в Харкові, Термідор безкровний. Можливо, і дай це Боже. Річ певна, що ні Леніна ні Дзєржинського вже не стріне доля Дантона й Робеспєра; одначе хто може сказати, що стане ться з иншими більшовицькими ватажками вже може завтра?

Певна річ теж, що всі історичні анальогії кульгають на одну ногу: як немає двох абсолютно подібних одиниць людських, так і абсолютно таких самих революцій нема. Перемогли у Французькій Революції жакобинці: російські більшовики похожі на них з більш ніж одного погляду, принципами, тактикою, методами влади і зберігання влади. Одначе які вони від них відмінні в одній преважній точці! Жакобинці були крайні централісти; вони окончено знівелювали Францію і зробили з цілої країни щось в роді передмістя Парижа; Жиронди стів — поміркованих і федералістів — вони післали під ніж. А Ленін? Із централістичної Росії він зробив союз держав, конфедерацію; розпутав провінції і національности й актом цим доконав на Сході Европи діла безмірно більш революційного й безконечно тривкішого, ніж усі ми можливими комуністичними й соціялістичними мірами в господарській і суспільній ділянці. Комуніям із усіми язвами внішторгу, голоду, холоду, то що давно буде забутий, наче сонна примара, а національні держави, в могучім Европейськім Союзі звязані, остануться, будуть розвиватися, розквітати і прийде хвиля, коли вони притягнуть під свої крила всі ірредснти. Сам Ленін уважав комунізм і соціялізм — фантазії, і то навіть не гарні фантазії! — своєю ціллю, а визволення національностей тільки шляхом до тієї цілі; одначе вже нині ясно, що шлях, знаряд стається справдішньою історичною ціллю, а комуністична мета стається кошмарним спогадом. Так доля насміхається над нами, намірами нашими і ділами; так ніхто не може сказати, який буде дійсний результат його громадської роботи; так людина — говорячи знов словами Франка — часто і нечасто „в те вдаря, в що не мірить"...

VI.

Чи буде в Радянськім Союзі один Термідор, чи буде їх більше, себто в кождій союзній державі з окрема — хто це нині в силі сказати! Навіть того сказати ми не в силі, чи Термідор той, або Термідори ті, там може саме доконуються або вже й доконані мирною, безкровною дорогою. Ми бажали би, щоби правдою було останнє, але чого варті побажання, хочби й побожні, в обсягу складних суспільно-політичних явищ і процесів, серед яких не то бажання, а й тверда воля і доконані діла доводять тільки до частинних, часто навіть зовсім не намірених результатів? Одно бо безперечне: що самі побажання нікому не шкідні; що на хід і розвиток

Товариство вз. обезп. „Дністер"
Львів, вул. Рутька 20. — відкрило
Відділ обезпечень від крадежи з зломи
і приймає за низькою оплатою до обезпечення урядження церков, домів, склепів, банків, дорогоцінности, товари, готівку, цінні папери, як також господарський живий і мертвий інвентар. Обезпечення можна заголошувати прямо в Товаристві або в його 906 агенціях. 5-5

сільського господарства — пише він — досягнено вже значних наслідків. В наступнім році вони рівнятимуться передвоєнному рівню, а в деяких галузях і перевищать його. Продукція українського промислу рівнялася в 19.5—1926 р. — 1,619 мілїонів карб., в 1926—1927 р. повинна дійти до 1.938 міл. карб., або 98 відс. передвоєнного рівня. Продукція сільського господарства рівнялася в 1925—26 р. — 2.092 міл. карб., а в 1926—27 р. повинна дійти до 2.132 міл. карб., або 100,5 відс. передвоєнного рівня. Разом зі зростом промислу й сільського господарства зросли також асиґнування в їхній основний капітал. На це вложено в 1924—25 р. — 196,6 міл. карб., в 1925—26 р. — 389,7 міл. карб., а в 1926—27 р. мається вложити аж 524,6 міл. карб. Наш державний бюджет, що його розглядатиме сесія ВУЦВК-ту, так само значно зріс. Наприклад у 1925—26 р. буджетових прибутків було 171.957 тисяч, а в 1926—27 р. має їх бути 226.969 тисяч карб., тобто вони зросли на 32 відс., а видатків у 25—26 р. було 182.594 тисяч, а в 1926—27 р. має їх бути 254.565 тисяч, тобто вони зростуть до 39·3%".

Ось і ті контрольні цифри. З них можна робити висновки, які завгодно. Та вони ні трохи не доказують, що на Україні направду йде в швидкому темпі „соціяльна перебудова" в напрямі соціялізму.

НОВИНКИ.

— **Виставка студентів української мистецької студії у Празі.** У Празі існує три роки українська мистецька малярська студія. Дня 16. ц. м. дала вона свою виставку. По інформаціям чужинної празької преси результати праці учеників цієї студії гідні повного признання; професори І. Кулець і С. Мако дали своїм ученикам тривкі підстави до боротьби з малярським матеріялом і молоді таланти в силі виявити свої оригінальні прикмети. Є це ученики-артисти: Буткевич, Янська, Фартух, Хмелюк, Орлів, Вовк і Родіонів. Те саме можна сказати про студентів відділу різьби у проф. Стахівського і графічного відділу у проф. Кареля. Останній перебрав цей відділ минулого року після проф. Модзалевського; має він між своїми студентами такі надійні сили як Холодний, Іванець, Строцький, Омельченко. Уся виставка робить незвичайно корисне враження і є доказом, що навіть при несприятливих умовинах на еміґрації розвиток талантів може найти свої доцільні шляхи. Скільки молодих сил могло би в нас віднайти мистецький талант, як би у Львові була хоча би скромна мистецька школа!

— **Кара за коляду.** У Ричнові, повіту Рудки, ще два роки тому парубки Федь Фарота, Іван Кузів і Ілько Шептяк колядували по хатах, збираючи на церкву. Такий звичай не подобався поліційному пшодовнікові з Горожанки Великої і він відобрав хлопцям зібрані гроші і заборонив колядувати далі. Одночасно староство засудило двох перших на кару по 20 зол., а третього на 10 зол. Вони внесли рекурс до воєвідства, але це нічого не помогло. Тепер прийшов звідти приказ, щоби з них стягнути 50 зол. Цікаво знати, нащо треба буде мати в селі концесію ще за рік? Може навіть заборонять без концесії співати на похоронах. Усе можливе!

— **„Урядові" наліпки.** Дня 19. і 20 листопада судові возні у Львові розносили по бюрах суду наліпки на день 22-го листопада, так, немов би всі урядовці та судді були обов'язані купувати їх для вікон судового будинку або власної хати. Видко, що львівські суди є справді страшенне „обективні" інституції і займаються лише виміром справедливости, а Темида, богиня із зав'язаними очима, є їх патронихою.

— **Перемога алькоголю.** Польща не тільки йде за Норвеґією, яка заявилась за повними правами горожанства для спіритуалій, але її перевищить: новий закон про право продажі алькоголю дозволяє на відчинювання одної корчми, або шинку на 1500 мешканців. До цього часу норма була 2500 мешканців.

— **Новий предмет науки.** Урядовий комісаріят Варшави організує оригінальну товариську забаву „тиждень науки ходження вулицями". Що це таке? Варшава стала таким великим містом що на деяких вулицях авта загрожують життю прохожим. Отже на цих небезпешних місцях поліційні інструктори будуть на протязі тижня вчити публіку, як переходити з одного боку вулиці на другий. Після тижня ті, що не вміють ходити, будуть платити кару. Що зроблять ті, які за цей час лежатимуть у ліжку або не матимуть діла на головних вулицях? Мабуть візьмуть собі інструкторів до хати, щоби перероблювати заведбану лекцію ходження.

— **Три докази з неясної хроніки.** На доказ, що амуніція, вибухові матеріяли та всякі инші воєнні причандали не завсіди мусять находитися в українських хатах, у Руді Гишовській, кольбушівського повіту, вибухла піч повна ґранатів у лісничого Шпрінґа. — На доказ, що ніхто не в силі збагнути, на якій підставі власники домів означують висоту комірного для своїх льокаторів, буцімто передвоєнного, засудили у Львові якогось сімдесятьлітнього старця на 3 місяці вязниці за то, що він при розправі як свідок подав неправдиву цифру ціни одного помешкання перед війною. — На доказ, що деяких типів треба би лічити як недужих, а не пускати на волю, львівський краєзнавчик Вольф Бах повторив свої неприродні залицяння до малолітніх, за що раз уже ставав перед судом, де „викрутився сіном".

— **Кіно на службі львівського суду...** У т. зв. Бриґідках у Львові сидить Ґуцул з Коломиї Савчук, якого підозрівають у симуляції божевілля. Зовсім так само як Атенці свого бувшого диктатора Пангальоса. Савчук робить такі рухи, немов би грав на скрипках. Пангальос, який ще недавно грав у першу скрипку в Греції міг би робити те саме. Коротко: судово-лікарська комісія станула перед Савчуком з кіновим апаратом і зняла його, щоби перевірити, чи він прикидається.

— **З життя достойників.** За прикладом румунського короля Фердинанда, який є поважно недужий, занедужав у Дорні також Вільгельм II. — Новим кардиналом мають призначити у грудні папського нунція у Варшаві, Лявді. — У Гельсінфорсі давали прем'єру пєси сина шведського короля Ґустава — князя Вільгельма п. з. „На чердаку корабля". Пєса має бути не без таланту, але і не без чужинних впливів. — Процес морганатичної жінки румунського наслідника престолу Карая, пані Зізі Лямбріно покищо відкладений. Він буде продовжуватись у звязку з другою скаргою Лямбріно.

— **Дорогі мандрівки радянських фаховців.** У С. Р. С. Р. існує, як відомо сувора пресова цензура; не тільки щодо внутрішніх подій, але й чужинних. Навіть багато журналів і часописів не має вступу до радянських редакцій. Щоби не змінити законів, а влекшити журналістам орієнтацію в чужинних подіях, радянський уряд дає їм часті стипендії на виїзд на чужину, де вони можуть зібрати фаховий матеріял. Можна уявити собі, яку ролю грає тут протекція! Десятки людей їдуть на чужину для приємности. Радянська преса вже сама починає жалуватись на ці добродійні подорожі, призначені для її добра. За останніх 8 місяців уряд видав 80 000 золотих рублів на такі мандрівки „фаховців". А одночасно — як повідомляє центральний орган російських промислових союзів „Труд" — продукція праці в державних підприємствах сильно впала.

— **Забуті роковини.** Нема, здається, роковин, про які забуде би світова преса. Вона пригадує їх більше, ніж їх є в дійсности. А проте щойно в рік пізніше хтось пригадав, що 28. жовтня 1925 р. забув світ про одного великого добродія людства: — винахідника парасолі. Всі забули навіть про його прізвище. Хоча воно вирізане золотими буквами на стінах англійського Пантеону — Уестмінстерського собору. Називався він Йонас Ганвей і 28. жовтня 1750 р. перший раз появився на вулицях Льондону з дивним предметом над головою, який мав хоронити його від дощу, а називається в нас нині чомусь „парасолею", хоча ми також вживаємо його більше проти дощу як проти сонця. Англійці сміялись якийсь час з Ганвея, немов з „варята з мокрою головою", але побачивши, що він одиноюий має суху голову під вічним льондонським дощем, хутко пішли за його прикладом, а за ними весь культурний світ. У цьогорічну осінь, що так мало пригадує нам потребу парасоля, з тим більшою вдячністю згадуємо винахідника цього корисного предмету.

— **Катедра газетознавства.** Перший звичайний професор університету на катедрі газетознавства в Лайпціґу, д-р Еріх Еверт, виголосив вступний виклад п. з. „Провідні ідеї сучасної журналістики". Він почав з пояснення, що старатиметься у своїх викладах зробити із своїх слухачів інтеліґентних читачів газет, а не конче журналістів. Кожний з них на майбутньому суспільному становищі повинен уміти розуміти ролю преси, її вплив і значіння. Він розвивав дуже цікаво думку, що дослід над пресою не можна вести чисто теоретично, а треба її розглядати у звязку з культурно-суспільними явищами даної доби та середовища.

— **Проти коротких жіночих суконь** веде боротьбу японська преса. Вона доказує, що 1) така мода є з погляду схід них звичаїв неморальна, а 2) для Японок невигідна. Найголовнішим аргументом у цій дискусії є той, що ноги Японок викривлені змалку традиційною системою зменшування їх, не є такі гарні, щоби їх показувати прилюдно. Цей аргумент має також свою силу й у нас, хоча жінки не накладають собі деревляних дощинок замість черевиків. Короткі сукні не надаються не тільки для тих, що мають короткі ноги...

— **Конкурс на зразкову школу.** Міністерство освіти радянського уряду розписало конкурс з нагоди 10-ліття жовтневої революції на зразок найкращої школи для дітей із садиком до забави. Перша нагорода 70.000 карбованців.

— **Світова хроніка.** Англійський скарб, підірваний сильно вуглевим страйком, збільшиться на 2,678.863 фунтів шт. у готівці і на 2,160.000 ф. шт. у нерухомім майні, на підставі заповіту леді Стреткона, яка записала всю свою спадщину державі. — Англійський парлямент звільнить від податку за радія всіх сліпих. Такий внесок поставив посол Фрейзер, бувший капітан, що осліп на війні. Він мотивував, що апарат радія є єдиною потіхою сліпих інвалідів; в Англії є приблизно 30.000 сліпих, між ними 1800 сліпих інвалідів. — Новий рекорд 1926 року такий: двох танцюристів, що їхали літаком з Льондону в Парнж, — нехай імя їх буде на один день славне — Гренвіль і Раветль! — танцювали на висоті 2000 метрів чарльстона. Кажуть, що л'так не втратив ні трохи своєї рівноваги; видко бачив уже більших чудаків. — Фільмові підприємства всього світа вложили від 1921 р. півчетверта мілїярда дол. капіталу. В Злучених Державах фільмовий промисл займає третє місце з черги між иншими: їде після фабрик консервів і автомобілів. — Два роки тому згорів в Льондоні світовий музей воскових фіґур під назвою „Пані Тюссо", його основниця. У цьому музею була окрема „кімната жаху", де находились ріжні предмети із засудів славних злочинців. Тепер американське фінансове підприємство дає 1 мілїон дол. на відбудову цього „страшного" відділу.

— **З кіна.** У кіні „Коперник" і „Марусенька" продовжується незвичайно весела комедія „Третій швадрон гусарів Франца Йосифа І." У найблизшій програмі фільма „Маркетанка з чужинної легії" у головній ролі з Гльорією Свансон і Бен Ліоном.

— **„Актуальна" література.** Одержуємо такого листа: „Відносно до замітки під повищим заголовком у 259 ч. „Діла" уважаю за відповідне пояснити, що я справді пишу повість „Єретик", одначе тему до неї я взяв із нової появи в нашому релігійно-церковному житті—з евангельського руху в Галичині, а не як у Вас сказано, з рогатинських відносин. — Антін Крушельницький".

— **Футра** замовити треба у Карпяка Львів, ул. Кушкова 11/а.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Псевдоіменинн.

Не сподівався я, вибираючи собі імя св. Галактіона, що день його буде днем моїм, що його іменини будуть і моїми. Не сподівався я, таксамо як і не був певний, чи добре приймє читаюча публика мої „Відгуки дня".

Другий рік уже пишу фейлєтони, другий рік ростуть мої прихильники і вороги, другий рік витає мене на вулиці радісна усмішка й очі... василиска.

На читаючу публіку не можу нарікати. Навпаки, я переконався, що вона дуже вибачлива і звертає радше увагу на добрі сторони, ніж на злі. А злих сторін у моїх фейлєтонах майже стільки, скільки хиб у кожного Українця.

Рікрічно, коли рахувати два минулі і теперішній рік, дістаю я на Галактіона побажання на всякі теми: від здоровля до гонорару, хоч ні одно ні друге не хоче в житті сповнитися. Але цьому напевно не вини мої ґратулянти, бо вони тільки бажають мені, вгадуючи недостачу одного й другого.

В день свойого іменника застав я на бюрку кілька листів, які всі до одного справили мені велику втіху і зробили день цей ясним і веселим, за що я вдячний був, є і буду...

Даруйте П. Т. ґратулянти погапого пола! Найбільшу радість мав я таки з тих маленьких запашних листків, писаних жіночою рукою, від незнаних Читачок, яких я так радо хотів би побачити (абсолютна безпека запевнена!).

Листик з печаткою Болехова бажає мені „gas na widelec" і бомбу пива на... чужий рахунок, що дня, і тільки в Фукса. Називаючи мої фейлєтони — невмірущими, кінчать лист підписом „пильна вичитувачка".

Дорога „пильна вичитувачко"! Жиеш видно в блаженних сторонах або думкою в давних часах, коли гадаєш, що у Львові є люде, які позволяють їсти чи пити на свій рахунок. Кохана! Мавіть кандидати на послів не мають цієї звички.

Щож до неомірущости моїх фейлєтонів, то це просто жіноча гіпербола, бо сама знаєш добре, що це одно- або навіть і пів-днівки. Цього свідомий не тільки автор фейлєтонів, але й автор найповажнішої статті чи рецензії.

Авторка з Дрогобича пише: „Хотілаб раз побачитись і поговорити з Вами на актуальні теми".

Шановна Пані! Два рази я був у Вашому місті і Ви два рази не скористали з нагоди. Чому?!.. Тепер, коли я хорий і постарівся, Ви маните мене розмовою на актуальні теми?...

Ручу, що Ви розчарувались би, бо всім відомо, що великі люде завсіди тратять вимову при ближчій знайомости.

А з мущин, які бажали для мене всього найкращого найбільш забився в мою голову лист священика, який давав мені шлюб.

Я знаю, що він тому не винен, що товариші мої так само намовили його давати шлюб як мене женитися, а всеж таки забрав мені золоте парубоцтво, яке цвіло собі буйно та вільно і на степах Херсонщини і на загумінках Галичини.

Минулося...

Теперішність инакша, хоч і в ній є світлі моменти, не рахуючи кожного „першого" і листів з Америки.

Ось наприклад: на Галактіона.

Як приємно було мені переконатись, що гасло „Свій до Свого" набирає чимраз більшої сили і зрозуміння. Мої Читачі з верхів „Народньої Торговлї" переслали мені такі конкретні побажання, що мене аж кортить перервати дієту.

Я був захоплений і постановив твердо триматися цього гасла при нагоді... всіх іменин, празників і свят.

День св. Галактіона скінчився... Знову цілий рік ждати треба на його поворот і бити себе по голові, чому мене не назвали бодай пятьма іменами, поділеними на цілий рік що пару місяців.

Галактіон Чінка.

історичних процесів вони мають більш-менш такий самий „вплив", який мають на сонце і слоту наші побажання погоди. Коли воно таке, то чому й нам не висловити своїх побажань що-до дальшого розвитку подій в Україні і в цілім Радянськім Союзі? Нікому воно не пошкодить, а Шановну Редакцію прохаємо толєрантно пропустити їх хочби навіть вони й не вовсім відповідали редакційним поглядам. Два слова тільки.

Припустімо, що минувся вже в Росії й на Україні Девятий Термідор, себто що ліквідація революційного горя й лиха вже розпочата і що людяне життя вже знов стається там можливим і за кождим днем більше можливим. На цей випадок навіть безоглядний противник комуністичних спроб — якщо він тільки не випраний з державного змислу і з дійсного національно-патріотичного почування — може бажати собі і своїй Країні одного:

щоб сильна, тривка і від примх пайдократії і крамольного духа незалежна, на радянській конституції оперта державна влада ще вдержалася на Україні і в Росії якнайдовше, бодай 10—20 років;

щоб під її тиском закріпилася, поглибилася й цілість держави обняла українізація України;

щоб відновилася і розвинулася державна дисципліна нашого племени, дисципліна, змисл координації і субординації, без яких ні одна і ніяка держава в світі, під ніякою конституцією і ніяким суспільним ладом не може істнувати;

щоб за той час ослабли, пропали й вимерли ті анархічні полуосвічені або й темні елєменти (отаманщини, Махновщини і їмже ність числа), котрі під покришкою національних чи соціяльних „ідеалів" руйнували самі коріні кождої державности, безпеченства й ладу на Україні;

щоб на їх місце наросло покоління здібне до дисципліни і вдатне до питомого державного життя, — та

щоби, коли в Росії прийде до спроб Реставрації, або й до Реставрації самої, Україна вже мала час розвинутися в сильну державу, сильну своїм відпором усякому московському централізмові, таку сильну своїм становищем у союзі, щоб могла накинути відновленому Евроазійському Союзові — справдішнім Зєдиненим Державам цеї части старих континентів, — засаду української соборности як одну з провідних засад заграничної політики того Союзу.

Дописи.

Станиславів *(Будова церкви в Княгинині-кольонії).* На передмістю Княгинин-кольонія (т. зв. Майзлі) розпочалась у нас будова нової церкви. Посвячення її фундаментів відбулося ще в дні отворення (!. Станиславівського Ярмарку. Була певчуча її потреба, бо костел, побудований там перед кількома роками, полагоджував духовні потреби і ваших громадян, тимбільше, що станиславівська парохіяльна церква, а заразом наша катедра, віддалена від цього передмістя на добрих три кільометри. Лиш з фондами на будову церкви доволі тяжко. Наша суспільність, розуміючи вагу справи, повинна б поспішити комітетові будови з матеріяльною помічю, особливо суспільність Станиславівщини. Будова церкви в Княгинині-кольонії заслугує на інтензивну підтримку ще й тому, що саме на тому передмістю положена протестантська німецька церква, в якій подвизаються різні наші „проповідники", вихвалюючи протестантське „відродження". Що їх діяльність, не маючи міцного ґрунту, ніякої традиції в нашім народі, крім в собі поважні небезпеки для нашої національної єдности й відпорности, не треба й казати. Тим скорше слід отже викінчити будинок цеї церкви, що стане заборолом нашої народности, загроженої спеціяльно на тому передмістю.

Бережанщина. *(Де наша честь?)* На днях опустив парохію Біше лат. парох о. Костиловський, що переїхся до Поморян, пов. Зборів. Діди з Поручина, хотячи гідно попрощати свого пробоща (Поручин належить до лат. парохії Біша), устроїв у себе пир, у котрім взяло участь і двох наших священників. Сама участь тих двох отців у пирі не дивує нікого, а то тимбільше, що вони не перебирають у товаристві, коли на столі чарочка. Але кс. Костиловський — це непримиримий ворог усього, що українське, душелап, відомий в нашій околиці і ревний робітник як на церковнім так і на національнім полі, очевидно — „на вищість Русі". На доказ нехай послужить отсей факт, що ще стоїть живо в памяти селян нашої околиці. Перед кількома місяцями помер у поблизькім селі Жукові, що належить також до парохії лат. Біша, один латинник, котрого мав хоронити о. Кост. Родина помершого запросила до участи в похоронах також українського пароха Жукова о. Заверуху. День похоронів випав на українське свято і задля богослужения о. Заверуха прилізився з приїздом на похорони. Коли похоронний похід уже виходив з загороди помершого, о. Заверуха, убраний в ризи, прилучився до походу. Тоді кс. Костиловський повідомив родину, що разом з „руским попом" не буде провадити похорону, а коли родина не хотіла відкликати участи в похоронах о. Заверухи, тоді кс. Кост. задержав похід, вбив ризи і забрався, так, що дальші похоронні церемонії довершив сам о. Заверуха. Незважаючи на таке голосне в цілій околиці понижение нашого обряду в присутности селян, двох наших священників (о. Ш. і о. К.) приятелювали з кс. Костиловським, приймали його в своїх домах, а навіть ревно працали! Таке поступовання наших священників дуже прикро подіяло на селян, які мусять тратити довіря до тих, що не вміють станути на сторожі поваги та пошанування нашої церкви, обряду та самих себе.

Белз, пов. Сокаль. *(Освітня праця. — Економічні успіхи. — Кружок УПТ. — Анормальности.)* Культурно-освітнє життя в самім Белзі та Белзщині ще перед війною було в стані початкового розвитку. Воно було в руках кількох ініціятивних одиниць, котрі не могли холоднокровно дивитися на загальний застій та зацофаність нашого народу. Небагато українських родин з самого Белза почували себе Українцями, діти свої виховували в польській мові, а самі між собою говорили та ще й тепер говорять по польськи. Війна та повоєнне лихоліття підтяли цей молоденький, з великим трудом осягнений культурно-освітний розвиток і вирвали тих небогатьох працьовників у місті й повіті. Читальні „Просвіти" гейби завмерли, кредитові товариства майже припинили свою діяльність і все попало в блаженний сон, з якого, здавалося, не скоро піднесеться. Прийшла загальна матеріяльна й моральна руїна, котра турбувала ідейні одиниці. Одначе життя, щоденне стихійне життя, вимагало свого. Хвиля відродження пішла і по Белзщині. В першу чергу приступлено до відбудови читалень, де відроджувалася освітня праця, де формувалися знову аматорські кружки та хори, які гарно розвиваються, що було доказане на святі Франка. За освітньою справою пішла й розбудова економічного життя. Майже в кождім селі приступлено до заснування кооперативних спілок. Щодо їх розвитку, то вони були би розвинулися ще гарніше, якби в Союзі Кооператив у Сокалі задержано план праці та відповідну гармонію. Непорядок закрався і до сіл Осердова й Будинина, де кооперативні спілки виломилися з під впливу і нарушили загально-кооперативний принціп. Кружок УПТ. „Рідна Школа" в Белзі під управою д-ра Іллі Салагуба енергійно береться за працю. Щоб піднести домовий промисл, уладжено курс крою і життя для дівчат в Белзі, де в часі 3 місяців відбудеться навчання не тільки крою та шиття, але також історії та географії України, теорії кооперації та книговодства. Виховання молодого покоління переводиться в захороні, котра, не зважаючи на матеріяльну скруту, існує та сповняє свою задачу. Дуже приємно почути маленьких дітей на улиці, що щебечуть уже по українськи, хоч родичі їх ще цураються рідної мови... Сумне явище нашої культурно-просвітної праці те, що тягар праці спадає на одиниці, бо загалу годі покищо збудити зі сну. Мала у нас горстка інтеліґенції, але й ця неактивна, інертна. Жіноцтво, котре повинно світити приміром та проявляти ініціятиву, майже зовсім не бере участи в праці. Духовенство округа не інтересується нїчим — з двома-трьома виїмками. Досить уже спати, пора встати та братися до праці, яка мусить видати овочі!

В обороні обезпечених на життя.

Важне для обезпечених на життя в товариствах обезпечень за кордоном.

Комітет оборони обезпечених на життя в закордонних товариствах повідомляє своїх членів, що делегація Комітету предложила дня 20. вересня ц. р. меморіял і поіменні викази пошкодованих у 48 закордонних товариствах та в 10 державах Раді міністрів, міністерству закордонних справ і міністерству фінансів.

Головний референт тих справ д-р Ґрубер директор уряду контролі обезпечень, заявив делегатам, що переговори з австрійським урядом ведуться і що вислід переговорів з 18-ти віденськими товариствами буде корисніший як італійська конвенція. Що до 12 товариств обезпечень у державі німецькій, то переговори почалися, а польський уряд на покриття претенсій пошкодованих має занятї резерви тих товариств обезпечень у воєвідстві познанськім.

Як шукати своїх претенсій в товариствах обезпечень у державах: Англії, Бельгії, Чехії, Франції, Мадярщині і Румунії, про це уряд контролі обезпечень донині не подав відповідних способів, але після одержання інструкцій Комітет повідомить своїх членів і оголосить цей комунікат в часописах.

В Голяндії заступає претенсії горожан польської держави адвокат д-р Бавмбауер (Baumbauer, Amsterdam, Keizersgracht 272) і до нього пошкодовані повинні відноситись безпосередньо або через польський генеральний консулят в Амстердамі.

З уваги на те, що по нашій інтервенції міністерство фінансів взиває власників поліс обезпечень на життя в товариствах американських „New York Equitable" й инших до зголошення своїх претенсій просто до польського Генерального Консуляту: New-York, 953 Third Avenue Corner 75 th. Str., Наші члени зволять свої претенсії негайно там зголосити. Про конвенційний вислід, заключений з товариствами обезпечень в Італії, Комітет своїх членів повідомив.

Комітет уважає тимчасом свою працю за покінчену і просить евентуальні запити адресувати так: Lwów I, skrytka pocz. 123, з долученням порта на відповідь. — *Комітет оборони обезпечених на життя в закордонних товариствах.*

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Нові книжки й видання.

КНИЖКИ:

Д-р мед. М. Галин: МЕДИЧНИЙ ЛАТИНСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК. Зредагували проф. д-р Б. Матюшенко і д-р В. Наливайко. Видання „Спілки українських лікарів у Чехословаччині". Прага 1926, ст. 304.

Треба привитати з повним признанням видання такої цінної праці, яка має на меті виповнити велику прогалину в нашій науковій літературі, а навіть у буденнім ужитку українського інтеліґента: недостачу одноцільної медичної термінольоґії. Виданий словник є обємистою працею, пребагато виданою. Не маємо змоги входити тут в оцінку його вартости: це зроблять фахівці медики і фільольоги на иншому місці. Хочемо тільки звернути увагу на одну потребу таких словників, якою в нас, на жаль, при наукових виданнях традиційно нехтується. Увесь словник складений по латинським термінам і поруч тих подані тільки українські терміни, без ніякої иншої мови. Таким робом уся книжка засуджена на якнайвузше коло спеціялістів, які знають кожний термін перш усього латинською мовою. Для пересічного інтеліґента вона зовсім не придатна. Скільки разів кожний з нас хотів би знати, як називається якась частина організму чи недуга і не має де найти її назви, хоч навіть знає її у тій мові, якою вчили його у школах або якою засвоїв собі з инших чужинних мов: польської, російської, німецької. Такий словник не втратив би нічого на своїй науковости, якби поруч латинської мови подав бодай ще терміни у цих трьох мовах. Ще практичніше було би починати словник від чужинних мов, відомих нашій суспільности; так видавали в Київі деякі комісії термінольоґію з поодиноких ділянок знання. У нас чомусь цієї практичної цілі термінольоґії не розуміють. Маємо *напр.* великий збір ботанічної термінольоґії виданий „Науковим Товариством Шевченка", і там той самий принціп, тільки відвернений: терміни починаються українським текстом і кінчаться латинським. Виходить, що український термін якоїсь рослини можна найти лише тоді, коли ми вже її знаємо! Не диво, що такі необхідні видання сплять сном блаженних на полицях і ніхто не бачить потреби покласти їх між словниками на своїм столі. **М. Р.**

ЖУРНАЛИ:

„SLOVANSKÝ PŘEHLED", sborník pro pozorování politického, hospodářského, společenského a kulturního života slovanských států a národů. Redactor: Adolf Černy. Číslo 9. Listopad. Ročník XVIII. V Praze 1926.

„ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС", орган Ревізійного Союзу українських кооператив. Ч. 47 з 17. листопада 1926. Зміст: По Загальнім Зборі. Будова кооперативних домів. Звичайний Загальний Збір Ревізійного Союзу Українських Коопер. Зі збіжевого ринку. Страйк англійських углекопів. Як наші торгують? (фейлєтон). - Свято кооперації: Кооперативне свято в Ковлі, Рогатині, Бояни, Монастириськах, Кунисівцях і Репужинцях. Кооперація инших народів. Хліборобство. З Ревізійного Союзу Українських Кооператив. На обгортці: Оголошення Кооператив. Правне положення та податкові тягарі кооператив. Видавництва. Питання й відповіди. Всячина. Ціни. Оголошення.

„НАЦІОНАЛЬНА ДУМКА", Ч. 3. Листопад 1926. Прага. Рік видання II. Зміст: від Редакції: Свято 1. листопада; д-р Ст. Нижанківський: Зрадницькі елементи в українській народній психіці; Ол. Бабій: Ненависть як чинник визволення; Вол. Мартинець: Скрута Европи; після вбивства Собінського; Хроніка; Рецензії: Дм. Донцов „Націоналізм"; Т. Г. Масарик „Світова революція"; До наших співробітників і читачів.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ", місячний часопис для українського жіноцтва. Ч. 11. за листопад 1926. Коломия.

Всячина.

Папа без кухарки. Папа не має кухарки! Видавалось би, що про це знають усі. Тимчасом ні. Хоча з правила папа не може мати кухарки, яка є з правила жіночого роду і тому не має вступу до Ватикану, Пій XI., який вважав себе реформатором уже в неодній справі — зломав дотеперішню традицію. Він не хотів розстатись із своєю доброю суфражисткою сестрою Лінда Банзі, що була його нянькою, другою його мамою і невідступною його опікункою на протязі всього життя. Коли раз йому звернули увагу на присутність жіночої особи у Ватикані, він відповів на це гостро: „Папа це хоче і баста". Але нині стара кухарка і пістунка папи має 70 літ і не може вже варити. Вона покинула Ватикан і її заступають побожні Францішканці. Вони не мають богато грошей, бо папа живе виключно кавою з молоком, яйцями та салатою. Колись, коли у Ватикані була ще його кухарка, він мав справжній льомбардський апетит. Минули ці часи і папа лишився нині без апетиту і кухарки.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Сасевського у складі 30 осіб виступає:
Четвер 25. XI. — Жовква.
Пятниця 26. XI. — Жовква.
Субота 27. XI. — Рава Руська.
Неділя 28. XI. — Рава Руська.

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:
Вівторок 23. XI. — Мельниця.
Середа 24. XI. — Усте.
Четвер 25. XI. — Озеряни.
Пятниця 26. XI. — Скала.
Субота 27. XI. — Скала.
Неділя 28. XI. — Бучач. 928 3—?

Повідомлення. Сала товариства „Надія" (Боян) в Бережанах відреставрована. Сцена, комплєт декорацій і куртина виконані мистцем п. Павлом Ковжуном. Перед сценою є поглублення для орхестри. Світло газове та електричне. Всі українські сценічні імпрези, що числять на поперті української суспільности в Бережанах, зволять користуватися салею згадкого товариства. — За Управу: Д-р В. Бемко. 961 2—3

Кооперативне свято в Городенці. Старанням Повітового Союзу Кооператив у Городенці при співучасти місцевих економічних установ відбудеться в неділю дня 28. листопада ц. р. в Городенці кооперативне свято з отсею програмою: 1) О год. 9. рано Служба Божа в парохіяльній церкві. 2) По Богослуженню похід кооператив, читалень, Лугів і инших установ до салі Народнього Дому". 3) Відкриття свята. 4) Привітання свята делеґатами кооператив і инших установ. 5) А. Лотоцький: „Мак", мішаний хор. 6) Три реферати: а) Значіння кооперації, б) Історія кооперації, в) Мета кооперації. 7) Гр. Давидовський: „Бандура", мішаний хор. 8) Деклямації: а) „Каменярі", І. Франка, б) „Байка про кооперацію". 9) Людкевича: „Косар", мішаний хор. 10) Замкнення. — *Повітовий Союз Кооператив у Городенці.*

Радник Будзиновський Альфред зволить зголоситися по відбір гардероби і концесії. — Д-р Нічка Ґригорій, Львів. 970 1—2

Для молоді і старших!

Вийшла отсе з друку і продається книжочка

„ОХОРОНА ЧЕСТИ"

Основи полагоджування справ честі шляхом гонорового поступування з виключенням двобоїв — зібрав Антін Підковин

Сторін 110.

Ціна без почтової пересилки закартонований примірник 2·50 зол., за гарно оправлений в півполотно 3·50 зол.

Замовляти можна у автора **у Львові, Ринок ч. 10.,** як також у всіх українських книгарнях в краю.

972 1—1

В неділю, дня 28. листопада 1926 о 10-ій год. рано в салі XIV. (старий будинок університету) відбудуться річні Загальні Збори Тов-а „Студентська Громада" зі слідуючим денним порядком: 1) Відкриття Зборів. 2) Відчитання протоколу з попередн. Заг. Зборів. 3) Звіт з діяльности Виділу. 4) Звіт Контрольної Комісії і уділення абсолюторії. 5) Завдання українського студентства під сучасний момент — реф. тов. Француза. 6) Вибір нового Виділу. 7) Внески і запити. Вступ на Загальні Збори будуть мати лише ті члени, що не залягають з вкладками через два місяці. За Виділ: Гупало Володимир, голова Стронціцький Василь, секретар. 969 1—2

З нагоди імянин п. Н. Мохнацької зложив Союз Українок в Теребовлі на „Рідну Школу" 15 зол. За жертву щиро дякує Головна Управа „Рідної Школи".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

НЕМА здається Українця, який не знав би, що найліпші, найздоровіші і найкращі, то цукорки „Фортуни Нової". 908 2—2

1 зол. 70 сот. коштує один ніж з хінського срібла у Мандля Коперника 14 681 в) Проти кіна „Коперник". 10—?

НАРОДНЯ установа у Львові пошукує управителя канцелярії, сильного в концепті і писанню на машині (латинська і українська). Початкова платня 250 зол. Письменні зголошення з curriculum vitae до Адміністрації під „Управитель канцелярії". 2—3

РУТИНОВАНИЙ, совісний адвокатський солїцитатор змінить місце, можливо також до нотаріяльної канцелярії. — Письма приймає Вп. М. Лемеха, нач. канц. Суду в Станиславові. 963 2—3

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИЙ** Ігнатовим Львів. 956 3-?

РУТИНОВАНОГО конціпієнта до самостійного ведення адвокатської канцелярії на провінції пошукується сейчас. — Зголошення з описом життя й условями й условями приймає адвокат Дмитро Мудрецький в Чесанові (Ciesanów). 973 1-3

ФОРТЕПЯН концертовий, англійська механіка, першорядної марки і якости, майже новий, продасть „Мотошко", Зіморовича 10. 974 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка **Львів, Городецька 46.** Телеф. 834 Пересвітлення Рентґеном. 929 6-25

ЧІПКИ гемороїдальні
(з маркою когут) ГОНСЕЦКОГО
усувають біль, печення, кровазалення, свербіння та зменшує гудзи (жилякн)
„ГЕМОРОЇДАЛЬНІ ЧІПКИ" з маркою когут — Рец. Мін. Публ. Здоровля ч. 354 728 продають аптики. 7—12

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когути ком". 728 a) 35—7

Концес. Судове Бюро перекладів чужих мов — **Львів, Собеского ч. 12.** 848 фірма Міхальскі. 4-6

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Ділo". З друкарні Видавничої Спілки „Ділo". Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 265 (10.940). Львів, пятниця 26. листопада 1926. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 151 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

З нарад соймових комісій.

Сойм має право анулювати декрети президента. — Промова посла Васильчука в дискусії над буджетом мін-ва внутр. справ. — Протест представників нац. меншостей в адміністраційній комісії.

Варшава, 24. листопада 1926.

Сьогодні передполуднем соймова конституційна комісія радила в справі способу анулювання соймом пресового декрету у звязи з внесеннями соймових клюбів. У цій справі є значна ріжниця думок між ріжними клюбами.

Після того, як пос. Гломбінський узяв назад свою резигнацію з головства комісії, провідник пос. Поляєвич заявив, що з уваги на існуючі сумніви дотично інтерпретації ст. 44 конституції, порозумівшися з маршалком сойму, засягнув опінії в цій справі у професорів університету: Яворського і Цибіховського.

Проф. Яворський дякує за виявлене довіря і заявляє, що як член Правничої Ради не може видати опінії на зазив, спрямований тільки до нього — відповідно до регуляміну нарад Прави. Ради. З тої причини він вислав свою опінію 23-го ц. м. на руки міністра справедливости як голови Ради на розгляд, повідомляючи його одночасно про зміст листу, висланого до провідника конституційної комісії.

Після того провідник відчитав опінію в цій справі проф. Цибіховського, який заявився за тим, аби анулювання президентського декрету відбулося у формі закону, який то шлях вибрав і сойм.

По відчитанню того листу виявилася спершу дискусія формальна, а потім мериторична, в якій забирало голос богато послів. Дискусія виявила однодушність послів у цій справі, що знайшло свій вислів у одноголосно принятій резолюції. Резолюція стверджує, що сойм має право в кожному часі анулювати президентські розпорядки при помочі звичайного закону.

Найближче засідання комісії для розгляду инших справ скличе пос. Гломбінський в половині найближчого тижня.

Дня 23. ц. м. на засіданні буджет. комісії розглядано буджет міністерства внутрішніх справ. Промовляли опозиційно представники клюбів ЗЛН., Пяста і ХД. Також представник ППС. не був вдоволений з господарки мін. Складковського. Промовляли ще пос. Грінбавм (Жид. Клюб), посли Хлопського Союзу і Визволення, а вкінці виголосив опозиційну промову пос. Васильчук (Україн. Клюб), який доказував, що політика уряду не змінилася, хоч змінено двох воєводів, а старостів ніде не змінено. Програма нинішнього уряду не ріжниться від програми бувш. міністра Стан. Грабського. Ця політика старається знищити український елемент. Бесідник торкнувся справи самоврядних законів, поліційних відносин, обіжника про горожанство і т. д. Вкінці заявив, що Українці мусять загострити своє опозиційне відношення супроти уряду і виключають усяку можливість дискусії в буджетових справах.

На засіданні соймової адміністраційної комісії радженo дальше над самоврядними законами. Обговорювано справу виборчої ординації до повіт. рад. Представник правительства дир. самоврядного уряду Вайсброт заявив, що уряд хоче взяти участь у працях комісії та що міністр внутр. справ цього тижня зясує своє становище до самоврядних законів. Пос. Єремич (Білорусин) поставив внесення відложити засідання до часу предложення друків членам комісії. Коли це внесення відкинено, пос. Єремич відчитав заяву іменем усіх національних меншостей, у якій вони протестують проти лолання регуляміну і заявляють, що з уваги на те представники нацменшостей братимуть участь у засіданні лише в характері інформаторів, а не візьмуть участи в голосуванні. Засідання — на їх думку — є неформальне і як таке не має права ухвалювати нічого.

Комісія після того постановила обмежитися до дискусії, а голосування відложити до найбл. засідання.

Нова нота — стара пісня

Львів, 24. листопада 1926.

Варшавський посол Радянського Союзу Войков вручив 20. листопада польському міністрові закордонних справ відповідь на ноту польського уряду з 23. жовтня в справі литовсько-радянського гарантійного пакту. Нота визначається дуже спокійним тоном і незвичайно оглядним укладом: У ній між иншим сказано на самому початку:

„По думці арт. 3. рижського трактату, радянський уряд зрікся всяких прав і претенсій до земель, що положені на захід від усталеної в арт. 2. тогож трактату границі"....

Инша справа з литовсько-польською границею. В ноті підкреслено, що союзний уряд зобовязався визнати всяке порозуміння щодо границь, чи краще спірних територій між Литвою і Польщею, якщо до такого прийде. Одначе дотепер такого порозуміння не було, ніхто союзного уряду про нього не повідомляв, навпаки — Литва заявила, що спір по нинішний день не поладнаний. Щож до постанов ради амбасадорів у тій справі, то вони союзного уряду в нічому не вяжуть і до нічого не зобовязують, тим більше, що не признає тих постанов і Литва.

Та це місце ноти для нас найменше цікаве. Цікавіший далеко вгорі наведений вступ про вірне та буквальне зберігання арт. 3. рижського трактату, а крім того саме закінчення ноти.

„Уряд СРСР. рівночасно заявляє — стоїть у ноті — що підписуючи 28. вересня трактат (про неагресію) з литовським урядом, не мав у ніякому випадку наміру піддати в сумнів арт. 2. рижського трактату, що встановлює границі між СРСР. і польською республікою. При тій нагоді союзний уряд ще раз заявляє, що незмінним бажанням народів СРСР. є жити в мирі та приязни зі всіми иншими народами і що щирим їх змаганням є налагодити приятельські взаємини з польським народом".

Словом — усе як в ідиллі. Колиж до того додати коментарі до наведеної ноти, що появилися в офіціозі московського союзного уряду „Известиях", то прийдеться хіба ствердити, що між Польщею і СРСР твориться направду якась політична ідилля. А в тих коментарях говориться ні більше ні менше тільки те, що виміна нот між Польщею і СРСР має ту добру сторону, що нищить барієри, які бажали будувати між обома сусідуючими державами чужі, постороні чинники, яким залежить на сіянню незгоди. Союзний офіціоз висловлює далі глибоке переконання, що пакту про неагресію між Литвою і СРСР не можна вважати в ніякому випадку спрямованим проти Польщі та стверджує, що союзний уряд має ширу волю довести до якнайзгіднішого сусідського співжиття між народами СРСР і польським народом.

Колиж пригадати собі до того ще пропозицію тогож Войкова в імени союзного уряду на заключення пакту про неагресію, вручену недавно польському урядові, то виявиться, що більшовики прямують, як звичайно і в кожній ноті, всіми силами до згоди, мира і приязни з Польщею, перестерігаючи при тому аж до самозабуття кожну букву рижського пакту про польсько-радянські границі. Але що з того, що вони так завзято прагнуть не тільки мира, але й приязни? Їх миротворчі та приязні наміри все — мов-

Німецький парлямент.

Берлін, 24. листопада 1926.

На нинішньому засіданні райхстагу принято німецько-французьку умову в справі басейну Саари, німецько-польський договір у справі управильнення взаємин на кордоні і залізничу умову між Німеччиною, Данією і Польщею. Пос. Бредт (Хліб. Зєдинення) і гр. Ревентльов (гітл.) критикували політику Штреземана. В звязи з політичною дебатою, яка зачинається в райхстагу, комуністи і гітлєрівці поставили два внесення на висловлення недовіря міністрові закордонних справ Штреземанові. Комуністи в інтерпеляції закидають урядові, що без відома парляменту закупив із держ. фондів правий часопис „Дайтше Альг. Цтг.", щоби при його помочі приєднувати собі громадську думку. Інтерпелянти домагаються вияснення з приводу надуживання буджетових повновластей відповідальними послами.

Революція в Альбанії.

Білгород, 24. листопада 1926.

Дня 20. листопада ц. р. між католиками півн. Альбанії вибухла революція, приготована і зорганізована бувш. офіцерами уряду Фанолі на спілку з кат. священиком Тсако. Революціонери хотіли заволодіти півн. Альбанією. В перших двох днях католики побідили відділи альбанської жандармерії. Тому, що революція поширювалася, уряд вислав більші відділи жандармерії і вони вивернли повстанців у гори. Думають, що повстання інспірував із закордону Мустафа Крой і Гасан Прістіна. Вони рахували на поміч православного і музулманського населення середньої і півд. Альбанії. Але населення це осталося вірне урядові Ахмета Бея Зогу.

Арештування виконавців нападу на почту в Кросні.

Кросно, 24. листопада 1926.

В ночі з 11. на 12. жовтня ограблено тутешню почту. Слідство ведено так, будьто би напад виконала „терористична боївка". Одначе виявилася безосновність таких здогадів. Учора арештовано виконавців нападу на почту, а саме: Яна Скобліцького, Єнджея Кушкераха і Владислава Барана. Крім них арештовано батьків Кушкераха та брата і сестру Барана, як підозрілих у співучасти в грабіжі. В арештованих заквестіоновано часть грошей з крадежі, а то 5190 зол. і 322 доляри та ріжні річи, куплені за крадені гроші. Арештованих після переведення вступного слідства передадуть судові.

Біржа.

Гроші.

Доляр у приватних оборотах 8·99—9·00.

Красін помер.

Льондон, 24. листопада 1926.

Більшовицький амбасадор Красін помер тут учора.

Чемберлєн про взаємини Анґлії з СРСР.

Льондон, 24. листопада 1926.

Відповідаючи в палаті громад на питання в справі англійсько більшовицьких взаємин, Чемберлєн сказав м. ин.: Я виразно ствердив перед більшовицьким шарже д' афер, що протианглійська більшовицька пропаганда є основною перешкодою покращання англійсько-більшовицьких взаємин. Опісля Чемберлєн висловив жаль з приводу смерти Красіна.

Стріча Чемберлєна з Бріяном.

Льондон, 24. листопада 1926.

На грудневій сесії Ради Ліги Націй Чемберлєн заступатиме Велику Британію. По дорозі до Женеви Чемберлєн поступить до Парижа й обговорить із Бріяном питання біжучої европейської політики. В Женеві Чемберлєн приватно конферуватиме зі Штреземаном.

Замкнення конференції доміній.

Льондон, 24. листопада 1926.

Вчора замкнено конференцію британської імперії. Після промов премієрів поодиноких доміній, які признали велику вагу конференції для британської держави, промовив прем. Болдуін. Він зазначив, що присутність у Льондоні делєгатів доміній і дух конференції дає Англії нові надії. Постанови, ухвалені конференцією, то оживляюча течія, яка заповнить всі закутки держави.

Red. czas. „Dilo" Nr. 534/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej: Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 259 (10936) z dnia 21. listopada 1926 pod tytułem „Rozwój samowyładowania" ustęp a) między słowami „wraz" a „nawet", ustęp b) między słowami „ich uwidacznia" a „Za tej", ustęp c) od słów „Tut rajca" do końca artykułu zawiera znam. kor. z § 65a ust. 1 zarządzenia Prezydenta Rzplitej dnia 19. listopada 1924 r. w tym celu wydanego konfiskatę jest usprawiedliwiona i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedz. redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. — Lwów, 22. listopada 1926. — Nawet.

ляв—розбивалися і самозрозуміло, що й тепер розіб'ються об упертість польських керманичів державного корабля. Ось „Курєр Варшавскі" передрукував з льондонського „Таймсу" коментарі того останнього до депеші про радянську ноту такого змісту:

Дотично депеші належить зазначити, що порівнюючи лагідний тон польської ноти з 28. жовтня був наслідком острого виступу самого маршалка Пілсудського. Коли радянський посол у Варшаві їв снідання з польським міністром закордонних справ, вийшов нагло маршалок Пілсудський і піднесеним голосом висловив радянському послові свою строгу догану за зміст литовсько-радянського трактату у виленській справі. Говорив по російськи в спосіб, що найменше незгідний з конвенціональм ю формою дипльоматичних нот. В тому самому більш-менш часі відкликано польського посла з Москви з причини слабого здоровля. Получення тих обставин зробило, здається, вражіння в Москві. Негайно виготовлено відповідь, але вислано її щойно тепер, зараз по повороті Чічеріна з Одеси, де стрінувся з турецьким міністром закордонних справ."

Виходить, що більшовики тим разом цілковито перепудилися злого гумору Пілсудського і забули спершу аж язика в роті. Можнаб у це навіть повірити, коли б більшовики не мали за собою вже довгої дипльоматичної практики саме щодо Польщі, до якої радянські дипльомати все слали солодкаво мелянхолійні ноти. Що більшовики направду не бажають собі війни з Польщею, в те ми віримо, бо всяка війна вбилаб у них все те, що вони з важким трудом осягнули на полі господарської відбудови. За ціну того миру вони готові жертвувати не тільки литовськими претенсіями до Польщі, готові зберігати не тільки 2 арт. рижського договору, але й жертвувати всіми иншими його артикулами, а між иншим і тими, в яких говориться про забезпечення прав і свобідного розвитку для Українців і Білорусинів під Польщею. Для закр плення своїх революційних здобутків більшовикам треба мира, але це ще не рівнозначне з тим, що для ще кращого скріплення себе і своїх позицій у СРСР їм необхідна також соціяльна революція в Польщі. Та це зовсім инша справа. Революції не робиться дипльоматичними нотами. Її підготовляється иншими засобами, а тому дипльоматичні ноти можуть бути не тільки солодкаві, але навіть цілком солодкі, вони можуть бути ідилічні, миролюбиві та повні приятельських компліментів. Це не лише не шкідливе, але й корисне, а корисне для інтересів соціяльного „броженія" в Польщі, бо чим ближче до державного зближення між СРСР і якоюсь державою, тим краще це для тих, що мають за завдання підготовити матеріял і поле для соціяльної революції в тій державі.

Нинішня Польща мабуть тому не похочує того зближення, але своєю внутрішньою політикою фактично підготовляє те зближення не між урядами, а між тим, що по термінольогії більшовицької ноти зветься „народом". Фактично треба розуміти те зближення не між народом а пролєтаріятом обох держав. Бо таке правдиве значіння того більшовицького змісту, що його вкладають вони в поняття „народу".

Отже солодкавість у нотах а навіть формальне зближення з урядами, а одночасно пра я инших чинників над фактичним зближенням між „народами" — ось тактика радянської дипльоматії, що хоч у нас не найшла покищо своїх реальних наслідків, то вже дала рясні овочі на Далекому Сході. І тому для Европі солодкавість останньої більшовицької ноти не є ніякою несподіванкою і не добачуємо її причини навіть у іритації Пілсудського, а в старому випробованому способі дипльоматичної більшовицької тактики.

Радянська Україна.

Музей діячів науки та мистецтва.

Всеукраїнська Ака емія Наук організує музей діячів науки та мистецтва. „Березіль" надіслав з Харкова для музею дуже цінну колекцію. Скоро музей мають перенести до давної Печерської Лаври. Намічена ціла низка вистав для широких кол української суспільности. Перша вистава має бути присвячена виключно українському композиторові Лисенкові в звязку з тим, що в 1927 р. минає 75 літ від дня його народження та 15 літ від дня смерти. На виставі буде виставлений великий матеріял про діяльність Лисенка, будуть рукописи невиданих творів і инші речі звязані з іменем Лисенка. (РАТАУ).

Наукова експедиція в район Дніпрельстану.

Голова Всеукраїнського археольогічного комітету проф. Новицький висловив свій погляд на історично-археольогічну експедицію в район Дніпрельстану такими словами: Ще в 1925 р., коли надійшли перші відомости про проєкт будови Дніпрельстану, Всеукраїнський археольогічний комітет звернувся до Головнауки з проханням про те, що треба ще перед розпочаттям земляних робіт у Дніпрельстані зробити подрібний археольогічний розслід Запоріжжа. В часі перебування в Київі голови Головнауки Яворського, в УАН. знову порушила це важливе питання. Уряд на це згодився. Ми сподіваємося найти на Запоріжжі багато памяток української старовини, великої історичної ваги. Запоріжжа ще мало досліджене, бо за царату на вивчення Січи звертали мало уваги. Ми певні, що майбутні археольогічні розкопки матимуть величезне історичне значіння та дадуть багато нового для розсліджения узбережних районів Запоріжжя.

Великий канал для наводнення Херсонщини.

В звязку з будовою Дніпрельстану передбачена будова великого каналу з Каховки до Скидовська для наводнення Херсонщини. Пляни будови каналу розглядає Херсонська Окружна Планова Комісія.

Соціяльно-історичний музей у Бердичеві.

Дня 14. листопада відкрито в Бердичеві окружний соціяльно-історичний музей. Він буде звався: Музей ім. Дзержинського. Приміщення для музею виділено в старовинному монастирі 16-го століття, що належав колись до ордену богатих Кармелітів. Музей має нині 2000 експонатів: колекцію гаківниць, видання кармелітської друкарні та єдину на Україні збірку портретів діячів кармелітського ордену.

Жидівська кольонізація йде далі.

Харківські „Вісти" з 13. листопада п. р. пишуть про неї дослівно ось як:

Український Комітет Земельного влаштування євреїв-трудящих при ВУЦВК-у зробив підсумки переселення євреїв в 1926 р. В цьому році видано нарядів на 95 проц. всієї землі, що її відведено для переселення, і більше 80 проц. всіх переселенців фактично вже переселились. Грунтуючись на цих даних, комітет визнав, що тяжіння всіх груп єврейського населення перейти на землю збільшується. Через це Укркомзет визнав за потрібне в 1927 р. виконати плян єврейського переселення на українських фондах на 100 прц. Перед відповідними органами порушено питання про вчасну підготовку земельних ділянок до прийому переселенців. Для весняної групи комплєтування переселенських товариств вирішено зробити між 15. листопада та 1. січня, а всі наряди видати не пізніше 15. січня, щоб всі переселенці встигли зробити ярові засіви.

Далі Укркомзет ухвалив, щоб при кредитуванні переселенців в першу чергу звертати увагу на укріплення нижчих категорій переселенських господарств, зокрема, на постачання машин та насіння. Визнано також за потрібне строчно організувати на землях єврейського колфонду товариства взаємодопомоги. Для ознайомлення переселенців із законодавством про переселення буде видано низку брошур єврейською мовою. Ухвалено також прохати Раднарком виділити в межах Маріупольщини та Запоріжжя кілька нових ділянок, в звязку з великим числом осіб, що хочуть перейти на хліборобську працю. За проханням ОЗЕТ-у визнано за доцільне утворити спеціяльне товариство „Огрофонд" для фінансування єврейських переселенців. Визнано також за потрібне через обмеженість українських земельних фондів переселити за межі України не менш 2-х тис. єврейських родин, для чого подається відповідне прохання до Комзету союзного ЦВК-у і НКЗ-ему РСФРР прискорити виділення для потреб єврейських переселенців з України земельних ділянок.

Історія одної конфіскати.

Анулювання конфіскати відозви Т-ва опіки над українськими емігрантами.

Прокуратура окружного карного суду у Львові сконфіскувала відозву Товариства опіки над українськими емігрантами у Львові ч. І/1926. з жовтня 1926. за уступ: „У не державних поневолених народів ролю і завдання еміграційних урядів мусять сповняти товариства опіки над емігрантами, котрих задача дуже важна і тяжка задля браку власти, якою розпоряджують еміграційні уряди державних народів і задля браку матеріяльних засобів. Задача тих товариств тим тяжча, що нераз приходиться їм поборювати і протиділати еміграційній політиці Державного Еміграційного Уряду, котра то політика може бути ворожа для поневоленої нації".

Конфіскату ту узнав окружний карний суд у Львові ореченням з дня 25. жовтня 1926 Рг 485/26 оправданою, добачуючи в інкримінованім уступі знамена злочину з § 65 к. з. (заколочення публичного спокою), наслідком чого зарядив знищення накладу та видав заказ дальшого поширювання сконфіскованої відозви.

Внаслідок спротиву, внесеного адвокатом д-ром Володимиром Бачинським, відбулася в цій справі дня 6. листопада 1926 нова розправа в окружнім карнім суді у Львові під проводом надр. Когмана. Прокуратуру заступав заст. прокуратора Зубрицький, Товариство опіки над українськими емігрантами адв. д-р Волод. Бачинський. Окружний суд не узгляднив спротиву і вдержав у силі згадану конфіскату.

Проти того оречення вніс д-р В. Ба.

БЕРНАРД ШОВ.

Діти невигодою.

Досвідчені родичі, коли хтось боронить перед ними діточих прав, ставлять зовсім природно питання, чи діти мають право робити все, що їм до вподоби. Найкращою відповідю на це є запит, чи старші мають право робити все, що їм до вподоби. Ці два випадки є зовсім такі самі. Старша зла особа не може робити всього, що їй забагнеться, так само як не має до цього права нечемна дитина. Принціпіяльно нема ріжниці між правами дитини і старших; ріжниця між ними істнує тільки щодо обставин. Приймаємо, що старшу особу можна карати тільки силою закону; навіть, коли вона є шим законом карана, тоді особа, який вона зробила кривду, не має права виступати як суддя, триб нал або виконавець кари. Правда, що працедавц пово дяться так щоденно із своїми робітниками; але такої обставини не виправдуємо і не вважаємо її сутою; вона є тільки капіталістичним вловживанням, якого ніхто у принціпі не боронить. Про взаємини дитини з родичами або нянькою ніхто не дискутує, тому, що вони є невідхильні. Не можна вести безсторонного судового слідства в кожному випадку, коли поведінка дитини є погана. А дозволити дитині поводитись погано не спонукуючи її неприємним способом до того, щоби вона була свідомою свого поганого вчинку, значило би її псувати. Тому-то старші мусять протиділати їй до певного рода, не основуючись на нічому більше як тільки на своїй совісти, щоби дитина не зазнала несправедливости або нечемности. Ця акція може бути потоком лайки, який кінчиться скаженими ударами, що завдають біль і наводять страх; вона може бути напімненням, що розбуджує викиди совісти, або може бути кепкуванням, яке доводить дитину до почування сорому та покори, або врешті проповідю, яка прокине в дитині віру, що вона є малим окаянним сотворінням на дорозі до пекла. Дитина не має в усіх цих випадках ніякої иншої оборони крім чемности та совісти старшої особи; і старші не повинні би цього забувати, бо в цьому лежить важка відповідальність.

А тепер приходять инші труднощі. Від такої важкої відповідальности не можна звільнити осіб слабого характеру або малого розуму. З другого-ж боку не можна замучувати дітьми людей з високими прикметами характеру та розуму.

Дитина є вічно рухливим, крикливим сотворінням, з ненаситною жадобою знання, а тим самим з бо жевільною завзятістю звертається із ріжними питаннями Коли дитина мусить сидіти в кімнаті з високоінтеліґентною і вразливою дорослою особою, тоді їй треба сказати, а навіть інколи її примусити, щоби сиділа тихо і не говорила, а це нарушує її здоровля, є неприродним домаганням, несправедливістю, жорстокістю і се елюбством, яке не знає толєранції. Наслідком цього є те, що високоінтелігентна і вразлива людина передає дитину няньці, яка не має нервів і тому може видержати більше гомону, але одночасно не має вагань чутливої совісти і тому може бути для дитини дуже поганим товариством.

Тепер доходимо до центрального пункту факту: факту, якого ніхто не признає, хоча він є точним розясненням жахливої системи вязнення дітей та знущань над ними, які ми прикриваємо такими лицемірними поняттями як „виховання", „дисципліна", „формування характеру", тощо. А тим фактом є просто те, що дитина є для дорослих невигідною. Що більше: ця невигода стає щораз більше нестерпною, в міру того, як старша особа стає більше освіченою, вражливішою і щораз глибше занятою духовою працею. Коли дитина бавиться, вона є крикліва, і повинна бути крикліва; Ньютон при праці є спокійний, і повинен бути спокійний. Дитина повинна проводити більшість свого часу на забаві, так само як старший при праці. Я не маю тут на думці людей, які цяцькаються собою і доходять до смішного стану нервової недуги, так, що врешті не уявляють собі можливости праці підчас метушні, яка здорових людей радує та підбадьорує. Я є певний, що якби люде мали вибирати між життям серед невпинного діточого гомону і життям там, де ніколи цього гомону й не було, то всі люде із здоровим тілом і душею волїли би невгаваючий шум, ніж невгаваючу тишу. Одначе природна ситуація не примушує нас до такого вибору. Нема ніякої причини, чому діти та старші не могли би себе взаємно бачити так часто як це є в інтересі обох сторін, але не більше і не менше. Навіть тепер ви не є примушені вибирати між двома крайностями: післати дитину до пансіону (себто позбутись її під менш-більше лицемірним претекстом) або держати її завсіди в хаті.

Більшість працюючих людей або посилає нині свої діти до публичної школи або викидає їх за двері. Таким робом родичі находять для себе розвязку. Не є це розвязка для дітей, так само як не є розвязкою справи для кози привязати її шнурком на полі, або для неоподатковання собаки: лапати її на вулиці. Це доказує тільки, що в ні одній суспільній клясі нема людей, які хотіли би добровільно зносити товариство своїх дітей, а тим самим помилковою є думка, бущімто родина дає дітям товариство з повчальними прикладами, або що родина є суспільною єдністю. Родина є в цьому випадку, — як і в численних инших — звичайним гумбугом.

Старі та молоді не можуть ходити тою самою ходою без мук, а остаточно й без втрати здоровля для одної сторони. Коли вони сидять у зачиненій кімнаті, вони не в силі стерпіти тої самої температури і такої самої скількости свіжого воздуху. Коли навіть полишити на боці головні елєменти: шуму, несупокою і цікавости, то діти можуть зовсім не звертати уваги на види звуки, пахощі та

чинський в законнім речинці жалобу до Апеляційного Суду у Львові, який ореченням з 16. листопада 1926 Ч. спр. Д. VI 284/26 змінив дотичне оречення окружного суду в цей спосіб, що ухвалив конфіскату як неоправдану.

Досить цікаві є мотиви оречення Апеляційного Суду, переважно згідні з виводами спротиву. А саме слово „позволений" означає позбавлення політичної свободи і його вжито у відозві для сконстатування факту, що „руський" нарід не має тих політичних прав, які повинен би мати на основі бажання автора відозви, а не в намірі викликати неохоту чи ненависть до державної адміністрації, що зрештою виходить із загального змісту відозви. Автор відозви не закидає державній адміністрації, що політика Державного Еміграційного Уряду є ворожа для еміґрантів „Русинів", підносить тільки, що завдання Товариства опіки над еміґрантами є тому тяжше, що воно мусить нераз протиділати політиці державних еміґраційних урядів, а ця політика може бути прецінь ворожа для еміґрантів. Відозва не твердить, що еміґраційна політика державного еміґраційного уряду є ворожа для еміґрантів „Русинів", як то суд І-ої інстанції хибно і проти слів інкримінованого уступу приймає, — але тільки, що вона може бути ворожою. Інкримінований уступ не заключає навіть відемної критики заряджень еміґраційного уряду, яких фактично той Уряд ще не видав, а тим менше не заключає в собі поклику до погорди й ненависти до державних властей або до непослуху проти заряджень власти, що зрештою в даним випадку не заістнували. З уваги на те, інкримінована стаття не містить у собі знамен злочину з § 65 к. з. Гимсамим заряджена прокуратором конфіската є неоправдана, а рішення окружного суду, котрим затверджено ту конфіскату, неузасаднене.

Для потерпівших від елементарних нещасть.

В справі пролъонгати речинця платности засівовних кредитів з р. 1925 і 1926.

Краєве Товариство Господарське „Сільський Господар" повідомляє:

Міністерство рільництва повідомило львівське воєвідство рескриптом з 24-го вересня 1926 ч. 2651, що міністерство скарбу уповажнило Державний Банк Рільний пролъонгувати сплату засівових позичок з року 1925 і 1926 до місяця листопада 1927 року, якщо поодинокі господарі або їх групи потерпіли наслідком живлових нещасть шкоди в землеплодах не нижчі як 60 процент правильного збору і якщо отсі господарі внесуть до Державного Банку Рільного подання, що їх підержить воєвідський комітет рільної допомоги.

В дні 20. листопада ц. р. воєвідський комітет рільної допомоги у Львові устали спис громад, положених на території львівського воєвідства, в яких страти в живні виносять не менше 60 відсотків правильного збору. Громади ці положені в отсих повітах: Бібрка, Березів, Городок, Ярослав, Ланцут, Ліско, Мостиська, Перемишль, Рава Руська, Рудки, Рящів, Самбір, Старий Самбір, Стриж в і Сянік.

Виказ громад буде оповіщений кождим з дотичних староств шляхом обіжника до начальств громад.

Господарі, які є приналежні до згаданих повітів і мають засівові позички в Державнім Банку Рільним, а потерпіли шкоди в землеплодах повище 60 процентів нормального збору, мають право внести до Банку Рільного через старостве подання в справі пролъонгати засівного кредиту. Всі подання будуть предложені староствами до воєвідського комітету допомоги засівам у Львові і після заопінювання їх будуть відіслані до Державного Банку Рільного.

Окончений речинець до вношення подань минає в відклично дня 31. грудня 1926 року. Пізніше внесені подання будуть відкинені.

Виказ громад, устійнений воєвідським комітетом допомоги засівам, не є ще повний. Комітет устали лишень ті громади, в яких шкоди в землеплодах були всегромадні. На основі рескрипту міністерства рільництва мають право старатися про пролъонгату засівових кредитів також поодинокі господарі, які потерпіли вище означені шкоди, хоч загал громади шкод не поніс. Примірком знаємо, що є знищені господарства в повітах Добромиль, Дрогобич, Яворів і Львів, хоч в громадах тих повітів всегромадних шкід нема. Господарі з отсих незакваліфікованих повітів і громад мають право старатися пр. о пролъонгату засівових кредитів нарівні з господарями з кваліфікованих повітів і громад, одначе подання поодиноких господарів з незакваліфіков них повітів і громад мусять бути заосмотрені опінією повітового комітету допомоги засівам, бо тільки на основі такої опінії зможе розглядати їх воєвідський комітет допомоги засівам і предложити державному банкові рільному.

Повідомляємо про це загал Філій і Кружків „Сільського Господаря" на території львівського воєвідства і взиваємо їх до допомоги в крузі свойого ділання пошкодованим господарям внести до державного Банку Рільного подання в справі пролъонгати кредитів.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** У вчорашньому числі „Діла" сконфісковано одно місце і ціле закінчення статті п. з. „Профанація". Це 115. черегова конфіската нашого органу в цьому році.

— **Політичні новинки.** Заведену кару смерти в Італії через розстріл виконуватимуть не прилюдно, а в спеціяльних назначених салях. Провідниками трибуналів будуть генерали армії, воздушної та морської фльоти.—Воєнні зобовязаних держав супроти Англії, які ще не дійшли з нею до порозуміння щодо довгів, є тепер такі: С. Р. С. Р. 794,500.000 фунт. штерл., Португалія 23,500.000, Греція 21,348.000, Австрія 12,000.000.—Льойд Джордж продав свої акції в фондах ліберальної партії, разом із своїм часописом „Дейлі Кронікл". —В окружнім суді в Пляуен (Німеччина) ведеться тепер розправа за образу міністра закорд. справ Штреземана, якого обвинуватив адвокат Мюлєр у тім, що він займався контрабандою воєнних матеріялів до Польщі. — Кандидат на російського царя Кирило І. вибирається на постійний побут, покищо не до Москви, а в Париж.

— **„Jak pan tak prosi.."** В часі похоронного походу бл. п. еп. Боцяна на хіднику при вул. Словацького стояли два „зразки" із жидівської плютократії і визиваюче пускали дим з грубих цигар на учасників похоронів. Коли один із учасників попрохав панків відступитись у капелюхах на голові; вони не тільки його не послухали а ще й з грубою лайкою його заатакували, погрожуючи: „dziś mu w mordę"! Тоді наш земляк, хотячи перевірити сміливість обох панків, гукнув: „Jesteśm Polakiem! ty kudłaju jeden z drugim, Zdejm kapelusz bo będzie źle"! Наші „герої" негайно зняли капелюхи і відступаючи пробормотіли: „Nu, jak pan tak prosi, to cośmy nie zrobili"?

— **Російський поет з культурою.** Як відомо, в першій половині минулого місяця в Одесі відкрили святошно українську оперу, в міськім театрі. Як прем'єра йшла опера „Князь Ігор". Московський радянський поет Демян Бедний, написав після опери вірш, в якому висміяв українську оперу. Не є виключене, що якби він чув її по англійськи або японськи, то також дивувався би, що нічого не розуміє. Одним словом „бідний" поет богатої російської мови!

— **Гарна статистика.** Місто Варшава видає річно мілїон зол. на лічення недужих вуличних дівчат. 1250 жінок перейшло в році через шкірний відділ шпиталю св. Лазаря. Гарна сума, нема що й казати! Але й гігієнічний стан варшавської вулиці неабиякий! Мілїон золотих! за ці гроші можна би половину з кандидаток на легку професію висвати на чужині стипендії!

— **Жиди проти Форда.** У Ню-Йорку зібрав и жидівські організації велике віче, на якому рішили звернутись до американського мілїярда Г. Форда, щоби він перестав фінансувати антисемітську пресу в Америці та в иних державах. Скромне домагання, правда? Так, немов би кожний за свої гроші не міг піддержувати таких політичних організацій, які йому до вподоби. Що більше: на згаданім вічу рішили створити безпартійну комісію, складену з християнських політиків і учених, яких завданням було би доказати безосновність антисемітизму. Жидівська преса не додає тільки одного: чи це будуть такі політики та вчені, які зуміють переконати Форда. Практичніше було би, якби нью-йоркські Жиди приняли були резолюцію, щоби нодин Жид не їздив автом Форда.

— **Перший якутський словник.** Академія Наук С. Р. С. Р. вислала голові якутського „совнаркому" свіжовидавний словник якутської мови, складений Пекарським, теперішнім завідуючим Петровської галерії Академії Наук. Пекарський жив довгі роки на заслані серед Якутів і працював над словником 45 літ.

— **300-ліття собору св. Петра.** 18-го ц. м. минуло 300 літ від часу, як папа Урбан VIII. посвятив найбільшу святиню в світі — собор св. Петра в Римі. 120 літ будували її. Освячували її в 1626. р. на місці базиліки Константина, при папі Юлії II. Будову почали по планам Браманте — грецький хрест з центральною банею. На неї зібрали великанську суму на ці часи 250 міл. золотих франків. Щоби покрити цю суму, папи завели т. зв. „індульгенції", себто оплату за відпущення гріхів. Плян Браманте згодом змінили і церков дістала форму латинського хреста. Папа Лев X. призначив головним будівничим Мікель Анджеля і по його нарисам закінчено в 1590 р. славну головну баню. Старець-мистець працював над церквою 16 літ і не діждався її закінчення. Розміри церкви великанські: довжина 187 м., ширина поперечної нави 137 м., висота бані, що держиться на пяти колюмнах — 117 м. Матеріял на будову церкви, головно мармор, узяли із зруйнованих старинних римських памятників і палат цезарів.

— **Смерть „Сибірської хризантеми".** Померла в Нагасакі японська гейша, якої ім'я дійшло аж до европейської преси: Кіку Дегамі. Ще недавно витали її в Японії як національного героя. Вона була перед війною молодою легкою дівчиною в Йокогамі. Одначе її професія не була їй поміхою. Вона хотіла прислужитись рідній землі. Коли в 1920 р. японські війська висіли у Владивостоці, щоби здержати наступ червоної армії, вона рішила покористуватись цією вимковою нагодою. Зголосилась до японського генерала штабу і подала свій плян. Її прияли як жовніра-добровольця і вислали на поле бою. Недовзі вернула вона в однім місті, де стояла головна квартира „Червоного Хреста" російської армії. Своєю красою і манерами вміла зєднати собі довіря російських офіцирів і довгий час мандрувала з червоною армією. Вічно в небезпеці — стежила за рухом ворожих військ і повідомляла про це своїх. Після ріжних пригод їй удалось в останній момент утекти до Японії. Японська преса прирівнювала її до Жанни д'Арк, а уряд передав їй почесну адресу з подякою і найвищим орденом. Армія охрестила її імєнєм „Сибірської хризантеми". Та хутко її забули. Воєнна служба знищила її здоровля. Вона мусіла вернутись до своєї професії, одначе без успіху, і для потіхи після розвіяних ілюзій почала заживати опій. Від того й вмерла. Щойно її смерть — пригадала її світові.

— **Літературна чужинна хроніка.** Померша минулого тижня дочка Достоєвського в Гріз, біля Боцену, — Любов Достоєвська була також письменницею і талановитою перекладчицею. Уродилась у Петербурзі 1871 р. і виховалась у домі батька. Після його смерти, взяв її на виховання „всемогучий" обер-прокурор Св. Синоду, Победоносцев, і виховував її у дуже побожнім дусі. Вона почала вже тоді перекладати німецьких та італійських авторів. Пізніше написала реалістичний роман „Емігрантка". У 1922. видала цінні спомини про свого батька, перекладені на кілька мов. Вона жила на чужині дуже бідно, бо радянський уряд позбавив її всіх прав до гонорарів за видавані твори батька. — 27-го ц. м. минуло 10 літ від трагічної смерти одного з найбільших бельгійських поетів Еміля Верхарна. Його роздавив поїзд на дворці у місті Руан. З нагоди цих роковин вийшли недруковані до цього часу його рукописи „Вражіння" і 6 невиданих оповідань „Дивний робітник". — Роман Роллян видав нову книжку „Розквітлий Великдень": є це продовж до його революційних пес. — Італійці видають новий оригінальний журнал п. з. „900", у Фльоренції, французькою мовою. Співробітниками европейські письменники всіх країн. — Премію призначену канадійським урядом за найкращу працю про історію Канади одержав Француз Жан Деллаант, французький консуль у Рагузі.

— **Світова хроніка.** Великий німецький трест, що займається хемічними дослідами, найшов новий спосіб приготовлення сталі хемічним способом. Буде це переворот у металюргії. Новий спосіб очищує залізо і кристалізує його молекули хемічно, перетворюючи їх у масу еластичнішу та чистішу, як дотеперішня. — Амундсен виїхав в Америку з наміром організувати нову воздушну експедицію до південного бігуна. — Минулого тижня святкували у Льондоні 100-ліття уродин найстаршого англійського джокея Фолкнера, який щойно 15 літ тому перестав брати участь у перегонах; зате 85 літ пе, 80 літ курить і все ще щодня їздить верхом; має 38 внуків і впевняє всіх, що гарне живодство робить на нього ще вражіння. — Рекорд злодійств осягнув якийсь берлінський злодій, 26-літній, але богато надійний: за короткий час обікрав 300 мешкань, куди впроваджувався як комірник.

— **З кіна.** У кіні „Палякс" починається величава безсмертна комедія Моліра „Тартюф" у 10 діях. У головній ролі Янінґс і Даговер. Можна уявити собі, яке багацтво сцен розвине в такій пєсі режісура, коли з небагатої акції класичної пєси вона зробила фільму на 10 дій.

— **Футра** замовити треба у Карпяка Львів, ул. Куркова 11/а.

Пам'ятайте: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

З судової салі.

За честь померші.

Великий Стефан Жеромський написав „Пшедвйосне", а якийсь Вацлав Наке-Накенський „Сальто Мортале". Препоганий пашквіль, повний дикого гніву й ненависти проти великого письменника. В тій брошурці накинувся цей „письменник" і на українську націю і на поодиноких її членів, а між иншим написав, „що бл. п. О. Басарабова утримувала підчас світової війни люпанар при вул. Оссолінських для австрійських і пруських офіцерів." В обороні чести померші виступила родина пок. Басарабової і через адвоката д-ра Льва Ганкевича внесла скаргу проти автора цеї брошури. На першій розправі обжалований признався до авторства брошури і жертвував доказ правди в особі співредактора „Вік-у Ново-го" Лєова Даниляка. Розправу тоді відрочено для переведення цього доказу.

Дня 23. листопада ц. р. відбулася друга розправа. Родину померші заступав адвокат д-р Лев Ганкевич, обжалованого д-р Отомар Лінк.

По відчитанню акту обвинуваченя зізнавав обжалований Наке-Накенський, літ 62, евангелицького віроісповідання, секретар „Товариства Школи Людової" у Львові. Зізнає, що не мав наміру образити памятї померші Басарабової, бо він поборював Жеромського за його грубі нетакти, за каломнії на польські власти, а передовсім на польську поліцію, за обороиу т. зв. Українців. Він тільки як аргумент навів Басарабову, як приклад, на якім низькім ступені культури стоїть т. зв. українська інтеліґенція. Щодо Басарабової, то свою опінію про неї опер на часописах і опінії польського громадянства. Завдяк, що вкралася певна неточність, а саме: небожка провадила люпанар не у Львові, але в Сокалі при вул. Тартаковській. Він мусів це зробити, бо Жеромський своє „Пшедвйосне", а спеціяльно третю його частину опер на анонимових документах, присланих йому головно т. зв. українською інтеліґенцією. В тім місці председник Дукет переривав обжалованому, що не вільно йому тут нікого ображувати.

Серед великого зацікавлення входить на салю головний і класичний свідок в. Наке-Накенського — п. Леон Даниляк, співредактор „Віку Нового", який має доказати „любавальство" бл. п. Басарабової

безладдя, які стають справжнім нещастям для 50-літньої особи а одночасно ці старші находять супокійне щастя серед обставин, які для дітей є невимовною нудьгою. І коли всеж таки згідно з нашою системою ми хвалюємо всіх їх на купу до одної хати і вперняємо, що вони щасливі, і коли ми таке своєрідне щастя вважаємо основою чесноти, то причина цього в тім, що при дискусії над родинним життям ми ніколи не говоримо про якихсь сучасних дорослих або дітей, чи про такі инші реальні предмети, але завсіди про такі ідеали як „Родинне огнище", „Вплив матері", „Батьківська опіка", „Пієтизм синів", „Обовязок", „Привязання", „Родинне життя" та инші ідеали, які без сумніву є дуже видними фразами, але які приймають без доказів факт, яким робом вплив матері або опіка батька виглядають у дійснім житті, практично.

Скільки годин на тиждень проводить пересічний батько — заробник на хліб насущний, у товаристві своїх дітей, навіть, коли мешкає разом з ними? Байдуже, чи ця родинна хата є в данім випадку кухнею злодія, а мати в ній зводницею по професії, а батько диким п'яницею; або чи родичі є аристократами, які бачуть своїх дітей трачи чи чотири рази у рік на свята, не частіше, ніж можуть, дарма, що одночасно є в постійних щоденних взаєминах із своєю службою, льокаями та покоївками, яких вплив і опіка є часто у хаті головними. Любов, коли її відріжнити від звичайної чемности, може істнувати або ні; коли вона істнує, тоді вона залежить або від прикмет обох любячих себе сторін, які могли би себе любити, навіть якби не були споріднені між собою, або є більше чи менше хороблівим пережитком пристрасти виховання. Адже любов між дорослими людьми (коли вони є справді дорослими умово, а не звичайними дорослими дітьми) з одного боку і такими сотвореннями як діти, пересічно себелюбними та жорстокими, без свідомости, що вони є такими — таку любов не можна назвати природною.

В дійсности очевидність доказує, що лекше любити товариство собаки, ніж пересічну дитину між 6-им роком життя і її початками зрілости. Прецінь жінки, які не в силі розстатись із своїми улюбленими песиками, радо висилають своїх дітей на станцію. Вони можуть говорити або навіть самі вірити, що дозволяючи своїм дітям на виїзд з хати, жертвують собою для добра своїх дітей. Але є дуже мало домашніх песиків, які не почували би себе краще на місяць або два в иншім місці, а не на колінах своєї пані або вигріваючись перед печею. Крім цього твердження, що краще, коли діти є постійно поза своїм домом, перечеркує всю загально ширену сентиментальну теорію про родину. Чомуж собак задержують у хаті а дітей проганяють?

Переклав з англійської мови
М. Рудницький.

і свідок зізнає, що все, що написав п. Нааке-Накенський у своєму „Садьто Мортале", є незгідне з правдою, бо при вул. Оссолінських був люпанар, але його власничкою була п. Павліна Гец, яка тепер живе в Будапешті, а він ту справу добре знає, бо заряджував цею кам'яницею. Не є згідне з правдою, щоби бл. п. Басарабова мала люпанар у Сокалі при вул. Тартаковській, бо він сам відносився до поліції і до своїх кореспондентів у Сокалі і стверднв, що в Сокалі не було ніколи Ольги Басарабової, ні на вулиці Тартаковській не було ніякого люпанару. Крім того свідок звернувся до тодішнього комісара поліції Кайдана і цей перевів дуже строге слідство в тій справі, але з негативним вислідом. Свідок сказав по виразно п. Нааке-Накенському, коли він звернувся до нього в тій справі.

Розправа замкнена. Коли заступник обвинувачення почав говорити по українськи, зірвався з протестом п. Нааке Накенський, щоби промовець говорив по польськи. Горячого „патріота" успокоїв предсідник трибуналу ради. Дукет, що це не його річ, а коли присяжні судді розуміють по українськи, то промовець має право в тій мові говорити. По д-рі Ганкевичу промовляв д-р Лінк, що накинувся передовсім на великого польського письменника і закинув йому, що він опльовував польські власти і т. д. Щодо Басарабової, то його клієнт діяв у добрій вірі, тимбільше, що опирався на кореспонденціях „Газет-и Поранн-ої" і „Вєк-у Нов-ого", яких родина померщої не потягнула до відповідальности. В репліці адвокат д-р Ганкевич збив усі ті закиди оборонця, зазначуючи, що тепер мусить станути не тільки в обороні честн своєї клієнтки бл. п. Ольги Басарабової, але і в обороні одного з найкращих синів Польщі Жеромського, якого в такий нечуваний спосіб заатакував обвинувачений і його оборонець.

Присяжним суддям поставлено два питання: 1) Чи винен обвинувачений, що написавши і видрукувавши брошуру, фальшиво обвинуватив Ольгу Басарабову, так, що міг понизити її добру славу? 2) На випадок затвердження першого: Чи обвинувачений перевів доказ правди?

Присяжні 6 тільки голосами потвердили вину обвинуваченого (перше питання). З уваги на те трибунал видав увільняючий вирок щодо Нааке-Накенського.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Зі спорту.

Біг навпростець Україна – Університет (4:1) (2:0).

Дня 21. листопада ц. р. зорганізувало спорт. Т-во „Україна" третій міжклюбовий біг навпростець з нагородами. Ідеальні атмосферичні умовини, кінець спортового сезону на площах та цікаві і гарні нагороди стягнули на площу С.-Батька доволі велике число українських спортовців і прихильників спорту. Відчувалося велике зацікавлення бігом, бо до бігу зголосились чи не найкращі наші бігуни, крім Борусевича, котрий служить при війську. Учасників поділено на старших та молодших, а старших ще на групу легко-атлетичну і копунів. До бігу зголосилося 22 учасників, більшість членів України. Траса бігу для старших (3 км. була така: площа С.-Батька, через Стрийську рогачку в напрямі стрийського городу, полем біля спорт. т-ва „Погонь", перетинаючи дорогу — до електрівні, доріжкою через „Східні Торги" до парку Кілінського, вулицею Стрийською на площу С.-Батька.

Точно в 10. годині розпочалися змагання. З початку учасники держаться всі разом, біжать спокійно, без ніякого напруження. Але вже по 250—350 метрах цей гурток розбивається і творить різнобарвну ленту. Провадить Білик — а за ним Борсук — решту учасників провадить кривою лінією Мирош. Між Біликом і Борсуком іде боротьба за першенство — Білик задержує його до кінця. Перший до мети із групи легко-атлет. прибігає Білик в часі 15'30", другий Борсук (16'04"), третій зараз за другим Мирош, четвертий в дуже добрій формі і без ніякого змучення Король Іван. Із групи копунів перший добігає до мети Кобзяр в часі 15'56", що держався в часі бігу найкраще зпоміж учасників, як тактично так технічно; при дальшій пильній та систематичній праці цей молоденький бігун зможе осягнути доволі гарні вислідн в бігах. Другий прибігає Кордуба М. із групи молодших (траса 2·5 км.) прибігає перший до мети також у добрій формі Ситко З. в часі 13'10", другий Гнатейко, третій Кузяк.

Роздано 11 нагород. Загальний вислід бігів щодо часу та стилю, як старших так молодших, доволі добрий, коли взяти ще під увагу нерівний терен і те, що траса бігу не була точно вимірена. Траса бігу походила до 4 км., тому бажаним було би, щоб організатори бігів точніше вимірювали трасу та собі й учасникам не приносили кривди.

На найближчу неділю організується останній в цьому сезоні біг навпростець — з нагородами. Це буде замкнення сезону на українських площах, тому можна сподіватися, що в них бігах візьмуть участь також наші спортовці з провінції.

*

Молодий ще, бо щойно декілька тижнів тому заснований спорт. Кружок українських студентів університету (тепер під назвою „Університет") заходами студ. Макарушки та инших, починає проявляти живу діяльність. Того місяця мали ми нагоду вже другий раз бачити студентів-спортовців на площі вже не як видців, тільки як учасників змагань. Як видно, то українське студенство старається „надробити" інтензивною працею те, що занедбувало повних 10 літ, та зрівнятись хоч в части зі спортовими студ. товариствами инших народів.

Перша половина недільних змагань між Україною й Університетом велася дуже повільно, без ніякого життя. Видно було велику недостачу тренінгу; щойно в другій половині Україна розвинула сильні атак, так, що її перемога є заслужена. Університет як молода дружина не має ні тої техніки ні тактики, що Україна але за те має дуже добрий матеріял і певно зможе при такій праці й охоті, які виказує тепер, осягнути гарні висліди у всіх ділянках спорту. На більшу увагу із дружини Університет заслугують: Гнатів, Лепкий, Гутнаківський та Сіяк.

К. Мулькевич.

З нових видань.

М. Рубакин: ОПОВІДАННЯ З ЦАРСТВА ЗВІРІВ. Переклад Миколи Кокольського. Львів, 1926. Накл. Михайла Таранька. Сторінок 136. Ціна 4 зол. Тішуся, як тільки довідаюся, що появилася якась нова книжка для молоді накладом д. Таранька. Ця накладня стоїть видно в гарнім контакті зі світовою літературою для дітей і молоді, бо твори, яких перекладн дає на книгарський ринок, це щодо змісту й форми річи першорядні. До цього вміє д. Таранько своїми виданнями заповняти найшкідливіші прогалини нашого культурного життя. До таких прогалин належить повна до недавна недостача виховної лектури для дітей і молоді. Очевидна річ, що без такої літератури ціле виховання молоді просто не є виховавним. Завдяки накладні д. Таранька маємо вже що дати нашим дітям у руки, маємо вже змогу від найранішого віку держати українські діти в атмосфері того, що своє, рідне, близьке, а до того направду гарне. Бо ці видання дишуть теж правдивою красою щодо зверхньої форми і щодо чистоти мови. Крім дому вдячна д. Таранькові за його видання мусить бути також школа. Відколи зірвано з давньою системою книжкового навчання природознавства в школі і відкинено давні підручники, вивилася нараз потреба дати молоді в руки лектуру, сказати би: приватну, яка живим представленням природніх явищ зацікавлаб молодь і підготовила її до самостійної обсервації і власного думання. Такої лектури у нас не було зовсім, а в чужих мовах вона була недоступна або непедагогічна. Аж ось д. Таранько подбав про достарчення спершу таких статтей у „Світі Дитини" і в „Молодій Україні", а опісля й гарно і чепурно виданих і артистично ілюстрованих книжок. Одним з таких видань є саме переклад твору Рубакина: Оповідання з царства звірів. Це оповідання, не зоольогія не якийсь строго науковий твір, тільки живо представлені події з життя всіх типів звірят. Ці оповідання ставлять нас неначе в осередок якоїсь могутньої, але добре впорядкованої держави, з усіми тими буденними людськими журбами, змаганнями, невдачами, тільки підпорядкованими строгим і безпощадним, але для всіх рівно справедливим законам життя. При читанню таких оповідань молодий хлопець чи дівчина мусить мимоволі призадумуватися і порівнювати людські діла з тим, що діється у природі, мусить творити собі якісь погляди на те, чим і наскільки відносини між людьми є доказом вищого покликання людини. Ці ріжні подробиці з життя найвеликазніших нераз звіряток, які знискують значіння через порівнання й упорядкування їх з иншими в одну систему, звертають очі молоді до помічання ріжних явищ, попри які переходилося передше байдужо і вчать думанням добувати великі нераз правди. Це книжка не тільки для молоді, бо при недостачі у нас цього роду популярної наукової літератури вона в силі і старшу думаючу людину зацікавити й викликати бажання точнішими студіями пошукати собі відповіди на ці сумніви чи загальніші питання, які збудилися при читанню цих оповідань. Словом — це книжка, яка повинна найтись не тільки у приватній бібліотечці того чи иншого хлопця або дівчини, але й по всіх шкільних, кружкових, читальняних і товариських бібліотеках для ширення у нас хоч початків того знання природи, яке є власністю кожньої середньо освіченої людини инших культурних країв і націй.

Д-р О. Тисовський.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Сасевського у складі 30 осіб виступає:
Четвер 25. XI. — Жовква.
Пятниця 26. XI. — Жовква.
Субота 27. XI. — Рава Руська.
Неділя 28. XI. — Рава Руська.

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:
Четвер 25. XI. — Озеряни.
Пятниця 26. XI. — Скала.
Субота 27. XI. — Скала.
Неділя 28. XI. — Бучач. 928 4—?

Повідомлення. Сала товариства „Надія" (Боян) в Бережанах відреставрована. Сцена, комплет декорацій і куртина виконані мистцем п. Павлом Ковжуном. Перед сценою є поглублення для орхестри. Світло газове та електричне. Всі українські сценічні імпрези, що числять на поперті української суспільности в Бережанах, зволять користуватися салею згаданого товариства. — За Управу: Д-р В. Бемко. 961 3—3

Радник Будзиновський Альфред зволить зголоситися по відбір гардероби і концесії. — Д-р Ничка Григорій, Львів. 970 2—2

Товариство „Медична Громада" у Львові подає до відома інтересованим, що деканат медичного виділу львівського університету приймає подання в справі нострифікації закордонних медичних дипльомів лише до 1. грудня 1926 р. — До подання належить долучити: 1. метрику уродин, 2. свідоцтво зрілости, 3. дипльом в оригіналі, 4. свідоцтва I., II. і III. риторозу, 5. індекс, 6. абсолюторію, 7. свідоцтво горожанства, 8. свідоцтво приналежности, 9. відношення до польського війська, 10. квіт на заплачену в квестурі таксу вострифікаційну. — За Виділ: Богдан Макарушка, голова; Петро Панкевич, писар.

Скарбник Суспільно-Економічної Секції „Студентської Громади" потверджує одержання від тов. С. Л. суми 21·50 зол. (половини доходу з корреферату з дня 21. XI. 1926). 976 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

РУТИНОВАНИЙ, совісний адвокатський солїцитатор змінить місце, можливо також до нотаріяльної канцелярії. — Письма приймає Вп. М. Лемеха, нач. канц. Суду в Станиславові. 963 3—3

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИЙ** Ігнатович Львів. 956 4-?

РУТИНОВАНОГО конціпієнта до самостійного ведення адвокатської канцелярії на провінції пошукується сейчас. — Зголошення з описом життя й условіями й условіями приймає адвокат Дмитро Мудрецький в Чесанові (Cieszanów). 973 2-3

60 сот. коштує одна ложечка до чорної кави з хінського срібла у Мандля вул. Коперника 14. Проти ніна Коперник. 681 11—?

ПОТРІБНИЙ від 1. або 15. грудня 1926. управитель Повіт. Союза Кооператив. Вимагані: фахове теоретичне образованнн і кількалітна практика в кооперативах вищого степеня. Платня після умови. Оферти з curriculum vitae, відписами свідоцтв і доказами відбутої практики надсилати на руки: Д-р Дереш Олекса, адвокат в Долині. 981 1—3

НОВОСТИ ПОСЛІДНИХ ДНІВ.

Винниченко — Поворот на Україну	1·35
Васильченко — Талант	0·90
Коцюбинський — Коні не винні	0·90
Д-р К. Левицький: Історія пол. думки	15.—
Лепкий — Мотря I.	9·90
„ — Мотря II.	9·90
„ — Не вбивай	9·90
„ — Слота	0·90
Липинський: Листи до братів хліборобів	9·—
Тобілевич — Сава Чалий	1·80
Січинський — Архітектура старокнязівської доби	12·40
Леся Українка — У пущі	2·—
„ — Лісова пісня	1·20
„ — Кассандра	1·80
„ — Камінний господар	1·80
„ — Адвокат Мартіян	0·40
Кухаренко-Старицький — Чорноморці	1·20
Янчук — Вихованець, комедія	1·20
Єфремів — Нечуй Левицький	3·60
Джек Лондон — Залізна пята	4·—

Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка
Львів, Ринок 10. 910 3-3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
Львів, Городецька 46. Телеф. 834
Пересвітлення Рентгеном. 929 7-25

Ширіть наш часопис!

АДВОКАТ
Д-р З. В. Колистянський
Куликів коло Львова
(давнійше канцелярія д-ра Струсевича). 975 1—2

НЕДУГИ ЛЕГЕНІВ

Чахотка легенів, є невмолима і що року, не роблячи різниці в віці, серед роду і стану, косить мільони людей.

При поборюванню грудних недуг бронхіту впертого кашлю і т. п. приписують лікар **„BALSAM THIOCOLAN AGE"** який улекшує виділюванпося флєгмі, скріплює організм і самопочуття недужого, збільшує вагу тіла і усуває кашель.

„Balsam Thiocolan Age" (з марк. Когут) Рес. Мін. Публич. Здор. Чч. 294 і 295. 728 б) **продають Аптики.** 13—24

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутиком". 728 а) 35—?

Загальні Збори

Філії Т-ва „Просвіта" в Коломиї. відбудуться в неділю 5. грудня 1926 о 2 год. попол. в салі Народнього Дому зі слідуючим денним порядком:

1. Відкриття Зборів.
2. Відчитання попереднього протоколу.
3. Звіт Виділу: а) загальний — місточого лова, б) касовий — скарбник, в) контрольної комісії і уділення абсолюторії уступаючому Виділови.
4. Ухвала додатку до вкладки.
5. Вибір нового Виділу.
6. Вибір делегатів до Львова на 25-го грудня ц. р.
7. Внески і запити. 980 1—1

✖ Позір! ✖
Прошу переконатися, в фризєрському заведенню **ПЕРХЕРА, при вулиці Камінського ч. 6 (бічна Краківської).** Стриження пань 70 с. „Manicure" — 70 сот. Для ПТ. Академіків, студентів і урядників карта абонаментова коштує лише 3 зол. Пооодинокі ціни о 30% таниші як деінде. Обслуга першорядна. Проситься о ласкаве попертя. 977 1-3

САМІТНА інтеліґентна особа пошукує місця в українськім домі найрадше у священика до заряду дому. Зголошення на адресу: Е. Нижанковська, Львів Львів, Підвалля 9 для Г. К. 979

ПРИЙМУ інтеліґентну панночку на станцію на догідних условіях. Пелчинська 5а, І. п. М. К. 967

НОВИНА! **КУПУЙТЕ!**

Добра Книжка

М. Рубакин:
„Оповідання з царства звірів".

Книжка має 8 арк. друку, а в змісті 101 ілюстрацій. Це найінтересніша книжка з обсягу популярної літератури. **ЦІНА 4 ЗОЛ.** (З порученою посилкою 4·50 зл.) До набуття по всіх українських книгарнях. 932 2-2

Головний склад: **Накладня Михайла Таранька, Львів, Зіморовича 3.**

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 264 (10.941). Львів, субота 27. листопада 1926. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Сойм буде таки розвязаний.

В березні 1927 р. розвязання сойму, в червні нові вибори. — Сенат ратифікував польсько-румунський трактат. — Експозе міністра освіти й виступ представників національних меншостей. — Політичне значіння виїзду Пілсудського до Вильна. — Вшехполяки розпадаються. — Розлам в ППС. — Димісія Гайчака. — Пресовий закон — неважний.

Варшава, 25. листопада 1926.

В соймових кругах рахуються тепер з можливістю розвязання сойму, до якого мало би прийти на весну найближчого року, себто після ухвалення будженту на рік 1927—28. Сойм мав би розвязатися з власної ініціятиви, при тому слід зазначити, що до переведення такої ухвали є конечна попередня зміна конституції. Бо відомо, що сойм, зміняючи в літі ц. р. конституційний закон, виелімінував наслідком непорозуміння з тих змін справу розвязання законодатних тіл на основі власної ухвали. З уваги на змінені політичні відносини є тепер сливе всі партії за розвязанням сойму. Ініціятиву до розвязання теперішнього сойму мають дати соціялісти. Якби ці пляни здійснилися, то з кінцем березня 1927 р. сойм був би розвязаний, а з кінцем червня (перед жнивами) відбулисяб виборн.

На нинішньому засіданні сенату була на денному порядку одна точка: ратифікація польсько-румунського гарантійного пакту. Справоздавцем був пос. Кіньорський, що сильно акцентував мирові тенденції обох держав. У дискусії забрав м. ин. голос сен. Карпинський (Український Клюб), який заявив, що його клюб голосуватиме проти ратифікації. Мотивуючи це становище Українського Клюбу, бесідник доказував, що цей пакт є спрямований проти найживотніших інтересів Українців, яких територію Польща й Румунія поділили так, що границя цих обох держав переведена через живе тіло українського народу.

Потім промовляв сен. д-р Рінгель (Жид. Клюб), який заповів, що Жиди стримаються від голосування над цим трактатом.

В голосуванні ратифікаційний пакт принято більшістю голосів. На тому й вичерпано денний порядок.

Нині цілий день радила соймова буджетова комісія над буджетом міністерства освіти. пос. Реф. Качинський поставив внесення на збільшення буджету на 816 тис. зол. Міністр віроісповідань і освіти Бартель акцептував постуляти референта і просив вставити до буджету додаткову суму 1 міл. зол. на будову будинку міністерства освіти. В дискусії над буджетом мін-ства освіти мін. Бартель заявив, що в Польщі нема шкільного устрою, бо панує повний хаос. Дискусія на цю тему часто заносить політикою. Задумує покликати до життя шкільну раду, а радше шкільний сойм, що складався би з визначних знавців педагогічних справ. Цей шкільний сойм мав би співпрацювати при усталюванні шкільної політики. До вищих шкіл молодь приходить неприготована, тому слід би запровадити кваліфікаційні іспити для вступаючих до вищих шкіл. Це не допустило би теж до переповнення університетів. Вище шкільництво повинно ділитися на загальне, себто університети і спеціяльне, себто технічні, рільничі й ин. школи. Вступ до вищих спеціяльних шкіл не залежав би від свідоцтва зрілости.

В дискусії посли Утта (Нім.), Грінбавм (Жид) і Васильчук (Український Клюб) критикували різко польський уряд. Пос. Васильчук домагався скреслення позиції на організацію „Руського Наукового Інституту", бо Українцям належиться самостійний університет.

Виїзд марш. Пілсудського до Вильна минулої ночи має без сумніву політичний характер. Там тепер перебуває і мін. справедливости Мейштович. Поінформовані кажуть, що у Вильні, де Пілсудський побуде кілька днів, мають радити м. и. над справою національних меншостей, а окрема над положенням Білорусинів.

В парляментарних кругах ходять чутки, що небавком прийде до розламу в лоні ЗЛН., з якого має вийти Дмовський. Сильні непорозуміння викликало також теперішнє становище Грабського, який пропагує політику помирення з Пілсудським. У звязку з тим Грабський відбував уже наради з центральними групами у Львові. На неділю скликано до Варшави начальну раду ЗЛН.

Також в ППС. істнують сильні тертя на тлі актуальних політ. проблєм. Ходить тут теж про відношення до особи прем. Пілсудського і до теперішнього мін. публичних робіт Морачевського. Найкращим доказом терть в партії є те, що пос. Яворовський запротестував у варшавськім окружнім комітеті ППС. проти переходу партії до опозиції.

Віцеміністр освіти Гайчак уступив зі свого становища. В урядничих колах думають, що найбільше виглядів на становище віцеміністра освіти має майор Януш Єнджеєвич, який сповняє функції звязкового між кабінетом премієра і мін-ством освіти. Між кандидатами на це становище є також проф. Еренкрайц з Вильна.

В суботу дня 27. листопада минає речинець, означений конституцією, до якого уряд обовязаний внести пресовий декрет до сойму. Коли в цьому речинці декрет не буде зголошений, що є майже певне, правосильність його упадає.

Французький ґенеральний штаб проти евакуації.

Париж, 26. листопада 1926.

Є чутки, що французький ґенеральний штаб зажадав рішучо, щоби французький уряд з огляду на безпосереднє загроження Німеччиною не переговорював дальше в справі евакуації Надренії і скасування міжсоюзної контрольної комісії. Німеччина повинна насамперед дати гарантію щодо безпеки Франції і її союзників на сході Европи, а потім домагатися евакуації.

Злучені Держави проти Мексику.

Льондон, 25. листопада 1926.

З Вашінґтону повідомляють: Тут кружляють чутки, що уряд Злучених Держав задумує заняти супроти Мексику рішуче становище, що могло би потягнути за собою зірвання дипльоматичних взаємин.

„Таймс" повідомляють із Вашінґтону, що деякі тамошні кола є думки, що американський уряд рішився повалити президента Мексику Калєса. Положення, яке витворилося між Злученими Державами і Мексиком, вважають у Мексику вельми поважним. Взагалі там думають, що ядром конфлікту є не так доля американських нафтових товариств, як те, чи в центральній Америці перевага є по стороні Мексику чи по стороні Злуч. Держав.

Франція і концентрація італійських військ.

Льондон, 25. листопада 1926.

Кореспондент „Дейли Телеґреф-у" повідомляє з Парижа, що вістка, начеб французький уряд був затривожився концентрацією італійських військ над французьким кордоном — є неправдива. Французькі урядові кола не приписують італійському урядові ніяких ворожих намірів.

Ухвали райхстаґу.

Берлін, 25. листопада 1926.

Райхстаг закінчив дискусію над закордонною політикою Німеччини. Відкинув два внесення на висловлення урядові заяви недовіря, а ухвалив внесення, яке взиває уряд розглянути, чи справу відповідальности за війну можна предложити міжнародньому трибуналові справедливости.

Ірляндія протестує.

Льондон, 25. листопада 1926.

З Ульстеру повідомляють, що уряд півн. Ірляндії ухвалив вислати негайно делєґацію до англійського премієра з протестом проти надання англійському королеві нового титулу (принятого на конференції домініїй): король Англії і Ірляндії.

Каменєв послом СРСР в Римі.

Рим, 25. листопада 1926.

Каменєв іменований більшовицьким послом у Римі.

Тіло Красіна спалять.

Льондон, 25. листопада 1926.

Тіло Красіна спалять, а потім перевезуть до СРСР.

Процес 151.

За приналежність до української повстанчої організації.

Володимир Вол., 25.XI. 1926.

Дня 25. ц. м. на розправі 151 обвинуваченних Волиняків предсідник розправи усунув одного обвинуваченого, тому, що він будьто би допустився образи публичного обвинувачуючого. Всі обвинуваченні на знак солідарности з їх товаришем зажадали, щоб і їх усіх усунути зі салі, а потім стали співати українські пісні. Предсідник завізвав на салю сильний відділ поліції і комендантові поручив обвинуваченних кількома партіями відпровадити до вязниці, а рівночасно зарядив завішення розправи. Опісля трибунал ухвалив від завтра вести розправу заочно. Цю ухвалу трибуналу заквестіонувала оборона та заґарантувала повний спокій обвинуваченних. Гарантію що суд після наради приняв і завтра вестиметься розправа знову явко. Незалежно від того ведеться слідство в справі тої демонстрації підсудних.

Далекосяжна переміна.

Львів, 25. листопада 1926.

Держава, яка вийшла в Европі найбільшим переможцем з останньої війни — Англія, доходить до пересвідчення на власній шкірі, що овочів версайського договору не можна зберегти надовго. Одноцільна імперія, яка тільки завдяки піддержці домініїй могла закінчити успішно війну і накинути свою волю иншим державам на Мировій Конференції, йде за першим сильнішим напором цих домініїй, що не хочуть бути звязані з британським островом обовязками підчинених держав.

Остання британська конференція в Льондоні скінчилась майже сенсаційним виспідом. Англія йде куди далі в новім принципі федералізму, як політики СРСР. Нове основне право англійських домініїй засноване ось-як: „Частини держави є автономічними суспільними організмами в державі, зовсім рівними в правах і обовязках, у ніякому відношенні їй не підчиненими у внутрішніх чи закордонних справах. Вони зєдинені тільки спільною вірністю для корони і є добровільними членами спільної англійської нації". Що це значить? Губернатори домініїй не є вже представниками англійського уряду; льондонський уряд входить на майбутнє у взаємини із столицями домініїй безпосередно; єдиним дорадником англійського короля у справах політики домініїй є сама домінія. Кожна домінія має право підписувати договори з чужинними державами, а тільки повідомити тих инших членів англійської імперії, які мають спільні інтереси і виждати на їх відповідь. Англійському урядові лишається тільки поки що головна відповідальність за закордонну політику й оборону всієї держави. З другогож боку ніяка частина всієї імперії не має права брати на себе зобовязань, які вяжуть автоматично иншу. Якщо домініїї вважають це за дошільне, можуть мати своїх дипльоматичних представників у чужинних державах.

Цього рода нові пункти взаємин льондонського уряду з урядами домініїй несформуловані в кодифікаційну систему. 12 сторінок історичного документу, який є результатом довгих місячних нарад, вредаговані під проводом льорда Бальфура, стараються зясувати ці взаємини в якнайзагальніших обрисах з питомою англійською практичністю, полишаючи якнайбільше місця для життєвого досвіду — єдиного джерела політичної мудрости.

Англія стоїть перед перспективою повного перетворення своєї дотеперішньої закордонної політики. Федералізм переміг імперіялістичну політику; імперія стала союзом вільних державних організмів. Цей процес відокремлювання від „матірного пня" Англії тягнеться від 1830 р. Перша англійська кольонія, Канада, виборола собі автономію ще в 1873 р. За нею пішла Австралія, а в р. 1908. південно-африканська унія. Цей природний процес реакції проти впливів Льондону приневолив центральний уряд завести в 1887. інституцію державної конференції, яка від 1907 р. постійно збирається на нараду з участю Ірляндії, Канади, Новофуляндії, Південної Африки та Австралії. Центральний льондонський уряд мусів зрозуміти, що проти волі цих давно самостійне

працюючих держав не в силі вдіяти нічого у своїх загальних планах і волів зробити по доброму те, що мусів би зробити поневолі.

Новостворене поровуміння є „великою хартою" великої історичної ваги. Наймогутніша европейська держава стверджує своє безсилля панувати над світом дотеперішніми принципами імперіялізму. Пункт тягару британської імперії переходить в Европи на инші частини світа. Льондон мусить віднині ще чутливіше як дотепер прислухуватись до голосу доміній. Це значить, що Англія зможе ангажуватись в европейських справах лише настільки, наскільки це йде по лінії її світової політики, звязаної з домініями. До справ европейського суходолу вона стане ще більше байдужою. Всі її сили мусять бути спрямовані на Тихий Океан, на богатий ринок сирівців і її всесвітньої торгівлі.

А для самої Европи? Політичний вплив Англії ослаблений після її останніх економічних невдач. Ті частини держави, що працювали до цього часу солідарно з нею, хотять зажити власним самостійним життям. Наука останньої війни довела їх до цього висновку. Вони хочуть рішати про майбутню участь у війні без огляду на дотеперішні звязки з Англією. Їх єднає формально тільки особа короля. А чим є цей символ у нинішній добі переоцінки всіх традиційних авторитетів? Лишається ще спільна англійська мова. Але вже розвиток Злучених Держав є доказом, що одна й та сама мова може бути власністю двох держав з різною історією, територією, а головно різним сучасним ладом і суспільними ідеалами майбутности.

Нові національности творять невідхильно нові держави. Нові держави, навіть коли споріднені з иншими одною мовою, в силі творити нові нації. Англія — найбільший представник політики, з якою найзавзятіше бореться союз радянських республик, мусіла погодитись на принціп ворожий і комунізмові, і імперіялізмові: — „принціп творення нових національних організмів, незалежних від „обєднуючої" одної ідеї, що хоче ними правити.

А це є історичний факт далекосяжної ваги.

Проти самостійної України.

Виклад В. А. Мякотина в Празі.

З париського органу Мілюкова „Послѣднія Новости" довідуємося, що минулого тижня відбувся в Празі виклад російського емігранта В. А. Мякотина про українську справу. В. Мякотин є членом російської партії народніх соціялістів. А тому незвичайно цікаве для нас, як ті оригінальні соціялісти уявляють собі вирішення української справи.

В. Мякотин зужив цілий свій реферат на те, щоби з великим завзяттям поборювати ідею незалежної української держави. Всіх українців емігрантів, що стоять на платформі незалежности України, якнайгостріше осудив за їх сепаратизм і нібито виказував неслушність самих заложень, з яких виходять українські „сепаратисти".

Деякі з українських публіцистів — думає референт — покликуються неслушно на історичне право українського народу на власну державу. Одначе переяславський договір, на який вони покликуються, не дає їм того права, бо такого договору взагалі не було. І тут незвичайно характеристичне розумування Мякотина. Ось воно:

„Переяславський договір, заключений між Україною і Росією, як рівної з рівною, немов би то нарушила Москва, яка поневолила вільне передтим українське населення і загарбала землі, що належали до України. Тепер уже історики та юристи, проаналізувавши фактичні відносини, доказали, що й договору в суті річи не було. Одначе істотним є що иншого: не володар України, але козацький гетьман застерігав у тому договорі права для козацького війська. Для инших станів були застережені їх станові права, а верховна влада над ними переходила безпосередно в руки московського уряду. І коли вже казати про нарушення договору, то перший Богдан Хмельницький його нарушив, збираючи податки для гетьманського скарбу". (Цитуємо за „Послѣдними Новостями".)

Таке твердження має відвагу ставити соціяліст, що підіймається ні більше ні менше, як годити Українців з Москалями. „Не можеж Росія остати без берегів Чорного Моря, бо на їх завоювання пройшло богато віків і ще більше зусиль, за них пролито море російської крови" — так боронить свого становища соціяліст і це його найважніший аргумент проти незалежности України. Його рецепта така:

„Народньо-соціялістична (російська) партія поставила в своїй програмі федеративний устрій Росії в тій цілі, щоби всі народи, що заселюють Росію, а в тому числі й Українці, могли свобідно розвивати свою культуру у вільній російській державі. Спільне життя в минулому довело до того, що в загально-російську культуру внесли свою частину й Українці і тому вона є продуктом спільної творчости. Референт закликає і Росіян і Українців вдумчиво відноситися і глибше підійти до питань будучого будівництва. Чейже на просторі від Карпат до Кавказу лежать землі, на які Українці не мають ніяких прав — от взяти хочби Дон. Що скажуть на те донські козаки?"

Безсила, розгромлена фізично й морально російська еміграція мабуть з недостачі иншого заняття не може погодитися ніяк з тим, що між Українцями переважають приклонники незалежної української держави. Сама думка про істнування таких Українців не дає спокою не тільки найправішим, але навіть лівим, і до того так зв. соціялістичним еміграньским російським колам.

Не має український нарід історичного права на державну незалежність — твердять вони, фальшуючи історію. Та допустімо на хвилю навіть відсутність такого права, то невже без історичного права нація не має вже ніякого иншого права на державну незалежність? — Невже американська — наприклад — нація мала історичне право на окрему державу? Англійці ж доказували неслушність її домагань на державну окремішність таксамо, як доказує нам нині Мякотин. Вони твердила навіть більше, що Американці в Злучених Державах — це Англійці, на шож отже Англійцям аж двох держав. Та, не зважаючи на те, нині є американська нація, є Американці, що ніяк не хочуть себе утотожнювати з Англійцями. А сам же Мякотин признає окремішність українського народу, то чомуж не може признати його права на окрему власну національну державу? Виключно тому, бо Росія потребує Чорного Моря, і ще й тому, що, зг дно з поглядами всіх російських реакціонерів, вона проляла море російської крови за береги Чорного Моря. А Англія не проляла моря англійської крови за опанування великих просторів, на яких нині є Злучені Держави Північної Америки?

Україна — каже Мякотин — країна хліборобська в своїй переважі і тому не має економічних підстав для державної незалежности. Це цікаве твердження! Самому Мякотинові відомо, що Україна своїми богацтвами не тільки надземними, але й підземними давала все підставу економічної екзистенції Росії, а тут нараз твердження, що своєї державної екзистенції власними економічними ресурсами не забезпечить. Така натягність аргументації свідчить лише про сліпоту та вузькоглядність безсилих Москалів на еміграції, але не про правдиві переконання. Національний шовінізм і нетерпимість заступає їм здоровий глузд і аргументи. Покриваючи своє безсилля злістю та національною ненавистю, вони, всі оті російські „соціялісти" й „республиканці", мають ще чоло лізти до Українців та переконувати їх діточо наївними аргументами про недоцільність їхнього політичного постуляту. Та забувають при тому, що не їм рішати ці справи, не їм формувати світогляд та політичні ідеали Українців. Українці творять нині націю і воля нації вирішить це питання а не збанкротовані політики в роді Мякотиних і Мілюкових чи инших їм подібних російських „соціялістів" і „демократів".

Жіночі модні матер!яли
Шовки, Полотна
Мужеські сукна
1630 68—7
продає найдешевше
ФІРМА
РОМАН
ЗУБИК
Львів, Галицька 16

Як хочеш справді купити дешево і добре
ОКУЛЯРИ І ЦВІКЕРИ
ідн до ф-ми 820 8-20
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА
Львів, вул. Леґіонів ч. 1.

Під румунською окупац!єю.

Буковина.

„Національні меншости в Румунії розвиваються вільно".

Директор секції національних меншостей при Лізі Націй Ерік Кольбан, якого післала Ліга Націй для обслідування скарг і переслідувань нац. меншостей в Румунії, головно мадярських і семигородських в Семигороді, перед своїм відіздом з Румунії сказав, що „Румунія мусить для консолідації нової держави та для забезпеки границь дбати про матеріяльне і культурне піднесення національних меншостей". Ці слова дали притоку румунській шовіністичній пресі заявити, що нац. меншостям живеться найкраще в Румунії, а політичний представник Румунії в Швайцарії заявив нахабно також перед Европою: „Це новий доказ, що меншости в Румунії вільно розвиваються і кожне румунське правительство помагає їм у цьому". Коли ж опінія про „культурну" Румунію така знаменита, то треба доказати бодай у себе дома, що нац. меншостям уже аж занадто добре живеться. Для цього підіймає румунська шовіністична преса на чолі з „Віторул", „Універсул" і „Кувынтул" уже третій раз у цьому році пресову кампанію проти всіх нац. меншостей за те, що вони не хочуть з утіхою і радістю приняти всіх тих насильств, що боярська і фашистівська влада їм щоденно наносить. У своїх шовіністичних випуках договорилися вони до того, „що Румуни в Румунії поставлені просто під курателю нац. меншостей" („Універсул" з 6. XI. 1926). Міністр осьвіти Петровічі відповів послові Лукашевичеві, котрий домагався у нього позволення вчити в буковинських українських селах української мови, що він „уважає буковинських Українців за бувших Румунів і тому не може сповнити їм їх бажання". Але й цієї відповіди, гідної румунського міністра осьвіти, було замало румунським шовіністам і вони накинулися на нього за те, що він взагалі міг приняти українського посла Лукашевича з такими домаганнями. „Бо чи пан міністр осьвіти — пишуть шовін. газети — мав на увазі румунські національні інтереси? Вже пора, щоб румунська незалежність і самостійність сталися фактом і це треба знати і представникам національних меншостей".

Між иншим після відїзду Кольбана сигуранца дістала нові вказівки для свіжих переслідувань преси національних меншостей, бо, мовляв, „преса національних меншостей в Румунії істнує виключно засобами тижньовими, мадярськими й російськими, які вона дістає під фірмою ріжних дотацій, щоб піддержувати ірреденту в Румунії".

З мартирольогії української преси.

Дня 8. листопада п. р. минув один рік, як в Чернівцях почала виходити українська соц.-демократична газета „Боротьба". Всякий рух між українським робітництвом і селянством через переслідування влади з одної сторони і через розкол між самим робітництвом — на якийсь час був цілком приупав. Аж після появи „Боротьби" і того організаційного центру, який створився довкола неї, відновили свою роботу політичні та культурні організації. А за те пішла нагінка й переслідування „Боротьби". Редактор „Боротьби" був двічи арештований і відсидів кілька місяців у тюрмі. Пошта не приймає посилок до „Боротьби", а всі протести навіть у парляменті, нічого не помогли. За саме читання „Боротьби" в українських селах, в яких панує вже 8 років виїмковий стан, сиділо більше 30 селян і робітників, кожний поверх 8 неділь, у тюрмі, а тепер декотрих з них буде за це судити навіть военний суд, як „більшовиків". Ревізії, тягання жандармами, арешти і т. д. сотки робітників і селян переносить за саме тільки читання і передплачування „Боротьби". Так виглядає доля одинокого в Румунії українського тижневика і така доля його читачів.

Премії доносчикам.

Переслідування протягом останніх місяців по містах і селах усіх „небезпечних" елементів велися з такою зухвалістю і зловживаннями, що навіть і цілком „безпечні" горожане побачили ясно намір теперішньої фашистівської влади знищити всякі громадянські публичні права. Богато навіть і не потерпівших особисто громадян підняли протести, а потім і погрози всім скритим доносчикам і агентам сигуранци, так, що вони навіть на деякий час зі страху перед пімстою були дещо притихли. Окрім того само населення стало тепер більш осторожне перед такими типами. Щоб одначе оправдати дальший терор і вічну военну облогу Буковини, військова влада рішила явно вистушити з заохотою до всяких доносів і оголосила такий поклик: Чернівці, 5. листопада 1926. 8. Військова Дивізія. „Тому, що в останньому часі відкрито більше терористичних організацій, головно в Бесарабії і на Буковині, які мали свої склади зі зброєю і вибуховими матеріялами, а також тому, що із зізнань арештованих виходить, що ще й досі скриваються инші такі організації, яких не вдалося до сьогодня викрити, вища военна команда рішила видавати премії до 10.000 лей за всі доноси й рапорти, які приведуть до викриття цих організацій. Заяви й доноси треба робити при команді 8. дивізії в Чернівцях або в жандармерії або в дирекції буковинської сигуранци. Виплата премій слідує зараз по зробленню заяви. — Генерал Флореску". — Ліпшої характеристики для такої корупції і для піддержування самої сигуранци, як і для самого румунського режіму — не потрібно.

Бесарабія.

Бувші депутати „Сфатул Царія" (Краєвої Ради) про Бесарабію.

„Адеверул" з 9. ц. м. у звязку з питанням про заведення мирних відносин між ССРР. і Румунією наводить голоси деяких бувших послів бесарабської „Краєвої Ради" про значіння й ролю Бесарабії при заключенні будучого мира між Румунією і ССРР, яким тепер займається румунська преса. Бувший головний махер та ініціятор комедії, т. зв. декларації з 27. березня 1918 р., Галіпа Пан, в якій під дулами кулеметів вимушено, головно від частини українських і російських послів, „добровільне" прилучення Бесарабії до Румунії (декого з них цей самий Пан Галіпа казав пізніше розстріляти) заявляє тепер ось що: „Бесарабське питання — це чисто внутрішньо-політичне питання самої Румунії, бо закордонні фактори цю проблему вже давно вирішили в користь Румунії. В той день, як шезне теперішня олігархія, коли почнуть рахуватися з волею народу й коли сам нарід перейметься румунською культурою і дібється матеріяльного і духового прогресу, — тоді инше буде й вирішено все. Тепер, що правда, ми хорі й нам потрібно вилічити свої рани". А на питання, чи можливий плебісцит у Бесарабії для вирішення самим народом своєї долі, Галіпа заявляє: „Тільки в тім випадку, коли підійметься матеріяльний і моральний рівень населення Бесарабії і коли сам нарід буде свідомий і скаже: Дорога для плебісциту — свобідна. Тільки тоді я і моя партія (себто нац.-царе-

вістична) зможе сказати, що працювали для Бесарабії. Я цього певний і всюди казував на те, що в Бесарабії треба тільки усунути внутрішнє зло і всі ми, Бесарабці, хочемо і прагнемо свобідного життя". Одним словом — викрут.

Упадок сільського господарства.

„Аргус" з 7. XI. п. р. подає голос фахівця-агронома про причини зниження й упадку врожаю кукурудзи: „Коли раніше, за Росії, в кожнім повіті були спеціяльні земські установи й селекційні стації, що довголітньою працею піднесли кукурудзяне насіння до першорядної якости і тим чином збільшували врожаї, то по приключенню Бесарабії до Румунії ці установи відпали, а потім їх розвязано. Останні двохрічні неврожаї привели до цілковитого зниження доброго зерна-насіння, а Румунія дала весною своє власне насіння. Це насіння походить ще з 1904 року, коли в Румунії був неврожай і привезено його тоді з Аргентини: це найгіршій сорт кукурудзи, т. зв. кінський зубок. І тим то насінням засипана тепер Бесарабія і тому то врожаї кукурудзи Бесарабії погіршуються з кожним роком. Коли врожаї в Бесарабії давніше доходили 25—30 гектолітрів з одного гектара, то тепер в 1925 і 1926 році упали до 10 гектолітрів. Ніхто не інтересується поліпшенням насіння головного краєвого сільсько господарського продукту і це в скорому часі може привести богатий колись край до повної руїни".

НОВИНКИ.

— **Погода.** Метереольоги стверджують, що в нашім краю не було в такій порі як тепер, такої лагідної погоди від 150 літ. Цей факт потішає всіх людей, що ходяться в осени дірявими черевиками та плащами. Тим більше, коли осінь зійдеться з вуглевою крізою. Одночасно із світа приходять такі звістки: спокійні озера Лаго Маджоре і Комо вийшли із своїх берегів, залили містечка Лекко, Штреза, Спалянца і частину міста Ком та Арона. Також Павія стоїть у частині під водою, а в Тоскані ріки позаливали села. У місті Нім (Франція) відчули землетрус, а в південній Франції сильні бурі.

— **„Пересторога".** В ч. 256. нашого органу в рубриці „Новинки" помістили ми під написом „Пересторога" нотатку молодого поета п. Я. Цурковського, звернену проти п. Володимира Должицького. А саме п. Я. Цурковський „перестерігає" українське громадянство перед п. В. Должицьким, який ніби то пропонував йому „за добрі гроші редагування рептильки з твердохлібівською тенденцією", а після відкинення ним цеї пропозиції п. Должицький іншим пропонує вже редагування газети „ніби то неугодової". Не підозріваючи пакопичення такої великої перфідії у молодого „ідеаліста", помістили ми ту нотатку в добрій вірі. Тимчасом після її появи з богатьох сторін одержали ми інформації, що „пересторога" п. Цурковського є „поетичною" видумкою на тлі особистих порахунків. Тенденцією її є понизити в публичній опінії п. Должицького, наскрізь неполітичну людину, дотеперішнього видавця поезій п. Цурковського — за те, що той рішуче відмовився на будуче видавати твори п. Цурковського. З помсти п. Цурковський не лише чинив на п. Должицького клеймо „твердохлібівства", але для цього надужив і нашої доброї віри. Осуджуючи якнайрішучіше такі „етичні" засоби поборювання „противників", тим більше особистих, містимо це пояснення, щоби тим чином з нашого боку знівелювати клеймо, кинене на п. Должицького молодим носієм „ідеалістичного" світогляду.

— **Київська опера** збогатилась на одну нову силу; після кількалітнього побуту в Празі вернулась до Києва відома співачка Е. Воронець.

— **Міністри, закони і поліцаї.** Польська преса підкреслює з гордістю, що на варшавських вулицях поліцаї задержали міністра закордонних справ і міністра комунікації, які пішки і в авті, не знали новіх правил ходження по вулиці; а міністра внутрішніх справ в однім з повітових міст за те, що їхав автом з осліплюючими рефлекторами. Міністри тепер були, що поліцаї так совісно виконують свою службу. Та чи варта бути гордим на те, що самі міністри не знають закона або їх не виконують і щойно поліцаї мусять їм їх пригадувати?

— **Львівська хроніка.** На Левандівці вбито господаря Фелікса Кузнера; арештували двох братів Фридрихів, підозрілих у злочині. — Молода жінка легкої професії, Табак, пробувала отруїтись йодиною. — На львівській залізниці впав під локомотиву якийсь робітник; до цього часу не стверднли т тожности мерця. — Один і той самий спосіб на два випадки нещасливого кохання найшли дві львівські заможні Жидівки закохавшись, хотіли позбутись свого мужа, обвинивши його боженвільним. До спілки з любком передали мужа під опіку Кульпаркова і щойно коли один із заступників мужа одурив таку даму, справа стала прилюдним скандалом.

— **Провінціяльна всячина.** Обвинувачений у намаганім двоженстві та зведенні під покришкою обіцяного подружа 26-літній Вол. Тухович із Стрия, станув перед львівським судом. Він „набирав" ріжні родини на провінції на позички, виступаючи в ролі залізничого урядовця і нареченого. Тимчасом мав лише на собі фальшивий мундур кондуктора, а за собою три правдивих роки вязниці за крадіжі. — Бориславський громадянин сверлун Ліпковський повідомив поліцію, що його жінка втікла з урядовцем копальні, забравши на кошти подорожі всі його гроші 2000 зол. — Біля Рави Руської піймали проводиря якоїсь банди, що нападала від довшого часу на довколичних господарів і грабила їх: називається він Иосиф Померсбах. — Із села Дроздівці, біля Городка, привезли до Львова двох парубків пострілених револьверовими кулями; поліція не може довідатись про причину їх стану. — Свідками справжньої родинної трагедії були селяне у Піскрині, пов. Кросно, де 74 літній старець підпалив свою хату і підпізав себе бритвою з помсти за те, що його внука, якій записав увесь маєток, не додержала умови і не хотіла його держати в хаті до його смерти.

— **Нотарі розчаровані.** Міністерство справедливости у Варшаві вважає, що справедливість домагається, щоби нотарі не мали більше доходів, як судді, і тому хоче їм визначити пенсію, з тим, щоби вони передавали свої доходи до скарбових кас. Ясно, що нотарі є таким проектом сильно розчаровані.

— **Торгують усім, чим можна.** На копальнях Домброви найдено недавно кістяк мамута, Влада у Катовицях поцікавилась такою цінною знахідкою, та заки видала розпорядок, що зробити з таким почесним предком земної фавни, мамут опинився в одним паризьким музею. Тепер польський посол буде інтервеніювати в Парижі, щоби Франція звернула цей музейний зразок дипльоматичним шляхом і виявила, хто продав її цей кістяк. Невже-ж і мамутів у Польщі мало?

— **Теперішні діти.** Трьох учеників від 13 до 15 літ вибрались із Вадовиць до... Африки, шукати золота. Все сини богатих родичів. У географії „сильні" не були, бо їхали до Африки через Самбір і Галич. Їх проводир, побачивши в Самборі, що не вистачить грошей на дальшу дорогу, чкурнув від товаришів і вернувся до хати. Двох інших задержала поліція. Хлопці мусіли дома надто часто чути про недостачу „золотих", а в кіні побачили як Чарлі Чаплін дійшов до маєтку, найшовши золоту жилу.

— **Для шахістів.** У Берліні почались від кількох днів міжнародні шахові змагання; їх вислід дотепер після 5-ої черги такий: Рубінштайн 4 пункти, Беголюбов 3 і пів, Грюнфельд і Ліст по 3, Ионер 2 і пів, Колле, Семіш, Шпільман по 2, Анес і Гольцгавзен по півтора.

— **Символічне 13.** Якийсь польський денник у Варшаві має математика та астрольога, який з нагоди скликання сойму на 13-го ц. м. доказує, що число 13 має символічне значіння в житті марш. Пілсудського. А саме 13. листопада 1918 його вибрали президентом; 13. серпня 1920 вийшов переможцем над червоною армією; 13. травня програв у варшавськім перевороті. Число голосів при останніх виборах на нього як президента було 292 а це є 13 (2+9+2); число голосів на противежного кандидата теж давало суму 13, коли розложити цифру 193. Навіть історична розмова марш. Пілсудського з бувш. президентом Войцеховським, після упадку кабінету Грабського велась також 13-го. При відповідній уяві можна повірити, що число 13 є наслане Провидінням і неодному звичайному смертному; напр. урядовець, що не може діждатись 1-го при довшім місяці з 31 днів, бачить, що 31 взад це 13; шість днів праці і семий відпочинку це 13... і так далі...

— **Хлопяча дівчина.** У Будапешті, на вулиці Ракочія, трапилась цими днями досить небуденна історія. До поліцая підійшла елегантна дама і домагалась, щоби він арештував дуже гарного молодця, який обіцяв з нею женитись, пропутав її 250 мія. корон і не хоче женитись. Коли молодця привели на поліцію, він заявив, що є дівчиною і вже 12 літ ходив у мужеськім одязі. „Маю тепер 29 літ — сказала хлопяча дама — і вже від 17 р. життя прийшла я до переконання, що тільки в мужеськім убранні можна вести сяке-таке життя. Жінка виставлена скрізь на непевність". Дівчина знайомилась з дівчатами з добрих домів у ролі хлопця, діставала від них гроші і добре їй жилось. Вона заперечувала, що обіцяла женитись з тою останньою, яка казала її арештувати і почала плакати. Її звільнили, звернувши увагу, щоби не ходила надалі по хлопячому, коли не хоче мати новіх неприємностей. Дівчина відповіла на це здивована: „Чому? Чи можна когось карати за те, що він одягнений у мужеське вбрання і вміє ніжно розмовляти з дівчатами. Чи не вільно тільки мущинам?" Поліцай почіхався в голову, так само як перекладчик цієї новинки і не дав на це ніякої відповіди.

— **Світова хроніка.** Китайські пірати гуляють далі по морю і ограбили новий корабель „Ball-Гої" разом з його пасажирами. — Французький військовий летун Бернар вибрався в подорож на гидроплані з Марсейль на Мадагаскар, щоби прослідити, чи можна між Парижем і колоніями наладнати постійну комунікацію воднями літаками. — Голова союзу німецьких авторів має 2.500 рукописів пес, які не мають виглядів діждатись вистави в Німеччині. Він виїжджає з ними до Америки і там хоче їх продати гуртом по незначайно низькій ціні. Видко, що Німці не мають дуже високого погляду про літературний смак Американців. А все-ж! якби ми так мали гроші... могли би збогатити легко свій репертуар! — У Лондоні відчинили святошно нову телеграфічну комунікацію через Тихий Океан. — В околиці Нижнього Новгороду відкрили великі простори заліза, вартости 15 мільярдів фунтів. — Бувш. великий російський князь Дмитро Павлович, син великого кн. Павла Олександровича оженився в Відні з одною Француженкою, що не має ніяких титулів. Але, що бувші російські князі бавляться на чужині надалі у володарів, то вел. князь Кирило надав жінці свого свояка з нагоди шлюбу титул „ графині Ілінської. Просто і весело! У Відні помер найбільший австрійський проповідник єзуїт о. Абель, уроджений у 1863 р. — Джон Рокфелер молодший з нагоди своїх уродин записав 50.000 дол. на жидівські філянтропійні товариства. Може це потішить американських Жидів, які не можуть спокійно спати, що другий мільярдер — Форд дає гроші на антисемітські підприємства.

— **З кіна.** У кіні „Лев" починається вистава нової фільми в 12. діях, архитвору варшавської фабрики „Сфінкс" п. з. „Прокажена" (Пісня кохання) на підставі одної з найбільше читаних польських сучасних повістей Гелени Мніщівної. — У кінах Коперник" і „Марусенька" почалась фільма „Бунт кохання" зі зорею американського екрану Гльорією Свансон у ролі маркетанки і Бен Ліоном. Акція пєси в Неаполі, Сіді ель Аббас та Альжирі.

— **Футра** замовити треба у Карпяка Львів, ул. Куркова 11/a.

ВАЖНЕ! ВАЖНЕ!

Комунікат

до всіх Філій і читалень Товариства „Просвіта" в краю (для відпоручників Філій, відпоручників членів Головного Т-ва і відпоручників читалень).

Для 25-го грудня 1926 року відбудеться Загальний Збір Матірнього Товариства „Просвіта" у Львові. Всі учасники цього Збору будуть мог и користати з білєтової знижки на залізницях відповідно до розпорядку Дирекції державних залізниць у Львові з дня 24. листопада 1926 р. ч. 70742/26.

Цей розпорядок обовязує львівську, станиславівську, краківську і радомську Дирекції залізниць.

Щоби можна використати з тарифової пільги у висоті 66%, мусить мати кождий учасник спеціяльну карту участи з підписом Головного Виділу Т-ва „Просвіта" у Львові. Тому Виділи Філій і читалень перешлють Головному Виділови спис відпоручників, щоби відповідно до їх кількости видрукувати потрібне число карт участи в Зборах, виповнити їх призвищами учасників і порозсилати кождому учасникові з осібна враз з поученням, як належить поступати, щоби використати її в часі їзди залізницею. При цьому звертаємо увагу, що з білєтової знижки користають особи, які мешкають поза Львовом у віддалі понад 30 км.

985 1-2 **Президія Т-ва „Просвіта".**

Дописи.

Теребовля. *(З культурно-освітнього руху).* В 226 ч. „Діла" був поміщений допис із Теребовлі, в якому якийсь „літописець" накидувся на місцеве громадянство, закидуючи йому байдужість, безчинність і т. д. Не жалів ми нічого проти того, якби це було правдою, але „літописець" усі факти представив невірно і тому просимо їх спростувати. Правдою є, що Теребовля колись перед війною славилася кипучим життям у численних товариствах, а Теребовельщина належала до найрухливіших повітів Галицької України. Правдою також дальше є, що воєнне лихоліття знищило і перервало діяльність богатьох українських товариств і щойно в 1921 р. починається відновлення українського життя в Теребовельщині. Одначе правдою є, що читальню „Просвіти" в Теребовлі відбудовано заходом молоді. На основі протоколів із засідань виділу читальні можемо стверднти тільки те, що молодь, бажаючи забавитись, побілила читальню, очистила її, а основно відновлено будинок читальні завдяки стараннім тодішнього виділу й Американців. Неправдою дальше є те, що читальні в повіті повідновлювано завдяки молоді. Відновлення читалень належить завдячити виділові філії „Просвіти", якій докладав усіх зусиль, щоби по селах повідновлювано читальні, а по деяких основано й нові. Молодь — головно академічна — не брала в тім ніякої участи, хоч виділ філії „Просвіти" звертався до неї із закликом зорганізувати відчитову секцію і їздити щонеділі по читальнях з рефератами. Неправдою є й те, що тільки одинокий д-р С. Мішко їздить по читальнях щонеділі і свята і що вся просвітно-організаційна праця в повіті лежить майже виключно на його плечах. Крім д-ра Мішка їздять по читальнях і инші члени виділу, що можна стверднти на основі книги протоколів філії „Просвіти". Правдою є і те, що пише „літописець", а саме, що університетська молодь через роздори занедбала працю по читальнях, але забув він додати, що власне він сам був головною причиною тих роздорів. Дальше зазначимо, що теребовельський хор „слава і гордість перетвоєної Теребовлі", існує дальше, як існував увесь час. Доказом того є концерти в честь Шевченка, які відбулися в 1923—25 роках. Хор, втративши такого талановитого дирігента-музика, яким був о. Турула, мусів трохи підупасти, але Шевченківський концерт в 1926 році не відбувся не з вини проф. П. Чайківського, (якого „літописець" мильно називає дирігентом хору, бо дирігентом є місцевий дяк), а з вини членів хору, які не сходилися на проби. Неправдою є також те, що проф. Чайківський „загвоздив" усі товариства; проф. Чайківський працює по наших товариствах може і повнад сили (бож сам „літописець" признає, що одні і ті самі люде поперх свої станові обовязки працюють у всіх товариствах), коли між тим инші наші однящі, яких „літописець" поміщає в супокою, не тільки не беруть ніякої участи в громадянському житті, але навіть не заходять ніколи ані на збори, ані навіть на театральні вистави, бо бояться втратити своє реноме „порядних Knabów". „Літописець" їх добре знає, а мовчить! Неправдою також дальше є те, що професор Чайківський причинився до закриття бурси, бо бурса не існує в цім році з причин, незалежних від виділу бурси. Невірне також те, що на початку ферій засновано семцію молоді при читальні „Просвіти", бо до виділу читальні щойно після поміщення допису „літописця" в „Ділі" наспіло дня 16. X. прохання до виділу про дозвіл заснувати таку секцію. Правдою є, що відбувалися сходини молоді в читальні, на яких „літописець" конче хотів поширювати свої особисті погляди, з якими одначе молодь не погоджувалася, а що до литературного вечера П. Тичини, то стверджуємо, що ніякого такого вечера не було — хіба, що „літописець" уважає літературним вечером відеклямування поезій П. Тичини. Франківське повітове свято не відбулося тому, що чит. хори в повіті не уважаючи на заклик виділу філії „Просвіти" не були на час підготовані і виділ філії мусів зрезигнувати з уладження такого повітового свята. Зате в віднісся до виділу чит. „Просвіти" в Теребовлі, щоб вона урядила льокальне Франківське свято, яке вже підготовляється. На закінчення нашого виснення мусимо запримітити, що саме „літописець" належить до деструктивних елементів і є типовим пайдократом, уважаючи себе інспектором над усіми товариствами, хоч сам до ніякої позитивної праці не хоче взятися. — Теребовля, 15. XI. 1926. За філію „Просвіти" о. Сл. *Мохнацький.* За Українську Бурсу: *д-р Гр. Гармаш.* За читальню „Просвіти", *Бартко Благітко.*

Здоровля, Сили

і Красу

Заховати може до пізного віку тільки цей, хто веде поміркований триб життя при відповіднім віджившованню і достаточнім рухи на свіжім воздусі. Головно відповіднє віджившовання відграє важну ролю. „Не можна набути правдивого благословенства здоровля пілющими ліками, але тільки через відповіднє віджившовання, що удержує і щодня відмолоджує організм". Це слова знаного вченого і лікаря.

Конечним середником для відповідного віджившовання є BIOMALZ.

Є це дешевий, відживчий середник, **знаменитий в смаку,** загально знаний і цінений. Прямо в загадковий спосіб скріплює організм.

Зникає зівялий вираз лиця, защантають румянці, цера набирає свіжости. **У малокровних осіб, блідих, худих і недожившених побуджує BIOMALZ апетит і підносить вагу тіла,** в наслідок чого заокруглюються форми тіла, одначе не набирають небажаного товщу.

Продається в аптиках і дрогеріях. **Пошір:** Жадайте тільки оригінального **BIOMALZ-У, не приймайте** инших будімто „однаково добрих" препаратів.

Виключна продаж на Польщу:
„Заблоце" Хемічні заведення С. А. Живец 4 в.

На жадання висилаємо безплатно проспекти.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Процес 151.

За приналежність до української повстанчої організації.

Дня 15. листопада ц. р. зачався у Володимирі Волинськім великий політичний процес проти 151 обвинуваченых за злочин з арт. 102. уступу II. карного кодексу, себто за приналежність до Українського Повстанчого Союзу, що мав на меті викликати повстання і розполяжав складами зброї. Кара, передбачена законом, є дожиотна, тяжка вязниця.

Обвинуваченні, як ми свого часу вже писали, це головно селяне, декілька студентів та інтелігентів — між ними студ. філозофії зі Львова Нестор Хомин.

Із-за недостачі відповідного льокалю розправа ведеться в театральній салі „Polsk-oi Macierz-n Szkoln-oi". В склад суду входить преаес Окружного Луцького Суду Влозен і судді Маслюхевич, Люнік (був. адвокат з Винниці) та Поповський. Обвинувачують заступники прокуратора Ходецький і Струмсельський. Боронять д-р Давидяк і д-р Ст. Шухсевич зі Львова, посол Підгірський, адвокат Вол. Криницький з Берестя, Дурач і Ян Домбровський з Варшави.

Ціле місто прибрало з нагоди цього процесу вигляд воєнний. По улицях переходять часто великі військові патрулі. Сконсигновано велику скількість пішої і кінної поліції. Кажуть, що приїхали відділи аж з Познанщини. По вулицях збираються гуртки людей, щоб побачити знайомих обвинуваченых, що їх провадять з тюрми містом до судової салі. Людей розганяє кінна поліція. Хорі обвинуваченні Крайц і Хома ідуть повозкою, окруженою зі всіх боків кінними поліцаями. Инші ідуть повільною ходою, окружені великими відділами поліції.

Ціду майже салю заняли підсудні, що тиснуться на лавках. По заду зашлено трохи місця для публики, для котрої роздано около 40 карт вступу. Суд заняв місце на сцені.

Перший день розправи виповнило відчитування акту обвинувачення. Другий і третій день зайняло упорядкування свідків та їхнє заприсяження. Свідків негайно відправлено додому, визначивши їм заздалегідь дні, в яких мають прийти в рідних партіях до переслухання. Між прокураторськими свідками переважають мундурові і немундурові функціонарі поліції. Між ними є також Савіцький — референт львівського воєвідства, відомий з процесу Штайгера, Мітенер, що заняв у Львові місце по Кайдані, й инші. Першу партію свідків покликано на день 23. листопада, останню на день 8. грудня ц. р. Всіх свідків є около 400.

Акт обвинувачення має 66 сторін друку. Його зміст такий:

У квітні 1924 р. після ліквідування львівською владою Української Соц.-Дем. Партії перейшла вона на Волині на більшевицьку платформу і стала частиною „Комуністичної Партії Західної України", яка має свій Центральний Комітет у Львові. Метою партії викликати повстання в Західній Україні (слова акту обвинувачення), завести там радядський устрій і приключити Східну Галичину, Волинь, Холмщину, Полісся і Підляшя до Радянської України. Для переведення того партія перейшла осінню 1924 року на Волині на боєвий устрій. Почали скоро творитися боєві одиниці і вищі команди, щоби з початком квітня 1925 року почати повстання. У Володимирі Волинськім утворено команду бригади з Віктором Крайцом як командантом на чолі. Його адютантом був Володимир Вишневський. Бригади поділено на полки, полки на куріні, куріні на сотні і т. д. Кожна збірна громада (не село) творили район, котрий виставляв один курінь. Акт обвинувачення подає прізвища курінних і декількох сотників. Рядовики носили назву „козаків". Усі присягали на руки командантів, а присягу складали на зброю, себто на ніс, револьвер то що (?). В акті обвинувачення подається текст присяги, що її подав поліційний свідок Хихула.

Повстання не вдалося, бо поліція 1. квітня 1925 р. арештувала командата бригади Крайца, його адютанта, декількох курінних, сотників, десятників і козаків. У переважаючій більшости арештовані признавалися перед поліцією, що належали до повстанчої організації, одначе майже всі вони відкликали перед слідчим суддею своє признання, оправдуючись тим, що були примушені так зізнавати.

В днях 19. і 20. листопада переслухано всіх 151 обвинуваченых, з яких тільки 11 признавалися, що належали до комуністичної партії Західної України. Всі инші свою вину заперечили, до ком. партії не належали. Слід зазначити, що переслухування кожного обвинуваченого відбувалося в неприсутности всіх инших. Між тими 11, що признавися, є якийсь православний духовник Арсен Дядів, що робить враження провокатора. Він видає всіх обвинуваченых і говорить усякі неправдоподібні річи. Каже, що від нього підбирав присягу Крайц на револьвер і ніж. Инші 10 обвинуваченых, що признавися, це міщане з Володимира Вел. і селяне з найближчої околиці, а між ними на першому місці стоять Віктор Крайц і Нестор Хомин. Усі 10 роблять додатне враження.

Щодо обох головних обвинуваченых, то Крайц — це бувший старшина військ У. Н. Р., а Хомин — студент з Галичини, засуджений у т. зв. „святоюрським процесі" на 2 і пів року тюрми. Крайц є догоряючим сухітником і дні його життя почислені. Це ідеаліст, що після договору Петлюри з Поляками перейшов до комуністичної партії, в якій працював з фанатизмом. Хомин на Волині ніколи не був і працював тільки в Галичині. Яким чином втягненого його до цього процесу, годі збагнути.

Обвинуваченні, що признавися в приналежности до комуністичної партії, заявляють, що комуністична партія ніяких боєвих організацій не має і є противна всяким диверзіям і саботажам. Якщо дехто з них на поліції говорив про боєві організації, то це було тільки під терором поліції. М. ин. один з обвинуваченых підніс, що коли його на поліції били і він упав на землю, тоді став його копати ногами присутній там підпрокуратор Струмєнський, який зажадав тепер точного запротоколування того зізнання. Майже всі обвинувачені відкликують свої зізнання на поліції. Протестують також проти того, аби їх судив польський суд, тому, що це суд буржуазний, як також тому, що вони Українці, а суд на українській землі повинен бути український. До комуністичної партії належали тому, що вона організувала селянство й робітництво і поставила собі за мету змінити істнуючий лад, та прилучити зах.-українські землі до Радянської України. В ряди партії зігнала їх сама польська влада на Волині, яка нищила й переслідувала всякі визвольні змагання українського народу.

В понеділок 22. листопада зачали зізнавати перші свідки.

Памятайте: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі пихоліття!

Всячина.

Амортизація штанів. З московської газети „Вечерняя Москва" перекладаємо дослівно таку статейку: „Як усякий мущина, сторож іркутської фабрики кишок, Козак, ходив у штанах. Як усякі штани — вони витирались. Але де вони витирались? Таке питання не має в собі нічого неприличного: вони витирались на службі. А за штани витерті при виконуванні службових обовязків — Козак гадав собі — повинен одержати компенсацію. — Я питаюсь профсоюз — кричав він у місцевім комітеті, бючи себе в груди — невжеж робітник не завоював собі права витирати штанів? За що ми боролись! — Успокійтесь, товаришу — відповідали йому — і йдіть спокійно до хати. І не лякайтесь за штани. Ми стоїмо на їх сторожі. Одначе адміністрація фабрики, стоючи на сторожі господарських інтересів республики, рішуче відмовилась компензувати витерті місця. Але і місцевий комітет виявив похвальне завзяття в оборонї штанів члена профсоюзу. Обі сторони виявили таке завзяття, що справу мусіли передати т. зв. конфліктній комісії. Засідання Р. К. К. (робітничої конфліктної комісії) відбулось 20. жовтня. Погляду адміністрації боронив сам директор фабрики тов. Л гутін, розуміється з огляду на превелику вагу питання. Наводимо його промову про штани, як вона записана в протоколі: „Козак вступив на службу в Кішпромторг дня 1. січня 1926. р. і тому вважаю, що він не міг носити всю зиму штанів на рахунок підприємства, тому, що прийшов до праці в половині зими, а крім цього Кішпромторг заплатив за амортизацію спецодіжи (одіжи для спеціялістів) за місяць січень, і тому вважано, що Козакові належаться амортизаційні не за всю зиму, а тільки за зношений час, себто лютий, март, квітень! „Блеск-красномовства, непохитність льогіки директора, що для штанів робітника полишив фабрику — зробили враження на комісії. Вона згодилась на компроміс і рішила: „Заплатити товаришеві Козакові за амортизацію штанів за три місяця". Суми в протоколі не зазначили. Стільки московський часопис. Ми із свого боку додамо, що журналісти також повинні боротись за амортизацію такої необхідної частини їх гардероби в їх професії.

ОПОВІСТКИ.

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:
П'ятниця 26. XI. — Скала.
Субота 27. XI. — Скала.
Неділя 28. XI. — Бучач. 528 3—?

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:
П'ятниця 26. XI. — Жовква.
Субота 27. XI. — Рава Руська.
Неділя 28. XI. — Угнів.
Понеділок 29. XI. — Белз.
Вівторок 30. XI. — Кристинопіль.
Середа 1. XII. — Сокаль.

В неділю, дня 28. листопада 1926 о 10-ій год. рано в салі XIV. (старий будинок університету) відбудуться річні Загальні Збори Тов-а „Студентська Громада" зі слідуючим денним порядком: 1) Відкриття Зборів. 2) Відчитання протоколу з попереди. Заг. Зборів. 3) Звіт з діяльности Виділу. 4) Звіт Контрольної Комісії і уділення абсолюторії. 5) Завдання українського студентства під сучасний мент — реф. тов. Француза. 6) Вибір нового Виділу. 7) Внески і запити. Вступ на Загальні Збори будуть мати лише ті члени, що не залягають з вкладками через два місяці. За Виділ: Гупало Володимир, голова. Стронціцький Василь, секретар. 969 2—2

Товариство „Українська Захоронка" повідомляє отсим, що льосованя фантової льотерії відбудеться в неділю, дня 28-го падолиста ц. р. о 4-ій год. пополудни, в салі Т-ва „Українська Бесіда" у Львові. Всіх П. Т. Добродіїв, що закупили льоси згаданої льотерії, проситься у власному інтересі докончe явитися на згаданому льосованню. Виділ Т-ва „Українська Захоронка". 990

Подається до відома Товаришкам, що при Товаристві „Студентська Громада" у Львові істнує „Секція Студенток". Урядові години Секції у второк і середу від 4—6 год. пополудни в Академічному Домі, в Канцелярії Студ. Громади. Товаришок, які студіюють на инших Високих Школах в Польщі і заграницею, просимо о переписку на адресу: Секція Студенток при Студентській Громаді, Львів, Супінського 21. — За Виділ: Конрад Ярослава, голова. Боднар Марія, секретарка. 1-1

Заходом студентів політехніки у Львові відбудеться в суботу, дня 27. ц. м. о 7-ій год. вечером „Чайний Вечір" в великій салі Академічного Дому, Супінського ч. 21. Запрошення можна набути в домівці „Основа" 26. і 27. ц. м. від год. 6—7 вечером, в Академічнім Домі. 984 1-2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ФОРТЕПЯН концертовий, англійська механіка, першорядної марки і якости, майже новий, продасть „Монюшко", Зіморовича 10. 974 2—2

НАРОДНЯ установа у Львові пошукує управителя канцелярії, свідомого в концепті і писанню на машині (латинська і українська). Початкова платня 250 зол. Письменні зголошення з curriculum vitae до Адміністрації під „Управитель канцелярії". 3—3

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИЙ** Ігнатович Львів. 956 5-?

РУТИНОВАНОГО конціпієнта до самостійного ведення адвокатської канцелярії на провінції пошукується сейчас. — Зголошення з описом життя й условями й условиями приймає адвокат Дмитро Мудрецький в Чесанові (Cieszanów). 973 3-3

ПОТРІБНИЙ від 1. або 15. грудня 1926. управитель Повіт. Союза Кооператив. Вимагані: фахове теоретичне образования і кількаліта практика в кооперативах вищого степеня. Платня після умови. Оферти з curriculum vitae, відписами свідоцтв і доказами відбутої практики надсилати на руки: Д-р Дереш Олекса, адвокат в Долині 981 2—3

ПРОМИСЛОВЕЦЬ літ 34, навяже переписку з независимою інтеліґентною панною або вдовою, найрадше з провінції. — Адміністрація „Діла" „Самітний". 989 1—1

ОРГАНІЗАТОРА для сталої подорожі і організації продажі як управителя на тернопільське і станиславівське воєвідства пошукується. Найрадше з бранжі рільничих машин. Конечні кваліфікації — енергія, купецький хист, І-а референції. Письменні зголошення „ОРГАНІЗАТОР" до Адміністрації. 991 1-1

80 СОТ. коштує одна ложечка до чаю з хінського срібла у Мандля, Коперника 14. Проти кіна „Коперник". 681a) 11-?

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка **Львів, Городецька 46.** Телеф. 834 Пересвітлення Рентгеном. 929 8-25

Оповіщення.

В українських календарях надруковано, що в Мостиськах є адвокатом д-р Евген Сінкевич. Щоби з тої причини не було непорозумінь, подаю до відома, що в Мостиськах такого адвоката нема, а живе тут п. Евген Сінкевич, правник, який одначе не має права до адвокатури і адвокатськими справами не займається.

Д р Лев Купчицький
адвокат
986 1—1 в Мостиськах.

До 24 годин чистить і фарбує хемічно 4-6 **„Ощадність"** Львів, вул. Академічна 26. Висилка на провінцію за післяплатою. 916

ДІМ 6 убікацій, дві комнати і кухня вільні, овочевий город на продаж. Львів — Богданівка, Білинських 8. 989

Дбайте про своє здоровля

„Швайцарське Гірке Зілля" з маркою Когут) вживається при **недугах жолудка, кишок, обструкції і жовчевих камінях.**

Швайцарське гірке Зілля є природним лагідним прочищуючим средством, та улекшує функції органів травления, ділає проти надмірного товстіння і побуджує апетит. Продають аптики по зол. 1·50 за коробку. Рес. Мін. Публ. Здор. ч. 400 Ляб. Хем. Фарм.: **А. Гонсєцкі і Син в Варшаві, Лешно 41.** Висилаємо найменше 2 коробки по одержанню зол. 4·30 з присилкою. 728 в) 11—24

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутиком". 728 а) 35—?

XX. Звичайні Загальні Збори

Дому торговельно-промислового „ДОСТАВА", кооперативи з обмеж. порукою у Львові, відбудуться дня 14. грудня ц. р. о 4. год. пополудни в комнатах кооперативи при вул. Домініканській 11, І. п., з отсим порядком нарад:

1. Отворення Зборів і відчитання протоколу послідних Загальних Зборів.
2. Звіт з діяльности за адм. рік 1925/26.
3. Звіт Контрольної Комісії.
4. Внесок Надзірної Ради в справі розділу чистого зиску.
5. Затвердження членів Управи і їх заступників.
6. Доповняючий вибір членів Надзірної Ради.
7. Внески і запити.

Річні звіти, рахунки і білянс є виложені для перегляду членів в обох складах кооперативи. 985

Львів, дня 24. листопада 1926.

о. Алекс. Стефанович председатель. *о. Юл. Дзелович* секретар.

Ширіть наш часопис!

Найпевніший середник

Проти ревматизму, гостця, мязневих корчів, нервоболів і тим подібним недомаганням найліпшим натиранням є

ІХТІОМЕНТОЛЬ

Більш як 5.000 подяк і близько 200 атестів з лікарських сторін, клінік і шпиталів найліпше доказують пре лічничу вартість цього натирання.

Іхтіоментоль можна набути у всіх антиках у Польщі або прямо 936 3—20

в Лабораторії хем. аптики

М ра Симона Едельмана в Самбор ч. 130.

За невакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Заїздного Ставропігійського Інституту „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 265 (10.942). Львів, неділя 28. листопада 1926. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Програмова промова міністра освіти.

Мін. Бартель в ролі оборонця утраквізму. — В школах нема шовінізму й ненависти! — Якими цифрами оперує п. Бартель. — Справа пресового декрету. — Personalia.

Варшава, 26. листопада 1926.

В соймовій буджетовій комісії промовляв понад чотири години віцепремієр Бартель як управитель міністерства освіти. В своїй промові полемізував переважно з закидами, що їх поставили йому в часі дискусії посли з ріжних партій. Зараз на вступі заявив він у справі димісії віцем. Гайчака, що міністр має право усувати урядовців, оскільки не може з ними співпрацювати. Особливо дотичить це тих становищ, на яких потрібна є також співпраця політична.

Перейшовши до промови посла Васильчука, віцепрем. Бартель ствердив категорично, що від часу травневого перевороту не заложено ані одної нової утраквістичної школи. Оскільки ж справа у складанні деклярацій на Волині, то внесено всього на всього 8 рекурсів... Нема сумніву, говорив Бартель, що діються деякі річи, що діятися не повинні, але не пересуджуймо: життя вказує, що у всіх ділянках — отже й у відношенні до инших національностей у державі — видно в Польщі від кількох років значний поступ. На думку п. Бартеля демагогією є твердження про погіршення відносин. Він стверджує, що в департаменті загального шкільництва не панує дух шовінізму й ненависти. Утраквізацію у „Сх. Малопольщі" переведено справедливо. В першій клясі вчаться діти польської мови і зовсім їх не придавлює польщина. В цій справі — казав п. Бартель — я добре поінформований довіреними людьми, а оскільки пос. Васильчук викаже, що я в блуді, то витягну з того консеквенції. У „Сх. Малопольщі" зутраквізовано 385 чисто польських і 938 чисто українських шкіл. Утраквістичних шкіл є тепер в „Малопольщі" 1.551, на Волині 382. Я сам є вихованком утраквістичної школи і їй завдячую те, що не знаю, що значить ненависть до Українців, яких мову знаю, що мені дуже потрібне. Одначе ніхто не заперечить, що кожний польський горожанин повинен знати польську мову.

В дальшій части своєї промови віцепрем. Бартель відпирав закиди пос. Васильчука, начеби злосливо уділювано українським приватним школам концесії з року на рік. З цілою рішучістю виступлю проти того, якби це мало місце в деяких конкретних випадках, але мушу мати на це позитивні факти, що інформації посла є вірні, значить — що не виконувано міністеріального обіжника. На основі обіжника концесії на школи з викладовою мовою „руською", білоруською, гебрайською і чеською уділюється аж до відкликання, а не на один рік.

Потім п. Бартель перейшов до справи жидівського шкільництва, а вкінці говорив широко про те, як він собі уявляє устрій шкільництва в Польщі.

До вчора веч. (себто 25. листопада) не внесено до сойму пресового декрету. В правничих колах кружляє чутка, що декрет буде внесений завтра рано. Деякі часописи повідомляють, що з уваги на те, що до півночі дня 26. листопада не внесено декрету до сойму, він на основі постанов конституції перестав уже обовязувати.

На місце Олександра Звежинського, який зрікся становища знавця при політичнім комітеті Ради міністрів, покликано Тадея Голувка.

Розправа 151.

За приналежність до української повстанчої організації.

Володимир Вол., 26. лист. 1926.

Розправа проти 151 обвинуваченых у приналежности до комуністичної партії Західної України і її повстанчої організації ведеться серед великого заінтересування. Вже сам дивовижний похід обвинуваченых, що йдуть щодня довжезним ланцюхом в товаристві цілої маси піхоти і кінної поліції до салі розправ, робить потрясаюче вражіння і збирає на вулицях глухого й мало оживленого містечка тисячі цікавих, знайомих і членів рідні. Поліція розганяє цікаву товпу, але це нічого не помагає. І таке позорище приходиться переживати кожного дня двічи: рано, коли арештованих ведуть до салі розправ, і пополудні, коли їх ведуть назад до тюрми.

Страшна картина отой дивний, ніби похоронний похід, що поступає справді похоронним кроком. Нещасні вязні виглядають дуже нужденно. Вихудлі, зморені обличя, брудні подерті одяги, сумний вигляд. В значній части вони сухітники, а щонайменше загрожені цією страшною недугою. З виїмком кількох інтеліґентів — самі селяне.

До подавних в „Ділі" оборонців слід іще додати д-ра М. Глушкевича зі Львова. Всеж таки сімох оборонців на 151 обвинуваченых — рішучо за мало, бож на кождого з них припадає понад 20 підсудних. І при найліпшій волі адвокат не в силі опанувати обширний матеріял такої скількости обвинуваченых!

В дальшому ході розправи стали зізнавати свідки. Дня 22. ц. м. переслухувано вперше пшод. поліції Яна Вуйціка з Грибович і прав. свящ. Герасимова, а після них пересунувся через салю розправ цілий ряд свідків: поліцаятів, селян, інтеліґентів і цивільних конфідентів, а також слідчий суддя Августинович.

Докладне звідомлення з розправи подаватимемо від тепер в кожному числі.

Відгомін побиття політичних вязнів.

Перед трибуналом львівського карного суду мала відбутися вчора розправа проти 10 політичних вязнів „Ботаніщів", „Басарабівців" і вмішаних у справу нападу на почтові амбулянси. Минулого року управа вязниці постановила була часть вязнів перенести до Брігідок.

Тому тяж десятьох із них обвинувачено за публичне насильство. Розправу веде суддя Коман, обвинувачує прокуратор Соболєвський. Тому, що одному з обвинуваченых не могли в законом приписаному речинці доручити актів обвинувачення, розправу відложено.

Поїзд переїхав селянський віз.

Смерть двох людей.

Самбір, 26. листопада 1926.

Шкільний поїзд, що їхав із Дорожева до Самбора, наїхав на віз Фльоріяна Штокайла Тулука. На возі була ще 43-літня Юлія Тулук і 12-літний Дмитро Кульчицький Тулук. Льокомотива розбила віз, розшарпала коні, а Фльоріяна Штокайла Тулука і Юлію Тулук перемішала в кроваву масу. Врятувався лише 12-літній Дмитро Тулук. Він, відкинений лише силою удару поїзду, відлетів из бік залізничого насипу і зазнав лише сильного потрясення. Причиною катастрофи було, що будник Шевсни запізно замкнув рампу. Будника арештовано. Це вже третя така залізнича катастрофа в Самборі.

Біржа.

Гроші.

Курс доляра у готівці 8·99.

Збіжа.

Наслідком улекшеного довозу дуже сильна подача. Ціни падуть. Вищі ціни для льону.

Пшениця краєва дворська 48·50—49·50, пшениця краєва селянська 46·25—47·25, жито галицьке 36·00, 37·00, ячмінь галицький броварний 32·75—34·75, ячмінь галицький до перемелювання 29·75—30·75, ячмінь пастівний 27·75—28·25, овес галицький 29·25—30·25, кукурудза румунська 32·50—33·50.

На власні сили.

Як приглянутися ходові нашого життя під Польщею, то завважимо один цікавий обяв: воно не йде ріваномірним темпом, не має ознак твердости, послідовности, невідхильної конечности, але, неначе той гураган, то клекоче, то притихає. На постороннього, особливо на чужинця, воно робить вражіння непродуманости, невидержаности, навіть штучности й неприродности. Видвигається одну справу, надається їй на якийсь час розголосу, а заледви вона зачинає захоплювати загал — її складається недокінчену, а часом і необроблену до архіву, щоби припала пилом забуття.

Коли на таке трактування ріжних, навіть дуже важних справ, можна найти нераз сяке-таке оправдання мовляв: отворено масі очі на її покривдження, — то не можна цього сказати про справу нашого шкільництва, яка була довший час в осередку нашої політичної думки. Як згадати час шкільного „плебісциту", а й час, коли приходили вирішення шкільної влади про характер школи, тоді ціле громадянство так захвалювалося, що певно кожному здавалося — нема в нас важнішої справи. Так воно тоді було, так воно повинно бути й такий стан повинен остати. Бож на школі, на рідному вчителеві мусимо основувати нашу будучність.

Писав Ферстер: „... В німецькій школі може працювати тільки Німець, бо чужинець-вихователь повів би німецький нарід до руїни й нещастя"*). Примінюючи повищі слова до наших українських обставин, хто скаже, що вони неправильні, або нам не підходять? От в одному з останніх чисел „Діла" пише І. Ск. про „профанацію" українського слова польськими вчителями, ба й інспекторами.

Ми також повторяємо за Німцем: в українській школі мусить бути український учитель. А щож робити, коли його від нас забирають? Підготовити умови для заведення власного рідного шкільництва, побудованого на власних силах. Знаменні слова падали на недавньому Зїзді УНДО. „Орієнтуємося тільки на власний нарід". В ці слова треба влити зміст і в шкільній справі. Під „орієнтацією" не можна розуміти бездушного повторювання фрази. Бо сидіти в теплій кімнаті під печею й заколисувати себе фразою про орієнтацію на власні сили — це був би повільний параліж. Вся наша воля ділання і самий чин мусить вказувати, на що й на кого ми орієнтуємося!

В останніх часах починають виринати думки зразу покутно, а то вже й прилюдно, які змагають до

*) Deutsche Bildung. Deutsche Bildung. Eine deutsche Erziehung. 1906.

Мусоліні про середземноморську політику.

Рим, 26. листопада 1926.

Мусоліні заявив в інтервю журналістам, що середземноморська політика Англії й Італії йде в одному й тому самому напрямку та що фашистівський уряд є щирим приятелем Англії. Політика Італії у відношенні до Туреччини є все льояльна і приязна. Італія бажала би, щоб питання італійської політичної еміграції вирішила Ліга Націй при співучасти инших народів. Шлях агресивних виступів проти Італії не доведе до нічого.

Справа відповідальности за війну.

Берлін, 26. листопада 1926.

Райхстаг закінчив наради над закордонною політикою. Впало внесення на виповідження локарнських договорів, за те принято внесення на відновлення справи відповідальности за вибух світової війни, бо зі звалюванням виключної вини на Німеччину Німці ніколи не погодяться.

Ґен. секретар Ліги Націй конферує зі Штреземаном.

Берлін, 26. листопада 1926.

„Фосіше Штг." повідомляє, що до Берліна приїздить генеральний секретар Ліги Націй Дрімон і конферуватиме зі Штреземаном і держ. секр. Шубертом у справі програми нарад грудневої сесії Ліги Націй. При тій нагоді мають усталити форму, в якій увійде на денний порядок Ради Ліги Націй справа військової контролі.

Справа наслідника Красіна.

Лондон, 26. листопада 1926.

„Дейли Телеґреф" повідомляє, що є мало правдоподібне, щоби Форін Офіс дав свою згоду, аби Літвінов заняв становище посла СРСР у Лондоні.

Повстання в Альбанії.

Відень, 26. листопада 1926.

Із Цетиньї повідомляють, що в північній Альбанії Магометане прилучилися до повстання. Магометане невдоволені Ахметом Зогу, який є прихильником італійської політики. Положення біля Скутарі є критичне. Урядові війська потерпіли поважну поразку.

Белґород, 26. листопада 1926.

Як повідомляють із Скутарі, положення за останню добу не богато змінилося. Повстанців відкинено на шпиль Шкреля, а крім цього зазнали вони невдачі в околиці Кастраті.

Прошу звернути увагу на перше з Дрібних Оголошень!

того, щоби справу виховання звести головно до перед- і позашкільного виховання, а тим самим може й перейти до дневного порядку над усім дорібком цілих десятиліть, над ділом виховання, збудуваним власними силами кількох поколінь.

Приписування якійсь установі більшого значіння, як вона має на ділі, вказує або на повну незорієнтованість даного реформатора, або на відсутність уже не то власних спостережень на основі практики, але навіть на недостачу якогонебудь теоретичного продумання справи. Передшкільний вік дитини — з малесенькими виїмками — не лишає на дитині тих незатертих слідів, що їх дає школа. Як усякі домашні впливи може зневечити школа, так само і впливи публичного передшкільного виховання. Теперішня школа задовго треває, щоб не витиснути такого сильного пятна, яке можна би легко стерти при помочі позашкільного виховання у старших роках вихованка. Це зрештою ясне. Хто пригадає собі тільки своє власне минуле, потвердить правильність цієї думки.

Тому, визначуючи відповідне місце иншим обявам життя, наша увага мусить бути постійно звернена на школу й учителя. Особливо тепер не можемо й не смімо спускати тої справи з ока ані ставити її в поменшеному обемі, коли з нагоди „оборони Львова" відбуваються „вєщи" з домаганням польської школи для кожної польської дитини і з протестами проти допущення нового плебісциту в шкільних справах! Чи Поляки в цьому напрямі малиб бути дурніші від нас? О, ні! Вони краще зорієнтувалися. Орієнтуймосяж і ми, щоб не було за пізно.

Десятиліттями праці серед найтяжчих умов створила „Рідна Школа" своє рідне шкільництво всякого типу. Там є дійсно і рідний учитель і рідний дух. Нашим старанням мусять бути дані тому Товариству відповідні засоби. Треба заходами кожного зокрема і всіх нас разом справу „Рідної Школи" на кожному місці так поставити, щоб обходилося без вічних накликувань до жертвенности, щоб добачувалося дійсно орієнтацію на власні сили народу. Але коли всі Українці під Польщею складають для „Рідної Школи" у вересні 3.936·44 зол., а в жовтні ледви 5.335·98 зол., тоді такої, одиноко правильної орієнтації на власні сили — не видно.

Лев Ясінчук.

Ощадність — нашим рятунком.

Кілька уваг у справі переведення масової ощадности.

(Стаття надіслана.)

Кілька статтей і покликів у „Ділі" в напрямі поширення ощадности в наших масах, хоча спізнені, слід повитати з одушевленням, бо ніщо не може нас так успішно рятувати, як фінансова сила. А що наша суспільність бідна, то одиноким способом нашого рятунку є дрібна, масово переведена ощадність. Акція в цьому напрямі повинна бути належно зорганізована і негайно переведена.

Щоби пануюча у нас влада не мала причини нам противідлати, акцію цю повинен узяти в свої руки банк і збирати дрібні ощадностеві вкладки на малий відсоток, на прим. 2 процент до 50 зол., 3 процент до 100 зол. і т. д. Банк, зорганізувавши цю акцію, повинен постарається про чекове конто, на яке вкладчики могли би свої дрібні вкладки й ощадности пересилати. Якби кожний наш інтелігент прислав місячно тілько 1 зол., то за пару літ банк мав би вже поважну готівку, з доходів якої міг би асигнувати поважні суми на такі справи, які будуть найбільше пекучі. Чеки мусять бути розіслані всюди, щоб їх можна було набути в кожнім повіті.

Само писання в пресі без відповідної ініціятиви не буде мати ніякого успіху. Також такий спосіб, як прим. складання ощадностей по кооперативах, не може йти — на мою думку — успіху. Уважаю, що занедбування або опізнювання цеї важної справи потягає кожного дня величезні страти для нашої загальної справи, тому її слід негайно вирішити і вже раз зачати.

Здається мені, що одного золотого місячно може кожда ідейна і свідома людина зложити радо і без труду, лише треба дати усім людям можність складати гроші хочби найдрібнішими складками. Я глибоко переконаний, що коли справа буде зорганізована як слід і люде матимуть чеки і знатимуть місце посилки, то в масове складання ощадностей нема що сумніватися.

Наші компетентні фінансові чинники повинні, не гаючись, рушити ту справу з місця, чим започаткують велике діло. Отже до праці для переведення в життя одного з найважніших наших кличів під теперішню пору: Творім масові ощадности!

М. Ст.

Радянська Україна.

Відкриття IV. сесії ВУЦВК-ту.

Минулого вівторка 16. листопада почалася в Харкові IV. сесія Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету Рад. В сесії бере участь 280 делегатів. В президії візду є: Петровський, Буценко, Власенко, Каганович, Кориюшин, Чубар, Затонський, Скрипник, Поляков, Радченко, Гаврилін, Сухомлін, Савцов, Пучко і Якуба. Велику вступну промову виголосив Петровський. По промові Петровського поставив делегат Криворіжжа Крупко внесення, щоби на сесії приступити до докладного обговорення справи Дніпрельстану. Цілий ряд бесідників підтримує ту пропозицію. Потім Петровський оголошує для сесії привіт від турецького міністра закордонних справ Тевфік-Рушді-бея, що перебував тоді ще в Одесі. Потім прийшов до слова для виголошення звіту з діяльности уряду Чубар.

Інститут Т. Шевченка.

Ще минулого року президія Укрголовнауки ухвалила організувати на Україні інститут Т. Г. Шевченка. Протягом усього року, за відсутністю приміщення, не можна було розгорнути як слід роботи в справі організації цього інституту. Весь час працювало лише Оргбюро, що встигло провести деяку роботу. Оргбюро поклало по чаток літературно-меморіяльним колекціям інституту. Нині інститут має вже автографи Т. Шевченка, П. Куліша, Нечуя Левицького, Лисенка й т. инш. Почато збирати матеріялів для повної вичерпуючої бібліотеки Шевченка під керовництвом М. Плевака. Крім того, Оргбюро опрацювало статут інституту. На останньому засіданні президії Укрголовнауки цього статуту цілком затверджено.

За статутом, інститут Т. Г. Шевченка є науково-дослідною установою, що має за мету збирати матеріяли й документи з нової української літератури й насамперед про Т. Г. Шевченка, а також науково досліджувати та популяризувати життя й діяльність Шевченка на тлі його епохи. Інститут має взагалі науково досліджувати нове українське письменство 19—20 століття й літературно-громадський рух на Україні.

Науково-дослідну роботу в інституті мають поділити по 6 кабінетах: кабінет дошевченківської літератури, кабінет біографії Шевченка, дослідження творчости Шевченка, бібліографії Шевченка, дожовтневої української літератури. 4 кабінети будуть розташовані в Харкові, а 2 в Київі.

При інституті буде організований „Будинок Шевченка", що має осереджувати й зберігати рукописні та инші матеріяли, готувати колекції інституту й т. инш. При будинкові також буде влаштована бібліотека інституту.

(„Комуніст".)

Самоперучий середник

пере сам — білить сам — дезінфекує — під гарантією не нищить біллє.

896 2—4

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі пихоліття!

Галактіон Чінка.

З дороги на південь.

Мене нераз хвилював і дратував факт, що ще ніякий Українець не відбув великих подорожей, не відкрив ніяких далеких країв і не списав цього в книжках, як це зробив Верн, Май чи Оссендовський. Мені здавалося, що причина того лежить у нашім лінивстві, нерішучости, а по крайній мірі в недостачі фантазії.

Але від останньої своєї поїздки на провінцію я основно змінив свою думку.

Не знаю, як з иншими сторонами світа, але на південь галицькі Українці абсолютно не могли далеко заїхати.

Кожний з Галичан, що вибирається в дорогу, мусить виїзджати зі Львова, а кожний, що їде на південь, мусить переїзджати через Городенку. А хто раз попав на залізницю Коломия-Городенка і переїхався нею кільканацять годин, той дістає зразу біблійний страх перед грудами та небезпеками подорожі і взявши хвіст під себе, завертає назад, звідкіля вирушив.

Маю враження, що колиб наші південні подорожники вибирали турне не на Городенку, то напевно відкрилиб південний бігун, як не скорше від Амундзена, то найдалі 100 літ пізніше.

Але факт фактом — і Городенка ще довгі часи буде запорою для всіх, що їдуть на південь і пострахом найбільш відважних подорожників.

Залізниця: Коломия-Городенка не така дуже довга, як здавалось би. Всього 59 кільом., а їдеш нею, то ці кільометри видовжуються, ростуть як солітер, як італійський макаран, як політична стаття. Стації множаться, як мухи, як проценти, як кандидати на послів. А околиця така приманчива, така чарівна, така ріжноманітна: то зораний степ, то незоране поле, то обидва зорані, то знову обидва незорані. Око нестримно несеться понад отті простори, несеться, несеться, лине, лине і замикається на сон.

Чудова околиця...

Якби я був лікарем, а богато оженився, то поставив би серед тих піль санаторію для хорих на безсонницю. Абсолютно був би успіх, хіба, що хтось помер би скорше з нудьги.

Коли ти вже добре виспався, порахував гроші, викурив дві-три пачки тютюну, передумав усе, що тільки на голову найшло, оглянув, осудив і збридив собі всіх товаришів (ок) подорожної недолі, — тоді нечайно, неожидано вигулькне перед тобою стація города Городенки.

Висідаєш, віддихнувши з полекшою, в тій наївній надії, що твої труди покінчилися.

Легкодушний подорожнику! Коли не пхає тебе в Городенку кінечність, примусове перенесення, судовий позов чи охота позички — заверни назад. Пережди дванацять годин на стації і їдь, звідки приїхав, не оглядаючись.

Муки, що їх ти перетерпів на залізниці, ніщо у порівнанні з пеклом, яке тебе чекає.

Зараз за стацією насяде на тебе хмара возіїв, людей без серця, гречности і стиду. Кожний тягне тебе на свій пов'з (так називається в Городенці фякерська дрінда) і обіцює вигідну та дешеву їзду.

Обганяючись від них, як від скажених крокодилів, вибираєш нарешті одного з них, якого фізіс показує, що був найменше караний, і... сідаєш. Колиж ти не надзвичайно одягнений, то недовго будеш тішитись вибраним місцем.

Сидячи вже з пів години на заднім сидженні, почув я біля вуха дискретний, але рішучий шепіт:

— Niech si pan przemondzi na inze mn ejc'.

Мовчки заперечую головою і сиджу далі.

— Niechże pan to zrobi... Pani zakonica chce jechać!... Ja panu tanij porachuje.

Знаючи методи провінціональних возіїв, що слово „tanniej" означає 10—20 сот. опусту, рішучо не годжуся на зміну місця, тримаючи на поготові палку.

Біля мене сидів якийсь жидок і з ним справа пішла лекше. Візник швидко порозумівся з земляком і черниця всадовилася на почесне сидження.

Ми рушили не так „з копита", як з місця і полетіли кулявим вітром у сторону міста.

Два-три кільометри дороги, година їзди — і вже місто і вже Городенка.

Подорожнику! Ти далі в блуді, коли думаєш, що ти добився пристані, затишку чи подібної інституції. Городенські возії не мають поняття, де хто мешкає. А вже про учителя української гімназії, то ні гадки нема. Добре ще, що знають де українська гімназія, хоч і це незадовго буде зайвим. Адже йдуть заходи злучити її з польською та провадити під утраквістичним дахом.. розуміється, в українськім будинку.

Покищо укр їнська гімназія ще є і вона то це одиноке місце, де возії звозять усіх приїзжих Українців. Завезено там і мене, скинено за доброю заплатою та полишено на поталу долі: шукай, мовляв, сам, де твій знайомий зашився, бо він тут нікому невідомий.

І пішов я по городі дороги питаючи, знайомого шукаючи.

Ще треті півні не співали, як я вже допитався.

Ох! Яка радість, яка невимовна розкіш знайтися по стільки трудах і небезпеках знову між добрими людьми, знову в теплій затишній хаті!

А як витають тебе!... Здається, що не радісніше витав Робінзон перших білих, а морські розбитки перший корабель.

Питають, розвідуються, цікавляться. Що там на світі чувати: які тепер держави повстали, які міністри чи землетруси.

— Чи травневий переворот уже зовсім закінчився? — питає мене хтось.

— Зовсім, не зовсім, але все таки помірно притих.

— А зі Східною Галичиною?! Що там нового?

— Як звичайно... Справа стоїть надсподівано добре.

Сяють облича, очі повні надії та сльоз, уста когось благословлять.

Кого — не можу догадатись...

Як на світ благословилось, я положився на заслужений сон.

— — — — — — — —

А другої днини оглянув Городенку.

Инакша якась вона, як другі галицькі містечка. Глянеш на неї і зараз встає тобі перед очима Кіблич, Кодима, Станиславчик або яке там инше ген далеко на Україні степовій. Тільки не видно тут отих степових Нін, Зін, Марусь та Наталок

(Докінчення на стор. 7-мій.)

Народній Зїзд.

Політичний реферат. — Звіт з діяльности УНДО. — Програма. — Резолюції.

Політичне положення українського народу.

Реферат голови УНДО. д-ра Дмитра Левицького*).

Найтяжшою зморою, що тяжить над цілим світом, а головно над Европою, це економічна криза (скрута). Зубожіння всіх верств населення, велика втрата засобів продукції, непомірний спадок замінної вартости гроша приневолив всі держави Европи взятись майже виключно злагідненням економічної кріси а свою внутрішню і зовнішню політику пристосувати до економічних потреб хвилі. У важкій боротьбі за істнування відкладають майже всі держави свої далекосяглі національно-державні стремління на дальший відповідніший час а всі свої зусилля спрямовують тільки до збереження своєї економічної незалежности, до ратунку від економічної руїни. Ця економічна кріза за важна, щоби можна її зарадити старими передвоєнними способами, тому кождий нарід шукає нових шляхів, нових способів поратунку, шукає нових міжнародніх звязків не в ім'я державно-політичних а в ім'я в першій мірі економічних інтересів свого народу.

Серед тої економічної руїни ломиться версайський договір і инші з ним звязані договори, що мали на довгий час запевнити перемогу побідним державам Антанти і бути основою мира в Европі. Надія на побідників і побіджених не могла на довший час втриматись, бо це не було в інтересі самих побідників, котрим наслідком такого поділу забракло з одного боку сирівців, з другого боку ринків збуту, а всі нові держави, які створив версайський договір, показались слабими і нестійними, котрі тільки побільшували клопоти побідників а не давали їм в практиці ніяких користей. Зрозуміла це перша Англія і простягнула руку до згоди Німеччині, за нею хоч нерадо мусіла піти Франція. Вислідом цього були локарненські договори, приняття Німеччини до Союза Народів і переговори Бріяна зі Штреземаном в Туарі. Факти ці можуть мати в майбутности і для нашого народу в його боротьбі за здійснення своєї найвищої національної мети велике значіння.

Далеко більше значіння мають для нас ті події, які відбуваються тепер у Рад. Україні і Росії. Нема ніякого сумніву, що на Україні і в Росії засади політичного і соціяльного большевизму збанкротували. Представники московського уряду в практичній роботі побачили, що одним почерком пера не дасться скасувати приватної власности, перевести соціялізацію всього промислу й торговлі, закріпити диктатуру одної кляси, встановити в Москві на цілий світ одного диктатора, котрий всім народам казавби на одну нуту співати одну інтернаціональну пісню. Щоб удержатися при владі, щоб не загнати радянських республик в безодню економічної і політичної анархії, мусів радянський уряд піти на уступки. Признав за селянами і власниками невеликих домів приватну власність; щораз більше галузей продукції і торговлі мусів перецавати в приватні руки, що раз більше безпартійних людей допустити до державних установ, а що найважніще, що раз більше мусить йти на уступки українській національній стихії, яка з нестримною силою йде вперід і доходить до щораз висших щаблів розвитку. На селах українська школа майже вже цілковито витиснула російську, а в містах українство шукає свого загубленого національного обличчя, щораз більше цвите українська наука і мистецтво, а для української інтеліґенції витворюється щораз більша спроможність праці в культурній ділянці. Державний і партійний апарат щораз більше українізується. Коли говоримо про ці явища, то не треба забувати, що Українська Радянська Соціялістична Республика хоч формально уважається державою у федеративному звязку Соціялістичних Республик Сходу, то в дійсности є тільки країною зі своєрідною територіяльною автономією. Але вже і це дає змогу харківському урядови все більше унезалежнювати себе також економічно від московського центрального уряду. Як ніде у світі ніщо нікому не приходить даром, так і тут московський уряд ніяким добром не наділив українського народу добровільно, тільки все те, що осягнено, здобуто у довгій і важкій боротьбі. Всі спроби, навіть найбільше жорстокі і кервавї, щоби спинити національно-визвольний рух, показались безуспішними. Керманичі московського уряду зрозуміли, що так уже скристалізованої стихії спинити не можна, а це й було товчком до т. зв. українізації, якої завданням з одного боку підійти до замкненого в собі і ворожого комунізмови села та видобути з нього всі розпорядимі засоби, а з другого боку при допомозі української мови поширити між українським населенням большевицьку науку.

Одначе вже й ця зовнішня українізація є значним досягненням. Як комуністи стараються використати її для своїх цілей, так і українські свідомі кола стараються використати її для себе в культурно-освітній праці, економічній розбудові, державному будівництві, а навіть у партійних установах. Це й має велике значіння з огляду на те, що у пануючій партії видко старання — як це засвідчує між иншим недавна голосна опозиція Троцького і Зінов'єва — всецїло підчинити селянські маси приказам міського робітничого елєменту, а це звертається в першу чергу проти українського народу, на який головно складається селянська маса.

Зовсім природно, що за подіями на Радянській Україні ми пильно стежимо. Наше відношення до кермую их на Україні чинників, хоч противних національному світоглядови, залежне від їх становища до змагань українського народу. Инший характер має наше відношення до українського народу і його національних змагань на Радянській Україні. В долі і недолі підемо без ніяких застережень рука в руку з нашим матірним пнем, з Наддніпрянськими Українцями. Ми знаємо, що доля наша всецїло зависить від долі Наддніпрянської України. Цілою душею рядімо тим великим національним дорібком, який здобуває собі там український нарід, тішимося його змаганнями і успіхами в повному державному унезалежнюванню себе від Москви, бо знаємо, що їх дорібок то наш спільний дорібок.

(Сконфісковано 3 рядки.)

(Гоїмкі оплески)

Окраїни нашої національної території з числом около півтора міліона населення опинились в межах сусідних нам держав: у Румунії і Чехословаччині. Хоч доля нашого народу в обох цих державах майже однакова, то структура цих держав инша. Румунія як перед війною так і сьогодня входить в склад так званих балканських держав, котрі ніколи не були спосібні до самостійного державного життя, завсіди підлягали чужосторонним впливам, держались тільки або династичними звязками або безоглядністю владій. Доля Українців в Румунії дуже тяжка. Вони не мають там ніяких прав, до них не приноровлюються міжнародні приписи для охорони меншостей, а всякий самочинний прояв українського національного життя давить румунський уряд брутальною залізною рукою. Чехословаччина, спадкоємниця старої Австрії, ріжними способами прийшла в посідання Закарпатської України, зобовязавшись дати їй культурну автономію. На жаль дійсність заперечила всі урочисті обіцянки та трактати. Сконсолідувавшись на т. зв. історичних землях, вона в останніх часах повела на Закарпаттю чехізаційний курс, перемінюючи шю країну в колонію для чеських легіонерів і покидків чеського урядництва. Хоч ми вдячні Чехам, що вони в найприкріший для нас час приютили у себе так багато нашої еміґрації, що матеріяльно піддержують наш український університет в Празі і господарську академію в Подебрадах, мимо цього на цьому місці ми мусимо запротестувати перед цілим культурним світом против гнету українського населення в Румунії і Чехословаччині, проти позбавлення його природних, навіть найпримітивніших прав на національне життя. А нашим братам в Чехословаччині і Румунії ми заявляємо, що співчуваємо їх долі, що високо цінимо їх тяжку геройську боротьбу,

(Сконфісковано 8 рядків.)

(Грімкі оплески).

Вісім літ істнує Польща як самостійна держава і можна сміло сказати, що внутрішні відносини за цей час не тільки не скріпились, а навпаки стали ще більше неясні, ще більше хиткі. Свою самостійність виборола собі Польща не власними силами а її створили держави Антанти як східну забезпеку проти Німеччини. На своїй національній території повстала Польща з трьох віддільних частин, давнійшої російської, німецької і австрійської. Всі ті частини жили иншим економічним життям і своє економічне життя пристосовували до тих центрів, до котрих належали. Відірвані від тих центрів, самі в собі бідні, позбавлені доступу до моря, вони під оглядом економічним не моглиби в нинішних часах істнувати як самостійна держава і мусілиби підпасти під економічну залежність котрогось зі своїх сусідів. Щоби це оминути, дали їй держави Антанти доступ до моря через чужу територію і прилучили до неї великі національно чужі простори. 45 відсотків всього населення Польщі становлять чужі народи. В такому виді моглаби Польща економічно істнувати при вкладі великої праці кождої одиниці і при великих ощадностях, та такий стан завдав Польщу по рукам і ногам в її внутрішній і зовнішній політиці. У внутрішній політиці Польща не національна держава а держава народів і то народів, котрої одноцільною масою заселюють свої національні території

(Сконфісковано 8 рядків.)

Тисячі кільометрів стоїть отверта границя, яку мусить боронити величезна армія і безліч граничної сторожі, а через те не можна й говорити про ті ощадности, які Польща мусить давести, якщо не хоче руйнувати підставового животіння своїх горожан. Коли до цього возьмемо на увагу брак в Поляків адміністраційного таланту, їх недисціплінованість, амбіції і спори партій та одиниць, то зрозуміємо, слова теперішнього премієра Пілсудського, котрий дня 11. листопада ц. р, в 8-у річницю повстання Польщі, даючи через радіо політичне експозе, сказав, що ніхто не знає, чи слідуючий день 11. листопада 1927. р буде під оглядом політичним для Польщі погіднім чи слітним, теплим чи зимним.

Про становище українського народу під Польщею я розводитися довго не буду, бо воно нам всім відоме,

(Сконфісковано 69 рядків.)

(Грімкі оплески.)

Переходячи до наших внутрішних відносин, мушу короткими словами змалювати той стан, в якому знаходився наш національний табор а хвиля повстання УНДО., то є дня 11. липня 1925. Стан цей був дуже сумний. Вже у світовій війні, яка роками велась на нашій землі, згинуло богато наших людей зпоміж селянства і інтеліґенції, а велика частина наших провідників мусіла опустити рідний край і примусово жити за його кордонами. Про якунебудь політично-організаційну чи просвітну роботу не приходилось і думати.

(Сконфісковано 8 рядків.)

ми з початку не могли спромогтися на зєдинення національного фронту до нової боротьби, ми розтерялись, почали шукати виновників лиха, почали жертись самі між собою. Серед тої гнилі почав розпадатись національний фронт, богато людей почало опускати його ряди, молодого нарибку майже не було, бо він або згинув на війні, або мусів втікати на чужину, або сидів по концентраційних таборах і тюрмах, а чужі і ворожі нам партії почали абігатись наче гайвороння на жир, щоби до решти нищити наші ряди. Організація на верхах формально істнувала, та вони не мали ні сили, ні охоти, ні змоги взятись до організаційної праці, до відбудови і розбудови національного фронту. По довгих і тяжких переговорах з ріжними людьми і групами повстало 11. липня 1925 р. Обєднання, котре крім 6 точок платформи і кількадесять людей доброї волі не мало ніяких ні моральних ні матеріяльних засобів, не мало довіря не тільки серед широких мас народу а навіть серед богатьох передових людей. Серед таких обставин провід партійний не міг собі ставляти великих завдань до виконання.

(Сконфісковано 12 рядків.)

Одним з найважніщих завдань партійного проводу було вироблення ідеольоґії, програми, тактичних засобів і метод боротьби на кождій ділянці нашого життя. Передвоєнна ідеольоґія, програма і засоби боротьби не відповідали зміненим відносинам, а по війні якраз т. річи були приводом до як найбільших розходжень, як найбільших непорозумінь. Вправді партійний провід застав вже політичну платформу, та в своїй практичній роботі він на кождому кроці і в кождій ділянці

*) Передрук зі „Свободи" по конфіскаті.

своєї діяльности, політичній, організаційний, просвітній і економічній натикався на труднощі, бо в ніякій ділянці не мав підготовлення ні засад, ні методів праці. Доперва сьогодня по довгих нарадах Центральний Ком. предкладає програму партії і революції політичні, організаційні, культурно-освітні і економічні. Основною чертою програми партії і всіх революцій є не інтерес нинішнього дня,

(Сконфісковано 4 рядки.)

На будучий партійний провід ляже тяжкий обовязок поглибити національно-партійну ідеольогію.

Другим важним завданням партії було з формального обєднання зробити дійсне обєднання всіх активних національних сил. В партію нашу увійшли чотири групи, котрі або себе не розуміли або навіть дуже гостро себе взаємно поборювали. З великим признанням мушу піднести, що групи ці почали дійно обєднуватись, що на всіх засіданнях всі члени Центрального Комітету підходили до кождої справи тільки з інтересу самої справи і престіжу партії. На особливше піднесення заслуговує співпраця в нами волинських членів нашої партії, котрі брали дуже живу участь у всіх наших нарадах без огляду на те, чи справи ті доторкались діяльности соймової чи наших галицьких або волинських справ, помагаючи нам таким чином ломити сотками літ існуючий сокальський кордон.

Тільки невеличкий гурток людий, який групується біля часопису „Рада", вважав вказаним виломатись із партійної дисципліни і не в рамах партійних установ а публично виступати проти напрямних Центрального Комітету, а що найважніше, проти інтересів партії. В „Раді" появився цілий ряд статей, які виказували, що Обєднання це не одноціла партія, що в ньому на дальше існують всі чотири групи, які тільки формально обєдналися а перевагу і провід в Обєднанню мають бувші „автономісти Діла". Центральний Комітет вдавав собі справу з небезпеки для партії, яка може повстати через те, колиб до поборювання зовнішнього прийшло ще внутрішнє непорозуміння і взаїмне поборювання. Тому він дуже пильно прислухувався до тих голосів „Ради" та щойно тоді, коли переконався, що ні один із 38 членів Центрального Комітету не бере відповідальности за ту руйницьку роботу, що цю роботу веде тільки невеличкий гурток людей, які стоять поза Центральним Комітетом, рішив проголосити публично діяльність „Ради" шкідливою для партії. Гому правдивою несподіванкою був анонімовий комунікат в „Раді" з дня 29. жовтня ц. р., в якому проголошено повстання зорганізованої групи, котра поставила собі за мету в рамах партії і її установах берегти чистоту партійної програми в її засадах і її практичному переведенню. Партійний провід звернувся годі до всіх членів Центрального Комітету з запитом, чи котрий з них не бере відповідальности за цей анонімовий комунікат. Всі члени без виїмку відмовились взяти на себе таку відповідальність. На цій підставі визнав Центральний Комітет цей комунікат для партії шкідним а двох членів партії, котрі несуть відповідальність за редагування „Ради", завісив у членських правах. В послідних двох тижнях вплинули до Президії аж два письма, підписані двома різними людьми, котрі повідомляють про зорганізування в рамах партії групи для береження чистоти програми. Ні на одному ні на другому письмі нема підпису ніодного члена Народнього Комітету, ні одно ні друге письмо не подає, кілько і котрі члени партії до тих зорганізованих груп належать. Не знаючи числа ні складу тих „зорганізованих груп", не знаємо, з якою величиною маємо рахуватись. Та все таки я уважав моїм обовязком представити тут справу докладніше, щоби на цю тему висказати погляд Центрального Комітету в двох напрямах.

В кождій партії є різні крила а в так великій партії, як наша, такі відтінки навіть потрібні. Але ніяка здисциплінована партія не може позволити на те, щоби така група була зорганізована, щоби отже творила партію в партії та щоби виступала на зверх публично бодай не вичерпавши всіх засобів боротьби у своїх партійних установах. Другою засадою здисциплінованої партії мусить бути, що чистоту програми обовязаний берегти провід партії і це одна з найбільших відповідальностей, яка на ньому тяжить. Коли в партії організується якась група, яка має завдання берегти чистоту програми, мусить це значити, що провід партії не беріг або бодай належито не беріг тої чистоти. Маю право й обовязок заявити тут іменем цілого Центрального Комітету, що ані Президії ані Центральному Комітетови невідомий ані один факт, щоби котрий член проводу партії нарушив колинебудь або в чомунебудь чистоту партійної програми. Сміло і послідовно держався партійний провід весь час свого уряду-вання партійної платформи і проєкту програми,

(Сконфісковано 6 рядків.)

Заміти, які під цим оглядом підносять деякі людці, називаю клеветою і інсинуаціями, котрі могли повстати в уяві хорої, злобної або й свідомо в чужому, ворожому нам інтересі ділаючої людини.

Третім завданням партійного проводу, до якого Центральний Комітет привязував дуже велику вагу, була віднова і по можливости розбудова організації краю. На цім полі зроблено богато. У звіті з діяльности Центрального Комітету подасть головний секретар докладно, де і як перевели ми політичну організацію та як богато праці і зусиль мусів вкладати центр в обнову організації деяких повітів. Хоч як богато на цім полі вроблено, то ще важче завдання лежить на слідуючім партійнім проводі: поглибити ту організацію, вийти в повітових центрів у села, повести розбудову партії на найширші верстви народу. На це потрібно послідовної праці всіх активних сил народу на протязі найблищих літ.

Менше під тим оглядом зроблено на наших північно-західних землях. З огляду на пануючий там режім, де нема закону про збори за запрошеннями, де влада недопускає не тільки на публичні віча а навіть на справоздавчі збори тамошніх послів, тяжко було там переводити партійну організацію. А всеж таки і там за цей короткий час зроблено багато. Спільними зусиллями заложено в Луцьку наш тижневик „Громада", вже цього місяця став на Холмщині виходити новий тижневик „Нарід". Сокальський кордон переломили вже наші кооперативи, наша „Просвіта" та наша „Рідна Школа". Особисті вваємини ростуть з кождим днем. Шлях промощений і найблищим завданням нашим повинно бути активно допомогти тамошнім членам нашої партії в розбудові партійної організації.

Попри це провід партії займався всіми біжучими справами і богато уваги присвячував справі аграрної реформи, справам шкільним, політичним, адміністраційних надужить, справі самоврядування, закордонної політики і пропаганди.

Наша партія як партія сутонаціональна стоїть на становищі, що всі партії, які стоять на національному грунті, хочби і клясовому, повинні пити спільно

(Сконфісковано 5 рядків.)

Мусимо уважати нашою великою національною втратою, що Селянський Союз на Волині опустив національний грунт, обєднався з „народовольцями", створив нову партію „сельроб", ставув на інтернаціональному грунті та закликає в спільні ряди до спільної праці з українськими селянами і робітниками селян і робітників польських, російських і жидівських, хиба на те, щоби польські селяне кольонізували дальше нашу прадідну землю, а польські робітники вже до решти позбавляли наших робітників тяжко запрацьованого кусника хліба. З національного становища болімо, але мусимо його різко напятнувати, бо „Селянський Союз" стояв під проводом послів, котрі дістали мандати з рук своїх виборців як українські націоналісти, а тепер не чекаючи нових виборів, отже без апробати цих виборців, зрадили їх довіря і не зложивши навіть мандатів, пішли у ворожий українському націоналізмови інтернаціональний табор.

Президії Центрального Комітету вдалося встановити тісний звязок з другими поневоленими народами Польщі а головно з Білорусинами і Литовцями, котрі мають ті самі цілі і ті самі засоби оборони. Спільно з Німцями, які живуть в Польщі, ми вже з першим грудня ц. р. будемо видавати у Варшаві тижневик у французькій, англійській і німецькій мові, щоби інформувати загранищю про наше положення. Тяжче буде навязати звязок з Жидами а головно з тими Жидами, котрі саме живуть на нашій національній території. Ми, що ніколи не відносилися до Жидів ворожо, розуміємо їх положення як безтериторіяльної нації. Ми знаємо, що є Жиди, які співчувають нашим національним змаганням, та якраз східньо-галицька сіоністична партія від часу рішення ради амбасадорів пішла з Поляками на угоду, заключаючи звісний пакт Райх-Грабські і звернулася фронтом проти нас, допомагаючи Полякам в їх денаціоналізаційній політиці на наших землях. Як довго ця партія не зміниться цілковито своєї політики, так довго ми вважатимемо Жидів нашими політичними противниками.

Отсе буваби начерк нашого політичного положення під цю пору. Під оглядом національним ціль наша ясна і ясний наш шлях.

(Сконфісковано 5 рядків.)

Звіт з діяльности

Українського Національно-Демократичного Обєднання.

Реферат голови. секретаря У.Н.Д.О. Вол. Целевича.

(В скороченні.)

Центральний Комітет Українського Національно-Демократичного Обєднання розвинув у часі свойого урядування від дня 11. липня 1925 р. до дня 19. падолиста 1926 р. інтензивну організаційну діяльність. Майже по всіх повітах відбулися Повітові Народні Зїзди і вибрано там Повітові Народні Комітети. Найкраще поставлена партійна організація у тернопільському воєвідстві. Тут переведено організацію в 16 повітах. Не переведено її лише в повіті бережанськім, де істнує покищо Тимчасовий Повітовий Комітет. У львівському воєвідстві переведено організацію в 16-ти повітах, не переведено її в чотирох (Чесанів, Яворів, Ярослав і Ліско, в цьому останньому зорганізований суд. повіт Устрики). Найгірше представляється політична організація у станиславівському воєвідстві. В ньому переведено організацію в 11 повітах, а не переведено ще в 9-тьох (Долина, Городенка, Жидачів, Косів, Надвірна, Сколе, Товмач, Снятин). Загалом переведено організацію в 42 повітах, а не переведено в 11-ти.

Повітових Зїздів і організаційних нарад відбулося 52. З малими виїмками в усіх Зїздах і Нарадах брали участь делегати Центрального Комітету. Канцелярія одержала і полагодила 5.958 писем. Крім цього відбулося 101 більших віч у повітових центрах. По громадах опирається наша партія головно на вибраних делегатах, або іменованих мужах довіря. В майбутности слід поглибити партійну громадську організацію через покликання до життя партійних гуртків по селах.

Наша партія обмежила свою діяльність до чисто організаційної роботи; вона як національна організація намагалася здержати ворожий наступ на всяких ділянках суспільного життя. Коли инші партії ведуть в першу чергу партійну і клясову роботу, то Обєднання веде загально-національну. Воно організує відпір проти польського наступу на всі ділянки національного життя.

В серпні 1925 р. міністер освіти Станислав Грабський зеднює перші кляси чотирох українських гімназій з першими клясами чотирох польських гімназій і утраквізує їх. Крім цього вводить до всіх українських середніх шкіл навчання історії і географії в польській мові. Центральний Комітет зорганізував в обороні українського середнього шкільництва пять великих віч, вислав протестуючі телеграми до Союза Народів і до міністра освіти, зорганізував батьків, зібрав від них протести. В половині вересня 1925 р. уряд відкликав утраквізацію чотирох гімназій. Батьки учеників українських середніх шкіл вислали около 2.000 протестів до Союза Народів і до Президії Ради Міністрів проти навчання історії і географії у польській мові

При кінці вересня 1925 р. видає Центральний Комітет комунікат, висилає телеграму до Союза Народів і вносить наглячий внесок у соймі в справі побиття українських політичних вязнів в тюрмі пр. вул. Баторія.

В часі від 11. жовтня до 31. грудня 1925 року організує Центральний Комітет велику вічеву акцію проти закона про кольонізацію й осадництво. В тій справі відбулось 48 великих віч у повітових центрах, де покликано до життя комітети оборони рідної землі і зібрано около 3.800 протестів. Крім цього видає Центральний Комітет брошуру інжиніра Ю. Павликовського „В обороні рідної землі".

Центральний Комітет допомає Земельному Банкові Гіпотечному при збірці акцій, а заступник голови сенатор Михайло Черкавський бере участь в конференції поневолених народів в Женеві. В половині грудня 1925 р. видасться поучення в справі вношення рекурсів від рішень про вислід шкільного плебісциту. В справі ганебної декларації д-ра Романа Стоцького в університетській справі Центральний Комітет видає окремий комунікат осуджуючи її і признаючи університетську справу політичною.

Дві великі оборонні акції, а саме в справі шкільній і земельній заабсорбували сили партії так, що чисто організаційна праця пішла наслідком того досить поволи. Все-таки вічева кампанія і поїздки делегатів розбурхали населення і підготовили підхожий грунт для організаційної праці.

На початку 1926 р. видає Центральний Комітет летючку проти селянсько-хліборобського конгресу і відбуває в тій справі чотири протестуючі віча. Відбуваються інтензивні приготування до Народнього (циршого Комітету), який відбув зїзд дня 13-го травня. У тім часі, від 1. січня до 13. травня, відбулося 19 віч під кличем боротьби за землю, за українську школу, за громадську самоуправу і переведено організацію 24 повітів. Засідання Народнього Комітету розігнала поліція, а слідуючого дня арештувала головного секретаря партії п. Володимира Целевича і ред. „Нового Часу" Дмитра Паліїва у Львові, а в Сокальщині адвоката д-ра О. Ріпецького і кількох селян. Діялося це в звязку з травневим переворотом. 15-го червня 1926 р. вдається роздобути приміщення для Народньої Канцелярії. В часі від 13-го травня до 19-го падолиста Центральний Комітет веде акцію за амнестію для політичних вязнів, голова і двох заступників голови беруть участь в конгресі національних меншин у Женеві. В справі зорганізування боротьби за українське народне шкільництво відбуються наради в партії і з представниками инших українських партій. Оце був би короткий звіт з діяльности Центрального

Комітету Українського Національно-Демократичного Обєднання. З окрема слід ще згадати північно-західні українські землі. З огляду на незвичайно гострий поліційний режім, що панує на тих землях, нема змоги відбувати там ні довірочних нарад, ні віч. Організація нашої партії на тих землях є покищо у завязку.

Програма

Українського Національно-Демократичного Обєднання,

прийнята на Народньому Зїзді дня 19. листопада 1926 р.

Українське Національно-Демократичне Обєднання гуртує в своїх рядах всі верстви українського народу. Як національна партія підпорядковує воно інтереси поодиноких верств, станів й окремих земель.

I. Політичні справи.

обстоює конституційно-парляментарний устрій та загальне, рівне, безпосереднє, тайне і пропорціональне виборче право до всіх законодатних і самоуправних установ.

4. Українське Національно-Демократичне Обєднання обстоює рівність усіх громадян перед законом без ріжниці пола, народности і віри, свободу осідку і заняття, слова і друку, зборів і товариств, станових організацій і страйків, забезпечення правної охорони особистої свободи, незайманність домівки право на приватну власність і таємницю листування, незалежність суддів і умовність засудів,

II. Економічні і суспільні справи.

Українське Національно-Демократичне Обєднання веде боротьбу не тільки за політичне, але й за економічне та соціяльне визволення українського народу.

1) Українське Національно-Демократичне Обєднання бореться: за вивласнення без викупу земель великої посілости та за передачу їх безземельним і малоземельним селянам; за скасовання всеї кольонізації української землі чужинцями; за творення в рільництві здорових і самовистарчальних господарств; за господарську освіту і за державну допомогу в піднесенню рільництва.

2) Українське Національно-Демократичне Обєднання змагає до поширення промислу на українських землях і використання всіх природних богацтв української землі. Партія бореться при тім за перехід великих фабрик і промислових підприємств на власність держави, за забезпечення робітникам належної участи в прибутках з праці, і за законодатну охорону робітників перед визиском.

3) Українське Національно-Демократичне Обєднання змагає до піднесення дрібного промислу і ремесла та до розвитку торговлі. Особливу вагу кладе партія на поширення і поглиблення кооперативного руху в усіх ділянках господарського життя українського народу.

4) Українське Національно-Демократичне Обєднання бореться за справедливий поділ державних тягарів, за скасування посередніх податків і за заміну безпосередніх податків прогресивно-доходовими.

5) Українське Національно-Демократичне Обєднання бореться за законодатну охорону рільних, промислових і умовних робітників, за забезпечення недільного відпочинку, за восьмогодинний день праці по фабриках і промислових підприємствах, за примусове забезпечення усіх робітників і робітниць на випадок недуги, немочі й старости, за обезпечення вдів і сиріт по них, забезпечення робітниць на час материнства, за заборону праці малолітних, за охорону праці молоді й жінок.

III. Культурні справи.

I. Українське Національно Демократичне Обєднання обстоює єдину, трудову, українську школу, бореться за національне й моральне дошкільне, шкільне й позашкільне виховання, за вільний доступ до школи для всіх без ріжниці пола, станів і віри, за шкільний примус у початковій школі, за безплатну науку і за державну допомогу незаможній молоді.

II. Українське Національно-Демократичне Обєднання обстоює в релігійних справах рівноправність усіх віроісповідань і їх внутрішню самоуправу. Приймаючи засади християнської моралі в основу духового розвитку нації, партія обстоює науку і права греко-католицької церкви в Галичині і православної на инших українських землях.

Резолюції Народнього Зїзду.

Українське Національно-Демократичне Обєднання кермується в своїй діяльности інтересами нації як цілости і тому всяку справу і всякий політичний акт розглядає зі становища єдности нації, поглиблювання змісту й обєму національного життя та скріплювання відпорности нації.

Виходячи з такого заложення Народній Зїзд Українського Національно-Демократичного Обєднання, репрезентований 434 делєгатами українських селян, робітників, міщан та інтелігенції з усіх українських земель під Польщею, приняв 19. і 20. листопада слідуючі постанови:

I. В політичних справах.

Народній Зїзд закликає до боротьби за повну амнестію для всіх політичних вязнів.

9. Народній Зїзд стверджує, що за польським кордоном на українських радянських землях відбуваються в українській державі великі національні здвиги. Там росте національна культура, кріпне національна сила, там назрівають тепер процеси, що скорше чи пізніше віддадуть на Україні суверенні права всьому українському народові.

10. Народній Зїзд взиває все українське громадянство до безоглядного поборювання всіх польською владою штучно творених і за державні гроші утримуваних партій, що звуть себе українськими, а складаються з продажних, здеморалізованих шкідників українського народу

Українське Національно-Демократичне Обєднання вважає шкідливою діяльність усіх т. зв. інтернаціональних партій, що закликають до класової боротьби та пропагують спільність інтересів українських селян і робітників з польськими чи російськими і тим ослаблюють національну силу українського народу. Народній Зїзд закликає український національний табор до поборювання політики цих партій.

12. Народ. Зїзд закликає всі національні українські партії до політичної співпраці з Українським Національно-Демократичним Обєднанням

13. Народній Зїзд доручає Центральному Комітетові Українського Національно-Демократичного Обєднання та його президії ввійти в тісний політичний контакт з тими поневоленими меншостями в Польщі, що опинилися в подібному до нашого положенню

II. В справах громадянської самоуправи.

1. Народній Зїзд стверджує,

На території Східньої Галичини розвязала польська влада понад 2,500 сільських рад (80%) і всі майже повітові та міські ради. Нових виборів до розвязаних установ польська влада не зарядила, хоч на основі обовязуючих у Сх. Галичині законів була до того обовязана. Натомість поназначувала наказних комісарів з т. зв. прибічними радами, що довели громадське майно до повної руїни.

2. Народній Зїзд стверджує, що польська влада забрала безправно краєве майно Галичини і Краєвий Банк у Львові, що були виключною власністю місцевого населення, та стояли під управою Краєвого потім т. зв. Тимчасового Самоуправного Виділу і передала їх на власність польської держави. Наслідком того українське населення втратило всяку користь з краєвого майна, а користає з нього виключно польське населення.

3. Народній Зїзд протестує против такої політики безправства в ділянці самоуправи та взиває все українське громадянство до зорганізованої боротьби за відбудову громадської самоуправи на всіх українських землях.

4. Народній Зїзд протестує против проектованих польськими партіями під проводом хієно-пяста законопроектів про громадську самоуправу, що мають її звести виключно до ролі помічного чинника в адміністрації та підпорядкувати всецілo під впливи тої останньої.

5. Народній Зїзд протестує проти заходів соймової правиці та урядових кол біля введення такої виборчої ординації до самоуправних установ, яка обмежувалаби права українського народу на участь у порядкуванню громадським майном та в заспокоюванню власних громадських і культурних потреб при їх допомозі.

6. Нар. Зїзд протестує проти заходів польської влади біля скасування ще перед новими законами про самоуправу Тимчасового Самоуправного Виділу у Львові, що є під теперішню пору одиноким видимим знаком не тільки господарської але й політичної відрубности Галичини від чисто польських земель.

7. Народній Зїзд взиває все українське громадянство, а в першу чергу всіх членів Українського Національно-Демократичного Обєднання до плянової та безперервної боротьби за якнайширший обсяг праці та ініціятиви для громадської самоуправи в ділянці культури й господарства і за справедливу виборчу ординацію, оперту на засаді загальних, рівних, тайних, безпосередніх і пропорціональних виборів до всіх самоуправних громадських установ.

III. В культурно-освітніх справах.

1.

2. Народній Зїзд стверджує, що наслідком проведеного на українських землях під Польщею т. зв. шкільного плебісциту, повного надужить і терору, приневолюваного польською владою до українського населення, довела Польща українське шкільництво до повної руїни. На північ.-зах. українських землях не стало по плебісциті ні одної української народньої школи, а було їх там перед плебісцитом 421. В Галичині на колишніх 2.612 українських шкіл остало по плебісциті лише 867, а решту 1.785 спольонізовано. Жертвою того т. зв плебісциту впало разом 2.166 українських народніх шкіл.

3. Проти такої безоглядної польонізації українського шкільництва закладає Народній Зїзд перед усім культурним світом якнайрішучіший протест, а весь український загал взиває до безперервної боротьби за скасування усіх законів і розпорядків, що мають на ціли закріпити цю польонізаційну систему. Рівночасно протестує Зїзд проти переношення українського учительства на польські землі, а далі проти недопускання кандидатів укра-

ївського учительського стану до служби на тій підставі що для нього немає нібито місця на українських землях, заступаючи його рівночасно польським учительством.

4. Народний Зїзд протестує проти ворожого і зневажливого трактування польським урядом справи українського високого шкільництва і заявляє, що українське громадянство ніколи не зрезигнує зі свого засадничого становища, що осідком українських високих шкіл може бути тільки Львів.

5. Народній Зїзд закладає рішучий протест проти заведеного на високих школах у Польщі numerus clausus, вістре якого звернене в першу чергу проти українського студентства. Разом із тим протестує проти всіх утруднень щодо виїзду на студії за кордон, проти непризнавання закордонних дипльомів і утруднювання в востріфікації студій.

6. Народній Зїзд протестує найрішучіше проти всіх обмежень, переслідувань і нігде в світі нечуваних практик різних органів польської адміністрації і шкільництва у відношенні до освітно-культурних змагань українського народу в Польщі в парині дошкільного й позашкільного виховання.

7. Народній Зїзд протестує проти нечуваного в світі нищення української культури польською поліцією і прокуратурою, що в почутті своєї безкарности і невідповідальности, а також наслідком аналфабетизму в справах української науки й літератури переводять конфіскати наукових українських публікацій і творів української белєтристики.

8. Народній Зїзд взиває все українське громадянство до зорганізованої, витривалої боротьби за українську школу всіх типів, за національний її зміст і звертає особливу увагу на конечність розбудови українського фахового шкільництва для всіх родів ремесла, промислу, торговлі і сільського господарства.

9. Народній Зїзд закликає все українське громадянство, щоби воно звернуло належну увагу на приватне українське шкільництво і на справи освіти, дошкільного і позашкільного виховання і поставило їх власними зусиллями на потрібну для української нації висоту.

10. Народній Зїзд взиває все українське громадянство до інтензивної матеріяльної підтримки центральних установ, що займаються освітою і вихованням і закликає до праці в установах фізичного виховання та до опіки над ними.

IV. В економічних справах.

I. Народній Зїзд стверджує, що польська держава веде супроти українського народу послідовно політику руйнування його господарських надбань і політику здержування, а то й нищення розвитку господарської організації, опертої на власні сили народу.

II. Зокрема стверджує, що польська держава, хоч мала обовязок, не перевела господарської відбудови знищених війною українських осель і рільництва, а фонди призначені на ту відбудову зужила в першу чергу на господарську відбудову польської етнографічної території, в другу чергу на штучне творення господарств цивільних і військових кольоністів, перещіплених з польських земель на українську, з очевидною політичною метою, а щойно в третю чергу на незначні, неповні і спорадичні допомоги у відбудові українських осель.

III. Народній Зїзд стверджує, що польська держава до сьогодні не виплатила українському населенню його належитостей, законом признаних з титулу воєнних чинитьб, хоч приміром, щодо поавстрійських чинитьб переняла як сукцесійна держава зобовязання і квоти, призначені на їх виплати.

IV. Народній Зїзд стверджує, що польська держава не зважаючи на велитенські доходи з податків, оплачуваних українським народом, виключає українське населення від рівномірного користування кредитом у державних банках та дає його в цілости польським господарським колам й польському елементови, який переселює на українські землі, щоби таким чином українським податковим грошем поширати свою експансію на українські землі, хоч та експансія в формі кольонізації українських земель є навіть по думці польських економістів компромітацією під господарським оглядом, а під політичним оглядом є недодержанням Польщею її міжнародніх зобовязань.

V. Народній Зїзд стверджує, що господарський самопомічний дух українського народу на всіх землях під Польщею, а зокрема на північно-західних, стрічає до сьогодні перепони й переслідування з боку адміністраційної влади, якої метою є не допустити до розвитку господарської організації українського народу, опертої на власні сили народу.

Податкова політика держави.

VI. Народній Зїзд стверджує, що Польща в своїй податковій політиці:

1) не рахується зовсім з податковою спроможністю українського населення, не узгляднює мінімум істнування і непомірно обтяжує українські трудові маси а з окрема українське село.

2) допускається незаконних вимірів податків, а саме: маєткового, промислового (домашній промисл на селі) і повітового податку на самоврядування.

3) тільки супроти українського населення виступає зі всею суворістю і безоглядністю при стяганню податків, переводячи екзекуцію на покриття незаплачених податків, накладаючи кари за спізнену виплату і в цей спосіб руйнує доробок і варстат праці українського (населення) селянства.

VII. В інтересах порятунку для загроженого істнування українського населення Народній Зїзд взиває до масової боротьби за зменшення посередніх і безпосередніх податків.

Земельна справа.

VIII. Все українське населення, що заселює збитою масою Східню Галичину, Волинь, Холмщину, Підляшя і Полісся, є у своїй подавляючій більшости (86%) чисто хліборобським. На 1,216.000 хліборобських господорств є цілий мілион малоземельних, економічно несамостійних господарств а на 7 мілионів душ усього українського населення є пять мілионів душ малоземельних або зовсім безземельних сільських пролетарів. Не зважаючи на те, Польща повела на тій перелюдненій та голодній на землю національно-українській території інтензивну кольонізацію спроваджених з корінно-польських земель селян та військових осадників. Від 1919 р. до сьогодні вспіла вона вже скольонізувати чисто польським елементом около 500 тисяч гектарів української землі (200 тисяч у Східній Галичині та около 300 тисяч на Волині і Поліссю). Коли зважити, що вся земельна площа великої власности на національно-українській території виносить ледви 2,126.640 гектарів безлісової площі, то стане ясним, що її не вистарчить навіть для заспокоєння земельного голоду місцевого (населення) селянства. Та не дивлячись на те, Польща не тільки не думає припинити кольонізації на західно-українській національній території, але навпаки хоче її твердо продовжувати і на будуче, про що наглядно свідчить закон з дня 28. грудня 1925 р., який під серпанком земельної реформи готовить для нашого народу нову скріплену кольонізацію.

IX. З уваги на те Народній Зїзд, обстоюючи перехід великої земельної власности без викупу в руки українських малоземельних і безземельних селян:

4) взиває окружні та місцеві комітети оборони землі до якнайбільш інтензивної акції в напрямку осягнення намічених цілей.

X. Народній Зїзд, обстоюючи програмово вивласнення без викупу великої земельної власности та передачу її в руки наших малоземельних і безземельних селян, буде все таки підтримувати в теперішних примусових обставинах підняту українськими економічними установами організацію кредиту на закупно землі, щоби не допустити до її переходу в руки чужинців.

V. В організаційних справах.

Український нарід західно-українських земель не вспів зломити ворожого наступу і закріпити своє найвище право на рідній землі не тільки тому, що наступ противника сильний і зорганізований, але у великій мірі теж і тому, що загал західно-україн. громадянства не здавав і не здає собі як слід справи з небезпеки, яка грозить з боку Поляків та не доцінює ваги політичної організації

З окрема Народній Зїзд стверджує з жалем безпартійність значної частини українського громадянства і байдужність серед нього до політичної праці та взиває всі партійні установи і всіх членів партії до енергійного поборювання того лиха шляхом інтензивної організаційної праці, приєднування до партії нових членів, збирання партійного податку та поширювання партійної преси.

Народній Зїзд взиває Центральний Комітет:

1) Перевести точну реєстрацію членів.

2) Підготовити видавання популярної пропагандистичної літератури та ідеольогічного двотижневика.

3) Поробити заходи для зорганізування систематичних курсів з метою вишколення партійних робітників для сіл і міст.

4) Зорганізувати при Краєвій Народній Канцелярії окремий відділ правної оборони.

5) Перевести організацію міст через покликання до життя міських організацій.

6) Приступити негайно до інтензивної організаційної праці на північно-західних українських землях.

Народній Зїзд взиває Повітові Народні Комітети:

1) До творення по селах громадських політичних організацій.

2) Заангажувати до повітових установ постійних організаторів, які вели би Повітові Народні Канцелярії і переводили організацію громадських партійних гуртків.

3) Придбати постійного кореспондента для „Свободи" і занятися масовим поширенням її в повіті.

Народній Зїзд постановляє, що кожний член партії має обовязок:

1) Брати живу участь в партійному житті.

2) Платити партійний податок.

3) Поширювати ідеольогію партії.

4) Передплачувати партійний орган „Свободу" і дописувати до неї.

5) Поширювати партійну літературу.

6) Зложити одноразовий даток на пресовий фонд „Свободи".

Додаткові резолюції.

1. Довіря для партійного проводу.

Народній Зїзд висловлює партійному проводові повне довіря і щире признання за всю його дотеперішню політичну діяльність. (Внесення о. шамбеляна д-ра Юрика, прийняте через аклямацію).

2. Проти орґанізованої фракційности.

а) Народній Зїзд якнайрішучіше осуджує всяку фракційну роботу в нутрі партії та стверджує, що творення зорганізованих внутрішньо-партійних груп і фракцій може довести партію до розбиття і розкладу, а не до скріплення.

б) В теперішніх відносинах Народній Зїзд уважає категоричним наказом хвилі проведення дійсної консолідації всіх національних сил, а з окрема внутрішньої консолідації нашої партії в ім'я найвищого Ідеалу, а тому доручає Центральному Комітетові вести безпощадну боротьбу з усякими спробами фракційної, отже розкладової роботи в нутрі партії. (Внесення о. шамбеляна д-ра Юрика, прийняте через аклямацію).

3. Звязок преси з центральними українськими установами.

Народній Зїзд доручає Центральному Комітетові подбати, щоб наші культурно-освітні та економічно-фінансові установи інформували національну українську пресу своєчасно про свою працю, свої потреби та вимоги до суспільности, бо без того преса не зможе розвести відповідної пропаганди в користь тих установ і тим самим не зможе підтримувати тісного звязку нашого громадянства з українськими культурно-освітними та економічно-фінансовими центрами. (Внесення ред. М. Струтинського, прийняте другого дня нарад з поправкою проф. М. Галущинського).

4. Економічна Рада.

Народній Зїзд доручає Центральному Комітетові дати почин до утворення Економічної Ради, яка взяла би в свої руки керму цілої нашої економічної політики. (Внесення ред. М. Струтинського як додаток до резолюцій в економічних справах, прийняте другого дня нарад).

5. Еміґраційні справи.

Народній Зїзд уважає штучне організування еміґрації крайно шкідливим для української нації, але рахуючися з еміґрацією, як суспільним явищем у нашому житті, заявляється за інтензивною опікою над еміґрацією й еміґрантами та взиває Центральний Комітет занятися цією справою. (Внесення др-а Ст. Біляка, прийняте другого дня нарад).

6. Поборювання неграмотности.

Народній Зїзд взиває весь український загал, а в першу чергу нашу сільську й міську інтелігенцію, до безпроволочної боротьби з нашим найбільшим лихом — неграмотністю, так, аби ще цеї зими зменшити у нас поважно відсоток неграмотних. (Внесення д-ра Волод. Бачинського, прийняте другого дня нарад).

Красін.

Смерть найкращого більшовицького дипльомата.

Першого більшовицького дипльомата не стало між живими. Колись перед революцією соціялдемократ, еволюціонував Леонід Красін до більшовизму і відіграв у часі диктатури комуністів у СРСР. першорядну ролю. Спершу працював над більшовицькою економічною політикою і проводив її в життя. Колиж прийшлося більшовикам шукати звязків зі Заходом, з Европою, то без ніяких вагань наложено цей важкий обовязок на Красіна. Великий і перший розділ історії більшовицької дипльоматії на заході найшов без сумніву свое закінчення в Льондоні у смерті Красіна.

Красін був найбільшим більшовицьким дипльоматом і до того дипльоматом, що мусів працювати серед непоборимих труднощів, серед загального упередження всього заходу до більшовиків. Треба подивляти великанську енергію та силу волі тої людини, що не зразилася ніякими невдачами, а працювала далі над політичним і господарським зближенням СРСР. до Заходу.

Мав Красін один момент в історії своєї дипльоматичні праці, в якому йому усміхався успіх та поводження. Був це час, коли керма політики в англійській імперії була в руках соціяліста Мекдонелда. Тоді, здавалося, Красін найде для СРСР через Англію шлях до зближення з цілою Европою. Одначе так не сталося, бо всі підготовчі праці для цього, всі заходи спаралїжував прихід англійських консерватистів до влади.

Одиноким реальним успіхом більшовицької дипльоматії був німецько-більшовицький політичний договір у Рапальльо, а потім господарський договір у Берліні з минулого року, який у великій мірі підготовив та зреалізував між иншим також Красін своєю кількалітньою працею.

Зі смертю Красіна втратили більшовики найбільшого свого дипльомата, а з ним і ті нитки наладнання ним на заході звязків, що могли ім принести дуже важні користи і через які Красін вів до чимраз більшого зближення між Европою і СРСР. Що значать ті перервані катастрофою смерти особисті звязки Красіна на заході для СРСР, видно хочби з того, що Красіна вважали на заході умірковaним соціялістом і мали довіря до його таланту та дипльоматичного хисту.

Орґанізаційний рух.

Віче в Добрянах, повіт Львів.

Дня 21. листопада ц. р. відбулося в Добрянах, львівського повіту, політичне віче Українського Національно-Демократичного Обєднання. Простору площу перед громадським будинком, де міститься читальня „Просвіти", виповнило понад 600 громадян трьох сіл: Добрян, Хоросна Старого і Попелян.

Віче отворив місцевий діяч п. Василь Партика. В склад президії покликано: пп. Коротошина Стефана з Добрян, Фітя Микиту з Попелян, Буцця Івана і Левандовича Онуфрія з Хоросна Старого.

Реферат про політичне положення нашого народу і про завдання УНДО виголосив голова Повітового Народнього Комітету п. Іван Ліщинський зі Львова.

В двогодинній дискусії порушено ось які справи: Гриць Цимбала з Бродок — справу орґанізації села, збуту сільських продуктів через кооперативи і національне освідомлювання селян; Василь Партика — справу шкідної для громади господарки наказного комісаря і відповідно йому дібраного байрату. Від квітня ц. р. домагаються громадяне у львівських властей усунення комісаря і байрату і переведення люстрації громадської каси — донині без успіху; дир. Володимир Могильницький зі Щирця підніс вагу кооперативи в розвитку села, з окрема при уділюванні населенню дрібних кредитів в ріжних випадках; Іван Одинорід представив великі шкоди, що виникають з утраквізації школи в Добрянах і сусідніх селах (Добрянец чисто українське село) й обсадження їх польським учительством, яке в часі плебісцитової акції діяло на шкоду громади; Олекса Таначкевич з Попелян завзивав присутніх до гуртування в кооперативах; о. Теодор Чанин закликав вічевиків гуртуватися в читальні „Просвіти", кооперативі й посилати правильно дітей до школи.

Ухвалено відповідні резолюції і вибрано партійні громадські комітети.

НОВИНКИ.

— **IV-та Українська Виставка** Гуртка Діячів Українського Мистецтва відкривається 28-го листопада в неділю, в год. 12-тій, у салях „Національного Музею", вул. Мохнацького 42 і буде відкрита щоденно до кінця грудня від 10-тої до 3-тої. Вступ. 1 зол., для студентів 50 с. У виставці беруть участь малярі, різьбарі та архітекти: п.п. Заставний, Заяць, Коверко, Костирка, Олена і Ольга Кульчицькі, Кулець, Левицький, Левинський, Лісовський, Мечик, пані Музика, Обаль, Сорохтей, Томасевич, Холодний і Харків. Виставка має 117 експонатів. Організатори виставки повідомляють, що нікому не розіслали окремих запрошень, рахуючись з тим, що невеличкі простори саль виставки не могли би помістити всіх, яких слід було би запросити на святочний вернісаж. Крім цього наша львівська інтелігенція нині вже надто численна, щоби можна не помінути у запрошеннях когонебудь з тих, що цікавляться розвитком нашого мистецтва. Наші школи, що хотіли би відвідати збірно виставку, дістануть по порозумінню з управою виставки відповідну знижку.

— **Похорони еп. Йосифа Боцяна.** В доповненні до нашої замітки під цим заголовком („Діло", ч. 262) згадаємо ще, що в похоронних обрядах узяв також участь лат. еп Ялбжиковський з Вильна. Був також особисто офіціяльний заступник польського уряду — львівський воєвода Гарапіх. Похорони, як ми вже писали, відбулися незвичайно величаво і були великою маніфестацією українського Львова для памяти епископа-патріота й заслуженого народнього діяча.

— **Катастрофи.** На острові Мурано, біля Венеції, у центрі фабрикації венеціянського скла завалилась у фабриці одна колюмна і вбила 4 робітників, а 13 поранила. — У 50 кільометрах від Ніцци, у селі Рокбілієр, завалилось 20 домів наслідком землетрусу і згинуло 20 осіб. — У румунськім місті Плєсті загорівся нафтовий шиб; шкода 10 міл. лей.

— **На потіху родичів і гімназистів.** При нагоді бюджетової дискусії, заступник премієра Бартель подав до відома, що міністерство освіти приготує новий закон щодо реформи університетських студій. Заст. премієра є тої гадки, що надмірний аріст студентів треба спинити вступними іспитами до університету. До торговельної та хліборобської академії зможуть матуристи вступати без іспитів, мабуть тому, щоби заохотити молоде покоління до торговлі та праці на ріллі, яка нині ще тяжша як служба урядовця...

— **Темна львівська хроніка.** Кілька днів тому передавали ми звістку про те, як дві львівські Жидівки, щоби позбутись своїх мужів, зробили їх „мишпухене" та запроторили на Кульпарків. Нині маємо нову точнісько таку саму історію. Богатий діяч з Рісної Польської, Кондзьола, був шість літ під судовою курателею, тому, що його жінці вдалось переконати лікарів про його божевілля. Коли він сидів у Кульпаркові, жінка побільшила свою родину, — старець вернувшись до хати не протестував проти цього, — згодом жінка вмерла; аж тепер, коли старець мав полагодити якусь судову справу, вийшло на верх, що він усе ще під курателею. — Яка є наймодерніша крадіж? Украсти кусень фільми. Це трапилось власникові кіна „Сфінкс", який шукає, кому і наше треба було одної рольки із драми „Червоне серце"? — Стрийський громадянин Тукович, про якого ми вчора згадували в вонвиці, дістав за свої хитрощі в ролі кандидата на нареченого, два роки вязниці. — Страшним педагоґічним прикладом для всіх молодців, що крутять голову одночасно кільком дівчатам, може бути пригода якогось Карла Бирана з Куркової вулиці, якому „бувім-то нареченя" Анна Целевичева порізала все лице ножем при допомозі двох приятелів, які за нею обстали.

— **Бики у столиці.** Передучора Варшава мала еспанське видовище. Коли із залізниці везли транспорт биків до різниці, один бик вирвався подразнений червоною фарбою трамваю. Вибив у трамваю шиби, зачепив фіякра і почав гудити по вулиці, ломаючи огорожу травників та дерева. Прохожі втікали перелякані до домів. Поліцаї, що гнались за биком, стріляли до нього тільки 36 разів, заки вбили. Прошу зявити собі вигляд варшавської вулиці як би на ній опинились два леви, як пів року т му в Парижі... Чи може Варшава хоче вповнити світ, що в ній не вміють стріляти биків?

— **Цікавий податок.** У Базелі заведено підвищений податок для всіх жінок, що мають підстрижене волосся; цей податок має якийсь звязок із свіжозведеним церковним податком. Але який звязок має коротке волосся з податком, а не із швайцарським сиром, про це знає тільки міська рада швайцарського міста.

— **Проти традиційного танцю.** Мустафа Кемаль, президент турецької республики, є завзятим прихильником европейської культури і непохитним диктатором. В обороні европейських капелюхів він не завагався проливати кров. Тепер після фезів заборонив національний „танець живота". Підчас „танцю живота" Араби та Турки попадають у релігійну екстазу, добачують у ньому один з найкращих висловів краси. Зовсім так само як ті Европейці, що заплатили добрі гроші, щоби навчитись чарльстона. Але краса чарльстона тріває щонайбільше рік, а „танець живота" має свою довголітню традицію. І хто зна, чи чарльстон не буде для Турків шкідливіший, тому, що вони не унаслідили хисту по предках танцювати його. Одначе для Кемаля важне те, що він варварський.

— **Недискретна книжка.** Вийшла в Лондоні книжка анонімна п. з. „Галерія шепотів". Її розхоплюють, бо повне скандалом, але політичні сфери обурені. „Галерія шепотів" це славна галерія, що йде довкола верхньої бані у церкві св. Павла. Вона славна тим, що там кожне слово сказане при одній стіні чути дуже виразно на другім її кінці. Книжка має підзаголовок „листки з денника дипльомата", а в передмові зазначено, що „між европейськими дипльоматами його прізвище добре відоме на протязі 30 літ". Книжка є збірником оповідань та анекдот про европейські коронувані голови та верховодів світової політики. Всі вони страшенне злобні, в найчорніших колірах. Напр. герой англійської армії в останній ві ні лорд Кіченер є лише жорстокою людиною, неуком і... боягузом. Каже раз Асквіт до Льойда Джорджа, якого дратує те, що всі захоплюються Кіченером: „Чи ви може завдрі щодо нього. Він же-ж справді великий чоловік". А Льойд Джордж відповідає: „Безсумніву : на метр вісімдесять два центиметри". Преса назвав книжку безсоромною. Видавець заявляє, що дістав її рукопис від особи, що прийшла в імени автора, якого знає тільки один із директорів фірми; в умові автор застеріг собі, що може відкрити свій анонім тільки сам. Кілька часописів, в яких пробували цей руковис друкувати, відмовились від цієї пропозиції.

— **Мадярське весілля.** Минула доба славних весіль, що тривали три дні й три ночі. Минула в нас, але не за карпатськими горами. Біля Дебрецина у мадярськім селі Гайдубагош місцевий різник віддавав цими днями дочку. А щоби його імя стало славне бодай у часописних вовпиках та повідомив трубами всіх мешканців, що всіх просить на весілля, а в цей святочний день дозволяє кожному взяти собі задурно з його різні два кіля мяса. Різник розтаборився під голим небом шатрами, щоби гостям було вигідно і дав трьохдневий бенкет. Його гості зїли 4 воли, 8 свиней, 6 телят, 100 курок, 800 яєць і випили 15 гектолітрів вина.

— **Нотарі потішені.** Вчорашня звістка поширена всією польською пресою про проект міністерства справедливості зробити з нотарів державних урядовців грубо переборщена. Вони дістануть лише нову тарифу.

— **Світова хроніка.** На британській імперіальній конференції рішено підпомогти імміґрації жіноцтва з Англії в Австралію тому, що там богато більше мущин, як жінок. Австралійський уряд згодився оплачувати кошти переїзду Анга йок у віці від 19 до 40 року. — Критики та аматори мистецтва можуть не хвилюватись: у паризькім Люврі висить справжній оригінал „Монни Ліза" Леонардо; образ, який бачив один критик збереженим в одного дипльомата, є тільки копією славного архітвору. — Врангель і Керенський рішили зїхатись у Брюселі, щоби нарадитися, чи можуть почати яку нову акцію на територіях, де колись воювали. — У Штадберні (Померанія) відкрили цвинтар ще з доби 800 літ перед Хр. — Радянський уряд переніс із Чукотського півострова 50 родин Чукчів на острів Врангеля, а наміром його кольонізувати. Управляти островом буде „совдеп" складений з 3 мущин і 3 жінок. Поселенці дістали їжу на... три роки. На острові не було ніяких знаків людського життя; весь він окружений густим ледом; єдиним засобом комунікації зі світом собаки, що тягнуть сани. —

Краса

є скарбом кождої жінки. Плекаючи уміло свою вроду, захованеш на довге молодечий вигляд.

Elida Savon Ideal робить церу здоровою, делікатною і свіжою.

Будеш гарною уживаючи

ELIDA SAVON IDEAL

Цілком перфумоване.

що стільки чару додавали кожній містині. Десь кажуть, в околиці є красуні, але — на жаль — не бачив їх, то й не подаю імен. А може і в Городенці є вони, так нехай простять, що не бачив і не описав.

Широке, вигідне місто Городенка. Розложилося над балкою і мріє, спить чи куняє.

Та чи воно тільки „розложилося"? Ні. Воно з дня на день розкладається, як і инші галицькі містечка. І в тім саме їх подібність.

Пройдеш містом, послухаєш того чього то того, побачиш дещо сам і почуваєш, що ти в себе, що ти дома: ті самі інтриги, сварні й інтриги, ті самі амбіції та маломістечковість.

Тільки, борони Боже, не серед нашої громади!

Вона тримається разом, сильна і зорганізована, здорова і роботяща. Нема забутих богів чи здетронізованих богинь, нема привати ні доносів, ні інтриг ні наклепів. Зовсім, як по инших містечках Галичини (включно зі Львовом) серед української громади.

Серце радується, душа росте, кріпшає віра і певність перемоги.

Гетьте мрії!! Я просто заговорився і переборщив. Не так переборщив, як пересадив, і не так пересадив, як видумав.

Що робити?! Така вже моя вдача! Бачу плями там, де чорне, виджу тріску там, де тартак...

А всеж таки Городенка гарна.

Гарна вона тоді, як місячне сяйво валлє глибоку балку, затопить білі доми, заглушить гамір торгу. Тільки пісня підноситься угору і лине під блакить небес. А на небі місяць ловновидий, ясний і великий, як десь на степах Херсонщини. Довкола поле, монотонне, але величне своєю шириною і сильне своєю зрушимістю. Чорнозем родючий, благословенний, дихає міцними грудьми. Чуєш і віриш, що з нього вродиться сила, що з нього прийде воля.

Через нього ми втратили все і через нього відзискаємо все.

Чорнозем — будучність! Спить Городенка в нічній тиші (ій це трапляється і вдень!), дрімають і три божі храми серед міста. Тільки в українськім храмі головний віятар не спить, а кричить таким страшним мальовилом, немов би його хто рівав: Боже! Прости і маляреві і парохові, бо вони не знали, що чинили!

Спить Городенка в сяйві місяця, заколисана піснею і думами. Який тихий закуток вона! Як знаменито надається на місце перебування для молодих подруж!

Одно з них я стрінув там і воно дуже добре почувається. Раджу й иншим їхати туди. Затишно там і спокійно, а невигоди подорожі будуть тяжкі навіть для тещі. Нехай нікого не страшить це, що то станиславівська дієцезія. В ній покищо вільно ще цивільним женитися, тільки щоб не вели пропаганди між духовенством.

Кінчу вже. Не така вже Городенка велика, щоб її так широко описувати і не така важна, щоб без неї не можна було жити.

Ще одно хочу додати. Розглянувшись сяк-так, бачу, що Городенка повинна перезватись на Загороденку. Це з огляду на відокремлені загороди діячів і на загороджения від світа.

Зрештою — все в порядку.

(Моя подорож назад у Львів: див. початок фейлєтому)

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

ДЕНТИСТ

Д-р ФРІД

Львів, вул. Св. Миколая 20, I. пов.

Зуби в золоті і каучуку. Ціни приступні — полекші в сплатах. 2-3
966

Др С. Раппапорт

в Тернополі, вул. Тарновського 8,

відкрив при своїй ординації 1-1
996

Рентгенівську амбуляторію.

У Парижі застрілилась у суді підчас розправи адвокатка Юліянна Гуляє, втомлена життям.

— **футра** замовити треба у Карпяка Львів, ул. Куркова 11/а.

ВАЖНЕ! ВАЖНЕ!

Комунікат

до всіх Філій і читалень Товариства „Просвіта" в краю (для відпоручників Філій, відпоручників членів Головного Т-ва і відпоручників читалень).

Дня 25-го грудня 1926 року відбудеться Загальний Збір Матірнього Товариства „Просвіта" у Львові. Всі учасники цього Збору будуть мог и користати з білєтової знижки на залізницях відповідно до розпорядку Дирекції державних залізниць у Львові з дня 24. листопада 1926 р. ч. 70742/26.

Цей розпорядок обовязує львівську, станиславівську, краківську і радомську Дирекції залізниць.

Щоби можна використати з тарифової пільги у висоті 66% мусить мати кождий учасник спеціяльну карту участи з підписом Головного Виділу Т-ва „Просвіта у Львові. Тому Виділи Філій і читалень перешлють Головному Виділові спис відпоручників, щоби відповідно до їх кількости видрукувати потрібне число карт участи в Зборах, виповнити їх по линцями учасників і порозсилати кождому учасникові з особна враз з поученням, як належить поступати, щоби використати її в часі їзди залізницею. При цьому звертаємо увагу, що з білєтової знижки користають особи, які мешкають поза Львовом у віддалі повад 30 км.

985 2-2 **Президія Т-ва „Просвіта".**

Дописи.

Освенцім. *(Гостина українського театру під дирекцією Ольги Миткевичевої).* Звязки Галичини (як тут зовуть східну часть б. австрійської провінції тої самої часи) з Освенцімом були перед війною вельми оживлені. Завдяки тодішньому положенню Освенціма при кордоні Австрії і Німеччини, місто це було звеном переселенчого руху Галичан, селян і робітників, до Америки, а передовсім до Прусії на сезонові роботи. Для піддержання цього руху австр. уряд збудував біля залізниці в Освенцімі велику кольонію бараків для переселенців, де тепер приміщено польських вигнанців із чеської Сілезії. Кольонія Українців у довоєнним Освенцімі була не тільки численна, але проявляла таку живучість, що її заходом основана була тут читальня „Просвіти", про котру сьогодні залишились тільки спомини. Під теперішню пору одиниці української національности, кинуті сюди по службі, уявляють собою розсіяний гурток, який в найкращому разі живе хіба мріями вороття до Рідного Краю. Декілька одиниць, ідучи по лінії найменшого опору, піддалося фізі денаціоналізації, виріаючись української культури і шукаючи захисту в подружжях з чужинками. Та дарма: скрізь-же вигнанці призначені на поталу асиміляції з народнім живлом, серед якого доля судила їм коротати свої змарновані для свого народу літа. В тих несприятливих умовинах великим щастям для місцевих свідомих земляків була нагода відновити чолинялі спогади про рідну українську традицію, народній наш побут і красу нашої пісні та мови. Тією нагодою була гостина українського хору Д. Котка (в квітні і серпні) й українського театру в листопаді ц. р. Перший концерт українського хору вливав усю ніжність і силу нашої хоральної ерудиції і зеднав собі щирий подив і глибоке визнання красоти української музики й від чужинців, котрим до цього часу не доводилось чути більш гарних вокальних продукцій. Оваціям, що їх викликала мельодійна дума „Закувала та сива зозуля", не було кінця. Публика заєдно домагалась повторення „Дзвонів". Другий концерт — сердечний — був менше вдачний через те, що в тім часі хор Д. Котка і чисельно і щодо якости був замітно ослаблений із-за поділу його на дві вітки. Безумовно культурна місія згучного хору удалась яко не могла краще, зазнайомлюючи місцеве населення з високим шаблем розвою нашого музичного мистецтва.

Місцеві Українці напуваючись нечуваними досі звуками рідної пісні, змішались у своїх гордощах і почуваннях вдячности для шановної дирекції хору, що не рахуючись з невигодами і труднощами, відвідала запустілу українську кольонію у висунутій далеко на захід жидівській місто ні, якою саме є Освенцім. Та вже незабутньою залишиться в памяти Освенціма двотижнева гостина українського театру під дирекцією Вп. О. Миткевичевої, що його мистецькі досяги завоювали собі загальну симпатію місцевого, зацікавленого нашим театром населення. Театр влаштувався в доволі примітивній гостинниці, бо приличної салі в цілім „культурнім" місті нема. Та не зважаючи на деякі технічні недостачі, годі відказати шановній дирекції українського театру якнайсолідшої дбайливости про естетичний успіх виставлених ним пєс, драм і побутових опер. Місцеві Українці, що на основі рецензій в часописах могли мати хіба бліде поняття про мистецькі досяги цього театру, переконалися наочно про високу культуру сучасного нашого сценічного мистецтва, яке може гордитись такими своїми представниками, як пані Олександра Кривицька, пп. Пухальський і Бенцаль, панна Миткевичівна й инші, що їхньою грою і співами любувалися свої і чужі. Враження, яке своїми виставами, виконаними незвичайно вміло і порівнаючо, залишив по своїй гостині український театр, лишиться на довгий час нечатеотим спомином про повну посвяти працю шан. дружини театру під керуванням талановитих своїх провідників і всеціло та з глибокою посвятою відданих рідній Музі артистів, які не жалюючи своїх трудів і злиднів та невигід життя, знайомлять чужину з осягами України на ниві драматичної і музичної літератури. Театр дав 10 вистав, зпоміж котрих найбільше подобались: „Вій", „Циганка Аза", „Запорожці за Дунаєм", „Відродження", „Маруся Богуславка" і „Діти Агасфєра". Українці, перебуваючи тут на заслані, не мають слів подяки для шан. дирекції театру, що в своїй мандрівці по західних окраїнах Польщі відвідав і Освенцім, щоб видіючих морально і духово збудити зі сну, скріпити їх національні почування, відшліфувати красу, милозвучність і виробленість рідної мови і висловлюють щире бажання в недовгім часі знову радіти вістю про приїзд нашого дорогого театру.

Яр. Лабій.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на шадничу книжечку ч. 7910.

З судової салі.

Покараний клеветник хлібороб.

Чортків, 24 листопада 1926.

В ч. 40. „Селянського Прапора", хрунівської рептильки, що виходить за польські гроші в Станиславові, поміщено „організатором" (яким є відома в Чорткові креатура) допис про хрунівське віче в Мухавці, яке мало відбутися дня 12. вересня ц. р. в тому селі в громадським уряді в присутности вісьмох відомих хрунів. У тому справозданні подано, що „селянин Чемериз Онуфрій закинув д-рові Електоровичеві з УНДО, що він побирав від селян по 30 долярів за військові реклямації, які нічого не помогли, бо селянські сини служать при війську, а д-р Електорович зібрав гроші".

Тому, що цей заміт був звичайною клеветою наймита, адвокат д-р Електорович заскаржив Онуфрія Чемериза зі Старої Ягольниці, теперішнього платного агента хлібоїдів, за образу чести. Поставлений перед судом оправдувався клеветник тим, що не мав зовсім на думці д-ра Електоровича і не знає нічого про те, немов би він за військові реклямації брав які долярі та що не хотів його зовсім образити. Одначе переслухані при розправі свідки потвердили, що вище згадана клевета мала місце і тому повітовий суд в Чорткові вироком з дня 23. листопада ц. р. признав Онуфрія Чемериза винним проступку образи чести й засудив його на кару арешту 20 днів і на заплату коштів карного поступування. Так дісталося котюзі по заслузі.

Зі спорту.

Біг навпростець. — L. K. S. „X" — „Україна".

В неділю дня 28. ц. м., в год. 10-ій рано, відбудеться біг навпростець за нагородами. Старт і мета: площа Сокола-Батька.

Цьогож дня в год. 2-ій попол. відбудуться на площі Сокола-Батька мічеві змагання L. K. S. „X" — „Україна". Змагання заповідаються дуже цікаво, тимбільше, що будуть вони замкненням цьогорічного сезону.

Вступ за добровільними датками.

Посмертні згадки.

о. Порфирій Ступницький парох і декан товмацький помер дня 8. листопада 1926 у 80. році життя, в 52. р. священства, з того 43 роки як парох Товмача, а 28 як декан. Похорони покійного відбулися в середу 10. листопада ц. р. при громадній участи с'лянства цілого деканату, при великій участи священників трьох декапатів товмацького, тисьменицького і жуківського, які свідчили про велику популярність та пошану, яку роздобув собі покійний своїм праведним життям, ученністю і жертволюбністю. В. Й. П.

Присилайте передоплату!

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:
Неділя 28. XI. — Угнів.
Понеділок 29. XI. — Бела.
Вівторок 30. XI. — Кристинопіль.
Середа 1. XII. — Сокаль.
Пятниця 3. XII. — Камінка Струм.
Субота 4. XII. — Камінка Струм.
Неділя 5. XII. — Радехів.

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:
Понеділок 29. XI. — Бучач.
Второк 30. XI. — Товмач.
Середа 1. XII. — Станиславів.
Четвер 2. XII. — Тисьменица.
Пятниця 3. XII. — Станиславів. 528 1—?

Кооперативне свято в Чорткові відбудеться в понеділок 29. листопада 19 6 р. в 11. год. передпол. на площі Народнього Дому (в разі непогоди в салі Нар. Дому в Чорткові). Програма: Отворення свята, вибір президії, привіти відпоручників кооперативних і національних установ, реферат п. О. Лушького: Визволення села при помочі сільсько-господарської кооперації", реферат дир. Ів. Мартинюка: Значіння кооперації для нашого села", заключення свята. — *Повітовий Союз Кооператив в Чорткові.*

З нагоди імянин п. дир. Бадлюка Михайла у Львові, *зложили гості на принятто* 55 зол. на „Рідну Школу". Всім Вп. Жертводавцям щиро дякує Головна Управа „Рідної Школи". 993 1—1

Заходом студентів політехніки у Львові відбудеться в суботу, дня 27. ц. м. о 7-ій год. вечером „Чайний Вечір" в великій салі Академічного Дому, Супінського ч. 21. Запрошення можна набути в домівці „Основа" 26. і 27. ц. м. від год. 6—7 вечером, в Академічнім Домі. 984 2-2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ПРИКРАСИ на Ялинку в великім виборі поручає по приступних цінах фабрика цукорків „Фортуна Нова" — Львів, вул. Кордецького 23. 908 1—2

ПОТРІБНИЙ від 1. або 15. грудня 1926. управитель Повіт. Союза Кооператив. Вимагані: фахове теоретичне образование і кількалітня практика в кооперативах вищого степеня. Платня після умови. Оферти з curriculum vitae, відписами свідоцтв і доказами відбутої практики надсилати на руки: Д-р Дереш Олекса, адвокат в Долині. 981 3—3

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИЙ** Ігнатович Львів. 956 б-?

1 зол. 50 сот. коштує одна ложка, або вилки з хінського срібла у Мандля Коперника 14. Проти кіна Коперник. 681 б) 11—?

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка **Львів, Городецька 46.** Телеф. 834 Пересвітлення Рентгеном. 929 9-25

АДВОКАТ

Д-р З. В. Копистянський

Куликів коло Львова

(давніше канцелярія д-ра Струсевича). 975 2—2

Приготовляєте **КОНЦЕРТИ!** Жадайте повного **„МУЗИЧНОГО КАТАЛЬОҐУ"** який висилає за надісланням 1.— зол. в знаках почтових **Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок 10.** 994 1—17

Не встидайтеся Пане!

Як що Ви маєте пропуклину. Пропуклинова недуга є невинною, так як инші не з вини недужого повсталі недуги. Великим гріхом одпак є занедбання пропуклини. Кождий недужий на пропуклину повинен тому удатися до

Заведення М. Файліха

у Львові, — Городецька 35,

спеціяліст і винахідника **патентованих бандажів на рупturу, як також черевних опасок для мущин, жінок і дітей,** при яких помочі виратовано сотки людей навіть в найбільш застарілих випадках. Фірма та істнує вже 60 літ, здобула собі похвалу і признання не тільки в краю, але й закордоном. Доказом цього золоті медалі, гонорові докторат, дипльоми, як також листи з подякою великих достойників, священників, офіцерів і лікарів. Тому не дивно, що та фірма здобула собі до нині заслужене світове первшенство в тій ділянці. 945 1-3

Позір!

Прошу переконатися, в фризерськім заведенню **ПЕРХЕРД, при вулиці Кам'янського ч. 6 (бічна Краківської).** Стриження пань 70 с. „Маніюре" — 70 сот. Для ПТ. Академиків, студентів і урядників карта абонаментова коштує лише 3 зол. Поодинокі ціни о 30% таніші як деінде. Обслуга першорядна. Проситься о ласкаве попертя. 977 2-3

ПОВІТОВИЙ Кружок Рідної Школи в Косові прийме організатора просвітньо - економічного. Вимагані кваліфікації до ведення хорів і аматорських кружків. 998

ПЕВЕРЕНДА зимова на продаж. Шептицьких 28, партер на ліво. 998 1—1

НЕДУГИ ЛЕГЕНІВ

Чахотка легенів, є немовлям і що року, не роблячи різниці в віці, серед роду і стану, косить мільони людей.

При поборюванню грудних недуг **бронхіту,** впертого кашлю і т. п. приписують лікарі

„BALSAM THIOCOLAN AGE"

який удержує видільованюся флєгмі, скріплює органіям і самопочуття недужого, збільшує вагу тіла і усуває кашель.

„Balsam Thiocolan Age" (з марк. Когут) Рес. Мін. Публич. Здор. Чч. 294 і 295.

728 б) **продають Аптики.** 24—24

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутиком". 728 а) 36—?

Перлмуттера Ультрамарина

(СИНКА)

є безумовно найліпшою і найвидатнішою фарбою до білля, вапна і малярських цілей. Відзначена на виставах золотими медалями

в Брукселі і Медіоляні.

92 15—48

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає **Василь Мудрий** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів Ринок ч. 10.

Ч. 266 (10,943). Львів, вівторок 30. листопада 1926. Pocztową opłatę zaiscono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 6·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

IV. ВИСТАВКА

Гуртка Дівчів Українського Мистецтва вже відкрита в салях **„Національного Музею" вул. Мохнацького ч. 42,** і буде відкрита щоденно до кінця грудня ц. р. від 10-ої до 3-ої. Вступ 1 зол., для студентів 50 сот. I-1

Відкриття Мистецької Виставки.

Львів, 29. листопада 1926.

IV-а виставка, зорганізована „Гуртком дівчів українського мистецтва", відчинена в неділю вполудне у салях „Національного Музею", зібрала невелику громаду тих, що з цікавости або обовязку не хотіли пропустити нагоди, щоби приглянутись таким нечисленним зразкам мистецької творчости на галицькім ґрунті. Хто знає умовини праці наших мистців у теперішній добі важкої економічної кризи, не буде дивуватись, що їх продукція не дуже буйна. Навпаки: треба дивуватись, що наші мистці працюють всупереч цим умовинам, розвиваються і ряди їх зростають.

Чи можна було мріяти в нас ще перед війною про щорічну виставку, яка заповнила би кілька саль? Та чи і можна було уявити собі такий стан як нині, що в день її відкриття зявиться такий смішно малий гурток гостей, зваживши, що число нашої інтеліґенції у Львові може, як це відомо з карнавалової статистики, заповнити одночасно три балеві салі? Якби не кілька наших старших громадян, які вміють найти час на все і яких можна запримітити між першими на всіх офіціяльних святах (д-р С. Федак, д-р А. Говикович, д-р В. Бачинський), то можна би справді повірити, що наше львівське громадянство взагалі не розуміє потреби поглянути на мистецьку картину чи різьбу.

Салі „Національного Музею", вибрані цього року на приміщення виставки, мають дуже корисну обставину, яка причиняється до зміщення артистичного настрою. Голова „Гуртка дівчів мистецтва" артист П. Холодний в інавґураційній промові старався виправдати обмежену скількість цьогорічних експонатів, підкреслюючи, що вона нічим не вплинула на їх якість, на яку організатори виставки клали вагу в першій мірі. Він натякнув на одну з головних причин зменшених розмірів виставки: на ідеольоґічну кризу, яка позначилась у житті гуртка вже півтора року тому, і якої наслідком було те, що минулого року наступила перерва — виставки не було. Одначе на його думку: такий конфлікт може вийти лише на користь самому мистецтву: ідеольоґічні ріжниці між мистцями причиняться до збільшення їх продуктивности і сильнішого зазначення їх індивідуальности в дальшій праці.

Погоджуючись уповні з цією думкою, ми можемо одночасно стриматись від висловлювання жалю, що такий конфлікт мусів аж довести до сецесії деяких членів гуртка, які в цій виставці не брали участи з т. зв. принципіяльних мотивів і хочуть дати свою окрему виставку. Для кожної з таких виставок буде це поважний удар, а для їх відвідувачів чимала втрата.

Не треба забувати, що матеріяльні умовини наших артистів, які є в даний момент чи то за кордоном, чи на провінції, їх невдячна боротьба за хліб насущний, не дає їм змоги присилати на виставку своїх творів — що є завсіди звязане з великими коштами. І як покрити ці кошти при повній байдужости громадянства до мистецтва? Виставка, що правда, не дає глядачеві таких сильних емоцій як кіно, коли зважити, що цей глядач менше розуміє малярство, як фільму... А проте раз у рік можна навіть — коли нема на це вже іншого вислову — зробити із себе жертву. Є в нас чимало людей, які не жалують години часу і 1 зол., коли треба доказати, що таку жертву вони вміють зробити із себе. А богато жертв, які вони роблять, не приносить їм нічого більше крім заспокоєння совісти, що сповнили свій громадянський обовязок.

Присутність на малярській виставці для тих, що вважають це жертвою із свого боку, принесе їм щось більше: — збагатить може на якийсь малий відтінок їх око і смак, а може й розворушить якусь думку...

Внесення до сойму пресового декрету.

Уряд заострив знову конфлікт із соймом. — Пілсудський їде на Волинь. — З нарад начальної ради ЗЛН. — Стан. Грабський усунувся від партійної праці.

Варшава, 28. листопада 1926.

Вчора в 11. год. перед полуднем вплинуло на руки маршалка сойму Ратая 12 ріжних президентських розпорядків, а між ними й розпорядок з дня 4. листопада 1926 прокари за розповсюднювання неправдивих вістей, а також прокари за зневагу властей і їх представників. Внесенням отсього прес. декрету уряд свідомо загострив справу, хоч мав змогу тихо поховати її, не предкладаючи декрету соймові у приписаному речинці. По всякій правдоподібности справу прес. декрету будуть знову розглядати на конституційній комісії, де згідно з попередніми ухвалами про інтерпретацію 44 ст. конституції комісія мабуть ухвалить внесення на анулювання декрету. Це внесення буде зложене на найближчому пленарному засіданні сойму, який збереться 7. грудня ц. р.

„Пшеґльонд Вєчорни" повідомляє, що марш. Пілсудський мав урядову конференцію з мін. Мейштовичем у справах східних земель (Виленщини і Новгородщини). Дня 26. листопада Пілсудський конферував в інспектораті армії з мін. Мейштовичем і дир. департаменту Свїтальським у національних справах на східних окраїнах. Дня 28. листопада марш. Пілсудський вернув із Вильна до Варшави. Є чутки, що небаром марш. Пілсудський поїде на Волинь.

Щойно відбулися тут наради начальної ради ЗЛН. Політичний реферат виголосив пос. д-р Гломбінський, господарський реферат — пос. Залуска, організаційний — пос. Герчак. З черги вияснено справу Романа Дмовського і його акцію, що має на меті „сконсолідування польського народу". Одночасно вчорашня „Двугрошуфка" приносить характеристичну замітку, в якій управа ЗЛН. заявляє, що „ніколи не вважала особи Романа Дмовського власністю одної партії, отже він може віддатися працям над консолідацією цілого народу". В нотатці цій неофіціяльно подається до відома, що Роман Дмовський виступив з нар.-демократичної партії. Яка це страта для вшехполяків, не треба й казати.

Майже одночасно пос. Стан. Грабський прислав до марш. Ратая письмо, в якому просить уділити йому 4-тижневої відпустки, при чому повідомляє також, що усувається від праці в партії з уваги на кепський стан свого здоровля. Розуміється, „кепський стан здоровля" п. Грабського — це „morbus politicus". Видно, що вшехпольський корабель справді зачинає потопати, коли втікають з нього найбільші щури!

Нова війна на овиді.

Війна Злучених Держав з Мексиком?

Льондон, 28. листопада 1926.

У закордонному уряді числяться поважно з можливістю збройної акції Злучених Держав у Мексику з хвилею, як там введуть у життя закон про соціялізацію землі і копалень. Початок воєнної акції має наступити вже в січні 1927 року.

Стріча Бріяна, Чемберлєна і Мусоліня.

Париж, 28. листопада 1926.

„Матен" довідується, що згідно з останнім проєктом, стріча Бріяна, Чемберлєна і Мусолінія мала би відбутися в котрімсь із міст кантону Тессен. Після розмови в трійку Бріян і Мусоліні відбули би спільну нараду в справах, що торкаються лише Франції й Італії. Оконечне рішення в цій справі западе до 3—4 днів.

Повстання в Альбанії.

Відень, 28. листопада 1926.

Зі Скутарі повідомляють, що урядові війська розігнали повстанців у ріжних місцевостях. Кілька повстанських відділів піддалося. Уряд хоче окружити революціонерів, які не будуть довше опиратися, як кілька днів. У Скутарі спокій.

Релігійна боротьба в Мексику.

Рим, 28. листопада 1926.

„Осерваторе Романо" повідомляє з Мексику, що 8 епископів, підозрілих у спротиві протирелігійній політиці уряду, спроваджено до Мексику. Епископи занедужали, бо з ними зле обходились.

Мікадо вмирає.

Льондон, 28. листопада 1926.

Тутешня преса повідомляє з Токіо, що згідно з офіціяльними вістками цісар Ішігіто є в агонії.

Комірне в грудні.

Львів, 29. листопада 1926.

Комірне в грудні ц. р. не зміниться. Воно рівняється висоті комірного з дня 1-го листопада зґл. 1-го жовтня ц. р.

Гроші.

Тенденція хитка, знижкова. Американський доляр 8·97—8·97 і пів, канадійський доляр 8·94—8·94 і пів.

Тимчасове перемиря.

Варшава, 25. листопада 1926.

Від половини травня ц. р., себто від історичної вже військової революції, всі найважніші державні справи Польщі бліднуть, сходять задній плян, а то й цілком щезають з форуму актуальности, в обличу конфлікту уряду зі соймом. Цей конфлікт переходив і переходить ріжні стадії, приймав і приймає ріжні види, але він існував та існує, незалежно від існування кабінету. Бартель № 1 чи Бартель № 3 чи нинішнього кабінету маршалка Пілсудського. Здається, що не найдеться ані один польський політик якоїнебудь масти й ані один „фабрикант публичної опінії" по рецепті варшавської преси червоної (від наголовків, — брукової: „куди вітер віє"), урядової (аж три великі щоденники: „Глос Правди", „Епока" й „Курєр Пор.") чи опозиційної (від ППС-івського „Роботніка" через корфантівську „Ржечпосполіту" до ендецьких „Газети Пор. Варш." та „АБЦ"), які зважилися би поставити й обороняти тезу, що нинішні відносини між урядом і соймом є нормальні, а атмосферу ними відносинами створена, сприяюча матеріяльній і „моральній" санації держави. Перманентна криза, про яку раньше казалося, маючи на увазі площину господарських проблєм, перманентна криза, що в будуччині вибухне назверх із нетрів існуючих у Польщі від 1918 р. міжнаціональних аномалій, ця криза ніколи не припинялася, приняла лише від горячих травневих днів характер постійного напруження між владою виконавчою і владою законодатною польської республики.

Цікава річ, що після таких безприкладних поразок, які зазнав сойм у змаганнях з урядовою владою (чит.: маршалком Пілсудським), нпр. при виборах президента чи при зміні й доповненні конституції (закон з 2. серпня 1926 р.), сойм добуває одну побіду за другою. Ще цікавіше, що так воно діється і нині, тоді, коли владу переняв не лише фактично, але й формально творець травневого перевороту. І так не підлягає жадному сумніву, що в конфлікті про церемоніял відкриття сесії—позасоймові ініціятори (якщо їх було більше) конфлікт програли, а сойм виграв і то виграв на цілій лінії. Спонукати яких 400 членів законодатних палат до абсентування себе на святі відкриття сесії, решту послів і сенаторів примусити „стояти" таким... примітивним — скажімо — способом, як усунення зі салі всіх крісел, і підкреслити святочний характер даного моменту виключно силою військових, хай би й почесних, сторож та святочним вбранням президента — — ні, такий реальний ефект затяжного і глибокого конфлікту, що евентуально грозив навіть розвязанням сойму, не може бути в ніякому разі записаний на рахунок моральних побід уряду. Декларації соймових клюбів ендеції та пепеесї проти нарушення конституції 13-ти дневою загайкою у скликанні сойму і заява марш. Ратая на початку першого засідання про недотримання приписаного терміну поміж оголошенням буджетової провізорії та відкриттям сойму, — такі пригадки владі, що прийшла з гаслом ненарушности законів, приємними не були. Справа пресо-

Red. odp. „Dilo" Pr. 539/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej Sąd okręgowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 262 (10939) z dnia 24. listopada 1926 pod tytułem: „Proklamacja" w części zawierającej między słowami „Na zachu" a słowami „Koły", b) od słów „A szczo" do końca artykułu zawiera znamiona występku z § 300 u. k. i zarządzona przez Prokuraturę dnia 24. listopada 1926 i w tym dniu wykonana konfiskata jest usprawiedliwiona i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. — Lwów, 25. listopada 1926. — Prawn.

Прошу звернути увагу на перше з Дрібних Оголошень!

вого декрету стала класичним прикладом, як то уряд не повинен поводитися, коли не хоче заплутатися в ситуацію во істину без виходу. Коли ідеально одностайний протиурядовий фронт цілісінького сойму завісив на кілок свій негайний внесок про анулювання пресового декрету й пустив його спершу на „хожденіє по муках" усяких комісій, то зробив це (цим єдиним покищо разом) не зі страху перед владою, а з власного бажання — дати урядові можність викарабкатися з халепи. Адже вже само таке заголовлення такого наглого внеску було яскравою протиурядовою демонстрацією, щож доперва булоб ухвалення його! Дальше: суперечка про право сойму ухилювати декрети президента ще й перед зголошенням їх соймові у приписаному 2-ох тижневому терміні, що закінчилася побідою інтерпретації сойму, а саме, що сойм має необмежене право законодавчої ініціятиви. Така сама доля спору (поки що теоретичного на сторінках преси) про те, чи дана буджетова сесія має право займатися ще й иншими, позабуджетовими справами. Оригінальний „бойкот" міністрами всіх инших — поза буджетовою — комісій, при одночасному делегуванні на комісії міністерських урядовців у ролі заступників уряду — не робить серіозного враження. Поголоска про те, що уряд задумує кинути до коша всі неполагоджені інтерпеляції, внесені за попередніх сесій, викликує вже нині серед посольських кол голоси, що потерпять тут єдино бідні машиністки, яким прийдеться всі старі інтерпеляції переписати наново, з новою датою.

Конфлікт істнує безперервно і тиха боротьба йде, — але вона нині перейшла в стадію боротьби лише тихої, сяк так маскованої. Коли приглянемося ближче, то побачимо, що це свідома тактика. А покищо члени буджетової комісії пріють над поодинокими позиціями провізорії та виголошують довгі промови, яких здебільша ш. панове міністри не ласкаві навіть вислухати (напр. п. міністр Складковський вийшов з комісії чогось саме тоді, коли слово забірав український посол Павло Васильчук для зясування господарки із ділянки м-ства внутрішніх справ!). Алеж вперед ще дебата над інтерпеляцією про побиття пос. Здзеховського, про вбивство Собінського, вперед ще самоврядовані законопроєкти, до яких уряд ще не заняв ані разу ясного становища, і врешті вперед — внески Хєно-Пяста про виборчу орднацію. Сойм не заверне вже з дороги зачіпних наступів на уряд, бо цей останній утратив німб ненарушности, а ще більше — доказав раз-по-раз доказує, що вміє робити грубі тактичні промахи. Ці дотеперішні його промахи дозволяють припускати, що він від них не остережеться і в найближчому будучому.

І тому нинішню ніби тишину на арені сойм-уряд можна вважати лише минаючим етапом, лише тимчасовим перемирям перед новим зударом. Його можна сподіватися на найближчому таки плєнарному засіданні і тому саме речинець його скликання заздро ще скритий поза облаками.

І. Кедрин.

Жіночі модні матеріяли
Шовки, Полотна
Мужеські сукна
1630 69—?
продає найдешевше
ФІРМА
РОМАН
ЗУБИК
Львів, Галицька 16

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Радянська Україна.

Цьогорічні студенти українських Високих Шкіл („ВУЗів").

Народній Комісаріят осьвіти поробив уже підсумки нового прийому до ВУЗІВ на Україні. Вони в цифрах представляються так: до індустріально-технічних інститутів України прийнято 884 чол. (в минулому році 804), до с.-г. інститутів прийнято 986 чол. (в минулому році 1001), до соціяльно-економічних ВУЗІВ 1053 чол. (минулого року 916), до музикально-художніх ВУЗІВ 506 чол. (минулого року 305), до медінститутів 699 чол. (минулого року 921), до педагогічних ВУЗІВ 2020 чол. (минулого року 2059). Разом до всіх ВУЗІВ України прийнято 6148 чол. (мин. року 6016).

Соціяльно-економічний стан студентів, що їх зараховано до ВУЗІВ цього року, такий: робітників 28 прц. минулого року 28·6 прц.), селян 25·2 прц. (мин. р. 22·2 прц.), трудової інтеліґенції та службовців 43·1 прц. (мин. року 42·7 прц.), кустарів 3·7 прц. (мин. року 1 прц.). Яскравою рисою приймому цього року є те, що до ВУЗІВ не прийнято жадної людини з нетрудового елементу, тоді як минулого року нетрудовий елемент становив у новому приймі 5·5 прц. („Комуніст".)

Новий ветеринарний інститут.

На Україні відчувається гострий брак кваліфікованого ветеринарного персоналу, переважно на селі. Цю справу особливо підкреслив останній Всеукраїнський зїзд ветеринарних робітників що висловився за потребою організувати на Україні новий ветеринарний інститут для підготування відповідних кваліфікованих робітників. Отже народній комісаріят земельних справ порушив перед Раднаркомом справу про відкриття ветеринарного Інституту в Дніпропетровському. („Комуніст".)

Сільсько-господарський науковий комітет.

У сій час український уряд визнав за потрібне ширше поставити справу про поширення наукових установ, що працюють в галузі сільського господарства. Наркомові земельних справ було доручено опрацювати питання про утворення с.-г. наукового комітету на Україні. Нині Наркомзем опрацював проєкт цього комітету. Сільсько-господарський науковий комітет, за проєктом Наркомзему, є центральною с.-г. науковою установою для планового вивчення в загально-республиканському маштабі всіх галузей сільського господарства, а також для вивчення стану та методики наукового с.-г. дослідження, що провадиться на Україні та поза її межами. Комітет має науково опрацювати основні сільсько-господарські питання, що стоять перед Наркомземом України й виникають перед народнім господарством загалом. Комітет скупчить у своїому складі найвидатніші с.-г. наукові сили республики.

(„Комуніст".)

Як хочеш справді купити дешево і добре
ОКУЛЯРИ І ЦВІКЕРИ
йди до ф-ми 820 9-20
ЛЕВ АЙПЕЛЬ і С-КА
Львів, вул. Леґіонів ч. 1.

Жидівська республика на Україні.

Жидівський „Нови Дзєнник", який виходить в Кракові, повідомляє 21. ц. м., що на конференції „Озет" в Москві голова Союзу рад — Калінін — виголосив промову, присвячену жидівській справі. Він сказав, що радянська Росія дає можливість розвою всім націям і Жидам, як окремій народности. А що не мають Жиди своєї власної національної території, то вони її матимуть в Росії. Вони не потребують еміґрувати до Палестини ні до Америки, а лиш заселювати ті простори, які одвів їм большевицький уряд. Ті простори, як знаємо вже, знаходяться не деінде, а власне на Україні. Це Херсонщина і Таврія над Чорним і Азовським морем, де жидівський хлопок і поселенці незабаром творитимуть окрему територіяльну одиницю. Цьому не мішає навіть зріст антисемітизму на Україні, більший чим за царату, бо антисемітизм — на думку Калініна — ширився головно лиш серед інтеліґенції і не зачіпає народніх мас селян і робітників. Закиди Українців, буцімто жидівська колонізація кривдить їх, є нестійні, бо Українці малоумні самі не знають де шкода, а де пожиток. А уряд що зачав, те й буде кінчити. Буде далі заселювати приморську полосу Жидами, хочби навіть без жидівських заграничних капіталів. Тоді робитиме уряд сам, по змозі власних сил.

Одначе ми певні, що побоювання Калініна за жидівські капітали це тільки його реторична фіґура. Коли тільки більшовицький уряд стоїть твердо і непохитно на цьому, що український нарід треба виселювати на Сибір, а його землі роздаровати Жидам, то вже й за гроші нічого журитися. Дадуть їх ті, які підтримують цей плян не віднині. Та біда в тому, що в цій справі прийде до голосу й український нарід і він докаже, чи Калінін має слушність чи ні.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Недоступні джерела.

(Микола Зеров: До джерел. Літературно-критичні статті. Київ. „Слово" 1926. стор. 131.)

Маленька чепурна книжечка, видана з европейським смаком, як усе, що пускає в світ київське видавництво „Слово". Вісім літературних нарисів — „звязких, клясично ясних, на перший погляд: аж надто скромних своєю простотою, а в дійсности зроджених у тій скромности, що межує з гордістю кожного письменника задуманого над „грою світла та тіней", над нюянсами.

Як переказати вам зміст цієї збірки? „Вітер з України" — III-а книжка Тичини; Володимир Сосюра, лірик і епік; Два прозаїки (Копиленко і Слісаренко); В. Самійленко і український гумор; Поезія Олеся і спроба нового її трактування; Літературний шлях М. Рильського; Василь Елланський; і остання Ad fontes! на тему: на яку культуру має орієнтуватись українська література? На кожну із згаданих тем треба би бодай одного фейлєтону. Не тому, що легко переливати з чужої вщерть налитої бочки, а тому, що кілька крапель з неї не здасть пересічному читачеві навіть поняття, що таке капає на його голову. М. Зеров, один з найчутливіших і найкраще, себто по-европейському освічених наших критиків пише щонайменше для тих читачів, які вже знають твори аналізованих ним письменників. Вдоволитись Олесем і Самійленком? Вірю тобі, друже-читачу, що кліпаючи очима силкуєшся пригадати собі, коли ти в останнє розгортав їх поезії. Коли Зеров у нарисі про Олеся згадує той час, коли він у роках 1906—1908 вишукував у захопленні його поезії по тодішніх декляматорах то для пересічного галицького інтеліґента це щось таке далеке, як решта тем його книжечки.

Поезія на Радянській Україні має нині не тільки таланти, але й справжніх її знавців. До найкращих між ними належить Зеров; переповідати його аналізу — жаль і майже недоцільно; що нашому читачеві може сказати напр. таке речення: „На доріжках чотиристопного ямба Сосюрі загрожує та сама небезпека ритмичного склерозу, яка спіткала Чупринку на стежці чотиристопового, внутрішньою римою полегшеного, хорея"? „Не критик, а рабін" — скажете. Тому, хоч як цікаво було би погуторити з читачем про наших поетів і поезію, я вибираю з усіх нарисів найменше літературний, найбільше публіцистичний і найбільше актуальний — останній, який дав заголовок усій книжці і є одним з голосів у широкій дискусії в радянській пресі.

Дискусію счинив письменник М. Хвильовий, призадумавшись над шляхами молодої пролєтарської літератури. Він заявив ясно досить неприємну правду, що пора українській пролєтарській літературі відвернутись від єдиної дотеперішньої криниці її мудрости — Москви і звернутись за зразками нового мистецтва до Західної Европи. „Европа" в устах пролєтарського письменника, якого не можна було підозрівати у буржуазних затіях, зродила вавилонську вежу непорозуміння. Адже є стільки Европ, навіть західних, скільки світоглядів, культурних чи суспільних гасел, напрямків, течій, а навіть великих імен, які заступають, коли треба всю програму і „вірую". У Харкові та Київі влаштовано спеціяльні літературні вечорі, на яких письменники і партійники, пробували розяснити: як треба розуміти ясні погляди Хвильового. Виринало питання: „якже-ж? нова українська революційна література, що прокладає семафори в майбутнє, має йти на науку до буржуазної Европи, що вироджується фізично та морально?"

Дискусія скінчилась спершу загальним гомоном, з окликами на адресу зрадників ідей пролєтаріяту, а коли втихомирилась — позитивним висліком, якого могли би ми в Галичині позаздрити навіть на зборах, де всі приймають одноду шну резолюцію. Зеров у своїх трьох статтях на згадану тему поклав виразну крапку над і. Він ствердив спершу, що вся дискусія є доказом потреби відсвіжити затхлу атмосферу самодільної літературщини; кілька літ досвідів вистарчило, щоби побачити, що з поро-

жнього не наллєш і що навіть великий талант потрібує соків, з яких міг би черпати сили до свого розвитку. Чи справді легко удосконалити творчість зорганізованих письменників? — питається він. „Чи є засновки для серіозної праці письменника над собою? І чи не треба спочатку розвіяти атмосферу літературного протекціонізму, що молодого автора псує?... Отже — вибагливість критики, підвищення технічних вимог, уважне пересіювання поданого до друку матеріялу!"... „...Ми повинні широко і грунтовно зазнайомитись з культурним набутком инших народів, з усім, що може поширити і заплідніти наш власний досвід. Ми повинні засвоїти найвищу культуру нашого часу не тільки в її останніх вислідах, а і в її основах, бо без розуміння основ ми лишимося „вічними учнями", які ніколи не можуть з учителями зрівнятися". І врешті: „А що саме взяти з величезного досвіду західніх літератур? Ясно — весь досвід".

Діло не в тім, чи це велика нова правда. Навіть не в тім, чи сучасна пролєтарська або буржуазна література має дані, щоби таким досвідом покористуватись. Уся дискусія має незвичайну вагу, як познака зростаючої свідомости в нашій критиці: що письменства та мистецтва не можна годувати як армії, ні вирізувати кравецькими ножичками для вжитку партійних мундирів. Та не гадайте, що така дискусія — доказ слабости літературного руху на Україні. Навпаки, вона є найкра-

НОВИНКИ.

— Конфіската. В 265 ч. „Діла" сконфісковано одно місце в замітці „Відгомін побиття політичних вязнів" і одно місце в статті „На власні сили". З програми УНДО сконфісковано першу, другу і частину третьої точки в політичних справах, з резолюцій Нар. Зїзду точки 1—7 частину 9-ої, 10 ої, 11-ої, 12-ої і 13-ої; з резолюцій у справах громадської самоуправи частину 1-шої резолюції; з резолюцій в культ.-освітних справах резолюцію першу; з резолюцій в земельних справах IX 1—3, і се те в одному тільки числі „Діла", не рахуючи 10 сконфіскованих місць у промові д-ра Дмитра Левицького, поданій у нас за „Свободою". Це 116-та чергова конфіската нашого органу в цьому році.

— У честь бл. п. О. К. Залюковського. Останньої неділі відбулася на православному цвинтарі на Волі у Варшаві над могилою бл. п. Олександра Салюковського заупокійна Служба з панахидою. Співав хор українських питомців духовної академії. Між численними присутніми, у перших рядах яких стояла дружина й сини Покійника, бачили ми ген. М. Безручка, В. Косоногого, д-ра Лукасевича, В. Островського, ген. Сальського і багато инших членів нинішньої української громади у Варшаві. На 28-го ц. м. заповіджена Академія у честь Покійного діяча й громадянина.

— З Тов-ва опіки над українськими емігрантами у Львові. В травні ц. р. відносилась управа Товариства до міністерства праці й суспільної опіки з проханням покликати до Державної Еміграційної Ради репрезентанта Товариства, по думці т. зв. § 3 розпорядку Ради міністрів з дня 8. липня 1925 про утворення Державної Еміграційної Ради. Письмом з дати Варшава 2. червня 1926 ч. 2475 Е. п. повідомило міністерство управу Товариства, що число представників суспільних організацій опіки над емігрантами вже скомплетоване на цю каденцію. Одначе міністерство годиться на покликування секретара Товариства д-ра Володимира Бачинського в характері знавця по думці § 4. згаданого розпорядку Ради міністрів на засідання Ради. В тому характері брав д-р В. Бачинський участь у засіданні Державної Еміграційної Ради, котре відбулось в днях 8—9 жовтня ц. р. Колиж по смерти проф. д-ра А. Гальбана опорожнилося місце представника суспільних організацій опіки над емігрантами, декретом з дати Варшава 9. XI. 1926 ч. 26265 Пр. І. заменував міністр праці й суспільної опіки на внесення директора Еміграційного Уряду д-р Володимира Бачинського членом Державної Еміграційної Ради на час теперішньої каденції Ради, що уплинає в р. 1927.

— „Інститут для національних досліджень". Так зветься існуюча у Варшаві на вул. Ясній IV. установа („Instytut do badań narodowościowych"), яка 23. ц. м. відбула конститууюче засідання „Української секції". Про цю установу ми вже писали з нагоди її відкриття та дискусій на її вечорах з весною ц. р. Тепер, переїхавши на власну хату, виступає з програмою „практичної роботи". А саме. На згаданому засіданні, яке відкрив голова Інституту пос. Ст. Тугут, секретар п. Т. Голубко у короткому рефераті заявив, що „українська секція" має бути посвячена дослідам виключно т. зв. української справи, а на практиці ці досліди мають проявлятися

ІДЕАЛЬНИМ СЕРЕДНИКОМ
до плекання ліпшого взуття
і скіряних виробів
є
НОВА
ТЕРПЕНТИНОВА ПАСТА
ЕРДАЛЬ
З ЧЕРВОНОЮ ЖАБОЮ.
Її не заступить нічо иншого! 1003 1—2

1) у відчитах, 2) збиранню бібліотечного матеріялу, 3) видаванню друком книжок (брошур) про ріжні галузі українського життя. Секція має мати 4 підсекції чи підкомісії: 1) політичну, 2) культурно-освітню (шкільну), 3) суспільну й 4) економічну. Окремо буде трактунатися справу статистики. Завданням кожної з підкомісій має бути навязати зязок з поодинокими українськими дячами даних ділянок та відпов. дними українськими установами, вишукувати охочих авторів на опрацювання спеціяльних тем для книжкового видавництва, підшукування референтів і т. д. Завданням Інституту, мовляв, є добути собі з часом марку установи безумовно авторитетної (не такої, як польська урядова статистика!), свідомої справи й правдомовної, і тому кожний скрипт та кожний реферат буде передискутований і матиме корреферента; фахові праці являтимуться під іменем автора з маркою Інституту. — Побачимо, що з цього вийде і чи справді ініціятори цієї справи своєю роботою валитимуть брехні, які досіль самовладно є кольорт ваші про український нарід і його життя майже цілою польською літературою, польськими псевдо-науковими та шкільними підручниками та аналфабетичною пресою. Невідомо-теж, в яких розмірах, на яку мірку, задумують ініціятори вести пропаґанду діла і — чи найдуть охочих до співпраці. Покищо на згадане перше засідання явилося ледве десяток людей, між ними: сен. Сєдлецький, проф. Куманецький, проф. Гандельсман, Стемповський, Голошинівський, Юзефський, Малішевський.

— „Нарід". Під тим заголовком виходить новий український політичний тижневик під редакцією п. Володим. Островського. „Нарід" стоїть на суто національній платформі, тому його появу слід щиро повитати. Новий орган національної думки обслуговуватиме головно північно-західні українські земл. Адреса „Народу така: Warszawa, Długa 50, m. 47. Річна передплата: 7 зол., за кордоном: 2 доляри.

— Львівська новосела хроніка. На брак грошей радять собі хитруни надалі старим способом: фальшують їх. У Львові найдено вчора трьох представників цього промислу: Файта, Догутича і Марію Малкуш, які мали у своїй хаті цілу купу таких грошей. — Арештували славно записаного в поліційних актах Михайла Наконечного, вломника з околиць Сокаля, що ограбив почтовий уряд у Мостах і инших. — Двоє підкинених немовлят найдено вчора у Львові.

— Чим на Мексик? Дня 23. падолиста справляв весілля господар Дедик у Підлісках малих біля Львова. Нараз явились поміж запрошеними гістьми непрошені гості, що приїхали автом зі Львова і з шумом, криком і ординарними лайками впали до хати і почали розганяти гостей ножами. Побили господиню і одну старшу жінку М. Максимів. Цікаво, що саме тоді були на весіллю також три „сторожі безпеченства", одначе лякались виступити проти нападників і просили хлопців і селян взяти за вила й сокири та їх прогнати. Бандити кинулися до возів з кіньми гостей і господарі ледве з живою душею втікали на конях, а „органи влади" сховалися і аж на другий день явилися в селі... робити спокій, коли вже нікого не було. Чим не Мексик?

— „Плянова" праця. У найблищих днях цісарські оглядатимуть перші зразки 20-золотових монет, приготовані ще бувшим міністром скарбу Влад. Грабським. Крім них мали вийти одночасно і 5-золотівки; тимчасом чуємо в останній хвилині, що вони вже не побачуть світла божого у власній формі, а будуть перетоплені на 2-золотівки і однозолотівки. Щоби державна карбівня мала роботу...

— Уряд і література Зроджена у муках і журбі німецька Академія письменників, у дощільність якої сумнівався Гавптман і кількох инших великих письм иників, уже виправдала своє істнування при першій нагоді. Вона звернулась з остерігаючим протестом до уряду, який приготовує закон про порнографічну та вульгарну літературу, т. зв. „Schund und Schmutzgesetz". Німецькі письменники заявляють, що витають ідею уряду, але не погоджуються на зредагований ним проект закону, який може стати, в такій формі як він є, дуже шкідливим засобом боротьби проти дійсно вартісних творів. „Проект — кажуть вони — має в собі непередбачені моменти небезпешні для свободи духа в німецькій республіці. Треба лякатись, що його межі будуть часто нарушені і таким робом дійсні твори мистецтва попадуть на індекс". Коротко: неодин уряд, що хотів законом боронити доброї літератури, зробив ій медвежу прислугу — виливаючи брудну воду, викинув одночасно дитину.

— Катастрофи. В околицях Еркенезов і Міссурі повалася нова воздушна труба, вбиваючи 35 осіб, ранених 100. Шкоди величезні, в деяких містах — пожежі. — Осінь при осені Льондонові щороку велику мряку; цьогорічна впала на столицю так густо, що на вулицях і на залізницях було чимало нещасливих випадків. — В численних провінціях Еспанії великі повені, що спричинили шкоди.

— Світова хроніка. У місті Квебек (Канада) згорів собор св. Анни, вибудований з дерева в 1923 р. на місці згорілого попереднього. Тодішній був варта 1,200.000 дол., і зберігав трьохсотлітні памятки; теперішній варта 500.000 дол. — У Римі при розкопках на Августеум відкрили нові гроби римських імператорів і великий підземельний мавзолей, де спочивали князі юлійської династії. При ньому найшли численні цінні статуї та инші предмети. — 12. грудня мали зустрітись у Римі дві мячеві дружини італійська та мадярська; наслідком політичних непорозумінь ці змагання не відбудуться. — На боксових змаганнях в англійськім місті Гуль боксер Гарт ударений своїм противником упав трупом. — На 8-ім міжнародним гіпічним конкурсі у Нью-Йорку перші дві нагороди здобули два польські кавалеристи.

— Громада міста Відня вшанувала память служниці Мангарат, що врятувала дітя перед возом на вулиці а сама згинула під ним, святошними похоронами. — Навіть сестріянною пани Льва XIII. не пощанував злодій її власної льокай: 74-літній жінці вкрав 100.000 лірів і втік на лекцу службу.

— футра замовити треба у Карпяка Львів, ул. Куркова 11/a.

Процес 151.

За приналежність до української повстанчої організації.

Володимир Вол., 26. X. 1926

Розправа з дня 22. листопада.

З днем 22. листопада зачалися перші переслухання свідків. Свідок Ян Вуйцик, пшодовник поліції з Грибович, зізнавав, що він він вступне слідство в справі зібрань членів комуністичної партії; причисляє ряд місцевостей і осіб, в яких ці зібрання нібито відбувалися, а також подає назвища поодиноких зібраних. Головно зізнає обтяжуючо проти обвинуваченого Петра Малюха з Літовижа, Івана Карася, Кравчука, Новосада, Степанчука, Кошлатого, Яремка, Пучкала. Всі інформації має від конфідентів і від місцевих громадян, з яких під напором оборони вичисляє трьох. Від конфідентів знає також про складану присягу і про військові вправи, які нібито відбувалися по лісах. Говорить про організацію і її мету та про проект транспорту амуніції з Горохова, що не дійшов до здійснення. Центр організації по його зізнанням був у Володимирі.

Опісля зізнавав свідок Герасимів, православний свящ. Йому грожено нібито репресіями, якщо він не буде держати з народом; він звернувся в цій справі до старости у Володимирі. Про військову муштру не знає, хіба те, що часом вислужені з війська показують військові вправи, але без зброї. Взагалі нічого докладного про саму організацію ані про обвинуваченых не знає, а обтяжаючо говорив про підсудних перед слідчим суддею лише під впливом поденервування, бо він як спокійна людина з поліцією нічого спільного не мав і до таких справ не був призвичаєний. Виправдується також нерозумінням польської мови.

Дальше зізнавав свідок Володимир Герасименко. Нічого певного про організацію не знає. Вкінці потверджує своє зізнання у слідчого судді.

Свідок Вінкент. Микитюк зізнав, що на поліції його били і він під впливом перестраху складав зізнання.

Свідок Владисл. Бирський, постерунковий зізнає, що в часі ревізії в Костюка Гриня знайшов бібулу, юнкжу і червоний білет з запрошенням на їзд у Львові К. П. З. У. Показується, що червоного білету нема.

Свідок Вінцентій Голяр, постерунковий, зізнає про папери, підкинені у Волод. Кавки.

Свідок Волод. Кавка заперечує свої попередні зізнання у слідчого судді, бушто Костюк Гриць хвалився, що підкинув йому папери.

Свідок Яків Назарук, селянин, був за свідка в часі ревізії в Костюка Гриця. Папери, які Вл. Бирський заподав як знайдені при ревізії, приніс по докопанню ревізії до хати Костюка Бирський, говорячи, що знайшов їх в загаті.

Свідок Ярмолей Киричук, солтис, був також свідком при згаданій ревізії та зізнає те саме, що у слідчого судді.

Свідок Леонід Шипа, приятель обжалованого Созана Котилка, стверджує, що в розмовах з Котилком ніколи не набрав вражіння, що Котилко належить до якоїсь організації і К. ніколи не намовляв його вступити з члени якоїнебудь організації.

Свідок Микитюк, покликаний вдруге зізнає, що на поліції били його, Яремка Юру і Заболотецького.

Розправа в дня 23. листопада.

Першим зізнавав свідок Петро Козбура, що він підслухував зібрання в хаті Олекси Кравчука при кінці листопада 1924 року. На зібранні були: Олекса Кравчук, Іван Карась, Іван Луй, Рабов Федосій і Яків Карась. Свідок підслухував і підглядав через вікно, бо зібрання відбувалося вечером. Зібрані складали присягу на револьвер і ручну гранату, читав присягу Іван Карась, зібрання тягнулося ок. дві години. Розділювано поодинокі організаційні функції, говорено, щоб організуватися і вступати в члени „антипаньствової" організації. По 2—4 тижнях прийшов до свідка Стефан Миіх і говорив йому, що в Сердятичах було також таке зібрання в хаті Новосада Трофима. Іван Карась говорив Миіхові, що вони збираються для підтержання релігії. Коли Миіх прийшов на зібрання, переконався, що це організація не релігійна а „антипаньствова". Зібрані прибрали собі псевдоніми. Запитаний оборонною свідок заявляє, що не знає, що значить „антипаньствова". По якімсь часі прийшло до Івана Карася якихось двоє людей і того вечера були в нього знова сходини. Свідок також підслухував під вікном, говорено про організацію. Перед Різдвом були ще одні сходини. Кузьма Киричук говорив свідкові, що по цілій Україні творяться організації. Свідок ставився до цієї справи недовірливо; тоді Кравчук сказав, що поїде 5 возів до Горохова по зброю і що є вже вибраний заряд. У слідчого судді говорив свідок правду. В часі зібрання в стодолі у Харитона Дуткевича сказав Ясько Карась, що хто [illegible] організацію, то буде зна-

---

щим свідоцтвом, що там є робітники пера з найщиннішою умовиною кожної творчої праці: високими інтелєктуальними потребами, засвоювати собі основи та вислідки чужої культури.

Нинішня радянська література є доказом, що навіть той вплив, який може й уже завтра не вистачить — московський — не проминув без цінних здобутків. Богацтво поетичної форми та її засобів це наслідок доброї школи російських поетів. Галицькі поети, які перечеркнули істнуючу польську літературу, тим більше, що її атонічність вірша не могла їм дати ключа до розвитку нових мельодій — спізнились в порівнанні з наддніпрянськими на добре чверть століття. А що казати про наші ділянки галицької літера[illegible] які їх відношення до пробльом культурних впливів? Ніяке. Вона відмежована потрійним китайським муром від усяких впливів. Польська література ще тиняється по наших хатах у виді випозичуваних книжок, здебільша перекладів з чужинних літератур — для розсіяння родинної нудьги. Російська книжка є навіть рідкістю для тих нечисленних, що звикли її колись читати. Німецька, крізь яку будім-то скапували на нас колись краплі европейської культури, починає належати до тих, яку треба би читати з словником, бо... німецька мова також не стоїть на місці. Про вплив німецької літератури так само у нас [illegible]ожно було би казати, як про Французьку чи англійську

Щож лишається? Лишається стан, в якому навіть київська та харківська рідна книжка, прегарний журнал, збірка нарисів, поезій, альманах — єдина справжнішна сучасна література заблукуються сюди, мов заморожені ластівки і притуливщись до полиць ждуть, заки хтось візьме їх у руки. А тепер, будь ласка, дорогий товаришу Зерове, повторіть ще раз свої висновки, гукніть: „користуйтесь усім надбанням европейської культури, коли хочете розвинути нову, сильну, оригінальну — рідну! У нас, у Галичині вас не зрозуміють. „Якже-ж це?" — спитають — „а ми що, не Европа?" А що ви закохані у класичній культурі і залюбки думаєте її символами, замріявшись, можете повірити, що вам вважається Діоген, який у ясний день шукає з ліхтаркою людини. Або Діоген перед бочкою, шасник, що відкрив сонце і не дасть собі його заступити ніякому володареві. Або Діоген, що відкрив ще ліпше джерело — те, в яке ви вірите — але розбив останню свою посудину, якою міг би його досягти. У нас квітне тільки оригінальна творчість, зясована епіграмом Гете:

Ein Quidam sagt: „Ich bin von keiner Schule!
Kein Meister lebt, mit dem ich buhle;
Auch bin ich weit davon entfernt,
Dass ich von Toten was gelernt!"
Das heisst, wenn ich ihn recht verstand:
Ich bin ein Narr auf eig'ne Hand.

щений разом з родиною. Іван Ляшук говорив про гранати і кріси, яких на думку свідка мало бути около 15. Яка була ціль присяги, свідок не знає, бо слів присяги не чув. На запит оборони не може гранати описати. На дальший запит, від кого чув вираз „антигальствови", каже, що від членів організації. Свідок був арештований і сидів разом з Луткевичем. Сам зачисляє себе до польської народности. Чутку про транспорт амуніції свідок трактував поважно і доніс про це шпод. Вуйцікові, який йому сказав: „Підслухуйте дальше!" На запит оборони свідок зізнає, що гранати в часі присяги добре бачити не міг, бо при присязі люде обступили і клали на ній пальці.

Свідок Степан Мніх зізнає дуже неточно, мало що собі пригадує, на запити оборони по найбільшій части мовчить. Памятає, що дали йому псевдонім „Прокатий". В часі присяги на зібранні в Новосада револьвера не розізнавав. Дальше зізнає, що на зібранні Новосада не було, була лише його сестра, а сам Новосад був хворий і тепер 12 місяців сидить хворий в тюрмі. Що зізнавав у слідчого судді і в якій мові було ведене слідство, свідок не памятає, протоколу не підписував.

Дальше зізнає свідок Огурек Генрик, ст. вшод., що в грудні 1924 р. мав певні відомости про організацію. Давалося це відчути тим, що люде правильно не давали податків, нерадо давали рекрутів і говорили, що польська влада недовго потреває. Тому на просьбу свідка вислано до Заболотців детектива для обсервації. Як конкретні дані подає свідок розкинення відозв, яких змісту не памятає. Коли прийшов приказ ліквідувати організацію, свідок арештував Богуна, Котилка, Ромащука і Шипу. Тодіж арештовано ряд инших підозрілих осіб. В декількох осіб при ревізії знайдено зброю. При допиті арештовані зізнали, що записягнув їх Іван Ромащук. Метою організації було відірвати Волинь від Польщі і прилучити до Наддніпрянської України при помочі збройного повстання. Мав прийти один вагон амуніції і насамперед мали бути розброєні постерунки поліції, а відтак похід на Володимир, роззброєння війська і заняття казарм. Поділ функцій був такий: Стан. Пучковський вербував, Іван Карась мав справи боєві й організаційні, Котилко Созон мав бути секретарем і кореспондентом преси. Тексту присяги свідок не знає, знає лише церемонію присяги. Пучковський мав псевдонім: Бураків. В громаді Грибовичах були два підпали, два напади банд і намагання скритовбийства людей льояльних для поліції. Кілька осіб поліція розстріляла, деяких арештувала, а инші втекли за кордон. В Лютовижу ранено Шалапая, який потім давав поліції інформації. На запит оборони свідок каже, що не знає про спори між духовенством і селянами на тлі українізації церкви, не чув також, щоб люде ворогували з духовенством їзза високих оплат за церковні треби.

Адв. Підгірський питає свідка, що було причиною підозрівання особи Гордія Гарасимчука?

Свідок: Иого поведінка. Фактів на це ніяких нема. В підозріння брав він Г. Гарасимчука наслідком його діяльности з „Просвіті" а також тому, що Гарасимчук є людиною інтеліґентною, читав часописи і взагалі він чоловік замітний і тим давав спонуку до обсервації. У Созана Котилка причини ті самі. Запит оборони: На основі чого свідок дає осуд про льояльність до держави? Свідок: Рекрутщина й податок. Рекрута дають нерадо, а податок треба екзекувати.

Обвинуваченій Гринь Костюк питає свідка, чому його скованого провадили поліцінти до пустої убікації, били і все питали: „Яка стіна? біла чи чорна?" Коли відповідав, що біла, то били дальше. На це свідок зізнає, що на поліції від 1920 р. взагалі не бють, а він знає певні комуністичні інструкції, щоб на розправі підсудні говорили, що їх на поліції бито. На запит оборони свідок про згадані інструкції не може сказати нічого. Машинових крісів ніяких не знайдено, також розвідка не дала ніякого конкретного висліду щодо військових вправ. По прочитанню протоколу, списаного у слідчого судді, заходить певна розбіжність у зізнаннях свідка.

Обвинуваченій Андрій Кидій питає свідка, хто підписав стягнений з нього протокол?

Свідок: Питаючий і питаний. На це обвинуваченій зізнає, що він неграмотний і тим самим не міг підписати протоколу; дальше подає, що його держали 4 дні на поліції і били.

Обвин. Кошлатий Макар питає свідка, чи не памятає, як пшодовнік Вуйцік брав його за волосся, товк головою об стіну і бив з дому аж до постерунку. Обвинуваченій заявляє, що став калікою, а перед арештуванням був здоров і служив у війську. Свідок знову зізнає, що на поліції взагалі не бють.

Свідок Іван Ліщук зізнає, що в тюрмі лежав хорий. До організації не належав і ніхто його не вербував. Зізнає хитко. Заявляє, що протоколу у слідчого судді не розумів і що протоколи з поліції й у слідчого судді ті самі.

Внесення прокуратора Ходецького: Тому, що ряд свідків змінив зізнання на розправі, вважаю потрібним покликати на свідків слідчих суддів Августиновича і Закшевського для зложення зізнання про те, як переведено слідство і чи був терор.

Адвокат Підгірський уважає це внесення недоцільним, бо ніякий слідчий суддя не скаже, що він ломав цей закон, якого має берегти.

Обвинуваченій Бернацький Василь каже, що він має свідків на те, що його бито в присутности прокуратора Струменського.

По нараді суду рішено покликати на свідка слідчого суддю Августиновича, а слідчого судді Закшевського не викати.

Всячина.

Відна Ізадора. Артистка відома на протязі довгих літ у двох частинах світа, божеська Ізадора Дункан, у матеріяльних клопотах. Її віллю під Парижем іде на лицитацію. Тільки тому, що вона не в силі заплатити якомусь нерухомому лихителеві смішно малу суму 4000 фр. Її справи почали йти кепсько з того моменту, коли їй прийшло в голову виїхати до Москви, бо їй здавалось, що її мистецтво танцю має щось спорідненого із суспільною філософією Леніна та товаришів. Задурманена новим середовищем, щоби почати „нове життя", вийшла за молодого поета Єсеніна, бодай на 20 літ молодшого від себе. Селянина Єсеніна здеморалізувало місто і він підрізав собі горло. Ізадора вернулась у Париж до попереднього життя, одначе довкола неї стало тихо. Її більш як 20-літня боротьба за нову форму танцю скінчилась повною перемогою у світі, але її саму випередило нове покоління, сильніше та меткіше. Коли Ізадора танцювала колись з голими ногами, з неї глузували; публика кричала з дива: „вона справді без панчіх!" Яка балетниця танцює инші у панчохах? Ізадору перевищили в наготі її суперниці справді багато вище. Инші не проповідують уже танцем нового світогляду, як вона колись, а все можливе: фільософію, естетику, музику, малярство, а навіть суспільну революцію. Не диво, що колишнє провідниця нової естетики руху, нині втомилась боротьбою. Її двоє дітей потонуло в Рені. Вона створила після їх смерти танець материної розпуки, танцюючи між двома діточими домовинами — тому, що тільки танцем вона вміла висловлювати все життя свої найглибші почування. Підчас війни вона хотіла зібрати дітей різних національностей, навчити їх танцювати і їздити з одної держави в другу, для пропаганди проти війни. Та це їй не вдалось. Коли війна скінчилась, уроджена Американка із Сан-Франціско, Ізадора, побачила, що навіть Европа є вже більше американською, ніж вона сама. Її остання спроба „відмолодити" себе при помочі російського подружжа скінчилась невдачею. Тепер вона не має навіть 4000 фр. Нема сумніву, що немилосерний письменник зробить їй велику приспугу: старі звеличники Ізадори дадуть їй певно гарну суму на заплату її довгів.

Проти видавничих зловживань.

Комунікат.

Управа Союзу Українських Накладень і Книгарень на своїму засіданні дня 23-го жовтня 1926 року рішила остерегти громадянство перед купуванням ось яких календарів на 1927 рік:

1) Великий, ілюстрований, Народний Календар, виданий видавництвом „Трембіта" в Коломиї. Цей „календар" це на ділі видана ще в 1923 році книжка Евгена Яворовського: Мітольогія старинних Греків і Римлян, до котрої доліплено лише календарюм. Щоби купуючий не міг заглянути до середини того „календаря" при купівлі, видавництво заліпило кожний примірник того „календаря" в опаску, яку приліпило до обгортки, так, що той опаски без ушкодження не можна зняти, а на тій опасці написало, що „примірник з ушкодженою опаскою числиться проданим".

2) Великий Ілюстрований Господарський Календар, виданий видавництвом „Русалка" у Львові. Цей „календар" це старий календар тогож видавництва з 1925 року лише з новою обгорткою і календарюм.

3) „Наука" ілюстрований календар Видавництва „Русалка". Цей „календар" це давно видана книжка С. Н. Дибенка: Природознавство, до котрої доліплено лише календарюм.

4) Веселий календар Видавництва „Русалка". Цей „календар" це видана тимже видавництвом ще в першій половині 1923 книжечка А. П. Чехова: Оповідання — з доліпленим календарюм.

5) Під фірмою „Українського Голосу" видала друкарня Кнолера в Перемишлі нібито чотири ріжні календарі: а) Ілюстрований Загальний Календар, б) Ілюстрований Господарський Календар „Взірцевий Господар", в) Ілюстрований Родинний Календар і г) Ілюстрований Жартівливий Календар. На ділі по змісту є це один і той самий календар, з тою ріжницею, що в поодиноких календарях змінено порядок статей, або деякі статті пропущено.

6) Жидівська книгарня А. Бардаха у Львові видала три календарі: а) Великий ілюстрований календар на 1927 рік, б) Народний календар з ілюстраціями на 1927 рік, в) „Хлібороб", господарський календар з ілюстраціями на 1927 рік. Всі ті три календарі це по змісту одинітой самий календар. При тому це старі календарі, видані ще в 1925 році жидівською друкарнею Кнолера в Перемишлі, до яких доліплено лише нову обгортку і календарюм. При тому п. Бардах надуживає чужої фірми „Добра Книжка".

Управа Союзу Українських Накладень і Книгарень уважає того рода практики за недопустимі, бо підкопують повагу загалу видавців календарів, та збуджують недовіря до української книжки і тому остерігає громадян перед купуванням тих календарів, а Українські Книгарні взиває тих календарів не продавати, чи пак звертати всім купуючим увагу на якість тих видань.

Управа Союзу Українських Накладень і Книгарень.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:
Понеділок 29. XI. — Балч.
Вівторок 30. XI. — Кристинопіль.
Середа 1. XII. — Сокаль.
Пятниця 3. XII. — Камінка Струм.
Субота 4. XII. — Камінка Струм.
Неділя 5. XII. — Радехів.

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:
Понеділок 29. XI. — Бучач.
Вівторок 30. XI. — Товмач.
Середа 1. XII. — Станиславів.
Четвер 2. XII. — Тисьменниця.
Пятниця 3. XII. — Станиславів. 528 7—?

Позір! Руханка для старших членів „С-Б" (вище 30 літ) відбуватиметься від 1. грудня п. р. кождого понеділка між 7—8 год. вечером. — Рух. Секція „С.-Б.". 1005 1—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ПРИКРАСИ на Ялинку в великім виборі поручає по приступних цінах фабрика цукорків „Фортуна Нова" — Львів, вул. Кордецького 23. 908 2—2

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИН** Ігнатович Львів. 956 7-?

1 зол. 70 сот. коштує один ніж з хінського срібла у Мандзія Коперника 14. 681 в) Проти кіна „Коперник". 11—?

СЕЛЯНЕ! Свої сирівці лену і конопель, вовни та готової пряжі променяєте найкорисніше в одинокій українській Спілці „ПОЛОТНО" у Львові, вул. Городенька ч. 95, котра оплачує перевіз сирівців залізницею власним коштом. Спілка „Полотно" продає всякого рода мануфактуру також за готівку по незвичайно низьких цінах і полагоджує замовлення відворотною почтою. Пробки на жадання висилає даром. 1002 1—3

ІНТЕЛІҐЕНТНА жінка в середнім віці, найрадше вдова по священику, потрібна до ведення кухні і сільського господарства у священика вдівця. — Зголошення до Гр.-кат. уряду парох. Горожанка via Галич, почта в місци. 1000 1-2

КОМНАТА УМЕБЛЬОВАНА для одного або двох Панів зараз до винайму. — Інформації подасть Адміністрація. 1004 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка **Львів, Городецька 46.** Телеф. 834 Пересвітлення Рентгеном. 929 10-25

ОГОЛОШЕННЯ!

Повідомляємо, що з днем 1. січня 1927 обнижуємо відсоткову стопу від щадничих вкладок зі **забезпеченим валюти (в долярах) на:** 7—9% річно від ста з піврічною капіталізацією (7% від вкладок з правом речинцевого виповідження — 9% від вкладок, що будуть у нас зложені на протяг, що найменше одного року); натомість від **золотових** вкладок на: 8—10% річно від ста з піврічною капіталізацією (як висше). — Українська Щадниця в Перемишлі — вул. Костюшки ч. 5.

999 1—3

Позір!
Прошу переконатися, в фризирським заведенню **ПЕРХЕРА, при вулиці Камінського ч. 6 (бічна Краківської).** Стриження пань 70 с. „Manicure" — 70 сот. Для ПТ. Академиків, студентів і урядників карта абонаментова коштує лише 3 зол. Поодинокі ціни о 30% танші як деінде. Обслуга першорядна. Проситься о ласкаве 977 попертя. 3-3

МЕШКАННЯ з осібним входом, з харчем або без — Сапіги 65, III. п. на ліво. 1004 1—1

До 24 годин чистить і фарбує хемічно 5-6 916 **„Ощадність" Львів, вул. Академічна 26.** Висилка на провінцію за післяплатою.

ІНТЕЛІҐЕНТНА жінка в середнім віці найде поміщення до заряду дому у старшого священника вдівця. Відомість з чемности уділить п. Анна Ніразова, професорка жіночої гімназії, Станиславів, вул. Голуховського 52. 100;

Дайте про своє здоровля

„Швайцарське Гірке Зілля" з маркою Когут) вживається при недугах **жолудка, кишок, обструкції і жовчевих камінях**

Швайцарське гірке Зілля є природним лагідним прочищуючим средством, та улекшує функції органів травлення, діє проти надмірного товстіння і побуджує апетит. Продають аптики по зол. 1·50 за коробку. Рес. Мін. Публ. Здор. ч. 400 Ляб. Хем. Фарм.: **А. Гонсєцкі і Син в Варшаві, Пешно 41.** Висилаємо найменше 2 коробки по одержанню зол. 4·30 з присилкою. 728 в) 12—24

Найбільш упертий біль голови

усувають оригінальні порошки з „когутиком". 728 а) 37—

Найелеґантніші і найтреваліші

СНІГІВЦІ І КАЛЬОШІ

марки

„QUADRAT" RIGA

перед війною **славні російські** найдосконаліше виконані і в гарних фасонах можна набути знова у всіх більших магазинах взуття.

Найпевніший середник

Проти ревматизму, гостця, мязневих корчів, нервоболів і тим подібним недомаганням найліпшим натиранням є

ІХТІОМЕНТОЛЬ

Більш як 5.000 подяк і близько 200 атестів з лікарських сторін, клінік і шпиталів найліпше доказують про лічничу вартість цього натирання.

Іхтіоментоль можна набути у всіх аптиках у Польщі або прямо 935 4—20

в Лабораторії хем. аптики

М ра Симона Едельмана в Самбор: ч. 130.

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів Ринок ч. 10

Ч. 267 (10.944). Львів, середа 1. грудня 1926. Pocztowa opłata zaryczałtowana. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 151 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Перед розвязанням анґлійського парляменту.

Льойд Джордж і Мек Донельд приготовляються до виборів.

Льондон, 29. листопада 1926.

Урядова преса є думки, що парламент буде розвязаний після полагоди предложення про реформу вищої палати й ухвалення закону в справі робітничих страйків. Льойд Джордж і Мек Донельд приготовляються до нових виборів. Льойд Джордж подав партії праці умовини, на яких міг би тепер співпрацювати з нею. Мек Донельд пише в „Дейли Герелд-і", що опозиція мусить зробити все, щоби перефорсувати негайне розвязання парляменту.

З польських справ.

Не буде підвишки урядничих платень. — Фінансова рада. — Вітос про будучі вибори до сойму.

Варшава, 29. листопада 1926.

На конференції праці обговорювано справи, звязані з теперішнім господарським положенням, справу соціяльного законодавства, переведено доріжняну анкету і т. д. Міністр земельних реформ Станєвич заявив, що земельну реформу переведеться, виконавчі розпорядки вже готові і появляться в найближчих днях. Віцепремієр Бартель заявив, що про приноровлення доріжняного множника і про підвишку урядничих платень тепер нема мови з огляду на те, що уряд старається зрівноважити буджет.

Міністр скарбу Чехович хоче покликати до життя фінансову раду, передбачену декретом з 1919 року. Ради цієї досі не уруxомлено. Рада має складатися з 6 членів і буде органом міністерства скарбу, що видаватиме опінію в фінансових справах.

Представник „АБЦ" розмовляв із пос. Вітосом на тему становища його партії у будучих виборах до сойму. Вітос відповів: „З точки державного погляду мусимо усвідомити собі, що вибори, які перевів би уряд Пілсудського методами, приноровлюваними теперішнім урядом, можуть статися причиною державної катастрофи. Чи далеко треба шукати доказів на це?" На питання журналіста, чи має на думці вибори на Горішнім Шлеську, Вітос відповів: „Про те нині всі говорять".

Справа роззброєння Німеччини.

Льондон, 29. листопада 1926.

У звязи з виміною думок, яка тепер відбувається між европейськими столицями в справі роззброєння Німеччини, бюро Райтера довідується, що англійський уряд одержав уже відповідь на свій меморіял у тій справі.

Ґен. секретар Ліги Націй у Берліні.

Берлін, 29. листопада 1926.

Ген. секр. Ліги Націй Ерік Дрімон обговорював із німецьким держ. підсекретарем Шубертом справи, звязані з грудневою сесією Ліги Націй. „Берл. Тгт." повідомляє, що справа головства на грудневій сесії ще не полагоджена. Німеччина не хоче приняти тої почести, а Штреземан проводив би радше на березневій сесії, яка малаб відбутися в Берліні.

Італія концентрує фльоту.

Відень, 29. листопада 1926.

Тутешні часописи повідомляють за „Імперо", що Італія сконцентрувала в пристані Бріндізі один кружляк і 5 торпедовців. Завтра причалять до пристані инші кораблі. Причини тої концентрації невідомі. Думають, що це є в звязи з подіями в Альбанії.

Бунт еспанських офіцерів.

Льондон, 29. листопада 1926.

З Мадриту, в противенстві до півурядових комунікатів, повідомляють, що конфлікт між Прімо де Ріверою й офіцерами артилерії загострився знову. Не всі офіцери піддалися умовам команди армії. Арештовано шефа корпусу артилерії в Мадриті ген. Гару і богато офіцерів. Король хотів намовити офіцерів, щоби підчалися умовинам Прімо де Ріверн, але під впливом королевої-матери занехав це. Диктатор, не зважаючи на тяжку недугу, не спускає з очей акції здавлення бунту, якого кінця не видати.

Наспідник Красіна.

Льондон, 29. листопада 1926.

Тут числяться з іменуванням першого радника більшовицької амбасади в Льондоні, Розенгольца, наслідником Красіна. Розенгольц сповняв уже функції шарже д'афер в часі, як відійшов Раковський, а перед іменуванням Красіна.

Чічерін їде до Льондону.

Париж, 29. листопада 1926.

„Еко д' Парі" довідується, що Чічерін після політичних відвідин у Німеччині і Франції поїде до Англії, щоби там відновити більшовицько-англійські переговори.

Румунська королева ренткою.

Льондон, 29. листопада 1926.

Кореспондент „Дейли Мейл" мав на кораблі „Беренгарія" інтервю з румунською королевою Марією. Вона сказала йому, що після повороту до краю проголосять її ренткою.

Проти димісії Бенеша.

Прага, 29. листопада 1926.

През. ради міністрів Швегля заявив, що противиться димісії Бенеша і є за тим, щоби Бенеш і дальше виконував обовязки мін. закорд. справ.

Загадкове убийство в околиці Рави Руської?

Рава Руська, 29. листопада 1926.

В селі Тинетиських тут. повіту найдено вчора в ріці Солокії трупа 10-літнього Івана Мельника, тамошнього парібка, що пропав був безслідно ще 18. листопада п. р. На тілі трупа знайдено богато ран, що вказує на те, що Мельника вбито, а потім вкинено до ріки. Є чутка, що убийства доконано на еротичному тлі. Злочинці невідомі.

Розправа 151.

За приналежність до української повстанчої організації.

Володимир Вол., 26. XI. 1926.

Розправа з 28. листопада.

Розправу попередили лікарські оглядини обвин. Ятчука, якого на основі лікарського оречення відправлено домів. Опісля заголошується до оборони адвокат Дурач. Адв. пос. Підгірський вносить протест проти арештування свідка Лавра Рудя вчорашнього дня безпосередньо по розправі, чим доконано пресії на свідкові, що не складав зізнань по думці прокуратора. Оборона домагається, щоби це застереження запротоколовано. Прокуратор Ходецький спротивився запротоколуванню цеї справи.

Зізнає свідок Огурек, ст. пшод., а по нім свідок Поплавський, пшод. поліції, на питання оборони. Говорить про ячейки ком. організації, про сотню і курінь та про трудноші відшукати поховану зброю на селі. На запит д-ра Глушкевича каже, що не бив свідка Л. Рудя ані взагалі нікого по лиці, ніякому не грозив ані не намовляв складати зізнання, що перед загальною ліквідацією не міг в нікого квестіонувати зброї, ані не задержав возів, що були вислані до Горохова по зброю, що мала прийти від більшовиків. Ці фіри взагалі ніколи не були придержані, ані ніякої муніції не привезли. Так поступав на те, щоб не поспувати справи перед ліквідацією організації. Всі відомости мав від конфідентів. Свідок сам нічого не міг зробити, бо села були обставлені вартами і коли лише наближався до села, зараз вістка розходилася про це кругом.

Дальше ставлять питання свідкові обвинуваченні. Обвин. Писарчук питає, чи він пригадує собі, як бив обвинуваченого ключем, а аспірант Заремба товк головою. Голова перериває це питання тому, бо свідок зізнав, що взагалі нікого не бив. Обвинуваченій домагається, щоб запротоколувати, що йому не дають говорити. Обвин. Карась Іван питає свідка, чи памятає, як він його взяв зі стодоли, де він спав, завів до чужого мешкання і там катував. Обвин. Карась Яків питає свідка, чи пригадує собі, як він забрав при ревізії лікарське свідоцтво про побиття брата Івана. Свідок пригадує собі якесь свідоцтво. Цей сам обвинуваченій заявляє, що має свідків на те, як його свідок бив, бо не діялося тоді, як його приводили на конфронтацію. Обвин. Стах Пучковський заявляє: „Цей свідок одним з головніших наших катів, прошу запротоколувати!" Свідок заявляє, що це знана пісонька всіх політ. вязнів.

Обвин. Іванчук Никифор заявляє: „Цей свідок мене бив і я зараз про побиття говорив слідчому судді. Про побиття був списаний перед лікарем протокол. Де є тепер цей протокол? Тепер нас ці люде обжаловують!"

Голова суду усуває обвинуваченого від дальшої розправи з причини образи прокураторського уряду і каже завести обвинуваченого до тюрми. Коли поліція їде брати обвинуваченого, всі вязні-обвинувачені зриваються з місць і кричать: „Ми всійдем!" На салі чинить ся гамір. Вмить подвоюється кордон поліції. Гамір вязнів зростає, підносяться протести проти випроваджування їх товариша з салі. Чути окліки: „Нам уже все одно! Не вдавайте перед світом, що робите над нами суд! Постріляйте нас на місці!" Голова суду дає приказ, щоби всіх вязнів запровадити до тюрми. Поліція розпочинає працю. Команданти дають приказ, добувають шаблі, поліцаї держать кріси в поготівлі, наїжують штики. Гамір зливається з хрястом зброї.

У всіх замітне поденервування і хвилеве приголомшення таким інцидентом. Суд іде на нараду. Вязні співають: „Шалійте, шалійте, скажені кати...", спів швидко росте і набирає ураганової сили, особливо слова рефрену: „...Пірвем, пірвем ті кайдани!"

У вязнів замітний кольосальний підєм духа. Поліція виносить вязнів чвірками, саля пустіє, лишається лише оборона та представники преси. По 20 хвилинах входить суд і голова заряджує перерву розправи до завтрішнього дня.

Годиться ще додати, що обвинуваченні, які відповідають з вільної стопи, заявили обороні, що солідаризуються з вязнями і без них не будуть брати участи в розправі.

„Значний поступ".

Львів, 30. листопада 1926.

На засіданні бюджетної комісії віцепрем. Бартель виступив у своїй другій ролі, в ролі міністра освіти, щоби між иншим по „санаційному" розправитися з терпкими закидами „меншостевих" послів П. Васильчука і Грінбавма. Виступ мін. Бартеля визначався всіми „прикметами" специфічної, „санаційно" - задирливої „щирости" і відваги. Він, наступник на престолі Ст. Грабського, з подиву гідним завзяттям боронив дотеперішньої шкільної політики, виказуючи, що всі закиди на адресу міністерства освіти є пересадою, бо

„життя доказує, що безумовно у всіх ділянках, отже і у відносинах до инших народів у державі помітний в Польщі від кількох літ значний поступ".

З огляду на те говорити про постійне погіршування тих відносин є демагогією — кидає п. Бартель тверде слово на адресу „меншостевих" послів. Отже представники „інородців" управляють демагогію, бо від кількох літ у відносинах до инших народів у Польщі поміт ний значний поступ. Шкода, що п. Бартель, роблячи народнім представникам такий важкий, в парляментах західних держав непрактикований закид, називаючи їх парляментарні виступи демагогічними, що найменше не старався угрунтувати того закиду, доказати його слушність.

Від кількох літ значний поступ! Де, в якій ділянці? Чи може в шкільній, коли накиненим польською більшістю законом з 31. липня 1924 знищено останки національного шкільництва? Чи в господарській, соціяльній, або політичній? Таж населення „кресів" фактично доведено в останніх кількох літах до жебрачої торби. Земельної реформи не переведено, а уряд, в якому засідає п. Бартель, увійшовши в союз з великоземельною магнатерією, фактично припинює й ті незначні вступні спроби переведення хоч би калікуватої земельної реформи. Також инших варстатів праці не дано населенню, спомагаючи тільки нездарних кольоністів. Про дешевий кредит для українського чи білоруського населення й мови нема. Самоврядні установи знищено до тла, а їх майно розтрачено марно, частинно загарбуючи його в користь держави, а частинно полишаючи на адміністраційно-своєвільну експериментацію корпусу наказних „комісарів". Єдине, в чому зазначується „значний поступ" — це постійний зріст податків.

Чи треба продовжувати шо „літанію"? Хіба зайва робота. Так діється від кількох літ, так діється також від травневого перевороту. Одначе треба бути справедливим. Мін. Бартель відкидає обвинувачення пос. П. Васильчука, немовто „ураган утраквізму шаліє за Бартеля гірше, як за Грабського". Думаємо, що в даному випадку слушність по стороні Бартеля, а не його опонента пос. Васильчука, який дещо переборщив, говорячи про „утраквізм". В дійсности ніякого утраквізму нема. Школи, що фігурують під рубрикою „утраквістичних", на ділі є наскрізь спольонізовані, і тому пос. Васильчук повинен був сказати: „ураган польонізації шаліє за Бартеля гірше, як за Грабського". Одначе й тут не

можна Бартеля ставити в гірше положення від Грабського. Шал польонізації, який тільки роздував Грабський, намагаючись створити як найбільш пригожі умови для цього, розшалівся за Бартеля вже без його допомоги, силою підсиченої стихійности. Коли п. Бартель твердить, що від травня ц. р. не **засновано** ані одної утраквістичної школи, то це факт. Утраквістичних шкіл взагалі не засновувано, тільки **перетворювано, переміновано** українські школи в тзв. утраквістичні, уважаючи абсурдний утраквізм тільки переходовою стадією до польонізації. Це й сталося. І тому то тепер „не засновується" покищо утраквістичних шкіл, щоби проковтнути, себ-то наскрізь спольонізувати т., які вже „зутраквізовано". Ст. Грабський йшов перебоєм у польонізаційній акції, спричиняючи не лише спустошення української школи, але й викликуючи хаос в шкільній ділянці. Бартель не „романтик" — як Грабський, — він реаліст, математик і тому він вирахував, що робота Грабського може звестися на нінащо, якщо вона не буде якслід закріплена. І тому-то Бартель „не засновує" нових утраквістичних шкіл, тільки поглибшує „утраквізацію" вже зутраквізованих, консервує, петрифікує діло Грабського.

Утраквізацію в Сх. Галичині — твердить п. Бартель — переведено справедливо. Як виглядає ця „справедливість", дає на це безцеремонний доказ „санаційний" мін. освіти. А саме:

„В першій клясі українська дитина вчиться по польськи польської мови і пів години рисунків, отже не є придавлена польщиною".

Українська дитина (шестилітня, що ніколи не чула польського слова!) вже в першій клясі вчиться тільки по польськи — і це називає п. Бартель „справедливістю". Чи треба кращої ілюстрації „справедливости" і кращого доказу на те, як виглядає „утраквізм".

Справді, тут поступ дуже значний і він тільки честь приносить „санаторам" взагалі, а такому „поступовцеві" — як Бартель — зокрема.

Нема вже Зединеного Королівства.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 23. листопада 1926.

I.

Після довгих довірочних засідань конференція Доміній оголосила заяву, що англійський король зміняє свій титул. Досі він урядово називався „Король Зединеного Королівства Англії й Ірляндії і британських областей поза морями, оборонець віри, цісар Індій". Відтепер його назва буде: „Король Англії, Ірляндії і Британських Доміній, і пр...".

Заява ця дала вислів доконаному фактові. Королівство Юрія V. вже не „зєдинене", бо Ірляндія автономна держава. Споконвічний спір покінчився поразкою „обєдинителів", юніоністів. Зєдинене Королівство перейшло до історії.

До історії належать і великі, заморські „кольонії" Англії. Австралія, Нова Зеландія, Південна Африка, Канада нині вже не кольонії Англії, і навіть не самоуправні провінції, а самостійні держави, рівнорядні з Англією. В них свої правительства і свої уряди, в цьому числі й заграничні. Вони в нічому не підчинені англійським правительствам ні урядам — правно бодай. Не вяже їх поміж собою і з Лондоном нічо инше крім інституції спільного монарха. В місці історичної, славної Великої Британії — держави, в якій теж сонце ніколи не заходило, — є нині тільки „Британська Спільнота (commonwealth) Націй", щось в роді женевського „Союза Народів" — коли би цей союз мав на своїм чолі одного монарха. Британський король має в кождій Домінії такі права і прерогативи, які йому признає конституція даної Домінії: права ці він виконує через гувернера назначеного ним до кождої Домінії, вповні незалежного від льондонських урядів. З британським правительством і його органами Домінії зносяться не за посередництвом гувернера (як раніше), а безпосередньо — подібно як з иншими чужими правительствами.

II.

З дискретною, та проте й нетаєною журою говорить про те розвязання британської єдности французька преса. Едуард VII. і Делькассе аліквідували всі, можна сказати, сущні точки історичного французько-англійського суперництва тай викінчили будівлю французько-англійської приязни, ще й закріпленої родом на полях битв 1914—1918 рр., коли то на приказ Льондону і під англійською командою воювали на французькім фронті Австралійці, Канадійці, всі инші Британці. Таке було вчора. А завтра? Ні льондонський заграничний уряд, ні льондонські уряди війни і маринарки не будуть завтра розпоряжати австралійськими, канадійськими, ірляндськими силами. Домінії, як усяка инша сторонна держава, можуть брати участь у війні обік Англії, а можуть і не брати, остатися невтральними. З кождою домінією треба Франції наладжувати свої відносини відповідно взаїмним інтересам, і річ більш ніж сумнівна, щоби нпр. Австралія ще раз хотіла посилати сотні тисяч своїх синів складати кости на европейських боєвищах: у неїж свої противники, ближчі й небезпечніші ніж Німці — Японці. Франція вже не може рахувати, як у 1914 році, на те, щоб у новім европейськім конфлікті стала за нею ціла могуча Британська імперія з цього і того берега океанів: ось вам іще один аргумент за потребою тривкого наладження мирних і мирових взаємин з Німеччиною.

Знов, як за Людовика XV, Франція хоч не хоч, а мусить піти на дорогу до *renversement des alliances*, перетасування Союзів. Тоді, за Людовика XV, Франція аліквідувала свій віковічний спір з Австрійським Домом, себто з Габсбургами і їх державами; Марія Тереса видала свою дочку Марію Антуанету за внука й наслідника Людовика XV, тай преспокійно угодилася з Фридрихом і Катериною за розбір Польщі (тоді-то — невже треба пригадувати? — і наша Батьківщина перейшла з під польського ярма під Австрію), а Франція не бачила вже найменшої потреби піддержувати своїми союзами і своїми гріхми засуджену на скоропостижну смерть колишню французьку союзницю, Річпосполиту. Бо — цього теж не слід нам забувати — Польща оце не вперше, на наших очах, сталася бастіоном французької політики в цій части Европи; вона була наємницею (в буквальним, грошево-вульгарнім значінні цього слова) Франції Рішеліє, Мазарена, Людовиків; тільки нині вона поставлена за плечі Німеччини і проти Більшевії (Більшевії з половини 1919 року!), а тоді, за наших прадідів, вона мала ту саму ролю відограти за плечима Австрійського Дому. Ріжниця, бачите, не сущна. Дасть Бог, несущна буде й ріжниця в оконечних результатах...

Ослаблення вартости британського союза, спричинене усамостійненням Доміній, пхає французьку політику в тому самому напрямі, в котрому її пре заострення відносин до Італії, про яке вчорашні газети принесли сензаційні й алярмуючі звістки: в напрямі угоди (боімося ще сказати „союзу") з Німеччиною.

В Парижі нині знов — як за часів Рішеліє і Талєрана — **ключ европейської політики**, ключ до будуччини Европи і нашої в ній будуччини.

Не виключене, що новим етапом на шляху до неминучого *désintéressement* Франції супроти Річпосполитої будуть і результати французько-радянських переговорів, яких віднову заповідають на близький час. У своїм часі ми до них вернемося

III.

Инша річ, чи ми, наше покоління дожиємо і **повного** здійснення *renversement des alliances* і результатів його, і чи втомлені очі наші ще побачать Сонце Свободи. Розумні і тверезі люде все і скрізь так уладжуються в економії свого життя, в своїх видатках і звичках, неначеби матеріяльний підєм їх, здійснення надій і бажань їх, — були ще далекі, не близькі, не безпосередні. Нема ні для народів, ні для родин нічого небезпечнішого ніж настрої есхатольогічні, викликані й піддержувані занадто й безкритично розпаленою надією на швидкий кінець лиха й недолі, на швидкий прихід щастя й богацтва. Культурний і моральний занепад Західної Европи X-ого століття був спричинений вірою в швидкий кінець світа і близький прихід Царства Небесного в 1000-ім році. А родина, котра рахує на великий льос, який може вийти завтра, нині схильна до лінивства, чи розтратности, чи инших дурниць — супроти своїх членів і супроти своїх сусід. Ліпше для неї, аби вона поводилася ощадно, тверезо, розважно й обережно, так начеби її недостатки мали ще довго, дуже довго тривати.

В. Левицький.

З Італії Муссолінія.

Рим — „столиця світа". — Розмах Муссолінія. — Суперництво з Францією. — Ми і двоголовий орел.

Рим, у листопаді 1926.

Прегарні літні дні. По синьому небозводі безжурне сонце посуває свій золотистий віз і тисячним промінням засипує вибрану країну.

Горнає в ньому вся Італія, тоне старий Рим і дрімаючи в оттім жагучім сонці, воскрешає у снах свою минулу велич, воскрешає гасло „Рим, столиця світа" (Roma caput mundi).

Чи він лише снить і мріє? Чи це лише його привид? Мабуть, що ні!...

Без прибільшення можна стверднти, що рівночасно з фашизмом повстає в Італії паніталіянізм і то найкрайнішого сорта. Само єство фашистівської революції вплекало в собі той зародок, а горяче підсоння, палка кров і запальна вдача були найідеальнішим ґрунтом для нього. Це було неминуче. Фашизм, бажаючи обезпечити своє істнування, бажаючи відвернути увагу народу від ріжних своїх планів на терені внутрішньої політики в краю, вказав йому принадне Середземне море і мигливо блестячу корону Imperium Romanum, а що за тим слідує: Roma, caput mundi.

В тому дусі виховують „римський нарід" на шефа держави і розбуджують у ньому дрімучий імперіялізм.

Кожна промова з балькону палати Гіджі на пяцца Кольона є щедро перетикана спомінами давного блеску Риму, а дефіляди військ і їх перегляд із довгих бальконів Кольосея та нічне освітлювання ріжнокольоровими рефлекторами відкритого для проходів Палятина, Форум Романум і Капітоля має на цілі кинути поміст понад століття, підкріпити тим способом гордість Італійців і становище Муссолінія як особи.

Фашизм це Муссолінї, це міліон чорних сорочок, це міліон штиків, але не сорок мільонів Італійців. Та подавляюча більшість, хоча в нічому не заперечує особистих прикмет і геніяльности Муссолінєому, хоча признає йому виключну заслугу оздоровлення господарського життя, одночасно не хоче погодитися на гегемонію фашизму, навіть за ціну будучої величі і могучости Італії. А що вентиль безпеки, себто парлямент, є в Італії лише пародією тої назви, тому нагромаджена нехіть вибирає инший шлях до протесту: руки озброєні бомбами і револьверами, спрямовані проти Муссолінія як виразника фашизму.

А він боронться. По останнім атентаті в Больонії, боротьба фашизму з опозицією набрала гострого характеру. Правляча партія заграла va banque на смерть і життя! Появилися виїмкові закони, привернено кару смерти за атентат на життя королівської родини і „святої" особи „Вождя", закрито ледви животіючі опозиційні часописи, розвязано всі нефашистівські партії, словом, здавлено зовсім політичне життя краю. Нині можна сказати, що опозиція не істнує, бо опозиційні посли з т. зв. авентинської групи — наскільки в пору не чкурнули за межі Італії — запоторені по тюрмах.

Настала тишa. Та є це тиша перед можливою бурею, бо італійська еміграція у у Франції, як це видно з останнього політичного скандалу Гарібальдія, певне гарячково працює і мобілізує свої ради до боротьби з теперішнім устроєм. Одначе без виглядів рішаючої перемоги, бо італійська опозиція має великі й основні недостачі, а саме: недостачу дисципліни, недостачу конкретної програми (доказування промахів правлячої партії не є ще програмою) і недостачу відповідних людей. Матеотія не заступив досі ніхто.

У звязи з оживленою діяльністю італійських емігрантів на терені Франції фашистівська Італія із щораз меншою симпатією ставиться до своєї латинської посестри. Муссоліні за кожним разом, промовляючи до „римського народу", присвячує постійно Франції декілька речень. Зайве додавати, що є це з правила слова дуже кріпкі і вони саме посередно викликують ріжні інциденти і демонстрації перед французькими консулятами. Увійшло це вже в моду, і уряд бажаючи заховати „декорум", приневолений на випадок народнього свята чи патріотичних маніфестацій, в першу чергу обставляти амбасаду і французькі консуляти муром штурмової компанії і машиновими крісами. Небогато це помагає. Бо кінець кінців, чи зміняє це суть справи, коли тисячна юрба на сто метрів дальше, реве: „Хочемо Ніцци і Корсики!" Італійці радо пішли би проти Франції. Охоти є богато. А обостороннє скупчення військ на італійсько-французькім кордоні дійсне, всупереч урядовим запереченням, дає основу до здогадів і досить гомінких розмов.

В Римі говорять про це богато. Слід признатися, що дійсно Рим став одним з найважніших осередків світової політики і прямує до суперництва з Парижем. Рим говорить про... Грузинів, Курдів і Кабилів, говорить про етнографічно румунську Бе-Бесарабію, зате цілком нічого не знає про істнування Українців. Зрештою якже має і може знати, коли ніхто за це не дбає?

Зате знає про істнування „Русинів", які є — мовляв — загорілими прихильниками реставрації — осоружної в Італії австро-угорської монархії. А коли, інформуючи про дійсний стан річи, я запитав, звідки дійшли до такого погляду — вказали мені на... українську духовну семінарію при вія Серпенті, основану Львом XIII і Франц-Йосифом I.

На фронтові семинарицької церкви, біля зміненого в 1921 папського гербу, простирає свої крила двоголовий орел австрійський, запопадливо консервований. Невжаж не можна було за 8 літ стягнути цього символу нашої народньої неволі?

Romain.

Дніпрельстан на сесії ВУЦВК-ту.

Свідоцтво державної „самостійности" Радянської України.

Від двох літ товчеться на Україні справа Дніпрельстану по всіх партійних зїздах, партійних і професійних нарадах, на сторінках преси та на всіх мітінгах. Два роки справу прослїджують, прослїджував її недавно сам Троцький, що був головою навіть окремої комісії для справи Дніпрельстану. На протязі останніх кількох місяців ця справа приняла до тої міри характер „ударної кампанії" на Україні, що не стрінете ні одного числа якої небудь радянської газети на Україні, в якій не булоб як не статі, то бодай замітки, присвяченої тій справі. А всюди, на всіх українських роздоріжжах за Збручем лунають реклямові голоси про те, що в цьому господарському році починається будова того великанського електричного підприємства на Дніпрових порогах.

Повстала вже навіть окрема наукова експедиція, яка має за завдання в часі робіт для Дніпрельстану вести археольогічну працю. Повстання цієї комісії, а також авторітетні запевнення харківського уряду про те, що в цьому році починається будова, давали підставу думати, що справа будови остаточно вирішена та, що перший голос у ній має не хто инший а

харківський уряд. Ще більше правдоподібности цьому надала та обставина, що ніхто инший, а харківський уряд приймав американських експертів для справи Дніпрельстану та ислухував їх експертиз.

Нічого дивного, що як лише почалася цьогорічна 4-та сесія ВУЦВКту, то заразже на початку появився цілий ряд внесків, щоби на сесії розглянути справу „Дніпрельстану". І дійсно справу цю сесія розглядала. Але як? — Вона почула раптом інформаційний реферат інж. Свіщина про перспективи будови та про перспективи наслідків вибудув ння Дніпрельстану і такийже реферат містоголови Держпляну Вікторова, але нічого про саму позитивну реалізацію великанських плянів, дарма, що вони вже готові. Почнеться, чи не почнеться будова в цьому році? — На це конкретної відповіди не було. Та всеж відповідь дати було необхідно. І ось голова харківського уряду Чубар дав її.

Наводимо її дослівно, щоби наші читачі мали змогу ще раз переконатися про ту „незалежність" української держави та її теперішнього уряду, який так дуже боронять у нас деякі „націоналісти".

Ми гадали — казав Чубар — що підчас вашого приїзду до Москви союзний уряд зможе вже підрахувати капітальні видатки на 5 років і остаточно вирішить справу Дніпрельстану. Але виявилося, що ці підрахунки не закінчені, а тому справу прозагальні видатки на 5 років відложено на півтора до двох тижнів."

„Союзний Держплян, як відомо, ухвалив, що збудування Дніпрельстану та Семиріченської залізниці мусять бути першочерговими роботами. Ці роботи коштуватимуть 200 мільонів карб. на протязі 5 років. Треба уточнити, як ця сума буде витрачатися, як забезпечити ці витрати з бюджету. Отже справу про першочергове будівництво Дніпрельстану відсувається на тиждень-два і нам доведеться ще раз навідатися до Москви."

„Ми говорили з головою Раднаркому (союзного!) тов. Риковим і він та инші товариші запевнили нас, що обставини утворилися сприятливі. Вони запевнили, що справу про Дніпрельстан вже можна вважати за остаточно вирішену, бо всі вже переконані в доцільности цього будівництва й у тому, що будувати треба вже 1926–1927 р. Ми переконані в тому, що рішення в цій справі, яку порушив український уряд і яку підтримують робітники й селяне України, а також всі робітники, що шанують не лише українське, а й союзне господарство, буде задовольняюче.

Ось вам і мова українських комуністичних „суверенів". І Риков і инші товариші „обіцяли, запевняли" і т. д. Ще раз прийдеться „навідатися" до Москви і просити. Та, щоби уряд підтримати в тих заходах і митарствах перед Москвою, сесія ВУЦВК-ту приняли такі резолюції:

„IV. сесія Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету 9-ого скликання, заслухавши доклад про „Дніпрельстан", вирішила: 1) ухвалити заходи уряду в справі організації й фінансування всебічної експертизи проекту Дніпрельстану, що її наслідки дозволяють з запевненістю вважати Дніпрельстан найрентабельнішим підприємством СРСР; 2) доручити урядові в найкоротший термін закінчити всі підготовчі роботи по Дніпрельстану, щоби виїслати на затвердження Союзного уряду з таким розрахунком, щоби почати будову Дніпрельстану в біжучому році".

Отже пічнеться, чи не пічнеться, в цьому році будова того дійсно великого підприємства що зветься „Дніпрельстаном"? Ніхто з харківських „суверенів" на це відповіди не дасть, бо це залежить від Москви, від тов. Рикова й инших приятелів в України.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це найкраща фортеця, це певний захист нашої родини в добі денаціоналізації!

Свято „Просвіти".

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДО!

Кілька днів заледви ділить нас від тої днини, в якій перед 58 літами заснував гурток великих українських патріотів матір українських товариств, „Просвіту". День 8. грудня є днином роковин повстання нашого Товариства. Маленьке, незамітне в своїх початках, обмежене до невеличкого гуртка людей доброї волі, приятелів народу і найвірніших його синів, почало воно перед 58-ма літами велике діло освіти. Згуртовані в ньому діячі були сіячами знання і добра в народі, вони не зражалися нічим і з глибокою вірою в серці кидали зерно за зерном в урожайну почву. Зерна принялися, виросли і розрослися до розмірів, які бачимо нині. Нема мабуть у нашому народові одиниці, що не знала би, що таке „Просвіта" й які її завдання. Не дивно тому, що від ряду літ обходить наш нарід врочисто день 8. грудня, як день повстання „Просвіти", як день її народин та вже той обхід Святом „Просвіти".

Всі будемо обходити це свято і цього року. А в часі Свята кинемо оком поза себе, кинемо оком на минулу працю „Просвіти" і побачимо, що вона пустила в наш нарід великі сотні тисяч книжок найріжнорідшого змісту. І коли кожда книжка посіяла бодай по одному зерну гарного, пожиточного й доброго в народній душі, а як тільки що третє з них принялося, то скільки добра, скільки знання принялося і розцвіло в нашому народі. З уваги на ті богаті плоди, що їх видали посіви „Просвіти", звязав наш нарід з святом 8. грудня ще й почесний дар Товариства, дар, що має на меті закріпити в ньому таку саму працю на будуче, має побільшити видавничу й організаційну спроможність Товариства та приспішити його плодотворну працю.

Як без сонця не прийметься ніяка ростина, навіть на найплодючішім грунті, так без освіти не прийметься добро та культура в народі. „Просвіта" це наше сонце, а її праця це сівба великих цінностей знання, високих ідей і благородних починів. Тому не забуваймо за свято „Просвіти", не занедбуймо наших зобовязань для неї. Бо все те гарне, все благородне, все піднесле і святе, що цвіте в наших душах, що наповнює часом наші серця — завдячуємо „Просвіті".

Подбаймо, щоби день 8 грудня став у цьому році не тільки великим днем всенароднього свята, але також не меншим днем національної щедрости, національного признання для „Просвіти" та її благородної праці. Окружім теплою і широю опікою джерело національного добра, якому потрібних фондів не дасть певно ніхто, а обовязаний і мусить дати український нарід.

З великою вірою в свято і праве діло „Просвіти", з певною надією на його плодотворні наслідки пригадуємо Тоб. Українська Громадо, на день народин Товариства і звязаний з ним просвітний дар!

Головний Видїл Т-ва „Просвіта" у Львові.

НОВИНКИ.

— **Видавничий банкетизм.** Комунікат „Управи Союзу Українських Накладників і Книгарень", оголошений у вчорашнім числі нашого часопису, стверджує пресумне явище, яке стало поширюватись у нас не відоме. Вже минулого року деякі із згаданих календарських підприємств придумала таку купецьку штуку: продавати під „новорічною" фірмою старі календарі, нерозпродані, а навіть инші книжки. Треба справді подивляти ідилічну б йдужість нашої публики, а ще більше авторів, які бачили це мантійство і не подали в суд безсовісних видавців, що зловживали їх іменем. Осмілені видавці повторили свої хитрощі цього року ще з більшою нахабністю. Ці самі практики повторяють постійно наші американські видавництва, які просто перефотографовують видані у нас книжки і пускають у світ як власні, загорнувши їх у власну окладинку. Над нашим видавничим ринком не панують ніякі закони, ніякі міжнародні обовязуючі конвенції, а навіть найпростіша купецька етика. Автор, пустивши книжку у світ, не має навіть змоги доходити своїх прав, часто не знаючи, під якою фірмою його книжка мандрує. Наслідки цього пресумні: від української книжки земляки втікають, як Жид від свяченої води. А поважні та чесні видавництва не в силі видержати конкуренції з мантіями, які роблять собі з літератури джерело доходу. Чи фальшивий заголовок на книжці, який ошукує читача щодо її внутрішнього змісту, не є подекуди такою самою ошукою, як напис на мішку піску „мука" або на двох золотих — двацять?

— **Зразковий допис** містимо в нинішньому числі: з жовківського повіту. Нема в ньому ніяких особистих порахунків ні сварок, а є річево змальовані відносини та праця в осередку повіту і в цілому повіті. Такі дописувачі з провінції, які дивуються инколи, чому їх допис не поміщений, повинні зрозуміти, що реакція не має змоги перевірити всіх подробиць переданих у дописі, а часто маючи сумнів щодо їх точної вірности чи об'єктивности волів зректись вельмих інформацій, ніж відповідати за них процесом або поміщувати спростування. На дописи вільні від особистих мотивів у часописі завсіди найдеться місце.

— **Особисті вісти.** Наш земляк інж. Володимир Фільц нострифікував дня 25. ц. м. свій диплом лісового інженіра. — В цьогорічним листопадовім реченці дістав на празькій політехніці диплом инженіра хемії п. Филипчак Ігор. Ліричний тенор п. Михайло Островерха, ученик Музичного Інституту ім. Лисенка в Станиславові, виїхав до Італії (Мілано) для закінчення співацької освіти.

— **З празької української виставки малярської студії.** У „Прагер Прессе" з дня 27. ц. м. ч. 325. находимо таку критичну замітку відомого чеського критика І. Печірка: „Українська студія пластичних мистецтв. Виставка учеників. Дві малярські кляси (проф. Мако і проф. Кулець), одна різьбарська (проф. Стаховський), і одна кляса графіки (проф. Карель). На ученичій виставі не можна богато говорити про мистецтво. Надзвичайних талантів нема тут. Але видно сумісну роботу, солідні студії. Метода вчителів — традиційна академічна метода. Модель, краєвид у пленері, „interieur" і т. Праці учеників загально зовсім поважні".

— **Темна хроніка.** Оригінальне арештування трапилось у дукляньскім повіті: вломник і злодій Речковський женився з дочкою господаря у селі Лежани. Поліція шукала за ним від довшого часу за вбійство коршмаря в Мельничках, тучанського повіту. Вийшовши із костела по шлюбі, Речковський арештований, признався до вини і помандрував до „холодної". — На дорозі між Львовом і Яворовом бандити напали на купця Шваба і ограбили його з грошей. Незабаром поліція їх зловила. — У Варшаві арештувала поліція одного з головних членів міжнародньої банди торговлі живим товаром, Рожанковського, який під трьох літ вивозив за океан з Польщі дівчата і продавав. Він користувався фальшивими паспортами готовими для своїх жертв і для себе, а коли зустрічався з труднощами при намові жінок до виїзду на чужину, брав з ними шлюб. — У Львові відкрили велику скількість фальшивих ліків в аптиці Губерта Полляка, споваджуваних з Катовиць, а продаваних як оригінальні чужинні фабрикати. Поллак утік.

— **Мільон золотих** заплатить польський скарб як відшкодування одному шведському нафтовому підприємству, яке судово дійшло до своїх претенсій за сконфіскованих 920 р. польським урядом 50 цистерн роли. Дорога конфіската!

— **Політичні новини.** Пуанкаре запропонував, щоби міністрам, так само як послам, обмежити плату. — Є це новинка із злодійської хроніки, що заслуговує вповні на цю рубрику: у канцелярії берлінського міністерства Райхсвери" пробували вломники захопити цінні тайні документи, але сполохані сторожею втікли. — Амбасадор Злучених Держав у Берліні виголосив промову, заявляючи, що його уряд готов скеркнути 40 проц. воєнних европейських довгів із своїх претенсій. — Троцький поважно занедужав і то якраз у сеї, де помер Ленін, Архангельское, біля Москви, — На дуже поважну грипу лежить хорий нім. міністр закорд. справ Штреземан. — Людендорф перейшов операцію шия. — Мікадо, румунський король, бувш. грецький диктатор — політики хорують на цілій лінії.

— **Літературні новини.** У Харкові заснувалась „Вільна Академія Пролетарської Літератури", звана в скороченні „Вапліте". Вона видала перше число свого журналу під заголовком „Вапліте". У вступі видавці заявляють досить широ „Щодо знання, то ми ще молоді і мусимо вчитись, учитись, учитись, якщо хочемо своїми творами посунути вперед суспільність". Перше число повсвячене ріжним теоретично-літературним питанням. Є в ньому статті О. Досвітнього, О. Слісаренка, О. Довженка, М. Йогансена А. Лейтеса і В. Сєруса. — Французька Академія має нового безсмертного: Люї Бертрана, визначного письменника та критика. Він зайняв місце вільне по покійнім Моріс Барресі. — Академія Гонкурів, складена з 9 членів, основана письменниками цього імени в опозиції до „Французької Академії", приготовляється до виборів на опорожнене місце після смерти Жерроа; кандидатами є Дюгамель, Берро, Мінь.

— **Святиня, в якій проповідував Христос.** З Палестини приходить справді сенсаційна звістка: археольоги віднайшли синагогу, в якій проповідував Христос. Від століть суперечились учені про те, де лежав Капернаум; одні казали в Мінег, на половині дороги між західним берегом озера Галилейського, другі в Тель Гум. Тепер археольог д-р Пере Орсалі, голова Палестинського Товариства" стверджує, що на руїнах Капернаума повстав Тель Гум. Він віднайшов будівлю в І-го ст. у римсько-коринтійськім стилі і доказує, що це є саме Христова синагога. Вона розвалилась наслідком землетрусу; була збудована з матеріялу спорідненого з мармуром, 75 стіп довжини і 54 ширини, на тривких підвалинах. У середині були цінні зразки мистецтва і прикраси. Деякі останки з тої святині звязують з поодинокими місцями св. Письма. Святиню відбудують у такім виді, якою вона була справді.

— **Нецензурна політика.** Італійська соціялістка Балабанова, що живе в Празі оголосила відчит, організований німецькими соціял-демократами. Поліція заборонила відчит, з мотивом, що про італійську політику говорити не вільно. Коли презентки такий аргумент не переконав і вона прийшла на відчит, чеська поліція опорожнила салю. Впливи Мусолінія сягають далеко.

— **Тайна „Галерії шолотів".** Тайна авторства англійської книжки, про яку ми писали передучора, і її успіху розяснена. Слідство мало ствердити, що книжку написав зовсім невідомий актор, який усі передані там розмови видумав. Видавці приневолені знищити весь наклад книжки. Вони потішаються лише тим, що перевидадуть її ще в Америці.

— **Світова хроніка.** Неаполітанська преса з переляком приносить звістку, що Везувій проявляє ознаки свого життя. У ночі на небі видно над ним величезну заграву. — Цього року відсвяткувала дуже урочисто німецька промисловість ювилей 70-літніх народин свого найстаршого та найбільшого сучасного не тільки німецького, але й світової марки, технольога-цукровника, доктора Германа Клєсена, довголітнього голови Центрального Союзу німецьких цукротехніків, автора цілого ряду наукових праць, та духового провідника обох німецьких цукрових журналів „Zentralblatt f. die Zuckerindustrie" і „Zeitschrift des Vereines d. deutsch. Zuckerin ...". Він мав своїми творами, і безпосередніми звязками чималий вплив і на українську цукрову промисловість. — У Бразилії, яка, слід пригадати, є така велика як уся Европа, плянують створення нової столиці, у стейті Гоаз, у віддалені двох днів залізничої дороги від теперішньої столиці Ріо де Джанейро. — Помер у Бельгії американський винахідник Бравнінг, відомий у всьому світі із револьвера цієї назви.

— **З кіна.** У кінах „Коперник" і „Марусенька" починається нова фільма „Графиня Маріца" у головних ролях з відомою красунею Віліян Джібсон і Гарр Літке.

— **До відома наших передплатників і читачів.** Щоби улекшити нашим читачам та взагалі всьому громадянству пересилку жертв і добровільних датків на „Дар Просвіти" пересилаємо з нинішним числом нашого часопису чеки „Просвіти". Надіємося, що ні один чек не затратиться, але виповнений більшим датком повернє по призначенню. 1010 1—1

Памятайте, що всякі збірки на надгробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Біржа.

Гроші.

Курс доляра в готівці 8·98–8·99 при слабій і спокійній тенденції. — Канадійський доляр 8·94·50—0·0, — чеські корони 0·26·00—0·26·33, леї 0·04·00–0·04·33, франки французські 0·29·00—0·29·50, франки швайцарські 1·72—1·74, фунти штерлінги 43·20—43·50.

Золото: 20 австр. корон 36·00—36·50, 20 фр. франків 33·50 33·70, 20 нім. марок 42·20—42·50, 10 рублів 46·00—46·50.

Срібло: австр. корона 0·61—0·63, 5 австр. корон 3·30—3·40, австр. фльорен 1·65—1·70, рубель рос. 2·65—2·70, копійки за рубель 1·32—1·35.

Дописи.

Жовква і повіт. *(Просвітнє життя. — Рух у товариствах. — Участь у національно політичній організації. — Рухливість народовольців. — „Старорусскі" організуються. — Хор у селі Волиця. — Аматорські гуртки. — Просвітньо-кооперативна нарада.)* Освітний рух у повіті розвивається поволі, але пляново і по-

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

ДЕНТИСТ

Д-р ФРІД

Львів, вул. Св. Миколая 20, І. пов.

Зуби в золоті і каучуку. Ціни приступні— 965 полекші в сплатах. 3-3

Фортепіяни, піяніна, фісгармонії

1011 **ДЕШЕВО І НА РАТИ** 1—3

Цінники до диспозиції

КОНРАД КАІМ І СИН

Львів, Коперника 16

Телефон 20—45. Тільки перші фабрикати.

ДІМ ГАЛИЦЬКИХ КИЛИМІВ

Львів, пл. св. Духа

(проти костела ОО. Єзуїтів)

1008 поручає 1—5

у великім виборі **килими** на підлогу, стіни, накиди на отоманку, портієри, потаргвки, також **коци**, подорожні пледи, **ковдри, капи** на ліжка, **фіранки**, матераци, хідники килимові, ґотові, кокосові, килимову смирненську вовну в ріжних колірах.

стійно. Засідання філії відбуваються часто, а на них обговорюється біжучі справи „Просвіти" та намічується пляни до дальшої просвітної акції в повіті. Головним завданням Виділу філії — це будова власного дому. В тій цілі завязався комітет, в якого склад входять також представники місцевого кружка УПТ. і філії Українського Краєвого Т-ва опіки над молодіжю. З грошей узисканих Комітетом з продажі одної позаміської парцелі, власности кружка УПТ. закуплено і звезено вже матеріял. Філія Т-ва опіки над молодіжю відступила під будову часть своєї площі, а філія „Просвіти" займається організацією збірок. Виділ філії, в останніх днях узискав від Староства продовження дозволення на збірку добровільних датків в повіті на слідуючий рік. Окрім цього многі громадяне декларували більші суми, а гром. Зядлик дарував 2 сажні каміння. Є надія, що з весною приступиться до властивої будови. Ціла акція в зимі була поведена в тім напрямі, щоби узискати якнайбільше фондів на будову. — Окрім філії і Союза кооператив инші Товариства проявляють дуже слабу діяльність. Кружок УПТ. від весни занедбував стягання добровільних щомісячних датків на Рідну Школу, та не виконує инших статутом приписаних праць Т-ва. Можливо, що новий Виділ зачне якусь плянову працю в тім напрямі. — Філія Українського Краєвого Т-ва опіки над молодіжю відреставрувала й упорядкувала свою реальність і з початком цього шкільного року відкрила бурсу для молоді, в якій приміщено 18 гімназійних учнів.

Є ще в Жовкві Т-во „Українська Бесіда", але це поза улаштуванням вечерниць, чи товариських сходин не виказує ніякої иншої діяльности. Много членів Т-ва, поза грою в карти, при инший громадській праці не видко.

Політична організація в повіті хромає. Вправді відбулися наради й утворено Комітет УНДО, намічено почати плянову працю, однак дотепер не зроблено нічого, а вибрані члени Комітету мабуть забули, що на них вложено обовязок політичної організації. — Зате дуже інтензивну працю веде партія „Народньої Волі". Скликала вже кілька разів наради до Жовкви та основує Комітети по селах. Представники партії впихаються до читалень у повіті, а часопис „Воля Народа" сильно поширена, головно в давних москвофільських громадах Куликівщини.

Головну організаційну роботу старорускої партії веде парох з Мацошина о. Антін Жолкевський і парох з Батятич о. Роман Чайковський. Іх то заходами відновлено філію Общества Качковського та відновлено читальні тогож Т-ва в громадах: Мацошині, Передмірках, Батятичах, а навіть дійшло до того, що о. Жолкевський використовуючи відсутність пароха в Смерекові о. Боднара скликав в тому селі основні Загальні Збори читальні Качковського. Дня 19 IX. Комітет Старорусинів, в склад якого входили деякі священики з повіту уладив „Вечеръ въ честь И. Наумовича", на якім промовляли бесідники: один селянин і кількох молодців зі Львова. Треба сказати, що Вечер той не удався, а це завдяки протиакції оо. Василіян у Жовкві. Пропаганда за святом була дуже сильна. Сам о. Жолкевський роздавав в церкві парохіянам особисто запрошення. Сподівана була велика маса учасників. Та завдяки заходам оо. Василіян, а головно ігумена о. Філяса, многі з парохіян не взяли участи в святі, а навіть деякі відказалися співати в хорі. Сподіваного ефекту через те не було.

Велику ролю в освітній роботі повіту відграє хор з Боянця, який тішиться взірцевою дисципліною, щораз краще вишколюється в хорових продукціях, даючи часто концерти у многих громадах Жовківщини. Велика в тім заслуга диригента хору о. Боранського Омеляна, місцевого пароха. Шкода, що сама Жовква не бере собі приміру з цього. В самій Жовкві годі зорганізувати хор, а тутешне міщанство взагалі бере дуже слабу участь в громадському житю. Старші міщане поза власну загороду не бачать більше світа, відсунулися зовсім від громадського діла, а молодь мало ідейна. Хіба молодше, дорастаюче покоління робить надії, що більше ідейно буде дивитися на народні справи.

Згадати вкінці треба про працю аматорських театральних гуртків. В самій Жовкві є їх кілька. Перший — це взірцевий театральний гуток при філії. Давав кілька вистав в Жовкві і Мостах. Веде його суддя Сінгалевич. Членами його самі інтелігенти. Другий гурток при читальні „Просвіти" в місті — рівнож дав вже ряд вистав. Третій гурток — при читальні „Просвіти" на вул. Широкій. Він оставлений власним силам, ніхто з інтелігентів не має над ним нагляду. Тому бувае там невідповідний добір штук і слабе переведення дотичних роль. Четвертий гурток також при філії „Просвіти", це студентський гурток. Дав цього року кілька вистав на дохід Академічного Дому. Жалувати треба, що зкад. молодь щойно тепер дала про себе знати і се завдяки кільком рухливим студентам, як студ. Орловський з Куликова і Евген Пеленський зі Жовкви. Добре було би, щоби академічна молодь взяла на себе дещо більшу частину просвітної роботи. Пятий амат. театр. гурток — це діточий гурток під проводом діяльної п. М. Пеленської. Працює вона вже від довшого часу над діточим гуртком і приготовила та дала цілий ряд діточих вистав. Ті діточі вистави були все незвичайно совісно і вміло підготовані, і треба подвоїти працю п. Пеленської в тім напрямі. Тут наглядно можна переконатися, яке велике значіння має праця над дітворою. Гуртування дітей при театральних гуртках виховує їх національно та зберігає перед чужими впливами.

Дня 4. XI. ц. р. відбулася в Жовкві просвітно-кооперативна нарада. Присутніх 44 відпоручників. Було заступлених 18 читалень, 24 кооперативи. В нараді взяло участь двох делєгатів зі Львова. П. Остап Луцький, як відпоручник Ревіз. Союза і п. Петрик, як відпоручник Гол. Т—ва „Просвіта". Перший виголосив економічний реферат, в котрому влучно змалював повоєнну історію нашого народу, як з економічного так і просвітнього боку, а дальше подав пляни праці, а зокрема до відновлення Кред. кооп. в Жовкві. Другий відпоручник виголосив просвітний реферат. В ньому ядернимк словами зясував освітній рух в краю до війни і по війні. Подав план дальшої освітної праці та взагалі порушив всі ділянки освітної роботи. Чисто економічний реферат виголосив дир. Повіт. Союза Кооператив в Жовкві Антін Гумен. По рефератах розвинулася жива дискусія, в якій брали участь відпоручники кооператив і читалень. При кінци поставлено і ухвалено цілий ряд резолюцій в освітних і економічних справах. Дня 8 грудня ц. р. відбудеться черговий філіяльний збір. Громадянство занепокоїлося вісткою, що дотеперішний голова філії о. Северин Баранник носиться з думкою резигнувати з дальшого головства. Головне Т—во „Просвіта" у Львові і ігуменат оо. Василіян в Жовкві повинні доложити старань, щоби о. Баранник не резигнував з провідництва філії, бо того вимагає добро освітної справи і цілого повіту. **Очевидець.**

Процес 151.

За приналежність до української повстанчої організації.

Володимир Вол., 26. XI. 1926.

Розправа з 24. листопада.

Перед розправою відбулися лікарські оглядини обвин. Кравчука Єрофтея, що є мабуть умово хворий. На початку розправи голова суду заявляє, що вчора деякі підсудні образливо висловлювалися про прокураторів; якщо нині буде мати місце подібне явище, даний підсудний буде усунений від розправи, яка відбудеться позаочно.

Опісля д-р Глушкевич вносить протест від оборони проти поступування управи вязниці, яка зробила ревізії в келіях підсудних, коли вони були на розправі і позабирала їм нотатки, потрібні їм до розправи. Голова суду заявляє, що про цей факт нічого не знає, натомість прокуратор каже, що у вязнів забрано нотатки, які з розправою нічого спільного не мали. Д-р Глушкевич заявляє, що вязні в часі розправи підлягають виключно розпорядимости голови суду і його річю є оцінювати дані нотатки. Адвокат Підгірський заявляє, що ревізія відбулася позаочно і нема ніякої запоруки, чи всі річи, які найдено у вязнів, дійсно до них належали.

До переслухання як перший свідок стає слідчий суддя Августинович. Зізнає, що свідка Ліщука Івана собі не пригадує, але загально свідків випитується при помочі переслухання і потвердження зізнання власноручним підписом. Прокуратор Струменський: Чи при слідстві були присутні поліцінти й аспірант Заремба? Свідок каже, що так, але до ходу слідства ніхто посторонній не втручався. Свідок не чув ніякого крику, ані не бачив слідів побиття у переслуханих, також ніхто йому не жалувався на побиття. Переслухувані були пригноблені і сумні, як звичайно арештанти, яких доля непевна. При переслухуванні мав враження, що свідки його розуміють. На запит оборони свідок зізнає, що сам не протоколував, лише був присутній при відчитуванні і при підписуванні свідком. На запит, чи не приповзався хто до нього на колінах, каже, що ні. Обвин. Улан питає свідка, чи пригадує собі, як його припровадив шіоф. Поплавський до слідчого судді, а коли обвинуваченій не хотів зізнати те саме, що на поліції, свідок сказав: „Возьміть його назад і ще раз добре збадайте!" Обвин. Тирольчук заявляє, що з нього не списував цей слідчий суддя протоколу, лише якийсь инший. Обвин. Білецький заявляє, що зізнавав під моральною пресією аспіранта Заремби, який був присутній в часі слідства; він взагалі не знав, що має до діла з слідчим суддею. Обвин. Карась Іван заявляє, що в часі слідства аспірант Заремба штуркав його револьвером під бік і казав, що коли буде зізнавати инакше, як на поліції, то його поведуть ще раз на поліцію. Обвин. Стець Михайло каже, що йому грозив аспірант Заремба в часі слідства, що поломать йому руки й ребра, як не буде говорити у слідчого судді так, як на поліції. Свідок усі ті зізнання обвинуваченых заперечує.

Дальше зізнавав свідок Ян Сівак. Свідок чув про організацію проти польської держави і доніс про це поліції. Хотів про неї щось більше розпитати в Боярчука, але Б. загрозив йому бомбами, коли не перестане інтересуватися цею організацією. Від Кирила Войтюка довідався, що організація є проти Польщі і большевицька. Щоб одержати точніші інформації, пообіцяв Лаврові Рудьові 200 долярів і казав йому зробити спис всіх членів організації, який Америка радо купить і дорого заплатить, а в Польщі про це ніхто не буде знати. Лавро Рудь зробив свідкові таких чотири списки, бо сподівався більше долярів. Ті списки свідок віддав поліції. Коли свідок не давав Рудьові обіцяних долярів, Рудь догадався, що списки опинилися на поліції і організація загрожена. В кілька днів опісля виконано напад на дім свідка; пятьма крісовими стрілами був ранений свідок і його жінка. По нападі негайно прийшло до арештування комуністичної організації. Свідок заявляє, що обявів роботи організації не замічав, але про організацію знає і мала дитина. Дальше каже: Як мають робити якусь організацію, нехай роблять на другий раз ліпшу, иншими словами: дає підсудним моральну науку. Він, як Поляк, уважає своїм обовязком демаскувати такі організації. На запит оборони свідок зізнає, що ніяких зібрань ані вправ не бачив і нікого не слідив, бо боявся помсти.

З черги зізнавав свідок Іван Хахула. Що говорив у слідчого судді, тепер не памятає, тому голова заряджує відчитання протоколу, стягненого із свідка у слідчого, з чого виходить, що свідок чув про комуністичну організацію, яка має за мету відірвати Волинь і прилучити до Великої України; чув, що в кождій громаді є секретар організації і дав поліції текст присяги складаної членами організації. На питання обвинуваченых свідок путається і зізнає неясно. На запит. чи поліція била, каже, що била і таки добре товкла, особливо в Заболотцях, де била Миколу Романчука в стайні.

Свідок Лавро Рудь зізнає, що згаданий уже Ян Сівак купив йому горівки і просив, щоби свідок записав деяких довжників Сівака на картку паперу. Казав, що деякі йому винні за цебер, деякі за колесо і т. д. Коли Сівак мав уже цю картку в руках, сказав свідкові, що то всі хлопці „політичні" і якщо свідок зізнає на поліції так, як йому подиктує Сівак про цих людей, то одержить 200 долярів, бо він і так немов би вже був запроданий. Коли свідок не хотів давати більше таких списків Сівакові, останній загрозив йому, що поліція його набє і при тім обіцяв знову доляри. Свідок у слідчого зізнавав неправду. В часі писання протоколу у слідчого стояли за ним позаду поліцінти і грозили шпиками, якщо не буде так говорити, як його навчила поліція; свідок під впливом страху зізнав неправду. Свідок не знав, що він складає протокол у характері свідка; по списанню протоколу свідка посадили в тюрму. На поліції дістав раз в лице за те, що не хотів говорити так, як диктував Сівак. Бачив, як били Пучковського і як повибивали йому зуби. Слідчий не давав йому жадних пояснень про присягу, ані не казав йому, що мусить говорити правду.

Свідок Петро Шалапай нічого певного це знає, знає лише про „Просвіту". По відчитанню протоколу, списаного у слідчого, виявляється, що свідок богато слів з протоколу не розуміє. Перед кількома тижнями невідомі люде підстрілили брата свідка.

Свідок Боженек Станислав, б. командант пов. поліції в Рівнім, зізнає, що нераз попадав у своїй праці на сліди комуністичної організації на терені володимирського повіту, де була дуже взірцева організація, що ствердженo через конфідентів. Говорить про Казимира Лося, що був висланий на Радянську Україну збирати відомости про Червону Армію і стрінув на цій дорозі Якима Бакуна, що працював колись в У. Ч. П. А. (українська черв. повст. армія) на терені Волині. Згаданий Яким Бакун мав вернути назад на терен Волині і дальше працювати в дивереійних відділах. При переході кордону Лось і Бакун попалися в руки свідка. Лось оповів усе свідкові про Бакуна, який так кож потвердив зізнання Лося. Передовсім свідок довідався, що по ліквідації У. Ч. П. А. лишилося ще на Волині немало невідкритої амуніції, яку Бакун хотів використати в дальшій повстанчій праці від проводом К. П. З. У. Дальше свідок говорить про персональну заязь черпаючих по собі організацій У. Ч. П. А., У. Р. П. О. і К. П. З. У.

Свідок Поплавський Роман, шіоферовник поліції, зізнає, що його післано до Грибовиці, щоб робив розвідку. Розвідка устійнила істнування таємних військових формацій з боєвими й адміністраційними командантами, себто секретарями. Вичисляє цілий ряд сіл, обятих цею організацією. Всюди складано присягу й давано псевдоніми і роблено таємні сходини. Вичисляє, в чиїх мешканнях відбувалася присяга і сходини і де й кілько було сховано зброї. В березні 1925 р. відбулися збори старшини в Мишові, де було ок. 60 осіб, а заприсягав їх Кошлатий Данило. Амуніції мало бути нібито в Мишові у православного священика дві скрині, сховані в стодолі, в Любовежу 25 крісів і кілька ручних гранат, в Малих Жджарах 5 крісів, у Великих Жджарах 15 крісів, у Заболотцях до 20 крісів, у Новій Лішні кілька крісів і 2 револьвери. Крім того Іван Карась казав, що перед повстанням прийде ще до 1.000 крісів звичайних і кілька машинових. Дня 1.IV. 1925 р. мали місце арештування членів організації, яких відставлено до Лущка; стягав протокол аспірант Заремба, а свідок протоколував. Дальше свідок вичисляє деяких арештованих, які признавалися. Свідок докінчить зізнання найближчого дня з причини перерви в розправі.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Сасевського у складі 30 осіб виступає:

Вівторок 30. XI. — Кристинопіль.
Середа 1. XII. — Сокаль.
Пятниця 3. XII. — Камінка Струм.
Субота 4. XII. — Камінка Струм.
Неділя 5. XII. — Радехів.

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:

Вівторок 30. XI. — Товмач.
Середа 1. XII. — Станиславів.
Четвер 2. XII. — Тисьменица.
Пятниця 3. XII. — Станиславів. 928 8—?

Концерт п. В. Божейківної, піяністки відбудеться в Станиславові 2. грудня ц. р. Концерт цей викликав велике заінтересування серед тамошньої музикальної публики, тому, що це перший виступ п. Божейківної у Станиславові. — У програму концерту ввійдуть твори Бетговена, Шопена, Шумана, Лішта, Брамса і ин.

Позір! Руханка для старших членів „С-Б" (вище 30 літ) відбуватиметься від 1. грудня ц. р. кождого понеділка між 7—8 год. вечером. — Рух. Секція „С.-Б.". 1005 2—2

Загальні Збори Тов. „Львівський Боян" відбудуться в пятницю дня 10. грудня ц. р. о 7. год. вечером в комнатах Товариства, о чім повідомляється членів.
1009 1—1 Виділ

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИЙ** Ігнатович Львів. 956 8-?

КОМНАТА УМЕБЛЬОВАНА для одного або двох Панів зараз до винайму. — Інформації подасть Адміністрація. 1004 2—3

ІНТЕЛІГЕНТНА жінка в середнім віці, найрадше вдова по священику, потрібна до ведення кухні і сільського господарства у священика вдівця. — Зголошення до Гр.-кат. уряду парох. Горожанка via Галич, почта в місци. 1000 2-3

60 сот. коштує одна ложечка доброї чорної кави з хінського срібла у Мандля вул. Коперника 14. Проти кіна Коперник. 681 12—?

ПОТРЕБУЮ інтелігентної молодої жінки до помочі у веденню домашнього господарства. Опис життя і услів слати на адресу: о. І. Кошик, Щитівці, п. Заліщики. 1006 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
Львів, Городецька 46. Телеф. 834
Пересвітлення Рентгеном. 929 10-25

Надзвичайні Загальні Збори

філії ім. Т. Шевченка у Львові відбудуться в неділю дня 12. грудня ц. р. о 6-ій год. вечером в салі Бібліотеки Т-ва „Просвіта" Ринок 10, II. пов. — На порядку нарад: 1. Справа викладів по читальнях. 2. Вибір делєгатів на Загальний Збір Т-ва „Просвіта". 3. Внески.
ВИДІЛ.
1007 1—1

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 268 (10.945).

Львів. четвер 2. грудня 1926.

Pocztowa opłata zaplacono gotowką. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Окончена ліквідація страйку.

Продовження виїмкового стану.

Льондон, 30. листопада 1926.

Вчора шахтярі масово вернули до праці. В звязи з цим конфлікту вуглянім промислі можна вважати зліквідованим. В усіх округах підписано окремішні умови, які передбачують день праці понад 7 годин. Умови обовязують у ріжних округах від 1 року до 5 літ. Наслідком повороту шахтярів до праці і зросту продукції вугля ціна його впала на 20 шілінгів на тоні. Останні телеграми повідомляють, шо і шахтярі південної Валії і Йоркширу ухвалили негайно вернути до праці. З поміж більших басейнів, які досі не підписали ще окружних умов, остається лише Доргем і Комберленд.

Палата громад 193 голосами проти 76 ухвалила продовжити виїмковий стан на один місяць.

Новий конфлікт між урядом і народнім представництвом.

Мін. Мейштович, завтаковний пос. Прагером, вийшов із салі нарад. — Зїзд католицької єрархії в цілої Польщі. — Personalia.

Варшава, 30. листопада 1926.

Буджетова комісія сойму радила сьогодні над буджетом міністерства справедливости. В нараді брав участь і мін. Мейштович. Дискусія була дуже гостра і викликала вкінці інцидент, який невідомо ще як скінчиться. А саме пос. Гарусевич (ЗЛН) атакував уряд, а з окрема мін. Мейштовича, за пасивність у справі нападу на пос. Здановського. Пос. Бітнер (ХД) атакував пресовий декрет, одначе найгостріше промовляв пос. Прагер (ППС). Він згадав, як то колись польська шляхта брала участь у відслоненні памятника царици Катерини II., що тоді публична опінія уважала народньою зрадою. А тепер, в часі т. зв. „морального відродження", один з тої шляхти стає навіть міністром справедливости. Опісля пос. Прагер обговорив становище ППС. до уряду, а вкінці доказував, що уряд знасилував право послів до інтерпеляцій. В тому місці мін. Мейштович піднісся і заявив, що з огляду на образу уряду він дальше участи в засіданні комісії не бере. Після того вийшов зі салі нарад. Таким чином заістнував новий конфлікт між урядом і членами народнього представництва. В справі цього інциденту має відбутися в середу конференція маршалка сойму з віцепремієром Бартелем. Зачувати, що уряд хоче цей конфлікт полагодити мирно.

Сьогодні в костелі Місіонарів зачалися під проводом примаса Польщі Гльонда наради зїзду архиепископів і епископів з цілої Польщі. Секретарем зїзду є архиепископ Ялбжиковський з Вильна, що був недавно на похоронах пок. еп. Боцяна у Львові. На порядку нарад є справи, звязані з виконанням конкордату з Ватиканом. Зїзд потягне два дні. По зїзді залишаться у Варшаві всі архиепископи, що займуться виконанням зїздових ухвал.

Новоіменований станиславівський воєвода Корсак попрощався вже з урядовцями варшавського воєвідства. У Варшаві побуде він ще тиждень, де відбуде наради з центральними властями в справі організації воєвідства і в справі своєї політики на тому становищі. До Станиславова приїде воєвода Корсак з кінцем тижня. — Президент підписав нині перенесення в стан нечинний державного підсекретаря мін. освіти Гайчака.

Англійська нота в справі розброєння Німеччини.

Льондон, 30. листопада 1926.

Урядово потверджують, що Форін Офіс звернувся 5. листопада до союзників із нотою в справі розброєння Німеччини. Тепер Форін Офіс розглядає відповідь французького уряду на згадану ноту. Є правдоподібне, що Англія прилучиться до погляду французького уряду. Окончене порозуміння в згаданих справах має послідувати в найближчих днях. Бюро Райтера довідується, що дальша виміна думок у справі розброєння Німеччини буде з кінцем цього тижня у Женеві і підчас розмов між міністрами закордонних справ союзників і Німеччини. Сподіються, що прийде до порозуміння щодо передання функцій міжсоюзної комісії військової контролі органові Ліги Націй, спеціяльно покликаному для контролі німецьких зброєнь.

За поворот кн. Карла.

Париж, 30. листопада 1926.

Тутешнє видання „Шікаго Трібюн" довідується, що до Парижа приїхали з Букарешту емісарі. Вони мають домагатися від румунської королевої Марії, щоби намовила кн. Карла до повороту до Букарешту, одначе не в характері претендента до престолу, але в характері сина, що приходить до ложа вмираючого батька.

Цвітуть сади...

Будапешт, 30. листопада 1926.

У звязи з анормально теплою температурою в деяких комітатах Заля цвітуть у другє овочеві дерева. В одному господарстві того комітату запримітили навіть на сливкових деревах 8 достигаючих сливок із другого цвіту.

Розправа 151.

За приналежність до української повстанчої організації.

Володимир Вол., 28. XI. 1926.

Розправа з 27. XI. 1926.

Перший зізнавав свідок Міхалецький Петро, комісар поліції з Сокаля. Казав, що на сліди організації попав зовсім випадково при ліквідації банди Доманського. За викриття банди була визначена досить висока нагорода, богато хотіло її осягнути, тому доносили всякі вісти про всяких підозрілих особинків. Між иншим селяне Сосна і Сорочук (уже згадуваний) донесли про істнування якоїсь тайної протидержавної організації. Свідок хотів переконатися в правдивости зізнань згаданих селян і тому постановив „накрити" шо організацію. Вправа на цвинтар в Родовичах не повелася, бо сходини організації відбулися скоріш. Свідок пішов до дому Василя Баса і там приловив його на горячім учинку, як він палив записки, що відносилися до організації. Василь Бас утік з під сторожі.

На запит д-ра Шухевича про подробиці вправи на цвинтар в Родовичах свідок зізнає, що тепер нічого не памятає.

Свідок Василь Сосна, селянин з Галичини, зізнає, що враз з Сорочуком були конфідентами комісаря Міхалецького і досліджували Василя Баса, а потім доносили поліції.

Свідок Ткачук Марія, чи не найбільший „герой" з усіх функціонарів політ. поліції у Володимирі, зізнає дуже широко про свою „працю"; як він підозрівав „комуністичного духа" у тих всіх, що мали часопис „Трибуна Роботніча" і передрук промов посла Круліковського, виголошених у соймі, як звертав увагу й кидав підозріння на тих мешканців Володимира, що часом десь виїздили на провінцію або йшли на передмістя і т. д. Свідок інвігілював особи найбільше небезпечні й найбільш загрожені терени. Про тайні зібрання, про склади зброї і речинець повстання довідався свідок від конфідентів. При ліквідації організації свідок протоколував, а „бадав" аспірант Заремба. Вичисляє цілий ряд переслуханих осіб і подає, до чого хто признався. Зізнає, що при переслуханні не міг бути приморювальний терор, бо є ще такі особи між обвинуваченими, що до вини не признаються(!), що обвинуваченій Травнер виявляв велике бажання зізнавати і тому писав свої зізнання два дні (!) В міжчасі ходили обоє до реставрації.

Адв. Підгірський: Чи так взагалі поступають з визнями, чи лише з Травнером? Свід.: Ніхто так довго не давав зізнання, як Травнер.

Обвинуваченій Травнер ставить свідкові цілий ряд пустих і недорічних питань, н. пр. чи свідок памятає, як я голився, чи свідок памятає, як до нього приїхала жінка і т. п., так, що голова відбирає йому голос.

Обвинуваченій Осинський заявляє: Вимушував зізнання від мене аспірант Заремба биттям і примусив мене говорити те, що сам хотів. На другий день, коли прийшов пан підпрокуратор, я йому говорив про побиття і про вимушення зізнань. Коли підпрокуратор відійшов, мене знов почали бити і я кричав так, що пан підпрокуратор мусів чути. В тім часі сказав мені аспірант Заремба: „Я з тобою зроблю те, що зробили з Басарабовою!"

Підпрокуратор: Чому обвинуваченій не зміняв зізнань у слідчого?

Обвинуваченій: Тому, що коли я жалівся підпрокуторові на побиття і відкликував своє зізнання, він нічого на те не вдіяв, хоч підпрокуратор має більшу вагу від слідчого судді.

Підпрокуратор: Таж ви і на розправі признавлися!

Обвинуваченій: Я признався до приналежности до партії, а не до повіткому, що так дуже я мене вмовляли і за що мене били.

Обвинуваченій Долинський заявляє, що свідок переслухував його: коли обвинуваченій не давав таких зізнань, як бажалося свідкові, він тряхнув його раз поза вуха і питав: „Яка це стіна? — „Біла". — „Кажи, що чорна". — „Нехай вам буде чорна". — „Так само памятай, що я тобі скажу і так зізнавай! Бо я є кат царства польського!" Потім обвинуваченого роззули і завязали, свідок вліз на шию і бив шомполом по пятах, аж обвинуваченій зімлів. Долинський хоче показати рани на ногах від биття високому судові.

Обвинуваченій Чтець Михайло заявляє, що свідок казав йому признатися, що був курієнним. Обвинуваченій у війську не служив, з військом нічого не має спільного і тому ніяк не міг бути курієнним. Тоді свідок став його бити. Били його в шопі пів години, поки не повалили з ніг, опісля копали, поки не зімлів. Коли обвинуваченій прийшов до свідомости, свідок бив його далі револьвером і казав підписати протокол. Тоді обвинуваченій сказав: „Давайте, кати, нехай підпишу". Голова: „Таких слів не приймаю". Обв.: „Свідок сам так називався, це його власні слова".

Подібні заяви про побиття свідком складав цілий ряд обвинувачених, на що свідок все відповідає переченням і заявляє, що всі політичні вязні мають інструкцію, щоб так говорити перед судом, що свідок мав навіть відпис цієї інструкції, але тепер вже не має і нічого з неї не памятає.

п. щ.

Біржа.

Гроші.

Девізова біржа незмінена. Долар у приватних оборотах 8·98—8·99.

Відгуки.

Львів, 1. грудня 1926

Народній Зїзд, конгрес Українського Національно-демократичного Обєднання, відбився широким відгомоном серед нашого громадянства. І не лише серед нашого; на нього звернули старанну увагу й наші сусіди. Біля конгресу УНДО, і його постанов повстала вже — можна сказати — ціла пресова література, яку ми назвалиб літературою кривого зеркала.

Ізза відсутности місця на сторінках нашого органу не подали ми досі голосів української (головно політично москвофільської) й польської преси про конгрес УНДО. Будемо старатися зробити це в найближчих днях. Тут зазначимо лише, що всі ті голоси (як українські, так й польські — за винятком інформаційної статейки жидівської „Хвілі") не віддають вірно ані напрямних конгресу, ані їх тенденції. Крім того намагаються вони поставити під знаком імпутованих сумнівів ширість винесених постанов, або надають їм наскрізь викривлену інтерпретацію незгідну з основами світогляду Обєднання. Воно й не диво, бож всі ті, які досі зацікавилися конгресом Обєднання, вже від довшого часу були у відношенні до нього відповідно наставлені, себ-то підготовані до того, щоби або викривити, здеформувати постанови конгресу, або їх зінтерпретувати всупереч їх ясному й недвозначному змістові.

На всякий випадок таке чи инше зацікавлення вислідами конгресу Обєднання вказує, яку вагу, яке величезне значіння грає партія в житті українського громадянства, яким далекосяжним є кожний її крок, яким важливим кожне її слово і якою просто історичною є її роля не лише pro perfecto, але й pro futuro.

Конгрес Обєднання розглядано досі в українсько-москвофільській і польській пресі не лише з відповідного наставлення, але й досить помітного віддалення. Та серед тих відгуків найшлися теж і два авторітетні голоси діячів безпосередньо заінтересованих Обєднанням і його політикою, а саме голос голови Обєднання, д-ра Дмитра Левицького і голос бувш. голови бувшої трудової партії (попереднички Обєднання) д-ра Волод. Бачинського. Перший, що вже півтора року стоїть на чолі партії, що персоніфікує її організаційне відродження, будучи авторітетно покликаним до зясування й інтерпретації світогляду і політичних напрямних Обєднання, згідно з принціповими основами УНД-а і переконаннями та настроями партійної маси, простолінійно відтворює погляд і становище Обєднання на найважніші проблеми нашої сучасної національної політики. Голова УНД-а репрезентує — так сказатиб — чисту національно-політичну ідеольогію основного стрижня партії, вільну від тактичного опортунізму чи то вправо чи вліво, чи то під тісно політичним — чи соціяльним оглядом. Голова Обєднання, як сторож і оборонець партійної програми і винесених конгресом резолюцій, на їх твердому підкладі розснував свої думки, усуваючи всяку „загадочність", „таємність" і инші наставлені зявища, яких дошукувалися противники Обєднання.

Зовсім иншого характеру, є виступ

д-ра Вол. Бачинського. Цей політик, що ще його ехгетно відхрещується від активної політики, не граючи ніякої помітнішої ролі в Обединанні, не залишує ніякої нагоди, щоби ту ролю відіграти поза ним. Він не є носієм безкомпромісової ідеольогії, хоч — зовсім природно — нею не нехтує, краще кажучи: не позбувається її! — він є перш усього і майже виключно тактиком, який змагає до реальних досягнень на платформі „Solon-Programm-у". Виходячи зі становища дійсности, яка в його переєвідченні набрала петрифікаційного вигляду, він видвигає в теорії реальну програму, яка покищо аберігається у його власній скрипці.

Між проводом Обединання, що репрезентує величезну, понад 90-відсоткову партійну масу, і д-ром В. Бачинським, який в першу чергу репрезентує себе, а опісля неозначену кількість своїх „політичних приятелів", — заходить та ріжниця, що провід на власних силах громадянства творить реальні основи майбутньої повної, всеобіймаючої дійсности, а д-р Бачинський, будучи у відношенні до будуччини розпливчастим романтиком, виступає борцем за реальність дня.

Так у призмі світогляду й оцінки дійсности переломлюються світла конгресу, такі висновки роблять з нього і з нашого сучасного положення два передові представники української національно-політичної думки.

Розглядаючи виступи умандатованого і власновільного представника нашої політики, мусимо ствердити, що одного й другого визначує реальність. Тільки реальність першого опирається на капіталі власнім, на моральнім і матеріяльнім капіталі народу і безпосереднього змагання до його виявлення, а реальність другого є роздвоєна. В тій роздвоєности й міститься вся ненебезпека — тим більше, що реальним фактам тут можна протиставити реальні факти там. Признавання всіх наслідків біжучих реальних явищ по цім боці рижської смуги в рівній мірі потягає за собою санкції всіх реальних явищ по другому боці рижської лінії.

Кава Гіг без кофеїни

є природною зернистою кавою найліпшої якости, знаменито смакує, а якщо ужита пізно вночі і сильно запарена, не спричинює ніяких шкідних наслідків. 1—1

918

Два голоси.

Українська національна політика в освітленні д-ра Дм. Левицького і д-ра Вол Бачинського.

У звязку з найріжнороднішими, здебільшого наскрізь фантастичними інформаціями польської преси про конгрес УНД а дав інтервю голова Обєднання д-р Дм. Левицький представникові пепесівського „Дзєнник-а Люд.", спростовуючи в ньому не лише фальшиві інформації й поголоски, але й висловлюючи погляд партії щодо актуальних політичних проблєм.

Перш усього спинився голова Обєднання над головною політичною лінією УНД-а:

„Наша партія — говорив він — репрезентує нашію яка — як кожний нарід.— змагає до своєї самостійности і незалежности та до зєднання всіх українських земель, внаслідок чого не може признати тих міжнародніх трактатів, які повстали без волі українського народу."

До всіх польських партій, які від радикальної правиці до радикальної лівиці зєднались з метою перевести польонізаційну політику на українських землях, Обєднання ставиться негативно. Щож торкається Жидів, то сіоністів Сх. Галичини (групу Райха), які заключили угоду зі Ст. Грабським і пішли на услуги польонізаційного напрямку, УНДО не відріжнює від першої ліпшої польської шовіністичної партії. З цею групою співпраця є виключена. Зате можлива є співпраця із загально польською сіоністичною групою. Та Українці в першу чергу мусять звертати увагу на ті жидівські угрупування, що поширюють свою діяльність на нашій території.

На питання, чи Українці привязували вагу до травневого перевороту в напрямі зміни політичного курсу, відповів д-р Дм. Левицький:

„Травневий переворот був для нас справою зовнішньою. В дійсности уряд так-моральної санації погіршив положення Українців настільки, що більше як попередньо, обмежив конституційні свободи (свободу зібрань, цензура, конфіскати і т. п.). Уряд „моральної санації" не зробив ані кроку в напрямі поліпшення відносин взагалі, а в українській квестії зокрема. Крім центрального уряду на українських територіях є ще другий уряд — організація народова, що репрезентує тут фактичну владу, а її головною метою є здавити всякі прояви українського національного життя".

Досі зупинився голова Обєднання над справою нищеного українського шкільництва, над неполадженою справою українського університету і самочинно-вліливою ролею д-ра Ром. Смаль-Стоцького та відношенням до инших українських політичних організацій. Велику увагу присвятив він справі відношення до Рад. України, заявляючи:

„Наше відношення до Рад. України як радянської (себто як більшовицької — Ред. є негативне. Віримо, що скорше чи пізніше український нарід прийде сам до влади і заведе форму демократичного правління. Ми орієнтуємося на Київ, а не на Харків. На конгресі мало було прихильників пропагування автономічного напрямку на Схід".

Що торкається федерацийних концепцій, з якими вяжеться інтервенційна політика на Вел. Україні, п. голова зазначив:

„Стоїмо на становищі, що кожний нарід лише сам мусить здобути свою незалежність. Тому відносимося неприхильно до кожної інтервенційної політики, звідки вона не походила б. Всяка інтервенція приносить тому народові, на якого землі вона відбувається, лише величезні матеріяльні і моральні шкоди, ставляючи при тому даний нарід з повну залежність від інтервенієнта".

ГУВАДА гумовий обцас є найліпший.

909 3—13

В справі виступу д-ра В. Бачинського підкреслив п. голова, що пропаганда реальної політики не найшла ніякого відгомону серед членів конгресу, а поголоски в польській пресі, немов то д-р Бачинський обіяв провід УНД-а, не лише не відповідають дійсности, але д-р Бачинський навіть не вийшов до ЦК. партії. Справа відношення до д-ра Евг. Петрушевича і д-ра Костя Левицького є внутрішньою справою українського громадянства, а тому й не надається до прилюдного обговорення.

Вкінці щодо участи Українців у виборах, то ця справа — як покищо неактуальна — не була обговорювана.

Інтервю д-ра Володимира Бачинського з представником „Слов-а Польск-ого" торкається тих самих справ, тільки в далеко вужчому діяпазоні, хоч прецизування поглядів д-ра Бачинського на біжучу українську політику є більш спеціяльне.

На вступі зазначує д р В. Бачинський, що на конгресі Обєднання виступав він у власнім імени, без аспірацій на провід УНД а. Його завданням було підкреслити ті ріжниці в поглядах на політичні проблєми сучасної доби, які існують між ним і проводом УНД а. Це зазначив в він на вступі своєї промови, кажучи:

„Не буду промовляти в справі питань біжучої актуальної політики, але буду говорити sub specie aeternitatis. Нашу політику характеризує відсутність змислу дійсности і практичности, надмірне зацікавлення питаннями міжнародньої політики, а певне ігнорування потреб щоденного життя. Колиб Поляки мали свого Бісмарка, то він Українцям міг би сказати те саме, що сказав Бісмарк 16. березня 1885 р. на адресу пруських Поляків у відповіди на промову посла Ендржевського: Всякі історичні перевороти, а в них здійснювання національних ідеалів, є зовсім незалежні від того чи иншого становища послів до уявду, лише від далеких міжнародніх конфліктів, які важко обчислити". Колиб ми ту науку великого державного діяча мали перед очима, то ніколи не зробилиб ми такого політичного блуду, як абстиненція від соймових виборів 1922 р. або наша тактика в університетській справі в 1924 р. Політичний змисл то змисл дійсности і конкретности. Політична діяльність мусить кермуватися змислом утилітарности і змагати до осягнення цілей

ІВ. НІМЧУК.

Памяти епископа-громадянина.

З приводу смерти еп. д-ра Боцяна.

Коли після приходу російських військ до Львова в 1914 р. митрополита Шептицького увязнено й вивезено до Київа, в товаристві його був о. д-р Иосиф Боцян, тодішній ректор духовної семинарії у Львові, і брат Иосиф Гродський. У Київі замешкали вязні в гостинниці „Континенталь", на коридорі якої уставилася жандармерія, що мала за задачу пильнувати, аби ніхто з вивезених (з окремаж митрополит) не міг вийти до міста й аби ніхто з посторонніх людей не мав приступу до них. Другий день їх побуту в Київі (22. IX.) зазначився ще більшим загостренням їх положення. А найближчого дня ранком сказав митрополит до о. д ра Боцяна отсі слова: „Готовіться, я Вас нині, в часі Служби Божої, висвячу на епископа, бо мене очевидно повезуть дальше".

Митрополит орієнтувався як слід в ситуації. Було ясно, що царський уряд схоче тепер знищити уніятську церкву в Галичині, яку уважав заборолом українства. Першим кроком до вдійснення того наміру було саме увязнення і вивезення митрополита з Галичини. З тої причини митрополит рішився утворити тайну єрархію, яка мала на меті поборювати розпорядки царського уряду, видані зі шкодою греко-кат. церкви, висвячувати своє духовенство та взагалі управляти уніятським духовним стадом. З тою метою митрополит забрав уже зі Львова з собою два омофори, один для себе, другий для д-ра Боцяна. В часі тихої Сл. Божої, відправленої в кімнаті готелю, одержав д-р Боцян свячення на луцького епископа. Ця памятна подія мала місце дня 23. вересня 1914 р.

Характеристична була ще одна річ, на яку хочемо звернути увагу: замісць епископського жезла вручив митрополит о. д-рові Боцянові свою палицю, на якій вирізьбив ножиком власноручно дату його висвячення (на ручці), а нижче з одної сторони букви: А. Ш., а з другої: И. Б. Цей символічний жезл прийшлося двигати покійному епископові десять літ з горою, бо щойно в 1925 р. наша духовна влада добилася його іменування львівським суфраганом, а щойно незадовго до своєї смерти став він архипресвітером львівської капітули...

Життя покійного еп. Боцяна не укладалося ніколи рожево, навпаки — шлях, що ним він ішов, був завсіди виложений терням. Походив з убогої мішанської родини в Буську, жив бідно і бідаком помер. У середній школі (волочівська гімназія) і в духовній семинарії у Львові належав до найспосібніших і найпильніших учеників. Та вже в дух. семинарії поважно занедужав на груди — доля тисячів селянських і мішанських дітей, що в подібних, як він, умовах учаться в школах! — і наслідком того мусів перервати на цілий рік свої теольогічні студії. Повернувши назад до семинарії, був небавком учасником сецесії українських студентів з львівського університету і студіював короткий час у Відні. Після покінчення богословських студій у Львові виїхав на дальшу науку за границю, де й зробив свій докторат.

Вернувши до краю, був спершу сотрудником у Любині Великім, а після виїзду ректора о. д-ра Жука на становище гр.-кат. пароха у Відні іменовано його ректором дух. семинарії у Львові. На цьому становиші стояв аж до вибуху світової війни. Про його працю і заслуги з того часу найкраще знають ті сотки питомців, що вийшли зпід його руки. За йогож часів дуже гарно розвивався „Просвітний Кружок українських богословів", що розвинув був живу діяльність як між самими питомцями, так і між населенням львівського й сумежних повітів.

З хвилею висвячення о. д-ра Боцяна на епископа зачалася нова доба його праці й творчости. Він вернув з Київа до Львова, але тут його небавком арештовано і вивезено аж у глибину Росії, звідки міг вернути в Галичину щойно в 1917 р. З того часу жив або у Львові або в Підгірцях, бо польська влада, що небавком запанувала в Галичині і на Волині, всякими способами старалася не допустити його до Луцька. Періпетії цієї боротьби наших церковних кругів з польською цивільною і церковною владою — мимоходом кажучи: дуже цікаві! — виявляться щойно згодом, коли буде опублікований весь богатий матеріял у цій справі. В отсій замітці нема навіть змоги торкнутися ширше історії і ходу цієї боротьби. Всеж таки слід обєктивно ствердити, що польські впливи виявилися переможними в рішаючих ватиканських кругах і еп. Боцян до свого Луцька таки не добився.

Недомагаючи постійно на здоровлю, пок. еп. Боцян не жалував ніколи себе, не відмовлявся ніколи від праці там, де того вимагав інтерес повіреної йому пастви й інтерес рідного народу. Памятна є особливо його поїздка в 1922 р. за кордон, коли то він відвідав нашу військову й політичну еміграцію в Чехословаччині й Австрії. З того часу збереглася його високопатріотична, дійсно зразкова промова-проповідь до українського війська в йозефівському таборі. Ця промова епископа-громадянина друкувалася на сторінках „Українського Скитальця".

Окремо слід відмітити працю пок. епископа на науковому полі. Був незвичайно освіченою людиною, спеціялістом по історії української церкви і східних обрядів. Праці з цих ділянок містив у „Ниві" й „Богословії", працюючи також в Богословськім Науковім Товаристві (як голова практично-богословської секції). Цьомуж Т-ву лишив свою незвичайно цінну бібліотеку. З його друкованих праць відмітимо між ин. розвідку про знайдений ним портрет батька Шевченка, рисований нібито самим поетом, поміщену в катальозі Шевченківської вистави у Львові 1920 року, а дальше з пієтизмом написаний великий життєпис пок. о. Дольницького, розвідки про літературну творчість Иосафата Кунцевича, критичний розбір посланій митр. Шептицького і ин.

Перед пару тижнями промовляв ще пок. еп. Боцян сердечними словами при нагоді посвячення дому читальні „Просвіти" на Личаківському передмісті у Львові. Він радів тоді новою українською фортецею в столиці краю, взиваючи всіх присутніх до якнайінтензивнішої праці для прискорення хвилі нашого визволення. Вірив непохитно, що та хвиля недалека, а прискорення її залежить у першій мірі від нас самих, від нашої праці й від наших жертв.

Це наче останній його заповіт — нам усім.

конкретних, які одначе не є суперечні з ідеольогією партії чи народу. Єдиною мірою вартости політики є її практична успішність...

Виступаючи зі своїм політичним cred-ом „sub specie aeternitatis", д-р Бачинський робив експеримент, бажаючи переконатися, наскільки політично поступила в останніх трьох літах еліта українського громадянства. І вислід його досвіду перейшов усі сподівання.

„Я переконався, що українське громадянство, не вважаючи на кепський політичний провід і його тактичні помилки, дозріває під політичним оглядом. Думки і погляди, про які ще перед роком не можна було думати на більшому з бранні, а зовсім неможливо було їх виголошувати, а навіть написані викликували анатемізування, тепер не лише були прийняті з спокоєм, а навіть з аплавзом дуже поважної частини конгресу. На всякий випадок мій виступ дивує користь центрові партії, що нерозділно взяв у свої руки управу партії, ґрунтовно розправившись з дуже впливовою досі лівицею".

Д-р Бачинський виступав отже іменем політичної правиці, яка ще не є зорганізована але елементи до такої організації є вже чисельні і визначні. Та для прилюдного зорганізованого виступу цієї правиці ще не прийшов час. Група, до якої зараховується д-р Бачинський є помірковача, себто більш консервативна. Від більшости української інтелігенції ріжниться вона тим, що

„в нічому не відоймаючись в принципах національно-політичної ідеї від решти громадянства, ми (себ-то та група) є переконані, що не безпастанне повторювання раз уже сказаних і ніким не квестіонованих хличів становить про національний розвиток, лише вміле переведення тієї частини національно-політичної програми, яку Німці називають „e n S hritt-P ogram", а яка є зміна відповідно до ситуації і потреб".

На питання про відношення Українців до польської держави заявив д р Бачинський, що

„наскільки під словом „признавання" (польської держави) хтось хотів би розуміти — як то богато у нас супонує — акт державного патріотизму, то справді ніхто з Українців в тому розумінні „не признає" польської держави, хоч тільки політичний півголовок може заперечувати факт істнування тієї держави, нашої приналежности до неї, певних випливаючих з того обовязків і невідкличности рахуватися з тим станом. І ми „реалісти" не ріжнимося під тим оглядом від инших земляків. Власне як реалісти знаємо і розуміємо знаменито, що ніяка держава не істнує як абстракція і не може бути виставлювана як вихідна точка реальної політичної програми. Держава — то кождочасний уряд. І доки правління річипосполитої трактують нас Українців так, як напр. Ваша редакція — то домагатися від Українців чогось більше, як дуже холодної пасивности, хіба важко. А навіть, щоби здобутися на ту пасивність, треба дуже панувати над собою і треба великої політичної здержливости — чеснот, що в нас мало поширені. З огляду на те засовувати тут програмові основи нашого відношення до польської держави — уважаю річю передчасною. Тільки я перестерігав би Вас перед висновком, немов би наша програма — minimum, на яку кладу особлившу вагу, була знову, взявши з абсолютного становища, так дуже мінімальною. Навпаки, коли вона в своїм часі буде оголошена, побачите панове, що вона є приноровлена до зовсім иншого правно-державного устрою річипосполитої, ніж теперішня її будова. У вас, себ-то по польській стороні, ґрунт для якогось modus vivendi з Українцями, а навіть для річевої дискусії на цю тему, ще менше приготований, як у нас".

Ще кілька кінцевих заміток на тему „сіямських братів", заповідь видавати по польськи український орган, заперечення про якунебудь розмову з Пілсудським і — кінець цих спра ді „небуденних" висновків д-ра Бачинського, до яких ми ще повернемо.

Радянська Україна.

Катедра марксізму і ленінізму при Українській Академії Наук.

При Українській Академії Наук у Київі відбулося 18. XI. ц. р. врочисте відкриття звуково-дослідної т. зв. маркс-о-ленінської катедри. Має вона стати найвищим науковим осередком марксізму та ленінізму на Україні. Вона буде підготовляти т. зв. червону професуру до тих предметів. Катедра має вже тепер аж 30 аспірантів, що працюють у трох секціях: фільософічно-соціольогічній, економічній та історичній. Біля катедри формують цілий ряд кабінетів: історії партії, ленінізму, марксізму, наукової бібліографії, фільософічний та инші. При катедрі мають повстати також спеціяльні курси марксізму для підвищування теоретичної кваліфікації відповідальних партійців. Катедра стоїть у тіснім звязку з усіми аналогічними науковими центрами Союзу, як з комуністичною академією в Москві, з інститутом марксізму в Харкові та инщими. Катедра міститься в окремому, спеціяльно відведеному будинку в ленінському районі при Левашівській вулиці в Київі. Керманичем катедри є якийсь новий комуністичний вчений Левик. В часі самого свята відкриття виголосив великий реферат на тему: „Що вніс Ленін у матеріялістичну фільософію?" керманич фільософічно-соціольогічної секції київської катедри маркс-ленінізму проф. Семковський. — (За „Комуністом").

З життя Української Академії Наук.

Дня 21. листопада відбулося в Академії врочисте засідання, присвячене памяти Івана Франка. Великий науковий реферат на тему: „Франко — великий апостол праці" виголосив академик Мих. Грушевський. — З нагоди 70-тих роковин життя відомого українського вченого акад. Д. Багалія та з нагоди 50-тих роковин його наукової праці Українська Академія Наук видає окремий збірник наукових статей, присвячених ювілятові. Акад. Багалій був одним з основників Академії, її першим віцепрезидентом, першим головою історично-фільольогічного відділу Академії та організатором всенародньої бібліотеки України. До ювилейного комітету належать: президент Академії — академик Липський, віцепрезидент — академик Єфремов і невідомий секретар Академії Крим'ський. — (За „Вістями").

Залізо-бетонний велетень у Харкові.

Під повищою назвою приносять харківські „Вісти" з 23. листопада ц. р. докладний опис свята „закладин" основної кольонни під великий 14-ти поверховий залізобетонний будинок, в якому мають найти приміщення українські трести. Тепер займають трести передовсім величезну будову кол. „Саламандри". Великанська будова почата на окраїні Харкова на т. зв. „університетських землях". На протязі минулого року вибудовано вже кістяк одного корпусу тієї будови. Доведено її до 8 поверха, а всіх поверхів має бути 10. Закладини головної кольонни започатковували будову другого корпусу, що буде мати як 14 поверхів, за нею піде будова ще третього корпусу теж на 10 поверхів. Ця залізно бетонна будова буде найбільшою в цілому Радянському Союзі. Працює при будові 1200 робітників на три зміни. Праця йде вдень і вночі. Вся робота змеханізована. Реалізують будову цього найбільшого будинку в Рад. Союзі два „чистокровні" інжиніри Українці Роттер і Ройтенберг. При „закладинах" чи краще на святі „закладин" був голова ВУЦВК-ту Петровський, цілий харківський уряд у комплеті та цілий центральний комітет КП(б)У. Виголошували там богато промов і кидали безліч слів на тему побіди соціялізму над капіталізмом. Видним знаком тієї побіди повинен стати саме початий будинок, бо „ми фактом будування — казав один з промовців — будинку трестів можемо довести, що й без капіталізму ми здатні на творче будівництво". А будують більшовики не фабрику, не завод а той будинок на те, щоби доказати, „що більшовицька партія може не лише руйнувати старий лад і старий гніт, але може будувати й нове господарство, новий лад".

До бетону головної кольонни кинули кілька мідяних монет. „Це — казав Петровський — знак, що цей величезний будинок ми збудували на копійки робітників і селян". — Це суща правда! Не будував ніхто нічого на Україні цілих 12 літ, і почали тепер будувати хмародери, не для потреб робітника і селянина, а на влаштування та приміщення люксусово уладжених кабінетів і бюр українських трестів, себто для прибіжища тих типових центрів бюрократизму і канцеляршини, що вбиває і так конаючий український промисл.

Та найкраще, хоч може мимовільно, зясував ціль тої будови секретар КП(б)У Каганович. „Коли порівняти нас з Америкою — говорив він дослівно — то вона, звичайно, стоїть поперед нас, але темп нашого розвитку хутчіший (?!) Безумовно стара людина 60-ти років міцніша ніж 9-тирічний хлопчик; але старий щороку наближається до домовини, а 9-тирічний хлопчик росте щодня. Ми знаємо, що для 9-річного хлопчика треба часто шити нові штанці, бо він виростає з них. Ми також виросли з наших штанців". І це теж суща правда, що на Україні всі повиростали зі „штанців", але тут треба внести маленьке пояснення, що не в буквальному розумінні повиростали, але що штанці в усіх крім комуністів до тої міри позношувались, що їх вже й латати було нічим, а тому втинають їх з долу і з гори латають. Через те й повиростали. Якщо рівняти цю сторінку життя з американським, то нема сумніву, що Каганович має щодо штанців повну рацію. В Америці ніхто їх так довго не носить і так вперто не латає. А якщо будова початих велитнів має означити „хутчіший" темп розвитку від Америки, то в цю правду не повірить на Україні поза Кагановичем мабуть ніхто. Шкода, що на ту памятну металеву дошку, прибиту з нагоди закладин будови, не внесли „символічного" висказу Кагановича про „штанці".

Дві нові високі школи.

1. Робітничий університет у Київі. На поширеному засіданні комісії професійних та політично-освітніх секцій київської міської ради річ о приступити до заснування в Київі 3-ох річного робітничого університету. Рішено порушити цю справу перед президією міської Ради та просити Окружний Виконавчий Комітет в Київі дати на ту ціль 6 тисяч карбованців з місцевого буджету. До організації університету ухвалено притягти всю київську радянську суспільність, наукових робітників та кооперацію. До університету мають приймати самих робітників від верстату. Навчання буде вестися тільки українською мовою.

2. Заснування гірничого інституту в Сталіні. Донецький технікум ім. Артема перетворили в гірничий інститут. На уладження нових необх дних лабораторій і кабінетів інститут одержав 100 тисяч карбованців. Богато препаратів і наукового знаряддя для лабораторій замовлено за кордоном. У січні буде перший випуск дипльомованих інжинірів в числі 50. Потім щорічно буде інститут випускати по 90 інжинірів. У інституті вчаться тільки робітники гірняки.

НОВИНКИ.

— **З нагоди надходячих свят** св. Миколая та Різдва збирає польський Червоний Хрест серед своєї молоді пачки з дарунками для бідніших дітей. Така пачка містить звичайно сердечний лист написаний жертвуючою дитиною до невідомої убогої дитини, солодощі, забавки, шкільне приладдя, ручник, мило, щіточку до зубів, пасту, приладдя до шиття, товариську забаву, біля, одіж, обуву і ріжні дрібниці. Розуміється, що кожна дитина дає те, що може. Такою акцією могли би занятися наші пластунки, батьківські комітети, жіночі товариства, а навіть її могла би перевести сама молодь.

— **На волі.** Повідомляють нас, що д-р Кость Третяк вийшов з тюрми по 1-місячному замкненні на олю. Був арештований у звязку з убийством кур. Собінського.

— **З наших наукових здобутків.** Київська Академія Наук працює незвичайно енергійно на одній з найбільше пекучих ділянок нашого культурно-наукового життя: над термінольогією. Хемічна комісія при ній видала перших 9 аркушів хемічної термінольогії (ред. О. Курило); вийшов у 12 арк. геольогічний словник (ред. акад. П. Тутковський); математичний словник у чотирох мовах ред. Ф. Калинович); частина зоольогічного (10 аркушів, ред. М. Шарлемань); переклад анатомічної термінольогії з міжнародного базельського лексикону (ред. Чешківський і О. Черняхівський); юридичний словник. Одночасно приготовляється більш 30 нових словників, які вийдуть до кінця 1927 р. Академія має намір видавати журнал для вимін думок у термінольогічних питаннях.

— **Новий медичний журнал на Україні.** В Харкові почне виходити новий український журнал п. н. „Український Медичний Архів". Журнал видає харківський медичний інститут і науково-дослідна секція харківського наукового товариства при ВУАН.

— **Автопортрет і памятник Шевченка.** Музей ім. Шевченка в Київі придбав автопортрет Шевченка. Автопортрет намальований в Оренбурзі 849 р. Його подарував Шевченко своєму приятелеві Федорові Лазаревському. Музей купив портрет у доньки Лазаревського Ольги Анжуло. — Президія новомиколаївського виконавчого комітету на Кубані рішила відкрити дня 11. березня 1927 р. памятник Шевченкові. Президія звернулася до місцевих кооперативних, професійних та инших громадських організацій з проханням взяти участь у будові памятника.

— **Бандитизм на Радянській Україні.** Надзвичайна сесія проскурівського окружного суду розглядала 7 днів справу учасників „банди" Лебединського. Ватажка тої „банди" вбито в часі арешту. Серед членів „банди" були 4 жінки. Суд присудив 7-ох обвинуваченых на кару смерти через розстріл, 11 на арешт від 10—3 літ з конфіскатою майна, 2-ох увільнив. — У „вістях" з 20. листопада читаємо знов вістку про засуд подібної „банди" в Конотопі. Ця „банда" була діяльною під проводом якогось Сапона. Сапона засудили на розстріл ще в 1922 р., але він утік. В часі ліквідації нової „банди" під його проводом вбито його і його помічника Несукая. Тепер засудив суд 11 членів тієї „банди" на кару смерти через розстріл, а инших у числі 110 на арешт. Оригінальні ці „банди", коли засідає на лаві обвинуваченых аж по 111 людей.

— **Spiritus flat, ubi vult.** Існує окрема польська державна „Рада Спіритусова". Не знаємо, чи не завдяки ній денатурований спірт став такою дорогоцінністю, що для його купна треба писати окремі карточки, зате чуємо, що вона поставила проект підвищити на слідуючий рік ціну спірту починаючи від 90 сот. за літру і вище, залежно від посвідства, в якому спірт продукують. Можна уявити собі торговлю цим спіртом, наслідком цього „залежи"; поодинокі фабрики підуть гарну конкуренцію!

— **Парохіяльні ніґи** при костелах у Львові при помочі річних вкладок по 1 зол. та збірок білля, одіжі, обуви серед заможніших членів дають помічі убогим розділяючи їм в па охіднім будинку чай з мол ком і булкою за малою оплатою, і роздаючи даром білля і одіння, та подаючи безплатно правну пораду з справах мешканевих і цивільних. Чи не можна би щось такого завести й у нас?

— **Скільки в нас Українців?** Львівський університет має славного приватдоцента фільольога ректора Семірадзького, тому, що він досліджує мамутів, а „Słowo Polskie" має свого спеціяліста Прушинського, який досліджує польські закони. Цей останній на основі цих законів доходить не перший раз до висновку, що нема ні Українців ні української мови, бо як вище в останнім числі з дня 1-го грудня: „O nie mówi kto po ruski przez przekręcenie języka polskiego, ten to dostatecznie" А єдина ріжниця між нашою мовою і польською це азбука. „Jednakże należy dojść w szkołach do alfabetu łacińskiego w języku tak im..." Добре знати, що напр. у Львові, де 90 проц. населення перекручує польську мову — всі вони Українці!

— **„Echo Karpackie"**, політично-суспільний, господарський і літературний тижневик, став появлятися в Стрию. Новий польський орган ставить собі за мету обслуговувати інтереси цілого підкарпатського населення (Стрийщини, Дрогобиччини, Борославщини, Скільщини, Калущини, Долинщини, Самбірщини і т. д.). До численних польських провінціональних органів приходить ще один. А які органи преси протиставимо ми тим польським тижневикам на провінції?

— **Кандидати на ще одну нагороду Нобля.** „Брітіш Юнайтед Прес" передає вістку із Копенгагена, що кандидатом на непризначену ще нагороду мира має бути або бувший англійський премієр Макдональд або американський сенатор Доз, творець відомого плану економічної европейської відбудови, а може навіть Штреземан як один з головних творців Льокарна. Таких кандидатів як Штреземан найдеться більше.

— **Чужинні літературні новинки.** У Празі померла відома чеська письменниця Еліска Красногорська в 79 р. життя. Її дійсне прізвище було Пехова. Почала вона як лірична поетка, пізніше писала більші патріотичні поеми; її літературна спадщина складається з великої скількости томів: оповідань, критичних нарисів, пес і перекладів з кількох европейських мов. Найпопулярнішою стала завдяки лібретам до опер Сметани „Проданої нареченої", „Таїни", „Цілунку", „Чортової стіни". — Міністерство освіти у Варшаві признало літературну нагороду за 1925 р. в сумі 5000 зол. відомому польському гумористові, К. Макушинському, не за його загально читані веселі оповідання, а за довжезну патріотичну поему.

— **Грубі можуть щезнути.** Берлінський лікар Гірш винайшов препарат, який без шкоди для здоровля на протязі місяця, під опікою лікаря, перемінить найгрубшого чоловіка у стрункого. Таким робом мода на худощавих може бути переведена одним махом. Як би лише гроші...

— **Світова хроніка.** У Лондоні помер у 73-тім році життя один із основників англійської соціял-демократичної партії, Бельфорт Бакс; був він ще приятелем Енгельса та Маркса. — У 1925/6 р. у СРСР. було 7,826,298 учеників у 95,588 народніх школах. Середніх шкіл було 5.990 з 279.900 учениками. — У Берліні повстає музей Гінденбурга. Німці хотіли спершу влаштувати його в Позені, де є родинний дім Гінденбурга, одначе польська влада запротестувала проти цього. Цей музей буде збіркою німецьких памяток. Невідомо, чи Німці перенесуть дім із Позена в Берлін. — У діточих захистах на території СРСР. і в приватних осіб находиться десятки тисяч дітей, яких родичі загинули підчас війни та революції. Окрема комісія списала тепер 30.000 дітей, які шукають своїх родичів. — На р. 1927., в місяцях травні і червні приготовляють міжнародну музикальну виставку, на якій визначні европейські композитори виставлять свої твори. — В англійськім графстві Йоркшір ведеться жива боротьба за нагороду, хто має найчисленнішу родину. До тісніших виборів стануть чотири кандидати: жінка одного шахтяра, що має 19 дітей, двох батьків із села Блекгіл, що мають по 22 дітей і жінка з Плетскоммен, на прізвище Остен, що імовірно дістане премію, бо має 24 дітей власних, ще 4 прибраних.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

Фортепіяни, Піяніна, Фісгармонії
дешево і на рати

Цінники до диспозиції
КОНРАД КАІМ і СИН
Львів, Коперника 16.
Телеф. 20-45. 1013 1-3
Тільки перші фабрикати.

Процес 151.

За приналежність до української повстанчої організації.

Володимир Вол., 27. XI. 1926.

Розправа з 26. листопада.

Розправа почалася цілком нормально. Голова суду немовби забув про вчорашню постанову, якою позбавив обвин. Іванчука Никифора брати участь у розправі. Обвинуваченій Іванчук присутній, як і всі инші на салі, значить — суд відкликав мовчки свою постанову, иншими словами — уступив перед солідарністю вязнів.

Несподіванкою для присутніх на салі був новий кордон поліції, що відділяв оборону і представників преси від суду, який поміщається на сцені. Ця обставина дала причину д-рові Шухевичеві заложити судові заяву такого змісту: Вчора кордон поліції замкнув доступ обороні до обвинуваченых, нині знова перегородив оборону від суду. Тому, що ця обставина впливає відємно на психіку оборони і що чогось подібного досі ніде не практиковано, просить високий суд, щоби в часі найближчої перерви змінено це зарядження. На найближчій перерві просьбу оборони сповнено.

Ще один момент характеристичний для нинішньої розправи, а саме те, що голова суду нікому з обвинуваченых не перервав, коли він говорив про побиття, або складав якусь заяву так, що кождий з обвинуваченых міг виговоритися.

Доцінчував зізнання, перераване вчорашнім інцидентом, свідок Поплавський, шпод. поліції. Всі зізнання у слідчого судді і теперішні подає на основі зізнань конфідентів. Сам нічого ніколи конкретного не бачив. На запити цілого ряду обвинуваченых, чи памятає, як списував з них протокол і як їх бив, свідок відповідає постійно: Ні.

Обвин. Ст. Малюх питає свідка, чи він пригадує собі, як то він побив обвинуваченого і до тої степені стероризував, що був би вже признався, що вбив навіть рідного батька. Обвин. Калинський заявляє, що свідок бив його цілу ніч багном. Обвин. Путькало Арсеній заявляє, що свідок бив його ключем в бік і в живіт, бив по лиці, бив крісом в живіт. Свідок дуже афектується в тім часі і, звертаючись до голови, каже: „Як він сміє таке говорити!" Обвин. Паламарчук заявляє, що свідок довідався про організацію не через конфідентів, а при помочі катування і терору.

Д-р Глушкевич пропонує, щоб суд зарядив конфронтацію свідка з Лавром Рудьом з таких мотивів: 1) Свідок зізнає, що не пригадує собі Лавра Рудя, хоч той дав йому такі цінні й богаті відомости про організацію; якщо Лавро Рудь повторить ще раз ті зізнання свідкові, може якраз свідок пригадає собі цю минулу сцену і пізнає Лавра Рудя; але чого можна сподіватись від такого „бистрого" свідка, яким є Поплавський? 2) Коли свідок собі пригадає Л. Рудя, то буде доказом його памяти і вродостойности його зізнань. Свідок заявляє на те, що не потребував запамятувати собі тих, що складали йому зізнання. Суд іде в тій справі на нараду й ухвалює, що конфронтація Л. Рудя з свідком Поплавським є зайвою.

З черги зізнає свідок Франц Рудий, ст. пшод., командант постерунку в Поріцку. Говорить так бистро і без надуми, що голова мусить його упомінати, щоб говорив вільніше, бо секретар не силі протоколювати. Свідок оповідає про напади диверсантів, про банду Доманського і про инші рабункові напади, описує протидіяння поліції і старається звязати „роботу" диверсантів з „роботою" К. П. З. У. Зізнає про зібрання ком. організації і згадує між иншим про одно, на якому нібито був присутній пос. Назарук. Д-р Давидяк питає свідка, в який спосіб ствердив присутність посла Назарука на зібранню. Свідок відповідає, що через конфідентів, але твердити того певно не може, хоч на основі відомостей цей факт є „певником". Під запитами доктора Шухевича бистрота свідка притуплюється і він зізнає, що про істнування організації, що мала відірвати Волинь від Польщі, довідався від „публичної опінії", а передовсім сільські баби все поліції відгрожувалися, що їх панування лише до весни. Крім того факт, що селяне не купували землі у поміщиків, свідчив про істнування організації в области району свідка. Свідок, ідучи раз на розвідку, попав на зібрання у Василя Баса в Радовичах, але ніяких конкретних фактів не устанив. На запит оборони каже, що на тім зібранні були присутні також жінки (!). Присутні на зібранні пояснювали свідкові, що це вечерниці. Що у Василя Баса були вже попередньо зібрання, свідок знає від конфідентів і свідків. Оборона: Прошу подати свідків! Свідок: Не можу, бо це тайна. Оборона: То вони є також конфідентами?! Адв. Підгірський: Кілько складів зброї усталено на терені громади Поріцка? Свідок: Не знаю. Адвокат Підгірський: Кілько було курінів, сотень?... Свідок: Я не устанавливав. На дальший запит оборони, звідки свідок знає про цілі організації, коли нікого не слідив, свідок зізнає, що про вирізання Поляків говорили баби. На запит прокуратора Ходецького зізнає, що конфіденти й инші льояльні люде боялися помсти членів організації і з острахом подавали відомости до поліції. Доносили крім конфідентів ті люде, що боялися перевороту. На запит оборони свідок зізнає, що особисто зібрання не обсервував, бо дуже трудно було „накрити" зібрання при такій осторожности.

Свідок Болеслав Северов, бувший постерунковий, ранений в сутичці з бандою Доманського, нічого особливого в своїх зізнаниях для справи не приносить. На питання обвинуваченых, чи памятає, як їх бито, все відповідає, що його боліла тоді нога і нічого собі не пригадує. І так обвинуваченій Когут, давній знакомий свідка, питає, чи свідок не пригадує собі, як обвинуваченого дістав на поліції поза вуха і впав свідкові на болючу ногу? Свідок: Не памятаю, бо мене тоді дуже боліла нога. Инший обвин.: Чи памятаєте, свідок, як на поліції давали мені води пити? Голова: Що ж в тім дивного, адже кождий воду пє! Обв. Але я тоді під побоями був зімлів і мене водою приводили до свідомости. Свідок: Не памятаю, бо мене тоді дуже нога боліла. Загально свідок робить враження чоловіка з нервовим розстроєм і духовим неспокоєм.

Свідок Олекса Куць у своїх заплутаних зізнаниях для справи нічого особливого не дає. Прокур. Ходецький каже запротоколувати, що свідок, боячись помсти, вніс просьбу до суду, щоб його суд не брав за свідка в справі організації.

Свідок Сорочук зізнає, що прийшов до нього конфідент Сосна і питав про Доманського. Свідок нічого в тій справі не знав. На другий день прийшов знова Сосна і розповідав, що в Радовичах збирає Василь Бас „партію" до війни, большевицьку... В міжчасі свідок довідався про „партію" від Степана Стуги, А. Кваснівa, Івана та Павла Кота, що належали до „партії". По якімось часі свідок з конфідентом Сосною пішли на постерунок поліції, а звідти післали обох до Радович до Василя Баса. Коли оба „друзяки" прийшли до Василя Баса, то він намовляв їх, щоби пристали до організації. Між иншим сказав: „Збираю партію большевицьку до війни. Хто що має дома, нехай приготовляє. З большевицької сторони дістанемо всякої зброї й амуніції і поміч буде, щоби ми тільки в один день то зробили. Котрі хлопці зберуться до якої хати, то я там прийду до Щенютина Вел. (свідок зі Щенютина) і будуть збори". Зібрання відбулося і на ньому був присутній і свідок. Бас говорив: „Насамперед нападемо на поліцію, потім на міста. У кольоністів, що покупили землю і по фільварках, будемо брати до кавалерії коні". Свідок зізнає, що для ліпшого провірення справи командант постерунку казав йому присягати і свідок присягнув, „щоб виборoти собі большевицьку владу, а польську скинути, щоб боротися до останнього чоловіка..." Свідок присягав на зброю і вибрав собі по присязі псевдонім, якого не памятає. Про все, що чув і бачив, доносив негайно поліції.

Всячина.

Найприємніша смерть. Професори американського університету Вуд і Люміт винайшли спосіб як убивати звірята без болю. Робить це електричний апарат, який видає із себе від 100.000 до 400.000 „згуків" на секунду. Ті згуки є смертельні для риб і малих сотворінь, що живуть у воді. Апарат поставлений у воді вбиває в одній хвилині всі ці звірятка. Чоловік, що кермує таким апаратом не має чого лякатись, бо наше вухо може приймати на секунду тільки 30.000 тремтінь. Оба винахідники думають над уліпшенням свого апарату, який міг би вбивати і більші звірята. Не є виключене, що діждемось ще колись такого самого апарату для людей; люде зможуть умирати нпр. **від** „джезбенду", так само як нині вмирають **за** ним.

Синок славного батька. Бути сином славного батька такий самий клопіт, як чоловіком славної жінки. Так мусів сказати собі син американського президента Куліджа, студент Джон Куліджа, який студіює в однім з університетів на провінції. Синок славного батька поводився там, як усі инші студенти: кинув оком на якусь дівчину, чи щось у цьому роді. Президент дізнався про це негайно анонімовими листами. А замісць написати синові кілька батьківських напімнень, вислав за ним поліційного агента, який ходить за ним крадькома крок у крок. Президент Куліджа знає весь поділ годин свого синка: коли встає, коли лягає, чи ходить на виклади, то-що... І про цю його курателю знає весь світ.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:
Пятниця 3. XII. — Камінка Струм.
Субота 4. XII. — Камінка Струм.
Неділя 5. XII. — Радехів.

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:
Четвер 2. XII. — Тисьменниця.
Пятниця 3. XII. — Станиславів. 528 9—?

На „Рідну Школу" зложили в золотих: Сілінська Волод., Петранка, Радехів 19, збірку між гостями з нагоди приміції о. Р. Дикона дня 14. XI. 1926. — Соболтінна Марія, Тустановичі 22·60, як чистий зиск з уладженої забави. — о. В. Григорчук 23·23, збірка на храмі в Рибнім. — о. Береговський 30, збірка на храмі в Білобережці. — о. Глібовицький 25·47, збірка на храмі в Жабю. — Всім ВП. Жертводавцям складає щиру подяку Гол. Управа „Рідної Школи". 1016 1—1

Стрий. — Муз. Тов. ім. М. Лисенка. 4. грудня ц. р. вистава опери в 4 діях до сл'в О. Олеся „Над Дніпром", муз. Е. Форостини — при співучасти А. Гаєка і М. Дуба. 1019 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

80 СОТ. коштує одна ложечка до чаю, з хінського срібла у Мандля, Коперника 14. Проти кіна „Коперник". 681а 12-?

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРПОВИНІ** Ігнатович Львів. 956 8-?

СЕЛЯНЕ! Свої сирівці лену і конопель, вовни та готової пряжі проміняєте найкорисніше в одинокій українській Спілці „ПОЛОТНО" у Львові, вул. Городецька ч. 95, котра оплачує перевіз сирівців залізницею власним коштом. Спілка „Полотно" продає всякого рода мануфактуру також за готівку по незвичайно низьких цінах і полагоджує замовлення відворотною почтою. Пробки на жадання висилає даром. 1002 2—3

ПОТРЕБУЮ інтеліґентної молодої жінки до помочі у веденню домашного господарства. Опис життя і услівя слати на адресу: о. І. Кошик, Щитівці, п. Заліщики. 1006 2—3

В СКОЛІМ коло Стрия, в місцевости повітовій і кліматичній, є на продаж великий мурований дім при вул. Головній зі стайнею і огородом. До заліниці а таксамо до ріки Опора, на почту і до староства 5 хвилин ходу. Надається зокрема для адвоката або лікаря або і на ведення інтересу, бо є пивниці під цілим домом. Купно добре для Американця як льокатя. Ближча відомість в Адміністрації „Діла". 1011 1—2

НЕГАЙНО до винайму на 3—5 літ в центрі Станиславова дві більші комнати 8½×8 м. і 4½×8 м.) з двома осібними входами для промислово-торговельного підприємства. Першенство для Українця, який годен заплатити чинш з гори. Зголошення „Кредит", кооператива, Станиславів, Собіського 28 (коло головної почти). 1020 1—2

МОЛОЧАРСЬКИЙ ТЕХНІК, передвоєнний інструктор молочарства, організатор молоч. кооператив, шукає відповідного місця. Навчук, Коломия, вул. Шашкевича 6. 1017 1—2

СКРОМНОГО помешкання (покоїк) осібного евентуально спільного пошукує найрадше недалеко „Просвіти-Гостинниці" прив. урядовець. Зголошення до адміністрації „Діла" під „Згідливий". 1022

ФРАНЦУЗКУ молоду, учительки, учителів, бони Польки, Німки, доглядачки, управительки, ключниці, господині, рільних офіціялістів, лісових, огородників, шоферів, реставраційний і готелевий персонал поручає Бюро Немчиновскої, Львів, площа Академічна 3. Телефон 13—61. 1021 1-3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
Львів, Городецька 46. Телеф. 834
Пересвітлення Рентгеном. 929 11-25

Найуспішнійшим средством усмиряючим
РЕВМАТИЗМ
ЛОМАННЯ, БІЛЬ ГОЛОВИ і ЗУБІВ
є випробований від 30 літ
і нагороджений
МЕДАЛЯМИ.

ПЕРВОЛЬД ФРАНЦОЗА
ХЕМІКА І АПТИКАРЯ З ТЕРНОПОЛЯ
ДО НАБУТЯ ВСЮДИ
Вина і головний склад виготовл.
АПТИКА МІКОЛЯША
Львів.

Концес. Судове Бюро перекл'дів чужих мов — **Львів, Собеского ч. 12,** 848 фірма Міхальскі. 5-6

Приготовляєте **КОНЦЕРТИ?** Жадайте повного **„МУЗИЧНОГО КАТАЛЬОҐУ"** який висилає за надісланням 1.— зол. в значках почтових **Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок 10.** 994 2—17

Заходом Філії тов. „Просвіти" в Турці над Стр. відбудеться в дні 8. грудня 1926

Свято Просвіти

з слідуючою програмою: І. 8·30 год. рано Служба Божа і панахида за померших членів „Просвіти" в пар. церкві.

ІІ. 11. год. **Звичайні Загальні Збори** Філії „Просвіти" в Турці н/С. в салі Народного Дому з слідуючим денним порядком: 1. Отворення зборів. 2. Звіт уступаючого Виділу, а) секретаря, б) касіера, в) голови амат. кружка, г) контрольної комісії. 3. Просвітно-економічний реферат. 4. Вибір голови і членів Виділу та членів контрольної комісії. 5. Вибір 2 делегатів на заг. збори „Просвіти" у Львові. 6. Внесення і замкнення зборів. Проситься о конечне прибуття делегатів читалень „Просвіти" і членів з турчанського повіту. По загальних зборах відбудеться кооперативна анкета при участи делегата Ревізійного Союза українських кооператив зі Львова. За Виділ Філії „Просвіти": о. Іван Федорович, голова; д-р Мирон Кондрат, секр. 1012 1—1

Подяка.

Складаю щиру подяку Впов. пп. лікарям дентистам **Я. Нессу і С. Раппапорту,** Львів, Сикстуська 17., за солідне і совісне вилічення і пльомбования моїх зубів.

1014 1—1 **Андрій Петранка.**

Загальні Збори

членів **Повітового Товариства Кредитового** кооперативи з обмеженою порукою **в Тернополі** відбудуться дня 14. грудня 1926 о год. 10 рано в салі Міщанського Братства в Тернополі зі слідуючим порядком нарад:

1. Відкриття Зборів.
2. Відчитання протоколу з попередніх зборів.
3. Звіт Управи з діяльности і предложення біляксу за 1925 рік.
4. Відчитання звіту з ревізії переведеної через Ревізійний Союз Українських Кооператив.
5. Звіт Контрольної Комісії з внеском на уділення Управі абсолюторії.
6. Розділ чистого зиску.
7. Затвердження предложеної управи в повнім складі згідно з постановою § 23 уст. І. статуту.
8. Вибір одного члена Надзірної Ради.

Наколи о вище згаданій годині не явиться приписане статутом число членів, тоді відбудуться того самого дня в тім самім льокалі з тим самим порядком нарад о 11. год. рано другі збори, котрі мають право рішати важно без огляду на число присутних членів. До участи в зборах управнені члени кооперативи, що легітимуються своїми уділовими книжочками. Правні особи мають право взяти участь через свого повновласника, що легітимується уділовою книжечкою і окремою писемною повновластю.

Тернопіль, дня 26. листопада 1926.

За Надзірну Раду Повітового Товариства Кредитового кооп. з обмеженою порукою в Тернополі: 1018 1—1

Іван Боднар, голова. *Д-р Іван Якимчук,* секретар.

Книжка у кождій хаті.
З літератури **української польської російської** **всі новости**
Місячний абонамент — 2 золотих.
Виножичальня відкрита без перерви від 9 рано до 7 вечора.
На провінцію щоденна висилка.
Адреса: Українська Книгарня й Антикварня, Львів, Рутовського 22.

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 269 (10.946). Львів пятниця 3. грудня 1926. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів. Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Політична візита Чічеріна в Берліні.

Берлін, 1. грудня 1926.

У вівторок в год. 9·30 приїхав сюди комісар закордонних справ С. Р. С Р. Чічерін, що замешкав у більшовицькій амбасаді. Цілий нинішній день присвятив на складання офіціяльних візит. Всупереч давнішим вісткам, що Чічерін затримається в Берліні тільки один день, тутешня преса довідується, що його побут у Берліні продовжиться на 3—6 днів. У тому часі хоче він відбути низку важних політичних конференцій; між ин. зі Штреземаном, з котрим обговорюватиме як справи політичні, так і господарські, а передовсім справу транзиту Німеччини через СРСР.

Берлінська преса зазначує, що Чічерін інтересується живо справами, що є предметом переговорів між Англією, Францією, Італією і Німеччиною, а також ходом женевських нарад, і має намір зачати в часі свого побуту в Німеччині дипльоматичні переговори з Парижем з метою підготовити собі стрічу з Бріяном. В тутешніх політичних колах догадуються, що Чічерін чекає тепер тільки на вислід стрічі між Чемберленом і Бріяном у Парижі, аби могти висказатися на тему біжучих питань европейської політики.

Бюро Вольфа повідомляє, що кореспондент щоденника „Остзеецайтунг" звернувся до Чічеріна в часі його їзди радіотелеграфічно із запитом, яке є теперішнє становище більшовиків до Ліги Націй. Чічерін, як подає згадане бюро, відповів також при помочі радіотелеграфу так: „СРСР. не дозволить вязати собі свободи ділання і може робити, що хоче. Ми будемо й дальше мати вповні вільну руку, будемо від [illegible]

Експозе Бріяна.

Париж, 1. грудня 1926.

В палаті підчас дискусії над буджетом мін-ства закордонних справ Бріян в експозе м. ін. згадав про недавні французько-італійські інциденти. Італія має право мати уряд, який хоче і має право підлягати лихому гуморові. Але є хвилі, в яких слід стриматися. Французький амбасадор одержав сатисфакцію і добрі взаємини привернено. Тепер усі сили слід звернути на утревалення мира в Европі, але без німецько-французького зближення нема трівкого мира. Факт, що Німеччина підписала добровільно льокарнські пакти, які признають французькі кордони, і що вирекласа приноровлювання сили при полагоді можливих конфліктів, не є маловажною справою. Найважнішою є обосторонна добра воля, але Франція хоче мати дійсні гарантії мира. Вкінці сказав Бріян, що з огляду на зліквідування контрольної комісії і заступлення її діяльности діяльністю Ліги Націй, безпека Франції не лише не зменшилася, але значно збільшилася. Промову Бріяна палата приняла оплесками.

Стан облоги в Румунії.

Берлін, 1. грудня 1926.

Тутешні часописи повідомляють із Букарешту, що в звязи з недугою короля Фердинанда румунська рада міністрів оголосила себе перманентною, дальше порішила стягнути до Букарешту військо з провінції і проголосила стан облоги в Румунії. Король Фердинанд звернувся до премієра Авереску з відручним письмом, у якім заявляє, що хоче зробити кінець шкідним поголоскам, які кружляють у краю на тему його недуги і наслідства престолу, та висловити жаль, що ця недуга дала причину до висунення деяких плянів, які могли би затрясти основами монархії і династії. Король сподіється, що в цей тяжкий мент патріоти стануть біля престолу і піддержать династію, котрої одинокою ціллю є праця над величю батьківщини. Королева Марія виїздить із Парижа дня 2. грудня. Мін. Ангелеску, який є в Парижі, сказав, що бувш. наслідникові престолу кн. Карлові позволено в приватному характері явитися у свого хорого батька. Кн. Карло приобіцяв, що не робитиме нічого, що зміряло би до державного перевороту.

З польських справ.

Виборча ординація для міст. — Ухвалення демократичної виборчої реформи. — Підвишка платень урядовців, а за нею підвишка деяких скарбових оплат.

Варшава, 1. грудня 1926.

Адміністраційна комісія радила над проєктом виборчої ординації для міст. Референт пос. Яворовський (ППС.) вказав на дві спірні справи. 1. Склад виборчих комісій. Реф. предкладає, щоб були предсідниками комісій судді. 2) Чи кожне місто має творити один виборчий округ, чи — як пропонує ЗЛН. — поділити місто на округи так, що число їх має вагатися від 5 до 12. В голосуванні принято в уст. 1. пріщій 5-прикметинкого голосування до міських рад, а спірні справи відложено до слідуючого засідання.

Дня 1. грудня почалась у прем. Бартеля конференція в справі новелізації закону про урядничі платні. В нарадах беруть участь: президент соймової буджетової комісії Римар і мін. Чехович. Ухвалено, що уряд означить джерела покриття підвишки платень урядовців. Уряд вставив 50 мід. зол. на підвишки, під умовиною, що на те позволять доходи скарбу. Підвишка платень може потягнути за собою підвишку деяких скарбових оплат. Новелізацію закону про платні урядовців і учителів полагодить в I. кварталі 1927 р.

Військова контроля над Німеччиною.

Берлін, 1. грудня 1926.

„Соц. Преспінст" подає подробиці про переговори між державами в справі військової контролі над Німеччиною. Різниця думок між урядами Франції і Англії є лише в справі знесення укріплень на польсько-німецькій границі. Франція домагається знесення тих укріплень; Англія є думки, що такі справи не належать до умовин роззброєння, принятих Німеччиною.

Становище Бельгії.

Париж, 1. грудня 1926.

„Етоаль Бельж" довідується, що бельгійська відповідь на англійський меморіял у справі роззброєння прилучується до англійського погляду. Підкреслює лише небезпеку, яка загрожує від патріотичних товариств і застерігається у справі складу німецького ген. штабу.

Англія відступає Італії кольонію.

Париж, 1. грудня 1926.

Кореспондент тутешнього видання „Шікаго Трібюн" повідомляє з Риму, що Чемберлен підчас конференції з Бріяном обговорюватиме справу віддачі кольонії Кейна Італії. Акт віддачі затвердять спеціяльними трактатами, що забезпечуватимуть англійські інтереси в цій кольонії. Так Італія одержить нові полоси для своїх еміґрантів. Статут Кейна матиме форму мандату, наданого Італії Лігою Націй.

З китайського кітла.

Загроза для Европейців.

Лондон, 1. грудня 1926.

Рух проти Европейців росте. В Ганкоу скріплено відділи чужоземної ескадри американськими й англійськ. торпедовцями, що прийшли із Шангаю. Вони висадили на сушу відділи піхоти, які обсадили дільницю англійську, французьку і японську. В Ганкоу є нині до 1000 осіб европейського походження і вони сильно загрожені.

Всюди те саме...

Знущання поліції в Ковлі.

Варшава, 1. грудня 1926.

„Глос Правди" містить лист із Ковля, який кидає ярке світло на тамошні тюремні відносини. Дня 14. листопада арештовано в Ковлі 5 людей під закидом участи в крадежі футра в одним склепі. На ком саріяті знущалися по звірськи над арештованими. Щоб зойків не було чути (комісаріят поліції в Ковлі є в середмісті), накинули на арештованих коци і тоді наново стали бити їх гумовими палицями, дрючками й иншим знаряддям. Потім замкнули кожного з арештованих в окремій келії. Тому, що не було доказів вини арештованих, їх випустили на другий день на волю. Покривджені горожане звернулися із зажаленням до судових властей. Слідство в тій справі веде слідчий суддя І. ревіру ковельського повіту.

Біржа.

Гроші.

Курс долара в готівці 8·96—8·99 при слабій і спокійній тенденції. — Канадійський долар 8·93·00—0·0·0, — чеські корони 0·26·00—0·26·33, леї 0·04·00—0·04·33, франки французькі 0·33·00—0·00·00, франки швайцарські 1·73—1·74, фунти штерлінги 00·00—43·57.

Золото: 20 австр. корон 36·00—36·50, 20 фр. франків 33·50—33·70, 20 нім. марок 42·20—42·50, 10 рублів 46·00—46·50.

Срібло: австр. корона 0·61—0·63, 5 австр. корон 3·30—3·40, австр. фльорен 1·65—1·70, рубель рос. 2·65—2·70. копійки за рубель 1·32—1·35.

„Просвіта".

Львів, 2. грудня 1926.

Вступаємо в місяць, в якому припадають роковини заснування найстаршого і найбільше заслуженого нашого товариства „Просвіта". День 8. грудня, як день роковин став у нас національним святом, відомим під назвою с в я т о „Просвіти", а цілий місяць грудень став місяцем „Просвіти".

Писати а тої нагоди про „Просвіту", її вагу та завдання незвичайно важко і невдячно. Важко тому, бо її величезної ролі в нашому дотеперішньому житті в розмірах газетної статті ні не охопиш, ні всесторонно не висвітлиш, а її майбутньої ролі в житті нації теж ні не спрецизуєш, ні вірно не нарисуєш. — З тих самих причин писати про те все і невдячно.

Вдумуючися в минуле нашого національного ренесансу, аналізуючи його поодинокі етапи, ми всюди, в кожній ділянці життя і на кожній сторінці скрижалів історії нашого відродження стрінемось з „Просвітою", з її ініціятивою, з її працею і що найважніше з позитивними наслідками тої ініціятиви і праці. Розгортаючи фоліянти вчорашніх днів та вичитуючи їх, ми мусимо далі ствердити, що „Просвіта" мала все успіх не тільки в ініціятиві та праці, але й у здобуванні для себе авторітету і довіря серед найширших мас українського народу.

Рівень національної свідомости села чи міста звязували ми і до нині звязуємо не з чим иншим, а зі самим істнуванням читальні „Просвіти" в даній місцевости. Рівень культурної та громадської солідности села чи містечка міримо теж не чим иншим, а рівнем праці, життя та рухливости не в чому иншому, а в тій найнижчій клітині „Просвіти" в сільській, чи міській читальні. Та тим не вичерпується справи, бо й рівень національно-громадської рухливости і живучости ширших територій, як повітів, а той округ міримо теж не чим иншим, а перш за все темпом життя і живчиком кровокруження у філії „Просвіти". Це доказ, до якої міри „Просвіта" звязана з нашим національним життям, до якої міри вона вкорінилася в нього і в якій мірі ми без неї не могліб обійтися.

Не дивно тому, що крім великого авторитету та довіря „Просвіта" має в нашому народі і найбільшу популярність. На західньо-українських землях нема ні одної установи, яка малаб стільки легатів, записів і відданих під свій заряд фондацій, що має їх „Просвіта". А між ними є фондації не лише інтеліґентів, не лише людей, що гляділи на завдання „Просвіти" зі становища патріотів-культурників, приятелів народньої освіти, але й селян, що не великим майном, ні високим інтелектом, ні освіченим так сказавши, патріотизмом не визначалися, а які складали своє невеличке майно для „Просвіти" з великого привязання, з небуденної любови та довіря до „Просвіти". Вони відчули на собі благородний вплив „Просвіти", вона їх полонила і тому були здатні до великих на їх сили та спроможність акти вдячности для неї. Тут не місце подавати імена тих селян, але вони були, вони й тепер є. Яке це потішаюче і яке додатнє явище з життя нашого народу і до якої міри воно розкриває ціну тих

душевних цінностей, що криються в нашому народі. Українські селяне були і є меценатами „Просвіти". Пошукайте прикладів анальогічного розуміння ваги якогось товариства в инших народів! Богато їх не найдете.

І тому благословенною була сама думка про заснування „Просвіти" перед 58 літами, а благодатним і переломовим для процесу нашого національного ренесансу на західньо-українських землях був сам акт заснування „Просвіти". Вона ширила не тільки освіту в народі, але вона гуртувала в собі все найцінніший, найдейніший і найактивніший елемент. Тому не треба дивуватись, що вона, „Просвіта" була в нас джерелом усього, що пізніше вилилося навіть в окремі організаційні форми та розвивало розгалужувало громадську працю і її ріжничкувало. Звідси походить, та цілком заслужена назва „матері" українських товариств, якою часто наділюють „Просвіту".

Чи роля „Просвіти" скінчена, чи пережита? Ні, вона не тільки не скінчена, але й ніколи не скінчиться, бо як не скінчене, не обняте ніякими межами знання і взагалі освіта одиниці, так тим більше не можна ні покінчити, ні взагалі вбраги в якісь межі ролі „Просвіти", що зводиться перш за все до ширення і популяризації знання в народі.

Наша „Просвіта" належала все, а й тепер належить до тих немногих у світі товариств, що мають великанські завдання не тільки перед своїм народом і його історією, але й перед людством і його культурою. Підняти на вищий ступінь культури свій нарід, рівнозначне з підняттям культурного рівня цілого людства, бож він є складовою частиною того людства. Отже зі завдань, з мети „Просвіти" випливають її великі зобовязання. Колиж ті зобовязання в нинішних обставинах є подекуди навіть непосильні, а їх „Просвіта" все таки виконує, то тим більші мусять бути до неї зобовязання тої суспільности, того народу, серед і для якого вона працює. Вгорі сказано, що навіть наше селянство видало меценатів для товариства, та діло не в поодиноких актах жертвенности і меценацтва на користь „Просвіти", в признанні її заслуг, а в масовому меценацтві.

Грудень, як місяць „Просвіти" і її свята мусить стати місяцем всенароднього меценацтва для неї, місяцем масових жертв на поширення й поглиблення її праці. Місяць грудень звуть також місяцем „дару „Просвіті". Нехайже цей дар стане не тільки масовим признанням заслуг товариства, але нехай він стане ще й таким, що направду причиниться гідно до виконування „Просвітою" великої культурної місії в нашому народі, нехай створить для неї таку матеріяльну базу, щоби її не захитали в здійсненні своїх завдань ніякі бурі, ні тим більше ніякі матеріяльні труднощі. А в нинішних обставинах ці останні чисто матеріяльні труднощі вяжуть „Просвіту", вяжуть її ініціятиву, вбивають запал її робітників, а вряди-годи сіють зневіру в місію „Просвіти" взагалі.

Нація, що силою невмолимих історичних обставин звязала весь свій національний ренесанс нероздривно з діяльністю і розвитком „Просвіти", що завдячує їй так богато, не допустить і не може допустити до того, щоби горіючий смолоскип „Просвіти" колинебудь потахав. Він мусить палати й горіти чим раз дужче, чим раз ясніше, він мусить просвітити всі найнедоступніші закутини нашої країни.

В. ст.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Реалісти чи утопісти?

На маргінесі „реальної політики" д-ра В. Бачинського.

У вчорашній передовиці торкнулися ми загально політичної платформи д-ра В. Бачинського і його скритих „політичних приятелів". Зупиняючись над цим своєрідним „profession de foi", зазначили ми, що д р В. Бачинський виступає „борцем за реальність дня". Теоретично розглядаючи справу, слід ствердити, що платформа реальности д-ра В. Бач. базується на певній льогіці біжучого моменту, що виростає із уже довершеного або назріваючого укладу міжнародніх відносин.

Останні літа зазначилися змаганням до стабілізації відносин на европейському континенті. Зрушена в своїх основах Европа, перевернена горі дном економічно, а то й соціяльно, звільна повертає до стану рівноваги. Змагаючи до економічної відбудови, вона стомилевими кроками прямує до такого укладу політичних відносин, який забезпечував би їй спроможність економічної відбудови. Перетворення Великої Британії і її доміній в союз незалежних держав та французько-німецьке зближення, як передвістник союзу — ось найважніші признаки „нового курсу" з ділянки міжнародньої і внутрішньої політики великих держав. Наладжування внутрішніх відносин в Чехословаччині по лінії перетворення її — скорше чи пізніше — в державу народів, — ось явище того самого покрою в малій де жаві. Крім того бачимо такі явища, як примирення народів СРСР. з існуючою там диктаторською владою комуністичної партії з одного боку і змагання шляхом пакту про неагресію запетрифікувати іст. уючий рижський кордон — з другого. Локарно, Туарі, розправа Сталіна з опозицією, домініяльна британська конференція, а в останніх днях ліквідація шахтярського страйк в Англії і заява Злучених Держав про можливість 40 відсоткового зменшення европейських боргів — все це познаки стабілізації відносин на европейському континенті.

Намагання обмежити терен і рямки суто-політичної боротьби в Европі в користь економічної відбудови було без сумніву посереднім товчком для виступу д-ра В. Бачинського на Народньому Зїзді і його відгуку... на сторінках „Слов-а Польск-ого". Д-р В. Бачинський проголосив себе реальним політиком — очевидно — політики дня, політики моменту, політики „Solori-Programm-y", що змінюється відповідно до ситуації і потреб".

Одначе в своїй оцінці стабілізаційних явищ д-р В. Бач. втратив з очей ту обставину, що це тільки намагання і то намагання такого покрою, що може і мусить спричинити нові конфлікти (як зростаючий італійсько-французький конфлікт, перманентне напруження німецько-польських взаємин і т. и.). В світлі цих явищ „Sofort-Programm", до тогож захований його герольдом в найтайнішій скритці, набирає специфічного забарвлення.

Та не про це хочемо говорити на цьому місці. Маємо на меті що инше. Політичний розум не на всіх полосах европейського континенту є — так сказатиб — в рівній мірі, в однаковому наверстуванні розложений. Він не є spiritus, що flat ubi vult. Як в деяких людських організаціях, так і в деяких народах проявляється повна атрофія того, що ми називаємо політичним розумом.

Але безпосереднім є хто инший, є наше громадянство і його політичний поовід, яким д-р В. Бач. закидає політичну незрілість і тактичні помилки.

Вихідною точкою для такої безцеремонно-відважної оцінки є сакраментальний вислів Бісмарка на адресу пруських Поляків: „Всякі історичні перевороти, а в них і здійснювання національних ідеалів, є зовсім незалежні від того чи нищого становища послів до уряду, лише від далеких міжнародніх конфліктів, які важко обчислити".

На цьому хиткому вислові Бісмарка збудував д-р В. Бач. всю „реальну політику" для західної вітки українського народу; цей вислів став основою наук, які д-р В. Бач. щедро, хоч безуспішно розділював українському громадянству і на Нар. Зїзді і на сторінках „Слов-а Польск-ого", забуваючи, що політика народу рідко коли формується по лінії найславніших висловів навіть політичних геніїв, тільки є виплином таких незвичайно складних елементів, про які і найбільшим фільософам не снилося. Англійці й Американці залюбки користуються добірними висловами св. Письма. Нема такої убікації в хаті Англійця чи Американця, яка густо не булаб перетикана виписками зі св. Письма. Англійсько-американський світ намагається достроїтися до тих священних дороговказів, але ріжно манітне життя пливе своїм коритом, минаючи стовпи з тими вказівками. До тогож для вдумчивого політика найбільше небезпечними є анальогії, які часто так підходять до дійсности, як пястук до носа.

„Колиб Поляки мали свого Бісмарка, то він міг би сказати Українцям тесаме, що сказав Бісмарк 16. березня 1885 р. на адресу пруських Поляків..." В тому то й річ, що Поляки не мають свого Бісмарка.

Але вертаймо до культавої анальогії: Німеччина і Польща, пруські Поляки і „польські" Українці, німецький Бісмарк і... неістнуючий польський Бісмарк, можливість історичних переворотів в р. 1885 і в р. 1926 чи 1927. Коли Бісмарк говорив до пруських Поляків, то це діялося в часі, коли Німеччина після побіди над Наполеоном III. стала першою европейською великодержавою, коли в Німеччині завдяки пятимільярдовій контрибуції розпочалася доба небувалого економічного розцвіту, коли поділ Польщі закріплювано піддержуванням тісних приятельських взаємин з Росією і союзом Австрією.

Польського Бісмарка поки-що нема, але колиб він найшовся і захотів наслідувати німецького, то це була би що найменше гумористика, бо Польща находиться в досить скрутному політичному положенні — як зовнішньо, так і внутрішньо — бо її економічне становище є спожаління гідне; бо вкінці з головним посідачем українських земель вона не находиться ще в таких приятельських взаєминах, як Німеччина Бісмарка з царською Росією 90-тих років мин. століття. До тогож і положення головної частини Польщі, Конгресівки — не є ідентичне зі сучасним положенням Рад. України. Подібних заперечень анальогії можнаб привести більше. А на це все, говорячи про політичний змисл, як змисл дійсности і конкретности, д-р В. Бачинський закрив очі, якраз не беручи на увагу цеї дійсности і конкретности.

Спираючись на гранітній скелі Бісмаркового вислову, д-р Бач. консеквентно ставив підмурівку своєї „реальної політики". На читача що прогавив що непідхожу анальогію, проповідь „реальности" д ра В. Бач. могла зробити навіть помітне враження. Але хто хоч дрібку застановився над абсурдністю вихідної точки, той мусів побачити, якими білими нитками шитий „Sofort Programm" цеї політики.

В тій частині свого інтервю, в якій домінує „pater noster" на адресу українського громадянства і проводу Обєднання, д-р В. Бачинський тримається досить міцно, але скоро сходить на трясовиння „Sofort-Progr mm"-у, починає хитатися.

„І доки правління річпосполитої — каже він — трактують нас, Українців, так — як нпр. Ваша редакція — то домагатися від Українців чогось більше, як дуже холодної пасивности, хіба важко. А навіть, щоби здобутися на ту пасивність, треба дуже панувати над собою і треба великої політичної здержливости, — чеснот, що в нас мало поширені".

Як в цьому притьмареному освітленні дійсности виглядає спроможність реалізації оспівуваного на всі лади „Sofort-Programm-y" — хіба зайвим було би говорити.

Вже з цього бачимо наглядно, що д-р Бачинський, виступаючи зі своїми „політичними приятелями" борцем за реальність дня, фактично виступає борцем за мрії, які як сонні привиди розганяє світло дійсности. Отже наші консерватисти не є реалістами, тільки утопістами, і то найнещасливішими, бо обкутуючи себе павутинням невідомого і нереального „Sofort Programm y", навіть тактично ставлять на коня, який не виграє, добровільно правлюють на те місце, в якому постійно переверталися наші політики не від нинішнього дня.

Ф. Ф.

Через цілий грудень знижені ціни

1033 в бляхатім магазині 1—?

АНТОНА УВЄРИ

у Львові, вул. Галицька ч. 10,

також і у філіях в **Тернополі,** ** Дрогобичі і в Стрию. **

Чехословаччина на шляху консолідації.

Порозуміння словацьких представників з урядом.

В державно-політичному внутрішньому житті Чехословаччини стався на днях факт великої ваги: державний буджет на рік 1927 ухвалено не тільки голосами чеських політичних партій, але також голосами двох найбільших і найвпливовіших німецьких партій, яких представники засідають в уряді, як також голосами словацької народньої партії, що гуртує в своїх рядах велику більшість словацького народу. Це взагалі перший державний буджет Чехословаччини від часу її існування, ухвалений голосами трьох головних народів держави.

В політичній історії молодої чеської держави ця подія є безперечно історичним днем. Голосування в справі буджету з 27. м. м. виявило ясно й недвозначно, що Чехословаччина консолідується справді, що її керманичі вміли не тільки зговоритися, а й притягнути до державного воза таких донедавна непримиримих опозиціоністів і негативістів, як Німці і католицькі Словаки. Це доказ, що відповідальні чеські політики вступили на єдино правильний шлях у такій державі національностей, якою є чехословацька республика, а саме на шлях вирівнання всіх міжнаціональних ріжниць і терть, на шлях притягнення до державного співробітництва всіх народів держави.

Про притягнення Німців до правительства писали ми свого часу ширше (мимоходом кажучи — перші в цілій Польщі). Сьогодні приглянемося другій важній події з внутрішнього життя Чехословаччини, а саме приступленню найбільш непримирої донедавна словацької катол. партії під проводом о. Глінки до нової парляментарної більшости в Празі.

Ключ до становища, яке заняли у відношенні до Праги Словаки, дає нам маніфест партії Глінки, що саме по-

явився у Братиславі. В тому маніфесті під написом „Дорога словацька націє!" подано докладно причини, їзза яких партія рішила підтримувати уряд Швеглі і вислати до нього своїх представників. А саме найвпливовіша словацька партія, що з 12. послів у попередньому соймі зросла при недавніх виборах до 23 (в сенаті має 12 представників), рішилася на цей крок тому, щоби „направити всі ті моральні і матеріяльні шкоди, що їх накоїли дотеперішні радикальні і соціялістичні правительства", а дальше тому, що демократичні (буржуазні) партії погодилися в тому, що автономія Словаччини має бути переведена в рямцях введення автономії в окремих краях". Дальше в маніфесті сказано, що на порядку дня є розвязка важних культурних, церковно-політичних, господарських і соціяльних справ, у якій партія хоче активно співпрацювати. Немаловажна річ також боротьба з комунізмом, проти якого слов. нар. партія виступає з усею рішучістю. При кінці маніфесту зазначено, що активність, себто співробітництво партії з урядом не означає ще, що партія дефінітивно залишиться в уряді. Як тільки уряд Швеглі не сповнить своєї обіцянки дотично введення автономії на Словаччині, народня партія перейде негайно до опозиції.

Стільки маніфест послів і сенаторів словацької народньої партії до „дорогої словацької нації" в справі співробітництва партії в чсл. урядом. Головний і основний постулят Словаків — автономія, від переведення якої в життя залежатиме й дальше льояльне співробітництво Словаків з Чехами. А ще так недавно словацька національна опозиція ставилася до чсл. державности майже таксамо негативно, як Німці і Мадяри! Видно, що недавня поїздка о. Глінки до Америки між своїх земляків переконала його, що це для словацьких націоналістів одинокий можливий шлях політики в теперішніх умовинах і вони негайно переорієнтувалися, закинувши боротьбу з урядом і приступивши до правительственної більшости.

Це вирівнання між Чехами і Словаками після кількалітнього гострого конфлікту має безперечно своє велике значіння для внутрішньої консолідації Чехословаччини, а тимсамим і для її скріплення назовні. Притягнення до державного співробітництва Німців і Словаків вказує також на політичну мудрість чеських політиків, які йдуть на ріжні, нераз болючі для них уступки, щоб тільки якнайбільше закріпити молоду чехословацьку республику і відвернути від неї всі можливі небезпеки.

По широкому світі.

Порозуміння чехо-словацького уряду з партією Глінки. Довготреваючі переговори чехословацького уряду з католицькою словацькою партією о. Глінки скінчилися порозумінням. Партія Глінки має одержати міністерство для Словаччини, але щойно після уконституування союзу словацьких воєвідств (жуп). Інституція ця має відгравати ролю, подібну до краєвих виділів, які є в Чехах, Моравії і на Шлеську. Мабуть перед Різдвом католицька партія Словаччини вийде до пражського уряду своїх представників.

Чічерін у Берліні. „Фосіше Цайтунг" повідомляє, що на днях приїде до Берліна Чічерін. У Берліні Чічерін задержиться недовго, бо їде до Франкфурту над Майном, щоби порадитися лікаря спеціяліста. Кажуть, що Чічерін почувається не добре.

Революція в Бразилії поширюється щораз більше. Вона перекинулася вже на три стейти: Ріо Гранде до Суль, Барома і Санта Катаріна (в цьому стейті богато українських емігрантів). Недалеко Белля Віста прийшло до тяжких боїв між революціонерами і правительственними військами. По обох сторонах було богато трупів і ранених.

Страйк вуглекопів в Англії нарешті закінчився. Знавці економісти обчисляють, що народне господарство Англії потерпіло наслідком того страйку найменше 300 мільонів фунтів штерлінгів, себто ок. півтора мільярда долярів. Страшна сума!

НОВИНКИ.

— **Конфіската** У вчорашньому числі „Діла" сконфісковано закінчення передової статті п. з. „Відгуки". Це 117-та чергова конфіската нашого органу в цьому році.

— **Еміграція до Злучених Держав.** Уряд Злучених Держав і американські робітники не годяться на злагодження суворих законів про еміграцію. Причиною побоювання, що чужинці можуть впливати на зменшення високих плат американського робітника. Америка має ще богато незаселених просторів, де треба робучих рук, одначе покищо, з економічних причин, не хоче впускати до себе европейських суперників.

— **Маніфестний сухітчичий нувсей** відчинили у Львові, в школі ім. Св. Анни, завдяки перенесуть його до школи ім. Танської 9. ц. м. Пояснює д-р Литвинович.

— **„Очищування" польської мови.** Недавно, бо ще вчора „Слово Польске", з легкістю мізку пересічного крідика вшкварило собі статейку про українську мову. А вже ніні находимо в ньому прецікавий фільольоґічний кутик, що пахне кухнею. Довідуємось, що в жовтневім числі „Порадника єзикового" якась пані Василевська пропонує цілу низку слів, якими треба заступити дотеперішні польські-непольські куховарські терміни. Слухайте: „зульки" має називатись „држеніна" (дрегіі!; фільольог із Слова Польского" пропонує краще слово: „studzie lan", бо... воно походить від „студити" — чисто польського слова. „Будинь" має називатись „zakze nec"; „patelnia" — „smażnica" (смаження; „brytwanna" — „prażnica" (пражити!); „do litera" — „smażyna", „zemyce" — „rybk" (російське!); „trucla" — „p esi ka" (від нашого „плетеник"). Тепер уже ясно, чому нашепольські редактори називають українську мову перекрученою польською!

— **Кльод Фаррер у Львові.** Ім'я цього французького письменника широко відоме в Европі. Він славніший на чужині, ніж у себе дома, де має надто великих суперників. Називається в дійсности Шарль Бартон. Написав кільканадцять дуже читаних книжок, з яких найбільше відомі „Чоловік, що вбив злочинно", „Боротьба" і „Цивілізовані" (нагороджена в 1905 р.); крім них „Дим опію", „Мали союзники", „Панна Дакс", „Остання богиня", „Дім живих людей", „17 моряцьких історій", „14 жовнирських історій", „Залюблені між собою звірята та люде..." 25 літ був моряком і любить мандрувати. Побачивши всі чудеса світа, хотів поглянути на це одно на Львів. І в своїй подорожі по столицях Східньої Европи зачепив і за нашу, залишивши привабливий відчит: „Жінка вчора, нині та завтра". Салі кіна „Аполлон" виповнена вщерть. Мов на фільмі „Буровій пристрасти" або щось у цьому роді. 75 проц. жіноцтва. Солені ціни: останній ряд сидячих місць 3·20 зол. Є й такі, що платять 10, щоби дізнатись легко та приємно про найбільшу тайну світа: „що таке жінка". Фаррер — 50-літній сивобородий гарний мущина у силі віку. Бачив стільки на своєму віку, що не знає навіть, з якого кінця зачинати таку превижку тему. Але вибирає золоту середину: гутірку переплетену прикладами з життя та анекдотами; щоби всі розуміли; навіть трошки ті, що взагалі ще ніколи не чули французького промовця. Фаррера цікавить питання: як далеко зайде жінка у домаганні суспільних обмежень, які вяжуть її індивідуальність і чи в цій еволюції вона буде щасливіша, ніж дотепер. Головно користується матеріялом з життя турецької жінки та японської. Чому? Бо вони в найкоротшім часі, на наших очах, перейшли різку еволюцію від повного рабства до наймодернішого типу сучасної „гарсон". Фаррер застерігається, що не є ні феміністом, ні антифеміністом, ні віруючим, ні невіруючим, не має ніяких спеціяльних домагань до нинішної жінки або до завтрішньої, одначе його хвилює одно питання: чи завтрішня жінка не загониться в своїй жадоби незалежности так далеко, що перекне межі, поза якими перестане бути тим, чим вона мусить бути, коли хоче задержати свою вартість і зберегти вартости всього людства: — жінкою. Не було в його виладі глибоких фільософічних думок, рискованих теорій або обсервацій. Чуткавий письменник промовляв так, немов би лякався вразити хоча би одно надто ніжне, надто живе аб надто фанатичне вухо, з якоїнебудь професії, класи чи релігії. За те за солодких 60 хвилин казав собі солено заплатити.

— **Посмертний поворот дипльомата.** Спадене тіло Красіна вертається з Лондону в уряд посліпним поїздом у І-ій класі крізь Берлін і Варшаву. Біля домовини лежать квіти і вінки від радянських посольств у Берліні та Лондоні, дипльоматичний паспорт покійного, акт його смерти і акт спалення тіла. З домовиною їде дочка покійного та представник радянської амбасади в Лондоні. У Варшаві зупиниться поїзд на пів години: на залізницю вийдуть представники радянського посольства. Поїзд відїхав через Стокгольм до Москви.

— **Дзвін любей до церкви скликає, а сам у ній не буває.** Англійська преса подає інформацію, що Красін залишив своїй рідні 450 мільонів франків майна, складеного у ріжних европейських банках. Комунізм це гарна ідея — казав собі мабуть Красін — але... коли вона не тільки не нарушує нашого приватного майна, але дозволяє нам ще прийти до нього.

— **Два шахісти.** Один з найзначніших світових шахістів, Мексиканець Торре, занедужав поважно умово. Минулого року як 20-літній молодець у міжнародних змаганнях виграв партію проти сивоволосого Ляскера. В його грі добачували великі завдатки на майбутнього світового мистця. Тимчасом передчасна недуга розвіває ці надії; молодий шахіст паде жертвою своєї важкої професії, яка зломила умово його великих попередників Морфія, Штайніца, Пільсбурга. — Міжнародні шахові змагання в Берліні скінчились перемогою Боголюбова, який здобув 7 пунктів, Рубінштайн 6, Анес і Грюнфельд по 5).

— **Пророцтва на 1927 рік.** Є на світі рід пророків, які стають ясновидющими з нагоди нового року. Бо тоді виходять у світ календарі, а в календарях люде здавна шукали відповіди на те, що буде. Правда: у більшости наших календарів ви найдете те, що вже читали минулого року, два чи три роки назад, але є ще в світі видавці календарів, які приносять сензації, і то неаби які! Як вам напр. подобається пророцтво, що 1927. рік буде роком катастроф. Такий є меншебільше висновок численних цьогорічних астрольогів. Француз Амду заповідає земаетрус у південній Америці; Фортуні з Парижа — катастрофу в північній Америці; Німець Радецький, який виворожив смерть Еберстові та Стінесові, бачить великанські стихійні шкоди у Франції, Англії та Німеччині. Його товариш Грім — великі пожежі у всій Европі та посуху. Так само катастрофально настроєна берлінська ясновидиця Йордан, що каже загально про острови, які щезнуть з поверхні землі. Американець Уткном є сміливший, бо вказує просто на Гельголянд. За богато ясновидців проповідує переміну політичного курсу в С. Р. С. Р., а навіть упадок большевизму, нову революцію; Радецький каже, що російські війська займуть сусідні славянські землі, а Уткном, що над ними засяде російський цар. Французенка Бордеріє обіцює своїй країні те, що всі фінансові міністри: відродження франка; до неї приєднується навіть один німецький астрольог. Франко-німецьке зближення ще скріпиться. Пані Йордан бачить знак смерти над кайзером, знак монархізму, (але безуспішний) над Німеччиною, якісь змішення німецького мілітаризму і повінь у Гамбурзі. Бордерє віщує зміну в житті Пілсудського і смерть найвизначнішого польського письменника. Не бажаючи цінним великим письменникам смерти, мусимо стверднти, що це останнє пророцтво здійсниться найімовірніше. Бо якийнебудь польський письменник старшого покоління вмре, польська преса проголосить його найбільшим. Так було із смертю Жеромського, Реймонта та Каспровича.

— **Нові рекорди.** Англійський нурець з Норфольку К. Евертс пірнув у заливі Гемптон Рідс і ходив по дні моря 2 години і 40 хв. на просторі 8 км. Нурець заявляє, що цей прохід, хоча дуже томливий, незвичайно цікавий. — Американці люблять рекорди в закладах. Цими днями в Ню-Йорку зорганізували змагання „кавовників": хто більше вип'є кави? Якийсь фризієрський помічник випив за 12 годин 62 чарок кави. За це одержав почесний „кавовий" пояс. — У Німеччині хвалиться пан Йосиф Файс з Трібергу иншим рекордом: він має 91 літ і є постійним активним пожежником: себто лазить по драбинах на дахи серед огню.

— **Катастрофи.** У румунській пристані Гіргево вибухла на одним кораблі ропа, вогонь перекинувся на инші кораблі та на вагони. Навіть кілька домів згоріло; 12 людей убитих, чимало ранених; шкода величезна. — У Варшаві зударилися два поїзди наслідком мряки: два вагони знищені, дві особи вбиті, кілька ранених. — В одній варшавській гарбарні кількох робітників затроїлось підчас праці у криниці, де були отруйні гази. — У селі Зелозі повіт Городок, згоріло 29-го ц. м. 2 господарства, причина імовірно: необережність з огнем. Це вже друга пожежа в цьому селі. При минулій катастрофі (21 хат згоріло) виною була якась божевільна жінка.

— **Світова хроніка.** Папа рішив збільшити скількість кардиналів з 70 на 78, на те, щоби представники північної та південної Америки, Канади та Австралії могли вийти до кардин. колегії. — Еспанський уряд рішив, що щорічно буде святкувати роковини смерти творця „Дон Кіхота" Сервантеса як національне свято. У цей день будуть провадувати літературу і нагородять одну найкращу нову книжку. — Підчас останної дискусії над вуглевим страйком в англійськім парляменті посліця леді Астор часто перебивала промовцям. Тоді звернули їй увагу, щоби вона набрала кращих товариських форм. — У лондонськім зоольогічнім городі завели цілу низку будівель із скляними дахами, що пропускають ультрафіолетне проміння, дуже корисне для здоровля звірят. — Цікавий процес ведеться у Монтреалі (Канада). Голова тамошньої жидівської громади Ісаак де ля Пенья вніс скаргу до високого суду з претенсією, щоби держава йому і його родині звернула... остров Лябрадор. Позовник основується на акті дарованім ще короля Вільгельма III. в користь його предка, який урятував потопаючого короля. — В Ерінбурзі найдено у приватної особи якісь дорогоцінні скрипки вчителя славного Страдіварієвс, Аматі. — У Румунії в містечку Каркалію, померла жінка Марія Устав у 135 р. життя. Всупереч заяві Іранидця Сміта, що вмер недавно в 126 р. життя, заявила перед смертю, що довготу свого віку завдячує саме ранньому подружю і повній тверезости.

Орґанізаційний рух.

Віче УНДО в с. Бабині самбірського повіту.

Заповіджене на день 28. падолиста ц. р. віче в Бабині стягнуло більше як 1000 людей учасників. Віче отворив коротку промовою о. В. Петрик місцевий парох і покликав до президії о. П. Силука як провідника, Стефана Воронюка як заступника — а Василя Пундяка як секретаря. — Від політичної влади був на вічу ком. Новосельський і хмара поліцаїв та агентів з дефензиви. На порядку дневнім було два реферати: а) Наше політичне положення під цю хвилю, б) про шкільництво. Перший реферат виголосив пориваючо д-р М. Галущинський адвокат з Самбора. Зачав про положення наше за Австрії перед війною, відтак перейшов воєнні часи, далі часи творення нашої державности. Наївець змалював важке положення нашого народу на всіх ділянках життя під Польщею. Слухачі з захопленням прислухувалися красномовній бесіді, та безнастанно оплескували промовця. Другий реферат виголосив студент п. Турянський, який з молодечим запалом розповів про кривди на полі шкільництва. Комісар безнастанно переривав бесідникам, і грозив розвязанням зборів. Тому не дивно, що в „Zwiezie r ta-х" почув від зацитрорі не одно терпке слово. По ухваленню резолюцій провідник замкнув збори. — *Очевидець.*

Процес 151.

За приналежність до української повстанчої організації.

Володимир Вол., 30. XI. 1926.

Розправа з 28. листопада.

Свідок Войцеховський зізнав, що помагав аспірантові Зарембі при допиті свідків з ранону Володимира й Горохова. Вичислює ряд допитуваних і переповідає, до чого вони признавалися. По зізнанню підпрокуратор питає свідка, чи в часі допиту був приморовлюваний терор, чи жалувався хто з допитуваних на побої або чи бачив кого побитого? Свідок дає заперечуючу відповідь. Таку саму відповідь по короткім ваганню дає на питання прокуратора, чи бачив у часі допиту володимирського старосту і представників війська?

З черги обвин. Койрах, Жид, ставив свідкові питання в українській мові; голова суду заявив Койрахові, що української мови можуть уживати лише Українці. На це Койрах відповів, що по польськи не вміє.

Д-р Шухевич питає свідка, звідки він походить? Свідок відповідає, що зі Львова. На запит, чи свідок був у Львові в 1922 р., свідок відповідає: Так. На запит, чи свідок знає, що під українські інституції у Львові і на провінції підкладено вибухові матеріяли і деякі з них, як будинок „Просвіти" й „Академічний Дім", значно ушкоджено та що ці будинки піддано потім грунтовному ремонтові, свідок зізнає, що знає. На запит, чи ведено в тій справі слідство, свідок зізнає, що не знає.

Свідок Микола Барчук зізнає, що „абсолютно" нічого не знає. На зібранні в Наконечного свідок не був. З уваги на те, що свідок нічого не знає, голова суду заряджує відчитання протоколу у слідчого судді. В протоколі зазначено, що свідок обсервував зібрання в стодолі Льва Наконечного і бачив там Віктора Кранця. Свідок заперечує своє зізнання у слідчого судді і заявляє, що зізнання вимусили від нього биттям і довели його до краю терпеливости, так, що свідок був би зізнав, що навіть убив рідного батька. Осіб, що свідка били, поіменно назвати не годен; знає їх лише з вигляду. На запит обвин. Денисюка, чи свідок памятає, як обвинуваченій лежав на полиці чорний, побитий і з синяками, свідок заявляє, що памятає. На запит обвин. Чтеця, свідок зізнає, що памятає, як аспірант Заремба вдарив обвинуваченого двічі і повів до шопи.

Свідок Ілля Кашук, функціонар поліції з Кременця, зізнає, що в лютім 1925 р. післали його на терен горохівського повіту для обсервації діяльности комуністично-диверсійної організації. Свідок вичисляє цілий ряд осіб, що належали до організації, подає, які хто займав становища в організації і хто входив у склад повітовки горохівського, а хто повітовки локачського. Зізнає також про військовий стан організації і про стан зброї. Свідок устійнив при помочі розвідки, себто через платних і неплатних конфідентів, що у Василя Сірака відбулася повітова конференція в лютім 1925 р. від Бронислава Хмельницького, що був „лауфанім" свідка і приносив комуністичні відозви, довідався свідок, що член організації Василюк говорив, щоби заїтати тих, що інтересуються організацією, зґл. стараються її викрити і що незадовго розпочнуться напади на поліцію, на уряди та на поміщиків, щоб

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

Фортепяни, Піяніна, Фісгармонії
дешево і на рати

Цінники до диспозиції
КОНРАД КАЇМ І СИН
Львів, Коперника 16.
Телеф. 20-45. 1013 2-3
Тільки перші фабрикати.

роздобути зброю і грошеві засоби. Дальше зізнає, що на повітовій конференції промовляв Бондаренко (Степовий) і фоновий або студент (!) Рожанський, що взивали зібраних до повстання, говорячи, що робітники Польщі вже зорганізовані, а зброя буде привезена з заграниці в скринках, нагружених зверху іншим товаром. Коли прийшов приказ ліквідації організації (з 1. III. 1925), свідок знайшов при ревізії у Василя Сірака штучні вуси і шминки, які він мав уживати до замаскування себе в часі бандитських нападів. У Грися Василюка знайшов свідок при ревізії два кріси з набоями; тих кріси Василюк мав уживати до бандитських нападів. Рівночасно знайдено у Василюка кілька комуністичних відозв. У тім часі зголосився у свідка „зауфани" Хмельницький з кріском і сказав, що його одержав від Василюка. По ревізії відпровадив свідок арештованих до повітової команди поліції у Володимирі. В той час довідався свідок між иншим, що в Хлопечах мали бути закопані два машинові кріси.

Адв. Підгірський: Хто був присутній при допитах на поліції? Свідок: Прокуратор, староста також часом приходив, а був навіть посол Назарук, але з обвинуваченими не розмовляв, бо в часі слідства не вільно. Прокуратор: Чи був хто в часі слідства чорний, як мурин? (!) Свідок: Я не бачив. Адв. Кринницький каже запротоколувати зізнання свідка, що новоприйнятий член організації є приділений до ячейки і може бути приділений також до повіткому. На запит адв. Підгірського, свідок зізнає, що крім платних „зауфаних", себто конфідентів, послугувався також „зауфаними" неплатними, значить — льояльними горожанами. Перших не вичисляє тому, що це урядова тайна, а других тому, щоб не виставити тих льояльних людей на небезпеку.

Обвин. Бернацький Василь заявляє, що цей свідок держав його три дні в Локачі на постерунку, бив його, а в тому ділі помагав йому один шподовяк. Обвинуваченого било під боки, в груди, в лице, держано в темних сінях і морено голодом. На повітовій команді у Володимирі обвинуваченого бив свідок і обвинувачений з болю дуже кричав; тоді вайшов чоловік у військовім одязі і питав обвинуваченого, чого так дуже кричить. На відповідь обвинуваченого, що його бють, сказав: „Такі дужи хлоп витшима еще вешей". По обіді свідок знова бив обвинуваченого, навіть підпрокуратор Струменський бачив, як обвинуваченого било. Для більшого терпіння вкладав свідок обвинуваченому до рук набої, руки клав між залізні плити, а опісля спеціально построєним механізмом прикручував плити так, що під натиском плит зпід ніхтів витікала кров. При таких „операціях" обвинувачений мдів.

Обвин. Сірак Василь заявляє, що свідок причепив йому штучні вуси, вимазав його сажою і в такій метаморфозі попровадив на конфронтацію; бив його по зубах, по голові, а потім обмили обвинуваченого від крови і дальше держали на постерунку. Терором змусив свідок і аспірант Заремба підписати протокол у слідчого судді.

Обвин. Койрах заявляє, що свідок бив його два дні, а також у присутности мирового судді і секретаря вдарив його три рази.

Обвин. Поліщук заявляє: „Як я дав добровільно свідкові дві брошури, то він дав мені зараз два рази в лице. Потім грозив мені і казав, що як я не зізнаю так, як вимагав свідок, то він мене вбє. У Володимирі завели обвинуваченого на допит і там свідок бив його в груди, яхопив за волосся і товк головою об мур, а потім встромляв руки між двері і ломав кости. Аспірант Заремба завертав обвинуваченого від слідчого судді до цеї „операції" так довго, поки він не підписався на протоколі.

Обвин. Паламарчук зізнає, що свідок його не допитував, лише щував його собакою. (!)

Обвин. Одіон заявляє, що свідок казав йому зізнавати на обвинуваченых так, як він йому диктував. — „Коли я не годився, дав мені раз в лице і сказав: „То будеш там сидіти, де вони". Під терором „обвинуваченій" підписав протокол і таким робом став обвинуваченим. (!)

Обвин. Долинський Петро заявляє, що свідок по дорозі до повітової поліції хотів його застрілити, а коли прийв на „повітівку", то там йому добре „всипав".

Обвин. Траннер заявляє, що аспірант Заремба „рекомандував" йому свідка як ката (!). Цю заяву голова відкидає.

Д-р Шухевич питає свідка, чи добре говорить українською мовою. Свідок відповідає, що він православний і сам Українець, але зараз поправляється і каже, що він Росіянин і говорить добре „по росіянськи"; голова суду помагає свідкові і каже, що „по русінськи", потім „по хлопськи" а вкінці вийшло, що „по місцевому". Кінець-кінців Кашук зізнав, що знає краще „місцеву мову", як польську.

Загально свідок зраджує помітну нервовість, без причини повищував голос, а у відповідях оборонні був доволі нечемний.

П. Щ.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це народна фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Відозви і комунікати.

Свято „Просвіти" в Стрию.

Сьогорічне Повітове Свято „Просвіти" відбудеться, як щорічно, дня 8. грудня ц. р. врочистим обходом в Стрию.

В той день буде відправлена в 9-ій год. рано в парох. церкві Соборна Служба Божа на інтенцію доброго розвитку Товариства „Просвіта", при співучасти хору „Божна". Після Богослужения відбудеться в великій салі „Народнього Дому" врочистий концерт-поранок з промовою проф. Мих. Вірника, продукціями сільських хорів і Бояна", сольоспівами, деклямаціями і т. п. Закінчить живий образ укладу п. Ко ака. В чером тогож дня в 7-ій год. Львівський Український Театр (Кооперативний) відограє оперету „Маріца" Кальмана. Зогляду на різнородність програми просимо Громадянство цілого повіту взяти у святі найчисленнішу участь. Всі читальні стрийського повіту взиваємо вислати на Свято „Просвіти" до Стрия своїх делегатів. У церкві, як при вступі на салю будуть збиратися датки на почесний дар для „Просвіти". Крім цього з дозволу Воєводства в Станиславові визначені Філією колектанти, заосмотрені в легітимації, в часі від 4 го до 9-го грудня збиратимуть жертви на дар „Просвіті" по домах, на котрі просимо не поскупитися. Від цього почесного дару раз у рік залежить істнування, розвиток і діяльність так дорогого нам товариства „Просвіта" у Львові. Той сам зазив звертаємо до всіх Читалень і Громад повіту, яким розіслано вже потверджені старостом збіркові листи і легітимації, щоби збіркою, дозволеною на час від 4. до 10. грудня ц. р. найпізніше занялися і зібрані датки безпроволочно по замкненню збірки доручили Філії „Просвіти" в Стрию в цілі пересилки до Львова. Коли Читальня або Громада збіркових листів і легітимацій не отримали, зголоситься безпроволочно до канцелярії Філії „Просвіти" в Стрию (Народний Дім) по відбір.

Читальні, яким би збіркових легітимацій і ліст в час не доручено, можуть дістати ще другий реченець до збирання датків на дар „Просвіті" в часі від 9. до 15. грудня ц. р.

Взиваємо всі читальні повіту, щоби протягом місяця грудня відбули у себе „Свято Просвіти" концертом аматорською виставою або бодай викладом на святочних сходинах членів і ними тім зложили звіт до філії „Просвіти" в Стрию. Духовенство по селах просимо заповіджене на день 8. грудня ц. р. повітове свято своїм парохіянам завчасу оголосити і їх до участи в святі заохотити, оголосити їм про дозволену Воєвідством збірку на дар „Просвіті" в часі від 4. до 10. грудня (згляднo від 9. до 15. грудня), їх про спосіб переведення тої збірки поучити як також заохотити до уладження в громаді „Свята Просвіти". Всі українські часописи, які заходять до читалень, просимо цю відозву негайно повторити.

Від Виділу Філії „Просвіти" в Стрию:

Д-р Калитовський, голова. *Ів. Захарія,* секретар.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:

Пятниця 3. XII. — Камінка Струм.
Субота 4. XII. — Камінка Струм.
Неділя 5. XII. — Радехів.

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:

Пятниця 3. XII. — Станиславів. 528 10—?

Замість цвітів на могилу бл. п. епіскопа д-ра Иосифа Боцяна зложили 15 зол. на захист сиріт у Бережанах д-р Василь і Марія Левицькі. 1034 1—1

Загальні збори Товариства Жінок з вищою освітою відбудуться дня 12-го грудня 1926 в домівці Захоронки, вул. Руська ч. 3 о 18 год. Порядок денний: Отворення зборів і звіт управи, вибір нової управи, внески і запити. 1036 1—1

Курси: І. батику і малювання „relief",
II. гаптярства, коронкарства, аплікацій,
III. трикотарства,
IV. ручного ткання матерій устроює Стефанія Шмігельська, вул. Кориятів 1/II. пов. Зголошення інформації від 3—4 полол. 1026 1—1

Д-р Осип і Орися з Ісаївих Метелі в Коломиї зложили на „Рідну Школу" з ам. дол. замість повідомлення про своє вінчання, котре відбулося дня 23. XI. п. р. в парохіяльній церкві в Станиславові. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа „Рідної Школи". 1029 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ФРАНЦУЗКУ молоду, учительки, учителів, бони Польки, Німки, доглядачки, управительки, ключниці, господині, різних офіціялістів, лісових, огородників, шоферів, реставраційний і готелевий персонал поручає Бюро Немчиновської, Львів, площа Академічна 3. Телефон 13—61. 1021 2-3

1 зол. 50 сот. коштує одна ложка, або вилки з хінського срібла у Мандля Коперника 14. Проти кіна Коперник. 681 6) 12—?

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИЙ** Ігнатович Львів. 956 8-?

ПОТРЕБУЮ інтеліґентної молодої жінки до помочі у веденню домашнього господарства. Опис життя і услівя слати на адресу: о. І. Копик Шитівці, п. Заліщики. 1005 3—3

МАЮ на продаж 8 томів Історії України М. Грушевського Івана Дудич, Горуцько п. Мединич. 1030 1—2

ЕМЕРИТОВАНИЙ урядник, літ 45, пошукує відповідного заняття за низькою винагородою. Зголошення до Адміністрації під „Урядник". 1028 1—2

В ЗАКОПАНІМ вілля „Ясна" пенсіонат положений в центрі поручає теплі і сонячні покої, смачна і здорова кухня, для Українців ціни 10 проц. знижені. Над дівчатами старанна опіка. Остерігається перед фальшивими посередниками. 1027 1—3

ФОРТЕПЯН добрий хочу купити. Зголошення „Освіта", Академічна 8. 1035 1—2

ОЛЕНА КОЗЛОВСЬКА з Купчинець, повертаючи в грудні 1925 р. з Прус віддала свою 8-літню дочку Марію в потязі м ж Козовою а Бережанами якійсь заможній селянці, що обіцяла нею занятися. Дочка була круглолиця, чорні очі, волосся темно блонд, говорила по німецьки і розуміла по українськи. Отсею дорогою мати відшукує свою дочку. Хто знав би що про неї, буде ласкавий донести до парохіяльного уряду в Тернополі. 1032

КАВАЛІЄР літ 30 пристійний, добрий купець, одружить ся з панною або вдовою до 35 літ, милої вдачі, що принесла би в посагу около 2.500 долярів, потрібних до сплачення добре проспериючого склепу. Неанонімові зголошення враз зі знимкою проситься слати до адміністрації під „Добрий купець". За дискрецію як також за зворот знимки ручиться словом чести. 1024 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
Львів, Городецька 46. Телеф. 834
Пересвітлення Рентґеном. 929 12-25

ОГОЛОШЕННЯ!

Повідомляємо, що з днем 1. січня 1927 обнижуємо відсоткову стопу від щадничих вкладок зі **забезпеченням валюти (в долярах) на:** 7—9% річно від ста з піврічною капіталізацією (7% від вкладок з правом речинцевого виповідження — 9% від вкладок, що будуть у нас зложені на протяг, що найменше одного року); натомість від **золотових** вкладок на: 8—10% річно від ста з піврічною капіталізацією (як вище). — Українська Щадниця в Перемишлі — вул. Костюшки ч. 5.

999 2—3

Оказія! Тільки через цілий грудень продає фірма
ЯН ВАЛЛЯХ і СИН
фабричний склад сукна **Львів, Ринок 33**
сезонові матеріяли по фабричних цінах. 1—8
1025
КОЦИ Величезний вибір **БУНДМ**

Годяка.

Впов. П. **Директорови д-рови М. Долинському, шкарові в Заліщиках** складаю отсим прилюдну подяку за вмілу і зручну операцію упертого карбункула, як і за дальшу пильну і безкорисну опіку аж до повного подужання. Нехай Господь кріпить його душевні і тілесні сили Йому на славу, а людям на пожиток. З повним поважанием і довірям.

о. І. Коцик,
парох Шитовець.

1031 1—1

Звичайний Загальний Зїзд

„Рідної Школи" У. П. Т.

відбудеться **у Львові, дня 24. грудня 1926** в салі Музичного Т-ва ім. Лисенка з таким дневним **порядком:**

1. Отворення Загального Зїзду.
2. Верифікація протоколів Звичайного і Надзвичайного Загального Зїзду.
3. Вибір Комісії-Матки для уложення листи управних органів Товариства.
4. Звіт Головної Управи з діяльности за 1925/6 рік.
5. Звіт Контрольного Комітету з провірки діловодства.
6. Уділення абсолюторії.
7. Вибір голови Т-ва (§ 42 ст.).
8. Вибір 18 членів Головної Управи і 6 заступників (§ 42 ст.).
9. Вибір Контрольної Комісії: 5 членів і 2 заступників (§ 45 ст.).
10. Вибір Розємного Суду (5 членів) — (§ 47 стат.).
11. Ухвалення річної вкладки (§ 13 і 4 а статута).
12. Внески і запити.

Початок нарад год. 10. перед полуднем.

Право участи з рішаючим голосом мають відпоручники Кружків вибрані Загальними Зборами Кружка (§ 26, уст. 4). На кожних 50 членів припадає один відпоручник. Кожних 25 членів нової 50-ки уважається за повну 50-ку. Кружок може мати найбільше 15 відпоручників а мусить мати найменше одного.

Відпоручники являються з письменними повновластями від свойого Кружка. Передача повновласти на иншу особу недопустима (§ 50 стат.).

Колиб о 10. год. не було статутово вимаганого числа відпоручників 100, то в 11 год. передпол. пічнуться наради без огляду на число приявних (§ 52 ст.).

Щоб дати можність кожному Кружкові взяти участь у Загальному Зїзді, Головна Управа подбала о знижку на залізницях при віддали від Львова понад 30 км. На підставі тої знижки можна їхати II. кл. за оплатою з поворотом половини III. кл., або III. кл. за половиною оплати з поворотом IV. кл. При їзді поспішним поїздом доплачується звичайну доплату даної класи. Знижка обовязує щойно з поворотом. Зі знижки не можуть користати ті, які вже з якоїнебудь причини мають постійну знижку. Дотичні „карти участи" вишлеться на днях до повітових Кружків для доручення відпоручникам.

Всі Кружки подадуть негайно імена, назвиска, заняття вибраних відпоручників і дату їх вибору.

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ" У. П. Т.:

О. Терлецький вр. голова. 1023 *В. Целевич* вр. секретар.

Найпевніший середник

Проти ревматизму, гостця, мязневих корчів, нервобол'в і тим подібним недомаганням найліпшим натиранням є
ІХТІОМЕНТОЛЬ
Більш як 5.000 подяк і близько 200 атестів з лікарських сторін, клінік і шпиталів найліпше доказують про лічничу вартість цього натирання.
Іхтіоментоль можна набути у всіх аптиках у Польщі або прямо 936 5—26
в Лабораторії хем. аптики
М ра Симона Едельмана в Самбор ч. 130.

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів. Ринок ч. 10

Ч. 270 (10.947). Львів субота 4. грудня 1926. Poczтowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Перед виданням нового пресового декрету.

Який буде новий пресовий декрет? — Реформа шкільництва. — Новий регулямін комісії фахівців. — Кандидати на становище віцеміністра освіти.

Варшава, 2. грудня 1926.

Уряд виробляє новий пресовий декрет на тих самих основах, що перший. На випадок анулювання соймом і того декрету, уряд не задумує витягати з того ніяких консеквенцій. Отже поголоска, яку поширювала вчорашня „Двугрошуфка", немовби уряд на випадок відкинення соймом його пресового декрету рішився на розвязання сойму, не відповідає дійсности.

Щодо нового прес. декрету, то над ним радить Правнича Рада. В понеділок займеться ним Рада міністрів, після чого він буде предложений до підпису президентові Мосціцькому й оголошений у формі розпорядку. Зміни в новому декреті будуть остільки, що при його опрацюванні брали під увагу дневникарські закони, а юрисдикція в справах т. зв. пресових проступків буде переказана не адміністраційним, а судовим властям. Дотеперішній декрет, внесений до сойму перед кількома днями, обовязуватиме до часу введення в життя нового декрету.

Сьогодні була у віцепрем. Бартеля на довшій авдієнції делегація синдикату жидівських журналістів у Варшаві. Делегація домагалася рівного трактування жидівської преси з польською і представила положення жидівських журналістів.

Віцепрем. Бартель відповів, що його відношення до журналістів узагалі, а до жидівських зокрема, було все об'єктивне.

Міністерство освіти приготовляє на освітню конференцію тези уряду, виходячи з принципу т. зв. „одностайної" школи (7-літня народня школа і 5-літня гімназія), замість дотеперішньої програми. На конференцію запросять учителів народніх і вищих шкіл. Конференція відбудеться перед Різдвом.

На останньому засіданні Ради міністрів ухвалено нові зміни в організації комісії знавців для справ національних меншостей. А с ме ця комісія весь передискутований нею матеріял буде передавати відтепер політичному комітетові Ради міністрів. У кругах, близьких до уряду, кажуть, що справи, звязані з положенням національних меншостей, буде уряд полагоджувати тепер скорше, бо вони не терплять проволоки. Але тимчасом робляться тільки зміни — в регуляміні комісії знавців.

З дотеперішніх кандидатів на становище віцеміністра освіти найбільше виглядів має Єнджеєвич, референт освітніх справ у президії Ради міністрів. Віцемаршалок сенату Возніцький не прийняв пропонованого йому становища віцеміністра освіти.

Монархія на Мадярщині?

Будапешт, 2. грудня 1926.

У звязи з побутом начальника держави Гортія на замку бувш. арх. Йосифа кружляють чутки, що на замку відбуваються наради в справі проклямування монархії на Мадярщині. Проклямація мала би появитися перед сесією парляменту, якої перше засідання визначено на 25. січня. Кажуть, що головним інспіратором тої акції є премієр Бетлен, який теж повідомить парлямент про проклямацію.

Наради в справі роззброєння.

Женева, 2. грудня 19.6.

Вчора комітет Ліги Націй, що складається з представників усіх членів Ліги, радив над справою роззброєння. Обговорювали теж значіння першої части уст. 11. статуту Ліги Націй, який, на думку ген. секретаря, надає йому в разі небезпеки війни право й обовязок скликання Ради Ліги без попереднього порозуміння з предсідником Ради, на домагання котрогонебудь члена Ліги. Дорадна і технічна комісія у своїм звіті предкладають ряд комунікаційних уліпшень. Згідно з цим звітом комітет предложить членам Ліги зложити зобовязання давати всякі комунікаційні улекшення в разі воєнної кризи. Зобовязання це мається висловити в формі резолюції, предложеної зібранню для ухвалення.

Справа наслідника Красіна.

Лондон, 2. грудня 1926.

„Дейли Мейл" повідомляє, що 200 членів парляменту, переважно консерватистів, підписало петицію, в якій домагаються, щоби премієр не згодився на іменування наслідника Красіна, доки СРСР. святочно не приобіцяє, що понехає пропаганду поза кордонами СРСР. і доки не виконає своїх зобовязань.

Атентат на японського наслідника престолу.

Лондон, 2. грудня 1926.

З Токіо повідомляють, що на японського наслідника престолу намагався винонати атентат один із будійських жреців. Поліції вдалося уґаремнити атентат і арештувати духовника.

Штреземан їде до Женеви.

Берлін, 2. грудня 1926.

„Фосіше Цайтунґ" довідується, що німецький міністр закордонних справ Штреземан їде в пятницю вечером до Женеви на сесію Ліги Націй.

На заспання.

Рим, 2. грудня 1926.

Розпоряженням уряду виконано дальші заслання на основі закону про охорону держ. устрою. Загалом заслано досі 525 людей.

Революція в Мексику.

Лондон, 2. грудня 1926.

Надходять вісти з Мексику, що в цілім краю кипить революційна боротьба. Число революціонерів, які ділають у найбільше зревольтованих околицях, доходить до 20 тисяч.

Атентат на еспанського короля.

Париж, 2. грудня 1926.

„Шікаго Трібюн" повідомляє з Мадриту, що там арештовано 4 людей, при яких найдено револьвери і гранати. Арештовані признавлися до вбивства кардинала Сольдевілля і одного банкира. Вони плянували атентат на життя короля Альфонса і Примо де Рівери.

Нінчіч приїде до Варшави.

Белґород, 2. грудня 1926.

Югославянський міністр закордонних справ Нінчіч заявив у журналістичному інтервю, що в другій половині грудня приїде до Варшави.

За видачу судам пос. Приступи і Пащука.

Володимир Вол., 2. XII. 1926.

З уваги на те, що у володимирському процесі 151 повторялося ім'я послів Приступи і Пащука, прокуратор у Луцьку виславив до сойму домагання видачі обох цих послів судам. Пос. Пащук, як відомо, перебуває тепер в Америці, де відбуває поїздки по українських робітничих кольонях, збираючи жертви на політичних вязнів.

З судової салі.

Відклик Бігуна і Дубаневича.

Дня 22. грудня 1926 р. відбудеться в Найвищому Суді у Варшаві розправа Миколи Бігуна і Дмитра Дубаневича з процесу так зв. „почтовців", які внесли зажалення неважности. Инші засуджені, як відомо, вирок приняли.

За убийство лікаря-злочинця.

Дня 9. грудня 1926 р. розпочинається в окружному карному суді в Чорткові розправа Теодора й Катерини Аксентієвих, обвинуваченних за злочин убийства, попоненого на особі д-ра Маргулеса, лікаря в Озерянах.

Гроші.

Банк Польський обнизив учора курс долара на біржі і платив за долари в готівці 8·95, за чеки 9·00.

Два табори — два гетьмани.

Львів, 3. грудня 1926.

Чим ближче до виборів, тим більша рухливість, тим більша помисловість, тим більші здвиги. Бож найближчі вибори до польського сойму справді будуть першорядної ваги, будуть найбільшою і найважнішою подією від хвилі реставрації Польші і визначення її границь на сході рижським трактатом. Найближчі вибори не лише рішатимуть про те, в чиї руки попадеться влада в Польші, але може й рішатимуть про новий устрій, а невиключене — що й істнування сучасної польської республики. Тому то хоч клигає ще старий нездарний сойм, придавлений військовим шеломом маршалка Пілсудського, поза його межами вже йдуть підготування до виборчої кампанії на цілій лінії. Головно ладяться до пішаючого бою два польські табори: табор маршалка Пілсудського і табор Романа Дмовського.

І підчас попередніх виборів в р. 1922 істнували ті два табори: націоналістично-шовіністично-клерикальний під проводом Дмовського і радикально-масонський під проводом проф. Ашкенази. Перший табор ішов суцільною лавою під назвою „Хєжи" — і побідив, другий не був виразно зшіплений — і програв. Побіда першого базувалася на моральній піддержці всесильного польського духовенства і щедрій матеріяльній допомозі великого капіталу (що поріс був в пір'я завдяки міліярдовим марковим „позичкам" держави) та землевласницького світа (якому обіцяно ліквідацію „страшної" земельної реформи з 1920 року). Другий табор не мав спільної програми, здебільшого будував свої надії на фразеольогічному капіталі і мусів програти. Хєнський табор завдячував свою побіду ще й тій обставині, що маршалок Пілсудський займав тоді — можна сказати — обсерваційне станов ще. Також наша неучасть у виборах зменшила сили „національних меншостей", а одночасно посередньо підсилила сили польського „народового" табору і його комбатантів пястівців і східно галицьких сіоністів).

Инша річ, що та побіда польського шовіністично-клерикального табору не віддала всецілої влади в його руки. Духовенству заплачено за допомогу конкордатом, землевласникам — викривленням, а радше ліквідацією земельної реформи, „національні меншости" споневіряно і придавлено винятковими законами, але „консолідації" держави не переведено. Навпаки, перевага цього табору і „творча" конкуренція з ним „демократичних" елементів довели до повної розпряжности на всіх ділянках політичного, господарського і культурного життя. Конституцію насилувано в кожному її рядку, парляментаризм скарикатуризовано, розуміння права зведено на нінащо.

В таких умовах почато говорити про недоцільність демократизму, про його руйнуючу безсильність, про його неспроможність відповісти постулятам нового часу. Конспірація, зітхання до мусолінізму, проповідництво монархізму — як лік проти господарського розвалу, політичних невзгодин, культурної нужди — ось

Red. отв. „Dilo" Pr. 548/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 265 (10942) z dnia 29. listopada 1926 pod tytułem: 1) „Widhomin powytia politycznych wiaźniw" ustęp między słowami: Brygidki... a słowami: Toma. 2) „Na własni syły" ustępy między słowami: in pektoramy... a słowami: My także. 3) „Narodnij Zjizd" ustępy a) między słowami: Politycznі sprawy... a słowami: i obsłojuje, ustępy b) między słowami: 1) W politycznych sprawech... a słowami: 8 Narodnij Zjizd, ustępy c) między słowami: narodowi... a słowami: 10. Narodnij, d) między słowami: narodu... a słowami: Ukraińske, e) między słowami: objednanjam... a słowami: 13. Narodnij, f) między słowami: położenoju... a słowami: II. W sprawach, g) między słowami: stwerdzіe... a słowami: Na terytorji, h) między słowami: sprawach... a słowami: 2. Narodnij, i) między słowami: selan... a słowami: 4) wzywaje, j) między słowami: organizacji... a słowami: Z okrema zawierają ad 1) i 2) znamiona występku z § 300 u. k., ad 3) a) c) e) i) znamiona zbrodni z § 58 c) u. k., ad 3) b) d) f) g) h) i) znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej, że zatem zarządzona przez Prokuratorę dnia 27. listopada 1926 i w tym dniu wykonana konfiskata jest usprawiedliwiona i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedz. redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzuje za przekroczenie na grzywnę do 500 zł. — Lwów, 29. listopada 1926 — Ltwel.

пісні побідників. І прийшов травневий переворот, а з ним брут льне розторощення законодатної влади, тієї влади, яка власними руками підготовляла свій розвал. Наступила доба маскованого абсолютизму і диктатури. І тоді раптом воскресли „оборонці" поневіряного парляментаризму. Згинаючись в три погибелі перед всесильним диктатором, почали думати про відзискання своїх впливів, про поворотне здобуття влади при допомозі парляменту, ними самими засудженого на загальне позорище і безславну смерть. Так зродилася думка про повстання „табору Великої Польщі".

* * *

В Старій Польщі все було двох ватажків, двох гетьманів: коронний і пільний, які верховодили, не оглядаючись на сенат і на короля, які мали свої партії, свої котерії, свою ласу на наживу армію вельможів і голодранців. Вся історія Польщі — це боротьба, це безнастанна внутрішня війна двох гетьманів, двох таборів, боротьба амбіцій, впливів і наживи. І все та війна велася на „кресах" коштом моральним і духовим, матеріяльним і фізичним здебільшого нашого народу.

І тепер маємо менше-більше анальогічне явище. Повстали два табори, два гетьмани суспільно-політичної думки, два ватажки нагромаджуваних сил, які небавом мають розіграти рішаючу кампанію за владу в сучасній Польщі. Пілсудський, що з питомою „кресовцям" безцеремонністю і відвагою захопив владу у тр вневому перевороті, організує маґнатерію і демократичних голодранців ріжних відтінків, а Дмовський, якого всеполякерія великодушно віддала „всьому народові", в погоні за втраченою владою організує „табор Великої Польщі", включаючи до нього ще більше „народову" маґнатерію, капіталістів, клєрикалів і пястівську куркульню. Тільки той двобій мусить розіграти вже між самими Поляками, без найменшої участи „кресового населення. Хоч оба насторожені до бою табори продумують над тим, щоби ту кампанію звести й тепер коштом „національних меншостей", обмежуючи їх виборчі права. Очевидно, колиб це стало фактом, поневолені народи мусіліб глибоко призадуматися над тим, чи не краще було би взагалі зрезигнувати з всяких охлапів виборчих прав, стараючись иншими методами дбати виключно про себе.

Жіночі модні матер'яли
Шовки, Полотна
Мужеські сукна
1630 70—?
продає найдешевше
ФІРМА
РОМАН
ЗУБИК
Львів, Галицька 16.

З сесії ВУЦВИК-ту.

Контрольні цифри господарства і дискусія над ними.

На відбутій минулого тижня IV-ій сесії Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету Рад виголосив голова харківського уряду Чубар величезний реферат про контрольні цифри господарства на Україні в 1926/27 р. Вже сам рік вказує на те, що ті т. зв. контрольні цифри мають за завдання змалювати перспективи господарського розвитку України в цьому біжучому році, отже всі ті цифри фіктивні, бо говорять про будуче (господарський рік починається в осени і кінчиться аж на слідуючу осінь). Цілої маси цифр ми наводити не будемо, бо в них ніодин читач не розібрав би нічого. А крім того деякі з тих цифр ми вже наводили реферуючи недавно статтю Петровського в харківських газет. Тенденцією реферату Чубаря було доказати, що на Україні сильно зростають соціялістичні форми господарства і що те господарство переходить подекуди в цифрах передвоєнний стан. На самому вступі сказав Чубар такі знаменні слова:

„Ми не маємо самостійного відокремленого розвитку народнього господарства України, ми розвиваємося разом з иншими радянськими республіками... Ми знаємо, що наша держава мусить бути в міцному звязку з иншими республіками і свої рахунки мусимо пристосовувати до того, що складається в Союзі радянських республик в цілому".

Поза тим у рефераті нічого цікавого, а все старі пісні, які ми вже читали в харківських газетах по кількадесять разів і які ми щонайменше кілька разів реферували на сторінках „Діла". В рефераті всеж таки є ще одно місце, що варте того, щоби про нього згадати. Зачіпаючи справу „Дніпрельстану", Чубар заявив, що в союзному московському уряді та в московських господарських колах стала незвичайно актуальною справа понехання будови Дніпрельстану. Є там економісти, які проти Дніпрельстану висувають справу будови волжсько-донського каналу, що має мати для цілого радянського союзу нібито далеко більше значіння як Дніпрельстан. Чубар полемізує досить влучно з тезами противників Дніпрельстану і доказує, що електрифікація промислового центру України має далеко більше значіння для цілого союзу, як справа волжсько-донецького каналу, що має льокальне і другорядне значіння. Дніпрельстан має велике значіння не лише з огляду на електрифікацію, але й з огляду на водну комунікацію, бо з хвилиною його побудування Дніпро стає сплавним на лінії цілого свого бігу, а пороги плавби на ньому не будуть уже більше переривати. Відкриються тоді водні шляхи від Смоленська до Чорного Моря і від Брянська через Десну теж до Чорного Моря. Та щоб там не говорив Чубар, то бачимо, що Москва намагається перешкодити будові Дніпрельстану. Якби це сталося, то вся дотеперішня величезна праця харківського уряду, як підготовча так і пропаґандивна, пішлаб намарно. І треба підкреслити, що на ділі в цій справі було помітне подразнення та невдоволення з політики Москви, та його злагіднювали й успокоювали самі члени харківського уряду.

Найцікавішою була на сесії дискусія над рефератом Чубаря. Вона подекуди викривала справи, про які ніяк не можна булоб дізнатися. В дискусії забирали слово переважно представники округ і через те вона ще цікавіша. Перш за все наведемо голос про самі контрольні цифри. Делєгат Артемівщини Міхієнко говорив:

„Я вважаю, що темп розвитку господарства буде трохи нижчий, ніж це намічають контрольні цифри. Слід перебудувати й упростити весь управлінський і радянський апарат. Звітність установ ще дуже велика, і коли Цукротрест подав 23-ти пудовий звіт, то Південсталь подала звіт всеж таки більше трьох пудів. Звіт Хемвугілля коштував у минулому році понад 200 тисяч карбов.".

Делєгат Любченко з Київа говорив:

„В контрольних цифрах є деякі хиби. Щодо безробіття, контрольні цифри намічають скорочення безробіття на 10 відсотків. Згідно з цим зужиткується всіх заходів на те, щоби зменшити асигнування на безробітних. А проте безробіття навряд чи так зменшується. І тому асигнувань не слід вкорочувати".

Селянка Клочко з Бердичівщини казала:

„Болюче питання на селі — це пожежі, що поширюються з кожним роком. Село досі не має вогнетривалих матеріялів: ні заліза, ні цегли, ні дахівок і т. п. На те треба звернути увагу".

Делєгат Уманщини Порун говорив:

Кредитові товариства або Сельбанк видають позики лише більш-менш заможним селянам. А коли до банку приходить бідно одягнений селянин, то його питають: „Що в тебе є, ти зможеш повернути позичку? і т. п. Так бідний селянин йде з банку не діставши грошей, і не може відновити свого господарства".

Про відносини в промисті говорив делєгат Уманщини Яцевський:

„Часто спостерігається ненормальний розподіл дефіцитних товарів по окремих округах. Так, наприклад, у вересні цього року на Уманщину було завезено цих товарів вдвічі менше ніж у вересні минулого року, хоча попит на них значно збільшився. Ненормальність регулювання торговлі показує такий факт: Умань дістає чомусь шкіру із Ленінграду, а тимчасом шкіряний завод існує тутже під боком у Бердичеві, звідте продукцію бердичівського заводу везуть до Ленінграду".

Про фінансову господарку та про її наслідки говорив делєгат Одеси Мишков:

„Одеська округа порушила перед відповідними органами справу про збудування в Одесі великої фабрики консерв для потреб експорту. З місцевого буджету на це виділено 200 тисяч карб., Харчотрест дав 200 тис. карб., а Українська Економічна Рада обіцяла асигнувати 500 тисяч карб. Ми вже заготовили будівельні матеріяли, склали плани фабрики і ось після низки підготовчих робіт урядом заявлено, що замість 500 тис. карб. дасть лише 100 тисяч. Так не можна ставитись до серіозної справи. Щодо нового положення про місцеві фінанси, то воно не поліпшило, а навпаки ускладнило становище міста. Хоча центральні органи, за цим положенням і забирають з місцевого буджету деякі установи на своє утримання, але це робиться лише на папері. Фактично ж значні видатки на утримання цих установ доводиться нести місцевому буджетові. Так було з одеською психіятричною лікарнею. Наркомздоровля, що забрав цю лікарню на своє утримання, протягом 1—2 місяців не посилав туди грошей. Довелося окрвиконкомові виділи

Як хочеш справді купити дешево і добре
ОКУЛЯРИ І ЦВІКЕРИ
ідн до ф-ми 820 10-20
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА
Львів, вул. Легіонів ч. 1.

о. Д-р ЙОСИФ СЛІПИЙ,
ректор Дух. Семинарії.

Церква — творча сила народу.

Хто слідкує за живчиком суспільного життя і розвитком культури в останніх десятиліттях, той без трудношів догляне успішну працю творчої руки католицької Церкви. Минули вже ті часи, коли на Церкву і релігію загалом гляділи деякі як на втілене назадництво і давно перестарілу установу, яка в життю держав, народів, а в нашім зокрема, не повинна вже більше займати місця, а ше менше добиватися ролі впливового чинника. Сьогодні і найбільше ворожі живла ставляться до Церкви як до авторітету, опертого на незаперечений моральній могутности. Бо Вселенська Церква одинока, не зважаючи на промахи поодиноких людей, через увесь час шаліючої воєнної хуртовини і в повоєнному лихолітті високо держала Христовий стяг і стояла немов гранітна скеля, об яку відбивалися і найстрашніші запінені хвилі. З численних революцій і упадків держав Церква вийшла обновлена і зміцнена. Не диво, що церковним справам починають пильну увагу присвячувати і люде, які своїм життям і світоглядом стояли далеко від неї. А навіть цілі народи, держави, їх міністри, делєгати і представники з чистого опортунізму, збираючи всі будуючі сили для свойого відродження і підкріплення, числяться з Церквою і, хоч як може нерадо, піддержують з нею звязки, бажаючи собі бодай нешкідним зробити її моральний вплив і значіння серед своїх горожан. Та сильні міра сього радше і відай виключно дивляться, щоби так сказати, на видиму і зверхню повагу Церкви і не беруть під увагу її внутрішньої духової надприродної сили, на якій стоїть Христова Церква, на яку спирається цілим своїм єством і в якій лежить її живучість, вічна юність і благодатна творчість. Надприродною силою запевнений Церкві провід в історії людства.

Другою причиною, яка підносить вартість і вищість Церкви в очах сучасного світа, то недомагання нової культури. Модерну культуру визначує даремне змагання: зі запереченням християнства опанувати життя і власними силами визволити людину з її немочі і нужди. І в тому нестримному нагальному напорі розвиток культури звузився; вона стала односторонною, матеріяльною, ба навіть матеріялістичною. Новий вік може почванитися тим, що осягнув небосяжні вершки, і ше пнеться вгору, в техніці, військовій штуці, в будові хмародерів, в переможенні просторів, в торговлі і промислі, в гігієні, в поборюванні бацилів і т. п. Та, на жаль, в моральному, етичному житті капітал чеснот, скромности, покори, справедливости, безінтересовности, пожертвування для других, моральної чистоти не то, що не зріс і не приніс відсотків, але радше змалів, його курс обнизився, ба навіть серед промахів, похибок і прогріхів буденного життя він марнується. Чому? Бо умові спосібности одиничуються рідко, а моральні чесноти зовсім ні. Їх треба все наново культивувати і плекати. А культура пішла в напрямі заспокоєння матеріяльних вимог і тілесних бажань та злегковажила духові потреби людини, її тяжкі гризоти, терпіння і журби. Поза плотю і землею вона не хоче бачити нічого, так немов би справді стала під цинічною девізою німецького поста: „Den Himmel überla sen wir den Engeln und Sp tzen."

На цілій пестрій виставці модерної культури нема ніякого винаходу, який міг би зарадити марнуванню і розбиванню моральних сил, спинити зневажання і переступлення Божих заповідей. Не видно там, щоби хто старався виступити проти розпущеної змисловости безмежної нахабности, жажди насичення і звіриської наживи паразитизму. Всіми і найбільш подиву гідними винаходами не звільнено людини від фізичних і душевних болів і не вирвано її з обіймів грізної і невмолимої смерти. Безоглядний егоїзм, особистий і національний, не був може ніколи, на загал беручи, такою виключною пружиною людської праці і людських змагань, а при тому не давалася ще так дійманво відчувати відсутність великих ідеалів, високих цілей, моральної глибини і постійности, одушевлення могутніми кличами, як в останніх часах. Рік за роком кінчиться недобором в ідейности, а при тому одночасно розгніздженується релігійний індеферентизм і матеріялізм. І тому слушно сказав один американський політик, що світ не потребує вже більше банків, але більше релігії. Звідси отже той песимізм, який наче чорна тінь супроводжає новочасну культуру і зростає з її ростом. Надія на земський рай „з високо-культурними джентельменами", то утопія і пуста мрія, яку розвіяв до останку воєнний вихор. Страшна недуга, на яку хворіє модерна думка, то субєктивізм, охота опертися на свої власні і виключні сили зі запереченням обявлення правд, з усуненням Божого авторітету. І якраз це розкладає суспільне життя, точить сам стрижень модерної культури, і гне до долу її хребетний стовп.

(Продовження буде)

Спеціяльність:
СОЛОДОВІ ЦУКОРКИ
поручає фабрика
„Фортуна Нова".

ми свої кошти на утримання лікарні. Крім того Нарком здоровля взагалі не дає всіх потрібних коштів на утримання її, а більшу частину їх звалив на плечі окрвикономе. По других статтях ми також нічого не виграли від нового положення, а навпаки, програли. Одеська округа дістала від уряду, за новим положенням, прибуткових статтів на 234 тис. карб., але в той-же час нам прикинули видатків на 390 тис. карб.

Таких голосів з дискусії можнаб повести далеко більше, але й ці вистарчають на те, щоби кинути промінь світла у все те, що зветься на Україні шумно соціялістичним будівництвом і реалізацією соціялізму.

Закарпатська Україна.

Заборона журналу „Українська Земля".

З Ужгороду пишуть нам:

Ця частина нашого народу все страдає між отими нужденними горами. Цей нарід тисячу років лежав закопаний, ніхто про нього і не знав, бо високі гори підпирались мов стіни тюрем. І лежав він мов у кітлі всіми забутий. Аж з'явилися брати, обіцяючи, запевняючи осягнення добробуту і світла божого... Чудесні слова і нам здавалося, що справді прийде час, коли й ми покинемо ярмо і неволю.

Але показалося щось инше. Нарід, який прагне культури, жаждє знання, не в навченні, але рідній йому мові, не може добитися свого, бо пануючі і їх централістична політика хотіла б викрутити йому язик, накинути йому московщину, в ліпшім випадку — всяку церковщину, тарабарщину і Бог зна що. Сотки тисяч викидають на підтримування чужих впливів, навіть видають газету латинкою, щоб тільки вищити рідну мову і роздерти національну єдність українського народу.

На жаль, не далеко видять перед собою і наші так автохтон, як і не бачать, що нас тільки одна жменя, які не в силі витворити й уконсервувати якусь окрему культуру, якесь унікум в роді „русинізму".

Бачучи, що їх політика й культурні напрями ведуть до цілковитого зруйнування нашого найцінішого скарбу — рідної мови, бачучи, що вони й самі причиняються до чехізації Підкарпаття, яка на всіх лініях ведеться повною парою, чим нищиться рідна освіта — молоді письменники, які дивляться і в будуче, рішили видавати політично-літературний журнал під назвою „Українська Земля" і з приводу того внесли 26. X. ц. р. подання до дирекції поліції в Ужгороді. І хоч пресовий закон ясно вимагає, аби поліція дала протягом 15 днів позитивну чи негативну відповідь, дирекція поліції в Ужгороді аж 24. XI. ц. р. доручила видавцеві письмо, в якому прохання відмовлено з такими мотивами:

Vážé oznámení, že od 1. XII. 26. budete vydávati časopis „Ukrajinska Zemlja", list politicko-kulturní pro ukrajinské obyvatelstvo CSL., nebeřu na vědomí a neudelaji Vám ve smyslu § 19. zák. XIV. z roku 1914. zádného povolení z techto důvodů:

Dle Vášeho oznámení časopis tento má hájiti zajmy ukrajinského obyvatelstva v CSL., tedy i na Podkarpatské Rusi, z čehož vyplývá, že uzemí Podkarpatské Rusi zamýšlí nazývati tento časopis „Ukrajinska Zemlja".

V soustavném užívaní tohoto nazvu lze spatřovati tendenci označiti Pod. Rus, jež jest dle §-u 3. ustavní listiny ne jinou částí CS. R., jako territorium náležející Ukrajině a tím způsobem pobuřovati proti ustavní jednotnosti státu a odporuje proto zmíněný nazev čís. pisu §-u 14. č. 1. zák. z 19. III. 19.3. č. 50., Sb. z. a n.

Policejní ředitel:
Vohlidal, v. r."

Музей нашої трагедії знову дістав документ братської любови...

На основі тихже самих параграфів виходить тут маса московських газет (Русская Земля, Подкарпатская Русь і т. д.) і коли чеські фільольоги, петроградська і пражська Академія Наук признали наш нарід частиною великого українського народу, а навіть у чеських географіях учать, що ми є Українцями, — то чомуж на тих самих правах не удільюють дозволу для „Української Землі?" Дивне мотивування поліції що назва „У. З." може потягати за собою і ту саму назву території... Так на Словаччині виходить і „Мадяр Гірлап", — а чи вже тоді Словаччина Мадярією зветься?...

Тут не йде і не може йти про іредентизм, ані про жадну пропаганду сепаратизму, бо Україну і Підкарпатську Русь ділить третя держава, яка, хоч і славянська, але для українського народу ворожа. Чехословацька республика не межує з Україною, отже і пропаганда про відірвання Підкарпатської Руси не може мати місця, бож Підкарпатської Руси не можна відірвати від чехословацької республики і прилучити до неба або повісити в повітрі...

Чомуж тоді поліція боїться? Чомуж не боїться мадярської іредепти? Аджеж Мадярія в сусідах!...

Проти такого топтання правди повинні протестувати всі, хто має хоч крихітку совісти.

По широкому світі.

З китайського кітла. Боротьба між армією Сенг Ю-Тсіянга й військами Лєн-Тсен-Гуа, який крив праве крило союзних китайських армій, ведеться далі. Червоні війська панують тепер над 7 великими провінціями, що мають около 200 міл. населення.

Румунський наслідник престола готовить переворот? Кореспондент „Пті Парізієн" подає зі Шербурга заяву маршала румунського двору. Марш. зазначив, що князь Карло обіцяв йому рішучо, що не робитиме ніякого перевороту в Румунії. Зновуж кн. Карло в письмі до преси заперечує, начеб його розмова з маршалом румунського двору торкалася безпосередньо або посередньо справи зречення його прав до престолу.

Італійсько-англійський договір. Агенція Стефані повідомляє, що італійський посол в Альбанії й альбанський міністр закордонних справ підписали в Тірані пакт приязни і безпеки між Італією й Альбанією. На основі того пакту Італія й Альбанія признають, що всякі проби нарушення політичного, правного й територіяльного statu quo в Альбанії є суперечні з їх обосторонними політичними інтересами.

НОВИНКИ.

— Конфіската. У вчорашньому числі „Діла" сконфісковано два місця у статті „Реалісти чи утопісти?". Це 118-а конфіската нашого органу в цьому році.

— Взаємна за рідну мову. Одер'жуємо такого листа: Хвальна Редакціє! Посилаю вам відпис такого документу: Ks. Hieronim Morawski gr. kat. proboszcz z Orowa Art. I. ust. 2 31. VII. 19-4 Dz. U. Nr. 73 poz. 724 i nakazu Starostwa z dnia 12. V. 19.5 D. 799/2 popełnione przez prowadzenie korespondencji w języku ruskim. Uznaję winnym ks. Hieronima Morawskiego z Orowa przekroczenia jak rubryka IV. i zasądzam go na zasadzie § rozporz. min. ustawy z dnia 30. XI. 1557. Dz. u. p. Nr. 199 na grzywnę w kwocie 25 zł., w razie ściągalności na karę aresztu przez 3 dni, oraz na ponoszenie kosztów postępowania karnego. Przeciw temu orzeczenia wolno wnieść rekurs do Województwa, który podać należy przez tut. Starostwo w terminie do dni 3 licząc od dnia nastepnego po doręczenie. Drohobycz, dnia 29. X. 1926. Starosta drohobycki Porembalski mp. — Зазначую, що це вже друга така сама кара наложена на мене в другій половині цього року — з тою різницею, що в попереднім присуді в разі нестягнення, грошевої кари вимірено 2 дні арешту, а тепер підвищено її на 3 дні. Внесений відклик проти попереднього присуду посвідство відкинуло. Проти цього вніс я також відклик, а коли посвідство його відкине, то треба буде кару відсидіти. — З повагою, Єронім Моравський.

— Академія в память В. Гнатюка. „Український Науковий Інститут" у Берліні уладив минулої пятниці (26. листопада) в помішенні „Славянського Інституту" жалібну академію в память пок. Вол. Гнатюка, на яку зложилися промовами: Д. Дорошенка (по українськи) й З. Кузелі (по німецьки). На Академію прибули крім Українців генерал Гревер, проф. Штелін, голова німецького „Етнографічного Товариства" в Берліні проф. Й. Бельте, проф. Фасмер і п-ні д-р Вольтнер.

— Українські справи в німецькій пресі. „Черновіцер Дайтше Тагеспост" з 10-го листопада подає за „Ділом" домагання галицьких Українців на полі вищого шкільництва. Ця сама газета оголошує в 837-му числі з 11-го листопада дуже інтересні офіціяльні статистичні дати про національний склад черновецького округа, зіставлені на основі висліпів статистики з 1-го червня ц. р., оголошених у 16-му числі офіціяльного черновецького журналу „Моніторуль Офіціяль" (з 1-го листопада). „Черн. Дайтше Тагесцайтунг" містить вкінці в числі з 24-го листопада статейку про українські політичні процеси в Польщі. Докладнішу вістку про масовий процес проти 151 Українців у Володимирі Волинськім приносить також берлінський соціялістичний „Форвертс" з 24-го листопада. Взагалі від деякого часу стрічається у „Форвертсі" богато вістей і статтей про положення Українців у Польщі. Так напр. у числі з 20-го листопада поміщена стаття п. з. „Польські переслідування славянських братів", в якій за „Ост-Експресом" переповідається статтю „Діла" про недолю українського шкільництва під Польщею.

— Ucrainica. В 290-му числі „Prager Presse" з 22-го жовтня помістив д-р Зенон Кузеля обширний некролог Володимира Гнатюка, в якому докладніше змальовано наукову діяльність Покійника, а зокрема його заслуги на полі української етнографії. — Ця сама газета містить у числі з 31-го жовтня статтю про Новий Сад, в якій між иншим подається статистичні дати про місцевих греко-католиків. До статті додані ілюстрації. — В образковім додатку 45. до „Prager Presse" поміщено знимки добування соли в Мараморощині. — В 307 числі цеї газети оголосив І. Пешірка довшу статтю про виставку „Української Мистецької Студії" в Празі, з якої виріжнює найбільше праці проф. архітектурного відділу С. Тимошенка.

— Визначний бандитизм. Одержуємо такого листа: До остороги „Союзу Українських Накладень і Книгарень" у справі зловживань при виданнях календарів на 1927 р. і поміщення моєї „Мітольогії Греків і Римлян" з 1923 р. у „Календарі Трембіта на 1927 р." заявляю оцим, що з видавництвом „Трембіта" від 1923 р. до сьогодні — я не мав, і не маю ніяких зносин і про поміщення моєї „Мітольогії" у „Календарі Трембіти" я довідався щойно з „Діла". Рівночасно жадаю отсим від Видавництва „Трембіта" негайного витягнення з обігу моєї „Мітольогії" у формі календаря; у противному разі віддам зараз справу у суд. З поважанням *Евген Яворовський.*

— З нових книжок. Вийшла з друку перша в українській мові книжка з ділянки воєнно-польової санітарії б. начальника санітарної служби дом'і УНР., полковника лікаря д-ра Дайна Олександра, під назвою „Военно-санітарні начерки українського лікаря". Крім спеціяльно военно-санітарної справи в книзі є ще й загальні відділи, що торкаються життя української армії. Зачіплено в ній також пекучі питання цілої української справи. Книжка має 154 сторінки (вісімки з 14 схемами в тексті і копіями з 8 документів. — У філядельфійській „Америці" кінчиться друкувати історична повість Осипа Назарука п. з. „Роксоляна". Повість виходить окремою відбиткою.

— Таланти марнуються. Перед судом присяжних ставав 20-літній парубок з Сердиці, біля Комарна, Михайло Вовк, обвинуваченій у фальшуванні 5-золотівок. Він робив це з нужди, як чахоточник, без засобів до життя. Фальшиві гроші були такі незугарні, що можна їх було зараз пізнати. Тому суд звільнив хлопця від кари. — Другий малярський талант відкрила краківська поліція в Івана Чарноховського, з професії вломника, з іскри Божої — маляра. Він підробляв образи популярних польських малярів Рихтер-Яновської, Юрія Коссака і підписував їх їхнім прізвищем, продаючи як оригінали. Навіть деякі мистецькі салюни купували ці фальсифікати, не підозріваючи їх справжньої вартости. Невідомо, чи богато наших громадян знає, що на їх стінах висять фальсифікати ще меншої вартости: нужденні копії різних репродукцій на листівках.

— Як виглядає шпігунська історія? З будинку військової кооперативи виходить вечером хильцем якась жінка. Поліцай на вулиці рішає, що її рухи підозрливі. Тягне її до полішійного комісаріяту. Там в її торбинці находять великий жмут військових паперів з Д. О. К. (Довідства Окрентового Корпусу). Гудуть телефони, закликають військових знавців, по всій Польщі йде звістка „великанська шпигунська афера". Тимчасом виявляється, що таємна дама була у відвідинах в одного військового урядовця, і йдучи до хати, взяла собі для домашнього вжитку пів фунта записаного паперу, нікому не потрібного.

— Темна хроніка. Ціле товариство зв'язане спільним інтересом і одним столом у пивниці попало в холодну, обманчене у фабрикації 20-золотівок. Більшість з них має славне минуле: Юліян Догулич святкував давно ювілей професійної праці, бо діждався до 43 літ 53 разової кари. Є й „дами", які заявляють, що фальшиві гроші нашли на сміттю, біля Льонцянівки, або що дістали їх... від товаришок. — На „гостинні виступи" приїхав до Львова варшавський торговельний агент Врубльовський, як заступник англійської фірми ліволєум. Забрав гроші з банків на векслі, прогуляв у Льондоні чи в дорозі з яких 100.000 зол., а тепер сидітиме півтора року. — До темної хроніки належить теж справа „Курєра Львовского": від кількох днів львівська преса друкує заяви його власників, які взаємно заперечують собі права називатись власниками цього органу. „Курєр Львовскі" відкупила минулого року якась спілка і збанкрутувала, чи „була завдьонена" новою управою; тепер є нова спілка і має так само як попередня різні папери на доказ своєї власности. Нічого не розбереш! — Вчорашня ніч на злодійськім фронті визначувалась більшим оживленням на всіх відтинках: вул. Зиблікевича, Зборовських, Зіморовича, Мулярській. Скрізь покраденє од ж, біля, золоті предмети, а навіть 100 нефальшованих долярів.

— Ще раз кат. Суд присяжних у Самборі засудив на кару смерти трьох бандитів: ще одного Зелінського на імення Франца, Шнідера та Прокопа, які вбили та ограбили поліцая Цесліка у селі Матковій, в Самбірщині. Чи кат з Варшави знову виберається в подорож, чи може буде чекати цим разом на відповідь щодо помилування засудженого.

— Веселя хроніка. Американці ласі на всіляку г досну сенсацію, раді би стягнути до себе Бернарда Шова, славного ще більше після останньої нагороди Нобля. Одно фільмове товариство пропонувало йому гр бі гроші, коли схоче виступити у фільмі, яку сам напише. Представник цього товариства доказував йому довго, що воно має на меті виключно мистецтво. Шов відповів на це: „Дуже жаль, що не дійдемо до порозуміння, бо я стою на протилежним становищі. Вас цікавить мистецтво, а мене виключно „бізнес"; а долари це не бізнес."

— Світова хроніка. Моргантична жінка румунського наслідника престола, пані Ламбріно, мусить заплатити кошти процесу в Парижі, тому, що паріський трибунал признав себе некомпетентним у цій справі. — Поліція в Мадриті знову арештувала одного революціонера, який приготовляв замах на Прімо де Ріверу; в його хаті найдено скриньку з бомбами. — За останніх 12 літ число лікарок у Німеччині зросло з 195 на 1627. Найбільше лікарок, бо 400, має Мюнхен, зате пів тузина великих міст Гамбург, Кельн, Липськ, Дрезден, Франкфурт, Дюссельдорф — неімовірне! — не має ні одної. — Амбасадором у Вашінгтоні призначив французький уряд відомого поета та дипльомата Поля Кльоделя, довголітнього амбасадора в Японії. — У Будапешті, у великій позичальні фільм Фавлмент пожежа знищила весь будинок і — чи можете собі уявити? — 6 сотнарів фільм.

ПЕРШОРЯДНЕ
ПАХУЧЕ МИЛО
ДО ПРАННЯ І ДО МИТТЯ
837 3—4

BIOMALZ, знаменитий в смаку,
дешевий, відживчий середник зміцняє і відсвіжує організм. Ніякий відживчий середник не тішиться такою популярністю і признанням як BIOMALZ. Під його впливом не тільки змагається чуття сили, але і
поліпшується зовнішний вигляд.
Чоловік чується прямо відмолоджений. Нема відживчого середника, щоби давав ліпші наслідки
як BIOMALZ.
Знані наукові авторитети висловлюються з найвищим признанням про вартість BIOMALZ-у, як дієтично-відживчого средства.
До набуття в аптеках і дрогуеріях
Позір: Жадайте тільки оригінальний BIOMALZ, не приймайте иншого будімто „однаково добрих" препаратів.
Виключна продаж на Польщу: „Заблоцє", Хемічні Заведення С. А., Живєц 4 а.
На бажання висилаємо даром проспекти.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

Фортепіяни, Піяніна, Фісгармонії
дешево і на рати

Цінники до диспозиції
КОНРАД КАІМ і СИН
Львів, Коперника 16.
Телеф. 20-45. 1013 3-3
Тільки перші фабрикати.

Процес 151.

За приналежність до української повстанчої організації.

Володимир Вол., 1. XII. 1926.

Розправа з 30. листопаду.

Зізнає свідок Вільгельм Вайшвіл функціонар поліції в Луцьку, що був приділений до громади Порішька для обсервації комуністично-диверсійної організації. Свідок усталив розвідкою, що на цвинтарі в Радовичах було зібрання, в якому брало участь около 20 осіб. Розвідкою усталив, що в селі Риковичах була зорганізована сотня, що у Якима Мазурка в стодолі відбувалися зібрання, що Нестор Байда склікував зібрання за селом Полянна, де також стрічався з двома особами з Володимира. На цих зібраннях складано присягу, взивано присутніх, щоб організувалися і готовилися до повстання. Згадувано також про поміч від більшовиків на випадок повстання на Волині. Дня 3. березня 1925 р. зголосився на постерунку поліції в Порішку Яків Костюк з Рикович і доніс, що в Риковичах існує організація, яка має намір викликати повстання проти польської влади. Головними організаторами є Нестор Байда, Степан Лемешко й Евдоким Мазурок. В ході дальших розвідок усталено инших членів організації. По нападі на мировий суд в Порішку усталено, що в цьому нападі брав участь член організації Василь Бас з Радович (утік), Петро і Іван Атлас та Олекса і Богдан Мельничук. Дальше свідок каже, що арештовані зізнавали йому на допитах. Переважно признавалися, що до організації належали, хто їх втягнув, перед ким і де, складали присягу і які одержували по присязі псевдоніми.

На запит голови суду зізнає, що напад на суд в Порішку не був висліком праці організації, що до організації попали випадково бандити, але що такі напади належали до цілей організації. На запит оборони свідок відповідає, що не усталив, де зібито були склади зброї, лише з конфіденціональних джерел після арештувань довідався, що Нестор Байда мав достарчити з Конюх 30 крісів.

Д-р Шухевич питає свідка, чи був арештований також Яків Костюк, на що свідок відповідає, що був арештований про око, аби члени організації не зорієнтувалися.

Адв. Підгірський питає свідка, коли мало зачатися повстання? Свідок відповідає, що тоді, коли більшовики прислалиб аероплани з „бібулою" і розкинули її по краю. Це мав говорити Яким Мазурок.

На запит адв. Підгірського, як поступив свідок, коли чув, що Нестор Байда має достарчити 30 крісів, свідок відповідає, що доніс про це своїй вищій владі.

Д-р Шухевич стверджує, що між зізнанням свідка на суді й у слідчого судді є розбіжности, а саме він тепер зізнає, що про напади в році нападу на мировий суд в Порішку говорив Лавро Мороз, а у слідчого судді свідок зізнав, що про це говорив Степан Лемешко.

Обвин. Нестор Байда заявляє, що свідок в часі допитів бив його три дні по кілька разів денно. Підпрокуратор бачив у обвинуваченого знаки від побоїв і питав, хто його бив. Коли обвинувачений довше не міг терпіти, підписав протокол, який йому піддали.

Обвин. Мазурок заявляє, що його при допитах били і вимовляли в нього, що був секретарем ячейки. Обвинуваченій зізнавав, що був лише секретарем „Просвіти". Коли питали, яке мав прізвище, обвинуваченій відповів, що прізвища ніякого не мав і називається таксамо тепер, як і за „царського" права. По цій відповіди в протоколі написали, що обвинуваченій мав псевдонім „Зацарський"!

Обвин. Лемешко Степан зізнає, що свідок на допитах ломив йому через стілець спину. Свідок заявляє, що ніяких репресій при допитах не приноровлювано.

Свідок Яків Костюк зізнає, що нічого не памятає. На запити оборони зізнає, що був караний за крадіж хустини, що обвинуваченій Мороз говорив йому про таку саму революцію, що була в Росії і що у слідчого судді зізнав правду, але тепер зізнань не памятає. З уваги на те голова суду каже відчитати зізнання свідка у слідчого судді. Виходить, що посол Назарук бував на зібраннях організації, хотів вписувати всіх до „української партії", говорив, що мусить щораз одягатися в инший одяг, що має до помочі ще двох агітаторів, що Лавро Мороз намовляв свідка вступити до організації і „бити й різати Поляків". Намовляли його також не йти сидіти до тюрми за „телєгальну" крадіж хустки, бо скоро настане Україна, то все пропаде, а як буде все готове, то аероплани дадуть знак до повстання. Прочитане зізнання свідок потверджує.

Свідок Хімяк Владислав зізнає, що був приділений зі Львова на час ліквідації організації на терені володимирського повіту до допитів арештованих. Вичисляє, кого допитував і до чого хто признався. Обвинуваченій Герасим Котюк заявляє, що зі зізнання від нього свідок вибив, а обвинуваченій протоколу не підписував, бо є неграмотний.

Свідок Семен Козюк зізнає, що про обвинувачених Іцка Койраха і Віктора Крайца не знає нічого. У слідчого судді говорив на них обтяжуюче, бо хотів, щоб як найскорше його пустили, а крім того боявся битя, бо загально говорено, що на поліції бють. Тепер зізнає щиру правду, бо присягав.

Свідок Хмельніцький Броніслав зізнає, що від Василюка довідався про комуністичну партію „для бідних людей". Рівночасно одержав дві брошури від Василюка і віддав їх підкомісареві поліції Звульському. Василюк говорив свідкові, що розпічнуть „сьцігаць" конфідентів, розпічнуть напади на поліцію, на телєграфи і за ізницю, а до помочі прийдуть більшовики, щоби знищити буржуазію.

Свідок Володимир Маяк зізнає, що при допитах на поліції аспірант Заремба стероризував його криком і собакою так, що свідок не знав, де дітися. Щоб видобутися з цеї ситуації, свідок зізнав у слідчого судді обтяжуюче на Білецького й Осинського і тим робом увільнився від не дуже приємних допитів. Свідок заявляє, що є свідомим Українцем.

Також свідок Павло Кохановський зізнає, що у слідчого судді безосновно обтяжував обвинувачених Білецького й Осинського під впливом страху перед биттям на поліції, про яке свідок богато наслухався і під церквою і в „Просвіті" і на инших прилюдних місцях. **П. Щ.**

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:
Пятниця 3. XII. — Камінка Струм.
Субота 4. XII. — Камінка Струм.
Неділя 5. XII. — Радехів.

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:
Субота 4. XII. — Делятин.
Неділя 5. XII. — Надвірна.
Понеділок 6. XII. — Битків. 528 11-?

„Національна політика більшовиків і Україна". Виклад ред. В. Мудрого на цю тему відбудеться в неділю, дня 5. грудня ц. р. в 6. год. вечером у салі „Академічного Дому" (вулиця Супінського ч. 21.).

Заходом читалень і філій „Просвіти" в Станиславові відбудеться в неділю 5. грудня 1926 в салі українського „Сокола"

„СВЯТО ПРОСВІТИ".

Початок о 2 год. пополудні. Вступ на салю вільний. Добровільні жертви приймається з подякою. — Видїл Філії „Просвіти". 1043 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

КАВАЛЄР літ 30 пристійний, добрий купець, одружить ся з панною або вдовою до 35 літ, милої вдачі, що принесла би в посагу около 2.500 долярів, потрібних до сплачення добре просперуючого склепу. Неанонімові зголошення враз зі знимкою проситься слати до адміністрації під „Добрий купець". За дискрецію як також за зворот знимки ручиться словом чести. 1024 2—2

ФРАНЦУЗКУ молоду, учительки, учителів, бони Польки, Німки, догляджки, управительки, ключниці, господині, рільних офіціялістів, лісових, огородників, шоферів, реставраційний і готелевий персонал поручає Бюро Неменновської, Львів, площа Академічна 3. Телефон 13—61. 1021 3-3

1 зол. 70 сот. коштує один ніж з хінського срібла у Мандля Коперника 14. 681 в) Проти хіна „Коперник". 12—?

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИЙ** Ігнатович Львів. 956 11-?

МОЛОЧАРСЬКИЙ ТЕХНІК, передвоєнний інструктор молочарства, організатор молоч. кооператив, шукає відповідного місця. Навчук, Коломия, вул. Шашкевича 6. 1017 2—2

МАЮ на продаж 8 томів Історії України М. Грушевського Іван Дудич, Горуцько п. Мединчі. 1030 2—2

ЕМЕРИТОВАНИЙ урядник, літ 45, пошукує відповідного заняття за низькою винагородою. Зголошення до Адміністрації під „Урядник". 1028 2—2

СЕЛЯНЕ! Свої сирівці лену і конопель, вовни та готової пряжі проміняєте найкорисніше в одинокій українській Спілці „ПОЛОТНО" у Львові, вул. Городецька ч. 95, котра оплачує переїз сирівців залізницею власним коштом. Спілка „Полотно" продає всякого рода мануфактуру також за готівку по незвичайно низьких цінах і полагоджує замовлення відворотною почтою. Пробки на жадання висилає даром. 1002 3—3

В СКОЛІМ коло Стрия, в місцевости повітовій і кліматичній, є на продаж великий мурований дім при вул. Головній зі стайнею і огородом. До залізниці з таксамо до ріки Опора, на почту і до старства 5 хвилин ходу. Надається зокрема для адвоката або лікаря або і на ведення інтересу, бо є пивниці під цілим домом. Купно добре для Американця як льокята. Ближча відомість в Адміністрації „Діла". 1011 2—2

ІНТЕЛІГЕНТНА вдова середніх літ, пристійна, здорова і працьовита, пагідної вдачі, пізнає старшого мужчину вище 50 літ, інтеліґента, на державнім становищі або власника більшої земельної посілости, який не шукає майна тільки жінки з красними прикметами душі і тіла. Зголошення слати до Адміністрації „Діла" для „Марта". 1039 1—1

КОВДРИ — МАТЕРАЦИ найдешевше поручає **І. ДРЕКСЛЄР і Сини Львів, площа Качтуцька ч. 2.**

ІНТЕЛІГЕНТНА вдова, здорова і працьовита вміє цити біля, щоби заробити на прожиття. Скромні вимоги. Зголошення до Адм. „Діла", під „Праця". 1040 1—1

РИСІВНИКА, що вмів би добре копіювати графіоном катастральні мапи, пошукується. Письменні зголошення з поданням студій, curriculum vitae і условій до Адміністрації під „Мапа". 1042 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
Львів, Городецька 46. Телеф. 834
Пересвітлення Рентгеном. 929 13-25

Лікарсько дентистичне заведення
д-ра Симона Раппапорта
Якова Насса
ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.
Пльомбування й випимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. Т. урядовцям і студентам значна знижка.
852 Полекші в сплатах. 1—5

Оказія! Тільки через цілий грудень продає фірма
ЯН ВАЛЛЯХ і СИН
фабричний склад сукна **Львів, Ринок 33**
посезонові матеріяли по фабричних цінах. 2—8
1025
КОЦИН Величезний вибір **БУНДИ**

Приготовляєте **КОНЦЕРТИ?** Жадайте повного **„МУЗИЧНОГО КАТАЛЬОҐУ"** який висилає за надісланням 1.— зол. в значках почтових **Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок 10.** 994 3—17

До 24 годин
чистить і фарбує хе-
916 мічно 6-6
„Ощадність"
Львів,
вул. Академічна 26.
Висилка на провінцію
за післяплатою.

МОЛОДА пристійна учителька, незалежна, пізнає мужчину, найрадше укінченого студента в матрим. цілю. Зголошення під „Віра" до Адм.

Перльмуттера Ультрамарина
(СИНКА)
є безумовно найліпшою і найвидатнішою фарбою до білля, вапна і малярських цілей. Відзначена на виставах золотими медалями
в Брукселі і Медіолянї.
92 16—48

Не встидайтеся Пане!
Як що Ви маєте пропуклину. Пропуклинова недуга є певницою, так як инші не з вини недужого повсталі недуги. Великим гріхом однак є заведбання пропуклини. Кождий недужий на пропуклину повинен в тому удатися до
Заведення М. Файліха
у Львові, — Городецька 35,
спеціяліста і винахідника **патентованих бандажів на рупуру, як також черевних опасок для мущин, жінок і дітей,** при яких помочі виратовано сотки людей навіть в найбільш застарілих випадках. Фірма та істнує вже 60 літ, здобула собі похвалу і признання не тільки в краю, але й закордоном. Доказом цего золоті медалі, гонорований докторат, дипльоми, як також листи з подякою великих достойників, священників, офіцерів і лікарів. Тому не дивно, що та фірма здобула собі до нині заслужене світове верпіенство в тій ділянці. 945 3-3

Подяка.
В тяжкому горю, якого мені довелось дізнати через смерть мого найдорожчого мужа бл. п. о. Порфирія Ступницького, декана і Пароха Товмача, діznала з усіх сторін много спочуття і розради, за які щиро всім з глибини серця дякую. Передусім дякую щиро Високопр. Духовенству, яке під проводом Впр. о. містодекана С. Чеховського взяло громадну участь в похоронах, отже Всч. і Впр. оо.: Деканови Кульчицькому, дек. Дурделі, сов. І. Коцюбі, І. Лабісі, А. Шарковському, Я. Майковському, Н. Стрийському, К. Стрийському, Д. Лисому, Л. Іванцеву, В. Коропецькому, Е. Теслі, Н. Голейкові, І. Малецові, В. Жилавому, Г. Зінкові і о. кан. Табачковському парохові лат. обр. в Товмачи. Зокрема за участь в похоронах і за прощальні слова в церкві і над могилою складаю щиру подяку Всч. оо. сов. І. Плавюкові, Сев. Ступницькому, А. Яворському і З. Киселевському.

Дальше дякую ПТ. Начальству Повіту, Суду, Ради Повітовій, Зарядові міста, Шкільному Інспекторатові, Дирекціям гімназій і вселюдних шкіл за участь в похоронах. Дякую сердечно гімназійній музиці і хорові за звеличання похоронного походу жалібними звуками.

Вкінці дякую рідні моїй, другам, знакомим та тій великій непрогляднїй масі народу з цілої Товмачини, які відвели домовину мого мужа на останній спочинок.

Товмач, в листопаді 1926. 994 1—1
Вергінія з Дзеровичів Ступницька, вдова: **Роман Ступницький,** внук.

Присилайте передплату!

Книжка у кождій хаті.
З літератури **української польської російської** **Вс новости**
Місячний абонамент — 2 золотих.
Виложичальня відкрита без перерви від 9 рано до 7 вечора.
На провінцію щоденна висилка.
Адреса: **Українська Книгарня й Антикварня, Львів, Рутовського 22.**

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10

ч. 278 (10.941). ЛЬВІВ, ВІВТОРОК 7. ГРУДНЯ 1926. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. ощадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Боротьба з публичною опінією.

Два нові пресові декрети.

Варшава, 4. грудня 1926.

Ще сойм не зліквідував попереднього пресового декрету, а вже на випадок його ліквідації підготовляє уряд два нові пресові декрети, ще важчі від попереднього.

Як подає „Експрес Поранни", нові розпорядки вже готові. Ждуть тільки опінії правничої ради, щоби появитися в світ у формі декретів президента держави.

Перший з тих розпорядків є тимчасовий, другий постійний з метою управильнити цілість пресових справ.

Тимчасовий пресовий розпорядок торкається не лише преси, але й прилюдних промов та всякого свідомого поширювання неправдивих відомостей, що можуть шкодити державі. А саме, хто у формі оголоски свідомо поширює такі відомости, той підпадає карі арешту до трьох місяців або гривні до 1.000 зол. Є це постанова загального характеру. Важче трактується під тим оглядом прилюдні промови і пресу. Хто такого вчинку (поширювання неправдивих відомостей на шкоду держави) допустився прилюдно або в друку, той буде караний арештом до 6 місяців і гривною до 5.000 зол. або одною з тих кар. Свідоме поширювання неправдивих відомостей у відношенні до державних властей або державних урядовців потягає за собою кару до одного року і гривну від 500 до 5.000 зол. Поширювання публично або в друку відомостей про небезпеки, що грозять державі, небезпеки зовнішнього чи внутрішнього характеру, потягає за собою кару вязниці від одного місяця до двох літ і гривну від 1.000 до 10.000 зол. Колиб ті відомости спричинили публичні заворушення або протиділання владі, то при лагодячих обставинах виновник буде караний вязницею до одного року і гривною до 5.000 зол., а в тяжчих випадках вязницею від трьох місяців до трьох літ і гривною від 2.000 до 15.000 зол. З уряду буається переслідувати всякі зневаги на адресу президента держави, маршалка Польщі, маршалків сойму і сенату, прем'єра міністрів і виконуючих обовязки міністрів, президента Найв. Суду, президента Найв. Адмін. Трибуналу, президента Найв. Палати держ. контролі, воєводів і управителів воєвідств, начальників корпусів і їм рівнорядних або рангою вищих генералів. На заміти, роблені президентові держави, не допускається доказу правди.

Екзекутива у всіх тих справах спочиває в руках суду. На внесення прокуратора суд може видати карний наказ. Окружний суд видає карний наказ в комплеті трьох суддів на неявному засіданні; при упрощеній процедурі наказ видає один суддя. Проти карного наказу можна внести спротив на протязі 7-мох днів. Спротив розглядає той самий суд чи суддя, що видав наказ. Видаючи присуд, суд не є вязаний карою, означеною карним наказом.

Постійний закон, що управильнює цілість пресових справ, базується на австрійськім, німецькім і російськім пресовім законодавстві. Закон уводить інституцію редакторів, відповідальних за поодинокі відділи. Коли суд припинить видавання часопису, то не вільно його відновлювати під ніякою иншою назвою. Припинення видавництва часопису дає в руки адміністраційної влади всі засоби для унеможливлення віднови видавництва, як: переписування його друку, усунення зовнішніх признак видавництва, здержання чинностей адміністрації, контроля льокалю видавництва, заняття книг, а на випадок опору усунення силою співробітників і опечатання льокалю. В справах образи чести не допускається доказу правди у відношенні до президента держави, а також приватного чи родинного життя знеславленої особи.

Екзекутива в пресових справах належить до суду. При конфіскаті вводиться білі плями. Всі пресові справи розглядатиме один виділ окружного суду в складі суддів, десигнованих на три роки. Всі пресові справи мусять бути вирішені в речениці до 8-ох днів.

„Табор Великої Польщі".

Націоналістична льожа Романа Дмовського.

Віддавна заповіджане покликання до життя організації під назвою „Табор Великої Польщі" стало фактом доконаним. В суботу (4. грудня) зїхалися до Познаня представники партійної й непартійної польської буржуазії (поміщики, промисловці, купці, великі підприємці то-що) націоналістично-клєрикального покрою, щоби під проводом відступленого „всьому народові" вшехпольського ватажка Романа Дмовського відбути інавтурацію покликання до життя цеї фашистівсько-польської льожі.

Після богослуження зібралося в салі „Базару" до 300 учасників. В президії почуг Р. Дмовського заняли місця: ген. Ст. Галлєр, Ал. Дембський (б. волинський воєвода), Юр. Здзєховський (б. мін. скарбу), Тад. Кобилянський і Здз. Жултовський. Дмовський виголосив довшу проповідь, в якій вказував на потребу організації, яка обіймалаб весь польський нарід.

Декларація „Табору Великої Польщі" зазначує, що ся організація є організацією свідомих сил польського народу; що її метою є довести польський нарід до всесильности і величі у внутрішньому житті держави і в міжнародніх відносинах; що римо-католицька релігія мусить занята пануюче становище; що польська цивілізація має бути цивілізацією великого народу, спираючись на польській традиції і на почутті відповідальности у відношенні до батьківщини, на почутті ерархії і карности на високому рівні обичаїв і обичаєвої дисципліни, на суворій організації публичної опінії, на богатій духовій національній творчости, на великій матеріяльній продукції і організованій праці та на відвазі і мужности горожан; що держава великого народу мусить бути так зорганізована, щоби була здатна: запевнити собі пошанівок і признання своїх прав у чужих, запевнити всім горожанам справедливість, забезпечити їх від кривд, дати їм безпеку життя і майна, спокій і свободу праці, шанувати й хоронити права, на яких спирається життя громадянства, поборювати анархію і нищити безладдя.

Організація „Табору Великої Польщі" складається з Великої Ради, якій підчиняються дільничні (окружні) ради, цим другим воєвідські, а останнім повітові. Окружних рад є пять: варшавська, познанська (в яку входить Поморя і лодзьке воєвідство), шлеська (з краківським воєвідством), галицька, волинська і дільниця східних земель (Поліся, Білорусь, Виленщина). На чолі округ стоять окружні обозні, на чолі воєвідських рад, — воєвідські обозні і т. д. При обозних фунгують прибічні радя як дорадчі установи. Всі керманичі й робітники „Табору Великої Польщі" походять з номінації, а не з вибору. До Великої Ради заіменував Р. Дмовський крім себе кількацятьох поміщиків, генералів, купців, промисловців і професорів. З Галичини вайшлося там двох поміщиків Вол. Дідушицький і Ад. Сважевський.

Поворот рум. королевої.

Букарешт, 5. грудня 1926.

Вчора вернула тут королева Марія з кількатижневої подорожі по Америці. На двірці повитав її король Фердинанд і члени уряду.

РАДІО-ЧАСТИ І АПАРАТИ найновіших типів, найдешевше 1—2 в Радіовій підділі фірми ПЕВ АППЕЛЬ І С-КА Львів, Петрікова 1.

Проти румунських насильств.

Американські Українці протестують проти принимання румунської королевої.

Філядельфія, в листопаді 1926.

Українці в Злучених Державах і Канаді використали приїзд румунської королевої до Америки, щоб запротестувати проти політики гнобления, що її управляє Румунія у відношенні до своїх т. зв. „національних меншостей", зокрема до 1-мільонового населения української народности. В ріжних більших містах Злучених Держав Півн. Америки відбулися великі протестуючі віча і збори в цій справі, вислано також відповідні письменні протести до ріжних офіціяльних осіб та установ. Основний протест-меморіял про положення Українців у румунськім королівстві опублікувало Обєднання українських організацій, що має свій осідок у Філядельфії. Той меморіял передано през. Куліджові, всім представникам чужих держав, усім американським університетам і американській пресі. Протести Українців проти принимання румунської королевої відбилися живим відгомоном у цілих Злучених Державах.

Подібно зробили також представники головних українських установ у Вінніпегу. Делегація тих установ, зложена з найвизначніших Українців Вінніпегу під проводом українського посла до парляменту в Манітобі Д. Якимищака, явилася у представника правительства Манітоби з протестом проти публичного принимання рум. королевої тамошнім правительством. Протест цей предложено у формі меморіялу, в якому описано розпучливе положення українського населення під владою Румунії. Делегація просила передати цей протест королевій. Представник правительства обіцяв передати протест королевій і самому обстати за Українцями. Український протест видрукувала ціла канадійська преса, а „Фрі Пресс" помістила його на першій стороні в жалібних обвідках.

В більшім канадійськім місті Торонто, де живе також дуже богато Українців, протест Українців проти румунських насильств виглядав трохи инакше. Там українська делегація особисто передала рум. королевій, що була приїхала до Торонто з кінцем жовтня, відповідний меморіял про переслідування українського народу в Румунії. Той самий меморіял передрукувала заходом делегації вся льокальна преса.

Перед засіданням Ради Ліги Націй.

Женева, 5. грудня 1926.

Нині приїхали тут Бріян, Вандервельд Чемберлєн і Залєський. Німецька делегація зі Штреземаном приїхала вчора вечером. Рада Ліги Націй збереться завтра на неофіціяльне засідання. Бріян конферував з Чемберлєном і Бенешом, а Вандервельд із Чемберлєном. Зі Штреземаном мав Бріян довірочну 2-го днину розмову. Журналістам Бріян заявив, що не може дати ближчих пояснень, бо йому ходить про те, щоби переговори довести щасливо до кінця. В справі військової контролі Німеччини і в справі інвестигації з рамени Ліги Націй зазначив Бріян, що то дві ріжні справи. Перша з них належить до конференції амбасадорів, а друга до Ліги Націй. Їх можна злучити, а це залежатиме від теперішніх розмов і становища Німеччини. Після конференції зі Штреземаном Бріян приняв льорда Сесіля, а Штреземан конферував потім із Чемберлєном.

Погром у Кишеневі.

Букарешт, 5. грудня 1926.

Жидівська тел. агенція повідомляє, що до Кишенева приїхало 300 делегатів із конґресу румунських студентів у Ясах, щоби віддати честь еп. Гурії. При тій нагоді зранили кількох Жидів, нападали на жидівські доми і крамниці, вибивали шиби. В місті счинився переполох. Поліція не могла дати собі ради, тому візвано військо. Військова команда у Кишеневі стягнула до міста два баталіони піхоти і кінноти, які виступили проти студентів. Студенти зачали сутичку з військом. Кіннота в шаржі розтратувала 5 студентів. Скільки було ранених Жидів, точно не знати. Також у місцевости Каларас підчас погрому поранено богато Жидів.

Варшава, 5. грудня 1926.

В звязи з погромами пос. до варшавського сойму Вісліцький (Жид. Клюб) звернув румунському королеві ордер, який король надав йому підчас цьогорічного побуту в Букарешті. Пос. Вісліцький їздив до Румунії з прогулькою, уладженою з инїціятиви польського сойму.

Стан облоги на Литві?

Париж, 5. грудня 1926.

„Пті Парізієн" повідомляє з Риги, що в звязи з викриттям комуністичної змови оголошено на Литві стан облоги.

Протидержавна змова в Італії.

Рим, 5. грудня 1926.

У Вероні арештовано 43 комуністів. Переведені в їх мешканні ревізії викрили матеріял про протидержавну змову.

Виборча кампанія на Мадярщині.

Будапешт, 5. грудня 1926.

У звязи з виборами опозиційні кандидати, головнож соціялісти, дістають листи з погрозами смерти, коли не перепинять виборчої кампанії.

Стріча Мусолінія зі Штреземаном.

Рим, 5. грудня 1926.

З дипльоматичних кол повідомляють, що з нагоди женевських нарад Мусоліні стрінеться зі Штреземаном в одній з місцевостей над Ляго Маджоре

Жіночі модні матер'яли
Шовки, Полотна
Мужеські сукна
1630 71—?
проше надсилаюшо
ФІРМА
РОМАН
ЗУБИК
Львів, Галицька 16

З пустого в порожне...

Львів, 6. грудня 1926.

В своїй прагматичній промові на Народньому Зїзді зупинився коротенько д-р Дм. Левицький над українсько-жидівськими взаємовідносинами. Говорячи про звязок з поневоленими народами в Польщі, зазначив він:

„Тяжче буде навязати звязок з Жидами, а головно з тими Жидами, котрі саме живуть на нашій національній території. Ми ніколи не відносимся до Жидів ворожо, розуміємо їх положення як безтериторіяльної нації. Ми знаємо, що є Жиди, які співчувають нашим національним змаганням, та якраз східно-галицька сіоністична партія від часу рішення Ради Амбасадорів пішла з Поляками на угоду, заключуючи відомий акт Райх-Грабського, і звернулася фронтом проти нас, допомагаючи Полякам в їх денаціоналізаційній політиці на наших землях. Як довго ця партія не зміннть цілковито своєї політики, так довго ми вважаємо Жидів нашими політичними противниками".

Очевидно, зупиняючись над українсько жидівськими взаємовідносинами, які від хвилі угоди сіоністів із вшехполяками вайшли в стадію напруження, п. голова Обєднання ствердив тільки загально відомі явища, аксіомні факти, які вже нераз були зазначувані й стверджувані на сторінках нашого органу. Бажаючи довести до злагіднення зростаючого напруження, д-р Дм. Левицький зазначив, що відпруження може наступити з моментом закинення Жидами їх служби у передпокоях грабсько-польонізаційної політики, з моментом основної зміни політичної лінії.

Як же на це відповіли східно-галицькі Жиди? Відповіли практикованим досі ними способом, з пигомою їхній психіці рознуданістю, нахабністю і безцеремонністю, переливаючи з пустого в порожне. Особливо „оригінальною" щодо змісту, а образливою, визиваючо-нахабною, просто нехлюйною щодо тону є стаття секретаря східно-галицької сіоністичної організації д-ра А. Ротфельда під написом: „Виявн (?!) п. Левицького" (Wynurzenia p. Lewickiego.

Навязуючи до розмов, які п. голова Обєднання мав з жидівськими політиками покрою Грінбавма в Женеві, а яких метою було понад голови скомпромітованих і ворожих нам вшехпольських льокаїв із східно-галицької сіоністичної партії довести до українсько-жидівського modus vivendi, д-р Ротфельд не лише дозволяє собі на особисті образи (як нпр. словом „wypiera się" на адресу д ра Дм. Левицького), але й повіню брехливих слів намагається прикрити дійсність, до то гож зголошуючи ще й окремі претенсії до українського громадянства. Мовляв, через жидівсько-польську угоду в нічому не нарушено українських інтересів, але Жиди не можуть вести політики українських партій таксамо, як вони не ведуть політики польських сторонництв (?!).

„Наша політика мусить лишитися жидівською і мусить бути скермована на оборону жидівських інтересів. Одначе для слушних постулятів й українських національних домагань ми все мали повне зрозуміння".

Тільки подумати, що за протекційна благородність міститься в психічній організації панів Ротфельдів й инших ліліпутних Райхів. Вони мають зрозуміння для „слушних" українських постулятів. Просто годилось би опатентувати цей винахід, як би такого самого зрозуміння не мали Грабські, Гломбінські і їх прушинські підголоски.

Спроби нашого політичного проводу ввійти в тісніший звязок із жидівськими політиками з Конґресівки — дуже не по нутру д-рові Ротфельдові. Він лякає нас безуспішністю, а найголовніше нереальністю щодо вислідів наміреної кооперації.

„Нехай не рахує (д-р Дм. Левицький) на розбиття Жидів і на те, що хто-небудь з поважних і відповідальних жидівських політиків заключить з Українцями кооперацію іменем тутешнього жидівства понад головами і з поминенням його тутешніх провідників. Можуть істнувати диференції і різниці поглядів між деякими жидівськими політиками з б. Конгресівки і тутешніми. Одначе ніякий жидівський політик не схоче і не відважиться в основних справах розбивати спільного жидівського фронту"...

Чи треба додавати, що „спільний жидівський фронт", особливо у відношенні до Українців від славної жидівсько-польської угоди держиться на павутинній ниточці? Чи треба зазначувати, що серед жидівського громадянства є теж політики, які глядять дальше свого носа і розуміють вагу добрих українсько жидівських взаємин не лише для теперішности, але головно sub specie будуччини? Не нашою метою є розбивати „спільний жидівський фронт", ми тільки намагаємося найти звязки з тими жидівськими елементами, які не є ворожі нашим національним змаганням і які в свій час перестерігали Райхів і Розмаринів перед наслідками жидівсько польської угоди у відношенні до Українців.

Найцікавіше, що д-р Ротфельд, реклямуючи всесильність східно-галицьких сіоністично-асиміляторських ватажків, macht ich wichtig аж до третього ступня. Мовляв, як порозуміння, то тільки з тутешніми ватажками. І то ще не зовсім гладка справа, бо й по жидівській стороні справа (порозуміння) не є такою ясною і гладкою, як то здається деяким українським політикам. На це моглиб ми замітити, що ті Жиди зпід стягу Райха, які є проти порозуміння, є щонайменше чесні зі собою, бо й як їм змагати до порозуміння з Українцями, коли вони звязані вузлом спільної польонізаційної акції з Поляками.

Те мегальоманське важничання Ротфельдів і їм подібних доходить до кульмінаційної точки... нахабної претенсійности в моменті, коли на адресу Українців ставиться домагання створити „психольогічні передумови" для порозуміння, очевидно з тутешними сіоністичними ватажками. Мовляв, Українці мають богато гріхів перед маєстатом тутешнього жидівства, яке є

„дуже чутке і вразливе. Не без впливів на настрій жидівської людности остали деякі українські тенденції, голошені від якогось часу. Антисемітизм, ширений все явніше і брутальніше частиною укр їнської преси, економічний бойкот й екстерміваційна (?!) господарська боротьба, ведена систематично на зразок „Розвою" — то все не створює атмосфери для приязних розмов".

Змальовуючи єдинофронтність жидівського табору, фронтовики під стягу „Хвилі" одночасно намагаються представити український табор розбитим, розірваним, роздертим — і то саме в моменті, коли конгрес Обєднання виявив безастережну однодумність у всіх питаннях української національної політики. Це завдання взяв на себе гол. редактор „Хвилі", який в статті „Уявні антаґонізми", навязуючи до інтервю голови Обєднання, пише:

„В тих самих енунціяціях (в яких п. голова звсував вороже становище Жидів до Українців – Ред.), представив д-р Левицький безчисленні противенства в поглядах на програму (?!) і напрям української політики (?!), які заходять між такими поважними українськими політиками, як Смаль-Стоцький (sic!), д-р Кость Левицький, д-р Петрушевич, д-р Бачинський і богато инших, — противенства такі широкі, що аж роблять неможливою політичну консоліданію українських партій (?!). Не диво, що в тих умовинах політична динаміка Українців ослабла і замість шукати її джерел у власному нутрі — за прикладом збан рутованої політики польських партій шукається уявних противенств, уявних ворогів. Аргумент дешевий, бо оправдуючий власну непорадність і второпну, освідомляючу політичну пропаганду".

Хіба досить! Вже ці дослівні виписки з двох статтей аж надто зясовують нам неперебірчиву тактаку східно-галицьких асиміляторів. Не будемо повторювати того, що вже нераз було висвітлене на наших сторінках. Сіоністично-асиміляторські фронтовики використовують всі засоби, щоби не лишитися осамітненими. Думають, що ми коли-небудь забудемо їм угоду при допомозі наших мандатів, що ми не бачимо їх прислужницької ролі на вшехпольським фільварку, що ми не розуміємо їх хитрощів. Нехай не обманюють себе і даремне не пе-

Як хочеш справді купити дешево і добре
ОКУЛЯРИ І ЦВІКЕРИ
ідн до ф-ми 820 11-20
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА
Львів, вул. Леґіонів ч. 1.

Традиційні
Андріївські Вечерниці
заходом Поради Матерей при філії Українського Краєвого Товариства охорони дітей і опіки над молодю відбудуться 1047
в неділю 12. грудня 1926 р.

Митр. гр. А. ШЕПТИЦЬКИЙ.

Жертва.

Проповідь над домовиною покійного еп. Боцяна.

Споминаючи померших праведників, хвалимо їх діла й чесноти і ставимо їх як примір до наслідування для людей. Великі прикмети й чесноти Покійного Епископа Луцького Кир Иосифа лишаться довго в памяти людей; будуть виславляти великі прикмети його серця, його працьовитість, доброту, любов ближнього, його ревність і дбайливість про добро церкви й народу, а може найбільше і найдовше лишиться вона в памяти людей їзза трагізму його життя, їзза його смутку й болю, який тягнеться в цілому десятилітті його епископства. Як жалібною заслоною була прикрита мітра, яку несли в похоронім поході, таксамо й жалібною заслоною було неначе прикрите ціле його епископське звання. Тим був він наче сим волом історії нашої святої унії — цілої історії нашої церкви від чотирьох сот літ. Бо в ній як червона нитка тягнеться якийсь незрозумілий трагізм, якийсь біль, якийсь сум, так, що не знаю, чи є де на світі Історія якоїсь церковної провінції чи церкви, яка була би в тій мірі сумна, переповнена болем, трагічна. Може одного, — і на це хочу звернути вашу увагу, — будучі покоління не спостережуть у житті Покійного, як не спостерігає того майже ніхто тепер, а що мабуть щойно колись, по довгих і довгих століттях догляне й належно оцінить історія.

Я хочу нині піднести великі заслуги Покійного для його епархії, хочу вам представити, що для тої епархії, для епархії в Луцьку він зробив. А зробив він, вірте мені, більше, як може нині доглянути людське око. Дивує вас може це моє слово. Неодному приходить на гадку, що саме бідний епископ Боцян для своєї епархії нічого не міг зробити, що навіть не міг для неї працювати. Тому, щоб на цю трудність добре відповісти, приглянемося цілому положенню нашої церкви там на Волині і там дальше на Сході й на Півночі. Приглянемося тому положенню з обох сторін: з людського боку і з боку надприродного християнського порядку.

В р. 1914, в хвилі, коли російські війська заняли майже цілу Галичину і коли видавалося, що вже вибила остання година унії, що так, як инші епархії нашої церкви за царици Катерини, Миколи й Олександра були знищені насильством й відірвані від св. кат. церкви, так і наші галицькі три епархії згинуть під ударами релігійного переслідування, — в тій хвилі о. Боцян, тодішній ректор Духовної Семинарії у Львові, став луцьким епископом. Дістав у спадщині одну часть тої церкви, що колись через берестейську унію з кінцем XVI. століття була піддалася апост. престолові, а в якій за Миколи І. унію насильно задушено. В кілька місяців пізніше новоіменований і посвячений епископ був вивезений в далеку Сибір, де пережив перші три роки свойого епископства. Вернувши до Галичини в 1917 р., коли його серце рвалося до апостольської праці, міг зробити лише одну коротку подорож і відтак уже не мав можности нічого зробити для своєї епархії безпосередно. Був від неї відлучений, рідна Земля Галицька стала для нього землею вигнання... І то все. Не мав нагоди, не мав можности ані для своєї епархії, яку так любив, ані для тих бідних вірних, для котрих так бажав працювати, нічого вдіяти. Подумайте лише, яке це терпіння для серця епископа! „Видіти, як ті вірні, яких йому Бог вручив, гинуть без помочі душпастирів, чути, як через той бідний край пересувається там і назад навала ворожих військ, знати, що сотками й тисячами люде гинуть, що висилають їх на далеку чужину на вигнання і бути самому вигнаним; мати руки й ноги звязані, не бути в силі щонебудь для своїх вірних зробити... Подумайте лишень: бачити здалека біліючі ниви, знати, що надійшла хвиля жнив і тужити за працею і рватися до неї і бути відірваним від усякої праці І так ціле життя.

І на тім кінець — і більше нічого. Чиж більше нічого? Подивіться з другого боку — погляньте на нашу церкву на Волині, яку називаю нашою тому, що вона церквою наших бідних людей, подивіться на ту церкву на Волині, на Підляшу, на Холмщині, а побачите таку руїну, що часи перед берестейською унією, часи руїни й упадку, видадуться ще кращими. Погляньте на далеку широку Україну, бо так зв. автокефальна церква веде не менше до руїни, відриваючи нарід від церковного передання батьків і ведучи його до роздорів, не зважаючи на стяги принадні для тих, що люблять вітчину — національність і самостійність. І тут і там і на далекій Білій Руси і ще дальше в Москві — всюди церква в пониженні, розділена, розшарпана рідними дітьми і наближається з кождим роком до цілковитої, як виглядало би заглади.

Тепер запитаю вас, що, думаєте, що треба би зробити, щоби церкву двигнути з того упадку, щоби нарід піднести, просвітити, спасти? Від чого бодай зачати? Які основи в праці поставитити? Чиж справою найважнішою, найконечнішою в такім положенні не є знайти людину чи людей, які себе самих віддали би в жертву, посвятити своє життя? Такі часи упадку переходила наша церква в XVI. в. Бог дав їй св. Йосафата. Він жертвою свойого життя положив ті основи, на яких ми досі ще будуємо і які на довгі століття будуть основою поступу й будучини для нашого народу. Чогож треба, щоби той нарід і нині спасти? Треба жертви! Треба, щоб у тих краях повторилася кровава жертва Голгофти. То правда, що кровава жертва Гол-

є речником знищення українського шкільництва і злим духом кур. Собінського.

Коли ж п. Гайчак став віцеміністром освіти, то назовні удавав ліберала, хоч у дійсности продовжував дальше лінію політики Станіслава Грабського. Так у часі його урядування в заступстві львівського куратора львівська кураторія затаїла м. ін. рбіжник міністра Мікуловського в справі призволу навчання історії і географії в українській мові по наших середніх школах. В найближчому часі подамо до приводного відома цілу низку фактів, які зілюструють нам найкраще, що вже за урядування п. Гайчака наступила дальша теремінка українських шкіл на польські. П. Гайчак переводив коректуру плебісциту з 1925 р. по рецепті після Прушинського і це слід знати всім.

Радянська Україна.

Зміни в харківському уряді.

На останній сесії ВУЦВ-ту затверджено деякі зміни в персональному складі харківського уряду. Народнім Комісаром Робітничо-Селянської Інспекції став Кіркіж замість Владимирського, що перейшов на відповідну роботу до Москви.

Тогож Кіркіжа вибрала сесія членом президії ВУЦВК-ту і головою бюджетової Комісії. На місце Гринька став головою Держпляну Дудник, що входить до Ради Народніх Комісарів на правах Народнього Комісаря. Гринько переходить теж до Москви для праці в союзовому Держплані. Сесія рішила крім того утворити посаду другого секретаря ВУЦВК-ту. Другим секретарем став Власенко.

Освіта на Україні.

На сесії ВУЦВК-ту виступив з великим рефератом про стан народньої освіти на Україні нарком Освіти Шумський. З його реферату довідуємось, що закон про загальне навчання принятий ВУЦВК тому ще в 1924 р. почав реалізуватися на Україні вже в 1925 році. Україна почала акцію загального навчання на один рік скорше від РСФРР. Між українським законом про загальне навчання і російським є та засаднича різниця, що в РСФРР з а г а л ь н е н а в ч а н н я є з а г а л ь н о п р и с т у п н и м, а на Україні загальне навчання, себто посилання дітей до школи є загально обовязковим на основі відповідного декрету. На Україні переводиться тепер загальне навчання від 10 року (в Англії від 5, в Німеччині від 6). По школах України принято того року на науку пів мільона 8—9-літніх дітей, а крім того 250 тисяч дітей старших. Таким чином норма 10 літ не є обовязковою у випадках, коли до школи шлють дитину нижче 10 літ.

В минулому році сесія ВУЦВК-ту, йдучи на стрічу виконанню закону про загальне навчання передбачила була відкриття 5 тисяч нових шкільних комплектів. Тимчасом у практиці та скількість показалася за малою і відкрито фактично 8 тисяч комплектів. Це вдалося зробити тому, що 1328 шкіл утримувано на кошти самого населення. Нових шкіл відкрито в тому році 3 тисячі.

В 1924/25 шк. році було на Україні 15.555 початкових шкіл, а в 1925/26 р. число їх підвищилося до цифри 17.560 шкіл. В минулому році в школах вчилося 1,642.000 дітей, а в 1925/26 було вже 1,844.000 дітей. В 1924—25 р. було в школах 44.600 учителів, а в 1925—26 р. було їх уже 52.054. Одноріних шкіл було в 1924—25 р. — 5 відс., дворічних — 16 відс., трьохрічних — 37 від., а 4-річних — 32 відсотки. Діти вчаться тепер по школах 7, 8 року, а не два роки як давніше.

В сітці національних шкіл є більші досягнення ніж у сітці українських шкіл. Число жидівських шкіл зросло за останній рік з 342 до 454, польських з 255 до 270, німецьких 573 до 621. Дітей в школах національних меншостей охоплено 74 відс. в той час, коли в українських школах обнято заледви 36.9 відсотків усіх дітей шкільного віку, а в російських 69.8 відс. від 8—15 року життя. Отже найгірше поставлене таки українське народне шкільництво. І це видно навіть з цифр. Про стан того шкільництва довідаємося богато цікавого з дискусії над рефератом Шумського. Та про неї при иншій нагоді.

Народній Комісаріят Освіти стає тепер уже на тому становищі, щоби школою охоплювати всіх дітей від 8-ого року життя щорічно на всіх 100 відсотків і щоби вони вчилися в школі обовязково 4 роки. Удержання одного шкільного комплекту коштувало в тому році 634 карб. 76 копійок річно, хоч мало коштувати 1,330 карбов.

На тернистому шляху.

Відгомін нашої університетської акції з 1923 р.

Українські наукові та культурно-освітні установи внесли були в 1923 році до польської влади на затвердження статут Т-ва „Кураторія Українських Високих Шкіл у Львові". Статутовим завданням товариства було засновування і утримування українських приватних шкіл академічного типу. Львівське воєвідство статуту не затвердило. Наші товариства внесли проти такого рішення воєвідства рекурс до вищої інстанції. Рекурс лежав у міністерстві цілих три роки і ніхто не звертав на нього ніякої уваги. Тепер зачуваємо, що рекурс пустили в рух.

Львівська поліція запрошує до себе людей, що тоді положили в імени товариств свої підписи на рекурсі, та провірює чи вони далі рекурс підтримують. Зачуваємо, що в тій справі поліція збирала інформації вже від кількох осіб.

При тій нагоді зазначуємо, що в 1923 р. назване товариство мало зовсім конкретне завдання залегалізувати тодішну нашу акцію ведення і утримування приватного українського університету і політехніки. Нині це конкретне завдання відпало. Означе таке товариство для нас дуже потрібне. І тому рекурс слід за всяку ціну підтримати. Легалізація статутового Т-ва „Кураторія Українських Високих Шкіл у Львові" далаб нам відразу змогу підійти до практичної розвязки такої важної справи, як заснування в нас так дуже потрібної приватної господарської чи торговельної чи кооперативної школи академічного типу, чи навіть взятися за перенесення на нашу землю Української Господарської Академії в Подебрадах у характері приватної школи.

Комінтерн.

Як викинули Зінов'єва з Комінтерну?

Дня 22. листопада ц. р. почалося в Москві в андріївській салі кремлівських палат засідання VII. поширеного пленуму Виконавчого Комітету Комінтерну. Засідання відкрив не Зінов'єв а Бухарін, що рівночасно витав Комінтерн від всесоюзної комуністичної партії більшовиків. До президії ввійшли від ВКП(б) Бухарін, Сталін і Мануїльський. Зінов'єв прислав до президії письмо такого змісту: „Через постанови, ухвалені провідними органами найбільших секцій Комінтерну прошу звільнити мене від обовязків голови Виконавчого Комітету Комінтерну та взагалі від роботи в Комінтерні тепер. З комуністичними привітом Зінов'єв".

Пленум ухвалив у звязку з тим письмом таку постанову: „Беручи на увагу постанови, ухвалені найбільшими секціями Комінтерну ВКП(б), КП Німеччини, КП Франції, Америки, Італії, Англії, Польщі, Чехословаччини й инших, а також президії Виконкому Комінтерну та ознайомившися з проханням т. Зінов'єва від 21. листопада 1926 р. 7-мий поширений пленум ВККІ постановляє звільнити тов. Зінов'єва від обовязків голови ВККІ та від роботи в Комінтерні".

Ось в такою невеличкою парадою відійшов у тінь недавній потентат комінтерну та довголітній його провідник, безкомпромісовий приклонник і жрець світової революції, Зінов'єв, що ще минулого року так сильно осуджував на томуж комінтерні всяку опозицію а зокрема троцкізм, вона нині сам жертвою як опозиціоніст і до того союзним Троцького. Троцьким всеж таки так болюче не знехтували як Зінов'євом. А й тепер ходять слухи, що Троцький дістав нешкідливу посаду голови Дніпрельстану. Готов отже стати добродієм України. Зінов'єв пішов нікчемно в тінь і не роблять його навіть головою от хочби якогонебудь волжсько-донського каналу. Героєм дня на сесії теперішнього пленуму Комінтерну став Сталін, що виголосив реферат про внутрішню опозицію у ВКП. Головою Комінтерну стане напевно Бухарін.

З амнестійної акції.

Амнестійний Комітет і англійська делегація.

Дня 30. листопада відбулося в посольському клюбі незалежної Хлопської Партії засідання Центрального міжнародного секретаріяту для боротьби за амнестію для політичних вязнів. В засіданні взяли участь представники всіх партій, що входять у склад секретаріяту, а також англійська делегація, зложена з послів Джона Бенетта та Артура Шепсерда і п-ні Вінфред Горабін.

Засідання відкрив посол Балдін і привитав англійських гостей, інформуючи їх рівночасно про завдання і діяльність міжнар. секретаріяту для боротьби за амнестію. В імени англійської делегації промовив Артур Шепсерд. Він заявив, що делегація прибула, щоби познайомитися з положенням робітничих і селянських мас у Польщі та з репресіями, які провадовлює Польща до селянсько-робітничого руху і до національних меншостей, а зокрема, щоби познайомитися з положенням політичних вязнів у Польщі.

Посол Маківка зложив звіт зі свого побуту на процесі 151 у Володимирі Волинському. На засіданні принято по рефераті пос. Маківки резолюції проти переслідування українського національно-визвольного руху.

Секретар Центрального Секретаріяту інформував зібраних про найновіші факти репресій і голодівок політичних вязнів у Познані, Кракові та в Кельцах. Англійських делегатів інформував також про переслідування місцевих амнестійних комітетів, про перешкоди, які робить тим комітетам польська влада в їх діяльности і про розвязання амнестійних комітетів у Львові та в инших містах. Наводив також факти конфіскати всяких видавництв Секретаріяту. Зібрані приняли одноголосно резолюцію з протестом проти засуду на смерть Білого і проти пресового декрету.

Велике враження зробила на англійських делегатів вістка про конфіскату видань, що взивали до уділення допомоги страйкуючим англійським гірникам. За р здання таких видань потягала польська влада до судової відповідальности та арештувала робітників. Посол Федркевич замкнув засідання і подякував англійській делегації за її працю та участь у засіданні.

НОВИНКИ.

— **Добрі інформації.** Польська преса бідкає, що американська преса не має поняття про те, що діється в Польщі, і як зразок її дезорієнтації наводить такий уступ з „Ню-Йорк Таймса": „Марш. Пілсудський відзначив Японщіну у цьому тижні, призначуючи пана Тейо Ківа, першу японську співачку, всистентською президента Мосціцького при відкритті памятника Шопена". Польські журналісти є переконані, що коли вони подають інформації про нашу політику та культуру, то вони більше прибижені до правди як сенсація нюйоркського „Таймса". „Слово Польске" хоч би у наступнім числі повідомляє на 1-ій сторінці грубими буквами про відкриття „Українського Інституту" в Берліні, де співали „Deutschland, Deutschland über alles". Або тиждень тому в усій польській пресі загальні інформації про зїзд У. Н. Д. О.!

— **Несовісність.** В жовтні помістили ми допис з Теребовлі, в якій між иншим його автор підвів в сумнів громадянські прикмети гімназійного катехита о. Ев. Несоловського словами: „Гим. молодь дістала в особі о. катехита Несоловського замісць оборонця та опікуна — зовсім... байдужу, а навіть неприхильну до молоді людину. Він дає навіть поправки з релігії (!), називає учнів поспідніми словами, гильбить і т. д. Сам нічого не працює над молодю і взагалі нічим не цікавиться". Від заслуговуючих на повне довіря громадян одержали ми певні інформації, що між иншим згаданий уступ допису, присвячений о. Несоловському, не відповідає дійсности, розминається з правдою і є виливом несовісности й особистої анімозії дописувача. Зокрема годиться зазначити, що на протязі трьохлітнього учительювання в теребовельській гімназії о. Вес. не дав ані одної поправки з релігії, що до молоді відноситься по батьківськи. Не дише не гильбить їй — тим більше „послідніми словами", але виховує її в національно-релігійному дусі, гуртує її, поширює між нею відповідну літературу, збуджує й піддержує національну свідомість та боронить її на кожному кроці. По своїм силам працює о. Вес. також в громадських установах. — Поминаючи це вияснення, уважаємо своїм обовязком іще раз звернутися до осіб до котрих дотягають газети, щоби вони в своїх дописах присвячували увагу загальним явищам громадського життя, а вистерігалися якихнебудь особистих порахунків (які — на жаль — часто є головним товчком допису), бо це обнижує вартість допису та їх самих, а робить кривду „обмеркованим" громадянам і газеті, яка мимоволі стається співучасником тієї кривди.

— **Відзначення українських філателістів США.** Американський філателістичний тижневик „Мекінс Вікли Стемп Ньюс", що виходить у Портленді, Ме. вже 40 літ, приніс у ч. 44 з 1. листопада ц. р. замітку про те, що український збирач К. Лисюк з Ню Йорку дістав на великій філателістичній виставі срібну медалю за збірку українських і російських почтових марок, а німецький збирач Гайріх Келер (Keller) з Берлина золоту і срібну медалі за зразкову збірку ук аїнських марок. Оба відзначені є постійними співробітниками місячника „Український Філателіст", що виходить у Відні. Це відзначення українських збирачів має своє значення, тимбільше, що американська виставка марок була найбільшою досі філателістичною виставою в світі, стягаючи тисячі виставців з марочними експонатами, що представляли мільонові вартости в долярах.

— **Ucrolnica.** В збірці „Wieskór życia" (Poezje wiejskie i przekłady), якої автором є Ігнатій Осткевич Рудницький (Львів 1924 друк. на літогр. плиті), поміщено богато перекладів з української літератури, з окрема з Лепкого й Кармаського. Польська критика називає переклади Рудницького гладкими, зазначуючи одночасно, що автор не має літературних претенсій.

— **Чистота Львова.** Кілька днів тому львівський магістрат розклеїв оголошення, що не вільно виносити з домів скриньок або кошиків із сміттям на вулицю, ні ставляти їх у сінях, бо там могли би надто довго ждати на магістратські вози. Правда, не всі доми у Львові мають такі подвірря або сховища, де сміття можна би дискретно сховати без шкоди для здоровля мешканців дому. На вчорашнім засіданні міської ради рішили купити для міста 200 залізних кошиків, які будуть призвязані до ліхтарень і призначені для публики на дрібне сміття, відпадки, папери, щоби не

реливають з пустого в порожнє. Під барабанним огнем їх пустословної фразеольогії не зникнуть вже довершені факти, ані не зміниться наше відношення до вшехпольських прислужників. Ні заперечування безспірних фактів — ні погрози, ні нахабні претенсії — ні інсинуації, ні вкінці обманювання свого громадянства мнимими „безчисленними противенствами" в українському таборі не змінять нашої постави до сіоністичних асиміляторів на нашій національній території. Зміна може наступити тільки тоді, коли вони — по словам п. голови Обединання — „змінять основно свою політику", не перейдуть через очищуюче горнило експіяції за удари, нанесені в спину українському народові, господареві тієї землі.

Консолідація Чехословаччини.

Масарик про внутрішні проблеми Чехословаччини.

Президент чехословацької республики дриняв на днях головного редактора центрального органу німецької християнсько-суспільної партії Чехословаччини „Deutsche Presse", перед яким висказався про цілу низку актуальних політичних справ, що стоять на порядку дня чеської державної політики. З деякими з тих справ хочемо познайомити й ваших читачів.

На перше питання: Які наслідки матиме для зближення й порозуміння народів у державі вступлення Німців до чсл. кабінету, през. Масарик відповів: Це початок того, чого я бажав собі завсіди й консеквентно як перед війною, так в часі війни і після її покінчення. Відношення Німців уже в старому Королівстві, потім під Австрією і тепер у республиці є преважною політичною проблемою. Це виходить ясно з географічного положення Чехів і Словаків у середущій Европі, цього вимагає сусідство з великою Німеччиною, з Австрією і з иншими сусідами. Цього вимагає вкінці чисельна, господарська й культурна сила наших німецьких співгорожан. Німецька справа — це найважніша політична справа Чехословаччини. Я не замикаю очей на трудноші, що їх треба по обох сторонах побороти, коли вступлення Німців до уряду має привести до розвязки проблеми.

На питання, якими засобами слід послугуватися для скріплення чесько-німецького порозуміння, з окрема в культурній, мистецькій і гуманітарній ділянці, през. Масарик сказав: Не все може й повинна держава робити для своїх народів. Представники, з окремаж представники культури обох народів, мусять себе взаїмно пізнати і з обох сторін змагати не тільки до економічного, але й до культурного співробітництва на всіх ділянках. Все те можна зробити, коли обі сторони виявлять добру й розумну волю.

Про запроектовану шкільну автономію висказався през. Масарик так: Ми стоїмо тепер перед послідовним переведенням реформи жуп і повітів, що принесе на всіх ділянках адміністрації певного роду автономізацію. З демократичного становища є я принціпіяльно за автономією, не спускаючи з ока природної централізації, яка цілує суть модерної держави. Автономія і централізація — це дві великі, постійно працюючі політичні сили. Задача кермуючих політиків також у нас — найти конечну гармонію поміж тими двома силами.

Не можу не згадати, що тепер у всіх державах прихильники автономії є в тіни, бо вони запоручених собі автономних прав не вміють енергійно й послідовно боронити й використовувати. У всіх державах люде надто вже призвичаїлися до централістичного ділання держави. Як відомо, цей історичний процес демонстрував през. Вільсон на Злучених Державах. Те саме булоб не тяжко доказати на нашій республиці. Не потребую підчеркувати, що я не уважаю автономних змагань політичним противенством чи негацією держави; роблю також потрібну ріжницю між державою і народом. Особливо в культурній ділянці може й мусить кожний освічений нарід із самосвідомістю працювати самостійно над своїм власним удосконаленням; це отворене поле для інтелектуалістів, з окрема також для публіцистів.

Цікавий також погляд Масарика на справу скорочення військової служби, яка товчеться від довшого часу в чсл. республиці. Розуміється, през. Масарик є особисто за якнайбільшим скороченням військової служби, але це можна перевести на ширші розміри тільки тоді, коли піднесеться загальна освіта населення держави у всіх її кінцях. На всякий випадок перехід з 18 місяців до 14 або 12 місяців військової служби буде в найближчому часі довершеним фактом.

Роскол серед російських ес-ерів

А. Ф. Керенський поправів.

Паризька права преса принесла сенсаційні відомости про роскол у російській партії соціялістів революціонерів. Центром ес-ерів на еміграції є Париж. Там перебуває один з найзамітніших лідерів партії відомий А. Ф. Керенський і видає щоденник „Дни". В редакції того щоденника відбувся недавно виклад Керенського на тему будучого устрою Росії. За тиждень 20. листопада відбулася дискусія над рефератом. На дискусію прийшло богатоемі грантів, переважно ес-ерів.

Керенський в короткому вступному слові зреферував головні тези свого викладу, щоби заініціювати дискусію. Він зазначив, що для нього всякий устрій Росії, який прийде по більшовиках, буде кращим від теперішнього більшовицького. У кінцевій промові, по дискусії сказав Керенський так:

„Я говорю в повному почутті відповідальности, хоч нам це може і не подобатися, що всякий устрій, який прийде по більшовиках, буде для Росії безмірним добром. Я знаю, що многі скажуть мені: „Ми до вашої партії не підемо". — І не треба! — Ідіть, куда хочете і зберігайте вашу „ідею-фікс" про соціялізм, яка є пережитком сімдесятих років. (В тому місці Керенському перебивають). — Так! Я не стверджую, щоб ви, соціялісти, мені не говорили. Найправдивішим соціялістом у Росії був граф Вітте, а инші негідні навіть ступати його слідами. Крім того заявляю вам, що насамперед Росія, а потім уже всякі соціялізми і демократизми. Я за ці літа навчився богато. В 1917 році в часі революції ми пробували впливати на маси виключно силою слова. І нас справедливо звали „говорящими". А тепер я розумію необхідність підтримання слів штиками. Нам по дорозі з усіми, хто бажає боротися з більшовиками. Полишім усі ті фокуси (тобто соціялізм — Ред.). Росія перш за все, — Росія!!

Так закінчив Керенський дискусію. Повищі цитати наводимо, як ми вгорі зазначили, за правою російською пресою. Кілька днів у органі Керенського „Дні" не було ніякого спростування на це. Накінець появився і там звіт з дискусії. На основі „Днів" Керенський сказав нібито не так, як вище цитовано, а ось як:

„Я кажу, і кажу з повною свідомістю відповідальности, що об'єктивно всяка влада, яка заміннть більшовиків, буде для краю кроком вперед. Та це не значить, що я буду боротися разом з кождим і за всяку владу."

Виходить, що всі інформації правої російської преси на еміграції правдиві. Керенський став „смеховеховцем", але в сторону російської правиці. В звязку з тим викладом Керенського та його заявою назріває розколміж ес ерами. Проти такого становища Керенського виступили инші лідери ес-ерів як Мінор і Соловейчик. Проти Керенського мав заявитися і Чернов, що перебуває постійно в Празі.

Пам'ятайте: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

ПРИКРАСИ НА ЯЛИНКУ
у великім виборі поручає по приступних цінах
ФАБРИКА ЦУКОРКІВ
„ФОРТУНА НОВА"
Львів, вул. Кордецького ч. 23.
1058 1—1

З ґалєрії чорних духів.

Причинки до діяльности бувшого віце-міністра освіти Ґайчака.

Уряд „моральної санації" премієра Бартеля покликав перед кількома місяцями на становище віце-міністра освіти п. Гайчака, шкільного візитатора і заступника львівського куратора. Вшехпольська преса зараз розреклямувала пана Ґайчака як рішучого противника шкільної політики бувшого міністра освіти Станислава Грабського і пок. куратора Собінського. Сам п. Гайчак теж помагав усіми засобами поширенню легенди про свою прихильність до шкільництва Українців і взагалі непольських народів. Він містив у пресі відповідні інтерв'ю з млаво-солодкавими деклямаціями про свою ліберальність, а з жидівською депутацією розмовляв навіть у жидівській мові (!).

На ділі п. Гайчак — це вірний пупіль посла Прушинського і смертельний ворог українського шкільництва. В часі свойого перебування у львівській кураторії був він чорним духом пок. кур. Собінського і це не є такою тайною. А коли в серпні 1925 р. п. Гайчак приймав у заступстві куратора українську депутацію під проводом д-ра Степана Ардана, адвоката з Любачева, в справі приймання учеників до української гімназії в Перемишлі з инших повітів, то висловився тоді про гімназійних учителів в ось такий нечувано образливий спосіб:

„Również nauczyciele gimnazjalni w przemyskiem gimnazjum są nieodpowiedni, ale my tę bandę nauczycieli rozpędzimy na cztery wiatry; 15 z nich przeniesiemy w głąb Polski, na Pomorze, na Poznań, niech się uczą kultury. Najlepiej będzie rozpędzić wszystko na cztery wiatry i budę tę zamknąć."

Так висловлювався п. Гайчак про українських учителів і про українську гімназію. Петентів української народности, яких приймав у заступстві львівського куратора, трактував постійно арогантсько і зневажливо. Інспектора шкіл „Рідної Школи", члена ради міста Львова і бувшого члена Ради Шкільної Краєвої п. Ізидора Громницького, в часі одної авдієнції в 1923 р. не прохав навіть сісти. У львівській кураторії було загально відомо, що п. Гайчак

гофти повторяється на жертвениках при Службі Божій, але історично й суспільно жертва Голгофти повторяється через жертву людей. Одна та жертва може спасти нас від заглади! Ви, браття дорогі, добре це розумієте і в щоденному житті і в родині і в громаді: посвята це перша й найконечніша умова поступу. Це перший лік, перший рятунок; де посвяти нема, там усе ма но гине; де є посвята, там усюди зачинається нова епоха. Посвята матерей для долі дітей, посвята лікаря для здоровля хорих, посвята учителів для виховання молоді, посвята горожан для народньої праці, посвята душпастирів для духовного добра вірних. Якби не жертва наших родичів, учителів, тих, що нас виховували дітьми, лікарів, що коло нас хорих ходили, якби не жертви наших попередників, ми або не жилиб, або жилиб у стораз гірших умовинах.

Від яких десяти літ, від світової війни, чимраз більше доходимо ми всі до тої гадки, що ми самі винні в своїй лихій долі, що в нас львина часть вини, чому у нас мало добра, чому у нас нема гаразду. Чимраз більше, чимраз краще здаємо собі справу з того, що більше й більше треба у нас посвяти робітників на полі церковнім і народнім. Богато крови благородних синів вітчини потекло за долю нашого народу. Споминаючи ті жертви нині, мусимо одначе з жалем сказати, що всеж таки замало було жертв і замало посвяти й тому хіба тільки

В християнськім порядку жертва є завдатком побіди — тріюмфу. З хрестної смерти Христа виростає життя для людського роду. Жертвами святих, жертвами християн стоїть будова христ. світа; жертвою Покійного еп. Иосифа буде стояти луцька епархія. Нині наслідника він не буде мати. Епархія лишиться в сиріітстві може й довгі роки, але прийде час і вже наближається, коли воскресне до нового життя свята унія у тих краях, де народ вся, де жив, де помер св. Иосафат, де за його прикладом сотки й тисячі душ віддали життя за свій нарід, за Божу справу.

Я не сповнив би свого нинішнього завдання, як би не згадав товариша Покійного епископа Иосифа, Покійного епископа кир Димитрія. Від ясної благородної постаті пок. еп. Иосифа трудно відлучити не менше ясну й не менше благородну постать еп. Яремка. Про Иого життя і про Иого самітну смерть і про Иого жертву люде ще менше знають, як про жертву еп Иосифа. Але та жертва чим менше знана, чим тиха, чим більш укрита, може тим успішніша перед престолом Всевишнього. Оба товариші через усі роки студій, і товариші в праці священиків, одного дня стали священиками, одного дня епископами, рівночасно майже увязнені, разом, хоч і в ріжних місцевостях, були інтерновані в глибокій Росії. Епископ Яремко мав на вигнанні тим сумнішу долю, що був сам, без товариша і довгі ми-

сяці позбавлений потіхи відправляти Службу Божу. Ви це добре розумієте, дорогі браття. Для священика, ідеалом жертва Христова, Служба Божа; та жертва є Иого школою. Боже провидіння так зарядило, що довгі місяці еп. Яремко не міг правити Служби Божої, а жив на вигнанні у Вологді. Ми, всі товариші на вигнанні, робили, що могли, щоб Иому в тім ділі помогти і вже Покійний приготовлювався на свою першу Службу Божу на вигнанні; вже дістав ризи і мав на другий день ту Службу Божу відправляти. Що діялося в тайнах Иого душі — того, очевидно, ніхто не знає. Але це таке правдоподібне, що майже певне — довге бажання принести в жертву Христові життя, викликало в Иого душі бажання принести в жертву своє власне життя. Одного з них до тої гадки довела неможність посвятитися для праці народові, другого неможність навіть відправити Службу Божу за нарід. І помер він у Вологді, де не було навіть брата, щоби примкнув Иому повіки... Обаж вони дійшли до того вершка хрестного життя, до того вершка душпастирської праці, до того ідеалу священичого покликання, яким є жертва самого себе! І жертву оба сповнили. І тою жертвою поклали безпечний фундамент, на якім будуть щойно працювати будучі покоління. А нам дай Боже за їх прикладом також жертву з себе зробити для добра і для спасення нашого бідного народу. Амінь!

валялись по вулицях і хідниках. Ідея дуже похвальна, але... львівська міська рада бачить в оці Львова трісочки, а не бачить поліна. Чистоту міста треба починати не від кошиків, а від будівлі будок, необхідних у всякім культурнім місті. Щоранку або вже вечером хідники міста завалені, мов на пасовиску. На 250.000 мешканців не є більш як 7 місць для полагоджування необхідних потреб і то вони скупчені у центрі міста. Крім цього вечерами їх уже зачиняють, а для приїжих вони добре збережені. Слід звернути увагу й на те, що такі павільони недоступні для бідного населення, бо платні. Може би естетична секція міської ради не соромилась побалакати про цю справу, що стоїть на першім місці у питаннях естетичної гігієни міста?

— **Темна хроніка.** У селі Катериці, рудецького пов., арештували селянина Пашкевича, який убив свого хлопця. — Півтора року дістали два професійні львівські злочинники Гжебеньовський і Сухораб за основну грабіж одного шинку. — У міській апровізаційній крамниці сиділа касірка Медонь, яка хотіла вийти замуж. А що її наречений теж був небагатий то вона взяла з каси 3.87 зол. і дала їх як задаток на своє віно. Карний трибунал мусів бути звернувшений чесними намірами дівчини, бо визначив їй лиш 6 міс. вязниці, з умовним завішенням. — Чи до цієї хроніки можна записати ще одну спробу самовбивства 25-літньої жінки що з незнаних мотивів випила отруту або втечу з дому 17-літнього хлопця, який уже тиждень як щез безслідно?

— **Випадок, який нераз ще повториться.** У Тернополі кравець перерізав ножем господаря хати, де мешкав і його сина, в розпуці, що вони домагались постійно комірного, якого він не в силі був заплатити. Коли зважити, що висота комірного вже нині доходить у середньої кляси до половини її місячного заробітку і що це комірне автоматично зростає, разом з дорожнечою, а доходи ні — то неважко уявити собі, які трагедії будуть наслідком повного застою в будівництві.

— **Чеська мова в католицькій літургії.** Нова незалежна чехословацька церква загрожувала поважно католицькій церкві в Чехо-Словаччині. Але ця небезпека минає. Чому? Як пише віденський „Korrespondenzblatt", Чехи-католики дістали з Риму дозвіл завести в церковних відправах живу чеську мову замість догепершньої латини. Чеський письменник Посталь Лятінов видав у вільному чеському перекладі прегарні, милозвучні та поважні священні відправи, так, що вже тепер правиться там обряд вінчання, хрещення, похоронів, освячення тільки по чеськи. На Службі Божій мають уже дозвіл читати чи співати по чеськи Апостола, Євангелію та „Отче наш", а сподіваються дістати внедовзі з Риму дозвіл відправляти по чеськи і цілу Службу Божу. Дописувач „Korrespondenzblatty" зазначує, що сам був на такій католицькій чеській церковній відправі, та що ця відправа в живій материній мові зробила на всіх присутніх величезне, як найкраще вражіння. Ця новість принесла католицькій церкві в Чехо-Словаччині якнайбільшу користь, бо лише тим чином спиняється агітація за незалежною церквою, а богато людей, що досі сторонили від церкви, наново вертаються до неї. За Чехами будуть того самого домагатися для себе в Римі й Німці.

— **Шов і його слава.** Відома італійська акторка Емма Грамматіка зустрілась недавно з Б. Шовом над Лаго Маджоре. Він находився саме тоді в робітні славного французько-російського різьбаря гр. Трубецького, який зробив його портрет-бюст, для противаги різьби великого Родена, яку він уважав невірною. Шов казав артистці про цей портрет так: „З правого боку я виглядаю як Христос, а з лівого як Юда. За сто літ цей бюст стоятиме в якомусь музею з таким підписом „князь Трубецькой — портрет невідомого".

— **Літературні чужинні новини.** Відомий французький письменник Поль Кльодель, дотеперішній амбасадор у Токіо видав останню свою символічну драму японською мовою. Її виставлять у Токіо. — Один з найвизначніших сучасних драматургів, Італієць Піранделло, видав нову пєсу „Діяна і Туда". — Вийшов другий том міжнароднъої енциклопедії „Діла та люде нашого часу", що друкується одночасно французькою, англійською та німецькою мовою. При біографії кожного діяча поміщена там його стаття, на близьку йому тему. — Вийшов IV-ий том „Історії обичаїв" у віденським „Verlag für Kulturforschung"; вся історія матиме 12 томів. IV-ий том про „Історію обичаїв у Парижі" написаний виключно Французами. — Томас Манн видав більшу повість, яку критика називає „Домашньою симфонією". Про задощі та смутки родинного життя. — Союз німецьких „оповідачів" у Берліні приличив т. зв. „молоду нагороду" в сумі 10.000 марок Віденці Юліяні Кай за її повість „Пригода в літі".

— **Сучасні рекорди.** Перше місце належиться тут двом молодим дівчатам. 22-літня Шведка Клінковстрем зробила собі для приємности подорож верхом із Штокгольму в Париж. Ясно, що через воду переїжджала з конем на поромі. Подорож тривала 2 місяці. — 15-літня мешканка Рогбенських островів, Петті Дужкан, переплила морем 12 км. до Капштадту, не думаючи про китів, ні про крокодилів. За її ідеєю пішло ще 12 інших молодих осіб, її приятелів та приятельок, з яких часть супроводила її в моторових лодках, для оборони перед морськими хижаками. Дужкан одна видержала рекорд. Додайте до цього, що вона виховується в монастирі, а виграши заклад, що танцювала всю ніч чарльсона. Важко Европі видержати рекорд з південною Африкою. — Новий рекорд швидкости на гідроплані встановив італійський майор Бернарді, перелітаючи 415 км. за годину. — Америка робить нині диво. У державі Міннезота побудували театр і кіно у підземеллях копальні, 50 м. глибини, на 2000 глядачів.

— **Катастрофи.** У Парижі загорілась фабрика нафтових продуктів та олію; втрати на 20 міл. франк. — У Румунії, недалеко стації Бальота, поїзд-експрес вилетів із шин. — Те саме трапилось італійському поїздові біля Франковілля-Фонтана, а вісьмом австрійським вагонам біля Моравської Острави. — Вітри, що гуляють у Закопанім, знищили будівлі на 100.000 зол. — Небогато бракувало до катастрофи після цьому поїздові з Праги, що недалеко австрійського кордону наїхав на важкі кусні залізна, підкинені на шляху. Зіпсувалась лише локомотива, та службовий вагон.

— **Світова хроніка.** Мадярська прокуратура рішила видати французькому державному банкові всі фальшиві банкноти по 1000 фр. і їх кліші. — У Злучених Державах почали будувати величезний літак для бомбардування. Буде це найбільший військовий літак у світі. — Відома французька артистка Івет Жільбер, колись славна на весь світ декламаторка, відчиняє на старість курси французької мови в... Берліні. — Одною з найбільше досконалих сучасних будівель в Европі має бути новий магістрат у Штокгольмі. Його архітект проф. Остберг, дістав за нього золоту медаль від королівського архітектурного інституту в Льондоні. — Президент Злучених Держав Кулідж також нарікає на мешканеву кризу, тому, що не найшов для себе нової хати, а „Білий Дім" у Вашінгтоні буде відновлятись. — Секція Академії Наук у Парижі „політична та моральна" вибрала на „приєднаного члена" бельгійського короля Альберта на місце президента Вільсона. — Дім Ізадори Дункан, під Парижем, проданий за її довги на аукціоні; вона одержала за нього 300.000 фр. і має намір основати знову діточу школу танців. — Професійний французький більярдист Рожер Конті, який недавно брав участь у віденських змаганнях, установив у новім „ем" в Мюнхені новий рекорд: серію 752 карамболя.

Луги на волю!

Дня 8. грудня ц. р. у вел. салі Т-ва ім. Лисенка при вул. Шашкевича ч. 5, відбудеться

Конференція

Делегатів Товариств рухливо-пожарничих „Луг" зі слідуючим порядком нарад: 1) Отворення конференції, 2) Вибір Президії, 3) Розвій рухливо-пожарничих товариств „Січ" і „Луг" по війні, 4) Звіт редакції „Вісти з Лугу" з дотеперішної праці. 5) Справа Централі для Товариств „Луг", 6 Вибір Комітету Лугів, який би провадив також редакцію „Вістей з Лугу". 7) Запити і внесення. — Початок конференції в 8. год. рано. — За „Вісти з Лугу": Д-р Роман Дашкевич, редактор; Ольга Курцеба, член редакції. — У конференції тій кождий „Луг" повинен взяти участь через одного делегата. 1054 1—1

Вшехпольський шин'зм.

До чого здатний шовінізм та перфідний шпінізм львівських вшехполяків, видно найкраще з того, що від вчерашнього дня почала львівська організація вшехпольських жінок збірку на польських дітей в Горішньому Шлеску по всіх львівських кінах. Факт самої збірки не був ще ніяким злом, і не булоб в ньому нічого цинічного. Та річ не в самій збірці, а в тому, де її переводять. Організація „Kobiet narodowych", отже складова частина вшехпольської „Організації народової", що поставила собі за завдання фізіологічно стравити всіх Українців та Жидів, має мідяне ч до слати своїх збірщиків до кін, де зібрана національно незвичайно ріжношерстна публика, і в якій переважають як раз ті, що їх хоче та організація стравити. Але й на тому не кінець, бо вшехпольські аранжери збірки для рятунку польських дітей перед „отрусю Німців" на Горішньому Шлеску виголошують в часі павз по кінах шовіністичні протинімецькі промови з охотою давати гроші на польські діти. Виголошують її з повним цинізмом, свідомі того, що саме вони більше від Німців намагаються троїти тут, на українській землі, душі української дітвори. Такими промовами вони спричиняють на салі несмак і негодування публики, та на їх мідяним чолі це не робить ніякого вражіння. Нас дивує лише, що „союз львівських кінотеатрів" годиться на те, щоби вшехполяки зражували публіку та спричинювали серед неї невдоволення наслідком таких виступів. Кіна призначені для розривки, для відпочинку а не для вшехпольських експериментів. Колеж один з присутних на вчорашній виставі в кіні „Універсал" запротестував проти промови та її тенденції, то на нього власе якийсь тип з „Організації Народової" аж поліцію. — Ось цинізм і надужування терпеливости, якого допускаються всесильні тут вшехполяки! До таких експериментів не повинна хіба допускати навіть польська влада. — А що було би, якби, наприклад Українці або Жиди захотіли влаштовувати збірки по кінах для спасення душ своєї дітвори — перед тутешньою отрутою, очевидно без виголошування промов?

Дописи.

Рогатин. *(Матеріяли з українськими школами і роля п. старости).* В рогатинськім повіті майже всі села внесли декларації за українською школою. Отже майже всі школи, як і в інших повітах, попереміновано на школи польські. По тім того оречення куратолії повносили громади рекурси до міністерства через раду шкільну повітову. А богато тут таких сіл з переміненими польськими школами, в яких нема не то одного Полька, але й римо-католика! Правдивість наших рекурсів постверджували вісти громадськими печатками, але чи це що поможе, годі знати. Видно що п. інспекторові не всмак були ті рекурси і ще більше ті громадські печатки і хто оба зі старостою любляться, як пес з котом, то видно мусів покоритися інспектор і піти з чолобитнею до старости і просити помочи. А наш пан староста має дуже забиту голову сесіями котрих робить щось 4 майже по всіх місточках, як Бурштин, Болшівці, Букачівці та дальше то може вже і в кождім селі буде сесія, бо, розуміється, за ті сесії мусять люде платити старості дієти... Другий клопіт старости то „грузліца" і на це людей також дреться. І такі то „важні річи" пан староста кинув, забув усе інспекторові і пішов йому на поміч. А от в який спосіб: На сесії загрозив війтам, що всі ті війти, що дали печатки і підписалися на рекурсі, будуть карані адміністраційно й судово, „бо ми єстесьце уржонд і ідземе пшеців уржендові". Зараз на другий день панькствова поліція розбрилась по селах і знова вчепилась до шкіри тих бідних війтів і стала їм грозити, аби виявили, хто писав ті рекурси. І знову чекає війта судова й адміністраційна кара. І так що другий день була поліція в селі аж до смерти кур. Собінського. Від того дня поліція перестала мучити війтів рекурсами і виглядає так, якби все лихо вже минуло. Але тимчасом п. староста „чува". Війти по одному дістають візван я до старостна „целем пшеслухання в справе пшибіця печенці на рекурсе а жоданем української школи". І нещасні війти ідуть. А в повіті ходять вершії, що вже кілька війтів ха... ли; говорять також, що староста кождому візваному війтові каже вносити резігнацію — і на тім кінець. Чи це правда, не знаємо, але в кождій байці є якась доза правди. Чи не заінтересувався би хтось цею справою і вияснив тим нашим війтам, що вони нічого карігідного не зробили, бо виконали тільки свій обовязок і на мякку кару собі не заслужили. У нас в Рогатині роздори і нема кому заняти цією справою, а навіть — на превеликий жаль — нема у кого порадитись...

Рогатинець.

Дрогобич. *(З культурно-освітнього життя).* Національне життя Дрогобиччини виявляє за останні часи успіхи, які годиться для перегляду нашої громадської праці і нашого дорібку бодай коротко зареєструвати. Заснована перед 6 роками приватна українська гімназія остаточно перемогла перші трудноші адміністраційні, грошеві і педагогічні та від часу своєї нової управи, себто з 1925 року одержавши право публичности, стає одною з найкращих українських шкіл. У минулім році побирало в ній шкільну науку 246 учеників, учило 12 учителів. З кінцем тогож року відбувався в ній перша матура, через яку пройшло з добрим вислідом 15 кандидатів, що серед тутешньої академічної молоді визначаються своєю ідейністю і своїм почуттям національного обовязку. Окремий комітет вибінчує двоповерхову будівлю на приміщення української гімназії, при чому треба підкреслити жертвенність патріотичних громадян Тустановичі, які всі свої приходи з бруттових уділів, що припадають їм через Союз українських бруттовців „Підгоїма", відступають на будову рідної школи. Удержувана рівнож тутешнім Кружком У. П. Т. народня школа має сім кляс з 13 учениками і 7 учителями. Кружок У. П. Т. з новим управителем своєї канцелярії почав організацію сільських кружків „Рідної Школи". Поміж школи У. П. Т. удержують у Дрогобичі Василіянки учительську семинарію і школу вправ, обі школи з правом приглядности. Для незасібних сиріт удержують вони Сирітський Захист, а крім того товариство „Українська Захоронка" веде свій приют для незаможних дітей. З початком шкільного року засновано для шкільної гімназіяльної молоді здавна потрібну бурсу. Жіночою молодою з польських шкіл займається Жіноча Громада, яка окрім того веде курс для неграмотних слуг і засновану перед роком жіночу кооперативу „Труд" зі школою шиття для сільських дівчат. Для ремісничої молоді зорганізовано з початком нього року правильні недільні відчити у тутешнім ремісничім товаристві „Зоря". Відновлюються в повіті давні соколські організації: досі засновано 11 сільських „Соколів" і 4 „Луги". Відновлена перед 2-ма роками Філія „Просвіти", заставши наслідком репресій тодішнього режіму тільки 4 діяльні читальні в повіті, привернула досі до життя 47, так, що сьогодні всіх читалень в повіті є 51. Найкраще розвиваються читальні у Волі Якубовій, Доброгостові, Губичах, Опаці, Сільці, Тустановичах та Сторонній. Шість читалень будує свої власні доми, читальня в Губичах будує громадську купальню. Для підмоги поодиноким читальням удержує філія 6 мандрівних бібліотек. В часі менших літніх ферій була зорганізований при філії студентський хор, який обладнав читальні з Франковими концертами. Крім того кождої неділі виджиджують до чит. день делегати філії. За місяць листопад кождої неділі пересічно 4 до 5 читалень у повіті гостило у себе предлегентів філії. Для двох читалень міста Дрогобича уладила філія при співучасти учительського збору української гімназії курси доповняючої освіти, які розложено на час трьох місяців з двома відчитами кождої неділі і кождого свята з области української літератури, всесвітньої, а також української історії, наук природничих і суспільних. При філії зорганізовано до того гурток самоосвіти для академічної молоді, який уладжує виклади, та збирає для своїх членів потрібну бібліотеку. Окрема секція театральних вистав має послужити аматорським читальняним гуркам потрібними радами, та уладжувати сама взаємні театральні вистави. У весні цього року заангажувала філія на люстратора своїх читалень ж. агронома, який є одночасно урядовцем тутешнього Союзу Кооператив і учителем рільництва сільських читалень. Уладжений ним перший рільничий курс відбувся з кінцем листопада в Підбужі для гірських, культурно найбільше занедбаних громад повіту. Курс мав 40 учасників і викликав незвичайне заінтересування. Викладів слухали також сільські жінки. Той курс дав почин до будови Народнього Дому в Підбужі — місцевости, яка є осередком гірських сіл дрогобицького повіту. Вкінці приготовляється курс сільських господинь з наукою сільського варення і шиття. *Про діяльність нашої кооперації в повіті — иншим разом.*

Процес 151.

За приналежність до української повстанчої організації.

Володимир Вол., 2. XII. 1926

Розправа з 1. грудня 1926.

Свідок Стах Залупський зізнає, що „виведовця Кашук подиктував йому зізнання і стеровизував свідка потвердити ці зізнання у слідчого судді, де свідка нічого не питали, лише слідчий суддя казав йому підписати готовий протокол.

Свідок Грицько Коханський каже, що на поліції при допитах аспірант Заремба стеровизував його собакою. Свідок дуже перелякався, „чуть з душі не выскочив", і потім уже зізнавав, що йому диктували.

Свідок Дарія Домбровська, „Росіянка", що в дома говорить по українськи, зізнає, що в їхнім домі мешкав Романський зі своєю любкою. Поза тим усе їй „здається". Здається, що бачила обвинуваченого Хомина, що бачила обвинуваченку Хаю Штайн. Дальше зізнає, що коли говорила Коханському, що на поліції бачила через вікно оба. Осинського, то лише навмисне, щоб Коханський, ідучи на поліцію свідчити, боявся.

Свідок Казимир Цісловський, взиваний за службові надужиття, що передтим був пік у заведенні для умово хорих, зізнає, що сидів у луцькій тюрмі разом з Хоминим, Травнером і иншими обвинуваченими. Між иншим каже, що бачив, як Хомин подер свій „довуд особісти" і передав свідком картку до якоїсь української інституції; а дальше оповідає, що коли привели до тюрми Травнера, свідок сказав йому: „Певно тобі всипали?!" — Травнер на це відповів: „хамів бють, а мене ні!"

На запит д-ра Давидяка, з яких мотивів свідок поставив Травнерові таке питання, свідок каже, що питав цілком несвідомо!).

Дальше свідок зізнає, що Хомин сварився з Травнером, тощо він видав цілу організацію, що взяті масово писали заяви про побиття, а свідок був „генеральним писарем".

Обвин. Хомин заявляє, що власне відповіли прокураторія на письменні заяви обвинуваченних були „масові", бо одержували їх і ті, що писали і ті, що не писали ніякої заяви. З того обвинуваченні міркує, що прокураторія наші заяв не розглядала, чи вони, лише відповідала навмання. Обвинуваченні почали аж тоді писати скарги до міністерства справедливости і до соймових клюбів, як устні заяви оставались без результату.

Свідок Станислав Рожанський, брат Рожанського, головного діяча організації т. з. Формаля, зізнає, що свідок мешкав якийсь час у Володимирі у брата. Бачив одного разу Хаю Штайн, що привозила братові гроші, а відтак разом з братом ходила на конференцію. Брат свідка жиє тепер на Рад. Україні.

Свідок Надія Адамчук зізнає, що знала лише Рожанського і бувала в нього.

Свідок Казимир Лось, що ходив з метою шпіонаж на більшовицьку територію, зізнає, що мав за завдання слідити УНПО. (українська народня повстанча організація) У своїй акції стрінувся в Житомирі з обвинуваченим Бакуном, де вони обо сиділи в ГПУ. Бакун звірився свідкові і розповів, як він тікав з Польщі в часі арештувань, як по дорозі оборонився від поліції, а далі говорив, що в сокальськім повіті є 2 машинові і 30 ручних крісів і намовляв свідка, щоб вертати на Волинь і так організувати повстання, кажучи, що насамперед убють аспіранта Зарембу, зробить напад на володимирську тюрму й увільнять

вять політичних вязнів. По переході на територію Польщі свідок видав Бакуна поліції. Обвинуваченій Бакун заявляє, що свідок враз із двома поліцаями його катував і примусив підписати протокол, який сам сфабрикував.

Свідок Пільчинський Юліян, поручник 27 п. п., зізнає, що він приглядався, як допитувано вязнів на поліції. Нікого терору не замічав.

Свідок Кшижановський Вацлав зізнає, що був присутній при допитах обв. Осипського на поліції.

Свідок Паланиця Волод., бувший уланин з 19. п. ул., доніс своїм командантам, що обвинуваченій Яворський випитував його про військові магазини і що бачив у нього бібулу. Про це списано тоді протокол.

П. Щ.

Нові книжки й видання.

КНИЖКИ:

Д-р мед. Е. Лукасевич: АНАТОМИЧНИЙ СЛОВНИК (матеріяли). Львів 1926. Накл. автора. ст. 48.

І. Огієнко: НОВОЧАСНИЙ ЦЕРКОВНО-СЛОВЯНСЬКИЙ ПРАВОПИС. Варшава 1926. ст. 28.

М. П. Старицький: ЗА ДВОМА ЗАЯЦЯМИ (Панська губа, та зубів нема). Комедія з міщанського побуту зі співами і танцями на 4 дії. Львів 1927. Накл. кооперативи „Український Театр". ст. 110:

Ця симпатична комедія, що входила в постійний репертуар усіх наших професійних і аматорських театрів, перевидана на загальне домагання провінціяльних гуртків, які жалуються, що не мають що грати. У гарнім новім виданні вона має режісерські уваги, плян сцени, ноти до пісень і пояснення менше зрозумілих слів. Заки наша нова драматична продукція зможе дати свіжі малюнки нового побуту, з нових обставин життя, тип Голохвостова — київського „ревізора" з Подолу, буде ще довго актуальний на нашій сцені. Так само свіжими зайшлаться тип панночки, що чурається свого простого походження, родичів, які поневолі їй потурають і цілої низки міських провінціялів.

Антін Вартовий: КЛЕКОЧЕ ДЗВІН. В-во „Нова Доба". Львів 1926. ст. 24.

ЖУРНАЛИ:

„СВІТ". Ілюстрований журнал для всіх. Листопад. Ч. 22. Зміст: І. Кам'янський: 1876-1926. — В. Бобинський: Erotica. — М. Могилянський: Помилка. — М. Р.: Б. Шов — Лавреат Нобля. — М. Конопніцька: Гей, та піду я. Україні на чужині. — П.: Пропаганда української книги. — Нові листи Шевченка. — Місто на дні моря. — Найбільше віддалені від нас звізди. — Мих. Рудницький: Театр Шова і наш. — Кооперативне свято у Львові. — Вас. Тернина: Над вечір. — Висліди монгольської експедиції Козлова. — Театр на Далекому Сході. — З життя нашої кооперації. — Карль Евальд: Діло живої чоловік. — Ю. Т.: Талізмани. — З діяльности Т-ва „Просвіта". — Дивні обчислення. — Комунікація літаками на Монблян. — Скільність звірят і комах. — Ж. Санд: Мала Фадетта, роман. — НА ОБГОРТЦІ: З винаходів. — Нью-йоркський водопровід. — Веселий куток. — Загадки. — Від видавництва. — Оголошення. — ІЛЮСТРАЦІЇ: Водопад Пруту в Яренчу, світл. М. Семьновський. — Т. Шевченко на фільмі: Малий Тарас розбудже дідуся. — Мати Шевченка з малим Тарасом йде на панщину. — Малий Тарас показує шлях чумакам. — Тарас розмовляє із своїм братом Микитою. — Б. Шоя. — Виставка української книги: Куток західноукраїнської преси. Друкарня „Діла" в мініятурі. Куток „Світу Дитини". Куток Шевченка й Франка. — Кооперативне свято у Львові: Відчитування привітів на цоші „Сокола-Батька". Група учасників кооперативного свята. Загальний Збір Ревізійного Союзу Українських Кооператив: Президія Збору. Учасники Збору. Красвий зїзд провідників і режісерів аматорських театр. гуртків. — З життя Лугу: Вправи топірцями на Луговому святі у Львові 1926 р. Похід Луговичок на Франківському святі в Бібрці. Вправи топірцями „Лугу" з Рудна.

„НАРОДНЯ ПРОСВІТА". Часопис присвячений справам позашкільної освіти. Травень-жовтень. Ч. 5—8. Зміст: В. Дорошенко: М. Грушевський. — О. П.: Про самоосвіту. Чи зрілі люде можуть ще чогось навчитись (з англ. М. Р.) — Ст. Сіролко: Право на істнування дитячої літератури та вимоги щодо цієї літератури. — Г. Жук: Як збирати фонди на будову читальняних і філіяльних домів. — І. Лапчук: Як заохотити вже змалку до книжки. — З просвітнього руху. — Хроніка. — Журнали й часописи.

ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС. Орган ревізійного Союзу українських кооператив. Ч. 49. 1. грудня. Зміст: Трести і кооперація. Що нам може дати опадність? Уважаймо на зверхний вигляд кооператини і поведінку склепаря! Товариство українських кооператорів в Чехословаччині. З кооперативного життя й руху на Волині. Кооперативні анкети. На Лемківщині. Хліборобство. Правне положення та податкові тягарі кооператив. Свято кооперації. З Ревізійного Союзу Українських Кооператив. З Кр. Т-ва господ. „Сільський Господар". З преси. Ціни.

ВІСТИ З ЛУГУ ч. 5, 25. листопада. Зміст: Під зиму. Тактика пожарництва. Штука віддихання. Плян праці на грудень і січень. Зимовий спорт. Р. Дашкевич: Як відновлено на селі по війні першу „Січ". Громадському Голосові — правда на верх. В Луговій сімї.

ЄВАНГЕЛЬСЬКИЙ РЕЛІГІЙНО-ПРОСВІТНИЙ ЧАСОПИС. ч. 11, падолист. Зміст: Христос і Робітництво. — Д-р Франц Скорика. — Подорож ап. Павла з Кисарії до Риму. — Чи наука і практика кат. Церкви згідна із засадами Христової Євангелії. — Штундисти (Далі). — Оповідання Бамбусового Дерева. — Зелена паличка. — Побіда. — З євангельського руху між Українцями в світі. — З євангельського руху на українських землях під Польщею. — Буря (вірш). — Дещо з гігієни. — Новинка. — Переписка Редакції. — Оголошення.

Всячина.

Телеграми до Марса. Учені, яких цікавість перевищує інколи вперту цікавість дітей, хочуть конче ввійти в листові взаємини з Марсом. Читачі може пригадують собі, що недавно два професори, Англієць Робінзон (гідне прізвище для чоловіка, що любить далекі невідомі країни) і Француз Сагон вислали дві радієві депеші на Марс. Покищо нема на них відповіди. Та ця мовчанка має зовсім протилежний наслідок на людей: сотки нових телеграм іде до Марса. Навіть самі професори не тратять надії на комунікацію. Робінзон запевнив журналістів, що відповідь прийде, бо... так повідомив його спіритистичний дух. Він знає навіть, хто вишле цю відповідь. Одна його приятелька, якої душа блукає на Марсі. Називається вона трохи по марсівському: Оомарурруру, і вже листувалась з ним підчас спіритистичних сеансів. У цих сеансах бачив професор навіть Марсіянів: вони кремезні високі люде, з жовтою шкірою, трохи подібні до Китайців. Прошу не сміятись. Не одна фантазія здійснювалась!

Ноги проти авта. У Женеві нагородили недавно спортовця Йогана Ліндера за перемогу в поході пішки із Штрасбурґа в Париж. Одна французька автомобілева фірма дала переможцеві авто. Та прошу уявити собі витрішені очі публики, коли вона почула, що нагороджений хоче продати це авто. Він заявив: Я уродився пішаницею і люблю свій спорт, не тільки тому, що він дає мені крім приємности — гроші, але ще й тому, що він звільняє мене від уживання машини". Чи чули? В 1926 р. є чоловік, який воліє власні ноги від авта. Останній Могіканець! Можна ще розуміти людей, які потрібують ноги до чарльстона, але відкидати авто!

Вухо за вухо. В югословянськім місті Скоплє закінчився перед кримінальським окружним судом процес, який може придатись на науку суддям або тим, яким трапиться подібна суперечка. Циган Сульйо відкусив власникові кавярні Йованові Николичові кусень вуха. Николич жадає 6000 динарів відшкодування. Циган каже: „Більш як 2000 не дам, — бо не маю... Х чеш то за 4030 відкуси мені кусень мого вуха". „Не хочу: відкушу за мало, буде несправедливість для мене; відкушу за богато, подаш на мене в суд". Тоді каже суддя до пошкодованого: Бери 2000; він справді більше не має". „Як я можу вдоволитись двома тисячками, коли тут іде про мою честь. Усі гості в кавярні кличуть до мене клаповуху". „Клаповуху принеси кави!... пиво недобре, клаповуху! І так увесь день. Коли циган не може заплатити, то будь ласка, пане суддя, кажіть його повісити!" Суддя подумав і видав присуд: Сульйо піде на 6 місяців до вязниці і заплатить зараз 2000 динарів. Николич бере гроші і відходить із суду заявляючи: „А хто мене назве тепер клаповухом, того вбю!"

†

БОРИС МАРІЯ,

найдорожчий син Надії й Осипа **Левицьких,** професора української гімназії в Станиславові, заснув в Бозї дня 20. жовтня ц. р. в 3 весні життя. Похорони відбулися дня 22-го жовтня ц. р. В И. П.

ОПОВІСТКИ.

Повір Городеччина! В середу, дня 8. грудня ц. р. о 10 год. рано відбудуться в салі „Поможи" в Городку Яг. Звичайні Загальні Збори філії „Просвіти" в Городку Яг. Кожда читальня „Просвіти" в повіті вишле обовязково принайменше 3-ох відпоручників. — За Видію: Д-р Ст. Біляк, голова, Вас. Бабій, за секретаря.

Український Наддніпрянський Хор під проводом Петра Єсевського по закінченню 4-місячного концертового турне по Галичині в переїзді на Волинь, Полісся і Віленщину дасть у Львові в салі Народнього Дому ще один концерт дня 9. грудня ц. р. — На концерті у Львові хор виконає великий твір Веделя „На ріках Вавилонських" (Плач Єремії).

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИЙ** Ігнатович Львів. 956 12-?

РИСІВНИКА, що вмів би добре копіювати графіоном катастральні мапи, пошукується. Письменні зголошення з поданням студій, curriculum vitae і условій до Адмін. під „Мапа". 1042 2—2

В ЗАКОПАНІМ віля „Яска" пенсіонат положений в центрі поручає теплі і сонячні покої, смачна і здорова кухня, для Українців ціни 10 проц. знижені. Над дівчатами старанна опіка. Остерігається перед фальшивими посередниками. 1027 2—3

60 сот. коштує одна ложечка до чорної кави з хінського срібла у Мандля вул. Коперника 14. Проти кіна Коперник. 681 13—?

ФОРТЕПІЯН добрий хочу купити. Зголошення „Освіта", Академічна 8. 1035 2—2

СТУДЕНТ ТЕХНІКИ, що найшовся без средств, а до покінчення студій бракує йому ще рік, навяже переписку з особою, що допомогла би йому до покінчення студій. Подружа не виключене. — Зголошення з фотографією на адресу: Poste Restante Danzig-Lgf. b. Vorzeigen des Passes Nr. 079568. 1046 1—1

ПОЛОТНА — ШИФОНИ найдешевше поручає **І. ДРЕКСЛЕР і Сини Львів, площа Капітульна ч. 2.**

УКІНЧЕНИЙ фільософ, літ 28, одружиться з панною до 27 літ, котра допоможе йому до одержання посади. Зголошення до Адміністрації під „Фільософ". 1056 1—2

ПАРОХІЯ Вощанці, почта і повіт Рудки, до заміни. З церкви, парох. будинки добрі. 1052 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка **Львів, Городецька 46.** Телеф. 834 Пересвітлення Рентгеном. 929 14-25

Лікарсько-дентистичне Заведення д-ра Симона Раппапорта Якова Насса

ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.

Пльомбування й вимимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. Т. урядовцям і студентам значна знижка. 852 Полекші в сплатах. 2—5

АДВОКАТ

Д-р Антін Заплітний

веде адвокатську канцелярію **в Теребовлі,** в домі читальні 1048 „Просвіта" біля суду. 1—2

АДВОКАТ

Д-р Юліян Струсевич

1053 веде канцелярію 1-1

в Золочеві, Міцкевича ч. 24

(коло Каси Зайдена).

Впр. Отців Парохів

що уладжують місії, просить двох інвалідів УГА., які займаються продажю девоціоналів, ласкаво повідомити їх бодай два тижні наперед про речинець місії на адресу: **П. Яків у Заплтові п. Підгірки малі,** та в цей спосіб помогти своїм людям в чесний спосіб заробити собі на прожиток.

Фабрика цукорків „Фортуна Нова" у Львові, Кордецького ч. 23. пошукує:

Українського фаховця до виробу цукорків і помадок.
Українських фахових дівчат до завивання цукорків.
Українських продуцентів пушок, скринь і пуделок.
Крім цего заволять зголосятися:
Українські заступники німецьких фабрик цукорячих машин.
Українські заступники німецьких і англійських фабрик етерів. 1049

До відома Студентам!

Насвітлювання кремінною лямпою удільоється студентам, які викажуться легітимацією, за 50 проц. знижкою т. є 1'50 зол. в **Порадні Матерей** при вул. Ходоровського 15. — Насвітлювання відбуваються щодня від год. 9 рано і 3 попол.

1044 1—2 ВИДІЛ.

Оказія! Тільки через цілий грудень продає фірма **ЯН ВАЛЛЯХ і СИН**

фабричний склад сукна **Львів, Ринок 33 посезонові матеріяли по фабричних цінах.** 1025 3—8

КОЦИ Величезний вибір **БУНДИ**

НАШІ ЦЕРКОВНІ ХОРИ з браку нових і добрих творів до Служби Божої, повинні закупити видані Підручною муз. бібліотекою Архикатедрального хору пісні до Служби Божої на мішаний хор. 1-й зошит **Слава-Єдинородний,** 2-й з. **Святий Боже, Єлицн, Кресту Твоєму,** 3) **Аллилуя,** 4) **Іже Херувими,** 5) і 6) **Милость, Свят, Тебе поєм,** 7) **Достойно есть,** 8) **Отче наш.** Кождий зошит має 8 сторін чіткого нотного друку і містить по кілька родів даного твору. Ціна кождого зошита 1'25 зол.; набути можна у наших книгарнях або у Івана Охримовича, Львів, Домініканська 11, парт. 949 2—2

Подяка.

Складаємо сердечну подяку за участь у похоронах бл. п. А. Осиповичевої Вп. оо. Стефановичеві, Дуткевичеві і Туркевичеві, Вп. Радникові Купчинському і Вп. Співакам за прегарне виконання похоронних пісень. Рівнож дякуємо всім Громадянам, які не забули віддати останню послугу Великій Артистці.

Союз Дівчат Українського Театрального Мистецтва.

1057

Подяка.

Перенята невисказаною вдякою для Високоповажаного Пана д-ра Івана Луца, Львів, вул. Дунін Борковських ч. 6., що ординує в Касі Хорих, за вилічення мене з тяжкої внутрішної недуги та за його совісну і батьківську лікарську поміч, складаю отсею дорогою щиру подяку.

1050 **Ксеня Альфавіцька,** площа св. Юра 5.

Подяка.

З приводу смерти нашого незабутнього сина Бориса складаємо отсим щиру подяку Вп. і Високопр. о. каноникові і парохові Стекові та оо. Катехитам Ів. Горняткевичеві і Вол. Коновальцеві за участь в похороні; Високопов. Директорам та Учительським Зборам обох українських гімназій, Впов. Громадянству за участь в сумному обряді та вислови співчуття; ученицям і ученикам українських гімназій, пластункам і пластунам місц. курінів за участь в похоронах, хоральний спів, вінки та квіти на могилу нашого найдорожчого хлопчика.

Одночасно виявляємо свою подяку ВП. Лікарям д-рам Кубішталеві, Гробельному та Козакові за всі їх труди та ратування нашого Маленького аж до останньої хвилі життя — якого одначе подобалось Всевишньому покликати до себе.

1051 а 1-1 **Надія і Осип Левицькі.**

Найпевніший середник

Проти ревматизму, гостця, мязневих корчів, нервоболів і тим подібним недомаганням найліпшим натиранням є

ІХТІОМЕНТОЛЬ

Більш як 5,000 подяк і близько 200 атестів з лікарських сторін, клінік і шпиталів найліпше доказують про лічничу вартість цього натирання.

Іхтіоментоль можна набути у всіх аптиках у Польщі або прямо 936 6—20

в Лябораторії хем. аптики

М ра Симона Едельмана в Самборі ч. 130.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" у Львові, Ринок ч. 10.

Ч. 272 (10.949). Львів, середа 8. грудня 1926 Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Отворення сесії Ради Ліги Націй.

Женева, 6. грудня 1926.

В понеділок отворено перше засідання 43-ої сесії Ради Ліги Націй. На явнім засіданні принято ряд рапортів. Слідуюче явне засідання у вівторок.

Представники Англії, Франції, Італії, Бельгії і Німеччини відбули спільні наради. Після нарад заявили, що сподіються осягнути загальне порозуміння.

Думають, що теперішня сесія Ліги Націй не потреває довше як тиждень. Найважніші рішення западуть поза кулісами Ліги. Найбільше зацікавлення викликують розмови у справі роззброєння Німеччини і домагання Франції, щоб інвестигаційна комісія Ліги Націй мала право установляти постійні офіцерські делегації в окупаційних полосах. Франція готова зате признати Німеччині відкликання дотеперішньої міжсоюзної військової комісії в означенім речинці і покликати невтрального генерала на представника тої комісії.

Ліга Націй займеться справою роззброєння.

Париж, 6. грудня 1926.

„Ле Матен", обговорюючи відбуті в Парижі наради европейських державних мужів, повідомляє, що союзні уряди згодилися, щоби теперішня сесія Ради Ліги Націй занялася справою роззброєння.

Проти видалення Гогенцолернів.

Берлин, 6. грудня 1926.

Правнича комісія райхстагу відкинула більшістю голосів міщанської фракції внесення, які домагалися видалення всіх членів родини Гогенцолернів поза кордони Німеччини.

Стріча Мусолінія з Черчілем.

Льондон, 6. грудня 1926.

„Дейлн Мейл" довідується, що небаром канцлєр скарбу Черчіл має стрінутися з Мусолінієм.

Новий уряд в Греції.

Відень, 6. грудня 1926.

Новий грецький уряд зложив присягу. Склад кабінету такий: през. ради міністрів Заіміс, мін. фін. Касандаріс, внутр. справи Тсалеріс, заєорд. справи Міхалокопулос, комунікація Метаксас, війна ген. Зракіс, фльота Капаріс, справедливість Ангелопулос, народня господарка Меркуріс, освіта Аргірос, хліборобство Папанастазію.

Кровавий всеіндійський конґрес.

Льондон, 6. грудня 1926.

З Калькути повідомляють: Підчас конференції бенгальської комісії всеіндійського конгресу прийшло до сутички. Було пять людей убитих. Арештовано пять осіб.

Лейбур Парті за націоналізацією копалень.

Льондон, 6. грудня 1926.

Справа конфлікту в угляному промислі буде в останнє на денному порядку нарад палати громад у середу 8. грудня. Мек Донельд, провідник Лейбур Парті, виступить із відповідним внесенням. Проти внесення Лейбур Парті, що домагатиметься м. ін. націоналізації і реорганізації вугляного промислу, виступлять консерватисти і ліберали. Консервативна партія поставить відповідні поправки і задумує не допустити до дискусії, обчисленої на загострення противенств, які повстали підчас страйку. Засідання з 8. грудня заповідається цікаво. Се. 8. грудня заповідається до 14. грудня, потім сія потреває будуть святочні ферії аж до другого тижня лютого 1927 р.

Скасування пашпорт в між Англією і Німеччиною.

Льондон, 6. грудня 1926.

Британський уряд розіслав міністерствам і департаментам обіжник, щоби заявилися в справі предложення німецького уряду щодо скасування пашпортових віз між Англією і Німеччиною. Негайно після одержання відповіди міністерств уряд ухвалить рішення, про яке повідомить німецький уряд.

Процес 151.

За приналежність до української повстанчої організації.

Володимир Вол., 4. XII. 1926.

Розправа з 2. грудня 1926.

Перший зізнавав свідок Мітлєнер, надкомісар поліції у Львові, який після ліквідації комуністичної акції на терені Волині довідався півофіціяльно, що деякі львівські „особняки" заангажовані в тій справі, а саме: д-р Мандель, Хая Штайн і Нестор Хомин. Д-ра Мандля знав свідок зі Львова, як визначного члена ЦК. КПЗУ. Поліція довгий час не могла попасти на його слід, бо він скривався під псевдонімами „Марек" і „Доміні", а до того й важко було відкрити його помешкання. Щойно після відкриття його помешкання почала поліція систематично інвігілювати д-ра Мандля. Устійнено, що д-р Мандель їздив на конференцію до Данцігу, а звідтіль до Москви. З тих причин обвинуваченій був неприсутний в краю 6 тижнів і тому в той час поліція пошукувала за ним без висліду. Щойно в листопаді 1925 р. львівська поліція арештувала д-р Мандля і перевела ревізію в його помешканні, але нічого конкретного не найдено. Арештованого відставлено до луцького суду. Крім того свідок зазначує, що д-р Мандель був кореспондентом закордонних інтернаціональних часописів, побирав постійну платню від партії і не мав ніякого иншого джерела прибутків.

При вбивстві провокатора Цехновського мав обвинуваченій відограти дуже важну ролю. Обвинувачена Хая Штайн була відома як дуже активна комуністка. В 1925 р. належала до 1-шомайського комітету, часто „конюктувалася" з Вентухом і не мала ніякого постійного заняття. Свідок, довідавшись, що судова влада на Волині пошукує за Х. Штайн, віддав її до диспозиції згаданої влади. Обвинувачена була зангажована в „св.-юрським" процесі. Обвинуваченій Нестор Хомин також був засудженій в „св.-юрськім" процесі. Коли він вийшов на волю, працював у професійних союзах, був дописувачем комуністичної преси і взагалі уважано його визначним членом комун. партії. Крім цього свідок зазначує, що на терені Львова появилися з нагоди процесу 151 відозви: „Кати судять!"

На питання обвинуваченого д-ра Мандля свідок відповідає, що його попередник Кайдан лишив свідкові інформації відносно особи обвинуваченого. На питання д-ра Шухевича свідок зізнає, що між членами ЦК КПЗУ. був поділ річевий і територіяльний.

На внесення підпрокуратора Ходецького, суд постановив покликати ведкомісаря Івахова в характері свідка.

Свідок Станіслав Шоздра, аспір. поліції, зізнає, що переводив ревізію в посла Пашука враз з аспірантом Заремброю. В часі ревізії заквестіоновано деякі зарисунки. Підпрокуратор Ходецький ставить внесення, щоб ці записки як річеві докази відносно деяких обвинуваченых показано свідкові. Д-р Глушкевич опонує проти цього внесення в огляду на те, що вже сама ревізія у посла не має правної основи і виразно противоречить конституції, а тим самим і всі консеквенції цієї ревізії не повинні мати мериторичного значіння для процесу, бо вони є виспідом безправства.

Свідок Франц. Гіц, підкомісар поліції, зізнає, що переводив ревізію у посла Приступи.

Свідок Зєлінський, підком. поліції, переводив особисту ревізію у послів Пашука і Приступи на приказ надком Зьоловського. При ревізії заквестіоновано кілька „паспісів" і заграничних пашпортів.

Свідок Чаплін, дідич з Мишова, зізнає, що чув, неначеб то готовилася організація (!). Мати свідка укладала вже навіть річи і виносила до Люблина тому, що двори перші падуть жертвою революції.

На запит д-ра Шухевича, чи свідок не працював також в організації, свідок з острахом заперечує.

Свідок Лєцевич, також дідич, зізнає приблизно те саме, що його попередник.

Свідок Чеслав Тушевич, щодовник поліції, зізнає, що в часі ліквідації комун. організації знайшов при ревізії в обвинуваченого Борчука на стриху кріс фабрикації РССФР.

Обвинуваченій Борчук зізнає, що він добровільно віддав свідкові цей кріс.

Свідок Цибуховський (баптист), сторож фільварку в Радовичах, зізнає (без присяги), що йому докорив Іван Атлас, що він підтримує буржуазію.

На запит д-ра Шухевича відповідає, що не лише посол Назарук у нього не ночував, але взагалі ніколи на очі не бачив цього чоловіка.

Ізза неприсутности свідків Котри Юлії, Олени Озимек, сестри Рожанського псевд. Форнала і Софії Федорович, його любки, суд рішив відчитати їхні зізнання, зложені у слідчого судді у Володимирі. Особливо зізнання останньої подобають на фабулу дуже „цікавого" роману.

П. Ш.

З судової салі.

Краківський процес.

У справі увязнених за злочин шпіонажі в Кракові слідство вже закінчено й акти його відійшли до військових властей для видання фахового осуду.

В слідчій вязниці лишилося 31 осіб, які вже будуть там сидіти аж до розправи. Ними є: 1) Вацлав Зембінський, 2) Володимира Пінчинська, 3) Василь Колодій, 4) Теодор Семаківський, 5) Василь Костенюк, 6) Володимир Кубрак, 7) Иосиф Ключені, 8) Павло Заблоцький, 9) Іван Покладок, 10) І. Солган, 11) Степан Яцків, 12) Іван Наконечний, 13) Генрик Фельзен, 14. Абрагам Сокаль, 15) Марія Борило, 16) Юлія Борило, 17) Ангеля Наконечна, 18) Петро Дудко, 19) Евстахій Прокопович, 20) Іван Собол, 21) Маріян Котович, 22) Володимир Яросевич, 23) Михайло Пеньонжек, 24) Роман Шумський, 25) Иосиф Грицилик, 26) Андрій Цірба, 27) Тадеуш Дробенко, 28) Антін Загробельний, 29) Иосиф Стецура, 30) Микола Стефанишин, 31) Микола Худий.

Біржа.

Гроші.

Курс долара 8·99—9·00.

Збіжа.

Пшениця краєва дворська 49·50—50·50, пшениця краєва селянська 47·25—48·25, жито галицьке 35·00, 35·50, ячмінь галицький броварний 32·00—34·00, ячмінь галицький до перемелювання 29·75—30·75, ячмінь пастівний 27·00—27·50, овес галицький 29·25—30·25, кукурудза румунська 32·50—33·50, бараболя промислова 5·75, 6, фасоля біла 41—44, фасоля кол. 32—34, фасоля краєва 41·00—44·00, горох пів-Вікторія 70—80, горох полевий 45—47, бобик 33—34, вика 33·00—35·00, сіно прасоване 7·00—8·00, солома прасована 4·75—5·00, гречка 31·50—32·50, льон 65·50—67·50, рівак 00·00—00·00, отруби житні 22·25—22·50, круші гречані 64·00—66·00, круші ячмінні 49·00—50·00, пенцак 00·00—00·00, конюшина червона 350·00—375·00, мак синій 175·00—185·00, мішки ютові 1·90, мішки уживані 1·80 зол.

Пам'ятайно: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Посвист батога.

Львів, 7. грудня 1926

Батіг, яким марш. Пілсудський так досадно погрожував своїм противникам після травневого перевороту, починає свистати. Правда, не над головами польського націоналістичного табору, який на днях під стягом чистого фашизму і під проводом Дмовського обєднався проти репрезентантів теперішнього конгльомератно-фашистівського режиму, але над головами всієї суспільности, представленої пресою, як висловом публичної опінії.

В змаганні закріпити істнуючий режім та видвигнути на висоти непорушности його представників — уряд наділив пресу тзв. каганцевим декретом, підпорядковуючи її адміністраційній владі та під тиском рафінованих карних санкцій обмежуючи її свободу рухів. Свобода преси — це найбільший здобуток і найвимовніший вислів демократії. І саме в моменті, коли свободу одиниці теоретично поширено на волю нації, приходить найважчий удар на пресу, цей здобуток і гордощі демократії.

Проти замаху на свободу преси, проти встановлених каганцевим декретом карних санкцій, проти підпорядкування косіїв і виразників публичної опінії — як толєрованих владою злочинців — адміністраційному своєвіллю запротестувала вся преса без винятку. В соймових клюбах знялася буря, всі соймові групи (за винятком комуністів) зголосили внесення на анулювання президентського декрету. Здавалось, що з огляду на одностайний вислів публичної опінії і однодушну поставу сойму, уряд признає свою „помилковість" і зробить відступ із занятих позицій. Загально втерлося переконання, що уряд марш. Пілсудського не внесе пресового декрету на затвердження сойму, а тимсамим він утратить свою законну силу. В надії на мовчазну Каноссу уряду сойм припинив свій первісний розгін, лякаючись загострювати боротьбу із всесильним диктаторським урядом, головно тому, щоби останній не розвязав сойму перед здійсненням найгорячішого домагання польських партій: перед зміною виборчої ординації для „кресів".

Тимчасом уряд в останній хвилі вніс пресовий декрет на затвердження сойму, викликуючи загальну констернацію. До тогож він не обмежився цею оригінальною поведінкою у відношенні до законодатної установи. Вносячи на затвердження свій декрет, уряд не тільки знехтував одностайну волю сойму, але й виставив проти нього дві нові гармати у формі нових пресових декретів: тимчасового і постійного. Сподіваючись знесення попереднього декрету, уряд марш. Пілсудського, користуючись уділеними йому соймом повновластями, має за пазухою готові два нові проєкти, які своєю „відвагою" перевищують найсміливіші несподіванки.

Нові пресові проєкти декретів ріжняться від попереднього тим, що екзекутиву над пресою переносять на суд, одночасно перетворюючи [illegible] під тим оглядом у чисто адміністраційну установу. В обсягу екзекутиви уряд частинно робить „уступку", одначе під оглядом карних санкцій робить просто немож-

пивим існуванням незалежної преси. Непомірно високі грошеві й тюремні кари — як вигострений меч Дамокля — висять над кожним смільчаком, що хотів би як слід сповняти свій обовязок, що важився би критикувати адміністрацію і її представників, що мав би сміливість зупинятися над розглядом внутрішнього і зовнішнього положення Польщі. Все те державний прокуратор чи суд може підтягнути під „свідоме поширювання неправдивих вістей", поголосок і т. п., а наслідок цього повінь грошевих кар до 15.000 зол. включно, тісно звязаних з тюремними карами до грьох літ вязниці та закриттям органу, який вже не може появитися під давньою назвою, себ-то не може користати зі свого морального добра, здобутого службою громадським справам на протязі десяток літ. Та карні санкції нових проектів не обмежуються друкованим словом. В рівній мірі розтягаються вони на устні публичні виступи (вічеві й инші промови), а навіть приватні погляди, вбрані в слова.

Колиб ці проекти відповідали дійсности, то вони не лише булиб найдосаднішим висловом батоження всього громадянства, але просто запереченням найменшої дрібки здорового розуму. Боротьба Мусолінія з незалежною пресою, боротьба степенована в парі з утверджуванням фашизму, в порівнанні з проектованими декретами нагадувалаб ще аркадійські часи „свободи" преси. Це був би пресовий мусолініям до квадрату. Ясно, що в моментом введення в життя проектованих декретів уся незалежна преса булаб засуджена на неминучу смерть а в першу чергу преса „національних меншостей", ця єдина в створених умовинах толєрована досі оборона поневолених. Польські фашисти зпід стягу Пілсудського можуть кожної хвилі поєднатися з націоналістично-клерикальними фашистами Дмовського, творячи спільний фронт в поході проти поневолених.

Колиб відомість про пресові проекти зявилася в якому „опозиційному" органі, то ми вважалиб її несмачним жартом, спізненим на кілька місяців вискоком з неперебірчивих вигадок на „pr ma aprilis", одначе поява її в зближеному до деяких урядових чинників „Експресі Поранім" говорить зовсім що инше. Видвигнення цих проектів може мати на меті загострення відносин зі сойом, щоби його спровокувати й або остаточно з ним розправитися, або — тримаючи на гачку зміну виборчої реформи — стероризувати його і тим чином осягнути затвердження попереднього декрету.

На всякий випадок небезпека велика. Колиб сойм пішов у цій справі на якінебудь компроміси, то виставив би собі єдине в своїм роді свідоцтво вбогости, безпринціпности і безхарактерности.

Свято „Просвіти".

Українці під Польщею й Німці в Чехословаччині — на освітній ділянці.

В своїй відозві до українського громадянства з нагоди свята „Просвіти" Головний Виділ Т-ва „Просвіта" у Львові ні одним словом не згадав про ті скрутні обставини, в яких перебуває Матірне Т-во „Просвіта".

Може така згадка й не личить урочистій відозві, перейнятій бадьорим і радісним тоном, але українське громадянство мусить знати ті пекучі потреби в просвітній справі, яких не в силі задовольнити Т-во „Просвіта" за браком потрібних коштів.

Засування цих потреб, на мій погляд, може лише спричинитися до більшої свідомости наших обовязків в день національного свята „Просвіти".

Отже дозволю собі навести тут деякий матеріял, якому, може, справді не слід було уділяти місця в урочистій відозві. Вже 14-ий рік Т-во „Просвіта" видає часопис, присвячений справам позашкільної освіти (тепер цей часопис має назву „Народня Просвіта"), а з минулого року видає ще два часописи — квартальники — „Бібліотечний Порадник" і „Аматорський Театр". Всі ці часописи є надзвичайно цінні для всіх культурно-просвітних діячів. Уміле реагування цих часописів поставило їх на рівень з кращими чужоземними просвітними часописами, таку оцінку їх знаходимо в чужій фаховій пресі. Але ми самі не вміємо цінити своїх органів. Передплата на ці часописи йде так слабенько, що Т-во „Просвіта" стоїть перед загрозою припинення цих видань, які так потрібні для ведення нашої просвітної праці.

Ми знаємо також, що в портфелі видавничої комісії Т-ва „Просвіта" маються ціла низка праць, які могліб збогатити нашу науково-популярну літературу, одначе ці праці не можуть побачити світа — з тоїж причини — відсутности коштів на їх видання.

Знаємо, накінець, і те, що Головний Виділ Т-ва „Просвіта" розробив широкий плян освітньої праці, як заснування Освітнього Інституту, курсів для підготови бібліотекарів, курсів заочної освіти й т. п., але й тут на шляху переведення цього пляну в життя стоїть на перешкоді брак відповідних коштів.

І дійсно, грошова справа стоїть зовсім зле. Як свідчать комунікати Головного Виділу, матеріяльні засоби Т-ва „Просвіта" за останні роки йдуть не вгору, а вниз, бо членські вкладки, ця матеріяльна основа Т-ва, вступають щораз в меншому розмірі в порівнанні з попередніми роками. Так, напр., в 1924 р. Т-во „Просвіта" у Львові числило всього 9.233 членів, а в 1925 р. лише 6.993. Мимоволі хочеться порівняти стан просвітної справи в Галичині зі станом просвітної справи німецького народу в Чехословаччині, де Німці знаходяться теж на положенні одної з „меншостей".

Наведу тут деякі сумарні дані.

В 1924 р. в цілій Галичині налічувалось 920 українських бібліотек з 87.340 книжками, себ-то на кожду бібліотеку припадало 95 книжок, тоді як у Німців у Чехословаччині в томуж році було 2.745 бібліотек з 1,032,342 книжками, себ-то на 1 бібліотеку припадало 376 книжок.

Слід мати на увазі, що Німців налічується в Чехословаччині майже на 3 міл. менше, ніж Українців у Галичині.

Щодо инших форм позашкільної освіти, то відповідні дані уложаться так:

Українці в Галичині:

лекції 975, курси ?, концерти 239, вистави 1.600, виставки ?, екскурсії —.

Німці в Чехословаччині:

лекції 5.314, курси 439, концерти 1.072, вистави 2.093, виставки 2.093, екскурсії 233.

Я не можу навести т. т повного списку просвітних організацій для задоволення духових потреб німецького народу в Чехословаччині, — вкажу лише, що, напр., „Німецька Спілка Культури", яка заснована в 1919 р., налічує 2.100 місцевих гуртків з 300.000 членів. А що вже казати про зріст німецької преси! Неповний список часописів, які видаються німецькою мовою в Чехословаччині, приводить назви 152 часописів. І яких тільки тут не знайдете часописів: є тут загальні й фахові, наукові, просвітні, професійні (для голярів, цукорників, бляхарів і т. д.).

І хочеться спитати: Коляж наш нарід розуміє все значіння культурно-просвітної справи для здобуття кращої долі нашій країні?

Нехайже свято „Просвіти" викличе в кожнім з нас щиру готовність до внесення національного податку на почесний дар „Просвіти".

Ст. Сірополко.

Якщо питав би хто кого, яка є найліпша паста до взуття, ТО БЕЗСУМ-
1063 **НІВУ відповідайте що** 1—1

ЕЛЄГАНТ
О. ЛЕВИЦЬКОЇ І С-КИ
Львів, вул. Кордецького 51.

Відгуки й замітки.

Оригінальна полеміка.

На сторінках „політичного орґану незалежної думки" „Рада" з 2. грудня ц. р. (ч. 88) появилася на передовому місці стаття п. н. „Ні зі сходу ні з заходу сонце не засвітить" за підписом п. М. Творидла. Автор статті хоче полемізувати зі статтею, що появилася в „Ділі" ч. 262 з дня 25. XI. ц. р. п. н. „Hoc signo vinces". Слід замітити, що зі змістом цілої нашої статті він не полемізує, а тільки з тим її уступом, в якому говориться про становище народнього зїзду до Радянської України. Він твердить, що в тому уступі це становище передане невірно. Що більше, автор ставить проводові УНДО. до вирішення навіть питання: „Чи УНДО може мовчки приняти цю статтю за своє „вірую"?

Коли ми реагуємо на ту „полемічну" статтю п. М. Творидла, то не тому, щоби показати наглядно засоби „полеміки" п. М. Творидла. А ці засоби незвичайно оригінальні. Свої розумування та полемічні виводи будує він на штучно сконструованому цитаті з нашої статті. Цитат у його статті ні своїм змістом ні тенденцією цілковито неподібний до того, що було в „Ділі".

Поставимо побіч себе те, що було в нашій статті, разом з тим, що „зацитував" з неї п. Творидло. В нашій статті стоїть:

„А тому не диво, що гасло: „ex oriente lux" не найшло в політичному відношенні ніякого відгомону на конгресі, так само як гасло „ex occidente lux". І це чи не найкраща і чи не найцінніша риса конгресу, що він відмежувався від одного і другого. Існує чи не існує тепер українська держава за ріським кордоном, на яку ми покладаймо надії на допомогу при здійсненні нашого політичного ідеалу? Нема ніякого сумніву, що такої української держави там нема. За те є инша, є новотинний, специфічний твір державности більшовицького зразка. Більшовики звуть Україну навіть незалежною радянською республикою. Та їх розуміння державности і її атрибутів з нашим цілковито не покривається. Для нас ця більшовицька державність є нічим иншим, як незвичайно обмеженим, льокальним автономізмом, що з нашим поняттям держави далеко не покривається. Наш ідеал инший. Отже визнавати чи не визнавати існуючий там тип держави сприяючим для здійснення нашої програми? Сприяючим його визнати ніяк не можна. Зате не можна не признати факту його існування. Зрештою цей своєрідний державний тип від нас такого визнання не потребує. Він буде закріплюватися або розкладатися. Але надіятися на нього, на якусь його місію в реалізації наших політичних завдань ніяк не можемо. Зате ми знаємо, що при тій формі устрою на Україні ростуть національні сили і не тільки ростуть, але й гартуються. А вони для нас потрібні і на них ми надіємося так само, як на ті сили, які творимо тут. Таке становище партійного конґресу до першого гасла цілком льогічне і єдино оправдане".

Так писали ми. А п. М. Творидло збудував на основі цього такий цитат:

„Гасло: „ex oriente lux" не найшло в політичному відношенні ніякого відгомону так само як „ex occidente lux", а це найкраща і найцінніша риса конгресу, що він відмежувався від одного й другого. Нема ніякого сумніву — каже автор статті „Діла" — що такої (якої? — Ред.) української держави (себто на Рад. Україні) нема, лиш льокальний автономізм. Надіятися на нього, на якусь місію в реалізації наших політичних завдань ніяк не може-

---

о. Д-р ИОСИФ СЛІПИЙ,
ректор Дух. Семинарії.

Церква -- творча сила народу.

II.

Найвища надземська мета не лише не звільнює людини від праці над удосконалюванням культури, творенням і осяганням догідніших, щасливіших, життєвих умовин для сучасних і будучих поколінь, але навпаки вимагає від неї праці в тому напрямку. Людина обовязана видобути зі себе і використати свій досвід, пильність, енергію та свої тілесні і духові спосібности, щоби розвинути духові і тілесні сили свойого народу і тим способом сповнити тут на землі своє покликання. Бути християнином, католиком — не значить піднестися десь в етеричні простори, заложити руки і здати все на Бога, але кинутися у вир життя, напруживши і найменшу клітину свойого мозку і своїх мускулів. Його святим обовязком є, щоби католицька ідея вийшла в гадці, слові і ділі найкращою, найолагороднішою і найпривабливішою та щоби людина здійснювала принціп и ідеали християнства, як найвищої культурної релігії. Віра вимагає від людини діяльности а не фанатизму і неробства.

Католицька Церква хоче і може виховати для суспільностей людей чесних і ідейних, горожан у повному того слова значінні, роботящих, з правим серцем, з ніжною чуйною совістю, з почуттям пошани для авторитету, права у справедливости, а при тому свойого власного достоїнства. Віруючий громадянин видить в сповнюванні горожанських обовязків Бога як суддю і не руководиться лише людським страхом. Бо людським страхом і переслідуваннями не утвердив ще ніхто держави і не завів трівкої вдоволюючої горожан форми життя.

Католицизм протиставиться всякому висиленню і винищенню організму. Тому католицькі духовники не будуть ніколи і в жаднім народі помагати ніяким підприємцям, що хочуть порнографічними романами, розкладовими історіями, ідеалізуванням самовбивств грати на людських, так слабих уже нервах та затроювати здорову душу, але умірковапістю, працьовитістю, чесністю, любовю ближнього відкривають людині дорогу до розквіту своєї природи, будять в ни жажду знання божого і людського, дають радість, веселість, повноту життя. Вони виступають всіми силами проти всього, що розкладає націю, проти самовбивств, проти протиприродного зменьшення населення, розводів, кримінальних злочинів і т. п. Моральний закон мусить проникати ціле життя, мистецтво, науку і діла, а в літературі має пробиватися чистота обичаїв, ідейність, радість життя, повздержаність і уміркованість in Venere- cho-Cerere. Бо тим тільки запевнена охота до життя і нормальний розвиток нації. В суспільнім житті домагається католицька Церква справедливости і правости, бо усунення моралі з цеї ділянки людської культури веде до безоглядної конкуренційної боротьби зі всім і вся і тягне за собою знищення господарських, мирних умовин. А нераз скільки нужди і зруйнувань оминається вже після виповнення строгої справедливости відкликом до любови ближнього!

Здоровий індивідуалізм признає католицька Церква. Кождий має право вибитися понад инших, стати богатшим, удосконалити свої спосібности і спосіб життя, але цього не можна осягати безправними дорогами. Є неоправданим закидом наче би католицизм сіяв зневіру між людьми, почуття неспосібности, безсильности і безвартости. Навпаки, це голошена ним правда, що Бог вложив у душу чоловіка стихійне бажання стати чимсь вищим і досконалішим, а тим самим щасливішим. Правда, все змагання християнина і вся його праця є і мають бути безпосередньою і посередньою (через людей) службою Богові. Але ця служба не є чимсь понижуючим: Служити Богові значить царювати. І якраз в цій службі людина зноситься до таких висот звершенности, про які своїми силами не могла би й подумати. Послух авторитетові Божому і людському, тягарі закона, посвята для ближніх не нарушують зовсім людського достоїнства, але легковаження, деспотизм, тиранія, рабство, вислугування людським примхам і пристрастям, ось що болить, ломить і упідлює чоловіка. Католицька Церква бере все на вагу нові кличі, які підносить час, потреби, які видвигає суспільність, тверді домагання, які ставить нарід. Бо було би очайдушним розбивати їх тараном без розбору, як знову безумним притакнути всім, навіть хоробливим, ознакам у клекітливім і бурхливім вирі життя.

Далі дух критиканства, руїнництва, розбивання, винаходження противенств і ріжниць, не шукаючи натомість порозуміння, згідливости і кращої дороги є противний католицькому духові, який все запереченню протиставить — будування. Так само в цілім громадянськім житті не знає католицизм фана-

мо. Зате ми знаємо, що і при такій формі устрою постуть там національні сили, а на них ми надіємося так само, як на ті сили, які творимо тут".

Ось так виглядає цитат, на основі котрого п. М. Творидло побудував свою „полеміку" на цілій сторінці „Ради". Хто порівняє зміст і тенденцію обох тих цитатів, той ствердить, що цитат п. Творидла побудований штучно, довільно і маркантно тенденційно. Очевидно, що хто полемізує в письмі та друку таким чином, з тим ми полемізувати не можемо. До тогож мусимо ствердити, що в поважній і відповідальній публіцистиці таких засобів полеміки не вживається.

В своїй статті п. Творидло полемізує з нашим гаслом орієнтації на власні сили, тобто на сили української нації, та боронить иншої орієнтації. Це виходить зі слідуючих слів його статті:

„Ми, що на вічах прапор української самостійности несемо, зі сходом і заходом зриваємо, в „Дії" дуби під мостом підпалюємо, бо нічо не хочемо говорити з цими Українцями, що там на сході державу будують, бо вони радянці. Перед війною були ми заскорузлими провінціоналістами, що ні за Збруч, ні за Карпати не заглядали і нині є тими самими. Соборність у нас на устах, але в практиці в буденній роботи ми ці, що руки позакладавши і чекаємо, від и спасіння прийде"....

Ці слова ми теж навели як зразок своєрідного способу думання деяких наших громадян. Коли взяв став на становищі праці над творенням і консолідацією сильного національного українського табору і коли ми це підкреслили в нашій статті, то не на те, щоби чекати на якесь „спасіння", аж воно само звідкись прийде, а щоби спасати себе самих. Та з повищого цитату виходить, що таки треба чекати на „спасіння". Його автор вірить у „спасіння" від тих „Українців, що там на Сході державу будують". Хто та які Українці будують за Збручем „національну державу з усіми атрибутами державности", пояснює „Рада" в тому муж числі на другій сторінці. В рубриці „На Рад. Україні" є статейка „Відсвіжування „історичної місії" Поляків на Україні". Автор тієї статейки зовсім слушно обурюється на насильно поширюваний комуністами на Україні культ польських патріотів-комуністів і пояснює причину того сумного явища такими словами:

„Є це виключно „заслуга" політично пануючого на Україні **чужонаціонального активу**, серед якого не останню ролю відограє і горстка польських комуністів".

Ніхто инший, а цей „чужонаціональний актив", тоб то КП(б)У саме й будує ту „національну українську державу з усіма атрибутами державности", на яку хоче надіятися і п. Творидло. Від того „чужонаціонального активу" малоб нібито „засвітити сонце" для української нації. Блаженні віруючі!

В країні смутку і горя.

Англійська робітнича делегація на західно-українських землях.

Англійська робітнича делегація в складі поспів палати громад Джона Бекета й Артура Шеферда та п-І Вініфред Горабін (членів англійської незалежної Лейбур Парті) завитала в суботу (4. ц. м.) до Львова. Делегація прибула до Львова в супроводі послів Чучмая, П. Васильчука, Войтюка і Приступи і спинилися в готелі „Народ. Гостинниці". Як товмач приєднався до неї варшавський робітник Штернліхт (з незалежної соціялістичної партії). По дорозі делегація відвідала Володимир і була присутною на процесі 151. Сам процес, його обста овка та постава обвинуваченых зробили на делегатах величезне враження.

В суботу рано делегація завиласа в редакції газ. „Воля Народа", де її повитав пос. Чучмай, після чого ред. Вальницький запросив членів делегації на снідання. Звідсіль удалися члени делегації до тюрми „Бригідки", яку оглядали на протязі трьох годин, розмовляли з політичними вязнями та інформувались про причини, що їх завели в тюрмі мури і про їх життя-буття в тюрмі. Вязні вичерпуючо засовували свої „злочини". Особливо додатне враження зробив на делегатів вязень Олинський (з газ. „басарабівців"). Вечером завитала делегація до читальні „Просвіти" на Юрі, де взяла в безпосередній звязок з українськими робітниками і студентами. Темою розмов були найріжнороднішні болячки нашого животіння під Польщею. Особливу увагу звернено на льокаят українських службовиків і університетське питання та боротьбу польської влади з приватним, тзв. таємним українським університетом.

В неділю (5. ц. м.) п-і Горабін взяла участь у вічу професійного союзу пекарів, на якому й промовляла, акцентуючи свої відвідини на українській землі. На тому вічу виступали теж комуністичні посли Войтюк і Приступа, вимушено (з огляду на присутність делегації) не зустрічаючи ніяких перепон з боку поліції. В міжчасі члени делегації Бекет і Шеферд відвідали львівських пенсіонців, а опісля з п-ею Горабін удалися до тюрми при вул. Баторія, де теж провели три години. Під вечір делегація взяла участь у засіданні суспільно-економічної секції в Академ. Домі", де й відбулася спільна фотографія зі студентами. Вечером завитали ще члени делегації до „Просвіти", зустрілися з представниками „Просвіти" й УПТ. Зібравши матеріял про переслідування просвітнього руху й українського шкільництва, делегація мала ще намір відвідати Наук. Тов. ім. Шевченка й українські музеї, і дпаче на перепоні цьому стала недостача часу. В год. 7-ій вечером делегація відїхала до Варшави, щоби звідтіль податися на Білорусь.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Любов Хведорівна.

Велика трильогія Б. Лепкого „Мазепа" діждалася не тільки пильних читачів. Без огляду на її високу книгарську ціну, українська читаюча публика просто розриває повість..., позичаючи її від когось, хто дістав авторський чи рецензійний примірник.

Але не в тім сук.

В повісти є одна дуже маркантна, пластично зарисована фігура — Любов Хведорівна, жінка Кочубея, генерального судді при Мазепі.

Баба сім миль зза пекла, сильна в язиці і швидка в рухах — осідлала свого покірненького чоловіка та провадила політику на свою руку. Політику провадила незле, хоч не на здоровля своєму чоловікові.

Старий дурачисько заплатив за неї головою, в якій не було не тільки розуму, але навіть свідомости вини.

Оця то Любов Хведорівна дві сотки літ після своєї смерти причинилася до почитности трильогії Лепкого.

Чому?!

Стрічає мене один знайомий, якому неконче вдалася женячка.

— Ти читав „Мазепу"?

— Читав!

— Як то Лепкий прекрасно характеризував.

— Що саме?

— А Любов Хведорівну!... Просто, так як би мені з душі вирвав...

Стрічає другий. Балачка зійшла на Мазепу

— Ах та Любов Хведорівна... капітальний зразок. Просто фотографія з життя!.. і зітхнув.

За другим прийшов третій, четвертий десятий. Кожний тільки: Любов Хведорівна та Любов Хведорівна.

Мимоволі я став підстерігати ріжні зіпки — очевидно жінки, які провадять політику на свою руку.

І — о диво! Знайшов Любов-Хведорівних більше як сподівався, припускав обчислював.

Є в нас Любов Хведорівних, Богу дякувати, хоч гать гать.

Є Любови Хведорівні від політики, журналістики, мистецтва, поезії, і від усяких инших дисциплін до дипломатії включно.

Не було ще Любови Хведорівної від кооперації. Але й вона певно зявиться, якщо ще не зявилася.

І тут почнуться підставляння ніг ріжним дійсним чи уявним Мазепам, і тут потерпить не Любов Хведорівна, а певно Кочубей...

Галактіон Чінка.

АРОМАТИЧНІ МИЛЯНІ ПЛАТКИ

для делікатних матеріялів.

Незрівнана сила пінення! 888 3—4

Задивляючий наслідок!

Розпускається в зимній воді.

Традиційні Андріївські

Вечерниці

уладжує „Поралня Матерей" в неділю 12. грудня ц. р. в малій салі Лисенка, вулиця Шашкевича. Початок год. 9·30. Запрошення можна набувати в „Бесіді" в суботу 11. грудня ц. р. від 12—1, і вечером від год. 6—7, а в неділю від 12—1, і вечером від 6—8, відтак при касі. Різноманітна програма. 1047 а 1—2

Радянська Україна.

В Академії Наук.

З нагоди пятиліття істнування білоруського університету в Минську вислала Українська Академія Наук телеґраму з привітом для університету. — Зі Львова одержала Академія від Українського Наукового Т-ва ім. Шевченка листа, в якому Т-во просить Академію подбати про видання праць видатного українського математика Остроградського. Академія рішила утворити спеціяльну комісію, яка підготовилаб потрібний матеріял для поладнання справи. — В Академії відбувся вечір, присвячений справам Дніпрельстану. Промови про значіння Дніпрельстану для господарського і промислового розвитку України виголосили: акад. Тутківський, Опоков і Яснопольський. Акад. Тутківський сказав у своїй промові між иншим таке: „Настав час, коли на Дніпро, описуваний у своїх віршах великим українським поетом Тарасом Шевченком, йдуть люде, озброєні наукою, щоби використати величезні богацтва, які лежать у надрах Запоріжжа, використати Дніпро на користь нашої країни, що залнала великих страждань і поневолення, тієї країни, що її український Кобзар Шевченко мріяв побачити щасливою та вільною. Будова Дніпрельстану виконає велике завдання, зробить переворот у промислово-господарському житті країни. Мине ще кілька років і ми використовуватимемо наші природні богатства так, що нам позавидують західні Европейці. Нумож, люде науки, єднаймось, щоби цій допомогти будові Дніпрельстану".

(За „Комуністом".)

ПРИХИЛЬНИКАМ „РІДНОЇ ШКОЛИ".

З цим числом розсилаємо **стінний календар „Рідної Школи" на 1927 р.** (враз з чеками), який представляє образково бодай частинну діяльність того Товариства. „Рідна Школа" не визначує на нього ціни в тім вірі, що не найдеться вихто, який добровільною жертвою не причинився би до покриття видатку на наклад. У кого призбиралось би з ріжними часописами кілька примірників календаря, прохаємо подбати, щоб їх роздати з чеком тим, які не одержали ні одного. Цей календар повинен прикрашувати стіну мешкання кожного Українця й кожної української установи і на протязі цілого року пригадувати їм істнування й мету „Рідної Школи".

НОВИНКИ.

— **„Presse-Bulletin"** для вжитку німецької преси видає неперіодично Українське Кореспонденційне Бюро у Відні під редакцією п. Антона Петрушевича. Бюлетини друкуються на цикльостилі й мають за мету інформувати чужинців обєктивно про положення на всіх українських землях, зокрема на західно-українських землях під Польщею.

— **„Наша Правда"**, безпартійна часопись, присвячена культурно-освітнім, економічним й церковним справам українського народа, стала виходити покищо два рази місячно в Станиславові. За редакцію „Н. П." відповідає Катря Мандичевська. Газетка називає себе „безпартійною", на ділі вона є органом станиславівських евангеликів чи пак евангелиста проповідника Федора Сташинського, що заповнив перше число матеріялом, в якому пропагує відродження українського народу при помочі „українсько-евангелицької церкви августбурського віросповідання". Аби приднати собі якнайбільше прихильників, ця церква задержує всупереч евангельським церковним традиціям — східний (грецький) обряд, себто утреню, Сл. Божу, вечірню і т. д., а позатим її керманичі спекулюють на патріотизмі наших людей, щоб ріжними гучними національними гаслами і фразами прикрити свою справжню мету: розбити наш нарід ще й на релігійному полі. Ми вже мали нагоду висказатися про шкідливість евангелицького руху на наших землях; вини з приводу появи нового їх органу повторяємо ще раз, що евангелицький рух між нашим народом не має ні ґрунту ні традиції, ні основи, що його поширюють чужі емісарі під впливом чужих сил, які ні з нашим народом ні з його емансипаційними змаганнями не мають нічого спільного.

— **Український Науковий Інститут у Берлині** оголосив цикль викладів про східноевропейське мистецтво д-ра Вол. Залозецького. Виклади відбуваються в державній бібліотеці мистецтва із світлинами. Перші виклади будуть на тему: „Грецько-скитське мистецтво і мандрівне". „Византійське мистецтво в його західних попередниках", „Византійські основи розвитку східноевропейського мистецтва, головно архітектури".

— **„Свобода переконань"**. Один з найзначніших наших сучасних письменників Микола Хвильовий дійшов недавно до висновку у низці статтей, що радянська література мусить для зміцнення своїх основ звернутись за джерелами творчости до Европи, а зірвати із впливом Москви. Слід додати, що Хвильовий — щирий комуніст. За ці його критичні погляди про сумнівну вартість офіційно-комуністичної літератури, фабрикованої на фунти, центральний комітет української комуністичної партії звільнив його із становища редактора журналу „Червоний Шлях" у Харкові, і з ним його однодумця Яровою. На їх місце вийшло аж 5 но-

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

Фортепіяни, Піяніна, Фісгармонії
дешево і на рати

Ціннки до диспозиції
КОНРАД КАЇМ І СИН
Львів, Коперника 16.
Телеф. 20-45. 1013 3-3
Тільки перші фабрикати.

ДІМ ГОРНЯНСЬКИХ КИЛИМІВ
Львів, пл. св. Духа
(проти костела ОО. Єзуїтів)
1008 поручає 2—5
у великім виборі **килими** на підлогу, стіни, накиди на отоманку, портієри, потаварки, також **коци**, подорожні пледи, **ковдри, капи** на ліжка, **фіранки,** матерію, хідники килимові, ютові, кокосові, килимову і смирненську повну в різних кольорах.

них членів до редакції: Затонський, Хвиля, Юренець, Коряк і Куліш. Важко розвиватись літературі в такій атмосфері, де письменника за його літературні погляди судить партія.

— **Як це назвати?** При останній місячній виплаті в Збаражі предкладано учителям Українцям до підпису заяви на квоту 60 зол. за які то гроші мають побудувати бурсу ім. Собінського у Львові. Не маємо нічо проти того, щоби польське громадянство будувало за свої гроші доми, кому і де схоче. Неможемо заказати членам своєї суспільности, що добровільними датками причинюються до скріплення ярма на свою шию. Але треба рішуче запротестувати проти того, щоби чинники влади стягали при виплаті цієї тяжко запрацьованої платні „добровільні датки" з українського учителя на свої патріотичні цілі. Що значать ці „добровільні" датки ми аж надто добре знаємо. Знає це застрашений і пригноблений український учитель. Краще вложіть на нього примусовий податок, стягніть його під загрозою екзекуції, а тоді і український учитель і наша суспільність будуть знати, як то „добровільними" датками будується бурси Т. С. Л.

— **Політичні дивогляди.** Італійський „карабінієрі" задержав офіціяльну почту югославянського консуляту в Зарі. Урядовець консуляту, що ніс почту, предложив паспорт і перепустку італійської поліції, одначе патріотичний вартовий розірвав печатки з листів і переглянув, чи нема в них чогось небезпечного. — Німецька консервативна партія зробила собі в Берліні зїзд і склала присягу вірности домові Гогенцоллернів.

— **Бандитизм.** Дня 3. грудня 1926 р. перед судом присяжних у Яслі засудили на смерть через повішення бандитів: Михайла Малженського та Владислава Лабая з-під Фришгака за замордування о. Омеляна Менцінського, декана та пароха в Мацестові, повіт Горлиці. — Банда злочинників, що з успіхом наводила страх на Сокальщину, попала в руки поліції; є це Іван Ротуш зі Львова, Роман Кобилка та Арнольд Моравський із Сокаля. — Одночасно арештували „гультайську чвірку", що грабила купців, які вертались із Львова до Городка; є це три сімські брати Домарадські і Іван Осьмакевич з Ярини.—У селі Мостки, львівського пов., двох селян Врублевських поранило у суперечці сокирою третього: Михайла Голубця. — Лісничий державних лісів у Тарнові, Іван Вовк, поводиться із селянами як із звіриною: стріляє з дубельтівки і вбиває одного з них на місці. —Численних випадків організування нападів на хати селян і по малих містах не зрахуєш так само як щоденної та щоночної хроніки львівського бандитизму.

— **Нове багатство Бориславa?** Між газами, що продираються з бориславських копалень, мали недавно відкрити гелій, перший, на який покищо буда горда тільки Америка. Гелій, лекший від повітря, незапальний, має величезне призначення в авіятиці. Ним наповнюють бальони, замість водня, який запалюється. Можна уявити собі, скільки чужинців з капіталом кинеться до Борислава експльоатувати це нове відкриття!

— **Повинен змінити фірму** львівський банк „Монс Піюс" при вул. Вірменській. Його управа складається із самих польських священників. По інформаціям „Дзенніка Людового" один емерит подав скаргу на полішю, що в цьому банку за частая вартости 85 зол. казали йому заплатити процентів місячно більше 28 зол.! Як не як, а „побожність" у фірмі такого банку слід би змінити на инше слово.

— **З людського звіринця.** У Тарнові засудила лава присяжних на смерть селянина Щепана Батора за вбивство своєї матері. — Якийсь селянин з київського повіту мав власний спосіб, як позбутись тещі: клав її в мішок і вивозив у ліс. Двічі найшла вона дорогу додому, пішки, а в третє так ослабла, що найшли її в лісі без памяти.

— **Літературно-мистецька хроніка.** Помер один з найвизначніших французьких малярів Кльод Моне. — Помер відомий берлінський театральний критик Зигфрид Якобзон, редактор „Welbühne" у 45 р. життя на удар серця. — Скандал з Люврським музеєм у Парижі наслідком заяви одного критика, що „Мона Ліза" Леонарда да Вінчі — фальшива, не вгаває, хоч знавці ствердили, що він безосновний. У пресі появились статті з доказами, що фальшивих образів у Люврі більше. Зате юрба цікавих стоїть невпинно перед „Моною Лізою" і рішає: фальшива чи ні? — Туреччький уряд пішов відреставрувати славну Гагія Софія в Константинополі, щоби залишити майбутнім поколінням цей мистецький зразок византійської архітектури. — У 1927 році можна видавати всім твори письменників, які померли в 1896 р.

— **Катастрофи.** У Колумбії дня 3. ц. м. вилетіли із шин два особові вагони; 4 особи ранені. — У Веллінтоні (Нова Зеландія) в копальні вугля, підчас праці 9 робітників присипала скеля.

— **Світова хроніка.** Лікар у Шікаго д-р Генрі Свінеї відкрив нову форму чахоточних мікробів, які витворюються з попередніх, уже існуючих в організмі. Його відкриття має велике значіння для лікарської практики, яка може паралізувати розвиток чахотки. — Штокгольмський уряд хоче відкупити від радянського один з найбільших рубінів світа, що важить 250 каратів, який колись царица Катеонна одержала від Густава III-го. Найбільшою перепоною в цій трансакції є осуд знавця, славного мінералога Форсмана, який заявив, що рубін є фальшивий і варта... 100 долярів! — У Бостоні арештували голову одного з найбільших нюйоркських банків Люіса Ротшільда як спільника в контрабанді алькоголю. Одночасно в державі Алябама арештували губернатора та його вісім приятелів за те, що вони на ловах пили горілку. — Міська рада Шікаго призначає 26 міл. дол. на будову „Міжнародньої санітині здоровля", шпиталь на 4000 недужих, який має бути готовий на 1933 р. — у сотні роковини істнування Шікаго.

— **Уживаючи** пасту до взуття **Експерт**, робите два добродійства: консервуєте власні чоботи і помагаєте розвинути рідний промисл. 1063 а) 1—3

Луговий вечір.

Дня 27. м. м. мали Львовяне нагоду пережити гарний вечір. Це була вечірка Т-ва руханкового і сторожі вогневої „Луг" у Львові в салі Лисенка, що стягнула багато своєрідної публики, переважно ремісничої молоді. Представників ширшої львівської громади було небогато, а шкода, бо програму вечера виконано з кожного погляду зразково і давала вона повну насолоду присутнім.

Розбирати точніше всі виведені точки не будемо, замітимо тільки, що само виконання їх говорило, скільки праці вложено в належне підготування тих рядів Луговиків і Луговичок, що виступали того вечера на сцені. А така дрібна, невидна для загалу щоденна праця керманичів львівського „Луга" заслуговує на тимбільше признання, що в тій праці мають вони ще й немалі трудноші до побореня, і то не від самих тільки чужих чинників.

На богату, повну естетичної принади програму того прилюдного вечера-попису складалися дійсно прегарні ритмічні вправи львівських Луговичок до пісень: Човник хитається", „Як весело минає час" і „Журавлі", національні танці у виконанні „Лугів" зі Львова й Рудна, ефектовні вежі, виконані львівськими членами „Луга", деклямація Франкового вірша „Моя любов" (п-а О. Борисівна) і виступи двох бандуристів: Щербини і Місевича, що відспівали в супроводі бандури пілу низку історичних дум і веселих запоріжських пісень. Усі виконавці виступали в народніх строях, особливож манили око дівчата — справді „маків цвіт". Точки від першої до останньої виведено, як зазначено вже вище, незвичайно старанно, не диво отже, що публика не щадила оплесків. Збирали її заслужено всі, збирав і завзятий танцюрист п. Мацюк, ученик школи Авраменка, що з легкістю і грацією виконав прегарний танець з невідомою нам Луговичкою, а також танець сольовий.

Загалом цей виступ Луговиків і Луговичок лишив по собі найкраще враження і як виконавцям його, так і учасникам дав без сумніву повне вдоволення. На другий вечір львівського „Луга", що відбудеться з незміненою програмою 8. ц. м. пополудні, радимо піти всім тим, що хочуть провести приємно дві години в рідній і повній смаку атмосфері.

Посмертні згадки.

с. Мыкола Крайчик, совітник Консисторії і парох Маковиска, по тяжкій і довгій недузі в 68 р. життя упокоївся в Бозі в понеділок дня 22. листопада п. р.

Експортація тіла з дому жалоби до місцевої церкви відбулася в середу, 24. XI. п. р. о 3 год. попол., а похорони тлінних останків в четвер 25. XI. ц. р. о 8-ій год. рано. — В. Й. П. 1076 1—1

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Сасевського у складі 30 осіб виступає:
Львів — четвер 9. і пятниця 10. грудня.
Радивилів — субота 11. грудня.
Кремінець — неділя 12. і понеділок 13. грудня.
Дубно — второк 14. і середа 15. грудня.

о. І. Яремко, відходячи з гімназії в Яворові, зложив на „Рідну Школу" 20 зол. 1068 1—1

Товариство „Просвіта" в Рівному з днем 20. січня 1927 року відкриває місячні Кооперативні Курси, з такою програмою: історія кооперації, теорія кооперації, книговодство, товарознавство, купецька аритметика, молочарство та кооперативне право. — Плата за цілий курс 10 зол. — Бажаючих прослухати Курси, Рада „Просвіти" просить надіслати до 15. січня 1927 р. заяви по адресі: м. Рівне, вулиця 3-Мая 5, Товариство „Просвіта", з внесенням одночасно половини установленої платні. — Рада „Просвіти". 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИЙ** Ігнатович Львів. 956 13-?

80 СОТ. коштує одна ложечка до чаю, з хінського срібла у Мандля. Коперника 14. Проти кіна „Коперник". 681а 13-?

ФОРТЕПЯН концертовий, англійська механіка, першорядної марки і якости, майже новий, продасть „Монюшко", Зіморовича 10. 974 3—3

НЕГАЙНО до винайму на 3—5 літ в центрі Станиславова дві більші комнати 8½×8 м. і 4½×8 м.) з двома осібними входами для промислово-торговельного підприємства. Першенство для Українця, який годен заплатити чинш з гори. Зголошення „Кредит", кооператива, Станиславів, Собіського 28 (коло головної почти). 1020 2—2

УКІНЧЕНИЙ фільософ, літ 28, одружиться з панною до 77 літ, котра допоможе йому до одержання посади. Зголошення до Адміністрації під „Фільософ". 1056 2—2

ФАХОВИЙ СКЛЕПАР буде принятий до кооперативного склепу в львівськім повіті за кавцією від 1. січня 1927. Першенство матиме уміючий вести хор. — Оферти до Адміністрації під „Кооператива". 1059 1—1

МЕШКАННЯ з харчем для учениць (учеників), Сапіги 65, III. пов. на ліво. — Оплата харчами або готівкою 90 золотих місячно. Старанна опіка, евентуальна поміч в науці. 1067 1—1

ПОШУКУЄТЬСЯ негайно самітної особи до заряду дому і сільської господарки у священика. — Зголошення слати на адресу: Тадей Яримович, Корелічі п. Фірлїв (Firlëw). 1062 1—1

ІІ. ДМИТРА СЕНИКА з Семигенова взиваємо, щоби у власнім інтересі в протягу тижня зголосився до Виділу Філії Тов. Охорони Дітей і Опіки над Молодіжю в Стрию. 1061 1—1

СТАРШИЙ СТУДЕНТ фільос., довголітній управний і солідний інструктор шукає лекцій на провінції. Зголошення під „Наука" слати до Адміністрації „Діла". 1060 1—1

РЕАЛЬНІСТЬ заложена з 87 моргів поля, мешкального дому, ліса і ставу в Ільнику біля Турки над Стрием, стація в місці, в кліматичній чудовій романтичній околиці негайно до продання. Зголошення до парохіяльного уряду в Містковичах п. Самбір. 1077 1—1

КОЦИ — ХІДНИКИ найдешевше поручає **І. ДРЕКСПЕР і Сини Львів, площа Капітульна ч. 2.**

КОНЦИПІЄНТА з практикою потребує від 15. грудня або 1. січня адвокат Мудрецький, Тисьмениця. 1079 1—5

З ПРИВОДУ виїзду за границю продам на дуже корисних услівях реальність, що складається з мешкального дому і склепу, чверть моргa городу, при головній дорозі, близько залізничої стації. Гірська і кліматична місцевість. Анна Барнова, Команча, п. в місці. 1078 1—6

ПАРОХІЯ середньо-добра, 3 км. від більшого міста, є до заміни за відповідну иншу в львівській дієцезії. Зголошення до Адміністрації під „Діти". 1064 1-3

РУТИНОВАНОГО солїцитатора негайно пошукує адвокат д-р Остап Жук в Буківську. 1065 1—3

СТУДИНТКА пошукує мешкання за пекції з низших клас гімн. або нормальних. Зголошення: Садівницька 18, партер на право через подвіря. 1069 1—2

БРАГА на продаж в кожній кількости в броварі Львів. Тов. Акц. Бровариів. 1072 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
Львів, Городецька 46. Телеф. 834
Пересвітлення Рентгеном. 929 15-25
Б. оператор клінік проф. Наймана і Гаска у Відни.

Д-р Леопольд Александрович
ординує в недугах ушей, носа, горла і гортанки від 3—6 попол. у Львові вул. 1070 Вельовського 3. 1—9

Лікарсько-дентистичне Заведення
д-ра Симона Раппапорта
Якова Насса
ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II
Пльомбування й вимикання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. Т. урядовцям і студентам значна знижка. 852 Полекші в сплатах. 3—5

ОГОЛОШЕННЯ!
Повідомляємо, що з днем 1. січня 1927 обнижуємо відсоткову стопу від щадничих вкладок зі **забезпеченням валюти (в доларах) на:** 7—9% річно від ста з піврічною капіталізацією (7% від вкладок з правом речинцевого виповідження — 9% від вкладок, що будуть у нас зложені на протяг, що найменше одного року); натомість від **золотових** вкладок на: 8—10½% річно від ста з піврічною капіталізацією (як висше). — Українська Щадниця в Перемишлі — вул. Костюшки ч. 5. 940 3—3

Футра всілякі виконує **солідно, дешево і точно**
РОБІТНЯ ФУТЕР **Кароля Ширера**
794 **Сенаторська 10.** 10—10

ЖУРНАЛІ
ВЗОРИ
КРОЇ
МАНЕКІНИ
Р. ЛЯНДАУ Львів, Чарнецького ч. 6

КУХОННЕ НАЧИННЯ
в найліпших якостях і фабричних цінах поручає 1075 1—8
МАРІЯН КОСЬЦЮК
Львів, вул. Чарнецького ч. 1.

МЕБЛІ НА СПЛАТИ, власного виробу поодиноко і комплетні уряджения найдешевше
ТАННЕНБАУМ
робітня: вул. ЯКОВА ГЕРМАНА 7, магазини ВАЛОВА 15., СОБІСЬКОГО 18.
1066 в подвірю. 1—4

Загальні Збори

Товариства Катихитів відбудуться дня 24. грудня 1926 о год. 10 в духовній Семинарії у Львові, вул. Коперника 36, з тим порядком: 1) Відкриття Зборів і звіти Виділу та кружків з діяльности. 2) Реферати: о. крил. Лужницького, о. д-ра Костельника і о. С. Біленького. 3) Вибір нового Виділу. 4) Внески і запити. — Перед Зборами Служба Божа і панахида за померших членів о год. 9-тій. — У Львові дня 5. грудня 1926. — о. *Юліян Дзерович* голова, о. *Александер Бачацький* секретар. 1071 1—2

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 273 (10.950). Львів, четвер 9. грудня 1926. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 9·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Засідання сойму в пятницю.

Перед засіданням сойму 10. ц. м. — Уряд внесе два нові пресові декрети. — Затвердження підвишки урядничих платень. — П. П. С. зревідує своє становище до уряду?

Варшава, 7. грудня 1926.

В пятницю 10. ц. м. відбудеться засідання сойму. Між соймом і урядом ведуться переговори щодо порядку соймових праць. Марш. сойму Ратай обговорював справу буджетової провізорії на перший квартал 1927 р. з віцепр. Бартелем і з прем. Пілсудським.

Вчора ходили чутки, що засідання сойму, заповіджене на пятницю, буде відложене. Кінець тим поголоскам поклало запрошення, розіслане до послів на пятницю й обіймаюче денний порядок того засідання. На порядку нарад є м. ин. внесення правничої комісії в справі анулювання пресового декрету з 4. листопада. Кажуть, що уряд внесе тепер до сойму два инші пресові декрети, про які у нас уже була мова. Про речинець внесення тих двох декретів ще нічого не відомо.

На вчорашнім засіданні Ради міністрів ухвалено буджетову провізорію на перше чвертьріча 1927 р. у висоті 489,300.000 зол., при чому в провізорії передбачено 10 проц. місячної підвишки для урядовців. На покриття цієї підвишки мають піти впливи з маєткового податку.

Кажуть, що уряд виступить з внесенням на підвишку публичних данин на 10 проц. Це була би вже друга підвишка в часі півроку, бо не слід забувати, що щойно в липні п. двисшено податки на 10 проц.

Увагу політичних кругів звернула авдієнція пос. Діямандa у през. Мосціцького. Ще цікавіші коментарі, які подала у звязку з тою авдієнцією урядова преса. З тих коментарів виходить, що на авдієнції обговорювано можливість співпраці ППС. з урядом і з буржуазними партіями. З поступования керманичів ППС. виходило би, що вони не від того, аби зревідувати своє становище до уряду.

Женевські наради.

Женева 7. грудня 1926.

Дня 7. грудня Рада Ліги Націй займалася справою введення пропорціяльної системи при виборах непостійних членів Ради Ліги Націй. Шіяльоя, Чемберлєн, Бріян і Бенеш спротивилися введенню пропорціональної системи. Справу відложено.

На конференції вел. держав, які брали участь у ренським пакті, Штреземан заявив, що німецький уряд домагається скасування військової контролі тому, що Німеччина виповнила свої зобовязання в справі роззброєння.

Вчора дальше йшли окремі розмови над справою заступлення міжсоюзної контрольної комісії інвестигаційною комісією Ліги Націй. Зачувати, що розмови ці довели до узгіднення поглядів. При цьому рішили не вносити до регуляміну і виконавчих приписів інвестигаційної комісії ніяких змін. Це не перешкаджає здійсненню Бріянової обіцянки про більш гуманітарне примінювання інвестигації.

Димісія югославянського уряду.

Протест проти італійсько-альбанського пакту.

Белгород, 7. грудня 1926.

Міністр закордонних справ Нінчіч подався до димісії. Димісію цю пояснюють як протест проти італійсько-альбанського пакту. Міністр Нінчіч заявив представникові „Време": Треба конче звернути увагу Европи на значіння італійсько-альбанського пакту. Тому теж подаюся до димісії. — Вся югославянська преса вважає заключення італійсько-альбанського пакту позаплечима Югославії нельояльністю Італії й Альбанії. Також закордон. преса вважає цей пакт встряванням Італії в балканські справи, що може зіпсувати взаємини між СХС. і Італією.

Після уступлення мін. Нінчіча премієр Узунович зголосив димісію цілого кабінету. Скупштина, що мала зібратися 7. грудня на звичайну сесію, відложила засідання по часу утворення нового кабінету.

Женева, 7. грудня 1926.

Вістка про димісію мін. закорд. справ Нінчіча викликала в дипльоматичних женевських колах занепокоєння.

Зброєння Франції над кордоном Італії.

Париж, 7. грудня 1926.

Ниніщні часописи стверджують, що над французько-італійським кордоном збираються численні транспорти військових відділів із муніцією, танками і гарматами в цілі охорони кордонів перед евентуальним нападом фашистів. Урядові кола Франції занепокоєні наслідком змови Масія — Гарібальді, що загрожує французькій Рівієрі. Префект Ніцеї візвав населения до спокою на випадок можливих поважних подій.

Позір, Лещетарі!

Загальні Збори відбудуться дня 16. ц. м. о 5. год. пополудни в домівці Захоронки, вул. Руська 3. **Виділ.**

Ширші сходини лещетарів у пятницю 10. ц. м. о 7. год. вечером в домівці Захоронки, Руська 3. 1095

Канц. Маркс конферує з Чічеріном.

Берлін, 7. грудня 1926.

Вчора канцлєр д-р Маркс у присутности державного підсекретаря Біндера приняв на довшій конференції Чічеріна і більшовицького амбасадора в Берліні Крестинського.

Поклади камінної соли на Покутті.

Коломия, 7. грудня 1926.

Фірма „Стендерд Ойл Компані" переводить верчення у пошукуванні нафти в Лючі біля Коломиї. Підчас тих верчень натраплено на поклад камінної соли, грубий 30 метрів, а довгий більше як 2 км. Поклад цей (що перевищає величиною копальню камінної соли у Величці) є між свіжо виверченими нафтовими шибами згаданої фірми. Можливо, що поклад цей займає більший простір. По обчисленням фаховців відкрита полоса містить около 300 міл. тон соли, вартости понад 30 міліярдів зол.

Ограблення почти.

Новий Санч, 7. грудня 1926.

Невисліджені люде вломилися до почтового уряду в Мушині, розбили залізну касу і забрали всю готівку 9.500 зол., призначену на виплату урядовцям і емеритам в Мушині.

З судової салі.

Дивна розправа.

Львів, 8. грудня 1926.

Вчора, дня 7. грудня ц. р. відбулася в окружнім карнім суді у Львові при вул. Баторія цікава розправа проти Кошоби і тов. за провину з § 285 і дальших (приналежність до тайних товариств). Усіх обвинуваченых є пять, з них ставився на розправі тільки один, щодо якого виявилося до того звичайне qui pro quo. З огляду на те, що чотирьом обвинуваченим не доставлено акту обвинуваченя, як також з огляду на неприявність свідка, комісаря поліції, на якого суд був приневолений наложити кару й загрозити примусовим доставленням, розправу відложено на день 11. січня 1927. Оборонцем у цьому дивному процесі виступає д-р Михайло Волошин.

Біржа.

Гроші.

Тенденція хитка, легко звижкова. Оборот середній. Доляри американські 9·00—9·00·50, доляри канадійські 8·95·50—8·96·00, чеські корони 0·26·25—0·26·50, леї 0·04·25—0·04·50, франки французькі 0·27·00—0·27·50, франки швайцарські 1·72—1·75, фунти штерлінги 43·20—43·60.

Золото: 20 австр. корон 36·20—36·60, 20 фр. франків 33·60—33·80, 20 нім. марок 42·20—42·60, 10 рублів 46·20—46·60.

Срібло: австр. корона 0·61—0·63, 5 австр. корон 3·30—3·40, австр. фльорен 1·65—1·70, рубель рос. 2·65—2·70, копійки за рубель 1·33—1·35.

Крок вперед?

Львів, 8. грудня 1926

Справа самоврядування на українських землях під Польщею взагалі, а в Галичині зокрема, находиться в повному занепаді і розвалі. Вже перестарілі на теперішню хвилю цифри говорять про те, що в трьох полуднево-східних воєвідствах (львівськім, станиславівськім і тернопільськім) розвязано громадських рад 2.584 (на всіх 4.184), міських рад — 74 (на всіх 124), а повітових рад — 42 (на всіх 54). Є це цифри офіціяльні (Тимчасового Самоврядного Виділу у Львові) і — як уже зазначено — перестарілі. До тогож годиться мати на приміті, що в польських повітах львівського воєвідства, штучно приднаних до української національної території для створення польської „більшости" у львівськім воєвідстві, громадські ради, перевибрані в 1919 р. на основі розпорядку Польської Ліквідаційної Комісії в Кракові, вповні виконують свій обсяг діланя. Таким чином число 1.600 громад, в яких урядують виборні громадські ради, слід зменшити на яких 500 громад згаданих польських повітів. Отже лишалось би яких 1.100 громад з громадськими радами, хоч наскріяь неправильними і незаконними. Одначе й цю цифру, як знаємо з практики, слід уважати вповні фіктивною, бо в дійсности ані в одній галицькій громаді не урядує виборна рада. Те саме в повному обсязі торкається міських і повітових рад, иншими словами: в самоврядній ділянці панує в Галичині повна анархія і своєвілля, систематичне нищення громадського майна й обтяжування громад все новими податками на удержання тзв. правительственних комісарів, писарів й инших урядовців, часто ворогів і шкідників громади. Не кращі відносини запанували теж на північно-українських землях під Польщею.

Цей анормальний, хаотично розвальний стан самоврядування польська влада не лише толєрувала, але і його всіми силами й усіми засобами консервувала, підтримувала і поглиблювала. Особливо цей стан завдяки піддержці уряду поглиблювала дійсна законодатна і виконавча влада на українських землях, репрезентована „організаціями народовими". Головним товчком такої поведінки було успішне намагания за ніяку ціну не допустити до голосу в публичних установах українського населения.

З подиву гідною послідовністю піддержували цей стан польські соймові партії, особливо „народові", заслонюючись потребою ухвалення одностайного самоврядного закону для всієї сучасної Польщі, а одночасно ані одного кроку не робили вони в тому напрямку, видвигаючи протидемократичні вимоги плюральности, поділу даної місцевости на виборчі округи то-що

Red. czas. „Dilo" Pr. 552/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 268 (10945) z dnia 2. grudnia 1926 r. pod tytułem: „Widłoky" ustęp od słów: A ce... do końca artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ust. karnej, że zatem zarządzona przez Prokuraturę dnia 7. grudnia 1926 r. i w tym dniu wykonana konfiskata jest usprawiedliwiona i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 nk. zakaz dalszego rozpowszechniania pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedz. redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. — Lwów, 2. grudnia 1926. —

Hawel.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 554/26 W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 269 (10.946) z dnia 3. grudnia 1926 pod tytułem: „Realisty czy utopisty?" ustępy a) między słowami „rozumom" a „Ale", ustępy b) między słowami „Bismarka" a „Ale wertsjem)" zawiera znamiona zbrodni z §-u 65 a) ustawy karnej, uznał dokonaną dnia 2. grudnia 1926 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493. n. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie, niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 Zł. P. Lwów, dnia 4. grudnia 1926.

Hawel

Аж після травневого перевороту польські партії, від найправіших до найлівіших, заключили компроміс у справі самоврядування, якого висловом є ухвалення адміністраційною комісією сойму компромісових законодатних проєктів про самоврядування в сільських громадах, повітах і містах. Польські партії, як і у всіх инших справах, зігнорували представництва инших народів, що живуть під Польщею, змагаючи до штучного, упривілеєного забезпечення прав польської меншости, розсіяної на українських і білоруських землях. Компромісові самоврядні проєкти базуються на пятиприкметниковім виборчім праві (загальність, рівність, тайність, безпосередність і пропорціональність), отже мають демократичний характер. В угоду польським реакційним партіям підвищено вік виборців та з огляду на „національні меншости" звужено права громадських рад, узалежнюючи громадську адміністрацію від державної влади.

Та якнебудь маються справи, є це без сумніву крок вперед на шляху санації забагненої господарки громад, повітів і міст. Правда, тут зявляється ще питання, чи ці, вже ухвалені адміністраційною комісією самоврядні законопроєкти, вийдуть поза її межі? Чи не будуть вони лебединою піснею скомпромітованого сойму? Бо відношення уряду до всякої ініціятиви сойму є холодне і двозначне, як не негативне. „Санаційний" уряд зовсім не пристращається до заходів польських партій, а міністри внутрішніх справ (перше Młodzяновський, а тепер Складковський) не лише не виявляють зацікавлення працями адміністраційної комісії, але й від часу до часу пускають вістки про переведення в поодиноких провінціях сучасної Польщі громадських виборів на основі старих, партикулярних виборчих ординацій. Відношення уряду до компромісових самоврядних проєктів є на всякий спосіб дуже загадочне. В його всесильних руках лежать тепер всі засоби не допустити до ухвалення самоврядних законів через закриття сесії сойму.

Важко сьогодні з усею певністю твердити, чи самоврядно-компромісові проєкти стануть обовязуючими законами, а тимсамим важко твердити, чи і коли на їх основі відбудуться нові громадські вибори. Здається нам, що продовжувати теперішній балаган в самоврядній ділянці є не лише небезпечно для заінтересованого населення, але й для найзавзятіших його консерваторів. Здоровий розум промовляє за можливо скорим переведенням громадських, комунальних і повітових виборів — тим більше, що вони будуть також пробою сил і показчиком впливів поодиноких партій перед соймовими виборами.

В створених умовах усякі несподіванки є можливі. Та ми мусимо дивитися на справу так, як би її розвиток ішов нормальним шляхом розвитку, як би на весну мали відбутися громадські, комунальні і повітові вибори. Виходячи з такої ситуації, мусимо вже нині розпочати підготовчу акцію в тому напрямку, мусимо звернути увагу на наші організаційні недомагання, мусимо надробити наші занедбання. Особливо слабкою є наша організація по містах, які є осередками культурного, економічного і політичного впливу. Ясно, що найближча організаційна кампанія повинна в першу чергу обіймити наші міста.

Над цим мусять поважно застановитися наші політичні партії, а в першу чергу Українське Нац.-Дем. Обєднання. В нинішніх часах фізіономія міст в значній мірі рішає про вигляд країни, а всякі виборчі акти є висловом організаційної здатности і сили політичних партій.

Закордонна політика СРСР.

З дипльоматичної поїздки Чічеріна.

Чічерін вибрався в дипльоматичну подорож до Европи. Тим разом поминув Польщу і спинився відразу в Німеччині. Першим його ділом у Берліні було влаштування пресової конференції в радянській амбасаді. На конференції виголосив він до европейських журналістів політично-дипльоматичне експозе. Свою промову почав від критичної оцінки статті льондонського публіциста, Авгура, що появилася на сторінках впливового політичного журналу „Форнайтлі Рівю" за грудень, а в якій Авгур розглядає справу творення одноцільного фронту всіх европейських держав проти СРСР. До того одноцільного фронту малаб увійти і Польща. А головною умовиною його утворення малоб бути німецько-польське порозуміння. Чічерін назвав цей проєкт найбільшою небезпекою для мирного укладу політичних відносин в Европі. На чолі пропонованого бльоку держав стоялаб Англія, а найважнішу ролю в нім гралиб Франція та Німеччина. І тому Чічерін сильно підкреслив устійнену приязнь між СРСР і Німеччиною та заявив, що СРСР на неї вповні рахує.

Опираючися на ту приязнь, Чічерінові вдалося дотепер з успіхом поборювати протирадянську політику окруження, доказом чого є — на його думку — та обставина, що малі держави на західних границях СРСР склонні заключити з Радянським Союзом гарантійний пакт.

Погляд Чічеріна на радянсько-польські відносини в дослівному переданні урядової польської телєграфічної агенції звучить так: Тяжче укладаються відносини СРСР до Польщі. Коли перед двома літами польський міністр закорд. справ Скшинський був на конференції Польщі з прибалтійськими державами у Гельсінгфорсі, то заявив у славетному інтервю, що метою конференції є створення муру проти т. зв. „східного варварства", то значить проти нас. В часі мойого минулорічного побуту у Варшаві міг я думати, що польський уряд понехав уже думку творення балтійського бльоку під гегемонією Польщі, але дальші переговори з Польщею переконали мене в чомусь цілком иншому. В тій чи иншій формі, чи то в закостенілому, чи в пливкому виді, старається польський уряд у всякому випадку вести нестримно переговори з тими державами в той спосіб, щоби вислід їх міг стати колєктивним пактом східньої Европи, то значить, щоби Польща могла стати протектором балтійських держав. Це є тепер тою пропастю, що нас ділить від Польщі. Програма наших противників находить свій вислів у статті Авгура. Не означає вона нічого иншого як використання тих власне суперечностей. Програма Авгура є тим небезпечнішою, що власне того роду ідеї появляються і без того в західній европейській пресі.

Мушу підкреслити, що наша політика у відношенні до Польщі є наскрізь мирною і що ми не маємо ніякого иншого побажання як тільки удержання цілковитого миру і добрих сусідських відносин з Польщею. Стаття Авгура виявляє, які впливи урухомлено, щоби відокремити нашу політику від німецької. Німецький уряд і німецька публична опінія протиставляться таким впливам без сумніву з цілою рішучістю.

Відтак поставився Чічеерін дуже критично до всяких рад, яких уділяють СРСР в тому напрямі, щоби він вступив до Ліги Націй. Більшовицький „наркомвнєшдел" викпив їх і зазначив, що приналежність до женевського союзу цілковито не зменшує небезпеки для держави, а до того накладає на неї великі вузли залежности від инших держав. Під кінець свого експозе зазначив Чічерін, що в основах закордонної політики СРСР є також у великій мірі елєменти економічної натури. На його думку Німеччина займає серед европейських держав перше місце щодо господарського розвитку. І тому радянським дипльоматам так дуже залежить на приязни з Німеччиною.

З повищого експозе бачимо, що Чічерін не дуже вірить у стабілізацію відносин в Европі. В неї не вірить він остільки, що на заході приготовляють, правда покищо лише дипльоматичними засобами, ягусь величезну кампанію проти більшовиків і їх державного твору на европейському Сході. Згідно з плянами Англії найважнішу ролю в тій кампанії відограламаб Польща, бо ролю зачіпного та ударного авангарду. І тому Польщі присвятив Чічерін найбільше уваги. З одної сторони підкреслив він „невязнучу" і все „цвітучу" більшовицько-німецьку приязнь, так дуже немилу для Польщі, а з другої сторони наскрізь миролюбиві та сердечні настрої і побажання більшовиків супроти Польщі, що малиб між иншим виявлятися в підготовлюваних гарантійних пактах прибалтійських держав зі СРСР про неагресію. Тонка і хитра та дипльоматична мова Чічеріна. На всякий випадок у ній він ствердив, що все таки між Польщею і СРСР істнує пропасть, не зважаючи на миролюбиві настрої більшовиків. А все те наслідком намічених і підготовлюваних більшовиками а паралїжованих Польщею гарантійних пактів.

СРСР. прагне мира, бо він потрібний не лише для успішної реалізації „соціялізму" в себе, але ще більше необхідний і для цілей Комінтерну, що теж хоче мирною дорогою підготовляти соціяльну революцію й у ворогів і в приятелів Радянського Союзу. Та про те більшовицький керманич закордонної політики згадувати не сміє і не може. Його обовязком є в найкращому випадку ствердити, що Комінтерн, слідні позитивні успіхи: масові місії очищують і обновлюють душу народу, а організовані кооперативи підносять його з матеріяльної, економічної нужди і зубожіння. Є надія, що ця праця піде далі щасливо вперед. Спільна тяжка недоля зєднає і стіснить наше духовенство ще більше з народом, запряже до спільної праці, до братньої помочі, до будови, до творчости:

„Gemeinsame Hilfe in gemeinsamer Not
Hat Reiche und Staaten gegründet;
Der Mensch ist ein einsamer nur im Tod,
Doch Leben und Streben verbündet".

В цій інставраційній роботі повинен нам все присвічувати многовіковий досвід католицької Церкви. Вона бачила вже неодин початок і неодин кінець держав і народів, установ і форм правління і всіх їх пережила і неодну ще переміну в суспільно-державнім і народнім житті переживе. Ніяка моральна духова сила всіх віків і всіх народів не може навіть у приближенні мірятися з цим найсильнішим обявом людської історії і культури! Тому сильна держава, могутній нарід тоді, коли їх оживотворює католицька релігія, і то в тій мірі вони кріпшають, чим сильніше бє в них її живчик. Бо з Вселенської Церкви переходять на кожний нарід, на кожну державу її прикмети непобідимої могутности, гранітної непохитности і неустрашимости в принціпах, гнучкости в умовах і Божої вічности.

о. Д-р ИОСИФ СЛІПИЙ,
ректор Дух. Семинарії.

Церква -- творча сила народу.

(Докінчення.)

III.

Католицька Церква, її духовенство може отже мати на державно-горожанське життя тільки благодатний вплив, і тому наш нарід при організуванні свойого життя, при творенні своєї державности не може і не сміє легковажити собі такого союзника, якщо широ і поважно призадумується над своїм підвигненням. Щасливий нарід, якого паном є Бог (Пс. 143, 15). Католицька Церква одинока може виховати українській суспільности, українській державі всевідданих священників, повних посвяти борців, совісних урядовців, непідкупних заряджників, перенятих патріотичним духом громадян, яких і в найтяжчих й найприманчивіших покусах підержить і зміцнить їх жива віра в Бога. Вони стануть силою, честю і славою нашої батьківщини і на них наш нарід збудує свою могутню державу.

Католицизм — як всюди, так і в нас — ставить собі все за завдання, привести кожний хаос до порядку, з розбитих атомів створити величаву будівлю і передати з неї найцінніше і найтривкіше для вічности. Тому і нашому народові допоможе він віднайти і воскресити всі творчі сили, двигнувшися зі стогнання розбиття і викреше в нього животворну силу. Він зміцнить дзвінкий клич утвердження себе і збереження своїх національних прав до життя. Пригадаймо собі як завдаток в цій надії ті всі культурні цінности, які створила в нас релігія, в письменстві, співі, музиці, мистецтві, законодавстві, техніці; скільки творчих сил і краси добула вона з душі нашого народу; гляньмо духом на всі наші прегарні затишні церкви і ніжні ікони, щоби відкинути і мимовільну думку боротьби і розбрату з вірою. І колиб ми, нині розчавлені і безпомічні, хотіли ігнорувати цю культурну силу католицької релігії, треба би нас назвати хіба очайдухами. Але з радістю можемо заявити відразу, що такого стихійного змагання, крім поодиноких голосів, в нашім народі не було і нема.

Та натомість як протест гнету нації зі всіх сторін кинено гасло зукраїнізування нашої Церкви. І можна його і добре і але розуміти. Вселенська Церква має порушити всі і найтонші струни душі народу і використати всі його засоби, умови життя, мову, характер, щоби сповнити своє завдання. Її єрархія має мати все на оці добро нації, вічне і дочасне, а змагати всіми силами до його розвитку. І як що тільки Вселенська Церква має можність у народі сповнити своє призначіння, вона сповнює вже тим самим найблагороднішу патріотичну прислугу. Навпаки, коли вона має так зукраїнізуватися, що стане автокефальною, себто в суті річи залежною від державного уряду, а її єрархія — не признаючи над собою Апостольського Престола — має вислугуватися партіям і їх правительствам, тоді така церква відірвана від матірнього пня нидіє і засихає. Замісць стояти на сторожі Божого закону, вести вірних до життя вічного і нормувати туземне, її саму ведуть і поганяють в ярмі. Вона затрачує з часом Божий характер, стає іграшкою і мячем у руках сильних цього світа, а тим самим не може виповнити заповіту, даного їй Христом та відповісти Його намірам. Тому то така автокефальна Церква не представляла ніколи поважної сили, була тільки тягарем для народу і в часі народньої недолі нераз вислугувалася і вислуговується ворожим живлам. Вона не двигнула ще жадного народу, не двигне і нашого, бо її саму треба двигати.

Домагаючися голосу для Вселенської Церкви в національнім державнім житті, її примату, то цим іще далеко до претенсій теократії і пересадного клєрикалізму. Бо Христос не дав ні політичного кодексу, ні не означив форми правління, а навіть коли єпископ або папа править у державі, то не на основі натхненого св. Духом кодексу, але людських законів.

Коли після цих теоретичних міркувань кинемо оком на католицьку Церкву в нашім народі, на діяльність нашого духовенства на Галицькій Землі, то з признанням треба ствердити, що в цім страшнім повоєннім лихолітті, не зважаючи на найнесприятливіші умо-

терн з урядом СРСР. І зі самою державою більшовиків нічого спільного не має, та що інтереси Комінтерну і СРСР. діяметрально инші, а тому й ніколи зі собою не покумкаються. Словом більшовицька дипльоматія стоїть вповні на висоті свого великого завдання.

Радянська Україна.

Українська автокефальна церква.

З харківського „Комуніста" з 27. листопада довідуємося, що в Київі відбулися великі покровські збори Всеукраїнської Православної Церковної Ради, найвищого органу української автокефальної церкви, на яких прийнято між иншим таку постанову:

„Нельояльні, нетактовні, антирадянського характеру вчинки президії ВПЦР.: голови — Потієнка, заступника голови — архієпископа Ярещенка й отця митрополита Липківського і церковну лінію поведінки тіж президії збори визнали гідними осуду. Великі збори вважають необхідним у найкатегоричнішій формі перестерегти всіх перед такими вчинками у майбутньому".

Що це за вчинки, з „Комуніста" не довідуємося. Та всеж наведемо його замітки на маргінесі наведеної постанови, а вони кинуть поважний жмут світла на цілу справу:

„Отже маємо — пише „Комуніст" — визнання самої автокефальної церкви, що досі її ватажки провадили контрреволюційну роботу. До цього автокефальна церква прийшла не відразу. Вже давно в лавах автокефальної церкви, особливо в її низах помічалося гостре незадоволення (заходами радвлади! — Ред.) політикою ватажків автокефалії, що хотіли використати церкву для зовсім нецерковних завдань. Цілі групи автокефалістів нераз рішуче виступали проти ВПЦР. Торік навіть утворилась окрема церква ДХЦ, тобто Діюча Христова Церква (при допомозі і заходами більшовиків! — Ред.). Нарешті цілком отверто й гостро поставила це питання нарада представників УАПЦ (української автокефальної православної церкви), що відбулася у вересні цього року. Нарада ця констатувала, що в „складі церкви опинилися люди нецерковні, які мали на увазі використовувати церкву для завдань нецерковних: що ВПЦР. у відозвах, промовах, офіційному листуванні та в щоденній роботі вела по суті роботу проти робітників та селян і що вчинки Потієнка, Ярещенка та Липківського підлягають осуду". Цяж нарада утворила комісію по унормуванню життя УАПЦ. і доручила їй порушити питання про неприпустимість зазначених вчинків на великих покровських зборах — православному органі церкви.

Тепер великі покровські збори цілком приєдналися до думки наради представників УАПЦ. і ще раз підтвердили всі ці факти та вирішення. Взагалі, покровські збори пройшли під сильнішим впливом постанов наради, не вважаючи на те, що головою зборів був знаменитий Чехівський, той самий, що ввесь час підтримував політику ВПЦР. Цікаво відзначити, що збори цілком змінили склад ВПЦР. й обрали за керманичів церкви тих, що стояли на чолі вересневої наради, представників УАПЦ.

Правда, гіркий досвід показує, що до обіцянок та декларацій з автокефальних джерел треба ставитись дуже обережно, бо вже не раз дії автокефалістів спростовували їхні слова. Але на цей раз, здається, можна чекати від ВПЦР. ширішого ставлення до своїх обіцянок. Звичайно, що коли так і буде, автокефальна церква зможе сподіватися на инше ставлення й до неї".

Слова „Комуніста" про „ширше ставлення до своїх обіцянок" нових членів президії ВПЦР. незвичайно замітні і багатомовні. Щож це за люде, що заслугують у більшовиків на таке велике довіря? Та невже це правда, щоби старий митрополит Липківський ставився не щиро до власних обіцянок? Очевидно, що в даному випадку відгравали при виборах і усталюванні наведеної резолюції не останню ролю якісь инші „невидимі" сили, хоч і не дуже закриті між стрічками „Комуніста".

Звільнювання з посад за незнання української мови.

Харківський „Комуніст" з 27. XI. доносить, що київська окружна комісія для справ українізації звільнила за два рази провірки разом 183 урядовців ріжних державних установ, що не вивчили своєчасно української мови. Крім того комісія передала прокуратурі справу адміністрації дитячої санаторії в Київі за недбайливе трактування українізації. Попри те потягнула комісія до відповідальности цілу низку установ за те, що приймали до служби людей, незнаючих української мови. Така сама комісія в Шепетівці притягнула до відповідальности перед дисциплінарний суд керманичів окружних і міських установ а подекуди то й районних за порушення постанов про українізацію і за те, що приймали на службу людей, не знаючих української мови. — Зіновіївська окружна комісія приступила теж до звільнювання з посад усіх тих урядників, що були враховані до 3-тої категорії, тобто таких, що цілковито не знають української мови і які її в продовженому річнім всеж таки не вивчили. — Для остаточного проведення українізації всіх установ у Зіновіївську зорганізовано ще тепер курси української мови на 200 осіб.

Трагедія молодого подружа.

Перед „сенсаційним" процесом у Чорткові.

Чортків, 6. грудня 1926.

Не лише великі міста величаються „сенсаційними" процесами із заплутаним психольогічним підкладом. Часто й якась провінціональна закутина потрясе громадянство глибиною трагічної події і складністю психольогічних моментів.

В червні ц. р. тереном такої складної події було місточко Озерани коло Борщева, події, що скінчилася перерванням нитки життя жидівського лікаря д-ра Маргулієса і саваном чорної трагедії окутала молоде подружа Теодора й Катерини Авксентієвих. Годиться хоч коротенько пригадати підклад тієї проймаючої події. Теодор Авксентіїв, селянський син, молодий студент, виїхав в р. 1923 на медичні студії до Відня, лишаючи в Озерянах молоду дружину Катерину. В короткому часі повідомила дружина свого мужа, що вона завагітніла. Авксентіїв, будучи студентом і не маючи змоги вдержувати матері з дитиною, порадив їй удатися за порадою до озерянського лікаря д-ра Маргулієса, щоби перепинити вагітніння в початковій стадії. Катерина Авксентіївa так і зробила. Д-р Маргулієс при тій нагоді використав несвідомість молодої жінки і при недозволених заходах допустився на ній насильства. Молода жінка із сорому скривала цю подію, аж по двох літах, коли явився муж, на весіллі своєї наймолодшої сестри відкрила мужеві цей болючий епізод свого життя. Муж постановив розійтися з „невірною" жінкою. Вонаж, бажаючи доказати йому свою невинність, удалася до виновника лиха д-ра Маргулієса і просила його, щоби він підтвердив її невинність. Та д-р Маргулієс висміяв наївність молодої жінки і порадив їй все заперечити, повертаючи всю подію в жарт і видумку. Катерина Авксентіїв негайно подала мужеві зміст своєї розмови із спричинником свого лиха. Обурений Т. Авксентіїв негайно запропонував дружині удатися спільно до д-ра Маргулієса, щоби власними вухами почути його становище і побачити його поведінку. Одначе й тепер д-р Маргулієс не змінив свого цинічного відношення до молодого подружа і самої події, від силаючи „пошкодованого" на судову дорогу. Підчас словної суперечки Т. Авксентіїв вийняв револьвер, який вистрілив в часі боротьби між д-ром Маргулієсом і Авксентієвим, що спричинило смерть д-ра Маргулієса.

Авксентієви негайно зголосилися на поліцію і віддалися в руки справедливости. Д-р Маргулієс, який „своєрідно" виконував лікарську практику у відношенні до молодих жінок і славився своєю моральною розпущеністю, відійшов в инший світ. Після його смерти почали виявлятися незвичайно сумні сторінки його відношення до жіноцтва підчас якихнебудь лікарських заходів.

Державна прокураторія в Чорткові обвинувачує Т. Авксентієва в злочині звичайного вбивства, а його дружину Катерину в намові і допомозі при довершенні цього вчинку. Розправу, призначену на 17. вересня ц. р., відложено на внесення заступника пошкодованої сторони д-ра Границького і прокуратора. Теперже в дн. 9. і 10. ц.м. перед лавою присяжних в Чорткові в усій повноті стане трагедія молодого подружа і одна зі сторінок лікарської практики д-ра Маргулієса. Очевидно, оборона матиме вдячне, хоч важке поле зясувати присяжним суддям психольогічний підклад трагедії, а лава присяжних матиме нагоду дійти до джерел тієї події, щоби винести справедливий присуд. Не треба додавати, що зацікавлення процесом незвичайно велике. Сотні людей добиваються білетів вступу на розправу.

г. є.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

НОВИНКИ.

— **Літературний вечір для вшанування В. Стефаника.** „Товариство письменників і журналістів ім. І. Франка" дає дня 26-го ц. м. у салі „Народнього Дому" літературний вечір для вшанування Василя Стефаника. У вечорі візьмуть участь між иншими Марко Черемшина і Богдан Лепкий. Крім цього п-ні С. Федорцева і О. Луцький як деклямятори. Буде це перший у нас вечір присвячений найбільшому галицькому сучасному письменникові.

— **Голувко в Подебрадах.** Відомий „спеціяліст" від „національних меншостей" і новопризначений член комітету для справ „нац. меншостей" Т. Голувко від часу до часу відбуває подорожі до Праги, втискаючись між наддніпрянську еміграцію. Як нас повідомляють, 2. грудня з'явився він в Подебрадах, де оглядав Українську Господарську Академію. Чого шукає п. Голувко в Празі й Подебрадах, поки-що невідомо.

— **Вязниця за рідну мову.** Одержуємо такий лист: Niżej podpisany odebrał taki dokument: Starostwo w Drohobyczu (...) D. 2561]" Drohobycz, dnia 1 [XI. 1925. Do Wiel. ks. Mikołaja Baranieckiego gr. kat. proboszcza w Jakubowej Woli. Przekroczenie art. 1. ust. z dnia 31|VII. 1924 D. U. R. P. nr. 73 poz. 724 popełnione przez prowadzenie korespondencji w języku ruskim uznaje winnym ks. Mikołaja Baranieckiego gr. kat. proboszcza z Woli Jakubowej przekroczenia jak rubryka IV. i zasądzam go na za-adzie § rozp. min. ustawy z dnia 3[IX 1857 Dz. u. p. Nr. 198 na grzywnę w kwocie 20 zł. w razie nieściągalności na 2 dni aresztu, oraz na ponoszenie kosztów postępowania karnego. Przeciw temu orzeczeniu wolno wnieść rekurs do Województwa, który podać należy przez tut. Starostwo w terminie do dni 3 liczęc od dnia nadzennego po doręczeniu. Drohobycz dnia 4/10 1926. Starosta drohobycki Poremba[ski, m. p." — Рекурс вношу; не надіюсь, щоби мав добрі наслідки. Перейшовши лічитацію за грунтовий, дохідовий, маєтковий дороговий податок, примусові асекурації робітника рільного і від огню, хоча два дні буду мати безжурних в арешті. З поважанням о. Микола Баранецький.

— **Український національний хор** під управою Ол. Кошиця, зорганізований недавно вдруге, обіздить тепер усі більші міста в Злуч. Державах і в Канаді. В репертуарі хору — богато нових творів українських композиторів. Новий хор Кошиця, як і попередний, має всюди величезний, просто сенсаційний успіх.

— **„Хор кубанських козаків"** виступав цими днями в Байтені на Шлеську. Дірігентом хору є С. Ігнатєв. Музичний рецензент „Каттовіцер Цайтунг" д-р Майстер присвятив цьому хорові ширшу згадку, з якої довідуємося, що в репертуарі хору є релігійні і народні російські пісні, виконанням яких публика захоплюється. Рецензент хвалить „глибокі російські баси", „чудові сумовиті російські народні пісні", а разом з тим велику здисциплінованість хору і визначні музикальні прикмети його дірігента. Менажером хору — концертова дирекція Цепляк. Таким чином маємо тут до діла з новим хором, що розносить між чужинцями славу російської пісні, хоч в його рядах певно буде немало Українців, подібно, як у відомім „хорі донських козаків", що збирає лаври в цілому світі. Але як погодити назву хору кубанських козаків з його російським характером?

— **Пекарський страйк.** Вчора тривав у Львові однодений пекарський демонстраційний страйк. У місті не бракло хліба, — хіба трохи свіжих булок, — бо не всі пекарські робітники страйкували. Вони домагаються скасування нічної праці в пекарнях. Ще більшу демонстрацію зорганізували пекарі у Варшаві. Вона має повторитись ще з більшою силою у січні, якщо до цього часу власники пекарень не скасують нічної праці у своїх фабриках.

— **Трагедія зятя.** Сільський кравець Йосиф Шивала жив собі в Чижках біля Львова разом зі своїм братом, шевським челядником і оба утримували совісною і чесною працею стареньку маму. Нещастя хотіло, що перший з них оженився і дістав препогану тещу. Як довго він будував хату і господарські будинки, так довго був для неї добрий. А коли все вибудував, то теща збунтувала доньку й обі разом викинули нещасного Шивалу з хати. З великого жалю за ті всі кривди одного вечора підложив він огонь під господарські будинки і частина з них згоріла. Дня 2-го грудня ц. р. відповідав Йосиф Шивала перед судом присяжних у Львові за злочин підпалу з § 166 і 167, але присяжні видали увільняючий вердикт і трибунал увільнив його від вини і кари. Председником трибуналу був радник Дукет, вотували: радник Рупп і Мліварський, обвинувачував прокуратор д-р Пакліковський, боронив д-р Лев Ганкевич.

— **З судової салі.** Непоправним злодієм, з вдачі чи з переконання про хосенність своєї професії є якийсь Погожельський, якого зловили за руку в костелі 49-ий раз. За таку впертість сидітиме рік у вязниці. — Гарного почтового урядовця має львівська почта: Вроцислав Соболевич, 20-літній молодець, витягав з листів доляри і гуляв за ці гроші. — Півтретя місяця сидітимуть у вязниці члени родини Штандіх з крикливої вулиці Мартина, де вели постійну боротьбу із своїми сусідами Чудовськими, а коли поліція почала їх годити, вони зверхували свою енергію та лайки на адресу поліції. — 10 місяців вязниці дістали невправлені професійні аматори чужої шкіри зі складу шкір Зайдль, Крамер, Гольдштерн і Цварінг, везли вулицею в білий день накраденими мішки так, що поліція їх запримітила.

— **Зміни у радянському подружім праві.** Радянське подруже право, яке стало одним махом занадто „свобідне", починає тепер приймати щораз точніші правила і деякі обмеження. Недавно рішено, що жінки можуть виходити замуж не раніше як у 18 р. життя. Так само реєстрація подружа є суворіша; зате церковні шлюби обмежені в своїй законности.

— **Модерні професії.** Англійці, що мабуть з усіх европейських народів найшвидше вміють пристосовуватись до нових обставин життя, є горді на те, на що ми впр. гляділи би трохи зизом. Цими днями Льондон довідався, що син одного із найповажніших дипльоматів, Асквіта, що має титул льорда Оскфорда, відограв свою першу роль у фільмі, після трьохлітньої добровільної практики в кіновім підприємстві. Один з найбільше поважних генералів, Гренфель, син покійного фельдмаршала, вислужившись в армії 21 літ, рішив, що треба взятись за корисніше діло. Оскував фабрику чоколяди та цукорків, поклавши собі метою решту свого життя доказати Англійцям, що чоколяда та цукорки рідного виробу не гірші від чужих.

— **Відень містом конґресів.** Відень, стративши повагу великої столиці, придбав нову гідність: осередка ріжних конґресів. У 1927 зберуться у Відні (як заповідають покищо) такі конґреси: від 13 до 30 січня міжнародній день спорту на леді; від 31. січня до 7. лютого: тиждень зимового спорту на Семерінґу; від 13. до 19. марта VII. міжнародні віденські торги; 26 - 30 марта: сотї роковини уродин Бетовена; 28—29. марта: міжнародній конґрес історії музики. На Великдень: міжнародній конґрес танцюристів. У маю та червні: виставка „Відень і Віденці"; у вересні зїзд нумізматиків; 4—11. вересня VIII. віденські торги; жовтень: зїзд міжнародного союзу подорожних бюр. Крім цього кілька спеціяльних лікарських зїздів.

— **Померли:** У Берліні славний німецький бактеріольог проф. Карло Еберт у 92 р. життя; він був головою патольогічного інституту в Галле. Він відкрив бацилю тифу; найважніші його праці є про бактерії. — Застрілився віденський актор і режісер Карло Фельда, лякаючись осліпнути.

— **Весела хроніка.** У Парижі існує союз студентів бувшої архітектурної школи. Ці інжинірі занедбують свої членські обовязки певно не менше, як члени численних наших товариств. Управа мусіла дійти до стану розпуки, коли зредагувала правила, повні гіркого сарказму, які розіслала своїм членам. Таких 10 заповідей варто повторити і в нас: 1. Не ходи ніколи на збори. 2. Коли-ж уже йдеш, спізнись. 3. Коли погода тобі не до вподоби, то таки не йди. 4. Коли ти прийшов на збори, пошукуй усі можливі хиби та недостачі управи товариства. 5. Не бери на себе ніколи такої чи иншої функції, бо вигідніше критикувати, ніж приймати участь у праці. 6. Коли тебе не виберуть до управи, не показуй свого обурення, а коли виберуть, не звертай найменшої уваги на засідання. 7. Коли голова товариства спитає тебе про погляд в якійсь справі, заяви, що не маєш нічого сказати. Але негайно після засідання скажи кожному, як на твою думку треба було справу змінити. 8. Сам не роби ти нічого, з виїмком необхідного, а коли инші члени безкорисно жертвують своїми силами та талантом для добра товариства, кричи скрізь, що товариство є в руках кліки. 9. Свої вкладки плати якнайпізніше, а коли можливо — ніколи. 10. Не старайся приєднувати нових членів; нехай за те дбає сам голова.

— **Мистецька хроніка.** Один з найбільших сучасних французьких малярів Кльод Моне, уродився в 1840 р. у Парижі. Перший великий вплив на нього мав на 10 літ старший Едуард Мане. Він був одним із основників групи „імпресіоністів" до якої ввійшли Піссаро, Сіслей, Ренуар і Сезан. Назву „імпресіоністів" дала їм іронічно неприхильна критика, а вони її приняли з гордістю. Перша виставка цієї групи була в 1874 р. 70 образів виставлених ними в 1876 р. стали предметом глузування. Зате 20 літ пізніше платили за них величезні суми. Характеристичною рисою тих образів — можливо ясні, барвисті тони, без переходів між собою. Це був сильний контраст до малярської доби з темними фарбами. Всі образи Монета повні зрівноваженої гармонії. Більшість їх закуплена державними французькими музеями. Такі як „Канал у Голяндії", „Собор у Руен" або „Згрібач сіна" скрізь відомі. —Молодий мюнхенський композитор Фердинанд Міхель робить оригінальну спробу: склав сонату на саксофон і фортепян, яку відограють незабаром у Мюнхені на одним концерті. — Італійський уряд видав наказ, щоби поміщення довкола королівської палати у Венеції на площі св. Марка опорожнити; там находились крамниці з творами мистецтва і мистецького промислу. Власники цих підприємств звернулись до поета Анунціо з проханням протекції. Він вислав до уряду телеграму, яка мала корисний наслідок, а підписав її: „Габріеле д' Анунціо, мистецький ремісник". — Кілька днів тому продали в Льондоні на ліцитації цілу серію образів, які дійшли до найвищої ціни: за 15 заплачено 430.000 фунтів. Найбільше за образ Льоренса „Пінкі" 74.000 фун., за Ромнея і Гейнсберу, платили по

40 фун., напіть за два французькі Буше (Boucher) дали фантастичну ціну 45.000 ф.; — неодин з нас міг би за один такий образ жити вигідно ціле життя. — Одні з найгарніших церковних органів одержав у дарі університет у Галле. Вони є історичним бароком, мають 22 голоси і зроблені в 1619 р. Валькером. — а домик перевищені красою свого тому. — Відомий французький сенатор Клеменгель, що був кілька разів міністром, зробив виставку своїх аматорських образів за дорогими вступами, призначивши всі образи на продаж з метою: будови шпиталю у своїм рідним провінціональним місті. Зараз першого дня продав він усі свої образи, яких було 150, пересічно по 1000 фр. за один.

— **Світова хроніка.** У Бельгії завели нову монетарну одиницю „белг"; дві національности, які заселюють Бельгію: Фляманді та Вальонці вживають у своїх мовах згідно тої самої назви. — Мюнхен святкував при кінці листопада 100-ліття свого університету; він повстав із середновічної вищої школи заснованої Людовиком Багатим з Баварії в Інгольштадті, а перенесеної до Мюнхену в 1826 р. Людвиком І. Сотки славних німецьких людей, таких як Фавербах, Савіні, Шеллінг, Рентген, Лібіг, вчились у ньому. — Бельгія продає на ліцитації деякі свої воєнні кораблі. — У Празі буде заснована мова державна вища школа: „журналістики. — На французькій Рів'єрі, недалеко Ніцци, від легкого землетрусу завалилось кілька домів у старенькім селі Рокбільєр. Знаці заявляють, що така доля жде всю оселю. — Два французькі мотоциклісти Секс і Адрієн вернулись до Парижа з мандрівки довкола світа, переїхавши 21.000 км. — Данський географ проф. Олє Олюфен з Копенгагена повторяє ще раз свою мандрівку по Сагарі. Він їде у Судан і Сенегаль, у закутини ще мало досліджені природниками, і бере із собою 22 особи. — Молода жінка славного Чарлі Чапліна, який оженився два роки тому, домагається розводу, мотивуючи це тим, що муж поводиться з нею жорстоко. Вона домагається 2 міл. долярів і окремого забезпечення для дітей. — У Льондоні проголосили цікаву урядову статистику: вдівці, які женяться вдруге, вибирають собі на жінку головно дівчата, а не вдовиці. 2132 вдівців оженилось з дівчатами, а лише 1327 з вдовицями. Зате 1698 парубків оженилось з вдовицями.

— **З кіна.** У кіні „Лев" і „Марусенька" починається одна з найкращих і найвеселіших фільм „Улюбленця Відня" (Над гарним блакитним Дунаєм) з Лісю Марою та Гаррі Лідке в головних ролях. У кіні „Коперник" уже почалась монументальна фільма „Боротьба за престол" (Царі без корони) з французькими артистами: Ельзон, Максідіян і Ванель. Режисерія Баронселіє; боротьба биків.

— **Справлення друкарської помилки.** В останньому числі „Діла" в статті „Відгуки й замітки" закралася через пропуск складача і недогляд коректора немила похибка, що викривила зміст одного речення. В другому відступі названої статті перше речення має звучати: „Коли ми реагуємо на ту „полемічну" статтю п. М. Творидла, то не тому, щоби з нею полемізувати, а тому, щоби показати наглядно засоби полеміки п. М. Творидла." В статті підкреслене речення втручене пропущено. Наслідком того скривлений в цитованому місці зміст.

Орґанізаційний рух.

Віче в Дубні, пов. Ланцут.

Дубно — українська громада в ланцуцькім повіті лежайської судової округи. Є не найсильніша числом і завзяттям українська громада серед польського моря. Має читальню „Просвіти", аматорський кружок, а тепер працює над здвигненням власного „Народнього Дому" і кооперативи: споживної і молочарської. Свідомі своєї національної місії громадяне Дубна вирішили, що замало їм просвітної і кооперативної організації, а треба ще й політичної. І з тою метою скликали в порозумінні з повітовим Народнім Комітетом у Лежайську прилюдне політичне віче на день 28. листопада ц. р.

Мала сала громадського дому не могла помістити прибувших на віче. По заповненню салі близько соткою вічевиків усі инші числом до 500 зібралися на подвірю і сумежнім городі. Промовляти треба було в той спосіб, що бесідники мусіли стояти коло отвореного вікна, звернені лицем до подвіря.

Віче відкрив місцевий громадянин господар Іван Ткачик. До президії увійшли: о. дек. Микита Бунік з Дубна, як голова і бувший УСС. Мих. Дзедзінський з Лежайська як секретар.

Політичний реферат виголосив делеґат Центрального Комітету УНДО п. Олекса Черкавський зі Львова, господарський реферат інж. Мик. Творидло, делеґат Сільського Господаря зі Львова. По переведеній дискусії, в котрій між ин. брали участь о. Мат. Хомань і д-р Бр. Геліцінський з Лежайська, присутні ухвалили приступити негайно до утворення політичної громадської організації і до відкриття власних кооператив, у першій мірі молочарської.

Цьогож дня вечером в салі місцевої школи відбулася театральна вистава „Невольника" Кропивницького. Вистава випала краще всяких сподівань. Аматора, з окрема мущини, грали як рутиновані артисти. Хори були знамениті — й неодин з наших повітових міських хорів міг би був дечого від співаків селян з Дубна навчитися. А треба замітити, що дубенські аматори при вичуванні ролі і пісень мусять поборювати також великі трудноші язикові. Опісля довідався я, що театральний гурток в Дубні дійшов до такого світлого розвитку завдяки патріотичній праці пп. Угринів, місцевих управителів школи.

Загальне враження з дня 28. листопада ц. р., перебутого в Дубні між нашими селянами за Сяном та Вислоком, упевняє нас, що денаціоналізаційна хвиля, яка йде на нас із заходу, не має тут більших успіхів. **О. Ч.**

Процес 151.

За приналежність до української повстанчої орґанізації.

Володимир Вол., 4. XII. 1926.

Роздрава з 3. грудня 1926.

Зізнавав цілий день лиш один дуже продуктивний свідок, аспірант поліції Сергій Заремба. Його зізнання — не менше переповідання змісту акту обвинувачення і повторення менш або більш точно зізнань дотеперішніх прокураторських свідків. Свідок згадував про вже відому нам еволюцію У. С. Д. П. в К. П. З. У., про її акцію на терені Волині, а в районі Володимира і в самім Володимирі з окрема. Чуємо знов із зізнань свідка знані нам від попередніх свідків особи, місцевости, ячейки, райкоми, повіткоми й окружкоми, сотні, курені, полки і бриґади, конференції і складання присяг. Свідок зізнав кілька нових подробиць про обвинуваченого Траннера вель Грубера, що попавши в руки поліції, виявляв велику охоту зізнавати і дав поліції богато відомостей дотично орґанізації. Траннер написав між иншим два поручені листи, з них один до Бліми Фінкельштайн, комуністки у Львові. Поліція з цього листа не могла користати, бо згадану комуністку здеконспіровано через арештування. Натомість з другого листа, написаного Траннером до особи, звязаної з комуністичною партією (імени свідок не подає тому, що це урядова тайна), поліція користає і кожної хвилі конфідент поліції може при помочі цього листа вийти в контакт з членами партії. Свідок зізнає, що Траннер жалівся перед ним на партію тому, що не тішилася в ній великим довірям. Говорив також, що має велике щастя, бо в часі арештувань і „всипів" він виходив завсіди ціло, але партія не зуміла оцінити його заслуг, тому постановив уже раз скінчити з партією. А щоби й на будуче унеможливити працю партії, дав поліції згадані два листи. Всі свої зізнання свідок опирає на відомостях від функціонарів поліції, конфідентів і на зізнаннях арештованих членів орґанізації. При кінці розправи свідок просив голову суду, щоби були йому відчитані його зізнання у слідчого судді. Суд по короткій нараді порішив відчитати деякі місця протоколу, списаного з ним у слідчого судді. Відчитання протоколу буде завтра.

Сонлава атмосфера нинішньої розправи була розбурхана оваціями підсудних для комуністичних послів. Ще перед розправою кружляли чутки в суді, що нині на розправі будуть якісь незвичайні гості. І дійсно в часі першої перерви на салю розправ увійшли два посли англійського парляменту від Лейбур Парті й одна кореспондентка англійської преси враз з товмачкою. З ними прийшли й посли до сойму: Войтюк, Сохацький (ком. фракція). Павло Васильчук (сель.-роб.) і Головач (Білоруський Клюб). З появою послів на салі підсудні піднесли оклик: „Хай живе комуністична фракція!" Далися чути оклики: Честь політичним вязням! В тім самім моменті поліція скріпляє кордон. На салі схвилювання. Підпрокуратор Ходецький взиває присутніх послів до збереження спокою.

Коли ввійшов на салю суд, підпрокуратор Ходецький поставив внесок, щоб розправу ведено тайно, бо присутність деяких осіб дає причину до афектації підсудних і не дає запоруки спокійного ходу розправи, чого доказом саме згаданий інцидент. Оборона опонує проти цього внеску. Суд рішив вести розправу явно, але заявив, що хто дасть причину до порушення спокою на салі розправ, чи то підсудний, чи хто з авдиторії, буде негайно випроваджений з салі і розправа буде відбуватися в його відсутности.

Дальше ведення розправи йшло вже до кінця нормально. **П. Щ.**

Нові книжки й видання.

ЖУРНАЛИ:

„УКРАЇНСЬКЕ МИСТЕЦТВО" ч. 2. за листопад 1926. Зміст: М. Голубець: Роберт Лісовський. Д. Андрієвський: Естетичні підстави будівництва. І. Німчук: Наша мистецька старовина у Відні. В. Січинський: Українська Академія Мистецтв. Всеукраїнська мистецька хроніка. Мистецька література. Книжки надіслані до редакції. Оголошення. — Ілюстрації: М. Казьмін: Роберт Лісовський (портрет). Р. Лісовський: Акварель І.; Акварель ІІ.; Графіка І.; Графіка ІІ.; Окладинка. „Гуцульське Мистецтво" (знимок зразків). Київська Академія Мистецтв. П. Холодний: Вітраж І.; Вітраж ІІ.; Вітраж ІІІ. М. Бриський: Надгробник на Открінгу. Іконостас ц. св. Варвари у Відні. — Обгортка рисунку Роберта Лісовського.

„НОВА ХАТА", журнал для плекання домашньої культури. Ч. 12. грудень. Зміст: О. Цегельська: Колиб не ці бублики. Ю. Волькер: Оповідання про переплетника й поета. І. Федорович-Мацицька: Новий тип жінки. Хор у Терпилівці. Карло Марія Вебер. Карій Міхаеліс: Визначні жінки сучасної доби. Моди. О. Саламанчук: Жінка і косметика.

„ЗИГ", журнал сатири та гумору. Ч. 20. 1. грудня. Зміст: Найлівіша фронда УНДА. Осінні рими. Інтервю. Ясно і отверто. Кавярняні політики. В. Левицький: Про паризьких дівчат. Не позавлям. З радянського гумору. Дещо про поєдинки. Описим: Мій дует. Chat noir: І те і це... Кажуть, що... Розгалуження УНДА.

SITZUNGSBERICHTE der Mathematisch-Naturwissenschaftlich Aerztlichen Sektion der Ševčenko Gesellschaft der Wissenschaften. Heft III. (September 1925 — April 1926), Львів 1926, ст. 14; Heft IV. (Маї 1926 — September 1926). Львів 1926, ст. 14, 8°.

СТУДЕНТСЬКИЙ ВІСНИК „ПОСТУП". Ч. 9—10. Листопад—грудень.

НОВЫ ПРАМЕНЬ. Часопісь паступовага студэнцтва. Прага. Лістопад. 1926. Ч. 1.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Свєсвського у складі 30 осіб виступає:

Четвер 9.XII. Львів.
Пятниця 10.XII. Львів.
Субота 11.XII. Радивилів.
Неділя 12.XII. Кремінець.
Понеділок 13.XII. Кремінець.
Вівторок 14.XII. Дубно.
Середа 15.XII. Дубно.

Позір! Дня 8. грудня 1926 р. в салі Муз. Т-ва ім. Лисенка

Луговий Вечір.

Програма: Ритмічні вправи львівських Луговичок до пісень: 1. Човник хитається 2. Як весело минає час, 3. Журавлі. Деклямація: І. Франко — Моя любов. Національні танці — Лут Рудно і Лут Львів. Гра на бандурі зі співом К. Місевич. Початок о 5-ій. Вступ: сидячі 1 зол., стоячі 50 сот. 1082 1—1

Д-р Михайло Волошин замість особистих подяк за ласкаві желання близьких з нагоди імянин складає 20 (двацять) зол. на „Рідну Школу". — Вп. Жертводавцеві складає щиру подяку Головна Управа „Рідної Школи". 1084 1—1

В суботу, дня 11. грудня ц. р. о год. 18-ій відбудеться стараннем Українського Технічного Товариства у Львові, Ринок 10, II. поверх, саля бібліотеки „Просвіти" відчит проф. І. Фещенка-Чопівського п. з. „Стаління металів і металевих стопів". — Гостям радо. Вступ вільний. — Виділ.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИЙ** Ігнатович Львів. 956 14-?

1 зол. 50 сот. коштує одна ложка, або вилки з хінського срібла у Мандля Коперника 14. Проти кіна Коперник. 681 б) 13—?

КОНЦИПІЄНТА з практикою потребує від 15. грудня або 1. січня адвокат Мудренький, Tlu-le. 1079 2—5

БІЛЛЯ мужеське і жіноче найдешевше поручає **І. ДРЕКСЛЕР і Сини Львів, площа Капітульна ч. 2.**

КУПУЙТЕ КАЛЄНДАР-ЕНЦИКЛЬОПЕДІЮ „ТОВАРИШ" на 1927 рік. Ціна 2·50 зол. Замовлення посилати: Кооператива „Друкар", Львів, Руська 3. 1—?

З ПАННОЮ УКРАЇНКОЮ до літ 26 хоче познакомитись вищий урядник. Сопружество можливе. Лист з особовими даними і фотографією слати в Адм. „Діла" для „Самітного". 1083 1—2

ЖІНКА, Українка, добра кухарка і господині, досі через 20 літ на одній посаді, гладить лекшого місця у Львові при старшій, бездітній або малочисельній родині. Зголошення під „Трудяча" до Адміністрації. 1080 1—1

ВРАГА на продаж в кождій кількости в броварі Львів. Тов. Акц. Броварів. 1072 2—3

З ПРИВОДУ виїзду за границю продам на дуже корисних услівях реальність, що складається з мешкального дому і склепу, чверть морга городу, при головній дорозі, близько залізничої стації. Гірська і кліматична місцевість. Анна Барнова, Команча, п. в місці. 1078 2—6

СТУДЕНТКА пошукує мешкання за лекції з низших клас гімн. або нормальних. Зголошення: Садівницька 18, партер на право через подвіря. 1069 2—2

РУТИНОВАНОГО солїситатора негайно пошукує адвокат д-р Остап Жук в Буківську. 1065 2—5

МЕШКАННЯ скромного, але спокійного шукає техник. Зголошення з услівями до Адм. під „Дипльом". 1087 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Б. оператор клініки проф. Наймана і Гаека у Відні.

Д-р Леопольд Александрович

ординує в недугах ушей, носа, горла і гортанки від 3—6 попол. **у Львові вул. Бельовського 3.** 1070 2—9

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка **Львів, Городецька 46.** Телеф. 834 Пересьвітлення Рентґеном. 929 16-25

Лікарсько-дентистичне Заведення д-ра Симона Раппапорта Якова Насса

ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.

Пльомбування й вимивання зубів без болю. Штучні зуби з каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. Т. урядовцям і студентам значна знижка. 852 Полеґші в сплатах. 4—5

АДВОКАТ

Д-р Антін Заплітний

веде адвокатську канцелярію **в Теребовлі,** в домі читальні 1048 „Просвіта" біля суду. 2—2

Д-р Юліян Лещій

переносить свою адвокатську канцелярію на стало на вулицю Баденх ч. 12 (біля Політехніки).

ЖУРНАЛІ ВЗОРИ КРОЇ МАНЕКІНИ

Р. ЛЯНДАУ Львів, Чарнецького ч. 8

КУХОННЕ НАЧИННЯ
в найліпших якостях і фабричних цінах поручає 1075 2—8
МАРІЯН КОСЬЦЮК
Львів, вул. Чарнецького ч. 1.

До відома Студентам!

Насвітлювання кремінною лямпою уділюється студентам, які викажуться легітимацією, за 50 проц. знижкою т. є 1·50 зол. в **Порадні Матерей** при вул. Ходоровського 15. — Насвітлювання відбуваються щодня від год. 9 рано і 3 попол. 1044 2—2 ВИДІЛ.

Приготовляєте **КОНЦЕРТИ?** Жадайте повного **„МУЗИЧНОГО КАТАЛЬОҐУ"** який висилає за надісланням 1.— зол. в значках почтових **Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок 10.** 904 4—17

Концес. Судове Бюро перекладів чужих мов — **Львів, Собеского ч. 12.** 844 фірма Міхальскі. 6-6

За редакцію відповідає **Василь Мудрий** Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 274 (10.951). Львів, пятниця 10. грудня 1926. Pocztowa opłatę zapłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів. Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Проти румунських насильств.

Як протестували Українці Вінніпегу проти принимання рум. королевої.

З „Українського Голосу", вінніпегського українського тижневика, довідуємося докладніше про протест українських мешканців Вінніпегу проти гостини в тому місті румунської королевої Марії. З дотичної статті „У. Г." подаємо незнані ще нашим читачам подробиці того гідного протесту.

В суботу 30. жовтня приїхала до Вінніпегу румунська королева, якій приготовано публичне принятя. Цю нагоду використали місцеві Українці, щоб і собі привитати королеву, але на свій спосіб. І вони повитали її тим, що публично, святочно й голосно запротестували проти публичного принятя для неї. Українці заявили перед цілою Канадою і перед Злученими Державами, що вони, горожане тих держав, не приєднуються до витання королевої тої держави, яка розбоєм забрала найкращі частини Української Землі і зломила всі свої зобовязання у відношенні до українського населення.

Протест зорганізовано, як ялося кожному культурному народові. На передодні приїзду королевої уладжено в цій справі віче в Інституті Просвіти (29. жовтня), на якому зібрались представники всіх важніших українських груп і напрямків. Віче одобрило протест з ентузіязмом. Делегація, що предложила протест представникові правительства, складалася з вибраних відпоручників таких організацій у Вінніпегу: Інститут Просвіти, читальня Просвіти, Український Народній Дім, Т-во св. Миколая, Т-во „Взаїмна Поміч", Т-во св. Михайла, Українська Православна Громада, громада буковинської прав. церкви св. Михайла, читальня ім. Шевченка в ст. Кілдонан. В делегації були самі передові, відомі люде під проводом посла Дм. Якимішака, з яких голосом навіть правительство мусить рахуватися.

Вражіння того українського протесту було величезне і делегація вповні осягнула свою мету: звернути увагу й заінтересувати світ нестерпним положенням українського народу під румунською окупацією. Ріжні пресові агенції негайно розтелеграфували український протест по цілій Канаді і Злучених Державах. Вістку про той протест подали всі щоденники. А вінніпегський щоденник „Фрі Прес", відомий з того, що колись дуже ворожо ставився до Українців, видав український протест у спеціяльному, надзвичайному виданні з червоним заголовком наввперек цілої першої сторони. Яке вражіння викликав протест Українців Вінніпегу в неукраїнських кругах, видно найкраще з того, що кількох послів до манітобського сойму заверталося особисто до провідника делегації пос. Якимішака з запитом, що їм робити: йти, чи не йти на принятя королевої, на яке вони дістали офіціяльно запрошення і повинніб піти, а не хотіжиб образити Українців.

З того, як принято в Канаді український протест, виходить недвозначно, що український елемент в цій Домінії є дійсно немаловажним чинником і з ним чимраз більше рахуються. Це одночасно доказ, що наша, донедавна аморфна емігрантська маса набирає з дня на день більшої національної свідомости й сили і правительственні чинники не можуть на неї не оглядатися у своїх рахунках і в своїй політиці. Від дальшої послідовної праці нашої еміграції в Канаді, від єдности й дисципліни її провідників, а передовсім від розуміння ними тих національних завдань, які вони повинні сповнити в „новому світі", залежатиме, чи український нарід стане в Канаді співгосподарем краю, що йому — як третьому по числу національному елементові в цій країні будучности — по справедливости давно належиться.

Зїзд „Лугів".

Вибір Центрального Комітету під проводом д-ра Р. Дашкевича.

Львів, 9. грудня 1926.

Вчора, 8. ц. м., відбув у Львові в салі Лисенка свої наради краєвий зїзд „Лугів", найпопулярніших нині руханково-пожарних товариств по наших селах. Учасники зїзду — майже без виїмку молоді люде, всеж таки виявили в своїх нарадах значну громадянську зрілість, здисциплінованість і зрозуміння ваги моменту та вложених на себе обовязків.

У президії зїзду засідали пп.: Сагай-дачний Петро з Бережан — голова, Гловяк Мих. з Ходорова і Френюк з Дори — заступники голови, Стефанишин Антін і Федорчак Волод.— секретарі. Весь час прислухувався нарадам представник поліції комісар Рутка.

На зїзді виголошено три реферати: 1) Про розвій руханково-пожарних товариств „Січ" і „Луг" по війні — д-р Роман Дашкевич, 2) Звіт з дотеперішньої праці редакції „Вістей з Лугу" — п. Антін Стефанишин, 3) Касовий звіт — п. Михайло Козланюк. По рефератах відбулася вельми оживлена, широка дискусія, в якій забирало голос дуже поважне число присутніх делегатів, що порушували ріжні пекучі справи, звязані з організацією і відповідним поширенням та поглибленням лугової організації на всіх західно-українських землях.

З початку зїзду кількох учасників (головно з Самбірщини і Рогатинщини, а також д-р Ст. Рипецький з Сокаля) старалося всякими демонстраційними внесеннями, окликами, заявами то-що внести заколот між делегатів, а мабуть взагалі не допустити до нормального ходу нарад. Колиж їх явно демонстраційне і нічим неоправдане внесення на допущення до нарад в характері повноправних делегатів членів т. зв. тимчасового краєвого комітету Лугів, як самозванчої установи, не найшло на зїзді послуху — ці учасники покинули разом зі своїми прихильниками салю. На 123 умандатованих учасників зїзду покинуло наради яких 20 осіб, так, що в дальших працях зїзду брало участь 102 делегатів. Це найкраще говорить про ті „впливи", які мають на лугову організацію соц.-радикали.

Після того інциденту зїзд відбував свої наради вже спокійно до кінця. На зїзді вибрано Центральний Комітет Лугів у складі: д-р Роман Дашкевич, голова, Михайло Козланюк, Володимир Федорчак, Антін Стефанишин, Олекса Кушик, Богдан Абрагамовський, В. Панкевич, Ольга Курцеба, Іванна Мамчак — члени. Цей Комітет має також перебрати редакцію „Вістей з Лугу". Крім того ухвалено також низку резолюцій організаційного і тактичного характеру. Між ин. одноголосно ухвалено резолюцію проти т. зв. тимчасового краєвого комітету, якому відмовлено права заступати лугові товариства й видавати „Луговика". Однодушно перейшла теж резолюція-протест проти редакції „Громадського Голосу", яка розвела своєрідну кампанію проти „Лугів" і їх організаторів („Гром. Голосові" загрожено бойкотом). Окремо ухвалено привитати Т-во „Просвіта" в день його ювилею з обіцянкою співпрацювати з ним якнайтісніше. Цю ухвалу приняли зібрані невмовкаючими оплесками. Зїзд згадав також здачним словом в окремій резолюції заслуженого трудівника на січовій ниві, „січового батька" д-ра К. Трильовського, від якого наспіла на зїзд привітна телеграма. При кінці зібрані устроїли головному організаторові „Лугів" д-ру Р. Дашкевичеві сердечну овацію, дякуючи йому осьтак за його невсипущу працю для добра й розвитку „Лугів". Після ухвалення висоти вкладки до лугової кооперативи, яку обовязаний зложити кожний „Луг", зїзд закінчився відспіванням „Червоної калини" і національного гимну в 5. год. попол.

Для учасників зїзду і гостей, що заповнили салю Лисенка по береги, повторено зараз по зїзді ще раз вечір-попис львівських Луговиків і Луговичок, про який у нас була вже згадка. Вечір і цим разом пройшов з великим успіхом.

Новий кардинал.

Льоренцо Ляврі, ефеський епископ, папський нунцій у Варшаві, іменований кардиналом. Це іменування без сумніву потягне за собою зміну на становищі папського нунція у Варшаві.

Засуджені на смерть.

Загальні збори „Общества ім. М. Качковського".

Львів, 9. грудня 1926.

Вчора у великій салі „Народнього Дому" відбулися чергові заг. збори „общества ім. М. Качковського". „Старорусскі" батюшки й адвокати постягали з усіх усюдів остатки старого, анахронічного москвофільства. Головував адв. д-р Винницький.

В дискусії над звітом селянин Козовий і студ. Хам домагалися злуки „общества" з Тов. „Просвітою", на що „старорусскі" батюшки і студенти зпід стягу Л. Черкавського (ком. „Нар. Дому") відповіли диким ревом. На порядку нарад стояла між иншим справа введення фонетики до видань „общества". Та на внесення одного з найревніших „старорусів" о. Бучка, що трагічно-розпучливим голосом кричав: „згин, а не дам „ъ" (йорк", реферат про висліди анкети над зміною правопису усунено з порядку нарад.

Після того прийшов до голосу д-р Заяць, що в імени б. народовольців зложив заяву, в якій — підкреслюючи необхідність консолідації і єдности просвітнього руху — ствердив, що в сучасних умовах О-во Качковського сповнює розкладову ролю. Бесідник зазначив, що він не має теж довіря до проводу „Просвіти", який — мовляв — „використовує освітний рух для своїх класових, дрібно-буржуазних інтересів", одначе, не зважаючи на це, він і його прихильники уважають „Просвіту" здатною стати консолідуючим осередком освітнього руху.

Зложивши свою декларацію, д-р Заяць зі своїми прихильниками опустив поле бою, так що дальші наради відбулися без перепон.

Головою „общества" вибрано д-ра М. Грушкевича. Початково він відмовлявся, але під напором „старорусских мас" взяв на себе тягар головства.

Анґлія і СРСР.

Засідання палати громад.

Льондон, 8. грудня 1926.

На засіданні палати громад державний підсекретар мін-ства закордонних справ на запит про теперішні відносини до СРСР. покликався на попередню заяву Чемберлєна в тій справі. Чемберлєн, як відомо, ставить за умовину переговорів із більшовицьким урядом здержання того уряду від усякої протибританської пропаганди і визнання фінансових зобовязань Росії, як це зробили инші цивілізовані держави. Сер Лємбсон до повищої заяви додав, що більшовицький уряд зовсім не виявляє охоти здержатися від протибританської пропаганди. Британський уряд має доволі доказів, що говорять про таку пропаганду більшовицьких емісарів на британських островах. Має теж докази, що ще приготовляється дальша така діяльність.

Перший день виборів на Мадярщині.

Будапешт, 8. грудня 1926.

Нині почались вибори в 103 провінціональних округах і в окрузі Будапешту. З одноголосно вибраних послів (тому, що не було контркандидатів) 45 належить до партії нац. єдности, 5 до христ.-суспільно-господарської партії, 1 безпартійний (гр. Апом). Одноголосно вибрані: през. мін. гр. Бетлєн, мін. освіти Клебесберг, мін. внутр. справ Шітовський, мін. гонведів Чакі, мін. закорд. справ Валько і мін. фінансів Дуд.

Творення уряду СХС.

Білгород, 8. грудня 1926.

Король поручив Узуновичеві утворити кабінет.

Пожежа корол. палати в Букарешті.

Букарешт, 8. грудня 1926.

Минулої ночи згоріла королівська палата в середині міста, м. ін. престольна саля і салі принять. Обстановку врятовано. Пожежа повстала в кухні, а наслідком сильного вітру рознеслася на палату.

За громадську мораль.

Львів, 9. грудня 1926

Народній Зїзд був безперечно величавою маніфестацією однодушности українського громадянства зорганізованого в рямках Обєднання, в основних питаннях національної політики. Можна сказати, була це рідка однодушність, якої не доводиться часто зустрічати не лише в нас, але і в громадянствах більше суспільно розвинених і політично зрілих. Безкомпромісовість в принціпах, простолінійність в засобах, тверда віра у всесильність нації — ось що кермувало учасниками Зїзду, ось що наказувало їм з усею свідомістю виносити постанови, обовязуючі кожну організовану й дисципліновану одиницю.

Правда, простолінійність постанов Зїзду намагалися нечисленні одиниці заломити, підточити, викривити. Представники — якщо можна так висловитися — якоїсь специфічно-орієнтаційної лівиці і „реальної" правиці, підтягаючи свої незугарні тактичні міркування до рівня програмовости, таранами пустословности вдаряли в суцільну будівлю всеукраїнської національно-політичної програми. Чи треба учасникам Зїзду пригадувати, якими марними були ті маячення, якими безвзучними були ті апольогії зліва і справа! І Зїзд своїм відношенням до поодиноких оборонців державців влади по цей і той бік ризької лінії, а головно своїм голосуванням над предложеною програмою і політичними резолюціями дав належню оцінку цих інфекційних міркувань. Здавалось, що ця однодушність заставить сучасних Ганджів Андиберів та Тетер замовкнути, піддаючись партійному колективові, приймаючи постанови 99 пр. більшости Зїзду, або — як це водиться в анальогічних організаціях — заставить їх пірвати звязки з Обєднанням і стати на власних ногах чи перейти в споріднені собі „ідеольогічно" організації.

На жаль, досі не сталося ні одно, ні друге. Тріски діяметрально наставлених, але спорідненою психікою і однородною думкою обєднаних та опертих чуттєво на чужі сили „крил" сторчать далі в Обєднанні, ведучи проти нього найзавзятішу партизантку. Вон инамагаються всіми засобами нищити ідеольогічне добро Обєднання, що є моральним майном усієї нації, обмотуючи його пряжею своїх видумок й закидуючи багнюними квітами своїх „благородних" почувань.

Обєднання у виїмково важких умовах зуміло перевести справді величезну працю, стоплюючи на протязі року в одну цілість розбіжні гурти і групи та розсновуючи в краю густу організаційну сітку. Є це найцінніший і найнагляднішний дорібок Обєднання. І вже на цьому дорібку хотілиб жирувати головно ті, що в нього нічого не вложили, що до цих успіхів Обєднання нічим не причинилися. Не лише не причинилися, але й на кожному кроці підставляли ногу праці Обєднання, посуджуючи його у всіх головних гріхах. До тогож те жирування на моральному добрі Обєднання має відбуватися в противенстві до головних тенденцій всієї організації. Є це без сумніву трагедія Обєднання. Величина партії та її толєранція у відношенні до колишніх партійних „го-

дованців", а теперішніх спекулянтів, не лише дає змогу чіплятись до партійної розвори всяким неудачникам, але й у своїм нутрі вирощувати найзавзятіших ворогів, обмовників, наклепників і руйників. Ці то годованці і жируючі на партії спекулянти вічно, безнастанно, з упором маняків кидають Об'єднанню найважчі обвинувачення, викривлюють кожну думку, перекинають кожну працю в напрямі суцільної організації нації, наклепами понижують в публичній опінії відповідальних громадянських діячів, стараючись за всяку ціну довести до їх моральної смерти. Тільки їх посвята, громадська чесність, віра в моральну силу нації, тільки промінна велич ідеалу і чистота та святість змагань дає їм силу не сходити із занятих становищ, не зневі рюватися, не уступати перед каламутними хвилями брехні і нікчемности.

Нераз і не два перестерігали ми наше громадянство перед моральним розкладом, який як пошесть шаліє серед наших сусідів. Нераз і не два взивали ми наше громадянство, щоби воно всіми засобами старалося не допустити до себе тих інфекційних впливів розкладу, бо в нинішніх часах нашим єдиним добром є моральна сила, яка повинна лягти в основу всіх наших намірів і починів. А одначе та пошесть прийшла до нас і лютує зі скаженою силою. Одначе там, де зродилася та пошесть, ведуть вже в нею боротьбу, систематичну і послідовну. От Р. Дмовський, один з найбільших провідних виразників польської політичної думки (поминаємо її зміст і хапчиві тенденції) говорив недавно в Познані:

„Відповідно зорганізований нарід є могутністю, якій ніщо на його землі успішно не зуміє протиставитися. З огляду на те національна організація має обовязок діяти чесно і відкрито. Лише табори, що діяють проти народу і його добра, мають потребу в боротьбі за свої цілі хапатися засобів нікчемних: брехні, облуди, клеветництва, навіть скритоабийства. Організація, що високо цінить достоїнство свого народу, може діяти тільки чесними засобами. Та чесність, якщо стає до боротьби, вимагає великої відваги і мужности. Боягузи ніколи не ведуть чесної боротьби. На брехунів, крутіїв, коварників, клеветників, на облудників, що під покришкою публичної служби полагоджують свої приватні справи, на боягузів, що стріляють із за плота, на фізичних чи моральних скритовбивців у нашім таборі нема місця".

Обєднання, як організація народу, діяє чесно і відкрито. Від чотирьох літ служаки своїх приватних справ під покришкою загальних інтересів анонсують „угодовість" і инші смертельні гріхи українського національно-самостійницького табору, але прецінь же не сповнилося ані одно з їх „пророств". А вони всетаки не закидають своєї нікчемної роботи, тільки ще з більшою напругою ведуть своє „почесне" діло розбивання національних сил.

Аморальність, етична розпущеність є одним з наслідків війни, є вона признакою банкротів, що не мають вже що втрачати. Тим чи иншим способом вони мусять втриматися на поверхні життя, а до цеї цілі всі засоби є „добрі". Одначе громадянство мусить боронитися, просто інстинктовно, проти морального розвалу; одначе ті, що чесно і відкрито ведуть свою відповідальну працю, мусять здобутися на відвагу і мужність проти сівачів розкладу.

Німці в Чехословаччині.

Чесько-німецьке зближення в освітленні німецького політика.

Перед кількома днями помістили ми погляд през. Масарика на становище й вигляди Німців у Чехословаччині у звязку з вступленням представників двох найсильніших німецьких партій до чсл. уряду і приняття державного бюджету м. ин. голосами також значної частини німецьких послів. Сьогодні зреферуємо погляд німецького представника в уряді, міністра д-ра Франца Спіни, що висловився в тій самій справі перед редактором Німецького Прес. Бюра.

Наближення Чехів і Німців, що від століть живуть біля себе і в неодному від себе залежні й на себе здані, є — на думку д-ра Спіни — наслідком великого історичного процесу. Світова історія створила деякі факти, на які ми не можемо замикати очей.

Німеччина програла війну, а з нею і цілий німецький нарід поза її кордонами. Шукати тепер за виною інтересно може для професора історії, але воно зовсім зайве для політика. Одначе слід рахуватися зі створеними умовами, що й робить Німеччина. Так звана політика вирівнання, яку веде Німеччина, находить чимраз більше зрозуміння в державі. Вона й повела Німеччину до Льокарна, де її представники визнали французько-німецькі границі і зреклися Альзації і Льотарингії. Отже й Німеччина, подібно як активістичні партії судетських Німців, годиться зі створеними умовами.

Крім економічної скрути, яка звела разом німецькі й чеські партії, грали тут ролю безперечно політичні відносини в цілій Европі, зокремаж німецько-французьке наближення. Це наближення створило психольогічні передумови для німецько-чеської кооперації.

Від листопадових виборів 1925 р. було ясно, що до тої співпраці, спершу на економічному, а потім і на політичному полі, мусить прийти. Опозиція — не мета для себе; коли вона непродуктивна, слід оглянутися за иншими методами. Нарід, що представляє чисельно, економічно й культурно таку силу, як судетські Німці, не може бути вічно в політичній неактивности або в опозиції самими словами чи демонстраціями, оскільки не хоче наразитися на величезні страти. Наш крок мусів бути зроблений — ми не могли ставати по середині дороги і тільки співпрацювати з більшістю. Колиж ми мали користати також з прав, а не виповняти тільки наші обовязки — ми повинні й мусіли взяти участь у правлінні. Тільки таким чином могли ми запевнити собі крім двох значних ресортів також безпосередній вплив у міністерській раді і в адміністрації.

Правда — Версайлю не можна скорегувати за один день. До нарави наших страт треба довшого розвитку, поодиноким фазам якого ми не можемо приглядатися безчинно, а навпаки — мусимо їх прискорити. Нашим вступленням до правительства, нашою політикою етапів, призвичаюємо Чехів до нового і показуємо їм на кожному кроці, що Німці хочуть у цій державі бути також при керві. Як у природі, так і в політиці мусить усе мати час, щоб дозріти. Всякий посів дозріває поволі. Політика, що прямує до осягнення неможливого й недосяжного, є по відомому вислову Бісмарка — фантазією.

Та при оцінці чесько-німецького зближення в Чехословаччині все треба мати на увазі здвиги в міжнародній політиці і їх вплив на політику середньо-европейських держав, політичну зрілість і гнучкість Чехів, їх політичний реалізм і досить високу політичну культуру.

ГУВАДА гумовий обцас є найліпший.
909 4—13

Чим раз гірше.

Нові несподіванки в Китаю.

Перед кількома днями поставив в англійському парляменті провідник теперішньої опозиції МекДонельд інтерпеляцію до міністра закордонних справ Чемберлєна в справі найновіших китайських подій. Чемберлєн сказав у відповідь, що положення в Китаю серіозне та що там загрожене поважно життя і майно англійських громадян. Про заходи уряду для зменшення тієї небезпеки він нічого не сказав, але заповів, що зробить це за кілька днів, бо уряд розглядає справу в порозумінню з командою воєнної фльоти, та щойно придумує ті засоби. Одночасно у французькому парляменті заявив Бріян, що французький уряд не допустить до погромів над Французами в Китаю і при тім додав, що політика Франції пронята бажанням не дати себе втягнути до воєнної інтервенції. З того виходилоб, що хтось таку воєнну інтервенцію підготовляє або щонайменше про неї думає.

Найвпливовіша англійська газета „Таймс" приніс у китайській справі передову статтю, в якій каже, що Англія не може ніяк допустити до того, щоби її економічні інтереси

В. ЛЕВИЦЬКИЙ.

Листи Липинського.

I.

Беремося нині за перо з наміром, про око, парадоксальним.

Хочемо поручити найпильнішій увазі українського читача — з якого кінця нашої землі він не був би і до якої політично-суспільної секти чи віри, лівої, правої чи середньої, він і не признавсяб — книгу, велику, обємисту і не зовсім легко написану книгу; одначе, поручаючи цю книгу якнайгорячіше, так гаряче, як ні одну иншу українську книгу, ми одночасно здаємо собі справу з того, що самі ми не могли би присягати на всі її міркування й висновки, та що в мірі ще значно більшій її преміси і заключення не покриваються зі світоглядом газети, на сторінки якої ця стаття призначена. Парадокси?

Розвязувати того проочного парадоксу не будемо: хто не піде за нашою дружньою порадою і книги таки не прочитає, тому байдуже до розвязки „парадоксу"; а хто, в своїм власнім інтересі, в найкраще понятім національнім інтересі книгу ту — не прочитає побіжно і похапцем, а перестудіює, — той розвязку ту знайде сам і без нас. Отже...

Книга та — „Листи" Липинського *).

II.

Колиб хтось — молодий студент, спрагнений наблизитися до розуміння політичних явищ, чи зрілого віку політичний діяч, посол, сенатор, партійний організатор, зліва, чи зправа, перестрашений прогалинами свойого політичного думання й світогляду, основаного (Боже кріпкий!) на кількох брошурках і кількох десятках газетних статтей, — колиб, кажемо, хтось сказав нам:

— Нема в мене змоги прочитувати цілі бібліотеки політичної літератури французької, італійської, німецької; а проте мені страшно, стидно й гидко стає на згадку про слабкість і неглибокість моєї політичної думки; назвіть мені книжку-дві, звідки міг би зачерти основнішого політичного знання і засвоїти собі підставові методи політичного думання! —

то з рукою на серці і з цілою свідомістю відповідальности за свою пораду, ми відповіли би такому (rara avis, на жаль!) інтерпелянтові:

— Вчитайтеся в Листи Липинського, переробіть її і передумайте: вона вам стане за бібліотеку, на яку — недоля і горе наші! — нема у вас ні часу ні змоги. Нічого навіть приблизно подібного, такого сущного і змістового не знайдете в нашій мові. Ні в російській, ні польській. Навіть у німецькій — ні. Правду сказати, то навіть у мовах, безконечно німецької богатших підставовими політичними творами, рівновартної Листам книги, одної книги, не знайдете. Після появи Листів не вільно, так: не вільно, показуватися на українській політичній арені нікому, будь він консерватист чи революціонер, монархіст чи республиканець, — хто Листів не знає. Не можна бути Українцем, не знаючи Шевченка; не можна забирати голосу (очевидно: серіозного голосу) в українській політиці, не знаючи Листів Липинського

III.

Листи Липинського — трохи не енцикльопедія історичних і фактичних відомостей про основні поняття соціольогії розвитку народів і про форми політичного істнування й творення. Підстави оригінального, англійського парляментаризму і його здегенеровані континентальні прояви; фінансовий капіталізм і соціялізм; Маркізм і Ленінізм; Донцівщина й Петлюрівщина, словом, усе, що може і мусить займати нашу політичну цікавість — про все те знайдете в Листах відомости певні і совісні. Одначе Листи — щось значно цінніше, ніж енцикльопедія, себто збірник відомостей. Листи Липинського — методольогія політичного думання; вони — підручник і практичні вправи для політичної діялектики. Воля ваша — не приняти висновків Липинського; можете стати на противнім Липинському політично-суспільнім становищі. Одначе прихильник і противник політичного ідеалу, якому поклоняється Липинський, однаково скористає з теоретичних і поглядових вправ у методі політичного думання, у способах глядання політичної „правди", розшукування сутті під зверхніми явищами, оцінювання політичних фактів, що їх дає Липинський.

IV.

Аж до Драгоманова треба думкою повертатися, коли хочемо знайти в українській мові щось приблизне — своєю ерудицією і своєю моральною напругою — Листам Липинського. „Чудацькі Думки" і „Листи на Наддніпрянську Україну", два архитвори української публіцистики і політичної думки, знайшли собі в Листах Липинського достойне товариство. З рівним талантом писані, з рівно пламенної любови Батьківщини зроджені, Листи Липинського вирощені на инакшій, ніж у Драгоманова, мислевій площі. Вони не тільки обємом від них кількакратно більші тай одноцільністю пляну могутніші, а й безконечно новітніші: коріняючися в знанню давно минулого і вчорашнього, Листи Липинського обоїми ногами стоять у нашім часі, наших днях. Липинський знає річи, яких Драгоманову не довелося дожити: світовий переворот, що розпочався 1. серпня 1914 року і про який ні фільософам ні Драгоманову не могло і снитися.

Що більше! Книга Липинського і його духова фізіономія стоять перед читачем незатемнені, невикручені й нескарикатуровані невіжеством і партійністю. Натомісць Драгоманову діється страшенна кривда; з нього читаються ще і попагуються якраз найменше зрілі його писання — такі, від яких він з розвитком його духової повноти і зрілости щораз дальше відставав і які виразно заперечити не дозволив йому його передчасний кінець. Могутній політичний реаліст, Драгоманов змальовується утопістом, анархістом, трохи не більшовиком; ворог марксізму — передтечею Троцького; учений історик — плитким попожером. І так далі. Що здорове і цінне в писаннях Драгоманова, — забуте і заховане в пітьмі. Що припадкове і несуцільне, — щораз наново виволікається в нових виданнях найслабших його писань і в банальних славословіях. Драгоманов — чи є богато свідомих цього? — немилосерно покривджений у „культі", який йому віддають, і ще жде як хрестоматії із части писань своїх, дійсно невмируших, так і монографії про себе, як учителя політичного реалізму.

(Докінчення буде.)

*) Вячеслав Липинський. Листи до Братів-Хліборобів. Відень 1926. Стор. XLVIII + 580.

в полудневому та середущому Китаю могли бути нарушені. А до того там йде, до того пруть льогічно розвиваючіся там події. З того ясно, що Англії необхідно ужити збройної інтервенції в імя збереження своїх економічних інтересів.

Все те доказує, що розвиваючіся тепер події в Китаю дуже небезпечні для всіх чужинців, та що їх хід може спричинити навіть збройну інтервенцію.

Якже ці події представляються? В Пекіні нема тепер ніякого уряду. Генерал Чанг-Тсо-Лін збирається організувати свій власний уряд. Та вся небезпека лежить не в тому. Вона міститься в успіхах кантонського уряду та його воєнних операцій.

Первісна політична й мілітарна акція Кантонців мала наскрізь більшовицьку марку та відбувалася під беззастережним проводом китайських комуністів. Комуністична партія Китаю є тільки секцією великої національної китайської партії Гоміндану. В Кантоні комуністи були сильні і тому вся ініціятива була в їх руках. Гоміндан, тобто китайські націоналісти, хоч і підтримували комуністів, то ставилися дуже критично до їх диктаторських замашок. Чим більше зростали успіхи кантонської армії, тим більше ініціятиван виявляли націоналісти. Нині справа представляється так, що вся влада в Кантоні опинилась в руках націоналістів.

Кантонські війська дійшли до Шангаю. Одночасно національні китайські організації проголосили генеральний бойкот англійських і взагалі чужинецьких товарів, а серед китайських робітників, що працюють у чужинних підприємствах, зорганізували загальний страйк. При тім Гоміндан веде безперервно завзяту агітацію проти чужинців. Появилися вістки навіть про пляновані погроми чужинців. Це спричинило серед них велику паніку. Яку велику вагу прикладають до тих поголосок в Англії та Франції, видно найкраще з того вражіння, яке вони викликали в Англії та Франції.

Відгомін політичних невдач комуністів у кантонському уряді та в армії находимо й на сторінках більшовицької преси. Коли Бухарін на останньому засіданні поширеного плєнуму Комінтерну покладав великі надії на успіхи кантонських комуністів, а представник Гоміндану навіть витав наради Комінтерну, то московська „Правда" піддала китайських комуністів різкій критиці за їх невмілу тактику і за те, що завдяки їх необдуманій діяльности скріпилися праві націоналістичні настрої в Гоміндані. Автор зазначує, що вони почали рости вже від березня ц. р., а комуністи навіть не старалися тих настроїв паралізувати.

Все це тільки стверджує, що теперішні успіхи та політика Кантону є незвичайно небезпечною передовсім для інтересів чужих держав. Ця небезпека виросла до небувалих розмірів особливо в англійській колонії Ханокоу, що є найбільшим портом на Янгтсе, де китайські страйкарі хочуть захопити в свої руки митні установи, якими управляють згідно з договором Китайці.

Всі північні удільні генерали почали обєднану акцію проти кантонської армії, але вона покищо зводиться до самих переговорів. Ініціятива в тій справі опинилася в руках манджурського диктатора, якому сприяє Японія, бо її інтереси теж поважно загрожені наслідком націоналістичної роботи Гоміндану. Ось ті відомости, які можна було зібрати про найновіші події в Китаю, що від кількох літ не дають спокою і Европі.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Радянська Україна.

Комітет допоги „Дніпрельстанові".

При президії Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету повстав комітет допомоги Дніпрельстанові. Його покликано до життя на основі одноду шного рішення Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету Рад і Ради народніх комісарів. До комітету ввійшли між иншими: Чубар, Сербиченко, Власенко, Гаврилів, Дудник, Жигалка, Затонський, Кіркиж, Онищенко, Полоз, Радченко, Шліхтер і Чайко. Отже самі урядові особи. Метою комітету приспішення будови і допомога в будові Дніпрельстану.

Діячі з України в уряді СРСР.

Бувшого наркома освіти на Україні, потім голову Всеукраїнського Держплану і бувшого голову Київського Виконкому Гринька призначено членом президії союзного держплану. Заступником голови союзного Держплану став бувший секретар КП(б) Квірінг.

На наукові видання ВУАН,

асигнував народній комісаріят освіти в Харкові 64.500 карбованців. Укрнаука, тобто департамент Наркому Освіти, повідомив крім того Академію, що бажає друкувати в Київі також усі свої наукові видання під доглядом Академії. Академія Наук одержала при кінці листопаду ціну низку пропозицій від наукових закордонних установ про виміну науковими виданнями. Пропозиції наспіли від Ню-Иорської публичної бібліотеки, Славянського інституту в Парижі, Стразбурського університету і Берлінської Академії Наук.

Традиційні Андріївські Вечерниці

уладжує „Порадня Матерей" в неділю 12. грудня ц. р. в малій салі Лисенка, вулиця Шашкевича. Початок год. 9'30. Запрошення можна набувати в „Бесіді" в суботу 11. грудня ц. р. від 12—1, і вечером від год. 6—7, а в неділю від 12—1, і вечером від 6—8, відтак при касі. Різноманітна програма.
1047 а 2—2

По широкому світі.

Порозуміння Італії з Німеччиною. Мусоліні підтримує Штреземана на женевському терені завдяки цьому, що Штреземан нібито заявив незаінтересування Німеччини справою Південного Тиролю. „Пополью Романо" стверджує, що після сесії Ради Ліги Націй відбудеться сензаційна стріча Мусолінія зі Штреземаном. Стріча ця буде дуже важна для Італії і відбудеться без уваги на спротив Парижа.

Кук у Москві. З Москви повідомляють, що туди приїхав ген. секретар союзу англійських шахтярів Кук. Він заявив там, що англ. шахтярі потерпіли невдачу, але це не означає кінця боротьби. Вони будуть наново організуватися і при найближчій нагоді зачнуть знову боротьбу.

НОВИНКИ.

— **Український Національний Хор** під дирігентурою Олександра Кошиця дав три концерти у Вінніпегу (Канада) в днях 19. і 20. листопада ц. р. Теперішній хор Кошиця значно менший, бо складається тільки з 40 осіб (15 співачок і 25 співаків). Не зважаючи на те, хор тішиться всюди небувалими успіхами як між своїми, так і між чужими. Це видно найкраще з численних голосів преси, української й англійської.

— **Школу українських національних танців** веде в різних містах Канади відомий балєтмайстер Василь Авраменко. Тепер він перебуває у Форт Вільямі, де, як і в попередніх місцях свого побуту, вивчив кількадесять осіб українських національних танців. Виступи, що їх улаштовує Авраменко для української і чужинецької публики разом зі своїми учениками, стягають маси цікавих видців. Словом — Авраменко має в Канаді не меншу популярність і славу, як Олександер Кошиць зі своїм хором.

— **Українська автокефальна церква** поширюється чимраз більше між нашими емігрантами в Канаді. З вінніпегського „Українського Голосу" (ч. 45) довідуємося, що збірка на український православний собор у Вінніпегу поступає вперед (досі зібрано 7.323'83 дол.). В томуж числі подано, що в місті Едмонтоні куплено будинок б. церкви методистів, який заінтабульовано на власність місцевої української прав. громади. Дня 24. X. п. р. в цьому будинку відправлено першу Сл. Божу в українській мові. Прав. парохом в Едмонтоні є о. Сенета.

— **Ucrainica.** „Прагер Прессе" в ч. 332. з 4. XII. ц. р. у відділі „Славянський Огляд" приносить кілька замітох з українського життя. М. ин. подано там коротенький огляд діяльности Нтук. Т-ва ім. Шевченка у Львові за рр. 1919—1925, замітку про конгрес українських режисерів у Львові, замітку про найстаршу бібліотеку на Україні (колишня бібліотека Історично-Фільольоґічного Інституту Безбородька в Ніжині, заснована 1823 р., що має тепер 117.000 томів) і коротенький некрольог пок. еп. Боцяна.

— **Політична всячина.** По рішенні окремих комісій, основаних в Італії наслідком закону про оборону уряду, 522 осіб признаних непримиренними ворогами фашизму засуджені на заслання. Вони одержуватимуть по 10 лір денно на утримання. — Відомий робітничий діяч в Англії Джон Стівенсон покинув робітничу партію, заявляючи, що його спонукали до цього зміщення впливів комунізму у цій партії. — За останнього півроку внутрішній довг Англії збільшився на 82 міл. фун. — Бувший президент мадярської республики гр. Каролїї має намір оселитись на постійне в Канаді і зайнятись господарством; таким робом піде за прикладом неодного російського князя та генерала. — Людендорф находиться в смертельнім стані. — Припинений італійський часопис „Стампа" появився наново, але вже як... фашистівський. — Президент Польської Річпосполитої призначить декретом спеціяльну арбітражну комісію, що досліджуватиме кошти продукції; вона складатиметься з 83 осіб.

— **Кого помилували?** Президент Річпосполитої помилував слідуючих вязнів, що відсиджували кару, даровуючи: Іванові Дідухові решту 4 літ за вбивство, а його жінці 3 роки, Михайлові Качинському 5 літ за крадіж, Павлові Любасові 5 літ за крадіж, Генрикові Зільберові завісив решту пятилітньої кари на протяг трьох літ, Мойсеєві Геблові решту 5 літ за крадіж, Терезі Живій завісив решту 15 літньої вязниці за вбивство мужа, Олексі Голодові завісив решту 7-літньої кари за підпал на протяг 5 літ. Крім цього випущено на волю Тисківну та Вялоня за крадіж у крамниці, Зенона Костецького почтовця і Ришарда Левенталя дентистичного практиканта.

— **Про що можна довідатись від Англійців?** Їздять по Польщі два англійські посли з робітничої партії Джон Бекет і Артур Шеппард. Вони зацікавлені головно справою політичних вязнів. Тому заглянули в дорозі до Володимира Волинського на процес 151 обвинувачених у комунізмі. Оглянувши тамошню вязницю, вийшли із „дуже прикрим враженням"; кажуть, що „сама вязниця страшна, брудна, надмірно повна, келії тісні, трухляві, без світла та свіжого повітря". Після такої картини, не дивно, що Бригідки видались їм вязницею можливою, а навіть подекуди... вищою від деяких англійських, бо вязнів можна там відвідувати. Зате у Володимирі зробили вони справжнє відкриття; поважні функції (чи не завідуючого) виконує у тамошній вязниці Лабяк, якого прізвище навіть їм було відоме з його поведінки у Львові. У Варшаві сказали їм, що його звільнили із служби за знущання над політичними вязнями. У Володимирі люде впевняли, що це неправда, бо це той самий Лабяк перенесений ще з авансом...

— **Варшавські каси.** У міністерстві скарбу урядував гарний начальник департаменту від грошевого обороту; називався він теж гарно: Келбаса, а звільнили його несподівано, бо за відповідні хабарі звільновав людей від податку. — Наслідком грошевих аловживань застрілився касієр міської електрівні Адамський...

— **Любовні трагедії.** У Варшаві застрілила з револьверу 31-літня наречена відомого купця Чапського, який утримував її довший час, а в останніх часах нехтував нею. — Перед львівським судом ставав учора торговельний помічник Мінський, обвинуваченій у зведенні 18-літньої служанки Тополъської, звільненої у свій час за удушення дитини, якої Мінський був батьком. — 6 тижнів вязниці дістав якийсь Владислав Домарадський за те, що пробив ножем плечі своєї бувшої любки, яка після довших знущань над нею покинула його.

— **Косівський сіфоніст.** Косівщина має сензацію. До Косова доставили якогось Якова Горовіца, який хотів перейти румунський кордон. При арештуванні виявилось, що він називається Маєр Найбавер, є сином ритуального різника з Жураввна, має одну жінку в Косові, а другу в Кутах. З тою другою вже живе кілька літ, а першу повідомив власноручно під псевдонімом Горовіца, буцімто як приятель Найбавера, що її муж умер. На доказ цього приложив фальшиву рабінацьку печатку. Одержавши за першою жінкою добре віно, хутко втік від неї до Кракова, а згодом оженився тайком у Кутах, колиж і другої жінки мав досить, хотів чкурнути до Румунії. Його судитимуть за двоженство. Є ще непосидющі духи й в провінціяльних закутинах!

— **Податок на безженних.** Муссоліні представив на Раді міністрів проект декрету про спеціяльний податок на всіх неженатих від 25 до 65 р. життя. Доходи з цього податку будуть призначені виключно на удержання вже істнуючої від року окремої інституції, що бере в свою опіку незабезпечені матері та діти.

— **Дванадцятижильний винахід.** Ще одно чудо новітньої техніки, яке влекшить записування летького людського слова. Це стенографічна машина. Вона подібна зверху до звичайної: має металеві черепки, кількі та стяжку. Тільки замість 44 знаків — 21 знаків, а замість якуша паперу паїв у рульоні, як при телєграфічнім апараті. Незвичайний винахід цієї машини в тім, що вона має скорочені знаки, подібні як при стенографічнім письмі; отже кожній букві відповідає ціла низка згуків. Машина має перевищати своєю швидкістю найбільше вправну стенографістку — може на хвилину записати з 220 слів. Винахідником Француз — Грапжан. Можна уявити собі, яку велику ролю відограє така машина в суспільнім житті.

— **Богослуження при помочі радія.** Церковна громада Блемендаль, біля Амстердаму, одержала дозвіл на радієву емісію на всю Голляндію. Надавча станція находиться в костелі і таким робом усі члени громади, що живуть на широких просторах, плавіть на морі, з кораблів зможуть слухати богослуження.

— **Світова хроніка.** Якийсь берлінський інжинір Ерик Фріш винайшов сонячну машину, яка має використовувати сонячне промінна і заступати всяке топливо. Якщо вона є справді тим, чим він її вважає, тоді одна з найважчих проблєм сучасного світа: кріза вугілля буде полагнана. — Румунський король перейшов щасливо операцію. — На великих канадійських озерах наслідком сильних морозів зломи леду затерли яких 200 кораблів, а на них 2.000 пасажирів, що не мають що їсти. З канадійських пристаней і Злучених Держав вислали туди проломники, щоби звільнити замкнені ледами кораблі. — У Льондоні зїзла безслідно від дома акторка сензаційних детективістичних романів Клярісса Крісті. Вона виїхала вечером автом, а авто найдено порожне над безоднею за містом. — Нова офіціяльна японська статистика стверджує, що населення Японії зросло за 1925 р. на 875.385 осіб. Коли рахувати всі острови та японське населення в Манджурії, тоді від 1. жовтня 1920 р. до 1. жовтня 1925. населення зросло з 79 мід. на 83 і пів мід. Коли так піде далі, тоді Европа мусить добре надуматися над наслідками японської експанзії, яку, як бачимо, не стримують землетруси. — В околицях Ріо де Джінейро відкрили нові діяментові поля, які, як догадуються, перевищать своїм богацтвом усі дотеперішні.

— **З кіна.** У кіні „Палєс" почалась нова сензаційна фільма в 10. діях, що дає картину післявоєнної моральної гнили Відня п. з. „Віденські дівчата" (Та, що продала себе).

— **Уживаючи** пасту до взуття **Елегант**, робите два добродійства: консервуєте власні чоботи і помагаєте розвинути рідний промисл. 1063 а) 2—3

— **Передординаційні іспити** абсольвентів богословії львівської Архієпархії відбудуться в середу дня 15. грудня 1926 в год. 4 попол. в Духовній Семінарії у Львові. З поданням належить предложити абсолюторію. 1088 1—1

— **Управа Українського Лікарського Товариства у Львові** повідомляє, що дня 14. грудня ц. р. о 7-ій годині вечером в льокалі товариства при вулиці Руській ч. 3, II. поверх, буде референт д-р Куровець про сучасний науковий погляд на цукрівку (diabetes mellitus) і сучасні способи лічення цієї хороби, а 21-го грудня ц. р. о тій самій годині: Звіт дієтично-інзулінового лічення діябетиків в шпиталях і заграничних клініках та про лічення інзулінною недіябетиків в ріжних занедужаннях. 1—1

Памятайте: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі анархії!

З наших культурних здобутків.

Стипендії при Українськім Науковім Інституті в Берліні.

При Українськім Науковім Інституті засновано з днем 1-го листопада ц. р. 20 стипендій для студентів Українців, які студіюють на ріжних високих школах Німеччини. Стипендії діляться на дві категорії: 1) Перша в сумі 120 марок місячно, для осіб, які вже покінчили студії у високій школі й хочуть присвятити себе науковій праці при Інституті, під керуванням котрогось з дійсних членів Інституту; 2) друга, в сумі 75 марок місячно, для студентів, які вчаться в одній з високих шкіл Берліна (або й поза Берлівом) і рівночасно хотіліб вибрати собі для студій один предмет з українознавства при котрійсь з катедр Інституту. На разі стипендію першої категорії дістав д-р Домет Олянчиця

-типендії другої категорії уділено таким особам: Бутович Микола (Липськ), Буш Микола (Кіль), Іванина Нестор (Берлін), Кривецький Іван (Берлін), Крупницький Борис (Берлін), Кузьменко Сергій (Берлін), Кучабський Василь (Берлін), Менцінський Йосип (Кенігсберґ), Мілько Михайло (Берлін), Пелевський Зенон (Берлін), Румянців Максим (Берлін), Садівничий Данило (Берлін), Смакула Олександер (Тетінґен), Скрипник Микола (Берлін), Чужак Гриць (Берлін), Шемет Богдан (Тетінґен), Шпилинський Олександер (Берлін). Є надія, що від 1. січня нового року буде засновано ще кілька нових стипендій обох категорій

Українські виклади в мурах берлінського університету.

З 10-го грудня ц. р. проф. Дмитро Дорошенко зачинає курс: „Огляд джерел до історії Української Козацької Держави XVII—XVIII ст." для слухачів Українського Наукового Інституту в Берліні. Виклади відбуватимуться в авдиторії ч. 230 берлінського університету.

Про заповіджені виклади д-ра Володимира Залозецького з ділянки мистецтва була вже у нас замітка перед пару днями.

Дописи.

Жовква. *(До характеристики „столбія" москвофільства в жовківському повіті).* В допису з Жовкви й повіту в 267 ч. „Діла" з 1. грудня п. р. є згадка про діяльність чи організаційний рух „староруської партії" по деяких селах повіту, під проводом двох „русских" священиків: о. Жолкевського з Мацошина й о. Романа Чайковського, нового пароха в Батятичах. Хочу при тій нагоді кинути кілька увиг дотично особи о. Романа Чайковського, як ближче знаного з повіту сяніцького. Зближається мабуть час виборів до сойму у Варшаві, а з ним і охота сягнути по посольський мандат, попробувати щастя і вийти у посли, як то було „во время оно", за добрих часів небіжки Австрії, коли то в темнім сяніцькім повіті як „стовп" капшинни о. Роман вийшов до віденського парляменту послом з волі темного, забитого й бідного Лемка, котрому у відплату за вибір абсолютно нічого не приніс. Сяніцький повіт з вини о. Романа і йому подібних довині не може вибрести з темноти й невіжества і не в силі визволитися від визиску жидівських пявок, а на культурно-освітнім та економічнім полі стоїть позаду всіх инших повітів Східної Галичини. Зате наші сусіди тримають цупко цей повіт у своїх руках та зовсім легко ведуть денаціоналізаційну працю серед нашого народу. А найкращий приклад — сама бувша довголітна парохія о. Романа Гернава Горішна і Долішна, тепер напів спольщена і златинщена, так, що в самій Гернаві лицилося ледви кілька родин „Русиаків", чистих гр.-католиків, а решта або мішані подружа, або й зовсім спольщені і по домах їх слова рідного вже не почуєш... Навіть дяк перейшов на латинський обряд і як Поляк досі обслугує церкву й латинським напівом звеличує наш обряд! Про господарку і працю о. Романа в селі краще не згадувати. Вистане лишень значити, що нині корови, коні чи безроги мають кращу домівку як священик в Гернаві, бо приходство розвалене і знищене зовсім, а тепер очевидно не має фондів і не може спромогтися на відреставрування чи побудування хати, бо й нема душ і нема вже потреби. А зате в громаді пишається і величаве латинське приходство і гарний костел, наповнений битком нашими людьми-перекинчиками щонеділі і в латинські свята. Нема вже нині нафти, бо шиб загвождений, нема вже душ у Тарняві і нема мандату як джерела доходів пароха, треба було отже за „заслуги й подвиги" в Сяніччині переїхати на лінцку парохію в повіті жовківськім, де знову можнаб вибристи на верх, розсівати роздори і деморалізацію серед нашого народу, розбивати національну єдність та наповняти власні кишені. Отак виглядають подвижники москвофільства, що животіє у нас ще з ласки Польщі, в жовківському повіті.

Орґанізаційний рух.

Віче в Лежайську, повіт Ланцут.

Західна українська етнографічна границя Східної Галичини, що зачинається в повіті Ніско і йде на полудневий захід повітами Ланцут, Ряшів, Стрижів, Кросно, Ясло, Горлиці, Грибів, Новий Санч і Новий Торг, спирається під теперішню пору у північній своїй полосі на судовім місті Лежайську, ланцуцького повіту. Національна сила і свідомість населення завдяки церкві і її парохів, передовсім завдяки трудові нинішнього пароха о. Матея Хоманя, є тут така велика, що в Лежайську є вже добре функціонуючий Повітовий Народній Комітет УНДО і що на останньому Народньому Зїзді Лежайщина була гідно й численно заступлена.

Дня 30. листопада ц. р. відбулося в Лежайську всенародне в і ч е, скликане заходами місцевої народньої організації. Віче відкрив о. Матей Хомань. На внесення п. Льва Кишакевича вибрали присутні президію, в склад котрої увійшов о. Матей Хомань як голова і Михайло Дздзінський як секретар. Про політичне положення нашого народу і завдання політичної організації говорив делегат Центрального Комітету Обєднання п. Олекса Черкавський, про завдання господарської організації делегат Сільського Господаря п. Мик. Творидло зі Львова.

По рефератах вивязалася дискусія, в якій замітними були голоси о. Теодора Гури з Курилівки й о. Павла Павліша зі Старого Міста.

Вирішено перевести по всіх українських громадах побіч просвітньої і господарської — ще й політичну організацію в рядах Обєднання. Ухвалено також відкрити ще перед латинськими святами споживчу кооперативу і поширити кооперативну організацію по всіх українських громадах. Обговорювано також справу кредитів для піднесення господарського життя Лежайщини і справу „Дністра". Між иншим вирішило бажання, щоби „Дністер" вислав на місце свого делегата, який повчав би на місці всіх інтересованих, як боронитися від надужить П. Д. В. У. і її агентів.

Віче відбувалося в салі величавого Народнього Дому, що є гордістю цілого лежайського округа. „Цей дім — то наша твердиня — пояснював мені один міщанин зі Старого Міста. На захід від нього все польське, а на схід — наша земля". На вічу була присутна вся місцева інтеліґенція, чотирьох священиків, решта числом до 400 селяне з Дубна, Пискоровичі, Курилівки, Ожанної, Жухова, Сідлянки, Прихоїця, міщане з Лежайська і Старого Міста та кількох селян з села Кільна (Кульно) з Холмщини.

Замітити й підчеркнути треба, що одиноким заборолом і сторожем нашої національности на заході є наш обряд і наша церква. Богато наших громадян не володіє як слід нашою мовою, богато говорить уже по польськи — але всі є Українцями з тим завзяттям і свідомістю, що цїхують кожне населення окраїн.

Бажаним було би, щоб наші фінансові установи заопікувалися більше тамошніми кооперативними установами і пішли їм з фінансовою помічю, тимбільше, що завзяття, серіозність і працьовитість місцевого населення є найкращою забезпекою вложених у тутешні установи капіталів.

О. Ч.

Збори УНДО в Хирові. — Праця в окрузі.

В неділю 28. листопада 1926 відбулися збори членів і прихильників Українського Національно-Демократичного Обєднання в Хирові, в домівці читальні, скликані у формі довірочної наради. Предметом зборів був звіт з Краєвого Конґресу Обєднання. Звіт складали учасники Конґресу п. Франц Липецький з Хирова і селянин Василь Кравець зі Сушиці Великої. Зборам, на котрих було присутніх 76 делеґатів, проводила президія, в склад котрої увійшли: Михайло Кухта, Іван Козик, Василь Кравець і Остап Коропей. Присутні однодушно одобрили і приняли до відома ухвалену програму Обєднання і резолюції Конґресу. Опісля на внесення господаря Василя Кравця ухвалено приступити до негайного поширення партійної організації по всіх громадах округа.

Дня 21. листопада 1926 відбулися збори УНДО в селі Сушиця Велика. Покликано до життя громадську організацію Обєднання і вибрано громадську політичну управу.

Організаційна праця Обєднання переводиться послідовно в цілім хирівськім окрузі (суд. пов. Стара Сіль), так, що нею заінтересувалися навіть власть імущі. Поліція з Фельштина зробила на трьох членів хирівського Повітового Народнього Комітету донос до староства за те, що вони ведуть політичну агітацію по селах, так, немов би на таку агітацію мали монополь лише Поляки і хрупі.

Віче в Ременові, пов. Львів.

Дня 28. м. м. відбулося в Ременові, львівського повіту, політичне віче УНДО. Простора саля читальні „Просвіти" не могла помістити всіх учасників віча обох полів з Ременова й сусідніх громад: Вислобоки, Кукизів і Руданці. Віче отворив місцевий господар Кіндрат Сушко. В склад президії покликано: Михайла Пашковського і п. Івана Романчука з Ременова, Сенька Сушка з Вислобок і Мартина Цигана з Запитова. Реферат на вічу виголосив голова Повітового Народнього Комітету п. Іван Лящинський. Про сільсько-господарські справи і про кооперацію говорив п. Ілько Лисий зі Львова. В дискусії забирали голос: Калівошка Кирило, Іван Романчук і о. М. Пашковський. По вічу вибрано партійні громадські комітети чотирьох названих сіл.

Довкола земельного питання.

[Prof. Władysław Leopold Jaworski: **Reforma rolna**, Краків, 1926. Ст. 569].

Визначний польський учений, професор краківського університету Л. Яворський оголосив перед кількома тижнями велику працю про земельну реформу.

Варто, щоб і українське громадянство познайомилось з її змістом. На його думку, розвязка земельного питання є основою всього суспільного господарства й навіть основою будучности польської держави. Ця теза є точкою виходу цілої праці.

Проф. Яворський бачить величезну різницю між селом і містом, між сільським або хліборобським думанням та міським або промисловим. Село має свою окрему ідеольогію, своє окреме думання. Коли промислове, міське думання позначується впливом раціоналістичних елементів, то село лишається під впливом ірраціональних елементів. Отже перш усього слід розвязати земельне питання, а опісля буде можливий розвиток промислу. Проблема будучности лежить у тому, щоби найти єдність і рівновагу між раціоналістичними та ірраціональними елементами.

У відношенні до польського закона з 28. грудня 1925 року про виконання земельної реформи, проф. Яворський вказує на головну його признаку: е т а т и з м з виключенням економічної свободи. Як консеквенцію цього бачить автор загальне зубожіння не лише хліборобського населення, але також і промислового. Держава по думці автора не є спосібна до ніякої економічної діяльности, вона повинна обмежуватися до контролі і до достарчення кредитів. Лише економічна свобода веде до цїли. Здорова земельна реформа повинна опертися на двох основних думках: на створенні умов, які дали би хліборобському населенню спромогу набути землю і на обдуманні та введенні плану для піднесення хліборобської продукції.

Крім своїх думок про суть земельного питання взагалі а зокрема в Польщі, про основні признаки польського закона про виконання земельної реформи, подав проф. Яворський програму будучих кодифікаційних прав, а також навів текст обовязуючого в Польщі земельного законодавства та скоментував сам закон з 28. грудня 1925.

Праця проф. Яворського, оперта на глибоких правничих, фільософічних і суспільних студіях, визначається тісно науковою безсторонністю і для кожного, кого цікавить земельне питання, мусить становити правдиве джерело думок, даючи товчок до поважної застанови над проблємами земельного питання.

Книжка присвячена „тим, для яких земля є дорога".

Д-р Юрій Панейко.

Всячина.

Жінки на лаві присяжних. У Льондоні повторяються щораз частіше розводові процеси, на яких чоловік або жінка приневолені прилюдно оповідати про подружі тайни, часто не дуже приємні для публики, а навіть присяжних суддів. Цими днями трапився випадок, що адвокат, який боронив жінку у такім процесі, домагався від председника трибуналу, щоби він заступив жінки на лаві присяжних мущинами. Адвокат заявив, що його клієнтка мусить сповісти перед судом страшні історії про „перемоги" свого мужа, офіцира. Перемоги, річ ясна, не воєнні, а мирні, над жінками. На лаві присяжних сиділи дві дами, а що гірше: три панни, яких уха могли би бути вражені недискретними подробицями. На це председник трибуналу заявив, що закон є рівний для всіх; він може вволити волю адвоката тільки тоді, коли самі члени трибуналу, жінки, звернуться до нього з домаганням, щоби їх звільнив від обовязку, який може нарушити їх вроджену жіночу сором'язливість. Після цієї промови в суді настала повна мовчанка. А по хвилині одна з жінок заявила, що почування обовязку є в них сильніше, як почування особистої... неприємности. Це почування обовязку коштувало невірного мужа богато; лава присяжних засудила його на 250 фун. місячних аліментів. Можна уявити собі, в якій мірі на присуді заважило обурення вражених 5 жінок, членів лави.

Політика і дорогоцінний камінь. Ми згадували про заходи шведського уряду, щоби придбати назад одну національну дорогоцінність, яка прихою долі попала в руки радянського уряду: — найцінніший у світі рубін. Історія цього каменя є гідна згадки. Шведський уряд уже раз викупив його дорогою ціною, коли вічно задовжена дочка великого Ґустава Адольфа королева Христина заставила цю 250-каратову дорогоцінність в Антверпені. В 1777 р. елеґантний та войовничий король Ґустав III. відвідав Петроград, де його щедро приймала царица Катерина. Він одержав від неї в дарі орден „Олександра Невського" з чудовими діямантами, палицю викладену дорогоцінним камінням, скриночку з перлами, а навіть предорогу „шубу". Коли він вернувся до Штокгольму, злобні язики почали молоти, що таких скарбів ніхто не дістає за дурно. І король, щоби доказати свій широкий жест вислав до Петербурга окремого курієра з великим рубіном для цариці Катерини. Коли тепер почали молоти язики в Петербурзі, а шведський король мав богато клопоту, щоби втихомирити своїх земляків і почав обіцювати ріжні застави за втрачений дарунок, Катерина великосердно заявила, що рубін зверне. Але не звернула. І він до нині лежить у Петербурзі, який став Ленінградом. І був би завтра вже вернувся назад до Штокгольму, як би не зайве слово якогось ученого мінералога, який стверднв, що це не правдивий рубін, а його підроблена копія, майже без вартости. Ніхто не сумнівається, що лицарський Ґустав III. передав до Петербурга правдивий рубін. Тепер виринає питання: який російський володар був настільки дотепний, що пішов слідами шведської Христини і заставив його, а в офіціяльну скриньку поклав ницком замовлену фальшиву копію!

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Сасевського у складі 30 осіб виступає:
Четвер 9.XII. Львів.
П'ятниця 10.XII. Львів.
Субота 11.XII. Радивилів.
Неділя 12.XII. Кремінець.
Понеділок 13.XII. Кремінець.
Вівторок 14.XII. Дубно.
Середа 15.XII. Дубно.

Заходом Кружка ім. Г. Барвінок устроюється з днем 15. грудня ц. р. при вул. Мохнацького 12. в школі ім. Т. Шевченка курс артистичних тканин на 6—8 лекцій. Зголошуватися в канцелярії школи від 8—1. Оплата 12 зол. 1089

На „Рідну Школу" зложили в золотих: Замість цвітів на могили Олександра і Марії Гладзівських Вп. Марія Зелінська в Богородчанах 20. — Українська колонія в Тчево (Помор'е) збірку 45. — В день вінчання Вп. Котисівної з богословом Степаном Білим в Комарні 31. XI. ц. р. зложили весільні гості 10. — З нагоди весілля Вп. п. Новосільського з п. Монастирською в Луці збірка 8·31. — Вп. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа „Рідної Школи". 1091 1—1

Загальні Збори тов. „Українська Захоронка" у Львові відбудуться 23. грудня ц. р. о 5. год. вечером в льокалю „Бесіди" в Народнім Домі. Наколи би о 5. годині не було приписаного статутом комплету, відбудуться о 6. год. вечером другі Загальні Збори при кождім числі присутних членів. — Гординська, голова, Мечникова секретарка. 1090

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИЙ** Ігнатович Львів. 956 15-?

1 зол. 70 сот. коштує один ніж з хінського срібла у Мандля Коперника 14. 681 в) Проти кіна „Коперник". 13—?

З ПАННОЮ УКРАЇНКОЮ до літ 26 хоче познакомитись вищий урядник. Подруже можливе. Лист з особовими даними і фотографією слати в Адм. „Діла" для „Самітного". 1083 2—2

БРАГА на продаж в кождій кількости в броварі Львів. Тов. Акц. Броварів. 1072 3—3

З ПРИВОДУ виїзду за границю продам на дуже корисних услівях реальність, що складається з мешкального дому і склепу, чверть моста городу, при головній дорозі, близько залізничої станції. Гірська і кліматична місцевість. Анна Барнова, Комарно, п. в місті. 1078 3—6

БІЛЛЯ столове і ручники найдешевше поручає **І. ДРЕКСЛЕР і Сини Львів, площа Капітульна ч. 2.**

РУТИНОВАНИЙ концепієнт, приме заняття від 1. січня. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Солідний". 1067

РУТИНОВАНОГО солїцитатора негайно пошукує адвокат д-р Остап Жук в Буковиську. 1065 3—3

КОНЦИПІЄНТА з практикою потребує від 15. грудня або 1. січня адвокат Мудрецький, Tlusle. 1079 3—5

КУПУЙТЕ КАЛЄНДАР-ЕНЦИКЛЬОПЕДІЮ „ТОВАРИШ" на 1927 рік. Ціна 2·50 зол. Замовлення посилати: Кооператива „Друкар", Львів, Руська 3. 3—?

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка **Львів, Городецька 46.** Телеф. 834 Пересвітлення Рентґеном. 929 17-25

Лікарсько-дентистичне Заведення д-ра Симона Раппапорта Якова Насса
ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.
Пльомбування й вирівнання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. Т. урядовцям і студентам значна знижка. 852 Полякші в сплатах. 5—5

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів Ринок ч. 10.

Ч. 275 (10.952). Львів, субота 11. грудня 1926. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Перед польсько-більшовицькими переговорами.

Нарада офіціяльних кругів у справі договору з СРСР. — Додаткові кредити без ухвали сойму! — Буджетова провізорія в соймі й на комісії. — Експозе мін. Чеховича.

Варшава, 10. грудня 1926.

Тепер відбуваються тут наради найвищих урядових кол у справі переговорів про торговельний трактат Польщі з СРСР, що мають небавком зачатися. Дефінітивна конференція відбудеться у Варшаві після повороту мін. Залеського з Женеви.

В буджетовій провізорії на перше чвертьріча 1927 року фігурує позиція 38.939.000 зол. під назвою додаткових кредитів. З тої суми 31,347.324 зол. призначено на сплати й опроцентування закордонних довгів, речинець платности яких припадає на початок січня 1927. Одначе суму цю видано фактично вже в часі четвертого чвертьріча 1926 р. Крім того в цій сумі є ще кредити на заплату залеглих готівкових належитостей почтових. Таким чином уряд видав в останньому чвертьрічі ц. р. 30 міл. зол. більше, як це ухвалив сойм.

На нинішньому засіданні сойму буджетова провізорія буде відіслана до комісії, яка радитиме над нею в суботу, неділю і понеділок. Того дня вечером комісія повинна скінчити дискусію над буджетом. У найближчий вівторок сойм займеться ухваленням буджетової провізорії на перше чвертьріча 1927 р.

Мін. Чехович не забиратиме сьогодні в соймі голосу при першому читанні будж. провізорії. Натомість виголосить своє експозе в сенаті при тій самій нагоді. Він буде промовляти також на засіданні будж. комісії.

Рада амбасадорів у справі розброєння Німеччини.

Берлін, 9. грудня 1926.

„Тегліхе Рундшав" повідомляє, що з огляду на те, що Франція старається, аби міжсоюзну військову контролю змінено на інвестигацію Ліги Націй, Німеччина за всяку ціну домагатиметься придержування застережень, які містяться у її ноті з 12. січня ц. р. Нота ця означує становище Німеччини до обовязків, які виходять із постанов уст. 213 версайського договору. Про якінебудь дальші уступки в тім напрямку нема мови.

Лондон, 9. грудня 1926.

З женевських джерел повідомляють, що розмови на тему роззброєння між державними мужами в Женеві кажуть сподіватися, що справа посувається наперед і розвязка її вдоволить усіх. Англійські, французькі і німецькі правники, з якими працюють Сесіль, Горст, Фромажо і Гавс, опрацьовують тепер проект організації Ліги Націй, яка в майбутньому виконуватиме контролю над німецькими зброєннями.

Париж, 9. грудня 1926.

Конференція амбасадорів займалася справою роззброєння Німеччини. Стверджено, що Німеччина виповнила більшість точок, а остали лише точки, які торкаються укріплень Кенігсберга, Кістриня і Гльогаву та фабрикації воєнного матеріялу.

На французько-італійськім кордоні.

Париж, 9. грудня 1926.

Часописи повідомляють із Ніцеї, що фашисти вдерлися в ночі 8. грудня до салі, в якій спали залізничники і перевели докладну ревізію. Наслідком того інциденту залізничники постановили не вести поїздів поза кордони Франції.

Женева, 9. грудня 1926.

Наспіла тут вістка з Медіоляну що італійські власти вислали над французький кордон два полки піхоти і більші відділи міліції. Італійці пояснюють цю висилку війська вбивством двох італійських жандармів біля Вентімілія італійськими бандитами.

Криза кабінету Маркса.

Берлін, 9. грудня 1926.

Соціялістична фракція поставить у райхстагу внесення на висловлення заяви недовіря для кабінету Маркса. Коли узгляднити уклад політичних сил у райхстагу, то таке поставлення справи могло би спричинити упадок кабінету. Канцлер числиться з небезпекою кабінетної кризи, тому веде позакулісові переговори для відпряження положення.

Берлін, 9. грудня 1926.

Криза уряду триває дальше. Перед поворотом Штреземана з Женеви сподіються якнайшвидшого кризи.

Довкола італійсько-німецьких переговорів.

Відень, 9. грудня 1926.

У тутешніх італійських колах кажуть, що на женевських конференціях між італійським делєгатом Шіяльолею і Штреземаном та д ром Гавсом усталено вже основи арбітражного договору між Італією і Німеччиною. Трактат мали би підписати в найближчому часі. „Дейлі Герелд" повідомляє, що італійсько-німецькі переговори, ведені в Женеві для заключення пакту, є німецьким маневром для зроблення пресії на Францію в часі рішення справи контролі німецьких зброєнь. Так Німеччина хоче одержати уступки.

Лондон, 9. грудня 1926.

„Морнінгпост" повідомляє з Женеви, що Шіяльоя і Шуберт уложили текст італійсько-німецького арбітражного пакту. Німецькі кола заявляють, що пакт не містить ніяких тайних клявзуль.

Ліга Націй і альбансько-італійський пакт.

Будапешт, 9. грудня 1926.

„Мадяр Орсаг" повідомляє, що одним із перших завдань нового югославянського уряду буде предложити справу італійсько-альбанського пакту Лізі Націй. Італія, вдається, предложить цей пакт Лізі Націй до зареєстрування, а Югославія доложить усіх сил, щоби Ліга не признала італійсько-альбанського пакту в інтересі европейського мира. Колиб Ліга Нашй стануда в тій справі на бощ Італії, Югославія виступила би з Ліги.

РАДІО-МАСТИ І АПАРАТИ найновіших типів, найдешевше в Радіовім відділі фірми ЛЕВ АППЕЛЬ І С-КА Львів, Легіонів 1. 1055 2—2

Палата громад у справі страйку.

Льондон, 9. грудня 1926.

Мек Донельд поставив у палаті громад внесення, яке осуджує політику уряду в справі вугляного конфлікту. Внескодавець домагався націоналізації копалень. Премієр Болдуін закинув Кукові, що продовжив угляну кризу, а признав заслуги Мек Донельда, що старався вплинути мирово в часі кризи. Палата відкинула внесення Лейбур Парті в справі осудження політики уряду 337 гол. проти 131.

Кровавi вибори на Мадярщині.

Будапешт, 9. грудня 1926.

У виборчім окрузі Вац, у місцевости Вацраторо, перед виборчим льокалем прийшло до суперечки з якимсь чоловіком і двома жандармами, що були в службі. Жандарми арештували того чоловіка. Товпа обкинула жандармів камінням. Жандарми, не ждучи приказу, вжили зброї. Були вбиті: один чоловік й одна жінка. Трьох людей було ранених.

Вислід першого дня виборів у 103 округах такий: 83 мандати здобула зєдинена урядова партія, 12 мандатів христ.-сусп. національна партія (що попирає уряд), 1 мандат партія охорони раси, 2 мандати безпартійні опозиціоністи, в 3 округах будуть тісніші вибори. Нині дальше відбуваються вибори в окрузі Будапешту.

Процес Шварцбарта — в лютім.

Париж, 9. грудня 1926.

Переведення розправи проти Шварцбарта назначено на місяць лютий ц. р. Передтим відбудеться ще переслухання додаткових свідків, хоча слідство в справі убийства гол. отам. Петлюри вже замкнене. Переслухання тих додаткових свідків обвинувачення назначено на суботу 11. ц. м.

Біржа.

Гроші.

Курс долара зол. 9·01 при сильнійшій тенденції. На валютово-девізовій біржі Ню Йорк 9·02. Банк Польський платив доляри в готівці 8·95, Ню Йорк 8·98.

Збіжа.

Стагнація в біржевім і позабіржевім обороті з причини зменшеної подачі. Більше зацікавлення для добірної пшениці. Тенденція вдержана. Пшениця краєва дворська 48·50—50·00, пшениця краєва салїнська 47·25—48·25, жито галицьке 35·50—36·00, ячмінь галицький броварний 33·00—34·00, ячмінь галицький до перемелювання 29·75—30·75, вівсяк пастівний 27·00—27·50, овес галицький 29·25—30·25.

Консолідація сил.

Львів, 10. грудня 1926

У „Вістях", офіційному органі харківського уряду, стрічаємо статтю під написом: „Консолідація революційних сил Західної України". Метою статті звеличати цінкість, суцільність і тісно-обєднанські здвиги соціялістичних партій та розєднаність і розвал у національному („міщанському" і „соціял-угодовому") таборі.

Поминаючи — так сказавши — наскрізь мілітаристичну єдність КПЗУ, „Вісти" з признанням підносять факт обєднання „Народньої Волі" із „Сел. Союзом", що

„найкраще доводить зміцнення робітничо-селянського фронту в Західній Україні. Цікавий цей факт між иншим тим, що група „Народньої Волі" свого часу належала до москвофільського табору і виступала колись вороже до українського визвольного руху. Пізніше відірвалась вона від „старо-москвофілів-цареславців", зайняла прихильне становище до соціялістичного руху, і вже ставши соціялістичною, вона обернулася також і в українську партію. Її орган „Народня Воля" (?) вже давно виходить в українській мові, як і чимало народніх москвофільських видань (?!)."

Соціялістів-радикалів, які — мовляв — теж бажали обєднання з „Нар. Волею", рахують „Вісти" зближеними до „емігрантської контрреволюційної есерівської групи Шаповала".

Серед селянських гуртувань відбувається помітна консолідація сил з одночасним тяготінням до спілки з робітником міста. Зате

„серед міщанських політичних напрямків західно-українського суспільства помітні деякі розкладові процеси і трансформації. Як відомо, майже (!) західно-українські націоналістичні партії обєднались в одну партію, що й називається Українським Національно-Демократичним Обєднанням (УНДО). До цього обєднання входить крайня націоналістична чи навіть фашистська група з органом „Новий Час". Єсть тут і крайня консервативна, напівклерикальна і монархічна група, що свого часу видавала орган „Політику"; єсть тут хребет цілої УНДівської організації — національні демократи, зо своїм або майже своїм органом „Діло", що політикує з Варшавою всякими способами і шляхами, крім революційного шляху; входить в це обєднання і група, що обєдналася навколо газети „Рада", де сидять здебільшого бувші (чому бувші? — Ред.) прихильники політики Петрушевича".

В моменті напруженої консолідації соціялістичних, чи quasi-соціялістичних партій і груп, національний табор не виявляє ні єдности, ні одностайности.

Так оцінюють партійні і міжпартійні відносини на західно-українських землях харківські „Вісти".

І справді, ця характеристика, поминаючи деякі злобні додатки, не далека від правди. Соціялістичні партії і групи не лише гуртуються й обєднуються, кладучи в основу свого обєднання — як аксіому — вимогу залізної дисципліни, але й розгортають боєвий фронт у першу чергу проти українського національного табору, бажаючи його розложити й роздавити. Від довшого часу є ми свідками цієї обєднаної акції, яка ведеться ad maiorem gloriam всіх і вся, тільки не українського народу, тільки не української національної справи. Розуміється, що всі ці розкладові спроби булиб безуспішні, колиб національний табор виявляв таку саму єдність, соб-то колиб він був здатний на кожному кроці давати належний відпір цим намаганням. На жаль, найбільших — вже не противників — але ворогів має Обєд-

нання таки в своїйому нутрі, а що найменше під своєю власною фірмою. Вони то вишукують штучні розбіжности, вони своїми інтерпретаціями напрямних Обєднання намагаються ввести замішання в партійну масу; вони своїми безосновними видумками дають „фактичний" матеріял до акції проти Обєднання; вони понижують провідні чинники партії і своєю своєвільністю й анархічними вискоками підривають організаційну дисципліну та наводять на Обєднання сутінок чогось невиразного, непевного, мнимої затрати рівноваги, якогось ніби то схиблення з програмової простолінійности.

Якраз під цю пору орієнтаційна „лівиця" і самочинний представник „реальної правиці" своїми ухилами працюють у користь розкладовости нашого громадянства. Цікаво, що це діється якраз після Народнього Зїзду, після партійного конґресу, який своїм діловим рівнем, своїм поважним, відповідальним і вдумчивим відношенням до основних й актуальних проблєм українського життя можна сміло назвати зразковим. Що це значить? Ніщо инше, тільки те, що деякі „політики" спекулювали на Обєднанні, а коли їхня спекуляція не повелася, вони вдарили в організацію при допомозі випробованої ними зброї. Тим виявили вони наглядну незватність до організованої праці, до шанування волі більшости, а тимсамим автоматично зірвали з організацією.

Останній конгрес Обєднання — як ми вже зазначували — стопив колишні групи в одну цілість, за винятком тієї змиршавілої кори, що сама відскакує від могутнього дерева національної організації. Чим скорше той процес буде переведений, тим краще для Обєднання. Консолідація сил, започаткована в липні 1925 р. створенням Українського Національно-Демократичного Обєднання, буде завершена з моментом, коли суєтливі останки колишньої брюховеччини і тетерівщини втратять основу і титул „оборонців" політичної „единодошільности". Тоді й Обєднання, увільнене від цього суєтливого елєменту, зможе з усею напругою віддатися здійсненню своїх великих завдань.

Боротися з тими елєментами — слід то признати — незвичайно важко з огляду на засоби боротьби, уживані „внутрішніми" ворогами. Відомо, що тільки „calumniare audacter", а все з того щось лишиться, а все щось прилипне з того бруду, а все таки вдасться в нинішніх часах захитати в деяких колах довіря до політичних керманичів і діячів.

Найслушніша справа все має найбільше противників. І Обєднання, що є виразником найслушніших змагань української нації, має найбільших противників і найзавзятіших ворогів. В першу чергу „щасливих посідачів" української території, тут і там, а опісля тих зпоміж своїх, що втратили віру в непропащу, непереможну силу нації. І ці останні може є навіть більш небезпечні для громадського здоровля нації, як перші. І тому для справжньої і доцільної консолідації національних сил є перш усього вимагане відокремлення розкладових сил і разом з тим ліквідація витворюваних ними пораженських настроїв.

Жіночі модні матеріяли
Шовки, Полотна
Мужеські сукна
1630 72—?
Фірма Роман Зубик
Львів, Галицька 16.
Дешеві найдешевше

Радянська Україна.

Чи має духовенство право на землю?

Повище питання розглядає на сторінках харківських „Вістей" П. Лісовий. Питання це виринуло наслідком одного конкретного випадку. Земельна громада села Кримок на Черкащині наділила свого священника землею в скількости 8-ми десятин. Цю постанову опротестувала сільська рада перед судовою земельною комісією, а та признала землю священникові. Тоді сільрада звернулася з протестом до окружної судової земельної комісії в Черкасах. Ця комісія відмовила сільраді права на відібрання землі священникові на основі § 51 і 52 обовязуючого земельного кодексу. Таке рішення окружної комісії дісталося до відома харківського центру і там почали аналізувати справу з правничого становища. З правничих інтерпретацій вийшло таке, що з уваги на процедуральні приписи суд поступив цілком слушно, бо сільрада в земельній справі не може виступати як правна сторона. Правною стороною може бути в даному випадку тільки земельна громада. А що земельна громада приділила землю священникові, то наділ остає в силі. Сільрада може лише виконувати наложені на неї земельною громадою обовязки на основі 51 арт. земельного кодексу. Черкаська окружна судова земельна комісія покликалася в своїх постановах між иншим на обіжники народніх комісаріятів юстиції і земельних справ з 30. XI. 1921 р., де сказано таке:

„Представники духовенства принціпіяльно рахуються позбавленими права на користування землею. Однак за ними може бути збережене право на землю в скількости, що не перевищує трудової норми й щоби обробляли землю своєю особистою працею".

П. Лісовий доказує, що цей обіжник не обовязує на Україні з хвилиною, як там увійшов у життя Земельний Кодекс з 1922 р. А в тому кодексі немає ніякої згадки про те, чи духовенство може діставати земельні наділи, чи ні. Є там загальна постанова такого змісту: „Право користування землями с. г. призначення зі складу единого державного земельного фонду на встановлених законних підставах мають: а) трудові земельні користувачі та їх обєднання, б) міські поселення й в) державні установи й підприємства". А як священик сам власноручно управляє землю, то що тоді? На те є в земельному кодексі теж відповідь, вправді не безпосередна, а лише посередна, але є. Арт. 9. каже: „Право на користування землею для провадження сільського господарства мають у с і громадяне УСРР, що бажають обробляти її самостійно. Громадяне, що бажають одержати землю в трудове користування, наділяються землею або земельною громадою, що до її складу вони входять, або земорґанами, коли в них є запасна земля, призначена для трудового користування".

Виходить, що все в порядку, і що священик з Кримок має право на користування одержаними 8-ми десятинами землі. Та діло в тому, що не так ставить справу Лісовий. Він каже, що ні, бо в Кримках є безземельні та малоземельні селяне і вони мають дістати ту землю. Щоби своє твердження доказати, покликується автор навіть на обовязуючий не на Україні, а в Російській федеративній радянській республіці обіжник з поясненням до обовязуючого там земельного кодексу. В тому обіжнику на порушене питання є ясна та докладна відповідь.

„На загальних підставах — стоїть у обіжникові — передбачених у розділі І (перша стаття) Земельного Кодексу відбувається наділ землею зокрема й духовних осіб (служителей культа) і членів їх родин (на основі постанов повітових земельних управ), але з тим обмеженням, що коли рівночасно про наділ землі з означеного запасу стараються трудові хлібороби (земледельцы), враховані до духового стану (к служителям культа) і не приналежні до нього, то в першу чергу дістають землю останні".

Всеж як би не інтерпретувати цієї справи, то і на основі російського земельного кодексу і на основі українського земельного кодексу прислугує священикам і членам їх родин право на землю (в трудовій нормі), якщо вони виявлять бажання ту землю самостійно обробляти. Важка справа з практичним переводженням того права в життя. В таких випадках найдуться в селі все безземельні та малоземельні „незаможними", які такий наділ священика землею будуть опротестовувати і його остаточно опротестують та землю відберуть.

Жидівська кольонізація.

Харківські „Вісти" з 2. грудня принесли інтервю свого співробітника з секретарем „Всеукраїнського комітету в справі користування землею євреїв" Кактором, який брав участь у всесоюзному зїзді „Озет-у". „Зїзд викликав величезне зацікавлення не тільки в СРСР, але й далеко за його межами — казав Кактор. — Закордонна жидівська преса була незвичайно здивована тим, що роботою зїзду зацікавилось не тільки єврейське радянське суспільство, але й уряд Союзу і всіх союзних республік, та суспільство инших народів, що живуть на території СРСР. Закордонні гості на зїзді дуже дивувались, що в роботах зїзду взяли активну участь не лише делєгати Жиди, але й руські та Українці. Все те показало закордонному жидівському громадянству, що справа поліпшення матеріяльного стану єврейського населення в Радянських Республиках не є загадкою „сердобольних", не є турботою тільки жидівської суспільности, а справою великого державного значіння (!) — справою, що нею глибоко заінтересовані державні органи і широке радянське суспільство".

Ось як хвалить собі цей зїзд один з кольонізаторів України жидівством. Він є до тої міри цинїком, що зве ту кольонізацію „справою великого державного значіння" також і для України. Він радіє, що на зїзді навіть закордонне жидівство переконалося в прихильність „руських" і Українців до кольонізації. Та певно, чому малоб не тішитися, коли переконалося крім того, що і в СРСР і особливо на Україні пануючою тепер, державною нацією є Жиди. Не даром-же Москалі звуть Жидів у СРСР „госнацією". Жалко, що Кактор не поінформував того закордонного жидівства про настрої українських селян до кольонізації, де вони палили жидівські кольонії

В. ЛЕВИЦЬКИЙ.

Листи Липинського.

(Дожінчення.)

V.

Назвав хтось Липинського нашим Моррасом. Це справедливо — по части.

Шарль Моррас двигнув і переродив французьку національну думку, покалічену століттям революцій, цезаризму, поражения з 1871 року. Його вплив у праці над вимаганою Ренаном „Реформою Інтелєктуальною і Моральною Франції" — величезний тай далеко-далеко виходить поза круг його безпосередніх однопартійників, націоналістів роялістів; він, можна сказати, сильніше навіть Барреса самого, заважив на формації цілого покоління французької інтелігенції, і то без ріжниці партійної приналежности, з правої до лівої сторони. Нема сумніву, що й Липинський неодного навчився від Морраса. Одначе які великі ріжниці між Моррасом і Липинським! Перший — чистий раціоналіст-льогік, літерат-естет, мораліст-соціольог в лінії традиції французьких моралістів; в релігійній ділянці він — агностик. Липинський — передовсім історик; естетика й „література" йому мало цікаві; він не буцує і не „постулює" політичного й суспільного ідеалу з льогічно-раціоналістичних заложень: він легітимість органічний, не льогікою, а живою кровю звязаний зі своїм політичним ідеалом. Тай він — людина глибоко віруюча.

Недостача місця не дозволяє нам подрібно аналізувати тільки що сказане: вдумчивий читач сам собі легко те зробить.

VI.

Єдність новітньої свідомости така, що в Листах Липиського бється не тільки що найдоцільніше для нас у писаннях Морраса: наші патентові (та проте з правила темні в науках свойого-ж ідейного родоначальника) „марксісти" мабуть виплющать очі з дива, коли почують, що найбільш плодотворні ідеї Марксової соціольогії відшукуються в Липинськім. Чи черпав їх Липиський з Маркса безпосередньо, не знаємо. Може і так. Та на всякий спосіб сильне вражіня відніс він від найбільшого і єдиного оригінального з-поміж учеників Маркса, від Жоржа Сореля, котрий був безпосереднім учителем — згадайте кого? — Леніна...

Знов же в критиці демократії помічаємо у Липиського виразні сліди італійської соціольогічної школи, передовсім італійсько-німецького соціольога Мікельса (врештою теж „марксіста").

В оцінці ідей романтизму (що через Реформацію, Ж. Ж. Русса, Велику Революцію й соціялістичні системи вростають у демократичну містику наших днів) Липинський покористався тим, що в цій ділянці найновіше і найцінніше: працями Ернеста Селіра.

Вже вище сказано: Листи Липинського заступлять українському читачеві цілу бібліотеку — недоступних йому книг.

VII.

До найцінніших частин Листів належать частини історичні. Як і могло би бути инакше? Поруч Грушевського, ученого старшого покоління і корінно відмінної суспільно-політичної школи, Липинський найбільш оригінальний український історик свого покоління; у пару йому стає єдиний тільки Томашівський; з молодших можна обік імени Липинського назвати хіба одних тільки Крипякевича і Борщака, нікого більше. Було би нахабством, якби профан поважився розділяти признання і оцінки фахівцям-історикам. Але одно певне: серед усіх українських істориків найсильніший моральний патос, найогутніший ритм думки і вислову бється в Липинськім. Тут нема йому серед українських істориків пари, навіть у Куліші. Аж до „найбільших", до Тукидида й Тацита, до Момзена, Трайчкого і Декулянжа треба відкликуватися, коли хочемо дати читачеві натяк на той дужий здвиг крил думки й почування, який вдаряє нас від Липинського-історика.

Словесна інформація, льогомахія в стилю Віктора Гюга, занадто вже розповсюднена серед одної категорії істориків; бездумність і сухість серед другої, тому й не диво, що могутня форма історичних сторінок Липинського, сконцентрованого, напруженого, експресивного приносить читачеві повну насолоду.

VIII.

Те, що знаходимо в Листах на тему лицарськости, чести-гонору, благородства, як політичних вартостей, повинно знайти місце в шкільних читанках, призначених для виховання дітей наших. Куліш бичував нас, як націю „без пуття, без чести, без поваги": поколінню, вихованому на Липинськім, такого пятна навіть Куліш не міг би припечати. Знов же... але доволі цього! Треба кінчити!

Ще раз одно слово: прихильник чи противник партії Липинського нехай в найбільше понятім власнім і публичнім інтересі прочитає і перетворить у собі Листи Липинського!

Тай одна порада: „Вступне слово до читачів", поміщене автором на початку книги, прочитайте щойно тільки на кінці книги. Так воно і льогічне і доцільніше. Послухайте поради — не пожалуєте.

не тільки на Катеринославщині та Херсонщині, але навіть у Бердичівщині, де Жидів дуже богато, особливо в Бердичеві та де вони творять, можна сказати, своєрідну республику. І якже би з уваги на те не взяли участи в московському з'їзді „Озету" підяремні тієї „госнації" „руські" та „Українці". На щастя вони ні українських селянських мас ні їх інтересів не репрезентують.

„Тов. Калінін — говорив Кактор — говорив про те, що переселенська справа має величезне значіння для виправлення великої історичної справедливости та для притягнення широких єврейських мас до соціялістичного будівництва". Дійсно є чим величатися для Жидів, бо та специфічно понята Калініном „історична справедливість" доводить на Україні до того, що українського селянина переселюють на Сибір, а зате Жида садять на його землю.

„Своєю практичною роботою — продовжував Кактор — з'їзд потвердив думку Калініна про те, що в особі нового єврейського хліборобa селянство СРСР найде піонірa найвищих та культурних форм хліборобства".

Це вже направду прекомічний парадокс. Спроби поселювання Жидів для хліборобських цілей робив не так давно Столипін. Жиди діставали поважні наділи землі і то навіть на Україні та доказали, що вони до хліборобства не надаються. Їх оселі визначалися страшним нехлюйством, а земля була найбільше, аж грішно запущеною і занедбаною. Та Калініна так само як Кактора практика минулого не обходить.

„Єврейські переселенці дуже тяжать до колективізації всієї праці" — сказав між иншим Кактор. І сказав правду. Вони прямують до колективізації, бо хочуть таким чином жити коштом праці инших.

З того знаменитого інтервю довідуємося накінець, що „ОЗЕТ" має нині в СРСР пише 60 тисяч членів на кілька міліонів Жидів. За два роки праці „Озету" поселилося на землі 50 тисяч Жидів, з чого 2 тисячі кольоністів фінансувало товариство.

НОВИНКИ.

— **Арештування.** У звязку з процесом у Володимирі Вол. проти 151, арештовано, як довідуємось, у Львові бувш. старшину С. С., Людвіка Розенберга.

— **„Находка" цінної бібліотеки в Київі.** В приміщенні колишньої хоральної синагоги, де тепер центральний клюб кустарів, знайдено дуже цінну бібліотеку, в якій більше 3.000 книжок, писаних асирійською, вірменською, арабською та иншими старими мовами східними. Крім того найдено дуже цінні стародруки латинською мовою та середньовічні екземпляри талмуду видання богуславського та острожського. — Бібліотекою заопік увалася Українська Академія Наук. Видно добре комісь ховали перед більшовиками памятки культури.

— **Виселювання поміщиків.** На основі декрету ВУЦВК-ту виселено в Зіньківській окрузі 36 колишніх поміщиків. До революції мали ці поміщики разом 16.506 десятин землі. Після виселення поміщиків остало 412 десятин земли з 61 господарськими будинками вартістю більше як 10.000 карбованців. Все те майно передано земельним громадам.

— **Ліквідація ще одної „банди".** Дня 29. листопада ц. р. закінчився у Вінниці судовий процес проти керманичів „банди" Мартиневича та Главацького. Обох їх засудив суд на кару смерти через розстріл, а 8 їх товаришів на кару вязниці по кілька літ. Одного звільнено.

— **Сільські трагедії.** У селі Тинятистці, равського повіту, трапилась страшна трагедія. У ріці найдено простріляне тіло 19-літнього парубка Івана Мельника. Слідство не могло найти слідів злочину. Щойно згодом виявилась річ, на перший погляд, неймовірна: що вбійниками були мати Мельника, 37-літня жінка та її любко, 23-літний парубок Іван Остап. Убитий син стояв на дорозі до подружжа своїй матері.

— **Львівська хроніка.** Носиф Тихоліс, що мешкає на пл. Юра 5 пробував отруїтись. — Рядовий від уланів Антін Українець прийшов провести тепло ніч у свого приятеля пекаря, в пекарні Шірмера; напаливши сильно в печі, лягли спати. На рано найшли Українця зачадженим на смерть; його приятеля Байковського ще відратували. — Торговець деревом Екштайн сховав собі (на кождий випадок) фальшивий 50-доларовий банкнот; його синок мав більше сміливости від батька і добувши його книшок з батьківського ящика, пустив його на чорній біржі. А це завело його і тата до поліційних арештів. — Поганий робочий день мали злодії, що злакомились на такі витребеньки як перфума у „Кооперативній Складниці" на Городецькій 3., — і инший, що хотів украсти таку невинну річ як жарівка на коридорі камениці; їх злапали за руку і відвели на поліцію. Зате на вул. св. Кінги нічні вломники в двох домах набрали чимало дорогоцінностей.

— **Сила реклями та протекції.** Хто з вас не чув прізвища Яна Кепури? Це має бути польський наслідник Каруза. Його портрети пишаються на перших сторінках польських ілюстрованих журналів, уся польська преса розтрубила на чотири сторони світа про феноменальний голос новозавангажованого тенора до віденської опери. Щож довідуємось з берлінської двотижневика „Театр" число з 1. грудня: „Берлінська критика, яка не дає себе обмотати, сказала пану Кепурі ясно та виразно, чим він є справді, а це є зовсім щось инше від того, що йому оповів про нього чорт в особі його агента". І далі йдуть докази, що Кепура є тільки талановитим новиком, а не оперовою зорею. Але сила реклями польських слав буває велика. Якою буває сила протекції між ними, про це свідчить свіжий скандал з варшавською нагородою письменства за цей рік, призначеною письменникові Макушинському. Він випередив ногами, а не творами таких кандидатів як Пшибишевський, Серошевський, Берент, Струг, Штаф і бодай ще десять инших, більших за нього.

— **Смерть Дебогорія-Мокрієвича.** Один з найвизначніших російських революційних діячів минулого віку Володимир К. Дебогорій-Мокрієвич помер у Болгарії в 78 р. життя. Уроджений на Поділлі, ходив до київського університету і брав активну участь у партіях „Земля і Воля", пізніше „Народна Воля", хоча й не погоджувався з терористичною тактикою. В р. 1881 після вбивства Олександра II. мусів утікати з Росії до Болгарії, де до 1914 працював як інжинір. В 1917 р. вернувся назад до Росії, а після пяти років знову втік до Болгарії. Залишив видані в 1894. р. у Парижі богаті спомини про першу добу революційного життя.

— **Катастрофи.** У Льондоні впав військовий літак; летун убитий. — У Мадярщині впали величезні сніги; в деяких околицях на 80 цм. грубости. Комунікація з Австрією була 2 дні перервана. Телєграфічні дроти повищені. Великі шкоди. — У східних Злучених Державах пронісся бурвій, який убив 25 осіб. — Під захистом св. Бернарда ледовал засипав три особи. — В околиці Зальцбурга завалився залізничий міст: кількох робітників убитих.

— **Характеристична пропаґанда.** У Нью-Йорськім головнім соборі склікав тамошній епископ Маннінґ великанські збори протестантів, католиків і Жидів, з метою збірки 5-мільонового фонду фунтів шт. для 5 міліонів бідних Жидів на територіях Польщі, України, Бесарабії та Литви. Епископ зазначив у своїй промові, що не перші цього рода збори в американській церкві, а навіть взагалі у християнській, скликані спеціяльно для підмоги Жидів. Генерал Першінґ Весліян, що промовляв після нього, пояснив, що християне хочуть віддячитись таким робом Жидам за їх великі заслуги в організації американського життя і доказати, що в Америці нема расових пересудів. Промовляли ще тоді один католик, один конгрегаціоніст і представник Жидів.

— **Літературна хроніка.** Любителі літератури мають нагоду рішати одно нове цікаве питання: чи один з найбільших творів Достоєвського та европейської літератури „Злочин і кара" є оригінальний чи ні. Французький письменник Реже де Мессак написав свіжу студію в журналі „Порівняної літератури", де доказує, що Достоєвський перед написанням своєї повісти мусів знати та читати повість англійського письменника Бульвера, автора „Останніх днів Помпеїв", написану в 1840 р. п. з. „Курт Арам". У романі Бульвера героєм учитель, який з пристрасти до науки зважується на крадіж, а коли його переловлюють на крадіжі — вбиває, втікає з добичею; не може по причині зовнішніх обставин покористуватись овочами своєї добичі, по 15 роках зраджує себе, гине засуджений, є таким самим мрійником і фаталістом як Раскольников. Чи Достоєвський справді позичив цей сюжет від Бульвера, чи незалежно від нього попав на таку саму ідею — „Злочин і кара" є здається настільки оригінальне, що не пововідкрите порівнання не зменшить вартости великого твору.

— **З країни доляра.** Американські банки також крахують. По офіціяльним статистикам у липні цього року зачинили 138 банків з депозитами вартости 53 міл. дол.; у серпні 51 банків, з депозитами 12 міл.; у вересні 5 краєвих і 21 повітових банків, з капіталом 7 і пів міл. дол. — Союз золотарів у Шікаго найшов чисто своєрідний спосіб боротьби з бандитами; проголосив, що виплатить негайно кожному урядовцеві поліції 1000 дол., який не нарушуючи законів убє того, що окрадає їх крамниці. — Канадійський міліонер Чарльз Міллєр хотів зажартувати собі ще й по смерти, і своїм заповітом записав акції великого бровару товариству методистів, яке вело завзяту боротьбу проти його броварів: таким робом хотів переконатись, що переможе: спокуса на міліони чи принціпи. Одночасно призначив проценти з мільона долярів після 9 літ жінці, яка матиме найкращі діти. — Цими днями вийшли з ню-йорської вязниці рідкі похорони: за домовиною небіщика, вязня засудженого за полігамію, йшло... девять його бувших жінок.

— **Світова хроніка.** Міжнародній соціялістичний жіночий конгрес в Брюсселі приняв проект створення міжнародного свобідного комітету. — У римськім університеті створили на домагання „Найвищої Ради Національної Оборони" нову катедру: мілітарних наук. Будуть це виклади здебільша фахового характеру. — Минулого тижня святкував Цюріх 70-літні роковини одного з найстарших лікарських союзів: союзу психіятрів. Головні реферати мали: про сугестію Жане з Парижа і Штравс та Форель з Берліна. — Помер співак берлінської опери Йосиф Гейль у 53 р. життя. Він був також драматургом і режісером. — Населення одного села Чорногори виконало самосуд над славним ватажком опришків Міліоєм Калезітом, на якого голову югославянський уряд наложив нагороду 10.000 дінарів, шукаючи за ним надаремне на протязі місяців. — Дочка американського фабриканта машин до шиття Ф. Бурн одержала з нагоди свого вінчання малий дарунок: 40 міліонів дол. — Дохід з податку на нежонатих з Італії зможе забезпечити річно життя 30.000 вдовицям і 29.000 сиротам.

— **„Свобода"** ч. 48 містить: До праці! Між молотом і ковалом. Свято „Просвіти". Народній Зїзд. Пояснення до програми УНДО. Реферат ред. В. Мудрого. Резолюції Народнього Зїзду. З організаційного руху. Що чувати у світі. Проти румунського гнету. Новинки. Стан засівів. В справі засівових кредитів. Громади, що потерпіли від елементарних нещасть. Посмертна згадка. Дописи з краю. Пояснення.

ВІДГУКИ ДНЯ.

„Заревіли сірі воли..."

„Заревіли сірі воли", не „з Криму ідучи", а заревіли воли, переходячи в рук Петра Антонюка, селянина з села Кикови, Новгород-Волинського району, Волинської округи, до рук уповноваженого Житомирського Цукроспромхоза...

Ревнули вони останній раз, ніжно махнувши хвостом своєму хазяїнові Петрові Антонюкові в вінці 1924 року, коли селянин Петро Антонюк вивів їх на ярмарок і продав за 55 карб. Цукроспромхозівському уповноваженому:

— Прощай, хазяїне!

— Прощайте, волики, — змахнув сльозу Петро Антонюк, селянин і незаможник...

І пішли волики...

Тоді пішов і Петро Антонюк до Цукроспромхозівського уповноваженого:

— Гроші за волики!

— Не гроші я вам дам, а дам „счет отправления" (так Петро Антонюк пише), а потім вишлю гроші.

— Ні, краще гроші!

— Не віриге? Так от і „поручитель" есть!

Підійшов і поручитель, мешканець Новгород-Волинська Арон Королянчик (Київська вул. № 1) і поручився, що гроші буде заплачено через „дві доби".

І от коли минули ті „дві доби", почав „ревти" вже хазяїн проданих воликів, селянин і незаможник Петро Дорофієвич Антонюк.

І „реве" Петро Дорофієвич Антонюк з кінця 1924 року. А „позаяк" у нас вже кінець 26 року, то виходить, значить, що „реве" селянин і незаможник Петро Дорофієвич Антонюк рівно два роки.

„Реве" він за своїми грошима.

Заревів він уперше, коли через „дві доби" прийшов до поручителя Арона Королянчика (Н. Волинський, Київна вул. № 1) і потихеньки сказав:

— Гроші за мої волики!

І коли йому мадам Королянчик томно відповіла:

— Гроші есть, да хазяїна нету, — уехал у свою паровую мельницу. Придите через два дня — уплотіть!

Отоді вперше „заревів" селянин і незаможник Петро Антонюк.

Прийшов Петро Антонюк і „через два дня".

— Почекайте, — йому кажуть, — уповноваженого, бо він кудував воли...

Не діждався уповноваженого Петро Антонюк і пішов пішки (95 верстов!) до Житоміра, шукати Цукроспромхоза.

Там уповноважений (на прізвище ХИЗ!) дав йому „справку", що гроші переслано „поручителеві" Королянчикові.

А в Королянчика йому сказали, що гроші в Хиза.

А в Хиза йому сказали...

Одне слово, звернувся Петро Антонюк до нарсуду в Нов. Волинському.

12. листопада 1925 року — суд.

Ну, ясно-ж: не явилися ні уповноважений, ні поручитель.

10. березня 1926 року — вдруге суд.

Явився поручитель і прохав суд одкласти справу, поки він найде уповноваженого, бо його вже нема в Цукроспромхозі.

30. березня 1926 року — втрете суд.

Сказали йому в суді:

— Нема закона судити поручителя, — дай Хиза!

28. липня 1926 року — вчетверте суд.

Поручитель заявив, що він через „сим добей" (так лише селянин і незаможник Петро Антонюк) дасть адресу Хиза.

І сказали йому в суді:

— Викличемо через два тижні.

Пише Петро Антонюк до Житомирського прокурора.

І дістає (через міліцію):

— „Прошу обяснить Петрові Антонюкові, що... залишено без наслідку за відсутністю підстав.....".

* * *

„Реве" Петро Дорофієвич Антонюк, селянин і незаможник.

— Реве за викоханими воликами, „реве" за 55 карбованцями, „реве", бо два роки сидить без робочої худоби...

„Реве", — аж у Харкові чути!

. . . . . .

І не „реве" ні Хиз, ні „реве" й Королянчик...

(„Вісти".)

Остап Вишня

†

В сему річницю смерти Найдорожшого Мужа

Д-РА Степана Гасюка

сотника-лікаря

відбудеться Поминальне Богослужіння в суботу, 11. грудня 1926 р. о 7:30 год. рано в Успенській Церкві вул. Руська у Львові. 1—1

Позір Журавенщина!

В неділю 12. грудня ц. р. відбудеться в Журавні Свято „Просвіти" з слідуючою програмою: Рано в 10. год. Соборна Служба Божа, яку відправить 3-ох священників. З церкви похід до Народнього Дому й в 12. год. Концерт, в якому візьмуть участь хори: з Журавна, мішаний й мужеський з Монастирець та з Володимирець. Всі села вишлють селян обовязково. Дохід призначений на „Дар Просвіти".

Дописи.

Перемишль. *(Вокально - руханковий вечір в Інституті для дівчат).* Дня 4. ц.м. відбувся в Перемишлі, в салі Інституту для дівчат, вокально-руханковий вечір, уладжений старанням учениць-інституток. Програма вечера була дуже старанно опрацьована. З музичних продукцій на особливу увагу заслуговують два дитячі хори під батутою п. Марії Данилевич, які відспівали твори: Гайворонського, Колесси й Матюка. В тій части програми далося завважити взірцеве опанування відспіваних творів і дуже старанну інтерпретацію. Діточі хори будили правдиве захоплення і подив у слухачів, як незвичайним зіспіванням, так і чистотою голосів. Не менше гідними уваги були продукції старших учениць. Виступили вони із композиціями Людкевича та Гайворонського, якого „Вязку стрілецьких пісень" виконали з ентузіязмом. Виведення цих творів було без найменшого закиду щодо темпа й динамічного освітлення. Тут треба піднести заслуги знаної і цінної дирігентки п. Марії Данилевич, яка провадила хори зразково. Сопранове соло Сченсного „Бабине літо" відспівала зі старанною дикцією п-а Децько. Музичні продукції переплітувано руханковими вправами. З поміж національних танців (у пригарних, богатих, рідних уже в нинішніх часах національних строях), вправ рушниками й діточих забав перше місце слід відступити ілюстрованій пісні „Через балку". Ця точка програми станула справді на високому артистичному рівні, викликуючи велике зінтересування у глядачів. Загалом належить замітити, що учительський збір заведення прикладає богато ваги до розвитку музикальности й розбудження естетичного смаку серед молоді. Згадаю ще при кінці, що другого дня, себто в неділю, відбувся в салі тогож заведення фестин, уладжений заходом філії Музичного Інституту ім. Лисенка, де виступили з музично-вокальними продукціями елєви Муз. Інституту, серед яких велике число становлять саме учениці-інституткі. Найбільше праці вложила при улаштовуванні цього фестину наша заслужена громадянка, директорка філії Муз. Інституту, п. Цілановська.

А. Я.

Процес 151.

За приналежність до українсько-повстанчої організації.

Володимир Вол., 4. XII. 1926.

Розправа з 6. грудня 1926.

В суботу дня 4. XII. 1926 р. суд цілий день відчитував деякі місця (!) зізнань свідка аспіранта Заремби, а докінчив їх в понеділок дня 6. ц. м. Тогож дня дальше зізнавав цілий день, третій з ряду (!), свідок Заремба. Тому, що свідок виговорився ще в пятницю, мені відповідав він лише на запити оборони, обвинуваченіх і прокураторія. На запит, чи комуністична партія

„ОЛЬКА" Одинокий спеціяльний склад панчіх і трикотових виробів — поручає **найдешевше** трикотове білля, вовняні панчохи, рукавички, скарпитки, светери, **пулььовери,** мужеські, жіночі і діточі. 1041 2—9

РИНОК 35. БІЛЯ НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ.

приноровлює індивідуальний терор, свідок відповів, що знає ряд вбивств, довершених членами партії, а також він сам одержав засуд смерти. На це обвинувачений Хомин заявляє, що партія всі свої постанови виконує і коли б видала засуд смерти, то знайшла би середники, щоб він був сповнений. Одначе партія ніколи не приноровлює індивідуального терору. На запит д-ра Шухевича свідок відповідає, що обвинуваченому Травнерові ніхто на поліції не обіцяв нікого реферату, як він видасть таїни партії, бо всі функціонарі поліції добре знали, що Травнер є обвинувачений.

В звязи з цією відповідю свідка обвинувачений Травнер складає отсю заяву: „Мене привезено арештованого з Холму і поміщено у володимирській тюрмі, де я перебув три місяці. Опісля вивезено мене до експозитури політичної поліції в Луцьку, де я попався в руки свідка. Свідок показував мені протоколи про бандитські напади, в яких я нібито брав участь. Протоколи були фіктійні. Я чув про свідка, що він бе політичних вязнів, а коли свідок нагадав мені смерть Басарабової, я був стероризований до тої міри, що був би сказав усе, чого свідок захоче. Я пережував трагедію. Коли свідок пообіцяв мені волю, посаду й поворот до родичів, яких я не бачив три роки, я почав зізнавати. Свідок мені сказав, що хоче „впакувати" до того процесу весь свідомий елемент, незадоволений з польського правління на Волині, без огляду на політ.-суспільні погляди, щоб на будуче не було найменшого прояву протесту і невдоволення. В тій цілі ужито цілої хмари конфідентів. Але ця акція не дала бажаного поліції результату; ревізія і з знання арештованих не дали богато матеріялу до обвинувачення. Треба було створити, якусь масову і небезпечну організацію. Ту ролю мав сповнити я, як такий, що знає добре структуру комунізму і в цей спосіб заокруглити й надати одноцільности немаючим звязи зізнанням поодиноких обвинуваченых. Я відзначаюся буйною фантазією і можу зараз з місця описати прим. краєвид Африки, що може стверднти й експерт; отже не трудно було мені і свідкові творити історію бригад, курінів і т. д., наділювати незнаних мені людей всякими функціями, бо смішним видається, щоб я знав сотки імен по уцілівці 6 місяців, поминаючи вже те, що я стояв за порогом партії, бо належав лише до луцького комсомолу. Сьвідкові ходило про це, щоб партію представити як гурт здеморалізованих людей і тому видвигнув партійні тертя, особисті урази поодиноких членів і неясні грошеві рахунки. Я звертав свідкові увагу, що це нельогічно, якщо він хоче „зробити" партію сильною і грізною для держави. Щоб партію „поширити", свідок притягнув зі Львова Хомина, а також „пакував" до К. П. З. У. жидівські націоналістичні організації, як і націоналістів українських, прим. д-ра Полянського і Ричинського. Товчком до такого мойого поступку була обставина, що мені вихованому в польській культурі (!!), на свободолюбних творах Міцкевича і Словацького, ненависна була тюрма і я за всяку ціну хотів вийти на волю. По якімсь часі обудилося в мені почуття справедливости; я переконався, що своїми фантастичними зізнаннями унещасливлю цілий ряд людей, стало мені ясно, що на моїх плечах будуть будувати цілу справу. Я постановив тоді відкликати свої зізнання і я дійсно відкликав їх у слідчого судді, чого доказом протокол. Після відкликання моїх зізнань комісар Зьоловський давав мені 2000 зол. і пропонував „забратися", але я волів згинути, як довершити такого злочину і тому я пропозиції комісаря Зьоловського не принявся.

Обвинувачений Травнер заявляє далі також, що ніяких листів свідкові не писав, лише свідок сам таке видумав; а коли ні, то хай покаже ті листи.

Після тої сензаційної заяви цілий ряд свідків голоситься до слова, заявляючи, що свідок Заремба їх бив, виривав волосся, тровив псом і тим подібними тортурами тероризував при підписуванні протоколу. Деякі обвинувачені кажуть, що свідка не бачили на очі, а він зізнавав, що їх допитував і чув їх зізнання і признання. Всіх заяв було кількадесять, але я наведу лише кілька. Обвинувачений Паламарчук заявляє, що свідок Заремба і попередній свідок Ткачук вели його в 2 години вночі до військових казарм, щоб показував, хто належав до військових ячейок. Потім кидали ним наче мячем Заремба до Ткачука, Ткачук до Заремби тровили собакою, а коли обвинувачений боронився перед собакою, то його било по руках. При тому рвали йому волосся. Обвинувачена Хая Штайн, молода дівчина заявляє, що свідок тероризував її найбільш вишуканими рафінованими способами морального і фізичного терору. Свідок казав, що зробить з нею те саме, що зроблено з Басарабовою, казав, що застріпить її, як вона піде з фізіольогічною потребою, а потім скаже, що вона хотіла втікти і він мусів її застрілити. Росказував обвинувачений про всі способи катування і казав своїому помічникові Ткачукові робити з тою метою приготування. Коли обвинувачену вели до слідчого судді, кинувся їй на голову лютий пес, пірвав їй шнурок коралів і під впливом перестраху обвинувачена зімліла. Свідок держав під руками обвинувачену 36 годин (!). Обвинувачена весь час з кожного кутка сподівалася якоїсь страшної несподіванки, переживала невисказані душевні муки, будучи весь час у жаху смерти. В тім часі обвинувачена набула поважну недугу серця і на очах почала сивіти.

Мабуть під впливом цієї заяви в обвинуваченої так живо виступили спомини пережитого жаху і ця репродукція почувань так подіяла на її нервову систему, що вона після тої заяви мліє.

Обвин. Кльоц Зінґель починає говорити по українськи. Голова суду взиває його, щоби говорив по польськи, бо инакше відбере йому голос. Тому, що обвинувачений не знає польської мови, просить, щоб позволили йому говорити по жидівськи через перекладчика. Суд не годиться і відбирає голос обвинуваченому. Оборона проти того протестує, одначе безуспішно. Обвинувачений став перед фактом, що взагалі не має аргументу на свою оборону і не має ніяких прав. І щойно коли обв. Кльоц Зінґель потішив суд, що буде „мішати" українську мову з польською, суд позволив йому висказатися, хоч він говорив і дальше по українськи отсе: „На поліції кидали мною, як мячем, при тім покусала мене собака і я маю як доказ рани від покусання, а також свідка на це".

Свідок Заремба заявляє, що обвинувачені змовилися, щоб жалуватись на побої; про це він довідався від обвинуваченого Кравчука (який тепер є умово хорий). Д-р Шухевич стверджує факт, що свідок на запити оборони постійно відповідає: „Не знаю" або: „Не памятаю" і питає свідка, чи не знає про таку інструкцію К. П. З. У., щоб обвинувачені говорили, що даний функціонар не списував з них протоколу, лише инший, як це мало місце нині в звязку з його зізнаннями, де маса обвинувачених заявляла, всупереч зізнанням свідка, що він їх не допитував. На це свідок відповідає, як звичайно: Не знаю. На запит оборони свідок признається, що там, де допитували арештованих, заходив часом пес з пшодовником Ткачуком. Д-р Глушкевич ставить внесок, щоб оглянено пса, чи він дійсно лютий і чи кидається на людей, дальше, щоб оглянено рану обвинуваченого Кльоца і щоб до доказів річевих долучити амбулятоpійні картки, які виказують, хто з зрештованих був побитий. Суд по нараді постановив, що коли оборона хоче, щоб долучено до річевих доказів амбулятоpійні картки, має подати до 2-ох днів, яких саме обвинуваченых картки ці мають бути.

Підпрокуратор Струменський стверджує, що оборона поводиться так, якби не підсудні були обвинувачені, але уряд прокураторський і функціонарі поліції. При кінці розправи остаточно відпущено тридневого свідка, аспіранта поліції Сергія Заремби.

п. щ.

Нові календарі.

Ще два роки тому книгарський ринок був заспіваний календарями. Видавці вважали календар одним з найкращих джерел доходу. Люде починали навіть повторяти машинально думку, що ніхто не читає нічого крім календарів. Це видавниче суперництво довело одного року до того, що половина видавців лишилась із горами паперу. Як читачі знають, із недавного комунікату „Союзу українських книгарів", видавничі спекулянти придумали таку хитру штуку, що під фірмою календарів на 1927 р. пускали в світ старі календарі, а навіть книжки, що не мають нічого спільного з календарями. І цього року на книгарських виставках можна бачити ще чимало календарської літератури; на жаль, вона сфабрикована здебільша з думкою про інтерес, а не про справжній матеріял для читача. З цієї бібліотеки заслуговують, правду кажучи, на поважну згадку тільки три дійсні календарі: два, що вже мають свою звироблену марку — „Просвіта" і „Червона Калина" і третій уперше виданий „Жіночої Долі" з Коломиї.

Цьогорічний календар „Просвіти" вступив на новий шлях і став цього року чисто освітним. „Просвіта" вийшла з того заложення, що селянам, міщанству чи робітникам треба в першій мірі дати якнайбільше інформацій про світ, рідний край, а крім цього практичних порад у буденнім житті. Календар починається ріжноманітними даними з астрономії, геольогії, фізики, хемії, техніки, біольогії, датами з нашої бувальщини, фактами необхідними в господарстві. Стаття д-ра М. Кордуби збирає дані про територію та населення Радянської України. Проф. І. Раковський і М. Чайковський розділили поміж себе освітній матеріял з природознавства. Перший звсував у приступній, легкій і вичерпуючій студії всі найновіші здобутки про природу, з царини астрономії, хемії, геольогії, ботаніки, зоольогії, аж до антропольогії включно. Неодин інтелігент прочитавши таку популярну статтю, мусить із соромом стверднти, що скінчивши гімназію та університет, про ці всі елементарні факти не має поняття. Те саме торкається другої статті д-ра М. Чайковського із суспільної фізики. Селяне найдуть у календарі розвідку про скаженицю д-ра Стахурського, про свої хати д-ра Трильовського, а всякому слід знати постанови про військову службу та условя завішення судової кари (д-ра С. Барана).

У календарі є ще обширні життєписи нових почесних членів товариства „Просвіта", визначних наших громадян, і організаційні ради І. Калиновича.

Календар „Червоної Калини" продовжує систематично та дбайливо збирати матеріяли та спомини очевидців та істориків нашої останньої визвольної війни, доби короткої, але повної ясних, великих моментів, що, на жаль, з кожною дниною відходить у почеки забуття, тому, що її учасники небогато списали своїх вражінь. Важко перечислити у коротенькій записці богатий зміст 34 нарисів, оповідань, споминів, поезій, зібраних у гарно виданім, багато ілюстрованім томі „Червоної Калини". Те, що робить цей матеріял найцінніший, це його свіжість, безпосередність, майже фільмова ріжноманітність, що дає ілюзію того широкого, змінного та бурхливого життя, яке впорядники календаря, самі учасники численних боїв та переходів, стараються ще нині схопити та передати на спомин майбутньому поколінню. Може не тільки на спомин, але й на науку. В описах воєнних пригод, наших перемог і невдач нема там зайвої хвальби, донкіхотського перебільшення, роздутих фраз. Це вірні картини суворої дійсности, яка має казати сама за себе, без огляду на те, до чого довела. Ті, що боролись за рідний край, зробили все, що могли; нехай суспільність читає їх спомини і судить їх обективно, а одночасно піддержує в собі той самий огонь, який жевріє у грудях тих, що жертвували роками свого життя, здоровля, а навіть цілим життям.

Календар „Жіночої Долі" є першою спробою створити виключно жіночий календар. Його завдання в першій мірі практичне і чимало в ньому пекучих суспільних справ, до яких рветься наше нинішнє жіноцтво, пробуючи в них самостійно власних сил. Є там і про жіночу пресу, і про жіночі організації, і про ролю жінки дома та поза ним, і про участь жінок у світовій війні, і наші визначні дівчки, і про жіночий рух у Галичині та на Кубані, не рахуючи практичних порад матірям та дівчатам. Усі ці суспільно-громадські статті переплетені поезіями. Може єдиною хибою календаря це те, що ця літературна частина здебільша не нова, а є передруком давніших творів, деяких аж надто відомих із збірок та антольогій. Та й це мабуть не вразить тих, для яких календар головно призначений: нехай та забута література бодай буде відсвіжена при нагоді календаря, в якому жіноцтво шукатиме з цікавістю за неодною темою.

Календар виданий Товариством допомоги емігрантам з Великої України „Дніпро" вийшов цього року, на жаль, у зменшенім обсязі за недостачею фондів. Все-ж таки находимо в ньому кілька вартісних літературних зразків і статтей.

На окрему згадку заслуговує кишенковий чисто інформаційний календар Друкаря „Товариш", який зібрав великий матеріял дат, цифр і адрес з усього краю.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:
Пятниця 10.XII. Львів.
Субота 11.XII. Радивилів.
Неділя 12.XII. Кремінець.
Понеділок 13.XII. Кремінець.
Вівторок 14.XII. Дубно.
Середа 15.XII. Дубно.

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:
Пятниця 10. XII. — Бурштин.
Субота 11. XII. — Бурштин.
Неділя 12. XII. — Букачівці.
Понеділок 13. XII. — Букачівці. 528 1-7

Запрошення. Ширші Сходини Товариства Жінок з вищою освітою відбудуться у неділю 12. грудня 1926 р. в 10-ій годині передполуднем. На деннім порядку реферат пані Катрі Гриневичевої: „Українська Жінка в сучасному народі". Гостей просить — Управа.

Загальні Збори Товариства Жінок з вищою освітою відбудуться в неділю, 12. грудня 1926 року (неділя) в домівці Захоронки, Руська ч. 3. в 11. годині перед полуднем. Денний порядок: Отворення зборів, вибір нової Управи, запити і внески. 1036 1—1

Продовження Загальних Зборів С.Т. „Україна" відбудуться в неділю 12. грудня н. р. о 10. год. рано в авлі Акад. Дому (Сушінського ч. 21). Проситься о численну участь. — Видія.

Поэір Золочівщина! Дня 12. грудня ц. р. в салі Т-ва ім. М. Шашкевича в Золочеві відіграється А. Чехова „Дядя Ваня", пєса на 4 дії. Початок точно о 7. год. вечера. По виставі в салі Касинового Т-ва „Українська Бесіда" — великі традиційні Андріївські Сходини. Вилиивання воску, товариські забави, богато несподіванок. — Філія Т-ва „Просвіта" з Золочеві. 1095 1—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРВОВИЧ** Ігнатович Львів. 956 16-?

З ПРИВОДУ виїзду за границю продам на дуже корисних условях реальність, що складається з мешкального дому і склепу, чверть моргa городу, при головній дорозі, близько залізничої станції. Гірська і кліматична місцевість. Анна Барнова, Команча, п. в місці. 1078 4—6

60 сот. коштує одна ложечка до чорної кави з хінського срібла у Мандля вул. Коперника 14. Проти кіна Коперник. 681 14—7

ПАРОХІЯ середно-добра, 3 км. від більшого міста, є до заміни за відповідну нашу в львівській дієцезії. Зголошення до Адміністрації під „Діти". 1064 2-3

КУПУЙТЕ КАЛЄНДАР-ЕНЦИКЛЬОПЕДІЮ „ТОВАРИШ" на 1927 рік. Ціна 2·50 зол. Замовлення посилати: Кооператива „Друкар", Львів, Руська 3. 3—?

КОВДРИ — МАТЕРАЦИ переробляє по 7 зол. **І. ДРЕКСПЕР і Син Львів, площа Капітульна ч. 2.**

ФОРТЕПЯН BÖSENDORFERA з англ. механікою, майже новий, оказійно продасть „Монюшко", Зіморовича ч. 10. 1097 1—7

КАМЕНЯРІВ, центрум, негайно продасть Агенція Хорунжина 27. Тел. 16—22. 1093 1—3

ОСТАП БУЦМАНЮК, Dobřenice — Sirovátka u Král-Hradce C. S. R., пошукує когонебудь зі своєї рідні, а іменно Буцманюків, які свого часу були в товмацькім повіті, село Виноград а від 1923 р. не має ніякої вістки від них. 1094 1—1

МАЛИЙ, 5-літній Данчик, просить Св. Миколая о дарованя переношених черевичків, бо не має в чім ходити до шкільки. — Богдан Пришлякевич, Корол. Ядвіги 28, партер 1. 1—1

КОНЦИПІЄНТА самостійно працюючого прийме негайно адвокат. Зголошення під: Adela Salirowa — Tłuste. 1079a 1-5

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка **Львів, Городецька 46.** Телеф. 834 Пересвітлення Рентгеном. 929 18-25

Д-р Юліян Лещій
переносить свою адвокатську канцелярію на стало
на вулицю Баденів ч. 12
1081 (біля Політехніки). 2—3

КУХОННЕ НАЧИННЯ
в найліпших якостях і фабричних цінах поручає 1075 3—8
МАРІЯН КОСЬЦЮК
Львів, вул. Чарнецького ч. 1.

МЕБЛІ всякого рода поручає по найнищих цінах і на догідних условях **МАГАЗИН МЕБЛІВ**
Штайль і С-ка
Львів, Казимирівська ч. 28.
1092 Тел. 73—59. 1—5

НОВІСТЬ! Прегарний дарунок на Св. Миколая!
„ЗИМА"
Читаночка укладу В. Радзикевича для молоді 7—10 літ.
Вийшла накладом Р. Ш. — У. П. Т. і продається у всіх книгарнях. — Ціна 0·95 зол.
Головний склад в книгарні Р. Ш. — У. П. Т.
Львів, Руська 3. 1096 1—2 Львів, Руська 3.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 276 (10.953). Львів, неділя 12. грудня 1926 Поштова оплата заплачена готівкою. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів. Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудням. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Сойм відкинув пресовий декрет.

Буджетова провізорія на І. чвертьріча відіслана до комісії.

Варшава, 10. грудня 1926.

На нинішньому засіданні сойму приступлено до першого читання ратифікаційних законів. Усі закони відіслано в першому читанні до комісії закордонних справ. Опісля в першому читанні відіслано до будж. комісії будж. провізорію на перше чвертьріча 1927 р. після відкинення великою більшістю голосів внесення Клюбу незал. хлопської партії на відкинення тої провізорії в першому читанні.

З черги приступлено до звідомлення правничої комісії про внесення ріжних клюбів у справі відкинення пресового декрету. Передтим іще маршалок подав до відома опінію в тій справі конституційної комісії, яка покривається з опінією сойму. Забрав голос референт правничої комісії пос. Ліберман (ППС), що став доказувати конечність відкинення прес. декрету, звертаючись одночасно до маршалка, аби ствердив, що відкинення декрету шляхом закону не становитиме прецедесу на будуче. Референт поставив поправку того роду, що закон про анулювання прес. декрету входить в життя з днем 1. січня 1927. Внесення комісії принято. Проти формального внесення на приступлення до голосування без дискусії промовляв пос. Сохацький (ком.). Опісля в другому і третьому читанні ухвалено закон, який зносить декрет з поправкою пос. Либермана.

На тому вичерпався денний порядок. Найближче засідання відбудеться дня 14. ц. м., в год. 15. На дневному порядку між. ин. звідомлення будж. комісії про буджетову провізорію на перше чвертьріча 1927 р.

Умовини скасування контролі.

Париж, 10. грудня 1926.

На вчорашнім засіданні Рада амбасадорів рішила признати Німеччину нерозброєною і задержати військову контролю в Німеччині аж до виконання трьох головних умовин: 1) роззброєння сх.-німецьких твердинь, 2) здержання експорту й імпорту зброї і воєнних матеріялів, 3) розвязання мілітарних організацій.

Нові уступки для Німеччини.

Париж, 10. грудня 1926.

Агенція Аваса повідомляє, що в справі інвестигації прийшло між союзниками і німецькою делегацією до порозуміння. Ухвалено такі напрямні: 1) В справі виконування інвестигаційних прав признано, що версайський договір позволяє на військову контролю у деяких означених випадках, себто коли ствердиться, що Німеччина провинилася проти зобовязань роззброєння. Рада Ліги Націй має окончено видати поручення комісії для розсліду положення в Німеччині; 2) Щодо компетенції інвестигаційної комісії осягнено порозуміння, що контроля, яка явиться у Німеччині, буде у взаєминах із внутрішніми німецькими органами, прим. домашні ревізії могтимуть відбуватися лише в присутности німецьких адміністраційних урядовців; 3) Німецькі офіцери мають право брати участь у інвестиґаційних комісіях для Мадярщини, Австрії і Болгарії. В справі постійної контролі в демілітаризованій полосі Надренії не прийшло до порозуміння.

Як виходить із телеграми Аваса, найбільшою уступкою для Німеччини є це, що інвестигації комісії Ліги могтимуть відбуватися щойно після того, як член Ліги внесе зажалення. Другою уступкою є це, що інвестигації будуть відбуватися при участи німецьких офіцерів.

Італійсько - німецький пакт.

Женева, 10. грудня 1926.

Шв. тел. агенція довідується, що розсмний італійсько-німецький договір, опрацьований Шіяльоєю і Штреземаном, буде підписаний в суботу.

Льондон, 10. грудня 1926.

„Морнінг Пост" повідомляє, що Мусоліні предложив Штреземанові, щоби для підписання пакту приїхав до Риму. Штреземан у звязи з цим повідомив Бріяна, що німецько-італійський пакт це звичайний арбітражний трактат і не має спеціяльного політичного значіння. Штреземан мабуть не виїде до Риму, бо не хоче, щоби його подорож викликала неправдиві коментарі.

Предложення Мусолінія.

Білгород, 10. грудня 1926.

„Політіка" повідомляє, що італійський посол у Білгороді, Бодреро, відвідав віцеміністра Марковича, який приняв його в заступстві міністра. Посол вручив югославянському урядові Мусолінієву пропозицію в альбанській справі. Мусоліні заявляє, що договір із Альбанією не є доказом якихнебудь агресивних намірів Італії супроти Балкану. На доказ щирих намірів Італії супроти Югославії Мусоліні предкладає: 1) щоби Югославія заключила подібний договір із Альбанією, 2) щоби Югославія приступила до заключеного вже трактату між Альбанією й Італією. В такому випадку трактат цей зредаговано би наново і спільно підписано би його. На думку італійського уряду предложення це усуне всякі сумніви щодо приязних намірів супроти Югославії.

Югославія проти альбансько-італійського пакту.

Білгород, 10. грудня 1926.

Югославянський уряд запротестував перед альбанським урядом проти італійсько-альбанського договору. Рівночасно вислав до великих держав ноту, якої ціллю є звернути їх увагу на те, що цей пакт може нарушити відносини на Балкані.

Естонсько-більшовицькі переговори.

Берлін, 10. грудня 1926.

Завтра зачинаються наново після тижневої перерви естонсько-більшовицькі переговори в справі заключення трактату про неагресію. Сподіються вже відповіди більшовицької делегації на останні естонські предложення.

Німецькі соціялісти виступили з коаліції.

Берлін, 10. грудня 1926.

Вчора соціялістична фракція закінчила наради над внутрішнім політичним положенням. Ухвалили м. ін., що дотеперішнє порозуміння з урядом уважають за зірване і застерегли собі вільну руку в дальшій політиці.

Смерть Пашіча.

Білгород, 10. грудня 1926.

Помер тут бувший премієр Югославії Пашіч.

Микола Пашіч прожив 82 роки. Вперше був премієром у 1888 р. Після того як династія Караджорджевичів засіла на сербському престолі у 1903 р., Пашіч майже без перерви кермував сербським урядом до мин. року. Ще три дні тому Пашіч проводив на засіданні радикальної партії. В політ. колах думають, що наслідком смерти Пашіча посліду розлам у радикальній партії, бо лише він завдяки своїй повазі вмів удержати згоду в радикальнім таборі.

Князь Карло виїхав до Румунії?

Париж, 10. грудня 1926.

„Журналь" містить чутку про виїзд румунського князя Карла до Румунії. Паризькі поліційні власти не знають нічого про виїзд.

Мирові нагороди Нобля.

Берлін, 10. грудня 1926.

З Осльо повідомляють: Мирові нагороди Нобля на 1925 р. призначено Довові і Чемберленові, а на 1926 р. Бріянові і Штреземанові.

З судової салі.

Трагедія молодого подружа.

Чортків, 10. грудня 1926.

Розправа проти Теодора й Катерини Авксентієвих за убийство д-ра Маргулєса ведеться вже два дні. Переслухано обоїх обвинуваченних, а також цілий ряд свідків. У часі зізнань Авксентієвої публика мусіла вийти з салі і розправу ведено тайно. Також у часі зізнань тих численних жінок, що оповідали про оригінальні „методи" лічення д-ра Маргулєса у відношенні до них, салю мусіла бути опорожнена. З зізнань ріжних свідків-жінок, а навіть деяких мущин, мужів тих жінок, виходить, що вбитий д-р Маргулєс позволяв собі під ріжними видами і притоками на недозволені, інтимні зносини зі своїми пацієнтками, нерідко насилуючи їх. Так поступив він і з п. Катериною Авксентієвою — і це переплатав своїм життям.

Зізнання обоїх обвинуваченних вповні з собою покриваються. Обоє оповідали про свою трагедію, причиною якої була оригінальна метода лічення д-ра Маргулєса у відношенні до особи п. Авксентієвої, себто її знасилування. Обоє теж зізнають згідно, що в часі шарпанини між д-ром Маргулєсом і Теодором Авксентієвом п. Авксентієва вирвала свому чоловікові револьвер і одним вистрілом поклала д-ра Маргулєса трупом на місці.

Дещо инакше зізнавав свідок Антін Петрик, інсп. рільництва з Глубічка, що був у часі убийства в ординаційній салі. Він каже, що стріляв сам Теодор Авксентів і то двічи. Під впливом зізнань цілого ряду свідків і обоїх обвинуваченних другого дня розправи прокуратор поширив обвинуваченя на обоїх у рівній мірі (п. Авксентієва була спершу обвинуваченна тільки як співучасниця).

Ухвалено ще перевести в неділю льокальну візію на місці убийства. В суботу розправи не буде зовсім, отже продовження її буде в понеділок. Тогож дня повинна вона скінчитися в пополудневих годинах.

Біржа.

Гроші.

Курс доляра 9·01 зол. при вдержаній тенденції.

На черзі.

Львів, 11. грудня 1926.

Українське Національно-Демократичне Обєднання входить у нову фазу своєї діяльности, у фазу здійснювання своїх позитивних, творчих завдань в ширшому діяпазоні. Стопивши в одну цілість складові групи і створивши широку організаційну сітку на території Галичини, Обєднання мусить ще з більшою напругою присвятити свою увагу всебічним життєвим вимогам нації. Правда, вже і на протязі останнього півторарічча Обєднання не проминало ніякої нагоди, щоби розвести ударну кампанію чи то в справі громадського самоврядування, чи то в справі земельній, чи в справі шкільній. Одначе головним змістом діяльности Обєднання була організація в найширшому розумінні цього слова.

Сьогодні цей вступний етап в діяльности Обєднання є вже довершеним фактом. Не зважаючи на всякі супротивні заходи, не зважаючи на вперті розкладові зусилля примазанців Обєднання, організація істнує і поширюється майже стихійно. Вона істнує вона покищо тільки [illegible]ничні. Організаційні заходи на [illegible]нічно-українських землях не вийшли поза рямки слабких спроб. Уважаємо вказаним установити цей фактичний стан згідно з дійсністю — не тому, щоби звертати докори на чиюнебудь адресу, а тому, щоби це ствердження стало вихідною точкою напруженої праці на запущених і винищених північних землях. Правда, й инші — формально чи дійсно — українські партії не можуть почванитися надто великими успіхами на північно-українських землях. Та ця обставина не може й не сміє бути ані оправдуючою, ані лагодячою для Обєднання. Навпаки, одним з найважніших завдань Обєднання: поширити свої впливи на цьому „дівичому" терені, розкинути свою організаційну сітку, щоби тамошнє громадянство підтягнути під один знаменник спільної боротьби за права всієї нації.

Отже на черзі найближчих завдань, для доповнення й викінчення всенародньої організації на українських областях під Польщею слід не гаючись приступити до здійснення постанов Нар. Зїзду про поширення організаційної сітки на північно-українських землях. Без сумніву, здійснення цього завдання не належить до легких і то тим більше, що вороги Обєднання із завзяттям, гідним кращої справи, в очах здезорієнтованої частини громадянства вже вспіли представити Обєднання, як партію „панську", „адвокатсько- попівську", „буржуазну" і т. и. Та якраз тим більший обовязок тяжить на відповідальних керманичах Обєднання опрокинути ці тенденційні видумки.

Другою з черги справою, якій провід Обєднання від довшого часу присвячує свою увагу, — це справа преси. Декілька органів суспільно політичної думки піддержує Обєднання, як загально національну і понадклясову політичну організацію, одначе важко сказати, щоби партія вповні розпоряджала тими органами. Вони є тільки менше або більше субсідіярними органами, які спомагають й оцінюють працю Обєднання не все по лінії його твердих напрямних від кож-

ним оглядом і в кожній справі. Ця пливкість відношення національної преси до Обєднання і навпаки доводить до того, що вихідною точкою взаємовідношення між Обєднанням і пресою є тільки добра воля. Очевидно, в сучасних умовинах це трохи за хитка база для кожної організації, а головно для політичної. База доброї волі нераз уже доводила до того, що з приводу згаданого пливкого відношення деякі органи, як пізніше виявилося, в суті річи ворожі Обєднанню, більше або менше підшивалися під нього, приносячи шкоди партії, доводячи до того, що провід Обєднання був змушений відхрещуватися від них.

Коли згадуємо про ці аномалії, то не маємо на меті спричинювати переміну всіх національних органів в офіціози Обєднання, видвигати думку про перетворення їх в своєрідні „казьонні" часописи, виключити можливість критики політичного проводу чи що-небудь инше. Навпаки, різнородність національної преси і свобода її рухів також у відношенні до проводу Обєднання — у звязку з почуттям відповідальности — може тільки вийти на користь всенародній організації, будучи спонукою і товчком до праці в кермуючих установах Обєднання та переводячи перевірку тієї праці. Одначе Обєднання мусить всеціло і неподільно розпоряджати щонайменше одним добре поставленим і відповідно вивіпованим та в найширших масах — сказатиб — безконкуренційно поширеним органом, який був би єдино вірним і міродатним викладником думок, змагань і праці політичного проводу. В тому органі повинні постійно забирати голос найавторітетніші представники Обєднання, його відповідальні керманичі, обговорюючи поставу партії до всіх актуальних питань та даючи обовязуючу інтерпретацію кожного кроку Обєднання, кожного його наміру. Поруч з тим Обєднання мусить здобутися на ідеольогічний журнал, в якому найкращі, вдумчиві представники національної думки з точки широкого погляду, sub specie aeternitatis розглядалиб основні проблеми життя і розвитку української нації, в якому витворювановиби суцільний всеукраїнський світогляд нашої інтеліґенції, на жаль, найбільш податної на хаотичні впливи, здатної під барабанним огнем пустословщини перемішувати тактику з програмою, річи переходові з основними, змінні з незмінними і т. и.

Провід Обєднання вже від довшого часу займається справою преси. Без сумніву тепер перейде він від слів і проєктів до діл, до реалізації назрілих вимог життя.

Третьою справою, якій провід Обєднання присвячує увагу, але які вповні не виповнили ще обєму його діяльности, — це справи освітно-культурні й економічні, це справи впливів і регуляція тих ділянок згідно з вимогами сучасного моменту і потребами широких працюючих мас. Розуміється, що вирішення тих справ в загальній програмі партії чи в низці резолюцій є тільки чорновиком, основою, на якій слід розснувати подрібну програму діяльности, спираючись на власні сили. Обємистість тих справ (політика шкільна, позашкільна освіта, політосвіта, наукова й літературна творчість, кооперація, земельна справа, питання еміграції, кредитова політика, проблема продукції, питання села і міста, урбанізація сільського населення, комунальна справа і т. и.) не дозволює нам на цьому місці займатися ними ширше. Зайвим було би теж додавати, що це основні питання на шляху наших прямувань, що це постуляти всебічної національної політики. Постановка й обрібка цих справ вимагає великого знання, систематичної праці, ясного і тверезого погляду на життя та рідкої посвяти.

Якщо Обєднання, якщо його керманичі зуміють в найближчому часі вирішити хоч частину тих справ і поставити їх в повному обємі на порядку позитивного ділання, то це буде найкраща і найдоцільніша відповідь на хмаролім безосновних і злобних видумок, що з усіх усюдів спадають на Обєднання.

З життя Українців за океаном.

Українське шкільництво в Злучених Державах. Під цим заголовком джерсиситська „Свобода" помістила реферат п. Осипа Стеткевича, виголошений на річному засіданні виконавчого комітету в Філядельфії дня 27. X. ц. р. В рефераті зма" льовано оплаканий стан української школи в Америці і подано шлях, на який повинно вступити Обєднання для створення й розбудови українського шкільництва між нашими людьми. З тою метою вибрано шкільну комісію при Обєднанні в складі О. Стеткевича, о. Струтинського і В. Кедровського (з правом кооптації). Реферат п. Стеткевича піддано під прилюдну дискусію, якої вислід шкільна комісія візьме під увагу і виробить плян науки, що буде оголошений в часописах і предложений конгресові „Обєднання" до затвердження. Після затвердження на конгресі цей плян обовязуватиме всі українські школи в Америці. Шкільна комісія має предложити Обєднанню також плян нового букваря, який надававсяб до вжитку в американсько-українських школах, бо старокрасві буквері для українських шкіл за океаном мало придатні. Як виходить з реферату, справу українського шкільництва в Америці вже нераз ставлено на перше місце — і все якось сходила вона на останнє. Чейже цим разом буде инакше!

Другий зїзд стрільців, б. членів Української Армії, скликаний на 14. XI. ц. р. до Філядельфії. Зїзд відбудеться в січовім домі при N. Франклин і Брова Стр. Право участи в зїзді мають усі б. члени Української Армії. Зїзд скликає управа Стрілецької Громади під проводом д-ра Вол. Галана (голови), Василя Кошубія (орг. реф.) і В. Петрусика (писаря).

Січова Організація в Злуч. Державах, після проголошення її централею в Шикаго своїм зверхником б. гетьмана Скоропадського, тратить постійно не тільки поодиноких членів, а й цілі товариства, що не погоджуються з ідеєю монархічно-дідичного гетьманства своїх керманичів. Таким чином число „диких" Січей зростає. В останньому часі відірвалася від централі в Шикаго 13-а сотня Січової Організації в Детройт, Мишь., що перевела цю ухвалу на зборах 14. X. ц. р. Вона теж оголосила себе самостійною (головою її: сотник Василь Дяків). Тепер робляться заходи створити один обєднюючий центр для всіх тих Січей, що не годяться на гетьмансько-монархістичну ідеольогію централі в Шикаго.

Свята 1. листопада відбуваються в Злуч. Державах масово. В день 1. листопада відправляли всі наші священики поминальні богослуження за померших борців, при чому збирано жертви на старокрасві цілі. Святочні вечері й концерти на спомин свята української державности (1. листопада) відбуваються донині. В деяких містах відбулися походи з орхестрами, прапорами, вінцями і т. д. На великому українському концерті в Нію-Йорку виступав як соліст славний український бас, Іван Стешенко, артист американської опери в Шикаго (передше виступав у філядельфійській опері). Словом — свято це набрало вже права горожанства на американській землі і відбувається щорічно незвичайно торжественно. Це справді потішаючий обяв, бо традиція визвольної війни між нашими людьми не тільки не гине, але навпаки — утревалюється чимраз більше.

Приватний капітал на Україні.

Проблема приватного капіталу не тільки в СРСР., але ще більше на Україні все була і тепер є тим осередним пунктом, з якого виходила та черпала свої аргументи т. зв. ліва опозиція в комуністичній партії. Всі ліві опозиціонери одностайно твердили, що від часів введення в життя нової економічної політики приватний капітал постійно зростає, а рівнорядно з ним росте контрреволюція. З того опозиція робила і тепер робить висновок, що приватний капітал скрутить вязи революції в цілому СРСР. Стоячи на такому становищі, опозиція

Як хочеш справді купити дешево і добре
ОКУЛЯРИ і ЦВІКЕРИ
йди до ф-ми 820 12-20
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА
Львів, вул. Леґіонів ч. 1.

КОНСТ. МАЛИЦЬКА.

Із днів неволі.

Жмуток споминів про пок. епископа о. д-ра Йосифа Боцяна.

Пок. о. еп. Иосифа Боцяна пізнала я ще на довго перед війною, коли то з кн. Максом Саксонським навідувався він до мойого діда, старого Антона Петрушевича у св. Юра. Але ближче звела нас доля у час російської окупації Галичини 1915 року. Тоді одної ночі з 17. на 18. лютого російська жандармерія арештувала 54 львівських українських діячів. Нас запроторено в тюрму при вулиці Казимирівській. Пок. о. д-р Боцян з товаришами о. д-ром Горникевичем, о. д-ром Соболем, братом Гродським і иншими світськими „мазепинцями" сиділи на першому поверсі, я сама в келії на другому. Але ми бачилися підчас проходу і перекидувалися привітами згори вниз і знизу вгору, а то й пересилали собі письменні вістки, бо нагляд при вул. Казимирівській не був надто суворий, а російські ключники відносилися до нас прихильно. В тюрмі відсвяткували ми Великдень дня 4. квітня і тоді то позволено мені у Великодній понеділок і вівторок зійти до камери на першому поверсі, де наші панотці відправили богослуження. Великдень приніс нам деякі надії на волю. Ключники розказували, що коли Москалі здобули вже Перемишль і забезпечили за собою Галичину, то нічого їм боятися і певно всіх нас випустять.

Але сталося инакше. Дня 9. квітня почали нас переслухувати в жандармерії і партіями відставляти до тюрми при вул. Баторія. Там попала і я й инші вязні з Казимирівської. Життя в порівнанні з попереднім стало страшним. Ключники (таки австрійські), а ще більш ключниці пильнували нас дуже строго. На прохід ходили мущини і жінки окремо і ми могли бачитися хіба тільки в неділю і свята на богослуженні в тюремній каплиці. Всеж таки о. д-р Боцян, знаючи, як я відокремлена від усіх наших — находив способи, щоби переслати мені через тюремного „посмітюха" якусь добру вістку, чи газету, чи записку — „грипсанку", як її там звали. Він завжди був веселий і доброї думки, а за його лагідну вдачу і чемне з усіма поведення поважали й любили його ключниці і задля нього робили і мені уступки. Ось нпр. дозволили і в будні заходити з келії до каплиці, вбирати квітами вівтар. А кожний такий вихід з брудної, щільно запертої камери був для мене справжнім добродійством. Богослуження, відправлювані о. д-ром Боцяном, і його особа тішилися популярністю і поміж польським тюремним жіноцтвом. Також мої товаришки по камері ходили на українські богослуження радніше чим на свої, бо подобався їм і наш спів церковний і проповіди наших отців.

Дня 27. мая в четвертій годині рано заповіли нам вихід з тюрми. І справді ми вийшли, але на те, щоби від градоначальника при вулиці Третього мая довідатися, що всі ми засуджені на заслання в Єнісейську губернію — я і 13 моїх товаришів зі Львова, між ними і о. д-р Боцян.

Другого дня виїхали ми возами під конвоєм через Личаківську рогачку. І потяглася наша валка етапами через Підберізці, Куровичі, Глиняни, Русилів, Олесько, Цішки, Пониквицю, Броди до Радивилова. Ідемо цілими днями, тільки під вечір стаючи на нічліг. Підчас постою в Русилові д-р Боцян здобув дозвіл начальника конвою щоби поїхати на ніч до Буська, відвідати стареньку маму. У такий світ далекий вибирається її син одинокий, так требаж її потішити, заспокоїти. Конвойний згодився і тогож вечера о. д-р Боцян відїхав тихцем до Буська, а другої днини, коли ми рано слухали в церкві богослуження, був уже знову з поворотом.

Ідемо далі довгим, білим, безконечним гостинцем, а за нами летить благословення одної старої неньки і під його захистом ми всі почуваємося сильнішими, немов покріплені на дусі. Попри нас тягнуть довгі ряди московського війська і наших воєнних полонених. Московські салдати вважають нас за Жидів і насміхаються. Одного з отців потягнули за бороду; за возом, де сиділа я з о. д-ром Боцяном, кинули: „Сура з Мошком!" Наші конвойні беруть нас в оборону і запевнюють усіх прохожих, що ми не Єврей, а таки „настоящій русскій, очень харошій люде". Неконче воно приємно бути зачисленим до вибраного народу божого, але о. д-р Боцян каже, що справді ми всі з нашими багажами подобаємо на палестинських кочовників.

Вже тиждень ми в дорозі на возі — щастя, що сприяє погода, їдемо, балакаємо про все можливо. Д-р Боцян десь роздобув маленький кобзарик Шевченка, видання УПТ, і робить дуже цікаві замітки про само видання і про творчість Шевченка.

Дня 3. червня переїзджаємо границю і широкою шосою вступаємо в „московську" землю. З Радивилова їдемо вже залізницею у товаровім возі до Київа. Відси дозволяють нам їхати далі на власний кошт під конвоєм. Полекша велика, бо їдемо без остановки в особовому поїзді аж до Красноярська. Два тижні їзди! нічліги на твердих лавках у вагонах або на ціглозі в почекальнях станцій. А ті пересідки на ріжних залізничих вузлах! з клунками, які треба самому таскати серед цілого ряду поїздів, які треба скоро виминати, щоби не попасти під колеса! Я просто упадаю зі сил, але аж о. д-р Боцян, хоч мав і свого багажу доволі, все найшов ще час і вільну руку, щоб мені пособити.

Довгі вечері у вагоні проводимо на гутірках, на споминах минулого, на міркуваннях про будуче. Д-р Боцян так богато знає і так гарно вміє розказувати. Читати не маємо що, хіба на станції купимо яку московську газету з останніми телеґрамами. У якогось вандрівного книгарника закуповуємо книжечки — видання англійського місійного товариства — я французький псалтир, діяння апостолів і апокаліпсіс св. Иоана. От і вся лектура! Але страхіття апокаліпси підходять під сучасну хвилю і я ворожу собі з неї, тикаючи пальцем навгад в той чи инший рядок.

Наші два ангели-хоронителі, конвойні, широкоплечий, червоний, завжди усміхнений Митрофан і тихий, струнký, білявий Петро, обоє Українці, дуже щиро до нас відносяться. Услужливий Митрофан зуміє і поїзд задержати, щоби нарвати нам квіток з придорожнього лугу. Наша чотирнацятка надає український характер цілому вагонові, так що в Галичі (перед Вяткою) якийсь Москаль сердито викрикує: Десь тут всі Українці! „Неужелі здєсь Україна?" У Вологді д-р Боцян відшукав засланого там о. шамбеляна Юрика і привів його до нас на стацію. Було це у саму північ, але на дворі ясно гей у день, бо сонце там вже почало сходити.

(Докінчення буде.)

форсувала в партії практичні заходи для ліквідації приватного капіталу. До того перла її льогіка висновків та простий рахунок.

Ще в 1923 р. твердив Преображенський, що в руках приватного капіталу нагромаджено 600 міліонів карбованців. Вже цього року твердив Пятаков, що ця сума виявляється тепер цифрою 400 до 500 міліонів карбованців. І опозиція 1923 року і опозиція з 1926 р. не домагалася нічого иншого, а ліквідації приватного капіталу та зужиття його засобів при допомозі націоналізації на індустріялізацію краю, тобто на підтримку поважно загроженого промислу, що душаться сам у собі наслідком недостачі капіталу.

Таке ставлення справи опозицією було одною з причин смерти Дзержинського, що виголосив саме проти лівиці та її аргументів свою лебедину промову. В ній доказував цифрами, що приватний капітал у СРСР. на ділі не істнує, а той, що є, до тої міри слабий і немічний, що нездатний не то на ніякі контрреволюційні вчинки, але навіть на удержання самого себе.

Опозиція особливо критичним оком дивилася все на Україну та вказувала на неї як на осередок контрреволюції, що наростає під покришкою непи. Та сама лева опозиція (Крупская) закидувала виразно харківському урядові потурання приватному капіталові, що еднається з т. зв. „верхушкою" села тобто зі сільськими глитаями. На думку опозиції Україна була й є найсильнішою базою контрреволюції.

Тому цікаво для нас познайомитися з дійсним станом приватного капіталу на Україні під теперішню хвилю та з тими впливами, які він там може мати. Справу приватного капіталу обговорювали дуже обширно на останніх зїздах ВКП(б), тобто Всесоюзної Компартії та КП(б)У, тобто Комуністичної партії більшовиків України. Там оперували цифрами. Постараємося деякі з тих цифр навести для ілюстрації відносин на Україні.

В усьому промислі на Україні займають приватні підприємці дуже підрядне місце. Це можна вносити з того, що в їх підприємствах працює на цілій Україні заледви 10 тисяч робітників на міліони робітників, що працюють у державних промислових підприємствах. Колиж взяти на увагу сам характер тих приватних підприємств, то треба ствердити, що вони в промислі не грають ніякої ролі. 10 тисяч робітників працює переважно у ремісничих варстатах та по дрібних млинах.

За те значно більша участь приватного капіталу на Україні. В 1925—26 господарському році мав він 270 міліонів карбованців в обороті. З того сам прибуток виносив 110 міліонів. Колиж від того прибутку відтягнути 60 міліонів карбованців на податки а тільки 35 міліонів (так обраховує „Комуніст") на власне удержання приватних торговців, то вийде, що всі приватні торговці заробили разом 14 міліонів карбованців. А що всіх їх на Україні є 110 тисяч, то кожний з них міг заробити по 127 карбованців, Ось і ті кольосальні прибутки приватного капіталу на Україні, що на них таку велику охоту мала ліва опозиція.

Харківський „Комуніст" доказує навіть, що й та дуже проблєматична сила приватного капіталу з року на рік слабне. Заки наведемо його міркування, мусимо ще зазначити, що ми не вірмо в те, щоби приватні торговці мали аж 14 міліонів чистого зиску. Такі теоретичні обрахунки офіційяльних органів радвлади! Та ми певні, що в практиці радянської дійсности цифра 14 міліонів спадає напевно що найменше до половини. Таким чином на одного приватного торговця випадалоб раптом 65 карбованців чистого прибутку.

Пригляньмося тепер міркуванням „Комуніста" (з 17. XI. 1926) на тему занепаду приватного капіталу.

„Пильна увага, рішуча політика партії щодо приватного капіталу дали свої наслідки. Питома вага приватного капіталу з року на рік зменшується і в торговельному обігові як по цілому Союзі так, зокрема і на Україні; на Україні він становить 26—27 відсотків загально товарового обороту. Успіхи в тій боротьбі точно збігаються з успіхами зросту нашої торговельної сітки. Зміцнення нашої кооперації в роздрібному торзі, особливо на селі — це основна гарантія дальших наших успіхів у боротьбі з приватним капіталом. Загальні показчики тут цілком по нашому боці: в торзі України починаючи з 2-ого півріччя 1923—24 р. до першого півріччя 1925—26 року приватник збільшив свій обіг на 120 відс., тоді як державна торговля — на 250 відс., а кооперативна понад 470 відсотків. Отже ми безперечно тут наступаємо, ми витискаємо приватний капітал з найулюбленішого ним гнізда, з торгу, туди, де його зручніше, точніше можна буде контролювати, оподаткувати — у виробничий процес, у житлове будівництво і т. д.".

Такий погляд „Комуніста" на приватний капітал у торговлі. Його намагаються витиснути з неї при допомозі кооперації до виробництва, щоби там остаточно того „апокаліптичного" ворога доконати. Якжеж змальовує його роль тойже „Комуніст" у виробництві?

„Партія бо знає — пише „Комуніст" — що не вважаючи на мізерну нині питому вагу приватного капіталу у виробничому процесі, скажімо у млинарському промислі, приватник нам дошкулює, перешкоджуючи витискати себе з хлібного ринку, починає навязувати звязки з глитайською верхівкою села й т. п.".

Отже партія сама признає нині, що роля приват. капіталу в промислі є мізерна, але всеж стверджує, що не приватний купець, а посередник „дошкулює" партії на хлібному ринку. Та це хоч і цілком зрозуміле, то для партії та радвлади дуже сумне, бо дотеперішня практика офіційяльних т. зв. „хлібозаготовок" доказала, що органи радвлади не в силі заготовити відповідної скількости хліба без допомоги посередника. Одначе зважившись, що тими посередниками є переважно селяне, мусимо цю справу лишити на боці, бо селянська „буржуазія" становить окрему сторінку життя на нинішній Україні. Ми спинилися на полі приватного капіталу в торговлі та виробництві, і переконалися на основі комуністичних джерел, що вона дуже мізерна, майже ніяка. Звичаєм комуністів було дотепер якраз виповідати безпощадну війну приватному капіталові, та роздмухувати його небезпеку до фантастичних розмірів. Колиж вони нині роблять противно, то це знак, що в приватних „капіталістах" з ділянки торговлі та промислу на Україні для комуністичних будівничих ніякої небезпеки направду нема.

Зате є инша небезпека від приватного „нагромаджування", тобто від тогож таки приватного капіталу але на селі! Там він дійсно росте. І до того росте навіть не в куркулів, бо тих влада нищить непомірним податком, а в нових, невідомих перед „революцією", а нині дуже численних сільських посередників, лихварів, спекулянтів і їм подібних „дітей" теперішньої системи правління. Та про них при иншій нагоді.

Із Закарпатської України.

Кінець „язикового питання".

В днях 20. і 21. листопада ц. р. радила в Ужгороді VII. чергова конференція комуністичної партії Закарпаття, що, як відомо, є найсильнішою організацією в цій країні. На тій конференції ухвалено ще раз резолюцію в національнім питанні, ідентичну з резолюцією краєвого ком. комітету Закарпатської України з 21. лютого 1926, що її сенатор тої партії, сел. Боднар, відчитав дня 22. жовтня ц. р. в чеському сенаті. Тому, що ця резолюція має свою вагу, ставляючи справу мови нашого народу на Закарпатті ясно і без ніяких застережень, подаємо її зміст.

В першій частині цієї резолюції стверджується, що українська мова є такою самою самостійною славянською мовою, як мова руська, польська, чеська й инші. Доказ: Рос. Академія Наук і сам розвиток української мови, якої уживає і Всеукраїнська Академія Наук і Наук. Т-во Шевченка й инші вищі школи.

В другій частині резолюції кажеться: 2. Ми є частиною українського народу. Говоримо тою самою мовою, що й весь 40-міліоновий український нарід, лиш із маленькими змінами. Це признає весь учений світ. Навіть чеські вчені, скликані на нараду міністерством шкільництва й народньої освіти в Празі дня 4. грудня 1919 в справі літературної мови для Карпатської Руси (як тоді називали), ствердили, що „місцевий русинський діялект на Карпатській Руси є безсумнівно діялектом українським, тому треба за літературну мову тамошнього населення признати мову, що її вживають найближчі його сусіди і співплемінники, себто українську мову.

В дальших резолюціях принято для Закарпаття назву „Закарпатська Україна", бо назва „Підкарпатська Русь" як накинена не має такого оправдання ні в минулому ні тимбільше в сучасному. В инших точках виставлено домагання українських шкіл та українських підручників і запротестовано проти штучного насаджування на Закарпатті шкіл чеських.

Таким чином ком. партія Закарпаття ліквідувала в себе „язикове питання", яке для неї зовсім не істнує. За нею мусять піти скорше чи пізніше і всі инші політичні партії в цій автономній країні.

Байдужість чи відокремленість?

З приводу Загальних Зборів „Товариства письменників і журналістів ім. Франка".

„Товариство письменників і журналістів ім. Франка" у Львові скликує свої Загальні Збори на 26. ц. м., на той самий день, коли дає літературний вечір для вшанування Василя Стефаника. Будуть це другі загальні збори Товариства, яке істнує рік, на жаль, в дійсности більше формально, як фактично. Першою причиною цього стану загальна байдужість робітників пера до всякої організації, а навіть незрозуміння потреби такого товариства. Те, з чим мусять боротись енергійно чужинні союзи письменників і журналістів, у нас стократно збільшене: перебільшений індивідуалізм людей, працюючих пером, здебільша є глухий на чисто практичні життєві справи. Крім цього наші письменники розсіяні по всьому краю, запряжені в ярмо різної важкої праці на „хліб насущний", навіть не зараховують себе до письменницької професії, а тим самим не бачать необхідности навязувати з иншими нитки професійної солідарности. Наслідки цього такі, що кожний бореться сам за видання книжки, за авторські права і пробує вийти у взаємини з иншими письменниками доривочно, хоча би для вимін думок. Кожне новоутворене товариство мусить у нас істнувати довго, заки ті, для яких воно призначене, зрозуміють його завдання та користь для себе. Великий занепад книгарського ринку у теперішній добі є також одним із наслідків того сумного стану, що наші автори глядять на себе радше як на суперників, що бються за доступ до видавництв, а не як на товаришів спільної недолі, які збіроним зусиллям могли би поставити на ноги не одно видавництво і не один журнал. Розпорошення сил, безліч малих ефемерних часописів, що ледви животіють, відокремлюючі партійні тенденції і впливи, що родять всякі напрямки й орієнтації, а радше: дезорієнтації — такою є загальна картина письменсько-публіцистичної праці в Галичині. Як би „Товариство письменників і журналістів" могло причинитись до консолідації всіх цих disiecta membra, то воно сповнило би немале культурне, громадянське, та може й літературне завдання.

НОВИНКИ.

— З досягнень польських кольоністів. В Рудках відбулася на днях польська парада у звязку з роздачею поодиноким членам союзу осадників, б. жовнірам та інвалідам польської армії, контрактів даровизни на земельні наділи. Це фундація гр. Феліції Скарбкової, що складалася з двох більших маєтків (разом 1100 моргів), обдарувала й закріпила за польськими осадниками 10-моргові самовистачальні наділи. В тому дні 85 родин польських осадників стали правно власниками 10-моргових наділів на нашій землі. В новій польській кольонії мають збудувати каплицю св. Александра (в память гр. Александра Скарбка).

— Польські памяткові таблиці множаться на нашій землі, як гриби по дощі. Недавно відслонено таку таблицю в честь поляглих „оборонців Львова" в Голоску Великім біля Львова, а ось в „Сл. Польськім" читаємо, що в торговельній школі в Перемишлі відбудеться 13. ц. м. відслонення пропамятної таблиці на спомин двох учеників тої школи, що згинули 1918 р. під Нижанковичами. Посвячення цієї таблиці довершить сам еп. Новак. Скільки ми вже написалися про вагу таких памяток для утревалення традиції і сплати того довгу вдячности, який належиться поляглим в боях! А кілько таких памяткових таблиць для українських воїнів відслонено по наших церквах, Народніх Домах і читальнях? Чи вже дійсно так мало у нас людей, що відчувалиб сором на вид тої байдужости, неввічности чи просто

Самоперучий середник

пере сам — білить сам — дезінфекує — під ґарантією не нищить білля.

896 3—4

некультурности, які виявляє наша суспільність для памяти тих, що найдорожчі в кожній нації — для своїх поляглих? Не хочеться вірити.

— Ucrainica. В „Zeitschrift der Savigny-Stiftung für Rechtsgeschichte" (XLVI, Kan. Abt. XV.), що виходить у Вайнарі, поміщена широка, вельми прихильна оцінка праці д-ра Миколи Чубатого п. з. „Правне становище церкви в козацькій державі" (Богословія, том III., стор. 19—53 і 181—203). Автором оцінки — проф. Гайнріх Фелікс Шмід (Грац). — У „Прагер Пресссе" з 9. ц. м. поміщена стаття п. з. „Перша своєбська кольонія на Україні" на основі праці М. Ткаченка („Україна", Київ, 1926, ч. 2—3).

— Мешканцям Львова на потіху. Варшава стверджує, що після неї найдорожчим містом є Львів. Після Львова йде Краків і Львів, Бидгощ і Познань.

— Гарніші історії. У Варшаві арештували лікаря Луцяна Хмельницького, в якого хаті находилась головна почта великої шпигунської організації. З ним увязнений його товариш Лямха недавно звільнений у шпигунськім процесі проти Ліпінча. — У Львові кружляють шораз густіше 5-золотові паперові фальсифікати, а з ними два хлопці-молодці, які купують по крамницях що небудь, щоби дати дістати решту. Ці панічі Гуттонь і Лянґвебер переховували дома ще більшу скількість чужинного тютюну з контрабанди. — Два перемиські різники Вальчицький і Ґолух їдучи в напрямку Хирова почали в поїзді так настирливо залицятись до якоїсь дами, що вона занедужала. При цій нагоді дали кілька прочуханів залізничому урядовцеві в Нижанковичах.

— Темна хроніка. Зловили двох професійних злодіїв, які застрілили кілька днів тому шинкаря Сосновку у Волі Добростанській, біля Городка. Демко Стецич і Михайло Добош хотіли тільки обмежитись крадіжою, а коли шинкар уноні їх доглянув, стрілили до нього і втікли. — Можна в Польській республіці вийхати кіньми з фільварку і шезнути безслідно. Поліція ломить собі голову, що могло статись з управителем майна біля Дубна, Занглєром, якого шукають усі ще від 20. листопада. — Представник післявоєнної польської „золотої молоді" Збігнєв Май, скінчивши війну не виніс з неї духа великої дисциплїни: вкрав документи одному товаришеві, а гроші инши, і виїхав до містечка Вигнанки, у бувш. Конгресівці, де урядував як лікар. Одночасно хотів богато оженитись і видурив від якихсь богатих сусідів, як тестів, 1100 зол. зачету на віно. Тести зорієнтувались у молодім „ревізорі" в пору і передали його минуле на розгляд суду. Кара не велика: 3 місяці. Пан Май може знову до мая починати все наново. — На львівськім Знесінню, коли тамошні громадяне випють, а підуть казати собі в очі правду, шинок переміняється в циркову арену: коваль Ілько Липиця, одержавши в лице, приніс із своїми помічниками залізні дручки, в бійці одного вбив, а одному розторощив череп. 6 місяців вязниці і 4 за такі наслідки боротьби, це бігме небогато. — Нехай ніхто не дивується, що у Львові щезає через ніч ціла ліхтарня зі стовпом і нафтою. Хто буде прилюбований вертатись уночі вулицею Варненьчика, мусить признати, що у такій темноті одна ліхтарня більше або менше не робить там ніякої ріжниці.

— Літературна забава. Німецький письменник Шефауер оповідає в „Літераріше Вельт" про свої пригоди, звязані з анкетою, яку розписав між визначними німецькими письменниками. Коли він почув, що Кіплінг висловив в англійській літературній академії думку, що на протязі 2500 літ лише 12 письменників здобуло безсмертність, він поцікавився питанням: яка думка про це великих німецьких сучасних письменників. І вислав листи (з заплаченою відповідю) до Гавптмана, Томаса Манна, Фульди, Судермана, Кайзера, Арно Гольца, Шніцлера, Гофмансталя і Георґа. Відповіло тільки трьох: Судерман відповів, що це питання занадто американське, Кайзер назвав тільки Платона та Ніцшого, а Томас Манн рішив справу по Соломоновому: „Або безсмертних є богато менше як 12, або багато більше".

— Мистецько та сир. Прошу не сміятись з таких двох слів покладених поруч себе. Швайцарська громада Вімуріе рішила поставити памятник у честь творця славного на весь світ сира Камамбер.

Цим творцем є жінка Маєн Марель. Її портрет буде вирізьблений у каррарійському мармурі, матеріялі, в якому виконали найкращі твори. Не хутко діждеться який наш творець такого памятника. А хто сумнівається в тому, чи створення нового сира є мистецтвом, нехай послухає: існує міжнародня сирна комісія; вона належить до міжнародного молошного союзу. І фабриканти сира всіх країн мають нині спільну журбу. Про це вони повідомили на письмі 24 урядів. Ця журба така сама як письменників. Фабриканти сира домагаються міжнародньої охорони прав авторської власности, мов на твори мистецтва. — Це значить: домагаються закону, який боронив би називати сирні продукти іменами, виробленими в даній країні, і тим самим славними. Коли хто хоче наслідувати нпр. Каманбер у Польщі то не повинен мати права написати „камамбер", а мусить додати „польський". Тоді всі знатимуть, що це за сир і не буде порушення прав до справжнього каманбера, який видумала жінка, що матиме за це мармуровий памятник. Українські письменники, які не в силі навіть подбати за охорону своїх найбільше безсумнівних авторських прав на власній землі, прочитають цю новинку напевно з меляхолійним зітханням: „Ах! чому ми не належимо до міжнароднього союзу сирників?!".

— **Ощадність чи сором!** Найменші пенсії, які одержують заслужені дівчі та державні спенсіоновані достойники, виплачує Франція. Французький бюджет з 1927 р. має одну позицію, яка найкраще характеризує висоту цих плат: — бувший премієр міністрів, „батько народу", якому Франція завдячує перемогу, Жорж Клемансо одержує місячно 250 фр. себто четвертину суми необхідної до нормального проживку для пересічного інтеліґента! Добре, що Клемансо при своїм 84-ім р. життя може ще заробляти пером, видаючи щороку одну книжку.

— **Так каже Едісон...** Промовив один з найбільших винахідників світа Едісон. У відповіді на запит одного затрівоженого інжиніра, як великі міста дадуть собі раду з комунікацією ще за пів століття. Вже нині такі столиці як Нью-Йорк або Париж думають над тим, щоби люде ходили пішки під вулицями або над ними. Едісон бачить уже нині два роди вулиць у таких містах для швидких машин і повільних. А ці швидкі може й зійдуть у підземелля. А на дахах, нині невикористаних, висідатимуть пасажири гелікоптерів. Що це таке гелікоптер? Літаюче мале авто майбутности. А за яких кілька покоління навіть машинова праця заступить людську, ручну. Наслідком цього меншатиме нужда й злочинність. Машини працюватимуть за нас і на нас. Якжеж виглядатиме таке місто? Що за рев і гомін буде панувати в ньому?! Ні, каже Едісон, людське вухо так звикне до нього, що згодом стане зовсім невразливе.

— **Здобутки науки.** Один з японських кораблів кандидує на право першенства, що найшов найглибше місце у Великому Океані. Воно находиться біля бонінських островів і має 9435 м. глибини. На це Німці відповідають, що вже в 1912 році німецький корабель „Планет" змірив глибину 9780 м. на схід від Филипинів. Щоби побити ці рекорди, вчений д-р Уілєм Біб вибирається на острови Галапагос, при чагоді мандрівки довкола бігуна. У своїх дослідах морської глибини він покористується сталевим танком, в якому зможе свобідно рухатись один чоловік. Танк матиме скляні шиби і з нього видко буде підморське життя на два кільометри. Для забезпечення його повітрем буде там спеціяльний хемічний апарат. Д-р Біб сподіється, що світла не треба йому буде, бо морська глубина має власне фосфоризуюче. Зате візьме із собою сильний рефлектор для фільмових знимок.

— **Світова хроніка.** Італійська держава матиме нову емблєму; так рішила Рада міністрів, складена з чистих фашистів; тою емблємою буде знак фашистівської партії „фасчіо літторіо"; отже римські різки. Щирий символ! Одночасно з тим приходить звістка, що воєнне міністерство приготовило для армії новий тип хулеметів: найлекших у світі, бо ваги 9 кільо. — Молодь протестує: — французькі студенти в Ліль повибивали в університеті шиби і побилися з поліцією. У Дортмунді 1104 німецьких дітей страйкує в усьому окрузі в 28 евангелицьких школах. — Віденський хірург професор д-р Айсельсберг одержав від англійського товариства т. зв. медалю Лістера і 500 фунт. за свої великі досягнення в хірургії. — У північній Японії хуртовини. Згинуло 60 рибальських подок. Зате в Буенос Айрес сонце так пече, що від спеки вмерло 20 осіб. — У Нью-Йорку помер бразилійський композитор Корвіольо від власного мистецтва: почувши в кварні свою композицію, так обурився, що її зле грають, що вдав мертвий від апоплексії. Мав 80 літ і залізне здоровля.

— **Незалежний Людовий Театр** у Львові, якого перша вистава історичної драми Б. Грінченка п. з. „За Батька" дня 21. XI. ц. р. відбулася при виповненій публікою по береги салі Муз. Т-ва ім. Лисенка — повторює цю драму „За Батька" в неділю, дня 12. грудня ц. р. в год. 3-ій попол. Вечером того самого дня в год. 7-мій виставлена буде перший раз на українській сцені знаменита комедія Г. Запольської п. з. „Мораль Пані Дульської". Дуже дешеві білєти, бо тільки по 2, 1·50, 1 зол. і 50 сот. продає „Союзний Базар" (Руська 20) а в неділю від 10—12 передпол. і від 1·30 попол. Каса тетру. 1110 1—1

— **Уживаючи** пасту до взуття **Елегант**, робите два добродійства: консервуєте власні чоботи і помагаєте розвинути рідний промисл. 1063 а) 3—3

— **Членам кооперативи „Достава"** у Львові пригадується, що Загальні Збори відбудуться 14. ц. м. о год. 4 по пол. при вул. Домініканській 11. 988 1-1

Процес 151.

За приналежність до української повстанчої організації.

Володимир Вол., 8. XII. 1926.

Розправа з 7. грудня 1926.

Адвокат Підгірський дає судові спис тих обвинуваченних, яких амбулаторійні картки були списані у Володимирі, Ковлі й Луцьку, на доказ, що їх бито. Богато обвинуваченних стануло перед судом лише тому, що на них наговорили обтяжаючо инші обвинувачені в своїх зізнаннях: коли ці зізнання були добуті терором, що мають доказати амбулаторійні картки тих, які голосилися хоримі після побоїв, то в такім випадку з деяким застереженням слід трактувати ті вимушені, обтяжаючі инші особи зізнання, тим більше, що проти тих осіб не свідчать ніякі инші факти ані річеві докази.

Із зізнань свідків інтересне було переслухання Каз. Івахова, надкомісаря львівської поліції. Насамперед зізнавав у справі Нестора Хомина, д-ра Мандля і Хаї Штайн, опісляж його зізнання набрали характеру викладу про ідеольогію і методи комунізму, в чім свідок виявився несогіршим знавцем. Його погляд меншбільш такий: комуністична партія, як усяка політична партія, є партією масовою, а не заговірною. Через освідомлення робітництва, селянства й інтеліґенції змагає вона до викликання соціяльної революції і до захоплення влади в свої руки. З тою метою вона використовує тзв. квестію робітничу, селянську й національних меншостей. Має дуже вмілу тактику, бо вміє використати всяке економічне й соціяльне тертя, а також незалежницькі змагання пригнічених народів для своїх цілей. Індивідуального терору не вживає, бо є переконана, що на місце вбитої одної особи прийде друга, а на місце одного знищеного обєкту буде побудований другий, ще кращий. Натомісць приноровлює терор внутрішній, т. зв. самооборону. передовсім щодо тих осіб, які змагають до фізичного знищення партії, а саме до провокаторів — цей момент оборона каже запротоколувати). Як в кожнім живім організмі, тимбільше в партії нелеґальній, стрічаються і протилежні напрями. Серед селян та інтеліґенції богато прихильників має напрям „гура"-комуністів або бомбістів, що найкоротшою дорогою змагають до викликання революції і хочуть на очах бачити плоди своєї праці й тому найскорше переходять до саботажів і збройного повстання. Натомісць пролєтаріят є більше розважний і холоднокровний, маючи на увазі свої великі завдання в будові будучого соціялістичного ладу; він систематично і послідовно змагає до захоплення влади збройним повстанням. Тому партія змагає до спролєтаризування і поборює „гура"-комуністів, особливо V. конференція КПЗУ. виповіла їм остру боротьбу. До травневого перевороту КПП. не організувала ніяких боєвих відділів. Щойно по травневих подіях, коли КПП. дістала добрий „патер ностер" від Комінтерну, що не використала такого пригожого моменту а волїклася в хвості ППС., КПП. творить боєві відділи, щоб на всякий випадок бути готовою. Ті слова так подіяли на підпрокуратора Ходецького, що він поставив внесок на ведення розправи при замкнених дверях, бо в тракті розправи порушується урядові таїни. (!) Суд внесок відкинув.

Дальше зізнавав свідок Зьолодзький, надкомісар політ. поліції в Луцьку. Відповідно до своєї досить високої ранги хотів цей свідок „сипнути" зізнання. Здається, мав охоту почати від Маркса, але мабуть не був з тою матерією добре обізнаний і почав лише від Комінтерну, систематично посуваючись аж до ячейки. Потім описав історію комуністичного руху в Польщі, опісля, перейшовши на Волинь, обовязково спомянув УСДП., УРПО., УНПО., УЧПН. і так дійшов аж до КПЗУ. Навкучилося це першому обвинуваченому Хоминовї і він заявив, що свідок не говорить до річи. Суд приняв до відома заяву обв. Хомина і звернув увагу свідкові, щоб говорив, правда, про „діло", але те, що чув від своїх підвладних (а вони чули також від своїх підвладних і так, ідучи вниз, кінчилося на конфідентах). Для справи свідок нічого нового не дав, бо майже у всім випередили його попередні свідки. Зізнання докінчить 9. XII. 1926. **П. Щ.**

ОПОВІСТКИ.

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:
Субота 11. XII. — Буршгин.
Неділя 12. XII. — Букачівці.
Понеділок 13. XII. — Букачівці. 528 2-2

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Сасевського у складі 30 осіб виступає:
Неділя 12.XII. Кремінець.
Понеділок 13.XII. Кремінець.
Вівторок 14.XII. Дубно.
Середа 15.XII. Дубно.
Четвер 16. XII. — Здолбунів.
П'ятниця 17. XII. — Здолбунів.
Субота 18. XII. — Рівне.
Неділя 19. XII. — Рівне.

Загальні Збори Кружка УПТ. ім. М. Шашкевича відбудуться 19-го грудня ц. р. о годині 11. перед полуднем в комнатах „Просвіти", Ринок 10, II. поверх з слідуючим денним порядком: 1) Отворення Загальних Зборів. 2) Звіт голови, секретаря і касієра з діяльности за 1926 рік. 3) Звіт Контрольної Комісії і уділення абсолюторії. 4) Зміна статута (реф. делєгат Головної Управи). 5) Вибір делєгатів на Загальні Збори УПТ. 6) Вибір нової Старшини Кружка. 7) Внески і запити. — Наколи би в 11. годині не було приписаного комплєту, то Загальні Збори відбудуться з 1-годинним опізненням т. є в 12. годині при кождім числі присутних членів. — Старшина Кружка УПТ. ім. М. Шашкевича (Середмістя). 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

КУПУЙТЕ КАЛЄНДАР-ЕНЦИКЛЬОПЕДІЮ „ТОВАРИШ" на 1927 рік. Ціна 2·50 зол. Замовлення посилати: Кооператива „Друкар", Львів, Руська 3. 3—?

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИН** Ігнатович Львів. 956 17-?

КАМЕНИЦЮ, центрум, негайно продасть Агенція Хорущина 27. Тел. 16—22. 1093 2—3

КОНЦИПІЄНТА самостійно працюючого прийме негайно адвокат. Зголошення під: Adela Saliirowa — Tłuste. 1079a 2-5

З ПРИВОДУ виїзду за границю продам на дуже корисних услівях реальність, що складається з мешкального дому і склепу, чверть моргa городу, при головній дорозі, близько залізничої стації. Гірська і кліматична місцевість. Анна Барвова, Команча. п. в місці. 1078 5—6

80 СОТ. коштує одна ложечка до чаю, з хінського срібла у Мандля, Коперника 14. Проти кіна „Коперник". 681a) 14-?

УМЕБЛЬОВАНА комната до винайму для поважних осіб. — Адреса в Адміністрації. 1098 1—3

МАЮ всі дані, щоб навязати переписку з чесним мущиною середніх літ на вищім становиші. Зголошення до Адміністрації під „Добра партія". 1099 1-1

ДОБРА НАГОДА! 2 великі комнати в середмістю до набуття для лікарів, на бюро і т. п. Відомість І. Дейнека, Руська ч. 1. 1112 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Б. оператор клінік проф. Наймана і Гаека у Відні.

Д-р Леопольд Александрович

ординує в недугах ушей, носа, горла і гортанки від 11—12 і 3—5 попол. **у Львові, вул. Бельовського 3** (за пасажом Миколяша). Телефон ч. 40—75. 1070 3-9

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка **Львів, Городецька 46.** Телеф. 834 Пересвітлення Рентгеном. 929 19-25

1863—1926

Складниця кольоніяльних товарів і делікатесів

Галицька 21. — **Львів** — Галицька 21.

Маріян Баллабан

поручає першорядної якости кави, чай, чекоряди, какао, цукри, консерви, сири і всілякі споживчі артикули. **Щоденно свіжа вудженина.** Спеціяльність **Пражська шинка**, — труфлева, чайна, бруншвідська ковбаса. Щоденно **свіжі, незрівнаної якости** прасовані дріжджа. Замовлення з провінції полагоджується відворотно. 1114 1—6

Ширіть наш часопис!

Перльмуттера Ультрамарина

(СИНКА)

є безумовно найліпшою і найвидатнішою фарбою до білля, вапна і малярських цілей. Відзначена на виставах золотими медалями в Брукселі і Медіолянї.

92 17—48

Приготовляєте **КОНЦЕРТИ?** Жадайте повного **„МУЗИЧНОГО КАТАЛЬОҐУ"** який висилає за надісланням 1.— зол. в значках почтових **Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок 10.** 994 5—17

Загальні Збори

Товариства письменників і журналістів ім. І. Франка у Львові

відбудуться дня 26. ц. м. в 9-ій годині вранці в салі Тов. „Просвіта" з таким денним порядком: 1. Звіт з діяльности. 2. Товариство як професійна організація. 3. Можливости розвитку товариства. 4. Вибір нової Ради і Контрольної Комісії. 5. Евентуалія (внески і запити). Коли в означеній годині не явиться означене статутом число членів, то в г. 10-ій відбудуться загальні збори без огляду на скількість присутних. — За Раду Товариства: Д-р Андрій Чайківський, голова; В. Бобинський, секретар. 1113 1—1

Скликані на день 14. грудня

Загальні Збори

членів **Повітового Товариства Кредитового в Тернополі** не можуть відбутися з причин від підписаних независимих. Речинець нових Зборів буде оголошений пізніше. — За Надзірну Раду: Іван Боднар, голова: Д-р Іван Якимчук, секретар. 1011 1—1

Загальні Збори

Товариства Катехитів відбудуться дня 24. грудня 1926 о год. 10 в духовній Семинарії у Львові, вул. Коперника 36, з тим порядком: 1) Відкриття Зборів і звіти Виділу та кружків з діяльности. 2) Реферати: о. крил. Лужницького, о. д-ра Костельника і о. С. Біленького. 3) Вибір нового Виділу. 4) Внески і запити. — Перед Зборами Служба Божа і панахида за померших членів о год. 9-тій. — У Львові дня 5. грудня 1926. — о. *Юліян Дзерович* голова, о. *Александер Бучацький* секретар. 1071 2—3

НОВІСТЬ! Прегарний дарунок на Св. Миколая!

„ЗИМА"

Читаночка укладу В. Радзикевича для молоді 7—10 літ
Вийшла накладом Р. Ш. — У. П. Т. і продається у всіх книгарнях. — Ціна 0·95 зол.

Головний склад в книгарні Р. Ш. — У. П. Т.
Львів, Руська 3. 1096 2—2 Львів, Руська 3.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 277 (10.954). Львів. вівторок 14. грудня 1926. Poczłowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 149.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 ал., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Скасування міжсоюзної контролі в Німеччині.

Женева, 12. грудня 1926.

Рада Ліги Націй установила день 31. січня 1927 як речинець скасування міжсоюзної контролі в Німеччині. Тимчасом конференція амбасадорів розгляне нові предложення, які представить їй німецький уряд у справі управильнення створжених останніми часами ухилень. З тим часі не вільно Німеччині зачинати ніяких нових праць військового характеру на східних кордонах. Коли дійде до порозуміння між конференцією амбасадорів і делегатами німецького уряду, управильнення справи відхилень за посередництвом Ради Ліги перекажеться інвестиганійній комісії. До дня 31. січня 1927 амбасадам союзних держав у Берліні приділиться офіцерів, яких обовязком буде пильнувати точно виконання клявзуль роззброєння.

Буджетова провізорія на перше чвертьріча 1927 принята.

Промови міп. скарбу Чеховича і віцепрем. Бартеля. — Вся жура уряду: платні для урядовців. — Денний порядок найближчого засідання сойму. — Personalia.

Варшава, 12. грудня 1926.

На вчорашнім засіданні соймової буджетової провізорії на перше чвертьріча 1927 по промовах міністра скарбу і референта пос. Чеховича приступлено до дискусії, до якої булоих записан 12 промовців. Кожного промовця обмежено до 20 хвилин. У відповіди забрав голос мін. Бартель, що сказав між иншим:

Уряд уважає, що поправа урядничих платень є майже державною конечністю. Не виходить при тому з мотивів демагогічних, але чисто річевих. Ми не хотіли розтягати ощадностей і на урядовців, бо на них ощаджувати годі. Не ми ввели ті ощадности, навпаки — ми ще годі, як повної рівноваги буджету не було, реститували частинно попередні урядничі платні, а опісля, в листопаді і грудні, дали ми те, що уважали можливим дати, себто 10 проц. додатку, очевидно з наших буджетових ощадностей.

Свого часу сказав я урядовцям щиро, що якби можна знайти якесь покриття, то, розуміється, можнаб їх платні піднести ще більше. Але сам уряд тої справи управильнювати не може і я сумніваюся, чи сойм згодиться на підвишку податку. Одначе якби сойм згодився на це, що така підвишка є обовязком уряду й парляменту, то уряд не буде тому противитися. При кінці мін. Бартель просив ще перетерпіти пів року, обіцяючи, що за пів року можна буде до тої справи вернути.

Опісля віцепрем. Бартель спинився на інциденті з попереднього дня в соймі, коли то пос. Баллін кинув у його сторону закрівавлену сорочку посла Білоруської Громади, побитого на вічу поліцією. Мін. Бартель тоді на це не реагував, бо, мовляв, ця справа не була на денному порядку, врештою вона йому незнана; обіцяв тільки звернутися по інформації і матеріяли в тій справі до міністра внутр. справ.

Потім принято закон про будж. провізорію в другому читанні без змін, підвисшено тільки загальну суму провізорії до 493,256.740 зол. Третє читання будж. провізорії відбудеться в понеділок.

Порядок засідання сойму, визначеного на вівторок 14. ц. м., передбачує звідомлення будж. комісії про будж. провізорію на перше чвертьріча 1927, потім звідомлення скарбової комісії в справі податку на покриття дефіциту сільських громад і звідомлення адміністраційної комісії в справі ведення метрик цивільного стану в Галичині у польській мові.

В політичних колах розійшлася чутка, що в найближчих днях уступить міністр справедливости Мейштович. Наслідником Мейштовича мав би бути Олександер Лєдніцький. У звязи з цим кажуть, що пресовий закон не скоро появиться, бо його віддадуть Леднцькому до опрацювання. — Рада міністрів на недільному засіданні ухвалила іменувати куратором львівського шкільного округа на місце Собінського — Рімера. — Поліським воєводою іменовано Кралельського.

Проти політики Бріяна.

Париж, 12. грудня 1926.

Концесійно-компромісова політика Бріяна супроти Німеччини стрінулась у французькім кабінеті з опозицією. В колах правиці і центру парляменту кажуть, що Бріян, хоч одержав нагороду Нобля, є небезпечний для Франції.

Регенційна Рада в Румунії.

Пяшж, 12. грудня 1926.

Тутешня преса повідомляє з Букарешту, що королева Марія увійшла в склад регенційної ради на місце кн. Миколи.

Комунікат.

„Свобода", офіціяльний орган Українського Національно-Демократичного Обєднання, приносить такий комунікат:

Центральний Комітет Українського Національно-Демократичного Обєднання на своїм засіданні дня 12. грудня ц. р. ухвалив виключити д-ра Володимира Бачинського з членів партії тому, що д-р В. Бачинський в останньому часі, входячи в переговори з польською стороною та публікуючи неправдиві сенсації, повів самочинну політичну акцію, яка дуже різко відбігає від програми і тактики партії та нарушує партійну карність.

Одночасно Центральний Комітет стверджує, що з теперішньою політичною діяльністю д-ра В. Бачинського не має нічого спільного ніхто з членів Центрального Комітету, як також невідомо Центральному Комітетові, щоби з д-ром В. Бачинським у його політичній акції співділав який-небудь член партії.

За Центральний Комітет Українського Нац.-Дем. Обєднання:

Д-р Дмитро Левицький, голова.
Володимир Целевич, ген. секретар.

Жалоба Югославії.

Смерть Миколи Пашіча.

Білгород, 10. грудня 1926.

Югославія в жалобі. Білгород прибраний чорними прапорами. Сербський нарід оплакує смерть Миколи Пашіча, найбільшого із сербських політиків, носія ідеї Великої Сербії, творця держави Сербів, Хорватів і Словінців.

Микола Пашіч, селянський син, родився 1846 р. Після покінчення середньої школи студіював на політехніці в Цріху. Повернувши до батьківщини, кинувся у вир політичного життя. Став послом до скупштини. Одночасно розпочав організацію радикальної партії на західно-европейських зразках. Сербія короля Міляна була загумінком Австрії. Пашіч звернувся проти австрофільської політики уряду і короля. Замішаний в змову проти короля Міляна, був примушений в 1883 р. втікати зі Сербії. В міжчасі военний суд засудив його на кару смерти. Після шістьох літ еміграційного життя повернув до краю, дождавшись абдикації Міляна. Негайно вибрано його посадником Білгороду. Радикальна партія під проводом Пашіча постійно зростала в силу. В р. 1891 король Олександер Обреновіч доручив йому місію створити кабінет. Два роки пізніше занив Пашіч становище сербського посла в Петербурзі. Перебування в столиці царської Росії зробило з нього завзятого русофіла, який влекшував царській дипльоматії її роботу на Балкані.

Опозиція проти короля Олександра Обреновича зростала все більше, піддержувана Караджорджевичами. Пашіч належав до найзавзятіших противників династії Обреновичів. У 1899 р. викрито новий заговір проти короля, якого душею був Пашіч. Його засуджено на 10-літню вязницю. Король уласкавив засудженого, який внаслідок того на якийсь час покинув політичну арену.

В р. 1903 цілий світ потрясла страшна трагедія в сербській столиці. Замордовано королівську пару, короля Олександра і королеву Драгу. На сербський престол вступив дотеперішній емігрант Петро Караджорджевич. Радикальна партія, підпора Караджорджевичів, знову прийшла до влади. З того часу Пашіч чи то як ресортовий міністр, чи як премієр кермує сербським державним кораблем. Всіми фібрами душі ненавидів він Австрію, уважаючи її найбільшою противницькою великосербських змагань.

Прийшов 1914 рік. Сербії вдалося спровокувати війну, якої висліком було створення Великої Сербії під назвою Югославії (офіційно: королівства Сербів, Хорватів і Словінців). Вигравши війну і створивши досить велику державу, Пашіч постановив обєднати її шляхом безоглядної централізації. Та ці тенденції стрінулися з опором Хорватів під проводом Радіча. Також сербські демократи з Давидовичем на чолі протиставались політиці Пашіча.

Боротьба між сербськими радикалами і селянською хорватською партією, боротьба між Пашічем і Радічем довго потрясала Югославією. Вкінці прийшло до порозумення між двома противниками, конфлікт злагіднився, але притишення внутрішніх розходжень з тим більшою силою виявило трудноші Югославії в закордонній політиці.

Позбувшись Австрії, Югославія одержала нового противника у фашистівській Італії. Довго велася дипльоматична боротьба за Реку, нещасливо покінчена для Югославії. Тепер же альбансько-італійський пакт поважно підірвав домінуюче становище Югославії на Балкані. І в таку важку хвилю, коли знову зростають також і внутрішні розходження в тридільній державі, Югославія тратить свого найбільшого державного мужа.

Політичний замах у Відні.

Відень, 12. грудня 1926.

Бувшого болгарського міністра Апаназева хотів убити в його тутешнім мешканні 29-літній Борис Бошов, учитель танців. Вистрілив кілька разів і зранив хазяйку, що випадково була в кімнаті. Виновника арештовано. Міністр Апаназев, як проводник македонських федералістів, засуджений був на смерть непримиримою македонською групою. Македонська організація сприяє теперішньому болгарському урядові. Апаназева обвинувачували, що сприяє більшовикам.

Альбансько-італійський пакт і Югославія.

(Від власного кореспондента.)

Білгород, 10. грудня 1926.

Те, що було доконаним ще 26 листопада, а 1. грудня стало всім відомим, є останній удар доперішній закордонній політиці Югославії, удар настільки тяжкий, що рішучо її повалив і то, певно, безповоротно.

Пакт приязни, що його підписала Італія з Альбанією, по своїй зовнішній формі не уявляє нічого особливого. Обидві держави хочуть жити в добрих сусідських відносинах; крім того, Італія, як міцніша, зобовязується боронити кордони Альбанії, її незалежність і напівщо є головним, погоджується збройною силою боронити і сучасний устрій в ній тобто Ахмеда бег Зогу. Колиб не було цього останнього, колиб не було тих попередніх ріжних концесій, які Італія здобула собі в Альбанії, пакт не робив би того враження, яке він робить тепер — фактичного протекторату Італії над Альбанією, спілки, якої вістря звернене проти Югославії.

Досить поглянути хоч трохи на мипуле Альбанії, щоб переконатися, що саме покликання її до самостійного життя і продовження його відбувалось лише тому, що сусідні держави завжди мали занадто велике бажання проковтнути цей клаптик гірської землі і тому для спинення постійних сварок створили з нього самостійну державу. Альбанія, держава ріжних племен, що їх ділять три віри, є не лише некультурною, а й дикою, з безнастанним замішанням, з безперервними повстаннями.

Істнування самостійної Альбанії, забезпечене міжнародньою умовою підтверджене ще особливою умовою, яку в 1922 р. підписали представники Англії, Франції, Італії та Японії, а боротьбу за вплив у ній перевели між собою Італія та Югославія. Ця боротьба вперто велася весь час після скінчення світової війни і тепер нарешті скінчилася повною невдачею Югославії і тріюмфом фашистівської Італії.

Головна помилка Югославії, що її причинилася найбільше до невдачі її закордонної політики, — це необмежена віра в щирість Ахмеда Зогу. Югославія забула, що політика не визнає сентиментальности і створила собі любовну іділлю, головним героєм котрої був молодий альбанський політик. Виглядало все дуже гарно — при допомозі Югославії, розуміється, строго таємній, Ахмед бег Зогу виганяє прихильника Італії Полія, забирає владу в свої руки і робиться нарешті президентом. Висновок ясний — за це він повинен бути ціле своє життя вдячний Югославії, бути вірним її другом і, розуміється, ніколи її не зраджувати. Але життя поставило свої вимоги.

Ахмед бег Зогу добре розумів, що в його батьківщині терен для більш-менш трівкого володіння дуже непадійний. І коли він при допомозі одного сусіда досить легко позбувся свого попередника, то при допомозі другого, сильнішого, так само легко зможе позбутись і свого становища. Доказом цього були постійні повстання та неможливість опертися на свої власні військові сили. Тому він почав при-

кильніше дивитися на залицяння Італії, що обіцяла дати свій капітал, якого бракує і Югославії, а без якого Ахмед Зогу не бачив можливости розвитку Альбанії. Хібаж не приємно було бачити, як в короткому часі вузькі гірські стежки перетворювались у гарні шляхи, прокладені за італійські гроші і її силами?! Правда, ці шляхи вели по стратегічних пунктів на югославянськім кордоні, але всеж таки перетворювали непрохідну Альванію в культурну землю.

Очевидно, що всі ці заходи були відомі Югославії, але вона і надалі лишилася непохитною в своїй вірі до Ахмеда Зогу, була певна, що умова приязни між нею та Італією є якоюсь непорушною твердинею, на котру можна було цілком покладатися. Наскільки югославянська дипльоматія надавала великого значіння цій своїй умові з Італією, видко хоч би і з того, що вона, не вважаючи на дуже тісні і дружні відносини з Францією, не зважилася до цього часу підписати подібної умови з нею, знаючи про неприязнь до неї Італії.

Італія немов навмисне оголосила свою умову з Альбанією 1. грудня, себ-то на день свята обєднання в одно королівство Сербів, Хорватів і Словінців. Мусоліні на це свято підніс дарунок М. Нінчічу, від тягару якого той повинен був перевернутися на фотелі міністра закордонних справ. Цим способом Мусоліні довершив давню внутрішню кризу кабінету М. Узуновича, потягнувши своїм упадком і його до димісії. М. Нінчіч, мотивуючи свою димісію, в делікатній формі признається в банкротстві дотеперішньої закордоної політики, признається тому, що це стало вже занадто очевидним для кожного, що ціла преса і громадська опінія в один голос підняла крик розпуки перед загрозою, яка крок за кроком наближається до Югославії.

Залізом кований мілітарний чобіт Мусолінія став на терені Балкану. Італія по умові з Альбанією повинна воєнною силою боронити сучасного устрою в ній. А це означає, що кожної хвилі Італія має можливість за невеликі гроші підняти чергове повстання в неспокійних альбанських горах й — на прохання Ахмеда бег Зогу — пішле своє військо, щоб створити на кордоні Югославії свою базу.

Новий міністр закордонних справ, який прийде на місце М. Нінчіча, буде змушений радикально змінити цілу закордонну політику Югославії, мусітиме вивести її з того „миролюбивого" кутка, в який завів її М. Нінчіч. Лишити і надалі старі відносини з Італією неможливо, отже він буде примушений виявити себе трохи рішучішим, а для цього треба мати якесь опертя на стороні, і коли дотеперішній міністр закордонних справ був рішучим ворогом цього не було зближення з Радянською Спілкою, то не є виключеним, що його наступник якраз і буде шукати там порятунку для своєї батьківщини.

В. Анський.

Жіночі модні матеріяли
Шовки, Полотна
Мужеські сукна
1630 73—7
проти найдешевша
ФІРМА
РОМАН
ЗУБИК
Львів, Галицька 16

Чи справді розбиті?

Варшава, 10. грудня 1926.

Коли шість тижнів тому марш. Пілсудський повернув із „військово-родинного свята" на замку князів Радзівілів у Несвіжі, а прилюдною тайною стало, що ця невинна „аполітична" подорож єдиною метою мала: розбити польську ендецію, — один із чільних пе-пе-есів сказав ніби іронічно, ніби розпучливо: „Маршалок Пілсудський вже двацять літ розбиває ендеків, але якось так досіль виходило, що завжди ендеція від того розбивання кріпшала, а зате по дорозі розвалювалися партії ліві, найближчі серцем до Пілсудського". Ці слова набірають великого змісту, коли глядіти на метушню, яка йде нині на всьому польському суспільно-політичному фронті, на горячкове перегруповування, творення нових і переіменування старих політичних організацій.

Нема сумніву, що одною із найповажніших подій, які зайшли на внутрішній польській політичній арені, були постанови Начальної Ради „Звіонзку Людово-Народового" (ЗЛН) у дні 28. листопада у Варшаві та безпосередньо з ними звязаний організаційний виїзд „Обозу Велькей Польскі" в дні 4. грудня ц. р. у Познані. Можна собі кепкувати на тему „дарунку з пана Дмовского народові", як це робить їдко і безоглядно краківська „Правіца народова" на превеликий смуток і здивування п. Стронського („Час" з 2. ц. м. „Дарунок народові" і „Варшавянка" з 3. ц. м. „Відкіля злість?"); можна ломити руки над „боротьбою за душу громадянства" розпочату з одного боку Пілсудським у Несвіжі, з другого Дмовським у Познані, і цим своїм єхидним жалем підкреслювати „свою хату з краю" („Ілюстр. Курієр Цодз.", нинішній головний орган „Пяста", з дня 6. ц. м.); можна врешті кидати „соціялістичні" і „радикальні" громи з погрозами („Роботнік" з 5. ц. м. „Мафія зорганізована", „Глос Правди" з 7. ц. м. „Вісімка померла, хай живе вісімка!"). Але всі ті голоси і весь дужий хор, розпутаний імпрезою п. Дмовського, свідчать саме про величезне значіння цієї імпрези. А значіння це в цьому, що оснування „Обозу Велькей Польскі" є переходом ендеції з вижидаючо-пасивної ролі до ролі зачіпної, є рішучим кроком не тільки до відзискання утрачених у травневих днях позицій, але й за здобуття нових: тривкого здобуття державної влади в Польщі і то без усяких союзницьких причеп.

Нема ніякого сумніву, що деклямації Дмовського на познанському зїзді про „загубу народу в повені партій" і про „інстинкт самозбереження", який каже „народові" кликати до „зєднання сил Польщі у згідливому зусиллі", що всі ті й богато инших подібних прегарних фраз про над- і позапартійність „Обозу" — це лише фрази, маскуючі спробу заведення ендецької диктатури над цілим „народом", себто всіми більше й менше реакційними верствами й колами польського громадянства. І тому „Глос Правди", догулявшися щойно в три дні після зїзду в Познані, у чому річ, і правильно оцінюючи нині „понадпартійний" табор Дмовського як рецедиву виборчої „вісімки" (ХН., ЗЛН., ХД), здорово промахнувся, пишучи на тиждень раніше (1. XII.), що Дмовський є „поза скобкою ендеції", та що з виступом Дмовського ендеція знову зазнала свіжого — ослаблення. Промахнувся теж і шановний передовик „Роботніка", доказуючи на основі останніх ухвал Нач. Ради ЗЛН. тезу, що ендеція є — розбита („Роб." з 30. XI. „Розбиті"). Розбитими далеко не є ще ті, які мають силу переходити на цілій лінії до наступу.

Фактично польська ендеція розбитою не була ніколи. Вона була щонайбільше приголомшена, але дуже швидко прочунялася. Допоміг їй до цього чудово після революційний двократний преміер Бартель, а його офіціяльний наслідник не залишався під тим оглядом позаду. Кожний промах уряду ставив на ноги ендецію; і нерозвязання сойму і помітання парляментарнамом і невідповідний підбір людей до кабінетів, дивоглядні союзи, загальна безпляновість у парі з повною безпрограмністю і тьма-тьменна дрібних провалів у роді перемонілу „всуати-сидіти" та — пресового декрету. Рівно пів року набирала ендеція сили зі слабостей противника, поки почула себе досить сильною дати людям притоку, щоби знову голосно заговорили про неї. Неправдою є, наче польська ендеція була ослаблена „льояльним" становищем супроти уряду марш. Пілсудського з боку таких своїх визначних членів, як пос. кн. Четвертинський чи пос. Вержбіцький. Перший із них — магнат-фінансіст, другий — голова могутнього „Левіятану", оба вони своєю „льояльністю" боронили своїх становищ, „шкурених" інтересів: це була їх „реальна політика дня", це була лише їхня тактика, яка зовсім не зривала з ідеольогією та цілями спільного великого ендецького табору. Тактикою було теж наклікування у свій час (2-а половина травня) Романа Дмовського до понехання дільницевого сепаратизму, тактикою є теж нині творення Дмовським „Обозу". Дмовський був уже членом „всенародньої" Ради Оборони в 1920 році, він теж, з титулу ранїших і пізніших почестей (петербурська Дума, паріський Комітет Народовий, другий уряд Вітоса) годиться найкраще для одіграння ролі „понадпартійного" пастуха, що зажене всі легкодушні овечки до суто-партійного ендецького табору. І лише тактикою є ніби-то відхрещування З. Л. Н. від Дмовського і залишення йому „вільної руки". Ця тактика обрахована на те, аби не відстрашити з місця підозрливих людців яскравою ендецькою плахтою.

Пілсудський ендеції не розбив — і досі використуваними засобами не розіб'є. Бо, щоби розбити її, треба розбити спершу той дурман, який переслідує польське громадянство від віків. Цим дурманом є незабуті навички шляхеччини, апотеозовані потім Сенкевичами і збережені по нинішній день як найбільший скарб польської громадянської психіки. З цієї хворої психіки черпає організована партійна ендеція щораз свіжі і свіжі життєві соки і черпатиме так довго, як довго над польським народом панує нинішня вшехпольська психе. Такіж примітивні ліки, як несвіжські хитрощі, тієї хворої психіки безумовно не вилічать. І тому правильно бідкався згаданий на початку цих уваг пепеесівський інтерьокутор безпосередньо після несвіжської спроби Пілсудського розбити ендецію: ендеція кріпне.

І. Кедрин.

Як хочеш справді купити дешево і добре
ОКУЛЯРИ І ЦВІКЕРИ
ідн до ф-ми 820 13-20
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА
Львів, вул. Леґіонів ч. 1.

КОНСТ. МАЛИЦЬКА.

Із днів неволі.

Жмуток споминів про пок. єпископа о. д-ра Иосифа Боцяна.

(Докінчення.)

Дня 16. червня приїхали ми до Красноярська. Тут кінець нашої залізничої їзди. Сердешно прощаємося з нашими конвойними. Ведуть нас в участок у поліцейське правління, де дожидаємо рішення місцевого губернатора про дальшу нашу долю. В одній кімнаті з поліційними урядовцями розташовуємося (нас 14 людей) з усіма багажами на день і ніч. До арештів нас не запирають, бо ті заповнені вщерть. Через три дні відсилають нас до красноярської тюрми, де маємо ждати, поки пароход не відвезе нас в Єнісейськ до дальшої розпорядимости тамошнього ісправника. Такий важкий час дожидання! Я в окремім „женском атделеній", розлучена з нашими, поміж чужими, каторжницями і Циганками.

Дня 28. відїжджає в Єнісейськ нас уже тільки 11 зі Львова, бо священиків Боцяна, Горникевича і Соболя висилають на полудне до Минусінська, (в країну солодких кавунів). Пакують нас в корабельний трюм під чердак, де в страшній духоті проводимо цілу днину і ніч під невпинним карауном грубих конвойних, що висвистують нам над головами. В Єнісейську ісправник вказав нам місце нашого заслання — всіх розкинено далеко по Ангарі на просторі 200 верст. А опісля знову ще довгі два тижні прийшлося нам їхати то на возах тайгою, то човнами по Ангарі і щойно по св. Петрі опинилися ми на своїх місцях. Я з товаришем Юл. Балицьким осіли в Пинчузі, в найближчому нашому сусідстві брат Иосиф Гродський і Осип Неділка.

Та богато минуло ще часу, заки навязали ми переписку з подальшими нашими земляками. Один з перших відізвався до нас о. д-р Боцян, і вже на протязі двох років не випускав нас зі своєї опіки. З його листів довідалися ми, що діється в Европі, на Великій Україні і в нас у Галичині, де і як проживає о. Митрополит. Д-р Боцян, проживаючи в більшім місті, мав безперервану комунікацію з Европою, коли ми лише раз у тиждень одержували почту, а два рази до року у час тзв. „распутиці", коли Ангара під весну розмерзала, а під зиму замерзала, бували ми на шість, а то й вісім тижнів зовсім відрізані від світа, бо инших комунікаційних доріг крім Ангари там нема. Д-р Боцян час від часу присилав нам у Пинчугу і иншим товаришам на Ангарі грошеві підмоги, пояснюючи, що ці гроші дістає за фундушеві Служби божі від католицького духовенства. Не знаю, чи справді воно так було, чи тільки тими Службами закривав о. д-р Боцян свою добросердність і спочування нашій недолі.

Ще перед розстанням в Красноярську одержала я від о. Боцяна український переклад Св. Письма, дуже гарне московське видання. Ця книжка була довгий час одинокою українською книжкою в моїй хаті. Нею запозичувався у мене наш волосний батюшка о. Гучковський, щирий Українець з Каменця Подільського, щоби своїм прихожанам, українським кольоністам по Ангарі, читати евангеліє у рідній мові. І пізніше, коли я опинилася в Козачинськім на Єнісею, заходили до мене з торгу довколишні наші поселенці з України, Лопатони — як їх тут зовуть — щоби почути „українське боже слово".

На Ангарі жилося нам несогірше, але одно тривожило, щоби — не дай Господи, не занедужати. До найближчої лічниці у волости було 36 верст, до найближчого повітового міста 1000 км., до залізничої стації 100 наших миль. А ліків у нас ніяких. Чолдонськими середниками страшно було лікуватися — у них на все: водка, баня (лазня), товчене скло, терпентина (столярська — як раз я нею вимастилася на біль в грудях, то відразу стала гей політурована шафа). Та ось одної днини дістаю з Минусінська від о. Боцяна велику скриньку ліків і усякого аптичного приладдя. Чого там не було! і на зуби і на жолудок і на біль голови і на скалічення. Користувалися ми тим в потребі і самі і ще инших рятували

Околиця нашої Пинчуги була гарна, навіть дуже гарна. Могутня Ангара шуміла проти вікон, в долині зеленіла цілий рік тайга, літом гори мінилися фіолетом вересу — але в самому селі пустиня. Ні одного кущика, ні деревця коло хати, ні городчика, одні деревляні будинки господарські. Всі ярини городи простягалися подальше над самою Ангарою, бо там лекше було їх підливати (в селі керниць не було). Ми, що привикли хоч би тут у Львові до богатства зелені, до городів-парків, відчували особливо літом дуже прикро ту відсутність ростинности коло себе. І знову з Минусінська приходить весною дарунок від о. Боцяна, скринька усякого насіння квітів і ярини. Миттю зорали мої хазяї для мене великий шмат землі перед вікнами і я стала садити: моркву, петрушку, салату, буряки, каляфіори, горох, фасолю, огірки, а в окремім куточку і в глечиках квіти: мачки, крокес, гвоздики, пахучий горошок, тощо. Усе принялося як найкраще, тільки фасоля не зійшла, хоч я покладала на неї великі надії, а пинчуські чолдони дожидали нетерпеливо її появи, бо не знали, що воно таке.

Вирізки з преси.

сіоністична „Хвіля" про жидівську кольонізацію в С. Р. С. Р.

Навязуючи до промови всеросійського старости Калініна, яку він виголосив на зїзді „ОЗЕТ"-у в Москві, орган східно-галицьких сіоністів „Хвіля" приносить передову статтю, в якій пробує поставитися критично до цілої більшовицької акції поселювання Жидів на ріллі.

„Промова Калініна — пише „Хвіля" — виголошена на конференції „ОЗЕТ-у" мала видатну пропагандистичну мету. Головний побіч Сталина представник побідної більшости в устрою СРСР ужив тої нагоди до розправи з обвинуючими пресу цілого світа інформаціями про страшний зріст антисемітизму в країні „совітів", а вчинив це мабуть з тої головно причини, що зріст антисемітизму в Росії представляють у тісному звязку з побідою Сталіна і поразкою опозиції, провідниками якої були одиниці жидівського походження. Побідники старалися підірвати опозиціоністів в загальній опінії не лише річевими, але й побічними артументами. Тепер, осягнувши свою мету, стараються офіціяльні представники скинути з себе одіюм антисемітизму. Для повного вирафінованої доцільности уряду СРСР дійсне чи позірне розсівання сумнівів відносно своєї політики є тим конечнішим, що стан ізоляції Радянського Союзу від світа щонайменше не ослаблюється, але навпаки, в міру консолідації Европи кріпне, а представники більшовицької політики, як останніми часами Чічерін у Берліні, не занедбують ніякої нагоди, щоби підтримати зі світом бодай слабку платформу дискусії.

„Одначе, коли мова російського достойника мала як рефлектор освітити правдиве положення жидівського населення в Росії, то була вона надмірно незручною. І зміст обертав у брехню інтенцію. Бо Калінін не заперечив істнування в комуністичних рядах відруху проти значної участи Жидів у вищій та нижчій ієрархії радянського режиму. Навпаки, узасаднював він навіть рацію істнування, змовляв навіть користь, яку мають російські Жиди з тієї струї, яка немовто звільнює їх від клятви непродуктивности, а звертає до упродуктивлювання. В кожному випадку ствердив він тією промовою, що комуністична півеляція віроісповідань і народностей уступила в СРСР місце трактуванню жидівських справ з таких становищ, з яких підходять до їх розвязки инші менше або більше енергійно відхиджуючі свій устрій держави".

„На великих просторах СРСР Жиди були елементом, що організував торговельне і промислове життя краю. Варстати їх праці розбито, капітали знищено, продукційну працю підтято. Деяка дрібна частина приноровилася до нових обставин. Загал опинився в нужді, якої не могла облекшити щедра допомога американських Жидів. Але більшовицький уряд, який так грунтовно упорався з капіталом у себе, не є ворогом капіталу, жидівського капіталу за границею. Для заінтересування його, для відшайдення ідейних „рухотягів", якими міг би його втягнути до СРСР, піднявся переводження великої кольонізаційної акції Жидів на Криму (і на Україні! — Ред.). Могло це видаватися дивним, що не визнаючий ніяких національних ріжниць уряд вилучує певну групу своїх комуністичних громадян і замість обективно і безінтересовно спонити супроти них певну соціяльну місію, місію переверстування, робить ґрунтом між кольонізацією Жидів на Криму і впливами грошей зібраних на ту ціль апелем до добродійних серць". Якийсь подразнюючий цинізм вичувається зі слів Калініна, коли кокетує жидівсько-американський капітал для ратування визутої ним з капіталу, а тепер усуваної з дотеперішніх форм співпраці людности".

Треба признати, що автор статті підійшов вірно до оцінки жидівської кольонізації в СРСР. На жаль всю ту оцінку більшовицького „цинізму" ослаблює той самий автор останнім відступом своєї статті.

„Не зменшують тих тіней (кольонізаційної акції — Ред.) — пише „Хвіля" — факти, що, як видно зі справоздань загальних зборів ІКТ, на Криму істнує вже близько 8 тисяч господарств на 95 тисяч гектарів з 37 тисячами скольонізованих жидівських рільників, і коли навіть посередньо політичні оглядини причинялися до уздоровлення анормальної господарської структури Жидів у СРСР, то будуть вони ділом наскрізь нещйного компромісу і тенденцій — а не ослаблюють піднесених вами, що в ділянці ріжниць і ріжного трактування національностей СРСР не зірвав зі системою давних російських урядів".

В тім то й уся слабина та небезпека для тих Жидів, що вони, хоч і намагаються ставитися критично до більшовицької жидівської політики, то всеж вірять, що кольонізаційна акція з „політичних оглядів" зможе уздоровити анормальну господарську структуру Жидів у СРСР.

НОВИНКИ.

— **Нові видання наших письменників.** З бібліографії, яка вряди-годи попадає в наші руки зпоза Збруча, довідуємось, що в місяцях вересні та жовтні вийшли на Україні такі нові цінні книжки: 1-ий випуск 6-го тому „Історії української літератури" М. Грушевського (Культурні та літературні течії на Україні в XV.—XVI. в.); 14-ий том збірного видання творів Франка, виданого „Книгоспілкою" під ред. Ів. Лизанівською („Основи суспільности"); „Збірник" присвячений Франкові під ред. І. Лакизи, Н. Филиповича і Н. Кияниці; 15-ий том збірного видання творів Винниченка, у „Книгоспілці", куди ввійшли: Панна Маря, Гріх і Закон; 3-ий том творів М. Вовчка під редакцією О. Дорошкевича вид. Держ. Видав. України; вибрані твори Леся Мартовича під редакцією Могилянського у „Книгоспілці"; 1-ий том творів Нечуя-Левицького з передмовою Юра Меженка у Держ. Вид. України і „Хрестоматія нової української літератури" (перша половина XIX. ст.) М. Шевако, у Держ. вид. України. Це тільки більші видання. Видко, що на Україні істнує чимала потреба передруку творів наших старших письменників.

— **Нові лавреати.** Довго ждана мирова нагорода Нобля призначена за цей рік і за минулий. Штокгольмське жюрі видало Соломоновий присуд — „хто вас, світові держави, може розібрати, як ви працюєте для мира і чи працюєте; а щоби ви не сварились поміж собою, кому слід признати першенство у будові тривких основ Европи, то маєте всі по частині нагороди: — ти, Америко, маєш свого Дауза, ти, Англіє — Чемберлена, — ти Франціє — Бріяна, а ти Німеччино, Штреземана". Перші два поділяться по половині нагородою за минулий рік, а другі два за теперішній. Як би Муссоліні не був такий войовничий, то хто зна, чи і йому не признали би третини. Коли Бернард Шов почує про цих достойників-лавреатів, його революційне серце таки скипить і він може пожаліє, що дав себе намовити і взяв нагороду. Хто міг гадати, що після останньої війни так тяжко буде найти мирових кандидатів, що їх треба буде шукати аж між офіціяльними представниками держав? Що думати про справедливість світа, коли така нагорода припадає саме тим, яким кількадесять тисяч дол. по зробляє великої різниці в бюджеті та світогляді. Хіба один незаможний Бріян буде тішитись, що може вже не добиватись міністерської пенсії і нарешті дістав нагороду за свою жирну пропаганду, яка почалась ще тоді, коли він був ще соціялістом.

— **Очищування польської мови.** „Слово Польске" пропонує фільольогам призва уватися над зміною польських-непольських слів „кухарка", „кухарка", „кухня" на слова більше польські „варша", „варчині", „кариця". Ми знаємо таких непольських слів, ще й узятих здебільша з „осоружної" нїмецької мови більше: гандель, урльоп, гвалт, гиґіна, зетар, ринек, шпіталь, фартух, друк, праса, рахунек, ратунек, якунек, обцас, шнурек, кошт, решта, шиба, шина, зупа, дах, фляшка, штрека, трафунек, повінношзанє... — новинка зросла би до малого словника, якби вичислити найважніші.

— **Зїзд лавреатів.** Цьогорічне свято роздачі нагород Нобля у Штокгольмі буде виїмкове. Це буде перший випадок від істнування цього великого фонду, коли всі нагороджені зявляться особисто відобрати свої премії. Свято вже почалось 10. ц. м. в новім будинку „Концертової салі". На вечір призначений банкет, на якому голова шведської Академії Наук професор економії Густав Кассель скаже привітну промову. Обіцяли приїхати всі нагороджені: Шов, Франк, Герц, Перрен, Сведборґ і Жітманді. А коли правдою є звістка, що нагороду мира одержали Дос, Чемберлен, Бріян і Штреземан, не є виключене, що ці три останні відуть туди також, а тоді Штокгольм почує такі промови, яких давно не чув і не хутко почує вдруге.

— **Жидівська нова для поліції.** У рідких містечках на окраїнах наших земель зорганізовано вільні курси жидівської мови для вжитку поліції. Наука цієї мови необовязкова. Ще за жийісь час почуємо, що поліцію вчать по українськи.

— **Святошна інформація.** Віджавають передсвоєні традиції: крамниці перед святами будуть відчинені до 9. год. веч. Зате після свят горілка подорожає на 10 проц. Добре бодай, що Варшава повідомляє про це всіх заздалегідь, щоби не пропустили дешевої святошної нагоди.

— **Підвищення податку.** Міністерство внутрішніх справ і скарбу затвердило постанову львівської міської ради, що від 1. січня 1927 буде підвищений громадський додаток до державного податку від нерухомости з 25 проц. на 50 проц.

— **Жертви морфія у Львові.** Вчора почалась у Львові карна розправа, яка є доказом, що стежки деяких представників сучасної молоді ні трохи не затоптані і аж надто модерні. Кілька учениць одної драматичної школи познайомилось з молодими аматорами морфія, яким торгували на користь власної кишені і яким користувались для зводження дівчат. Були між цими молодцями грошевиті синки купців і якийсь дегенерат та хитрун Райс, доставець заборонених наркотику, що представлявся дівчатам як лікар і використовував цю ролю у драматичних ситуаціях. Райс боронився на розправі тим, що він унаслідженій патольогічним нахилом до брехні та не має ніякої волі. Психіятр з кульпарківського заведення д-р Фокс заявив, що для обсервації Райса потрібує довшого часу.

— **Знівохота до життя.** Якийсь час у Львові не було вже чути про щоденні самовбивчі замахи. Зате вчора в один день трапилось їх в дразу три: 23-літній аредукований урядовець поперерізував собі жилу бритвою; 24-літній челядник у цукорні зробив те саме, а 27-літня дівчина вчинила йодиною.

— **Бандитизм.** У поїзді між Любліном і Варшавою невідомий пасажир убив поліцая, який росив прохати його легітимації. Злочинець їхав далі на верху вагону і щойно від Варшавою, коли його кондуктор запримітив, утік і заховався в лісах. — У Тернополі 14-літній гімназист Блажейовський наважився на життя свого товариша Стахурського у чистім полі, щоби ограбити «ого з 40 зол., порізав його ножем і загрозив смертю, коли виявить комунебудь цей напад. Молодця, який утікав поїздом, арештували. — 4 тижні арешту дістав львівський різник Петрушка, який підчас „широкої забави" в личаківському шинку „перейшов межі конечної оборони" й у відповіді на удар кріслом гримнув свого приятеля Неендомського пляшкою по голові так сильно, що розбив йому череп і став причиною його смерти. Все-ж таки „дешева" забава... — У селі Піддолге, равського повіту, 27-літній бандит з Тарнова Владислав Глувка вбив у ночі селянку Сікору, ограбивши її з... 10 зол. і втік.

— **Літературна хроніка.** Перед 6 місяцями розписали в радянській Росії конкурс на народню пєсу. 110 авторів прислало 140 пєс (себто деякі по кілька), але жюрі не признало нагороди ні одному. Тільки 24 признали придатними на сцену, а 66 просто заборонили виставляти. Висліток конкурсу легко пояснити фактом, що тільки 3 справжніх письменників узяло в ньому участь, а решта аматори: 12 вчителів, 45 селян (!), 13 робітників, а решта актори, студенти, урядовці. Видко, що в російській літературі так само важко нині за добру народню пєсу, як і в нашій, хоча наша славиться народніми пєсами. — Застрілився старий англійський повістяр Елінор Апуорд (Upward), огірчений невдачею свого останнього роману. — Максим Горкий написав нову пєсу „Фальшивий гріш", виставлену одночасно в Москві, Берлїні та Празі. Атмосфера пєси ще важча, як у „Мищанах" або „На дні". Одночасно видав повість „Твір Артамонових" і працює вже над новою повістю, яку незабаром скінчить. — Артур Шніцлер, один з найталановитших австрійських письменників написав нову пєсу „Гра удосвітку".

— **Світова хроніка.** Помер Осман Дігна баша, колишній провідник „маджістів", які боролись успішно під його проводом проти Англії в Судані, перемогли в Хартумі англійського генерала Хартума і вдержали свою самостійність. В р. 18-9. Кіченер зрадою вперміг Османа Дігну і посадив його як полоненого в Росель, де він помер 100-літнім старцем. Осман Дігна був перед внесенням невільництва Англією в Судані торговцем живого товару. — Еспанський уряд цікавиться тепер живіше старим планом, щоби получити свою державу з Африкою тунелем, а цей тунель продовжити в північній Африці аж до Дакар. Це справа великої політичної ваги з огляду на французькі пляни провести крізь Сагару залізницю, що може сильно пошкодити еспанським інтересам у Марокко. Тому Еспанці хотять їх випередити лінією з Гібральтару до Дакар. — Союз американських архітектів зверався із прохайном до турецького уряду зберегти для майбутніх поколінь мистецьку красу „Гагія Софія".

— **Справлення друкарських вимаок.** В передостаннього 275. числі „Діла" у відділі „Радянська Україна" (стаття „Чи має духовенство право на землю?"), закрався через недогляд коректора немалий пропуск цілого втручевого речення в цитаті з обіжника народних комісаріятів юстиції земельних справ з 30. X. 1921 р. Цитат має звучати: „Представники духовенства принціпіяльно рахуються позбавленими права на користування землею. Однак за ними може бути збережено право на землю, коли вони мали власну землю в кількости, що не перевищує трудової норми й обробляли землю своєю особистою працею". Слова видруковані розстріляним друком, були пропущені. В останньому 276 числі „Діла" у статті „Приватний капітал на Україні" перше речення сьомого відступу має звучати: „Зате значно більша участь приватного капіталу в торговлі на Україні". Слово „торговлі" у статті пропущене. В томуж числі у статті „З життя Українців за океаном" зараз у першому реченні пропущено, що шкільний референт п. Осипа Стеткевича був виголошений у Філядельфії на річному засіданні виконавчого комітету Об'єднання.

АРОМАТИЧНІ МИЛЯНІ ПЛАТКИ
для делікатних матеріялів.
Незрівнана сила пінення! 888 4—4
Заднявляючий наслідок!
Розпускається в зимній воді.

Фасолі там не садять. А коли прийшло літо, сибірське горяче л то, вже око мало на чім спочити в хаті і поза хатою — і наша сибірська кухня збогатилася новими стравами.

В березні 1917 року — як ще на Ангарі стояла крінка зима — довідалися ми про переворот в Петрограді і про упадок царату. Новий уряд дав волю перш усього своїм політичним вязням, які довгим шнуром потягнулися зі Сибіру в Росію. За ними почали виїзджати, не чекаючи дозволу, і деякі полонені австрійські та германські. З газет знали ми вже, що о. Митрополит Шептицький на свободі, писав нам про це і о. Боцян. В перших днях липня дістала я від нього картку з Петрограду:

„Сталося, чого я не сподівався: на власну руку виїхав з Мінусінська до Петрограду, тут ще застав Ексцеленцію і завдяки їх старанням, як бувший їх товариш в часі висилки, вертаю і тепер як їх товариш разом з Братом Гродським і одним Василіянським клириком. Слава Богу за все і за те, що Ексцеленція вже здоров. Ідемо на Штокгольм, здається завтра. Ексцеленція виїжджають тепер до Риму, ми прямо до Львова. Тут в Петрограді в українських організаціях і в Совіті салдатських і робітничих депутатів я робив заходи за освобожденіям наших із заслання на Украіну, а як верну домів, буду старатися за Вашу вимину. Працюю і кланяюсь. Дай Боже витримати! Юл. Балицькому працання. Ваш привіт передам усім знайомим і ученицям. До скорого побачення!"

Але побачитись довелося не так скоро. Правда, з Ангари виїхали ми з тов. Балицьким уже в червні 1918 року, але доїхали тільки до Єнісея. Опісля прийшли домашні межиусобиці на Сибірі білих з червоними, які відрізали нас вновзу на цілі два роки від Европи.

Щойно у вересні 1920 року повернула я сама до Львова. Небавом провідав мене і о. д-р Боцян. Був на вид здоров і повен надії на краще, хоч про найближче минуле висловлювався з розчаруванням і горечю. Опісля ми вже не стрічалися, але чула я, що його життя не стелилося квітами. А коли доля всміхнулася Покійному, коли приготовила йому вигідну власну хату, а замісць простої деревляної палиці вложила у руки справжній епископський жезл — почувся заклик смерти. Любонь ішла за ним вже здавна — етапами, по тюрмах, по шляхах сибірських — крадькома йшла, щоб не знімать трівоги, а потім знечевя влинула як у ночі хижий птах. Як це робити звикла смерть з усіма добрими, гарними, ідейними, потрібними в громадянстві одиницями. Чому якраз з такими? — нерозгадана заг дка життя. Одно тільки сильніше смерти — невмируча память, яку лишає по собі така ясна постать, як був нею Покійний о. д-р Боцян.

ПОДАРУНКИ НА СВ. МИКОЛАЯ, ЯЛИНКУ І НОВИЙ РІК!
Торбинки, Парасольки, Бронзи, Прилади до подорожі — Товариські ігри — Алябастрові вироби зі Журавна поручає ЛЬВІВ,
ВЛАДИСЛАВ ЦЕХУЛЬСКІ І СИН Легіонів 5.
Рік основання 1876. 1117 1—1 Телефон 31—80

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Спортова анкета.

В справі положення українського спорту під Польщею.

Скликана Українським Спортовим Союзом на день 4. грудня анкета зібрала у великій салі „Просвіти" значне число учасників зі Львова і провінції, на жаль, переважно молоді. Зпоміж старшого громадянства прийшов тільки п. секр. Целевич. Анкета була підготована на засіданні У. С. С. В рефераті й корреферати мали бути подані напрямні лінії, біля яких повинна була обертатися дискусія. Не цілком так сталося.

По виборі предсідника до голосу прийшов голова У. С. С. п. О. Навроцький і виголосив обширний реферат. Головні його точки були такі: Піонієром українського спортового руху був у нас проф. І. Боберський. Він виховав школу рухівників і спортсменів, що досі ведуть український спорт і поза успіхи, вим досягнені, ми й досі не вийшли. Студентство рухавкою і спортом не цікавиться. Нема професорів рухавки до українських приватних шкіл! Позашкільна організація фізичного виховання слаба. Спортові клюби розвиваються нужденно, деякі занепали. Найважніші справи для нас під теперішню пору: 1) набуття спортових площ по містах; 2) наші економічні установи повинні заложити спортовий фонд; 3) треба спровадити інструкторів спорту й розділити роботу в цілому краю; 4) треба футболевого (мандрівного) тренера; 5) треба конче здобути спортову домівку у Львові (яку має кожний приличний клюб); 6) УПТ. повинно мати в Головній Управі головного інспектора й референта фізичного виховання. 7) студентство повинно готовитися до участи в Студ. Олімпіяді в Римі в літі 1927. На це треба зібрати Олімпійський фонд.

Корреферент п. В. Стоцький обмежився до одної справи: приступлення до Львівського Союзу копаного мяча. На змаганнях „України" з „Гасмонеєю" і „Спартою" було богато публики і вони зробили касу. Коли би приступити до „Звйонзку", булоб більше таких змагань, каси українських спортових клюбів булиб повні й український спорт став би на ноги. З нашої співпраці малиб ми й инші користи. Ставить внесок: Спортова анкета доручає У. Сп. Союзові навязати звязки зі „Звйонзком". Однане того вневку не поставлено під голосування, бо дальший хід дискусії виказав його безвиглядність у практичному переведенні.

Після того почалася дискусія. Проф. Гайдучок кладе головну вагу на спортове виховання народу, а не на вишколення горстки спортових мистців, які часто є перелетними птахами, як це бачимо хоч би у инших народів. Домагається заснування „Ради фізичної культури" з обсягом діляння на всі зах.-українські землі. Заразом виступає проти роздроблювання сил. Нарікає на недостачу дисципліни серед українських спортових клюбів. Радить набувати або винаймати всюди, де лише можна, спортові майдани, видавати спортову літературу, виховувати інструкторів. П-і Шепарович висказує парадоксальну думку, що копаний мяч за кордоном нібито переживається; це загалом не спорт. Думає, що український спорт без коп. мяча може обійтися. Радить брати участь у міжнародніх змаганнях. На неприхильне відношення У. Сп. Союзу і Сокола-Батька до „України" нарікає п. Мулькевич (цей виказ инші промовці опрокинули). Пропонує видати марки Олімпійського фонду по 10, 20, 30 сот. для масового пищирення. Д-р Саламанчук намагається виказати різницю між рухавкою і спортом і є за спортовим універсалізмом. Савіян (від українських спортовців Кракова) є за вступленням до П. Союзу коп. мяча. Причини упадку спорту у нас — на думку п. Целевича — є психольогічні й економічні. Першу можна усунути через добру пропаганду спершу в пресі, друга причина є затяжніша. Зрештою кризу переходить ціла нація. Футбол як такий для фізичного виховання нації майже не має значіння; веде до професійности. Не вірить, аби вступлення наших футболевих клюбів до П. Союзу розвязало фінансову кризу і є проти того. Кілька разів забирає голос інж. Слезяк. Бажає більшої уваги УСС до коп. мяча. Через інтриги справа створення Українського Союзу коп. мяча не повелася і так, як тепер стоїть український футбол, незорганізований і слабий, годі приступати до П. Союзу. До нього не належать зрештою німецькі дружини Горішнього Шлеська, а всеж таки розвиваються. Доцільніше булоб заложити Футбол. Союз для всіх нац. меншостей. Змагання за мистецтво Польщі повинні розгравати самі Подяки між собою. Більшу рацію мало би приступлення Українського Сп. Союзу до П. Союзу спортових союзів як автономні одиниці. Тоді можнаб жадати від держави допомоги на український спорт, що нам за наші податки правно належиться. П. Франко жалує, що головний референт, не зважаючи на виразні директиви, не подав докладних даних, як стоїть справа футболевих союзів у нац. мішаних державах. Після відсепарування футболю від инших галузей спорту Українському Футб. Союзові можнаб дозволити вступити до Поль. Союзу на те, щоб по році чи двох вади на касу, поправу і стягнення трафів навіть у таких оптимістів, як п. Стоцький, раз на все розвіялися.

Наради продовжувано й попол; дискусія була дуже ожиплена. Промовляли старі спортові діячі, представники студентства, „Скали" зі Стрия, Коломиї, футболісти (дуже річева й розумна була промова п. О. Верхола), легкі атлєти, а на закінчення годовний референт. Він жалував, що дискусія не все оберталася коло напрямних його реферату й корреферату і відповідав на закиди поодиноких промовців. Накінець ухвалено внесення, аби Український Сп. Союз узяв під увагу висунені в дискусії бажання й директиви, що є одностайним висловом українських спортових кругів, і змагав до якнайшвидшої їх реалізації.

Від себе додам, що анкета повинна мати позитивні наслідки. В дискусії стиралися різні погляди, висловилися представники різних спортових кругів, що може до кристалізації думки навіть у тих, що з упередженням прийшли на анкету. Рівень дискусії був доволі високий; необдумані висловп й хибні погляди з місця збивано і загалом не толеровано. Намічено шляхи для дальшого розвитку українського спорту. Комуналом сталася думка, що без економічного піднесення народу немислимий поступ у ніякій галузі культурного життя, тимсамим і в спорті. Переміг погляд, що спорт слід ширити в масах і розвивати власні сили, а не надіятися на чужу, фіктивну поміч.

Справа фізичного виховання нації — під що пору одна з найважніших!

Т. Ф.

Процес 151.

За приналежність до української повстанчої організації.

Володимир Вол., 10. XII. 1926.

Розправа з 9. грудня 1926.

Зізнавав дальше свідок Зьоловський, надкомісар політ. поліції в Луцьку. Тон відповідей свідка дав обороні причину до зложення д-ром Шухевичем заяви, що функціонарі поліції дають оборонні нечемні й цинічні відповіді, хоч оборона має такі самі права, як кожна инша сторона.

Обвин. д-р Мандель питає свідка, коли то він сконстатував, що обвинуваченний був присутній на конференції К.П.З.У. на Волині (свідок попереднього дня зізнавав про це). На те свідок каже д-ру Мандлеві, щоби сказав йому, коли була та конференція (!), а він йому відповість. Цею відповідю свідок осмішився й остаточно зізнав, що д-р Мандель не був на конференції — всупереч своїм попереднім зізнанням. Говорячи про конференцію в днях 30. і 31. березня 1925., свідок зізнав, що делегатом Ц.К.К.П.З.У. був нібито Завацький. Голова суду звертає свідкові увагу, що не радше був Хомин, що свідок потверджує. Обвин. Хомин каже запротоколувати цю відповідь свідка і заявляє, що свідок підсвідомо зізнав правду, щойно опісля поправився на неправду, передовсім тому, що Завацький, який був на конференції, втік, а на його місце впакувати Хомина. З зізнань свідка виходить, що він не відзначається такою „феноменальною" памятю, як його попередники, що могли зізнавати цілими днями по упливі півтора року часу (!); прим. попереднього дня свідок, зізнаючи, як далеко підготовано збройне повстання, сказав, що вже навіть визначено обвинуваченого Теребуху (молодого хлопця) бурмістром (!) міста Володимира, а в нинішніх зізнаннях свідка ця почесть дісталася обвинуваченому Степанюкові.

Свідок Ян Савіцький, підінспектор політ. поліції у Львові, зізнає чи радше переповідає досить докладно життєпись обвин. Хомина і його партійну карієру. Хомин був визначним членом КПЗУ і був тав. функціонарем, значить цілу свою працю жертвував партії і за те одержував платню. Подібно д-р Мандель і Хая Штайн були функціонарями. Зізнає, що V. конференція КПЗУ дуже оглядно опрокинула „гура" комунізм і на внесок підпрокурятора відчитує дотичне місце з постанов згаданої конференції. Натомість III. зїзд КПЗ станув на становищі збройної боротьби.

Дальше зізнають свідки оборони. Мировий суддя Вахновський і секретар мирового суду в Локачах Зарембінський зізнають, що не бачили, аби при допитах на постерунку в Локачах било Іцка Гойраха або Базилюка. На це обвин. Гойрах заявляє, що свідки зізнають неправду, хоч перед хвилею зложили присягу.

Свідок оборони д-р Весельський, лікар ковельської тюрми, зізнає, що богато обвинуваченних голосилося хорими з причини, як казали, побиття і були дійсно хорими, одначе свідок не сконстатував слідів побиття. Свідок зізнає, що оглядав хорих раз на тиждень (!), а на запит оборони каже, що деякі сліди побиття скоро уступають або й узагалі незамітні, як приміром дуже болюче биття по пятах. Подає імена й пізнає деяких обвинуваченних, що жалувалися йому на побиття і за тої причини не голосилися хорими.

Свідок Барановський, тюремний фельчер, зізнає, що богато обвинуваченних голосилося на побиття, а деяким обвинуваченим смарував свідок болючі рани подиною; одначе щоб це були наслідки побиття, свідок не сконстатував (!). Зізнає, що обвин. Нестор Байда жалувався на великий біль з причини копнення в полові органи (!), але свідок слідів копнення не зауважив. Каже також, що обвин. Бернацький жалувався на ушкодження ух наслідком биття і взагалі хорував на різні недуги.

Свідок Воробіч, постерунковий з Локачів, зізнав між иншим, що до часу ліквідації про організацію нічого не чув.

†

Жигмонт Малішевський
Інжинер

помер по довгій тяжкій недузі дня 11-го ц. м. в 35 році життя. Похорони відбудуться в понеділок дня 13-го ц. м. з дому жалоби при вул. Листопада 116, на який своїків і знайомих запрошує

Мама, жінка і син.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:

Понеділок 13.XII. Кремінець.
Вівторок 14.XII. Дубно.
Середа 15.XII. Дубно.
Четвер 16. XII. — Здолбунів.
Пятниця 17. XII. — Здолбунів.
Субота 18. XII. — Рівне.
Неділя 19. XII. — Рівне. 1111 4—?

Концерти Українського Національного Хору Д. Котка:

Вівторок 14.XII. Жидачів.
Середа 15.XII. Стрий.
Четвер 16.XII. Стрий.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

КУПУЙТЕ КАЛЕНДАР-ЕНЦИКЛЬОПЕДІЮ „ТОВАРИШ" на 1927 рік. Ціна 2·50 зол. Замовлення посилати: Кооперативна „Друкар", Львів, Руська 3. 4—?

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИЙ** Ігнатович Львів. 956 18-?

КАМЕНИЦЮ, центрум, негайно продасть Агенція Хорушина 27. Тел. 10—22. 1093 3—3

КОНЦИПІЄНТА самостійно працюючого прийме негайно адвокат. Зголошення під: Adela Sirowa — Triste. 1079a 3-5

КОВДРИ — МАТЕРАЦИ найдешевше поручає **І. ДРЕКСЛЕР і Сини Львів, площа Каштельна ч. 2.**

1 зол. 50 сот. коштує одна ложка, або вилки з хінського срібла у Мандля Коперника 14. Проти кіна Коперник. 681 6) 14—?

З ПРИВОДУ виїзду за границю продам на дуже корисних услівях реальність, що складається з мешкального дому і склепу, чверть моргa городу, при головній дорозі, близько залізничої стації. Гірська і кліматична місцевість. Анна Барнова, Команча, п. в місці. 1078 6—6

УМЕБЛЬОВАНА комната до винайму для поважних осіб. — Адреса в Адміністрації. 1098 2—3

ДОБРА НАГОДА! 2 великі комнати в середмістю до набуття для лікарів, на бюро і т. п. Відомість І. Дейнека, Руська ч. 1. 1112 2—2

ФОРТЕПЯН БЕЗЕНДОРФЕРА з англ. механікою, майже новий, оказійно продасть „Моношко", Зіморовича ч. 10. 1097 2—2

ПАРОХІЯЛЬНИЙ комітет в Пчанах, повіт Жидачів пошукує різьбаря до виконання іконостаса в там. церкві. Зголошення до о. Івана Скоробогатого, пароха Цушловець, п. Жидачів. 1116 1—3

ХТО з наших кравецьких майстрів прийняв би пільного й здібного хлопця на науку? Зголошення в Ремісничій Бурсі, Ходоровського 3. 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка **Львів, Городецька 46.** Телеф. 831 Пересвітлення Рентгеном. 929 20-25

Д-р Юліян Лещій

переносить свою адвокатську канцелярію на сталo

на вулицю Баденіх ч. 12

1081 (біля Політехніки). 3—3

МЕБЛІ НА СПЛАТИ, власного виробу поодинокі і комплетні уряджения найдешевше

ТАННЕНБАУМ

робітня: вул. **ЯКОВА ГЕРМАНА 7**, магазини **ВАЛОВА 15., СОБІСЬКОГО 18,** 1065 в подвірю. 2—4

БІЛЛЯ — ВЛАСНА ШВАЛЬНЯ

Жіноче, мужеське, діточе поручає найдешевше фірма

Б-ТЯ СТАЖЕВСЬКІ

1115 **Львів, Галицька 16.** 1—4

Родичі!

Купуйте для дітий на „МИКОЛАЯ" та „ЯЛИНКУ" такі книжки з барвними образками:

А) для дітий 3—6 літних:

1. Барвне **А. Е. В.**
2. Хто почислить
3. Братчик і Сестричка
4. Дикі Звірі
5. Добрі Приятелі
6. Чуда техніки в житю дітий

Ці книжки по 10 ам. нет. гуртово по **1·60 зол.**

Б) для дітий 7—10 літних:

1. Червона Шапочка
2. Котик у чобітках
3. Снігурочка
4. Івась і Гануся
5. Попелюшка
6. Мізинчик
7. Дика рожечка
8. Вовк і козенята
9. Чарівний столик
10. Бабуся Метелиця
11. Мандрівки Гулівера
12. Гусійка
13. Робінзон Крузо
14. Калїф Бузько
15. Брат і сестра
16. Домовики

Ці книжки по 10 зам. р. і сотік, гуртово по **90 сотиків**

Жадайте сих книжок по всіх українських 1119 книгарнях. 1—3

ГОЛОВНИЙ СКЛАД:

Видавництво „Світ Дитини"

Львів, ул. Зіморовича 3.

Подяка.

Читальня „Просвіти" в Клепарові, складає цією дорогою щиру подяку „Львівському Спілашому Гурткові", який під проводом радника І. Купчинського виконав безінтересовно з великим мистецьким успіхом усі хорові точки на святі „Просвіти" в Клепарові, дня 5. грудня 1926. — Видїл Чит. „Просвіти" в Клепарові.

Ч. 604/1926 През.

Управа Каси Хорих міста Львова

розписує отсим

КОНКУРС

на 5 посад лікарів-зубарів.

Услівя приняття: 1) Право виконування лікарсько-зубної практики.
2) Польське горожанство.
3) Докази фахової спеціялізації.
4) Докази довшої спеціяльної практики.
5) Не більше 40 літ життя.

Час вношення прохань упливає з днем 31. грудня 1926.

Блищих інформацій уділить начальний лікар Каси Хорих при вул. Браєрівській ч. 8, II. п. офіцина.

ЗА УПРАВУ КАСИ ХОРИХ М. ЛЬВОВА:

Д. Салямандер директор

Ян Щирек предс. Управи

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" у Львові. Ринок ч. 10.

Ч. 278 (10.955). Львів середа 15. грудня 1926. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудням. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Текст женевського договору.

Женева, 13. грудня 1926.

Протокол підписаний вчора представниками великих держав, що беруть участь у конференції міністрів закордонних справ звучить: Підчас нарад у Женеві 12. грудня між представниками бельгійського, німецького, французького, англійського, італійського і японського уряду у справах, які ще є в завішенні в міжсоюзній військовій контрольній комісії і в конференції амбасадорів, ствердженo, що осягнено порозуміння щодо значної части більше як 100 справ, які були спірні між згаданими народами в червні 1925 р. про виконання постанов версайського договору. Розходиться ще лише про порозуміння в двох справах. Але все каже сподіватися, що обі ті справи полагодиться успішно. З тими застереженнями ухвалено отсе:

1) Конференція амбасадорів дальше розглядатиме справу твердинь і справу воєнних матеріялів. Порозпорядки президента маршалок сойму вносив урядово до комісій, які предкладають соймові відповідні звіти. Марш. Ратай висловив погляд, що справа евент. відкидання або зміни розпорядків президента повинна перейти на нормальний шлях посольської ініціятиви. Після дискусії в голосуванні комісії заявилися за внесенням пос. Лібермана.

биться спроби для прискорення тих розглядань і для влекшення їх закінчення. 2) У міжчасі до хвилі осягнення ріщення всі згадані праці, звязані з фортифікаціями, будуть здержані, але це не пересуджує прав поодиноких сторін стояти на своїм правнім становищі, 3) Міжсоюзну військову контрольну комісію скасується в Німеччині дня 31. січня 1927. Від того дня входить у життя уст. 213. договору згідно з постановами, ухваленими радою амсадорів, 4) Колиб того дня згаданих справ проти сподівань не розвязано успішно, внесеться їх перед Раду Ліги Націй, 5) До справ, звязаних з виконанням осягненого порозуміння або тих, які мається поріщити, кождий уряд, заступлений в конференції амбасадорів, може придлити до своєї амбасади в Берліні технічного знавця, який є уповажнений увійти в контакт з відповідними німецькими властями.

Контроля сойму над декретами президента Польщі.

Варшава, 13. грудня 1926.

Конституційна і регулямінова комісія займалися справою процедури, яку сойм має приноровлювати до розпорядків президента, видаваних на основі повновластей. Пос. Ліберман (ППС.) станув на становищі, що сойм застеріг собі контролю над тими розпорядками, так що наложив на уряд обовязок предкладати декрети соймові. Вносить, щоби

Мала антанта розпадеться?

Бухарешт, 13. грудня 1926.

В тутешніх політичних колах сподіються, що мала антанта може розлетітися. Конфлікт між Югославією та Італією приневолить СХС. прилучитися до блоку держав, звернених проти Італії з одного боку, а з огляду на спеціяльний румунсько-італійський трактат і проти Румунії з другого боку.

Скасування військової контролі в Австрії.

Відень, 13. грудня 1926.

У звязи з ухвалами, які запали в Женеві, кінчиться також військова контроля в Австрії.

Кара смерти в Італії.

Рим, 13. грудня 1926.

Король підписав декрет про оборону держави, який м. ін. наставовляє кару смерти за замах на короля і шефа уряду.

Проти іменування наслідника Красіна.

Лондон, 13. грудня 1926.

Міністр Індій льорд Біркенгед звернувся до урядових кол із внесенням, щоби не допустити котрого-небудь із більшовицьких держ. мужів на становище більшовицького амбасадора на місце Красіна.

Похорони Пашіча.

Белград, 12. грудня 1926.

Нині передполудням відбулися похорони Пашіча. Після промов винесли домовину зі собору й поклали її на гарматній лафеті. За домовиною ішов аж до палати король Олександер, кн. Павло і родина покійника. Серед численних вінців були вінці від радикальної партії, російської еміграції і закордонних посольств.

Штрездман їде до Єгипту.

Париж, 13. грудня 1926.

„Пті Журналь" повідомляє, що Штреземан поїде небаром до Єгипту на відпочинок. Тому, що він виїде з одної з італійських пристаней, думають, що стрінеться тоді з Мусолінієм.

Біржа.

Гроші.

Курс доляра нині слабший: 9·03 і пів до 9·01, доляри канадійські 8·96—8·97, чеські корони 0·26·25—0·26·50, леї 0·04·25—0·04·50, франки французькі 0·32·50—0·33·00, франки швайцарські 1·72—1·74, фунти штерлінги 43·20—43·50.

Золото: 20 австр. корон 36·20—36·60, 20 фр. франків 33·60—33·80, 20 нім. марок 42·20—42·60, 10 рублів 46·20—46·60.

Срібло: австр. корона 0·61—0·63, 5 австр. корон 3·30—3·40, австр. фльорен 1·65—1·70, рубель рос. 2·65—2·70, копійки за рубель 1·33—1·35.

Збіжа.

З причини утрудненого довозу подача хлібового збіжа зменшилася і тому ціни йдуть легко вгору. Ціни вівса падуть. Тенденція неодностайна. Пшениця краєва дворська 50·00—51·00, пшениця краєва селянська 48·00—49·00, жито галицьке 36·00—36·50, ячмінь галицький броварний 32·00—34·00, ячмінь галицький до перемелювання 29·75—30·75, ячмінь пастівний 27·00—27·50, овес галицький 28·75—29·75, кукурудза румунська 32·50—33·50, бараболя промислова 5·75—6·00, фасоля біла 41·00—44·00, фасоля колірова 32·00—34·00, фасоля красн 41·00—44·00, горох пів-Вікторія 65·00—75·00, горох полевий 45·00—47·00, бобик 33·00—34·00, вика 33·00—35·00, сіно прасоване 7·00—8·00, солома прасована 4·75—5·00, гречка 30·50—31·50, льон 65·50—67·50, рипак 00·00—00·00, отруби житні 22·00—22·50, крупи гречані 64·00—66·00, крупи ячмінні 49·00—50·00, пеницак 48·00—49·00, конюшина червона 350·00—375·00, мак синій 175·00—185·00, мішки ютові 1·90, мішки уживані добрі (за штуку) 1·80 зол.

З судової салі.

Подружа трагедія.

Чортків, 13. грудня 1926.

Як уже читачам „Діла" відомо, в неділю 12. ц. м. відбулася льокальна візія на місці трагічної події для обоїх обвинуваченых в отсьому процесі: Катерини й Теодора Авксентієвих і вбитого лікаря д-ра Маргулієса. Участь у цих наочних оглядинах брав трибунал у повному складі, ціла лава суддів присяжних, два лиавці-оушникарі, свідки події: Петрик, д-рова Маргулієсова і Сальомея Меллер, оборонці д-р Електорович і д-р Лев Ганкевич та заступник пошкодованої сторони д-р Граніцький. В часі льокальної візії обвинувачені Авксентієви продемонстрували ще раз цілу сцену, що розігралася в кімнатах д-ра Маргулієса в їх присутности і закінчилася його убийством.

В дні 13. ц. м. в 9. год. рано зачалася дальша розправа в Чорткові. Саля розправи набита по береги публікою. Зізнавали ще раз лікарі-знавці д-р Дурст і д-р Остенбрайт, які ствердили, що обоє обвинувачені є люде нормальні і при здорових замислах, але в хвилі поповнення убийства були незвичайно сильно схвильовані. З черги відчитано зізнання менше важних свідків, описав провідник проголосив доказове постулювання за скінчене і предложив питання, які постановив був поставити лаві присяжних. Питання йшли в напрямі злочину вбийства, доконаного обоїма обвинуваченими, а крім того в напрямі недозволеного ношення зброї щодо обв. Т. Авксентіїва і в напрямі зігнання плоду щодо Катерини Авксентіїв. Опісля поставили ще додаткові питання прокуратор, оборонці і д-р Граніцький. Прокуратор поставив питання в напрямі злочину убийства, доконаного Авксентієвою і співвини в тому убийстві Теодора Авксентіїв. Оборонці поставили таке додаткове питання: Чи обвинувачені в часі поповнення убийства були в стані умового забурення, в якому не були свідомі свого вчинку? Заступник пошкодованої сторони поставив евент. питання щодо неприязних намірів обв. Теодора Авксентіїва, з якими він стрілив проти д-ра Маргулієса, спричиняючи його смерть. Трибунал по довшій нараді допустив усі ті евентуальні питання.

Пополудні [illegible] промови прокуратора Кучкевича, адв. д-ра Граніцького, а потім оборонців д-ра Електоровича і д-ра Ганкевича. Опісля подав провідник розправи резюме. Щойно пізним вечером серед небувалого заінтересування голова ради присяжних оголосив вердикт, а саме: одноголосно заперечено питання в напрямі злочину убийства (морду) щодо обоїх обвинуваченых.

Натомість 8 голосами потверджено питання в напрямі злочину убийства щодо Катерини Авксентієвої і співучасти в тому злочині Теодора Авксентіїва. Потверджено також питання, що обвинувачені діяли в хвилі умового забурення, що виключає карогідність вчинку. Крім того потверджено питання щодо Теодора А. в напрямі недозволеного ношення зброї і щодо Катерини А. в напрямі злочину зігнання плоду.

На основі того вердикту обвинувачених увільнено від злочину морду, згл. убийства. Засуджено тільки Катерину Авксентіїв за зігнання плоду на 8 місяців тяжкої вязниці, загостреної чотири рази темницею і Теодора Авксентіїва на 7 днів арешту за недозволене ношення зброї.

Проти того вироку прокуратор зголосив зважалення неважности і поставив внесення задержати ще обоє підсудних у слідчому арешті. Трибунал прихилився до того внесення.

Троцький проти Комінтерну

Варшава, 13. грудня 1926.

З Москви повідомляють, що на найближчому засіданні Комінтерну опозиція виступить з офензивою.

Троцький нібито заявив, що треба нарешті ствердити, що більшовицький експеримент у Москві не повівся. Світ глухий на все, міжнародня світова революція не вдалася. Троцький заповів, що приступить до широкої акції на міжнароднім терені проти діяльности Комінтерну.

На національних основах.

Перед Загальними Зборами „Просвіти".

Львів, 17. грудня 1926

Зближається річниць (25. XII.) цьогорічних Загальних Зборів найстаршого нашого культурно-освітнього товариства „Просвіта". Здавен-давна загальні збори „Просвіти" не тільки приймали до відома й затверджували звіт з діяльности Головного Виділу Товариства, але й намічували пляни праці на майбутнє. Пляни освітньої роботи були все широкі та далекосяжні, та не все вони були посильними для Виділу, що мав їх реалізувати. Це не значить, що Виділ їх не хотів проводити в життя або був нездатний до цього. Ні! — Була все добра воля, була все охота, та на перешкоді стояли зовнішні обставини і важкі матеріяльні труднощі повоєнних часів.

Між усіми центральними нашими установами „Просвіта" була першою, що почала серед невимовно важких повоєнних обставин прокладати стежки для доцільної організації нашого народу в читальнях і тим самим підготовляти пригожий грунт для всякої організації в народі. Нині організаційна сітка „Просвіти" велика, мало того, вона в нас найбільша. Нема сумніву, що найбільше зорганізовану силу представляє нині в нашій країні освітня організація під проводом „Просвіти". Ця сила є незаперечно спільним добром, спільним капіталом цілої української нації і таким вона мусить остати на майбутнє.

Та саме цього року перед наближаючимися загальними зборами „Просвіти" появилися в деяких клясових органах нашої преси статті, які ясно доказують, що організаційну сітку „Просвіти" бажають вони використати для своїх клясових і партійних цілей. До того особливо рвуть наші „інтернаціоналісти". Для них „Просвіта" повинна стати не чим иншим, а виключно джерелом клясового та соціяльного освідомлювання українських селянських і робітничих мас і то освідомлювання в їхньому розумінні, то значить по лінії їхньої політичної програми і тактики. Самозрозуміло, що всі ті люде, які стоять на чолі „Просвіти", а які ведуть просвітню працю в національному дусі без ніяких клясових тенденцій і упереджень до тої чи иншої верстви, є для них непотрібні, небажані та навіть шкідливі. Їх мета захопити „Просвіту" в свої руки, використати просвітню організацію для своїх суто-клясових і суто-партійних цілей і тим самим розвалити „Просвіту". Бож ясно, що коли до „Просвіти" ввійдуть терта і напруження з причини так чи инакше понятого розуміння соціяльної освіти, чи такого або иншого соціяльного освідомлювання, то в ній всяка робота стане.

Тепер, у часи найріжнородніше формулованих і найсуперечніших по суті соціяльних доктрин та в часи завзятої партійної боротьби на тлі їх здійснювання і популяризації „Просвіта" мусить себе від них якнайенергічніше відмежувати. Соціяльною освітою та клясовим освідомлюванням можуть займатися виключно політичні партії, бо тільки вони можуть нести відповідальність

за таку чи иншу їх закраску, за таку чи иншу їх тенденцію.

„Просвіта" має поза соціяльними та клясовими справами таку величезну ділянку чисто освітніх і культурних справ, що якби вповні з них вивязалася, то доконачаб великанського діла, діла майже непосильного. Та в нинішніх часах і в нинішніх умовинах вона може з того виконувати заледви невеличку, незначну частину. Одначе слід замітити, що за 58 літ свого істнування вона вже виконала таку відповідальну і таку вдячну ролю в житті нашого народу на західно-українських землях, що того приклонники „соціяльного освідомлювання" ніколи мабуть не зрозуміють. Бо велике питання, чи вони нині взагалі вегетувалиб, якби не минула праця „Просвіти". І саме завдяки тому, що вся вона велася поза всякими соціяльними та партійними впливами, що проходила в рямках виключно культурно-освітньої програми, що велася в здоровому національному дусі, стала вона такою богатою в наслідках.

Томуто всі українські освітники, всі прихильники чистої культурно-освітньої праці в загально національному дусі повинні поважно призадуматися над підготовкою наших „інтернаціоналістів" до повернення „Просвіти" в знаряддя своїх партійних і клясових інтересів та мусять дати їхнім бажанням належну, але й гідну відправу. Українське товариство „Просвіта" мусить бути вірне своїй великій традиції, мусить зберігати національний характер своєї праці та не сміє ніколи стати засобом для ширення шкідливих для нації „інтернаціоналістичних" доктрин та гасел.

Тут слід звернути увагу на ще одну обставину. Коли „Просвіта" прокладала по війні перші організаційні шляхи, коли на неї сипались удари за ударами, коли над нею висіла поважна загроза самої екзистенції, тоді наші „інтернаціоналісти" не виявили ні охоти ні бажання працювати для неї. Колиж „Просвіта" стала поважною, зорганізованого силою, найшлися і вони, зле не для праці, а на те, щоби готову організацію використати для своїх цілей. А знаючи, що це так легко не прийде, вони пишуть на сторінках своєї преси тенденційні статті в чисто розкладових цілях. Очевидно, що на розкладову працю тих елементів треба все рахувати, але тим не можна ніколи зражуватись. Навпаки треба змобілізувати всі свої сили для позитивної праці.

КАВА ГАЙ БЕЗ КОФЕЇНИ

з **ПРИРОДНОЮ ЗЕРНИСТОЮ КАВОЮ** (німким сурогатом ані збіжевою кавою), найліпшої якости, смакує знаменито і уживта навіть пізно вечером навіть в сильнім заваченню не спричинює ніяких шкідливих наслідків.

ЖАДАЙТЕ СКРІЗЬ! **ЖАДАЙТЕ СКРІЗЬ!**

Напередодні нової кризи.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 10. грудня 1926.

I.

Перед двома днями Пуанкаре виголосив велику промову про стан французьких фінансів і про відбудову французької валюти. Промова ця — дарма, що дужа обережна і свідомо беззмістовна, — відібється на відношенні французького паперового франка до франка золотого і до доляра. Це певно. Непевне тільки, чи відібється вона в змислі кориснім, чи некорыснім для французького гроша. Непевне теж, чи зашка або знижка паперового франка, що вже нині вечером буде зареєстрована тутешньою і заграничною біржею, вдержиться довше, чи коротше. Бо що вона не вдержиться тривко, в цьому вже ледві чи хтось ще сумнівається.

Питання ті і відповіди на них — далекі нашій країні, одначе таки не може нам бути байдуже до них. З двох оглядів: з огляду на вплив, який має французька грошева недуга на міжнародню політику в Европі і на нас у ній, тай з огляду на безпосередні наслідки, якими недуга й лікування французького франка мусить відбиватися на кількадесяти тисяч (20 чи 30 тисяч?) наших галицьких, волинських і холмських робітників, котрі є тут на заробках.

Коли вже мова про нашу заробкову еміграцію у Франції, то мимоходом тут повторяємо — і не перестанемо повторювати це при кожній нагоді! — що еміграція та абсолютно позбавлена не тільки всякої організаційно-адміністраційної контролі нашого громадянства, а й всякого морального впливу наших національних чинників.

Не так було з передвоєнною нашою заробковою еміграцією до Прусії — невже треба це пригадувати?

Нині до нашої заробкової еміграції у Франції ставляться — як не з формально проголошеним, то з фактичним de-interessement-ом — наші національно-політичні й просвітні організації однаково, як наші церковні власти. Освідомлювання і організування галицької еміграції полишено передовсім більшовикам, далі тутешнім „соціялістам-революціонерам", які ідейно не є нічим вищим, як погіршеним виданням більшовизму, а ще далі оставщим недобиткам генеріщини з останнього періоду.

А заспокоювання релігійних потреб і почувань нашої заробкової еміграції приняли на себе польські ксьондзи і Евлогіївські місіонарі...

II.

Недавно тому, в моменті, коли Ерріо (французьке видання Керенського) обнив був на короткі дні провід у французькім правительстві, франк упав був до вартости одної пятьдесятої ($^1/_{50}$) вартости доляра: номінально франк вартий одну пяту ($^1/_5$) доляра! З приходом Пуанкаре настав був радикальний зворот: франк піднявся до висоти $^1/_{24}$ доляра. Звідки такий великий підйом? Не в чому иншому, як у припливі „довіря" до уряду — те було спершу, з приходом Пуанкаре; тай в зміні напряму місцевої й міжнародньої спекуляції — як раніше вона грала на baisse франка, так від приходу Пуанкаре вона розпочала грати на hausse франка.

Це „довіря" тай ця відвернена спекуляція — то єдині покищо реальні підстави підйому французької валюти. Єдині — бо иншіх нема. З осібна нема зменшення скількости банкнотів, себто паперового гроша, в обороті; інфляція нині, з доляром за 25 франків, така самісінька, як при долярі за 50 франків.

Одначе довіря, себто чинника морального, не сила маринувати на роки; воно легко розвівається, иноді не знати навіть з якої причини. А спекуляція рівно легко може знов повернутися в иншій напрям.

Одно і друге нині почувається, як то кажуть, у повітрі. Чутки про недалекий упадок Пуанкаре від кількох днів ходять по людях так само густо, як густо підшептуються здогади, що біржева спекуляція ось-ось знов змінить фронт і знов буде грати на baisse франка.

III.

На цілому господарському житті країни відбивається та грошева непевність дуже зле і щораз гірше. Торговля входить у період марасму: публика купує щораз менше. Фабрики починають зменшувати свою продукцію: відправляють робітників.

Насувається на країну марево безробіття з усіми його соціяльними і політичними наслідками. Робітничі синдикати вже занепокоєні, домагаються від правительства превентивних мір, у першу чергу — припинення візду чужих робітників.

Тепер є у Франції, в її хліборобстві і промислі, коло двох мільонів чужих робітників. Криза, яка наступає на Францію, окошиться передовсім на цих двох мільонах імігрантів. З бажаних вони стаються небажаними і зайвими. Ксенофобія, немилосерна ворожнеча до „зайд", щораз глибше і ширше виявляється передовсім у робітничій клясі — тій самій робітничій клясі, на якій соціялізм — яка жорстока іронія і яка цинічна брехня! — будував свої фантазії інтернаціональної любови! Характеристичне, що перша виступила з домаганням виключення „товаришів" нефранцузького роду якраз організація публичних шоферів, яка числиться „найідейнішою" і найчистішою організацією комуністичною. Ми далекі від того, щоб їм робити із того закид. Рідна країна повинна передовсім жити своїх синів, не чужих. Але куди ділася серед тієї шоферської ксенофобії та славутна інтернаціональна свідомість і міжнародне братерство робітників?

Також для нашої заробкової еміграції настають у Франції прикрі часи.

В. Левицький

З життя Українців за океаном.

Свята Франка з приводу десятиліття смерти поета відбулися і відбуваються дальше по всіх більших і менших центрах української заокеанської еміграції. В Злучених Державах на більших святах-концертах промовляли м. ин. д-р Лука Мишуга, ред. Омелян Ревюк і д-р Льонгин Цегельський. При тій нагоді відбуваються майже з правила торжественні панахиди по наших церквах, що звичайно започатковують свято. На таких панахидах збираються жертви на памятник Франка у Львові, на туж ціль ідуть і доходи з франківських концертів. Так прим. чистий дохід зі свята Франка в Ню Йорку в сумі 462 дол. 60 центів вислано до краю з таким призначенням: 300 дол. на видання творів Франка на руки Наукового Т-ва ім. Шевченка і 162·60 дол. на памятник Франка у Львові. До поширення культу Франка між нашими людьми в Америці причинилися найбільше еп. Богачевський і редактор „Америки" д-р Назарук, що виступили проти святкування роковин смерти найбільшого поета Галичини. Одначе як у старому краю, так, розуміється, і в Америці на святах Франка не поширюється ні відповідна література про нього ні про його твори. А велика шкода! Бо так, як ми святкуємо память наших письменників чи діячів, ті свята не можуть сповнити хочби в приближенні тої місії і дати тих користей, які вони малиб, якби при таких нагодах поширювано ще й відповідну літературу. Одначе ми ще дуже далекі від того, що у иншіх народів стало давно самозрозумілою, насущною культурною потребою, що загально принялося при нагоді всяких національних свят: поширювання відповідної літератури. В тому напрямі мусимо ми всі ще богато вчитися від культурних чужинців.

Сиротинець-Захист Українського Народнього Союзу має бути збудований або закуплений в найкоротшому часі в Ню-Йорку. На згадану ціль збирають жертви як поодинокі члени У. Н. С. між собою, так і численні відділи цієї великанської організації. До 1. жовтня п. р. зібрано на цей сиротинець-захист (для сиріт і старців-немічників) суму 6.294·50 дол. До цієї суми слід додати 10.000 долярів, які річне засідання

Тихе свято.

(З приводу пошанування 50-літньої письменської праці Василя Лукича.)

Імя Василя Лукича мало відоме молодшому поколінню українського громадянства. Могутні події, що пошумом бурі знялися в сонячний серпневий день 1914 р., та їх наслідки, прикрили собою небуденні постаті народніх робітників і творців, що довгі літа, десятки літ, не раз під прапором: contra spem spero! — здвигали будівлю новітнього українства. До них належить в першу чергу нотар Володимир Левицький, відомий в письменстві під псевдонімом Василя Лукича. Цей передовий представник старшого покоління українського громадянства визначився як громадський і освітній діяч, письменник і публіцист, а найбільші заслуги поклав він на тернистих шляхах крайно невдячної і майже ніколи належно не оцінюваної редакторської праці. Ця важка праця, що томить докраю; що витискає всі соки; що висотує нерви; що вимагає знання і досвіду, праця — часто на чужий рахунок, надомітна для загалу, деколи легковажена профанами, забрала найкращі літа шан. ювілята. На цій ділянці зосередковував він свої найідейніші пориви, десятками літ перепускаючи через фільтр свойого вправного редакторського пера гори записаного паперу: як перлинами літературної творчости, так і досягали грубої ремісницької роботи. Святкуючи тихо і скромно 50-літній ювилей громадянської праці В. Лукича-Левицького, мусимо постійно мати на примітї, що перш усього шануємо 50-літню працю з разкового редактора, працю, яку найспішніше консумує безжалісний Час.

Володимир Левицький родився у священичій сімї в Белзщі, золочівського повіту. Гімназію кінчив в Бережанах, де в р. 1875 склав іспит зрілости. Опісля студіював право на львівському університеті, одночасно слухаючи викладів з української мови й літератури у проф. Ом. Огоновського. Скінчивши університетські студії в 1879 р., розпочав судову практику. Та урядове становище не припало йому до вподоби. Тому в 1883 р. перенісся нотаріяту. Як нотаріяльний кандидат відбував практику в Болехові, Стрию, Залізцях і Станиславові. В 1896 р. став нотарем у Винниках, де живе й досі.

Ще в гімназійних часах проявляв В. Левицький велике зацікавлення громадськими справами, гуртуючи біля себе молодь та поглиблюючи серед неї національну свідомість. Були це часи учениць ких „громад", захоплення безсмертними творами Шевченка, поширення „українофільства". На університеті входить В. Левицький в кружок ідейної народницької студентської молоді. З цього осередка вийшли пізніші гоміпкі діячі, як: покійні вже Леонід Заклинський, Іван Франко, Михайло Павлик, Евген Олесницький, Василь Дідошак, Олекса Ярема, Іван Белей, та живі ще Антін Горбачевський, Омелян Калитовський, Кость Левицький, Андрій Чайківський й инші.

Письменницьку діяльність розпочав В. Лукич ще в 1875 р., поміщуючи в „Ластівці" два оповідання („Музика у вовчій ямі", та „Премудрий жид"). Та редакторська діяльність шан. ювілята розпочалась рік пізніше. В 1876 р. увійшов Лукич в склад редакції видаваного студентами літературного місячника „Друг", одночасно взяв участь в редагуванні альманаха „Дністрянка".

З того часу розпочинається вельми жива письменницька й редакторська діяльність В. Лукича. Пише в „Правді", „Зорі", „Ділі", редагує в 1883 на спілку з Франком і Белеєм „Русь-ку Антольогію", в 885 р. (на спілку в Ю. Сельским) „Руський Правотар домовий", від 1880 до 1885 Календарі „Просвіти" (разом шість), в 1885 р. редагує в Стрию альманах „Ватра" до участи в якому притягає Куліша, Драгоманова, Мордовця, Мирного, Грінченка, Самійленка й инших. Одночасно видає й редагує твори Квітки, Руданського, Нечуя-Левицького, Старицького, Конисього, Кропивницького, Карпенка-Карого й ин.

Та найбільш важенним у наслідки було редагування В. Лукичем на протязі сімох літ літературно-наукового часопису „Зоря" (1890—1896). Саме тоді „Зоря" находилася майже у безвихідному положенні, спираючись тільки на 250 передплатниках. Проф. О. Барвінський і проф. Д. Гладилович — як відпоручники Товариства ім. Шевченка (власника „Зорі") звернулися до шан. ювілята з пропозицією обняти редакцію часопису, погрожуючи припиненням видавництва. В. Лукич, що під той час перебував у Станиславові, відмовлявся, вказуючи на перепони получені з редагуванням „Зорі", особливо на незручність вести редакцію львівського часопису в провінціональному місті. Та під натиском закриття часопису скорився шан. ювілят, в короткому часі перетворюючи „Зорю" у всеукраїнський орган і доводячи цифру передплатників до 800. Першим завданням нового редактора було оживити часопис, піднести його рівень, навязуючи взаємини з усіми письменниками по цей і той бік Збруча, поширити її діяпазон пе-

головного уряду У. Н. С. ухвалило виплатити з каси Союзу (з запомогового фонду) тоді, як будуть зібрані потрібні суми на заначатковання будови чи купна сиротинця-захисту У. Н. Союзу. Слід зазначити, що при епископській консисторії у Філядельфії є теж сиротинець, з якого можуть користати члени католицького товариства для обезпечень на життя „Провидіння".

Український кіоск на американській виставі. В днях 27. X.—2. XI. ц. р. відбулася в Ню Йорку у великій салі готелю „Астор" виставa жіночого мистецтва і промислу, що її уладили американські жін. організації. Виставa була величава і через неї перейшли тисячі людей. Цю нагоду використав Союз Українок в Америці, що уладив українську виставу в окремому кіоску. Навіть чужинці признавали одностайно, що українська виставка випала найкраще з усіх чужинецьких. Найбільш завзятими оком гляділи на українську виставу Поляки, що в своїому кіоску не мали справі нічого, крім кількох незамітних образків і книжників. Не диво, що їх будка робила таке вражіння, начеб погоріла. В українському кіоску була маса мистецьких вишивок, килимів і гуцульських виробів. Дівчата в кіоску були в українських народніх строях. Цілих сім днів у кіоску змінювано експонати (така маса прийшла їх на виставу), аби нічого не уйшло уваги чужинців і Американців. Кіоск удекорований був українським прапором і гербом. Немало з виставлених річей публика закупила. Кіоск уладжено завдяки грошевій допомозі таких товариств: Жіноча Громада (Ню Йорк), Жеребецька Любов (Ню-Йорк), Демокр. Клюб (Ню-Йорк), „Вільні козаки міста Львова" (Ню-Йорк) і Т-во ім. Ольги Басарабової (Ню-ярк).

З успіхів Авраменка в Канаді. Відомий український балетмайстер Василь Авраменко перебуває тепер, як ми вже недавно повідомляли, у Форт Вілієм в Канаді. Там він заложив з днем 10/X три школи національних танців, а саме у Форт Вілієм, Вест Форт і в Портартурі. Праця в тих школах ведеться з цілою силою пари. Авраменко хоче підховати собі своїх інструкторів, які вичувалиб українських танців по всіх найдальших українських кольоніях і найменших місцевостях. З американської „Свободи", звідки беремо вістку про Авраменка, довідуємося, що він був на якийсь час припинив працю наслідком зломання ноги в часі одного виступу в Торонто. Тепер Авраменко вже здоров і гуляє у Форт Вілліем і його найближчій околиці.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

ЕРДАЛЬ
З ЧЕРВОНОЮ ЖАБОЮ
НОВА ІДЕАЛЬНА ПАСТА ТЕРПЕНТИНОВА
ДЛЯ ЗАХОВАННЯ КРАЩОЇ ОБУВИ
І ШКІРЯНИХ ВИРОБІВ
НЕ ЗАСТУПИТЬ ІІ
НІЩО ИНШЕ!

НОВИНКИ.

— **Ювилей Василя Лукича** (Володимира Левицького). В неділю 19. грудня, в 12. год. в побудне святкуватиме українське громадянство в кімнатах „Просвіти" ювилей 70-літньої письменницько-редакторської праці Василя Лукича. Привіти приймає канцелярія Т-ва „Просвіта" (Львів, Ринок 10/І.). Свято матиме скромний характер, бо тільки на таку його форму згодився дати свою згоду шан. ювилят.

— **Нові польські станиці.** Бібліотека Кружка „Тов. Школи Людової" в Рогатині переселилася з будинку „Сокола" до власного дому того Кружка. Бібліотека має понад 3.000 томів, у тім міститься і рухома бібліотека (1.300 томів), розіслана до 25 читалень Т. Ш. Л. рогатинського повіту. — Цікаво булоб довідатися, скільки таких бібліотек основали по инших повітах філії „Просвіт" і повітові кружки „Рідної Школи" і як ті бібліотеки розвиваються. Дотепер чули ми тільки про таку зразково зорганізовану українську бібліотеку в Яворові, але й вона, наскільки знаємо, не має рухомого відділу. Країна пора, щоб цілий наш край покрився густою сіткою добрих українських бібліотек при щонайменше по позітових центрах, що обслуговалиб населення тих повітів. У чужинців кожне містечко має не одну, а кілька публичних бібліотек, які попри свою культурну місію дають ще й заробіток кільком людям. Чи в нас мусить бути завсіди инакше?

— **Про шкільні свята.** Розпорядок львівської шкільної кураторії про свята в виділових і приватних школах у шк. році 1926/27, появився з повазним опізненем, аж 15. м. м. Подаємо з нього те, що торкається наших шкіл. Підчеркуємо, що свій розпорядок звертає Кураторія до всіх шкіл, а навіть курсів, без огляду на те, чи мають права чи ні, бо у нас звичайно думають хибно, буцімто шкільна влада не звертає своїх розпорядків до шкіл, які не мають прав. Розпорядок ділить школи на такі, що святкують тільки латинські свята, такі, що святкують по греко-кат. обряді і такі, що зберігають подвійні свята. Нас цікавлять тільки другі і треті. В українських школах треба зберігати всі українські свята, а крім цього з латинських два дні Різдва, Новий Рік, понеділок Великодніх і Зелених Свят, Боже Тіло і 3. мая як державне свято. Різдвяні ферії тривають в українських школах від 5. до 17. січня включно, а великодні від 20. квітня до 3. мая вкл., з инших місцевих причин (шкільний патрон, відпусти, прогулькі) є пять вільних днів — це т. зв. директорські дні. Вкінці три рази в рік ученики йдуть до сповіді (може в рекольекційними включно). В школах з подвійними святами різдвяні ферії тривають від 22. до 27. грудня включно і від 5. до 10. січня вкл. великодні від 14. до 27. квітня вкл. В кінці у львівському повіті і місті Львів у всіх школах, без огляду на викладну мову, треба обходити також латинські свята. Рік шкільний кінчиться 28. червня, хоба, що міністерство скоротить його з огляду на іспити зрілости у середніх школах. В тому розпорядкові вражає неприхильність становища до українських і польських шкіл і свят, бо коли великі латинські свята приказано святкувати у чисто українських, навіть приватних школах і курсах, а у львівському повіті навіть усі загалом латинські свята, то в польських школах наука йде навіть у найбільші наші свята, а тільки наша молодь має бути від неї звільнена. Так каже львівська кураторія. А конституція польської республики каже про повну релігійну толеранцію для народів польської держави. Легковаження греко-католицьких свят відбувається в білий день.

— **Бурса для православних питомців.** У Варшаві посвятили цими днями нову бурсу та каплицю для студентів православної теольогії при варшавському університеті. Є в ній місце на 143 питомців. Духовна православна влада у Фінляндії та Румунії завидна охоту вислати своїх стипендистів на студію православної теольогії.

— **Доля теорії Каммерера.** Всі памятають, скільки грошей виложив польський уряд на місію фінансового спеціяліста проф. Каммерера, який з цілим штабом знавців досліджував усі діри державного польського корабля і придумував способи, якби їх затикати. Рад, які спосав американський знавець економічних справ, мусіли бути дуже цінні, бо їх переховували дуже дбайливо в міністерстві фінансів. Тепер цей цінний документ находиться в руках чужої держави, в якої інтереси лежить знати, якими способами нам би бути задержаний польський скарб. Один з урядовців міністерства, підозрілий у цій трансакції — арештований. Цікаво, чи проф. Каммерер має ще копію свого твору, чи може за якийсь час буде приневолений вернутись у Варшаву для нових дослідів.

— **З людського звіринця.** Аж з Лодзі позав у любачівський повіт якийсь помічник фотографа Гайслер, на те, щоби нападати на малолітні сільські дівчата у лісі та на дорозі. Деякі з жертв насилувань ним занедужали. Поліція, після довгих розглядів, зловила його в Лодзі і певно сфотографувала для своєї колекції злочинних типів. — У Сяноці почалась розправа проти Мехля Фішера-Шіка, обвинуваченого в тім, що на судний день убив свого шурина Макса Вольфа, хотів убити тестя і свою жінку. — Арештували у Львові 65-літнього сторожа дому при вул. Сикстуській 16 за те, що віднаймав свою хату на сходини прихильних пар. Називається він "Беда"; номен-омен.

— **Світова хроніка.** Нагороду основану буцім президентом Злучених Держав у сумі 25.000 дол. признано цього року Еліху Рут за заслуги зорганізування світового мирового трибуналу. Минулого року одержав таку нагороду лорд Роберт Сесіль. — Якийсь Англієць, якого прізвище покищо не оголошене, виграшов після 14-літньої праці фільму, яка не може згорїти. — 1. марта почнуться в Нью-Йорку чотиротижневі шахові міжнародні змагання, в яких візьмуть участь: Капабланка, Альохін, Боголюбов, Немцович, Шмер і Маршалль, а може ще Шпільман, Тартаковер і Ретті. — Буцім цісарева Зіта прибула до Парижа в справі продажі своїх коронних брилянтів. — В околиці Сан Паольо впав на землю кількоцентнер метеорит, вагою 8 кільо; коли його розбили найшли в ньому кусні діямантів. Його перенесли до природничого музею в Ріо де Джанейро. Такий зразок є рідкий, але всеж таки відомий мінералогам. — В Амстердамі помер у 69 р. життя історик мистецтва Сікс.

— **З вілі.** У вілі „Палляс" почалась нова пікантна драма в 8 діях „Тайна королівської спальні" (Багрове кохання), у головних ролях з Елеонорою Бордман і Конрадом Нагелем. Крім цього нова комедія „Шлюб з перешкодами" з Бастер Кітоном.

ПРИГАДКА.

Загальні Збори Уповноважених Народної Торговлі відбудуться в четвер дня 23. грудня 1926 о год. 4 пополудні в салі „Сокола" у Львові, вул. Руська 20.

Того самого дня о 8. год. вечір в Преображенській церкві при Краківській вулиці Поминальне богослуженне і Панахида за покійних членів Народної Торговлі.

1121 1—3

Книжки чи забавки?

(Родичам перед св. Миколаєм присвята).

Двічі в рік найбільше прозаїчні родини зринають на хвилях поезії: у навечерїє св. Миколая і Різдва. Готовно ті, що мають малі діти. Треба тоді придумати для малих якусь несподіванку під подушку або взамін. Пригадують собі молоді літа і бажають перед крамничними виставками, шукаючи забавок, що розбуркають уяву, що вводять їх у світ чудес.

Є й инші родини. Для них поезія (а недостачі гроша або умі) зводиться до прикрого родинного обовязку. Треба щось купити! Не тільки купити, але ще й видумати що. Хто не вміє писати офіціальних листів з побажанням на свята, на імяни або з висловами співчування з приводу родинної трагедії, той може легко звозумити психічний настрій таких жертв родинного обовязку.

Менш-більше з такими міркуваннями стояв я недавно перед виставкою крамниці із забавками, коли мене хтось сіпнув за рукав. Вічнозелене, добре обличча знайомого всміхалось до мене:

— Ви вже може думаєте про Миколая?

— Ні трохи.

— А чому ж з такою цікавістю оглядаєте виставку?

— Думаю про користь діточих забавок. Що й мають купці — в цьому не сумніваюсь, але чи родичі, це ще питання...

Ця рефлексія була першою причиною нього фейлетону. Я зовсім забув, що маю перед собою видавця „Світа дитини", п. М. Тарнівка, який є запятим ворогом діточих забавок. „Зовсім природно" — кажете — „бо видає діточі книжки". А мені здається, що причина є відворотна: людина мусіла перш усього бути переконана про потребу книжок, а щойно тоді стала видавцем, бо инакше взялась би за крамницю із забавками — корисніший інтерес. Людей, які видають у нас добрі книжки, я завсіди оглядаю так приблизно, як фахівця, що проглитають цвяхи, жаби випивають відро води. „Неже-ж з цього можна жити?" — думаю із здивуванням.

— А чи ви бачили мої колірові видання казок для дітей? — питає мене видавець.

— А чому це таке важне?

У відповідь на моє скептичне питання, видавець потягнув мене до книгарні і там почав мовчки перед моїми очима кількадесять чепурненьких збірочок, з чудовими чужинними ілюстраціями.

— Я не смію вас просити, щоби ви писали про такі книжки в газеті... Я знаю, що в ній нема місця навіть на цінні літературні твори... Але, будь ласка, розясність мені, чому родичі купують своїм дітям усе инше, вдесятеро дорожче і менше тривке, а книжок ні?

А ви, вельмишановні родичі, самі знаєте? Чую вашу відповідь: „Ми мусіли би раніше знати, що існують справді гарні діточі книжки, які варта дати дитині в руки"... Правда; кола треба винайти новий діточий дітях, модерну малпу або штудерного пинча, ви перетрусите сім крамниць і втратите з насолодою пів дня. Бо найдешевша забавка коштує инші стільки, що найдорожча книжка. Бо вид книжки мовить вас якось ніяково, як викид совісти. А може й ні. Може ви кажете собі та иншим голосно і тверезо, що дітям мають ще на книжки час і що досить будуть їх нами мучити у школі. Аж збриднуть їм, як вам обридли. Хто зна, скільки в цьому правди. І геєхай мені швидше руки всохнуть, як би я мав дійти на педагогіку, яка вічно кінчить самовпевнена: „Читайте! в книжках майбутність народу!"

Є книжки сто раз дурніші від авторів, а є автори, про яких дурноту дише їх видавці не знають...

Невідомо навіть, чи майбутність народу — в дітях. Є родичі сторід розумніші від усяких книжок і тому не хочуть їх читати. А не читаючи, не розпізнають у дітях того, що є сильніше від патріотизму та ідей: — звички. Не вию їх у тому. Може цьому винні теж їхні родичі. Але не можу вийти з дива, що двічі в рік, на св. Миколая та Святий вечір не заглядають до книгарень. І що не люблять діточих казок, де текст є додатком до малюнку, одумайте лишень: увесь Робінзон або Гуливер на 4 сторінках! Навіть і читати не треба. А глипнути тільки поміж рядки, щоби не переплутати Гулівера з Дон-Кіхотом або „Снігурочку" з „Циковою рожечкою".

Бо сподіваюсь, що зараз дасте дитині книжку в руки, прочитаєте казку самі, щоби її оповісти. Так само як пробуєте

ретворити її у всеукраїнську літературну й громадську трибуну. Взявши на себе завдання викон-в В. Лукич якнайкраще, притягнувши до співпраці нових письменників) (Кропивницький, Карпенко-Карий, Лисенко, Коцюбинський, Маркович, Комар, Старицький, Щоголів, Лепкий, Кобилянська, Кримський, Потапенко й ин.)

Редагуючи літературний журнал, не забував він і про щоденну пресу. В рр. 1889—1893 був Лукич постійним кореспондентом „Діла" у Станиславові.

Недостача місця не дає нам змоги не то змалювати, але хоч би вареєструвати весь обєм письменницької й редакторської праці шан. ювилята.

Обовязки нотаря відтягнули В. Лукича від безпосередньої літературної праці. В тому часі — поза своїми професійними обовязками — віддається він праці освітній у винницькому повіті та практично-громадській. Голова читальні „Просвіти" у Винниках, голова львівської філії „Просвіти", членство Ширш. Нар. Комітету, будова памятника Шевченка у Винниках — ось етапи тієї діяльности.

В часі війни з конечности (через спалення хати) переноситься Лукич до Львова. Після уступлення російських військ віддається праці в материм товаристві „Просвіта", стає редактором видавництв „Просвіти", редагує календарі товариства на рік 1916, 1917, 1918 і в більшій частині на р. 1919. Та листопадові події дозволили цьому календареві вийти аж в 1919 р. (на р. 1920).

Василь Лукич обходить 50-ліття своєї тихої, жертвенної, позитивної праці. Обходить її на склоні вельми трудящого життя, повний ще сили, енергії і непохитної віри в краще майбутнє народу. Це один з небогатьох ідеалістів, що свої молодечі мрії, не лише могли зберегти серед хуртовини й каламутних хвиль життя, але й здійснювати їх серед найбільш непригожих обставин і супротивних умовин. Василь Лукич —це жива історія літератури довгої й цікавої передвоєнної й передреволюційної доби. Українське громадянство серед нинішнього лихоліття — поза щирими, сердечними побажаннями — не в силі спромогтися на ювилейний дарунок для свого передового представника. Воно не лише не обдаровує його, але й ще жде цінного дарунку від нього у формі споминів на підкладі його взаємин з найкращими літературними дячами.

Ф. Ф.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

ДІМ ГОЦКІВСЬКИХ КИЛИМІВ

Львів, пл. св. Духа

(проти костела ОО. Єзуїтів)

1008 поручає 3—5

у великім виборі **килимки** на підлогу, стінки, накидки на отоманку, портієри, потаратки, також **коцки**, подорожні пледи, **ковдри, капи** на ліжка, **фіранки**, матеріали, хідники килимові, ютові, кокосові, килимову і смирненську тканину в різних кольорах.

перші куплену дзигу або паяца. А прочитавши таку казку, щоби переві́рити, чи дитина може її зрозуміти, зрозумієте самі, що ніяка найдорожча лялька, яка заплющує та розплющує очі, не вводить дитини в таке захоплення, як царівна, що спить непробудним сном. З тої самої причини, з якої декому з вас ніяка книжка, ні пєса не в силі заступити сенсаційної фільми. Гим зпоміж вас, які відчувають голод уяви. Не один з вас, почуваючи, що має її занадто, гадає, що з нею можна було хіба стати моряком або дослідником африканських пралісів, а жіноцтво: фільмовою або балетовою примадонною.

Але чому ваші діти не знають нічого про ці скарби вашої фантазії? Тому, що ви нецікаві навіть на те, чим живе уява вашої дитини і не бачите, як близька вона до вашої. Возьміть хоча би ціх кількасять маленьких книжочок видання „Світа Дитини", перебіжіть їх духом, а побачите, що у кожних 4-ох сторінках чудесної пригоди одна сторінка ваших нездійснених мрій.

Хто не мріяв про Робінзонове „в світ за очі"?, хто не почував себе поміж карликами, як Гулівер?, хто не мріє щодня про чарівний столик?, хто не знімався на крилах понад своїм містом, як каліф з Багдаду? А доля жіночого серця зачинена в історії Попелюшки, Червоної шапочки, Снігурочки, Ганусі, Бабусі-метелиці?

Ви перебиваєте мені нетерпляче: „Це ви направду?" Лише настільки, наскільки правди є в казках і у недовірі наших родичів до діточих книжок. Філософи та письменники списали томи на тему найкращого джерела творчости та виховання — безсмертних казок. Та в нас може це подобати на звичайний парадокс або передсвяточну рекляму. Думаючи про це, мимохіть жалуєш, що Миколай справді не сходить раз у рік на землю і не кладе чашим родичам під подушку, замість гарної книжки — різку. Як би його міг заступати видавець „Світа Дитини", а знав адреси всіх дітей від четвертого до восьмого року, то він напевне поклав би їм свої книжочки з доннскою, „коли не подобаються — прошу звернути..." А може й додав би... разом з грішми, щоби я міг вислати книжки задурно бідним дітям і всім здитинілим родичам від 40—80 року, які нічого вже не читають, а можуть ще повернутись до книжки..."

Мих. Рудницький.

Дописи.

Станиславів. *(Музичне життя. — Поява нового часопису).* Концертовий сезон почався у нас концертом Володимири Божейко, що відбувся 2. грудня заходом філії Музичного Товариства ім. Лисенка. Піяністка виступила перший раз у Станиславові і своєю мистецькою грою як під оглядом інтерпретації творів, так і технічної досконалости здобула загальне признання й одушевлення. Концерт пройшов з великим мистецьким успіхом, зате з меншим матеріяльним і під тим оглядом Станиславів добув собі в останніх роках погану славу в усіх концертуючих тут українських музиків. Недостача заінтересування музичними продукціями може кинути тільки лихе світло на тутешнє громадянство, яке радше йде до кіна на пусті фільмові вистави та наповняє чужі кишені тяжко здобутим грошем, вимовляючися, що на музиці не розуміється. Певно, хто не ходить до театру, не буде розумітися на театральних виставах, хто не ходить і не слухає концертів, ніколи не буде розуміти музики, бо щоби щось зрозуміти, треба дивитися, слухати та займатися цим. Під цим оглядом можнаб нам богато навчитися від Жидів, які пильно ходять на всі свої вистави, концерти і т. п., та в цей спосіб не тільки самі користають особисто, але й піддержують свої товариства чи одиниці.

Та не тільки концертами перестали у нас люде займатися; ця недостача зацікавлення перенеслася також на Музичний Інститут філії Муз. Товариства ім. Лисенка, який основано та прийнято з великим одушевленням тому пять літ і до якого численно горнулася в перших роках молодь на науку. Одушевлення з роками остигає, суспільність перестає ним займатися, що більше — відшуровується від нього й завдяки агітації ріжних, ворожих інститутові одиниць посилає діти на науку музики не до рідної школи, яка стоїть безумовно на належній висоті, про що свідчать звіти делегатів головного товариства у Львові), а до тих, що вміють ріжними способами копати ями під інституцією та підносити себе на верхи знання, користаючи з довір'я та реклями, придбаних давніше цим же інститутом. — Дня 4. ц. м. появилася в Станиславові нова „газетка" під заголовком: „Наша Правда", нібито безпартійна часопись, присвячена культурно-освітнім, економічним і церковним справам українського народу. Виходить „покищо два рази в місяць", хоч у статті „Від редакції" сказано, що не періодична часопись. Видає Катря Мандичевська, а головним редактором її, як видно з усіх чотирьох сторінок, є „негідний слуга в Христі" о. Федір Сташинський, євангелицький проповідник у Станиславові. Станиславівські українські псевдоєвангелики, стратегеми мабуть впавши в євант. часописі „Віра і Наука", яка давніше виходила в Станиславові, а тепер виходить в Коломиї, починають видавати отсей „свисток", а щоб замамити людям очі і притягнути читачів, б'ють у популярні тепер клічі, як „Селяне і Робітники", підіссення „Просвіти" і „Рідної Школи" та закладання „Лугів". Очевидно, що без ніякого відома цих установ поміщені в газетці палкі відозви, які, ясна річ, мають одну мету: агітацію за псевдопротестантизмом. Крім агітаційної статті на релігійну тему, полеміка з „Ділом", автореклями „отця" Сташинського та кількох безглуздих нападів на українських громадян і інституції нічого розумного в тій „культурно-освітній часописі" нема і не може бути. Всеж таки слід перестерегти всіх тямучих громадян перед тою розкладовою роботою, яку навчилися у нас повести ріжні непокликані люде, між ин. і при помочі „Нашої Правди".

О. З.

Журавно. *(5-літній ювилей Аматорського Гуртка).* Серед великого зацікавлення відбувалося у нас в днях 21. і 22. листопада незвичайне свято з нагоди пятилітньої праці любителів і симпатиків української сцени. Відіграно „Невольника" Кропивницького, а другого дня зійшлися всі теперішні й колишні працьовники на сценічній ниві на святочний комерс. Д-р Шенкірик почав свято промовою, в якій накреслив подрібно цілу працю Гуртка. По його промові почалися співи і привіти: п. Добрянського, голови чит. „Просвіти" і відпоручника читальні „Просвіти" з Монастирець, п. Салія. Цікаві були промови п-ни Мисаківної Катрі, Довгана Василя і Фенika Олексія, які вказували на працю, вложену у виведення народніх штук. Не було майже неділі, в якій аматори не відіграли якоїсь штуки; дохід призначувано на Народній Дім. Все удадження в театральній салі закуплено їх стараннєм і завдяки мозольній праці цілого Гуртка. Слід згадати, що були часи, коли всі аматори, серед лютої зими й холоду їздили по селах і своєю грою заохочували людей з довколичних сіл до закладання у себе аматорських гуртків. Овочі їхньої праці незвичайно богаті. Нема нині майже села, де не засновано би аматорського кружка. Прикінці забрали ще голос прибувші гості: о. кат. Паламар, дир. Паламар, управитель складниці ПСС. п. Садовський і інсл. Антонович. Усі бесідники дякували за працю членам Гуртка, а після приємної забави розходилися всі до дому, згадуючи мило отсей ювилей. — *Нетя.*

Орґанізаційний рух.

Повітовий зїзд у Надвірній.

Дня 8. ц. м. відбула Надвірнянщина свій Народній Зїзд. Сала „Народнього Дому" гостила 80 делегатів, що заступали 12 громад надвірнянського судового округа. Зїзд відкрив адв. д-р Н. Миколайчук, засовуючи у своїй промові завдання Зїзду й історію партії. Відтак по виборі президії, в склад котрої увійшли о. декан Вол. Лисинецький з Гвозда, Ів. Вінтоняк з Пнева, Михайло Бойчук з Камінної і Роман Сумик з Волосова, забрав голос делегат Центрального Комітету Обєднання п. Олекса Черкавський і поясняв програму Українського Національно-Демократичного Обєднання. По переведеній дискусії, в котрій між иншим забирали голос д-р Іван Луців і д-р Борисевич з Надвірної та о. Мих. Ганушевський з Дори, приступлено до вибору Повітового Народнього Комітету. Головою вибрали присутні одноголосно д-ра Н. Миколайчука в Надвірній, а як члени вийшли до Комітету: Мих. Бойчук з Камінної, Мик. Плитус із Пнева, Василь Костик, Мик. Гонораш і д-р Борисевич з Надвірної, Миклин Федір з Молодькова, Сумик Роман з Волосова, Стебеляк Олекса з Назавізова, Кепещук Іван з Гвозда й о. Мих. Ганушевський з Дори. По обговоренню ріжних пекучих справ, звязаних з організацією повіту й обміркуванню способів зорганізування сумежної Делятинщини, покінчено наради відспіванням „Ще не вмерла".

Нові книжки й видання.

КНИЖКИ:

ЗБІРНИК Математично-Природописно-Лікарської Секції Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові. Т. XXV. Під ред. д-ра В. Левицького і д-ра І. Раковського. Львів 1926, ст. 93+11 табл. 8°. Зміст: М. Зарицький: Une méthode d'abréviation de la notation de bon ordre dans la Théorie des Ensembles. Ю. Полянський і Ст. Круковський: Die erste Palöonthsation in Nowosilka-Kosiukowa. — Ст. Балей: Ueber Schizopitrene Eustedii gen. und Verhaltungswe ise. — М. Кравчук: Про остачу Lagrange'вого ряду. — І. Фещенко-Чопівський: Цементування заліза і сталі бором і берилєм. — М. Крилов: Спосіб нескінчених визначників у теорії лінійних інтегральних рівнань. — М. Кравчук: Про Green'ове та Stokes'ове перетворення. — Ю. Полянський: Nachtrag zur Abhandlung: „Die erste Paläolithstation".

ЗИМА. Читаночка для молоді. Зложив В. Радзикевич. Накладом „Рідної Школи". Львів, 1926, ст. 44, 8°.

ЖУРНАЛИ:

ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСТНИК, кн. XII, 1926. Зміст: Е. Маланюк — Посланіє; Гр. Косинка — Циркуль; Ю. Липа — Ялта, Камянець, Полтава; Галя Мазуренко — Емігрантська; А. Животко — Визвольний рух на Подонню; П. Богацький — Листи В. Самійленка; Г. Омельченко — К. Гавлічек; Д-р М. Кордуба — Акад. М. Грушевський; М. Іваненко — Вартість науки; Р. Абрамович — На шляху до „бонапартизму"?; Ж. Валюа — Два і три є шість або зеро; Бібліографія; Нові книжки.

ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС. Рік VI. Ч. 5/6. Зміст: Свято „Просвіти". — Під зиму. — Господарські машини в сільській кооперативі. — В кождій порі року відповідний товар і його запас. — З корпорації на Рад. Україні. — По наших повітах. — Хліборобство. — Правне положення та податкові тягарі кооператив. — Свята кооперації. — З Ревізійного Союзу Українських Кооператив.

ЖИТТЯ І МИСТЕЦТВО, листопад. Зміст: Красне письменство: Д. Фальківський: Нас тільки сотня. Г. Косяченко: Жовтень. П. Тичина: З кримського циклю. М. Чорний: В саду. Е. Верхарн: Бунт. Місто. К. Полїщук: Людина й собака. А. Чайківський: Краща смерть як неволя. Культура, мистецтво, побут: З. Савченко: Дмитро Загул. С. Савченко Еміль Верхарн. С. Гаєвський: Полеміка за зміст і форму та сюжет. Т. Черняхівський: Кілька думок неспеціяліста про школу й літературу. З нашого минулого: П. Рулін: Український друк та царська цензура. Політика, наука, техніка: О. Попов: Село та господарче будівництво пролетаріяту. О. Борзаківський: Дніпрельстан. П. Беная: До історії революційного руху на Україні. Ю. Михайлів: Шляхи української кераміки. З поточних нотаток: Святкування 9-их роковин жовтневої революції. Дніпрельстан. Акад. В. М. Гнатюк. Ювілей Д. Загула. Всесоюзний перепис людности. Постійні курси бібліотекознавства. Охорона памяток старовини. Серед книжок та журналів: В. Самійленко (Б. Якубський), Я. Щоголів (П. Филипович), А. Франс (С. Савченко), Я. Мамонтів (П. Рулін), „Світ" (Д. Рудик), А. Луначарський Є. Мізенилюк).

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:

Вівторок 14.XII. Дубно.
Середа 15.XII. Дубно.
Четвер 16. XII. — Здолбунів.
Пятниця 17. XII. — Здолбунів.
Субота 18. XII. — Рівне.
Неділя 19. XII. — Рівне. 1111 5—?

Концерти Українського Національного Хору Д. Котка:

Вівторок 14.XII. Жидачів.
Середа 15.XII. Стрий.
Четвер 16.XII. Стрий. 528 4—?

На „Рідну Школу" зложила ВП. Параскева Боднарова учителька Вадів-Бенезів 80 зол., як виграний заклад від ВП. П. Завальницького в Чемеринцях. За жертву складає щиру подяку Головна Управа „Рідної Школи". 1123 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

КУПУЙТЕ КАЛЄНДАР-ЕНЦИКЛЬОПЕДІЮ „ТОВАРИШ" на 1927 рік. Ціна 2·50 зол. Замовлення посилати: Кооператива „Друкар", Львів, Руська 2. 5—7

ПАРОХІЯЛЬНИЙ комітет в Пчанах, повіт Жидачів пошукує різьбаря до виконання іконостаса в там. церкві. Зголошення до о. Івана Скоробогатого, пароха Цушиловець, п. Жидачів. 1116 2—3

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИЙ** Ігнатович Львів. 956 10-?

КОНЦИПІЄНТА самостійно працюючого прийме негайно адвокат. Зголошення під: Adela Silirowa — Tluste. 1079a 4-5

ПАРОХІЯ середньо-добра, 3 км. від більшого міста, є до заміни за відповідну нишу в львівській дієцезії. Зголошення до Адміністрації під „Діти". 1064 3-3

1 зол. 70 сот. коштує один ніж з хінського срібла у Мандля Коперника 14, 681 в) Проти кіна „Коперник". 14—?

ЛОЛОТНА — ШИФОНИ найдешевше поручає **І. ДРЕКСЛЕР і Сини Львів, площа Катедральна ч. 2.**

ПАННОЧКА по семінаріяльній матурі обійме посаду приватної учительки на селі, найрадше в священичих домах. Ласкаві зголошення до Адміністрації „Діла" під „Семінаристка". 1—1

РУТИНОВАНИЙ професор гри на скрипках, пошукує учеників, також прийме посаду в орхестрі, на вечеринках, весіллях та забавах у Львові або на провінції. — Ласкаві зголошення „Скрипак", Львів, вул. Льва Сапіги ч. 65. 1124 1—1

КНИЖКУ, гігієна для Пань, дискретно висилаю, — зворот порта. — Українська кореспонденція. Ten, Bydgoszcz Lubelska. 1120 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка **Львів, Городецька 46.** Телєф. 834 Пересвітлення Рентгеном. 929 21-25

БІЛЛЯ — ВЛАСНА ШВАЛЬНЯ

Жіноче, мужеське, діточе поручає найдешевше фірма

Б-ТЯ СТАЖЕВСЬКІ

1115 **Львів, Галицька 16.** 2—4

Оказія! Тільки через цілий грудень продає фірма

ЯН ВАЛЛЯХ і СИН

фабричний склад сукна **Львів, Ринок 33**

посезонові матеріяли по фабричних цінах.

1025 Величезний вибір 4—8

КОЦИ БУНДИ

КНИЖКА найкращий дарунок **на св. Миколая і на Різдво. Для дітей,** Війна грибів з жуками (з гарн. мал.) 1·40 зол. Про дванайцять місяців (з чудовими малюнками) 1·40. Нище подані книжки в гарній оправі: Бехштейн: Казки з малюнками ст. 192 3·30. Гауфер В. Казки з малюн. 2 части по 3·30. Грімми бр. Казки з малюн. 2 части по 3·30. Близький світ, казки-байки про звірят з 35-ма малюнками 1·40. **Для молодих і старших:** Як посієш так пожнеш, сучасна повість стор. 140 1·40. На зимові вечері — шість байок 1·—. Олещук М.: Ксеня — оповідання 1·—. Фалькевич К.: Два жовніри — пов. 1·—. Поліщук К.: Жертва — нариси і оповідання з сучасних днів 2·40. Вовчок М.: Сестра — оповідання 1·—. Вишиченко В.: Твори — 11 томів 36·— Оправлені в ціле полотно з золотими витисками. Барвінський Б. д-р: Коротка історія українського народу з 21 обр. і 1 картою 2·70. Барвінський Б. д-р: Історія Українського народу з 57 образ. і 2 картами 4·40. Грінєвичева К.: Григорій Квітка Основяненко, його життя і твори 1·—. Барвінський Б. д-р: Тарас Шевченко його життя і твори 1·40. Яринний город — поучаюча книжка 1·20. Яка має бути христ. родина 1·20.

1125 поручає 1—1

Книгарня А. Бардаха у Львові, вул. Краківська 1.

Присилайте передплату!

Найпевніший середник

Проти рематизму, гостця, мязневих корчів, нервоболів і тим подібним недомаганням найліпшим натиранням є

ІХТІОМЕНТОЛЬ

Більш як 5.000 подяк і близько 200 атестів з лікарських сторін, клівік і шпиталів найліпше доказують про лічничу вартість цього натирання.

Іхтіоментоль можна набути у всіх аптиках у Польщі або прямо 936 7—20

в Лабораторії хем. аптики

М ра Симона Едельмана в Самбор ч. 130.

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 279 (10.956). Львів. четвер 16. грудня 1926. Pocztowa opłata zryczałtowana ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 148.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 70 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

З нарад польського сойму.

Українці і марш. Пілсудський. — Промова пос. Васильчука і пос. Яремича. — Прийняття буджетової провізорії в другому читанні. — Внесення ППС. на зміну ст. 26 конституції.

Варшава, 14. грудня 1926.

На вчорашньому засіданні сойму промовляв м. ин. пос. Васильчук (молодший) і пос. Яремич (Білор.). Пос. Васильчук заявив: Теперішня буджетова дискусія ведеться при повному незаінтересуванні палати. Я не був би забирав голосу, якби не уваги представника „Стронництва Хлопского", кинені на нашу адресу, бо мушу заперечити, немовби українське населення мало до Пілсудського якенебудь довіря. Стверджую, що український нарід ніколи не мав і не міг мати довіря до особи марш. Пілсудського. Правда, що Пілсудщині слід приписати колишній пакт з Петлюрою, але ця угода показалася неприродним союзом. Була, що правда, в деякої частини української суспільности легенда, що Пілсудський допоможе визволити Україну, але пізніші випадки виявили наглядно, що ця легенда була брехнею. Маємо право домагатися від того уряду, аби з Українцями він отверту гру. Перед травневими випадками марш. Пілсудський виголосив відчит, у якому гльорифікував політичних вязнів, а пів року пізніше не відповів на апель, спрямований до нього українським і білоруським населенням у справі амнестії для політ. вязнів. Мовчить уряд і мовчить п. Бартель — тінь Пілсудського в соймі. Пос. Баллін кинув йому в очі закровавлену сорочку білоруських селян, а він приняв це спокійно. Уряд випустив на волю противників Пілсудського. Я також думаю, що ген. Мальчевський сидів за довго, але хочу, аби рівну мірку прикладати також до політичних вязнів, що по кілька літ сидять по слідчих вязницях. Бувший революціонер, а нині диктатор Пілсудський повинен це зрозуміти.

Опісля промовець порушує справу селянського процесу у Володимирі Вол., де посуджується селян (в значній части анальфабетів!) у творенні диверзійно-комуністичних організацій. Пос. Васильчук стверджує, що навіть українських послів не допущено на салю розправ. А процес у Володимирі не є відокремлений.

Українці — говорив пос. Васильчук — домагаються амнестії і будуть кричати не тільки в соймі, але перенесуть боротьбу у справі політичних вязнів за границю.

Пос. Стан. Грабський думає на сторінках „Двугрошуфки" про те, якби то змінити виборчу ординацію так, аби ніхто з Українців не міг із соймової трибуни боронити інтересів свого народу. Грабський дав нам польську, чи пак „утраквістичну" школу, а п. Бартель абсолютно в нічому від нього не ріжниться.

При кінці своєї промови пос. Васильчук домагався негайного розвязання сойму і заявив, що голосуватиме проти буджет. провізорії.

Велику промову виголосив також пос. Яремич (Білор.). Він зазначив, що страшних болів і кривд і нужди білоруського народу ніхто не бере собі до серця. Зі слів Пілсудського „Вільні з вільними, рівні з рівними" не лишилося ні одної букви! Відношення до Білорусинів в останніх часах не тільки в нічому не поправилося, а ще погіршилося. Для нас — говорив Яремич — приготовляєте багнети, але нема такої сталі, яка не затупиласяб на молодих грудях сильного народу. Досі ми просили, але тепер перестанемо просити, а будемо брати. Ми пережили Грабських, пережимо і цей уряд і віримо, що нарешті і для нас прийде день визволення.

По промовах численних бесідників, що переважно складали декларації в імени своїх клюбів у справі буджетової провізорії, приступлено до голосування.

В голосуванні відкинено всі поправки, зголошені в часі плєнарних нарад, також усі поправки, ставлені національними меншостями. Цілу провізорію принято в другому читанні в стилізації буджетової комісії. З причини спротиву комуністичних послів третє читання відложено до завтра.

Опісля пос. Маначинський (ЗЛН) іменем скарбової комісії зреферував проєкт закону про самостійний вирівнюючий податок. Законопроєкт ухвалено в стилізації референта. Потім маршалок повідомив, що вплинуло внесення ППС на зміну ст. 26 конституції в напрямі надання соймові права розвязуватися на власну руку. На тому вичерпано денний порядок.

IV. ВИСТАВКА

Гуртка Дівчів Українського Мистецтва в салях „Національного Музею", вулиця Мохнацького ч. 42, відкрита щоденно від години 10-ої до 3-ої. — Вступ 1 зол., для студентів 50 сот.

Національні меншости піддержують чехословацький уряд.

Прага, 14. грудня 1926.

На конференції мадярської національної партії ухвалено приступити до урядової більшости. Зпоміж умовин, від виконання яких мадярська партія зробила залежною свою співпрацю з урядом, слід вичислити домагання, щоби Чехословаччина у відношенні до Мадярів вела мирову політику, дальше щоби признано рівноправність мадярської партії в усіх парляментарних організаціях і щоби направлено всі кривди, заподіяні Мадярам і Німцям у Чехословаччині.

Партія чеських аграріїв, з якими мадярська нац. партія переговорювала в справі приступлення до більшости, признає в принципі справедливість мадярських домагань і приобіцяла для переведення тих домагань утворити спеціяльну спільну комісію. В імени уряду міністр Годжа дав обовязуючі приречення. Так отже премієр Швегля злучив в один табор крім Німців, національних демократів і Словаків, також мадярську меншість.

Заява Чемберлєна.

Лєондон, 14. грудня 1926.

Після повороту до Льондону Чемберлєн заявив кореспондентові агенції Райтера: Нова Рада Ліги Націй працюватиме без сумніву в настрою такої самої доброї товариськости, як понередня. Щодо військової контролі в Німеччині осягнено найбільше вдоволяючий вислід. Та джерелом найбільшого вдоволення є тон і стан умів, що були прикметою женевських нарад. Ніколи не було сумніву щодо довіря представників ріжних держав, взаємної доброї віри і гармонійности особистих взаємин. Годі говорити про якийсь сензаційно великий розвиток льокарнської політики, але можна сподіватися дальшого постепенного її розвитку. Дух Льокарна не перестав оживляти всіх тих, що підписали льокарнський трактат. Є тревала основа, на якій вони дальше працюватимуть над будуванням будинку мира.

Ліга Націй і завойовницькі пляни Італії.

Льондон, 14. грудня 1926.

„Обсервер" повідомляє, що італійське питання є головною причиною занепокоєння в Европі. Часопис думає, що Ліга Націй мусітиме перестудіювати мапу Африки, а Франція і Англія при участи Бельгії і Португалії мусітимуть спробувати створити нову систему кольоніяльних мандатів проти домагань Німеччини й Італії.

Бенеш у Льондоні.

Прага, 14. грудня 1926.

„Прагер Пресе" повідомляє з Льондону, що Бенеш із бувш. віцеміністром освіти Кремером виїхав до Льондону. „Народні Політіка" довідується, що Бенеш вернеться до Праги 1. січня і зараз обійме урядування.

Демонстрації проти Бріяна.

Париж, 14. грудня 1926.

Бріян приїхав тут учора вечером. На двірці привитали його міністри, члени парляменту і німецький амбасадор фон Геш. Гуртки роялістів пробували уладити Бріянові ворожу маніфестацію. Коли Бріян всів до авта, роздалися свисти і крики „Проч із Бріяном! Геть із Німеччиною!" Демонстрантів розігнано. В звязи з демонстраціями арештовано 20 людей, але того самого дня випустили їх на волю.

З сільських трагедій.

Бібрка, 14. грудня 1926.

У Бринцях Церковних (пов. Бібрка) найшов Микола Яцишин свою сімову Марію, повішену на балку стайні. Чоловік Марії Іван Яцишин зізнав на поліції, що його жінка сама повісилася в ночі, ще і його намовляла, щоби відібрав собі життя. Батько Марії Білявський зізнав, що Іван Яцишин побивав свою жінку; інший свідок подав, що Ів. Яцишин говорив, що мусить задушити свою жінку, бо взяв за нею мале віно. Після убивства хотів Ів. Яцишин оженитися з якоюсь 16-літньою богатою дівчиною. Після таких зізнань свідків Ів. Яцишин признався, що задушив жінку у сні петлею, а потім повісив у стайні. Вин[illegible] відставлено до суду.

Від успіху до успіху.

Львів, 15. грудня 1926.

Хто перед вісьмома літами дивився на побіджену Німеччину, роздерту „сумнівами і биту стидом", хто слідкував за перипетіями революції й анархії; хто бачив боротьбу партій і зріст відосередніх тенденцій в супроводі „пучів"; хто глядів на все гоїзнішу господарчу катастрофу, обеднану з нуждою народніх мас; хто бачив, як Німеччина падала під тягарем найріжнородніших контрибуцій — той міг хіба з фільософічним спокоєм твердити: sic transit gloria mundi. Велика, могутня, залізна нація, наділена кривевою волею, нестримним бажанням поширення своїх впливів, вивінувана всіми надбаннями інтелєктуальної культури і здобутками матеріяльної цивілізації: нація, якої мілионові армії з піснею: „Deutschland, Deutschland über alles!" — переходили з одного кінця Европи на другий, вінчаючи одну побіду другою. І та нація, великодержавна нація, розторощена „незалежними обставинами", лягла у стіп побідників. Здавалось, що цілі десятки літ буде вона в поневірі і презирстві; здавалось, що у внутрішніх роздорах буде воліктися її спожаління гідне животіння, що одна крайність буде випереджувати другу.

А одначе не минуло й вісьмох літ від нечуваного погрому, а німецька нація воспрянула в авреолі відродження, стаючи в центрі зацікавлення всього світа, примушуючи побідників не лише рахуватися з нею, але й запобігати її ласки. Твердість в прямуванні до спільної всім Німцям мети: привернення великодержавної царственности своєї нації, незвичайна, просто майстерна гнучкість тактики та явне чи скриване довіря до керманичів німецької політики — все це створило внутрішні умовини для німецьких успіхів. Зручне кокетничання з менше або більше ізольованими совітами та акцентування потреби господарчої відбудови Европи, необхідність Німеччини в европейському господарчому концерні, навязування звязків з всіми державами і народами, інтелєктуальними звязками починаючи і сталевими трестами кінчаючи, величаво розбудована пропаганда — ось що вело німецьку політику від успіху до успіху.

До богатої низки німецьких успіхів останні дні додають ще один: фактичне скасування мілітарної контролі над Німеччиною і поробления аступних кроків у справі ліквідації окупації над Реном. Рада Ліги Націй постановила з днем 1. лютого 1927 р. припинити виконування міжнародньої мілітарної контролі над Німеччиною, себто відняти цю функцію Раді амбасадорів, а перенести її на Лігу Націй, яка буде виконувати її при допомозі інвестигаційної комісії. В цій комісії засідатиме також представник Німеччини. До тогож не буде вона перманентним органом, тільки покликаним до діяльности від часу до часу на основі постанови Ради Ліги Націй (в ухвалі звичайною більшістю голосів). Переведення контролі інвестигаційною комісією мусить бути наперед заповіджене, що фактично зводить її вислідну діяльність на ніщо. Ясно, що в світлі такої контролі справа постійного німецького зоружування вийшла на нові шля-

ки, на шляхи слабої контрольности, як не безконтрольности.

Німецький успіх буде ще більший, коли матимемо на увазі, що виграна Німеччини на женевському грунті наступила після сензаційних резолюцій англійської преси про німецьке зоружування, про будову нових фортець у Східній Пруссії (на польському кордоні) і про створення Німеччиною величезних фабрик военного приладдя в СРСР. (літаків і хемічних засобів, не говорячи вже про пальну вброю). Крім того Німеччина віднесла побіду в Женеві всупереч скаженому опорові Пуанкаре й французького генерального штабу з Фошем на чолі.

Не диво, що успіхи Штреземана настроюють німецьку пресу на радісний тон, не диво, що вона вдаряє в струну майже безастережного вдоволення. За те мінорні настрої ваготять у польській пресі. Здебільшого вона скептично оцінює льокарненські консеквенції для Польщі. Видно, що вплив Німеччини зростає в світі з дня на день, коли наслідком згаданих ревеляцій є такі висліди Женеви. Що з того, що польський міністр закорд. справ засідає в Раді Ліги Націй, коли її постанови виносяться поза його плечима? Міжнароднє становище Польщі маліє з кожним днем. Штреземан далі розвиває з Бріяном нитку туарійського порозуміння, а з Муссоліні доходить до підписання арбітражної умови, хоч ще вчора здавалося, що з приводу німецької меншости в полудневому Тиролі ось-ось прийде до крайної ворожнечі між Німеччиною й Італією. Німеччина спішно ліквідує всякі можливі конфлікти і їх можливі джерела зі своїми західними й полудневими сусідами, зосередковуючи всю свою увагу на східні перспективи, концентруючись в напрямі Польщі. До тогож і берлінська промова Чічеріна є проявом зростаючого недовіря до Польщі. Союзний міністр закорд. справ попрікає Польщу, що вона йде на мотузку англійської політики, що вона служить англійським затіям окруження й ізоляції СРСР. Польща найшлася між молотом і ковалом, між Німеччиною й СРСР, що приневолює її до перевірки своєї закорд. політики. Поки-що наслідок німецьких успіхів і погрозливих докорів Чічеріна такий, що мін. Залеський підкреслює миролюбивість Польщі. Мовляв — Польща змагає до підтримки приязних відносин з Німеччиною, до нормалізації взаємин з Литвою і до заключення пакту про неагресію з СРСР, того пакту, який ще недавно без дискусії відкидав мін. Залеський.

Успіхи Німеччини змякшують різкість і притишують гамірливу бундючність Польщі. Льогічно беручи справу, кожне погіршення міжнародкього становища Польщі повинно спричинити відтяження внутрішнього давления (на „національні меншости"). Та льогіка в польській ментальности грає дуже підрядну ролю.

Пошуканка за ліком.

До метушні в польському таборі.

Варшава, 12. грудня 1926.

Характеристичним причинком до пізнання внутрішньої політичної ситуації у Польщі є відсутність зацікавлення загалу до офіціяльної праці сойму. Ніщо у світі не діється без підстав і тому атмосфера самотности, яка окутує нині малі гуртки людей, що щоденно радять по всяких комісіях (передусім: буджетовій і адміністраційній) і більший гурт, що від часу до часу збірається буквально на одну-дві години у великій салі засідань, та атмосфера байдужости є природним виливом свідомости, що без огляду на такі чи инші постанови суверенів з вул. Вейської, на замку й Бельведері нічого — або майже нічого — не зміниться. Що - правда, нині не слід уже вірити занадто певно в послух сойму „наказам згори". Історія з двома кабінетами Бартеля сильно цю віру підважила, а пізніші події недвозначно ствердили існування „бунтівницького" духа у соймі. Що більше: нині можна стрінутися уже щораз частіше з поглядом, що зовсім не є виключене навіть явне ухвалення недовіря цілому урядові маршалка Пілсудського — якщо той уряд не буде обережніший у своїх політичних ходах та либагливіший у методах парляментарної тактики. Але навіть допущення такої найдальше йдучої можливости не перечить згаданому вгорі загальному переконанню про безсилля сойму. Відтіль теж так звана його моральна реабілітація у громадянства є дуже романтична, відтіль теж ці порожні лавки на галерії на найбільш „сензаційних" пленарних засіданнях.

Якоїж більшої „сензації" можна домагатися від отакого одного пленарного засідання, яке протягом трьох-четвертих години встигає перевести три (формально: два) читання законопроекту про відкинення президентського „намордникового" декрету пресового та ще й розкинути по соймі покривавлені сорочки побитих на вічу послів? Якої важливішої дожидати від комісійних праць події, як ухвалення буджетової провізорії на перше чвертьріччя слідуючого року? Адже один випадок — це яскравий вислів недовіря законодатного тіла своїому виконавчому тілові, другий випадок — безсумнівний доказ довіря, з яким парлямент відноситься до уряду! В історії конституційно-парляментарних держав оба такі випадки — і кожний з них з окрема — мають першорядне значіння. А проте здоровий інстинкт широкої публики — як завжди, так і в цьому випадку — цілком правильно переходить мимо обох отих подій з нудьгуючою міною, що найбільше: зрушивши раменами і кивнувши (з одобренням або обуренням) головою. І тому теж цілком правильно загальний інтерес звернувся до неофіціяльних подій у соймовому будинку й поза ним, кулюарних коншахтів, та до нарад і зїздів, що сипляться наче з рога обильности по столиці й ріжних провінціональних містах польської республики.

Всі ці тайні і явні, тихі та голосні розмови соймових і позасоймових польських діячів ведуться на одній великій площині: шукання нових громадських сполук. Коли би річ ішла лише про сецесію кількох послів з одної партії й приступлення їх до иншої, тоді мали би ми до діла з цілком звичайним у всякому парляменті явищем сецесій і розколів, тим звичайнішим у такому „аматорському" парляменті, як польський. Одначе тут справа поставлена на ширшу мірку. Тут іде пошукування якихось таких цілком нових політичних формацій, які не тільки могліб заступити старі, але цілком перетворити фізіономію передусім найближчого польського сойму, а далі взагалі польського парляментарного тіла. Сказане зовсім не перечить тому, що твердила вчорашня стаття (п. н. „Чи справді розбиті?") про новоосновний „Обуз Вєлькей Польскі". Без сумніву, що цей „Обуз" є затією ендеції і лише ендеції; що білі нитки, якими ця партія шита, вилізли на верх швидше, ніж воно було бажане її позакулісовим ендецьким махерам і що завдяки цьому ціла імпреза Дмовського в її нинішньому виді значно захиталася. Правду каже представник „Слова Польского" („Табор і партії", з 12. ц. м.), що „партійні політики заздро тремтять і панічно бояться за істнування своїх партій, з якими на смерть і життя звязали свій особистий і державний інтерес"—і тому з „Обозу" може вийти справді щонайвище відгорітий міжпартійний блок „Хісни", як цього хоче ідейний лідер „Хаденції", одної із трьох „посестер „Хісни"—ксьондза Качинський на сторінках „Ржечипосполітої". А проте, незалежно від хитро-мудрих самозберігаючих інтенцій ендецьких політиків, що „дарували народові" пана Дмовського, створення „Обозу" є інстинктовною спробою консолідації в рамцях одної організації, одного сильного адисциплінованого табору, всіх елементів польської правиці. Дуже поверховним і короткозорим показав би себе той обсерватор польського політичного життя, який польську правицю ідентифікував би з істнуючими у соймі трьома правими партіями і не підозрівав би ширших замірів у Дмовського, як лише скаптувати собі ці партії. Маленький приклад: махінації ендецьких послів з деякими послами навіть таких ніби яскраво-лівих партій, як „Визволенє" і „Стронніцтво Хлопске" (головно з послом Путеком, який уже придбав собі гарну марку як творець і ангел - хоронитель блоку з ендецією у справі самоврядувавчих законів, коштом національних меншостей; цей блок, оснований далеко перед травневими подіями, протримується до нині, завдяки голові адміністраційної комісії, „Визволенцові" п. Путкові! Про якісь темні коншахти з Путеком ендецького висланника пос. Залуски повідомляв недавно у „Варшавянці" Стронський, який є відомий зі своїх правильних у цій ділянці інформацій).

З другого боку маємо до замічення таких явищ, як виступи на зїздах одних партій — послів инших партій (напр. на конференції „Клюбу Праці" у Кракові референтом був пос. Полякевич зі „Стронніцтво Хлопске-ого"). Не можна теж зовсім легковажити собі поклику парт. управи „Визволення" до „тісного контракту з усіма групами демократичної лівиці". Таким робом бачимо деякий рух і на лівому боці і то рух, який має не лише характер шукання передвиборчих союзів, але взагалі якогось тіснішого обєднання демократичних елементів. Знову повінь консервативних і поміщицьких полїт. організацій мусить врешті довести до обєднання їх в одну партію.

Все це находиться у стадії ферментування. Помилкою булоб надавати тому ферментуванню занадто далекосяжного значіння, але не можна теж зовсім замикати на нього очей. Безумовно, що утопією є мрія деяких польських політиків звести польський парляментаризм до двох — чи трьохсистемної структури англійського парляментаризму. Занадто иншою є вдача Полякa, занадто живі традиції роздрібнення шляхетських соймів історичної Річпосполитої. Одначе безумовно сама ідея зведення усього організованого політичного внутрішнього життя Польщі до кількох, замісць кількадесяти, сільних знаменників вже прозябає. І тому саме загальне зацікавлення польськими політичними конвентиклями, зїздами і нарадами є оправдане, бо в тому зацікавленню криється підсвідоме пересвідчення, що остаточний вислід того пащупування і ферментування є де-де важливіший для долі держави від такої або иншої постанови такої або иншої соймової комісії.

Українське громадянство і всі неполяцькі народи в Польщі повинні пильно слідкувати за процесом, який йде в Польщі, в напрямку партійно-політ. консолідації і приноровити й до себе відповідний „сенс моральний".

І. Кедрин.

Радянська Україна.

Театр ім. Франка в Коростені.

В Коростені відбулося дня 6. грудня святочне відкриття новозбудованого театру ім. Франка на 800 місць. З тої нагоди відбулося врочисте засідання міської ради разом з президією окружного виконавчого комітету, професійними, військовими та партійними установами. Треба зазначити, що культ І. Франка останніми часами на Україні значно росте та поширюється.

Нові національні громади.

В житомірському окрузі відкрито 18 нових національних сільських рад, в тому 10 німецьких, 3 польські, 4 жидівські й одну чеську. Ростуть національні громади на Україні немов гриби по дощі. Очевидно, що з повстанням національної громади звязана неодривно національна школа, клюб. хата читальня і т. п. З реферату Шумського на ВУЦВК-ті Рад ми мали нагоду переконатися, що національні меншости на Україні в культурному відношенні заспокоєні далеко краще ніж Українці. Коли вони забезпечені напр. початковою школою на 70—80 відс., то Українці забезпечені нею заледва на 36,9 відсотків.

Українська Академія Наук.

В київській Українській Академії Наук відбулося пленарне засідання порайонних комісій історичної секції УАН. На ньому виголосив акад. Грушевський великий реферат про палеолітичну добу в розкопках Мізенського селища на Чернігівщині. Відкриття цього селища мають — на думку акад. Грушевського — всесвітнє значіння. На Мізень звернули наукові кола вже давно свою увагу. Другий реферат про нахідки палеолітичної доби на Чернігівщині виголосив член археольогічного комітету проф. Смоліїв. Незабаром має вийти з друку великий збірник з богатьома ілюстраціями, призначений історії Чернігівщини та північного Лівобережжа. Етнографічне т-во при ВУАН почало теж широку діяльність. Т-во налагодило звязок з науковими установами Радянського Союзу та з закордоном. Відомий дослідник Гуцульщини, бувший професор черновецького університету, а тепер професор університету в Граці, д-р Кайндль прислав товариству свої найновіші праці та видання. Товариство має більше 400 робітників, що працюють на всій території України, досліджують побут на місцях та надсилають матеріял і експонати до Етнографічного т-ва. Товариство підготовляє тепер до друку черговий (другий) том своїх записок. (За „Комуністом").

СОЛОДКІ ЗАКУПИ
на святого Миколая
можна легко і дешево полагодити в одинокій українській фабриці цукорків
„ФортунаНова"
Львів, вул. Кордецького 23.
СКЛАДИ: Власний, Львів, Руська 1, „Народні Торговлі" і Кооператнвах.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Листки і сучки.

Вже здавна збирався я написати фейлетон на тему малярства і все мене здержувало від цього милосердя. Я не мистецький критик, ані запряженний знавець мистецтва, то й уважав, що до цього покликані в першій мірі люде, свідомі тієї штуки. Але, поїздивши по Галичині і побувавши по домах наших інтелігентів, я не можу довше витримати.

Українські мистці кисти! До вас у першу чергу мої слова. Пощо, нащо і для кого влаштовуєте мистецькі виставки?!... Чи припускаєте в своїй наївности, (талановиті люде все є наївні!), що ваші виставки загострять артистичний смак публики, дадуть їй змогу відріжнювати зерно від полови?!... Даремні ваші зусилля! У нас, Галичан, є здавна вироблене розуміння суті мистецтва і не підважить його ніяка виставка чи навіть мистецький орган.

По перше: Виставка притягне тільки ще стотисячного Українця, а що мільйоновому відкриє очі.

По друге: Мистецький орган не тільки не доходить до найширших, але навіть до найкужчих верств суспільности, тому й не може сповнити своєї задачі. А хоч би й доходив, то не робив би ніякого вражіння, бо в нас друковане слово все мало менше віри, як власні очі.

Про що йде річ?!...

Здибає мене недавно один знайомий, якого я шанував за інтелігенцію і смак.

— Знаєш — каже до мене — купив я собі недавно кілька образів. Симпатичні і недорогі.

— Дуже мене тішить — відповідаю — що бодай ти, бо в нас так мало купують образів. А чиї образи?!...

— Не пригадую собі. Якийсь Наддніпрянець приніс на плечах. Гарненькі, гарненькі і не дорогі.

Я ще не допускав страшної можливости. Може — думаю — котрийсь із наших артистів фактично приніс. Щож, — біда до всього змусить!

— А що це за образи?

— Один: Хатка над рікою, здається над Дніпром, зверху місяць, а довкола дерева. Другий: Потік у лісі і два козли над потоком, а третій: осінь в горах. Я вже десь таке бачив на картках, але мої побільшені богато і виразно дуже намальовані. Кожний сучок, кожний листок на дереві пізнати. Гарненькі і не дорогі.

— По чомуж?...

— По 80 золотих! Тому так дешево, що відразу гроші. Кажу тоб... А ти чого плачеш?!

— Радуюся, що в нас такі знавці і любителі мистецтва.

Після цієї розмови я не бачився зі знайомим, а зате їздив по Галичині і бував по домах інтелігентів. І де тільки не приїхав, усюди бачив то хатку над Дніпром, то потік з козлами, то осінь в горах. А всюди сучки і листки виразно і докладно, що почислити можна.

Все це розпесни і розпродали якісь емігранти з Великої України, які задля браку грошей і занять взялися за малярство.

Я не маю нічого проти того, щоби голодного накормити, не жалую за грішми, які пішли на це, але жаль мені оттого гуртка мистців у Львові, що хоче йти проти вітру.

Жаль мені його і його зусиль. Українська Галичина переситчена „образами" і не має вже місця на своїх стінах для картин Новаківського, Труша, Холодного, Кос-

жука, Лісовського, Крижанівського, Подушка, Кульчицької чи инших. Вона накупила таку масу „образів", що вже годі від неї домагатися більше.

Радуймося всі купно нині! На місці друзів (теж принесених на плечах!) : венеційського карнавалу: цісарської родини, чи сцени з Отелля, прийшли тепер „ручно мальовані" хатки, потічки й осінні, незвані копії зі знаних карток, гарненькі і „дешевенькі".

А головне: кожний сучок, кожний листочок докладно знати, що почислити можна.

Галактіон Чипка.

НОВИНКИ.

— **Передсвяточна ярмарка у Львові** на дохід жіночих шкіл у Т. пригадується знову ласкавій памяти нашого жінництва. Ярмарка відбудеться першого і другого січня, тому просимо, щоби наші жінки посилали вже від 24. грудня дари зі свого газдівства на цю ярмарку. Колиб хто не одержав поіменної відозви (на почті часто пропадають українські письма просимо вибачити і все таки прислати свій дар. Нехай не бракне ні одної свідомої жінки, яка не прийшла би в поміч нашим фінансово підупалим жіночим школам. Дари просимо посилати на адресу: Львів, М. Морозова, вул. Длугоша 25. На запити, як пересилати дріб і дичину, відповідаємо: дріб випотрошений і оскубаний (можна лишити піря на крилах і хвості), дичина випотрошена і в шкірі. — Поможіть жіночим школам! Жіноча молодь жде від Вас помочі! За жіночий кружок Рідної Школи УПТ. ім. Г. Барвінок у Львові: *Е. Макарушкова* голова, *ч. Кравців* секретарка.

— **Ще про календарі.** Звертаємо там увагу, що в нашій рецензії в числі 275 про календарі на 1927 р. поминули ми мовчанкою один, який заслуговує на повне признання, а саме „Приятель Господаря", видаваний ред. „Сільського Світа", ґр. Є. Архипенком. Читач може набрати враження, що ми його зараховуємо також до категорії тих, які займаються спекуляцією, продаючи старий крам під новою фірмою. Ми не згадали про цей календар тому, що він наскрізь фаховий, спеціяльний, і оцінювати його можуть фаховці-агрономи, таксамо як нпр. лікарський календар мусів би рецензувати лікар, а кухарський — знавець кухні. „Приятель Господаря" виробив собі на протязі дуже короткого часу марку солідного господарського підручника, необхідного для всіх хліборобів, що хотять в сто своє господарство новими методами. Тільки тому, щоби не зробити ненароком кривди незвичайно корисному видавництву, вважаємо своїм обовязком дати ось це пояснення. До згаданого календаря ми дозволяємо собі додати тільки таке застереження: в інтересі самого видавництва було би, щоб його редактор давав перед друком виправити хліборобську термінольогію, якої в нас здебільша на селі не розуміють.

— **Інтерв'ю з варшавським катом.** Один з німецьких кореспондентів привіз з Польщі коротенькі інформації про вірного слугу шибениці. Він має приблизно 30 літ, жонатий, має одну дитину, інтелігентне обличча, прилично оголене. І проникуючий погляд. Називається Антін М-ський, виступає під псевдонімом Ст-ч (здається напаки: бо всі називають його Мацейовський). Є він урядником 9-ої категорії і одержує приблизно 300 зол. місячно, не рахуючи додатків і діст. Раніше був робітником в одній познанській фабриці. Прийшло безробіття і він лишився без праці. Прочитав в газеті, що міністерство справедливости має намір завести постійного ката. Той написав туди прохання і одержав посаду. У теперішніх часах роботи має досить. Бо людей, що стають під шибеницю множиться шораз більше — хоча не всіх вішають, але він мусить скрізь їхати, щоби бути на поготовлі. „Я виконую свою працю солідно" — закінчив варшавський кат — „до того часу не один із засуджених на шибеницю не міг жалуватися на мене". То правда, що не міг.

— **Темна хроніка.** Арештували в Раві Руській І. Білана обвинуваченого в злочин грабежі. — Із Львова втік Мойсей Геллер з чужими 800 дол. — Приклад з кіна взяв собі один банк у Груидзондзу, де уредовець з 55.000 зол. утік літаком до Прусій. Директор банку при допомозі німецької поліції дігнав на ваті дефравданта в мент, коли він вимінював украдені золоті на марки. — Істнує у Львові союз збіжевих купців на славній вулиці Рейтана, де находиться також веселий театрик „Багателя". Це веселе сусідство мусіло мати деякий вплив на цю дилову інституцію, бо збіжевики не дуже поважно ставились до векслевих законів. Тому поліція мусіла опечатати льокаль, який неофіціяльно був гніздом спекулянтів з „чорної біржі". — Кілька тижнів тому приїхав на гостинні виступи до Рогатина львівський громадянин Давід Ландав, який заручився нашийдку з панною Гінсберг, узяв від тестів 150 дол. задатку і виїхав до Львова, щоби „полагодити деякі інтереси". Коли минуло кілька днів і він не вертався, за ним виїхала наречена і досі (3 тижні минуло!) впала як камінь у воду!

— **Знову шибениця** Самбірського Жида Мехля Фішера-Шікля суд присяжних засудив за вбийство шурина і спробу вбити тестя та свою жінку — на шибеницю. Оборонці зголосили відклик неважности.

— **Непрборканий Шов.** Всупереч сподіванкам, Бернард Шов таки не приїхав на святочне засідання до Штокгольму з нагоди роздачі Нобліських нагород. Мабуть не хотів принять нагороди в рук короля і вдоволився банковим посередництвом. А може лякався свого власного обовязкового відчиту, який міг перелякати присутніх.

— **І театр також обновиться!** Річ ясна, не наш, галицький. І не французький, англійський, чи німецький, які обновляються завдяки індивідуальним зусиллям директорів, режісерів, театральних підприємців і меценатів. Діло йде про Італію, в якій Мус лині хоче залишити слід с-осї руки у кожній ділянці життя. Треба пояснити, що дотеперішній італійський театр, на загал, в анархічному стані. Найбільше поширені мандрівні трупи, а більші міста не має постійних добре зорганізованих сцен. Цьому хоче зарадити Мусоліні. А що має при собі геніяльного письменника Піранделлю, то доручив йому виробити проект перетворення італійського театру під опікою держави. Буде істнувати єдиний державний театр з філіями у Римі, Мілянї та Турині. Ним буде проводити один директор з одноцільними товариством, яке буде призначати по містах свої дирекції та комісії знавців. Твори признані цінними до вистави перейдуть до рук трьох згаданих розгалужень, а звідти на провінцію та на чужину. Весь проект такого перетворення вироблений Піранделльом, предложить Мусоліні до затвердження ради міністрів. Побачимо, чи така державна ініціятива дасть кращі наслідки як дотеперішна приватна ініціятива.

— **Місто Мустафа Кемаль.** Нерозумний приклад узяв собі турецький уряд від радянського, який у палі неофіта почав перехрещувати старі історичні назви міст. Турецькі Національні Збори одержали проект закону, щоби назву Константинополя перемінити на „Мустафа Кемаль". Прошу уявити собі, що зроблять з географією наші нащадки, коли Рим нічне під завтра назвавтись „Муссоліні", Варшава „Пілсудський", а за пять літ їх перемінять на своє прізвище нові диктатори?

— **Ціна р'дких творів.** На берлінській ліцитації продано цінний, мало відомий портрет Гайного, кисти Франсуа Лейно за 12.500 марок. Цей портрет був колись власністю якогось шведського промисловця. — На берлінській ліцитації музикальної автографів один швайцарський антиквар заплатив за рукопис Бетовена фортепянової сонати Fis-dur 1809 — 15.000 марок. — Якийсь фльорентійський антиквар заплатив за рукопис прелюдії та фуги A-moll Баха 14.000 марок.

— **Літературна хроніка.** Відомий московський художній театр Станиславського ставить тепер сензацийну пєсу „Дні Турбіних" нового автора Булгарова. Вона цікава для нас тим, що її сюжет запозичений з життя Київа підчас влади гетьмана Скоропадського та німецької окупації. Пєса раніше називалась „Біла гвардія" і була дещо скомпрометована. Акція йде в хаті родини російського офіцера і його оточення. Є це дуже обєктивна спроба завуалювати російську інтеліґенцію, а літературна манєра нагадує пєсы

Чехова. „Білі" офіцири не змальовані як потвори, а зовсім симпатично, без пристрасти. У малім домику у Києві живуть два брати із сестрою та гуртом приятелів. Один брат учений полковник артилерії, другий офіцер, ідеаліст. Ідеалістка сестра, з мужем — генералом егоїстом, нечесним. Армія Петлюри йде на Київ. Російський штаб покидає місто; генерал Турбін рятує останки своїх піддавних. Отже ті, що живуть у його хаті, „білі офіцири" заявляють охоту вступити до червоної армії. Таким компромісом хочуть ратувати державну єдність. І критика і публика приняла пєсу дуже прихильно, дарма, що вона не є тенденційна. У пєсі дебютували всі молоді актори — завтрішні слави.

– **З кіна.** В кіні „Коперник" почалась нова прем'єра великої сенсаційної драми в 12 діях, п. з. „Жінка шпигун". Крім цього останній денник „Пате".

– **Вибір дарунків на Ялинку** — Utile cum dulci — корисне з приємним — не засада, якою повинен кождий руководитися при виборі дарунків на Ялинку, тим більше при нинішних скупих доходах. Загаду легко ввести в чин, коли поглянете на оголошення взуття Дель-ка, яке поміщене в нинішнім числі.

Занятайно: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі пияцтва!

Дописи.

Бучач. (*Свято „Просвіти"*). Дня 8. грудня ц. р. відбулося у нас свято „Просвіти", на жаль, зі скупою програмою. По Службі Божій, відправленій в церкві Василіян о. ігуменом Яциком, відбулася святочна академія в чужій домівці (український Бучач досі не має своєї відповідної домівки!) з такою програмою: 1) Вступне слово — виголосив місцевий адвокат п-р Ів. Бочюрків. 2) Привіти: а) від ПСК Бучач дир. Маланчук, б) від Міщанського Братства в Бучачі дир. тов. спілки „Поступ" у Бучачі Крамарчук, в) від читалень „Просвіти", Пищківці, п. Погорецький, Чехів п. Бойко, Устє Зелене п. Ботюк, Монастирська п. Новіцький. 3) Деклямація „Орися, ти моя диво" п-ни Білецької. 4) Реферат про „Просвіту" інж. Котика. Що свято відбулося з такою скупою програмою, - слід в першу чергу приписати місцевому міщанству та інтелігенції, що не здобулися цим разом навіть на малу горстку здисциплінованих людей-співаків, при помочі яких п. радн. Березовський створив би був хоч малий хор. Радн. Березовський приходив кожного разу на проби, так щож, коли співаки зійшлися всього разів два чи три, опісля приходило їх стільки, що хору з них ніяк не можна було зробити. Інертність самого Бучача найяркіше показалася на самім святі. Саля була заповнена делєгатами від сільських читалень та малою горсткою молоді, а старших зпоміж міщанства та інтелігенції було всього кілька осіб. Де було міщанство, де була наша інтелігенція, тим більше, що було латинське свято і день був вільний від урядування?

Міщанин.

Орґанізаційний рух.

Розвязання віча в Миколаєві над Дністром.

Жидачівський повіт належить до найбільше Богом і людьми забутих повітів у краю. В ньому панують феодальні середньовічні відносини. Вся адміністрація стоїть на услугах графів Ляшкороиських і фондації графа Скарбка. В деяких місцевостях державна поліція займається пильнуванням панських маєтків і виручує в тому панську службу. Тому нов'єтєю в повіті було скликання приподного віча під голим небом у Миколаєві, яке відбулося в неділю дня 12. грудня ц. р. на площі перед „Народнім Домом". Зібралося поверх 800 учасників із усіх 17 громад судового миколаївського повіту. Адміністраційна влада скомісигнувала на той день державну поліцію з цілого повіту. Як відпоручник влади явився підреферендар жидачівського староства Станіслав Гут в асистенції мало не двацятки від стіп до голов озброєних поліцієнтів, а також цілої хмари тайних агентів. Віче отворив п. Микола Колодій, голова Повітового Народнього Комітету з Миколаєва. До президії вибрано міщанина п. Михайла Пришляка з Миколаєва, Василя Перожика, селянина з Крупська як його заступника, та Михайла Процева з Надітич як секретаря віча. Реферував про політичне положення українського населення делегат Центрального Комітету УНДО, секр. Володимир Целевич зі Львова. Саме в часі його реферату зайшла нечувана навіть у наших відносинах подія: комісар староства Гут переривав референтові що хвилини, викрикуючи, що польський земельний закон не допускає кольонізації і заборонюючи наводити конкретні факти зловживань шкільних інспекторів і наказних вийтів. „Спрежистий" п. Гут заявляв в одно, що це є підбурювання проти влади, а вкінці розвязав віче під замітом ширення комуністичних кличів. Отсе нечуване поступування викликало оправдане обурення серед учасників віча, яких розігнала поліція. Представники державної адміністрації не поводилися так провокуючо на вічах навіть за часів правительства „хлєбо-пяста". Граф. Ляшкороиський повинен використати „сприжистість" пана Гута і взяти собі його за економа до своїх маєтків. Очевидно, що загоністі затії панів Гутів не зможуть спинити дальшої організаційної роботи в Жидачівщині. Центральний Комітет УНДО скличе в цій домені панів Гутів цілу низку прилюдних віч, у першу чергу в Миколаєві.

Процес 151.

За приналежність до української повстанчої орґанізації.

Володимир Вол., 12. XII. 1926.

Розправа з 10. грудня 1926.

На початку розправи один з обвинуваченій заявляє, що вязні одержують неможливий до їдження хліб. В цій справі зверталися вже до управи тюрми і прокураторського уряду, одначе безуспішно. На це голова суду відповідає, що це його не обходить. Потім зізнавало кількадесять свідків оборони на різні обставини.

Свідок Хомик Бенедикт, селянин-війт, зізнає, що був арештований в часі ліквідації орґанізації і його забрала поліція на повітову команду поліції у Володимирі. Там його два рази допитували. Свідок чув, як богато з арештованих жалувались на побиття по допитах. На запит (нефортунний) предсідника, чи свідка при допитах поліція била, свідок зізнає, що били його крепко цілу годину, били кулаками в голову, в шию, в груди. З приводу таких зізнань свідка голова суду кинув собі з нього питаннями в роді: „Били вас і нічого не вибили?" Або: „Били крепко і не забили?!" На запит д-ра Шухевича, на що свідка били, відповідає, що на те, аби признався, але не казали, до чого мав признаватися. Тих функціонарів, що свідка били, може пізнати. При тому свідок сидів 5 неділь в тюрмі. На запит адв. Крииицького, свідок зізнає, що чув, як обвин. Лозинський просився у поліції, щоб його не били, як потім жалувався прокураторові на побиття. Також пригадує собі, як Панасевич Осип, вернувши з допитів, був побитий, хорий і не міг їсти.

Свідок Нестор Хомяк, посол на сойм, зізнає між иншим, що по селах на Волині дуже розвинулось доносництво, що нехай тільки збереться двоє троє людей на чарку, то зараз є люди, що доносять поліції і роблять з того „зібрання".

Свідок Осип Матвійчук з Озерця зізнає, що сидів разом з обвин. Байдою в тюрмі. З тюрми брали Байду на допити. Коли Байда вертав з допитів, здіймав сорочку і показував синяки по всій спині.

Свідок Евген Михалкевич зізнає, що Іван Ромащук жалувався свідкові на катування і були замітні в нього плями на лиці від ударів. Також у Чорногоренка замічав свідок плями від побиття. Чув, що дуже катовано Торольчука і бачив одного арештованого, дуже побитого і з напухлим лицем.

Свідок Епістинія Ромащук, дівчина з Грибовиці, зізнає, що ходила відвідати до Володимира свого арештованого брата. Бачила, як вели грибовицьких хлопців у тюрму, стояла від них на три кроки і завважила, що лиця в них були запухлі і покриті синяками. Брат їй жалувався їй, коли прийшла в тюрму, що болять його зуби й уха, а з дому взяли його цілком здорового. Свідок давала дуже певні і ясні зізнання і робила враження інтелігентної людини.

Свідок Іван Брик, селянин з Малих Бискович, зізнає, що бачив, як скованого Гриця Костюка вдарив поліцієнт в лице, а коли завважив свідка, то вигнав з хати. Свідок приходив до арештованого по насіння.

Зізнання свідків нічим незамітні.

З театру.

Вистава Людового Незалежного Театру „Мораль Пані Дульської", комедія Ґ. Запольської.

Цей новозаснований театр, до якого ввійшли артисти з ріжних провінціальних істнуючих труп і кількох нових львівських аматорів, дав третю виставу з непоганим успіхом. Дві вистави пєси „За батька", призначені головно для міщанства та робітництва, були випродані. „Мораль пані Дульської", виставлена в неділю вечером 12. ц. м., мала такий самий касовий успіх. Чисельність публики є доказом, що у Львові таки вряди-годи наших людей тягне до театру і коли цей театр не має вже зовсім поганої марки, то завсіди може рахувати на авдиторію для перших кількох вистав.

Видко було, що управа новоскладеної трупи витратила чимало труду, щоби виступити з прилучним дебютом. Вона старалась єяк так прибрати сцену, вічно голу та обдерту, і вирежісерувати пєсу. Пєси переповідати не будемо, бо вона, здається, досить відома. Гра артистів була вповні вдоволяюча. Коли зважити, що всі ролі в цій пєсі досить важкі і виходять поза межі сил навіть вправлених аматорів, це признання має ще більше значіння. Пані Пичкова виявила в своїй ролі темперамент, якого в дотеперішніх ролях ми не могли запримітити. Блавацький був навіть дуже добрий як тип „втомленого життям золотого молодця", дарма, що може занадто ідеалізував його. Загальну увагу звернули на себе пані Дядинюкова та Полюгова в малих ролях, — перша як пралька, друга як Гануся. Щоби з такого малого тексту добути такий великий ефект, на це треба мати справжній талант. Пані Козак-Вірленська в головній ролі мала декілька прегарних моментів, на загал витримала лінію злобної з пекла родом баби. Найслабша була пані Юрчакова, якій не вдалося відтворити типу рідинної інтриґантки.

Переклад пєси невідомого автора не зовсім поганий, все-ж таки в деяких місцях вражав словами, які в літературний переклад не могли би попасти (він має „інтєлігентність"!). Похвальне явище управи театру те, що білєти дуже дешеві.

Театр Союзу Українських Артистів у Стрию: „Графиня Маріца", оперетка.

Завдяки „знаменитим" залізничим полученням був я приневолений заночувати дня 8. ц. м. в Стрию і попав на виставу Театру Союзу українських артистів „Графиня Маріца".

Признаюся, що їшов я з певним упередженням на оперетку до українського театру, бо наслухався історій, як то виглядає у мандрівних театрах оперетка, що нібито один співає за трьох, а замість музики — грає тільки кларнет... При вході до Народнього Дому великий стиск, до каси тяжко дістатися. Саля переповнена.

Та вже в першім акті моє упередження перейшло в приємне розчарування. Пишу це не як „фаховий критик", а як глядач, котрому в житті приходилося оглядати по світі ріжні театри і тому можу мати на театр деякий погляд. Зачну, як то кажуть, „з кінця". Сцена, така важна річ в оперетці, прибрана старанно й зі смаком і зразу видно руку дбайливого режісера. Ролю героїні оперетки, графині Маріци, співала п-і Реся Скальська, яку ми чули свого часу у Львові як дебютантку в „Зузанні". Гарний голос, яким артистка орудує певно і навіть з фінезією, а також тонкість і відчуття ролі — це її добрі прикмети. П-і Скальська видержала темпо гри й опанувала свою ролю до найменших подробиць. Инші артисти, як у сольових партіях, так і в хорових, вивязалися зі свого завдання дуже удачно, так що цілість оперетки зробила якнайкраще враження. Видно було пильну й солідну працю режісера п. Сороки і молодого дирігента капелі, що складається з 15 членів.

Театрові Союзу українських артистів належиться повне признання, що він у таких тяжких умовинах, в яких приходиться йому працювати, вмів виявити стільки солідної роботи, чим доказав, що й на провінції не мусить у нас виступати всякі „шміри" для відстрашування публики від театру. Тому українська публика повинна відноситися щиро і з довірям до постановок цього театру. Бажана річ, щоб Театр Союзу українських артистів поширив свій репертуар на найновіші оперетки, а також на добру комедію.

Подорожний.

Посмертні згадки.

о. Микола Прокопович, парох Юнашкова, буртинського деканату, упокоївся в Бозі дня 6. грудня 1926 р. по тяжкій недузі в 51 р. життя, а 26 р. священства.

В Покійнім стратила Буртинщина примірного священика, тихого ревного робітника, якні без розголосу і слави працював над поліпшенням долі нашого народу. На всіх ділянках нашого життя брав активну участь і передчасно тихо відійшов від нас, як тихе та спокійне було праведне його життя.

Осиротив жінку та пятеро малолітніх, незаосмотрених дітей.

Земля, яку так любив, нехай буде Йому легкою. В. І. П. 1130

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Сасевського у складі 30 осіб виступає:

Середа 15.XII. Дубно.
Четвер 16. XII. — Здолбунів.
Пятниця 17. XII. — Здолбунів.
Субота 18. XII. — Рівне.
Неділя 19. XII. — Рівне. 1111 6—?

Концерти Українського Національного Хору Д. Котка:

Середа 15.XII. Стрий.
Четвер 16.XII. Стрий. 528 5—?

Миколаївський вечір улаштовує тов. „Українська Захоронка" дня 18. грудня 1926 р. в малій салі тов. Лисенка. — Для малої дітвори в год. 4. пополудні, для старших в 9. год. вечір. Програма ріжнородна. Дарунки приймається від 2. години пополудни в малій салі Лисенка. 1126 1-2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

КУПУЙТЕ КАЛЄНДАР-ЕНЦИКЛЬОПЕДІЮ „ТОВАРИШ" на 1927 рік. Ціна 2·50 зол. Замовлення посилати: Кооператива „Друкар", Львів, Руська 3. 6—?

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИЙ** Ігнатович Львів. 956 20-?

КОНЦИПІЄНТА самостійно працюючого прийме негайно адвокат. Зголошення під: Adela Safirowa — Thste. 1079a 5-5

ПАРОХІЯЛЬНИЙ комітет в Пчанах, повіт Жидачів пошукує різьбаря до виконання іконостаса в там. церкві. Згодовлення до о. Івана Скоробогатого, пароха Цушиловець, п. Жидачів. 1116 3—3

КОЦИ — ХІДНИКИ найдешевше поручає **І. ДРЕКСПЕР і Сини Львів, площа Капітульна ч. 2.**

60 СОТ. коштує одна ложечка до чорної кави з хінського срібла у Мандля вул. Коперника 14. Проти кіна Коперник. 681 15—?

УМЕБЛЬОВАНА комната до винайму для поважних осіб. — Адреса в Адміністрації. 1098 3—3

РУТИНОВАНИЙ професор гри на скрипках, пошукує учеників, також прийме посаду в орхестрі, на вечерницях, весіллях та забавах у Львові або на провінції. — Ласкаві зголошення „Скрипак", Львів, вул. Льва Сапіги ч. 65. 1124 2—3

КОЛЯДИ на мішаний хор (3 зол.) і ЙОРДАНСЬКІ ПІСНІ а) на мішаний хор (2·50 зол.) і б) на муж. хор (2·50) укладу Й. Кишакевича до набуття в книгарнях і в автора у Львові вул. Каденька 14. 1129 1—3

Д-Р КУЗЬМАК, лікар в Балигороді від Ліско, прийме негайно інтелігентнійшу жінку до помочі в домашнім господарстві. 1128 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка **Львів, Городецька 46.** Телеф. 834 Пересвітлення Рентгеном. 929 22-25

Приготовляєте **КОНЦЕРТИ?** Жадайте повного **„МУЗИЧНОГО КАТАЛЬОҐУ"** який висилає за надісланням 1.— зол. в значках почтових **Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок 10.** 994 6—17

1863—1926

Складниця кольоніяльних товарів і делікатесів

Галицька 21. — **Львів** — Галицька 21.

Маріян Баллабан

поручає першорядної якости кави, чаї, чеколяди, какао, цукри, консерви, сири і вибрані споживчі артикули. **Щоденно свіжа вудженина.** Спеціальність **Пражська шинка**, — труфлева, чайна, брунсвідська ковбаса. Щоденно **свіжі, незрівняної якости** прасовані дріжджа. Замовлення з провінції полагоджується відворотно. 1114 2—6

Справа конкурсу.

Виділ філії „Просвіти" в Станиславові повідомляє інтересованих, що посада урядовця філії вже обсаджена. Особисто нікому не відповідається а задучені до подання прилоги вже вислано почтою. 1127 1—2

Виділ.

З „Учительської Громади" у Львові.

Звичайні Загальні Збори Товариства відбудуться у Львові 1. січня 1927 в домі У. П. Т-ва при вул. Мохнацького 12. Початок о 10 год. перед полуднем. На денним порядку крім звичайних справ буде справа зміни деяких перестарілих постанов статута (§§ 7 д і 24) і внески Видїлу в справі висоти вкладки, в справі органу й видавництв та в справі купна дому. — Запрошуємо всіх В. П. Членів до численної участи. — За Головний Видїл: *Д-р Спиридон Капхут*, голова. *Микола Пам'ук*, секретар. 1133

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів Ринок ч. 10

Після конфіскати — другий наклад

Ч. 280 (10.957). Львів, пятниця 17. грудня 1926 Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Год. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 ша. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Сойм закінчив свої наради.

Ухвалення буджетової провізорії в третьому читанні. — Коли сойм збереться знову? — Промова марш. Пілсудського в будж. комісії. — Підвишка стемплевих оплат від 1. січня 1927.

Варшава, 15. грудня 1926.

Сойм приступив до третього читання буджетової провізорії на І. квартьріча 1927 р. Перший промовляв пос. Сохацький (ком.). Маршалок кілька разів перебивав його промову, а коли він звернувся до Білорусинів з апелем, аби боролися за соціяльне визволення, маршалок відібрав йому голос, зазначуючи, що соймова трибуна служить на те, аби говорити до сойму, а не апелювати до чинників поза соймом. Після того пос. Маначинський референтував поправки до закону про самостійний вирівнюючий податок. Проти того закону виступив м. ин. пос. Фростіг (Жид. Клюб). Потім сойм приняв у третьому читанні будж. провізорію, а крім того резолюцію, якою взиває уряд, аби, випрацьовуючи проєкт реформи державних податків, виробив також і предложив соймові в найкоротшому часі проєкт реформи податків самоврядних. При кінці маршалок подав до відома, що про речинець найближчого засідання сойму посли будуть повідомлені письменно. Одначе якби сенат ухвалив поправки до провізорії, то засідання сойму відбулося би дня 30. грудня ц. р.

На засіданні соймової буджетової комісії дня 15. грудня явився марш. Пілсудський в асисті своїх адютантів. Прийшов теж значний відділ поліції, але соймові власти признали, що маршалківська сторожа вистарчить для вдержання порядку. Після промови референта буджету міністерства військових справ і промов поодиноких послів виголосив довшу промову маршалок Пілсудський. Говорив про військовий буджет. Підносили тут політичне положення, але маршалок заявляє, що не дивиться так песимістично. Фактом є, що війська досі ніде не скасовано і всюди воно є, а тимбільше повинно бути в Польщі, яка ніким не є гарантована і переважно полишена на свої власні сили. Маршалок не годиться на скорочення військової служби, але зробить виїмку для деяких військових формацій. Відповідний проєкт закону предложить небаром соймові.

З днем 1. січня 1927 входить в життя новий стемплевий закон. Цей закон передбачує зміну остільки, що від 1. січня 1927 оплата виноситиме від кожного примірника 3 зол. (без огляду на скількість аркушів), а від кожного залучника 50 сот. Таким чином стемплеві оплати будуть значно підвисшені.

Personalia.

В політичних кругах ходять чутки, що марш. сойму Ратай хоче уступити зі свого становища. Як кандидатів на його наслідника вичисляють м. ин. посла Ст. Тугута, за яким нібито мають заявитися і ріжні клюби правиці.

Німецький уряд супроти Штреземанової політики.

Берлін, 15. грудня 1926.

Урядово повідомляють, що на вчорашнім засіданні, що тривало дві години, рада міністрів вислухала звіту мін. Штреземана про висліди женевських нарад і апробувала їх. Як учора президент Німеччини, так нині канцлер Маркс висловив Штреземанові подяку за його успішну працю на женевськім терені. Крім того кабінет радив над теперішнім внутрішньо-політичним положенням Німеччини.

Німецький парлямент.

Берлін, 15. грудня 1926.

Конвент сеніорів ухвалив, що велика дебата в райхстагу над закордонною політикою і над справами райхсвери має відбутися в пятницю. Тогож дня буде голосування над внесенням про заяву недовіря для уряду, зґл. для поодиноких міністрів. Соціялісти зробили залежним поставлення внесення недовіря урядові від цілого ходу дискусії над закордонними справами, а передовсім над справою райхсвери. Після засідання 17. грудня райхстаг буде відложений до 20. січня 1927.

Югославія не протестує перед Лігою Націй.

Білгород, 15. грудня 1926.

Півурядово повідомляють, що Югославія не звернеться до Ліги Націй із зажаленням у справі італійсько-альбанського пакту.

Узунович творить уряд.

Білгород, 15. грудня 1926.

Після нарад із усіми провідниками політичних груп король поручив дотеперішньому премієрові Узуновичеві утворити новий уряд.

Югославія і Туреччина.

Лондон, 15. грудня 1926.

З огляду на те, що Італія старається обняти протекторат над Альбанією, турецький уряд — як повідомляє „Уестминстер Гезет" і „Дейли Телегреф" — постановив навязати переговори з югославянським урядом задля турецько-югославянського зближення.

Закордонна політика Фінляндії.

Берлін, 15. грудня 1926.

Новий фінляндський премієр Танер заявив у своїому експозе, що Фінляндія бажає вести незалежну мирову політику, в приязних взаєминах із усіми державами.

Смерть японського цісаря.

Лондон, 15. грудня 1926.

Із Токіо повідомляють, що помер там мікадо. В останньому тижні піддержували мікада безупинними інєкціями камфори.

Венізельос у Лондоні.

Лондон, 15. грудня 1926.

Прийхав тут 13. грудня вечером Венізельос.

Процес 151.

За приналежність до української повстанчої організації.

Володимир Вол., 14. XII. 1926.

Розправа з 13. грудня 1926.

Дальше зізнавали свідки оборони.

Свідок Микола Крась із Жджар зізнав, що був арештований ураз з деякими обвинуваченими і сидів на „повітівці". Там бачив побитого обвин. Уляна, на лиці якого було видно сліди пальців. В обвинуваченого Остапуся бачив також побите лице. Свідка також били на поліції, а головно шподовник Поплавський бив, скільки хотів. У Порішку чув свідок в реставрації розмову Степана Миіха з Петром Тимчуком, де Миіх сказав, що Петро Козбур одержав від Поплавського 25 зол. на те, щоби сфабрикував членів організації.

Від свідка Олекси Переверзова довідуємося про ще одного важного прокураторського свідка, Якова Костюка, того, що то був украв „нелегально" хустину. Виходить, що Яків Костюк кілька разів вдавався в кражу і часто бував пяний аж до безтями.

Свідок протоєрей сенатор Герштанський зізнає, що в перших днях арештів прийшла до нього сила жінок з плачем і казали, що над арештованими знущаються на поліції. Щоб переконатися про це, свідок пішов на поліцію і казав запровадити себе до слідчого судді. Зауважив, що коло дровітні на поліції було богато людей, а коли свідок до них зблизився, вони стали росказувати, що їх при допитах катують. З арештованими розмовляв найбільше мінуту, бо зараз казали йому йти до слідчого судді. Коли свідок пішов на поверх до слідчого судді, то мав враження, що його хочуть якнайскорше позбутися, бо дуже скоро його опроваджували. До цих зізнань свідка один з обвинуважених складає заяву, що коли свідок появився коло возівні, то арештований Березовський хотів росказати, як їх катують, инші хотіли показати знаки від побоїв і побитого Зубенка, що лежав під самьми, але свідка в тій хвилі покликали до слідчого судді.

Свідок Тадей Крайц зізнає, що носив арештованому братові на постерунок до Грибовиці хліб. Чув, як брата катували, а коли хотів увійти до середини, то поліцаянти свідка не пускали. Як брата вели з канцелярії, то свідок завважив у нього сліди побиття. Бачив також инших арештованих, сильно побитих.

Свідок Олекса Пучковський зізнає, що бачив як 5—6 поліцаянтів били кулаками арештованого Івана Мацюка. Коли д-р Давидяк ставив свідкові дальше питання щодо згаданого биття, то предсідник звернув оборонцеві увагу, що ці питання не є до річи. (!) Також свідок Михайло Кравчук зізнає, що бачив, як поліцаянти били арештованого Івана Мацюка й инших тоді, як свідок возив їх до Володимира.

Деяким свідкам ставила оборона питання щодо ріжних моментів з инкримінованих обвинуважених, щоб усталити їхнє „алібі". На загал свідки оборони зізнавали, що обвинуважені були людьми спокійними і ніхто не підозрівав їх, щоб належали до якоїсь таємної організації або щоб вели якусь протидержавну роботу.

Біржа.

Гроші.

Курс доляра 9·00, тенденція слаба і спокійна. — Доляри канадійські 8·95—8·96, чеські корони 0·26·33—0·26·66, леї 0·04·33—0·04·50, франки французькі 0·35·00—0·36·50, франки швайцарські 1·73—1·75, фунти штерлінги 43·20—43·66.

Золото: 20 австр. корон 36·25—36·60, 20 фр. франків 33·60—33·85, 20 нім. марок 42·45—42·65, 10 рублів 46·25—46·66.

Срібло: австр. корона 0·62—0·63, 5 австр. корон 3·32—3·40, австр. фльорен 1·65—1·70, рубель рос. 2·65—2·70, копійки за рубель 1·33—1·35.

Збіжа.

Пшениця дворська 50—51, пшениця кр. селянська 48·00—49·00, жито галицьке 36·00—36·50, ячмінь галицький броварний 32·00—34·00, ячмінь галицький до перемелювання 29·75—30·75, ячмінь пастівний 27·00—27·50, овес галицький 28·75—29·75, кукурудза румунська 32·50—33·50, бараболя промислова 6·00—6·25.

Червона сорочка

Львів, 16. грудня 1926.

Мусоліні, змагаючи до італійсько-німецького арбітражного договору, приспішував його залицяннями на всі боки. Між иншим вислав він у Польщу одного зі своїх довірених, злегка акцентуючи можливість італійсько-польського союзу. На вулицях Варшави явилися сенаційні чорні сорочки, викликуючи невтишну радість одних і надроблюваний смуток других. Виміна фотографій між Пілсудським і Муссолінієм славословні статті у фашистівській пресі, анальогії між Муссолінієм, і Пілсудським, нечайне зацікавлення в Італії Польщею, — все те вказувало, що от-от і Пілсудського вдягнуть в чорну фашистівську сорочку. Правду кажучи, в тому не булоб нічого дивного, коли-б „північні Французи" раптом перетворилися у „північних Італійців". Бо й справді відносини Польщі все більше наближуються до фашистівської диктатури в Італії.

Та італійський фашизм цупко зберігає свою оригінальність. Постійно зазначують його творці й керманичі, що це специфічний витвір італійського духа, своєрідних італійських відносин, італійської землі. Всюди инде, поза Італією він не прийметься якслід, не розвинеться у всій своїй величі, засохне... Не можна відмовити слушности цим твердженням. Чорні сорочки справді не підходять для Поляків. В Італії, на тлі погідного неба і пустотливої гри природних красок, твердо-чорний колір врізується в память кожному; чорна сорочка промовляє до окруження окремою мовою. В хмарній, тьмавій Польщі (говоримо про корінну Польщу), бідний на гру красок, чорний колір згущував би тільки жалібні настрої і похоронні мини. Коли в Італії чорна сорочка є символом різкости, твердости, рішучости, то в Польщі булаб вона тільки звичайним явищем, підкреслюючим вкорінений вже песимізм життя. Польща мусить шукати відповідного для себе коліру не на полудні, а на півночі. Це дуже добре розуміють Москалі і тому любуються в червоних „рубашках". Тим чином уводять вони в притьмарене північне тло різкий, яскравий колір. Очевидно, та червоність не є лише доцільно підібраною антитезою краскової вбогости північної країни; вона виростає теж з суспільно-історичних відносин, вона є відбиткою російської душі: кріавого деспотизму, опричнини Івана Грізного, безнастанних палатних революцій, селянських повстань; вона є символом кріавого царату, вона оправдала свою яскравість і різкість у великій революції. Де ріками спливає кров, там може й підсвідомо, стихійно, автоматично вдаряючим в очі, пануючим, загально принятим стає червоний колір.

Незвичайно складна причиновість видвигає на домінуюче становище якийсь колір, що символізує відносини даної країни.

Радянська Україна.

Наверпулися.

Відомий пролетарський письменник М. Хвильовий та його товариші Ол. Досвітний і М. Яловий, яких недавно усунено з редакції „Червоного Шляху", а які були основниками, а тепер є керманичами Вільної Академії Пролетарської Літератури (Вапліте) помістили в харківському „Комуністі" з 4. грудня ц. р. покаянну заяву. В ній відпекуються всі названі письменники від своїх попередніх поглядів про орієнтацію на Европу в літературі, про відрубність двох культур, тобто української від московської та признаються до гріха перед партією.

„В звязку з літературною дискусією — пишуть вони — виявилися певні наші ухили від постійної лінії у ґрунтових політичних питаннях, ухили, що були широко використані ворожими пролетарській революції елементами. Утворилось таке становище, що український шовінізм став визнавати нас за своїх однодумців, зачисляючи нас до єдиного національного фронту проти партії. Ми вважаємо за необхідне заявити, що це сталося всупереч нашому бажанню, що суб'єктивно нічого спільного ми з представниками буржуазного націоналізму не тільки не мали й не маємо, а й увесь час своєї революційної діяльности провадили з ними рішучу боротьбу. Отже, нині ми рішуче рвемо з тими своїми помилками, що давали привід ворогам компартії горнутися до нас. Ми визнаємо, що гасло орієнтації на „психольогічну" Европу будь-яку „минулусучасну", „пролетарську-буржуазну" враз зі зазиванням розриву з російською культурою, поруч з нехтуванням Москви що є центром всесвітньої революції, як „центра всесоюзного міщанства" було безперечно збоченням із класової пролетарської лінії інтернаціоналізму. Це гасло може бути „тільки прапором для української дрібної буржуазії, що зростає на ґрунті Непу, бо вона розуміє відродження нації, як буржуазну реставрацію, а за орієнтацію на Европу розуміє орієнтацію на Европу капіталістичну — відмежовування від фортеці міжнародньої революції, столиці СРРР — Москви". Щодо боротьби двох національних культур, то вона виявляється нині, навіть загострюючись подекуди, лише в міру існування капіталістичних елементів у економіці переходової доби, і в міру впливу буржуазної ідеольогії на сучасників. Ми визнаємо, що теорія боротьби двох культур в інтерпретації тов. Хвильового відповідає економіці капіталістичного розвитку і що цілком неможливо застосовувати її в будівництві нової української радянської культури на базі радянської економіки й диктатури пролетаріяту".

Далі наводять вони три точки з тез КП(б)У про українізацію та запевняють, що орієнтуються виключно на ті тези. Ми — пишуть вони — цілком погоджуємося з думкою пленуму Ц. К. КП(б)У в справі літературних ґруп типу „неоклясиків", що вони ведуть роботу „розраховану на задоволення потреб зростаючої української буржуазії" — і тому вважаємо, що товариш Хвильовий, визначивши в своїх статтях ці ґрупи, „як ідеольогічно нам далекі" заявивши, що „до їхньої ідеольогії ми завжди мусимо бути насторожені", — в той самий час висунув помилкову формулю використання цих ґруп „психольогічно". Так само за помилку ми вважаємо „апольогію" неоклясиків у першому зошиті „Вапліте".

Так виглядає в комуністів свобода думки й слова на справи нічим з політичною програмою партії не звязані. Мусіли автори відректися не тільки своєї думки, але й дати торжественний обіт на будуче, що таких думок у себе ніколи не допустять, бо всі вони є національно-буржуазні.

Протест проти процесу 151.

Дня 8. грудня ц. р. відбулося в Київі окреме засідання Окружного Комітету Незаможних Селян з участю студентів вищих шкіл селян, представників районних і сільських рад КНС, присвячене процесові 151 у Володимирі Волинському. Збори ухвалили від 52 тисяч зорганізованих у КНС селян резолюцію протесту проти суду над селянами у Володимирі Волинському і взивали українських селян Київщини дати матеріяльну допомогу родинам суджених. Крім того збори приняли домагання звільнити волинських селян та заклик до цілого світа стати в обороні покривджених.

(За „Вістями" з 9. XII.

КП(б)У. за мілітаризацію ВУЗ-ів.

Центральний Комітет КП(б)У. звернувся до партійних організацій високошкільних українських заведень з обіжником, щоби вони звернули велику увагу на мілітаризацію студентів. Мілітаризація заключається в тому, щоби студенти високих шкіл у мирних часах одержували звання молодших командирів червоної армії (це перша офіцерська ранга).

„Одним з найважніших заходів — говориться в обіжнику — зміцнення обороноздатности Радянського Союзу є безумовно запровадження вищої допризивної підготовки в цивільних ВУЗ-ах (Високошкільні українські заведення). Підготовка командного складу у військовий час є дуже важкою, а в мирний час наш Союз не має змоги досить широко розгорнути сітку нормальних військових шкіл, бо вони занадто дорого коштують державу. Тому головним джерелом, відкіля в майбутньому має черпатися командний склад, особливо в умовах розвитку військової техніки, — є ВУЗ-и, які повинні зараз поставити собі за завдання ще в стінах ВУЗ-ів підготовити молодшого командира Червоної Армії".

Далі в обіжнику говориться про те, щоби студенти партійці впливали в тому напрямі і на студентів непартійних, щоби допомагали військовим керманичам при ВУЗ-ах у здійсненні планів військової роботи та дальшого розвитку мілітаризації (роботи у військових кабінетах, вправи в полі і т. п.). Та найцікавішим місцем з цілого обіжника є заклик, щоби „боротися з упадочними настроями, що денеде проявляються серед студентської маси в звязку з проведенням вищої допризивної підготовки".

(За „Вістями".)

Підвишка комірного.

На президії Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету затверджено новий т. зв. квартирний закон, підготований Радою Народніх Комісарів. Новий закон передбачує підвишку комірного для льокаторів, бо нині вони за низька, а одночасно зниження комунальних податків.

(За „Вістями".)

Ліквідація повстанської ватаги.

З харківського „Комуніста" довідуємося, що шепетівський відділ ДПУ (Чека) арештував 30 членів повстанської ватаги, що оперувала минулого і цього року на радянській Волині під проводом Римарчука, Корнеюка й Дударя. „Комуніст" подає, що душею ватаги був якийсь Римарчук, який був на послугах польської військової дефензиви, переходив часто польсько-радянський кордон і одержував усі інструкції від польського поручника Стемпковського, що був начальником розвідки 4-го прикордонного баталіону польської армії. Словом Римарчук був виконавцем наказів Стемпковського, добував при допомозі збройних нападів потрібні Стемпковському матеріяли та допускався

ІОРДІЙ БРАСЮК.

БЕЗПУТНІ.

Сучасна фільма.*)

Володьчина мати часто від'їздила поїздом на села й звідти привозила борошно, сало, масло... Звісно, спекулянтка. Тоді Володька наїдався, наїдався!...

— Дай трошки хліба з маслом! — попросить було сусідів Михайлик.

— Умгу! — відповідає Володька, підпихуючи пальцем у роті, — нехай твоя мати привезе тобі.

Михайлик тільки кривився: його мати померла.

Не любив Володька Михайлика, що він такий жебракуватий, ще й за те, що його батько на деревяній нозі ходить.

А самого Володьки батько давно, давно вже як пішов на війну, та й досі нема.

Отож як поїде мати, — то Володька сам хазяїнує з тиждень, чи й більше.

Так і на цей раз.

Не минуло й години після відїзду матери, як він уже чимчикував до Митьки та Хведька. Це його приятелі, — хвацькі хлопці! — особливо Митька.

Памятає, було на весні. Мати виїхала. Він вивівся зовсім з харчів. Обгриз шкоринку й пішов до Митьки. Думка була хоч покурити з голоду. Аж і в Митьки голод. Його сестра помуляла нога й не могла ходити міняти на села. Докоряла Митьці, що не хоче йти в село з тим кунтом соли, що мають.

Митька мовчки жував колючки з акацій.

— Чуеш, що я кажу? — приставала — біжи, ледащо, з хати, бо так і огрію.

Не встигла вона доказати свого наміру, як Митька — бах в обличчя! й шмигнув у двері.

Володька за ним.

Пішли на базар.

Стояли селянські вози, там солома, там картопля.

Аж ось у одного буханець хліба на возі.

— Дядьку, дайте трошки хліба! — звернувся Митька.

— Що там давати? Сам одірвав од губи! Дай соли або мила.

— Добре, я принесу! — згодився Митька й мершій подався додому.

Там він натовк білого шкла, додав трохи піску, та й усе в сіль. Мішанину розділив на двоє.

— Це ще — каже — на тютюн.

І Володька тоді з Митькою умяли по добрій партиці хліба, а потім, покурюючи, сміялись, як то буде пороти шкло в дядька в животі.

Ой і веселий був той Митька!

Це й тепер на розвагу йшов до нього Володька.

Довідавшись, що Володьчина мати виїхала, Митька визначив маршрут назад.

Всі троє розглянули, що мати залишила, і Митька ухвалив: частину сала на махорку, частину на цукерки, а решту почали самі їсти.

Був бенкет. Співали, танцювали та курили.

Володьці дерло в горлі від тютюну, паморочилась голова, але він боявся, щоб не запримітили це товариші і, що так ловко затягались, і продовжував бундючно пихкати, неначе дорослий.

В кімнаті рейвах. Дим снував, як в осени над річкою туман. Це нагадало Митьці ту обстанову, яку він бачив колись у дядька свого, що сидів уже два роки в тюрмі.

Митька згадав і дядькову вдачу.

— Хлопці, — озвався він, — а давайте на бік комунебудь морду.

Володька пирішив зробити приємність го стям:

— Знаєте що? Ходім та накладемо тому Михайлові. Чого він назвав мене колись „слиньком"?

— Ходім!

— Дайош...

І хлопці рушили.

Михайлик сидів біля хліва й гриз сирого буряка.

— Ти що на мене колись казав?

— Що? Коли?

— Коли?! Думаєш, я не памятаю? кендюх ти паршивий! — і Володька штурхнув ногою.

— Я тебе не чіпаю. Ти, слинько...

— Слинько?!...

Хлопці сипнули на Михайлика.

Той верещав не своїм голосом:

— Тату-у!...

І вже коли батько був на порозі, Фредько влучив камінцем Михайлика в око.

— Ах ви-ж, розбійники — скрутильгав на деревяній нозі батько, погрожуючи цілком, але розбійники були певні, що не дожене, й поволі відступаючи на вулицю, приспівували:

„Кривуля, кривуля, весь твій дуля".

—о—

Над вечір Володька вже каявся, що бив Михайлика; міг прийти в хату Криний і намять вуха. І коли Митька з Хведьком ще ділялися зза тину в шевцеве вікно, Володька стояв замучений.

— Ходім до мене, хлопці, спати, — звернувся він до товаришів.

— Я не піду, — озвався Хведько, — мене батько буде бити.

(Продовження буде.)

*) Отсей драматичний нарис, якого змістом „поганий побут" на Радянській Україні, передруковуємо з журналу „Життя й Революція" (ч. 6 з 1926 р.) — Ред.

при тій нагоді вбивств і грабунків. Сам Римарчук мав виїхати при допомозі дефензиви до Америки.

(За „Вістями".)

Міністр Бартель відповідає.

Міністерство освіти і віроісповідань. — Дня 6. листопада 1926 р. Ч. 1. — 15950/26. В справі подань про закладання народніх шкіл і мови навчання. До Пана С. Козицького, соймового посла в Варшаві. Полагоджуючи письмо з дня 12. жовтня 1926 р. Ч. 439, заявляю, що слідує:

В справі народніх шкіл, зокрема в справі руської (русиньскої) мови навчання в тих школах обовязує закон з дня 31. липня 1924 р., що містить деякі постанови про організацію шкільництва (Дн. Зак. Рп. П. ч. 79. роз. 766.) і запевнює родичам дітей шкільного віку можливість ставити свої домагання відносно мови навчання в школі в спосіб означений розпорядком міністерства освіти й віроісповідань з дня 7. січня 1925 р. (Д. Зак. Рп. П. ч. 3, роз. 33). На основі названого закону родичі, користаючи з прислугуючих їм управнень, виявили свої домагання в справі мови навчання по державних початкових школах і всі ті домагання приняла та розглянула шкільна влада. Згідно з осягненими висліднми введено в дотичних школах відповідну організацію науки. Якщо заінтересовані родичі були тої думки, що обовязуючі приписи були під якимнебудь оглядом нарушені, то мали право відкликатися зі скаргою до властивої влади. Всякі скарги і зажалення родичів шкільна влада все приймала і **скрупулятно** (?!) розглядала в кожному окремому випадку.

З уваги на випливаючий з обовязуючого закону стан річи, акція зорганізована в тому напрямі, щоби закладати нові початкові школи з руською (русиньскою) викладовою мовою згляднo поробити зміну викладової мови в уже істнуючих школах на основі окремих подань населення, які не відповідають вповні вимогам, передбаченим законом, не має правного узасаднення, а шкільна влада не має права регулювати тих справ проти обовязуючого закону. Домагання родичів, представлені в рамах обовязуючого закону, шкільна влада буде все полагоджувати згідно з законом. — Міністр: Підпис нечиткий.

НОВИНКИ.

— **В справі допомоги скитальцям-поворотцям.** Від Ініціятивного Комітету допомоги скитальцям-поворотцям дістаємо до помищення такий поклик: По довгих-гірких роках скитання вертають на Рідну Землю останки нашої славної У. Г. А. і політичної еміграції, вертають ті, які волею долі, вірні своїому жовнірському обовязкові й наказові, до останньої хвилі держали високо доручений їм прапор змагань нації. З далекої, неприятної чужини прибувають на цю землю, що її освятили своєю кровю і скитальними терпіннями та хочуть стануги в один ряд до мирної, громадянської праці й віддати решткн своїх сил, своє знання і набутий працею на чужині досвід серед инших, щасливих народів—своєму народові. І ці скитальці-поворотці не бажають ніякої ласки від своєї суспільности, ані не хочуть ніякої милостині, лише домагаються допущення їх в ряди тих, що в буденній, важкій праці кують кращу долю своїй нації, жадають, аби на Рідній Землі дано їм змогу і вартат праці. Щоби прийти з помічю безпритульним реемігрантам у вишукуванні їм праці та приміщення, завязався у Львові із поворотців Ініціятивний Комітет допомоги скитальцям-поворотцям, який отсим шляхом звертається з проханням до української суспільности, українських установ, підприємств і поодиноких осіб, щоб подавали до Комітету заяви, чи у них і яке число реемігрантів та на яких умовах моглоб бути затруднене. Комітет вірить, що українська суспільність врешті схоче зрозуміти, який обовязок має у відношенні до скитальця-поворотця і в цих тяжких хвилях для них прийде їм із всебічною піддержкою і помічю. З другої сторони — тимчасовий Ініціятивний Комітет допомоги взиває всіх поворотців, які досі не мають ще ніякої праці або приміщення щоб подали свої адреси, особисті дати, кваліфікації, як також, де і на якім полі хотіли б працювати. Письма надсилати покищо під адресою: Львів, Ринок ч. 10, II. поверх, Повітове Кредитове Товариство.

— **Шкільні свята для вчителів-заточенців.** З кругів учителів-заточенців дістаємо такий лист: Педагогічні і взагалі українські організації повинні наставити на тому, щоб учителі української народности в польських школах могли відсвяткувати празник Різдва Христового свобідно і без перешкоди, а не так, як досі. Ставиться це тоді, як Українці в тій мірі не будуть залежні від ласки і примхи кожного окремого інспектора й директора, але коли це буде наказом згори. Вже минулого року видала в тій справі розпорядок львівська куратория для своєї шкільної округи, але видала в такій формі, що інспектори й директори могли викручуватися, буцімто вони офіційно про такий розпорядок нічого не видають. Ходить отже про те, щоб це і тим разом не повторилося. Зрештою ходить не лиш про учителів львівської округи. Поверх півтори тисячі українських учителів і учительок працює поза межами рідної Галичини, по народніх і середніх школах у кольонії Польщі. Їх викинула туди політика Голбських, Прушинських, Гайчаків, та инших Янелів, викинула робітників української культури з їх рідних шкіл, з їх рідних гнізд тільки тому, щоб затовкти і збити українську культуру. Тепер вони защіплюють культуру в польськім народі. Домаганням примітивної й елементарної справедливости буде для них розвага й відпочинок у родиннім колі в часі Різдвяних Свят, а не так, щоб робили службу й заливались гіркими сльозами на чужині. Релігійні почування шанували все напіть дикі орди, а Польща чейже християнська держава! В польських школах на перешкоді стоятиме лиш один день наука поміж святами римо- і грекокатолицькими а саме 4. січня, бо 5. січня латинське свято Трьох Королів, отже день вільний від науки, а 6. Український Святий Вечір. З цього виходить, що ферії святочні, що почнуться в польських школах 21. грудня в полудне, для учителів і учеників Українців повинні там продовжитись автоматично до 10. січня включно і в тій справі повинні звернутись наші організації до міністерства негайно, а про вислід повідомити в часописях.

— **За рідну мову.** Одержуємо такий „документ часу": Wezwanie l. 46514. Starostwo wzywa Wieleb. ks. Józefa Kuczewicz gr. kat. ploh. w Bobrzczanach, aby się dnia 23. XI. b. r. o godz. 11 przed południem w urzędzie tutejszym niezawodnie stawił i u podpisanego zeło-il, względem przesłuchania pod grzywną 20 złot. Zbórów dnia 13. XI. 1926. Pawlikowski m. p. Starostwo w Zborowie l. 46514. Ks. Józef Kuczeda lat 35, zonaty gr. kat. proboszcz w Burszczanach. Przekroczenie § 7 rozp. 20/4 1854. Dz. u. p. Nr. 96 popełnione przez wygłoszenie mowy Anny Kolesnik w języku ruskim, Winę udowodniono własnem przyznaniem się i zbadaniem, że obwiniony dopuścił się świadomie przekroczenia § 7. cyt. rozp. obwinionego uznaję winnym przekroczenia z IV. i zasądzam go na podstawie § 11. cyt. rozp. w kwocie 25 zł. ewentualnie na karę 5 dni aresztu.—Zbórów 13. XI. 1926.—Starosta Krukowski m. p.

— **З американсько-української преси.** У місті Дітройті в Сполучених Державах Північної Америки зачав виходити новий український часопис під назвою „Українська Газета" і під редакцією українського лікаря д-ра А. Т. Кібзея. Новий часопис має обслуговати приблизно 50.000 Українців, що живуть у Дітройті та найближчій околиці. — „Нове Життя", орган „Згоди Брацтв" в Оліфанті, що виходив двічи в місяць, перемінився на тижневик.

— **Стріляють аж гей!** Довкола Бібрки гуляють бандити і в саме полудне стягають на дорозі із селян опанчі, хустини з голов молодицям і як треба стріляють. Між Львовом і Яновом поліцай підійшов до якогось „непевного" панка з домаганням показати йому легітимацію і за це одержав кулю в живіт. На стріли з револьверу може бути зрештою приготований кожний львівський громадянин. На вул. Войтіха передучора до ніж. Кобака вдерлись уночі два вломники з револьверами. Коли він стрілив до них, вони відповіли стрілами і щойно на кількі енергійних куль рішили втекти. За якийсь час, хто зможе, поставить собі в хаті на ніч кулемет.

— **Розумний пресовий декрет.** Англійський парлямент приняв майже одноголосно проект закону який забороняє у справозданнях преси передавати інтимні подробиці із судових розправ, головно розводових процесів. Відніні вільно буде часописам давати лише справоздання з прізвищами осіб, короткий зміст акту обвинуваченя і присуд. Всі ті, що справоздаватимуть до Англії для загальної продажі чужинні часописи, в яких буде матеріял, незгідний з дотичним розпорядком, відповідатимуть перед судом. Такий закон називаємо розумним тому, що бульварна преса щодня описує з насолодою найбільше осоружні сцени злочинів та ненормальних учинків і на це ловить безкритичну масу, підбурюючи якнайвищі її пристрасти. Над таким зложиванням паперу та друку ніхто в Польщі не думає, зате думають про обмеження тих прав, які є підставою кожної обективної критики ненормальних проявів суспільного життя.

— **Японський інститут в Берліні.** Вслід за мадярським і китайським інститутом отворено перед кількома днями у Берліні незвичайно святочно японський інститут, що має плекати німецько-японські культурні звязки й дістане в найближчому часі паралельний інститут в Японії. Новий інститут, що стоїть під проводом двох директорів, Німця д-ра Травца і Японця професора д-ра Уно, повстав завдяки заходам „Товариства ім. цісаря Вільгельма", яке відступило для праць Інституту велике й обширне приміщення в бувшому цісарському замку в Берліні й уможливило йому відразу заложення відповідної фахової бібліотеки й наукової роботні. Отворення Інституту відбулося дуже святочно в присутности японського посла у Берліні й німецького в Токіо, представників міністерств, посольств, наукових і культурних установ і значного числа промисловців та професорів.

— **З німецького культурного життя.** Минулого тижня відбулися в Берліні загальні збори „Союза німецьких повістярів", на яких вибрано головою Г. Еберл, директором Газзенвара й членами видїлу письменників Г. Брентерта, О. Бухгольца, А. Дебліна, Б. Гольдбаума, Г. Гавптманна, Б. Гегенера, Н. Кіртгання, Т. Мана, Б. Рознера, Я. Шафнера, А. Павля, Р. Пресбера, В. Шефа, А. Шнідлера, Г. Зонрея, Г. Зудермана, Фр. Тіса, Ф. Цобельтіца й Г. Беркенбельда.—В приміщенні мюнхенського „Інституту для часописних студій", що стоїть під проводом проф. д'Естера, отворено цікаву виставку німецької і чужої преси, присвячену переважно історії преси. Між експонатами приміщено також богату збірку більшовицької пропагандивної літератури.

— **Катастрофи.** У театрі в Бордо (Франція) загорілись куліси; театр знищений пожежою; багато жертв. Цікаво, що того самого дня трапилась така сама пожежа в римськім театрі Аполлю. Слід звернути увагу, що деякі вчені добачують у тих одночасних явищах того самого роду своєрідний закон природи, називаючи його „законом черги". — Мадярська фабрика спірту в Рааб згоріла зовсім. — З Осло повідомляють, що електричний поїзд з Рюкан вилетів із шин наслідком нагого перериву електрики, а пізніше загорівся. Є жертви в людях.

— **Проти чахотки.** Через Женеву доходить до світа звістка про нове відкриття, зроблене д-ром Генріхом Спалінгером, який давно працює над лічением чахотки. Він винайшов середник, який хоронить перед чахоткою, так само як щіплення віспи хоронить перед віспою. Спалінгер робив свої досліди під контролею женевського уряду покищо над биками та коровами. Певній скількости худоби защіпили новий середник, а певній ні. Потім усіх разом пустили між тих, що були недужі на чахотку. Відомо, що чахоточна зараза дуже хутко поширюється між худобою. Виявилось, що ні один бик ні корова защіплені не заразились, а инші негайно заледужали. Є підстави зробити висновок, що той експеримент поведеться так само на людях.

— **Своєрідний винахід.** Російський державний трест господарсько-промислових металевих виробів починає масову продукцію нового типу самоварів. Усім, здається, відомо, яку ролю відграє в родиннім, товариськім і громадськім житті Росіян самовар. Довкола його тепла вирішуються найбільші горячі справи земного та позаземного життя. А що він инколи доходить до великанських розмірів і перенести його із їдальні в кухню нелегко — згаданий трест винайшов спосіб: самовари будуть складані як неодна складна машина. Можна їх буде розбирати та складати за одну хвилину.

— **Літературні чужинні новинки.** Найбільший бельгійський письменник Моріс Метерлінк скінчив нову пєсу „Могутність померших". Ця пєса зовсім непохідна на його дотеперішні драматичні твори; автор пішов за духом часу і написав її з „кіновою" технікою, в 10 образах, які змінюються хутко, мов фільма. Сюжет реалістичний. — Відомі французькі повістярі видали або починають друк нових повістей: Поль Бурже „Наші вчинки ідуть за нами"; Анрі Беро „Мій друг Робеспієр", Леон Доде „Кров учора"; Пер Бенуа „Прокажений король". — Літературний рух у Швеції незвичайно оживлений. На сам зимовий сезон заповідають понад 75 нових повістей, а чого десять дебютантів. — Один з найбільших европейських драматургів Італієць Луїджі Піранделло видав повість „Один, ніхто і стотисяч". Другий недавно читаний італійський автор, перекладаний на всі мови, Гвідо де Верона видав повість „Пекло живих людей", а поетка Ада Негрі збірку „бродячої прози" „Вулиця". — Німецький професор Берендсон видав 4-томову студію про Сельму Лягерлеф. Шведська письменниця прочитавши її, заявила, що її критик знає її твори краще, як вона сама. — Дипльом нагороди Нобля для Шова вручили підчас його неприсутности англійському послові в Штокгольмі. Текст її такий: „Бернардові Шовові за його твори, надихані ідеалами гуманности і яких свіжа сатіра часто зєднана з незвичайною поетичною красою".

— **Світова хроніка.** Як повідомляє офіціяльне міжнародне агенство „після воєнних репарацій" за останній, третій рік, виконування плану Доза Франція одержала на рахунок відшкодування від Німеччини: 30,304.000 зол. мар. — У жовтні 1927 р. збереться паневропейський конгрес у Брюсселі. Його головний організатор гр. Куденгове Калєрґі, заявляє, що Брюсель стане господарським центром Европи. — У західній частині Канади великі хуртовини; телеграфи та телефони в численних місцях перервані; є вбиті. — На острові Ямайці цього року виїмковий урожай бананів. — Французький почтовий літак, зіхавши на землю на Малязі, вдарився об скелю; апарат загорівся; летун і два пасажири важко ранені. — Із Томська повідомляють „Красну Газету", що в Гундровім районі появилась маса диких оленів, за якими женуть вовки. Олені йдуть на південь від Ледяного океану. Причиною їх мандрівки — недостача пожив, наслідком ожеледі. — Преса поширює чутки про найближчі заручини наслідника англійського престолу з найстаршою дочкою еспанського короля Беатрисою, тому, що принц Уельський добирається на довший побут до Мадриду, де житиме інкогніто. Нелегко жити нежонатому князеві! — У Берліні звернув на себе загальну увагу шлюб 86-літнього ректора Брунона Сіебекока, який жениться з 31-літньою вдовою. Сіебекок є ще вповні фізичних сил.

— **Друкарський чортик** гуляє по нашій газеті набиж, хоча ще до св. Миколая кілька днів: у вчорашній статті „Пошуканка за лихом" находимо таке дивогляди у 2-ій шпальті 12-ий рядок згори замість „проблематична" реабілітація видрукувано „романтична"; у цій самій шпальті в 40-ім рядку знизу замість „затія" — „партія"; 6 рядків нижче замість „передовик" Слова Польського видруковано „представник".

ПЕРШОРЯДНЕ
ПАХУЧЕ МИЛО
ДО ПРАННЯ І ДО МИТТЯ
837 4—4

Дописи.

Белз. (Свято „Просвіти". Філія „Просвіти" в Белзі святкувала 58. роковини народин Матірього Товариства в осьтаким порядком: В год. ½10 рано в парафіяльній міській церкві відслужено літургію за померших членів Т-ва. Справи о. І. Голічек, парох Осердова. По Сл. Б. целєбранс з оо. дек. Дорошьким і Калинським, місцевим парохом, стануги до панахиди. Зворушала надтягають представники читалень. Разить відсутність міщан, тимпаче, що місцевий парох заповідав це свято в попередню неділю. Церковні лавки виповнені здебільша жіноцтвом—міщанками. Місцева інтеліґенція в комплєті. Коли прогомонили останні звуки „Вічная память", о. дек. Дорошьский, парох Белза, знаний нашому громадянству з місіонарської ревности та великого патріотизму, починає свою святочну науку від слів: „На ріках Вавилонських ми сиділи і плакали, згадавши про Сіон". Святочне й глибоко обдумане слово о. декана приноровлене до хвилі свята та долі нашого народу, а до того виголошене з питомим бесідникові запалом і ораторським хистом, зробило на зібранім народі велике вражіння. Ця бесіда могла бути сміло виголошена перед тисячним зборм людей, та задовольнити найбільше вибагливих слухача, бо форма і зміст її мали в собі щось незвичайне. Всі присутні відчували, що бесідник вложив у те святочне слово свою душу. Жаль тільки, що не всі запрошені своєчасно прибули на цю святочну хвилю. В церкві впадала в очі присутність двох Поляків-учителів з Белза, а саме Червяка і Яновського, що певно не з побожности зайшли сюди. Нас всюди контролюють! Виходячих з церкви людей надїлювано святочними налїпками „Просвіти", а люде складали ленти на річ Матірього Тов-а. По богослуженню місцева інтеліґенція і замісцеве духовенство подались у домівку „Нар. Дому". Небавком сали виповнюються представниками читалень. В год. 1/2 вполудне голова філії о. Лука Салук витає присутних в імени видїлу філії святочним словом, вказуючи на вагу свята й висказуючи радість, що духовенство і світська інтеліґенція явилися в комплєті на святі. З упаги на те допис у „Ділі" з 25. грудня ц. р. немов би „духовенство округа нічим не інтересувалося", не є згідний з правдою, доказом чого хочби отсе свято „Просвіти" в Белзі. Влаштоване заходами і працею духовенства Белзщини. Це свято закінчено зборами і вибором видїлу філії „Просвіти" на 1927 р. — *Присутний.*

Орґанізаційний рух.

Збори в Корсові й Пешневі, пов. Броди.

Щоб поглибити організаційну роботу у Брідщині, скликує Повітовий Комітет Українського Національно-Демократичного Обєднання довірочні наради по селах і закладає всюди місцеві партійні комітети. Такі чергові довірочні наради відбулися в селі Корсові (дня 4. грудня ц. р.) і в селі Пешневі (дня 5. грудня ц. р.). В нараді у Корсові взяло участь 87 місцевих громадян. Збори відкрив п. Антін Кащук. Председником зборів вибрано п. Томка Домбровського, секретарем Якима Рудницького. Реферат про сучасне положення і вагу політичної організації виголосив делєгат Повітового Комітету д-р Чировський. На економічні і просвітні теми говорив секретар Повітового Комітету п. Роман Кочержук з Чернищ. Господар з Гаїв Дитковецьких і голова Повітового Комітету п. Олександер Онєдоцький виголосив реферат про значіння політичної організації і поясняв програму Обєднання. В дискусії забирали голос місцеві селяне, а саме: пп. Дратвінський Калістрат, Володимир і Роман Домбровські, Антін Кащук, Яким Рудницький і инші. Всі промови з обуренням пятнували розкладову роботу агітаторів „Сельробу", які і в Корсові хотіли розєднати народ, одначе місцеві селяне не дали свідомій національно-Україні, що ніколи не дадуть

ся зловити на демагогічні соціялістичні дзичі сельробівців. Цікаво, що по промовах у члени УНДО вписалися теж члени комітету „Сель-Союзу". До місцевого громадського комітету УНДО вибрано 10 членів. Рівнож численною була довірочна нарада в Лешневі. Збори відкрив п. Хмелюк Іван при присутности 92 найкращих місцевих громадян. Лешнів завдяки праці б. п. о. Герасимовича належить сьогодні до найсвідоміших сіл у Брідщині і всякі спроби агітаторів клясових партій не находять тут відгомону. Предсідником зборів був п. Клепарчук Степан, секретарем п. Микитюк Максим. Референтували делегати Пов. Комітету, ті самі, що попереднього дня в Корсові. В дискусії забирали голос місцеві громадяне і паробох о. Рудкевич. Вибрано громадський Комітет, зложений з 10 осіб.

Повітовий Народній Зїзд в Косові.

В середу дня 8. грудня ц. р. відбувся в Косові Повітовий Народній Зїзд Українського Національно-Демократичного Об'єднання. Не оглядаючись на лиху погоду та ще гірші дороги, взяли у Зїзді участь делегати кільканацятьох громад косівського повіту. Зїзд отворив короткою промовою д-р Петро Рондяк, адвокат у Косові. Предсідником Зїзду вибрано о. сов. Юліяна Герасимовича зі Старого Косова. Організаційний референт виголосив делегат Центрального Комітету секр. п. Володимир Целевич зі Львова. По рефераті вивязалася жива дискусія, в якій забирало голос кількацять бесідників. Зокрема д-р Рондяк у довшій промові представив політичне положення косівського повіту і вигляди організаційної праці УНДО. По дискусії вибрано Повітовий Народній Комітет. Головою Комітету став д-р Петро Рондяк.

Процес 151.

За приналежність до української повстанчої організації.

Володимир Вол., 12. XII. 1926.

Розправа з 11. грудня 1926.

Зізнавав свідок Петриківський, куратор патронату лукської тюрми. Обвин Травнер в часі візитації тюрми зазначував свідкові, що його поліція хотіла перекупити; инші політичні вязні жалувалися, що на поліції їх били.

Свідок Дмитро Мацюк зізнає, що сидів разом з иншими арештованими на повітовій команді поліції у Володимирі. Пригадує собі, як обвин. Стах Пучковський ішов на допити, то був цілковито здоровий, а як вертав, то був побитий і ціле лице було в нього червоне. Також бачив побитого Івана Бакуна, в якого лице було облите кровю. Свідок також був катований разів зо три, але на це нікому не жалівся.

Свідок Іван Дишкант зізнає, що возив арештованих з грибовицького постерунку до Володимира. Бачив, як б поліцієнтів у Грибовиці на постерунку катували арештованих Івана Мацюка, Ворохтея Кравчука, Пилипа Рудя, Василя Тихенка і Степанчука. Як везли арештованих до Володимира, то вони були цілком пригноблені, щойно під містом пропамятались.

Свідок Гриць Хахула з Жджар зізнає, що возив арештованих до Володимира. По дорозі з дому на постерунок поліцієнт Житневський всипав свідкові з 200 нагаїв. Бив, куди попало: по голові, по лиці, по очах, по руках і по плечах. Після того свідок хорував два тижні, а рани на лиці згодом присохли, „як на мужикові" — каже з жалем свідок. Предсідник на таке зізнання свідка іронічно сказав: „То крепка у вас голова, дуже крепка!" Арештовані, що їх возив свідок, були побиті, кров з лиця була змита, але на одежі сліди лишилися.

Свідок Юхим Бондарук зізнає, що його мучили на „повітівці" у Володимирі два дні. Сідали на обмотану кожухом голову, заковували руки й ноги, а потім били по пятах. Внаслідок биття свідка по голові й ухах текло свідкові з ух довше як три тижні. Предсідник питає свідка іронічно: „А скажіть, як вас слідчий бив, або як вас бив прокуратор?" Ці слова предсідника каже запротоколувати д-р Шухевич.

Цілий ряд обвинуваченых заявляє, що коли вони жалувалися на побиття прокураторові, то він саджав їх за те до дисциплінарної келії або між бандитів, що знущалися й собі над політичними вязнями.

Свідок Василь Комаревич, бувший суддя і посол до сойму, зізнає, що він був арештований в часі ліквідації організації. Сидів у келії, де було 40 людей. Пригадує собі Стаха Пучковського, Івана Карася, обох Рудів і Яремка Юра. Арештованих кликали на допити, там ішли вони здорові, а повертали цілком знищені фізично так, що навіть не мали сили розказати, як їх катовано. Всі вязні, що мали йти на ці „допити", були під враженням неописаного страху. Перші два-три дні арештувань був страшний терор над політичними вязнями і свідок стільки бачив побитих осіб, що годі всіх було спамятати.

Зізнання численних свідків кинули яскраве світло на моральну вартість таких важних прокураторських свідків, як Петро Козбур і Стефан Миіх. Показується, що Козбур здефравдував кооперативні гроші і тепер є суджений за крадіж сичкарні; крім того витрусено в нього крадену муку, а вкінці за якісь темні справки виключено з громадської ради. Згаданий Петро Козбур зміняв кілька разів релігію, залежно від того, куди вітер віє, а „за пляшку горілки продав би ціле село". Його „друг єдиний" Степан Миіх, вкрав у церкві гроші, а в сусіда пшеницю. І на зізнаннях таких типів буде опертий у великій мірі засуд політичних вязнів!

Свідок Семен Лящук, бувший полковник, зізнав, що в часі арештувань сидів з Кльоцом Зінделем в одній келії. На допити йшов Кльоц здоровий, а вертав покусаний собакою. На свіжій рані добре було пізнати собачі зуби. Кльоц Зіндель був дуже переляканий і плакав, кажучи, що для вимушення зізнань пустили на нього собаку. Бачив також дуже побитого Торольчука й инших.

З музичного життя.

Фантастична опера Е. Форостини: „Над Дніпром".

Дня 4. XII. виставлено в Стрию фантастичну оперу проф. Евгена Форостини (до слів Олеся): „Над Дніпром". В нашому музичному житті це новина, в усякім разі замітна, тож не годиться поминути її мовчанкою, тимбільше, що вистава, повторена ще й 7. XII., перейшла оба рази з великим успіхом та стягнула велику масу своєї й чужої публики, що виповнила щільно простору салю „Народ. Дому".

Поема Олеся основана на народніх віруваннях про русалки, які, мовляв, під весну, коли крига сплива, шукають захисту по селах, приносячи з собою нещастя для людей; томуж селяне виполошують їх, розкладаючи вогні. На отсьому підкладі розсновується ось яка картина: Серед темної ночи задержується в дорозі над Дніпром молоде подружа — Андрій з Мариною; у сні являються Андрієві русалки; розлючений Дніпро у виді старого козака, що веде водяних духів-козаків „до сїчі, до бою з морозом, з зимою". Щоб оминути страхіття війни, русалки в перебранні розбігаються по селах. Тоді наймається в Андрія непізнана русалка Оксана, колишня його любка, що через нього і втопилася. Андрій залюбляється в неї і стає холодним до жінки Марини. Та коли русалки на селі почали творити людям ріжні пакости, селяне виганяють їх вогнями. Тоді втікає й Оксана, давши себе пізнати Андрієві. Селяне ловлять її й убивають, а Андрій кидається в Дніпро.

Композіст поминув прольог, що зовсім не надається до музичного оброблення і відразу вводить нас in medias res, починаючи дію сонними привидами Андрія; через те тяжко видцям орієнтуватися в акції, тимбільше, що автор поеми перемішує реальні картини й особи із фантастичними. А вже виведення на сцену персоніфікації Дніпра й водяних духів-козаків, що з витягненими шаблями йдуть до боротьби з зимою, не можна зачислити до щасливих помислів, тимбільше, що той бій з морозом в часі сплавання криги є щонайменше припізнений. Взагалі вибір лібретта до музичної ілюстрації не зовсім щасливий.

Інтенцією компоніста було будування увертюри й першої дії в формі сонати; инші увертюри й дії приймають подекуди характер ронда, за виїмком II. дії, яка виявляє будову пісні з двома епізодами (козачок і танок русалок).

В головних мотивах, як колисковий мотив Оксани, що виступає в II., III. і IV. дії, мотив русалок в I. і IV. дії, хор селян в II. дії, — видно вплив української народньої культури. При тому замітні подекуди семіїсценції із відомих популярних мельодій (на пр. із „Запорожця за Дунаєм", Моряків, Маршу Жуавів).

Що-до інструментації — автор послугується найбільше смичковими інструментами, рідше деревляними, ще рідше блящою. Повної орхестри вживає лиш у маркантніших місцях (поява Дніпра, смерть Оксани, розпука Андрія), а також при повних хорах.

Музична ілюстрація фантастичної поеми Олеся з оперовим закроєм — це в усякім разі великий подвиг молодого композіста, хоч місцями робить враження неповного викінчення. Найбільше суцільности в композиції й певности у виведенні помічали ми в II. відслоні: та саме ця дія по давнім шабльонам переладована хорами. Не переглянувши партитури, не можна стверднти, чи деякі слабші, так сказатиб, порожні місця в орхестрі брати на рахунок інструментації, чи виконавців.

Між солістами-виконавцями належиться признання п. М. Кравцевій (Оксана), що орудує гарним, хоч не дуже сильним сопраном і виявляє замітний сценічний талант. В ролі Андрія визначувався особливо відомий тенор Гасек, що задержав уповні давні вальори свого голосу. Добре вивязалася зі свойого нелегкого завдання (не зважаючи на замітну трему) п. М. Рудницька, що виконала дві партії: русалки-ворожки, а потім Марини; партію Дніпра виконав удачно баритон М. Дуб. Очевидно—до аматорських сил, а таксамо до хорів і орхестри як цілости не можна прикладати надто високої міри, хоч виступали там і фахові музики. Натомість треба подивляти енергію проф. Форостини, що в ролі дирігента зумів стягнути й вишколити таке велике число виконавців (в хорах брало участь понад 50 осіб а в орхестрі 25!). За те й нагороджено його сердечними оваціями.

Ф. К.

Лист до редакції.

В справі заяви п. Бартеля.

Шанований Пане Редакторе!

З приводу того, що міністр освіти пан Бартель на засіданні бюджетової комісії сойму 26. XI. ц. р. в своїому експозе чимало присвятив місця справі мого звільнення з посади директора, а також і вчителя в українській гімназії в Луцьку, нехай буде дозволено й мені, по-раз перший і останній, забрати голос на сторінках Вашого поважаного органу в даній справі.

Не хочу я, перш усього, диспутувати на тему, ким повинен бути директор і взагалі педагог у школі і яких метод виховання триматися: хто поділяє думку, що педагог в публичному житті є співробітник тав. органів безпеченства, хочаб так і міністр освіти думав, нехай собі думає, то є справа певного світогляду.

Зазначу далі, що ніколи не претендував я на високий титул „ученого", як то дебатувалося в комісії, а був собі на протязі 18 років життя педагогом в середній школі, якого тепер від тієї педагогічної праці в Польській Республиці усунено. Оцінку тієї праці передаю на суд бувших моїх учнів на Полтавщині, Чернігівщині й Волині, а також і їхніх батьків, бо не пп. Сікорам, Арцемовичам і т. под. бути тими оцінщиками.

Перехожу до „математичної стислости" в освітленні формальної сторони справи, що і є головною метою мого листа, бо саме тією „стислістю" п. мін. Бартель хотів „імпонувати" присутнім, дискутуючи з послом П. Васильчуком. На комісії пан міністр сказав: „Міністерство, як інституція надзірна над школами, перевело в тій справі доходження і на підставі тих доходжень зробило, що могло, в обсягу своєї діяльности: сказало цілком щиро, що школа не є на те, щоб директори толерували між учнями комуністичні брошури..." і т. д. Отже категорично стверджую, що про ніяке доходження міністерства чи кураторії в цій справі мені невідомо, — хіба що в новочасному (у „культурних" народів) розумінні поняття доходження (подібному до „новочасного" розуміння ролі директора в школі) можна обійтися при доходженні без переслухання обвинуваченого, бо знов таки категорично стверджую, що ані міністерство, ані кураторія ні на письмі, ні устно від осени 1924 р. (коли арештували учнів) і по цей день мене в тій справі („кольпортажі" чи толеранції комуністичної літератури в гімназії) не запитували і не вислухували. До речі: прокуратура на запитання волинської кураторії, на яку її відповідь посилається і п. Бартель, пише про „кольпортажу" газети „Трибуна Роботніча" (газети легальної, яку в одному примірнику виписував на адресу гімназії один учень), а п. міністр Бартель далі каже вже про толерування комуністичних брошур. Це — для стислости.

Още щодо „доходження" міністерства чи кураторії. Таксамо і прокуратура не ставила мене в стан обвинуваченя, очевидно, як і учителя Федоренка „з браку вистарчаючих доказів".

Таким чином мене звільнено і позбавлено, всупереч арт. 102 конституції Польської Річпосполитої, моєї праці — без суду і слідства. Още є стисліть у цій справі. А ще для стислости слід пригадати, що за цюж справу мене звільнювано з директорства в р. 1924, але тоді по 4 місяцях повернено, — чому, то пан міністр, якщо забажає, може довідатися як не в кураторії (справа була „поуфна"), то в тодішнього куратора на Волині пана Сікори.

Нарешті, щоб уникнути всяких можливих непорозумінь, хочу зазначити, що пишу це все тільки в імя стислости, а не на те, щоб домагатися реабілітації в очах шкільної адміністрації, бо сім років практики, себто „співпраці" з шк. кураторією на Волині, для мене вже досить...

Луцьк, 12. грудня 1926.

Іван Власовський.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:
Пятниця 17. XII. — Здолбунів.
Субота 18. XII. — Рівне.
Неділя 19. XII. — Рівне. 1111 7—?

Концерти Українського Національного Хору Д. Котка:
Пятниця 17. XII. — Борислав.
Субота 18. XII. — Дрогобич. 528 6—?

Св. Миколай загостить в неділю, 19. грудня ц. р. о 4-ій год. попол. до домівки Т-ва „Зоря", вул. Вірменська 25. Дарунки приймається в неділю від 10. год. рано. 1142 1—1

Замісць повідомлень про своє вінчання, яке відбулося в катедральній церкві в Станиславові, зложили на „Рідну Школу" Вп. Осип Остапчук і Анна Котівна 20 зол. За жертву щиро дякує Головна Управа „Рідної Школи". 1134 1-1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

КУПУЙТЕ КАЛЄНДАР-ЕНЦИКЛЬОПЕДІЮ „ТОВАРИШ" на 1927 рік. Ціна 2·50 зол. Замовлення посилати: Кооператива „Друкар", Львів, Руська 3. 7—?

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИЙ** Ігнатович Львів. 956 21-?

РУТИНОВАНИЙ професор гри на скрипках, пошукує учеників, також приймє посаду в орхестрі, на вечерницях, весіллях та забавах у Львові або на провінції. — Ласкаві зголошення „Скрипак", Львів, вул. Льва Сапіги ч. 65. 1124 3—3

БІЛЛЯ мужеське і жіноче найдешевше поручає **І. ДРЕКСЛЕР і Сини Львів, площа Капітульна ч. 2.**

80 СОТ. коштує одна ложечка до чаю, з хінського срібла у Мандля, Коперника 14. Проти кіна „Коперник". 681a) 15-?

КАЛЄНДАРИКИ „РУСАЛКА" по 30 сот. скрізь до набуття. Замовлення приймає А. Окпиш, Львів, Кадецька ч. 4. 1138 1—?

ХОЧЕШ гарно і дешево прибрати Ялинку на Різдво купуй прикраси і цукорки в „Фортуні Новій", Львів, вул. Руська. 1141 1-1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Б. оператор клінік проф. Наймана і Гаєка у Відні.

Д-р Леопольд Александрович

ординує в недугах ушей, носа, горла і гортанки від 11—12 і 3—5 попол. **у Львові, вул. Бельовського 3** (за пасажом Миколяша). Телефон ч. 40—75. 1070 4-9

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жилудка **Львів, Городецька 46.** Телеф. 834 Пересвітлення Рентгеном. 929 23-25

Спеціяліст венеричних і скірних недуг **Д-р І. Мунд** б. сек. шпит. від. і львів. орд. 8—9, 2—6, в неділі 9—1, Львів, Асника 1 (ріг Панської) Тел.48-01 1140 1—2

НА МИКОЛАЯ! Жіночі годинники ручні „Prima Swiss Watch" 51 зол. поручає **Г. Гуттерман, вулиця Сикстуська 14.** 11-9

Справа конкурсу.

Виділ філії „Просвіти" в Станиславові повідомляє інтересованих, що посада управителя філії вже обсаджена. Особисто нікому не відповідається а залучені до подання прилоги вже вислано почтою.

1127 2—2 **Виділ.**

Краєве Товариство господарське „Сільський Господар" у Львові, вул. Зморовича 20, приїме з днем 1. січня 1927

агронома до співробітництва

в редагуванні сільсько-господарського часопису. Зголошення зі залученим аґлатів: свідоцтв студій, практики і опису життя, належить слати негайно на адресу Товариства. Винагорода після умов. Агрономи без занять зволять рівнож подати свої адреси. 1135 1—1

Дня 20. грудня 1926 о 1. год. пополудні відбудуться в комнатах „Народного Дому"

Звичайні Загальні Збори

„Просвіти" в Дрогобичі з слідуючим порядком дня: 1136 1—1

1. Відчитання протоколу з послідних загальних зборів. 2. Звіт уступаючого виділу і контр. комісії. 3. Вибір нового виділу. 4. Внески і запити.

КНИЖКА найкращий дарунок

на св. Миколая і Різдво!

Великий вибір новостей для молодших і старших

в Книгарні Р. Ш. -- УПТ. -- Львів, вул. Руська 3.

За редакцію відповідає **Василь Мудрий** Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 281 (10.958). Львів, субота 18. грудня 1926. Pocztowa opłata zapłacona gotówką. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Довкола військових справ.

Наради буджетової комісії сойму. — Ген. Конажевський запевнює про справедливість. — Промова посла Васильчука. — Цікавий інцидент. — Пілсудський про українського жовніра. — Що каже на це посол Васильчук?

Варшава, 16. грудня 1926.

На вчорашньому засіданні соймової буджетової комісії промовляв також ген. Конажевський, відповідаючи на численні інтерпеляції. Він стверджував, що нема у війську методи инакшого обходження з жовнірами польськими, а инакшого з жовнірами „руськими", білоруськими чи жидівськими. Навпаки — міністерство військових справ видало низку заряджень, на основі яких з жовнірами слід обходитися без якихнебудь ріжниць. Усі випадки якихнебудь знущань над жовнірами карається з цілою безоглядністю.

З черги промовляв пос. Васильчук. У довшій промові, що мала визначно політичний характер, він заняв становище до ріжних справ. Закінчив свою промову заявою, що в хвилею, коли Україна здобуде незалежність, скріпиться також ідея незалежности Польщі.

Характеристична річ, що промову пос. Васильчука весь час переривав урядовець Богатир, делегований на засідання комісії Найв. Контролею Держави. Своїми словами й замітками він постійно переривав промовцеві. Проти такого поступування урядовця Н. К. Д. запротестував іменем клюбів лівиці пос. д-р Полякевич, домагаючись інтервенції голови комісії. Представник Найв. Палати Контролі Держави Рогозінський заявив на те, що вина за цей інцидент падає на нього, бо він поручив хорому урядовцеві прийти на засідання комісії. До того йому відомо, що п. Богатир богато натерпівся свого часу від більшовиків. Голова комісії пос. Римар звернув увагу, що льояльність на комісії обовязує таксамо послів, як і представників уряду. Після тих заяв Богатир вийшов зі салі засідань і таким робом інцидент зліквідовано.

Потім дискусія над буджетом міністерства військових справ велася далі. Після пос. Васильчука виступали ще з промовами посли Квятковський (ХД), Кіршбравн (Жид. Кл.) і Понятовський (Визв.). На тому закінчено загальну дискусію.

Вчорашня промова прем. Пілсудського на парляментарній арені викликала численні коментарі, як у соймових, так і в журналістичних кругах. В цій промові, яку деякі органи преси називають вельми політичною, згадав Пілсудський і українського жовніра. Між ин. зазначив він, що польський військовий матеріял представляється куди гірше, як в инших державах. „Польський жовнір учиться воєнного ремесла скоро, але ніколи докладно, є дещо легкодушний і скоро переходить до порядку над своїми обовязками. Білорусини і „Русин" учиться значно трудніше, але є докладніший. Деякі офіцери спеціяльно хвалили собі цей матеріял. Отже для нашого жовніра скорочення військової служби не є пожиточне, а примушування жовніра до повторювання деяких вправ, механічно призвичаює його до праці. Друга причина — то велика скількість неграмотних. Коли жовнір знатиме письмо, то це буде значною полекшою, але доки відсоток неграмотних такий великий, скоротити військову службу дуже важко. Такий військовий матеріял, який маємо ми, не надається до скорочення служби".

Позатим Пілсудський говорив богато про відбудову зайвої військової адміністрації і про важке завдання тих військових старшин, що мусять бути одночасно педагогами і виховувати повірену собі мужву. Закінчив тим, що для будуччини Польщі велике значіння мають військові „пшиспособєня", які він хоче якнайбільше розбудувати. Обіцяв також усунути посередництво при військових доставах і инші зловживання і на тому закінчив свою промову.

При кінці слід подати думку пос. Васильчука, який схарактеризував промову прем. Пілсудскього коротко: Промова марш. Пілсудського мені дуже подобалася. Він похвалив українських жовнірів, а як вони тепер підовчаться, тоді вам покажемо.

Криза німецького уряду.

Соціялісти домагаються уступлення Маркса.

Берлін, 16. грудня 1926.

Соціялістична фракція райхстагу ухвалила, що є готова навязати переговори в справі утворення великої коаліції, але рівночасно зазначила, що невідкличною умовиною того є уступлення теперішнього уряду. Коли уряд не хоче добровільно уступити, соціялісти поставлять внесення на висловлення йому заяви недовіря.

Національна фракція після вислухання реферату Штреземана ухвалила також згоду на навязання переговорів у справі утворення великої коаліції при співучасти соціялістів. Про ухвалу що канцлер негайно повідомив соціялістів.

Уряд відкидає ультімат соціялістів.

Берлін, 16. грудня 1926.

Нині німецький кабінет після короткої наради приняв одноголосно ухвалу, яка заявляється проти ультіматівного домагання соціялістів, щоб уряд зголосив добровільно негайну димісію.

Заява канц. Маркса.

Берлін, 16. грудня 1926.

Плєнарні наради райхстагу почалися нині в 1. год попол. Кабінет зявився в комплєті. На деннім порядку було внесення комуністів про висловлення заяви недовіря мін. райхсвери Геслєрові і цілому урядові Маркса. Канц. Маркс зложив таку заяву: Домагання соціялістів, щоб уряд взяв на себе ініціятиву створення ширшої і тревалішої парляментарної платформи у виді великої коаліції — сповнено. При цьому уряд брав під увагу невияснене ще тоді положення в Женеві. Становище уряду стрінулося з признанням коаліційної фракції. На цій основі почато переговори зі соціястами. Ультімат соціялістів, щоб уряд уступив, ще заки зачнуться переговори в справі утворення великої коаліції, мусілося відкинути, бо колиб приноровитися до того домагання, то воно довело би до підкопання авторітету уряду, як в краю, так і за кордоном. Тої відповідальности за долю Німеччини уряд не міг взяти на себе й полишає її партіям райхстагу.

Збройення Злучених Держав.

Лондон, 16. грудня 1926.

З Вашінгтону повідомляють, що не зважаючи на спротив през. Куліджа, військова комісія палати репрезентантів ухвалила 460 міл. дол. на будову повітряних кораблів, кружляків і воєнних кораблів, мотивуючи це конечністю приноровлення програми американської морської і повітряної фльоти до програми Англії.

Вибори през. Швайцарії.

Женева, 16. грудня 1926.

Національне Зібрання вибрало Мотту президентом Швайцарського Союзу, а Шультеса віцепрезидентом. Обох на 1927 рік.

Процес 151.

За приналежність до української повстанчої організації.

Володимир Вол., 15. XII. 1926.

Розправа з 14. грудня 1926.

Ще вчора деякі з підсудних вийшли в часі розправи з салі як недужі. Жалувались на біль голови і горячку. Нині рано з тих самих причин не прибуло на розправу ще кількох обвинуваченних так, що на салі розійшлася чутка, начеб між вязнями появився черевний тиф. Лікарські оглядини дня 13. грудня стверділи, що декільох хорих муситься перевезти до шпиталю. Нині це зарядження відкликано тому, що горячка у хорих обмизалася. Слід зазначити, що сала розправ виповнена по береги і коли прийдеться звиж шість годин побути в цьому воздусі, що не лише має свій потомний запах але навіть смак(!), як не слушно зауважив д-р Давидяк, то нічого дивного, що люде, виснажені тюрмою, дуже часто виходять з салі як хорі.

Нині цілий день дальше зізнавали свідки оборони. Свідок Іван Кіця зізнав, що був арештований враз з Іваном Карасем, сидячи оба разом на постерунку, на повітці і в луцькій тюрмі. Як Івана Карася катували на повітці, свідок стояв на коритарі і чув його крик, а коли Карась вийшов на коритар, то було знати на ньому страшні сліди побиття. Свідок бачив ще й инших побитих і його теж не пощадила „доля".

Свідок Петро Тимчук з Заболотець зізнає, що Степан Миіх росказував йому свою розмову з Козбуром (оба важні прокураторські свідки). Виходить, що Петро Козбур ходив на поліцію і за знищення протоколу про крадіж муки жінкою Козбура обіцяв дати поліції нишу справу і „видумав політику", за що в додатку одержав на поліції 25 зол. Потім купив горівки, частував Миіха і росказував йому про цю штуку. Свідкові сказав це Миіх в секреті, але що свідок оповів про це жінці, жінка кумі і т. д.; то свідка завізвали свідчити.

Загалом свідки оборони не добачують за обвинуваченими ніякої небезпечної для Польщі роботи; не збирались вони тисячно, не підкидували ніяких відозв ані нікого не підбурювали, податки по можности платили, в польських „салдатах" служили і „політикою" не займались. Богато з обвинуваченних працювали в „Просвіті". Потверджують це навіть свідки Поляки, а між ними навіть польський ксьондз Куровський.

Біржа.

Гроші.

Курс долляра 8·90—9·00, тенденція здержана.

Розбрат.

Львів, 17. грудня 1926.

Відбудова поодиноких ділянок нашого громадського життя звільна поступає вперед. Поборюючи непереможні трудноші чужих чинників та упередження, неохоту і лінивство своїх, організаційна сітка на українських землях під Польщею згущується все більше. „Просвіта" вже переступила передвоєнний стан своєї розбудови; „Рідна Школа" теж могутньою хвилею розлилася в Галичині та зробила вже й деякі поступи на Волині; кооперативний рух став стихійним явищем. Позаду цього організаційного розгону найшлися гімнастичні й пожарні товариства, які перед війною були нашою справдішньою гордістю. Численні січові здвиги на Покутті (Коломия, Снятин), величавий січово-сокільський здвиг в Стрию (1909) а особливо грандіозний ювилейний здвиг у Львові (1914) свідчили про живучість і стихійність організаційного підйому серед української народньої маси, в першу чергу серед молоді. Колиб той рух міг був без перепон розвиватися в тому самому темпі, то сьогодні наша країна булаб уявляла собою зразок всебічної організованости.

Vis maior не лише перепинила, але й знищила до тла тисячі січових і сокільських гнізд, повернула в румовище січово-сокільську організацію. „Нові часи" поставили перед нею непереможні трудноші. Польська державна адміністрація під впливом всесильних „організацій народових" розвязала майже всі правно істнуючі „Січи" й „Соколи", заслонюючись тим, що вони в часі фактично приноровлюваного винятькового положення не проявляють своєї діяльности. Таким чином на місці величавої сітки січово-сокільських організацій повстала tabula rasa. Сільська молодь, що виростала в атмосфері воєнної й післявоєнної деморалізації, без школи, без освіти, без книжки, а часто і без церкви, буянила, кермуючись зовом розбуджених і новим режімом плеканих інстинктів. До тогож довгий час недоставало людей, що моглиб з посвятою віддатися праці на цій зарослій бодяччам ділянці, що вперто й послідовно взялись би за невдячну в початках і вельми важку працю над відбудовою гімнастично-пожарних товариств, що посвятились би організації молоді, що зумілиб перебороти всі перепони внутрішнього і зовнішнього характеру.

Праця надмірно важка, бож тут треба було небуденної посвяти і незвичайного завзяття, бо тут треба було все починати наново, будувати з нічого — на руїнах. З величавої передвоєнної організації остали подекуди в дійсности міські сокільські гнізда зі „Соколом-Батьком" у Львові та „Повітова Січ" у Львові (пізніше розвязана поліцією). На цьому зрубі треба було починати реставраційну, а в суті річи наскріз нову організаційну працю в корінно змінених і різко непригожих умовинах. Влада не злюбила назви „Січ", яку заступлено назвою „Луг".

Завдання відбудувати гімнастично-пожарну організацію взяв на себе енергійний, ідейний робітник у ділянці передвоєнного січового руху д-р Роман Дашкевич. Поборюючи безчисленні перепони, вкладаючи всю душу в справу гуртуючи

біля себе людей, підбадьорюючи їх, а навіть вкладаючи власні матеріяльні засоби, — вспів він на протязі останніх літ довершити великого діла. Лугова організація зробила такі поступи, що можна вже було думати про заходи для створення обединюючого і кермуючого центра. Та якраз у цій точці досягнень лугової організації наступив розбрат у верхах.

В передвоєнній добі січові організації уважано радикальними, а сокільські національно-демократичними. Таким був загальний погляд, хоч він зовсім не відповідав дійсности. Приводом до такого загального означування був факт, що на чолі центральних січових установ стояли видні діячі радикальної партії зі „січовим батьком" д-ром К. Грильовським на чолі, а сокільською організацією кермували діячі, яких зараховувано до нац.-демократичної партії Отже партійна приналежність кермуючих верхів була притокою до такого розподілу гімнастично-пожарних товариств. Хіба зайвим було би вказувати, яким недоцільним, а навіть шкідливим був цей розподіл. Тому вже перед війною все частіше виринали думки про потребу обєднання гімнастично-пожарних товариств, фірмованих назвою „Січ" і „Сокіл".

Партійна закраска творця і відновителя січово-лугової організації, його приналежність до радикальної (опісля: соціялістично-радикальної) партії, хоч здебільшого тільки формальна, по старим звичкам дала привід керманичам тієї партії рахувати лугову організацію своєю доменою, своїм дійним добром, дійнкою, пригожою для поширення своїх впливів. Инакше на цю справу дивився носій лугової ідеї і творець лугової організації д-р Дашкевич. Маючи на меті добро самої організації, він довго боронився перед напором партійних чинників, а коли побачив, що накидувана тісна партійність може стати в створених умовах могилою організації, виступив з партії, що довело до офензиви партійців проти особи д-ра Дашкевича.

Сьогодні та офензива в повному розгоні. Зїзд представників „Лугів", скликаний д-ром Дашкевичем і иншими дотеперішніми робітниками лугової організації, великою більшістю заявився за безпартійністю гімнастично пожарничих товариств. Та партійна, соціялістично-радикальна опозиція не скорилася. Проти вибраного зїздом Центрального Комітету „Лугів" сецесійно-меншостева опозиція покликала до життя „Головну Лугову Раду". Одночасно розпочала партійна опозиція пресову кампанію проти Центр. Комітету „Лугів". В луговій організації запанував розбрат і замішання. Імператив здорового розуму заступила гра пристрастей. Енергія багатьох людей витрачуєтьсї на пусту й шкідливу боротьбу, в якій тліють бездумно приноровлювані крилаті слова: „поступ", „реакція" і т. н.

Ще недавно органи всесильних „організацій народових" навиперед дерлися велигласно, накликуючи всі темні сили до ліквідації „Лугів". Сьогодні вони принишкли в надії, що у взаїмній распрі Українці самі доведуть до загину ті організації. Бо й справді в самій луговій організації сьогодні маємо вже два табори. Не виключене, що такий приклад верхів може довести до повстання й третього табору, до атомізації, роздріблення, безвідповідальної, дрібничкової отаманщини, а у висліді до розвалу з таким трудом двигненого руху.

В національному інтересі є синтеза гімнастично-пожарного руху, зєдинення цього руху в одній централі і навіть під одною назвою — зі збереженням його безпартійности і всенародньости. І в тому напрямку повинна розвиватися акція всіх тих, яким справді лежить на серці добро лугової організації, добро загальне.

Оправдуються.

Національна політика більшовиків на економічному полі.

На Україні панує поважне невдоволення з економічного визиску України Москвою. Видно, що навіть вияви того невдоволення мусять бути дуже помітні коли на сторінках харківського „Комуніста" появилася аж величезна стаття А. Річицького, в якій він старається при допомозі цифр доказати, що заміти проти визиску не відповідають дійсности. Далі ми приглянемося тим цифровим доказам. Одначе заки до того приступимо зацитуємо те місце зі статті А. Річицького, що вповні потверджує вгорі сказане.

„Инодї — пише Анд. Річицький — доводиться нам мати справу з обвинуваченнями (явними чи замаскованими) проти Союзу в тенденції використовувати матеріяльні лишки республик, „на розвій всесоюзних, себто фактично великоруських установ" — тоб то в тому, що Союз затримує розвиток національних республик, визискує їх на користь найбільшої національности, що до того раніш була великодержавною. Що така небезпека перекручення пролетарсько-комуністичної лінії в регулюванні та вирівнуванні економічного й культурного розвитку народів Радянського Союзу на засадах повної національної рівноправности й братерського співробітництва може істнувати з боку державного апарату — а це говорив перед Леніна, за це говорить і резолюція XII. зїзду ВКП. проголошуючи боротьбу „пережиткам великодержавного шовінізму", що „практично виявляються чванькувато зневажливим і бездушно-бюрократичним ставленням руських радянських урядовців до потреб і вимог національних республик".

Признаючи можливість визиску України Москвою, А. Річицький признає тим самим і той визиск, який тепер є. Бож ясно, що якби його не було, то не булоб і відповідного цитату Леніна, та цитованої самим А. Річ. постанови XII. зїзду ВКП (всесоюз. комун. партії). Самозрозуміле, що тим самим мусить А. Річ признати слушними і всі ті „явні чи замасковані обвинувачення" Москви за визиск України.

Одначе не зважаючи на те, автор статті намагається доказати при допомові проблєматичної вартости т. зв. контрольних цифр про господарську відбудову, що ніякого визиску нема. Робить він це безконечно наївно і примітивно-просто. Він ставить побіч себе господарську відбудову України і СРСР та ілюструє її цифрами. Пригадаємо, що до СРСР входить і Україна, отже цифри про Україну приходять також у сумаричних даних цілого Союзу. Для прикладу наведемо деякі з тих цифр. Число населення в СРСР зросло в 1926—27 господарському році в порівнанні з 1913 р. до 103,7 відс., а в тойже час на Україні воно зросло до 107 відс. Господарський прибуток дійшов у СРСР в порівнанні з 1913 роком до 77,5 відс., а в УСРР до 87 відс.

„Отже крім того — пише А. Річ. — що народній прибуток ще не дійшов передвоєнного стану, бачимо, що народній прибуток по Україні дійшов вищої точки, ніж по Союзу, і цим відтворенням народнього прибутку Україна підвищила свою долю (частину) в Союзі від 21,3 відс. (1913 р.) до 24 відс. в 1926—27 господарському році, тим часом як числом людности вона піднеслася від 19,6 відс. до 20,2 відс. проти всього Союзу".

Так виглядає порівнання теперішнього розвитку СРСР і України на протязі 12 літ у зіставленні з 1913 р. Та А. Річ, наводить ще инші цифри, а то такі, що ілюструють розвиток СРСР і України вже по часах воєнного комунізму в літах між 1923 до 24 госп. р. і 1926—27 госп. р. теж у порівнанні зі станом із 1913 р. Отже в 1923/24 р. на Україні зростала людність на 20,2 відс., а в СРСР на 20,3 відс. Зате в 1926/27 році в СРСР зріст дійшов до 107,2 відс., а в УСРР до 106,8 відс. Народній прибуток в СРСР у 1923/24 році зріс на 21,6 відс., а на Україні на 24,0 відс., зате в 1926/27 році у СРСР на 170,1 відс., а в УСРР на 190 відс. Коли б цей прибуток поділити нині поголовно на кожну одиницю в СРСР і на Україні, то вийшлоб, що цього року на Україні припадає по 96 карб. на душу, а в СРСР по 81 карб. на душу. А. Річ, дискретно промовчує цифру прибутку на кожну душу з 1913 р, а через те не можна їх порівняти через протиставлення. Наслідком того всі цифри про прибуток проблєматичної вартости, а крім того в горі наведений у двоякому зіставленні відсоток зросту „народнього прибутку" з тогож 1926/27 р. собі яскраво суперечить.

Таке ставлення справи воістину наївне. Якби автор порівнав був розвиток господарських сил України з такимже розвитком от хочби тільки РСФРР, то ще можнаб їх розглядати позажніше, хоч і це булоб незвичайно важко. Бо це залежить у першій мірі від того, які величини та якої якости порівнується. У російській федеративній республиці є московська губернія, тульська, новгородська, але є й вологодська, архангельська, костромська і їм подібні, не згадуючи вже про всякі далекі автономні области та республики. Очевидно, що в тій республиці все пересічний прибуток на душу буде значно менший як на Україні, тій пребогатій в надземні та підземні скарби країні, де нема ні тайг, ні тундр, ні пісків та пустинь. А Річицький порівнує навіть не так, а протиставить цілий СРСР, до якого входить і Україна, тійже Україні. Це не лише наївне ставлення справи, але й до того крайно тенденційне, сторонниче і що найважніше то нікого, бо навіть

ГУВАДА гумовий обцас є найліпший.
909 5—14

ГОРДІЙ БРАСЮК. 2)

БЕЗПУТНІ.

Сучасна фільма.

(Продовження).

— І я не піду. Ще прийде отой Кривий...

Володька був безпорадний. Його очі заблищали від сліз.

Коли це Митька:

— Знаєш що? Пробіжимо до тебе так, щоб Кривий не бачив, візьмемо сало, та й до мене підемо спати. Добре?

— Ги-ги... Добре! — зрадів Володька.

Рушили.

З острахом входили в хату. Тільки відчинили шафу, як рипнули в сусіда двері.

— Тікаймо! — зашамкав переляканий Володька.

Митька був не такий. Він раніш за сало, а тоді вже грюкнув дверима, випереджаючи Володьку.

Втекли щасливо.

— Манько, — печи сало! — загадав Митька сестрі зовсім так, як Хведьків батько матері.

І Манька так само, як і Хведькова мати, покірливо стала розпалювати, а Митька витягнувсь на ліжку.

У Володьки зростала повага до товариша. Його так ніхто не слухається. Матері-ж не загадаєш. Щасливий Митька, що має тільки сестру. Манька поставила сковороду на стіл.

І Митька Володьці:

— Иди, їж.

Манька взяла шматочок хліба й теж підійшла.

— А тобі що тут треба? — вилірнись до неї.

— Я хочу маненьку шкварочку взяти.

— На! — І Митька тицнув дулю.

Манька, спалахнувши від образи, відійшла. Володьці стало шкода її.

— То-ж я для всіх узяв...

— На й тобі! — обурився Митька. — Він узяв. А тікав хто за тебе?..

Володьці вже перехотілось їсти. Якийсь невиразний біль за Маню й власна образа засіли йому в грудях. Він мовчав.

В другому кутку мовчала Манька, а потім у третій на ліжко пішов Митька.

Так, мовчки, в різних кутках і поснули.

Прокинувся Володька, як уже Манька принесла воду. Він хтів підійти до неї, забалакати, щоб загладити Митьків учинок, але в ту мить лупнув очима Митька й Володька осів.

— Де-б це взяти закурить? — потягуючись, запитав Митька.

— А я знаю... — неуважно буркнув Володька, але зараз-же злякавсь за свою сміливість і влесливо додав: — Не знаєш де? У Менделя.

— Понеси-но, брат, кусок сала, нехай дасть махри.

— Еге! — запротестувала Манька, — нехай міняє сало на махру! А поки прийде мати,— то що він буде їсти?

— А тобі яке діло? Гиндя ти білобраса,— схопився на ноги Митька. — Це сало моє. Що схочу, то й зроблю.

— Ні, це сало моє! — зважився протестувати Володька.

— Отже не дам, що ти мені зробиш?

— А що я буду їсти?

— На ось їзіж! — запропонував Митька Володьці, як минулого дня Маньці.

Володька не сподівався такої образи.

— Я мамі скажу, — розплакався він.

— Віддай йому сало, нехай не плаче. — звернулась Манька

— А ти мовчи, бо як дам, то й зубів не позбираєш!

— Позбираєш ти сам. Я вже тобі не змовчу.

— О, змовчиш! Це ти бачила? — показав кулака.

— А ти це бачив? — показала качалку.

— Мовчи, гнилозуба!

— Віддай йому сало, кажу тобі.

— На!

— А-на! — пацнула качалкою по руці.

Взявсь Митька по-вовчому, облизуючи пальці, а далі розлютований схопив ножа й кинувся до Маньки. Та зляку випустила качалку, Митька лупив її кулаками.

Володька від несподіванки такої забув плакати, а замість нього зайшлась Манька.

— Щоб тобі груди!... Щоб тобі печінки збило... Доки ти мене будеш мучити? Не діждеш ти, арештантюго, щоб більш я тебе годувала. Піду з дому, а ти здохни тут.

— Иди під три чорти. Думаєш, буду плакати за тобою?

— А ти мені сало віддай! — несміло озвався Володька, що не мав вже чого тут робити.

— Пожди, ще дам і тобі!

— Умгу!

— Умгу! — басом перекривив Митька й злегка штовхнув.

Володьці досить було й цієї нагоди, щоб знову розплакатись. Він вов з хати.

Було прикро, що розійшовся з таким товаришем. Йому вже навіть не жаль того сала.

Куди-ж піде? До Хведька? так той за Митьку вступається. Ні, піде до себе, заснеться, щоб Кривий не бачив, і буде спати.

Володька зрадів цій думці й рушив додому. Зігнувся пробіг через дір, щоб не побачив Михайлик від хліба.

(Продовження буде.)

ХТОНЕБУДЬ відчуває потребу правдивого змішення і відсвіження організму по перепрацюванню, недузі або нервових недомаганнях, нехай спробує відживчий середник **„BIOMALZ“**. Немає богатшого в відживчі субстанції приємнішого в смаку ані простішого в ужиттю середника.

Нема середника, який тішився би в світі рівно великою популярністю як **BIOMALZ**.

BIOMALZ повертає організмові стрчені сили, надає добрий, здоровий вигляд.

Уживаючи правильно **BIOMALZ-у**, чоловік чується якби відмолоджений. **Жадайте** тільки оригінального **BIOMALZ-у**, **не приймайте** будім-то „рівно добрих“ препаратів.

Виключна продаж на Польщу:
„Заблоце“, Хемічні Заведення С. А. Живец 4 а.

Продаж на Галичину і Волинь:
Хем. Зав. „Laokoon“ С. А. Львів, Кампеяна 6—8.
На бажання висилаємо даром проспекти.

самого автора статті не переконуюче. Найдивоглядніше в логіці Річицького те, що він хоче ілюструвати господарський розвиток України між иншим і зростом населення. Це кум а де коровай! Від Балтику до Камчатки тягнеться СРСР з усякими народами і расами навіть з кочовиками, а на Україні однородне хліборобське населення на пребогатій землі.

Крім того А. Річ. навіть не думає виказувати, скільки московський центр тягне з України всяких не тільки тав, матеріяльних лишків, але спеціяльно встановлюваних податків що йдуть на потреби Московщини, а не на спільні, скажім, загально-союзні потреби. Він наводить у своїй статті той факт, що ось Дніпрельстан мають будувати це на виключно українські, але на загально-союзні кошти. Та це ще питання, чи його зачнуть будувати, бо саме проти нього появилася завзята опозиція отсе тепер і то між тими московськими „чванькуватими і бездушно-бюрократичними руськими урядовцями“ навіть комуністами, що зберігають „пережитки великодержавного шовінізму“. А за те знаємо, що „Волхвострой“, великанську електростацію на Московщині будували кілька літ на кошти цілого союзу, а в тому числі й України. І це вже довершений факт. Проти тієї будови не було ніколи опозиції на Україні. Як виглядає на практиці національна політика московського центру в господарській ділянці, видно найкраще з того, що голова харківського уряду Чубар недавно, бо на останньому Всесоюзному зїзді Рад у (Москві) ставив справу відбудови українського промислу й господарства дуже болюче. Він заявив, що коли союзний центр не прийде Україні з матеріяльною допомогою при відбудові, то з України начнеться господарська катастрофа для цілого Союзу. Тоді він ставив справу слушно, бож союзний уряд бере величезні податки з України, але пропорціонально до того їх на Україну під ніяким видом не повертає. Це останнє ствердив між иншим на передостанній сесії ВУЦВК ту делегат незаможних селян Одинець і про це ми в свому часі писали. Чи тепер відносини змінилися? Ні на йоту!

Про те свідчить наглядно справа Дніпрельстану, донині не вирішена. Делікатно до того признається в своїй статті навіть сам Річицький, коли пише, що „ми не знаємо з контрольних цифр, яку частину єдиного союзного бюджету витрачається на Україну й для України. Так само не відомо, яку частину цього бюджету в прибутковій частині дає Україна.?“

Не відомо й не стане мабуть відомо, бо це „чванькуваті руські урядовці“ старанно закривають. Це знає добре сам Річицький, дарма, що взявся доказувати, що Союз „покликаний забезпечити вільний розвиток національних республик“, це „надане йому XII. Зїздом партії покликання“ належно виконує і „розвитку продукційних сил України не стримує“.

Ми теж переконані, що СРСР розвитку продукційних сил України теоретично не стримує, але певні, що практично такому розвиткові перешкаджає та нічим не причиняється до його приспішування, хоч це булоб навіть у його інтересах. Випливає це й зі статті А. Річицького, що мала за завдання доказати щось противне.

В. М.

Радянська Україна.

З українізацією погано. — Недостача сил. — Опери й театри. — На науковому фронті. — Схожість життя.

(З приватного листа.)

В наші руки попав лист одного з видніших українських дівчів, що довший час перебував на еміграції, а перед роком вернув на Рад. Україну. Будучи досить тісно звязаним з Галичиною, від часу до часу подає він вістки про себе та про відносини на радянщині. З листа, що є в нашому посіданні, виймаємо вістки, що мають загальний характер і цікавлять ширший загал.

Перш усього зазначує він, що з українізацією справді погано. Нема сил, щоби вповні перевести українізацію, а тому й карні санкції проти тих, що її саботують, досить лагідні. Під кінець листопада в Київі звільнено 250 осіб, що не знали української мови, але це мало помагає. Нема їх ким заступити.

Під оглядом українізації найкраще представляється Київ, опісля йде Харків, а найгірше мається справа з Одесою. Просто руки опадають. Поки-що в Одесу посилають Галичан. Менші міста, як: Полтава, Вінниця, Кам'янець під оглядом українізації представляються добре. Тепер є справді нагода зукраїнізувати все життя на Рад. Україні, дуже потрібно богато людей, а еміграція бавиться в глупу політику. Більш благорозумними є галицькі Українці. В останньому часі виринула тут думка, щоби з Галичини притягнути більшу кількість фільософів та правників.

На Рад. Україні зорганізовано всі опери та драматичні театри, одначе відчувається недостача українських артистів. Українське Музичне Т-во ім. Леонтовича має в плині запросити на концертові виступи славних українських мистців: Сальомею Крушельницьку, Модеста Менцінського, Любку Колесівну й ин. Концерти мають відбутися в Київі, Харкові й Одесі.

Проф. Ст. Рудницький, що недавно осів в Харкові, займається організацією картографічного інституту, якого не має Україна, лише Росія.

Також обговорюється справа про покликання иншних наукових діячів. В першу чергу мається на меті організувати в Київі при Академії Наук антропольогічний інститут. На жаль, в самій Академії повторилися партії, які себе взаїмно поборюють. Тепер на черзі вибір президента Академії. Свідомі Українці й урядові чинники заявляються за кандидатурою проф. Михайла Грушевського, та більшість академиків (деякі академики Українці з особистих, а академики-Москалі з національних причин) заявляються проти нього.

Життя в Харкові таке: хліб дешевший як в Галичині, мясо в тій же ціні, все инше дорожче. До того ж Харків взагалі найдорожче місто на Україні. Загально беручи справу, між життям в Галичині і на Вел. Україні великих різниць нема. Не зважаючи на відмінність соціяльного й державного устрою, справа представляється так: маєш гроші або вспієш їх заробити, то будеш добре жити, а то — будеш бідувати. Є тут богато безробітних. Наш дядько — пише згаданий діяч — як і раніш розбиває голову своїому сусідові за межу та за кожний клаптик землі тягається по судах, а адвокат заробляє. Головою адвокатської палати в Харкові є Ваш Сяк“.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Крадіж, чи хитрощі?

Добрі, сердечні відносини між Америкою і Польщею датуються не віднині і не від часів Падеревського та Вільсонової. Приязнь сягає дуже—дуже давних часів, коли то Полак, Ян з Кольна, відкрив Америку і Американців (версія про Колюмба показалася звичайною німецькою інтригою!)

Вияв цієї приязни не дав на себе довго ждати. Як тільки Польща знайшлася в дещо незавидним фінансовім положенні — Америка прийшла їй в поміч. Не вдаюсь там міліярдовою позичкою чи підмогою, але фінансовим дорадником—проф. Кеммерером. Позичка чи підмога може не вернутися, а Кемерер, хлоп здоровий, нічого йому не станеться і верне певно назад.

І Кеммерер приїхав. Перший місяць ходив по снїданнях, підвечірках, обідах і тим подібних конференціях, сам бачив і иншим казав, що фінанси Польщі не так але стоять.

Потім казав собі дати богато паперу і почав. Мучився, душився, пітнів і врешті виробив план поправи фінансових відносин.

На саму чутку про виробл-ння такого пляну все, мале і велике, праве і ліве, попало в неописаний захват. Кеммерер дістав два мільони долярів за труд, а на підїздним зроблено йому кольосальну овацію. Була навіть чутка, що „Патріотичне Поготівля“ випрягло з потягу машину і власноручно відвезло його до границі.

План Кеммерера, повних три томи писанини, сховано в найглибшу скриню найглибшої скритки.

Минуло з того часу три четвертині року, саме тільки, скільки треба, і план уже ось-ось мав побачити денне світло.

З тієї нагоди певно видано величавий банкет, а після нього рушили скарбники по книги фінансової мудрости.

Весь край тремтів від радісного ожидання. Емерити, урядники, інваліди, робітники і т. п. обивателі ждали того плану, як змилування божого. Аж тепер настане рай, аж тепер перша половина місяця буде часом радости, а друга половина не буде часом голоду. Буде радісно, весело, сонячно...

Аж тут — грім з ясного неба (і то ще зимового): „План проф. Кеммерера хтось украв!“

І пішло по всьому краю, з хати до хати, з уст до уст: „Хто, коли і нащо?“

Ріжні ріжно про це балакають.

Одні кажуть, що це вкрали Німці. Вони хочуть той план подарувати Франції за ціну зміни своїх східних границь, зі Шлеськом і Поморям включно.

Другі кажуть, що це Жиди. Вони проводять у Польщі свій власний фінансовий план і не хочуть допустити иншого.

Треті впевняють, що це Українці. Вони знову готуються до самостійности і хочуть мати готовий план господарки.

Четверті шепчуть, що план вкрали більшовики. Не полагоджуючись на „Дніпрельстан“ хочуть Рад-Україну защитькати Кеммерером, на доказ що вона самостійна і може кожної хвилі відірватися.

Мені ні одно з цього не трапляє до переконання.

На мою думку, пляну Кеммерера не можна було вкрасти, бо... він не істнував. Вчений професор попросту нічого не написав, бо нічого не міг порадити.

Справа з крадіжею, це тільки звичайні дипльоматичні хитрощі.

Галактіон Чайка.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число нашого часопису сконфісковане за другу половину передовиці п. н. „Червона сорочка“. Це 119-а чергова конфіската „Діла“ в цьому році.

— **Літературний вечір для вшанування Василя Стефаника.** Від „Товариства письменників і журналістів ім. Івана Франка“ у Львові одержуємо таку інформацію: Приготовлюваний вечір для вшанування нашого найвизначнішого сучасного письменника В. Стефаника відбудеться дня 26-го ц. м. у салі „Народнього Дому“ з такою програмою: Богдан Лепкий прочитає свої спомини про Стефаника, з молодих літ, Марко Черемшина виголосить довший привіт у формі оповідання; п-ні Софія Федорцева віддеклямує повісю в прозі „Моє слово“ Стефаника; Остап Луцький віддеклямує нове оповідання Стефаника; Михайло Рудницький говоритиме на тему „Юбилей Стефаника, чи ні?“; Роман Купчинський на тему „Стефаник здалека та зблизька“; Василь Бабинський виголосить вірш, присвячений Стефаникові п. з. „Орач“.

— **Українські виклади в чеському університеті.** Ректор українського університету в Празі д-р Од. Колесса виклада одночасно українську літературу в чеським Карловім університеті. Дня 16-го п. м. починає д-р Колесса свій цикль викладів інавгураційним на тему „Іван Франко“.

— **Полювання не просвіта.** Одержуємо такого листа: Нераз читаємо по часописах, що деякі священики відтягаються від народньої чи просвітньої роботи і це по части правда. На це подаю факт правдивий. В селі Висоцьку Вижнім, повіт Турка, мали недавно отворити читальню „Просвіти“. А що голова філії „Просвіти“ в Турці о. Іван Федевич задля важних перешкод не міг приїхати до Висоцька Вижного, як відпоручник філії „Просвіти“, тому звернувся з просьбою до сусідного священика о. Йосифа Лозинського, пароха в Висоцьку Нижнім, щоби заступив його від філії „Просвіти“ і поїхав на отворення читальні. На це о. Йосиф Лозинський відписав, що не поїде тому, що „не бавиться в політику“. До цього варта додати, що зате о. Лозинський залюбки богато часу присвячує полюванню. Не боїться ані диків, ані вовків, а боїться просвіти.

— **Гори історії.** На засіданні в „сенаті дня 18-го грудня у Варшаві, сен. Бузек промовляв на приємну тему: контролю міністерства закорд. справ, тому, що в ріжних польських консулятах на чужині відкрили крадіжі: у генеральним консулаті в Нью-Йорку на 38.000 дол., у Гамбурзі на 48.000 м., у Липську на 90.000 м., у Мюнхені на 20.000 м., у Загребі на 200.000 динарів. Все це забрали скарбники.

— **Зріст безробіття.** За один тиждень від 27. листопада до 4. грудня число безробітних у Польщі зросло на 3.186 людей і по офіційальним даним рівняється 203.753 особам.

— **Методи з доби німецької окупації.** Нарешті догадались деякі посольські клюби звернутись до уряду п. Бартеля з інтерпеляцією, як це так, що до цього часу, всупереч усім писаним конституційним законам, істнують у почтовій централі спеціяльні апарати, які дають змогу підслухувати телефонічні розмови. Представник уряду заявив на адміністраційній комісії, що цей винахід перейняла польська влада після німецької окупації, а навіть його поширила підчас урядування Падеревського. Уряд не користується нині цим апаратом. Одначе на пошті істнує технічне приладдя тзв. „чорного кабінету“ до цього часу. Деякі посли нарікають, що підчас телефонічних розмов їх підслухують. Білоруський посол Єремич жалувався, що підслухання його та його товаришів підпадає потайки під контролю цього кабінету. Представник уряду заявив, що якби такі факти міг хто доказати, то винуватих покарають. Але щоби доказати діяльність „чорного кабінету“ треба бути Гудіним.

— **Кардинальський капелюх і кардинальний привілей.** Польська телеграфічна агенція приносить таку звістку: „Св. Отець надав Польщі привілей (?!), завдяки якому кардинальський капелюх буде покладений на папського нунція Монсіньоре Лаврія президентом Річпосполитої. Такий привілей треба вважати великим успіхом польської дипльоматії на ватиканським терені і як доказ виїмкових симпатій св. Отця для Польщі. Бо до цього часу тільки Еспанія зберігала від віків цей звичай, а Франція та Португалія одержала цей привілей щойно останніми часами з нагоди призначення кардиналами нунціїв: Пероттія і Льокателлія...“ Про польські

ПОДАРУНКИ НА СВ. МИКОЛАЯ, ЯЛИНКУ І НОВИЙ РІК!
Торбинки, Парасольки, Бронзи, Прилади до подорожі — Товариські гри — Ляльки-стрічі вироби зі Журавна поручає
ВЛАДИСЛАВ ЦЕХУЛЬСКІ І СИН Легіонів 5. ЛЬВІВ,
Рік основання 1876. 1117 2—5 Телефон 31—90.

впливи у Ватикані знаємо не віднині. Одначе дозволяємо собі сумніватись, чи чисто механічне накладання кардинальського капелюха можна назвати державним привілеєм, а право до цієї функції дипльоматичним успіхом. Зрештою і ми тішимось цим успіхом. Може на якій фільмі можна буде побачити, з якою міною буде накладати нинішньої цей капелюх учорашній революціонер і здається „радикал" през. Мосціцький...

— Рідкий гість на Баторія. Є це Альфредо Ляваре або Сан Джіованні або... як називається справді невідомо. Бо найчастіше виступає під псевдонімами. Не тільки на афішах, які подають до відома публіці про незвичайний концерт оригінальної мурииської музики „джезбенди", але й на векслях. Сіньор Ляваре, правдивий мурин, є диригентом страшної шумної модерної орхестри у Лодзі, з якої мабуть не може добре жити, бо підписує векслі фальшивим іменем і ще їх не платить. За це мешканець теплого підсоння попав у холодну. Коли мешканці холодного підсоння на Баторія довідались про приїзд такого рідкого гостя, доставили йому до келії різні „струменти": в роді баняків, таць і мідяних горшків. Судове слідство не буде легке, бо музикальний мурин не встиг ще вивчити европейських мов, а його мова жестів також є инша від загально-прийнятої нашими глухонімими.

— Кара за „відступне". Зпоміж безлічі процесів, які ведуть комірники проти власників домів і помешкань, один скінчився вчора у Львові ясною карою: асистента львівської техніки інж. Точиського засудили на зворот забраних грошей (925 долярів!), на 6 тижнів арешту, на 10 зол. гривень, на 3.700 зол. скарбової кари за те, що затаїв гроші всупереч законові про умови найму і на публичне оголошення цього присуду в часописах на кошт засудженого. Кара велика. Та чи вона матиме які наслідки, як грізний приклад для спекулянтів мешканнями?

— Рекорд львівських злочинників. Вчорашньої ночі було у Львові 12 випадків, злочинів у всіх частинах міста. 250 дол. взяли бандити з приватної хати на вул. Львівських дітей 57, чимало вбрання та білля на вул. Городецькій 51, те саме на вул. Охоронок 4 і срібло з вул. Зборовських 4; богато мяса з різниці на Вулецькій дорозі ч. 8, 6000 тутюк і сіників з кіоску на вул. Божничій і кількадесять тістечок з кіоску на Соняшній. Невдалі спроби були у крамницях: на Льва Сапіги 69, Панеиській 17, Замарстинівській 47, Жовківській 74 і одна втеча вже після добичі.

— З кіна. У кіні в „Паляс" починається нова прегарна орієнтальна драма в 10 діях п. з. „Пісня кохання", у головних ролях із зорею екрану Нормою Тальмедж і Иосифом Шільдкравт, якого вважають наслідником Валентіно, з огляду на його красу.

— Свобода ч. 49 містить: Читачам „Свободи". Не будьмо собі ворогами! Комунікат. Нема грошей. Горбатого не випр стує й могила. Луговий зїзд. Жидівська еміграція. З організаційного руху. Радянська Україна. Польські справи. Зїзд пястівців. Еміграційні справи. Уневажнена конфіската. Новинки. Економічні вісти. Нові книжки й видання. Дописи з краю.

ПРИГАДКА.

Загальні Збори Народної Торговлі, Краєвого Союза Споживчого у Львові, відбудуться в четвер дня 23. грудня 1926 р. о 4. год. попол. в салі „Сокола" у Львові, вул. Руська 20. Порядок дня є поданий в Господарсько-Кооперативному Часописові ч. 50 з 8/XII. 1926. Уповноважнених запрошено поручними листами. Право участи в Загальних Зборах Уповноважнених мають від фізичних осіб уповноважнені, від господарсько-споживчих кооператив відпоручники, які вилегітимуються повновластями Дирекції. — В день Зборів о 8. год. ранку в Преображенській церкві при вул. Краківській відбудеться Поминальне Богослуження і Панахида за покійних членів Народної Торговлі. 1121 2—3

Дописи.

Журавно. (*Свято кооперації і „Просвіти").* Дня 8. грудня відбулося заходом Пов. Стрийського Союзу свято кооперації. Рано відправлено в церкві Службу Божу, по якій весь народ рушив походом до Народнього Дому. Тут відкрив свято директор Союзу п. Павлюк, після чого вибрано святочну президію під проводом о. дек. Пилипчука. Реферували п. Гавриляко і п-і Макух-Павликовська зі Львова. Свято закінчили промови дир. Павлюка й о. Пилипчука, декана з Любші. Народ розійшовся підбадьорений. Слід замітити, що Службу Божу співав сильний мішаний хор з Володимирець, що дуже припав до вподоби народові. — Дня 12. грудня відбувалося тут свято „Просвіти". Рано відправлено Службу Божу, але коли хор при кінці почав співати „Боже великий, единий", прихильники кацапського адвоката д-ра Лакусти почали крик в церкві і з піснею „Пора за Русь" вийшли з церкви, ожидаючи священиків, які правили власне Службу Божу. Коли о. Боднар вийшов з церкви, приступив до нього конциліент д-ра Лакусти москвофіл Крушинський із візитівкою, перед лицем о. Боднара, з промахом крикнув „То за нас Русинів". Аж сором, до чого то доходить! Кілька одиниць, а саме таких, що живуть коштом тяжко запрацьованого мужицького гроша і їх друкується по календарях між українськими адвокатами, йдуть цілою силою пари проти наших національних інтересів. І тому звертається всім інсересованим увагу, що д-р Лакуста, адвокат з Журавна, не є Українцем, а навпаки — враз з пароxом о. Юрковим і своїм концепістом старається все, що українське, нищити. Своєю роботою вони очевидно нічого не вдіють, бо концерт відбувся як слід і сала була переповнена. Звертається лише увагу консисторії на поступованя о. Юркова, який замість своїх овечок привчити, сіє ненависть і хто зна, чи коли в церкві не прийде ще через нього до нещастя. *Не свій.*

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Орґанізаційний рух.

Віче в Селиських, пов. т Льв в.

Дня 4. грудня ц. р. відбулося в Селиських, львівського повіту, політичне віче Українського Національно-Демократичного Обєднання. Салю читальні „Просвіти" виповнило парубоцтво, молоді господарі й жінки. Також старші господарі виявили багато зацікавлення громадськими справами. Віче отворив місцевий, заслужений для громади діяч, п. Михайло Подвірний. До президії покликано пп. Михайла Подвірного, Теодора Лукавського і Гавриля Ількова. Референт про політичне положення нашого народу і про завдання національної партії виголосив голова Повітового Народнього Комітету п. Іван Ліщинський. В дискусії забирали голос: п. Подвірний Михайло (говорив про недостачу кредитів і завзивав зібрати в громаді фонд, потрібний при переводженні парцеляції п. О. Гаврилів (брилівець, що виявив охоту навернутися з блудної дороги), зачав з привички, як звичайно на брилівському віču, демагогічну беседу проти української інтеліґенції, та зміркувавши негодування у вічевиків, завернув з цеї дороги і говорив зовсім до річи про ведення організованої національної роботи в громаді. По вічу відбулася довірочна нарада, на якій вибрано партійний громадський комітет.

Памятайте: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

„Хор кубанських козаків".

(З листу до редакції.)

Недавно була у Вашій газеті згадка про „Хор кубанських козаків", що виступає на Шлеську. Тому, що в цій згадці висловлено богато дечого на основі здогадів, дозволю собі доповнити її, що певно інтересуватиме Ваших читачів, хоч загалом Ваші здогади були дуже влучні.

Цей саме хор давав 4.XII. ц. р. концерт у Гетінґені й наш український гурток мав нагоду познайомитися ближче як зі складом хору, так і з його репертуаром. Хор складається з понад 30 осіб; всі вони гарно одягнені: в чоботах та чорних черкесках з білими башликами на плечах та штилетами при поясі. На 30 людей є около 25 Українців (у части навіть зовсім свідомих!), деякі навіть з корінної України (Полтавщина). Яке відношення між одними і другими (Українцями і Москалями), годі щось певного сказати, але що Москалі все і всюди доказують своє „не было, нет і быть не может", видно хочби з того факту, що коли я, стрінувши одного з Москалів ще перед виступом хору, запитав, чи нема між ними Українця, — то одержав відповідь, що вони всі „Русскіе". Із співаних пісень була половина українських і ними саме публика найбільше одушевлялася. Співали Бортнявського: „П сня Соломона" (вона найбільше подобалась публиці), Ніщинського: „Закувала та сива зазуля", Давидовського: „Народні пісні", а крім московських ще й одну білоруську пісню. З дійсними Кубанцями хористи не мають, розуміється, нічого спільного.

Таке саме було й на весні ц. р., коли тут гостив балалайковий хор під проводом Сверкова, в якому була також поважна частина Українців. Усі хористи були в синіх шараварах та сапянках, танцювали гопака, а між московські пісні замішалось таки чималенько українських, як от: „Сонце низенько", „Ой щож то за шум учинився" та ще деякі.

От-так за „нашу думу, нашу пісню" збирають чужі люде „славу", та не для нас, а для себе, бо щось подібне діється майже з кожним московським хором, що тепер виступають так часто на чужині. Булоб пожаданим, щоб українські хори, замість сваритись між собою, виїхали трохи в світ, де крім поширення рідної пісні могліб певно поліпшити і своє матеріяльне становище. До того вони самою своєю появою і своїм репертуаром розвіяліб той туман про нашу пісню, що його поширюють між чужинцями різні „також-українські" хори, що виступають під всякими можливими вивісками (рабі!).

Наківець подам до відома, що 25. січня 1927. р. виступатиме тут наша славна піяністка п. Любка Колессівна з власним концертом. **О. С.**

Гетінґен, 13. грудня 1927.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Сосевського у складі 30 осіб виступає:
Субота 18. XII. — Рівне.
Неділя 19. XII. — Рівне. 1111 8—?

Концерти Українського Національного Хору Д. Котка:
Субота 18. XII. — Дрогобич. 528 7—?

Миколаївський вечір улаштовує тов. „Українська Захоронка" дня 18. грудня 1926 р. в малій салі тов. Лисенка. — Для малої дітвори в год. 4. пополудні, для старших в 9. год. вечір. Програма різнородна. Дарунки приймається від 2. години пополудни в малій салі Лисенка. 1126 2-2

Свято „Просвіти" прив. службовиків. В понеділок, дня 20. грудня 1926 в годині 7-ій вечером в домівці при вул. Коперника ч. 26 (II. поверх) відбудуться сходини всіх українських приватних службовиків для вшанування свята „Просвіти", на якому Вп. п. дир. Галушинський виголосить реферат. Взиваємо всіх українських приватних службовиків, членів і нечленів „СУПРУГА", прибути на ці сходини. — Головна Рада „СУПРУГА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

КУПУЙТЕ КАЛЄНДАР-ЕНЦИКЛЬОПЕДІЮ „ТОВАРИШ" на 1927 рік. Ціна 2·50 зол. Замовлення посилати: Кооператива „Друкар", Львів, Руська 7. 8—?

НА НИКОЛАЯ чекоряди, цукри, бомбонери в великім виборі, поручає найдешевше. Цукорня Губер і С-ка, Легіонів 43 проти великого театру. 1149 1-2

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИЙ** Ігнатович Львів. 956 22-?

Д-Р КУЗЬМАК, лікар в Балигороді ад Ліско, прийме негайно інтеліґентнійшу жінку до помочі в домашнім господарстві. 1128 2—3

1 зол. 50 сот. коштує одна ложка, або виделка з хінського срібла у Мандля Коперника 14. Проти кіна Коперник. 681 6) 15—?

РІЗДВЯНА ЯЛИНКА, це радість для дітей, а спомин для старших. Вбивайте її тільки прикрасами і цукорками з фабрики „Фортуна Нова", Львів, Корденького ч. 23. 1141 1—1

ПАРЦЕЛЮ 43 сяжнів коло двірця в Бруховичах і 200 сяжнів кінець листопада продам. Ліщинський, Мурарська 33, І. пов. право. 1147 1-1

СИМПАТИЧНА зволить відобрати лист в Адміністрації подаючи первісне число інсератове. 1145 1-1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
Львів, Городецька 46. Телеф. 834
Пересвітлення Рентгеном. 929 23-25

Докінчення Звичайних Загальних Зборів

Кружка У. П. Т. „Рідна Школа" в Рогатині відбудеться в понеділок дня 27. грудня ц. р. о 2. год. попол. в салі „Української Каси".

о. Ст. Городецький, вр. голова. П. Когут, вр. за секр.

МЕБЛІ всякого рода поручає по найвищих цінах і на догідних услівях **МАҐАЗИН МЕБЛІВ**
Штайль і С-ка
Львів, Казимирівська ч. 28.
1092 Тел. 33—59. 2—5

Родичі!
Купуйте для дітий на „МИКОЛАЯ" та „ЯЛИНКУ" такі книжки з барвними образками:

А) для дітий 3—6 літних:
1. Барвне **А. Б. В.**
2. Хто почислить
3. Братчик і Сестричка
4. Дикі Звірі
5. Добрі Приятелі
6. Чуда техніки в житю дітий

Ці книжки по 20 ам. цент. згадано по **1·80 зол.**

Б) для дітий 7—10 літних:
1. Червона Шапочка
2. Котик у чобітках
3. Снігурочка
4. Івась і Гануся
5. Попелюшка
6. Мізинчик
7. Дика рожечка
8. Вовк і козенята
9. Чарівний столик
10. Бабуся Метелиця
11. Мандріяки Гулівера
12. Гусійка
13. Робінзон Крузо
14. Каліф Бузько
15. Боат і сестра
16. Домовики

Ці книжки по 60 сотиків згадано по

Жадайте сих книжок по всіх українських книгарнях. 1119 2—3

ГОЛОВНИЙ СКЛАД:
Видавництво „Світ Дитини"
Львів, ул. Зіморовича 3.

Загальні Збори
Товариства Катехитів відбудуться дня 24. грудня 1926 о год. 10 в духовній Семинарії у Львові, вул. Коперника 36, з тим порядком: 1) Відкриття Зборів і звіти Виділу та кружків з діяльности. 2) Реферати: о. крил. Лужницького, о. д-ра Костельника і о. С. Біленького. 3) Вибір нового Виділу. 4) Внески і запити. — Перед Зборами Служба Божа і панахида за померших членів о год. 9-тій. — У Львові дня 8. грудня 1926. — о. *Юліян Дзерович* голова, о. *Александер Бучацький* секретар. 1071 3—3

Оказія! **Тільки через цілий грудень** продає фірма
ЯН ВАЛЛЯХ і СИН
фабричний склад сукна **Львів, Ринок 33**
посезонові матеріяли по фабричних цінах.
1075 Величезний вибір 5—5
КОЦИ **БУДИ**

Загальні Збори

членів **Повітового Товариства Кредитового** кооперативи з обмеженою порукою в Тернополі відбудуться дня 25. грудня 1926 року о 10. год. рано в салі Міщанського Братства в Тернополі зі слідуючим порядком нарад: 1. Відкриття Зборів. 2. Відчитання протоколу з попередних Зборів. 3. Звіт Управи з діяльности і предложення бількусу за 1925 р. 4. Відчитання звіту з ревізії переведеної через Ревізійний Союз Українських Кооператив. 5. Звіт Контрольної Комісії з внеском на уділення Управі абсолюторії. 6. Розділ чистого зиску. 7. Затвердження предложеної Управи в повнім складі згідно з постановою § 23. уст. І. статуту. 8. Вибір одного члена Надзірної Ради. — Наколи о вище згаданій годині не явиться приписане статутом число членів, тоді відбудуться того самого дня в тім самім локалі з тим самим порядком нарад о 11-ій годині рано другі збори, котрі мають право рішати важно без огляду на число присутних. До участи в зборах управнені лише члени кооперативи. Правні особи мають право взяти участь через свого повновласника, що легітимується уділовою книжечкою і окремою писемною повновластю. — Річний звіт, річні рахунки і білянс виложені в льокалі кооперативи до перегляду членів. — Тернопіль, дня 15-го грудня 1926 року. — За Надзірну Раду Повітового Товариства Кредитового, кооп. з обмеженою порукою в Тернополі: Іван Боднар вр., голова; д-р Іван Якимчук вр., секретар. 1143 1-1

ПРОДАЖ | 12½% | ЯЛИНКОВА
опусту уділяє фірма
І. ДРЕКСЛЄР І СИНИ, пл. Капітульна ч. 2.
ПРИ ЗАКУПНІ КОВДЕР, МАТЕРАШІВ, КОЦІВ, КАП, ФІРАНОК, ХІДНИКІВ, ПОЛОТЕН, БІЛЛЯ ЖІНОЧОГО, МУЖЕСЬКОГО І СТОЛОВОГО. 1150 1—3

УКРАЇНСЬКА ПЕКАРНЯ І. Малицького пошукує розвозчика до печива. — Фаховці мають перщенство. вул. Янівська 15 - 77. 1148 1—1

За редакцію відповідає **Касиль Мудрий** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад

Ч. 282 (10.959) Львів, неділя 19. грудня 1926. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 148.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудням. Рукописів не вертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Революція на Литві.

Уряд арештований. — Президент держави інтернований. — Стан облоги. — Провідники революції ворожі до Польщі і СРСР. — Становище польського уряду. — Програма уряду: відібрання Вильна. — Невияснене положення в Ковні.

Варшава, 17. грудня 1926.

Тут наспіли вісти про вибух революції на ковенській Литві. На чолі революціонерів станув провідник христ. демократії Смегоня. Дня 17. грудня в год. 3. над ранком зачяв Ковно й арештував уряд Гріниюса. Військо в більшости заявилося за Сметоною. Вістку про перевоот потверджує також литовський консулят у Берліні і консулят у Кенігсбергу. Вся влада перейшла в руки тимчасового військового уряду. Уряд цей проголосив воєнний стан у цілій Литві і предложив бувш. президентові республики Сметоні обняти обовязки начальника держави. Сметона пропозицію приняв. Президента республики Гріниюса інтернували в його палаті. Комендантом столиці іменований провідник литовських фашистів полк. Ґрігаліюнас Гловацкіс. Проливу крови не було.

Провідник перевороту Сметона оголосив відозву до народу, в якій стверджує, що виступив тому, що повалений уряд хотів запродати незалежежність Литви більшовикам. Стверджує теж, що приглядання комуністичному рухові наклонило його до активного виступу.

В цілій Литві панує спокій, за виїмкою Понєвєжа, де є комуністичні заворушення. Вістки про військові заворушення є неправдиві.

Провідник ковенської революції є прихильником Німеччини й уважають його безоглядним ворогом Польщі. Коли кілька разів роблено заходи для навязання якихнебудь взаємин із Польщею, чи то політичних чи економічних — Сметона все нівечив такі заходи. Від 1917 до 1919 р. Сметона виконував провізоричне урядування, а потім Тарибa покликала його на становище президента. Уступив у червні 1920. Останніми часами стояв на чолі правого крила христ. демократії, себто партії інтелігенції „Пажанга" (Поступ).

Комунікація Польщі з Литвою відбувається через Берлін згл. Данціг і так польське міністерство одержало вісти про революцію на Литві. Польський мін. закорд. справ Залеський заявив кореспондентам закордонних часописів, що польський уряд приглядається подіям на Литві спокійно, сподіючись, що теперішня влада не допуститься ексцесів супроти тамошніх Поляків. Польські військові власти видали приказ команді корпусу охорони границь, щоб вивідалася про розвиток подій на литовско-польськім кордоні у звязи з переворотом.

Берлін, 17. грудня 1926.

Аг. „Юнайтед Прес" повідомляє з Ковна, що новий уряд видасть програму, в якій на першім місці домагатиметься звороту Вильна. „Берлінер Тагеблят" повідомляє, що на чолі перевороту станув передовсім ген. Вілявкус і організація литовських стрільців (шавлісів). Уряд у проклямації заявляє, що військо мусіло станути на чолі уряду, бо дотеперішній уряд із соймом хотів запродати Литву більшовикам. У Ковні військо стануло на боці уряду. В Клайпеді заведено цензуру часописів. Кордон біля Айскунів (від Німеччини) замкнений. Місто Гранденберґ є ще в руках полку, вірного давньому урядові. Сподіються кривавих боїв.

З Риги повідомляють, що і в Ковні положення ще невияснене, бо часть війська не перейшла ще на бік нового уряду, заняла т. зв. Зелений Горбок і грозить бомбардуванням міста. В арешті є ще премієр, мін. внутрішніх і військових справ. Часть міністрів випущено на волю, деякі зовсім не бути арештовані.

Димісія кабінету Маркса.

Берлін, 17. грудня 1926.

Президент Гінденбург приняв на авдієнції канцлєра Маркса і провідника німецьких націоналістів гр. Вестарпа. Канцл. Маркс відкинув предложення Гінденбурга, щоб уряд для рятування свого положення поробив уступки в користь нім. націоналістів. Райхстаг більшістю 249 гол. (соціялістів, комуністів, нім. націоналістів і Гітлєріяців) проти 171 приняв соц. внесеня, яке висловлює урядові Маркса недовіря з причини внутр.-політичної натури.

Бюро Вольфа повідомляє, що після того голосування в райхстагу кабінет приняв ухвалу, на основі якої уповажнено канцлєра повідомити ще того самого дня президента Німеччини, що уряд уступає. Канцлєр Маркс цю ухвалу негайно виконав. През. Гінденбург приняв до відома димісію уряду і поручив одночасно канцлєрові вряд з иншими міністрами вести дальше агенди уряду.

„Берл. Тагеблят" подає, що в парляментарних кругах не вірять, щоб новий уряд міг бути зложений ще перед святами. Правдоподібно Гінденбург покличе до себе провідника соціялістів Міллєра Франкена і гр. Вестарпа як представників тих фракцій, що повалили уряд д ра Маркса, й одному з них доручить утворення нового уряду. Ходять також чутки, що місію утворення уряду візьме на себе провідник людовців Шольц.

Процес 151.

За приналежність до української повстанчої організації.

Володимир Вол., 16. XII. 1926.

Розправа з 15. грудня 1926.

Дальше зізнавали свідки оборони.

Свідок Генелі, управитель вязниці в Луцьку, зізнав, що не пригадує собі, чи надкомісар Зьоловський приходив до обвин. Травєрa до тюрми. Травєрові правдоподібно ходило про потвердження факту, що надком. Зьоловський пропонував йому 2000 зол. і заграничний пашпорт, коли Травєр не відкриє своїх неправдивих зізнань. На дальші запити обв. Травєрa зізнав, що приказ обстрілювання політ. вязнів уважали вязні за засіб терору прокураторського уряду і протиставили зі своєї сторони цьому зарядженню гострий опір. Приблизно 20 вязнів стрілено масильно при участи тюремних сторожів і поліції і при таких операціях не одному зі стрижених текла кров з носа.

Свідок Олена Зататовська зізнає, що працювала з обвинуваченим Степанюком у володимирському магістраті. На „петлю артіях" 1925 р. сказала йому, що він має бути володимирським бурмістром. Завдяки цьому невинному жартові обвин. Степанюк фігурує в акті обвинувачення як майбутній бурмістр м. Володимира, визначений комуністично-диверсійною організацією.

Свідок Іван Вишнівський зізнає, що в часі його арешту бачив у Осипа Панасевича по допитах на поліції смуги від побоїв на шиї і карку. Також обвин. Паламарчук жалувався на побиття і кулях на ногу і зза ударів у пяти.

Свідок Юхим Бунда зізнає, що Нестор Байда жалувався йому у вязниці, що його при допитах на поліції били і вимагали, щоби признався до повстанчої організації, при чому здіймав сорочку і показував на тілі сліди.

Св. д-р Арсеній Річинський, український націоналіст і церковник, видавець час. „На варті", зізнає, що в часі ліквідації К. Н. З. У. в квітні 1925 р. була переведена у його ревізія без ніяких результатів. По ревізії свідка арештовано й відпроваджено до вязниці. Між вязнями була велика цікавість тому, що на поліції при допитах били.

Свідок Микола Вітовський зізнає, що був арештований в часі ліквідації ком. організації за те, що будьто би переховував зброю і комуністичну бібулу. Поставлене обвинуваченим питання, чи правда, що б. поліцмайстр Северов сказав свідкові, що не скаже на суді про те, що бачив, як на поліції катували арештованих, бо боїться, щоб йому не відібрали концесії, председник усуває.

Обвин. Панасевич Микола заявляє, що председник стороннично веде розправу, бо коли ходило прокураторському урядові про доказ, що обвинувачені змовлялися вносити зажалення із-за побиття, то суд згодився на переслухання свідка Ціловського, а обвинуваченим не дає можности дати доказів зі своєї сторони в тій справі. Председник усуває цю заяву і грозить обвинуваченому виключенням з розправи. Обвинуваченій Панасевич відповідає: „Добре"!

Свідок Всеволод Березовський заявляє, що був арештований у квітні 1925 р. і сидів у шопі (!) на повітівці у Володимирі, де було около 20 арештованих. При допитах сказав свідок, що бачив побитого Розенлайна, але цього до протоколу не внесено. Обвин. Паламарчук жалувався свідкові, що йому поліцмайстр вибив зуб. Бачив, як у згаданій шопі била поліцмайстр одного Жидка. Також бачив, як одному арештованому, що лежав побитий на долівці, вилило на голову зі сапей важке залізо. На запит обвин. Панасевича, чому свідок плакав у шопі, зізнає, що був хорий і мав горячку до 40°, просився до лікаря, а його не післали.

Свідок Болеслав Сировatка зізнає, що був старшим келії, де сиділи політичні вязні. Вони ходили часто пізно вечером (по апелі) на допити. Раз по таких „допитах" показував йому обвин. Нестор Байда синяки на плечах і на руках і жалувався, що його на повітівці били. Також обвин. Паламарчук, коли прибув з Луцька, жалувався, що його била і кулею на ногу.

Вкінці зізнавав прокураторський свідок Важний Сіль, що в часі голодівки політ. вязнів 10. VIII. 1926 обвин. Іван Карась промовляв до зібраних політ. вязнів у келії і між иншим дуже гостро виступав проти польської влади і марш. Пілсудського; називав їх бандитами, зі злости дер на собі сорочку і казав, що треба змагати до радянської влади.

Адв. Домбровський заявляє, що акт обвинувачення закидає Іванові Карасеві протидержавну діяльність в 1924 і 1925 роках, а не в 1923 р., тому ставить внесок, щоб не брати під розвагу справи, не обнятої актом обвинувачення. Суд внесок оборонця приймає.

РАДІО-АПАРАТИ випробовані — на рати тільки у фірми Лев Аппель і С-ка 1158 Львів, Легіонів 1. 1—2

Математик.

Львів, 18. грудня 1926.

Аж сьогодні прийшли ми в посідання повного тексту промови, що її віцепрем. Бартель в характері керманича міністерства освіти виголосив 26. листопада ц. р. на засіданні бюджетної комісії. Керманич освітнього ресорту головно займався полємікою, почуваючись дуже оригінальним (своєю ріякістю і грубістю) та дотепним в цій матерії. Між иншим полємізував, супроводжений притакуючими признаннями ворожої йому польської правиці, також із закидами пос. П. Васильчука, що торкалися шалу утраквізації, а радше ліквідації українського шкільництва.

Віцепрем. Бартель, поклоняючись твердим принціпам правовости, непохитно стоїть на основі накиненого польською соймовою більшістю закону з 31. липня 1924, що заключує в собі „деякі постанови про організацію шкільництва". На основі цього штудерного закону, який є непорушною святістю для міністра, що засів на своїм фотелі внаслідок збройного перевороту, на основі закону, популярно названого „лєх Грабський-Тугут", утраквізація є найповнішою справедливістю (najzupełniejszą sprawiedliwością). Проклямована проф. Бартелем „справедливість" розтягається в рівній мірі на зміст навчання в „утраквістичних" школах, як і на саму переміну шкіл.

„Найповніша справедливість" висловлюється перш усього в програмі „утраквістичних" шкіл.

„Бо в першій клясі всенародньої школи дитина вчиться польської мови по польськи... вчиться релігії в своїй рідній мові, а крім того вчиться по польськи пів години, здається мені, рисунків. То значить прошу панів, що українська дитина, приходячи до школи, не є помпована польщиною, яка могла би їй справляти труднощі, якщо не володіє тією мовою, бо поза польською мовою і пів години рисунків, зрештою вчиться по українськи".

Чиж не ідилічні відносини. В першій клясі початкової школи українська шестилітня дитина, яка ніколи не чула польського слова, вчиться тільки двох предметів по польськи (польської мови і рисунків), а релігії і всіх инших (?!) предметів по українськи. Здавалось би, що це справді якісь дикі претенсії посла Васильчука, „гайдамацька" ненаситність Українців, як би не те, що в першій клясі взагалі инших предметів не вчать, навіть не вчать по українськи читати. І зовсім природно, бо ніде в світі в першій клясі початкової школи не вчать шестилітньої дитини ні фізики, ні хемії, ні історії, ні географії, ні чужих мов, тільки вчать елементарно-вступних річей. І ця елементарна наука відбувається по польськи. А п. Бартель говорить про ідилію, про найповнішу справедливість. Мовляв,

„з одного боку польське громадянство резигнує з половини **своїх прав** навчання виключно по польськи, а з другого боку українські діти, резигнують з половини своїх прав учитися виключно по українськи. Закон в спосіб ясний і докладний означує, як то все має відбуватися і коли має бути введена утраквізація".

Тільки подумати: в цій вельми складній історії виступають два, очевидно, рівнорядні чинники: польське громадянство й українські діти. На иншому місці проф. Бартель хвалиться, що він математик, який все оцінює під кутом стислости й докладности. Жаль, що він не є й правником, бо тоді

він знав би, що діти, як малолітні і невласновільні, взагалі з нічого не можуть резигнувати. Так само щонайменше дивогляднними виглядають якісь права польського громадянства до навчання українських дітей, а вже вершком математичної „стислости" є поставлення поруч двох чинників: польського громадянства й українських дітей.

Видно також, що віцепрем. Бартель зовсім не знає закону з 31. липня 1924, коли голосить, що він щонебудь означує „зовсім ясно і докладно". Програму „утраквістичної" школи означив не закон, тільки міністр освіти, перетворюючи її фактично в чисто польську. Це є самочинний і самовільний акт міністра Грабського, не оснований навіть на тому злощасному законі. Правда, закон постановляє: де і коли має бути введена утраквізація, постановляє, упривілеюючи польську меншість, одначе знаємо, якими способами і засобами переведено плебісцит. Чи п. Бартелеві невідомі всі зловживання інспекторів й державної адміністрації, чи невідомі йому гіркі слова п. Тугута, співавтора того закону, про неслухняність і самоволю бюрократії, яка не дає змоги здійснити навіть найбільш миршавий закон.

Тепер перейдемо до математичної „стислости" віцепрем. Бартеля в ділянці „утраквізаційних" висліда.

„В Сх. Галичині зутраквізовано в той спосіб (себ-то, що польське громадянство резигнує з половини своїх прав до польського, а українські діти з половини своїх прав до українського навчання. — Ред.) 380 виключно польських шкіл, і той закон, на який я безнастанно покликуюся, довів до того, що 38 і польських, чисто польських шкіл зутраквізовано. (П. Васильчук: А українських?) Понад тисячу. Зрештою стан є такий: В Сх. Галичині маємо 938 чисто українських шкіл (П. Васильчук: 938!). Прошу, щоби Ви були ласкаві нотувати ті цифри, а пізніше виказати мені нестислости, 1551 утраквістичних шкіл. На Волині є 382 утраквістичні школи, 411 польських, 296 таких польських шкіл.. (П. Васильчук: То вже разом 709). Я додаванням не займаюся... (П. Васильчук: Що значить „таких польських ?) зараз, я не скінчив, бо Ви мені перервали. Повторюю ще раз, 298 таких польських шкіл, до яких додано „руські єизик", не з примусу закону, лише додано як обовязуючий, але без примусу закону."

Як бачимо, то й тут математична „стисліcть" проф. Бартеля дещо хитається. На запит, кілько українських шкіл „зутраквізовано", паде зовсім нестисла відповідь: понад (przeszło) тисячу. Але польські школи, які ніби то зутраквізовано, є докладно пораховані (380). І як стислим є проф. Бартель, коли говорить про „утраквізацію" 380 польських шкіл, так нестислим виступає тоді, коли промовчує, що тих 380 польських шкіл походить з цифри 400 українських шкіл спольонізованих безправно в останніх літах перед „плебісцитом" ріжними наказними війтами на приказ „організацій народових". З польських шкіл не „зутраквізовано" ані одної школи. Всі школи в Галичині й на Волині, які внаслідок фальшівницької, quasi-плебісцитової акції піддано утраквізаційній школами. До тогож „чисто" українських шкіл взагалі нема, бо навіть в тих ніби то 938 українських школах викладається по польськи польську мову, історію й географію та ведеться урядування по польськи.

Подразнений неприємною замітною про стан всенароднього шкільництва на Волині, де „законно" розторощено останки українського шкільництва, відповідає п. Бартель, що він не займається додаванням. Авжеж, що дотеперішня практика виказує, що математик Бартель виключує отсе аритметичне ділання. Він, йдучи слідами своїх попередників, займається тільки відниманням прав українському народові на рідне шкільництво, ділением українських шкіл на „утраквістичні" та множенням на українських землях польського шкільництва. В його ресорт крім цих елементарних аритметичних ділань, входить ще підношення до х-того ступня привілеїв польськости і витягання корінів з основних прав української нації.

Жіночі модні матеріяли
Шовки, Полотна
Мужеські сукна
1931 74—?
продає найдешевше
ФІРМА
РОМАН
ЗУБИК
Львів, Галицька 16.

Як хочеш справді купити дешево і добре
ОКУЛЯРИ І ЦВІКЕРИ
іди до ф-ми 820 14-20
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА
Львів, вул. Леґіонів ч. 1.

Радянська Україна.

Українізація високих шкіл в Одесі.

Харківські „Вісти" повідомляють, що українізація в одеських високих школах поступає слабо вперед. В інституті народньої освіти 75 відс. викладів відбувається по українськи. До кінця цього академічного року всі виклади в ІНО мають відбуватися в українській мові. До інституту приймають тільки таких кандидатів, що володіють українською мовою в письмі та слові. Полекші дістають лише ті студенти, що приїзджають сюди на студії з инших радянських республик. Великою перешкодою в українізації инших вищих шкіл Одеси є та обставина, що професори зовсім не знають української мови. Студентство, хоч і вичує українську мову, то слухаючи викладів у російській мові, не набуває практики в українській мові, а наслідком того наступає „рецедива української неписьменности". Комісія для справ українізації рішила встановити по всіх вищих школах Одеси обовязкові курси української мови для професорів. Виклади з соціяльно-економічних дисциплін рішено читати виключно українською мовою. — Иншими словами українізація вищих шкіл в Одесі йде слабо.

Видання археографічної комісії ВУАН.

Археографічна комісія Всеукраїнської Академії Наук видала перший том українського археографічного збірника. В збірнику є між иншим статті та матеріяли, що відносяться до історії Лівобережної України 17. та 18. століття, а також коштовні історичні матеріяли з історії Київа 1494—1830 рр. Вийшло з друку нове видання відомої памятки початку 18 віку — літопису Величка. Друкується велика праця „Матеріяли до історії східньо-европейської картографії". Незабаром вийдуть з друку „Записки Якова Марковича" з історії 18. століття. Крім того приготовляється до друку збірник, присвячений памяти Куліша.

Памятайте: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі пихоліття!

З життя Українців за океаном.

Свято 1. листопада в Ню-Йорку.

Богослуження. — Похід. — В Українськім Народнім Домі. — Діточе віче. — Святочний концерт.

Український Ню-Йорк знов мав світлий день. Дня 7. листопада ц. р. (в неділю) заходом „Союзу українських народніх товариств м. Ню-Йорку" святковано памятку проголошення української держави. Ню йорські Українці святкували цей день світло і величаво. В тім напрямі в Ню-Йорку виробилась уже традиція. Це добрий знак. Значить: загал відчуває потребу постійно маніфестувати свій ідеал — ідеал соборної і незалежної України.

Свято почалося вже в год. 10. рано богослуженнями за Україну в церквах греко католицькій при 7-ій вулиці та православній при 14-ій вулиці. В першій правив о. сов. Понятишин, а проповідував о. Павляк, в другій правив і проповідував Пашкевич. (В української евангелицькій церкві при 2-ій авен богослуження за Україну відбулось пополудні в год. 5.; молитвам проводив пастор Кучинський).

В год. 1. на 7. вулиці уставився святочний похід, що рушив вулицями: 7-ою до 2-ої евню, 2-ою евню до 8-ої вулиці, цею вулицею до евню А, евню А на дїл до 3-ої вулиці, цею вулицею до 2-ої евню, цею евню до 6-ої вулиці і шестою вулицею до Українського Народнього Дому. В поході взяло участь около 3,500 осіб.

Чоло походу творила українська музика під проводом пп. Кузьми і Бемка та американський прапор, несений українськими ветеранами американської армії. Похід вела президія Союзу. За нею слідував вінок в память тих, що впали за волю, несений українськими січовиками в прегарних українських строях. За вінком маширували нюйоркські „Січи" в одностроях під проводом своїх отаманів: сотника Воробця та п. Граника, та січовички в одностроях під проводом п-і Дусанівської.

За „Січами" йшли під наглядом учителів українських шкіл шкільні діти. Чоло дїточої колюмни творили діти з української школи в Бронксі, всі в народніх строях. Також чимало дітей з Манґетен було в українських убраннях. Дітей було около 500. За дітворою йшли жіночі українські товариства — з того поверх 100 жінок в пречудових народніх строях, на чолі дівчата, за ними замужні жінки в уборах молодиць з ріжних сторін у старім краю; голови завинені та завязані баристими хустками, деякі в юпках, инші в жупанах, ще инші в покутських киптарях. Ця часть походу хапала за очі видиш, що стояли товпами на хідниках, які, хоч чужі, витали кращі частини походу оплесками.

За жіноцтвом йшли мущини, поділені у відділи після своїх товариств, кожне товариство зі своїм прапором та президією на чолі. Справно, славно, рівно та в порядку переходили перед цікавими глядачами прапори за прапорами, відділи за відділами, чвірки за чвірками.

Похід дійшов до Українського Нар. Дому, але лиш мала частина змістилась у салі. Дітвора і так пішла на другу галю під церквою.

В Українськім Нар. Домі почалося святочне віче. Віче отворив гром. І. Марусевич, секретар „Союзу". Він вказав на те, що День Першого Листопада — це свято проголошення незалежности західно-української держави. Це свято української

ГОРДІЙ БРАСЮК. 3)

БЕЗПУТНІ.

Сучасна фільма.

(Продовження).

На щастя, двері з учорашнього дня не були зачинені. Володька вскочив у кімнату й мерщій заклав на гачок, ще й на залізну штабу.

Був безпечний. Підійшов до хати взяти хліба. Де-ж він? Стій, чого-ж це голе ліжко й без подушок? А де-ж пальто? Обікрали.

Володька зайшовся плачем. Голос лунко здібивався в порожній кімнаті. Стало страшно. Здавалось, там під ліжком та під тапчаном притаїлися злодії.

Лементуючи, вибіг на двір. Вже не боявся Кривого. Нехай бє, аби тільки вернулось майно. Але ніхто до нього не виходив. І знемігшись від плачу, Володька малював собі в уяві карґиш голодування. Вже тепер хотілось їсти, а що-ж буде завтра?

Слід щось робити.

Володька рушив на базар.

Тільки побачив селянські вози, зараз скривився, як то робив Митька:

— Дядьку, дайте кусочок хліба!

— Сам без хліба сиджу.

— Тьотю, дайте!...

І тьотьки, переломивши надвоє, дала один шматок йому, а другий сама доїдала.

Володька аж здивувався, що так легко роздобув. Хліб був надзвичайно смачний. А коли-б це до нього та цибуля, що їла жінка? Або шматок сала? Проковтнувши слину, Володька вирішив за всяку ціну випрохати у Митьки.

Дорогою йому на зустріч Хведько:

— А знаєш, Митьку Манька покинула. Він її набив, а вона пішла. Тепер сидить такий сумний, — хоч не підходь. Каже, як зустріну того Володьку, то я йому потрошу ребра. Ніби-то через тебе він її набив.

— Еге, потрошить! А як через нього мене обікрали, то що я йому буду робить? Ще й не їв нічого зрання... — й Володька розплакався.

Хведько зацікавився. Він став на Володьчин бік:

— Той Митька такий! Він колись і в мене ножика вкрав. Як я йому про це сказав, то ще й набив. Добре зробила Манька, що покинула. Тепер буде знати, як битись.

Аж Володька повеселішав:

— Це його за моє сало покарано. От як приїде ще мама, — то ще буде він знати.

Але, пригадавши, що мати може й нескоро приїде, а він не матиме чого їсти, Володька знову посумнів.

Хведько побачив, що не до іграшок його товаришеві. Вирішив тікати.

— Треба мені йти. Батько послав по дїлу... У нас нема хліба, то може позичу в того знайомого, — додав він поміркувавши.

Володька лишився безпорадним. Де дітись? Що діяти? Митька, як побачить, то ще набє. І за що? Він же сало забрав, ще й обікрали через нього...

Ах, коли-б хоч отакісінький шматочок сала! Ні, таки піде до Митьки. Скаже йому, що як приїде мати — то він буде знати.

І Володька насмілився заглянути в двері.

Митька зовсім не був сердитий. Він тільки глянув сумними очима й знову схилив голову. Обидва мовчали.

Коли це Володька:

— Тебе Манька покинула, а в мене злодії все забрали.

— В тебе злодії?... — здивовано перепитав Митька.

— Еге-ж... Мабуть той Кривий.

— Що-ж ти будеш робити?

— А я знаю...

— І я не знаю, — сумно додав Митька.

Володька відчув, що його товариш такий самий нещасний, як і він. Вирішив розважити:

— Знаєш, іду я до тебе, коли це Хведько: „Не йди. Він буде тебе бити. Він сестру набив і мене колись за ножика бив, — він такий!..." А сам який? Бачить, що я голодний,— боїться, щоб не попрохав у нього. Каже: „У нас удома нема ані шматочка..." Думає, не знаю його, скупердяги.

Митька розмяк.

— Візьми там на полиці твоє сало.

— Ні, я не хочу. Нехай тобі буде. Я тільки шматочок... Або нехай буде все. Ми будем разом їсти — виправдувався розчулений Володька.

І вже аж до вечора годили один одному. А як стемніло, обидва лягли разом на ліжко, оповиті сумом і теплою дружбою.

—o—

Володька з Митькою стали товаришувати душа в душу. Обом не було до кого прихилитись, обом не було з чого жити. Отож, як настане ранок, — так обидва й майнуть на базар.

Там було праці.

Володька просить між возами, а Митька швендяє на „толкучці", щоб вихватити що. В цій справі був майстер. Не встигне яка міняльниця одвернутись, а Митька вже пригортає під сорочкою серветку, хустку або й що цінніше.

Раз було мало не нагоріло обом.

Митька набачив золотого персня в оксамитовім пуделку, що лежав перед панією на килимку.

— Купим! — сказав Володьці. — Стій тут.

(Продовження буде.)

державности. Святкуючи його, ми демонструємо нашу ідею і нашу карність. Ми згадуємо тих, що полягли за волю та віддаємо їм честь за їх велику жертву. Ми покажемо, що „Ще не вмерла Україна". Гром. Ф. Литвинишин, голова Союзу українських народніх товариств, який переводжував віче, покликав на секретаріяння Ілля Гузара заряджено збірку на поміч для інвалідів і політичних вязнів, яка принесла 121.46 дол. Опісля виступив гр. Омелян Ревюк зі святочним рефератом.

По рефераті голова уділив голосу гр. О. Плескунові, який предложив зборам такі резолюції:

В той час, як в Народнім Домі відбувалося народне віче, церковну салю заповнили битком іти українських шкіл. Промовив до дітвори п. учит. Стеткевич. Говорив так гарно, що діти слухали наче якоїсь дивної казки. Слухаєте того епосу і глядите на дітвору, як в неї оченята та губоньки розкриваються з ляку за героїв, з подиву для них, з патріотичного запалу. Як п. Стеткевич скінчив, діточе „гурей" затрясло салею. В тім оклику було справдішне одушевлення. П. Стеткевич не лиш росказував „історію-поему вольного народу". Він і додав до неї зазив до дітвори: працювати тут в Америці для України. Ось в американській школі буває, що говориться про Польщу, Росію та Україну, та американські учителі, не знаючи самі ніч, дають невірні інформації. Тоді чемно, а відважно треба сказати ученикові, як воно є, треба розказати, як Україна бореться за волю, а хто гнобить її так, як Англія колись гнобила Америку.

Вечером тогож дня в салі Українського Народнього Дому відбувся святошний концерт. У концерті виступали найкращі сили українського Ню-Йорку, а саме солісти: М. Зазуляк, п-ні Н. Шміт і славний бас І. Стешенко. Всіх їх горячо оплескувано, особливо останнього. На цьому концерті виступав український хор під управою відомого дирігента Ю. Кириченка, що збирав увесь час заслужені лаври і сливе кожну свою річ мусів повторювати.

Так український Ню-Йорк відсвяткував великий день 1. листопада.

НОВИНКИ.

— Дозвіл на прилюдну збірку на коляду для „Рідної Школи" уділило станиславське Воєвідство рескриптом з дня 3. грудня 1926 ч. Б. П. 12897/26, а тернопільське Воєвідство рескриптом з дня 3. грудня 1926 ч. Б. П. 14294/26. на своїх областях. По одержанню текстів розішлеться негайно все потрібне на адресу повітових Кружків „Рідної Школи". Дозвіл львівського Воєвідства з дня 28. листопада 1926 р. ч. Б. П. 16687/26 на коляду в часі між 4. і 28. січнем 1927 р. вже розіслано з листами і повноваствми повітовим Кружкам „Рідної Школи" на обпасти львівського Воєвідства. — *Головна Управа „Рідної Школи".*

— За що вже карають! Надіслано нам такий „документ часу". Wezwanie l. 5181/26. Starostwo wzywa ks. proboszcza Hawryszczaka z Barszczowic, aby się dnia 9. listopada b. r. o godz. 10. przed południem zgłosił w biurach Starostwa celem przesłuchania pod zagrożeniem grzywny 20 zł. Lwów 3. listopada 1926. Wł. Kogut, urzęd. XI. st. sł. — Ks. Andrzej Hawryszczak, żonaty, gr. kat. dziekan, zamieszkały w Barszczowicach. Przek. oczenie ust. z 31./7. 19.4. Nr. 73. poz. 724. Dz. U. R. P. popełnione przez dowolne wypisywanie na wyciągu z metryk nazwy miejscowości urzędu parafjalnego w języku ruskim. — Dochodzenia: z urzędu. — Winę udowodniono własnem przyznaniem się, przesłuchaniem świadków i zbadaniem. — Na podstawie rozp. ces. z 20. IV. 1854. §. 11. zasądza się ks. Hawryszczaka na 100 zł. grzywny względnie 10 dni aresztu. Lwów dnia 13. listopada 1926. Starosta Zieliński. — Згадався „wyciąg z metryk" — це була метрика, написана по формі від початку до кінця чатинською мовою.

— До краєвого зїзду „Лугів". На недавнім зїзді Лугів у Львові відсепарувалася, як відомо, дрібна частина його учасників, що відбула свої наради в ред. „Гром. Голосу", де й вибрала собі свою „Головну Лугову Раду". З тих нарад віддано комунікат у „Гром. Голосі" й окремо, який підписало 48 осіб, не подано одначе, які саме „Луги" вони заступають. Можна було відразу думати, що значна частина підписаних (менш-більш половина) нікого не заступала, або що найменше переступила свої повновласти. Тепер дістаємо письмо з Рудеччини, яке дає нам ближче пояснення щодо кількох підписаних на „Заяві" учасників. Це письмо звучить: „До справоздання зі зїзду „Лугів" у Громадськім Голосі" ч. 49. цікаво буде знати, що між підписами 48 осіб на „Заяві" в імени нібито 147 лугових товариств є особи, що не мали ніякого права такої заяви підписувати. Так прим. Рогуцький Степан (при кінці) є 14-літний хлопець, що перед двома тижнями виступив з самбірської гімназії і тепер є учнем у торговлі Р. Зубика. Такий самий є Гавран Іван, особа фіктивна, а Стецьків Олекса, що заступав „Луг" в Купновичах Старих, надужив довіря товариства, бо цей „Луг" наказав йому лишитися при луговій управі під проводом д-ра Дашкевича. З тих причин, очевидно, „Гром. Голос" не назвав тих „Лугів", котрі підписали „Заяву", а лиш подав назвиска незнаних людей. У світлі цих даних виступає в своєрідним світлі тактика соцрадикалів у лугових справах.

— Вечір хореографії у Львові. В неділю 26. грудня ц. р. в год. 6. веч. в салі „Уля" (Осолінських ч. 8) відбудеться вечір артичкичних і хореографічних танців арт. Мих. Гонтара, члена групи Авраменка, з його маленькими учнями. Дуже цікаву й оригінальну програму виконають діти й молодь — учні М. Гонтара. Моральну піддержку в устроєнні цього вечора подає Сокіл-Батько. П. Гонтар вів із великим успіхом курси національних і ритмічних танців у Стрию, Бережанах, Чорткові, Заліщиках, Станиславові і Бродах, а тепер відчинив хореографічну студію у Львові для дітей і шкільної молоді від 5 до 18 літ. Оправдана надія, що батьки, яким залежить на гармонійному розвиткові тіла дитини, не пропустять нагоди побачити самим і своїм дітям показати діточий балет національних танців. Автор цих стрічок бачив вправи тих танців на провінції і був ними просто очарований. Знимки діточого балету перед вписом можна оглянути на виставах „Народньої Торговлі", книгарні Шевченка і „Союзного Базару" у Львові. — *Д-р Ол. Барвінок.*

— Нова українська газета. У Варшаві (Nadwiślańska 17, n. 27 стала виходити нова українська газета-тижневик „Українська Нива". Газета має великий формат, гарний папір і богато ілюстрована. Зі змісту видно, що це орган придніпрянської еміграції, що гуртується біля уенерівського центру.

— Наші борці за океаном. Читаємо в американській „Свободі" з дня 26. листопада велику статтю на 1-ій сторінці п. з. „Чорна рука" зависла над Гаркавенком". Зміст її такий: 6000 людей зібралось у Ню-Йорку, щоби приглянутись боротьбі нашого атлета із Владком Збишком-Цигановичем. Одначе в останній хвилині публіку повідомили, що змагань не буде, бо Гаркавенко щез. Ніхто не знав, що трапилось і всі розійшлись розчаровані. Але на другий день явився Гаркавенко із своїм імпресарієм до редакції „Свободи" і виясняв історію: безпосередно перед змаганнями в коридорі цирку підійшли до Гаркавенка два Поляки, які хотіли з ним познайомитись і потрактували його папіросами. Коли Гаркавенко потягнув дим, йому потемніло в очах і він стратив притомність. Щойно в другій год. уночі він прокинувся на лавці в одним публичнім огороді. Історія чисто-американська. Адже в Шікаго застрілили недавно одного соперника, потайки відомого борця Еді Едерсона, а в Ню-Йорку боксера Сікі. Але історія має ще своє продовження. Відомий борець Піддубний, теж наш земляк, заявив після цього інциденту у російській газеті „Новое Русское Слово", що він не вірить у пірвання Гаркавенка. А не вірить тому—відповідає на це імпресарій Гаркавенка—бо він старий, а Гаркавенко молодий і не хоче з ним боротися. Одночасно у „Свободі" находимо дописи від читачів, які жалуються, що Гаркавенко не дбає про те, щоби американська преса знала, якої він національности.

— Пат і мікадо. Вчора вся польська преса принесла звістку, що імператор Японії помер. Нині, з того самого джерела, польської телеграфічної агенції, приходить друга звістка, що стан здоровля мікадо нежданно погіршився. Що це значить? Чи з ним трапилось після смерти ще щось гіршого? А може під офіціяльного „Пат-а" підсунувся злобно відомий кіновий гуморист Пат, приятель Патахона?

— Земляки, коли пєте, купуйте горілку вже тепер перед 1. січня, бо державний монополь, дбаючи за нашу тверезість, рішив піднести ціни монопольових горілок безпосер дно перед нашими святами, від Нового року.

— Вічно темна хроніка. Злодії ростуть у Львові як гриби по дощі. І крадуть, що можуть, з невичерпаною фантазією: якийсь панок ходить по книгарнях і бере дорогі книжки на рахунок доброї фірми і щезає. Робітник, що працює у фабриці гребінів на Знесінню, не має що кращого під рукою і тягне гребені цілими тузинами, продаючи їх потайки темним промисловцям, врешті втікає до Відня. У друкарні Беднарського друкарські помічники крадуть систематично олово. Помічник у різника бере хоча би баранячі кишки, які також варта 200 зол. А кишенькові, що їдуть трамваєм, тягнуть портфелі найближчому сусідові. Ті, що вдираються в ночі до хат і до крамниць, також мусять брати тільки те, що є під рукою, бо не видять, що творять. Годочть щодня таку темну хроніку, сумірно якої найтемніша ніч, обікунка злодіїв, видається...

— Папір газдачі. Мировий суд варшавської 24-ої округи розбирав справу 10 обвинуваченних, які на театральній перерібці повісти Жеромського „Історія гріха" демонстрували проти неї. 4-ох засудили на грошеву кару від 30 до 100 зол.

— Літературна хроніка. Помер у Парижі визначний поет і повістяр, Жан Ріпшен, член „Французької Академії". Мав 77 літ. Його життєва карієра була дуже оригінальна. Він не соромався, навпаки гордився: що його мати була якоюсь маркітанкою, може й циганкою. У кожному разі: мандрівною птахою з південною кровю. Його молодість минула при армії в Альжирі, де його батько був військовим лікарем. Брав участь у першій французько-німецькій війні, пізніше без заняття та професії, тільки з кремезними мязами, стає носієм на базарах, моряком, хоче стати актором. З душної артистичної паризької дільниці Монмартру вирушає до Новофундленді і далі в світ за Сарою Бернар, великою артисткою, залишаючи в Марсейлі жінку та сина. Але згодом вертається сюди. Туга жене його за рідною землею — Африкою. Щойно в зрілім віці, вертається на постійний побут у Париж. Тоді має вже за собою збірки поезій, в яких оспівує бездомних, волоцюгів, богемістів. Його перші твори сенсують шум своєю сміливістю; є це „Пісні голодранців", „Богохульні поезії", „Море". Його карають за них вязницею і втратою громадянських прав. Та згодом Ріпшен відкриває поезію родинного життя; пише такі повісти як „Старший брат", „Чесні люде". Починає брати участь у політичнім житті, вибивається на чільне місце у франц. письменстві, — доходить до найвищої почести, яку має країна та держава для своїх дітей і творців: — стає членом „безсмертної" Академії. Ріпшен належав до найкращих французьких прелєгентів. Його син, Яків, також є письменником, автором кількох віршованих драм.

— Світова хроніка. Померший югославянський п. емер Пашіч залишив 800.000 динарів, які в 1916 р. одержав від царя Миколи II. на піддержку для сербського народу. Пашіч призначає своїм заповітом ці гроші на памятник вдячности у Белороді для царя Миколи. Питання: Яка вдячність, коли сербський нарід не мав і не буде мати з цих грошей нічого, а Микола памятник? — З кінцем січня 1927 р. антифашисти приготовляють міжнародний конгрес у Варшаві. — Жидівський член конгресу (парляменту) Злучених Держав, Блюм, поставив внесок, щоби окрема комісія просидила обвинуваження, які кидає на Жидів відомий мільярдер Форд. — Родина вбитого 2 роки тому німецького міністра фінансів і письменника Ратенава жертвувала на добродійні цілі величаву палату з великим садом і лісом. Раніше ця палата була власністю Гогенцолєрнів.

— З кіна. У кіні „Леа" почалась премієра фільми п.з. „Збіговник" на тему сучасної „освідомленої" панночки, у головній ролі з прегарною артисткою Коллін Мур. Крім цього йде там комедія в 2-ох діях „Рухомий шиночок".

— Позір Львовяне! Отсим подаємо до відома, що в дни 19. грудня 1926, на основі рішення Митроп. Консисторії у Львові з дня 26./I. 1926 ч. 596/926 по всіх парох. церквах у Львові відбудеться збірка на будову дому (школи, захоронки і пр.) на Богданівці. Всіх українських Громадян просимо о жертви на згадану ціль. — Комітет будови „Народнього Дому" на Богданівці у Львові. 1157 1—1

— Мораль пані Дульської — знаменита комедія на 3 дії І. Запольської, якої премієра в Незалежнім Людовім Театрі у Львові численно зібраній публиці незвичайно подобалася—виставлена буде другий раз в неділю, дня 19. грудня ц. р. в год. 7-ій вечером. Вистава кінчиться о год. 9:30 вечером. В антрактах грає орхестра під проводом Вп. Олени Шлапак-Зборовської. 1162 1—1

По той бік добра і зла.

Етична оригінальність о. Романа Марїяна Береста.

В ч. 193 „Діла" передруковано листи о. Романа Береста, що находяться в актах окружного Суду в Бережанах ч. Vr. 315/25 в яких о. Берест, парох Бишок і Потока, щиро виявив свої політичні інтенції і вказав на себе, як на такого, що доручені йому тайни передає державній поліції. О. Берест вислав до Редакції „Діла" „спростовуючого" листа за зворотним рецепісом, одначе Редакція „Діла" його не помістила. Тоді о. Берест дня 5. XI. 1926 р. вносить до окружного карного Суду у Львові до ч. спр. Vr. 506/26 скаргу на відповідального редактора „Діла" за статтю „Годі мовчати" і на М. Саліва, автора цеї статті. Від Редакції „Діла" домагається він: 1) предложення авторизованого (?!) відпису його листів з актів бережанського Суду, 2) доказу, що він доносив на селян без їх відома і ніс!, 3) доказу, що в шкільних катальогах в Борусові, а тепер в Бишках і Потоці він пише по польськи, 4 що він доносив дісно правду на львівських комуністів Бергер і Ска і 5) що вимушував від Лихолята зізнання. Иншими словами о. Берест домагається доказу правди на факти, які він сам власноручними письмами подав до бережанського слідчого судді, а про що тепер мабуть забув

Далі о. Берест обвинувачує „Діло" в тому, що „через печатання непровірених фактів, обдерло його з чести перед суспільністю, а особливо в церковних кругах, що це не було виявом „моральної санації" „Діла" виказує це, що 28. IX. 1926 року він за зворотним рецепісом післав свою відповідь на все, однак „Діло" збуло її мовчанкою".*)

Після видрукування статті громадянство Бишок і Потока не могло зрозуміти способу поведення о. Береста і широко дискутувало прояви його етики. О. Берест в своїй обороні виголошує на проповіди такий приказ: „не читайте люде „Діла", бо воно пише на священників. Правда, ні одна українська газета не взяла в „оборону" о. Береста, але за те хлібоїдський „Селянський Прапор" в Станиславові помістив донос проти д-ра Михайла Західного, адвоката в Бережанах, проти якого звертається підозріння, що він є автором статті „Годі мовчати".

Треба признати, що хлібоїдський орган придбав собі дуже надійного і спосібного кореспондента. А тепер даємо слово о. Берестові, нехай він говорить про себе своїми власними словами: Перед повітовим Судом в Бережанах до ч. справи U. 2459/25 відомий вже Іван Огородник правується з о. Берестом за „обиду чести". Обвинуваченний о. Берест дня 28. XI. 1925 року до розправи не явився, присилаючи посвідку хороби і долучуючи листа, адресованого до судді, такого змісту:

„Wielmożny Panie Radco! Trzymając się wskazówek WPana Radcy odnośnie procesu z Ohorodnykiem, dokładam starań, aby do zejścia obu stron w sądzie nie przyszło. Ohorodnyk przed drugim terminem zgodził się na odstąpienie od sprawy, jednak albo on, albo jego adwokat musiał być, skoro przyszło jeszcze trzecie zawiadomienie na 28/11. Z całego zachowania się Ohorodnyka widzę, że ktoś z boku podjudza go przeciw mnie. Stanowczo stanąłbym do rozprawy, gdyby nie to, że tego sobie nie życzą sfery urzędowe. Upraszam więc o łaskawą pomoc w takiej formie, że WPan Radca na podstawie mojego poświadczenia choroby rozprawę z 28/11. br. uchyli na późniejszy termin (adwokatowi Ohorodnyka nie wyjawić dnia terminu), potem w dowolnym dniu sądowym posłańcem wysłać do obu stron wezwania jawienia się w sądzie na rozprawę tego dnia w którym posłaniec rano doręczy. Wezwanie datować datą z parę dni wstecz, a termin naznaczyć na 9 rano. O ile obie strony o, trzymują wezwania tego samego dnia rano, w którym ma być rozprawa — rzecz zrozumiała, że na 9-tą godzinę w dniu rozprawy WPan Radca wywoła obie strony (nieobecne) i w ten sposób sprawa automatycznie upadnie. O ile adwokat strony przeciwnej będzie później rezonował, WPan Radca łaskawie wyjaśni, że zawiadomienia przygotowano w czas, a nie jest winą sądu, że posłaniec w spóźnionym (lecz nie przepóźnionym) terminie zawiadomienia doręczył. Kreślę wyrazy szacunku ksiądz Roman Marjan Berest."

Суддя, одержавши такого листа дня 28/11 1926 відповів на нього протоколярно так: „W tem miejscu Sędzia Sądu okręg. Weichert przedkłada list z daty 26/11 1926, załączony do aktów, doręczony mu przez adwokata Dra Bomkę przy rozprawie — i z powodu obelżywej i niestosownej treści listu, poniżającej nie tylko godność Sędziego, ale każdego uczciwego człowieka, zawierającej wprost znamiona zbrodni do nakłonienia Sędziego do nadużycia władzy urzędowej uznaje za stosowne wyłączyć się w niniejszej sprawie jako sędzia orzekający z obowy, aby pod wpływem żalu do oskarżonego nie był w wymiarze sprawiedliwości zupełnie obiektywnym."

В справі Vr. 315/25, де міститься власноручне донесення о. Береста проти селян, покінчено справу в той спосіб, що засуджено 11 парохіян о. Береста на тюрму по 3 місяці за ухилювання від військової перлюстрації.

Може би Гр. кат. Митрополича Консисторія забрала цього душпастиря з бережанського повіту? **М. Саліва.**

---

* „Спростування" о. Береста збула наша Редакція мовчанкою тому, що воно не тільки не відповідало вимогам закону, на який покликувався його автор (§ 19), але й містило в собі напади і напасти на Редакцію, при чому його зміст був фактично дальшим самообвинуваченням о. Береста. — Ред.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

МЕШКАННЯ малює **солідно** після найновіших взорів, найдешевше **фірма І. М. Ляйхтера** знан. **Кляфтена** 1154 **Львів, Сінявська 12 А.** 1-10
Для ПТ. урядників догідні услівя.

Нові книжки й видання.

ЖУРНАЛИ:

„УКРАЇНА". Науковий місячник українознавства під редакцією Акад. Михайла Грушевського. Кн. 5, 1927. Державне Видавництво України. Зміст: В. Романовський: До історії архіву „Малоросійської колегії"; В. Шербина: Участь Київа в законодавчій комісії 1767 р.; В. Данилов: П. А. Куліш і М. О. Максимович; М. Мочульський: І. Манджура, український поет і етнограф (В 75-ті роковини його народин); О. Попов: Загальний характер української зовнішної торговлі в передвоєнні часи; М. Бужинський: Метрика І. П. Котляревського; П. Нечипоренко: Історія одного вихрещення; М. Марковський: Powrót Zaporożców z Itebiszuby" К. Гейча; Д. Абрамович: З листування М. І. Костомарова з графинею А. Д. Блудовою; Г. Шамрай: В старорежимній школі й навколо неї. Оповідання А. Солтановського; В. Міяковський: Вірш з приводу перших замахів на Олександра II; Ол. Рябинін-Скляревський: З революційного українського руху 1870-их років. Одеська громада 1870-их р. (з портретом); М. Возняк: Із зносин М. І. Драгоманова з Галичиною; Критика; Хроніка.

НАША БЕСІДА. Ілюстрований двотижневик літератури, науки і суспільного життя. Рік III. ч. 23. Варшава, Ordja nr. 47. Зміст: М. Дорошька: Рубін. — В. Островський: Політики. — К. Іль.: До історії Хрестовоздвиженської церкви в Луцьку. — Т. Тедді: На могилі О. П. Стороженка в Березті. — М. Пирогівський: Про нові зорі. — Б. Вронський: Природні богацтва Волині. — Л. Л.: Навколо справ сучасного Іраку. — Література, мистецтво, наука. — Ілюстрації.

КУЛЬТУРА, журнал культурного, суспільного й політичного життя. 12 число. Львів, грудень 1926. Рік видання IV. Зміст: Н. Тулін: И. Дітген. В. Левинський: Дітген, Авенаріюс, Мах і теорія пізнання. С. Р. Станде: Провокатор (вірш). Евген Варга: Проблеми польської господарки. XV-та конференція ВКП.(б). В. Левинський: Українська соціялістична еміграція і Радянська Україна. М. Паньків: Іперит. А. Горадський: Форд і фордизм. П. Орський: Перед Загальними Зборами „Просвіти". Дмитро Донцов у зеркалі: IV. Мистецька Виставка.

БОГОСЛОВІЯ. Науковий тримісячник. Видає Богословське Наукове Товариство. Т. IV. 1926, кн. 4. Львів. Коперника 36. Зміст: Благословення св. отця. — Cirillo Korolevskij: Les fonds Borghese et Barberini au Vatican. — о. д-р В. Василик: Про літургію св. Івана Золотоустого. — Огляди й оцінки. — Вибрані питання. — Всячина-хроніка. — Богословське Наук. Т-во. — Книжки і часописи.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР. Орган Краевого Т-ва Господарського „Сільський Господар". Річник XI., ч. 12. Зміст: 1) Свято „Просвіти", 2) В чім заховати ощадність, 3) Роботи на лугах під зиму й в зимі, 4 Не витрачуймо гроша на чужі вироби, як свої можемо мати, 5) В справі сироварського промислу в карпатських горах, 6) Чому жито не сходить, 7) Сільсько-господарське шкільництво в Чехословаччині (докінчення), 8) Досліди зі штучними гноями в перемиськім повіті, 9) Як обходитися з льохою і поросятами, 10) Охорона перед сухотами у худоби, 11) Боротьба проти нечесної конкуренції, 12) Користі і спосіб уживання штучної вощини, 13) Які формальности потрібні для відкриття на селі крамниці, 14) Викуп промислових свідоцтв. 15) Кари за управу тютюну, 16) До боротьби з алькоголізмом, 17) Як вести господарські записки, 18) Українське хмільярство на західних землях, 19) Торги на яйця, 20) Торг тютюновими виробами (трафіки), 21) З Радянської України, 22) Вісти з „Сільського Господаря", 23) Господарські ради, 24) Всячини, 25) Комунікат Сільського Господаря" в справі пільгового тягнення платности заставових кредитів з року 1925 і 1926, і 26) Оголошення. — Редакція і Адміністрація містяться у Львові, вул. Зиморовича ч. 20.

НОВЕ ЖИТТЯ. Громадсько-політичний, економічний та літературний місячник (друк. на шапірографі). Прага, ч. 7. Грудень 926. Зміст: С. К.: З приводу конференції. — М. Сипило: На біжучі теми. — З.: Остання конференція міжнар. студ. конфедерації Сіе. — Доссо: Політика в академізмі. — Я. Грабів: Робітничі кооперативні організації в Ч. С. Р. — С. Сіяреико: Вірш. — І. Стадниченко: Відгуки. — З окупованих українських земель. — Радянське життя. — Зі світа. — З життя радикальної в Ч. С. Р. — Еміґрантська хроніка.

ЖІНОЧА ДОЛЯ. Щомісячний часопис для українського жіноцтва. Редакторка: О. Кисілевська. Рік II, Ч. 12. Коломия, Нова 1. Зміст: Н. Слобожанка: Свято „Просвіти". — Ю.: Дещо про партії. — О. Кисілевська: Про працю в жіночих гуртках. — Памятаймо про наші діти. — Жіночий рух. — М. Дорошька: У вечірню годину. — Відділ американсько-канадійський. Д-р В. Сімович: Чому ми бідні? — Читальничка: Для розваги. — Господарська часть. — Дещо з гігієни. — Від нового року „Ж. Д." виходитиме двічи в місяць.

НОТИ:

Філярет Колесса: УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ в триголосному укладі. Випуск І. і II.

Цим виданням усунено в українській музичній літературі недостачу пісень на жіночі хори, таких потрібних при уладжуванні концертів у жіночих школах, гімназіях і семінаріях. Ці пісні в триголосному укладі на жіночий хор повинні внести також деяку різнородність у концертові програми українських музичних товариств. У виданих отсе випусках народних (обрядових) пісень Філярета Колесси поміщено гаївки й веснянки (12 пісень), і колядки, щедрівки, обжинкові й весільні пісні (15 пісень). Пісні дібрано з огляду на мельодії — найкращі, з огляду на тексти — відповідні передовсім для шкільної молоді. (Ці пісні можуть співати і мужеські хори: тенор І. і II. і бас). Слід іще замітити, що майже кожна мельодія оброблена у двох і трьох відмінах, одначе творить про себе заокруглену цілість. Пісні, споріднені характером і тонаціями, получено по дві і три в групи, з яких кожна може виповнити точку концертової програми. Всі пісні уложено легко, але так, що вони можуть відповісти й вибагливішим вимогам публики.

М. Кишакевич: ДУХОВНО-МУЗИЧНІ ТВОРИ. Ч. 7. Иорданські пісні — на мужеський хор. (Зміст: 1. Явился есм; 2. З нами Бог; 3. Всяческая днесь радосте; 4. Сонце світить; 5. Иордане ріко; 6. Голос Господній.)

Ч. 16. Иорданські пісні — на мішаний хор. (Зміст як ч. 7.)

✝ Посмертні згадки.

о. Дмитро Луговий, парох Заріча біля Делятина і бувший декан Надвірнянський, радник Епіск. Консисторії помер на 85 році життя і 55 р. священства. Похорон відбувся в Заріччу дня 6. грудня ц. р. В. И. П. 1152 1—1

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Євсевського у складі 33 осіб виступає:
Субота 18. XII. — Рівне.
Неділя 19. XII. — Рівне. 1111 9—?

— **Дир. Микола Задчківський,** виїжджаючи на кілька днів на провінцію, зложив в нашій Редакції з нагоди св. Миколая 50 зол. на ціли Т-ва опіки над інвалідами.

Св. Миколай загостить в неділю, 19. грудня ц. р. о 4-ій год. попол. до дом вих Т-ва „Зоря", вул. Вірменська 28. Дарунки приймається в неділю від 10. год. рано. 1142 2—2

Ширші сходини Товариства Жінок з вищою освітою відбудуться у середу, дня 22. грудня 1926. о год. 8-ій пополудні в салі „Бесіди". На порядку денному відчит д-ра Мирона Кордуби: „Найновіша теорія повстання Руси". Гостей просять. — Управа. 1159 1-1

Старші пластуни уладжують в неділю дня 19. грудня ц. р. у великій салі „Народнього Дому"

Свято-Миколаївський вечір.

Початок о 8. год. вечером. Вступ лише за запрошеннями, які можна набути кождого дня в пласт. домівці, від год. 6—7 вечер. Буфет добрий. Джесс-бенд. — Дарунки приймається дня 18. в пл. домівці о год. 4—5 попол. і в салі Нар. Дому о годині 2—4 попол. та 7—8 веч. 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

КУПУЙТЕ КАЛЄНДАР-ЕНЦИКЛЬОПЕДІЮ „ТОВАРИШ" на 1927 рік. Ціна 2·50 зол. Замовлення посилати: Кооператива „Друкар", Львів, Руська 3. 9—?

НА НИКОЛАЯ чекоряди, цукри, бомбонєри в великім виборі, поручає найдешевше. Цукорня Губер і С-ка, Легіонів 43 проти великого театру. 1149 2-2

ПОРЯДОК БОГОСЛУЖЕНЬ в храмовий празник св. О. Николая в неділю 19. грудня ц. р. в княжім храмі св. О. Николая у Львові: Субота в Навечерію о год. 5·30 пополудні Всеночне. Наука, Супліка-ція, Мировання. Неділя (І. місяця): О год. 5. рано Утреня велика, о год. 6, 7, 8, 9-ій читані Служби Божі. О год. 9·30 рано Акаф. св. О. Николаю. О год. 10. торжественна співана Служба Божа з діяконами. О год. 10·30 Проповідь. О 12·30 Водосвятіе перед церквою. Слухання Св. Сповіди від год. 5. рано без перерви. О год. 4-ій попол. велика вечірня, Акаф. св. О. Николаю, Наука, Супліка-ція, Обхід з Найсв. Тайнами наоколо церкви, Панахида за упокій парохіян і цілованнє Мощей св. Священ. Иосафата. Понеділок 20. грудня: Попразен храма Св. О. Николая. О год. 8. рано співана Служба Божа за упокій і Соборний Параетас за упокій всіх парохіян. — Свящ. Василь Ловчина, ректор храма св. О. Николая у Львові. 1·56

ВСІ „НАРОДНІ ТОРГОВЛІ" і Кооперативи продають незрівняні прикраси на Ялинку з фабрики „Фортуна Нова". Власний склад: Львів, Сінявська 1. 114

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИН** Ігнатович Львів. 956 23-?

1 зол. 70 сот. коштує один ніж з хінського срібла у Мандля Коперника 14. 681 в) Проти кіна „Коперник". 15—?

КОЛЯДИ на мішаний хор (3 зол.) і ЙОРДАНСЬКІ ПІСНІ а) на мішаний хор (2·50 зол.) і б) на муж. хор (2·50) укладу И. Кишакевича до набуття в книгарнях і в автора у Львові вул. Каденька 14. 1129 2—3

КАЛЄНДАРИКИ „РУСАЛКА" по 30 сот. скрізь до набуття. Замовлення приймає А. Окпиш, Львів, Кадешька ч. 4. 1138 2—7

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Б. оператор клінік проф. Наймана і Гаска у Відні.

Д-р Леопольд Александрович

ординує в недугах ушей, носа, горла і гортанки від 11—12 і 3—5 попол. **у Львові, вул. Бельовського 3** (за пасажом Миколяша). Телефон ч. 40—75. 1070 5-9

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка **Львів, Городецька 46.** Телеф. 834 Пересвітлення Рентгеном. 929 25-25

НА МИКОЛАЯ! поручає золоту і срібну біжутерію 1139а **Г. Гуттерман, Сикстуська 14.**

Що подарувати на св. Миколая?

„От так собі"

збірка новель **Богдана Лепкого.**

Щойно вийшла накладом „Червоної Калини". Ціна 1·50 зол.

Замовляти у всіх книгарнях або у Видавництві

„Червона Калина", Львів, Руська 18/I.

Перлмуттера Ультрамарина

(СИНКА)

є безумовно найліпшою і найвидатнішою фарбою до білля, вапна і малярських цілей. Відзначена на виставах золотими медалями в Брукселі і Медіоляні. 92 18—48

Найуспішнішим средством усмиряючим
РЕВМАТИЗМ
ЛОМАННЯ, БІЛЬ ГОЛОВИ і ЗУБІВ
є випробуваний від 30 літ
і НАГОРОДЖЕНИЙ МЕДАЛЯМИ.
НЕРВОЛЬ ФРАНЦОЗА
ДО НАБУТТЯ ВЕЗДИ
Вилі і головний склад виробників.
АПТИКА МІКОЛЯША
ЛЬВІВ.

БІЛЛЯ — ВЛАСНА ШВАЛЬНЯ
Жіноче, мужеське, діточе
поручає найдешевше фірма
Б-ТЯ СТАЖЕВСЬКІ
1115 **Львів, Галицька 16.** 3—4

Приготовляєте **КОНЦЕРТИ?** Жадайте повного **„МУЗИЧНОГО КАТАЛЬОҐУ"** який висилає за надісланням 1.— зол. в значках почтових **Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок 10.** 994 7—17

Оказія! Тільки через цілий грудень продає фірма
ЯН ВАЛЛЯХ і СИН
фабричний склад сукна **Львів, Ринок 33**
посезонові матеріяли по фабричних цінах.
1025 5—8
КОЦИ Величезний вибір **БУНДИ**

КОТРА Галичанка допоможе мені покінчити студії та поможе тягнути спільно життьового воза? — Письма та фотогр. карточку прохаю слати на адресу: „Technyk", Poste restante, Nad Obrady — Láz. é, C. S. K. 1—1

КАНДИДАТ адвокатури, по судовій практиці пошукує заняття від 1. II. 1927. Малиняк, Бережани. 1160 1—3

ХЛОПЦІВ до науки комнатного малярства а чесної родини приме фірма: Ляйхтер, Львів, Сінявська 12 а. 1151

НОВОСТИ! НОВОСТИ!

Для дітей на Ялинку!

Прегарні ілюстровані читаночки, оповідання і казочки:

Зима — Читаночка укладу В. Радзикевича. Ціна 0·95 зол.
Ріпка — Казка І. Франка. Ціна 0·30 зол.
Мурашка, лебідь і пчола — Народня казка укладу П. Лисецького. Ціна 0·30 зол.
Пусти мене — Укладу П. Лисецького. Ціна 0·20 зол.
Зелена бабуся — Укладу П. Лисецького. Ціна 0·20 зол.
Ме-е-е-е... — Укладу П. Лисецького. Ціна 0·20 зол.
Хто краще зробив? — Укладу П. Лисецького. Ціна 0·20 зол.
Чотири чи пять? — Укладу П. Лисецького. Ціна 0·20 зол.

Головний склад:
Книгарня „Рідної Школи" - УПТ. Львів, Руська 8.

Найпевніший середник

Проти ревматизму, гостця, мязневих корчів, нервоболів і тим подібним недомаганням найліпшим натиранням є

ІХТІОМЕНТОЛЬ

Більш як 5.000 подяк і близько 200 атестів з лікарських сторін, клінік і шпиталів найліпше доказують про лічничу вартість цього натирання.

Іхтіоментоль можна набути у всіх аптеках у Польщі або прямо 936 8—20
в Лабораторії хем. и техн
М ра Симона Едельмана в Самборі ч. 130.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". [illegible] ч. 10.

Ч. 283 (10.960). Львів, вівторок 21. грудня 1926. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не вертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Після державного перевороту на Литві.

Контракція комуністів. — Похід на Ковно? — Президент Грінюс зрікся становища. — Засідання сойму. — Президентом держаави Сметона. — Новий уряд не змінить політики до СРСР.? — Відгомін боїв. — Арештування. — Розпорядки.

Варшава, 19. грудня 1926.

Сметона приняв президентуру з рук армії з тим, що задержить її до хвилі конституційного управильнення справи президентури. Начальний комендант литовських військ Жуковський, приятель Сметони, заявився за новим урядом. Всупереч попереднім інформаціям президент республики Грінюс заявив мабуть, що погодиться з новим положенням щойно, як його залегалізує сойм. Цивільні власти мемельської округи полишилися на місці і дальше урядують, але під доглядом військової команди. На чолі директоріяту стоїть дотеперішній президент.

У деяких місцевостях шавельського повіту збираються відділи комуністів з полковником Зенайтісом на чолі. До акції комуністів приступив мабуть бувш. міністр повалєного уряду Пожелло і комісар Авгуретіс, що недавно приїхав із СРСР. Комуністи у відозві взивають населення, щоби вступало до їх відділів з метою походу на Ковно, бо після заняття Ковна запевнена є збройна поміч від більшовиків, щоби відібрати Вильно. На литовськім кордоні у Маріямполі і Волковиських комуністи пробували 18. грудня зачати збройну акцію.

Ковенська радіостація видала такий комунікат: Дня 18. грудня през. Грінюс зрікся свого становища. Нині дня 19. грудня скликано сойм у Ковні, при участи 44 послів. Дотеперішній маршалок сойму Штавгайтіс зрікся проводу. Маршалком сойму вибраний Стулгінський. Опісля сойм 33 голосами вибрав нового президента республики Антона Сметону. Сметона зараз з відділом кінноти явився на Замку. В засіданні сойму брала участь лише правиця; демократів не було. Зпоміж національних меншостей був 1 Жид, 1 Поляк і 2 представники Клайпеди. На засіданні був присутній дипльоматичний корпус. — З Риги повідомляють, що всі бувші міністри є вже на волі.

Берлін, 20. грудня 1926.

Телеграфічна агенція Уніон розіслала вістку, начеб литовський посол у Москві зложив у комісаріяті для закордонних справ заяву, що новий литовський уряд не буде вести політики ворожої для СРСР., але навпаки буде старатися зі свого боку додержати приняті попередніми урядами зобовязання, бо вважає своїм завданням утревалення литовсько-більшовицького союзу. Більшовицький уряд нібито висловив вдоволення з приводу такої заяви.

З Риги повідомляють, що в Ковні та в околиці чути було вечером 19-го грудня крісову стріляннину, що тревала яких 20 хвиль. Одна рижська газета повідомляє, що арештовано послів Дайлїду і жінку посла Буронієн, що належать до соціялістів. На кордоні біля Маріямполя були нібито бої між соціялістами і прихильниками нового уряду. Полк піхоти, що заявився був за давнім урядом і заняв був становища на Зеленім Горбі біля Ковна, роззброєно й інтерновано.

Нові власти видали розпорядки в справі контролі особового руху. Транзитові поїзди контролює військо. пасажирів піддається паспортовій ревізії. Те саме діється по дорогах. Телеграфічна і телефонічна комунікація в цілій державі є під строгою контролею. У прикордонних місцевостях розліплено розпорядки про введення виїмкового стану. М. ін. після 18 год. не вільно бути на вулиці, а після 21. год. всі світла в хатах мається погасити. У льокалях після 18. год. можуть бути лише члени родин і постійні мешканці, чужих треба зголошувати на поліції.

Оконечний вислід виборів на Мадярщині.

Будапешт, 19. грудня 1926.

Висліди виборів, за виїмкою виборчої округи північний Будапешт і одної провінціональної округи, є такі, що уряд одержав 206 мандатів, опозиція 29.

Злучені Держави і СРСР.

Лондон, 19. грудня 1926.

„Шікаго Трібюн" повідомляє, що американський уряд дав візу Пятакову, який в імени СРСР. має вести переговори в справі російських довгів у Злучених Державах.

Мусоліні про можливість війни.

Лондон, 19. грудня 1926.

Мусоліні в інтервю з римським кореспондентом нюйорської „Ессошейтед Прес" заявив, що французько-італійське порозуміння є конечне для розвитку Европи. Найліпшим способом вдержання мира є рівновага збройних сил, бо повне виключення війни в теперішній момент є неможливе. Тому теж Італія є все готова боронитися перед нападами з якогонебудь боку. Італія веде рішучо мирову політику.

Ювилей Василя Лукича.

Поклін робітникові культури і громадському дячеві.

Львів, 20. грудня 1926.

Скромно, але гідно і справді культурно відсвяткувала вчора українська громада у Львові 30-ліття літературної праці і 70-ліття уродин заслуженого діяча на ниві української культури і народньої освіти — Василя Лукича-Левицького. Численно зібрані делегати наших центральних установ, представники філій „Просвіти" на Львів-повіт, Львів-місто і зі Щирця, заступники винницької громади, де живе від довшого часу Ювілят, і заступники сільських читалень складали свою сердечну подяку і поклін отьому тихому, скромному народньому робітникові, що пятьдесять літ трудився як письменник, публіцист, редактор, видавець, а одночасно як освітній і економічний дяч для піднесення культурного рівня рідного народу, для його зрівняння з иншими, щасливішими народами. Це свято признання для праці й заслуг Ювілята перемилося в справжнє свято української культури.

Точно в 12 год. вполудне заповнилася сала засідань Т-ва „Просвіта" делегатами і гістьми. Ювілята що являється товаристві своєї дружини, повитано гучними оплесками, після чого забрав слово містоголова „Просвіти" д-р Брик, що в коротких словах представив діяльність і заслуги Василя Лукича для українського народу. Закінчив свою промову щирими побажаннями для Ювілята і вручив йому артистично виконану адресу від усіх українських центральних установ у Львові.

Низку привітів започаткував п. В. Дорошенко, що промовляв від Українського Т-ва допомоги емігрантам і вручив Ювілятові адресу-подяку від згаданого Т-ва роботи пп. Холодного і Лісовського. З черги витав Ювілята проф. К. Студинський від Наук. Т-ва ім. Шевченка, д-р І. Німчук від редакції „Діла" і від Т-ва журналістів і письменників ім. Івана Франка, заповідаючи, що рада цього Т-ва постарає на найближчих своїх загальних зборах внесення на іменування В. Лукича своїм почесним членом, д-р Ів. Левицький від Вид. Спілки „Діло", п. К. Малицька від філії „Просвіти" на Львів-повіт, першим головою якої був Ювілят, п. Стронський від філії „Просвіти" на Львів-місто і від Взаємної Помочі українського народнього учительства і вкінці сел. Мих. Кернога від читт. „Просвіти" в Підберізцях.

По тих привітах відповідав зворушеними словами Ювілят, завляючи у своїй скромности, що на таке свято він собі не заслужив, бо він робив тільки те, що сповняв свій обовязок. Оповідав коротко про свої шкільні часи в Бережанах і у Львові, згадував своїх учителів, тодішніх дівчів і своїх товаришів, під рукою яких або з якими довелось йому працювати. Вкінці дякував Т-ву „Просвіта", всім делегатам, промовцям і учасникам свого святоювилею.

На тому офіціяльна часть свята закінчилася і присутні перейшли до великої бібліотечної салі „Просвіти", де при скромній перекусі, переплітаній промовами-привітами, проведено ще кілька приємних хвилин. Передтим ще відчитано приватні телеграми і письма, що наспіли в день ювілею, а саме від екс. матр. Шелтицького, Марка Черемшини, українського університету в Празі і його ректора д-ра О. Ковеся, Андрія Чайковського, останнього Могікашина з ред. „Друга" гофр. Антона Долишнього з Відня, літ. критика Мих. Мочульського з Гримайлова, філії „Просвіти" в Бережанах, Учительської Громади в Перемишлі, п-ва Глушкевичів у Станиславові, Союзу Українок у Перемишлі, о. Омеляна Арисовського зі Станиславівщини, д-ра Василя Щурата, д-ра Остапа Макарушки, о. д-ра Ішака в Залізцях, п. Волод. Рудницького в Бродах, Учительської Громади в Станиславові й ин. Окремо передано Ювілятові привітне письмо, підписане всіми читальнями Львова і львівського повіту.

Після відчитання привітів промовляли: дир. Гадзінінська (в честь дружини Ювілята Ольги з Гузарів Левицької), п. Петро Кінк (від молоді й читальні „Просвіти" у Винниках), п. Бабин (від львівських читалень), проф. Студинський (про вагу споминів, які повинен залишити нам Ювілят), дир. Колтунюк ім. „Дністра", історію якого написав Ювілят, інсп. Лящинський (ім. просвітніх робітників), ред. Мудрий (про вагу щоденної систематичної праці, зразком чого є саме Ювілят), о. дек. Гірняк, що змальовав заслуги Ювілята для Винник (закупно грунту і будинку для читальні, де містяться всі товариства, пямятник Шевченка і найближчої околиці, дир. Филипович (про працю Лукича на економічному полі і вагу тої роботи), п. Степан Кінк, що дякував Ювілятові ім. винницьких старших громадян. На тому місця промовців вечерялася і гучним „Многая літа" в честь Ювілята закінчено це симпатичне свято в 3 год. попол.

Паньчишин засуджений знову на 4 роки.

Варшава, 19. грудня 1926.

Апеляційний суд у Варшаві розглядав другий раз справу Степана Паньчишина зі Львова, обвинуваченого за участь в організуванні акції, що мала на меті увільнення з військової тюрми офіцерів-комуністів Вечоркевича і Багінського, яких опісля розстріляно. Суд першої інстанції засудив свого часу Паньчишина на 2 і пів року тюрми. Апеляційний суд наслідком відклику, внесеного прокуратором, підвищив Паньчишинові кару до 4 літ. Від цього присуду вніс оборонець Паньчишина д-р Дембровський відклик до Найвищого Суду, який зніс присуд, справу-повертаючи справу до апеляційного суду в иншім судейськім комплекті. Після переведення розправи засуджено Степана Паньчишина знову н. 4 роки тюрми.

Вуголь—сталь—зброя.

Львів, 20. грудня 1926.

Ініціятор і співтворець німецько-французького сталевого картелю Арнольд Рехберг містить у віденській „Н. Фр. Прессе" сензаційну статтю: „Предложения німецько-французького мілітарного союзу". Німецько-французький залізний пакт, що є сьогодні фактом довершеним, має свою історію. Тяжкий промисл Німеччини і Франції довго находився в ненормальному становищі. В довоєнній добі Німеччина розпоряджала надміром вугля, а Франція надміром залізної руди. Від цього терпіли обидві держави. Тому керманичі тяжкого промислу одної й другої країни вже перед війною робили заходи з метою обеднати вуголь з рудою.

Та вибух війни не лише перепинив ці заходи, але й аліквідував їх на довший час. Що більше! Франція, добувши після війни Альзацію й Льотарингію, ще збільшила надмір руди, а одночасно збільшила диспропорцію між рудою і вуглем. Французький тяжкий промисл намагався тепер уладитися без Німеччини, довівши до обсади рурської вуглевої области. Та опір населення Рурщини зневічив ці горді плани. Тісний звязок між вуглем і рудою примусив керманичів німецької й французької індустрії шукати виходу на инщій площині, на площині порозуміння, а не на площині насилля. Після довших заходів і переговорів прийшло до створення німецької кондомінії у вугляно-рудній ділянці, до спілки між вуглем і рудою, до союзу між німецькою і французькою тяжкою індустрією.

Німецько-французький залізний пакт зневічив основи версайського трактату. Метою версайського договору було забезпечити супрематію Франції у всіх ділянках европейського життя і в міцних кліщах тримати Німеччину. Колиж це виявилося неможливим, колиж у ділянці індустрії мусіло — після супрематійних спроб — прийти до співпраці і поділу впливів, то ця подія потягає за собою конечність співпраці й на инших ділянках. Бо не може бути так, щоби в індустріяльній ділянці Німці і Французи були приятелями, а у всіх инших справах ворогами. Коли зважити, що індустрія, що економіка є в нинішніх часах основою всякої політики, то ясно, що німецько-французький залізний пакт є передумовою дальшого затіснювання взаємин між Німеччиною і Францією.

Виходячи з основи і льогіки економічної співпраці, Арнольд Рехберг, ініціятор залізного картелю, виступає з новою ініціятивою.

„Після попереднього засягнення думки — пише він — в колах французьких державних мужів і військових, виступив я у французькій пресі з таким ясно спрецизованим предложением: „Франція і Німеччина взаїмно забезпечують собі свої границі проти якого-небудь нападу з боку третьої могутности. Твориться спільний генеральний штаб, зложений з французьких і німецьких генералів, який в різній мірі порядкує як с рядами французької так і німецької армії. Той генеральний штаб має право нагляду над французькими і німецькими військами і він випрацює плян для евентуальної оборони французьких і німецьких границь. Пропорція між французькою і німецькою армією буде висловлюватися: 5 : 3, т. зн. що коли французька армія матиме 500.000, то німецька 300.000 жовнірів. Бельгія повинна бути приєднана до французько-німецького мілітарного союзу".

Здійснення цього пляну з ґрунту змінює взаємні відносини між Німеччиною і Францією і в зовсім иншій перспективі виринають дальші події на європейському суходолі. Перш усього всяка мілітарна контроля над Німеччиною стає зайвою, бо французькі генерали матимуть змогу безпосередньо переводити нагляд над німецькою армією. Одночасно на тому нічого не терпить німецька гордість, бо таке саме право прислуговуватиме німецьким генералам у відношенні до французької армії. Французько-німецький мілітарний союз зі спільним генеральним штабом автоматично усуває можливість збройного конфлікту між цими державами. Навпаки, він об'єднує обидві держави і спрямовує їх проти всіх спільних противників. Половина Европи, найбільш культурна, цивілізована, випосажена матеріяльними і духовими богацтвами, в дальшому розвитку подій поширює свою кондомінію на цілу Европу, а може й далеко поза її межі.

Союз вугля і руди, союз стали, економічна спілка потягає за собою союз фізичних сил, союз зброї для оборони і поширення матеріяльних вартостей, як основу всяких инших. Тяжка індустрія будує основи нових ґрупувань в Европі і світі. Постійно зміцнюючись і підпорядковуючи собі всякі инші вартости і сили, вона стихійно розгорощуватиме все, що стане їй на перепоні, вводячи новий правопорядок в Европі.

На розпутті...

Смерть Пашіча. — Непевність в Югославії.

(Від нашого кореспондента.)

Білгород, 14. грудня 1926.

В критичному стані держави не стало М. Пашіча між живими, не стало того, що у великій мірі причинився до створення цієї держави, що довго стояв біля її керми, що нераз виводив її на твердий ґрунт з багновиння небезпек.

М. Пашіч на протязі останнього півстоліття був найманкантнішою фігурою на Балкані. Мовчазний і стриманий, не маючи дару слова, але визначаючись здоровим розумом і безперечними спосібностями, вспів завоювати собі популярність в масах сербського народу і здобути високе становище. У внутрішній політиці тримався метод російських державних мужів — лише з тою різницею, що в неспокійній молодій Сербії, а пізніше й у Югославії він не міг зразу вживати занадто великого притиску, лише здобував монопольний вплив зміцнюванням своєї партії, здобуваючи їй при виборах засобами ріжних утисків, більше мандатів, ніж би вона могла дістати їх в инших умовах. В своїх лавах не допускав жадної опозиції та критики, безоглядно нищив своїх противників, засуджуючи їх на політичну смерть. Не перебирав у засобах та можливостях у своїй праці, лише дивився, щоб вони були йому корисними. Ніколи не дав вивести себе з рівноваги, чи чимсь збентежити. Не маючи дару слова, він свою небалакучість звів до мінімума, не ділячись ніколи з ніким своїми думками та плянами. Він оставав політичним сфінксом навіть для своїх найближчих кол, своїм мовчанням та замкнутістю створював завжди тяжку невідомість в критичних моментах, примушуючи цим способом як своїх прихильників, так і противників мимоволі звертати свої очі до його, напружено ждати його слова, чи якогось нового несподіваного дня всіх кроку.

Та вкінці стерся і цей залізний чоловік. Боротьба в минулому, напружена праця і старі літа давали себе все більше відчувати. Вистарчало розуму та політичного досвіду, але слабіла енергія, стареча рука не могла уже так міцно тримати керми, тим паче що море почало робитися знову неспокійним, почало бурхати хвилями, загрожувало небезпекою. Не м'г уже так рішуче і твердо знищити сварки та непорозуміння в своїй партії, яка все більше і більше почала виявляти недостачу дисципліни та нахил до розколів на менші групи. Втомлювала боротьба з хитрим, енергійним С. Радічем, що відкрито працював на ослаблення як самого Пашіча, так і радикальної партії. І старий політик якраз у той час, коли зібрався був урочисто відсвяткувати минулих своїх 80 літ, похитнувся, випустив керму зі своїх рук і пішов на відпочинок, щоб знову набратися сил і зробити рішучий удар, котрим би міг повернути собі свої старі позиції. Розрахувавшись більш-менш із опозицією у своїй партії, виключивши з неї Л. Йовановича, та уступивши своє місце, розуміється — не добровільно, здавалося, певній і слухняній людині М. Узуновичу, котрий не відзначався особливими амбіціями, М. Пашіч поїхав до Карльсбаду.

Минув короткий час, а уже з'явилися докази того, що у радикальній партії не все йде так, як треба б було. В першу чергу не помирялися між собою білгородські радикали, наслідком чого з'явилися два списки при виборах до міської управи, хоча обидва ці списки разом дістали богато більшу кількість голосів, ніж демократи, то всетаки міське самоврядування, дякуючи цьому роздвоєнню, перейшло до рук демократів.

З перших днів уряд М. Узуновича був примушений вести постійну боротьбу за своє істнування, поборювати перешкоди та обминати колоди, котрі йому щедро кидав під ноги „спільник" С. Радіч. Головно завдяки цьому уряд виявив цілковиту нездатність до праці, викликав загальне невдоволення у широких колах громадянства і навіть опозицію та інтриги між радикалами. Але задяки впертости М. Узуновича, уряд всетаки продовжував істнувати. Близькі до Пашіча кола, сильно помилилися в Узуновичу, який до тогож почав вести свою власну гру та дістав небажану для них амбіцію і самовпевненість. В радикальних колах зявився внутрішній розкол, бо коли одні висловлювалися рішучо против М. Узуновича і деяких його міністрів, то знову инші висловлювали свою підтримку і були проти повернення М. Пашіча, мотивуючи це тим, що він уже занадто старий і не вміє тепер пристосовитися до нових вимог.

В такій ситуації, повернувшись і з заграниці, застав М. Пашіч свою партію. Тяжко було знайти якийсь вихід, але поміг випадок: італійсько-альбанське порозуміння, котре повело за собою спершу димісію міністра закордонних справ, а після і цілого кабінету М. Узуновича. Рахувались із тим, що Пашіч знову зявиться на чолі уряду, пірвавши дотеперішню коаліцію з радичівцями, та що недалекий час нових виборів до парляменту. Але проти сподіванки король доручив скласти уряд знову М. Узуновичу, котрий без наради з Пашічем, приступив був негайно до переведення в життя свого мандату.

Справжню сенсацію був викликав несподіваний комунікат проти Узуновича, якого від імени Пашіча оголосила другої днини „Політіка". Це створило дуже тяжку і делікатну ситуацію, бо коли радикали, ставши на бік Пашіча, відкрито висловили своє недовіря мандатареві, це одночасово мусіло означати і недовіря до того, хто дав цей мандат, т. б. до короля. Небезпеку такого становища зрозумів Пашіч. Досягнувши потрібного вражіння, спростував цей комунікат, а Узунович повернув мандат назад, хоча і мав реальну можливість створити кабінет.

На наради до королівського двірця були покликані, розуміється, не в один час, як С. Радіч, так і М. Пашіч. Тогож дня підчас вечері Пашіч несподівано захворів, а ранком не стало його в живих.

Югославія згубила найбільшого свого політичного діяча, радикальна партія в невинним часі лишилася без свого проводиря, котрий створив її і довів сливе до кульмінації сили і розвитку. А для нас,

Як хочеш справді купити дешево і добре
ОКУЛЯРИ І ЦВІКЕРИ
Ідя до ф-ми 820 15-20
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА
Львів, вул. Леґіонів ч. 1.

Українців, не стало одного широго прихильника великої, єдиної, неділимої Росії, отже в кожному разі неприхильного до нас та наших змагань.

Є два головні шляхи, котрими тепер може піти політичне життя в Югославії — шлях дійсно демократичного відродження і консолідації на цих підвалинах, і шлях — розкладу, котрий зможе спершу виявитись якоюнебудь фашистівською спробою націоналістичних кол. Недалека майбутність покаже нам, на котрий із них ступить Югославія після смерти Миколи Пашіча.

В. Анський.

„Собран є общества Качковського".

З освітної діяльности „русских".

I.

Дня 8. ц. м. відбулися у Львові річні збори „общества Качковського", що заложене 1873 р. для конкуренції з „Просвітою", вело до війни доволі живу діяльність у відомому напрямі. По війні товариство це відновило свою роботу, але успіхи її — мінімальні, бо справді все те що живе здорове, вдумчиве — відвернулося від нього раз на все. Доказом тої кризи, що повисла над „обществом Качковського" наче меч Дамокля і скінчиться аж тоді, як воно заіквідується або перейде в цілости в український табор, були й останні збори цього товариства, коротке звідомлення з яких подали ми зараз по зборах. Нині доповнимо наш звіт на основі даних, поданих нам їх учасником.

Перш за все одно слід ствердити зараз на початку, аби не було непорозумінь: річні загальні збори „общества Качковського" — це не збори умандатованих делегатів товариства, як це здавна принялося на зборах всіх центральних українських установ, але зїзд усіх тих москвофільських недобитків і мамутів, з цілого краю, що їх ні життя ні зокрема останні роки нічого не навчили, а які засуджені на неминуче, хоч повільне замирання. І тільки з їх смертю прочиститься у нас атмосфера вповні, бо народній організм звільниться аж тоді окончено від того болючого чирика, яким був у нас на протязі цілого свойого істнування москвофільських рух.

Передовсім на цьогорічні збори зїхалися масово „русскімаси" від Горлиць по Скалат, бо львівські менери взивали всіх, хто любить „святу Русь", приїздити і рятувати „общество" нібито перед Українцями з „Волі Народа". Не диво, що на „собранію" явилося до 400 осіб, в тому числі до 50 священників, а дальше велике число „матушок" і „русских дівиц", а також світських інтеліґентів. Було теж дещо студентів з „Друга", а найменше селян. Так зв. поступові елементи (молодь і селянство) засіли на лівиці, всі инші на правиці.

ГОРДІЙ БРАСЮК. 4)

БЕЗПУТНІ.

Сучасна фільма.

(Продовження).

Пані вмовляла чоловіка на міну. Тільки вона перевернула сака, щоб показати, яка в ньому підбивка, а Митька вже штовх Володьку:

— Сховай!

— Ой! — вереснула пані.

— Тут малий вештався загула — юрба.

Володьці йокнуло в серці. Став поточуватись між крамниці. І тільки вийшов на просторіше місце, як ззаду:

— Ловіть, ловіть! Онде він...

Не стямившись, Володька без духу пустився навтьоки. Біг без огляду, без упину й до того знесилився, що здавалось от-от упаде. В горлі пересохло, в очах мигтіло, але кожна тінь з новою силою штовхала.

Вже й не памятав, як перебіг у кімнату до Митьки. Знесилений упав на ліжко. Не міг одихатись, млосно. Єдина думка снувала: „краще з голоду вмерти, ніж такі страхи переживати". Він і зараз не певен, що хтонебудь не прибіжить слідом.

З острахом зирнув у вікно.

Там веселий ішов Митька.

— Шо, не загубив?

— Не загубив якось! — дивуючись собі, взяв Володька з пазухи пуделко.

— Будем жити! — весело зайшовся Митька. — Чого ти, дурний, так довго тікав, я ніяк не міг тебе догнати?

— Еге! А якби зловили?

— Та-ж за тобою ніхто не біг. Вони мене ловили.

— Ну, та й шо?

— Ну, зловили та й пустили. Я-ж нічого не брав.

— А ти не злякався?

— Хе, чого мені лякатись? Я, брат блатной.

Перед Митьковою мужністю й Володьці стало якось спокійніше. Він обтер рукавом піт, напився води й разом із Митькою почав милуватись першем.

Той вгіщно виблискував проти сонця зеленим камінчиком.

Вирішили до завтра заховати під дошку в підлозі. Але через пять хвилин виймали, — боялись, що нацюки його десь затягнуть. Переховали вдруге, потім втретє, вчетверте. І так аж до вечора.

Увечері поклали пуделко під подушку, а самі лягли на ній спати. Заснути не могли. Радість хвилювала. Володька був гордий з того, що лежить з таким героєм, як Митька.

— А шо таке „блатной"? — запитав він.

— Блатной? Це, брат, фармазонщик, спеціяліст, — шо захоче — те й дістане. От як ми з тобою сьогодні.

Володька аж загірікав від утіхи, шо його Митька так високо цінував, — а той продовжував:

— От мій дядько блаток, так блаток... Опе я понімаю...

І Митька аж за північ оповідав про злодійські вчинки свого дядька.

Вранці-ж обидва йшли до знайомого Митьковому дядькові зробити „шурум-бурум" з першем.

Аж і Хведько підбіг. Його вони з тиждень не бачили, але й не згадували.

— Хлопці, куди ви? І я з вами...

— Іди, ти... масол! — презирливо гукнув на нього Митька.

Хведько від несподіванки закам'янів.

А коли відійшли, — Володька теж буркнув:

— Ну й правдивий „масол"!

—o—

Не знали злиднів Володька з Митькою, а після перших таки й добре зажирували.

Володька почав побоюватись, шо як приїде мати — то йому увірветься розкішне життя.

Навідувавсь кільки разів до кімнати. Вона так само стояла пусткою й ніщо до неї не прибувало.

Тоді вирішив зовсім не ходити. Як приїде мати, — хай його шукає.

Але розкіш почала потроху снадати.

І ось дійшло: на останні купили хліба та й заговіли. Слід було шукати засобів.

Митька розпорядився:

— Ти йди попросиш на базарі, а я вже постараюсь...

Чи то Володька мляво просив, чи то селяни поскупішали, — ніхто не дав і крихти. Володька не турбувався. Не випросив, то й не випросив. Там уже Митька напевне щось має.

Поспішав до нього.

Раптом: шо це? Митьків хазяїн, хазяйка й ще якийсь чоловік тягнуть Митьку вулицею за руки, штовхають у спину, в боки...

— А ти, злодіяко!... Думаєш, шо це тобі торішнє борошно? Я тобі справлю сукно! — й хазяїн так гепнув Митьку, шо той закашлявшись заплакав. Митька заплакав?! — Від цього так зробилось страшно Володьці, шо він пустився навтікача в бічну вулицю.

Стало все зрозумілим. Це Митька лазив до хазяїна в комору й хотів витягти сукно. Але як хазяїн знає про торішнє борошно? А може він шо й про нього, Володьку, знає, та й йог в міліцію?! — Ух! — аж мороз пройшов. І Володька шо дужче побіг.

(Продовження буде).

Точніше звідомлення про хід нарад на зїзді подамо в другій статті. Сьогодні представимо діяльність „Общества Качковського", як її подали на зборах голова д-р М. Глушкевич і Мирон Заяц, що складав звіт іменем контрольної комісії.

Отже „центральное правленіе" товариства уладило в день смерти Наумовича літературно-музичний вечір у Львові і причинилося до влаштування подібних вечерів на провінції (де, не сказано). Утворено спеціяльну комісію для видання всіх творів Наумовича. Комісія дістала грошеву поміч з Америки, а також від Народнього Дому, Ставропігії, „Защити Земли" і „Рязницї". Наперед зложило передплату за всї випуски (покищо вийшов перший) 145 членів.

Всіх читалень Качковського є 66, але й значна частина їх існує тільки на папері. З того числа в 1926 р. основано 23 читальні. 10 читалень не є членами „общества", але стоять під його впливом: це читальні з рідними назвами („Зоря", „Наука", „Русска читальня"), основані головно б. народовольцями. Крім того члени „общества" мають у своїх руках 4 читальні „Просвіти". Філій має „общество" 4, а Турці, Самборі, Сокалі і Дрогобичі.

„Общество" видає місячник „Науку" в 2.500 примірниках, яку розсилає переважно безплатно. Тільки 28 читалень заплатило пренумерату за цей тижневик. Календар т-ва, що виходив перед війною в 10—12.000 примірників, друкується тепер в 4.000 прим. Розсилається також переважно безплатно. Це й уся видавнича діяльність „общества".

Членів має т-во до 3.000 (на папері), в тому числі 1.405 селян. Вкладку заплатило тільки 204 селяни в такій самій пропорції платили вкладки й інтелігенти. Між членами є 9 православних священників з Волині. Читалень, що заплатили річну вкладку до центрального товариства, є тільки 17, отже по правді ледви 17 читалень є дійсними членами „общества".

Дуже пильно працювала анкетна комісія, щоб розвязати питання мови („языка") і правопису. Комісія радила 20 днів (від ранку до вечера!), одначе цієї справи не вирішила. Мало її вирішити „собраніе", але на внесення о. Бучка цю точку знято з денного порядку — як неактуальну, не потрібну і шкідливу. Відкинено теж пропоновану зміну статута і таким чином все лишилося по старому.

Слід іще зазначити, що заходом „общества" відбувся в „Русскім Ревіз. Союзі" кооперативний курс (23. III.—18. IV.), з якого скористало 18 „крестьян".

Зі звіту М. Заяця довідуємося, що майно тов-а представляється так: дім у Львові (вартість 83.000 зол.), доми в Сокалі, Самборі й ин. філіях (вартість 41.000 зол.), разом отже 124.000 зол. На камяницях є довг в сумі 19.000 зол. Т-во має готівку в касі в сумі 200 зол. і 6'0 дол., а крім того дрібні суми в ПКО. і в банку в Ужгороді. Позатим т-во має на складі „напанія", що представляють вартість 1.300 зол. і бібліотеку вартости 1.500 зол.

От що уявляє собою тепер „Общество Качковського".

Радянська Україна.

Катедра історії України при українському інституті марксизму.

При харківському інституті марксизму повстала ще минулого року катедра історії України, що мала за завдання скупчити біля себе істориків-комуністів. На жаль минулого року діяльність катедри проявила себе дуже скупо. Відбулося раптом два виклади. Перший був виклад керманича катедри М. І. Яворського про українську історіографію, другий виклад М. Рубача про український жовтень. Минулого року катедра мала також небогато співробітників та наукових аспірантів. Цього року число тих співробітників побільшилося. Так само вже на початку оживилася діяльність катедри. Перший реферат прочитав зновже М. Яворський на тему „Емський акт 1876 р." В рефераті полемізував автор зі статею акад. М. Грушевського про той самий акт, що була надрукована в „У раїні". Яворський закидував Грушевському, що він підходив до справи не з марксистського а з дрібно-буржуазного, націоналістичного боку. Другий реферат читав на нашому засіданні знов тойже Яворський про книгу О. Ю. Гермайзе: „Нариси з історії революційного руху на Україні" Т. 1. (Революційна Українська Партія — РУП). Яворський критикував висновки Гермайзе і доказував, що РУП мала наскрізь націоналістичний характер. Крім того доказував референт, що праця Гермайзе має взагалі немарксистську опортуністичну тенденцію, а крім того богато пропусків. На тому рефераті були між иншими акад. Багалій, Кримський і сам автор „Історії" О. Гермайзе. З дотеперішньої праці катедри бачимо, що вона має часто конкуренційну мету з історичним відділом київської Академії Наук. Різниця між конкуруючими установами є та, що коли в Академії є славні та рутиновані українські історики, то при катедрі інституту марксизму в Харкові є самі молодики і до того в українській науці невідомі люде, а на чолі її стоїть ділєтант М. Яворський. Там знання а тут поза. Харківський „Комуніст", з якого беремо деякі інформаційні дати про ту катедру та її діяльність, пише, що цього року буде працювати для катедри і акад. Багалій. Українські марксісти носяться навіть з думкою заснувати в найближчому часі окреме „Товариство істориків марксистів України". Воно мало б за ціль паралізувати вплив істориків немарксистів на Україні.

Пам'ятайте: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** У вчорашньому числі „Діла" сконфісковано одно місце, а саме резолюції, приняті в Нью-Йорку на святі 1. листопада. Це 120 а черговa конфіската „Діла" в цьому році.

— **Особисті вісти.** У львівськім університеті промувалися дня 18. ц. м. на д-рів прав Петро Мінко з Дмитрова і Гриць Винницький з Нагуєнич.

— **Святочні відпустки для учительства на заточенні.** В „Учительському Слові", органі „Взаїм. Помочі Українського Учительства", появилася в числі за січень 1927 р. така нотатка: Богато наших товаришів і товаришок-заточенців звертається до нас з проханням поробити старання про внесення для них святочних відпусток. Цю справу вважали ми і ваважаємо досі за пекучу, чого доказом наші старання перед великодніми святами цього року, наслідком яких кураторія Л. Ш. О. видала знаний обіжник до всіх повітових шкільних рад на заході. Від смерти куратора Собінського не було виглядu на розширення і підержання цієї постанови і на відпустки в часі свят Різдва Христового. Притім брали ми під увагу товаришів і товаришок, що є на заточенні поза межами львівської кураторії.

Тому в своїм часі відвернулись ми до українського соймового клюбу у Варшаві з проханням внеднати у міністра Баєтеля святочні відпустки для заточенців по цілій Польщі. Клюб повідомив нас, що передав справу до прихильного полагодження міністерству, одначе досі, коли пускаємо число на машину, відповіді не наспіла.

— **Також „педагог".** Неразуже на сторінках української преси писалося про нашого пана директора Захарія Сенютовича. В протягу останніх двох років шкільний інспектор в Косові переніс до Західної Галичини сімох наших найліпших учителів, а п. Сенютович досі виховує нашу молодь. Чи може шкільні власти не знають про це, що Сенютович постійно запивається в коршмі Блюменштайна, що на очах шкільних дітей в часі науки п. Сенютович побивав свою жінку і що врешті п. Сенютович не погоджує також чужими жінками, за що мав навіть карну розправу в кутському суді (ч 1.330/26). Про все те знає шкільна молодь знають батьки шкільних дітей, але не знає про це чи не хоче знати косівський інспектор. А що скаже на це львівська кураторія? — **Батьки.**

— **До краєвого зїзду „Луга".** До новинки під цим заголовком („Діло", ч. 282 повідомляють нас додатково, що на зїзді „Луга" 8. ц. м. був Іван Гаврани й делегатом „Луга" з Ванькович, але дістав поручення обстоювати єдність „Луга", як і делегат з Купнович. В „Заві", поміщеній у „Гром. Голосі", фігурує він як Гаврон Іван.

— **Осторога.** Українське краєвет-во опіки над інвалідами остерігає перед обманцями, що ходять по інституціях і приватних домівках та продають картки нібито на допомогу українським інвалідам. Деінде кажуть, що це на якусь бурсу то знов, що „на оцемнілих інвалідуф" і т. д. Треба домагатися від них особистих легітимацій та уповноважень.

— **Цоганіка.** У „Прагер Прессе" з дня 16 ц. м. ч. 344 находимо у відділі „Славіше Рундшау" інформації про національну бібліотеку, основану в Київі 18. серпня 1918 р., яка тепер є найбільшою українською бібліотекою з мільйоном томів. Вона складена головно з дарів цілих учених і дівчів, а також викупленних приватних бібліотек. Вона ділиться на 43 відділів, між якими є такі: Україніка, Рукописи, Періодіка, Мараксизм, Бібліознавство, Підручники, Орієнталія, Стародруки, Графіка, Музика. Нею опікується Українська Академія Наук. На жаль, дальша недостача місця та помічних сил уся ця бібліотека ще не скаталогована.— У згаданій статті „Прагер Прессе" є теж згадка про 2 число львівського „Українського Мистецтва".

— **Для вшанування Василя Стефаника** видає дня 26-го ц. м. з нагоди літературного вечора, уладжуваного „Тов. письменників і журналістів" у Львові, ілюстрований двотижневик „Світ" спеціяльне число присвячене Стефаникові. У журналі буде новий нарис Стефаника і М. Черемшини, нові ілюстрації до творів Стефаника, графіка В. Кисіяк та богато знимок із села Русова, де живе Стефаник. Число вийде в подвійному обемі.

— **До бувших австрійських військових і урядовців.** Одержуємо повідомлення від „Союзу бувш. професійних офіцерів, підофіцирів і військових урядовців" у Станиславові, з проханням подати до відома всіх тих, що себе такими рахують, постійно живуть у Польщі, мають права громадянства, а які за свою службу в австрійській армії дотепер без своєї вини не одержали нікого (або дуже мале) забезпечення, або їх не приняли до служби в польськім війську чи до державної, щоби у власнім інтересі, для спільної акції, подали свої точні адреси до згаданого союзу, на адресу: Ионас Сейнфельд, Станиславів вул. Смольки 4.

— **Новий кандидат на шибеницю** це професійний бандит Стефан Конь, який убив цими днями диспозіцію Мочарського під львівським лісом. Конь вийшов недавно з вязниці за иншій злочин. Має він 34 літ, є формально муляром і мешкає на Замарстинові. Убитий поліцай зустрів його в Янові, коли він вертався з грабіжі помешкання адвоката Ека в Янові.

— **Пошана національних почувань у школі.** Бельгійський посол Сомергразен вніс у парляменті інтерпеляцію до міністра освіти в такій справі: в одній народній школі на окупованій німецькій території учитель Бельгієць казав написати ученикові, синові бувшого німецького фронтового жовніра, за кару сто разів таке речення: „Бельгійці перемогли німців". Згаданий посол підкреслює, що такий рід кари є доказом повної відсутности такту в учителя, який ображує почування ученика і нарушує закони держави, які кажуть, що дітей треба виховувати в любові до їхнього рідного краю. Міністр освіти відповів, що переведе в цій справі суворе слідство. А тепер прошу прирівняти з цим випадком тисячі випадків щоденно по школах польської держави, де примушують дітей иншої національности співати „Boże coś Polskę" і таке инше...

— **„Nie damy ziemi..."** Цими днями в одним селі — як нам оповідають — на наше віче явилась громада місцевих Поляків, з наміром його розбити. Вони почали провокаційно співати „Nie damy ziemi", рахуючи на те, що наші співать будуть, а тоді поліція матиме притоку розбивати віче. Яке-ж було здивування настирливих гостей, коли й наші почали собі затягати у перекладі „Не дамо землі"... Провідник ідеї цього гимну явилась та сама, а вся вижиця була лише в землі та походженні тих, що виросли на ній. Цей інцидент нагадує нам живо одну сцену, про яку у свій час писали з гумором чужинні часописи: підчас окупації Рейнських провінцій англійською армією, в одній каварні Німці хотіли спровокувати зібраних там англійських офіцирів і підплатили оркестру, щоби вона заграла „Wacht am Rhein". Англійці не вище не запротестували проти німецького національного гимну, а навіть встали з місць і стоячи вислухали його з пошаною. Тоді один Німець, подразнений холоднокровністю синів Альбіону, підійшов до них і сказав: „То ви, панове, не знаєте навіть, кому ви віддаєте поклін?" „Чому ні?" відповів один англійський офіцир. — Собі. Адже тепер Wacht am Rhein це — ми". Здається, що „Nie damy ziemi" також написане для нас.

— **Смерть фільософа.** Помер у Відні німецький фільософ Рудольф Айслер у 53-ім році життя. Він здобув собі ім'я твором великої праці, ерудиції та своєрідного німецького хисту до систематизації великим „Словником фільософічних понять", з яким не може рівнятись аналогічний словник у нїякій иншій мові. Належав він до школи фільософа Вундта. З його творів найбільше відомі „Вступ до теорії пізнання" і „Тіло та душа".

— **Розстріл чи шибениця!** Рада радянських комісарів думала на останнім своїм засіданні над актуальною і широкою проблемою проблемою: Яку кару смерти завести в державі? Повторяються голоси опозиції, яка вважає, що розстрілювати засуджених не добре. Якщо вона переможе, тоді на території С. Р. С. Р. будуть дві шибениці — одна в Москві, друга в Харкові. І ясно — двох офіціальних урядовців до неї: катів з постійною пенсією. На нашу думку, це справа нагадує відоме питання поставлене карасеві перед смертю: в якім сосі волів, щоби його засмажили — помідоровім чи цибулевім? Розстріл не добрий тому, що стоїш чуть, а шибениця тому, що кожного засудженого треба аж везти до неї.

— **Фонд для миротворців.** Автор відомого проекту економічної відбудови Европи, заст. президента Злучених Держав, Дож, одержавши нагороду Нобля за мирову діяльність, пішов за прикладом лавреата Шова і призначив ці гроші на добродійну ціль: записав їх пацифістичному товариству в Злучених Державах.

— **Столиця на вугіллю.** У льондонськім технологічнім інституті мав цими днями виклад сер Річард Редмайн, який відкрив не тільки світові, але мабуть і англійському урядові незвичну новину. А саме, що весь передок Льондону у всій своїй повнозі збудований на шарах вугілля. Взагалі вугільні запаси британської держави є невичерпані, не рахуючи Нової Зеландії та Австралії. Яка іронія! те, на чому держиться столиця імперії, є причиною її найбільшої кризи — вугільного страйку.

— **Шахи і підданство.** Відомий переможець у минулорічних міжнародніх шахових змаганнях у Москві, Боголюбовський в останніх роках жив постійно у Німеччині (до 1920 р. за українським паспортом), звернувся з листом до шахового Союзу С. Р. С. Р. із заявою, що він зрікається радянського підданства з матеріяльних мотивів, бо як радянський піддасний не може вступити до шахових союзів инших держав.

— **Дворжака, що програла свій скарб у карти.** Те, про що мріють богачі, банкіри, вошлюбні пари і таланти без гроша — здійснили цими днями вісїм два Австрійці до спілки з двома Англійцями. Розбили банк у Монте-Карльо. Не львівським способом, як наші злочинники, а як джентельмени, при зеленім столику, грючи в „тайо" і „очко", виграшим по пів мільона. Вся держава Монако (яка, мимоходом кажучи є більша від своєї столиці Монте-Карльо на одну львівську вулицю) лишилась два дні без гроша. Рулетка є єдиним джерелом доходу цієї вічнозеленої безжурної держави, чим-то готельного та касинового заведення для шукаючих „щастя" у грі з усїх закутин світа. У світ іде нова електризуюча вість: більш як мільон виграли такі і такі при зеленім столику у Монте-Карльо. Сама дирекція цієї золотої „печери гри" добре подбає за те, щоби розтрубити про цю свою катастрофу. Навіть таке тимчасова вещастя є для неї найкращою рекламою. За ці дві великі виграні заплатять сто разів більше сотки инших, які захотять піти слідами цих вибранців долі. Бо Монте-Карльо живе людською легковірністю і власним тверезим обрахунком. Це мабуть єдине місто у світі, де ніколи не повідомляють про смерть, де не видно похоронів і де азарт чужинних гостей забезпечує спокійне життя 10.000 підданих мінітурної держави. Дивна річ, що програла цими днями весь свій скарб у карти — завтра буде знову всміхатись, бо напевне „відбється".

— **Головокружне відкриття.** Французький учений Ружіє відкрив в соку екзотичних рослин пейоте та не якийсь чудесний середник, що дає людині силу ясновидючости, бодай на короткий час. Себто: сік цих рослин випитий у відповідній дозі надїляє людину силою бачити події, які відбуваються в иншім місці та особи, що є десь далеко, навіть незнайомі. Директор метапсихічного інституту д-р Ості почав також робити основні досвіди з цим соком і потвердив твердження Ружіє. Отже нема вже сумніву, що існують у природі рослини, які дають нам здібність виїмкову та дуже рідку. Инша справа, як таке чудесне явище пояснити. Д-р Ості є тої гадки, що смак цього соку дїлає виїмково ніжно на деякі частини мізку та їх порахункове. Подразнений зір і слух до виїмкового ступіня ніжности дає нам спромогу запримічувати явища, які в нормальнім стані є нам недоступні. У всякому разі „надприродна" сила старинних віщунів і сучасних факірів находить нове природне пояснення. Хто не вірить, нехай попробує роздобути екзотичного ясновидного соку.

— **Сетова хроніка.** Румунський король Фердинанд вибирається знедовзі до Парижу, щоби там піддатися ще одній операції.—У Монголії та Манджурії поширюється епідемія чуми.—У Відні відкрили памятник Поппер-Лінкеусові, дуже оригінальному письменникові. — Помер у Відні письменник Вольфганг Мадієра, відомий головно як зірок. — Італійський летун-поручник Фрері випробував парасолю, з якою можна злітати з літака з висоти 1200 стіп, а яка має ту велику прикмету, що її можна носити при собі в кишені.—Новий випадок смерти підчас боксування трапився в Америці, у місті Мінеаполіс: боксер д-р Дорглюнд дістав такий удар, що впав трупом.—Від літнього півріччя заводять на політехніках у Німеччині новий обовязковий предмет: спорт.—Німецький статистик д-р Горк доказує цифрами, що на світі родиться постійно менше хлопців, як дівчат, так, що за яких 25 літ вийде 4 жінки на одного мужчину. — Директор обсерваторії на Везувії заявляє, що наслідком довгих злив у кратері вулкану призбиралось 32.000 тон води. Вулкан під напором цієї води проявить незабаром живішу діяльність.

— **З кіна.** У кінах „Коперник" і „Марусенька" почалась нова сенсаційна фільма в 10 діях п. з. „Живцем похоронені", на підставі повісти відомої англійської письменниці Елінор Глін. У головних ролях чудова Корінна Гріфіт і Франк Майо. Акція пєси в Нью-Йорку, Льондоні, Парижі та Реймсі.

†

Поминальне Богослуженнн

з панахидою по померших членах „Рідної Школи" відбудеться в пятницю дня 24. грудня 1926 о год. 8:30 в Успенській Церкві, вул. Руська, на яке запрошує **Гол. Управа Р. Ш.**

Дописи.

Скопе (*Свято „Просвіти“*). Як усюди, так і в Скопім відсвятковано свято „Просвіти“, що відбулося в днях 8. і 12. ц. м. На першу частину свята (8.XII.) зложилися: Служба Божа, яку відправив о. декан Качмарський із Славська й панахида за померших членів „Просвіти“, до якої приступило чотирьох священників, та виступ сільської дітвори, що під умілим проводом п. О. Ткачука вивела гарні руханкові вправи, досконалі народні танки та деклямації і співи. На закінчення промовив секретар філії п. Іван А. Крушельницький, який зворушив зібраних так, що дістав довгі-довгі оплески. Друга частина свята склалася з вистави „Катерини“ в неділю (12.XII. , якої режісером був п. О. Ткачук. На обох частинах свята сали магістрату була виповнена по береги (першим разом було біля 1.000) осіб); успіх з нього як матеріяльний так і моральний був величезний. Ніхто з цього погляду не може жалітись на Скільщан, а в першій мірі не може докоряти видїлові, що занявся улаштуванням свята. Навпаки — всі повинні признати йому багато заслуг у цім ділі. **От. Ік.**

Важне для батьків і учеників.

Комунікат Кружка „Рідної Школи“ в Перемишлі.

З кінцем шк. р. 1924/5 Дирекція української гімназії в Перемишлі оголосила своїм ученям, що на зарядження кураторії приймати буде до цеї гімназії учнів тільки з пятьох повітів (Березів, Добромиль, Мостиська, Перемишль і Ярослав). І прогягом шк. р. 1925/6 і 1926/7 приймала Дирекція учнів справді тільки з тих пятьох повітів, а відмовляла принятя учням з усіх инших повітів. Наслідком такого зарядження такі повіти, як Любачів, Лісько Санік, Старий Самбір і Турка, з яких учні в поважній скількости до видання цього зарядження записувались до перемиської української гімназії, що була і є їм найближча, мусіли або шукати собі иншої української гімназії, або переписуватись до гімназій польських, або цілком виректися дальшого навчаня. Це було велике покривдження дотичних батьків і проти того кривдячого зарядження, а в оборонї права батьків станула Старшина Кружка „Рідної Школи“ в Перемишлі. І тому ужила всіх можливих заходів у шкільної влади, щоб вона це зарядження усунула. Старшина висилала до шкільної влади письма і меморіяли, а також особливі делегації і до кураторії (3) і до міністерства у Варшаві з домаганням усуненя цього зарядження.

На днях Дирекція перемиської української гімназії дістала від своєї зверхньої влади письмо, яким згадане вгорі обмежуюче зарядження усунено. Відтепер Дирекція української гімназії в Перемишлі не може робити батькам ніяких перепон у приниманні їх синів до цеї гімназії, з якого повіту вони не походили б. Отже до перемиської української гімназії відтепер можуть вписуватися учні з усіх повітів. Коли б Дирекція відмовилася когось приняти, то в кожнім поодинокім випадку має обовязок дати дотичним батькам відмовну резолюцію на письмі з умотивуванням відмови. Так наказує обіжник кураторії Л. Ш. О. з дня 9. вересня 1926 Ч. II — 12105/26 (Dziennik urz. kur. O. Sz. L. Nr. 9 z r. 1926).

Це подається до відома інтересованим батькам і повітам.

Старшина Кружка „Рідної Школи“.

P. S. — З уваги на більші кошти, які Кружок „Рідної Школи“ в Перемишлі мусів покрити у звязку з тою справою, проситься дотичні повіти й батьків не забувати на випорожнену касу того Кружка і дати йому змогу вести далі оборону нашого шкільництва.

ОПОВІСТКИ.

Вислід надзвичайних датків на „Рідну Школу“: (квоти подані в золотих): 1) Бережани: Вербів: Кооп. „Хлібороб“ 10. Кально: о. П. Штокалко 5, Криве: о. І. Мінко 5, О. Наконечний 1, Конюхи: М. Гуцалівна 3, Нараїв: О. Сагайдак 3, Погутори: Кооп. Базар 5, Рибники: о. В. Ганчак 5. Урмань: Кооп. „Поступ“ 10. Разом 47 зол. — 2 Березів. Воля Гор. В. Фаленди 2. Вадів: П. Боднарова 50, Глудно: Чит. „Просвіти“ 3, Домарадз: М. Пошох 2, Павлокома: Н. Левицький 5, Улюч: о. О. Солтикович 5, разом 37 зол. 3) Бібрка. Бірка: Уряд парох. 14, Тов. „Сокіл“ 3, Грусятичі: чит. „Просвіти“ 5, Девятники: Кооп. „Любов“ 20, Залізці: о. І. Винницький 10, Лішки Дол.: о. В. Андрухів (зб.) 9·55, Стрілянська Стара: Т. і Б. Грицаї 10, Ходорів: д-р А. Стронціцький 15, разом 80·5 золотих. 4) Богородчани: Дуброва: Софія Шенковська 3, Лисець: о. Т. Чубатий 10, разом 14 зол. 5) Борщів. Борщів: о. В. Навроцький 5, Олександра Навроцька 2·50, Гуштин: Д. Демкович 5, Шершеневі: „Нар. Дім“ 20. Разом 32·50. 6 Броди. Броди: о. М. Лемчинський 5, Кружок „Р. Ш.“ 49, Кадлубиска: о. А. Кіналь 10·50, Немяч: Чит. „Просвіта“ 3·20, Підкамінь: о. М. Ваврик 10. Разом 77·70. 7) Бучач. Гегорів: Кооператива „Єдність“ 10, Заліщики Малі: Чит. „Просвіта“ 10, Звенигород „Апостольство Молитви“ 5, Космирин: Кооп. „Зоря“ 5, Лазарівка: Г. Стахів 3, Пищківці: Кооп. „Правда“ 10. Разом 43. 8 Городиці. Ліщини: о. В. Ляк 5, Мичина О. Браташ 2, Висова: о. А. Дороші 10, Разом 17. 9) Городенка. Жукін: О. Поповичева 3, Тищківці: В. Ловин 5, Якубівка: Марія Домкович 5. Разом 13. 10 Городок. Бартатів: Кооп. „Будучність“ 5, Городок: Д-р С. Біляк 10, Д-р Л. Озаркевич 2, Обертин: Д-р І. Кибіюк 3, Ясениска: о. В. Мармаш 5. Разом 25. 11) Добромиль. Вірча: Кружок „Р. Ш.“ 35, о. І. Лебедович 2·50, Війське о. О. Мариянович 5, Жогатин: А. Возний 5, Посада Риб.: С. Возний 5, — разом 52·50. 12) Долина. Волоське Село: о. В. Сухий 2, Болех в: Г. Лисинецький 6, Лецівка: о. В. Дуда 3, Раків: Чит. „Просвіта“ 20, Струтин Нижній: О. Іжицький 2, Цісів: В. Піцик 4. Струтин Вижній: Анна Павлусевич 3. — Разом 40. 13) Дрогобич. Бориславі: інж. М. Капустяк 20, Воробленці: кооп. „Єдність“ 6, Літиня: Кооп. „Єдність“ 10, Рибник: о. А. Тимкевич 10, Опове: о. Е. Моравський 10. Разом 56. 14) Жидачів. Верень: о. І. Михайлів 1, Балиці Під.: о. І. Тимчів 5, Новошини: Чит. „Просвіта“ 5, Смухів: З. Грубська 1, Печари: І. Білинський 5, Облажниця: О. Полагівна 10, Дубрівка: о. І. Чижета 2·50, Протеси: о. І. Рошак 5. Разом 34·50. 15) Жовква. Крехів: Монастир ОО. Василіян 5, О. Миколаєвичева 2, Миколаєвич 2, Дзібудки: о. І. Пастернак 4, Любеля: о. Ю. Гумецький 3, Павлина Фликевич 5, Рекшинець: Марія Банах 3. Брище: М. Миколаєвичівна 2, Колоденко: А. Мосьондз 1, Честині: О. Левицька 4·50, Мокротин: С. Ковальчуківна 3, П. Ольшанська 5, Школяри: О. Михайлишин 10, Туринка: кооп. „Ощадність“ 10. Разом 59·50. 16) Заліщики. Жежава: Ю. Сохацька 5, Заліщики: д-р Р. Стефанович 5, Синків: І. Курівець 5, Разом 15. 17) Збараж. Збараж: Е. Білинський 5, А. Шеліга 4, д-р І. Кульчицький 20, д-р В. Гамаль 20. Нове Село: чит. „Просвіта“ 5, Кружок „Р. Ш.“ 20, Лисиниці: кооп. „Дністро“ 15, Шельпаки: о. С. Стець 8, Розношинці: кооп. „Єдність“ 5, чит. „Просвіта“ 5, Синява: С. Старицький 5, Чернихівці: А. Гінка 3, о. В. Стадник 17·50. Разом 132·50. 18) Збориів. Заруддє: о. Т. Була 3, Махнівці: о. М. Гуньовський 2·50, Озірна: о. Н. Янович 5, Збориів: Д-р В. Душеньчук 5, Перепельники: Чит. „Посвіти“ 5·58 Поморяни: А. Воскресова 2. Разом 23·08. 19) Золочів. Гологори: о. Г. Паньчишин 5, Красне: о. В. Познаховський 5, Переволочна: І. Сухинський 2. Разом 12. 20) Калуш. Калуш: д-р М. Воробець 15, д-р С хацький 6, Завадка: Марія Колак 5, Новиця: М. Посяцький 2, Войнилів: Кооп. „Відбудова“ 10, Голинь: о. Т. Богачевський 5, Бережниця Шляхт: А. Трачовська 10, Петранка: В. Сіпінська (зб.) 19. Разом 72. 21) Камінка. Добротвір: о. В. Курила 10, Чучмани: І. Шанковська 10. Деревляни: о. І. Задворник 5, Камінка: Р. Петрушевич 1, Банюнин: М. Гоушенька 5, Дідилів: о. І. Піджарко 10. Разом 41.

(Дальше буде.)

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

КУПУЙТЕ КАЛЄНДАР-ЕНЦИКЛЬОПЕДІЮ „ТОВАРИШ“ на 1927 рік. Ціна 2·50 зол. Замовлення посилати: Кооператива „Друкар“, Львів, Руська 3. 10—?

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИН** Ігнатович Львів. 956 24-?

Д-Р КУЗЬМАК, лікар в Балигороді ад Ліско, приїме негайно інтелігентнійшу жінку до помочі в домашнім господарстві. 1128 3—3

60 сот. коштує одна ложечка до чорної кави з хінського срібла у Мандля вул. Коперника 14. Проти кіна Коперник. 681 15—?

АБСОЛЬВЕНТ учительського семинара пошукує лекції на провінції. — Ласкаві зголошення приймає: Сірецький, Станиславів, Вовчинецька 16. 1169 1—1

ПОШУКУЮ шевського помічника, до міщаної роботи, щоби вмів крій. — Зголошення до Івана Вовка, Лупків. 1161 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

МЕБЛІ НА СПЛАТИ, власного виробу поодиноко і комплетні урядження найдешевше
ТАННЕНБАУМ
робітня: вул. **ЯКОВА ГЕРМАНА** 7, магазини **ВАЛОВА 15., СОБІСЬКОГО 18.**
1060 в подвірю. 3—4

Сказія! Тільки через цілий грудень продає фірма
ЯН ВАЛЛЯХ і СИН
фабричний склад сукна **Львів, Ринок 33**
посезонові матеріяли по фабричних цінах.
10/5 Величезний вибір 7—8
КОЦИ **БУНДИ**

Родичі!

Купуйте для дітий на „МИКОЛАЯ“ та „ЯЛИНКУ“ такі книжки з барвними образками:

А) для дітий 3—6 літних:

1. Барвне **А. Б. В.**
2. Хто почислить
3. Братчик і Сестричка
4. Дикі Звірі
5. Добрі Приятелі
6. Чуда техніки в житю дітий

Ці книжки по 20 ам. цент. вгледно по **1·60 зол.**

Б) для дітий 7—10 літних:

1. Червона Шапочка
2. Котик у чобітках
3. Снігурочка
4. Івась і Гануся
5. Попелюшка
6. Мізинчик
7. Дика роженка
8. Вовк і козенята
9. Чарівний столик
10. Бабуся Метелиця
11. Мандрівки Гулівера
12. Гусійка
13. Робінзон Крузо
14. Каліф Бузько
15. Брат і сестра
16. Домовики

Ці книжки по 10 анґр. центів, вгледно по **90 сотиків**

Жадайте сих книжок по всіх українських книгарнях. 1119 3—3

ГОЛОВНИЙ СКЛАД:
Видавництво „Світ Дитини“
Львів, ул. Зіморовича 3.

Оголошення.

Головний Виділ Т-ва „Просвіта“ у Львові, улаштує за співучастю Краєвого Ревізійного Союзу в сільсько-господарській школі в Миловані одномісячний курс кооперативного книговодства і діловодства в місяці лютім 1927 року. Курс зачинається дня 1. лютого і тревати ме до дня 28. лютого включно. Одночасно проголошує Головний Виділ вписи на приняття 15 учасників під отсими умовами: 1) зголошуватися можуть мущини в віці 16—35 літ, що покінчили народню школу і виказуються участю в кооперативній праці; 2) кождий учасник має привести зі собою крім біля подушку, простирало і покривець; 3) учасник вплатить за удержання, опал, світло і науку квоту рівнаючуся 5 амер. долярів; 4) Петенти висилані кооперативами мають першенство. Зголошення на курс належить вносити найпізніше до 10. січня 1927 поручено на адресу: Господарсько-садівнича школа товариства „Просвіта“ в Миловані п. Стриганці. Повідомлення про приняття будуть вислані управою школи 20. січня 1927.

За Головний Виділ Т-ва „Просвіта“
1165 у Львові. 1—1
М. Галущинський голова. *Василь Мудрий* секретар.

РУТИНОВАНИЙ адвокатський аплікант який може вести евентуально самостійно адвокатську канцелярію, пошукує зараз місця. Відомість: Василь Скрипчук, апл. адв., Полюхів Великий п. Глинянн к. Львова. 1168 1—1

ПРОДАЖ | 12½% | ЯПИНКОВА
опусту уділить фірма
І. ДРЕКСЛЕР І СИНИ, пл. Капітульна ч. 2.
ПРИ ЗАКУПНІ КОВДЕР, МАТЕРАЦІВ, КОЦІВ, КАП, ФІРАНОК, ХІДНИКІВ, ПОЛОТЕН, БІЛЛЯ ЖІНОЧОГО, МУЖЕСЬКОГО І СТОЛОВОГО. 1151 2—5

ХТО з панів з вищим образованням хоче навязати переписку з панною на становищі, нехай шле зголошення до Адміністрації під „Надія“. 1167 1—1

Пийте
ЛЬВІВСЬКЕ ПИВО!
Скрізь за ним питають
Скрізь хвалять

За редакцію відповідає Василь Мудрий Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“. Львів, Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 284 (10.961). Львів середа 22. грудня 1926. Pocztowa opłata uiszczona ryczałtem. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Год. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долер, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Події на Литві.

Берлін, 20. грудня 1926.

„Фосіще Цтг". подає опис ковенського перевороту, що відбувся в ночі з четверга на пятницю. Відділ війська з передмістя „Шанці" вдерся на силу до замку през. Гріниюса і приневолив його підписати два декрети. Одним Гріниюс зголосив свою димісію, а другим розвязав сойм. Потім президента арештували і відвезли до міністерства війни, яке тимчасом заволоділо соймом. Сойм радив і не знав нічого про події. Коли офіцери і військо ввійшли до салі засідань, счинилася метушня серед послів. Деякі посли хотіли ставити спротив, не хотіли кінути салі. Рано було занято ціле місто. На вулицях розташорилося військо. Тепер, хоч залегалізовано переворот, арештування тревають дальше. Завішено соц. часописи, а також одну робітничу газету. З робітничих провідників арештовано около сто людей.

Рижська преса повідомляє, що кілька днів перед переворотом приїхав до Ковна на спеціяльне припоручення III. інтернаціоналу провідник литовських комуністів Міцкевічіюс; він мав вказівки уладити комуністичне повстання в Ковні ще перед Різдом. Міцкевічіюс скрився мабуть у льокалі більшовицького посла в Ковні. Зараз після перевороту команлант ковенського гарнізону полк. Гловацкіс хотів увійти до більшовицького посольства й арештувати Міцкевічіюса, але боявся спричинити дипльоматичний конфлікт, тому понехав цей намір.

На засіданні сойму 19. грудня, як відомо, з 88 послів узяло участь 44. На вступі засідання оголошено резигнацію през. Гріниюса і Ставгайтіса маршалка сойму та відкликання резигнації віцемаршалка сойму Цехановіціюса. Потім маршалком сойму вибрано Стулгінсіса, а президентом держави Сметону (38 гол. на 40 послів). През. Сметона і премієр Вальдемарас у відозві взивають військо підпорядкуватися новій владі.

Ковно подобає на воєнний табор. По вулицях патролює військо. Урядові будинки, головно залізничі обекти, обставлені військом. З Ковна надходять вісти про поважні бої між військами, вірними давному урядові (які машерують із Маріямполя) і військами, які заявилися за новим урядом. Двом міністрам поваленого уряду (мін. внутр. справ і мін. війни) вдалося втекти з Ковна. Вони є в Маріямполі й організують акцію проти уряду Сметони й Вальдемараса. Ціла прикордонна смуга Маріямполь-Вилковиськ нібито заявилася за давним урядом. Подібні вісти надходять і з инших гарнізонів. Друга група противників уряду Сметони рекрутується з прихильників зближення до СРСР і комуністів. Сильний комуністичний рух замітний у Шавлях.

У ковенській пресі появилась відозва союзу шавлісів, у якій повідомляють, що на засіданні центральної управи порішено, щоби шавліси не починали ніякої акції без відома центрального союзу. Шавліси повинні памятати, що з огляду на зовнішнього ворога мають бути готові.

Голова литовської делегації для переговорів із СРСР, Пуницкіс, який тепер є у Москві, одержав від нового уряду предложення вертати до Ковна і здати звіт про хід литовсько-більшовицьких переговорів.

Прем. Вальдемарас заявив кореспондентові „Явнакас Зінас": Що торкається СРСР, то ратифіковані більшовицько-литовські договори полишаються в силі і новий уряд шануватиме їх. Переговори, навязані з припоручення давного уряду, вестиме дальше литовський делегат у Москві Пурицкіс. Економічні зобовязання новий уряд прийме також, коли умовини будуть можливі до приняття. Ніякі зміни литовської політики до Польщі не є передбачені. Зрештою між Литвою і Польщею не істнують ніякі взаємини. Всі знають, де є головна перешкода. Силою тої справи рішати не будемо. Новий уряд повитає щиро заходи Польщі для ліквідування конфлікту.

Процес 151.

За приналежність до української повстанчої організації.

Володимир Вол., 17. XII. 1926.

Розправа з 16. грудня 1926.

Зізнавали дальше свідки оборони, переважно вязні, що сиділи з обвинуваченими разом в тюрмі.

Свідок Антін Невелич зізнає, що сидів у 1925 р. в тюрмі разом з В-лод. Вишнівським, який в часі проходу признався свідкові до обтяжаючих обвин. Степанюка зізнань під впливом репресій поліції. Свідок бачив сліди побиття в обвин. Писарука.

Свідок Микола Сорока зізнає, що обвин. Долинський Петро жалувався свідкові в тюрмі на побиття Зарембою, Ткачуком і Кашуком при допитах на поліції. Роздягався і визувався та показував знаки на плечах і пятах від побоїв.

Свідок Антін Стецько зізнає, що з тюремного шпиталю знає обвинуваченых Стефана Лемішку, Когута, Мазурка і Петра Долинського. Бачив їх, як приходили побиті до шпиталю. Особливо при лікарських оглядинах зауважив свідок в Долинського сліди від побоїв на лиці, на плечах, на руках і ногах. На просьбу обвинуваченого про посвідку побиття, сказав лікар, що такої не може дати.

Свідок Микола Квітинський зізнає, що сидів з обвин. Нестором Байдою в одній келії у володимирській тюрмі. Свідок бачив, як по допитах на поліції Нестор Байда ходив до тюремного фельчера для замазання йодиною слідів від ударів. Фельчер дуже дивувався і питав обвинуваченого, де його так побили. На просьбу видати посвідку про побиття фельчер сказав, що без дозволу начальника тюрми того зробити не може.

Свідок Іван Прендіба зізнає, що сидів у тюрмі разом з обвин. Мазурком, що показував йому сліди від побоїв тайною поліцією при допитах на лиці і на плечах. При тім просив свідка, щоб затямив собі цей момент і, як буде розправа, був йому за свідка. Про те саме просив і обвин. Паламарчук, що приїхав був з луцької тюрми з побитою ногою, вибитими з лівої сторони зубами і з синяками на тілі. Свідок бачив, що обвин. Стах Пучковський приходив двічи з допитів з побитим лицем.

Свідок Пилип Гринюк зізнає, що сидів у 1925 р. в тюрмі з обвин. Костюком Грицем і Кльоцом Зіндельом. Перший мав по допитах побиті дуже груди, а другий був покусаний собакою в ногу.

Ряд свідків зізнає, що сиділи в ковельській тюрмі з обв. Василем Бернацьким, Нестором Байдою, Никифором Іванчуком, Родіоном Зубенею, Поліщуком і Гойрахом. Названі обвинувачені носили на собі сліди побоїв і жалувались на побиття поліцією при допитах будьто в келії, будьто у лікаря. Особливо Василь Бернацький мав через побиття ушкоджені уха, з яких текло довший час. Дуже був знищений фізично Нестор Байда і Родіон Зубеня, що мав побоями ушкоджені кряжі і його мусіли підводити й носити до лікаря.

Свідок Шевчук Онуфро зізнає, що знає обв. Михайла Шляхтина з вязниці. Був він дуже побитий, а ноги його були попухлі. Говорив, що била його поліція, щоб вимусити зізнання.

Свідок Тимофій Тимчук зізнає, що знає обвин. Андрія Кіндія з володимирської тюрми. Бачив у нього сліди на плечах і ногах, а зі слів обвинуваченого довідався, що била його поліція в Грибовиці на постерунку. Розазував свідок обвин. Гаврилюка і бачив у нього попухлі від побоїв ногу; обвин. Стаха Пучковського бачив дуже побитого, бо брали його двічи пізно в ночі на допити, а як вернув, то мав вирване на голові волосся.

Свідок Гіязель Кранц, бувший центральний техніх К. П. З. У., а тепер політичний вязень, зізнає, що не може сказати, хто укривався під псевдонімом „Доріян", бо це принеслоб йому неславу. Не може також сказати, хто був автором статті про жидівсько-польську угоду, поміщеної в берлінському часоп. „Internationale Presse-Korrespondenz", бо це принеслоб йому шкоду. Одначе зізнає, що автором тої статті не був обвин. д-р Мандель.

Свідок Хаїм Дудельзак, політичний вязень-комуніст, зізнає, що був з обвин. Осинським в одній келії і він жалувався свідкові, що його на поліції катували. Тому, що свідок говорить мішаниною українських і руських висловів, а не по польськи, предсідник переривае його зізнання і каже привести рабина на перекладчика. Показалося, що рабин теж не конче великий польоніст, а врештою свідок сам почав відповідати на питання оборони, звернені до перекладчика, не даючи змоги перекладчикові посередничити. Коли згодом перекладчик освоївся зі свідком і свідок з перекладчиком і „поплили" зізнання, то свідок зачав часто звертати перекладчикові увагу по українськи: „Не перекручуйте моїх слів". На салі загальна веселість, предсідник взиває присутніх до порядку. З великим клопотом удалося обороні видобути від свідка, що він не знав про ніякого Марка і що свідка 5 днів катували і він 2 рази млів; це називаються зізнання, зложені ним на поліції, а це, що поліція сфабрикувала, те слідчий суддя переписав.

Свідок Болеслав Заблоцький зізнає, що він евіденцію хорих у володимирській вязниці. Пригадує собі, що обвинувачені Когут, Чтець і Кльоц голосилися хорими зза побиття і просили в лікаря посвідки в тій справі. Лікар відмовлявся давати посвідки. У Кльоца свідок бачив виразні сліди від укушення пса, бо в той спосіб арештованого допитували, що пускали на нього пса. Свідок зізнає, що лікар лише констатував недугу, а не встановляв причин недуги.

В звязку з нинішніми зізнаннями свідків прокуратор поставив внесок, щоб покликати в тій справі на свідків начальника вязниці і фельчера. Оборона внесок доповнює тим, щоб покликати ще лікаря. Суд внесок приймає.

Біржа.

Долари у прив. оборотах 8·98 і пів, 8·99.

Збіжа.

Ціни трохи йдуть угору з причини збільшеного зацікавлення хлібовим збіжам. Зате закордон, головнож Румунія і Мадярщина, оферують першої якости збіжа з доставою на січень 1927 р., пшеницю по дол. 5·80., жито по дол. 4·20 льоко кордонна стація.

Литовський переворот.

Львів, 21. грудня 1926

Маленька двомільонова Литва переживає глибокі внутрішні потрясення. Несподіваний переворот довів до уступлення радянофільського уряду Следевіціуса і президента держави Гріниуса. Влада опинилася в руках переворотців д-р Сметони (як голови держави) і покликаного ним на премієра проф. Вальдемараса, лідерів антирадянської християнської демократії.

Литовський переворот в головних зарисах нагадує травневий переворот в Польщі. Тільки ролі дещо змінені. На чолі польського державного перевороту став реклямований представник лівиці (як опісля виявилося, ця рекляма відповідала дійсности), який виступив збройно проти русофільської правиці. В Литві навпаки, переворотом кермує виразник правиці проти радянофільської лівиці. Наслідки перевороту — там і тут — однакові. Навіть тожними виступають форми і засоби для ліквідації перевороту. Вчителем Сметони був безперечно Пілсудський. Опанувавши більшість війська і здобувши владу, наказав він законодатній владі санкціонувати переворот. В його сліди вступив д-р Сметона, у власній особі приймаючи гідність президента держави з рук заскоченого випадками і придавленого сойму.

Переворот у Ковні є льогічним наслідком географічно-політичного становища Литви. Находячись на великому шляху між Заходом і Сходом, між капіталістичними державами західної Европи і СРСР, Литва недовго могла хитатися. Вона мусіла вибрати між завзятими суперниками і приєднатися або до завязку Паневрропи — або до радянської унії. Литовсько-радянський пакт був безперечно висловом литовського радянофільства. Одначе всетаки здержливого, неповного. Було це радянофільство з одного боку платонічне, а з другого — теоретично-спекулятивне. Без сумніву, що дальший розвиток литовсько-радянських взаємин був би довів до поглиблення того радянофільства, себ-то до ближчого звязку з СРСР, до ступневого перетворення Литви в одну з комірок радянської унії. Радянсько-литовський пакт був — очевидно — дуже не на руку Англії, утворюючи поважну щілину в послідовно твореному нею антирадянському фронті. Зовсім природно, що був він також не на руку Польщі, бо розтягає мілітарні впливи радянського союзу також на північно-західну границю польської держави.

Правда, тут і там зявляються вістки, що в Поневежу (друге по величині місто сучасної Литви з 25—30 тисяч населення) чи „упромисловлених" Шавлях (невеличке містечко) гуртується протипереворотова опозиція, одначе ледви чи ці заходи радянофілів і комуністів спинять дальший розвиток подій по лінії довершеного факту. Зрештою, вже розпочалася еміграція переполоханих, неприготованих і заскочених подіями комуністичних діячів.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 5570/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo" Nr. 280 (10.957) z dnia 17. grudnia 1926 pod tytułem: „Czerwona soroczka" ustęp od słow: Czerwona soroczka" do końca artykułu, zawiera znamiona zbrodni z § 65a) ust. i wyrzekł o tem zarządzona przez Prokuraturę dnia 16./12 1926 konfiskata jest usprawiedliwiona i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. n. — Lwów, dnia 17. grudnia 1926 r. Hawel

Англійська політика знову може похвалитися новим успіхом у своїй протирадянській акції. Антисовітський фронт, якщо мати на увазі сусідуючі з СРСР держави (а не народи) знову становить один суцільний вал під проводом „санаційної" Польщі. Яка буде відповідь радянської дипльоматії, як вона проявиться і в якому місці, важко поки-що передбачити.

Жіночі модні матер'яли
Шовки, Полотна
Мужеські сукна
1031 75—?
ФІРМА
РОМАН
ЗУБИК
Львів, Галицька 16.
перша найбільша

Засуджена політика.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 16. грудня 1926.

I.

Жак Бенвіль — безперечно один з найбільш авторитетних впливових і читаних публіцистів сьогоднішньої Франції; в ділянці заграничних відносин він мабуть таки найперший. Визначний ерудит у питаннях економії і історії, він має за собою роки заграничних студій і подорожей. Його монографії про Людвика II. (баварського), про Бісмарка, про Італію належать до найкращих у цих областях. Його книга про „Політичні наслідки мира" (версайського) представляє собою вартість рівну славній книжці Кайнса про „Економічні наслідки мира". Його однотомова „Історія Франції" чи слиться нині просто класичною, а розійшлася вона вже в кількох сотнях тисяч примірників. Немає йому пари в умілости звязкого, малословного та змістового викладу: тут він ученик Вольтера. Він редактор одного з найповажніших „товстих" двотижневиків Франції тай постійний співробітник кількох щоденників, націоналістичних і республиканських. Його передові статті — прикраси щоденника „Petit Parisien", газети, яка з усіх газет світа має найвищий тираж.

Бенвіль — ворог Німеччини й Радянського Союза; яко такий він не може не бути горячим другом Польщі, і то Польщі великої, як найбільшої і найдужчої. Тільки Польща, і тільки могуча Польща, здатна, на думку Бенвіля, стати Франції в пригоді, себто в момент французько німецького конфлікту.

Річ зайва доказувати нашому загалові, на яких крихких підставах вирощена ця польська концепція французької політики. Пригадуємо тільки що найбільший після Ріше-ліє французький дипльомат Талейран у своїй політиці і в політичнім завіщанні придержувався нераз противної думки про Польщу і її корисність для Франції. Мабуть не помиляємось, коли помічаємо, що коли Бенвілева думка була й думкою Клемансa, то Талейранові погляди що раз живіше зазначуються в політиці Бріяна. Очевидно, ніхто краще Бенвіля не здає собі справи з цього; ніхто завзятіше й дошльонше не боронить великопольської політичної орієнтації перед небезпеками і перспективами Льокарна, Туарі, Женеви; для галицького громадянина це ще один резон познайомитися з Бенвілевими аргументами і страхіттями. Наведемо їх у виривках з кількох статтей Бенвіля, написаних після останньої женевської сесії.

II.

„Помітне було — пише Бенвіль — зусилля, яким держано представника Польщі осторонь женевських переговорів. Залеський має чого жалкувати ся. Варшава і Прага мають вражіння, що їх закинено і посвячено. Вражіння це влучне. Закинення це відповідає ситуації ще більше, ніж намірам французького представника... Річ неможлива зацікавити нині французького виборця подіями, які могли би доконатися в Східній Европі. Потайна доктрина нині вимагає, щоби Поляки і Чехи викрутилися самі. Зрештою ледви один горожанин на десять був би здібний показати на карті положення цих народів. Коли, посвячуючи їх, можна купити супокій і мир, то бажання французької демократії будуть вповні заспокоєні. Цей спосіб думання висловлюється в політиці Бріяна. Ось чому він схильний махнути рукою на заміти конференції амбасадорів проти Німеччини. Не-же можна захитати Льокарно і Туарі оглядами на укріплення Кенігсбергу? Безсумнівно, ні. І це рішає про все.

„Це немилі правди. Та їх треба сказати. Французька демократія чхає (ic: „s'en fiche") на Польщу і Чехію. В глибині душі своїй вона думає, що ці краї можуть здохнути (sic: „crever"). Нехай вони не роблять собі що-до цього ілюзій..."

Таке писав Бенвіль передучора. А нині він з приводу женевського компромісу пише: „...Ось так уже був доконаний перший розбір Польщі тому 150 років. Вержен (французький міністр загран. справ) казав 1775 року:

> Франція перестала займатися спасенням Польщі; вона перестала давати поради польським патріотам з тої простої причини, що вона не могла їх підтримувати ні своїм впливом, ні своєю аброєю...

Легко передбачити день, коли в Парижі знов так само будуть говорити...

„А в Льондоні? Розбір Польщі принято там такими думками і почуваннями, які імовірно ще зажиємо завтра:

> Хоча подія ця, надзвичайна і несподівана, і викликала оправдані побоювання за будуччину торговлі, то Його Величність усе таки не вважала її такою важною, щоби спротивитися їй прямо або посередно...

Бенвіль кінчить: „Це стара історія. Та вона може знов статися сучасною".

III.

Чехословаччина, яка має на чолі своєї держави Масарика, мужа виїмково політичного розуму, а на чолі своє заграничної політики Бенеша, котрий багато дечого навчився в часі своєї воєнної еміграції і своїх післявоєнних студій міжнародніх справ Европи, — Чехословаччина розпочинає супроти тієї гіркої правди приготовляти ратункові міри: угода з чеськими Німцями і Словаками, то тільки перші кроки. Інші, без порівнання радикальніші, мусять піти їх слідом. Радикальніші також у тім змислі, що само навіть імя „Чехословаччини", імя узурпаторське і провокуюче, мусить щезнути. Його місце мусить заступити назва невтральна, приємлива однаково для всіх народів, назва, яка констатувала би абсолютну законну й політичну рівність усіх народів нової конфедерації на зразок Швайцарії або Союза Радянських Республик...

Иншого ратунку нема, ні для теперішніх верховодів у Празі, ні в подібних державних творах на Сході Европи. Тай питання ще, чи навіть це — окончений ратунок.

Про політичне і міждержавне явище великої Польщі ми теж позволили би собі висловити тут кілька думок і уваг, якби — якби не огляд на засліпленість львівської польської цензури.

Тож лишімо цю справу — покищо бодай.

в. Левицький

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

ГОРДІЙ БРАСЮК. 5)

БЕЗПУТНІ.

Сучасна фільма.

(Продовження).

— Ну, — вирішив, добігаючи додому — тепер вачинюсь у кімнаті й нікуди не буду виходити.

— Хаво нада, малчик?

Володьку кинуло в жар. В його хаті сидів ходя.

— Тут моя мама живе! — ледве вимовив.

— Пашол вон! Я здесь живу.

І Володька кулею вискочив на двір. Світ закрутився. Нарешті зрозумів. Перед ним стоїть Михайлик.

— Знаеш, де твоя мати? Поїздом зарізана.

— Ах ти... — хотів наскочити, але поточившись запитав:

— Брешеш?

— Єй-бо, правда! У нас одна тітка казала.

Володьку різонуло в серце. Він вереснув і, як підкошений, упав. З його грудей вирвався такий страдженний крик, що здавалось, сама земля застогнала.

З хати вийшов Китаєць і Кривий.

— Малчик, не плач. Іди до мене! — втішав.

Володька, згадавши, що замість матери в їх кімнаті живе оцей чужий — ще дужче зайшовся.

Тоді Кривий нагнувся і майже силою потяг його до себе в квартиру.

Брудні стіни заляпали від плачу, меншa дівчора Кривого злякано озирала Володьку. Він німіється. Упав на тапчан і вже стиха хлипав. Нерозгадані питання свердлом крутили: де діється? що буде з ним?

Була-ж мати. Годувала, доглядала... А як любила! — й знову кровю обкипало серце. Скавулів, мов шеня.

—o—

Одного ранку Кривий подав Володьці рукавця.

— На ось тобі, та біжи на села. Ти вже не маленький. Там заробиш хліба.

І Володька пішов. Байдуже в який бік.

А другого ранку він уже дрижав під тином в селі. Ноги так ламало, що боязко на них ступити. Та й куди поспішати? Один у чужому світі.

Коли-ж сонце пригріло, він підвівся, вибрав ліпший шматок хліба і повагом жував.

Добре, що напросив, — буде лежати й їсти.

Поодаль вийшла до криниці жінка. Володька підійшов напитись.

— А відкіля ти будеш? Хто в тебе є?

Володька охоче відповідав на всі запитання.

— А ти, хлопчик, згодився-б до кого на пастушка — порадила вона. — Тепер ось підходять жнива. Люди нуждаються. Ось на ці Вакули що-року наймають хлопця до коней. Може й тебе прийняли-б. А тобі в них нічого було-б: недавно закололи свиняку, ворова в них є...

Володьці дивним видавалося взятись до якоїсь праці. Досі його ніхто не зобовязував до цього. Вже хотів махнути рукою, та згадав: де-ж дінеться? Знов під тином мерзнути? Хай за пастушка. На конях він любить їздити, молоко теж...

Володька перебув у цієї жінки до вечора, а тоді його повела до Вакул.

— Ти так хлопець ніби й підходящий для мене — казав Вакула — тільки хто знає, яка з тебе робота буде. Ти-ж городський. А ви привикли там боякувати.

Аж лють розбирала Володьку. Так і загнув-би отому мужлясві.

А Вакула далі він-

— Будеш старатись — чоботи пошию на зиму...

„Хе, чоботи!" — аж тепер згадав Володька. Справді, що-ж він буде без чобіт робити зимою?

І проковтнувши образу, Володька згодився на літо пасти коні.

А поки що там буде, він очікував на вечерю молока. Та Вакулиха подала тільки юшку.

Після вечері кинула на долівку мерви, застелила дрантшою, другу під голови й наказала:

— Лягай, хлопче, завтра рано треба вставати.

Лягаючи, Володька думав: зовсім так Хведько своєму Бобчикові стелить.

—o—

Жнива в самій гарячці.

Володька вперше спробував, як добувають хліб. Його блідаве обличчя полущилось і почервоніло, як стареза халява, ноги вкрились чорноземлею, а на одній з них втрилась гуля — подарунок карої.

Прорюювали стерню. Володьці вперше довелось водити коні в плузі. Підручна, кара, несамовито одмахувалась головою від мух. Володьці разпорав видавалось, що вона хоче його вкусити, — він кидав поводи й ратувався від небезпеки. Хазяїн клив і його й кару. А тут ще доводилось ходити босими ногами по стерні, неначе по голках. Володьці часом хотілось плакати, але потім — забував; слід було дивитись під ноги, оберігатись карої, підганяти борозного й на хазяїна оглядатись.

Дійшло до того, що Володька, скачучи на одній нозі, затримав коні.

— Хвосьни гнідого! — гримнув хазяїн.

Володька з переляку забіг наперед, щоб догодити гнідому, а в ту мить кара лящнула

„Просвіта“ в минулому році.

На основі звіту з діяльности.

Минулий рік ознаменувався в діяльности „Просвіти“ перш за все значними організаційними успіхами. І це й досім природне. Мирна тишина крила та спрагнікований розмах у видавничій ділянці наслідком цілковитої недостачі коштів, неманячі „Просвіти“ перекинули всю свою енергію й ініціятиву на організаційну ділянку. Вони зробили це свідомо, певні того, що організаційне праця мусить лягти в основу всякої иншої культурної роботи. Без підготування в доповідного терену, без налагодження цілого організаційного механізму важко було б найти тривку підставу для доцільного і систематичного розгортання широких освітніх плянів. Та всеж, не зважаючи на те, не зважаючи на свого роду „мертву кампанію“ в організаційній ділянці, „Просвіта“ не всюди дійшла до передвоєнного організаційного рівня.

Переглядаючи цьогорічний друкований звіт і порівнуючи його з картограмами, які малюють теперішній стан організаційних досягнень „Просвіти з передвоєнними, ми в цьому наглядно переконуємося. Правда під деяким оглядом теперішня організаційна робота навіть перевищила передвоєнні успіхи і що більше поширилася на ділянки мало розвиті, або й зовсім не оброблювані перед війною. Перед війною було наприклад лише 77 філій „Просвіти“, з кінцем минулого року було їх 81, з цього року є їх уже 83. Є це величне досягнення, коли зважити, що ініціятива до освітньої як організаційної, так і культурно-творчої роботи по читальнях повинна виходити від таких окружних осередків як філії „Просвіти“. Правда, не всі філії стояли на висоті свого завдання, та всеж більшість їх виконувала своє почесне завдання добре і справно.

Централя дбала про загальний напрям освітньої роботи і в тій цілі удержувала з філіями безперервний контакт, чи то при допомозі писем, обіжників, чи при допомозі живих зв'язків (відбуто 81 поїздок переважно до філій), чи нарешті при допомозі окремих освітніх анкет. В звітовому році відбулося дві таких анкети: в лютому і жовтні. Обидві були у Львові і в обох приймали участь делєгати або урядники філій. На них обговорювано координацію та гармонійність освітньої праці в цілому краю. Крім того відбулося дві анкети, одна у Львові а друга в Перемишлі, присвячена виключно освітній праці на західних окраїнах. Незвичайно відрадним явищем є та обставина, що „Просвіта“ поширює свою організаційну сітку на Лемківщину, що перед війною була для неї майже недоступною та уходила за нездобуту „твердиню“ кацапства, що нині там цілковито збанкротувало.

В листопаді відбувся перший в нашій історії з'їзд представників аматорських театрів з усіх західноукраїнських земель. Ними „Просвіта“ заопікувалась дуже щиро, бо всі вони майже існують при читальнях „Просвіти“, як їх секції, а також тому, що вважає доцільно перевести дальність аматорських гуртків поважним засобом у ширенні освіти. На тій ділянці „Просвіта“ почала зовсім нову роботу, яка їй перед війною не була до тої міри близькою. При Головному Виділі існує окрема Театральна Комісія, що інтензивно працює над відповідним організаційним та змістовим оформленням усього нашого аматорського руху. Аматорський рух росте стихійно. Коли з кінцем минулого року було 740 аматорських гуртків, що організаційно були зв'язані з Театр. Комісією, то при кінці звітового року зросла їх кількість до цифри 1190. Нема сумніву, що це представляє вже поважну організаційну силу, яку слід відповідно використати. І „Просвіта“ не робить, робить це між иншим і при допомозі окремого періодичного щомісячного видання п. н. „Аматорський Театр“.

Коли кинемо оком ще за иншими ділянками в праці Товариства, що були йому мало або зовсім невідомі перед війною, то стрінемось з таким відрадним явищем, як мандрівні бібліотеки. Є їх тепер 34 і всі вони в русі, а підготовляється ще 5 нових комплєтів. В комплєтах є 1840 книжок вартости 4.148·70 зол. Бібліотеки обслужили 107 місцевостей і 11.698 читачів. Мають вони незвичайно великий попит.

На иншіх ділянках чисто-організаційних досягнень „Просвіта“ передвоєнного рівня ще не осягнула. І так перед війною було вже 2944 читалень, з кінцем минулого року було їх 2020, а тепер є 2473. Отже за звітовий рік прибуло аж 453 нові читальні. До передвоєнної скількости вже не далеко і при такій самій інтензивности організації, як було цього року, вже в слідуючому можна буде дійти до передвоєнного стану, а навіть його перевищити. Передвоєнні читальні мали 504 власних будинків. Війна знищила їх майже цілковито. Повоєнне життя в читальнях знаменується між иншим величезною тягою до будови або відбудови власних домів. Вже з кінцем минулого року було 395

копитом по носі. Аж закрутився під ним, як вуж.

Хазяїн сплюнув і погнав коні сам.

Володька вдячний був карій, хоч була нагода відпочити.

Піт лявся з нього дощем, ноги ходили зверху й зісподу, в очах стояли сльози, а в голові безвідрадні думки. Доки буде так мучитись? Що врятує його?

Ні, він умре від цієї праці. Вже, мабуть, і так надірвався: у бочку козе, спину тяжко випростати. То-ж які снописька подавав на хуру! Він снопа вилами вгору, а сніп його донизу. Він подавав по чотири й по пять-сім у день, а таки подавав по чотири й по пять-сім у день, ще й у яку спеку! Ось і тепер радий-би провалитись у землю, щоб хоч трохи охолонути.

Володька впгріб спрітної землі зі скопи й ліг на неї голим животом та обличчям.

Від утоми вже очі заплющились на сон. Раптом:

— Ти довше будеш там вилежуватись, ледащо чортове!...

Володька скочив переляканий, мов заць. І вже працював до самого заходу сонця.

Так було цілий день.

Аж ось неначе настав північок.

Неділя. Снопів не возили. Хазяїн послав Володьку пасти коні.

Володька розташувався під копою й думав на самоті поміркувати про свою долю. Але... Ось прискочив на копах один пастушок, другий... Небаром була ціла черідка.

Ніяково почував себе Володька серед цих селюків: хіба вони знають, що таке базар, хіба вони були на вокзалі? А ті пристають: скільки вони будуть на вокзалі? А ті пристають: скільки заробляє у Вакули, як годує, яка праця...

Збрехати потрібні відомості. пастушки більш не звертались до Володьки, але вели про свого мову.

— Дурний, що до такого загнібіли пішов служить. Він і за старого режиму шукав собі дурників і тепер...

— Сам ти дурний! — відповідає за Володьку инший. — А як хлопцеві нема де дітись, — то що йому, топитись?

— На біса топитись? Нехай пристає у приймі до Ганьки Забалюковой. У неї так само померли батьки. А зате є земля, корова й хата...

— І двоє злиднів, — хтось додав.

— Ну, ти думаєш, що страшно? Ти не бачив, як вона звивається в роботі. Дарма, що мала.

— Киньте ви про Ганьку мову. У неї вже є ва оці. Он Тютіїв Микола так само один і має коні, хату й землю... А ви тут стережите якогось голодрацця...

Володьку аж коробило від такої непристойної мови про нього. Та й на біса здалась йому та Ганька? Він бачив її, вона недалечко від Вакулів жила: безязика, шмарката...

Так і плюнув-би одному й другому...

На щасти, мова перейшла в инший бік.

— А я вам кажу, хлопці, що нема рохоту на хазяйство женитись. От, приміром, той самий Вакула. Має землю, худобу, — а ви подивіться: й сам підірвався, й Вакулиха ніже окарач ходить... Оце й уся втіха. Я вам кажу, що при наших мужицьких порядках — роби й грудьми — то не будеш людьми. Я пишаю — совхоз. У них сівалка, у них жниварка, молотарка... Або ви бачили, як на стену отой трактор пороа?...

— Ой-же вернув — бодай йому чорт!...

— Ну й вернув, ото вернув!...

— Твоя каштанка, мабуть, за місяць не надрипає, як він за день...

Ну ото в них за нова? — дивувався Володька. Ет, кучлай. Як-раз його гнідий, поки-вуючи головою, вітався до коні. Володька взяв це за нагоду, щоб перейти під ту кошу.

Сюди, неначе навіяні вітерцем, що подихав з боку міста, прилинули спогади брукованих вулиць, телеграфні дроти, базарний рух, гуркіт...

Десь розгулює Хведько. Щасливий і А Митька! Сидить певно в тюрмі, та що йому! Нічого не робить, спить певно скільки захоче, а тут відколи служить, ще ні разу не виспався як слід... Ось і зараз не знати що дав би, щоб заснути, а хіба-ж можна?...

Коли вирветься з цього пекла? Покинути... Та куди піде, до кого прихилиться? Бездомний, без матери... Без матери! Володька заридав, пригорнувшись до піжопи.

Знемігся.

Та якось опинився у своїй кімнаті. Він тільки-що прокинувся, так солодненько позіхає, аж гульк! — аж гульк! — мати приїхала.

— Ах ти маленький! Мій золотенький... Здоровий? Ніхто не зобіжав? Хватило істоньки! Бідненький, виголодався... — Мати пестить і цілує. — Володька радий, радий — мало серце не вискочить.

— Ось на тобі хлібця з маслом, поки я спечу вечок...

Володька скакує, лежачи в ліжку. Раптом.

— Ти, пастух! Он коні в овсі...

Володька скочив на ноги. Нічого не розуміє і не бачив.

А звідусіль:

— Біжи скорій, виганий!... Он Сак, Сак їде...

Коли Володька отямився, його коні були повиганяні, а верховець, репетуючи, помахував у його бік батогом.

— Пропав! — майнула думка. — І Володька пустився тікати. Біг у напрямку міста.

(Продовження буде.)

власних читальняних будинків, тепер є їх уже 623 а крім того 94 в будові. Отже бачимо, що тут наші читальні проявили більше енергії та ініціятиви ніж перед війною. Явище не дуже відрадне. Воно тим відрадніше, коли взяти на увагу, що тепер будують доми обширніші та кращі як перед війною. Звичайно є в тих будинках і театральна сала і читальня і кімнати для кооперативи.

Перед війною було в читальнях 197.035 членів, в минулому році 121 651, а тепер 152.593. Читальні „Просвіти" мали перед війною 2.364 бібліотек. Всі вони в часі війни були цілковито знищені. І коли в минулому році було 978 відновлених бібліотек, то в тому році є їх уже 1702. Бачимо, що зріст не надзвичайний, коли взяти на увагу протяг одного року. Число їх майже подвоїлося. Це явище треба зв'язати передовсім з тією обставиною, що Головний Виділ клав у цьому році особливу вагу на організацію бібліотек та йшов їм у тому напрямі на стрічу, відпускаючи книжки на сплату і до того на дуже догідні рати.

Перед війною було в читальнях 218.861 книжок, в минулому році було їх 114.357 а тепер є 177.789. Приглядаючися ближче повоєнному життю читалень, мусимо ствердити, що кожна новозаснована читальня намагається відразу всіми силами дійти до власного дому. На це зужиткує вона всю енергію та всі матеріяльні засоби, якими розпоряджає. Правда, що не кожній вдається скоро осягнути свою мету. Та не зважаючи на те, читальні заабсорбовуються цею справою до тої міри, що занедбують инші чисто освітні справи, як от хочби справу власних бібліотек. У цьому звітовому році можна ствердити на тому полі щось у роді перелому. І старші читальні з власними домами і новозасновані без власних домівок починають звертати більше уваги на книжку, тобто на бібліотеки. Цю ріску в житю наших читалень треба повитати. Коли звернути увагу на самий зміст читальняних бібліотек, а також на попит за книжкою з уваги на її зміст, то прийдеться ствердити, що найбільший попит мають твори белетристики а споміж них найбільше заінтересування читальняних читачів до історичних оповідань і повістей.

Головний Виділ присвячував дуже богато уваги не тільки розповсюдненню книжки, не тільки засновуванню бібліотек, але й їх внутрішній, зразковій організації. В тій цілі видавав окремий квартальник п. н. „Бібліотечний Порадник", а крім того постарався про видання окремої книжки Ст. Сіренка, присвяченої всецілo організації бібліотеки та її веденню.

З повищого бачимо, що на організаційному полі осягнула „Просвіта" в минулому році дуже багато. Висвітлити ще й инші ділянки праці „Просвіти" в рамках одної газетної статті важко, а тому ми й обмежуємося нині тільки до тієї ділянки. Хто цікавиться докладнішими даними про цілість просвітної праці, того відсилаємо до друкованого звіту товариства з діяльности за цей рік.

При звітах з діяльности поодиноких філій ми стрічаємося з замітками навіть у друкованому звіті Т-ва, що подекуди інтеліґенція не інтересувалася освітним рухом і свої праці туди не вкладала. На анкетах, що відбувалися в році, можна було чути такі самі заміти на адресу нашого духовенства. Та всеж це останнє все таки до деякої міри освітним рухом інтересувалося. На те вказує хоч би ця обставина, що цього року аж в 448 читальнях були головами священики, а многі з тих читалень належали під їх проводом до найкращих. Одначе тим не ослаблюється заміту про відчуження від освітного руху нашої інтеліґенції взагалі. Вона відвикла від т. зв. органічної роботи по читальнях, а доказом на те, хочби ця обставина, що як на наші відносини і на число наш. інтеліґенції в Галичині, то в наших читальнях було за мало популярних викладів (1978), а ще менше курсів для неграмотних. Їх було цього року як лише 55 у цілому краю. А поборювання неграмотности, неж чи не найважніша освітня справа. Навіть створена при Головному Виділі окрема комісія для поборювання неграмотности цього року, на жаль, не функціонувала. І це явище дуже сумне та невідрадне.

Впадаючим у вічі є також той факт, що теперішня наша академічна молодь, у порівнанні з передвоєнною, просвітню роботу майже ігнорувала, якщо не вжити ще кріпшого слова. Для неї видно також несимпатична систематична органічна праця серед народу. А всеж так воно бути не повинно. Колись наша молодь оживлювала читальні, вносила до них енергію та запал. Нині з такими явищами на жаль рідко стрічаємося. А це недобре, і то недобре в першій мірі для самої молоді.

Народній Зїзд.

ІНТЕРПЕЛЯЦІЯ 771.

посла Сергія Хрущького і тов. з Українського Клюбу до п. міністра справедливости в справі суперечної з приписами обовязуючих законів конфіскати цілої низки уступів програми і резолюцій Народнього Зїзду політичної партії: Українське Національно-Демократичне Обєднання.

Державний прокуратор при окружнім карнім суді у Львові сконфіскував у львівськім щоденнику „Діло" з дня 28. листопада 1926 р. Ч. 265:

1) В статті під написом **„Програма Українського Національно-Демократичного Обєднання"** в цілости або в частині отсі уступи:

I. Політичні справи.

остоює конституційно-парляментарний устрій та загальне, рівне, безпосереднє, тайне і пропорціональне виборче право до всіх законодатних і самоуправних установ.

4. Українське Національно-Демократичне Обєднання обстоює рівність усіх громадян перед законом без ріжниці поля, народности і віри, свободу осідку і занять, слова і друку, зборів і товариств, станових організацій і страйків, забезпечення правної охорони особистої свободи, неза'манність домівки, право на приватну власність і таємницю листування, незалежність суддів і умовність засудів.

2) В статті під написом: **„Резолюції Народнього Зїзду"** I. В політичних справах — в цілости або частинно отсі уступи:

3) В статті під написом: **„Резолюції Народнього Зїзду"**, II. В справах громадської самоуправи — сконфісковано такий один уступ:

1. Народній Зїзд стверджує,

що на території Східної Галичини розвязала польська влада повищ 2.500 сільських рад (80 проц.) і всі майже повітові та міські ради. Нових виборів до розвязаних установ польська влада не зарядила, хоч на основі обовязуючих у Сх. Галичині законів була до того обовязана. Натомість повизначувала наказних комісарів з т. зв. прибічними радами, що довели громадське майно до повної руїни.

3) В статті під написом: **„Резолюції Народнього Зїзду"**, III. В культурно-освітніх справах — сконфісковано такий один уступ:

8. Народній Зїзд **[illegible]** до боротьби за нову амнестію для всіх політичних вязнів.

9. Народній Зїзд стверджує, що за московським кордоном на українських радян. землях відбуваються в українській державі великі національні здвиги. Там росте національна культура, кріпне національна сила, там назрівають тепер процеси, що скорше чи пізніше віддадуть на Україні суверенні права всьому українському народові.

10. Народній Зїзд взиває все українське громадянство до безоглядного поборювання всіх польською владою актично

5) В статті під написом: **„Резолюції Народнього Зїзду"**, Земельна справа — сконфісковано отсей IX. уступ:

IX. З уваги на те Народній Зїзд, обстоюючи перехід великої земельної власности без викупу в руки українських малоземельних і безземельних селян:

творених і за державні гроші утримуваних партій, що звуть себе українськими, а складаються з продажних, здеморалізованих шкідників українського народу.

Українське Національно-демократичне Обєднання вважає шкідливою діяльність усіх т. зв. інтернаціональних партій, що закликають до класової боротьби та пропагують спільність інтересів українських селян і робітників з польськими чи російськими і тим ослаблюють національну силу українського народу. Народній Зїзд закликає український національний табор до поборювання політики цих партій.

12. Народ. Зїзд закликає всі національні українські партії до політичної співпраці з Українським Національно-Демократичним Обєднанням.

14. Народній Зїзд доручає Центральному Комітетові Українського Національно-Демократичного Обєднання та його президії вейти в тісний політичний контакт з тими поневоленими меншостями в Польщі, що

З огляду на те, що вгорі сконфісковані львівським прокуратором уступи в ніякому разі не порушують приписів обовязуючих в польській республіці законів, запитують підписані:

1) Чи п. міністрові є відома та конфіската?

2) Що п. міністр зарадить, щоб в будучині не повторювалися того рода конфіскати?

Варшава, 10. грудня 1926.

Підписи.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі пихоліття!

З документів часу.

Новий „Cud", чи провокація?

Пишуть нам:

В Літині, дрогобицького повіту, з 2.600 мешканців 3 того около 26 Жидів, 3 (трьох) Поляків рим. обряду, а саме: місцева учителька і її 2 дітей — решта всі Українці грецького обряду. Не було й нема в селі одної польської родини. Таксамо і в школі від часу її заснування не було й нема ні одної дитини польської народности. Від заснування школи за часів Австрії аж до недавніх часів була там українська мова викладовою.

Наміть по занятю Східної Галичини не змінили Поляки мови навчання. Що більше — коли в часі шкільного плебісциту родичі внесли декларації за українською школою, то за часів пів Грабського прийшло рішення львівської куратерії з 9/XI 1925 р. 1 № 7 165, яким признано школі українську мову навчання.

Аж недавно місцеві чинники одержали з куратерії письмо такого змісту:

Do Zarządu Gminy w Lityni. Ponieważ gmina Litynia na podstawie spisu ludności z dnia 30. IX. 1921, ogłoszonego w Skorowidzu miejscowości Rzeczp. Polskiej, Tom XIII. str. 10 nie posiada 23 % ludności narodowości ruskiej, przeto zmieniając swe orzeczenie z dnia 9. XI. 1925 N. Ir N. 7165/25 na zasadzie art. 3. ustawy z dnia 31. VII. 1926.... załatwiając deklaracje rodziców, żądających ruskiego języka nauczania w publ. szkole w Lityni dla swych 132 dzieci kurator O. S. L. rozporządzeniem z dnia 21. VI. 1926. N. I. 5. 901. orzekł, że w myśl powołanego już art. 3. ustawy z 31. VII. 1924. językiem nauczania w państwowej szkole powszech. w Lityni jest język państwowy.

Zarazem wprowadza się prowizorycznie, a więc aż do odwołania wykład dwujęzyczny. Powyższe zarządzenie tymczasowe, wprowadzające wykład dwójęzyczny, nie przesądza w niczem stanu prawnego, wedle którego językiem nauczania w szkole w Lityni jest język państwowy, nie może też stać się w przyszłości podstawą do roszczeń ludności z tytułu rzekomo nabytych praw. Od niniejszego orzeczenia przysługuje interesowanym rodzicom odwołanie do Pana Ministra W. R. i O. P. i t. d.

Замінено отже школу на чисто польську, навіть не утраквістичну! Гарнаж урядова статистика в тім XIII. томі. В селі нема навіть 1 відс. Поляків (на 2.600 лиш три і то заїжджі.) значить — 0·1 пр., у школі ні однісінької польської дитини, а конскрипційні „комісарі", учителі 6-класи гімназійної, відрили, що в селі нема навіть четвертини „w tejszości rusińskiej". От як виглядає „ruszczenie polskich szkół"!

Може би хто з покликаних подав той „Cud nad Trudnicą" у ширший світ, там, де Поляки вічно деклямують про таку рівноправність своїх горожан, якої не зиває ніяка инша держава, а до збереження якої „Польща не є обовязана мировими договорами".

Родичі внесли відклик до міністра, який певно полагодить його так, як і всі українські відклики.

Радянська Україна.

Дослідні катедри при Всеукраїнському Торговельному Музеєві.

Всеукраїнський Торговельний Музей у Київі веде систематичну працю над просліджением роздрібних цін на Україні і в Західній Европі, а також так зв. накладних (оборотових) видатків в роздрібному торгі Америки та Европи. Народній Комісаріят торговлі УСРР доручив Музеєві працювати над вивченням української торговельної сітки. Музей старається про організацію при музеєві двох дослідних катедр: одної для дослідження економіки та техніки торгу, а другу для дослідження якости продукції.

Збирають матеріяли до української революції.

Харківські „Вісти" повідомляють, що останніми місяцями повідкрито в ріжних місцевостях України цінні архівні матеріяли, що відносяться до діяльности був. українських урядів на Україні в часі революції. З Київа, Винниці та Кам'янця Подільського перевезено до Харкова в Центральний Архів Революції: архіви Центральної Ради, Генерального Секретаріяту, гетьманського уряду і Директорії. Деякі з них архівів мали зберегтися в цілости, а деякі лише частинно, бо частину їх вивезено за кордон або відкинуто знищено.

Зворот архівних пам'яток України

З Москви перевезено велику скількість архівних матеріялів, що мають велике наукове значіння, ва Україну. Є це переважно матеріяли московських установ часів Катерини II., що повстали були наслідком підготовлюваного Катериною нового загально-російського устрою. Крім того привезено богато матеріялів українських установ Лівобережа і Слобідської України з передкатеринининських часів. Є між ними — — як інформують харківські „Вісти" — акти полкових канцелярій, полкових судів, а також матеріяли вищих центральних установ Лівобережної України, як генерального суду та славетної Малоросійської Колегії. Всі ці матеріяли дають неоцінений матеріял для українських істориків.

„Собран'є общества Качковського".

II.

Хід нарад.

У вчорашньому числі „Діла" подали ми важніші дати й цифри, що характеризують діяльність „общества Качковського" і його приблизний маєтковий стан. Сьогодні представимо хід нарад „годичного собранія" того товариства, щоб читачі могли усвідомити собі, що уявляє собою инша москвофільська партія, якими категоріями вона думає, який її інтелєктуальний рівень і що вона думає робити на найближчу мету.

Як ми вже писали, в зїзді взяла участь голосно стара, доживаюча свого віку інтеліґенція (священики, адвокати, прив. урядовці—разом з жінками і дітьми). Селянства і студентства було порівнюючи небогато, та й то значна частина його засіла на лівиці, а потім з „собрання" сецесіонувала. З відомих причин (страх перед опануванням товариства б. народовольцями) цьогорічні збори „общества" були найліпше обіслані від часу відновлення його діяльности по війні.

Ще перед відкриттям нарад прийшло на салі до авантури з ред. „Волі Народа" Пелехатим. Якийсь „старорусский дїятель" накинувся на нього за „зраду русского імени", після чого почулися оклики: „Проч з Україною!" А відома „мастита їмость" Моищібовичева ревла: „Викинути тих батярів (!) Українців!" Доходило вже до бійки, але почувся дзвінок і д-р Глушкевич відкрив короткою промовою „общее собраніе". Потім він предложив листу кандидатів до президії зїзду: д-ра І. Винницького з Дрогобича (гол.), д-ра М. Сохоцького з Турки н. Стр., д-ра Т. Кміцикевича з Самбора і сел. Миськова з Рінена (заступники), студ. Свариченського й Іванку Дуркот (секретарі). Представник лівиці студ. Хам запропонував на голову зборів сел. Мих. Козового (Жовківщина), але вже перші його слова стрінулися зі скаженим ревом і свистом правиці. В голосуванні зявилося за Козовим 63 присутніх, за д-ром Винницьким — „подавляющее большинство".

По виборі президії ред. Пелехатий заявляє (в наглій справі), що на салі є присутній агент поліції і він домагається його усунення. Голова зборів д-р Винницький на це не реагує зовсім, але комісар поліції усуває сам здемаскованого агента. Після отсього інциденту приступлено до вибору комісії-матки в складі: д-ра М. Лакуста з Журавна, судді С. Билинкевича з Бурштина, сеніора Ставроп. Інституту Н. Третяка, о. К. Чайковського з Мшани і сел. Гр. Ткачука з Кривого. Відтак міщанин з Білого Каменя Гавришков виголошує довший проект „собранію" (невідомо від кого). Називає день зборів—празником для Галицької Руси, а „общество Качковського"—це для нього „русский университет"... Виступає різко проти зміни правопису і статуту товариства, бо це булаб ганьба для „общества". Як примір наводить Жидів, які держаться свого старого правопису і добре на тім виходять.

По зложенню звідомлення з діяльности „правленія" д-ром Глушкевичем і касовім „отчеті" Мирона Заяця, що ми вже зреферували вчора, зачалася дискусія над тими звідомленнями. Перший забрав слово о. Скоморович, що в довгих виводах домагався від „общества" видавання релігійних книжечок і молитвенників. Через те, що т-во відступило від своєї первісної девізи („Молись"), падуть на нього всі громи й тучі і прокляття повисло над ним. Прокляття впаде й на свято Русь й на нас усіх, як дамо собі вирвати наше праліддне, святе „ъ". Тоді нас не буде, бо не буде ніякої ріжниці між нами й Українцями. Фонетику заведено за австрійські гроші (!), бо так казав бар. Ґавч. (!!) При кінці виступив проти „правленія", що не викинуло досі з „общества" Українців. По нім забрав слово представник лівиці сел. Козовий, що, як видно, був добре обзнакомлений з діяльністю „общества", бо наводив богато цифр, які зводили всі успіхи праці т-ва сливе в нівець. Він заявив, що основою такої організації, якою є „общество Качковського", може бути тільки селянство, а воно масово кидає ради товариства. Не диво, що є ледви кільканацять читалень Качковського, хоч усіх їх є ледви 66. Селянство домагається цілковитої реформи т-ва і не хоче довше терпіти того, щоби в однім селі були читальні „Просвіти" і Качковського. Це вносить тільки непотрібні сварки, роздори, ненависть на селі, з чого користають наші вороги. Нам треба усунути непорозуміння, зреорганізувати цілковито „общество Качковського". (Голос: Злучити з „Просвітою"). Так, так, так—злучитися з „Просвітою!" На лівиці оплески й оклики: „Славно", на правиці крики: „Ганьба", „Проч", свисти).

Коли на салі успокоїлося, прийшов до слова студ. Хам, але в тій хвилі зірвався знов дикий рев на правиці. Окликам „ганьба", „проч з Україною" і т. п. нема кінця. Вкінці голова зборів успокоює своє розюшене стадо, а зокрема „госпожу" Моищібович, яка мабуть мала „добрий день", бо могла вікричатися і виговоритися до схочу. Студ. Хам, добрий бесідник, доказував, що „общество" є вже тепер одним тільки пережитком, що в ньому нема тої живої крови, яка конче потрібна в кожнім товаристві, яке хоче обєднати в собі народні маси. „Ви протестуєте проти життя, але само життя ніщить драптиву хату і мусить вас змести. „О во Качковського" вмирає безславно при дикіх вигуках тих, що називають себе інтеліґенцією, його оборонцями і керманичами. Селянам і молоді з вами не по дорозі. Ваша смерть неминуча". Читачі можуть уявити собі, який рев і крик супроводив кожне речення цього промовця.

З черги мав промовляти госп. Малєщ але він, вийшовши на сцену, зрезиґнував з голосу. По нім забрав слово о. Бучко, який плакав, що під „обществом" горить, що Українці на нього напосілися і нарікав на „правленіє", що воно не викинуло тих, що „перейшли на Україну". А дальше розпинався піднесеним голосом за предківським „ъ", з яким він жив, за яке боровся і з ним умре.

По промові якогось селянина, що говорив віршом (мн. русскі люде, не дивіть ня баламутів, схаменіться, будьто люде) забрала слово г-жа Моищібович, що дала собі духа, обороняючи спазматично „русскій дух", загроженний в самім осередку, бо в „обществі" Качковського. Нерви і „кров русская" не можуть спокійно дивитися на все те, що діється. Новий видїл „общества" мусить мати „чисто (трачі!)— русского духа", щоб очистити т-во від „перусского духа".

Потім говорив ще г. Мирон Заяц, сел. Технік і якийсь невідомий нам селянин, що домагався вникнення в „общества" раз на все „Україні". Видїл має запровадити порядок, „бо підставою русского народа є правовись". На ту саму тему говорив ще й сел. Семенковський.

По промові д-ра Глушкевича, що старався якось вибрести з глупої ситуації, нарікаючи на недостачу робітників і заявляючись за реформою правопису, уділено уступаючому видїлові абсолюторію. Опісля вибрано новий видїл в такому складі: д-р М. Глушкевич (голова), Мирон Заяц, д-р Ольга Шкірпан, д-р В. Ваврик, Лука Старецький і студент П. Красіцький — члени, П. Харкавий, студ. Р. Максимович і І. Рогозинський — заступники. До контрольної комісії увійшли: інж. О. Гудз, Б. Труш і радн. Е. Перперовський. Д-р Глушкевич відмовився від головства, але вкінці дався переконати і вибір прийняв, що правиця приняла гучними оплесками.

На внесення о. Бучка знято з денного порядку справу реформи правопису — під ураган оплесків. Опісля д-р Мих. Заяць (з „Волі Народа") відчитав відому вже нашим читачам декларацію — і лівиця зі співом „Сміло, соль-роби" вийшла під свист і крики противників з салі (меншобільш 60 осіб). Потім велися вже наради спокійно до кінця. Відхилено ще одноголосно пропоновану переміну „общества" на товариство „Наука", а на внесення г-ж

Нема хати

в якій на бупоб на
:: Різдвяні Свята ::
СОЛОДОЩІВ.
Найкращі цукорки виробляє і продає
„Фортуна Нова"
Перша українська фабрика.

Олімпіяди Меншибович виключено всіх „проводирів із української „Волі Народу" (Вальницького, д-ра Заяця, Голінатого, Пелехатого і Хамі, хоч вони саме зробили сецесію. Промовляли ще селяне Ткачук Миськов, д-р Ваврик (по рос.), о. Падох з Мокротина, інж. Чиж із Сокаля, сеніор Ставропігії Г. Третяк, студ. А. Хиляк, о. К. Чайковський з Лемківщини, що радив їти слідами Наумовича й ин. Закрив „собраніе" д-р Винницький, після чого присутні відспівали „Пора за Русь".

НОВИНКИ.

— **Комітет вшанування пам'яти Василя Кричевського.** В суботу, дня 18. ц. м., уконституувався у Львові Комітет вшанування памяти передчасно померщого українського маляра Василя Кричевського. Ініціятивний гурток, до якого вайшли: М. Голубець, П. Ковжун, Р. Лісовський, М. Луцький і М. Осінчук кооптував зпоміж присутніх О. Кульчицьку, Я. Музикову, В. Січинського, М. Федюка та П. Холодного, обираючи своїм секретарем М. Голубця. Завданням Комітету буде в першу чергу освідомлення якнайширшних кол українського громадянства про вагу втрати, яку понесло українське мистецтво з передчасною смертю вимкнено талановитого й оригінального маляра, яким був В. Кричевський. Після відготовної акції в цім напрямі поріщено уладити посмертну виставу праць Покійного мистця, якої отворення назначено на початок марта 1927 р. Для відвідувачів виставки буде зладжений можливо приступний каталог-монографія, що повинен опинитися в руках кожного українського громадянина, який розуміє вагу рідної, мистецької культури, спочуваючи її успіхам та втратам. В парі з виставкою й популяризацією імени і творчости В. Кричевського намічено упорядкування й утревалення його могили. В свій час звернеться секретаріят до усіх приятелів і знайомих покійника з закликом допомогти вшанувати і закріпити в свідомих майбутніх поколіннях світлявої постаті мистця Василя Кричевського.

— **Виставка львівських малярів.** В „Домі Штуки", вибудованім недавно львівським купцем А. Увєрою, відчинено вчора постійну виставку львівських малярів. Просторі кімнати „Дому Штуки" густо завішені експонатами ріжної величини і вартости. З наших малярів беруть участь у виставці артисти: Новаківський і Трудо. Перший виставляє „Портрет жінки артиста" і Квіти. Другий шість лісових пейзажиків. З польських артистів цікавий Сікульський, Альбінівська, оригінальний Гепперт, а найбільше впадаючий в око... величенною полотен — Ярощький.

— **Темна хроніка.** Катерина Гречук, занята у військовім шпиталі у Львові, прийшла після кількох літ до пересвідчення, що її муж уже був раз женатий і зайнявся професійно неприємним посередництвом у власній хаті. Справа є предметом розводового процесу. — Легким способом хоче жити син бувшого професора львівського університету інж. Збігнєв Дуніковський, який думів позичити від власника двох камениць аж 150.000 зол. на високий процент, якого, річ ясна, не міг платити так само як капіталу. Зручний інжинір вийшов із клопоту так, що щез із Львова. — Відвезли до львівського шпиталю три жертви розпучливого жесту замаратинського громадянина Данчури, який пробив штилетом груди своїй жінці, своїй любці і власну шию. Причиною — подружий „трикутник". — Перемиський кінський різник Радзєйовський розбив сокирою голову 22-літній Мостаславській, в якій кохався без взаємности. Дівчина має розбитий череп.

— **Новий винахід.** З Львівщину приходить звістка про новий винахід молодого англійського оптика Берда. А саме: фабрикацію апарату, який може фотографувати предмети та явища в темноті. Сама ідея не нова. Ультрамікроскоп дає змогу відтворювати на кліші те, що не є доступне для нашого ока. При помочі ультрафіолетного промінни можна насвітлювати кліщу, а відтак її побільшити. Хвилі ультрафіолетного світла, богато менші як звичайного, що доступне нашим очам, робили можливим це нове відкриття. Те, що зробив Берд, іде ще далі: світло, яким він користується, інфрачервоне проміння, дає змогу творити фільму непримітних явищ. Від цього променни йде специяльне тепло, яке температуру перетворює у світлявий образ. Можна уявити собі, яку ролю може таке відкриття відограти нпр. у війні. Покищо його подробиці держить Англієць у тайні, а продукував його лише перед ученими.

— **Світова хроніка.** Коли прийшли перші неправдиві звістки про смерть мікада, багато Японців традиційним звичаєм позбавило себе життя на знак жалоби. — З нагоди 250-літніх роковин смерти великого філософа Спінози відчинять дня 27.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

ДІМ ГОРЯНСЬКИХ КИЛИМІВ

Львів, пл. св. Духа

(проти костела ОО. Єзуїтів)

1008 поручає 4—5

у великім виборі **килими** на підлогу, стіни, накиди на отоманку, портієри, потаварки, також **коци**, подорожні пледи, **ковдри, хвилі** на ліжка, **фіранки,** матераци, хідники килимові, ютові, кокосові, килимові і смирненську вовну в різних колірах.

лютого 1927. р. у домі, де він жив, музей, з якому буде зібрана вся література дотично його особи. — Група константинопільських купців і промисловців звернулась до місцевої префектури з пропозицією, щоби дати їм в аренду славну мошею Гагія-Софія яку вони переробляють на салю танців. Добра пропозиція і в сам час, після заяви американських архітектів, які хотять за збереження цього цінного памятника мистецтва дати великі гроші. — Шість американських красунь, вибраних на конкурсі краси, одержало з рук самого президента держави Куліджа по 5.000 дол.; тои з них вибоали негайно старий шлях щастя: подружа, а три повий: основали школу танців. — Римський геозофічний інститут повідомляє, що записав появу землетрусу на Балканах.

— **На вечір Василя Стефаника,** який відбудеться дня 26. ц. м. у салі „Народнього Дому" в год. 7-ій вечером можна купувати білєти в книгарні „Наук. Тов. ім. Шевченка" по 4, 3, 2 і 1 зол.

— **З кіна.** У кіні „Паляс" почалась нова фільма „Фальшивий сором" — наукова сензація славної фабрики „Уфи": життєва трагедія одного лікаря.

ПРИГАДКА.

Загальні Збори Народної Торговлі, Краєвого Союза Споживчого у Львові, відбудуться в четвер дня 23. грудня 1926 р. о 4. год. попол. в салі „Сокола" у Львові, вул. Руська 20. Порядок дня є поданий в Господарсько-Кооперативному Часописові ч. 50 з 8/XII. 1926. Уповноважненних запрошено поручениими листами. Право участи в Загальних Зборах Уповноважнених мають від фізичних осіб уповноважнені, від господарсько-споживчих кооператив відпоручники, які вилєгітимуються повновластями Дирекції. — В день Зборів о 8. год. ранку в Преображенській церкві при вул. Краківській відбудеться Поминальне Богослуження і Панахида за покійних членів Народної Торговлі. 1121 3—3

Дописи.

— **Знесіння.** *(Свято Просвіти).* Дня 12. XII. відбулося у нас свято „Просвіти" з такою програмою: Того дня відбулося в місцевій церкві богослуження, відправлене о. кат. Яремою. Співав дуже гарно хор. Проповідь мав о. Лушак, чина св. В. В. В 4. год. відбулася святочна академія при співучасти хору п. радн. Купчинського, який відспівав декілька народніх пісень, з чого вивязався дуже добре. Найкращою точкою академії була деклямація 4-літнього хлопчика Олійника, від якої потекла не одна тепла сльоза. На отсьому місці виділ читальні „Просвіти" складає щиру подяку всім тим, що причинилися до звеличання нашого свята.

Лежайськ. *(Свято в честь Ів. Франка).* Заходом читальні „Просвіти" в Лежайську відбувся дня 12. грудня 1926 р. святочний Концерт в честь Ів. Франка в салі Народнього Дому, яка була виповнена по береги інтелігенцією, міщанством і селянством з дооколичних сіл, як з Дубча, Жухова, Ожанни, Куриловки і Старого Міста. Між інтелігенцією можна було бачити богато наших заточенців, що не жалуючи труду, прибули, щоб напобуватися чарівними звуками рідної пісні рідного слова. Точно в год. 7. вечером розпочався концерт відспіванням кантати „Слава йому, слава". Вступне слово про значіння Франка і його культ виголосив проф. Зубрицький з Перемишля. Дальше слідували деклямації, сольові і хорові продукції хорів міщаного мужеського і діточого з Лежайська під проводом п. Махна Якова. Хори вивязалися зі своєї задачі знаменито, дозвом чого були невтихаючі оплески, так що міш. хор мусів повторити на жадання публики деякі річи, як „Шумі" і „Птичий хор". П. Михайло Дзєдзівський віддеклямував „Великі рокович" зі світляною картиною. Деклямація зробила на присутніх велике враження, а на кінцеві слова деклямації „Ще не вмерла і не вмре" публика як на команду зірвалася з місць і могучо відспівала наш народній гимн. Свято зробило на зібраних дуже миле враження. Заслуга в першій мірі хористок і хористів, які не жалуючи труду, приходили і дальше приходять на проби, хоч деяким навіть дуже далеко, як пр. співачкам і співакам зі Сідлянки і Старого Міста. Честь і слава п. д-ру Гінщінському і панночкам Слабівним та Кишакевичівній, що своїм трудом причинилися також немало до влаштування цього свята, тимбільше, що це вже друге з ряду. Перше було у нас в жовтні свято книжки, а до третього свята „Просвіти", яке має відбутися 19. січня 1927 р. Лежайщина горячково підготовляється.

Присутній.

†

Поминальне Богослуження

з панахидою по померших **членах Т-ва „Просвіта"** відбудеться в суботу, дня 25. грудня 1926 о 8-ій год. в Успенській церкві при вул. Руській, на яке запрошує всіх членів Т-ва

Головний Видїл Т-ва „Просвіта".

ОПОВІСТКИ.

Виказ надзвичайних датків на „Рідну Школу" (квоти подані в золотих): 22) Коломия. Коломия: д-р І. Турянський 10. І. Михалевський 2, Н. Лепківна 10, д-р О. Коссак 5, І. Ясінчук 5, Дебеславці: о. Вевгун 7. Пядики: Кружок „Р. Шк." 5. Киданці: Кружок „Р. Ш." 10. Корнич: о. І. Доницевич 2. Разом 56. 23) Копичинці. Копичинці: д-р М. Бих 15. Кривеньке: Тов. „Луг" 5. Чит. „Просвіти" 5, о. І. Бриткович 5. Тлустеньке: о. І. Лущинський 1. Разом 31. 24) Косів: Білобережка: о. Березовський (зб.) 30. Жабє: Кружок „Р. Шк." (з представления) 40, д-р Б. Питлик 5. Разом 75. 25) Пов. Львів. Запитів: Кооп. „Любов" 10, С. і В. Тарновецькі 6, Ляшки: о. Рейтарівський (зб.) 9·50, Сороки: о. Рейтарівський (зб.) 11·30. Клепарів: С. Лєхкий 5. Винники: Кружок „Р. Шк." 200. Зашків: Кружок „Р. Шк." 22·42. Щирець: о. С. Свенцицкий 10. Р зом 274·22. 26) Місто Львів: Д. Хомяк 4, інж. В. Трач 10, Г. Кребс 5, Г. Ганулик 5, інж. В. Рижевський 10, пот. І. Раставецький 10, А. Процьків 4·80, Марія Яськів 5, М. Терлецький 10, д-р Р. Білас 10, В. Карпінський 5, І. Бучинський 10, Українська Захоронка, вул. Руська 8·23, М. Стефанівський 10, Л. Ясінчук 3, І. Герасимович 3, Е. Мурин 2, І. Бущанюк 2, Друкарня Т-ва ім. Шевченка 10, Т. Малицький 6. Разом 133·03. 27) Ліско. Смільник: о. М. Вітошинський 5. Чаниш: Гр. Кобилка 2·60. Ліско: о. Ю. Шуплат 2, І. Карачевський 5, С. Савула 10. Кривче: М. Коропаль 5. Ванькова: Н. Магерова 2. Береги дол: о. В. Вербенець 2. Нагорянка: М. Маркова 5. Устрики дол.: Кружок „Рідна Шк." 100, Разом 138·60. 28) Любачів. Башня: о. І. Лесяк 5. Чесанів: Д. Гурський 5. Коровиця: о. А. Тресньовський 2. Любачів: І. Чернінський 2, д-р І. Станько 5. Разом 19. 29) Мостиська. Волостків: о. А. Брановський (зб.): 12·04. 30) Надвірна. Заріче: М. Данилюк 2·50. Делятин: д-р О. Навроцький 10. Ворохта: Чит. „Просвіта" 25·0. Пасічна: інж. Кулицький 10. Разом 86·10. 31) Перемишль. Перемишль: о. А. Перхач 2, о. д-р В. Левицький 20, Л. Грицакова 1·50, о. А. Зубрицький 5. Кривча: І. Калимон 4. Бушковичи: О. Гоцька 5. Разом 37·50. 32) Перемишляни. Волків: Кооп. „Хлібороб" 10. Перегонів: Т. Дичкевичева 5. Утіховичі: о. К. Строцький 7.50. Перемишляни: „Нар. Дім" 25. Пнятин: Кооп. „Серп" 5, о. К. Строцький 6·50. Разом 59. 33) Печеніжин. Космач: Громада 16·75, о. Н. Н. 4, о. Е. Лисинецький 6. Печеніжин: М. Геник 5. Разом 31·75. 34) Підгайці. Підгайці: С. Левицький 5, о. І. Токар 10, о. М. Блажовський 5. Раковець: М. Ресіль 3. Гайворонка: А. Філясова 3. Новосілка: „Каса Стефника" 10. Гнильче: В. Задорожний 5. Славятин: Кооп. „Єдність" 5. Вербів: Чит. „Просвіта" 2. Разом 48. 35) Рава руська. Немирів: В. Дяків 10. Камінка лісна: В. Климко 5. Любича Кор.: І. Луцейко 4. Монастирок: о. І. Карпевич 3. Рава: Кооп. „Віра" 50. Вільха маз.: о. І. Корлятович 5. Разом 77. 36) Радехів. Лопатин: д-р Т. Стефанович 10. Радехів: Чит. „Просвіти" 10. Оглядів: Г. Макітра 3. Хмільно: о. І. Хавалко 5. Холоїв: С. Литвин 3. Разом 21. 37) Рогатин. О. Козловський 5. Болшівці: Г. Цибух 1. Вишнів: о. А. Мельник 2. Свістільники: К. Дудрович 5. Болшів: М. Кулинич 12·50, В. Попович 2. Козари: Чит. „Просвіти" 21·05. Разом 48·55. 38) Рудки. Горожанка велика: Кооп. „Добро" 20. Куликовичі: Софія Онишкевич 5. Колодруби: С. Сеньків 5. Кропильники: О. Кулинич 2. Татарники: І. Бегенівна 10. Комарно: Д-р І. Косе 5. Шоломиничі: С. Слупський 3. Разом 50. 39) Самбір. Викотні: о. Д. Бордун 5, Самбір: М. Кордубова 2, о. В. Венгринович 5, Пиняни: М. Гоцька 10. Бараньничі: І. Пукач 3, Лука: Кружок „Рідної Шк." 38, Кульчиці шлях.: А. Стрільбицький 2. Разом 65. 40) Скалат. Гриналів: „Нар. Дім" 15, Д-р Г. Олійник 11, Сорока: о. М. Семенюк 10, о. Рощаковський 5, Новосілка грим.: Чит. „Просвіта" 4, Товсте: о. І. Іванчук 5. Разом 50. 41) Сколе. Горожанка вижна: о. Ю. Галькевич 10, Сколе: о. М. Мосора 10, о. М. Притуляк (зб. 38·50, Тухля: о. І. Юхнович 5, Хітари: Уряд парох. 11, Плавє: о. С. Зубрицький 3, Труханів: о. А. Виганський 10. Разом 87·50. 42) Снятин. Заболотів: Д-р Г. Ганкевич 30, М. Солятицький (зб.) 2·05, Русів: Ю. Гранківський 2. Разом 34·05. 43) Сокаль. Сокаль: Кружок „Р. Шк. 80, Д-р А. Ріпецький 10, Барані перетоки: В. і Е. Петрущаки 10, Лучиці: Г. Пліхота 2, А. Філевич 5, Белз: Д-р І. Салагуб 5, Добжиця: о. А. Медицький 2, Чит. „Просвіта" 5. Разом 110. 44) Станиславів. Маріямпіль: В. Мотюк 10, Письменичани: о. І. Маркевич 4, Станиславів: М. Куций 2, С. Кандюк 5, Д-р О. Партицький 30, Крехівці: І. Роздільський 10, Галич: В. Чопей 2, Медуха: О. Манастирська 2, Блюдники: Чит. „Просвіта" 14·80. Разом 79·90. 45) Старий Самбір. Білич гор.: Р. Татусько 2, Воля райнова: Стефанія Древко 2, Старий Самбір: Д-р Т. Сонєвицький 5. Разом 9. 46) Стрий. Лисятичі: А. Пеленський 2, С. Метельський 3, Стрий: Д-р Г. Левицький 10, І. Хировський 1, Підгородці: Кооп. „Надія" 33·55. Разом 49·55. 47) Сянік. Вороблик шлях.: В. Енкалова 2, Вислок виж.: М. Юрга 2, Сянік: „Народна Торговля" 5, Ю. Буге 2, Пельня: Ю. Мізь 5, Чистогорб: Теодора Котис 5. Разом 21. 48) Теребовля. Ласківці: Д. Апостол 5, Струсів: о. Т. Цегельський 10, Теребовля: о. С. Весоловський 5, Будзанів: о. А. Чемеринський 5, П. Димідас 10, Яців: о. Е. Цегельський 25. Разом 60. 49) Тернопіль. Микулинці: Кружок „Р. Шк." 10, Е. Кароль 5, Івачів гор.: о. Н. Бріль 3, Гаї великі: Кооп. „Єдність" 5. Буцнів: о. І. Ганицький 10, Церков 5. Чит. „Просвіта" 5, Тернопіль: Ва. Поміч Учит. (зб.) 36, „Союз Українок" 50. Разом 129. 50) Томашів. Отинія: Невідомий жертводавець 15, Кооп. „Єдність" 20, Томашів: М. Ганчак 10, З. Збудовський 2, Довге: С. Кобзан 2, Слобідка: Кооп. „Сила" 5, Письменниця: д-р Я. Шипайло 5, Хомяківка: Чит. „Просвіта" 9. Долина: П. Рашкова 6. Разом 74. 51) Турка. Бітля: о. І. Ших 5, Волосянка вел.: о. Л. Добрянський 5, Лосенець: Л. Потель 3. Разом 13. 52) Чортків. Улашківці: о. Я. Тарнавський 5. 53) Яворів. Яворів: Пов. Торг. Спілка 5, Ляшки: Парасчевія Вальчик 4, Змієвська: М. Плакса 1·50, Млини: о. М. Турчиновський 1. Разом 11·50. 54) Ярослав. Ярослав: д-р В. Гіліцінський 2·25, Неновичі: Грех 5, Пискуновичі: О. Прокіп 2, о. І. Брилинський 2, Синява: Аматорн гром. Дибків і Вишни з вистави 40, Добра: о. І. Прокоп 5. Разом 56·25. 55) Нескідно-галицькі місцевости: Б. Гілецінський 10, Е. Тишинська 10, М. Швіль 2, Ю. Дубіцький 3, Е. Козак 5, В. Цадинюк 2, о. І. Шкільник 5, М. Заріхтівна 7, Р. Сивуляк 2·50, Галібей (зб.) 26, С. Сохацький 10, П. Гнида 5, Д. Колтун 5, С. і М. Гандзюки 5, Г. Кадлубіцький 3, П. Кривоносюк 5, І. Дідик 5, І. Тевлецький 2, Г. Пікас 5, В. Новак 2·50, М. Манастирський 2, Д. Великанович 5, І. Гошовський 2. Чит. „Просвіти" Ряшів 15, Ольга і Іван Рачок 10, Ю. Козьмук 5, О. Вонсович 5, С. Левицький 10, П. Слота 5, Е. Чорній 5, о. М. Бубняк 3, І. Голубович 2, М. Гречка 5, І. Дідич 5, І. Палятинський 5, С. Ничківна 5, А. Сілецький 5, М. Коцюлок 5, К. Манастирський 5, Марія Садженця 5, Марія Угрин 5, М. Козяр 10, Ю. Татунчак 3, С. Янович 10, О. Горбатий 5, інж. Р. Коритовський 3, С. Зарума 10, Тищенко 10, Е. Левицький 5, О. Яворська 5, К. Романівна 3, Уряд парох. Брунарі вижні (зб.) 20, І. Яшан 10, Український Кооп. Банк Берест 25, Сліпко 5, Р. Будзінська 5, М. Батюківна 10, д-р М. Богонюк 20, А. Остапчукова 5, П. Мудрик 2, Ф. Шпитковський 4, М. Домарадзька 5. Разом 409.

Разом вплинуло з надзвичайного датку до каси Головної Управи 3.355 зол. і 97 сот.

Датки всіх Вп. Жертводавців, які надійшли по дни зладження цього виказу, будуть уважатися за звичайні жертви.

Всім ВП. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа „Рідної Школи".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

КУПУЙТЕ КАЛЕНДАР-ЕНЦИКЛЬОПЕДІЮ „ТОВАРИШ" на 1927 рік. Ціна 2·50 зол. Замовлення посилати: Кооператива „Друкар", Львів, Руська 3. 11—?

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИН** Ігнатович Львів. 956 25-?

Новість в Кавярні Варшава!!!

Відкриття БАРУ, прекрасне удекоров. **ЗОЛОТОЇ САЛІ**

Участь в дансінгах беруть: знаний львівський любимець **Альфредо Мельодист** жистець баня і ново залангажований славний **саксофоніст Маніньо. — Теплі страви в кождій порі аж до закриття льокалю. — На салі як звичайно фахівські дансінгі. . . . . В неділі і свята five o clok.**

80 СОТ. коштує одна ложечка до чаю, з хінського срібла у Мандля, Коперника 14. Проти кіна „Коперник". 681а 16-?

КАЛЕНДАРИКИ „РУСАЛКА" по 30 сот. скрізь до набуття. Замовлення приймає А. Окпиш, Львів, Кадецька ч. 4. 1138 3—?

В ЗАКОПАНІМ вілля „Ясна" пенсіонат положений в центрі поручає теплі і сонячні покої, смачна і здорова кухня, для Українців ціни 10 проц. зниженї. Над дівчатами старанна опіка. Остерігається перед фальшивими посередниками. 1027 3—?

КАНДИДАТ адвокатури, по судовій практиці пошукує заняття від 1. II. 1927 Малиняк, Бережани. 1163 2—3

РУТИНОВАНИЙ адвокатський аплікант, який може вести евентуально самостійно адвокатську канцелярію, пошукує негайно місця. Відомість: Василь Скрипчук, апл. адв., Полохів Великий п. Глиняни к. Львова. 1168 2—?

ПОШУКУЮ посади інструктора за удержання і малу доплату. Листи до Адм. „Діла" під „Судьба". 1178 1—?

ПІЯНІНО Rönisch чорне! Фортепіяни: Bösendorfer-a, Hölzl et Heitzmanna, Fritz-a окказійно — Каїм і Син, Коперника 16, тел. 20—45. 1177 1—?

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка **Львів, Городецька 46.** Телеф. 834 Пересвітлення Рентгеном. 1170 1-35

Спеціяліст венеричних і скірних недуг **Д-р І. Мунд** б. сек. шпит. від. і львів орд. 8—9, 2—6, в неділю 9—1, Львів, Асенка 1 (ріг Панської) Тел. 48-01 1140 2—2

Оказія! Тільки через цілий грудень продає фірма

ЯН ВАЛЛЯХ і СИН

фабричний склад сукна **Львів, Ринок 33**

посезонові матеріяли по фабричних цінах. 8—8

1025 **КОЦИ** Величезний вибір **БУНДИ**

1863—1926

Складниця колоніяльних товарів і делікатесів

Галицька 21. — Львів — Галицька 21.

Маріян Баллабан

поручає першорядної якости кави, чай, чеколяди, какао, цукри, консерви, сири і всілякі споживчі артикули. **Щоденно свіжа вудженина.** Спеціяльність **Пражська шинка,** — труфлева, чайна, брушвідська ковбаса. Щоденно **свіжі, незрівняної якости** прасовані дріжджа. Замовлення з провінції полагоджується відворотно. 1114 3—6

Приготовляєте **КОНЦЕРТИ?** Жадайте повного **„МУЗИЧНОГО КАТАЛЬОҐУ"** який висилає за надісланням 1.— зол. в значках почтових **Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок 10.** 994 8—17

БІЛЛЯ — ВЛАСНА ШВАЛЬНЯ

Жіноче, мужеське, діточе поручає найдешевше фірма

Б-ТЯ СТАЖЕВСЬКІ

1115 **Львів, Галицька 16.** 4—4

РАДІОТЕХНІЧНІ ЗАВЕДЕННЯ

„НАТАВІС"

у Варшаві, Лодзі і Кракові. — Відділ у Кракові, вул. Старовісльна 17, телефон 4590

1173 **поручає** 1—2

Радіоапарати усіх типів. — Складові части краєві і заграничні. — Катодові лямпи. — Голосники. — Цілковиті інсталяції. . . . . Ціни низькі!

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 285 (10.962). Львів, п'ятниця 24. грудня 1926. Pocztowa opłata zapłacona gotówką. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Вбиство німецького робітника французьким офіцером.

Демарш німецького уряду.

Берлін, 22. грудня 1926.

Французький воєнний суд у Ляндаві увільнив французького офіцера Русієра, який застрілив німецького робітника. Присутні на салі кореспонденти німецьких часописів внесли до мін. Бріяна збірний протест проти знасилування французьким трибуналом почуття справедливости цілого німецького народу і признаних у всіх державах правних основ.

Німецький уряд на засіданні застановлявся, яке має зайняти становище у справі присуду воєнного французького суду. На засіданні були присутні канцлер Маркс, мін. Штреземан і мін. для окупованих земель фон Бель. Ухвалили, що німецький амбасадор у Парижі фон Геш має дістати уповажнення внести на руки мін. Бріяна негайний протест в імени німецького уряду.

Фон Геш підкреслить у демарші, що німецький уряд добачує в тім присуді поважні перешкоди на шляху до здійснення цілей, означених льокарнським пактом. Німецький амбасадор має зажадати уневажнення присуду. Незалежно від того протесту німецький міністр для окупованих земель внесе протест до міжнародньої союзної надренської комісії, яка в тій справі звернеться з інтервенцією до французького уряду.

Присуд французького суду в Ляндаві за одну ніч набрав великого політичного значіння. Увільненню Русієра протиставлять засуд шістьох Німців. Мін. окупованих земель фон Бель зазначив представникові бюра Вольфа, що вбиство нім. робітника мусить зробити в нім. народі враження безправства. З того Німці мусять витягнути науку: якнайскорше увільнити Надренію з окупації.

„Мінхенер Цтг." повідомляє з Гермерсгайму, що французька військова команда уставила перед мешканням пор. Русієра скріплену сторожу. По вулицях ходять патрулі жандармерії.

Литва висуває виленське питання.

Берлін, 22. грудня 1926.

Життя в Ковні входить усе більше на нормальний шлях. Дня 21-го грудня вперше появилися в соймі соц. посли Плескайтіс і Зуканскас. Вони заявили, що сподіються, що новий уряд зуміє здобути собі більшість. Згадані посли заявили журналістам, що соціялісти братимуть участь у засіданнях сойму, але як сойм зачне свої нормальні праці, соціялісти перейдуть до опозиції.

Литовський посол у Берліні Сідзікавскас (який підчас перевороту був у Ковні) заявив кореспондентові „Берл. Тгт.", що переворот на Литві мав виключно внутр.-політичне значіння і не є в ніякій звязи зі закордонною політикою Литви. Сметона і Вальдемарас є горячими прихильниками литовсько-більшовицького трактату.

Переговори в справі торговельного договору з СРСР ідуть дальше. Новий уряд старатиметься сповнити автономічні домагання Мемеля. Відносини до Польщі полишаться незмінені, доки не полагодиться в якийсь спосіб виленського питання. Коли Польща висуне в тій справі якусь ініціятиву, литовський уряд готов буде розглянути відповідне предложення.

Поліція стріляє до робітників у Дзвинячі.

Трьох робітників убитих, 20 раненних.

Станиславів, 22. грудня 1926.

У Дзвинячі в копальні воску „Ожигрек" ще в листопаді ц. р. вибух у копальні страйк. Робітники (виключно українські селяне) домагалися більшої підвищки. Дирекція копальні відкинула ці домагання. Наслідком тяжкої зими і тяжких економічних відносин робітники полишились без засобів до життя. Дирекція спровадила 8 робітників із Бориславa, щоби урухомити копальню. Страйкарі постановили не допустити цих робітників до праці. При тій нагоді прийшло до сутички з поліцією. **Поліція дала салъву до товпи,** наслідком якої **згинуло на місці трьох робітників, а около двацять було раненних.** Кажуть, що було ранених камінням 5 поліційних функціонарів. На другий день прийшло до порозуміння між дирекцією копальні і робітниками, на основі якої підвищено робітникам платню на 10 проц. У вівторок відбулися похорони трьох убитих робітників при численній участи робітничих делегацій. Спокою підчас похоронів не порушено. В копальні зачалась нормальна праця.

Чічерін проектує нові договори.

Лондон, 22. грудня 1926.

„Дейлн Телегреф" повідомляє, що Чічерін розглядає тепер два проекти договорів: 1) більшовицько-німецького, 2) більшовицько-французького. Для здійснення другого проекту треба би утворити югославянський поміст між СРСР. і Францією. Чічерін хотів би покарати Італію зате, що заохочувала Румунію до заняття Бесарабії, а Польщу зате, що противилася Москві в справі проекту пакту.

Наслідник Красіна.

Варшава, 22. грудня 1926.

З Москви повідомляють, що лондонську дипльоматичну фортецю по Красіні має обняти дотеперішній посол СРСР. в Токіо Копп, який має спеціяльне довір'я радянського уряду.

Радек виключений з інтернаціоналу.

Лондон, 22. грудня 1926.

„Сандей Експрес" повідомляє з Москви, що Радек-Собельзон, виключений з комуністичного інтернаціоналу, прилучився до Троцького й иншим членів опозиції.

Філіпіни — самостійна держава.

Лондон, 22. грудня 1926.

Прийшли вісти з Манілли, що уряд має звернутися до філіпінського парляменту за уповажненням звернутись до Ліги Націй за признанням Філіпін самостійною державою і приняттям їх до Ліги Націй. Президент Злуч. Держав нібито висказав згоду на це.

Напад Китайців на англійський консулят.

Лондон, 22. грудня 1926.

З Ганкоу повідомляють, що 300 китайських жовнірів намагалося ввійти на територію англійської концесії. Англійські моряки здержали Китайців під мурами консуляту. Товпа кулісів прилучилася до китайських жовнірів. Китайці стріляли, на що англ. моряки відповіли пальбою скорострілів і приневолили Китайців відступити.

З наших втрат.

† Д-р Єронім Калитовський.

Зі Стрия прийшла до Львова телефоном вістка, що там помер дня 22. грудня ц. р. в само полудне на удар серця відомий громадський діяч і заслужений повітовий організатор д-р Єронім Калитовський. Ширшу згадку про Покійного подамо в найближчих днях. В. Й. П.!

Влом до Банку Дисконтового у Варшаві.

Варшава, 22. грудня 1926.

Варшава має нещасливу сенсацію: влом до Банку Дисконтового. Вломники, яких було кількох, підкопалися майстерно під банк на просторі 46 метрів і забрали з банку понад 500.000 золотих і дещо дорогоцінностей, вложених на переховання. Вломники-мали між собою першокласних фахівців, мабуть з Берліна, і підкопувалися до банку рівно пів року. Мали теж найновіші прилади й уладження, при помочі яких пробивали найсильніші перешкоди, прим. бетон. У звязку з тим вломом арештовано кілька осіб.

Процес 151.

За приналежність до української протиагнської організації.

Володимир Вол., 19. XII. 1926.
Розправа з 17. грудня 1926.

Суд відчитував зізнання, вложені у слідчого судді тими обвинуваченими, що втікли. Дальше відчитував суд протоколи оглядин речевих доказів. Відчитано в цілости партійний бюлетин з грудня 1924 р. і кілька нелегальних відозв. Між речевими доказами є також летально виданий твір Бебеля: „Держава будучини" і, чого ніхто не надіявсяб, одно число „Свобода" з р. 1921, яке нібито дали обвинуваченому Бакунові большевики (!).

Розправа з 18. грудня 1926.

Перед розправою вольний заголосив судові, що із підсудних не прибуло на розправу з причини недуги. Суд постановив вести розправу в їх неприсутности. Потім переслухано кілька свідків обвин. д-ра Мандля на обставину, що обв. був у березні 1925 р. у Львові постійно, бо йому прокуратура закидає, будьто він в тім часі виїздив до Відня на партійні ізізд. Дальше суд відчитує кілька відозв, найдених в часі ревізії у обв. Василюка. Між речевими доказами є також протокол про найдену зброю в особи, що зовсім не є обнята актом обвинувачення. Проти того протестує обв. Чтець. Як речеві докази відчитує суд протоколи з попередніх політичних процесів, між иншим з процесу засуженого Дудельзака. Проти того протестує обв. д-р Мандель, одначе суд рішив дальше відчитувати протоколи.

Гроші.

Курс долара 8·99 при слабій тенденції.

Збіжа.

Пшениця двір. 34·25—35·25, пшениця кр. селянська 33·75—34·75, жито галицьке 37·00—37·50, ячмінь галицький броварний 32·00—34·00, ячмінь галицький до пересмолювання 29·75—30·75, ячмінь пастівний 27·00—27·50, овес галицький 28·75—29·75, кукурудза стемушка 32·50—33·50.

Поворот

до Талєйрана, Метерніха і Бісмарка.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 17. грудня 1926.

I.

Дуже, дуже цікаві, цікаві і поучаючі ті дебати, які відбулись вчора в німецькім парляменті, і про які приносить довгі телєграми сьогоднішня паріжська преса. Цікаві і поучаючі (а може волите: „поучні"?) з ріжних сторін.

Соціяльний демократ Шайдеман накидався на „райхсверу"; вона, бачите, реакційна у внутрішній німецькій політиці, і рівночасно тісно заприязнена з радянською армією: такий парадокс не може поміститись у голові літеплого соціяльного демократа: на його думку німецька армія повинна би бути „поступова" в середині держави, а ворожа радянському союзові на зверх. Типічний спосіб думання тих соціялістів, в яких замало льогіки і характеру, щоби вивести неминучі висновки з соціялістичних „переконань" або, признавши шкідливість послідовного соціялізму, явно від нього відвернутися. Ті люде — клясичний прототип їх: трагікомічний Керенський! — вдібні тільки розкладати своє громадянство своїми надгнилими теоріями, а в заграничній політиці вести свою нашію в слізу вуднцю. Адже ж не від кого иншого, як від Шайдемана і тов., піддурених Вільсонівською пропагандою, вийшов в останніх місяцях війни той історичний „удар в-заду", в плечі німецької армії, який присилував її капітулювати на ласку й неласку ворогів, замість охоронити рідну країну перед наїздом і бути останнім реальним атутом в руках німецьких делегатів у переговорах про завішення зброї і мир.

Знов же практикуючий католик (він сповідається і причащається кожного тижня) Вірт боронив німецьку армію: вона далі повинна бути заборолом ладу і дисципліни в середині нації і держави, тай повинна ще основніше закріпити свою дружбу з радянською армією. При чому не слід забувати, що той-же Вірт — один з найгорячіших і найбільш активних сподвижників німецько-французького замирення і співробітництва. Співробітництво з Францією і приязнь зі східною (тепер радянською) імперією, з усіми висновками, які така політика мусить нести для Польщі, — ось принціпи теперішньої німецької політики.

II.

Принціпи ці історично не нові. Це принціпи великих реставраторів Европи першої половини XIX-ого століття, Талєйранд й Метерніха. Вони — теж принціпи будівничого Німеччини, Бісмарка, котрий старався кольоніяльними здобутками Франції дати їй сатисфакцію за 1871 р. і прихилити собі її дружну співпрацю, тай рєзекурувати тайним союзом з Петербургом супроти усіх можливих зисків.

Принціпи ці диктовані й політичною географією, себто факторов природним, тревким і постійним, незалежним від кожночасної людської мудрости, чи глупоти. Треба було аж такого плиткого комедіянта, як Вільгельм II., і такого бліс-

лашного недородка, як Миколи II., щоби поперек льогіці, історії і географії здаватися в німецько російську війну, з якої могла скористати тільки Польща. Нині Німеччина і спадкоємник Росії, радянський Союз, хоч не хоч, а мусить направляти шкоди, накоєні тими, що забули Бісмаркову політичну мудрість.

Поворот до Талєйрана і Метерніха і поворот до Бісмарка — усе те очевидно з застереженням: mutatis mutandis — ось провідні ідеї наших часів. Тут і ключ розуміння поплутаних і справді або тільки про око суперечних процесів у заграничній політичній ділянці, що відбуваються на наших очах.

В. Левицький.

Наслідки анархії в самоврядуванні.

Як дорабляються польські пани на рахунок громадського добра.

Громада Тустановичі закупила від спілки Грускавецький Живець („Здроє Трускавецке"), то значить від Раймунда Яроша, власника Трускавця, ліс на 440 моргів простору, положений в громаді Трускавець, за ціну 2,200.000 корон. — На рахунок ціни купна заплатила громада Тустановичі п. Ярошові 1,500.000 корон, а решту 800.000 корон завинила. В ціли забезпечення тієї решти ціни купна заінтабульовано на річ спілки „Трускавецке Здроє" або на річ п. Яроша на гіпотеці названого ліса право заставу для суми 800.000 корон.

Коли ввійшов у життя вальоризаційний розпорядок з 1924 р., Ярош записав в 1925 р. громаду Тустановичі за заплачення цеї решти ціни купна в сумі 800.000 корон, тобто у звальоризованому виді 400.000 золотих з відсотками. Назначена в самбірському окружному суді розправа не відбулася наслідком того, що заступник громади не явився. Опісля призначений з уряду для управи громадою Тустановичі наказний комісар Владислав Кобак запропонував спілці угоду, визнаючи претенсію спілки „Здроє Трускавецке" на заплату решти ціни купна в звальоризованій сумі 400.000 золотих, поменшеної на вартість частини ліса простору 95 моргів, який мав повернути на власність Яроша по ціні купна з 1918 р. Спілка не згодилася на ту пропозицію, а опісля запропонувала свою згоду на мировий суд.

Дня 28. вересня 1925 року обидві сторони згодилися на мировий суд і підписали запис на той суд. Повітовий виділ в Дрогобичі затвердив цей запис на мировий суд постановою з дня 1. жовтня 1925 року. Належить замітити, що повітова репрезентація в Дрогобичі розвязана наказним комісаром повітового виділу є власне пан Ярош. Названа постанова повітового виділу з дня 1. жовтня 1925 р., підписана вправді не Ярошем, лише заступником урядового комісаря Юліушом Бельським, означе Ярош, як управитель установи, без сумніву за неї відповідає.

Мировий суд приняв дня 22. жовтня 1925 р. рішення, що громада Тустановичі повинна для цілковитого заспокоєння решти довгу заплатити названій спілці на руки Раймунда Яроша золотими польськими вартість 45.000 долярів разом зі законними відсотками проволоки, від 1. листопада 1925 р. почавши, а то таким чином, що громада мала вручити вексель на суму 10 тисяч долярів, платний дня 31. грудня 1925 р., а решту грощей в сумі 35.000 долярів мала заплатити в трьох рівних квартальних ратах, платних на протязі 1926 р. Крім того громада Тустановичі дістала зобовязання віддати спілці „Здроє Трускавецке" на її необмежену власність частину ліса набутого в 1918 р. від тоїж спілки, а зокрема простір того 95-ти моргового ліса, що положений в громаді Трускавець.

Таким чином Р. Ярош, який записав громаду Тустановичі за суму 400 тисяч золотих до суду, на основі рішення мирового суду одержав суму 45 тисяч долярів або рахуючи по курсі долара в хвилі рішення суду (6 зол.), суму 270.000 золотих, крім того простір ліса мінімальної вартости 140.000 золотих, рахуючи морґ ліса по 1500 зол. Таким чином Р. Ярош одержав понад 600 тисяч золотих, отже значно більше як сам домагався. Нема ніякого сумніву, що звичайний суд ніколи такої суми Ярошові не призвав би, вже хоч би з тої причини, що згідно з приписами вальоризаційного розпорядку суддя має рішати по думці засади слушности і узгляднювати маєтковий стан довжника. Цілий ліс, куплений громадою Тустановичі в 1918 р. від Р. Яроша, представляє нині вартість біля 660 тисяч золотих, рахуючи по 1500 зол. за морґ, а тому висота претенсій Яроша на заплату решти ціни купна з 1918 р. зменшилася відповідно до зменшеної вартости ліса.

Тому, що вальоризаційний розпорядок наказує брати при вальоризації на увагу також зменшення вартости предмету, то з того випливає, що претенсія Р. Яроша мусить бути обнижена і не може переходити суми 230.000 золотих. Для мешканців громади Тустановичі таке полагодження справи є шкідливе ще й тому, що Р. Ярош наслідком рішення мирового суду задержав для себе з проданого в 1918 р. ліса найкращу частину, а то ту, що притикає до території Тустанович, а не ту від Трускавця. Таким чином значна скількість мешканців Тустанович тратить необхідне для них пасовисько, бо нищого пасовиска громада взагалі не має. Шкода, яку наслідком того потерпіла громада, тим більше, що ліс від Р. Яроша купила головно тому, щоби мати підходячий обєкт до заміни за ліс, положений у Тустановичах, частину якого можнаб віддати під пасовиско для цілої громади.

Наслідком того стало тепер неможливим набуття того ліса від державного скарбу, бо куплений колись від Р. Яроша ліс перестав бути однородним обєктом, а а та його частина, що остала при громаді, відділена від Тустанович районом Р. Яроша представляє дуже малу вартість. Натомість район, признаний мировим судом Р. Ярошові, є саме з усього ліса найцінішою частиною. Ось і наслідки анархічних відносин на полі самоврядування.

Провінціональні кацики гуляють.

Жива й систематична робота Повітового Комітету УНДО в Хирові не дає спати місцевим кацикам. Представники влади, не маючи забуть иншого поля для виказання своєї пресловутої „спрежистости", стали переслідувати діяльніших громадян, членів Повітового Комітету УНДО., доносами до суду. Дня 15. грудня п. р. одержали пп. Липецький Франц — голова, Коропей Остап — заступник голови і Прийма Михайло — член Комітету, завізвання до суду на день 28. грудня п. р. в Старім Самборі, для явки на головній розправі за переступство § 2. австр. закону з 1867 р. ч. 135 В. Д. З. Це „переступство" малоб, по думці панів з поліції у Фельштині, заключатися в тому, що згадані громадяне заснували у місяці листопаді п. р. в селі Вовче коло Хирова гром. народній комітет, виголосивши при тому два реферати. Слід зазначити, що всякі формальности при скликанні довірочної наради у Вовчім були виповнені.

При цій нагоді подається до відома наших повітових організаторів, що саме на основі обовязуючого досі в Польщі 2. закону про збори з дня 15. листопада 1867 р. ч. 135. В. Д. З. наші Повітові Комітети можуть, згідно з організаційним статутом, закладати гром. парт. комітети по всіх громадах свого округа. Політичні організації взагалі не потребують ніякого затвердження влади, в противенстві до всякого рода товариств і стоваришень з иншими як політичні цілями. Українське Національно-Демократичне Обєднання не є політичним товариством, але політичною партією, такою, як Піст, Визволенє, Сельроб і инші, виразно не заборонені в межах держави політичні організації. Збори слід отже скликувати на основі § 2, за поіменними запрошеннями — без попереднього повідомлення влади. Представники влади можуть тільки на збори прийти і провірівши, чи всі присутні мають запрошення, залишити місце наради.

Про всі зловживання провінціональних кациків слід негайно подавати до відома Народній Канцелярії (Львів, ул. Косцюшка 1 а) і Українській Парляментарній Репрезентації на руки пп. послів Хрунського, Козубського або Любарського (Варшава, Сойм, Украінський Клюб).

Радянська Україна.

Підготування до перевиборів рад.

На Україні йде інтензивне підготування до нових виборів рад на основі нової інструкції. В першу чергу складають нові листи виборців. Найбільшу вагу прикладають до виготовлення ліст тих, що позбавлені виборчого права. Виборчих прав позбавлені духовні, гангаї або кулаки, був. царські поліцаї, жандарми і непмани, а крім того всі ті, що експльоатують чужу працю. Нова інструкція дає право деяким з тих проскрибованих старатися про наділення виборчими правами, як що вони в часі своєї діяльности показали себе „благонадьожними". Можуть це робити був. поліцаї, жандарми і військові.

З життя „Березіля".

Головний режисер „Березіля" Л. Курбас заявив у інтервю з представником харківських „Вістей", що всі поголоски про зміну напряму діяльности „Березіля" безосновні. Постановка пєси „Седі" в „реальному плані" нічим не змінює загального мистецького напрямку в театрі. „Березіль" — казав Курбас — залишиться таким, яким був, відданим своїй ідеї, спосним колективом. В репертуарі „Березіля" є в цьому році пєси: „1905 рік" і „Сава Чалий". Крім цього відновлюється пєсу „За двома зайцями". В січні 1927 р. театр виставить премієри: „Яблоневий полон" Дніпровського, в режисерії Бортника і „Юдіту" Гебеля в постановці Л. Курбаса. Сценічне оформлення до „Юдіти" дасть маляр А. Петрицький. В лютому 1927 р. піде оперета „Мікадо" і „Король забавляється". В березні піде „Сонце Руїни" в постановці Л. Курбаса. В тій пєсі будуть унаглядненні всі дотеперішні підсумки праці „Березіля". Крім того в березні виставить „Березіль", „Макбета", „Отелля". Обі останні пєси йдуть у новій постановці: перша в постановці Л. Курбаса, а друга в посмертній постановці режисера Кудрицького. Наківець заявив Л. Курбас, що в акторському складі театру зайшли деякі зміни. Вийшли з нього артисти Кончевський і Маслюченко. Натомість принято до театру нові сили: С. Федорцеву і В. Блавацького.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі анархії!

ІОРДИН ЬРАСЮК.

6)

БЕЗПУТНІ.

Сучасна фільма.

(Продовження).

Вже, коли пастухи ледве маячіли, зупинився. Враз махнув рукою:

— Заваліться поля й мужики.

Поспішав до міста. То напевне була вигадка Кривого: неодмінно вже приїхала мати.

Сон обдурив Володьку. Матери не було. Кривий сердито запитав: „А де-ж твій хліб?"

Володька зрозумів, що Кривий не хоче, щоб він у нього залишався.

Вирішив піти до Хведька й перед ним виляти свої кривди.

Хведько бавився у дворі з Бобчиком. Узрівши Володьку в передвечірній час, він зміркував, що той хоче ночувати в нього, й тому сердито кинув:

— Ти, старшого, чого лізеш до мене? Біжи до свого Митьки... Я вам не забуду.

Володька остовпів. Він так було зрадів, узрівши товариша. Нічого діяти. Повернувсь і, похнюпивши голову, побрів вулицею. Куди й чого, — сам не знав.

Коли стемніло, сів під домом на тротуарі. Голодний, знесилений. Очі жадібно вбирали пітьму. О, як би він хотів, щоб хоч один камінь зробився кусочком хліба!

—o—

Вранці, ще базарка площа була піма, як Володька снував, сподіваючись як-небудь поснідати.

Перекупки виносили гарячі пиріжки, ковбаси...

У Володьки розбігалися очі, котилася слина. Вблагати перекупок він не міг. Хотів часкочити, вхопити пиріжків і тікати, але притомився. Був безпорадний. Коли-б гроші — все було-б у нього.

Володька з годину ходив і дивився під ноги.

Раптом надійна думка: на „Свалку"! Там колись найшла жінка золоті зуби.

На „свалці" в купах сміття рилися свині, діти й дорослі.

Володька завзято розгрібав руками.

В очах мигне шкільце, то бляшка — він стішиться на мить і знову гребе. Аж нігті позаломлював!

Знайшов ключку й став нею гребти.

Тільки копнув, — шкоринка хліба!

Обтер і мерщій у рот.

Здавалось, аж у ноги поллялись жидні сили...

Потім перекопав усю купу й нічого не знайшов. Перейшов до иншої.

Раптом з-за купи машкара:

— Я тебе копну! Сюди не лізь.

Володька підійшов до незайманої.

Копав довго.

Ось ударило з купи таким духом, що він одвернувсь; та лише глянув, — його очі заблищали від утіхи — цілий жмут оселедців!

Володька похапцем став вигрібати. Зараз же підбіг і його замурзаний сусіда:

— І мені дай!

Володька не протестував.

Обидва набрали в пазухи, в кишені...

Тоді вдоволений сусіда пораяв:

— Ходім до мене. Будем їсти...

Володька зрадів. Думав, що той поведе у лісто до своєї хати.

Звернувши вбік кілька кроків, машкара зупинилась перед норою з галичок та іржавої бляхи:

— Лізь:

Володька скептично:

— Це ти тут живеш?

— Живу.

— У тебе нікого нема?

— Нема.

— А в тебе?

— Нема...

— Як ти звешся?

— Павлушка.

— А ти?...

Сидячи в норі, робили один одному допит та огризали оселедці.

Володька зїв два й залишив, почуваючи, як його нудить...

Вийняв з пазухи, щоб не смерділи.

— Ми закопаємо тут, а самі підем обідати, — запропонував Павлушка.

— Куди? — здивувався Володька.

— Побачиш.

Ніяк не вірилось Володьці, що він пообідає.

Павлушка-ж у місті сміливо зайшов у їдальню і шмигнув між столи, простягаючи руку до їдців. Що залишалось в тарілках, — вигрібував і вилизував.

Тоді запримітив Володька, що тут богато таких вештається.

Він зважився самому збирати недоїдки. Хтось залишив на тарілці шматок мяса. Володька прожогом кинувсь і, влучивши своїм лобом дівчинку, що бігла до цієї-ж мети, заволодів мясом.

Через яку годину трохи підживився. Павлушка мав гроші й купив тарілку борщу.

Коли-ж Володька підійшов, Павлушка раяв:

— Проси й ти, нехай дають — ти й собі купиш. Проси добре, щоб аж їсти йому перехотілось.

На вулиці повеселішали обидва.

(Продовження буде).

З життя Українців у Канаді.

Вибори до міської ради у Вінніпегу й Українці.

Дня 25. листопада відбулися у Вінніпегу міські вибори, в яких і українські горожане брали участь в той спосіб, що старалися перевести в міську раду свого кандидата, адвоката О. Дика, а до шкільної ради хотіли вибрати добре відомого між Українцями лікаря, д-ра Г. Йонкера, по народности Голяндця, уродженого в Америці. Своєї цілі Українці не осягнули.

В третій варді, де були поставлені згадані кандидати, на 10.199 віданих голосів український кандидат Дик дістав 1.279 голосів, відчас коли його противники дістали такі числа: Дорвард (робітничий) 1.584, Колісник (комуніст) 874, Люіс (Жид) 928, Мек-Кром 142, Мек-Лейн 2.475, Симпсон (робітничий) 1.998. Зпоміж тих кандидатів мало бути вибраних трьох радних. Квота, потрібна для вибору радного була 2.578 голосів. Тому, що ні один кандидат не дістав такого, числа голосів, треба було приступити до елімінації слабших кандидатів і причислювання їх других голосів (двійок) кандидатам сильнішим. З балотів Мек-Крома причислено 15 других голосів Дорвардові 6 Дикові, 6 Колісникові, 6 Люісові, 41 Мек-Лейнові і 21 Симпсонові. Відтак розділено після двійок балоти Люіса і Дорвард дістав 60 голосів, Дик 33, Колісник 39, Мек-Лейн 172, Симпсон 214. Мек-Лейн якому до того часу дісталося вже 2.688 голосів (отже більше, як потрібно до вибору), відпав тепер від рахунку, а на чергу прийшло розділювання голосів Дика після двійок. Поділ їх дав такі результати: Дорвард 207 голосів, Колісник 154, Симпсон 195. Проголошено вибраним Симпсона, якому дісталося 2.453 голоси і Колісника число голосів якого піднеслося до 2.073. Дорвард з 1866 голосами лишився невибраним.

Кандидати на шкільних радних дістали такі числа голосів: Грей 4.969, Мек-Грат 2.516, Бирт 1.878, д-р Рибак 775, д-р Йонкер 1.850. Ніхто з тих кандидатів також не дістав потрібної до вибору скількости голосів, отже прийшло до відкидання слабших. При третім численні сила кандидатів представлялася так: Грей 3.430, Мек-Грат 3.124, д-р Йонкер 2.410. Вибраними проголошено Грея і Мек-Грата. Обоє вони були поставлені незалежною робітничою партією.

Лейором вийшов по раз третій дотепершній мейор Веб, який дістав 7.269 голосів більше, як його противник Типінг, кандидат робітничої партії. Міська рада остала майже незмінена. Одинока зміна зайшла в третій варді, де комуністичний кандидат Колісник поборов робітничого радного Дорварда.

Найбільшою сенсацією тих виборів є саме вибір комуніста Колісника до міської ради. Є це одинокий комуніст, вибраний до якогонебудь публичного уряду в цілій Північній Америці. Це, що він є українського походження, не без того, щоб не відбитися фатально не тільки на Українцях у Вінніпегу, але й на цілій українській еміграції в Канаді. Бо помогти комуністичний радний не в силі нікому, а самим фактом його вибору зроблено українській справі в канадійській Домінії медвежу прислугу. Вже тепер мають Українці в Канаді доволі ворогів, а після того, як найбільш відстале, політично й культурно найслабше вироблене українське населення вибрало своїм представником комуністичного кандидата, — недовіра до Українців як до певного, большевизуючого елементу тільки зросте.

Зріст української автокефальної церкви.

В Канаді поширюється сильно між нашими людьми т. зв. українська автокефальна православна церква. Творяться щораз то нові парохії, будуються церкви, стягаються все нові духовники тої церкви. За останні два місяці українська автокефальна церква в Канаді дістала трьох нових священників, а саме: Т. Горбач, Т. Водохатюка і П. Запарнюка (останній — вихованок стан. дух. семінарії). Тепер ця церква має вже в Канаді 19 священників. Автокефалисти розписали в Канаді збірку на собор св. Покрови у Вінніпегу (досі зібрали 7.000 доларів) і на ловчі автокефальній церкві на Україні. Свої найвищим зверхником уважають „митрополита всієї України" Липківського в Києві, а священників висвячує їм автокефальний архиепископ Іван Теодорович, що резидує постійно в Шикагу у Злучених Державах.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** У вчорашньому числі „Діла" сконфісковано одно місце у середині і ціле закінчення передової статті. Крім того ще раз усі ті резолюції, що були вже сконфісковані в „Свободі", не зважаючи на те, що вони були змушювані інтерпеляцією посла Хрущького і тов. ч. 771. Це 121-а чергова конфіската нашого органу в цьому році.

— **Почтові складавки розсилаємо з нинішним числом, та просимо П. Т. передплатників негайно відновляти передплату, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплату належить прислати прямо до Адміністрації, яка на місяць січень 1927 виносить 4·50 золотих.**

— **Проти розбивачів лугової організації.** Від п. Петра Анкевича, члена виконавчого комітету центральної ради „Лугів", дістаємо письмо, в якому він протестує проти наклепів „Гром. Голосу" і заявляє, що хід наради „Лугів" львівського повіту, скликаної на день 5. грудня т. зв. тимчасовим організаційним комітетом (пп. Павлів, Остапович, д-р Стахів, Народський), представлений в тому органі в зовсім фальшивому світлі. Ця нарада не була по правді ніякою нарадою, чого найкращим доказом те, що не перейшла ні одна точка денного порядку. „Vox Dei", на який покликалися менери радикальних „Лугів" — це два письма від їх партійників одно з Волині, одно з Городенщини, відчитані на нараді, і кинання головою підпитого дядька К. з львівського повіту. На тій нараді було зрештою ледви 6 представників Лугів" з львівського повіту на всіх 60, а 3 делегатів з инших повітів. І з тих 6 делегатів 4 було проти т. зв. тимчасового органа. комітету і тих, що за ним стоять.

— **Бандитизм.** На львівській митниці відкрили нових контрабандистів: одного з них панка Загожанського з Румунії арештували, бо в його хаті найшли цілий музей дорогоцінних предметів перепачкованих через румунський кордон. — Під варшавський дисконточний банк підкопувались від довшого часу злочинці, дуже систематично. Вони дістались до середини, але в останній хвилині хтось їх сполохав і головна каса, з найбільшим скарбом, лишилась нєнарушена. — Два львівські зломники Стиманьчук і Маршавка хотіли дістатись до приватного мешкання служби ресторану Мусяловича, але одне з напрубків зачинів двері за ними, коли вийшли в коридор. Один скочив з II-го поверха на галерію і скрутив собі ногу. Обох зловили.

— **Підкінська дитина.** У Варшаві трапилась історія, яка могла би стати текстом до фільми. Якась жінка Шанявська внесла до поліції скаргу проти місцевого положничого шпиталю. Коли вона лежала там у лозах чотири роки тому, прокинувшись довідалась від догляджки, що вродила дитину, але мертву. Тимчасом цими днями одержала вона анонимного листа від якоїсь жінки, яка повідомляє її, що лежала тоді з нею в тій самій шпитальній кімнаті і що це вона, кваторка листу, вродила неживу дитину. У розпуці підмінила догляджку, щоби ця підмінила її немовля з немовлятем Шанявської. Тепер вона повідомляє Шанявську, що ставши сама матірю, не хоче позбавляти її р дощів материнства і передає їй дитину до захисту сиріт, де вона може собі її відобрати. Шанявська справді найшла свою дитину у згаданім місці. До чого дійшло за арнитво. Навіть матері не завсіди можуть бути певні, що одержать власну дитину, коли її вродять!

— **Майже як у нас.** Ось що оповідають по Львові: Львівський театр „Новости" заповів виставу „Паризького Життя". Безпосередно перед самою пєсою дирекція пригадала собі, що виписана на афіші акторка Желіховська дістала відпустку на виїзд до Варшави. Треба було ж кти мерщій раду. Витягнули з будки суфлєрку, переодягнули її і казали імпровізувати ролю акторки. Бо хтож краще зовсім таку ролю, як не суфлєрка, що вічно читає й текст? І вистава пішла. Але тайна зручної дирекції дісталась на салю. Такі талановиті штуки вміє робити наш кожний директор провінціяльного театру. З одною рожницею: що не дає своїм акторам такої відпустки як театр „Новости"— для подорожі на конкурс краси.

— **Цьогорічний збір меду.** Головний бжільничий союз у Польщі інформує, що цьогорічний збір меду равна 15 мілл. кг. На території польської держави є півтора мільона пнів, які дають пересічно 10 кг. На воєвідствах, де годівля бжіл найкорисніша, можна з улика зібрати річно від 70 до 100 кг. меду. Найбільше пнів є на українській території Волині, Полєсі, Галичині. Цьогорічний збір кращий, як минулий, але недуги серед бжіл помінували чимало пнів. Найбільше поширеною була мотилиця. Недостача опіки над уликами з боку влади (ветеринарів, що нищать недуги) є головною причиною слабого розвитку цієї дуже дохідної галузі господарства.

Загальні Збори тов. „Українська Захоронка" у Львові відбудуться 23. грудня н. р. о 5. год. вечером в льокалю „Бесіди" в Народнім Домі. В коли би о 5. годині не було приписаного статутом комплету, відбудуться о 6. год. вечером другі Загальні Збори при кождім числі присутних членів. — Гординська, голова, Мечникова, секретарка.

— **Краса і спорт.** Англійський лікар Фредерик Грав сполошує студію про вплив спорту на жіночу красу. Його висновки може зажурять наших неприхильників спорту, але голос спеціяліста у такій кращі спортів як Англія щось значить. Грав твердить, що нинішні спорти та танці викривляють зовсім усе жіноче тіло, в першій мірі ноги, які роблять плоскими, та литки. Зрештою англійське жіноцтво у 80 проц. є відстрашаючим прикладом для европейського, коли воно піде його слідами. Наслідуючи у спорті мущин, Англійки стали дивогляднo бридкими, хоча Англійці одночасно витворили в собі рідкий тип мужеської краси.

— **Пророцтво Конан Дойля.** Відомий англійський письменник Конан Дойль, творець Шерлока Гольмеса, від ряду літ проміняв сенсаційну літературу з життя детективів на нишу сенсацію: досліди над позагробним життям. Цими днями він мав у Льондоні відчит у найбільшій салі, що містить кілька тисяч осіб і вийшовши на естраду сказав: „Прошу всіх тих які мають глибоке переєвідчення, що стоять у постійних взаємних з близькими померших, щоби встали і склали цим прилюдний доказ своєї віри". Встало два третини присутніх. Тоді Дойль сказав: „Дякую Богові, що вас є тільки. При цій нагоді хочу тут прилюдно висловити пророцтво, що за пять літ, коли з цього місця звернусь до салі з таким самим проханням, не буде ні одної особи, яка би не встала. Про це кажемо тут, у центрі Льондону, спокійно і рішуче, і ґаум світа не захитає нашою вірою".

— **Каяки життя.** Кожна дівиця приносить із стільки, що починаємо у більшість з них сумнівати. Та ось свіжі три події, за які ручать достовірні три особи. Перша: — інжинір Уотсон з Філядельфії познайомився в подорожі пароходом між Ню Йорком і Шербургом з молодою жінкою, яка йому так подобалась, що він чисто по-американському ще в дорозі освідчився. Щойно в Ню Йорку довідався він, що його наречена — дочка сущого мілярдера Борна, фабриканта машин до шиття. Одначе вона жила дуже скромно з матірю і вирішила, що батько не завищить їм мастку і вона мусить стати вчителькою. У день шлюбу, після церемонії, підійшов до молодого з поміж гостей якийсь старшин дворовий і передав йому запечатану конверту, пояснивши, що її передав йому батько Уотсона, 15 літ тому, з проханням передати її його синові в день його шлюбу. У конверті був чек на малий оляпа і таке речення: „Твій покійний батько передає тобі твоє віно і бажає тобі богато щастя". Є ще чудаки на світі! — Друга історія: У Барселюні засудили відомого зломника Альбо на 453 літ вязниці. Стільки йому належиться за його 66 злочинів. Зі еспанські суди засудили його заочно, а дотепер не могли його зловити. Сума 483 літ кари є тільки теоретична; по відповідній інтерпретації закону він відсидить трохи менше, бо лише... 18 літ! — В Індіях, в околиці Калькути, мисливі найшли в лісах вовчу печеру, де виховувались вовчиця двоє дітей: одно семилітне, друге трьохлітне. Вони подобали на половину на звірятка, лазили рачки і їли сире мясо. Місіонарам, які заопікувалися дітьми, ледви вдалось намовити дітей, щоби стрібували инший харч. Отже легенда про Ромула та Рема не є фантазією!

Свобода ч. 50 містить: Наступ на „Просвіту". Наша програма. Провінціональні кацики гудзять. Як „сель-роби" вчують? З організаційного руху. Зачин. З подвигів куратора Собінського. Польські справи. Що чувати у світі. Горішки. В справі збуту і достави збіжа. В імя ощадности. В справі довгорочищевих позичок. Економічні вісти. Листи до Редакції. Допися з краю.

відгуки дня.

Народна Торговля.

Ще малим хлопчиною чув я що нагукують і не знав докладно її значіння. Мої батьки, вернувши з міста, привозили богато річей, які будили в мені охоту до одного з гріхів головних. Адже були там оріхи, сушені сливки, фіги, мігдали, родзинки і все инше, що колись купували люде перед святами, празниками й іменинами.

Пізніше, як ходив я вже до школи, а забігав залюбки до стайні, то старий візник від „цугових" коней говорив до мене:

— Не забудь шепнути татунькові, як поїдуть до Бродів, щоб купили нове згребло і щітку. В „Торговлі" я видів таке як золото.

Відтоді знав я, що в „Народній Торговлі" є двоякі річи, такі приємні для кожного хлопця-селюха: родзинки і мігдали (не рахуючи фіг) для людей, а щітки і згребла для коней.

Прийшов раз „старший брат" на празниках і я відкрив тоді ще нову річ:

— Прошу отця духовного, треба свічок до церкви. Різдво за плечима, а на престолі сами недогарки. В „Народній Торговлі" я бачив такі красні, що аж!

Значить, є там щось і для церкви.

Десь перед самою гімназією я попав у другий головний гріх, але завдяки йому довідався, що Торговля має в себе і вино.

Так з року на рік довідувався я все більше й більше про „Торговлю".

Перейшовши на сталий побут у Львів, я за прикладом численних Українців, цілий рік не знав, де містується крамниця „Народної Торговлі". Пізніше довідався про те, але рівночасно пізнав, що деб який Українець не мешкав, кожному „до Товговлі за далеко". По вино ближче до Рідля, по каву до Майля, по свічки до... Ризниці.

Різдвяна Ялинка

тоді здоволить усіх, коли буде прибрана незрівняними прикрасами фабрики цукорків

„Фортуна Нова"

Львів, вул. Кордецького 23.

Чув я і такі розмови:

— Я дуже радо брав би в Торговлі, але мені, бачите, трохи до Ринку за далеко.

— А деж ви мешкаєте?

— На... Курковій.

Або такі:

— В Торговлі, знаєте, дорожче як у Майля.

— По чому у Майля?

— По три золоти.к

— А в Торговлі?

— Видите... не випадало собі докладно.

Клич „Свій до свого" проводиться у нас знаменито, послідовно й успішно, але тільки в пресі.

Инакше у Жидів.

Мій товариш, який мешкає під Львовом, часто дає поручення молочареві Жидові, щоб той полагодив йому закупна.

— Підете до „Народної Торговлі" і купите там мені те і те.

Жид вертає, привозить покупки.

— Де ви це купували?

— Ну або що?

— Чому не в „Народній Торговлі"?

— Ну... бо мені було за далеко.

Що Жидові до „Народної Торговлі" за далеко, хоч він заїзджає на Ринок — то це зрозуміле, але що Українцеві за далеко, хоч він мешкає на Курковій — того ніяк не можу зрозуміти.

Галактіон Чайка.

Дописи.

Станиславів. (*Свято Просвіти*). Коли нашим святом „Просвіти" зацікавлялися чужинці чи сусіди, то, думаю, напевно перестали робити які небудь заходи для спинення нашого національного розвитку. Таку рефлексію муслоб викликати станиславівське свято „Просвіти", що відбулося дня 5. грудня 1926 р. у великій салі „Сокола". Це не було штучно зладжене офіціяльне зібрання організації, яка слабо угрунтована серед українського громадянства. Це був елементарний зрив народньої стихії, яка не знає ніяких перепон. Це все, що виконано на сцені, дало вагон ний образ, хто і що робить у повіті на освітньому полі. Три хори старших співаків, один діточий, руханкові вправи Луговичок з Креховець та Луговиків з Ямниці, діточа сценічка картина з тогож села, два деклямації п. Полоссєнки і маленької Ганночки Тарафанюк та вправи дітей руханкові вправи микитинецьких „журавликів" виказали пореченість, що стари просвітянські працьовники не закладають рук, але в почутті громадянської відповідальности втягають масово молоде покоління до участи в праці. Хто бачив, як на сцені чергувались вусаті з дітьми, мусів своїх подумати, що стоїмо таки на порозі ясного майбутнього. Діти виступали весело, бадьоро. Видно було, що старе покоління має кому виручитися в громадянській праці і може спокійно сходити зі свойого місця. Коли приходиться дати оцінку мистецькій вартости свята, то важко рішитися, кому признати першенство. Чи тим двом сотням активних учасників свята, котрі могли вдоволити навіть вибагливу авдиторію, чи тим двом тисячам терпеливих видців, котрі се

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

МЕШКАНЦІ Я напише солідно після найновіших взорів, найдешевше **фірма І. М. Ляйхтера** знан. **Кляфтена** 1154 **Львів, Словацька 12 А.** 2-10
Для ПТ. урядників догідні условія.

ред тісноти і горячі на салі заховали повний спокій та лад і зберегли зещі явлення довгою програмою аж до кінця. Про концертантів скажу тільки загально, що вартість їхніх продукцій стояла в простому відношені до п т їхньої праці на освітній ниві. Такі ветерани, як о. Стефанчук, о. Гірняк та директор Грицишин мали світлі успіхи зі своїми хорами. Молодші працьовники, як Обідняк з Угринова та провідники лугових дружин могли черпати богато заохоти до витревалости в праці. Я уважав би головним успіхом сьогорічного свята „Просвіти" той настрій, з яким повіт відгукнувся на поклик видїлу філії на цей день. А коли я на початку цього допису назвав просвітянську маніфестацію стихійною, то мав на думці два факти: 1) що найновіші поліційні приписи про удержання видців у рамах сидячих місць пішли в кут перед напором тисячів народа, 2 що, не зважаючи на щільне забиття салі, свято ні на хвилю не затратило своєї поваги і зразкового ладу. — *Гість.*

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на шадничу книжечку ч. 7910.

Організаційний рух.

Віче в Поршні, пов. Львів.

Дня 5. грудня ц. р. відбулося в Поршні львівського повіту, політичне віче УНДО. Кімнату церковного склепу і подвір виповнили громадяне Поршни і сусідніх сіл: Милошович, Підсадок і Нагорян. Віче отворив місцевий парох о. Евген Возняк. У склад президії віча покликано п. п. Михайла Бамбуру з Поршни, Михайла Фединяка з Милошович, Мирона Огородника з Підсадок і Павла Мялюша з Нагорян. Реферат про політичне положення нашого народу і про завдання національної партії виголосив голова Повітового Народнього Комітету п. Іван Ліщинський. В дискусії забираючи голос пп. Стефан Граб з Поршни, Антін Торбан з Поршни, Тимотей Клок, Кводік і Іваненко, о. Возняк, Володимир Тарнавський зі Львова, Юрко Цимбалв й ин. Державна поліція розпоряджає мабуть за великим числом осб, коли на віче прислано аж пятьох постерунковних. Декотрі з них, стоячи між учасниками збору, старалися робленням ураг понизити гарний настрій віча.

Слід зазначити, що літом 919 р. карна експедиція польського війська спалила без найменшої причини майже всіх селян Поршни, бо 83 кумерів. Одного селянина вбили, а богатьох побили так тяжко, що на прим. Гринько Фіта зовсім неспосібний до роботи. Це й є причиною відповідного настрою до сусідів. У селі є лише 18 латинників, але це не перешкаджало польським урядовцям при переводженню урядової переписи в 1921 році нарахувати аж 348 осіб польської народности!

З викладової салі.

Грецько - скитський мистецький круг і мистецтво мандрівки народів.

(Від власного кореспондента.)

Берлін, 10. грудня 1926.

Перед кількома днями відбувся в салі Державної Мистецької Бібліотеки в Берліні при вул. Принца Альбрехта півторагодинний виклад доцента д-р Володимира Залозецького про грецько-скитський мистецький круг і про мистецтво мандрівних народів. Був це перший виклад з циклю викладів про старе мистецтво Східної Европи, які уладжує для німецької публіки ін. „Український Науковий Інститут у Берліні", а заразом і перший публичний виступ нового Інституту.

Виклад д-ра Залозецького, ілюстрований світляними образами, зібрав понад 200 слухачів, між якими, очевидно, переважала німецька публика, що в останніх часах мала часто нагоду слухати викладів про східно-европейське мистецтво й взагалі живо інтересується тими темами.

Вважаючи, що висновки прелегента матимуть інтерес і для нашої публики, передаю їх у найзагальніших зарисах.

Грецько-скитські знахідки на чорноморській території, на Кубані та в степовій Україні це продукт грецьких і старо-орієнтальних впливів. Усі знахідки, головно мистецького промислу, як у своїй першій зосцентричній добі, так і в другій антроповентричній, не є оригінальними виробами Скитів, а стоять під впливом грецького й старо-орієнтального мистецтва. Навіть ті вироби, що виявляють сліди „звароваризування", не можна вважати нічим иншим, як тільки наслідуванням грецько-орієнтальних прототипів.

Це виказує ясно передовсім стилістична аналіза. В одній з найстарших знахідок Мельгунівського скарбу (VI-е століття перед Христом) перехрешуються в зображенні звірят і грецькі, і орієнтальні впливи. Основою служать всеж таки грецькі взори, які передають також і старо-орієнтальні елементи, бож взагалі грецьке мистецтво архаїчної доби перенате наскрізь тими старо-орієнтальними впливами.

Розглядаючи докладніше старі скитські знахідки, мусимо прийти до переконання, що не можна говорити про якийнебудь оригінальний скитський стиль, а треба прийняти його основою античо-грецьке мистецтво. Територіяж Чорноморського побережжа — це тільки периферична галузь античо-грецького мистецтва.

Не инакше представляється справа і з мистецькими проявами перших століть по Христі. В тодішніх знахідках скитських областей подибуємо впливи пізно-античного мистецтва, яке визначається нахилом до кольористичних ефектів (емаль, гравати в золоті). Воно було зрештою поширене по всій середземноморській області і являє собою останню фазу античного мистецтва.

До нього належать так звані готські знахідки на наших землях, наприклад у Керчі, на Криму, Кубані, Київщині та Черниговщині.

Так то і в тій добі мистецтво наших земель творить тільки частину античного мистецтва.

Обидві теорії, що виводять наші знахідки з мистецтва Готів або з орієнтальних джерел (так звана азійська й перська теорія), не дадуться стилістично оправдати. Також сибірські знахідки стоять під впливом античного мистецтва й залежні від чорноморських зразків, а не навпаки, як дехто приймає.

Не можна теж говорити про вплив сибірських знахідок на германсько-скандинавське мистецтво через посередництво українських земель, бо стиль скандинавських знахідок цілком відмінний від сибірських.

Античні впливи сліди також у перських виробах, як доказує стилістична аналіза скарбу, знайденого над рікою Оксус (нарамянник).

Загальна картина мистецьких проявів наших земель від VI-го століття перед Христом аж до VI-го століття по Христі не дається тому подумати без тісного звязку з античним мистецтвом. *З. К.*

Лист до Редакції.

В числі 48. часопису „Наше Життя" з дня 28. XI. ц. р. помістив п. М. Самко з Дубна лист, в котрім старається захитати позагу Українського Національно-Демократичного Обєднання і Краєвого Народнього Зїзду цїєї організації. Безхарактерність, що виходить з цілого змісту заяви п. Самка, заставляє мене зазначити отсе:

П. Самко заявив, що на зїзді був як гість-обсерватор. А я запитаю: Чому голосував разом з иншими делєгатами за і проти ріжних внесків і резолюцій? Чиж ци обставина не свідчить, що брав участь у зїзді як член? — Тепер п. Самко заявляє, що був, є і буде до кінця світа членом УСРО. А хто приневолював п. Самка бігти вічю з Дубна на Панталію по білет на дорогу до Львова, отже користати зі складки волинських членів Обєднання, щоби взяти участь у Зїзді? Видно, п. Самко, будучи членом УСРО, відіграв ролю ще й члена Обєднання. А я запитаю, в якій цїли і хто заручить, що п. Самко не увихався ще за мандатом від Оскілка, „Пяста" чи якої иншої кресової організації? — У чесних людей таке поведення називається провокацією і я широ радію, що того рода чоловік, як п. Самко, не належить до Українського Національно-Демократичного Обєднання, бо п. Самко у своїому листі заявляє, що останеться по своїм переконанням тим, чим був досі: значить — буде й надалі займатися провокаторством. Належить погратулювати Сель-Робові такого набутку.

В органах УСРО заєдно пишеться, що на Волині нема ні сліду з політичної організації УНДО. А тимчасом п. Самко підкреслює у своїому листі, що йому часто приходиться зустрічатись на громадській ниві з представниками УНДО. Видно, що наша організація не так то ще лихо стоїть у нас на Волині, як то пишуть органи УСРО.

В цьомуж 48 ч. „Нашого Життя" є замітка в справі зїзду УНДО якогось „обсерватора", який не проминув нагоди копнути мене своїм ослячим копитом, бо твердить, що я спанталичений матрос, бажаючи хіба тим доказати, що всі матроси мусять належати до Сель-Роба, мабуть з цього заложення, що матроси — то краса і гордість російської революції, отже обовязково повинні належати до УСРО. Запевнюю „обсерватора", що спанталичувати мене запізно, бо я маю свої політичні і національні переконання не від сьогодні.

Ф. Назарук
член Пл. УНДО.

†

О. Семен Біленький

Совітник М. К., Катехит школи ім. Шашкевича, Директор Свящ. Кооперативи „Допомога", Член Видїлу Т-ва св. Ап. Павла, Член Т-ва св. Ап. Петра і Член Видїлу Т-ва Катехитів,

упокоївся в Бозї 21. грудня 1926 р. в 44-ім році життя.

Зложення тіла на вічний спокій на Янівським кладовищі відбудеться в четвер, дня 23. грудня 1926 р., по Службі Божій, яка зачнеться в церкві св. Юра о 9-ій год. рано.

На цей сумний обряд запрошує всіх Знайомих

Опечалена Рідня.

ОПОВІСТКИ.

Вечір артистичних танків і хореографії арт. М. Гонтара у виконанні дїточого балету відбудеться заходом Т-ва „Сокіл-Батько" у неділю 26. грудня ц. р. в салі „Уль", вул. Оссолінських 8. — Програма: І. В. Присовський — Сон. 2. М. Леонтович — Щедрик. 3. М. Тележинський: Дзвони. 4. К. Фінк — Танець тіней. 5. Б. Лепкий — Журавлі. Народні танки: а Чумак — Гамаля — Козачок — Гопачок — Чумачок — Коломийка Костюми по ескізам арт.-маляра Ол. Новаківського. 1-2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

КУПУЙТЕ КАЛЄНДАР-ЕНЦИКЛЬОПЕДІЮ „ТОВАРИШ" на 1927 рік. Ціна 2·50 зол. Замовлення посилати: Кооператива „Друкар", Львів, Руська 3. 12—?

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИЙ** Ігнатович Львів. 956 26-?

1 зол. 50 сот. коштує одна ложка, або вилки з хінського срібла у Мандля Коперника 14. Проти кіна Коперник. 681 б) 16—?

КОЛЯДИ на мішаний хор (3 зол.) і ИОРДАНСЬКІ ПІСНІ а) на мішаний хор (2·50 зол.) і б) на муж. хор (2·50) укладу И. Кишакевича до набуття в книгарнях і в автора у Львові вул. Кадецька 14. 1129 3—3

ЯНІНО старе до науки дешево продасть „Монюшко", Зіморовича 10. 1185 1—1

ЖІНКА, богата, інтелігентна і гарна найде заміж за інтелігентного Українця середніх літ на становищі. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Свояк". 1181 1—2

ФОРТЕПЯНИ, піяніна, фісгармонії на ріжні ціни, уживані, завсігди на складі продає: Ганак, Панська 21, І. поверх. 1179 1—5

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Б. оператор клінік проф. Наймана і Гаска у відні.

Д-р Леопольд Александрович

ординує в недугах ушей, носа, горла і гортанки від 11—12 і 3—5 попол. **у Львові, вул. Бельвеського 3** (за пасажом Міколяша). Телефон ч. 40—75. 1070 6-9

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка **Львів, Городецька 46.** Телеф. 834 Пересвітлення Рентгеном. 1170 2-35

Найуспішнійшим средством усякючим
РЕВМАТИЗМ
ЛОМАННЯ, БІЛЬ ГОЛОВИ і ЗУБІВ
є випробований від 30 літ
і НАГОРОДЖЕНИЙ
МЕДАЛЯМИ.
НЕРВОЛЬГІЯ ФРАНЦОЗА
АПТИКА І АРТИЛЯРІЯ В ТАРНОПОЛІ
ДО НАБУТТЯ ВСЮДИ
Знов головний склад виробів
АПТИКА МІКОЛЯША
Львів.

ХТО хоче весело перевести свята нехай піде до фірми
Адольф Боденштайн
фабричний склад музичн. інструментів
Львів, вулиця Легіонів ч. 37,
тел. ч. 3836.
Найновіші колядки! 1183 1—4
Ціни о 25 прц. низші як скрізь.

КУРС ІНСТРУКТОРОК.

Заходом „Союза Українок" у Львові починається невідкладно 15. січня 1927 р. курс для інструкторок на села. Наука тревати ме 5 місяців. В програмі курсу намічується такі предмети: підготовку до культурно-освітньої праці на селах, основи кооперації, гігієну, ведення захоронок, науку крою і шиття, та домашнє господарство. На курс принимається кандидатки з укінченим учительським семінарем. Місячна оплата за науку виносить 30 зол. Учениці мусять подбати самі про своє приміщення, а харч приготовлятимуть самі на курсі. — По укінченню курсу учасниці будуть ангажовані „Союзом Українок" як учительки курсів крою і шиття та провідниці дїточих садків в ріжних місцевостях краю. Письменні зголошення посилати на адресу: „Союз Українок" у Львові, вул. Рутовського 22. Згодошені учасниці дістануть подрібну програму і інформації. — О. Шепарович, голова; М. Мриц, секретарка. 1184 1—3

Подяка.

Почуваюся до обовязку приложно зложити найсердечнішу подяку за совісне і дбайливе лічення та пльомбування зубів Вп. Д-рові Шимоновї Раппапортові і Вп. Яковові Нассові, дентистам у Львові, вулиця Сикстуська 17.

1180 **Григорій і Марія Дубас.**

Хто бажає весело перебути Свята нехай спішить до фірми
„СИРЕНА"
Львів, вул. Казимирівська ч. 13,
де можна одержати грамофони і грамофонові плити по низьких цінах і **на дуже догідних тижневих або місячних сплатах.**
Кишеневий грамофон „Mikiphon"
1182 **тільки 70 зол.** 1-2

ПРОДАЖ	12½%	ЯЛИНКОВА

опусту уділяє фірма
І. ДРЕКСЛЄР І СИНИ, пл. Капітульна ч. 2.
ПРИ ЗАКУПНІ КОВДЕР, МАТЕРАЦІВ, КОЦІВ, КАП, ФІРАНОК, ХІДНИКІВ, ПОЛОТЕН, БІЛЛЯ ЖІНОЧОГО, МУЖЕСЬКОГО І СТОЛОВОГО. 1151 2—5

Час відновити передплату!!

Найпевніший середник
Проти ревматизму, гостця, мязневих корчів, нервоболів і тим подібним недомаганням найліпшим натиранням є
ІХТІОМЕНТОЛЬ

Більш як 5.000 подяк і близько 200 атестів з лікарських сторін, клінік і шпиталів найліпше доказують про лічничу вартість цього натирання.

Іхтіоментоль можна набути у всіх аптиках у Польщі або прямо 936 9—10
в Лабораторії хем. аптики
М ра Симона Ёдельмана в Самбор ч. 130.

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10

Ч. 286 (10.963). Львів, субота 25. грудня 1926. Poczтowe opłata zaryczałtowane. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 30 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

З польських справ.

Чутки про зміни в раді міністрів. — Реконструкція уряду. — Підвишка цін цукру.

Варшава, 23. грудня 1926.

З кол близьких до уряду повідомляють, що зараз по святах послідують персональні зміни в раді міністрів. Говорять про уступлення Мейштовича, Незабитовського і Квятковського.

Кружляють теж чутки про реконструкцію уряду. Ген. Сосновський зараз після видужання обняв би важне становище в уряді.

Комісія для заопініювання господарських справ при президії ради міністрів ухвалила предложити урядові, щоби згодився на підвишку цін цукру від 10 до 15 проц.

Два литовські полки проти нового уряду.

Варшава, 23. грудня 1926.

З Ковна повідомляють, будьто би перший полк полевої артилерії і 5. полк піхоти окопалися в т. зв. пруським форті і не хочуть признати нового уряду.

З Данцігу повідомляють, що литовські професійні союзи зараз по святах оголосять генеральний страйк.

З Данцігу повідомляють, що Сметона візвав до себе представників німецької і польської меншости, щоби порозумітися з ним в справі евентуальної піддержки уряду.

На польській прикордонній смузі розійшлася чутка, начеб два литовські полки, під впливом комуністичних агітаторів, вибрали нових командантів і вирушили в східному напрямку, щоби передістатися до СРСР. Потвердження тої вістки досі нема. Всякі чутки, начеб на польсько-литовськім кордоні прийшло до сутички польських відділів з литовськими, є неправдиві.

Нема перевороту в Латвії.

Берлін, 23. грудня 1926.

Латвійське посольство в Берліні заперечує чутки про приготування перевороту в Латвії.

Криза югославянського уряду.

Білеводи, 23. грудня 1926.

Давидович вріксся місії утворення нового уряду. Король знову поручив Узуновичеві місію утворення уряду.

Штреземан не їде до Італії.

Берлін, 23. грудня 1926.

З огляду на політичне положення Штреземан рішився не виїздити за кордон, що йому радили лікарі. Факт цей викликає сенсацію, бо Штреземан підчас своєї подорожі мав задержатися в Італії, щоби там разом із Мусолінім підписати пакт приязни й італійсько-німецького арбітражу.

„Берлінер Цайтунг ам Міттаг" повідомляє, що Штреземан поїде по святах на коротку відпустку до одної з лічничих місцевостей у Швайцарії.

За помилування засуджених німців.

Париж, 23. грудня 1926.

„Квотідієн" повідомляє, що уряд зробить заходи задля помилування Німців, засуджених воєнним судом у Ляндаві.

Деґрадація ґен. Ґайди.

Прага, 23. грудня 1926.

Проти спенсіонованого в літі ц. р. бувш. шефа чехословацького генерального штабу ген. Ґайди почалось дисциплінарне поступовання, ведене дисциплінарною комісією міністерства народньої оборони. На основі оголошеного вчора присуду тої комісії ген. Ґайду позбавиться його степеня в армії, а емеритуру його зредукується на 25%. Ґайда має ще право апеляції. Мотивів іще не оголошено, але загально відомо, що часть громадської думки обвинувачувала ген. Ґайду, що вдержує компромітуючі взаємини з більшовиками. Підозрівали також ген. Ґайду, що має звязки з фашистівським рухом, який зміряє до державного перевороту.

Панґалос перед державним трибуналом.

Білеводи, 23. грудня 1926.

З Атен повідомляють, що грецький уряд рішився поставити бувшого диктатора Панґалоса перед державний трибунал.

Король Фердинанд здоров.

Букарешт, 23. грудня 1926.

Оголошено такий комунікат: Організм короля поборов наслідки операції щасливо. Король уже від кількох днів встає. Загальний стан його здоровля вдоволяючий.

Замах, чи випадок!

Софія, 23. грудня 1926.

Болгарська Агенція повідомляє, що наслідком вибуху газів поважно ушкоджений будинок центр. залізничого двірця. Заст. начальника стації і кількох функціонарів тяжко ранені. Шкоди значні. Досі не стверджено, чи тут мав місце замах, чи був це тільки звичайний випадок.

Політичне вбивство в Індіях.

Лявндон, 23. грудня 1926.

Із Дельф повідомляють: Славного провідника Свамі Шра Дананада вбили Магометане. Купці позачинювали крамниці, бо бояться заворушень, які може викликати те вбивство. Поліція поробила заходи для збереження спокою.

Останнє переслухання Шварцбарта.

Париж, 23. грудня 1926.

Відбулося тут останнє перед розправою переслухання Самуїла Шварцбарта. Шварцбарт представив ще раз слідчому судді своє життя і подрібно змалював образ його в останніх роках. Всі його зізнання запротоколовано. В часі переслухування був присутній також Шварцбартів оборонець.

Після вбивства робітників у Дзвинячі.

Станиславів, 23. грудня 1926.

Страйк у копальні воску „Озокерит" у Дзвинячі триває вже четвертий тиждень. Робітники жадали лише 20 процент підвишки, себто, щоби денно діставали 2 зол. 40 сот. (досі 2 зол.). Неправдою є, начеб домагалися 10-процентової підвишки, хоч і це не було би за богато за шкідливу працю під землею. Дирекція коп. не хотіла чути про підвишку, спровадила робітників з Борислава і тим посередно причинилася до проливу крови. Ранені були слідуючі робітники: Василь Дроботя, Василь Дяґурак і Семен Карабалинович; тяжко ранені: Іван Гладин, Степан Пасічний, Василь Стефанишин, Петро Натомінин, Дмитро Фенин і ще кількох.

Важний розпорядок.

Статути українських товариств будуть легалізовані.

Варшава, 23. грудня 1926.

„Глос Правди" довідується, що міністерство внутрішніх справ звернулося до львівського воєвідства з розпорядком у такій справі:

Досі воєвідський уряд у Львові робив труднощі, опираючись на законі щодо мови, який передбачує як урядовий термін слово „руський", а не „український".

Міністерство в розпорядку виясняє, що термінольоґія, передбачена законом, обовязує тільки уряди й урядову мову, натомість не може бути накинена інституціям приватним чи суспільним. З уваги на те міністерство наказує львівському воєвідству, аби реєструвало статути українських товариств без дотеперішніх трудностів, бо назва „український" не противиться в цьому випадку законові щодо мови.

Після влому до Дисконтового Банку.

Варшава, 23. грудня 1926.

В звязи з викриттям підкопу під Дисконтовий Банк приїхало дня 22. грудня до Варшави кількох паризьких і берлінських детективів. Вони мають розглянути доладно весь тунель і означити цілу роботу з точки погляду криміналістики. Спеціяльна технічна комісія ствердила, що тунель той викопано гірничим способом. Виходило би, що в підкопі брали участь фахівці першої якости, не виключена річ, що дипльомовані інженіри й инші спеціялісти.

З судової салі.

Відгомін засудження „почтовців".

Дня 22. грудня ц. р. відбулася в Найвищому Суді у Варшаві розправа Миколи Бігуна і Дмитра Дубаневича, засуджених карним вироком суду присяжних у Львові, з причини зажалення неважности, яке вони внесли проти свого засуду. Предсідником трибуналу був радник Ангерман, референтом радник Льоренц, вотував радник Кшижановський, протоколував аплікант Дудкевич, обвинувачував прокуратор Баронський, обвинуваченого Бігуна заступав д-р Лев Ганкевич, а Дубаневича варшавський адвокат Адамовський. По дуже довгій нараді трибунал затвердив вирок щодо вини, а в справі відклику щодо кари відбудеться ще тайне засідання.

Біржа.

Гроші.

Курс долара 8·99 при спокійній тенденції. Банк Польський платив за долари в готівці 8·95, Нью Йорк 8·98. Франк французький 0·35·80, ліра італійська 0·39·90, шіллінґ австрійський 126·75, німецькі марки 213·75.

Збіжа.

Пшениця двір. 5·25—52·25, пшениця кр. селянська 48·75—49·75, жито галицьке 37·00—37·50, ячмінь галицький броварний 32·00—34·00, ячмінь галицький до перемелювання 29·75—30·75, ячмінь пастівий 27·00—27·50, овес галицький 28·75—29·75, кукурудза румунська 32·50—33·50, бараболя промислова 6·00—6·25, фасоля біла 41·00—44·00, фасоля колірова 32·00—34·00, фасоля краса 41·00—44·00, горох пів-Вікторія 65·00—75·00, горох полевий 45·00—47·50, бобик 33·00—34·00, вика 33·00—35·00, сіно прасоване 7·00—8·00, солома прасована 4·75—5·00, гречка 32·50—33·50, льон 65·50—67·50, рівак (0·00—0·00), отруби житні 22·00—22·25, крупи гречані 64·00—66·00, крупи ячмінні 49·00—50·00, пеншак 48·0—49·00, конюшина червона 345·00—360·00, мак синій 175·00—185·00, мішки ютові 1·90, мішки уживані добрі (за штуку) 1·80 зол.

Угодовий наступ.

Львів, 23. грудня 1926.

Від довшого часу розвивається однозгідний угодовий наступ українсько-москвофільської й польської преси, наступ, що після недавнього Народнього Зїзду перемінився просто в шал. З кожної сторінки українсько-москвофільської преси (чи це буде „Рада", чи „Воля Народа", чи „Наше Життя", чи „Світло") в одно лунають голоси: УНДО йде до угоди, УНДО підготовляє угоду, УНДО робить угоду! Подібні голоси — тільки з иншої вчхідної точки — вихром проносяться і в польській пресі. Цей спільний фронт і однозгідний хор голосів проречисто говорить про те, що „der Wunsch ist der Vater des Gedanken".

І справді, в українсько-москвофільських колах є загальне бажання угоди, угоди якої-будь, за щобудь. З того бажання згаданих чинників одночасно пробивається найогиднішого покрою спекуляція. Бажаючи угоди і вважаючи її панацеєю для себе, ті чинники намагаються накинути її комусь иншому, а саме Українському Національно-Демократичному Обєднанню.

Яка в тому мета? Який інтерес мають в тому українсько-москвофільські чинники, — ті самі, що величають себе революціонерами, ба взятими принціпіялістами, крайними противниками всяких автономій і т. и.? Як відомо, Москва віддавна змагає до порозуміння з Польщею, щонайменше до порозуміння на якийсь довший протяг часу. СРСР, за всяку ціну потребує мира, спокою на своїй західній границі задля стабілізації свого внутрішнього життя, задля його розбудови. Тому то час до часу аринають проекти в справі пакту про неаґресію, тому то товчуться раз-по-раз переговори про торговельний договір між СРСР і Польщею. Одначе як довго українські маси під Польщею під проводом і кермою Обєднання ставляться негативно до „своїх" державців, ця політика совітсько-польського, хоч би переходового порозуміння виказує глибокі борозди і згущені плями. Таж комуністи виступають оборонцями всіх пригноблених, таж СРСР мусить рахуватися з настроями на Рад. Україні, таж українська проблєма — на основі таки комуністичної проклямації — є найважнішою проблємою осередньої Европи. Заключити якийнебудь совітсько-польський пакт перед такою чи иншою капітуляцією західної вітки українського народу — значить: зрезигнувати зі здобуття симпатій в широких масах українського народу — значить: зрезигнувати зі здобуття симпатій в широких масах українського народу. Постава тих мас у значній мірі рішає про такий чи инший уклад відносин між СРСР і Польщею, як вона рішала нераз на протязі історичної минувшини. К. П. З. У. давно заключила угоду з польськими комуністами, признала своїм пануючим центром Варшаву, стала складовою частиною єдиної й неділимої комуністичної партії Польщі. Колиб по тій лінії пішли українські національні чинники, то тоді мета булаб осягнена. Москва моглаб успішно вияснити підчиненому собі Харкову, що з одного боку інтереси С. Р. С. Р. вимагають порозуміння з Польщею, а з другого та акція всеціло розвязує руки радянській

дипльоматії, бо українські національні чинники самі пішли на угоду з Польщею, „добровільно" закріплюючи рижський трактат, обопільний акт польської і радянської дипльоматії. Одночасно неперебірчива в засобах, випробована, демагогічно-заручна комуністична пропаганда дісталаб в руки просто вимріяний агітиційний атут проти Об'єднання, проти українського національного табору взагалі. Мовляв, „українська дрібна буржуазія" чи „продажна і безпринципна інтеліґенція" зрадила українські маси, запродала їх за „свої класові інтереси" польській шляхті, стала „по швам" перед Пілсудським, щоби звернути зброю капіталу проти „робітників і селян" Рад. України.

Отсі „два гриби в борщ" заставляють українсько-москвофільську пресу торочити про вічні угодові намагання українських національних чинників, викликуючи відповідні масові настрої, морально змушуючи деякі менше відпорні на цю хронічну пропаганду одиниці захитатися, усумнитися в щирости виставлюваних Об'єднанням тез і гошених ним кличів. Навіть не довівши до бажаної ними угоди, вочи все таки вічним вмовлюванням мають змогу розкладати український національний табор, штовхаючи одні одиниці на шлях дефетизму, а другі загортаючи в свій інтернаціональний сак.

Здаємо собі справу з того, що серед нашого громадянства найдуться й такі, що вважатимуть отсі наші думки переборщеними, натягненими, парадоксальними. А одначе про це виразно говорять навіть деякі постанови комуністичного Інтернаціоналу. Хто з нас не пригадує собі хуртовини, яка в 1923 р. знялась була з приводу виставлення тодішньою трудовою партією тактичної резолюції про національно-територіяльну автономію. А в першому ряді завзятущих поборників тієї тактичної резолюції всі комуністичні й комунізуючі (політично) елєменти. Але з моментом, коли Чічерін розпочав залицяння до Варшави, поширений пленум Вик. Комітету Комун. Інтернаціоналу в Москві несподівано виніс резолюцію про національно-територіяльну автономію (друкована вона в цілости в ч. 6—7 „Нашої Правди", офіційного органу КПЗУ за червень-липень 1926). І хоч та резолюція закрита густою сіткою фразеольоґічних застережень, то всеж-таки з неї занадто гостро вилазить шило з мішка.

Жіночі модні матеріяли
Шовки, Полотна
Мужеські сукна
103 76—2
продає найдешевше
ФІРМА
РОМАН
ЗУБИК
Львів, Галицька 16.

Очевидно гасло національно-територіяльної автономії — це не комуністичне гасло. Одначе не виставляючи його,

„ми не повинні ставати на позицію самого тільки неґування цього гасла, незалежно від конкретних умов. В тих країнах і в тих випадках, коли рух за національно-територіяльну автономію захоплює не самі верхи національної інтеліґенції, що відмінює боротьбу за національне визволення на боротьбу за „національні" вивіски й за добрі посади, а має дійсно широкий масовий характер, де боротьба за національно-територіяльну автономію може розвязати революційний рух, вонехуючи боротьбу за цілковите здійснення самовизначення аж до відокремлення, — в таких випадках наші партії можуть підтримувати цей автономістичний рух, що йде під знаком боротьби за національно-територіяльну автономію, викриваючи разом з тим його половинчастість, його недостатність, і вважаючи національно-територіяльну автономію тільки етапом по дорозі до цілковитого визволення національностей".

Цікаво, що ней резолюції не подала досі ні одна „марксистська" чи „радянофільська" газета. Вона надрукована тільки в нелеґальному органі і призначена для керманичів цеї штудерної акції по лінії радянської дипльомат ї, а не для широких громадських кол, які могли би зорієнтуватися в перфідности цеї гнучкої, а одночасно їжаковатої тактики. „Популярні" виконавці московських приказів мають за завдання — відповідно до обставин — розводнювати цю резолюцію та кричати на всі лади про „угодовість УНД-а".

Про угодовий наступ польської преси зайвим було би тепер говорити — з огляду на те, що ми занадто добре знаємо наївні і заразом грубі й провокаційні методи польської тактики і політики.

Як хочеш справді купити дешево і добре
ОКУЛЯРИ І ЦВІКЕРИ
їди до ф-ми 820 16-20
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА
Львів, вул. Леґіонів ч. 1.

Під кінець годиться ще зазначити одно: Українсько-москвофільські органи говорять про „угодовість УНД-а" як про довершений факт. От нпр. „сель. робівське" холмське „Наше Життя" (з 19. ц. м. ч. 51) в статті „З життя зах.-українського студентства" пише на самому початку:

„УНДО перейшло на угоду" — так говорять люде „без пуття, без чести і поваги" — як казав Куліш, такі нісенітниці торочать вони вже й так здезорієнтованим масам. Але — треба то признати! — і між тими, що „za panią matką" перейшли на бездумну, безчесну і безвідповідальну демагогію, трапилась одиниця, яка дорожить почуттям чести. Найвизначніший і без сумніву найбільш вироблений та найінтеліґентніший „сель-робівець" пос. Павло Василчук заявив між иншим представникові ТАРС-у (Тел. Агенція Рад. Союзу):

„Жадна серіозна українська організація не йде на погодження з урядом Пілсудського. На моє глибоке внутрішнє переконання УНДО також не йде на погодження з урядом Пілсудського, дарма що до складу УНДО входить група, що принціпіяльно стоїть на погляді польсько-українського погодження".

Очевидно, що заява пос. Василчука зі зрозумілих причин також обставлена відповідними „прикрасами". І без цеї заяви всім ясне є простолінійне політичне становище Об'єднання, одначе це ствердження (хоч і з непотрібними додатковими „декораціями") посередньо б'є по неперебірчивих методах наших політичних москвофілів.

Угодовий наступ українських москвофілів приняв ще більший обєм після того, як завелися в своїх амбіціонерських і спекулятивних надіях деякі самозванчі „спасителі" українського народу. Обовязком українського громадянства дати належну оцінку цим демагогічним методам ріжнорстої мафії.

На світовій шахівниці.

Нові шляхи британської імперії.

(Від власного кореспондента.)

Берлін, 22. грудня 1926.

Остання британська державна конференція, що закінчилася перед кількома тижнями у Льондоні, викликала живий відгомін у політичній світовій літературі й зазначилася щілою низкою інтересних статтей і розвідок. Із одною з таких статтей, оголошеною д ром Артуром Дікс м в останньому зшиткові мінхенського місячника „Weltpolitik und Weltwirtschaft", хочу й познайомити читачів машого органу.

Велика британська державна конференція має незвичайно велике світове значіння й закінчилася підписанням протоколу, що відкриває новий маркантний розділ в історії британської імперії.

Колишні англійські кольонії, що вже від деякого часу чимраз більше висувалися зпід батьківської опіки Англії й під фірмою домініїй підносилися до ролі рівнорядних посестер, перестали тепер, після льондонської конференції, бути підчиненими кольоніями й стали незалежними державами. Англія з одного боку, а Канада, зєдинені держави південної Африки, Австралія й Нова Зеляндія з другого боку стоять тепер на одній лінії союзників, звязані персональною унією кожночасного короля віндсорської династії.

В самій річи листопадова британська державна конференція була останньою конференцією домініяльних представників: у дальших конференціях братимуть уже участь посли поодиноких союзних держав британської імперії.

На будуче всі ці союзні держави матимуть власні посольства з поширеними правами, як це вже зробила була безпосередньо перед конференцією Канада, призначаючи свого власного посла у Вашингтоні. Британська світова імперія складатиметься відтепер з низки республик з королем на чолі, з індійського цісарства і з англійських кольоній в старім стилю, обмежених здебільшого до середньої Афоики.

Як колись після семилітньої сві-

ГУВАДА г. мовий обпас є найліпший.
690 6—14

ЮРДІЙ БРАСЮК. 7)

БЕЗПУТНІ.

Сучасна фільма.

(Продовження).

Павлушка випросив у товариша „бичка" й, пихкаючи, плював на перехожих.

Так цілий день провештались, підглядаючи то в вікна, то в двері.

А ввечері, як перекушка розсипала яблука, Павлушка схопив одне й подався навтікача.

Коли-ж Володька наздогнав, він дав і йому раз укусити.

Після того пішли спати на „свалку". Володька дивувався з себе: чого він вештається за оцією машкарою?

Так само вночі, як гарчали на „свалці", — Володька прокинувся в курені: чого він тут?

Було моторошно, однак не насмілювався пригорнутись до Павлушки.

—о—

Недоля обєднала Володьку й Павлушку надовго, хоч до цього часу кожний з них жив одмінним життям. Павлушка ніколи не знав свого батька, а мати, відколи памятає, жебрала з ним. Після-ж того, як мати вмерла по дорозі до села, Павлушка сам собі пан ось другий рік. Зиму пережив у кватирі сліпого, а потеплішало, — перейшов на власну. Не любив Павлушка бути в компанії, бо й не любив ділитись здобутками. Володьку-ж терпів — він був йому слухняний і не заважав. Володька-ж держався за Павлушку, бо вважав його за свого оборонця.

Блукаючи з Павлушкою, за його прикладом можна було прохарчуватись. Володька навчився ходити жебрати у доми на затильні двері, просив на вулиці. Цінував Володька й гостинність товариша. В курені все-ж було краще, ніж на дворі. Вони наносили туди соломи й ганчірок і всякої зброї. Лежали тут списи з штахетів залізних іржаві ножі й посуд, — хоч тільки раз мали з нього їсти.

Одного ранку Павлушка визирнув з нори й зарепетував:

— Ей, Володька, бери ножі... до роботи!

На „свалці" жінки різали свиню, що хтось викинув.

Хлопці тоді нашкварили чимало сала й довгий час мали що їсти. Після того вже ні разу не траплялось такої поживи.

Минало літо, а Володьці здавалось, що він ні разу не був ситий.

До голоду приєднувався осінній холод. Почали часто йти дощі. Курінь протікав. Обидва товариші підіймались серед ночі, цокочучи зубами.

Ще Павлушкові було нічого, — Володька йому заздрив, — той мав на собі хоч клапті ватної одежі, а Володька був в одній сорочці. Він закладав у пазуху й за спину всякі ганчірки, — те все мало допомагало.

Одна така мачуха-ніч здавалося, заповзялась остаточно зігнати з світа безпритульних. Чорний вітер люто розкидав покрівлю куреня, загони хмар отаборились і хлинули потопом на „свалку".

Як ті миші з заллятої нори, Павлушка з Володькою тікали під зливою до міста.

— Падлец я буду, як не вкраду та не піду в тюрму! — комусь погрожував кулаками Павлушка. В його голосі була така рішучість, що Володька вже виразно бачив себе одиноким.

Потай заплакав.

В місті полягали біля ліхтаря на сухому ґанку.

Володька до вашку лихав у жилет пазуху, щоб зігрітись.

— Ну, слина! — грізно заявив Павлушка, — ти мусиш мені „стибрить барахла".

— Де я візьму? — винувато озвався Володька.

— Де?! — перекривив Павлушка, — ех ти, чортів мотуз... Марш за мною!

Володька радий і в полумя, аби з Павлушкою.

Ішли вулицями, проулками, заулками.

Павлушка зупинився перед двором, в якому стояла облущена хатина.

Пройшли в двері, озираючись на дівчинку що пасла в садку козу.

В напівтемному помешканні зарипів старечий голос:

— Шанька!... Чого лазиш... Кожу гляди...

— Хапай! — штовхнув Павлушка.

І майже одночасно з тим, як Володька схопив жмут манаття, Павлушка схопив за горло „бабу-ягу".

— Ґвалт! Грабують!...

Але у дверях Володьку наздогнало вже лише невиразне „гл, га"...

Раптом від саду:

— Ой, злодій, злодій!...

Володька шо-духу пустився до рогу провулка.

Вмить перед ним розмахнулась велетенська постать.

І не стримавшись, Володька з розгону гаркнувсь головою об брук.

—о—

Володька одлежав деякий час у лікарні.

Звідти привели в дитячий будинок.

Його оточила дітвора.

Раптом з гущі:

— Здоров, брат!

— Митька?! Здрастуй!...

(Продолження буде.

Українці!

Свобідна хвиля у памятний день Народин Бого-Чоловіка, Символу Правди, дає нам змогу в сяєві Вифлеємської Зорі приглянутися Теперішньому й Майбутньому Нації.

В часі, коли сіра етнографічна українська маса стає Нацією свідомою свойого Ідеалу, підіймається проти неї та противна сила, яка бажає підтяти народ у самому коні, відбираючи у нього молодь. Щоденними переживання ми спостерігаємо жахливу загладу українського шкільництва.

Без рідної школи не збережемо молоді!

Та саме горе не страшне, а страшним був би шойно обяв, якщо не було би кому з ним боротися. З уваги на те кождий Українець мусить виказати як найбільше зусилля, щоби шляхом приватного шкільництва зорганізувати

оборону національної душі.

Для уфундування приватного українського шкільництва мусить український нарід найти засоби.

Нехай-же Свято Народин Великого Вчителя обєднає серця Українців на всіх просторах землі, нехай запалить їх горячою любовю і прихильністю

для української дитини.

Вірні традиції і всенародній постанові, допоможіть у часі Великого Празника загальною, однодушною піддержкою „Рідної Школи", неязавною ніякими місцевими оглядами, до розбудови рідного шкільництва на власній землі.

„Рідна Школа" дасть українській молоді знання, як дійти до тої мети, якої ми ще в цю хвилю не осягнули.

ЗА ГОЛОВНУ УПРАВУ „РІДНОЇ ШКОЛИ":

О. Терлецький вр., голова. В. Целевич вр., секретар.

тової війни відкололися від матірнього пня Злучені Держави Північної Америки. Так як після світових наполеонських воєн розвівався англійський сон про панування в Південній Америці на місце Еспанії, так і тепер, по останній світовій війні, мусіла Англія признати своїм старим домініям місце рівнорядних союзників, що в неодному могтимуть ти в заграничній політиці власними дорогами поза Льондоном.

Англія прийшла по зрілій розвазі до переконнання, що єдність британської імперії можна при теперішніх умовах заховати тільки коштом признання далекойдучої самостійности своїх дотеперішніх доміній.

Австралія, що спершу була звичайним місцем заслання для злочинців і шумовин британської людности й щойно поволі завоювала собі місце „союзної держави" в рямцях британської імперії на зразок Баварії у відношенні до Берліна, стала тепер самостійним королівством, що вестиме свою окрему політику супроти жовтого світу Східної Азії, і то в ближчому контакті зі Злученими Державами Північної Америки й Канадою, ніж з Льондоном.

Поволі, але чимраз більше пересувається господарчий і фінансовий центр колишньої матерньої британської імперії з европейського Льондону до північно-американського Ню-Йорку, куди звертають очі не тільки Канада, але також Австралія й Південна Африка. Льондон сходить в кождою хвилею на другий плян і навіть постанови останньої конференції, хоч як вони далекосяжні, не зможуть втримати складових частин британської імперії перед непереможним впливом Ню-Йорку й Вашингтону.

А покищо Велика Британія з своїми „союзниками" й кольоніями все ще найбільша зпоміж сучасних світових держав. В довголітніх змаганнях з Францією за континент і кольоніяльні посідости вона запевнила собі найбільше найбогатших кольоній й стала найповажнішою кольоніяльною державою, по боровши еспанську й нідерляндську конкуренцію й запевнивши собі культурну й язикову спільність з Північною Америкою. Велика Британія зуміла досі використати як слід своє географічне положення, а зокрема легкість комунікацийних краєвих і морських сполучень, та розбудувати високо й широко власну індустрію та торговлю, скріплюючи рівночасно національне почування й світову справність своїх горожан.

Сучасна Британія все ще займає перше місце в світі щодо простору й числа людности. Зпоміж союзних держав Британії найбільший простір має Канада з 10 мільонами кв. клм., друге місце займає Австралія з Новою Зеляндією й Островами, обіймаючи 7 і пів мільонів кв. клм., а вкінці йдуть Індії з південноазійськими кольоніями, що займають 5 мільонів кв. клм., і Південна Африка з 4 мільонами кв. клм. Найбільше число людности мають Індії, приблизно 320 мільонів; Канада й Півд. Африка заледнюють по 9—10 мільонів людей, а несповна 8 мільонів живе в Австралії і на островах.

Головна сила британського богацтва лежить в Індіях, де Англійці зуміли зручно використати всі географічні й культурні супротивности й задержати досі панування, незважаючи на сильні самостійницькі змагання. Одначе останні часи принесли й тут сильне загострення, підсичуване стало московськими агентами, що поопягують самовизначення азійських народів і скинення европейського, зокрема англійського капіталізму й імперіялізму. Большевицька Москва, перейнявши старі царські традиції, старається виперти Англію з Азії й закріпити свої впливи особливо в Туреччині й Персії, створивши до спілки з ними „Зєдинені Держави Азії" під проводом Москви.

Англія розуміє відданна велике значіння Індій й тому всіма силами змагає до забезпечення морських доріг до Індійського Океану й окупування всього терену від Капу до Каіро й від Суезу до Сінгапуру. Захоплення Месопотамії і німецьких кольоній в Африці та збільшення впливів у Персії треба вважати новими етапами Англії на дорозі забезпечення індійських шляхів. Одначе й тут не можна забувати на пробудження самостійницьких змагань в Єгипті й на скріплення самостійної політичної ролі Південної Африки, що на останній британській конференції належала до найгостріших речників перетворення британської імперії в союз самостійних держав. Тим самим більшого значіння набирає теж суперництво Франції, що після війни всадовилася в Сирії й здобула собі важну флянкуючу позицію по дорозі до Суезу.

Сильно підупали англійські впливи на далекому Сході в Австралії і в Новій Зеляндії, що гравітують більше в сторону других британських і бувших англійських великоокеанських держав, звязані з ними відпором проти жовтої небезпеки й економічними інтересами. Зєдинені Держави північної Америки, Канада Австралія й Нова Зеляндія з иншими меншими островами витворюють над Великим Океаном новий політичний і економічний центр, що з кожним днем віддаляється від Льондону, а зате скріплюється рожними спільними нитками.

Великобританська імперія стоїть отже на переломі своїх політичних шляхів. Все ще найбільша й найбогатша держава в світі, опановуюча всі моря й континенти та всі сирівці й засоби поживи й охоплююча своєю світовою мовою сотки мільонів світової людности, вона виявляє вже тепер сліди розлому на поодинокі важніші політичні й економічні центри над Антлянтійським, Індійським і Великим Океаном, що відбігають усе більше від головного центру й відріжнюються окремими й далекосяжними сферами інтересів. Старі домінії заняті вже здебільшого своїми власними інтересами, що дуже часто не годяться з становищем матернього краю, а й мільони чужоплемінних народів думають уже рішучо про скинення англійської опіки.

Англія у власних інтересах, для вдержання попередньої супрематії, поступається чим раз більше із свого домінуючого становища, даючи одиноку приклад в історії добровільного ослаблювання своєї централізуючої власти. **З. К.**

На економічному фронті.

„Народна Торговля", найстарша українська кооперативна і сучасне її становище та праця на кооперативнім полі.

Заснована в добі первопочинів суспільно-економічного руху галицької України, вступила „Народна Торговля" дня 8. грудня 1926 р. в 44-тий рік безпе ервиної своєї праці, організаційної і технічно-торговельної. Метою основників „Народної Торговлі" було перевести організацію українського споживача в рідних кооперативних установах, серед яких „Народна Торговля" мала занять місце організаційного і товарового осередку. Непорозуміння ваги кооперативної організації серед галицької суспільности — не важаючи на спроби і змагання „Народної Торговлі" — довгі роки не довело до створення кооперативної підбудови. Пропагатори кооперативних ідей Василь Нагірний і Апольон Нагай, рахуючись з тяжкою дійсністю, мусіли вдоволитися патронуванням сільськогосподарських кооперативних кромницьких, розбудовуючи одночасно сіть власних складів „Народної Торговлі" в краю.

Основний перелом наступив по 1904 році. Завдяки спопуляризуванню ідеї кооперації працею кредитових кооператив, організатори споживчої кооперації Микола Залізківський і Іван Петрушевич не сіяли вже зерна рочдельських ідей на яловий ґрунт. Край не є байдужий до організування споживчих кооператив. Повстає дійсна кооперативна підбудова „Народної Торговлі" — рочдельські спілки, для яких обєднання „Народна Торговля" в 1908 р. переміюється в Краєвий Союз Торговельний. У довоєнним числі кооператив рочдельські спілки займають 1/5 загального числа. Є їх поверх сотня. Праця в рочдельських спілках є ідейна і солідна. Вони розвиваються щораз краще і удержують тісний звязок з „Народною Торговлею". Числом, якістю і життєздатністю побила українська споживча кооперація споживчу кооперацію сусідів. Сусідські споживчі кооператив у високім відсотку були нежиттєздатні і через половину зліквідувалися.

Війна розторощила розвинену вже мережу споживчих кооператив, зорганізованих „Народною Торговлею". Зі 102-х рочдельських спілок з року 1913 встоялося всього 3 спілки, які удержували і по війні звязок з „Народною Торговлею". Сама „Народна Торговля" потерпіла в наслідок війни поважні втрати і шкоди. В самих тільки товарах зареквірованих або заграблених військами шкоди „Народної Торговлі" виносять рівновартість 252.000·— амдолярів. Втрати на валютах з року 1918 до 1920 виносять 2,440.6.0 корон. Воєнні шкоди в спалених домах і уладженні сягають висоти 57,4 0 корон. При тому введення маркової валюти вкоротило оборотові фонди „Народної Торговлі" і так надірвані на дальших 30 пр. Одначе „Народна Торговля" ані не захиталась, ані не припинила своїх організаційних праць. По проврагі ставу споживчої кооперації в краю „Народна Торговля" вже 11. червня 1920 року приступила до праці над своєю перебудовою в напрямі споживчого Союзу. Від осени 1920 року брала „Народна Торговля" участь у підготовчій праці над

Самоперучий середчик

пере сам — білить сам — дезінфекує — під ґаранцією не нищить білля.

895 4—4

поближенням до життя Краєвого Комітету Організації Кооператив, після основання якого в лютім 1921 була дієтаним його членом та причинилась до фінансування „Господарсько-кооперативного часопису", виданого в році 1921 Краєвим Т-вом Господарським „Сільський Господар". В р. 1922 приняла „Народна Торговля" новий устрій, який до сьогодні є основою її діяльности.

Народна Торговля є краєвим союзом споживчим з мішаним членством правних і фізичних осіб. Серед правних осіб на перше місце поставлені господарсько-споживчі кооператив згідно з програмою Краєвого Комітету Організації Кооператив. Вплив господарсько-споживчих кооператив на діяльність „Народної Торговлі" забезпечений статутом. Навіть серед мішаного членства господарсько-споживчі кооператив мають перевагу над фізичними особами у найвищім органі кооператив — Загальних Зборах. Вони відбуваються як Загальні Збори уповноважнених, в яких фізичні особи заступлені уповажненими, а господарсько-споживчі кооператив кожна про себе своїм відпоручником. Згідно з постановою закону і статуту в сучаснім менті 5233 членів „Народної Торговлі" з групи не господарсько-споживчих кооператив мають 78 уповажнених, коли господарсько-споживчі кооператив в числі 163 мають право обіслати Загальні Збори уповажнених 160-ма своїми відпоручниками. Загальні Збори членів „Народної Торговлі" мають за завдання переводити вибір уповажнених, ухвалювати зміну статуту дотично устрою Загальних Зборів і ухвалювати ординацію виборчу уповажнених. Загальні Збори членів правильно відбуваються раз на 3 роки, а Загальні Збори уповажнених що року і тим самим господарсько-споживчі кооператив є дійсними керманичами діяльности „Народної Торговлі". В контрольних органах „Народної Торговлі", в централі і в складах мають перевагу господарсько-споживчі кооператив супроти фізичних осіб (відношення 2 : 1), в Надзірній Раді мають рівновагу, бо на 12 членів Надз. Ради 6 членів вибирають господ.-споживчі кооператив.

При такім устрою працює „Народна Торговля" через свій центральний магазин і через свої склади, в яких осідку нема Повітових Союзів Кооператив як гуртівня, а через склади, в яких осідку є діяльні Пов. Союзи Кооператив, як детайдіст, хіба, що склад має концесію на монопольні товари, тоді стає він гуртівнею кооператив у ділянці монопольних товарів. Разом із цим „Народна Торговля" веде безпосередньо через своїх урядовців, або посередньо через місцеві Комітети Організації Кооператив, матеріяльно Народною Торговлею піддержувані, організаційну роботу в краю.

Між не членство було перешкодою в році 1923 у переміні „Народної Торговлі" на осередковий союз Повітових Союзів Кооператив. Він утворився, як відомо з колишньої сільсько-господарської централі „Краєвого Союзу Господарських Спілок" і розпочав свою працю в дні 1-го липня 1924 р. під фірмою „Центросоюз". Союз Кооперативних Союзів. У товариську співпрацю з Центросоюзом вступила „Народна Торговля" з хвилею його зорганізування на підставі умови з 27. червня 1924, сповняючи осьтак свій обовязок супроти кооперативної організації в краю. В році 1925 співпраця, ведена з Центросоюзом в ділянці торговельній, розширилася і поглибилася на підставі консолідаційного договору обидвох інституцій з дня

†

Д-р Іван Стефанович

лікар

помер дня 23/XII 1926 в 39 році життя. Похорон відбудеться в суботу дня 25. грудня о год. 2. попол. з передпохоронного заведення при вул. Кохановського 94 на Личаківське кладовище.

На цей сумний обряд запрошує всіх знайомих

1194 **Опечалена Родина.**

23. жовтня 1925. Від 1. листопада 1925 співпрацює „Народна Торговля" з Центросоюзом у ділянці торговельній, кредитовій і організаційній. З рамени Центросоюзу заосмотрює „Народна Торговля" в споживчі товари 33 Повітові Союзи, згладно Повітові Роздільні, які обединують 1028 кооператив з около 140.000 членами. Удаче ім одночасно товарових кредитів у місячній пересічі около 300.000 зол. Організаційний відділ є спільний. Консолідаційна умова в нічім не вкорочує правноособовости „Народної Торговлі" і Центросоюзу і не пересуджує справи розвитку господарсько-спожівчої кооперації, обединаної в Центросоюзі. Виникнула вона як зріла потреба розбудови нашого кооперативного організму, для якої ковечним було провадити координовано красним центрам, богатим досвідом і матеріяльними засобами, щоби осьтак спільною працею зміцнювати й удосконалювати молодий, дозмашний, одначе не вповні матеріяльно угрунтований організм господарсько-спожівчої кооперації. (Далі буде).

„Незалежна Група".

„Свобода", офіціяльний орган УНДО, приносить таку

ЗАЯВУ:

В останніх часах зайшли події, які примушують нас, бувших членів незалежної групи української народньо-трудової партії, публично заявити слідуюче:

Пятижневик „Рада", ведучи від Народнього Зїзду боротьбу з проводом У. Н. Д. О. стало підчеркує, що вона репрезентує „незалежну групу", яка істнувала в трудовій партії до створення У. Н. Д. О. Під фірмою давної незалежної групи „Рада" кидає на теперішний провід Обєднання інсинуації, вмовляючи в громадянство, що провід Обєднання зійшов із тих засад, що їх поєднувала між иншими й незалежна група.

Щоби баламуцтво не ширилося, ми, колишні члени Незалежної Групи", а тепер члени Обєднання і його Центрального Комітету, заявляємо, що:

1 колишня „Незалежна Група" трудової партії більше не істнує з хвилею повстання Обєднання, яке заклало у своїй програмі спільну незалежницьку платформу всіх груп, що створили Обєднання.

2) з теперішньою так званою Незалежною Групою" та її органом „Рада" ми не маємо нічого спільного та уважаємо, що діяльність двох чи трьох членів бувшої „Незалежної Групи", що гуртуються біля „Ради", є з становища національних інтересів крайне шкідливою.

Отсе вияснення вважали ми вказаним подати до загального відома, тому що „Рада" починає вести боротьбу з Обєднанням негідними середниками, нарушує безпідставно авторитет проводу Обєднання і поширює неправдиві вісти. На це ми ніяк не можемо згодитися і не хочемо, щоби вважано нас за спільників цієї роботи.

Львів, дня 21. грудня 1926.

Д-р Степан Біляк, Д-р Володимир Загайкевич, о. Левкгій Кунцький, Іван Ліщинський, Д-р Олександер Марітчак, Михайло Струтинський, Олекса Чеховський.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі инколіття!

НОВИНКИ.

— **Ucrainica.** В останньому зшитковій Рорбахового журналу „Дер Націонале Геданке" помістив В. Кучабський довшу статтю п. з. „Die ukrainisch-russische Spannung in der Ukraine". — Грудневий зшиток журналу „Deutsche Arbeit" приносить статтю того ж автора п. з. „Ukrainische aussenpolitische Orientierungen". — „Ukrainische Rundschau" помістила за останній час знов богато статтей про Україну, між иншим про переслідування наших гімнастичних товариств (ч. 204 з 11. IX), про протиукраїнську політику на Підкарпатті (ч. 212 з 21. IX), про українську політику в справі меншостей ч. 214 з 23. IX), про українську заморську еміграцію (ч. 214 з 23. IX), про шкільну політику в Польщі (ч. 227 з 8. X), про антисемітизм у радянському союзі ч. 235 з 17. X).

— **Світова хроніка.** У Швеції помер один з провідників світового телефонічного промислу, Ерікссон, у 80 р. життя. — Помер самовбивчою смертю проф. університету в Будапешті д-р Г. Бенедікт, визначний лікар. Причину вчинку пояснює в листі: нервовою недугою. — Французька Академія Наук признала цьогорічну нагороду за найкращу працю у царині математики проф. харківського університету С. Бернштайнові. — По останнім статистичним даним у Палестині виходить 60 часописів, з чого 50 гебрайських, 3 жидівських і 7 у рижих европейських мовах. Просимо прирахувати це з нашим станом! — Паризька поліція відшукала недавно вкрадений славний рожевий дімант із історичного замку Шантії. — Місто Клягенфурт дістало від громади Відня позичку 15 мілїонів корон на будову домів. Клягенфурт це не Львів! — У Ростові над Доном арештували якогось візника, Валдаєву, який має на совісти тільки 41 злочинів разом з грабіжю. — У Нію-Йорку почнуть з весною працю над будовою величезного моста поклад головною вулицею „11 Евеню"; він матиме 7 метрів вис ти, 29 м. ширини і 6 км. довжини; по ньому переїде що години 5000 авт. Дорога буде з металю, а дах, на випадок дощів з цементу. — Молодого японського князя Гігашікані, який студіює в Парижі, повідомили, щоби негайно вертався до Токіо, з огляду на комплікації щодо обсаджения престолу. — Балєтниці варшавської опери страйкують, тому, що дирекція не дала їм святочного додатку рівного з артистами опери.

Спроба моральної сили нашого жіноцтва.

Кружок Рідної Школи УПТ. ім. Гавки Барвінок у Львові, улаштовуючи перший раз цього року передсвяточну ярмарку на дівочі школи УПТ, переводить отсим рівночасно спробу міри жертволюбности і патріотичної тямучости нашого жіноцтва. Наше жіноцтво є виставлене отсим немов на огняну спробу, але ми не маємо ні трохи сумніву, що воно цю спробу славно витримає. Досі було все переконання, що майже всі жертви на Рідну Школу плинуть від мужчин, але ми, жінки, покажім, що в філянтропійних і патріотичних подвигах ми цілком не є гірші від мужчин.

На наші зазиви вже відізвалась значна частина нашого жіноцтва, обіцюючи жертви то в натуралїях, то в грошах і от росте в нас надія, що наші дівочі школи дістануть від жінок богату „коляду". Запитують нас, чи крім дробу або дичини можна посилати такі річи, як сушені овочі, мак, мід, солонину, тощо. І овшим. Про все просимо, бо все в великому місті дасться збути на передсвяточній ярмарці, що тільки потрібне для господині на свята.

Надіємося, що кожда наша жінка знайде щонебудь у своїму господарстві на ту чисто жіночу „коляду" для дівочих шкіл і не пожалує труду опакування і висилання на почту. Бо се хіба було би непростимим гріхом супроти народньої справи, вимовлятись, що мовляв я би дала щось, але якби хтось сюди приїхав збирати, а я не потребувала пакувати і на почту надавати. У таке „люте время", яке наші школи сьогодні переживають, нашим жінкам не вільно заслоновватись таким дрібним клопотом, такою марною невигодою! Не про вигоди нам тепер думати, як воєнна сурма кличе до бою!

Також нїодна не повинна казати: „Як я одна не пішлю, то без мого дарунку там обійдеться. Пішлють инші!" Бо не тільки кожда повинна післати, але ще й иншим пригадати, заохотити, загріти. Значний натяк, заохота, гутірка на сю тему приспорять нам богато жертв в натуралїях і грошах, а байдужність і недовіря в успіх підтинає справу в самому корені.

Дарунки й гроші просимо присилати на адресу п. Мирослави Морозової у Львові, вул. Длуґоша ч. 25.

Е. Мадарушіова голова Кружка. *М. Кравців* секретарка.

ОПОВІСТКИ.

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:

Неділя 26.XII. Рожнітів.
Понеділок 27.XII. Рипне.
Вівторок 28.XII. Рипне.
Середа 29.XII. Перегінсько.
Четвер 30.XII. Перегінсько.
Пятниця 31.XII. Небилів. 528 1—?

Комунікат. Отсим подаємо до відома, що Загальні Збори Кружка „Рідної Школи" ім. Б. Грінченка у Львові ухвалою з дня 26. вересня ц. р. виключили з членів Кружка слідуючі особи: Осипа Мальця, Микиту Химена. Це рішення Загального Збору Кружка затвердила Головна Управа „Рідної Школи". При тім повідомляємо, що твердження вище згаданих осіб, будьто би проф. Микола Бабин ділав на шкоду нашого Кружка не є згідні з правдою; правдою є, що проф. Микола Бабин від 5 літ працює серед громадянства городецької дільниці і тішиться повним довірям тогож громадянства так, що кожні Загальні Збори всіх культурно-освітних Товариств городецької дільниці вибирають його на свого провідника. — СТАРШИНА КРУЖКА. 1190 1-1

Вечір артистичних танків і хореографії арт. М. Голтара у виконанні дитячого балету відбудеться заходом Т-ва „Сокіл-Батько" у неділю 26. грудня ц. р. в салі „Уль", вул. Оссолінських 8. — Програма: І. В. Поясовський — Сон. 2. М. Леонтович — Щедрик. 3. М. Тележинський: Дзвони. 4. К. Фінк — Танець тіней. 5. Б. Лятский — Журавлі. Наполні танки: а Чумак — Гамалія — Козачок — Гопачок — Чумачок — Коломийка Костюми по ескізам арт.-маляра Ол. Новаковського. 2-2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

КУПУЙТЕ КАЛЄНДАР-ЕНЦИКЛЬОПЕДІЮ „ТОВАРИШ" на 1927 рік. Ціна 2·50 зол. Замовлення посилати: Кооператива „Друкар", Львів, Руська 3. 13—?

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИЙ** Ігнатович Львів. 956 27-?

1 зол. 70 сот. коштує один міх з хінського сїблва у Мандля Коперника 14. 681 в) Проти кія „Коперник". 16—?

ПІЯНІНО Rösler чорне! Фортепяни: Bösendorfer, Hölzl et Heitzmann, Friedrich оказійно — Каїм і Син, Коперника 16, тел. 20—45. 1177 2—4

ЖІНКА, богата, інтелігентна і гарна вийде заміж за інтелігентного Українця середніх літ на становищі. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Свояк". 1181 2—2

ФОРТЕПЯНИ, пянїна, фісгармонії на рижні ціни, уживані, завсігди на складі продає: Ганак, Панська 21, І. поверх. 1179 2—5

КАЛЄНДАРИКИ „РУСАЛКА" по 30 сот. скрізь до набуття. Замовлення приймає А. Окіпнш, Львів, Кадецька ч. 4. 1138 4—7

КАНДИДАТ адвокатури, по судовій практиці пошукує заняття від 1. II. 1927. *Малинич, Бережани.* 1161 3—3

СВІДОЦТВО зрілости на назвище Григорій Демчишин висване з Бережан під ч. 1483 дня 24. XI. 1923 р. до ректорату греко-кат. Духовного Семинара у Львові, якого я до тепер не одержав увеважнюю. 1191 1—3

СЕЛЯНЕ! Свої сирівці льону і конопель, вовни та готової пряжі проміняєте найкорисніше в одинокій українській Спілці „ПОЛОТНО" у Львові, вул. Городецька ч. 95, котра оплачує перевіз сирівців залізницею власним коштом. Спілка „Полотно" продає всякого рода мануфактуру також за готівку по незвичайно низьких цінах і полагоджує замовлення відворотною почтою. Пробки на жадання висилає даром. 1189 1—3

УЧИТЕЛЬ бажає навязати переписку з панною в цїли матримоніяльній. Адм. „Діла" „Учитель". 1188 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка **Львів, Городецька 46.** Телеф. 834 Пересвітлення Рентгеном. 1170 3-35

БЖІЛЬНИЙ МІД чистий, сїжий, цегорічний, з подільських пасік, в бляшанках **брутто 2 кг. зол. 10·80, 5 кг. зол. 15, 10 кг. зол. 28·—** разом з опакованням і почтовою оплатою, висилає за післяплатою **I. Wonkur,** Тернопіль, вул. Тарновського 14 Б (Галичина). 1187 1—1

КУХОННЕ НАЧИННЯ
в найліпших якостях і фабричних цінах поручає 4—8
1075 **МАРІЯН КОЛЬЮК**
Львів, вул. Чарнецького ч. 1.

МЕБЛІ всякого рода поручає по найнижших цінах і на догідних условях **МАГАЗИН МЕБЛІВ**
Штайль і С-ка
Львів, Казимирівська ч. 28.
1092 Тел. 23—59. 3—5

ХТО хоче весело перевести свята нехай піде до фірми
Адольф Боденштайн
фабричний склад музичних інструментів
Львів, вулиця Леґіонів ч. 37,
тел. ч. 3836.
Найновші коляди! 1183 2—4
Ціни о 25 прц. низші як скрізь.

КОНКУРС.

Український Спортовий Союз розписує конкурс на посаду спортового інструктора і організатора. Вимоги: покінчення вищої школи фізичного виховання; вік не вище 35 лят. До подання долучити „curriculum vitae". Платня після умови. — Зголошення слати до 15-го січня 1927 р. на адресу: Український Спортовий Союз, Львів, вул. Руська 18/1. 1192 1—1

Загальні Збори

Видавничої Спілки „Діло"

кооперативи з обмеж. порукою у Львові відбудуться дня 31. грудня 1926 в локалї редакції „Діла", Львів, Ринок 10, II. пов. о 5-ій годині пополудни. Порядок нарад:

1. Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів.
2. Звіт з діяльности і рахунковий звіт за 19 5/26 р.
3. Звіт Контрольної Комісії.
4. Затвердження білянсу.
5. Внески і запити. **Надзірна Рада.**

Львів, 17. грудня 1926. 1-?

ЗАЯВА.

Видїл Читальні Тов. „Просвіта" на городецькій дільниці у Львові і Комітет будови „Рідний Дім" в склад якого входить по 4 делегати з Кружка УПТ. ім. Бориса Грінченка і з Тов. „Сокіл III." подають отсею дорогою до відома однозгідні свої ухвали, а іменно: кілька одиниць, між якими є і виключені з усіх установ на городецькій дільниці давні кириники, розісланими днями до видніших наших громадян летючки проти проф. Миколи Бабина, які являються звичайними нїкчемними наклепами на чільну людину, яка жертвує усей свій труд і здоровля для свого народу і веде провід в богатьох наших установах у Львові.

Львів, в грудні 1926.

За Видїл Читальні: Савка Антін вр., за голову; Щербовий Дмитро вр., писар. — За Комітет будови „Рідного Дому": проф. Мартинюкова вр., міста-голова; Чура вр., 1193 писар. 1—1

Найелегантніші і найтревкліші

СНІГОВЦІ І КАЛЬОШІ

марки

„QUADRAT" RIGA

перед війною **славні російські** найдосконаліше виконані і в гарних фасонах можна набути знова у всіх більших магазинах взуття

РАДІОТЕХНІЧНІ ЗАВЕДЕННЯ

„НАТАВІС"

у Варшаві, Лодзі і Кракові. — Відділ у Кракові, вул. Старовісльна 17, телєфон 4590

1173 **поручає** 2—2

Радіоапарати усіх типів. — Складові части краєві і заграничні. — Катодові лямпи. — Голосники. — Цілковиті інсталяції. ..... Ціни низькі!

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів Ринок ч. 10

Ч. 287 (10.964). Львів, неділя 26. грудня 1926. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 6·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 151 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Політика Д.О.Г. rediviva.

Львів, 25. грудня 1926.

В польській пресі розгорнулася „угодова" баталія. Органи „моральної санації" в-одно торочать про потребу угоди — очевидно — зі „славянськими національними меншостями", а за ними підбігають, потакуючи, оспорюючи або й гостро поборюючи цей „новий курс" инші польські органи всіх напрямків, закрасок і відтинків. Каламутна хвиля цієї паперово-друкової угодовщини розливається в стихійну повінь, намагаючись з одного боку викликати дефетистичні настрої серед поневолених Польщею народів, а з другого легким коштом здобути відповідний моральний капітал за кордоном.

Інавгурації цієї наївно-„обіцюючої" тактики треба дошукатись у відомій заяві польських „лівих" партій, проголошеній після травневого перевороту. Очевидно, та заява з національно-територіяльною автономією, як теоретично-реклямовою надбудовою в якійсь далекій будучині, зявилася тільки тому, що ті польські партії, відгадуючи наміри побідної військової партії, думали в той спосіб „зробити приємність" урядові. Зновуж уряд зі свого боку заповів „зміну курсу", яка досі зазначилася відірваною пресовою пропаґандою, зверненою на розбиття національного українського й білоруського табору.

Донедавна та півофіціяльна розкладова акція, — на щастя — зовсім безуспішна, йшла з варшавського центра, спричинюючи панічний переляк серед пануючої кліки польських окраїнних „патріотів". Згодом початкова пропаґандистична доривочність перейшла в систематичну агітацію, яка в останніх днях розвинулася в зорганізовану баталію.

Висловом її поширення і систематики є між иншим заснування у Львові „санаційного" щоденника під назвою „Дзєнник Львовскі", що почав появлятися з днем 22. ц. м. В „програмовій" — якщо вільно так висловитися — статті цього підсудчиківського органу стрічаємо й заповідь присвятити увагу українським справам.

„Невільно нам забувати — пишеться там, — що живемо на одній землі разом з українським населенням. Не хочемо вести національної боротьби. Думаємо, що шлях воюючого націоналізму не веде до розвязки трагічних непорозумінь, що відділили від держави велику частину українського народу. Знаємо, що праця над порозумінням з тим народом є важка і що вона стрічатиме труднощі як з боку польського, так й українського націоналізму. Одначе думаємо, що першою умовою взаимного зближення є створення спокійної атмосфери, опертої на взаимному зрозумінні і пошануванні взаимних змагань і потреб. Тому вважаємо першим своїм обовязком познайомлювати чаще громадянство з ціністю українського життя, як на випадок, коли надійде хвиля порозуміння — чого бажаємо, — так і на випадок, коли треба буде чим підняти рукавицю, кинену українським націоналізмом. Може тоді польське громадянство зрозуміє небезпеку, яку підготовляє собі, остаючи в стані партійного розпорошення і може тоді і партії зрозуміють конечність скоординування зах. ань та спільної культурної праці на Червенській Землі".

„Програма" хіба аж надто ясна. Поки що обмежується вона розвідочною службою, щоби докладно пізнати життя-буття українського народу, його вади і хиби, а знавши його, довести до бажаного Поляками „порозуміння", себ то капітуляції, або й виступити проти Українців під прапором „usrotten" („підняти рукавицю, кинену українським націоналізмом"). А це своє завдання сповнюватиме пілсудчиківський орган „безпристрасно", поборюючи

„безпрограмову україножерну фразеольогію (чуєте, тільки фразеольогію! — Ред.) і бездумну українську іреденту, фінансовану і підтримувану заграничними могутностями, зайнтересованими в ослабленні польської держави".

Після цього „profession de foi" дальші числа принесли вже й „безпристрасне" інформування в українських справах у статтях „Час почати" і „З психіки української політики". Аж тепер спала вповні заслона і „санаційна місія" цього органу появилася в усій своїй величі. Прочитуючи наскрізь ігнорантські, дітвацько-наївні, провокаційно-розвідочні теревені, звернені виключно проти Українського Національно-Демократ. Обєднання, ми вповні зрозуміли ціль і характер цієї „санаційної" станиці. Тут уже позитивніше визначалася й „санаційна" політика цієї рептильки, в якій замилюється очі ключникам скарбових кас про „надзвичайну популярність" в українських масах марш. Пілсудського та взивається уряд щоби він старався заспокоїти культурні й економічні потреби українського селянства і в той спосіб

„зробити селянство недоступним для переворотової агітації українських політичних партій".

Ця „санаційна" політика не нова. Хто пригадує собі політику львівського Д.О.Г., а радше його другого відділу (військової дефензиви) з якимсь Тильком на чолі, той найде тут усі елєменти тієї „випробованої" тактики. Головною тенденцією політики Д.О.Г., що воскресла тепер в газетній персоніфікації „Дзєнник а Львовск-ого" є: розвідка, розклад і деморалізація. Є це політика, позбавлена всякої ідейности (навіть in m nus), політика чорних кабінетів, без перспективи, без цілі і очевидно — без виглядів. Сам же „Дзєнник Львовскі" — це кумуляція двох тодішніх органів розвідочного відділу: „Курєр-а Львовск-ого" і „Рідного Краю". В цьому напрямку „випробованість" проявилася навіть так далеко, що до „українських справ" збережено й деякий ремянент первісної хлібоїдщини.

Зі старих органів розвідочної політики нині не остало вже й сліду. Та сама доля в короткому часі жде і кумуляційну рептильку під новою назвою. Політика Д. О. Г. не мала ніяких успіхів тоді, не матиме й тепер.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Блудні вогні...

Д-р В. Бачинський в світі власної уяви.

Центральний Комітет Українського Нац.-Демократичного Обєднання дня 12. ц. м. виключив з членів партії д-ра Вол. Бачинського тому, що він

„в останньому часі, входячи в переговори з польською стороною та публікуючи неправдиві енунціяції, повів самочинну політичну акцію, яка дуже різко відбігає від програми і тактики партії та порушує партійну карність".

Таким чином д-р Вол. Бачинський з днем 12. грудня 1926 формально перестав бути членом партії, тієї самої партії, в якій колись (хоч під дещо иншими назвами) він займав найвищі і найбільш відповідальні становища (довголітнього секретаря Народнього Комітету перед війною, посла до австрійського парлямента в часі війни, виконуючого обовязки голови Нар. Комітету і Міжпартійної Ради в післявоєнному, вже польському періоді). Формально д-р В. Бачинський перестав бути членом партії 12. грудня 1926, але фактично сталось це вже давніше.

З хвилею створення в липні 1925 р. з розрізнених національно-політичних груп Українського Нац.-Демократичного Обєднання д-р В. Бачинський відійшов в сутінь громадського життя. Правда, на основі традиційної практики його вибрано в тому часі ще членом ширшої управи (Народнього Комітету, — давнішого Ширшого Нар. Комітету), але цей вибір мав уже наскрізь декоративний і чемностевий характер...

Д-р В. Бачинський, який внаслідок створених умовин уже в грудні 1923 р. не брав майже ніякої участи в українському політичному житті, пробував іще зазначити себе видаванням журнальчика „Політика", що пропагував шляхи „реальної політики". Одначе і в тому журналі — зовсім природно — сповняв він у більшости декоративну ролю, хіба у власній уяві заспокоюючи подразнену амбіцію. Центр. Комітет Обєднання, бажаючи омминути всяких фальшивих толків, в своїм часі різко відсепарувався від теоретично-політичної підбудови „Політики" *).

Згодом прийшла складна й прикра справа, відома під назвою „штайгеріяди". Виступ д-ра В. Бачинського на суді причинився до повної його психичної депресії і всяких, менше або більше фантастичних балачок в розмагінованій „публичній опінії". Після того д-р Бач. зовсім усунувся з громадської арени. Аж безпосередньо перед Нар. Зїздом ненадійно проявив він живішу рухливість. Явився він теж на Зїзді і там в дискусії над звітом відчитав своє „prof s.ion de foi", як виразно підкреслював „sub specie eternitatis". Одночасно зазначив д-р Бач. що він від трьох літ є зредукований політик, що в політиці участи брати не буде, а тільки обовязком своєї совісти вважає висловити свій погляд на вказані під тепер перішню пору політичні шляхи.

Енунціяцію д-ра Бач. приняв зїзд наскрізь негативно, ворожими окликами і тупотом. Ані один голос не зачвився за ним.

Та всупереч своїй заяві небавом виступив д-р Бач. з інтервю у „Слові Польськім", а опісля вибрався у Варшаву „в справах „Дністра".

Згадане інтервю трактували ми ще поважно і полємізували з д-ром Бач. Одначе небаром надійшли з Варшави, спершу непровірені, а опісля все певніші вістки про широко закроєну ним, горячково пертрактаційну акцію з польськими урядовими чинниками, представниками наддніпрянської еміграції і всіми стрічними. Одночасно до Львова і деяких провінціональних міст у Галичині почали надходити на ріжні адреси численні телєграми. Знову в польській пресі (особливо в „Ілюстр. Кур. Цодзєннім" та иншим органах жовтої й пів-жовтої преси) почали зявлятися вістки про скликання д-ром Бач. якогось зїзду, видавання газети і т. пп.

На початку цієї варшавської „діяльности" д-ра Бач. Центр. Комітет Обєднання виключив його з партії. Після тієї будь-що-будь гомінкої — події не забирали ми голосу, бо всякі познаки вказували, що горячкова діяльність д-ра Бач. є виплывом таких психічних проявів, які не входять в обсяг публіцистики. Ми були того пересвідчення, що д-р Бач. внаслідок надірваної нервової системи потребує ніжного санаторійного віклування, а не газетної аналізи його вчинків, як це в грубій і вульгарно-непристойній формі роблять деякі українські органи, до тогож вперто записуючи „діяльність" д-ра Бач. на рахунок Обєднання.

Ось причина нашої мовчанки. На жаль, один крок д-ра Бач. примусив нас до поданих вгорі „реверляцій" і до перестороги перед його „месіянством". В наші руки попало запрошення, яке подаємо в цілости і в оригіналі:

Warszawa, 21. XII. 1926

P. T.

Proszę mi wybaczyć, że zaproszenia drukowane są w języku polskim, ale nie mam w Warszawie do dyspozycji ukraińskiej drukarni.

Niniejszem zapraszam Was na zgromadzenie, które odbędzie się we Lwowie, w sali T-wa im. Łysenka, w sobotę 25. b. m. o godz. 10. rano. Na tem zgromadzeniu powiem Wam, co robiłem w Warszawie, z kim i o czem mówiłem i do czego te rozmowy doprowadziły.

Następnie zapytam Was, kto chce iść ze mną ku jasnej, świetlanej przyszłości Ukrainy, drogą przeźroczystie wskazaną, a kto jest przeciwny mej politycznej linji.

Na tych, którzy staną w obozie moich przeciwników, nie będę się gniewać, niech idą swoją drogą.

Ale nie będą mieli prawa pozostać na sali ci, którzy nie będą mieli odwagi oświadczyć, czy są ze mną, czy przeciw mnie. Do widzenia

Dr. Włodzimierz Baczyński,
wykluczony z partji U. N. D. O.

Вистане проаналізувати це „послание", щоби виробити собі погляд на стан його автора. Але одночасно це письмо примушує нас при-

*) „Політику" офіційно редагувала „колегія", одначе фактично вона в усіх 100 відсотках покривалася з поглядами проф. др-а Ст. Томашівського, який був єдиним її головним редактором і який в більшости як не в цілости заповнював її, передко й інтересні з публіцистичного (а не політичного) погляду сторінки. — Ред.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 574 26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej I Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo" Nr. 282 (10.959) z dnia 19. grudnia 1926 pod tytułem: „Z życia Ukraińców z okupacji" w ustępach od dwóch słów „taki rezolucji" a „w tej czas" zawiera znam. zbrodni z § 65a) ust. że zakaz wydany przez Prokuraturę dnia 4./12 1926 konfiskaty jest usprawiedliwiony i zarządził zniszczenie całego nakładu wydań w myśl § 493 pk. oraz ogłoszenie tego orzeczenia na koszt rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. i zasądzenie za przekroczenie do grzywny do 400 zł. p. — Lwów, dnia 18. grudnia 1926 r. Prawom.

людно звернути увагу всіх тих, які ще не є зорієнтовані в справі, на цю прикру і трагічну подію. Як довго д р Бач. відносився з подібними письмами чи телеграмами на приватні адреси, як довго він обертався в колі людей, які мали змогу належньо оцінювати його „діяльність", — ми мовчали. Але з моментом скликання ним зібрання, ми вважали своїм обовязком, хоч робимо це з прикрістю, перестерегти всіх, хоч би тільки цікавих, перед тими блудними вогнями, які розгорілися в теперішній свідомости др-а Бачинського.

В теперішньому моменті роля др а Бач. скінчена. Ним кермують горячково-диктаторські побуди сьогорідної „місіяністичної" закраски, які не підходять під нашу оцінку. Очевидно, відповідальність за це падає на тих, що викликували ті побуди і розбуджували пересичену фантастичними картинами уяву.

„Із землі зродженому творцеві"...

Спомин Станислава Пшибишевського про Василя Стефаника.

„— Василь Стефаник — це один із найкращих моментів у моїх спогадах. Познайомились ми ось як: Це було в 1890 році у Кракові. Прийшов до мене д-р Вацлав Моравєвський і каже мені: „Я не розуміюся на цьому, але мені здається, що поміж тутешніми студентами-Українцями є один великий талант", — і подає мені рукопис. Я прочитав його — і те, що я прочитав, було для мене зразу революцією величезного таланту. Вихований на европейському письменстві, я був просто сгудований відкриттям, яке я зробив.

Ось передімною комплект „Ż c a", редагованого тоді мною, (комплект на жаль не мій, а з ласки позичений мені!), а в ньому перші Стефаникові оповідання, які я негайно видрукував: „Kasia", „Vowina", „Malster" „Rodzina Baitka", „W rekruty", „Anoł" *). Ось так я й познайомився зі Стефаником.

Полюбив я його надзвичайно. Він бував у мене майже щоденним гостем і по кількій день він є завжди у моїх думках тим самим сердечним приятелем. Наші розмови велися завжди довкола проблем життя, — одначе політики тоді ще в тих питаннях, на щастя, не було.

Не було теж тоді ще у краківській громаді того національного розламу, що нині, а з окрема я особисто ніколи не робив жадної різниці між Поляками й Українцями, які шукали зі мною зустрічі. Пригадую собі докладно, як приходило до мене кількох молодих українських письменників з проханням автоопінії перекладу моїх творів. і я завжди з найбільшою охотою робив це, не вимагаючи — очевидно — жадного гонорару, бо знав, що самі вони бідаки. З якою-ж радістю взяв я до рук український переклад моєї „W-ві-і ras pustem". Пригадую собі теж справжній подив, з яким я глядів на якусь виставу прегарного українського театру...

Але — повертаючи до Стефаника: Його талант мене справді захоплював. Він такий життєвий, такий ядерний і стихійний, що Горкій здавався мені завсідки дещо слабшим. Владислав Оркан — кажете. Так, справді, Стефаник нагадує Оркана, але він глибший: якийсь завзятіший, твердший. Я подивляв завжди, як то він підхоплює у життя жорстокі новели і з безмилосердною точністю передає у своїх образках: тая бабуся, наприклад, що покинена всіми, вмирає на полі і не має сил обігнатися від мух, що вічно обсідають її поморщене обличча!... Не диво, що вся літературна братія, яка гуртувалася біля „Ż cia", глибоко поважала Стефаника. А поміж мною і д-ром Моравєвським стала просто умова, що він має перекласти на польську мову цілий том оповідань Стефаника, а я відтворю їх на кумську говірку. На жаль, не дійшло до того, бо я мусів покинути Краків. У 1914 році в Мюнхені, де проживав я від 1905 р. до 1918, отримав я ще від Стефаника одну сердечну листівку — це був останній зв'язок поміж нами.

Ми були разом усього один рік, але я завжди живу цим роком. Це був найдорожчий для мене час, а знайомство зі Стефаником — одна з найсвітліших сторінок у моїх спогадах з того часу. Почуваю велику гордість, що я перший зумів у цілій повноті оцінити велич його таланту. Тому теж зі справжнім зворушенням листкую листки цього старого журналу, який нас звязав. Не знаю, чи Стефаник пригадає собі вул. Кармелітську, на якій ми стільки хвилин провели, але я їх ніколи не забуду. Дивуєтеся моїй памяти — о так, память маю шалену і тому цю свою память часто проклинаю, але буває теж — як нпр. тепер — що її благословлю.

Так ось нині, на свято Василя Стефаника, перешліть йому від мене привіт:

„Великому, із землі зродженому творцеві, сердечному приятелеві поляк, честь і найголовніше поважання, щоби Ти довго-довго ще збірав плоди Твоїх багатих жнив, а знаю, що не новий десятий стане ще Тебе, як також Твойого найщиріше відданого Тобі — Стаха Пшибишевського".

З устної розмови зі сивоволосим автором „De profundis" виняв і списав

І. Кедрин.

Варшава, 21. XII. 1926.

На нові шпяхи.

Крайовий Зїзд „Рідної Школи".

При участи яких 250 делегатів Кружків з цілого краю отворив пятогорічний Зїзд „Рідної Школи" голова Т-ва проф. О медяк Терлецький. Він повитав в усіх присутних, зокрема делегатів з Волині, і подякував усім жертводавцям, завдяки яким „Р. Ш." могла виконувати своє важне завдання. Опісля згадав померших добродіїв Т-ва: ев. о. д-ра Бонина, Вол. Гнатюка, Ів. Загаєвича, о. А. Рудницького, учит. Ольгу Дубівну (що записала цілий свій маєток Т-ву), о. Сем. Білецького, д-ра Єронима Калитовського, д-ра Івана Стефановича. Присутні вислухали тої части промови стоячи. Після того дан. голова подав у загальних рисах плян дальшої праці Товариства і предложив порядок нарад.

Тому, що на внесення одного з делегатів зрезигновано з відчитування протоколів з попередніх загальних зборів, приступлено до вибору комісії-матки. В її склад увійшли п. п.: М. Білецька, К. Личківський, М. Зубрей, Т. Грицак, С. Пашкевичівна, П. Лисецький, Ів. Дідич. З уваги на неприсутність на зборах п. Личківського вибрано на його місце до комісії-матки о. шамб. д-ра С. Юрика.

З черги забрав слово ім. контрольної комісії ради К. Бандрівський, що поставив внесення на уділення Гол. Раді Т-ва абсолюторії.

В дискусії над звітом у справі нашого прим. шкільництва і нашої шкільної політики перша забрала слово п-і Богачевська зі Збор вишни. Після неї промовляли: пос. С. Козицький, сен. Лепкайок, проф. Н. Данин, п. Ів. Калинович, п-і Г. Шелеховичева, дир. А. Крупельницький, п. Степан Гевак, п. Дмитро Мартюк, Ст. Бабюк, п-і М. Рудницька, д-р Богачевський, сен. Мих. Кравчук, п. Миколаєчич і ін.

Точніше з'домлення з нарад і склад нової Головної Управи „Рідної Школи" подамо в черговому числі.

Наради прислухується радн. поліції д-р Вагнер і ком. Бойко.

На економічному фронті.

„Народна Торговля", найстарша українська кооперативна і сучасне її становище та праця на кооперативнім полі.

(Продовження.)

Метою „Народної Торговлі" є по своїм силам допомогти Центросоюзові розбудувати помічничу споживчу кооперацію села і відбудувати зруйновану війною сільсько-господарську кооперацію закупна і збуту.

Засобами „Народної Торговлі" до осягнення цеї мети є: построєння власними силами центрального споживчого магазину у Львові, який крім обслуги власних складів обслуговує членів Центросоюза, уділювання товарових кредитів членам Центросоюзу, безпосередня допомога Центросоюзові позичкою на ведення сільсько-господарського відділу, покривання половини коштів, витрачуваних на цілі організаційні Центросоюзу, покривання адміністраційних видатків як особових, так і річевих, зв'язаних з веденням співпраці Центросоюза, відтяжений від коштів ведення споживчого відділу на спій рахунок аповані і до половини відтяжений на витрати грошей на організацію і адміністрацію, має змогу у більшій мірі, чим в першім році свого істнування, обернути свої фонди на ведення сільсько-господарського відділу. Чистий зиск зі співпраці у відділі споживчім має бути ділений по половині на Центросоюз і „Народну Торговлю".

Співпраця з Центросоюзом у нічім не зворотила дотеперішньої ділянки праці „Народної Торговлі", а саме праці гуртового магазину для кооператив, необ'єднаних у Центросоюзі, і праці детайлічних складів „Народної Торговлі". Згідно з своїм устроєм „Народна Торговля" веде працю на трьох ділянках: організаційній, технічно-торговельній і культурно-освітній.

В дні 30. червня 1926 обєднує „Народна Торговля": 166 кооператив, в тім з групи господарсько-споживчої Центросоюз і 7 Повітових Союзів і 152 господ.-споживчі кооперативи І. ступня. Уділи їх виносять 66'47 пр. суми уділів — 136 правних осіб товариств), уділи яких виносять 1·02 пр. суми уділів і 5.202 особи фізичні, уділи яких виносять 32·51 пр. Як бачимо, кооперативи мають дві третї уділового капіталу „Народної Торговлі", инші члени одну третю. Відношення, в порівнанні до минулого року, є якраз відворотне. Сума уділів „Народної Торговлі" виносить 75.916·93 зол. і не відповідає статутовим обовязкам членів, бо стан уділів „Народної Торговлі" при повній виплаті обовязкових уділів повинен виносити 2-3 разів більше. Не зважаючи на громадянське становище „Народної Торговлі" при валоризації і її заходи в часі року, загал членів не доповнив своїх уділів.

З огляду на характер членства працює „Н. Торговля" в автономічній ділянці подрібної торговлі в 19 складах для около 26.000 споживчів. Сім складів в осідках, де нема Повітових Союзів Кооператив, сповнює завдання товарових гуртівень для около 350 кооператив І. ступня, а крім цього 6 складів є гуртівнями соли для кооператив. Центральний магазин „Народної Торговлі" з рамени Центросоюзу обслуговує його членів, так що „Народна Торговля" працює для около 180.000 родин україн-

ГОРДІЙ БРАСЮК. 8)

БЕЗПУТНІ.

Сучасна фільма.

(Продовження).

Зрадів Володька, як рідному. Оповідали один одному про свої пригоди. Митька зовсім не був у тюрмі. Його міліція одвела в Наросвіту, звідти в карантин, а потім і сюди.

— Тут, брат, будем жити! — додав він.

Та Володька й сам побачив, що буде жить, — йому видали чисту білизну й костюм. Обідом хоч не наївся зовсім, але після обіду Митька здвів його за хлів і дав чималий шматок білого хліба.

— Де це ти взяв?

— Еге, брат, де? Загнав сьогодні рушника...

— Казенного? — здивовано перепитав Володька.

— А хіба що? Тут, брат, инакше не проживеш.

— А якби взнав хто?

— Дурний я брати так, щоб хто знав.

Володька вірив у Митькові здібності, але разом з тим було ніяково за Митьку: його тут годують і одягають, а він ще й краде. А все-таки, був смачний хліб, і Володька запихав ним рота, озираючись, щоб бодай хто не побачив.

Скоро Володька зовсім освійчився й забув про часи, коли був безпритульний. Тепер поруч із ним жив той самий дужий Митька. Перші дні вони навіть спали разом, поки Володька не мав ліжка. Та це Володька приймав собі за честь. Митька був страхіттям на всю хлопячу спочивальню.

— Чому ти не застелив свого ліжка? — питає староста.

— А як я не хочу, що ти мені? — відповідає байдуже Митька.

І нічого не зроблять.

Ще якби Митька був сам, а то з ним у спілці й Марко, і Дудлик. Зачепи одного, так такого нароблять!

Володька помічає, що навіть Марія Іванівна побоюється Митьки й здебільшого не карає, а вмовляє його.

Раз, вона стояла над Володькою й вичитувала, щоб чистіше вибирав сміття. А так не хотілось, — хлопці там граються... Коли це враз між ним і Марією Іванівною Митька:

— Слабо вам, щоб він те сміття вибирав! Хай виключно правильно призначає чергування...

— Схопив за руку Володьку й потяг на двір.

Володька думав, що йому щось буде за те, але й минулося.

Грались у „шпигів". Митька був за отамана в розбійників, а Марко з Дудликом виловлювали.

Хитрий той Дудлик! І не оглядишся, як наскочить, — не даром був розвідчиком на фронті. Майже всіх розбійників виловив, — лишились тільки Митька та Володька з ним. Але й Митька не дурний. Побіг ніби десь далеко в сад, а сам поза садом назад та в хлів. Вилізли вони на дрова й ну пробірать дірку. Аж зісподу — гульк! — люфта з льоху.

— Лізьмо сюди.

Було вогко, темно й страшно. Аж померли, а шпиги таки їх не знайшли.

Тоді Митька картав шпигів:

— Дурні. Нізащо в світі вп нас не найшли-б. Не знаєте ви, хто такий Митька!

Дудлика зацікавило, де вони ховалися.

— Тільки ні! — застерігав Митька, — бери сірники.

І вони розглянули напіврозвалені стіни колись вимурованого льоху. Вхід був завалений дровами.

— Тут буде наша „маліна"! — постановив Митька.

Всі були задоволені. Вирішили берегти таємницю.

З того часу чотирі хлопці відчули себе тісно обєднаними цією таємницею. Инші для них були „шпаною". Хіба хоч один із них знав про таку схованку, куди не досягали ніякі постанови дитбудинку?!

На біса було Володьці слухати, як таки щось оповідає Марія Іванівна про комах та про листя, як „на маліні" Дудлик оповідає про те, як його батька вбито в пашпирнику, як він ходив у розвідку до денікінців та Поляків, як стріляв на фронті. Марко читав цікаві пригоди Нат Пінкертона, а Митька давав лекції „блатної мови".

— Що значить „шухер на бану"? Ану, скажи, Володька. Не знаєш?! Дурак. А що значить „скрипуха"?

Хлопці зацікавлено вивчали незрозумілі слова, — вони-ж готувались до „блатної" діяльности.

Компанію свою прозвали „Шайка Чорної Маски" і на перший час вирішили умеблювать „маліну". Добули чотирі ковдрі, два матраци, зробили каганця й заходились, щоб було що їсти та курити.

Тепер і Володьці доводилось брати живу участь у крадіжці.

Ось біля комори стоять рядком і передають з воза хліб.

Митька передав Володьці разом два буханці й шепнув: „ушийсь!"

Володька одного буханця Марянові, з другим під сходи — так якась, що завжди ховає по буханцеві!

(Продовження буде.)

*) Подаємо назви цих нарисів по польськи, бо друковані в „Życia" твори Стефаника, як і твори, зібрані в польській збірці „Kłosowe liście" (в перекладі М. Мочульського) — мали часто змінені титули. — Ред).

ських споживачів в місті і селі. Сума торгів „Народної Торговлі" в році 1925/26 виносить 4,268.848·43 зол. Торги 19-ти складів виносять 2,909.862·97 зол. Торги центрального магазину співпраці 1,378.985·46 зол. Серед торгів складів члени зареєстрували в книжочках закупна, управляючих їх до товарового звороту, 207.132·20 зол., отже около 7 пр. членського торгу, позбавляючись у великій мірі права жадання товарового звороту, коли навіть взяти на увагу, що часть клієнтелі „Народної Торговлі" становлять не-члени. Сума торгів складів з кооперативами виносить 508.375·26 зол., що супроти загальної суми торгів складів виносить около 16 пр. У загальній сумі торгу „Народної Торговлі" торг магазину співпраці виносить около 33 проц. Торги „Народної Торговлі" в році 1925/26, перемінені на амер. долари і порівнані з торгами з року 1913/14 виказують зріст торгів, що перевищує передвоєнні торги о 7 проц., коли взяти на увагу тільки валюту, одначе, коли зважити, що покупна сила амер. доляра упала на около 6 проц. передвоєнної покупної сили, торги „Народної Торговлі" що до скількости товарів не осягнули ще передвоєнного рівня. Коли суму торгів протиставити кількости родин українських споживачів, для яких „Народна Торговля" працює і не взяти на увагу тогу з неділеними, припаде на одну родину і рік по 45 зол. торгу. Є це около 1/10 запотребування української родини в споживних товарах. На кожних 100 зол., видаткованих на споживні товари український споживач, обєднаний безпосередньо чи посередньо в „Народній Торговлі", закуповує в ній тільки **за 2·50 зол. товару.** Мусимо з жалем сконстатувати, що рідна клієнтеля у дуже високій мірі закуповує товари поза своєю кооперативою. Коли возьмемо на увагу торги магазину співпраці, то бачимо, що магазин співпраці мимо того, що кооперація в загальній сумі торгів бере участь одною третиною — працює в двох третинах для кооперативної організації в краю, бо експедиції на склати з тогож магазину виносять одну третю. Від 1. листопада 1925 вислав центральний магазин співпраці на склади і на кооперативи товарів на рівновартість 122.542·52 амер. долярів і на 2,467.882·40 зол. Вкладів одержують одиначе деякі товари просто з фабрик, згладно з бюр продажі, як що йде про монополічні товари.

НОВИНКИ.

— **Особисті вісти.** Нострифікували свої закордонні докторати у львівському університеті д-р мед. Дарія Лежогубська, д-р мед. Богдан Дольницький і д-р мед. Мирон Лисяк. Промоція їх відбулася 18. ц. м. Тиждень передтим промувався теж вдруге на д-ремедицини п. Наталія Полотнюк-Пристай.

— **Мирові лавреати.** Цьогорічні мирові лавреати Нобля Чемберлен, Бріян, Штреземан і ген. Доз вибираються в січні до Осльо, щоби особисто відобрати свої нагороди і зробити те, чого домагається статут, а що їм прийде неважко: виголосити відповідні промови.

— **Гіпноза замість чуда.** У польській місцевости Слупе пішла чутка, що в тамошнім костелі ікона Богородиці рухає очима. 20.000 народу з усіх сторін кинулось туди оглядати чудо. Тепер воно вияснилось. У Слупі, бач, Познання, арештували Німця (!) Буковського, який загіпнотизував у Слупі кілька дітей і старших осіб, і в погіпнотичнім стані силою суггестії навіяв їм згадане чудо.

— **Із судового кіна.** Навіть звичайній львівський полїцай, який повинен уважати на инших, щоби себе не стягнути, може сам почати стріляти, коли закохається. Така історія трапилась 26-літньому полїцаєві Михолі Колясі, якого наречена, служниця, зрадила з иншим, так що він трикратно стрілив на Гетьманських Валах до свого суперника. На суді покаїна дівчина хотіла взяти всю вину на себе, кажучи, що забавляючись з иншими пробувала розбудити заздрість у своїм нареченім, а оборонець Колясів домагався відкласти розправу, щоби розслідити його мозок, тому, що його клієнт — епілептик. Виникає питання: — чому не по-

слідкують мізку поліцаїв, яких вільнуть його на службу, а щойно тоді, коли він закохається? — Реєстру розправу матимуть громадяне Перемишля. Суд розбиратиме бухгалтерію мінчашньої жінки в небезпечнім віці Злати Рубінової, яка всякою ціною хотіла вийти замуж за рабіна в Радимні. Щоби його приневолити до цього небезпечного підприємства, вона приготовила богатий доказовий матеріял: фотографію їх спільної дитини, що залишилась у Ню-Йорку (бо пані Рубінова мандрувала і за океан), автентичну дїточу пляшинку з молоком, то-що. Нещастя хотіло, що в її кошику, з цими цінними причандалами, найдено одночасно инші докази, а саме: що вона вела листування на всї боки, рішивши вийти замуж за одного з десяти молодших чи старших мужчин, які „впали їй в око".

— **Нашим красунам в альбом.** Померла позатора у Львові власниця відомої крамниці з вуджинною, Сосінова, молода гарна жінка. Причина її смерти повинна стримати руку неодної молодої чи старшої жінки, яка бажаючи стати гарнішою, намазує собі губи карміном. Кармін мав у собі отруту хемічну довідку і спричинив зараження крови. Ця смерть звернула увагу Львовян ще з иншої причини: рівно в 24 год. після її смерти помер її муж, віддавна недужий, який і не знав нічого про її смерть. Муж Сосінової був старший від неї рівно на 30 літ і від довшого часу спаралїжований. — Щодо вживання шминки до лиця то хоча богато жінок є добрими акторками, мало з них знає те, що кожна акторка знати повинна. А саме: 1° що шминки треба вживати мало; 2° не треба мазати нею „на сухо" себто заки кандидатка на красуню не вкрила свого обличча дегесенько добрим кремом, який хоронить шкіру від висушення під впливом шминки, а тим самим перед зморшками; 3° при денним світлі не можна класти на лице стільки шминки, що вечером; 4° тільки ясні бльондинки можуть уживати різко всяких колірів, а брунетки шминку з жовтавим відтінком; 5° що найменше переборщення у скількости шминки перемінює красуню в страхополоха.

— **Темна хроніка.** Львівська поліція відставила до румунського кордону Німця Гекеля, що віддавна жив у Львові і мав польське громадянство з підвальської громади. Вважала його небезпечним за німецьку пропаганду між сванґелїками і підтримання зв'язку з товариством „Verein für die Diaspora in Ausland". — Арештувала трьох бандитів, які під року тому ограбили одну селянку біля Кросна. Грабіж вийшла на верх при нагоді ревізії в їх иншій менший справі.—На доказ, що злодії також люде і хотять считувати як усі инші, в останніх днях число кравїжей і вломів дуже значно збільшилось. Львівські майстри від долота та витриха шукали по приватних хатах і крамницях „на лапку" у першій мірі валюти, дані дорогоцінностей, а вдоволялись навіть частинами одіжі та взуттям. Крадїжей було за один день 10.

— **За політичні погляди** дістав в якійсь Росіянин у Варшаві дачі ножем від бувшого польського офіцера, який був обурений, що тамтой висловив свої симпатії для Пілсудського, а не для Вітоса. Суд рішив, що за надто енергійний вислів своїх переконань ножем, що міг коштувати Росіянина життя, бувший офіцер сидітиме 4 місяці.

— **Шахові містці.** У Мерані скінчились нові міжнародні шахові змагання. Першу нагороду одержав Колеман (8 пунктів) Бельґієць, другу Пшепюрка (8 і пів), Полїк, третю Шпільман, Австрієць. Після них ідуть: Каналь (Перу). Тарт ковер і Грінфельд. Нагороди були у висоті 10.000 лірів.

— **Шов про свою нагороду та балакаючу фільму.** Бернард Шов висловив цими днями кілька нових думок перед одним американським журналістом на тему своєї нагороди і балакаючої фільми, яка має бути незабаром здїйснена. Якщо така фільма його заангажує, то він годиться промовляти через неї, за говорар кілька мілїонів доларів. Він оповідає як останньої весни сидів в Італії на лїченню, саме підчас своїх 70 літніх уродин, які принесли йому десятки тисяч побажань з усього світа. Коли він дістав взгороду, 50.000 дітей написало йому, що найкраще було би, якби він її відступив їм, більше потребуючим. Коли Шов відмовився від нагороди, тоді стіжник осіб докорено йому і прохало полїчки приблизно в висоті 3.·00 дол. на три роки. Шов може вибачити Нобелєві, що винайшов динаміт, але не може вибачити йому придуманої нагороди, яка є шкодою людства. Балакаюча фільма є для нього ідеальним виходом, бо звільнює його від подорожі в Америку, куди він не квапиться.

— **Світова хроніка.** Всенімецький союз любителів і професорів музики організує в літі р. 1927 міжнародню виставку музики, під назвою „Музика зістинення націй". Виставка буде у Франьфуоті. — В Югославії почався сенсаційний процес проти членів партії південносербських Гурків, яких провідником є Федя Драга Бей, бувш. посол. Його обвинувачують у смерти численних Сербів наслідком його денунціяції під час окупації. — При одній нотації в Мілано заплатив якийсь Італієць за один образ Сегантінія „Дві матері" мілйон ліров; два инші „Богиня кохання" і „Кінь у розгоні" дійшли до ціни пів мільона ліров. — Один американський філянтроп переводить плян дешевих подорожей Американців в Европу і Европейців в Америку. Їзда до Америки з 10-денним побутом коштуватиме 240 дол. з удержанням.

— **З кіна.** У кіні „Лев" починається велика фільма в 12 діях: „Розстріл царя Миколи II.; Вбивство Распутіна; Самовбивство Резля" — У кінах „Копернин" і „Марусенька" весела фільма в 10 діях „Хлопина перед 12. годиною" у головній ролі з Лючіно Альбертіні. Крім цього фарса в 2 діях.

— **Незалежний Людовий Театр** у Львові (Шашкевича 5) грає: Субота, дня 25/XII. в 7. вечером „Ніж моєї жінки" (Люнатик), французька фарса на 3 дії. Неділя, дня 26/XII о 3. попол. „Мораль пані Дульської". Неділя, дня 26/XII в 7. вечером „Ой не ходи Грицю". Білети по 2, 1·50, 1 зол. і 50 сот. продає Союзний Бахар, в суботу від 4. попол., а в неділю від 10—12 перед пол. і від 1·30 попол. Каса Театру. 1200

— **Вибір дарунків на Ялинку.** — Utile cum dulci — корисне з приємним — це засада, якою повинен кождий руководитися при виборі дарунків на Ялинку, тим більше при нинішних скупих доходах. Засаду легко вчести в чин, коли поглянете на оголошення взуття Дель-ка, яке поміщене в нинішнім числі.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі анохоїття!

Процес 151.

За приналежність до української повстанчої організації.

Володимир Вол., 21. XII. 1926.

Розпочав в 20. грудня 1926.

Нині відчитувано до кінця протокол оглядин справи Хаїма Пудельзака в Рівнім. Потім переведено експертизу над порівнанням письма рукопису статті поміщеної в „Internationale Presskorrespondenz" п. з. „Польсько-жидівське порозуміння" і над автентичним письмом обвинуваченого д-ра Мандля. Експерт категорично заявив, що згадану статтю писав д-р Мандель.

З протоколу оглядин, найденого в часі ревізій зброї, дізнаємося, що загалом найдено кілька заржавілих кріс і кількадесять набоїв, при тім фігурує там така „зброя", як гільзи, військовий джаган, наделник і ніж, зроблений зі злочаної шаблі. Згадує протокол про кріс і револьвер, будьто би найдений в обв. Нестора Байди, що вже перед арештуванням обвинуваченого був відданий поліції і обвинувачений за ту зброю відбув дворічну кару. Рівнож згадується про зброю, забрану в необвин. Максима Гриціюка, що мав навіть позволення від староства на носіння зброї, а тепер ця зброя находиться між річевими доказами.

Відчитуючи суд також протокол розправи проти КПЗУ, в Замості. В зв'язи з тим д-р Шухевич поставив внесок, щоб долучено до річевих доказів повсуд замойського суду в цій справі. Відчитано також листи і записки, найдені в часі ревізії у послів Приступи і Пащука.

При кінці розправи переслухано свідка обвинувачення Максима Гриціюка, бувшого війта громади Поріцк, що зізнав: На повітниці бачив дуже побитого обв. Поламарчука, що лежав під столом. В тій комнаті був також підпрокуратор Струменський і аспірант Заремба. Близько стола був телефон. У звязи з зізнаннями свідка обвин. Паламарчук заявляє, що підпрокур. Струменський копав обв. завсіди, коли ходив до телефону. В обв. Писарчука бачив свідок синяки під очима, також бачив дуже побитого Степана Малюха. Свідок сидів десять тижнів у луцькій тюрмі і бачив там богато побитих, що їому жалувалися, але імен їх собі не пригадує.

Адв. Домбровський каже протоколувати зізнання свідка щодо обвин. Паламарчука.

Спорт у Чехословаччині

(З листу до Редакції.)

Прочитав я в „Ділі" ч. 277 спортову анкету між Українцями і бажаю додати кілька слів, у тій думці, що будуть доповняти дискусію.

Мене займає головно питання футболу. У нас, в Чехословаччині, нараховують около 100.000 актуальних футболістів. Найліпші клюби є професіональні, але й аматори з малими виїмками є потайки платні. Остаточно це діється всюди, де поширився футбол — він поволі майже перестає бути засобом тілесного виховання, а стає ремеслом. Наш передовий фаховець, знавець тілесної культури й цінений в Пешті й у Відні проф. Гайдочи (Hajdocsy), не признає футболу як засобу спортового виховання. Р-ник теоретик з рядів чеського „Сокола" не дозволяють на футбол, як такий, що має радше деморалізуючий вплив і зводить тілесне виховання на цинк.

Сьогодні більше поводження має легка атлетика, ситківка (tenis), лещета (lyžování), совгання (bruslení).

Атлетика — перед двома роками незамітний спорт, витискає приміром на Моравії футбол дуже поважно. Атлетика буде у нас ще значно поширена тому, що вводить її „Сокіл" (1 пів мільона членів) „Орел" (18.000 членів) і С. Д. Т. И. (Svaz dělnických tělocvičných jednot), що має 120.000 членів. Дотепер була атлетика спортом одиниць, але досягла таких успіхів, що стається спортом широких мас. На тім полі працюють у нас визнані фахівці Гоґралік (Vohralík) і проф. Гайдочи (Hajdocsy). По високих школах істнують окремі лекторати тілесного виховання, а в Празі було записаних 1.200 студентів на виклади тілесного виховання.

Найсильніше розвивається у нас атлетика в Бенї Моравськім, де досягнено успіхів европейського рівня і де легкоатлетичні змагання стягають тисячі видців. Атлетика не є така вимагаюча як футбол, виставить кусник пасовиска, але зате є далеко більше складна в методах вишколення.

Національні меншости у нас зорганізовані ріжно. Футбол має національні союзи, рівнорядні з чеським, заступлені пропорціонально до числа членів) у Загальнім Державнім Союзі. В атлетиці істнує Державний Союз (Ú. U.), до котрого належать клюби чеські, мадярські і жидівські безпосередньо, з Німці мають свій окремий Союз, який висилає до Уні своїх заступників (у пропорціональнім числі). В цілости є то все одно тому, що меншости конституються тими самими правами, що й чеські спортові організації. Творення національних підсоюзів забезпечує всім пропорціональне заступництво в Державнім Союзі, але й загострює народні тертя. Отакі народні спори в спорті не істнують ніде, як тої пори, як знесено бойкот проти Німців.

В останнім часі зачинають творитися у нас також міжнародні клюби, зложені з грачів ріжних народів.

В. **Крихталек** (Брно).

ОПОВІСТКИ.

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:
Неділя 26.XII. Рожнят п.
Понеділок 27.XII. Рипне.
Вівторок 28.XII. Рипне.
Середа 29.XII. — вечірньо.
Четвер 30.XII. Вечірньо.
П'ятниця 31.XII. Небилів. 528 2—?

Карпатський Пешотарський Клюб уладжує від 2—5. січня 1927 прогульку по Ворохти. Просимо всіх, хто бажає взяти участь в тій прогульці, прийти в цілі її обговорення на сходини в вівторок дня 28. грудня ц. р. о год. 7. вечером до домівки Захоронки Руська ч. 3. — ВИДІЛ.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

КУПУЙТЕ КАЛЄНДАР-ЕНЦИКЛЬОПЕДІЮ „ТОВАРИШ" на 1927 рік. Ціна 2·50 зол. Замовлення посилати: Кооператива „Друкар", Львів, Руська 3. 14—?

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИЙ** Ігнатович Львів. 956 28-?

60 сот. коштує одна ложечка до чорної кави з хінського срібла у Мандля вул. Коперника 14. Проти кіна Коперник. 681 17—?

ФОРТЕПЯНИ, піяніна, фісгармонії на ріжні ціни, уживані, завсігди на складі продає: Ганак, Панська 21, І. поверх. 1179 3—5

СТУДЕНТКА IV. року пошукує лекцій, або відповідної посади. *Зголошення „Фільософка" до адм. „Діла".* 1199 1-1

ПІЯНІНО старе до науки дешево продасть „Монюшко", Зіморовича 10. 1185 2-2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка **Львів, Городецька 46.** Телеф. 834 Пересвітлення Рентгеном. 1175 4-35

Лікарсько-дентистичне Заведення д-ра Симона Раппапорта Якова Насса
ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.
Пльомбування й випимання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. Ц. Т. урядовцям і студентам значна знижка. 1197 Полекші в сплатах. 1—5

СПЕЦІЯЛЬНИЙ СКЛАД
Лінолєю і Церат
ЛЕОПОЛЬДА ГААСА
Львів, Легіонів 3. — Телєфон 16-45.
поручає

Церати на столи і креденси

ширина	30	65	80	100	115	135 см.
Зол.	3·20	4·—	5·—	6·—	7·—	8·40 за метер

Церати відпасовані о гарних взорах

розмір	115/85	125/100	138/100	147/115	160/128
Зол.	6·30	8·50	9·30	12·—	16·50

Лінолей, десенові хідники

ширина	50	60	67	90	140 см.
Якість І. коркові Зол.	6·50	7·50	8·60	11·—	— за метер.
„ II. „Ліно" „	4·80	5·90	6·80	8·90	13·50 „ „

Лінолей корковий під столи 200 цм. зол. 31 за метер

Дивани і хідники „Ліно"

розмір	100×70	115×85	215×150	257×160	300×160
Зол.	7·10	8·70	27·50	34·—	42·—

Хідники ютові двосторонні, дуже тревалі

ширина	45	52	70 цм.
Зол.	2·30	3·60	4·80 за метер

ширина	53	70 цм.
Хідники вовняні Якість Біссель Зол.	6·80	8·90

Дивани „Смирна" в гарних східних десенях

розмір	100×70	130×90	180×90	200×140	250×175	300×200
Зол.	8·90	12·80	30·—	52·—	81·—	112·—

Дивани і плюшеві диваники

розмір	110×55	180×80	200×140	240×165	300×200
від зол.	20·—	45·—	128·—	195·—	270·—

ФІРАНКИ МАДРАС гафтовані, гарнітур з 3 частий . . . зол. 14·50
ФІРАНКИ БОЛГАРСЬКІ богато гафтовані, гарнітур з 3 частий . „ 21·—
КОРОНКОВІ СТОРИ м. довгі штука . . . . . „ 22·70
КОРОНКОВІ ФІРАНКИ 130 цм. шир. метер . . . . . „ 4·90
ШАРІ ПОРТІЄРИ полотн. гарно гафтовані гарніт. . . „ 32·—

	КАПИ на ліжка	ОБРУСИ	НАКИДКИ НА ОТОМАНИ
Плюшеві	44 зол.	33 зол.	65·50 зол.
Гобелінові	17·50 зол.	12·50 зол.	25·80 зол.

ЗАМОВЛЕННЯ З ПРОВІНЦІЇ ПОЛАГОДЖУЄТЬСЯ ВІДРАЗУ ОТЖЕ.

Найуспішнішим средством усмиряючим
РЕВМАТИЗМ
ЛОМАННЯ, БІЛЬ ГОЛОВИ І ЗУБІВ
є випробований від 30 літ
і НАГОРОДЖЕНИЙ МЕДАЛЯМИ.
НЕРВОЛЬ Д-ФРАНЦОЗА
До набуття всюди
Вина і головний склад виняхів.
АПТИКА МІКОЛЯША
Львів.

ПАМЯТАЙТЕ, щоби закупити **перльмуттера** фарбку до білля в порошку, бо є о 100% дешевшою і ліпшою від всіх пуделкових паст і порошкових.
Х. ПЕРЛЬМУТТЕР
Бюро фабрики
92 **Львів, Сполечна 26.** 19-48

Бжільний мід
правдивий під гарантією, brutto 5 кг. за 15 зол., brutto 10 кг. 28 зол. оплачено до кождої почти, висилає за посліплатою
Д. ГОХ, Тернопіль, Ринок 13.

Приготовляєте **КОНЦЕРТИ?** Жадайте повного **„МУЗИЧНОГО КАТАЛЬОҐУ"** який висилає за надісланим 1.— зол. в значках почтових **Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок 10.** 994 9—17

Хто бажає весело перебути Свята нехай спішить до фірми
„СИРЕНА"
Львів, вул. Казимирівська ч. 13,
де можна одержати грамофони і грамофонові плити по низьких цінах і на дуже догідних тижневих або місячних сплатах.
Кишеньовий грамофон „Mikiphon" тільки 70 зол. 1182 2-2

КУРС ІНСТРУКТОРОК.

Заходом „Союза Українок" у Львові починається невідклично 15. січня 1927 р. курс для інструкторок на села. Наука тревати ме 5 місяців. В програмі курсу намічується такі предмети: підготовку до культурно-освітної праці на селах, основи кооперації, гігієну, ведення захоронок, науку кроїти і шити, та домашнє господарство. На курс приймається кандидатки з укінченим учительським семінаром. Місячна оплата за науку виносить 30 зол. Ученицї мусять подбати самі про своє примішення, а харч приготовлятимуть самі на курсі. — По укінченю курсу учасниці будуть ангажовані „Союзом Українок" як учительки курсів кроїти і шити та провідниці дїточих садків в рожних місцевостях краю. Письменні зголошення посилати на адресу: „Союз Українок" у Львові, вул. Рутовського 22. Зголошені учасниці дістануть подрібну програму і інформації. — О. Шепарович, голова; М. Мриц, секретарка. 1184 2—3

ПРОДАЖ | 12½% | ЯЛИНКОВА
опусту уділяє фірма
І. ДРЕКСЛЕР і СИНИ, пп. Капітульна ч. 2.
ПРИ ЗАКУПНІ КОВДЕР, МАТЕРАЦІВ, КОЦІВ, КАП, ФІРАНОК, ХІДНИКІВ, ПОЛОТЕН, БІЛЯ ЖІНОЧОГО, МУЖЕСЬКОГО І СТОЛОВОГО. 115 4—5

Час відновити передплату!!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 288 (10.965). Львів вівторок 28. грудня 1926 Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Год. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Загальні Збори „Просвіти".

В суботу 25. грудня відбулися у великій салі Музичного Т-ва ім. Лисенка вищеподані збори Т-ва „Просьвіта". У зборах взяло участь повеох 400 делегатів від філій і читалень з усіх західно-українських земель, крім того було на салі поверх сотні членів Т-ва, що не мали права на рішаючий, а тільки на дорадчий голос. Всі вони заняли общинну галерію. Точно на 10 мінут перед 10 год. ранку відкрив збори голова Т-ва проф. Михайло Гаґушинський. Він згадав померших у цьому році освітніх діячів, почесних і звичайних членів Т-ва, що присутні вислухали стоячи, повитав присутніх, ствердив правильність зборів і приступив до порядку нарад. На секретарів зборів покликав студента Француза і п. Василика. З черги прийшов на порядок вибір комісії-матки. Тут то й почалося те, чого не памятає „Просвіта" і чого не записали ні разу її занали за цілих 58 літ істнування. Щойно на порозі 59-го року прийдеться їй внести до своєї хроніки памятну запись про невідповідальність і занепад всякої культури в невеличкій на щастя частині нашої громади. Наші доморослі інтернаціоналісти завели таку безвідповідальну тактику, що виявили недвозначно своє бажання розбити збори. Демонстраційними і до того провокаційними внесками та окликами намагалися унеможливити наради.

Ці явища повторялися при кожній точці денного порядку. І лише завдяки енергійній поставі голови М. Галущинського вдалося збори полагодити. Зарисована ясно „лівиця" інтернаціоналістів довела до того, що відбувалося поіменне голосування і над кандидатами до комісії-матки і потім над кандидатами до виділу. Спокійно вислухали всі звіту секретаря Т-ва В. Мудрого, а потім ще промови голови М. Галущинського в часі дискусії. Ця знаменита промова голови завстидала до деякої міри „лівицю", але на зміну її тактики не вплинула.

На місце уступивших 5 членів виділу вибрано: през. В. Дещинкевича, д-ра В. Рильюка, обох зі Львова, д-ра Рогульського зі Самбора, О. Навроцького і Івана Чапельського зі Львова. Заступниками виділових стали: Ом. Терлецький, П. Мурський, А. Кривокульський, п-ні Павликовська, С. Мигаляс і селянин Квінтюк. До контрольної комісії вибрали: д-р К. Лисицький, М. Заячківський, О. Сасинч, О. Скрентович, І. Сполітакевич як члени і М. Лазорко та Іван Филипович як їх заступники.

Ця ліста кандидатів перейшла великою більшістю 211 голосів проти двох інших ліст, а то: радикальної, що зібрала 71 голосів і ліста інтернаціоналістів, що зібрала 64 голоси.

Потім іменували загальні збори почесними членами Т-ва двох селян, а то: Гриця Гершаківця з Якимчиць, б. посла до галицького сойму і Семька Фітлера, визначного освітнього робітника з Бобрецчини.

Крім того ухвалили збори ввести для всіх членів Т-ва одну членську вкладку в сумі 2 золотих річно (дотепер було два роди вкладок: 2-золотова і 2-долярова). Збори закінчилися відспіванням національного гимну.

Криза в Німеччині.

Змагання до диктатури. — Розвязання парляменту.

Берлин, 26. грудня 1926.

„Вельт ам Монтаг" довідується з парляментарних кол, що президент Гінденбург відступив від первісного пляну утворення урядничого кабінету. Німецькі націоналісти хотіли би перефорсувати утворення урядничого кабінету, щоби поставити райхстаг перед конечністю повалення і того чисто фахового уряду й так уможливити введення диктатури на основі § 48. німецької конституції.

Часопис зазначує, що парлямент правдоподібно розвязано би. Не є певне, чи нові вибори відбулися би в законнім речинці. Покищо не знати, чи през. Гінденбурга вдасться прихилити до тих плянів ним. націоналістів. Центр і демократи домагаються створення центрового уряду з виразною опорою на соціялістах. Умовною умовою соціялістів було би усунення Геслєра з нового кабінету. Одначе Геслєр бажає полишитися в новім кабінеті та зазначує, що усуне давні недомагання в райхсвері. Тому парляментарне положення є неясне і замотане.

Успіхи переговорів нім. амбасадора з Радою амбасадорів.

Берлин, 26. грудня 1926.

Бюро Вольфа повідомляє з Парижа, що переговори німецького амбасадора фон Геша а конференцією амбасадорів у справі програми розброєння Німеччини закінчилися успіхом. Загальне число німецької державної і комунальної поліції виноситиме 145.000 людей. У справі принимання добровольців на перехідний час до чинної служби в райхсвері і в справі спортових союзів дійшло також до порозуміння. Конференція амбасадорів приняла до відома заряджения німецького уряду в рямцях постанов німецького законодавства, а рівночасно зреклася жадания в справі розвязання спортових союзів та висловила погляд, що німецький уряд в разі потреби з власної ініціятиви поробить відповідні кроки в тій справі.

Помилування засуджених німців.

Париж, 26. грудня 1926.

Президент французької республики підписав у суботу 25. грудня декрет, на основі якого помилувано всіх шістьох Німців, засуджених французьким воєнним судом у Ляндаві.

Новий югославянський кабінет.

Белград, 26. грудня 1926.

Дня 24. грудня уконституався окончено новий югославянський уряд і зараз зложив присягу на руки короля. Склад кабінету такий: прем'єр Узунович, закордонні справи Берич, освіта Тріфунович, здоровля Мілевич, справедливість Сротич, віроісповідання Вуїчич, ліси й копальні Сімонович, внутрішні справи Максимович, уніфікація законодавства і хліборобство (ad interim) Іованович, фінанси Маркович. Всі повищі міністри належать до радикальної партії. Земельні реформи: Павло Радіч, почта Гоуберина, торговля і промисл Крояч, сусп. роботи Кошутич. Ці міністри належать до партії Радіча. Війна і маринарка: ген. Гадіч, комунікація ген. Милявавевич. Дві теки обсаджені ad interim, зарезервовані для словінської національної партії.

Литовський м ністр про внутрішне положення Литви.

Берлин, 26. грудня 1926.

З Ковна повідомляють: Міністр внутрішніх справ Мустейкіс заявив журналістам, що головним завданням уряду є ліквідування більшовицької небезпеки в краю. Уряд поборюватиме безробіття, переводитиме публичні роботи. Воєнний стан і податкові тягарі вдержиться до часу, як мине небезпека заворушень лівиці, а життя в краю ввійде на нормальний шлях.

Димісія Прімо де Рівери.

Берлин. 26. грудня 1926.

Із Мадриту повідомляють, що Прімо де Рівера уступив наслідком конфлікту з королем. Новий трял творить Бултяжер.

З наших втрат.

† Олександер Барвінський.

В суботу, в год. 4. попол., помер у Львові у 80-ому році життя визначний український громадський і культурний діяч, б. посол і член палати панів, Олександер Барвінський. В нинішній короткій посмертній згадці неможливо нам охопити цілости його вельми заслуженого, трудящого життя і його вкладу в українську культуру. Зазначимо тільки, що з покійним Ол. Барвінським сходить до гробу один з передових українських культурних робітників, довголітній професор учительської семінарії і член Ради Шкільної Краєвої, посол до віденського парляменту і галицького сойму, вкінці член палати панів. За української влади був першим секретарем для справ освіти в ЗУНР. Був основником Т-ва ім. Шевченка, яке пізніше перемінилося в товариство наукове, був видавцем „Історичної Бібліотеки", яка на свій час мала у нас просто епохальне значіння. Видав цілу низку шкільних підручників для українських середніх шкіл і аж до кінця життя забирав прилюдно голос у рідних актуальних справах нашого життя-буття під Польщою. Написав теж великі спомини зі свого життя, з яких два томи вийшли друком ще до війни. Був теж довголітнім видавцем і власником щоденника „Руслан", що безпосередньо перед великою світовою війною став був органом христ.-суспільної партії. Містив також свої статті й розвідки з українського життя й побуту в чужих, головно німецьких, органах щоденної преси і журналах. Слід іще згадати, що пок. Ол. Барвінський належав у нас до тих небогатьох старших діячів, що удержували постійно широкі звязки з Великою Україною і мав там між найвизначнішими письменниками щирих приятелів.

Земля героя Заслуженому Народньому Робітникові й Визначному Діячеві!

*

Сумну вістку про смерть Ол. Барвінського сповіщають населенню Львова клепсидри від родини (по українськи і по польськи) і від Наукового Т-ва ім. Шевченка, при чому в деяких місцях на місті якась канібальська рука українські клепсидри від рідні поодирала або пороздирала (прим. при вул. Коперника). З домів українських інституцій у Львові, в яких Покійний був діяльним членом, головою, а в деяких і почесним членом, повівають жалібні хоругви.

Смерть мікада.

Лондон, 26. грудня 1926.

З Токіо повідомляють, що дня 25. грудня вранці помер японський цісар.

Давид Абрагамович помер.

Львів, 27. грудня 1926.

У Львові помер 24. грудня Давид Абрагамович у 83 ім році життя. Давид Абрагамович увійшов 1874 року послом до галицького сойму, а в 1881 став послом до парламенту. Був теж послом першого сойму відродженої Польщі.

Смерть в огні.

Львів, 27. грудня 1926.

В мешканні Івана Жарковського, дозорця дому при вул. Городецькій 39, дня 26. грудня діти (4-літній і 2-літній хлопчик) захотіли під неприсутність батьків засвітити ялинку. При цьому запалась солома на домівці й огонь обняв цілу кімнату. Як годину пізніше приїхала огнева сторожа, застала на канапі вже майже спалені тіла хлопчиків. Пів години пізніше діти вмерли в шпиталі. Мати з жалю хотіла кинутися з 2-го поверха. Чоловік грозив жінці пістолем за недогляд, тому для безпеки Жарковську замкнено в арешті.

Ограблення залізничої каси в Раві Руській.

Рава Руська, 26. грудня 1926.

На Святий Вечер перед залізничий будинок заїхали якісь люде саньми і коли урядничка, що мала дижур, відійшла на хвилю, забрали підручну касу з більше як 1000 дол. Відїхали в невідомім напрямі. Погоня була без успіху.

Перспективи галицького москвофільства.

По зборах „Общества Качковського".

Недавно подали ми доволі точний звіт з діяльности і з річних загальних зборів відомого „общества Качковського". Читачі наші могли уявити собі, на яких висотах буяє думка нинішніх „русских", що з упертістю, гідною кращої справи, обстоюють „обединительну ідею", яка під впливом війни і повоєнних подій заломилася на цілій лінії. Та всеж-таки вертаємо ще раз до справи того „общества", щоби звести підсумки його нарад і застановитися над дальшими перспективами його діяльности.

Ніхто з нас не заперечить, що наше москвофільство було і є рано на здоровім народнім організмі. Здавалося, що після того всього, що ми пережили, після величавого тріюмфу українства, воно шезне раз на все з нашої землі, а його недобитки або перейдуть щиро в український табор або замкнуться самі в собі і будуть спокійно доживати свого віку. Так не сталося і ми є свідками, як ті москвофільські недобитки пробують найти для себе організаційні форми, чим вводять знову, як і перед війною, замішання, тертя і кирпню в наші одноцілі ряди. Це вже слідно в кількох наших повітах, як на культурно-освітньому, так і на економічному полі.

Як досі, досягнення наших „русских" справді мінімальні. На 2.473 читалень „Просвіти" мають вони ледви 66 читалень Качковського, з яких значна частина і так істнує тільки на папері. На 83 філій „Просвіти" мають вони 4 філії „общества". Майно „общества" і його філій на провінції — теж не велике, коли міжтим „Просвіта" може повеличатися тим, що її філії і читальні мають уже сьогодні 564 готових домів, 82 доми на викінченні, а 219 домів у приготуванні Яке це величезне народнє майно, не треба й казати. Своїх кооператив успіли наші „русскі" осмувати щось около 120 (наскільки ми могли провірити), але більшість їх матеріяльно зовсім неуфундована і веде нужденне животіння. Це всі успіхи на просвітньому й економічному полі наших москвофілів.

Як мізерно ці досягнення не виглядалиб, нам не вільно приглядатися роботі наших „русских" з заложеними руками. Не вільно тому що вона дальше криє в собі небезпеку для нашої національної єдности і відпорности супротн нашим сусідів. Не вільно тим більше, що в москвофільських рядах, як це виказали останні загальні збори „общества Качковського", є поважний гурт людей, побитих сліпотою, глухих і заскорузлих фанатиків, рівно амбітників і зарозумільців чи просто патольогічних типів, що напружуватимуть усю свою енергію, всі свої сили на те, щоби вносити розбрат і розвал у нашу селянську масу, щоби поширювати свій „стан посідання". При тому—не забуваймо цього! — ці загорільці матимуть ще довго поміч з Америки, де сила москвофільства не така дуже слаба, ну—і з фондів „Народнього Дому", Ставропігії, „Защити Земль", „Рятунку" „Регулятора" й инших уста-

нов. Тої матеріяльної допомоги не слід нам легковажити.

Хоч. сел Козовий і студ. Хам та инші промовці на зборах „общества" доказували, що воно стало вже пережитком, що в ньому нема живої крови, що й му слід основно переорганізуватися або таки злучитися з „Просвітою", загал учасників не прихилився до тих порад і відкинув усі пропоновані реформи в товаристві, зокрема реформу перестарілого й на нинішні часи абсурдного правопису, що його уживає „общество" у своїх виданнях. Відкинув не зважаючи на становище анкетної комісії в цій справі, на заяву студ. Хиляка ім. молоді і на промову самого голови „общества", д-ра М. Глушкевича, що заступав думку основної зміни правопису, що перестав давно бути нет кальною святістю! Це найкраще доказує, які фанатики, коли не патольогічні типи, є ще між нашими „русскими".

Якими шляхами керманичі „общества" поведуть дальше це товариство, важко нині передбачити. На всякий випадок життя вимагатиме від них шораз то нових уступок і відхилень від того, що ухвалив недавній загальний збір його членів. Замкнутися в тих ухвалах, значить — засудити самих себе на повільне нидіння і повільну, безславну смерть. Перейти до денного порядку над ухвалами загальних зборів, прияти фонетичний правопис, значить — поставити перший поважний крок для наближення до українського руху, для злиття з нами в один одноцільний, національний табор.

Сяк чи так галицьке москвофільство засуджене на неминучу смерть. Його можна тільки штучними засобами ще якийсь час підтримати при житті — в інтересі наших ворогів і противників, щоби перед світом вказувати на мнимий наш недорозвиток, примітивність і розбіжчість навіть національного характеру. Тому ліквідація останків москвофільства це прочищення атмосфери, це прояснення ситуації, це відібрання ворогам атуту в їх намаганні розбивати нашу національну єдність.

Історичною заслугою керманичів „общества", зокрема д-ра М. Глушкевича булоб, якби вони, перевіривши пройдені шляхи, якнайскорше рішилися зліквідувати свою „окремішність" і обєдналися в творчій праці в усім українським громадянством.

„Новий курс".

Положення Українців у добі „санаційної" диктатури.

В хвилі, коли всякі менше й більше замотиличені українські органи по цей бік рижської лінії торочать з одного боку про намірену урядом марш. Пілсудського зміну курсу у відношенні до Українців, а з другого анонсують зріст „угодових" настроїв серед українського „дрібно-мішанства", на сторінках радянської преси появилася розмова з пос. П. Васинчуком, який опрокидує безвідповідальну роботу українсько-москвофільської преси а в тому в першу чергу преси власної партії („Сель роб."). На запит представника ТАРС у — заявив пос. Васинчук:

„Чутки про новий курс польського уряду що-до Українців правдиві тільки стільки, скільки мова йде про те, що уряд Пілсудського та його помічники з подвійною енергією шукають серед Українців осіб, ладних зрадити інтереси українського народу, та працювати разом з урядом Пілсудського. Доказом цього може бути: 1) фінансові змішення рівенської організації, утвореної відомим отаманом Оскілком, що тепер нею керують політичні авантурники, погромщики, колишні петлюрівці й т. инш., 2) збільшена діяльність пересівця Голувка (члена комісії експертів), скерована до того, щоб в дашукати угодовські елементи серед Українців. В цьому розумінні особливу увагу звертається також й на останню полорож Голувка до Праги, де він мав переговори з чехословацькими Українцями. Про змякшення режиму щодо Українців, після трагічних подій, я нічого не можу сказати.

При розподілі земельних наділів уряд підтримує велике військово-поселенське землеволодіння з його громадами та кооперативами, а Українців виключає з розподілу. Жадна серйозна українська організація не йде на погодження з урядом Пілсудського. На моє глибоке внутрішнє переконання УНДО (українське національно демократичне обєднання, що репрезентує інтелігентні, дрібно-буржуазні та заможні селянські верстви) також не йде на погодження з урядом Пілсудського, рахуючи що до складу УНДО входить група, що принціпіально стоїть на погляді польсько-українського погодження. Всяка українська партія, що в даний момент пішлаб на погодження з урядом, тим самим засудилаб себе на політичну смерть. Тим то за урядом ідуть тільки нічого не вартні в Західній Україні — група „Дзіля" та так звані. Народний союз доктора Даниловича. Ці угрупування не мають ніякої політичної ваги й впливу, бо в житті вони є неукраїнськими чинниками."

Так в оцінці пос. Васинчука представляються відносини на західно-українських землях. Розуміється, що пос. Васинчук, як і инші сель-робівські керманичі, не обдаровує Обєднання ніякими симпатіями. Навпаки разом зі своїми партійними товаришами веде проти нього завзяту й неперебірчиву боротьбу. А й він мусів, розуміється, з деякими своєрідними декоративними прикрасами признати, що весь „угодовий наступ" українсько москвофільської преси на Обєднання не має ніякої основи.

На економічному фронті.

„Народна Торговля", найстарша українська кооперативна і сучасне її становище та праця на кооперативнім полі.

(Докінчення.)

Організаційну роботу веде „Народна Торговля" безпосередньо через своїх урядовців, в централі і в краю, а посередньо через місцеві комітети організації кооператив, фінансуючи видатки організаційного їх відділу. В районі снятинськім (6 судових повітів) веде „Народна Торговля" безпосередньо організацію кооператив від початку 1925 року. Заставши там 6 кооператив, зорганізувала досі 32 кооперативи і перечила в часі між 1. липня 1925 і 1. грудня 1926 р. 52 організаційні і люстраційні поїздки, зужиткувавши на те 100 днів праці. Від дня 22. листопада ц. р. зорганізувала „Народна Торговля" спільно з Лемківським Союзом 2-місячний кооперативний курс, на якім головні виклади взяли на себе службовники „Народної Торговлі". Учасників на курсі є 21. В цілі скоординування праці „Просвіти", „Сільського Господаря" і „Народної Торговлі" на Лемківщині повстав при товаристві „Просвіта" Комітет Праці на Західних Землях, в якім бере участь відпоручник „Народної Торговлі".

В самбірськім районі переведено урядовцем, оплачуваним „Народною Торговлею", з рамени місцевого КОК до початку мая 31 люстрацій кооператив, зужиткувавши на це 51 днів. Склад „Народної Торговлі" як гуртівня видав в році 1925/26 48-ми кооперативам, згуртованим біля складу, товарів на рівновартість 151.542·23 зол., уділивши постійного місячного кредиту до 10.000 зол. Торг самбірського складу є з більшій половині торгом з кооперативами.

Від листопада 1925 р. співпрацює „Народна Торговля" з кооперативами Бірщини і місцевим КОК, фінансуючи його діяльність. В Бірщині переведено 25 організаційних і люстраційних поїздок, зужиткувавши на те 45 днів праці.

В Сяноці, в Самборі і в Бродах ведеться зразковий інструкторський відділ, який постійно урядує в днях торговиць. Крім цих районів піддержує „Народна Торговля" матеріяльно організаційні відділи в 7-ми повітах. Витрати „Народної Торговлі" на організаційні цілі в році 19 26 виносять 1.485·58 зол., на культурно-освітні і добродійні 4.553·42 зол., а від 1. VII. до 1. XII. 1926 перші 4.135·10, другі 73 ,20. Від 1. липня 1925 до 1. грудня 1926 видала „Народна Торговля" на цілі організаційні, культурно-освітні і добродійні кругло кошту 21.000 зол., в якій не зачислено платень етатових урядовців і звороту коштів розїздів в організаційних справах.

Культурно-освітну роботу в области кооперації веде „Народна Торговля" при помочі курсів заочної освіти серед свойого персоналу. Касієрки, помічники і практиканти що 2 тижні в часі між 1. X. і 1. V. кожного року одержують письменні задачі з обсягу купецьких рахунків, географії, суспільної економії, кооперації, української мови і регуляміну. У всіх складах є підручна фахова бібліотека, а в централі головна бібліотека фахова в числі 477-ми творів.

Крім освіти в нутрі „Народної Торговлі" вислала „Народна Торговля" 9-ох практикантів до торговельних шкіл і на вечірні курси, уділюючи їм підмог на науку. Також вислала „Народна Торговля" на свій кошт одного службовника на вищі кооперативні студії за кордон. Від 1. липня 1925 до 1. грудня 1926 вишколувала „Народна Торговля" 11 кандидаток на касієрки, з яких 8 вже зложило іспит з діловодства касового, товарознавства, кооперації, устрою „Народної Торговлі" і регуляміну. Дві з них прийнято до служби в „Народній Торговлі". Для кооператив 1. ступня вишколувала „Народна Торговля" шляхом 3-місячної крамничної практики 14 кооперативних склепарів. Вісім абітурієнтів вищих торговельних шкіл відбуло торговельну практику в „Народній Торговлі" і 5 з них — по практиці — остало на службі Н. Т.

В осени 1926 підняла „Народна Торговля" науку кооперації на курсі абітурієнтів Т-ва „Просвіта" для 52-ох слухачів.

„Народна Торговля" стояла в постійних звязках з кооперацією всіх инших не західно українських земель, а зокрема з кооперацією Волині, де в порозумінні з місцевими чинниками рішила отворити свою філію з хвилею законтрактування відповідного льокалю. На удержання організатора кооператив на Волині виплатила „Народна Торговля" одноразову квоту 300 зол. — Також у постійнім звязку стояла „Народна Торговля" з Міжнародним Союзом Кооператив у Льондоні і Міжнародньою Гільдою Жіночою також та з Міжнародним Урядом Праці в Женеві. В американськім конгресі кооператив в Мінеаполіс 7. листопада ц. р. взяла „Народна Торговля" участь через свойого

ІОРДІЙ БРАСЮК. 9)

БЕЗПУТНІ.

Сучасна фільма.

(Продовження).

А то ще так. Заходять гуртом у комору, якщо тільки там хто самодин із членів господарчої комісії, й починають:

— Дайош по куску сала! Завхоз казав.

— Брешете, — справдовується той — нехай завхоз дасть записку.

А тимчасом вже хто-небудь тягне сало, чернав цукор...

Коли-ж на загальних зборах хтось глузливо кинув, що в господарчої комісії не сходяться кінці, — то Митька вис упив:

— К чорту таку комісію! Вони крадуть та ще і добре, а нам отаненькі порції видають... Нехай буде в комісії Дудлик, — він хлопець справедливий.

— Еге, він нас бє — хтось запротестував з малюків.

І Митькові не вдалось провести Дудлика, але Володька з пошаною до Митьки думав:

„Ото штукар!"

—o—

Відбулися збори й у льоху.

Митька казав:

— Не займай „шпани", братва! Дай йому „бичка", дай кусок булки, то він двадцять рук за тебе підійме.

Такий рецепт допоміг.

Скоро представники „шайки" вільно верховодили в дитбудинку. Робили „темну" викономовним, обливали водою постелі дівчат...

— Володька, я тебе завтра без обіду... — задумав член виконкому.

— Слабо! — відповідає Володька...

І другого дня „шпана" приносить Володьці аж два обіди.

Шайка „чорної маски" перетворилась на „Бандотрест". „Трест" поділився на „шайку Червоної Руки", „шайку Коршана", „Таємну Інквізицію" та „шайку Гаррі". В „Таємній Інквізиції" — Митька, „Гаррі" — Володька.

Щоб довести товаришам, що він відповідає своєму призначенню — першого-ж тижня Володька з своїми підвладними „загнав" пять рушників, двоє простирал, електричну велику лямпу й годинника Марії Іванівни. Трохи ніяково почував себе на загальних діточих зборах, як завідувач соромив якогось невідомого злочинця, але на „малині" його похвалили. З того часу почував себе на цілу голову вищим, навіть від голови виконкому.

Одного разу Володька сходив з другого поверху. Внизу юрба нових дітей, що привела якась вихователька.

Раптом кинулось у вічі:

— Павлушка, здоров! Ти до нас? — підвівши носа, привітавсь Володька, маючи на увазі нового члена „Бандотреста". Павлушка, зовсім не підозріваючи, в якому „чині" Володька, і без усякої поваги до минулої дружби глузливо кинув:

— О! й Слина тут. Тебе який чорт сюди занїс?

Володька спалахнув:

— Такий, як і тебе! — недбало відповів і рушив на „малину".

Там відбувалась нарада отаманів.

Володька попередив:

— Знаєте? Привели пацанів. Там одни Павлушка, так такий падлец! Скупий як чорт, а що до чого — зараз „походить".

Павлушку взяли під догляд, хоч з поведінки видно було, що він „блатач". Ніколи нікому не змовчить, ніколи не вступиться з дороги, ніколи нікого не вважає за старшого від себе. Це дратувало Володьку.

Раз один з посланців Володьчиних спотикнувсь об Павлушчину ногу, Володька став урівень з Павлушкою:

— А ти не дуже задавайсь! Це тобі не на „свалці".

— Ти, Слино! — насмішкувато обізвався Павлушка. — я тобі як дам, то ти й за „свалкою" опинишся.

Володька на мить оторопів, але згадавши про свій „чин", підняв носа:

— Ану попробуй! Ти, машкара...

Павлушка сміючись тицнув його пальцем у ніс і Володька перекинувся через „ножку".

Малеча, що була при тому, довго реготалась. Володька поклявсь помститися.

До вечора вже знала про те „Таємна інквізиція".

Всі поснули. Митька з двома підручними взявсь до праці: привязали шворкою Павлушкові ногу до ліжка, запалили папір і почали шкварити пяту. Павлушка міцно спав. Враз він вереснув дико й „інквізитори" поросплули на ліжка.

Павлушка не стерявся. Його око добре зауважило, як метушилась напроти ковдра. Розплутавши ногу, він схопив черевика й каблуком почав дякувати ковдрі. Ковдра не витримала й зарепетувала. Але тоді хтось калатнув Павлушку. Павлушка одмахнувсь рукою і впався у чийсь писок.

В пітьмі зчинилась борня. Діти прокидались і злякано перепитували один одного через ліжко.

Хтось блиснув електрику.

(Продовження буде).

заступника д-ра Володимира Сіменовича, ріжеря в Шікаго.

З походу до здійснення ідеї кооперації щоденним трудом скромних своїх сил змагає „Народна Торговля" до стуневого опанування місцевого споживча і розбудови свого центрального магазину на закупочну централю всієї української споживчої кооперації в місті, і на селі, причиняючи водночасно єдність сучасної господарсько-споживчої помічничої кооперації села, згуртованої в Центросоюзі. Змагання „Народної Торговлі" помагають розбудові Центросоюзу в напрямі тісного сільсько-господарського осередку, в якім рішуще обєднується тільки помічничий вид нашого сільського кооперативу. Змаганням „Народної Торговлі" присвічує товариська поміч у праці над українським селом, до якої в першу чергу покликаний є — побіч чистих сільсько-господарських установ — Центросоюз. Поміч свою подає „Народна Торговля" щирим серцем, не занедбуючи своїх ближчих завдань — завдань Кооперативного Споживчого Союзу.

Юліян Павликовський.

Радянська Україна.

Будівництво „Дніпрельстану".

Створений недавно при ВУЦВК-ті Рад Всеукраїнський Комітет допомоги „Дніпрельстанові" почав незвичайно інтензивну працю над урухомленням будівельних робіт уже з початком 1927 р. Тепер веде він підготовчу роботу для призбирання відповідного капіталу. А капітал це незвичайно великий, бо в першому році будова буде коштувати поверх 20 мільонів карбованців.

Комітет розвів тепер величезну кампанію за жертвами на будову. В звязку з тим на відбутій в перших днях грудня нараді сільсько-господарської кооперації вибрано окрему комісію допомоги „Дніпрельстанові", а вона рішила обложити на тутешній усю сільсько-господарську кооперацію окремим податком. Кожна кооператива обовязана призначити на будову „Дніпрельстану" 10 відсотків зі своїх прибутків. Крім того кожний член кооперативи обовязаний зложити особисто 30 до 50 копійок на фонд будови.

Всі окружні та районні виконавчі комітети ухвалюють поважні суми на будову і вирвуть їх до місцевих буджетів. Уряд рішив концентрувати всі фонди „Дніпрельстану" у харківському Електробанку і видав у цій справі окрему інструкцію. Всі кредитові установи на території УСРР мають на протязі двох тижднів (від 9. XII.) вислати всі суми, що вже вплинули до них і що мають вплинути, до місцевих уставів Державного Банку. Всіж установи Держбанку дістали розпорядження, щоби гроші призначені на „Дніпрельстан" пересилати негайно на біжучий рахунок до Електробанку. На основі тісіх інструкцій всі дружні виконавчі комітети дістали доручення слідкувати за тим, щоби в двотижневому речениці виявили всі суми, які мають вплинути на фонд „Дніпрельстану", і щоби припильнували своєчасної їх пересилки до Електробанку через місцеві кредитові установи.

З того видно, що праця над призбиранням капіталу йде не тільки незвичайно інтензивно, але ще більше пляново. Всі установи, як державні так і кооперативні, обовязані обложити себе податком. Від такого податку не вільні й усі громадяне. Самі селяне, що належать до кооператив, мають зложити мілон карбованців, при чому в степовій смузі України припадає на одного селянина по 50 коп., а в лісостеповій по 30 копійок. Вже з початком 1927 р. на весну мають почати переселювання деяких сіл, що мусять зникнути з лиця землі через потреби „Дніпрельстану".

Попри те все йде мобілізація українських промислових підприємств, а особливо підприємств важкого промислу для підготовки будівельних матеріялів для „Дніпрельстану".

Словом підготовча робота посувається вперід, і на перший рік набирає зовсім реальних форм. В першому році буде працювати при будові 200 тисяч робітників. До будови всяких допоможних майстерень, складів, доріг, водопроводів, каналізації, телефонів мають приступити вже в січні. Для допомоги при будові мають вибудувати зараз на початку невеличку електрівню. Будова двох мостів на Дніпрі буде коштувати 390.000 карбованців і й мають провести також на весну.

На правому березі Дніпра біля Кічкасу при земельних роботах будуть користуватися т. зв. «замівними гідравлічними методами і використають уже цього року силу весняної Дніпрової води. Вартість таких матеріялів, як цегла, цемент, динаміт тощо буде виносити в першому році мілон карбованців.

Ту велику енергію і розмах, яку виказують тепер урядові кола на Україні для будови, треба дійсно подивляти. Та всеж велике питання, чи вспіють вони зібрати всю необхідну суму і чи цей розмах не заломиться вже в першому році. Це було б дуже трагічне, колиб так сталося, а то тим більше, що будова обрахована на цілих 5 літ і що кошти її з кожним роком будуть рости, подвоюватися, а то й потроюватися. Всі кошти будови обраховані на 200 мілйонів карбованців. У цілій тій бистрій акції треба добачувати ще один момент, незвичайно характеристичний, а то: поставити Москву в примусове положення, якщо не перед доконані факти в цілій акції дніпровського електробудівництва. На основі найновіших відомостей з Москви наспіли вже навіть пляни початкових робіт у першому році будови „Дніпрельстану" прямо до Кічкасу.

На нові шляхи.

Кревний Зїзд „Рідної Школи".

При незвичайно живій участи присутніх продовжав Зїзд свої наради і пополудні. Дискусія, в якій забирало слово кількадесять промовців, не все стояла, на жаль, на відповідній висоті. Були й численні відхилення від справи, що стояли на денному порядку, були й різкі, нічим неоправдані виступи проти поодиноких осіб, були й грубі, чисто демагогічні вискоки різних осіб і груп — не в інтересі і для добра Товариства, а з вузько егоістичних, особистих чи гуртових мотивів. Тимто про рівень дискусії, особливо в часі вибору членів Головної Управи, нічого похвального сказати не можна. В тому часі пристрасти так опанували деяких учасників Зїзду, що вони забували, що це збори вашої найвищої установи в шкільно-освітніх справах. Одиноким потішаючим моментом цьогорічного Зїзду „Рідної Школи" була численна участь селянських делегатів, які і своїми виступами і своїм становищем взагалі приносили тільки честь справі, яку за тупали. Тактика (якщо її можна так назвати) деяких т. зв. інтелігентів, що доводила до бурливих сцен і різних неодвязалних вибриків та ексцесів їх загорілих прихильників, робила в деяких моментах враження не Зїзду „Рідної Школи", а політичного віча, на якому зводять свої порахунки різні непримирені табори.

Зрікаючись рефлєктувати дальший хід дискусії, подаємо тільки склад нової вибраної Головної Управи „Рідної Школи", нової ревізійної комісії і розємного суду. Головою Т-ва вибрано одноголосно радника банку п. Ізарія Чапельського. Членами Гол. Управи вибрані пп.: д-р Кость Левицький, Іван Кривецький (переплетник), Іван Вальчук, Володимир Целевич, Осип Навроцький, Марія Білецька, проф. Омелян Терлецький, о. Леонтій Кунцький, Андрій Зелений, пос. Сергій Козицький, Семен Жук, Пилип Лисецький, проф. Теодор Гриньох, Теодор Мартинець, сен. Андрій Гнилак, Стефан Кудлик, д-р Роман Дмоховський, професор Микола Бабин. Заступники: о. Каштанюк, інжинір Барщівський, студент Дм. Ерстенюк, п. Софія Федорчакова, проф. Евген Яворівський, інж. Бартош. До ревізійної комісії увійшли пп.: д-р Юліян Савчак, Ярослав Горачевич, М. Мороз, дир. Мих. Филипович, Иосиф Доманик. Членами розємного суду вибрано: о. Дамяна Лопатинського, п. Евстахія Ігната, д-ра Ілька Евина, п. Миколу Ластовецького, проф. Івана Раковського.

Промовляв зовсім цілий ряд учасників, після чого ухвалено задержати дотепершню членську вкладку в сумі 2 зол. річно і прийнято поставлені резолюції, які мотивував референт редакційної комісії п. Антін Чернецький. Після полагодження кількох дрібних справ, нововибраний голова замкнув наради зїзду в год. 9 вечером.

НОВИНКИ.

— **Студінь.** Мороз, що кайнов на нашій землі від кількох днів, приходить із течією студені від північної частини Росії та Фінляндії. Перша така течія появилась уже місяць тому. У Скандинавії та половині північної Росії температура тоді сильно переломалась: у Скандинавії було — 19 степ., а в Росії навіть — 25 степ. Вже 1. грудня студінь поширилась на весь скандинавський півострів і значну частину Росії. Від 3. грудня течія посунулась на захід і прийшла до нас. Спочатку температура пішла вверх, від 3. спинилась, а тепер знову впала.

Відгуки сьо.

Лицар „твердого знаку".

Була наша Русь святах
От Камчатки до Карпат,
Твердо геєки знак тримав,
Не боявсь супостат...
З „Вертепу наших днів".

В городі князя Льва відбулася недавно немаловажна подія: „Общее Собраніе Общества Качковского".

Певня колись Франко у Лисі Микиті:

„От ідуть вони юрбами
Мов на відпуст з хоругвами
Те, що ваше, тавка, квака"...

І в тім випадку рушило все твердоруське, що лиш де дихало і хаїб жувало.

Притрушені музейним пороховом окази струсили сон з повік, а з лиця лиш — і рушили на збори.

Старосвітські батюшки та матушки кинули на хвилю хвори і вертепи та-правських околиць та застівками прилетіли у Львів.

А опрія того хрестяни „спід Бродів, спод Жолкви і з Лемковщини трохи".

Скалоб усе те дідо по твердоруських хаїчках, якби не одна, дуже важна, просто світового значіння справа.

Розмилі „народовольці" й инші „прогресисти" наважились змести з лиця землі трисяте „йор".

Те „йор", котре стільки літ присвічувало по темних закутках, як сонце всіє, те „йор", котре було одною з найважніших прикмет єдинства карпатсько-карпатського народу, мало тепер пропасти ні за панову душу?!...

Ні, ніколи! Ще є пару десяток людей, які за нього кров проллють, хочби віхто їх і не калічив.

Велика сала „Народнього Дому". Не так набита як розбита. Розбита на два табори: за „йор" і проти нього. Атмосфера, — як звичайно на зборах.

Вибраний майже без бійки предсідатель зборів, — сідає на завдалегідь приготовану частину тіла.

Починається...

Властиво, кажучи правду, нічо ні не почалося, ні не скінчилося.

Сала „Народнього Дому" перемінилась у розбурхане твердоруське море, по якім сиває „йор" як той човник, то „пригнало то пот падо". А одні його безсердечно у воду спихали, другі піддержували, на всі боки ногами копаючи.

Перші кричали: „Геть його отте „йор" проклятє!"

Другі репетували: „Невозможно уничтожити сго, от него не зависит русская стала вєт"

А бідне, хоч і сиває, „йор" крутилося як рибка в полонці, як теля між процесією.

Виступала госпожа Мощібовіч прозою. І инийсь хрестянин „вершом", але ні першої ні другого не було чути із-за великого гуску.

Накінець виступив що инийсь батюшка і сказав просто і ясно: „Учися, молися, трезвися і трудися".

В тім було все сказане, хоч коротко, але ядерно.

„Учися"... бо ніде правди діти, нічого його собрати за ціле століття не навчилося.

„Молися"... це теж не було виконуване як слід, бо навіть учасники зборів не відспівали „Боже царя храни".

„Трезвися" — тут переходить вже всяке поняття. Пяпа в цілім світі „трезвость" русского народу, помічно підупала і між членами трапляються випадки вживання алькоголю.

„Трудися"... — найважніше. 17 живучих читалень це ще не доказ праці! Треба ще врани-годи і вкладку стягнути.

А як це не вдалось би, то бодай трудитися, трудитися і трудитися, щоб оборонити святе „йор".

Після тісі промови собрание вирішило. В текущім столітті старатися оборонити бодай те останнє...

Іляріон Чинка.

— **Шашкевич і Йосиф II.** Пишуть нам: Недавно відновили церкву св. Духа при вул. Коперника. Можна би з цієї нагоди задуматись, навіщо відмальовано чотири недійсні годинники по чотирох боках вежі, замість дати один правдивий, — але не байдуже. Слід звернути увагу на стан, в якому находиться таблиця в честь Шашкевича. Управа цієї церкви забула, видно, після відновлення будинку, глянути на неї. Варта було таку таблицю також відновити, або бодай вичистити із слідів вапна, яким білено фасаду церкви. Зрештою така таблиця тратить нині свою вартість. Перш усього її слід би наново написати (як це зробили напр. Почаки на стінах костела Бернардинів з таблицею Травгута), далі: прохожі повинні вміти її відчитати. Управа церкви повинна би привернути цій пропамятній таблиці бодай такий вигляд, яким пишається таблиця в честь Йосифа II-го, поміщена на стіні вежі.

— **Політичні розбіжності.** У Лондоні викликав сенсацію вибір на посла шурина лорда Керзона, Освальда Мослі, який ставав як кандидат робітничої партії і побив при виборах консерватиста маршала Пайка і лібералa Байліо. Мослі на сильнім морозі промовляв до 8000 людей. Підчас виборів дійшло до дивоглядних зустрічей: агітатором Мослі був син премєр-міністра Болдуіна, який є соціялістом. На боці його противників, консерватистів, розбивалась як агітаторка його рідна сестра. Між батьком, братом і сестрою цілі родинні взаємини непорушені.

— **Відгуки підбігунового лету.** Успішний лет Амундсена до північного бігуна скінчився прикрим епізодом. Ще не скінчився, а тягнеться у формі суперечки між головними учасниками подорожі. Крім Амундсена брав у ній участь Американець Ельсуорт, який узяв на себе фінансовий бік підприємства, і Італієць Нобіле, якому залишили повну свободу у справах навігації та маневрування. Сварка почалась ще підчас виправи, а розгорілась коли Нобіле виїхав до Америки з відчитами про експедицію, під фірмою норвежського летунського союзу. Амундсен заявив, що Нобіле змальовує подорож однобічно і ставить у злім світлі инших учасників. Нобіле, каже він, твердить, що норвежський летун Лярсен нарazив їх літак на небезпеку, а правдою є, каже Амундсен, що саме Лярсен урятував його від катастрофи, приневолюючи Нобіле до маневру, без якого літак був би розторощений. Цікаво, що норвежський летунський союз узяв в оборону Нобіле. На це Амундсен відповів заявою, що перестає бути його членом. Амундсен і Ельсуорт зірвали зносини з Нобіле негайно після скінчення лету. Таким робом утратили деякі вигляди на підмогу американської преси і не написали спільно наміреної книжки, в якій Нобіле мав скласти авіонавтичну частину. Амундсена обвинуватують, що він нечесним способом придбав собі коли зломлених фільм, з якими їздив по Америці, вживаючи їх до відчитів.

— **Бідний Гоголь.** Безсмертний „Ревізор" іде одночасно на трьох неукраїнських сценах у Москві, Відні і Львові. Про московську постановку ми згадували у свій час. Великий московський режісер Мєєхольд перетворив його зовсім своїм мистецтвом. Радянський московський язикатий письменник Демян Бедний назвав мистця — убийником, а вся преса поставилась до цього нового „вимаходу" негативно. Мєєхольда взяв в оборону Луначарський, кажучи, що „постановка вийменково свіжа... Яке би це було щастя, якби Гоголь міг сидіти на сали і бачити таку виставу!" Різне щастя мають письменники...

— **Нові винаходи.** Одною з найзвичайніших прояв нашого організму є сни, які належать одночасно до проявів найменше пізнаних. „Сни йдуть із шлунка" казала стара наука. Досліди психоаналізи Фройда знищили цей погляд. Сни є наслідком підсвідомих бажань і спонук волі, які вночі побуджують діяльність мізку і там творять образи. Американська преса живо цікавиться дослідами фізіольога та фізика Гернсбака з Нію-Йорку, який сконструював цілу низку складних апаратів для дослідів над сонними маревами. Один з таких апаратів „реєструє" сни. Натиск на серце грає велику ролю у рожденні снів. Чим сильніший натиск, тим виразніші та важші сни. Тому Гернсбак збудував один апарат, який перевіряє підвищену діяльність серця. Не тільки впливи травлення на серце, але й посторонні, такі як шуми, записує окремий апарат. Він покищо не зовсім закінчений, але його головна основа стане джерелом численних цікавих дослідів над природою снів. — З Льондону походить звістка, що радіольоги університету спільно із фільмовими спец ялістами найшли спосіб робити фільмофотографічні знимки людського тіла просвітлюваного промінням Рентгена. Їм удалось рішити труднощі, щоби не нищити шкіру фільмованого тіла, завдяки надто сильному осьвітленню.

— **Літературна чужинна хроніка.** Одна з найвизначніших літературних щорічних нагород у Франції, тзв. Академії Гонкурів, призначена цього року письменникові Деберлі за твір п. з. „Терпіння Федри". Лавреат має 64 роки. Все життя займався адвокатською практикою і щойно кілька літ тому присвятив себе виключно літературі. Його перша книжка „Безсорочниця" вийшла в 1923 році, отже коли автор мав 61 літ. Друга визначна літературна премія т. зв. нагорода журналу Фемина, призначена Шарлеві Сельвестрові за його повість „Чудо серця". — Бернард Шов пише нову книжку п. з. „Провідник інтелігентної жінки до соціялізму та капіталізму". — Французький критик Андре Біаві купив випадково в антикварі, видану в 1914 р. книжку „Невидимі творці" Вольтера

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

б. лікар віденського університету

Д-р Норберт Юпітер

ординує в скірних і венеричних недугах від 3—5, в Косметиці від 12—1.

Станиславів, 3-Мая 11.

видану літерат. дослідником Коссі. Це був перший том з пропонованої серії девяти томів. Решта до цього часу не вийшла. Письменник Біллі звертався за інформацією до видавця: чому? Виявилось, що Коссі виїхав з Парижа кілька літ тому, невідомо куди. Видання творів Вольтера припинила війна. Коссі збирав перед війною рукописи та документи Вольтера у Петербурзі, розглядаючи величезну вольтеріянську бібліотеку, зібрану там Катериною II., яка купила її і обіцяла вибудувати мавзолей на славу фільософа. Мавзолею не поставила. Бібліотека збереглась, але не хутко найдеться тепер другий дослідник, який зможе у Петербурзі повторити наново великанську працю Коссі, якого папері десь загинули.—Один з найбільших англійських повістярів і драматургів Джон Гольсуорті видав збірку „Нові та старі вірші". Це збірка простих, ясних, ліричних поезій. — Грецький князь Микола видав англійською мовою книжку своїх споминів п. з. „Пятьдесять літ мого життя" — Другим княжим пів-автором є бувш. княжна Марія Бонапарте, яка переклала на французьку мову цікаву книжку проф. Фрайда про діточі спомини Ліонарда да Вінчі.

— **Поліційна статистика Парижа.** Статистичний справоздавець у префектурі паріської поліції повідомляє світ про життя столиці у цифрах: за цей рік зявилось на поліції 70.798 чужинців: з того 13.522 підданих Італії, 6444 СРСР, або втікачів звідти, 6371 з Польщі. 4.00 осіб внесло прохання для придбання прав підданства. 3941 випадків самовбивств. 10.000 собак зловлено на вулиці, з чого лише 900 найшло свого пана. 429 згинуло на вулиці від нещасливого випадку. Згублених предметів найдено 159.898, у цьому 30.000 парасолів. Було 164 злочинів убивства, 308 бійок на ножі, 941 укр дених автомобілів. В одному пункті — бійках на ножі, Львів безумовно стоїть пропорціонально вище від Парижа.

— **Світова хроніка.** Помер відомий англійський дослідник рака д-р Кемпбел Роз. — Професора віденського університету д-ра Га...а запрохало кілька американських університетів, щоби поїхав з викладами про теоретичну фізику. — Місто Карльовама в Колюмбії знищене землетрусом. Причиною імовірно вибух вулькану Кумбаль. — У Лондоні над Темізою рішили вибудувати на зразок паріської палати мистецтв величезну галю для виставок малярства, різьби, декоративного мистецтва. Вона коштуватиме 1 мільйон фунт. Буде там також театральна та концертова саля для виведення нових пєс і музикальних творів модерних композиторів. — При будівлі нової підземельної залізниці в Берліні найдено величезний зуб мамута. — Австралійський уряд жертвував 10.000 фунт. на досліди для боротьби з раком. — Агенти американського уряду контролі над тверезістю зробили трус на фабриці штучного леду богача-інжиніра Мек-Кенна і найшли там лише... 260 тон спірту, вартости 1.300.000 дол. — Міжнароднський сенат відкинув урядовий проєкт, щоби завести наново науку живих мов себто: французької мови у народніх школах.

— **„Патріот-адвокат".** Виділ Союза українських адвокатів присилає нам обвинительний комунікат з опровержением змісту фейлетону „Нового Часу" з 4. жовтня п. р. під написом „Патріот-адвокат". І хоч в принципі в пресі не спростовують зм сту мадних фейлетонів з огляду на їх загальність і типічність, то в даному випадку виїмково д пускаємо опровержения згадану ва те, що згаданий фейлетон кидає тінь на добру славу і добре імя української адвокатури. В справі змісту фейлетону „Нов. Часу", який торкався неназваного адвоката К. в неназваним місті Б., Союз українських адвокатів перевів всесторонне слідство і ствердив, що „закинений вчинок адвокатові К. в місті Б. позбавлений не тільки всякої фактичної основи, але що порушена там справа взагалі в суді повітовому в м. Б. в судових реєстрах не приходить, ані названі там сторони подібної справи при інтервенції адвоката К. зовсім не зєли".

— **На Карловім університеті** в Празі покінчив студії медицини і дня 20. грудня ц. р. був проголошений доктором медицини Михайло Старух, син б. галицького посла Антона з Березниці Вижної, повіт Ясло. 1205 1—1

Дописи.

Глинянн. *(Просвітна конференція).* Філія Просвіти в Глинянах скликала з нагоди свята „Просвіти" на день 12. XII. 1926 р. просвітну конференцію. На 22 читальні прибули на конференцію представники з 11 читалень і 1 представник Бадучина не зважаючи на лиху дорогу та дощ. Читальняно делегати зі Словити, Кривич, Перегонова, Полохова Великого, Розворян, Ляшок Королівських, Вижняк, Поляк, Задвіря і Глинян представляли стан їх читалень і спосіб ведення освітнього діла. Всюди є бібліотеки, що мають по 100 до 750 книжок. В читальнях відбуваються голосні читання книжок і часописів, в деяких читальнях що-вечера. — Аматорських гуртків у повіті є 13, хорів 2, власних домів 9. — Збірки на дар Просвіти переведено в кожнім селі. — Реферат на тему значіння свята „Просвіти" і завдань читалень виголосив п. Микола Куничький, реферат економічний п. Михайло Сеник і Терлецький. — Про діяльність філії від часу останніх зборів і про план праці на будуче в ферував голова філії п-р Рибак. Вибрано 3 делегатів на Загальні Збори т-ва „Просвіта" у Львові. — Жалко, що не було делегата т-ва „Просвіти" зі Львова. — *Глинянський.*

Бережанщина. *(Свята „Просвіти").* Дня 8. грудня 926. почалося в Бережанах Свято „Просвіти" відправою Богослуження з парастасом за померших членів „Просвіти". Зійшлося до відправи 18 священників, а церкву заповнила місцева інтелігенція, міщанство, відпоручники читалень, кооператив і „Лугів" в числі до 800 осіб. Хор читальні з Саранчук відспівав гимн „Боже Великий, Єдиний". Після богослужения „Рідна Школа" відсвяткувала Свято „Просвіти" в своїх класах, а в годині 11-ій почалася Святочна Академія при битком набитій салі „Надії". Зібрані стрічки вислухали згадки про померших просвітніх робітників а з окрема про почесного члена товариства „Просвіта" Василя Яворського, котрий, будучи урядником в Бережанах, заснував якраз Товариство „Надія" і вибудував салю, в котрій відбувалася Академія. А далі про Олексу Дзьобу, директора судової канцелярії і Василя Кизиму скарбового адюнкта, котрі перші в Бережанах кинулися до праці між міщанством і зорганізували його так, що бережанське міщанство представляє тепер собою передовий елемент в освітньо-культурній праці. Голова філії д-р Михайло Західний змалював цифрово діяльність виділу філії: Філія числить 204 членів головного товариства, на 45 читалень відновила 35. Виділ відбув протягом року 94 поїздки по читальнях бережанської філії (зїздили: Осип Замощак, Петро Сагайдачний, д-р Михайло Західний, Ангела Західна і члени секції Студентської Громади в Бережанах). Філія зібрала: на інвалідів 424.07 зол. (збірка в червні і листопаді), на памятник І. Франка 112.96 зол. (з чому з розпродажі наліпок 68.72 зол.), на дар „Просвіті" зі збірки дотепер 417.73 зол. Філія дала силами читалень 5 концертів і свят і відбула 2 анкети. Чорною плямою на просвітній ниві філії є невідновлені читальні: в Краснопущі, Плихові, Августівці, Вільхівці, Павлові, Підвисокім, Двірцях, Рогачині Селі, Рогачині Місті, Літятині, та виділ філії підержується того погляду, що належить відновляти тільки читальні в тих громадах, в котрих самі громадяне домагаються просвіти, бо тільки такі читальні, як показав досвід, можуть проявити успішну просвітну діяльність. Період пропаганди з нищівним Святом покінчився, а виділ приступає до переведення плянової праці для виконання постанов статута. Короткий план філії на бжучий рік: хор в кожній громаді, бібліотека в кожній читальні, книжка в кожній хаті, членська грамота у кожного Українця. Філія допомогла до заснування 36 „Лугів" в повіті і якраз в день свята 15 відпоручників „Лугів" під проводом членів виділу філії Петра Сагайдачного і Осипа Замощака виїхали на дуговий зїзд до Львова. Для переведення плянової просвітної роботи спонаджують читальні бібліотеки по 29 долярів (спровадили читальні: Мищанська читальня в Бережанах, Рай і Вербів). З читалень найкраще розвиваються: Лісники (відбули 2 -роковини свойого істнування 19. вересня, 19 б величавим святом в присутности голови Товариства Михайла Галущинського і назвали його іменем площу, на котрій відбулася Академія з привітами, продукціями хорів читалень з Нербова, Урмання, Саранчук, Раю і Лісник та вправами і дефіладою „Лугів" з Раю, Конюх. Нербова, Лапшина і Гинович. Рай, Саранчуки, Вербів (збудували в спілці з кооперативою одноповерховий будинок з цегли, критий бляхою) і Гиновичі, де місцеве громадянство протягом трьох діб вибудувало театральну салю, а коли явився наказний комісар і питав, „нащо це ви без концесії виставили?" — читальники сміхом відповіли: „ми вас авизи будинок на театральні вистави" і дійсно ще того самого тижня читальня в новозбудованій просторій салі дала театральну виставу. Читальні Саранчуки, Гиновичі, Лапшин і Міщанська Читальня в Бережанах заангажували до ведення хорів окремого диригента за місячною оплатою 250 зол. Як наладнати фінансову скруту в поширюванні просвітної акції, на це дав відповідь к ужок „Взаємної Помочі Українських Учителів" в Бережанах, складаючи через 3 місяці датки від своїх членів на Дар „Просвіті". Коли всі члени читалень оподаткували себе одноразово тільки по 10 грошів і добровільне оподаткування це організовано перевели, філія не потребувалаб журитися придбанням фондів для урядовців канцелярії і просвітніх інструкторів.

З привітом для Товариства „Просвіта" виступив голова Читальні з Лапшина п. Роман Глушок. Щиро говорив між ним.: Браття і сестри селяне! Була недавно для нас селян велика скрута, всі нашого брата зі страху опустили а „Просвіта", як рідна мати підвела нас зі злиднів, збудила нас, відкопала нам очі і на питання: що нам відтепер робити? відповіла: відтепер будем робити! Ми повірили Читальні і просвітилися! Ми послухні діти послухали приказу нашої матери, а доказом того послуху є нинішнє великаве свято, на котрім будуть пописувались читальні своєю роботою на протязі цілого року. Просвіту, організацію перевів теперішний голова Головного Товариства у Львові і в подяку за його працю іменем селянства кличу: Нехай живе і розвивається наша Мати — Просвіта і нехай живе довгі літа та працює наш батько Михайло Галущинський!" Цю подяку приняли зібрані довгоневмовкаючими оплесками. На святі деклямували Гринько Сеньків з Лісник і Федько Чепіль з Лапшина. Хор Рідної Школи відспівав кілька пісень, переплітаних деклямаціями дітвори. А далі виступали хорі, один по другім, гарно зіспівані, під орудою вправних диригентів: 1) Бережанський „Боян" під проводом професора Романа Шипайла. 2) Хор з Лісник під орудою диригента Новіцького. 3 Хор з Нербова (мужеський) під орудою учителя Ізирія Бабуняка. 4) Хор з Саранчук під орудою Петра Климкова. дяка. 5) Хор з Гинович (мужеський). 6) Хор з Лапшина і 7) Хор Міщанської Читальні в Бережанах — всі три хори під орудою диригента й інструктора п. Василя Недзвецького (Наддніпрянця).

Свято тревало тільки дві години і так прикувало слухачів, що нераде розходилися додому. Прихід зі свята, зі збірок на вулицях (збирали члени Міщанської Читальні) і зі збірки в церкві виносить 241·13 зол.

Вечером в салі „Надії" читальня з Гинович дала виставу „Наталка Полтавка" в супроводі орхестри під артистичним проводом п. Василя Недзвецького. Збираючи враження з свята, приходиться ствердити, що селянство бережанської округи здало дня 8. грудня іспит зі своєї національної свідомости і карности.

Дня 12. грудня 1926 р. відбулося свято Просвіти в Лісниках, де виступав хор зі своїми продукціями, а свято доповнювали деклямації і промова п. Антона Крамартука учит. У. П. Т. з Бережан, про значіння „Просвіти".

Того самого дня відбулося свято Просвіти і концерт в честь Івана Франка в Слободі Золотій. Громадяне Слободи за пів години заповнили по береги велику салю місцевої читальні, котру збудував на площі серед села за свойого життя посол Тимко Старух. Про значіння Просвіти виголосив реферат укінчений богослов п. Іван Недільський. Співав хор місцевої читальні під проводом п. Степана Гуцала. Виголошено три деклямації, а про життя і твори І. Франка та про Франка-громадянина говорив д-р М. Західний — ствердюючи, що як-раз в Слободі виховалися громадяне на творах Івана Франка і внаслідок того є, що Слобода Золота — це перше село в краю. Свято покінчив відповідною промовою голова читальні п. Петро Шанайда. — Свята Просвіти відбулись в Потуторах, Баранівці, Шумлянах. Зголосили в Філії святкування на найближчі дні читальні Напіїв місто, Урмань, Гиновичі, Рай, Саранчуки, Лапшин, Вербів, Конюхи. **М. Слобідський.**

Посмертні згадки.

Марія з Ортицьких Чижовичева, жена пароха в Лужку Доліщім, упокоїлася в Бозі по довгій, тяжкій недузі у Львові дня 24. грудня 1926 р. в 51-ому році життя. Похорон відбудеться в понеділок, дня 27. грудня в год. 9-ій рано з каплиці анатомії при вул. Пекарській на Личаківське кладовище. На щирий сумний обряд запрошує всіх знайомих **Муж і родина.**

1207 1—1

ОПОВІСТКИ.

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:
Вівторок 28.XII. Рипне.
Середа 29.XII. Перегінсько.
Четвер 30.XII. Перегінсько.
П'ятниця 31.XII. Небилів. 528 3—2

Неон пл Таничкевич, сирота по пароху золочівського пов., б. посла до австр. парл. і сестра пок. д-ра Костя Таничкевича живе тепер у Львові хора і не може собі заробити на денний прожиток, просить о ласкаву поміч і допомогу для бідної сироти. Адреса: Неоміля Таничкевич, Львів 15, Богданівка ч. 1 а. 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

КУПУЮ КАЛЕНДАРІ ЦИКЛЬОПЕ... в ЦНО „ТОВАРИШ" на 1927 рік. Ціна 250 зл. Замовлення посилати: Кооператива „Поступ", Львів, Руська ч. 15— 1208

ЦЕГЛЯНА ПУСТА до ... КРЕП... ПЕРЕПОВИ... Львів, 956 29... 80 000 ... з цегляного ... Львів, вул. ... ника 14. Проти ... 1161a 17...

СЕЛЯНЕ! Свої ... вовну та ... найкористніше в одній ... „ПОЛОТНО" у Львові, вул. ... ч. 95., котра оплату перевід... ... ізницею власним коштом. Сплата ... но" протягом всього року мож... ... ком за готівку по ... ... нах і полагоджує замовлення ... почтою. Пробки на ... ... ром. 1...

ПІАНІНО Rösler чорне! Фортепіани ... вироб... Hölzel et Hetzmann ... 1... оказійно — Кайзера Сим. Коперника ... тел. 20—45. 1117 ...

КАЛЕНДАРИКИ РУСАЧКИ" ... скрізь до набуття. Замовлення ... має А. Окіпнів, Львів, Кадетська ч. 4. ...

ФОРТЕПІЯНІ, нових, фіртепіяно ... ніжні ціни, ужитані, легкі ... ді продає: Ганак, Панська 21, І. пов.-ок. 1179 4—4

РУТИНОВАНИЙ торговець прийме посаду управителя кооперативної торговлі і комната до світань, реставрації, добре проспективної, або замедбане але в доброї місці, евентуально приступить до ... або віднайме. Може також обняти управу кооперативи, місцевість обохтна. Зголошення до Адм. „Діла" під „Комерсіят". 1215 1—2

СТУДЕНТ медицини по І-му ригорозі — 27 літ, отцю горою бажає пізнати пану загідної вдачі, котра допомогла ... йому докінчити студії. Справу тримаю поважно. Зголошення з фотографією, ... зобовязуюся на бажання повернути, слати до Адміністр. Діла „для чоловіка". 1201 1—3

УЧИТЕЛЬ бажає нав'язати переписку з панною в цілі матримоніяльній. Адм. „Діла" „Учитель". 1188 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Б. оператор клінік проф. Наймана і Гацка у Відні.

Д-р Леопольд Александрович

ординує в недугах ушей, носа, горла і горлянки від 11—12 і 4—5 попол. **у Львові, вул. Бесьовського 3** (з боку Миколинці). Телефон ч. 3—75. 1070 7-9

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і ... **Львів, Городецька 46.** Т... ф. 834 Перестелення Рентгеном. 1175-35

Загальні Збори

Видавничої Спілки „Діло"

кооперативи з обмеж. порукою **Львові**, відбудуться дня 31. грудня 1926 в ... **Львові** редакції „Діла", Львів, Раєва ч. **II. пов.** о 5-ій годині пополудні. Порядок **нарад:**

1. Відчитання протоколу з ... середніх Загальних Зборів.
2. Звіт з діяльности і ... за 19 5/70 р.
3. Звіт Контрольної Комісії.
4. Затвердження білянсу.
5. Внески і запити. **Надзірна Рада.**

Львів, 17. грудня 192... 3-2

МЕБЛІ НА СПАЛЬНІ, ... ВИРОБУ ПОСЛУЖНЕ І КОМПЛЕТНІ УРЯДЖЕННЯ НАЙДЕШЕВШЕ

ТАНЕНЦВАЛЬД

робітня і скл. **ЯКОВА ГЕРМАНА 7**, магазин **ВАНОВА 13.**, **СОБІСЬКОГО 18** 1066 ...

Тільки 10 дн. в
Оказійно дешева
святочна продаж
Сукна, Конфекції,
Взуття, Полотна
1202 і т.п. 1—4
„РЕГУЛЯТОР"
Львів — Ринок 43

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої ...

Ч. 289 (10.966) Львів, середа 29. грудня 1926 Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.922. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудн. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Ще один проект пресового декрету.

Характеристичні подробиці нового прес. закону. — Хто могтиме продавати газети на улицях? — Нові стемплеві оплати. — Підвишка чиншу. — Нова підвишка цін вугля?

Варшава, 27. грудня 1926.

„Пшеглёнд Вечорни" подає подробиці нового пресового закону, виробленого Гжибовським і Яворським. У проекті того закону сказано м. ін., що особам нижче 17 літ не вільно буде продавати газет на улицях. При продажі вільно тільки викрикувати заголовок газети. Адміністраційна влада І. інстанції може заборонити розповсюднювання друків в означених публичних місцях. Відповідальним редактором не може бути особа, карана хочби раз за проступок у справах друку або карана тричі за неоглядність на протязі 3 років. Ослаблювання значіння урядового спростування при помочі наголовка, укладу, добору черенок або в инший спосіб, як також додавання уваг є заборонене.

Уряд може признати покривдженому, на його внесення, при приватних процесах за образу чести грошеве відшкодування у висоті до 10.000 зол., при чому доказу правди або доброї віри не допускається, якщо зміст друкованого письма дотичить приватного життя, або якщо закиди, подані в друку, могли виставити пошкодованого на погорду або посміховище.

З днем 1. січня 1927 р. входить у життя новий стемплевий закон. Закон той приносить зміну в стемплевих оплатах від подань, а саме від 1. січня 1927 р. оплата без огляду на скількість аркушів подання виносить 3 зол. Залучники підлягають оплаті по 50 с. від кождого аркуша.

З днем 1. січня 1927 р. льокаторам однокімнатних мешкань на рівні з иншими буде підвищений чинш що кварталу на 6 процент.

На варшавській вугляній біржі ходили вчора чутки про можливість нової підвишки цін вугля на 8—10 проц. Підвишку цю плянують промисловці у звязку з підвишкою платень для шахтярських робітників.

Криза н мецького уряду.

Берлин, 27. грудня 1926.

„Берл. Тагеблят" стверджує, що офіціяльні міжфракційні переговори в звязи з кабінетною кризою почнуться щойно 10. січня. Того дня збереться головна комісія райхстагу. Перед навязаним переговорів з провідниками парл. фракцій Гінденбург конферуватиме з през. райхстагу Лєбе. Покищо речинець скликання райхстагу на 19. січня полишається незмінений. Одначе през. Гінденбург застеріг собі повну свободу ділання на випадок непередбачених обставин.

Бенеш ґенер. секретарем Л-ги Націй.

Женева, 27. грудня 1926.

Генеральний секретар Ліги Націй сер Ерік Дрюмонд має уступити. Становище секретаря займе Бенеш. Дрюмонд буде іменований англійським амбасадором.

Комуністична змова в Болгарії.

Париж, 27. грудня 1926.

„Шікаго Трібюн" повідомляє зі Софії, що там викрито комуністичну змову. Арештовано кількасот людей.

Злучені Держави збільшують фльоту.

Лєвдон, 27. грудня 1926.

З Вашінгтону повідомляють: Предсідник морської комісії палати репрезентантів Ботлер заявив, що Злучені Держави мусять будувати нові кораблі, бо під оглядом морської сили фльота їх стоїть на третім місці. Кошти будови мають виносити 40 мілл. долярів.

Інтервенція Злуч. Держав у Нікараґуї.

Лєвдон, 27. грудня 1926.

З Вашінгтону повідомляють: Уряд Злучених Держав постановив утворити в Пуерто Кабезас (у Нікарагуї) невтральну смугу. На сторожі тої невтральности стоятиме американське військо, яке там причалить. Д-р Вака, представник ліберального уряду Нікарагуї у Вашінгтоні, вважає це причалення війська інтервенцією Злуч. Держав у користь консервативного уряду.

Нова мадярська валюта.

Будапешт, 27. грудня 1926.

Нині ввійшла на Мадярщині в життя нова мадярська валюта „пенге". Виміняно старі корони, банкноти і мідь на нові гроші.

Г. Ст. Чемберлєн жиє.

Берлин, 27. грудня 1926.

Родина Вагнера повідомляє з Мінхена, що вістка про смерть Австона Ст. Чемберлєна є неправдива. А. Ст. Чемберлєн що правда від довшого часу хорий, але стан його здоровля не є грізний.

Замах на президента Бразилії.

Лєвдон, 27. грудня 1926.

Із Манагуї повідомляють: Візника повозки, в якій їхав президент Бразилії Діяз, заштилєтовано. Президент вийшов ціло.

Страшний землетрус в Альбанії.

Рим, 27. грудня 1926.

Агенція Стефані повідомляє, що землетрус знищив у Дураццо богато домів. Яких 1000 людей полишилось без даху. Мусоліні зажадав вислання помочи Італійського Червоного Хреста. Вишлеться уладження, що дали би захист для 650 людей, 350 жінкам і хорим доставлять ліжка з постелею.

Нагліий суд у Львові.

Львів, 27. грудня 1926.

Нині передпол. зачинається в тутешнім карнім суді перед трибуналом, як наглим судом, розправа проти Ст. Коки, який біля Яблова пострілив тяжко поліцая Мочарського. Розправа по части відбудеться в шпиталі, бо Мочарський, що має перестрілену утробу, лежить у шпиталі.

Процес 151.

За приналежність до української повстанчої організації.

Володимир Вол., 24. XII. 1926.

Розправа з 23.XII. 1926.

Нині на початку розправи докінчував знавець ідеольогії комунізму свої зізнання, а опісля відповідав на питання прокуратора й оборони. На запити д-ра Шухевича щодо достави зброї для організації знавець дає відповіди дуже неточні і не відріжнює достави розривних матеріялів для націоналістичних організацій від достави таких-же матеріялів для комуністичних організацій. На запит д-ра Глушкевича, що то є комунізм, заклопотаний знавець комуністичної ідеольогії заледви видусив із себе, що є це ідеольогія... а дальше якось не йшло. На дальші запити відповів, що ця ідеольогія містить у собі богато кличів і що ширина ділання комунізму є дуже широка. На запит, як знавець признає визвольні змагання поневолених народів за явище природне й оправдане, як живий обов'язок життя, знавець вагається дати відповідь і питає предсідника, чи має відповідати на це питання, бо на його думку воно самозрозуміле. Предсідник казав відповідати і знавець дав потверджуючу відповідь. На запит, чи знавець знає випадки, що функціонарі поліції були засуджені на кару за побиття арештованих при допитах, знавець сказав, що знає і подав кілька примірів. На запит, чи журнал „Наша Правда" є офіціяльним органом К. П. З. У., знавець не знає що відповісти, також не знає, що журнал виходить нелеґально і просить, щоб оборона показала йому згаданий журнал, а він потім скаже, що це за орган.

Коли суд зарядив святочну перерву до понеділка, підпрокуратор Ходецький поставив внесок, щоб суд зарядив арештування всіх обвинуваченых, відповідаючих з відьної стопи з виїмком обв. Дядьова, що „щиро" признався до вини, показався і зізнав про иншіх. Внесок мотивує тим, що прокураторські свідки обтяжаючо зізнали на всіх обвинуваченых, а свідки оборони тих зізнань не опровинули, отже стає очевидним, що всі обвинувачені будуть засуджені, а щоб зі страху перед карою не повтікали (очевидно за кордон), то ставить внесок на заміну запобігаючого середника з грошевої поруки на тюрму. Оборона опонує і суд внесок прокуратора відкидає.

Біржа.

Гроші.

Долар у приватних оборотах 8·98, 8·98 і пів.

Збіжа.

Збільшене заоферування пшениці і жита спричинило легке обвиження цін.

Пшениця двір. 5 00—52·00, пшениця кр. селянська 48·50—49·50, жито галицьке 37·00—37·50, ячмінь галицький броварний 32·00—34·00, ячмінь галицький до перемелювання 29·75—30·75, ячмінь пастівний 27·00—27·50, овес галицький 28·75—29·75, кукурудза румунська 32·50—33·50.

В перших рядах.

Памяти Олександра Барвінського

З бурхливої арени суспільного життя зійшла індивідуальність, якої імя на протязі довгих десяток літ було у всіх на устах. В суботу, 25. грудня 1926 р. розпрощався з цим світом Олександер Барвінський, проф. учит. семинарії, б. радник двору, б. член Кр. Шкільної Ради, довголітній посол до галицького сойму й австрійського парляменту, член Палати Панів з останнього періоду істнування австрійського цісарства, визначний педагог, науковий робітник, відомий публіцист, політик і громадський діяч. Постать Покійного, одного з перших новітних народовців, виростає високо понад голови сучасників. Богато людей його любило, ще більше ненавиділо, але всі його шанували, як людину сильної волі, виробленого світогляду, твердого характеру, як велику індивідуальність.

Покійний родився дня 8. червня 1847 р. в Шляхтинцях біля Тернополя, де його батько Григорій був священиком. Початкову науку побирав в рідному селі, до 4-тої кляси народньої школи і до гімназії ходив у Тернополі. В липні 1865 р. склав іспит зрілости в тернопільській гімназії і негайно вписався на фільософічний факультет львівського університету. Студіював історію й українську та польську мову. В липні 1868 р. покінчив університетські студії і подався на першу посаду до гімназії в Бережанах.

Кілька літ пізніше (1871) призначено Покійного старшим учителем в тільки-що заснованій учительській семинарії в Тернополі. Тут розпочав Покійний живу діяльність з одного боку на освітньо-культурній, а з другого на науковій ділянці, входячи у звязок з ученими славістами. В Тернополі пробув Покійний повних 17 літ (до 1888, колито перенісся на учительську посаду до Львова).

Вже в гімназійних часах цікавився він тодішнім народницьким рухом, якого висловом були ученицькі „громади". Підчас університетських студій приєднався Покійний до українофільського (народовецького) руху, до „вечерничників" і „метників". В 1865 р. завів знайомство з Ол. Кониським, що в тому часі відвідав Львів. Слабий ще тоді народовецький рух не мав твердих основ, з трудом пробиваючись серед молодшого покоління. Народовецькі органи („Вечерниці", „Мета", „Русалка", „Правда" й инші ледви животіли, а ідеольоги „молодоруськости" (як Климкович, Заревич, Горбаль і инші) все ще хиталися між народництвом і москвофільством або між послідовним народництвом і польонофільством.

Одночасно завів Покійний знайомство з иншими наддніпрянськими Українцями (Куліш, Лисенко, згодом Антонович, Нечуй Левицький й инші), піддержуючи з визначними великоукраїнськими діячами спершу писемні, а опісля й особисті взаємини. Користувався теж нагодою, щоби побувати в Київі і звязувати громадський рух у Галичині з таким же рухом на Наддніпрянщині. Годиться ствердити, що Покійний справді визначався широким світоглядом і корисно визначався серед тодішніх галицьких діячів якраз своїм всеукраїнством, розуміється

Red. czas. „Dilo" we Lwowie, Pr. 577/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo" Nr. 284 (10.961) z dnia 21. grudnia 1926 pod tytułem: 1) „Łytowikyj pereworot" ustępy a) między słowami „dżerżawy" a „Prawda", b) od słów „Pry cij" do końca artykułu. 2) „Narodnyj Zjizd" ustępy a) między słowami „I. Politycznі sprawy" a „obstrojuje", b) między słowami „otsi ustupy" a „8. Narodnij Zjizd" c) „narodowi" a „10. Narodnij Zjizd", d) „narodu" a „Ukraińske", e) „Objednannjam" a „13 Narodnij Zjizd", f) „Prijszli, szczo" a „3. W statti", g „stwerdzuje" a „na terytorii", h) „ustup" a „5) W statti", i) „selan" a „Z ohladu" zawierają ad 1) znamiona zbrodni z § 65a uk. i występku z § 308 uk. ad 2) znamiona występku z § 24 ust. ordy. z dnia 17. XII. 1862 i ad 2) a) e) znamiona zbrodni z § 58 c), ad 2) b) c) d) f) g) h) i) znamiona zbrodni z § 65 a) uk. że zatem zarządzona przez Prokuraturę dnia 21./12 1926 konfiskata jest naprawiedliwiona i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p, Nr. o ék 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. — Lwów, dnia 23. grudnia 1926 r. Hawel.

в тодішньому своєрідному розумінні. Підтримував він теж взаємини з буковинськими діячами та намагався зацікавити положенням України інші славянські народи.

В Тернополі кинувся у вир громадської роботи, засновуючи читальні на Поділлі, кладучи перші основи під організацію тернопільського міщанства, уладжуючи концерти, беручи участь в підготовці української етнографічної виставки в Тернополі (з нагоди побуту в Галичині арх. Рудольфа), взагалі в кожній ділянці громадянського життя проявляючи свою активність. Одночасно Покійний живо відгукувався на всі події, що в тому часі відбувалися у Львові (заснування „Батьківщини" проф. Романчуком і „Діла" пок. Вол. Барвінським, боротьба зі „старорусинами" за впливи в загально-народніх установах і т. и.). Громадська праця, ведена на запущеному ґрунті, не відривала його від літературної праці. Він підготовляє перші живіші підручники до української мови та засновує за допомогою Наддніпрянців „Історичну Бібліотеку", (пізніше перебрану Наук. Тов. ім. Шевченка), яка мала великий вплив на формування світогляду нового українського покоління.

З переходом до Львова поширюється терен діяльности Покійного. Тут бере він живу участь в Товаристві ім. Шевченка й у видавництві літературного часопису для родин „Зоря". В р. 1890 Ол. Барвінський виступає з проектом переміни Товариства ім. Шевченка на наукове. Після смерти Володимира Барвінського, першого редактора „Діла", Покійний намагається заступити свого брата на політичній арені. В р. 1885 бере він участь у заснуванні політичного товариства „Народня Рада" у Львові. Небавом ім'я Покійного стає загально відомим, гомінким, як одного з творців „нової ери".

В 90-тих роках м. ст. назрівав конфлікт між Австрією і Росією. Австрійський уряд, бажаючи мати забезпечену границю на австро-російськім кордоні, під впливом міністра закорд. справ Кальнокі, почав натискати на Поляків, щоби вони зробили Українцям у Галичині дрібні уступки. Намісник гр. К. Бадені й кр. маршалок кн. Евст. Сангушко іменем польської шляхти згодилися шукати звязку з народовцями. Перш усього намісник запряг до цеї акції тодішнього митр. С. Сембратовича, який був сліпим оруддям в руках вередливого графа.

Жіночі модні матеріяли
Шовки, Полотна
Мужеські сукна
(103) 77—?
продає наїдешевше
ФІРМА
РОМАН
ЗУБИК
Львів., Галицька 16.

Дня 25. листопада в галицькому соймі виступив голова соймового клюбу проф. Ю. Романчук, який проголосив таку програму народовців: признання самостійности української народности й української мови та особливша дбайливість про ту мову і народність, вірність для грекокатолицької церкви, поміркований лібералізм і дбайливість за зростаючий добробут селянства і міщанства. В. д. уряду домагався промовець прихильности до українського нар ду і заспокоєння його потреб. Одним з тих, що підготовляли цей виступ голови соймового клюбу, був пок. Ол. Барвінський.

Ця подія викликала завзяту міжпартійну боротьбу в лоні українського громадянства. Москвофіли й радикали (а опісля й молодонародовці з пок. Евг. Олесницьким на чолі) виступили проти „нової ери", соймовий клюб розбився, а згодом відступив з новоерських позицій і сам Ю. Романчук. Його місце заняв Олександер Барвінський, що в 1891-ім році увійшов до австрійського парляменту, а опісля й до сойму (при доповнюючім виборі). Як політик був Покійний послідовним реалізатором „нової ери", підтримував уряд, підтримував звязки зі шляхтою, йдучи непохитно до наміченої мети. Вислідом „нової ери" було заснування урядового органу в українській мові „Народна Часопись", введення фонетики в публичних школах, заснування двох українських гімназій (спершу в Перемишлі, а опісля в Коломиї), кілька утраквістичних учительських семинарій, створення другої катедри української історії на львівському університеті та кілька дрібніших уступок.

Не були це уступки великі, але їх наслідком було розбиття українського громадянства. В 1894 році роздвоївся й невеличкий український парляментарний клюб (поки Барвінський і Вахнянин тягнули за правительством, пос. Романчук і Телішевський були в опозиції). „Народня Рада" осудила політику Барвінського Вахнянина, але вони вже обома ногами стояли в новому політичному курсі гр. К. Баденія. В р. 1895 перед виборами до сойму вони створили свій окремий виборчий комітет і в порозумінні з польськими чинниками приступили до виборчої кампанії, добувши 11 мандатів, в значній частині прихильників нового курсу. Два роки пізніше (1897) відбулися відомі криваві (баденівські) вибори до парляменту, в яких корупцією і багнетами перепхто шість з 11 пос. „камеральних Русинів", а одночасно вдалося вибрати тільки трьох українських опозиційних послів. Вони творили окремий клюб; посли з групи Барвінського вступили до Славянсько-християнського народнього Союза (Хорватів і Словінців).

Також в слідуючих каденціях сойму і парляменту Ол. Барвінський брав участь, здобуваючи мандат при допомозі своїх протекторів.

Коли згадуємо побіжно про ці сторінки нашої минувшини, то мусимо зазначити, що в тій службі Покійний все-таки вмів зберегти особисту й національну гідність в противенстві до свого політичного товариша пок. Н. Вахнянина.

Політика Покійного є проявом тзв. професорської політики, оборони окремішности нації і заходів для її розвитку в першу чергу на освітньо-культурному полі. Це своє завдання, не вважаючи на політичну лінію, сповнював Покійний совісно і з посвятою. Він не лише старався на парляментарній арені здобувати умови для культурного розвитку української нації, але й сам на кожному кроці ставив підвалини під освітньо культурну будівлю. Був різким противником москвофільства і поборником його безпощадно, між іншим щоденнику „Руслан", заснованого при допомозі австрійського міністерства закорд. справ. Покійний на кілька літ перед смертю християнсько-суспільна партія не мала ніякого помітнішого впливу. В часі війни своїми брошурами старався Покійний підержати актуальність української справи на лінії заходу, себто антиросійську. 1918 Покійний різко змінив свої погляди, ставши при боці пол. Грушевича і будучи герольдом його не все щасливої політики.

Не беремося тут давати характеристики цього визначного діяча, що постійно старався йти в перших рядах від раньої молодости до пізньої старости, діждавшись хвилі, коли міг хоч на короткий час заняти в 1918 р. становище українського державного секретаря віроісповідань. Безпристрасну характеристику цього мужа лишаємо історії.

Як хочеш справді купити дешево і добре
ОКУЛЯРИ І ЦВІКЕРИ
Ідіть до ф-ми 820 17-20
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА.
Львів, вул. Легіонів ч. 1.

Без кетьми.

Всеукраїнський зїзд пролетарських письменників.

Харківські „Вісти" (з 19. XII.) приносять незвичайно характеристичну замітку такого змісту:

„Невдала політика „Гарту" після смерти В. Елакитного, розклад пролетарської письменницької організації й утворення „Вапліте" з її угодовською, хвостистською тактикою супроти попутницьких літературних елементів, призвело до того, що нині немає на Україні організації пролетарських письменників. З ініціятиви групи харківських письменників, прихильників „Гарту" піднесено думку про створення всеукраїнського обєднання і скликання зїзду. На цю думку погодилися київські та одеські гартованські групи і всі, хто співчуває ідеї зїзду пролетарських письменників, хто визнає наявність антинародницьких ідеольогічних укупів в сучасній українській пролетарській літературі та величезний зріст впливів буржуазної естетики на наші журнали й окремих письменників. Це сталося внаслідок відриву письменників від пролетарських мас і громадської роботи. Потрібна організована боротьба з такими хибними явищами. Потрібний широкий зїзд пролетписьменників, звязаний з масою та радянською суспільністю. Делегати з Київа, Одеси, Дніпропетровська утворили разом з харківською групою організаційне бюро в справі скликання зїзду в такому складі: П. Усенко, М. Долгого, О. Коряк, Іван Ле, Б-

БЕЗПУТНІ.

Сучасна фільма.

(Продовження).

ЮРДІЙ БРАСЮК. 10)

Один проти одного стояли оторопілі Павлушка з Митькою. Вмить Павлушка шарахнув шухлядою Митьку. На допомогу Митьці кинулось ще троє.

Скоро Павлушка лежав на долівці мов сніп, а його молотили хто чим запопав.

Надійшов вихователь.

Митька виправдувався:

— Я тільки вступився за хлопця. Павлушка почав бити його сонного нізащо — нінрошо.

Павлушка мовчав. Піднявся з долівки, сплюнув кровю й поліз до себе під ковдру.

З того часу різко позначилась межа між „Бандотрестом" і Павлушкою.

„Трест" побоювався його. Кожний із „трестовців" почав ходити зі зброєю: хто з ножем, хто з стилетом, а Митька мав навіть револьвера, хоч був без курка.

Побоювались не даремне.

Саме як „трестовці" заходилися встановлювати трубку на зимівлю, крізь люфту до них зазирнув Павлушка. Це бачив Марко, що ніс з дому трубу.

В льоху зчинився переполох. Обвалювали стіни, рили спід, ховали „барахло". Ще не встигли як слід присипати, як вартові зацинкали.

— Вихователі йдуть.

Вмить світло згасло в льоху. Митька пошепки командував:

— Хлопці, не пускай. Я буду стріляти.

— Не стріляй! — шипіли на нього з усіх боків.

Митька й сам знав, що цього не зробить. Він грабнув землі й присипав „шпалера". В цю мить від люфти впало світло.

— Ану, янголятка, виходьте!

„Янголятка" пнулись у куток один за одного. Після кожного викрику завідувача ставала ще нервовіша метушня. Нарешті найбоязливіші почали виходити першими.

— Хто ще там? Виходь.

Ніхто більш не виходив.

Тоді Павлушка скочив у люфту, чиркнув сірника й гукнув:

— Тут ще Митька, Марко, Дудлик і Володька. Самі отамани... Ось ще матрац, ось ковдра під каменем...

Після цього „отамани" вийшли.

Всіх викритих повели на допит. Стояли перед дверима, а за двері викликали по одному.

Митька підбадьорював:

— Хлопці, не „дрефте". Вигнати на вулицю не мають права і бити не мають права.

— Я на фронті грудьми стояв, — казав Дудлик, — хай тільки що зроблять — то я всіх тут рознесу!

Марко з Володькою тепер їм не довіряли. Щось там страшне діялося в кімнаті. Кожний з „трестовців" виходив з заплаканими очима...

У Марка защеміло: і на що був здався той „трест"? Думав гульня, пограється, та й знову стане вчитись.

Володька з жахом думав про той холод, що чекав його на вулиці. Мав скоро впасти сніг.

Покликали.

— Ану розкажи, як ти організовував „трест"?

Володька схилив голову і вперся все змовчати.

Яке йому діло до того, що робітники одривають свої нужденні копійки, щоб він був нагодований та одягнений. Він цього не знає.

В колектор то й у колектор хай одсилають, аби скорій від цього місця, де всі його ненавидять, лають.

Раптом Марія Іванівна, притортаючи:

— Ну, Володя, ти-ж не будеш такий...

І Володька не стямився, як гаряча хвиля хлинула йому в груди і з очей бризнули сльози.

— Ну, не плач. Даєш слово?

— Даю! — не вагаючись, відповів Володька.

Біля дверей він витер очі й вийшов. Не дивлячись ні на кого з товаришів.

Раптом Павлушка:

— Ну, що, розпустив Слинько слину?

Володьку труснуло від образи. Він підняв голову й гордо пройшов, як колишній отаман.

—о—

„Трест" зліквідовано. Виконком взявся до праці. Почалися шкільні заняття. „Шпана" розділилась у класи, а там, взявшись за книги та за пера, забула про бандування.

Володька в другій групі. Серед усіх він найбільший. Йому прикро сидіти між „шпаною" покірливим мов ягня, після того як нею верховодив. Часто малюки його виправляли і Володька, почервонівши кілька разів, затявсь відповідати. Заняття в групі для Володьки кара, але, памятаючи загрозу завідувача, він ретельно відвідує класу, хоч ніколи не чує, про що там говориться.

Зате вільно себе почувають Митька з Дудликом. Вони обидва в першій групі, — в чім так само найбільші, але це їх не турбує. Тутже й Павлушка не менший від них. Колишні „отамани" відповідають вчительці за себе й за інших, що тільки в голову збреде, пускають з паперу аероплани, стріляють хлібом з гармат у товаришів, а найбільше в Павлушку.

— Я їм морди побю! — схоплюється той.

(Продовження буде.)

Коваленко, М. Терещенко, Іван Микитенко і Ткачук."

Ось до чого довела комуністична політика на такій високій культурній ділянці як література. Хвильовий зіп'ював своєю дискусією великий переляк у поглядах на українську літературу серед пролетарських письменницьких кол. Його гасла про емансипацію українських письменників зніб впливів Москви, його пересторога перед сліпим наслідуванням Москви, його віра у творчі сили українського духа, його пошукування за класичними зразками творчости на заході спровадили на нього переслідування ділетантів і неуків у мистецтві, якими є всі ті парторганізації та їхні виконкоми.

Хвильового заломили, він прилюдно відкликав те, що проповідував, але одночасно відступив у тінь. Це не значить, що його гасла та думки про літературу перестали мати вплив на письменницькі українські кола. Ні, вони там живуть і будуть жити. Але не означає щось инше, а то те, що там взагалі навіть теоретично не може бути вільної думки та вільної ініціятиви і в таких складних, а до того ніжних справах, як мистецька література творчість. Новим черговим доказом того є між иншим і вгорі наведена нотатка з „Вістей". Хвильовий протиставився свого часу „Гартованцям", бо в них не було ідеї, в них не було животних соків і бажав і ту ідею і ті соки їм добути. „Гарт" гуртував у собі типових пролетарських письменників, синів міста, і для них шукав Хвильовий ідеї поза формулами комуністичного програмового кодексу. Він був за вузький для таланту, для дужих творчих летів. Мав таку велику ідею „Плуг", який держиться, який жиє, не зважаючи на літературні полеміки, битви та партійні екзекуції. Плужане — це сини села. Їх ідея — це українська земля, український чорнозем і життя синів того чорнозему.

Навіть Хвильовий не завдав удару „Плугові", дарма, що він на його думку був „куркульський" чи „глитайський", але „Плуг" мав життєві соки, мав ідею. „Гарт" розлетівся. Сліду по ньому не остало. На його руїнах виросло „Вапліте", що мало здійснювати у письменстві ідеї Хвильового. „Вапліте" проявили комуністи. І ниві пролетарські письменники, ті сини міста розбиті, розворошені. А штучне їх стягання під перестарілі і дискредитовані безмістовістю і безідейністю прапори хіба ні нового змісту, ні нової ідеї пролетарським письменникам не дадуть. Вони далі будуть блукати без керми і без вітрил.

Серед російської еміграції.

Консолідація російських чорносотенців.

Російські емігрантські газети інформують, що до Парижа перекочував з Берлина цілий монархічний штаб, який творив у Берліні найреакційніше крило серед усіх російських монархістів-емігрантів під проводом відомого чорносотенця Маркова II. В звязку з тим перестав у Берліні виходити орган того крила „Еженедѣльникъ", а натомість почав у Парижі виходити орган т. зв. „Высшаго Монархистическаго Совѣта" — „Двухглавый Орелъ". Наші читачі пригадують собі, що в Парижі відбувся свого часу зізд російських монархістів на еміграції, що звався „Зарубежним зіздом". Сам той зізд зазнав тоді повної невдачі. Та всеж заложив він чолобитню великому князеві Миколі Миколаєвичові, якого проголосив своїм вождем. При „вождові" повстав т. зв. „Высший монархический совет". І ось під покров Мик. Миколаєвича перекочувала з Берлина ціла чорносотенна колонія зпід прапору Маркова II, що займав у тому „Совєті" перше місце.

Виходить, що найчорніша російська реакція мобілізує свої сили та стягається в одно місце. Осідком головного штабу вибрала вона Париж. З органу того штабу „Двухглавый Орелъ" довідуємося, що „чорна сотня" приступає під умілою рукою Маркова до переоцінки своїх програмових основ. Во в заявляє передовсім, що одиноким її паном і „повелителем" є п. кн. Микола Миколаєвич, а „Монархический Совет" буде точно виконувати всі його накази. Теперішній, то значить новозаінціований і зревідований монархізм тих чорносотенців має стати „действенным". Під цією „действенностью" треба розуміти те, що нові санатори монархізму в особі чорносотенця Маркова мусять бути цілком вільні від усяких пересудів „конституціоналізму і парляментаризму", бо всі вони для правдивомонархічної, здорової програми є не чим иншим, а чужими, протиприродними „домішками" та нездоровими „соками". „В „відродженій" програмі чорносотенства має остати тільки „корінний стрижень діючого і послідовного монархізму", то значить звіряча безцеремонність славного перед великою війною на весь світ московського політичного чорносотенства, тобто реакціонізму найгіршого покрою в злуці з царистичним абсолютизмом азійського зразка.

Крім такої заміни програми „відродженці" під „ідейним" проводом Маркова монархісти приняли ще й нову тактику, але її не опублікували, бо вона „як призначена для внутрішніх потреб" не надається до прилюдного відома. Очевидно, що зміст цієї тактики додуматися не важко, коли пригадати собі славетну тактику перед-воєнного, чорносотенного „Союзу Русского Народа" з його незамінними гаслами: „Бей Жидов, спасай Расею", чи „Бей Мазепинцев, спасай Расею". В хоробливій уяві „обновленних" чорносотенців малюються вже картини „правой стенки" не тільки для комуністів, але й для всіх инакше думаючих, словом для всіх лівих і навіть троцькі лівіших від Маркова II, хочби вони були монархістами. А все це тому, що всі вони, на думку Маркова, спричинили революцію і всі за неї мусять відповісти перед тими божевільними людьми, що проповіляють аза могили.

День робітників пера.

Загальні Збори „Т-ва письменників і журналістів ім. Франка" у Львові і Вечір для вшанування В. Стефаника.

Загальні Збори „Т-ва письменників і журналістів ім. Ів. Франка" у Львові, що відбулися дня 26-го ц. м., мали перед собою чималі труднощі в нарадах над самою організацією Товариства та дальшою його успішною діяльністю. Дотеперішня його діяльність за минулий рік, була тільки підготовчою працею і не мала змоги розвинутись у систематичну, хоча би з тої причини, що двох членів виділу поважно занедужало на довший протяг часу, а секретар Товариства просидів майже пів року в слідчій вязниці. Голова Т-ва, д-р А. Чайковський, живучи постійно в Коломиї, не міг задля віддалення та надміру фахових занять, часто навідуватись до Львова і піддержувати живший контакт з виділом. Навіть на Загальні Збори не міг голова явитись з чисто технічних перепон. Заступник голови М. Рудницький представив у короткім рефераті невеличкі здобутки, які вдалось товариству придбати за останній рік, при повній байдужости робітників пера, які не розуміють значіння приналежности до свого товариства, далі при незвичайних труднощах, щоби обєднати в такім товаристві людей ріжних ворожих партій та органів преси і суперечних ідеольогічних напрямків на грунті спільних професійних і культурних інтересів. Організація такого товариства нелегка навіть у державах із старою культурою, бо робітники пера по самій своїй природі є зачадто індивідуалістичні і нерадо гуртуються в організації, які завсіди домагаються дисципліни і солідарної праці. Вже цей недовгий протяг часу перших починів товариства дав докази, що таке товариство необхідне для вирішування цілої низки справ зовсім занедбаних нашими робітниками пера, таких як охорона їх професійних і авторських прав, полагоджування конфліктів мировими судами, крім того для оживлення товариських взаємин і культурного руху. На тому чисто професійного характеру т-ва вивяза ась жива дискусія, яка ствердила, що цей характер Т-во мусить вокнцо, наслідком дуже своєрідних умовин нашої преси та літератури, єднати із загальнокультурними потребами.

Загальні Збори вибрали своїми першими почесними членами: уступаючого голову Т-ва довголітнього письменника Андрія Чайковського і заслуженого діяча Василя Лукича.

При виборах нової Ради Товариства вибрано одноголосно головою Т-ва: Василя Стефаника, а членами Ради: М. Рудницького, Константину Малицьку, К. Вальницького, І. Квасницю, заступниками: д-ра І. Німчука і Льва Лепкого, а членами контрольної комісії: д-ра Л. Ганкевича, В. Мудрого і Д. Палія.

*

Вечером у салі „Народнього Дому" давало Т-во „Літературний вечір для вшанування Василя Стефаника". Почав його Марко Черемшина гарною дрічною апострофою, де в поетичній властивій собі формі, дав образ сьвіта селянської недолі. Пні Софія Федорцева вдекламувала з багатством почуттів та силою експресії поетичну сповідь автора „Мого слова" (під тим самим заголовком). Михайло Рудницький дав характеристику творчости Стефаника, доказуючи, як повсякчасна непопулярність його творів у парі з популярністю його імення, — чому невеликі скількість цих творів є безпосередно звязана з їх великою якістю і чому такі письменники як Стефаник чисті артисти, не є кандидатами на популярних ювілятів. В. Бобинський прочитав з молодечим патосом свою поезію присвячену Стефаникові; Р. Купчинський перевів коротеньку паралелю між похмурим обличчям Стефаника, яке пізнає з його книжок, зовсім протилежним до того, яке носить Стефаник у приватнім житті, як експептійна, навіть бадьора, людина, повна злобного гумору. Богдан Лепкий оповів кілька прецікавих спільних спомінів про свою першу знайомість із Стефаником і із одного забутого нині часопису, переданого йому раз на прогульці у горах одним Гуцулом, де був нарис Стефаника, ще тоді зовсім невідомого; далі: першу знайомість особисту з ним у Кракові, спільно проведені дні молодости, доки „Кам'яного хреста" і пізніщі аустрійчі, зрілого віку. Ці спомини передані з глибиною чуття та незвичайною безпосередністю, майстерно виголошені, були справжньою окрасою вечора, який зібрав найдобірнішу культурну публіку. На жаль, на салі чомусь наших учителів (професорів), навіть літератури, майже не було.

Після вечора Т-во Письменників запросило на спільну вечерю своїх членів і наших визначних громадян до окремої салі „Краківського Готелю", де продовжувалось вшанування В. Стефаника неофіціяльною частиною. Осіб було 50. Стефаник, який на вечорі у „Народнім Домі" тільки на мить показався публиці вийшовши із своєї потайної льожі, заявив, що не вміє говорити, у замкненім гурті за товариською гутіркою виголосив чудову промову у безпосередній відповіді на тости й спомини, сказані там своїми приятелями Б. Лепким і М. Заячківським. Не хочемо псувати цієї високо поетичної та щирої промови Стефаника, повної глибоких думок — сухим справозданням, яке не в силі передати найменшого вражіння про її зміст і форму. У найближчім часі, при кращій нагоді, хочемо навести її як мога повною, по записках, які в нас збереглись.

Свято протягнулось майже до досвітка і причинилось у великій мірі до зміцнення товариських взаємин між поодинокими членами самого Т-ва, яких ділять партійні ріжниці та розбіжности світоглядів. Особа Стефаника, якого ріжні партії хотіли би вважати своєю виключно власністю, а яка завсіди була і є до нині виключно особою великого письменника, що стоїть понад партіями, причинилась у великій мірі до цієї теплої та дружеської атмосфери. Лишається хіба одно побажання: щоби вона послужила для згуртування розпорошених нині сил наших письменників і журналістів в одним товаристві для спільної мети: піднесення української культури.

Радянська Україна.

Переселення з Волині.

З харківського „Комуніста" довідуємося, що серед волинських селян велика тяга до переселення. По загально принятій на Україні термінольогії 120 ходоків від 800 селянських дворів з радянської Волині вирушило було цього року на Сибір, Далекий Схід і на південь України, щоби шукати вільних земель для населення. З них вернуло вже 78 ходоків від 511 дворів і вони дістали земельні наділи. За час від 1. квітня до 1. жовтня ц. р. переселилося з Волині на Далекий Схід, Дніпропетровщину та до Одеської Округи 57 дворів, тобто селянських господарств. Вони забрали зі собою дрібний господарський реманент, до 100 штук рогатої худоби і 11 вагонів будівельного матеріялу. — 170 дворів дістало документи на закріплення для них землі в Дніпропетровщині. Переселенчий рух обняв і волинські жидівські містечка. Від Жидів поїхало понад 1000 делегатів за землею передовсім на Криворіжжя. Всі ці жидівські кандидати на землю це переважно бувші крамарі й дрібні ремісники.

Для прискорення українізації партії «П(б)У».

В Київі повстало при будинку комуністичної освіти окреме бюро, що має давати всім членам партії поради в справі економіогеографії, історії класової боротьби, радянського будівництва, історії матеріяльної культури та побуту України, історії українського мистецтва, літератури, техники й мови. — Для тої самої ціли утворено в книгозбірні будинку окремий український відділ. При будинку урухомлено окремий гурток української мови. Все це доказує лишній раз дуже нагляднo, до якої міри чужою на Україні є пануюча там тепер партія, відома під назвою КП(б)У. Виходить, що дотепер у книгозбірні будинку комосвіти не було навіть українських книжок. Коли справа стоїть так у Київі, то що казати про инші партосередки? В тій самій справі поробленo в одеській партійній організації такі заходи: окружний комітет звернувся до всієї партійної організації з закликом подбати про прискорення українізації. Доручено всім гуртам до практичної та канцелярійної роботи уживати таких членів партії, що знають українську мову, говорити виключно по українськи зі своїми партійними товаришами. Засідання бюра окружного партійного комітету, його відділів і колегій, а також засідання районових комітетів і колегій мають відбуватися українською мовою. — З того бачимо, що в найбільш зрусифікованій на Україні Одесі партійна організація береться далеко енергічніше до українізації свого апарату ніж така сама організація в серці України Київі.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** У вчорашньому числі „Діла" сконфісковано одно місце в статті „Ночий курс". Це 122-а чергова конфіската нашого органу в цьому році.

— **Шчідлива байдужість.** На 26. грудня заповіджені були заг. збори тов. „Українська Захоронка" у Львові. Одначе збори ті не могли відбутись з причини браку комплету. Хоча Т-во має досить велике число членів, одначе 19 проц. членів не вважали за вказане явитись на зборах і довідатись, як виділ працював і який є стан Т-ва. Деякі ще заплатять час від часу вкладку, але йти на збори Т-ва, це по думці великої більшости наших громадян річ зовсім зайва! Наслідок цього такий, що наші гуманітарні Товариства ледви животіють. Так є з „Українською Захоронкою" — з „Т-вом охорони дітей і опіки над молодіжю". Инакше до цих справ ставляться инші сусіди. Недавно читали ми про посвячення польської захоронки в Сяпкові, де взяли участь найвищі львівські польські достойники — архиепископ-воєвода й инші. Виділ „Захоронки" приглядає, що слідуючі загальні збори відбудуться 2. січня в год. 6. веч. в домівці „Т-ва охорони дітей" при вул. Бляхарській.

— **Український Жіночий Союз у Чехословаччині.** Дня 13. грудня ц. р. в Чеському Жіночому Союзі у Празі відбувся вечір „арій та пісні" учениць чеської школи співу п-ні Каміли Вішньової на користь Українського Жіночого Союзу в Ч. С. Р., якого головою є п-ні М. Омельченко. Невелике помешкання Ч. Ж. Клюбу заповнила чеська та українська публика. Український Жіночий Союз поклав собі між иншим як мету своєї діяльности установити взаємини з широкими колами чеського громадянства і в сучасний мент має звязки більше ніж з 10 чеськими організаціями, які майже всі були заступлені на вечірці: Чеська Жіноча Національна Рада, Чеський Жіночий Клюб, Т-во Ч. жінок з високою освітою, Т-во Ч. жінок і дівчат, Т-во Чеських Жінок, Єднота ч. ощадників, Союз ч. абстинентів, Чеський народно-соціялістичний клюб, Освітна комісія ч. соціялістів на Жижкові та инші. Крім морального успіху вечір мав і матеріяльний: 732 чес. к. прибутку.

— **Особисті вісти.** Українське академічне т-во „Січ" у Відні повідомляє, що дня 23. грудня 1926 р. одержали на віденському університеті степень доктора медицини Петро Богдан Герасимів, Євген Омельський, Гриць Явний.

— **Така собі хроніка.** 65-літній заробітник Пенкала хотів позбавити себе життя з нужди вугольним чадом. — Поліційний реєстратор авантурничої хроніки і станції ратункового поготівля у Львові, сильно здивований, що цього року на польські свята було незвичайно мало вуличних бійок, ран, ножів і револьверів. Крім кількох арештованих за вимахування ножем і револьвером усе було в порядку. Навіть крадіжі та зломи зменшились. Нема сумніву, що спеціялісти від замків набрали за останні тижні стільки „святошного" добра, що могли підчас свят сидіти спокійно. Було зате три пожежі і кілька випадків їзди на саночках.

— **Два мікада.** 123-ий мікадо з черги, Йошіхіто, що вчера 24. ц. м. уродився в 1879 р. Він був проголошений наслідником престола в 1889 р., а війшов на престол у 1912 р.; його дійсне прізвище було Гару-Но-Мія. Він був першим японським князем, який був вихований не виключно в релігійнім дусі, а в модерній і навіть військовім. Виховувався в старій школі для дітей високого роду, яку відновлено спеціяльно для нього по роках вигнання. Цікаве, що Йошіхіто не володів ніякою европейською мовою, тільки китайською. В 1900 оженився з княжною Садако, що походила з одної із пяти родин княжого дому Комое, з яких виходили жінки мікадів. Мікадо почав явну добу правління в модерном дусі; він не давав себе звеличувати як бога і не зачинив себе перед своїми підданими. Вже змалку був слабовитий; мало виступав прилюдно. Звертав велику увагу на розвиток армії та фльоти. Від 1913 р. наслідком недуги передав фактично владу у руки своїх міністрів. В 1912 р. його син Гіроніто був призначений регентом. Крім нього покійний мікадо має ще двох синів. Пять дочок і один син від його побічних жінок померли. Новий мікадо Гіроніто має 25 л.т. В 1921 р. їздив в Европу; ця подорож зміцнила його дбайливо посуватися поглядів. Воєнна руїна Европи зробила на нього сильне вражіння. В 1922. р. відвідав його наслідник англійського престолу, з яким зав'язався. В 1923 р. виконали на нього політичний невдачний атентат. Це характеристичне тим, що саме за його регенства введено закон загального голосування. Його жінка Нагако Куні дуже популярна серед населення

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

ДІМ ГОЛИЯНСЬКИХ КИЛИМІВ

Львів, пл. св. Духа

(проти костела ОО. Єзуїтів)

1008 поручає 5—5

у великім виборі **килими** на підлогу, стіни, накидки на отоманку, портіери, потаравки, також **коци**, подорожні пледи, **кондри, капи** на ліжка, **фіранки**, матераци, хідники килимові, ютові, кокосові, килимову і смирненську вовну в різних кольорах.

знає англійську та французьку мову, європейську літературу та історію, є дуже музикальна і вихована в наскрізь демократичнім дусі.

— З діяльности наших „русских". З кількох останніх чисел „Русского Голосу" довідуємося, що наші „ругскі" переводять по деяких повітах як просвітну, так і політичну організацію. Так в Отинії відбулося отворення чит. Качковського (28. XI.), в Яворові відновлено т-во „Рокительський Союз", що хоче засипувати бурсу для гімн. молоді (22. XI.), в Камінці Липинку, пов. Рава Руська, засновано чит. Качковського, в Соколові, пов. Камінка Струмилова засновано кружок „Рольничого Союза" (чит. Качковського вже там є). Віча „русской народной организации" відбулися в останньому часі в Сокалі, де працює інженір-москвофіл К. Чиж, і в Тисні, пов. Кросно. Відбувся теж зїзд мужів довіря „р. н. о." на львівський повіт, на якому вибрано повітовий комітет (голова: церковний маляр Т. Гриневич із Зинник).

— Літературна хроніка. Помер відомий німецький фільософ і соціольог Австон Стюорт Чемберлен, у 72 р. життя. Він є автором цілої низки цінних, обемистих книжок, з яких найбільше відомі „Основи XIX. століття", „Кант", „Гете" гребогата біографія Вагнера, „Слова Христа", „Арійський світогляд". Цікава сама духова еволюція Чемберлена. Він з уродження Англієць; володів прегарно, майже рівновартно англійською, французською та німецькою мовою. Війна мала на його хивний вплив: живучи в Німеччині, захоплений її культурою, він став німецьким підданим і завзятим оборонцем усього німецького, а ворогом Англії. Він здобув собі популярність своїми поглядами расового антисемітизму, викладеними дуже широко в трьох томах „Основ XIX. ст." Німецькі націоналісти вважали його своїм духовим провідником. Він був двічі женатий з Німками: після смерти першої жінки, з якою жив 25 літ, оженився вдруге з молодшою дочкою Ріхарда Вагнера, з якою жив 18 літ. Можливе, що саме ці сильні подружі звязки відограли чималу ролю в його „прибранні" національности — німецькій.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. 4. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Орґанізаційний рух.

Заборонене віче УНДО в Трушевичах, пов. Добромиль.

Трушевичі — це одна з найкраще зорганізованих, а може й найкраще зорганізована українська громада західно-українського погранича. Має девять добре функціонуючих національних організацій: споживчу кооперативу „Єдність", касу Райфайзена, читальню „Просвіти", спілкову молочарню, дахівкарню, збіжевий шпихлір, амат. театр, хор і тов. „Сочія" (ще не відкрите, але вже затверджене). Тепер ідуть горячі приготування для відкриття спілкової пекарні — чи не першої у нас на селі. Цвитучий свій стан завдячує громада своєму парохові о. Иосифові Маринковичеві, дійсно ревному робітникові. Нема тут громадянина, що ходив би „мозом". — усі зорганізовані. Тому не диво, що по зорганізуванню села на всіх культурних та економічних ділянках життя приступили громадяне до здвигнення організації політичної. Заходом місцевої громадської організації УНДО скликали о. И. Маринович, Андрій Якимець і Софрон Біян прилюдне віче на день 19. грудня ц. р. в салі тов. „Єдність". Повідомлення до староства внесено ще 15. грудня ц. р., отже в законнім речинці. І якеж було обурення зібраних, як у хвилі відкриття віча прийшов до о. Мариновича командант поліції ч. VIII.—1339 і заявив, що на телефонічний приказ повітової команди поліції **заборонює** віче. Нічого не помогло посвідчення внесення повідомлення до староства. Згаданий командант заявив, що виконує тільки одержаний приказ. А людей було богато. Були заступлені громади Підмостиці, Трушевичі, Військо, Новосілки, Ніжанковичі, Клокочичі і Сираківть.

Щоб одначе не стратити часу і використати присутність зібраних, місцевий голова читальні „Просвіти" п. Федь Багінський запросив присутніх членів читальні і членів Тов. „Просвіта" у Львові на освітний реферат на тему „Український нарід, його теперішне положення і наші найближчі завдання на культурно-освітнім полі", що його виголосив п. Олекса Черкавський зі Львова.

Це вже другий випадок недозволення, зґл. розвязання віча Українського Національно-Демократичного Обєднання по Краєвім Зїзді. Робить не вражіння, що адміністрацийна влада заявля супроти Обєднання инше становище, як супроти инших політичних організацій у краю.

Характеристичний також спосіб заборони. Староство в Добромилі не заборонило віча безпосередньо, але окружною дорогою через команду поліції, без подання причини заборони.

Подаємо цей факт до відома членів Парляментарній Репрезентації, щоб вона старалася висвітлити самочинне й незаконне поведення провінціональних адміністраційних кацыків і постаралася, щоб вони були потягнені до відповідальности.

О. Ч.

Процес 151.

За приналежність до української повстанчої організації.

Володимир Вол., 22. XII. 1926.

Розправа з 21. грудня 1926.

На початку розправи кимішнього дня адвокат Домбровський поставив внесок на ексцепцію члена суду судді Поповського, що виступав як слідчий судця в даній справі, а факт цей виявило відчитання зізнань обв. Травнера попереднього дня розправи. Суд по нараді внесок оборони відкинув, мотивуючи тим, що згаданий суддя повинен у слідстві функцію механічну (?), а в додатку оборона зголосила ексцепцію з поминенням законного речинця.

В дальшім веденні розправи суд відчитував протоколи (як річеві докази в даній справі) наглого суду над Шамраєм і Козмінчуками за напад на ксьондза Страшковського. Обвинуваченых засуджено на кару смерти через розстріл. Опісля прочитано як річевий доказ протокол наглого суду над Базилюком, Сіраком і Мельником за приналежність до грабунковоі банди. Всіх трьох засуджено на 15 літ тяжкої тюрми. Відтак прочитано протокол ковельської розправи за приналежність до КПЗУ, що відбулася в червні 1926 р.

Обвинувачений Чтець ставить демонстраційний внесок (іронічно), щоб суд позбирав усі протоколи з бандитських справ у Польщі і в характері річевих доказів відчитав на розправі.

Одночасно з відчитуванням протоколів експерт-каліграф і графольог працював над відчитанням темних місць у листі Степанюка і над означенням авторства записки, приписуваної обв. Базилюкові.

Розправа з 22. XII. 1926.

Нині докінчив експерт-графольог свою працю над грипсом обв. Хомина, до якого обв. Хомин уже давніше признався. Деякі слова цього грипсу були тенденційно перекручені поліцією, пом. з Йозефова для інвалідів" поліція читала: „від Юзефа для Іваненка". Обв. Хомин каже запротоколювати, що ці перекручені слова є дуже виразно написані в грипсі і що хіба треба „впасти на голову", щоб так відчитувати їх. Председник відповідає, що для одного можуть бути виразні, для другого ні.

Потім забрав голос знавець ідеольоґії і методи комунізму, інспектор поліції Снарський, що розпочав свій „виклад" очевидно від комінтерну. Про комінтерн яко такий (знавець дуже часто уживав вислову: „яко такий", говорив навіть: „Ленін яко такий") не сказав нічого нового. Сказав лише те, що був він твором німецького генерального штабу (Вільгельма II). Але мабуть, щоб ця сміла думка не була самотною, сказав рівнож, що концепція української державности є тахож продуктом німецького генерального штабу. А всі ті помисли мали залекшити Німцям побіду у світовій війні. Дальше Снарський почав говорити про К. П. П. і К. П. З. У. З його слів виходить, що комуністи розкинули широко свої сіти. Свої ячейки позакладали у війську, і в поліції, і в судівництві, ба навіть добираються до Просвіт. Щодо повстання на Волині, то знавець покликався на слова тов. Черемоша (?), сказані на конференції (?) в Коломиї, що, мовляв, на Волині маси не можуть довше терпіти гнету польського уряду і там насамперед мусить зірватись повстання, особливо в повіті володимирськім і ковельськім". Про справу озброєння знавець сказав, що кождий член компартії має мати зброю — чи то шляхом купна, чи шляхом грабунку; також особи, що завдяки конституції користають з ненарушимости, перевозять зброю. Крім того для наведення ще одного джерела озброєння, знавець напроваднв такий факт: Коли на суді питали одного обвинуваченого за комунізм, звідкиля партія мала взяти зброю, обвинувачений, показуючи на кріси поліцістів, сказав: „Ось є зброя!" Як доказ на войовничі тенденції компартії наводить факт, що в ячейках говорено богато про барикадову війну і про те, що з Харкова прибували абсольвенти політичних курсів на терени Польщі. Згадав знавець і про М. О. П. Р. (Міжнародня Організація Помочі Революціонерам) і про друкарні, що печатали „бібулу". Втомлений виніщим „викладом" знавець нарешті скінчив, щоб завтра відповідати на питання обвинуваченых і оборони.

ОПОВІСТКИ.

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:

Середа 29.XII. Перегінсько.
Четвер 30.XII. Перегінсько.
Пятниця 31.XII. Небилів. 528 4—?

Пригадка. Пригадуємо, що Звичайні Загальні Збори „Учительської Громади" відбудуться у Львові в суботу 1. січня 1927 в домі УПТ-ва при вул. Мохнацького 12. Початок о 10. год. перед полуднем. Запрошуємо всіх Вп. Членів до участи. — За Гол. Виділ: Д-р Смирідон Карахут, голова, Микола Паньчук, секретар. 1212 1-2

Вечір артистичних танків і Хореографії М. Гонтара, заповіджений на 26. грудня ц. р. не відбувся з причини від „Сокола-Батька" і артиста незалежних, які зайшли в останній хвилі. — Вечір відбудеться в перших днях лютого 1927 р. силами Хореографічної Студії арт. М. Гонтара у Львові. 1—1

На „Рідну Школу" зложив Вел. о. А. Тимчус з Гумниськ-Теребовля 20 зол. замість подяк за желання з нагоди імянин Вп. Жертводавцеві складає щиру подяку Головна Управа „Рідної Школи". 1203

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

КУПУЙТЕ КАЛЄНДАР-ЕНЦИКЛЬОПЕДІЮ „ТОВАРИШ" на 1927 рік. Ціна 2·50 зол. Замовлення посилати: Кооператива „Друкар", Львів, Руська 3. 16—?

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИН** Ігнатович Львів. 956 30-?

1 зол. 50 сот. коштує одна ложка, або виляк з хінського срібла у Мандля Коперника 14. Проти кіна Коперник. 681 б) 18—?

СТУДЕНТ медицини по І-му ригорозі — 27 літ, отсею дорогою бажає пізнати панну заґідної вдачі, котра допомогла би йому докінчити студії. Справу трактую поважно. Зголошення з фотографією, яку зобовязуюся на бажання повернути, слати до Адміністр. Піла „для чорнявого". 1201 2—3

ФОРТЕПЯНИ, піяніна, фісгармонії на різні ціни, уживані, завсігди на складі продає: Ганак. Панська 21, І. поверх. 1179 5—5

СТУДЕНТ ПРАВ шукає лекцій на селі. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Досвід". 1211 1—1

ПРИЙМЕМО негайно: а) агронома, б) організатора-дюстратора, в) спедієнта товарів — які мають теоретичне і практичне знання. Прохання з життєписом, свідоцтвами, референціями і условями — слати: Повітовий Союз Кооператив. Радехів. 1209 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка **Львів, Городецька 46.** Телеф. 831 Пересвітлення Рентґеном. 1170 6-?

Вільний міх,

конкурентові ціни, в то 14 зол. за 5 кг. 27 зол. за 10 кг. разом з портом і опакованням з перці і руки і найлішої якости — висилаю в банівських пачках за післяплатою 1210 **АДОЛЬФ МОНІЄ,** 1—1 **Тернопіль, вул. Качали 1.**

Лікарсько-дентистичне Заведення д-ра Симона Раппапорта Якова Насса **ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17 II.** Пльомбування й вирівнання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. Т. урядовцям і студентам значна знижка. 1197 Полекші в сплатах. 2—5

КУРС ІНСТРУКТОРОК.

Заходом „Союза Українок" у Львові починається невідклично 15. січня 1927 р. курс для інструкторок на села. Наука тревати 5 місяців. В програмі курсу наміруються такі предмети: підготовку до культурно-освітної праці на селах, основи кооперації, гігієну, ведення захоронок, науку крою і шиття, та домашнє господарство. На курс принимається кандидатки з укінченим учительським семінарем. Місячна оплата за науку виносить 30 зол. Ученицї мусять подбати самі про своє примішення, а харч приготовлятимуть самі на курсі. — По укінченню курсу учасниці будуть ангажовані „Союзом Українок" як учительки курсів крою і шиття та провідниці діточих садків в рожних місцевостях краю. Письменні зголошення посилати на адресу: „Союз Українок" у Львові, вул. Рутовського 22. Зголошені учасниці дістануть подрібну програму і інформації. — О. Шепарович, голова; М. Мриц, секретарка. 1184 3—3

ХТО хоче весело перевести свята нехай піде до фірми

Адольф Боденштайн

фабричний склад музичних інструментів

Львів, вулиця Леґіонів ч. 37,

тел. ч. 3836.

Найновіші коляди! 1183 3—4

Ціни о 25 прц. низші як скрізь.

Найелеґантніші і найтревалші

СНІГІВЦІ І КАЛЬОШІ

марки

„QUADRAT" RIGA

перед війною **славні російські** найдосконаліше виконані і в гарних фасонах можна набути знова у всіх більших магазинах взуття

ПРОДАЖ	12½%	ЯЛИНКОВА

опусту удїлить фірма

І. ДРЕКСПЕР І СИНИ, пп. Капітульна ч. 2.

ПРИ ЗАКУПНІ КОВДЕР, МАТЕРАЦІВ, КОЦІВ, КАП, ФІРАНОК, ХІДНИКІВ, ПОЛОТЕН, БІЛЛЯ ЖІНОЧОГО, МУЖЕСЬКОГО І СТОЛОВОГО. 115) 5—5

Час відновити передплату!!

Найпевніший середник

Проти ревматизму, гостця, мязневих корчів, нервобол-в і тим подібним недомаганням найліпшим натиранням є

ІХТІОМЕНТОЛЬ

Більш як 5.000 подяк і близько 200 **атестів з лікарських сторін,** клінік і шпиталів найліпше **доказують про** лічничу вартість цього натирання.

Іхтіоментоль можна набути у всіх аптиках у Польщі або прямо 936 10—20

в Лабораторії хем. аптики

М ра Симона Едельмана в Самборі ч. 130.

За редакцію відповідає **Василь Мудрий** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 290 (10.967). Львів, четвер 30. грудня 1926. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. ощадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Год. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долер, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

РАДІО-АПАРАТИ випробовані — на рати тільки у фірми **Лев Аппель і С-ка** 1188 Львів, Петлюри 1. 2—2

З польських справ.

Що один пресовий закон. — Пресовий декрет на Раді м'ністр в. — Ген. Сосновський віцепрем'єром? — Підвишка цін муки і хліба.

Варшава, 28 грудня 1926.

Є чутки, що незалежно від проекту пресового закону, якого зміст ми подали вчора, уряд приготовляє на місце відкиненого соймом декрету, що вигасає дня 1. січня, новий пресовий декрет. Той новий декрет у порівнанні з давнішим буде значно тіснішій, а буде різнитися головно тим, що оречення доручає не адміністраційним, а судовим властям.

Найближче засідання Ради міністрів, визначене передше на день 31. грудня, відложено наслідком неприсутности віцепрем'єра Бартеля на день 5. січня 1927. На тому засіданні Рада міністрів розглядатиме проект нового декрету про пресові кари.

В добре поінформованих колах кажуть, що ген. Сосновський, після скінченого лікування, увійде в склад теперішнього уряду й обійме мабуть становище віцепремієра. Бартель полишився би мабуть на становищі міністра освіти.

Союз млинарів звернувся до міністерства внутрішніх справ із жаданням підвишки цін муки. Наслідком того була би підвишка цін хліба на 67 сот. Мельники жадають мабуть 5 сот. підвишки на 1 кг. „АВС." повідомляє, що підвишка цін муки вже порішена, а обговорюватимуть її в мін-ві внутр. справ лише для формальности.

Кріза німецького уряду.

Берлін, 28. грудня 1926.

„Берлінер Тагеблят", обговорюючи кризу, заявляє, що розходиться про те, щоби приневолити центр до того, аби заявився за урядом, затвердженим президентом Гінденбургом. Так особу Гінденбурга втягнено би безпосередньо у вир партійної боротьби. „Берлінер Цайтунг ам Міттаг" повідомляє, начеб теку мін. райхсвери у новому кабінеті мав одержати бувший канцлер Лютер.

Окончена евакуація Надренії.

Відень, 28. грудня 1926.

„Н. Фр. Пр." довідується, що окончена евакуація Надренії з окупаційних військ послідує щойно 31. січня 1928 р.

Сер Ерік Дрюмонд не уступає.

Женева, 28. грудня 1926.

Швайцарська тел. агенція заперечує чутки про недалеке уступлення сер Еріка Дрюмонда зі становища генерального секретаря Ліги Націй та заступлення його д-ром Бенешом.

Стріча Чічерін з Бріяном?

Париж, 28. грудня 1926.

З Москви повідомляють, що С. Р. С. Р. тепер більше ніж коли старається наблизитись до Франції. Сподіються, що небавом Чічерін стріваться з Бріяном у Франції.

СРСР. зірве переговори з Литвою?

Варшава, 28. грудня 1926.

Московські „Известия" повідомляють, що розстріляння 4 литовських комуністів у Ковні викликало обурення всіх більшовиків. Ця подія каже сумніватися в успішне закінчення переговорів СРСР із Литвою.

Проти інтервенції Злуч. Держав.

Лондон, 28. грудня 1926.

„Івнінг Пост" повідомляє з Вашінгтону, що державний секретар Келог заявився за тим, щоби Злучені Держави не мішалися до внутрішніх справ Нікарагуї. Одначе розпорядки, видані задля охорони життя і майна горожан Злуч. Держав у Нікарагуї, полишаться в силі. Кількох членів конгресу висловило погляд, що висадження військ на побережа Нікарагуї потягне за собою для уряду Злуч. Держав дуже поважні труднощі.

Поріч югославянським мін. закордонних справ.

Белград, 28. грудня 1926.

Покликання Поріча на становище міністра закордонних справ було для югославянських парляментарних кол несподіванкою, бо взагалі брали під увагу кандидатуру Нінчіча або Йовановіча. Поріч, знаний більше на полі економічної як дипльоматичної діяльности, на думку тутешніх кол буде займати прихильніше становище до СРСР., як Нінчіч.

Розстріляння чотирьох людей за змову на Прімо де Ріверу.

Париж, 28. грудня 1926.

„Пті Парізієн" повідомляє з Мадриту, що кружляє чутка, начеб там розстріляно чотирьох людей, яких недавно арештовано на передмісті Мадриту під закидом участи в змові на життя Прімо де Рівери.

Революція в Бразилії.

Лондон, 28. грудня 1926.

Часопис „Ля Нашон" (що виходить у Буенос Айрес) повідомляє, що революція в Бразилії поширюється. Біля Санборія в стейті Ріо Гранде да Суль повстанці розбили урядові війська. Вбито богато офіцерів, вірних урядові. Часть гарнізону Бедріто нібито перейшла на бік повстанців.

Похорони мікада.

Лондон 28. грудня 1926.

З Токіо повідомляють: Тіло мікада перевезено до Токіо спеціяльним поїздом. На вулицях уставлено кордон війська в силі 10.000 людей. Непроглядні товпи, не зважаючи на дощ, залягли вулиці. Рух у місті завмер. Царила тишина і набожність. Перед домовиною люде падали ниць.

Мадрит, 28. грудня 1926.

З приводу смерти мікада еспанський королівський двір буде носити 21 днів жалобу.

Зита відкидає предложення італ. короля і Мусолінія.

Париж, 28. грудня 1926.

„Еко д' Парі" повідомляє з Льондону, що недавно бувша цісарева Зита відкинула предложення Мусолінія в справі евентуальної піддержки Італією її претенсій до мадярського престолу. Італійський король і Мусоліні прислали до Зити (що живе в Еспанії) спеціяльного делегата і жертвували їй віллю в Італії та королівські апанажі. Рівночасно італійський король нібито повідомив Зиту, що піддержувати-ме її сина архикн. Отона як претендента до мадярської корони. Зита заявила, що не може приняти тих предложень Італії, бо чужа помія ніколи не вийшла на користь Бурбонам.

Похорони бл. п. Ол. Барвінського.

Масова участь українського громадянства.

Вчора в 1. год. попол. зачався похорон бл. п. Олександра Барвінського, передового українського культурного робітника і визначного громадянина й політика. Не зважаючи на несприятливу погоду й дощикульке зимно, перед домом Покійного при вул. Собіщкіни зібралися товпи народу, в тому числі богато відомих українських діячів на полі культурно-освітнім, політичнім та економічнім. Зібралася також під проводом учителів шкільна молодь.

Після відправлення церковного обряду в хаті двигнувся величавий сумний похід в напрямі Личаківського цвинтаря. На переді процесія, потім шкільна молодь, далі хор під управою радн. Кучинського і довгі-довгі ряди духовенства, що йшло під проводом ген. вікарія о. Базюка. За ним авдиторія, закритим вінцями, йшла найближча рідня Покійного, а далі довгий ряд представників українських центральних установ і приятелів та других Покійного. Замикали похоронний похід непроглядні маси народу, майже виключно львівської української інтелігенції.

Перед будинком Наукового Товариства ім. Шевченка похід спинився і з балькону Т-ва попрощав Пок. Ол. Барвінського в останнє дир. О. Макарушка, складаючи Покійному поклін і подяку за його кількадесятьлітню, невсипущу працю для добра Т-ва, за його великий вклад в нашу науку.

На цвинтарі зложено домовину до родинної гробниці Барвінських (зараз за могилою Маркіяна Шашкевича і Володимира Барвінського). Після церковних відправ промовив сердечними словами крил. о. Дамян Лопатинський, що змалював усю вагу втрати, яку ми понесли зі смертю Олександра Барвінського. Від Т-ва „Просвіта", якому пок. Барвінський присвятив стільки своїх найкращих сил і свого знання, попрощав Покійного д-р Ревюк. Трогаючим за душу „Ой Морозе, Морозенку" і безсмертним „Вічная память" закінчив хор п. Кучинського це сумне торжество в год. 3'30 попол.

Крім вичислених нами вінків, що повідомляли львівське громадянство про смерть Олександра Барвінського, були ще посмертні оповістки від Т-ва „Просвіта" і від різних комісій Наукового Т-ва ім. Шевченка (кілька). Одинока клепсидра, друкована по польськи, була від родини.

З судової салі.

Нагляй суд.

Львів, 29. грудня 1926.

Вчора зібрався доразовий трибунал, щоби розглянути справу Ст. Коня, який постріляв у Янові поліцая Мочарського. Председником трибуналу є радн. Двожак, обвинувачує прок. Синуляк, боронить адвокат Батицький. Слідство ствердило, що Конь вчорабив 14. грудня в Янові адвоката Ека і вертав з добичею. Коли поліцай Мочарський придержав Коня як підозрілого, той вистрілив до нього і зранив тяжко в живіт. Обвинуваченій признався до вини, але боронився, що хотів стрілом у повітря злякати поліцянта. Знавці ствердили, що стріл був вимірений до Мочарського. Розправу покінчено в 3. год. Нині в 10. год. проголосять присуд. Кат є вже у Львові і приготовлено шибеницю.

За убійство Романа Венклера.

Вчора зачалася перед карним трибуналом львівського окружного суду розправа, що є епільогом голосної в свойому часі афери убійства в поліційних арештах у Львові Романа Венклера. Як відомо, його арештовано за якусь марну провину як зовсім здорового й цілого, а по кількох тижнях перевезено його до загального шпиталю з 22 поломаними ребрами, наслідком чого він небавком серед страшних мук помер. Це убійство пробовано спершу затушувати, але кінець-кінцем правда вийшла таки на верх — мабуть тому, що покійний Венклер був Поляком і тим убійством була до живого порушена польська публична опінія. Акт обвинувачення, що його заступає прок. Гриневецький, звертається проти ключників у львівських поліційних арештах Василя Качора і Михайла Ковальковського за злочин убійства з § 143 к. з. Обидва обвинувачені не перечать, що катували покійного Венклера, але обидва себе взаїмно обтяжають. Розправа повинна скінчитися нині.

Самозванці.

Львів, 29. грудня 1926.

Перед кількома днями сімох членів Центр. Комітету Українського Національно-Демократичного Обединання помістило в „Свободі" заяву, звернену проти політично-тактичної патьомкініяди дрібного пів-конспіраційного гуртка, що групується біле пів-тижневика „Рада". Згадані члени Центр. Комітету протестують проти з своєння гуртком „Ради" назви „незалежної групи", яка повстала була в офіцинах трудової партії, а яка автоматично аліквідувалася з повстанням Обединання. Зовсім природно, що з істнуючою пів-конспіративною „незалежною групою" під копами „Ради" протестуючі члени Центр. Комітету не мають нічого спільного, а „діяльність" того гуртка уважають вони крайно шкідливою.

В чомуж річ? — спитає читач, що не має охоти чи змоги входити в нюанси гуртковых відтінків. — Що це за така „незалежна група" і чого вона хоче? Під прапором якого морального добра чи яких громадських вартостей підкопується вона під Обединання і його провід? В ім'я чого намагається вона внести розстрій в суцільні ради Обединання?

Ось низка питань, на які слід нам дати відповідь.

Диктаторська й односторонна політика уряду д-ра Петрушевича і його помічників, політика адвокатсько-процесова, оперта на сліпій вірі в чужі сили, скінчилася катастрофальним рішенням Ради Амбасадорів з 14. березня 1923. Очевидно, доля нації не залежить від такого чи иншого становища посторонніх чинників, одначе фактом є, що вся підбудова політики д-ра Петрушевича, а з нею й підбудова краєвої політики розвалилася. Правда, вже й до того часу в краю проносилися кличі опертя виключно на власні сили в противенстві до орієнтації на сили чужі, в даному випадку на антантських „суверенів" Сх. Галичини.

В тій пошуканні за підбудовою нашої політики в корінно зміненій ситуації, рахуючись зі соціяльним укладом нашого громадянства і його психікою та основою наскрізь юридичної легальности нашої дотеперішньої політичної тактики (на киненої тодішним закордонним центром), — трудова партія виставила платформу національно-територіяльної автономії. Не будемо на цьому місці входити в те, чи така легалізаційна платформа нашого життя під Польщею була під ту пору доцільна, чи ні. Одначе фактом є, що вона була подумана в добрій вірі після докладного розгляду й оцінки нашого положення людьми, що у визвольній боротьбі грали визначну ролю. Ініціятори автономічного клича розуміли його як клич боротьби, а противники як клич угоди, капітуляції з найвищого змагання нації. Це трагічне непорозуміння довело до розкладу в українському національному таборі і до повстання так званої незалежної групи в офіцинах трудової партії. Найгіршою в тому всьому була та обставина, що закорд. центр. обтяжений важкою відповідальністю за національну катастрофу, використав видвигнення автономічного клича на те, щоби з одного боку відсунути від себе відповідальність за свою наївну дипльонатичну акцію і спричинену

нею катастрофу, а з другого викликати недовіря до красвих чинників, ініціюючи нову главу на ґрі національної вегетації під Польщею в огні „bellum omnium contra omnes".

Зайвим було би пригадувати перипетії того страшного маразму, який тоді завоготів над нашою країною. Вкінці в краю побідив елемент доброї волі. Розрізнені національні групи прийшли до переєвідчення, що загально-національний інтерес вимагає ліквідації взаімної боротьби в усею низкою менше або більше стійких, а в більшости безпідставних обвинувачень. Так прийшло до створення Українського Національно-Демократичного Обєднання, себ-то в дійсности до реституції суцільної передвоєнної національної демократії, — розуміється, з поправками, диктованими вимогами часу.

Та тим чином ще не усунено вповні зла, що ваготіло над нами на протязі останніх літ. Особисті інтереси її особисті амбіції ще не вигасли, їх диктаторська манія ще не згоріла. З повстанням Обєднання вони почали підпорядковуватись під нього спершу шляхом ідентифікації, себ-то уототожнюванням Обєднання зі собою, своєю волею, своїми приказами і наказами, своїми тенденціями. До тогож обчімханий і зведений до формальної репрезентації свого істнування тзв. закорд. центр перебув нову еволюцію, повертаючи своє прошацьке лице із заходу на схід, вічно акцентуючи своє опертя виключно на офіціяльні чинники. Самостійність Обєднання, що спирається в першу чергу на національні сили по обох боках рижської смуги, а опісля доперва брало на увагу такі чи инші посторонні чинники і можливість їх впливу для приспішення відродженської акції української нації, — дуже не на руку була самозванчому закорд. центрові і дрібному гурткові його прихильників в краю, здебільшого політичних реемігрантів. Не диво отже, що коли не повелася ідентифікація, ті чинники перейшли до ударної кампанії проти Обєднання і його проводу. Чим ближче було до конгресу Обєднання, тим ширше розвивався наступ з метою підірвати серед партійної маси авторітет проводу Обєднання, обмотати його заєм підозрінь, поставити його на лаву обвинувачених як такого, що нехтує принципами соборности й незалежности нації. Одначе ця сплетнично-клеветницька акція, випробована в попередніх роках на пораненому й горячково драливому органіамі нашого громадянства, не ворожила успіхів з огляду на природний опір публичної опінії. В кожного громадянина, навіть слабо зорієнтованого в цій тактиці ad m iorem glor am посторонних чинників, мусіло виринати питання: Хтож ті Катони, ті спасителі і кращезнайки, що з такою одчайною відвагою кидаються на провід національної організації, називаючи себе націоналістами? Кого вони заступають, які вартости репрезентують? На ці дошкульні питання важко було найти відповідь. А ще важче не дати відповіди. Це зрозуміли самозванчі Катони і від ідентифікації перейшли до містифікації. Видрукували безіменний комунікат про заснування групи Обєднання, наділюючи її метою боронити мнимо захитаних тез, прийнятих в основу Обєднання. Очевидно, безіменність якоїсь групи, поминаючи недопустимість організованого гуртківства (себ-то творення клік) в лоні установ з виборними органами, зводила значіння групи до нулі. Тому дальшим кроком була нотифікація групи за підписами п. Бабина і Л. Петрушевича, а вкінці ще одна нотифікація за підписом д ра Евина й А. Малецького. Ця остання нота самозванчих „незалежників", як і агітація „Ради", намагалась викликати вражіння що створена під покровом тзв закорд. центра а в дійсности під покровом протегуючих його чинників група є продовженням колишньої „незалежної групи" трудової партії. Ця містифікація мала на меті з одного боку вмовити в безкритичних читачів „Ради", що відносини тепер є ідентичні з відносинами 1923 року, а покликана півконспіраційно до життя група має за завдання відіграти ролю своєї попереднички.

Заява відомих громадських діячів, б. членів колишньої „незалежної групи" трудової партії, заява, що відкриває містифікаційні ходи др бного, але гоном нищення одержимого гуртка поклонників посторонніх сил і свідомих чи несвідомих прислужників чужих інтересів, з одного боку у належному світлі представляє гурток хронічних самозванців, а з другого підкреслює, що єдність і суцільність Обєднання є тривка і непорушна.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Поразка опозиції в Комінтерні.

Здавалося, що опозиція Троцького, Зіновєва і Каменєва зліквідована давно. Всіж названі її провідники зложили на руки Центрального Виконавчого Комітету партії відповідну покаянну заяву і заявили, що цілковито підпорядковуються постановам більшости ВКП(б)У, тобто Всесоюзної (російської) комуністичної партії та ставлять понад усе партійну дисципліну. ВКП б) відкликала Зіновєва з комуністичного інтернаціоналу і здавалось, що опозиція не матиме відваги виступити на поширеному пленумі Виконавчого Комітету Комінтерну, що закінчив у половині грудня свої наради. Була навіть певність цього, бо Зіновєв написав до екзекутиви Комінтерну і до президії зїзду поширеного пленуму письмо, в якому просив звільнити його від всякої участи в роботі Комінтерну на основі рішення ВКП(б). Словом — партійна дисципліна затріюмфувала і не було ніяких даних на те, щоби її порушила таж сама опозиція.

Тимчасом виявилося, що опозиція Троцького, Зіновєва і Каменєва своїми поглядами і твердженнями в імя партійної дисципліни не лише не пожертвувала (що зрештою самозрозуміле!), але й не закинула думки далі їх поширювати та оборонятн, дарма, що визнала їх на письмі неправильними.

Всі три стовпи тої опозиції виступили зі своїми, осудженими російською компартією, твердженнями на пленумі Виконкому Комінтерну і намагалися втягнути в справу зліквідованої дискусії всі компартії світа, згуртовані в Комінтерні. На комуністичній мові, тобто на мові пресових органів російської правлячої партійної більшости це значить, що опозиціоністи намагалися „роздмухати дискусію в міжнародньому масштабі, перенести свою фракційну роботу в Комінтерн".

Центральний орган КП(б)У, харківський „Комуніст" характеризує виступ членів опозиції на комінтерні ось як:

„Слід підкреслити, що опозиційні проводирі, поділивши між собою ролі, добре наперед зіспівавшись, повели виступ з пристрастю, що чим далі нарастала: почавши з малосмачних, хоч і дуже цитатних вправ тов. Зіновєва, через гордовиту й переповнену зневагою до представників инших братерських партій промову тов. Троцького, вони кінчали розперезаним виступом тов. Каменєва. Всі вони разом і кожен зокрема починали звичайно з виправдання своїх виступів, клялися Марксом і Леніном, але все це були слова, бо зміст їхніх промов самі характеризувався намаганням штовхнути Комінтерн з рейок ленінізму на рейки троцькізму. Коником їхнім було обвинувачення партії (очевидно російської. — Ред.) в „национальній обмеженості"... Центральним же пунктом вилазки опозиції на пленумі був пункт про неможливість будівництва соціялізму в нашій країні (через технічну нашу відсталість)".

Досить цієї характеристики, щоби уявити собі докладно характер виступу опозиції на останньому поширеному пленумі комінтернської екзекутиви. Мусіла вона бути дуже болючою, коли її так злобно характеризують. І мабуть тому, що була вона такою, так сказавши, імпульсивною, розгоновою, потерпіла ще одну невдачу і тим разом у Комінтерні. Щоби всеж таки пізнати точніше те вражіння, яке було від її виступу, вистане позвати йомитися бодай з резолюціями комінтернської екзекутиви в цій справі. Промов Зіновєва, Трощького і Каменєва в ніякій газеті не найдете, а в резолюціях, що осуджують опозицію та її т. зв. ліквідаторські тенденції, всеж таки вилазить шило з мішка і всеж таки пробиваються бодай найважніші з арсеналу опозиційних аргументів проти пануючої політики ВКП(б) і Комінтерну, що є на утриманні, а тим самим і в цілковитій залежности російської компартії, тобто ВКП(б). З усіх тих резолюцій підберемо дві, найзамітніші

„поширений пленум—каже 6-та їх точка—констатує, що опозиція ВКП б) по суті виявляє собою праву небезпеку всередині партії. Ведучи, з порушенням найелементарніших партійних норм боротьбу проти партії, відмовляючися в теорії і на практиці від науки Леніна про організаційне питання, намагаючись після повної своєї поразки у ВКП(б) і навіть після своєї капітуляції переносити боротьбу до инших компартій, створюючи платформу для всіх опозиційних елементів у комінтерні і взагалі поза ними, опозиція тим самим робить прислугу противникам комунізму".

Зате істота опозиції змальована в другій і третій точці резолюції

„І характерна риса (тобто опозиції — Ред.) є недооцінка внутрішніх сил розвитку СРСР., що виявляється в запереченні можливости будування соціялізму в СРСР. VII-ий пленум В. К. К. І. гадає, що радянська країна об'єктивно є головним організуючим центром міжнародньої резолюції... Поширений пленум уважає наклепом обвинувачування ВКП(б) в національній обмеженості. Орієнтуючися у всій роботі на міжнародню революцію, вважаючи, що остаточна перемога соціялізму можлива лише, як перемога світової революції, що тільки ця революція може забезпечити СРСР від війни й інтервенції й допоможе ще більш прискорити темп господарчого розвитку СРСР, ВКП(б) шляхом правильно провадить політику соціялістичного будівництва з твердою певністю, що СРСР має всередині країни „все потрібне й д. статнє" для будування повного соціялістичного суспільства. Заперечуючи можливість побудування соціялізму в СРСР, опозиція ВКП(б) по суті виявляє собою праву небезпеку всередині партії. Ведучи, з порушенням найелементарніших партійних норм боротьбу проти партії, відмовляючися в теорії і на практиці від науки Леніна про організаційне питання, намагаючись після повної своєї поразки у ВКП(б) і навіть після своєї капітуляції переносити боротьбу до инших компартій, створюючи платформу для всіх опозиційних елементів у комінтерні і взагалі поза ними, опозиція тим самим робить прислугу противникам комунізму".

Зате істота опозиції змальована в другій і третій точці резолюції

„І характерна риса (тобто опозиції — Ред.) є недооцінка внутрішніх сил розвитку СРСР., що виявляється в запереченні можливости будування соціялізму в СРСР. VII-ий пленум В. К. К. І. гадає, що радянська країна об'єктивно є головним організуючим центром міжнародньої резолюції... Поширений пленум уважає наклепом обвинувачування ВКП(б) в національній обмеженості. Орієнтуючися у всій роботі на міжнародню революцію, вважаючи, що остаточна перемога соціялізму можлива лише, як перемога світової революції, що тільки ця революція може забезпечити СРСР від війни й інтервенції й допоможе ще більш прискорити темп господарчого розвитку СРСР, ВКП(б) шляхом правильно провадить політику соціялістичного будівництва з твердою певністю, що СРСР має всередині країни „все потрібне й д. статнє" для будування повного соціялістичного суспільства. Заперечуючи можливість побудування соціялізму в СРСР, опозиція

ГОРДІЙ БРАСЮК. 11)

БЕЗПУТНІ.

Сучасна фільма.

(Продовження).

— Ану попробуй! — закочують рукава отамани. Тоді встрявае вчителька й Митьці з Дудликом приходиться виходити з класи.

Та це для них найприємніша хвилина, — обійнявшись, виходять під регіт класи, затягуючи пісню.

Тоді вже з спокійним серцем Павлушка сопе носом, робить вправи в зошитку, заглядає до малюків, перепитує, поправляє инших. І в класі ніхто не помічає, що він найбільший.

Марко в четвертій групі. Тут всі приблизно його віку. Марко піддавався загалові, захоплювався працею, був веселий і чемний. Товариші його починали любити — тому Марко охоче йшов у класу. Його навіть гнітило, як поза заняттям стрівався з Митькою та Дудликом. Ті присоглашали його до якої-небудь витівки й Марко, з чемности до старої дружби, робив часом дурниці.

Так одного разу діти бачили, як Митька з Дудликом у хліві цькували собакою кішку. Дівчата взяли кішку в спочивальню під свою охорону.

Через кільки днів Митька з Дудликом запропонували Маркові викрасти кішку. Марко згодився.

Дівчата любили, як Марко заходив до них і розповідав веселі пригоди. Так і на цей раз. Марко взяв кішку й, шпигаючи за хвоста, розпитував, чи мала вона тата й маму.

Дівчата реготались, а одна:

— Дай сюди кішку, не мучі

— Пожди, я ще побалакаю з нею...

— Дівчата, однімайте!

— Давай!...

— Не дам...

І Марко, обороняючись, шмигнув у двері.

Біля хліва його дожидали вже Митька й Дудлик з Барсом та мотузою.

В хліві кішку привязали за ногу до стовпа.

Почали стежити за борнею. Ось Барс, діставши від кішки кілька ляпасів, розлютований кинувсь в атаку. Кішка завзято боронилась, але сили нерівні. Ще один наскок Барса й кішка несамовито закричала в його пащі. Хлопці затанцювали від утіхи, ляскаючи в долоні Барсові за перемогу.

Вмить відчинились двері і ввійшла ціла юрма дівчат.

Марко схилив голову і чого він це зробив?

Ввійшовши в класу, він відчув, як шось неначе одмежувало його від инших. Уже не був веселий. Дівчата не пускали його більш до себе в спочивальню. І в Марка накипала лють на себе, на компанію, на класу і на дівчат. Хотілось щось зробити рішуче, щоб злити той накип, або все перевернути догори дном.

Ось підбігає Дудлик:

— Там за хлівом Митька держить кішку. Ми наберем каміння й кошнемо її в яру...

„За шо? Для чого?" — зросло питання у Марка, але зараз-же знайшов відповідь: „Ага! тепер потішаться дівчата своєю кицею"...

Він побіг за хлів до Митьки. Через хвилину Дудлик привів Володьку й всі четверо рушили за місто до яру.

Володька був насуплений, але, як і инші, набрав камінців.

Раптом Митька скомандував:

— Хлопці, навтікача! Дяке дівчат біжить за нами...

На бігу розрахували що поки дівчата добіжать до яру, вони встигнуть її вбити, а там заховають під сніг і скажуть, що випустили — наше вона паскудить у домі?

В яру почалась розправа. Кішка навчала, ковзала, скрівавлюючи сніг. Щоб мати право скорій втекти, Володька з Марком вибрали в неї своє каміння.

Не встигли як слід відпочити від бігу, а вже між дітьми ходила чутка: вбито кішку. Дівчата плакали, а Марко знову думав: нащо він це зробив?

Увечері загальні збори.

Вбивці перед усіма на окремій лавці.

Володька зблід. Він нізащо не бив би, що-б знав, що за якусь там кішку таку справу підійнуть.

Марко-ж люто дивився на всіх, — своїм виглядом, здавалось, казав: „От убив на злість, о!"

Тільки Митька з Дудликом були такі, як і завжди.

Після багатьох промов дітей і вихователів усі були схвильовані жорстоким вчинком.

Митька з Дудликом посміхались.

— Як вам не сором! — звернулась вихователька.

— О, на фронті я ще не так кощав! — відповів Дудлик.

Годі ображені збори оголосили вбивцям на пять днів бойкот.

—o—

Володька аж зітхнув, що така легка прийшла йому кара. Не балакати ні з ким?! Ото, дуже потрібно.

І другого дня Володька вже ходив веселий, обійнявшись із Дудликом та Митьком, їх обминали, цикали один на одного, щоб не забалакували. Це тільки тішило тих, що були під бойкотом. Вони навмисне заговорювали то до одного, то до другого, щоб спонукнути на розмову.

(Продовження буде).

чення цієї можливости з боку опозиції є ніщо инше, як заперечення передумов для соціялістичної революції в Росії, себ-то соціяль-демократичний ухил. Із цього заперечення, себ-то з цієї опортуністичної тенденції випливає з неминучістю певна оцінка НЕП-и, як систематичного відступу й тільки (тимчасом на рейках НЕП-и СРСР посувається без перестанку в напрямі до соціялізму), певна оцінка держпідприємств і всієї економіки СРСР, перебільшення ґлитайської небезпеки, неролуміння шляхів соціялістичного розвитку на селі, певна оцінка характеру державної влади („далеко не пролетарська держава" тов. Троцького, заява тов. Каменева і т. инш.), і нарешті, твердження про переродження пролетарської диктатури в КП(б), аж до обурливих розмов про термідор, що стоїть на межі контрреволюції. Всіми цими наскрізь невірними й просто наклепними твердженнями опозиція ВКП(б) об'єктивно підтримує ворогів пролетарської диктатури й ренегатів комунізму Корш, Маслов, Рут Фішер, Суварін, меньшовики, ес-ери, міжнародні соціяль-демократи), в їх змаганнях сіяти в лавах пролетаріяту зневіру в пролетарську революцію і в можливість будівництва соціялізму.

Навівши оці резолюції, не потребуємо давати ніяких пояснень до них. Вже сам факт, що і залежний від російської компартії Виконком Комінтерну бере російську компартію в оборону перед „наклепами" про зближаючийся термідор у СРСР, свідчить про те, що такий термідор наростає і непереможно зближається.

За поширення ощадности.

Т-во „Ощадність" для господарности і добробуту.

У виконанні постанов краєвого зїзду наших кредитових кооператив зібралися дня 9. грудня ц. р. представники: Центробанку, Ревізійного Союзу, Земельного Банку, Дністра, Центросоюзу, Української Щадниці в Перемишлі, Сільського Господаря, Просвіти, Рідної Школи УПТ, в ролі комітету основників нового товариства „Ощадність", якого наглячу потребу створив згаданий зїзд.

Найважнішою справою на початок було вироблення відповідних статутів. Не легке діло взяли на себе д-р Кость Левицький разом з дир. О. Севічем, що предложили зібраним свій елаборат. Виказалася дуже жива, двогодинна дискусія, що кінець-кінцем устійнила з одного боку всі вимоги як принципові, а з другого формальні подробиці організаційних рамок нової установи.

Із нова буде звучати: Товариство „Ощадність" для господарности і добробуту, кооператива з о. в. у. Уділ виноситиме 10 зол., вписове 1 зол. Його найголовнішою задачею буде розвивати всесторонню пропаганду ощадностей в цілім краю у всіх суспільних верствах народу. Дальшим і ще трудним завданням т-ва буде встановити сітку збірниць (колекторських пунктів) у краю, через котрі мали би дрібні ощадности нагромаджуватися і відплисати до наших кредитових і кооперативних установ.

Опісля виголосив реферат про плян товариства в найперших початках д-р Юліян Гірняк. Його предложення прийнято в цілости.

Нарешті порішено утворити тимчасову (до найближчих загальних зборів) дирекцію, в якій склад увійшли: д-р К. Левицький, дир. Ом. Севич і д-р Юл. Гірняк, а як заступники д-р Гр. Саїк і М. Ласовський.

З румунської неволі.

Масові арештування в Чернівцях.

Чернівці, 25. грудня 1926.

Минувшого тижня зробила румунська сігуранца поновний налет на льокаль членів української соц.-дем. партії в Чернівцях. Перевела ревізії в секретаріяті партії та в помешканнях кількох її членів, заарештувала богато людей, та віддала їх до воєнного суду. Два дні стерегла сігуранца льокаль У. С. Д. П. і хто приходив, за ним духало слідами рум. тайні агенти через кілька вулиць, відтак спиняли, переводили в нього особисті ревізії і в кого знайшли яке число „Боротьби" або якусь публікацію У. С. Д. П., того негайно арештували. Між иншими попали в тюрму: селянки Домка Сметанюк і Маланчукова селянин Степан Іван, Юртимчук Олекса, Маланчук, Кинщ, Цуркан і б. ин. Сігуранца поступила при цьому так безоглядно, як це лише в Румунії можливо, і не зверталя уваги на те, що Д. Сметанюк тяжко хвора і в додатку вагітна в 5 місяці.

Завершила сігуранца цей свій найновіший напад арештуванням найвидатніших членів УСДП і взагалі най активніших членів української суспільности на Буковині. Галицького Семена, партійного секретаря, Руснака Василя і ред. „Боротьби" Стасюка Івана. Вони всі три були вже давно сілою в очах сігуранци і вона нераз переводила труси та тягала їх, але аж тепер зважилася та арештувала, думаючи, що тим убє активність УСДП, а тим самим: взагалі активність серед українського народу в румунській неволі.

Незавидна доля тих нових жертв нового румунського насильства, коли пригадати собі, як Румунія обходиться з українським народом які відносини панують по тюрмах і катівнях, що називаються „жандармерія та „сігуранца", коли пригадати собі, що політичні вязні з тюрми десь зникають, що неодного у нас вже застрілили підчас „утечі", як це сталося на днях з українським полт. вязнем Ткаченком. Тому цілком оправдані побоювання за долю цих арештованих, а особливо за долю тих інтелігентів і провідних одиниць, що попали в тюрму. Але як і становища нашої, так і політичної партії це явище відрадне, бо свідчить, що й найбільший терор не то що не зломав духа, але навпаки — ряди борців збільшаються. Приміром нам тільки те, що серед тутешнього відносин себе суспільність ледви чи зможе їм дати потрібну матеріяльну підтримку, а за границею ледви чи знайдеться помічна рука, хоч це дуже бажане і свої арештовані на це заслугують. **Б.**

Патріотичний „радца".

Сенсаційне арештування.

Станиславів, 26. грудня 1926.

Перед самими римо кат. різдвяними святами арештовано в Станиславові й затворено у слідчий арешт при окружнім суді в домого в станиславівськім повіті секретаря повітового виділу з титулом радника Евстахія Буковського. Цей повітовий можновладець відправав у польських кругах роль великого патріота та і після принятого звичаю вивалив свій патріотизм в той спосіб, що не любив Українців. В останніх часах був президом організації польських резервових офіцерів, а передше був президом міського польського касина. В роках 1919/1920 як майор польської військової жандармерії арештував він направо й наліво, очевидно — самих Українців. Тоді богато людей потерпіло через нього і стратило свободу на кілька або й кільканадцять місяців.

Недавно комісія зі Львова провірила діловодство повітового виділу і знайшла його в порядку. Вдоволений „радца вибрався на якусь патріотичну оказію до Данцигу. За той час виявилось, що „радца", побираючи від громад дачки, брав богато більше понад належні квоти, в прихід вставляв, як слідувало, а з решти сотворив для себе особистий диспозиційний фонд. Через те „радца" уходив у Станиславові за добре ситуовану людину і виявляв слабість до гри в карти.

Кажуть, що побіжне зіставлення надужить виказує квоту около 26.000 зол.

Привіти В. Стефаникові.

Хоча „Літературний вечір для вшанування В. Стефаника" не мав характеру ювілейного свята і вся наша преса не говорила про ювілей, проте на день 26. ц. м. насіло на адресу „Т-ва письменників і журналістів" і самого письменника чимало привітів і телеграм.

В доповнення вчорашнього звіту про святочний вечір, улаштований „Т-вом письм. і журналістів ім. Франка" наводимо список привітних телеграм, які надіслали слідуючі особи: А. Чайковський (Мистцеві українського слова, знавцеві мужицької души і обличчя українського села Василеві Стефаникові сердечне ювілейне привітання); Український університет у Празі; Степан Смаль Стоцький (довгий сердечний лист); Гурток молодих письменників у Празі; Українська Студентська Громада у Кракові; Головний Виділ Т-ва „Просвіта" у Львові; Державна гімназія у Бережанах; 16 українських організацій та установ у Бережанах; 3 українські установи в Надвірній; Українська міщанська читальня у Снятині; Учительська Громада в Станиславові; 5 українських установ у Калуші; 6 українських установ у Делятині; Редакція „Живучої Долі" в Коломиї; „Нар. Торговля" у Снятині; Українське Вчительство Снятинщини; від „Просвіти, Народньої Салки і Кооперативи" в Русові; від молоді Русова; від родини Стефаника, телеграма із словами вдячности, за його опіку всім родом; т-во „Червона Калина"; Культ освітне Т-во українських робітників „Робітнича Громада"; п. Фірманюк і п. Гранківський зі Снятина; п. М. Мочульський з Гримайлова; п. вол. Теминицький, між. Деків і М. Росткович зі Станиславова; родина пп. Данилевичів. — Крім того телеграма від Стан. Пшибишевського (згадана вже в вчорашній статті з Варшави): „Wielkiemu, z ziemi rodzinnej zdjętą lwowie, serdecznemi przyjacielowi hołd, cześć i najgorętsze pozdrowienie, byś długo długo jeszcze zbierał pod Twego bogatego żniwa, a wiem, że Cię na nowy zasiewek jeszcze starczy, tak jak Twego najserdeczniej Ci oddanego Stacha Przybyszewskiego.

НОВИНКИ.

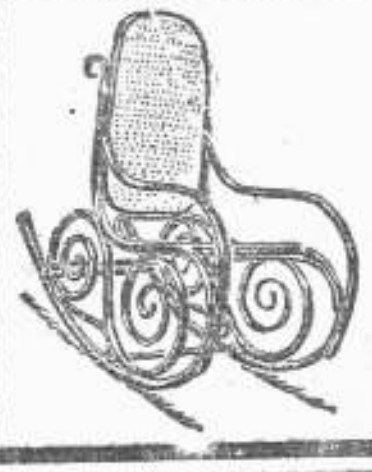
— **Між нашими робітниками пера.** Новообрана Рада „Товариства письменників і журналістів ім. Франка" у Львові складена на своїм першім учорашнім засіданні так: Василь Стефаник, голова; Михайло Рудницький, заступник голови; Іван Кваснюк, гол. секретар; Лев Лепкий, скарбник; заст. секретаря: пп. Константина Малицька і д-р Іван Німчук; Кирило Вальницький, господар.

— **Шашкевич і Йосиф II.** Прохаю помістити отсе пояснення до новинки в „Ділі" ч. 287 з 28. XII. 1926 п. з. „Шашкевич і Йосиф II", де зроблено кілька завваг, що торкаються посередньо Ректорату Духовної Семинарії. Найперше невідомий дописувач звертає увагу, що „лишним було відмальовувати 4 недільні годинники". На дім нема 4, лишень 1 годинник з 4 кругами — і він уже ходить більше як від місяця, отже є „дійсним". А навіть якби годинник не ходив, то при відновленні вежі відмальовники кругів було конечне, бо завтра самого годинника годі ставляти дороге руштування, а не можна було лишити кругів у заржавілому стані — з огляду на цілість гарної вежі. Щож до таблиці Шашкевича, то і її відчищення входило в кошторис Вп. архітекта Льва Левицького. Одначе при роботі показалося, що таблиця не є мармурова, хоч за таку заплачено колись. Іза того негодував покійний епископ д-р Йосиф Боцян, що як тодішній ректор Духовної Семинарії цю таблицю замовляв. Шан. наш архітект таблицю відчистив, одначе камінна маса внаслідок морозу порозпадалася, а щ. лишив уважає Ваш дописувач „слідами вина, яким білило фасаду церкви". Щойно в літі можна буде привести таблицю до давнього виду, бо тепер на це непригожа пора. Таблиця Йосифа II. є з правдивого мармуру і тому її відчищення далося зробити відразу. Зрештою Ректорат Духовної Семинарії не є настільки засібний, щоб міг перевести всі відкоп наразі, бо й те, що досі зроблено, сталося серед незвичайно тяжких матеріяльних умовин Духовної Семинарії. — *о. д-р Йосиф Слипий*, ректор гр.-кат. Духовної Семинарії.

— **Протестантський рух на Волині.** „Молоді Роботник" приносить таку замітку: „На Волині працюють чотири секти протестантів: адвентисти сємого дня, що мають свій осідок у містечку Свинюхи, борухівського повіту; адвентисти пятьдесятого дня, що мають осідок у Кремянці; дослідники св. письма, що групуються переважно в Рівенщині; баптисти, що панують найбільше місцевостей. Релігійна агітація приобрала сьогодні такі великі розміри, що в деяких місцевостях доходить до дуже пристрасних сварів, а то й бійок. До великого конфлікту прийшло недавно м. ин. у Свинюхах, де місцеві православні, що святкують, як усюди, неділю, мало не побилися з баптистичними й адвентистичними фанатиками, що святкують суботу („суботники"). До подібних інцестів приходить і в инших місцевостях". — Стільки польська газетка. Від себе звертаємо ще раз увагу на той розклад, що його вносять у наші ряди різні пройдисвіти і всякого роду протестантські проповідники. Сумний стан Волині, де йде погубна агітація різних сектантів, повинен отворити очі всім тямучим людям на ті небезпеки, які крие в собі така розкладова робота.

— **Особисті вісти.** На доктора природничих наук промувався дня 3. грудня ц. р. на Карловім університеті в Празі Михайло Іванчук з Пилипів, коломийського повіту.

— **Потіха для комірників.** Ідуть віча та протести що люде, яких пенсія

МЕБЛІ, МЕБЛЕВІ МАТЕРІЇ, ДИВАНИ, ПОРТІЄРИ, ФІРАНКИ, ЛІЖКА, ПОСТІЛЬ
:: ПОРУЧАЄ НАЙДЕШЕВШЕ ::
ЙОСИФ ШУСТЕР
ЛЬВІВ, Рутовського 10
1216 Телефон 32-54. 1—4

Відгуки дня.

„Нікчемність".

Ми вже звикли до того, як ставиться обиватель-сусотян чи инший який-небудь „тяп" до переведення радянською владою національної політики...

Сичить він, бідолаха, „сиком" своїм імпотентним на ту політику, а національна політика живе та розвивається, на здоровля їй.

І отой „сик", тяпо-обивательський, і за вухом їй не свербить...

— Сичи, мовляв, собі!

Не гаразд тільки, коли „сик" той підтримують якісь офіціяльні органи чи установи, бо їм саме й належить — коли не припинять оте сичання, то принаймні хоч не звертати на його уваги...

А от журналові „Печатник" (орган центр. комітету союзу роб. поліграфпроізводства) оте обивательське сичання на нац. ональну політику радянської влади, видимо, дуже до вподоби...

Пригріває „Печатник" його й милостиво підставляє для його сторінки свої...

От вам № 48 „Печатника" з 27. листопада 1926 року.

А в тому „Печатнику" написано... Друкуємо, не перекладаючи, щоб не пошкодити всього „аромату" нижченаведеної „рецензії".

„Никчемная книжка".

А. Мюлер. Друкарські машини. Короткий підручник для друкарів. Переклад з німецької мови з редакцією і з додатками інстр. Харківськ. школи друкарського діла А. М. Соколова. З російської переклали Н. та М. Чечель. 192 ст. 1926. Ціна 1 карб. 50 коп.

„Вот книжка, которая как нельзя лучше иллюстрирует „режим экономии". Кому она нужна на украинском языке в количестве 3.000 экземпляров, когда всех печатников на Украине и одной десятой части этого нет, а в СССР ее текст непонятен.

А ведь очень возможно, что книжка-то и дельная.

Что бы ей выйти на русском языке. Тогда и на Украине и у нас ее покупали бы и читали. А теперь незавидна ее судьба. Можно заранее сказать, что главным потребителем этого издания будет перемолочная машина на бумажной фабрике. А жаль, для этого не стоило затрачивать ни сил, ни денег„.

Сичання, як бачите, та ще й із „сльозою".

Сичить „тяп", а з ним і „Печатник"...

Сичать бідні, й не знають того, що книжка та вийшла тільки 10. жовтня 1926 року, а вже її розійшлося біля 500 примірників! За два місяці!

Сичать, бідні і не знають, що книжку ту рекомендовано і видано, як підручник для полиграфічних шкіл, а школи ті вже українізуються, а для українських шкіл потрібні й українські підручники...

Все це їх „тялів" — не торкається...

Їм тільки, щоб хоч як-небудь, де-небудь, хоч потихеньку:

— С-с-с! С-с-с!

Душу щоб хоч одвести!

* * *

Не плачте, любі обивателі!

Не піде книжки на „перемолочну машину", а піде вона на культурний розвиток українського робітництва й селянства...

Радійте краще, що нема „перемолочної машини", щоб вас, обивателів, на щось краще перемолоти...

Хоч подожим, — що з вас намелеш путнього?!

(„Вісти".)

Остап Вишня.

стоїть на місці, не в силі що-три місяці платити нової підвишки за хату, якої ціна скаче автоматично. Всі заходи перед урядом, щоби внїс відповідні поправки в істнуючий закон про комірне, лишились безуспішними. Від 1-го січня наїть ті, що живуть в одній кімнаті, будуть приневолені платити чвертьрічну 6-процентову підвишку.

— **Пожежі.** В англійськім місті Голь пожежа в надбережних доках знищила 10 великих магазинів. — У Лодзі згоріла фабрика Заппа; у Бельську фабрика машин; у Цешині стара пивоварня; у Хожові фабричні магазини; у Кракові гарбарня. Звязок між польськими святами і пожежами чомусь занадто сильний.

— **Любовно-родинні трагедії.** Жидівська родина „хасидів" хотіла силоміць оженити 17-літнього Якова Мандля, мешканця волинського села, з трийцятькількалітньою богатою „панною". Мандель кохався в иншій і з розпуки дістався на Кульпарків. — На любовнім тлі попав у сильну невластенію 20-літній полїцай з Лодзі Ян Косінський, який застрілив свого звержника 6-ма стрілами з револьверу, наслідком відмови, що не дістане відпустки на свята, коли він хотів женитись. — Львівський грубник Лихович жив у незгоді з власною жінкою і ще з другою, якій піднаймав кут у хаті. Не знаючи як розплутати цей вузол, він напалив піч камінним вугілєм і хотів зачадити себе, разом з ними на смерть.

— **За приладом Панталахи.** Із славної варшавської вязниці для політичних, „Павяк" втекли два визначні комуністичні організатори Лев Пурман і Мирослав Здзярський, засуджені на 6 і 4 роки важкої вязниці. Втечу приготовили їх приятелі у порозумінні із якимсь сторожем. Вязні втекли по драбинці скрученій із трьох простирал і біляк, до якої шаблі доробили з підставки століка. Мусіли перерізувати теж гратн. Зовсім як у Франковім оповіданні про „Панталаху". Влада веде слідство про таємну втечу.

— **Міжнародня виставка мистецької книжки** приготовляється в 1927 р. у Липську, під протекторатом Гавптмана, Ліберманна та Гарнака. Її відчинить Гавптман вступним словом. Може би й наші видавництва могли спільно порозумітись і вислали туди бодай кількадесять примірників наших найкращих видань, щоби світ знав, що й ми щось видаємо і щоби не треба було соромитись як підчас останнього конгресу бібліофілів у Празі.

— **Літературна хроніка.** Французький письменник і професор німецької літератури в паризькім університеті мав у Франкфурті відчит німецькою мовою на тему „Гете та Франція". Цей відчит є дуже характеристичною ознакою зміни франко-німецьких взаємин. — У Парижі святкують Росіяни 2-літній ювілей літературної діяльности Бориса Зайцева. — Союз радянських кінових підприємств звернувся до відомого французького письменника Анрі Барбюса, комуніста, щоби він написав фільмовий сценарій. — Архів Максима Горкого, який находиться у „Прилюдній бібліотеці" в Ленінграді, складений із рукописів його творів і обширного листування з письменниками, буде передано згідно з його бажанням до „Пушкинського Дому" при Академії Наук.

— **Світова хроніка.** Відшкодування, призначене для бувших німецьких пануючих, за втрачений ними престол, рівняється річно 21 міл. марок. — Німецький уряд видав дрібним урядовцям різдвяні дарунки: парубкам від 30 до 60 лат і женатим, від 50 до 80 марок. Сиротам та воєнним інвалідам видали окремі підмоги в розмірі четвертини їх місячної пенсії. — Союз моряків в Англії більшістю 13.95 голосів проти 2.384 рішив виступити із складу робітничої партії. — Остання статистика населення Франції стверджує кількість мешканців у 1926 р. 40,74.,85 осіб, з чого 2,498. 30 чужинців. — Гр. Андраші у розписні про якісь потайні династичні плани бувш. королеви Зити заявляє, що вона має намір тільки виконати останню волю свого мужа, себто — дрібничка! — воскресити габсбурську монархію на терені Мадярщини. — Департамент справ тверезости в Злучених Державах видав розпорядок зачинати всі ресторани та кавярні в дні різдвяних свят не пізніше як в 1. год. вночі. В околицях міс Йорку найдено новий склад спіртних виробів, де конфіскованого 20.000 пляшок вина та горівки. — Румунський уряд ставить у парляменті проект, щоби піднести річну плату короля Фердинанда, який тепер одержує 10 мил. лей. — В Єрусалимі покладено фундамент дому Біблії, збудованого біблійним товариством. — У Мадриті оголошено результати традиційної різдвяної державної льотерії. Першу нагороду 15 мил. песет себто приблизно стільки що золоті виграв голова Академії Мистецтв, бувший премієр Романонес. Він жертвував цю виграну в користь професорів і учеників Академії. Другий льос 10 мил. виграло добродійне товариство, що опікується жебраками та сліпими.

— **IV. Мистецька Виставка** Гуртка Діячів Українського Мистецтва, як нас повідомляють, закінчується в неділю, 2. січня. Виставка міститься в Національному Музею, Мохнацького 42 і відкрита щоденно від год. 10—2 пополудні.

— **„Свобода"** ч. 1. містить: Відбитий наступ, важний чинник, Безробіття і доходи. За душу і за характер народу. Новий адміністраційний поділ. Свято Стефаника. Під просвітянським стягом. Ділялась робітнича кров. Наш робітник у Франції. Еміграційні справи. Деревний визиск на Гуцульщині. Що чувати в світі. Новинки. Посмертні вісти. Економічні вісти. Нові книжки і видання. Дописи з краю.

Гарний почин.

У приклад цінному громадянству.

На анкеті „Рідної Школи" в Перемишлянах, що радила дня 27. грудня 1926 р., піднесено домагання, щоб як найбільше обмежити у нас уживання тютюну й алькоголю, а ощаджені гроші жертвувати на „Рідну Школу".

Идучи за цим кличем, зложив о. Омелян Ковч з Перемишлян прилюдну присягу, що цілого пів року, себто від 1. січня до 30. червня 1927 р. відказується від курення і в його домі не найдеться алькоголь. У звязку з тим буде кожного місяця складати на „Рідну Школу" по 6 зол. за тютюн і по 15 зол. за Різдвяні і Великодні свята за напитки, призначені для гостей.

Після цього слідували дальші заяви, а саме: Евстахій Безпятка, директор кооп. „Нар. Дім" в Перемишлянах, від 1. січня до 30. червня 1927 р. по 5 зол. місячно за тютюн. Володимир Сеницяк, урядовець кооперативи, 6 зол. за тютюн на 1 місяць. Степан Кутний, селянин з Янчина, 6 зол. за тютюн на 1 місяць. Мирон Луцький з Янчина, 50 зол. за напитки на Різдво Христове. Д-р Франц Свістель і Марія Свістельова від 1. січня до 30. червня 1927 р. по 15 зол. місячно за тютюн.

Хто слідуючий?

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на шадничу книжечку ч. 7910.

Дописи.

Косів. *(Просвітно-культурне життя в повіті.)* Косівський повіт організується — відживає. Немає тут вправді шумного галасливого зриву, зате помітна плянова, систематична та основна муравлина робота на усіх майже ділянках громадського та культурного життя в повіті. Провід у всій роботі веде кружок У. П. Т. у Косові, який від часу головування судді Лаврівського та завдяки його невсипучій праці й енергії, проявляє найбільшу рухливість та діяльність. За почином тогож Кружка скликано в травні ц. р. спеціяльну анкету для піднесення систематичної жертвенности населення цілого повіту на цілі „Рідної Школи", як також для заспокоєння просвітно-культурних потреб самого повіту. Анкета, на якій були заступлені всі косівські товариства та представники населення цілого повіту без різниці станів і партій, винесла ряд постанов відносно намічної програми. Вибрано окрему оцінну комісію, яка розглянувши дотеперішню жертвенність членів У. П. Т., підвищила процентово, в міру засобів кожної одиниці, дотеперішні жертви. При тім бралося під увагу не тільки фінансову спроможність даного члена, але також і його громадянську діяльність, виходячи з того заложення, що одиниця, яка сама не хоче чи не може брати участи в громадській роботі, мала би більше платити, щоби за цю надвишку можна було удержати окремого організатора.

Треба з радістю та признанням відмітити, що всі члени одобрили постанови цієї анкети, та карно приноровилися до плачення цього податку.

В одинокому випадку, де заможний член відказався платити наложену на нього суму, піддано під розвагу екзекутивні анкети, а ця вислала дезідерат до Головного Товариства у Львові, щоб його виключити з членів У. П. Т. Головними жертводавцями У. П. Т. в нашім повіті є переважно інтелігенти (головно священики, учителі та наші урядовці), в малій мірі міщанство, а селяне тільки в спорадичних випадках, або посередньо через збірки по церквах чи народних установах. На оправдання малої жертвенности селян можнаб сказати, що ідея Рідної Школи серед наших Гуцулів ще за мало поширена і ще за мало вияснена. Тому саме кружок УПТ. в Косові рішився негайно приняти окремого просвітнього організатора, який, їдучи з села до села, мов би по місцевих кружках УПТ., чи читальнях „Просвіти" давати відчити на всякі теми, вияснювати вагу і користь рідного шкільництва, при тім організувати також „Аматорські гуртки" чи хори, взагалі робити всю освітно-культурну роботу, якої дане село чи містечко від нього зажадає.

Грунт у тому напрямі вже до деякої міри підготований, бо робить це по части

Рік основ. 1800 **Найстаршій конфекційний дім** Рік основ. 1800
І. ЛЯУФЕР, Львів, Галицька 8 поручає свій богато завсмотрений **склад мужеської, хлопячої і діточої конфекції** по значно **зниженихъ цінах.** ПП. Інтелігенції і урядовцям українських інституцій уділяється кредиту на догідних умовах. 1217 1—3

збірковий організатор нашого кружка УПТ. п. Олекса Моровик. Він не жалюючи свого труду та здоровля, заглядає кождого місяця і в найдальші закутини нашого розтягдого повіту і попри збіркову акцію вносить селянам вагу жертвенности на Рідну Школу. Ось на днях в присілку Гриняві Гранітним, далеко в горах на чесько-румунській границі, біля Буркута, віддаленім яких 60 км. від Косова, вибрав п. Моровик у двох господарів Юрка Маковійчука з Устерік і Миколи Лебіштана з Гранітного по 14 м² землі, під будову власної д мівки на приватну початкову школу УПТ. Ця школа істнує там уже третій рік, що правда як зовсім приватні лекції дітей кільканадцятьох батьків. Тут живе всього біля 40 родин а сільце дійсно забуте Богом та людьми. І тут, як бачите, живе ідея Рідної Школи тільки завдяки енергічній та пос тідовній роботі косівського кружка та його ідейних членів! Випадки, що зовсім неграмотні Гуцули, так сказавши з під самої Чорногори, цікавляться Рідною Школою та допомагають їй, дарують навіть землю, якої тут аж надто скупо, трапляються щораз частіше.

Приватна школа УПТ. є також з Жабю за горою Магурою. Там також зорганізували і удержують її самі майже неграмотні Гуцули, бо жабїнський кружок УПТ. проявляє, на жаль, невелику діяльність. З сільських кружків позвичається найкраще кружок УПТ. в Красноїлі, оснований за почином о. Володимира Вертуна і під його проводом. Цей кружок веде там всю роботу читальні „Просвіти", дає аматорські вистави, має свій хор і взагалі розвивається дуже гарно. Коли б кожна читальня „Просвіти" в нашому повіті робила цю роботу, то просвітна справа у нас стояла би куди краще. Та, на жаль, сама косівська філія „Просвіти" не проявляє такої діяльности, як би належало. В самому місті Косові і в поблизьких йому селах організує кружок всякі курси для неграмотних, кооператив, популярні виклади по читальнях, а наладжуються також торговельно-промислові курси.

Взагалі робота кружка йде дуже гарно і тільки побажати, щоб так остало і на будуще. Навіть під оглядом жертвенности для Головного Товариства у Львові наш кружок після статистичного виказу займає тепер перше місце, коли перед 3 роками був на одному з останніх.

Після вище згаданої анкети в травні ц. р. наш щомісячний збірковий буджет подвоївся, а кождий знає, що наш повіт зовсім не належить до найбогатших. Це тільки самоз озумілий ідейний відрух населення на вимогу та енергічне поставлення справи ініціяторами анкети.

Косівський.

ОПОВІСТКИ.

Автор проекту на будову нової церкви в Тернополі мотто „Маланка" зволить зголоситись по відбір признаної йому нагороди сто (100) ам. доларів до о. Володимира Громницького, пароха в Тернополі. — Комітет будови нової церкви в Тернополі. 1213 1—3

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:
Середа 29.XII. Перегінсько.
Четвер 30.XII. Перегінсько.
Пятниця 31.XII. Небилів. 528 —5?

Пригадка. Пригадуємо, що Звичайні Загальні Збори „Учительської Громади" відбудуться у Львові в суботу 1. січня 1927 в домі УПТ-ва при вул. Мохнацького 12. Початок о 10. год. перед полуднем. Запрошуємо всіх Вп. Членів до участи. — За Упр. Видїл: Д-р Спиридон Кархут, голова, Микола Паньчук, секретар. 1212 2-2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

КУПУЙТЕ КАЛЕНДАР-ЕНЦИКЛЬОПЕДІЮ „ТОВАРИШ" на 1927 рік. Ціна 2·50 зол. Замовлення посилати: Кооператива „Друкар", Львів, Руська 3. 17—?

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИЙ** Ігнатович Львів. 956 30-?

Прикраси на Ялинку
Солодощі на Свята
прошу замовляти тільки
в українській фабриці цукорків
„ФОРТУНА НОВА"
Львів, Кордецького 23.

Найуспішнійшим средством усмиряючим
РЕВМАТИЗМ
ЛОМАННЯ, БІЛЬ ГОЛОВИ і ЗУБІВ
є ВИПРОБОВАНИЙ від 30-літ
і НАГОРОДЖЕНИЙ МЕДАЛЯМИ.
ЕЛЕКТРО-ФРАНЦІЗА
ХЕМІКА І АПТИКАРЯ З ТЕРНОПОЛЯ
До набуття всюди
Вина головний склад виробників.
АПТИКА МІКОЛЯША
Львів.

1 зол. 70 сот. коштує один віж з хінського срібла у Мандля Коперника 14. 681 в) Проти кіна „Коперник". 18—?

СТУДЕНТ медицини по І-му ригорозі — 27 літ, отсею дорогою бажає пізнати панну легідної вдачі, котра допомогла би йому докінчити студії. Справу трактую поважно. Зголошення з фотографією, яку зобовязуюся на бажання повернути, слати до Адміністр. Діла „для чорнявого". 1201 3—3

СЕЛЯНЕ! Свої сирівці лену і конопель, вовни та готової пряжі примістє найкорисніше в одинокій українській Спілці „ПОЛОТНО" у Львові, вул. Городецька ч. 95., котра оплачує перевіз сирівців залізницею власним коштом. Спілка „Полотно" продає всякого рода мануфактуру також за готівку по незвичайно низьких цінах і полагоджує замовлення відворотною почтою. Пробки на жадання висилає даром. 1189 3—3

ПІЯНІНО Rösler a чорне! Фортепіяни: Bösendorfer-a, Hölzl et Heitzmanna, Frit-a оказійно — Каїм і Син, Коперника 16, тел. 20—45. 1177 4—?

КАЛЕНДАРИКИ „РУСАЛКА" по 30 сот. скрізь до набуття. Замовлення приймає А. Окпиш, Львів, Кадецька ч. 4. 1138 6—7

СВІДОЦТВО зрілости на назвище Григорій Демчишин висланє з Бережан під ч. 1483 дня 24. XI. 1923 р. до ректорату греко-кат. Духовного Семинара у Львові, якого я до тепер не одержав уневажнюю. 1191 2—3

СТУДЕНТ ФІЛЬОСОФІЇ шукає лекцій на провінції. — Зголошення слати до Адміністрації Діла" під „Успіх". 1214

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
Львів, Городецька 46. Телеф. 834
Пересвітлення Рентгеном. 1179 7-35

Приготовляєте **КОНЦЕРТИ?** Жадайте повного **„МУЗИЧНОГО КАТАЛЬОГУ"** який висилає за надісланим 1.— зол. в значках почтових **Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок 10.** 994 10—17

Тільки 10 днів
Оказійно дешева
святочна продаж
Сукна, Конфекції,
Взуття, Полотна
1202 і т.п. 2—4
„РЕГУЛЯТОР"
Львів — Ринок 43

РУТИНОВАНИЙ торговець прийме посаду управителя колоніяльної торговлї і комнати до спадань, ресторації, добре просперуючої, або заведбаної але в добрім місці, евентуально приступить до спілки або відкупне. Може також обняти управу кооперативи, місцевість обовтаж. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Комерсант". 1205 2—2

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 291 (10.968). Львів. пятниця 31. грудня 1926 Poczтowa opłata zostałaзапłacona ryczałtem. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 148.922. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Год. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Урядовий комісар для Львова.

Проф. Хлямтач — комісаром?

Варшава, 29. грудня 1926.

У Варшаві ходять чутки, що тимчасова міська рада у Львові має бути в найближчому часі розв'язана. Уступить очевидно і її президія, а на їх місце буде іменований урядовий комісар, що дістане прибічну раду, зложену з 30 членів.

Проєкт розв'язати міську раду й іменувати на її місце комісаря з невеличкою прибічною радою існує як у міністерстві внутрішніх справ, так і в ріжних офіціяльних польських кругах у Львові. Видно, що вже і в тих кругах прийшли до переконання, що так дальше бути не може, що міська рада, яка урядує кільканацять літ без вибору, а тільки з іменувань і фамілійних та гурткових доповнень, повинна нарешті уступити. Про скандальну господарку міської ради в ріжних ділянках (пригадаємо тільки ославлену історію з будовою ул. Понінського, де п. Найман, чи пак п-ні Найманова має свої віллі!) нічого й згадувати, як і про політику тої ради у відношенні до українського населення міста Львова, яке для неї зовсім не існує.

Які аргументи промовляють в офіціяльних польських кругах у Варшаві й у Львові за розв'язанням львівської ради, не знаємо. На всякий випадок немаловажним аргументом проти теперішньої ради була дефіцитова господарка львівського магістрату, що має в міністерстві внутрішніх справ найгіршу опінію. Не без впливу на цей проєкт є мабуть також обставина, що правління урядового комісаря в Кр кові дало позитивні наслідки.

Кандидатом на львівського комісаря називають дотеперішнього віцепрезидента міста, проф. унів. Хлямтача. Чи ця кандидатура певна, не знати, бо Хлямтачеві закидають, що він, як відповідальний за театральну господарку міської ради, *причинився в головній мірі до зросту недоборів ради.*

В соймі тишина.

Засідання закордонної комісії. — Пілсудський конферує. — Справоздання Голуфка. — Ліквідація 20 банків. — Мука не буде дорожча. — Ген. Мальчевський звільнений з війська.

Варшава, 29. грудня 1926.

В соймовім будинку тихо і спокійно. Одинокою подією є заповідь скликання закордонної комісії на день 4. січня 1927 р., де має промовляти мін. закордонних справ Залеський. Зрештою в соймових кульоарах глухо і пусто.

Марш. Пілсудський відбув у середу пополудні довшу конференцію з мін. закорд. справ Залеським, який саме вернув із Закопаного до Варшави.

„Пшеґльонд Вечорня" подає, що в часі свят вернув із Праги до Варшави відомий публіцист Тадей Голуфко, член дорадного комітету для справ національних меншостей при політичному комітеті Ради міністрів. Він вів нібито у Празі розмови з ріжними великоукраїнськими політичними емігрантами в культурно-освітніх справах. Справоздання Голуфка має бути предметом нарад комітету для справ національних меншостей.

Довідуюся, що у звязку з тим, що до дня 31. грудня 1926 року мали акційні банки виказатися збільшенням основного капіталу до одного мільона золотих, около 20 банкових підприємств підпаде ліквідації. Міністерство скарбу не має наміру продовжати того речинця і розгляне тільки ті подання в справі затвердження нових емісій, що вплинули до нього до кінця цього року.

Мін. Складковський переконував представників мельників, щоби здержалися з підвишкою цін муки на 3 сот. від кільограма, бо в дійсности нема ніякої причини до тої підвишки. Представники союзу мельників по довшій нараді рішили ціну на муку не підвисщати.

Остаточно звільнено ген. Мальчевського з війська. Бувший міністр військових справ переходить з днем 1. січня 1927 в постійний стан спочинку з прислугуючими йому емеритальними правами.

Підписання німецько-італійського договору.

Договір обовязує на 10 літ.

Рим, 29. грудня 1926.

Нині пополудні Мусоліні і німецький амбасадор Найрат підписали німецько-італійський консиляційно-розємний договір. Договір складається з 15 уступів, у яких обі держави зобовязуються віддавати до мирної полагоди всі спірні справи, які могли би повстати між ними, або які годі би зліквідувати звичайним дипльоматичним шляхом. Для тої цілі настановляється постійну примирюючу комісію. Коли примирююче поступовання не дасть вислідів, то спірну справу предкладається розємним суддям або гаазькому розємному трибуналові. Відносне поступовання договір подрібно управильнює. Договір обовязує на 10 літ.

Англія проти комуністів.

Лондон, 29. грудня 1926.

Як повідомляє „Дейли Мейл", премієр Болдуін дійшов до переконання, що уряд мусить занятися енергічніше акцією проти підмінювання держави комуністами. На кабінетній нараді, що відбулася 13. ц. м., мала перейти ухвала видалити представників СРСР з Англії. Одначе в останній хвилі спротивився тій ухвалі Чемберлен і її відложено.

Бріян про взаємини з Китаєм.

На засіданні ради міністрів Бріян заявив, що політика Франції у відношенні до Далекого Сходу буде ліберальна. Лібералізм усе є вказаний у відношенні до такого великого краю, як Китай.

Шибениця у Львові.

Повішення Ст. Коня.

Львів, 30. грудня 1926.

Вчора в год. 10·45 запав присуд у розправі Ст. Коня. Трибунал признав Ст. Коня винним намаганого вбивства поліцая Мочарського, за що засудив його на кару смерти через повішення, з тим, що кару виконається дві години після проголошення присуду. Засуджений прийняв присуд спокійно. Просив лише, щоби вільно йому було побачитися в останнє з жінкою і дітьми. Просьбу його уздрядили. На внесення обор. д-ра Батицького постановлено засудженого предложити ласці президента Польщі, а рівночасно додано засудженому ще третю годину, щоби приготовився до смерти. Трибунал скомунікувався з Варшавою, а зарадом постановив не піддержувати просьби оборони про помилування. Президент Мосціцький не покористувався актом ласки і затвердив присуд смерти. Тимчасом Коня спроваджено до інспекційної кімнати арештів при вул. Баторія а в другій кімнаті ждав уже кат із поміччиком, якого взяв собі у Львові. То перша екзекуція у Львові, відколи він найшовся під Польщею, це також перший присуд смерти у Львові, затверджений през. Мосціцьким. Конь розпрощався з жінкою і дітьми і сказав їй, щоби просила прощення всіх, кому заподіяв кривду. А закінчив словами до жінки: Тепер скажу тобі те, чого ніколи в житю не сказав — тебе я дійсно любив. На лиці жінки видно було зворушення, певно, що жаліла, що після арештування видала про свого чоловіка найгіршу опінію. Можливо, що й ця опінія завважила на рішенню президента держави.

На визначім подвірю уставлено шибеницю. В год. 1·45 припроваджено засудженого зі завязаними очима. Предсідник відчитав присуд. Кат у темному одязі з маскою на лиці заложив засудженому петлю на шию, скрутив годовку, поміч. усунув рухомий місток. Засуджений повинен уже був не жити. Тимчасом лікар стверднв, що кат невміло брався до діла, нещасливий засуджений мучився страшно перед смертю; мусів висіти ще якийсь час, щоби присуд виконано. Підчас екзекуції суд був переповнений публікою, всі вікна і коридори заняті людьми, дуже богато інтеліґентних жінок.

З судової салі.

За вбийство Романа Венклєра.

Львів, 30. грудня 1926.

В дальшій части розправи за вбийство Романа Венклєра з зізнань свідків виходить, що в одній келії разом із людьми здоровими на тілі й душі сиділо кілька божевільних. Щодо Романа Венклєра є лише один документ, що був умово хорий. Коли б це була правда, то тим жахливішим являється поведення обвинуваченних. Вчорашній день не вияснив, звідки поліція кілька разів арештувала Венклєра. Свідок Андр. Хоркала зізнав, що батько, як обвинуваченний Качор бив з усієї сили Венклєра пястуком, у якім держав ключі. Венклєр лежав тоді на землі в кайтані безпечества і кричав: Ратуйте! Не бийте мене, краще добийте!" Потім Качор замкнув Венклєра в келії і сказав до другого дозорця: „Тепер уже буде тихо, я вже його заспокоїв". Дві слідуючі ночі чув іще Хоркала крики і зойки Венклєра, якого обвинуваченні дальше били. Зізнання Хоркали потверджує і вязень Гвяздовський, який сидів разом із Венклєром. Коли вже Венклєр лежав вкритий синяками, Качор увійшов із поліцаєм і оба били Венклєра. На другий день Венклєр ледво говорив, а був так страшно змасакрований, що Гвяздовський не міг глядіти на нього. З акту обвинувачення виходить, що разом із Качором знущався над Венклєром обв. Ковальковський, бо оба разом мали службу. Це побиття Венклєра не було останнє. Обв. Качор бив Венклєра ще кілька разів у серцю чи то ключем чи пястуком, тож ним до муру, а раз кинув його з усієї сили від себе. Ковальковський також знущався над Венклєром і ще день перед його смертю, 4. серпня, коли Венклєр кликав ключника, Ковальковський схопив його за волосся, потряс ним, а цілої сили кинув об землю і копнув його кілька разів. Венклєра мусіли вже підіймати, бо сам не в силі був підвестися.

Нині переслухують професія Корецького і Вашинського, бо годі зрозуміти, як ключники стількох днів могли знущатися над вязнем, а достойники про те не знали.

Пекло.

Львів, 30. грудня 1926.

Жидівська преса переповнена драстичними описами румунського варварства у відношенні до жидівського населення. Світові жидівські організації Европи й Америки, визначні діячі, посли й сенатори законодатних установ в поодиноких державах, письменники і публіцисти порушують публичну опінію культурного світа описами крайно анархічних і нелюдських фактів румунської дійсности, описами румунського пекла.

„Від чотирьох літ — голосить відозва Союза румунських Жидів в Букарешті — румунські Жиди є виставлені на переслідування, побої і тілесні кари на університетах, в народніх школах, державних і приватних, в публичних локалях, театрах, кінах, ресторанах, в залізничих поїздах, трамваях і навіть в приватних помешканнях".

Румунська інтеліґенція, а головно її молодий парість — націоналістично-фашистівське студентство, часто під проводом своїх професорів — намагається викликати найнижчі масові інстинкти, скермовуючи їх проти жидівського населення. На університетах заведено „numerus clausus", з анатомічних установ виключується жидівських студентів, якщо вони не доставлять жидівських трупів для університетських клінік, напади на залізничі поїзди і побої подорожуючих Жидів стають буденним явищем, в судовій салі румунський студент стріляє жидівського студента, суд маніфестаційно увільнює убийника лісничого-Жида, румунські вчителі з насолодою „палять" жидівських абітурієнтів при іспитах зрілости, хвиля погромництва розливається зі силою стихії під оком „сильного" уряду ген. Авереску, того самого уряду, що заповідав гостру боротьбу всім партіям і групам, „яких програма підтримує ширення ненависти між народами, або підбурювання проти якогонебудь народу".

Так заповідав генеральський премієр, а його міністр освіти радіє вчинками студентів-хуліганів, бо вони „дали вислів своїм патріотичним почуваннім". В тій країні кляспичного варварства, хуліганство і погромництво є синонімом патріотизму.

Від чотирьох літ — голосить жидівська відозва — в Румунії розвивається антисемітське хуліганство. Його зріст і розвиток до глибини сколихує розпорошеною, але в своїй діяспорі гармонійно одноцілою жидівською масою всього світа. Біль і зневага кожного Жида, де він не був би, є в рівній мірі болем і зневагою всіх Жидів, якою мовою вони не говорилиб, які погляди вони не визнавалиб, в якій частині світа вони не жилиб. Національна солідарність цього інтернаціонального народу дає йому змогу перетрівати всі лихоліття і ставити опір всім ворожим затіям.

Румунське хуліганство у відношенні до жидівського населення може пригадає нам і крайно незавидне положення наших братів, що переносять пекольні муки в цьому „бастіоні", воздвигненому проти „варварського Сходу". Заняті власними турботами, затоплені у власному горю, придавлені життєвими невгодами, — ми забуваємо, що наші брати томляться у каторзі нечуваного варварства. Фактом є, що положення Українців під румунським

чоботом є найважче. Румунський режім на Буковині і в Бесарабії в загальному схожий на польський режім на Волині з тою ріжницею, що на Волині хоч як-так, хоч з великими перепонами, можуть пробиватися зародки організаційного руху на освітньому й економічному полі, тоді — як під Румунією панує безприкладне насильство у всіх ділянках громадського життя. Дикі, грабіжницькі ватаги сігуранци (румунської дефензиви), здеморалізоване, іржою хабарництва прожерте, неосвічене урядництво, „патріотичне" студенство під покровом нездарного, румунізаторсько-екстермінаційними тенденціями пронятого „парляментарного" уряду, — ось ті темні сили, що — не від чотирьох, але від вісьмох літ — ведуть дикунський танець на пораненому тілі українського народу.

Недавно крайно льояльний український сенатор Лукашевич виголосив у румунському сенаті незвичайно помірковану промову, в якій блідими красками змалював незавидне положення Українців під румунським ярмом. Понад міліон Українців (буковинських і бесарабських), що заселюють суцільну територію, не мають ані одної української школи, навіть приватної. Кругло 800 українських кляс з 800 українськими вчителями, що остали на Буковині після Австрії, закрито на основі устних приказів (навіть не письменного розпорядку), українську мову, не лише як мову навчання, але й як предмет протягано зі школи, українські шкільні книжки заборонено, всіх учителів-Українців перенесено в глибину Румунії або в Добруджу. З українських середніх шкіл (в Чернівцях, Кіцмані, Вижниці, Вашківцях і Сереті) не остало сліду. Так само зрумунізовано одиноку українську школу в Кіцмані і ткацьку школу в Сторожинці. Та сама доля постигла вчительські семінарії. З університету в Чернівцях усунено катедру української мови й літератури та катедру славістики. Навіть науку релігії подається виключно в румунській мові. Всі українські культурні й освітні, а навіть благодійні товариства закрито, а їх майно сконфісковано або розграблено.

Одночасно інтензивно ведеться кольонізацію української території румунським елементом, а щоби її „оправдати", румунські „вчені" створили спеціяльну теорію, немов то український елемент складається із „зайдів" з Галичини.

На українську частину Буковини і на Бесарабію розтягнено виняткový стан, який триває вже вісім літ. Тим самим користування конституцією забезпеченим правом зібрань (сходин) товариств, та правом преси — припинене. Яканебудь робота, вже не політичного, але й освітнього чи господарського характеру є виключена і завзято переслідувана. Звязок української інтелігенції зі селянськими масами є „злочином", зверненим проти держави. Провокація, бандитизм і хуліганство, не вважаючи на виняткový стан, — є звичайним явищем, є висловом режіму під крилами всесильної сігуранци. Тюрми переповнені сподіваними протестантами проти румунського режіму, побої, знущання і середньовічні тортури є складовою частиною пекольних відносин в румунських вязницях.

Пекло — хіба це одно слово в силі віддати цілість страшних відносин, в яких під чоботом дикого варварства живе понад міліон Українців.

Жиди протестують, кричать, одностайним хором підносять скарги й обвинувачення проти нікчемних в рварів. А ми — мовчимо, хоч знущання над українським народом туземцем переходять міру людської видержаности.

Пора і нам стати в оборонї рідних братів, пора і нам піднести перед світом однодушний протест проти румунського варварства, — на зібраннях і вічах, в краю і за кордоном, в Европі й Америці. Пора нам, дещо сильнішим і засібнішим, стати на допомогу своїм братам щоб виявити нашу національну солідарність, щоби підтримати слабших в нерівній боротьбі, щоби стати в обороні культури і цивілізації, демократії і невмірущого права нації.

З життя Українців за океяном.

Діяльність „Обєднання" в минулому році.

На річному засіданні Виконавчого Комітету Обєднання Українських Організацій в Америці зложив звіт з діяльности Обєднання за минулий рік головний його секретар д-р Лука Мишуга. Вибираємо з того звіту найважніші місця.

Отсе закінчили ми — читаємо у звіті — повний рік істнування Обєднання. Четвертий рік, який уже поза нами, був відмінний від попередніх років головно з того погляду, що ті всі елементи, яким з політичних, релігійних чи просто таки особистих причин Обєднання стояло на перешкоді, розпочали проти нього генеральний наступ. Тим треба пояснити ту обставину, що Обєднання зібрало за цей рік около 2000 доларів менше, як попереднього. Я переконаний, що не тільки тут присутні, але й весь американський загал добре вже свідомий того, звідки пішов головний удар проти Обєднання. Виступило проти нього як організації загальнонародньої єдиновластя церковне під проводом епископа д-ра Богачевського і єдиновластя гетьманське при допомозі проводу Січової Організації. Як одні, так і другі надужили своєї влади, бо змушували підчинені їм організації чи особи виступати проти Обєднання для своїх власних цілей, які розходяться не тільки з ідеольогією Обєднання, але і з ідеольогією переважаючої більшости американсько-української еміґрації. Оба ці чинники працювали ревно над тим, щоби відтягнути духовенство, церкви і вірних та Січовиків від звязи з Обєднанням.

Як ми мали нагоду читати в „Америці", епархіяльна канцелярія оголошувала, що вона відошле до краю зложені в неї жертви „без всяких коштів", щоби в той спосіб відвернути громадянство, зокр. своїх вірних від посилки через „коштовне" Обєднання. Виходило би, що в епархіяльній канцелярії живуть самі ангели, які гроші висилають „забезтурбо". А по правді і там оплачують видатки і посилки і живуть тільки з того гроша, що нарід зложить шляхом катедратики чи иншим. Але не поминається, а адвертайзмується своє конкуренційне посилкове бюро тільки тому, щоби менше свідомих відхилити від звязку з Обєднанням. На українське кат. духовенство робиться вже сильніший натиск. Там уже навіть висилається друковані упімнення, коли священик післав гроші через Обєднання, а не до епископа. Таке було приміром з цьогорічною колядою.

Річ ясна, що конкуренція в збиранні жертв на край на була би гріхом, щоби його аж пятнувати. Вона може була би в инших обставинах навіть пожадана. Особливо, коли би вона виходила з ідейних мотивів. Та в тім випадку так воно не є. Епископ Богачевський противний Обєднанню, бо воно не є суто католицькою організацією, а загально національною.

Не вважаю за вказане переповідати цілорічну роботу Обєднання, бож про важніші події подавали ми звіти в наших комунікатах. Піднесу тільки отсе: Ми навязали близькі звязки з Українцями на Далекому Сході і втягнули їх при допомозі американського консуляту в члени нашого Обєднання. Домашня війна в Китаю і невідрадні відносини, серед яких доводиться там працювати ідейному українському громадянству, на жаль, часово припинили виконання наших планів.

З нагоди нарад Міжпарляментарної Унії у Вашінґтоні післало Обєднання на руки председателя Унії меморіял про українську справу, в якім піднесло м. ин. протест проти насильств над українськими послами, яким суд у Рівнім відмовив навіть допущення правної оборони.

Наша участь у світовій виставі відпала, бо це потягало за собою за великі матеріяльні втрати. А що сама филадельфійська виставка є тепер одною великою невдачею, то і нам нема чого жалїти, що нас на ній не було.

Наші спроби перебрання в посіданє Дому Народнього Комітету скінчилася на тім, що ми не в силі виконати уховали конґресу, бо Обєднання як таке не має легальної легітимації до процесу. А справа стоїть так, що тільки шляхом процесу можна би ввійти в посіданє цього дому.

Покійний Д. Андрейко старався в імени шкільної комісії навязати звязки з грекокатолицькою епархією в справі реорганізації народнього шкільництва. Ці заходи не дали одначе ніякого позитивного результату. Тому ми повернули п. Стеткевича, як фахового учителя і знавця американських відносин, щоби виробив плян науки та подав вказівки, як нам завести в Америці одну систему навчання в наших школах. В тій справі буде виголошений відповідний реферат.

Головна наша робота полягала в збиранні жертв. Ширшу акцію повели ми в тім році в напрямі допомоги голодуючим і в справі підтримки Земельного Банку у Львові. Рідна Школа, інвалїди і політичні вязні стояли у нас весь час на першому місці. Нашу допомогову акцію можна об'єктивно осудити щойно тоді, коли візьметься під увагу ту допомогу для краю, яка йде поза Обєднанням. Це розуміє добре старший край, тому з такою великою тревогою обсервує теперішню нашу боротьбу в Америці. Боротьбу проти Обєднання відчуває рідний край дуже болюче з матеріяльного боку, а ми знова з морального. Та будьмо доброї віри і надії, що ідея мусить вийти побідною. Ми виплинемо на чисту воду, скріпимо свої ряди і перейдемо кризу. Саме та боротьба яка тепер ведеться, покаже всім наше обличя. Саме ся боротьба буде нашою найкращою пропаґандою і принесе до нас нових прихильників, які додадуть Обєднанню свіжих сил і свіжої крови. З такою надією вступаємо тепер у пятий рік нашого істнування, в пятий рік праці для допомоги нашому національному визволенню.

Радянська Україна.

Жіночий зїзд.

Президія ВУЦВК-ту рішила скликати на переводні виборів до рад (вони починаються 27. січня 1927 р.). Всеукраїнський зїзд робітниць і селянок. В ньому повинні взяти участь 40 пр. робітницьких делеґаток а 60 пр. делеґаток від селянок. Окружних жіночих зїздів у цьому році скликати не будуть. Натомість відбудуться передзїздові конференції жіноцтва по містах. Президія ВУЦВК-ту висловила також побажання, щоби фонди окружних виконавчих комітетів призначені на влаштовування жіночих зїздів по округах, використати на культурно-освітню роботу серед жіноцтва. При помочі тих фондів рішено між иншим урухомити окремі курси для інструкторок по організації жіноцтва.

Меліораційні роботи припиняються.

Харківський „Комуніст" повідомляє, що наслідком вичерпання фондів, призначених на меліораційні роботи на тих землях, що на них поселюють нових поселенців, припиняються всякі меліораційні роботи. Передовсім припинено праці над обводнюванням земель т. зв. кольонізаційного земельного фонду. З загального земельного кольон. фонду 1.146.378 гектарів остало ще до порядкування і меліорації, переважно обводнювання, 630 тисяч гектарів. Через недостачу фондів весь плян робіт став нереальний.

ІОРДІЙ БРАСЮК. 12)

БЕЗПУТНІ.

Сучасна фільма.

(Дожінчення.

Марко був не свій. Вранці, як розійшлись усі в кляси, він теж пішов.

— Вийди, — сказав учитель.

Марко аж зблід від обурення: це зовсім несправедливо забороняти йому вчитись, як він хоче! Але змагатись не його сила.

Пішов і ліг у спочивальні.

Поприходили товариші з заняття.

— Що сьогодні робили в клясі? — не втерпів Марко.

— Ой-же цікаво!...

— Ц-ц... — хтось сіпнув товариша й той повернувсь спиною.

Марко впав ниць і закусив у зубах подушку.

Подзвонили на обід.

Марко в їдальні сів між усіма. Спереду нього черговий забрав миску і поставив окремо.

Марко грюкнув дверима й вийшов не обідавши. Мало не плакав.

Через який час Митька з компанією принесли йому в спочивальню обід.

— Їж, дурний! Чого ти на них будеш дивитись? То сволота від завідувача до найменшого пацана.

— І то правда, — згодився Марко.

Він їв, виливаючи своє обурення на несправедливість, заподіяну їм.

— Що ми не такі, як усі?

І до вечора всі четверо ходили хмурі й мовчазні. Митька скреготав зубами кожний раз, як бачив, що хто його обминає.

Однак, через день-два помирились зі своїм становищем. Перебуваючи під бойкотом, їм вже здавалось, що вони займають почесніше місце, ніж инші. На них найбільше звертали очі, про них найбільш говорилось у закутках. І поволі підбойкотні погордливо почали дивитись на инших.

Підчас занять Марко знову читав у себе на ліжку Нат Пінкертона. Митька оповідав про пальоти, а Дудлик мріяв, що якби в них був кулемет, — то-б вони в „три шоти пустили шпану в розход" разом з завідувачем.

З ним дехто не погоджувався. „Шпана" — то чорт зна що, а от завідувача — варто-б „кокнути"! Підбирали найдосконаліші засоби вбивства: током, газами, отрутою... Нарешті вирішили підкопатись під його кімнату, а тоді ножами... Це вони може ще весною зроблять, як розмерзнеться земля. Добре було-б саме тоді, як завідувач одержить гроші на будинок, — з грішми для них була-б воля. Так само ще зможуть підкопатись під банк і ще кудись...

В живій фантазії непомітно проскочив лишок бойкоту. Вже коли й мав Марко змогу ходити в клясу, то йому ні з ким ні про що було там балакать. Мізерною ставалась наука перед тими досягненнями натпінкертонівської техніки. І Марко тепер, як і Володька, шукав нагоди, щоб вирватись із тісної кляси.

Знову чотири товариші обєднались, хоч їх вже не величали „майкою", а просто „компанією". У компанії знову стали прокидатись бажання часо поїсти й покурити, тільки тепер не було тих можливостей. Виконком пильно стежить за порядком, а головне, Павлу ніку настановили старостою в хлопячій спочивальні й „стібрить" що-небудь небезпечно.

На думку „компанії", той Павлушка „підлиза" і його варто „кокнути".

Все це мало здійснитись, тільки хай настане тепло.

—o—

Блиснула весна. Діти сипнули з тісного дому на двір. Екскурсії в ліс, на річку; праця в саду...

В цей час найлегше уникнути своїх обовязків Володьці та Маркові.

У них своя праця.

Добули кілька заступів і „компанією" копали в яру печеру для „малїни"! Праця тяжка: копати в глиб, вигортати землю, обкладати дерном, посадити кущі, щоб замаскувати вхід.

Однак, через тиждень житло виготовлено, з цегли викладено стільці й піч для вогнища. При світлі вогню хлопці кували зброю і обмірковували майбутню працю. На початок слід роздобути „самовку".

І на другий день, перед світом, „компанія" прибула на „малїну". Забрала зброю і ярми

На поміч „Рідній Школі".

Шкільна нарада в Перемишлянах.

За почином старшини перемишлянського повітового Кружка Т-ва Рідна Школа" відбувся в Перемишлянах дня 7 грудня ц. анкета громад судового перемишлянського повіту у великій салі „Народного Дому". Яке заінтересування справами рідного шкільництва в Перемишлянщині, вказує обставина, — що на анкеті не дивлячися на будну днину — була повна сала делегатів, які заступали 30 громад (на 43 судового повіту). Найбільш численно були заступлені селяне. Між делегатами було з 10% жіноцтва, явилося також 5 священиків, була заступлена і світська інтеліґенція.

Анкету отворив короткою промовою голова повітового Кружка „Рідної Школи" п. д-р Свістель і вітав до вибору президії, до якої увійшли: п. Мирон Лушкий як председник і п. Степан Онищук як секретар.

Реферат про українське шкільництво під Польщею і з окрема про завдання працю й потреби Рідної Школи" У. П. Т. виголосив делегат Головної Управи Рідної Школи" п. Іван Герасимович.

Після реферату відбулася дуже жива, місцями навіть доволі пристрасна дискусія, в якій забирали голос численні делегати, підносячи, що „Рідна Школа" в теперішню пору є найважнішою інституцією українського народу і на неї ми в вині дасрути найбільшу увагу та для ратування свойого молодого покоління щирою рідної школи не жалувати найбільших жертв.

Делегат з Гулькова п. Ярославський підніс, що шкільна влада хотіла була знести українську державну школу в Гулькові. Громадяне Гулькова заснували нелегально Кружок „Рідної Школи" і постановили на випадок знесення української державної школи — засновати приватну школу „Рідної Школи". Вже саме заснування Кружка „Рідної Школи й одноду шна постанова створити власними силами громадян приватну школу „Рідної Школи" мали такий вплив, що шкільна влада не наважилася замір знести українську державну школу і ця школа остала далі. З цього загального доказу видно, який великий вплив має організація „Рідна Школа". Це та кріпость, об яку відбиваються ворожі филі І тому бесідник взиває, щоби в кожній громаді повстала така необхідна культурна шкільна кріпость та щоби весь нарід став у ряди могутньої армії „Рідної Школи".

Після того промовляли делегати: о. Дмитро Шуль з Білки, п. Мирон Луцький з Яричів, п. Кушнір з Волкова, д-р Свістель з Перемишлян, п. Кос ельний з Чупеносова, п. Степан Чепіжак з Куміва, п. Гук з Перемишлян, п. Володимир Сенця з Перемишлян, о. Ковч з Перемишлян, о. Бодрук з Бонишева і п. Чолій з Волкова. Всі промови зводилися до того, що працю належить повести у двох напрямах: 1) Перевсім поробити всякі старання щодо спішного переведення „коляди", потворити в кожній громаді комітети для переведення „коляди на Рідну Школу", порозумітися з парохами і всіми організаціями громади, щоби не колядовано на ніяку иншу ціль — тільки на „Рідну Школу". 2) Перевести в повіті організацію діяльних Кружків „Рідної Школи" в кожній громаді.

Відповідні резолюції ставили п. Сенця, п. Гук і п. Чолій, котрі згодилися на таку спільну формулу (прийняту одноголосно цілою анкетою): 1) Анкета в справі „Рідної Школи" громад судового повіту Перемишляни уважає необхідним приступити негайно до організації Кружків „Рідної Школи" по всіх громадах, де живуть Українці і приглашувати всіх Українців(ок) і всі українські товариства, інституції та організації в члени „Рідної Школи". 2) Згідно з постановами всіх красових культурно-освітніх, економічних і політичних організацій та на основі розпорядку Головної Управи „Рідної Школи" в порозумінні зі всіми тільома гр.-кат. епископськими ординаріятами — вся „коляда" в місяці січні йде виключно на ціли „Рідної Школи" і під ніякою умовою не можна колядувати на місцеві чи якінебудь инші ціли. 3) Доходи всіх аматорських вистав, концертів, руханкових продукцій, чайних вечерів і т. п. в місяці січні призначені виключно на „Рідну Школу". 4) Для пляново й успішного переведення коляди на „Рідну Школу" заснується в кождій громаді Комітет, який цілу акцію возьме у свої руки і порозумівшися з місцевим священником та всіми місцевими організаціями, перевеле інтензивно збірку: „Коляду на „Рідну Школу", подбавши, щоби як священики так і громадянство не дозволили нікому ко ядувати на якінебудь инші ціли як тільки на „Рідну Школу".

По одноду шному ухваленні повищих резолюцій закінчено анкету, яка на протязі 5 годин виявила велике заінтересування у присутніх справами „Рідної Школи". *Учасник.*

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі анархії!

Відгуки преси.

Requiescat in pace.

(Памяти д-ра Івана Стефановича.)

Прогуділа, пройшла війна, як стоголосий буревій. Здавалося, що ті, які оці или по війні, на віки вирвалися з її обіймів.

Але війна не така смирна пані, щоби зректися своїх жертв. Відпустила вона вовків додому бо мусіла, але відпустила їх з печатю смерти на устах, поцілувавши кожного на дорогу.

Відтоді майже немає дня, щоб вістка про смерть когось із учасників війни не майнула чорним вороном понад сіру буденщину.

Вмирають під низенькими стріхами незнані з імен старінькі, що остатками сил доволіклися на батьківське обійстя.

Вмирають по містах, за варстатами праці, старшими, що як тільки вернули з війни, станули до роботи, яка попадала під руку.

Догоряють свічі, поставлені на престолі ідеї, замовкають дзвони, що стільки літ видзвонювали в грудях радощі і смутки народу.

Сніжні верхи Альпів, безводні пустарі Карсту, пошестна Альбанія, мочароваті низи Польщі — ось де пропадала зова сила здорових синів України.

А в Визвольній Війні...

До трудів та невигод, до небезпек та хорів прийшли ще стораз тяжчі муки невдач та неуспіхів.

Кожний клапоть утраченої рідної землі гострим терням рапив серце, а сердечна кров заливала спіди відступу.

Чиж могло те наболіле серце битися якслід і служити довго?! Чиж могли груди, які були повні скаменілих сліз, дихнути потім свобідно?!

Один з таких: д-р Іван Стефанович, попрощався на днях з нами на віки.

Один з таких і то один з найкращих таких...

Зразковий громадянин, рідкий культурник, сердечний, ширий товариш.

Тяжко повірити в це. Тяжко погодитися з думкою, що те добре погідне обличча, що ті ясні правдолюбні очі вже не живуть, не радують окруження.

У инших часах так рідко стрічається людей з погідним обличчям, з ясними безхмарними очима... Життя так швидко вміє орати чола, так добре вміє замочувати очі. Воно навіть серце перемінює в камінь.

Але камінне серце має одну добру сторону. Воно не обтовкається, не стискається і не болить ні своїм болем ні чужим.

І саме в тім трагедія.

Іван Стефанович, загально відомий з доброти свойого серця — помер на серце.

Correspondent Ukrainien.

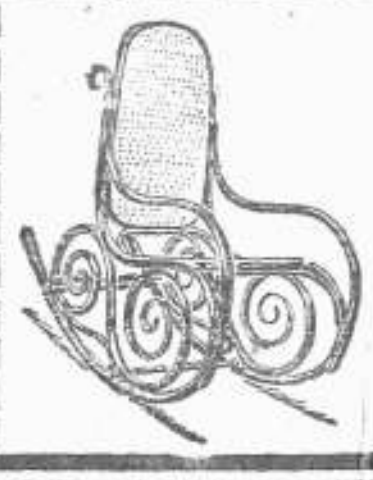
ДАРУНКИ НА ЯЛИНКУ І НОВИЙ РІК!

Торбинки, Парасольки, Бронзи, Прилади до подорожі ... Товариські гри ... Аляба-острові вироби зі Журавля поручає

ВЛАДИСЛАВ ЦЕХУЛЬСКІ І СИН Легіонів 5.

Рік основання 1876. 1117 3—5 Телефон 31—80.

Львів,

МЕБЛІ, МЕБЛЕВІ МАТЕРІЇ, ДИВАНИ, ПОРТІЄРИ, ФІРАНКИ, ЛІЖКА, ПОСТІЛЬ

:: ПОРУЧАЄ НАЙДЕШЕВШЕ ::

ЙОСУФ ШУСТЕР

ЛЬВІВ, Рутовського 10

1216 Телефон 32-54. 2—4

Одинока і найліпша паста до обуття є

„ЕЛЄҐАНТ"

О. ЛЕВИЦЬКОЇ і Ски

Львів, Кордецького 51.

НОВИНКИ.

— **„Еспанка".** На Львів упала з неба хмарна недуга: тисячі людей занедужало сьогодня інфлюенцою. Сильний жежат, біль голови, ломота в спині, загальне знеснаження організму — ось загальні ознаки цієї нежданої пошести, яка кілька літ тому появилась в Европі з незвичайною силою, мовляно як спомин останньої війни. Для прикладу можна згадати, що В. Стефанник приїхав на свій літературний вечір з Русова, вставши з ліжка після цієї недуги. Остап Лушкий, що мав деклямувати на вечорі, зносив охрип, а десятки наших визначних громадян, що мали явитись на вечорі та бенкеті, мусіли в останній хвилині залишитись у хаті. Цікаве, що недуга стала такою загальною, що пеякі люде нав'ть поважно недужі, знікли з недуги, ходять по місті і виконують свої щоденні обовязки і цим мабуть причиняються до поширювання епідемії.

— **Розпорядок про дарунки.** Міністерство внутрішніх справ видало обіжник, який забороняє суворо всім міністерським урядовцям приймати під підданим якихнебудь дарунків, під загрозою суворої кари. Цікаво, чи для пригадки про заборону передбаченому законами: брати хабарі під формою дарунків треба аж окремого обіжника.

— **В справі складок на бурси ім. Ст. Собінського.** Від Управи Товариства „Взаїмна Поміч Українського Учительства" одержала редакція отсей комунікат: „Дійшло до відома Головної Управи, що на терені курателі Львівського Шкільного Округа потворились повітові комітети до збирання складок на бурси імени Ст. Собінського. Тим комітетам патронують шкільні інспектори офіційно або півофіційно. Під їхньою пресією є учительство приневолене підписувати декларації на дозвіл стягання з його поборів кроти 60 зол. на повищу ціль. Є не, як пише „Глос Научицельскі", орган З. Н. С. П. в числі з дня 5. грудня п. р., „анахронізм і надужиття влади". Українське учительство складає на будову бурси для своїх дітей поважні датки вже від довшого часу, тому не сміє підпорядковуватися приказам ніяких самозванчих комітетів. Головна Управа (подібно як „Заїздзек") апелює до шкільних властей, щоби відучили свої нижші інстанції від надужинання свого впливу в грошевих справах учительства і заповідає, що в найближчому часі через своїх делегатів представить цю справу куратореві Л. Ш. О.".

— **До характеристики „стовпів" москвофільствай в жовківськім повіті.** На допис під цим заголовком, поміщений недавно в „Ділі", дістали ми обширне спростування від о. Романа Чайковського, пароха в Батятичах, який домагається його поміщення на основі § 19-го пресового закону. Хоч спростування о. Ч. не відповідає зовсім вимогам того закону і по правді небогато простує, подаємо з нього дещо до відома ширшого загалу, бо не хочемо робити нікому навіть тіни кривди. Отже о. Чайковський заявляє, що йому навіть через голову не перейшла думка про посольський мандат з Жовківщини. Як посол з Сяніччини і Лісчини він робив по силам те, що в даних обставинах можна було робити. Зрештою був тільки 18 місяців у парляменті, а 33 місяців

рушили в куші. Звідти недалеко вела стежка в місто.

Проходили юрми селянок.

„Компанія", стоячи в кущах, безнадійно водилялась то на стежку то на свої списи. Великий гурт!

Раптом зауважили одиноку постать, що повагом наближалась.

Насторожились. Враз дружньо вискочили. То було дівча їх років.

— Руки вгору!

Дівча від несподіванки випустило дві пляшки молока.

Володька завагався: та сама Ганька, що за неї колись сватали. На мент пригадалась і Вакудиха і селянки... Тоді хлоп рванув збанок з плечей і Ганьці дав такого стусана, що та впала й заніміла від жаху...

— Маладец! — вдарив по плечі Дудлик Володьку, смакуючи в печері молоко.

— Харошій був напьот? — задоволено запитав Митька.

Володька радо вислухував хвальбу, хоч йому не тіпалось серце.

— А нам таки треба справжньої зброї — незадоволено промовив Марко. — Що ми зробимо, коб за нами гнались? Тут, брат, треба стріляти.

Хлопці погодились, — але де ти її візьмеш?

— Ша! підскочив Дудлик, — ходім туди, де зірвали артилерійський склад...

Думка підходяща.

Через пару годин біля входу в печеру лежало два цілих знаряди, а над третім упрівав Дудлик, Марко та Володька. Всіх трьох бажання сходились до того, щоб розібрати, а там-же порох, і льотки...

З боку від них Митька терпугом виготовляв одріза.

Раптом гримнув вибух, немов провалилась земля.

Митька відскочив.

В крові й м'ясі корчились його товариші. Як божевільний зірвався у поле.

—о—

Дитячий будинок довго був приголічений подією.

Поховали Дудлика, а скоро після нього й Марка.

Дівчата гірко плакали за Марком. Майже що-дня ходили квітчати його могилу....

Прийшли в лікарню до Володьки.

Володька лежав без ноги. На його блідому обличчі був штемп тяжкого страждання. Уздрівши привітні, співчутливі очі, він захвилювався.

— І нашо був здався той знаряд? — докірливо запитала маленька Аня.

Володька зашарівсь, стиснув уста йіе промовив ані слова.

— Дурень! — трохи згодом картав Павлушка, — дотоваришувався з Митькою? Якби зі мною, — може у виконкомі був би. Я як захочу, то й головою скоро буду. У мене порядок, дисципліна... А що твій Митька? Лазить десь на базарах... Ех, паршивці!

У Павлушки явився тепер повчальний тон, тримався він погордливо.

Володька, здається, радо пішов-би працювати за Павлушчиним керівництвом. Життя будинку набирало для нього все більшої привабливости.

Ходили в ліс, збирали ягоди, варили куліш, грались у війну: білі — червоні...

Піонери, спорт, купання, мандрівки...

Володька не їв, не говорив.

Врешті дали милиці й він вийшов на двір.

Ах, сонце, сонця скільки було! Світ видався поновленим, святковим.

Володька вітався з кожним деревом, з кождою квіткою.

Враз стоголосо: пісня! — дзвінка, бадьора...

Швидко пошкутильгав до воріт.

Назустріч під червоним прапором колихався похід піонерів. Засмагілі, веселі, з клунками палками...

— Павлушка, здраствуй! — скрикнув Володька.

Павлушка поважно пройшов з барабан

Володька кинувсь доганяти, щоб іти нар

Тра-та, тра-та, трр-рата... Левой!...

Ряди один за одним поминали Волод

Тоді відчув, як нестерпуче ятрилась

Повернув до лікарні.

І немов удруге ранений. Володька ліжко й розпучливо заридав.

Він ніколи не буде в тих рядах він ніколи не матиме ноги.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

Ч. 16693/1926.

Управа Каси Хорих міста Львова повідомляє, що на підставі одноголосної ухвали Ради Каси Хорих м. Львова з дня 11. грудня п. р. — затвердженої Окружним Урядом Обезпечень у Львові до ч. 1067/1926 дня 19. XII. 1926 р. — високість вкладки буде виносити від 1. січня 1927 до дня 31. XII. 1928 року включно, 7 проц. законної платн. Таблиці обчислень складок можна одержати в Касі Хорих м. Львова при вул. Браєрівській ч. 8.

За Управу Каси Хорих м. Львова:

Директор **Д. Саламандер** в. р. Предс. Управи **Ян Щирек** в. р.

був інтернований. Щодо його колишньої парохії Тернави Горішньої і Долішньої, то не його вина, що вони спольщилися. Він уже застав там наших людей, що говорили по польськи і всі його старання навернути їх до рідної бесіди були даремні. А в часі війни, коли його не було в селі, місцеві Поляки під проводом війта заявили навіть окремий комітет, щоб перетягати наших людей на латинський обряд. Треба було тільки зголоситися до громадського писаря — і справа переходу на лат. обряд була полагоджена. Те, що о. Ч. є, як подає, „подвижником великої ідеї культурного єдинства всіх руських племен", для наших читачів нецікаве.

— **Темна хроніка.** 20-літній селянин із Збоїськ, біля Львова, Роман Яцишин покривдив свого стрийного брата Івана. Одного вечора засівся на нього, вдарив його якимсь залізом у груди, а вкінці так сильно стиснув його за горло, що цей умер. Братовбійник ставав учора перед лавою присяжних і боронився що не мав наміру вбити брата. Засудили його за само вбивство на 4 роки. — Слідство ведене у Варшаві в справі підкопу під дисконтовий банк навело органи на думку, що одним з головних його організаторів був один німецький гірничий інженір із Шлеська, Мільбах, який безпосередно після вдову щіа. Арештували ще кількох инших відомих злочинців. — Дві львівські жінки навязались на своє життя: одна невідома 40-літня, випила отруту; друга 16-літня, Ліщинська, з Тисьменниці, що служила у сторожа заведення в Кульпаркові. — В польськім селі під Торунем, Брохів, син повісив 71-літню маму. Маємо тут до діла з явно злочинним умисленням, бо шість його рідних братів уже сидять у вязниці за бандитизм. — По 8 роках вийшов наверх злочин убийства лісничого Ковальди, біля Сколього. При одній ревізії поліція найшла тепер випадково в селянина Сурановича золоту папіросницю, якої походження він не мг розяснити. Взятий на допити, він показав, що разом з двома синами 8 лит тому засїдся в лісі на лісничого, якого ограбили разом з 14.000 кор. австр. Оба його спільники вже померли.

— **Гроші з димом.** Гадав би хто, що люде шовай менше курять. Може десь на світі, де тютюн заступають сильнішими наркотиками: опієм, морфієм, то-що. У Польщі, де тютюн не належить до найкращих, по офіціальній статистиці продають тютюну щорок більше. Тимтого року в листопаді одержав державний скарб за тютюн 28 мілїонів зол., а цього року в тім самім місяці вже 42 мілїони. Цього року загально дістав уже скарб 241 і пів мил. за тютюн. Хіба, що щорок більше жінок курить.

— **Ще раз „Ревізор".** Ще раз Гоголівського „Ревізора з Петербурга" відтворив не на сцені, а в житті з майстерністю, гідною найкращих акторів, і то не на території добродушних Росіян, а тверезих Німців, якийсь ошуканець, багато разів караний, прибравши прізвище гр. Корфа. Зїхав він минулого тижня до одної гостинниці у Франкфурті і відограв ролю якогось достойника з Гогенцоллернів, що мандрує інкогніто. Місцева аристократія, монархістична, признала його як сина буйного кронпринца. Ошуканець брав участь у бенкетах, балях, виставах і мусів при тій нагоді не тільки напитись і наїстись, але ще й захопити трохи готівки.

— **Міжнародний фронт проти ревматизму.** Насїдком заходів визначного голяндського лікаря д-ра Вав-Бремен має бути основане міжнародне бюро для „організованої" боротьби з ревматизмом. Це бюро втримуватиме низку філій по всіх краях видаватиме спеціяльний журнал для ревматиків, у якому буде збиране весь дослідний матеріял про ревматичні недуги та їх поборювання. Невідомо ще, чи на звістку про таке „інтернаціональне" зацікавлення ревматизмом недужі ревматизм зрадіють настільки, що відразу будуть почуватися — здоровішими...

— **Електричність і здоровля.** Виказ лїдник електричних хвиль Маркони звернув увагу, що здоровля занятих в його лябораторії інженірів замітно щорок кращає. Маркові повсякчас це благодатним впливом електричних течій на тіло, які можуть за-пораз на ділання їх виставлені. Це твердження основане також на запевненнях інженірів, що вони часто почувають, як по всьому їхньому тілі розходиться приємне тепло. Маркон дотепер про лікарським кабінетам, а ті з свого боку встановили над інженірами постійний лікарський нагляд, аби по можности дійти до нових здобутків у царині електротерапії. Щ. один приклад на повну випадковість усіх найголосніших винаходів.

— **Небезпечна опера.** В Берліні перебудовують величаву будівлю державної опери на ще величавішу. Підприємство похвали гідне, коби не „задня сторінка медалї", яку воно вже підчас самих робіт показало. І так будинок опери стає щораз кращий, але зате сусіднім будівлям щораз поважніше грозить — руїна. Щоб там інженіри нарушили таке, що сусідні будинки втратили сильний грунт під ногами. А що цими будинками є старинна церковця „Гедвігікірхе" та замкова бібліотека, считався у Берліні великий крик.

— **Рафінований амator кожухів.** Одну велику берлінську кушнірню ошукав якийсь добродій справді „по мистецьки". А саме, до крамниці прийшов елегантний панок і просив переслати йому додому кілька дорогих жіночих футер для вибору: він, мовляв, хоче зробити дарунок жінці, яка йому вчора породила синка й тому ще не може прийти особисто до склепу. Передали по адресі кілька що найкращих футер і другого дня зголосилися туди за відповідю. Купця приняв у дверей той самий панок та просив до одної кімнати з дорученням тихенько поводитися, бо в кімнаті обік лежить хвора дружина. З тим вийшов він, щоби повернути з футрами й заплатити рахунок за вибране футро. Пішов і — більше не вернув. Виявилося, що цей добродій був підмаєтком одної лише кімнатки в помешканню та що ціла історія з народинами була суцільною видумкою. Підчас, коли купець тихенько сидів і ждав відповіди, обманець спокійно вийшов на вулицю виславши заздалегідь на безпечне місце усе своє майнтя — разом з жіночими футрами.

Собака врятувала життя сотні людей. Вартість собачого роду стверджена знову одною великою заслугою розумної і бодрої собаки. В коморі при колібі для туристів на одній альпейській верховині вибух уночі в останню неділю вогонь. У колібі спало тоді каменим сном якихсто туристів, бо в звязку зі святами й гарною погодою альпейські гори рояться тоді від аматорів зимових спортів та туристики. Суху дерев'яну колибу, завалену сінниками й соломою, миттю огорнало полумя, і всі туристи булиб на попіл згоріли, колиб не собака, що пильнувала колиби. Вона наробила такого гавасу, що хтось таки прокинувся і збудив усіх инших. Вони врятувалися буквально в останньому моменті.

— **Рідкий акторський гонорар.** В Америці приготовляється тепер цікавий процес за відшкодування проти відомого російського співака Шаляпіна. Скаргу вніс його імпресарій, який зангажував його по дорогих не еговорах на один виступ на т. зв. „Академії", у театрі малого міста Гарфорд. За цей виступ одержав Шаляпін 4.000 дол. Одначе імпресарій і публика були ним сильно розчаровані, бо він відспівав тільки одну арію з „Севільського цирульника" і не хотів більше показатись. У театрі повстала справжня революція. Шаляпін співав усього 4 хвилині, отже дістав 1000 дол. за кожну хвилину, найвищий акторський гонорар в Америці, а може й в світі. Це трохи за богато. Імпресарій має до Шаляпіна також трохи за високі претенсії: 50.000 дол., тим більше, що хитрий співак не означив у контракті як довго буде співати.

— **З міста.** У кіні „Ковсрник" і „Марусенька" починається нині нова сензаційна фільма п. з. „Новітні куртизани".

— **Уживайте** тільки пасту до обуви **Елегант О. Лешицької і Син,** Львів, Кордецького 51. 12.0 1-7

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Орґанізаційний рух.

Довірочні збори УНДО в Бродах.

Дня 29. грудня 1926 відбулися в Бродах в салі „Надії" чергові довірочні збори Українського Національно-Демократичного Обєднання. Стодесять делєгатів заступало 22 громади з ідського окрута. Між присутніми шістьох священиків, місцева інтелігенція — зрештою селяне. Збори присвячені були справам орґанізаційним. Відкрив їх голова Повітового Народнього Комітету п. Олександер Вислоцький. До президії увійшли: о. Вол. Кермазин зі Старих Бродів, Герасим Сірко з Дїтковець і Ярослав Чума з Берлина. Про теперішнє політичне положення нашого народу і найближчі завдання партійної організації говорив п. Олекса Черкавський, делєгат Центрального Комітету Українського Національно-Демократичного Обєднання. В оживленій дискусії забирали між иншими голос Ол. Вислоцький (Гаї Дїтковецькі), Іван Лиськевич (Суховоля), Теодор Ісаків (Бишдури), д-р Савицький (Броди), Федь Хомич (Суховоля), о. Вас. Павуда (Смільно), Семен Лукасевський (Чернця), о. Юлян Рудзевич (Лешнів), Федір Радкевич (Ятвяжок), і Денис Юхимчук (Гаї Старобродські). Всі бесідники підчеркували потребу національної єдности в політичному житті нашого нарду. По виборі двох членів Повітового Народнього Комітету в особах д-ра Вол. Чаровського з Бродів і Дмитра Таблїського з Гаїв. Старобрідських, на місце двох уступивших, збори закінчилися промовами голови Повітового Народнього Комітету і предсідателя зборів. По нарадї відбулося засїдання Повітового Народнього Комітету. **Учасник.**

З руханкового життя в Ч. С. Р.

Академія Сокола Берно І.

Берно, 18. грудня 1926.

В середу, 15. грудня в год. 8. вечером відбулася на сокільському бастіоні руханкова академія на славу витязя VIII. Всесокільського Здвигу. На нім Берно І. здобуло визначні успіхи. Змагуни і змагунки Сокола Берно І. добули там з перших трьох різнородних змагань 39 місць, не вичисляючи в це 51 дальших почесних приміщень.

Свято було характеристичне тим, що сокільські гості щільно виповнили велику салю, показуючи осьтак свою прихильність і зайінтересування руханковим життям. Оплесками нагороджено добру музику Сокола Берно III. і Дворжака „Славянські танці". Після того промовляв староста С. О. S. д-р И. Шайнер. Він горячими словами засував сокільську ідею, що як здобуток руханкового виховання принесла чеському народові мозоду республіку. І вони дальше у своїх руках утримають тільки тіловихованням. Згадав також померщого перед здвигом популярного сокільського письменника Карла Ваніка, який віддавши була цілою своєю душею шляхотній ідеї могутньої орґанізації.

Академію виповнило 5 руханкових точок. З грацією та з прецизною ритмікою провали дорослянки вправи довгими кінцями. На місце дівчат прийшло 12 здорових хлопців, що з живою скорістю і молодою охотою потисчалися добірно зложеними вправами Б. Скали. По них кружили світлячі кулі жінщин. Роми своїми ефектовними комбінаціями і дивно покрученим письмом в темній салі дивували очі. Також рій досконало зійших бордів старався показати на дручку тяжкі мозаїсті вправи. Хоч нелегке поділа дрождало і хвилювало, присутні подивляли медвежу силу Сигури, що кінчав свою вправу ідеальним сальтом. Як останню точку проведено 15 мушин комбінацію Ржегужка. Своїм початком пригадувала вона здвигові вправи. Закінченням академії було батьківське слово начальника Зелуді. Він засував силу, томлячу і до кінця видержану передаваговую працю борців, що дістали від С. О. S. в нагороду дипломи, вінець зі стяжкою, диплом і в бронзі кована медаля. Бурливі оплески були відплатою витязям зі стягоської арени, де боролися змагуни з цілої республики, показуючи руханкову вдосконалену силу, витревалість і проворність.

Чехи своїм критичним розумом бачать в руханковій організації головну підвалину молодої держави і тому тілесному вихованню молоді присвячують найбільшу увагу. У них, так само як у старій Греції, дають у нагороду скромний вінець. Вони знають, що руханкою виховані їх горожане не відважать своєї помочі в боротьбі за народні змагання. І. К.

Посмертні згадки.

Евгенія Сконоровська, вдова по грекo-кат. пароху в Новосільцях, упокоїлася в Бозї по тяжкій недузі, дня 15. грудня в. р. в 68 р. життя. Була найкращого матірю для своїх дітей та свідомою і доброю громадянкою, віддавною цілою душею своєму народові, чого богато разів доказувала своїм дїлами, вливаючи своєю працею богато добра в життя чесного громадянства. — В. І. П. 1222

ОПОВІСТКИ.

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:
Четвер 30.XII. Перегінсько.
Пятниця 31.XII. Небилів. 526 —3?

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

КУПУЙТЕ КАЛЕНДАР-ЕНЦИКЛЬОПЕДІЮ „ТОВАРИШ" на 1927 рік. Ціна 2·50 зол. Замовлення посилати: Кооператива „Друкар", Львів, Руська 3. 17—?

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИЙ** Ігнатовіч Львів. 956 31-?

СВІДОЦТВО зрілости на назвище Григорій Демчишин висланє з Бережан під ч. 1483 дня 24. XI. 1923 р. до ректорату грекo-кат. Духовного Семінара у Львові, якого я до тепер не одержав уважаючи. 1191 3—3

ПРИЙМЕМО негайно: а) агронома, б) організатора-люстратора, в) спедієнта товарів — які мають теоретичне і практичне знання. Прохання з життєписом, свідоцтвами, референціями уступити — слати: Повітовий Союз Кооператив. Радехів. 1209 2—2

60 сот. кошторує одна доза чорної пасти з хінною бою у Мандля вул. Коперника 14. і на Коперник.

СТАРШИЙ замолений кравець з другої життя, високої, пригідної зношення до Адміністрації „Діла"

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не від

Б. оператор клінік проф. Майнана і Гаска у відні.

Д-р Леопольд Александрович

ординує в недугах уший, носа, горла і гортанки від 11—12 і 3—5 попол. **у Львові, вул Бемовського 3** (за пасажем Міколина). Телефон ч. 40—75. 1090 8-9

Д-р Фелікс Ган Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка **Львів, Городецька 46.** Телеф. 834 Пересвітлення Рентгеном. 1170 8-10

Лікарсько-дентистичне Заведення д-ра Симона Раппапорта Якова Насса

ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17 II.

Пльомбування й виймання зубів без болю. Штучні зуби в кавучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. Т. урядовцям і студентам знижка. 1197 Полекші в сплатах. 3—5

КУХОННЕ НАЧИННЯ
в найліпших якостях і фабричних цінах получає 5—8
1075
МАРІЯН КОЛЬЮК
Львів, вул. Чарнецького ч. 1.

1863—1926
Складниця колоніяльних товарів і делікатесів
Галицька 21. — **Львів** — Галицька 21.
Маріян Баллабан

поручає першорядної якости каву, чай, чеколяди, какао, цукор, консерви, сири і всілякі споживчі артикули. **Щодневно свіжа вуджевина.** Спеціяльність **Пражська шинка** — труфлева, чайна, бруншвідська, кобасса. Щоденно **свіжі, незрівняні якости** пасовані дрождка. Замовлення з провінції полагоджується відворотно. 1114 4—6

Отсим повідомляємо Членів кооперативи Дім торговельно-промисловий **„Достава"** у Львові, Домінїканська 11/1, що Загальні Збори кооперативи відбуті в дні 14. грудня 1926. постановили, з огляду на осягнений зиск за минулий діловий рік в сумі зол. 6,971·40, виплатити Членам Кооперативи титулом товарових дивідентів 2 проц. від всіх закупів в кооперативі в часі від 1. липня 1925 до 30. червня 1926. при яких за побраний товар заплачено ціну купна в готівці.

Подаючи це до ласкавого відома, просимо написати рахунок або їх відписи на товар закуплений в горі означеним часі і заплачений готівкою, а по обчисленню належного 2 проц. звороту випятиться його негайно готівкою або товаром.

1221 1—1 ДИРЕКЦІЯ
Дому торг.-пром. „Достава" у Львові, Домінїканська 11/1.

Подяка.

Осиротілі діти бл. п. д-ра Евзевіма Катитовського, адвоката в Стрию, почуваються до великого обовязку бодай недорогою здогнати свою найщирішу подяку всім, що сердечно і щиро старалися уладити наш бій і звеличати память нашого дорогого Батька, а саме: Всечесному численному духовенству під проводом Вос. о. декана, хорам і їх дірігентам а то. селянським з Конюхова і Добчан, як рівнож місцевим Міщанській Бесіді і Бояні. Представникам читалень, Соколів, Лугів, Кооператив і жіночих Кружків, Представникам всіх місцевих товариств, Повітовій Репрезентації громад стрийського і сколівського повітів, Управі міста Стрия, Товаришам Покійника, Зборови адвокатів і Представникам суду. Сердечно дякуємо за теплі надгробні слова Вноя, д-рові Герасимові, Остапови Лущкому, о. сов. Височанському, інж. Здановичеві, граф. Дзедушицькому, о. сов. Матковському, п. Маркусові, п. Барабашові і д-рові Мущинському. Дякуємо цівнок тим Вноям Панам і Панам, котрі в перший хвилі нещастя прийшли нам з порадою і пімочю. Дякуємо всім тим, що устно і письменно зложили нам запевнення співчуття і всім громадянам міста Стрия і довколичних сіл без різниці народности і релігії, які так численно взяли участь в тім сумнім обряді. Сердечне Спасі-Бг.

Стрий, в грудні. 1223

Павло, Татяна і Мартуся.

За редакцію відповідає Василь Мудрий Видає Видавництво Спілки „Діло". З друкарні Видавництва Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

481